BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE
14
4 P
19
12

Ex Bibliotheca
majori Coll. Rom.
Societ. Jesu
IV. 14. 2

[illegible] 10.
IV
2
B

4. — 8. E. 12

Durandus

Coll. Rom. Soc. Iesu. Cat. inscrip. ex leg. Car. Tol.

Rationale diuinorum officiorum.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Venundantur Lugduni ab Jacobo huguetan eiuſdem ciuitatis bibliopola in vico mercuriali. ad angiportum qui in ararim ducit.

Cum gratia ⁊ priuilegio.

23 7 34

B. Sup.

¶ Rubꝛice Rationalis diui-
noꝛum officioꝛum.

De eccl'ia ⁊ eius partibus. Fo.ij
De altari in eccleſia. iiij.
De picturis ⁊ oꝛnamẽtis eccl'ie. v.
De campanis eccleſiarum. vij.
De cimiterio ⁊ alijs locis ſacris. viij
De dedicatione eccleſie. viij.
De altaris conſecratione. xj.
De conſecrationibus ⁊ vnctionibus. xiij.
De eccleſiaſticis ſacramentis. xv.

¶ Rubꝛice ſecundi libꝛi.

De miniſtris ⁊ oꝛdinibus eccleſiaſticis et eoꝛum offi-
cijs. xvj.
De cantoꝛe. xix.
De pſalmiſta. xx.
De oſtiario. eodem.
De lectoꝛe. eodem.
De exoꝛciſta. eodem.
De accolito. eodem.
De ſubdiacono. xxj.
De diacono. eodem.
De ſacerdote. xxij.
De epiſcopo. xxiij.

¶ Rubꝛice tertij libꝛi.

De indumentis ſacerdotum atq; pontificum ⁊ alio-
rum miniſtroꝛum. xxiij.
De amictu. xxv.
De alba. eodem
De cingulo. eodem.
De ſtola. eodem.
De manipulo. xxvj.
De caſula. eodem.
De caligis ⁊ ſandalijs. eodem.
De ſuccinctoꝛio ⁊ coꝛali. xxvij.
De tunica. eodem.
De dalmatica. eodem.
De cyꝛotecis. xxviij.
De mitrali. eodem.
De annulo. xxix.
De baculo paſtoꝛali. eodem.
De ſudario. eodem
De pallio. eodem
De coloꝛibus quibus eccleſia in eccleſiaſticis vtitur
indumentis. xxxj.
De indumentis legalibus ſiue veteris teſta. xxxj.

¶ Rubꝛice quarti libꝛi qui
continet quattuoꝛ partes.

De miſſa ⁊ ſingulis que in ea aguntur. xxxiij.
De quinq; pſalmis quos pontifex celebꝛaturus di-
cit. xxxv.
De capitis cõpoſitione ⁊ manuũ lotione. xxxvj.
De aque bñdicte cõſecratione ⁊ aſperſione. xxxvj.
De officijs ſeu introitu miſſe. xxxvj.
De acceſſu ſacerdotis ac pontificis ad altare ⁊ de p-
ceſſione. xxxvij.
De confeſſione. xxxix.
De incẽſo bñdicẽdo ⁊ in thuribulum mittẽdo eod.
De oſculo altaris ⁊ libꝛi. xl.
De thurificatione. eodem.
Qualr ſacerdos ⁊ miſtri ad altare ſtare debẽt. eod.
De kyꝛieleiſon. xlj.
De gloꝛia in excelſis. eodem.
De ſalutatione ad populum. xlij.
De oꝛatione ſeu collecta. xliij.
De epiſtola. eodem.
De reuerentia poſt lectam eplam facienda. xlv.
De ceſſione ſacerdotis: ⁊ põtificis: ⁊ miſtroꝝ codẽ
De graduali. eodem
De alleluya. xlvj.
De tractu. xlvij.
De proſa ſeu ſequentia. eodẽ
De mutatione ſacerdotis eodẽ
De euangelio. eodẽ
De ſymbolo. l.
De pꝛedicatione. lij.

¶ Rubꝛice ſecunde partis.

De ſecunda parte miſſe. ſ. de offertoꝛio. liij.
De manuum ablutione. eode.
De pallis ſiue coꝛpoꝛalibus. liij.
De oblatione ſacerdotis ⁊ de officio miſtroꝛum cir-
ca illam. ⁊ de patena ⁊ de oblationibus populi ⁊ cle-
ricoꝛum. eodem
De ſecunda thurificatione. lv.
De inclinatione ſacerdotis ⁊ oſculatione altaris et
oꝛatione. eodẽ
De pꝛefatione. lvj.
De ſanctus. lvij.
De ſecreta ſeu canone miſſe. lviij.
De expoſitione canonis qui incipit Te igit' eodẽ
De ſecunda parte canonis lix.
De tertia parte. lx.
De quarta parte. eodem
De quinta parte. lxj.
De ſexta parte. lxij.
De ſeptima parte. lxv.
De octaua parte lxviij.
De nona parte. eodem.
De decima. lxix.
De vndecima parte. eodẽ
De pater noſter. lxxj.
Expoſitio dominice oꝛationis. lxxij.

¶ Rubꝛice tertie partis.

De ſilentio poſt dñicam oꝛationem. lxxiij.
De reſumptione patene. lxxiiij.
De fractione hoſtie. eodem.
De agnus dei lxxvj.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

De oſculo pacis. lxxvj.

℃ Rubrice quarte partis.

De cōſecratione ſacerdotis. lxxvij.
De ablutione ⁊ perfuſione. lxxviij.
De poſtcommunione. eodem.
De oratione nouiſſima ⁊ Ite miſſa eſt. eodem.
Quare ſacerdos humerū pontificis oſculat̄. lxxix.
De benedictione nouiſſima. eodem.

℃ Rubrice quinti libri.

De officijs nocturnis ⁊ diurnis in genere. lxxix.
De his q̄ in officio cuiuſlibet hore dicunt̄. lxxx.
De nocturnis. lxxxv.
De laudibus matutinis. lxxxviij.
De prima. xcj.
De tertia. xciij.
De ſexta. eodem.
De nona. eodem.
De veſperis. xciiij.
De completorio. xcv.

℃ Rubrice ſexti libri.

De officijs dominicarum ſpecialiter ⁊ quarūdam feriarum ⁊ feſtiuitatum domini ⁊ ieiuniorum quattuor temporum. xcvj.
De tempore aduentus. xcviij.
De prima dominica aduentus. xcix.
De ſecunda dominica aduentus. c.
De tertia dominica aduentus. eodem.
De feria quarta ⁊ ieiunijs quattuor tēporū. cj.
De alijs ieiunijs. eodem.
De officio quarte ferie. ciij.
De ſexta feria. eodem.
De ſabbato. eodem.
De quarta dominica aduentus. ciiij.
De vigilia natiuitatis. eodem.
De officio natalis domini. cv.
De dñica infra octauas natalis domini cvj.
De feſto circuncīſionis. cvij.
De feſto epyphanie. eodem.
De octaua epyphanie. cix.
De prima dñica poſt epyphaniam. eodem.
De ſecunda dñica poſt epyphaniam. eodem.
De tertia dominica. cx.
De quarta dominica. cxj.
De quinta dñica poſt epyphaniam. eodem.
De dominica ſexta. eodem.
De dominica ſeptuageſime. eodem.
De officio ſeptuageſime. cxij.
De ſexageſima. cxiij.
De quinquageſima. cxiiij.
De quarta feria in capite ieiuniorum. eodem.
De quinta feria: ſexta: ⁊ ſabbato. cxvj.
De dñica prima qudrageſime. eodem.
De ſecunda feria. cxvij.
De tertia feria. cxvij.
De quarta feria. eodem.
De quinta feria. eodem.
De ſexta feria. eodem.
De die ſabbato. eodem.
De ſecunda dñica quadrageſime. cxviij.
De ſecunda feria. eodem.
De tertia feria. eodem.
De quarta feria. eodem.
De quinta feria. cxix.
De ſexta feria. eodem.
De ſabbato. eodem.
De tertia dñica quadrageſime. eodem.
De ſecunda feria. eodem.
De tertia feria. cxx.
De quarta feria. eodem.
De quinta feria. eodem.
De ſexta feria. eodem.
De ſabbato. eodem.
De quarta dominica quadrageſime. eodem.
De ſecunda feria. cxxij.
De tertia feria. eodem.
De quarta feria. eodem.
De quinta feria. cxxiij.
De ſexta feria. eodem.
De ſabbato. eodem.
De dñica quinta in paſſione. cxxiiij.
De ſecunda feria. eodem.
De tertia feria. eodem.
De quarta feria. cxxv.
De quinta feria. eodem.
De ſexta feria. eodem.
De ſabbato. eodem.
De dñica ſexta in ramis palmarum. eodem.
De ſecunda feria. cxxvj.
De tertia feria. cxxvij.
De quarta feria. eodem.
De quinta feria in cena dñi. cxxviij.
De diurno huius diei officio. cxxix.
De quinta feria in conſecratione olei. cxxx.
De officio miſſe huius quinte ferie. cxxxij.
De nudatione altarium. cxxxiij.
De die paraſceue. eodem.
De ſabbato ſancto paſche. cxxxvj.
Per quē quō ⁊ quare anni de cera fiant. eodem.
De benedictione cerei. eodem.
De lectionibus ⁊ tractibus. cxxxvij.
De benedictione baptiſmi ſeu fontiū. vbi etiā agitur de cereis cathecuminorum. cxxxix.
De baptiſmo: vbi etiā agitur de veſtib⁹ quas neophiti quarto die deponunt: ⁊ de patrinis. cxl.
De confirmatione. cxlij.
De miſſa. cxliij.
De ſancto die paſche. cxliiij.
De diurno officio huius diei. cxlvj.
De ſeptem diebus poſt paſcha. cxlviij.
De ſecunda feria poſt paſcha. cxlix.
De tertia feria poſt paſcha. eodem.
De quarta feria poſt paſcha. cl.

De quinta feria poſt paſcha cl.
De ſexta feria poſt paſcha eodem
De ſabbato in albis eodem
Alia expoſitio dictoꝝ ſeptem dierum eodem
De prima dñica poſt paſcha clj.
De ſcđa dñica poſt paſcha eodem
De tertia dñica poſt paſcha eodem
De quarta dñica poſt paſcha clij.
De dñica quinta rogationum. eodem
De rogationibus eodem
De vigilia aſcenſionis cliij.
De feſto aſcenſionis domini eodem
De dñica poſt aſcenſionem cliiij.
De vigilia pentħe. eodem
De die ſancto pentħe. clv.
De ſcđa feria clvj.
De tertia feria eodem
De quarta feria eodem
De quinta feria clvij.
De ſexta feria eodem
De ſabbato eodem
De dñica ſancte trinitatis eodem
De prima dñica poſt pentħe. clviij.
De.ij.dñica poſt pentħe. eodem
De.iij.dñica poſt pentħe. clix.
De.iiij.dñica poſt pentħe. eodem
De.v.dñica poſt pentħe. eodem
De.vj.dñica poſt pentħe. eodem
De.vij.dñica poſt pentħe. eodem
De.viij.dñica poſt pentħe. clx.
De.ix.dñica poſt pentħe. eodem
De.x.dñica poſt pentħe. eodem
De.xj.dñica poſt pentħe. eodem
De.xij.dñica poſt pentħe. eodem
De.xiij.dñica poſt pentħe. clxj.
De.xiiij.dñica poſt pentħe. eodem
De.xv.dñica poſt pentħe. eodem
De.xvj.dñica poſt pentħe. eodem
De.xvij.dñica poſt pentħe. clxij.
De quarta feria quattuor tēpoꝝ ſeptēbris eodem
De ſexta feria quattuor tēpoꝝ ſeptēbris eodem
De ſabbato eodem
De.xviij.dñica poſt pentħe. eodem
De.xix.dñica poſt pentħe. eodem
De.xx.dñica poſt pentħe. clxiij.
De.xxj.dñica poſt pentħe. eodem
De.xxij.dñica poſt pentħe. eodem
De.xxiij.dñica poſt pentħe. eodem
De.xxiiij.dñica poſt pentħe. clxiiij.
De.xxv.dñica poſt pentħe. eodem

Rubrice ſeptimi libri.

De feſtiuitatibus ſanctorum clxiiij.
De ſanctis fabiano τ ſebaſtiano clxviij.
De feſto ſancte agnetis eodem
De conuerſione ſancti pauli eodem
De ſancto iuliano eodem
De ſancta agatha eodem
De purificatione beate marie virginis eodem
De cathedra ſancti petri clxix.
De annunciatione beate marie virginis clxx.
De ſanctis philippo τ iacobo apłis eodem
De inuentione ſancte crucis eodem
De reuelatione ſancti michaelis eodem
De ſanctis geruaſio τ prothaſio clxxj.
De ſancto iohanne baptiſta eodem
De ſanctis petro τ paulo apoſtolis eodem
De ſeptem fratribus clxxij.
De feſto ſancti iacobi apoſtoli eodem
De ſeptem dormientibus eodem
De feſto beati petri ad vincula eodem
De feſto machabeorum clxxij.
De inuentione ſancti ſtephani clxxij.
De transfiguratione domini clxxiij.
De feſto ſancti laurentij eodem
De aſſumptione beate marie eodem
De ſancto bartholomeo eodem
De feſto decollationis ſancti iohannis clxxiiij.
De ſanctis felice τ adaucto eodem
De natiuitate beate marie virginis eodem
De exaltatione ſancte crucis eodem
De ſancto mattheo apło τ euangeliſta eodem
De ſancto mauricio eodem
De feſto luce euangeliſte eodem
De ſanctis ſymone τ iuda clxxv.
De feſto omnium ſanctoꝝ eodem
De quattuor coronatis clxxvij.
De beato martino eodem
De ſancto andrea apoſtolo clxxviij.
De ſancto nicolao epiſcopo eodem
De venerabili beda eodem
De ſancto thoma apoſtolo eodem
De ſanctꝭ ſtephano Joh.euāg.τ Innocē. eodem.
De apoſtolis in communi clxxix.
De euangeliſtis eodem
De martyribus clxxx.
De confeſſoribus clxxxi.
De virginibus eodem
De feſto dedicationis eccleſiarum eodem

Rubrice octaui libri.

De cōpoto τ kalario τ ptinētibꝰ ad illa. clxxxij.
Pars prima de anno ſolari incipit eodem
Quid ſit annus ſolaris eodem
De menſe clxxxiij.
De ſeptimana clxxxiiij.
De die clxxxv.
De anno lunari eodem
Quid ſit ānus lunaris τ quot dies ɔtinet eodem
De regularibus lunaribus clxxxvj.
De emboliſmo eodem
De aureo numero clxxxvij.
De termino paſchali eodem
De ciclis clxxxviij.
Concluſio huius operis eodem

Finis tabule.

¶ Incipit Rationale diuinoꝛum officioꝛum editū per reuerendiſſimum in chꝛiſto patreȝ ⁊ dominum: dominum Guillermuȝ durandi: dei ⁊ apoſtolice ſe-dis gratia pꝛeſulem Mimateñ. qui compoſuit ſpeculum iuris ⁊ patrum pontificale.

Quecunq; in eccleſiaſticis officijs rebus ac oꝛnamētis conſiſtūt diuinis plena ſunt ſignis atq; myſterijs ac ſingula ſunt celeſti dulcedine redūdantia. ſi tñ diligentem habeāt inſpectoꝛē qui noꝛit mel de petra ſuggere: oleūq; de duriſſimo ſaxo. Quis tñ nouit oꝛdineȝ celi ⁊ rationes ipſius ponet in terra. Scrutatoꝛ quippe maieſtatis oppꝛimetur a gloꝛia. Siquidem puteus altus eſt ⁊ in quo aquam hauriam nō habeo: niſi poꝛrigat ille qui dat oībus affluenter: ⁊ nō impꝛoperat vt inter medium montiū tranſeuntem hauriam aquam in gaudio de fontibus ſaluatoꝛis. lȝ igiẗ non oīm que a maioꝛibus tradita ſunt ratio reddi poſſit. ff. de legi. l. non oium. xxiij. q. iiij. nabuchodonoſoꝛ. in pꝛin. q: tamen qd in his ratione caret extirpandum eſt. lxviij. diſt. coꝛ epi. xij. diſ. omnia. idcirco ego Guillermus durādi ſancte Mimateñ. eccleſie ſola dei patientia dictus epus pulſans pulſabo ad oſtium ſi foꝛte clauis dauid aperire dignetur: vt me introducat rex in cellā vinariam in qua mihi supernū demonſtretur exemplar quod Moyſi fuit in monte monſtratū: quatenus de ſingulis que in eccleſiaſticis officijs reb⁹ aut oꝛnamētis cōſiſtunt quid ſignificent ⁊ figurā eo valeam reuelante clare ⁊ aperte differere: ⁊ rationes ponere: qui linguas infantiuȝ facit diſertas: cuius ſpūs vbi vult ſpirat: diuidens ſingulis pꝛout vult. extra ď renun. niſi. ad laudem ⁊ gloꝛiā trinitatis. Sane hic ſacramenta pꝛo ſignis accipimus ſeu figuris: que ſiquidem figure non ſunt virtutes: ſed virtutum ſigna: quibus tanq; ſcripturis vtentes docētur. Signoꝝ auteȝ alia ſunt naturalia: alia poſitiua. de quo ⁊ qd ſit ſacramentū dicetur in quarta parte ſub ſeptima particula canonis ſuper verbo miſterium fidei. Sacerdotes igitur ⁊ pꝛelati eccleſie quibus datuȝ eſt noſce myſteria pꝛout in Luca habetur: ⁊ ſacramētorum poꝛtatoꝛes ⁊ diſpenſatoꝛes exiſtunt. xliij. diſti. diſpenſatio. ſacramenta intelligere ⁊ virtutib⁹ que per illa ſignificantur fulgure debent: vt ex eoꝝ luce ceteri ſimiliter illuminentur. alioquin ceci ſunt ⁊ duces cecoꝛum. extra de renun. niſi. iuxta illud pꝛophetum. Obſcurentur oculi eoꝛum ne videāt. xxxvij. diſtin. §. itaq;. Sed pꝛoch dolor: ipſi hodie vt pluximū de his que vſu quotidiano in eccleſiaſticis cōtractant rebus ⁊ pꝛoferunt officijs: quid ſignificēt ⁊ quare inſtituta ſint modicuȝ appꝛehendunt: adeo vt impletum eſſe ad litteram illud pꝛophetum videatur: ⁊ erit ſicut populus: ſic ſacerdos. Eſa. xxiiij Ferentes ſiquidem panes ꝓpoſitionis ad menſam dñi atq; myſteria que neq; intelligunt neq; vident tñ. inde nimirū iuſto dei iudicio habituri: quantū ⁊ iumenta panes ad vſum poꝛtantia alioꝛū. De qua ignoꝛantia rationem redituri ſunt in die vindicte ⁊ ire quādo quidem cedri paradiſi tremebunt. quid ergo faciet virga deſerti. eis enim per ꝓphetam dicitur. Ipſi vero non cognouerunt vias meas quib⁹ iuraui in ira mea ſi introibunt in requieȝ meam. Si quidem liberalium atq; quarūlibet artium ꝓfeſſores nude foꝛte ⁊ intolerate in illis plerūq; cōtenta ſatagunt cauſis ⁊ rōnibus veſtire fulcire atq; colorare. Pictoꝛes quoq; ac quilibet mechanici ſeu opifices in quibuſlibet operum ſuoꝝ varietatibus ſtudent veriſimiles rōnes ⁊ cauſas reddere ⁊ in pꝛomptu habere. Sed ⁊ ſm ipſas mūdanas leges turpe eſt patricio ⁊ cauſas tractanti ignoꝛare ius in quo verſatur. ff. de oꝛig. iur. l. ij. §. poſt has. Uerū licȝ ſacerdotibus ſciētia ſit valde neceſſaria ad doctrinā: extra de here. cū ex iniuncto. xxxviij. diſt. ſedule. nō eſt tamen ſimplicibus ſacerdotibus etiā a ſcholaſticis detrahendum. xxxviij. diſt. q̄uis. iuxta illud. Diis non detrahes. Unde ſm Augu. non irridebunt ſi foꝛte aduerterint aliquos antiſtites ⁊ miniſtros eccleſie vel cum barbariſmis ⁊ ſoloeciſmis deuȝ inuocare: vel eadem verba que ꝓnunciāt non intelligere: perturbateq; diſtinguere: ideo q: talia coꝛrigenda non ſunt: ſed q: ſunt pie a ſcientibus toleranda. Que autem ſacerdotes ſcire debeant: in ſcd'a parte ſub tractatu de ſacerdote dicetur. Poꝛro nō videtur q̄ ea que in eccl'iaſticis fiūt reb⁹ atq; officijs figuraliter fiant. Tū quia figure receſſerunt: ⁊ eſt tēpus hodie veritatis. Tum q: nō debemus iudaizare. extra de ſac. vnc. in fine. Sed licet reuera figure quarum hodie veritas apparuit receſſerunt: tamen adhuc multiplex veritas latet: quam non videm⁹ ꝓpter quod vtitur eccleſia figuris. verbigratia. p veſtimēta candida intelligimus aliquo modo decoꝛē animarum noſtrarum: ſcilicet gloꝛiam immoꝛtalitatis noſtre quaȝ videre nō poſſumus manifeſte. xxx. q. v. femine. ⁊ in miſſa a pꝛefatione in antea xpi paſſio repꝛeſentatur: vt tenacius ⁊ fidelius memoꝛie teneatur. de conſecra. diſt. ij. liquido. Notandum aūt eſt q̄ eoꝛum que in lege continentur alia ſunt moꝛalia. alia myſtica. vj. diſ. §. ita. Moꝛalia ſunt que moꝛes infoꝛmant. ⁊ ſic intelligenda ſunt: pꝛout ipſa verba ſonant: vt diliges deum. honoꝛa patrem. non occides. ⁊ huiuſmodi. Myſtica ſunt figuralia que aliquid ſignificant pꝛeter id quod littera ſonat. Hoꝛū autē alia ſunt ſacramētalia: alia cerimonialia. Sacramētalia ſunt de quibus ratio reddi poteſt. quare ad litterā ſic pꝛecepta fuerunt vt de circūciſione ⁊ de obſeruātia ſabbati ⁊ huiuſmodi. Cerimonialia ſunt de quibus ratio reddi nō poteſt. quare pꝛecepta fuerūt vt non arabis in boue ⁊ aſino: non feres veſtem lino lanaq; contextaȝ. non feres agrum diuerſo ſemine: ⁊ huiuſmodi. Siquideȝ q̄tū ad moralia lex nō recipit mutationeȝ: ſed q̄tum ad ſacramētalia ⁊ cerimonialia mutata eſt quo ad ſuperficiem littere. myſticus tamen eoꝝ intellectus mutatus nō eſt. vnde nō dicitur lex mutata q̄uis trāſlato in nos ſacerdotio ſit tranſlata. extra de conſtitu.

tranſlato. Sciēdū quoqȝ eſt ꝙ in diuinis ſcripturis
eſt ſenſus hyſtoricus: allegoricus tropologicꝰ ⁊ ana-
gogicus. Unde ſm Boetium. Omnis diuina autoritas
aut eſt ex hyſtoriali: aut allegorico: aut ex vtroqȝ po
ſita intellectu. Et ſm hiero. debemus diuinam ſcri-
pturam tripharlam ſcrutari. Primo iuxta litteram.
Secundo iuxta allegoriam. i. ſpiritualem intelligen
tiam. Tertio ſm futurorum beatitudinem. Hyſtoria
eſt ſignificatio vocum ad res: vel quādo res quelibꝫ
quō ſm litteram geſtat ſibi plano ſermone refertur
vt quō pplꝰs iſraeliticus ex egypto ſaluatus taberna
culum dn̄o feciſſe narratur. Et dicit̄ hyſtoria ab hy-
ſtorin quod eſt geſticulari. inde hyſtriones. i. geſti-
culatores vocant̄ q̄ſi hyſtoriones. Allegoria eſt quā
do aliud ſonat in littera ⁊ aliud in ſpiritu. vt quādo
per vnum factum aliud intelligitur. ꝙ ſi illud ſit viſi-
bile eſt ſimplr allegoria. ſi inuiſibile ⁊ celeſte tūc di-
citur anagoge. Eſt etiam allegoria quando per alie
num ſermonem alienus ſtatus deſignat̄: vt cū xp̄i ꝑ
ſentia vel eccl'iaſtica ſacramēta verbis vel miſticis re
bus deſignantur verbis gratia vt ibi egredietur vga de
radice ieſſe. qꝺ aperte ſonat naſcetur vgo maria de
ſtirpe dauid qui fuit filius ieſſe. Miſticis vo rebus
vt pplꝰs ab egyptiaca ſeruitute per agni ſanguinem
liberatus: ſignificat eccleſiam paſſione xp̄i a dn̄ica
ſeruitute ereptam. Et dicitur allegoria ab aleon gre
ce quod eſt alienum. ⁊ goro qꝺ eſt ſenſus. quaſi alie-
nus ſenſus. Tropologia eſt conuerſio ad mores ſeu
moralis locutio ad correctionē ⁊ morum inſtitutionē
myſtice vel aperte reſpiciens. Myſtice vt ibi omni
tempore veſtimenta tua ſint candida: ⁊ oleum de ca-
pite tuo nō deficiat id eſt opera tua ſint mūda ⁊ cha
ritas de mēte tua nunꝙ decidat. ⁊ ibi. Oportet vt da
uid interficiat in nobis goliam. i. humilitas ſuper-
biam. Aperte vt ibi. Frange eſurienti panē tuum. ⁊
ibi. Non diligamus lingua vel verbo: ſed opere ⁊ ve
ritate. Dicitur autem tropologia a tropos quod eſt
conuerſio: ⁊ logos quod eſt ſermo quaſi cōuerſus ſer
mo. Anagoge dicitur ab ana qꝺ ē ſurſum ⁊ goge. qꝺ
eſt ductio: quaſi ſurſuꝫ ductio. vnde ſenſus anagogi
cus dicitur qui a viſibilibꝰ ad inuiſibilia ducit vt lux
prima die facta ſignificat rem inuiſibilem. i. angeli-
cam naturam in principio factam. Anagoge ergo ē
ſenſus locutionem ad ſupiora ſiue celeſtia ducēs: ſcꝫ
ad trinitatem ⁊ ad ordines angelorum ⁊ de pmio fu
turo ⁊ de futura vita q̄ in celis eſt apertis vel myſti
cis ſermonibus diſputās. Apertis vt ibi. Beati mun
do corde q̄m ipſi deuꝫ videbunt. myſticis vt ibi. Beati
q̇ lauāt ſtolas ſuas ⁊c. vt illis ſit ptās in ligno vite:
⁊ ꝑ portas intrent ciuitatem. qꝺ patēter ſonat. Beati
q̇ mundant cogitationes ſuas vt illis ſit ptās viden
di deum qui eſt via veritas ⁊ vita ⁊ ꝑ doctrinam. i.
exemplo patrum intrēt in regnum celorum. Sił hie
ruſalē itelligit̄ hyſtorice ciuitas illa terreſtris quam
ꝑegrini petunt allegorice eccl'ia militans. Tropolo
gice q̄libet fidelis aīa. anagogice celeſtis hierlꝫ ſiue
patria. De his etiam alia exempla videri poſſunt in
lectionibus que dicuntur in ſabbato ſancto ꝓut in
ſexta pte dicet̄. In hoc aūt ope plerunqȝ circa idem
diuerſi ſenſus adhibentem: ⁊ de vno ſenſu ad alium
tranſitur: quemadmodum lector ſedulus liquido po
terit intueri. Sicut enim nemo prohibetur diuerſis
exceptionibus vel defenſionibus vti. ff. de excep. ne
mo. extra de pſcrip. auditis. xiij. q. ij. §. j. Sic etiam
nec diuerſis in laudeꝫ dei expoſitionibus ſalua fide
Conſiderari aūt oportet ꝙ in diuino cultu multipli
cis ritus varietas reperitur. Unaqueqȝ fere nanqȝ ec
cleſia proprias habet obſeruantias: ⁊ i ſuo ſenſu abū
dat. xvj. diſt. vtinam. nec cenſet̄ reꝓhenſibile vel ab-
ſurdum deuꝫ ⁊ ſanctos eius varijs concentibus ſeu
modulationibus atqȝ diuerſis obſeruantijs venera
ri: cum ⁊ ipſa eccl'ia triumphans ſm prophetam cir-
cundata ſit varietate. ⁊ in ipſorum eccl'iaſticorum ſa
cramētorum adminiſtratione de iure conſuetudis
varietas toleret̄. Unde ſm Augu. xj. diſt. eccl'iaſti-
carum. Eccl'iaſticarum inſtitutionum in diuino offi
cio quaſdaꝫ ſcripturas accepimus quaſdam vo apo
ſtolica traditione ſine ſcripturis confirmatas ꝑ ſuc
ceſſores. quaſdam etiam quarum tamen inſtitutio
ignoratur conſuetudine roboratas approbat vſus q̇
bus par ritus ſeu obſeruantia debetur. Non igitur le
ctoris moueatur animus ſi fortaſſis in hoc opuſcu-
lo legerit que in ſua non nouerit eccleſia obſeruari.
aut non inuenerit quicquid ſibi ſeruatur. Non enim
vniuſcuiuſqȝ loci ſpālia ſed communes atqȝ vſitatio-
res ritus hic proſequimur q̇ communem non particu
larem doctrinam tradere laboramus: nec ſit nobis
poſſibile quorumlibet locorum ſpecialia perſcrutari
Decreuimus itaqȝ pro anime noſtre ſalute atqȝ legē
tium vtilitate ſecreta diuinorum officioruꝫ myſteria
hic claro ſtilo prout erit poſſibile exarare atqȝ dirige
re: ⁊ q̄ viris eccl'iaſticis pro quotidiani vſus intelligē
tia neceſſaria viſa ſunt enucleare ⁊ medullitus expli
care quemadmodum ⁊ pro illis qui circa iudicia ver
ſant̄ ſecularia olim in ſpeculo iudiciali fideliter egiſ
ſe dignoſcimur in ſtatu diſſimili conſtituti. ¶ Verū
tamen ſedulo penſandum eſt ꝙ circa ipſa diuina of
ficia plures ſunt vſuales obſeruantie que nec ad mo
ralem nec ad myſticum ex inſtitutione referantur in
tellectum ſed nonnulle ꝓpter neceſſitatem. quedam
ꝑꝑ congruitatem q̄dam ꝑꝑ veteris ⁊ noue legis dif
ferentiam q̄dam ꝓpter earum ꝯueni ētiam. Et q̄daꝫ
ꝓpter maiorem ipſoꝝ officioꝝ celebritatem ⁊ reuerē
tiam inoleuiſſe eſſe cognoſcant̄. xij. di. oīa. ¶ Uñ ſicut
ait beatus Augu. talia diuerſorum locorum diuer-
ſis moribꝰ innumerabiliter variant̄: ita vt vix aut nun-
ꝙ oīno inueniri poſſint cauſe quas in eis conſtruen
dis homines ſunt ſecuti. ¶ Sane liber iſte rōnalis
vocabulo deſcribitur. Nam quemadmoduꝫ in ratio
nali iudicij quod legalis pontifex ferebat in pectore
Scriptum erat manifeſtatio ⁊ veritas: ſic ⁊ hic ra-
tiones varietatum in diuinis officijs: ⁊ earum veri-
tas deſcribuntur ⁊ manifeſtantur. Quas in ſcrinio
pectoris ſui eccleſiarum prelati ⁊ ſacerdotes debēt
fideliter cōſeruare. xxxvi. diſtinc. §. ecce. ⁊ ſic in illo
erat lapis in cuius ſplēdore filij iſr̄ deum ſibi fore ꝓ
picium agnoſcebant. ſic ⁊ deuotus lector ex huius
lectionis ſplendore in diuinorum officiorum myſte-

riȷs eruditus agnoſcit deū nobis forte ꝓpitiū niſi
forte eius indignationē culpe offendiculo improui
de incurram⁹. Illud ꝙ quattuor colorib⁹ auroqꝫ cō
textū erat. ⁊ hic vt pmiſſum eſt rōnes varietatū in
eccl'iaſticis rebus atqꝫ officiȷs quattuor ſenſib⁹ vꝫ
hyſtorico:allegorico:tropologico:⁊ anagogico fide
media colorant. Diſtinguit autē in octo ptes quas ſe
riatim fauēte dn̄o pſequemur. In quarum prima age
tur de eccl'iis ⁊ eccl'iaſticis locis ⁊ ornamētis:de cō
ſecrationib⁹ ⁊ de ſacramētis. In ſcd'a de eccl'ie mini
ſtris ⁊ eorum officiȷs. In tertia de ſacerdotib⁹ ⁊ de aliȷs
indumētis. In qrta de miſſa ⁊ de ſingulis que i ea
agunt. In quinta de aliȷs diuinis officiȷs in genere
In ſexta ſpāliter de ſingulis dn̄icis ⁊ feriȷs ⁊ feſtiui
tatibus ad dn̄m ptinētibus. In ſeptima de feſtiui
tatibus ſctōrum ⁊ de feſto ⁊ officio dedicationis ec
cleſie ac mortuorum. In octaua de compoto ⁊ kalen.

¶ Incipit liber prim⁹ de eccl'ia ⁊ eccl'iaſticis locis ⁊
ornamētis:⁊ de cōſecrationibus ⁊ ſacris. In hac er
go prima huius opis pte de quibuſdā gn̄alib⁹ tracta
re pcuidim⁹. vꝫ de eccl'ia ⁊ eius partib⁹. De altari.
De picturis ⁊ imaginib⁹ ⁊ ornamētis eccl'ie. De cā
panis. De cimiterio ⁊ aliȷs ſacris locis. De eccl'e de
dicatiōe. De altaris cōſecratiōe. De cōſecrationib⁹
⁊ vnctionibus. De ſacramentis eccleſiaſticis.

¶ De eccl'ia ⁊ eius partibus. Rubrica.

Prius eſt vt de eccleſia ⁊ eius parti
bus videamus. Notandū eſt ergo
ꝙ eccl'iarū alia eſt corpalis in qua
videlꝫ diuia officia celebrant. Alia
ſpūalis que eſt fideliū collectio. de
cōſe. diſt. i. eccl'ia ſiue ppl's per mi
niſtros cōuocatus ⁊ in vnū cogregatus ab eo qui
vnanimes habitare facit in domo. Sicut enī corpo
ralis ex cōgregatis lapidibus conſtruit:ſic ⁊ ſpiri
tualis ex diuerſis hoīb⁹ cōgregat. Eccl'ia ergo gre
ce dicit cōuocatio latine:q: oēs ad ſe vocat qd no
men magis ꝓprie cōuenit eccleſie ſpūali ꝙ corpora
li. qm̄ hoīes nō lapides cōuocant:ſepe tn̄ nomen ſi
gnati attribuit ſignanti. Eccleſia autē materialis
ſpūalem deſignat vt dicet vbi de eius cōſecratione
agetur. Rurſus eccl'ia grece dicit catholica. i. vni
uerſalis. xi. diſt. catholica. q: per totū mundū eſt cō
ſtituta ſeu diffuſa q: vniuerſi in deum credentes in
vna debent eſſe cōgregatione:vel q: in ea eſt gene
ralis doctrina ad inſtitutionē oīm fidelium. Syna
goga quoqꝫ grece cōgregatio dr̄. qd ꝓprium nomen
iudeorum ppl's tenuit. ipſorum enī proprie ſynagoga di
ci ſolet. ꝙuis etiā eccl'ia dicta ſit, apoſtoli tn̄ nunꝙ
ſynagogam dixerunt:ſed ſemp eccl'iam forte diſcer
nendi cauſa. Dicit etiam pſens eccl'ia ſyon eo ꝙ
ab hac peregrinatione longe poſita pmiſſionē rerum
celeſtium ſpeculatur:⁊ ideo ſyon. i. ſpeculatio nomē
accepit. Pro futura vero patria ⁊ pace hierl'm voca
tur. nam hierl'm pacis viſio interpretatur. Dicit ēt
eccleſia domus dei ſic dicta a domate:qd grece di
citur tectum quaſi dans manere vnanimes in ſe. Di
citur etiā quandoqꝫ kyriaca. i. dn̄icalis. qn̄qꝫ baſili
ca. quod verbum grece ſonat latine regia ſeu rega
lis regi ſcꝫ baſilio. carnaliū enī regum pallatia ſic di
cta ſunt. noſtra autē domus oratiōis domus regia
dicit:q: in ea regi regum ſeruit. qn̄qꝫ templum quaſi
tectū ampliū i quo regi deo ſacrificia offerunt. xxvi.
q. ii. ſed illud. ⁊ qn̄qꝫ dei tabernaculū. de cōſe. diſt.
iiii. nec quēꝙ. q: in pſenti vita peregrina eſt: ⁊ in
itinere ad patriā pergens vt iam dicit vel dicet ta
bernaculum quaſi taberna dei ꝓut ſub eccleſie de
dicatione dicetur. Quare etiā dictum eſt taberna
culum vt archa teſtimoniȷ ſub altari dicet. qn̄qꝫ ve
ro martyriū qn̄ in honorem alicui⁹ martyris fit qn̄qꝫ
capella. ꝓut in ſecunda parte ſub tractatu de ſacer
dote dicet. quādoqꝫ cenobiū. qn̄qꝫ ſacrarium. quā
doqꝫ ſacelliū. quādoqꝫ domus orationis. quandoqꝫ
monaſterium. ⁊ qn̄qꝫ oratorium. Generaliter tamen
quilibet locus ad orādum ſtatutus oratorium dici
pōt. Rurſus eccleſia quandoqꝫ dicitur corpus xp̄i.
xxvi. q. ii. ſed ⁊ illud. quandoqꝫ etiam virgo vocatur
iuxta illud. Emulor enī vos ⁊c. quādoqꝫ ſpōſa quam
chriſtus deſponſauit ſibi in fide. De qua in euange
lio. Qui habet ſpōſam ſponſus eſt. vii. q. i. ſicut quā
doqꝫ mater. q: quotidie in baptiſmo ſpirituales fi
lios deo parit. xii. q. ii. qui abſtulerit. quādoqꝫ filia.
iuxta illud ꝓphete. Pro patribus tuis nati ſunt ti
bi filiȷ. lxviii. diſt. quorum. Item quandoqꝫ ponitur
vidua:quia propter preſſuras nigreſſit. ⁊ vt Rachel
non cōſolatur. quandoqꝫ meretrix figuratur ꝓpter
eccleſiā de gentibus cōgregatam. ⁊ quia nulli clau
dit gremium redeūdi ad ſe. quandoqꝫ vocatur ciui
tas:ꝓpter communionem ſanctorum ciuium: murata
ꝓpter munitionē ſcripturarum quibus heretici ar
centur habens lapides et ligna diuerſi generis: q:
diuerſa ſunt merita ſingulorum:prout iam dicetur.
Quicquid aūt ſynagoga per legē accepit hoc nunc
eccleſia a chriſto cuius ſpōſa eſt per gratiam recepit
⁊ in melius cōmutauit. ¶ Sane non eſt noua ora
toriȷ ſiue eccleſie iſtitutio. Precepit nāqꝫ dominus
Moyſi in monte Synai vt faceret tabernaculū de
cortinis mirifice fabricatis. diuiſum enim erat inter
poſito velo in duas partes:cuius pars prior ſancta
vbi populus ſacrificabat. interior vero ſancta ſancto
rum vbi ſacerdotes ⁊ leuite miniſtrabāt dicebatur
vt dicet in prohemio quarte partis. qd poſtꝙ vetu
ſtate cōſumptū eſt:iuſſit dn̄s fieri templū qd Salo
mon edificauit opere mirifico duas habēs ptes vt
⁊ tabernaculū. iii. Regū. viii. Ab vtroqꝫ vero ſcꝫ a ta
bernaculo:⁊ a templo noſtra materialis eccleſia for
mam ſumpſit. In cuius pte anteriori populus audit
⁊ orat. In ſanctuario vero clerus orat: predicat iu
bilat ⁊ miniſtrat. Tabernaculū autē quia in itinere
factum quandoqꝫ gerit typum mundi qui tranſit ⁊
concupiſcentia eius. Vn̄ cōſtat ex quattuor cortina
rū colorib⁹:ſicut ⁊ mūdus cōpactus eſt ex quattuor
elemētis. Deus igit in tabernaculo:deus eſt in hoc
mūdo velut in tēplo xp̄i ſanguine rubricato: ex pſſe
vero tabernaculū typum gerit eccl'ie militantis que
non habet hic manentē ciuitatē:ſed futuram inqui

rit: ideoq; dicitur tabernaculū: tabernacula enī mili
tantium ſunt. deus enī in tabernaculo deus eſt in fi
delibus ſuo noīe ꝯgregatis. Pars pͥma tabernacu-
li in qua ppl'ſ ſacrificabat vita eſt actiua in qua po-
pulus in proximi dilectione laborat pars altera in
qua leuite miniſtrabant vita eſt contemplatiua in q̄
dilectioni ꝛ contemplationi dei religioſoꝝ virorum
ſincera conuerſatio vacat. tabernaculum vertit̄ i tē
plum: qꝛ de militia curritur ad triumphum Eſt autē
eccleſia ſic edificanda. Parato nāq; fundamēti loco
Iuxta illud Bñ fundata eſt domus dñi ſuper firmā
petram. dꝫ epūs vel ſacerdos de eius licētia ibi aquā
aſpergere bñdictam ad abigendas inde demonum
fantaſias. ꝛ pͥmarium lapidem cui impreſſa ſit crux
in fundamento ponere de conſe. di. j. nemo. Debꝫq;
ſic fundari vt caput recte inſpiciat̄ verſus orientem
de quo dicetur in pꝓhemio quinte partis videlicet ꝟ-
ſus ortum ſolis equinoctialem: ad denotandum ꝙ
eccleſia que in terris militat temperare ſe debet eq-
nimiter in pſperis ꝛ in aduerſis: ꝛ non verſus ſolſti-
cialem vt faciunt q̄dam. Ceterum ſi muri hieruſalē
q̄ edificatur vt ciuitas edificari p iudeos iubent̄ ſꝫ
pphetam quantomagis ꝛ nos muros eccleſie noſtre
edificare debemus. Siq̄dem eccleſia materialis in
q̄ ppl'ſ ad laudādum deum conuenit ſanctam ſigni-
ficat eccleſiam q̄ in celis viuis ex lapidibus ꝯſtruit̄
xxj. q. vj. ſed hoc diximus. Hec eſt domus dñi firmi-
ter edificata cuius fundamentum ē angularis xp̄s:
ſup quo fundamento poſitum ē fundamētū apl'oꝝ
ꝛ pphetaꝝ: ſicut ſcriptū ē. Fūdamēta eı' in mōtib'
ſctis. Supedificati parietes iudei ſunt ꝛ gētiles de
q̄ttuor mūdi ptib' ad xp̄m venientes ꝛ q̄ p ipm credi-
derūt ſeu credūt ꝛ credēt. Fideles aūt ad vitā pͥde-
ſtinati ſunt ꝛ lapides in ſtructura hui' muri q̄ ſꝑ vſq;
in finē hui' mūdi edificabit̄. Lapis ꝟo ſup lapidem
ponit̄ qm̄ magiſtri eccl'ie minores in ꝓpꝛium ſtudiū
aſſumūt ad docēdū ꝛ ad corrigēdum ꝛ ſtabiliēdum
In ſctā ꝟo eccl'ia hꝫ lapides ſup ſe ad ferēdum p edi
ficio q̄cūq; laborē fraternū portat. groſſiores ꝟo la-
pides ꝛ politi ſeu quadrati q̄ ponunt̄ foris extrinſe
cus in quoꝝ medio minores lapides iacēt ſunt viri
pfectiores q̄ ſuis meritis ꝛ orationibus ꝯtinēt infir
miores in ſancta eccl'ia. Cemētū aūt ſine quo muri
ſtabilitas eſſe non pōt fit ex calce ſabulo ꝛ aq̄. calx
charitas feruēs eſt q̄ ſibi ꝯiugit ſabulum. i. terrenū
opus: qꝛ vera charitas ſollicitudinem maximā habꝫ
mixtā p viduis ſenib' pupillis debilib'. lxxxviij. di.
deſolatio. ꝛ ideo ſtudēt operari manibus vt habeāt
vñ eis bñfaciat. vt aūt calx ꝛ terra ad edificium mu
ri valeāt aque cōmixtione cōglutinant̄. ſiq̄dē aqua
ſpūs ē: ſicut enī ſine cemēto lapides muri ſimul non
iungunt̄ ad muri ſtabilitatem: ſic nec hoīes ad mu-
ri edificiū celeſtis hierl'm pñt ſimul ſine charitate iū
gi: quā ſpūſſctūs operat̄. Oēs muri lapides politi
ſunt ꝛ q̄drati. i. ſcti mundi ꝛ firmi q̄ videlꝫ per man'
ſummi artificis diſponūtur in eccl'ia pmāſuri quoꝝ
q̄dā ferūt̄ ꝛ nō ferūt vt ſimpliciores in eccl'ia alij ferū
tur ꝛ ferūt vt medij: alij tm̄ ferūt ꝛ non ferunt̄ niſi a
ſolo xp̄o q̄ eſt ſingulare fundamētū vt perfecti. Oēs
q̄dem vna charitas more cemēti coniūgit dum viui
lapides pacis compage colligant̄. Xp̄s noſter mu-
rus fuit in ꝯuerſatōe ꝛ antemurale i paſſiōe. ¶ Sa
ne iudeis muros hieruſalem edificantib' aderāt ini
mici volētes illoꝝ opus impedire. ita ꝙ ſicut in Eſ-
dra legitur adeo ab hoſtibus infeſtabant̄ ꝙ vna ma
nu ponebant lapides in muro ꝛ alia manu ꝯ hoſtes
pugnabant: ꝛ nobis muros eccleſie edificantib' ad
ſunt in circuitu inimici ſcilicet vitia ſiue peruerſi ho
mines opera noſtra impedire volētes. Vñ muros. i.
virtutes edificādo hoſtes impugnemus: ꝛ iuxta mo
rem iudaici ppl'i teneamus arma nr̄a. i. ſcutum fidei
loricam iuſticie: galeam ſalutis: ꝛ gladium verbi dei
in manibus noſtris vt nos contra illos defendamus
ꝛ opilio ſeu ſacerdos ſit nobiſcuꝫ vice xp̄i q̄ doceat
nos p lectionem ꝛ muniat p orationem. ¶ Porro ex
q̄bus tabernaculum in vete. teſta. fieret: oſtēdit dñs
dicēs in exo. ad moyſen. Sume primitias. i. pcioſa q̄
q; a populo iſrael ſed ab eo tm̄ qui vltro obtulerit. au
rum ꝛ argētum ꝛ es. iacinthum ꝛ purpurā coccumq;
biſtinctū. i. ſetā iacictini purpurei ꝛ coccinei coloris
ꝛ biſſini: qd' eſt genus lini egyptiaci molle ꝛ cādiduꝫ
piloſq; capraꝝ ꝛ pelles arietuꝫ rubricatas. quas par
thicas dicim': qꝛ parthi ſic colorati eas cogitauerūt
ꝛ pelles iacintineas ꝛ ligna ſethin. Eſt aūt ſethin no
men mōtis ꝛ arboris: que ſimilis eſt albe ſpine in fo
lijs: ꝛ eſt leuiſſimuꝫ lignum ꝛ imputribile ꝛ in crema
bile: oleumq; ad luminaria ꝛ aromata vnguēta ꝛ thi
miama boni odoris ꝛ lapides onichinos: ita ꝙ ſardo
nices ꝛ gemmas ſanctuarium faciant mihi vt habi-
tem in medio horum ne ſit eis labor recurrere ad mō
tem hunc. Hec plene magiſter in hyſtorijs pſequit̄
ſup Exo. Diſpoſitio aūt eccleſie materialis modū hu
mani corporis tenet. Cancellus nāq; ſiue locus vbi
altare ē caput repſētat crux ex vtraq; parte brachia
ꝛ manus: reliqua pars ab occidente quicq̄d corpori
ſupereſſe videt̄. ſacrificium altaris votum ſignificat
cordis: ſed ꝛ ſm̄ Ricardum de ſctō victore: diſpoſi-
tio eccl'ie triplicē ſtatum in eccl'ia ſaluādoꝝ ſignifi-
cat: ſctūarium tm̄ ſignificat ordinē v̄ginū: chorus ꝯti
nētium: corpus ꝯiugatoꝝ. ſtrictius eſt enī ſctūariuꝫ
ꝙ̄ chorus: ꝛ chorus ꝙ̄ corpus: qꝛ pauciores ſunt vir-
gines ꝙ̄ cōtinētes. ꝛ iſti ꝙ̄ ꝯiugati. ſacratior quoq;
eſt locus ſanctuarij ꝙ̄ chorus: ꝛ cho' ꝙ̄ corpus: q̄a
dignior eſt ordo virginū ꝙ̄ cōtinētium ꝛ illoꝝ ꝙ̄ ꝯiu
gatorum. Adhuc eccleſia ex quattuor parietibus cō
ſiſtit doctrina quattuor euangeliſtarum lōga lataq;
ſurgit in altum. i. in alta virtutum longitudo cuius
longanimitas eſt q̄ patienter aduerſa tolerat donec
ad patriam perueniat. latitudo charitas eſt que di
latione mētis amicos in deo ꝛ inimicos diligit pro-
pter deum. Altitudo ꝟo ſpes eſt future retributiōis
que pſpera ꝛ aduerſa contemnit donec videat bona
dñi in terra viuentium. ¶ Rurſus in templo dei ſeu
gratie eſt fundamētum fides. que eſt de re nō viſa
tectū charitas q̄ operit multitudinē petōꝝ. oſtiū obe
dientia de qua dñs inquit. Si vis ad vitam ingredi
ſerua mādata. pauimētū humilitas. de qua pſ. Ad
heſit pauimento anima mea. quattuor laterales pa-

rietes ſunt quattuoꝛ principales virtutes: iuſticia:
foꝛtitudo: prudētia ⁊ temperātia: hec ſunt in Apoc.
q̄ttuoꝛ ſunt latera ciuitatis equalia feneſtre ſunt ho
ſpitalitas cū hylaritate: ⁊ miſericoꝛdia cum largita
te. De hac domo dn̄s ait. Ueniem⁹ ad eū ⁊ māſionē
apud eū faciemus. q̄dam tn̄ ecclīe in modum crucis
foꝛmant̄ ad notādū nos mūdo crucifigi ſeu crucifi-
xum ſeq̄ debere. iuxta illud. Qui vult venire poſt me
abneget ſemetipſū ⁊ tollat crucē ſuā ⁊ ſequat̄ me. Nō
nulle ēt in modum circuli rotūde foꝛmant̄ q̄ ſignifi
cant ecclīam dilatatā eē p circulum oꝛbis. Uñ illud
Et in fi. oꝛ. ter. v. eoꝝ ſeu ꝙ de circulo oꝛbis ꝑueni-
mus ad circulum coꝛone eternitatis. Sane choꝛus
clericoꝝ ē ꝯſenſio cātātiū vel multitudo i ſacris col
lecta. Dict⁹ ē āt choꝛus a choꝛea vel coꝛona. olim eñ
in modū coꝛone circū aras ſtabant ⁊ ita pſalmos cō
coꝛditer cōcinebāt: ſed Flauianus ⁊ Theodoꝛus al
ternatim pſallere cōſtituerūt edocti ab Ignatio q̄
ſuꝑ hoc fuit diuinitus edoctus. Duo ergo choꝛi pſal
lentium deſignāt angelos ⁊ ſpūs iuſtoꝝ q̄ſi recipꝛo-
ca volūtate laudātiū ⁊ ſe ad bonā opationē inuicem
exhoꝛtantiū. Alij choꝝ dixerūt a ꝯcoꝛdia que in cha
ritate cōſiſtit: q: q̄ charitatē nō habet cōuenienter
cantare nō pōt. Quid aūt choꝛ⁹ iſte ſignificet: ⁊ q̄re
in illo maioꝛes ſedēt poſterioꝛes dicet̄ in quarta ꝑ-
te ſub introitu. ⁊ ſub titulo de acceſſu pontificis ad
altare. Et nota q: cum vnus cantat dicit̄ grece mo
nodia latine ticinium. Cum v̊o duo cantāt biciniuꝫ
appellatur: cum multi choꝛus. Exedra eſt abſida ſi-
ue volta q̄dam ſeparata modicum a templo vel a pa-
latio ſic dicta. xiij. q. ij. ꝑcipiēdum. q: extraheret mu
ro. grece aūt ſydon vocat̄: ⁊ ſignificat fideles laicos
xp̄o ⁊ eccleſie inherētes: Cripte ſiue ſpecus ſubterra
nee q̄ in q̄buſdaꝫ fiunt eccleſijs ſunt heremite culto
res ſiq̄dē ſecretioꝛis vite. Atrium eccleſie ſignificat
xp̄m ꝑ quem in celeſtem hieruſm pater ingreſſus q̄ð
⁊ poꝛticus dicitur ſic dicta a poꝛta: vel q̄ð ſit aperta
xvij. q. iiij. ſi quis cum ⁊ c. ſi q̄s in atrio. ¶ Turres
eccleſie p̄dicatoꝛes ſunt ⁊ p̄lati eccleſie qui ſunt mu-
nimen ⁊ defenſio eius. vnde ſponſus ad ſponſam in
canticis amoꝛis ſic loq̄tur. collū tuū ſicut turris da-
uid edificata cū ꝓpugnaculis. Pinnaculum turris
vitam vel mētē p̄lati q̄ ad alta tēdit repn̄tat Gallus
ſuper eccleſiam poſitus pꝛedicatoꝛes deſignat. Gal
lus enim pꝛofunde noctis ꝑuigil hoꝛas eius cātu di
uidit doꝛmientes excitat: diem appꝛopinquātem p̄
cinit ſed p̄us ſeip̄m alaꝝ verbere ad cantandum ex-
citat. Hec ſigna miſterio nō carēt. Nox eñ ē hoc ſe-
culum: doꝛmiētes ſunt filij huius noctis in peccatis
iacētes. Gallus p̄dicatoꝛes qui diſtincte pꝛedicant
⁊ doꝛmiētes excitant vt abijciant opera tenebraruꝫ
clamātes ve doꝛmientibus. Exurge qui doꝛmis. lu-
cem venturam pꝛenunciant dn̄i diem iudicij ⁊ futurā
gloꝛiam pꝛedicant ⁊ prudēter anteꝙ̄ alijs virtutes
pꝛedicent ſe a ſomno peccati excitantes coꝛpus ſuū
caſtigant. iij. q. vij. §. idem teſtatur. Unde apoſtolus
Caſtigo coꝛpus meum ⁊ c. Ubi ēt ſicut ⁊ Gallus con-
tra vētum ſe v̊tunt q̄ſi increpādo, ⁊ arguēdo cōtra re
belles foꝛtiter reſiſtūt: ne lupo veniēte fugiſſe arguā
tur. extra de renū. niſi cum p̄dem. Uirga ferrea in q̄
gallus ſedet rectum repn̄tet p̄dicantis ſermonem:
vt nō loquat̄ ex ſpū hoīs: ſed dei. iuxta illud. Si q̄s
loquit̄ quaſi ſermones dei ⁊ c. q̄ð v̊o virga. ipſa eſt ſu
pꝛa crucē ſeu ſummitatē eccleſie poſita innuit ſermo
nem ſcripturarum conſummatum eſſe ⁊ confirmatū
vnde dn̄s in paſſione ait. Conſummatum eſt: ⁊ ti-
tulus eius ſuꝑ eū indelebiliter ſcriptus eſt. Tholus
id ē ſummitas tēpli eminēs ⁊ rotunda ſupꝛa quam
crux ponit̄ ꝓꝑ ſui rotunditatem ſignificat ꝙ̄ ꝑfecte
⁊ inuiolate catholica fides p̄dicāda ſit ⁊ tenēda: quā
niſi q̄ſq; integram inuiolatamq; ſeruauerit abſq; du
bio ieternū peribit. Feneſtre eccleſie vitree ſunt ſcri
pture diuine q̄ ventum ⁊ pluuiam repellunt. i. nocis
ua ꝓhibēt: ⁊ dū claritatem veri ſolis. i. dei in ecclīaꝫ
id ē in coꝛda fidelium tranſmittūt inhabitātes illu-
minā t. Hec itus latioꝛes ſunt: q: myſticus ſenſus am
plioꝛ ē ⁊ p̄cedit litteralē. de conſ. di. iiij. nullus autē
Itē ꝑ feneſtras quinq; ſenſus coꝛpoꝛis ſignificant̄
q̄ extra ſtricti eſſe debēt ne vanitates hauriant: ⁊ in-
tus patere ad dona ſpūalia liberius capienda. Per
cācellos v̊o q̄ ſunt ante feneſtras ꝓphetas vel alios
doctoꝛes obſcuros itelligimus eccleſie militātis in
q̄bus ob duo charitatis p̄cepta q̄n q; due colūne du
plicant̄ ſm̄ ꝙ apl̄i bini ad p̄dicādū mittunt̄. Oſtiū
eccleſie eſt xp̄s. vñ in euāgelio. Ego ſum oſtiū dicit
dn̄s. apl̄i ēt poꝛte ſunt: dcm̄ eſt aūt oſtium ab obſi-
ſtendo his q̄ foꝛis ſunt vel ab oſtēdēdo aditum. Ual
ua v̊o dr̄ a voluendo: poꝛta a poꝛtādo: q: ꝑ eam poꝛtā
tur q̄cunq; offerunt̄. Colūne v̊o eccleſie epiſcopi ⁊
doctoꝛes ſunt q̄ templum dei ꝑ doctrinam ſicut ⁊ euā
geliſte thronū dei ſpūaliter ſuſtinēt. hi nāq; ꝓꝑ ſono
ritateꝫ diuini eloquij argētee colūne dn̄r. Iuxta illō
in canticis canticoꝝ. Colūnas argēteas. vñ ⁊ Moy
ſes in ingreſſu tabernaculi poſuit quinq; colūnas ⁊
ante oꝛaculum. i. ſancta ſctoꝝ. iiij. q̄ð exponet̄ in ſex
ta ꝑte ſub ti. de tp̄e aduētus. Licet aūt colūne plēs
ſint: tn̄ ſeptē eſſe dn̄r: iuxta illud. Sapiētia edifica-
uit ſibi domū. exicidit colūnas ſeptē q̄ñ epiſcopi ⁊ cē
debēt ſeptifoꝛmi gr̄a ſpūſſancti repleti ⁊ c. Iac. eñ ⁊
Ioh. vt ait apoſtolus videbant̄ colūne. Baſes colū
naꝝ ſunt apoſtolici ep̄i vniuerſalis ecclīe machinaꝫ
ſuppoꝛtantes capita colūnaꝝ ſunt mētes ep̄oꝝ ⁊ ⁊
doctoꝝ: ſicut eñ capite mēbꝛa. ſic mēte v̊ba nr̄a diri
gunt̄ ⁊ op̄e. Capitella quoq; ſunt v̊ba ſacre ſcriptu
re quoꝝ meditationi ſubdimur ⁊ obſeruantie. Paui
mētum ecclīe ē fidei noſtre fundamētum. In ecclīa
v̊o ſpūali pauimētū ſunt pauperes xp̄i ſcꝫ pauperes
ſpū q̄ ſe in omnibus humiliāt. quare ꝓꝑ humilitatē
pauimēto aſſimilantur. Rurſus pauimētū q̄ð pedi
bus calcat̄ vulgus ē cuius laboꝛib⁹ ecclīa ſuſtētat̄.
Trabes q̄ domum ꝯiungunt ſunt p̄ncipes vel p̄di-
catoꝛes idē q̄ ecclīe muniūt vnitatē. hi v̊bo illi facto
¶ Reclinatoꝛia in ecclīa ſignāt ꝯtemplatiuos in q̄-
bus deus ſine offenſa q̄ſcit. q̄ ꝑ ſūmā diuinitatem ⁊
eterne vite claritatē cōtemplant̄ auro comparantur
vnde in canticis dicitur. Reclinatoꝛium fecit aureū
Tigna in eccleſia ſunt pꝛedicatoꝛes qui eam ſpūalr̄
ſubleuant. Laquearia etiam ſiue celature ſunt pꝛe-

dicatores:quia eaȝ ornant vel roborant:de quibus
q: per vitia nõ putreſcũt:ſponſa gloriatur in eiſdeȝ
canticis dicẽs. Tigna domorum noſtraruȝ cedrina la
quearia cypreſſina. deus em̃ eccleſiã ſibi conſtruxit
viuis et lapidibus ⁊ lingnis ĩputribilibus iuxta il-
lud. Ferculũ ſibi fecit rex Salomon de lignis liba-
ni.i.xp̃s de ſanctis caſtitate cãdidatis d' hoc aliter
ſub ti.de picturis dicetur. Cancellus.i.caput eccle
ſie humilior reliquo corpe eccleſie myſticat q̃ tã hu-
militas d' beat eſſe ĩ clero ſeu p̃lato.iuxta illd. Quã
to maior es humilia te in oĩbus. Cancelli vo quib'
altare a choro diuidit:ſeparationeȝ celeſtiũ ſignifi
cãt a terrenis. de cãcello ſeu peribulo chorum circũ
euntẽ dicet ſub ti.de picturis. ¶ Stallus ad ſeden
dũ in choro deſignat q aliqñ corpus recreandũ eſt:
q: qd caret alterna requie durabile nõ eſt. ¶ Pulpi
tuȝ in eccleſia eſt vita perfectorum:⁊ dicit quaſi publi
cũ ſiue: in loco publico cõſtitutũ. Nempe legit ſcdo
Paralipomenon.vj.q ſalomõ fecit baſim eneaȝ po
nens eã in medio baſilice ſtetitq ſup eãm extẽdẽs
manum ſuã loquebat populo dei. Eſdras quoq fe
cit gradũ ligneũ ad loquendũ in quo ſtans ſup vni-
uerſum populũ eminebat Analogiũ etiã dr: quia in
eo verbũ dei legit ⁊ enũciat logos em̃ grece verbuȝ
vel ratio dicitur qd dr etiã ambo ab ambigẽdo: q:
intrantẽ ambit ⁊ cingit. de quo in quarta parte ſub
titu. de euãgelio dicetur. Horologiũ p quod hore le
gunt.i.colligunt: ſignificat diligẽtiã quã ſacerdo-
tes in dicẽdis canonicis horis d'bito tp̃e habere de
bẽt. iuxta illd. Septies in die laudẽ dixi tibi. ¶ Te
gule tecti que hymbrẽ a domo pellunt ſunt milites
qui eccl'iaȝ a paganis ⁊ ab hoſtib' ptegunt. Cocle
quarum exẽplar a templo Salomonis ſumit ſunt vie
muris interuolute latẽter per quas latenter archa-
nã cognitioneȝ ſingulorum accipim'. quas ſoli qui ad
celeſtia gradiunt agnoſcũt. ¶ De gradib' p quos
ad altare aſcẽdit in ſe.ti.dicet. Sacrariũ ſiue loc'
in quo ſacre reponunt:ſiue ĩ quo ſacerdos ſacras ve
ſtes induit vterum ſacratiſſime marie ſignificat:in quo
xp̃s ſe ſacra veſte carnis induit. Sacerdos a loco in
quo veſtes induit ad publicũ pcedit:q: xp̃s ex vtero
virginis pcedẽs in munduȝ venit. ¶ Locus ep̃i in
eccleſia altior eſt. ſicut in ſcd'a parte ſub tractatu de
ep̃o dicet. Prope altare ẽt qd xp̃m ſignificat collo-
cat piſcina ſeu lauacrũ.i.xp̃i miſericordia ĩ qua ma
nus lauant ad notandũ q in baptiſmo ⁊ penitẽtia
que per illã ſignificant a pctõrum ſordibus diluimur:
qd a veteri teſtamẽto tractũ ẽ. Legit em̃ Exo.xxx.
⁊.xl.q Moyſes fecit labiũ eneũ cũ baſi ſua ĩ taber
naculum in quo Aaron ſacerdos ⁊ filij lauarent ac
ceſſuri ad altare vt in eo offerrẽt thymiama. Lumẽ
qd in eccleſia accendit xp̃m ſignificat: iuxta illud.
Ego ſum lux mũdi.⁊ Jo. erat lux vera ⁊c. vel lumi-
naria eccl'e ſignificãt ap̃los ⁊ ceteros doctores quo
rum doctrina fulget eccl'ia: vt ſol ⁊ luna de quibus
dñs ait. Uos eſtis lux mũdi.i.bonorum operũ exẽpla
vñ ipſe admonens eos ait. Luceat lux veſtra coram
hominibus. Illuminat aũt eccleſia ex p̃cepto dñi.
vñ Exo.xxvij. legit. Precipe filijs Aaron vt afferãt
oleuȝ de arboribus oliuarum puriſſimum vt ardeat
lucerna ſemp in tabernaculo teſtimonij. de q̃ in ſe-
cũda pte de accolito dicet. Fecit quoq moyſes lu-
cernas ſeptẽ:q̃ ſunt ſeptẽ dona ſpũſſancti:que in no
cte hui' ſeculi tenebras nr̃e cecitatis illuſtrant que
ſup cãdelabra ponunt: q: requieuit ſupra xp̃m ſpũs
ſapiẽtie ⁊ intellect'. ſpũs concilij ⁊ fortitudis. ſpũs
ſcientie ⁊ pietatis ſpũs timoris dñi. quib' p̃dicauit
captiuis negligẽtiã. Pluralitas in eccl'ia lucernarum
pubertatẽ deſignat in fidelibus gratiarũ. ¶ Crux
triũphalis in pleriſq locis in medio eccleſie ponit
ad notãdũ q de medio corde redẽptorẽ noſtrũ dili-
gimus qui iuxta ſalomonẽ corpus ſuũ media chari
tate cõſtrauit ppter filias hierl'm: ⁊ vt oẽs ſignũ vi
ctorie videntes dicãt. Aue ſalus toti' ſeculi: arbor ſa-
lutifera: ⁊ ne vnq̃ a nobis dilectio dei obliuiõi tra-
datur: vt ſeruũ redimeret tradidit vnicũ filiũ: ſȝ cru
cifixuȝ imitemur. Crux aũt in altum dirigit per qd
xp̃i victoria deſignat. De hoc dicet vbi de eccl'ie cõ
ſecratiõe agetur. Quare eccleſia intus ⁊ non extra
ornet: ſub tractatu de picturis dicet. ¶ Clauſtrum
ſicut ait Sicardus ep̃s cremoñ. in mitrali ab excu
bijs ⁊ cuſtodijs leuitarum circa tabernaculum: vel ab
atrio ſacerdotũ vel a portico ſalomonis ad templuȝ
ſumpſit exordiũ. Precepit enim dñs Moyſi ne leui
tas cũ plebeia multitudine numeraret: ſed cõſtitue-
ret eos ſup tabernaculũ teſtimonij ad portãdum et
cuſtodiendũ ppter quod dñi preceptum dũ diuina
peragunt myſteria. clerici debẽt in eccleſia ſtare a
laicis ſegregati. vñ ſtatuit cõſiliũ Maguntineñ. ex
tra de vita ⁊ hone. cleri. c.j. q pars illa que cãcellis
diuidit ab altare pſallentibus tantum pateat cleri
cis. Porro ſicut templuȝ triumphãtẽ deſignat eccle
ſiam: ſic clauſtrũ celeſtem ſignificat paradiſum vbi
erit cor vnũ ⁊ idẽ in dei dilectione ⁊ voluntate. vbi
oĩa cõmuniter poſſidebunt quia que pars min' ha-
bebit in ſe: ĩ alio ſe gaudebit habere: quia deus erit
oĩa in oĩbus. Ideoq regulares vnanimiter in clau
ſtro degẽtes ad ſeruitiũ dei ſurgũt ⁊ ſecularia relin
quentes in omnibus vitaȝ cõmunẽ ducunt. Diuerſi
tas aũt officinarum ⁊ officiorum in clauſtro: diuerſi
tas eſt manſionũ cũ diuerſitate premiorũ in regno:
qm̃ in domo patris mei manſiones multe ſunt dicit
dñs. de pe. di. iiij. c. domo. Moraliter vero clauſtrũ
eſt anime cõtemplatio. vbi ſe recipit dũ a turba co-
gitationũ carnalium ſeparatur ⁊ ſola celeſtia medi
tatur. xlvij. diſt. omnes. In hoc clauſtro ſunt quat
tuor latera. ſ. contẽptus ſui. cõtemptus mũdi: amor
primi: ⁊ amor dei. vnũquodq aũt latus ſuuȝ habet
ordinẽ colũnaruȝ. Contẽptus ſui hȝ mẽtis humilia
tionẽ: carnis afflictionẽ: humileȝ ſermonẽ ⁊ ſimilia.
Baſis omniũ colũnarum eſt patiẽtia. In hoc clau-
ſtro diuerſitas officinarum eſt diuerſitas virtutũ. Ca-
pitulũ eſt cordis ſecretũ de hoc aliter dicetur in q̇r
ta parte ſub titu. de prima. Refectoriũ dilectio ſan
cte meditationis. Cellariũ ſacra ſcriptura: dormito
riũ mũda cõſciẽtia: oratoriuȝ vita ĩmaculata ortus
arborum ⁊ herbarum congeries virtutũ. puteus aqua
rũ viuentiũ: irrigatio donorum que hic ſitim mitigãt:

⁊ in futuro penitus extinguēt. Sedes aūt eṗales
que iuxta beati petri diſpoſitionē ſunt in ſingulis
ciuitatibus antiquitus ↄſecrate: ꝓut dicēt in ꝓhe
mio ſcḋe partis: non in memoriā ↄfeſſoꝝ ſed ad ho
norē apl'oꝝ ⁊ martyꝝ ac ṗcipue beate marie virgi-
nis veteꝝ deuotio dedicauit. Ceteꝝ ideo in eccl'ia
conuenimus vt ibi delictoꝝ veniam poſtulemus ⁊
diuinis laudibus inſiſtamus: vt dicēt in ꝓhemio
quinte ꝑtis: ⁊ vt ibi bona ſiue mala iudicia audia-
mus. ⁊ dei cognitionē diſcamus ⁊ accipiamus: ⁊ vt
dominicum corpus ibi manducemus. In ↄuentu
eccl'ie mulieres ⁊ viri ſeorſuꝫ habitāt: qḋ ſm Bedā
a veteri ↄſuetudine deriuatū accepimꝰ: ⁊ inde fuit
ꝙ ioſeph ⁊ maria pueꝝ dereliquerūt: qm̄ alter illū
quē ſecū non cernebāt cū altero eſſe putabat. Cau
ſa aūt diuiſionis eſt: qꝛ caro viri et mulieris ſi pro-
pius acceſſerint ad libidinē accendunt. vñ cum ibi
peccata deflere debeamus neceſſe eſt tunc eoꝝ fo-
menta ⁊ delectatōes carnales vitari. Maſculi aūt
in auſtrali: femine aūt in boreali ſiue in aquilonari
parte manent: vt oſtendat firmiores ſanctos debe
re ſtare ↄ maiores huiꝰ ſeculi tentatiōes. infirmio-
res vo ↄ minores ſeu minus fortiores firmioremq;
ſecum in apertiori loco ↄſiſtere debere: qm̄ ſm apo
ſtolū. Fidelis eſt deus qui non patiet vos tentari
ſupra id qḋ poteſtis ſuſtinere. Ad hoc etiam ꝑtinet
ꝙ Iohānes vidit angelū fortem qui poſuit pedem
dextrum ſuꝑ mare. nam ⁊ fortiora membra maiori-
bus periculis opponunt. ſm alios vo viri in parte
anteriori: mulieres in poſteriori parte manent: qꝛ
vir eſt caput mulieris: ideoq; dux eiusꝰ. Mulier q̇̄
velata capite eſſe debet ī eccl'ia. xxxiij. q. v. mulier.
qꝛ non eſt imago dei: ⁊ qꝛ ꝑ illā preuaricatio incho a
ta eſt: ideoq; in eccl'ia ꝓpter reuerentiā ſacerdotis
qui eſt chriſti vicarius coram eo tanq̄ corā iudice
propter reatus originē habeat caput velatū non li
berum: nec ꝓpter eandē reuerentiā habeat ꝑtātem
loquēdi in eccl'ia corā eo. Olim aūt viri ⁊ mulieres
comam ſibi nutrientes aſſiſtebant in eccl'ia nudo
capite crinibus gloriātes quod inhoneſtum erat.
Qualis locutio in eccl'ia habenda ſit: apl's oſtēdit
dicens. Loquētes vobiſmetipſis in pſalmis ⁊ hym
nis ⁊ canticis ſpūalibꝰ: vnde ibi a verbis ſuꝑfluis
abſtinendum eſt. extra de celebra. miſſa. dolentes
iuxta illud Chriſo. In aulam regiam ingreſſurus
habitu ⁊ inceſſu te cōponas. angeli enī dñi aſſunt:
qꝛ domus dei plena eſt virtutibus incorporeis. Et
dñs ad moyſen ⁊ angelus ad ioſue. Solue calcia-
mentū de pedibus tuis. locus enī in quo ſtas ſctūs
eſt. Ultimo notandū eſt ꝙ eccl'ia ↄſecrata reos ſan
guinis ad ſe ↄfugientes qui in illa vel ↄtra illā nō
deliquerunt defendit ne vitam ꝑdant aut membra
xxiij. q. v. reos. extra de imuni. eccle. iter. vñ legit ꝙ
Ioab in tabernaculum fugit ⁊ cornu altaris appre
hendit. Idem etiā priuilegiū hꝫ nō ↄſecrata ī qua
diuina officia celebrant. extra de imu. eccle. eccl'ia
Corpus aūt chriſti a talibus ſumptū eos nō defen
dit nec ↄfugientes ad illud: tum qꝛ hoc ꝑuilegium
eccleſie conceſſum eſt quare non eſt ad alia protra
hendum: tum quia illud eſt cibus anime non corpo
ris. de ↄſecra. diſt. ij. non iſte. vnde animam liberat
⁊ non corpus. Eccleſie tribus de cauſis de loco ad
locum mutant. de ↄſecra. diſt. j. tribus. ⁊. c. ſequē.
Primo ꝓpter neceſſitatem perſecutoꝝ. Scḋo ꝓpt
difficultatem locoꝝ. puta ꝓpter aeris intēperiem.
Tertio cum maloꝝ ſocietate grauant et tunc cum
concilio pape vel epiſcopi. Quare eccleſiam ingre
diens ſigno crucis ſe munit dicetur in prohemio
quinte partis.

De altari. Rubrica.

Altare in eccleſia ꝓpter tria ſit: put
ſub eius dedicatione dicetur. Sci-
endū aūt eſt ꝙ Noe primus. deinde
Iſaac Abraam ⁊ Iacob altaria edi
ficaſſe legunt que non aliud q̄ lapi
des erecti intelligunt ſuꝑ quos ſa-
crificia mactabāt: que ſuppoſito igne cremabant.
Moyſes etiam fecit altare de lignis ſethim: ⁊ inde
altare thymiatis: qḋ veſtiuit auro puriſſimo: prout
legitur in Exo. xxv. ⁊. xxvij. ⁊. xxix. c. vbi etiam po-
nitur forma ipſius altaris Salomon q̇̄ ſicut legit
iij. Regum. vij. prope finem. Altare aureum fabri-
cauit. Ab his quidē antiquis patribus altaria mo
dernorū ſumpſerunt exordium que in cornua quat-
tuor erigunt: quoꝝ quedā vnius ſunt lapidis: que-
dam ex pluribus cōponunt. Nempe altaria et are
aliquotiens indifferenter inueniunt intereſt tamē
Nam altare quaſi alta res vel alta ara dicit in quo
ſacerdotes incenſum adolebant: ara q̄ſi area ideſt
plana: vel ab arbore dicit: qꝛ in ea ſacrificia arde-
bant. Et nota ꝙ multiplex ī ſcripturis legit altare.
videlꝫ et ſuperius ⁊ inferius: interius et exterius:
quoꝝ etiam quodlibet eſt duplex. Altare ſuperius
eſt deus trinitatis de quo legitur. Non aſcendes
ad altare meum per gradus. eſt et altare ſuperius
eccleſia triumphans. de quo dicit. Tunc impones
ſuper altare tuum vitulos. altare autē inferius eſt
eccleſia militans de quo legitur. Si altare lapideū
feceris mihi non edificabis illud de ſectis lapidi-
bus. Eſt etiam altare inferius menſa templi de q̄
dicit. Conſtituite diem ſolēnem in ↄdenſis vſq; ad
cornu altaris. ⁊. iij. Regum. vij. dicitur ꝙ ſalomon
fecit altare aureum. Altare ergo interius eſt cor
mundum: prout infra dicetur. Eſt etiam altare in-
terius fides incarnationis: de qua iubetur in Exo.
Altare de terra facietis mihi. Altare autē exterius
eſt ara crucis hoc eſt altare olocauſti ſuper quo cre-
mabatur ſacrificium veſpertinum. vnde in canone
miſſe dicitur. Iube hec in ſublime altare tuum per
ferri ⁊c̄. Altare etiam exterius ſunt eccleſiaſtica ſa-
cramenta de quibus dictum eſt. Altaria tua domi
ne virtutum ⁊c̄. Rurſus altare eſt mortificatio nr̄a
ſeu cor noſtrum in quo carnales motus feruore ſpi-
ritusſancti conſumuntur. Scḋo altare etiam ſigni-
ficat eccleſiam ſpiritualem: quattuor eius cornua
ſignificāt quattuor mundi plagas: per quas eccl'ia
dilatat. Tertio ſignificat chriſtū ſine quo munus

nullus acceptabile patri offertur. Unde eccl'ia ſolet
orationes ad patrē dirigere per xp̄m. Quarto ſigni
ficat corpus dn̄i: put in ſexta parte ſub titu. de para
ſceue dicetur. Quinto ſignificat menſaʒ in qua cum
diſcipulis conuiuatus eſt xp̄s. Sane legit in Exo.
ꝙ in archa teſtamēti ſiue teſtimonij repoſita ē teſti
ficatio. i. tabule in q̇bus ſcriptuʒ erat teſtimonium
lʒ etiam quedam repoſita ibi teſtimonia dici poſſūt.
τ hoc in teſtificationē ꝙ legem naturalem in cordib⁹
ſcriptam ſuſcitauerat in ſcriptis. Repoſita ē ēt ibi v:
na aurea plena māna in teſtificationē ꝙ panem de
diſſet filijs iſrael de celo: τ virga aarō in teſtimoniū
ꝙ oīs ptās a dn̄o deo eſt: τ deuteronomius in teſti-
monium pacti quo dixerant: omnia q̄ dixerit nobis
dn̄s faciemus τ ob hoc dicta eſt archa teſtimonij vl'
teſtamenti. ob hoc aūt dictum eſt tabernaculum te
ſtimonij. Sup archam vō factū ē ppiciatorium: de q̄
dicetur in pħemio. iiij. partis in cuius rei imitatōeʒ
in q̇buſdaʒ eccleſijs ſup altare collocatur archa ſeu
tabernaculum in quo corp⁹ domini τ reliquie ponū
tur. Precepit ēt dn̄s fieri candelabruʒ ductile ex au
ro puriſſimo. Exo. xxv. legitur. τ. iij. reg. viij. ꝙ in ar
cha federis aliud nō eſt. niſi due tabule lapidee q̄s
poſuerat in ea moyſes in oreb quando pepigit domi
nus fedus cum filijs iſrael cum egrederent de terra
egypti. Et nota ꝙ tempore Silueſtri pape. Conſtā
tinus imperator coſtruxit baſilicam lateraneñ. in q̄
poſuit archam teſtamēti quam tytus imperator ap-
portauerat de hieruſalem τ candelabrum aureuʒ cū
ſeptem infuſorijs lucernis in qua archa ſunt hec an
nuli τ vectes auree: tabule teſtimonij: virga aaron:
manna panes ordeacei: vrna aurea: veſtis inconſuti
lis: τ arundo: τ veſtimentum ſancti iohannis bapt.
τ forcipes cum quibus tonſus fuit ſanctus Johan
nes euangeliſta. Sane homo ſi habet altare: mēſaʒ
candelabrum τ archam templum dei eſt. Oportet ſi
quidem eum altare habere vbi recte offerat τ recte
diuidat. Altare eſt cor noſtrum in quo debemus of-
ferre. Unde in Exo. precepit dn̄s in altari offerri olo
cauſta: q: de corde debēt procedere opera igne cha-
ritatis accenſa. Olocauſta dicuntur ab olon quod
eſt totum: τ cauma quod eſt incendium vnde olocau
ſta quaſi ex toto incenſa. In iſto igitur altari debe-
mus recte offerre τ recte diuidere. Recte offerim⁹
quando bonum quod cogitamus ad perfectionem
perducimus: ſed non recte diuidimus ſi non diſcre-
te illud faciamus quia ſepe putat homo facere bonū
τ facit malum. τ ſepe ex vna parte facit bonum τ ex
alia parte facit malum: τ ita ipſe edificat τ ipſe de-
ſtruit. Sed tunc recte diuidimus quando bonum
quod facimus non nobis ſed ſoli deo attribuimus.
Menſam quoq; oportet hominem habere vt inde pa
nem verbi dei ſumat. Per menſam ſacram ſcripturā
intelligimus. de qua pſ̄. Paraſti in conſpectu meo
menſam aduerſus eos qui tribulant me. i. dediſti mi
hi ſcripturam contra tentationem demoniacā. opor
tet vt hanc habeamus. id eſt in mente reponamus:
vt panes verbi dei inde ſumamus. Pro defectu hu-
ius panis dicit Hieremias. Paruuli petierunt panē
τ non erat q̄ frangeret eis. Oportet etiam eū habe-
re candelabrum vt bonis operibus luceat. Candela
brum exterius illuminans eſt opus bonum qd̄ alios
p bonum exemplum accēdit. de quo dr̄. Nemo accē-
dit lucernam τ ponit eam ſub modio: ſed ſupra can-
delabrum. Lucerna iuxta verbū domini eſt bona in-
tentio: q: xp̄s dicit. Lucerna ē oculus tuus. oculus
vero eſt intentio. Non debemus ergo ponere lucer-
nam ſub modio: ſed ſupra candelabrum. quoniam ſi
habemus bonam intentionem non debemus abſcō
dere: ſed bonum opus alijs in lumen τ exemplū ma
nifeſtare. Oportet eum etiā habere archam: que di
citur ab arcendo. Archa ergo poteſt dici diſciplina
vel regularis vita per quam crimina a nobis arcen-
tur. In archa autem ſunt virga: tabula: τ manna. q:
in regulari vita debet eſſe virga correctionis vt caro
caſtigetur: τ tabula dilectionis vt deus diligat. In
tabulis enim ſcripta ſunt mandata que pertinēt ad
dilectionem dei. Debet etiam ibi eſſe manna diuine
prelibationis vt ꝙ ſuauis eſt dominus guſtemus τ.
videamus: q: bona eſt negociatio eius. Juxta illud
Prouer. de muliere forti. guſtauit τ vidit: quia bona
eſt. Ut ergo templū dei ſimus habeamus i nobis al
tare per oblationeʒ ne appareamus in cōſpectu dei
vacui. iuxta illud Eccle. Non apparebis in cōſpectu
dei tui vacuus. de conſe. diſt. j. omnes. Menſaʒ per
refectioneʒ ne deficiamus in via quaſi i. iuni. iuxta
illud euangelij. Si dimiſero eos ieiunos deficiēt in
via. Candelabrum. per bonam operationē: ne ſimus
ocioſi. iuxta illud. Eccli. Multam malitiam docuit
ocioſitas extra de renū. niſi. §. verū. Archam: ne ſi-
mus quaſi filij belial ideſt abſq; iugo indiſciplinati.
diſciplina enim neceſſaria eſt. iuxta illud pſ̄. Appre-
hendite diſciplinā nequando iraſcat dn̄s τc. De his
etiā τ alijs ornamētis in ſequē. ti. dicet. Hoc altare
ille edificat qui cor ſuum vera humilitate τ alijs vir
tutibus exornat. vnde Greg. Qui virtutes ſine hu-
militate cōgregat. quaſi q̇ puluerē in ventū portat.
Per altare enim cor noſtrū intelligit vt dicet: vbi de
altaris dedicatiōe agetur. quādo eſt in medio cor-
poris ſicut altare i medio eccl'ie. de quo altari iubet
a dn̄o in Leuiti. Ignis in altari meo ſemp ardebit.
Ignis ē charitas: altare eſt cor mūdū. Ignis ſemp
ardebit in altari: q: charitas ſemp feruebit in corde
noſtro. vnde Salomon in canticis canticoꝝ. A que
multe nō poſſunt extinguere charitatē. q: eū ſemp
ardet extingui non poteſt. Uos ergo ſm̄ prophetaʒ
agite diē letitie in frequentationibus ſeu in cōdenſ-
ſis vſq; ad cornu altaris. quia reliquie cogitationuʒ
diē feſtum agent tibi. De hac apoſtolus excellētio-
rem viam nobis demonſtrat: excellentiorē viā dixit
charitatem. q: ipſa eſt ſuper omnes virtutes: τ qui-
cūq; ipſam habet: omnes virtutes habet. hoc ē ver-
bū abbreuiatū quod facit dn̄s ſuper terraʒ qd̄ adeo
breue eſt vt dicatur. Habe charitatē: τ fac quicquid
vis. Ex his nāq; duobus mandatis tota lex pendet
τ prophete. vel per altare vniuſcuiuſq; animā intelli
gimus que edificatur dn̄o ex lapidibus viuis. ſcilʒ
ex virtutibus varijs τ diuerſis. Porro linthcamina:

alba quibus operitur altare carnem ſiue humanita-
tem ſaluatoris deſignãt que multo labore cãdidãt
ſicut ⁊ xp̄i caro ex terra.i.maria orta p̲ multas tribu
lationes ad reſurrectionem ⁊ candorem ⁊ leticiam
imortalitatis p̲uenit: de qua filius exultat patri di-
cẽs. Cõcidiſti ſaccũ meũ ⁊ circundediſti me leticia.
Altare ergo veſtiri eſt aĩam imortalē incorruptibili
corpi ꝯiungi. Rurſus albis ⁊ mũdis pãnis opiſ alta
re qñ cor mũdũ bonis operibꝰ adornatur. Vñ Apo.
iij. Veſtimẽtis albis induaris ne appareat confuſio
nuditatis tue ⁊ ſalomõ. Omni tpe veſtimẽta tua ſint
candida.i.opera tua ſint munda. Modicum enĩ ꝓ-
deſſet accedẽti ad altare ſummam dignitatẽ ⁊ īfimã
vitam hr̄e. vñ Bern. Monſtruoſa res eſt ſedes p̄ma
⁊ vita ima: gradus ſummus ⁊ ſtatus infimus: ingẽs
autoritas ⁊ animi inſtabilitas ⁊c. Pallia v̄o ſerica
ſup̲ altare poſita ſunt diuerſaꝝ v̄tutum ornamẽta q̄
bus aĩa decorata ẽ. Veſtimẽta q̄ꝫ qbꝰ altare ornatur
ſunt ſancti vt diceſ in ti. ſeq. Principiũ ⁊ finis miſſe
fiunt in dextera parte altaris: mediũ in ſiniſtra ꝓut
in. iiij. p̲te ſub ti. de mutatione ſacerdotis diceſ. An
tiqui altaria ꝯcaua faciebãt ꝓpter illud q̄ꝺ legitur.
Ezech. xiij. ꝙ in altari dei foſſa erat ⁊ hoc ſm̄ Gre.
ne olocauſta ſuppoſita vẽtus diſp̲geret. Diciſ ẽt in
c. lx. c. ꝙ altare erat reflexum intrinſecꝰ p̲ circuitum
Ceteꝝ gradus q̄bus ad altare aſcẽdiſ ſpũalr̄ demõ
ſtrãt apoſtolos ⁊ martyres xp̄i quos qꝛ ꝓ eiꝰ amore
ſanguinẽ ſuum fuderũt ſpõſa in cãticis amoris vo-
cat aſcẽſum purpureum. Exp̄munſ q̄ꝫ. xv. virtutes q̄
ſignanſ p̲. xv. gradus q̄bus aſcẽdebaſ in tẽplum ſa
lomonis ⁊ a p̲pheta in. xv. pſalmis continue demon
ſtranſ quas beatus vir aſcenſiones in corde ſuo diſ
poſuit. Hanc ſcalam vidit iacob: ſummitas eiꝰ celos
tãgebat. lxxxviij. di. c. j. Per hos gradus cõpetẽter
v̄tutum gradus intelliguntſ q̄bus ad altare.i. xp̄m
aſcẽdiſ. iuxta illud pſ. Et ambulabũt de v̄tute in v̄
tutẽ. de pe. di. ij. dñ ſanctam in p̄ncipio. ⁊ Iob. Per
ſingulos gradus meos ꝓnunciabo illum. Legiſ in
exo. Nõ aſcẽdes ad altare meum p̲ gradus ne reue
leſ turpitudo tua nõdũ enĩ forte antiqui femoralibꝰ
vtebanſ. In ꝯcilio toletano. xxvij. q. vj. quicunq̄ ca
ueſ ꝙ clericꝰ cauſa doloris in alterius p̲niciem alta
re vel imaginẽ crucĩs veſtibꝰ vel lugubri veſte vl' ſpi-
nis accingẽs vel eccleſie luminaria extinguẽs depo
naſ. Sed ſi eccleſia ſua iure ſuo indebite ſpoliatur
hoc cauſa meroris facere licet. vel ſm̄ quoſdã queãd
modum ⁊ in die paſſionis dñi in ſignum triſtitie alta
ria denudantur: quod tamẽ hodie concilium repro-
bat lugdũ. extra de offi. ordi. ſi canonici. Deniq̄ al
taria que p̲ ſomnia ⁊ per inanes quaſi reuelationes
hominum conſtruuntur reprobantur omnino. de cõ
ſec. diſt. j. placet

¶ De picturis ⁊ cortinis ⁊ ornamen
tis eccleſie. Rubrica.

Picture ⁊ ornamenta in eccleſia ſunt lai
coꝝ lectiões ⁊ ſcripture. vñ Gre. de ꝯſ.
di. iij. platum. Aliud eſt picturam ado-
rare aliud p̲ picture hyſtoriam quid ſit
adorãdũ addiſcere. nã q̄ꝺ legẽtibꝰ ſcri-
ptura: hoc ideotis cernẽtibus p̄ſtat pictura: qꝛ i ip̄a
ignorantes videant q̄d ſequi debeãt: in ipſa legũt q̄
litteras neſciũt. Sane caldei ignẽ adorãt ⁊ cogunt
alios idem facere alia idola cõburẽtes. Pagani v̄o
imagines ſeu iconias ⁊ idola adorãt: q̄ꝺ ſaraceni nõ
faciunt: q̄ imagines nec habere nec videre volũt mo
ti ex v̄bo illo. Non facies tibi omnem ſimilitudinē
coꝝ que in celo vel in terra vel in aquis vel ſub terra
ſunt Exo. xx. ⁊ ex alijs autoritatibus que ſtatim ſe-
quuntur nos valde ſuper hoc increpantes: ſed nos
illas non adoramus: nec deos apellamus: nec ſpem
ſalutis in eis ponimus: qꝛ hoc eſſet idolatrare: ſꝫ ad
memoriam ⁊ recordationem rerum olim geſtarum
eos veneramur. Unde verſus.

Effigiem xp̄i qui trãſis pronus honora.
Non tamen effigiem: ſed q̄ꝺ deſignat adora
Eſſe deum ratione caret: cui contulit eſſe
Materiale lapis: effigiale manus.
Nec deus eſt nec homo: p̄ſens quam cernis imago:
Sed deus eſt ⁊ hõ quẽ ſacra figurat imago. ⁊ alibi.
Nam deus eſt quod imago docet: ſed non deus ipſa
Hãc videas: ſed mẽte colas quod noſcis in ipſa

¶ Greci ẽt vtunſ imaginibus pingentes illas vt
dicitur ſolum ab vmbilico ſupra ⁊ non īferius vt ois
ſtulte cogitationis occaſio tollatur. nullam etiã fa
ciunt ſculptilem imaginem pro eo q̄ꝺ legiſ Exo. xx.
cap̄. Non facies ſculptile neq̄ imagines. Itē leui.
xxvj. Non facies idolum neq̄ ſculptile. Itẽ deute.
iiij. c. Ne forte decepti faciatis vobis ſculptam ſimili
tudinem. Itẽ nõ facietis vobis deos aureos ⁊ argẽ
teos. Item propheta. Simulacra gentium argentũ
⁊ aurum opera manuum hominum. Similes illis fi
ant qui faciunt ea: ⁊ omnes qui confidunt in eis.
Confundantur omnes qui adorant ſculptilia ⁊ qui
gloriantur in ſimulachris ſuis. Itẽ moyſes ait popu
lo iſrael. Ne forte errore deceptꝰ adores ea q̄ crea-
uit dominus deus tuus. Hinc etiam eſt ꝙ ſerpentē
eneum quem moyſes erexerat ezechias rex cõfregit
quia populus ille cõtra legis preceptum thuris ado
lebat incenſum. Ex his autem ſimilibus autoritati
bus reprobatur nimius imaginum vſus. Ait enim
apoſtolus. j. corinth. Scimus enim qꝛ idolum eſt in
mundo ⁊ nullus deus niſi vnus. Poſſent nãq̄ ſimpli
ces ⁊ infirmi p̲ nimium ⁊ indiſcretum vſuꝫ facile ad
idolatriam trahi. vnde Sapien. xiiij. c. Idolis na-
tionum nõ erit reſpectus. qm̄ creature dei in odium
facte ſunt ⁊ in tẽtationẽ aĩe hoim: ⁊ in muſcipulã pe
dibus inſipiẽtium. Moderate v̄o vti picturis ad re
preſentandum mala vitanda ⁊ bona imitanda re-
prehẽſibile non eſt. vnde dominus ad Ezechielẽ. In
gredere ⁊ vide abhominationes peſſimas quas iſti
faciũt: ⁊ ingreſſus vidit omnem ſimilitudinem repti
lium ⁊ aĩalium ⁊ abhominationem: ⁊ vniuerſa idola
domus iſrael depicta in pariete. Nempe Gregoriꝰ h
exponens in paſtorali. libro. ij. cap. xx. dicit. Dum ex
teriorum rerum intrinſecus ſpecies attrahunſ quaſi
in corde depingitur quicquid fictis imaginibus de
liberando cogitatur. Rurſus ad eundem. Ezechie-
lem dicitur. Sume tibi laterem ⁊ pones cũ coraꝫ te.

ꝛ deſcribes in eo ciuitatez hieruſalem. Ei aũt quod
dictũ eſt ꝙ imagies ſunt laicoꝝ littere. obuiat illõ
euãgelij. Habent inquit moyſen ꝛ ꝓphetas audiãt
eos. De hoc etiã dicet in quarta parte ſub. iiij. par-
ticula cano. ſup ꝟbo Seruitutis. Concil. agathen.
de conſe. di. iij. placuit. inhibet picturas in eccleſijs
fieri: ꝛ qḋ colitur ꝛ adoꝛat in parietibus depingi.
ſꝫ Greg. de cõſe. di. iij. perlatũ. dicit ꝙ picturas nõ
licꝫ frangere ea occaſione ꝙ adoꝛari nõ debent. pi-
ctura nãqꝫ plus videt mouere animuꝫ ꝙ̃ ſcriptura.
Per picturã quidez res geſta ante oculos ponit. d̉
cõſe. diſt. ij. ſemel. ſed ꝑ ſcripturã res geſta quaſi ꝑ
auditũ qui minus mouet animũ ad memoꝛiã reuo-
catur. Hinc etiaꝫ eſt ꝙ in eccleſia non tantã reuerẽ
tiã exhibemus libris ꝙ̃taꝫ imaginibus ꝛ picturis.
¶ Picturarũ ſiue imaginũ alie ſunt ſupꝛa eccleſiã:
vt gallus vel aquila. alie extra eccleſiaꝫ: ſcꝫ foꝛis in
fronte eccl'ie vt bos ꝛ leo. alie intra: vt ycone ſtatue
ꝛ diuerſa ſculpturaꝝ ꝛ picturaꝝ genera que vel ĩ ve-
ſtibus vel in parietib⁹ vl' in vitrealibus depingunt.
de quoꝝ aliquibus ſub tractatu de eccleſia dictũ ẽ
ꝙ a tabernaculo moyſi ꝛ templo ſalomonis ſcriptũ
eſt: ſcripſit enim moyſes ſcripſit ꝛ pinxit ſalomon. ꝛ
parietes celaturis ꝛ picturis oꝛnauit. ¶ Sciendũ
aũt eſt ꝙ ſaluatoꝛis imago trib⁹ modis ꝯuenĩẽtius
in eccleſia depingitur: videlicꝫ aut reſidens in thꝛo-
no: aut pendẽs in crucis patibulo: aut vt reſidẽs in
matris gremio. Quia ꝟo iohãnes baptiſta xp̃m di-
gito demõſtrauit dicẽs. Ecce agnus dei: ideo q̇daꝫ
depingebãt xp̃m ſub ſpecie agni. Qꝛ tñ vmbꝛa trã-
ſiuit ꝛ xp̃s verus eſt homo. dicit Adrian⁹ papa de
conſe. diſt. iij. ſextam. ꝙ ipſum in foꝛma humana de-
pingere debemus. nõ eñi agnus dei in cruce pꝛinci-
paliter depingi debet: ſꝫ homine depicto nõ obeſt
agnum in parte inferioꝛi vel poſterioꝛi depingi cũ
ipſe ſit verus agnus qui tollit peccata mũdi. His q̇-
deꝫ ꝛ alijs diuerſis modis ſaluatoꝛis imago depin-
gitur ꝓpter diuerſas ſignificatiões. nã picta in pꝛe-
ſepio rememoꝛat natiuitatẽ. depicta in matris gre-
mio puerileꝫ etatẽ depicta vel ſculpta in cruce paſ-
ſionẽ. Et quãdoqꝫ in ipſa cruce ſol ꝛ luna quaſi ecli-
pſim patientia depingunt. depicta vero in ſcalaruꝫ
aſcenſu aſcenſionẽ picta vt reſidẽs in thꝛono ſeu in
ſolio excelſo pꝛeſentez indicat maieſtatem ꝛ poteſta-
tem. q. d. data eſt ei omnis poteſtas ĩ celo ꝛ in terra
iuxta illud. Vidi dñm. ſ. ſ. e. ꝛc̃. id eſt dei filiuꝫ ſuper
angelos regnãtẽ. iuxta illud. Qui ſedes ſup cheru-
bin. Quãdoqꝫ vero depingitur ſicut viderunt eum
moyſes ꝛ aaron nadab ꝛ abyu. ſ. ſupꝛa montẽ: ꝛ ſub
pedibus eius quaſi opus ſaphiricũ ꝛ quaſi celuꝫ ſe-
renũ. Et qm̃ ſicut ait Lucas. Tũc videbũt filiũ ho-
minis venietẽ in nube cũ poteſtate magna ꝛ maie-
ſtate: iõ ei qñqꝫ circũcirca pingunt angeli q̇ ei ſemꝑ
ſeruiunt ꝛ aſſiſtũt: ꝛ depinguntur cum ſex alis ſm
Eſa. vj. Seraphin ſtabant iuxta illud ſex ale vni et
ſex ale alteri: ꝛ duabus velabant faciem eius dua-
bus pedes: ꝛ duabus volabant. Depinguntur etiã
angeli tanq̃ in etate iuuenili floꝛentes. nunq̃ enim
ſeneſcit. qñqꝫ etiam circũpingitur archãgelus mi-
chael dꝛacoꝛeꝫ ſuppeditãs. iuxta illud. Jo. apo. xij.
Factũ eſt pꝛeliũ in celo. michael cũ dꝛacone pugna-
bat: que pugna ẽ diſſidiũ angeloꝝ ꝯfirmatio bono-
rũ ꝛ ruina maloꝝ: aut in p̄ſenti eccl'ia ꝑſecutio fide-
lium: qñqꝫ etiã circũpingunt. xxiiij. ſenioꝛes ſm vi-
ſionez ipſius Johan. in veſtibus albis ꝛ coꝛonis au-
reis per quos ſignificant vete. ꝛ no. legis doctoꝛes
qui ſunt. xij. ꝓpter fidez trinitatis quã annunciant
per quattuoꝛ climata mũdi. Aut. xxiiij. ꝓpter opa ꝛ
obſeruantiã euãgeliſtaꝝ ſi lãpades addũtur dona
ſpũſſancti repꝛeſentantur. ſi mare vitreũ baptiſmus
innuit. Qñqꝫ etiã circũpingunt quattuoꝛ aialia ſm
viſionẽ Ezechielis ꝛ eiuſdẽ Johãnis. Facies hoĩs
ꝛ facies leonis a dextris ꝛ facies bouis a ſiniſtris:
ꝛ facies aquile deſup ipſoꝝ quattuoꝛ. Hi ſunt q̃ttu-
oꝛ euãgeliſte. Vñ pingunt cũ libꝛis in pedib⁹ qꝛ que
ꝟbis ꝛ ſcriptura docuerũt mẽte ꝛ opere cõpleuerũt
Mattheus figurã ſoꝛtit humanã. Marcus figurã
tenet leonis. Hi ponunt a dextris: qꝛ xp̃i natiuitas
ꝛ reſurrectio fuerunt omniũ leticia generalis. vñ in
pſal. xxix. Et ad matutinum leticia. Lucas ꝟo vitu-
lus ẽ eo ꝙ a zacharia ſacerdote inchoauit xp̃i paſ-
ſionẽ ꝛ hoſtiã ſpũalibus pertractauit. Vitulus eñi
eſt animal ſacerdotũ ſacrificijs aptũ. Cõparat etiã
vitulo ꝓpter duo coꝛnua quaſi duo cõtinens teſta-
menta: ꝛ ꝓpter q̃ttuoꝛ pedũ vngulas quaſi quattu-
oꝛ euangeliſtarum ſententias. Per hũc quoqꝫ figu-
ratur xp̃s qui fuit pꝛo nobis vitulus imolatus. iõqꝫ
ponitur a ſiniſtris quia moꝛs xp̃i fuit apoſtolis tri-
ſtis. De hoc ꝛ qualiter beatus Marcus depingi dꝫ
in ſeptima parte ſub tit. de euangeliſtis dicet. Jo-
hãnes aũt figuram habet aquile. qm̃ excelſa ſermo-
lans ait. In pꝛincipio erat verbũ. Hoc quoqꝫ ſignifi-
cat xp̃m cuius iuuẽtus vt aquila renouat: qꝛ reſur-
gẽs a moꝛtuis floꝛet ꝛ in celum ingredit. Hic tamẽ
nõ iuxta ſed ſup eſſe depingitur: qm̃ aſcenſionẽ de-
ſignat ꝛ verbũ apud deũ pꝛonũciat. Sed cũ quod-
libet ipſoꝛum animaliũ haberet quattuoꝛ facies et
quattuoꝛ alas qualiter poſſent depingi dicet in ſepti-
ma parte ſub titu. de euangeliſtis. vbi etiam latius
de hoc agetur. Quãdoqꝫ etiã circũpingitur vel po-
tius ſubpingunt apoſtoli qui fuerũt teſtes eius ver-
bo ꝛ opere vſqꝫ ad vltimũ terre. ꝛ pinguntur criniti
q̃ſi nazarei. i. ſancti. lex eñi fuit nazareoꝛum vt a tꝑe
ſue ſeparationis a cõi vita hominum nouacula non
trãſiret ſup caput eoꝛum. Pinguntur etiã quãdoqꝫ
ſub foꝛma duodecim ouiũ: qꝛ tanq̃ bidentes occiſi
ſunt ꝓpter dñm: ſed ꝛ duodecim tribus iſrael. qñqꝫ
ſub foꝛma. xij. ouiũ pingunt: qñqꝫ tamen plures vel
paucioꝛes oues circa ſedẽ maieſtatis pingũtur: ſed
tunc aliud figurãt. iuxta illud Matth. xxv. c. in fi.
Cum venerit filius hominis in maieſtate ſua tũc ſe-
debit ſup ſedem maieſtatis ſue ſtatuens oues a de-
xtris ꝛ hedos a ſiniſtris. Qualiter Bartholome⁹ ꝛ
Andreas apl'i depingi debent in ſeptima parte ſub
eoꝝ feſtis dicet. ¶ Et aduerte qꝛ patriarche ꝛ pꝛo-
phete pingunt cũ rotulis in manib⁹. quidaꝫ ꝟo apo-
ſtoli cum libꝛis ꝛ quidã cũ rotulis. Nempe quia an-
te xp̃i aduẽtum fides figuratiue oſtendebat: ꝛ quo

ad multa in ſe implicita erat: ad qđ oſtendendum
patriarche ⁊ ꝓphe pingunẜ cū rotulis: ꝑ quos q̄ſi
quedā impfecta cognitio deſignaẜ. Quia vo apl'i
a chriſto pfecte edocti ſunt: ideo libris ꝑ quos deſi
gnaẜ congrue pfecta cognitio vti pñt: ſed q2 quidā
illoꝝ qđ didicerūt ad doctrinā alioꝝ in ſcriptis re-
degerūt: ideo illi congrue tanq̄ doctores cū libris
in manibus depingunẜ ſicut paulus: euangeliſte:
petrus: iacobus et iudas. Alij vo qui nihil ſtabile
ſeu ab eccl'ia approbatū ſcripſerūt nō cū libris ſed
cum rotulis in ſignū ſue p̄dicatiōis pingunẜ. vnde
apl's ad ephe. ⁊ extra de here. cū ex iniuncto. Dñs
quoſdā dedit apl'os: quoſdā ꝓphas: alios euange-
liſtas: alios paſtores ⁊ doctores in opus miniſterij
Sȝ ⁊ diuina maieſtas depingiẜ q̄nq3 cū libro clau
ſo in manibus: q2 nemo inuentus eſt dignus aperi-
re illū niſi leo de tribu iuda ⁊ q̄nq3 cū libro aperto:
vt in illo quiſq3 legat ꝙ ipſe eſt lux mūdi ⁊ via veri
tas ac vita ⁊ liber vite. quare āt paulus ad dextrā
⁊ petrus ad ſiniſtrā ſaluatoris depingunẜ dicetur
in. vij. parte ſub ti. de euāgeliſtis. Johānes vo ba-
ptiſta q̄nq3 depingiẜ vt heremita. Martyres cum
aculeis: vt laurentius in craticula: ſtephanus cum
lapidibus: ⁊ q̄nq3 cū palmis que victoriam ſignant
iuxta illud. Juſtus vt palma florebit vt ſicut pal-
ma viret ſic eoꝝ memoria feruet. Hinc eſt ꝙ qui de
hieroſolymis veniunt palmas in manibus ferūt in
ſignum ꝙ illi regi militauerūt qui hieroſolymis cū
palmis honorifice receptus eſt: ⁊ poſtmodū ibidē
cum diabolo pugnās victor extitit: ⁊ celi palatium
cū angelis triumphās introiuit vbi iuſti vt palma
florebūt: ⁊ ſicut ſtelle fulgebūt. Cōfeſſores pingū-
tur cū ſuis inſignijs, vt epi mitrati: abbates: capu-
ciati: ⁊ q̄nq3 cū lilijs que caſtitatē deſignāt: docto-
res cū libris in manibus: virgines ſm euangelium
cuȝ lampadibus: paulus cū libro ⁊ enſe: cū libro q2
doctor: ſiue ꝓpt̄ ꝯuerſionē ſuā: cū enſe q2 miles. vñ
verſus. Mucro furor pauli: liber eſt ꝯuerſio ſauli.
Q̄ualr aūt ſctōꝝ patrū imagines q̄nq3 in parietib9
eccl'ie: q̄nq3 in poſteriori altaris tabula q̄nq3 in ve-
ſtibus ſacris ⁊ alijs varijs locis pingunẜ: vt illoꝝ
actus ⁊ ſanctitatē iugiter nō indiſcreta vel inutilia
meditemur. vnde in Exo. diuina voce p̄cipiẜ vt in
aaron pectore rōnale iudicij vittis ligantibus imp̄
matur: quatenus ſacerdotale cor nequaq̄ fluxe co
gitationes poſſideāt: ſed rō ſola cōſtringat in quo
etiā rōnali vigilanter ſm Greg. xij: patriarcharum
noia deſcribi iubenẜ. Nēpe aſcriptos p̄res ſemꝑ in
pectore ferre eſt antiquoꝝ vitā ſine intermiſſione
cogitare. Tūc aūt ſacerdos irreprehenſibiliter gra
ditur cū exēpla patrū precedentiū indeſinenter in-
tuetur cū ſctōꝝ veſtigia ſine ceſſatione ꝯſiderat et
illicitas cogitatiōes deprimit ne extra rōnis limitē
operis pedē teneat. Cōſiderandū q3 eſt ꝙ ieſus ſꝑ
coronatus depingiẜ. q. d. egredimini filij hierl'm ⁊
videte regē ſalomonē i dyademate quo coronauit
cum mater ſua. Fuit eñ chriſtus coronatus triplr.
Primo a matre corona miſericordie i die ꝯceptio-
nis: que corona duplex eſt ꝓpt̄ naturalia ⁊ gratui-
ta. ideoq3 ⁊ dyadema vocatur qđ eſt duplex corona
Scđo a nouerca corona miſerie in die paſſionis.
Tertio a patre corona glīe in die reſurrectiōis. vñ
glīa ⁊ ho. co. eū do. Demū coronabiẜ a familia coro
na potētie in die vltime reuelatiōis. veniet eñ cuȝ
ſenatoribus terre iudicās orbem terre in equitate.
Sic ⁊ oēs ſctī pingunẜ coronati. q. d. Filie hierl'm
venite ⁊ videte martyres cū coronis aureis quib9
coronauit eos dñs. ⁊ in libro Sap. Juſti accipient
regnū decoris ⁊ dyadema ſpēi de manu dñi. Coro-
na aūt hmōi depingiẜ in forma ſcuti rotūdi: q2 ſctī
dei ꝓtectiōe diuina fruunẜ. vñ cantāt gratulabūdi
Dñe vt ſcu. bo. vo. t. c. n. verūtñ xp̄i corona ꝑ crucis
figurā a ſctōꝝ coronis diſtinguiẜ ꝑ crucis vexillū
ſibi carnis glīficationē ⁊ nobis meruit a captiuita
te liberationē ⁊ vite fruitionē. Cū vo aliqs p̄latus
aut ſctūs viuēs pingiẜ nō in forma ſcuti rotūdi: ſȝ
quadrati corona ipſa depingiẜ vt q̄ttuor cardinali-
bus virtutib9 vigere demōſtreẜ: put in legēda btī
Greg. habeẜ. Rurſus q̄nq3 in eccl'ijs paradiſus de
pingiẜ vt aſpicientes ad delectationē p̄mioꝝ allici
at: ⁊ q̄nq3 infernus vt eos formidine penaꝝ a vitijs
deterreat. q̄nq3 flores ⁊ arbores cū fructib9 ad rep̄-
ſentandū fructus bonoꝝ opeꝝ et virtutū radicib9
prodeuntiū. Picturaꝝ aūt varietas virtutū varie-
tatē deſignat. Alij eñ daẜ ꝑ ſpm̄ ſermo ſapiētie. alij
ſcientie ⁊c. virtutes vo in mulieris ſpecie depingū-
tur: q2 mulcēt ⁊ nutriūt. Rurſus ꝑ celaturas q̄ ⁊ la
quearia noianẜ q̄ ſunt ad decorē dom9 ſimplicióres
xp̄i famuli intelligunẜ qui eccl'iam non doctrina: ſȝ
ſolis virtutib9 ornāt. Ceteꝝ ſculpture ꝓminētes de
parietib9 egrediētes eē videnẜ: q2 cū virtutes fide-
libus in tantā ꝯſuetudinē deueniūt vt eis natura-
liter inſite videanẜ multipharijs eaꝝ operationib9
exercenẜ. Synagoga vo qualr depingiẜ dicetẜ in
quarta pte ſub ti. de reuerētia. Qualr palliū roma
noꝝ pontificū pingaẜ in. iij. pte ſub ti. de pallio di
cetur. Annus vo ⁊. xij. ſigna ⁊ menſes qualr depin-
ganẜ diceẜ in p̄ncipio. viij. partis vbi ⁊ de mēſe agi
tur. Sȝ ⁊ diuerſe hyſtorie tam noui q̄ veteris teſta
menti pro voluntate pictoꝝ depingunẜ. nā pictori
bus atq3 poetis quelibet audiendi ſemꝑ fuit equa
ptās. Porro ornamēta eccl'ie in tribus ꝯſiſtūt: ſcȝ i
ornatu eccl'ie: chori ⁊ altaris. Ornatus eccl'ie conſi
ſtit i cortinis ⁊ auleis: ⁊ palleis ſericis ⁊ purpureis
⁊ ſilibus. Ornatus chori in dorſalibus: tapetis ſub
ſtratorijs ⁊ bancalibus. Dorſalia ſunt panni in cho
ro pendentes a dorſo clericoꝝ. ſubſtratoria que pe-
dibus ſubſternunẜ. Tapeta etiā ſunt panni qui pe
dibus ſternunẜ quaſi ſtratio pedū. ⁊ precipue pedi-
bus epoꝝ qui mūdana pedibus calcare debēt ban
calia ſunt pāni qui ſuꝑ ſedes vel banchas in choro
ponunẜ. Altaris vo ornatus ꝯſiſtit in capſis: in pal
leis: in philaterijs: in candelabris: in crucib9: in au-
rifriſijs: in vexillis: in codicibus: in velaminib9: ⁊ in
cortinis. Et nota ꝙ capſa i qua hoſtie ꝯſecrate ſer-
uanẜ ſignificat corpus virginis glīoſe de q̄ dr̄ i ps.
Surge dñe in requiem ⁊c. q̄ q̄nq3 eſt de ligno: q̄nq3
de ebore candido: q̄nq3 de argento: q̄nq3 de auro ⁊

qñq; de criſtallo. ⁊ ſ3 varias ſuas ꝓprietates varias
ipſi͛ corporis xp̄i exprimit dignitates. Rurſus capſa
ipſa cõtinẽs hoſtias ſiue cõſecratas ſiue nõ ꝯſecra
tas memoriã deſignat humanã. dz nãq; hõ iugiter
recordari acceptoꝝ bñficiorũ dei tam tpaliũ q̃ ꝑ ho
ſtias nõ cõſecratas: ꝙ ſpũaliũ q̃ ꝑ ꝯſecratas dñignã
tur. qd̾ figuratũ eſt in vrna in q̃ de͛ iuſſit mãna repo
ni. qd̾ lz tpale eſſet ꝑfigurabat tñ iſtud noſtrũ ſacri
ficiũ ſpũale ꝑcipiens vt eẽt in memoriale ſempiter
nũ i futuras gñatões. ſicut legit̾ Exo. Capſe aũt po
ſite ſup altare qd̾ eſt xp̄s ſunt apl̄i ⁊ martyres: pal
le ⁊ veſtes ſunt cõfeſſores ⁊ virgines vel oẽs ſancti.
de quibus ait dñs ad ꝓphetã. His ſicut veſtimẽto
veſtieris ⁊ de hoc dictũ eſt in ti. ꝑcedẽti. Aliud aũt
eſt philateriũ. aliud philateria. Philateriũ ẽ cartu
la in qua decẽ ꝑcepta legis deſcribunt̾. hmõi cartu
lam ſolebant phariſei ante ſe in ſignũ religionis por
tare. vñ in euangelio. Dilatãt philateria ſua ⁊c. ⁊ ſic
ſumitur. xxvi. q. v. non oportet. ⁊ dr̄ philateriũ a phi
lare qd̾ eſt cuſtodire. ⁊ thorat qd̾ eſt lex. Philateria
vero eſt vaſculũ de argẽto vel auro vel criſtallo vel
ebore ⁊ hmõi. in quo ſanctorum cineres vel reliquie
recõdunt̾. Cũ eñ Elindius fideles cinericios voca
ret ꝑ eo ꝙ cineres ipſos ſeruabãt cõtra eius deriſio
nẽ ſtatutũ fuit in eccleſia vt honorifice ⁊ in precioſis
vaſculis ſeruarẽtur. qd̾ nomẽ eſt cõprehenſuz a phi
lare qd̾ eſt ſeruare. ⁊ teron qd̾ eſt extremitas. q: ibi
aliq̇d de extremitate corꝑis ſanctoꝝ puta dẽs vl̾ di
git͛ vel aliq̇d tale ſeruatur. Sup altare etiã in qui
buſdã eccleſiis collocat̾ tabernaculũ. de quo ſub ti.
de altari dictuz eſt. In cornib͛ altaris duo ſunt can
delabra ꝯſtituta ad ſignificãdum gaudium duorum
ppl̾oꝝ de xp̄i natiuitate letãtiũ: q̇ cãdelabra mediã
te cruce faculas ferũt accẽſas. angelus eñ inq̇t pa
ſtorib͛. Annũcio vobis gaudiũ magnũ qd̾ erit omni
populo q: natus eſt nobis ho. ſal. mũdi. Hic eſt ver͛
yſaac q̇ riſus interꝑtatur. Lumẽ eñ cãdelabri fides
eſt populi. nã ad iudaicũ populũ inq̇t ꝓpheta. Sur
ge illuminare hierl̾z quia venit lumẽ. t. ⁊. g. d. ſ. te. or.
eſt. Ad ppl̾m vero gẽtilẽ dicit apl̄s. Eratis aliqñ te
nebre. nũc aũt lux i dño. Nã ⁊ in ortu xp̄i noua ſtel
la magis apparuit ſm̄ vaticiniũ balaam. Orie͛t inq̇t
ſtella ex iacob ⁊ cõſurget virga ex iſrael. De hoc etiã
dictũ eſt in ti. de altari. Emũctoria ſiue forcipes ad
emũgendum lichinia ſunt verba diuina quibus lit
teras legis amputam͛ ⁊ lucentẽ ſpiritũ reuelamus
iuxta illud. Vetuſtiſſima veterũ comedetis: ⁊ nouis
ſupuenientib͛ vetera abiicietis. Vaſa in quib͛ emun
cta lichinia extiguunt̾ ſunt corda fideliũ q̃ obſeruã
tiam legalẽ ad lr̄az admittũt. Rurſus forcipes quo
rũ gemino dente cõponit̾ ignis ſunt ꝑdicatores q̇
nos cõſonis vtriuſq; teſtamẽti paginis inſtruunt ⁊
morib͛ cõponẽtes ad charitatẽ accẽdũt. Scutra ve
ro. i. vaſa equalis amplitudinis in fundo ⁊ in ore ad
calefaciendũ facta: ſunt illi doctores qui theſaurũ
cordis nõ celãt: ſed ex eo ꝑferunt noua ⁊ vetera. Lu
cernã q; nõ ponũt ſub modio: ſed ſup candelabrum
vt hi qui ſunt in domo domini lumẽ ⁊ calorem acci
piant. ſ. Crux q; ſup altare ponenda eſt: ⁊ eam inde

tollit baculus crucis in quo recolit̾: quia crucem de
xp̄i humeris ſublatã tulit ſimõ cyreneus. Inter duo
cãdelabra crux in altari media collocatur: qm̄ inter
duos ppl̾os xp̄s in eccl̄ia mediator extitit. Ipſe eñ
eſt lapis angularis qui fecit vtraq; vnũ ad quem pa
ſtores a iudea ⁊ magi ab oriẽte venerũt. De hoc ali
ter dicet̾ in ꝓhemio quarte partis ſub ti. de acceſſu
ſacerdotis ad altare. Rurſus altaris frõs aurificio
ornat̾. iuxta illud. Exo. xx. ⁊. xxviij. c. Conſtrues mi
hi altare: facieſq; illi coronã per gyrũ ſeu circuitũ al
tam quattuor digitis. Nempe altare q̃nq; ſignificat
cor hõis in quo ſacrificiũ vere fidei ꝑ ꝯtritionẽ offer
ri debet: ⁊ tunc aurificiũ cõceptum bone operatõis
ſignificat quo frontẽ noſtrã ornare debem͛ vt cete
ris luceamus. Quãdoq; altare ſignificat xp̄m: ⁊ tũc
per aurificiũ cõgrue ornamentũ charitatis deſigna
tur. Sicut eñ aurũ preeminet oĩbus metallis: ſic ⁊
charitas ceteris virtutib͛. xcvj. di. duo. Vñ apl̄s ad
Coꝛ. j. Maior horũ eſt charitas. Frontẽ eñ noſtrã
ſic aurificio charitatis debem͛ ornare vt parati ſim͛
pro xp̄o aĩas ponere. Vexilla etiã ſup altare erigun
tur vt triũphus xp̄i iugiter in eccl̄ia memoret̾ ꝑ quẽ
⁊ nos de inimico triũphare ſperam͛. Codex etiã euã
gelicus ſup illud adaptat̾ eo ꝙ euãgeliũ ab ipſo ſcz
xp̄o ſit editũ ⁊ ipſe ꝑhibeat teſtimoniũ qui quare ex
terius ornet̾ dicet̾ in. iij. ꝑte ſub ti. de legalibus in
dumẽtis. Deniq; vaſa ⁊ vtenſilia in domo dñi a moy
ſe ⁊ ſalo. originẽ habuerũt que in veteri teſtõ plura
⁊ diuerſa fuerũt ꝓut in Exo. legit̾. diuerſa habẽtia
ſignificata. de quibus hic breuitatis cã nõ agimus
Sane oĩa que ad ornatũ ꝑtinent tp̄e quadrageſime
remoueri vel cõtegi debẽt qd̾ fit ſm̄ aliquos i dñica
de paſſione: q: ex tũc diuinitas fuit abſcõſa ⁊ velata
in xp̄o dimiſit eñ ſe capi ⁊ flagellari vt homo. tãq;
nõ haberet in ſe virtutẽ diuinitatis: vnde in euãge
lio huius dici dicit̾. Ieſus aũt abſcõdit ſe ⁊ exiuit
de tẽplo: tunc ergo cooperiunt̾ cruces. i. virtus ſue
diuinitatis. Alij hoc faciũt a prima dñica quadrage
ſime: q: ex tũc eccleſia incipit de eius paſſione agere
vnde eo tp̄e crux ꝑ eccl̄iam non niſi coopta portari
debet. ⁊ ſm̄ morẽ quorũdã locorum duo tñ velamina
ſeu cortine tũc retinent̾: quorũ vnũ ponit̾ per circui
tũ chori. aliud ſuſpẽdit̾ inter altare ⁊ chorũ ne appa
reant q̃ ſunt intra ſctã ſanctoꝝ. ꝙ ſanctuariũ ⁊ crux
tũc velat̾ ſignificat lr̄am legis. i. eius carnalẽ obſer
uantiam ſiue ꝙ in veteri teſtamẽto añ xp̄i paſſionẽ
intelligentia ſacrarũ ſcr ꝑturaꝝ velata opta ⁊ obſcu
ra erat. Et qui tp̄e illo fuerunt velamen. i. obſcuraz
ſciam ante oculos habuerunt. ſignificat etiam rum
pheam illã que fuit ante ianuaz paradiſi. Et qm̄ hu
iuſmodi carnalis obſeruãtia ⁊ obſcuritas ⁊ rũphea
in xp̄i paſſione ſublata ſunt: ideo cortine vl̾ velamĩa
hmõi in paſceue remouent̾. Sed ⁊ q: in veteri teſta
mẽto fuerũt alalia ruminãtia ⁊ vngulas ſcindẽtia vt
boues arãtes. i. ſcripturarum myſteria diſcernẽtes ⁊
ſpũalr̄ intelligẽtes. iõ in quadrageſima poſt velũ in
grediũtur ſacerdotes pauci quib͛ datũ eſt noſſe mi
ſteriũ regni dei. Circa hͦ aũt notãdũ ẽ ꝙ triplex ge
nus veli ſuſpẽdit̾ in eccl̄ia vicz qd̾ ſacra operit qd̾ ſa

crarium a clero diuidit: ⁊ qđ clerum a populo ſecer-
nit. Primū eſt nota noſtre legis. Secūdū nota nr̄e
dignitatis: q: indigni ſumus im̄o impotētes cele
ſtia intueri. Tertium eſt cohertio noſtre voluptatis
carnalis. Primū videlicet cortine que ab vtroq̧ al-
taris latere extēdunt̄ ſacerdote ſecretuȝ intrāte: ꝑ
ut in quarta pte ſub ti. de ſecreta dicet̄. ſignificatuȝ
eſt in hoc ꝙ ſicut legit̄. Exo. xxxiiij. Moyſes poſuit
velamē ſuper faciem ſuam: quia filij iſrael claritatē
vultus eius ſuſtinere nō poterant. ſicut dicit apl̄s h̄
velamen adhuc hodie eſt ſuper corda iudeoruȝ. Se
cundū videlicet cortina que in quadrageſima in offi
cio miſſe ante altare extendit̄. ſignificatū eſt in hoc
ꝙ velū infra tabernaculū erat ſuſpēſum: qđ diuide
bat ſancta ſanctoꝝ a ſanctis: vt dicet̄ in ꝓhemio q̄r
te ptis ꝑ qđ archa pplo velabat̄. ⁊ erat miro ope cō
textū: ⁊ pulchra varietate diſtinctū: qđ in paſſiōe do
mini ſciſſum eſt ⁊ illi⁹ exēplo hodie cortine varia pul
chritudine texunt̄. De ꝓmiſſo velo ⁊ quales debent
eſſe cortine habet̄. Exo. xxvi. ⁊ xxxvij. c. Tertiuȝ ide
tūc habuit originē: q: in primitiua eccl̄ia peribolus
id eſt paries q̄ circuit chorū nō eleuabat̄ niſi vſq̧ ad
appodiationē qđ adhuc in q̄buſdā eccl̄ijs obſerua-
tur: qđ ideo fiebat vt ppl̄s vidēs clerū pſallētē inde
bonū ſumeret exēplū. Uerūtamen hoc tpē quaſi cōi
ter ſuſpēdit̄ ſiue interponit̄ velū aut mur⁹ inter cle-
rū ⁊ ppl̄m ne mutuo ſe ꝯſpicere poſſint: quaſi ipſo fa
cto dicat̄. Auerte oc̄los tuos ne videāt vanitatē ⁊c̄.
In paraſceue v̄o oē tollit̄ velū: q: in paſſiōe dn̄i ve-
lū tēpli ſciſſuȝ eſt: ⁊ ꝑ eā reuelata eſt nobis legis ſpi
ritualis intelligētia q̄ antea latebat vt ꝓmiſſum eſt
⁊ apta ē regni celeſtis ianua ⁊ ē data nobis fortitu
do vt vinci niſi velim⁹ a carnali cōcupiſcētia nequea
mus. Uerūtn̄ velū qđ diuidit ſanctuariū a clero re-
trahit̄ vel eleuat̄ in veſpa cuiuſlibȝ ſabbati q̄drage
ſime qn̄ offm̄ dn̄ice dn̄ice incohat̄: vt cler⁹ poſſit i ſctūa
riū intueri: q: dn̄icā recolit reſurrectionē. Hoc etiā
iđ fit in ſex dieb⁹ dn̄icis: q: nulla fuit etas in qua nō
fuerit gaudiū eternū. Gaudiū q̄dē figuratū qđ ce-
lo velat̄ qđ ꝑ velū illud ſignificat̄ inde eſt ꝙ diebus
dn̄icis nō ieiunamus: ⁊ hoc ꝓpter gloriā dn̄ice reſur
rectionis. Nam prima dominica ſignificat gaudiuȝ
quod habuerūt primi parētes in paradiſo an̄ pctm̄.
Scđa dn̄ica figurat gaudiū quod pauci habuerunt
in archa noe: alijs oībus diluuio ſubmerſis. Tertia
qđ habuerūt filij iſrael alijs ſub ioſeph fame afflict̄
Quarta qđ habuerūt ſub ſalo. i pace viuētes. Quin-
ta qđ habuerūt redeūtes de captiuitate babylonie
Sexta qđ diſcipuli habuerūt a reſurrectiōe vſq̧ ad
aſcēſionem: qn̄ cū eis p̄n̄tialiter fuit ſponſus. In feſti
uitatibus etiā nouē lectionuȝ quadrageſime velum
ſcđm eleuatur vel retrahit̄. Sed hoc nō habet̄ ḋ pri-
maria inſtitutione eccleſie: q: tūc nulluȝ feſtuȝ cele-
brabatur in quadrageſima ſolemniter. Sed ſi aliqđ
feſtū occurrebat quacūq̧ die occurreret in ſabbato
⁊ in dn̄ica de eo cōmemoratio fiebat. put in canone
Martini pape hr̄. xviij. q. iiij. nō op3. el. i. ⁊ c. non li-
cet. ⁊ in burcardo. li. xiij. ⁊ hoc totū ꝓpter tpis illius
triſticiā. Poſtea vſus in cōtrariuȝ obtinuit vt videli

cet feſtū. ix. lectionū in ſuo die ſolēniter celebretur ⁊
nihilominus ieiunet̄. ¶ Rurſus cortine in feſtiuita
tibus extendunt̄ in eccl̄ijs propter ornatum vt ꝑ viſi
biles ornatus ad inuiſibiles moueat̄ que ſunt quan
doq̧ varijs coloribus colorate vt ꝓmiſſuȝ eſt vt ex di
uerſitate colorū ipſoꝝ notetur ꝙ homo q̄ eſt dei tem
plū ornat⁹ eſſe dȝ varietate ſeu diuerſitate virtutuȝ.
Cortina alba ſignat vite mūdiciā: rubea charitatē:
viridis cōtemplationē: nigra carnis mortificatōeȝ:
liuida tribulatiōeȝ. Adhuc ſuꝑ cortinas cādidas ſuſ
pēdunt̄ qn̄q̧ pāni varij coloris ad notādū ꝙ cor no-
ſtrū purgatū eē dȝ a vitijs ⁊ i eo debēt eē cortine vir
tutū ⁊ varietates bonoꝝ operū. ¶ Porro i feſto na
tiuitatis dn̄i q̄dā eccl̄ie nullos ſuſpēdūt pānos: q̄dā
viles: ⁊ q̄dā bonos. q̄ nullos ſuſpendunt nr̄m figu-
rāt luctū. ſi eīm maximū ſit nobis gaudiū de nato
ſaluatore: nō tn̄ eē debem⁹ ſine merore, ꝑ eo ꝙ tn̄ fu-
it nr̄m pctm̄ ꝙ dei fili⁹ ſeipm̄ pp̄ nos exinaniuit for-
mā ſerui accipiēs ⁊ ꝓpterea ēt in ipſi⁹ obitu nō cū leti
cia ſolēnizam⁹: ſȝ accerrimū ieiuniū facim⁹: cuȝ tn̄ in
alioꝝ ſctōꝝ obitu leti ſolēnizem⁹ ⁊ aliquātulū lauti⁹
in cibo ⁊ potu nobis indulgeam⁹ put in. vi. pte ſub
paſceue dicet̄. Rubor q̄ppe nobis eſt ꝙ dn̄s mortu⁹
eſt pp̄ pctā nr̄a. Sancti v̄o nō pp̄ pctā nr̄a ſȝ pp̄ xp̄s
paſſi ſunt. Qui viles ſuſpēdūt figurāt ꝙ dn̄s ſeruilē
induit formā ⁊ vilib⁹ pānis eo die inuolut⁹ fuit. Qui
bonos gaudiū de rege nato habitū attēdunt ⁊ qua
les eſſe debeam⁹ in receptōe tāti hoſpitis oſtendūt.
¶ In quibuſdā eccl̄ijs altare i paſcha ꝓcioſis orna
tur palleis ſupponunt̄ velamina triū colorū: rubeū:
ſubalbū: ⁊ nigrū: q̄ tria tpa deſignāt. Prima lectiōe
⁊ reſpōſorio finitis remouet̄ velamen nigrū: qđ tem
pus ante legē ſignificat. Scđa lectiōe ⁊ reſpōſorio
finitis remouet̄ ſubalbū qđ tp̄s ſub lege deſignat.
Tertia finita remouet̄ rubeū: qđ tp̄s grē ſignificat
in quo ꝑ xp̄i paſſionē ad ſctā ſctōꝝ ad eternā gl̄iam
nobis adit⁹ ptȝ. De pānis vero ⁊ veſtimētis altaris
in tractatu de altari dictū ē. In ꝓciouis feſtiuitati-
bus theſauri eccl̄ie in publicū educunt̄ ꝓpter tria.
Primo ꝓpter cōſiderationē cautele: vt videlicet appa
reat ꝙ caut⁹ fuerit in ſeruādo qui illū ſeruare tenet̄.
Scđo propter ſolēnitatis venerationeȝ. tertio ꝓpter
oblationis memoriam: videlicet in memoriam illoꝝ
qui pri⁹ ea eccl̄ie obtulerūt. ꝙ aūt eccl̄ia intus ⁊ nō
extra feſtiue ornat̄ myſterialiter innuit ꝙ ois glo-
ria eius ab intus eſt. extra de ſac. vnc. licet eīm exte-
rius diſpicabilis ſit. in aīa tn̄ q̄ ſedes dei eſt radiat.
iuxta illud. Nigra ſum ſȝ formoſa ⁊c̄. ⁊ dn̄s ꝑ ꝓphe-
tam. Exem̄ hereditas. m. ꝓcla. eſt mi. propheta etiā
cōſiderans hoc ait. Dn̄e dilexi decorem domus tue
quā ſpūaliter fides: ſpes: ⁊ charitas exornāt. Eccle-
ſia quoq̧ materialis ⁊ etiā ſpūalis mūdari debȝ. de
quo in. vij. pte ſub ti. de paſcha. ⁊ de. v. feria cene di
cetur. In nōnullis eccl̄ijs oua ſtrutionuȝ ⁊ hmōi q̄
admirationē inducūt ⁊ que raro vident̄ cōſueuerūt
ſuſpēdi: vt per hoc ppl̄s ad eccl̄iam trahat̄ ⁊ magis
afficiatur. Rurſus aiūt quidam ꝙ ſtrutio tāq̄ auis
obliuioſa derelinq̄t in ſabulo oua ſua. demuȝ quadā
ſtella viſa recordat̄ ⁊ redit ad illa aſpectu ſuo fouēs

ea:oua ergo in eccleſijs ſuſpenduntur ad notādū ꝙ
ſi hō propter pctm̄ a deo derelictus ſit tandem diui
no lumine illuſtrat' recordat' derelictoꝝ ſuoꝝ peni
tuerit ⁊ ad ipſ rediērit p aſpectū lumīe illius doucē
p quē etiā modū dicit in Luc. ꝙ reſpexit dn̄s petrū
poſtꝙ negauit xp̄ꝫ.l.di.fidelior:ſuſpendunt etiā vt
in illis vnuſqſqꝫ cōtempletur ꝙ hō facile deū obli
uiſcitur niſi p ſtellā i.ſpūſſcti graꝫ irrnētē illuſtrat'
ad eū redire p bona opa recordet. ¶ Sane in pmi
tiua eccl'ia ſacrificiū fiebat invaſis ligneis ⁊ veſtib'
cōibus:tunc em̄ erāt lignei calices ⁊ aurei ſacerdo
tes:nūc vo ecōtra ē. Sꝫ ſeuerin' papa iſtituit ꝙ in
vitreis fieret.q: vo illa fragilia erāt.ideo vrban' pa
pa ⁊ ēt ꝯſiliū remeñ. de ꝯſe.diſ.j.vt calix.⁊ de cele.
miſ.c.ſi.ſtatuit ꝙ in argenteis.vel aureis vaſis ſa
crificetur:vel ꝓpter paupertatē in ſtancis q̄ nō eru
ginant.nō tñ in ligneis vl'ex auricalco. Nō ergo dꝫ
eſſe de vitro ꝓpter periculū effuſiōis:nō de ligno q:
cū ſit poroſum ⁊ ſpongioſum corpus ſanguinē abſor
beret.nō de ere vel auricalco.qm̄ ob vini vtutē eru
ginē vel vomitū puocaret. ¶ Et no.ꝙ calicis nomē
a vete.⁊ no.teſta.originē traxit Hiere.xxi. Calix au
reus babylon inebrians oēm terrā.⁊ Dauid. Calix
in domo dn̄i vini meri plen' mixto.⁊ alibi. Calicem
ſalutaris accipiā.⁊ nomē dn̄i innocabo. Itē in euā
gelio poteſtis bibere calicē illū.q.e.b.ſum. Itē ac
cipiēs calicē grās egit. Calix aūt aureus ſignificat
theſauros ſapiētie in xp̄o abſcōditos.argēte' mūdi
ciā culpe.ſtane' innuit ſilitudinē culpe ⁊ pene. Sta
gnū em̄ eſt mediū inter argētū ⁊ plūbum.⁊ caro xp̄i
lꝫ non fuerit plūbum.i.peccatrix:fuit tñ carni ſil'is
peccatrici.⁊ lꝫ nō fuerit argentuꝫ.i.paſſibilis ꝓpter
ſuā culpā:fuit tñ paſſibilis ꝓpter noſtrā culpam:q:
languores nr̄os ipſe tulit ⁊ do.n.ipſe por. ¶ De ca
lice ⁊ patena dicetur ſub ti.de ꝯſecra.⁊ vnctionib'.
¶ Nēpe ſi qs tenui religione tētus:dicat ꝙ dn̄o p̄
cepit moyſi ⁊ cuncta vaſa tabernaculi in diuinos
cerimonias ex ere faceret vt legitur. Exod.xxvij.et
xxxviij.c. Cūqꝫ hmōi p̄cioſa vaſa ⁊ ornamenta pote
rant venundari ⁊ dari pauꝑibus filiis eſt iude:⁊ mu
lieri vnguentarie ꝯtrari'.hoc em̄ agimus nō ꝙ deo
minus vilia ornamenta delectēt q̄ aurea ſed cū ho
mines qd̄ diligunt deo libenter offerunt p diuinam
latriā ſuā vinciunt auariciā. Preterea hec diuie pie
tatis officia moralia ſunt ⁊ future glorie ſignificati
ua. Unde etiā in veteri lege ex auro ⁊ iacintho pur
pura cocco biſtincto ⁊ biſſo retorta ⁊ alijs p̄cioſis ſu
perhumerale fieri p̄cipit:vt q̄ta ſacerdos vtutū di
uerſitate clareſcere debeat demōſtret:⁊ altare ⁊ ꝓ
piciatorium ac candelabrū ⁊ alia vaſa ⁊ ornamēta al
taris ex auro fi.ri ⁊ argento. Exo.xxv.⁊.xxx.⁊.xxx
viij.c. Tabernaculū qꝫ ex diuerſis p̄cioſis fieri p̄ce
ptuꝫ eſt.put dictuꝫ eſt ſub ti.de eccl'ia. Legalis em̄
pontifex alijs diuerſis precioſis vtebatur ornamen
tis.put dicetur in tertia.pte ſub ti.de legalibus in
dumentis. De hoc etiā ſub ti.de eccl'ie dedicatione.
ꝓpe principium dicet. Porro ꝓhibituꝫ eſt in cōcilio
aurelian̄.c.di.ad nuptiaꝝ.ne diuina myſteria p̄ſten
tur ad nuptiaꝝ ornatum ne improboꝝ tactu vel pō
pa ſecularis luxurie polluantur.quo nimiꝝ oſtendi
tur ꝙ ex veſte cuiuſcunqꝫ pſone fieri nō dꝫ caſula vl'
aliquis alius ſacris myſterijs deputandus ornatus
¶ Stephanus qꝫ papa ſtatuit.c.diſt.veſtimēta.ne
veſtimentis eccl'ie in alijs vſibus quis fruat. ꝙqꝫ
niſi a ſacratis hominibus tāgantur ne vltio que bal
taſar regem babylonie peuſſit ſup hoc tranſgrediē
tes veniat. ¶ Clemēs etiā papa ſtatuit.c.di.nemo.
ne mortui ſepeliātur vel inuoluant ſeu operiātur vel
etiā feretruꝫ cum palla.i.pānis altaris aut cū map
pa:qua calix inuoluitur:ſeu cum qua ſacerdos ma
nus poſt conſecrationem tergit. Qñ vo palle.i. cor
poralia ⁊ vela.id eſt ornamenta altaris ſeu cortine ſu
per altare pendentes ſorditate fuerint dyaconi cuꝫ
miniſtris humilibus illa lauent intra ſacrariuꝫ ⁊ nō
extra. Pro velis autē lauandis que ad cultū altaris
pertinent noua peluis habeatur. Palle vo.i.corpo
ralia in alia pelui lauētur. Uela quoqꝫ ianuaꝝ.i.cor
tine que extenduntur in eccleſijs in feſtis ⁊ q̄dra
geſima in alia pelui lauentur. Hinc eſt ꝙ ſtatutum
eſt in concilio Ilirden̄.de cōſe.di.iiij.ois ꝙ ad cor
porale lauandum ⁊ ad pallas altaris ꝓpria habean
tur vaſa foris in quibus nihil aliud lauet. Sꝫ ſꝫ cū
deꝫ clementē.c.di.altaria.ſi altaris palla.i.veſtimē
ta altaris vel cathedra in qua ſedet ſacerdos ſacris
veſtibus idut' vel candelabrū vel velū.i.pann' vel
cortina ſup altare pendens fuerit vetuſtate cōſum
pta crement ⁊ cineres vel in baptiſterio vel i parie
te.aut in foſſis pauimentoꝝ vbi nō fit tranſitus ia
centur. Et nota ꝙ eccl'iaſtica ornamēta bn̄dicunt.
vt dicet ſub ti.de conſecrationibus ⁊ vnctionibus.

¶ De campanis. Rubrica.

Campane ſunt vaſa enea in nola ciuita
te campanie primo inuenta. Maiora
itaqꝫ vaſa campane a campania regio
ne.minora vero nole a nola ciuitate di
cuntur. Pulſatur autem ⁊ benedicitur
campana vt per illius tactum ⁊ ſonitum fideles in
uicem inuitentur ad premium:⁊ creſcat in eis deuo
tio fidei:fruges mentes ⁊ corpora credentium ſer
uentur procul pellantur hoſtiles exercitus:⁊ omnes
inſidie inimici:fragor ⁊ grandinum. procella turbi
num:impetus tempeſtatum ⁊ fulgurum temperent
Infeſtaqꝫ tonitrua ⁊ ventorum flamina ſuſpendan
tur.ſpiritus procellarum ⁊ aeree poteſtates ꝓſter
nantur.⁊ vt hoc audientes confugiāt ad ſancte ma
tris eccleſie gremium ante ſancte crucis vexillum
cui flectitur omne genu ⁊c.ſicut hic ſingula in be
nedictionibus campane habentur. Sciendum autē
eſt:ꝙ cāpane quaꝝ ſonoritate ꝯuenit ppl's ad eccle
ſiam ad audiēdū ⁊ cler' ad annūciādū mane miam
dn̄i ⁊ vtutē ei' p noctē.extra de homi.iohān̄ eo.j.di.
ſūs militare ſignificāt tubas argēteas qb' in veteri
lege ppl's ad ſacrificandū accerſiebat de qb' dicet
in.vi.parte ſub penthe.quemadmodum em̄ vigiles
in caſtris tubis:ſic ⁊ eccleſiaꝝ miniſtri cāpanarum
ſonitu ſe excitant vt cōtra inſidiantē dyabolū per
noctēt.ſigna igitur noſtra enea ſonoriora ſunt tubis
veteris legis,quia tunc notus erat deus in iudea

tm̄.nunc vo in omni terra. Sunt etiā durabilioꝛa.
ſignificāt em̄ p̄dicationē noui teſtamēti foꝛe ampli
us duraturā tubis ⁊ ſacrificij vveteris legis:q: vſqꝫ
ad mūdi finē. Siquidē campane p̄dicatoꝛes ſigni-
ficant qui fideles ad ſilitudinē campane ⁊ fidez vo
care debent. qd̉ ſignificatū eſt in eo ꝙ dn̄s p̄ecepit
moyſi vt faceret veſtē ſummo pontifici hn̄tem.lxxij.
tintinabula que ſonarēt cū pōtifex in ſancta ſctōꝝ
igrederet̄.ꝑ.luj.di.ſit rectoꝛ. Ipm̄ ḡ vas os p̄edica
toꝛis deſignat. iuxta illud apoſtoli. Factus ſum ve-
lut es ſonans ſiue cymbaluꝫ tinniēs. Duricia metal
li foꝛtitudinē deſignat in mente p̄dicatoꝛis. vñ dn̄s
Dedi frontē tuā duriorē frontibus eoꝝ. Plectrum
ſeu ferruꝫ quod interius et vtraqꝫ ꝑte feriens ſonū
reddit doctoꝛis linguā q̄ ſcia oꝛnat ⁊ q̄ vtrūqꝫ teſta
mentū reſonare facit figurat. P̄elatus ergo abſqꝫ
ſcia p̄dicationis erit quaſi cāpana ſine plectro. iuxͣ
illud Greg. Sacerdos ſi p̄edicationis eſt inſcius
quam clamoꝛis vocem daturus eſt p̄eco mutus. eſt
etem̄ q̄ſi canis mutus latrare nō volens. Ipſa vero
Percuſſio denotat ꝙ p̄dicatoꝛ p̄imū debet ꝑ coꝛre-
ctionē in ſe vitia ferire ⁊ poſtmodū ad aliena expo-
branda accedere. ne contra doctrinā apl̄i alijs p̄e-
dicans ipſe rep̄obus inueniat̄. iij.q.vij. qd̉ teſtatur
vñ ps̄ p̄dicatori autez dixit deus quare tu enarras
iuſticias meas ⁊ aſſumis teſtm̄ meum per os tuum
ſane namqꝫ actionis exēplo plerūqꝫ accendit quos
eruditione ſermonis monere nequit. vij.q.i.§.ꝙ ve
ro. Uinculū vero quo plectrū vaſi cōiungit̄ ſeu liga
tur eſt moderatio qua lingua tꝑatur: que ad tractū
coꝛdis.i. autoꝛitatez ſcripture linguā mouet p̄edi-
catoꝛis. Lignum in quo cāpana pendet lignū dn̄ice
crucis ſignificat. qd̉ ideo qn̄qꝫ a ſupioꝛib⁹ cōtinetur
q: crux ab antiquis patrib⁹ nūciat̄. Inſtr̄a quibus
ipſum lignum alligatum ſeu affixum eſt oꝛacula ſūt
p̄ophetaruꝫ. Ligatura vero ferrea qua campana li
gno ꝯiungit̄ charitatē denotat. per quam p̄dicatoꝛ
indiſſolubil̄r cruci affixus gl̄iatur dicens. Mihi ab
ſit gl̄iari niſi in cruce.d.n. Lauilla ligno affixa qua
mediante cāpana pulſat̄. rectam p̄dicatoꝛis mentē
ſignificat qua diuinis mandatis inherens illa fide
liū auribus ꝑ frequētem pulſationem inculcat. Fu
nis aūt ab illa pendēs qua cāpana pulſatur eſt hu-
militas ſeu vita p̄dicatoꝛis. funis etiā ipſa vite no-
ſtre menſurā oſtendit. Ad hec cū funis initium ha-
beat a ligno in quo cāpana pendet:ꝑ qd̉ crux dn̄ica
itelligit̄: recte ſacrā ſcripturā a ligno ſctē crucis de-
ſcendentē deſignat: ſicut etiā funis ex trib⁹ eſt funi
culis: ita ⁊ ſcriptura ex trinitate ꝯſiſtit.ſ. ex hyſtoꝛia
ex allegoꝛia ⁊ ex moꝛalitate. funis ḡ deſcendēs a li-
gno in manu ſacerdotis eſt ſcriptura a myſterio cru
cis deſcendens in oꝛe p̄dicatoꝛis. Rurſus iō funis
vſqꝫ ad manus quib⁹ cōtinetur extēdit̄: q: ſcriptura
vſqꝫ ad opa tranſire dꝫ. Funis qꝫ eleuatio ⁊ dep̄ſſio
in pulſando denotat ꝙ ſacra ſcriptura aliqn̄ loquit̄
de altis aliqn̄ de iferioꝛib⁹ ſeu ꝙ p̄dicatoꝛ aliqn̄ ꝓ-
pter aliqs alta dicit. viij.q.i. opꝫ. xliij. diſt. §. ſi. qn̄qꝫ
ꝓpter alios cōdeſcēdit. iuxta illud apl̄i. ſiue extēdi-
mus ꝓpter deū ſiue cōdeſcēdim⁹ ꝓpter vos. Ad hoc
ſacerdos deoꝛſuꝫ funē trahit dū ad actiuā vitā a cō
tēplatione deſcēdit. ipe vo ſurſum trahit̄ dū ſcriptu
ra docēte in cōtēplatiōe erigit̄. Deoꝛſuꝫ etiā trahit
dū ſcripturā ad lraꝫ q̄ occidit itelligit. ſurſuꝫ trahit̄
dū ſpūaliter eā exponit. Rurſus ſm̄ Greg. deoꝛſum
trahit ⁊ ſurſum trahit̄ dū in ea ſe metit̄ q̄tum vꝫ in
imis iaceat ⁊ q̄tū ad bona faciēda ꝓficiat. Sꝫ tqn̄
ex tractu funis cāpana reſonat ppl̄s ad expōnez ſa
cre ſcripture adunat̄. p̄dicatoꝛ audit̄ ⁊ ppl̄s in vnita
te fidei ⁊ charitatis vnit̄. Sacerdos ita. ꝫ q̄ ſe reco
gnoſcit p̄dicationis debitoꝛē nō ſe ſubtrahat a mo-
nēdis ſignis. qm̄ ⁊ filij aaron clangebāt tubis. Fu-
nez ḡ monet qui frēs aut ppl̄in ex officio conuocat.
Annul⁹ in fine choꝛde ꝑ quē in pleriſqꝫ locis choꝛda
trahit̄: eſt coꝛona p̄mij ſeu ꝑſeuerātia in finē. vel eſt
ip̄a diuia ſcriptura porro ſauinian⁹ pa. ſtatuit vt ho-
re diei per eccl̄ias pulſent̄. Et no. ꝙ ad diuina offi-
cia per. vij. diei hoꝛas campane communiter duode-
cim pulſant̄: vꝫ in p̄ia hoꝛa ſemel: ⁊ in vltima ſimili-
ter ſemel: q: ab vno deo omnia ⁊ idem vnus erit oīa
in oībus. In tertia pulſat̄ ter ꝓ ſcd̉a tertia quarta
hoꝛis q̄ ſub illis cantātur. Silr̄ ⁊. vj. ter ꝓ trib⁹. vi-
delꝫ. ꝓ. v. vj. vij. hoꝛis. Silr̄ in. ix. ter ꝓ tribus. Ad ve
ſperas vero que eſt. ix. hoꝛa non ſolū ſemel. ſed mul-
tipliciter: q: in tp̄e gratie multiplicata eſt p̄dicatio
aploꝝ. Item in nocte ad matutinū ſepe: q: ſepe ex
clamādū eſt. Exurge q̄ doꝛmis ⁊ exurge a moꝛtuis.
Cōiter tn̄ ter pulſat̄ in nocturnis. P̄imo cuꝫ ſquil-
la que ſignificat paulū acute p̄dicantem. Scd̉a pul
ſatio ſignificat barnabā ſibi aſſociatum. Tertia in-
nuit ꝙ iudeis repellētibus verbuꝫ dei apl̄i cōuerte
runt ſe ad gentes quas in fide trinitatis quattuoꝛ
euāgelioꝝ imbuerunt diſciplinis. vñ ⁊ quidā qua-
ter pulſant. Et nota ſex eſſe gn̄a tintinabuloꝝ qui-
bus in eccleſia pulſat̄.ſ. ſquilla: cymbalū: nola: nolu
la ſeu dupla cāpana ⁊ ſignum. ſquilla pulſatur in tri
clinio.i. in refectoꝛio. Cymbalū in clauſtro. Nola in
choꝛo. Nolula ſeu dupla cāpana in hoꝛologio. cāpa
na in cāpanili. Signū in turri. Quodlibet tn̄ hoꝝ
pōt gn̄aliter titinabulū nūcupari. Uarijs ḡ deſignā
tur vocabulis: q: p̄dicatoꝛes ꝑ illa deſignati ad mul
ta neceſſarij ſunt. Sane in tota Septuageſima ſub
qua q̄drageſima cōtinetur in dieb⁹ ꝓfeſtis nō dꝫ cō
pulſari nec depulſari: ſꝫ ſimpulſari.i. ſimpl̄r pulſari
ad hoꝛas diei vel matutinas. In eccleſijs tn̄ bn̄ oꝛ-
dinatis bis pulſat̄ ad p̄imā. p̄mo ad inuocandū. ſe
cūdo ad incohandū. in tertia ter ſm̄ numerū hoꝛaꝝ
q̄ ſub illo pulſantur: vt p̄miſſuꝫ eſt. vna ad inuocan-
duꝫ alia ad cōgregandū. tertia ad incohandū. Silr̄
ſit in. vj. ⁊ in. ix. ⁊ eedem cāpane ⁊ codez oꝛdine pul
ſantur ad matutias ſimpl̄r. Ad miſſam vero ⁊ ad ve
ſperas duabus dūtaxat cāpanis pulſatur. In mino
ribus vero eccleſijs ſimpl̄r tm̄ pulſandum eſt iuxta
p̄emiſſa. ⁊ hoc in ferijs. In dn̄icis vero ⁊ in ſolenni
bus diebus ꝓut in alijs tēpoꝛibus compulſatur. Qꝛ
enim p̄dicatoꝛes qui per cāpanas figurant̄ tp̄e gra
tie crebꝛius abundant et opoꝛtune ⁊ impoꝛtune in-
ſtant. idcirco in feſtis que ad gratiā pertinent cam
pane tumultuoſius tinniunt ⁊ p̄olixius cōcrepant.

vt dormientes ⁊ ebrioſos excitent ne dormiãt vltra
modũ. Quid aũt ſignificet cõpulſatio qñ cãtat. Te
deũ lau. in .v. parte ſub ti. de nocturnis dicet. Verũ
aliquo moriẽte cãpane debent pulſari vt populus h
audiẽs oret pro illo: pro muliere quidẽ bis ꝓ eo ꝙ
ipſa inuenit alteritatẽ. Primo enĩ fecit hoĩez alienũ
a deo: q̃re ſcd̃a dies nõ habuit bñdictionẽ. Pro vi⸗
ro vo ter pulſat: qꝛ p̃mo inuẽta eſt in hoĩe trinitas.
Prio enĩ formatꝰ eſt adã de terra. deinde mulier ex
adã: poſtea hõ creatꝰ eſt ab vtroqꝫ: ⁊ ita eſt ibi trini
tas. Si aũt clericus ſit: totis vicibꝰ ſimpulſat: quot
ordines habuit ipſe. Ad vltimũ vo cõpulſari dꝫ cuꝫ
oĩbus cãpanis: vt ita ſciat pp̃ls pro quo ſit orãduꝫ.
Debet etiã cõpulſari qñ funus ad eccl̃iaꝫ ⁊ qñ d̃ ec
cleſia ad tumulũ deportat. Ceterũ cãpane i ꝓceſſio
nibꝰ pulſant: vt demones timẽtes fugiant. prout in
iiij. pte ſub ti. de acceſ. põ. ad alta. dicet. Timẽt enĩ
auditis tubis eccl̃ie militãtis ſcꝫ cãpanis: ſicut ali⸗
quis tyrãnus timet audiẽs in terra ſua tubas alicu
ius potẽtis regis i inimici ſui. Et hec ẽt eſt cã q̃re ec
cleſia vidẽs cõcitari tẽpeſtatẽ cãpanas pulſat ſcꝫ vt
demones tubas eterni regis. i. cãpanas audientes
territi fugiãt ⁊ a tẽpeſtatis cõcitatione q̃eſcãt: ⁊ vt
ad cãpane pulſationẽ fideles admoneant ⁊ ꝓuocen
tur ꝓ inſtãti piculo oroni iſiſtere. Silent aũt cãpane
triduo ante paſcha vt dicet in ſexta parte ſub .v. fe⸗
ria cene. Rurſus cãpane tpe iterdicti ſilent: qꝛ ſepe
ob delictũ ſubditoꝝ ipedit lingua p̃dicatoꝝ iuxta
illud ꝓphete. Linguã tuaꝫ adherere faciam palato
tuo: qꝛ domꝰ. i. populus exaſperãs. i. inobediẽs eſt.
extra de renũ. niſi. §. ꝓpter. Habet ẽt eccl̃ia organa
de quibus in quarta parte ſub ti. de ſanctis dicet.

¶ De cimiterio ⁊ alijs locis ſacris ⁊ religioſis.

Nunc de cimiterio ⁊ alijs locis ſacris ac
religioſis dicamus. Sane venerabiliũ
locoꝝ. alia ſunt humane neceſſitati de⸗
putata: alia orationi d̃dicata. Loca hu
mane neceſſitati deputata ſunt xeno⸗
dochium. xenoſtorium. qd̃ idẽ eſt. vaſochoniũ. ierõ⸗
thocomiũ. orphanecrophiũ ⁊ helphotrophiũ. San
cti etenĩ p̃res ⁊ religioſi principes hmõi inſtituerũt
loca in quibꝰ paupes. pegrini. ſenes. orphani. infan
tes. emeriti. infirmi. imbecilles ⁊ ſaucij reciperent
⁊ fouerẽtur: ⁊ nota ꝙ gerõta grece d̃r ſenex latine.
Locoꝝ autẽ oroni dicatorũ alia ſunt ſacra alia ſunt
ſancta. alia religioſa. Sacra ſunt que per manꝰ pon
tificum rite dedicata ⁊ deo ſanctificata ſunt que va
rijs noĩbus appellant ꝓut ſub ti. de eccleſia premiſ
ſum eſt. Sancta ſunt loca imunitatis ſiue p̃uilegia
ſeruitoribꝰ ⁊ miniſtris eccleſiaꝝ deputata. de q̃bꝰ vi
delicet ſub interminatiõe certe pene vel a iure vl̃ p
ſpãle priuilegium interdicit ne q̃s illa violare p̃ſu⸗
mat: ſicut ſunt atria eccl̃iaꝝ. xvij. q. iiij. ſi q̃s in atrio
⁊ in quibuſdã locis clauſtra infra que ſunt domus
canonicoꝝ in quibꝰ reis cuiuſcũqꝫ ſceleris ꝯfugien⸗
tibus ſi ſe ibi receperint ſecuritas p̃ſtatur: ⁊ ſm̃ ſta
tuta legalia. inſti. de re. di. §. ſancte porte. ⁊ theatra
ciuitatũ. Religioſa ſunt vbi cadauer hoĩs integruꝫ
vel etiã caput tñ ſepelitur: qꝛ nemo põt duas ſepul
turas hr̃e. Corpꝰ vero vel aliqd̃ aliud mẽbrũ abſqꝫ
capite ſepultũ nõ facit locũ religioſuꝫ. ff. de relig. ⁊
ſump. fu. cum in diuerſis. Sed ⁊ ſm̃ legalia inſtitu⸗
ta cadauer iudei vel gẽtilis vel īfantis nõdũ bapti
zati: locũ in quo ſepultũ eſt facit religioſuꝫ. ſm̃ reli⸗
gionẽ tñ xp̃ianã ⁊ canonicã doctrinã ſolũ xp̃iani ca
dauer locũ facit religioſum. Et no. ꝙ quicqd̃ eſt ſa
crum eſt religioſuꝫ: ⁊ nõ ecõtra. Ceteꝝ locus iſte lo
cus religioſus diuerſimode appellat. vꝫ cimiterium
poliantrũ. ſiue andropolis qd̃ idẽ ẽ. Itẽ ſepulchrũ
mauſoleũ qd̃ etiã idẽ eſt dormitoriũ. tumulus. mo⸗
numentũ. ergaſtulũ. ſarcophagus. piramis. buſtuꝫ
vrna. ⁊ ſpelũca. Cimiterium d̃r a cymen qd̃ eſt dul⸗
ce: ⁊ ſterion qd̃ eſt ſtatio. ibi enĩ dulciter defunctoꝝ
oſſa quieſcũt: ⁊ ſaluatoris aduentum expectãt. Vel
qꝛ ibi ſunt cimites. i. vmes vltra modũ fetẽtes. Po
liãtrũ d̃r quaſi pollutũ antrũ ꝓpter cadauera hoim
ibi ſepultoꝝ. Vel poliãtrum interp̃tat multitudo vi
roꝝ. a polis qd̃ eſt pluralitas: ⁊ antros qd̃ eſt vir. et
ſm̃ hoc ꝓprie d̃r cimiteriũ ꝓpter multitudinẽ hoim
ibi ſepultoꝝ. Silr̃ ⁊ andropolis qd̃ idẽ eſt. Sepul⸗
chrum d̃r quaſi ſine pulſu: qꝛ qui ibi ſepelit pulſu ca⸗
ret. vel eſt locus vbi oſſa cõdunt. Mauſoleũ dictuꝫ
eſt a quodã qui dictꝰ eſt mauſoleus qui fuit diues ⁊
potens: ⁊ ab arthemeſia eiꝰ vxore valde dilectꝰ adeo
ꝙ eo defuncto ipſa glorioſuꝫ ꝯſtruxit ei ſepulchruꝫ
qd̃ vocauit mauſoleuꝫ a noĩe viri ſui. Exinde igitur
mos inoleuit vt q̃libet p̃cioſa ſepultura mauſoleum
nũcuparet. xxvj. di. hñ quidẽ. ꝓpe prin. Dormitoriũ
d̃r a dormiẽdo: qꝛ ibi corpa ſctõꝝ q̃eſcunt q̃ in dño
moriunt. Tumulus d̃r quaſi tumẽs tellus: qm̃ hoĩe
in terra ſepulto terra aliquãtulũ eleuat. Monumẽ
tum d̃r qꝛ monet mentẽ cuiuſlibet inſpiciẽtis vt re⸗
cordet ꝙ cinis ẽ ⁊ in cinerẽ reuertet. Ergaſtulũ d̃r
ab erga qd̃ eſt opꝰ: vel ab erga qd̃ eſt labor: ⁊ ſteriõ
qd̃ eſt ſtatio. ibi enĩ req̃eſcũt corpa eoꝝ q̃ in dño mo
riunt. vñ bti mortui q̃ in dño moriunt. ãmodo iã di
cit illi ſpũs ⁊c. Sarcophagus d̃r a ſarcos qd̃ eſt ca⸗
ro: ⁊ phagin qd̃ eſt comedere qꝛ ibi caro comedit. i.
ꝯſumit. Piramis d̃r a pir qd̃ ẽ ignis: qꝛ corpa igne
cremata ⁊ incinerata ibi recondebantur: vel qꝛ ſicut
ignis a lato icipit ⁊ tẽdit i acutũ: ſic ⁊ piramis. ⁊ eſt
genꝰ altiſſime ſepulture. tale ẽ rome in q̃ fuerũt cine
res iulij ceſaris collocati. Et corrupto vocabulo vul
gariter vocat acus ſcti petri: q̃ tñ iulia dici d̃beret.
Similẽ piramidẽ fieri fecit ceſar iux̃ turonũ ꝓpe ri
pã ligeris: ⁊ recluſit ibi cineres cuiuſdã militꝭ ami⸗
ci ſui iterfecti. Buſtũ vo a noĩe ꝯtẽti nomẽ traxit cõ
tinẽtis locus. videlꝫ in q̃ buſta ſiue hũana corpa ſe
peliebant. Vrna dicta eſt eo ꝙ antiquitꝰ moris fuit
hũana corpa rogo cõburere ⁊ cĩeres i terreis vrnis
collocatos ſeruare. Spelũca qñqꝫ d̃r duplex vt iã di
cet. Cimiterũ initũ habuiſſe d̃r ab Abrahã q̃ emit
agrũ ab ebron in q̃ erat duplex ſpelũca: vbi ipſe ſe⸗
pultꝰ eſt ⁊ ſarra ⁊ yſaac iacob ⁊ adã ⁊ eua. ꝓpterea ei
emit vt ſibi ⁊ ſuis ſepultura eſſet. Duplex ſpelũca id̃
ibi erat: qñ duo ibi ſepeliebant ꝯiugue ſcꝫ vir ⁊ vxor
vel i vna viri ⁊ i altera mulieres: vl̃ vnicuiqꝫ illic ſe⸗
peliẽdo duplex ſpelũca in modũ cathedre ſiebat. vñ

dicit Hierōn. ꝙ tres pr̃iarche ſepulti ſūt i ciuitate ebꝛō in ſpelūca duplici cū tribus vxoꝛibus ſuis. Se pelieban̄t aūt quaſi ſedētes: τ ſuperioꝛ pars ſpelūce que truncū capiebat a natib⁹ ſupꝛa dicebat̄ vna ſpe lunca. pars vero inferioꝛ q̄ capiebat pedes: crura et femoꝛa dicebatur alia ſpelunca. Sane non debent paſſim oēs intra eccleſiam ſepeliri. videt̄ eñi ꝙ loc⁹ ſepulture non pſit. extra de ſepul. ſacris. Lucifer nā ꝙ de celo fuit pſtratus τ adam de paradiſo eiectus τ que loca bis melioꝛa ſunt. Item Joab in taberna culo interfectus eſt. τ Job in ſterquilinio triumpha uit. immo obeſſe videtur ſi quis indignus τ pecca toꝛ in eccleſia ſepeliatur. xiij. q. ij. cum grauia. Le gitur eñi in dyalogo beati Grego. lib. iiij. c. lvj. ꝙ cū quidam flagitioſus in eccleſia beati fauſtini brixiē ſis ſepultus fuiſſet eadem nocte beatus fauſtinus apparuit cuſtodi eiuſdem eccleſie dicens. Dic epo vt pijciat hinc carnes fetentes quas hic poſuit alio quin ipſe die. xxx. moꝛiet̄. Cuſtos vō timuit hec dice re epo. τ eps die. xxx. ſubito moꝛtuus eſt. Legit̄ ēt ibidem. c. lvij. de quodam alio qui ſepultus fuit in ecclia ꝙ cadauer eius poſtea inuentum eſt extra ec cleſiā. τ lintheamina remāſerunt in loco ſuo. τ Aug. inquit. xij. q. ij. quibus. τ. c. ſe. Quos pctā grauioꝛa depꝛimunt ſi in locis ſacris ſepelire ſe faciunt reſtat vt de ſua p̄ſumptione iudicent̄q: quoſ ſacra loca non liberāt: ſed culpa temeritatis accuſat. Nullum ergo coꝛpus dz in eccleſia aut pꝑe altare vbi coꝛpus dñi τ ſanguis conficitur ſepeliri: niſi coꝛpoꝛa ſctōꝝ pa trum qui dicuntur patroni. i. defenſoꝛes qui meritꝭ ſuis totam defendunt patriam. τ epi abbates τ di gni pꝛeſbyteri τ laici ſumme ſanctitatis. xiij. q. ij. p̄ci piendum. τ. c. nullus. ſed cuncti debent circa eccleſi am ſepeliri: puta in atrio aut in poꝛticu aut in exe dris ſiue voltis eccleſie exterius adherentibus: aut in cimiterio: vt in. c. pꝛecipimus. τ in codex. c. nō eſti memus. Dicunt eñi quidam ꝙ locus. xxx. pedum cir ca eccleſiam dz ad hoc conſecrari. alij vō ſolum cir cuitionem quam facit epūs dedicans eccleſiā ad hoc ſufficere dicunt. Aug. dicit in lib. de cura p moꝛtuis agenda in fine. ꝙ ſepelire apud martyꝛum memoꝛi as in hoc defuncto pꝛodeſt: vt cōmendans eū etiā in martyꝝ p̄ocinio affectus p illo ſupplicatiōis au geatur. Antiquitus ſolebant hoīes in pꝑijs domi bus ſepeliri: ſed pꝑter cadauerum fetoꝛem ſtatutū fuit vt extra ciuitatem ſepelirent̄ τ quēdā locū coē ſanctificatū ad hoc deputabant. Nobiles vō ſepe lieban̄t ſup montes: τ in medio montiū τ in radici bus eoꝝ τ in pꝑijs p̄ dijs. Ceterum ſi qs in obſidio ne interficiatur nec poſſit cimiterium haberi: ſepe liatur in loco vbi pōt. Si vero negociatoꝛ vel pere grinus moꝛiat̄ in equoꝛe τ fuerit terra vicina ſepelia tur ibi. ꝙ ſi poꝛtus remotus ſit: in aliqua inſula pꝛo pinqua ſepeliat̄. Si aūt terrā non videant fiat ei do muncula de lignis ſi haberi poſſunt τ pꝛjciatur i ma ri. In cimiterio aūt xp̄ianoꝝ non niſi xp̄ianus ba ptizatus ſepeliri dz. de hoc in. c. ex pte de ſepul. nec tñ oīs. qui nullus ex maleficio interfectus ſi malefi cium ſit moꝛtale peccatū vt ſi ſit interfectus in adul terio vel latrocinio: vel in ludis gētiliū. extra de to nea. c. τ nullus. τ laici ſūme ſanctitatis. xiij. q. ij. Et ideo vbi quis inuenitur moꝛtuus ibi ſepeliat̄ pꝑter dubiū cauſe moꝛtis eius. Si vō quis ſubito moꝛiat̄ in ludis cōſuetis: vt in ludo pile: ſepeliri poteſt in ci miterio: q: nemini nocere intendebat. Sed q: mun dialibus occupabat̄: aiūt quidam ꝙ ſepeliri dz ſine pſalmis τ ſine ceteris moꝛtuoꝝ exequijs. Sed τ ſi qs impetens aliū in rixa vel tumultu ipenitens moꝛiat̄ nec ſacerdotem petijt: nō dz ſepeliri in cimiterio vt quidā dicunt: ſicut nec is q̄ manu pꝑia moꝛtem ſibi conſciuit. xxiij. q. v. ſi nō lz. τ. c. cū hō. de pe. di. iij. in das ſecus ſi vim ad cautelā ſui vel ſuoꝝ repellebat τ al's in penitentia remanebat. Si vō nō pꝑter aliquā manifeſtā miam ſʒ ſolo dei iudicio qs ſubito moꝛit̄ pōt in cimiterio ſepeliri. Juſtus eñi in quacūq; ho ra moꝛit̄ ſaluat̄ p̄ſertim ſi dabat operā alicui rei lici te. Defenſoꝛi iuſticie τ pugnanti in p̄lio iuſto occiſis cimiteriū τ officiū libere conceduntur. interfecti tñ in ecclia nō poꝛtētur: ne pauimētū ſanguine polluat̄ Sʒ ſi aliquis rediēs de lupanari vel de aliquo loco vbi foꝛnicarius ſit in via occidat̄: vel aliquo caſu in cōtinēs moꝛiat̄: nō ſepeliat̄ in cōi cimiterio τ hoc ſi legitime pbari pōt eū foꝛnicatū fuiſſe nec cōſtat eū poſtea cōfeſſuʒ vel cōtritū fuiſſe de pe. di. v. c. i. alio quin ſepeliri dz. Rurſus mulier moꝛiēs in partu nō dz in ecclia poni vt quidā dicunt ne pauimētū eccle ſie ſanguine polluat̄: ſʒ extra ecclīam ei dicatur ob ſequium τ in cimiterio ſepeliat̄: quod non plꝫ: alio quin pena ſibi vteretur in culpam. v. di. baptizari. Unde licite in ecclīam fertur. ita tñ ꝙ ecclia a macu lis coꝛpoꝛis ne polluat̄ diligēter caueat̄. partus tñ de vētre ipſius extract⁹ moꝛtu⁹ τ non baptizatus ex tra cimiteriū ſepeliat̄. Sunt tñ quidam qui dicunt ꝙ partus dz vna cuʒ muliere in cimiterio ſepeliri. eo ꝙ pas viſceꝝ eē cēſet̄. de conſe. diſtin. iiij. ſi quicq̄d Sane vir τ vxoꝛ in eodē ſepulchꝛo ponēdi ſunt. xiij. q. ij. vnaq̄q;. extra de ſep. de vxoꝛ exēplo abꝛahe et ſare vbi ſpecialē non elegerint ſepulturam. Unde et Tobias p̄cepit filio vt cum mater ipſius compleuiſ ſet dies ſuos: locaret eam in eodem ſepulchꝛo cū eo xiij. q. ij. ebꝛon. Item quilibet in ſepulchꝛo parētum tumulandus eſt niſi ex deuotione alibi elegerit ſe peliri. ea. q. ſoꝛoꝛ. xiij. q. ij. c. ſi. Ceterum in concilio magun. de conſe. diſt. vlt. c. ſi. ſtatutum eſt ꝙ ſuſpē ſi qui p ſuis peccatis penam extremam perſoluunt ex quo confeſſi ſunt vel confiteri deſiderauerunt τ cōicauerunt in cimiterijs ſepeliri poſſunt τ oblatio nes τ miſſe fieri pꝛo eis diſt. vlt. c. ſi. Qualiter huma num coꝛpus ſepeliēdum ſit dicetur in. vij. parte ſub titu. de offi. moꝛtuoꝛum.

¶ De eccleſie dedicatione. Rubꝛica.

Cũ de ecclia τ altari in ſupioꝛib⁹ mētio facta eſt ꝯ ſequēs eſt vt aliq̄ de illoꝛuʒ dedicatione ſubijciamus dicentes. Pꝛimo vnde conſecratio eccl'ie oꝛtum habuit. Secundo per quos. Tertio quare. Quarto qualiter eccleſia dedicetur τ quid ſi gnificet tam ipſa dedicatio ꝙ ſingula que in eo agū

tur de officio vo feſti dedicatōis eccl'ie in .vij. pte di
cetur. Primo igitur dōm eſt vñ dedicatio eccl'ie ini-
tium habuit. Sup q̃ no. ꝙ moyſes dño ꝑcipiēti fe-
cit tēplum ⁊ ſacrauit illud cū mēſa ⁊ altari ei⁹ ⁊ ce
tis vaſis ⁊ vtēſilib⁹ ad diuinū cultū explēdū: ⁊ nō ſo
lum diuinis ꝑcib⁹ ea ſacrauit: verumetiā ſcti olei vn
ctōe dño iubēte liniuit. de ꝯſe. di. j. §. j. Legit̃ enim
dñm ꝑcepiſſe ipſi moyſi vt chriſma ꝯficeret quo vn-
geret tabernaculū ī dedicatōe ⁊ archā teſta. Salo.
q̃ filius dauid iubēte dño ꝯfecit tēplū cū altari ⁊ re
liqua ad diuinū cultū ꝑagēdū cōſecrauit: ſicut in li.
Reg. hr̃. j. iii. c. vj. Nabuchodonoſor ēt rex vocauit
oēs ſatrapas optimates ⁊ tyrānos ad dedicationē
ſtatue auree quā fecerat. Iudei q̃ ſic legit̃ ī burcar
do in. liij. c. j. iudei loca in quib⁹ dño ſacrificabāt di
uinis hēbant ſupplicatiōibus ꝯſecrata: nec in alijs
q̃ deo dedicatis locis munera dño offerebāt. Si igi
tur illi q̃ vmbre legis deſeruiebant h̃ faciebāt: q̃to
magis nos q̃b⁹ vitas patefacta ē grã ⁊ vitas ꝑ ieſū
xp̃m data eſt tēpla dño edificare ⁊ ꝑut me l⁹ poſſu
mus ornare: atq̃ ea diuinis ꝑcib⁹ ⁊ ſctis vnctōibus
cū altarib⁹ ⁊ vaſis veſtib⁹q̃ ⁊ reliquijs ad diuinū
cultū īplēdū vtēſilib⁹ deuote ⁊ ſolēniter ex inſtōne
Felicis pa. iij. ſacrare debem⁹. Rurſus cū in ſyria in
ciuitate baruth iudei quādā imaginem crucifixi pe
dib⁹ ꝯculcarēt ⁊ lat⁹ eius ꝑforarēt: mox īde ſanguis
⁊ aqua exiuit. Iudei āt hoc viſo mirati ſunt ⁊ infir-
mi eoꝝ hoc ſanguīe deliniti ab oībus infirmitatib⁹
ſuis liberati ſunt: ꝑpter qđ oēs xp̃i fide ſuſcepta ba
ptiʒati ſunt: ⁊ ſynagogas eoꝝ in eccl'ias ꝯſecrauert̃
⁊ īde mos iolequit vt eccl'ie ꝯſecrent̃ cū pri⁹ tm̃ alta
ria ꝯſecrarent̃: ꝑpter hoc ēt mirādum ordinauit ec-
cleſia fieri memoriā dñice paſſiōis. v. kal̃. decēbris ⁊
eadē rōne ꝯſecrata eſt eccl'ia in honore ſaluatoris: vbi
quedā ampulla cū illo ſanguīe reſeruat̃ ⁊ ſolēne fe
ſtum tūc agit̃. ¶ Scđo notādū ꝙ ſolus pōtifex pōt
eccl'ias ⁊ altaria dedicare. xxvi. q. v. miſtrare de con
ſe. di. j. nemo. ex̃ đ ꝯſe. ec. ꝙ in dubijs. q̄m gerit ima
ginē ⁊ figurā ſummi pōtificis xp̃i ſpūalr̃ dedicātis
ſine quo nihil poſſumus ī eccl'ia ſtabilire. vñ ipē ait.
Sine me nihil poteſtis facere. ⁊ pš. Niſi dñs edifi.
do. vñ cōciliū cartha. xxvi. q. vi. c. iij. ꝓhibet h̃ face
re ſacerdotē: nec ꝑt h̃ alicui inferioris ordinis demā
dar. ex̃. c. aq̃. Sane eccl'ia. vt ſacri edocēt canones
de ꝯſe. di. j. nemo. ex̃ de ꝯſe. ec. vel alta. cū ſicut. de
dicāda nō ē niſi pri⁹ dotata ſit ⁊ ex licite acq̃ſitis. j.
q. j. nō eſt putāda. Legit̃ eñ ꝙ dū q̄dā ep̃s eccl'iaʒ
de vſuris ⁊ rapinis cōſtructā conſecraret vidit poſt
altare dyabolum ſtantem in cathedra in habitu pō
tificali qui dixit ep̃o. Ceſſa eccleſiaʒ conſecrare. Ad
meam eñ iuriſditionem ꝑtinet cum ſit ex vſuris ⁊ ra
pinis facta. Ep̃o vero ⁊ clero territis ⁊ inde fugien
tibus dyabolus continuo ipām eccleſiam cum gran
di ſtrepitu deſtruxit. Rurſus eccleſia q̃ ꝑ queſtu cu
piditatis ꝯſtructa eſt. e. di. ſi q̄s baſilicaʒ. ꝯſecrāda
nō eſt ⁊ cui dos ſufficiēs aſſignata nō ē ex̃. eo. ſicut
⁊ in qua paganus vel īfidelis ſepultus eſt. e. diſt. ec
cleſia. j. ⁊. ij. donec inde fuerit eiectus ⁊ eccleſia ab-
raſis ꝑus parietibus vel tignis recōciliata. Idem
ēt ē de excōīcato. ex̃ de ſepul. ſacris. Si vo mulier ꝑ
gnans illic ſepulta ſit ea nō eiecta poterit ꝯſecrari:
lꝫ ptus baptiʒatus nō ſit. ff. de vent. īſpi. l. j. §. j. ff. de
ſta. ho. q̃ lvtero. de ꝯſe. di. iiij. ſi ad matris. ⁊. c. ſe. q̃
q̃ quidā aliter ſcripſerint ſapientes: pōt ēt ꝯſecrari
dieb⁹ dñicis ⁊ ꝑuatis. ex̃. e. c. ij. ⁊ plures ep̃i ⁊ plura
altaria ꝑñt ſimul ab eodē in vna eccl'ia cōſecrari. ex̃
e. cū ſis. ¶ Tertio dōm eſt q̄re eccleſia dedicatur ⁊
quidē ꝑpter. v. cās. Primo vt dyabolus ⁊ eius ptās
inde penitus expellat̃. vñ refert Gre. in dialogo li.
iij. c. xx. ꝙ cū quedā eccleſia arrianoꝝ fidelibus red
dita conſecraret̃ ⁊ reliquie ſcti Sebaſtiani ⁊ beate
Agathe illuc delate fuiſſent populus ibi cōgregat⁹
porcū repēte iter pedes huc illucq̃ diſcurrere ſenſe
runt qui fores eccleſie tetens a nullo videri potuit
oēſq̃ in admirationē ꝯmouit. Qđ idcirco dñs oſtē
dit vt cunctis pateſieret ꝙ de loco eodē imūdus hi
tator exiret. Sequēti aūt nocte magnus ī eiuſdē ec
cleſie tectis ſtrepitus factus eſt ac ſi in eis aliq̃s er-
rādo diſcurreret. Scđa vo nocte grauior ſon⁹ incre
uit. Tertia q̃ nocte tāt⁹ ſtrepit⁹ īſonuit: ac ſi oīs illa
eccleſia fundamentis fuiſſet euerſa: ſtatiq̃ receſſit
nec vlteri⁹ apud illā antiq̃ hoſtis inq̃etudo appuit.
Scđo vt ad eā ꝯfugiētes ſaluent̃. ꝑut legit̃ in cañ.
Greg. xxiij. q. v. reus. Et ob hoc Ioab in taberna-
culū fugit ⁊ altaris cornua app̃hēdit. Tertio vt ibi
oratiōes exaudiant̃. Vñ in orōne ad miſſam dicitur
Concede vt oēs qui huc dep̃caturi conueniūt et q̃
cunq̃ tribulatōe cōſolatiōis tue bñficia cōſeq̄ntur
Sic ēt orauit Salomon in templi dedicatione. pro
ut legit̃. iij. Regū. viij. c. Quarto vt ibi deo laudes
ſoluant̃ ꝑut ſub ti. de eccleſia dictū eſt. Quinto vt
ibi ſacramēta eccleſiaſtica miniſtrent̃. Unde ipſa ec
cleſia dicit̃ tabernaculū q̄ſi taberna dei in q̄ ſacra-
mēta diuina contineat̃ ⁊ miniſtrant̃. ¶ Quarto di
cendū eſt q̄liter eccleſia conſecratur. Et quidē omi
bus de eccleſia eiectis ſolo dyacono ibi remanente
recluſo ep̃s cū clero ante fores eccleſie aquā nō ſine
ſale benedicit. interiꝫ intrinſecus ardent. xij. lumi-
naria ante. xij. cruces in eccleſie parietibus depictas.
Poſtmodū vero clero ⁊ populo inſequente ter circū
eundo eccleſiā exteri⁹ cū faſciculo yſopi parietes cū
aqua iam benedicta aſpergit ⁊ qualibet vice ad ia-
nuam eccleſie veniēs ꝑcutit ſupliminare cū baculo
paſtorali di. Tollite por. ꝑnci. ve. ⁊c̃. Dyacon⁹ dein
tus rñdet. Quis eſt iſte rex glĩe. Cui pontifex dñs
fortis ⁊c̃. Tertia vo vice reſerato oſtio ingredit̃ pō-
tifex eccleſiam cum paucis e miniſtris clero ⁊ po-
pulo foris manente di. Pax huic domui. ⁊ dicit leta
nias. deinde in pauimento eccleſie fiat crux de cine
re ⁊ ſabulo vbi litteris grecis ⁊ latinis totum deſcri
bitur alphabetuꝫ. Et iterum aliam aquam ſctificat
cum ſale ⁊ cinere ⁊ vino ⁊ altare conſecrat. Deinde.
xij. cruces in parietibus depictas chriſmate inūgit
Sane quecūq̃ hic viſibiliter fiunt. deus per inuiſi-
bilem virtutem in anima operat̃ que veri dei tem-
plum eſt vbi fides facit fundamētū: ſpes erigit: cha
ritas conſummat. ipſa enim eccleſia catholica ex vi-
uis multiſq̃ lapidibus adunata dei templuꝫ eſt quia

multa templa vnum templum quoꝝ vnus eſt verus
deus ⁊ vna fides. Domus igitur dedicāda eſt aīa ſan
ctificanda. ¶ Et eſt notandū ꝙ cōſecratio duo effi
cit. nā ipſaꝫ eccleſiā materialē deo appꝛopꝛiat: ⁊ nō
ſtram ſcꝫ tam eccleſie ꝙ fidelis aīe deſponſationeꝫ
inſinuat. Domus nāq; non ꝯſecrata eſt ſicut puella
viro alicui deſtinata: nō tn̄ dotata. nec matrimonia
li cōmertio in vnione carnis vnita. Sed in cōſecra-
tione dotatur ⁊ trāſit in ꝓpꝛiā ieſu xp̄i ſponſaꝫ quā
ſacrilegiū eſt per adulteriū vlterius violari. Deſinit
enim lupanar eſſe demonū: vt patet in cōſecratione
illius templi qđ antea panteon vocabatur. Pꝛimo
itaq; dicēdū eſt de aque benedictiōe ſup quo dicit
dominus. Niſi quis renat⁹ fuerit ex aqua ⁊ ſpū ſan-
cto non intrabit in regnuꝫ celoꝝ. Aqua enim que la
uandis coꝛpoꝛibus idonea eſt tantā diuinitus vir-
tutem accipere meruit ꝙ ſicut coꝛpoꝛa lauata ſoꝛdi
bus: ita aīas mūdat a peccatis. Manifeſtū quidē
eſt ꝙ hec aqua cuius aſperſione eccl'ia conſecratur ba
ptiſmū ſignificat: qꝛ quodāmodo ip̄a eccl'ia baptiza
tur. Ipſa vero eccl'ia illā vtiq; eccl'iaꝫ deſignat q̄ in ea
cōtinetur ſcꝫ fideliū multitudinē. vnde etiaꝫ eccl'ia vo
catur eo ꝙ eccl'iaꝫ contineat continēs videlꝫ pꝛo cō
tento. Querēdū eſt aūt q̄re huic aque ſal admiſceatur
cū ſaluatoꝛ noſter de baptiſmo loquēs nullā de ſale
fecerat mentionē. Nō enī dixit. Niſi quis renat⁹ fue
rit ex aqua ſalſa vel ſale mixta vel aliqd hmōi: ſꝫ di-
xit: niſi qs renat⁹ fuerit ex aqua ⁊ ſpū ſctō ⁊c. Et id-
ipſuꝫ de oleo ⁊ chꝛiſmate queri pōt. Sed notādū ꝙ
ſal in diuino eloquio ſepe ꝓ ſapiētia ponitur. iuxta il-
lud. Sermo veſter ſit ſale cōditus. Et dn̄s inquit di
ſcipulis ſuis. Habete ſal in vobis ⁊ paceꝫ inter vos.
Itēq; vos eſtis ſal terre ꝙ ſi ſal infatuatū fuerit in
quo cōdietur. iij. q. vij. §. iteꝫ in euāgelio. hinc etiā eſt
ꝙ ſm legē nulla hoſtia ſine ſale offerebatur ſꝫ in oī ſa
crificio ponebatur ex quib⁹ omnib⁹ conuincitur ꝙ ſal
pꝛo ſapientia ponitur. Eſt enim ſapiētia cōdimētuꝫ
omniū virtutū ſicut ſal omniū ciboꝝ. Hinc ergo eſt
ꝙ nullus baptizatur pꝛiuſq̄ ſale cibetur: etiā infantes:
vt qđ actu habere nō poſſunt: habeāt ſaltē ſignifica
tione ſacramēti: nec ſine ſale benedicitur aqua. ¶ De
alterius aque benedictione in ſequēti tractatu di-
cetur. Trina aūt interi⁹ ⁊ exterius cum yſopo ⁊ aqua
benedicta aſperſio trinā baptizandi imerſionē ſigni
ficat. Et fit ꝓpter tria. Pꝛimo ꝓpter demonū expul
ſionem. Nā aqua bn̄dicta ꝓpꝛie de ſui virtute habet
demones expellere. Unde in exoꝛciſmo eius dicitur:
vt fiat aqua exoꝛcizata ad effugandā omnē ptātem
inimici ⁊ ipſum inimicū eradicare ⁊c. Sc'do pꝛopter
ipſius eccleſie purgationē ⁊ expiationē. oīa nāq; ter
rena ꝓpter peccatū coꝛrupta ſunt ⁊ fedata. Hinc ēt
eſt ꝙ in lege oīa pene mūdabantur ꝑ aquā. Tertio ꝓ-
pter remouendā oēm maledictionem ⁊ introducen
dam benedictionē. terra enī ab initio cuꝫ fructu ſuo
maledictionē accepit: eo ꝙ ex eius fructu deceptio
facta fuit. Aqua vero nulle maledictioni ſubiacuit.
Hinc eſt ꝙ dn̄s piſcem comedit. ſed carneꝫ nō legitur
nominatim comediſſe niſi de agno paſchali: ⁊ hoc ꝓ
pter legis pꝛeceptū: in exemplū ſcilicet abſtinendi

aliquando a licitis. aliquando eadem comedendi.
Rurſus aſperſio i circuitu facta ſignat ꝙ dn̄s curā
ſuoꝝ habens mittit angelū ſuum in circuitu timen-
tiuꝫ ſe. Tria vero reſponſoꝛia que interim decantantur
eſt hylaritas triū oꝛdinuꝫ fidē ſuſcipientiuꝫ ſcꝫ noe
daniel: ⁊ iob. Et qm̄ ad hanc inuocationē gratia fi
dei ſpei ⁊ charitatis īfunditur: ideo ad pedē ⁊ ad me
diū ⁊ ad partē parietis ſuperioꝛē aſpergitur. De inte-
rioꝛi etiaꝫ aſperſione iam dicetur. De virtute yſopi in
ſequenti ti. dicetur. Triplex vero circuitus quem ep̄s
aſpergēdo facit triplicē circuitū quē xp̄s feſecit ꝓpter
eccleſie ſanctificationē deſignat. Pꝛimus fuit quo ve
nit de celo in mundum. Sc'ds quo de mundo deſcē
dit in lymbum. Tertius quo de lymbo rediens ⁊ re
ſurgens aſcēdit in celuꝫ. Triplex quoq; circuit⁹ oſtē
dit ꝙ eccleſia illa ad honoꝛem trinitatis dedicatur.
Oſtendit etiā triplicē ſtatuꝫ ſaluandoꝝ de eccl'ia: q̄
ſunt virgines cōtinētes ⁊ coniugati. qđ etiā diſpo-
ſitio ipſius eccleſie materialis oſtēdit. put ſub t. tu.
de eccleſia dictum eſt. Poꝛro trina ad ſuperlimina-
re oſtij ꝑcuſſio ſignat triplex ius qđ xp̄s hꝫ in eccl'ia
ſua: pꝛopter qđ ſibi dꝫ aperiri. Eſt enī ſua creatione
redemptione ⁊ gloꝛificationis pꝛomiſſione. Nā pon
tifex xp̄m: virga eius poteſtateꝫ figurat. Rurſus ꝑ
triplicē ꝑcuſſionē ianue cū virga paſtoꝛali ꝑdicatio
euāgelica intelligitur. Quid enim eſt virga paſtoꝛalis
niſi ſermo diuin⁹. iuxta illud. Eſa. Percutiet terrā
virga. i. ſermone oꝛis ſui ⁊c. Uirga igitur ianuas ꝑ-
cutere eſt aures audientium pꝛedicatiōis voce pul
ſare. Aures enim poꝛte ſunt per quas ad coꝛda au-
dientium ſancte pꝛedicationis verba introducimus
vnde pſal. Qui exaltas me de poꝛtis moꝛtis vt an-
nunciem oēs laudes tuas in poꝛtis filie ſyon. Quid
enim ſunt poꝛte filie ſyon niſi res ⁊ audit⁹ fidelium.
Tertio triplex cuꝫ virgal ꝑcuſſio ⁊ ianuarum aptio
ſignificat ꝙ per pꝛedicationē paſtoꝛuꝫ infideles ve
nient ad fidei conſenſuꝫ. Per illam enim poꝛte iuſti
cie aperiuntur: ⁊ illas ingreſſi fideꝫ confitentur. vnde
pſal. Aperite mihi poꝛtas iuſticie ⁊ ingreſſus in eas
cōfiteboꝛ dn̄o hec poꝛta domini iuſti intrabunt per
eam. Percutit igitur ep̄us in ſupliminari ſcꝫ rōnis
dicens. Supplico vos pꝛincipes. i. demones ſeu po
tius homines: tollite. i. auferte poꝛtas. i. ignoꝛātias
veſtras id eſt a coꝛdib⁹ veſtris. Interrogatio vero
dyaconi incluſi reſpondentis in perſonam populi.
Quis eſt iſte rex gloꝛie. eſt ignoꝛantia populi neſciē
tis quis eſt iſte qui debet intrare. Apertio oſtij eua
cuatio eſt peccati. recte ergo epiſcopus ter ꝑcutit:
qꝛ numerus iſte notiſſimus ⁊ ſacratiſſimus eſt: ⁊ in
omni dedicatione epiſcopus ter ianuas ꝑcutere dꝫ
qꝛ ſine inuocatione trinitatis nullum fit in eccleſia
ſacramentuꝫ. Trina vero pꝛoclamatio. Tollite poꝛ-
tas ⁊c. ſignificat tripliceꝫ poteſtatem chꝛiſti: videlꝫ
quā habet in celo in mundo ⁊ in inferno. Un̄ in hym
no aſcēſionis dicitur. Ut trina reruꝫ machina. celeſ-
tiū terreſtrium ⁊ infernoꝝ cōdita flectant genu iā
ſubdita. Conſequēter oſtio aperto intrat epiſcop⁹
ad notandū ꝙ ſi debite vtatur officio ſuo nil ei reſi-
ſtere pōt. Iuxta illud. Dn̄e quis reſiſtet potenti tui

tuo. Ingreditur autē cū duob⁹ vel tribus vt in ore
duoꝝ vel triū teſtiū ſtet omne ꝯſecrationis verbū
Uel ꝙ paucis p̄ſentibus dñs ſe tranſfigurans pro
eccl'ia orauit. Et ingrediens dicit. Pax huic domui
ꝛ oībus habitātibus in ea. q: xp̄s mundū īgrediēs
pacē inter deū ꝛ hoīem fecit. Uenit eñ vt nos deo
prī recōciliaret. Poſt hoc cū dicitur letania ꝓſtrat⁹
orat ꝓ ſanctificatione domus. Nā ꝛ xp̄s humiliat⁹
ante paſſionē ꝓ diſcipulis et crediturīs oībus ora-
bat dicēs. Pater ſanctifica eos in noīe tuo. Poſtꝙ̄
v̄o ſurrexit orat ſine ſalutatione. q̄ñ non dicit. dñs
vobiſcū. cū eccl'ia nōdū ſit q̄ſi baptizata: ꝛ q: ca-
thecumini tñ nō ſunt digni vt eis fiat applauſus:
cū nōdum ſint ſanctificati: eſt tñ ꝓ eis orādū. Cle-
rus orans ꝛ letaniā concinens apoſtolos rep̄ſentat
qui ꝓ eccleſie ꝛ animaꝝ ſanctificatione ad deū īter-
cedebāt. In pauimēto eccleſie ſcribitur alphabetū
hoc modo. Fit eñ crux de cinere ꝛ ſabulo ex trāſuer
ſo eccl'ie. ſup quā crucem pulueris ſcribitur alpha-
betū in modum crucis lr̄is grecis ꝛ latinis. nō aūt
hebraicis. q: iudei receſſerūt a fide. ꝛ ſcribitur cū
baculo paſtorali. Sane alphabetū ſup crucem ſcri
ptum tria rep̄ſentat. Prīo q̄dē ſcriptura ex grecis ꝛ
latinis lr̄is in modū crucis facta rep̄ſentat coniun-
ctionē ſeu vnionē in fide vtriuſꝙ ppl'i iudei videlꝫ ꝛ
gētilis ꝑ crucē xp̄i factā. Iuxta illud. Iacob cācel
latis manibus filijs benedixit. Ipa v̄o crux ſiue ver
ſus ex tranſuerſo eccleſie directus: videlꝫ vnus a ſi
niſtro angulo orientis in ſiniſtrū occidētis ꝛ alter a
dextro orientis in ſiniſtrum occidentis ſignificat ꝙ
ppl's ille q̄ prius erat dexter factus ē ſiniſter. ꝛ qui
erat in capite factus eſt in cauda ꝛ econuerſo: ꝛ hoc
ꝓpter crucis virtutē Xp̄s enim ab oriente trāſiens
reliquit iudeos in ſiniſtra. q: infideles ꝛ venit ad gē
tiles quib⁹ lꝫ in occidente fuiſſent dat eſſe in dextra
ꝛ tandē a gentilibus in dextera orientis poſitis vi-
ſitabit iudeos in ſiniſtro angulo occidētis quos cō
ſtat deteriores eſſe ꝙ̄ prius inuenerit gētiles. Ideo
autē in obliquū ꝛ in modū crucis ꝛ nō ī directū
he littere ſcribunt: q: ad hanc ſanctā intelligentiā
pertingere non valet qui crucis myſterium nō reci-
pit ꝛ xp̄i paſſione non ſe credit eſſe ſaluādū. In ma
liuolam animā non introibit ſapia. ꝛ vbi xp̄s funda
mentum nō eſt ſuperedificari nō pōt. j. q. j. cum pau
lus. Scd̄o ſcriptura alphabeti rep̄ſentat paginam
vtriuſꝙ teſtamenti qd̄ ꝑ crucē xp̄i adimpletum eſt.
In paſſione nāꝙ eius velū tēpli ſciſſū eſt: q: tunc
ſcripture aperte ſunt ꝛ reuelata ſunt ſancta ſctōꝝ.
Unde ip̄e moriens dixit. Conſummatū eſt. In his
quidem paucis litteris oīs ſciētia ꝯtinet ꝛ tūc crux
ex tranſuerſo ducit. q: vnū teſtamentū in alio con
tinetur. rota enim erat in rota. Tertio rep̄ſentat ar
ticulos fidei. Eccleſie enim pauimentum eſt noſtre
fidei fundamētū. Elemēta ibi ſcripta ſunt fidei ar
ticuli q̄bus rudes neꝙ neophiti in vtroꝙ populo in
eccleſia erudiunt. qui ſe debent puluerē ꝛ cinerem
rep̄ſentare. Iuxta illud qd̄ dicit Abrahā Geneſis
xviij. Loquor ad dñm meū cum ſim puluis ꝛ cinis.
Scriptura ergo alphabeti in pauimēto eſt ſimplex

doctrina fidei in corde humano. Sābuca ſeu bacu-
lus quo alphabetum ſcribit mōſtrat apoſtoloꝝ do-
ctrinā vel doctoꝝ miniſteriū quo facta eſt cōuerſio
gentilium ꝛ ꝑfidia iudeoꝝ. Cōſequēter ep̄s ad alta
re accedens incipit ſtans. Deus in adiutoriū meū
intende: q: tunc demū incipit qd̄ eſt in h̄ officio p̄n
cipale ꝛ d̄ v̄ſus. Gloria prī ꝛc. q: hec bñdictio fit ad
exhibendā gloriā trinitati. non tñ d̄: alleluia ꝓut in
ſeq. ti. dicet. ꝛ cōſecrat altare. In qua quidē cōſecra
tiōe alia aqua bñdicitur ꝓut in ſeq. ti. dicet. ex qua
poſtꝙ̄ altare ſepties aſperſū fuerit. aſꝑgit etiā ter
interius tota eccleſia ſicut prius abſꝙ aliq̄ differen
tia maioꝝ lapidū vel minoꝝ. q̄ñ apud deū nō eſt
acceptio ꝑſonaꝝ. extra de iudeis nouit. §. j. de ſta.
mo. ea q̄ in p̄nci. Ideo interi⁹ ad notādū q: exteri-
or ablutio ſine interiore nil ꝓdeſt. extra de ſac. vnc.
c. j. Ideo ter. q̄ñ vt p̄miſſum eſt aſperſio illa ſignifi
cat aſperſionē ꝛ inundationē baptiſmi que datur be
neficio trinitatꝭ. iuxta illud. Ite docete oēs gētes
baptizātes eos in noīe prīs ꝛ filij ꝛ ſp̄ūſſancti. q: eñ
eccl'ia nō pōt in aqua imergi ſicut imergit baptizā-
dus: ideo ter aſpergitur aqua q̄ſi loco trine imerſio
nis. Rurſus aſꝑgitur ꝓcedēdo ab oriēte in occidē-
tem ꝛ ꝑ mediū ſemel in formā crucis. q: xp̄s totam
iudeā aut oēs gētes baptizare p̄cepit in noīe trini
tatis cui baptiſmo tribuit efficaciā ī miniſterio paſ
ſionis incipiēs a iudeis de q̄bus ortus eſt: ꝛ reſidu
um aq̄ ad baſim altaris funditur ꝓut in ſequēti titu
lo dicet. Quidā tñ aliā aquā nō bñdicunt ſed cum
prius bñdicta totum offm̄ implent. Interim autem
cantat chorus pſalmum illū. Exurgat deus ꝛ diſſi
pent inimici eius ꝛc. ꝛ illum. Qui habitat in adi. ꝛc.
in q̄bus fit mētio de eccl'ia ꝛ eius ꝯſecratione: vt pꝫ
ibi. Qui habitare facit vnius moris in domo. Ep̄s
v̄o dicit. Domus mea domus orationis vocabit: q:
eius officium eſt facere vt eccl'ia domus dei ſit non
negociatiōis. j. q. iij. ex multis. Sane chriſmato al-
tari. xij. cruces in parietib⁹ eccleſie depicte chriſmā
tur. Depingunt autē ipſe cruces. Primo ꝓpter de-
monum terrorē. vt. ſ. demones qui inde expulſi ſunt
vidētes ſignum crucis terreant ꝛ illuc ingredi nō p̄
ſumāt. Scd̄o ꝓpter triumphi oſtenſionem. Cruces
nāꝙ ſunt vexilla xp̄i ꝛ ſigna triumphi ſui. Merito
ergo vt oſtendatur ꝙ locus ille xp̄i dñio ſubiugat⁹
eſt ibidē cruces depingunt. Nā ꝛ apud īꝑialē ma
gnificētiā obſeruatur vt aliqua ciuitate ſibi tradita
imperiale vexillum in ea erigatur. Et in hmōi figu
ratione dicitur. Geneſ. xxviij. ꝙ iacob lapidē quē
ſuppoſuerat capiti ſuo erexit in titulū videlꝫ in titu
lū p̄conialē. memorialē: ꝛ triumphalē. Tertio vt ea
rum inſpectores xp̄i paſſionē q̄ ſuā eccleſiā ꝯſecrauit
ꝛ paſſionis fidē ad memoriā reducāt. Unde in cātu-
cis. Pone me vt ſignaculū ſup brachiū ꝛc. Duode
cim v̄o luminaria ante cruces ipſas poſita: ſignifi-
cant. xij. ap̄ſos qui ꝑ fidē crucifixi totū mundū il-
luminauerunt: ꝛ quoꝝ doctrina tenebre fugate ſunt
vñ dicit Berñ. Tota ꝓphetia vera eſt in fide cruci-
fixi. ꝛ apoſtolus. Nihil me iudico ſcire inter vos ni-
ſi ieſum xp̄m ꝛ hunc crucifixum. Cruces igitur per

quattuoꝛ eccleſie parietes illuminantur ⁊ chꝛiſmate
iungunt.qm̄ apl'i.crucis myſteriū p̄dicātes fide paſ
ſionis xp̄i q̄ttuoꝛ mundi clymata illuminauerūt ad
cognitionē īflammauerunt ad amoꝛē: vnxerunt ad
ɔſcie nitoꝛē qd̄ p oleuꝫ ⁊ ad bone fame odoꝛē qd̄ p
balſamū deſignat. Adhuc poſt chꝛiſmatiōēꝫ altaris
ip̄m altare ⁊ eccl'ia oꝛnātur lampades accēduntur.
Miſſa dicitur in qua pōtifex alijs veſtibus vtitur q̄
fuerit in aſpſiōe vſus,put in ſequē.ti.dicetur. ¶ Po
ſtremo notanduꝫ eſt ꝙ eccl'ia dicit in ſanguine ali-
cuius ɔſecrari.vn̄ ſm̄ Pelagiuꝫ ⁊ nicola.pa.in mar
tyrio aploꝝ Petri ⁊ Pauli eccleſia romana ɔſecra-
ta ē.xxj.di.quis.xvj.di.ſacro. Cōſecrat itaqꝫ eccle
ſia vt p̄miſſuꝫ eſt ⁊ altare,put in ti.ſeq.⁊ cimiteriuꝫ
ac alia ,put ſub ti.de cōſe.dicet. Et ꝙ q̄ legatur in
vete.teſt.tēpluꝫ ter fuiſſe ɔſecratuꝫ. Pꝛimo in ſeptē
bꝛi.de cōſe.di.j.c.j. Scd̄o in martio ſub dario.ar.j.
q.j.,pphetizauit. Tertio in decēbꝛi ſub iuda macha
beo.de ɔſe.di.j.ſolēnitates. Eccl'ia tn̄ ſemel ɔſecra
ta nō eſt iteꝝ recōſecrāda.ea. di.eccleſijs.de ſacra.
nō ite.c.j.⁊.ij.de apoſta.c.j.niſi fuerit execrata.qd̄
contingit tripl'r. Pꝛimo ſi fuerit ɔbuſta:ita vt parie
tes oēs vel eoꝝum maioꝛ ps fuerint decruſtati.vt
di.c.eccl'ijs.ff.d̄ ꝯ.emp.l.dn̄ū. Leuit.c.xiiij.,ppe fi.
ſi em̄ ſolummō tectū vel aliq̄ ei' ps parietib' integris
manētibus:vel ſaltē in modica pte deſtructis cōbu
ſta fuerit recōſecranda nō eſt.ex de ɔſe.ec.vel alta.
ligneis. Scd̄o ſi tota eccl'ia aut eius maioꝛ ps ſimul
fundit' coꝛruerit ⁊ ex toto:ſiue ex eiſdē:ſiue ex alijs
fuerit lapidibus repata.cap.de fabꝛica. Cōſecratio
eteniꝫ eccleſie maxime in exterioꝛi vnctione ⁊ ī lapi-
dum coniunctione ⁊ diſpoſitione conſiſtit:vt in di.
c.eccleſijs. Si vero nō ſimul ſed ſucceſſiue parietes
oēs ruerint ⁊ reparati fuerint eadeꝫ cenſetur eccle-
ſia.ideoqꝫ non recōſecranda:ſꝫ duntaxat cum aqua
exoꝛcizata ⁊ cū miſſe ſolennitate eſt reconcilianda.de
conſe.diſt.j.de fabꝛic.⁊.c.ſi motū.ff.de leg.j.ꝙ l res
rum.q̄ ꝙ eam recōſecrandā quidā ſcripſerint ſapiē-
tes. Tertio reconſecranda eſt eccleſia ſi dubium ſit
vtrum aliquando fuerit cōſecrata eo ꝙ ſup hoc nul
la ſcriptura vel pictura aut ſculptura nulluſqꝫ etiāꝫ
vnicus teſtis de viſu vel etiā de auditu qui vt quiꝫ
daꝫ dicunt ſufficeret extat.de cōſe.di.j.eccleſie.⁊.c.
ſolēnitates.xxiiij.q.ij.ſane.xxij.q.v.hoc videtur.de
cōſe.di.iiij.puulos. Altare quoqꝫ ſemel cōſecratum
reconſecranduꝫ nō eſt niſi illud execrari cōtingat.d̄
cōſe.di.j.ſi motū.extra e.c.j.⁊.c.ꝙ in dubijs.qd̄ ſit
pꝛimo ſi menſa.i.ſuperioꝛ tabula in qua fit pꝛincipa
liter ɔſecratio mota vl' in ſui foꝛma mutata vel enoꝛ
miter:puta vltra medietatē fracta ſit. Enoꝛmitas ta
men hmōi iure valet ad ep̄i arbitrium referri. Ideꝫ
quoqꝫ maxime eſt ſi tota altaris ſtructura mota ⁊ re
parata fuerit. Eccleſia tn̄ ,ppter altaris vel ſtructu-
re motionē vel fractionē recōſecrāda nō eſt.ex eo.
ca.j.q: alia eſt altaris conſecratio ⁊ alia eccl'ie. Sic
ecōuerſo ſi eccl'ia totalr̄ deſtructa altare nō ledit ec
cleſia ip̄a repata ſolū ⁊ nō altare,reconſecrat q̄uis
tunc decēs ſit illud aqua exoꝛcizata lauari.de cōſe.
di.j.ſi motū. Cōſecrato tn̄ maioꝛi altari:nihilomin'
alia minoꝛa altaria eccl'ie ɔſecranda ſunt.ex eo.cuꝫ
ſis.q̄uis quidā dixerūt ſufficere in illius ɔſecratōe
alia digito demōſtrari.ar.ff.de acq̄.poſ.ꝙ in eo.§.ſi
venditionē.C.de natu.li.aut.itē ſi quis. Si v̄o alta-
re modicā exteri' patiat leſionē nō ob hoc eſt recon
ſecrādū.ex eo.c.j. Scd̄o recōſecrat altare ſi altaris
ſigillū.i.puus lapis cū quo ſepulchꝛū ſiue foꝛamē ī
quo reliquie recondunt claudit ſeu ſigillat motum
aut fractū ſit.ex eo.lignis. Et fit foꝛamē ip̄ꝫ qn̄qꝫ ī
ſūmitate ſtipitis ⁊ tunc qn̄qꝫ aliud ſigillū non appo
nitur:ſꝫ pncipalis mēſa ſuppoſita loco ſigilli habet.
Qn̄qꝫ v̄o fit in parte poſterioꝛi:⁊ qn̄qꝫ in anterioꝛi.
in quo ēt foꝛamine in teſtimoniū ɔſecratiōis caute
īcludi ſolēt lr̄e cōſecrātis ep̄i cōtinētes nomē eius
⁊ alioꝝ ep̄oꝛuꝫ in cōſecratione p̄ntium ⁊ in cui' ſan-
cti honoꝛē ɔſecrat altare:⁊ etiā ip̄a eccl'ia qn̄ ſimul
conſecratur vtrunqꝫ annum quoqꝫ ⁊ diem conſecra
tionis. Tertio reconſecrat altare ſi iunctura qua ſi-
gillum foꝛamini vel etiaꝫ qua menſa ſtipiti vbi ali-
ud ſigillum quod menſa ipſa non eſt mota adhereret
vel aliquis ex lapidibus ip̄ius iuncture ſeu ſtipitis
mēſa vel ſigillum tangēs motus vel fractus ſit. In
coniunctione etenim ſigilli ⁊ foꝛaminis atqꝫ menſe
⁊ ſtipitis ſeu ſtructure inferioꝛis pꝛecipue conſecra-
tio intelligitur. ¶ Quarto recōſecratur altare ſi ei
vel cōiunctioni menſe ⁊ ſtructure inferioꝛis tantum
fiat augmentum ꝙ pꝛiſtinam foꝛmam amittat: qm̄
foꝛma eſt eſſe rei.arg.x.q.ij.hoc ius.xxxij.q.ij.quod
vnde ⁊ ſt.ff.de ope.no.nunci.l.j.§.ſi quis edificiū ,p
pter modicū tamē additamētum non execratur: ſꝫ
tunc ſacrum trahit ad ſe nō ſacrū.extra eo.ꝙ in du
bijs.dū tn̄ ɔiunctio menſe ⁊ ſtructure inferioꝛis nō
multū immutetur. ¶ Quinto altare ſicut ⁊ eccleſia
,ppter dubiū recōſecratur.ea.di.eccl'ia. ¶ Sexto al
tare viaticū ſi lapis de ligno in quo inſertus eſt qui
quodammō ſigilluꝫ repꝛeſentat remoueatur ⁊ in eo
dē vel in alio ligno iterū reponat nōnulli recōſecrā
dum:alij vero ſolummō recōciliādū autumāt. Quā
uis aūt illud ſepe iuſſu ep̄i de loco ad locū transfe-
ratur ⁊ per viam poꝛtetur ,ppter quod poꝛtabile vel
viaticuꝫ appellatur.ea.di.concedimus.ex de pꝛi.in
his.n̄ tn̄ ob hec recōſecrat aut recōciliat. ¶ Quid
ſi calix ɔſecratus deauratur nūquid eſt recōſecran
dus. Et v̄r ꝙ ſic:qm̄ nou' calix eſſe videt.nouuꝫ em̄
opus videtur facere qui pꝛiſtinā operis faciē inno-
uat.ff.de op.no.nū.l.j.§.opus nouum.⁊ reficit qui
rei iā facte remediū facit.ff.d̄ iti.ac.pꝛi.l.ij.§.pe.ff.
de vſufru.l.vſufructuarius.extra de iudicis.ɔſuluit
Siquidem cōſecratio in ſuperficie conſiſtit.⁊ hinc
eſt ꝙ eccl'ie muris decruſtatis recōſecrandū eſſe p̄-
dixi. Cōtrarium tn̄ verum eſt:q: nec ,ppter muroꝛuꝫ
dealbationē aut pꝛopter picturam aut pꝛopter mo-
dicum additamētū eccleſia ſ recōſecrāda eſt vt iam
dixi. Cū.em̄ ,ppter hoc calicis foꝛma nō mutet:ideꝫ
calix manet.quare recōſecrandus non eſt ſicut ⁊ ec
cleſia reparata.qm̄ eadem manente reconſecrandā
nō eſſe p̄miſſuꝫ eſt. Si vero foꝛma pꝛioꝛ immutaret
ſecus eſſet.qm̄ foꝛma dat eſſe rei vt dixi.honeſtū tn̄
eſt ꝙ tam ,ppter pollutarum manuum contactuꝫ q̄

etiā ꝑpter ꝓphane materie appoſitionē calix aq̄ ex
orcizata lauet̄ priuſq̄ ibi ſacroſctm̄ corp⁹ ꝛ ſanguis
dn̄i immolet̄. de cōſe. diſt. j. ſi motū. Premiſſo d cō-
ſecratione aliqua de recōciliatione dicamus. ¶ Cir
ca qd̓ notandū eſt qd̓ templū ſpūale qd̓ eſt hō q̄nq̄
polluit̄. xxxij. q. iiij. in co. ꝛ q. vlt. nō ſolum. Unde in
leuit. xv. Uir qui fluxū ſeminis patitur immūd⁹ erit
xliiij. di. ſit rector. ꝑpe fi. ꝛ idē in muliere fluxū ſan-
guinis mēſtrui vel alterius patiēte vt ibidem in eo-
dem. ꝛ di. v. ad eius. Et iō ibi pollut⁹ eccl'iam ingre
di ꝓhibebatur donec aqua lauaretur ꝛ purificaret̄
ꝛ numeri. xix. c. Qui cadauer mortui tetigerit imun
dus eſt. Unde aſpergat̄ aqua ꝛ ſic mūdabit̄ ꝛc. ꝛ ꝓ-
pheta. Aſperges me domine yſopo ꝛ mū. ¶ Mate-
riale etiā templū quod eſt eccl'ia teſtante papa Gre
go. ꝛ leui. c. xv. polluit̄. Unde propheta. Polluerunt
templū ſanctū tuū ꝛc. Et hoc ſimiliter hodie aqua
lauat̄ ꝛ recōciliat̄ extra. e. ꝓpoſuiſti. ꝛ c. cōſuluiſti.
ꝛ c. vlti. ꝛ fi. Fit eni recōciliatio cū miſſe celebratōe
ꝛ aque cum vino ſale ꝛ cinere ſolēniter benedicte aſ
perſione. e. di. de fabrica. ꝛ c. ꝓpoſuiſti. Nempe per
ſalem diſcretio: per aquam ppl's. extra d cele. miſ. cū
marthe. §. queſiuiſti. ad fidem per vinū diuinitas ꝑ
cinerē paſſiōis xp̄i memoria. per vinū aque immixtū
vino deitatis ꝛ humanitatis ſignificat̄. Hec ergo ſi
mul ponuntur ad notandum q̄ ppl's diſcreta memo
ria paſſionis xp̄i mundatus xp̄o adunat̄. Fit etiā ꝑ
ep̄m tm̄ ſi ſit eccl'ia ꝯſecrata. Et quāq̄ ipſe alteri coe
piſcopo poſſit ſimul totum. ſ. aque benedictiōē ꝛ re
cōciliationē vel ſolū aque benedictionē vel etiam
tm̄ reconciliationē aqua prius per ipm̄ bn̄dicta cō-
mittere. ſimplici tn̄ ſacerdoti neutrū cōmitti valet.
extra eo. aqua. ꝛ c. ꝯſuluiſti. niſi forte hoc ex priuile
gio ſibi cōpetat ſpeciali. Si vero eccl'ia ꝯſecrata nō
ſit debet ſtatim ſm̄ ꝯſtitutionē Gre. ix. extra e. c. fi.
aqua exorcizata lauari quā lotionē q̄daꝫ fieri poſſe
aſtruunt iuſſu tamē epiſcopi per ſimplicē ſacerdotē
cuꝫ fieri habeat cū aqua exorcizata que fieri pōt per
quēlibet ſacerdotem. Nonnulli vero eximie autori-
tatis periti ſcripſerūt q̄ tutius eſt hoc dūtaxat per
ep̄m fieri: nec per eū ſacerdoti poſſe cōmitti. naꝫ ca
nones. de cōſe. di. ſi motū. ꝛ c. d fabrica. aquaꝫ exor-
cizatam vocāt aquā cuꝫ vino ꝛ cinere ſolēniter bene
dictā. quod quidem verū eſt de eccl'ia nō cōſecrata
ad conſecrandū tamē deo dedicata. extra de immu
ni. eccle. eccleſia. Secus eni eſt in ſimplici oratorio
qd̓ nec ſacer nec religioſus locus eſt: vtpote quod
vnuſquiſq̄ ꝑ velle vt placet ordinat ſaltem ad oran
dum. de conſe. di. j. vnicuiq̄. extra de cenſi. c. fi. licet
forte nō ſine dioceſani licētia ad celebrandū ꝛ ꝑ vel
le ad alium vſum deputat locuꝫ ipm̄ in aut̄. col. v. vt
nullus fabri. ora. do. §. j. in aut̄. col. ix. de eccle. tit. §
ſi vero. Eſt aūt eccl'ia recōcilianda in p̄miſſo caſu.
Item ꝑpter adulterium ibi commiſſum ꝛ propter
fornicationem. c. di. ſi motū. ꝛ gn̄aliter cuiuſcūq̄ ſe-
minis extra d adul. ſignificaſti. ſcꝫ maris ꝛ femine:
clerici vel laici: heretici vel pagani naturaliter ſiue
ī naturaliter: ſtudioſe, ꝛ peccandi libidine ibi emiſſo
fuerit polluta: ēt ſi vir ibi vxorē cognoſcat q̄m̄ licet

talis concubitus ſit alſs legitimus ꝛ ꝯceſſus: nō ta-
men quodlibet tempore ſiue loco. extra eo. c. fi. q̄q̄
multi de hoc cōtrariū ſentiant ſapiētes. Secus aūt
eſſe dicimus ſi quis forte ibi in ſomnis polluat̄. nā
tunc animus magis pertuliſſe q̄ feciſſe dolēdus eſt
xxj. diſt. quoniā. ꝛ non in cuiuſcūq̄ animalis ſemine
ibi emiſſo cum ratione careat neq̄ peccat. vj. diſt. te
ſtamentum. ¶ Recō. iliatur etiā eccl'ia ꝑpter homi
cidiuꝫ. ff. ſi quadru. pau. fe. di. li. xv. q. j. §. ex eo. ſiue
cum ſanguinis effuſione ſiue ſine ibi quocūq̄ modo
ſtudioſe cōmiſſum: ꝛ etiam citra homicidium ꝑpter
quamlibet violentiam ꝛ iniurioſam humani ſangui
nis effuſionem. ea. diſt. ſi motum. ſiue ex vulnere ſi-
ue abſq̄ vulnere ex naſo vel ore. nā in vete. teſtam̄.
Leuit. xiiij. ꝛ xv. c. prohibitū fuit ſanguinem in tem
plum fundi ꝛ ſemen emitti: ꝛ talia agentem ꝛ pat. ē
tem illud ingredi. Si aūt abſq̄ violentia vel iniuria
ex naſo vel ore cicatrice vel imminutione: aut etiaꝫ
ex emoroidis vel mēſtruis vel aliter naturaliter in
eccl'ia fluxerit: aut forte ludo: aut cāu fortuito elicit̄
ea. di. eccleſijs. extra eo. c. fi. aut ſi quodcūq̄ animal
ibi occidit̄: vel ſi quis ſubito ꝑ ſe ibi morit̄: aut lapi
de vel ligno cadēte: aut fulgure occidit̄ propter hec
quidē ꝛ ſimilia non recōciliat̄: nec etiā ſi alibi vulne
ratur ad eccl'iam confugiēs illic ſanguine multo ef-
fuſo morit̄: quoniam tunc nō fuit homicidium in ec
cleſia ꝑpetratum. xv. q. j. §. itaq̄. Si vero econuer-
ſo in eccl'ia vulneratus extra morit̄: vel etiam extra
ſanguis ſe ex vulnere fluxerit ſecus eſt. ēt ſi intra eccle
ſiam ex vulnere ſanguis minime fluxerat. q̄m ictus
vulnerū attēdunt̄. ff. ad. l. aquil. itē mela. §. ſꝫ ſi plu
res. ff. ad. l. cor. de ſic. vltimum extra de cle. pcu. c. ij.
Sed ꝛ ſi ſupra tectum eccl'ie ſanguis effundit̄: aut
ſemē humanū emittit̄: q: ꝑ hoc extra eccl'iam cōmit
titur nō recōciliat̄. Ceterū ſi furtū aut rapina in ec
cleſia cōmittit̄ de ꝯſuetudie q̄ in talib⁹ attēdit̄ recō
ciliat̄. extra de ce. miſ. ꝑnicioſis. Idē q̄ in qualibet
violētia abſq̄ ſanguinis effuſiōe ibi commiſſa fieri
debere quidā affirmāt: cū illa fornicationi equipare
tur in iure. xvij. q. iiij. ſicut qui eccleſiā. vt ſi ad eam
ꝯfugiēs inde per violentiā extrahat̄. xvij. q. iiij. re.
extra de immu. eccle. inter. vel ibi effractio commit
tat̄ vel ēt ſi preter ſanguis effuſionē rixa tumultuo-
ſe agat̄ vl' ſi quis fracto oſſe vel liuore ſecuto abſq̄
ſanguine ibi grauiter verberet̄: vel ad mortē vel ad
mutilationē ibi preſentialiter condēnatus inde ex-
trahit̄ vt ad locum executionis ducatur. extra de re
li. do. decet. ꝛ de immuni. eccle. cum in eccleſia. ꝛ de
appel. qua fronte. Sed cū caſus iſti nō ſunt in iure
exp̄ſſi neceſſe nō eſt eccleſiaꝫ per epiſcopū ſolēniter
recōciliari. Honeſtū tamen fore putamus per ſacer
dotem cū aqua exorcizata ep̄i iuſſu lauari. Idem ꝓ
dicendum videtur ſi eccl'ia diu abſq̄ tecto ꝛ ianuis
plena foret lectamine alijſq̄ ſpurcitijs animalib⁹ et
naturali hominū vſui quaſi diuerſorij loc⁹ paſſiꝫ pa-
tuerit: nec eſſet forte malū eā in tali caſu ſolēniter ꝑ
ep̄m recōciliari. Si autem aliquis extra eccleſiam
occiſus mox intra eccl'iaꝫ infertur. occiſor vo vl' ali⁹
mortuum fore non credēs corpori adhuc calido pla

gam infligit ex qua ſanguis fluit reconcilianda eſt
tū ꝑpter horroꝛē ꝛ abhominationē. tū ꝑpter violen
tiā ꝛ peccandi voluntatē. q̄uis enī hō moꝛtuus nō
ſit hō. humanus tñ ſanguis eius ꝑ violentiam eē ibi
effuſus. Nā ꝛ ipſi cadaueri violētia horroꝛ ꝛ iiuria
irrogatꝰ. ff. de ſepul. vio. l. iij. §. nō ꝑpe. ꝛ. §. aduer
ſus. ꝛ. l. ſepulchꝛi. ff. de re. ne coꝛpoꝛa. extra de iudeiſ
ſic ſit iudei. Secus autē eſt ſi naturalr̄ moꝛtuus in
coꝛpoꝛis obſequiū ꝛ honoꝛē in eccleſia ꝺemēbꝛetur
vel euiſceretꝰ: vt foꝛte pars ibi ꝛ pars alibi ſepeliatꝰ.
Reconciliatur etiā eccleſia in qua infidelis vel etiā
publice excōmunicatus ſepultus eſt: ꝛ tunc parieteſ
ſunt abꝛadendi. de cōſe. di. i. eccl'ia. i. ꝛ. ij. Sane i p̄
miſſis caſibꝰ in q̄bus eccl'ia recōciliatur req̄ritur vt
factū reconciliationē inducens publicū ſaltē per fa
maꝫ exiſtat. extra de adulteri. ſignificaſti. ꝛ de ac cu
inquiſitionis. §. fi. Scādalū ei eſt ꝛ horroꝛ atq̄ ab
hominatio de turpitudine ꝛ pctō atq̄ violentia ſa
cro loco ſiue in eccleſia cōmiſſis vbi delictoꝝ venia
poſtulatur: vbi eſſe debet tutela refugij vbi imolatꝰ
ſalutaris hoſtia pꝛo peccatis. Leui. xiiij. c. vbi etiaꝫ
cōfugientes ſaluantur ꝛ deo laudes exoluūtur recō
ciliationē inducunt. ꝛ ēt ꝑpoſitum ꝛ voluntas moꝛ
taliter ibi peccātis. extra eo. cōſuluiſti. extra de ſen
tenti. excōmuni. cū voluntate. xvij. q. i. §. ſi ergo. Si
ꝟo occultū ſit recōciliari neceſſe nō eſt qm̄ eccl'ia cū
ſancta ſit coinquinari nō pōt. extra de coha. cle. vr̄a
xvj. q. vlti. c. fin. xxiiij. q. i. §. j. imo ipſius loci ſancti
tas infamiā loci abolet q̄uis quidā in hoc ꝯtrariū
ſentiant: vt ſaltē occulte ita vt delinquentes non ꝑ
dantur ſit reconcilianda. Fit ei recōciliatio ad exē
plū ꝛ terroꝛē: vt videntes eccleſiā que in nullo pec
cauit ꝑpter peccatū alterius lauari ꝛ purificari exi
ſtimet q̄tū ꝑpter ſuoꝝ delictoꝝ expiationē ſit labo
randū. ff. ad le. iul. repe. l. j. ¶ Cimiteriumq̄ in quo
paganus vel infidelis aut excōmunicatus ſepultus
eſt reconciliandū eſt. extra e. cōſuluiſti. de cōſe. di.
j. eccl'iaꝫ. i. ꝛ. ij. extra de ſepul. ſacris oſſibꝰ tñ ſepul
ti ſi ab oſſibꝰ fideliū diſcerni poterunt inde poꝛꝰ abie
ctis. Recōciliatur ēt in p̄miſſis caſibꝰ in q̄bꝰ eccle
ſia recōciliatur. Cymiteriū enī eiſdē ꝑuilegijs q̄bꝰ
ꝛ eccleſia gaudet. ꝑut ſub titu. de vnc. dicetur. nam
ex quo bñdictū eſt ſacer locus eſt. ff. de re. diui. l. ſa
cra. in fi. ꝛ recōciliatꝰ ꝑ epm̄ ſicut eccl'ia ꝑ aſperſionē
aque ſolēniter cū vino ꝛ cinere bñdicto extra. eo. cō
ſuluiſti. ¶ Illud aūt notādū eſt q̄ in quacūq̄ parte
eccl'ie vel cymiterij violentia vel pollutio cōmittatꝰ
vtrūq̄ ꝛ ēt q̄libet ipſoꝝ partes ꝑpter cōnexitatem
violate intelliguntur. extra de ꝯſti. trāſ. Hoc hodie
in parte coꝛrectū eſt ꝑ dñm Boniſaciū. de ꝯſe. eccl.
c. j. in. vj. Et ſi enī ꝯſecratiōes eccl'ie altaris ꝛ cymi
terij ſint diuerſe: oīꝫ tñ vna ꝛ eadē eſt imunitas. xvij.
q. iiij. ſicut antiquitus. ꝛ. c. ſi q̇s. ꝛ. c. miroꝛ. que non
eſt ad alteꝝ eoꝝ tm̄. vel ad alterius angulū reſtrin
gēda. qđ veꝝ eſt ſi eccl'ia vel cymiteriū ſunt ꝯiuncta
Si enī vnū a reliquo diſtet bene pōt vnuꝫ ſine reliq̄
violari. Si igitur altero eoꝝ violato ſiue polluto ēt
aliud violatuꝫ ꝛ pollutū eſt: pari rōne altero tantuꝫ
eoꝝ recōciliato vtrunq̄ intelligitur reconciliatuꝫ.

arg. extra eo. ꝯſuluiſti. extra eo. de imu. eccle. in ru
bꝛica qm̄ nihil tā naturale ē q̄ vnūq̄dq̄ eo genere
diſſolui quo ligatū eſt: ꝛ par eſt ius ligādi atq̄ ſoluē
di. ff. de reg. iur. nihil. extra eo. c. j. ꝛ ſic violato vl' pol
luto cymiterio ſufficit eccl'iam recōciliari. Nōnulli
tñ ſimplr̄ aſſerunt ꝑ vnius violationē nequaq̄ alte
rum violari. ꝛ ꝑ ꝯñs q̄libet eoꝝ debere ſpālr̄ re
conciliari. quibus tñ pontificalis libꝛi obuiat auto
ritas in quo ſpālis foꝛma recōciliationis cymiterij
habetur. Deniq̄ ſi eccl'ia vel cymiterium aut aliud
quodcunq̄ ꝑ epm̄ excōicatuꝫ ꝯſecretur ſeu bñdica
tur tali reconciliatione nō egent qm̄ ſacra a talibꝰ
in foꝛma eccl'ie collata vera ſunt. ix. q. j. oꝛdinatiōes
j. q. j. multi. ꝑpe finē. extra de ſacra. nō ite. c. j. ꝛ. ij.
ꝛ de coha. cle. vr̄a. vt dicetꝰ in ꝑhemio tertie partis
Verū cuꝫ ſicut p̄miſſum eſt excōicati funus cymite
rium ꝛ eccl'iam ꝑphanet multoq̇dē magis exterio
ra ſacra ꝛ bñdictiones que per manus ꝛ os excōica
ti tranſeunt ꝛ ꝑficiſcuntꝰ q̄tū ad eoꝝ merita ꝑtinet
cōtaminari: ꝛ coꝛā deo fetere videntur. j. q. j. §. qđ
aūt ſacra. ꝛ. c. ſeq. ꝛ. c. odit deus. ꝛ. c. illi offerūt. ex
tra de ſciſma. c. j. iđ honeſtuꝫ eſt q̄ reconcilientur ꝑ
uſq̄ fideles talibus ſacris vtantur ꝑut ſacroꝝ cano
nuꝫ lectio edocet euidenter. lxxxj. di. ſi qui ſūt. Ait
enī dñs per ꝑphetam. Maledicam benedictōibus
veſtris. de conſe. di. j. altaria. j. ꝛ. ij.

¶ De altaris conſecratione. Rubꝛica

Non ſolū eccleſia verūetiā altare conſe
cratur. de conſe. di. j. altaria. j. ꝛ. ij. hoc
ꝑpter tria. Pꝛimo ad ſacramentuꝫ deo
ibi offerendum. Gen. viij. Edificauit
noe altare dño: ꝛ tollēs de cūctis volu
cribus ꝛ pecoꝛibꝰ mundis obtulit ſuꝑ altare. Hoc āt
ſacramētuꝫ ē coꝛpus ꝛ ſanguis xp̄i qđ in memoꝛiam
paſſionis dñice imolamꝰ: iuxta illud. Hoc facite in
meā cōmemoꝛationē. Scđo ad nomē dei ibi inuocan
dū. vñ Gen. xij. Edificauit abꝛahā altare deo q̇ ap
paruit ei ꝛ inuocauit ibi nomē dñi. Hec autē inuo
catio que fit ſupꝛa altare ꝑpꝛie dicitur miſſa. Ter
tio ad cantandū. Eccle. xlvij. Dedit illi ꝯtra inimi
cos potētiā ꝛ ſtare fecit ꝯ altare cātoꝛes: ꝛ in ſono
eoꝝ fecit dulces modulos. Sane hoc modo ꝛ oꝛdi
ne conſecratio altaris fit in pꝛimis nāq̄ pōtifex in
cipit. Deus in adiu. meum intē. poſtmoduꝫ bñdicit
aquā: deinde in q̄ttuoꝛ coꝛnibus altaris cōfigurat
quattuoꝛ cruces cuꝫ aqua benedicta. Conſequēter
circuit altare ſepties: ꝛ ſepties menſam altaris cuꝫ
aſperſoꝛio de yſopo ꝯ aqua benedicta aſꝑgit. Eccleſia
quoq̄ iteꝝ aſpergitur ꝛ aque reſiduum ad baſim al
taris funditꝰ. deinde in quattuoꝛ angulis ſepulchꝛi
in quo reliquie recondi debent quattuoꝛ cum chꝛiſ
mate fiunt cruces: et ponuntur reliquie in capſel
la cum tribus granis thuris: ꝛ ſic reconduntur in ſe
pulchꝛo. Deinde ſupponitur eius tabula cum ſigno
crucis facte in medio confirmata. poſtmodum la
pis qui menſa dicitur ſuper altare adaptatur: et
adaptatus vngitur cum oleo in quinq̄ locis ꝛ eodē
modo inungitur poſtea chꝛiſmate ſicut de oleo di
ctum eſt. Confirmatur etiam altare in frōte crucis

chriſmatis ⁊ adolet incenſum in quinqꝫ locis. Poſt
hoc altare tegit ⁊ mundis pannis induit: et demū
ſuꝑ altare ſacrificiū celebrat. Nūc ſeriatim ſingula
premiſſa ꝓſequamur. Primo igit notandū eſt ꝙ al-
tare chriſmatis vnctōe ⁊ bn̄dictione interueniente
ꝯſecrat ⁊ lapideū ſolū. de ꝯſe. di. j. altaria. j. ⁊. ij. Vn̄
pontifex ſtans incipit Deus in adiu. me. inten. q:
ipſe dn̄s ait. Sine me nihil poteſtis facere. ⁊ q: h̄ de
dicatio ſignificat baptizandos qui ꝑcepta fide ad
pugnā ſe ꝑparāt: ⁊ qui adhuc ſunt iter ſuſpiria ⁊ cer
tamina mie ꝯſtituti. ideo non dr̄ alleluya: qui enim
baptizati nō ſūt laudibus angeloꝝ digni nō ſunt.
vn̄ Tho. pe. ⁊ in plateis eius alleluya cantabitur.
Poſt cōpletā vo eccl̄ie vel altaris ꝯſecratōe cantat
alleluya: qm̄ excluſa demonū fantaſia de' ibi lauda
bit. Nā xp̄s ad arā crucis accedēs ad eternitatis
gl'iam manifeſtandā mortē ſoluit: ſed all'a dūtaxat
poſt reſurrectiōe cantauit. ¶ Scd̄o circa aque be
nedictōe notādū eſt ꝙ hmōi aque exorcizatio fit
ad effugandū inde inimicū. In q̄ bn̄dictiōe q̄ttuor
neceſſaria ſunt: videlꝫ aq̄: vinū: ſal: ⁊ cinis. Et h̄ ꝓ-
pter tria. ¶ Primo qm̄ quattuor ſunt q̄ inimicū ex-
pellūt. Primum eſt lachrymaꝝ effuſio que ꝑ aquā.
Scd̄m eſt ſpūalis exultatio q̄ ꝑ vinū. Tertiū natu
ralis diſcretio q̄ ꝑ ſal. Aqua igit eſt pnia. vinū men
tis exultatio. ſal ſapia. ſicut in ꝑcedenti ti. ꝓbatū
eſt cinis pnie humilitas. Vn̄ de niniuitis dr̄: q: rex
ipſe ſurrexit de ſolio ſuo: ⁊ indutus eſt ſacco ⁊ ſedit
in cinere. Hinc ⁊ Dauid inq̄t. Quia cinerē tanq̄ pa
nem mādu cabā ⁊c̄. Hinc ⁊ abraam. Loquar inquit
ad dn̄m meū cū ſim puluis ⁊ cinis. ¶ Scd̄o mō aq̄
eſt ppl's ſeu humanitas: q: aque multe ꝓpl'i multi:
vinū deitas: ſal doctrina diuine legis q̄ eſt ſal ſede
ris: cinis q̄ ꝯſum at memoriā dn̄ice paſſionis. Vinū
aque mixtū xp̄s deus ⁊ homo. Per fidem em̄ dn̄ice
paſſionis q̄ ꝑ doctrinā diuine legis habet. Ppl's ꝑ
aquā ſignatus: ꝑ fidei vnionem ꝯiungit capiti ſuo
deo ⁊ homini. ¶ Tertio mō pōt dici ꝙ h̄ aqua be-
nedicta ſpm̄ ſignificat ſine cuius flatiōe nihil vnq̄
ſanctificat ſine cuius gr̄a non fit remiſſio pctōꝝ. ꝙ
ſpūſſanctus aqua vocet ipſa veritas oſ̄ndit dicens.
Qui credit in me flumina de ventre eius fluent aq̄
viue: qd̄ euāgeliſta exponēs dixit: hoc aūt dixit de
ſpūſctō quē accepturi erant credentes in eū. ¶ Et
nota ordinē ſacramēti exterius aqua: interius ſpm̄
eccl'ia ꝯſecrat. Hoc eſt em̄ qd̄ dn̄s ait. Niſi q̄s rena
tus fuerit ex aqua ⁊ ſpū ſancto ⁊c̄. Ecce aqua. Ecce
ſpūs. In baptiſmatis em̄ ſacro nec aqua ſine ſpū:
nec ſpūs eſt ſine aqua. qd̄ quidē ipſe ſpūs ſanctifi-
cabat qui in ꝑma mūdi creatione ferebat ſuꝑ aq̄s.
Hac ḡ aqua ⁊ ipm̄ altare ⁊ totū iterius templū qm̄
illud ſimul ⁊ altare dedicant aſꝑgit. Licet igit ſpi
ritus ⁊ aqua ad baptiſmi ꝯſecratōis eccl̄ie ꝑfectio
nem ſufficerent: tn̄ ſancti pr̄es qui hoc ꝯſtituerunt
voluerūt nobis ſatiſfacere nō ſolū in his q̄ ad virtu
tem: verūetiā in his q̄ ad ſanctificationē ꝑtinēt ſa-
cramēti. ideoqꝫ appoſuerūt ſalem vinū oleū cinerē
⁊ chriſma. Non em̄ chriſma vel oleū Philippus qn̄
eunuchum baptizauit. Act. viij. c. Alteꝝ ḡ hoꝝ de-
eſſe nō dꝫ ⁊ ſimul cōmiſceri debēt: q: ppl's dei qui ē
eccl'ia ſine his ſimul iunctis nec ſanctificat neqꝫ a
peccatis ſoluit. De h̄ etiā tāget ſub ti. de ꝯſe. De aq̄
quidem manifeſtū eſt: q: niſi q̄s renatus fuerit ⁊c̄.
De ſale etiā q: ſine fidei ꝯdimēto qd̄ in ſale ſignifi-
cat nemo vnq̄ ſaluari poterit quātūcūqꝫ aq̄ baptiſ
matis aſꝑgat. De vino qꝫ ꝑ qd̄ ſpūalis diuine legis
intelligentia deſignat. Vn̄ dn̄s in nuptijs aquā in
vinū ꝯuertit. Si q̄s vo aſꝑſus nō fuerit. i. quicūqꝫ
de eo nō biberit: vel ꝓpinātibus non crediderit ad
vite eterne beatitudinē nō ꝑueniet. Cineris etiā
aſꝑſio ꝑ quē pnie humilitas intelligit tā neceſſaria
eſt vt ſine ea non fiat in adultis remiſſio pctōꝝ. per
ipſam em̄ venit ad baptiſmū. ⁊ ipſa eſt ſingulare re-
fugiū pctōribus poſt baptiſmū. Unde ⁊ nō imerito
baptiſmus vocat dicente dn̄o in euāgelio de Io. q:
venit in vniuerſam regionē galilee p̄dicās baptiſ
mū pnie i remiſſionē pctōꝝ. Et nota quattuor gr̄a
eſſe aque bn̄dicte: de qua in quarta p̄te dicet ſub
ti. de aque bn̄dicte aſperſione. His oibus ꝑmiſſis
pontifex quattuor cruces cū aqua ipſa in quattuor
cornibus altaris ⁊ vnam in medio facit. Quattuor
cruces repreſentāt quadruplicē charitatē quā hi q̄
ad altare accedūt hr̄e debēt. ſ. vt diligant deū ſeip-
ſos amicos ⁊ inimicos. De quibus quattuor corni-
bus charitatis dr̄ Gen̄. xxij. Dilataberis ad orien-
tem ⁊ occidentē ſeptētrionē ⁊ meridiē. ⁊ ideo quat
tuor cruces in quattuor cornibus fiunt ad deſignā-
dum ꝙ xp̄s ꝑ crucē quattuor mundi p̄tes ſaluauit.
ſcd̄o fiunt ad ſignificandū ꝙ quattuor modis cru-
cem dn̄i portare debemus. ſ. in corde' ꝑ meditatōes
in ore: ꝑ ꝯfeſſionē: in corpore ꝑ carnis mortificatio-
nem ⁊ in facie ꝑ aſſiduā impreſſionē. Crux i medio
altaris ſignificat paſſionem quā chriſtus in medio
terre ſubijt ꝑ quā opatus eſt ſalutē i medio terre. i.
in hierlm̄. ¶ Deinde ſepties altare pontifex circuit
Primo ad ſignificandū ꝙ ipſe dꝫ pro oibus curam
impendere ⁊ vigilantiā hr̄e que ꝑ circuitū deſignat
Unde tūc cantat. Inuenerūt me vigiles qui circui
bant ciuitatē. dꝫ em̄ ſollicite vigilare ſuꝑ greges ſi
bi cōmiſſos. nam vt ait Gilbertus. Ridiculoſa res
eſt ſpeculator cecus precurſor claudus: prelatus ne
gligēs: doctor inſipidus: ⁊ preco mut'. Scd̄o ſepte-
nus circuitus circa altare ſignificat ſeptē meditā
tiones quas circa ſeptemplicem virtutē humilitatis
chriſti hr̄e debemus ⁊ ꝑ ipſas circuire frequenter.
Prima virtus eſt ꝙ de diuite fact' eſt pauꝑ. Scd̄a
ꝙ in preſepio poſitus. Tertia ꝙ parentibus ſubdi-
tus. Quarta ꝙ ſub manu ſerui caput inclinauit.
Quinta ꝙ diſcipulum furem ⁊ ꝓditorem ſuſtinuit.
Sexta ꝙ ante iniquum iudicem manſuetus ſtetit.
Septima ꝙ pro crucifigentibus clemēter orauit.
¶ Tertio ꝑ ſeptem circuitus ſeptē vie chriſti ſigni-
ficant. Prima fuit de celo in vterū. Scd̄a de vtero
in preſepiū. Tertia de preſepio in mundū. Quarta
de mundo in patibulum. Quinta de patibulo in ſe
pulchrum. Sexta de ſepulchro in lymbū. Septima
de lymbo in celū. Cōſequēter ep̄s aſpergit altare.
Quid autem altare in templo ſignificet ap'ls dicit.

Tēplum eñ dei eſt qḋ eſtis vos. Si ergo tēplū dei ſumus altare habem᷒. Altare nr̄m eſt cor nr̄m. hoc eñ eſt cor in hoīe qḋ altare in templo. In hoc altari fit ſacrificiū laudis ⁊ iubilationis iuxta illud p̄s. Sacrificiū deo ſpūs ⁊c. In hoc altari fit cōmemoratio corꝑis ⁊ ſanguinis xp̄i. Hinc p̄ces ad celū aſcēdūt: q: ad cor reſpicit deus. iiij. q. v. ſi qḋ. Hoc igitur altare aqua aſꝑgitur qñ corda hoīm ꝑ euāgelicā p̄dicationē a pctis mūdanf. Nā p̄dicatio aqua ē. Iuxta illud. Oēs ſitiētes venite ad aquas. Hac igitur aqua. i. p̄dicatione euāgelica ⁊ ſcti ſpūs ſcificatiōe ⁊ altare cordis ⁊ totus hō mūdaf ⁊ ſanctificaf. Cōſecratur etiā altare cordis ꝑ conceptum timoris vt initief ad bonū ⁊ ꝑ effectū amoris vt ꝯfirmef in melius. nā initiū ſapiētie timor dñi. Septies aūt altare aſpergitur aqua ad notandū ꝙ in baptiſmo ſeptē dona ſpūſſancti tribuunf. Per hoc ēt figuraf ꝙ habere debem᷒ memoriā dñice paſſionis. Septē nāq; aque aſꝑſiōes ſunt ſeptē ſanguis xp̄i effuſiōes. Prima fuit in circūciſione. ſecūda in oratione qñ ſudor eius fuit ſicut gutte ſanguis. tertia in corꝑis flagellatione. quarta in capitis coronatiōe. quinta in manuum ꝑforatiōe. ſexta in pedū cruci affixione. ſeptima in lateris apertione. Quidā vō ter aſpergūt: q: in ſancte trinitatis noīe baptizaf: vel q: eccl'ia a peccatis cogitationis locutionis ⁊ operis emūdatur. vñ ⁊ tunc miſerere mei dicif. Fiunt inſuper hmōi aſꝑſiones cū aſperſorio de yſopo facto. per quā herbā que humilis eſt. xp̄i humilitas cōgrue deſignatur. qm̄ p̄dicte ſanguinis effuſiones facte fuerunt cum yſopo humilitatis xp̄i inextinguibilis charitatis q̄ aſperſa eccleſia catholica mundatur. Hec etiā herba naturaliter creſcit in petra: et humilitas nature creuit in xp̄o petra. Nam iuxta apoſtolū. Petra autē erat xp̄s. Calide etiā nature ē: ⁊ xp̄i humilitas corda frigida ad exercēda opa charitatis accendit. Itē eius radices ſaxa penetrāt ⁊ humilitas duritias abſtinētie cōfringit. Ualet ad pect᷒ ⁊ ꝯ tumorez. ⁊ hic tumorē ſupbie ſanat. Itē naſcitur ⁊ renaſcif ⁊ radicatur in terra. Vñ ſi ꝑ eam tota fidelium multitudo intelligi poſſit: p̄cipue tñ illi ꝑ yſopū figuranf q̄ in xp̄i fide radicati ⁊ fundati ab ei᷒ amore euelli ⁊ ſepari nō poſſunt. ꝑ quos quid meli᷒ ꝙ ep̄os ⁊ p̄ſbyteros intelligere poſſumus qui quāto maiorē in eccleſia obtinent dignitatem: tanto firmius xp̄i fidei inherere debent. Per hos ſiquidē aſꝑgitur aqua: ꝑ hos ⁊ ab his baptizātur xp̄i fideles. his datū eſt ꝑficere baptiſmatis ſacr̄a. Duz vero altare aſpergif ep̄us cantat. Domus mea domus orōis eſt ⁊c. Et iterum. narrabo nomen tuū fratribus meis. Et q: ſine deo nullum opus perficitur: in conſummatione orat vt exaudiātur ingredientes ibi bñficia petituri. Cōſequēter qñ eccl'ia ſimul ⁊ altare cōſecranf tota eccl'ia aqua illa aſꝑgitur ꝓut in p̄cedēti ti. tactū fuit: quo facto pontifex ad altare cum p̄s. accedit ⁊ reſiduū aque infunditur ad baſim altaris. ſicut in veteri teſtō reſiduum ſanguinis fundebatur in crepidinē qḋ idē eſt ꝙ baſis. ꝑ quod ſignificaf ꝙ reſiduum qḋ excedit vires humanas in tāto ſacro deo cōmēdatur q̄ eſt ſumm᷒ ſacerdos cui᷒ eſt alioꝝ ſacerdotū ſupplere defectū. Sepulchꝝ vō ſiue foramē i q̄ reliquie recōdi dñt ſignificat vrnā aureā plenam mñna que in archa teſtimonij poſita erat ꝓut ſub ti. de altari dictū eſt. Siquidē ſepulch.ū hmōi qḋ a q̄buſdā cōfeſſio nuncupaf eſt cor nr̄m. qḋ q̄ttuor crucibus de chriſmate factis cōſecratur: q: q̄ttuor ſunt virtutes in libro ſapientie deſcripte. ſ. prudētia: fortitudo: tēperantia ⁊ iuſticia. quib᷒ cor noſtꝝ quaſi iungitur dum ad ſuſcipienda ſecretoꝝ celeſtiū myſteria ꝑ donum ſcti ſpiritus p̄paratur. Fit autez ſepulchrum hoc qñq; ex ſuperiori parte altaris ⁊ qñq; ex latere anteriori. Sane ſiue ſanctorū reliquijs aut vbi illi habere non poſſunt: ſine corꝑis xp̄i nō fit cōſecratio altaris ſiri. de conſe. diſt. j. de fabri. ⁊. c. placuit. ſed viatici vel portatilis ſic. ca. di. cōcedimus. Reliq̄e ſiq̄dē ſunt exēpla vtriuſq; teſta. auctēs paſſionis martyrū ⁊ vita ꝯfeſſorū q̄ nobis ſunt ad imitationē relicta. Hec in capſa recondim᷒ cū ad imitādū ea in corde retinemus: ꝙ ſi audiuim᷒ ⁊ intelligimus ⁊ opa nō facim᷒ magis eſt ad dānationē ꝙ̄ ad ſalutē: q: nō auditores legis iuſti ſunt apud deum. ſed factores tñ. vnde apoſtolus dicit. Imitatores mei eſtote ſicut ⁊ ego xp̄i. Solennis vō reliquiarū depoſitatio fit ad imitationē eius ꝙ ſicut legitur in Exo. In archa teſta. erant duo circuli aurei totū lignuz penetrātes. xxxvj. di. ſ. cccc. ⁊ per eos vectes de lignis ſethin deaurati immittebanf quib᷒ archa ferebatur. Et priuſq̄ pontifex intret eccl'iaz circuit eam cū reliquijs vt ſint illius eccleſie ꝓtectores. Legitur q̄. iij. Reg. viij. c. ꝙ in templi dedicatione cōgregati ſunt omnes maiores natu iſrael cum principibus tribuum ⁊ duces familiarum ad regez Salomonem in hieruſalem vt deferrent archaz federis domini veneruntq; cuncti ſenes de iſrael ſacerdotes aūt intulerunt archam federis dñi in locuz ſuum in oraculum templi in ſctā ſctōꝝ ſubter alas cherubin. Siquidē cherubin extēdebant alas ſup locū arche ⁊ ꝓtegebāt illam vectes ei᷒. Rex aūt ſalomon ⁊ oīs multitudo iſrael que ad eū ꝯuenerāt gradiebaf cū illo ante archā. In cuius quidē rei teſtimonium p̄lati: magnates ⁊ apoſtoli ꝓuincie hodie cōueniunt ad eccleſiarum dedicationē ⁊ ſequuntur ꝓceſſionaliter ꝯſecrātē: ⁊ reliquie ꝑ ſacerdotes ſub papiliōe ſeu vmbraculo ſolēniter depoſitātur. Deinde pontifex priuſq̄ eccl'iam cū illis ingrediatur: ſermonē facit ad ppl'm. Nā ⁊ ſalomon archa depoſitata cōuertit faciē ſuam ⁊ bñdixit oī eccl'e iſrl': ⁊ ꝑ oratibus in eccl'ia orauit. Oīs eñ eccl'ia iſrael ſtabat ⁊ ait ſalomon. Bñdictus dñs deus iſrael ⁊c. ꝓut legitur ibidem. Reconduntur aūt reliq̄e ſctōꝝ cum trib᷒ granis thuris in capſula: q: exēpla ſanctorum cum fide trinitatis. i. patris ⁊ filij ⁊ ſpirituſſancti debem᷒ in memoria retinere. Nā debemus credere vnum deum vnam fidem: ⁊ vnum baptiſma. q: iuſtus ex fide viuit: ſine qua ſicut dicit apoſtolus. Impoſſibile eſt placere deo. Supponif ⁊ aptatur ipſi ſepulchro quedaz tabula ſigno crucis et criſmate roborata. Siquidē per chriſma intelligitur ſpūſſancti donū quo

tabula id eſt charitas ſup iniungitur:q: coꝛ nr̄m ad
obſeruāda ſecreta celeſtia ſpiritusſancti gr̄a roboꝛa
tur. Tabula ergo h° ſigno roboꝛata reliquijs ſuppo-
nitur:q: p exēpla ſanctoꝝ charitas accendit̄ q̄ ope-
rit multitudinē peccatoꝝ ſicut ꝛ tabula reliq̄as ope
rit. vñ apl's. Charitas dei diffuſa eſt in coꝛdib' nr̄is
p ſpm̄ſctm̄ qui dat' eſt nobis. Hec aūt tabula ſiue la
pis ꝯtinet ſiue dr̄ ſigillū ſepulchꝛi ſicut ait Alexāder
papa. iij. ex tra de ꝯſe. ec. vel al. c. j. Poſtea vo lapis
q̄ mēſa altaris dr̄ ſup altare adaptat̄ p quē pfectio-
nē ꝛ ſoliditatē noticie dei poſſum' intelligere q̄ non
ꝓpter duritiē:ſed ꝓpter ſoliditatē fidei lapidea cē
dz. de ꝯſe. di. j. altaria. ſicut dñs ait petro. Tu es pe
trus ꝛ ſup hāc petrā. ſ. hāc fidei firmitatē. edificabo
eccleſiā meā. l. diſt. fideliotz. Sicut eñi mēſa ꝯfirma-
tio ꝛ pfectio altaris eſt:ita noticia dei cōfirmatio ꝛ
pfectio eſt oīum bonoꝝ. Uñ dr̄ in ſapiētia ad deum.
Noſcere eñi te conſūmata iuſticia eſt:ꝛ noſcere iu-
ſticiā tuā ꝛ virtutē tuā radix eſt immoꝛtalis. Et dñs
per hiere. In hoc gloꝛiet̄ qui gloꝛiat̄ ſcire ꝛ noſcere
me. Uel per ipm lapidē xp̄s itelligitur de quo dicit
apl's. Ip̄o ſummo angulari lapide xp̄o ieſu. p lapi-
dē quidē xp̄i humanitas deſignatur. De quo in Da
niele legitur q lapis abſciſus eſt de monte ſine ma
nibus:quia xp̄s de beatavirgine que ꝓpter eminē
tiam virtutum mōs dicit̄ ſine virili ſemine mirabili
ter eſt natus. ꝛ factus in montem magnū: totum re
pleuit oꝛbem terrarum. De quo ēt per ps̄. dicit̄. La-
pidem quē repꝛobauerunt edificātes hic fact' eſt in
caput anguli. qm̄ xp̄s quē edificantes. i. iudei repꝛo
bauerunt dicētes. Nolum' hunc regnare ſup nos. h
factus eſt in caput anguli:q: ſicut ait apl's. Exalta-
uit illū deus ꝛ dedit illi nomē ꝛc. Uel p lapidē: cha-
ritas intelligitur vt p̄miſſuz eſt:qui dz eſſe magnus
ꝛ latus. qm̄ latū eſt mādatum charitatis. quod etiā
ad inimicos extēditur iuxta pceptū dñi. Diligite
īquit inimicos veſtros. Nō ergo vngunt̄ altaria ni-
ſi lapidea:q: xp̄s per altare ſignificatus eſt lapis ex
creſcens in moꝛte: vt dictū eſt. ip̄e eſt mōs pinguis
oleo leticie pꝛe conſoꝛtibus ſuis vnctus. Uerūtamē
in Exo. legitur dñm p̄cepiſſe fieri altaria de lignis
ſethim. que ſunt imputreſcibilia:ꝛ altare lateraní li-
gneum eſt. Salomon quoq3 fecit altare aureū: put
legit̄. iij. Reg. viij. c ſed illa facta ſunt in figura. Et
in comitatu ꝓuincie in caſtro ſancte Marie de ma
ri eſt altare terreū qd̄ ibi fecerūt maria magdalena
ꝛ martha ꝛ maria iacobi ꝛ maria ſalomōe. Poſt hoc
aſperſo altari ꝛ cū aqua baptizato reſtat vt oleo ꝛ
criſmate liniat̄. Ep̄s eñi ſupinfundit oleū ꝛ criſma ꝛ
cātat. Erexit iacob lapidē in ti. fundens oleū deſu
per. Illa eñi eccl'ia fuit titulus altariū:q: de ſyon exi
uit lex ꝛ verbū domini de hierl'm. Faciens pꝛimo ſu
per illo quinq3 cruces ex oleo infirmoꝝ ſm oꝛdinem
romanum. ſm quaſdam vero alias eccl'ias dextroq3
oleo vnam in medio ꝛ quattuoꝛ in coꝛnibus poſtea
modo totidem ex criſmate. ſane per oleū ſpūſſancti
gratia intelligitur de quo dicit Eſa. pꝛopheta cōpu
treſcet iugū a facie olei:q: ſicut epiſcopus oleū ifun
dit ſup altare ita xp̄s q̄ ē ſumm' pōtifex effūdit gra-
tiam ſuper altare nr̄m quod eſt coꝛ noſtrū q: ipſe eſt
diſtributio oīm gratiaꝝ p ſpm̄ſctm̄ ſicut dicit apl's
Alij dat̄ ſermo ſapiētie. alij ſermo ſcientie. alij fides
alij gratia ſanitatū ꝛc. Et ſicut per oleū ep̄s purifi
cauit menſaꝫ altaris:ita ꝛ ſpūſſanct' purificat coꝛ no
ſtrū ab oībus vitijs ꝛ peccatis. Xp̄s quoq3 oleo fu-
it vnct'. nō quidē viſibili:ſed inuiſibili. i. gratia ſpi
ritusſancti. Unde dauid. Unxit te de' deus tu' oleo
leticie pꝛe conſoꝛtibus tuis id eſt plus q̄ omnes ſan
ctos qui fuerūt participes gratie eius id eſt chꝛiſti
Unde vnctio expꝛeſſius ꝯuenit chꝛiſto q̄ alijs:quia
pꝛe omnibus alijs vnxit eum deus ad habendū ple-
nitudinem bonoꝛū:ideoq3 & expꝛeſſius dicitur vnctus. Un-
ctio quoq3 ex oleo miſericoꝛdiam ſignificat. iuxta il
lud euangelij. Unge oleo caput tuum ꝛ faciem tuā
laua:q: ſicut oleum in liquoꝛibus:ita ꝛ miſericoꝛdia
in bonis operibus ſuperioꝛ eſt. quēcū q3 eñi liquoꝛē
oleo ſuperinfundas illud ſemp deſup natat. De mi-
ſericoꝛdia vero ſcriptū eſt. Suauis dñs vniuerſis ꝛ
miſeratiōes ei' ſup oīa opera eius ꝛ miſericoꝛdia ſu-
peraltat iudiciū. Hoc igit̄ oleo liniatur altare coꝛ-
dis noſtri:vt ſemp miſericoꝛdie memoꝛes aſperſio-
nis aque ꝛ regeneratōis baptiſmi ꝛ effectū nō amit
tamus. Quinq3 cruces de oleo ſignificant q memo
riā quinq3 paſſionū xp̄i quas p nobis in cruce ſuſti
nuit ſemp habere debem'. Ip̄e nāq3 quinq3 plagas
ſuſtinuit ſcꝫ in manib' in pedib' ꝛ i latere. Deſignāt
etiā quinq3 paſſiones miſericoꝛdie que nobis ſunt
neceſſarie. Neceſſe eñi eſt vt hō miſereat̄ xp̄o paſſio
ni eius cōpatiendo. vnde Iob in pſona xp̄i. Miſe-
remini mei miſeremini mei ꝛc. Opoꝛtet etiā vt ho-
mo miſereatur pꝛoximo cui' mala videt. vnde in ec-
cleſiaſtico. Miſeratio hominis circa pꝛoximū ſuum
Et ſibiip̄i ꝛ hoc tripliciter ſcꝫ pꝛo cōmiſſis plāgēdo
illa. Unde Hiere. Nullus eſt qui agat penitentiā ſu
per peccato ſuo:dicēs. Quid feci. Pꝛo omiſſis. vñ
Iſa. Ue mihi q: tacui. i. q: nō ſuꝫ locut' q. d. q: omi
ſi bonū qd̄ facere potui:ꝛ p bonis min' pure factis.
vñ Luc. Cum bona omnia feceri' dicamus q ſer-
ui inutiles ſum' ꝛc. q. d. bona fecim' nō bñ non pure
ꝛ ideo inutiliter fecim'. ſicut faciens elemoſynā ad
vanā gloꝛiā bonum facit:ſed nō bene non pure. De
hac triplici miſeratione dr̄. Eccle. Miſerere aīe tue
placēs deo:q: vera cōpaſſio mētis dz eſſe cū exhibi
tione opis:ideo bis fiunt cruces. pꝛimo d̄ oleo poſt
modum de criſmate:vnde ps̄. Beatus qui mi. ꝛ cō.
qui mēte miſeretur ꝛ cōmodat ope. Et qm̄ non ſuffi
cit hr̄e cōpaſſionē in mente cū boni opis exhibitiōe
abſq3 odoꝛe bone fame. iuxta illud euāgelij. Sic lu-
ceāt opa vr̄a vt gloꝛificetur deus:ꝛ ideo fiūt cruces
de criſmate qd̄ cōſtat ex balſamo ꝛ oleo: Balſamū
quidē ꝓpter bonū odoꝛē ſignificat bonā famā. oleū
pꝛopter claritate nitoꝛē conſciētie quā habere debe
mus. iuxta illud apli. Gloꝛia nr̄a hec eſt teſtimoniū
cōſciētie noſtre. extra de ſa. vnc. c. j. Tunc aūt balſa
mū oleo recte ꝯiungitur qm̄ bon' odoꝛ mſe additur.
¶ Ruſus p quinq3 cruces de oleo ꝛ criſmate quin
q3 ſenſus coꝛpis nr̄i intelliguntur qui duplicātur ꝛ in
denariū ſurgunt:q: quādoq3 in ſenſibus coꝛpis he-

ne vtendo ⁊ noſmetipſos cuſtodimus ⁊ alios exem
plo ⁊ doctrina nr̃a in bono opere ꝯfirmamus. vñ il
le bonus negociator glorīabatur dicens. Ecce alia
quinqꝫ ſuperlucratus ſum. Dñ aũt fiũt ille premiſſe
inunctiões cantaᷓ. Unxit te deus deus tuus. qđ de
chriſto dictũ eſt. ❡ Ter ḡ altare inungiᷓ: bis oleo:
tertio chriſmate: qm̃ eccl'ia fide: ſpe: charitate q̄ ma
ior eſt ceteris inſigniᷓ: ⁊ dum chriſma infundiᷓ can
taᷓ. Ecce odor filij mei ſicut odor. a. p. Hic ager eſt
eccl'ia que floribus vernat virtutibus ſplendet: opi
bus flagrat vt vbi ſunt roſe martyꝝ lilia virginum
viole ꝯfeſſoꝝ: ⁊ viror incipientium. ❡ Poſt vnctões
adoleᷓ incenſum qđ deuotionẽ oratiõis ſignificat.
Qui eñi hꝫ ſeptem dona ſpũſſancti: aſſimulatus eſt
deo: deuotam põt illi offerre orationẽ cuius habet
ſimilitudinẽ. ❡ In quinqꝫ locis adoleᷓ videlꝫ in q̃t-
tuor angulis ⁊ in medio: q: ſic quinqꝫ ſenſus corꝑis
exercere debemus: vt fama boni oꝑis nr̃i vſqꝫ ad ꝑ
ximos extendaᷓ. De qua dicit apl's. Chriſti bonus
odor ſumus in omni loco. extra de ſac. vnc. ca. j. Et
in euangelio. Sic luceat lux veſtra ⁊c̃. Ad h' incenſi
frequentatio eſt ꝯtinua chriſti ſacerdotis atqꝫ pon
tificis pro nobis apud deum patrem interpellatio.
Crucem cũ incenſo facere eſt eius paſſionem patri
oſtendere ⁊ ip̃m pro nobis interpellare. Incenſum
copioſe in medio ⁊ in angulis cõburere eſt oratões
per hieroſolymã ⁊ in vniuerſali eccl'ia multiplicare
Conſequẽter altare cũ ſigno crucis ꝯfirmaᷓ dicen-
do. Confirma hoc deus ⁊c̃. q̄ ꝯfirmatio ex criſmate
a pontifice i fronte lapidis facta ſignificat ꝯfirma
tionem que quotidie fit a ſpũſancto ꝑ charitatẽ in
altare cordis vt nulla tribulatio cor nr̃m a charita-
te dei valeat ſeparare: vñ dicebat apl's. Quis ſepa
bit nos a charitate xp̃i: tribulatio an anguſtia ⁊c̃.
Et ſubiungit gl'ia patri claus trinitati canteᷓ. Ulti
ma altaris benedictio ſignat illam finalẽ bñdictio-
nem qñ diceᷓ. Uenite bñdicti p̃ris mei ⁊c̃. Deinde
altare lintheo candido extergeᷓ ad notandũ ꝙ cor
nr̃m caſtitate vite mundare debemus. Deinde be-
nedicunᷓ vaſa veſtes ⁊ lintheamina diuino cultui
deputanda. Nam ⁊ moyſes ꝑ. xl. dies edoctus eſt
a dño facere lintheamina ⁊ ornamenta in tẽplo ne-
ceſſaria. Nempe vtenſilia bñdicere eſt oꝑa nr̃a ad
deũ referre. Poſt h' altare albis ⁊ mũdis pannis ve
ſtitur de quo ſub ti. de altari dictũ eſt. ❡ Poſtremo
ornaᷓ eccl'ia ⁊ accenduntᷓ luminaria: tũc eñi oꝑa iu
ſtoꝝ ſplendeſcẽt: tũc fulgebũt iuſti ⁊ tanq̃ ſcintille
in arũdineto diſcurrẽt. Et inde ſuꝑ altare h' ordine
ꝯſecrato miſſa celebraᷓ ⁊ ſacrificiũ altiſſimo offerᷓ.
Illud videlꝫ de quo ꝓpha ait. Sacrificiũ deo ſpũs
ꝯtrib. ⁊c̃. put diceᷓ in ꝓhemio quarte ꝑtis. Nõ eñi
dꝫ fieri ꝯſecratio ſiue miſſa ſm̃ Gelaſium papam.
de ꝯſe. di. j. oẽs. q: tũc reuelaᷓ ſacramentũ qđ etiã
angelis ab initio fuit abſconditũ. Et attende qm̃
in aſperſione baſilice põtifex lineis dũtaxat ⁊ mino
ribus vtiᷓ indumentis: ſed in miſſa veſtibus ornaᷓ
pontificalibus ⁊ precioſis: recolens ꝙ legalis pon-
tifex in lineis ſanctuariũ expiabat: et poſt lotus in
pontificalibus in holocauſtũ arietẽ offerebat. Sꝫ

quia in eiſdẽ lineis hyrcũ emittebat poſt expiatio
nem. ideo etiam in ꝯſecratione fontiũ ⁊ immerſiõe
cathecuminoꝝ vbi peccata coꝝ transferunᷓ: quidã
vtuntur ſimplicibus ⁊ lintheis indumentis.

❡ De ꝯſecrationibus. ⁊ vnctionibus. Rubrica.

LEgitur dñm precepiſſe moyſi vt ꝯfice-
ret chriſma: quo vnguento vngeret ta
bernaculũ dedicatiõe ⁊ archam teſta-
menti menſamqꝫ cũ vaſis: ⁊ quo filij ſa
cerdotes ⁊ reges inungerenᷓ. de ꝯſe.
diſt. j. §. j. Moyſes. tñ non legiᷓ fuiſſe vnctus niſi
vnctõe ſpũali ſicut ⁊ chriſtus. Uoluit itaqꝫ chriſtus
nos vnctõe materiali inungi: vt ex illa ꝯſequamur
ſpũalem: et ideo pia mater eccl'ia diuerſas exhibet
vnctiones. De quibus hic aliqua ꝑſtringamus di-
centes. Primo quid hmõi ſignificent vnctiones.
Scđo ex quibus fiant. Tertio de vnctione bapti-
zandoꝝ. Quarto de vnctione baptizatoꝝ que per
ep̃m fit in fronte. Quinto de vnctiõe ordinandoꝝ.
Sexto de vnctione ꝯſecrandoꝝ ep̃oꝝ et ꝑncipum.
Septimo de vnctione eccl'ie altaris calicis ⁊ alioꝝ
miniſterioꝝ eccl'iaſticoꝝ. Octauo de extrema vn-
ctione. Nono de ꝯſecratione ⁊ bñdictione cimiterij
veſtium ⁊ alioꝝ ornamentoꝝ eccl'iaſticoꝝ. Decimo
de ꝯſecratione ⁊ bñdictione virginũ. Circa ꝑmum
igitur notandũ eſt ꝙ due ſunt ſpẽs vnctiõis. extra
de ſac. vnc. c. j. exterior. que materialis ſiue corpora
lis ⁊ viſibilis eſt: ⁊ interior que ſpũalis ⁊ inuiſibilis
eſt exterior i viſibilr̃ vngiᷓ corpus. De ꝑma Iacob'
apl's ait. Infirmaᷓ quis ex vobis: inducat p̃ſbyte-
ros eccl'ie ⁊ orẽt ſuꝑ eum vngentes eũ oleo in noĩe
dñi. ⁊ oratio fidei ſaluabit infirmũ. De ſcđa Iaco.
apl's ait. Et vos vnctionẽ. i. vnctio quã ab eo acce-
piſtis maneat in vobis vt non neceſſe habeatis vt
aliquis doceat vos: ſed ſicut vnctio eius docet vos
de oĩbus. ❡ Unctio exterior ſignum eſt interioris.
Interior vero non ſolũ eſt ſignum id eſt ſignatũ ſed
etiam ſacramentũ: q: ſi digne ſumiᷓ vel agit vel au
get abſqꝫ dubio qđ deſignat puta ſalutẽ. iuxta illđ
Suꝑ illos manus imponẽt: ⁊ bene habebũt. Circa
ſcđm ſciendũ ꝙ exhibendo exteriorẽ ⁊ viſibilẽ vn-
ctionẽ duplex oleũ benediciᷓ. extra de ſac. vnc. c. j.
videlicet oleũ ſanctũ vel cathecuminoꝝ quo cathe
cumini vngunᷓ et oleum infirmoꝝ de quo infirmi
vngunᷓ. De qua vnctione loquiᷓ dicta autoritas.
Infirmaᷓ quis ex vobis ⁊c̃. ❡ Qualiter autem fiũt
benedictiones vtriuſqꝫ olei ⁊ criſmatis in. vj. parte
ſub. v. feria cene domini dicetur. ❡ Sꝫ quare infir
mi ⁊ cathecumini oleo inunguntᷓ. Reſpondeo vt ex
viſibilibus inuiſibilia facilius capianᷓ. ſicut enim
oleum fugando infirmitatem recreat artus feſſo-
rum. ⁊ de ſui natura lumen preſtat: ſic credendũ eſt
ꝙ vnctio olei ꝯſecrati qđ eſt ſignũ fidei peccata fu
gando ſanitatẽ anime ꝯfert ⁊ lumen ei preſtat. Si
quidẽ oleũ viſibile in ſigno: oleũ inuiſibile in ſacra-
mento ⁊ oleũ ſpũale intus eſt. De oleo infirmoꝝ au
toritatẽ accepim' ab apl'is. De oleo cathecuminoꝝ
ab apoſtolicis viris: ⁊ lꝫ de' poſſit oleũ ſpũale ſine

coꝛpoꝛali tribuere:q: tñ apoſtoli pꝛo infirmis apo-
ſtolici viri pꝛo cathecuminis hac arte vſi ſunt non
ſine pctō omitti pōt qō eoꝝ autoꝛitas ꝯſecrauit:ꝑ
ut ſub ti.de altari dictū eſt ſicut ꝛ antiquitus iuſti
ſine circūciſione placuere deo:ſꝫ poſtꝙ eis ꝑceptū
fuit vt circūciderenť.hoc omittentes pctō ſubijcie
banť.xxxv.diſt.ab exoꝛdio.❡ Tertio dicendū eſt
de vnctiōe baptizandoꝝ.Et quidē in nouo teſtō.
extra de ſac.vnc.nō ſolū reges ꝛ ſacerdotes vngū-
tur:ſicut iā diceť.verūetiā q: xp̄s in ſanguine ſuo
fecit nos deo nr̄o regnū.ꝛ ſacerdotes.i.regales ſa-
cerdotes.iuxta qō petrus apl's ait.Uos eſtis genꝰ
electū.i.electi ex generibus hoim.regale ſacerdo-
tium.i.bn̄ vos regentes.oēs xp̄iani bis añ baptiſ-
mū inunguť.ſ.oleo bn̄dicto.pmo:in pectoꝛe. dein
de inter ſcapulas:ꝛ bis poſt baptiſmū.ſ. chꝛiſmate
ſacro.pmo in vertice.deinde ꝑ ep̄m in fronte:ꝛ ſm
Aug.ij.di.eccl'iaſticaꝝ.pme tres vnctiōes itrodu-
cte ſunt potius vſu ꝙ ꝑ aliquā ſcripturā. In pecto-
re quidē in quo eſt locꝰ coꝛdis baptizandus vngiť
oleo.Pꝛimo vt ꝑ ſpūſſancti donū abijciat erroꝛē:et
ignoꝛātiā ꝛ ſuſcipiat fidē rectā:q: iuſtus ex fide vi-
uit:ꝛ coꝛde crediť ad iuſticiā. Inter ſcapulas vō ꝛ
ꝑ ſpūſſancti grām excutiat negligentiā ꝛ toꝛpoꝛē ꝛ
exerceat bonā opationē:q: fides ſine opibꝰ moꝛtua
eſt:vt ꝑ fidei ſacrm̄ ſit munditia cogitationum. In
pectoꝛe vt ꝑ opis exercitiū ſit foꝛtitudo laboꝝ. In
ſcapulis quatenus fides ꝑ dilectionē ſm aplm̄ ope-
tur.Oleū igiť a coꝛde ad ſcapulas transferť qñ fi-
des q̄ mēte ꝯcipiť ope ꝑficiť:q: iuxta h̄ fides ē fa-
cere qō dicis. In vertice vō baptizatus chꝛiſmate
a ſacerdote inungiť vt ſit paratus oī poſcenti de fi-
de reddere rōnē:q: ꝑ caput mens intelligiť.iuxta
qō legiť.Oculi.i.intellectus ſapientis in capite.i.
in mente eius:cuius.ſ.mentis ſupioꝛ pars eſt rō: ꝛ
inferioꝛ ſenſualitas. Uñ bn̄ ꝑ verticem q̄ eſt ſupioꝛ
pars capitis intelligiť rō que eſt ſupioꝛ ps mentis.
De h̄ etiā in.vi.pte ſub ſabbato ſctō vbi agiť de cō
firmatiōe diceť. Ideo aūt ante baptiſmū vngitur
oleo bn̄dicto ꝛ poſt baptiſmū chꝛiſmate ſacro: quia
chꝛiſma ſolum cōpetit xp̄iano.Xp̄s em̄ a chꝛiſmate
dr̄ vel potius a xp̄o dr̄ chꝛiſma:nō ſm nois foꝛmā:
ſꝫ ſm fidei rōnē.A xp̄o vō xp̄iani dicunť tāꝙ vncti
deriuenť ab vncto.ſ.a xp̄o vt oēs ꝯcurrāt in odoꝛē
vnguēti illius.ſ.xp̄i cuius nomē oleū eſt effuſum:ſꝫ
ſm vim nois xp̄iani a chꝛiſmate dicunť ſm Iſido.
de h̄ diceť in ꝓemio ſcd̄e ptis.❡ Ruſus ſm Aug.
de ꝯſe.di.iiij.pma vnctio ex oleo oñdit nos ad au-
ditū plene fidei ꝑparatos:ꝛ ad bonū xp̄i odoꝛē vo
catos:ꝛ ad renunciandū diabolo eſſe cōmonitos.
Scd̄a vnctio in pectoꝛe ꝛ inter ſcapulas fit ſm Ra
banū eadē di.Deinde vt ꝑ fidē vndiꝗ muniamur:
ꝛ ad bona opa perficienda ꝑ dei grām roboꝛemur.
Nempe ꝑ pectus fidei virtus:ꝑ ſcapulas vō i qui-
bus onus poꝛtať hois robur ꝛ opatio recte intelli
giť.iuxta illō.xxvj.q.vlt.alligāt.Alligāt onera im-
poꝛtabilia ꝛ imponūt humeris hoim ꝛc̄.Ungiť ḡ in
pectoꝛe ꝛ inter ſcapulas:vt mēte ꝛ actu opa diabo-
li poſtponat:ꝛ vt ſit capax ad intelligendū verbum

dei:ꝛ robuſtus ad poꝛtādum iugum ipſius ꝛ onus
legis.Unctio que fit in vertice.i.in ſummitate ca-
pitis ſup cerebꝛum fit ſm ip̄m eadē diſt. poſtꝙ. et
diſ.v.nouiſſe.vt celeſtis regni pꝛiceps fiat inunctꝰ
ꝛ q: baptizati aīa capiti.i.chꝛiſto deſponſať: ꝛ pꝛo
pterea fit cum chꝛiſmate ex oleo ꝛ balſamo ꝯfecto
vt ſciamus ꝙ ſpūſſanctꝰ ei dať qui inuiſibiliter opa
tur oleum naꝗ feſſa membꝛa fouet ꝛ lumen ꝑſtat
vt pꝛemiſſum eſt.Balſamus vō redolere facit. Si-
quidem feſſa ſunt aīe membꝛa qñ penitet ſe contra
deum egiſſe ſpūſſanctus venit ad illam illumināſ
eius intelligentiā ꝛ demonſtrās ei pctā ſibi eſſe di-
miſſa vel dimittenda ꝛ pꝛeſtans illi bona opa que
in alijs bonū inſpirant odoꝛē:qō ꝑ fragrantē balſa
mū deſignať. Itē q: ſedes ſupbie que ſemꝑ iuxta
ipſius nois ꝯſonantiā ſupioꝛa appetit in vertice eē
videť.ideo rite fit ibi hec vnctio ſub foꝛma crucis ꝛ
ſub noie humilitatis.Hanc vnctionē.Silueſt̄ r pa
pa fieri inſtituit ꝑ pꝛeſbyteros ꝓpter occaſionem
moꝛtis.Unde credibile eſt ꝙ ante eius tp̄s vtraꝗ
vnctio.ſ.ꝛ verticis ꝛ frontis ep̄o reſeruabať. Cum
em̄ gremiū dilatareť eccl'ie nec oibꝰ ep̄i valerent ꝑ
ꝯfirmationē accurrere.ideo ne ſine chꝛiſmatis vn-
ctione perirent:inſtituit vt a ſacerdotibus in verti
ce ſupꝛa cerebꝛū vbi eſt ſedes ſapientie vngerentur
ad robur ꝛ augmentū grē.Uñ ſi poſtea deceſſerint
dixit Ricardus in mitrali ꝙ pꝛo rata grē augmen-
tum ꝯſequenť ꝛ gl'ie.Uerūtñ ꝛ ſine vnctione credi-
mus ſolo baptiſmo ſaluari ꝛ ſine manus impoſitōe
ſpm̄ſanctū dari cui deus dare voluerit:ꝑut in acti
bꝰ aploꝝ legiť.Arnaldiſte tñ pfidi heretici aſſerūt
ꝙ nunꝙ ꝑ baptiſmū aque hoies ſpm̄ſanctū accipi-
ant nec ſamaritani baptizari illū receperunt donec
manus impoſitionē acceperūt.Sane vtraꝗ vnctio
fit ſm Rabanū.de ꝯſe.di.iiij.poſtea in modū cru-
cis ꝛ ab eo tpe diabolus in vaſe ſuo pꝛiſtino cogno
ſcens ſignū ſue interemptionis.i.ſancte crucis qua
interemptus eſt.iam ſibi deinceps illud ſciat alie-
num.i.a ſe alienatū.Fit ꝗ ſm eum.ea.diſ.deinde.
vnctio in pectoꝛe cū inuocatiōe trinitatis:vt nulle
reliquie latentis inimici in eo reſideant:ſed in fide
ſancte trinitatꝭ mens eius ꝯfoꝛteť:ꝛ ſuſcipiat ꝛ ha-
beat intelligentiā mandatoꝝ dei.Quiſquis ḡ fide
lis bis inungiť ꝑus oleo.poſtea ſilr̄ bis chꝛiſmate.
Pꝛimo in baptiſmo i vertice. Scd̄o poſt baptiſmū
in fronte.ſ.in ꝯfirmatione:q: etiā ſpūſſanctus bis
fuit aplis datus:vt diceť i.vj.pte ſub ſabbato ſctō
Quarto loco dicendū eſſet de vnctione que fit per
ep̄m in fronte baptizati: ſed de hoc diceť in ſexta
parte ſub ſabbato ſctō.Quinto loco circa vnctōeꝫ
oꝛdinandoꝝ notandū eſt ꝙ manus pꝛeſbyteri ab
ep̄o inunguť vt cognoſcat h̄ ſacramento ſe ꝑ ſpm̄
ſctm̄ ſuſcipere virtutem ꝛ grām ꝯſecrandi. Uñ ep̄s
eas inungēs dicit.Cōſecrare ꝛ ſanctificare digne
ris dn̄e manus iſtas ꝑ iſtā vnctionē ꝛ noſtrā bn̄di
ctionē:vt quecūꝗ ꝯſecrauerit ꝯſecrenť.ꝛ quecūꝗ
benedixerint benedicanť in noie dn̄i.xvj.q.j.§.h̄
inde.ꝛ extra de ſac.vnc.cap.i. Ideoꝗ viri deuoti
oſculantur manus ſacerdotum ſtatim poſt oꝛdina-

tionem eorum: credentes per hoc orationum illorum
⁊ bonorum participes fieri. Et vnguntur oleo ſacro:
vt opera miſericordie pro viribus ad omnes debeāt
exercere. Per manus enī opera per oleum miſericor-
dia deſignatur. Unde ſamaritan⁹ ille appropiās vul-
nerato vinum ſupinfudit et oleum vulnerib⁹ eius.
Unguntur etiā oleo vt humide ſint ad offerendum
deo hoſtiā pro peccatis ⁊ large ad cetera officia pie
tatis: nō aride ⁊ curue ad retinēdum. j.q.i. ſicut vin-
geri. Utrūq3 enī videlz gr̄a curationis ⁊ charitas di
lectionis per oleū deſignatur. Rurſus ideo impoſitio
manus cum oleo ſup caput ordinādi fit: q: p manus
opus p digitos dona ſpūſſancti: ⁊ p caput mens in-
telligitur. Manus ergo imponitur: q: donis ſpiritusſan
cti imbutus ad opa xp̄i mittitur. Sexto circa epōrum
⁊ principū vnctionē ſciendū eſt q̄ epōrum vnctio a
veteri teſtamēto ſumpſit originē. extra de ſacra vn-
ctio. c. j. Nam Leui. xxj. c. dicitur. Pontifex ſup cu
ius caput fuſum eſt vnctionis oleū ⁊ cuius manus
ſunt in ſacerdotio cōſecrate. Sane epiſcopus vngitur
chriſmate: qd̄ ſicut premiſſum eſt conficitur ex oleo
⁊ balſamo ⁊ vngitur illo tam in corpore q̄ in corde:
vt interius nitorem conſcientie q̄tum ad deū quod
per oleum: ⁊ exterius habeat odorem fame quo ad
proximum qd̄ per balſamum deſignatur. De nitore cō
ſcientie dicit apoſtolus. Gloria noſtra hec eſt teſti-
monium conſcientie noſtre. Nam omnis gloria filie
regis ab intus ſcz procedit. De odore bone fame idē
apoſtolus ait. Chriſti bonus odor. i. exemplū ⁊ imi-
tatio ſumus in omni loco: ⁊ alijs ſumus odor vite in
vitā. xxiij. q. iij. Nabuchodonoſor. in prin. quaſi dice
ret ſumus exēplum dilectionis ⁊ bone opinionis du
centis in vitam eternam. alijs odor mortis in mortē
id eſt inuidie ⁊ male opinionis ducentis in mortem
eternā. Debet enī epūs in ſe bonum habere teſtimo-
nium ⁊ ab his que ſunt intus: ⁊ ab his que ſunt fo-
ris vt cortina. i. fidelis cortinā. i. infidelē trahat ſcz
ad fidem. ⁊ qui audit: ſcz ad diſcendo ⁊ credendo di
cat veni ſcz predicādo ⁊ do. hoc vnguēto caput ⁊ ma
nus epi cōſecrantur. per caput enī mens intelligitur.
iuxta illud euangelij. Unge. i. hum lia caput tuum:
⁊ faciem tuam. i. cōſcientiā laua ſcz lachrymis. Per
manus opera deſignantur. iuxta illud in canticis ⁊c̄.
Manus mee. i. bona opera diſtillauerūt myrrhā. i.
dederunt alijs bonum exemplū. Caput igitur vngi
tur balſamo charitatis. Primo vt epūs diligat deum
ex toto corde ⁊ ex tota mente ⁊ tota anima ſua: ⁊ ēt
xp̄i exēplo proximum ſuum ſicut. ſ. ad id quod ſeipm̄.
Oleum enim in capite eſt charitas in mēte ſm̄ Gre
go. Secūdo caput vngitur propter autoritatem ⁊ di-
gnitatem: q̄m nō ſolum epūs: ſed etiā rex cōſecratur.
Tertio vt oſtendatur illius ſcz xp̄i tanq̄ eius vicari⁹
repreſentare perſonam. de que dicitur per prophe-
tam. Sicut vnguentum in capite ⁊c̄. Caput enī viri
eſt chriſtus. caput xp̄i deus qui de ſe dicit. Spirit⁹
dn̄i ſuper me eo q̄ vnxerit me ⁊ euangelizare paupe
ribus miſit me. Xp̄s enim caput noſtrū vnctus eſt
oleo inuiſibili. ipſe pro vniuerſa interpellat eccleſia:
epūs pro ſibi commiſſa. Manus vero vnguntur propter

myſterium ⁊ officium. Manus quidē que opera de
ſignant vnguntur oleo id eſt chriſmate pietatis ⁊ mi-
ſericordie. Primo vt epūs operetur bonū ad oēs: maxi
me autē ad domeſticos fidei nemini claudantur: om-
nibus aperiātur. iuxta illud. Manus aperuit inopi
⁊ brachium extēdit ad pauperē. Manus ar. da. ma
nus auara. manus tenacitate cōtracta aperiri non
pōt. Unguntur igitur vt ſanentur ⁊ aperiantur: ⁊ vt indi-
gentibus elemoſynas largiantur. Secundo vt oſten-
datur accipe poteſtatē bndicendi ⁊ cōſecrandi. Un̄
cum eas cōſecrator inungit. cōſecrare inquit ⁊ ſan-
ctificare inquit dn̄e digneris manus iſtas ⁊c̄. vt. ſ.
Tertio vt munde ſint ad offerendū hoſtias p pecca
tis. Et nota q̄ lz manus epi inūcte fuerint oleo cū
in preſbyterū ordinaretur: iterum chriſmate inungun
tur cum in epūm cōſecratur. extra d̄ ſac. vnc. c. vno. Si
quidem per manus opera per oleum ſpūſſancti vel
gratie copia. p baptiſmū qd̄ oleo admiſcetur in chriſ-
mate odor bone fame deſignatur. Eccleſia. xxiiij. qua
ſi balſamum non mixtum odor meus. Quia ergo in
operibus epiſcoporū ⁊ aliorum ſuperiorū plus q̄ in
alijs inferioribus munus ſpūſſancti apparere ⁊ odor
fame ſentiri debet. Iuxta illud. ij. ad Corinthios. ij.
Xp̄i bonus odor ſum⁹ deo. nā ⁊ in celeſti hierarchia
ſuperiores angeli inferioribus donis ⁊ gratia emi-
nent. lxxxviij. diſtin. ad hoc. idcirco in eorū cōſecra
tione manus alias oleo inuncte chriſmate rationa-
biliter inunguntur. Pollex etiam chriſmate confir-
matur: vt pollicis impoſitio cunctis proficiat ad ſa-
lutem. Nam more in veteri teſtamento non ſolum vnge
batur ſacerdos: verūetiam rex ⁊ propheta: ſicut in
libris Regum habetur. Unde dominus precepit he
lye. Uade ⁊ reuertere in domum tuam per deſertum
in damaſcum cūq3 perueneris illuc vnges Azael in
regem ſuper ſyriam ⁊ Ieu filium nanſi vnges regē
ſuper iſrael. Helyſeum autē filium ſaphat qui eſt de
Abel vnges prophetā pro te. Samuel quoq3 vnxit
Dauid in regem. Sed poſtq̄ ieſum nazarenum quē
vnxit deus ſpiritusſancto ſicut in actibus apoſtolorū
legitur: vnctus eſt oleo pre conſortib⁹ ſuis. qui ſm̄ apo
ſtolum eſt caput eccleſie que eſt corpus ipſius. prin-
cipis vnctio a capite ad brachiū eſt tranſlata vt prin
ceps a tempore chriſti non vngatur in capite: ſed in
brachio ſiue in humero. vel in armo in quibus prici-
patus cōgrue deſignatur. iuxta quod legitur. Fact⁹
eſt principatus ſuper humerum eius ⁊c̄. Ad qd̄ etiā
ſignandum. Samuel fecit poni armum ante Saul
cui dederat locum in capite menſe ante eos qui fue
rant inuitati. In capite vero pontificis ſacramēta-
lis eſt delinitio obſeruata: quia perſonā capitis ſcz
xp̄i qui eſt caput eccleſie in pontificali officio repre-
ſentat. Differt autē inter pōtificis ⁊ pncipis vnctio
nem: q: caput pontificis criſmate conſecratur. bra-
chium vero principis oleo delinitur: vt oſtendatur
quāta ſit differentia inter autoritatem pontificis ⁊
principis poteſtatē. Et nota q̄ ſicut in euangelio le
gitur quidam pater familias vocauit ſeruos ſuos
⁊ dedit illis decem mnas. Siquidem vocatio ſerui
eſt canonica electio epiſcopi que fit ſm̄ vocationē

domini vocantis Aaron extra de elect. tranſmiſſa. Mitra datur ei quando is q̇ ſibi man⁹ impoſuit dat ei textum euangelij dicēs. Uade p̄dica. ⁊ ipſe cū primo ingredit̄ ciuitatem ſuam prefert euangelium in pectore ſuo iuxta morem quarundam eccleſiarū oſtēdens quaſi negociator mnam ſuam. In quibuſdaꝫ etiam eccleſijs cum archiep̄s dat illi virgam dicit. Uade p̄dica. ⁊ ille ſtatim benedicit pp̄lm in quo ſignatur ꝙ moyſes cum virga miſſus eſt in egyptum. Rurſus ep̄i in die ſue conſecrationis conſueuerunt equitare equos albis pānis coopertos repreſentantes illud quod legitur in Apo. xix. Exercitus q̇ ſūt in celo ſequuntur illum in eq̄s albis. Siquidē exercitus qui ſunt in celo ſunt boni ⁊ iuſti viri ⁊ prelati qui quotidie ſequuntur pro celeſtibus deum in omnibus bonis operibus: qui ideo dicuntur eſſe in celo: quia ſola celeſtia diligunt ⁊ querunt. Unde Apoſtolus. Noſtra cōuerſatio in celis eſt. Hi exercit⁹: id eſt boni ⁊ iuſti viri ⁊ prelati ſequuntur ieſum quādo ſcilicet expugnant in ſeuitia per correctionē. ⁊ in proximis per admonitionem. vnde Jacobus. Qui conuerti fecerit peccatorem ab errore vite ſue liberabit aīam ſuam a morte ⁊c̈. Iſti exercitus ſunt in eq̄s albis ⁊ in corporibus caſtis. Corpora bonorum dicūtur equi: quia ſicut equi diriguntur ſm̄ voluntatem ſeſſoris: ita iuſtorum corpora regunt̄ ſm̄ voluntateꝫ xp̄i. Iſti eq̄ debent eſſe albi ſiue albis operti. id eſt corpora iuſtoꝝ ⁊ prelatoꝝ debent eſſe caſta ⁊ mūda Si ei caſta nō fuerint xp̄m ſequi non poterunt. Et Petrus. Xp̄s paſſus eſt pro nobis vobis relinquēs exemplum vt ſequamini veſtigia eius ⁊c̈. Sꝫ ⁊ clerici ſancte romane eccleſie ex ꝯceſſione cōſtantini imperatoris. xcvj. diſtinc. conſtātinus. equitāt equos decoratos linthiaminibus cādidiſſimi coloris. Quare debeat epiſcopus ꝯſecrari: ⁊ quare codex euāgelij ponitur ſuper humeros conſecrandi: dicet̄ in ſecunda parte ſub tit. de epiſcopo. Septimo loco dicendum eſt de vnctione eccleſie altaris calicis ⁊ aliorum miniſteriorum eccleſie que ſm̄ morem dum dedicantur iunguntur. extra de ſacra. vnc. c. vno. non ſolum ex mandato legis diuine: ſed etiaꝫ ꝙ moyſes tabernaculum ⁊ omnia vaſa miniſterij ſanguine aſp̄ſit ⁊ omnia pene in ſanguine mūdabantur. verumetiā exēplo beati ſilueſtri qui quando cōſecrabat altare illud chriſmate perūgebat. Precepit enī dominus moyſi vt faceret oleū vnctionis de quo vngeret tabernaculum teſtimonij menſam archā teſtamēti cādelabrū ⁊ ſupellectilia. Exod. xxx. ⁊ xl. c. ⁊ alia vt p̄miſſum eſt. Que vnctiones fiunt in rebus inūctis ⁊ vt maior reuerentia exhibeat̄ ⁊ maioris gr̄a īfundatur. De his vnctionibus in ſuis locis dictū eſt ⁊ dicet̄. Uerū vnctionis ſacramētū aliud quidē efficit ⁊ figurat tā in nouo q̄ in veteri teſtamēto. extra de ſac. vnc. Unde nō iudaiſat eccl̄ia cū vnctōi ſ celebrat ſacramētū: ſicut aliqui antiqui mentiunt̄ q̇ neq; ſcripturas neq; dei nouere v̓tutē. De vnctionibus eccleſie ⁊ altaris ſuis titulis dictum eſt. Patena ſiquidē cōſecrat̄ ⁊ inungitur ad miniſtrationeꝫ corporis xp̄i q̇ in ara crucis p̄ oīm ſalute immolari elegit. Nam ⁊ omnipotens deus diſperſam ſimilaginem in patenis aureis ⁊ argenteis ad altare ſuum deferri iuſſit Calix quoq; ꝯſecrat̄ ⁊ inungitur vt gratia ſp̄ūſſancti perficiatur nouum ſepulchrum corporis ⁊ ſanguinis xp̄i: ⁊ ipſe dignet̄ illum ſua virtute ꝑfundere qui calicem melchiſedech famuli ſui perfudit. Octauo de extrema vnctione que ſcilicet ex inſtitutione. Felicis pape quarti ⁊ ex p̄cepto. Jacobi apoſtoli dat̄ laborantibus in extremis dicendum eſt. De qua dicunt quidam ꝙ illa non eſt ita proprie ſacramentuꝫ ſicut chriſmatio que fit in fronte vel alias: q: ſicut aſſerunt iterari poteſt cum ſit oratio ſuper homineꝫ quod in ſacramentis non contingit. de conſe. di. iiij. oſtenditur ⁊ non de conſe. diſtinc. v. ca. j. Sane hec vnctio per ſolum ſacerdotem fieri poteſt ſi plures adeſſe non poſſunt. extra de verbo. ſignifi. queſiuit per quam quidem venialia remittuntur. iuxta illud Jacobi. Infirmatur q̇s ex vobis ⁊c̄. Fit autē vnctio hec in diuerſis partibus corporis ſiue membris ꝓpter cauſas que ex orationibus que tunc dicūtur colliguntur. ⁊ ſpecialiter in illis in quibus quinq; ſenſus hois vigent vt q̇cq̇d per illos infirmus deliquit ꝑ huius vnctionis virtutem aboleat̄. De q̇buſdam ordinarie legit̄ ꝙ inūgendus dꝫ eſſe ad minus xviij. annoꝝ. ⁊ ꝙ egrotans ſemel dūtaxat dꝫ in anno inūgi: licꝫ pluries egrotet. ⁊ ꝙ nullus inūgēdus eſt niſi q̇ prius compos mētis exiſtēs verbis aut ſignis illud poſtulauerit. xxvj. q. vi. is qui. ⁊ c. ſequē. extra de ſentē. excōmuni. c. a nobis. ⁊ ꝙ nō debent ſcapule inūgi: quia in baptiſmo fuerunt inuncte: ⁊ ammodo miniſterio carent. ⁊ ꝙ confirmatus nō dꝫ inūgi in fronte: ſed in timporibus nec preſbyteri manus vngi debent interius: ſed exterius: quia in ordinatione eius interius inuncte fuerūt: ⁊ ꝙ ab epiſcopo ſemel inunctus non debet propter eius reuerentiam vlterius per preſbyterum inūgi. extra de tempo. ordina. cum in diſtribuendis. de conſe. di. ij. ca. fi. ⁊ ꝙ ſi eger inunctus conualeſcit: loca inuncta lauentur ⁊ aqua lotionis in ignem proijciatur. Si vero decedat non lauetur corpus propter recentem vnctionem ⁊ ꝙ ſi eger in extremis laborat: cito vngatur ne inunctus decedat. v. diſt. baptiʒati. Quidam etiaꝫ penitentes ⁊ morituri cilicium induunt ⁊ ſternūtur in cinere vt dicetur in ſexta parte ſub quarta feria in capite ieiuniorum. Nono cymiterium quod eiſdem gaudet priuilegijs cum eccleſia conſecratur et benedicitur. xviij. q. iiij. ſicut dominus cōtumax. ⁊ c. ſequē. extra de cōſe. eccle. cōſuluiſti. ⁊ de immu. eccle. in rubrica. ⁊ c. cum eccl̄ia. ſicut dn̄s benedixit p̄ manus ſeruoꝝ ſuoꝝ abrahā yſaac ⁊ iacob: terram filijs effren cauſa ſepulture cōparatā. Bn̄dicit̄ aūt vt vlteri⁹ deſignat illic immundoꝝ ſp̄ūum habitatio eſſe ⁊ fideliū corpora ibi vſq; ad diem iudicij requieſcāt in pace niſi paganoꝝ vel infideliū vel ēt excōicatoꝝ corpora ibi fuerint inhumata donec inde fuerit eiecta. de ꝯſe. di. j. eccl̄iam. j. ⁊ ij. extra de ſepu. ſac. Illud ēt notādū ꝙ palle altaris: veſtimēta ſacerdotalia. ⁊ hmōi eccleſiaſtica ornamenta bn̄dicenda ſunt Legimus enī de cōſe. di. j. §. j. Moyſen ex p̄cepto

dñi tabernaculũ diuinis precibus ſacraſſe cũ mẽſa
τ altari τ vaſis τ vtenſilibus ad diuinũ cultũ explẽ
dum. Si ergo iudei qui legis τ futurorum vmbre ſer⸗
uiebant hoc agebant. Heb. viij. τ. x. c. quãto magis
nos quibus veritas per xp̃m patefacta hoc ẽ agere de
bemus. τ hoc per ep̃os ſacratos τ nõ per corep̃os. lviij.
di. q̃uis. Unde legitur Exo. penul. c. Cuncta vaſa mini
ſterij bñdixit moyſes: τ ſi ſacre veſti petia vel filum
adiungatur: non ideo bñdictionẽ iterari debere iuris
teſtimonio cõprobatur. ar. inſti. de re. diui. §. cum ex
aliena. τ. §. qui tñ. extra de ↄſe. eccle. qđ in dubijs.
Quare aũt res hmõi τ ſiles bñdicantur ex earum bñdi⸗
ctionibus colligitur euidenter. De veſtibus vero ſacris
dicetur in pħemio tertie ptis. Et attendendum: q: bñdi⸗
ctio ſeu ↄſecratio eccliẽ τ veſtiũ τ ornamẽtorum eccle
ſiaſticorum non fit eo q̃ illa ſint gr̃e ſuſceptiua cũ ſint
inanimata: ſed hoc noſcitur introductũ: q: ſicut τ hoies
ſic τ illa per bñdictionẽ τ ↄſecrationem diuino cultui
habilitantur: τ idonea τ maioris reuerentie efficiuntur
Perſonis vero per vnctionẽ τ bñdictionẽ maior gr̃a in
funditur. Quidã aũt ornamentorum bñdictione manus
ſuſpendũt. de q̃ dicetur in ſcđa pte ſub ti. de diacono.
Decimo eẽt de ↄſecratione virginum dicendũ: ſed
de hoc in prohemio ſcđe partis agetur.

De eccleſiaſticis ſacramentis. Rubrica.

Circa eccleſiaſtica ſacramenta notãdũ
eſt q̃ ſm Greg. j. q. j. multi. Sacramen
tum eſt in aliqua celebratione cum res
geſta ita fit: vt aliquid ſignificate rei
accipimus qđ ſancte τ digne accipien⸗
dum eſt. Myſterium vero eſt qđ occulte τ inuiſibiliter
operatur ſpũſſanctus: ita q̃ operando ſignificat τ ſan⸗
ctificando bñdicit. Myſteriũ eñi eſt in ſacramentis
miniſterium dr̃ in ornamentis. Sed τ ſm Augu. de
ↄſe. di. ij. ſacrificiũ. τ. c. ſignũ ſacramentũ eſt inuiſi
bilis gr̃e viſibilis forma. Itẽ ſacrificiũ viſibile: in⸗
uiſibile ſacramentũ. Itẽ idem ſignũ eſt res preter
ſpẽm quã ingerit ſenſibus aliqđ aliud ex ſe faciẽs
in cognitione venire. Dicitur etiã ſacramẽtũ ſacre rei
ſignũ vel ſacrũ ſecretũ. De hoc etiã in quarta pte ſub
ſexta particula canonis dicetur ſuper verbo myſterium
fidei τ ſub titulo de oblatione. Sane quedã ſunt ſa
cramẽta neceſſitatis tñ: quedã dignitatis τ neceſſi
tatis: quedã ordinis τ neceſſitatis: quedã dignita⸗
tis τ voluntatis: quedã vero voluntatis tñ. Sacra⸗
mentũ neceſſitatis tñ eſt baptiſmus qui in ſumma
neceſſitate a quocũq̃ dum tñ in forma eccliẽ collatus
profit ad ſalutẽ. de ſum. tri. c. j. §. pe. xxij. di. §. verũ.
Et dicitur neceſſitatis: q: ſine eo nemo ſaluari põt ſi
ex contẽptu deſeratur. De hoc ſacramẽto in ſexta pte
ſub ſabbato ſancto dicetur. Sacramentũ dignitatis
τ neceſſitatis eſt ↄfirmatio dignitatis: q: a ſolo ep̃o
ↄfertur. extra de ↄfirma quãto. de ſa. vnc. c. j. neceſſi⸗
tatis. q: ex contẽptu illud dimittẽtes non ſaluantur
vt in predicto. c. quanto. De hoc etiã ſub dicto ſab⸗
bato dicetur. Sacramenta vero ordinis τ neceſſita⸗
tis ſunt penitentia: eucharíſtia: τ extrema vnctio.
Ordinis q: tñ a rite ordinatis ſm claues eccleſie
dari debent: niſi in neceſſitate in qua quis põt etiã
laico ↄfiteri. Neceſſitatis q̃m ex contẽptu illa dimit
tens ſaluari non põt. De penitẽtia vide in ſexta pte
ſub titu. de quinta feria cene dñi. Et diximus in re⸗
pertorio noſtro ſub titu. de pe. τ re. De eucbariſtia
in quarta parte ſub canone dicetur. De extrema vn⸗
ctione in precedenti titulo dictũ eſt. Sacramentũ
vero dignitatis τ voluntatis eſt ordo dignitatis: q:
a ſolis ep̃is ↄfertur: vel q: non niſi dignus τ digne ad
illum aſſumendus eſt. extra de ſum. tri. c. j. in fine.
Voluntatis: q: ſine illo quis ſaluari põt. extra de
ep̃o q̃ re. epiſ. c. j. τ. j. q. j. §. ſed notãdũ. τ. §. ecce cũ
De hoc dicetur in pħemio ſcđe ptis. Sacramentum
voluntatis tñ eſt matrimoniũ. τ dicitur voluntatis:
q: ſine illo quis ſaluari põt. Nõ eñi expedit homini
ad regna celorum tendere volenti nubere. xxiij. q. iiij
tunc ſaluabitur. Circa qđ notãdũ eſt q̃ ſm canones
xxiij. q. iiij. non oportet. extra de ferijs. capellanus
ſolẽnitas nuptiarum facienda nõ eſt a ſeptuageſima
qđ eſt tempus triſticie vſq̃ in octauam paſche: nec
tribus ebdomadis ante feſtum ſancti iohãnis. Sed
ſm ↄſuetudinem eccleſie generalis matrimonium
publice ↄtrahitur in ecclĩa a craſtino dñice in albis:
videlicet ab octaua die paſche vſq̃ ad primũ diem ro⸗
gationum. Et in prima die rogationũ in mane clau
ditur hec ſolẽnitas: τ durat pħibitio vſq̃ ad octauã
diẽ poſt penthecoſtẽ incluſiue: τ ſic loquitur Clemẽs
papa in ſua epiſtola decretali extra de ferijs. capel
lanus. A prima quoq̃ dñica aduentus vſq̃ ad epy⸗
phaniam non debent nuptie celebrari: vt in predi⸗
cto. c. non oportet. xxxiij. q. iiij. Nec etiam fierent
vſq̃ ad octauam epyphanie niſi q: dñs nuptias tũ
ſui preſentia: tum etiam miraculo decorauit. Unde
tunc cantatur. Hodie celeſti ſponſo iuncta eſt ecclĩa
Quidam tñ dicunt ſanctius eſſe q̃ hec prohibitio
vſq̃ ad octauam ipſius feſti extendatur: ſicut τ offi⸗
cium conuerſionis aque in vinum in nuptijs. In
premiſſis ergo temporibus matrimonia non con⸗
trahuntur: q̃m ipſa tempora ſunt orationi deputata
Et ideo debet tunc homo etiam a lecto vxoris ſe⸗
queſtrari. Generaliter eñi tempore quo abſtineatur
a nuptijs abſtinendũ eſt etiã a coniugali amplexu
xxxiij. q. iiij. per totum niſi forte ob fragilitatẽ hu⸗
manitatis vir ab vxore poſcat coniugale debitum
vel econuerſo: q̃m poſcenti ſoluendũ eſt: q: ſm apo
ſtolum vir non habet poteſtatem corporis ſui ſed
mulier: τ econuerſo. τ extra de conuer. ↄiug. quod⸗
dam. Licet aũt ſolẽnitas nuptiarum premiſſis tẽpo⸗
ribus interdicta ſit quocũq̃ tñ tempore matrimo
nium legitime per verba de preſenti contractũ fue
rit tenet. Qđ vero ſtatutũ eſt in canone. xxxiij. q. iiij.
non oportet. q̃ tribus ſeptimanis precedentibus
feſtum beati Iohãnis baptiſte nuptie celebraren⸗
tur. ideo factum fuit vt liberius orationi vacetur.
Inſtituerat enim eccleſia prius duas quadrageſi⸗
mas preter maiorem: vnam ante natale domini que
cõmuniter vocatur ſancti Martini. τ durabat vſq̃
ad natale. Aliam. ſ. quadraginta dierum ante feſtum
beati Iohãnis bap. in quibus vacandũ erat ora⸗
tionibus: elemoſynis: τ ieiunijs: Sed propter. hoim

fragilitatem ille due ad vnam ſunt redacte: ⁊ iterū
illa diuiſa eſt in tres ebdom̄adas aduentus: ⁊ tres
ante natiuitatē ſancti Johānis in quibus eſt ieiu
nādū: ⁊ a nuptijs eſt abſtinēdū. ¶ Porro ſm̄ btm̄
Iſido.ea.q. femine dum maritanꝰ: ideo velanꝰ vt
nouerit ſe ſemꝑ viris ſuis ſubditas eē: ⁊ qꝛ Rebec
ca videns Iſaac ſe velauit. Item ideo nubentes
poſt benedictionē vitta vno inuicem vinculo copu
lanꝰ ne ꝯpaginē. i. fidem vnitatis coniugalis diſ-
rumpant. Eadem vͦo vitta candida purpureoq̄ co
lore ꝑmiſceꝰ: qꝛ candor eſt mundicia vite: purpura
ad ſanguinis poſteritatē adhibeꝰ vt hoc ſigno et
continentia ⁊ lex ꝯtinendi ab vtriſq̄ ad tp̄s admo
neaꝰ: ⁊ poſt hoc ad reddendū debitū non negetur.
Item ꝙ imprimis anulus a ſponſo ſponſe daꝰ: fit
nimirū ꝓpter mutue dilectionis ſignū vel ꝓpter id
magis vt pignore. i. ſigno eoꝝ corda iunganꝰ. Vñ
⁊ in quarto digito: ideo anulus inſeritur: quia in
eo vena quedā vt fertur ſanguinis ad cor vſq̄ ꝑue
niat. Itē ꝓhebeus quidā ſapiens ꝑmū ob amoris ſi
gnum ferreum anulum fecit ⁊ inibi adamantē in-
cluſit: ⁊ inde ſubarrari ſponſas inſtituit: qꝛ ſicut fer
rum oīa domat ſic amor oīa vincit: qm̄ nihil amoris
furore vehementiꝰ. in auꝰ. de nup. Et ſicut adamas
eſt infrangibilis ſic amor eſt inſuperabilis. Fortis
eſt eñi vt mors dilectio. Ideoq̄ in digito anulari
in quē vena ꝓcedit a corde illum portare inſtituit.
Poſtmodū vͦo pro ferreis ſunt aurei ꝯſtituti: ⁊ pro
adamante gēmis ornati: qꝛ ſicut aurum cetera me
talla: ſic amor vniuerſa bona precellit: ⁊ ſicut aurū
gēma decoraꝰ ſic coniugalis amor ceteris virtuti-
bus adornaꝰ. Nuptie aūt ſm̄ Ambro. ea. q. nec illō
dicte ſunt a nubendo. Ille eñi que nubūt caput ꝓ
pter verecundiā obnubere non loqui ſolent: vnde ⁊
Rebecca viſo Iſaac cui deſponſari debebat caput
obnubere cepit. xxxij. q. ij. honorat. Verecūdia nā-
q̄ dꝫ preced. re nuptias quo ipm̄ ꝯiugiū plus vere
cundia cōmendet ⁊ magis expetita dꝫ viderit a vi-
ro ꝙ ipſa virum expetiſſe. Sꝫ ſm̄ Hiero. c. ꝯnubia.
Connubia legitima ꝑctō carent: nō tñ tp̄e illo quo
actus coniugales geranꝰ preſentia ſpūſſancti daꝰ
etiam ſi ꝓpheta eſſe videaꝰ que officio generatōis
obſequiꝰ. ¶ Notandū etiam eſt ꝙ triplex ſpūale ſa
cramentū in carnali matrimonio ꝯſūmato deſigna
tur. Primū ſacramentum eſt vnio fidelis anime ad
deum per fidem: dilectionē ⁊ charitatem ſiue vnio
voluntatis. ſ. charitas que ꝯſiſtit in ſpiritu inꝰ deū
⁊ iuſtam aīam. extra de big. debitum. Unde aplūs
Qui adheret deo vnus ſpūs eſt cum illo. Hoc ſacra
mentū ſignificaꝰ per ꝯiunctionē aīoꝝ habitam in
prima deſponſatione carnalis matrimonij. Scd̄m
eſt vnio humane nature ad deum que facta eſt in
vtero virginali per incarnationē verbi dei ſiue na-
ture ꝯformitas que ꝯſiſtit in carne inter chriſtum
⁊ ſanctam eccliam. de ꝯſe. diſt. ij. in chriſto pr̄e. Ad
qō pertinet illud. Verbū caro factū eſt ⁊c̄. Hoc ſa-
cramentum deſignaꝰ in matrimonio carnali ꝑ con-
iunctionem corpoꝝ ꝯſūmato: non ꝙ ipſa cōiunctio
in qua ſpūſſanctus non adeſt illud deſignet ſed per
ipſum actum conſummatum ſignificatur. Tertium
ſacramentū eſt eccl'ie vnitas ex oībus gentibꝰ col-
lecta: ⁊ vni viro. ſ. chriſto ſubiecta. xxvij. di. acutius
Hoc ſacramentū ſignificaꝰ in eo qui vnicā tm̄ ⁊ vir
ginem habuit vxorē facto poſtmodū clerico ⁊ ordi
nato: vbi vͦo quis ad bigamiam ſiue ad ſcd̄m matri
moniū tranſit: iam ab vnitate recedit: qꝛ carnem
ſuam in plures diuidit: ⁊ ſic huius tertij ſacramēti
ſignificatio in eo non cadit: quare ꝓmoueri nō pōt
nam promotus vnitatem ſignificare non pōt. Pre
terea per ſcd̄m matrimoniū receditur a prioris con
iunctione matrimonij. Eccl'ia vͦo ex quo chriſto ſe
coniunxit nunꝙ̄ ab eo diſceſſit: nec ipſe ab ea. Biga
mus ergo talem vnitatem ſignificare non pōt. Vñ
merito ꝓpter huius ſacramenti defectū promoueri
nō pōt. extra de ſecū. nup. c. j. ⁊ c. vir. ⁊ xxxj. q. j. de
his. Illud etiam nota ꝙ ſicut ſtatutuꝫ eſt in ꝯcilio
chartagi. xxv. di. ſponſus. ⁊ xxiij. di. ſponſa. Spon-
ſus ⁊ ſponſa benedicendi a parentibus vel a para-
nymphis offeranꝰ eccl'ie ſacerdoti. Accepta autem
benedictione eadem nocte pro reuerentia benedi-
ctionis in virginitate permaneant. Ceteruꝫ nuptie
benedicende ſunt a ſacerdote cum precibus ⁊ obla
tionibus ex inſtitutiōe. Euariſti pape. xxx. q. v. c. j.
Verū tamen vir vel mulier ad bigamiam tranſiens
matrimoniū ꝯtrahendo non debet a preſbytero be
nedici. extra de ſecun. nup. c. j. ⁊ c. vij. xxxj. q. j. de
his qui. qꝛ cum alia vice benedicti ſint eoꝝ benedi
ctio iterari non debet. Non ergo debent nuptie be-
nedici: niſi vbi virgo cum virgine contrahit ꝓpter
rationem que ponitur in proemio ſecunde partis:
immo preſbyter qui benedictionem cum ſecunda
vxore celebrauerit officio ⁊ beneficio ſuſpenſus eſt
ad ſedem apoſtolicam mittendus: qō quidem ad
exhortationem ꝯtinentie noſcitur introductū ſm̄
quorūdam locoꝝ ꝯſuetudinem ſi quis ꝯtrahat cuꝫ
ſecunda virgine benedictio iteratur: et hoc ſi dn̄s
papa ſciat ⁊ toleret alioquin non valet. Dicunt etiā
quidam ꝙ ſi aliqui virgines contrahentes nō fue-
rint benedicti: facti bigami iterum cōtrahendo po
terunt benedici: ſed ⁊ ſi contrahentes fuerint bene-
dicti: lꝫ ſe non cognouerint carnaliter non ideo ite
rum contrahentes benedicentur de benedictione
virginum dicetur in proemio ſecunde partis. No-
tandum autem eſt ꝙ vnum ſacramentum dignius
eſt alio quattuor modis. ſ. rōne efficacie: vt baptiſ-
mus: ratione ſanctitatis: vt eucharistia. de conſe.
diſt. ij. nihil. ratione ſignificationis: vt coniugium:
quidam tamen non approbant iſtum modum: ⁊ ra-
tione conferentis: vt confirmatio ⁊ ordo. ¶ Sed
queritur quare inſtituta ſunt ſacramēta: quia ſine
illis potuiſſet deus humano generi vitam eternam
⁊ gratiam donaſſe? Reſponſio propter tria. Primo
propter humilitatem: vt dum homo ex dei precepto
ſe rebus inſenſibilibus ⁊ ſe inferioribus reuerenter
ſubijcit et hac obedientia magis apud deum me-
reatur. Secundo propter eruditionem: vt per id qō
foris in ſpecie viſibili cerniꝰ ad inuiſibilem virtutē
que interius eſt agnoſcendū mens erudiaꝰ. Tertio

ꝓpter exercitationē:q꞉ cū hō ocioſus eſſe nō debeat
ꝓponit ei vtilis ⁊ ſalubꝛis exercitatio in ſacramen-
tis.qua vanam ⁊ noxiam declinet occupationē. Iu
xta illud.Semper aliquid boni operis facito vt dia
bolus inueniat te occupatum.de conſe.diſ.v.nūꝗ.
Non ergo debēt omitti ꝓut in ꝓcedēti ti.dictū eſt.

¶ Incipit liber ſecundus de miniſtris ⁊ oꝛdinibus eccleſiaſticis ⁊ de eoꝛum officijs.

In hac ſecunda parte de miniſtris ⁊ oꝛ-
dinibus eccl'iaſticis eoꝛūq꞉ officijs tra-
ctare pꝛeuidimus.pꝛemittentes ꝙ tres
ſunt ſecte famoſe: videlꝫ gentilium:he-
hreoꝛum:⁊ xp̄ianoꝛum. Pꝛima eſt erro-
ris.Secunda veritatis.Tertia veritatis ⁊ ſalutis.
In pꝛima naufragamur.In ſecunda a periculo eri
pimur.In tertia ſaluamur.Pꝛima ſecta dicitur a ſe
cando:quia ſecat id eſt ſeparat nos a deo. Secun-
da ⁊ tertia a ſecando ⁊ tenendo quoniam illuminā t
ſaluant ⁊ liberant.Chꝛiſtianoꝛum perſone tam ſecu
lares ꝙ eccleſiaſtici de alijs duabus ſectis ſumpte
ſunt:hebꝛea videlicet ⁊ gentili.Sicut enī apud nos
ſunt duo genera perſonarum videlicet laicales ⁊ ec
cleſiaſtice.xij.q.j.duo.ſic apud gentiles ⁊ hebꝛeos.
Apud gentiles quidem ſeculares perſone erant he.
non monarchas.ſcilicet imperatoꝛ romanus.patri-
cij:qui ⁊ ſenatoꝛes dicebantur.Ad quoꝛum arbitri-
um vniuerſa oꝛdinabantur: reges:duces: comites:
pꝛeſides pꝛefecti:ſuffecti:tribuni militū:tribuni ple
bis:pꝛetoꝛes:cēturiōes:decurioꝛes:quaternioꝛes
duū viri.queſtoꝛes:ediles: ⁊ aule ianitoꝛes. Inter
poetas vero erant aduocati:carminū relatoꝛes:car
minū ſcriptoꝛes comedi.tragredi.⁊ hyſtoꝛiographi
Vates autem quia vinentis dictus eſt modo ſacer
dotem.modo pꝛophetam modo poetā ſignificat ſm
Iſidoꝛum.In ritu temploꝛum erant apud gētiles
archiflamines.pꝛothoflamines.flamies ⁊ ſacerdo
tes vt iā dicetur.Erant quoq꞉ apud eos viroꝛū ⁊
mulierū religioſi conuentus.Apud hebꝛeos quoq꞉
eadem erat diuerſitas perſonarum.alie namq꞉ erat
ſeculares.alie diuino cultui.videlicet in templo de
dicate.In templo erant ſummus ſacerdos:vt mel-
chiſedech:minoꝛes ſacerdotes leuite:nathinei: lu-
minum extinctoꝛes: exoꝛciſte ianitoꝛes:et edititij
ſeu cantoꝛes.Super populum vero regendum erat
dux populi Moyſes ⁊ ſub eo quos ipſe cōſtituerat
ad conſilium Ietro ſoceri ſui:erant etiam ciliarche
⁊ acontarche:pentacontarche:⁊ decacontarche. id
eſt millenarij:centenarij:quingenarij ⁊ decani. Ci-
lios enim interpꝛetatur mille:⁊ archos pꝛinceps:in
de ciliarcha:id eſt pꝛinceps ſuper mille: ⁊ a centum
inde ⁊ a centarcha qui ſuper centum poteſtatem ha
bebat. Pentacontarchus dicitur qui pꝛeeſt quin-
quaginta.pentha enim quinq꞉ ſonat. Decanus qui
decem.deca eniꝫ decem ſonat.Apud chꝛiſtianos ꝙ
ſimilis diuerſitas reperitur.¶ Et nota ꝙ chꝛiſtiani
a chꝛiſto dicti ſunt.Chꝛiſt' vero a chꝛiſmate.de quo
dictum eſt in parte pꝛima ſub titu.de conſe. Nomen
chꝛiſti noꝛum pꝛimum in antiochia inuentū eſt.An-
tea enim omnes vocabātur diſcipuli vel fratres do
nec apoſtoli in antiochia conſilium fecerunt.ij.q.iij
ad menſam.Et dicuntur chꝛiſtiani oꝛthodoxi.i.re-
cte glorꝛiantes:⁊ vt credunt viuentes.nam oꝛthos
grece dicitur recte latine:⁊ doxa gloꝛia.Dicitur er-
go xp̄s a chꝛiſmate quaſi vnctus.Ipſe autem vnct'
eſt eternaliter a deo pꝛe conſoꝛtibus ſuis ꝓut legit
in actibus apoſtoloꝝ.⁊ hoc nomen eſt oleuꝫ effuſuꝫ
hinc eſt ꝙ in veteri teſtamento ſacerdotes et reges
xp̄i nūcupabātur:q꞉ vncti erant vnctione tempoꝛa-
li.Iuxta illud. Nolite tangere xp̄os meos. hoc aūt
nomen xp̄s non eſt ꝓpꝛium nomē ſaluatoꝛis:ſed eſt
cōmunis nūcupatio poteſtatis.eſt enim commune
nomen dignitatis.Sed hoc nomen ieſus pꝛopꝛiuꝫ
eſt vocabuluꝫ perſone ſaluatoꝛis quo ab angelo Ga
bꝛiele in conceptione vocatus eſt euangeliſta teſtā-
te.Vocabis inquit nomen eius ihm:⁊ ab hominib'
in circūciſione.Et nota ꝙ ieſus hebꝛaice dicit meſ-
ſias:grece xp̄s:vel ſother.vel ſophir:latine vnctus:
vt pꝛemiſſum eſt:vel ſaluatoꝛ:eo ꝙ ipſe ſaluū faciet
populum ſuum a peccatis eoꝛuꝫ.Poteſtatē eniꝫ ha
bet dimittēdi peccata ſicut ipſe dicit vel ſaluatoꝛis:
quia ipſe nobis ſalutem dedit. Si enim ꝓcepta ei'
ſeruauerimus:vitam eternā poſſidebimus.Hoc au
tem nomen ieſus Poꝛphirius phūs greca ⁊ latina
lingua peritus ſcribebat.latine ieſus grece vero ꝑ.
h quam greci i longam ſonāt. Unde ⁊ quidam pꝛo-
ferunt gyſus.latini vero per e longā.Rectius ergo
videtur ſic eſſe pingendū yeſus per grecam abbꝛe-
uiatiōem:ꝙ hieſus per latinam aſpirationem.Sed
⁊ hoc nomen xp̄s cum ſit grecum:greca ſcribitur ab
bꝛeuiatione ſic chꝛiſtus.Nam greci ponūt.x.pꝛo.ch
p pꝛo r ⁊ c.pꝛo s. Si autem ſcribitur per s a latina
terminatione finitur: ergo ſi longa ſeemate ſcribit
ſic per aſpirationeꝫ pingatur chꝛiſtus. Circa nomi-
na autem xp̄i notāduꝫ eſt ꝙ quedam ex ipſis dicun-
tur de xp̄o relatiue ſeu quaſi relatiue ſeu relatiue:vt.
paſtoꝛ.ſpōſus.⁊ mediatoꝛ.quedam non relatiue.vt
homo.q̄dā trāſitiue:vt agn':ouis:vitulus: ſerpens
aries:leo:vermis ⁊ quedaꝫ cum ſint inſtitutione re-
latiua:ſunt enim ꝓrogatiua pꝛiuilegij appꝛopꝛiata:
vt xp̄s.Ieſus aūt eſt ꝓpꝛie ꝓpꝛiū nomē ei' vt ꝓmiſ-
ſum eſt.vocat etiā xp̄s alpha ⁊ o.i.ꝓncipiuꝫ ⁊ finis.
⁊ hebꝛaice emanuel qđ eſt nobiſcū deus interp̄tatū
Nobiſcū enī eſt per ꝓſentiaꝫ maieſtatis.per partici
pationē veritatis.per vinculū charitatis ⁊ ꝑ adim-
pletionē veritatis.Vocat ꝓterea via veritas ⁊ vita
Ioh.xiiij.Via in exemplo vl' pꝛecepto.veritas in ꝓ-
miſſo.vita in pꝛemio.Sabaoth vero:id eſt de' exer-
cituuꝫ.adonay qđ eſt dñe.athanatos.i.inmoꝛtalis
kyꝛios.i.dñs.Theos.i.deus.Panthograthon.i.pa
ter diſponēs vel ꝑfectus.Homoyſon.i.vnius eſſen-
tie.Nomina ſunt dei nō tm̄ ꝑſone xp̄i.de cōſe.diſti.
ij.ego.Vocat ꝓpterea xp̄s ſm Eſa.admirabilis cō-
ſiliari' deus foꝛtis:pater futuri ſeculi.pꝛinceps p-
cis.admirabilis in incarnatione.conſiliarius in ītē-
gra rerū cognitione.deus in rerum creatiōe.foꝛtis
in rerum diſpoſitione.pater futuri ſeculi in meritoꝝ
retributiōe.ꝓnceps pacis dicit vel q꞉ fuit mediatoꝛ.

dei ⁊ hominũ vel etiã hominũ ⁊ angelorum. vel q̃a cõfert illis pacem que exuperat oẽm ſenſum cuius pacis nõ erit finis. vocat̃ et xp̃s ineffabili nomine tetragramaton. i. quattuor litterarum q̃ ſunt: ioth: hee: vau: heth: que ſunt apud nos i: e: u: he: eſt ergo nomen iehue. quod dicitur ineffabile. nõ q: nõ valeat fari. ſed q: nõ eſt deus hoc nomine niſi in arduis inuocandus: vel q: eius ſententia ſufficiẽter nequeat explicari cuius interpretatio eſt talis. ioth. principium. he. iſte vau paſſionis. heth. vite quaſi iſte eſt principium vite paſſionis Genitiuus more grecorum ponitur p ablatiuo paſſionis. p paſſiõe. i. per paſſionẽ Quõ aũt vita noſtra ab ipſius morte depẽdeat non poſſumus intueri. De hoc dicet̃ in tertia parte ſub ti. de indumẽtis legalibus. Hoc aũt nomẽ deus appropriat̃ patri ⁊ filio ⁊ ſpirituiſancto put in cymbolo athanaſij legit̃. Quãuis etiã qñ ad alias pſonas extẽdat̃ iuxta illud. Dijs nõ detrahes extra d here. cũ ex inũcto. ij. q. j. et ſacerdotib⁹. Et alibi. Applica illũ ad deos. Et apoſtolus. Nam ⁊ ſi ſunt q̃ dicantur dij ſiue in celo ſiue in terra nobis tantũ vnus deus pater ex quo omnia. ⁊ idem. Si noſtrũ euangelium eſt opertũ: in his qui perẽũt eſt opertum in quibus deus huius ſeculi excecauit mentes infidelium Rurſus. Jeſus dictus eſt nazarenus a quodam vico galilee deus dictus eſt propter vnicam cũ patre ſubſtantiam dominus vero dicitur propter ſeruientem creaturam. deus ⁊ homo dicit̃: quia verbum ⁊ caro verbũ dicit̃ quia pater per eum omnia condidit ſiue iuſſit. ymago dicit̃ propter parem ſimilitudinem patris. Siq̃dem apud xp̃ianos ſeculares perſone laici dicũtur. laos enim grece dicit̃ ppl's latine Clericales ſunt qui in eccleſia deſeruiũt: vel ipſam regunt a cleros quod eſt ſors prout iam dicet̃. He aũt ſubdiuidunt̃ in monachos. i. in ſingulariter degentes. xvj. q. j. ſi cupis. nam manos grece dicit̃ ſingularis latine ⁊ arios religioſos. Sunt aũt quattuor genera monachorum. alij ſunt cenobite. qui videlicet in communi monaſterij regula ⁊ vita obedientie maiorũ deſeruiũt. alij ſunt anachorite. qui videlicet edificant ſolitudines. ⁊ q̃ uis in communi vita poſiti priuate tamẽ contemplationi vacãt. Alij ſunt heremite q̇ videlicet ſolitarie in deſertis degũt. alij ſũt gyrouagi: id eſt vagabũdi ⁊ circũcelliones. xxiij. q. v. c. primo. Religio vero dicta eſt q: per eam vni deo religamur ad diuinũ cultum vinculo ſeruiendi: ⁊ in clericos ſeculares qui vſurpato nomine ſeculares dicunt̃ extra de offi. ordi. licet ad differentiam regularium q̃ proprie carẽt: quod contingat in iſtis. Nam ⁊ ſecũdũ Aug. ij. q. i. legi. Bonus monachus vix bonum clericũ facit. Sed eccleſiaſticarũ perſonarum duo ſunt genera. Nam aliud eſt dignitatis: aliud ordinis. Dignitatis: vt papa. patriarcha: primas archiepiſcopus ſiue metropolitanus q̃d idem eſt. ep̃s archidyaconus: ⁊ archipreſbyter: ⁊ prepoſit⁹. Quãuis omnes q̃ preſint prepoſiti generaliter rite vocentur. extra de verbo. ſig. q̃ uis. In choro vero perſone ſunt decan⁹: ſubdecan⁹: cãtor: ſiue pcentor: ſuccẽtor. theſaurari⁹ ſiue ſacriſta: archiacola huiuſmodi

Dignitates aũt vt ⁊ ordines a lege originẽ ⁊ exẽplũ traxerũt. iuxta illud. Conſtitues eos principes ſuper omnem terrã. q̃ q̃ q̃dam dicunt dignitates a gentilitate ſumpſiſſe initiũ. Ordinis aũt perſone ſunt: ſacerdos: dyaconus ⁊ ceteri quos inferius proſequemur. Qualiter a veteri ritu tam gentiliũ q̃ hebreorum ad cultũ preſentis eccleſie tranſlatio perſonarum facta ſit: ⁊ qualiter ab illis perſone dignitatũ in eccleſia ⁊ originẽ habuerũt breuiter videamus. ⁊ quidem domin⁹ papa q̃ pater vel cuſtos patrũ eſt vicẽ gerit ſummi pontificis romanus imperator monarche ſimilitudinẽ gerit. Senatoria ⁊ patriciorum dignitas manet in eccleſia in quattuor patriarchis: ⁊ in eccleſia romana in cardinalibus. lxxvj. diſt. conſtãtinus. Primates q̃ tribus archiepiſcopis preeſſe habent reges exprimunt q̃ tribus ducibus preeſt. Metropolitani ſeu archiep̃i ducib⁹ comparant̃: q̃ pluribus comitib⁹ preſunt ſicut illi plurib⁹ epiſcopis. Pelagius tamẽ papa dicit. vj. q. iij. ſcitote. q̃ vna prouincia habet regem ⁊ metropolitanũ. Epiſcopi comitũ ſimilitudinẽ gerũt. Corepiſcopi quorum poteſtas ſublata eſt. di. lxviij. q̃ uis. c. corepiſcopi. preſidũ ⁊ p̃fectorum Prepoſiti vero tribunos militũ imitant̃. Archipreſbyteri tribunos plebis: cancellarij pretores: archidyaconi centuriones: decani: decuriones preſbyteri curati aduocatos. Perſone queq̃ ordinũ ab illis originem hab uerũt. nã preſbyteri vices gerũt edilium dyaconi quaternionũ: ſubdyaconi duum virorum: exorciſte queſtores imitant̃: oſtiarij aule ianitores: lectores carminum relatores: accoliti carminum ſcriptores. Sane epiſcopalis ordo ſm̃ Iſid. xxj. di. cleros quadripartitus eſt. videlicet in patriarchis archiepiſcopis metropolitanis atq̃ epiſcopis. Apoſtolica aũt ſedes ſicut ait Anacletus papa. xxij. diſtin. ſacro. caput ⁊ cardo eſt aliarum. quoniam ſicut oſtiũ cardine regitur ſic illius autoritate omnes eccleſie regũtur ⁊ inde dicti ſunt cardinales per quos tota eccleſia ſicut oſtiũ per cardinẽ gubernat̃. Illius aũt prelatus papa. i. pater patrũ vocat̃ ⁊ vniuerſalis quia vniuerſe eccleſie principat̃. ⁊ apoſtolic⁹ q: principis apoſtolorum vice fungit̃. ⁊ ſummus pontifex. q: caput eſt omnium põtificũ. a quo illi tanq̃ a capite membra deſcendũt ⁊ de cuius plenitudine omnes accipiunt quos ipſe vocat in partem ſollicitudinis non in plenitudinẽ poteſtatis. extra de vſu pallij. ad honorẽ. Hic eſt Melchiſedech cuius ſacerdotiũ nõ ẽ ceteris comparatũ. Patriarcha vero greca lingua ſummus patrum interpretatur. quia primum. id eſt apoſtolicum retinet locum. xxj. diſtin. cleros ⁊ ideo quia ſummo honore fungit̃ tali noĩe cenſet̃. ſi ut roman⁹ coſtantinopolitanus anthiochenus alexandrinus hieroſolymitanus. Dicitur etiam patriarcha quaſi pater arche. id eſt eccleſie vel pater patrũ princeps. Archos enĩ grece princeps interpretat̃ latine. Hic eſt Moyſes qui aaron in pontificẽ oleo conſecrauit Archiepiſcopus greco vocabulo dicit̃ eo q̃ ſit ſummus ſeu pnceps epiſcoporum. Tenet enim vicẽ apoſtolicam ⁊ p̃ſidet tam metropolitanis q̃ ceteris epis Metropolitani ſeu metropolite a menſura ciuitatũ

vocantur. Singulis em̄ ꝓuincijs preeminēt quoꝝ autoritati ⁊ doctrine ceteri ſacerdotes ſubiecti ſūt ſine quib' nihil reliquis ep̄is agere licet. Sollicitudo em̄ totius ꝓuincie ip̄is cōmiſſa eſt. Unde pelagius papa ait. v. q. iij. ſcitote. Scitote certam eſſe ꝓuinciam que h3 decem aut vndecim ciuitates ⁊ vnū regem: ⁊ totidem minores poteſtates ſub ſe: ⁊ vnū metropolitanū: alioſq3 ſuffraganeos decē vel vndecim iudices ep̄os. Ad quoꝝ iudiciū oēs cauſe epiſcoporū reliquoꝝ ſacerdotū ac ciuitatū referantur. Omnes aūt ſuperi' deſignati ordines epiſcoporū ⁊ ſuperiorū vno eodemq3 vocabulo epiſcopi nominantur. Sed priuato noīe quidā vtunt ꝓpter diſtinctionem poteſtatū quā ſingulariter acceperunt. Epiſcopat' vocabulū vnde dictū ſit ſub tit. de ep̄o dicetur. Porro ſm Anacletū papam. xcix. diſt. ꝓuincie. Primates ⁊ patriarche diuerſorū nominū: ſed eiuſdem forme atq3 officij ſunt. Et ideo quidā primates vſurpant ſibi nomē patriarche vt aquilegien. ⁊ grāden. Primatia aūt dicta eſt a primitijs conuerſionis ad fidem. ¶ In cōcilio quoq3 africano eadē diſtinctione prima ſtatutū eſt ne prime ſedis ep̄s princeps ſacerdotū aut ſummus ſacerdos aut aliquid hmōi. ſ3 tantū prime ſedis ep̄s appellet. Pelagius etiā papa ſtatuit eadem diſtinc. nullus. vt nullus patriarchaꝝ vniuerſalitatis vocabulo vnq̄ vtatur: nec aliquis in ſuis epiſtolis vniuerſalem nominet illū q: ſi vnus patriarcha vniuerſalis dicit patriarchaꝝ nomen ceteris derogatur ⁊ ſubſtrahit. Ad hoc ſūmorū pontificū preſulū atq3 reliquoꝝ ſacerdotū iſtitutio in veteri teſtamēto ſumpſit exordiū ⁊ in nouo eſt plenius cōſummata. xxj. diſt. §. j. Summi namq3 atq3 minores ſacerdotes adeo ꝑ moyſen inſtituti ſunt vt ꝑpetuus eſſet cultus tabernaculi per ſucceſſiōes eorum a filijs iſrael. Exo. xxvij. David aūt miniſteria dom' dei ampliās ianitores inſtituit ⁊ cantores. Salomon exorciſtas īuenit: ſicut ſub ti. de ſacerdote dicetur. Hec oia eccl'ia in nouo teſtamēto imitata eſt: vt iam dictum eſt. Habet em̄ ianitores quos oſtiarios appellam'. ꝓ cātoribus vero lectores ſimil' ⁊ cantores inſtituit. Exorciſtas ēt noīe ⁊ officio antiquo manēte recepit ꝓ filijs aaron. Oēs infra ſūmū pontificē ſacerdotiū adminiſtrantes cōſecrati ſunt inter quos quedā diſcretio eſt exorta vt alij appellētur ſimpliciter ſacerdotes: alij archipreſbyteri: alij ep̄i: alij archiep̄i ſeu metropolite: alij primates: alij patriarche: alij ſummi pōtifices vt ꝑmiſſum eſt. que diſcretio maxime a gētilibus introducta eſt qui ſuos flamines alios ſimpliciter flamines: alios archiflamines: alios ꝓthoflamines. i. primates appellabant: hi in capite pileū habebāt in quo erat breuis virga qua a carnib' ſacrificioꝝ aues arcebāt. Pileū aūt ip̄m deſuꝑ aliquid lane habebat ꝙ cū per eſtū ferre nō poſſent filū tm̄ in capite ferre ceperūt. vñ a filo quo vtebant flamines dicti ſunt quaſi filamines. Verū feſtiuis dieb' filo depoſito pro ſacerdotij eminētia pileū imponebāt. Maioꝝ quoq3 ⁊ minorū ſacerdotū diſcretio in nouo teſtamēto ab ip̄o chriſto ſumpſit exordiū qui apoſtolos ꝑ maiorib': diſcipulos ꝑ minoribus ſacerdotib' inſtituit. Petrū vero in ſummū ſacerdotē elegit. Apoſtoli etiā eandem formā ſecuti in ſingulis ciuitatibus epiſcopos ⁊ preſbyteros ordinauerūt ꝓut ſub ti. de ſacerdote dicetur. Leuitas vero ab apoſtolis legim' ordinatos vñ Cyprianus ait. xciij. di. dñs. Meminiſſe debent diaconi q̄m ep̄os ⁊ ꝓpoſitos dñs elegit. Diaconos aūt poſt aſcenſū dñi in celū apoſtoli ſibi ꝯſtituerūt ſubdiaconos ⁊ accolitos tp̄e ꝓcedente eccl'ia ſibi cōſtituit. Et ſic canon clemētis pape teſtatur. lxxx. diſ. quibus beatus Petrus ep̄os primates vel patriarchas in illis ciuitatibus poni ꝓcepit: in quibus olī apud ethnicos ſiue gētiles erāt flamines eoꝝ atq3 prime legiſdoctores. In quibus vero olī apud eos erant eoꝝ archiflamines: quos minores reputabāt ꝙ dictos primates eoꝝ archiep̄os inſtitui ꝓcepit: ⁊ in ſingulis reliquis ciuitatib' ſingulos ep̄os. Anacletus quoq3 papa ea. diſt. epiſcopi. inſtituit preſbyteros per caſtella ⁊ villas poni ⁊ ordiari. Ceterū in leui. legit voce ſuperna ad Moyſen dictū eē. Loq̄re ad aaron homo de ſemine tuo ꝑ familias qui habuerit maculā nō offerat pāes deo ſuo nec accedat ad miniſteriū eius ſi cecus fuerit: ſi claudus: ſi paruo vel grandi vel torto naſo: ſi fracto pede: ſi mācb' ſi gibb': ſi lippus: ſi albuginem habēs in oculo: ſi iugem ſcabiem: ſi impetiginem in corpore: ſi ponderoſus: ſi languidus: q: indignum eſt dare deo qđ dedignatur homo. lxxj. diſt. hinc enī. ⁊ c. ſequēti. in quo inſtruit quales a clericatu ſint repellēdi. Dicuntur aūt clerici a cleros grece qđ eſt ſors ſeu hr̄ditas latine quaſi ſint de ſorte dñi: vel quaſi dominus eorū ſit. Iuxta illud prophete. Dominus pars hereditatis mee ⁊c. xij. q. j. clericus. ⁊ c. qui. extra de prebē. cum ſm. Ex quo patet ꝙ nihil extra deū habere debent: ſed ſolum decimas primitias ⁊ oblatiōes que ſunt hereditates domini accipiat ſiue quaſi ſint ſorte electi. In veteri namq3 teſtamēto ⁊ apud gētiles ⁊ clerici ⁊ ſacerdotes ſorte ⁊ liberis eligebātur ⁊ in nouo teſtamēto Mathias ſorte electus eſt. Prim' autem clericus factus eſt petrus. Igit' papa decimus a beato Petro compoſuit clerum. ⁊ diſtribuit gradus. Circa coronā clericorum tria attendenda ſunt ſcilicet capitis abraſio. capillorum detrūcatio ⁊ forme circulatio. Ad capitis abraſionē tria ſequūtur. ſcilicet mundicie cōſeruatio deformatio ⁊ denudatio. Mūdicie cōſeruatio: quia ex capillis ſordes in capite aggregantur. Deformatio: quia capilli ad ornatum ſunt: ſignificat ergo tonſura mundā ⁊ nō formabilem vitam. i. ꝙ clerici debēt habere mundiciam mentis interius ⁊ non formabilem vitam. i. nō exquiſitum habitum exterius ſm Dionyſium in eccleſiaſtica hierarchia. Raſura quoq3 ⁊ tōſura capillorum eſt depoſitio omnium temporaliū. Clerici em̄ victu ⁊ veſtitu cōtenti omnia cōia habere debēt. q. j. clericus. ⁊ c. dilectiſſimus. Unde ꝯtra ap'lm comā non nutriant: ſed caput deſuper in modum ſpere radant. xxiij. diſtin. prohibite. Denudatio autem ſuperioris partis capitis nullū debere eſſe mediū inter nos et deum demonſtrat vt reuelata facie gloriam.

dñi libere cōtemplentur. ¶ Rurſus radimus caput
relictis inferius in modum corone capillis: q: caput
mētem ſignat: capilli vo ſeculares cogitatiões. Si-
cut ergo caput mundaꝛ ſuperius a capillis ita mēs
noſtra dum ſuperiora .i. celeſtia cogitat a ſecularibꝰ
cogitatiōibus mūdari dꝫ ſed pars inferior capillos
habꝫ: quia nō eſt prohibitum aliquādo de ſeculari-
bus cogitare ſine quibus vita p̄ſens duci nō pōt. j.
q. j. ſi q̄s obiecerit. ¶ Circa detrūcatiōem capilloꝝ
notādum eſt ꝙ illa ſignificat ꝙ clerici oēs ſuꝑfluas
cogitatōes debēt a mēte abſcindere. ¶ Abrōſo igi-
tur capite ⁊ patētibus auribus incedere debēt ne
capilli creſcendo aures operiāt ⁊ oculos impediant.
xxiij. di. nō liceat. qm̄ prouidēdum eſt ne ſeculares
cogitatiões aures ⁊ mētis oculos impediēdo nos
ad ſecularia trahāt: vnde capillos ſuꝑ aures tondea-
mus vt quinqꝫ capitis ſenſus expeditos ad dei ſui
tium habeamus. ¶ Bene igitur ad ezechielem dici-
tur. xliij. c. Sacerdotes caput ſuum nō radāt neqꝫ
comā nutriāt ſed tōdentes attōdeant capita ſua.
Siquidem vt ait Greg. in paſto. lib. ij. c. xviij. Ca-
pilli in capite exteriores ſunt cogitatiões in mente
qui dum ſuꝑ cerebrum inſenſibiliter oriunꝛ curas vi-
te preſentis exprimūt q̄ q: ex negligēti ſenſu impor-
tune aliqñ ꝓdeūt: quaſi nō nobis ſentiētibus proce-
dunt. Quia ergo ſacerdotes qui ſunt ſacri fideliū
duces ſollicitudines exteriores habere pñt. nec tñ
eis vehemēter incūbere debēt: recte caput radere ⁊
comā ꝓhibenꝛ nutrire: vt cogitatiões cordis de vi-
ta ſubditoꝝ nec a ſe funditus amputent: nec rurſus
ad creſcēdū nimis relaxēt. Et bñ ſubdiꝛ. Tōdētes
attondeāt capita ſua vt videlꝫ cure temporalis ſol-
licitudines ⁊ q̄tum neceſſe eſt ꝓuideāt: ⁊ tamē re-
ſcindantur citius ne immoderatius excreſcant. Dū
ergo per adminiſtrationem exteriorum prouidētia
corporum vita protegitur: ⁊ rurſum per moderataꝫ
cordis intentionem nō impeditur. capilli in capite
ſacerdotis reſeruantur: vt cutem cooperiant: ⁊ reſe-
cantur ne oculos claudāt. ¶ Circa forme circula-
tionem ſeu coronam ſciendum eſt ꝙ fit propter mul-
ta. Primo in ſignum ꝙ chriſtus rex noſter ſeipſum
in ara crucis oblaturus ſpineam coronam portauit
Unde ⁊ nos qui per eandem paſſionem ſaluari deſi-
deramus dominice paſſionis ſignum id eſt formaꝫ
ſpinee corone: quam ipſe vt ſpinas peccatorum no-
ſtrorum auferret in paſſione portauit in capite in ⁊-
ticibus noſtris portamus: vt ſicut ille pro nobis ſic
⁊ nos pro illo irriſiones ⁊ opprobria paratos eſſe li-
bēter ſufferre monſtremus. Secūdo circulus capil-
lorum: virtutem equalitatis vndiqꝫ ratiōi cōſentiē-
tem deſignat: tunc eñ temporales res bene cogitā-
tur: ſi cōueniāt ratiōi. ¶ Tertio circularis figura
fit: quia hec figura non habet principium neqꝫ finē
per quod datur intelligi ꝙ clerici ſunt miniſtri dei
qui nō habuit principiū neqꝫ habebit finē. ¶ Quar-
to hec figura nullꝫ habet angulū per quod ſignifi-
catur ꝙ clerici nō debēt habere ſortē in vita: qm̄ vbi
angulus ibi ſordes: vt dicit Bernar. ¶ Etꝙ debent
habere veritatem in doctrina: qm̄ veritas angulos

nō amat: vt dicit Hiero. ¶ Quinto: q: hꝫ figura om̄i-
um figurarum eſt pulcherrima. Unde in hac deus
celeſtes creaturas fecit ꝑ quod ſignificaꝛ ꝙ clerici
debēt habere pulchritudinē interius in mēte ⁊ exte-
rius in conuerſatōe. ¶ Sexto quia hec figura ē om-
nium ſimpliciſſima. Nam ſm̄ Auguſtinum nulla fi-
gura ex vna linea tm̄ cōſiſtit niſi ſola circularis. que
vnica linea clauditur: ꝑ qd̄ ſignificatur ꝙ clerici de-
bent habere ſimplicitatem colūbinam. Iuxta illud
Et ſimplices ſicut colūbe. vj. q. j. ex merito. ¶ Se-
ptimo corona clericos eſſe ſpāliter regnū dei, demō-
ſtrat. Ipſi nāqꝫ ſm̄ Hiero. xij. q. j. deo ſunt reges et
ſacerdotes. i. regales ſacerdotes ⁊ ſunt reges. i. ſe ⁊
alios in virtutibus regentes: ⁊ ita in deo regnuꝫ ha-
bent. ¶ Sane raſura capitis clericoꝝ fit. ſicut ait
Beda in hyſtoria anglorum in memoriam eiꝰ: quia
cum beatus petrus in antiochia predicaret: abraſe-
runt ſummitatem capitis eius in contumeliam noīs
xp̄iani ⁊ dñice paſſiōis: qd̄ quidē hodie toti clero in
honorē tradiꝛ. Fuerūt tñ q̄ dicerēt ꝙ tōſure eccleſia-
ſtice vſus a nazareis qui olī veteris legis cuſtodiūt
exortus ē. xxiiij. q. in ver. nazarei. Hi eñ prius crine
ſeruato demuo poſt magne vite cōtinētiam caput ra-
debāt: ⁊ capillos in ignem ſacrificij mittebāt: vt ꝑfe-
ctionem deuotiōis ſuo dño cōſecrarent. quoꝝ exem-
plo ab apl'is introductū eſt: vt ⁊ nazarei ac ſctī dei
crine pretonſo inouētur ꝙuis olim xp̄iani a iudeis
quaſi opprobrium nazarei vocarētur pro eo ꝙ ſalua-
tor noſter a vico quodā galilee nazarenus appella-
tus eſt. Poteſt etiam dici ꝙ vſus tonſure a lege oc-
caſionē traxit. Sacerdos nāqꝫ legis tyarā. i. pilleū
ex biſſo in modū medie ſpere i capite rex vo coronā
geſtabat. p̄s vo capitis raſa tyarā: circulus crinium
deſignat coronā ad notādum ꝙ inſtituit eos deus
genus electum in regale ſacerdotium. Rurſus lex
coronā quattuor digitoꝝ ſuꝑ menſam ⁊ deſuper au-
reolam fieri iubebat. Ceterum ad Ezechielem dñs
dicit. Sume gladiū acutū: ⁊ educ ꝑ caput tuū ⁊ bar-
bam longitudo namqꝫ capilloꝝ multitudinē ſignifi-
cat peccatorum. Hinc igitur clerici barbas ſibi rade-
re informanꝛ. Raſio nāqꝫ pilorum barbe q̄ ex ſuꝑflu-
is ſtomachi ꝓuenire dicunꝛ humoribꝫ deſignatꝙ
vitia ⁊ pctā que in nobis ſuperflua ſunt reſecare de-
bemus. Radimus enim barbas vt per innocentiam
⁊ humilitatē puri videamur: ⁊ angelis qui ſemꝑ in
iuuenili etate florent coequamur. In ieiunijs tamē
quādoqꝫ capillos creſcere permittimus: quia cogi-
tationes que ꝯtra deū nō ſunt: vt eſt eccleſiā edifica-
re: agrū colere ⁊ ſimilia que tēpore abſtinētie fieri
ſolēt ꝓhiberi nō debēt. Cōci. carthagi. ſtatuit extra
de vita ⁊ ho. cle. clerici. xxiij. di. ſi q̄d. vt clerici neqꝫ
comā nutriāt neqꝫ barbā. ¶ Ordinanꝛ aūt clerici
vt deo ſeruiāt nec de cetero ſeruiant mundo: neqꝫ
glorie mūdi. Debent ergo offerre corpora ſua hoſtiā
viuentē ſanctam deo placentē. Unde apoſtolus ad
romanos. Cōfundanꝛ oēs q̄ gl'ianꝛ in ſtulticia ſua
id eſt in gloria mundi que non eſt vera gloria: ſed
ymago glorie. Quare aūt ordinā'dis manꝰ iponaꝛ
dicet in tractatu de diacono. ¶ Ordināꝛ in q̄ttuor:

vocantur. Singulis enī ꝓuincijs preeminēt quoꝝ
autoritati ⁊ doctrine ceteri ſacerdotes ſubiecti ſūt
ſine quib⁹ nihil reliquis ep̄is agere licet. Sollicitu⸗
do enī totius ꝓuincie ip̄is cōmiſſa eſt. Unde pelagi
us papa ait. v. q. iij. ſcitote. Scitote certam eſſe ꝓ⸗
uinciam que hʒ decem aut vndecim ciuitates ⁊ vnū
regem: ⁊ totidem minores poteſtates ſub ſe: ⁊ vnuʒ
metropolitanū: aliosq̄ ſuffraganeos decē vel vnde
cim iudices ep̄os. Ad quoꝝ iudiciū oēs cauſe epi
ſcoporū reliquoꝝ ſacerdotū ac ciuitatū referantur.
Omnes aūt ſuperi⁹ deſignati ordines epiſcoporū ⁊
ſuperiorū vno eodemq̄ vocabulo epiſcopi nominā⸗
tur. Sed priuato noīe quidā vtunt̄ ꝓpter diſtictio⸗
nem poteſtatū quā ſingulariter acceperunt. Epiſco
pat⁹ vocabulū vnde dictū ſit ſub tit. de ep̄o dicetur.
Porro ſm̄ Anacletū papam. xcix. diſt. ꝓuincie. Pri⸗
mates ⁊ patriarche diuerſorū nominū: ſed eiuſdem
forme atq̄ officij ſunt. Et ideo quidā primates vſur
pant ſibi nomē patriarche vt aquilegieñ. ⁊ grādeñ.
Primatia aūt dicta eſt a primitijs couerſionis ad fi
dem. ¶ In cōcilio quoq̄ affricano eadē diſtinctio
ne prima ſtatutū eſt ne prime ſedis ep̄is princeps ſa
cerdotū aut ſummus ſacerdos aut aliquid hmōi. ſʒ
tantū prime ſedis ep̄s appellet̄. Pelagius etiā pa⸗
pa ſtatuit eadem diſtinc. nullus. vt nullus patriar⸗
chaꝝ vniuerſalitatis vocabulo vnq̄ vtatur: nec ali⸗
quis in ſuis epiſtolis vniuerſalem nominet illū q: ſi
vnus patriarcha vniuerſalis dicit̄ patriarchaꝝ no
men ceteris derogatur ⁊ ſubſtrahit̄. Ad hoc ſūmo⸗
rū pontificū preſulū atq̄ reliquoꝝ ſacerdotū īſtitu
tio in veteri teſtamēto ſumpſit exordiū ⁊ in nouo eſt
plenius cōſummata. xxj. diſt. §. j. Summi namq̄ at
q̄ minores ſacerdotes adeo ꝑ moyſen inſtituti ſunt
vt ꝑpetuus eſſet cultus tabernaculi per ſucceſſiōes
eorum a filijs iſrael. Exo. xxvij. David aūt miniſte⸗
ria dom⁹ dei ampliās ianitores inſtituit ⁊ cantores.
Salomon exorciſtas iuenit: ſicut ſub ti. de ſacerdo
te dicetur. Hec oīa eccl'ia in nouo teſtamēto imita⸗
ta eſt: vt iam dictum eſt. Habet enī ianitores quos
oſtiarios appellam⁹. ꝓ cātoribus vero lectores ſimil̄
⁊ cantores inſtituit. Exorciſtas ēt noīe ⁊ officio anti
quo manēte recepit ꝓ filijs aaron. Oēs infra ſūmū
pontificē ſacerdotiū adminiſtrantes cōſecrati ſunt
inter quos quedā diſcretio eſt exorta vt alij appellē
tur ſimpliciter ſacerdotes: alij archipreſbyteri: alij
ep̄i: alij archiep̄i ſeu metropolite: alij primates: alij
patriarche: alij ſummi pōtifices vt ꝓmiſſum eſt. que
diſcretio maxime a gētilibus introducta eſt qui ſu⸗
os flamines alios ſimpliciter flamines: alios archi
flamines: alios ꝓthoflamines. i. primates appella⸗
bant̄: hi in capite pileū habebāt in quo erat breuis
virga qua a carnib⁹ ſacrificioꝝ aues arcebāt. Pileū
aūt ipm̄ deſuꝑ aliquid lane habebat q̄ cū per eſtuʒ
ferre nō poſſent filuʒ tm̄ in capite ferre ceperūt. vn̄
a filo quo vtebant̄ flamines dicti ſunt quaſi filami⸗
nes. Uerū feſtiuis dieb⁹ filo depoſito pro ſacerdotij
eminētia pileū imponebāt. Maioꝝ quoq̄ ⁊ minorū
ſacerdotū diſcretio in nouo teſtamēto ab ipſo chri⸗
ſto ſumpſit exordiū qui apoſtolos ꝓ maiorib⁹: diſci⸗
pulos ꝓ minoribus ſacerdotib⁹ inſtituit. Petruʒ ve
ro in ſummū ſacerdotē elegit. Apoſtoli etiā eandem
formā ſecuti in ſingulis ciuitatibus epiſcopos ⁊ pre
ſbyteros ordinauerūt ꝓut ſub ti. de ſacerdote dice⸗
tur. Leuitas vero ab apoſtolis legim⁹ ordinatos vn̄
Cyprianus ait. xciij. di. dn̄s. Meminiſſe debent dia
coni qm̄ ep̄os ⁊ ꝓpoſitos dn̄s elegit. Diaconos aūt
poſt aſcenſuʒ dn̄i in celū apoſtoli ſibi ꝯſtituerūt ſub
diaconos ⁊ accolitos tp̄e ꝓcedente eccl'ia ſibi cōſti⸗
tuit. Et ſic canon clemētis pape teſtatur. lxxx. diſ.
quibus beatus Petrus ep̄os primates vel patriar⸗
chas in illis ciuitatibus poni p̄cepit: in quibus oliʒ
apud ethnicos ſiue gētiles erāt flamines eoꝝ atq̄
prime legiſdoctores. In quibus vero oliʒ apud eos
erant eoꝝ archiflamines: quos minores reputabāt
q̄ dictos primates eoꝝ archiep̄os inſtitui p̄cepit: ⁊
in ſingulis reliquis ciuitatib⁹ ſingulos ep̄os. Ana⸗
cletus quoq̄ papa ea. diſt. epiſcopi. inſtituit preſby⸗
teros per caſtella ⁊ villas poni ⁊ ordiari. Ceteruʒ in
leui. legit̄ voce ſuperna ad Moyſen dictū eē. Loq̄⸗
re ad aaron homo de ſemine tuo ꝑ familias qui ha
buerit maculā nō offerat pāes deo ſuo nec accedat
ad miniſteriuʒ eius ſi cecus fuerit: ſi claudus: ſi par
uo vel grandi vel torto naſo: ſi fracto pede: ſi manc⁹
ſi gibb⁹: ſi lippus: ſi albuginem habēs in oculo: ſi iu
gem ſcabiem: ſi impetiginem in corpore: ſi pondero⸗
ſus: ſi languidus: q: indignum eſt dare deo q̄d dedi
gnatur homo. lxxj. diſt. hinc eniʒ. ⁊ c. ſequēti. in quo
inſtruit̄ quales a clericatu ſint repellēdi. Dicuntur
aūt clerici a cleros grece q̄d eſt ſors ſeu hr̄ditas la⸗
tine quaſi ſint de ſorte dn̄i: vel quaſi dominus eorū
ſit. Iuxta illud prophete. Dominus pars heredita⸗
tis mee ⁊c̄. xij. q. j. clericus. ⁊ c. qui. extra de prebē.
cum ſm̄. Ex quo patet q̄ nihil extra deū habere de⸗
bent: ſed ſolum decimas primitias ⁊ oblatiōes que
ſunt hereditates domini accipiat ſiue quaſi ſint ſor
te electi. In veteri namq̄ teſtamēto ⁊ apud gētiles
⁊ clerici ⁊ ſacerdotes ſorte ⁊ liberis eligebātur ⁊ in
nouo teſtamēto Mathias ſorte electus eſt. Prim⁹
autem clericus factus eſt petrus. Igin⁹ papa deci
mus a beato Petro compoſuit clerum. ⁊ diſtribuit
gradus. Circa coronaʒ clericorum tria attendenda
ſunt ſcilicet capitis abraſio. capillorum detrūcatio
⁊ forme circulatio. Ad capitis abraſionē tria ſequū⸗
tur. ſcilicet mundicie cōſeruatio deformatio ⁊ denu
datio. Mūdicie cōſeruatio: quia ex capillis ſordes
in capite aggregantur. Deformatio: quia capilli ad
ornatum ſunt: ſignificat ergo tonſura mundaʒ ⁊ nō
formabilem vitam. i. q̄ clerici debēt habere mundi⸗
ciam mentis interius ⁊ non formabilem vitam. i. nō
exquiſitum habitum exterius ſm̄ Dionyſium in ec⸗
cleſiaſtica hierarchia. Raſura quoq̄ ⁊ tōſura capil
lorum eſt depoſitio omnium temporaliū. Clerici enī
victu ⁊ veſtitu cōtenti omnia cōia habere debēt. q.
j. clericus. ⁊ c. dilectiſſimus. Unde ꝯtra aplm̄ comā
non nutriant: ſed caput deſuper in modum ſpere ra
dant. xxiij. diſtin. prohibite. Denudatio autem ſupe
rioris partis capitis nulluʒ debere eſſe mediū inter
nos et deum demonſtrat. vt reuelata facie gloriam

dñi libere cõtemplentur. ¶ Rurſus radimus caput
relictis inferius in modum corone capillis: q: caput
mẽtem ſignat: capilli vͦ ſeculares cogitatiões. Si
cut ergo caput mundaẜ ſuperius a capillis ita mẽs
noſtra dum ſuperiora. i. celeſtia cogitat a ſecularibꝰ
cogitatiõibus mũdari dꝫ ſed pars inferior capillos
habꝫ: quia nõ eſt ꝓhibitum aliquãdo de ſeculari
bus cogitare ſine quibus vita pñs duci nõ põt. j.
q. j. ſi q̃s obiecerit. ¶ Circa detrũcatiõem capilloꝝ
notãdum eſt ꝙ illa ſignificat ꝙ clerici oẽs ſuꝑfluas
cogitatões debẽt a mẽte abſcindere. ¶ Abtõſo igi
tur capite ⁊ patẽtibus auribus incedere debẽt ne
capilli creſcendo aures operiãt ⁊ oculos impediant.
xxiij. di. nõ liceat. qm̃ ꝓuidẽdum eſt ne ſeculares
cogitatiões aures ⁊ mẽtis oculos impediẽdo nos
ad ſecularia trahãt: vnde capillos ſuꝑ aures tondea
mus vt quinqꝫ capitis ſenſus expeditos ad dei ſuui
tium habeamus. ¶ Bene igitur ad ezechielem dici
tur. xliij. c. Sacerdotes caput ſuum nõ radãt neqꝫ
comã nutriãt ſed tõdentes attõdeant capita ſua.
Siquidem vt ait Greg. in paſto. lib. ij. c. xviij. Ca
pilli in capite exteriores ſunt cogitatiões in mente
qui dum ſuꝑ cerebrum inſenſibiliter oriunẜ curas vi
te preſentis exprimũt q̃ q: ex negligẽti ſenſu impor
tune aliq̃n ꝓdeũt: quaſi nõ nobis ſentiẽtibus proce
dunt. Quia ergo ſacerdotes qui ſunt ſacri fideliũ
duces ſollicitudines exteriores habere pñt. nec tñ
eis vehemẽter incũbere debẽt: recte caput radere ⁊
comã ꝓhibenẜ nutrire: vt cogitatiões cordis de vi
ta ſubditoꝝ nec a ſe funditus amputent: nec rurſus
ad creſcẽdũ nimis relaxẽt. Et bñ ſubdiẜ. Tõdẽtes
attondeãt capita ſua vt videlꝫ cure temporalis ſol
licitudines ⁊ q̃tum neceſſe eſt ꝓuideãt: ⁊ tamẽ re
ſcindantur citius ne immoderatius excreſcant. Dũ
ergo per adminiſtrationem exteriorum prouidẽtia
corporum vita protegitur: ⁊ rurſum per moderatã
cordis intentionem nõ impeditur. capilli in capite
ſacerdotis reſeruantur: vt cutem cooperiant: ⁊ reſe
cantur ne oculos claudãt. ¶ Circa forme circula
tionem ſeu coronam ſciendum eſt ꝙ fit propter mul
ta. Primo in ſignum ꝙ chriſtus rex noſter ſeipſum
in ara crucis oblaturus ſpineam coronam portauit
Unde ⁊ nos qui per eandem paſſionem ſaluari deſi
deramus dominice paſſionis ſignum id eſt formã
ſpinee corone: quam ipſe vt ſpinas peccatorum no
ſtrorum auferret in paſſione portauit in capite in ṽ
ticibus noſtris portamus: vt ſicut ille pro nobis ſic
⁊ nos pro illo irriſiones ⁊ opprobria paratos eſſe li
bẽter ſufferre monſtremus. Secũdo circulus capil
lorum: virtutem equalitatis vndiqꝫ ratiõi cõſentiẽ
tem deſignat: tunc em̃ temporales res bene cogitã
tur: ſi cõueniãt ratiõi. ¶ Tertio circularis figura
fit: quia hec figura non habet principium neqꝫ finẽ
per quod datur intelligi ꝙ clerici ſunt miniſtri dei
qui nõ habuit principiũ neqꝫ habebit finẽ. ¶ Quar
to hec figura nullã habet angulũ per quod ſignifi
catur ꝙ clerici nõ debẽt habere ſordẽ in vita: qm̃ vbi
angulus ibi ſordes: vt dicit Bernar. ¶ Etiam debent
habere veritatem in doctrina: qm̃ veritas angulos

nõ amat: vt dicit Hiero. ¶ Quinto: q: hͣ figura om
nium figurarum eſt pulcherrima. Unde in hac deus
celeſtes creaturas fecit ꝑ quod ſignificaẜ ꝙ clerici
debẽt habere pulchritudinẽ interius in mẽte ⁊ exte
rius in conuerſatõe. ¶ Sexto quia hec figura ẽ om
nium ſimpliciſſima. Nam ſm̃ Auguſtinum nulla fi
gura ex vna linea tm̃ cõſiſtit niſi ſola circularis. que
vnica linea clauditur: ꝑ qͦd ſignificatur ꝙ clerici de
bent habere ſimplicitatem colũbinam. Iuxta illud
Et ſimplices ſicut colũbe. vj. q. j. ex merito. ¶ Se
ptimo corona clericos eſſe ſpãliter regnũ dei demõ
ſtrat. Ipſi nãqꝫ ſm̃ Hiero. xij. q. j. deo ſunt reges et
ſacerdotes. i. regales ſacerdotes ⁊ ſunt reges. i. ſe ⁊
alios in virtutibus regentes: ⁊ ita in deo regnũ ha
bent. ¶ Sane raſura capitis clericorũ fit. ſicut ait
Beda in hyſtoria anglorum in memoriam eiꝰ: quia
cum beatus petrus in antiochia predicaret: abraſe
runt ſummitatem capitis eius in contumeliam noĩs
xp̃iani ⁊ dñice paſſiõis: qͦd quidẽ hodie toti clero in
honorẽ tradiẜ. Fuerũt tñ q̃ dicerẽt ꝙ tõſure eccl'ia
ſtice vſus a nazareis qui olim veteris legis cuſtodiũt
exortus ẽ. xxiiij. q. in ver. nazarei. Hi eñ prius crine
ſeruato demũ poſt magne vite cõtinẽtiam caput ra
debãt: ⁊ capillos in ignem ſacrificij mittebãt: vt ꝑfe
ctionem deuotiõis ſuo dño cõſecrarent. quoꝝ exem
plo ab apl'is introductũ eſt: vt ⁊ nazarei ac ſcti dei
crine precõſo inducerẽtur q̃uis olim xp̃iani a iudeis
quaſi opprobrium nazarei vocarẽtur pro eo ꝙ ſalua
tor noſter a vico quodã galilee nazarenus appella
tus eſt. Poteſt etiam dici ꝙ vſus tonſure a lege oc
caſionẽ traxit. Sacerdos nãqꝫ legis tyarã. i. pilleũ
ex biſſo in modũ medie ſpere ĩ capite ret vͦ coronã
geſtabat. pͦs vͦ capitis raſa tyarã: circulus crinium
deſignat coronã ad notãdum ꝙ inſtituit eos deus
genus electum in regale ſacerdotium. Rurſus lex
coronã quattuor digitoꝝ ſuꝑ menſam ⁊ deſuper au
reolam fieri iubebat. Ceterum ad Ezechielem dñs
dicit. Sume gladiũ acutũ: ⁊ duc ꝑ caput tuũ ⁊ bar
bam longitudo namqꝫ capilloꝝ multitudinẽ ſignifi
cat peccatorum. Hinc igitur clerici barbas ſibi rade
re informanẜ. Raſio nãqꝫ pilorum barbe q̃ ex ſuꝑflu
is ſtomachi ꝓuenire dicunẜ humoribꝫ deſignat ꝙ
vitia ⁊ pctã que in nobis ſuperflua ſunt reſecare de
bemus. Radimus enim barbas vt per innocentiam
⁊ humilitatẽ puri videamur: ⁊ angelis qui ſemꝑ in
iuuenili etate florent coequamur. In ieiunijs tamẽ
quãdoqꝫ capillos creſcere permittimus: quia cogi
tationes que ꝯtra deũ nõ ſunt: vt eſt eccleſiã edifica
re: agrũ colere ⁊ ſimilia que tẽpore abſtinẽtie fieri
ſolẽt ꝓhiberi nõ debẽt. Cõci. carthagi. ſtatuit extra
de vita ⁊ ho. cle. clerici. xxiij. di. ſi q̃s. vt clerici neqꝫ
comã nutriãt neqꝫ barbã. ¶ Ordinanẜ aũt clerici
vt deo ſeruiãt nec de cetero ſeruiant mundo: neqꝫ
glorie mũdi. Debent ergo offerre corpora ſua hoſtiã
viuentẽ ſanctam deo placentẽ. Unde apoſtolus ad
romanos. Cõfundanẜ oẽs q̃ gl'ianẜ in ſtulticia ſua
id eſt in gloria mundi que non eſt vera gloria: ſed
ymago glorie. Quare aũt ordinãdis manus ĩponaẜ
diceẜ in tractatu de diacono. ¶ Ordinãẜ in q̃ttuor

tempoꝛibus:ideo q: ſacerdotes ⁊ alij clerici locũ in eccl'ia obtinẽt quẽ leuite in pplo iſrl' obtinuerũt q̃s ſicut in libꝛo numeroꝝ legiť. dñs p pmogenitis rece- pit ⁊ eos in egypto dũ pmogenita egyptioꝝ iterfice rẽt cuſtodiuit: pmogenita vo q̃ſi q̃dã pmitie ſũt. Un̄ q̃ſi pmitias dño offerim⁹ cũ aliq̃s ad ſacros ordineſ ꝯſecram⁹. Conueniẽs igiť eſt: vt in pmitijs tẽpoꝝ. ſ. i q̃ttuoꝛ tpibus pmitias hoim offeramus. Rurſus iõ in quattuoꝛ tpibus vt quattuoꝛ virtutibus exoꝛnen tur: ⁊ ſub quattuoꝛ euangelijs ſeruire xp̄o ⁊ eccleſie moneanť. In vere vt virtutibus floꝛeant. In eſtate vt fructus afferãt. In autũno vt fruct⁹ bonoꝝ ope- rũ metãt. In hyeme vt collectos ꝯſeruẽt in hoꝛreo vt eis fruanť in dño. Et vide in ſexta parte ſub ſabba- to poſt dñicã. xvij. Ideo autẽ potius in ſabbatis q̃t tuoꝛ tẽpoꝝ q̃ in quartis vel ſextis ferijs fiunt oꝛdi nationes q: illa dies ſpirituiſancto ꝯſecrata eſt cui⁹ dona in oꝛdinibus recipiunť: pceptũ eñ eſt a pꝛioꝛi populo ſabbatũ celebꝛare ad hoc vt eſſet figura ſan ctificatõis ſpũſſcti. Un̄ Exo. xvj. c. Requies ſabba- ti ſanctificata eſt dño. Et iteꝝ. Cuſtodite ſabbatũ meum ſanctũ eſt eñ mihi. q: erit ſignũ inter me ⁊ vos in generationibus veſtris. Exo. xxxj. ⁊ xxxv. c. Pꝛe terea nunq̃ legimus in geneſi ſanctificationẽ fieri per omnes pꝛioꝛes dies. ſed de ſabbato ſolũ dictũ ẽ Sanctificauit deus diem ſabbati. fiunt ẽt ſabbato in ſignum q̃ oꝛdinandi debẽt habere ſabbatũ pec- catoꝛis. vt tandem tranſeãt ad ſabbatũ eternitatis Oꝛdinatio aũt q̃ fit in ſabbato ſequentis diei eſt: fi gurat eñ ſacerdotes oꝛdinatos eſſe miniſtros diuer ſoꝝ: dominicoꝝ ſacramẽtoꝝ. Ideoq̃ fit hoꝛa nona q: iam illud tempus ad dominicũ diẽ. ſ. reſurrectio- nis intelligiť pertinere. lxxv. diſt. quia partibus. ex tra de tempo. oꝛ. litteras. Oꝛdinãdi eñ ad xp̄i ſimili tudinem ſabbato reſurrexiſſe intelliguntur. Congrue igiť in hac die. ſ. dominica celebꝛanť miniſteria ſa- cerdotalium benedictionum in qua ſunt collata ca- riſmata gratiaꝝ. in ea eñ dominus reſurrexit. in ea apl'is inſufflauit ſpiritũſctũm dicẽs. Accipite ſpm̄ ſanctũ quoꝝ re. pec. re. eis. In hac pꝛemiſſus ſpiri- tuſſanctus aduenit. Recte ergo ad eam benedictio nes ſacerdotales dirigimus. vt cum apoſtolis hyla riter cantare poſſimus. Ueni ſancte ſpũs reple tuoꝝ coꝛda fidelium. ſcꝫ oꝛdinatoꝝ. Fiunt etiam oꝛdina- tiones in ſabbato medie ebdomade quadrageſime qua cantatur. Sitiẽtes. lxxv. diſt. c. fi. lxxiij. c. pꝛin cipali. xvj. q. i. in parrochijs. ⁊ ẽt in ſabbato ſancto. Uerũtamen vſq̃ ad tempoꝛa Simplicij pape. roma ni pontifices dicunť ſemper in decembꝛi oꝛdines ce lebꝛaſſe. vt diceť in. vi. parte ſub ſabbato poſt. xvij. dñicam. Unde ⁊ tunc officia plena inueniũtur qđ in alijs nõ cõtingit. In ſabbato vo ante penthe. oꝛdi nes ſacri nõ conferunť: q: in ſequẽti tunc ſeptimana recepta ſpirituſſancti gr̃a celebꝛanť. Solus autem romanus pontifex poteſt ſubdyaconos facere i die bus dominicis. extra de tempo. oꝛdi. c. j. Alij pꝛelati poſſunt in diebus dñicis ſolum minoꝛes cõferre vir gines cõſecrare. Si autem vꝛgẽte neceſſitate i die dñica oꝛdinatio fiat. q: foꝛte perfici nõ potuit in ſab bato. debet hoc fieri ieiunio continuato: tã ab oꝛdi nãdo q̃ ab oꝛdinato ⁊c. q: tũc propter cõtinuationeꝫ ieiunij fingiť vna dies. extra de temp. oꝛdi. litteris lxxv. diſt. qđ patribus. ⁊ c. ſequen. ¶ Ceterum in q̃ buſdam locis habẽtes feſta ſuaꝝ eccleſiaꝝ in ſab- batis quattuoꝛ tempoꝝ transferre dicunť ieiunium in pꝛecedẽtẽ ſeptimanã ob honoꝛẽ ſuaꝝ feſtiuitatũ ſed dicimus nec hoc eis licere. nec tunc poſſe oꝛdi- nes celabꝛari. Melius igitur eẽt feſtiuitates ipſas trãſferri. de hoc diceť in. vj. parte ſub quarta feria tertie ebdomade aduẽtus. Qua die ⁊ hoꝛa fiat epi ſcopoꝝ cõſecratio ſub tit. de epi. diceť. ¶ Illud ẽt cõſiderãdũ eſt q̃ ſacerdotes dyaconi tãtũ noianť ab apoſtolo in epiſtola: eo q̃ ipſi pꝛecipue in mini- ſterio altaris neceſſarij ſũt. Ceteri vero oꝛdies poſt ea adiecti ſunt p vtilitate miniſterij q: propter mul titudinem credentiũ rite p illos nõ poterat adiple- ri. Unde ſm Ambꝛo. illoꝝ oꝛdinatio pꝛecipue circa altaria celebꝛať: ⁊ pꝛo eis epiſcopus ante altare p ſternitur. Alij vo nequaq̃ ad altare oꝛdinanť: eo q̃ nec ad altaris miniſteria ſtatuũtur ſed alia officia implent ſiue cantãdo ſiue legendo ſiue alia ſeruitia faciẽdo: oẽs tñ querũt faciẽ pꝛelati. i. pꝛeſentiã do- mini vt valeant in pꝛimogenitis hereditare ad iſtar Jacob qui ſibi fratris pꝛimogenita vendicauit. Et attende q̃ in quibuſdam eccleſijs immediate poſt collationẽ cuiuſlibet oꝛdinis cantať reſponſoꝛium vel tractus: put apparet in libꝛo põtificali per nos edito: ⁊ hñ ad notandum q̃ oꝛdinati in lectione iã lecta inſtructi ad ſollicitudinẽ ⁊ laboꝛẽ q̃ per reſpõ- ſoꝛium ⁊ tractũ ſignificanť vocanť. Quia vo de vir- ginũ cõſecratõe mẽtio facta eſt: vidẽdum eſt pmo quibus diebus benedicanť. Scđo quid ſignificent que in eaꝝ benedictõe agũtur. Benedicũtur autẽ in dñicis diebus ⁊ in diebus epyphaniaꝝ ⁊ in albis paſchalib⁹ ⁊ in feſtis apoſtoloꝝ vt ſpirituſſctũs ſup eas ſimplices vt colũbas deſcẽdere videať: ⁊ vt p apoſtolos qui moꝛẽ virginitatis eccleſie pꝛius tra- diderũt q̃ſi per paranymphos ſpõſe dño cõſecrenť ¶ Sequitur videre quid ſignificent que in earũ be nedictione agũtur: ⁊ licꝫ omnis anima deo deſpõſeť p fidem. Unde Oſee. ij. Sponſabo te mihi in fide. virgines tamẽ ſpecialius xp̄o deſponſari dicuntur q: eaꝝ caro carni xp̄i familiarius ſe ꝯfoꝛmat: p eo q̃ illa ſicut nec caro chꝛiſti coꝛruptionem ſenſit. Et inde eſt q̃ virgines ſequunť agnum quocunq̃ ierit Apoca. xiiij. Sane virgines benedicende ſub papi lione vel aliquo alio loco ſtant incluſe que archipꝛeſ bytero vel alio ante euangelium alta voce cantãte. Pꝛudentes virgines ⁊c. cum cereis ardentibus in manibus nudis capitibus exeunt obuiam epiſco- po ⁊ eccleſiam ingrediuntur. Siquidem cereos ac cenſos ferunt in manibus. Iuxta illud Luce. xij. Sint lumbi vſtri pꝛecincti: ⁊ lucerne ardentes in manibus veſtris: vt oſtendant ſe imitari pꝛuden- tes virgines que oꝛnauerunt lampades ſuas ⁊ exie runt obuiam ſponſo. ſponſus nãq̃ earuꝫ ẽ chꝛiſtus quẽ põtifex eĩ vicarius repꝛeſentat. Lucernas qui dem ardẽtes in manibus tenere eſt per bona opera

exemplum proximis monſtrare. Juxta illud. Luce
xxv. Luceat lux veſtra coram hominibus vt videāt
opera veſtra bona ⁊c̄. Egreſſus vero earū de papi
lione ⁊ ingreſſus in eccleſiam deſignat ꝙ per ſuſcipi
endam benedictionē ⁊ a chriſto deſponſationem de
ergaſtulo ⁊ erumnis ac tenebris preſentis vite fal
lacijs ad celeſtis regni libertatē gaudiū ac claritatē
⁊ ad superni regis thalamū traſducuntur. Unde in
canticis. Ueni electa mea ⁊ ponā in te thronū meū.
Nudis capitib' obuiam veniunt: ⁊ pontifex cantan
do dicit illis. Uenite. ⁊ ipſe cantādo ſimiliter reſpō
dent: ⁊ tunc ſequitur ad repreſentandū qd in canti
cis legit. Surge amica mea ſponſa mea oſtēde mi
hi faciē tuā ⁊ ſonet vox tua in aurib' meis. ¶ Rur
ſus denudatio capitū depoſitionem ⁊ abrenūciatio
nem mūdanoꝝ ꝯgrue deſignat. Nudato etiā capite
eccleſiā ingrediunt. ad notandū ꝙ velut formoſe ⁊
ſpōſo placide in ipſius ſponſi tabernaculū introdu
cunt. Juxta illud in canticis, Nigra ſum ſed formo
ſa: ⁊ introduxit me rex in tabernaculū ſuū. Ter au
tem dicitur eis: venite. ad notandū ꝙ ad hoc tripli
citer debēt venire. ſ. ꝑ abdicationē ꝓprietatis. ꝑ vo
tum caſtitatis ⁊ per ſponſionē obedientie. Debent
quidem venire. Primo per abdicationem proprieta
tis de cōuerſatione mundana. de egyptiaca. de car
cere: de laqueis: ⁊ de retibus: vnde pš. Cadent in
retiaculo eius peccatores. Et Sapi. xiiij. Creature
dei facte ſunt in tentationem anime hominum et in
muſcipulaꝫ pedibus inſipiētium. Secundo debent
venire per votum caſtitatis delectatione carnali. et
de immūdicia ⁊ de loco torito de quo ſi quid anima
ſumit ⁊ per penitentiam non reijcit moritur morte
eterna. Tertio per ſponſionē obedientie de propria
volūtate ſicut de corruptione ⁊ de clibano accēſo. et
de babylonica fornace: ⁊ ideo cum pueris qui erant
in fornace illa dicūt. Et nūc ſequimur in toto corde
⁊ timemus te: ⁊ querim' faciem tuā. Danielis ter
tio parū ante pſal. Benedic. de quolibet autem iſto
rum exeundū eſt in firmo cordis propoſito ſolennio
ri voto ⁊ totius vite perſeuerātia. Et he ſunt quaſi
tres diete. Exo. tertio. Uiam trium dierum ibimus
in ſolitudine. Quas tres dietas premiſſe tres vaca
tiones tripliciter facte deſignāt. Quia vero poſt ſu
ſceptum tam laudabile propoſitum reſtant inſidie ⁊
tētationes demonū atq acerrima contra mundū
carnem ⁊ demones certamina. et inſuper regularis
obſeruātie difficultas. que muliebris infirmitas ſuf
ficiēter per ſe ſuſtinere non poſſet: ideo diuinum au
xiliū ⁊ ſanctoꝝ ſuffragia per letaniam que ſubijcit
implorant. Conſequenter deponunt veſtes veteres
⁊ induunt nouas bn̄dictas: ad notandum ꝙ in hoc
propoſito vetus homo exuit. ⁊ nouus induitur qui
ſicut legit Ephe. iiij. Creat' eſt in iuſticia ⁊ ſanctita
te veritatis. ⁊ debēt eſſe veſtes munde ⁊ candide ad
ſignificandum ꝙ quia dei filio deſpōſantur. debent
decetero ſe mundas ⁊ ſanctas abſq macula preſer
uare vel conſeruare. Juxta illud apoſtoli. Deſpōdi
enīꝫ vos vni viro virginē caſtā exhibere xp̄o. hec eti
cādo: ſeu mūdicia veſtis oſtēdit. Un̄ eccleſiaſtes. ix. c.

Omni tempore veſtimenta tua ſint candida ⁊ hoc eſt
ſumptum a beata Cecilia que exterius veſte fulge
bat intus caſtitate nitebat. ⁊ ab angelis qui in chri
ſti reſurrectiōe viſi ſunt in veſtibus albis. Uel ſi ſit
niger habitus ſignificat carnis mortificationeꝫ: q:
enim xp̄s ſponſus ſuus mortuus eſt pro ipſis debēt
⁊ ipſe commori pro illo. Unde Gal. v. Qui xp̄i ſūt car
nem ſuam crucifixerūt cum vitijs ⁊ concupiſcentijs
Et roma. vj. Si complātati facti ſumus ſimilitudi
ne mortis chriſti ſimul ⁊ reſurrectiōis erimus. Rur
ſus nigredo habitus eſt contemptus virilis ample
xus. ¶ Subſequenter indute veſtibus benedictis
verſus ep̄m veniūt quaſi ipſo actu dicant. Regnum
mūdi ⁊ oēm ornatum ſeculi contempſimus propter
amoreꝫ domini noſtri ieſu chriſti ⁊c̄. ¶ Uela quoq
ſcapulas ⁊ pectas depēdētia ex inſtitutiōe Sothe
ris pape cum ſigno crucis earuꝫ capitibus imponū
tur. Primo ad ſignificandum ꝙ pro chriſto debent
mundum humiliter corde ⁊ opere cōtēnere ⁊ ſenſus
velare ac memoria paſſiōis chriſti munire ne ad mū
dana laſciuiendo hereant. vel illa ad illarum ſenſus
intrent. Juxta illud Gal. v. Mihi mundus crucifi
xus eſt ⁊ ego mundo. Secundo velant: quia nō ſūt
ymago dei. xxxiij. q. v. mulierem. Tertio vt oſtendā
tur ſubiecte. Quarto vt illicite cūctis viris appare
ant. Quinto ne ſpecies eaꝝ occaſio inſpectorib' ſit
peccandi: quia pſal. ait. Domine delectaſti me in fa
ctura tua ⁊ creature dei facte ſunt in tētationeꝫ vt
premiſſum eſt. Uelum ergo eſt ſignum pudoris ⁊ fu
turi honoris. ¶ Deinde q: xp̄o deſpōſantur qui eſt
alpha ⁊ o. i. principiuꝫ ⁊ finis: ideo dat eis annulus
qui eſt rotund' principio ⁊ fine carēs. Et ponitur i
quarto digito ex quo vena quedā ſanguinis ad cor
protēditur vt ſciat ſe ſponſum ſuum xp̄o toto corde
debere diligere ⁊ eiinſeparabiliter adherere. ¶ Po
ſtremo vero, corone capitibus eaꝝ imponuntur. Ju
xta illud in canticis. Ueni ſponſa xp̄i ⁊ accipe coro
nā ⁊c̄. ad notandū ꝙ quando virgo per cōſecratio
nem ſummo regi deſpōſatur regina efficitur. id eſt
ſe ⁊ alios in virtutibus regēs. Unde prouer. primo. Ut
addatur gratia capiti tuo ⁊ torques collo tuo. In
q̄ coronatione pontifex cantat illud canticū leticie.
Ueni electa mea ⁊c̄. tāq̄ celeſtis ſpōſi paranymph'
Et hinc eſt ꝙ illaꝝ amici ⁊ conſanguinei in hac cō
ſecratione letant. Leo papa prim' inſtituit in conci
lio calcedoñ. quod ipſe celebrauit ſolas virgines de
bere velari. Quia vero in p̄miſſis de velo mētio fa
cta eſt: ideo notādum eſt ꝙ velum aliud eſt conuer
ſionis aliud cōſecrationis: aliud profeſſionis aliud
ordinationis aliud prelatiōis. Uelum conuerſionis
aliqua de ſeculari vita ad religionem tranſiens aſſu
mit: ⁊ tunc ſi per ānum inter velatas ſteterit vlteri'
exire nō poterit. extra. de regu. vidua. ⁊. c. ſtatuim'.
Uelum conſecrationis a ſolis ep̄is ſolis virginibus
⁊ ſolum in feſtiuis ⁊ dominicis diebus datur. Urgē
te tamē neceſſitate ſicut ⁊ baptiſmus, omni die dari
poſſet. xx. q. j. deuotis. non datur etiā niſi in. xxv. an
no illud recipiētis niſi forte diſpenſatiue. lxxvj. di.
placuit. Uelum autēꝫ profeſſionis ſuſcipitur a virgi

ne qñ continentiam pfitetur: non tñ ante .xij. annū ca. q. j. ⁊. q. ij. puella. qñ nec ante illud tpˢ bñdicit̃ extra de regu. cū virum. Datur velum hmōi cum be nedictiōe ſolēni ⁊ cū letania. extra. eo. ex pte. Hoc velum nullus epūs dat viduis vel corruptis: vt in. c. deuotis. in fi. ſed ipſamet de altari vt quidā dicūt aſſumit. xxviij. q. j. viduas. extra de regu. virū. ſane virgo ⁊ non vidua: ideo ab epō velat̃: q: virgo in hac deſponſatione typum gerit eccl'ie que pura et virgo vni nupſit viro. i. chriſto. Et in ſignum huius rei velatur ab epō: q: a chriſto recipit̃ in ꝯiugium. In cuius pſonam dictum eſt anulo ſuo ſubarrauit me dñs. Sed vidua non gerit in tali facto typum ecc le ſicut virgo: cum non ſit integra mente ⁊ cor pore ſicut illa. Unde non ſic ꝯiungit̃ chriſto vt repre ſentet eccl'ie ꝯiunctionē quare nō velat̃. Preterea ſacerdos ꝓhibet̃ ſecundis nuptijs intereſſe: ⁊ ſup ſcdō nubentes benedictionem infundere. extra de ſecun. nup. c. j. prout dictum eſt in pma pte ſub tit. de ſacramentis. ſed hec vidua quaſi ſcdō nubit pri mo homini poſtea in pfeſſione chriſto. ideoq; ei qñ celebranti ſecundas nuptias non porrigit̃ velū cō ſecrationis nec etiam pfeſſionis: ſ; ipſa illud ſuſci pit de altari. Aiunt tñ quidam ꝙ l; non ab epō. pōt tamen a ſacerdote velo pfeſſionis vel cōuerſionis velari. extra de regu. vidua. xx. q. j. deuotum. extra qd̕ metus cau. c. j. a quo ſeu a cuius miniſterio ha bitum ſeu veſtem religioſam aſſumit. xx. q. j. vidua extra qui cle. vel vo. ꝯſuluit. In libro tñ pontificali ſm ordinem romanum habet̃ benedictio vidue cō tinentiam pfitentis ⁊ veli eius. Nā ⁊ dñs ſarepta nam viduam per helyam ꝓphetam conſolatus eſt. Et vidimus in vrbe epm hoſtieñ. inter virgines be nedicere duas viduas moniales. Velum ordinatio nis olim diaconiſſe in quadrageſimo anno dabat̃: vt poſſet legere euangelium in nocturnis. xxj. q. j. ſanctimoniales. xxvij. q. j. diaconiſſam. in concilio tamen laudiceñ. xxxij. diſt. c. fi. ſtatutum eſt vt mu lieres que apud grecos preſbytere appellant̃: apd̕ nos v̓o vidue aut ſeniores vniuire: aut matricurie appellant̃. in eccl'ia tanq̃ ordinatas ꝯſtitui non de bere. Velum prelatiōis olim abbatiſſis in quadra geſimo anno dabat̃. xx. q. ij. iuuenculas. xxxj. q. j. quo modo. ¶ Illud autem ſciendū eſt ꝙ ſacroſan cta mater eccl'ia gradus et ordines h; diſtinctos. Et romanus pontifex celebriter miſſarum ſolēnia agens ſex habens ſecum ordines clericoꝝ. ſ. epōs: preſbyteros: diaconos: ſubdiaconos: accolitos: et cantores ipſo numeri ſacramento ꝑfectionē hmōi officij manifeſtans. Senarius nāq; numerus per fectus eſt: vt in proemio tertie partis dicetur. Sed ſex ordines miniſtroꝝ fuiſſe in veteri legimus teſta mento. videlicet pontifices: ſacerdotes: leuitas: nathineos: ianitores: ⁊ pſallentes: quos ex maiori parte diſtinxit. Artaxerxes in epiſtola quā Eſdre ſcribe dixerit dicens. Notum facimus de ſacerdo tibus vniuerſis ⁊ leuitis cantoribus ⁊ ianitoribus ⁊ nathineis ⁊ miniſtris domus dei vt eis vectigal tri butum ⁊ annona nullatenus imponatur. Ordines v̓o eccleſiaſticos Silueſter papa enumerat. xxiij. diſt. a ſubdiacono. ⁊. ij. q. vij. clericus dicens. ponti fici preſbyter: pſbytero diaconus: diacono ſubdia con': ſubdiacono accolitus: accolito exorciſta: exor ciſte lector: lectori oſtiarius: oſtiario abbas: abbati monachus in omni loco obſequium repreſentent. Beatus quoq; Iſidorus. xxj. diſt. cleros. ita dicit generaliter clerici nuncupant̃ omnes qui in eccl'ia chriſto deſeruiunt: quoꝝ gradus ⁊ nomina ſunt hec oſtiarius: pſalmiſta: lector: exorciſta ⁊c̄. mentionem eūi faciens poſt alia de cantore. Et hi oēs gaudēt de priuilegio clericali. Veruntamen quidam perfidi heretici ſacramentū ordinis ꝯdēnantes falſo men tiuntur ꝙ eccleſia chriſti non habebat pſonas q̈s exorciſtas: ceroferarios: lectores vel ſubdiaconos appellaret: ſed ſolum exorciſtas demonum que ad uerſabant̃ Paulo nec ea que chriſtus fecit vel apo ſtolus dixit pro tam vilibus ſignificationibus que infra ſequunt̃ fecit ⁊ dixit: ſed altiora ⁊ precioſiora que romana neſcit eccleſia demonſtrauit. ¶ Horu; autem ordinum quidam ſunt nō ſacri ⁊ quidā ſacri. Non ſacri ſeu minores ordines ſunt hi: cantoratus: pſalmiſtatus: oſtiaratus: lectoratus: exorciſtatus: accolitatus. Sacri v̓o ſeu maiores ſunt iſti. ſubdia conatus: diaconatus: preſbyteratus: epiſcopalis ordo. ¶ Cōmuniter autem aſſeritur ſeptem ordi nes fore quoꝝ oſtiarius eſt primus: ⁊ ſacerdos vlti mus propter ſeptiformem ſpirituſſancti gratiam cuius munere ſua officia pſequunt̃. Si aute; velis ad ſingulos ordines ſingula dona referre a timore incipiens illum oſtiario deputabis ⁊ exinde ſingu la ſingulis referens ſapientiam preſbytero adapta bis. Hec autem ſunt ſeptem mulieres in quibus ſpi rituſſanctus habet hoſpitium ⁊ vnaqueq; illarum ſuum parat conuiuiū. ¶ Rurſus ſpiritualiter oſtia rius eſt quicūq; ſpiritualiter alios in eccleſiā intro ducit. i. qui fidē predicando docet. lector eſt quili bet mores docendo: exorciſta orando: accolitus illuminando: ſubdiaconus humilitatē monſtrando diaconus alios exhortādo: ſacerdos ſeipſu; hoſtiā ſanctā deo offerendo: epūs ſacramenta miniſtrando de quolibet tamen ſeriatim ſpecialiter pſequamur.

¶ De cantore. Rubrica.

Nonnulli cecitate ignorantie ducti can toratum de minoribus eſſe autumant ordinibus pro eo ꝙ vt iam ꝑmiſſu; eſt in quibuſdam canonibus iter minores ordines ſit mentio de cantore. fallunt̃ tamen: qm̄ nomen eſt officij ⁊ non ordo: qui autem in veteri teſtamēto cantores dicti ſunt hodie lecto res vel pſalmiſte vocant̃. ¶ Cantator itaq; vocat̃ qui vocem modulat̃ in cantu. xxj. diſt. cleros. cuius duo ſunt in arte muſica gnā: ꝑcentor. ſ. ⁊ ſuccentor: precentor vocē ꝑmittit in cantu: ſuccentor canendo ſubſequēter rñdet. Concentor v̓o d; qui ꝯſonat. vñ qui non ꝯſonat nō concinit nec ꝯcentor erit. Sane dauid ꝓphetaꝝ eximius cultū dei volens ſolēnius ampliare cantores inſtituit qui coram archa ſede

ris dñi muſicis inſtrumentis ⁊ modulatis vocibus
decantarent inter quos ꝑcipui fuerũt bemã:aſaph.
⁊ ethan. ſed omnium primus bemaꝫ cuius vicem
nunc in eccl'ia primicerius obtinet. vel ꝑceptor qui
cantoribus ẽ prelatus. vnde legitur in paralipome-
non. Iſti ſunt quos conſtituit dauid ſuper canto
res domus domini ſtantes iuxta ordinẽ ſuum in mi
niſterio de filijs caphat:bemaꝫ cantor filius iobel
⁊ a dextris ſuis aſaph filius barachie. ad ſiniſtram
autem ethan, filius cuſi. ¶ Porro debent cantores
cantare conſonis vocibus ⁊ ſuaui modulatione con
cinere quatinus animos audientium ad deuotionẽ
dei valeant excitare. Uerum ſm Grego. xcj. diſt. in
ſancta. Plerunqꝫ in ſacro miniſterio dum blanda
vox queritur congrua vita negligitur:⁊ cantor deuꝫ
moribus ſtimulat cum vocibus populum delectat.
Et Aug. lib. confeſ. Cum me magis mouet cantus
ꝙ res que canitur penaliter peccaſſe confiteor ⁊ tũc
me audiſſe cantantem. Ideoqꝫ in eccleſia romana
altaris miniſtri cantare non debent:ſolũqꝫ euange
lice lectionis officium intra miſſarum ſolenia exol-
uant. Et apoſtolus ait. Cantantes ⁊ pſallentes, in
cordibus veſtris domino. ⁊ hiero. xcij. diſt. c. j. Audi
ant inquit adoleſcentuli. audiant hi quibus eſt offi
cium in eccl'ia pſallẽ di. deo non voce tantum ſed cor-
de eſſe cantandum:nec in tragediarum modum gut
tur ⁊ fauces medicamine liniende ſunt vt in eccl'ia
theatrales moduli ⁊ cantica audiantur. Cantãtes
igitur in corde ⁊ in charitate cantent in choro:quo-
niam magis deuotione cordis ꝙ iubilatione vocis
cantandum eſt. xxxviij. diſtin. edulio. non tenentes
in manibus cymbala vel aliquid hmõi prout in ve-
teri teſtamẽto fiebat. Ceterum ꝓpter carnales non
propter ſpirituales cantandi vſus in eccleſia inſtitu
tus eſt vt que verbis non compunguntur ſuauitate
modulaminis moueantur. Unde Aug. in libro. ꝯfe.
Conſuetudinem canendi probat eccl'ia: vt ꝑ oble-
ctamẽta aurium infirmior animus ad effectum pie
tatis aſſurgat. Antiqui pridie quod cãtandum erat
cibis alijs abſtinebant propter causam vocis: ꝓter-
ꝙ leguminibus pſallentibus aptis. Unde ⁊ canto-
res vulgo fabarij dicti ſunt. Cantores autẽ ſunt qui
dei laudatores repñſentant ꝑdicatores alios ad dei
laudem excitantes. eorum nãqꝫ ſimphonia plebem
admonet in vnitate cultus vnius dei perſeuerare.
Per cantoris quoqꝫ officium paterfamilias intelli-
gitur qui de theſauro ſuo noua ⁊ vetera ꝓfert. Nec
eſt ꝑtereundum ꝙ cantores tenẽt baculos in choro
ad repñſentandũ illud quod in lege ꝑcipiebatur: vt vi
deliꝫ edẽtes agnũ baculos in manib' haberẽt ſigni
ficantes ꝙ q̇ ad patriam feſtinãt eſu celeſtis agni ⁊
baculis. i. ſcripturarũ ſententijs indigẽt ꝯ demones.
ꝑ baculos eñ cantorũ ſnlas ſcripturarũ vel doctrias
ꝑdicatorũ intelligimus. Uñ cum legit euangeliũ de
ponunt: q: ꝑ euangelicã ꝑdicationẽ legales depo-
ſuimus obſeruantias. De choro dictũ eſt in pria par
te ſub tractatu de eccleſia. De cantu vero in fine ꝓ
hemij quinte partis dicetur.

¶ De pſalmiſta. Rubrica.

PSalmiſtatus quandoqꝫ tonſuratus vo-
catur ſicut conſtõ Inno. iij. extra de ete
te. cũ inter euidẽter oſtẽdit: qñqꝫ ẽt cl'i
catus. Unde in alia eiuſdẽ Inno. ep'la
extra de eta. ⁊ q̄li. cõtingat. d: ꝙ abbas
bñdictus ⁊ ſacerdos põt in ſuo monaſterio clericalẽ
dare tonſuram ꝑ quam ordo clericalis confertur. q̇
ordo ſic collatus pſalmiſtatus vocatur. In canone
ꝗ̇ leonis pape. xxxij. di. ſeriatim. ſic inter cetera con
tinetur. Seriatim ⁊ apte ꝓſeq̄mur ꝙ ſancta ro. ecc.
in gradibus clericorũ ait clericos hoſtiarios lecto-
res ⁊c. at nomine clericorũ pſalmiſtas ibi intelligi in
dubitatũ ẽ. Uocatur etiaꝫ quandoqꝫ cantor at'. Uñ
in tholetano concilio. xxiij. diſt. ſi pſalmiſta. ita legit
pſalmiſta. i. cantor poteſt abſqꝫ conſcientia epiſcopi
ſola iuſſione ꝑſbyteri officium ſuſcipere cantandi di
cẽte ſibi ꝑſbytero vide vt quod ore cantas corde cre
das: ⁊ quod corde credis operibus comprobes. Sa
ne ꝙ in plerisqꝫ ſacris canonibus: ⁊ precipue. xciij.
diſt. a dyacono. lxxvij. diſtin. c. j. q. ⁊. iij. ſacra: d alijs
ordinibus mentione nihil de hoc ordine tangitur ex
eo contingit: quoniam alij omnes cum ſolẽnitate ⁊
a ſolis epiſcopis dantur. iſte vero etiam a ſacerdo-
te conferri poteſt. Ideoqꝫ hunc non ordinem: ſed of
ficium for plurimi aſſerunt ꝙꝙ in eo ab epiſcopo
collato quis clericale priuilegium aſſequatur. xxj.
diſtin. cleros in prin. Dictus eſt autem pſalmiſta a
pſalmis dicendis ſiue ab officio canendi. prout ſub
lectore dicetur. Ad ipſum namqꝫ pertinet ſm Iſid.
xxv. diſtin. perlectis. officium canendi dicere bene-
dictiones. i. benedicamus domino: laudes. i. alle-
luya. vel chriſtus vincit. vel xp̄s regnat ⁊c. ſacrifici
um. i. offertorium reſpõſorium. i. officium miſſe: ⁊ quic
quid ad canendi peritiam ſpectat.

¶ De oſtiario. Rubrica.

OStiarij ſm Iſido. xxj. diſtin. cleros di
cti ſunt eo ꝙ oſtijs tẽpli ꝑſunt. Ipſi cla
ues eccleſie tenẽtes omnia intus extra
quoqꝫ cuſtodiunt: atqꝫ inter bonos ⁊
malos habẽtes iudicium fideles reci-
piunt: infideles reſpuunt ⁊ excõicatos
repellunt. Oſtiarij idẽ ſunt ꝙ ianitores: qui in vete
ri teſtamẽto ad cuſtodiam tẽpli electi ſunt ne ingre
derẽtur in illud immundum in omni re. i. aliquid de
omnibus rebus. Stabant enim prout legitur in pa
ralipomenon: in quattuor templi partibus vilicet in
oriente: in occidente: aquilone: ⁊ auſtro. Portas tẽ
pli ſingulas ita obſeruantes vt nec in puncto diſce-
derẽt a miniſterio. Leuite ei quibus numerus iani
torum creditus erat ei cibos parabãt. Hi autẽ imi-
tantur edituos q̇ apud gẽtiles erãt ⁊ edẽ tuebãtur
⁊ cuſtodiebãt. Sane iuxta decretum tholetani ꝯci
lij. xxiij. di. oſtiarius cum ordinatur poſtꝙ ab archi
diacono iſtructus fuerit qualiter in domo dei debe
at conuerſari ad ſuggeſtionem archidiaconi tradat
ei ep̄s claues eccl'ie d altari dicẽs ei. Sic age: ſic vi
ue: q̄ſi redditurus deo rationem pro his rebus que
his clauibus recludunt. Clauiũ ergo traditio ⁊ ver

ba pmiſſa ſunt buius ſacramēti ſbalia: cetera ſunt
ſolēnitatis boc officium implemus dum p fidem in
eccliam aliquē introducimus vel docemus. Xp̄us
boc officiū impleuit quando dixit. Attolite portas
principes veſtras et eleuamini porte eternales ⁊c. Et
quando emētes ⁊ vēdētes de templo eiecit. xvi. q.
vij. ſʒ bec diximus q in eccl'ia ſpiritualiter agit. Uñ
in euangelio dicit. Ego ſum boſtium.

¶ De lectore. Rubrica.

LEctor ſm Iſido. xxi. di. cleros a legē-
do pſalmiſta a pſalmis canēdis vocati
ſunt. Lector enim p̄dicat id eſt legit ſi
ue recitat populo q̄ ſequāt. Pſalmiſta
vo canit vt excitet ad compunctionē
animos audiētiū: lʒ q̄dam lectores ita miſerabiliter
pronūciēt. ſ. alte ⁊ p vocē ſonoram vt quoſdam ad lu
ctum lamētationē q̄ʒ compellant. Lectores etiam p
nūciatores vocant pro eo q porro ſiue a longe pro-
nūciant: tanta enim ⁊ tam clara dʒ eſſe cor vox: vt
q̄uis longe poſitor aures impleat. Ad lectores q̄ʒ
ptinet lectiones et legēdas in matutinis pronūciare
⁊ ea q̄ propbete vaticinati ſunt: ⁊ apoſtoli dixerunt
ppl'is p̄dicare. i. legere. Ad boc em̄ ordinant vt li-
bros dei diſtincte ⁊ apte ad intelligēdū legāt ſicut
in veteri teſtō accepimus. Eſdram feciſſe. neemie
vij. Ad eius quoq̄ʒ ptinet officiū panē ⁊ omnes no-
uos fructus bñdicere. Lectores vero idē ſunt q car
minū relatores qui erant apud gētiles. Martinus
papa. xxij. di. lectores ſtatuit vt nulli liceat in popu
lo pſallere aut legere niſi qui ab epiſcopo fuerint or
dinati lectores. Sane iuxta decretū tboletani con-
cilij. xxiij. diſt. lector. Lector cum ordinat faciat de
illo verbū ep̄s ad plebē indicans eius fidē ac vitam
atq̄ʒ ingeniū. poſt boc ſpectante plebe tradat ei co
dicē in quo lecturus eſt dicēs. Accipe ⁊ eſto relator
verbi dei babiturus eſ ſi fideliter ⁊ vtiliter impleue
ris officiū partē cū eis qui verbū dei miniſtrauerint
Codicis ergo traditio ⁊ verba p̄miſſa ſunt de ſba
buius ordinis: cetera ſūt ſolēnitatis. ¶ Hoc officiū
implemus dum male viuentes in eccl'ia corrigim⁹:
⁊ aliquē bonis moribus inſtruimus. Xp̄s boc offici
um impleuit quando in medio ſenior libro Iſaye p
pbete aperiens legit diſtincte ad intelligendum di
cēs. Spiritus domini ſup me eo q vnxerit me ⁊c. ex
tra de ſac. vnc. c. vno.

¶ De exorciſta. Rubrica

EXorciſta ſm Iſido. xxi. diſtinc. cleros
grece latine adiurans ſiue increpās vo
cat. Inuocat ei ſup catbecuminos ſeu
ſup eos q̄ bñt ſpm̄ immūdū noīe domi
ni ieſu adiurans p illud vt egrediat ab
eis de quo in ſexta parte ſub ſabbato ſancto dicet.
Decet igitur vt mundum babeat ſpiritum qui debʒ
immundis ſpiritibus imperare. Ad eum itaq̄ʒ per
tinet exorciſmos memoriter retinere manus ſuper
energuminos ⁊ catbecuminos exorcizando impo-
nere. xxv. diſt. perlectis. Et ſm concilium cartb. de
conſecra. diſtin. v. energuminis: ipſis energuminis
in domo dei aſſiſtentibus victum quotidianum
oportuno tempore miniſtrare. ¶ Refert ioſepbus
regem ſalomonē modos exorciſmi id eſt piuratōes
adinueniſſe: quibus immundi ſpiritus ab bomine
obſeſſo per Eleazarum exorciſtam pellebantur. ita
vt reuerti vlterius non auderent. Huic officio man
cipati exorciſte vocati ſunt: de quibus in euangelio
legitur. Si ego in belzebub eijcio demonia: filij ve
ſtri exorciſte. videlicet in quo eijciunt ⁊ imitantur
queſtores qui erant apud gentiles. Sane iuxta de
cretum tboletani concilij. xxiij. diſt. exorciſte. Exor-
ciſta cum ordinatur accipiat de manu epiſcopi librū
in quo ſcripti ſunt exorciſmi ſiue adiurationes dicē
te ſibi epiſcopo. Accipe ⁊ cōmenda memorie ⁊ babe
to poteſtatem imponendi manum ſuper energumi-
num ſiue baptizatum ſiue catbecuminum. Libri er
go acceptio ⁊ verba premiſſa ſunt de ſubſtantia bu
ius ordinis: cetera ſunt ſolēnitatis. Energumini
ſunt qui a demonibus obſeſſi ſunt vel lunatici: ſiue
morbum caducum patientes ſic dicti ab erge quod
eſt labor ⁊ mene quod eſt defectus ⁊ moys quod
eſt mens. quia ſcilicet defectum mentis in defectu
maxime patiunt. Catbecumini dicunt in fidei arti-
culis ante baptiſmuʒ inſtructi. Hoc officiū implem⁹
dū per noſtras orationes vitiū diaboli de boīe expel
limus. Xp̄s boc officiuʒ exercuit quando de maria
magdalena. vij. demonia eiecit.

¶ De accolito Rubrica

ACcoliti grece latine ceroferarij vel ac-
cenſores luminū nuncupantur. Hi ab
aaron ⁊ filijs eius miniſterij ſui ſumpſe
runt exemplum. Iuxta illud. Exodi.
Precipe filijs aaron vt offerant oleuʒ
de arboribus oliuarum puriſſimuʒ piloq̄ʒ contuſuʒ
vt ardeat lucerna ſemper in tabernaculo teſtimonij
⁊ collocabunt eam aaron ⁊ filij eius: vt vſq̄ʒ mane
luceat coram domino. Quod ergo tunc ſacerdo-
tes agebant boc nunc accoliti faciunt in miniſte-
rio lucernarum: quoniam preparant luminaria in
ſacrario. Multa quippe non ſolum in nouo: verum-
etiam in veteri teſtamento legi moyſaice ſuperad-
dita legimus ⁊ mutata. extra de conſan. ⁊ affini. nō
debet. Unde dauid in lib. paralipomenō dixiſſe pbi
betur. Non erit officium leuitarum vt portent vltra
tabernaculum ⁊ omnia vaſa eius ad miniſtrandum
Accoliti autem ſm Iſidorum. lxxxi. diſtinc. cleros
xliij. diſt. accolitus cereos ferunt accenſos dum le-
gitur euangelium aut offertur ſacrificium: non vt te
n. bras aeris ſed cordis illuminent: cum ſol forte eo
dem tempore rutilet ⁊ vt primis opera lucis oſten-
dant atq̄ʒ ad ſignum leticie demonſtrandū vt ſub ty
po luminis corporalis illa lux oſtendat de qua i eua
gelio legitur. Erat lux vera que illuminat omnē bo
minē venietē in bunc mundum. Ipſi etiam p̄parant
pro eucbariſtia ſuggeſta. i. vinum ⁊ aquam ſeu vaſa
in quibus ponitur aqua ⁊ vinum. xxv. diſt. plectis.
¶ Accoliti imitantur carminum ſcriptores q̄ erant
apud gentiles ſeu verius emūctores ſiue luminū ex
tinctores qui lucernas emūgebant: ⁊ luminaria cō

tinuabant: vt nadab ⁊ Abiu. Sane iuxta decretum
ↄcilij toletani.xxj.di. accolitus. cū ordinatˀ ab ep̄o
quidē doceatur qualiter in officio ſuo agere debeat
ſ3 ab archidiacono accipiat ceroferariū.i. candela-
brū cū cereo vt ſciat ſe ad accēdēda eccl̄ie lumina-
ria.i. cereos dū euāgeliū legitˀ mācipari. Accipiat ⁊
vrceolum vacuum ad ſuggerendū.i. adminiſtrandū
vinum in eucharıſtiam.i. in calicē in quo eſt eucha
riſtia ſanguinis xp̄i. Premiſſa igitur verba ⁊ vtenſi
lia ſunt hmōi ordinis ſubſtantialia cetera ſunt de ſo
lēnitate. Hoc officium implemus dum ignem verbi
celeſtis quo fratres ad cognoſcendum deū illumi-
nentur ⁊ inflammentur predicando miniſtramus: ⁊
dum lucem boni operis alijs miniſtramus. Dominꝰ
autem hoc officium ſe habere teſtatˀ cū dicit. Ego
ſum lux mundi: qui ſequitur me non ambulat in te-
nebris: ſed habet lumen vite.

De ſubdiacono. Rubrica.

Premiſſis de non ſacris ⁊ minoribꝰ or-
dinibus. Nunc de ſacris ⁊ maioribus
qui anthonomaſice ſacri dicūtur ſubij
ciamus. ⁊ primo de ſubdiacono. Ordo
enim ſubdiaconatꝰ ſacer hodie ſm̄ In
nocentium tertium reputatur. extra de eta. ⁊ quali.
ordi. a multis. Siquidem ſubdiaconi nathineorum
vices in eccleſia repreſentant. De quibus in Eſdra
legitˀ ꝙ dauid dederat nathineos ad miniſteria le-
uitarum. Unde grece hypodyconi dicuntur: q: offi-
cijs ⁊ preceptis leuitarum ſubiacent ⁊ eis miniſtrāt
ex quorum ordine fuit ille nathanael quem dn̄s in
euangelio cōmendauit dicens. Ecce vere iſraelita
in quo dolus non eſt. Nathinei autem hebraice di-
cuntur latine in humilitate dn̄o ſeruientes vel deo
oblati. Subdiacones debent ſm̄ Iſidoꝝ.xxv. diſt.
perlectis oblationes in templo domini a fidelibus
ſuſcipere ⁊ leuitis ſupponendas altaribus deferre:
calicem ⁊ patenam ad altare xp̄i deferre: leuitis tra
dere eiſq; miniſtrare vrceolum quoq; cum vino ⁊ aq̄
manile ⁊ manutergium tenere epiſcopo ⁊ preſbyte-
ro ⁊ leuitis pro lauandis ante altare manibꝰ aquam
prebere: corporalia ⁊ ſubſtratoria lauare de quibus
recte placuit patribus.xxxj. di. lex. ⁊. c. omnino. vt
qui myſtica ſacra contractant legem continētie de
beant obſeruare ſicut ſcriptum eſt in ꝓpheta. Mū-
damini qui fertis vaſa domini. Tenent aūt locum
duumvirorū qui erant ad gentiles. Sane iuxta de
cretum concilij tholetani.xxiij. di. ſubdiaconꝰ. Sub
diaconus cum ordinatur q: manus impoſitionē cō
ſecratoriā non accipit patenā de manu ep̄i vacuam
accipiat dicente ſibi ep̄o. Uide cuius miniſterium
tibi traditˀ. De manu vero archidiaconi pro eo ꝙ in
eius adiutoriū cōſecratˀ accipiat vrceū ſc3 cum vino
⁊ aqua manile.i. bacile ⁊ manutergiū. Premiſſa igi
tur verba ⁊ vtenſilia ſunt hmōi ſacramēti ſubſtātia
lia: cetera ſunt de ſolēnitate. ¶ Queritˀ aūt q̄re ſub
diaconus legit lectiones ad miſſam: cum nō reperia
tur hoc ſibi cōpetere vel ex noīe vel ex miniſterio ſi-
bi conceſſo? Reſpondeo in primitiua eccleſia diaco
nus non legebat euangelium: q: hoc ſtatutum non
erat. poſtq̄ vero illud ſtatutum fuit: preceptum eſt
etiam ⁊ vt ſubdiaconus qui diacono ſubeſt epiſtolā
ſiue lectionē legat. ſubdiaconus autem vtitur ami
ctu ⁊ alba baltheo ſicut ⁊ oſtiarius: lector: exorciſta
⁊ accolitus ⁊ inſuper tunica ⁊ ſudario. tunicam ſtri
ctam portat vt ſe iuſtitia quaſi lorica induat. ſudari
um vt ſordes a vaſis extergat. de quo in parte ſequē
ti ſub ti. de tunica ⁊ manipulo dicetur. Hoc officio
vtitur qui tante mundicie eſt ꝙ ipſius exēplo ⁊ con
ſilio ceteri a ſordibus criminum lauantˀ. ¶ Xp̄s hoc
officium exercuit quādo in chana galilee de aqua vi
num fecit ⁊ qn̄ cena facta mittens aquā in peluim
pedes diſcipuloꝝ lauit. Canon adriani pape.lxiij.
diſt. valētinianus in fi. videtˀ innuere ꝙ imperato-
re3 ordinem ſubdiaconatus habere: vbi dicitˀ. Adiu-
tor ⁊ defenſor tuus vt meum ordinem decet ſemper
exiſtam: ſ3 nō eſt ita gerit tamē illud officium: qm̄ in
die ordinationis ſue receptus primo in canonicū a
canonicis ſancti petri miniſtrat dn̄o pape in miſſa ī
officio ſubdiaconatus parando calicem ⁊ hmōi fa-
ciendo. Quidā etiā dicunt vt no. ff. de re. di. ſancta
ꝙ ſit p̄ſbyter. Iuxta illud. Cuius merito quis nos
ſacerdotes appellat. Imperator etiam pontifex di
ctus eſt ꝓut in tractatu de epiſcopo dicetur.

De diacono. Rubrica.

Diacom grece dicuntur hebraice leuite
latine vero miniſtri ſeu aſſumpti ſiue of
ferētes ſm̄ Iſido.xxxi. di. lex. ⁊.xx. di.
cleros. Diaconoꝝ quidem ordo in lib.
numeri. a tribu leui filio Iacob ſum-
pſiſſe legitur exordium ⁊ inde leuite.i. aſſumpti vo-
cabantur. qm̄ aſſumpti ſunt ad auxilium ſacerdotū
vt eleazar ⁊ ithamar. Dn̄s enim ad moyſen locutus
eſt dicens. Applica tribum leui ⁊ fac eum ſtare in cō
ſpectu aaron ſacerdotis ⁊ miniſtrent ei vt excubent
⁊ obſeruent quicquid ad cultum pertinet multitudi
nis coram tabernaculo teſtimonij: ⁊ cuſtodiant va-
ſa tabernaculi ſeruientes in miniſterio: ſicut eñ in
ſacerdote cōſecratio: ita in diacono miniſterij diſpē
ſatio habetur: vt iam dicetur. A quinquageſimo au
tem anno iuſſi ſunt leuite vaſa cuſtodire ⁊ a.xxv. an
nis ⁊ ſupra iuſſi ſunt in tabernaculo deſeruire tanq̄
etatis ad onera portanda robuſti qui poſſent archā
federis menſam ꝓpoſitionis ⁊ vaſa tabernaculi de-
portare qḋ ⁊ in nouo teſtamento recolitur cum dia-
conibus ſupra ſiniſtrum humerum ſtola imponitur:
⁊ in diebus ieiunioꝝ ſupereundē humerū caſula cō
plicatˀ: q: quicquid laboris in hac vita ſufferimꝰ tan-
q̄ in ſiniſtra portamus donec a ſiniſtra tranſeamus
in dexteram in qua requiem habeamus. Hinc etiā
diaconi cardinales menſā lateraneñ. altaris hume
ris ſuis in die cene ad ſacrarium deportāt ⁊ in ſab-
bato ſancto ab altari reportant. Ipſi quoq; ſemper
ſummū pōtificē velut archā federis deportāt. Non
ergo diaconus dalmaticā nec ſubdiaconus tunicel
lā in diebꝰ ieiunioꝝ in officio miſſe portant propter
rationē.in.iij. parte ſub ti. de diacono. ⁊ in.vj. par-
te ſub tit. de ſeptuageſima ſcriptam: ſed caſulas ſeu

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

planetas ſup humerū ſiniſtrum cōplicatas geſtant nō replicatas a dextris ⁊ a ſiniſtris ſicut facit ſacerdos: ſʒ ab anteriori pte ſup brachia eleuatas. Subdiaconus tñ epl'am lecturus illā deponit: qua lecta eā reſumit ⁊ diacon⁹ euangeliū lecturus illā exuit ⁊ cādē cēter plicatā ſup ſiniſtrū humerū imponit ⁊ ſub brachio dextro ligat: ita ꝙ ab humero ſiniſtro ad latus dextrū ad modū ſtolle deſcēdat. ſicq; circūcict⁹ eā tenet donec dicaꝶ illa vltima oratio poſt cōionē: tunc exūt illā induit ſicut prius. Miſſa vo finita tāʒ ſubdiaconus ꝙ̄ diaconus illas deponit. Sane hec diuio plena ſunt myſterio. Planetas vo replicatas his tpibus portāt. Primo ppter iā ſuprapoſitā rōnē Scdo eas portant ad oſtendēdū ꝙ ipſi ad tantā pfectionē in illis tenenꝶ ad quantā ſacerdos in alijs dieb⁹. ⁊ ad notandū ꝙ ex charitate que p planetaʒ ſignificaꝶ miniſtrāt. ⁊ nō ex timore put in veteri lege fiebat que erat lex timoris ⁊ nō amoris: ſicut noua pſertim tēpore ieiunij qd ſine charitate factū meritoriū nō eſt. Ferūt aūt illas ab interiori pte eleuatas vt liberius valeāt miniſtrare: ⁊ ad oñdēduʒ ꝙ ipi iuxta apl'm ad hebreos: que retro ſunt obliuiſcētes ad interiora ferunꝶ Portant etiā illas ſup brachia eleuatas ad ſignificādum ꝙ opere debēt charitatē oñdere quā gerunt in mēte. p manus em̄ ⁊ brachia charitas cōgrue deſignaꝶ. nō aūt replicatas a dextris ⁊ a ſiniſtris put facit ſacerdos ad inſinuandā diſſimilitudinē poteſtatis ⁊ officioꝶ ſuoꝶ. Subdiaconus tñ epl'aʒ lecturus tāꝙ̄ officio ſuo functurus illā deponit. ipſe nāq; ex officio ſuo veterē legeʒ repñtat. Uñ ⁊ epl'e q̄ſq; de veteri lege ſumunꝶ ſub qua nō ex amore vt pmiſſuʒ eſt: ſed ex timore ſeruiebaꝶ: q2 ergo illō durauit ꝙ̄diu lex durauit: ideo ad hoc figurādū donec epl'a finiaꝶ nō tenet planetā q̄ amorē deſignat. ¶ Diaconus vo euāgeliū legēs eā nō deponit: ſʒ iuxta modū ſtole ſuo officio cōpetēt illā ſibi coaptat: q2 eius officiū eſt doctrinā euāgelicā q̄ eſt lex amoris pdicare: ⁊ hoc eſt ex amore qui facit iugū dñi ſuaue qd iugū ex quo oīa mūdana pmūtur per ſtolā ſup ſiniſtruʒ humerꝶ ſignificaꝶ. Cingiꝶ aūt planeta. i. charitate ab humero ſiniſtro in latus dextrū vt ſit ei ſuaue iugum dñi in pſperis ⁊ in aduerſis que p leuā ⁊ dextrā deſignaꝶ tanꝙ̄ armat⁹ in humeris ɔtra aduerſa ⁊ ſuccinctus in latere cōtra mundi ſuauia ſeu pſpera. ¶ Rurſus diaconus duplex gerit offm̄. ſ. predicādi pplo. vñ lecturus euangeliū dicit ppl'o. Dñs vobiſcū. ⁊ miniſtrādi ſacerdoti. Nempe ppter pdicādi officiū caſulā ſup humerū portat: q2 pdicator in pñti vita opa populi portare debʒ qd a legali ſacerdote tractū eſt: qui dū ſacrificabat ſummitates balthei ſup humerū reflectebat. p eo vo ꝙ ſacerdoti miniſtrat ⁊ q2 ppter inſtantes neceſſitates ire atq; redire hʒ dexterā habere debʒ expeditā ⁊ liberā. Uñ in tholetano cōcilio. xxv. diſt. vnum ita legitur. Unū orarium oportet leuitam geſtare in ſiniſtro humero ppter qd orat. i. pro eo qd pdicat. Preterea ſubdiaconus ⁊ diaconus lecturi deponūt caſulas quaſi pfitentes nō eſſe veſtē ppriaʒ: ſed ob reuerentiam tēporis recipere commodataʒ.

¶ Deniq; circa finem miſſe diaconus planetā induit. ad notādum ꝙ non ſufficit opus ex charitate inchoare niſi ⁊ in charitate pficiaꝶ. Tertio etiam dici pōt ꝙ diaconus caſulam induens innuit ſe eſſe pdicatorem qui in dilectione ferueat: ⁊ vite cōtēplatiue inhiet. dum vero ſe illa precingit ⁊ humero duplicatā imponit. opus pdicationis: orationis: ⁊ lectionis intromittit. ⁊ primo in neceſſitatibus ſubuenit quā reflectit in dextrā cum oīa refert ad ſummum bonū. Et ſic dum caſulā induit Mariam dum pcingit repreſentat in miniſterio martham. Quarto dum diaconus ieiunioꝶ tēpore caſulā ſup humerum replicat quaſi gladium cōtra hoſtē vibrat: vt dicetur in phemio tertie partis. In nouo vo teſtamēto ordo iſte ab aplis ſumpſit initiū qui ſepteʒ viros boni teſtimonij plenos ſpūſctō diaconos elegerunt vt iaʒ diceꝶ. Unde ⁊ ſancti patres decreuerūt. xciij. diſt. diaconi. ⁊. c. ſeq. vt in matrice eccl'ia ſeptē diaconi circa altare pontifici in celebratione miſſe aſſiſtant. Hi in apocalypſi dicuntur ſepteʒ angeli tuba canentes: q2 illoꝶ eſt alta myſteria de ſupna inſpiratione foris reſonare. Hi ſunt ſeptem candelabra aurea quia xpi lucē euangelij alijs oſtēdere debēt. Hi dicuntur ſeptem tonitrua: q2 terribiliter cōminari debent ꝙ omnis arbor que non facit fructuʒ bonum ⁊c. extra de deci. ꝙ̄uis. in fi. xciij. diſt. diaconi ⁊. c. ſequen. Hi preconis more balaam admonēt ad orandum ⁊ genua flectendum. Ad eos quidem pertinet aſſiſtere ſacerdotibus ⁊ miniſtrare in omnib⁹ que agunꝶ in ſacramentis chriſti in baptiſmo ſcʒ in chriſmate: in patena ⁊ in calice oblatiōes: id eſt hoſtias inferre ⁊ diſponere in altari: cōponere etiā: id eſt ornare menſam dñi. i. id eſt altare atq; veſtire crucem ferre: puta in proceſſionibus ⁊ predicare. i. legere euangelium ⁊ apoſtolum. i. epiſtolam: puta ſubdiacono deficiēte. xxv. di. perlecti. extra de deci. ꝙ̄uis. in fi. Nam ſicut lectoribus vetus teſtamentuʒ: ita diaconibus nouum predicare. i. legere pceptum eſt. ſicut em̄ dñs donec euangelium predicauit miniſter fuit. Iuxta illud. Nō veni miniſtrari ſʒ miniſtrare: ita nulli magis cōuenit euangelium legereꝙ̄ diacono qui miniſter interpretatur. Unde cum ordinatur ideo ſtolam per quā chriſti iugum ſignificaꝶ accipit q2 euangelium in quo de ipſo iugo contineꝶ lecturus eſt. Ad ipſum quoq; pertinet officium preconum. id eſt dicere letanias ⁊ recitatio nominum eorum qui ordinandi vel etiam baptiʒandi ſunt. Ipſe premonet aures adhibere ad deum cuʒ dicit. humiliate capita veſtra deo: vel humiliate vos ad bñdictionē: ipſe hortatur clamari dicēdo Kyrieleyſon i rogationibus: ipſe donat pacem ſcʒ ſubdiacono vel ſaltem cum dicit: dñs vobiſcum ⁊ annunciat feſtiuitates. ¶ Hec ſiquideʒ ⁊ alia plura ad eius pertinēt officium que in canonibus Hieroñ xciij. diſt. diaconi. ⁊. c. legimus. plenius continentur. Debent etiaʒ tanꝙ̄ oculi epiſcopi cuncta circūluſtrare ⁊ epiſcopo referre. xciij. diſtin. diaconi eccleſie. ⁊. c. ſequē. vſq; ad. §. compagis. non tamē debēt baptiʒare nec dominicū corpus diſpenſare niſi in neceſſitate ſcilicet

epõ vel preſbytero abſentibus et iubentibus: nec pñt calicem benedicere. Non debent etiã inter ſacerdotes vel corã eis vel ſupra ipſos niſi eoꝝ iuſſu ſedere pñt. tñ in conuentu preſbyteroꝝ rogati predicare. ¶ Diacones tenent loca quaternionũ qui apud gentiles erant. ¶ Sane ſicut in canone. xxiij. diſt. diaconus. legit diaconus cum ordinat ſolus epũs qui eum benedicit manus ſuas ſup caput illi' imponit: q2 nõ ad ſacerdotium ſed ad miniſteriũ. i. ad diaconatũ ꝯſecrat. i. ordinat. In actibus tamẽ aploꝝ ita legit. Hos ſtatuerunt ante ꝯſpectũ apoſtoloꝝ ⁊ orantes impoſuerũt manus ſuper eos. In quo oſtendit non ſolum epm: verũetiam preſbyteros tunc aſtantes debere manum ſup diaconũ dũ ordinat imponere. Nũquid enĩ prius põt precari ſolus epũs ꝙ plures apoſtoli. imponentes enĩ manum non dant ſanctũſpiritũ: ſed orant vt ſup eos veniat. Cum igitur vſus oim donoꝝ non ſit in vno: ſed in pluribus: merito plures manus imponant vt vnuſquiſq3 dñm deprecetur vt partez de ſpũ ſuo tribuat ordinãdo ad inſtar moyſi de cuius ſpiritu dñs dedit ſeptuaginta viris. Ideo aũt fit manus impoſitio ſuper ordinandos: q2 per manum opera: ꝑ digitos ſpũſſancti dona: per caput vero mentẽ intelligimus. Recte ergo manus imponit: q2 donis ſpiritus ſancti in mente imbuti ad opera chriſti mittuntur. De manus impoſitione ſub titulo de epõ dicetur. Sed cũ diacono manus imponat. extra de ſacra. non ite. c. fi. queritur quare qñ poſtea fit preſbyter ei manus imponit iterato? Reſpondeo q2 per conſecrationem tranſit de opere ad opus. i. de miniſterio ad dei immolationem qd ſicut nec illud gratia dei adiuti agere non valemus. Suſpenſio vero manuum fit dum oratio ſuper caput effundit ordinandi. extra de ſacra. non ite. c. fi. ¶ Et nota qm̃ tunc ⁊ ſuper confirmatos in frontibus ⁊ cum ſal ⁊ aqua palle altaris veſtes ſacerdotales ⁊ hmõi bñdicunt ideo manuum ſuſpenſio fit: q2 virtutus quedã manibus ꝯſecratis ineſt que quaſi ſuſcitat dum benedictio cum hmõi manuum ſuſpenſione ſuper res effunditur benedicendas. vnde apoſtolus monens diſcipulum inquit Moneo te vt reſuſcites gratiaz dei que eſt in te per impoſitionem manuum meaꝝ. ij. ad Tym. j. c. Ut ſicut corde per effectũ ſic corpore per ſuſpenſionem manuum deuotis excitet. nõ enĩ ſolum in rebus animatis. verũetiã in rebus inanimatis virtus conſiſtit. vnde nonnulli aſſerũt ꝙ virtute templi ſi quis illud ex deuotione ingredit venialia in eo delentur. Rurſus ſuſpenſio hmõi in prelationem exorciſmoꝝ potiſſime fit: quaſi ſacerdos ipſo corporis actu fugando diabolos virtute conſecrationis manuum comminet. Tertio põt dici ꝙ diſpenſatio ſacramentoꝝ ſoli deo principaliter: miniſtris vero eccl'ie miniſterialiter competit. ipſi enim nihil a ſe ſ3 a principali habent agente. Quia ergo in ſacramentoꝝ diſpenſatione veſtium vel aque et huiuſmodi benedictione ſeu ꝯſecratiõe aliqua ſpiritualis ſanctificatio ꝯfert quã miniſtri de ſuis meritis non ꝯfiſi: debent ab ipſo deo corde ⁊ opere poſtulare: cõgruum eſt hec per eleuationẽ ſeu ſuſpenſionem manuũ per quas opera intelligunt exprimi vnde Thren. iij. Leuemus corda noſtra cũ manib'.
¶ Diaconus dalmatica vtitur vt diſcat occultam rationem ſublimium indagare Unde in quibuſdaz eccleſijs ea non niſi in feſtis vtitur: q2 diſcipuli ſublimia non intellexerunt niſi poſtꝙ dñs eſt glorificatus ⁊ vtitur ea ſine alba tempore oblationis ⁊ lotionis tñ: ſicut ſtatuit zozimus papa. xciij. diſt. diaconus ſedeat. Ad hoc diacono cum ordinatur tradit ſub certis verbis ſtola ⁊ codex euangelij que res et verba ſunt huius ſacramenti ſubſtantialia: cetera ſunt de ſolẽnitate. Ideo autem ſtolam accipit: q2 euangelium qd per chriſti iugum figurat lecturus eſt. Hoc officio vtitur qui corpus ⁊ ſanguinẽ chriſti diſcrete diſpenſat ⁊ qui ad orandum ⁊ vigilandum ſui exemplo alios ortatur. Chriſtus vero hoc officiuz exercuit qñ poſt cenam ſacramentũ corporis ⁊ ſanguinis ſui proprijs manibus diſcipulis diſpenſauit ⁊ iterum qñ apoſtolos hortatus eſt ad orandum dicens. vigilate ⁊ orate ⁊c. ⁊ qñ euangeliũ ꝑdicauit.

¶ De ſacerdote. Rubrica.

Sacerdotalis ordinis inſtitutio a veteri lege exordium ſumpſit dñs nãq3 legitur ꝑcepiſſe moyſi. Applica inquit fratrem tuũ aaron ad te cũ filijs ſuis de medio filioꝝ iſrael vt ſacerdotio mihi fungatur. Unxit ergo moyſes aaron in maiorem ſacerdotem: filios vero illius in minores. Unde ꝓphe ta inquit Moyſes ⁊ aaron in ſacerdotibus eius. i. primi ⁊ ſummi inter ſacerdotes fuerũt. Ipſe tamẽ moyſes prior fuit ꝙ aaron ordine ⁊ maior adminiſtratione. xxij. diſt. ſacro. in glo. hinc eſt ꝙ moyſes illum inſtruebat ⁊ tanꝙ minorem redarguebat. de pe. diſt. iij. inter hoc. ſed quo ad ꝯſecrationẽ ſacerdotalem pares fuerunt. Moyſes autem non offerebat hoſtias: ſed ſolum vota pro populo. xxxvj. diſt. ſi quis vult. lxxxviij. diſt. decreuit. Ante legem etiã ſacerdotes fuiſſe leguntur. Unde melchiſedech iuſtus ſacerdos dei altiſſimi legitur extitiſſe cui decimas ex omnibus ſpolijs abraam tanꝙ ſacerdoti ꝑſoluit. Erant autez multi minores ſacerdotes quos chananeos cõmuniter appellabãt: ⁊ vnus erat ſummus ſacerdos quẽ vocabãt ſpecialiter ara barchũ. Sed ⁊ dauid. xxiiij. ſummos ſacerdotes inſtituit: ſedecim de eleaſar: et octo de ythamar: quibus cũ omnibus vnum prefecit quẽ ſtatuit principem ſacerdotũ ⁊ ſingulis per ſortẽ vicis ſue diuiſit hebdomadas: quarum octaua peruenit Abie de cuius genere zacharias pater iohãnis baptiſte deſcendit.
¶ In nouo quoq3 teſtamento chriſtus maiores et minores ſacerdotes conſtituit videlicet duodecim apoſtolos ⁊ ſeptuagintaduos diſcipulos per apoſtolos electos quos premittebat binos in omnem ciuitatem ⁊ locum quo erat ipſe venturus. xxj. diſt. in noua. Sicut enĩ deus per moyſen ſummos pontifices regendis populis in lege prefecit ⁊ ad coruz ſocietates ⁊ operis adiumentum ſequẽtis ordinis

viros ⁊ ſecunde dignitatis elegit. Nam ⁊ in eleaza-
ro ⁊ ythamar filijs aaron paterne tranſfudit pleni-
tudinis abundantiam vt ad hoſtias ſalutares ⁊ fre
quentioꝛis officij ſacramēta miniſterium ſufficeret
ſacerdotum. Et ſicut in heremo per .lxx. viroꝝ pꝛu
dentium mentes moyſi ſpiritum pꝛopagauit. quibꝰ
ille vſus in populo innumerabiles multitudines fa
cile gubernaret. ſic ⁊ chꝛiſtus apoſtolis ſuis diſcipu
los addidit quibus illi totum oꝛbem ſanctis pꝛedi-
cationibus repleuerunt ſicut hec ⁊ alia in pontifica
li ſub oꝛdinatione ſacerdotis habētur. Apoſtoloꝝ
itaq; vices maioꝛes obtinent ſacerdotes: id eſt epi-
ſcopi qui dicuntur ſummi. ij. q. vij. accuſatio. de con-
ſecra. diſtinctio. v. manus. ⁊ c. de his. diſcipuloꝛum
vero minoꝛes: id eſt pꝛeſbyteri. Petrum autē quaſi
in ſummū ſacerdotem elegit ei pꝛe omnibus claues
regni celoꝛum tradens ⁊ ipſum pꝛe ceteris ponēs ca
put ⁊ fidei fundamētum inquiens. Tu es petrus ⁊
ſuper hanc petram edificabo eccleſiam meam. xxj.
diſtin. in nouo. Iuxta illud pꝛophete. Pꝛo patribus
tuis nati ſunt tibi filij ⁊c̄. lxviij. di. quoꝛꝝ. Apoſtoli
vero epiſcopos pꝛeſbyteros ⁊ leuitas oꝛdinauerunt
ſicut in pꝛohemio huius partis dictū eſt. Sacerdo
tes ergo ſunt ſucceſſoꝛes .lxx. viroꝛum quibus dñs
moyſi ſpiritum pꝛopagauit. ⁊ .lxx. diſcipuloꝝ ſicut
epiſcopi ſunt vicarij moyſi ⁊ apoſtoloꝛum. ❡ Ceterū
ſm̄ Iſidoꝛum. xxj. diſtin. cleros. Pꝛeſbyter grece la
tine ſenioꝛ interpꝛetatur non modo pꝛo etate vel de-
crepita ſenectute: ſed pꝛopter honoꝛem ⁊ dignitatē
quam acceperunt. Senectus enim venerabilis eſt ⁊
cani ſunt ſenſus hominis. extra de tranſla. quāto. ij.
q. vj. anterioꝛ. Unde ⁊ dñs inquit ad moyſen. Con-
grega mihi .lxx. viros de ſenioꝛibus iſrael quos tu
noſti ꝙ ſenes ſint populi ⁊ magiſtri. Pꝛeſbyter ergo
ſm̄ Hie. xciij. diſtin. legimus. ad fi. nomē eſt etatis.
epiſcopus vero dignitatis. Poꝛro ſicut in libꝛo nu-
meroꝝ legitur. Moyſi pꝛecipitur vt eligat pꝛeſby-
teros. i. ſenioꝛes. lxxviij. diſt. poꝛro. vnde in pꝛouer.
dicitur gloꝛia ſenum eſt canicies. Hec vero canicies
ſapientiam deſignat: de qua ſcriptum eſt. Canicies
hominum pꝛudētia eſt. Cumq; nongentis ⁊ eo am-
plius annis ab Adam vſq; ad Abraam vixiſſe homi
nes legamus nullus alius pꝛimus appellatus eſt pꝛe-
ſbyter. id eſt ſenioꝛ niſi Abꝛaam qui multo paucio-
ribus annis vixiſſe conuincitur. Nō ergo pꝛopter de-
crepitam etatem: ſed pꝛopter ſapiētiam pꝛeſbyteri
nominātur. Hinc eſt ꝙ illi duo iudices qui falſo iu-
dicauerunt ſuſannā pꝛeſbyteri vocati ſunt. qui autē
pꝛeſbyteri nunc nuncupātur olim pꝛincipes populi:
vt choꝛe dathan ⁊ abiron. vel magiſtratus aut ma-
giſtri templi vt nicodemus ⁊ gamaliel dicebantur.
❡ Dicitur autem pꝛeſbyter quaſi alijs viuendi pꝛe-
bens iter: vel pꝛebēs beatum iter: videlicet populo
de exilio mūdi ad patriaꝫ paradiſi. de pꝛeſbytero ēt
ſub titu. de epiſcopo dicetur. ❡ Sacerdos vero an
tiſtes dictus eſt: quia ante ſtat ⁊ ſupꝛa ſe nullum in
eccleſia habet. xxj. diſt. cleros. Dicitur quoq; ſacer-
dos a ſacrificando: q2 cōſecrat ⁊ ſacrificat. vñ etiam
dicitur ſacerdos quaſi ſacra dans vel ſacer dux: vt
ait Beda ⁊ Gꝛego. in paſtoꝛali. lib. ij. xviij. c. Sacer
dos etiam dicitur iuſticie cultoꝛ. Iuxta illud. Cuiꝰ
merito quis nos ſacerdotes appellat. ff. d̄ iuſti. ⁊ iu.
l. j. In pleriſq; locis ſacerdotes capellani vocātur.
Nam antiquitꝰ reges francie ad bella pꝛocedentes
cappam beati Martini ſecū poꝛtabant que ſub quo
dam tentoꝛio ſeruabatur: quod ab ipa cappa dictꝫ
eſt capella: ⁊ clerici in quoꝛum cuſtodia ipſa capella
erat inde capellani dicebātur: ⁊ conſequenter ab il-
lis ad cunctos ſacerdotes nomen illud in quibuſdā
regionibus eſt tranſfuſum. Sunt etiam qui dicunt
ꝙ antiquitus in expeditionibus in tentoꝛijs fiebāt
domuncule de pellibus capꝛarum ſupertecte in qui
bus miſſe celebꝛabātur: ⁊ inde capelle nomē tractuꝫ
eſt. Sacerdotes vero gētilium flamines dicebātur
ſicut in pꝛohemio huius partis dictū eſt. Pꝛeſbyte-
ri vices gerunt edilium qui apud gentiles fuiſſe no
ſcūtur. ❡ Sane ſm̄ canonicam traditionem pꝛeſby-
ter cum oꝛdinatur epo eum benedicēte ⁊ manuꝫ be
nedictoꝛiam ſupꝛa caput eius tenēte ⁊ omnes pꝛeſby
teri qui pꝛeſentes ſunt manꝰ ſuas iuxta manus epi-
ſcopi teneant ſupꝛa caput illius ſpiritumſanctum in
uocantes: que manus impoſitio operum ſanctiſpiri
tus exercitationem ſignificat. Nam per caput mēs
accipitur per digitos ſanctiſpiritus dona: p manus
opera figuramus. Quare autē fit manus impoſitio
cum facta fuerit cum in diaconum oꝛdinaret dictuꝫ
eſt ſub ti. de diacono. Unguntur etiam manus pꝛe-
ſbyteri oleo in ſui oꝛdinatione. de quo in pꝛima par-
te ſub titu. de vnctione dictū eſt. ❡ Sacerdotes vi
cem gerūt xp̄i dum pꝛo peccatis obſecrant: ⁊ per pe
nitētiam recōciliant peccatoꝛes. Mediatoꝛes eniꝫ
ſunt inter deum ⁊ homines pꝛout in ſequēti tit. ple-
nius oſtēdetur. Hi ſtolam ſup vtrumq; humeruꝫ ac-
cipiūt vt ex hoc ſe p arma iuſticie eſſe munitos intel
ligant: put in ſecūda pte ſub ti. de ſtola dicet. Acci-
piunt quoq; de manu pontificis calicem cum vino
⁊ patenam cū hoſtia: quatenus his inſtrumētis po-
teſtatem ſe accepiſſe cognoſcāt placabiles hoſtias
⁊ coꝛpꝰ ⁊ ſanguinē chꝛiſti offerēdi. Unde epiſcopus
hec tribuēs dicit. Accipite poteſtatem offerre ſacri-
ficium deo miſſamq; celebꝛandi tam p viuis ꝙ pꝛo
defunctis in nomine dñi. Hoc oꝛdine nullus in eccle
ſia celſioꝛ eſt. Epiſcopis tamen quedam ſupaddita
eſt poteſtas ſicut in pꝛoximo ti. dicet ⁊ in huius par
tis pꝛohemio tactum eſt: ne ſi eadem poteſtas paſſim
penes oēs ſit obedientia ſoluatur ⁊ ſcandalū gene-
ret. lxxxix. di. ad hec. ❡ Non autē vacat a myſterio
ꝙ oꝛdinatoꝛ oꝛdinatum in ſacerdotem cōmunicās
oſculatur: diaconus vero vel ſubdiaconus oꝛdinati
cōmunicātes oſculantur manuꝫ oꝛdinatoꝛis. Ratio
diuerſitatis eſt pꝛimo: vt p hoc oꝛdinum notetur di
ſtinctio. put in quarta pte ſub titu. de cōmunicatio-
ne ſacramēti dicetur. Secūdo q2 pōtifex oſculādo
ſacerdotem denotat ꝙ ille ad equalitatē oꝛdinis re-
cipit ꝙtum ad ſacramētum euchariſtie cōſecrandū
ꝙ eſt ꝙ ſacramētum amoꝛis qui p oſculū ſignifica
tur. Diaconus vo ⁊ ſubdiaconꝰ nō recipiūtur ad ta
lē equalitatē: ſꝫ ad imitationeꝫ bone opatiōis q̄ ex:

charitate procedit: qđ ſm Grego. per manus oſculū deſignatur. Sane ei qui in preſbyterum ordinatur traduntur ſub ceteris verbis ſtola ⁊ caſula calix cū patena ⁊ etiam inungit̄: que res ⁊ verba ſunt huiuſmodi ſacramēti ſubſtantia. Cetera vero pcedentia et ſequentia de ſolennitate ſunt. Porro ſicut ait beatus Auguſtinus. xxviij. diſti. que ipſis. Sacerdotes ſcire debēt librum ſacramētorum ſiue miſſale lectionarium: antiphonariū: baptiſterium: compotū: canones penitētiales: pſalteriū: homelias per circulum anni diebus dominicis ⁊ feſtiuis aptas ex quibꝰ omnibus ſi vnū defuerit ſacerdotis nomē vix in eo cōſtabit. Magnus etiam dionyſius. ea. diſti. omēs inquit. Subſtātia ſummi ſacerdotij ſunt eloquia diuinitus tradita. i. vera diſciplina ſeu ſciētia diuinarum ſcripturarum. Et propheta quia tu ſciam repuliſti ⁊ ego te repellā ne ſacerdotio mihi fungaris. non debēt enī diſcere qui ex officio alios debēt docere. xxxviij. di. eccc. j. q. vij. conuenientibus. De premiſſis vero libris ⁊ homelijs in prohemio ſexte partis dicetur. Item quę ſint canones penitētiales ⁊ vtrum ſacerdos penitētias in illis diffinitas valeat moderari: ⁊ que ſacerdotes ſcire oportz: diximus in aureo repertorio noſtro ſub ti. de peni. ⁊ re. de computo in finali parte dicemus. Hoc officiū xp̄s exercuit qñ poſt cenam panē ⁊ vinū in corpus ⁊ ſanguinē ſuū diuina virtute ꝯuertit dicēs apoſtolis. Accipite ⁊ comedite: hoc ē corpus meū ⁊c̃. Excellentius quoq; hoc officio vſus eſt cum pro peccatis humani generis ſeipm̄ in ara crucis obtulit patri idem xp̄s ſacerdos ⁊ hoſtia. ⁊ adhuc glorioſus iplet dum ſedēs ad dexteram patris interpellat pro nobis.

¶ De epiſcopo. Rubrica

PRopterea que ſpecialiter officio ep̄ali incumbunt epiſcopatus inter ordines in ſacris canonibus connumerat̄. xxj. diſtic. cleros. in prin. extra de purga. c. quo. ⁊ de conſecra. eccle. vel alta. ca. penul. Epiſcopi autē nomē plus ſonat oneris ꝙ̄ honoris. Nam epiſcopus grece ſupintendēs interpretat̄ latine ſpeculatoris officium gerēs. xxj. diſti. cleros. Nam prepoſitus in eccleſia ſpeculator dictus ē. Iuxta quod dominus inquit prophete. Filij hominis ſpeculatorem dedi te domui iſrael. vt plebi ſibi commiſſe nō negligēter icūbat: ſed vitā ⁊ mores eorum ⁊ cū cta diligēter proſpiciat. ¶ Quia ergo ep̄us ſpeculator eſt: ideo ex inſtitutione clementis primi cathedra ſiue locus eius in eccl'ia altior eſt vt ſupintēdat ⁊ populum cuſtodiat: omeſq; cōſpiciat ⁊ illum cūcti ſicut vinitori altior locus eſt pro vinea cuſtodienda ob hoc inquit apoſtolus. Qui epiſcopatum deſiderat bonū opus deſiderat. viij. q. j. qui epiſcopatum non dicit honorem ſed opus: qm̄ ep̄s nō tam vt preſit ꝙ̄ vt proſit eligitur. ¶ Rurſus ialdiſtorum epiſcopi ſpūalē iuriſditionē annexam pontificali dignitati deſignat quā exercere diffiniēdo nō debet niſi pro tribunali ſedens. quod probatur ex vbis dñi dicentis in euangelio. Supra cathedram moyſi ſedēt ſcribe ⁊ phariſei que dixerint facite ⁊c̃. xix. diſt. ſecūdū iij. q. viij. §. fin. Per ſcabellum vero tēporalis ptās ſignificatur que ſubiecta dʒ eſſe ſpirituali. ſicut pbat Gelaſius papa extra de maio. ⁊ obe. ſolite. xcvi. di. duo. ⁊ c. ſequē. ⁊ Inno. iij. in ſua ep̄la decretali: ⁊ a ſpūali p diſciplinam correctionis cōculcat̄ qñ a vero exorbitat p peccatum. extra de iud. nouit. lxiij. diſti. valentinianus. Unde pſal. Donec ponam inimicos tuos ſcabellum pedum tuorum. Pōtifex vero pnceps ſacerdotum eſt quaſi pons ⁊ via ſequētium factus. xxj. diſti. cleros. ipſe ⁊ ſummus ſacerdos: ipſe ⁊ pontifex maximus nūcupat̄ vt premiſſum eſt ip̄e namq; efficit ſacerdotes atq; leuitas ip̄e officia ⁊ eccl'iaſticos ordines diſtribuit ⁊ diſponit ⁊ pordinator eſt in cunctis: ip̄e qđ vnuſquiſq; facere debeat oſtēdit. Antea aūt pōtifices ⁊ reges erāt put tactuʒ eſt in pma parte ſub ti. de cō. Maiorum enī hec erat ꝯſuetudo vt rex ⁊ ſacerdos pōtifex eēt. Unde ⁊ romani imperatores pōtifices dicebātur. Dicit̄ ēt preſul qm̄ in conſilio preſidet. extra de tempo. ordi. ꝙ tranſlatōem. Dicitur ēt antiſtites: quia ante alios ſtans pemineat populo: vel ab anti quod ē cōtra qm̄ hereticis contradicit vt paſtor lupis. Ordo ep̄alis vñ pceſſit dictum eſt in prohemio huius partis. ¶ Sane cōſecratio ep̄alis in qua ſpūſſanctus digne ſumēti dat̄ ſemper in die dñica ⁊ hora tertia ſit. lxxv. diſtic. c. j. qm̄. ipſi ep̄i vicem apoſtolorum obtinent qbus in die pētheco. ⁊ hora tertia ſpūſſanctus datus eſt non tamē poteſt qs in epiſcopum conſecrari die illa qua in pſbyterum ordinatur. ſed ⁊ iuxta canonum ſtatuta. lxxviij. diſt. ſi forte epiſcopus cum ordinatur cōprouinciales epiſcopi conuenire debēt cum metropolitano ⁊ duo epiſcopi ponant ⁊ teneant euangeliorum codicem ſuper caput vt ceruiceʒ eius ſiue ſup humeros vno ſup eum fundante benedictōem reliq vero omes epiſcopi q aſſunt manibus ſuis caput eius tāgant. xxiij. di. ep̄iſ. Siqdem tenetur liber ſup caput eius. pmo vt dns firmet euangelium in corde ipſius ſecundo vt p hoc itelligat cui labori ⁊ honori ſubijciatur: quia omne quod hic eminet. i. omnis prelatus plus meroribus afficit̄ ꝙ̄ honoribus gaudeat. xxij. diſt. verum tertio ad notandum ꝙ pondus euāgelice pdicatōis cum circūquaq; ferre pigere non debʒ quarto ad monēdū illum vt magis ſolito iugo ſubiaceat ⁊ obediat euangelio. ¶ Trium autē ep̄orum ad minus computato metropolitāo pñtia reqritur ratiōe ⁊ exēplo. Ratione: ne tm̄ bñficium videat̄ furtiue pſtitum vt pro illo pariter pces ad deum effundant. Et exemplo quia ⁊ Iacobus frater domini a petro iacobo ⁊ iohanne apoſtolis ordinatus eſt epiſcopus hieroſolymitanus. lxvj. diſtin. porro. Manꝰ vero impoſitio ſumpſit exordium ab Iſaac qui dum Iacob benedixit impoſuit ſibi manum. ⁊ Moyſes Ioſue cum eū populo pfecit: ⁊ dñs apoſtolis eū eos pncipes mundi cōſtituit. Sed ⁊ ipſi apoſtoli p manus impoſitionem ſpiritūſanctum dederunt. De manus impoſitione dictum eſt ſub titulo de diacono. ¶ Ceterum circa epiſcopi ordinationem ſciendum eſt ꝙ ip̄e ſabbato hora veſptina examinatur de moribus ⁊ ſtatu pterite vite vbi ter bñdictio petitur vt

ſancta trinitas in ordinatione preeſſe monſtretur.
Mane vero ſequenti examinatur de futura conuerſa
tione ⁊ fide primitiue eccleſie inſtitutione ꝓpter ſu
ſpectos in fide moribꝰ ⁊ cōditione: ⁊ vngitur caput
eius ⁊ manꝰ: de quo dictū eſt in prima parte ſub ti.
de conſe. Deinde vnguntur manus eius ⁊ datur ei
mitra in capite in ſignum ꝙ benedictionē omnium
gentium dedit illi ⁊ teſtamentum ſuū confirmauit
ſuper caput eius. Datur etiam ei baculus ⁊ anulus
de quibus in ſequenti parte dicetur. Singula autē
cum proprijs verbis traduntur ⁊ fiunt que verba ⁊
capitis ⁊ manuum vnctio ⁊ pollicum cōfirmatio ba
culi ⁊ annuli atq̄ euangelij traditio ſunt huius ſub
ſtantia ſacramēti. Cetera ſolēnitatis ſunt. De euā
gelio ⁊ baculi traditione ⁊ quare conſecratus equū
album ſeu albis coopertum equitat dictū eſt in pre
dicto titu. de conſe. Conſecratur autem epiſcopꝰ in
ter epiſtolam ⁊ euangelium. extra de electi. ꝙ ſicut.
nec poteſt die ſue conſecrationis ordines celebrare
q: ipſe tunc non celebrat: ſed concelebrat principali
ter celebranti. Papa tamen qui ante hymnum an
gelicum conſecratur hec poſſet: quia ipſe miſſarum
ſolennia perficit conſecratus. Differt autem inter
epiſcopos ⁊ ſacerdotes: quia licet ſex ſint que com
muniter ad omnes pertinent ſacerdotes: vʒ cathecĭ
ʒare: baptiʒare: predicare: conficere: ſoluere ⁊ li
gare: tamen ad pontificem nouē ſpecialiter ſpectāt
ſcilicet clericos ordinare: virgines b̄ndicere: pontifi
ces cōſecrare: manus imponere: baſilicas dedicare
degradādos deponere: ſynodos celebrare: chriſma
conficere: veſtes ⁊ vaſa ſacrare. ¶ Sunt ⁊ alia ꝗ ad
officiū epiſcopale pertinent: puta in fronte chriſma
re benedictionem ſolennem ante pacem dare ⁊ ſimi
lia. xxv. diſtin. perlectis. lxviij. diſtin. q̄uis. Uerum
tamē ⁊ maiores ⁊ minores ſacerdotes communiter
in quibuſdam vicem gerūt ſummi pontificis. id eſt
chriſti dum videlicet pro peccatis obſecrant et per
penitentiam reconciliant peccatores. Unde apoſto
lus ait. Deus erat in chriſto mundū ſibi reconciliās
⁊ poſuit in nobis verbum reconciliationis: obſecra
mus ergo chriſto reconciliamini deo. ¶ Mediato
res enī ſunt ſacerdotes inter deum ⁊ homines: duʒ
⁊ precepta dei populo deferunt predicando ⁊ vota
deo porrigunt ſupplicando: quocirca tales debent
exiſtere vt ⁊ deo grati ⁊ hominibꝰ ſint accepti. Nā
vt ait Alexan. papa. i. q. i. chriſti ſacerdotes quanto
digniores fuerint tāto facilius in neceſſitatibus ꝓ
quibus clamant exaudiūtur. Et ſicut apoſtolus di
cit. Mediator non eſt vnius: ⁊ diſcordes recōciliare
non poteſt qui ſimul vtriuſq̄ ſocietatis ⁊ amicitie
vinculo non eſt concors. Si eniʒ is qui diſplicet ad
intercedendum mittitur irati animus ad deteriora
prouocatur. xlix. diſtin. §. primo. Epiſcopus quoq̄ ⁊
ſacerdos nomine preſbyteri intelligunt: ſicut patet
ex his que ad tytum apoſtolus ſcripſit: q̄ eūdē ⁊ epi
ſcopum ⁊ preſbyterū nominauit. Quod autem ideʒ
ſit epiſcopꝰ ⁊ preſbyter multis modis comprobatur.
Preſbyteri a filijs Aaron in veteri teſtamento ſum
pſerunt exordiū. Epiſcopi vero ab ipſo Aaron. Qui

ſo vocabant ſacerdotes nūc preſbyteri dicunt. qui
tunc principes ſacerdotum nūc epiſcopi nominan
tur. Hodie autem ideo diuerſa ſunt vocabula vt epi
ſcopus nō dicat p̄ſbyter vel econtra: quoniam anti
quitus quando pietati ſtudebant p̄ſbyteri in omni
loco ordinabant: ⁊ apud iudeos qui populo p̄erant
dicebantur hoc nomen honoris accipientes. Uoca
bant etiam epiſcopi ab illo opere quod implere vi
debant. eo ꝙ conſiderare habebāt quecūq̄ ad pie
tatis cultum fuerant cōſtituta. Hinc etiam Hyero.
ſic ait. xcv. diſtin. olim. Olim idem preſbyter qui et
ep̄s ⁊ anteq̄ diaboli inſtinctu ſtudia ſiue diſſentio
nes in religione fierent ⁊ diceretur in populis: ego
ſum pauli ⁊ ego ſum apollo: ⁊ ego cephe. cōmuni p̄
ſbyterorū conſilio eccleſie gubernabantur. Poſtq̄
aūt vnuſquiſq̄ eos quos baptiʒauerat ſuos eſſe pu
tabat nō xp̄i: in toto orbe decretuʒ eſt vt vnus de p̄
ſbyteris ſuperponeretur. Epiſcopi ergo nouerint ſe
magis conſuetudine q̄ diſpēſatione dominice veri
tatis preſbyteris eſſe maiores. Auguſtinus vero. ij.
q. vij. q̄q̄. dicit ꝙ q̄q̄ ſm̄ vocabula que vſus obti
nuit ep̄s ſit p̄ſbytero maior. Augu. tn̄ minor Hyero
nimo eſt. Hoc offīnꝰ xp̄s exercuit qn̄ manus ſup capi
ta diſcipulorū leuās eis b̄ndixit dicēs. Accipite ſpm̄
ſanctum. quorū remiſeritis peccā remittunt eis ⁊c̄.
¶ Incipit liber tertius de indumentis ſeu ornamē
tis eccleſie ſacerdotum atq̄ pontificum ⁊ aliorum
miniſtrorum. Rubrica.

In quotidiano vſu non eſt veſtibus ſa
cris vtendum ad notanduʒ ꝙ ſicut mu
tationem habitus ſm̄ litteram facimꝰ:
ita ⁊ ſm̄ ſpm̄ agamus. Non ergo cum
veſtibus communis vite vſu pollutis
in ſancta ſanctorum ingrediamur: ſed cum conſcien
tia munda ⁊ veſtibus mundis ⁊ ſacris dei ſacra tra
ctemus. de cōſe. di. j. c. i. Unde Stephanus papa d̄
cōſe. di. j. veſtimenta. ſtatuit ſacris veſtibus nō niſi
in eccleſiaſticis ⁊ deo dignis officijs vti. ⁊ Eze. xliiij
Non ſanctificabāt populum in veſtibus ſuis. Ha
bet ergo religio diuina alterum habitum in eccle
ſiaſticis officijs: alium in communi vſu vt cuncto po
pulo xp̄iano exemplum prebeat bone conuerſatio
nis: quatenus loti prius ſordes noui xp̄o fiant ho
mines. Exuit enim tunc ſacerdos veterem hominē
cum actibus ſuis ⁊ induit nouuʒ qui ſm̄ deum crea
tus eſt. Per veſtes quoq̄ quibus in ſacris vtimur
tn̄: non omnia ſacra fore populo releuanda intelli
gimus. xliij. diſt. in mādatis. §. ſi. q. iij. nolite. Et no
ta ꝙ tēpore Ludouici imperatoris filij Karoli ma
gni: epiſcopi ⁊ clerici cingula auro texta: exquiſitas
veſtes ⁊ alia ſecularia ornamenta depoſuerūt. Sa
cre autem veſtes a veteri lege videntur aſſumpte p̄
cepit enim dominus Moyſi vt faceret Aaron ſacer
doti ⁊ filijs eius veſtes ſanctas in gloriam ⁊ decorē
vt loti ⁊ ſacris veſtibus induti fungerent officio in
ſacris. Exo. xxviij. xxxj. xxxv. ⁊ xl. c. Docuit enī dn̄s
Moyſen p. xl. dies facere pontificalia ⁊ ſacerdota
lia veſtimenta ſacerdotibꝰ ⁊ leuitis ſuis. ornamenta
quoq̄ ⁊ lintheamina: ſʒ ⁊ maria texuit ⁊ fecit illa in.

vſum miniſterij tabernaculi federis. Et eccleſiaſti
ci.xlvij.dedit celebꝛationibus decus ⁊c̄.Quedam
tñ ab apl'is ſumunt̃:ſed tam ille ꝙ̄ iſte virtutes de
ſignant vel myſterium incarnationis.Sane ponti-
fex celebꝛaturus exuit veſtes quotidianas ⁊ iduit
mūdas ⁊ ſacras.Et p̄mo ſandalia calciat vt ſit me-
moꝛ dñice incarnationis.Scđo ſibi imponit ami-
ctum vt motus ⁊ cogitatus fauces ⁊ linguam cohi
beat vt fiat coꝛ mundū:ſpm̄ rectū ꝑcipiens in viſce
ribus innouatum.Tertio albam talarem vt habeat
mundiciam carnis pſeuerantē.Quarto cingulum
vt impetus luxurie refrenet.Quinto ſtolā in ſignū
obedientie.Sexto tunicam iacinthinā.i.celeſtem
conuerſationē.Septimo ſupinduit dalmaticam.i.
ſanctā religionē ⁊ carnis moꝛtificationē.Octauo
cyrothecas vt declinet vanā gl'iam.Nono anulum
vt diligat ſpōſam.i.eccl'iam ſicut ſe.Decimo caſulā
ideſt charitatē.Undecimo ſudarium vt quicq̄d fra
gilitate;vel ignoꝛantia peccat penitentia tergat.
Duodecimo pallium ſuperponit:vt oſtendat ſe imi
tatoꝛē chꝛiſti qui languoꝛes nr̄os tulit.Decimoter
tio mitrā vt ſic agat ꝙ coꝛonā mereat̃ ꝑcipere eter-
nam.Decimoquarto baculū.i.autoꝛitatē ptātis et
doctrine.Et poſtea tapeta calcat vt terrā deſpice-
re ⁊ amare celeſtia dicat.Omnibus aūt p̄miſſis ve
ſtibus induit̃ a miniſtris:q2 ei vt veſtes induat ſpi
rituales angeli ſuffragant̃:vel q2 vicarius eſt xp̄i
cui angeli miniſtrāt ⁊ oia ſeruiūt.Ruſus pōtifex
verſus aquilonē ſuſpiciens q̄uis verſus oꝛientē ſeu
verſus altare ſi ſit magis accōmodū,reſpicere poſſit
tanq̄ aduocatus et pugil cum⁹ hoſte pugnaturus
antiquo veſtibus ſacris quaſi armis induit̃.iuxta
apl'm:vt iam dicet̃.Pꝛimo ſandalia ꝓ ocreis h3 ne
q̄d macule vel puluería affectionū inhereat.Scđo
amictus pꝛo galea caput contegit.Tertio alba ꝓ
loꝛica totum coꝛpus cooperit.Quarto cingulū pꝛo
arcu ſubcingulū pꝛo pharetra aſſumit:⁊ eſt ſubcin-
gulum illud qđ dependet a cingulo quo ſtola pon-
tificis cū ipſo cingulo colligat̃.Quinto ſtola collū
circūdat quaſi haſtam ꝯtra hoſtē vibꝛans.Sexto
manipulo pꝛo claua vtit̃.Septimo caſulam quaſi
clypeo tegit̃:manus libꝛo pꝛo gladio armat̃.De ſin
gulis etiam aliter dicet̃ infra.¶ Hec itaq; ſunt ar-
ma quibus pontifex vel ſacerdos armari debet ꝯō
tra ſpūales nequitias pugnaturus.Nam vt inquit
apl's.Arma militie nr̄e non ſunt carnalia:ſed ad de
ſtructionē munitionum potentia.Et in alia epl'a ad
ephe.vj.c.Induite vos inquit armatura dei vt poſ
ſitis ſtare aduerſus inſidias diaboli.State ḡ ſuc-
cincti lumbos veſtros in veritate:⁊ induti loꝛicam
iuſticie:⁊ calciati pedes in p̄paratione euāgelij pa-
cis in oībus ſumētes ſcutū fidei in quo poſſitis oia
tela nequiſſimi ignea extinguere ⁊ galeam ſalutis
aſſumite ⁊ gladiū ſpūs qđ eſt verbū dei.Hec quidē
armatura eſt p̄miſſa ſeptuplex veſtis ſacerdotalis:
ſignificatiua ſeptemplicis virtutis ſacerdotis ⁊ re-
pꝛeſentatiua xp̄i veſtium quibus indutus fuit tpe
paſſionis vt infra dicetur.Pꝛouideat ḡ diligenter
ep̄s ⁊ attendat ſtudioſe ſacerdos vt ſignū ſine ſigni

ficato non ferat.i.vt veſtem ſine virtute non poꝛtet
ſil'is ſit ſepulchꝛo foꝛis dealbato:intus v̄o oī ſpurci
tia pleno.quiſq̄s em̄ ſacris indumētis oꝛnatur ⁊ho
neſtis moꝛibus nō induit̃ quāto venerabilioꝛ appa
ret hoībus tanto reddit̃ indignioꝛ apud deū.Pon
tificalē itaq; gl'iam nō iam honoꝛ cōmendat veſtiū
ſed ſplendoꝛ aiar̄:qm̄ illa que quondā carnalibus
blandiebant̃ obtutibus ea potius que in ipſis erāt
intelligenda poſcebant:vt q̄cq̄d illa velamina i ful-
goꝛe auri:in nitoꝛe gēmar̄:⁊ in multimodi opis va-
rietate ſignabāt.hoc iam in moꝛibus actibuſq; cla-
reſcat:cū ⁊ apud veteres reuerētiā ipſa ſignatio nō
ſpēs obtineret ⁊ apud nos certioꝛa ſint experimēta
rer̄ ꝙ̄ enigmata figurar̄ ꝑut hec ⁊ alia in pontifi-
cali vbi agit̃ de ep̄i ꝯſecratōe legunt̃.Sic itaq; mu
nitus ad certamen ꝯtra ſpūalia nequitie in celeſti-
bus ⁊ pꝛo ſedanda i ſubditos iudicis ira ad altare
pꝛocedit:⁊ ꝑ ꝯfeſſionē diaboli renūciat dñio ⁊ ſeip
ſum accuſat.Ppl's v̄o quaſi pꝛo ſuo pugile oꝛaturus
in pꝛofeſtis dieb⁹ terre pſternit̃.Dum aūt ille oꝛa-
tiones ⁊ alia recitat quaſi totis viribus ꝯ̄ diabolū
pugnat.Dum diaconus in ieiunijs ante euangeliū
caſulam ſuꝑ humer̄ replicat:quaſi gladiū ꝯ̄ hoſtem
vibꝛat.Dum epl'a legitur voce p̄conis imperatoꝛis
edicta dant̃.Cantus ſūt tubicine:p̄centoꝛes choꝛ
regentes ſunt duces exercitū ad pugnā inſtruētes
quibus laceſcentibus alij ſubueniūt.Cantus autē
ſequētie eſt plauſus ſeu laus victoꝛie.Dū euāgeliū
legit̃ hoſtis quaſi gladio vulnerat̃ aut exercit⁹ poſt
victoꝛiā diſperſus adunat̃.Ep̄s p̄dicans eſt impe-
ratoꝛ victoꝛes laudans.Oblatiōes ſunt ſpolia que
victoꝛibus diuidunt̃.Cantus offertoꝛij eſt trium-
phus qui debet̃ imperatoꝛi.Pax aūt in fine dat̃ vt
ppl'i quies hoſte pſtrato inſinuet̃.Et deinde ppl's
data licentia per ite miſſa eſt cū gaudio de victoꝛia
⁊ pace obtenta ad ꝓpꝛia redit.¶ Celebꝛatur itaq;
miſſam ep̄s aut p̄ſbyter indumentis ſuo oꝛdini con
gruentibus ſe exoꝛnet ⁊ veſtiū cultui actionis q̄ cō
ueniant oꝛnamēta ⁊c.a.diſt.rōmis.¶ Circa qđ notā-
dum eſt ꝙ ſex ſunt indumenta ſacerdotibus ⁊ ep̄is
cōia:q2 ſex ſunt i quib⁹ cōis pꝛeſbyteror̄ ep̄or̄ po-
teſtas ꝯſiſtit.Nouem v̄o ſunt oꝛnamenta pontifici
ſpālia:q2 ⁊ nouem ſunt in quibus ſpālis ep̄or̄ pote
ſtas conſiſtit.Per hunc ergo cōmunium ⁊ ſpālium
indumentor̄ numer̄ cōitas ⁊ ſpālitas poteſtatum
inter ep̄os ⁊ ſacerdotes ſignificat̃.de quo in parte
pꝛecedenti dictū eſt ſub titulo de ep̄o.Hoc etenim
tam in nouo ꝙ̄ in veteri teſtamento legit̃ ꝯſtitutū:
vt pontifices pꝛeter cōes veſtes habeant ſpāles:ſ3
ibi quattuoꝛ erant cōes ⁊ quattuoꝛ ſpāles ꝑut dice
tur ſub titulo de legalibus indumentis qđ ſiquidē
ratio myſtica poſtulabat:nam ille date ſunt carnali
bus ⁊ mundanis:qm̄ quaternarius numerus con-
uenit carni ꝓpter quattuoꝛ humoꝛes ⁊ mundo ꝓpt̄
quattuoꝛ elementa.Hec aūt ſpūalibus ⁊ pfectis da
ta ſunt.Nam ſenarius numerus qui perfectus eſt:
q2 reddit̃ ex ſuis ꝑtibus aggregatis:pfect⁹ ꝯuenit
Unde ⁊ ſexto die pfecit deus celū ⁊ terrā ⁊ omnem
oꝛnatum eoꝝ:ſed et cum plenitudine tempoꝛis

ſext a veniſſet etate ſexto die ſub hora ſexta redemit
genus humanū. Senarius ergo numerus perfect⁹
eſt: q: ſuo ordine numerat⁹ perficit. Nam cū vnum
duo ⁊ tres dicūtur: ſenarius numerus impletur: vel
q: in tribus partib⁹ diuiditur. i. in ſexta tertia ⁊ di-
midia. videlicet in vno duob⁹ tribus. Nouenarius
etiam ſpūalibus cōuenit: quia nouem ſunt ordines
angelorꝫ qui ſm ꝓphetam ꝑ nouem gemmarū ſpēs
deſignant. ¶ Quindecim ergo ſunt ornamenta pō-
tificis. quindecim virtutū gradus ipſo numero deſi-
gnantia: quos ꝑ quindecim cātica graduū pſalmi-
ſta diſtinxit. Veſtes enī ſacerdotales virtutes ſigni-
ficant: quib⁹ debent ſacerdotes ornari ſm illud ꝓ-
pheticum. Sacerdotes tui induant iuſticiam ⁊ ſan-
cti tui exultent. Que talares dicūtur: q: talis finis
eſt corporis per qḋ oſtēdit ꝙ nō ſufficit opus bonū
inchoare niſi ſtudeat perſeueranti fine cōpleri. pro
ut ſub titulo de tunica dicet. Si ergo noſter ponti-
fex plura ꝙ̄ octo induit veſtimēta ꝙ̄ vis Aaron nō
niſi octo habuiſſe legatur quib⁹ moderna ſuccedūt
qḋ ideo eſt q̄ꝛ̄ oportet iuſticiā noſtrā magis abūda-
re ꝙ̄ ſcribarū ⁊ phariſeorum vt intrare poſſim⁹ in re-
gnum celorum. Poteſt etiam dici ꝙ noſter pontifex
octo habet a capite vſqꝫ ad pedes exceptis veſtimē-
tis pedū ⁊ manuū ſcꝫ amictū albaꝫ ⁊ cingulū ⁊ ſto-
lam: duas tunicas: caſulam ⁊ palliū: veſtimentū enī
pedū poti⁹ pertinet ad noſtrū ꝙ̄ ad aarō: q: noſtris
dictū eſt. eūtes in omnes gentes ⁊c̄. ¶ Deniqꝫ pre-
ter p̄miſſas veſtes ſacris ordinib⁹ ⁊ miniſtris depu-
tatas eſt ⁊ alia quedaꝫ veſtis linea que ſuppelliciū
dicitur quo quibuſlibet ſeruitijs altarijs ⁊ ſacrorꝫ
vacātes ſuper veſtes cōes vti debent: put in ſequē-
ti ti. dicet. Superpelliciū aūt propter ſui candorem
mūdiciam ſeu puritateꝫ caſtitatis deſignat. Iuxta
illud. Omni tempore veſtimēta id eſt opera tua ſint
candida ⁊ mūda propter nomē vero ſuū carnis mor-
tificationem figurat. Dictū eſt enim ſuppelliciū eo
ꝙ antiquit⁹ ſup tunicas ſuppelliceas de pellib⁹ mor-
tuorū animaliū factas induebat: qḋ adhuc in qbuſ-
dam eccl̄ijs obſeruat repreſentantes ꝙ Adam poſt
peccatū talib⁹ veſtit⁹ eſt pellitijs. Tertio denotat in-
nocentiam: ⁊ ideo ante pōēs alias veſtes ſacras ſepe
induit: quia diuino cultui deputati innocentiam vi-
te cūctis virtutū actib⁹ ſuperponere debent. Iuxta
illud pſ. Innocētes ⁊ recti adheſerūt mihi. Quar-
to ꝓpter ſui latitudinē ꝯgrue charitatem deſignat.
Unde ſup ꝓphanas ⁊ cōes veſtes induit ad notan-
dū ꝙ charitas operit multitudinē pctōꝝ. Quinto ꝓ-
pter ſui formā: q: in modū crucis format paſſionem
dn̄i figurat: ꝙ qꝫ illud gerētes crucifigi debēt cū vi-
tijs ⁊ cōcupiſcentijs. Fiūt aūt ſuppellicia in quibuſ-
dam locis de chriſmalib⁹ lineis que ponunt ſup in-
fantulos baptizatos: exemplo Moyſi qui de purpu-
ra ⁊ byſſo ⁊ alijs a populo in tabernaculo oblatis fe-
cit veſtes quibus Aaron ⁊ filij eius induerent quā-
do miniſtrabāt in ſanctis. Exo. xxxix. c. Eſt ēt ⁊ alia
veſtis que pluuiale vel cappa vocat que credit a le-
gali tunica mutuata. Unde ſicut ille tintinabulis ſic
iſta fimbrijs inſignit que ſunt labores ⁊ huius mū-
di ſollicitudines. Habet etiam caputium quod eſt
ſupernū gaudiuꝫ. Prolixa eſt vſqꝫ ad pedes per qḋ
perſeuerantia vſqꝫ in finē ſignificatur. In anterio-
ri parte aperta eſt. ad denotandū ꝙ ſancte conuer-
ſantibus vita patet eterna ſeu ꝙ eorum vita patere
debet alijs in exemplū. ij. q. iij. nō ſunt. in fine. Rur-
ſus ꝑ cappam glorioſa corporū immortalitas intelli-
gitur. vnde illam non niſi in maioribus feſtiuitatib⁹
induimus: aſpicientes in futurum reſurrectionē q̄ꝛ̄
electi depoſita carne binas ſtolas accipient videli-
cet requiem animarū ⁊ gloriam corporū. Que cap-
pa recte interi⁹ patula eſt niſi ⁊ ſola neceſſaria ſibu-
la inconſuta: q: corpora ſpiritualia facta nullis ani-
maꝫ obturabūt anguſtijs: fimbrijs etiam ſubornat:
q: tunc noſtre nihil deerit imperfectioni ſed qḋ nūc
ex parte cognoſcimus: tunc cognoſcemus ſicut ⁊ co-
gniti ſumus. ¶ Quidam autem heretici garriunt
nuſꝙ̄ reperiri in nouo teſtamento ꝙ xp̄s vel diſcipu-
li eius premiſſis veſtib⁹ induerentur reprehēdētes
nos temere: quia talibus ornamur: q̄ꝛ̄ ſicut Iohā.
ait. Dominus ſurgens de cena poſuit veſtimēta ſua
⁊ poſtea alia nunꝙ̄ accepit niſi ſua. Nos vero vt di-
cunt plura alia ꝙ̄ veſtimus reueſtim⁹ in miſſa i qua
cenā ipſam imitamur ⁊ dn̄s ab his qui volunt ambu-
lare in ſtolis nos cauere precepit dicens. Cauete a
ſcribis qui volunt ambulare in ſtolis. Dicunt enim
ꝙ hoc facim⁹ vt iuſtiores ⁊ excellentiores populis
appaream⁹. contra illud. Vos eſtis qui iuſtificaſtis
vos coram hominibus: deus autem nouit corda ve-
ſtra: q: quod hominibus altum eſt. abominatio eſt
apud deum. Error autem iſte ex premiſſis apertiſſi-
me confutatur. Legitur quoqꝫ Ezechi. xlij. ⁊. xliiij.
Cum ingredientur ſanctuarium meum ⁊ accedēt ad
menſam meam: vt mihi miniſtrent ⁊ cuſtodiant ceri-
monias meas veſtib⁹ lineis induētur: nec aſcendet
ſup eos quicꝙ̄ laneum. Cum egredientur atriū ex-
terius ad populū exuent ſe veſtimētis ſuis in quib⁹
miniſtrauerūt ⁊ non ſanctificabūt pplm in veſtimē-
tis ſuis. ¶ Et nota ꝙ oſtiarij: lectores: exorciſte et
accoliti veſtib⁹ albis vtunt: videlicet ſuperpellicio.
amictu ⁊ alba ⁊ balteo: vt angelos dei miniſtros ꝑ
caſtitatis mundiciā imitentur: ⁊ eis in carne glorio-
ſa effecta ſpirituali quaſi in albis veſtib⁹ ſocientur.
Inde eſt ꝙ potius lineis veſtib⁹ vtunt: q: ſicut linū
multo labore ad candorē perducitur: ſic neceſſe ē ꝑ
multas tribulatōes ad regni gloriaꝫ peruenire. In
cōcilio magū. ij. q. i. ep̄s preſbyter. ſtatutū eſt ꝙ epi-
ſcopus in ordinatione ſua recipiat orarium baculū
⁊ annulum. preſbyter orarium ⁊ planetaꝫ: diaconus
orarium ⁊ dalmaticam: ſubdiaconus patenam et ca-
licem: ⁊ cum degradantur ea perdūt. Et in concilio
tholetano. xciij. diſtin. diaconus in conuentu. ſtatu-
tum eſt ꝙ diaconus tempore oblationis tantū: ſcili-
cet quādo legit euangeliū vtatur alba. i. dalmatica
Notanduꝫ quoqꝫ eſt ꝙ veſtes euangelici ſacerdotis
aliud deſignant in capite: ſcilicet in chriſto. aliudqꝫ
figurant in membris quāꝙ̄ ⁊ caput ⁊ membra ſacer-
dotis noīe nūcupēt. Ad caput dicit pſalmigraph⁹.
Tu es ſacēdos in eternū ſꝫ ordinē melchiſedech. Ad

membꝛa vero dicit apoſtolꝰ. Vos eſtis genꝰ electũ
regale ſacerdotium. Exponẽda ergo ſunt eoꝝ my-
ſteria. Primo ſm ꝙ membris conſequẽter ſm ꝙ ca
piti ſcilꝫ chꝛiſto conueniũt prout in quolibet capitu
lo diſtinguet. ¶ De oꝛnamẽtis aũt & palleis & veſti-
bus eccleſie vel altaris in pma parte dictum eſt vbi
agit de picturis. Poꝛro ſex indumenta ſacerdotibꝰ
& epiſcopis communia ſũt hec amictus: alba. zona
ſeu cingulũ: ſtola: manipulus: planeta. Nouem vero
pontificibꝰ ſpẽalia ſunt hec: caligę: ſandalia: ſuccin-
ctoꝛiũ: tunica. dalmatica. cyrothece mitra. annulus
baculus paſtoꝛalis. De qbus omnibꝰ ſingulatim ꝓſe
quimur: & etiam de ſudario & de pallio & de coloꝛibꝰ
qbus eccleſia in eccleſiaſticis vtit indumẽtis & de le
galibus indumentis ſiue veteris teſtamenti.

¶ De amictu. Rubꝛica.

PRimo de ſex oꝛnamẽtis epĩs & ſacer
dotibꝰ communibus eſt ſm pmiſſa
dicendũ. Lotis itaq; manibus epĩs
ſeu ſacerdos celebꝛaturꝰ aſſumit ami
ctũ ꝗ caput tegit: quẽ pontifex loco
ephot ſiue ſuperhumerale & rationa
le habet: & nunc etiam perhumerale poteſt vocari ſi
gnificans ſalutem ꝗ per fidem tribuit. De hoc apo
ſtolus ad Ephe. vj. Galeam ſalutꝭ aſſumite. Signi
ficat etiam caſtitatem coꝛdis & coꝛpoꝛis: qꝛ renes &
pectus ambit & tegit. & omnibꝰ ſacris veſtibꝰ ſuppo
nit: ſed omnibꝰ ſupereminet: qꝛ caſtitas etiam debꝫ
eſſe intus in pectoꝛe & foris nitere opę: vnde in re-
nibus ſtringit: qꝛ ibi ꝑcipue luxuria dominat. Per
amictum quoq; ſuper humeros: qꝛ circũquaq; diffũ
dit operum foꝛtitudo deſignat. Humeri namq; foꝛ-
tes ſunt ad opera peragẽda. Iuxta illud patriarche
Iacob. Suppoſuit humerum ad poꝛtandum & fa-
ctus eſt tributis ſeruiẽs. Duo vaſculi ſiue due choꝛ
dule: qbus amictꝰ ante pectꝰ ligat ſignificant intẽ-
tõem & finem qbꝰ infoꝛmandũ ẽ opus ne fiat in fer
mẽto malicie & neqtie ſed in azimis ſinceratꝭ & veri
tatꝭ. Sacerdos igit non dꝫ ocioſus exiſtere: ſed bo
nis operibꝰ inſudare: ſm illud apoſtoli ad thy. La-
boꝛa ſicut bonꝰ miles ieſu xp̄i. Laudanda tamẽ quo
rũdam locoꝝ habꝫ conſuetudo vt linea camiſia alba
aut ſuperpelliciũ ſup communes veſtes induat pꝰ
ꝙ amictus imponat: per quod fides ꝗ primo adeſſe
dꝫ ſignificat. Poꝛro amictus ſup os planete reuol-
uitur. de quo ſub ti. de planeta dicet. Amictu quoq;
collum ſtringit per qḋ vocis caſtitas intelligit quo
niam per collũ in quo vox ẽ vſus loquẽdi exp̄mitur.
Stringit ergo collũ ne inde ad linguam mendaciũ
tranſire poſſit. Leuiter tamẽ cũ eo pectus & fauces
ſtringũtur prout ſub ti. de cingulo dicet. Illo etiaꝫ
caput operimus ne circũquaq; libere proſpiciendo
illicita cogitemus. Pectus ſeu coꝛ eo tegit: qꝛ aius
ſacerdotis ad ea ꝗ incumbũt debꝫ totꝰ eſſe intẽtus
nec debet tũc ad vanitates vel ad aliqua mũdana
libere meditanda diſſolui. Poꝛro amictꝰ quo ſacer-
dos caput obnubilat ſm ꝙ capiti. ſcꝫ chꝛiſto conue-
nit. ſignificat id quod in Apo. deſcribitur. videlicet
angelum dei foꝛtem deſcendiſſe de celo amictũ nu-
be. Et ait Yſa. Ecce dominus aſcendit ſuper nubeꝫ
candidam. Veniẽs etiam ad ſaluationem mũdi ſal
uatoꝛ mundi dei filius angelus magni conſilij ami
ctus eſt nube, dum diuinitatem abſcondit in carne
Nam caput viri xp̄s: caput xp̄i deus. extra de ſacr.
vnc. c. vno. Hoc ergo carnis latibulũ ſignificat ſa-
cerdotis amictus quod per illam ſindonem expꝛeſſi
us ſignificat: qꝛ ſummus põtifex caput obducit. de
qua ſub ti. de ſuccinctoꝛio dicetur. & pulchꝛe quideꝫ
quod per calciamẽtum pedum hoc ip̄m per amictũ
capitis deſignat: qꝛ diuinitas in carne latuit & ꝑ car
nem innotuit. Nam cũ notus eẽt in iudea deus & in
iſrael magnum nomẽ eius. In idumeam extẽdit cal
ciamentũ ſuum & ante conſpectum gentium reuela-
uit iuſticiam ſuam. Amictus etiam repꝛeſentat opi-
mentum quo iudei velabant faciem xp̄i dicentes.
Math. xxv. Pꝛophetiza nobis chꝛiſte quis eſt qui
te percuſſit.

¶ De alba. Rubꝛica.

POſt amictum camiſiam ſiue albam ſa-
cerdos iduit que mẽbꝛis coꝛpoꝛis ꝯue
niẽter apta nihil ſupfluũ aut diſſolutũ
in vita ſacerdotis aut in eius membꝛis
eſſe debere demonſtrat. hec ob ſpeciem
candoꝛis mundiciam demonſtrat. ſm quod legitur.
Omni tempoꝛe veſtimenta tua ſint candida. Fit au
tem de byſſo vel lino propter quod dictum eſt. byſſi
num ſunt iuſtificationes ſanctoꝛum. Eſt autem byſ
ſus linuꝫ egyptiacum. Sicut enim linum vel biſſus
candoꝛem quem ex natura non habet: multis tõſio
nibus attritum acqrit per artem: ſic & hominis cuꝛo
mundiciam quam non obtinet per naturam: ꝑ exer
citia bonoꝛum operum multis caſtigationibus ma-
cerata foꝛtitur per gratiam. Sacerdos ergo ſꝫ apo
ſtolum caſtiget coꝛpus ſuum & in ſeruitutem redi-
gat: ne foꝛte cum alijs pꝛedi auerit ipſe repꝛobus fi
at. Habet autem alba capitiuꝫ quod eſt pꝛofeſſio ca
ſtitatis. Habet etiam ligulaꝫ que ſignificat linguã
ſacerdotalem que ligat contumaces & abſoluit peni
tentes. ¶ Rurſus hec veſtis que in veteri ſacerdo-
tio linea vel poderis grece ſeu tunica talaris dice-
batur ſtricta fuiſſe deſcribitur propter ſpiritum ſe-
uitutis iudeoꝛum in timoꝛe. In nouo vero l̄rga ẽ
propter ſpm̄ adoptionis in libertate qua nos xp̄us
liberauit. Quod aũt aurifriſiũ & grammata diuer-
ſis in locis ac varijs operibus ad decoꝛẽ habꝫ illud
inſinuat quod ꝓpheta dicit in pſal. Aſtitit regina a
dextris tuis in veſtitu deaurato circũ. ¶ Rurſus al
ba cingulo ſtrigit vt omnis voluptas carnalis aſtri
cta intelligat dicente domino. Sint lumbi veſtri ꝑ-
cincti. Manice quoq; tam albe ꝙ etiam tunicelle
conuenienter debent eſſe ſtricte non nimis late vt
labant & bꝛachia nudent: habentes in ſumitatibus
aurifriſia: ad deſignãdum aureos toꝛques qui bꝛa
chia nuda beati Martini miſſam celebꝛantis mira
culoſe decenter opuerũt. prout in ſexta pte ſub ti.

feſto dicetur. Per albam etiaꝫ qua corpus a ſurſuꝫ vſq̃ ad deorſum tegitur ſpes que ex gratia ꝓuenit eccleſie de ſurſum: ⁊ ex meritis eccleſie deorſum figuratur. De hac apoſtolus ad roma. viij. Spe ſalui facti ſumus. Q: vero vſq̃ ad talos deſcēdit perſeuerantiam deſignat ꝓut tactum eſt ꝓpe finem in ꝓhemio huius partis. Porro ſm ꝙ capiti ſcꝫ chriſto conuenit alba que eſt lineum veſtimētum longiſſime diſtans a tunicis pelliceis que ex mortuis animalib⁹ fiunt: quibus Adam veſtitus eſt poſt peccatum nouitatē vite ſignificat quaꝫ xp̄s ⁊ habuit ⁊ docuit et habuit in baptiſmo. de qua dicit apl's. Exuite veterem hominem cum actibus ſuis ⁊ induite nouū qui ſm deū creatus eſt. Nā in transfiguratione reſplenduit facies eius ſicut ſol ⁊ veſtimenta ei⁹ facta ſunt alba ſicut nix. Semp̄ enī veſtimenta chriſti munda fuerūt ⁊ candida: q: peccatum nō fecit nec inuētus eſt dolus i ore ei⁹. Hec etiaꝫ veſtis repreſentat albā veſtem in qua herodes illuſit xp̄o. Luce. xxiij.

De zona ſeu cingulo. Rubrica.

Debet autem alba circa lumbos ſacerdotis ſeu pōtificis zona ſeu cingulo qđ in lege ⁊ apud grecos balthēū dicebatur ꝑcingi ne deſluēdo greſſuꝫ impediat vt caſtitas ſacerdotis per albā ſignificata nullis incētiuoꝝ ſtimulis diſſoluatur. Cingulum nāq̃ cōtinentiam ſignificat. Unde. Sint lumbi veſtri ꝑcincti ⁊ lucerne ardētes in manibus veſtris. In lūbis quidē luxuria dominatur: ſicut domin⁹ loquens de diabolo manifeſtat. Uirtus eius in lūbis eius ⁊ fortitudo eius in vmbilico vētris eius. de peni. di. ij. ſi enī inquit. ad finem. Sane a ſiniſtro latere pōtificis ex cingulo duplex depēdet ſuccinctoriū q: duo ſunt quib⁹ caſtitas roborat̃ ⁊ ſine quibus difficile conſeruatur: ſcilꝫ oratio ⁊ ieiuniū. Unde dominus ait. Hoc genus demoniorum nō eijcitur niſi in ieiunio ⁊ oratione. Debent ergo lumbi per continentiam precingi: ⁊ per abſtinentiam ſuccingi. Unde apoſtolus. State ſuccinti lūbos veſtros in veritate. Uerum ſuccintoriū quod alias vel perizoma vel ſuccingulum vocatur inter indumenta legalia fuiſſe nō legitur: q: ⁊ ſi legales ſacerdotes accinti tempore ſacrificij abſtinere deberēt alio tamen tempore licite vacabant amplexibus. Hodie auteꝫ additur cingulo: q: moderni miniſtri iugem debent habere continentiam: ⁊ ideo non ſolum cingi: ſed etiam ſuccingi debent. Ideo autem duplex eſt ſuccinctorium vt duplex caſtitas denotetur: videlicet mentis que ꝑ cingulum: ⁊ corporis que per ſubcinguluꝫ ſignificatur A parte ſiniſtra depēdet: q: potior eſt caſtitas mentis q̃ corporis: ⁊ dextra pars potior eſt q̃ ſiniſtra. Unde Gregori. Lumbis precingimur cuꝫ carnis luxuriam per carnis continentiam coartam⁹. Cingulum quoq̃ conuenienter temperantiā deſignat. De ſubcingulo etiā dictum eſt in prohemio hui⁹ partis Et aduerte ꝙ pect⁹ ⁊ fauces leuiter cū amictu ſtringuntur: q: motus in noſtra poteſtate non ſunt. Heliās prius clauſit celum quando petijt ꝙ non plueret: q̃ animū quando deſiderabat vindictā de morte prophetarum. Lingua etiam in humido ſedet et in madido ⁊ facile lubricatur. Unde princeps apoſtolorum ad vocem ancile magiſtrum ſuum negauit Sed renes fortiter cingulo ſtringuntur vt caſtigetur corpus ⁊ in ſeruitutem redigatur ⁊ impetus luxurie refrenetur. Porro ſm ꝙ capiti. ſcilicet chriſto conuenit zona ſacerdotalis ſignificat illud quod Iohan. apoſtolus ait. Conuerſus vidi ſimilem filio hominis precinctum ad mamillas zona aurea. Per zonam aureaꝫ perfecta chriſti charitas deſignatur: quoniam dicit apoſtolus. Supereminentem ſcientie charitatem chriſti feruentem in corde: radiantem in opere. cuius ſuccintorium illud ſignificat. qđ Iſaias. ij. c. de chriſto loquens predixit. Erit iuſticia cingulum lumborum eius ⁊ fides cinctorium renum eius. Et fidelis domin⁹ in verb. ſuis ⁊ in operi. ſuis. Due ſummitates ipſius due ſunt partes naturales iuſticie quam xp̄s fecit ⁊ docuit ſcilicꝫ qđ tibi nō vis fieri alteri non feceris: ſed quecūq̃ vultis vt faciant vobis homines ⁊ vos eadeꝫ facite illis. Cingulū ergo iuſticiam ſignificat cui⁹ duo ſunt brachia ſeſe conſtringentia. ſcilꝫ declinare a malo ⁊ operari bonum. Repreſentat etiam flagellum quo pylatus cecidit ieſum. Iohan. xix.

De ſtola. Rubrica.

Poſt cingulum ſacerdos orariū ſiue ſtolam que leue domini iugum ſignificat xxiij. diſtin. eccleſiaſtica ſiue que eſt iugum preceptorum domini ſuper colluꝫ ſibi imponit vt iugū dn̄i ſe ſuſcepiſſe demonſtret. Quā cū oſculo ſibi imponit ⁊ deponit ad notandū aſſenſum ⁊ deſideriū quo ſe ſubijcit huic iugo. Illa aūt a collo per anteriora deſcendēs dextrū ⁊ ſiniſtrū latus adornat: q: ꝑ arma iuſticie a dextris ⁊ a ſiniſtris. i. in proſperis ⁊ in aduerſis ſacerdos dꝫ eſſe munit⁹: quaten⁹ nec aduerſis frangat̃: nec ꝓſperis eleuet̃. Unde ⁊ cū ſacerdos in ordinatione ſtolā accipit dicit ep̄s. Accipe iugū dei. Iugū enī ei⁹ ſuaue eſt ⁊ onus ei⁹ leue. ſuaue in ꝓſperis leue in aduerſis. Stola quippe vſq̃ ad genua que curuant̃ ꝓtendit̃: vt nos mites corde ⁊ humiles inſinuet. Significat enī patientiam de qua ſcriptū eſt. patiētia vobis neceſſaria eſt vt reportetis promiſſiones. Et iterum in patientia veſtra poſ. a. ve. Hinc eſt ergo ꝙ ſtola cum zona ſeu cingulo a dextris ⁊ ſiniſtris quibuſdā nexibus colligatur: q: virtutes virtutibus ſociantur ⁊ iuuant̃: ne aliquo moueantur tentationis impulſu: ⁊ ad deſignandum ꝙ taꝫ in proſperis q̃ in aduerſis dꝫ chriſti iugū patiēter ferri faciēte glutino charitatis. A quibuſdā vero pontificibus additur ꝑmiſſis verbis ſtola innocentie induat te dominus. Quod ſtolā reſpicit ꝑmitiuā que fuit inocētie ſignificatiua. Rurſus ſtola ab humero ſiniſtro ſacerdotis in dextrum dum ordinat̃ reflectitur: q: cuꝫ obedientia incipiat ab actiua per dilectionem pro

ximi:tranſit in cōtemplatiuam vitam ꝑ dilectōem dei. Lōgitudo autē ſtole pſeuerantiam ſignificat. Duo brachia ſtole dependentia ſignificant pruden-tiam ꝛ temperantiam. Unde apoſtolus ad Tymot. iij. Sobrie iuſte ꝛ pie viuamus ꝛc. Sed ꝛ ſm decretum bracharen̄. cōci. xxiij. diſt. eccl'iaſtica. debȝ ſa-cerdos de vno eodē〈q̄〉 orario ceruicē pariter ꝛ vtrū〈q̄〉 humerū ꝑmens ſignum crucis in ſuo pectore pre-parare. vt qui imꝑturbatus ꝑcipit inter ꝓſpera et aduerſa cōſiſtere virtutum ſemꝑ ornamēto vtro〈q̄〉 circumſeptus appareat humero. Si quis autē ali-ter egerit excōmunicatōi debite ſubiacebit niſi for-te quis dixerit hoc decretum ꝑ cōtrariam gn̄alis ec-cleſie cōſuetudinē abrogatum. Nam nō vbi〈q̄〉 ptes ſtole reducūtur ante pectus in modum crucis. Cru-cem autē gerit in pectore dū xp̄i paſſionē cuius mi-niſter ē imitaꝛ in mēte. ¶ Orariuȝ ita〈q̄〉 iugū ſimul ꝛ onus ē. iugū ſacerdotibꝰ onus diaconibꝰ. vn̄ fit vt ſacerdotibꝰ circa collū. ꝛ diaconibus ſuꝑ ſiniſtrū humerū ponaꝛ. Sicut em̄ iugū collo portaꝛ: ſic ꝛ hu-merꝭ onera feruntur. Lege i leuitico ꝛ videbis ſolos leuitas ferēdis oneribꝰ deſtinatos. In diacono ēt ſtola iugū ſignificat: prout in pte. ij. dictū ē vbi de diacono agiꝛ. Adhuc ſtola ſiniſtro humero diaconi īponiꝛ: q: decet tpalia ſpūalibus deſeruire vl' q: dex-trā diaconi opȝ eſſe liberā vt expeditiꝰ ad miſteriuȝ ſacerdotis diſcurrat. de q̄ ēt dictū eſt. Ad lūbos ſto-la ſuccīgiꝛ vt ſit fortis ꝛ expeditior contra pugnas libidinū quādo〈q̄〉 tamē ſolū ſuꝑ ſiniſtrum brachiū pars anterior ſtole cōplicaꝛ: qđ tractū ē a legalibus ſacerdotibus q̄ dū ſacrificabāt ſummitates halthei ſuꝑ humerum reflectebant. In epiſcopo vero vel ſa-cerdote abvtra〈q̄〉 parte equaliter depēdet anteriꝰ quia chriſtus cuius typuȝ gerūt qui equanimiter ſe habuit in proſperis ꝛ in aduerſis que ꝑ leuaȝ ꝛ dex-tram ſignificantur habitatores terre ad celeſtia du-cere deſiderabat: quos ſemꝑ ante oculos mētis ſue gerebat. Dictum eſt autem orarium: q: q̄uis ſine alijs indumētis ſacerdotalibus baptizare cōſigna-re ꝛ alia plura orando facere liceat: ſine orario tn̄ ni-ſi magna neceſſitate cogente nihil horum facere li-ceat. In concilio triburē. in burcardo lib. vj. c. preſ-byteri. legitur vt preſbyteri nō vadāt niſi ſtola ora-rio ve induti. ¶ Notandū autē eſt ꝙ antiquitus ſto-la erat veſtis candida pertingens vſ〈q̄〉 veſtigia: qua patriarche vtebantur ante legem quam primogeni-ti cum bn̄dictionem patris acciperent īduebāt ꝛ do-mino victimas vt pontifices offerebāt. Sed poſtq̄ alba cepit portari mutata eſt in torquē. Per primā ſtolam innocentia intelligitur que fuit in primo ho-mine. Sed cū eaȝ perdidit propter peccatum opor-tuit eam recuperare per vitulum ſaginatuȝ. quia igi-tur ſupereſt vt qui per inobedientiam cecidimus: ꝑ obediētiam reſurgamus. recte pro veſte inocētie re-cuperanda ſubimus torquem obediētie. Nam ꝑ ſto-lam qua nūc vtimur obediētiam accipimus euāge-lij crucifixi. Porro ſm ꝙ capiti ſcilicȝ xp̄o conuenit ſtola que ſuꝑ amictū collo ſacerdotis incūbit obedi-entiam ꝛ ſeruitutē ſignificat quam dominus omni-um propter ſuorum ſalutem ſubijt. Nam cum in for-ma dei eſſet nō rapinam arbitratus ē eſſe ſe equalē deo. Exinaniuit enim ſemetipſum formam ſerui ac-cipiēs factus obediēs vſ〈q̄〉 ad mortem. mortem au-tem crucis. Cauſam quippe mortalitatis nec traxit origine nec cōmiſit in ope. Stola etiam ſignificat li-gaturam qua ieſus ligatus fuit ad columnam. Sta-tutum eſt in canonibus. xxiij. diſt. nō opȝ. ꝛ duobꝰ. c. ſe. ne ſubdyaconi: lectores ꝛ pſalmiſte orarijs ſiue ſtolis vtantur.

¶ De manipulo. Rubrica

Quia vero mentibus bene compoſitis ꝛ diuino cultui mancipatis ſepe ſubre-pit accidia que quadam torpore red-dit an imum dormientem. Unde pſal-miſta. Dormitauit anima mea ꝑ tedio ideo in ſiniſtra manu miniſtri ad alta-ris miniſterium accedentis, quedam apponitur ma-nipula que fanum vel manipulus vel ſudarium ap-pellatur quatenus ſudorem mentis abſtergat ꝛ ſo-porem cordis excutiat vt bonis operibus inuigilet depulſo tedio vel torpore. Per manipulum eniȝ bo-na opera vel vigilantia deſignantur. de qua domi-nus ait. Uigilate quia neſcitis qua hora filius ho-minis venturus ſit. Unde ſpōſa dicit in cāticis. Ego dormio ꝛ cor meum vigilat. Per ſudarium etiam pe-nitentia deſignatur qua labes quotidiani exceſſus ꝛ tedium mūdane conuerſatōis extergitur. de quo dicitur. Dormitauit anima mea pre tedio. tedet em̄ animam peccatorum conſcientie ꝛ infirmitatis cor-pore. Significat etiam futurorum bonorum retribu-tionem. ¶ Unde in quibuſdam locis quotiens in fe-ſtis albis vtūtur manipulos portāt: ex eo ꝙ in illa vita vnuſquiſ〈q̄〉 propriam mercedem accipiet. Et ve-nientes veniēt cū exul. portā. mani. ſuos. Iteȝ quia manipulus penitētiam deſignat inde eſt ꝙ ſudariū ſubdyaconi magis fanone ſacerdotali formatur: q: vbi maior exceſſus maior exigitur penitentie fructꝰ De ſudario etiam infra dicetur. Sane miniſtri ma-nipulum in brachio ſiniſtro ferunt ad notandum ꝙ ſtricti debēt eſſe ad terrena: ſed ad celeſtia expedi-ti. Antiqui autem non erant aſtricti ad hoc q̄a deo etiam pro temporalibus ſeruiebant: ꝛ ad ſignifican-dum nos in hac vita que per ſiniſtrum ſignificatur pati tedium ſuperflui humoris. id eſt delectatōis ꝛ alia ſuꝑflua mentis. Ad hoc manipulus in ſiniſtra fidem in hac vita deſignat. Manipuli vſus ſumptus eſt non ab aaron: ſed ab antiquis patribus quia ſi-cut legitur in martylogio Bede. Arſenius ſudariū ſemper ferebat in ſinu vel manu ad tergēdum efflu-entiam lachrimarum. Habebant quo〈q̄〉 ſancti pa-tres dum ſacra tractabant ꝛ ſacramenta conficie-bant mapellas. id eſt paruas mappas ꝛ mantelluȝ in manus nunc pro tergendis manibus ꝛ nunc pro operibus ꝛ nūc pro reuerenter tractandis ſacramē-tis. Porro ſm ꝙ capiti ſcilicet chriſto conuenit. ꝙ ſa-cerdos manipulum portat in leua deſignat ꝙ xp̄us brauium obtinebat invia. Per manipulum enim ꝑ-mium deſignatur. Iuxta quod legitur. Uenientes

autemvenient cũ exultatõe portantes manipulos ſu
os. Per leuam vita p̃ſens accipit̃ iuxta illud. Leua
eius ſub capite meo ⁊ dextera illius amplexabitur
me. xp̃s aũt ſimul fruebat̃ ⁊ merebat̃. fruebat̃ in pa
tria: ⁊ merebat̃ in via. Nam ſimul ⁊ brauium comp̃
hẽdebat ⁊ ſtadiũ pcurrebat. quia ſimul erat in pa-
tria ⁊ in via. nemo inquit aſcẽdit in celũ niſi q̇ deſcẽ
dit de celo filius hoĩs q̇ eſt in celo. Manipulus eti-
am rep̃ſentat funẽ quo ieſus comprehẽſus a iudeis
ligatus fuit. Unde Job. xviij. Comprehẽderũt ⁊ li-
gauerũt eum. Manipul⁹ tamẽ poſt indutam plane-
tam cõſueuit romano pontifici immitti: quod etiaꝫ
a pluribꝰ obſeruat̃. de quo i q̇rta parte ſub titulo de
confeſſione dicet̃. ¶ Notandũ aũt ꝙ dyacon⁹ ⁊ ſub
dyaconus pontifici inducẽti ⁊ exuẽti ſe ſacris veſti-
bus ſine manipulis ſeruiũt. Primo vt expeditius ⁊
liberius adminiſtrent. Secũdo ad notandũ ꝙ in ta
li obſeq̇o non debꝫ fructum q̄rere temporalem qui
quandoq̧ per manipulũ ſignificat̃. Juxta illud pſ̃.
Uenientes autem ⁊c̃. Rurſus dũ pontifex ſe induit
vel exuit dyaconus ſtat a dextris ⁊ ſubdyaconus a
ſiniſtris. q̇a dyaconus ex ordine ſuo ad fortiora ⁊ p-
fectiora q̄ per dextram ſignificantur aſſumitur ꝙ̄
ſubdyaconus.

¶ De caſula ſeu planeta. Rubrica.

Poſtremo ſuper omnes veſtes induitur
caſula que quaſi parua caſa dicitur: ⁊ a
grecis planeta vocat̃ a planum quod
eſt error: quoniam errabũdus eius lym
bus ſuper brachia eleuatur ſignificans
charitatem ſine qua ſacerdos eſt ſicut es ſonãs aut
cymbalum tinniens. ſicut eñ caritas operit multi-
tudinẽ peccatorũ ⁊ omnia legis ⁊ prophetarũ man-
data continet. dicẽte apoſtolo. Plenitudo legis eſt
charitas ſic ⁊ veſtis cũcta planat ⁊ alia omnia indu
mẽta intra ſe claudit ⁊ continet. De charitate dicit
apoſtolus adhuc excellẽtiorem viamvobis oſtendo
ſi linguis hominum loquar ⁊ angelorum charitateꝫ
autem non habeam nihil ſum. ⁊ iterum. Si fidem
habeam vt montes transferram charitatem autem
non habeam nihil ſum. de conſecra. diſt. iiij. ſolent.
Hec ſiq̇dem eſtveſtis nuptialis de qua dominus in
q̇t in euãgelio. Amice quomodo huc intraſti nõ ha-
bens veſtem nuptialem. ſine hac aũt nñq̄ ſacerdos
dꝫ ſuũ officiũ exercere: q: ſemper decet eum invincu
lo charitatis pmanere. per hoc aũt ꝙ amictus ſup
os planete reuoluit̃ innuit̃ ꝙ omñ opus dꝫ ad cha-
ritatem referri. Nam finis precepti eſt charitas de
corde puro ⁊ conſciẽtia bona ⁊ fide nõ ficta. ꝙ vero
caſula in extenſione manuum in anteriorem ⁊ poſte
riorem partem diuidit̃ ſignificat duo brachia chari
tatis ad deũ. ſ. ⁊ ad proximũ. Diliges inq̇t deũ ⁊c̃.
Jn his duobus mandatis tota lex pẽdet ⁊ prophe
te. Rurſus latitudo planete latitudinem ſignificat
charitatꝫ q̄ etiam vſq̧ ad inimicos extẽdit̃. Unde.
Latũ mandatũ tuũ nimis. Due quoq̧ plicature ſi-
niſtre videlꝫ ⁊ dextre ſunt duo p̃cepta charitatis. ſ.
amor dei ⁊ proximi. Duplicat̃ ẽt ante pectus. p qd̃
cor ⁊ inter humeros per q̇s opera exp̃mũtur ⁊ i eis
veſtimentum duplex in ip̃m efficit̃: q: ſic debemus
bona opera foris oſtendere proximis vt eadem in-
tus in corde coram domino integra ſeruemus. Cha-
ritatem eñ debemus habere in corde ⁊ ope ⁊ intus ⁊
foris. Rurſus ante pect⁹ duplicat̃: quoniam p cha-
ritatem bona volũtas ⁊ ſancta cogitatio generat̃.
Duplicat̃ etiam inter humeros: q: p illam aduerſa
proximis ⁊ aduerſarijs ſupportant̃. Ad brachia aũt
eleuat̃ dũ bona opera charitatꝫ operamur. Ad dex
trum duꝫ operamur bonũ ad domeſticos fidei. Ad
ſiniſtrũ dũ extẽdit̃ etiam ad inimicos. Adhuc tri-
plicat̃ in brachijs. in dextro quidem dum fidelibus
monachis clericis ⁊ laicis ſubuenim⁹ in ſiniſtro duꝫ
infidelib⁹ ſcilꝫ malis chriſtianis iudeis ⁊ paganis ne
ceſſaria miniſtramus. Per caſulam quoq̧ recte ope
ra iuſticie deſignant̃. Juxta illud. Sacerdotes tui
indu. iuſti. Sane ſacerdos ſuũ agens offm̃ nõ debꝫ
caſulam exuere: q: precipiẽte domino Leui. xxj. ca.
non licet ei egredi de ſanctis ſcꝫ rebus vel p̃ceptis
Porro ſecũdum ꝙ capiti ſcꝫ xp̃o cõuenit caſula ma
gni ſacerdotis eſt eccleſia vniuerſalis. De qua dicit
apoſtolus. Quotquot in chriſto baptizati eſtis xp̃ꝫ
induiſtis hoc eſt illud. Aaron veſtimentum cuius
in oram deſcendit vnguentum: ſed a capite deſcen-
dit in barbam. ⁊ a barba deſcendit in oram. quoniã
de plenitudine ſpũs eius nos omnes accepim⁹ pri-
mo apoſtoli: deinde ceteri. ꝙ aũt caſula vnica ⁊ inte-
gra ⁊ vndiq̧ clauſa eſt: ſignificat fidei vnitatẽ ⁊ inte
gritatem: verũtamẽ in extẽſione manuũ in anterio
rem ⁊ poſteriorem ptem quodammodo diuidit̃ deſi
gnans antiquam eccleſiam que paſſionem xp̃i p̃ceſ-
ſit: ⁊ nouam que xp̃i paſſionẽ ſubſeq̇tur: nam ⁊ q̇ p̃i-
bant ⁊ q̇ ſeq̇bantur clamabant dicentes. Oſanna
filio dauid. bñdi. q̇ ve. in no. do. Hec etiam veſtis
rep̃ſentat purpureum veſtimentũ q̇ milites circũde
derunt ieſum Jo. xix. c.

¶ De caligis ⁊ ſandalijs. Rubrica.

Superius de ſex ornamentis tã ſacerdo
tib⁹ ꝙ̄ ep̃is cõib⁹ dictũ eſt. nũc aũt d̾ no
uem pontificũ ſpũalib⁹ dicẽdũ reſtat
p̄us de caligis ⁊ ſandalijs videamus.
Ueſtimẽtũ ãt pedũ nõ habuit originẽ
ab Aaron qui dũtaxat in iudea cõuerſabat̃: ideoq̧
neceſſe nõ habuit: ſed ab ap̃lis q̇bus dictũ eſt. Eun-
tes docete omnes gentes niſi forte q̇s dixerit ꝙ ca-
lige ⁊ ſandalia in locum femoraliũ ſuccedunt. ¶ Ce
lebraturi igit̃ pontifices pedes interea dũ dicũtur
quinq̧ pſalmi in preparatione euangelij pacis cali-
gis ⁊ ſandalijs calciant̃: quoꝝ pulchritudinem admi
rabat̃ ꝓpheta dicens. Quaꝫ ſpecioſi pedes euange
lizantiũ pacẽ euangelizãtiũ bona. Unde apoſtolus
ad ephesios. Calciati pedes calciamentis virtutuꝫ
⁊ in euangelio legit̃ dominũ miſiſſe diſcipulos ſuos
ſandalijs calciatos vtiq̧ in preparatione euangelij
pacis ſi enim calciati non eſſent quomodo ſuper ſer
pentes ⁊ ſcorpiones calcare potuiſſent. Cogitẽt igi
tur ep̃i cur ita calciati ſunt: imitent̃ eoꝝ exẽpla quo
rum imitantur calciamenta. Siq̇dem per pedes cõ

uenienter affectus intelligũtur. Debent nãq; habe
re affectus ⁊ deſideria calciata ne puluere terrenoꝝ
ſeu temporaliũ maculentur. Per huiuſmodi quoq;
calciamentũ ꝓhibitio pedu; congrue intelligit̃: ne
videlicet ad illicita feſtinẽt: q: vo affectus facilius
inficiũtur ⁊ maculantur tẽpore ꝓſperitatis qd̊ per
dextrum: ꝙ tempore aduerſitatis qd̊ per ſiniſtrũ in-
telligitur: ideo vt maiori periculo citius occurrẽdũ
oſtendat̃ a dextro pede põtifex incipit calciari pri-
us tamen ꝙ ſandalia pedibus imponant̃ caligis in
duũtur vſq; ad genua protenſis ibiq; cõſtrictis: q:
predicator pedib' ſuis recto; debet facere greſſus
ſuos ⁊ genua debilia roborare. na; qui fecerit ⁊ do-
cuerit hic magnus vocabit̃ in regnu; celoꝝ. Calige
quoq; iacynthiue: id eſt aerei ſeu celeſtis coloris: de
notãt ꝙ celeſtes debet habere pedes: id eſt affect'
⁊ firmos ne claudicet: ſed dicat confortamini puſil-
lanimes. Et cõſequenter ſandalia pedibus imponũ
tur que ſic vocantur ab herba vel ſandarico colore
quo depinguntur. Habent aũt deſubtus integrã ſo
leam deſuꝑ vo corium feneſtratum: q: greſſus pre-
dicatoris ⁊ ſubtus debent eſſe muniti ne polluãtur
terrenis. Iuxta illud dñicum. Excutite puluerẽ de
pedibus veſtris. ⁊ ſurſu; aperti quatenus ad cogno
ſcenda myſteria ſeu celeſtia reuelẽtur. Iuxta illud
propheticũ. Reuela oculos meos ⁊ cõ. mi. de le. tua
In hoc quoq; ꝙ deſuper aperta ſunt ꝙ corda ſemꝑ
ad deum erecta habere: ⁊ oculos mẽtis ad ea q̃ ſur
ſum ſunt aperire debemus ſignificatur. Quia etia;
ſubtus ſolida ſunt ſignificat ꝙ mẽtẽ in terrenis ob
tuſam habere debemus: nec debemus querere bñ-
dictionẽ eſau qui in terris eſt: ſed iacob qui eſt i ce
lis. ¶ Rurſus ꝙ ſandalia in quibuſdã locis aperta
⁊ in quibuſdam integra ſeu clauſa ſunt deſignat ꝙ
euãgelica predicatio. nec omnibus reuelari: nec om
nibus abſcondi debet iuxta illud. Uobis datũ ẽ noſ
ſe myſterium regni dei ceteris autem in parabolis
Nolite ſanctũ dare canib': neq; margaritas ſparge
re ante porcos. ij. q. iij. nolite. ¶ Sandalia quoq; in
terius quandoq; ex corio albo fiunt q: neceſſe eſt in
tentionem cãdidam ⁊ cõſcientiam puram cora; deo
habere: ⁊ exterius nigrum apparet: q: predicatoru;
vita propter tribulationes huius mũdi nigra ⁊ de-
ſpecta ſecularibus videtur. ¶ Quãdoq; etiã rubeũ
ad votũ martyrij deſignandũ. ⁊ quandoq; diuerſis
coloribus variatum. in quo vltimũ varietas quibus
ornatus eſſe debet ſignificatur. Ligula vo a corio ſe
parata ſuper pedẽ conſurgẽs: linguas eoꝝ qui pre-
dicatori bonum perhibent teſtimoniũ ſignificat: q̃
tamen quodammodo a ſpiritualium conuerſatione
ſeparati ſunt. Secundo ligula ipſa ſpiritualium eſt
que predicatore; in opus predicationis introducit.
Tertio etiam ipſius predicatoris linguam deſignat
linea vero ab ipſa ligula vſq; ad finem ſandalij per
mediũ eius procedẽs euangelicam perfectionẽ deſi
gnat. linee vero ab vtroq; latere procedentes que in
fine ſandalij ad ipſam lineam mediã referũtur ibiq;
terminant̃ legem figurant propheticam que in euã
gelio recapitulatur: ⁊ in eo terminatur. Superior
quoq; pars ſandalioꝝ per qua; pes introducitur
varijs conſuitur funiculis: ne duo ei' cornua deflu-
ant ſeu abinuicem diſiungantur: ad notandũ ꝙ pre
dicator ſeipſum varijs debet alligare virtutibus at
q; ſcripture ſententijs: ne ipſi' intrinſeca ab his que
exterius iacent coram altiſſimo diſiungantur. Ipſa
quoq; ſandalioꝝ ligatura ſignificat ꝙ prelatus
qui huc illucq; diſcurrere habet greſſus mentis fir-
mare debet cum in turbis verſatur. Quia vero cor-
rigie huc atq; illuc manibus ducuntur vt ſandalia
firmentur et ligentur. ſignificat ꝙ predicator ſic fir
mo greſſu incedere debet: vt nulli oneroſus exiſtat
⁊ ne in via miniſtrando deficiat. Nam fruſtra velo-
citer currit que priuſꝙ ad metham perueniat deſi-
cit. de peniten. diſtin. iij. incaſſum. Myſtice eni; ſan
dalia curſum predicatoris ſignificant. Quandoq;
tamen ſandalia non ligantur: quia chriſti incarna-
tio aliquando humanis ſenſibus aperta eſt: vt eſt
pannis inuolui ⁊ in preſepio poni. Aliquando vero
corrigie ſandalijs ſupererogantur: quia ſcriptu; eſt.
Quodcunq; ſupererogaueris ego cum rediero red-
dam tibi. Poteſt etiam dici ꝙ calige ſignificant il-
lam lotione; de qua dominus ait. Qui lotus eſt nõ
indiget niſi vt pedes lauet: ſed quia nõ ſufficit mũ-
dicia cordis abſq; patientia perſecutionis: ideo ſe-
quuntur centones rubei qui martyrium figurant.
Qui autem in corde mundiciam ⁊ involũtate ſi op'
fuerit habuerit patientiam: ſecurus accedet ad pre
dicationem quam ſandalia deſignant apoſtolica.
¶ Porro ſm ꝙ capiti ſcilicet chriſto conueniũt ſan
dalia aliud deſignant. Pontifex enim in altaris of-
ficio capitis ſui ſcilicet chriſti cuius eſt membrum
repreſentans perſonam dum pedibus aſſumit ſan-
dalia: illud incarnationis dominice calciamentũ in
ſinuat: de quo dominus ait in pſal. In idumeam ex
tendam calciamentum meum. id eſt in gentibus no
tam faciam incarnationem meam. Uenit enim ad
nos calciata diuinitas vt pro nobis dei filius ſacer
dotio fungeretur. Per ligulas aute; quibus pedib'
ipſa ſandalia conſtringunt̃. illud ide; accipimus qd̊
per calciamenti corrigiam Iohã. bapti. ſignificauit
cum ait. Cuius non ſum dign' corrigiam calciamen
ti ſoluere. vnionem videlicet ineffabilem ⁊ copulam
carnalẽ inſolubilem: quib' verbi diuinitas noſtre ſe
carni coniunxit. ¶ Sane mediantib' caligis pedes
ſandalijs coniũgunt̃: qm̃ anima mediante carne di
uinitati eſt vnita: ſicut enim pes corpus ſuſtentat:
ita diuinitas mũdũ gubernat. Unde pſ ilmiſta. Ado
rate ſcabellũ pedũ eius quoniam ſanctũ eſt. Uerum
ſm decretũ Grego. xciij. diſt. §. cõpagis. ⁊ duobus
capi. ſeq. Diaconi nõ debẽt vti compagis: id eſt ſan
dalijs neq; manipulis id eſt calciamentis epiſcopa
libus abſq; indulgẽtia ſedis apoſtolice ſpãli. Olim
eñi vtebant̃: q: eoꝝ erat diſcurrere per comitatum.
Hodie ergo nec ipſi nec ſacerdotes vtunt̃: ſ; epiſco-
pi ſolũ vt per varietatẽ ſandalioꝝ notetur varietas
officioꝝ. Preterea epiſcopi habẽt ꝑ plebes diſcurre
re. ſacerdotes vo dñi hoſtias imolare. Clerici ãt ro-
mane eccl'ie ex cõceſſione cõſtantini imperatoris vti

poſſent calciamentis cum vronibus: id eſt candido linthcamine. xcvj. diſt. conſtantinus.

¶ De ſuccinctorio ⁊ orali. Rubrica.

De ſuccinctorio nil aliud dicimus ꝙ qd ſub zona et cingulo in ꝓhemio huius partis dictū eſt. Sane romanus pontifex poſt albam et cingulum aſſumit orale quādam videlꝫ ſindonem qd capiti quaſi in modum veli imponit: et replicat ſuper humeros ⁊ ante pectus legalis pontificis ordinem ſequens qui poſt lineam ſtrictam ⁊ zonā induebat ephot. i. ſuperhumerale cuius locum modo tenet amictus. ¶ Aſſumit etiam crucem quandam cathenulis inſertam: quā a collo ſuſpenſam ſibi ſtatuit añ pectus: qm̄ ⁊ legalis pontifex laminam auream gerebat in fronte pro qua pontifex iſte crucem gerit in pectore: ⁊ ſic ſigno crucꝭ aurea lamina ceſſit. Nā myſterium qd in quattuor litteris auri lamina continebat i quattuor partibus forma crucis explicuit Iuxta qd inquit aplŝ. Ut cōprehendatis cū omnibus ſanctis que ſit latitudo ⁊ longitudo: que ſublimitas ⁊ ꝓfundum. Sacramentū ergo qd ille tūc ꝑ lamina preferebat in fronte hoc iſte iam recondit ī mente. Nam corde credit̃ ad iuſticiam: ore autem confeſſio fit ad ſalutem. ⁊ ſm̄ Hieronymum auro legis: ſanguis euangelij precioſior eſt. Crucem ꝙ̃ ſtatuit ſibi ante pectus ad deſignandum qd ait aplŝ. Glorificate ⁊ portate deum in corpore veſtro. Imponendo autem ſibi ⁊ deponēdo crucem illam oſculatur: ad denotandum ꝙ chriſti paſſionem que propter illam ſignificat̃ credit ⁊ cōfitet̃: ad quā repreſentandam in officio miſſe ſe parat.

¶ De tunica. Rubrica.

Poſt appoſitam ſtolam pontifex induit tunicam q̄ alibi ſubtile: in lege vo poderis id eſt talaris dicebat̃ ſignificantem ꝑſeuerantiam. Unde Ioſeph inter fratres ſuos talarem veſtem deſcribit̃ habuiſſe. Cum eñ cetere virtutes in ſtadio currant perſeuerantia tm̄ brauium accipit: qm̄ qui ꝑſeuerauerit vſq; in finem hic ſaluus erit. de pe. diſt. ij. apoſtolus. ⁊ c. multi. Unde precipitur. Eſto fidelis vſq; ad mortem ⁊ dabo tibi coronam vite. Rurſus ideo poſt albam tunica induitur: qꝛ ſicut per albam caſtigatio corporis ita per tunicam virtutes intime intelligunt̃ quas ſemꝑ debet habere ꝑfectus. Porro tunica non cingitur: qm̄ ſm̄ ſui formam iter non impeditur: ſic ⁊ virtutes per illam deſignate liberum iter ad ꝯtemplationē dei ꝑbebent ſed alba cingitur prout ſub cingulo dictum eſt. ¶ In veteri teſtamēto erāt due tunice: videlꝫ biſſina ⁊ iacynthina. exo. xxxix. c. ⁊ hodie etiam quidam pontifices duabus vtuntur: ad notandū ꝙ ꝓpriū eoꝝ eſt habere ſcientiam duoꝝ teſtamentoꝝ vt ſciant de theſauro dñi proferre noua ⁊ vetera ſiue vtꝛ̄ſꝫ oſtendant diaconos et ſacerdotes. Preterea vnaqueq; earum typū proprium gerit: qm̄ alba que biſſina ſiue linea eſt: caſtitatē ſignificat: vt ſub titulo de alba dictū eſt

Prima etiam tunica ſi ſerica eſt que originem traxerit ex vermibus qui ſine coitu creantur caſtitatem ⁊ humilitatem demonſtrat. Scd̄a tunica que iacynthina eſſe debet ſicut ⁊ olim erat coloris lapidis iacynthini que etheris ſerenitatem imitat̃: ſanctos ſignificat celeſtia cogitantes ⁊ imitantes ſiue celeſtem cogitationem ⁊ conuerſationē. ſicut eñ lapis ille colorem cum aere mutat. nam in ſereno aere ſerenus: ⁊ in obſcuro pallidus eſt. ſic ſpūaliter decet epiſcopum gaudere cum gaudentibus: ⁊ flere cum flentibus. Si autem illa alterius coloris fuerit ſit ⁊ alterius ſignificationis. Ceterꝫ pontifex vnam tunicam ſub alia induit ad denotādū ꝙ ſicut coopta tunica a populo non videtur: ſed tm̄ a clericis ſcitur ita ⁊ ratio ſublimiū ⁊ virtutes quas ꝑfectus ſemꝑ habere debet que per illam ſignificant̃ patere non debent omnibus: ſꝫ maioribus ⁊ ꝑfectis. ¶ Porro ſm̄ ꝙ capiti. i. chriſto conuenit hec veſtis que in veteri ſacerdotio iacynthini erat coloris ⁊ habebat ꝑ fimbrijs mala punica cum tintinabulis aureis ab inferiori parte dependentia vt pontifex totus vocalis incederet prout dicetur ſub titulo de legalibus indumentis: celeſtem chriſti doctrinā inſinuat: cuiꝰ noticiam habuerunt omnes quibus dicitur per prophetam. In montem excelſum aſcende tu qui euangelizas ſyon. Precipue tamen hāc tunicam habuit euangelice textrix doctrine ſapientia dei ieſus xp̄s ⁊ dedit illam apoſtolis ſuis. Omnia inquit que audiui a patre meo nota feci vobis. Hoc ergo ſignificauit illa tunica dñi quā milites ſcindere noluerunt eo ꝙ eſſet inconſutilis deſuper contexta per totum xvj. q. vij. ſicut dñi. dampnū fore magnū exiſtimātes in quo ſignificatum eſt ꝙ̃ dānoſum ſit qui doctrinā euangelicam hereſibus ſcindere moliantur. Subdiaconus quoq; vtit̃ tunica de qua in ſequenti tractatu dicetur.

¶ De dalmatica. Rubrica.

Pontifex immediate ſuꝑ tunicam dalmaticam veſtit ſm̄ inſtitutionem Silueſtri pape que ab inconſutili domini tunica ⁊ apoſtoloꝝ colobio credit̃ mutuata. Eſt autē colobium veſtis ſine manicas prout in cuculla monachali apparet. ſed Silueſter papa in dalmaticam vertit: latas manicas addendo ⁊ in ſacrificijs altaris portandum inſtituit. xciij. diſt. diaconi ita. Dicta eſt autem dalmatica eo ꝙ in dalmatia. ⁊ poſt omnia alia indumenta ſacerdotalia ſit reperta. Hec ſui forma ſignificat largitatem eo ꝙ largas habet manicas ⁊ ꝓtenſas. Unde ſm̄ apoſtolum. oportet epiſcopum nō eſſe turpis lucri cupidum: ſed hoſpitalem. xlvij. di. lxxxviij. diſt. conſequens. Nō ergo manum habeat ad dandum collectam ⁊ ad recipiendum porrectā: ſed illud efficiat quod propheta ſuadet. Frange eſurienti panem tuum ⁊ ege. vag. intro. in domum tuam ⁊c̃. Et ob hoc forte diaconi ſpecialiter vtunt̃ dalmaticis: quia principaliter electi ſunt ab aplis vt menſis ex officio miniſtrent. ¶ Ceterꝫ dalmatica diaconi ampliores hꝫ manicas ꝙ̃ tunicella ſubdia-

coni que alicubi ſubtile vocaſ: quia ipſe ampliorem
h̄re dȝ charitatem q̄ ſubdiaconus propter maius
donum. pontificis etiam dalmatica latiores habet
manicas q̄ diaconi ad notādum ꝙ ipſe magis ē ex
peditus nihil habēs quod ipſius manus reſtringat
quia pro celeſtibus omnia debet largiri. Charitas
enī eius extēdi debȝ etiam vſqȝ ad inimicos. ¶ Pōē
pe tunicella ſubdiaconi: dalmatica diaconi: caſula
preſbyteri: ſuccedūt in locum tunice iacynthine que
erat coloris celeſtis. i. aerei. ad notādum ꝙ omnes
miniſtri altaris celeſtem debēt habere cōuerſatio-
nem: licȝ ſm̄ maius ⁊ minus quod notat latitudo
vel ſtrictura manicarum dalmatice vel tunicelle vt
premiſſum eſt. Quia igitur ſacerdos maxime debet
eſſe ad celeſtia expeditus: ideo hec ornamēta nō ge
rit nec aliquid brachia ſtringens. Epiſcopus autē
ſimul vtitur ⁊ dalmatica ⁊ tunicella ⁊ omnium orna
mētis: vt oſtēdat ſe perfecte oīes habere ordines
tanq̄ q̄ eos alijs confert. Minores ſacerdotes eos
nō cōferūt ⁊ ideo illa nō portāt quibus ſufficit vnū
quod celeſtem ſignificet cōuerſationē. Preterea pō
tifex in ornamētis atqȝ in officio magis expreſſe ge
rit ſimilitudinem ſaluatoris q̄ ſimplex ſacerdos: et
magis ſibi cōueniūt ornamētorum ſignificata: ideo
qȝ pluribus vtitur ornamētis. Debet autē dalmati-
ca habere duas lineas coccineas hincinde ante ⁊ re
tro a ſummo vſqȝ ad deorſum vt pōtifex oſtēdaſ ha
bere feruorem charitatis ad deum ⁊ proximū in ꝓ-
ſperis ⁊ aduerſis. Iuxta veteris ⁊ noui teſtamenti
preceptum quod eſt. Diliges dn̄m deum tuum ex to
to corde tuo ⁊ ꝓximum tuum ſicut teipſum. Unde
Iohā. Chariſſimi: nō mādatum nouum ſcribo vo-
bis. ſed mādatum vetus quod ab initio habuiſtis.
Et iterū. Mandatum nouū ſcribo vobis ⁊c̄. Que
linee purpuree ſicut ſignificātes fidē ſanguinis xp̄i
in vtroqȝ ꝑplo neceſſariā. In ſiniſtro qȝ latere dal
matica fimbrias ſolet habere ſollicitudines actiue
vite ſignificātes quas ep̄s ꝓ ſubditis ſuis dȝ h̄re.
Iuxta quod dicit apoſtolus. Preter illa que extrin
ſecus ſunt inſtātia mea quotidiana ſollicitudo oīm
eccliaꝝ. Per dextrum ṽo latus quod fimbrijs caret
notaſ cōtēplatio celeſtiū ſine ſollicitudinibus ⁊ q̇e
te a multiplicitate ꝑturbationum. Adhuc q̄dā dal-
matice quindecim habēt fimbrias ante ⁊ retro: quia
quindecim pſalmi in veteri teſtamēto q̄ſi quindecim
rami gradus exeunt de tramite charitatis ⁊ quide
cim ſimiliter. in nouo teſtamēto excreſcūt de opere
charitatis. verbi gratia. Charitas patiēs ē. beni-
gna ē ⁊c̄. vſqȝ charitas nūq̄ excidit. Alique ṽo hn̄t
vigintiocto ante ⁊ totidē retro vbi ſeptiformis ſpi-
rit᷒ eſt octies repetit᷒ qui replet octo maneries lau
dantiū deū. ſcȝ. reges ⁊ populos: pricipes ⁊ iudices
iuuenes ⁊ virgines: ſeniores ⁊ iuniores. Rurſus in
dalmatica varietas ē ſine ſciſſura: qr lȝ varia religio
nis opa apud deū agāſ: tn̄ vorꝫ nō diſcrepāt. Itē ap
ta ē a laterib᷒ ſb aſcellis iſinuās illi q̄ eā induit vt xp̄i
q̄ i latere lācea pforat᷒ eſt veſtigia imiteſ. ¶ Adhuc
dalmaticā formā crucis p̄tēdit. Un̄ p eā xp̄i paſſio
figuraſ. ideoqȝ in miſſe officio portaſ. vbi xp̄i paſſio

repreſentaſ. Significat etiam dalmatica ſanctā re
ligionem ⁊ carnis mortificationem atqȝ ſublimium
rationē. Alba dalmatica ſanctam ⁊ immaculatam ſi
gnificat vitam. Rubea martyrium. Alba ṽo ope po
limitico variata notat mūdiciam ⁊ virtutum varie-
tatē ⁊ ē aurifriſio adornata. Iuxta illud. Aſtitit re
gina a dextris tuis in veſtitu deaurato. ¶ Porro lȝ
ꝙ capiti ſcȝ xp̄o cōuenit dalmatica ſui forma latam
⁊ largā xp̄i miam ſignificat: quā ip̄e p̄ ceteris ⁊ do-
cuit ⁊ impēdit. Eſtote inquit miſericordes ſicut ⁊ p̄r
veſter miſericors eſt. Beati nāqȝ miſericordes: qm̄
ipſi miam cōſequētur. Hic eſt ergo ſamaritanus ille
proximus noſter qui fecit nobiſcum miſericordiam
⁊ ſuperinfundens vulneribus noſtris vinum ⁊ oleū
Nam per viſcera miſericordie domini dei noſtri viſi
tauit nos oriēs ex alto. qui non ex operibus iuſticie
noſtre que fecimus nos: ſed ſm̄ ſuam miſericordiā
ſaluos nos fecit. pro peccatoribus venit vt de pec-
catis veniam indulgeret. Miſericordiam inquit vo
lo ⁊ nō ſacrificium. Legitur in canone. Grego. xxiij
diſtin. j. cōmunis. ꝙ in primitiua eccleſia nō licebat
epiſcopo vel dyacono vti dalmatica abſqȝ indulgē-
tia ſedis ap̄lice ſpeciali. Sane dalmatice tēpore ad
uentus dn̄i a dyaconibus intermittunſ. qm̄ quādo
aliqua claritas ſacri ordinis ad tempus intermittiſ
clarius reſplēdet auidius ſumiſ qn̄ reſumitur in ani
mis deuotorum: q: quod rarū eſt magis appetitur
xciij. diſt. legimus. ad fi. ¶ Rurſus in aduentu dya
conus nō vtitur dalmatica nec ſubdiaconus tunica
quia lex quam ſubdiaconus ſignificat ante incarna
tionē domini euangelij ornatu carebat ⁊ charitas
euangelij quam diaconus ſignificat nondum appa
ruerat. vel quia nondum venerat qui veſtem inno-
cētie ⁊ immortalitatis nos induere debebat: ideo
veſtes licite dimittuntur. Utuntur autem tunc caſu
lis de quo in ſecūda parte ſub ti. de diacono dictū
eſt. In ieiunijs tamē penthecoſtes poteſt diaconus
dalmatica vti.

¶ De cyrothecis. Rubrica.

QUia plerīqȝ bonum opus quod faciūt
inani fauore corrumpūt ideo ſtati poſt
indutam dalmaticam pōtifex iuxta ri
tum apoſtoloꝝ manus operit cyrothe-
cis vt neſciat ſiniſtra ſua quid faciat
eius dextera. Per cyrothecam ergo cautella con-
grue deſignatur que ſic facit opus in publico ꝙ
intētionem continet in occulto. Nam ⁊ ſi dominus
dixerit. Luceat lux veſtra coram hominibus vt vi-
deant opera veſtra bona ⁊ glorificent patrem ve-
ſtrum qui in celis eſt. Ad quod etiam deſignandū
cirotheca circulum deſuꝑ habet aureum. ipſe tamē
precepit. Attendite ne iuſticiam veſtram faciatis
coram hominibus vt videamini ab eis alioquin mer
cedem non habebitis apud patrem veſtrum qui in
celis eſt. Manus ergo quandoqȝ velantur cyrothe
cis ⁊ quandoqȝ denudantur: quia bona opera inter
dum ad vitandum vanam gloriam occultanſ: ⁊ iter
dum ad edificandum proximos propalantur. Sūt
aūt incōſutiles: quoniā actiōes pōtificis fidei recte:

debent eſſe cōcordes. Per cyrothecas quoqꝫ ī ma-
nibus exempla ſanctoꝝ q̄ in opibus habēda ſunt in
telligūtur que opa ab omi inquinamēto mūdata ſūt:
ne modicum fermēti totaꝫ maſſam corrumpat. Per
ipſas vō cyrothecas albas caſtitas ꝛ mūdicia de-
notaꝝ vt manus id ē opatiōes ſint mūde ꝛ ab omni
ſorde immunes. Porro ſm ꝙ capiti. ſcilicet xp̄o cō-
ueniūt cyrothece ſunt edorum pellicule quas mani
bus iacob rebecca circūdedit: vt pilloſe manus ſimi
litudinē maioris fratris exp̄imerēt. Hanc pellis edi
eſt ſimilitudo peccati quaꝫ rebecca maꝝ id ē ſpūſſcti
gratia manibus vī iacob. i. opibus xp̄i circūdedit
vt ſimilitudinem maioris. id eſt p̄oris ade ſecūdus
exp̄meret. Xp̄s em̄ ſi͞litudinem peccati ſine peccato
ſuſcepit vt incarnatōis myſterium diabolo celareꝝ.
Nam ad ſimilitudinem peccatorum eſurijt ꝛ ſitiuit:
doluit ꝛ expauit: dormiuit ꝛ laborauit. Unde cum ie
iunaſſet. xl. diebus ꝛ. xl. noctibus ac poſtea eſuriſſet
accedēs ad illum diabolus cum ad ſi͞litudinem p̄o
ris ade tentare tentauit. ſed q̄ primum vicerat eiſ-
dem modis victus eſt a ſecundo.

¶ De mitra. Rubrica.

POſtꝙ ep̄s planetā induit mitra loco ci
daris ſeu tyare ſeu īſule capiti eius im-
ponitur. Juxta illum. Gloria ꝛ ho. co.
eum do. Sed ꝛ papa coronam frigium
rorum ſupḣumerale clamydem purpure
am ꝛ tunicam iacynthinam habet ex cōceſſiōe cōſtā
tini imperatoris. xcvj. diſt. cōſtātinus. Mitra autē
ſciam vtriuſqꝫ teſtamēti deſignat. Duo nāqꝫ illius
cornua duo ſunt teſtamēta. anterius nouum: poſte
rius vetus. q̄ duo epiſcopus memoriter debet ſcire.
xxiij. q. ep̄s. ꝛ illis tāꝙ duplici cornu fidei inimicos
ferire. Videri dꝫ quidē ſubdit⁹ epiſcopus cornutus
ſicut ꝛ moyſes de mōte ſynai deſcēdēs ꝛ duas tabu
las teſtimonij tenēs apparebat, cornutus Aaron ꝛ
filijs iſrael ex ꝯſortio ſermonis dei prout legiꝝ Exo.
xxxiij. ca. Quidam autem heretici mitraꝫ ꝛ eius cor
nua ꝛ epiſcopum illam ferētē cōdemnāt inducētes
in fomētum ſui erroris. quod Joh. ait in apocalyp.
Uidi aliam beſtiam aſcēdētem de terra ꝛ habebat
cornua duo ſimilia agno ꝛ loquebaꝝ ſicut draco.
Due vō fimbrie poſterius depēdētes ſpiritus ꝛ lit-
tera ſunt. Per duas quoqꝫ fimbrias ſeu ligulas no
tatur ꝙ paratus eſſe dꝫ tam in myſtico ꝙ̄ in hyſtori
co ſacre ſcripture intellectu in quarum ſummitati-
bus ſunt fimbrie rubei coloris denotātes eius prō-
ptitudinem ad fidei ꝛ ſacre ſcripture defenſionem:
etiā vſqꝫ ad ſanguinis effuſionem. xxv. q. j. ſunt q̇dā
que ſup̱ ſcapulas pēdēt ad notādum ꝙ id quod pre
dicat ore oſtēdere debet ope quia em̄ ſcapulis nul-
la pars altior eſt ad opus ſiue ad onus ferendum
ideo recte p̱ eas opus ītelligitur. Circulus aureus
qui poſteriorem ꝛ anteriorem mitre partem comple
ctitur indicat ꝙ om̄is ſcriba doctus ī regno celorū
de theſauro ſuo noua ꝛ vetera proferre debet. Ca-
ueat ergo diligēter epiſcopus ne prius velit eſſe ma
giſter ꝙ̄ nouerit eſſe diſcipulus. x. diſt. miſerum ex-
tra de elec. cum in magiſtrum. de renū. poſt trāſla-
tiōem. ꝛ. c. niſi. ne ſi cecus cecum duxerit ambo ī fo-
ueam cadāt. Scriptum eſt enim p̱ prophetam. Tu
ſciētiam repuliſti ꝛ ego te repellam ne ſacerdotio fū
garis mihi. xxxviij. diſtic. oīnes ꝛ in p̄dico. c. niſi.
Nō incompetēter etiam mitra que in altum de ſui
forma producitur: altitudinem ſapientie deſignat.
Debet enim epiſcopus ſic ſubditos ſciētia excellere
vt ipſius comparatione ceteri merito grex dicātur.
xxv. diſti. §. nūc autem. j. q. j. viliſſimus. ꝛ. q. vij. con-
ueniētib⁹. Due pēdule ex poſteriori parte duplicem
deſignant memoriam. Prima eſt actuum diuino-
rum. ne celebrando eam cōtemnēs puniatur. Unde
ꝛ in veteri teſtamēto ſacrificium oblaturus ambie-
batur tintinabulis vt p̱ eorum ſonitum reciperetur
dignus vel repelleretur indignus ab angelo ad cu-
ſtodiam templi poſito. xliij. diſtictio. ca. j. Secūda
eſt peccatorum ſuorum vt de illis compungatur. de
peni. diſti. iij. iudas. Mitra etiam quia quandoqꝫ
linea eſt ꝛ alba caſtitatis candorem mundiciamqꝫ ſi
gnificat. Unde hoc ornamētum multum capiti ne-
ceſſarium erat in quo quinqꝫ ſenſus corporis vigent
quibus corruptis facile caſtitas violatur. ¶ Sunt
etiam nonnulli dicētes ꝙ mitra pontificis ſpineam
coronam ſignificat: ꝛ inde eſt ꝙ diaconus in officio
miſſe in quo pontifex chriſtum in paſſione figurat
mitram illi imponit ꝛ deponit: quia ipſe ex officio
ſuo habet euangelium legere in quo chriſtus ſpinis
legitur coronatus. Duo cornua ſunt duo charitatis
precepta. Pontifex igitur mitram accipit ītelligēs
ꝙ quinqꝫ ſenſus a mūdi illecebris cuſtodire debet
vt duorum teſtamētorum precepta ſeruet: ꝛ duo cha
ritatis precepta impleat: vt coronam mereatur p̱ci-
pere eternam. ¶ Ceteri vō ſacerdotes ꝛ clerici ge-
neraliter caput contegunt nullo ornamento. licet in
feſtis ſint ī toto alio corpore ſubornati. tum quia nō
dum eſt plenuꝫ gaudium noſtrum. gaudemus enim
nō in re preſentium: ſed in ſpe futurorum. tum quia
ad hoc tendimus vt deum nuda facie contemple-
mur. ¶ Hanc mitra aurifriſiata vtendum eſt a paſ
cha vſqꝫ ad aduētum: ꝛ a natiuitate domini vſqꝫ ad
ſeptuageſimam in omnibus feſtis duplicibus ꝛ no
uem lectionum totius anni niſi in feſto innocentiuꝫ
prout diceꝝ ſub titulo de coloribus. ꝛ in dominicis
predictorum temporum ꝛ generaliter quandocūqꝫ
Gloria in excelſis. ꝛ Te deum laudamus dicuntur.
Cum em̄ illa dicantur in feſtibus diebus in quibus
virtutē ꝛ gaudium generale vel ſpeciale capitis vel
membrorum ad memoriam reducim⁹ vt diceꝝ in p̱he
mio ſeptie p̱t̄. merito tūc mitra aurifriſiata vtimur
q: aurum ꝛ gemmarum nitor gaudium repreſentant
In diebus vō ieiuniorum non eſt ea vtēdum vt ſeq̄
tur. quia cum illi dies illi ordinati ſint ad delenda pec
cata que tunc ſunt ad memoriam reducēda nō ſunt
tunc agenda vel ferēda que gaudium: ſed que potiſ-
us humilitatem ꝛ afflictionem deſignāt. In alijs ve
ro temporibus regulariter non aurifriſiata: ſed ſim-
plici vtendum eſt. videlicet ab aduentu vſqꝫ ad nati
uitatem: niſi quia dominus papa vtitur aurifriſiata
dominica gaudete. et a ſeptuageſima vſqꝫ ad paſ-

cha.⁊ in dominica. Letare hieruſalē prout dicetur ſub titulo de coloribus.⁊ etiam in quinta ferie cene domini, in officio miſſe tantum.⁊ in ſabbato ſancto in officio miſſe. Item in feſtis trium lectionū illius tempozis:⁊ in omnibus vigilijs in quibus ieiuniū celebratur:⁊ in quattuor tēporibus ⁊ in rogationibus. dñs tamen papa vtitur in feſto ſancti Marci in miſſa tantum. Item in officio defunctorū. Illud quoqꝫ notandum eſt ꝙ romanus pontifex in ſignuꝫ imperij vtitur regno.i.corona imperiali:⁊ in ſignum pontificis vtit mitra:ſed mitra ſemp vtitur ⁊ vbiqꝫ. regno vero nō ſemper:nec vbiqꝫ quia pontificis auctoritas ⁊ prior eſt ⁊ dignior et diffuſior eſt ꝙ īperialis poteſtas. Sacerdotium enim in populo dei regnum preceſſit.cum Aaron primus pōtifex. Saulē primum regeꝫ preceſſerit.et Noe nembroth:q: ſicut legitur principium regni Nembroth ex titu. babylonis.vj.di.quibus ita. Noe vero edificauit altare domino ⁊ olocauſta obtulit ſuper illō.regno quidem non vtitur niſi certis diebus ⁊ locis.⁊ nunꝙ intra eccleſiaꝫ:ſed extra. Porro ſm ꝙ capiti id eſt chriſto conuenit:mitra pontificis illud ſignificat quod propheta loquens de filio dicit ad patrem. Gloria ⁊ honore coronauit euꝫ dñs ⁊ conſti.⁊c. Hoc eſt itaqꝫ nomen quod eſt ſuper omne nomen vt in nomine ieſu omne genu flectatur celeſtium terreſtrium ⁊c. Naꝫ ⁊ in aurea lamina cidaris pontificalis ſculptū erat nomen domini tetragrammaton:cuius myſterium declarabimus in titulo de lega. indumētis. Per mitram ergo capitis chriſti ſummam illam glorificentiam intelligimus que propter diuinitateꝫ debetur humanitati.nam propter pedum adoratur ſcabellū. Adorate inquit ſcabellum pedum eius quoniā ſanctum eſt. ¶ Et nota ꝙ ſicut ait Zacharias papa de conſec.diſti.j.nullus.epiſcopus ad altare oraturus accedens ſeu altari aſſiſtens vel orationes ad deuꝫ effundens mitram deponit ⁊ baculum quia apoſtolus prohibet viros capite velato in eccleſia orare vt reuelata facie gloriam domini cōtemplentur. Quādo vero ad populum ſe cōuertit vt illi predicet inſignia cōminationis ſue reſumit. Unde ⁊ moyſes cauſam populi apud deum precibus:cauſam vo dei ad populū gladijs allegabat.xlv.diſt.diſciplina.ad fi. ¶ Ultimo nota ꝙ quidam epiſcopi ſolēniter benedicunt in miſſa ⁊ altare thurificant depoſita mitra. Alij vero cum mitra in capite. Primi ea ratione mouentur:q: ſolēniter benedicendo vice dei fungūtur ⁊ deus per eoꝝ myſterium benedicit. Nume.vj.in fi.vbi dicitur. Inuocabūt nomen meuꝫ ſuper filios iſrael:⁊ ego benedicā eis. Altaris vero thurificatio ſignificat orationes. Apoca.viij. Aſcēdit fumus incenſorum de orationibus ſanctorum. Quia ergo in orationibus cauſam plebis ad deum agit:ideo cum reuerētia mitra videlicet depoſita illud agere debꝫ Secundi vero attendunt ꝙ benedictio ⁊ thurificatio non ſunt eſſentialia ad conſecrationem corporis chriſti:ſed ad ſolēnitatem pertinēt.⁊ ideo ea cū mitra agunt vt per hoc a ſimplicibus ſacerdotibus diſcernantur.ꝙuis enim plus habeat ep̄s ꝙ ſimplex ſacerdos in his que ad ſolēnitatem pertinent: vt in ornamētis ⁊ alijs:non tñ in his que ad conſecrationem ipſam ſpectant. Sed hec ratio minus ſufficiēs videtur quoniam ſm hos mitra in miſſa deponerēt niſi quando verba ad quorum prolationem fit ſpecierum tranſubſtantiatio proferuntur.

¶ De annulo. Rubrica.

Annulus eſt fidei ſacramētum quo ſponſus chriſtus ſponſam ſuam ſanctaꝫ eccleſiā ſubarrauit vt ipſa de ſe dicere valeat. Annulo ſuo ſubarrauit me dominus meus ieſus chriſtus cuꝰ cuſtodes ⁊ pedagogici ſunt epiſcopi ⁊ prelati, ānulos pro ſigno in teſtimonium huius rei ferentes. de quibus ſponſa dicit in canticis. Inuenerunt me vigiles qui cuſtodiunt ciuitatem. Hunc annulum dedit pater filio reuertēti ſm illud euangelij. Date annulum in manu eius: et quo euangelio annuli vſus creditur acceptꝰ. Annulus ergo pontificis integritatem ſignificat fidei vt videlicet eccleſiam dei ſponſam ſibi creditaꝫ ſicut ſe diligat ⁊ ſobriam ⁊ caſtam celeſti ſponſo cuſtodiat. Iuxta illud. Deſpondi enim vos vni viro vir.ca. ex. chriſto.⁊ ſe meminerit non dominum ſed paſtorē vj.q.j.ſicut alterius. De hoc ſponſo ⁊ ſponſa Iohannes euangeliſta dicit. Qui habet ſponſam ſponſus eſt.amicus autem ſponſi qui ſtat ⁊ audit eum gaudio gaudet propter vocem ſponſi. Epiſcopus ergo vicarius ⁊ amicus ſponſi ꝙ ſi vicarius eſt ⁊ ipſe quodāmodo ſpōſus eſt. ¶ Rurſus antiqui litteras annulo ſigillabant. Unde epiſcopus annulum portat: quoniam ſcripture myſteria ⁊ eccleſie ſacramēta perfidis ſigillare ⁊ humilibus reuelare debet. ¶ Porro ſecūdum ꝙ capiti ſcilicet chriſto cōuenit ānulus digiti. donum ſignificat ſancti ſpiritus. Digitus enim articularis atqꝫ diſtinctus ſpiritum ſanctū inſinuat: ſm illud. Digitus dei eſt hic. Et alibi. Si ego in digito dei eijcio demonia: filij veſtri in quo eijciunt. ¶ Annulus autem aureus ⁊ rotundus perfectionē donorum eius ſignificat quem ſine menſura chriſtus accepit: quoniam in eo plenitudo diuinitatis corporabiliter habitat. Nam qui de ſurſum venit ſuper omnes eſt:cui deus non dedit ſpiritum ad menſuram dicens. Super quem videris ſpiritumſanctū deſcendentem ⁊ manētem ſuper eum:hic eſt qui baptizat.nam requieſcet ſuper eum ſpiritus ſapientie et intellectus. Ipſe vero de plenitudine ſua ſecundum differentes donationes diſtribuit: alij ſecundum apoſtolum dans ſermonem ſcientie: alij gratiam ſanitatum:alij operationeꝫ virtutum ⁊c.quod ⁊ viſibilis pontifex imitatur alios in eccleſia conſtituens ſacerdotes:alios diaconos:alios ſubdiaconos et huiuſmodi:non igitur ab re in epiſcopi digito gemmatus fulget annulus per cuius myſterium dantur fulgida cariſmata gratiarum. De annulo ſponſe ſatis dictum eſt in prima parte ſub titulo de eccle.ſacramentis.

¶ De baculo paſtorali. Rubrica.

Baculus paſtoralis correctionem paſtoralem ſignificat ꝓpter qḋ a ꝯſecratore dicitur ꝯſecrato. Accipe baculũ paſtoralis officij vt ſis in corrigendis vitijs pie ſeuiens. De quo dicit apoſtolus. In virga veniam ad vos. Virga igit̃ paſtoralis poteſtas intelligit̃ ſacerdotalis quã chriſtus eis contulit qñ apoſtolos ad predicandum miſit precipiẽs eis vt baculos tollerent. Et moyſes cum virga miſſus eſt in egyptum. de hoc in prima parte dictum eſt in titu. de ꝯſecrationibus. Baculus ergo a lege ⁊ euangelio ſumit̃: q: ⁊ virga paſtoralis ⁊ ſambuca ⁊ pedum ⁊ ferula nuncupat̃. Moyſes enĩ ex mãdato dñi virgam habuit que terribilia fecit in celo et in mari: q: cibum de celo: potum de petra ꝓduxit et gregem ad terram fluentem lacte ⁊ melle minauit. Adhuc per baculum doctrine auctoritas intelligit̃. Hac enĩ infirmi ſuſtentant̃: inquieti corripiunt̃: errantes ad penitentiam trahunt̃. Unde ⁊ pedũ vocatur qḋ eſt lignum recuruum quo paſtores pedes retrahunt aĩalium. Sane qñq; baculus ex oſſe ⁊ ligno ꝯficit̃ que criſtallina ⁊ deaurata ſperula ꝯiunguntur os ſuperius recuruatur lignũ inferius ferro acuitur: modice tñ retundit̃. Siquidẽ os eſt duritia legis lignum manſuetudo euangelij: que duo coniuncta ſunt ſperula diuinitatis ieſu chriſti. Uel os ſeueritas lignũ pontificis eſt leuitas quas iungit in iudicio per charitatem. Nam ſeueritas vel miſericordia multum deſtituit̃ ſi vna ſine altera teneatur. xlv. diſt. diſciplina. ad qḋ ſignificandũ ferrum obtunditur: q: iudicium: miſericordia temperatur: baculus recuruatur cum penitentes ad penitentiã reuocant̃. Aliqñ in recuruatura caput format̃: qm̃ ad deum ꝯuerſio vita eterna ꝓmittit̃. Qñq; etiam in curuatura ſcribit̃. Cum iratus fueris miſericordie recordaberis: ne ob culpam gregis ira turbet in paſtore oculum rationis. vj. q. j. ex merito. Aliqñ in ſperula ſcribit̃: homo vt pontifex ſe hoiem memoretur: ⁊ de poteſtate collata nõ eleuetur. Aliqñ etiã iuxta ferrum ſcribit̃. Parce vt in diſciplina ſubditis parcat: ⁊ miſericors a miſericordia miſericordiã conſequatur. Qḋ vero baculus eſt acutus in fine: rectus in medio ⁊ retortus in ſummo: deſignat ꝙ pontifex debet pungere pigros: regere debiles ſui rectitudine ⁊ colligere vagos. xlvij. diſt. §. nec eſſe. xlviij. diſ. diſciplina. ⁊ c. omnis. Unde verſus. Collige ſuſtenta: ſtimula: vaga: morbida: leta. Et reddẽda ſingl'a ſingulis verſus iſte ꝯtinet oĩa ꝑmiſſa: vel ſic. Attrahe per primũ: medio rege: punge per imum. Roman' autem pontifex paſtorali virga nõ vtitur: tum propter hyſtoriam tum propter myſticam rõnem. extra de ſacra. vncti. c. vnico. in fine. Hyſtoria eſt quoniã beatus petrus apoſtolus Martialẽ diſcipulũ ſuũ quẽ dñs inter diſcipulos ꝯſtituit cum dixit. Niſi efficiamini ſicut paruulus iſte nõ intra. ⁊c. miſit cum quibuſdam alijs ad predicandũ germanis quo in via ad viginti dietas defuncto. Fronto collega ei' rediit ad nunciandũ hoc petro. Cui petrus. Accipe hunc baculum ⁊ tangens illum dic. Surge in noĩe dñi et ꝑdica. Ille vero in quadrageſimo die a tpe mortis illius tetigit eum ⁊ ſurrexit ⁊ predicauit: et ita petrus baculum a ſe remouit et ſubditis dedit nec recuperauit. Innocen. vero papa. iij. ſcripſit i eccleſie ſpeculo ꝙ beatus petrus miſit baculũ ſuum. Euchario primo treuerorũ epõ: quẽ vna cum Valerio ⁊ materno ad predicandũ euãgeliũ genti theutonice deſtinauit cui ſucceſſit in epatũ. Matern' q ꝑ baculũ petri de morte fuerat ſuſcitatus: quẽ baculum vſq; hodie cum magna veneratõe treuerẽ. eccleſia ſeruat: ⁊ ideo papa in illa dioceſi vtit̃ baculo, ⁊ non alibi. Myſtica vero eſt ratio: q: baculus in ſummitate eſt curuus quaſi ad attrahẽdum qḋ in romano pontifice neceſſe non eſt: q: nullus ab eo finaliter diuertere põt. Preterea per baculum deſignatur coertio: quã q: ceteri pontifices ab homine recipiũt: ideo a ſuis ſuperioribus baculos recipiũt ⁊ habent. Romanus vero pontifex: q: poteſtatem a ſolo deo accipit baculum non habet. ¶ Porro ſm ꝙ capiti ſcz chriſto conuenit virga pontificis poteſtatẽ chriſti ſignificat. de qua pſalmi. Virga recta ſiue directionis virga regni tui: q: dilexiſti iuſticiã ⁊ odiſti iniquitatem. propter qḋ alibi dicit. Reges eos in virga ferrea. duritia ferri vigorem ſignificat equitatis qua chriſtus tanq̃ vas figuli peccatores cõfringet. Uerum poteſtas chriſti non ſolum eſt virga ſed baculus: q: non ſolum corripit: ſed etiam ſuſtentat. Unde pſal. Virga tua ⁊ baculus tuus ipſa me conſolata ſunt.

¶ De ſudario. Rubrica.

Expeditis nouem ſpecialibus pontificum ornamentis aliqua de quibuſdã alijs: ⁊ primo de ſudario videamus: qḋ eſt lineus pannus quẽ miniſtrans epõ ſemper paratũ habet quo ille ſudorem ⁊ omnem ſuperfluum corporis tergat humorem: ſignificans ſtudium quo humanas contagiones in hac vita extergimus per exempla ſanctorũ patrum quibus ad patientiam corroboramur. Sicut enĩ ſudor eſt in corpore: ſic etiam tedium eſt in anima qñq; ex conſcientia peccatorũ premens conſcientie frontem. Habeamus igitur ſudarium ex lino multis tonſionibus caſtigato ⁊ mundato per qḋ mundanos extergamus affectus et etiam cum dauid ⁊ iob triſtitiam abijciendo nos tergamus. In quibuſdam eccleſijs diaconus ſudarium hñs illud i dextro cornu altaris deponit: vt ſi forte qcq̃ ſordidum acceſſerit illo tergatur: ⁊ ſudarium ſacerdotis mundiſſimum maneat. ¶ Manipuli quoq; pene eadem eſt ſignificatio: prout ibi dictum eſt.

¶ De pallio. Rubrica.

Conſequenter aliqua de pallio ſubijciamus: qḋ patriarcharũ primatũ ⁊ metropolitanorũ eſt ꝓprium: vt ꝑ illud a ceteris epis diſcernant̃: ⁊ ꝓuilegiatã obtinent dignitatẽ quare ſub ꝑmiſſis ⁊ cõmunibus vel ſpecialibus ornamentis minime continetur. Siquidem per pallium ſimul vtrũq; ⁊ ſuphumerale ⁊ rõnale legalis pontificis intelligimus.

quia em̄ ſuper vtrūq; pontificis humerum iacet ſu
perhumerale ſiue longeon dicit̄: q: vo inde deſcen
dens in ipſo pontificis pectore iungitur rōnale vo
catur. habebat em̄ ſuperhumerale ⁊ rōnale que ca
thenulis aureis ſimul iungebant̄. Sunt tñ qui di-
cunt ꝙ rōnali nullum hodie ornamētū ſuccedit. de
quo ſub ti. de lega. indu. dſcet̄. Alij dicūt ꝙ palliuz
pro aurea lamina inſtitutū eſt ꝙuis ꝓbabilius vi-
deatur ꝙ aurifriſia mitre vicē lamine gerāt. ❡ Sa
ne palliū quo maiores vtunt̄ ſignificat diſciplinam
quas ſeipſos ad exemplū ſubditoꝝ ⁊ etiā ipſos ſub
ditos regere ⁊ ꝯſtringere debēt: per hanc acquirit̄
torques aurea quā legitime certantes accipiūt. de
qua dicit Salomon in parabolis. Audi fili mi diſci
plinam patris tui ⁊ ne dimittas legē matris tue vt
addat̄ grā capiti tuo ⁊ torques collo tuo. Sicut āt
torques ſeu brauium nō dat̄ niſi legitime certanti
iux: a illud apl'i. Multi quidem currunt: ſed vnus
accipit brauiū. ita ⁊ ad honorem pallij nemo aſcen-
ſurus eſt niſi qui in ſingulis honoꝝ gradibus legiti
me prius deſudauerit. Nam ⁊ officia ſecularia non
deferūt principalē locū. ingreſſis veſtibulū actiōis.
lix. diſt. ſi officia. ſed ex animatis per plurimos gra
dus ⁊ his gradus ceteros antecellat quē labor pro
lixior ⁊ ſtipendia longiora fecerunt anteire. C. de
offi. ma. offi. nemo. ff. de mune. et hono. gradatim.
Sup cuncta indumenta fert̄ vt ceteri h videntes
ad legitimū certamē hortent̄. ❡ Pontifex vo pal-
lium dum ſibi imponit̄ ⁊ detrahit̄ oſculat̄ ad notan
dum ſummū legitime certandi deſideriū ⁊ brauiuz
promerendi. Eſt aūt palliū de candida lana ꝯtextū
hñs circulū humeros ꝯſtringentem ⁊ duas lineas
ab vtraq; pte videlz ante ⁊ retro pendentes. A ſini
ſtris ē duplex. a dextris eſt ſimplex. hz quattuor
cruces purpureas. ſ. ante ⁊ retro. a dextris ⁊ a ſini-
ſtris. Inſigunt̄ in pallio tres acus: ⁊ quedam ſunt
que per metropolis ſine pallio agi non pñt quo etiā
niſi certis diebus vti non valet: que oīa moralibus
ſunt imbuta myſterijs ⁊ diuinis grauida ſacramen
tis. Nam vt ſcriptura teſtat̄. In theſauris ſapiētie
ſignificatio diſcipline. In lana quippe aſperitas: in
candore benignitas deſignat̄. Nā eccl'iaſtica diſci-
plina ꝯ rebelles ⁊ obſtinatos ſeueritatē exercet: ſz
erga penitentes ⁊ humiles exhibet pietatē: ꝓpter
qd̄ de lana cuiuſlibet animalis: ſz ouis dūtaxat ef-
ficitur que eſt animal manſuetū. Vñ ꝓpheta tanꝙ
ouis ad occiſionē ductus eſt. ⁊ ſicut agnus coram
tondente ſe non aperuit os ſuum. Hinc eſt ꝙ illius
ſemiuiui vulneribus quē ſamaritanus duxit in ſta-
bulum ⁊ vinū adhibet̄ ⁊ oleum vt p vinū moderen
tur vulnera. ⁊ per oleū foueant̄. quaten⁹ qui ſanan
dis vulneribus preeſt in vino morſum ſeueritatis
adhibeat: in oleo molliciem pietatis. Hoc nimirū ⁊
per arcam tabernaculi deſignat̄. xlv. diſt. diſciplina
in qua cum tabulis virga ꝯtinetur ⁊ manna. qm̄ in
mente rectoris cum ſcripture ſcientia virga dz eſſe
directionis ⁊ manna dulcedinis vt ſeueritas imo-
derate non ſeuiat ⁊ pietas plus ꝙ expedit non in-
dulgeat. Item fit de vili materia. ſ. lana vt habeat

precium non a ſe: ſed ab eo qd̄ ſignificat̄ in ſe: vt nō
oculis ſed menti ſpectabile ſit: vt non ad ornanduz
ſed ad ſignificandum indui intelligat̄. ❡ Circulus
pallij per quē humeri ꝯſtringunt̄ eſt timor dñi per
quē opera exercent̄: ne vel ad illicita defluāt vl' ad
ſuperflua relaxent̄: qm̄ diſciplina ſiniſtrā cohibet ab
illicitis fortitudine pene: dexteram vo temperat a
ſuperfluis iuſticie amore. Beatus ergo vir qui ſemp
eſt pauidus. Nā iuxta ſententiā Salomonis. Ti-
mor dñi pctm̄ expellit. Qui vo ſine timore exiſtit: iu
ſtificari nō poterit. Ideo em̄ circulus pallij ſub col
lo humeros ꝯſtringit: ad notandū ꝙ illum ferens
debet eſſe idem ope ⁊ ſermone. ❡ Duas vo lineas
quarum vna poſt dorſum ⁊ altera ꝓgredit̄ ante pe-
ctus: huius vite curas et ſollicitudines ſignificare
putamus: quibus ⁊ cor ⁊ humeri pontificis ſic ſepiſ
ſime grauant̄ ⁊ impediunt̄: vt a pprio ſtatu eū auer
tant: ⁊ vana quedā ⁊ tranſitoria cogitare ⁊ portare
compellant. Hinc eſt ꝙ palliū ante ⁊ retro a dextris
⁊ a ſiniſtris ante pectus ⁊ ſup humeros frequenter
aptatur: vt his poſthabitis in ſeipſum ſepe redire
intelligat̄. Actiuam q; ⁊ ꝯtemplatiuā vitam ſignifi
cant: quas ita debet exercere prelatus: vt exemplo
Moyſi nunc in montē aſcendat et ibi philoſophet̄
cum dño: ⁊ nunc ad caſtra deſcendat ⁊ ibi neceſſita
tibus ꝓuideat pploꝝ ꝓuiſurus attētius vt cū ſepe
ſe dederit alijs: interdū ſe ſibi reſtituat quatenus ⁊
cum martha circa frequēs miniſterium ſatagat: et
cum maria verba audiat ſaluatoris. extra de renū.
niſi ad ſi. lxxix. di. decreuit. vtraq; tñ linea grauat
inferius: q: corpus qd̄ corrumpit̄ aggrauat aīam ⁊
deprimit terrena inhabitatio ſenſuz multa cogitan
tem. Pallium duplex eſt in ſiniſtra ſicut ⁊ rōnale: ſz
ſimplex in dextra: q: vita preſens que per ſiniſtram
accipit̄ multis eſt ſubiecta moleſtijs: ⁊ in ea dupli-
citate carere non poſſumus: q: nunc ꝓſperis extol-
limur: nunc aduerſis frangimur: nunc terrena peti
mus nunc celeſtibus adheremus: nunc carni: nunc
menti ſeruimus: ſz vita futura que p dextrā ſignifi
catur i vna ſemp eſt collecta quiete: qd̄ veritas ipa
deſignauit cū intulit Martha martha ſollicita es
⁊ turbaris erga plurima. Porro vnū eſt neceſſariū
Maria optimā ptem elegit que non auferet̄ ab ea
❡ Rurſus palliū duplex eſt in ſiniſtra quaten⁹ ad
tollendas vite pñtis moleſtias prelatus fortis exi-
ſtat. ſimplex in dextra. quatenus ad obtinendā vi-
te future quietē toto ſuſpiret affectu. Iuxta vbum
pſ. dicentis. Unam petij a dño hanc requirā: vt in-
habitem in domo dñi oībus diebus vite mee. Illic
em̄ nulla eſt duplicitas ſine ruga: ſed ꝓſperitas ſine
aduerſitate: gaudium ſine triſticia: ⁊ felicitas ſine
miſeria. ❡ Quattuor cruces purpuree ſunt q̄ttuor
virtutes pollitice. ſ. iuſticia: fortitudo: tēperantia: ⁊
prudentia: q̄ niſi in crucis xp̄i ſanguine purpurent̄
falſum ſibi nomē virtutis vſurpāt ⁊ adverā btitudi
nis gl'iam nō pducūt. Unde dñs inquit aplis. Niſi
abundauerit iuſticia veſtra pluſq; ſcribaꝝ ⁊ phari-
ſeoꝝ non intrabitis in regnū celoꝝ. Hec eſt purpu-
ra regis tincta canalibus quā Salomon cōmemo-

rat in canticis canticoꝝ. Is ergo qui pallij gloꝛia
decoꝛatur ſi cupit eſſe quod dicitur in anterioꝛi par
te debet habere iuſticiam vt reddat vnicuiqꝫ qḋ ſuū
eſt. pꝛudentiam in poſterioꝛi vt caueat qḋ cuiqꝫ no⸗
ciuum eſt. foꝛtitudinē a ſiniſtris vtꝗ̄ cum aduerſa nō
depꝛimāt. temperantiam a dextris vt eum pꝛoſpera
non extollant. ¶ Tres autem acus in pallio inſigū
tur ſcꝫ ante pectus ⁊ ſuper ſiniſtrum humeruꝫ ⁊ poſt
tergum non ad pungendū. i. non pꝛopter huius vite
punctionis: ſed ad planetam palliumqꝫ iungendum
ſunt inuente. vnde quedaꝫ anſule antiquitus in ꝓla
netis poſite erant quibus acus inſerebātur ⁊ palliū
ſimul cum planeta firmabant ne a ſuo loco pallium
moueretur. Poſſumus tamen per tres acus. fidem
ſpem. ⁊ charitatem intelligere. ſine quibus pallium
ab epō rite teneri non pōt. Rurſus tres acus cōpaſ
ſionem pꝛoximi adminiſtrationem officij diſtinctio⸗
nēqꝫ iudicij ſignificant. quarum pꝛima pungit ani⸗
mam per doloꝛem. ſecunda per laboꝛem. tertia ꝑ ter
roꝛem. pꝛima pūgebat apoſtolum cū dicebat. Quis
infirmatur ⁊ ego non infirmoꝛ. quis ſcandalizatur ⁊
ego non vꝛoꝛ. extra de renun. niſi. Secunda cuꝫ aie⸗
bat. pꝛeter illa que extrinſecus ſunt inſtantia mea
quotidiana ſollicitudo omnium eccleſiarum. Ter⸗
tia pungebat Iob dicentem iuſtus vix ſaluabitur.
impius ⁊ peccatoꝛ vbi apparebūt. Super dextrum
humerum non infigitur acus: quī in eterna quiete
nullus eſt afflictionis aculeus: nullus ſtimulus pū⸗
ctionis. Abſterget enim deus omnem lachꝛimā ab
oculis ſanctoꝛum. ⁊ iam nō erit am. neqꝫ lu. neqꝫ cla.
ſed neqꝫ vl. do. quo. pꝛio. tranſierunt. Acus vero au
reaꝫ eſſe debet: ſed inferius eſt acuta ⁊ ſuperius rotū
da lapidem ꝯtinens pꝛecioſum: quia nimirum bon⁹
paſtoꝛ pꝛopter curam ouium in terris affligitur: ſed
in celis coꝛonabitur: vbi illā pꝛecioſam margaritam
habebit de qua domin⁹ ait in euangelio. Simile eſt
regnū celoꝛum homini querenti bonas margaritas
⁊ inuenta vna pꝛecioſa margarita dedit omnia ſua ⁊
comparauit eam: in pallio ⁊ cum ipſo cōfertur ponti
ficalis officij plenitudo. hinc eſt ꝙ anteqꝫ metropo⸗
litan⁹ pallio decoꝛetur non debet cōciliuꝫ cōuocare
chꝛiſma conficere: clericos in ſua ꝓuincia oꝛdinare:
pōtifices ꝯſecrare: vl' eccl'ias dedicare: nec ſe archie
piſcopū nominare. extra de elec. ꝙ ſicut. in fi. de po⸗
ſtu. bone. ij. ad finem. Aiunt tamē quidā ꝙ extra ꝓ⸗
uinciam ſuā inuitatus poſſet oꝛdines tāqꝫ ſimplex
epūs ſine pallio celebꝛare. Sunt etiā qui dicūt ꝙ epi
ſcopus etiam ſi ſit talis ꝙ pallio vtatur non pōt da⸗
re licētiam alieno archiepō vtendi pallio in dioceſi
ſua: niſi dictus epiſcopus palliatus exēptus exiſtat
nec etiam archiepiſcopus in pꝛouincia ſua niſi foꝛte
inuitatus pꝛiuilegiuꝫ habeat ꝙ poſſit vti pallio ex⸗
tra ſuam pꝛouinciam ſi fuerit inuitatus: ſed hec po⸗
ti⁹ iuris ⁊ rigoꝛis ſunt qꝫ curialitatis neqꝫ ſubtiliter
intuenti aliud videtur in epiſcopo palliato exempto
qꝫ in non exempto: ſed vnus metropolitanus nō po
teſt cū alterius pallio celebꝛare neqꝫ pari ratiōe ſe⸗
peliri: ſꝫ cū ꝓpꝛio tm̄ extra de vſu pallij ad hoc pallia
tus. tamen ad aliam eccl'iam tranſlatus cum pallio
ſcd'o loco ſibi conceſſo ſepelietur. Iteꝫ palliatus ad
aliam trāſlatus eccleſiam non poteſt vti ibi pallio i
pꝛima eccleſia obtento: quia non ſolū datur contem
platione perſone verūetiā loci. extra de poſtula. bo
ne. ij. ad finem. Hinc eſt ꝙ non poteſt vti eo extra ꝓ
uinciam ſibi decretam. extra de vſu pallij cū nuper.
⁊. c. ex tuaꝝ. Sed ⁊ ſi quis renunciet archiepiſcopa⸗
tui nequit vlterius pallio vti. extra de renunci. c. ad
ſupplicationem: nec etiam poteſt quis pallio niſi in⸗
tra eccleſiam ⁊ in diuinis officijs vti. vnde ſi foꝛte ꝓ
ceſſionaliter vel ad pꝛedicādū vel ad aliquod huiuſ
modi cum eccleſiam exire contigerit: cum pallio nō
exibit. extra eo. c. j. diſt. j. palliū. ⁊. c. ſemꝑ. Siquidē
regulariter vſus pallij interdicit̄ niſi in ſolemnibus
diebus ⁊ qui in cuiuſcūqꝫ eccleſie pꝛiuilegijs ꝯtine⸗
tur. extra eo. penulti. ⁊ vlti. puta in feſtiuitatib⁹ na⸗
talis domini: ſancti Stephani: ſancti Iohānis. Cir
cūciſiōis: Epyphanie: Ramis palmaꝝ: Cene domi
ni: Sabbati ſancti: in tribus diebus Reſurrectiōis
Aſcēſionis: Penthecoſtes: ſancti Iohannis bapti⸗
ſte. omniuꝫ apoſtoloꝛum. in quattuoꝛ feſtiuitatibus
beate Marie. ⁊ ſancti Michaelis: ⁊ omniuꝫ ſancto
rū. ſancti Martini qui eſt par apoſtolis. in feſtiuita
tibus ꝑncipalis eccl'ie pallio decoꝛare in dedicatio
nibus eccleſiarū ꝯſecrationibus epiſcopoꝛum oꝛdi
nationibus clericoꝝ. ⁊ anniuerſario ꝯſecratōis pal
liati. de conſe. di. j. poꝛro. quidam etiam addūt dies
dn̄icas que ad reſurrectionem pertinēt quod tamē
in vſu nō eſt. Poſſet etiā dici ꝙ vbicunqꝫ in ſua pꝛo
uincia coꝛpus alicuius ſancti quieſcit metropolita⸗
nus in feſto eiuſdem ſancti. ⁊ etiam in pꝛincipali fe
ſto cuiuſlibet loci ſue pꝛouincie ad locū illum decli⸗
nās poterit pallio ⁊ ſandalijs vti. In exequijs vero
defunctoꝛum vel in bn̄dictionibus nubentium vti
nō licet: niſi hoc pꝛiuilegio contineatur expꝛ̄ſſum. ex
tra eo. c. ſi. Epō Hoſtiē. qui papā cōſecrat pallio vti
tur ex inſtitutione Marci pape ⁊ etiam quidaꝫ epi
ex pꝛiuilegio ſpeciali vt auicieñ. ⁊ qñqꝫ eccieñ. extra
de pꝛeſum. cū in iuuentute. Poſtremo ſciendū eſt ꝙ
romani pontifices qui beatum ſiluestrū ꝑceſſerunt
depingūtur tanqꝫ gerētes lineas pallij circa hume
ros inuolutas. nā legalis ſacerdos dū ſacrificabat
ſummitates halthei ſuper humeros reflectebat. in
quo ſignificat̄ ꝙ illoꝝ iuriſditio ⁊ poteſtas ꝑ palliū
ſignificata inuoluta ſꝫ implicata nō libera fuit. Ipe
vero ⁊ eius ſucceſſoꝛes liberā ⁊ explicatā habuerūt
q̄re linee ipſe in eis explicite ⁊ extēſe añ ⁊ retro de⸗
pendētes depingunt̄. Poteſt ēt dici ꝙ linee ipſe q̄
vt ꝑmiſſum eſt ſollicitudines ⁊ curā ſignificāt: ideo
a tpe ſiluestri pape explicite depēdēt ꝓpter conceſ⸗
ſa ſibi ⁊ ſucceſſoꝛibus tꝑalia que abſqꝫ ſollicitudine
⁊ cura nequeunt poſſideri. xcvi. diſt. conſtantinus.
Deniqꝫ bꝛuno dixit ꝙ ſummus pontifex pꝛeter pꝛe⸗
miſſa oꝛnamēta ⁊ regnū poꝛtat ⁊ purpura vtitur. ꝓ⸗
ut ſub ti. de mitra dictuꝫ eſt nō pꝛo ſignificatiōe: ſed
q: conſtantin⁹ imperatoꝛ olim beato Siluestro om⸗
nia romani imperij inſignia tradidit in pꝛedicto ca.
cōſtantin⁹. vn̄ ꝯ in magnis ꝓceſſiōib⁹ oīs ille appat⁹
romano pōtifici exhibet̄ qui quondā imꝑatoꝛib⁹ fie

ri ſolebat ꝛ cū dyademate īpꝛiali papa ipſe coꝛonaᷣ

¶ De quattuoꝛ coloꝛibus quibus eccleſia in eccleſiaſticis vtitur indumentis. Rubꝛica.

Quattuoꝛ ſunt pꝛincipales coloꝛes q̄bus ſm pꝛopꝛietates dierum ſacras veſtes eccleſia diſtinguit albus rubeus: niger: ꝛ viridis. Nam ꝛ in legalibus indumentis quattuoꝛ coloꝛes fuiſſe leguntᷣ: byſſus: purpura iacintbus ꝛ coccus: de q̄bus in ſequēti tit. dicetur. eccleſia etiam romana violaceo ꝛ crocco coloꝛe vtitur vt infra dicetur. Albis indumētis vtēdum ē in feſtiuitatibus ſctōꝛum confeſſoꝛum ꝛ virginum qui martyꝛes non ſunt pꝛopter integritatē ꝛ innocētiā. nā cādidi facti ſunt nazarei eius: ꝛ ambulāt mecum albis: virgines enim ſunt ꝛ ſequuntur agnum quocunq̄ ierit. Pꝛopter eādē cām vtēdum ē albis in ſolēnitatibus angeloꝛum de quoꝛum nitoꝛe dominus loquitur ad luciferum. Ubi eras cum me laudarēt aſtra matutina. Itē in omnibus feſtis dei ſctē genitricis Marie. In feſto omniu ſctōꝛum quidā tamē tunc rubeis vtuntur vt infra dicetur. In pꝛincipali feſto ſcti Iohānis euāgeliſte. In conuerſione ſcti pauli. In cathedra petri. de his ēt infra dicetᷣ. Itē a vigilia natiuitatis domini vſq̄ ad octauā epypbanie incluſiue vt dicetur in pꝛohemio ſeptime ptis exceptis feſtiuitatibus martyꝛu intermedijs. In natiuitate ſaluatoꝛis ꝛ ēt pcurſoꝛis: quoniā vterq̄ natus eſt mundus: id ē carēs oꝛiginali pctō. Aſcēdit enim dominus nubem leuem: id ē aſſumpſit carnē a pctis immunē: ꝛ intrauit egyptum: id ē venit in mūdum. iuxta illud quod angelus inquit ad virginē. Spirituſſanctus ſupueniet in te ꝛ virtus altiſſimi obumbꝛabit tibi ꝛc̄. Iohānes autē ꝛ ſi fuerit ī pctō conceptus. fuit tñ in vtero ſctificatus ſm illud pꝛopheticum. Anteq̄ exires de vulua ſctificaui te. Et angelus inquit ad zachariā. Spirituſctō replebitur adhuc ex vtero matris ſue. Itē in epypbania pꝛopter ſplendoꝛem ſtelle q̄ magos duxit ſm illud pꝛopheticum. Ambulabunt gētes in lumine tuo ꝛ reges in ſplēdoꝛe oꝛtus tui. In ypopāti pꝛopter puritatem marie q̄ iuxta cāticum ſymeonis obtulit lumē ad reuelationē gētium ꝛc. In cena domini pꝛopter conſecrationē chꝛiſmatis quod ad mundationē anime conſecratur. Nā ꝛ euāgelica lectio mundiciā pꝛincipaliter in illa ſolēnitate commēdat. qui lotus ē inquit non indiget niſi vt pedes lauet: ſed eſt mundus totus. Et iterum ſi non lauero te non habebis partē mecum. Itē in ſabbato ſctō in officio miſſe vſq̄ ad octauam aſcēſionis incluſiue quādocūq̄ officium de tempoꝛe agitur pꝛeter dies rogationum ꝛ pꝛeterq̄ in feſtis martyꝛum intermedijs. pꝛout infra dicetur. In reſurrectione pꝛopter angelum teſtem reſurrectionis nuncium qui appuit ſtola cādida coopꝰtus: de quo dicit Mattheus q̄ erat aſpectꝰ eius ſicut fulgur. ꝛ veſtimēta eius ſicut nix. ꝛ quia pueri tunc renati albas hñt veſtes. In aſcēſione pꝛopter nubē lucidā in q̄ xp̄s aſcēdit. Nā ꝛ duo viri aſtiterunt iuxta illos in veſtibus albis qui ꝛ dixerunt. Uiri galilei quid hic ſtatis ꝛc. ¶ Illud aūt notādū eſt q̄ licz in conſecratione pontificis talibus ſit indumētis vtēdum q̄lia ſm diē pꝛopꝛietatē conueniūt In dedicatione tñ eccl'ie ſemꝑ ē vtēdum albis quocunq̄ dierum dedicatio celebꝛetur: quoniā in conſecratione pontificis cātatur miſſa de die: ſed in dedicatōe baſilice ō dedicatione miſſa cātatur. Nā ꝛ eccleſia virgineo nomine nuncupatur. iuxta illud apoſtoli. Deſpondi enim vos vni viro virginē caſtā exhibere chꝛiſto. De qua ſponſus ait in canticis. Tota pulchꝛa es amica mea ꝛ macula non eſt in te: veni de libano ꝛc. Ipſe tamen qui conſecratur debet eſſe albis oꝛnatus ad notandum q̄ omni tempoꝛe veſtimenta eius debent eſſe candida. id ē vita eius immaculata. Item per octauas pdictoꝛum feſtoꝛu octauas habētiū vtēdū ē coloꝛe albo qñ de ipſis agitᷣ octaua. ¶ Rubeis āt vtēdum ē indumētis in ſolēnitatibus apoſtoloꝝ. euāgeliſtarum ꝛ martyꝛum pꝛopter ſanguinē paſſionis quem pꝛo chꝛiſto fuderunt Nam ipſi ſunt qui venerunt ex magna tribulatione ꝛc. pꝛeterq̄ in feſto innocentium: vt iam dicetur. Itē in feſto crucis in qua xp̄s ſanguinem fudit pꝛo nobis. Unde pꝛopheta. Quare rubꝛū eſt idumētū tuū ſicut calcantium in toꝛculari. Sed ſm alios melius eſt tunc albis vti quoniam non paſſionis ſz inuētionis vel exaltationis eſt feſtū. Itē a vigilia penthecoſtes in miſſa vſq̄ ad ſabbatum poſt ipſum feſtu incluſiue: ꝛ hoc pꝛopter ſpirituſſancti feruoꝛem qui ſuꝑ apoſtolos in igneis liguis appuit nā appuerunt illis diſptite lin. tāq̄ ignis ꝛc. Unde pꝛopheta. De celo miſit ignē in oſſibꝰ meis. Licz aūt in apoſtoloꝝ petri ꝛ pauli martyꝛio rubeis ſit vtendum. in cōuerſione tamen pauli ꝛ in cathedra petri vtendum eſt albis. ſicut ꝛ licet in natiuitate ſancti Iohannis baptiſte ſit albis vtēdum. in decollatione tamen ipſius vtēdum eſt rubeis. Cum autem illius feſtiuitas celebꝛatur qui ſimul eſt martyꝛ ꝛ virgo. martyꝛiu virginitati pfertur: qꝛ ſignum eſt perfectiſſime charitatis. Iuxta quod veritas ait. Maioꝛem charitatem nemo hꝫ vt. a. ſu. quis po. pꝛo. a. ſuis. Quapꝛopter ꝛ in omni commemoꝛatione ſctōꝛum quidā rubeis indumētis vtuntᷣ: alij vt eccl'ia romana cādidis cū nō tñ in eadē ſz ō eadē ſolēnitate dicat eccl'ia q̄ ſancti ſm Apoca. Iohānis. Stabant in conſpectu agni amicti ſtolis albis ꝛ palme in manibus eoꝛum. Huic ſponſa dicit in cāticis. Dilectꝰ meꝰ cādidꝰ ꝛ rubicūdꝰ electꝰ ex milibꝰ. Cādidus in cōfeſſoꝛibꝰ ꝛ in virginibus. rubicūdus in martyꝛibus ꝛ apoſtolis. hi ſiquidem ꝛ illi ſunt floꝛes roſarum ꝛ lilia conuallium. Rurſus qui in feſto omniū ſctōꝛu rubeis vtuntᷣ ex eo mouentur qꝛ feſtum illud pꝛimo in honoꝛem martyꝛum tñ inſtitutum fuit. Sed reſponderi poteſt q̄ immo etiā in honoꝛe beate virginis. ꝛ hodie ex inſtitutione Grego. vij. feſtat eccleſia die illa ēt pꝛo pfeſſoꝛibus ꝛ virginibꝰ. put in. vij. parte ſub ipſo feſto dicetur. Item per octauas pꝛemiſſoꝛu feſtoꝛum octauas hñtium vtendum eſt coloꝛe rubeo quando agitur de octaua. Nigris vtendum ē feria ſexta in paraſceue: ꝛ in diebus afflictōis ꝛ abſtinen

tie pro peccatis:⁊ etiam in rogationibꝰ:ſicut ſub il
lo tractatu in ſexta parte dicet.⁊ in ꝓceſſionibꝰ q̄s
romanꝰ pōtifex nudis pedibꝰ fecit:⁊ in miſſis ꝓ de-
functis:⁊ ab aduētu vſqꝫ ad vigiliam natiuitatis:⁊
a ſeptuageſima vſqꝫ ad ſabbatū paſche. Spōſa q̄p-
pe dicit in cāticis. Nigra ſum ſed formoſa filie hieru
ſalem. ſicut tabernacula cedar:ſicut pellis ſalomo-
nis. Nolite me conſiderare ꝙ fuſca ſim:q: decolora
uit me ſol. In feſto aūt ſanctoꝝ innocētiū quidā ni
gris alij vero rubeis indumentis vtendū eſſe contē
dūt. Illi ꝓpter triſticiam:q: vox in rama audita eſt
ploratꝰ ⁊ vlulatꝰ multus rachel plorās filios ſuos ⁊c̄.
nam ⁊ propter eandem cauſam cantica leticie ſubti
cent ⁊ ſine aurifriſio mitra defert. iſti ꝓpter marty
riū qd̄ principaliter cōmemorās inq̄t eccleſia. Sub
throno dei ſancti oēs clamant. Uindica ſanguinem
noſtrū q̄ effuſus eſt domine deꝰ noſter. Sicut ⁊ in le
tare hieruſalem propter leticiam quam aurea roſa
deſignat romanꝰ pontifex portat mitram aurifriſio
inſignitam: ſed propter abſtinentiam nigris vtitur
indumentis. Sed eccleſia romana tūc vtit violaceo
colore qn̄ illud occurrit extra dominicā:ſed in octa-
ua rubeo. Reſtat ergo ꝙ i diebꝰ ferialibꝰ ⁊ cōmuni-
bus viridibꝰ ſit indumentis vtendū:q: viridis color
mediꝰ eſt inter albedinem ⁊ nigredinem ⁊ ruborē:⁊
ſpecialiter inter octauam epyphe. ⁊ ſeptuageſimā:⁊
inter penthe. ⁊ aduentū qn̄ dominicale agit officiū
hic color exprimit vbi dicit cipri cū nardo nardus ⁊
crocus. Ad hos q̄ttuor colores ceteri referūtur ſcili
cet ad rubeū colorē coccineꝰ. ad nigruꝫ violaceus q̄
aliter coccus vocat. ad albū biſſinꝰ. ad viridē croce
us quamq̄ nōnulli roſas ad martyres crocū ad con
feſſores:⁊ liliū ad virgines referāt. De coloribꝰ etiā
in fine ſequētis tractatꝰ dicet. Uiolaceo aūt colore
vti in diebꝰ quibꝰ eſt vſus nigri coloris non eſt incō-
ueniens. Unde eccleſia romana vtit colore violaceo
a prima dn̄ica aduentꝰ vſqꝫ ad miſſam vigilie natiui
tatis domini incluſiue:⁊ a ſeptuageſima vſqꝫ ad of
ficium miſſe vigilie paſche excluſiue quandocūqꝫ in
predictis temporibus offm̄ de tempore agitur exce
ptis q̄nta feria cene domini:⁊ ſexta feria in paraſce
ue. In feſtiuitatibꝰ vero ſanctoꝝ q̄ in ſeptuageſima
⁊ in aduētu occurrūt nō eſt nigris vel violaceis vtē
dū. Et eſt itelligēdū ꝙ in ſabbato ſctō i toto officio
qd̄ agitur ante miſſaꝫ vtēdū eſt violaceo colore: hoc
excepto ꝙ diaconꝰ qui benedixit cereuꝫ indutꝰ dal-
matica:⁊ ſubdiaconus miniſtrās indutus tunicel-
la albis vtūtur:q: benedictio illa ſicut ⁊ miſſa ad re
ſurrectioneꝫ pertinet:ſed benedictione cerei exple-
ta diaconus remota dalmatica aſſumit planetā vio
lacei coloris ⁊ tenet eam vſqꝫ dū inchoatur officiuꝫ
miſſe ſubdiaconus vero non mutat veſtes. Quidaꝫ
etiam in dominica ramiſpalmarum vtūtur albis in
proceſſione ⁊ in ramoruꝫ benedictione dum legitur
euangeliū ⁊ dum cātatur gloria laus propter letici
am feſtiuitatis chriſto facte que in ꝓmiſſis comme-
moratur:ſed eccleſia romana tūc ſemper vtitur vio-
laceo colore:⁊ in ꝓceſſione que fit in purificatione
ante miſſam pro eo ꝙ officium illud eſt de antia ex-
pectatione Symeonis ⁊ ſapit vetus teſtamentum.
Utitur etiā eccleſia romana violaceo colore in quat
tuor temporibus ſeptembris ⁊ in vigilijs ſanctoruꝫ
in quibꝰ eſt ieiuniū quādo miſſa eſt de vigilia. Et in
diebꝰ rogationum ⁊ in miſſa que dicitur in die ſan-
cti Marci de officio letanie. Cuꝫ enim ieiunamꝰ car
nem noſtram crucifigētes maceramus: vt ſic facta
liuida chriſti liuoribus conformet:cuiꝰ liuore ſumus
ſanati. Ad quod deſignandum tunc colore violaceo
vtimur:q̄ pallidus ⁊ q̄ſi liuidus eſt ceterum velami
na trium colorum ponunt in altari in feſto paſcha-
lis prout dictum eſt in parte prima ſub tractatu de
picturis ⁊c̄.

¶ De indumentis legalibus ſeu veteris teſtamen
ti. Rubrica.

Quoniam minus plene rem ſignificataꝫ
humana fragilitas apꝓhēdit ſi penitꝰ
rem ſignificatam ignoret. idcirco de in
dumētis legalibus ad huius cecitatis
ignorantiam propellendam. primo ſm
hyſtoriam. ſecundo ſm allegoriā. tertio vero ſm tro
pologiam aliqua dicemus. Primo igitur ſm hyſto-
riam notandum eſt ꝙ quattuor erant legalia indu-
menta ſm moſaycā legē tam minoribꝰ ſacerdotibus
q̄ꝫ principi ſacerdotum cōmunia. de quibus legitur
Exo. xxviij. c. Primū dicebat manaſtaſim quod gre
ce bracce:latine vero feminalia linea dici pōt de byſ
ſo retorta contextū quo vtebant pro eo qd̄ legit in
Exo. xx. c. in fi. Non aſcendes ad altare meum per
gradus ne reueleт turpitudo tua. Ezechi. xliiij. Fe
minalia linea erūt in lumbis eoꝝ. Scd̄m cathemo-
ne ſiue linea quod nos ſubunculam vel albam: ſed
moyſes abaneth appellauit. hebrei vero deſcenden
tes a babilonijs emiſſaneam vocauerūt eratqꝫ byſ-
ſinum ⁊ duplex. Tertiū baltheus. id eſt zona vel cin
gulum latus quaſi digitis quattuor ſic reticulatus:
vt quaſi pellis viperea videret cōtextū de byſſo coc
co purpura ⁊ iacintho per que quattuor elementa ſi
gnificant. Quartum eſt thiara quod hebrei mane-
phic:nos autem infulā vel mitrā appellamus:a thi
dari pontificali in plurimum differens quaſi formā
rotunde caſſidis repreſentatus. ¶ Super hec quat
tuor communia quattuor ꝓprijs indumentis ponti-
fex vtebat. Primuꝫ erat tunica iacintina quam he-
breus dicit methil grece dicit poderis latine thala-
ris que habebat ꝓ fimbrijs malogranata cuꝫ octua
ginta tintinabulis aureis interſcalari modo diſpo-
ſita vt audiret ſonꝰ cū pontifex ingrederet ſanctua
riuꝫ ne forte moreret. Secūdum erat ephot. i. ſuper
humerale de quattuor predictis coloribꝰ auroqꝫ con
textum ſine manicis ad modum collobij habēs ap-
turam in pectore quandam ad magnitudinem pal-
mi in qua longeon eiuſdem menſure inſerebat. In
cuius ꝑte ſuperiori videlicet ſuꝑ humeros infibula
ti erāt auro duo lapides onichini q̄bꝰ duodeciꝫ noīa
filioꝝ iſrael erāt inſculpta:ſex in vno ⁊ ſex i altero.
Quod aūt ſamuel ⁊ dauid induti legunt ephot illō

erat lineũ: ⁊ ꝓprie quidem ephotar dicebať. Tertiũ hebraice dicebatur heſen grece longeon: latine v̇o rõnale vocať qḋ pontifex ferebat in pectore. Dictũ eſt autẽ rationale iudicij: q: ibi erat lapis in cuius ſplendore ſibi deum eſſe ꝓpitiũ cognoſcebãt. Erat aũt rationale quadrangulũ duplex in modũ vnius palmi. de quattuor p̄dictis coloribus auroq; contextum hñs duodecim lapides per quattuor ordines. In primo ſardium thopaſium ⁊ ſmaragdum. In ſcḋo carbũculũ ſaphirum ⁊ iaſpidem. In tertio ligurium achatem ⁊ amatiſtum. In quarto criſolitum onichinum ⁊ berillum. in quibus erant ſcripta duodecim noĩa filiorum iſrael. i. ſingulis ſingľa iuxta ordinem ſue natiuitatis. Erant etiam in eo ſcripta hec duo noĩa purim ⁊ thamin. i. veritas ⁊ diſciplina. Inſerebať aut longeon ſupꝑhumerali a pte ſuperiori ꝑ duos anulos ⁊ duas cathenulas aureas immiſſas duobus vncinis: qui ſub duobus p̄dictis onichinis ⁊ ſuperhumerali ꝯtinebantq inſixi: ab inferiori v̇o pte per duos anulos aureos cũ duabus iũcturis ſiue cathenis iacinthinis colligebať ephot. Quartũ ⁊ vltimũ erat capitis ornamentum: videlʒ thiara ſeu tidaris in acutũ ꝓcedens hñs circulum aureum cum malogranatis ⁊ floribus ex qua ſupra frontem pendebat aurea lamina quã petalũ dicũt ad modũ lune dimidie in qua ſcriptum erat anot: adonai. i. ſanctũ nomẽ dñi. tetragramaton. i. quattuor litterarum vt infra dicet. Ne v̇o cũ mouebatur pontifex moueret ⁊ lamina ligabať vitta ſeu iũctura iacinthina perſpicua que ſummitates poſterius diffundebat. Noſter ergo pontifex pro feminalibus habet ſandalia: pro linea albam: pro balteo cingulum: pro poderi tunicam: pro ephot amictũ vel ſtolam: pro longeon palliũ: pro tidari ſeu thiara mitrã pro lamina crucẽ. ⁊ quedã ex his diuerſam hñt formam ab illis ſm eandẽ figurã. Scḋo dicamus de typo dictorum legaliũ indumentorum ſm allegoriam. Sane his veſtibus ornatus pontifex totius orbis preferebat imaginẽ. Feminalia nãq; byſſina terrã congrue figurabãt: q: byſſus de terra ꝓcedit. Eſt eñ byſſus linũ egyptiacũ. Balthei cũ vittis orbicularis circũuolutionem oceani deſignabãt. Tunica ⁊ iacinthina ipſo colore aera p̄ferebat. Per tintinabula ſonitus tonitruorum. Per malogranata chorruſcationes fulgurũ ſignabanť. Quattuor minoris ſacerdotis: ⁊ quattuor ſummi pontificis indumenta: quattuor microcoſmi ⁊ quattuor macrocoſmi ptes ipſo numero deſignabãt. i. quattuor humores ⁊ q̄ttuor elemẽta. Ephot ſuſ varietate celũ ſyderiũ oñdebat. Qḋ aũt aurũ erat intextũ coloribus figurabat ꝙ calor vitalis penetrat vniuerſa duo lapides onichini ſolẽ ⁊ lunã vel duo hemiſperia deſignabant. In rõnali v̇o duodecim gẽme pectorales duodecim ſigna in zodiaco p̄ferebãt. Rõnale quidẽ erat in medio: q: rõne plena ſunt vniuerſa terrena ⁊ que celeſtibus herent: imo rõ terrenorum ⁊ tẽporum caloris et frigoris ⁊ duplex inter vtrũq; tẽperies de celi curſu ⁊ rõne deſcendit. Per anulos cathenulas ⁊ vncinos elementorum humorum ⁊ tẽporum colligamẽta ſignabanť. Tidaris celũ empireũ lamina ſuppoſita deũ prefigurabat oĩbus preſidẽtẽ. Hãc quidẽ allegoriã libri ſapientie. c. xviij. ꝯfirmat autoritas dicẽs. In veſte eñ poderis quã habebat totus erat orbis terrarũ ⁊ parentũ magnalia in quattuor lapidũ ordinibus erãt ſculpta ⁊ magnificentia tua i dyademate capitis illius erat ſcripta. ¶ Tertio ſubijcienda eſt expoſitio indumẽtorum legaliũ ſm tropologiã. his ſi quidẽ indumẽtis legalis ſacerdos h̄ ordine induebatur. lotis nãq; p̄us manibus ⁊ pedibus p̄us induebat manaſtaſim. i. feminalia ſignificãs ꝙ ſacerdos mũdatis opibus ⁊ affectibus lachrymis pnie dʒ aſſumere ꝯtinentiã vt offerat hoſtiã imaculatã ſanctã deo placentẽ. Noſter tñ pontifex q: iugẽ dʒ continentiã non induit in ſacrificio feminalia ſed ſandalia: ac ſi dicať. Qui lotus eſt non indiget niſi vt pedes lauet: ſed eſt mundus totus. Per manus eñ opa deſignanť ſm illud. Bñdictus dñs deus meus qui docet manus meas ad preliũ et digitos meos ad bellũ. Per pedes ſignificanť affectus ſm illud. Excutite puluerẽ de pedibus veſtris. Et eſt notandũ ꝙ ipſemet ſacerdos ſibi feminalia induebat ꝑ que virginalis ꝯtinentia ſignificabať: q̄ qm̄ res eſt ꝯcilij nõ p̄cepti. xxviij. q. j. ſicut eñ. xxxiiij. q. v. qui ſitit. ideo ipſemet ſibi iponebat. Iuxta illḋ apli ad Cor. vij. c. De virginibus p̄ceptũ dñi non habeo: ꝯſiliũ aũt do. Et dñs in euangelio. Qui p̄t capere capiat. Hoc indumentũ alternatim induebant ſacerdotes: qm̄ ad iugẽ ꝯtinentiã nõ ita tenebanť ſicut miniſtri noui teſtamẽti. ideo ꝫ ſm quoſdam huic indumẽto nullũ hodie rñdet. Scḋo iduebat cathemone. i. lineam ſignificãs ꝙ ſacerdos dʒ induere innocentiã vt qḋ ſibi nõ vult fieri alijs ne faciat. Linũ eñ ꝓpter candorẽ ſignificat innocentiam ſm illud. Omni tpe veſtimẽta tua ſint candida. Tertio cingebat ſe baltheo ſignificãs caſtitatem quo circa lumbos dʒ accingi vt reſtringat carnis ꝯcupiſcentiã. Vñ veritas ait. Sint lumbi v̇ri p̄cincti: ⁊ lucer. arden. in mani. ve. Baltheũ autẽ qḋ ꝯtextũ erat ex quattuor ꝓut ſuperius dictũ eſt. ſignificabat ꝙ oẽs motus ſurgentes ex quattuor humoribus ſiue ex quattuor elemẽtis dʒ refrenare. ꝓuer. vlt. Et cingulũ tradidit chananeo. ⁊ Iſa. ix. c. Erit iuſticia cingulũ lumborum eius. Per iuſticiã eñ refrenanť huiõi motus beſtiales. pendebãt autem vſq; ad pedes: q: vſq; ad finẽ vite debebat eẽ mundus. Quarto iduebat tunicã poderi. i. talarẽ ſignificãs ꝙ pontifex dʒ induere pſeuerantiã: q: qui pſeuerauerit vſq; in finẽ: hic ſaluus erit. Per talũ eñ ideſt ꝑ extremitatẽ pſeuerantia deſignať: ſm illud Ipſa cõt. ret caput tuũ ⁊ tu inſi. cal. eius. Depẽdebãt aũt pro fimbrijs malogranata cũ tintinabulis aureis. ꝑ malogranatũ intelligiť opatio. ꝑ tintinabulũ aureũ accipiť p̄dicatio q̄ duo debent in ſacerdote ꝯiungi ne ſine illis ingrediẽs ſanctuariũ in cõſpectu dñi moriať. cepit eñ ieſus facere ⁊ docere ſacerdotibus relinquens exẽplũ vt ſequanť veſtigia eius qui pctm̄ nõ fecit vt ſit honeſtas in ꝯuerſatõe: nec inuentus eſt dolus in ore eius vt ſit veritas in p̄dis

cationē. Per tintinabula qꝫ intelligitur vox pdicatoris ne videlꝫ ſacerdos per ſilentiū iudiciū ſuperni inſpectoris offendat. Per malogranata exēplū bone vite vel voluntas martyrij: q: hmōi granis reficiuntur īfirmi. ſacerdos aūt ſm Greg. xliij. di. fit rector. ingrediēs moritur: vel egrediēs moritur ſi de eo ſonitus non audiatur: q: iram circa ſe occulti iudicis erigit ſi ſine pdicationis ſonitu incedit. apte ergo tintinabula veſtimētis illius deſcribuntur inſerta. p veſtimēta etenī ſacerdotis qd aliud qꝫ recta opera recipere debemus. Juxta illud pphete. Sacerdotes tui induātur iuſticiā. Veſtimētis itaqꝫ illius tintinabula inherent vt vite viā cū lingue ſonitu ipa quoqꝫ ſacerdotis opera clamēt. iterum tintinabulis malapunica coniūguntur. quid per malapunica niſi fidei vnitas deſignatur. nam ſicut in malopunico vno exterius cortice multa interius grana vniuntur: ſic īnumeros ſancte eccl'ie populos vnitas fidei contegit quos intꝰ diuerſitas meritorum tenet. Quinto induebat ephot. i. ſuperhumerale ſignificās qꝫ pōtifex dꝫ induere patiētiā vt in patiētia ſua poſſideat animā ſuam. humeris enī onera portamꝰ ſm illud. Suppoſuit humerū ſuū ad ſupportādū ⁊ factꝰ eſt tributis ſeruiens habebat aūt duas oras cōiūctas in vtroqꝫ latere ſummitatum ſignificās qꝫ pōtifex debet habere arma iuſticie a dextris ⁊ a ſiniſtris vt non erigatur pſperis: nec deprimatur aduerſis. habebat ⁊ duos lapides onichinos inſertos humeris in quibus ſculpta erāt duodecim nomina filiorū iſrael: ſex in vno ⁊ ſex in alio. Per duos onichinos ſignificantur veritas ⁊ ſinceritas. ſinceritas p claritatē, vitas per ſoliditatem. per filios iſrael ſignificātur ſancta deſideria ⁊ iuſta opa ſm illud. Maledictus homo qui nō reliquerit ſemen in iſrael. p ſenariū ſignificatur pfectio eo qꝫ dñs ſexto die perfecit celū ⁊ terrā ⁊ omnē ornatū eoꝝ. qꝫ ergo ſex nomina filioꝝ iſrael ſculpta erant in vno lapide ⁊ ſex ī alio ſignificabat qꝫ deſideria ſacerdotis ⁊ opera cōfici debēt nō in fermēto malicie ⁊ nequitie: ſed in azimis ſinceritā. ⁊ veritā. vt ſinceritas informet intentionē ⁊ veritas finē. Gregoriꝰ ait in paſtorali. xiij. c. qꝫ ſuperhumerale ex auro hiacyncto purpura cocco bꝫ biſtincto ⁊ byſſo retorta fieri precipitur vt quāta ſacerdos clareſcere virtutū diuerſitate debeat demonſtretur: in ſacerdotis quippe habitu ante oīa aurum fulget vt in eo itellectus ſapiētie principaliter peniteat: cui hiacinctus aereo colore ſplendēs adiūgitur vt omne p qd intelligendo penetrat nō ad fauores infirmos: ſed ad amores celeſtium ſurgat. ne dū ſuis incautis laudibꝰ capitur ipſo etiā veritatis intellectu euacuetur. auro quoqꝫ ⁊ hiacyntho purpura pmiſcetur vt ſacerdotale cor cū ſſima que predicat ſperat in ſemetipſos ſuggeſtiōes vitioꝝ reprimet eiſqꝫ velut ex regia poteſtate cōtradicat. auro aūt biſtincto byſſo ac purpure hiacynctꝰ coccus adiūgitur vt ante iterni iudicis oculos omnium virtutum bona ex charitate decorentur ⁊ cūcta que corā hoībus rutilā: hec in conſpectu oculi iudicis flamma intimi amoris accēdat que ſcꝫ charitas q: deū ſimul ⁊ primū diligit quaſi ex duplici tinctura fulgeſcit: ſed cum mēs ad charitatis precepta tēditur: reſtat vt p abſtinētiā caro maceretur. Unde ī biſtincto cocco torta byſſus adiungitur. de terra ex byſſus nitēti ſpecie oritur: ⁊ quid per byſſum niſi cādēs decore mūdicie corporalis caſtitas deſignatur: q̄ videlicet torta pulchritudini ſuphumeralis innectitur: quia tunc caſtimonia ad perfectum mūdicie cādorem ducitur cum per abſtinentiā caro fatigatur. cūqꝫ inter virtutes ceteras etiā affliete carnis meritū pficit quaſi in diuerſa ſuphumeralis ſpecie byſſus torta cādeſcit. Sexto īduebat lōgeon. i. rōnale ſignificās qꝫ pōtifex debet induere diſcretionē per quā diſcernat inter lucē ⁊ tenebras: inter dextram ⁊ ſiniſtrā: q: nō eſt cōuētio lucis ad tenebras. neqꝫ xpi ad belial. de pe. diſ. j. §. hoc idē. erat aūt rōnale quadrangulū ſignificans qd debet diſcernere inter quatuor: ſcꝫ inter verū ⁊ falſum: ne deuiet in credēdis. inter bonū ⁊ malū: ne deuiet in agēdis. Erat ⁊ duplex q: debet diſcernere p duobus. p ſe videlꝫ ⁊ p populo. ne ⁊ ſi cecus cecum duxerit ambo in foueā cadāt habebat ⁊ quattuor ordies lapidū ſignificās qꝫ pōtifex debꝫ habere quattuor virtutes principales. ſ. iuſticiā. fortitudinē. prudentiā ⁊ tēperantiam. In ſingulis aūt ordinibꝰ habebat tres lapides: ſignificans qꝫ pōtifex in primo debet habere fidem. ſpem ⁊ charitatē. in ſcdo modeſtiam: manſuetudinē: ⁊ benignitatem. in tertio pacem: ⁊ miſericordiā ⁊ largitatem. in quarto vigilātiam ſollicitudinē: ⁊ longanimitatem. Per lapides enī figurantur virtutes: ſm illud. Aliud edificat aurū ⁊ argentū ⁊ lapides pcioſos habebat ⁊ duas cathenulas auri puriſſimi ſibi inuicē coherētes: qui duobꝰ inſerebantur vncinis: ſignificās qꝫ pōtifex dꝫ hr̄e duos charitatis affectus ad deū ſcꝫ ⁊ ad primū. de quibꝰ pcipitur. diliges deū tuū ex toto corde tuo. ⁊ primū tuū ſicut teipm. Sicut enī aurū pheminet vniuerſis metallis: ita charitas precellit vniuerſas virtutes. de qua dicit apl's. Maior hoꝝ eſt charitas: duo vncini ſunt itētio ⁊ finis quibus cathenule inſeruntur vt tā deū qꝫ primū diligat ex corde puro ⁊ cōſcientia bona ⁊ fide nō ficta tam deū qꝫ primū diligat pp̄ter beatitudinē: deū pp̄ter ſemetipm diligat. ⁊ proximū pp̄ter deum. Portabat aūt aaron rōnale iudicij ī quo deſcripta erāt duodecim noīa pphetaꝝ put dictum eſt in prima pte ſub ti. de picturis: qd ſm Greg. in paſtorali lib. ij. c. xij. bene rationale iudicij vocatur: q: rector debet ſubtili ſemp examine bona malaqꝫ diſcernere: ⁊ q̄ vel quibus qñ ⁊ qualiter cōgruāt ſtudioſe cogitare: nihilqꝫ ppriū querere: ſed ſua cōmoda ppinquoꝝ bona deputare. vñ in Exo. ſcriptū eſt. Pones aūt in rationali iudicij doctrinā ⁊ veritatē que erūt in pectore aaron qñ īgredietur corā dño ⁊ geſtabit iudiciū filioꝝ iſrael in pectore ſuo in cōſpectu dñi ſemp. Sacerdotē quippe iudiciū filioꝝ iſrael in pectore ſuo corā cōſpectu dñi geſtare ē ſubiectoꝝ cauſas p ſola interni iudicis itētōe diſcutere. Quidā aūt dixerūt qꝫ rōnali nullū reſpondet hodie ornamentū: q: nō habemus copiam lapidum precioſorum: ſed ad inſtar illiꝰ defert pontifex in cōſecratione ſua textum euāgelij

ante pectus coram populo. ibi eñi ſcriptum erat do-
ctrina ⁊ veritas: ⁊ epiſcopus debet habere in corde
veritatem euangelij ⁊ in ore doctrinam q̄tū ad ma
nifeſtationem. ⁊ hec poteſt eſſe cauſa quare in q̄buſ
dam eccleſijs poſtes codicis euangelici ex auro ⁊ ar
gēto ⁊ lapidib⁹ p̄cioſis ornanť. Eſt etiam ⁊ alia rō
q: in illo rutilat aurū ſapīe: argentum eloquentie:
⁊ miraculorum lapides precioſi. xxxix. di. §. hinc ēt.
De ſunt ſponſe murenule auree argēto vermiculate
Septimum ⁊ ſupremum capitis ornamentum erat
thydaris vel tyara quam vltimo pontifex aſſume-
bat ſignificans humilitatē de qua dñs ait. Omnis
q̇ ſe exaltat humiliabiť. ⁊ qui ſe humiliat exaltabiť.
Hanc aūt geſtabat in capite ſignificans q̄ pontifex
dʒ gerere humilitatem in mente exemplo capitiſ no
ſtri dicentis. Diſcite a me quia mitis ſum et humi
lis corde. Per caput enim mens intelligiť ſm̄ illud
Unge caput tuū ⁊ faciem tuam laua. Rurſus thya
ra in minoribus ſacerdotib⁹ ſignificat continentiaʒ
q̄nqꝫ ſenſuum: in maioribus vero contemplationem
debent eñi eſſe contemplatiui. De thydari depēde
bat a fronte lamina aurea ſignificans ſapientiam
vel figurabat ſignum crucis qḋ fit in offō confirma
tōis in qua ſcriptum erat nomē dñi tetragrammatō
id ē quattuor litterarum q̄ ſunt he: ioth: eth. ⁊ vau:
id eſt p̄ncipium vite paſſionis iſte. prout dictum eſt
in p̄hemio ſcd̄e partis: ac ſi apertius diceť. Ille cuius
pontifex iſte gerit pſonā ſcʒ xp̄s eſt p̄ncipium: id eſt
autor vite paſſionis: id ē vite reſtaurate per paſſionē
q: mortē noſtram moriendo deſtruxit ⁊ vitaʒ nr̄aʒ re
ſurgendo reparauit. Erant autem hec indumenta p
maiori parte contexta opere polimito. id ē vario p
pter varietatem virtutis: de qua dicit pſalmigraph⁹
Aſtitit regina a dextris tuis in veſtitu deaurato cir
cundata varietate. ⁊ ex quattuor precioſis coloribus
ſcʒ purpura cocco: byſſo: ⁊ iacyntho. Per purpuraꝫ
regie dignitatis ſignificať pontificalis poteſtas q̄
via regia dʒ incedere ne declinet ad dextram vel de
uiet ad ſiniſtraʒ: ne liget dignos aut ſoluat idignos
Per purpuram quoqꝫ aqua ſignificatur quia in cō
chis marinis habitant vermes q̇ eam egerūt. Per
coctum caloris ignei ſignificatur pontificalis do-
ctrina que ſicut ignis lucere debet ⁊ vrere. propter
quod ⁊ biſtinctus fuiſſe narratur lucere quidem dʒ
per promiſſionem: vt omnis qui reliquerit domum
patrem ⁊ matrem ⁊c̄. centuplum accipiet ⁊ vitā eter-
nam poſſidebit. vrere dʒ per comminationem vt om
nis arbor que non fecerit fructum bonum excideť ⁊
in ignem mittetur. Hinc eſt q̄ ſummus pontifex cap
pa rubea exterius ſemp apparet indutus cum inte-
rius ſit idut⁹ cādida veſte q: ēt interius cadere dʒ p
innocentiam ⁊ charitatem: ⁊ exterius rubere p com
paſſionē vt videlʒ oſtendat ſe ſemp paratum pone
re animam pro ouibus ſuis. q: perſonam gerit illius
q̇ pro ouibus vniuerſiſ rubrum fecit indumentū ſuū
Ex conceſſione vero Conſtātini imperatoris. xcvij
diſt. conſtantinus. ferre poteſt clamidem purpureā
atqꝫ tunicam coccineam ⁊ omnia imperialia idumē
ta. ſ. ſceptra ſigna ⁊ ornamēta. Crux quocūqꝫ ierit eū
precedit ad ſignificandū magis ei q̄ cuiq̄ alteri cō
uenire iuxta illud apoſtoli. Mihi autem abſit glo-
riari niſi in cruce dñi ⁊c̄. vt ſe crucifixū imitari debe
re cognoſcat. Rurſus coccus biſtinctus in veſte pō
tificali eſt charitas que quaſi bis tingitur dum dile
ctione dei ⁊ proximi colorať. Per byſſum vero can-
doris eximij ſignificať p̄claritas fame que dʒ eē re
torta vt pontifex bonum habeat teſtimoniū ſm̄ apo
ſtolum ⁊ ab his que ſunt intus ⁊ ab his q̄ ſunt foris
Per iacynthum q̇ eſt coloris aerei ſignificatur ſere
nitas conſcientie quam intra ſe pontifex debet ha-
bere ſm̄ q̄ dicit apoſtolus. Gloria noſtra hec eſt te
ſtimonium conſcientie noſtre.

Liber quartus de miſſa ⁊ ſingulis q̄ue in miſſa
aguntur. Rubrica.

Inter cuncta eccleſie ſacramenta il
lud conſtat eſſe precipuū qḋ in miſ-
ſe officio ſupra menſam ſacratiſſimi
celebratur altaris. illud eccleſie rep̄
ſentās conuiuiū in quo filio reuer-
tenti pater occidit vitulum ſagina-
tum panē vite ⁊ vinum quod miſcuit ſapia proponēs
Hoc autem offm̄ ipſe xp̄s inſtituit cum nouum cōdi
dit teſtamētum diſponens heredibus ſuis regnum
ſicut pater ſuus ſibi diſpoſuit vt per menſaꝫ ei⁹ edāt
⁊ bibant in regno quod eccleſia conſecrauit. Cenā
tibus eñi illis accepit ieſus panem ⁊ gratias agēs
bñdixit ac fregit deditqꝫ diſcipulis ſuis dicēs. Ac-
cipite ⁊ comedite: hoc eſt corpus meum quod p vo
bis tradeť. hoc facite in meam commemorationem
Hac igitur inſtitutōe formati ceperunt apoſtoli ſa-
croſctm̄ frequētare myſteriū propter cām quā chri-
ſtus expreſſerat ⁊ formā ſeruantes in verbis ⁊ ma-
teriā tenētes in reb⁹. ſicut aplūs corinthijs p̄teſtatur
dicēs. Ego accepi a dño qḋ ⁊ tradidi vobis. qm̄ dñs
ieſus in qua nocte tradebať accepit panē ⁊c̄. Quia
igiť miſſe offm̄ ceteris diuinis officijs dignius ⁊ ſo-
lēnius eſt: ideo de illo p̄ns q̄ de alijs officijs eſt in
hac quarta parte dicendum in qua aliquibus addi
tis ⁊ detractis ſpeculum innocentij pape tertij pro-
ſequamur. Sane vt premiſſum eſt miſſam inſtituit
dominus ieſus ſacerdos ſm̄ ordinem melchiſedech
quando panem ⁊ vinum in corpus ⁊ ſanguinem ſuū
tranſmutauit dicens. Hoc eſt corpus meū: hic ē ſan
guis meus ⁊ ſubiungens. hoc facite in meam cōme
morationem. Apoſtoli aūt hanc miſſam adauxerūt
dicentes in miſſa non ſolum verba premiſſa: verum-
etiam dominicam orationeꝫ ſuperaddentes. Unde
beatus petrus ſic miſſam p̄mus dr̄ celebraſſe i par
tibus orientalibus vbi poſt domini paſſionem quat
tuor annis cathedram tenuit ſacerdotalem. Deide
vero accepit cathedram antiochie vbi tres orōnes
ad miſſam adiecit. In p̄mordio ergo naſcentis ec-
cleſie miſſa aliter diceba ť q̄ modo ſicut in ſexta pte
ſub titulo de paraſceue dicetur. ſequenti vero tēpo
re epiſtola tm̄ ⁊ euāgelio recitatiſ miſſa celebrabať.
ſubſequēter celeſtin⁹ pa. iſtituit itroitū ad miſſam
cantari p ut ſub itroitu diceť. Cetera diuerſis tpib⁹

ab alijs papis ⁊ a Gelaſio celeſtino et Gregorio. et alijs diuerſis temporibꝰ leguntur adiecta prout xp̄iane religionis cultu creſcente viſa ſunt decentiꝰ conuenire. de hoc dicitur in prohemio ſexte partis in canone de cōſe. diſt. j. iacobus. legitur ꝙ iacobꝰ frater domini ep̄s hieroſolymitanꝰ ⁊ baſiliꝰ ep̄s ceſarieñ. addiderūt nobis i ſcripturis ordinē celebrādi miſſaꝝ. Itē iſte iacobus alphei dicitur primus miſſam inter apoſtolos celebraſſe. nā ꝓpter excellentiaꝝ ſanctitatis eius apoſtoli hūc ſibi fecerūt honorē: vt poſt domini aſcenſionem primꝰ inter eos miſſam hieroſolymis celebraret etiam priuſꝙ eſſet in ep̄m ordinatus vel forte ideo dicitur primus celebraſſe: q: primꝰ in pōtificalibꝰ eam dixiſſe perhibetur: ⁊ ſic petrus poſtmodum primus miſſam in antiochia celebrauit: ⁊ marchus in alexandria. Quidam autem perfidei heretici reꝑhendūt nos: q: euāgelia per ꝑticulas lacerata in miſſa legimus ⁊ q: primitiue miſſe videlꝫ vltra dn̄icam orationem aliqd ſuꝑaddimus. ſcriptū enim eſt. Si q̇s appoſuerit ad hoc apponet ſuper illū deꝰ plagas ſcriptas in libro iſto: ⁊ q: ſuꝑ nouū teſtm̄ ⁊ p̄cepta apoſtoloꝝ alias inſtitutiōes ⁊ nouā doctrinā doctoꝝ inſtituimꝰ ⁊ ſeruamꝰ cōtra illud qđ xp̄s ait. bene irritum feciſtis mādatū dei vt veſtrā traditionem ſeruetis. ⁊ alibi. Omnis plātatio quā non plantauit pater meꝰ celeſtis eradicabitur: ⁊ apl̄us. Doctrinis varijs ⁊ peregrinis nolite abduci. ⁊. xij. di. đ his Itē fundamentū aliud nemo poteſt ponere p̄ter id qđ poſitū eſt qđ eſt chriſtꝰ. Dicūt etiā ꝙ eccleſia xp̄i nec miſſam nec matutinas cātauit: nec xp̄s nec apl̄i eā inſtituerūt: nec in tp̄e apoſtoloꝝ cantata fuit. nec nomen miſſe tūc in mūdo audiebatur: ſꝫ id quod miſſa repreſentat ab euangeliſtis cena vocatur: nec eccl̄ia in principio: nec apoſtolicū muſicali organo nec alta nec dulci voce eam cantabāt reprehendētes nos q: hec agimꝰ: ⁊ ꝙ nocturnos ⁊ alias canonicas horas dicimꝰ falſo contra nos inducentes illud Amos prophete. Conuertam feſtiuitates veſtras in luctū: ⁊ oīa cātica veſtra in planctū. ⁊ illud ꝓpheticū audiunt ſermones tuos ⁊ nō faciūt eos: q: in cāticū oris ſui vertūt eos. ⁊ auariciā ſequitur cor eoꝝ. ⁊ ē illis q̄ſi carmē muſicū cū ſuaui dulciꝙ ſono ꝯ canitur. Illoꝝ tn̄ error apertiſſime confutatur ex his q̄ in ꝓhemio q̇nte ꝑtis dicentur. Rurſus in primitiua eccleſia diuina myſteria hebraice celebrabantur: ſed tēpore Adriani primi impatoris grecie in orientali eccl̄ia chriſtianorū primo celebrari ceperūt porro miſſe officium tā prouida reperitur ordinatione diſpoſitū vt que per chriſtū. ⁊ in chriſtū ex quo de celo deſcendit vſꝙ dum in celū aſcendit geſta ſunt: magna ex parte contineat ⁊ ea tā verbis ꝙ ſignis admirabili quadā ſpecie reꝑſentat. ip̄m aūt officiū in quattuor conſiſtit. videlicꝫ in perſonis: in operibus: in verbis: ⁊ in rebꝰ. Perſonaꝝ tres ſunt ordines: ſcilꝫ celebrātes: miniſtrantes: ⁊ circūſtātes. Operum quoꝙ tres ſunt ſpecies vꝫ geſtus: actus: ⁊ motus. Verboꝝ ēt tres ſūt diuerſitates: ſcilicet orationes modulationes: ⁊ lectiōes. Rerū ſimilr̄ tres ſunt maneries. ſ. ornamēta: inſtrumēta: ⁊ elemēta. ſiquidem hec oīa plena diuinis myſterijs ſicut in prohemio libri dictū fuit. Sane olim tēplū erat in duas ꝑtes interpoſito velo diuiſum pars prior vocabatur ſctā: interior vero ſancta ſanctoꝝ. quicquid ergo in officio miſſe ante ſecreta agitur q̄ſi i ede priori eſt. qđ aūt in ſecreta agitur intra ſctā ſanctorum eſt. Erūt igitur intra ſctā ſanctorū ara incenſi: archa teſtamēti: tabula ſuper archā ꝓut in prima ꝑte ſub ti. đ eccleſia ⁊ de altari dictū eſt. ⁊ in Exo. habetur Et ſupra tabulā duo cherubin glorie mutuo vultu ſe ſe reſpiciētia. Huc intrabat ſolus pontifex ſemel in anno habēs noīa patrū in rōnali ⁊ ſuꝑhumerali ſcripta ferens ſanguinē ⁊ carbones quos vēs cū timiamate in thuribulo orās ponebat donec fumꝰ eū obūbraret. deide tabulā ⁊ arā ſanguie aſpergebat: poſt exibat ad pplm̄: ⁊ veſtes lauabat. non em̄ indicabatur mūdus ante veſperā poſt imolationē vituli ruffi. hec olī ſigna fuerūt: ſꝫ receſſerūt poſtꝙ ſignificata venerūt. Siq̇dē prior edes ſignificat p̄ntē eccl̄iaꝫ ſctā ſanctoꝝ celū: pontifex xp̄m: ſanguis paſſionem carbones charitatem chriſti: thuribulū carnē ipſius thus cremētū p̄ces odoriferas: ara cohortes celi: archa xp̄m ſꝫ hūanitatē: tabula deū patrē: duo cherubin duo teſtamenta: que ſeſe ad inuiceꝫ reſpiciūt: q: cōcordāt: veſtis que lauatur hominem: veſpera hominis veſteꝫ ſignificat. conferas ergo que olim fiebāt ⁊ que xp̄s egit: ⁊ reſpice quomodo miniſter eccleſie illa in officio miſſe reꝑſentat ⁊ agit quid ēt hec ſignificent ſub canone miſſe: in p̄ncipio cuiuſlibꝫ ꝑticule illius tangetur. per archā quoꝙ xp̄i humilitas intelligitur: a qua nobis per ip̄ius miſericordiā omne bonū aduenit. Et nota ꝙ ſicut i Exo. xxv. c. ⁊. xxxvij. legitur. Factū eſt ſuꝑ archaꝫ propiciatoriū aureū id eſt tabula aurea eiuſdem lōgitudinis ⁊ latitudinis cuius ⁊ archa vt eaꝫ tegere ſufficeret. Et hoc dicebatur oraculū: q: dominꝰ de loco illo reſponſa dabat orantibus. Dicebatur etiā propiciatorium: q: exinde loquens dn̄s ꝓpiciabatur pp̄lo: vel q: hic ꝓpiciationis videbāt gloriā dn̄i ſemꝑ ibi deſcēdere. ⁊ inde tabernaculū ſiue locus ſuper poſteriori ꝑte altaris collocatus in quo chriſtꝰ ꝓpiciatio noſtra id eſt hoſtia cōſecrata ſeruatur hodie propiciatoriū nuncupatur ⁊c. Ex vtraꝙ vero parte oraculi: ſcilicet in duobus angulis anterioribus poſiti ſunt duo cherubin: q̇ ſunt ſm̄ Ioſephum duo animalia volatilia habētia figuram que a nullo hominū eſt inſpecta. Hec dicit moyſes ſe in dei ſede conſpexiſſe figurata. Unus cherub alterum inſpiciebat. verſis tamen vultibus in propiciatorium duabuſꝙ alis ex oppoſito expanſis ⁊ mutuo ſe tāgentibus velabāt oraculum ſiue tegebant propiciatorium. Siquidem per propiciatorium incarnatus dominus figuratur. De quo Iohannes. Ipſe eſt propiciatio ꝓ peccatis noſtris. Duo cherubin duo ſunt teſtamēta: ſcilicet nouum ⁊ vetus. q̄ ergo illa nō diſcrepant: ſed myſteriū incarnationis chriſti concorditer narrant illud prophetando: iſtud aſſeuerando: in propiciatoriū vultum ſue intentionis dirigunt ⁊ ſe mutuo reſpiciunt. ¶ Rurſus tria ſunt eccleſie ſacrificia que in veteri teſtamento per propiciatoriū thuribulum ⁊ altare ſignificata ſunt

videlicet ſacrificiuꝫ penitẽtie: iuſticie ⁊ eucbariſtie
de primo. Sacrificiuꝫ deo ſpiritus contribulat⁹ ⁊c̃.
De ſecũdo. Tunc acceptabis ſacrificiuꝫ iuſticie. De
tertio tibi ſacrificabo boſtiaꝫ laudis. Super altare
ſcilicet corporis caro mactatur per contritioneꝫ. In
ter thuribulum: ſcili cet cordis thus adoletur per de
uotionem ad propiciatorium: ſcilicet dei patris ſan
guini infertur pro redemptione. Hec quidem tria ſa
crificia ſacerdos offert in miſſa. Primum in confeſ
ſione. Secundum in p̃fatione. Tertium in actiõe
Nã hec tria ſunt que ſcꝫm prophetam deus reſpicit
in homine: ⁊ requirit ab homine diligere miſericor
diam: facere iudicium: ⁊ ſollicite ambulare cuꝫ deo
Diligat ergo miſericordiam qui vult offerre ſacrifi
cium penitẽtie: faciat iudiciũ q̇ vult offerre ſacrifi-
ciũ iuſticie: cum deo ſollicitus ambulet q̇ vult offer-
re ſacrificium eucbariſtie. Hinc eſt quod ait beatus
bernardus. Fratres mei immolantes boſtiam lau-
dis iungamus verbum verbis. ſenſum ſenſui: affe-
ctũ affectui: exaltatõeꝫ exaltatõi: maturitatẽ matu
ritati: humilitatẽ humilitati. libertatẽ libertati. Ce-
lebraturus ergo miſſam offerat altiſſimo ſacrificiũ
illud. de quo pſal. ait. Sacrificium deo ſpiritus con
tribulatus ⁊ alibi. Immola deo ſacrificium laudis
⁊ apoſtolus. Exhibete mihi corpora veſtra boſtiam
viuentem ſanctam deo placẽtem: vt ſit rationabile
obſeq̇um veſtrũ mortificãtes in altare cordis mem
bra veſtra q̇ ſunt ſup terram: videlicet immũdiciam:
libidinem: concupiſcẽtiam malam. ⁊ auariciam qua
tenus mũdo corde ⁊ caſto corpore ſacrificetis deo
voſmetipſos. ¶ In ſacramẽto aũt corporis chriſti
ſcꝫm Auguſt. de conſecra. diſtinc. ij. vtrum nil a bono
magis nil a malo minus perficitur ſacerdote: dũmo
do ille cum ceteris in archa. conſiſtit ⁊ formam ob-
ſeruet traditam a colũba q: non in merito ſacerdo-
tis ſed in verbo conficitur creatoris. Aurum enim
eque verum eſt in archa furis ſicut in theſauro re-
gis. j. q. j. §. ex his. Unde ⁊ caypbas pontifex perſe
cutor vnius ⁊ veriſſimi ſacerdotis q̃uis ipſe verax
nõ eẽt: qd̃ dedit tñ verũ fuit ſi nõ ſuũ dedit ſꝫ dei. i.
in forma eccleſie. j. q. i. dominus. ⁊. c. dictum. nõ er-
go ſacerdotꝭ iniq̇tas ipedit effectum ſacr̃i: ſicut nec
medici infirmitas virtutẽ impedit medicine: q̃uis
igitur opus operans aliquando ſit immũduꝫ opus ta
mẽ operatũ ſemp eſt mũdum: ⁊ ſicut omnia ſunt mun
da mũdis ſic omnia ſunt imũda immũdis. j. q. j. om
nia. ⁊. c. multi. malus ergo cũ vitam accepit mortem
incurrit ſic econtra. bonus cum mortem ſuſtinet vi-
tam acq̇rit. Nam q̇ manducat indigne iudiciũ ſibi
manducat quod vero de talibus propheta ait. Ma
ledicam benedictionibus veſtris. ⁊ Grego. Bñdi
ctio eorum vertitur in maledictionem. ⁊ oratio i pec
catum de p̃ciſis ab eccleſia nõ toleratis ſeu noto-
rijs intelligit̃: quorꝫ bñdictio dꝫ q̃tum ad ipſos ma
ledictio reputari: q̃m ſcꝫm Auguſti. j. q. j. q̇ q̇dem ma
li inq̃tum in eis eſt dicũtur ſacr̃a polluere cũ tamẽ
illa p̃maneãt ipolluta: ſunt ei bonis ad p̃miũ repro
bis ad iudicium. Unde Aug. j. q. j. Si fuerit ſpũa-
lis virtus ſacr̃i vt lux puta ab illuminandis excipi-
tur ad ſalutẽ. ſed p immũdos miniſtros quaſi p cana-
le tranſiẽs non coinq̇nat̃ Arnaldiſte tamen perfidi
heretici dicũt nuſq̃ legi q immundis ⁊ luxurioſis
miniſtris xp̃s ſponſam ſuam eccleſiam traderet cu
ſtodiẽdam vel p̃tãtem ſacrorꝫ miſteriorꝫ peragere vl̃
claues regni vel poteſtatẽ ligandi vel ſoluendi q̇a
illi ſoli vt ait Grego. ⁊ iuſti in hac carne poſiti pote
ſtatem habẽt ligandi atq̄ ſoluendi: ſicut apoſtoli q̇
vitam vel fidem illorꝫ cũ eorꝫ doctrina tenẽt. vnde vt
dicunt a talibus ſacramenta p̃ſtita: nec valẽt nec
proficiũt ad ſalutẽ. Legit̃ eñi in libro Nũe. Quicq̇d
tetigerit immundus immũdum faciet ⁊ xp̃s. Non
poteſt arbor mala fructus bonos facere. Et dauid
Peccatori aũt dixit de⁹ quare tu enarras iu. m. ⁊ tu.
a. t. m. per os tuũ. Et apoſtolus. Omnia mũda mũ-
dis coinq̇natis aũt ⁊ infidelibus nihil eſt mũdũ. et
Grego. in paſtorali. li. j. c. x. ⁊. xcix. diſtin. §. ij. Dum
is q̇ diſplicet ad intercedẽdũ mittit̃ irati anim⁹ ad
deteriora prouocat̃. Item ibidẽ li. tertio. c. xij. Ne-
ceſſe eſt vt mũda debeat eſſe man⁹ q̃ diluere ſordes
curat ne tacta queq̄ ipa ſordida deterſ⁹ iq̇net. ¶ Ce
lebratur autẽ miſſa hora tertia ſexta ⁊ nona. In ter
tia. q: ſcꝫm Marcum hora illa xp̃s crucem aſcendit ⁊
linguis iudeorum crucifixus eſt clamantium. Cru-
cifige. Et q: illa hora ſpũſſanctus ſuper apoſtolos
in liguis igneis deſcẽdit. de conſe. diſt. j. nocte. In
ſexta. quia illa hora ſcꝫm Mattheum vere crucifixus
⁊ immolatus eſt. Et in nona: quia illa hora in cruce
pendẽs emiſit ſpiritum. Theleſphorus pap. de ꝯſe.
diſtin. j. nocte ſtatuit vt miſſa ante horã tertiam nõ
dicatur quod de publicis ⁊ popularibus miſſis in-
telligendum eſt. quia ſicut ait Aug. de conſe. diſt. j.
⁊ hec non deberẽt in publico fieri ne populus a pu
blicis que hora tertia dicunt̃ retrahat̃. Cantat̃ aũt
diebus officis ⁊ feſtiuis hora tertia: in p̃feſtis hora
ſexta in quadrageſima hora nona. de cõſe. diſtin. j.
ſolẽt. ⁊. §. in ieiunijs. ⁊ ẽt ex inſtitutiõe Pelagij pa
pe ⁊ aliorꝫ in diebus ieiuniorꝫ: nõ tñ omniũ. In ſab
batis vero ieiuniorum quattuor temporum ſero põt
celebrari p̃pter ordines ſacros qui ad dñicam ſeq̄n
tem p̃tinere noſcunt̃. Sed q̇a miſſa in ieiunio dici
debet. ideo ne minus ieiunẽt poſt veſperas inchoat̃
⁊ ſic vſq̄ ad noctẽ ieiuniũ protelatur. lxxv. di. quod a
patrib⁹. lxvi. diſt. dilectõis. de quo i ſexta parte ſub
ſabbato paſchali dicet̃ qd̃ vo miſſa quãdoq̄ ſummo
mane cantat̃ ex conſuetudine non ex ordine ẽ. Leo
tamen papa. de conſe. diſt. i. neceſſe. diluculo ſiue p̓-
ma dici p̃te ad miſſaꝫ intrabat neſcio an neceſſitate
an rõne an ſola vſus apoſtolica poteſtate vel de pe-
culiari miſſa itelligẽdũ ẽ. q̇ aũt neceſſitate p̃ueniũt
tertiã aut offerunt poſt ſextam aut nonam amox di
uino ne videlꝫ eis dies abſq̄ ſacrificio preterea ex
cuſari poſſunt cum diſcipulis q̇ euellebant ſpicas i
ſabbato. de conſe. di. v. diſcipulos. ⁊ cũ dauid q̇ co-
medebat panes p̄poſitõis. de ꝯſe. d. ij. trib⁹. vel q̇a
in miſſa ſit memoria paſſionis. mortꝭ ſepulture reſur
rectõis ⁊ aſcẽſiõis: iõ cãtat̃ tot varijs horis. In ter
tia in memoriam paſſiõis ⁊ aſcẽſionis. poſt ſextam
in memoriã mortis. poſt nonã in memoriã ſepulture.

in mane in memoꝛiam foꝛte reſurrectõis. Aſſerunt
em̃ q̇dam dominã ĩ meditullio hoꝛe crucifixũ: ⁊ iõ
nũc hãc nũc illã hoꝛã poſitã vñ eccl'ia īter vnã hoꝛã
⁊ alterã celebꝛat miſſam in die aũt natalis dñi pꝛia
miſſa de nocte cãtatur pꝛout ſub ip̃o feſto dicet. Ce
terum ſi in q̃dragesima occurrũt duo officia q̃s dies
duplices vocamus miſſa de feſto dr̃ ĩ tertia ⁊ abſq̃
genuflectione. officiũ vo de ieiunio dr̃ in nona ⁊ cũ
genuflectõe. tẽpoꝛe ẽt aduentus debet miſſa in ſan
ctoꝛum feſtiuitatibus hoꝛa tertia celebꝛari. verum nul
lus debet eadem die plures miſſas regulariter cele
lebꝛare. de conſe. diſt. j. ſufficit. extra de cele. miſ. te
nenertente. q: xp̃s ſolus paſſus fuit: ⁊ valde felix eſt
q̇ ẽt vnã digne poteſt celebꝛare nec poteſt q̇s duas
miſſas cũ vno vel vnã cũ duobus ſacrificijs celebꝛa
re. c. di. trib' ſub vno tamẽ canone poſſunt plures ho
ſtie confici. nam ⁊ pꝛeſbyter debet ſemꝑ hoſtiã ꝑ in
firmis habere paratã. ca. di. p̃ſbyter. poteſt quoq̃
ſacerdos vnã miſſam cum ſacrificio ⁊ aliã ſiccam ce
lebꝛare miſſa ſicca dicitur qñ ſi ſacerdos nõ poteſt
conficere quia foꝛte iam celebꝛauit vel ob aliã cau-
ſam. poteſt accepta ſtola epiſtolam ⁊ euangelium le
gere ⁊ dicere orationem dñicam ⁊ dare benedictio-
nem. quinimo ſi ex deuotione non ex ſupſtitõe velit
totum officium miſſe ſine ſacrificio dicere: accipiat
omnes veſtes ſacerdotales ⁊ miſſam ſuo oꝛdine ce-
lebꝛet vſq̃ ad finẽ offerẽde: dimittẽs ſecreta q̇ ad ſa
crificium pertinet. pꝛefationem vero dicere poteſt
licet in eadẽ videantur angeli inuocari ad conſecra-
tion m coꝛpoꝛis ⁊ ſanguis xp̃i. De canone vero ni-
hil dicat. ſed oꝛatõem dñicam non pꝛetermittat et
que ibi ſequuntur ſub ſil ntio dicenda non dicat: ca
licem vel hoſtiam non habeat nec de his que ſuper
calicem ſeu euchariſtiam dicuntur vel fiunt aliquid
dicat vel faciat. poteſt ẽt dicere: Pax dñi ſit ſemper
vobiſcum. Et exinde miſſe offm̃ ſuo oꝛdĩe peragat.
melius eſt tamen alia omittere. Uerum q̇dam ĩcipi-
unt miſſam de die celebꝛantes illam ſuo oꝛdĩe vſq̃
ad offerendam poſtea incipiunt aliam miſſam ⁊ eã
cantant vſq̃ ad eundem locum ⁊ idem faciunt plu-
ries ſi volunt ⁊ ĩcepta miſſa viuoꝛum ĩcipiunt quan
doq̃ miſſam moꝛtuoꝛum eam pꝛoſequentes vſq̃ ad
eundem locum ⁊ exĩde pꝛocedentes dicunt tot ſecre
tales quot miſſas ĩceperunt ſemel tañ canon dicẽ-
tes ⁊ ꝯſecrãtes. ⁊ in fine tot oꝛationes dicunt quot
officia miſſe inceperũt. ſed hoc tãq̃ deteſtabile re-
pꝛobamus. poteſt tamen ſacerdos quãdoq̃ plures
miſſas vna die celebꝛare. extra de celebꝛatõe miſſa.
c. iij. Pꝛio in feſto natalis dñi: ſicut in ſeptima par-
te ſub illo feſto dicetur. Secũdo vbi neceſſitas exi
git. puta ſi q̇s moꝛiat̃ vt ibi: ⁊ de conſe. diſt. j. ſufficit
Concilium tñ carthaginenſe ca. diſt. ſacramẽta. di
it ꝙ ſi epiſcopus vel alius poſt tertiam obierit. com
memoꝛatio ſolis oꝛonibus facienda eſt ſine miſſa.
Tertio cauſa honeſtatis vt ſi aliqua magna pſona
ſupueniens velit miſſam audire. extra eo. ca. i. ⁊ ij.
Quarto ſm quoſdam cauſa vtilitatis puta pꝛopter
peregrinos: ꝑpter hoſpites pꝛopter commeantes ꝑ
pter infirmos: ꝑpter ſponſos: ⁊ pꝛopter raritatẽ cle
ricoꝝ: ⁊ ꝑpter paupertatem eccleſiarum ſacerdotes
ꝑpꝛios nõ habẽtium. ¶ Quinto vt dicit Richard'
ep̃s crem̃. in mitrali cum due feſtiuitates occurrũt
poſſunt ẽt tres celebꝛari. tum q: hoc fit licite in ma-
teriali. tũ q: xp̃i paſſio tripartita eſt paſſus eſt eni;
linguis inſultantium: manibus verberantium ⁊ cla
uis crucifigentiũ. Ipſe eſt ẽt a patriarchis geſtib'
immolatus a pꝛophetis verbis ſacrificatus a patre
⁊ a ſeipſo realiter oblatus. Sexto pari rõne ſi in die
ieiunij occurrit aliquod ſolenne feſtum poteſt vnam
de feſto ⁊ aliam de ieiunio celebꝛare ſi alius pꝛeſby
ter nõ aſſit. Legit̃ ẽt ꝙ Leo papa ſepe ſepties ⁊ ali-
quando nonies in eadẽ die miſſam celebꝛauit. Sa-
cerdos tamen aliam miſſam in eadem die celebꝛatu
rus in vltima tantum perfuſionem ſumat. quoniam
ſi in p̄ma ſumeret ieiunus nõ eſſet: ⁊ ſic alia miſſa im
pediretur co. ti. ex pte alia aũt quotiẽs celebꝛat to
tiens coꝛpus xp̃i ⁊ ẽt perfuſionem ſumat. de cõſec.
di. ij. comperim'. ⁊ c. tribus. Sed nunq̇d pꝛãſus cõ
ficit. Reſpondeo ſic: licet hoc facere nõ debeat. nõ
em̃ ieiuniũ eſt de ſubſtantia: pꝛout in canone ĩnuit.
Aug. in. dicto. c. liquido. al's domin' non confeciſſ;
magiſter tamen Hug. dicit contra. Sane priſcis tẽ
poꝛibus hereſibus pullulantibus ⁊ trinitatem ĩpu-
gnantibus ex inſtitutione. Alcuini magiſtri karo
li rogatu Bonifacij archiepiſcopi maguntini ſtatu
entis p̄ma feria miſſa de trinitate dicebatur. ſecun
da feria de ſapientia. tertia feria de ſpiritu ſancto q̃r
ta de charitate. quinta feria de angelis. ſexta d̄ cru
ce. ſeptima de beata virgine. cã vero illa ceſſante illõ
ceſſauit ⁊ dñicali officio oꝛdinato ſtatutũ fuit ꝙ pꝛi
ma feria ſuũ haberet offm̃. ſ. de trinitate. ſecunda de
angelis: q: tunc pꝛimo creati ſunt in bonis gratuitꝭ
tunc enim lux diuiſa fuit a tenebꝛis. i. boni angeli a
malis q: tunc ceciderũt mali: boni vo ꝯfirmati ſunt
In p̄ma vo feria creati fuerunt ãgeli in bonis natu
ralibus. Cãtatur ẽt in ſcd̄a feria pꝛo defunctis vt ill'
adhibeamus ſuffragia angeloꝝ ⁊ q: vt dicunt q̇da;
in pꝛima feria refrigeriũ habent illi q̇ ſunt in purga
toꝛio. ⁊ ſtatim in ſecunda feria redeunt ad penas ⁊
laboꝛem: ideo vt eoꝝ ſubueniatur. laboꝛib' miſſa ꝑ
illis in ſcd̄a feria celebꝛatur. in tertia feria ꝑ pctis ĩ
q̃rta ꝑ pace. in quinta pꝛo tribulatõe vel in tertia fe
ria debet repeti introitus miſſe de dñica. Inſtitutũ
etiam fuit vt in quarta feria ieiunaret̃: ⁊ illa ſilr̃ die
de; miſſa d̄ dñica dici niſi feſtiuitas ĩpediat. In q̇n
ta feria de; ſimpl'r repeti offm̃ dñice ĩtroit' epiſtola
⁊ euãgeliũ: q: dies iouis dr̃ cognata dñice dici ꝑut
dicet̃ ſub ti. de acceſſu pon. ad alta. In ſexta feria d̄
cruce illa em̃ dies appꝛopꝛiat̃ xp̄o ⁊ cruci. q: ih̃e in
ea moꝛi ⁊ crucifigi voluit ꝑ ſalute gñis humani. In
ſeptima feria de btã v̇gine quod initiũ habuit. qm̃
olim in q̃dã eccl'ia ciuitat' ꝯſtantinopolis erat ima
go marie v̇gis coꝛam qua depẽdebat velũ quod to-
tã velabat imaginẽ. ſed hoc velum in ſexta feria poſt
veſpas recedebat ab imagine nullo mouẽte ſolo dei
miraculo quaſi differret̃ in celum vt ad plenũ poſſ;
imago a populo pꝛoſpici. Celebꝛatis vero veſpis in
ſabbato deſcẽdebat ipſum velũ ante eandẽ yconaz

ſiue imaginem ⁊ ibi manebat vſq₃ ad ſextam feriaꝫ.
Hoc viſo miraculo ſancitū eſt vt ſemꝑ illa feria de
btā virgine cātaretur. Alia etiā ratio eſt: q₂ dño cru
cifixo ⁊ mortuo ⁊ diſcipulis fugientib⁹ ⁊ de reſurre-
ctione deſperantib⁹ in ea ſola tota fides in ſabbato
illo remāſit. de cōſe. di. iij. ſabbato. Sciebat eñi quō
portauerat eū ſine labore ⁊ pepererat ſine dolore: ⁊
iō certa erat ꝙ filius dei eſſet ⁊ a mortuis tertia die
reſurgere debebat ⁊ hec eſt rō q̄re dies ſabbati ma
gis ꝙ̄ alia dies btē Marie appropriaṫ. Tertia rō ē
q₂ dies ſabbati eſt ianua ⁊ introit⁹ ad dñicā dieꝫ. vñ
cū ſum⁹ in ſabbato ſumus iuxta dñicaꝫ. dies aūt do
minica ē dies requiei: ⁊ ſignificat vitā eternā. vñ cū
ſumus in grā dñi nři ſum⁹ quaſi in ianua paradiſi. ⁊
q₂ igiṫ ipā eſt nobis porta ad regnū celoꝝ qḋ ꝑ diē
dñicā figuraṫ: iō de illa ſolēnizamus in ſeptia feria
que diē dñicā precedit. Quarto vt ſolēnitas matris
ſolēnitati filij cōtinueṫ. Quinto vt feſtiuitas agaṫ
in die ĩ qua deus ab oī opere requieuit. ¶ Notādū
eſt etiā ꝙ in miſſe officio vbi xp̄i paſſio repreſentaṫ
trib⁹ linguaꝝ generib⁹ vtimur. ſcꝫ greca. hebrea. ⁊ la
tina. ad ſignificādū ꝙ his trib⁹ linguis ſcriptus eſt
titulus crucis xp̄i. Jo. xix. Et ad deſignādū ꝙ oīs
lingua que per hanc triplicē intelligitur deū lauda-
re ⁊ cōfiteri dꝫ: q₂ dñs noſter ieſus xp̄s in gloria eſt
dei patris. Licet eñi ſint multa genera linguaꝝ: iſte
tñ ꝑncipales ſunt hebrea ꝓpter legē. ⁊ q₂ eſt aliarū
mater: greca ꝓpter ſapiētiā: latina ꝓpter nobilitatē
⁊ dñiuꝫ romani imperij. Uerba latina ſunt epiſtole:
euāgelia orationes ⁊ cātus. Greca ſunt Kyrieleiſon
xp̄eleyſon ⁊ ymnas. Hebraica ſunt alleluya amen ſa-
baoth ⁊ oſanna. vnde ⁊ in miſſa romani pōtificis ĩ
ꝑcipuis ſolēnitatibus legiṫ euāgeliū ⁊ epiſtola non
ſolū in latino. verūetiā in greco ad deſignandū con
iunctionē vtriuſq₃ populi ſub vna fide: deſignās ꝙ
eccľia cōſtat nō ſolū ex latinis: verūetiā ex grecis. ⁊
vide in ſexta parte ſub titulo de paraſceue. ¶ Sꝫ q̄
riṫ vtꝝ ſacerdos minus ꝙ̄ duob⁹ p̄ſentib⁹ dꝫ celebra
re miſſam. Et videṫ ꝙ nō. Statuit nāq₃ Sother pa
pa de conſe. di. i. quoq₃. vt nullus miſſaꝝ ſolēnia ce-
lebrare ꝓſumat niſi duob⁹ preſentib⁹ ſibiq₃ reſpōden
tibus ipſe terti⁹ habeaṫ. cū eñi preſbyter dicat: dñs
vobiſcū. ⁊ in ſecreta dicit: orate ꝓ me ꝯuenit vt ipi⁹
ſalutationi a pluribus reſpōdeaṫ. Uerū alius eſt ne
ceſſitatis articulus in quo pōt vno ſolo pñte celebra
re. ⁊ aliud religionis cōtemptus. Hic quoq₃ creden
dū eſt ⁊ ſacris autoritatib⁹ cōprobaṫ ꝙ angeli dei co
mites aſſiſtunt orantib⁹. Juxta illud ꝓpheticū. In
conſpectu angeloruꝫ pſallā tibi. Et angelus ad tho
biam. Quādo orabas cū lachrymis ego obtuli ora-
tionem tuā domino: ſed ⁊ in canone miſſe ꝯtinetur.
Supplices te rogam⁹ omnipotēs deus. iube hec ꝑ-
ferri per manus ſancti angeli tui in ſublime altare
tuū. Preterea quilibet homo habet ſuū ꝓprium an-
gelum ad cuſtodiā. Unde dñs in euāgelio loquēs d̄
paruulis ait. Angeli coruꝫ ſemper vident faciem pa
tris. Jlos igitur habemus in oratione participes:
quos habebim⁹ in glorificatione ꝯſortes. Solus tñ
preſbyter non pōt diuinū officiū abſq₃ miniſtri ſuf-

fragio celebrare: put in conſtitutione alexandri ca-
uetur: extra de fi. preſby. ꝓpoſuit. Canō quoq₃ tho-
letañ. concilij. xij. q. j. illud. ſtatuit vt vbi tēporis vľ
loci ſiue cleri copia ſuffragaṫ. habeat quiſq₃ deo ſa-
crificans poſt ſe vicini ſolaminis adiutorē: vt ſi aliq̄
caſu ille qui ad officia impleturus accedit turbatus
vel ad terrā eliſus fuerit a tergo ſemꝑ habeat q̄ ei⁹
vicem intrepide aſſequatur. Siquidē copia tēporis
ſuffragatur: ſi nō ſit guerra loci. ſi eccleſia ſit diues
cleri. ſi ſit ſibi copia clericoꝝ. Generaliter autē dicē
dum eſt ꝙ illa eſt legitima miſſa in qua ſunt ſacerdo
tes: reſpondens: offerēs: atq₃ cōicans. ſicut ipſa pre
cum cōpoſitio euidēti rōne demōſtrat. Introit⁹ ad
choꝝ ꝓphetaꝝ reſpicit. qm̄ ſm Aug. Moyſes mini
ſter fuit veteris teſtamenti: prophete miniſtri noui.
Kyrieleyſon ad eos reſpicit ꝓphetas qui circa dñi
aduentum erant. de quibus fuerūt zacharias ⁊ Jo-
hānes baptiſta filius eius. Gloria in excelſis ad ce
lum reſpicit angeloꝝ gaudiū natiuitatis dñi paſto-
ribus annūciātium. Primo collecta reſpicit ad hoc
qḋ dñs circa ānum. xij. agebat. ſcꝫ q̄n aſcēdens hie
roſolymam ſedebat inter doctores audiēs ⁊ interro
gās. Epiſtola ad iohānis ꝑdicationem ꝑtinet. Re-
ſpōſoriū ad beniuolētiaꝫ apoſtoloꝝ reſpicit: ſcꝫ quō
a dño vocati ſecuti ſūt eū. Alleluya ad leticiā mētis
coꝝ ꝑtinet quā habebat de promiſſionibus eius vľ
de miraculis que per eū vel per nomen eius fiebāt.
Euāgeliuꝫ reſpicit tēpus a ſua predicatiōe vſq₃ ad
ꝑdictū tp̄s. Quod vō deinceps in miſſe officio agi-
tur ad illud reſpicit tp̄s qḋ eſt a dñica qñ pueri he-
breoꝝ obuiauerūt ei vſq₃ ad diē aſcēſiōis eius ſiue
pēthecoſtes. Oratio vō ſecreta vſq₃ nobis q₃ pecca-
toribus. deſignat illā orationē quā ieſus in mōte oli
ueti exercebat. qḋ aūt poſtea agitur ſignificat tp̄us
illud quo dñs in ſepulchro iacuit. Qñ vō panis ĩ vi-
num mittitur animā dei ad corpus redire demōſtra
tur. Salutatio ſequēs ſignificat ſalutatiōes poſtea
diſcipulis a xp̄o factas. Fractio oblate ſignat fra-
ctionē panis factaꝫ a domino diſcipulis in emaus.
hec plenius in ſuis locis dicentur. De miſſa pro mor
tuis ⁊ ipſoꝝ officio in. vij. parte dicetur. Adhuc miſ
ſa non niſi in ſacratis deo locis. i. in tabernaculis di
uinis precib⁹ a pōtificib⁹ delibutis abſq₃ magna ne
ceſſitate dici debet. non ergo in prophanis domib⁹
abſq₃ ep̄i licentia: quia ſanctius eſt miſſam non can
tare vel non audire ꝙ̄ in locis in quibus hoc fieri nō
oportet. de conſe. diſt. j. clericos. ⁊ c. ſequē. vnde ſcri
ptum eſt. de ꝯſe. di. j. ſicut. ⁊ c. iij. ſe. ⁊ c. cōſedim⁹. ⁊
c. vnicuiq₃. Uide ne offeras olocauſta tua ĩ omni lo
co quē videris: ſed in omni loco quē elegerit dñs de
us tuus. de hoc dicetur in prohemio. v. partis. pōt
autem eſſe neceſſitas vt dicatur in naui vel ĩ exerci
tu ſub papilione ſiue ſub diuo ſi illud haberi nō poſ
ſit: ſed tūc cuꝫ tabula ſeu altari viatico. ea. diſt. c. ſi.
Preſbyter aūt nō debet miſſaꝫ celebrare ſine licētia
ep̄i in altari in quo ep̄s ea die celebrauit. e. di. cōce-
dimus. extra de priui. ĩ his. Sixtus tñ papa ſtatuit
miſſam non niſi ſuper altare celebrari. Felix papa
primus ſtatuit ſupra memorias martyruꝫ miſſas ce-

lebrari. Bonifacius papa ſcõs ſtatuit vt in miſſe celebratione clerici a laicis ſint diuiſi. Martinus papa ſtatuit miſſam alta voce cantari. Vigilius papa ſtatuit eam in eccl'ie orientali pte dici. ¶ Illud q̃ notandũ eſt ꝙ in mi'ſa repreſentat̃ pugna ⁊ victoria ſacerdotis ꝯ hoſtẽ antiquũ ꝓceſſus ad hanc pugnã ponet̃ ſub ti. de acceſ. pon. ad al. in fi. Arma vo ⁊ pugna ſacerdotis poſita ſunt i ꝓemio tertie ptis. ¶ Rurſus miſſam quaſi quoddã iudicium imitat̃. vñ ⁊ canon actio vocat̃. de ꝯſe. di. j. neceſſe. Eſt eñ actio cã in iudiciũ deducta. extra de v̀bo. ſig. forus in miſſa quidẽ cã noſtra agit̃. oratorium eſt ꝓtoriũ deus iudex: diabolus accuſator: miniſtri teſtes: ſacerdos aduocatus ⁊ defenſor: hic eſt moyſes q̃ cãm ppl'i ad dñm allegabat cuius patrocinio delatoris fallacia ꝯfutat̃ ⁊ noſtra innocentia cõprobat̃ ⁊ abſoluit̃: ⁊ iudicis ira placat̃: ⁊ ꝑ miſericordiam culpa remittit̃. xlv. diſt. diſciplina. extra de re iudi. cũ vtc rini. Ceterꝫ miſſa dicit̃ myſteriũ qđ ꝓfert̃ ⁊ ſacrificium qđ offert̃. Miſſe aũt officiũ in duas ꝑncipalr̃ diuidit̃ ptes. videlicet in miſſam cathecuminorꝫ: ⁊ miſſam fideliũ. Miſſa cathecuminorꝫ eſt ab introitu vſq; poſt offertorium: que miſſa ab emittendo dicitur: qm̃ qñ ſacerdos incipit ꝯſecrare euchariſtiam cathecumini foris de eccl'ia mittunt̃. Vñ antiquit' perlecto euangelio diaconus ſupra pulpitũ acclamare ſolebat. ſi quis cathecuminus adeſt exeat foris: ꝓut dicet̃ in ſexta pte ſub quarta feria quarte dñice quadrageſime: qđ ideo fiebat qm̃ cathecumini lꝫ ſint in fide inſtructi: nondum tñ ſunt renati ſiue baptizati. ideo nondum ſunt de corpore eccl'ie ſicut nec iudei nec gentiles. quare ſacri altaris myſterijs intereſſe non debent que non niſi baptizatis fidelibus cõmittunt̃ nec theſauri eccl'ie ſunt inimicis oſtendendi. vnde de quibuſdam qui cathecuminorum ⁊ nondum renatorꝫ typum ſeu figuram gerebant ſcriptum eſt: ieſus autẽ non credebat ſe illis ſciens quid in hoĩe eſſet. hinc etiam in canone carthagiñ. ꝯcilij. de ꝯſe. diſ. j. ep̃s dicit̃ ꝙ nec gentilis nec hereticus nec iudeus ꝓhibeat̃ eccl'iã ingredi ⁊ audire verbũ dei vſq; in finem miſſe cathecuminorum: nec etiam inceſtuoſi. xxxv. diſt. iij. de inceſ. ⁊. c. ſeq. Miſſa vo fidelium eſt ab offertorio vſq; ad poſt cõionem. ⁊ dicit̃ miſſa illa ad dimittẽdo: quia ea expleta ad ꝓpria quiſq; fidelis dimittit̃. miſſa q̃ aliqñ eſt nomen collectiuũ: q: qñq; miſſa vocat̃ qđ eſt ab introitu vſq; ad offertorium qñq; qđ eſt ab introitu vſq; ad Ite miſſa eſt ⁊ hoc verius: q: tunc hoſtia mittit̃. qñq; qđ vſitatius eſt dicit̃ miſſa totũ officium ab introitu vſq; ad ite miſſa eſt: ſiue inuocatio noĩs dei que fit a ſacerdote ſup altare quaſi tranſmiſſa: eo ꝙ ppl's fidelis per myſteriũ ſacerdotis qui vice mediatoris inter deum et hoĩes i. xp̃i fungit̃ preces: ſupplicatiões: ac vota altiſſimo trãſmittit: qñq; tñ officium qđ ſub ſilentio dicit̃: qñq; ſolum verba illa quibus dominicum ꝯficit̃ corpus. Aliqñ miſſa eſt nomen ꝓprium: q: ſignificat chriſtũ qui miſſus eſt a patre in hunc mundum: ſignificat etiam angelum qui mittitur: vt per eius manus hoſtia offeratur in ſublime altare dñi. Ipſum ergo ſacrificium. i. hoſtia vocatur miſſa quaſi tranſmiſſa. prius ſiquidem a patre nobis: vt ſcꝫ eſſet nobiſcum poſtea a nobis patri vt intercedat et ſit pro nobis apud ipſum. ¶ Itẽ tranſmiſſa ꝑmo nobis a patre diuino qui per incarnationẽ chriſti filij ſui qui fuit miſſus celeſtis: ⁊ poſtea patri a nobis ꝑ paſſionem eius. Similiter in ſacramento tranſmiſſa a nobis primo a patre per ſanctificationẽ qua nobiſcũ eſſe incipit. poſtea patri a nobis per oblationem qua ꝓ nobis apud patrem intercedat. hec eñ miſſio ſeu legatio ſola ſufficiens ⁊ idonea eſt ad ſoluẽdas int̃ deum ⁊ hoĩes inimicitias ⁊ offenſas. Cum ergo diaconus in fine miſſe dicit ite miſſa eſt. idem eſt ſi dicat redite ad ꝓpria vel ſequimini chriſtum: q: miſſa ſiue oblata eſt hoſtia ſalutaris pro nobis ad deum patrem placandum. poteſt etiam ⁊ aliter miſſa diuidi in quattuor partes ſm apoſtolum. i. ad Timo. ij. ⁊ habetur etiam in canone conci. tolcta. ſcꝫ in obſecrationes: orationes: poſtulatiões. ⁊ laudes ſiue gratiarꝫ actiones: quorꝫ verborꝫ expoſitio in q̃nq; partes ſub tertia ponet̃. Prima pars ꝓtenditur ab introitu vſq; ad offertoriũ: ⁊ dicit̃ obſecrationes. i. precationes que ſcꝫ fiunt priuſq̃ ſpẽs incipiant benedici. Scđa vſq; ad finem dominice orationis ibi videlicet: libera nos queſumus domine ⁊c̃. Tertia vſq; ad cõmunionem: videlicet ſm Aug. orationes quas epiſcopus dicit poſt cõmunionem. Quarta vſq; in finem: ſcꝫ ſm Augu. quando poſt Ite miſſa eſt. vel Benedicamus domino populus reſpondet Deo gratias: ſm alios vo prima pars protenditur ab introitu vſq; ad Te igitur. ſcđa vſq; ad Oremꝰ preceptis ſalutari. ⁊c̃. tertia vſq; ad collectas. quarta vſq; ad Ite miſſa eſt. ¶ Rurſus q: quinq; fuerunt ſanguinis chriſti effuſiones: ideo miſſe officiũ ab offertorio in antea in quinq; ſubdiuidit̃ partes: vt ibi dicetur ⁊c̃. Sed ⁊ quia in ſola cruce etiã quinaria fuit ſanguinis effuſio: ideo ⁊ ſolus canon ſubdiuiditur in quinq; partes. prima vſq;. Qui pridie ſcđa vſq; ad Memento. tertia vſq; ad preceptis. quarta vſq; ad embolìſmum. quinta ad collectas.

¶ De quinq; pſalmis quos pontifex celebraturus dicit. Rubrica.

Celebraturus pontifex miſſarum ſolẽnia quoſdam pſalmos ⁊ orationes ex inſtitutione Celeſtini primi premittit quos interim dum caligis ⁊ ſandalijs ornatur dicit ſm exhortationem pſalmiſte dicentis. Preoccupemus fa. eius in confeſ. ⁊ in pſal. iubile. ei. Hi pſalmi ſunt quinq;. videlicet Quã dilecta taberna. tua. Benedixiſti. Inclina. Credidi. ⁊ De profundis: vt quicquid immundum quinq; ſenſuum tranſgreſſione cõmiſit: quinq; pſalmorum oratione detergat. Quedam eñ continent̃ in quolibet ipſorꝫ que recte conueniunt celebraturis altaris myſterium ⁊ euchariſtie ſacramentum. Orationes vo quas dicit manifeſte pertinent ad

impetrandum cordis ꝛ corporis mundiciam ꝛ muni
men. Rurſus ideo dicit. Quam dilecta taber. ꝛ ali
os pſalmos vt in xp̄o cuius typum gerit virtutum
plenitudo notetur. Et nota ꝙ religioſus ſʒ ordines
ſue profeſſionis diſcalciatus incedens miſſam cele
braturus ſe calciat ex precepto apoſtoli dicētis ad
Ephe. State calciati pedes in preparatione euan-
gelij pacis. Nempe per calciamenta que fiunt d̓ pel
libus animalium mortuorum ꝛ calcant terram ꝛ ſūt
clauſa deſubter ꝛ aperta deſuper: ſignificatur ꝙ ſa
cerdos debet eſſe mortuus mundo ꝛ debet cor ha-
bere clauſum ad terrena: ꝛ ipſa tanꝙ̄ lubrica calca-
re et vilipendere: et apertum ad reſpiciendum et
deſiderandum celeſtia.

¶ De capitis cōpoſitione ꝛ manuū lotōe. Rubrica.

Aligis ꝛ ſandalijs impoſitis pon-
tifex ꝛ ſacerdos caput pectinat: ma
nus ꝛ faciem lauat. Nam ꝛ legalis
ſacerdos ſacrificaturus lotis p̄us
manibus ꝛ pedibus induebat ma-
naſtaſim cuius loco hodie ſandalia
habentur. prout dictum eſt in tertia parte ſub titu-
lo de legalibus indumentis. Pectinat igitur caput
ꝛ faciem lauat. Primo exemplo marie que futuraꝫ
xp̄i paſſionem figurans vnxit oleo caput eius. et
enim in miſſe officio chriſti paſſio repreſentat̃. Se-
cundo ex mandato dicentis Luce. iiij. Tu autē cuꝫ
ieiunas vnge caput tuum ac faciem tuam laua: per
hoc ſignificans ꝙ̄ in ſanctis operibus noſtris om-
nem fictionem ꝛ ſimulationem a nobis amouere
debemus. Tertio pectinatur caput. nam per capil-
los ſuperflue cogitationes ꝛ cura terrene ſollicitu-
dinis. per caput mens ꝛ intentio que cūctis anime
actibus ſicut caput ceteris membris ſupereminet ſi
gnificantur. Congrue igitur pectine capilli compla
nantur ꝛ ordinantur: ꝛ euulſi ſeparantur ad notādū
ꝙ tunc ſpāliter mores cōponere ꝛ ſuperfluas cogi-
tatōes a ſe repellere dʒ. Iuxta illud propheticum.
Auferte malum cogitationum veſtraꝝ atqꝫ mēs ip
ſius precula diſcretōe ſeparari: ꝗetari: ꝛ purgari a terre
nis ſollicitudinibus ꝛ virtutibus ornari dʒ. Pecten
enī propter ordinatam in inſciſſionibus diuiſionē:
diſcretionem ſignificat: qua intentio aie adornat̃ ſi
cut capilli capitis pectine adornant̃. Manus quo-
qꝫ lauat ꝑpter reuerentiam tāti ſacramenti ꝗtenus
ad illud ꝑtractandum mūdiſſim᷒ accedat. Vñ Gre.
in paſtorali lib. j. c. xij. Neceſſe eſt vt munda ſtudeat
eſſe manus que diluere ſordes curat. Corporaliter
igitur lauat manus vt ſpiritualiter mundet actus.
Iuxta illud pſal. Lauabo inter inocētes man᷒ me-
as ꝛc. ne q̄ſi illotis manib᷒ ad mēſam ꝑuenire videa
tur: nō ꝙ lutū manuū diuina ſacramēta contaminet
ſed ſi q̄s indigne manducat ꝛ bibit iudiciuꝫ ſibi mā
ducat ꝛ bibit. Vnde in euangelio. Matthei. Nō lo
tis manib᷒ mādūcare nō coinq̄nat hoīem: q̄ vero de
ore ꝓcedunt ꝛ de corde exeunt: videlicet cogitatio-
nes male: homicidia ꝛ adulteria ꝛ hmōi: hec ſunt q̄
inq̄nant hoīem. Sollicite ergo ſatagēdū ē vt nō tā
exteriora manuū ꝙ̄ interiora mentium iniquamēta
purgent̃. Manuū aūt lotio a lege ſumpſit exordiuꝫ
vt p̄miſſum ē. Legit̃ ēt Exo. xxx. ꝛ. xxxviij. ꝛ. xl. c. ꝙ
moyſes fecit labrum eneum de ſpeculis mulierū: in
quo lauabant ſe ſacerdotes in egreſſu tabernaculi
teſtimonij ꝛ q̄ſi acceſſuri erant ad altare. Siq̄dē i la
bro eneo ſonoro ſignificatur confeſſio: in altari au-
reo mentis amaritudo. in ſpeculis mulieꝝ vite ſctō
rum ꝯſideratio. Sacerdos ergo priuſꝙ̄ ad altare
veniat ꝑ ꝯfeſſionem ſiue lachrimis penitentie ſe ab
luat ꝑ mentis amaritudinē ſe purget ꝑ ꝯſideratōeꝫ
vite ſctōꝝ ſe informet. De p̄mo. Iſa. iiij. Mundami
ni qui fertis vaſa dñi. De ſcđo. prima Corin. vj. Ex-
purgate ve. fer. ꝛc̄. De tertio: Hebr. xij. Habentes i-
poſitā nnbē deponamus omne pondus ꝛ circūſtās
nos peccatum vt ſit in numero innocentum auda-
cter dicentiū. Iudica me dñe: q̄m ego in inno. ꝛc. et
infra. Lauabo inter inno. ma. me. ꝛ cir. al. tuū dñe.
Deinde manus lotas manutergio tergit: q: poſt la-
chrimas contritōis peccata abhorrere ꝛ abolere per
opera ſatiſfactionis debet. Linum quidem ꝑ laborē
ad candorem ꝑducitur ꝛ penitentes ꝑ ſatiſfactōem
ad perpetuam glorificationeꝫ perducuntur. Crinū
igitur manuum ꝛ faciei ornamenta non ſunt volu-
ptatis oblectamenta: ſed in figuram a domio ſacer
dotibus legis iniuncta.

¶ De aque bñdicte ꝯſecratōe ꝛ aſpſiōe. Rubrica.

Acerdos in dominicis diebus celebra
turus alba ꝛ ſtola paratus p̄uſꝙ̄ plane
tam induat: vt liberius vacare poſſit:
aquā ex inſtitutione Alexandri pape p̄
mi bñdixit altare: eccleſiam ꝛ populum
aqua bñdicta conſpergit: vt omnis ſpirituum imū-
doꝝ ſpurcitia ſtam de habitaculo ꝙ̄ de cordib᷒ fide
lium propellat̃. Hec enī virtus aque exorcizate ineſt
ꝛ etiam q: omnis chriſtianoꝝ populus baptiſmatis
ſacramento renatus: ita miniſterio aque lota rena-
torum corpora imuit ſicut ſanguis agni a p̄ſco popu
lo ad repellēdum percuſſorem in poſtibus ponebat̃
Vnde in canone Alexandri ita legitur. Aquam ſale
aſperſam populis benediximus vt ea cuncti aſperſi
ſacrificentur ꝛ purificentur: quod ꝛ omnibus ſacer
dotibus faciendum eſſe mandamus nam ſi cinis vi
tule aſperſus populum ſanctificabat atqꝫ mūdabat
ſcilicet a venialibus: multomagis aqua ſale aſperſa
diuiniſqꝫ precib᷒ ſacrata populum ſctificat atqꝫ mū
dat a venialibus. ꝛ ſi ſale aſperſa per helyſeum ſteri
litas aque ſanata eſt quātomagis diuinis precibus
ſacratus ſal ſterilitatem rerum aufert humanarum
ꝛ coinq̄natos ſanctificat ꝛ purgat ꝛ cetera bona mul
tiplicat: ꝛ inſidias diaboli auertit: ꝛ a fantaſmatis
verſutijs homines defendit. ¶ Rurſus tunc ſacer-
dos iuſtus tabernaculum aſꝑgit dū dei miam petit
Cyp̄ian᷒ quoqꝫ papa ait ꝙ ideo hoies aqua bñdicta
aſpergunt̃: q: valet ad ſanctificationē. Vñ ſcriptu
ra per Ezechielē dicit. Aſpergam ſuper vos aquam

mundam ⁊ mundabimini ab omnibus imũdicijs ve
ſtris. ⁊ dabo vobis cor nouum ⁊ ſpiritũ nouũ in vo-
bis. Itẽ in numeris. Qui tetigerit cadauer hois ſi
ue humane anime morticinum. id eſt a morte ca-
dẽs ⁊ propter hoc octo diebus fuerit immũdus aſp
gatur ex hac aqua die tertia ⁊ ſeptia ⁊ ſic mũdabit a
pctõ. Si ei aſpſus die tertia non fuerit ſeptima nõ
poterit emũdari. Itẽ q ex hac ꝯmixtione aſperſus
non fuerit polluet tabernaculũ. i. tanq̄ pollutus nõ
intrabit cũ alijs tabernaculũ. i. ſeipſm q eſt pars ta-
bernaculi dñi. i. eccl'ie. ⁊ peribit ex iſrael. Item q aq̄
expiatõis nõ eſt aſperſus imundus erit ⁊ manebit
ſpurcitia eiꝰ ſup eũ ⁊ iterũ. Purificabis leuitas cir-
cũſpergens eos aq̄ purificatõis ⁊ iterũ. Aqua aſper
ſionis purificatio eſt. ex quibus apparet aſperſionẽ
aque inſtar ſalutaris lauacri obtinere. Quidã tñ p-
miſſa referũt ad aquã baptiſmi. aqua igit in memo
riam baptiſmi omni dñica bñdicit: vt dicet i ſexta
pte ſub aſcẽſione pterq̄ in paſcha ⁊ pẽthecoſten. q:
in ſabbatis dñicas illas pcedẽtibꝰ bñdictis fontibꝰ
ante chriſmatis infuſionẽ aqua recipit: ⁊ ad aſper-
gendum nos ⁊ domos reſeruatur ſicut in canõe cau
tum habet. Ex aqua ergo bñdicta nos ⁊ loca i ſigni
ficationẽ baptiſmi aſpergimus: nec aſpergimur vt
rebaptizemur. ſꝫ vt gratiaꝫ diuini nominis cũ memo
ria baptiſmatis inuocemus. ⁊ licet in dictis duabus
dñicis aſpgatur altare: nõ tamẽ tunc cantatur anti
phona. Aſpges me dñe yſopo ⁊ mun. ⁊c. quia tũc po
tius lugendũ nobis eſt cũ recolimus nos eẽ a xpo
mundatos p ſue ſuppliciũ paſſiõis. Iuxta illud tre
no. iij. Memoria memor ero ⁊ tabeſcet i me aia mea
In dñicis ergo diebus ante miſſam ⁊ maius alta-
re tñ ⁊ totus populus aſpergũtur q̄uis i nocturnis
⁊ veſperis omnia altaria: vel ſaltem pcipua thuri-
ficentur. Circa qd cõſiderandũ q̄ huiuſmodi aſper
ſio alia ratione fit ſup populum ⁊ ſup altaria: quia
cũ cõcluſit deus omnes ſub peccato ſaltem veniali
q: ſepties in die cadit iuſtus idcirco ipe populꝰ ec-
cleſiã ingrediẽs diuinis inſiſtere intẽdẽs ipa aqua
ſanctificata aſpergitur: que valet ad quotidiana de
lenda ſicut ⁊ cinis vitule in veteri teſtamẽto ſm qd
qui immundus erat prohibebatur eccleſiaꝫ ingredi
donec aqua lauaretur. altare enim aſpergitur pro-
pter reuerentiam ſacramenti quod ibidem conſecrã
dum eſt vt inde omnium malignoꝝ ſpirituũ preſen-
tia arceat: ⁊ queadmodum xps per altare quod eẽ
debꝫ lapideum ſignificat ſm illud apoſtoli. Petra
aũt erat xps ⁊ fides noſtra de vno chriſto ⁊ non de
plibꝰ ẽ. idcirco vt ſignũ lignato rñdeat vnico altari
aſpſo vniuerſus ppl's aſpgit q: ipe ſolꝰ ẽ q tollit pctã
mũdi thurificatio vo q̄q repſẽtat diffuſionẽ diuer
ſaꝝ graꝝ ſpũaliũ. ⁊ qm grã nõ ſolũ in capite. verũ-
etiã in alijs ſubiectis capiti inuenit. ideo cõuenien-
ter poſt primum ſecũdario alia altaria p que diuerſi
gradus ſctõꝝ intelligũtur thurificari ſolẽt. Rurſus
thus in turibulo cor igne oratõis accẽſuꝫ ſignificat
q: vo ſolũ oratio noſtra ad deum ⁊ xpm mediatorẽ
noſtrum dꝫ pricipaliter applicari ideo ⁊ altare ⁊ cru
cifixus thurificari ſolẽt. In paſchali autem tempo-
re ad aſpergendum cantamus. vidi aquam. quod ſu
mitur de Ezech. c. xlvij. cui dñs ciuitatem oſtendit
edificatã ſuper montem vergẽtem ad auſtrũ in qua
erat mirabile templum. ciuitas eccleſia eſt de qua di
cit: non poteſt abſcondi ciuitas ſupra montem poſi
ta. templum eſt corpus chriſti. De quo dicitur. Sol-
uite templum hoc ⁊ poſt triduuꝫ redic. illd aqua de
templo egrediens fons eſt baptiſmi de latere chri-
ſti procedẽs ſed cũ fuerit in leuo lanceatus cur hic
dr a latere dextro: reſpondeo duo ſunt latera xpi. ſ.
dextrũ ⁊ leuũ dextrum eſt diuinitas ⁊ leuũ humani-
tas a latere igit dextro exiuit aq̄: q: d diuina xpi na
tura ſpũſſcti aq̄ inuiſibilis procedit q aq̄ viſibili que
de latere leuo. i. humãitate lãceata pfluxit. ſaluãdi
virtutem tribuit. Recte igit hec in proceſſione paſ
chali cantamus in laudem fluminis huius: cuꝰ fun
datione per mortem xpi reuiximus. Verũ poſt octa
uã pẽthe. cantatur in dominicis ad aſpergendum
antiphona. Aſperges me do. ⁊c. que a paſcha vſq
tunc intermittit: q: de fide paſſiõis ⁊ humilitate ba
ptiſmi propheta pdixit. Porro aqua cũ bñdicit ſal
admiſcetur quod ab eliſeo ſumpſit exordium. ⁊ fit h
ad notandum q̄ populus p aquaꝫ intellectus vt ſcti
ficari poſſit per ſacerdotis officium verbo dei im-
buit quod per ſalẽ ſignificat. ¶ Fit ter crux ſuper
aquã ⁊ ſalem: q: docetur populꝰ ſancte trinitati gra
tias pro ſua eruditiõe atq redẽptione referre. Per
aquã quoq confeſſio. per ſalem amaritudo ſignifi-
cat. Ex aq̄ mixta geminꝰ partꝰ procedit. ſcꝫ diuiſio
ſeu ſepatio delictoꝝ ⁊ ortus virtutum bonorum ope
rum. Sed q̄re prius bñdicitur ſal q̄ aq̄. Reſpondeo
p ſal intelligit amaritudo penitẽtie. per aquam ba-
ptiſmus: q: ergo cordis contritio debet pcedere ab-
ſolutionem ⁊ penitẽtia baptiſmum: ideo prius bñdi-
citur ſal q̄ aqua. ¶ Et nota q̄ttuor eẽ genera aque
benedicte. Prima in qua fit iudicium purgatõis q
invſu nõ eſt. Secunda aq̄ que ſctificatur in dedica-
tione eccleſie ⁊ altaris. de quibus in prima parte di
ctum eſt ſub tit. de conſe. ec. ⁊ alt. Tertia eſt q̄ in ec-
cleſia aſpergimur. de q̄ hic agit. Quarta aqua ba
ptiſmi. de qua dicetur i ſexta parte ſub ſabbato ſan
cto. ⁊ hac ſolebant homines aſpergi prꝰ q̄ chriſma-
rentur ⁊ adhuc fit in quibuſdam locis. ſed hodie in
terdictum eſt. putabãt em̃ ſe iterꝝ a peccatis huius
aque aſperſione mũdari cum tñ conſtet nullum bis
baptizari poſſe. Quia vero maius dignuꝫ trahit ad
ſe minus dignum: ideo ſi aqua non benedicta admi
ſceat bñdicte efficitur benedicta.

¶ De officio ſeu introitu miſſe. Rubrica.

IN introitu prima pars miſſe incipit
Sciendum eſt autem q̄ ſancti pa-
tres ⁊ pphete ante chriſti aduẽtum
ſuſpirantes ⁊ preconizãtes premiſe
runt deſideria. opera: laudes: ⁊ pre
ces: q ſingula figurant in miſſa. In
troitꝰ nãq. ſ. ipa antiphona vaticinia prophetaꝝ ⁊
ſctõꝝ patrũ deſideriũ cum pconijs filij dei aduẽtuꝫ
⁊ incarnationẽ dei expectãtiũ exprimit. In cuiꝰ rei ſi
gnũ in prima dñica aduentus cãtat eccl'ia introitũ.

Ad te leuaui. Chorus igitur pſallentium clericorum qui ſignificat chorū ꝓphetarum ⁊ multitudinē ſanctorum xp̄i aduētum expectantiū aīam ſuam dilatat ⁊ introitū in nubilo cātat: qm̄ ꝓphete: patriarche: reges ⁊ ſacerdotes: oēſqȝ fideles aduentū xp̄i cum deſiderio expectabant clamantes ⁊ implorātes. Emitte agnum dn̄e dn̄atorem terre ⁊c̄. Item veni dn̄e et noli tardare ⁊c̄. Hinc etiā ille ſymeon iuſtus ⁊ ſenex benedixit dicens. Nunc dimittis ſeruū tuū dn̄e ⁊c̄. Quia viderūt oculi mei ⁊ ap̄ls. Multi reges ⁊ prophete voluerūt videre que vos videtis ⁊ non viderunt ⁊c̄. Ex eorum ergo perſona cātatur introitus per quos xp̄s introiuit in mūdum. iuxta illud apoſtoli. Et cū itroduxit primogenitū in orbē terre ⁊ adorēt eū oēs angeli dei. Sequit̄ verſiculus pſalmiſticus ſiue p̄s qui verſionē ad operationē notat. Dicit̄ etiam verſus q2 per eū reuertimur ad introitū ſignificans opera ⁊ vaticinia. Conſequenter ex inſtitutione Damaſi pape dicit̄ gl'ia ⁊c̄. qđ ſignificat laudē: q2 poſt operationē dāda eſt gl'ia. Dicitur etiā gloria vt oſtēdatur patrem ⁊ filiū ⁊ ſpm̄ſanctū habere equalē gloriā coeternā maieſtatē in principio ⁊ nunc ⁊ ſemper ⁊ in ſecula ſeculorum. id eſt in preterito preſenti ⁊ futuro tp̄e. Interpoſitio autē glorie inter primā cantationē introitus ⁊ ipſius repetitionē deſignat captationē beniuolētie: vt enī qđ expectabāt facilius obtinerēt: ad totā trinitatē cordis ⁊ vocis glorificationē clamabant dicētes. Oſtēde nobis dn̄e miſericordiā tuā: ⁊ ſalu. tuū da no. qui ſedes ſup cherubin appare corā effra. b. ⁊ ma. quorum tandē clamorē ſpūſſctūs exaudiens vnxit eū oleo leticie pre ꝯſortibus ſuis. ⁊ ad euangelizādū pauperib' deſtinauit: ſicut ipſe dei filius per ꝓphetam teſtatur dicens. Spūs dn̄i ſup me ꝓpter quod vnxit me: euāgelizare pauperibus miſit me. Deīde antiphona ip̄a ſeu introitus repetitur: vt deſideriū antiquorum patrum ſeu iteratio ⁊ multiplicatio ſuſpiriorum ⁊ clamoris ipſorū euidentius exprimatur. Unde ꝓpheta. Manda remāda expecta reſpecta: modicum ibi ⁊ modicum ibi: ſi moram fecerit expecta eum: quia veniens veniet et non tardabit. Hoc autem deſiderium antiquorum nō ſemper repreſentat introitus intellectu littere: ſȝ iubilo cantilene. Uerum in diebus ꝓfeſtis bis introitus cantatur in laudem diuine ⁊ humane nature que in perſona filij ſunt vnite. In quibuſdam vero eccleſijs ⁊ precipuis feſtiuitatibus triplicatur in laudem ⁊ honorem trinitatis quaſi ei tripudiemus: in cuius memoriam miſſam cantamus. ⁊ dicitur ſemel cū gloria patri ad laudem incarnationis. Quādoqȝ autē incboat̄ voce demiſſa ad notandū humilitatē ſubſequenter alta voce repetit̄: que vocis exaltatio ſignificat excitationem a ſomno peccati quā vox ſuppreſſa demōſtrat. Iuxta illud apoſtoli. Hora eſt iā nos de ſomno ſurgere. Poteſt etiā ⁊ aliter dici: prout de inuitatorio in ſexta parte ſub titu. de nocturnis dicetur. ſemper tamen integre repetitur: vt perfectio leticie denotetur. Quedam vero eccleſie dicūt introitum. primo perfecte: q2 eccleſia deum laude perfecta laudat. ſecundo imperfecte: quia imperfecta eſt ois laus vie. tertio ꝑfecte: quia perfecta eſt laus patrie. Dicitur autē introitus eo q2 dum ille canitur ſacerdos miniſtraturus ad altare intrat: ſeu q2 per illam antiphonā ad officiū intrat̄ qui etiā vocatur officiū quaſi efficiū ꝓut dicetur in ꝓhemio. v. partis. ¶ Celeſtinus papa ſtatuit vt pſalmi dauid cētūquinquaginta ad itroitū miſſe ante ſacrificiū antiphonatim canerent̄. qđ antea nō fiebat: ſȝ epiſtola pauli tm̄: ⁊ euangeliū legebant̄: ⁊ poſtea miſſa celebrabat̄. De illis ergo pſalmis excepti ſunt oēs introitus regulares gradualia: offertoria ⁊ cōiones que cū modulatione p̄mo ceperūt ad miſſam in eccl'ia romana cātari. Greg. enī introitū miſſe cū cātu ordinauit: ⁊ vnum verſum de illo pſalmo qui cātabat̄ retinuit. Irregulares v̄o introit' ſunt qui ſm̄ varietates ſolēnitatum inſtituti ſunt: vt Puer natus eſt nobis ⁊c̄. ⁊ Spūs dn̄i reple. ⁊c̄. ⁊ hi habēt v̄ſus p̄terq̄ illi viri galilei. ⁊ nūc ſcio vere q2 ⁊c̄. ⁊ alij quidam ſm̄ aliquas eccleſias. ¶ Et eſt notādū q2 qn̄ itroitus de pſalmo ſumitur: ſi primus v̄ſus pſalmi ſit introitus aliquis de ſequētib' v̄ſibus eiuſdē pſal. erit v̄ſus illius introitus ſicut patet in introitu tertie ferie prime hebdomade quadrageſime que icipit. Dn̄e refugiū. v̄ſus enī eſt Priuſq̄ mōtes fierent. Si v̄o nō primus v̄ſus pſalmi: ſed aliq̄s alius de ſequētibus ſit introit': tūc primus v̄ſus p̄ erit v̄ſus introit' vt ecce i natali eſt introitus. Dn̄s dixit ad me ⁊c̄. v̄ſus v̄o eſt. Quare fremuerūt gentes. ⁊ in feſto innocentiū introit' eſt. Ex ore infantiū ⁊c̄. v̄ſus eſt. Dn̄e de' nr̄ ⁊c̄. ⁊ ſic de alijs: qđ fit ad ſignificādū vnctionē ⁊ cōnexitatē capitis ⁊ membrorum. Rurſus v̄ſus quādoqȝ eſt duplex. qn̄qȝ vnus. quādoqȝ dimidius de quo dicetur i ſexta pte ſub ſabbato tertie hebdomade quadrageſime. Cum aūt introitus cātatur nō ſedet̄. qm̄ ad opus ⁊ preconiū xp̄i itroitus refert̄: vt p̄deſtinati ad verū cultum dei vocent̄. In quibuſdā eccleſijs trophi dicūtur ꝓ pſalmis ex inſtitutiōe gregorij pape ad maius gaudiū de xp̄i aduētu repr̄ntādū ē. Eſt aūt ꝓprie troph' quidā verſiculus qui in p̄cipuis feſtiuitatibus cantatur īmediate ante introitū quaſi quoddā p̄ambulū ⁊ cōtinuatio ipſi' introitus vt verbi gratia. In feſto natiuitatis ante introitū illum. Puer nat' eſt ⁊c̄. p̄cedit trophus iſte. Ecce adeſt de quo ꝓphete cecinerūt dicētes. Puer natus eſt ⁊c̄. Habuit autem trophus originē a lege. Legitur enī nume. x. q2 dū eleuaret̄ archa cātabat̄. Exurge dn̄e: cū v̄o deponebatur cātabat̄. Reuertere dn̄e ad multitudinē exercitus. ⁊ dr̄ trophus a trophos qđ eſt ꝯuerſio. qm̄ quedā ibi ſolēt fieri cōuerſiōes ad introitū. vn̄ qn̄qȝ prius dr̄ verſus ⁊ poſt cleyſon. ⁊ inde etiā trophus dicitur ʒona: q2 cōuertit̄ ab vmbilico ad vmbilicū circūeūdo. Poteſt etiam aliter dici. qm̄ introit' eſt laus eccleſie de iudeis conuerſis. Unde tria continet. videlicet antiphonam. verſus: ⁊ gloriam: ⁊ hoc propter tres ordines fidelium qui fuerunt hebraice lingue ſcilicet patriarche: prophete: ⁊ apoſtoli. Introitus ſiue antiphona eſt patriarcharum: verſus prophetarum. gloria vero apoſtolorum: antiphone repetitio eſt predicationis idētitas ⁊ cōfirmatio qua.

ſi qđ longe prius ꝛ patriarcha geſtibus figurauit. propheta ꝑdixit: apoſtolus euāgelizauit. Ad quā etiam conuerſionem notandum ſolēnes trophi alicubi inſeruntur qui ſunt laudes ad introitum conuertibiles. Nam tropos grece dicitur conuerſio latine: vt premiſſum eſt.

¶ De acceſſu ſacerdotis ac pontificis ad altare ꝛ de proceſſione. Rubrica.

Cum introitus canitur pontifex ſeu ſacerdos paratus et ſacris indumentis ornatus de ſacra ede egredi[tur]: ꝛ ad altare accedit: ſignificans ꝙ chriſtus expectatio gentium carne ſacroſancta aſſumpta ex virginis carne incorrupta de ſecreto habitaculo celoꝝ egreſſus eſt in mundū: vel de ſecreta ede: videlicet de virginali vtero egreſſus eſt tanꝙ ſpōſus de thalamo ſuo. Porro ep̄s ſiue ſacerdos egrediens ꝓcedit inter duos videlꝫ inter vnū preſbyteꝝ ꝛ diaconū, quē antecedit ſubdiaconus euangelij codicem clauſum gerens. Illum ꝑcedūt duo ceroferarij: quos etiam precedit ferens thuribulum cum incenſo. Demum ep̄s vel ſacerdos ad altare perueniens mitram deponit: ꝯfeſſionē facit codicem aperit ꝛ oſculatur apertum. Sacerdos itaq; ſeu ep̄s illum magnum repreſentat ſacerdotem ſcꝫ chriſtum. de quo ait apls. Chriſtus aſſiſtens pontifex futuroꝝ bonoꝝ ꝛc. ſacerdos ꝛ leuita illū deducentes legem ꝛ ꝓphetiam deſignant ſm illud quod ipſe dn̄s ꝓpoſuit in parabola ſauciati: q2 ſacerdos quidam deſcendit eadem via. et viſo illo preterijt: ſimiliter ꝛ leuita. Moyſes ꝗ̃ ꝛ helyas in figura legis ꝛ ꝓphetie apparuerunt in monte cum xp̄o loquentes. Sacerdos ergo ꝛ leuita deducūt ep̄m: q2 lex ꝛ ꝓphetia chriſtū annunciauerūt ꝛ ꝓmiſerunt. Unde moyſes inquit. Prophetam ſuſcitabit nobis deus pro fratribus noſtris: ipſum tanꝙ me audietis. Item Eſaias. Ecce veniet ꝓpheta magnus et ipſe renouabit hieruſalē. Uel ep̄s ſeu ſacerdos inter duos exiſtens ſignificat chriſtū inter duo teſtamēta. ipſe em̄ a duobus teſtamentis mundo per ꝓphetas ꝛ apoſtolos predicatur. Quia vo ille in mundum venturus premiſit ꝓphetas ſapientes et ſcribas in locum ſcribaꝝ premittit pontifex ſeu ſacerdos ſubdiaconum portantē ſcripturas qui ſ. piens fit dominica diſponere vaſa. Quādoq; vo archidiaconus ꝛ ſacerdos pontificem deducunt quem immediate diaconus ꝛ ſubdiaconus antecedunt qui ſignificāt apoſtolos ꝛ diſcipulos quos chriſtus miſit ante faciem ſuam: ꝛ adhuc quotidie mittuntur predicatores ꝛ prelati eccl'ie preparare viam dn̄o ſpūaliter ante faciem ſuā. Adhuc ſubdiaconus antecedens ſignificat Iohannem baptiſtam qui preceſſit in ſpiritu ꝛ virtute helye ꝑparare dn̄o plebem pfectā: ꝛ fert ante pontificem codicem euangelij: q2 Iohan. ante chriſtum predicationem euangelicam inchoauit dicens. Penitentiā agite: appropinquabit em̄ regnū celoꝝ. Diaconus vo repreſentat ꝓphetas qui annūciauerunt futuram et euangelio vitam. Ceteꝝ ep̄s ideo ſequitur euangelium ad denotandū ꝙ dꝫ ſemꝑ illud intueri ꝛ in mente habere ꝛ ante illum portatur q2 per doctrinam euangelij ad chriſtum vitam via preparatur. Pōt etiam dici ꝙ per diaconū librum ferentem: ꝛ per diaconum euangelij preconē ſctōs noui teſtamenti. per librum vo euangelij nouum intelligim' teſtm̄. per ceroferarios vo ꝛ thuriferariū ſanctos qui preceſſerunt nouū teſtm̄. et ꝑ duo candelabra cum cereis ardentibus legem ꝛ ꝓphetiam que chriſtū mundi lucem nunciabāt cōmemoram'. Sine igne em̄ non dꝫ ſacrificari. extra de cele. miſ. c. fi. iuxta illud Leui. vj. c. Ignis ī altari meo ſemꝑ ardebit. Quid lumen hmōi ſignificet: ꝛ de candelabris dictum eſt in ꝑma parte ſub titu. de picturis. Cerei feruntur ſuꝑ candelabra que fundamentū deſignant: vt ſuꝑ fundamentū luceat corā hoībus lux predicatoꝝ. Pulchre ergo candelabra diaconus et ſubdiaconus ante euangeliū precedūt: q2 lex ꝛ prophete legē grē preceſſerunt. In quibuſdam eccl'ijs ſunt tres cerei: quoꝝ medius ſignificat illū qui agit vbicūq; fuerint duo vel tres ꝛc. In alijs. vij. q2 grā ſeptiformis tota eccl'ia illuminatur. De hoc aliter ſub euangelio dicetur. Thuriferarius vo ceroferarios antecedit: ad notandum ꝙ thurificatio ſanctiorum vtriuſq; teſtamenti cōis eſt. Per thuribulū autem cor humanū cōpetenter notatur ꝙ dꝫ eſſe apertū ſupius ad ſuſcipiendū ꝛ clauſum inferius ad retinendum: hoīs ignem charitatis ꝛ thus deuotionis ſiue ſuauiſſime orationis ſeu bonoꝝ exemploꝝ ſurſum tendentiuꝫ qđ per fumum inde reſultantē notatur. ſicut em̄ thus in igne thuribuli ſuauiter redolet ꝛ ſurſuꝫ aſcēdit: ita opus bonū vel oratio ex charitate vltra oīa thimiamata fragrat. Adhuc thuribulum cum incenſo corpus chriſti ſuauitatis odore plenum: carbones ſpiritumſanctum: thus boni operis odorem deſignant. de hoc dicetur in quinta parte ſub titu. de laudibus matutinis: ꝛ infra ſub titulo de thurificatione. ¶ Poſtꝙ ad altare ventum eſt cerei qui preceſſerant poſtponuntur vt oſtēdatur doctores fuiſſe añ natiuitatē ꝛ poſt illuminantes. Candelabra vo manibus per accolitos tenentur donec Kyriel. incipiatur ad notandū ꝙ doctor opere debet exercere qđ docet: quodq; nō dꝫ rudem ppl'm deſerere donec ſciat profiteri. Dn̄e miſerere. Illo vo incepto deponuntur q̄nq; in pauimento: tum q2 poſt acta bona opa humiliare ꝛ eſſe puluerem recognoſcere nos debem': tum q2 doctores in bono opere ꝛ in predicatione ſe terram eſſe cognoſcere debent. Sed dum officium inchoatur ſubleuari debēt: q2 quiſq; ꝛ ꝑcipue ꝑlatus ſe erigere per bona opera dꝫ vt ceteri hoc videntes glorificēt patrē qui in celis eſt. Adhuc pontifex ad altare ꝑueniēs mitrā deponit: put dictū eſt ī tertia ꝑte ſub ti. de mitra. deinde ꝯfeſſionem dicit. ¶ In tertia vo dum ꝓceſſio fit ſubdiaconus tenet librum euangelioꝝ clauſum ante faciem eius a ꝑte ſiniſtra Stat quidē ad ſiniſtrā qm̄ ipſe tenet in aliquibus locū ꝓphetaꝝ: quos ſepe in eccl'ia legit: tenet librū ante oculos pontificis vt ille iugem memoriam habeat euangelice predicationis: qui clauſus tenetur: quoniam lex euangelica clauſa in ꝓphetis myſ-

ſtice continetur. Confeſſione aūt facta ſacerdos li
brum aperit ⁊ oſculaf: put ſub ti. de oſculo altaris
dicetur. ¶ Sane ſm Innocen. papam. iij. romanus
pontifex dum ſtationalis ſolēnitas celebraf cū ſex
ordinibus clericoꝝ. de quibus in proemio ſcde ptis
dictū eſt a ſacrario ſiue a loco vbi ſe induit ⁊ para-
uit pceſſionaliter pgreditur ad altare deſignās ꝙ
chriſtus exiuit a patre ⁊ venit in mundū. Hic enim
proceſſionis ordo gñationis chriſti ſeriem repreſen
tat quā Mattheus euāgeliſta deſcribit in qua ſex
inueniunf ordines pſonaꝝ: a quibus ſm carnē xp̄s
originē traxit: ⁊ in mūdū pceſſit videlꝫ patriarche
prophe: reges: principes: paſtores: ⁊ duces. Abraaꝫ
patriarcha. Dauid pphā. Salomon rex. Salomon
princeps. Iudas paſtor. zorobabel dux. Duo dia-
coni pontificem deducentes ſignificant abraam et
dauid: quibus incarnationis chriſti facta eſt repro
miſſio. Nam illi repromiſſum eſt in ſemine tuo be-
nedicenf oēs gentes. Iſti vo pollicitū eſt. De fru-
ctu ventris tui ponā ſup ſedem tuā. ppter qd̄ euan-
geliſta figuraliter hos duos in gñatione chriſti p̄-
miſit inquiens. Liber gñationis dñi noſtri ieſu xp̄i
filij Dauid: filij Abraam. Iſte ſunt due colūne q̄s
vetus ille pontifex in veſtibulo templi poſuit ante
oſtium quas ambit funiculus duodecim cubitorū
ideſt quos fides duodecim aploꝝ amplectitur de
quaꝝ medio chriſti oſtium credentibus aperitur.
Quattuor aūt miniſtri ſup pontificem mapulā fe-
runt in ſummitatibus quattuor baculoꝝ colligatā
⁊ inde ipſi miniſtri mapularij nuncupanf: mapula
illa que diuerſis figurata eſt imaginib' ſacrā deſi-
gnat ſcripturā que multis ⁊ varijs eſt inſignita my
ſterijs. Hec quattuor baculis ſup pontificem porta
tur extenſa: q2 ſacra ſcriptura quattuor modis ſup
chriſtum fertur expoſita: videlꝫ hyſtorice: allegori-
ce: anagogice: ⁊ tropologice: put dictū eſt in phe-
mio libri. Hic eſt fluuius paradiſi qui quattuor in
capita diuiſus pgredif. hec eſt menſa ppoſitionis
que quattuor pedibus eleuata ſubſiſtit. Sup pon-
tificem ergo portaf extenſa: vt bis veniſſe monſtre
tur quē lex ſcripſerat ⁊ pphete. Nam ipſemet xp̄s
incipiens a moyſe ⁊ pphetis interpretabaf in oīb'
ſcripturis que de ipſo ſcripta erant: ppter qd̄ dicif
alibi. ſi crederetis moyſi: crederetis ⁊ mihi. De me
enī ille ſcripſit. Quattuor miniſtri mapulā ferētes:
quattuor ſunt euangeliſte ſacram ſcripturā decla-
rantes ⁊ fidem exaltantes. Hinc eſt ꝙ in ſūmitati-
bus baculoꝝ coꝝ imagines collocanf et preferunf
duo luminaria, cum incenſo: q2 lex ⁊ pphete cū pſal
mis chriſti pnunciauerūt aduentū chriſto atteſtan
te qui ait. Neceſſe eſt impleri oīa illa q̄ in lege moy
ſi ⁊ pphetis ⁊ pſalmis de me ſcripta ſunt. In maio-
ribus aūt ſolēnitatibus ſeptem candelabra coram
pontifice deferunf per qd̄ illud oſtendif qd̄ Iohā.
in apoca. deſcribit. Conuerſus inquit vidi ſeptem
candelabra aurea ⁊ in medio illoꝝ ſiliū filio hois
veſtitū podere: vt ille p hoc aduenīſſe mōſtref: ſup
quē requieuit ſpūs grē ſeptiformis: ſm illud Eſa.
vaticiniū. Egredief virga de radice ieſſe: ⁊ flos de
radice ei' aſcēdet ⁊ requieſcet ſup eū ſpūs dñi ⁊c.
In quibuſdā etiā baſilicis circa mediū chori mani
pulus ſtuppe appendif cui pontifex tranſiēs ignē
apponit vt in ꝯſpectu ppli cito incineref. p h' ſcd̄m
aduentū cōmemorans in quo chriſtus viuos ⁊ mor
tuos ⁊ ſeculū per ignē iudicabit. Nā ignis in ꝯſpe-
ctu eius ſemp ardebat in ⁊ circuitu eius tēpeſtas
valida: ne videlicet quis male ſecurus exiſtat: q̄ñ
qui in primo aduentu blandif: p ſcd̄m exterret. qui
enī iudicandus venit in p̄mo iudicaturus veniet in
ſcd̄o. Hoc etiā fit vt pontifex ignē apponens ꝯſide
ret ꝙ ipſe debet in cinerem redigi: ⁊ ornatus ei' in
fauillam ꝯuerti: ⁊ ꝙ quēadmodū ſtuppa facile cō-
burif: ſic etiam facile ⁊ quaſi in momento pñs tran
ſit mundus ⁊ ꝯcupiſcentia eius: q2 ſm Iacobū apo
ſtolum vita noſtra vapor eſt ⁊ ad modicum parens
ne forte qui glorioſus incedit in tēporali glīa dele-
ctetur. nā oīs caro fenum ⁊ oīs glīa eius quaſi flos
feni. Cū aūt iam pontifex appropinquat altari pri
micerius ſtole, cantoꝝ accedens dextrū ipſius hu-
merum coram aſtantib' oſculaf: q2 cū chriſtus naſce
retur in mundo angelus ille cū quo facta eſt celeſtis
militie multitudo laudantiū deū natiuitatē ei' pa-
ſtoribus patefecit de quo dicit ppheta. Puer nat'
eſt nobis ⁊ filius datus eſt nobis: ⁊ factus eſt p̄nci
patus ſup humeꝝ eius. ¶ Porro tres ſacerdotes
qui pontifici venienti corā altare reuerenter occur-
runt ⁊ inclinantes os eius oſculanf: ⁊ pectus: ſigni
ficant illos tres magos qui venerūt hieroſolymam
dicentes. Ubi eſt ꝯui nat' eſt rex iudeoꝝ ⁊ pciden
tes adorauerūt eū. ⁊ q2 apertis. t. ſ. o. e. m. a. t. ⁊ myrrā.
Per geminū quidē oſculū geminam in chriſto ꝯſiſ-
tenf naturam diuinā ſcꝫ ⁊ humanā. diuinā quaſi la
tentem in pectore humanā quaſi patentem in ore:
quas etiam per oblata munera magi myſtice figu-
rarunt. Oſculuꝫ enī ſignū eſt reuerētie: put ſub ti.
de pacis oſculo dicef. ¶ Diſponif aūt iſta pceſſio
velut caſtroꝝ acies ordinata. Nam maiores ⁊ for-
tiores quaſi cuſtodes exercitus p̄ueniūt ⁊ ſequunf
minores autē quaſi debiliores in medio colligunf:
precedūt enī ep̄i ⁊ preſbyteri: ſubſequunf ponti-
fex ⁊ diaconi: in medio colligunf ſubdiaconi ⁊ acco
liti. cantores vo quaſi tubicines exercitū p̄cedūt vt
eum ad prelia ꝯ demones excitent ⁊ inuitēt. De q̄
prelio apl's dicit. Non eſt nobis colluctatio aduer-
ſus carnē ⁊ ſanguinē: ſed aduerſus ſpūalia nequi-
tie in celeſtibus. Unde buccinate in neomenia tu-
ba in die inſignis ſolēnitatis veſtre. ¶ Premiſim'
de pceſſione ſummi pontificis. inde etiā occaſione
ſumpta. ⁊ de alijs pceſſionibus aliqua ſubijciamus
Circa qd̄ gñaliter notandū eſt ꝙ ſicut in miſſa le-
tio xp̄i oro nobis in mundū figuraf: ⁊ in pceſſioni-
bus nr̄is reuerſio nr̄a ad patriā denotaf quaꝝ ſolē-
nitas egreſſuꝫ ppli de egypto pene in oībus imitaf
Sicut enī ppl's ille p Moyſen ereptus eſt de mani
bus pharaonis. ſic ppl's dei per xp̄m liberaf de ore
leonis Et ſicut tabule teſtamenti de monte ſinay
accepte ſūt a moyſe ⁊ corā pplo portate. Exo. xxxiiij
⁊. xxxv. c. ſic liber euāgelij ſumif de altari et portaf

f

Illos vero colūna ignis precedebat:⁊ nos lumē cā
dele precedit:ante turmas illoꝝ ſigna ferebant an⸗
te nos cruces ⁊ verilla portant. Ibi prodigia fiebāt
⁊ apud nos miracula nō ceſſant. Illic leuite taber⸗
naculū federis portabāt ⁊ noſtri diacones ⁊ ſubdia
cones plauaria ⁊ capſas ferunt. Ibi archa dñi a ſa
cerdotib⁹ portabat:⁊ apud nos ſcriniū aut feretruꝫ
cū reliquijs a pbr̄is ꝺportant. Apud illos aarō ſum⸗
mus ſacerdos ſequebat ornatus:⁊ apud nos ep̄us
infulat⁹. Apud eos Moyſes cū virga. apud nos rex
cū ſceptro vl̄ ep̄s cū gābuca. Ibi clāgor tubarū. hic
ſtrepitus campanaꝝ. Ibi populus armatur. hic cle
rus ſacris veſtib⁹. ⁊ ppl̄s virtutibus adornat. Ibi
ppl̄s aſpergebat ſanguine: hic aqua benedicta cōſa
le. Illis obuiabat amalec ſanguinē ſitiēs nobis tur
ba demonū noſtre vite ſemꝑ inſidiās. Illis ſu⁹ Io⸗
ſue victor extitit:⁊ noſter ieſus victoriā nobis obti⸗
nuit. Cum aūt ad aliquam eccl'iam ꝓceſſionaliter tē
dimus: tūc quaſi ad terrā ꝓmiſſionis accedim⁹. Cū
vero eccleſiaꝫ cātantes intram⁹: quaſi gaudētes ad
patriaꝫ peruenimus. Cum circa eccleſiam feretrum
cum cāpanaꝝ pulſatione portamus: quaſi cū archa
cū ſono tubaꝝ ⁊ cū clamgore ppl'i hierico circum⁹.
Hierico corruit ⁊ deſtruit cū in nobis cōcupiſcen⸗
tia vincit. Cuꝫ vero ꝺ choro ad aliquod altare imus
ibiqꝫ ſtationeꝫ facimus ſignificat ꝙ anime ad xp̄m
tendāt ⁊ ꝯtinent in cōſortijs angelorum. ¶ Secun
do etiā dauid ⁊ ſalomon nos ad proceſſiones infor⸗
mauerūt cū dauid archā dei tabernaculū ⁊ ſalomō
in templū cū hymnis ⁊ cāticis portauerūt ⁊ ſub alis
cherubin locauerūt. Sicut xp̄i humanitas aſcēdēs
celū ingredit ⁊ ab angelis perēniter adorat quem
fidelis aīa comitatur. ¶ Tertio etiā in ꝓceſſionib⁹
memoramus ꝙ xp̄s de ſinu p̄ris venit in mundū. de
ꝑſepe ad templū:⁊ de bethania in hieruſalē ⁊ de hie
ruſalē in montē optātes vt ꝺ mūdo reuertamur ad
patriam:⁊ de vna eccl'ia ad aliaꝫ ſcꝫ de militante ad
triūphantem: ſequētes cruceꝫ. i. veſtigia crucifixi:⁊
nos vitijs ⁊ concupiſcētijs crucifigētes. Sequētes
etiā veſtigia ſanctorū: ꝑcepta euangeliorū ⁊ induti
veſtes ſacras: ſcꝫ loricaꝫ iuſticie: cingulum ꝯtinētie
ſcutū fidei:⁊ galeā ſalutis eterne. Deinde ſacerdos
celebraturꝰ quaſi ꝯtra ſpūalia nequitie in celeſtibus
pugnaturus ſacris veſtib⁹ quaſi armis iduit ꝑut di⸗
ctuꝫ eſt in ꝓhemio tertie partis. ¶ In nōnullis au
tē eccl'ijs ꝓceſſio ſic ordinatur. Procedūt nāqꝫ ſeptē
accoliti cū luminarijs: ſignificantes oēs qui per ſe⸗
ptiformaꝫ ſpiritus ſancti gratiā lumē ſcientie fideli⸗
bus miniſtrauerunt. illos ſequūtur ſeptē ſubdiaco⸗
ni cū planarijs. ſignificātes illos qui ꝑ eandē grām
plenitudinē diuinitatis in xp̄o habituram corpora
liter docuerūt. Et poſt eos ſeptē diaconi repn̄ſentan
tes vniuerſaliter oēs qui ꝑ eandē grām ſpūalem in
telligētiaꝫ vieꝫ euāgelicā de xp̄o habuerūt. Et poſt
eos duodecim priores figurātes omnes qui fidē ſan⸗
cte trinitatis vel trium vel quattuor virtutuꝫ operi
bus choruſcarunt. quos comitātur tres accoliti cū
thurib⁹ ⁊ incenſo ſignificantes tres magos qui chri
ſto munera obtulerūt. Deinde ſequitur vn⁹ ſubdia⸗
conus codicem euangelij baiulans: qui ſignificat le
gem. qui ideo pontificē precedit: quia lex continēs
in ſe paſſionis euangelice ſacramētum preceſſit xp̄i
aduentū:⁊ portat illum clauſum ad notanduꝫ ꝙ il⸗
lud fuit in lege obſcuruꝫ priuſqꝫ agnus ſeptimi libri
ſignacula aꝑiret. Deinde pōtifex a duobus quaſi i
curru vehitur: quem turba comitatur orando. in quo
deſignat ꝙ populus ſequitur xp̄m in celum in quo
comitatu decem ſunt ordines. ſcilicet oſtiarij. lecto⸗
res exorciſte. accoliti ſubdiaconi diaconi pbr̄i: can⸗
tores: laici. mares. ⁊ mulieres: q: cur⁹ dei decē mil⸗
libus multiplex milibus dicitur ad inſinuandum eo⸗
rum perfectionem. Sed diaconos. ſubdiaconos ⁊
accolitos. preſertim ſecum paratos adducūt. iuxta
illud. Ecce ego mitto ad vos prophetas ſapientes ⁊
ſcribas. Prophete ſunt diaconi. ſapientes ſubdiaco
ni. ſcribe accoliti. His ſiquidem xp̄i vicari⁹ ⁊ ipſe chri
ſtus in publicuꝫ deducitur in modū adoleſcentulaꝝ
tympaniſtriaꝝ. Cum autem productum cantores ⁊
duo chori ſuſcipiunt gratulando cantantes introi⸗
tum cum gloria in excelſis. Nempe cātores ſiue cle⸗
rici in albis exultātes angeli ſunt qui xp̄ꝫ aſcenden
tem cum gloria ⁊ laudibus in altiſſimis acceperunt
Duo chori qui laudes concinūt. ſunt duo populi. iu⸗
daicus videlicet ⁊ gētilis qui xp̄o veniēti cum lau⸗
dibus occurrūt. Ipſa vero proceſſio eſt via ad celeſtē
patriam. Aqua bn̄dicta precedēs mūdicia vite eſt.
Luminaria miſericordie opera. iuxta illud. Sint lū
bi veſtri precincti ⁊ lucerne ardētes in manibus ve
ſtris ⁊c̄. Siquideꝫ pontifex ſeu ſacerdos quaſi me⸗
dius collocatur inter cleruꝫ ⁊ crucem precedenteꝫ ⁊
populum ſubſequentē tanqꝫ mediatoris dei ⁊ homi
num vices gerēs. Preterea maiores in choro ⁊ in ꝓ
ceſſione poſteriores ſunt: q: ſalus ſit deſcēdēti. Vñ
zacheus princeps publicanoꝝ quia puſillus erat cū
aſcēdiſſet arborem ſycomorꝝ vt videret ieſum trāſeū
tem ait ei ieſus. zachee deſcēde: quia hodie oportet
me manere in domo tua: at ille deſcendit ⁊ excepit
illum gaudens in domum ſuam. iudei vero in ſubli⸗
mi ſtātes erant ⁊ maiores eoꝝ primas cathedras in
ſynagogis habebant. ¶ Crux ergo q̄ſi regale vexil
luꝫ ⁊ triūphale ſignū in ꝓceſſionibus premittit. Pri
mo vt fugiāt qui oderunt eū a facie eius. eſt eniꝫ ſi⸗
gnū victorie xp̄i. iuxta illō. Vexilla regis ꝓdeūt ⁊c̄.
quo demones victi ſunt. vnde illo viſu timēt ⁊ fugi
unt. ⁊ propter hoc in quibuſdam locis tempeſtatib⁹
aeris opponitur vt demones fugiant:⁊ ab aeris cō
citatione deſiſtant. Nempe ſancte crucis myſteriuꝫ
eſt noſtrum ſignum ⁊ vexillū. Unde Eſa. xj. Stat in
ſignum populoꝝ ipm̄ gentes deprecabunt:⁊ erit ſe
pulchrum eius glorioſum. Secundo crucis vexillū
premittitur: quia ſicut ait apoſtolus ad Gal'. Abſit
nobis gloriari niſi in cruce dñi noſtri ieſu chriſti per
quē mundus nobis ⁊ nos mundo crucifigi debem⁹.
de hoc etiam ſub tit. de euāgelio dicetur. Quādoqꝫ
etiam vexilla premittūtur vt dicetur in ſexta parte
ſub ti. de rogationibus. Sane vt premiſſum eſt duꝫ
ſit ꝓceſſio cāpane pulſantur. Nam ſicut rex terren⁹
in exercitu ſuo legalia habet inſignia ſcꝫ tubas ⁊ ve

pilla: ſic ⁊ rex eternus xp̄s in eccl'ia ſua militanti cā-
panas pro tubis ⁊ cruces pro vexillis habꝫ. De quo
in parte prima ſub ti. de campanis dictū eſt. Adhuc
campanaꝝ ſtrepitus prophetas qui xp̄i p̄nūciaſſe
aduentum figurat. Pāni ⁊ alia ſubſternūtur, in loco
vnde tranſire ⁊ ad cātādum proceſſio ſtare dꝫ iuxta
illud Thobie penul. Platee tue ſternētur auro mū-
do ⁊ candido: ⁊ in vijs eius cantabit̄ alleluya. Illud
aūt ſciendū eſt ꝙ quattuor ſunt ſolēnes proceſſiōes
ſcilicet in purificatione beate virginis Marie in ra
mis palmarū. in paſcha. de quibꝰ in ſuis locis dicetur
⁊ quarta que fit in aſcēſione domini ad repreſenta-
tionē illius vltime proceſſionis quam diſcipuli poſt
dominum in die aſcenſionis eius in celum fecerunt
veniētes ſimul cū eo ad montē oliueti. Unde aſſum
ptus eſt vidētibus illis. in cuius proceſſionis repre-
ſentationē fit proceſſio in dominicis diebus. ❡ Sci
endū ē etiā ꝙ primitiua eccleſia obſeruabat diē do
minicā ſolēnē vt ⁊ modo: ⁊ fiebat in ea ꝓceſſio i me
moriam reſurrectionis: ⁊ obſeruabat ēt quintam fe
riam: ⁊ fiebat in ea proceſſio in memoriam domini-
ce aſcenſionis: ſed multiplicatis ſanctoꝝ feſtiuitati
bus ſublata ē ſolēnitas q̇nte ferie ⁊ eius ꝓceſſio per
Agapitū papā in dn̄icam tranſlata eſt: vt a populo
tunc ad eccleſiam conueniente ſimul ⁊ ſolēniter va-
leat celebrari: ⁊ propter hoc dies iouis dicit̄ vulga-
riter cognata diei dn̄ice: qꝛ videlꝫ antiq̇tus par ſo-
lēnitas fuit vtriꝗ. In diebus igit̄ dn̄icis ꝓceſſionē
faciētes reſurrectionē dn̄icam memoramꝰ ⁊ proceſ
ſionē p̱ diſcipulos poſt dn̄ꝫ factam rep̄ſētamus: nō
ꝙ illi eā in dn̄ica die fecerint vt premiſſum ē. Nēpe
egrediendo eccleſiam ⁊ regrediēdo ad eā q̄ſi de hie
ruſalē redimus ad hieruſalē. prout illi fecerūt. ⁊ ſeq̇
mur crucē ſicut illi crucifixū ⁊ lꝫ illi ſine ieſu redieri
nos tn̄ cruce redimus pro eo ꝙ ip̄e dixit. Uobiſcum
ſum vſꝗ ad conſummationē ſeculi: que proceſſio an̄
q̄̄ tertia dicatur facienda eſt: prout in ſexta p̱te ſub
aſcenſione dicet̄. Nō eſt ēt p̄termittendum ꝙ i dn̄i-
calibus ꝓceſſionibus de nouo dūtaxat teſta. cāta-
re ⁊ virginem ſalutare ⁊ aliq̇d qd̄ ad eius laudē ꝓ-
prie pertineat cantare debemꝰ. ex quo ēt conſuetu-
do inoleuit vt in clauſtris oratorium v̈ginis cōſtrua
tur. quā in ſtatione p̄mo ex priſtina conſuetudine
ſalutamꝰ. Licet eñ dicat̄ ꝙ xp̄s reſurgēs p̄ꝰ mag-
dalene apparuerit verius tamē credit̄ ꝙ matri ſue
ante omnes apparuerit: ſed ad euangeliſtas hoc di
cere nō ptinuit quoꝝ officiū fuit teſtes reſurrectio
nis iducere: nec decuit ad teſtificandū pro filio ma
trem inducere. Si eñ v̈ba extraneaꝝ feminaꝝ viſa
ſunt incredulis deliramēta. quomodo nō magis ma
trē p̱ filij amore crederent deliraſſe: ⁊ ſic romana ſen
tire videt̄ eccl'ia q̄ in prima die poſt reſurrectionē. ſ.
in paſcha apud btām Mariā maiorē celebrat ſtatio
nem quaſi preponēs hierl'm: id eſt virginē que vidit
pacē p̄ alijs in principio leticie ſue: q̄circa ſicut prīa
die ad mīam apud ſanctam Mariā maiorem p̄curri
mus ſic ⁊ ad eius honorē in dominicalibus proceſ-
ſionibus prima ſtatio deputatur vt eam laudibus ex-
tollentes: ⁊ ad eius oratorium feſtinantes cū ſpon-
ſo dicere videamur. Uadam ad montem mirrhe ⁊ ad
collēꝫ thuris: mons quidē ē ipſa beata virgo ad quā
filius reſurgens vadit apparendo ⁊ nos adorando
Sed non eſt neceſſe ꝙ ſi dicatur quia nunq̄ diſpa-
ruit. ⁊ ꝙ ſemel melius eſt ⁊c̄. Sed ideo ſic ponitur
propter rudes ⁊ ſenſibus tm̄ ⁊ nō intellectui. Poſtre
mo notādū ꝙ in quibuſdam eccleſijs poſt proceſſio
nem omnes clerici ante crucifixum veniūt inclinan-
tes illi ⁊ dicentes. Aue rex noſter benedictus: ſed ⁊
qui pluualia aut alias ſolēnes veſtes portarunt an
te altare illas deponunt ad repreſentandum ꝙ filij
hebreorum ſternebant veſtimenta ſua in via an̄ xp̄m
in proceſſione ſibi hieruſalem venienti facta. Secū
do ad oſtendendum ꝙ diuino vacaturi officio oīa
mundana a mentibus abijcere debent.

❡ De confeſſione. Rubrica.

PRiuſq̄ ſacerdos vel epiſcopus gra
dus altaris aſcēdat: ⁊ an̄q̄ ſacruꝫ or-
dīat̄ offm̄ ad ſeip̄m reuertēs iclinat
ſe ante altare ſignificans chriſti exi
nanitionem q̇ inclinauit celos: ⁊ de
ſcendit cum ſe formam ſerui accipi
ens exinaniuit ⁊ conſiderans ꝙ ſicut dicit Salomō
Iuſtus in principio ſermonis accuſator eſt ſui. con
fuſus etiaꝫ de illa prophetica conſolatione. Dixi cō
fitebor: ⁊ tu remi. de pe. diſtin. i. dixi de pctīs ſuis cū
aſtantibus gn̄aliter confitetur pſalmum illum pre
mittens ex inſtitutione celeſtini pape. i. rite ad hoc
conuenientē. Iudica me deus ⁊c̄. vt diſcretus a gē
te nō ſancta ⁊ ab homine liberatus iniquo ad alta-
re dei dignus introeat. Petit enim liberari a tenta
tione ⁊ illuminari a gratia. vt patet in ipſo pſalmo.
Petit etiam a deo vt det ei ꝙ offerat ſcilicet filium
ſuum quem niſi ei daret prout abrae dedit non habe
ret q̇d offerret. Fit ergo confeſſio vt purior ſit ⁊ ſine
macula ingrediatur. in qua notandum eſt quia non
vt quidam minus prouide faciunt in ſpē ne cauthe
rizentur conſcientie auditorum: ſed in genere confi
tēda ſunt peccata: quoniam iſta confeſſio non eſt oc
culta ſed manifeſta. Et nota ꝙ cū in tēplo ſalomo-
nis dedicato ſacerdotes dicerent. Confitemini do-
mino quoniam bonus: quoniam in ſeculum miſeri-
cordia eius. nebula impleuit domum domini ⁊ obū
brauit facies ſacerdotum: ita ꝙ ſe inuicēꝫ videre nō
poterant. Et ait Salomon. Dixit dominus ꝙ habi
taret in nebula dixit. id ē opere demonſtrauit: quo
niam in monte ſinai apparuit in nebula. iſrael in nu
be p̄ceſſit ⁊ ante moyſen in cauerna poſitum tranſi
uit in nebulam. Percutimus aūt pectꝰ cum peccata
cōfitemur exemplo publicani qui pectus ſuum peu
tiebat dicēs. Dn̄e ꝓpitius eſto mihi peccatori. In
confeſſiōe quidē peccatoris tria ſunt: ictꝰ: ſonꝰ: ⁊ tactꝰ
p̱ que ſignificant̄ tria. que ſunt in vera penitētia ne
ceſſaria. videlꝫ cordis cōtritio: oris cōfeſſio: ⁊ op̱is
ſatiſfactio: qꝛ in tribus peccamus. ſ. corde ore: ⁊ op̱e
Deinde ꝓ circūſtātibus orat: indulgētiam pctōꝝ
iplorās. nā xp̄s de deſerto patris in mūdū veniēs. ⁊
de vtero virginali ꝓcedēs patribus ſuſpiria multipli

cantib⁹ ꝓ nobis paſſurus hierl̃m itroiuit: ī mōtes
ſe inclinauit. cauſam ſuam contra homines doloſus
⁊ iniquū deo committēs ⁊ patri confeſſionē fecit di
cens. Cōfiteor tibi pater celi ⁊c̄. ipſe quoqꝫ nobis in
dulgēs ꝓprio corpore peccata noſtra portauit. Sa
ne pōtifici facturo confeſſionē ſubdiaconus mani
pulū coram altari immittit. Primo ad notādū ꝙ cō-
ceſſa temporalia per manū alienam: puta ſubdiaco-
ni vel alterius ⁊ nō per proprias recipere ⁊ admini-
ſtrare debet. Secūdo ad deſignandū ꝙ non ſufficit
oris ꝯfeſſio niſi ⁊ boni opis fruct⁹ ꝑ ppl'm ſignificat⁹
ſequat̄. Tertio vt videns ſe inferioris miniſterij orna
mēto ornari animo humilietur. Rurſus ideo ponti
fex poſt acceptā caſulam ⁊ non ante manipulū re-
cipit: q: xp̄s cuius typū gerit: non prius manipulos
operū qui per manipulū ipſū deſignant̄ obtulit: ꝙ̄ ce
leſtem haberet cōuerſationem que per caſulā figu-
rat̄. prout in parte tertia ſub dalmatica dictum eſt.
Sacerdos vero econtra ante indutam caſulam ma
nipulū ſumit: qm̄ celeſtem conuerſationem adipiſci
nequit: niſi prius ſanctoꝝ operū manipulos portet.
Adhuc pōtifex poſtꝙ̄ ad altare peruenit manipulū
recipit ad notandū ꝙ tūc demum bonorum operū
effectiuum p̄mium percipiemus cū ad eterni tribu-
nal iudicis perueniemus. ¶ Sacerdos autē dum
facit cōfeſſionem ⁊ etiam ſepe in miſſe officio man⁹
iungit: que manuum iunctiones deuotionē ſignifi
cant. Et q: illa in aliquo eſt maior in aliquo eſt mi-
nor: ideo certus manuū iunctionū nō eſt numer⁹ de-
terminat⁹. Rurſus ſacerdotis manuū iunctio ſigni
ficat oīum bonoꝝ a deo fluentiū in ipſo vnitatē ⁊ cō
iunctionē. Et q: īfinita bona infinitis indetermina
tis modis poſſunt a deo ꝓcedere: ideo manuū iun-
ctiones ſacerdotis numer⁹ determinat⁹ non eſt. In
clinatiōes vero ſacerdotis in officio miſſe ſm̄ morē
quarūdā eccleſiarū ſub certo numero ꝯſtringunt̄:
quoniā regulariter octo vicibus profunde corā al
tari ⁊ tredecim vicibus mediocriter ſuper altare in
clinat. Octo profundas inclinatiōes ante altare fa
cit ad referēdas gratias ipſi xp̄o de octo principali
bus que agit ante ſui immolationem quā ſacerdos
in officio figurat altaris. Primū fuit āmirabilis in-
carnatio. Scd̄m fuit diſcipulorū gratuita vocatio.
Tertiū demonis in tētationibus ſuperatio. Quar-
tū miraculoꝝ opatio. Quītū infirmoꝝ ſanatio. Se
xtū mortuoꝝ reſuſcitatio. Septimū omniū queſtio-
num ei propoſitarū per ſuam ſapientiam determina
tio. Octauū ſalutaris populorū inſtructio. ⁊ queuū
qꝫ ante ſui immolationem ad hec octo ſm̄ Bernar-
dum reduci vident̄. Tredecim vero inclinationes me
diocriter facit ſuper altare: q: xp̄s tredecim fecit in
ara crucis ſumendo aram crucis pro toto tempore
ſue paſſionis quod incepit in hora captiōis. Primū
fuit iude ꝓditoris diſcreta redargutio: dicēs Iuda
oſculo filium hominis tradis. Secūdum fuit ipſius
captiōis ſui prebitio dicens eis quem queritis. qui
reſponderunt. ieſum nazarenum. quibus reſpondit.
Ego ſum. Tertium falſis teſtib⁹ ⁊ rebus māſueta re
ſponſio. Quartum ſputorum ⁊ verbeꝝ ſine murmu-
ratiōe toleratio. Quintū in his que vidit ⁊ audiuit
nulla ſibi vel alijs data ꝯturbatio. Sextū diſcipuli
eū negātis culpe cōdonatio. Alia vero ſeptem enu-
merat Ambroſius ab eo in ligno crucis facta dicēs
Actor pietatis in cruce pēdens officia diuidebat ꝑ-
ſecutionē apoſtolis. pacē diſcipulis: corpus iudeis
ſpiritū patri paranymphū virgini. paradiſum latro
ni ⁊ īfernū peccatori. Oſcula quoqꝫ ſub certo nume-
ro fiunt: ꝓut dicet̄ in quarta particula canonis.

¶ De incenſo benedicēdo ⁊ in thuribulū mittēdo.

Poſt factam confeſſionem ⁊ datam ab-
ſolutionem pontifex vel ſacerdos prius-
quꝫ dicat. Deus tu cōuerſus ⁊c̄. incen-
ſum cum benedictione in thuribulo ap
ponit repreſentans ꝙ legalis ſacerdos
ferens ſanguinem ⁊ carbones cū tymiamate in thu
ribulo orans ponebat donec fumus cum obūbraret
prout dictum eſt in ꝓhemio huius partis. Per hoc
etiam illud inſinuans ꝙ angelus venit ⁊ ante alta-
re ſtetit habens thuribulū aureum in manu ſua. qd̄
impleuit de igne altaris: ⁊ data ſunt ei incenſa mul-
ta vt daret de orationibus ſanctoꝝ. Sane angelus
eſt xp̄s thuribulū aureū corpus imaculatū altare ec
cleſia ignis charitas: incēſum oratio: ſm̄ illud ꝓphe
ticum. Dirigatur oratio mea ſicut incenſum in con-
ſpectu tuo. Venit ergo angelus. i. xp̄s q̇ ſtetit añ al
tare. i. in conſpectu eccleſie habens thuribulum au
reum. i. corpus immaculatum plenū igne. i. charita-
te ⁊ data ſunt ei. ſcꝫ a fidelib⁹ incenſa multa. i. oratio
nes vt daret. i. rep̄ſentaret eas patri de orationib⁹
ſanctoꝝ. ¶ Et nota q: non dicit orationes xp̄s enī
non omnes orationes exaudit: ſed dicit de orationi
bus: de illis videlicet que pertinēt ad ſalutem. Vn-
de cū paulus ter dn̄m rogaſſet vt ab eo ſtimulū car
nis auferret reſpōdit ei dominus. Sufficit tibi gr̄a
mea. Nā virtus in infirmitate perficitur. Ep̄s ergo
vel ſacerdos thus in thuribulo apponit: q: xp̄s ora
tiones inſpirat in animo vt ꝑ ipſm̄ offerat̄ incenſum
in odorem ſuauitatis. ſacerdos miniſter incenſum
rep̄ntat ep̄o vel diaconus ſacerdoti: q: lex illud pre-
cioſum tymiama confecit qd̄ in odorē ſuauitatis al-
tiſſimo offerret de quo dominus ſubdit in Exo. xx. c.
Talem confectionem nō facietis in vſus veſtros: q:
ſanctū eſt domino ⁊ homo quicunqꝫ fecerit ſimile vt
odore illius perfruatur peribit de populis ſuis. Et
ex hoc verbo fuerunt qui dicerent ꝙ ſi oblato thure
⁊ benedicto ſupra altare thuribulū deſcendat ab al
tari ad clericos vel laicos tūc aliud ibi thus ſine be
nedictione apponēdum eſt: ⁊ omnibus tam clericis
ꝙ̄ laicis offerendum tanꝙ̄ illud ſpectet ad latriā:
iſtud ad duliam. Melius tamen ſm̄ ſpiritum ꝙ̄ ſm̄
litteram intelligitur. nam littera occidit: ſpiritus vi
uificat. ⁊ propter premiſſam etiam cauſam odor thu
ris benedicti non datur in eccleſia ſponſo ⁊ ſponſe.
Per concremationem vel cōſecrationē vero thuris
ſignificat ꝙ ſacerdos orationem feruētem ⁊ deuo-
tam debet habere. Thus enim virtutē habet aſcē

dendi ex fumi leuitate: conſolidandi ſui qualitate ꝯſtringendi ex glutinitate ꝯfirmandi ex aromaticitate: ſic oratio dum aſcendit in dei memoriã animã ꝯſolidat quantũ ad culpã preteritã impetrando medelam ⁊ ꝯſtringit quo ad cõmittendi licentiam confortat quo ad pñtem impetrando tutelam. de quo etiam dictũ eſt ſub ti. de acceſſu pon. ad alta. ⁊ dicetur ſub titulo de thurificatione. Nauicula vō ĩ qua incenſum reponit᷑ deſignat ꝙ ꝑ orationẽ quã incenſum ſignificat de huius mundi mari magno ⁊ ſpacioſo ad celeſtem patriam ſatagamus nauigare. Unde in ꝓuerbijs. Facta eſt quaſi nauis inſtitoris portans de longe panẽ ſuũ. Pōt etiam dici ꝑ thuribulum cor hoĩs: per ignẽ feruor deuotionis: ꝑ incenſum orõnes offerunt᷑: que per angelũ ad deũ perferuntur ſignat᷑. Vaſcula quibus ignis recipit᷑ ſunt filij qui corda patrũ pietate ⁊ fluentia imitant᷑: ⁊ flãmam celeſtis ſacrificij quã in primoꝝ mentibꝰ aſpiciunt in ſuis accendere ſatagunt. Inſtrumenta vō quibus ignis ad altare portat᷑ ſunt ꝑdicatores in exemplo ſctõꝝ charitatis ignẽ portant ⁊ in corda fidelium transferunt que corda patrum in filios conuertunt. Thuribulum autem quid ſignificet dicet᷑ ſub titu. de thurificatione.

¶ De oſculo altaris ⁊ libri. Rubrica.

POſt immiſſum in thuribulo incenſum ſacerdos ſeu ep̃s dicto. Deus tu ꝯuerſus viuificabis nos ⁊c̃. ſacrum oſculatur altare: vt notet᷑ pacificatio cum iudeis ad deſignãdũ ꝙ chriſtus ad nos veniens ſanctam ſibi copulauit eccl'iam. iuxta illud Epitalamicum. Oſculet᷑ me oſculo oris ſui. In oſculo ſiquidem os ori ꝯiungit᷑ ⁊ in chriſto non ſolũ humanitas eſt vnita diuinitati. verũetiam ſponſa copulata eſt ſponſo. iuxta illud ꝓpheticũ. Quaſi ſponſam decorauit me corona: ⁊ quaſi ſponſam ornauit me monilibus. Rurſus qñ ꝓphetalis verſus introitꝰ a cantore incipit᷑ ſacerdos ad altare aſcendẽs illud oſculat᷑: qꝛ ꝓphãꝝ teſtimonio chriſtus venit in mundum ⁊ ad paſſionem altaris. Quotiens aũt in officio miſſe oſculet᷑ altare: ⁊ in qua pᵃte eius oſcula fiãt ⁊ quare manibus ſuꝑ illud depoſitis: ⁊ quare ſigno crucis in locis oſculandis prius impreſſo dicet᷑ ſub quarta particula canonis. In hoc aũt loco altare ſignificat ppl'm iudaicũ. codex vō euangelij ſiue euãgelium ppl'm gentilem qui per euangeliũ credidit: ideo ergo ep̃s vel ſacerdos euangeliũ ⁊ altare oſculatur: qꝛ chriſtus vtriq; dedit pacem qñ lapis angularis factus fecit vtraq; vnum. Pōt etiã dici ꝙ ſubdiaconus librum euangelij qui clauſus portabatur offert ep̃o vel ſacerdoti: ille vō ad altare ꝑueniens illum aperit ad inſinuandũ illud qđ in Apocal. deſcribit᷑ ꝙ nemo dignus eſt aperire librum qui intus erat ſcriptus: ⁊ foris ſigillis ſeptẽ ſignatus: niſi leo de tribu iuda clauis Dauid qui librum aperuit et ſeptem eius ſignacula ſoluit. Per altare vō eccl'ia ſignatur. Iuxta illud Exo. Si altare lapideum feceris mihi non edificabis illud de ſectis lapidibus. Per ſectionem lapidum in altari diuiſionē fideliũ reprobat eccleſia ne videlicet per errores ⁊ ſciſmata diuidant᷑. Liber ergo aperitur cum ep̃s ad altare ꝑuenit: qm̃ vbi chriſtus primitiuã apl'oꝝ cõgregauit eccl'iam docens ⁊ predicans ſcripture myſteria reuelauit dicens. Uobis datum eſt noſce myſteriũ regni dei. ceteris aũt in parabolis. Unde poſt reſurrectionem aperuit illis ſenſum vt intelligerent ſcripturas Rectius igitur facit ep̃s cum ipſemet aperit librum euangelioꝝ: qꝛ chriſtus per miniſtros ſuos patefecit myſteria ſcripturaꝝ. Libro vō aperto illum oſculat᷑ a parte ſiniſtra ad deſignandũ ꝙ ꝑdicatores reconciliauerunt ⁊ obtulerunt gentes chriſto: quibꝰ ipſe per ſe non predicauit: qꝛ ⁊ ipſe per ſe pacem in euangelio predicauit dicens. Pacem meã do vobis ⁊c̃. Quia vō ipſe etiam in cruce pendens pacẽ fecit: idõ mox tranſiturus ad dextrũ cornu altaris ſignat ſe ſigno crucis: qꝛ vt ait apl's ad Ephe. Chriſtus pax noſtra vtraq; fecit vnũ: duos ad diuerſos parietes ideſt ppl'os copulans. Poſt hoc codex euãgelij ſuꝑ altare clauſus ponit᷑: qđ quantũ ad hoc ſignificat hieruſalem: vt ſub euãgelio dicet᷑. Deinde romanus pontifex ⁊ etiam alij quidam conuerſus oſculatur diaconum vt oſtendat pacem illam in aduentu chriſti veniſſe: quã ꝓphete ꝓmiſerãt. Unde dauid Orietur in diebus eius iuſticia ⁊ abundantia pacꝭ donec au. luna. Et alius ꝓpheta. Pax erit in terra noſtra cũ venerit. Et ideo chriſto naſcente vox intonuit angeloꝝ. Et in terra pax hoĩbus bone volũtatis. Oſculum eñ quoq; pacem ſignificat: vt dicetur ſub titulo de oſculo pacis. Diaconus vō ſtatim ſe inclinans oſculat᷑ pectus eius deſignãs ꝙ inſpiratiõe diuina ꝓphete pacem predixere futurã. Nã ⁊ Iohãnes ſuꝑ pectus dñi recumbẽs euangelij fluenta de ipſo ſacro dominici pectoris fonte potauit. xciij. di. legimꝰ. In nonnullis vō eccleſijs ep̃s ꝑmũ oſculat᷑ miniſtros: poſtea altare. deinde euangeliũ qm̃ chriſtus primũ reconciliauit ſibi apl'os: poſtea iudeos. deinde gentiles. In quibuſdam etiã locis offert oſculum pacis cantoribus quaſi retrorſum implens illud: pacem meam do vobis: pacem relinquo vobis. Dat quidem pñtibus: relinquit abſentibus nec ante oſculum pacis cantores dicunt gl'ia patri: qꝛ fides trinitatis non ante claruit: ꝙ ſe dñs inclinauit ⁊ nos reconciliauit: ⁊ trinitatẽ per apoſtolos predicari mãdauit. Et ideo oſculo dato ep̃s innuit eis vt dicant gl'ia patri ⁊ filio ⁊ ſpirituiſancto. ſicut erat in principio. Ecce quid cantor annunciat. ſ. ꝙ corda patrum conuertant᷑ in filios: Abraam tres vidit ⁊ vnum adorauit. Sic oportet nos filios eſſe credere trinitatem in vnitate. Poſt datam ergo pacẽ cantor dat ſancte trinitati gl'iam: quaſi diceret referimus gl'iam deo patri ⁊ filio ⁊ ſpirituiſancto: quia pacem quã ꝓphetauit per ſanctos ſuos ꝓphetas: nobis in nouiſſimis temporibus dignatꝰ eſt oſtendere. Quando vō dicit ſicut erat in ꝑncipio. diaconi ad altare ꝓcedunt ⁊ iteꝝ reuertunt᷑ ad ep̃m: in quo figurat᷑ ꝙ ideo apoſtoli ſe mori tradiderunt: vt chriſti corpori adunarent᷑. Prius autẽ ſteterunt

cum epiſcopo ante altare inclinati: ſed cum verſus ipſe incipitur ſe erigunt: quia chorus ſanctorum martyrum ante nouiſſimam tribulationē in cōualle lachrymarum manent. Poſtea vero martyrio coronati erecti ſtabunt liberati ⁊ ſecuri ante dominum ſemper. Oſculo autē dato rurſus diaconi cum pontifice orant quaſi dicant. Domine doce nos orare. In quibuſdam eccl'ijs diaconi bini ⁊ bini latera altaris altrinſecus ſiue alternatim oſculantur eo ꝙ dominus apoſtolos miſit ad predicandū dicēs eis. In quācūꝗ domū itraueritis dicite pax huic domui. q̇ reuerſi ſunt ad xp̄m ſicut diacones reuertunt̄ ad ep̄m.

¶ De thurificatione. Rubrica.

Poſt datum oſculum ep̄s ſeu ſacerdos accipiens de manu diaconi thuribulū ſacrum incenſat altare: q: xp̄us corpus aſſumens de genere prophetarum factus ex ſemine dauid ſm carnem ſuis orationibus fouet eccleſiā ſm ꝙ orat in euangelio pr ſancte ego pro eis rogo. ⁊ nō pro eis tantum. ſed pro illis qui credituri ſunt per verbum eorum. Quod aūt diaconus poſtea thuribulū accipit vt incenſet ep̄m vel ſacerdotē moraliter inſtruit ꝙ ſi digne volumus incenſum orationis offerre thuribulum incarnationis debemus tenere. Nam ſine fide mediatoris homines deo placere non poſſunt: ſed iuxta verbū promiſſionis ipius ſi quid petierint in oratione credentes accipiēt. Per thuribulum enim verbum accipit̄ incarnatum. Nam ſicut in thuribulo pars ſuperior ⁊ inferior tribus cathenulis vniuntur: ita in xp̄o tres ſunt vniones quibus diuinitas ⁊ humanitas vniuntur: vnio carnis ad animam: vnio diuinitatis ad carnem: vnio diuinitatis ad animā. Quidam enim quartam vnionem aſſignant. videlicet diuinitatis ad cōpoſitum ſimul ex anima ⁊ carne: vnde ⁊ quedam thuribula quattuor cathenulas habēt. De hoc etiā thuribulo Moyſes inquit ſpecialiter ad aaron. Tolle thuribulū ⁊ hauſto igne de altari mitte incēſum deſuper. Eſt ⁊ alia in thuribulo conſideratio ꝑut in ti. de acceſſu pō. ad alta. tactū eſt. ¶ Rurſus ideo thurificato altari ep̄o vel ſacerdos thurificat̄ ad ſignificandū ꝙ ſicut xp̄s eſt altare ⁊ hoſtia: ſic eſt pōtifex ⁊ ſacerdos cui eſt orationis ſacrificium offerendum q: vero adoratur non ſolū inquantū deus: ſed etiam inquantū homo: ideo in quibuſdam eccl'ijs pōtifice thurificato altare a diacono circūcirca thurificatur vnde pſ. Circundabo altare tuum dn̄e. Sane thuribulū aureū ſignificat ſapiētiam: q: oēs theſauri ſapientie dei in eo fuerunt abſconditi. Vn̄. Stetit angelus iuxta altare ha. thu. au. in ma. ſua id eſt xp̄us reſurgens carnem habuit in poteſtate. Argentum ſignificat xp̄i carnem ab omni labe mūdam ⁊ mūdicia renitētē: cupreū fragilem ⁊ mortalem: ferreum reſurgētis fortitudinem. Si quattuor habet cathenulas demonſtrat eum ex quattuor elemētis conſtare: vel quattuor virtutibus ſcilicet iuſticia. prudētia. fortitudine ⁊ temperantia decorari. Quinta que partes diuidit alam deſignat que ſe in morte a carne in illo triduo ſeparauit. Si vero tres hꝫ cathenulas figurat animam carnem ⁊ verbum in vna conuenire perſona. Quarta que ptes ſeparat ptās eſt qua animā ſuam poſuit pro ouibus ſuis. Si vna tm̄ cathenula ſuſtentatur deſignat ꝙ ſolus de virgine generatur: ꝙ ꝗ ſolus eſt inter mortuos liber. Circulus cui hec omnia innectunt̄ eſt deitas que nullo termino clauditur: a qua hec omnia continent̄ ⁊ operant̄. preter myſticam etiā rationem ob hoc incenſatur altare vt omnis ab eo nequitia demonū propellatur. Fumus enim incenſi valere creditur ad demones effugandos. vnde cum Thobias interrogaſſet angelū quot remedia haberent ea que de piſce iuſſerat obſeruari. Reſpondit: cordis eius particulam ſi ſuper carbones ponas: fumus eius omne demoniorum genus extricat. Sother papa. xxiij. diſt. ſacras. ſtatuit ne moniales incenſum circa altaria ferant.

¶ Qualiter epiſcopus vl' ſacerdos ⁊ miniſtri ad altare ſtare debent. Rubrica.

Thurificatione peracta ep̄s vel ſacerdos ad dexterā altaris partem ſe transfert. ibi vna cū miniſtris plane officiū ⁊ kyrieleyſon d. qui trāſitus de medio altaris in dextrā partē ſignificat xp̄i tranſitum de paſſione per reſurrectionem ad vitam eternam. Item leua tranſiens in dextram imitatur xp̄m ingredientem mundum. leuam em̄ tetigit xp̄s quādo temporalem aſſumpſit vitam. ad dextrā iuit quā do carnem aſſumptam ad dei dextram eleuauit. ¶ Rurſus per hoc ꝙ accedens ad altare prius dextram illius partem petit innuit ꝙ emanuel in lege promiſſus prius venit ad iudeos q̄ ad gentiles. Iudei enim tunc propter legē in dextera parte fuerūt. Gentiles vo quaſi in ſiniſtra: q: idola colebāt. Sacerdos ergo ſacris veſtibus ornatus chriſtum carne noſtre humanitatis veſtitum ſignificat. veniens ad altare xp̄m de celis veniſſe ad populum vt eum ſaluaret deſignat. deinde in dextrā tranſiēs deſignat ꝙ xp̄s in mundū veniens venit ad iudeos de quibꝰ voluit naſci. Beata enim maria iudea fuit. de hoc tranſitu dicetur ſub titulo de mutatiōe ſacerdotis ⁊ ordine. Et nota ꝙ licet dn̄o pape celebrāti vel miſſam audienti legatur a capellanis ſuis introitus. et kyrieleyſon ⁊ Gloria in excelſis ⁊ Credo ⁊ Sanctꝰ et Agnus dei. non tamen graduale vel alleluya vel tractus vel offertorium vel poſt communio. pro eo ꝙ illa inſtructoria ſunt ⁊ introductoria quibꝰ ipſe nō eget. Illud autem notādum eſt ꝙ ſacerdos ſtat erectus ante altare ad notandum ꝙ chriſtus venit ſuos regere inuincibili doctrina: ⁊ reſpicit verſus orientem: quia chriſtus non ſuam: ſed patris voluntatem queſiuit: nec reſpicit retrorſum: tum q: xp̄us ſemper patris faciem intuetur. iuxta illud. Scio vnde venio ⁊ quo vado: tum quia nemo mittens manum ad aratrum ⁊ reſpiciēs retro. a. eſt. r. dei. extra de voto magne. immo ad populum dorſum vertit. repreſentans ꝙ dn̄s ait ad moyſen. Videbis poſteriora mea faciē aūt videre nō poteris. Exodi. xxxiij. capitulo. Epi

ſcopi autē ⁊ ſupiores celebrātes non ante altare: ſꝫ
remoti ab illo ad dextrū eius latus vſqꝫ poſt dictum
offertoriū manēt: quod fit primo ad repñtandum
ꝙ ex latere chriſti qui per altare ſignificaƭ initiū no
ſtre redemptionis fuit. Scđo fit hoc nō ſolū ad ma
iorē ſolēnitatem vt ꝑ hoc a minoribus ſacerdotibꝰ
diſcernanƭ: verūetiam fit hoc qꝛ ipſi l miſſa repñtāt
nō ſolum xp̄i dignitatē ⁊ excellētiam: aut eius obla
tionem: verūetiam humilitatem ⁊ obediētiā in ipſa
ſui oblatione ⁊ conſecratione. Siquidē xp̄s ꝙ tum
ad ſui dignitatē eſt patri equalis: ⁊ ſedet a dextris
dei patris prout in ſymbolo legiƭ ꝙ repñtat p̄latus
ſtans añ oblationē ad dextrū latus altaris. In ſui
vo oblatione xp̄s pro nobis factus eſt hoſtia. ⁊ ideo
p̄latus eius vices gerēs extunc ipſi altari qđ aram
crucis inſinuat dꝫ totaliter inherere. Tertio quoniā
p̄latorum actus eē debēt ſubditis ad doctrinam: iō
vſqꝫ tunc manet ab altari ſeparatus: ⁊ extunc manꝰ
lauandum ⁊ thurificandum ⁊ ſacrificandum altare
accedit vt oſtēdat q̄cunqꝫ in miſſa precedunt ſolen
nitates ⁊ laudes eē de conſ. diſt. ij. panis ē. Sꝫ tunc
deinde ad eſſentialia ſeu ſubſtantialia pagēda acce
dit. Quarto in hoc repñtat ꝙ legalis pontifex in-
trans in ſancta ſanctorum carbones ferebat ⁊ ſan-
guinē prout dictum ē in ꝓhemio huius partis. Qui
to fit hoc ad repñtandū qđ ait ꝓpheta. Dixit domi
nus domino meo: ſede a dextris meis. Donec ponā
inimicos tuos ſcabellū pedum tuoꝝ. Sacerdos qui
deꝫ xp̄m repñtans ſedet a dextris altaris deū patrē
in hoc loco ſignantis donec ad conſecrandum hoſti
am accedat per quam fracta ſunt tartara: et inimi
ci demones deuicti ⁊ quaſi ſcabellum pedum poſi-
ti. Miniſtri vo ſcilꝫ diaconus ⁊ ſubdiaconus retro
illum ad altare ſtantes q̇ tñ in veniēdo p̄ceſſerunt ſi
gnantes martyres qui in veteri teſtamento fuerunt
poſt dñi natiuitatē digne coronanƭ. ⁊ ad quācunqꝫ
altaris partem ille tranſierit. ipm retro ſtātes ſequū
tur vt oſtendant impletum eſſe qđ dñs ammonuit di
cēs. Qui mihi miniſtrat me ſequaƭ: ⁊ vbi ego ſum ⁊c̄.
Intēdētes ſemꝑ atqꝫ ſollicite in illum ad denotan
dum ꝙ fideles q̄uis adhuc in hac vita poſiti tamē
eternitati xp̄i ſemꝑ intēdunt. In q̇buſdam etiaꝫ ec
cleſijs illo ſe vtēte ad pplm ſimiliter ſe vtūt: ⁊ illo ſe
ꝯuertēte ad altaƭ ſilr ſe cōuertūt. Nā xp̄s ab oriēte
ad predicationem aliquando vo e conuerſo dū viue-
ret ſe cōuertit. quod deſignat vſio ad populum ⁊ ecō
uerſo ad altare. In quo quidē imitanduꝫ ē a p̄dica
toribus q̇ ꝑ miniſtros ipſos congrue deſignāƭ. Ana
cletus pa. de conſ. diſt. j. epiſcopus ſtatuit. ꝙ epiſco
pus deo ſacrificans ſecum teſtes habeat diaconos
qui oculi eius dicuntur: ⁊ ſubdiaconos reliquoſqꝫ
miniſtros qui ſacris induti veſtibus in fronte. i. añ ⁊
a tergo: ⁊ preſbyter e regione. i. a parte dextra leua-
qꝫ contrito corde ⁊ humiliato ſpiritu ac prono ſtent
vultu cuſtodiētes eum a malignoſis hoībus. ⁊ ꝯſen
ſum p̄ſtantes ſacrificio. Et ſm Luciū papam de con
ſe. diſt. j. iubemus euꝫ nō deſerant. qꝛ ꝓpter malituo
los opꝫ illū hrē bonū teſtimonium ab his qui foris
ſunt. Statutum eſt etiam vt celebrans miſſam hēat
a tergo vicini ſolaminis adiutorem ꝓut dictum ē in
ꝓhemio huius partis. Et ideo in quibuſdam eccl'ijs
aliqui diaconi ſtant poſt ep̄m quaſi orantes vt eū, ſe
quanƭ vſqꝫ ad morē ⁊ cū eo tranſeant ad vitā eternā
Maior: tamē pars in dextera parte moraƭ altaris ⁊
minor: in ſiniſtra: qꝛ vtrūqꝫ petit eccl'ia ſcꝫ ⁊ tēporalē
bñdictionē: ⁊ eternā vt ſibi ſic tranſeamus ꝑ bona tē
poralia vt nō admittamus eterna. Ceterum dicti mi
niſtri retro ſtantes inclinati ante facies ſuas vſqꝫ in
finē dominice orationis perſeuerant: ſignificantes
illos apoſtolos qui in paſſione domini magna tribu
latione opp̄ſſi non audebāt ſe erigere vt xp̄i diſcipu
los ſe eſſe confiterenƭ. Stabāt tamē in facie fidei:
ſed poſtea eriguntur ſicut dicetur ſub. xi. ꝑticula ca
nonis ſuꝑ vbo: nobis quoqꝫ. ſignantes etiam choꝝ
ſanctorum martyrum in ꝯualle lacbrimarū añ no-
uiſſimam tribulationem manētiū poſtea erigunƭ qꝛ
illi poſtea martyrio coronati ſtant erecti. i. ab omni
tribulatione liberati. Adhuc ſtantes facie inclinati
ſignant mulieres que de cenaculo ad monumētum
vultibus declinatis currebāt in xp̄i amore ardētes
Sane ſacerdos miniſter inter moras puluinar mol
le miſſali ſupponit ad notandum ꝙ deuotū ⁊ molle
cor ⁊ qđ facile diuinam imp̄ſſionē recipiat ſupponi
dꝫ iugo dñi ⁊ celeſtium p̄ceptorum. Iuxta illud ſa-
pientis. Suſcipiat vba mea cor tuum ⁊c̄. vt in eo ſpi
ritus domini requieſcat. De hoc etiam ſub euan-
gelio dicetur.

¶ De kyrieleyſon. Rubrica.

Tranſlato in dexterā altaris ꝑtē ep̄o
ſeu ſacerdote deinde qꝛ tēpus pleni
tudinis ⁊ annus benignitatis ad-
uenit ſicut p̄dictum fuit a ꝓꝫ. Tu
exurgēs dñe miſereberis ſyō qꝛ ve-
nit tp̄s miſerēdi eius ꝯgrue chorus
laudat ⁊ inuocat trinitatē triplicando kyrieleyſon.
Ideo autē poſt introitum dicitur kyrieleyſon: quia
añ oēm orationē ſacerdotum neceſſe ē miſericordiā
domini implorare. Siquidē kyrieleyſon grece inter
pretatur domine miſerere. Nam kyrie ſonat domie
leyſon miſerere. ⁊ inde. Xp̄eleyſon. i. xp̄e miſere. Uel
kyri xp̄e el deus ei miſerere ſon nobis inde kyriely
ſon. id ē o chriſte deus miſere nobis. Unde prophe
ta. Miſerere nobis. te eniꝫ expectamus. Dicitur āt
nonies primo vt ordo decimus ex hominibus repa
ratus: nouē aſſocietur ordinibus angelorum ſcđo
vt eccl'ia ꝑueniat ad ſocietatē nouē ordinum ange-
lorum tertio contra nouē gñа peccatorum. Eſt eniꝫ
peccatum originale. veniale: ⁊ mortale. Itē pctm̄
cogitationis locutionis ⁊ ꝑpetrationis. Itē pecca
tum fragilitatis ſimplicitas: ⁊ malignitaƭ: fragilita
tis ꝑ impotētiam. ſimplicitatꝭ ꝑ ignorantiam: mali-
gnitatis ꝑ inuidiam. Hoc eſt peccatum in patrem:
peccatum in filium: peccatum in ſpiritumſanctū. ad
huc ideo dr ter ad patrē kyrieleyſon. ter ad filium
xp̄eleyſon. ⁊ ter ad ſpm̄ſctm̄ kyrieleyſon. ſed ad pa-
trē ⁊ ſpm̄ſctm̄ ſub eodē tm̄ vocabulo: qꝛ pater ⁊ ſpūſ
ſanctus ſunt eiuſdem tm̄ nature. ad filium vero ſub

alio:quia filius.⁊ ſi ſit eiuſdem nature cum illis: eſt
tamen ⁊ alterius vt gemine gigas ſubſtantie. Pꝛe-
terea ideo dicit ter quantum ad patreꝫ:ter quantū
ad filium ter quantum ad ſpm̄ſanctum:vt noteť pa
ter in filio:⁊ filius in patre:⁊ ſpiritusſanctꝰ in vtroq̃
De hoc diceť in quinta parte ſub titu.de pꝛima.ſed
in medio mutať kyrie in xp̄e:vt noteť duas eſſe na-
turas in xp̄o. Rurſus kyrieleyſon ter triplicatum:ſi-
gnificat pꝛeces patrum veteris teſtamēti multipli-
catas ad hoc vt gratia ſūme trinitatis per aduētū
xp̄i eos cōſociaret nouem agminibus angeloꝝ. Eſt
autē magna iſtoꝝ verboꝛum efficacia. Legitur em̄
ꝙ dum beatus Baſilius kyrieleyſon clamaſſet poꝛ
te ticine ſiue Papien. eccl̄ie ſunt aperte. Rurſus cū
beatus Geminianus kyrieleyſon clamaret quinq̃
reges conuerſi dicunť in fugam. vnde foꝛte ſignifi-
cat aliud ꝙ̄ dn̄e miſerere.qd̄ tn̄ nos ignoꝛamus. In
quibuſdam eccleſijs ſtatim poſt vltimum kyriley-
ſon ſubijciunt ymas:quod verbum grecum ſonat la
tine nobis. Et ſenſus eſt kyrieleyſon ymas.id eſt po
tentia diuina miſerere nobis beatus Grego.inſti-
tuit kyrieleyſon nonies ⁊ a clero tm̄ publice in miſ-
ſa cantari.quod pꝛius apud grecos ſimul a clero et
populo cantabatur. Siluester vero papa illud de
grecis aſſumpſit.

¶De gloꝛia in excelſis. Rubꝛica.

Dicto kyrieleyſon moꝛ ſacerdos vel pō
tifex ex inſtitutione Theleſphoꝛi pape
incboat hymnū. Gloꝛia in excelſis deo
quem angeli auditi ſunt decantare ſi-
cut legiť in euangelio Luce. qui ange-
loꝛum hymnus perhibet teſtimonium tp̄ali xp̄i nati
uitati. Sane ſacerdos pꝛimus ⁊ ſolus illum incboā
do ꝓnunciat qui angelum magni cōſilij repꝛeſentat.
Nam oꝛtum ſaluatoꝛis ſolus angelus cuius perſo-
nam ipſe gerit pꝛimo nunciauit. Unde Luce.ij. Ecce
euangelizo vobis gaudium magnumꝰ qd̄ erit omni
populo:q: hodie natus eſt ⁊c̄.⁊ illum incboādo ſtat
ante medium altaris in hoc cōmemoꝛans ꝙ dū me
dium ſilentiuꝫ tenerēt oīa natus eſt in medio. id eſt
pꝛo hominibus meſſias quem ꝓphete p̄dixerunt.re
p̄ſentans etiaꝫ ꝙ angelus xp̄i natiuitatē paſtoꝛibꝰ
annuncians ſtetit in medio eoꝝ:⁊ incipiens eleuat
manus ꝓpter cauſas ſcriptas in ſequenti titulo ad
finem. Item incipiens vertit ſe ad oꝛientē. Tum q:
angelus ab oꝛiente venit in bethleem.tū q: ad oꝛiē-
tem dominū adoꝛare ſolemus. Tertio incboās ſtat
ante medium altaris ad notandū ꝙ chꝛiſtus media
toꝛ fuit inter nos ⁊ deum.x.diſtin.quoniā per cuius
mediationeꝫ deo pacificati ſumus.choꝛus vero cō-
cinendo reſpondēs gerit perſonaꝫ multitudinis de
qua in euāgelio ſequitur. Subito facta eſt cum an-
gelo multitudo ce.mi.lau.deum ⁊ dicen.gloꝛia i al-
tiſſimis deo ⁊ in terra pax hominibꝰ bone volū.de cō
ſecra.diſtin.j.nocte. Hymnus autem iſte non tantū
eſt angeloꝛuꝫ ſed etiā hoīum cōgratulantiū ex coq̃
mulier iſta q̄ dꝛagmā ꝑdiderat decimā iam lucernā
accēderat vt dꝛagmaꝫ perditam inueniret.⁊ paſtoꝛ
dimiſſis nonagintanoueꝫ ouibus in deſerto iam ve
nerat vt quereret centeſimam ouem amiſſam. Ante
natiuitatem enim chꝛiſti tres erant inimicitiarum
parietes. Pꝛimus inter deum ⁊ hoīes. Secūdus in
ter angelū ⁊ hominē. Tertius inter hominē ⁊ hoīeꝫ
Homo nāq̃ per inobedientiā creatoꝛeꝫ offenderat:
⁊ per ſuū caſum reſtaurationem angeloꝛum impedi
uerat:atq̃ per varios ritus ſe ab homine ſeparaue
rat. Judeus namq̃ cerimonias excolebat: gentilis
ydolatriam exercebat. Sed veniens pax noſtra fecit
vtraq̃ vnū ⁊ huiuſmodi parietes deſtruxit. Abſtulit
enim pctm̄ ⁊ reconciliauit hominem deo: reparauit
caſuꝫ reconciliauit hominē angelo. deſtruxit varios
ritus:⁊ reconciliauit hominē homini. Reſtaurauit
ergo ſm̄ apoſtoluꝫ Ephe.j.que in celis ⁊ que in ter
ris ſunt ⁊ obꝰ hoc illa celeſtis militie multitudo pſal
lebat. Gloꝛia in excelſis deo.i.in angelis qui nunq̄
peccauerūt nec diſcoꝛdiā cū deo habuerūt. Et i ter-
ra pax a chꝛiſto facta hominibꝰ videlicet iudeis ⁊ gē
tilibꝰ hōe volūtatis qui vſq̃ ad chꝛiſti natiuitatē ꝓ-
pter pctā ſua cū deo ⁊ cū angelis diſcoꝛdiā habuerāt
Hinc etiaꝫ eſt ꝙ angelus loquiť ⁊ congaudet paſto
ribus:q: pax eſt inter angelos ⁊ hoīes refoꝛmata
naſcitur deus homo q: pax eſt inter deū ⁊ hominem
reſtaurata. naſcitur in pꝛeſepio bouis ⁊ aſini.q: pax
eſt inter homines ⁊ homines reparata. Per bouem
iudaicus: per aſinum gentilis populus figuratur.
ſm̄ illud non arabis in boue ⁊ aſino:iudeo ſcilicet ⁊
gentili.xvj.q.vij.in noua. Et iterum cognouit bos
poſſeſſoꝛem ſuum:⁊ aſinus pꝛeſepe domini ſui. ideo
ergo canitur hymnus iſte:quia quem venerātur an
geli in celis:homines venerantur in terris.per hoc
quod dicitur Gloꝛia in excelſis ⁊c̄.repꝛeſentať me-
ſticia antiquoꝛum patrum ex tedio expectādi incar
nationem domini Eſaie.xxviij. Expectate deuꝫ ⁊c̄.
Et ideo etiam cantatur alleluya:quia habebāt ſpē
liberationis. Unde pſalmiſta. Sperauerunt ⁊ libe-
raſti eos. In hoc quoq̃ hymno notať ſpes eccleſie
qua cum angelis ſperat ſe canere. vnde iam illoꝛum
canticum aſſumit. Sequitur laudamꝰ te.ſcilicꝫ ine-
narrabilia opera tua pꝛedicando.que verba ⁊ ſequē
tia a beato Hylario pictauien. aſſerūť appoſita fuiſ
ſe:⁊ pꝛecedētia ſolum antiquitus dicebantur in miſ
ſa. Innocentius tamen.iij.dixit illa a Theleſphoꝛo
papa addita foꝛe. Alij veroꝰ a Simacho pap. Sima
chus papa conſtituit taꝫ in dominica die ꝙ̄ in nata
licijs martyꝛum. Gloꝛia in excelſis ad miſſam canta
ri:quia ſanctos per dominicam reſurrectionem glo-
rie angeloꝛum ſociatos eſſe recolitur:cantať etiam
in feſtis apoſtoloꝛum ⁊ confeſſoꝛū in quoꝛū honoꝛeꝫ
quecūq̃ eccleſia dedicata eſt:⁊ generaliter in feſtis
q̄ nobis celeſtem ſolēnitatem rep̄ſentant. In diebꝰ
vero luctꝰ ⁊ ieiunioꝝ non diciť:pꝛeterq̄ in duobus
ſabbatis ſpecialibꝰ myſterijs adoꝛnatis. Iuxta illō
Cantate domino canticū nouū:pꝛout dictū eſt in ꝓ
hemio huiꝰ partis. Dicitꝰ quoq̃ Theleſphoꝛus papa
p̄cepiſſe illū cantari ad miſſam nocturnaꝫ natalis do
mini:quam ⁊ ipſe inſtituit quidā dicūt non eſſe can
tanduꝫ in miſſa niſi in hoꝛa tertia:q: tūc ſpiritusſan
ctus ſup aplos deſcendit ⁊ eos gloꝛia ⁊ exultatio-

ne:repleuit Innocētius tertius ſtatuit vt quādo ī
dieb⁹ pꝛofeſtis celebraſ in honorē btē virgis vł ſpiri
tuſſancti vel ſancte crucis: nec hymnus angelicus:
ſymbolū dicatur:nec etiam Te deum laudamus in
laudibus matutinis. In aduētu vero vel in ſeptua
geſima non canitur:ꝓut ibi in ſeptima parte ꝛ ſub ti
tulo de ſeptem diebus poſt paſcha dicetur. Ep̄s tn̄
hethlemitanus ex abuſu omni die ꝛ omni miſſa ꝛ ꝓ
defunctis Gloꝛia in excelſis decātat pꝛo eo ꝙ hym
nus ille Luca teſtante:pꝛimo in hethlimitana regio
ne cantatus eſt.

¶ De ſalutatione ad populum. Rubꝛica.

ANgelico hymno finito ſacerdos ad
populum ſe voluens illū ſalutat di-
cēs.dominus vobiſcum quod ſum-
ptū eſt ex illo libꝛo Ruth.ij. Sic eī
legiſ Booz ſalutaſſe meſſoꝛes ſuos
ꝛ pꝛopheta ī Paralipomenō Aſa re
gem ꝛ qui cum eo erant:ꝛ angelus ſalutans Gedeo
nem dixit.dominus tecum. Booz quidem figuram
ſaluatoꝛis expꝛeſſit qui Ruth moabitem duxit vxoꝛē
Et hec ſalutatio ſignificat ſalutationē quam xp̄s fe
cit apoſtolis poſt reſurrectionē.de quo in q̄nta ꝑte
ſub ti.de pꝛima dicetur. In omnibus ergo miſſe oꝛo
nibus ſacerdos p̄mittit dominus vobiſcū:niſi in oꝛo
nibus q̄ p̄cedunt pꝛophetias.vel etiā orationes ſu
ꝑ pplm in q̄drageſima.ꝛ niſi in orationibus q̄ imme
diate ſequuntur poſt pꝛimā orationē.ꝛ in illis q̄ di-
cunſ in paraſceue.ſꝫ tunc miſſa non diciſ.licꝫ ſacer-
dos communicet.Cū eīn ꝑ dictā ſalutationē opte
tur dn̄m eē cum pplo q̄ eſt in eo ꝑ ſpiritum gratie ſe
ptifoꝛmis:ideo eccl'ia oꝛdinauit ſepties tn̄ in miſſa
pplm ſalutari vt iam dic eſ. Ideoq̄ꝫ in p̄miſſis oꝛoni
bus tn̄ diciſ. Pꝛemittitur tamē alijs exhoꝛtatio ad
humiliationē per flectamus genua vel ꝑ humiliate
capita veſtra deo.quia oꝛatio que facienda eſt cum
ieiunio ad malignum ſpiritū eijciendum tunc demū
valet ſi cum humilitate fiat. Rurſus in diebus ieiu
nioꝛum rep̄ſentat eccl'ia tempus babylonice capti-
uitatis. Merito ergo ſacerdos tunc pplꝫ vtpote ab
ſentē non ſalutat nec ſe ad illum conuertit:ſed abſo-
lute incipiēs. Oꝛem⁹ inſinuat pꝛo illo foꝛe oꝛandū.
ꝛ q2 oꝛatio dꝫ fieri cū effectu mox ſubijciſ flectam⁹
genua vel humilitate capita veſtra deo. Rep̄ſentat
ēt tempus dominice paſſionis quod pꝛecipue poſt ce
nam cū diſcipulis factam incepit:q2 ergo tempoꝛe il
lo dominus diſcipulos non ſalutauit:ſed eos ad oꝛā
dum pluries excitauit:ideo ſacerdos tunc populū
nō ſalutat ſꝫ ei oꝛare īſinuat. Sꝫ ꝛ q2 tp̄e illo xp̄s in
oꝛone genua flexit ideo mox ad genua flectēdum in
uitat:dicit aūt flectam⁹ genua in ꝑſona vniuerſita-
tis oīm fideliū quaſi oīm ſindic⁹ ſeip̄m includēs. ꝛ
ideo loq̄tur in pꝛima ꝑſona excitās ſe ꝛ omnes ad
oꝛandū humiliter ꝛ deuote.ſed mox ſubijcit.leuate
in ꝑſona alteri⁹.ſ.chꝛiſti cuius typum gerit in officio
miſſe ꝛ tūc loquiſ in ſecunda ꝑſona ꝛ in diſſimili can
tu quaſi ipſe xp̄s dicat ſurgite:q2 veſtrā humilita
tem ꝛ deuotionē video.ꝛ tunc vice omnium loquiſ ſi
ne oꝛat. Quid ſignificēt collecte que dicunſ poſt fle
ctamus ꝛ poſt humiliate.dicetur in ſexta parte ſub
q̄rta feria in capite ieiunioꝝ. ¶ Alijs ṽo diebus ec
cleſia tempus exultationis ꝛ plenitudinis quod p̄ci
pue fuit poſt xp̄i reſurrectionem rep̄ſentat.ꝛ tūc ſa-
cerdos populum ſalutat rep̄ſentans vt p̄miſſum eſt
ꝙ dominus poſt reſurrectionē diſcipulos ſalutauit
Sacerdos ergo oꝛationibus p̄mittit dominus vo-
biſcum:vt populum reddat attētum ꝙ mēs eius ad
deum dirigatur ꝛ ei per intentionem cedulā coniū
gaſ.ꝛ eſt ſenſus.dominus vobiſcum id eſt in vobis
maneat ꝛ vos p̄mio vite eterne remuneret:ꝛ petitio
nibus veſtris effectū tribuat ſeu gratiam dei īpetre
tis ꝑſeuerātes in illa. Choꝛus ṽo ꝛ populus reſpon-
dēt.ꝛ cum ſpiritu tuo.quod ſumptum ē ex epiſtola
ij.ad Tymoth.vlti.vbi diciſ.dominus ieſus xp̄s cū
ſpū tuo huiuſmodi etenim mutue ſalutationes no-
tant ꝙ ſacerdotis ꝛ ppli vnus dꝫ eē effectus.ꝛ ē ſen
ſus.tu pꝛo nobis facturus es p̄ces ad dn̄m.ꝛq2 dn̄s
deus p̄ces illas tn̄ appꝛobat ꝛ exaudit q̄ ex bono
coꝛde ꝓcedūt oꝛam⁹ ꝛ nos ſimiliter ꝓ te.vt ille ſine q̄
nullum eſt bonum ſit cum ſpū tuo.vt q̄ tecum eſt in
oꝛe.ſit ꝛ in coꝛde ꝛ in te maneat.ꝛ ſm̄ hoc ceſſat he
ſitatio querētium quare pplus rn̄det ꝛ cum ſpū tuo
cum ſacerdos dicendo dominus vobiſcum optaue-
rit dominum eē cum illis non ſolum in ſpiritu: verū
etiam in coꝛpoꝛe.nam ꝛ idip̄m pplus ꝑ hanc rn̄ſionē
optat vt p̄miſſum ē. Poteſt ēt dici ꝙ hac reſponſio
ne populus ſe refert ſolum ad actionē immolatiōis
ad quam ſacerdos pꝛocedit in qua ꝑ ſpiritum tota-
liter eleuatus ꝛ ab omni terenitate pꝛoꝛſus abſtra-
ctus eē dꝫ.poſt ꝙ vero choꝛus reſpondit ipſe ſe ad
altare reuoluit ſcilꝫ ad oꝛiētē vt dicetur in ꝓhemio
quinte partis.ꝛ quaſi parum de ſua bonitate confi
dens vniuerſalem ad ſe colligit eccleſiam dicens q̄ſi
omnium ſindicus oꝛemus.quaſi dicat oꝛate omnes
ſimul mecum:vt quod poſtulamus citius impetre-
mus.quoniam impoſſibile eſt multitudinē nō exau
diri:ꝛ ſic oꝛationē dicit dicēdo ergo oꝛemus hoꝛtaſ
alios ad oꝛandum: q2 ꝛ ip̄e xp̄s monuit diſcipulos
oꝛare dicēs:oꝛate ne intret̄ in tētationē:ꝛ poſtea oꝛat
q2 poſtea xp̄s oꝛauit.ip̄e ei fecit ꝛ docuit.qḋ āt dicit
oꝛemus ab antiq̄s habem⁹ q̄ p̄miſſo oꝛem⁹ ſubiūge
bant cōmuniter oꝛationē.dicit āt oꝛemus ſtans an̄
mediū altaris pꝛopter rationes poſitas in p̄ncipio
p̄cedētis tituli.oꝛatio āt quā dicit ſignificat indul-
gētiam quam dominus repꝛomiſit.ꝛ deinde tranſit
ad dexteram partem altaris vt dicetur ſub titu. ſe.
Oꝛatione finita choꝛus reſpondet amē.qḋ ē hebꝛaſ
cū ṽbuꝫ.q.d.fiat nobis ſicut oꝛaſti ſeu feliciter acta
ſit oꝛo tua.ꝛ eſt ſumptum amē ex Apo.x. Ambꝛoſi⁹
exponit amē.i.veꝝ ē.qḋ ſermo ſonat affectus ſētiat
de cōſe.di.ij.reuera.in fi.xxxviij.de ſedulo.iij.q.v.ꝛ
h̄ amē q̄n̄q2 poniſ ꝓ vere.vt ibi.amē amē dico vobis
eē de iurciu.ꝛ ſi tp̄s.pꝛout ſub ti.de oratione diceſ.
Et nota ꝙ p̄miſſa ſalutatio.ſ.dn̄s vobiſcū ad mino
res ꝛ īꝑfectioꝛes ꝛ ſimplices ꝑtinet ſacerdotes ep̄s
vel ei⁹ ſupioꝛ q̄ ꝑfectus eē dꝫ ꝛ exp̄ſſam xp̄i ſimilitu
dinem gerit vt ſe vicariū xp̄i oſtēdat:oꝛaturus p̄ma

vice vtitur verbo dñi dicētis Joh.xx. Pax vobis q̄
fuit p̄ma vox domini ad diſcipulos quando eis poſt
reſurrectionē apparuit.q.d.i p̄ſenti detur vobis pax
pectoris:⁊ i futuro pax eternitatis. De vtraq̃ Joh.
xiiij. Pacē relinquo vobis.pacē meā do vobis. Hoc
etiam verbo vſus eſt diſpēſator Joſeph ad fratres
eius. Poſtea vero ad inſtar ceterorum ſacerdotum
dicit dominus vobiſcum:vt ſe eſſe vnum ex ipſis oñ
dat.xcv.diſtin.olim.⁊.c.ſeq.in fine. Et eſt aduertē
dum q̄ tunc demum pax vobis dicitur quando glo-
ria in excelſis cantat̄:⁊ hoc ideo vt correſpondeat ei
quod ibi dicitur:⁊ in terra pax hominibus bone vo.
⁊c. Preterea hec ſalutatio a chriſto tempore gaudij
⁊ leticie.ſ.reſurrectionis ad diſcipulos facta illi cāti
co leticie correſpondere d3. Sunt etiā qui dicunt q̄
pontifex ſolēniter celebrās in diebus quibus glīa
in excelſis dicit̄ rep̄ſentat chriſtum poſt reſurrectio
nem ſeu reſurrectionis gaudiū.quo tēpore ſepe xp̄s
dicta ſalutatione ad diſcipulos vſus ē.ideoq̃ xp̄m
imitando p̄miſſis diebus.h.d. In miſſis vero quas
alijs diebus vel tēporibus dicit vel etiam que ab in
ferioribus dicunt̄ xp̄i paſſio figuratur:⁊ planctus at
q̃ afflictio cōformatur. Et ideo in illis pax vobis nō
dr̄ ne gaudiū cū dolore miſceat̄. Poteſt etiam dici
q̄ p̱ xp̄m facta eſt pax inter deum ⁊ hominē.⁊ inter
angelos ⁊ homines. quod manifeſtauit angelus
quādo in xp̄i natiuitate cantauit. Gloria in excelſis
deo ⁊ in terra pax hominibus. Pacē vero inter de
um ⁊ homines manifeſtauit ep̄s qñ poſt reſurrectio
nem dixit apoſtolis pax vobis.hec rep̄ntat̄ in miſſa
Primū p̱ quēlib3 ſacerdotē qui poteſt cātare. Glo
ria in excelſis.angelum rep̄ntans. Secūdū p̱ ep̄m q̇
ſolus dicit pax vobis rep̄ntans xp̄m q̇ in p̱ſona ec-
cleſie dicit apoſtolis pax vobis.vtrūq̃ aūt dixit ep̄s
ſolēniter celebrans.q:vtrunq̃.ſ.xp̄m ⁊ angelum rep̄
ſentat. Ipſe enim ſpeculator ē xp̄i vicarius q̄ ſim-
plex ſacerdos.ideoq̃ cum omittit officium angeli.ſ.
temporibus quibus cantica leticie ſubticētur.ſ. Te
deum laudamus.⁊ Gloria in excelſis.omittit ſimili
ter ad hoc officiu3 chriſti non dicens pax vobis:ſed
dominus vobiſcum ſicut ſimplex ſacerdos. Non eñi
p̱ ep̄m qui rep̄ſentat chriſtū ⁊ angelū vna pax ſine al
tera nunciatur. Idē ēt eſt in Ite miſſa eſt.quod nō
dicit niſi Gloria in excelſis dicatur. Sane diacon⁹
non dicit dominus vobiſcum per horas eo q̄ non ita
gerit typum chriſti q̇ p̱ Booz hac ſalutatione vſus
eſt ſicut ſacerdos qui ea i p̱ſona chriſti vtitur.legēs
tamē euāgeliu3 h̄ dicit:q: hūc vtitur officio p̄dicato
ris:⁊ pronunciat doctrinā ab ipſo chriſto immedia-
te prolatam:⁊ etiam cereum paſchale bñdicens:q̇a
tunc chriſti reſurrectionē rep̄ſentat. Sunt tamē qui
dam qui dicunt q̄ in diuinis officijs que dicere te-
nētur licite poſſint hoc dicere cum prohibitum non
legatur quibus generalis vſus eccleſie contradicit
vt ſe inferiores ſacerdotibus cognoſcant. Notādu3
autem eſt q̄ ſeptē vicibus pp̄ls ſalutat̄ in miſſa. qua
tenus excluſis ſeptē vitijs capitalib⁹ ſuſcipiat gra-
tiā ſeptiformē. Myſterium enim miſſe ad ſepte3 do
na ſpiritusſancti refertur. Primo in ipſo miſſe exor-
dio ante collectam. Secundo ante euangeliu3. Ter
tio poſt euangelium ſiue dicto ſymbolo.ſcilicet ante
offertorium. Quarto ante prefationem cum dicit ſa
cerdos. Per omnia ſecula ſeculorum:conſequenter
dominus vobiſcum. Quinto ante pacis oſculum cū
dicit. Pax domini ſit ſemper vobiſcum. Sexto ante
primam poſt communionem. Septimo finito finali
poſt communionem vel oratione. In prima ſaluta-
tione ſpiritus ſapientie intelligit̄:quia ſapientia in-
trauit in hunc mundum vt ſaluaret nos. In ſecūda
ſpiritus intellectus:ideo enim p̄dicauit vt doceret
nos. In tertia ſpiritus concilij:hoc enim ſecreto dei
concilio ſe paſſioni obtulit vt redimeret nos. In q̄r
ta ſpiritus fortitudinis:q: pendens in cruce diabo-
lum expugnauit vt redimeret nos. In quinta ſpirit⁹
ſcie:q: reſurgens diſcipulos ſalutauit:⁊ eis ſenſum
aperuit vt erudirent nos. In ſexta ſpiritus pieta-
tis:q: ſola pietate humanam naturam ſup̱ aſtra le-
uauit vt exaltaret nos. In ſeptima ſpiritus timoris
quia angeli tremebunt cum venerit ad iudicium
vt glorificet nos. Ceterum in qualibet ſalutatione
mutat̄ officium miſſe ⁊ de vno officio ad aliud tran
ſitur:quare merito ſalutatio premittitur.cum ei ad
operarios nouiter ingredimur eos ſalutare ſolemus
⁊ ſm̄ hoc octo officia ſunt in miſſa. Rurſus ſalutatur
ēt in octauo:vt quidam volunt.ſ3 poſt offertorium
ante ſecretellam.nam voluens ſe ad populum dictu
rus. Orate fratres ⁊c. d3 dicere ſub ſilentio. Domin⁹
vobiſcum. Uerum lic3 eis quoq̃ ſalutamus faciem
regulariter repreſentemus tamē in quinq̃ dūtaxat
ex p̄miſſis ſalutationibus ſacerdos ad populū ſe cō
uertit.nam in illa ſalutatione q̄ fit ante euangeliu3
ſe non conuertit:quia iam intentus eſt ad verba dei
annūcianda:nec etiā in illa que fit ante p̄factione3
quia iam intentus eſt ad ſacrificium altaris tractā-
dum:nec etiam in illa q̄ fit ante pacis oſculu3:quia
iam tenet corpus chriſti in manibus ⁊ habet curſum
ſum ad deum. Et omnino intentus eſt ad reuerēter
illud tractandum. Nemo enim mittens manum ad
aratrum ⁊ reſpiciens retro aptus eſt regno dei. ex-
tra de voto magne. ¶ Ceterum quina ad populum
cum dominus vobiſcū facta conuerſio ſignificat q̇n
q̃ apparitiones:quas xp̄s fecit diſcipulis ſuis i die
reſurrectionis. Prima fuit marie magdalene Joh.
xx.⁊ Matthei.vltimo. Scd̄a eidē ⁊ alijs mulierib⁹
redeuntibus de ſepulchro quando dixit eis. Auete
Matthei vltimo. Tertia petro. Quarta duob⁹ diſci
pulis euntibus in emaus. Quinta in domo decē di-
ſcipulis abſente Thoma. Johā.xx. S3 quia altera
illarū manifeſta nō fuit:quando videl3 primo appa-
ruit magdalene vel ſm̄ alios quādo apparuit petro
q: neſcit̄ qñ aut vbi:iō ſacerdos añ ſecretella3 dictu
rus. Orate fratres p̄dicit ſub ſilētio. Dominus vo-
biſcū:ſ3 paſtēter dicit orate ⁊c.q: paſtēter dicit apl̄s
Orate ne intretis in tētationem. Fuerunt ēt ⁊ alie
app̱itiones de quib⁹ nil ad p̄ſens. ¶ Nō ē ēt omittē
dum q̄ ſacerdos ſemper voluit ſe ad populum ad de
xtram ⁊ p̱ eandē ſe ad altare reuoluit.quaſi ipſo ſcō
dicēs. Dextra dñi fecit virtutē. dex. do. e. m. dex. do

ſe.vi̾. Scđo ad deſignādum ꝙ in ſepulchꝛo dñico
angelus a dextris ſedebat. Tertio vt per hoc ſacer
dos innuat ſe rectā ⁊ obrēctam habere intētionē pꝛo
ſe ⁊ ꝓ pplo ad celeſtē patriā q̃ ꝑ dextrā ſignifica-
tur. Juxta illud in cāti:is. Dextra eius amplexabi-
tur me. Quarto q: v̄ſus ſalutādo ppl̄m ⁊ ꝯuerſus di
cēdo Orem' hoꝛtat̃ tam ſe q̄ ppl̄m ad oꝛandū: ⁊ oīo
dꝫ fieri ꝓ eternis que ꝑ dextrā ſignificat̃. vñ xp̄us
ſedere dꝛ ad dextrā patris merito a patre dextra ſit
vtreꝗ: gerit q̇ppe ſacerdos typum xp̄i qui ꝑfect' eſt
in ſalutationib' ⁊ oꝛonib' que ad dextrā fiūt. Verū-
tamen poſtq̄ dixit. Orate pꝛo me fratres ⁊c̄. ſe reuo
luit ad ſiniſtrā. Juxta illđ pſal. Circuiui ⁊ imolaui
in tabernaculo eius. ho. vo. ⁊c̄. ꝑparās ſe ad imolā-
dū quēdaꝫ circuitū facit: ſe igit̃ cōuertit tunc ad ſi
niſtrā que impfectioꝛ ⁊ infirmioꝛ eſt ad notādū im-
perfectionē cuiuſlibꝫ ſacerdotis p̄ter xp̄m. Hinc eſt
ꝙ pꝛemiſſa verba dicēdo obſecrat tanq̄ impfectus
⁊ peccatoꝛ ⁊ indigens alioꝝ auxiliū impendi ſibi ab
alijs ſiue bn̄ficiū oꝛatiōis. Scđo quoꝗ reuoluitur:
t.ic a ſiniſtra ⁊ ꝑ hoc ſignificat triſtitiaꝫ de paſſione
xp̄i ad quā repn̄tandā ſtatim intēdit. triſtitia enim
recte per ſiniſtram ſignificat̃. Juxta illud apoſtoli
A dextris ⁊ a ſiniſtris ꝑ gl'iam ⁊ ignobilitatē: ꝑ in-
famiā ⁊ bonā famā. Debēt etiā fieri ille volutiones
⁊ reuolutiōes ante mediū altaris. Juxta illud. In
medio eccleſie aperuit os ſuū ⁊c̄. In quo ⁊ illud cō
memoꝛat̃ ꝙ redēptoꝛ noſter iuxta ſalomonē coꝛpus
ſuū media charitate ꝯſtrauit ꝓpter filias hieruſalē
⁊ attendite q: quidam dicto Dñs vobiſcū ad altare
reuoluti dicūt. Oꝛemus ſtantes ante medium alta-
ris per hoc inſinuantes ſe in loco manifeſto ⁊ popu
lo conuenienti oꝛare. ſ. ante mediū altaris: q̇ꝗ po-
pulus debꝫ de medio coꝛdis oꝛatiōes ad deū effun
dere. ¶ Alij vero ad dextrum coꝛnu altaris vbi oꝛa-
tionem ꝓferre debent dicūt oꝛemus vt ſic inter inſi
nuationem ⁊ oꝛationem nullū actum alium interpo
nant: ⁊ vt ibi p̄cedat oꝛandi inſinuatio vbi mox ſub
ſequi ipſa oꝛatio ⁊ oꝛantis ppl'i eſſe debet intentio.

¶ De oratione ſeu collecta. Rubꝛica.

SAlutatione pꝛemiſſa ſubijciuntur oꝛa-
tiones: q: enim omnis noſtra oꝛatio a
deo inchoata circulariter in ipſum ter-
minari dꝫ: ideo miſſe officiuꝫ incipit ab
oꝛatione ⁊ terminatur in gratiaꝝ actio
ne. Unde videndū eſt quis dꝫ oꝛatiōes dicere. Qua
liter ⁊ ꝓ quibus ſit oꝛandū. Quid ſit oꝛatio: ⁊ qñ et
vbi: ⁊ v̄ſus quā partē oꝛationes dicēde ſunt. De mu
tatione ſacerdotis ab vna p̄te altaris ad alterā. Vñ
oꝛationes dicant̃ ⁊ vñ originē habuerunt. Qualiter
v̄ba coꝝ intelligant̃. Qualiter oꝛationes terminen
tur. Quare vocent̃ collecte. Que ⁊ quot oꝛationes
dicēde ſunt: ⁊ de muētoꝛibus eaꝝ. Quomodo ponti
fex vel ſacerdos illas dicēs ſtare dꝫ. ¶ Circa pꝛimū
notādū eſt ꝙ ea quibus populus imediate oꝛdinat̃
ad deum ſacerdotes tantū dicunt qui ſunt mediato
res inter deū ⁊ populum: quoꝛum quedam dicuntur
publice ſpectātia ad totum populum in cuius perſo
na ipſe ſolus ea deo ꝓpoſuit ſicut ſunt oꝛationes et
gratiarū actiones: quedā priuatim que ad officium
eius tñ ſpectāt vt cōſecrationes ⁊ hmōi oꝛationes
quas ipſe pꝛo populo facit: nō tamē in ꝑſona popu-
li oꝛans ⁊ in oībus pꝛemittit dñs vobiſcum vt mēs
populi deo coniungat̃: ⁊ q: populus in his que ad
deū ꝑtinent ſacerdotē ducem habet: ideo in fine cu
iuſlibet ſue oꝛationis populus conſentit reſpōdens
amen. vt iam dicetur. ꝓpter qđ ⁊ oīs oꝛatio alte ter-
minatur etiā ſi priuati fiat. ¶ Sane oꝛandū eſt bꝛe
uibus verbis non in multoloquio vt iam dicet̃. iij.
diſt. oīa. xliij. diſt. ſi rectoꝛ. ꝓpe fi. vnde greci parum
⁊ frequenter oꝛāt: ſed in lachꝛymis ⁊ in puritate coꝛ
dis nō in voce clamoſa: ſed in mētis intētione ⁊ la-
chꝛymaꝝ cōpunctione: ſic in cōſpectu diuine maie-
ſtatis ⁊ angeloꝝ opoꝛtet nos eē: vt mēs nr̄a voci cō
coꝛdet. iuxta pſal. Exaudiuit dñs vocē fletus mei.
Et iterum. Sacrificiū deo ſpūs cōtribulat' ⁊c̄. De-
bet etiam oꝛatio eſſe deuota. nam omnium creatoꝛi
cum deuotione eſt ſupplicandū. Duꝫ autē ſacerdos
alte dicit oꝛationē: alij nō debent verbis oꝛare: ſꝫ il-
lam oꝛationē attendere ⁊ ad eaꝫ rn̄dere amen. Pꝛo
quibus ſit oꝛandū dicetur in. vj. parte ſub ti. de pa-
raſceue. Quid ſit oꝛatio ⁊ qua hoꝛa ⁊ vbi hoꝛe cano-
nice dicēde ſunt: ⁊ verſus quā partē oꝛanduꝫ eſt. di-
cetur in ꝓhemio quinte partis. quid ſignificet oꝛa-
tio que dicit̃ ante epiſtolā dicetur ſub titulo de ſeſ-
ſione epī. Sane ſacerdos dū oꝛat ad dextram cōſi-
ſtit altaris. iuxta illud. Exođ. xxx. Dep̄cabit̃ aaron
ſuꝑ coꝛnu altaris ⁊ placabit ſuꝑ eūꝫ in generationi-
bus ſuis: in hoc illud ſignans qđ fuerat ꝓphetatum
De' ab auſtro veniet: xp̄s eñi iudeos docuit ad q̄s
a patre miſſus fuit q: dextra iudeos gētiles ſiniſtra
figurat: ⁊ qm̄ leticia ꝑ dextrā: triſtitia v̄o ꝑ ſiniſtraꝫ
deſignatur: idcirco ad dextrā partē altaris pꝛimum
accedit vt gaudiū dñice natiuitatis oſtēdat. deīde
dicturus euangeliū ad ſiniſtrā cōuertit̃ vt triſtitiaꝫ
paſſiōis inſinuet: ſꝫ iterū redit ad dextrā vt gaudiū
reſurrectiōis annūciet. de hoc aliter dicet̃ ſub titu.
de mutatione ſacerdotis. Romanus v̄o pōtifex oꝛa
turus ad ſedē poſt altare vl' alius epūs ad latus alta
ris aſcēdit. ⁊ ſtans collectā ꝓnūciat quaꝫ in libꝛo le
git aperto. ⁊ deinde ſedet: q: ſicut euāgeliſta teſtat̃
venit ieſus in nazareth vbi nutrit' fuerat ⁊ intrauit
ſm̄ cōſuetudinē die ſabbati in ſynagogā ⁊ ſurrexit
legere ⁊ tradit' eſt ei liber Eſaie ꝓphete quē vt ape
ruit inuenit locū vbi ſcriptū erat. Spūs dñi ſuꝑ me. ꝓ
pter qđ vnxit me: ⁊ cū plicuiſſet libꝛū reddidit mini-
ſtro ⁊ ſedit. Rurſus pōtifex ad latus altaris vſꝗ ad
dictū offertoꝛiū moꝛat̃ vt dictū eſt ſub tit. q̄liter epūs
vel ſacerdos. Sequit̃ videre vñ oꝛatio dicatur: ⁊ vñ
oꝛationes originē habuerunt. Et quidē dicitur oꝛa
tio ab oꝛando eo ꝙ per eaꝫ a populo bona coꝛpoꝛis
⁊ anime oꝛando petuntur licet eñi dñs ſciat quibus
egemus: oꝛare tñ debemus: ꝓut dicet̃ ſub oꝛatione
dñica. oꝛat eñi ſacerdos pꝛo bonis vt aſſint: ⁊ ꝓ ma-
lis vt abſint. Deſignant̃ aūt oꝛatiōes in apoca. ꝑ fu
mū aromatū qui aſcendit in conſpectu dñi de manu
angeli. Xp̄s enim verus homo pꝛopter nos paſſioni

deditus: cuius illa vox eſt holocauſta etiam pro delicto non poſtulaſti: tunc dixi ecce venio ſemper p̄ nobis orabat: q2 ſm̄ apoſtolū. Exauditus eſt in oībus pro ſua reuerentia. ¶ Qualiter verba orationum intelligēda ſint videamus. Et quidē q̄ in quibuſdā codicibus ↄtinet᷑ p̄ſit huic vel illi ſancto talis oblatio ad gl'iam ⁊ honorē: ſic intelligi dꝫ q̄ ad hoc p̄ſit: vt ille magis ac magis ī fidelibus gl'ificet᷑ aut etiā honoret᷑ ī terris. extra de cele. miſ. cū marthe. p̄pe fi. Cū eñ ipſi ſint pfecte beati. oīa eis in celis ad votū ſuccedūt. vñ non egent nr̄is orōnibꝰ. Imo iniuriam facit martyri qui orat pro martyre: lꝫ plerīq3 reputet non indignum ſanctoꝝ gl'iam poſſe vſq3 in diem iudicij augmentari. ⁊ ideo eccl'iam interim rite pro poſſe augmentationē3 gl'ificationis eoꝝ optare. Qḋ aūt poſt finē orōnis ſubiungit᷑ per dn̄m nr̄m ieſum chriſtum: illud ſignificat qḋ ipſe in euangelio dicit. Quicq̇d petieritis patrē meum in noīe meo fiet vobis. Orat eñ ſacerdos ad deū patrem vt p filiū ſuū qui dn̄s noſter eſt equaliter ſicut pater orō pficiat᷑. Hinc eñ eſt q̄ oīs orō gn̄aliter ad patrem dirigit᷑ ⁊ terminat᷑ in noīe filij. Non eñ per aliam viam ad eterna dei beneficia p̄ſit decurrere q̄ per eum qui eſt mediator dei ⁊ hominū homo chriſtus ieſus. x. diſt. qm̄ ſicut p mediantē criſtallū mittit᷑ ignis in eſcam ſup poſitam ſole longinquo. Et ſumptū eſt hoc de epl'a ad romanos vbi dicitur Glorientur in deo p dn̄m nr̄m ieſum. nemo eñ vadit ad patrē niſi per me. Et ipſe alibi dicit. Si q̇d petieritis patrē in noīe meo dabit᷑ vobis. ¶ Et nota q̄ ieſus eſt p̄prium nomē: put dictū eſt in p̄emio ſcd'e partis. Qḋ v̄o ſequit᷑. Qui tecū viuit ⁊ regnat in vnitate ſpiritusſancti ⁊c̄. ita pōt intelligi in vnitate ſpiritusſancti: hoc eſt vna cū ſpūſancto. nā pat᷑ ⁊ filius ⁊ ſpūſſanctus ſunt vnus. Uel in vnitate ſpiritusſancti: hoc eſt in ſpūſancto: qui eſt vnitas pr̄is ⁊ filij: ⁊ amor ⁊ cōnexio vtriuſq3. Poſſunt etiam ſic exponi premiſſa verba p dn̄m nr̄m ⁊c̄. vt ſit ſenſus. O pater exaudi per filiū tuū qui hoc vult ⁊ poteſt. vult q2 viuit. pōt q2 regnat. viuit inquā ⁊ regnat tecum in vnitate ſpūſſancti. non quidē viuit ⁊ regnat vt tyrannus ſpiritu iniquitatis: ſed viuit ⁊ regnat deus ſpiritu benignitatis. Qḋ v̄o ſequit᷑. Per oīa ſecula ſeculoꝝ. vel ↄſecutiue vel anthonomaſice intelligi pōt. Conſecutiue ſicut gn̄ationes generationum: quaſi dicat. per oīa ſecula ſeculoꝝ ſibinuicē3 ſuccedētia. dicunt᷑ eñ ſecula: q2 ſequunt᷑. nam alijs deſcendētibus alia ſequunt᷑. Anthonomaſice ſicut cantica canticoꝝ. ⁊ eſt ſenſus: ſicut ante oīa ſecula filius cū patre ī vnitate ſpiritusſancti in deitate vixit ⁊ fuit. ita ⁊ in p̄ſiti ſeculo ⁊ in futuro. vbi iuſti cum ſanctis angelis pmanebūt. ⁊ iniuſti cum diabolis cruciabunt᷑. credat᷑ equaliter viuere cum patre et ſpirituſancto ⁊ nullo fine concludi. Sequit᷑ Amen. qḋ verbum optantis vel affirmantis: oſtendit affectum vel ↄſenſum. vt p̄miſſum eſt. ppl's eñ aſſentiens voci ſacerdotis qui dixit. per oīa ſecula ſeculorum. aſſentit q̄ ſeculū per eum creatum eſt. Unde in fine pſalmoꝝ vbi nos dicimus fiat fiat. hebreus dicit amen amen. Et chriſtus in euāgelio ſepe dicit amen amen. i. verum dico vobis. Reſpicit ergo ad formā orōnis vt qḋ orat᷑ optet᷑: vel ad modum ↄcluſionis: vt qḋ ↄcludit᷑ affirmet᷑. verbi gr̄a. cum ſacerdos orans dicit. Da queſumus dn̄e ſalutē mentis ⁊ corporis. ppl's rn̄det amen. i. fiat. ⁊ cū ſacerdos ↄcludit: qui tecū viuit ⁊ regnat in vnitate ſpūſſancti deus p oīa ſecula ſeculoꝝ: ppl's affirmando reſpondet amen. i. verū eſt. vel amen interpretat᷑ veritas: vt in Apoc. hoc dicit amen teſtis fidelis: de h' dictū eſt in precedenti tractatu. ¶ Circa terminationem collectaꝝ notādū eſt q̄ in eis qn̄q3 dirigit᷑ ſermo ad patrē: qn̄q3 ad filium: qn̄q3 ad ſpm̄ſanctū: ⁊ qn̄q3 ad totam trinitatē. Si ſermo ad ſolū patrē dirigit᷑ nō habita mentione de filio neq3 de ſpūſancto: tūc dicitur in fine. Per dn̄m nr̄m ieſum chriſtū filiū tuum qui tecū viuit ⁊ regnat in vnitate ſpūſſancti deus p oīa ſecula ſeculoꝝ: ſiue p eundē ⁊ eiuſdem vt in illa orōne. Protector in te ſperantiū ⁊c̄. Si v̄o fiat mētio de filio vel de ſpūſancto refert an ante finalem partem orōnis an in fine ipſius fiat mentio de filio Si v̄o dirigat᷑ ad patrem habita mentione de filio ante finē. tunc dicit᷑ in fine per eundē dn̄m nr̄m ⁊c̄. vt in illa orōne. Deus qui de btē Marie v̄ginis ⁊c̄. Si in fine tunc ſubijcit᷑ imediate qui tecū: ſiue per eundem: ⁊ eiuſdē: vt ī illa collecta ſancti Stephani Omnipotens ſempiterne deus qui p̄mitias martyrum. Et in illa. Deus qui ſalutis eterne: vel dn̄m noſtrū ieſum chriſtum: ſiue per. vt in illa collecta. Deus qui nos redemptiōis: que dicit᷑ in vigilia natalis. ⁊ in illa. Illumina queſumus que dicitur in epiphania. vel ieſus chriſtus dn̄s noſter. vt in illa. Deus qui ad eternā. que dicit᷑ feria tertia poſt paſcha. ⁊ ī ſecreta illa. Ipſi tibi. que dicit᷑ in cena dn̄i Si v̄o in orōne que ad patrē dirigit᷑ fit mentio de ſpirituſancto: dicitur in fine. Per dn̄m nr̄m. ſ3 tunc dicit᷑ ibi in vnitate ſpūſſancti deus. vt in illa. Deus qui corda fidelium. ⁊ in illa. Aſſit nobis queſumus virtus ſpūſſancti ⁊c̄. Qḋ ſi fiat ibi mentio primo de ſpirituſancto et poſtea de filio: tunc ſubijcit᷑ in fine immediate qui tecū. vt in illa orōne. Mentes nr̄as queſumus dn̄e paraclytus. ⁊ in illa Ure igne ⁊c̄.

¶ Rurſus qn̄ ad patrem dirigimus ſermonē orando vt ipſe det nobis ſpm̄ viuificandi vel hmōi tunc dicitur. per dominum. ſiue per eundem vel eiuſdem vt in illa oratione que dicitur in bn̄dictione cineꝝ. Deus qui humiliatione ⁊c̄. ⁊ in illa que dicit᷑ in benedictione fontis. Omnipotens ſempiterne deus reſpice ⁊c̄. ſi aūt ſermo ad filium dirigatur: vt ī illa oratione. Excita dn̄e potentiam tuam ⁊ veni. ⁊ ſic in alijs collectis de aduentu domini: ⁊ in illa. Deus qui virginalem aulam. tūc dicitur in fine qui viuis ⁊ regnas cum deo patre in vnitate ſpirituſſancti deus ⁊c̄. Et ſi fiat ibi mentio de patre. tunc dicitur qui cum deo patre ⁊c̄. vt in illa oratione canonis. Dn̄e ieſu chriſte fili dei ⁊c̄. Si v̄o ſermo dirigit᷑ ad ſpiritumſctm̄ dicunt quidam q̄ tunc dicit᷑ in fine. qui cum patre ⁊ filio viuit ⁊ regnat deus ⁊c̄. Uerūtamen oīs oratio dirigit᷑ ad patrē vel ad filium: et

nulla ad ſpiritūſanctū:q: ſpūſſctūs eſt donū ⁊ a do-
no nō petitur donū:ſed potius a largitore doni. Pe
titur ergo a patre ⁊ filio ⁊ ad eos ſermo dirigit̄ tāq̄
ad donatorē:⁊ nō a ſpirituſſancto qui eſt donū ꝑpa
riter ab vtroq̄ȝ procedit. Si autē ad totā trinitatē
ſermo dirigitur:tunc dicitur in fine per dn̄m. ſine ꝑ
eundem ⁊ eiuſdem vt in illa oratione canonis. Su-
ſcipe ſancta trinitas. ⁊ in illa que dicitur in fine miſ-
ſe. Placeat tibi ſancta trinitas. in quibus dicit̄ per
xp̄m dn̄m:quod ſuccedat in orationibus in locū ꝑ
dn̄ȝ noſtrū:cā breuitatis. Idē q̄ȝ eſt in oratione que
ad deum p̄rem dirigitur ⁊ eo mentio fiat. vt in il-
la. Omnipotens ſempiterne deus qui dediſti famu-
lis tuis. tunc dicunt quidā. qui viuis ⁊ regnas de⁹
ꝑ omnia ſecula ſeculoꝝ. Alij vero intelligētes q̄ ora
tio ipa ad deum filium dirigat̄:dicunt tunc:qui vi-
uis ⁊ regnas in vnitate ſpirituſſancti deus ꝑ om̄ia
ſeculorum. ⁊ in illa oratione. Fidelium deus oīm cō
ditor: tota nāq̄ȝ trinitas conditor ⁊ redemptor ē. licȝ
xp̄s ꝓprie ſit redēptor. Poteſt ēt dici q̄ oratio q̄ ad
trinitatem dirigitur concluditur ſine aliqua perſo-
narum diſtinctione. ſic q̄ vi. ⁊ reg. deus ꝑ omnia ſe-
cula ſeculorum. Uel conuertat orans ſermonem ad
ſe vel ad ppl'm dicens q̄ ipa p̄ſtare dignet̄. ⁊ ſic etiā
concludit̄ in orationibus benedictionalibus. Sa-
ne in oratione in qua ſermo dirigit̄ ad caput eccle-
ſie videtur debere dici:qui viuis ⁊ regnas. cum xp̄s
ſit caput eccleſie. extra de ſac. vnc. c. j. ſed nō eſt ita
Tota nāq̄ȝ trinitas eſt caput eccl'ie. ideoq̄ȝ dici debȝ
ꝑ dn̄m noſtrum. In exorciſmis vō ad expellendum
demonē alr̄ dicit̄ q̄m in aque benedictione dr̄ ꝑ eū
q̄ venturus eſt iudicare viuos ⁊ mortuos ⁊ ſeculum
ꝑ ignē. Silr̄ ⁊ in cathecíſmis dr̄:qui venturus ē ⁊c.
q̄ȝ cito enī diabolus audit xp̄m eſſe venturum iudica
re ſeculū ꝑ ignē:fugit timēs iudiciū ignis:q: ſcit ſe
poſt diē iudicij eterno igne p̄mendum. Eadē q̄ȝ ra-
tione dicit magiſter Gilbertus q̄ orationes in exe-
quijs mortuoꝝ debent ſimili modo finiri:cōis tamē
vſus eccleſie tenet vt dicatur. Per dominum noſtrū
⁊c. in illa tamē oratione. Fidelium deus oīm condi
tor:debet dici qui viuis ⁊ regnas ⁊c. vt p̄miſſuȝ eſt.
Et aduerte q̄ orationes in laudibus. in miſſa: ⁊ in
veſpis:ſub eodē ⁊ ſolēniori tono dicunt̄ ꝓ eo q̄ ille
hore ſolēnius ⁊ feſtiu⁹ in eccl'ia dicunt̄. in alijs ho-
ris ⁊ officijs alius tonus minus ſolēnis ſeruatur
tū q: min⁹ ſolēniter dicunt̄. tū q: ille ad aliū referri
ꝑſit ſignatū. Oīb⁹ aūt orationibus preterq̄ȝ exorciſ-
mis premittitur oremus. nō tū ſemꝑ dn̄s vobiſcum:
vt dictum ē in p̄cedēti ti. ¶ Sequit̄ videre q̄re ora
tiones que circa principiū miſſe dicunt̄ collecte vo-
cant̄. Et quidem ideo:q: ſacerdos qui fungit̄ lega-
tione ad deū pro populo in eis petitiones oīȝ inuniū
colligit ⁊ concludit vt eas ad dn̄m ferat: ꝓpe tū
dicunt̄ collecte que ſup collectū ppl'm dicunt̄. puta
in ꝓceſſionibus. vel dū colligit̄ ppl's ad ſtationē fa-
ciēdā:vt de vna eccl'ia procedāt ad alterā. lir. di. q̄m
de conſe. di. v. ꝯuenit. In vrbe nanq̄ȝ quelibet eccle
ſia ſtationalis hȝ aliquā eccleſiam ſibi vicinā in qua
colligitur populus die ſtatōis. ⁊ ibi dicitur collecta

ſuper populum collectum ⁊ inde omnes ſimul ad ec
cleſiam in qua ſit ſtatio accedunt. Unde in concilio
agatheñ. de conſe. di. v. cōuenit in fi. dicit̄. q̄ plebs
collecta oratione ad veſperam dimittat̄ ab ep̄o cuȝ
bn̄dictione ⁊ ē ſumptuȝ hoc nomē de leuitico vbi ce
nophegia que eſt vltimū feſtoꝝ legaliū collecta vo-
cat̄:pro eo quia in fructuum collectione fiebat ⁊ fi-
gurabat futuram opeꝝ noſtrorum collectionē cum
dicet̄. Ecce hōr ⁊ oīa opera eius cū eo. ¶ Orationū
varij fuerunt doctores. quaruȝ numerus ⁊ varietas
in tātū excreſcebat:q̄ octauum affricanum ꝯcilium
ꝯſtituit vt nulle p̄ces vel orōnes vel miſſe vel p̄fatio
nes vel cōmēdatōes vel manuū impoſitōes dicant̄
niſi in concilio fuerint approbate. Et Gelaſius pa-
pa tā a ſe q̄ȝ alijs cōpoſitas preces ꝑdicit̄ ordinaſſe.
Beatus Greg. ſecluſis his que nimia vel incōgrua
videbant̄. rationabilia coadunauit. congrua multa
nihilominus per ſe neceſſaria ſuperaddēs. Ceteruȝ
quidam modum ordinē excedētes intantum oratio
nes multiplicāt vt auditoribus enī tedium generēt
⁊ faſtidiū quaſi deus ⁊ homo verboruȝ multitudine
flecti poſſit: vt premiſſum eſt de conſe. di. v. nō me-
diocriter. cū econtra eſayas dicat. Cū multiplicaue-
ritis orationes veſtras nō exaudiā. ⁊ dn̄s in euāge
lio dicat. Cum oratis nolite multū loqui ſicut ethni
ci faciunt. Putant enī in multiloquio exaudiri. Un
de cum ei dixiſſent apoſtoli. Dn̄e doce nos orare:cō
pendioſam eos orationem docuit. Pater noſter ⁊c.
Huiuſmodi ergo orationes formā ſeq̄ntes ſacerdo
tes in miſſa ſeptenarium orationis numerum nō ex
cedūt. Nā xp̄s ſeptē petitionibus omnia corpori et
anime neceſſaria comprehendit in illa ꝓut ſub eo di
cetur. quia vero numero deus gaudet impari:q̄dam
obſeruant vt impares dicant in miſſa orationes vic;
vel vnam tātum ſicut vna epiſtola: vel vnum euāge
lium dicuntur. ⁊ iſte numerus ē ordinarius vl' tres
vel quinq̄ȝ vel ſeptē. Unā ad deſignādum fidei vni
tatem vel vnitat' ſacramentum. Tres ad ſignifican
dum myſterium trinitatis. ⁊ q: xp̄us ter in paſſione
orauit dicēs. Pater ſi fieri poteſt tranſeat a me ca-
lix iſte. Quinq̄ȝ ad deſignāduȝ q̄nq̄ȝ plagas xp̄i ſeu
in quinq̄ȝ partitam xp̄i paſſionē. Septē ad deſignā
dum ſpm̄ gr̄e ſeptiformis ſeu ſeptē dona ſpirituſſcti
deus enī diuiſionem ⁊ diſcordiā deteſtatur. Unde
cum ceterorum dierum operibus bn̄diceret : operi-
bus tū ſecunde diei bn̄dixiſſe non legitur:eo q̄ bina
rius numerus primo ab vnitate recedebat ⁊ ab eo
ceteri diuiſibiles numeri originem ſortiuntur. ⁊ im
par numerus mundus ē. xxxij. q. j. nuptie. ¶ Et no
ta q̄ in ſummis feſtis tantummodo dicitur vna col-
lecta:niſi forte eadē die aliō feſtū occurrat. ¶ Sciē
dū q̄ȝ eſt q̄ totidē collecte ⁊ eodē ordine dici debēt
in ſecreta poſt cōmunionē quot p̄ceſſerūt añ ep'lam
in exordio miſſe. nec plures nec pauciores. finis nā-
q̄ȝ dȝ ſuo principio ⁊ quelibet poſt cōionē collecte ⁊
ſecretelle p̄cedentibus cōuenire. Cauendum eſt ēt
q̄ ſi collecta ꝓ defunctis intermiſceat̄ in miſſa q̄ di
citur pro viuis nō finalis ſed penultima vel antepe-
nultima dicat̄:q: finis dȝ ad ſuū p̄ncipium retorq̄ri

de conſe.diſt.j.nullus epo. Semper em̄ facienda eſt
memoria pro defunctis,put dicet ſub.x.particula ſe
crete ſuper verbo. Memēto ēt dn̄e ⁊c:q: etiam illi vi
uorum ⁊ ēt ſctōꝝum in quorum honore celebrant̄ q̄ vi
ta glorie viuunt auxilio egent. Sed in miſſa pro de
functis intermiſceri non dꝫ collecta pro viuis etiaꝫ
vt quidam dicunt illa communis. Deus qui viuoꝝuꝫ
dominaris ⁊c.ab Augu. compoſita.ad notandū ꝙ
defuncti iuuari nequeunt viuētes in hac vita nec ēt
implorare eternam vitam:licꝫ ipſi iuuari valeant ab
vtriſq;. In miſſa tn̄ pro defunctis poteſt vt quidam
dicunt eſſe penultima collecta de ſanctis ⁊ econuer
ſo Innocentius papa primus compoſuit quattuor
collectas pro menſe ſeptembri. Innocentius vo pa
pa tertius compoſuit illam. A cunctis nos queſum⁹
domine mentis ⁊ corporis defende ⁊c. In eccleſia
lateran̄.nunq̄ꝫ dicitur oratio:ſed in miſſa ⁊ in omni-
bus horis loco orationis alta voce pronunciatur ora
tio dominica,que in no.te.prima oratio fuit. Nam
⁊ in primitiua eccleſia ſic fiebat. ¶ Sane pontifex
ſeu ſacerdos dum orare ſeu orationeꝫ dicere incipit
manus eleuat ⁊ extendit. Iuxta illud. Manus di-
miſſas erigite ⁊ genua debilia roborate ⁊ romano
pontifici ⁊ etiam alijs epis in multis eccleſijs mini
ſtri aſtantes eleuatas manus ſuſtentāt que manuū
eleuatio a lege ſumpſit exordium. Legitur em̄ Exo.
xvj.c.⁊.xxxv;.di.ſi quis.ꝙ cū iſrl̄ pugnaret aduer-
ſus amalech.in deſerto moyſes aſcendit ſuper verti
cem.collis. Cūq; leuaret manus vincebat iſrael. ſi
vero paululum remiſiſſet:amalech populum ſupera
bat. Aaron autē ⁊ Hur ſuſtentabāt manus eius ex
vtraq; parte. Legitur ēt.iij. Reg.ca.viij. ꝙ ſalomō
ſtetit ante altare dn̄i in conſpectu eccl̄ie iſrael.⁊ ex-
pandit manus ſuas in celum orās pro pplo.⁊ Gen̄.
iiij. Leuo manū meā ad dominū meū excelſum. Ele
uatio aūt ipſa repſentat ꝙ xp̄s eleuatis manibus
ferebatur in celum:vel eleuat manus ad iſtar ſalua
toris in cruce pēdentis. Unde illud. Eleuatio ma-
nuum mearum ſacrificium veſpertinum. Extentio
vero manuum ideo fit. Nam xp̄s cum expādiſſet ma
nus in cruce pro perſecutoribus orauit dicens. Pa-
ter mi dimitte illis:q: neſciunt quid faciunt morali-
ter inſtruens.quia xp̄s ſemper paratus eſt recipere
penitentes. Iuxta illud quod ipſe promiſit. Omis
qui venit ad me non eijciam foras. Quidam tamen
pfidi heretici deridēt hmōi manuū extēſionē pp̄ter
illud Eſa. Cū extēderitis manus veſtras auertam
oculos meos a vobis.

¶ De epiſtola. Rubrica.

ORatione finita dicitur epiſtola que ſi-
gnificat doctrinā apoſtolorum elegan
ter autē illā precedit oratio quia legit̄
Lu.x.c. Rogate dn̄m meſſis vt mittat
operarios ſuos in meſſem ſuam. Sa-
ne ep̄la grece latine ſupmiſſio vl' ſuperogatio dr̄ ab
epi qđ ē ſupra ⁊ ſtolō miſſio.miſſa em̄ ē ab apl'is ſu-
pra legē moyſi ſuper pſalmos prophetas ⁊ ſupra euā
geliū:ſicut ⁊ pphetie ſupra legem.vnde ⁊ littere de
vna perſona ad aliam miſſe appellant̄ epiſtole, ſcꝫ
ſupra miſſe quaſi miſſe ſupra ſeu preter id quod re-
fert nuncius viua voce ſicut ⁊ apoſtolus ſupra id qđ
dixerat ephesijs:corinthijs ⁊ alijs epiſtolis mitte-
bat. Legi debꝫ epiſtola ſm̄ magiſtrum petrum anti
ſidoren̄.in dextra parte eccleſie:q: xp̄s primo venit
ad iudeos qui dicebant̄ in dextra eſſe. Melius tn̄
fit in medio eccleſie pro eo ꝙ Iohannes fuit medi
us inter apoſtolos ⁊ prophetas vt iam dicetur. Di-
citur quoq; epiſtola in loco inferiori: euangelium in
ſuperiori ⁊ ſuppoſito pāno:de quo ſub euangelio di
cetur. Pmittit̄ autē epiſtola euāgelio. Ep̄la nāq;
deſignat offm̄ quod Iohānes ante xp̄m exercuit q̄
preiuit ante faciem dn̄i parare vias eius ſicut ipſe te
ſtatur. Ego vox clamātis in deſerto parate viaꝫ dn̄i
Iohānes ḡ q̄ſi ſubdiacon⁹ ⁊ ſubmiſter illius qui de
ſe dicit. Nō veni miſtrari.ſed miniſtrare. vnde ſicut
p̄dicatio Iohānis p̄ceſſit predicatōem xp̄i:ita epi
ſtola euangeliū p̄cedit. Gerit quoq; epiſtola figurā
legis ⁊ pphetie q̄ xp̄i aduētum p̄ceſſerunt ſicut ipſa
euangeliū p̄cedit. Preceſſit q̄dē lex euangelium ſic
vmbra lucē ſicut timor charitatē ⁊ initium pfectio-
nem. Sane ſubdiaconū epiſtolam lecturum vn⁹ tm̄
comitatur accolitus:q: p̄dicationē Iohānis pauci
ſecuti ſunt:q̄m lex neminē ad pfectionē ducit:ſꝫ dia
conum euāgelium lecturꝫ:tā ſubdiaconi q̄ꝫ accoliti ⁊
ceteri comitātur q: p̄dicationem euāgelij q̄ pfectū
facit: plurimi ſuſceperunt. Dici ēt pōt ꝙ per ſubdia
coni ⁊ diaconi ad legēdum pceſſum duplex xp̄i ma-
nifeſtatio p duplicem eius aduētuꝫ ſignificat̄:quo
rum primus vnū tm̄ habuit p̄curſorē.ſ. Iohānē q̄ p
ſubdiaconū p̄cedētē ſignificat̄. Scđs duos habe
bit:videlꝫ enoch ⁊ helyam qui p duos vel per plēs p̄
cedētes diaconū figurātur. Facies aūt ep̄lam legē
tis reſpicere dꝫ altare:quod xp̄m ſignificat:q: Io-
hānis p̄dicatio ſe ⁊ alios dirigebat in chriſtum: de
cuius vultu iudiciū ⁊ equitas procedunt. extra de
eccle.bene.vt noſtrū. Is vo q̄ precedit ſubdiaconuꝫ
euntē legere nō vtit faciē ad legētē:q: Iohānes nō
ad ſe audiētes:ſed potius ad xp̄m dirigebat. ſed q̄
diaconum euntem legere p̄cedebāt nunc reſpiciūt
ad euangelium ⁊ ad faciē recitātis. Primo vt ex mu
tua vtriuſq; inſpectiōe amor ⁊ charitas xp̄i notetur
qui in euangelio predicatur. Secundo vt ſe eſſe con
teſtes euāgelice doctrīe oſtēdāt.ſicut legitur ī Iſa.
Uos eſtis teſtes mei dicit dominus. Q: vo Iohan
nes fuit limes precedētium ⁊ ſubſequētiū medi⁹ in
ter apoſtolos ⁊ prophetas. Nā lex ⁊ pphete vſq; ad
Iohānē.⁊ ex eo regnuꝫ dei euangelizatur:ideo epi
ſtola nec ſemp legitur de prophetis:nec ſemp d̄ apo
ſtolis:ſed interdum ſumitur de veteri teſtamento:in
terdum de nouo Iohānes enim cuius vocem repre
ſentat epiſtola cū antiqis xp̄m predixit futurꝫ dicēs
Qui poſt me venit ante me factus eſt: ⁊ cū moder-
nis xp̄m oſtēdit p̄ſentem dicēs. Ecce agn⁹ dei ecce
q̄ tollit peccata mundi. Interdum ergo ſumitur de
apoſtolis q: licet coꝝ doctrina nō preceſſerit euāge
lium tn̄ ad vitā eternam refertur ſicut lex ⁊ prophe-
tia. Et interdum de veteri teſtamēto:raro tamē .q̄a
velū tēpli ſciſſum ē:nec ponēdū ē ante oculos velū.

Epiſtola tamen non legitur de quinqȝ libris moyſi q: in illis temporalia promittebantur. In cuius ſignū lectiões de illis ſumpte terminant̄ in grauē accentum vt iam dicet̄. ℂ Conſiderandū autē eſt ꝙ quādo lectio vel epiſtola de libris moyſi vel ſalomonis ſumit̄ nomē eoꝝ recitatur: vt dicetur in ꝓhemio ſexte partis. Itē in epiſtolis que ſumunt̄ de ꝓphetis vel ď actibus apoſtoloꝝ ſiue de apocalypſi ponitur in ꝑncipio hec oratio. In dieb᷒ illis. ꝛ in fine dicitur ait dñs oīpotēs: eo ꝙ in libris illis ħ ſepe ſcriptū inuenitur. Eadē etiā ratione dicet̄ in eplīs Jacobi ꝛ petri. Chariſſimi: ꝛ i epiſtolis Pauli fratres: ꝛ in xp̄o ieſu dño noſtro. In epiſtola tñ ad hebreos dicunt quidā nō debere apponi. Fratres ꝙ eo apoſtolus ſuſpectus erat hebreis: ſȝ melius eſt vt apponatur. quoniā quidē boni erant inter eos vt ip̄e eos in quodam loco eiuſdē epiſtole vocat fratres. Propter premiſſam etiam cām dicitur in euangelio. In illo tempore. ꝓprie tamē loquēdo nulla epiſtola eſt de veteri teſtamēto: ſȝ ille lectiones vocant̄. Porro licet in epiſtolis que de apocalipſi legunt̄ dicat̄. Lectio libri apocalipſis beati Johānis apoſtoli. in quibuſdam tamē eccleſijs ꝛ epiſtolis tacetur illud verbū beati. Certuȝ eſt eñi ꝙ beatus Johānes ꝑcipue fuit iter oēs aplos a xp̄o dilect᷒. Dilectio tñ dei bonos efficit: q: beatus quē elegiſti, ꝛ aſſumpſiſti. Hac ergo ꝯſideratione cū ſicut ceteros ſanctos ſuperuacuū eſt beatitudinis titulo ſanctū oſtendere: ꝛ ſoleȝ quodāmodo facibus adiuuare. vj. q. c. oia. cū ip̄e velut titulus ꝑ ſe patens effectuȝ beatitudinis. ſ. dilectionē dei euidēter pre ceteris ſit ſortit᷒. ℂ Ceterū nullus debȝ epiſtolā ſolēniter in eccleſia legere niſi ſit ſubdiaconus qui ſi forte defuerit dicatur a diacono: de quo dictū eſt in ſecūda ꝑte ſub tit. de ſubdiacono vel etiā a ſacerdote. Melius enim eſt vt ſacerdos etiā miſſam cantans illā legat ꝙ ſi ab accolito vel alio iferioris ordinis legatur. ℂ Circa hoc autē notandum eſt ꝙ populi inſtructio fit per verbū qđ quidem a deo per eius miniſtros ad populuȝ peruenit: ꝛ ideo ea que ad plebis inſtructionem pertinēt non a ſacerdote: ſed miniſtris dicūtur. Miniſteriuȝ tamen verbi dei triplex eſt. Primum autoritatis qđ competit chriſto quia miniſter dicitur ad romanos xv. Erat enim ſub poteſtate docens. Secunduȝ manifeſte veritatis quod competit predicatoribus noui teſtamenti: de quo dicitur in ſecūda Corinth. iij. Qui ꝛ idoneos fecit miniſtros. Tertium figurationis quod competit predicatoribus veteris teſtamēti: ideoqȝ doctrinā chriſti ꝓponit diaconus. Doctrina vero predicatorum veteris teſtamenti ꝓponitur per ſubdiaconos: nec obſtat ꝙ aliquādo per eos legitur loco epiſtole aliquid de ipſo veteri teſtamēto: quia predicatores noui teſtamenti etiam vetus predicant. Ceterum doctrina predicatorū veteris teſtamenti non ſemper legitur ſed illis diebus quib᷒ precipue cōfiguratio noui ꝛ veteris teſtamēti deſignātur: vt in ieiunijs quattuor temporum: ꝛ quando aliqua celebrantur: que in veteri lege figurata ſunt: ſicut paſſio: natiuitas: baptiſmus: ꝛ aliqđ huiuſmodi ꝛ quoniam vtraqȝ doctrina ordinat ad chriſtum et eorum qui preibant: ꝛ eorum qui ſequebantur: ideo doctrina xp̄i poſtponitur quaſi finis. Cum autē dicitur epiſtola genua non flectimus: cum ad nouum ꝑtineat teſtamentū: imo ſedemus: quia doctrina in quiete ꝛ ſilentio audiēda eſt. Uſus etiam ſedendi a veteri teſtamento aſſumitur ſicut in Eſdra legitur. Milites tamen ſtare cōſueuerunt quando epiſtole pauli legunt̄ in honorē eius: quia miles fuit. Unde in ſignum militie ſue depingitur cum enſe in manu: vel ideo quia ipſe ſuam predicationem euangelium nominauit. ℂ Et eſt ſciendū ꝙ nunꝗ̄ in quadrageſima legitur epiſtola pauli: niſi tantū in cena domini: que ad nouum pertinet teſtamētum. ℂ Sane lectiones apoſtolicas ꝛ euangelicas quis primo ante ſacrificium dici debere ſtatuerit non omnino certū eſt. Creditur tamen ꝙ primi ſucceſſores apoſtoloꝝ eo ꝙ in illis eadem ſacrificia celebrari iubentur. ℂ Queritur autē quare prophetias voce inferi᷒ deflexa: euangeliū vero ac epiſtolam vocē exaltando finimus. Reſpondeo per ꝓphetiam que eſt de veteri teſtamēto ſynagoga que inclinata eſt ꝛ cecidit intelligitur: ideoqȝ inclinādo vocem ꝛ quaſi cadendo ꝓphetia finitur. Hinc etiam eſt ꝙ ſynagoga depingitur quaſi fracta haſta vexilli: per euangeliū vero ꝛ epiſtolā eccleſia militans repreſentatur que exaltata eſt: ꝛ ideo illa cum exaltatione vocis finiunt̄. Preterea in veteri teſtamēto tꝑalia ꝛ caduca ꝓmittebātur: in cuius figura lectiones in grauē accentuȝ terminant̄. In nouo vero teſtamento ſpūalia ꝛ eterna in cuius rei ſignū euāgeliū ꝛ epiſtola in accentū terminantur acutū. Quedam tamen lectiones de veteri teſtamēto ſumpte que in officio miſſe ꝓ epiſtolis ſepe leguntur in accentum terminantur acutū ꝛ ſub tono epiſtolari legūtur. cum enim tunc in locuȝ epiſtole ſuccedant. merito ꝛ quo ad hoc ꝛ quo ad nomē illarum debent imitari formam.

ℂ De reuerentia poſt lectam epiſtolam facienda.

Poſt lectam epiſtolam ſubdiaconus cū accolito ad ſacerdoteȝ accedit illud inſinuans ꝙ Johānes cū audiſſet in vinculis opera chriſti miſit duos ex diſcipulis ſuis nō credentes chriſtum eſſe meſſiam vt interrogarēt illum. Tu es qui venturus es an alium expectamus. Et reſpondens ieſus ait illis. Euntes annunciate iohanni que vidiſtis ꝛ audiſtis. Ceci vident ꝛc̄. vt dicetur in. vi. parte ſub. iij. dñica aduentus. Quia vero illi per viſa miracula cognouerunt hunc eſſe de quo eoruȝ magiſter predixerat. Qui poſt me venit ante me factus eſt. cuius nō ſum dignus ſoluere calciamēta ſua: ideo pronus ad pedes calciamentum romani pontificis ſubdiaconus oſculatur. Preterea q: dextera dñi fecit virtuteȝ: ideo ſubdiaconus in quibuſdā eccleſijs oſculat̄ dextraȝ ſacerdotis. Adhuc lecta epiſtola ſubdiaconus librū clauſuȝ ep̄o repreſentat. ipſe vero ſupra illum manū ponit quā ſubdiaconus oſculatur. Nempe epiſcopus chriſtū figurat: cui clauſus liber repre-

ſentat᷑ ad deſignandũ ꝙ ſolum chriſtus potuit aperire librũ ⁊ ſoluere ſignacula eius in quo ipſe xp̃s ⁊ eius myſteria clauſa erãt, donec cepit ab ipſo xp̃o ꝑ predicationẽ euãgelij aperiri. Chriſtus aũt legẽ in qua clauſus teneba᷑ ope impleuit qui non venit legem ſoluere ſ; adimplere: qđ ſignificat manus impoſitio ſuꝑ librũ. Manus enĩ opus ſignificat. Ipſa quoq; manus poſitio ſignificat deſideriũ ⁊ pmiſſionem credendi ⁊ ope cõplendi que lecta ſunt. Quia vero nemo accipit bñdictionẽ in lege pmiſſam: niſi ꝗ cũ amore: qui ꝑ oſculum deſigna᷑: ope pficit qđ ſermone alios facere docet: ideo ad h' deſignãdũ ſubdiacon' bñdictionẽ accepturus manũ ep̃i oſcula᷑. ¶ Rurſus q: pontifex vt p̃miſſũ eſt xp̃m repreſentat: ſubdiaconus ⁊ ceteri debent ei actus ſuos humiliter ſubdere: ⁊ ab ipſo benedictionis gr̃am poſtul: re: vñ in euangelio. Cũ oĩa bñfeceritis dicite Serui inutiles ſumus qđ debuimus facere fecim' ⁊ ſubſequenter ep̃s vel ſacerdos ſubdiacono benedicit: q: xp̃s cõmendauit iohannem dicens. Quid exiſtis videre in deſerto ꝓphetã: etiam dico vobis pluſq̃ ꝓphãm. Amen dico vobis. Inter natos mulierum ⁊c. Subdiaconus ĝ poſt finẽ. diaconus vero ante ꝑncipiũ lectionis ad ſacerdotẽ accedit ⁊ exhibet reuerentiam: q: lex finẽ accepit in xp̃o: ſed euãgelium originem ſumpſit ab ipſo. nam lex ⁊ ꝓphete vſq; ad iohãnem euangeliũ xp̃i ⁊ ep̃le poſt iohãnẽ; In miſſa vero pro defunctis ſubdiaconus lecta ep̃la non venit ad oſculum manus: tum q: ibi ceſſat rõ ſupradicta: tum q: in illa miſſa quelibet ſolẽnitates ſubtrahuntur.

¶ De ſeſſione ſacerdotũ vel ep̃i ⁊ miniſtroꝝ. Rub.

ORatiõe finita ſacerdos ſeu ep̃s ſedet Et eſt notandum ꝙ in miſſe officio tribus horis ſedet: videl; dũ ep̃la legi᷑. de quo in ti. de mutatione ſacerdotis dice᷑: ⁊ dũ reſponſoriũ ⁊ alleluya cantantur: ſignificans tres dies quib' dñs ſedit hieroſolymis in tẽplo in medio doctoꝝ audiens et interrogans illos. Sedens aũt ſtat ꝯuerſus ad pplm vt oſtendat poteſtatẽ ſibi a deo eſſe datã ꝙ poſſit ſpeculari ⁊ ſuꝑintendere qui ſtant in eccl'ia humiliter: qui ſuperbe: aĩe enĩ ei cõmiſſe ſunt ⁊ de illis eſt rationem redditurus deo. Sedet etiã in loco eminentiori vt quaſi vineator cuſtodiat vineam ſuã ⁊ pp'lo ſuꝑintendat. nã ⁊ dñs in alta poloꝝ ſedẽs cuſtodit ciuitatem ſuã. ¶ Porro oratio que dici᷑ ante ep̃laꝫ pauſq̃ ſacerdos ſedeat ſpãliter ſignificat tp̃s illud quo chriſtus in celum aſcenſurus ap'los benedixit. Seſſio vero que ſequi᷑ ſignificat chriſti ſeſſionẽ poſt aſcenſionem ad dexterã patris ſedes quippe victoris eſt. Unde ſeſſio ſacerdotis victoriam chriſti deſignat: vt dicetur ſub ti. de mutatione ſacerdotis. Seſſio miniſtroꝝ ſignificat ſeſſionẽ ipſoꝝ quibus dicitur. Sedebitis vos ſuꝑ ſedes iudicãtes duodecim tribus iſrael ſ; illos qui ĩ celeſtibus iam regnant. Qui vero in choro laborãt illos qui adhuc in mundo peregrinantur. Unde lectores et cantores ad officium ſurgẽtes negocium dei agunt: quibus dicitur negociamini dum venio. Quidam ergo miniſtroꝝ cum ep̃o ſedent per quos chriſti membra in pace iam quieſcentia ibi intelligun᷑. de quib' apoſtolus. Conſedere fecit nos in celeſtibus in chriſto: aut illi qui iudicabũt duodecim trib' iſrael. alij vero ſtant ꝑ quos chriſti mẽbra adhuc in certamine poſita intelligun᷑. Nempe pontifice ſedẽte in quibuſdam eccl'ijs candelabra mutan᷑ de locis ſuis ⁊ collocantur in ordinem vnius linee a primo vſq; ad altare: ad notandũ ꝙ de plenitudine chriſti oẽs accepimus in ſpiritus vnitate: ſed gr̃aꝝ varietate. diuiſiones enĩ ſunt gr̃aꝝ. idem aũt ſp̃us. de ꝯſe. diſ. iiij. cum omni. Sp̃us enĩ a primo cereo ſtato ſeu candelabro incẽt a chriſto procedẽs ⁊ vſq; ad altare. i. electorum corda perueniens alternatim in membris dona variat gr̃aꝝ. Et memẽto ꝙ accoliti deponũt candelabra in terram: qm̃ poſt peracta p̃dicatiõis officia per humilitatẽ agnoſcunt ꝙ ſunt puluis et cinis: ſicut dixit Abraam. Loquar dño cum ſim puluis ⁊ cinis. In romano ordinario legi᷑ vt pontifex non ſedeat donec poſt primam orationem dicatur Amen. Non ergo debet ſedere vſq; ad lectionẽ: qm̃ precedens officium gratulationi de aduentu ⁊ operibus chriſti deputatur. ep̃s enim chriſtum venientem ⁊ operantẽ ſignificat. ceteri vero eos qui preibãt ⁊ qui ſequebantur ⁊ qui obuiabant repreſentant.

¶ De graduali. Rubrica.

POſt epiſtolam cantatur graduale ſeu reſponſoriũ qđ pertinet ad opa actiue vite vt notetur nos operibus reſpondere eis que in lectione audiuimus. ſ. predicationem. Rurſus ꝙ Iohannes predicabat penitentiam dicẽs. Penitentiam agite appropinquabit enĩ regnum celoꝝ. Et iterum. Facite dignos fructus penitentie. Merito poſt ep̃laꝫ graduale ſequitur qđ penitentie lamentũ inſinuat propter qđ in diebus penthecoſtes de officio tolli᷑ vt iam dicetur. Tertio ideo poſt ep̃lam ſequi᷑ graduale: quia poſt predicationem Iohannis diſcipuli ſecuti ſunt chriſtum: ſicut Iohannes euangeliſta deſcribit. Stabat inquit Iohãnes ⁊ ex diſcipulis eius duo: ⁊ reſpiciẽs ieſum ambulantẽ dixit. Ecce agnus dei. audierunt duo diſcipuli eum loquenteꝫ ⁊ ſecuti ſunt ieſum. Ad hoc cantus epiſtolam comitatur: quia predicatiões predicatorum ſecuta ſunt gaudiũ eccleſie ⁊ dei laudes ⁊ preconia de credentium conuerſione: quia per graduale conuerſio de iudeis: per verſum conuerſio de gentibus: per alleluya vtriuſq; in fide leticia: per ſequentiam cantis cum victorie figuratur. Alia ratio ponetur ſub titu. de tractatu. ¶ In quibuſdam tamen eccleſi's graduale ante epiſtolam cantatur ad notandũ ꝙ predicator prius opere ⁊ poſtea verbo oportet docere. Dicitur autem graduale vel gradale a gradibus. ſ. humilitatis ſignificãs aſcenſus noſtros de virtute

in virtutẽ ſicut filij iſrael de manſione in manſionẽ
proceſſeruntvt tandem videaꝛ deus deoꝝ in ſyon:
vnde in Deutero. Terra noſtra mõſtruoſa eſt. Hec
terra eſt celeſtis hieruſalem que ꝑ cogitationes ce
leſtium habeꝛ. Conuenit eñi graduale illi qui nec
dum aſcendit de virtute in virtutem: ſed adhuc in
conualle poſitus lachrymaꝝ: iam tñ aſcenſiones in
corde diſpoſuit. Rectius ergo faciũt qui graduale
non feſtiuis ⁊ modulatis vocibus offerũt: ſꝫ quaſi
canticum grauem aſperum ſimplr potius ⁊ lamen-
tabiliter: canunt: tñ reſponſoriũ per qꝺ etiam predi
catio noui teſtamẽti figuraꝛ: altius lectione ⁊ epl'a
que ſignificat p̃dicationẽ veteris teſtamẽti caniꝛ:
vt ſi quis forte cordis auribus obturatis depreſſa
ammonitiõe veteris teſtamenti non excitaꝛ. ſaltem
excelſa modulatione noui demulceaꝛ. Uerũtamen
⁊ lector ⁊ cantor officium ſuũ impleturi gradũ aſcẽ
dunt: q2 doctor ꝑfectione vite vulgum trãſcendere
debet. iiij. di. ſtatuimus. Põt etiam dici ꝙ ꝑ epl'aꝫ
Johannis per graduale aplõꝝ predicatio intelligi
tur. ꝑ alleluya deuotio ⁊ leticia. ❡ Rurſus ꝑ lectio
nem vetus. per cantum v̉o nouũ itelligiꝛ teſtamẽtũ
Sic ergo cantus ſuauior eſt lectione ſicut nouũ te.
ſuauius eſt veteri. Scđo diciꝛ graduale a gradu
altaris: eo ꝙ in feſtiuis diebus in gradibus cantaꝛ
ſicut ⁊ alleluya ad notandũ premiſſos virtutũ gra-
dus. In ꝓfeſtis v̉o diebus in medio chori ante gra
dus altaris cantaꝛ ad deſignandum ꝙ in corde qꝺ
eſt in medio corporis p̃miſſos gradus fundare de-
bemus. Tertio diciꝛ graduale: qm̃ apl̃i poſt dñm
gradiebanꝛ vt iam diceꝛ. Reſponſoriũ v̉o diciꝛ: q2
verſui vel epl̃e correſpondere debet vt ſi in epl'a aga
tur de gaudio ⁊ in reſponſorio illᷓ. ſi ibi de triſticia
⁊ hic ſimiliter. ne poſſit nobis impꝛoperari qꝺ dñs
dicit. Cantauimus vobis ⁊ non ſaltaſtis. lamenta-
uimus ⁊ non ploraſtis. Unde apl̃us. Gaudete cum
gaudentibus ⁊ flete cum flentibus. Diciꝛ etiam re
ſponſoriũ: q2 choro rñdente illud recipientibꝰ canta-
tur. ꝓpter qꝺ ſignificat vitam actiuam in qua ſancti
ſe inuicem hortanꝛ vt ad eternam ꝑueniant vitam.
Põt tñ reſponſorium ad reſponſionẽ apl'oꝝ referri:
qm̃ chriſto vocante ⁊ dicente. Uenite poſt me. ipſi
non tñ verbo ſed opere reſponderunt: q2 relictis oĩ
bus ſecuti ſunt eum. ⁊ gradiebanꝛ poſt dñm: diſci-
puli poſt magiſtrum. de hoc diceꝛ in ꝓemio quinte
partis. Significat aũt graduale ſeu reſponſorium
laborantes in hac vita: ⁊ ideo non diciꝛ infra octa-
uas paſche ⁊ penthecoſtes. per quas octaue noſtre
reſurrectionis deſignanꝛ: qm̃ oĩs laboris expertes
erimus. Abſterget deus oẽm lachrymam ab oculis
ſanctoꝝ ſuoꝝ. Itaqꝫ in graduale ſeminamus in al-
leluya metemus. Uerſus reſponſorij ſic vocaꝛ: qm̃
de eo fit reuerſio ad ipſum reſponſorium ꝓut ſub ti.
de alleluya diceꝛ. Rurſus graduale bonũ opus et
vitam preſentem in qua ſeminamus ⁊ a dño peregri
namur ſignificat: verſus v̉o adiutorium deſignat.
Uerſus ergo poſt graduale canitur: q2 adiutorium
nobis eſt neceſſarium quãdiu in hoc ergaſtulo deti
nemur. Graduale plane icipiꝛ ne nimis verſus aſcẽ
dat in quo deſignãtur qui religionẽ ꝓpter eius au-
ſteritatem ingredi metuunt. verſus v̉o alte. in quo
deſignanꝛ qui ieiunando: orando: ⁊ alia bona faci-
endo aſcendunt non timentes carnẽ quã cum vitijs
⁊ concupiſcentijs mortificant. Ad hoc: qñqꝫ vnus ſo
lus verſum cantat ad monendũ ꝙ quiſqꝫ ſecum fra-
gilitatem ſuã tractet. Et quãꝗ̃ graduũ tenor ver-
ſus alte nõ inchoetur. In quo etiam ſignificanꝛ hi
qui cõſideratione ꝓprie fragilitatis quicqͥd agunt
humiliter agunt. finito tñ v̉ſu vox fiducialiter exal
tatur: in quo deſignaꝛ ꝙ de miſericordia dei cõfiſi
fiducialiter omni ſue actioni inſiſtunt. Cantaꝛ aũt
graduale a ꝑfectis. ꝓut in titu. ſeq. diceꝛ. Porro re
ſponſorium qꝺ in miſſa cantaꝛ nec ꝑfecte nec imper
fecte repetitur nec ei gl'ia patri ſubijciꝛ: qꝺ tñ in re-
ſponſorio aliaꝝ fit horarum. Circa qꝺ attendendũ
eſt ꝙ alie canonice hore inſtitute ſunt ad referendũ
deo laudes pro diuerſis beneficijs in illis horis ab
eo receptis: hinc eſt ꝙ lectio in illis p̃mo dicitur in
qua beneficium vel pars eius in illa hora datũ deſi
gnatur: poſtea cantaꝛ reſponſorium in quo laus be-
neficio correſpondet: q2 ergo laus repeti dꝫ. iuxta il
lud apoſtoli. Gaudete in dño ſemper: iterũ dico gau-
dete. i. laudem deo dicite. ideo hmõi reſponſorium
repetiꝛ. Sed ⁊ q2 quis benefactori ſuo tenetur: deo
v̉o nihil aliud poſſumus niſi gl'iaꝫ ⁊ honorẽ offerre:
ideo in fine reſponſorij ⁊ cuiuſcũqꝫ nocturni: vbi in
lectionibus aliquod beneficium totum vel pars eiꝰ
eſt repetitum referimus gl'iam: ⁊ gratiam trinitati.
Reſponſorium aũt qꝺ in miſſa cantatur grãm deſi
gnat vt premiſſum eſt reſponſorium apl'oꝝ chriſto
eos vocante omnia relinquentium. Quia ergo illi
nihil retinuerunt pro quo iterũ eos vocari oporteret.
ideo reſponſorium illud nullo modo repetiꝛ: ſed nec
cum gl'ia patri finitur: q2 non ad gl'iam ſed ad luctũ
vocati ſunt. dicente dño i Luca. Sicut miſit me pꝛ̃
⁊ ego mitto vos. ❡ Et nota ꝙ Gregorius ⁊ Ambro-
ſius ⁊ Gelaſius compoſuerunt gradualia: tractus ⁊
alleluya ⁊ ad miſſam ea cantari ſtatuerunt. Ceterũ
qñqꝫ ſolum reſponſorium cantatur in miſſa: qñqꝫ ſo
lũ alleluya. qñqꝫ reſponſorium cum alleluya. qñqꝫ
cum tractu. qñqꝫ alleluya cum tractu. de quo di. eꝛ
in ſexta parte ſub ti. de ſeptẽ diebus poſt paſcha.

❡ De alleluya. Rubrica.

Quia poſt luctum ſequitur conſolatio.
Nam beati qui lugent: qm̃ ipſi conſo-
labuntur. ideo poſt graduale cantaꝛ
alleluya: qꝺ eſt leticie canticum ⁊ au-
ditum ab angelis decantari ſicut legi
tur in apoc. Rurſus q2 aſcenſus de virtute in virtu-
tem per quos graduale dicimus ſignificari. ſepe te
dioſi eſſent niſi gaudium haberẽt admixtum: ſicut
filijs iſrael multa inconuenientia acciderunt qñ de
manſione in manſionem ꝓceſſerunt. ideo poſt gra-
duale cantatur alleluya. Tho. pe. Platee tue ſter-
nantur auro mundo ⁊ candido: ⁊ in vicis eius can-
tabitur alleluya. Eſt autem alleluya laus angelica

ſententia quidem breuis magnū continens iubilū
ſiue incitans ad iubilū. Jubilat enī eccl'ia ſciens ꝙ
grandis reſtat via vſ ad mōtem dei oreb. qd̓ inter
p̄etaſ menſa timēs ꝙ fideles obdormiāt in fide et
faciāt vitulū ꝯflatilē. i. laſciuiāt in tp̄alibus. Eſt au
tem alleluya hebraicū nomē vocabulū ſiqnidē ſigni
ficans potius ꝙ̄ exprimēs ineffabile gaudiū ab hac
vita peregrinantiū. gaudiū videlȝ angeloꝝ ⁊ hoīum
in eterna felicitate letantiū qd̓ nec oculus vidit: nec
auris audiuit: nec in cor hoīs aſcendit. Cuius verbi
expoſitio ſm̄ Jnno. iij. ex. cxij. pſalmo habeſ. cui cū
alleluya p̄mittaſ in ti. ſtatim pſalmus exponendo
ti. incipit. Laudate pueri dn̄m vnde ſm̄ eum allelu-
ya interp̄taſ. Laudate pueri dn̄m. Aug. vero ſic ex
ponit. al. i. ſaluū. le. i. me. lu. i. fac. ya. i. dn̄e. Hierony
mus ſic alle. i. cantate. lu. i. laudē. ya. i. ad dn̄m. Gre
go. ſic. alle. i. pater. lu. i. filius. ya. i. ſpiritusſanctus.
vel alle. i. lux. lu. i. vita. ya. i. ſalus. Magiſter petrus
antiſſiodorēn. ſic. al. i. altiſſimus. le. i. leuatus eſt in
cruce. lu. i. lugebant apoſtoli. ya. i. iam ſurrexit. Pe
trus comeſtor dici ſup apo. ⁊ Aug. in gloſa pſalterij
ꝙ alleluya eſt v̓bū imperatiui modi. ⁊ ſonat allelu.
id eſt laudate. ya. i. vniuerſalem. vel ya. i. inuiſibilē
ſcȝ deū quaſi laus inuiſibilis dei. Et qm̄ alleluya fu
ture beatitudīs quaſi ꝓpriū eſt vocabulum merito
magis eo tp̄e ſcȝ paſchali frequentaſ quo xp̄s reſur
gens eiuſdē beatitudinis ſpē nobis tribuit ⁊ ꝓmiſ-
ſum ꝓut ibi diceſ. Qd̓ enī alijs tp̄ibus caneretur ad
miſſam olim eccl'ie romane ꝯſuetudo non erat. ſed
a beato Grego. ꝯſtitutū: immo potius reſtitutum
eſt. Nam cū p̄us tp̄e Damaſi pape fuiſſet eadē ꝯ-
ſuetudo defecerat. Hiero. dicit ꝙ alleluya dicaſ in
miſſa eſſe de eccl'ia hieroſolymitaꝝ. Canimus igiſ
alleluya poſt graduale canticum vicȝ leticie poſt lu
ctum penitentie ſummopere nitentes exprimere ma
gnitudinem ꝯſolationis que repoſita eſt lugentib⁹
iuxta illud. Beati qui lugent: qm̄ ipſi ꝯſolabuntur
ſubſi ntes potius ꝙ̄ canētes vnāq breuem digni
ſermonis ſyllabam in plures neumas ꝓtrahimus vt
iocūdo auditu mens attonita repleatur ⁊ rapiaſ il-
luc vbi ſemper erit vita ſine morte ⁊ dies ſine nocte.
Eſt etiā alleluya modicū in ſermone ⁊ multū in neu
ma: q: gaudiū illud magis eſt ꝙ̄ poſſit explicari ſer-
mone. Neuma enī ſeu iubilus qui fit ī fine exprimit
gaudiū ⁊ amorē credentiū: ⁊ quāta leticia ⁊ laus ſe-
cuta ſit per p̄dicationē ⁊ fidem auditā. iuxta illd̓.
Audiuit ⁊ letata eſt ſyon. ⁊ in cāticis. Exultabim⁹ ⁊
letabimur in te. Quid ſit neuma, dicetur in ꝓhemio
quinte partis. Quando aūt dicitur ſequentia nō di
citur neuma poſt alleluya, ꝓut ſub ti. de ſequētia di
cetur. Poteſt etiā alleluya referri ad exultationem
coꝝ qui de miraculis xp̄i gaudebāt laudātes dn̄m
⁊ dicentes. Quia vidimus hodie mirabilia: ⁊ q: viſi
tauit dn̄s plebem ſuam. Tunc enī cātabiſ in iubilo
alleluya: q: omnis plebs vt vidit dedit laudem deo
⁊ gaudebat de vniuerſis que glorioſe fiebant ab eo
Hinc eſt ꝙ a ſeptuageſima vſ ad paſcha nō can-
tatur alleluya: q: tp̄e triſticie non debet decantari
carmen leticie: ꝓut ibi in p̄hemio ſexte partis di-
cetur. Porro ꝙ alleluya interpoſito verſu repetitur
⁊ ſic bis in miſſa diciſ. deſignat eterne vite gaudiū.
⁊ ꝙ intericcta leticia ſancti geminaȝ glorificationis
ſtolam accipient anime videlȝ ⁊ corporis. Nam ſm̄
ſtolam mentis ſeu anime exultabūt ſancti in gloria
letabuntur in cubilibus ſuis: ſm̄ ſtolam carnis ful-
gebunt ⁊ tanꝙ̄ ſcintille in arūdineto diſcurrent. de
hoc dicetur in ſexta parte ſub ſabbato in albis. Ver
ſus ergo nihil ſiniſtrū aut triſte: ſed totum iocūdū
⁊ dulce debet ſonare quales ſunt illi. Domin⁹ regna
uit decorē indutus. Dn̄s regnauit exultet terra ⁊c̄.
Jubilate deo omnis terra ⁊c̄. Juſtus vt palma flore
bit ⁊c̄. qm̄ abſterget deus omnem lachrymā ab ocu
lis ſanctorū ⁊ iam non erit luctus neq ti. q. p. t. Ver
ſus quoq dicuntur a reuertendo eo ꝙ per eū reuer
timur ad alleluya qui poſt alleluya ſequitur: quia ſi-
gnificat operationem que laudi coniungi debet: q:
non bene deum laudat qui bene operari ceſſat. Per
hoc vero ꝙ alleluya cū neuma repetitur laus ⁊ gau
dium ineffabile patrie ſignificatur. Jn nōnullis ec-
cleſijs alleluya cātaſ a pueris. graduale a magnis:
vt notetur ꝙ deus ex ore infantium ꝑfecit laudē. ⁊
pſalmiſta. Laudate pueri dominum. cuius pſalmi ti
tulus eſt alleluya. Jlli enī qui pueri ſunt laudi chri-
ſti ꝯueniūt. fortes vero in fide ⁊ in tolerādo aduer
ſa qui pugnare poſſunt ꝯtra amalechitas gradua-
le debent cātare. ¶ Circa hoc notandum eſt ꝙ can
torū alij ſunt qui in choro cātus voce magna diſtri-
buunt. hi ſunt rectores eccl'ie qui laudāt ⁊ alios ver
bo ⁊ exemplo ad laudandum inuitant. alij ſunt pue
ri qui gradule in gradibus cantāt hi ſunt actiui de
virtute in virtutem in charitatis gradibus aſcendē
tes. qui dum graduale inchoāt alios ad compunctio
nem inuitāt. Dum verſum ꝯcinunt ad ſe redeūtes
ſuas cogitationes accēdunt. ⁊ dum illum finiunt ſe
bonum certamen certaſſe ⁊ curſum inſinuāt ꝯſum-
maſſe. Alij ſunt viri qui in alijs eccleſijs alleluya vel
tractus in pulpitis ꝯcinunt. hi ſunt contemplatiui
carnem affligentes ⁊ mentem excedētes: quorū con
uerſatio eſt in celis. nō eſt hic hominum: ſed angelo
rum. Sequentiā vero non illi ſoli decantant: ſȝ cho-
ri communiter iubilāt quoniam iubilus eternus et
ineffabilis angelis erit cōmunis ⁊ hominibus. De-
beret etiam alleluya in gradibus ⁊ verſus orientē
decantari ⁊ quoniam vitam contemplatiuam ſigni-
ficat debet legi in altiori loco ꝙ̄ reſponſorium quod
actiuam deſignat. Rurſus in quibuſdā eccleſijs cā-
tās alleluya ſumit aliq̇d in manu vt inſinuet ſe deū
non ſolum voce: ſed etiam opere collaudare ſeu ma-
nus ducit. Juxta pſalmiſtā. Omnes gētes plaudi-
te manibus iubilate ⁊c̄. Jn pleriſq etiam eccl'ijs al
leluya de trinitate cantāt ī dominicis diebus. ſcȝ
Benedictus. vel qualis pater: vt fidem hilariter ꝓ-
fitentes ad ſpem perueniāt. ¶ Et attende ꝙ allelu
ya dn̄icalia a penthecoſte vſ ad aduētū ſepe omit
tīḿus: qm̄ aliter ⁊ aliter in alijs ⁊ in alijs graduali-
bus diſponitur. Et igitur diligens cantor attēdat
⁊ diligenter vniuerſitatibus officiorum aſſignet.

¶ De tractu. Rubrica.

A Dominica ſeptuageſime vſq₃ ad vi-
giliam paſche.ſc₃ in diebus ꝛ offi-
cijs luctus q: tunc non canit̃ carmē
leticie loco alleluia quod ſignificat
exultationem habitam de ſpe eter-
noꝛum. dr̃ tractus ex inſtitutione
Theleſphoꝛi pape. Dicit̃ autem tractus a trahen-
do:q: tractum ꝛ cum aſperitate vocum ꝛ ꝓlixitate
verboꝛum canitur:eo ꝙ miſeriam ꝛ laboꝛem pꝛeſen-
tis incolatus inſinuant de quo pſ̃. Heu mihi quia i
colatus meus pꝛolongatus eſt ꝛc. In tractibus eñ
repñtat̃ longa ſctõꝛum patrum expectatio:ꝛ iudeoꝝ
captiuoꝝ meroꝛ ꝛ afflictio. qui tempoꝛe babylonice
captiuitatis ſedētes ſup flumina babylonis ꝛ flen-
tes in ſalicibus ſua oꝛgana ſuſpē derunt quod tp̃s
eccleſia repñtat a ſeptuageſima cantica leticie ſub-
ticendo ꝛ tractus dicendo. Tantum ãt intereſt iter
alleluya ꝛ tractum:q̃tum inter leticiā ꝛ tribulatōe₃
Itē tñ intereſt inter reſponſoꝛium cui omnes reſpō
dent ꝛ tractum cui nemo q̃tum inter actiuam ꝛ cō-
templatiuam vitam. Eſt aute₃ tractus medius iter
reſponſoꝛium ꝛ alleluya. vt dicet̃ in ſexta pte ſub ti.
de ſeptem diebus poſt paſcha. Poꝛro tractus quia
gemitum ꝛ canticum lachꝛimale exp̃mit lachꝛimas
ſctõꝛum ſiue actiua ſiue contemplatiua vita rep̃ſen-
tat. Unde tractus dr̃ q: ſcti ſuſpirantes ab imo pe-
ctoꝛis gemitum trahunt:q: l₃ gaudeant vt monet al
leluya tñ hic in valle lachꝛimaꝝ commoꝛantes hñt ir
riguū ſupius ꝛ inferius:quod tractus myſticat. ge-
mit enim flebiliter pꝛo dilectione ſupne beatitudis
ꝛ ſup flumina babylonis ſedētes patrie ſue memo-
res interim lachꝛimas fundunt pꝛo ſuis ꝛ alioꝛum ex
ceſſibus dum ex vicinitate babylonici fluuij ſeipſos
vident ſepe aſperſos ꝛ alios penitus immerſos ipſi⁹
fluuij rapiditate ferre deoꝛſum. Sed q: hic ploꝛatus
qñq₃ eſt reſpectu ſupni gaudij qñq₃ reſpectu noſtre
miſerie:ideo tractus ſimiliter qñq₃ eſt de leticia pꝛo
ſuperioꝛi irriguo:vt De pꝛofundis:ꝛ alij huiōi dvtro
q₃ irriguo tractat Gregoꝛius in lib.iij. dialogoꝛum
c.xxxiiij. ¶ Et eſt aduertendum q: poſt duos tract⁹
tribulationis ſequit̃ tractus leticie pꝛout ſub domi
nica ſeptuageſime ꝛ dominicis ſequentib⁹ videri p̃t
ꝛ hoc iō q: poſt duos dies ſepulture dñi occurrit ter
tius reſurrectionis. ¶ Ruſus q: gaudium ſctõꝛu₃
non eſt hic plenum ꝛ continuum: ſed ſepe interrum-
pitur. ideo eccleſia qñq₃ interponit tractum vt in tē
poꝛe ſeptuageſimali:ꝛ cū in ſabbato paſchali poſt al
leluya ſequatur tractus:q: hoc gaudiu₃ nō expedit
ſine fletu. in ſabbato tñ in albis duplicatur alleluya
q: eterna vita ꝑfectum erit gaudium gloꝛificata car
ne cum anima ꝛ completa reſurrectione ſanctoꝝ cu₃
reſurrectione xp̃i. ¶ Sane in dominica ſeptuageſi-
me vſq₃ ad quartam feriā cinerum dicunt̃ tract⁹ ſolū
in dñicis diebus:eo ꝙ ppl's tūc melius conuenit in
eccleſia q̇ indiget edoceri qualiter captiuitate₃ dia
bolicam ꝑ babylonicam ſignificatam d₃ deploꝛare
Tractus eñ tp̃s babylonice captiuitatis repꝛeſen-
tat:ſed poſt dictā feriā que eſt caput ieiunioꝝ mag'
frequētat̃:q: tunc magis eſt tp̃s meroꝛis ꝛ afflictio
nis:vt pote oꝛdinatum ad excutiendum iugum dia-
bolice captiuitatis ꝑ meroꝛem contritionis ꝛ humi-
litatem confeſſionis atq₃ aſperitatem ſatiſfactionis
q̄ pꝛecipue in ieiunio vigent. Sed ꝛ l₃ dñic dies re
ſurrectionem figuret:tñ in dñicis ſeptuageſime cā-
tica leticie ſubticent̃:ꝛ tractus dicunt̃:q: iudei to-
to ſeptuagenario babylonice captiuitatis continue
afflicti fuerunt:ꝛ nos in iſtius vite ſeptuagenario
que ꝑ ſeptuagenarium ꝛ ꝑ conſequens ꝑ ſeptuage-
narium ducit̃ continue doloꝛes ꝛ miſerias exp̃imur
donec ad octauā vere ꝛ ꝑfecte non figurate reſurre
ctōis ꝑ xp̃i miſericoꝛdiam veniamus. ¶ Poſtremo
conſiderādum eſt ꝙ v'ſus ſequentiarum bini ꝛ bini
ſub code₃ cantu dicunt̃. qđ contingit:q: vt plurimū
bini ꝛ bini ꝑ rithmos ſub paribus ſyllabis componū
tur:qđ in v'ſibus tractuum nō repent̃ q̇ ex ſacra ſcri
ptura vt plurimū ſumunt̃. ideoq₃ in tāto nequeunt
cō binari. Ruſus ille ſub vno cātu combinat̃ ad no
tādum ꝙ exultatio vere charitatis in vno deo per-
ficit̃. ſequentia eñ exultationem combinatio chari
tatem deſignat. Verſus vo tractuum q: meroꝛem ſi
gnificāt ſingulariter decātāt̃. Iuxta illud pſ̃. Sin-
gulariter ſu₃ do::ec ego tranſea₃. Hie.xj.q.i.qñ. So
lus ſedebā:q: amaritudine plenus erā. ¶ Non eſt
etiā omittēdum ꝙ l₃ reguli' graduale vel alleluya i-
mediate ſequat̃ epiſtolā ne nos muſicus ille rep̃hē
dat dicēs. Cātauimus ꝛ ſaltaſtis lamentauimus ꝛ
non plāxiſtis. Alleluya enim cantat̃ pꝛo ſaltatione:
graduale pꝛo plāctu ſubiungit̃ penitētie. Hoc tamē
fallit in ſabbatis quattuoꝛ tempoꝛum ꝛ in q̄rta ꝛ in
ſexta ferijs maioꝛis ebdomade:ꝛ in quibus tractus
imediate ſeq̇tur epiſtolā:ꝛ hoc ideo. q: in illis dieb⁹
muſicus ille nobis aufert̃. Nam in dicta q̄rta feria
vendit̃:in ſexta crucifigit̃:quod in dictis ſabbatis
quo ad aliquid repꝛeſentat̃. ꝛ ideo ad maioꝛe₃ luctū
inſinuandum tractus in illis immediate epiſtolam
comitat̃. Quod autem tractus maioꝛem inſinuet lu
ctum q̃ graduale per hoc innuitur ꝙ nunq̃ cum al
leluya cantatur niſi ob ſpecialem cauſam in ſabba-
to paſchali.

¶ De pꝛoſa ſeu ſequentia. Rubꝛica.

POſt alleluya pꝛoſa ſeu ſequentia di
citur quod eſt ſimiliter canticū exul
tationis ad notādum geminam glo
rificationis ſtolam quam ſancti ac
cipient pꝛout iam pꝛemiſſum eſt. Cā
tatur autem ſequentia ab oībus ſi-
mul in choꝛo vt notet̃ concoꝛdia charitatis. talis eſt
laus deo pl₃. Unde in canticis. Uulneraſti coꝛ meu₃
ſoꝛoꝛ mea ſponſa mea in vno oculoꝛum tuoꝛum:ideo
dicit in vno vt notetur concoꝛdia ꝛ voluntas vniſoꝛ
mis:q: laus ſic facta eſt cibus delicatiſſimus deo.
hec eſt tunica illa inconſutilis quam deus nō patit̃
ſcindi.xvj.q.xj. ſicut de hoc dictum eſt ſub ti. de alle
luya. ꝛ dicetur in ꝓhemio quinte partis vbi de anti
phonis agit̃. ¶ Nocerius abbas ſancti galli i theu-
tonia pꝛimo ſequentias pro neumis ipſius alleluya
compoſuit. ꝛ Nicolaus papa ad miſſas cantari con
ceſſit. Sed ꝛ hermanus ꝯtus theutonicus inuen-

ro: aſtrolabij compoſuit ſequentias illas. Rex om-
nipotens. ⁊ Sanctiſpiritus ⁊c. ⁊ Aue maria gr̄a. et
antiphonā. Alma redemptoris mater ⁊ Simon bar
iona. Petrus vero cōpoſtellanus epiſcopus fecit il
lā. Salue regia miſericordie vita dulcedo ⁊ ſpes no
ſtra ſalue ad te clamamus. Quidā vero rex francie
Robertus nomine compoſuit ſequentiā illaȝ. Veni
ſancte ſpiritus. ⁊ hymnū Chorus noue hieruſalē. An
tiquitus enim mos erat vt ſemp alleluya cantaret
cuȝ neuma. ſed poſtea dictus papa inſtituit loco illius
neume in p̄cipuis ſolēnitatibus ſequētias dici. Quā-
do ergo non dicitur alleluya: nō debet ſequentia di
ci. quia loco neume eius dicitur. ⁊ idem ſignificat ꝙ
neuma ſciȝ eterne vite gaudiū ⁊ delicias que nullo
verbo exprimi poſſunt: ⁊ ideo p neuma q̄ eſt vox nō
ſignificatiua intelliguntur. Et inde eſt ꝙ q̄dā ſequen
tie antique ſolent noua verba ⁊ incōgrua habere ⁊
inuſitata. tum quia celi gaudium ſecretū atq; inco-
gnituȝ mortalibus eſt. tū q: nobis incognitus eſt modus
laudādi deū in patria: tum q: iubilus cordis in p̄ſen
ti vita incognitus eſt ad plenū: tum q: oīa noua ſūt
pulchritudine decorata: vt in prohemio digeſtorū.
Hodie vero ſequentie cuȝ voce ſignificatiua dicuntur
ad notādum ꝙ in illa magna feſtiuitate vite eterne
iubilus plene ſcietur. Sequētie vero eterne vite myſti-
cant laudes. iuxta illud. Beati qui habitāt i domo
tua domine: in ſecula ſeculorū laudabūt te. Habēt
enim verba laudiflua ⁊ dulcem atq; ſuauem cantuȝ
q: ibi oīa erūt plena laude ⁊ melodia celeſtis orga-
ni. abūdabit dulciflua leticia: q: ſicut letantiū omnium
habitatio erit ibi. ¶ Ruſus quoniā laudes eterni-
tatis verbis humanis plene nō reſonant: ideo que-
dam eccleſie myſtice neumatizāt ſequētias ſine ver
bis aut ſalteȝ aliquos verſus earū. nulla enim erit ſi-
gnificatio verborū neceſſaria vbi ſingulorū corda pa
tebūt ſingulis intuentibus librū vite. ⁊ vbi idē erit te
ſtis accuſator ⁊ iudex. xi. q. iij. corū. Et nota ſm Iſi-
dorū ꝙ proſa eſt p̄ducta ratio a lege metri reſoluta
ſic dicta ex eo ꝙ ſit profuſa. ſequentia vero dicta eſt
q: neumam iubili ſequitur ⁊ hic in euangelio dicitur: ſe
quentia ſequentie in numero ſingulari.

¶ De mutatione ſacerdotis. Rubrica.

Hactenus dū epiſtola lecta fuerit ⁊ cho
ro graduale pſallente: ſacerdos tacitus
ad dextram partem ſedeat altaris il-
lud inſinuans ꝙ Iohāne p̄dicāte chri
ſtus quodāmodo tacebat: quia nō pre
dicabat aperte: ſed dicturus euangelium ſurgit: q:
vt euāgeliſta tradit poſtq̄ iohānes traditus eſt ve-
nit Ieſus in galileam predicās euangelium regni
dei: ⁊ quoniā ſedes victoris eſt. ſeſſio ſacerdotis vi-
ctoriā xp̄i recte ſignificat qui poſt ieiuniū vicit dia-
bolum. nam reliquit eum tentator: ⁊ acceſſerunt an-
geli ⁊ miniſtrabāt ei. Poſt dictā ergo ſequentiā ſur
gens ſacerdos: ⁊ ad ſiniſtrā altaris parteȝ accedēs
pronunciat euangelium ſignificās ꝙ chriſtus nō ve
nit vocare iuſtos ſȝ peccatores. iuxta qd̄ ipſe in euā
gelio dixit. Quia non indigent qui ſani ſunt medi-
co: ſed qui male habent. ij. q. j. multi. per dextrā eſſe
iuſti. per ſiniſtrā aūt peccatores ſignificantur. propter
quod dñs in iudicio ſtatuet quidem oues a dextris
hedos vero a ſiniſtris. De hoc dictū eſt ſub ti. de ora
tione. Quidaȝ tamen dixerunt ꝙ ideo ſacerdos in
principio miſſe conſiſtit ad dexterā. Cum vero p̄nū
ciat euangeliū conuertitur ad ſiniſtrā: ⁊ circa fineȝ ite
rum redit ad dextraȝ: q: cultus dei primo fuit in po
pulo iudeo: ⁊ iudea tunc erat dextra: deinde iudeis
non credentibus ⁊ verbū dei tanq̄ indigni reſpuē-
tibus cultus dei tranſiuit ad gentes ad quas apo-
ſtoli tranſierunt: ⁊ tunc iudea fuit a ſiniſtra parte: ⁊
circa finem reuertetur iterū ad iudeos ad predicatio
nem enoch ⁊ helye qui conuertēt corda patrū in fili
os: quoniaȝ in diebus illis ſaluabitur iuda: ⁊ reliquie
iſrael ſalue fient: qui enim primo dixerat in viā gen
tium ne abieritis. poſtea precepit dicens. Ite in or
bem vniuerſum. Quia ergo predicatio peruenit ēt
ad illos qui in ſiniſtra pte fuerūt dum ſiccato gedeo
nis vellere ros areaȝ irrigauit. merito in pte ſiniſtra
legitur euangeliū ſicut in ſequēti ti. dicetur. Unde ver-
ſus. Eſt ratio cur pars altaris dextera miſſe. Prin-
cipium finem q; tenet mediū q; ſiniſtra. Dextera iu-
deos: gentiles leua figurat. Cepit ab his: defertur
ad hos: refertur ab illo noſtra fides. ⁊ erunt omnes
in fine fideles. Sed cū ſacerdos qui pronūciat euā
gelium repreſentet perſonā chriſti qui non predica-
uit gētilibus: ſed iudeis. iuxta qd̄ ipſe dicit in euan
gelio. Non ſum miſſus niſi ad oues que perierūt do
mus iſrael. Utruȝ illud recte dicatur prudens audi
tor aduertat. De hoc dictum eſt ſub tit. qualiter epi
ſcopus vel ſacerdos. Ad quācunq; vero altaris par
tem ille transferat miniſtri eum retro ſequuntur p̄
ut dictum eſt ibidem.

¶ De euangelio. Rubrica.

Supra proxime tactuȝ eſt qualiter ſacer
dos nō ſolēniter celebrās ipſemet euā
gelium dicit. Verū quando ep̄s vel ſa
cerdos celebrat cū miniſtris cūcta ſo-
lennius peraguntur: tunc enim in qui-
buſdaȝ eccleſijs vt rome: diaconus dextra manu pō
tificis oſculata codicem euangelij ſumit de altari il
lum ſubdiacono ad ferendū tradens. poſtea benedi
ctioneȝ poſtulat ab epiſcopo vel a ſacerdote ⁊ ei be
nedicitur. In alijs tamen eccleſijs prius benedictio-
nem poſtulat q̄ꝫ codicē accipiat de altari. Data ita-
q; benedictione procedit diaconus ad pulpitū per
dextram partem chori quem precedit ſubdiaconus
cum textu euangelij. ⁊ illum precedit thuribulū cuȝ
incenſo. ⁊ ante thuriferarium ceroferarij cum facu-
lis accenſis ante illos in quibuſdaȝ eccleſijs crucis
vexillum ſicq; pulpitum aſcendit ⁊ euangelium inci
pit. quo dicto ad epiſcopum vel ſacerdotem ſimul re
deunt. que ſingula proſequemur. ¶ Notandum eſt
autē ꝙ in quibuſdā eccleſijs in precipuis feſtiuitati
bus diaconus proficiſci volens ad legenduȝ euāge
lium incipit antiphonā q̄ eſt in nocturnis ſup bñdi-
ctus ⁊ duȝ ipſe accedit ad pulpitū illa cantatur ⁊ fini

tur a choꝛo vt noteť charitas ⁊ cantať ſine neuma ad notandū ꝙ deus nō ꝑcepit nos dilectionē ſimplicē charitatē. Sane iam figura mutať:nā diacon⁹ qui pꝛius repꝛeſentabat ꝓphetā iā repꝛeſentat iohēm euangeliſtā:qm̄ lex ⁊ ꝓphete vſqꝫ ad iohānem:⁊ ex eo regnū celoꝝ euangelizať. Ideo aūt euangelium legiť vt velut chꝛiſtus poſt legem ꝓphetias ⁊ pſalmos voce ſuo ꝑdicauit.ita poſt eplām reſponſoꝛium ⁊ alleluya ꝑ illud pplō ꝑdicatio eius annuncietur. Et dr̄ euangeliū quaſi bonus nuncius ab eu quod eſt bonū.⁊ angelus qḋ eſt nuncius. Eſt eñ euāgelium xp̄i ⁊ aploꝝ ꝑdicatio.nunciat quidē vitā poſt moꝛtē requiem poſt laboꝛē.regnū poſt ſeruitium.

¶ Eſt aūt ſciendū ꝙ ſicut caput pꝛeeminet ceteris coꝛpoꝛis mēbꝛis ⁊ illi cetera mēbꝛa ſeruiūt.ſic euangeliū ꝑncipale eſt oīm que ad officiū miſſe dicunť ⁊ toti pꝛeeminet officio miſſe.⁊ quecūqꝫ ibi cantantur ⁊ leguntť illi ꝯſentiūt ⁊ intellectuali rōne.put in ſexta ꝑte ſub qualibet dn̄ica diceť. Diaconus ḡ pꝛimo dextrā manū pontificis oſculať nihil dicēs: qꝛ pꝛedicatoꝛ euangelizare dꝫ pꝛo glīa eterna. de qua ſponſa dicit in canticis. Dextra illius amplexabiť me. Nam ⁊ angelus qui reſurrectiōis xp̄i glīam venerat nūciare ſedebat in dextera ſtola cādida coopertus. In alijs tñ eccliis nō oſculať:ſed ſolū inclinās bn̄dictionē poſcit. Verū ſubdiaconus vel diacon⁹ non manus ſed pedes romani pontificis oſculať vt ſummo pontifici ſummā exhibeat reuerētiā.⁊ oſtēdat eū eſſe illius vicariū cuius pedes oſculabatur mulier illa q̄ fuerat in ciuitate peccatrix. Adoꝛādū eſt eñ ſcabellū pedū eius:qꝛ ſctm̄ eſt.cuius etiā reſurgentis a moꝛtuis pedes mulieres tenētes adoraueꝛūt. Gn̄alr̄ eñ nemo dꝫ manū ſummi pontificꝭ oſculari:niſi cuꝫ de manibus eius aliq̇d accipit vel cum ad manus eius aliq̇d tribuit vt oſtendať ꝙ ex vtroqꝫ debemus ei grās agere qui ſicut ſemꝑ dat pꝛopꝛia:ſic nunq̄ꝫ recipit aliena. Quas oblationes romanus pontifex recipiat ſub ti.de oblationibus diceť. Subſequēter diacon⁹ textū euangelij ſumit de altari:qꝛ de ſyon exibit lex ⁊ vbū dn̄i de hierlm̄ nō vtiqꝫ moſayca lex quondam exiuerat de monte ſinay:ſed euāgelica de qua ꝓpħa ait. Ecce dies veniunt dicit dn̄s:⁊ ꝯſummabo teſtm̄ nouū ſupꝛa domū iſrael ⁊ ſupꝛa domū iuda. Sumiť etiā liber de altari:qm̄ aplī de altari euāgeliū acceperūt cū ꝑdicantes paſſionē xp̄i euangelizabāt. Vel altare in hoc loco ſignificat iudeos a quibus transfert regnum dei ⁊ dať genti facienti fructū eius. Et ex eo ꝙ liber ſumiť de altari.notať ꝙ euangeliū eſt vbū dei qḋ ꝑ altare ſignificať ſcḋm illud Exoḋ.xx. Altare de terra facietis mihi. Et ꝓpter ꝑmiſſas rōnes quidā volentes dicere finita miſſa euangeliū ſancti vobis vel aliud impꝛimūt ꝑmo ſignū crucis ſuꝑ altare et poſtea in fronte. Sumit aūt illū vt quidā voluūt de dextra ꝑte altaris:qꝛ eccl̄ia de iudeis a qua noſtrū ſumpſit exoꝛdiū antiquit⁹ fuit a dextris ⁊ ponit euꝫ in manu ſiniſtra dextrā ſupponēs.iuxta illḋ. Leua eius ſub capite meo ⁊ dextra eius amplexabiť me: ⁊ hoc ꝓpter triplicē cām. Pꝛimo qꝛ euangeliſta docet celeſtia que ꝑ dexteram terrenis que ꝑ ſiniſtram intelliguntť ſupponi. Scḋo inclinať liber ſuper ſiniſtrum humerū ad notandū ꝙ xp̄i ꝑdicatio de gentili pplō tranſibit ad iudaicū. Eſa.xx.c. In diebus illis ſaluabiť iuda. Tertio qꝛ in vita tempoꝛali que per illam ſignificať neceſſe eſt euangeliū ꝑdicare. Et textus euāgelij in quibuſdā eccliis oꝛnať exterius argento ⁊ lapidibus:put dictum eſt in ꝑte.iij. ſub ti.de legalibus indumentis. Liber aūt ipſe ab aduentu ſacerdotis ad altare donec euangeliū legatur ſuꝑ altare remanſit:ꝙ quantū ad hoc ſignificat hierlm̄:qm̄ euangelica doctrina ꝑmū in hierlm̄ facta eſt ⁊ ibi ꝑmanſit ab aduentu dn̄i donec publicareť gentilibus.iuxta illud. De ſyon exibit lex ⁊c̄. vt ſupꝛa. Hieruſalēꝫ eñ eſt locus paſſionis que per altare etiā ſignificať. Conſequenter bn̄dictionem poſtulat:qꝛ nullus dꝫ ꝑdicare niſi mittať.iuxta illḋ apoſtoli. Quomodo ꝑdicabūt niſi mittanť:extra ḋ here.cum ex iniuncto.⁊ dn̄s inquit aplīs. Rogate dn̄m meſſis vt mittat operarios in meſſem ſuā.xxv. diſt.in nouo. Eſaias autē cum audiſſet vocem dn̄i dicentis. Quē mittam ⁊ quis ibit ex vobis. Rn̄dit Ecce ego ſū:mitte me.dixitqꝫ dn̄s. Vade ⁊ dic pplō huic.audite audiētes ⁊c̄.viij.q.j. ſciendū. Rurſus hmōi bn̄dictionē ꝑfigurauit moyſes qui aſcendēs in montē accepit tabulas ⁊ bn̄dictionē:⁊ pplō mādata ꝓpoſuit.⁊ dn̄s etiam bn̄dixit oꝛdini diaconali cui dedit ſpm̄ſanctū ⁊ miſit ad ꝑdicandū ꝑ vniuerſum oꝛbem. Pontifex ergo vel ſacerdos viſibiliter bn̄dicit diacono qui lecturus eſt euangeliū qḋ non fecerat ſubdiacono lecturo eplām:qꝛ xp̄s inuiſibilis manens legem ⁊ ꝓphetas que per eplām ſignificantur inuiſibiliter miſit:ſed poſtq̄ꝫ in terris viſus eſt ⁊ cum hominibus ꝯuerſatus eſt aplōs ⁊ euāgeliſtas viſibiliter miſit ⁊ docuit. Euntes inquit pꝛedicate dicentes. Appꝛopinquabit regnū celoꝝ. Illi aūt regreſſi circuibant caſtella euāgelizantes ⁊ curantes vbiqꝫ ⁊ mittit eum ad legendū euangelium ad notandū ꝙ chꝛiſtus miſit aplōs ad ꝑdicandum regnum dei. Diaconus aūt ea que in bn̄dictione dicuntur ꝯſiderans ſe coꝛde purum oꝛe mundū ⁊ ope caſtum ſtudeat exhibere: quatenus ſacroſanctum euangelium poſſit digne ꝓferre:qꝛ puteus aquarū viuentium.ideſt euangelica ꝑdicatio non fluit impetu.i.libere niſi de libano.i.coꝛde caſto ⁊ oꝛe candido. Non eñ eſt ſpecioſa laus in oꝛe peccatoꝛis. immo peccatoꝛi dicit deus. Quare tu enarras iuſticias ⁊ aſſumis teſtm̄ meum per os tuum.iij.q.viij. §.quod teſtatur.⁊ ideo ſigno crucis innuiť.deinde licentia ⁊ bn̄dictione obtentis et inſuper cruce impꝛeſſa vt ſecurus incedat ꝓcedit ad pulpitum cum ſilentio inclinato capite nihil in quibuſdam eccliis ferens ꝓpter illud qḋ dn̄s ipſe pꝛecepit aplīs quos miſit ad pꝛedicandū regnum dei. Nihil inquit tuleritis in via ⁊ neminem ſalutaueritis. In alijs tamē eccliis diaconus fert libꝛum vt iam diceť. Sed ꝑueniens ad ambonē ſalutat quaſi intrans domum cui offert pacē:vt infra diceť.⁊ tranſit ꝑ dextrā ꝑtē choꝛi ad ſiniſtram: et liber euangelij de dextra ad

ſiniſtram transfertur: vbi legitur quia de ſyon exibit lex τ verbum vt. ſ. Judea enim re'puente verbū dei apoſtoli tranſierunt de iudeis ad gētes: τ poſtea predicatum eſt gentibus que per ſiniſtrā intelliguntur. vnde aplˢ ad Hebreos dicit. Uobis oportebat prius predicare verbum dei ſed qm̄ repuliſtis illud indignos vos iudicaſtis ecce cōuertimur ad gētes. extra de renū. niſi de hoc. ſ. in ti. proxi. Jn eccleſia romana τ in quibuſdā alijs ſubdiacon' per vnam viam τ diaconus per aliā in pulpitū aſcendit qm̄ ille docendo τ iſte diſcendo in augmentum ſcientie procedit: τ q: miniſtrator p meritum opis τ p̄dicator p meritum oris in augmentū iuſticie pgreditur vnde pſal. Juſticia tua ſicut mōtes dei. per eandē tm̄ viā deſcendētes ad pontificē reuertunt: q: per finalem perſeuerantiā ptingunt ad p̄miū ſicut dn̄s ait. Qui pſeuerauerit vſq; in finē τc. de pe di. ij. apoſtolus. τ ca. multi. τ q: predicatio ſine ope non ſufficit. Cepit enī ieſus facere τ docere: ideo p̄dicator per eandem viam reuertit p quam acceſſerat miniſtrator. Preterea ideo lecturus euāgelium ab vna parte progredit τ aſcēdit: τ ab altera regreditur τ deſcēdit. Juxta illud euāgelij. Per aliā viam reuerſi ſunt in regionē ſuā. qm̄ apoſtoli prius predicauerūt iudeis τ poſtea gētilib' ſm illud aplī. Qm̄ repuliſtis verbū dei τ indignos fe. τc. Sane diaconū ſubdiacon' antecedit q: iohānes τ eius p̄dicatio xp̄m τ eius p̄dicationem preceſſit portans in quibuſdam eccl'ijs puluinar qd libro ſupponat. Per puluinar quidē qd feſſo ſupponitur ad quietē ſignificat vite ſolatium ſiue tp̄alia. quaſi dicat. Si vobis ſeminamus ſpūalia nō eſt mirū ſi a vobis metimus carnalia. xij. q. j. §. j. Nam ſm aplm. j. ad Cor. Qui altari ſeruiūt cum altari participant. extra de prebē. cū ſm. Dignus eſt enī operari' mercede ſua. Mat. x. τ dn̄s p̄cepit in lege non claudes os bouis triturātis. extra de preben. extirpāde Rurſus puluinar ſupponit euāgelio ad notandū q ſuaue eſt iugū dn̄i ſine onus euāgelio illud portare volentibus. vn̄ in Mat. Jugū enī meum ſuaue τ on' meū leue. huic iugo qui ſubijcit oīa ſubiecta habet ſm Aug. Puluinar ergo ſuauitas τ dulcedo in mandatis dei. Un̄ ppheta. Paraſti in dulcedie tua pauperi deus τ item q̄ dulcia faucib' meis eloquia tua dn̄e. Jn eccl'ia tm̄ romana diacon' p̄cedit vt doctor ſubdiaconus ſequit vt auditor. ille p̄cedit vt p̄dicet iſte ſequit vt miniſtret. Poſt lectionem vero ſubdiaconus quaſi ſufficiēter edoctus p̄cedit referēs euāgelium qm̄ mercedē euāgelij de ſua miniſtratiōe reportat. ſm illud qd dn̄s ipe pmiſit in euāgelio. Qui recipit pphetā in noīe pphete mercedē pphete recipiet quē ideo p̄mittit diacon' ad pontificē vt oſtendat ſe fructū p̄dicationis referre. de q dn̄s iuſſerat Poſui vos vt eatis τ fructū afferatis: τ fruct' veſter maneat. Ad hec ſubdiacon' librū τ puluinar reportans ſignificat q p̄dicator bono ope dz vitā ſuā deo offerre. Unde aplˢ ad Cor. ix. Omne quodcūq; facitis aut v̄bo aut ope in noīe dn̄i ieſu xp̄i facite. xxvij. q. vi. nō obſeruetis. Premittit quoq; ep̄us ante euāgeliū thuribulū cū incēſo: q: xp̄i opa p̄ceſſerunt eius doctrinam. Juxta illud. Cepit ieſus facere τ docere. Thuribulum aūt cū thure ſignificat orationem cū deuotione quā tūc maxime deberēt hr̄e fideles i audiēdo diuinū ſermonē. Rurſus diaconus ideo p̄mittit thuribulum: q: p̄dicator debet odorē bone opinionis ex ſe mittere. Juxta illd aplī. Xp̄i bon' odor ſumus in omni loco. Nam cuius vita deſpicit reſtat vt eius predicatio ɔtemnatur. extra de ſac. vnc. c. j. Tertio thuribulū precedit vt ipius diaconi oratio: ſicut incenſum in conſpectu dn̄i dirigat. Ante thuribulū vero p̄mittit duos ceroferarios cū facul'is accenſis: Primo q: dz deſiderium τ gaudiū in cordib' auditorū accendere quatenus τ libēter audiant et gratanter obediāt. Jn quibuſdā tamen eccl'ijs thuribulū cereos p̄cedit qm̄ oratiōes τ opa τ virtutes de rōne famā lucē τ ſigna p̄cedūt. Juxta illud. Luce. Luceat lux vr̄a. τ illud. Et virtus exibat de illo τ ſanabat oēs. Scd̄o ſacerdos vl' ep̄s premittit ante diaconū duos accolitos portātes cereos τ incēſum ad notandū q xp̄s premittebat binos nūcios ante faciē ſuam in omnem ciuitatem τ locum quo ipſe erat ventur' preferētes choruſcationes miraculoꝝ τ odorem virtutū. vnde reuerſi dixerūt. Dn̄e in tuo nomine etiā demonia ſubijciunt nobis. Facies enī xp̄i cōuenienter hic intelliguntur apoſtoli qui normā doctrine ſue populis oſtendebāt: propter quod ipſis aiebat. Qui vos recipit me recipit. Tertio ideo librum euāgelij precedūt thuribulū τ candelabra. q: doctrinam xp̄i virtus τ fama preibat euangeliſta teſtāte. Exiuit ieſus in virtute ſpiritus in galileam: τ fama exiuit de illo in vniuerſam regionē: τ ipſe docebat i ſynagogis eoꝝ. Quarto pter cām in ſecunda parte ſub titu. de accolito ſcriptam. Rurſus duo cerei ſi luminati doctores eccl'ie: p quos eccleſia illuminat qui debent habere noticiā vtriuſq; teſtamenti deſignant. Hinc eſt q ipi cerei plerūq; quibuſdā diuerſorum coloꝝ lineis decorant: ad notādū q p doctores ipos ſacra ſcriptura diuerſis ſenſib' exponit. put dictū eſt in principio libri. Si vero linee ipe auree vl' argentee ſint deſignāt q in ipis doctorib' eſt aurum ſapiētie τ argentū eloquētie. Uel cerei ipi deſignāt duo teſtamenta quib' genus humanum illuminat vl' leges τ pphetas qui i quibuſdā eccl'ijs dū euāgeliū legitur in pauimēto ponunt: qm̄ leges vmbra τ prophetaꝝ enigmata per lumen euāgelij etiā ab humilibus intelligunt q: p euangelicam doctrinam lex τ prophetia penitus euanuerunt in littera in quibuſdam tm̄ eccleſijs in diebus pfeſtis vnus puer cū vno tantū cereo diaconum precedit. p quod ſignificat q primū xp̄i aduentū qui humilis fuit τ occultus precucurrit tm̄ vnus p̄curſor ſcʒ iohānes baptiſta qui fuit lucerna verbi. Jn dieb' vero feſtiuis duo cerei precedunt: q: in ſcd̄o aduētu qui ſolēnis erit τ manifeſtus. duo p̄mittunt p̄cones ſcʒ Helyas τ Enoch qui interficiētur ab antixp̄o in hieruſalem qd ſignificatur p extinctionē cereoꝝ. De cādelabris τ ēt cereis aliter dictum eſt in prima parte ſub tit. de picturis. Antecedit quoq; crux primo ad notandum q diaconus debet predicare crucifixum. Secūdo q qui cū

intuet͛ p̱ fidē ſanat͛ a morſu ſerpentis antiq̇. ipſe eſt
enim ſerpēs in palo. Tertio crux precedit euāgeliū
in ſignum ꝙ p̄dicator ſequi debet crucifixum. Unde
dn̄s inq̇t petro. Seq̄re me. Jo. xxi. c. Poſt hec dya-
conus ſup ambonē aſcendit. dr̄ aūt ambo ambonis
pulpitu᷒ vbi legit͛ euangelium ab ambio ambis. q:
locus ille gradibus ambitur. Sūt em̄ in q̇buſdam
eccl'ijs duo paria graduum ſiue duo aſcenſus in illū
p̱ medium chori. vnus a ſiniſtris: videlꝫ verſus orien
tem q̄ fit aſcenſus. alter a dextris videlꝫ verſus occi
dētem quo fit deſcenſus vt p̄miſſum eſt. Uel aſcēdit
ab auſtrali p̱te. nā xp̄s a bethel. i. bethleē q̄ ē auſtꝝ
venit in hier'lm. Un̄ dr̄. Deus ab auſtro veniet. Aſcē
dit ergo ſup ambonem ad notādum ꝙ xp̄us ambit
oēs q̇ cuſtodiunt v̄bū euangelij vt poſſit ambiri: et
ſic melius ab hoībus intelligi: Itē aſcendit vt ī edi
to ⁊ alta voce annunciet euangeliū tāq̄ vbiq̄ ⁊ ab
oībus audiendum. iuxta illud ꝓphetic̄ū. Sup mō-
tem excelſum aſcende tu q̇ euangelizas ſyō. exalta
in fortitudine vocē tuam. Et dn̄s inq̇t in euāgelio.
Qd̄ dico vobis in tenebris dicite in lucē: ⁊ qd̄ ī aure
auditis p̄dicate ſup tecta. ex̄ de here. cuꝫ ex iniūcto
vt imitemur dn̄m q̇ in mōtē aſcēdit vt euangeliū p̄-
dicaret. ⁊ apiens os ſuū docebat diſcipulos dicēs.
Beati pauperes ſpiritu ⁊c. Lex ēt in mōte data eſt
euangeliuꝫ ergo in alto ⁊ in eminēti loco legit͛ q: do
ctrina euangelica dilatata fuit vbiq̄ terrāꝝ. vn̄. In
oēm terrā exiuit ſon᷒ eoꝝ ⁊c. xix. diſt. ita ep'la v̄o in
loco inferiori: q: lex ⁊ ꝓphete q̇ p̱ illā figurant͛ clauſi
fuerunt in iudea. vn̄ notus in iudea de᷒ ⁊c. Preter
ea p̱ ep'lam p̄dicatio veteris teſtamēti q̄ humilior p̱
euangelium noui teſtamenti q̄ excelſior ē intelligit͛
doctrina em̄ xp̄i vel lex euangelica excellit apoſtoli
cam ⁊ apoſtolica legalem doctrinam. Un̄ apoſtolus
ad Hebre. vij. Lex neminem ad perfectionem ducit
euāgeliū āt dat ſalutē omni credenti. In miſſa āt p̱
defunctis non in loco eminentiori: ſꝫ iuxta altare euā
gelium ⁊ ep'la legunt͛: ad notandū ꝙ q̄tum ſpectat
ad defunctos talia non ſunt predicationes q̄ viuis
publicē fiunt. Ipſis aūt cum ſint abſentes fieri ne-
queūt publice vel occulte: ſꝫ magis ſunt ꝓ ipſis ora
nes p̱ q̄s ad xp̄m q̇ p̱ altare ſignificat͛ appropinquā
tes eis poſſum᷒ reuelationē aliquā obtinere. Legit͛
ēt de morte euangeliū ſup aq̇lā. Iuxta illud. Et vo-
lauit ſup pēnas ventoꝝ ⁊ aq̇la ip̄a ſeu loc᷒ in quo le
git͛ in dieb᷒ feſtiuis alic̄ pāno lineo vel ſerico coo
p̱itur: ad ſignificādū mollicīē cordiuꝫ xp̄ianoꝝ. Un̄
dn̄s p̱ ꝓphetā. Ecce cor carneū dabo vob: ⁊ ſcribā
legē meā in cordib᷒ v̄ris. Loc᷒ v̄o in quo ep'la legit͛
nō cooperit͛: ad ſignificandū duritiā cordiū iudeoꝝ
Lectur᷒ āt euāgeliū tranſit ad partē ſiniſtram ꝓut
iam vt. ſ. ſub ti. de mutatione ſacerdotis dictū eſt ⁊
apponit faciem meam aquiloni. iuxta Eſaie. xliij.
Dicam aquiloni da: ⁊ auſtro noli ꝓhibere. vt oñdat
nos doctrina euangelij debere amari ⁊ predicatōes
xp̄i contra illud ſpecialiter dirigi qui ait. Ponam ſe
dem meā ab aquilone ⁊ ſimilis ero altiſſimo. nam ⁊
ſm̄ propheta. Ab aquilone pandet͛ oē malū ſuper
habitatores terre. Rurſus verſus aq̇lonē euāgeliū
legit͛ iuxta illud qd̄ legit͛ in canticis. iiij. Aquilo ſur
gat dyabolus fugiat. ⁊ auſter veniat. i. ſpūſſanctus
accedat. Recte enim ꝯ diabolum euāgeliū legit͛ vt
illum ſua virtute expellat q̇m̄ diabolus nihil tantū
q̄tum euangeliū odit: Siquidē aq̇lo ventus frigi
dus diabolum ſignificat q̇ ſtatu tētationum corda
hoīm a dei timore ꝯgelat et refrigerat. Cū ergo fi
des in euāgelio contineat͛ q̄ eſt armatura nr̄a ꝯ dia
bolum. iuxta illō. Cui reſiſtite fortes in fide. meri
to legit͛ contra illum. Quandoq̄ ēt verſus meridiē
legit͛. q: doctrina xp̄i q̄ p̄mo fuit inter iudeos ⁊ nūc
inter gētiles: ad eos in fide redibit. Hi v̄o qui eum
inueniēdo p̄ceſſerunt reſpiciūt ad euāgeliū ⁊ ad fa
ciē recitātis: ꝓut ſub ep'la dictū eſt. Deinde lectu
rus euangeliū ſalutat pp'lm vt illū ad audiēdū ver-
bum dei attentū reddat dicēs. Dn̄s vobiſcū. oñdēs
ēt p̱ hoc ſe orare vt dn̄s ſit cū eis: ⁊ obſeruās qd̄ dn̄s
iuſſit. In quācūq̄ domū intraueritis primū dicite
Pax huic domui: chorus vero ⁊ pp'ls q̄ſi reddit᷒ at-
tentus ad illū ⁊ ad quancūq̄ p̱tem in qua euāgeliū
legit͛ ſe vertūt: q: oībus propoſitū eſt. Ite in mundū
vniuerſum p̄dicate euangeliū oī creature. i. homini
ꝓ quo facta eſt omnis creatura vel qui habet aliqd̄
p̱ticipiū cū oī creatura. Et rn̄dēt ⁊ cū ſpū tuo ſup. vt
digne poſſis euāgeliū legere. ac ſi dicat tecū ſit ad ſu
ccēdū ⁊ ſic mutuo ſe ſalutant. prout ſub prefatione di
cet͛. Sane euāgeliū ſtādo ⁊ nō ſedēdo audire: ſicut
ſtatuit anaſtaſius papa de conſe. di. i. ap'lica. vt ad p̄
lium ꝓ xp̄i fide ſeruanda promptitudo notetur. Un̄
Luc. xxij. Qui non habet gladium vendat tunicā ⁊
emat illum. Et q: ipſius doctrina ad amorem celeſti
um dirigit mentes noſtras: ad hmōi etiam prompti
tudinem deſignandum quidam dum euangelium
legit͛ clamides deponūt. ⁊ ēt ad notandū ꝙ omnia
temporalia dimitenda ſunt propter chriſtum. iuxta
illud euangelij. Ecce nos relinquimus omnia ⁊ ſecu
ti ſumus te. Et ex quo ſtandum eſt apparet ꝙ nec ia
cere nec appodiare debemus euāgeliū audiēdo. Re
clinatoria tunc relinquuntur ad notandum ꝙ nō de
bemus confidere in principibus: nec ſuſtētari in ter
renis q: vanitas vanitatū ⁊ oīa vanitas dixit Eccl'ia
ſtes. Subaudit͛ cōparatione dei in quem curā nr̄aꝫ
iactare debemus. ⁊ ſm̄ ipſum Anaſtaſiū ſtātes cur
ui manere debemus: vt humilitatem que a domis
docetur etiam corpore demonſtremus. Audit͛ etiā
capite nudato primo vt attentio adeſſe demōſtret͛.
ob quam etiam cauſam quidam tunc mentionem ⁊
genas manu tenent. ſecūdo vt quinq̄ ſenſus patuli
ſint patuli ad audiendum. tertio ad notandum ꝙ
omnia q̄ ſub velamine ⁊ figura in lege ac ꝓpheticis
ꝯtinebāt͛ ſunt in euangelio manifeſtata in xp̄i ſenis
paſſiōe velū templi ſciſſum eſt ⁊c. Deponunt͛ etiam
tunc baculi ⁊ arma. Primo ne imitemur iudeos ī cō
ſpectu crucifixi arūdines ⁊ arma ferētes. Scd̄o ad
notandum ꝙ chriſto p̄dicante omēs legales obſer-
uantie que p̱ baculos ſignificant͛ depoſite ſunt. Ter
tio depoſitio baculoꝝ ⁊ armoꝝ humilitatē notat. ⁊
xp̄iane p̱fectionis eſſe nō ſe vindicare: ſed domis re
ſeruare vindictā iuxta illud. Mihi vindictā ⁊ ego re

tribuā dicit dñs. Matth. v. Qui te ꝑcuſſerit in vna
maxilla pꝛebe ei ⁊ alteram. xxiij. q. j. §. j. Audit̃ etiā
euāgeliū in ſilentio: q: oīa ſoluta ſunt in euāgelio q̄
in lege ⁊ pꝛophetis ꝓmiſſa erāt. Pontifex vo ſeu ſa
cerdos dū euangeliū legit̃ faciem vertit ad illud ad
notādū ꝙ xp̄s p̄dicatoꝛes euāgelij ſemꝑ ad adiuuā
dū reſpicit. ſtās ſuꝑ ſcabellū ad deſignandū ꝙ ꝑ hu
iuſmodi p̄dicationē oīs aduerſa ptās d̄bellat̃ ⁊ xp̄i
pedib⁹ ſubmittit̃: ⁊ ſic implet̃ qđ in pſ̄. d̄r. Donec ponā
inimicos tuos ſcabel. pe. tu. Diacon⁹ vo ſtatim poſt
ꝙ ſibi reſpōſuꝫ eſt: ⁊ cū ſpū tuo vt cūctos reddat do
ciles ⁊ beniuolos ad audiendū verbū euāgelij. i. bo
nū nunciū nunciantē regnuꝫ dei ſubdit. Sequētia
ſcti euangelij thuriſicās librū: ⁊ ſignās ſigno crucis
Et ēt in quibuſdā locis oſculat̃ librum: quaſi dicat.
Hic eſt liber ſeu euāgeliū dei. Hic eſt liber crucifixi
quē p̄dico. Hic eſt liber pacifici ꝑ quē recōciliatio⸗
nem accepim⁹. Unde apoſtolus. j. ad Coꝛint. j. Pꝛe⸗
dicam⁹ vobis xp̄m crucifixū. Per incenſi aūt fumū
bona p̄dicationis opinio itelligit̃. Deinde ſignat ſe
in fronte: in oꝛe pariter ⁊ pectoꝛe ſeu ī coꝛde: ne dia⸗
bolus q̄ bonis opibus inſidiet̃ tollat ei per erubeſcē
tiam deuotionē de coꝛde: vel ſermonē de oꝛe: ac ſi di
cat. Ego xp̄i crucē nō erubeſco: ſꝫ eā oꝛe p̄dico ⁊ coꝛ
de credo: q: coꝛde credit̃ ad iuſticiā: oꝛe aūt cōfeſſio
fit ad ſalutē. Pꝛedicam⁹ inquit apl'us xp̄m ieſum ⁊
hūc crucifixū. iudeis q̄dē ſcādalū gentib⁹ aūt ſtulti
tiā. Et apl's ad Gal. vj. Mihi autē abſit gloꝛiari ni
ſi in cruce dñi noſtri ieſu xp̄i. Dñs etiaꝫ in euāgelio
ait. Qui me erubuerit ⁊ ſermones meos hunc filius
hominis erubeſcet cū venerit in maieſtate ſua ⁊ pa⸗
tris ⁊ ſanctoꝝ angeloꝝ. Unde in daniele legit̃. Non
eſt cōfuſio cōfitentibus te. Quidā aūt ſignāt ſe tm̄
in fronte ⁊ in pectoꝛe quaſi in vtroq; ſuperliminari.
Clerus vero ⁊ ppl's audito ti. euāgelij. ſcꝫ ſequētia
⁊c. ſiue bono nūcio vertētes ſe ad oꝛientē ſiue ad al
tare vt deum qui eſt verus oꝛiens gloꝛificēt: q: miſit
eis verbū ſalutis ſicut legit̃ in actibus aploꝝ ⁊ glo
rificauerunt deū dicētes ergo ⁊ gentibus deus pe⸗
nitentiam dedit ⁊ vitaꝫ cū reuerētia ⁊ honoꝛe reſpō
dent gloꝛia tibi dñe. Pꝛopoſito itaq; euāgelio ad le
gendū in quod agit̃ de gloꝛia ⁊ de noſtra liberatiōe
ſcꝫ qualiter xp̄s diabolū deuicit: ⁊ nos ab ipſius ſer
uitute liberauit: ⁊ victoꝛ ad gloꝛiam patris aſcēdit
ipſi auditoꝛes euāgelij letantes in laudem ſui ſalua
toꝛis cōclamant dicentes. Gloꝛia tibi domine: qua
ſi dicant gloꝛia tua que nobis in euāgelio p̄dicatur
nobiſcū ſine fine ꝑmaneat ⁊ ſemper creſcat. ⁊ hec di
cendo ſigno crucis in fronte in oꝛe ⁊ in pectoꝛe ſe ſi⸗
militer cōtra diabolū muniunt nec eos impediat in
audiēdo. In fronte q: ibi eſt locus pudoꝛis ⁊ vere⸗
cundie. Uñ per hoc ꝙ crucē fronti imꝑimūt oſten⸗
dunt ſe nō erubeſcere credere crucifixū cuius liber
legit̃ ⁊ eū hr̃e deū ⁊ dñm. Per hoc qđ in oꝛe ſignant
ſignificāt crucē dñi audacter p̄dicare. Per hoc ꝙ ī
pectoꝛe oſtēdūt ſe libēter compati ꝓ noīe xp̄i. qua
ēt rōne q̄dā ꝙ dum euangeliū legit̃ cū vtroq; pollice
añ pect⁹ ſignū crucis figurāt. ¶ Rurſus nos in oꝛe
ſignam⁹ ad deſignādū ꝙ de v̄bis euāgelij dꝫ eſſe lo

cutio nr̄a. In pectoꝛe vo ad deſignandū ꝙ v̄ba euā
gelij debēt nos ꝑcutere in pectoꝛe: ⁊ in mēte. Moꝛ
vo poſt ſcm̄ ſignū crucis v̄ſus diaconū audituri euā
geliū ſe ꝯuertūt. De crucis myſterio dicet̃ ī ꝓhemio
q̄nte ꝑtis. ¶ Poꝛro alicubi ſubdiacon⁹ dū legit̃ euā
geliū ſiniſtrā manū li. ſupponit ad notādū ꝙ illi qui
ſub tpe legis fuer̃t quoꝝ finis ſeu vltim⁹ fuit Iohā
nes quē ſignificat ſbdiacon⁹. Et ſi aliq̄ bōa agebāt
illa tm̄ debilia ⁊ īfirma erāt: q̄ ꝑ ſiniſtrā ſignificant̃:
q: ſi lex ad grāꝫ diſponeret tm̄ grām nō p̄bebat. Cō
uenienter ergo ſiniſtra man⁹ libꝛo euāgelij ſupponit̃.
In quo xp̄i fides p̄dicat̃ ſine qua ꝑ opa legis nemo
ſaluat̃. ¶ Rurſus ꝑ ſiniſtraꝫ manū tpalia: ꝑ librum
euāgelij ſpūalia cōgrue deſignant̃. Man⁹ ergo ſini
ſtra libꝛo ſupponit̃ ad notandū ꝙ ſicut aīa ſine coꝛ⸗
poꝛe nō viuit: ita nec ſpūalia diu ſine tpalibus ſubſi
ſtere pñt. Terminat̃ aūt euangeliū exaltādo vocem
in fine: pꝛout ſub epl'a dictū eſt. ⁊ mox illo finito mu
nit ſe diacon⁹ ſigno crucis ne diabol⁹ ſuſceptū ſemē
euangelij de vaſe ſignato ſurripiat. Et deinde euā⸗
geliū oſculat̃ ad notādū ſe ex charitate ⁊ amoꝛe euā
gelizaſſe. Auditoꝛes vo ſe v̄ſus oꝛiētē ꝯuertūt q̄ſi ad
hierlm̄ grās agētes: q: inde venit ad nos euāgeliū
Iuxta illud qđ dñs dixit ī euāgelio apl'is. Uos eri⸗
tis mihi teſtes hoꝝ in oēs gētes īcipiētes a hierlm̄
⁊ ſigno crucis ſe in pectoꝛe muniūt ꝯ diabolū ne ſe
men v̄bi dei ſuffocet̃ in eis. vñ Lu. viij. Uolucres ce
li comederūt illđ. ⁊ ne ſmonē dñi rapiat de pectoꝛi⸗
b⁹ coꝝ. q. d. de⁹ nos faciat in doctrīa xp̄i ꝑſeuerare.
⁊ vt ſignificet ſe hr̃e in coꝛde qđ exꝑimit̃ oꝛe. Qđ ēt
aptius deſignat̃ in q̄buſdā eccl'ijs in quibus finito
euāgelio dicit̃ amē. ⁊ hñ. q. d. verū eſt ꝙ in euāgelio
dictū eſt qđ eſt ꝯ quoſdā hereticos q̄ lecto euāgelio
quaſi cōtradicētes dicūt falſum eſt. Uel amen. q. d.
fiat nobis ꝙ dñs in euangelio pollicet̃. Iuxta illđ
neemie. viij. Bñdixit eſdras dño deo magno. Et re
ſpōdit oīs populus amē amē. Et eleuātes man⁹ ſu⸗
as īcuruati ſunt ⁊ adoꝛauerūt ꝓni in terrā. In alijs
vo eccleſijs d̄r deo grās. ſicut fit poſt aliquā lectio⸗
nes vel capl'm. Quidā etiā lr̄ati dicunt. Benedict⁹
qui venit in nomine dñi. qđ eſt finis euangelij mat⸗
thei. qđ legit̃ in feſto beati ſtephani ⁊ in dñica pal⸗
maꝝ. In quibuſdā locis cerei qui ſignificāt doctoꝛes
res ꝑ quos eccleſia illuminat̃ poſt lectū euangeliuꝫ
extingunt̃: q̄ſi xp̄o in eis loquēte pñt eccleſiaꝫ illu⸗
minare: eo aūt tacēte id eſt ſpūſancto ab eis recedē
te hec nequeunt. Pꝛeterea euangelij p̄dicatione fi⸗
nita lex ⁊ ꝓphetie ceſſabunt. In nōnullis tm̄ eccl'ijs
dum euangeliū legit̃ candelabꝛa cū cereis deponūt̃
ad terram ad notandū legē ⁊ ꝓphetiā inferioꝛē euā
gelio eſſe. Cōſequenter ſubdiaconus codicē euāge
lij refert. diaconus vo vacuus redit vt oſtēdat ſe p̄⸗
dicatione finita contēplationi vacare. Ueniens aūt
pꝛius ad legēdum euāgelium librū in quibuſdaꝫ ec⸗
cleſijs ferebat ad notandū ꝙ ipſe non ſolū debebat
docere: ſꝫ ⁊ facere. Redit etiā ad ep̄m ſeu ſacerdo⸗
tem vñ venit ad notandū ꝙ oīs doctrina a deo eſt ⁊
ad ipm̄ reuertit̃. vñ Salomon vñ exeūt flumina re⸗
uertunt̃. Textus q̄ꝫ euāgelij ſuꝑ puluinar ꝛepoꝛtat̃

q: eccl'ia vt audiuit euangelium illud ſuauit᷑ cor de
ſuſcepit ⁊ letata ē. Juxta illud. Audiuit ⁊ letata eſt
ſyō. Et ait. Anima mea liq̄facta ē vt dilectus locut᷒
eſt. Liber q᷑ euangelij ⁊ thuribulum ad pontificem
reportant᷑: q: ad eū oīa bona referēda ſunt a quo cū
cta pceduñt. Ipſe ei ē finis ꝯſummans ſ; nō ꝯſumēs
alpha ⁊ o primus ⁊ nouiſſimus: initium ⁊ finis. Nā
⁊ apl'i p̄dicatione pacta ad xp̄m reuerſi ſunt referen
tes ei gr̄as de miraculis ⁊ p̄dicationis pfectu. Ep̄s
v̄o thus odorat: ⁊ euāgeliū oſculat᷑. Primo ad notā
dum q: quod ep̄s inſpirauit ⁊ docuit hoc approbat
⁊ acceptat. Deus em̄ nihil accipit niſi qḋ efficit: nec
remūerat niſi qḋ donat: q: ſic cūcta q̄ facit bōa ſunt
ſic nulla ſūt bōa niſi q̄ fecit. Nā vidit de᷒ cūcta q̄ fece
rat ⁊ erāt valde bona. Scḋo aptum codicē oſculat᷑
ad ſignificandū q̄ ſcire d; ⁊ nuda ac apta ſibi eē de
bēt q̄cūq᷑ ſunt in lege. vñ Lu. viij. Uobis datum eſt
noſce myſteriū regni dei. ⁊ malachie. ij. Labia ſacer
dotis cuſtodiūt ſciam ⁊ legē requirūt ſup. ſubditi de
ore ei᷒. er̄ de here. cū ex iniuncto. Tertio q: tp̄e ſol᷒
intrat in ſctā ſctōꝝ. put in p̄hemio hui᷒ ptis dictū
eſt. Quarto q: hmōi oſculū ſignificat affectum amo
ris ad euāgelium q̇ p̄cipue in ep̄o vigere d; adeo vt
paratus ſit mortem p eo ſubire. xxv. q. i. violatores
q̇nto ſubdiaconus librum aptum p̄lato ſeu ſacerdo
ti offert ad oſculandū ad notandū tp̄m debere dele
ctari in fide fidelium que infuſa eſt in eis. ⁊ patefa
cta p euangelij p̄dicationē que prius in lege fuerat
clauſa. Poſtea in q̇buſdā eccleſijs liber clauſus ill᷒
qui ſunt in choro oſtēdit᷑ p eo q̄ poſt p̄miſſa v̄ba vo
bis datum eſt ⁊c. ſeq̇tur in apoſtolo: ceteris aūt in
parabolis. Et eſt aduertēdum q̄ poſtq̄ diaconus
lecto euāgelio librū oſculatus ē ad notādū ſe ex cha
ritate ⁊ amore euangelizaſſe tunc demū fert᷑ euāge
lium ep̄o q̇ xp̄m ſignificat ad oſculandum. i. ad p̄di
cationē acceptandā: ⁊ nō añ ad figurandū q̄ deus
illā dūtaxat ad p̄dicationē acceptat q̄ ſit ex amore
⁊ charitate. Uerūtamē in miſſa p defunctis euange
lium nō fert᷑ pontifici ad oſculandū. tum q: tunc p̄
miſſe rōnes ceſſant. tum q: in miſſa illa omnis ſolen
nitas ſubtrahit᷑: ne feſtiue ſolēnitates cū deſolatio
nis meroribus miſceant᷑. Legens tñ euangeliu; in
miſſa p defunctis librū in quibuſdā eccl'ijs oſculat᷑:
q: q̇cūq᷑ illud p̄nunciat d; charitatis amore in illū
tedere cuius doctrinā euangelicā recitauit. q̇ amor
p oſculū deſignat᷑. Et eſt aduertendū q̄ ſtatim poſt
libri oſculū ſacerdos miſter pontificē qui xp̄m deſi
gnat incēſat ad oſ̄dēdum q̄ ſacerdotis maxime of
ficiū ē orōnis ignitū ſacrificiū qḋ p incēſum ſignifi
cat᷑ xp̄o offerre nō ſolū in expiationem delicti. verū
etiam in gr̄arum actione: prout in leui. habetur. Po
teſt ēt ſub epilogo dici: q: q̄ liber euāgelij p ſubdia
conū portat᷑ q̄ ſubdiaconus pulpitū aſcēdit q̄ apto
libro pplm ſalutat. ⁊ oēs r̄ndent q̄ titulum euange
lij p̄mittit q̄ alta voce ⁊ diſtincte ⁊ ꝯ̄ aquilonem le
git ⁊ oīs ppl's aures ⁊ oculos ad librum dirigit ⁊ in
ſilentio ac ſtando audit. ⁊ in fine ad celum manus
leuans orat dicens amē. Hec inq̄ oīa. ⁊ ſingula ex
lege ſumunt᷑. Legit᷑ ei in principio. Neemie q̄ cōgre
gato pplō ad plateam que ē ante portam aquarū
Eſdras ſcriba attulit librū legis moyſi ⁊ ſtetit ſup
gradum ligneū quē fecerat ad loquēdum ⁊ aperuit
librum coram omni pplo. ¶ Porro leuite ſiletiū fa
ciebāt in pplo ad audiēdū legē bñdicētes deo ma
gno ⁊ oīs ppl's ſtans in gradu ſuo r̄ndit amen. Et
legerunt in libro legis dei diſtincte ⁊ apte ad itelli
gendū. Oīs v̄o ppl's eleuātes man᷒ ſuas adorauer̄t
pni ad terrā. Illud quoq᷑ pretereundū no eſt q̄ euā
gelijs q̄ in eccl'ijs legunt᷑ gñaliter due p̄fationes p̄
mittunt᷑. p̄ma eſt. Initiū ſcti euangelij. ſcḋa. Seq̄n
tia ſcti euangelij. Siquidē ṗma p̄fatio p̄mittit᷑ pn
cipio cuiuſlib; euāgelij quattuor euangeliſtaꝝ. ſc;
euangelio iohannis. In principio erat v̄bum. ⁊ euā
gelio Matthei. Liber gñatiōis. euangelio Luce.
Fuit in diebus herodis ⁊ euangelio Marci. Prici
pium euangelij ieſu xp̄i qḋ in q̇buſdā eccl'ijs legitur
in ṗma dñica de aduentu vt ibi dicet᷑. ⁊ tūc nō ſubij
cit᷑ illis. In illo tp̄e. q: in ipſis ṗncipijs agit᷑ ⁊ deter
minat᷑ certum tp̄s. vñ eſſet nugatio ⁊ ſupflueret̄ v̄
ba illa. Secunda v̄o p̄fatio p̄ſumit᷑ oībus alijs euā
gelijs. Et d̄r ſequentia q: v̄ba ip̄a que legenda ſunt
ſequunt᷑ poſt initiū ſeu poſt ea que precedūt euange
lium vñ ſumpta ſunt vñ cū d̄r ſequētia ſupplēdū eſt.
ſunt v̄ba ſcti euangelij ⁊c. vel ſeq̄ntia eſt numeri ſin
gularis. ⁊ tūc cū d̄r ſeq̄ntia ſcti euangelij ſcḋm Jo
hānē. ſupplet᷑ hec eſt. Sane in euangelijs q̇bus ip̄a
ſcḋa p̄fatio pponit᷑ ſubijcit᷑ q̄nq᷑. In illo tp̄e. ⁊ q̄nq᷑
nō ſubijcit᷑. Siq̇dē ſine in illo tp̄e dicunt᷑ q̄n ex coꝝ
v̄bis certum eſt de tp̄e vt premiſſum eſt: ⁊ tunc inci
piunt p aliq̄uā determinationem regie vel alterius
ptātis. vt illud. Anno quintodecimo tyberij. vel p
ſimplicē rei geſte narrationē certū tp̄s determinā
tē vt illud. Cum eſſet deſponſata. ⁊ illud. Poſtq̄ cō
ſummati ſunt ⁊ illud. Cum natus eſſet ieſus ⁊ illud.
Factum eſt aūt cū baptizaret᷑. ⁊ illud. Cū aūt eſſet
annoꝝ duodecim. ⁊ illud. Poſtq̄ impleti ſunt dies
⁊ illud. Ueſpe āt ſabbati. ⁊ illud. Elizabeth īpletū ē
⁊c. Reliq̇s v̄o euāgelijs ſubijcit᷑. In illo tp̄e: ⁊ē ſen
ſus. In illo tp̄e ſc; gr̄e ḋ q̄ dic̄ aplu᷑s. Ecce nūc tp̄s ac
ceptabile ⁊c. de pe. di. i. ecce. Nō eſt ēt omittendum
q̄ euāgelium legitur in eccl'ia q̄nq᷑ ſm̄ hyſtoriā. vt
illud qḋ d̄r i die paſche. Maria magdalene ⁊ maria
iacobi ⁊c. ⁊ illud quod cantat᷑ in natali ad ſecundā
miſſam de paſtoribus. Q̄nq᷑ ſm̄ allegoriā. vt illud
quod legitur in aſſumptione beate marie in quo mē
tio ſit de maria ⁊ martha vbi d̄r. Intrauit Jeſus in
quoddā caſtellum ⁊c. put ibi in. vij. parte dicet᷑. Q̄n
q᷑ ſm̄ rem. vt illud de ſancta trinitate. Q̄nq᷑ ſm̄ per
ſonā. vt illud quod cātat᷑ in feſto ſancti Thome apo
ſtoli vbi dicitur. Thomas vnus de duodecim. Q̄n
q᷑ ſm̄ partem. vt illud quod dicitur in feſto ſctē cru
cis de Nicodemo vt dicitur. Sic oportet exaltari
filiū hoīs ⁊c. In quo verbo xp̄s paſſionem ſuam ſi
gnificat ⁊ exaltationem corporis ſui in cruce. Et iō
euangelium in quo hec clauſula continetur legitur
in feſto ſancte crucis ⁊ in feſto michaelis archange
li ppter illū v̄ſum. Angeli coꝝ ſemp vident faciē pa
tris mei qui in celis eſt. Item ēt ſm̄ partem vt illud

Liber gñationis ⁊c. Et boc ꝓpter vltimũ verſuz in quo fit mentio de xp̃o. Qñq₃ ſm totum vt illud qḋ legitur in circũciſione dñi. Poſtq̃ conſũmati ſũt dies octo ⁊c. Qñq₃ ſm tp̃s. vt illud quod dr̃ in prima die quadrageſime. ſ. propter ieiuniũ. Qñq₃ propter letanias. vt illud. Siquid petieritis ⁊c. quod in letanijs dr̃ in quo fit mentio de quo pane ⁊ piſce. Et qñq₃ ꝓpter locum. vt illud quod legit̃ in dñica ſexageſime. ſ. Exijt qui ſeminat ⁊c. Sane mulier ẽt abbatiſſa non dʒ legere euangelium. Licet eñi beata virgo dignior ⁊ excellentior eſſet apoſtolis vniuerſis: dñs tñ non cõmiſit ei claues regni celorum. extra de pe. ⁊ re. noua. binc eſt q̃ abbatiſſa nõ pōt ꝓprias moniales bñdicere vel earuʒ confeſſiones in criminib᷒ audire: vel euangeliũ legere: vel publice predicare. In matutino tamẽ poſſet ſed non publice euangelium dicere. xviij. q. j. diaconiſſam. ❡ Et nota q̃ quattuor ſunt euangelia de beata maria vt dicetur in ſeptima parte ſub feſto aſſumptionis.

❡ De ſymbolo. Rubrica.

Euangelio lecto mox cantatur alta voce ſymbolum illud ſcʒ. Credo in vnum deum: q: eñi corde credit̃ ad iuſticiã ore aũt confeſſio fit ad ſalutem: ideo vt eccl'ia oſtẽdat q̃ euangelij verbum ſeu predicationẽ fide ⁊ ordine recipit mox fidei ſymbolum ore decantat. Symbolum ergo poſt euangelium fidem poſt p̃dicationem oſtendit. Unde Jo. bec eo loquente multi crediderunt in eum. Nam ſm apl'm ad Ro. x. Fides eſt ex auditu: auditus autem p ṽbũ dei. Dr̃ ãt alta voce vt omnes illud dicant ⁊ adiſcant. Omnis eñ xp̃ianus tenetur publice fidem catbolicã ꝯfiteri: propter quod in fronte ſignatur. In prima vero ⁊ in completorio ſub ſilentio dicitur ne muſce morientes perdant ſanitatẽ vnguenti ꝓut in quinta parte ſub ti. de prima tangetur. Rurſus ideo in miſſa patenter dicitur ad notandum q̃ bodie fides catbolica libere p̃dicatur ⁊ docetur. In prima vero ſub ſilentio dicitur ad notandum q̃ in primitiua eccl'ia p̄ſertim tp̃e paſſiõis xp̃i p̃dicatores ⁊ fidei ꝯfeſſores ſiluerũt: ⁊ in cõpletorio ad notandũ q̃ ſimiliter in fine ſeculoꝝ antixp̃i pſecutione inualeſcente illoꝝ ora claudent̃. Sane ſacerdos ſeu ep̃s illud icipit ad deſignandũ q̃ omne bonum a xp̃o ꝓcedit. Nam om̃e datum optimum ⁊ omne donum perfectuʒ deſurſuʒ eſt de a. pa. lu. j. q. q̃. pio. Ne ãt muſicus ille celeſtis dicat. Cantauimus vobis ⁊ non ſaltaſtis. chorus euangelice doctrine conſona voce reſpondet ⁊ ſolẽni tripudio fidẽ catbolicã ꝓfert dicẽs. Prem oĩpotẽtẽ ⁊c. Quis in miſſa pape qñq₃ aliter obſeruet̃ ꝓut iã dicet̃. Ad boc ſacerdos illũ icipiẽs manet erectus añ mediũ altaris manibus extenſis ſurſuʒ eleuatis q̃s poſtq̃ inceperit ꝯiūgit. Sicq̃dẽ ſacerdos xp̃m repñtans erect᷒ manet: ad notãdũ q̃ xp̃s ſemper parat᷒ ẽ electis ſpiritualia bona largiri: tañ altaris medium inueñs q̃ non eſt perſonarum acceptio ſed q̃ tuʒ in ipſo eſt omnibus equaliter inſtituit nec angelũ diligit neq₃ ſignũ manibus quoq₃ extenſis ad deſignandũ q̃ parat᷒ ẽ abundanter bene meritis illa largiri ſurſum tamẽ eleuatis quaſi ipſo facto oñdens q̃ que ſurſuʒ ſunt querere atq₃ a deo miam poſcere. ⁊ in eo ſolo ſperare debem᷒. Deinde poſtq̃ icẽperit manus iũgit: q: ei ſoli de perceptis bonis gratias agere ⁊ nos bumiliare debemus. Et qm̃ ſymbolum ṽbum eſt euangelicum. quo ad ſenſum: ideo ſtãdo illud audire ſicut ⁊ euangelium. ⁊ illo dicto ſignũ crucis facere debemus. Symbolũ ãt grece latine ſonat iudiciũ vel ſignũ vel collectio. tum q: regulam fidei plenam indicat ⁊ perfectam. tum q: ſimul in vnũ fidei continet articulos. ❡ Et nota q̃ triplex ẽ ſymbolum. Primũ eſt ſymbolũ apoſtoloꝝ. quod vocat̃ ſymbolum minus: qḋ videlʒ ex inſtitutione damaſi pape dicitur tacite per ferias in ſingulis canonicis boris. Et illud dr̃ a ſin. qḋ eſt con. ⁊ bolos quod ẽ ſententia: q: cõpoſitum fuit ex diuerſis verbis apl'orum ſicut pueri in feſtiuis conuenientes afferre ſolent bolos fruſta carnium ⁊ panes que in vnũ collecta ſymbolũ vocant̃. i. collectio minutiaꝝ. xliij. di. non oportet. Tradit̃ enim poſtq̃ apoſtoli ſpiritũ paraclytũ acceperunt cum iam forent ad predicanduʒ euangelium profecturi conferentes in vnum ſuper articulis fidei ſtatuerunt. vt ſicut omnes erãt ĩ vna fide concordes: ſic oẽs vnam fidem concorditer predicarent ⁊ ideo ſymbolum minus componẽtes vnuſquiſq₃ bolũ. id ẽ particulã vnam appoſuit. Unde ſm apoſtoloꝝ catbologum ſiue numeꝝ duodeci particulas dignoſcit̃ continere. Petrus nãq₃ appoſuit. Credo in deũ patrẽ oĩpotẽtẽ creatorẽ celi ⁊ terre. Andreas. Et in ieſum xp̃m filium eius vnicũ dñm noſtruʒ. Jacob᷒. Qui ꝯceptus eſt de ſpũſcõ natus ex maria ṽgine. Jobannes. Paſſus ſub põtio pylato crucifixus mortuus ⁊ ſepult᷒. Pbilipp᷒. Deſcẽdit ad iferos tertia die reſurrexit a mortuis. Bartbolomeus. Aſcẽdit ad celos ſedet ad dexteram dei p̃ris oĩpotẽtis. Tbomas. Inde vẽturus ẽ iudicare viuos ⁊ mortuos. Mattbe᷒. Credo in ſpm̃ ſctm̃. Jacobus. Sctãm eccleſiam catbolicã ſctõꝝ communionem. Symõ. Remiſſionẽ pctõrum. Tbadeus. Carnis reſurrectõeʒ. Matbias. Et vitã eternã. ❡ Scḋm ſymbolum eſt Quicũq₃ vult ſaluus eẽ ⁊c. Ab atbanaſio patriarcba alexãdrino ĩ ciuitate treueri compoſitũ. Hoc tñ p̃t dici tertiũ. nã nicenũ d' quo ſequit̃ fuit p̃us in p̃ma nicena ſynodo cõpilatũ. Tertiũ eſt nicenũ. xv. diſt. c. j. ſ. Credo in vnũ qḋ Dama. papa ex conducto vniuerſalis ſynodi apud cõſtãtinopolim celebrare inſtituit in miſſa cantare patenter. q̃q̃ ⁊ Marc᷒. pa. primus ſtatuiſſet illud alta voce cantari. ⁊ vocat ſymbolũ mai᷒. A grecis ḡ vſus cãtãdi ad miſſam ſymbolũ credit̃ ꝓueniſſe. qḋ ſimilit̃ duodeci clauſulas continet. Prima eſt. Credo in vnũ deũ ⁊c. Secunda ⁊ in vnũ dñm ieſum xp̃m. Tertia. Qui ꝓpter nos boies ⁊c. ⁊ cum dicitur ibi. ⁊ bomo factus eſt. debem᷒ genua flectere: q: xp̃m bominem factum ⁊ p nobis crucifixũ adoramus. Quartã. crucifixus ẽt pro nobis. Quinta. Et reſurrexit tertia die ſm ſcripturas id

eſt eo modo eo ordine τ eo tẽpoꝛe quo pꝛedictum eſt
in ſcripturis. Serta. Aſcẽdit in celuꝫ. Septima. Et
iterũ venturus eſt τc̃. Octaua. Et in ſpm̃ſctm̃ dñm.
Nona. Et vnã ſanctã catholicã eccl'iaꝫ. Decima. Cõ
fiteoꝛ vnuꝫ baptiſma. Undecima. Et expecto reſur
rectioné moꝛtuoꝝ. Duodecima. Et vitã vẽturi ſecu
li amen. ¶ Et eſt notãduꝫ ꝙ in p̃dictis niceno τ cõ⸗
ſtantinopolitano cõcilijs non leguntᷣ verba illa. ſm
ſcripturas: neq illa filioq ꝓcedit. τ qm̃ apõ grecos
in fine ip̃ius ſymboli ſub anathemate dꝛ ꝓhiberi ne
quis de fide trinitatis aliud docere vel aliter pꝛedi
care ꝙ ibi ꝯtinetur p̃ſumat: ſed calcedonenſe ꝯcilũ
apud eos celebꝛatũ anathematizare p̃cepit eos qui
alterã fidẽ auſi eẽnt cõpõere: ꝓferre: ſcribere: doce
re: vel aliud ſymbolũ tradere ꝙ p̃miſſum eſt. idõ ipſi
greci nos anathematizatos aſſerũt pꝛo eo ꝙ ibi ad
dimus verba ip̃a. Sꝫ minus bene dicũt. tuꝫ qꝛ illud
nõ fuit canõ late ſñie: ſꝫ cõminatio quedã: tũ qꝛ infe⸗
rioꝛ potentioꝛẽ ligare nõ põt. xx. di. inferioꝛ. Roma
na eñ eccl'ia nõ ſubeſt ꝯcilijs: ſꝫ potius cõcilia ſubſi
ſtunt ſibi. extra ð elec. ſignificaſti. Pꝛeterea ṽba illa
ſm ſcripturas ſumpta ſunt ex expoſitiõe fidei eiuſ⸗
dẽ cõcilij cõſtãtinopoli. τ ſic nihil videtᷣ additũ nec
erroꝛẽ aliquẽ ſapiũt ſane vt ſupꝛa ſunt expoſita in⸗
tellecta. Iteꝫ ꝓverba illa. filioq nõ docemus aliud
vel aliter ð trinitate p̃dicamus imo idẽ. Cũ eñ fili⁹
idẽ ſit cũ patre in ſubſtãtia: ergo qð a pr̃e ꝓcedit τ a
filio ꝓcedit. τ ſic nihil addimus: ſed potius declara
mus. nec alterã fidem cõponimus: ꝓferimus: ſcribi
mus vel aliud ſymbolũ tradim⁹: nec in aliquo ꝯtra
p̃dictũ facim⁹ anathema. Mirũ tñ eſt quõ auſi ipſi
greci ſpm̃ſctm̃ a filio ꝓcedere negare p̃ſumũt: cũ τ h̃
in cõcilio ephesino apud eos edito cõtinuetᷣ expꝛ̃ſſe
de cõſe. diſt. v. c. vlt. τ penul. ſꝫ ipſi ſe erraſſe vidẽtes
quoſdã pꝛelatos de ſuis ad generale ꝯciliũ lugduñ.
ſub Greg. papa. x. celebꝛatũ miſerũt. qui in dicto cõ
cilio publice nobis vidẽtibus ſuo τ omniũ pꝛelato⸗
rum τ imperatoꝛis romani nomine ꝓfeſſi ſunt ꝙ ſpi
ritusſctũs eternaliter ex patre τ filio nõ tãꝙ ex duo
bus p̃ncipijs. ſꝫ tãꝙ ex vno p̃ncipio nõ duab⁹ ſpira⸗
tionib⁹: ſed vnica ſpiratiõe ꝓcedit. extra de ſum. tri
nita. τ fide catho. ꝓut in eiuſdẽ gregoꝛij ꝯſtitutiõe
habetur coꝛã toto concilio ter grece τ ter latine ſym
bolum cũ dictis ṽbis ſm ſcripturas τ filioq ſimili⸗
ter decãtando. Cantatᷣ aũt hoc ſymbolũ maius i ſo
lẽnitatibus coꝝ dũtaxat qui illud cõpoſuerunt τ i
illis de quib⁹ aliqua mẽtio fit in ip̃o videlꝫ in oibus
diebus dñ[illegible]s. In feſtiuitatibus dñi. ſ. in natali epi
phania. cena dñi. paſcha. aſcenſione. pẽthecoſten. τ
trãſfiguratione. τ in feſto de trinitate. τ in oibus fe
ſtiuitatib⁹ btẽ Marie ſctẽ crucis. angeloꝝ τ apl'oꝝ.
de q̇bus fit mentio ibi. Et apoſtolicã eccleſiã. In ſo
lẽnitatibus aũt Luce τ Marci euangeliſtaꝝ dicũt
quidã nõ debere cãtari qꝛ illi apoſtoli non fuerunt
Itẽ dici debet in dedicationib⁹ eccleſiaꝝ τ in cõme
moꝛatione omniũ ſanctoꝝ quãꝙ τ ip̃a ſit dedicatio
nis feſtiuitas. Et dicitᷣ etiam infra octauã natalis
dñi excepta die innocẽtiũ in qua cantica leticie ſub
ticentur. In octaua tñ cantatur ꝓut in ſexta parte
ſub illo feſto dicetᷣ. Cantatur etiã infra octauas epi
phanie paſche aſcẽſionis: pẽthecoſtes apl'oꝝ petri
τ pauli: τ aſſumptionis beate marie. Licet eñ in na
tiuitatib⁹ ſctõꝝ iohãnis baptiſte τ ſcti Laurẽtij ſym
bolũ nõ cãtetᷣ. In octauis tñ eoꝝ cãtatᷣ eo ꝙ infra
octauas apl'oꝝ τ aſſumptõis occurrũt: τ ob hoc etiã
in octaua ſcti iohan. bap. p̃fatio de apl'is τ i octaua
beati Laurẽtij p̃fatio de aſſumptiõe cãtatᷣ. In qui
buſdã tñ eccleſijs dꝛ ſymbolũ in feſto beati Iohan.
bap. τ nõ incõpetẽter: qꝛ in ſymbolo de ꝓpheta fit
mẽtio ibi. Qui locutus eſt p ꝓphetas: τ qꝛ ip̃e nõ ſo
lũ fuit ꝓpheta: ſꝫ pluſꝙ ꝓpheta. De eo quoq ſcriptũ
eſt. Fuit hõ miſſus a deo τc̃. τ ita fuit apl's. De ipſo
etiã ait Io. os aureũ in ſermone qui legitᷣ in feſto ð
collationis. Io. par angelis apl'oꝝ vox. Ipſe etiã p̊
mo baptizauit τ baptiſmũ p̃dicauit: τ i ſymbolo fit
mẽtio de baptiſmo. Hoꝝ q̇dẽ omniũ fit cõmemoꝛa⸗
tio in ſymbolo. Quoꝝdã tñ obſcure vt epiphanie. ẽ
tñ illud ꝓfeſtũ dñi. eſt etiã illud baptiſmatis. ð quo
in ſymbolo ꝯtinetᷣ ibi. Cõfiteoꝛ vnum baptiſma τc̃.
τ cene dñi: ſꝫ illa ẽ ſolẽnitas euchariſtie ad quã reſpi
cit illud. Sanctoꝝ cõſoꝛtẽ τ angeloꝝ: ſꝫ illi noĩe celi
debẽt intelligi: de q̃ in ſymbolo dꝛ ibi. Creatoꝛẽ vel
factoꝛẽ celi τ terre τc̃. Quibuſdã tñ videtᷣ tũc nõ eẽ
cantãdũ eo ꝙ angeli nũꝙ habuerũt fidẽ: ſꝫ ſpeꝫ nec
credũt: ſꝫ ſciũt. qm̃ plenã ſcientiã hñt. Fit etiã cõme
moꝛatio: licet obſcure declaratiõis eccl'iaꝝ: ſꝫ ad il⸗
lã reſpicit illð. Sanctã eccl'iaꝫ catholicã: tũc eñ ſan
ctificatᷣ: τ vtꝫ ita dicã catholizetᷣ eccl'ia cuꝫ dedicatᷣ.
Ad octauas ṽo reſpicit reſurrectio moꝛtuoꝝ. De q̃
dꝛ. Expecto reſurrectionẽ moꝛtuoꝝ. In feſto ſancte
agnetis ſymboluꝫ nõ cãtatᷣ: qꝛ lꝫ in eccl'ia celebꝛetᷣ:
nõ eſt tñ feſtũ octaue: ꝓut in ſeptia pte ſub ipſo fe⸗
ſto dicetᷣ. ¶ Poꝛro q̇dã nõ abſurde ſymbolũ cantãt
ſingulis dieb⁹ a die reſurrectiõis vſq ad feſtũ aſcẽ
ſionis: ſicut in oib⁹ dieb⁹ dñicis: τ etiã in ſolẽnitate
btẽ marie magdalene dicẽtes illã fuiſſe apl'oꝝ apo
ſtolã: eo ꝙ ip̃a p̊ma reſurrectiõis gaudiũ apl'is nun
ciauit. τ in feſto bti Martini: qꝛ de eo cantatᷣ. Mar
tinus par apl'is. Quidã etiã dicũt illud in p̃ncipali
feſto cuiuſlibꝫ eccl'ie ſeu oꝛatoꝛij: nõ tñ in octauis il⸗
loꝝ ſi eas celebꝛent. Uerũtñ de q̇buſdã mẽtio fit in
ſymbolo in quoꝝ cõmemoꝛatiõe ſymbolũ nõ cantatᷣ
vt paſſionis τ ſepulture. qm̃ illoꝝ dieꝝ officiũ alioꝝ
officioꝝ regulã nõ ſectatᷣ. Non dicitᷣ etiã qñ in ꝓfe⸗
ſtis celebꝛatur ad honoꝛeꝫ beate virginis vel ſancte
crucis vel ſanctiſpũs. extra ð cele. miſ. cõſiliũ. ¶ In
quibuſdã locis cãtato ſymbolo vel cũ cãtatur popu
lus cantat Kyrieleyſon: qm̃ poſtꝙ xp̃s τ apl'i docue
runt fideles: fide recepta, laudes deo dederunt q̃s
foꝛſitã rep̃ſentat ſuauiſſimi ſymboli melodia. ¶ Il⸗
lud autẽ ſciendũ eſt ꝙ xp̃s nõ venit p̃dicare genti⸗
libus: ſed iudeis iuxta illud euãgelij. Non ſum miſ⸗
ſus niſi ad oues que perierũt domus iſrael. Uñ p̃ce
pit apl'is. In viã gentiuꝫ ne abieritis: τ in ciuitateꝫ
ſamaritanoꝝ ne intraueritis: donec poſt reſurrectio
nẽ p̃cepit eis dicẽs. Euntes in mundũ vniuerſuꝫ p̃⸗
dicate euangelium omni creature. Et idcirco roma
no pontifice ſolẽniter celebꝛante ſymboluꝫ fidei nõ

cantores in choro:ſed ſubdiaconi ad altare decan-
tant:⁊ generaliter ipſi ad vniuerſa reſpondent vſqꝫ
dum ipſe pontifex dicit. Pax dñi ſit ſemꝑ vobiſcum
qm̃ vſqꝫ poſt chriſti reſurrectionē ſola iudeoꝝ eccl'ia
que ꝑ ſubdiaconos qui ſurſum ad altare ꝯſiſtūt de-
ſignat̃:corde credit̃ ad iuſticiā:⁊ ore cōfeſſio eſt ad
ſalutem.extra de' ſacra.c.j. ſed extunc cantores in
choro rn̄dent ⁊ vniuerſa decantant:qr poſt reſurre-
ctionem eccl'ia gentiū quā cantores qui deorſum in
choro ſubſiſtunt deſignāt fidē xp̄i recepit ⁊ laudum
preconia ꝑſonuit ſaluatori. Inter euangeliū tn̄ ⁊ ſa-
crificium chorus cōcinit offertoriū:qm̃ inter paſſio-
nem ⁊ p̄dicationē gentilitas fidei votū deo offerēs
cantauit qn̄ mulier cananea de finibus tyri ⁊ ſydo-
nis egreſſa clamauit ⁊ dixit. Miſerere mei dñe fili
dauid. Filia mea male a demonio vexat̃:cuius tan-
dem fidē cōmendans dñs ait. O mulier magna eſt
fides tua.fiat tibi ſicut petiſti. ¶ Poſtremo ſym-
boli apl'oꝝ tanq̄ breue ⁊ oīa ꝯtinēs ſub cōpendio
exponamus Credo in deū patrē oīpotentē creatorē
celi ⁊ terre ⁊c̄. ¶ Nota ꝙ aliud eſt vt ait Augu. cre-
dere deo.aliud eſt credere deum:⁊ credere in deū.
Credere deo eſt credere vera eſſe que loquit̃:quod
etiam mali faciunt ⁊ nos credimus homini ⁊ nō in
hoīe. Credere deū eſt credere ꝙ ipſe ſit deus:quod
etiā demones faciūt. Credere in deū eſt credendo
amare ⁊ credendo in eū ire.credēdo ei adherere qđ
ſoli boni faciūt:ergo qui dicit credo in deū mentit̃
ſi non diligit deū:niſi dixerit ꝙ in ꝑſona eccl'ie loq̄-
tur. Dicens aūt deū ſingulariter:deoꝝ fugit plura-
litatē.vide notabiliter in maiori ſymbolo additꝰ
eſt hoc verbū vnū iuxta illud Audi iſrael dñs.deus
tuus vnus eſt. Et apl's. Unus eſt deus:vna fides:
vnum baptiſma. Dicens vero patrem incipit perſo-
nas diſtinguere.de quibꝰ Eſa. Quis appendet tri-
bus digitis molē terre. Et alibi. Seraphin clama-
bat ſanctus ſanctus ſanctus dñs. Baptizate oēs
gentes in noīe patris ⁊ filij ⁊ ſpiritusſancti. Et Ja-
cobus. Tres ſunt qui teſtimoniū dant in celo: pat̃:
verbum:⁊ ſpūſſanctus. Pater eſt prima non tp̄e: ſꝫ
autoritate in trinitate ꝑſona. Qđ ſequit̃ oīpotentē
nomē eſt eſſentiale:ideoqꝫ illud ad ſubſtātiuū deū
vel ad relatiuū patrē nō ſine rōne referimꝰ dicētes
Credo i deū patrē oīpotentē.vl' credo i prēꝫ oīpotē-
tē. Silr̃ ⁊ qđ ſequit̃. Creatorē celi ⁊ terre.vbi ꝯfu-
tat̃ hereticꝰ qui aliū celi:aliū terre aſſerit creatorē:
alium celeſtiū:alium terreſtriū:aliū corpoꝝ: alium
aiaꝝ.cōtra quos ait moyſes. In principio creauit
deus celū ⁊ terram.⁊ Dauid. In p̄ncipio tu dñe ter-
ram fundaſti ⁊ opa manuū tuaꝝ ſunt celi. ⁊ Apl's.
In ipſo condita ſunt vniuerſa in celo ⁊ in terra. Se-
quitur. Et in ieſum chriſtū filiū eius vnicū dominū
noſtrū. Ecce altera in trinitate ꝑſona. Hic eſt ieſus
qui ſaluum facit populū ſuū a peccatis eoꝝ hic eſt
chriſtus oleo leticie pre conſortibus vnctus. hic eſt
enī vnicus patris filius.de quo dauid. Filius meꝰ
es tu:ego hodi : genui te.⁊ apl's. Miſit deus filiuꝫ
ſuum natum de muliere factū ſub lege.hic eſt dñs
noſter qui nos creauit:qui nos ſeruos alienos p̄cio
ſanguinis emit. Sequit̃. Qui conceptus eſt de ſpū
ſancto natus ex maria virgine.ecce primum chriſti
ſacramentū.ſ.incarnatio:ac ſi dicat. Qui cū ſit deꝰ
factus eſt homo:nō ex virili ſemine: ſed conceptus
operatione ſpūſſancti.natus ex maria virgine. vñ
Eſa. Ecce virgo concipiet ⁊ pariet filiū et vocabit̃
nomen eius emanuel.⁊ angelus in euangelio. Aue
maria grā plena dñs tecum.⁊ infra . Spūſſanctus
ſuperueniet in te ⁊ virtus altiſſimi obumbrabit tibi
Quidam tn̄ hec verba. Qui ꝯceptus eſt de ſpiritu
ſancto:iungūt cū precedentibus. Sequit̃. Paſſus
ſub pontio pylato crucifixus mortuus ⁊ ſepultus.
Ecce ſm̄ ſacramentū ſm̄ humanitatē xp̄i ſcꝫ paſſio
cuius tp̄s deſcribit̃ ſub pontio pylato forma ſubdi-
uidit̃ crucifixus.finis ꝯcludit̃.mortuus ⁊ ſepultus
vnde plangens dicit ex ore dauid ⁊ hieremie. Fode-
runt manus meas ⁊ pedes meos ⁊ dinumerauerūt
oīa oſſa mea. De morte ait ꝓpheta. Domus dñi fuit
exitus mortis. De ſepulchro ait Eſa. Sepulchrum
eius erit glorioſum. Hec ſunt in euangelio mani-
feſta. Sequit̃. Deſcēdit ad inferos tertia die, reſur-
rexit a mortuis. Ecce iteꝝ ſacr̄m.ſ.reſurrectio: ſed
de deſcenſu ad inferna ꝑmittit̃ ex quo mortui libe-
rantur.vñ in Oſee. De manu mortis liberabo eos.
de morte redimā eos:ero mors tua o mors : morſus
tuus:ero inferne. Hic eſt euangelicus fortis q̇ for-
tem ligauit ⁊ eius vaſa diripuit. hic eſt qui dicit in
pſalmo. Ego dormiui ⁊ ſoporatus ſum et exurrexi:
qm̃ dñs ſuſcepit me:qui patri dicenti. Exurge gl'ia
mea:exurge cum pſalmis ⁊ cythara. breui ſermone
reſpondet. Exurgam diluculo : cuius reſurrectioni
mulieres ⁊ viri perhibēt teſtimonium in euāgelio.
Qđ aūt dicit̃ in maiori ſymbolo. Reſurrexit tertia
die ſm̄ ſcripturas exponit̃.i.eo modo eo ordine et
eo tp̄e quo predictū eſt a ſcripturis. Sequit̃. Aſcen-
dit ad celos ſedet ad dexterā dei patris oīpotētis.
Ecce quartū ſacramentū.ſ.aſcenſio. Aſcendit enim
ſicut ait dauid. Super cherubin ⁊ volauit ſuꝑ pen-
nas ventoꝝ ⁊ parauit in celo ſedem ſuā ⁊ regnū eiꝰ
oībus dñabit̃. Cui ait pater. Sede a dextris meis
donec ponā inimicos tuos ſcabellū pedū tuoꝝ. et
vt aſcenſioni de viſu quoqꝫ teſtimoniū non deeſſet:
ait Lucas. videntibus diſcipulis eleuatus eſt ⁊ nu-
bes ſuſcepit eum ab oculis eoꝝ. Sequit̃. Inde ven-
turus eſt iudicare viuos ⁊ mortuos. Ecce quintum
qđ nōdū apertū eſt ſacramentū. Ueniet enī rex ma-
nifeſte cui pater iudicium dedit:⁊ ſicut ait dauid.
Parauit in iudicio thronū ſuum ⁊ iudicabit orbem
terre in equitate:iudicabit ppl'os in iuſticia.⁊ alibi
Deus manifeſte veniet deus noſter ⁊ non ſilebit.et
Lucas. Ita veniet ſicut vidiſtis eum euntē in celū.
⁊ Micheas. Judicium dñi cū populo ſuo. Sequit̃.
Credo in ſpiritumſctm̄. Ecce tertia in trinitate per-
ſona.ſ.ſpiritusſanctus.de qua Moyſes. Spūs dñi
ferebat̃ ſuper aquas.⁊ ꝓs. Flabit ſpiritus eius et
fluent aque.⁊ dñs in euangelio. Spūs qui a patre
procedit docebit vos oīa. Ille enī docet:ille ſacrifi-
cat:ille viuit:ille peccata remittit:per hunc reſurre-
ctionem in gloria:per hunc conſequimur vitā eter-

nam. Unde ſequit. Sanctam eccleſiam catholicam
ꝛ poſſunt hec verba ꝛ ſequētia ſic intelligi ꝛ cōiūgi.
Credo in ſpiritū ſanctū ſanctam eccleſiaȝ catholicā
id eſt credo ꝑ ſpiritū ſctm̄ ſanctam eccleſiam fideli
um ſctificari. Itē credo in ſpm̄ ſctōꝛuȝ commmunio
nem. id ē ꝑ ſpm̄ ſctm̄ ſctōs in vinculo charitatis vni
ri. ꝛ Credo in ſpm̄ ſanctū remiſſionē peccatoꝝ. id ē
ꝑ ſpiritum ſanctum peccata remitti. Et credo i ſpm̄
ſanctum carnis reſurrectionē ꝛ vitam eternam. id ē
ꝑ ſpm̄ ſctm̄ gloꝛiā carnē conſecuturam ꝛ animaȝ vitā
eternā. vel ſic. Credo ſctām eccleſiam catholicaȝ nō
ita dicunt vt aſſerit Aug. de conſ. di. iiij. prima in fi
ne. Credere in eccleſiam ſicut in deū: ſȝ in ecclīam ſā
ctam catholicam credimus dnm i eccleſia cōuerſan
tes ꝛ in deum credimus: ꝛ que ſequunt nos inde fir
miſſime coſeq̄ ꝑfitemur: ſcȝ ſanctoꝛum communionē
remiſſionem pctōꝛum: carnis reſurrectionē ꝛ vitaȝ
eternam: vnde ſic cōiunges. Credo in ſanctam ec
cleſiam catholicam ſctōꝝ cōionē. i. ꝑ fidē quam ha
beo exiſtēs in ſctā ꝛ vniuerſali ecclīa aſſequoꝛ ſctōꝝ
communionē. i. concoꝛdiam ꝛ vnionē. Sicut ē eniȝ
vnus paſtoꝛ ſic vnū ouile: ſicut vnus deus ſic vna fi
des ꝛ vnū baptiſma: vel percipio ſanctoꝝ cōionē. i.
panē bn̄dictionis de quo dicit. Crede ꝛ manduca
ſti de conſ. diſtin. ij. vt q̄d. Similiter ꝛ que ſequunt
Credo in ſanctam ecclīam pctōꝛum remiſſionē id ē
ꝑ fidem quam habeo exiſtens in ſancta ꝛ vniuerſali
ecclīa. conſequoꝛ remiſſionem pctōꝛum ꝛ lepꝛe cura
tionem. de qua dr̄ in lege ꝛ euangelio. Maria ſoꝛoꝛ
aaron cum ſeptem diebus fuerit extra caſtra ē a le
pꝛa mūdata. l. di. §. econtra. Naaman ſyr9 ſepties
lotus in ioꝛdane ē a lepꝛa curatus ſic ꝛ dn̄s decē le
pꝛoſos mūdauit: ſȝ vnus tm̄ dedit gloꝛiam deo. De
magdalena dicit: q2 dimiſſa ſūt ei peccata multa q2
dilexit multum. Paralitico quoq3 ait dn̄s. Fili re
mittunt tibi peccata tua. ¶ Sequit Credo in ſan
ctam eccleſiam catholicam carnis reſurrectionē. i.
ꝑ fidē quam ego habeo exiſtēs in ecclīa. conſequoꝛ
carnis reſurrectionē. De qua Iob. Credo q2 redem
ptoꝛ meus viuit: ꝛ in nouiſſimo die de terra ſurre
cturus ſum. ꝛ in carne mea videbo deum ſaluatoꝛem
vn̄ in euangelio. De abꝛaā deus yſaac ꝛ iacob nō ē
de moꝛtuoꝝ. ſȝ viuoꝝ. Et paulus. Oēs quidē reſur
gemus. ſed non oēs immutabimur. Similiter cōiū
gēdum eſt quod ſeq̄tur. Credo in ſanctam ecclīam
catholicam vitaȝ eternā. i. ꝑ fidē quā habeo exiſtēs
in ecclīa. conſequar vitā eternā. hec ē terra viuētiū
de q̄ dauid. Credo videre bona dn̄i in terra viuētiū
Eſt aūt vita eterna videre deū patrē ꝛ quē miſit. Ie
ſuȝ xp̄m. De hoc etiā ſub ſabbato ſancto in ſexta ꝑte
vbi agitur de baptiſmo dicetur.

¶ De pꝛedicatione. Rubꝛica.

Quoniam vt p̄miſſum eſt euangeliuȝ
ꝛ pꝛedicatio eſt ꝛ ſymbolum fidei ꝓ
feſſio. id eo poſt illa fit populo p̄di
catio q̄ſi euangelici verbi ꝛ ſymboli
ſiue noui ꝛ veteris teſtamenti expo
ſitio. qui modus ſumptus ē ex libꝛo
Neemie in pꝛincipio vbi legitur. Et legerunt leuite
in libꝛo legis dei. Neemias aūt ſacerdos ꝛ Eſdras
ſcriba interpꝛetabantur populo vniuerſa. Pꝛeterea
monebantur antiquitus qui in fraterno odio erant
vt ad concoꝛdiam venirent priuſq̄ cōmunicarent ꝛ
mundi eſſent priuſq̄ coꝛam ſuo ſaluatoꝛe cui nota
ſunt ſecreta coꝛdium appararēt: ex quo ſiquidem p̄
dicandi vſus in ecclīa inoleuit. Inde etiam ē q2 oꝛa
tio dominica q̄ ē ad pꝛimam ꝛ in alijs hoꝛis voce de
miſſa dicitur ad miſſam alta voce ꝛ patēter dicatur:
quia in ea hmōi fraterna monitio continetur. com
muniter tamē poſt pꝛedicationē ſymbolum decanta
tat: q2 fidē p̄dicatā ſe tenere eccleſia ꝓfitet. ¶ Ve
rum cum p̄dicandi offm̄ ꝑuilegiatum ſit: nullus p̄di
care debȝ niſi cui committitur aut cui ex officio ſibi
iniuncto incūbit. Iuxta illud apoſtoli. Quomodo p̄
dicabunt niſi mittantur. extra ꝺ here. cū ex iniunto
ꝛ ideo p̄dicaturus licētiam petit dicēs. Iube dn̄e
Debȝ aūt p̄dicatoꝛ in loco eminētioꝛi eſſe ſicut euan
gelium legēs ꝓpter rōnes ſub ti. de euangelio ſcri
ptas. Nam ꝛ ieſus vidēs turbas aſcēdit in montē ꝛ
apiens os ſuū docebat eos. Matth. v. ꝛ Eſdras fe
cit gradū ligneū ad loquēdū. vt dictuȝ ē in p̄ma ꝑte
ſub ti. de ecclīa vbi de pulpito agitur. Debȝ tamen
humiliter ꝓferre q̄ docȝ. nec ſm Grego. xlvj. diſt. hȝ
in fi. illū elatis moꝛibus p̄dicet quē in coꝛdibus au
diētium ſacris ſermonibus inſectat. Et ſm Amb. p̄
dicatio xp̄iana non indiget pōpa nec cultu ſermōis
Debȝ quoq3 ſm Greg. p̄dicatoꝛ eſſe diſcretus in ſi
lētio vtilis in verbo ne aut tacēda ꝓferat aut ꝓferē
da reticeſcat. xliij. di. ſit rectoꝛ. Sunt tamē nonnulli
huius doctrine obliti. qui ſicut ait Beda. ij. q. vij. ſe
culi ſunt auditoꝛes ſuos in pꝛecipitiū mergūt q̄bus
nō ſalutaria q̄ corrigāt ſȝ q̄ i los delectēt erronea p̄di
cant. Alijs vbo Grego. xlix. di. hinc etem̄. viij. q. i. opȝ
xliij. di. §. ſi. duȝ eſtimari ebꝛeos nolunt. ſepe ex imo
derata ſubtilitate ſe in quibuſdam inquiſitionibus
pluſq̄ expediat exercent ſecreta myſteria ſua pꝛedi
catione non intelligētibus referando. Opoꝛtet em̄
eum qui docet ꝛ inſtruit ꝓ ingenio diſcentiuꝫ ſemet
ip̄m aptare ꝛ ſibi oꝛdinē ꝓ audiētiū capacitate diri
gere qm̄ qui docet ea que ab auditoꝛibus intelligi
nequeunt: nō ad coꝝ vtilitatē ſȝ ad ſui oſtētationē
facit vt plura ſcire videatur. vel adulatione vt eis
placeat quibus ſecreta reuelat. Iuxta qd̄ apl's ait.
Xp̄s me miſit pꝛedicare nō in ſapiā vbi. ¶ In conci
lio carthaginen̄. de conſ. di. i. ſacerdote. ſtatutū ē vt
ſacerdote verbum ſcȝ p̄dicationis in ecclīa faciente
q̄ egreſſus de auditoꝛio fuerit: videlȝ cōtēnens ex
cōicetur. Poſt pꝛedicationem fit confeſſio ꝛ indulgē
tia ꝓ cōmiſſis ꝛ omiſſis cōcedet vt ſic cōſciētijs emū
datis. Iuxta illud ꝓpheticū. Et ſcopebā ſpm̄ meuȝ
accedāt ſinguli ad cōionis ſacm̄ quod moꝛ in miſſa
vel ſacramentaliter vel ſpūaliter recepturi ſunt que
ſpūalis cōmunio fit per fidē operanteȝ per dilectio
nem. Iuxta illud Augu. Crede ꝛ manducaſti. de cō
ſe. diſt. ij. vt quid.

¶ Scd̄a pars miſſe in offertoꝛio. Rubꝛica

Secunda pars miſſe in offertorio ſine dñs vobiſcū incipit. q̄ in q̄ttuor ſubdiuidit̄ particulas. Prima dicit̄ ſecretella. Scḋa p̄fatio. Tertia canon. Quarta oratio dñica cū ſua p̄fatione. ſ. Preceptis ſalutarib⁹. Poteſt etiam quicquid ab eo loco vſq̄ ad finē miſſe dicit̄ ſecreta vocari que ſecreta in quinq̄ diuidit̄ partes. Prima ē ab offertorio vſq̄ ad p̄fationem: ⁊ hec ſpecialiter dicitur ſecreta. Scḋa dicit̄ p̄fatio. Tertia canon. Quarta oratio dominica. Quinta eſt embolismus. Quinta etenim fuit dñici ſanguinis effuſio. Prima in circūciſione. Scḋa in ſudore. Tertia i flagellatione. Quarta in crucifixione. Quita i mortui lanceatione. ¶ Sane ordo ꝯueniēs ē vt poſt p̄dicationē ſequat̄ fides in corde: laus in ore: fructus in ōpe. Predicatio quidē ē in euāgelio: fides i ſymbolo: laus in offertorio: fruct⁹ i ſacrificio. q̄propter offerēda cantat̄: q: ſacrificiū laudis offert̄. vñ pſal. Circuiui ⁊ immolaui in tabernaculo eius hoſtiā vociferatōis cantabo ⁊ pſalmū dicā dño. Et in paralipomenō. Cū offerrēt holocauſta ceperūt laudes canere dño organis: ⁊ in diuerſis q̄ dauid rex cōparauerat cōcrepare. Offertoriū q̄dē iter euangeliū ⁊ ſacrificiū canit̄. put in ti. de ſymbolo dictū ē. Sacerdos aūt dicturus. Oremus p̄mittit Dñs vobiſcū q̄ſi diceret: niſi dñs ſit nobiſcū orare nō poſſumus ad ſalutē noſtram. Subijcit̄ ḡ oremus monēs ppl'm orare vt fidē in ſymbolo recitatā credat ⁊ in ea ſtabilis pmaneat q: ⁊ xp̄s diſcipul' ſuis dixit. Orate ⁊c. Luce. xxij. monēs et vnūquēq̄ ad ſe redire ꝯſciam ſuā diſcutere ⁊ ſeip̄m in holocauſtū iuſtum deo offerre. Prius ergo q̄ chorus cantet offertorium ſalutatur a ſacerdote vt poſſit deuote cantare: ⁊ mox poſtq̄ ille dixit. Oremus: cantat canticum offerētium ſiue offertorium: ⁊ populus offert. vt notet̄ q̄ poſt impletōe mandatorꝝ offerim⁹ noſmetip̄os ſicut ſub ti. de oblatione dicet̄. Ac ſi vnuſquiſq̄ offerēs dicat. Credo ⁊ fidem quam in ſymbolo profeſſus ſummopere compleo ⁊ orationi ſacerdotis conſentio. vnde ⁊ ſacerdos ſtatim offert dona conſecranda. ¶ Et attende q̄ offertorij verſus cum multa diligētia ab antiquis patribus inuenti: hodie in pleriſq̄ locis omittūtur tum breuitatis cauſa. vt tam miniſtri q̄ populus oblationibus orationi ⁊ ſacramento altaris liberius vacent. tum etiam quia ſicut ait Auguſtin⁹. xij diſtinc omnia. ipſam xp̄ianam religionem pauciſſimis ⁊ manifeſtiſſimis celebrationū ſacramētis miſericordia dei voluit eſſe liberam. ⁊ ſm̄ Hieronymū de conſecra. diſtinctio. v. non mediocriter. Melior ē quinq̄ pſalmorū cum cordis hylaritate decantatio q̄ totius pſalterij cum anxietate modulatio verborum etenim multitudine deus flecti non poteſt. Solum ergo in offertorio quod dicitur in miſſa p defunctis. verſus ipſi hodie dicuntur quia officiū illud non ſequitur in multis normā alterius officij. ¶ Porro a patribus introductum ē vt offertorium cantetur quia vt premiſſum eſt quando offerebāt in tubis clangebant. hylarē nanq̄ datorē diligit deus xxiij. q. vj. §. ex his. Inductum ē ēt ex eo q̄ Salomon in dedicatione templi ⁊ altaris innumerabilē multitudinē holocauſtorum obtulit cum magna ſolennitate. ⁊ a moyſe cui deſcēdēti de monte ⁊ populū ſalutanti ⁊ oranti occurrit ppl's ⁊ munera obtulit. Cantat̄ ēt offertorium dum offert̄ ad memorandū iocunditatē iſraelitici populi: offerētis donaria ad edificium tabernaculi: vel potius ad deſignandum clamorē mulieris. de qua legit̄ in Apoc. xij. c. Mulier id ē eccl'ia. amicta ſole. i. xp̄o quē induit. in baptiſmo. habēs lunam ſub pedibus. i. omnia mutabilia calcās. ⁊ in capite coronam duodecim ſtellarū. id ē chorum duodeciꝫ apoſtolꝝ: ⁊ habēs in vtero ſupplex ea q̄ in ſui initio geſta ſunt clamat pturiēs ⁊ cruciat̄ vt pariat. Clamorem ergo eius pturiēs vel ſalubrē domini cruciatum imitatur offerēda p ſuum grauē ⁊ grandinoſum cantū q̄ neumis diſtēta ⁊ verſibus fecundata: quantūuis longa iubilatione: quod ſignificat non ſatis exprimere valet. Quis tñ offertorium cantare inſtituerit ignorat̄. Traxit nomē offertorium a ferta quod ē oblatio q̄ in altari offert̄ ⁊ a pontificibus conſecrat̄. inde offertorium d: quaſi p̄fertum oblatio vō vocat̄ q: offert̄. Dicit̄ ēt offertorium. q: dū offerēda cantat̄. ſacerdos accipit oblatōes vel hoſtias a miſtris. de quibus ſub ti. de oblatōe dicet̄. Aduertēdum autē ē q̄ l3 ſacerdos p̄mittat. Oremus: nō tñ imediate orat. imo thurificat. oblatōes recipit ⁊ alia agit quaſi ipſo facto dicat nō ceſſat orare q̄ non ceſſat bñ agere. Dum ergo offertorium canit̄ ⁊ incēſum portat̄ iſtante memoria dñice paſſionis ſilētium obſeruant vſq̄ dum alta voce dicit. Per oia ſcl'a ſeculorꝝ. Illud inſinuās q̄ ieſus poſt ſuſcitationē lazari nō palā ābulabat apud iudeos cū cogitarēt eū interficere: ſ3 abijt in ciuitateꝫ q̄ dr̄ effrē: ⁊ ibi morabat̄ cum diſcipulis. Collegerūt ergo pontifices ⁊ phariſei concilium: ⁊ vnus ex ipſis cayphas nomine dixit. Expedit vt vnus homo moriat̄ p populo ⁊ nō tota gēs peat. Et ab illo die cogitarunt eum interficere. de hoc dicet̄. ſub ti. de inclinatione ſacerdotis.

¶ De manuum ablutione. Rubrica

Priuſq̄ ſacerdos offerat manus iterum lauat q̄uis prius dum veſtibus ſe ornaret lauiſſet prout dictum eſt ſub titulo de capitis coopertione et etiam poſt ſecundam thurificationem iterū lauat. vt ſic magis ac magis mundatus offerat hoſtiam immaculatam ſanctam deoq̄ placentem. Nam ⁊ pſal. cum mundatus eſſet petebat amplius emundari dicens. Amplius laua me ab iniquitate mea: ⁊ a peccato ⁊c. Lauat āt ſp ad dextrum cornu altaris. nam dextra pſperitatem: ſiniſtra aduerſitatem ſignificat: quia igitur pluries peccat̄ in proſperis q̄ in aduerſis. Iuxta illud pſ. Cadent a latere tuo. ſ. ſiniſtro mille. ⁊ decē milia a dextris tuis. merito magis lauandum eſt ad dextrā q̄ ad ſiniſtram. Sacerdos itaq̄ hoſtiā oblaturus lauat manus ad ſignificandum q̄ lauare ac mundare d3 cōſcientiam lachrimis penitentie ⁊

ompunctiõis. Iuxta illud. Lauabo p̄ ſingulas noctes lectū meū lachrymis meis ſtratum meum rigabo. Et ideo tūc dicit. Lauabo inter innocentes manus meas.i.opera. ⁊ Eſa. Lauamini mundi eſtote. Nam ⁊ xp̄s priuſꝙ̄ verum ⁊ vnicū ſacrificiū in ara crucis offerret in reſuſcitatiõe lazari lachrymas miſeratus effudit euāgeliſta teſtāte. Ieſus inquit infremuit ſpiritu turbauit ſemetipm̄ ⁊ lachrymatꝰ eſt. Lauat etiā manus ne reus ſit corporis ⁊ ſanguinis dñi. Iuxta illud. Mūdc ſunt manus mee a ſanguine huius ⁊ vt mundi ſint a terreno pane iam in populi oblatione recepto vel a terreno deſiderio.

De pallis ⁊ corporalibus. Rubrica.

INterim vero dum ſacerdos manus abluit:diaconus corporalem pallā ſup altare diſponit in quo amonent̄ miniſt. ⁊ populus vt ſint ab omni carnali cupiditate mundi ſicut ipſa palla mundata eſt a naturali viriditate ⁊ humore:mundicia quoꝙ corporalis ſignificat mundiciam populi fidelis. De hac palla in canone ita dicit̄ de conſe. diſtin.i. ex cōſulto. Ex conſulto enim conſtituimus vt ſacrificiū altaris non in ſerico panno aut intincto quiſꝙ̄ celebrare preſumat:ſꝫ in puro linteo ab ep̄o cōſecrato terreno.ſ.lino.i. de terra pcreato atꝙ contexto ſicut corpus dñi noſtri ieſu xp̄i in ſyndone linea mūda ſepultū fuit:⁊ xp̄s verā carnē paſſibilē ⁊ mortalē de terreno virginis corpore aſſumpſit de ligno igit̄ candido nō intincto ex inſtitutiõe ſixti pape ⁊ euſebij ſit corpale. Significat aūt corpale paſſionis intentionem ſeu corpus xp̄i:q: ſicut linū multo labore ac multis tonſionibus acquirit candorē:ita xp̄i caro multo certamine ad reſurrectionis gloriā peruenit. Significat etiā eccliam per quā corpus xp̄i intelligitur que multis paſſionibus ⁊ preſſuris ad cādorem eterne vite pducitur. Tertio ſignificat ipſuꝫ xp̄m. Cum enī ſic cōplicet̄ vt nec initiū nec finis eiꝰ appareat:ſic eius diuinitas initio caret nec ſinē habebit. Et ſic oblata coniungit̄ corporali ⁊ ponit̄ in altari:ſic xp̄i caro iuncta diuinitati affigitur cruci. Et nota ꝙ in quibuſdā eccleſijs palla corporalis que calici ſupponit̄ in longum altaris extendit̄:que quattuor in longū ⁊ tres habꝫ plicaturas in latum. Siquidem in longū altaris extenditur: q: vt aiunt quidam lintheamen quo corpus xp̄i inuolutum fuit per illam figuram extenſum in longitudine ſepulchri inuentū eſt. Quattuor eius plicature in longuꝫ quattuor deſignant cardinales v̄tutes.ſ.iuſtitiam: prudentiam:tēperantiā:⁊ fortitudinē. per quas innate nobis paſſiões reprimunt̄. Tres v̄o plicature in latū tres theologicas virtutes. ſcꝫ fidē:ſpē:⁊ charitatē per quas deo vnimur figurant. Põt quoꝙ ⁊ aliud in his figurari. Duplex enī eſt palla que dicit̄ corporale. vna ſcꝫ quā diaconus ſup altare extēdit: altera quam ſuper calicē plicatā imponit ſignificantes duo lintheamina quibus ioſeph corpus xp̄i inuoluit. Extēſa repreſentat ſyndonē qua corpus fuit in ſepulchro inuolutū:⁊ inde corporale vocat̄ plicata ſup calicem poſita ſudariū quo caput eius fuit ſeparatim inuolutum. Siquidē extenſa que corporale vocat̄ ſignificat fidē. plicata que ſudariū vocatur intellectū. hoc enī myſteriū credi debꝫ:ſꝫ cōprehēdi nō valet:vt fides habeat meritū cui humana rō nō p̄bet expimētū. de pe. diſ. iiij. in domo. Scd̄o quoꝙ corpale ſiue ſyndon,ſubſiſtēs ſignificat xp̄i humilitatē in paſſione ſudariū vero laborē. Tertio corporale ſignificat lintheū quo xp̄s erat p̄cinctꝰ:ſudariū laborē in pſecutionibꝰ. Ad hoc palla ſup calicē poſita aliquā ſcꝫ ſupiorem eius partē non totū tegit. in quo datur intelligi ꝙ ſudariū aliquā partē capitis xp̄i tegebat:⁊ aliquā nō:ſicut mos ē iudeis facere. quedā tñ eccleſie nō habēt niſi vnū corporale pro eo ꝙ in euangelio legit̄ ꝙ ioſeph corpus ieſu inuoluit in ſyndone mūda. non enī dixit in ſyndonibꝰ in plurali. ⁊ hoc ad ſignificandū ſacramēti vnitatē:⁊ ſignificat ſyndonē:qua xp̄i corpus fuit inuolutū. Corpale aūt ideo remanet ſup altare vſꝙ poſt ſumptioneꝫ corporis ⁊ ſanguinis ⁊ eleuationē calicis de altari. q: lintheamen ⁊ ſudariū in ſepulchro poſt dñi reſurrectionē remāſerūt. Preterea corporale remanēs pp̄ter ſui albedinē oſtendit mūdiciam mentis quam ſemp habere d̄bet corpus dñi ſumēs. Sother papa xxiij. diſt. ſacratas. ſtatuit ne femine ſacrate vel moniales ſacra vaſa puta caliceꝫ vel patenā vel ſacras pallas ⁊ corpale ꝯtingāt. Ipſe tñ huiõi ornamenta altaris ⁊ miniſtrorum facere pñt. exēplo marie que talia fecit ⁊ texuit in vſum miniſterij tabernaculi federis. Cõmuniter tñ palla vocat̄ mūda mappa ſup quam diſtenditur corporale. Et dicitur palla eo ꝙ palliat vel abſcondat in ſe myſterium ſupradictum. Debet autē altare duplici mappa operiri:ad duplicem ſtolam mentis ſcꝫ ⁊ corporis deſignandum.

De oblatione ſacerdotis ⁊ de officio miniſtroruꝫ circa illam:⁊ de patena ⁊ de oblationibus populi ⁊ clericorum. Rubrica.

LOtis igitur manibus diaconus vel ſacerdos miniſter extēſis manibus mediante munda toballia accipit manus epiſcopi quaſi iuuans illum de faldiſtorio ad ſurgendum:quod quidem fit non ad iuuandū:ſed potius ad prouocādū illum.i. xp̄m quem ſignificat ꝙ ſurgat ⁊ p populo oret. Iuxta illud. Exurge dñe adiuua nos. Et iteꝝ. Exurge qui dormis. ⁊ ſic mediāte mūda toballia ad notandū ꝙ mediāte mundicia manuū.i. operū noſtroꝝ excitatur dñs ad iuuandū nos apud patrē. Si autē hoc ad ipſum pontificem xp̄i vicarium referat̄:tunc dicendū eſt ꝙ ipſe prouocatus adiuuat̄ per mūdiciam manuū eoꝝ pro quibꝰ orat vt eius oratio efficax habeat̄. Rurſus chriſtus omnia bona opera eccleſie p̄cipaliter operatur:ſicut legitur in Eſa. Omnia bona opera noſtra operatus es in nobis domine cuius locū gerit epiſcopus. Miniſter vero tāꝙ̄ eius famulus ⁊ eius coadiutor typum cooperātis eccleſie gerit que in ſuis operibꝰ xp̄i operātis miniſtra ē ⁊ adiutrix. ſicut dicit apl'us

Coadiutores em̄ dei ſumus:qui tꝰ balliam.i.deuo
tam reuerentiā adhibet:qm̄ ſm aplm̄. Nō ſum⁹ ſuf
ficientes aliq̄d cogitare a nobis quaſi ex nobis: ſꝫ
ſufficiētia nr̄a ex deo eſt. Deinde ep̄s vel ſacerdos
ingredit̄ ſanctuariū ꝑueniēs ad altare ↄſecratum.
Hic eſt xp̄s qui cenaculū grande ſtratū eſt igreſſus
cum diſcipulis cenaturus:⁊ eis corpus ſuū traditu
rus:vbi myſticā oblationē accepit a miniſtris inſi-
nuans illud qḋ iohānes euāgeliſta deſcribit Jeſus
inquit ante ſex dies paſche venit in bethaniā vbi
Lazarus mortuus fuerat quē ſuſcitauit ieſus.⁊ fe-
cerūt ei cenā in qua martha miniſtrabat. Procedit
aūt ad altare abſq̄ mitra ⁊ baculo ⁊ cū veſtib⁹ ſa-
cris.put in locis dictū eſt: Conſidera ḡ ordinē. Nā
euangeliū p̄cedit fides in ſymbolo ſequit̄. Deinde
munera offerunt̄.neceſſe eſt em̄ p̄mum audire quō
inquit apl's credent ſine p̄dicante: deinde q̄s niſi
recte crediderit munus deo acceptabile offerre nō
poterit:q: ſine fide īpoſſibile eſt deo placere. Hic
ergo de triplici oblatiōis gn̄e dicēdū eſt videlꝫ de
oblationibus ſacerdotis:miniſtroꝝ ⁊ ppl'i. Sacer-
dos itaq̄ p̄mo offert ſeipſum. Offerenda etiā ſunt
que ſunt dei deo.i.aīe hn̄tes ſi'itudinē dei īpreſſā:
Deinde que ſunt ſacrificio neceſſaria.ſ.panē vinū
⁊ aquam.⁊ alia ſacrificio apta. Et nota q̄ in veteri
teſtō ponebant̄ ſup mēſam tabernaculi duodecim
panes azimi de ſimila mundi valde.⁊ ponebantur
ſeni altrinſecus ⁊ ſingulis ſupponebat̄ patena au
rea:⁊ ſup patenā pugillus thuris. Panes autē iſti
dicti ſunt ſacerdotales:q: ſoli ſacerdotes eos de al
tari ſublatos comedebāt.vel ſm ioſephum: q: dn̄s
preceperat q̄ ſoli ſacerdotes illos formarent ⁊ co-
querent ⁊ ponerent in menſa ⁊ tollerēt:ipſi tn̄ hꝰ nō
obſeruauerūt.⁊ ex his ↄuincit̄ q̄ ſacerdotes debe
ant hoſtias facere ꝑ ſeipſos. Dicebant̄ etiā panes
propoſitiōis:q: poſiti erāt ſup menſam ꝑpoſitiōis
corā dn̄o in memoriā ſempiternā duodecim tribuū
filioꝝ iſrael. Exo.xxv.c.vel porro poſiti.i.lōgo tp̄e
poſiti.ſ.ꝑ totā hebdomadā. Nā ī diluculo ſabbati
recentes ⁊ calidi ipōebant̄ menſe ⁊ erāt ibi īmoti
vſq̄ ad ſequēs ſabbatū.⁊ tūc ſubtrahebantur: vel
erant ibi ineternū ꝑ ſucceſſionē ponendi in menſa.
Hoſtia aūt format̄ rotunda:q: dn̄i eſt terra ⁊ pleni
tudo eius:orbis terraꝝ ⁊ vniuerſi qui habitāt in eo
viij.di.quo iure.vt ipſa ſui forma ſignificet illū qui
principio caret ⁊ fine:cuius ipſe ſit alpha ⁊ o p̄nci-
pium p̄ncipiās atq̄ finis. Apoc.i.c ❡ Rurſus cūꝫ
figura rotūda formet̄ a puncto ad punctū. ꝑ hꝰ in-
nuit̄ q̄ ab ipſo ſunt oīa:⁊ ad ipm̄ oīa retorquentur
vn̄ pſal. Ueritas tua in circuitu tuo. De hac figura
dictū eſt in ꝓhemio ſcḋe ptis.de q̄ etiā dicet̄ ī ſexta
ꝑticula canonis ſup v̄bo. Accepit panē. ❡ Ceterū
duo ſunt que offerunt̄ donū videlꝫ ⁊ ſacrificiū. Do-
num dicit̄ quicq̄d auro vel argēto vel qualibet alia
ſpecie offert̄. Aliud tn̄ eſt donū ⁊ aliud munus:put
dicet̄ ſub p̄ma ꝑticula canonis ſup v̄bo hec dona.
Sacrificiū eſt victima ⁊ queciīq̄ in ara cremantur
ſeu ponunt̄ quaſi ſacrū factū vel ſignū:q: prece my
ſtica ↄſecrat̄ pro nobis in memoriā dn̄ice paſſiōis.

Quidam aūt ꝑuerſi heretici nobis ad preſumptiōeꝫ
magnā reputant:q: ſacrificamus ⁊ ↄſecrationē ho
ſtie ſacrificiū appellam⁹ cū ſcriptura ex ꝑſona dn̄i
dicat. Nolo ſacrificiū.⁊ Eſa. Ne offeratis vltra ſa-
crificiū fruſtra. Et in euangelio. Miſericordiā vo-
lo ⁊ nō ſacrificium. Et dauid. Si voluiſſes ſacrifi-
cium ⁊c. De hoc ⁊ q̄d ſit ſacramentū dictū eſt in pri
ma pte ſub ti.de eccleſiaſticis ſacramentis. Omne
aūt qḋ de deo dat̄ aut dedicat̄ aut ↄſecrat̄. Qḋ de
dicat̄ dicendo datur:vn̄ ⁊ appellat̄. Errāt igit̄ qui
ↄſecrationē dedicationē ſignificare putant:imola-
tio ab antiq̄s dicta eſt:eo q̄ in mola altaris ſupra
poſita victima cederet̄:mactari poſt imolationē eſt
nunc aūt imolatio pani ⁊ calici cōuenit: libatio v̄o
tm̄ calicis oblatio eſt.iuxta illud.⁊ libauit de ſan-
guine vue.⁊ illḋ poeticū. Nūc pateras libare ioui
Libare em̄ ꝓp̄e eſt effundere ⁊ antiquitus qḋ in li-
quida materia offerebat̄ vt vinū ⁊ oleū libamē dice
bat̄:qḋ v̄o in ſicca:vt ſimila panis et thus oblatio
nolabat̄. Hoſtie apud veteres dicebant̄ ſacrificia
que fiebāt p̄uſq̄ ↄ hoſtes ꝑgerent. victima v̄o ſa-
crificia q̄ poſt victoriā deuictis hoſtib⁹ imolabant.
de quo ſub ſexta ꝑticula canonis dicetur ſup v̄bo.
Qui p̄die ⁊ erāt victime maiora ſacrificia q̄ hoſtie
vl' victima dicebat̄:q: vincta ducebat̄ ad aras. Ho
locauſtū illud eſt vbi totū qḋ offerebat̄.puta agn⁹
vel vitulus ī altari igne ↄſumit̄. Olon em̄ grece dr̄
totū:cauſtos incenſio. Cerimonie apud latinos di-
cunt̄ ſacra oīa que apud grecos orgia vocant̄.ꝓp̄e
tm̄ cerimonie a carendo dicunt̄ eo q̄ his q̄ in ſacris
offerunt̄ in ſuo vſu careāt homīes.alij appellāt ceri-
monias obſeruātias iudeoꝝ in abſtinētia quarūdā
eſcaꝝ ſm veterē legē a carēdo:q: carēt reb⁹ q̄b⁹ ab-
ſtinēt. Panis aūt ⁊ calic' ſacm̄ euchariſtia dr̄:put
dicet̄ ſub dicto v̄bo Qui p̄die. ❡ Porro circa obla
tionē ſacerdotis miniſtri ſua officia exequunt̄.diaco
nus em̄ corꝑale ſup altare explicat ⁊ diſponit.in q̄
oſ̄dit̄ q̄ euāgeliū xp̄m ſeu corpus xp̄i:imo tantam
ipſius humanitatē plene deſcribit. Corporale em̄ hꝰ
corpus xp̄i ſignificat:put in p̄cedēti ti.dictum eſt.
Deinde ſubdiacon⁹ in p̄mis calicē p̄parat panem ⁊
vinū in illo diſponēs a ſacerdote poſtmodū ↄſecrā-
da:q: nimirū lex q̄ ꝑ ſubdiaconū hꝰ ↄgrue deſignat̄
hmōi oblatōis myſteriū p̄ſignauit dicēs q̄ melchi
ſedech ſacerdos obtulit abrae panē.ſ.de frumēto ⁊
vinū de racemis a xp̄o poſtmodū exhibēda: ⁊ in ve
ritate ↄſecrāda:ſicut in geneſi hr̄.⁊ dicet̄ ſub ſexta
ꝑticula canonis ſup v̄bo Accepit panē. Oblatio pa
nis ⁊ vini ſignificat pia deſideria fideliū ſeu ꝑ imo-
latione ſeu ꝑ hoſtia viua. ❡ Rurſus in pane corp⁹
xp̄i ⁊ ī vino ſanguis eius in aqua pop'ls repreſentat̄
Et dicit̄ panis a pan qḋ eſt totū:qm̄ hic ⁊ in futuro
eſt tota vita noſtra:vinum dicitur a vite cui domi-
nus in euangelio ſe comparat. Aqua v̄o ab equali-
tate dicit̄:q: per hoc ſacramētū angelis equari de-
bemus. Licet aūt due ſint ſpecies:non tn̄ ſunt duo
ſacrificia.vnitas em̄ verbi vni atē efficit ſacrificiū.
hoc eſt em̄ illud pallium quod noe filij contexerunt
quo chriſtiani chriſti ebrietatem.ſ.paſſionē ſub ſa-

crificio tegūt. deinde ſubdiaconus ferens in manu ſiniſtra calicem ⁊ deſuꝑ corpoꝛale ⁊ illū diacono offerens: ſignificat ꝙ dñs ſubdiaconus fuit qñ librū aperuit: ⁊ diaconus qñ dixit. Nō veni miniſtrari ſꝫ miniſtrare. Diaconus vo patenā cū hoſtia de manu ſubdiaconi recipit inter pollices ⁊ indices vtriuſqꝫ manus: interpoſito tñ manipulo īter ipſos pollices ⁊ patenā. Nempe manus ſubdiaconi opa ſunt legꝭ patena latitudo coꝛdis: manipulus opa euangelij pollex: vigoꝛ virtutis: index diſcretio. Fiunt igitur hec ad ſignificandū ꝙ opa legis ⁊ latitudo coꝛdis ad opa charitatis non ſufficiūt ad ſalutē: niſi operibus euangelicis quoꝝ diaconus annūciatoꝛ eſt cū vigoꝛe virtutis ⁊ diſcretiōe mentis adhibitis adiuuenſ atqꝫ ꝑficianſ. Supponunſ aūt indices pollicibus ad notandū ꝙ virtutis vigoꝛ exercendus non eſt abſqꝫ diſcretione que cunctaꝝ eſt mater et fundamentū virtutū. extra de offi. cu. c. j. ¶ Subſequēter diaconus ipſe patenā cū hoſtia ex inſtitutione ꝯcilij ancbiritani. l. diſt. pꝛeſbyteros. xxv. diſ. perlectis. pontifici repꝛeſentat ad notādū ꝙ ꝑ euāgelicā traditionē quā diaconus figurat ad altare ideſt ad ſolēnem ritū ꝑuenit eccl'ia: qꝛ lex que per ſubdiaconū ſignificaſ hoc noſtre ſalutis ſacrificiū ſolūmodo ꝓfigurauit: vt pꝛemiſſum eſt. ⁊ pontifex ſeu ſacerdos hoſtiā collocat ſuꝑ altare. calicem vo cum vino ipſe diaconus retinet ⁊ collocat in altari. Circa qd notandum eſt ꝙ hoſtia ſignificat coꝛpus chꝛiſti nō ſanguinē: ſacerdos xp̄m. ſolus ḡ ſacerdos abſqꝫ cuiuſqꝫ adiutoꝛio illā offert dicens. Suſcipe ſancte pater ⁊c̄. qꝛ xp̄s ſeipſum in ara crucis obtulit deo patri. ⁊ illā in altari ſuꝑ coꝛpoꝛale quaſi ſuꝑ ſyndonē mundā diſponit. innuens ꝙ ipſemet xp̄s hoc ſacrm̄ inſtituit ⁊ eccl'ie tradidit ad obſeruandū dicens. Hoc eſt coꝛpus meū ⁊c̄. hoc facite in meam cōmemoꝛationē ⁊c̄. Diſponit aūt ⁊ collocat hoſtiā cuꝫ ſigno crucis: qꝛ ſicut xp̄i oblatio in cruce facta fuit. ſic ⁊ oblatio ſacerdotis que in illius memoꝛiā fit cū ſigno crucis fieri dꝫ. Collocat etiā illā directe ſuꝑ crucem, in ꝯſecratiōe altaris cū criſmate factā qꝛ ⁊ xp̄s carnē ſuā cruci affixit. Verū vinū in calice ſanguinē xp̄i deſignat. ⁊ ideo ſolus diaconus abſqꝫ ſacerdote qui xp̄m deſignat calicē tenet ad notandum ꝙ in xp̄i imolatione ſanguis fuit a coꝛpoꝛe ſeparatus: non tñ ſolus ſed vna cū ſacerdote offert: ⁊ ſuper pallam coꝛpoꝛalem collocat ſeu potius ſacerdos illo mediante qd ex eo patet: qꝛ non dicit offero in ſingulari: ſicut diciſ in hoſtie oblatōe: ſꝫ dicit offerimus tibi dñe ⁊c̄. Ex quo etiam clare ꝯuinciſ ꝙ ambo pariter debent ipſa verba ꝓferre. Diacon' ergo calicem vna cū ſacerdote offert: qꝛ non ſolum chꝛiſtus ſeipſum deo patri obtulit. verū etiam per euangeliū ſuum cuius diaconus eſt figura ⁊ baiulus: huius ſacrificij ritum inſtituit ⁊ eccl'ie cōmēdauit: quā inſtitutionē ⁊ cōmendationē ipſe diacon' tanqꝫ ꝓdicatoꝛ euangelij nūciare ⁊ manifeſtare dꝫ ex ſuo officio ab iſta militante eccl'ia obſeruandā. Ideoqꝫ participari dꝫ ſacerdoti in calice offerēdo non tñ in ꝯſecrando: qꝛ illud ſolius eſt officium ſacerdotis. Solus autē epūs vel ſacerdos aquā vino cōmiſcet in calice qd nulli inferioꝛi facere licet: qm̄ ſolus xp̄s pplos ſanguine ſuo redemit. Preterea admixtio huius vnionem ppl'i cum xp̄o deſignat vt ſequiſ que fieri non pōt niſi per grām xp̄i cuius typum gerunt pontifex ⁊ ſacerdos. Cōmiſceſ autem aqua vino in calice ex inſtitutiōe alexandri pape. j. Primo ad notandum ꝙ nunqꝫ ſalus populi eſſe potuit ſine ſanguinis xp̄i effuſione: nec etiā ſanguinis effuſio ſine populi ſalute: qꝛ chꝛiſtus ppl'm ſibi recōciliauit in moꝛte. Scriptū eſt eñ ꝙ aque multe ſūt populi multi. chꝛiſtus aūt ſanguinē ſuū fudit ꝓ populo ſicut ipſe teſtaſ. Hic eſt ſanguis meus no. teſ. qui pꝛo multis effundeſ in remiſſionē peccatoꝛum. Scdo ad notandū ꝙ de latere chꝛiſti ſimul exiuit ſanguis ⁊ aqua. quatenus nec chꝛiſtus ſit ſine ppl'o nec ppl's ſine xp̄o. Cū ergo aqua vino miſceſ: tunc chꝛiſto ppl's adunaſ. de ꝯſe. diſt. ij. cum omne. ꝓpe finem. Hoc qꝫ myſterium lex moſayca pꝛefigurauit ſicut apl's exponit dicens. Bibebant de ſpirituali conſequenti eos petra. petra aūt erat chꝛiſtus. de de ꝯſe. di. ij reuera. Quapropter ſacerdos in calice aquā fund t vt ſicut aq̄ nō ſeparaſ a vino: ſic ppl's nunqꝫ ſepa reſ a xp̄o. Tertio cōmiſceſ vt diuinitas ⁊ humanitas in vna ꝑſona ꝯiuncte eſſe intelligant. de ꝯſe. diſ. ij. c. iij. iiij. ⁊. v. Nam ꝑ vinū diuinitas: ꝑ aquā humanitas intelligiſ: qui ergo in altaris officio aquā ſine vino vel econuerſo ei miniſtrat quātū in ſe eſt diuinitatē ab humanitate ſeparat. de hoc diciſ in particula canonis ſuper verbo. Hoc eſt coꝛpus meum: ⁊ ſuper verbo. Hic eſt calix. Sane ſacerdos vel miniſter miſſurus vinum ⁊ aquā in calicem pꝛius effundit modicū in terram non ſolū vt mear' ſiue locus vaſis ꝑ quē fluere dꝫ mūdeſ: ⁊ ſi quid eſt in ſuperficie vini vl' aque emittaſ. verū etiā ad oſtēdendum ꝙ ſanguis ⁊ aqua de latere chꝛiſti vſqꝫ in terram fluxerūt. ad qd myſteriū ſe pꝛeparat ꝑagendum. Conſiderandū etiam eſt qꝛ aqua bñdiciſ qñ vino admiſceſ. vinum vo non. ⁊ hoc ideo vt dicunt quidam ꝓmo: qꝛ vinū ſuam bñdictionē expectat. ſꝫ hec ratio non videſ ſufficiens: imo qꝛ tunc totum vinum eſt: qm̄ in bñdictione vini ſub noīe calicis tam vinum qꝫ aqua ſimul benedicuntur. vnde pōt ſcdo modo dici ꝙ vinū in hoc loco chꝛiſtum ſignificat: q̄ nulla eget bñdictione aqua ppl'm qui in hac vita nequit eſſe ſine peccato: ꝓpter qd indiget bñdictione dei: vt reddaſ dignus ad pꝛemiſſam vnionē cū xp̄o Ad hoc igitur ſignificandū aqua bñdiciſ: qñ vino admiſceſ. Tertio etiam vinū non bñdiciſ: qꝛ diaconus qui non pōt bñdicere dꝫ illud ex officio ſuo in calicem mittere vt ꝓmiſſum eſt. Quarto qꝛ ppl's ꝑ aquā ſignificatus vnitur chꝛiſto ſolum per benedictionem gratie ipſius xp̄i quē ſacerdos benedicēs figurat. Eſt aūt plus de vino qꝫ de aqua ponēdum arbitrio ſacerdotis. ita tñ ꝙ aqua vino abſoꝛbeaſ ⁊ vini ſapoꝛem retineat. extra de celebꝛa. miſſa. pernicioſus. ⁊ hoc in ſignum ꝙ eccleſia debet incoꝛpoꝛari chꝛiſto non chꝛiſtus eccleſie. Unde Augu. Nō tu mutabis me in te ſicut cibum carnis tue: ſed muta

deris in me. de hoc etiam dicetur ſuper dicto verbo. Hic eſt calix. ⁊ in ſexta pte ſub quīta feria cene dñi prope finem. Predictis etiam Alexander papa ſtatuit oblationem ex azimo ⁊ in modica fieri q̃titate dicēs. Hec oblatio q̃to rarior: tanto precioſior. Nō eſt etiā omittendū ꝙ in miſſis priuatis miniſtrans ſacerdoti ampullā cū vino: manum eius nō oſculaṫ ſed miniſtrās ampullaꝫ cū aqua ſic. qm̄ vinum xp̄m aqua genꝰ humanū oſculū vo pacē inter deū ⁊ hoīeꝫ ſignificat reformatā. Regulariter tñ cū celebrāti aliquid porrigitur vł ab eo recipiṫ manꝰ oſculū interponitur ad deſignandū ꝙ omne ſeruitiū omniſqꝫ reuerentia deo exhibita cuius vices celebrans gerit pcedere debꝫ ex fauore charitatis ⁊ amoris qui p manus oſculū deſignaṫ. de hoc etiā ſub euāgelio dictū ē ⁊ ſub ti. de pacis oſculo diceṫ. Calix aūt poniṫ rome ad dextrum latus oblate. ⁊ bene quaſi ſanguinē ſuſcepturus qui d latere xp̄i noſcitur pfluxiſſe: ⁊ ad deſignandū ſanguineꝫ ⁊ aquam de dextro xp̄i latere emanaſſe. preterea niſi a latere ſtet recta pars crucis que fit cōiter ſup hoſtiam ⁊ calicē nō pduciṫ ſolūmodo ſup hoſtiā qd tamen fieri debet. Crux enim ipa inchoari dꝫ ſup hoſtiaꝫ ⁊ perfici ſup caliceꝫ put ex diuerſis locis ⁊ verbis ipſius canonis colligitur euidēter. de ho dicetur in octaua pticula canonis ſup verbo hoſtiā ſanctā. Communiter tñ alibi ponitur hoſtia inter ſacerdotem ⁊ calicem. Primo ad notandū ꝙ xp̄s eſt mediator dei ⁊ hoīum. x. di. quādo. ⁊ ſm hoc ſacerdos deū patrem hoſtia xp̄m. aqua in calice ppl'm ſignificat: q: non niſi xp̄o mediante ad reſurrectiōis gaudiū poſſumus peruenire. Secūdo propinquior eſt ſacerdoti hoſtia q̃ calix: quia prius a xp̄o ↄſecrata legitur q̃ ſanguis: ⁊ apoſtolis prius data: ſꝫ hec ratio facit potius dictis romanis q̄ cruces incipiūt ſuper hoſtiā. ⁊ deinde eas ſup caliceꝫ pducūt. Porro cū ſacerdos accipit patenā cū hoſtia vrceolūꝫ cū aqua: calicem cū vino: thuribulum cū incenſo: efficit ſup ea crucis ſignaculū vt per crucis virtutē oīs conatꝰ diabolice malignitatꝰ effugiat ne cōtra ſacerdotē vel ſacrificiū aliquo modo preualeat.

¶ Et nota ꝙ in ampullis in quibus vinum ⁊ aqua continenṫ pro ſacrificio ſpiritualiter cōſiderandū eſt ꝙ in parua ſubſtantia incōprehenſibilia cōtinentur futura ſacramenta. Diciṫ aūt ampulla quaſi ampla bulla ſignificās cor humanū qd amplum debet eſſe latitudine charitatis. Rurſus ampulle. i. vaſa ad offerendū vinum ſunt predicatores mordaciter increpantes vel quilibet ſpiritusſancti gratia inebriati ⁊ alios inebriantes. Idrie vero. i. aquatica vaſa ſunt doctores aqua ſapiētie ſalutaris potati ⁊ vitalibus aquis repleti. Rurſus adhuc p̄miſſa alio ordine pſequamur. In quibuſdaꝫ eccl'ijs ſubdiaconꝰ portat caliceꝫ in ſiniſtra: patenā in dextra ⁊ deſuper corporale. vnus cātor: oblataꝫ cū fanone ⁊ vinū cū ampulla alter vero debet aquā vino miſcēdā vltimo diaconus fundēs aquam in calice offert preſbytero ſeu epō. Nempe ſubdiaconus eſt xp̄s. calix paſſio. patena crux: ſiniſtra preſens vita. dextra futura. corpale. eccleſia. vnꝰ cātor iudaicū ppl'm figurat. alter gentilem. ampulla deuotionē. oblata corpꝰ. vinuꝫ ſanguinē. aqua eccl'iam. archidiaconus xp̄m. preſbyter ſeu epūs deū prem. Subdiaconus ergo calicē portat in ſiniſtra: q: xp̄s de torrēte bibit in via. i. paſſioneꝫ ſuſtinuit in preſenti vita. patenā dextra: quia p cruceꝫ peruenit ad gloriā. ppter hoc et exaltauit illū deus deſup corporale quia eius paſſionem eccl'ia non deſinit imitari. Corporale enī candidatur ⁊ eccl'ia p multas tribulatiōes xp̄o ↄformatur. Subdiaconꝰ etiaꝫ noſter ſcꝫ xp̄s patenam cum calice portauit: qn̄ crucem in paſſione baiulauit. Primus cantor offert oblataꝫ cū fanone ⁊ vinum cū ampulla: quia primitiua eccl'ia d iudeis ſuſcepit fidē paſſiōis in deuotiōe mētis. Oblatā ergo nō nudis manibꝰ: ſed cū fanone cādido. i. cū mampulla alba ⁊ mūda offert. ad notandū ꝙ xp̄i corpus ab his tm̄ digne ſuſcipitur qui carnē ſuam cum vitijs ⁊ concupiſcentijs crucifigūt. Alius aūt cātor offert aquaꝫ quā diaconus miſcet vino ⁊ offert preſbytero ſeu epiſcopo. hec eſt gētilitas que ſuam obtulit multitudinem quā xp̄s in paſſione obtulit deo patri. Poteſt enī nō incōpetenter dici ꝙ altare menſam domini in qua cum diſcipulis ſuis cōuiuabatur. ara crucem. calix ſepulchrū vel paſſionis xp̄i: de quo in prima parte ſub titulo de picturis dictum eſt. ⁊ patena que a petendo dicitur cor latum ⁊ amplū ſignificat. ſup hanc patenā. i. ſuper latitudinē charitatis ſacrificium iuſticie debet offerri vt holocauſtū eiꝰ pingue fiat. Hanc cordis latitudinē habebāt apoſtoli cū petrus dicebat. Et ſi oportuerit me mori tecū non te negabo. Similiter ⁊ oēs apoſtoli xp̄o dixerūt. Sꝫ latitudo cordis ab eis aufugit ⁊ latuit cum oēs magiſtro relicto fugerūt ⁊ latuerūt. Ad quod ſignificādū poſt ſuſceptā ide oblataꝫ ſacerdos abſcondit ſub corporali patenā vel ſaltem eam ab altari remotam ſubdiaconus retro ↄtinet inuolutam. Per hoc ergo diſcipulorū fuga vł latibulū vł infidelitatis excecatio deſignatur: qui dū verū ſacrificiū offerreṫ xp̄o relicto fugerūt ⁊ latuerūt: ſicut eis ipe p̄dixerat. Omnes inquit vos ſcādalū patiemini in me in hac nocte. Scriptum eſt enī. Percutiā paſtorē ⁊ diſpergenṫ oues gregis. poſtq̃ aūt ſurrexero precedā vos in galileā. Aliquāta particula patene non abſcondiṫ vt oſtēdatur ꝙ beata virgo ⁊ beatus iohānes euāgeliſta nō fugerunt nec latuerunt. de hoc dicetur ſub ti. de ſanctis. Et ideo ſacerdos dicturus. Pax dñi quaſi dñice reſurrectionis annūciaturus eulogiū: reſumit patenā: quia cū eſſet ſero die illa vna ſabbatorū ⁊ fores eſſent clauſe vbi erant diſcipuli cōgregati ppter metum iudeorū venit ieſus ⁊ ſtās in medio dixit eis Pax vobis. reſumēs oues que trepidātes aufugerūt. Rurſus patena que ppter ſui formam diuinitatē que initio caret ⁊ fine ſignificat vſqꝫ ad dñicā orōnē abſconſa tenet ad deſignādū ꝙ diuinitas nobis abſcōſa ⁊ velata eſt in hoc mūdo: ſed qn̄ in oratōe dñica dicitur. Panem noſtrū manifeſtaṫ: ad oſtendendū ꝙ qn̄ ad panē noſtrū qui in celis eſt peruenimus: tunc diuinitas que in hoc mūdo abſcōſa ⁊ velata ē manifeſtabit ſe nobis ⁊ videbimꝰ eū ſicuti eſt. De h̄ diceṫ ſub.

ti.de reſumptione patene. In quibuſdã tamẽ locis patena diſcooperta tenet.ad deſignandũ ꝙ ſacerdos orat ꝓ eternis que per xp̃i p̃dicationem nobis reuelant. Per patenã q̃ rotunda ẽ eternitas q̃ principio caret ⁊ fine ↄgrue deſignat. Sane ſubdiaconus tenet patenã a parte poſteriori eleuatam:q̃ſi diceret imitamini me q̃ poſterioꝝ oblit⁹ ad anterioꝛa me extendo innuẽs ẽt ꝙ referre debem⁹ oĩa opa nr̃a ad xp̃m ⁊ ad coronam eternam. Patena quoqꝫ ſeorſum a calice reuoluta.ſ. ꝓs ſuperior ſubtus poſita ſignificat lapidẽ a ſepulchro cõmotum ⁊ reuolutum. Et nota ꝙ diaconus tradit patenam ſubdiacono tenẽdã innuẽs ꝙ xp̃s ↄtulit diſcipulis ſuis poteſtatẽ p̃dicãdi regnũ dei. Circa hoc ẽt videbit ſub ti. de reſũptiõe patene. ¶ Circa oblationẽ ppl'i notãdũ eſt ꝙ ppl's offerre dꝫ iuxta illud. Exo. Non apparebis i conſpectu dei tui vacu⁹. de ↄſ.di.j.oĩs. Per oblata q̃ munera poſſumus cõmemorare copioſam victimam q̃ oblata ẽ a ppl'o cũ rex ſalomon tẽplũ ⁊ altare dño ſacraret. Exẽplo cuꝰ illi⁹ plebs fidelis offert ſe ⁊ donat deo ſꝫ i veteri teſtamẽto ↄueniebat ppl's i hierl'z q̃buſdam magnis ſolẽnitatibus.ſ.paſcha:pẽthecoſten:⁊ in feſto cenophegiaꝝ:vt orarẽt in tẽplo ⁊ tũc tenebant offerre. ¶ Et nota ꝙ in veteri teſtamento ppl's offerebat ſacrificiũ legale ⁊ voluntariũ ꝓ pctõ ꝓ grãrum actione dona vota ⁊ holocauſta. Sacrificium legale ſunt decime ⁊ primitie vel ea que lex iuſſit offerri. Deut.xij.c. Voluntarium eſt quod ſponte ꝓ pctõ ⁊ ꝓ legis tranſgreſſiõe offerebat. Dona ſunt q̃ in templi ornatum offerebãtur. vota q̃ ꝓ periculis ĩfirmitatis vel belli. De holocauſto p̃miſſum ẽ. Vñ dr̃ in paralypo. ꝙ obtulerunt principes ꝓ rotis. pro ſpontaneis:ꝓ pctõ:ꝓ regno:ꝓ ſanctuario : pro iuda. Ritus igit ſynagoge tranſiuit in religionẽ eccl'e: ⁊ ſacrificia carnalis ppl'i mutata ſunt in obſeruantiã ppl'i ſpũal. Nã ſicut ppl's ille moyſi deſcẽdẽti d mõte diuerſa dona ad faciẽdum tabernaculum offerebat ſic ep̃o de pulpito veniẽti xp̃iani deuotas offerunt oblationes. Alius offert aurum imitatus magos q̃ auꝝ dño obtulerunt. Alius argẽtũ ſecutus illos q̃ pecuniã in gazophilatio poſuerunt. Alius vero aliq̃d de ſua ſba:vt aſſociet illis q̃ p Paulũ ⁊ Barnabã neceſſaria paupibus tranſmiſerunt.nec eſt curãdũ que q̃titas vel ſpẽs offerat:ſed potius mens attẽdit offerẽtis. Unde Prouer.iij. Honora dñz de tuum de tua ſubſtantia.⁊ Thob.iiij. Et tua ſba fac elemoſinã.⁊ magi obtulerũt xp̃o nato aurũ thus ⁊ myrrhã. Matth.ij.iuxta illud p̃s. Tibi offerẽt reges munera.nec ſm Greg.offerens a muneribus ſꝫ munera ab offerente placẽt. Offerunt quoqꝫ legale ſacrificiũ in decimis ⁊ p̃mitijs:voluntarium in ſpontaneis oblatõibus:ꝓ pctõ dum penitẽtias redimũt ꝓ gratiarũ actione dum pro collatis a deo aliq̃ grã q̃cq̃ offerũt. Dona dũ in edificio eccl'iaꝝ vel vtenſilia aliquid offerunt. vota dũ qđ in p̃iculis vouerũt exſoluũt. Holocauſtũ offerunt q̃ ſeculũ derelinquũt ⁊ ſua paupibus diſtribuunt. Offerens autem manũ ſacerdotis:oſculatur.per qđ fides cũ opere deſignatur. de quo ẽt iam p̃miſſum eſt. Offerẽs vero panem ⁊ vinũ ſignificat diſcipulos q̃ preuenerũt pare neceſſaria ad paſcha. Ueꝝ clerici ⁊ monachi et admiſtratiõem hñtes nõ offerũt niſi in officio mortuoꝝ ⁊ in noua celebratione ſacerdotis: ⁊ in q̃buſdã p̃cipuis ſolẽnitatibus. de conſ.di.j.alia cum enim ipſi de oblationibus viuant: ⁊ ipſi ac ſua deo oblati⁹ ſunt non tenẽtur offerre. Uiri aũ mulieres offerunt ipſi enim fortes in xp̃o deſignant.ſ.martyres qui in primitiua eccl'ia plures cõtumelias paſſi xp̃o victimã obtulerunt dum occubuerũt. Deinde mulieres q̃ fragiliores deſignant ſcꝫ confeſſores qui tempore pacis domino laudis hoſtias obtulerũt. Preterea vir caput eſt mulieris.⁊ ideo a capite ratio eſt reddẽda .ff. de edẽdo. argẽtarius. Subdiaconi aũt vel accoliti recipiunt oblationes q̃ ad manum epiſcopi deferuntur ad notandum ꝙ ipſe non ſua:ſed aliena manu debet tẽporalia miniſtrare. Sane romanus pontifex nullã oblationẽ manibus tangit:niſi illã q̃ ꝓ defunctis offertur quam ideo manibus accipit vt ſigillet errorẽ dogmatizantium elemoſynas nõ ꝓdeſſe defunctis. ⁊ niſi oblationẽ panis quã tangit. tum ꝓpter reuerẽtiam ſacrificij qđ ex pane cõficit. tum q: ẽ vicarius eius qui de ſe dicit. Ego ſum panis viuus. Ceteras vero oblationes ad pedes accipit propter illud quod in actibus apoſtoloꝝ habet:qm̃ offerebãt p̃cia coꝝ q̃ vendebant ⁊ ponebãt añ pedes apoſtoloꝝ.⁊ quia oĩa ſua ſunt prout ſub euangelio tactum eſt.⁊ ſacerdos oblatões manu tangit rep̃ſentans illud Leui. j.⁊.iiij. Ponetqꝫ manus ſuper caput hoſtie ⁊ acceptabilis erit atqꝫ in expiationẽ proficiens. Et nota ꝙ pro defunctis offertur panis ⁊ vinum. Iuxta illđ Tho.iiij. Panẽ tuum ⁊ vinum tuum ſup ſepulturaꝫ iuſti conſtitue.i.diſtribue.⁊ pecunie ſiue argentum exemplo iude machabei qui miſit offerri. xij. milia drachmas argẽti ꝓ peccatis mortuorum.ij. Machꝰ. xij. ⁊ precia eorum ponebant ante pedes apoſtoloꝝ vt premiſſum eſt etiam lumen ad illuminandum illos qui in tenebris purgatorij ſedent q̃ſi offerẽs ipſo ſacro dicat. Lux eterna luceat eis dñe ⁊c. Sane moyſes videns ꝙ ppl's multa obtuliſſet. iuſſit p̃conis voce cantare ne quis vltra offerret. Exo.xxxv.⁊.xxxvi.c. Nullus tamen ſacerdotum noſtri temporis talia fecere viſus eſt. In nonnullis locis parochiani in die natalis dñi offerũt ſacerdotibus panes quos kalendarios vocãt.ꝓpter illud quod legitur Leuitic.xxij. Offeretis panes duos ſacerdoti qui cedunt in vſuꝫ ei⁹ ⁊ vocabitis hunc diem celeberrimum atqꝫ ſanctiſſimum ⁊c. Sſuceptis itaqꝫ a ppl'o oblationibus ⁊ choro offertorium cantante: ep̃s vel ſacerdos ad altare reuertit qm̃ xp̃s ſuſceptis fidelium votis cãtãtibus turbis. Oſanna in excelſis in ꝓximo immolãdus intrauit in templum.

¶ De ſecunda thuriſicatione. Rubrica

OBlatione myſtica de qua inmiſſum eſt ſuſcepta ſtatim adoletur incenſum. per quod illud innuitur quod ſtatim ſubſcribitur a Iohanne in euangelio de quo premiſſum eſt ꝓpe p̃ncipiũ p̃ce-

dentis ti. Maria ergo ſcꝫ magdalena accepit libꝛā
vnguenti nardi piſtici ꝓcioſi ⁊ vnxit pedes ieſu. ⁊ im
pleta eſt dom⁹ ex odoꝛe vnguēti. ⁊ ſacerdos in modū
crucis ſuperducit ⁊ circūducit incēſum ſuper ſacrifi
ciuꝫ ⁊ altare: vt ⁊ crucis ſignaculo ⁊ thuris incenſo
diabolice fraudis malignitas extricetur ⁊ effugiat.
Quod vero tertio ſuperducit ⁊ circūducit incenſuꝫ
deſignat ꝙ maria ter exhibuit ⁊ adhibuit vnguen-
tum circa coꝛpus ieſu. Primo enim vnxit pedes illi-
us in domo ſymonis phariſei. Scdō cuꝫ in domo ſy-
monis lepꝛoſi ſuper caput eius vnguentum effudit.
Tertio cum emit aromata vt veniēs vngeret ieſum
iam poſitū in monumēto. voluntas enim reputatur
pꝛo facto. xvij. q. i. ⁊ ſi. ergo cū per ipſam nō ſteterit
quomin⁹ expleuerit qđ incepit. Quod vero poſtmo
dum vndiqꝫ totum incenſat altare deſignat ꝙ poſt
factū illud totam reſperſit eccleſiā ſicut domin⁹ ipſe
teſtať. Amen amen dico vobis vbicunqꝫ pꝛedicatū
fuerit euangeliū hoc in toto mūdo diceť qđ ⁊ hec fe
cit in memoꝛiā eius. Poteſt etiaꝫ dici ꝙ altare thu
rificať in figuram angeli qui ſtetit iuxta aram tem-
pli. habens thuribulum in manu ſua de quo fumus
aromatū in conſpectu domini aſcendebat. Xp̄s em̄
magni conſilij angelus carneꝫ immaculatā igne ſan
cti ſpiritus plenā pꝛo nobis in ara crucis obtulit do
mino in ſuauitatem odoꝛis. Fumus aromatuꝫ ſunt
oꝛationes ſanctoꝝ que per ardoꝛē charitatis ex paſ
ſione dn̄i pꝛopagate ad deum patrē aſcendūt ⁊ nos
ad coꝛonam trinitatis ꝓuehūt ideoqꝫ ſacerdos thu
rificat in modum crucis ⁊ coꝛone ſi ſemel thurificat
recolit vnicā paſſionē. ſi aūt ſemel coꝛonat vni⁹ dena
rij retributionē. Si vero ter: eternitatis in paſſione
operationem ⁊ triuꝫ oꝛdinū gloꝛificationē: ideo thu
rificās ait. Dirigať oꝛatio mea ſicut incenſum in cō
ſpectu tuo. ⁊. e. m. m. ſa. ve. Moꝛaliter aūt incenſum
deuotionis adolenduꝫ eſt in thuribulo coꝛdis igne
charitatis: vt odoꝛē ſuauitatis emittat. vtꝫ tā nos
ꝙ oblatio noſtra ſimus bonus odoꝛ deo: de quo di-
cit ſcriptura. Fungi ſacerdotio ⁊ habere laudem in
nomine ipſius ⁊ offerre illi incenſum dignū in odoꝛē
ſuauitatis. Hoc enīꝫ incēſum ſacerdos incipit. i. xp̄s
acceptat ⁊ incēſat ex eo ſacrificium ⁊ altare. Poteſt
etiam dici ꝙ thuribulum quod oblationi ſacerdos
ſupponit ſignificat xp̄m per quem petit vt ſibi ꝓpi-
cietur deus. Sane omnib⁹ defertur incēſum vt oſtē
datur ꝙ omnia a ſacerdote facta ptinēt ad deū. vn̄
pſalmiſta. Dirigať domine oꝛatio mea ſicut incēſuꝫ
in conſpectu tuo. Niſi in miſſa pꝛo defunctis vt dice
tur in ſeptima parte ſub titulo de officio moꝛtuoꝝ.
In concilio rothomageñ. in burcardo li. iij. c. vt tem
poꝛe. ita legiť. In tempoꝛe quo legiť euangeliū fini
to euangelio ſuper oblationē incenſum in moꝛē vi-
deliꝫ redemptoꝛis noſtri ponať decernim⁹. Leo etiā
papa ſtatuit incenſum ſuper oblatā poni. quidā ta-
men heretici garriunt non eſſe in miſſa thurificādū.
qm̄ xp̄s in cena terrenum incenſum non fumigauit.
⁊ Eſa. Incēſum eſt abhominatio mihi. Quare alta
re ⁊ crucifixus thurificātur dictū eſt ſub ti. de aque
benedicte aſperſione. Poſt thurificationē iteruꝫ di-
gitos lauat: ne vlterius vſqꝫ poſt cōmunionem cum
eis cum quibus ſacram hoſtiam tractare habet ali-
quid tangat: ſed poſt eius eleuationem eos iungat
vt diceť ſub. viij. particula canonis. Miniſter quo-
qꝫ epiſcopi trahit: ⁊ ſuper bꝛachia eius infoꝛmat pla
netā ⁊ alia indumēta. nā ⁊ legalis ſacerdos dū ſacri
ficabat ſūmitates balthei ſup humerū reflectebat.

De inclinatione ſacerdotis ⁊ oſculatione altaris ac oꝛatione. Rubꝛica.

Thurificationis expleto myſterio ſa
cerdos ſe inclinando dicit. Suſcipe
ſancta trinitas ⁊c. quod ſumitur de
iij. Dan̄. vt videlꝫ hoſtiaꝫ offerat ex
pinguedine charitatis vt ſit dignus
ad ſacrificium immolandū. Sacer-
dotis inclinatio chꝛiſti humilitatē ſignificat qui exi
naniuit ſemetip̄m foꝛmam ſerui accipiens fact⁹ obe
diens vſqꝫ ad moꝛtem: moꝛtem autem crucis. qui ēt
inclinans ſe ad pedes diſcipuloꝛum poſt ſacramen-
tum in cena traditum oꝛauit ad patrem. Poſtea ve
ro ſe erigens oſculatur altare ad notandum ꝙ per
paſſionem chꝛiſti populus liberatus eſt ⁊ deo patri
reconciliatus. vnde apoſtolus ad ephe. ij. Faciens
pacem vt reconciliet ambos deo in vno coꝛpoꝛe. Cō
ſequenter ſacramentum incepturus oꝛat primum ꝓ
ſe: deinde pꝛo populo. Conuertens enim ſe ad illuꝫ
ſub ſilentio dicit. dominus vobiſcum: ſicut dictū eſt
ſub titu. de ſalutatione. ⁊ mox voce aliquantulū ele
uata vt oꝛatio omnium auxilietur ei quaſi non pꝛeſu
mens ꝙ ſolus poſſit tantum myſterium exequi mo-
net illum dicens. Oꝛate pꝛo me fratres ⁊c. et ego ꝓ
vobis in quo ſignificatur illud quod chꝛiſtus diſci-
pulis ſuis dixit. Luce. xxij. Oꝛate ne intretis in ten
tationem: ⁊ ibideꝫ. Ego pꝛo te oꝛaui petre. Monet
autem oꝛare vt ſacrificiuꝫ fiat deo acceptabile. ⁊ po
pulus debet ſimiliter ſecrete oꝛare reſpōdens. Me
moꝛ ſit dominus omnis ſacrificij tui. ⁊ holocauſtum
tuum pingue fiat vel reſpōdet. Suſcipiat dominus
ſacrificium ⁊c. vel dicat. Spiritusſanctus ſuperue-
niat in te. vel illud. Mittat tibi dominus auxilium
de ſanc. vel immola deo ſa. lau. Debemus enim ſinul
cem oꝛare ſecundum apoſtoluꝫ vt ſaluemur. Oꝛauit
enim chꝛiſtus pꝛimum pꝛo ſe. Pater inquit venit ho
ra: clarifica filium tuum vt filius tuus clarificet te
deinde pꝛo populo dicens. Pater ſancte ſerua eos
quos dediſti mihi: vt ſint vnum ſicut ⁊ nos. extra de
ſumma trinitate capi. ij. Dicturus ergo. Oꝛate pꝛo
me fratres. ſe vertit ad populum. quia ipſum diſtin-
cte alloquiť: ſed dicturus. oꝛemus. poſt dominus vo
biſcum. ſe ad altare conuertit: quia tunc non diſtin-
cte: ſed per modū ꝯceptionis ad aliquid excitat ad
ſecū oꝛandū ſeu gratias referenduꝫ. Monito itaqꝫ
populo ſacerdos ſtatim reuoluiť ad altare per ſini-
ſtram partem: ꝓut ſub titulo de ſalutatione ad po-
pulum dictum eſt: et tunc tandem dicit oꝛationem
quam intermiſerat ab offertoꝛio citra quando dixit
Oꝛemus. Ad notandum ꝙ chꝛiſtus iterum rediit

hieroſolymam ad domum oꝛonis quam ad tempus deſeruerat cum ſucceſſerat in effrem. Sic eñ legit̃ in euangelio. Cũ veniſſet ieſus hieroſolymã intrauit in templum ⁊ eiecit ementes ⁊ vendentes de tẽplo dicens. Domus mea domus oꝛonis vocabitur. Inſtat eñ ſacerdos oꝛonibus ne idignus inueniatur: vt oza qui tetigit temere archam dñi ⁊ pcuſſus eſt a dño: nec legit̃ aliud feciſſe niſi vxorem pꝓpriam cognouiſſe in nocte pꝛecedenti. Bethſamite quoq́ꝫ quia temere voluerunt archam dñi tangere: occiſi ſunt de pplò. lxxviij. de plebe quinquaginta milia pꝛecioſa archa eſt calix dñi. Oꝛat aũt voce demiſſa pꝛimo ne vileſcat officium miſſe: ⁊ ideo oꝛatio ipſa: quia ſecrete dicitur a quibuſdam ſecreta: a quibuſdam ſecretella ad differentiam maioꝛis ſecrete: a quibuſdam v̉o ſacra vocatur. de quo ⁊ de hmõi ſilẽtio ſub titulo de ſecreta dicetur vt dictum eſt ſub titulo de offertoꝛio. Scd̃o oꝛat in ſiletio vt deuotius oꝛet ne cogitet quomodo eius vox ⁊ coꝛpoꝛis compoſitio placeãt pplò: q: ⁊ dñs elongatus eſt a diſcipulis quantũ ꝯtinet iactus lapidis vt oꝛaret. Tertio in hoc ꝙ ſecrete oꝛat ſignificat ſecretas pꝛeces chꝛiſti dicentis. Pater ſi fieri põt tranſeat a me calix iſte. Matth. xxvj. Quarto hoc ſilentium recolit ſacramentum in ſacrificijs patrum abſconditũ: vt in Abel Iſaac in agno paſchali: in vitula ruffa: in hyrco emiſſario. Quinto in hoc repꝛeſentat̃ ſilẽtiũ qd̉ dñs habuit in paſſione: quia tanꝗ̃ ouis ad occiſionem ductus eſt: qd̉ ⁊ martyres imitati ſunt. Vñ non murmur reſonat non querimonia ⁊c̃. Sexto iõ oꝛationes que poſt oblationẽ ſequunt̃ in ſilentio ⁊ ſecrete dicunt̃: quia iudei poſt ſuſcitationem lazari voluerunt occidere ieſum ille v̉o abſcondit ſe in ciuitatem effrem in ſolitudine ⁊ tacuit a pꝛedicatiõe ⁊ miraculoꝝ operatione vſq́ꝫ ad ſabbatũ ramis palmarum quo venit in domo ſymonis lepꝛoſi: et tunc pꝛedicauit aperte. ad quod deſignandum ſacerdos in fine ſecrete eleuat iterum vocem dicens palam ⁊ alta voce. Per omnia ſecula ſeculoꝝ. qd̉ expoſitum eſt ſub titulo de oꝛatione. Scd̃o dicitur alte. Per omnia. ad notandum ꝙ poſt reſurrectionẽ chꝛiſtus pꝛedicauit aperte. Tertio quia eſt pꝛincipiũ ſequentis oꝛationis: vt iam dicetur. Quia v̉o querit aſſenſum populi ⁊ confirmationem: quia ipſe eſt quaſi legatus populi: ideo populus aſſentiens voci eius dicit amen: quia ſeculum per ipſum creatum eſt. Ad huc dicturus Per omnia ſecula ſeculoꝛum deponit manus ſuper altare. Pꝛimo ad notandum ꝙ omnẽ cogitatum tempoꝛalem deponit et ſe totaliter deo committit immolationi dũtaxat tota mente intendẽs. Scd̃o manus deponit: cum eñ nũc ad coꝛdis eleuationem: ⁊ ad gratiarum actionem inuitet: et eleuationem coꝛdis per contemplationẽ pꝛecedere debeat exercitium bone operationis quã manuum depoſitio ſignificat: de qua operatione poſtea gratias referimus ei qui in nobis incipit opus bonum vt perficiat ſicut dicit apoſtolus. idcirco tunc manus deponit.

¶ De pꝛefatione. Rubꝛica.

Ante pꝛefationem deſcribitur in libꝛis quedam figura repꝛeſentans a parte anterioꝛi litterã u ex parte vero poſterioꝛi litteram o que due littere coniuncte pꝛo verbo dignum ponunt̃. lr̃a videlꝫ pꝛo dictione. Sane per litterã u que inferius clauſa ⁊ ſuperius aperta eſt. habens initium a linea longioꝛi. humanitas ſiue humana chꝛiſti natura que i virgine pꝛincipium habuit: ſꝫ fine carebit. per o v̉o circulariter clauſum diuinitas ſeu diuina natura ꝗ̃ nec pꝛincipium nec finem habet figurat̃. Tractus autem in medio vtrãq́ꝫ copulans partem crux eſt ꝑ quã diuinis ſociant̃ ⁊ vniunt̃ humana. Ideo ergo hec figura in pꝛefationis pꝛincipio ponitur: quia ꝑ myſterium vnionis ⁊ dominice paſſionis pacificantur homines angelis ⁊ ſociantur humana diuinis in pꝛeconio ſaluatoꝛis. In pꝛefationibus eñ omnibus conueniunt homines ⁊ angeli ad concinendũ pꝛeconia regi. vnde ⁊ alta ⁊ delectabili voce cantantur: quia in eis angeloꝝ pꝛeconia repꝛeſentant̃. Et cantantur coꝛam altari ⁊ a ſolo ſacerdote. Iuxta illud Apoc. xiiij. Et cantabant quaſi canticum nouũ ante ſedem: ⁊ nemo poterat dicere canticũ niſi ⁊c̃. Siquidem hec oꝛatio vocatur pꝛefatio: q: pꝛecedit ſacrificiũ pꝛincipale. Eſt eñ quaſi pꝛelocutio id eſt ad miniſterium pꝛeparatio pꝛelocutio. videlicet totius oꝛationis ſecuture a Te igitur vſq́ꝫ Agnus dei. In hac eñ pꝛeloquitur ſacerdos grates deo vt melius ad cõſecrandum coꝛpus chꝛiſti valeat ꝑuenire. Vocatur etiam pꝛeparatio quia pꝛeparat fidelium mentes ad future reuerentiam ꝯſecrationis. Dicit̃ etiã hymnus angelicus: q: angelicis laudibus eſt plenus. Verũtamen ſacrificium vocat̃ in ſecretella oblatio: ſed a Dñs vobiſcũ qd̉ ſtatim poſt illã ſequitur vſq́ꝫ ad ſanctus vocat̃ hymnus. Sane ſicut in ꝑximo ti. dictũ eſt in fine ſecretelle dicitur alta voce. Per oĩa ſecula ſeculoꝝ. qd̉ ſiquidem eſt finis illius oꝛonis. ⁊ initiũ pꝛefationis ꝑ qd̉ ſacerdos inſinuat ꝙ chꝛiſtus eſt lapis angularis qui fecit vtraq́ꝫ vnũ iudeos ꝯtinens ⁊ gentiles vt ſit vnum ouile ⁊ vnus paſtoꝛ. Dicturus ergo ſacerdos rem attentione digniſſimã ſalutat pplm̃ dicens. Dñs vobiſcũ optãs nos tales exiſtere cum quibus dño manere dignet̃ ⁊ illud nobiſcũ celebꝛare conuiuiũ ad qd̉ mulier attulit alabaſtrũ vnguẽti nardi piſtici pꝛecioſi. ⁊ effudit illud ſuꝑ caput dñi recũbentis ⁊ pplś r̃n. d. ⁊ cũ ſpũ tuo. ⁊ ſic mutuo pꝛo ſe oꝛant. Nã ⁊ in veteri teſt. omnes ſacerdotes oꝛabant dum ꝯſummaret̃ ſacrificium ionatha inchoante ⁊ ceteris reſpondentibus Poſtea ſacerdos eos incitans ſubiungit. Surſum coꝛda. ſ. in celeſtibus non in terrenis: ⁊ eleuat manꝰ pꝛopter rationes ſub ti. de oratione ſcriptas ad fi. Choꝛus r̃ndet. Habemus ad dñm. i. habere debemus. vnde in canone cypꝛiani. de ꝯſe. di. j. qñ pape ita dicit̃. ideo ſacerdos ante oꝛonem canonis pꝛefatione pꝛemiſſa parat fratrũ mentes dicendo. Surſum coꝛda: vt dum plebs r̃ndet. Habemus ad dñm admoneatur nihil aliud ſe ꝗ̃ dñm cogitare debere. Rurſus ideo choꝛus ſubiungit. Habemus ad dñm

vt ēt vere ſicut mulier vnguētaria ſurſum ad illā ver
bi diuinitatē: coꝛ eleuet: ⁊ illō caput equale deo pa
tri fide contingēs vnguento catholice pꝛofeſſionis
perungat. cuius ſane pꝛecomum ſacerdos ꝓſequit̃
dicens. Gratias agam⁹ dn̄o deo noſtro: q: ꝓ omni-
bus beneficijs que nobis cōtulit gratias ei referre
debemus. Choꝛus reſpōdet. Dignū ⁊ iuſtuꝫ eſt. qm̄
gratias oīpotēti deo referre debem⁹. Sequit̃. Per
xp̄m dn̄m nr̄m. ſupplendum eſt confidentes ⁊ credē
tes ꝙ per xp̄m maieſtatem eius laudāt angeli. ado-
rant dn̄ationes. tremūt poteſtates. Hoc facre cōfeſ-
ſionis pꝛecomū. ita recte cōcludit eccleſia vt cū an-
gelis ⁊ hoībus decātet hūc deuoti pectoꝛis hymnū
Sanctus ſanctus ſanctus dn̄s deus ſabaoth. pleni
ſunt ⁊c̄. de quo infra dicet̃. Poteſt etiā pꝛefationis
officiū ad illud referri: q: ieſus aſcendit in cenaculū
magnū ſtrat. i in quo multa locut⁹ eſt cum diſcipulis
ſuis ⁊ gratias agēs hymnū illum retulit deo pr̄i. de
quo di. Math. ⁊ hymno dicto exierūt in montē oli
ueti. Ergo per dn̄s vobiſcū oꝛatio quā diſcipulis fe
cit accipitur. per Surſum coꝛda aſcēſus ad cenacu-
lum. Iteruꝫ per ſurſum coꝛda ad ꝯfitendū filio ſur-
gimus ⁊ angeloꝝ miniſteriū imploꝛam⁹. qui vota no
ſtra ſuſcipiāt: ⁊ ad deū perferant. Per gratias aga-
mus. xp̄o recolim⁹ gr̃arum actionē. ⁊ inuitam⁹ ppl'm
ad agēdum gr̃as deo patri per filiū per quē redimi
mur ⁊ cū angelis ad laudādū admittimur. Monet
ergo ſacerdos ppl'm ſurſuꝫ. i. ſupꝛa ſemetipꝫ habere
vel eleuare coꝛda ad dn̄m. Iuxta exoꝛtationē apo-
ſtoli dicentis. Que ſurſum ſunt querite non que ſuꝑ
terrā. Nā qui in terrenis ſunt nihil dignū deo offer-
re poſſunt. vbi ei eſt theſaurus tuus ibi eſt ⁊ coꝛ tuū
Multi quidē dū oꝛe loquunt̃ celeſtia coꝛde meditā
tur terrena: quibus dn̄s impꝛoperat per ꝓphetam.
Populus hic labijs me honoꝛat. coꝛ aūt eoꝝ lōge ē
a me. Choꝛus vero reſpōdēs ꝯfitetur ſe ſacerdotis
monita ſuſcepiſſe. d. Habemus ad dn̄m. vn̄ diligen
ter ꝓuideat ne coꝛ habens deoꝛſum ad ſeculū ſpiri-
tuiſancto dānabiliter mentiat̃. Sacerdos ēt poſtꝙ̄
attētos reddidit ⁊ deuotos hoꝛtat̃ vt gr̃as agam⁹
dn̄o deo noſtro: qm̄ ipſe eſt deus. i. creatoꝛ ipſe ē do
minus. i. redēptoꝛ. ipſe eſt noſter. ſ. ſaluatoꝛ. Tūc enī
erit veriſſime noſter cum erit omnia in omnib⁹ id eſt
ſufficientia ſinguloꝝ. ¶ Rurſus q: populus pꝛofeſ-
ſus eſt ſe intentum eſſe ad dn̄m: ideo pꝛeſbyter ſub-
iungit. Gratias agam⁹. Choꝛus vero ſacerdotis ver
bum appꝛobās ⁊ affirmans reſpōdet. Dignū ⁊ iuſtū
eſt. Dignum quidem quantū ad deū. q: ipſe eſt dn̄s
deus noſter. Iuſtum quātum ad nos: q: nos ſumus
populus eius ⁊ oues paſcue ei⁹. Dignuꝫ q̄ꝫ ⁊ iuſtuꝫ
eſt quātuꝫ ad vtrūqꝫ: vt ſcꝫ ppl's ſimul cū ſacerdote
gr̃as agat deo: a quo oīa bona ſuſcipim⁹. ¶ Subſe
quēter ſubiungit ſacerdos. Uere dignuꝫ ⁊c̄. Et ſm̄
magiſtrū petruꝫ antiſſiodoꝛeñ. hic incipit pꝛefatio:
id eſt pꝛologus vel pꝛolocutio ſequentis canonis ca
ptans dn̄i beniuolentiā dicēs. Uere dignum ⁊ iuſtū
eſt equum ⁊ ſalutare. dignū: q: bonus eſt. iuſtum q:
beneficus. equum q: miſericoꝛs: ſalutare q: ſalus. vl'
dignuꝫ q: nos mera volūtate feciſti, iuſtū q: nos pu
ra miſericoꝛdia redemiſti. equuꝫ q: gratuite nos iu-
ſtificas. ſalutare: id eſt ſalute plenuꝫ q: ꝑpetuo nos
gloꝛificas. Nos tibi ſemꝑ ⁊ vbiqꝫ gr̃as agere domi-
ne ſancte pater omp̄s eterne deus. vbiqꝫ enī eſt dn̄s
ſanctus. vbiqꝫ eſt pater omp̄s ⁊ ſemꝑ eſt etern⁹ de⁹:
vn̄ pſal. In omni loco dn̄ationis eius bn̄dic anima
mea dn̄o: ⁊ iterū. Benedicā dominū in omni tempo
re ſemꝑ laus eius in oꝛe meo. Sequit̃. Per xp̄m dn̄ꝫ
noſtruꝫ. Aduocatū enī habemus ſm̄ apl'm apud pa
trem ieſum xp̄m dominum noſtrū qui interpellat ꝓ
nobis: ⁊ ipſe eſt pꝛopiciatio pꝛo peccatis noſtris qui
excluditur in omnibus pꝛo ſua reuerētia. Per eū er
go quaſi per mediatoꝛem laudes offerimus. per eū
quaſi aduocatum gr̃as exhibemus. Per queꝫ maie
ſtatē tuam ⁊c̄. Maieſtas dicit̃ quaſi maioꝛ ſtans vel
maioꝛ poteſtas: q: maioꝛ eſt eius poteſtas ꝙ̄ hoīum
laudēt angeli. adoꝛāt dn̄atiōes. tremūt poteſtates
vtiqꝫ per illū laudant. adoꝛāt ⁊ tremūt ꝑ quē omnia
facta ſunt. per quem ſimul cū patre oēs ſpirituū oꝛ-
dines ſunt creati. Naꝫ dixit deus. Fiat lux. ⁊ facta
eſt lux. Uerbo dixit ⁊ verbo fecit: q: v̓bo dn̄i celi fir-
mati ſunt ⁊ oīa ꝑ ip̄m facta ſunt ⁊ ſine ip̄o fcm̄ eſt ni
hil. ¶ Choꝛos angeloꝝ nominat: q: angeli huic offi
cio nō dubitantur adeſſe. ¶ Et eſt notandum ꝙ ec
cleſia angelis eſt aſſimilanda ad hoc vt placeat deo.
¶ Rurſus per hoc qđ dicit̃. Dn̄e ſancte pater om-
nipotēs eterne de⁹ ꝑ xp̄m dn̄m nr̄m. quē laudāt an
geli adoꝛāt ⁊c̄. intelligitur ꝙ eccl'ia ⁊ angeli laudāt
deū: nō ſolū inquātū deū: verūetiā inquātū hoīem
Dicitur ergo laudāt. vn̄ pſ. Laudate eū oēs angeli
ei⁹: adoꝛate ⁊c̄. vn̄ Eſdras. Exercitus celi te adoꝛat
Tremūt. vn̄ Iob. Colūne celi cōtremiſcūt ⁊ pauēt
aduentū ei⁹. Tremere vero dicunt̃ nō metu foꝛtitu
dinis cū ſint ꝑfecte beati: ſed adminiſtratiōis affe-
ctu vl' obediētie famulatu: cū ſm̄ apl'm oēs ſint ad-
miniſtratoꝛij ſpūs in miniſteriū deſtinati. Tremunt
quoqꝫ ptãtes: nō ꝙ oꝛdies angeloꝝ coꝛꝑales ſint. ſꝫ
iō dī vt intelligam⁹ oīa celeſtia terreſtria ⁊ inferna-
lia ante cōſpectū diuine maieſtatis tremere atqꝫ ti-
mere ſicut ⁊ nos tremere ac timere ante dn̄os nr̄os
ſolem⁹. Sequit̃. Celi celoꝝ ꝑ celos hic thꝛoni acci-
piunt̃ q: dn̄s ait. Celuꝫ mihi ſedes eſt. ⁊ dicunt̃ celi
laudare deū: q: laudis materiā ꝓbēt. vnde ꝓpheta
Celi celoꝝ ⁊ aque que ſuꝑ celos ſunt laudent nomē
dn̄i. Celi quidē diuine iuſſioni obediūt: q: ſe oſtēde
re ſerenos ⁊ nebuloſos poteſtatē non hn̄t. ¶ Cheru
bin quoqꝫ ⁊ ſeraphin. Ad intelligētiam eoꝝ que hic
dicunt̃ notandū eſt nouē eſſe oꝛdines angeloꝝ: vicꝫ
angeli. archāgeli. thꝛoni. dn̄atiōes. v̓tutes. pꝛincipa
tus. ptãtes. cherubin ⁊ ſeraphin. ¶ Angeli q̄ꝫ grece
dicuntur nūcij latine ſcꝫ excelſi ⁊ celeſtes eo ꝙ de ce
lis ad annunciandū ⁊ exequendum dn̄i volūtatem
mittunt̃. angeloꝝ autē vocabulū officij nomē eſt nō
nature: ſpūs enī ſunt ſemꝑ. ſꝫ cū mittunt̃ angeli vo-
cātur. Quibus ideo pictoꝝ licentia pennas facit vt
celerē eoꝝ in cūcta diſcurſuꝫ ſignificet: ſicut ⁊ iuxta
fabulas poetaꝝ vēti pēnas hr̄e dicunt̃ ꝓpter veloci
tatem ſcilicet. Iuxta illud. Qui ambulat ſuper pen
nas ventoꝛuꝫ. Archangeli ergo grece ſummi nuncij

interpꝛ̃tãtur.qui eĩ parua vel minima annũciãt an‑
geli ſunt.q̇ ſũma archãgeli nuncupantur. Archãgeli ḡ
dñr eo ꝙ inter angelos tenẽãt pͥncipatũ nã archos
grece latine pͥnceps interpꝛ̃tatur. Sunt eĩ duces ꝛ pͥn
cipes ſub quoꝝ oꝛdine vnicuiq; angeloꝝ ſũt officia
deputata. Quidã aũt archãgeloꝝ ꝑuat̃ noĩb' appel
lantur.vt ꝑ vocabula ipa in ope ſuo q̇d valeant deſi
gnetur. Gabꝛiel nãq; hebꝛaice interpꝛ̃tatur latine foꝛti‑
tudo dei:vbi eĩ ipa potentia diuina vel foꝛtitudo
manifeſtatur. Gabꝛiel mittitur vñ ipe annũciauit xp̃m
naſcituꝝ qui diabolũ deuicit ꝛ humilr̃ ad debellan‑
das aereas ptãtes venit. Michael interpꝛ̃tatur quis vt
deus qñ eĩ aliq̇d mire v̉tutis in mũdo fit:hic archã
gel' mittitur.ꝛ ex ipſo opere nomẽ ẽ ei:q: nemo valet
facere qḋ facere põt de'. Vñ ipſe miſſus eſt in egy‑
ptũ ad imittẽdas illa plagas famoſas. Quidã tñ di
xerunt ꝙ michael eſt nomẽ vnius angeli. Raphael
interpꝛ̃tatur curatio vel medicina dei.vbicũq; eĩ cu‑
rãdi vel medicãdi opus neceſſariũ ẽ:raphael archã
gelus mittitur. Vñ ad Thobiã miſſus eſt vt eũ a ceci
tate liberaret. De gabꝛiele ꝛ raphaele dr̃ in ſeptima
ꝑte ſub feſto michaelis. Vriel interpꝛ̃tatur ignis dei ſi
cut legim' apparuiſſe ignẽ in rubo.legim' ẽt ignem
miſſum deſuꝑ ꝛ impleſſe qḋ ꝑceptũ ẽ.hec ſunt noĩa
ꝑſonalia angeloꝝ que nec a ſeipſis nec a deo impoſi
ta ſunt:ſ; ab hoĩb'.ꝛ neſcitur a q̇bus nec alia ꝑſona‑
lia inueniuntur in ſcriptura. Alia v̉o ſunt noĩa oꝛdinũ
Ceteꝝ thꝛoni.dñatiões:virtutes:pͥncipatus ꝛ pote
ſtates:q̇bus vniuerſam celeſtẽ ſocietatẽ apl's ꝯple
ctitur oꝛdines angeloꝝ ꝛ dignitates intelliguntur vt iã
dicetur. Sꝫ ꝓ hac ipſa diſtributiõe officioꝝ alij thꝛo‑
ni:alij dñatões:alij v̉tutes:alij pͥncipat' alij ptãtes
dicuntur ꝓ dignitatibus q̇bus ab inuicẽ diſtinguuntur
Thꝛoni ſunt agmina angeloꝝ.q̇ latine ſedes interꝑ
tantur ꝛ vocati ſunt thꝛoni:q: illic ꝯditoꝛ ꝑſidet ꝛ per
eos iudicia ſua diſponit. Dñationes ſunt hi qui vir‑
tutibus ꝛ pͥncipatib' ꝑeminẽt q̇ ꝓ eo ꝙ ceteris ãge
loꝝ dñantur agminibus dñationes vocantur. Noĩantur
ergo hic ad notandũ ꝙ eis magis aſſimilari debe‑
mus q: vſum dñandi docẽt. Et eĩ dñatio facere dei
voluntatẽ. Virtutes angelice q̇dã miſteria ꝑhiben‑
tur ꝑ quas in mũdo ſigna ꝛ miracula fiunt ꝓpter qḋ
v̉tutes dicuntur. Pꝛincipatus ſunt q̇ angeloꝝ agmini
bus ꝑſunt q̇ ꝓ eo ꝙ ſubditos angelos ad explẽdum
miſteriũ diuinũ diſponũt pͥncipatus vocabulũ acce
perũt.nã alij ſunt q̇ adminiſtrãt.alij qui aſſiſtunt:ſi‑
cut ꝛ ꝑ danielẽ dr̃. Milia milia miliũ miniſtrabant
ei:ꝛ decies milies cẽtena milia aſſiſtebãt ei. Ptãtes
ſunt quib' v̉tutes aduerſe ſubiecte ſunt.ꝛ ideo ptãtu
um noĩe nũcupãtur.q: maligni ſpũs eoꝝ ptãte coer
centur ne tñ noceãt quãtũ cupiũt noĩantur ergo hic ad
notandũ ꝙ ptãtem diaboli arcere debemus. Cheru
bin aũt ꝛ ipſi ſublimes celoꝝ ptãtes ꝛ angelica mini
ſteria ꝑhibentur q̇ ex hebꝛeo in latino ſcientie multitu
do ſeu plenitudo interpꝛ̃tantur. Sunt eĩ ſublimioꝛa
agmina angeloꝝ qui ꝓ eo ꝙ vicini' ſũt poſiti:diuina
ſcientia ceteris ampli' ſunt pleni. Ipſi ſunt illa duo
aĩalia ſuꝑ ꝓpiciatoꝛiũ arce ficta ex metallo ꝓpter ſi‑
gnificanduꝫ aploꝝ ꝑñtiam in quoꝝ medio medius
oñditur deus. Seraphin v̉o multitudo eſt angeloꝝ
q̄ ex hebꝛeo in latinum ardentes vel incẽdẽtes inter
pꝛ̃tantur:eo ꝙ ꝑ ceteris ardent ꝛ accenduntur in charita
te ꝛ q: inter eos ꝛ deũ nulli angeli ꝯſiſtũt.ꝛ iõ quãto
vicini' coꝛã eo ꝯſiſtũt.tãto mag' claritate diuini lumi
nis flamãtur.vñ ꝛ ipſi ſicut in Eſaia legitur.velãt faciẽ
ꝛ pedes ſedẽtis in thꝛono dei. Et idcirco cetera ãge
loꝝ turba videre plene dei eſſentiã nõ valet.qm̃ ſera
phin eã tetigit ſm̃ eſa. Noĩantur ḡ hic cherubin ꝛ ſera
phin:q: ſicut illi toti in dei dilectiõe ardere debem'
Reꝑitur aũt hoc nomẽ ſeraphin neutrũ ꝛ maſculinuꝫ
ſꝫ neutralr̃ terminatur in.n.vt in hoc loco hťa ſeraphin
Maſculini v̉o terminatur in.m.vñ ꝓpheta Seraphiꝫ
clamabãt alter ad alteꝝ. Hiero.dicit ꝙ cherubin ꝛ ſe
raphin ſingularis ſũt nũeri ꝛ gñis maſculini. cui'
terminatio pl'alis ẽ ꝑ n.nõ qḋ in miſtris dei ſit ſexus
ſꝫ vocabula diuerſis generibus iuxta lingue ꝓpꝛie‑
tatẽ appellãtur. Greca v̉o ꝯſuetudo neutro gñe ꝑ m.
ſcribit. Ioſeph' dicit cherubin ꝛ ſeraphin eẽ duo aĩa
lia volatilia ꝓut dictũ ẽ in ꝓhemio hui' ꝑtis. Pꝛemiſ
ſa aũt oꝛdinũ noĩa ꝑꝑ cherubĩ ꝛ ſeraphin ꝛ ꝑter no
mina angeloꝝ latina ſunt. Verũ cũ nouẽ ſint oꝛdies
angeloꝝ ſicut dictũ ẽ. Qui poſtq̃ decim' cadẽs ꝑꝑ
ſuꝑbiã vſus eſt in diabolũ in ꝑſeuerãtia eterne hti‑
tudinis ſolidati ſunt. ¶ Queritur q̄re tribus excluſis
ſex tñ in ꝑfatõe cõi ponuntur in q̄ ꝑ celos thꝛoni acci
piuntur vt dictũ ẽ. Vr̃ eĩ ex hꝰ illi cũ ceteris maieſtatẽ
diuinãt nõ gl'ificãt ꝛ adoꝛãt.ſ; ꝙ abſit hꝰ. Nã v̉tutes
celoꝝ oẽs oꝛdines cõꝑhẽdũt vt teſtatur Gre.in ome‑
lia illius euãgelij. Erunt ſigna in ſole ꝛ luna. vñ pſ̃.
Verbo dñi celi firmati ſunt ꝛ ſpũ oꝛis eius omnis v̉‑
tus eoꝝum. Et iteꝝ. Dñs virtutũ ipe eſt rex gloꝛie.
vel foꝛte lꝫ occulta tñ circa hoc ꝓuiſuꝫ eſt rõne. Dio
nyſius quippe tres eſſe tradidit hierarchias ſiue oꝛ
dines angeloꝝ trinos in ſingulis ponens vt ſimili‑
tudo trinitatis in eis inſinuetur impꝛeſſa ꝛ dr̃ hierar‑
chia ad hierar qḋ ẽ ſacrũ ꝛ archos qḋ ẽ pͥnceps: q̄ſi
ſacer pͥncipat'. Sunt eĩ tres oꝛdines ſuperioꝛes ꝛ
pͥncipales tres inferioꝛes ꝛ tres medij. Superioꝛes
ſunt cherubin ſeraphin ꝛ thꝛoni.medij ſunt dñatio‑
nes pͥncipatus ꝛ ptãtes.inferioꝛes ſunt virtutes ar
changeli ꝛ angeli.de quoꝛum ſingulis medius oꝛdo
in ꝑfatione ſubtrahitur.ad notandum ꝙ comparatõe
trinitatis eterne cuius maieſtas in ea pꝛecipue cõ‑
mendatur oĩs alia trinitas diminuta reꝑitur ꝛ imꝑfe
cta.nam q: in nubibus equabitur dño.qs filijs erit do
mino in filijs dei.de ſuperioꝛibus ſubſtrahitur cheru
bin de medijs pͥncipatus.de inferioꝛibus archan‑
geli. Hanc quippe eternã ꝛ indiuiduam trinitatem
Laudant angeli adoꝛãt dñatões tremũt ptãtes.cũ
quibus ꝛ noſtras voces ꝛc. Deus oĩps duas rationa
les edidit creaturas:angelicã videlꝫ ꝛ humanã.q̄ lau
dibus diuinis iñſterẽt ꝛ ei gratiaꝝ redderẽt actões
quas dũ pari voto cõcelebꝛant tanq̃ ſuperioꝛes cuꝫ
inferioꝛibus coꝛde in celeſti cythara ſociantur.de qua
dicit Iohannes. Et audiui vocẽ cythare doꝝ cytha
rizãtiũ in cytharis ſuis ꝛ cantabãt q̄ſi cãticum nouũ
ideo ergo dicit. Socia exultatõe ꝯcelebꝛãt.qm̃ oẽs
pꝛedicti oꝛdines ꝛ etiã humana creature maieſta: ẽ

dei pr̃is p̱ xp̃m ſocia exultatõe equaliter ꝯcelebrãt ſupplici ꝯfeſſiõe qͣſi nõ ſupba p̃ſũptiõe: ſʒ humili laude dicẽtes. Sctũs ſctũs ſctũs ⁊c̃. Porro Gela.pa. tractus ⁊ hymnos cõpoſuit ⁊ p̃fationes cãtu q̇dẽ ⁊ nõ climato ſmone dictauit. Et eſt notãdũ ꝙ lʒ oliʒ innumẽ eẽnt p̃fatões hodie decẽ tm̃ ſr̃ canõizate. Vñ gela.pa. de ꝯſe.di.j. iuenim᷒ inq̇t. Inuenim᷒ has nouẽ p̃fatões i ſacro cathalogo tm̃mõ recipiẽdas vnã in reſurrectõe ⁊ in albis paſchalib᷒.i. ſeptimana paſchali. aliã in die aſcẽſionis dñi. tertiã in die pẽthecoſtes. quartã in natali dñi q̇ntã in epiphania dñi. ſextã de ap̃lis. ſeptimã de ſctã trinitate. octauaʒ de cruce. nonã de ieiunio in q̇dragesima tm̃mõ dicẽdã de qua dicet̃ in ſexta p̱te ſub quarta feria cinerum. Urbanus ꝗ̃ papa. lxx. diſt. ſanctoꝝ. addidit decimã de beata virgine maria: illã vʒ Et qũ ⁊ ſalutare que et vnigenitum tuum ſanctiſpiritus ⁊c̃.

¶ De ſanctus. Rubrica.

Eccleſia ſperãs ſociari angelis ⁊ archãgelis de quib᷒ in p̃fatione mẽtio facta eſt ſtatim poſt illã cõformat ſe angelico cantui canẽs hymnũ illũ. Sanctus ſanct᷒: quẽ ſixt᷒ papa prim᷒ inſtituit decantari. Hic eſt em̃ cantus pueroꝝ quẽ cantauerũt dño offerenti ſe illis in decima luna qui qͣſi reſeruatus fuit vſqʒ ad qua tãdecimã lunã in bethania. Cũ ergo ſacerdos finit laudẽ ſiue p̃factionẽ tot᷒ choꝛ᷒ qui rep̃ntat eccl̃aʒ ſimĺ canit dictũ euãgeliũ hymnũ vt vna ⁊ equalis gloꝛia ⁊ laus ⁊ honoꝛ decãtetur patri ⁊ filio ⁊ ſpũiſancto. Notandũ aũt eſt ꝙ hym᷒ iſte p̱tim angeloꝝ ⁊ p̱tim hoĩm v̇ba cõplectit̃. p̃ma eniʒ p̱s laudẽ ꝯtinet angeloꝝ. vltima hoĩm legit̃ in eſa. vj.c. ꝙ ſeraphin clamabãt alter ad alterũ ⁊ dicebãt Sctũs ſctũs ſctũs dñs de᷒ exercituũ plena ẽ oĩs terra gloꝛia eius. Legit̃ quoqʒ in euãgelio Math. xxj ca. ⁊ Marci. xj.c. ꝙ qui p̃ibant ⁊ qui ſequebant̃ clamabãt dicẽtes. Oſanna filio dauid bñdict᷒ qui vẽit in noĩe dñi. Siquidẽ vox angeloꝝ. ſ. oſanna in altiſſimis trinitatis ⁊ vnitatis in deo cõmendat archanũ: vox hoĩm. ſ. oſanna filio dauid diuinitatis ⁊ humanitatis in xp̃o p̱ſona ſacrm̃: merito aũt cãtica angeloꝝ in eccleſia cãtamus q: per hoc ſacrificiũ terrena celeſtib᷒ iungi nõ dubitam᷒: ⁊ iõ cuʒ eis in excelſis ſalutari clamamus. Illud em̃ aduertendũ ꝙ ter dicit̃ ſctũs vt notet̃ trinitas ſeu diſtinctio p̱ſonarũ: ſed ſemel tm̃ dr̃ dñs deus ſabaoth: vt notetur diuine vſie vnitas. de cõſe. di. ij. ego. q: vnitas adoꝛat̃ vt ſic trinitatis myſterio cõpꝛobet̃. Item dr̃ ter in ſingulari numero ſctũs ⁊ nõ dr̃ plr̃ ſcti vt vna ſanctitas i his tribus perſonis ⁊ vna eternitas intelligat̃. Hoc nõ ſolũ ſeraphin clamabãt ſub excelſo dei ſolio ſm̃ p̱phetaʒ. ſed ⁊ quattuoꝛ animalia ſm̃ apoc. in circuitu ſedis requiẽ nõ habebant die ac nocte dicentia. Sctũs ſctũs ſctũs dñs deus oĩps. Dicitur autẽ de᷒ ſctũs. i. ſctificãs nõ aũt ſctificat᷒. vñ ſcti eſtote: q: ego ſctũs ſum dñs de᷒ veſter. Dicitur pater ſctũs dicente filio. Pater ſctifica eos in veritate quos dediſti mihi: q: tu ſctũs es. Dicit̃ filius ſctũs angelo p̱teſtante. Quod naſcetur inquit ex te ſanctũ vocabit̃ filius dei. Dicit̃ ſpũſſctũs xp̃o dicẽte. Accipite ſpiritumſanctũ quoꝝ remiſeritis peccata remiſſa erunt. Dicit̃ quoqʒ dñs de᷒ ſabaoth. i. dñs exercituũ. videlʒ angeloꝝ ⁊ hoium quoꝝ terribilis eſt vt caſtroꝛum acies oꝛdinata de quo in pſalmo dicitur ab angelis Quis eſt iſte rex gloꝛie. dñs virtutum ⁊c̃. tot enim exercitus habet deus in terra: quot ſunt oꝛdines in eccl̃ia. tot hʒ in celis: quot oꝛdines ſunt in angelis. Nomine ergo celoꝝ ⁊ terre angeli ⁊ homines diuini pleni gr̃a hic p̱hibentur: vel ad lr̃am celi ⁊ terra gr̃a diuina replent̃: q: deitas eſt vbiqʒ. Vñ p̱pheta. Si aſcẽdero in celũ tu illic es: ſi deſcendero ad infernũ ades. Sabaoth ergo dñs exercituũ ſiue militariuʒ virtutũ ſiue victoꝛiaꝝ interp̃tat̃: vel oĩpotens vt ip̃e ſit dñs deus: ⁊ ip̃e oĩpotẽs q̇ exercit᷒ angeloꝝ atqʒ hoĩm diſponit: ⁊ ideo ſubdit. Pleni ſunt celi ⁊ terra gloꝛia tua: hoc eſt vt eius gloꝛia celi ⁊ terra gubernẽtur: ⁊ qui in celis ⁊ qui in terra ſunt gloꝛificent̃ ⁊ honorẽt nomẽ ſctm̃ ei᷒ celi aũt pleni gloꝛia re: terra v̇o ſpe. Tũc v̇o in re plena erit cũ adiplebit̃ illud. Fiat volũtas tua ſicut i celo ⁊ in terra. Dũ aũt dicimus. Pleni ſunt celi ⁊ terra gloꝛia tua. Agim᷒ gr̃as creatoꝛi de omnibus beneficijs. Cum vero dicimus Benedictus qui venit ⁊c̃. agimus gr̃as ſpecialiter de beneficio redẽptionis. Quia eniʒ neceſſariũ eſt ad eternã ſalutem incarnationis myſteriũ confiteri recte ſubiungit̃. Benedict᷒ qui venit in nomine domini. Ego inquit veni in noĩe patris mei. nomen p̃ris eſt filius de quo dicit p̱pheta. Ecce nomen domini venit de longinquo. Dũ ergo ſctũs inchoat̃ inclinati ſtare debemus: quia tũc incarnationem maieſtatemqʒ diuinã p̱ angeloꝝ hominũ qʒ cantum incognitã veneramur. ¶ Rurſus dicẽdo Bñdictus ⁊c̃. ⁊ cũ hec ſunt de euãgelio debem᷒ ſignũ ſeu vexillum crucis nobis facere ſeu iponere: q: xp̃us p̱ crucem triũphauit ⁊ nos triũphare facit. Quãdo em̃ xp̃s venit ad hierl̃m. Deſcẽdit de monte oliueti: tũc filij iſrael clamauerũt dicẽtes. Bñdict᷒ qui ve. in no. dñi. q: aduent᷒ xp̃i in hieruſalem ſighificat futurã reſurrectionẽ qñ ipſe veniet iudicare viuos ⁊ moꝛtuos ⁊ apparebit nobis in eadẽ carne in q̄ pꝛo nobis paſſus eſt: ⁊ tũc in nomie ieſu omne genu flectetur celeſtiũ: terreſtriũ ⁊ infernoꝝ. vñ ⁊ ex tũc quidã incipiunt genu flectere ⁊ deuote oꝛare. Sequit̃ Oſanna qđ eſt verbũ hebꝛeũ ⁊ ſignificat ſalua obſecro: ſupplendum eſt ppl̃m tuum vel totũ mundum. compoſitum quidem verbũ eſt ex oſi qđ iterpꝛetatur ſaluifica: ⁊ anna qđ eſt apud hebꝛeos iteriectio obſecrãtis motũ animi ſignificãs ſub depꝛecãtis affectu. Integre ergo dr̃ oſianna qđ nos coꝛrupt i vocali littera ⁊ eliſa dicimus oſanna: quod facimus ex ignoꝛãtia: aut ſciẽter ſynalimphãtes vocalẽ elidim᷒ pꝛout in metris fieri conſueuit. Dicit̃ aũt bis oſanna in excelſis. pꝛopter duas p̱tes ſalutis que ſunt ſtola mentis ⁊ ſtola carnis q̇bus ſancti beͣtificant̃ in gloꝛia: videlicet᷒ anima ⁊ coꝛpoꝛe ſaluati inter ãgelos deputemur in excelſis id eſt altis. ſ. in celo. Reperit̃ aũt hic v̇ſiculus i pſalmo. cxvij. ꝙ em̃ turbe dixerũt. Oſanna. hoc ẽ qđ hic

dicitur. O dñe ſaluum me fac: ⁊ eiſdē verbis ibi ſubiungit. Benedictus qui venit in nomine domini.

¶ Sane in hoc angelo⁊ ⁊ hoim concentu. qñq; organa concrepāt qđ a dauid ⁊ a ſalomone itroductū eſt: qui iſtituerūt hymnos in ſacrificio dñi organis ⁊ alijs inſtrumētis muſicis ꝯcrepari ⁊ laudes a pplo conclamari. verūtñ q̄to cor eſt maius corpe tanto dño deuotius cordeq; corpe cōfitemur de hoc dicet in fine pħemij quinte partis. Et nūc aūt v̄bis ⁊ geſtib' xp̄i paſſio repreſentat. Nā diaconus ⁊ ſubdiaconus vadūt poſt dorſum ep̄i ſeu ſacerdotis in quo fuga apoſtolo⁊ in xp̄i paſſione ſignificat. prout in ti. de oblatione dictū eſt. Si qui vero ſtant retro altare proſpiciētes in ep̄m ſignificāt mulieres q̄ a longe ſtantes eius paſſionē viderunt. Oēs āt ⁊ q̄ retro ſtant ⁊ q̄ in faciē ep̄i iuſpiciūt inclināt ſe: maieſtatē diuinā ⁊ incarnationē dñi venerātes: q̄ p cantū ange lo⁊ ⁊ hoium introducta ſunt. Ordo em̄ angelo⁊. d. ſanctus ſctūs ſctūs dñs de' ſabaoth: maieſtatē itroduxit diuinā. Ordo vo hoiꝫ dicēs. Bñdict' q̄ venit i nomine dñi aduētum ſignificauit i carne: ip̄a ꝯcliatio meſticiā ſignificat diſcipulo⁊ de morte xp̄i q̄ nō audebant ſe erigere ⁊ confiteri ſe eſſe diſcipulos ei' ideoq; ſtant inclinati donec dicat libera nos a malo Uanū em̄ erat eis ante lucē ſurgere. i. ante reſurrectionem de xp̄o gloriari per quam ſunt ab oibus tribulationibus liberati. Und et hec petitio dominica oratione ſeptima eſt. qui numerus eſt vniuerſitatis. de hoc dictum eſt ſub ti. qualiter ep̄s vel ſacerdos ad altare.

¶ De ſecreta vel canone miſſe. Rubrica

Poſt acclamatum preconium ſequit ſecretū ſilentiū in quo ⁊ miſſe canō deuote d: ⁊ ſacrum myſterium peragitur: qđ fit per ſolum ſacerdotem: qm̄ ſm Mattheum xp̄s ſolus orauit. Et ſꝫ quoſdā icipit miſſa. quoniam cetera ſunt de ſolennitate. de conſe. diſtic. ij. panis eſt. Canon autem miſſe ⁊ oblatio: vt dictum eſt in titulo de prefactione ⁊ actio ⁊ canon ⁊ ſacrificiuꝫ ⁊ ſecreta vocatur. Actio dicitur propter ſacra myſteria que in eo aguntur ⁊ q: tunc cum deo agit cauſa noſtra: vt dictum eſt in pħemio huius partis. vnde q: in. c. illo. Communicantes ⁊c. ⁊ in illo. Hāc igit oblationē ⁊ certis diebus vltra ordinaria canonis ſeu actionis v̄ba q̄dam addunt ⁊ dicunt ideo in miſſalibus in varijs locis ſup illas additiones ſcribit talis titulus ſeu rubrica. Infra actionē eo q illic infra ſeu quaſi in medio ipſius actionis: ſiue canonis: dici d. Canon vero dicit q regulis patrum compoſitus eſt: a ſanctis em̄ patribus aliqua v̄ba myſtica ſunt ibi inſtituta. Canon autem grece dicit regula latine. Dicit ēt canon: q: regulariter xp̄s verus ſacerdos in eo repreſentatur: ſeu q: per hunc regulariter fit conſecratio ſacri. Sacrificium autem dicitur a ſua parte digniori de quo dictum eſt ſub ti. de oblatiōe. Secreta dr quaſi nobis occulta. q: humana ratio nequaq̄ tantum myſterium plenarie capere poteſt: ad quod ſignificandum merito ſecreta voce celebrat.

¶ Ad hoc ſignificandū ſacerdos ſecretam intrās quaſi velat q̄buſdā cortinis q̄ ſunt in lateribus altaris ꝓut infra dicet in. iiij. ꝑticula canonis ſup v̄bo. Hāc igit. Dicitur etiam ſecreta q: ſecrete ⁊ ſub ſilētio dr. Xp̄us em̄ ad ꝯſecratōeꝫ corporis ſui venturus ſecrete ⁊ ſol' orabat ab hora cene vſq; dum ſuſpenſus eſt in cruce. quas orationes ſecrete ſignificant. Priſcis q̄; temporibus antiqui patres ſub ſilēto ſacrificabant ⁊ cōicabāt: qđ ētiā in ſabbato ſctō obſeruamus. Preterea vt Jo. euangeliſta deſcribit poſtq̄ xp̄s honorifice fuit receptus ⁊ magnificatus a turbis cum pſalmis ⁊ laudibus abijt ⁊ abſcondit ſe: nō vtiq; trepidantis formidine ſꝫ diſpēſationis officio: q: nōdum venerat hora ei' q̄ poſtq̄ aduenit ſpontaneus ad paſſioneꝫ acceſſit. Illud ergo xp̄i latibulum hoc ſecretum ſilētium repreſentat in quo ſola dirigit a dñm intenta deuotio. Tunc eniꝫ ſacerdos intrare dꝫ cubiculum cordis ⁊ hoſtio ſēſuum corporis clauſo deū patrē orare qui exauditor ē clamoris cordis nō vocis. Unde anna typum gerēs eccleſie non petitione clamoſa. ſed tacita deuotione quod petiuit impetrauit de quo in libro regum legitur q loquebatur in corde ſuo ⁊ labia eius tantuꝫ mouebant ſed vox penitus non audiebat. Unde ⁊ moyſi dñs inquit. Quid clamas ad me: cū tñ ip̄e taceret. Propheta etiam dicit. Dicite in cordibus veſtris ⁊ in cubilibus veſtris compungimini. ¶ Pōt tñ dici q p̄ma ſecretella rep̄ñtat tp̄s illud qñ xp̄us venit hieroſolymā ad diē feſtū nō manifeſte. Hec āt ſecreta tp̄s illud quo receptus fuit in hier'l cū hymnis ⁊ ramis: ⁊ ſexta feria ſeq̄nti crucifixus fuit. Prefatio vo illud quando xp̄s in cenaculo hymnum retulit ⁊ illo dicto exiuerunt in montem oliueti ſurſuꝫ corda aſcenſionem. Scđo ideo ſecreta in ſilētio dr ne ſacerdos clamando his q̄ agunt minus intēdat. Tertio ne vox ſacerdotis minus clamore deficiat. Quarto ne ſacroſancta verba vileſcant. Fertur eñi q cum antiq̄tus publice ⁊ alta voce canon diceret omnes pene per vſum illum ſciebant ⁊ in plateis ⁊ in vicis decantabant. Unde cum quidam paſtores illum in agro cantarent ⁊ panem ſuper lapidem poſuiſſent ad verborum ip̄o⁊ ꝓlatōem panis in carnē cōuerſus ē: ipſi tñ diuino iudicio igne celitus miſſo pcuſſi ſunt ꝓpter qđ ſcti patres ſtatuerūt verba iſta ſub ſilentio dici inhibentes ſub anathemate ne ꝓferantur niſi a ſacerdotibus ſuper altare ⁊ in miſſa et cum veſtibus ſacris. Quedam etiam orationes que ante p̄fationem ſub ſilentio dicuntur ſecrete vocantur. de quo ⁊ de ſilentio ſub titu. de inclinatione ſacerdotis dictum eſt. Cōſecrāt ergo mēs vt p̄miſſū eſt ad id ſolum debꝫ eſſe intenta. nam eos q̄ adorāt in ſpū ⁊ veritate adorare oportet. Ne vo muſce venientes perdant ſuauitatem vnguenti id eſt ne importune cogitationes tollant deuotionē orationis. Flabello ſpiritus abig ntur. id eſt inſpiratione gr̄atie repellantur quatenus auſter adueniens ⁊ ſpiritus ſanctus accedens: perflet ortum. id eſt mentem fecundet: vt aromata fluant id eſt vt virtutes abundent. Ad quod etiā ſignificandū eſtiuo tempore materia

le flabellū dū ſecreta dr̄ adhibeť. Hac ēt rōne vide-
licz ne muſce venientes pdāt ſuauitatem vnguenti di
ci pōt φ canō dici dʒ expedite nō moroſe. ⁊ ne audito
ribus tediu3 gñeť. Vñ in Exo. dr̄. Fac feſtināter qđ
de imolatiōe agni dictū eſt. Et probať ēt ibi. Et co-
medetis feſtināter. ſʒ nec nimis ēt feſtināter q: non
dʒ ſacrificium ſine ſale. i. diſcretione ⁊ deuotōe offer
ri. Dʒ ēt in libro legi ne vllus error contingere poſſit
Porro ſacerdos miſſam celebrans repñtat ea q̄ olī3
pontifex inter ſancta ſanctorum egit. ⁊ que xp̄s egit
quem ille p̄figurauit. Siquidem ea q̄ fiunt a princi
pio ſecrete vſq3 in finem paſſionem dñi: ſepulturam
⁊ reſurrectionem dñicam rep̄ſentāt. Recoliť enī ibi
memoria eorum q̄ geſta ſunt p hebdomadam añ paſ
chalem a decima luna p̄ma mēſis qñ ieſus abijt hie
roſolymam vſq3 ad ſeptimamdecimam qñ reſurrexit
a mortuis ꝓpter quod inplerīſq3 ſacramētarijs iter
p̄fationem ⁊ canonem imago crucifixi depingitur vt
nō ſolum intellectus lr̄e verum etiam aſpectus pictu
re memoria3 dñice paſſiōis inſpiret. Et forte diuina
factum eſt ꝓuidētia: lʒ humana nō ſit induſtria ꝓcu
ratum vt ab ea littera canō inciperet ſc3 a. T. q̄ he-
braice thau dr̄ q̄ in ſui forma ſignum myſterium cru-
cis oſſidit ⁊ exp̄mit dicēte dño p Ezechielem. Signa
thau in frontibus virorum dolentium ⁊ gemētiū ſup
abhominationibus hierlm. qm̄ p xp̄i paſſionem hec
omnia in cruce impleta ſunt efficaciam habēt. In q̄
buſdam tamē codicibus ⁊ maieſtas patris ⁊ ēt ima
go depingiť crucifixi: vt ſacerdos quaſi p̄ſentē vide
at quem inuocat ⁊ quem alloq̄tur dicens: Te igitur
⁊c. ⁊ paſſio q̄ hic rep̄ſentatur cordis oculis ingerať
Sacerdos autem oſculatur pedes ipſius maieſtatꝫ
⁊ ſe ſignat in fronte: innuens φ reuerēter ad myſte-
rium paſſionis accedit. Quidam tamē p̄us oſculan
tur pedes maieſtatis ⁊ poſtea crucifixi ſm̄ ſerie3 ca
nonis. Alij econtra: q: p filium peruenitur ad patrē
deinde dicens. Te igitur ſe inclinat vt ibi diceť. Se
creta ergo paſſionem rep̄ſentat paſſio īcipit ibi. Un
de ⁊ memores ⁊c. crucifixio ibi. Hoſtiam puram: ho
ſtiam ſanctam: hoſtiam immaculatam. oratio vero
a xp̄o in cruce incepta ibi. Supplices te rogam⁹ ⁊c.
Epiſcopi ſeu ſacerdotis inclinatio tunc facta ante
altare ſignificat emiſſionem ſpiritus capite inclina-
to. Eleuatio vocis cum dr̄. Nobis q3 ſignificat excla
mationem cēturionis dicentis. Uere filius dei erat
iſte. Due cruces ſupra corpus ⁊ calicem facte docēt
xp̄m p duobus ꝑplr̄is crucifixum. oblata in calice ſi-
gnificat corpus xp̄i. Uinum in calice ſanguinem ei⁹
Subdiaconus recedēs a facie ep̄i incipiētis. Pať
noſter ſignificat mulieres ſepulto dño recedētes a
monumēto. Patena ſignificat feminarum corda in
obſequio. Sepulture xp̄i latitudine charitatis pa-
tientia ꝓut ſub ti. de oblatione dictum eſt. de his p
ſua loca diceť. Tradiť aūt φ Gelaſius papa q̄nq̄ge
ſimus p̄mus a btō petro canonē p̄ncipalr̄ ordiauit
Nō enī ſecreta tota ſimul ab vno cōpoſit ī ē. ꝓut di
ceť in tertia ꝑticula ſup verbo. Cōicantes. Et lʒ aliq̄
v̄ba ſint ab aliquibus quos tn̄ ignoramus addita
q̄ in euāgelij textu nō cōtineť. vt diceť i. vj. ꝑticula
ſup v̄bo. Eleuatis oculis. nulli tn̄ ſubtrahere vel ad
dere lʒ: niſi forte qñq3 eorū noīa p quibus noīatī3 ſa
crificium offerť ſicut inferius in decima ꝑticula oñ-
detur. ¶ Notandum vero eſt φ quidam ſedent ī ca
none miſſe ſignificantes apl'os q̄ ſedebant triſtes
de nece dñi in cenaculo. Alij ſtāt ſignificantes moy
ſen. q̄ extenſis manibus orabat ⁊ aaron ⁊ hur illius
manus ſuſtentabāt de quo ſub ti. de oratione. dctm̄
eſt. Quidam vero vt aliqui ex miniſtris nec ſedent
nec ſtant: ſed in veſtibus ſacris ſtant capite inclina
ti ꝓut dctm̄ eſt ſub ti. de ſanctus ⁊ ſub ti. qualiter ſa
cerdos ⁊ miniſtri ad altare debent ſtare.

¶ De expoſitōe canonis q̄ īcipit Te igiť. Rubrica

Expoſitioni canonis hic vacare p̄ul
dimus. Uerūtamen quicquid expo-
nendo conamur exprimere vix illiuſ
apparet eſſe momenti. deficit nāq3
lingua: ſermo diſparet: ſuperať ige
nium: opprimiť intellectus. pulſabo
tamen ad hoſtium vt amicus accomodet mihi tres
panes. de pe. di. j. oportuna. que maxime in hoc con
uiuio neceſſarij erunt videlicet fidem que petit ⁊ ac
cipit vitam ſpem que querit ⁊ inuenit viam ⁊ chari-
tatem que pulſat ⁊ aperit veritatem. ¶ Canon autē
vndeci3 continet partes. Secunda incipit ibi. Me
mento domine. Tertia ibi. Communicātes. Quar-
ta ibi. Hanc igitur. Quinta ibi. Quam oblationem
Sexta ibi. Qui pridie. Septima ibi. Simili modo
Octaua ibi. Unde ⁊ memores. Nona ibi. Supplices
te rogamus. Decima ibi. Memento. Undecima ibi
Nobis quoq3. Alij dicūt φ continet. xij. partes. Se
cūda po ibi. In p̄mis. Tertia ibi. Memēto. Quar
ta ibi. Cōmunicātes. Quinta ibi. Hāc igiť. Sexta
ibi. Qui pridie. Septima ibi. Unde ⁊ mēores. Octa
ua ibi. Supra que propitio. Nona ibi. Memēto. De
cima ibi. Nobis quoq3. Undecima ibi. Per quē hec
omnia. Duodecima ibi. Oremus p̄ceptis ſalu. mo.
Sed ſm̄ alios ſex ſolum continet partes. Scd̄a inci
pit ibi. In primis. Tertia ibi. Cōmunicātes. Quar
ta ibi. Hanc igiť. Quinta ibi. Supplices te rogam⁹
Sexta ibi. Oremus preceptis. ¶ Sunt etiā qui di
cunt φ quinq3 tm̄ ſunt partes: vnde ⁊ quinq̄es con-
cluditur p xp̄m dñm nr̄m. eo φ per quincupartitam
dñi paſſionem oratio fidelium exaudiť. de hoc dcm̄
eſt in fine ꝓhemij huius partis. ¶ Incipit ergo ca-
non ⁊ ei⁹ p̄ma particula. Te igiť. Et exponiť igiť
id eſt certe. ſacerdos enī hoc dicens alloquiť deū tā
φ preſentem vel igitur iſtud continuat ad precedē-
tia. q. d. Tu es ſanctus deus igiť clemētiſſime pať
id eſt. chariſſima mēte abundātiſſime. vl'. i. mirifico-
diſſime. vel. i. mentē clarificās. Mens enī clareſcit
cū deū ꝓpitium ſentit q̄ verba dicendo ſacerdos ſe
ante altare inclinat ſignificans φ petrus inclinauit
ſe dū ꝓſpexit in monumētū. Rurſus hec ſacerdotis
inclinatio in principio canonis humilitatem xp̄i ad
paſſionē: φq3 ſacerdos ip̄e cū reuerētia ad myſteriū
crucis accedit ſignificat. ¶ Et in his v̄bis notatur

ꝙ ſicut legalis ſacerdos vultum aduerſus ꝓpicia
toꝛium habebat ꝓut dictū eſt in ꝓhemio huius par
tis: ſic ⁊ noſter ad dei clementiā coꝛ debet habere ⁊
ſicut pōtifer intrabat in ſancta ſanctoꝝ ſemel in an
no ferēs ſanguinē hirci aut vituli: ſic xp̄s ꝑ ꝓpꝛium
ſanguinē ītroiuit ſemel in ſancta eterna redēptione
inuēta. ſic ⁊ miniſter eccleſie intrat cum ſanguine in
ſctā ſctōꝝ quotiēs in mente memoꝛiā ſanguinis xp̄i
gerēs ſecrete incohoat myſteriū qui nō ſolū mente: ſꝫ
etiā crucis ſignaculo de quo iā dicet xp̄i recitat paſ
ſionē. ¶ Sequit. Supplices. i. humiles vti accepta
habeas. i. vt accipias ſeu vt grata habeas. ⁊ h̄ oſcu
latur altare in reuerētiaꝫ paſſionis ꝑ hoc cōpati ſe
oñdēs. ¶ Sane eadē die qua laudes a turbis xp̄o
ſunt acclamate: videlꝫ decima luna p̄mi menſis qñ
ſm legē typicus agnus in domos hebꝛeoꝝ īferebã
tur. verus agnus ieſus xp̄s īgreſſus ē hieroſolymã
⁊ multis inſidijs querebat ad moꝛtē. Traditus aūt
eſt a trib⁹ ſcꝫ a deo pꝛo nobis. Uñ aplꝯ. Pꝛopꝛio fi
lio ſuo nō pepercit deus: ſꝫ pꝛo nobis oīb⁹ tradidit
illū. A iuda. vñ in Mattheo. Querebat iudas opoꝛ
tunitatē vt euꝫ traderet i iudeis: ⁊ a iudeis pilato. vt
in Johãne. Gens tua ⁊ pōtifices tui tradiderunt te
mihi. Pꝛima traditio fuit ex gratia: q2 dilexit nos ⁊
tradidit ſeipſuꝫ ꝑ nobis. Scđa ex auaritia: q2 cōſti
tuerūt ei triginta argēteos. Tertia fuit ex inuidia.
Sciebat eñ pylatus ꝙ per inuidiā tradidiſſent eū.
Deus ergo tradidit ex dono. iudas ꝑ munere. iude
us in ſacrificiū illibatū. ¶ Ad qđ deſignandū ſacer
dos facit tres cruces ſuꝑ oblatā ⁊ calicē cum dicit.
Hec dona h c munera. hec ſctā ſacrificia illibata. q.
d. offerimus tibi clementiſſime pater hec dona. hec
munera. hec ſctā ſacrificia. cōmemoꝛātes illā tradi-
tionē quā deus fecit ex dono iudas ꝑ munere. iude
us in ſacrificiū illibatū ſinguli tñ ad moꝛtē: moꝛtem
aūt crucis. Scđo ēt fiūt tres cruces in reuerētiā ei⁹
qui eſt trinus deus cuius potētia fit ꝯuerſio panis
⁊ vini. Tertio ī figurā triplicis vnionis in acceptōe
ſaluatoꝛis. Quarto in memoꝛiā trine crucif̄xionis.
Pꝛima fuit in volūtate pſequētiū de qua Johã. xi.
collegerūt ergo pōtifices ⁊ phariſei ꝯſiliū ⁊c. Scđa
fuit in voce clamātiū de qua Mar. xv. At illi magis
clamabãt crucifige eū. Tertia fuit i crucifixiōe ma-
nuū ⁊ pedū de qua Luc. Crucifixerūt eū. Quinto i
trib⁹ crucibus tp̄s ante legē quod trib⁹ diſtinguitur
interuallis: īnuimus ſcꝫ ab Adam ad Noe. inde ad
Abꝛaā ⁊ inde ad Moyſen. In q̄b⁹ trib⁹ tp̄ib⁹ iuſti
xp̄m ſuis ſacrificijs ꝓfigurauerūt: vt Abel in agno.
Melchiſedech in pane ⁊ vino. ⁊ Abꝛaham in filio.
Uerū ꝓpꝛemiſſa verba nō aliud atq3 aliud dicit. ſed
res vna ꝓ ſui magnitudine diuerſa appellatiōe lau
datur: donum quidem dantis: munus accipientis:
ſacrificiū offerentis. Pater dedit: filius obtulit: ſpi
ritusſanctus recepit vnde apoſtolus. Chꝛiſtus per
ſpiritumſanctum ſemetipſum obtulit deo immacu-
latum: ſinguli tamen dederūt ⁊ obtulerunt ⁊ accepe
runt: ſed ad diſtinctionē pater dicitur dediſſe ꝓpter
autoꝛitatē: filius obtuliſſe pꝛopter humilitatem ſpi
ritusſanctus accepiſſe pꝛopter benignitatem. Eadē

enīꝫ ſacrificia dona ſunt ſimul ⁊ munera. dona ſunt
nobis ad ſuſtentationē a deo collata. munera ſunt
a nobis deo vt laudet oblata. Nã ⁊ que ſacris offe-
runt altarib⁹ ⁊ munera nūcupant ⁊ dona. vñ dñs in
quit in euãgelio. Si offers munus tuū ante altare.
vade pꝛius reconciliari fratri tuo: ⁊ daniel dixit ad
balthaſar. Munera tua tibi ſint: ⁊ dona tua alteri
da. xiiij. q. v. ſcriptuꝫ. ⁊ ibi. Reſpexit dñs ad Abel ⁊
ad munera eius. Sacrificia dicunt q2 ſacrificantur
⁊ offerunt ꝑ peccatis noſtris vt nos ſacros efficiãt:
Unde aplꝯ inquit de pōtifice vt offerat dona ⁊ ſacri
ficia pꝛo peccatis. Sermonū igit inculcatio pie de
uotionis eſt exercitatio ⁊ ineffabilis cōmēdatio ſacra
menti qđ ſacramentū digne eucbariſtia appellatur
ꝓut dicet in. vj. particula ſuꝑ v̉bo. Qui p̉die ꝙ pa-
teret. ꝓpꝛie aūt munus homini donū: deo dat. Nã
munera dicunt que manibus dantur vel accipiunt.
Rurſus dicunt dona quo ad panē in quo eſt farina
⁊ aqua munera quo ad vinum in quo eſt vinum et
aqua. Hec ſancta ſunt ſacrificia quo ad vtrumq3 ſm
Aug. Dona referimus cū noſmetipſos deo offerimus
⁊ donamus munera cū eius beneficioꝝ memoꝛes ſu
mus ſacrificia illibata cū ei humilitatē ⁊ laudes im
pendimus. de hoc vide de cōſe. di. ij. in canone cōpe
rimus. Et nota ꝙ iō dicit pluraliter dona. munera.
ſacrificia: q2 panis ⁊ vinū pꝛiuſq̄ cōſecrent ⁊ diuer-
ſe ſunt ſpecies ſubſtãtiaꝝ ⁊ diuerſe ſubſtãtie ſpecieꝝ
ſed vbi ꝯſecratio celeſtis acceſſerit ſpecies quidē re
manēt. ſed ſubſtãtie ꝯuertunt: itaq3 diuerſa ſunt cō
tinētia: ſed vnicū eſt contentū. nã idē ſub vtraq3 cō
tinet. licet nō in idē vtraq3 ſubſtãtia conuertatur.
ſicut infra planius ⁊ plenius oſtendet. Dicunt etiã
ſctā ⁊ illibata: q2 panis ⁊ vinū ſanctificant in ſacro
ſanctū coꝛpus ⁊ īmaculatū ſanguinē xp̄i. Nō eñ di-
cunt illibata quaſi nōdum guſtata: ſꝫ potius dicun
tur illibata. i. īmaculata. q̄ ſine macula coꝛdis ⁊ coꝛ-
poꝛis optꝫ offerri: quaten⁹ ⁊ coꝛ ab iniq̄tate: ⁊ coꝛp⁹
ab immundicia purget anteq̄ offerantur: qm̄ vt ait
aplꝯ de conſe. di. ij. qui celare. ⁊ c. ſequēti. Quicūq3
mãducauerit panē ⁊ biberit calicē dñi indigne reus
erit coꝛpoꝛis ⁊ ſanguinis dñi. Pꝛobet aūt ſeipm hō:
⁊ ſic d̉ pane illo edat ⁊ de calice bibat. qui eñ mãdu
cat ⁊ bibit indigne: iudiciū ſibi mãducat ⁊ bibit. Di
cunt ergo illibata. i. ſine labe ſicut agnus paſchalis
īmaculatus qui ſignificat xp̄m qui ē ſine macula. i.
ruga vel illibata. i. īcoꝛrupta: nō q2 ſubſtãtia panis
⁊ vini coꝛrumpi nō poſſit: ſꝫ q2 coꝛpus ⁊ ſanguis filij
dei in qua v̉tute v̉boꝝ ſpēs iã trãſubſtantiate ſunt
coꝛrūpi nō pñt. vñ p̄s. Nō dabis ſanctū tuū videre
coꝛruptionē. ¶ Tertio dicit illibata ad notandū ꝙ
nullus extraneus ad fidē dꝫ appꝛoximare illis vt di
cetur in. iij. particula ſuper verbo. Communicãtes.
¶ Tria autē ſunt eccleſie ſacrificia per tria que fie-
bant in ve. te. figurata. ꝓut dictū eſt in ꝓhemio hu
ius ptis. ¶ Sequit. In p̄mis que tibi offerim⁹ ⁊c.
Sane legalis pōtifer īgrediēs in ſctā ſctōꝝ oꝛabat
vt dictū eſt in ꝓhemio huius partis. ⁊ xp̄s ante paſ
ſionem oꝛauit ſe gloꝛificari diſcipuloſq3 cōſecrari: et
nūc etiam ſedens ad dexteraꝫ patris interpellat ꝓ

nobis ſic ⁊ noſter miniſter ſequens Aaron ⁊ xp̄m p̄ tota ſupplicat eccl̄ia q̄ ꝯſiſtit in p̄latis ⁊ ſubditiꝫ ⁊c̄. Licet aūt vnus tm̄ ſacrificiū offerat tm̄ pluraliter dicit offerimus: q: ſacerdos nō tm̄ i ſua ſed in totius eccl̄ie pſona ſacrificat. Quapropter in ſacramento corporis chriſti nil a bono maius nil a malo minus perficit̄ ſacerdote: ꝑut dictū eſt in prohemio hui⁹ partis. Uerū nobis hic inueſtigandū occurrit quibus ⁊ pro quibus ⁊ qual̄r ⁊ quare debeamus ſacrificiū altaris offerre. Et quidē hec quattuor ex ipſo canone colligere poſſumus euidenter quibus ſoli deo: videlꝫ indiuiduе trinitati: pro quibus eccleſia ſancta catholica videlꝫ pro oībus orthodoxis: qualiter in vnitate fidei: videlꝫ in cōmunione ſctōꝝ q̄re pro bn̄ficijs: corporalibus: ſpūalibus ⁊ eternis: ſed oībus ꝑpter deū. Primū notat̄ ibi. Tibi reddūt vota ſua eterno deo viuo ⁊ vero. Scōm ibi. Pro eccl̄ia tua ſctā catholica. Tertiū ibi. Cōicantes ⁊ memo. ⁊c. Quartū ibi. Pro redēptiōe aīaꝝ ſuaꝝ ꝓ ſpe. ſa. ⁊ incol. ſue. Sacrificiū ergo laudis offert̄: ⁊ ḡnal̄r pro cunctis: ⁊ ſpālter pro quibuſdam. ſ. pro p̄latis qui ſunt iuxta apoſtolū in ſublimitate ꝯſtituti: ⁊ ꝓ ſubditis viris ⁊ mulieribus: ꝓ ſacerdotib⁹ ⁊ aſtantibus: pro nobis ⁊ noſtris. De p̄latis ⁊ ſubditiꝫ ibi. Una cū famulo tuo papa noſtro ⁊ oīb⁹ orthodoxis De viris ⁊ mulieribus: ibi. Memēto dn̄e famuloꝝ fa. tuaꝝ. De ſacerdotibus ⁊ ſtantibus: ibi. Oīm circūſtantiū ⁊ qui tibi offerūt h̄ ſacrificiū. De nobis ⁊ noſtris ibi. Pro ſe ſuiſq; oībus. Sic ḡ exponēda eſt littera que tibi offerimus in p̄mis. i. principal̄r pro eccl̄ia tua ſctā catholica. i. vniuerſali toto terrarum orbe diffuſa: ſed fidei ſacramētis vnita. quā. i. vt eā pacificare digneris vt habeat pacē ab hereticis et ſciſmaticis ⁊ adunare que diſperſa eſt inter pfidos ⁊ paganos. Uel hic dꝫ ꝙ orandū eſt ꝓ diſcordātib⁹ ab inuicē: quā ⁊ cuſtodire digneris a vitijs ⁊ demonibus: ⁊ regere in ꝓſperis ⁊ aduerſis. Adipſum tm̄ videt̄ eſſe pacificare qđ adunare: cuſtodire qđ regere. Tūc em̄ pacificat cū fideliū mētes adunat: vt ꝑ ſpm̄ſctm̄ charitate diffuſa multitudinis credentiū ſint cor vnū ⁊ aīa vna. extra de ſum. tri. c. ij. Tūc cuſtodit cū inter mundi pericula regit: vt de ſctō mittens auxiliū eam de ſyon tueat̄. Lz em̄ i apoc. ſeptē ſcribat̄ eccl̄ijs: vna tm̄ in canticis eſt columba. nam ſapīa edi. ſi. do. ⁊ excidit col. ſeptē. Una igit̄ ē eccl̄ia ſeptē ordinib⁹ diſtributa vel ſeptē cariſmatib⁹ inſignita quā ipſe pacificat ⁊ adunat ille cuſtodit ⁊ regit qui ꝑpter ipſius regimē ⁊ munimē ꝓpoſuit vniuerſis ⁊ oēs ab vno ſicut corp⁹ a capite gubernētur pro quo ſtatim orat̄ cū d̄. Una cū famulo tuo papa nr̄o que verba clemēs papa addidit. Nā vt inquit Pelagius papa ꝯſtat ab vniuerſo orbe ſeparatos eſſe qui qualibet diſſenſione int̄ ſacra myſteria apl̄ici pontificis memoriā ſm̄ ꝯſuetudinē frequētant: qui vo nō ſunt de romana dioceſi pro ſuo q; debent orare pontifice: quatenus vnitatē ſpūs in vinculo pacis obſeruēt vn̄ debēt dicere verba ſequentia. ſ. ⁊ antiſtite nr̄o. Antiſtes tm̄ ipſe celebrans non dꝫ ea dicere. Qđ vo addunt quidam de antiſtite ⁊ rege noua traditio eſt vbi orandū eſſe pro prelatis oſtenditur: orandū etiam eſſe pro principe apl̄s docet. j. ad Tymo. ij. Obſecro inquit p̄mo oīm fieri inquit obſecrationes: orōnes: ⁊ poſtulationes: ⁊ gratiaꝝ actiones pro oībus hoībus: pro regibus ⁊ oīb⁹ qui in ſublimitate ſunt ꝯſtituti vt quietā ⁊ tranquillam vitā agamus in oī pietate ⁊ caſtitate. de ꝯſe. diſt. j. de hymnis. ad fi. Sicut enim due ſunt vite celeſtis videlꝫ ⁊ terrena: vna qua ſpūs viuit ex deo ⁊ altera qua caro viuit ex ſpiritu: itaꝫ ſunt due ptātes: eccleſiaſtica videlꝫ ⁊ mūdana. vna que moderat̄ ſpūalia ⁊ altera que moderat̄ carnalia. iſta ꝑ clericos: ⁊ illa per laicos. xvj. di. duo. Poſt vtrāq; poteſtatē orandum eſt pro oībus orthodoxis qui vtrāq; fidem catholicam videlꝫ ⁊ apoſtolicam venerant̄ ⁊ colunt. ⁊ ſic heretici ⁊ ſciſmatici excludunt̄. Orthodoxi em̄ quaſi glorianteſ dicunt̄ qui videlicet deum recte fidei confeſſione glorificant.

¶ De ſcđa ꝑte canonis ſcꝫ Memēto dn̄e. Rub.

Memēto dn̄e famuloꝝ famularūq; tuarum ⁊ oīm circūſtantiū ⁊c̄. Scđa ps in qua etiam oſtendit̄ oranduꝫ eſſe ꝓ ſubditis. Et ex hac iunctura verboꝝ euidenter cōuincit̄ ꝙ in hoc loco debeat ſacerdos ſpālitcr viuos quos voluerit memorare: qm̄ ſub ſequenti. Memento defunctoꝝ poterit agere memoriā ſpālem. Hinc etiā euidenter apparet ꝙ ſctm̄ ſit ⁊ ſalubre miſſaꝝ intereſſe myſterijs cum ſacrificiū eucbariſtie pro circūſtantibus ſpāl̄r offerat̄. Uerꝫ cū deus nihil ignoret nec alicuius valeat obliuiſci quid eſt qđ petimus vt deus meminerit noſtri. Porro de⁹ dicit̄ ſcire quos approbat: vn̄ nouit dn̄s qui ſunt eius: ⁊ dicit̄ neſcire quos reprobat: vn̄ noui vos. Rurſus dicit̄ obliuiſci maloꝝ cū malus ad bonū reuertit̄: vn̄ ſi impius egerit pn̄iam oīm iniquitatū eius non recordabor. Et dicit̄ obliuiſci bonoꝝ cū bonus ad malū ꝑuertit̄. vn̄ ſi iuſtus a iuſticia ſua auerterit ſe oēs iuſticias eius non recordabor. Deus etiā qn̄q; recordat̄ ad miſeranduꝫ. Un̄ memento mei deus: q: vent⁹ eſt vita mea: qn̄q; ad puniendū. Un̄ Memēto dn̄e filiaꝝ edon in die hierl̄m. Petimus ergo non vt nr̄i meminerit: ſed vt nr̄i miſereat̄: ſm̄ illud. Reminiſcere miſerationum tuaꝝ dn̄e: et miſericordiaꝝ tuaꝝ que a ſeculo ſunt. Sequitur quoꝝ tibi fides cognita eſt nota deuotio ⁊c̄. quaſi qui ꝓpitiaris fidelibus ⁊ deuotis qui ſolus vides in ꝯſcientijs que recte credāt ⁊ deuote te diligāt: vtpote reꝝ ſcrutator ⁊ cordiū deus ſciaꝝ dn̄s occultoꝝ oīm pſcrutator: in cuius ꝯſpectu nulla creatura eſt inuiſibilis. Pro quibus tibi offerim⁹ vel qui tibi offerūt hoc ſacrificium laudis ⁊c̄. quaſi diceret. Memēto dn̄e non ſolū coꝝ pro quibus offerimus: ſed etiā ſacerdotū qui offerunt hoc ſacrificium laudis ⁊c̄. Cū em̄ ſacerdos offert pro populo nihilominus ⁊ pro ſe. Uel ideo dicit pro quibus tibi offerimus vel qui tibi offerunt q: non ſolum offerunt ſacerdotes: ſed ⁊ vniuerſi fideles. nam ⁊ quod

ſpecialiter adimplet̃ miſterio ſacerdotũ: hoc vniuer
ſaliter agit̃ voto fideliũ vel ꝑ q̇b⁹ offerimus.ſ. actu.
vel q̇ tibi offerũt.ſ. deuotione dr̃ aũt ſacrificium lau
dis ſm̃ illud apl̃i. Quicq̇d facere debetis: omnia in
laudez dei facite vt de⁹ laudet̃ in vobis. Scd̃o ſacri
ficiũ laudis d̃r: q: xp̃s gr̃as agens inſtituit. prout di
cet̃ in ſexta ꝑticula ſup v̉bo. Gr̃as agẽs. Tertio id̃:
q: cũ deo q̇cq̃ offerim⁹ ſua ſibi reddimus nõ noſtra
largimur. vñ ſi eſuriero non dicam tibi. meus ẽ eñ
orbis terre ⁊ plenitudo eius ergo immola deo ſacri
ficiuz laudis ⁊ redde altiſſimo vota tua. Quarto q:
deum laudare debemus non ſolum quia paſſus eſt
pro nobis: ſed ẽt q: nobiſcum ẽ quotidie vſq₃ ad cõ
ſummationẽ vite vel q: nõ ſolum ſe dedit ꝑ nobis i
p̃cium: ſed ẽt q: dedit ſe ꝑ nobis in cibum: vt ꝑ p̃ciũ
redimeret nos a morte. ꝑ cibum aleret nos ad vitaz
Vñ. Qui manducat me viuit ꝑpter me. ꝑ ſe ephege
ſis eſt. i. expoſitio eius qd̃ ſequit̃.ſ. pro redemptione
aĩaꝝ noſtrarũ ꝑ ſpe ſalutis ⁊ incolumitatis ſue. Se
quit̃. Suiſq₃ oĩbus ⁊c. videlʒ conſanguineis vel affi
nibus familiaribus vel amicis: lʒ eñ diligere tenea
mur ẽt inimicos ſm̃ illud. Diligite inimicos veſtros
ſeruare tamẽ debemus ordinem charitatis qui ici
pit a ſeipſo. xxiij. q. v. ſi non lʒ de pe. di. iij. ſane cauẽ
dũ extra de vſu pallij. in fi. ſm̃ illud. Introduxit me
rex in cellam vinariã: ⁊ ordinauit in me charitatem
Nã ⁊ apl̃s ait. Dum tempus habemus operemur bo
nũ ad omnes maxime aũt ad domeſticos fidei. Pro
redemptione animarum ſuaꝝ ⁊c. quaſi non ꝑ tẽpora
li lucro vel appetitu terrenoꝝ: ſʒ ꝑ ſpe ſalutis ⁊ inco
lumitatis ſue. i. pro ſalute vel incolumitate ſꝑanda
ſpe eñ ſalui facti ſum⁹. ꝑ ſalute q̇dẽ mentis ⁊ incolu
mitate corporis nã vtraq₃ ſanitas eſt ab illo q̇ dicit.
Salus populi ego ſum. Verum vtraq₃ ſanitas ꝑue
nit ex redemptione anime. i. de remiſſione peccati
ſic econtra de reatu peccati ꝑcedit infirmitas vtriuſ
q₃ iuxta ſniam veritatis. Ecce ſanus inquit factus
es: iam noli peccare ne deterius aliquid tibi conti
gat. ex̃ de pe. ⁊ re. cũ infirmitas. in prin. Porro tria
ſunt hominis bona: corporalia. ſp̃ualia: ⁊ eterna. vi
delicʒ infima: media ⁊ ſuprema ꝑ quibus ſacerdos
dicit ſe offerre. ꝑ corporalib⁹. i. ꝑ incolumitate. pro
ſp̃ualitate. i. ꝑ redẽptione. ꝑ eternis. i. ꝑ ſalute. Nã
⁊ dñs docet nos ꝑ his trib⁹ orare: vʒ ꝑ eternis. vñ
adueniat regnũ tuũ. ꝑ ſp̃ualibus. Fiat volũtas tua
ſicut in celo ⁊ in terra. ꝑ corporalibus. vñ Panẽ no
ſtrum quotidianum da nobis hodie. Offerimus eñ
ſacrificium ꝑ eternis vt dent̃ nobis in p̃mium. pro
ſp̃ualibus. vt dent̃ nobis in meritum. pro corporali
bus vt dent̃ nobis in adminiculũ vt per hec ⁊ iſta per
ueniamus ad illa. Verum cũ dicat apoſtolus q2 vt⁹
i īfirmitate ꝑficit̃. extra de ſacra vnc. c. j. ⁊ iteꝝ. cuʒ
infirmor: tunc fortior ſum. Quid ẽ q2 ꝑ corporali ico
lumitate ſacrificiũ laudis offerim⁹ niſi vt nobis con
ferta vel reddita ſanitate gratiarũ actiones in eccle
ſia referam⁹. Sequit̃. Tibiq₃ reddunt vota ⁊c. Vo
ta ſua dñr q̇ voluntarie ꝑmittunt̃. q: volẽter ⁊ libẽter
deuouere ⁊ votũ reddere debem⁹. ex̃ de voto magne
veꝝ cũ nr̃a donem⁹ ⁊ aliena reddam⁹. quõ vota ſi ſua

ſunt reddunt. ⁊ non potius donant vel ſi reddunt
quomodo ſua ⁊ non potius aliena. Sane votum ⁊ ho
minis ⁊ dei eſt ſed dei propter autoritatem gratie.
hominis propter libertatem arbitrij. propter quod
dicit apoſtolus. Non autez ego: ſed gratia dei mecũ
vel vouere hominis eſt: reddere vero dei.

¶ De tertia parte canonis. Rubrica

Communicantes tertia pars. Liri
tius papa addidit hec verba. Cõmu
nicantes ⁊ memoriam venerantes.
Sane pontifex vt lex iubebat thu
ribulum viuis carbonibus plenum
intra ſancta ſanctorum ſecum por
tabat ſicut in prohemio huius partis dictum eſt et
chriſtus carnis ſue thuribulum omni virtute plenũ
tulit ad aſtra. ſic ⁊ ſacerdos noſter chriſti vicem te
nens vacuus a peccatis ⁊ plenus virtutum odorib⁹
ad ſacrificium altaris accedere debet. ¶ Commu
nicantes ⁊ memoriam venerantes. Communicare
idem eſt quod participare: quia ſanctorum ⁊ ange
lorum paſcuis communicare debemus. Quattuor ãt
modis in eccleſia communicatur prout dicetur in. vj
parti ula ſuper verbo. Qui pridie. Memoriam vene
rari idem eſt quod memoriam honorabiliter colere
q2 beata Maria virgo per aduentum ſpiritusſancti
genitrix facta eſt filij dei ieſu chriſti domini noſtri
qui deus ⁊ homo eſt. ¶ Illud autem notandum ẽ
q2 ſecreta non tota ſimul ab vno ſed particulatim a
pluribus ex eo perpenditur fuiſſe compoſita quia
ter in ea ſanctorum commemoratio repetitur: licet
hoc ipſum prouenerit ad laudem ⁊ gloriam trinita
tis. In ſecunda quippe commemoratione ſupplent̃
que de primitiuis ſanctis deeſſe videbant̃ in prima
verum in ea commemoratõe que fit ante ꝯſecratio
nem corporis xp̃i poſtulatur ſanctorum ſuffragium
in caetero que fit poſt conſecrationem corporis xp̃i
ſanctorum conſortium imploratur: quia nimirum an
teq̃ corpus xp̃i quod eſt vniuerſalis eccleſia conſe
cretur id eſt anteq̃ regnum adueniat neceſſariũ eſt
nobis in via ſctõꝝ ſuffragium: vt meritis coꝝ ⁊ p̃cib⁹
diuine protectionis muniamur auxilio. ſed vbi corp⁹
xp̃i fuerit conſecratum. id ẽ vbi regnum aduenerit
aſſequemur in patria ſanctorum conſortium vt ſocie
tatem ⁊ partem cum ſanctis apoſtolis ⁊ martyribus
habeamus. In via q̇ppe cõicamus cũ ſanctis ꝑ fidẽ
quã ipſi hic habuerũt: ⁊ nos habemus. In p̃ſ̃ta par
ticipabimus cum ſctis per ſpem quã ipſi habẽt ⁊ nos
habebimus. Nos eñ fidem habemus ⁊ ſpẽ ⁊ illi ſpẽ
habent ⁊ rem nos ꝑcurrimus ſtadium. ipſi poſſidẽt
brauium nos pugnamus in via: illi triumphant in
patria. Communicamus igitur ⁊ memoriam venera
mur apoſtoloꝝ ac martyꝝ. ⁊ precipue glorioſe virgi
nis dei genitricis marie: vt eorum ſuffragio de fide
perducamur ad ſpẽ: de ſtadio perueniamus ad bra
uium: de via ad patriam tranſeamus. In primis au
tẽ noĩatur nomẽ btẽ Marie: q: ipſa eum qui oblatu
rus eſt ⁊ qui vere hoſtia eſt genuit ⁊ in celis obtinet
principatum. Nominantur et duodecim apoſtoli
⁊ duodecim martyres qui omnes huius ſacrificij te

ſtes fuerunt ⁊ paſſionē xp̄i verbis ⁊ effuſione ſanguinis teſtimoniū ꝓbauerūt. In hac igit̄ cōmemoratōe ſctōꝝ illud obſeruat eccl'ia quod antiquit' agere conſueuit. vt in orationibus ſuis recolat patrum memoriā quaten' eoꝝ meritis ſuffragantibus facilius obtineat quod implorat. Sic ⁊ moyſes ꝓ peccāte populo intercedēs patrū memoriā īpoſuit dicens recordare abraham yſaac ⁊ iacob ſeruoꝝ ⁊c. Exo. xxxij. Sic ⁊ azarias oraſſe legitur in fornace. Ne queſumus auferas miam tuā a nobis dn̄e deus noſter ꝓpter abraham dilectū tuū ⁊ yſaac ſeruū tuū ⁊ iſrael ſctūꝫ tuū. Et qm̄ extra vnitatem eccleſie nō eſt locus offerēdi ſacrificiū vnitatis: ideo ſctōrum memorie cōiūgamus in ſacrificio: quatenus in cōmunione ſctōꝝ ſacrificiū offeramus: nā ſicut vnus panis ex multis granis ⁊ vnū corpus ex multis membris ſic ex multis fidelibus vna conſtat eccl'ia. Scriptū eſt icꝫ: alienigena nō veſcet' ex eis qm̄ ſctā ſunt: ⁊ ideo ſolum illum ad eſum eius agni recipimus qui nr̄e cōiunctus eſt domui: videlicet oēm domeſticū fidei a p̄ncipe vſq3 ad plebeiū a populo vſq3 ad publicanum. Scripſerunt aūt quidam ꝙ q3 ſacerdos legalis ſcripta habebat in logeon noīa duodecī tribuū ſeu patrū. Exo. xxx. ideo in huius rei memoriā pſbyter nolat memoriam btē v̄ginis ⁊ apoſtolorum ⁊ quorūdā martyꝝ. Sed cū eccl'ia inter ſanctos magnifice memoriā cōfeſſorum veneret': quare ī canone nō fit de illis cōmemoratio. Reſpōderi pōt ꝙ canon prius fuit editus q̄ memoriā ſanctorū confeſſoꝝ eccl'ia celebraret. Nam omnes fere ſancti q̄ in canone commemorant' p̄ceſſere ſiluestrum ꝓpter iohannem ⁊ paulum ⁊ marcellinū ⁊ petrum q̄ proxime ſucceſſerunt. Eccl'ia vero poſt tempus beati ſiluestri cepit memoriā ſanctoꝝ confeſſoꝝ venerari. Canon aūt ex eo conuincit' preceſſiſſe ꝙ apoſtoloꝝ cathalogus nō ita reperit' in illo diſpoſitus ſicut iēmendatioribus codicibus ſiue euāgelijs iuenit'. In p̄oribus enim editionibus vt dicit hieronymus nō ſolum euangeliſtarum mutatus ē ordo ſed etiam v̄borum ⁊ ſententiaꝝ erat confuſa commixtio. Poteſt ēt dici ꝙ ideo in canone ſolum fit mētio de martyribus: quia cū hoc ſacramentum ſit ſacramentum amoris in ipſius ſacramenti miſterio debet ſolū memoria fieri de illis de quibus ſpecialius apparuit ſignū veri amoris. In apoſtolis apparuit per temporalium abiectionē: in martyribus ꝑ corpoꝝ tormentis expoſitionē. De primo matthei. xix. Ecce nos reliquim' oīa ⁊c. De ſcd̄o Sapiēn. iij. Et ſi corā hoīb' tormēta paſſi ſunt ⁊c. Rurſus ideo nō fit mētio de cōfeſſorib' q3 illi non ſunt paſſi ſicut xp̄s cuius paſſionis eſt memoriale hoc ſacramentum. Gregorius tertius addidit hec v̄ba. ſ. illa que in quibuſdam eccleſiis dicunt'. ſ. quorum ſolennitas hodie in cōſpectu tue maieſtatis celebrat' dn̄e deus nr̄ in toto orbe terraꝝ. Terminat' āt hec particula ꝑ eūdē dn̄m nr̄m ſicut em̄ ꝑ filium oīa facta ſunt: ita ⁊ ꝑ ipm̄ hn̄t omnia eſſe reparata ⁊ terminata: ⁊ ſm quoſdam non debet hic reſponderi amen. nec vſq3 ad fractionem hoſtie: qua angeloꝝ chorus ſancto miſterio aſſiſtēs reſpondet amen. hoc tamē non vtiq3 ſeruatur. De h̄ dicetur in ſecunda particula.

❡ De quarta parte canonis. Rubrica.

Hanc igitur oblationem ⁊c. Quarta pars ⁊ hoc dicendo ſacerdos in quibuſdam eccl'ijs ꝓfunde ſe inclinat. ❡ Sane legalis pontifex orōs fumo thymiamatis obumbrabat' ⁊ tegebat' ne pateret alicuidū cremaret incenſum ſicut in ꝓh. mio huius partis dictū ē. Et xp̄s dū patrē interpellat ꝑ nobis angeloꝝ ꝑtrāſit intuitū q3 intelligi nō pōt q̄ tū p̄ſētia ſumpte carnis īpetret apud patrē pro nobis. Sacerdos quoq3 dū vicē xp̄i gerit quodāmodo tegit' ⁊ latet: q3 nec cogitari nec narrari p̄t q̄ta v'tus ⁊ potētia ſit in v̄bis ei' ⁊ in h̄ myſterio qd̄ latet hoīes ⁊ angelos. Ad qd̄ repſentandū ī q̄buſdā eccl'ijs ſacerdos ſecretā intrans q̄buſdā cortinis q̄ ſunt in vtroq3 latere altaris q̄ tūc extendunt' q̄ſi tegit' ⁊ velat'. ❡ Seruitutis noſtre. ſ. mee ⁊ cunctoꝝ q̄ tibi ſeruiūt ⁊ famulant'. Et nota q̄ due ſūt ſeruitutis ſpēs vna q̄ ſoli creatori debet' q̄ dr̄ latria. altera q̄ creature īpēdit'. q̄ vocat' dulia. q̄naſdā em̄ creaturas poſſumus inter oīa venerari. Utrāq3 ſpēm dn̄s determinat dicēs. Reddite q̄ ſunt ceſaris ceſari. ⁊ que ſunt dei deo. vn̄ v̄ſus. Latria fit dn̄o: debetur dulia ſeruo. Ad corpus xp̄i fertur perdulia ſere. Latria ergo eſt ſeruitiū ſiue cultus ſoli deo creatori debitus: quē debemus ſup omnia reuereri. Ad eum quidem pertinent tēpla ⁊ altaria ſacerdotalia: ſacrificia: feſtiuitates: cerimonie ⁊ hmōi. q̄ ſoli deo ſunt exhibēda. Iuxta illud. Dn̄m deū tuū adorabis ⁊ illi ſoli ſeruies. i. ſoli deo ſeruitutem adorationis impēdes. Nō em̄ ſanctis ⁊ angelis ad honorē dei: ſꝫ potius deo ad honorē ſanctorum ⁊ angeloꝝ dedicātur tēpla ⁊ altaria conſecrant' ⁊ ſacrificia offerūtur: nec ipſis adorationis ſeruitus ſed ſoli deo impedit' vt dicet' ī pꝛhemio. vij. partis. ne ſi ſecus fiat nō theoſebie cultus exhibeat': ſꝫ idolatrie crimē incurratur ſeruiendo creature tāq3 creatori ⁊ mutando gloriā incorruptibilis dei: in ſimilitudinē corruptibilis hominis. Si igit' nec hoīes nec angeli adorādi ſunt: attendant q̄d agūt: q̄ ſub p̄textu cuiuſdā religiōis ſeu pietatis diuerſas adorant imagines. nō em̄ licet aliq̄d manufactum adorare ꝑut ꝓbatum ē in parte prima ſub ti. de picturis. Una q̄dē tm̄ dei patris ē imago quā vna cum patre adorare ⁊ venerari debem'. ſ. vnigenitum dei filiū ieſum xp̄m qui eſt ſplendor glorie ⁊ figura ſubſtātie ei' cui' nō ſolū deitatē ſed ēt humanitatem adorare debemus. Iuxta illud. Adorate ſcabellū pedum eius: quoniam ſanctum ē. Ceteras vero imagines ⁊ creaturas ſacras ⁊ ſanctas id eſt angelos homines ⁊ ſacramenta. non latria ſꝫ dulia poſſumus venerari. De adoratione angeloꝝ legitur ꝙ Abraham oculis eleuatis in conualle mābre tres vidit: ⁊ vnū adorauit ex angelis. Loth quoq3 duobus angelis intrantibus ciuitatem occurrēs adorauit petens vt in domum ſuam hoſpitio declinarent. De adoratione hominum legitur ꝙ iacob vi

dens Eſau venientē ꝓceſſit vtrāq̄ turmā: ⁊ ꝑmus in
terram ſepties adorauit. Filij quoq̄ iacob adorauē
rūt ioſeph ī egypto. De adoratiōe ſacramētoꝝ dicit
eccl'ia. Crucē tuā adoramus dn̄e ⁊ alibi legit̄. Chri-
ſtiani ſacras imagīes pie venerant̄ ⁊ adorāt. ❡ Se
quit̄ dies quoq̄ noſtros. Et nota ꝙ leo papa adiun
xit iſta actionē. Hāc igit̄ oblationē. vſq̄ placat⁹ ac-
cipias. Beat⁹ aūt Grego. has tres petitiones in ca-
none dr̄ addidiſſe. Prima eſt. dieſq̄ noſtros in tua
pace diſponas ſup. ꝑ eū qui ꝓ nobis eſt traditus in
manus eoꝝ qui pacē oderūt. Scd̄a ab eterna dāna
tione nos eripi ſup. per euꝫ qui ꝓ nobis tp̄ali morte
dānatus eſt. Tertia ⁊ ī electoꝝ iubeas grege nume
rari ſup. ꝑ eum qui ꝓ nobis dānatus eſt cū iniquis.
❡ In pace tua ⁊c̄. Et nota ꝙ eſt pax peccatoꝝ: pax
iuſtoꝝ que dr̄ pax pectoris ſiue ſpūalis. pax tempora
lis ⁊ pax eternitatis. De pace pctōꝝ dixit. ꝓs. zelaui
ſuꝑ iniquos pacē peccatoꝝ vidēs. Et ď pace iuſtoꝝ
dicit apoſtolus. Fructus ſpūs eſt charitas: gaudiū
pax patientia. Hāc reliquit dn̄s apl'is dicēs. Pacē
relinquo vobis. De pace tp̄is inquit ꝓpheta. Orie-
tur in dieb⁹ eius iuſtitia ⁊ abūdātia pacis. De pace eter
nitatis dn̄s dixit apl'is. Pacē meā do vobis: nō quō
mundus dat ego do vobis. pro hac triplici pace ter
oramus in miſſa. Primo in hac oratione. Hanc igit̄
ibi dieſq̄ nr̄os in tua pace diſpone. Scd̄o ī oratiōe.
Libera nos. ibi da ꝓpicius pacē in dieb⁹ nr̄is. Ter-
tio in pax dn̄i. ibi. Da nobis pacē vt ď pace tp̄is per
pacē pectoris trāſeamus ad pacem eternitatis. Ob
hoc etiaꝫ ſacerdos in miſſa ter oſculat̄ altare videlꝫ
in ꝑn. canonis dī. Uti accepta ⁊c̄. ⁊ ī orōne. Suppli-
ces ⁊ poſt orōnē. Dn̄e ieſu xp̄e qui dixiſti apl'is lꝫ q̄-
dā nonies oſculent̄: vt in ſui adiutoriū ad hoc impe-
trādū nouē choros vl' ordines angeloꝝ in q̄bus oēs
ſcti locati vel locādi ſunt: iuocēt vel inducāt: vel hoc
faciūt q̄ſi grās agētes de nouē ordinib⁹ q̄s q̄libet ſa
cerdos gradati ſuſcepit. ❡ Circa hmōi altaris oſcu
la notādū eſt ꝙ ſacerdos ea facit trib⁹ tēporibus in
miſſa. iuxta tria quib⁹ īdiget: ⁊ alia tria ab eo in alta
ri agēda. Primo eī facit quedā oſcula aū collatio-
nē hoſtie ⁊ calicis. ſ. q̄n ꝑmo ad altare accedit q̄n ad
primā collectā dicturus eſt dn̄s vobiſcū ⁊ iterū poſt
euāgeliū dicturus dn̄s vobiſcū q̄ oſcula facit vt fiat
dignus miniſter ī ſacrificādo. Scd̄o facit alia poſt
collationē calicis ⁊ hoſtie ꝑuſq̄ cōicet. ſ. dicturus.
Orate fratres ⁊c̄. ⁊ q̄n in canōe dicit. Uti accepta. ⁊
q̄n dicit ex hac altaris participatiōe. ⁊ finita orōne
illa. Dn̄e ieſu xp̄e qui dixiſti apl'is que facit vt ſit in
ſtus in xp̄i corpore recipiendo. Tertio vō facit alia
poſt q̄ cōicauit. ſ. dicturus dn̄s vobiſcū ante poſt cō
munionē ⁊ cōpleta oratione. Placeat tibi ſctā ⁊c̄. q̄
facit vt ſufficiens inueniat̄ gratias dn̄o deo pro re-
ceptis referendo. Uerum oſcula que fiunt ante col-
locationē hoſtie ⁊ calicis ⁊ ea que fiunt poſt cōmu-
nionē fiunt ſuper altare videlicet in medio eius. Cū
enim ſacerdotis dignitas ⁊ autoritas in ſacrifican-
do necnō ſufficientia ad referēdas gratias de acce
ptis ſit ſolū a deo a quo noſtra ſufficiētia eſt. idcirco
āte calicis ⁊ hoſtie locationē. ⁊ poſt q̄ cōmunicauit
oſculatur mediū altaris per qḋ propter virtutē con-
ſecrationis ⁊ vnctionis ibi in miſſa altaris facte ma
xime repreſentatur deus in quo vniuntur extrema.
Oſcula vō que fiunt poſt calicis ⁊ hoſtie collocatio
nem anteq̄ cōmunicet fiunt a ſiniſtris calicis ꝓpe
hoſtiam. Ad hoc eī ꝙ ſacerdos ſit iuſtus in ſacrifi-
cando: requirit̄ nō ſolum actio diuina: verūetiā ſua.
vn̄ Aug. Qui fecit te ſine te: non iuſtificabit te ſine
te. Requirit̄ ergo diſpoſitio ex ꝑte ſua qḋ fit ſi non
reſiſtit diuinis monitib⁹: ſꝫ īfuſio grē fit ex ꝑte dei.
ideo oſcula que fiūt ante cōmunionē nō directe fiūt
in medio altaris. Rurſus illud qḋ eſt ex nobis in iu
ſtificatiōe noſtra eſt quid diminutiuū ⁊ eſt modicū
reſpectu eius qḋ ex deo eſt. merito ergo fiunt a ſini-
ſtra parte calicis que ē pars diminuta ⁊ obliqua re
ſpectu dextre. Fiunt tn̄ iuxta hoſtiam. Tum q: in iu
ſtificatione plura ⁊ nobiliora fiunt a deo ſeu xp̄o. tuꝫ
quia etiaꝫ illud qḋ a nobis eſt potius haberet rōnē
mali q̄ boni niſi quodāmodo eſſet a deo per gratiā
preuenientē elicitū regulatū ⁊ acceptū. Poteſt etiā
ſecundo dici ꝙ ideo quando calix ⁊ hoſtia non ſunt
ſuper altare: oſcula fiunt in medio altaris: videlicꝫ
directe ſuper locum crucis ex chriſmate in ipſius cō
ſecratione facte: q: xp̄s ſtans in medio diſcipuloruꝫ
ſuoꝝ dixit eis. Pax vobis: que pax ꝑ ipſa oſcula de-
ſignatur. Tertio ad deſignandum ꝙ ſicut habet̄ in
cāticis. Chriſtus aſcenſum in cruce purpureū. i. ſan
guine rubricatū media charitate cōſtrauit que cha
ritas per oſculum deſignatur que etiā media dicit̄:
q: cōmunis omnibus: pro omnib⁹ eī voluit pati ex
charitate. Porro fiunt oſcula ipſa manib⁹ ſuꝑ alta-
re depoſitis. Primo ad notādū ꝙ charitas per oſcu
lum deſignata operibus debꝫ inniti. nam ſm̄ Greg.
Operat̄ magna ſi eſt: ſi aūt retinuit operare amor nō
eſt. Scd̄o ad notādū ꝙ ī altaris ſacrificio ſacerdos
omniū tp̄aliuꝫ curā deponere ⁊ ſolū ipſi ſacrificio aſ
ſitaꝫ mentē dꝫ habere. Tertio ad deſignāduꝫ ꝙ ad
hec opera eius nō ſufficit ꝙ ſolū dei miſericordia ob
tineat̄. Adhuc nō nulli ī locis ipſis oſculandis ſignuꝫ
crucis cum tribus extenſis digitis prius imponūt:
tum q: oīa in fide trinitatis agēda ſunt. tū q: regu-
lariter quicq̄d oī applicandū eſt dꝫ prius crucis ſi-
gnaculo inſigniri. Et q̄ꝙ altaris mēſa ꝯſecrata fue
rit: ⁊ alia multa crucis ſigna in ipſo miſſe officio pre-
ceſſerint. nō tn̄ hec ſuperfluunt. Tū q: nō rōne ipſius
loci: ſꝫ rōne opis in loco ipſo fienda fiūt: tū q: quan
tūcūq̄ altaris menſa fuerit ꝯſecrata. neſcit̄ tn̄ quid
in loco ipſo maligno ſpūi permittat̄ a deo. Alia etiā
multa ſigna prius facta ſūt nō ratione loci: ſed ratione
conſecrationis corporis ⁊ ſanguinis xp̄i facta fue-
runt. Alij tamē in penultimo ⁊ finali dn̄s vobiſcum:
nec oſculantur altare nec in illo imprimūt ſignū cru
cis: ſed ſe ſolum ante faciem ſuam ſignant ⁊ bene. tū
quia per altaris oſculum quod in fine miſſe fit intel
ligitur ſacerdos omnia precedētia approbare: ⁊ eis
toto mentis affectu aſſentire. tuꝫ quia per corporis
dn̄i preſentiā omnis immūdus ſpūs de loco ipſo cre
dendus eſt aufugiſſe. De oſculo etiaꝫ altaris ⁊ libri
ſub titulo de altaris oſculo dictum eſt.

¶ De quinta parte canonis. Rubꝛica.

Quam oblationem tu deus ⁊c̄. Quinta pars in qua ſacerdos accedit ad dñici corpoꝛis ꝯſecrationē dicens. Quā oblationem idest terrenā materiā ad corpus tui filij deſtinatā. tu deus queſumus in omnibus. i. tota cogitatione: tota mente: et toto intellectu digneris facere benedictā ⁊c̄. Sane quarta feria iudas vnꝰ ex duodecim a diabolo ſupplantatus imane ſacrilegiū ꝑpetrauit: dum filium dei triginta argenteis vendidit pbariſeis in recompenſationē dāni qđ incurrerat ꝓpter effuſionē vnguenti. Quare inquit hoc vnguentū non venditur trecentis denarijs: ⁊ datum eſt egenis. Dixit autem hoc non q: de egenis ꝑtinebat ad eū: ſed q: fur erat ⁊ loculos hñs ea que mittebanť aſpoꝛtabat. Quilibet aūt argēteus valebat decem denarios vſuales ⁊ ita damnū vnguenti qđ valuerat trecentos denarios triginta cōpenſauit argenteis. Si vō dicamꝰ argenteos fuiſſe denarios vſuales: dicemus ꝙ iudas vendidit chꝛiſtū quaſi vile mancipiū. triginta denarijs qui ſunt decima trecentū denarioꝝ quos valuerat vnguentū: ꝓpter qđ dñs deſpectiue loquitur per ꝓphetā. Appꝛehenderunt inquit mercedem meam triginta argenteos pꝛeciū appꝛeciati quo appꝛeciatus ſum ab eis. Ad deſignandum ergo pꝛecij quantitatē quo chꝛiſtus venditus eſt ſacerdos hic facit tres cruces cōiter ſuper oblatam ⁊ calicē cum dicit: benedictam: aſcriptam ⁊ ratam. nam trecenta pariter ⁊ triginta multiplicationē ſuſcipiunt a trinario. poſtmodū aūt ad deſignandū venditionem et emptionē duas cruces inpꝛimit ſigillatim. vnā ſup oblatam: ⁊ alteram ſup calicem cuꝫ dicit. Ut nobis coꝛpus ⁊ ſanguis fiat. q. d. Illa venditio fuerit maledicta: pſcripta: irrita: iniqua: et deteſtabilis. ſꝫ tu deus hanc oblationē digneris facere bñdictā: aſcriptam: ratā: rationabilē ⁊ acceptabilem. Iudas eñi dilexit maledictionē ⁊ venit ei. ⁊ noluit bñdictionē ⁊ elongata eſt ab eo: ſed tu deus hanc oblationē digneris facere bñdictā: per quā nos in celeſtibus benedicas. Iudas deletus eſt in libꝛo viuētium: ⁊ cū iuſtis non ſcribetur. Sed tu deus hanc oblationem digneris facere ſcriptā ꝑ quā nos inter electos aſcribas. Iudas laqueo ſe ſuſpēdit: etꝰ epiſcopatū eius accepit alter. Sed tu deus digneris hāc oblationē facere ratam per quā ratum ſit noſtre ſalutis ꝓmiſſum. vel ratam quo ad ꝯfirmationē in oībus bonis ne ſicut Caym offeramus: qui ſe non deo ſed diabolo obtulit ſacrificium. Item, iudas exiuit ꝯdēnatꝰ ⁊ oꝛatio eius facta eſt in peccatū. Sed tu deus hāc oꝛationē facere digneris rationabilē. i. ratione plenam per quā rationabile fiat noſtre ſeruitutis obſequium. Iudas quoqꝫ reddidit malum pꝛo bonis: ⁊ odium pꝛo dilectione retribuit. Sed tu deus hanc oblationem facere digneris acceptabilem: ꝑ quam nos tibi reddas acceptos. Scđo fiunt tres cruces cōmuniter ſuper oblatam ⁊ calicem: q: chꝛiſtus tria cōmuniter egit circa panem ⁊ vinum videlꝫ accepit benedixit ⁊ dedit. Poſtmodū ſpecialiter facit vnā crucem ſuper oblatam: quia dicit comedite. hoc eſt coꝛpus meum. ⁊ alteram ſuper calicem: q: dicit. bibite. hic eſt ſanguis meus. ⁊ ſm hunc ſenſum recte ſubiungiť. Qui pꝛidie ꝙ patereť ⁊c̄. Tertio fiunt tres cruces: q: iudas vendidit chꝛiſtum ad crucifigendum tribus: ſcꝫ ſacerdotibus ⁊ ſcribis ⁊ pbariſeis. Ad notandū ergo cōmuniter tres emptoꝛes facit ſacerdos tres cruces cōmuniter ſup oblatam et calicem dum dicit. Benedictā aſcriptā ⁊ ratā. Ad notādū vō diſcrete venditoꝛē ⁊ venditū. vel tradentem ⁊ traditum. facit duas cruces diſcrete ſup oblatam ⁊ calicem cū dicit. Ut fiat coꝛpus ⁊ ſanguis. Quarto tres ꝑme cruces notant qđ factuꝫ eſt eſſe ex virtute crucifixi. Uel ſignificant tres dies quibus chꝛiſtus p̄dicauit poſt dñicam i ramis palmarum vel triduū quo in ſepulchꝛo quieuit vel tria loca coꝛpoꝛis in quibus paſſus eſt. i. manus: pedes ⁊ latus. Due vō ſequētes ſignificant diuinā ⁊ humanam naturā: vel ꝙ chꝛiſtus in aīa ⁊ coꝛpoꝛe paſſus eſt. Et fiunt quinqꝫ in figurā ꝙ xp̄s quinqꝫ vulnera habuit: vľ in q̇nqꝫ crucibus tp̄s legis expꝛimimus qđ quinqꝫ libꝛis diſtinguiť: ⁊ in quolibet xp̄i paſſio denotať: que lex quinqꝫ ꝑſonis regebať. ſ. iudice: rege: pꝛincipe: ꝓpheta: ſacerdote: quibus chꝛiſtus aſſimilať. Poſſunt ꝙ̄ pꝛemiſſa verba ſcđo modo ſic exponi petimus vt deus hanc oblationē faciat benedictam: aſcriptam: ⁊ ratam. i. vt eam ꝯſecret: appꝛobet: ⁊ ꝯfirmet: in rōnabilem hoſtiam ⁊ acceptabile ſacrificium. ita vt nobis. i. ad noſtrā ſalutē panis fiat coꝛpus: ⁊ vinū ſanguis dilectiſſimi filij tui dñi noſtri ieſu xp̄i. Patri quidē dilectus eſt filius ſicut ipſe pater de celo teſtatus eſt dicēs. Hic eſt filius meus dilectus ⁊c̄. ⁊ nos eū diligere debemus q: ipſe pꝛioꝛ dilexit nos ⁊ pꝛo nobis paſſus eſt. Tertio mō ſic. Queſumus vt tu deus hāc oblationē facere digneris bñdictā. i. vt a te ſpūaliter bñdicať. Unde virtute patris noſtri ſit bñdictus fructꝰ virginis marie. aſcriptam. i. taleꝫ que de memoꝛia tua nulla poſſit obliuione deleri. ratam. i. talem que de beneplacito tuo nulla poſſit obliuiōe cōuelli. rationabilem. i. talem que tue diuine rationi conuenit. Refert eñi inter rationabile ⁊ rationale. rationabile diciť qđ de rōne ꝓcedit. rōnale vō diciť qđ vtiť i rōne. vnde ⁊ liber iſte ratiōale vocať: q: eoꝝ que in eccleſiaſticis officijs aguntť rōnes ꝯtinet acceptabilem. i. vt ꝑ eam tibi dō. accepteniur. Quarto mō ſic. Digneris facere bñdictam. i. ſpūſancto replere. aſcriptam. i. diuinitati aſcribere. ratam. i. in veritate vt ad ſalutem ſufficiat ſolidare. rationabileꝫ. i. in noſtra fide acceptabilē. i. in noſtra deuotōe. Quinto modo ſic. Quā oblationē tu deus oīpotens digneris facere in omnibus benedictam. hoc eſt trāſferre in eam hoſtiam que eſt omnimode benedicta aſcripta: rata: rationabilis: ⁊ acceptabilis. Benedicta dicitur hoſtia ſalutaris. i. ab omni cauſa maledictionis immunis tam oꝛiginali ꝙ̄ actualiť tam criminali ꝙ̄ veniali: ſicut Eliſabeth inquit ad virginem. Bñdictus fructus ventris tui. aſcripta dr̄. i. figuris ⁊ ſcripturis veteribꝰ deſignata tā in agno

paſchali q̄ in manna celeſti:tam in iſaac imolando
q̄ in abel.imolato:qm̄ vt inquit Johānes. Hic eſt
agnus qui occiſus eſt ab origine mundi. Rata dr̄
quaſi non tranſitoria ſicut vetus lex que ceſſit vbi
noua ſucceſſit:ſed que ꝑmanet in eternū ſm ordinē
melchiſedech. Rōnabilis dr̄ quaſi non peculiaris ſi
cut erat legalis que ſanguine thaurorꝫ ⁊ hircorꝫ nō
poterat a peccato mundare:ſed que ſanguine ꝓpo
ↄſcientias emūdat ab operibus mortuis. Accepta
bilis dicit̄ quaſi non illa de qua dicit ꝓpħa. Sacri
ficium ⁊ oblationē noluiſti.ſicut dn̄s a it. Nō acci-
piam de domo tua vitulos:neqꝫ de gregibu s tuis
hircos.ſed illa de qua dicit pſalmiſta. Tibi ſacrifi-
cabo hoſtiam laudis. Unde dn̄s ait. Sacrificium
laudis honorificabit me. Et ſm hanc diſpoſitionē
recte ſubiungit̄ vt fiat corpus ⁊ ſanguis dilectiſſi-
mi filij tui dn̄i ⁊c̄. Patri em̄ dilectus eſt filius.iuxta
illud. Hic eſt filius meus dilectus ⁊c̄.⁊ nos eum di
ligere debemus:q: ipſe prior dilexit nos ⁊ paſſus eſt
pro nobis. Auguſtinus vo ſic exponit. Bn̄dictam p
quā benedicimur:aſcriptam per quā in celo omnes
aſcribimur:ratam per quā i viſceribus chriſti.i.de
corpore chriſti qḋ eſt eccl'ia cenſemur. rationabilē
per quā a beſtiali ſenſu exuimur.acceptabilem vt q̄
nobiſipſis diſplicemus:per hanc acceptabiles eius
vnico filio ſimus.ſubiungens q̄ ſacerdos euangeli
ſtarum verba aſſumens dicit. Qui pridie q̄ patere
tur ⁊c̄. Ambroſius dicit q̄ hec verba. Quā oblatio
nem aſcriptam rationabilem ⁊c̄. ſunt verba euange
liſte vſqꝫ ibi:Accipite ⁊ manducate ⁊ bibite ex hoc
omnes. Alij vo dicunt q̄ alexander papa primus
addidit canoni verba illa. Qui pridie vſqꝫ Hoc eſt
corpus meum.

¶ De ſexta particula canonis. Rubrica.

Qui pridie q̄ pateret̄ ⁊c̄. Sexta pars:
⁊ hec verba dicit̄ Alexander papa pri
mus addidiſſe vt premiſſum eſt. Qḋ
autem ab hoc loco agitur repreſentat
id qḋ chriſtus i cena fecit. ⁊ eſt ſenſus
horꝫ verborꝫ. Qui pridie q̄ pateret̄.i.vna die anteq̄
ipſe paſſus eſt pro nobis voluit tradere diſcipulis
ſuis corporis ⁊ ſanguinis ſui myſteriū vt illi trade-
rent nobis. Quintadecima nāqꝫ die primi mēſis q̄
tunc extitit feria ſexta:paſſus eſt chriſtus. ⁊ ꝓcedē-
te nocte videlicet decimaquarta luna primi mēſis
ad veſperam:vt leges ſcripturarꝫ impleret, poſt ty-
picum paſcha corporis ⁊ ſanguinis ſui ſacramentū
inſtituit:⁊ eccl'ie tradidit frequentandū. Sic enim
fuerat prefiguratum in Exo.x.die menſis primi. q̄
tollat vnuſquiſqꝫ agnū per familias ⁊ domos ſuas
⁊ ſeruabit eū vſqꝫ ad quartamdecimam diē menſis
huius imolabitqꝫ eum vniuerſa multitudo filiorꝫ
iſrael ad veſperam ⁊ ſument de ſanguine agni ac po
nent ſuper vtrūqꝫ poſtem ⁊ in ſuperliminaribus do-
morum in quibus comedēt illum:⁊ poſt pauca. Eſt
em̄ phaſe ideſt tranſitus dn̄i. Illud aūt notandū
eſt q̄ ſicut manna datum fuit hebreis poſt tranſi-
tum maris rubri iam ſubmerſis egyptijs:ſic eucha
riſtia datur chriſtianis poſt ablutionē baptiſmi iā
deletis peccatis:vt per baptiſmum emundemur a
malo per eucbariſtiam ↄfirmemur in bono. Sicut
em̄ manna populum illum per vaſtitatem inuie ſo-
litudinis ad terram promiſſionis ꝑduxit:ſic eucha
riſtia populū iſtū per incolatū vite pn̄tis ad patriā
paradiſi perduxit.ſic dicta q: non aliud inuenit̄ vo
cabulum quo digne tātū ſacr̄m valeat appellari:niſi
qḋ grece melius dicit̄ eucbariſtia qḋ latine exponit̄
ſm Iſido.bona gratia:vel ſm alios dator grāe. via-
ticum quoqꝫ recte appellat̄:q: reficiens in via dedu
cit ad patriam. Sicut em̄ filijs iſrael a tranſitu ma
ris rubri manna non defuit donec venirent ad ter-
ram promiſſionis:ita et fidelibus renatis ꝑ baptiſ-
mum rubricatū: ⁊ ſanctificatū ſanguine chriſti non
deficiet eucbariſtia donec veniet finis huius ſeculi
Sed nec tunc niſi quo ad hoc:q: vlterius nō ſumet̄
ſub ſpecie:ſed videbimus deū facie ad faciem. Ho-
ſtia vo ſm hebreos dicit̄ ab oſtio:qm̄ ad oſtium ta-
bernaculi offerebat̄. Sed ſm gentiles dicit̄ ab ho-
ſte:q: deuictis hoſtibus fiebat hoſtia.i.ſacrificium
⁊ victima pro vincendis. de quo dictū eſt ſub titulo
de oblatione. Dicit̄ quoqꝫ hoſtia imolatio:quia ibi
chriſtus ſacramentaliter imolat̄ qui ſemel in verita
te pro peccatis imolatus eſt in cruce:qḋ tractum eſt
a mola que fieri ſolebat de quodam genere frumen
ti:qḋ far ſeu ador dicit̄:qḋ ergo in manna preceſſit
in eucbariſtia ↄſummat̄:nam quātālibet quiſqꝫ ꝑtē
accipiat totam percipit eucbariſtiā ſicut euenit de
manna:q: nec qui plus collegerat habuit amplius
nec qui minus parauerat reperit minus. Hāc ergo
prefigurabat panis ille celeſtis de quo ſapiens pro-
teſtatur. Panem de celo preſtitit ſine labore om̄e de
lectamentū in ſe hn̄tem ⁊ oīs ſaporis ſuauitatē: qḋ
de ſe chriſtus exponēs. Ego inquit ſum panis viu⁹
qui de celo deſcendi.ſi quis manducauerit ex hoc
pane viuet in eternū. Et panis quē ego dabo caro
mea eſt pro mundi vita. ¶ Et eſt notandū q̄ i eccle
ſia cōicatur corpus xp̄i ſumēdo:pacē dando: panē
benedictū:⁊ bn̄dictionē ſuſcipiendo:vt dicet̄ ſub ti
tulo de pacis oſculo. Qui aūt vult cōicare dꝫ timo-
rem:fidem:⁊ dilectionē habere. de ↄſe. di.ij. timorē
Sequit̄. Accepit panē ⁊c̄. Hunc ſacrificij ritū mel-
chiſedech legit̄ celebraſſe ꝑmus offerens panem et
vinum. Erat em̄ ſacerdos dei altiſſimi. Un̄ dauid
inquit ad chriſtum. Tu es ſacerdos in eternum ſm
ordinē melchiſedech ⁊c̄. Sacrificium igit̄ euange-
licum preceſſit legale nō ſolū dignitate:ſed etiā tp̄e
ſicut apl's oſtendit in ep̄la ad hebreos. Ideo vo pa
nē ⁊ vinū in ſacrificiū corporis ⁊ ſanguinis ſui xp̄s
inſtituit:vt in ſumptione corporis ⁊ ſanguinis chri-
ſti doceat̄ eſſe ꝑfecta refectio:q: ſicut pre ceteris ci
bis ⁊ potibus corporalibus panis cor hoīs ↄfirmat
⁊ vinū cor hoīs letificat. ita ⁊ corpus ⁊ ſanguis xp̄i
pre ceteris cibis ⁊ potibus ſpiritualibus interiorē
hoīem reficiunt ⁊ ſatiant. vnde Poculum tuum in-
ebrians q̄ preclarum eſt. In his em̄ duobus plena
ↄſiſtit ⁊ ꝑfecta refectio:ſicut ipſe teſtat̄. Caro mea
vere eſt cibus ⁊ ſanguis meus vere eſt potus. De h̄

etiã dicet in ſeptima ꝑticula ſuper verbo. Hic eſt ca
lix. Ceterũ panis debet eſſe de frumento: vinũq; de
vite: q: xp̄s ſemetipſm cõparauit frumento cum ait.
Niſi granũ frumẽti cadens in terrã mortuuz fuerit
ipſm ſolum manet. ⁊ viti cũ dixit. Ego ſum vitis ve-
ra. Ipſe etiã fuit racemus torculari crucis p̄ſſus.
vnde Eſa. lxiij. Ueſtimẽta tua ſicut calcantiũ in tor-
culari. Porro nec racemus vue nec granũ frumenti
debet offerri niſi vel exp̄ſſum in vinũ vel redactũ in
panẽ. de conſe. di. ij. cũ omne. q: xp̄s ⁊ panez ſe dicit
⁊ frumẽto ſe cõparat. In canone tñ aploꝝ in burcar
do libro. v. c. ſi quis ita canitur. Si quis ep̄s vel pre
ſbyter preter ordinationẽ dñi alia quedaz in ſacrifi-
cio offerat ſup altare. i. mel aut lac aut ꝑ vino ſicerã
aut cõfecta quedam aut volatilia aut aialia aliqua
aut legitimã ꝯſtitutionẽ faciẽs deponat. de hoc di-
ctum eſt ſub titu. de oblatione ſacerdotis. Nõ deb;
etiã in pane ipſo poni ſal: q̄uis quidã heretici cõtra
faciãt ꝑpter illud qd̄ ſcriptũ eſt. Quicquid obtule-
ris ſacrificij ſalis condies. ⁊ illud. Non auferes ſal
federis dñi dei tui de ſacrificio tuo. ⁊ illud. In om-
ni oblatiõe tua offeres ſal. ⁊ in euãgelio. Ois victi-
ma ſalit: que de ſale diſcretiõis nõ materiali intelli-
gunt. Panis aũt hic formaṫ in modũ denarij. tũ q:
panis vite ꝑ denarijs tradit⁹ eſt. tum q: idem dena-
rius in vinea laborãtib⁹ in premiũ dãdus eſt; ⁊ i for-
ma rotũda vt dictũ eſt ſub ti. de oblatiõe. In hoc ẽt
pane ſepe ſcribiṫ nomẽ ⁊ imago imꝑatoris nr̄i. i. q.
j. qd̄ quidã. in ſi. q: ꝑ eũ imaginẽ dei reformamur et
noia noſtra in libro vite ſcribunṫ. Nonnulli etiã ibi
agnũ figurãt. tũ q: ibi ỏ immolaṫ ver⁹ eſt agnus etiã
ꝑpter illud qd̄ legiṫ. Exo. xxix. Hec quidẽ facies in
altari. offeres agnos iugiter ⁊ vinum ad libandũ in
agno. Panis quoq; nõ fermentat⁹: ſed azimus in ſa-
crificiũ debet offerri. tum rõne ſacti. tũ rõe myſterij
Scriptũ nãq; eſt in Exo. j. ⁊ xiiij. die p̄mi mẽſis ad
veſperã comedetis azima vſq; ad diẽ. xxi. eiuſdẽ mẽ-
ſis ad veſperã. Itez ſeptez diebus fermẽtatũ nõ in-
ueniet in domibus vr̄is. Item qui comederit fermẽ-
tatũ peribit aĩa eius de cetu iſrael. Item oẽ fermẽ-
tatum nõ comedetis. Itez in cũctis habitaculis ve-
ſtris comedetis azima. Cũ ergo xp̄s die quartade
cima p̄mi mẽſis ad veſperã cenauerit cũ diſcipulis
⁊ agnũ paſchalẽ comederit: ⁊ vtiq; ritu legali cũ azi
mis panib⁹ ⁊ lactucis agreſtib⁹: ꝯſtat ꝙ ea hora fer
mentatũ nõ inueniebaṫ in domib⁹ hebreoꝝ: ⁊ ita pa
nẽ azimũ in corpus ſuum abſq; dubio ꝯſecrauit. Cũ
eñi fermentũ corruptionẽ ſignificet. vñ ſm apoſtolũ
Modicũ fermẽtũ totã maſſaz corrũpit: vt nihil cor-
ruptũ vel corrũpẽs: ſ; totũ ſincerũ atq; ſincerans in
hoc eſſe ſacramẽto monſtreṫ nõ fermẽtatũ: ſ; azimũ
conſecramus. iuxta illud aplī. Paſcha noſtrũ immo
latus eſt xp̄s. itaq; epulemur nõ in fermẽto veteri:
ſ; in azimis ſinceritatis ⁊ ỽitatis. Greci tñ in ſuo ꝑ-
ſiſtentes errore de fermẽtato ꝯficiũt. latinos azimi
tas vocantes cũ ipſi v̄r̄. vo fermẽtarij valeãt nuncu
pari. Dicũt eñi in paraſceue lunã. xiiij. extitiſſe in q̄
verus agnus eſt immolatus: vt legis impleret figu
ra que. xiiij. luna p̄mi mẽſis paſchalẽ agnũ iuſſerat
immolari. Dñs igitur eo die ſe paſſurum eſſe preno-
ſcens in p̄cedẽti veſpera neceſſitate ductus antici-
pauit comedere paſcha: ⁊ q: tũc licite poterat come
dere fermẽtatũ: iõ ⁊ ipſi corpus dñi de fermẽtato cõ
ficiũt. Dicunt etiã ꝙ cũ beata virgo maria pregnãs
fuerit ỏ ſpũſancto recte ꝑ fermẽtatũ ſignificaṫ dñi
incarnatio ꝑpter virginei vteri tumorẽ. Sed reſpon
deri poteſt ꝙ nõ offerimus in ſacrificiũ virginis vte
rum. nec ille eſt ad tranſubſtantiãdũ neceſſarius ſ;
fides ⁊ dei verbũ. ¶ Sed nunq̇d conficit qui fermẽ
tatum vel azimũ ſimul ⁊ fermẽtatũ hodie apud nos
ſacrificat: ⁊ videṫ ꝙ non: cũ xp̄s azimũ ꝯſecrauerit
qñ ſacr̄m inſtituit vt dictum eſt. Preterea vt iam di
cetur eccl̄ia a beatis Petro ⁊ Paulo hunc ſacrificij
ritum accepit. Quidam tñ ꝯtradicũt ꝑſertiz ſi negli
gẽtia vel ignorãtia hoc facit. extra de cele. miſ. c. fi.
Nam ⁊ legitur in Leuitico. Offeretis panes fermẽ
tatos cũ hoſtia gratiaꝝ que offereṫ ꝑ pacificis. Itẽ
in pẽthateuco legitur. Offertis panes primitiaꝝ de
duabus decimis fermentate ſimile ⁊ multis cũ fer-
mentato ſacrificantibus eccl̄ia cõicat. Sequiṫ. Ele-
uatis oculis in celũ ⁊c̄. per hoc ꝙ xp̄s oculos in ce-
lum leuauit inſinuat nobis ſe habere a patre qd̄ hab;
ꝙ q; in principio nr̄oꝝ operum debemus dirigere
mẽtis oculos ad dñm tanq̄ ad doctorẽ oium operũ
bonoꝝ. Itẽ ꝑ hoc ꝙ oculos ad celũ leuauit ⁊ patri
gratias egit. docuit nos ꝙ ſemꝑ patri ſupplicare de
bemus vt hoc tam magnũ ſacramẽtũ per manus no
ſtras ꝑficeṫ digneṫ. Hic aũt tria cõmemoranṫ q̄ nul
lus euãgeliſtaꝝ deſcribit. videl; eleuatis oculis in
celũ ⁊c̄. vſq; diſcipulis ſuis. Itez eterni teſtamenti.
Itẽ myſteriũ fidei. quis ergo tãte audacie extitit vt
h̄ de corde ſuo tẽtauerit interponere. extra de cele.
miſ. cũ marthe. ¶ Sane formã iſtam verboꝝ ab ipſo
xp̄o acceperunt apl̄i ⁊ ab ipſis eccl̄ia. Multa quidẽ
tã de verbis q̄ de factis dñicis: ꝑpter breuitatez p̄-
termiſerũt euãgeliſte: q̄ tñ apl̄i ſuppleuerũt vt ẽ qd̄
apl̄s ait in ep̄la ad Coꝝ. Uiſus eſt pluſq̄ quingẽtis
fratrib⁹ ſimul. deide viſus eſt ⁊ Iacob: deinde apo-
ſtolis oĩbus. nouiſſime aũt tanq̄ abortiuo viſus eſt
⁊ mihi. Nã ⁊ iter ipſos euãgeliſtas quedã ommittũ-
tur ab vno que ſuppleṅt ab alio. Uñ cũ tres euãge-
liſte cõmemorẽt. Hoc eſt corp⁹ meũ ſol⁹. Lucas adie
cit qd̄ ꝑ vobis tradeṫ. ⁊ cũ Mathe⁹ ⁊ Marc⁹ dicãt
ꝑ multis. Lucas dicit ꝑ vobis: ſ; Mathe⁹ addidit
in remiſſionẽ pctõꝝ. Sequiṫ. Gratias agẽs ⁊c̄. Hic
colligiṫ vñ ſacrificiũ laudis dicatur. Dicitur eñi ſic
q: xp̄s gratias agẽs ⁊c̄. illud inſtituit. Gratias aũt
agebat nõ ꝑ ſe: ſed ꝑ nobis. i. pro reparatione olim
ſic futura. de hoc dictũ eſt in ſc̄da particula ſup ver
bo. Pro quibus benedixit ⁊c̄. Benedixit eñi bene-
dictiõe celeſti ⁊ virtute verbi qua cõuertiṫ panis in
ſubſtantiam corporis xp̄i ſez hoc eſt corpus meũ. Et
in ꝑlatione hui⁹ verbi fit crux ſup panẽ: que ſignifi-
cat ꝙ xp̄s paſſus eſt etiã in natura. totus eñ paſſus
eſt ⁊ ſm aĩam ⁊ ſm corpus: vt diceṫ in. vj. particula
ſuper verbo. Et preſtas: vt totũ hominẽ redimeret.
Quia eñi xp̄s accepit panẽ ⁊ calicẽ in ſanctas ac ve
nerabiles man⁹ ſuas vtrũq; bñdixit: ideo ſacerdos

chriſti,exemplo panē ⁊ calicem in manus accipiens
vtrūq; p crucē ſignaculū benedixit:que due cruces
innuentes tempus cene ⁊ tempus gratie:i qua due
parietes in angulari lapide ꝯiūgunt᷑.vel ꝙ gigas
gemine ſubſtantie crucifigit᷑. Cum āt ad ꝓlationē;
ꝟborum iſtoꝝ. Hoc ē corpus meum. Hic eſt ſanguis
meus ſacerdos ꝯficiat.de ꝯſe.di.ij.panis ē credibi
le iudicat᷑ ꝙ ⁊ xp̄s eadem ꝟba dicēdo ꝯfecit. Verū
cū dñs p̄us fregerit ꝙ̄ ꝯſecrauerit vr̄ ꝙ eccl̄ia q̄ p̄ri
us ꝯſecrat ꝙ̄ frāgat:alr̄ agat ꝙ̄ xp̄s egerit ⁊ peccat
qm̄ eius actio nr̄a dʒ eſſe inſtructio.xij.q.j. exēplu;
Sup hoc dixerūt q̇dam ꝙ xp̄s poſt bn̄dictionem et
ꝯuerſionem fregit. Nam tūc ꝯfecit cū;bn̄dixit. Ira;
hoc ordine ꝯſtruētes. Accepit panem ⁊ bn̄dixit ſub
audiēdum eſt dicēs. Hoc eſt corpus meum ⁊ tunc
fregit ⁊ dedit ⁊ ait. Accipite⁊comedite⁊iterauit h̄ ē
corpus meū. Prius ḡ ꝓtulit hec ꝟba vt eis vim cō-
ficiēdi tribueret deinde ꝓtulit eadem vt aplo̅s for-
mam ꝯficiendi doceret. Alij dixerūt ꝙ ēt xp̄s p̄us
fregit ꝙ̄ ꝯſecrauerit nam p̄us bn̄dixit ⁊ poſtea fre
git ⁊ demum ꝓtulit ꝟba illa. Hoc eſt corpus meū ⁊c.
⁊ tūc dedit:⁊ ſm̄ hoc et ſacramentum ꝯfecit ⁊ for-
mam inſtituit poſt bn̄dictionem cum dixit. Hoc eſt
corpus meum:intelligētes illam bn̄dictionem fuiſ
ſe vel aliq̇d ſignum q̇d ſup panē; impꝛeſſit vel aliquod
q̇d ſup panem expꝛeſſit.q̇bus illud vr̄ obſiſtere ꝙ p̄
us fregit ꝙ̄ dixit. Hoc eſt corpus meum. nec eſt ēt
credibile ꝙ prius dederit ꝙ̄ ꝯfecerit. ¶ Sane dici
p̄ōt ꝙ xp̄s ꝟtute diuina nobis occulta p̄mo ꝯfecit:
⁊ poſtea formā; expꝛeſſit ſub qua poſteri bn̄dicunt.
Ipſe nāq; ꝟtute ꝓpꝛia bn̄dixit. nos ꝟo ex illa ꝟtute
quam indidit ꝟbis. Cum ergo ſacerdos illa xp̄i ver
ba pnunciat. Hoc eſt corpus meum:⁊ Hic ē ſanguis
meus panis ⁊ vinum in carnem ⁊ ſanguinem cōuer
tunt᷑ illa ꝟbi ꝟtute q̄ verbum caro factum eſt ⁊ ha-
bitauit in nobis:q: dixit ⁊ facta ſunt mādauit ⁊ crea
ta ſunt:qua feminam mutauit in ſtatuam:⁊ virgam
ꝯuertit in colubꝛem:q̄ fontes mutauit in ſanguinē
⁊ aquam ꝯuertit in vinum. Nam ſi ꝟbum Helye po
tuit ignem de celo deponere:nōne ꝟbum xp̄i pote-
rit panem in carnem mutare. certo maius eſt de ni-
hilo creare q̇d nō ē:ꝙ̄ q̇d ē in aliud trāſmutare. d̓ cō
ſe.di.ij.reuera.⁊.c.panis.⁊ incompabiliter maius ē
ꝙ deus ita ꝙ factus ē homo ꝙ nō deſijt eſſe deus:
ꝙ̄ ꝙ panis ita fit caro ꝙ deſinit eſſe panis. Illud p
incarnationem ſemel factum eſt:iſtud p ꝯſecratōē;
iugiter fit. Ad ꝓlationem ergo ꝟborum panis diuini
tus tranſſubſtātiat᷑ in carnem diuina enim ⁊ mate-
rialis huius ſacrificij ſb̄a ē ꝟbum ꝙ accedens ad
elemētum ꝑficit ſacrm̄ ſicut ꝟbum carni vnitum effi
cit hoīem xp̄m. ¶ Notandum ē autem ꝙ in corpore
xp̄i vndecī; miracula ꝯſiderant᷑:de q̇bus expꝛſſa red
di rō nō p̄ōt:l; ſimilitudinarie rōnes ad hoc deſerui
ant. ¶ Primum ē ꝙ panis ⁊ vinum tranſſubſtātiāt᷑
in corpus ⁊ ſanguinem de quo iam rōnes poſite ſūt.
Alia etiam ratio huic deſeruit:q: ⁊ cibus ⁊ pot⁹ cor-
poralis fit caro ⁊ ſanguis mediante natura⁹: multo
ergo fortius ipſa natura ſc; deus immediate facere
poteſt ꝙ panis conuertatur in corpus ſuum. ⁊ vinū
in ſanguinem. ¶ Secundum eſt ꝙ quotidie panis
tranſſubſtātiat᷑ in corpus ⁊ nullum fit augmētum in
deo:rō huic deſeruit:q: ⁊ ſi ſcio aliq̇d ſecretum q̇d
pluribus manifeſto:l; illud dēo illi me reuelāte ſci-
ant tñ in me ſolo ſiue in mēte mea nullum pp hoc fit
augmētu;. ¶ Tertium q: quotidie ſumit᷑ ⁊ comedit᷑
nec aliq̄ fit eius diminutio rō:q: ſi de lumine meo
lumina mille ſumant᷑: nil deperit in meo nam ⁊ vi
dua ſareptana comedebat ⁊ nunq̄ diminuebat᷑ fari
na de hydria:nec oleum de lechito. ¶ Quartum eſt
Idiuiſibile diuidit᷑:⁊ in q̄libet pte eucariſtie totus
⁊ integer remanet. rō in ſpeculo in q̄ aliq̇d repñtat᷑
⁊ ſi diuidat᷑ p ptes in q̄lib; pte idem repñtat᷑ vt dice
tur in ſeq̄nti pticula ſup ꝟbo. Simi mō. ¶ Quintū q:
a criminoſis ſumptū nō coinq̄nat᷑:rō q: nec ſol trāſi
ens ſup loca fetida coinq̄nat᷑.xix.di.ſcd̓ȝ. ¶ Sextū
q: corpus xp̄i q̇d ē cibus vite peccatoꝛibus ē morta
le vt dictum ē in ꝓhemio huius ptis:rō q: ⁊ infirmiſ
⁊ debilibus corpe bona cibaria vt caupones ⁊ bōa
vina ſunt nociua. ¶ Septimum q: ſumptum a ſacer
dote ⁊ quolibet alio ore clauſo in celum rapit᷑. d̓ ꝯſ.
di.ij.q: corpus in p̄n. vt iam dicet᷑ ſup ꝟbo. Accipite
rō q: de corpore ꝟginis incorrupte xp̄s exiuit. q̇ ēt
de monumēto clauſo ſurrexit cum ſit res ſimpliciſſi-
ma ⁊ hoſtio clauſo in locum vbi erant diſcipuli itra-
uit. ¶ Octauum cum ſit corpus immenſum p̄ō in tā
pua hoſtia ſtat. ratio q: ⁊ pupilla oculi que minima
eſt magnum montem apprehendit. ¶ Nonum quia
idem corpus totum ſimul in diuerſis locis conſiſtit ⁊ i
ta diuerſis pcipit᷑:⁊ videt᷑ rō:q: ⁊ ꝟbum hominis ſe
mel ꝓlatum iuxta vocis naturam totum ſimul eſt in
auribus diuerſorum. Preterea qui fecit corpus ⁊ lo
cum vtrunq; facit in altero eſſe vt vult. Rurſus luna
⁊ ſol ⁊ lumen in diuerſis locis ⁊ a diuerſis videtur.
¶ Decimum q: pane tranſſubſtantiato remanēt ac
cidentia panis. ſc; tactus:color:⁊ ſapor: ratio per ſi-
militudinem deficit hic:vt dicet᷑ ſuper verbo Fregit
¶ Undecimum q: ſub ſpecie panis eſt: ⁊ ſumit᷑ cor-
pus ⁊ ſanguis xp̄i:immo totus xp̄s. Similiter ſub
ſpecie vini eſt ⁊ ſumitur vtrunq;. ⁊ tamen non eſt ibi
duplex ſumptio corporis ⁊ ſanguinis xp̄i:ratio q: l;
in vno pꝛandio. comedant ante potum ⁊ poſt non
tamen dico bis pꝛandere. ⁊ de hoc dicet᷑ ſub ſeptima
particula ſuper verbo Simili modo. Veruntamen ſi
cut ait Leo papa. de conſecra. diſtinc. ij. in quibus.
Quid queris nature ordinem in xp̄i corpore cum
preter naturam ſit ipſe natus chꝛiſtus ex virgine.
¶ Et nota ꝙ quedam matrona ſingulis diebus do
minicis offerebat panes beato Gregorio q̇ cū poſt
miſſe ſolennia corpus domini illi offerret ⁊ diceret.
Corpus domini noſtri ieſu xp̄i cuſtodiat te in vitam
eternam illa laſciua ſubriſit: ipſe vero mox dextram
ab eius ore conuertens partem illam dominici cor-
poris ſuper altare depoſuit. deinde coram populo
matronam interrogauit ob quam cauſam ridere p̄-
ſumpſerit. At illa inquit:q: panem quem ꝓpꝛijs ma
nibus feceram tu corpus dñi appellabas. Tūc. Gre
go. pro mulieris incredulitate ſe in oratione proſtra
uit ⁊ ſurgens particulā panis ad inſtar digiti carnē

factā reperit τ ſic matronā ad fidē ꝯuertit. Orauit
iterū τ carnē illā in panē ꝯuerſaꝫ vidit τ matrone ſu‑
mēdā tradidit. ¶ Legit̄ qꝫ ꝙ cū Hugo de ſctō victo
re docto: excellentiſſim⁹ vltima infirmitate labora‑
ret: corp⁹ dñi īſtāter petijt ſibi dari: cūqꝫ nullū cibuꝫ
retinere poſſet: fr̄es eı⁹ turbationē timētes ſimplicē
ſibi hoſtiā attulerūt qḋ ille ꝑ ſpm̄ agnoſcēs ait. Mi
ſereat̄ veſtri / hoc⁹ fr̄es cur me deludere vultis. Iſte ei
quē portatis dñs me⁹ nō eſt. At illi attoniti mox cor
pus dñi attulerūt. ſꝫ ipſe ſe vidēs nō poſſe recipe ele
uatis in celū manib⁹ ſic orauit. Aſcēdat filius ad pa
trē τ ſpūs ad eū ꝗ fecit illū. Ecc. vl. Et inter hec vba
ſpm̄ emiſit τ corp⁹ dñi ide diſpuit. ¶ Quinqꝫ aūt ex
cauſis ſacr̄m corꝑis τ ſanguinis ſui xp̄s ſub alia ſpē
ſumēdū īſtituit. Pͥ͞ma eſt ad augēdū meritū qm̄ aliḋ
ibi cernit̄: τ aliud eē credit̄ vt fides hēat meritū cui
hūana rō nō p̄bet experimētū. de pe. di. iiij. in domo.
Scḋa ē ad fouēdū ſenſuꝫ ne abhorreat aius qḋ cer‑
neret oculus: q: nō ꝯſueuim⁹ carnē crudā comedere
vel ſanguinē humanū bibere. de cōſe. di. ij. panis ē.
Fouet̄ eñ ſenſus in vno dū vꝫ ſolita ꝑcipit. τ edifi‑
cat̄ fides in altero dū in eo qḋ videt quale ſit illḋ qḋ
nō videt agnoſcit. Tertia eſt ad vitādū ridiculū ne
inſultaret pagan⁹ cū illud ageret xp̄ian⁹: vt ita vitas
aſſit τ ridiculū deſit. Quarta q: non poſſet mortalis
hō intueri claritatē q̄ eſt in corꝑe xp̄i: qḋ experti ſunt
diſcipuli in trāſfiguratōe. p̄terea panis ꝯfirmat τ vi
nū letificat cor hoīs. Quinta nō ſumit̄ ſub ſpē agni
ne iudaizare videamur: τ de more legali agnū ꝓferē
tes. ¶ Sequit̄ fregit: queri ſolet ꝗd xp̄s in mēſa fre
git τ ꝗd ſacerdos nūc in altari frāgit τ fuerūt ꝗ di‑
xerūt ꝙ ſicut poſt ꝯſecrationē v̇a panis remanēt ac
cidentia: ſic τ vera panis ſubſtātia: q: ſicut ſubiectū
nō pōt ſubſiſter̄ ſine accidētib⁹ ſic accidētia nō pñt
ſubſiſtere ſine ſubſtātia: qm̄ accidētis eſſe nō eſt ali
ud ꝙ ineſſe: ſꝫ panis τ vini ſubſtātijs ꝑmanētib⁹ ad
ꝓlationeꝫ illoꝝ verboꝝ corpus τ ſanguis xp̄i veraci‑
ter incipiūt eſſe ſub illis: ita ꝙ ſub eiſdē accidentib⁹
vtrūqꝫ vere ſuſcipit̄. ſ. panis τ caro vinuꝫ τ ſanguis:
quoꝝ alterū ꝓbat ſenſus reliquum credit fides. Hi
dicunt ꝙ ſubſtātia panis frangit̄ ac atterit̄: inducē
tes ad hoc illud apl̄i: panis queꝫ frāgim⁹. Et lucas
Vna ſabbati cū veniſſem⁹ ad frangenduꝫ panes τc.
Et ſm̄ cos⁹dum ſacramentū a mure corroditur etiā
ipſius panis ſubſtantie comedit̄ ſub qua corpus xp̄i
mox eſſe definit cum corrodi incipit. de cōſe. diſt. ij.
qui bene ſuper verbo. Hoc eſt corpus. Innoc. iij. di
xit in ſpeculo eccl̄ie ꝙ forma panis frangitur τ atte
ritur: ſed corpus xp̄i ſumitur τ comeditur ea que no
tant corruptioneꝫ referens ad formā panis. ea vero
que notāt acceptionē ad corpus xp̄i. Berengarius
ꝗppe q: ſuſpect⁹ habebatur de hereſi coraꝫ Nicolao
papa ꝯfeſſus eſt panē τ vinuꝫ que in altari ponunt̄
poſt conſecrationē non ſolum ſacramētum: ſed etiā
in veritate verū corpus τ ſanguinē xp̄i eſſe: τ ſenſua
liter nō ſolū ſacr̄m: ſed etiā in veritate manibus ſa‑
cerdotū tractari: frangi: τ fideliū dentib⁹ atteri: nō
aūt corpus xp̄i vel in ꝑtes diuidit̄: vel dētibus lace
ratur: cū ſit imortale τ īpaſſibile. Sed in qua re ſiat

fractio vel attritio beat⁹ Aug. de cōſe. di. ij. qui mā‑
ducat oſtendit dicēs. Qn̄ xp̄s māducat̄ reficit: non
deficit: nec qn̄ māducam⁹ partē de illo facimus: Et
quidem in ſacramēto ſic fit. nā τ xp̄s carnalē ſenſuꝫ
diſcipuloꝝ redarguit qui putabāt carneꝫ eius ſicut
aliam carnem diuidendam in ꝑtes τ morſibus lace‑
rādā. Dicit̄ aūt forma panis nō ꝙ ſit: ſꝫ ꝙ fuit. ſicut
dicebat̄ ſimon lepröſus nō ꝙ talis exiſteret: ſꝫ q: ta
lis extiterat. Si v̇o querat̄ ꝗd a mure comedit̄ duꝫ
ſacr̄m corroditur: vel quid incineratur duꝫ ſacramē
tum cremat̄. R̄ñdet ipſe Inno. ꝙ ſicut miraculoſe
ſubſtātia panis ꝯuertitur in corpus dñi cuꝫ incipit
eſſe ſub ſacramento: ſic quodāmō miraculoſe reuer‑
titur cū ipm̄ ibi definit eſſe: non ꝙ illa panis ſubſtā‑
tia reuertatur que trāſiuit in carnē: ſꝫ eius loco ali‑
ud miraculoſe creat̄ ꝙuis hmōi accidētia ſine ſubie
cto poſſint ſic eſſe ſic edi. ¶ Dedit. Queri ſolet qua‑
le corpus xp̄i in cena dedit: mortale aut immortale:
paſſibile aut impaſſibile: ac cetera que ad hanc ꝑti‑
nent qōnē. Et lꝫ ſimplicitate fidei ſufficiat dicere ꝙ
tale dedit quale voluit. Et rurſus quale dederit ip
ſe nouit. Fuerūt tñ qui dixerūt ꝙ ſicut veraciter ip
ſe idē erat qui dabat τ qui dabat̄: ita in eo ꝙ dabat
erat paſſibilis τ mortalis. τ in eo qḋ dabat̄ erat im‑
mortalis τ īpaſſibilis: ſicut viſibiliter geſtabat τ in‑
uiſibiliter geſtabat̄. inuiſibiliter inquātū ad formā
corporis nō quātuꝫ ad ſpeciē ſacramenti. Naꝫ in eo
qḋ geſtabat ꝙ erat hoc apparebat. in eo vero quod
geſtabat̄: qḋ erat ipſe non videbatur: q: forma panis
τ vini velabat formaꝫ carnis τ ſanguinis. Hic eſt il‑
le verus dauid ꝗ corā Achis rege geſtħ ſuis manib⁹
ferebat̄. Qm̄ igitur immortalis dabat̄ incorrupti‑
biliter edebatur. Hi ꝑfecto concedunt ꝙ ſi pars ali
qua ſacramēti per triduū mortis xp̄i reſeruata fuiſ‑
ſet idem corpus ſimul τ iacebat mortuum in ſepul‑
chro τ manebat viuum ſub ſacramēto: in ara crucis
patiebat̄ τ ſub forma panis nō ledebatur. Sed qm̄
incredibile iudicat̄: vt ſm̄ eādem naturā ſimul eſſet
mortalis τ immortalis qḋ tñ cōgruebat ei ſm̄ ean‑
dem perſonā. Fuerunt alij qui dixerunt ꝙ xp̄s mor‑
talis vtiqꝫ fuit nō neceſſitate: ſꝫ volūtate in eo: ꝗppe
ꝙ immunis erat ab omni culpa liber erat ab omni
pena vt nil morti ḋberet ꝓ eo ꝙ nil peccati haberet
Suſtinuit tñ ſpōte mortalitatē: q: morteꝫ ſuſtinere
volebat qm̄ ſi mortalitatē non ſuſcepiſſet olno mori
nō potuiſſet: vt ergo ꝓbaret ꝙ mortalis erat nō ne
ceſſitate: ſꝫ volūtate qn̄ voluit mortalitatem depo‑
ſuit: τ qn̄ voluit mortalitatē recepit. Legitur in euā
gelio ꝙ cū iudei duxiſſent ieſuꝫ vſqꝫ ad ſupciliū mō
tis τ eum p̄cipitare vellent: ille trāſiens ꝑ medium
illoꝝ ibat. Cū ergo eſſet ducēdus teneri ſe ſicut paſ
ſibilē tolerabat. ſꝫ cū eſſet p̄ci‑pitādus ſicut impaſſi
bilis ꝑ mediū illoꝝ trāſibat. poteſt tñ ſalua fide con
cedi ꝙ tūc tale dedit quale tūc habuit mortale: vi‑
deꝫ τ paſſibile. nō ꝙ poſſet pati ſub ſacr̄o. ſeꝫ nunc.
ſed ꝙ ſub ſacr̄o poterat pati ſ. tūc. Nunc aūt ſumit̄
a nobis imortale τ impaſſibile. nec tamen maiorem
nunc hꝫ efficaciaꝫ ſicut nec maiorē potentiā. Quod
ergo paſſibilis edebatur: τ tamen nō ledebatur nō

erat humane nature:ſed diuine potentie qua vale-
bat quicq̄d oĩno volebat. ¶ Diſcipulis ſuis. Dubi-
tari ſolet vtrū iudas cū alijs accepit eucariſtiam.
Lucas eñ oſtendit iudam interfuiſſe cū alijs:,qui
ſtatim poſt calicis traditionē traditorē cōmemorat
dicens. Hic eſt calix noui teſtamēti in ſanguine meo
qui pro vobis effendetur. Uerūtñ etiā ecce man' tra-
dentis me mecū eſt in menſa. quotquot aūt īterfuerūt
eucariſtiā acceperūt. Marco teſtante qui ait. Et
biberūt ex eo oēs. Iuxta qḋ xp̄s ipſe p̄ceperat teſte
Mattheo. Bibite ex hoc oēs. Cōtra iudas nō in-
terfuiſſe pbatur. Nā ſm mattheū ſtatim dixit ieſus
bibentibus calicē. nō bibā amplius de h̄ genimine
vitis vſq; in diem illū cū illud bibā vobiſcū nouum
in regno p̄ris mei. Iudas ḡ nō aderat:q2 cū eo nō
erat bibiturus in regno. In hoc caſu forte tenēdū
eſt illud qḋ Io. inſinuat:q2 cum iudas accepiſſet bu
cellā exiuit ɔtinuo:erat eñ nox: xp̄s aūt poſt alios
cibos tradidit eucariſtiam. Luca teſtante qui ait
Silr̄ ꝛ calicē poſtq̄ cenauit. Patet ḡ ꝙ iudas p̄us
exiuit q̄ xp̄s traderet eucariſtiā. ꝙ ḡ Lucas poſt
calicē cōmemorat traditorē p recapitulationē intel
ligi dictū pōt:q2 ſepe ī ſacra ſcriptura qḋ p̄us factū
fuerat poſterius enarratur:ſicut Mattheus biduo
ante paſcha cōmemorat alabaſtrū vnguēti: qḋ ſm
Io. ante ſex dies paſche mulier in domo ſymonis le
proſi effudit. Sed ɔceſſo ꝙ iudas acceperit eucha-
riſtiā qḋ pleriq; ɔcedūt quare medicus ſalutarē me
dicinā dedit egroto quā ei mortiferā eē ſciebat:qm̄
qui manducat indigne iudicium ſibi manducat ꝛc̄.
Rn̄deo forte vt ſuo doceret exēplo ꝙ ſacerdos non
dꝫ illi cōionem negare cuius crimē ꝛ ſi ſit ſibi notū:
non tñ eſt eccl'ie manifeſtū. ne forte nō ſit correctoꝛ
ſed ꝓditoꝛ. Uñ legitur in canone de ɔſe. di. ij. nō ꝓhi-
beat. Nō ꝓhibeat diſpenſatoꝛ. i. ſacerdos pingues
terre. i. pctōres. menſam dñi. i. corpus ꝛ ſanguinem
xp̄i māducare: ſed moneat exactorē timere. Sꝫ cuꝫ
minus malū ſit reddi ſuſpectū de crimine q̄ cōmit-
tere crimē:ꝛ de duobus malis cū alterꝝ vrget: min'
tñ ſit eligēdū. xiij. di. duo. ꝛ. c. nerui. videtur ꝙ diſcre
tus ſacerdos negare dꝫ eucariſtiā crimīnoſo: qua-
tenus min' malū incurrat vt maius euitet. i. vt red-
datur ſuſpectus ne māducet indigne. Sane cū ne-
mo debeat vnū mortale cōmittere ne ꝓximus aliḋ
mortale cōmittat eligendū eſt potius ſacerdoti nō
prodere pctōrēꝫ q̄ vt ille non peccet ſꝫ ille potius dꝫ
eligere vt abſtinēdo reddatur ſuſpectus q̄ ꝙ cōican-
do māducet indigne. xiiij. di. c. j. Sꝫ queritur an xp̄s
ad bonū an ad malum eucariſtiā inde tradiderit.
Et quidē nō videtur ad bonū dediſſe ne ſua ſit inten
tione fraudatus qui teſte ꝓpħa fecit vniuerſa q̄ vo-
luit. iudas eñ nō ad bonū ſed ad malū accepit: ſed
nec ad malū dediſſe videtur:q2 xp̄s non eſt actoꝛ ma
loꝝ: ſed vltoꝛ. Rn̄detur ꝙ ſi hec ꝓpoſitio ad: cum dr̄
dedit ad malū intentionē denotet vel effectū falſa
eſt ꝓpoſitio. ſi aūt ɔceſſionē innuat vel effectū vera
eſt. Sane q2 xp̄s bucellā intinctā iude porrexit: con
ſtitutū eſt ab eccl'ia ne eucariſtia detur intincta. de
ɔſe. di. ij. cū omne. Nec dꝫ intelligi ꝙ ſub bucella pa-
nis intincta xp̄s eucariſtiam dederat traditori: ſꝫ
per bucellam intinctā atq; porrectā ſuū deniq; tra-
ditorē expſſit. Sequitur. Accipite ꝛ māducate. Quis
vnq̄ crederet ꝙ panis in carnē ꝛ vinū in ſanguineꝫ
ɔuerti potuiſſet niſi ipſe ſaluatoꝛ h̄ diceret. Qui pa
nem ꝛ vinū ꝛ oīa ex inuiſibilib' creauit. voluit ḡ per
nos panē ꝛ vinū ſibi offerri: ꝛ ab ipſo diuinitus ɔſe
crari vt fidelis ppl's credat verꝫ eſſe myſteriū quod
ipſe tradidit diſcipulis ſuis dicēs. Accipite ꝛ man-
ducate: ſilr̄ ꝛ de calice dixit. Sane nō itelligendū ꝙ
ſi ſumptū corp' de manu dñi ſibi diſcipuli miniſtra-
rent: ſꝫ qui ɔſecrauit idē ꝛ miniſtrauit ac ſi diceret.
Comedite hāc vtrāq; hui' ſacramēti comeſtionē in
ſinuans. Duplr̄ eñ corpus xp̄i cōmeditur: q2 duplicit̄
intelligitur. ſ. verꝫ qḋ de virgine traxit in cruce pepen
dit. ꝛ myſticū qḋ eſt eccl'ia xp̄i ſpū vegetata. De v̇o
corpoꝛe dñs ait. Hoc eſt corpus meū qḋ ꝓ vobis tra
detur. De myſtico dicit apl's. Unus panis ꝛ vnū corp'
multi ſumus. Uerꝫ corpus xp̄i comeditur ſacramēta-
liter. i. ſub ſpecie. Myſticū āt comeditur ſpūaliter. i.
ſub ſpecie panis ī fide cordis. De comeſtione ſacra
mentali dicit dñs. Accipite ꝛ comedite. Hoc eſt cor-
pus meū qḋ ꝓ vobis tradetur. hoc facite in meā com-
memorationē. Hoc mō tam boni q̄ mali xp̄i corp'
manducāt: ſed boni ad ſalutē: mali v̇o ad iudicium
Niſi eñ ꝛ mali xp̄i corp' comederēt nō dixiſſet apl's
ad Corīn. xi. Qui māducat indigne iudiciū ſibi mā
ducat nō dijudicās corpus dñi. Ille aūt indigne ſu
mit qui ſacramētalr̄ ꝛ nō ſpūalr̄ ſumit. Nā ꝛ iudas
cū alijs traditur eucariſtiā accepiſſe vt iam dictū ē.
De ſpūali comeſtione dñs ait. Niſi māducaueritis
carnē filij hoīs ꝛ biberitis eius ſanguinē nō habe-
bitis vitā in vobis. hoc mō corpus xp̄i comedūt ſo-
li boni. vñ qui māducat meā carnē ꝛ bibit meū ſan-
guinē in me manet ꝛ ego in eo. Nā qui manet ī cha
ritate in deo manet ꝛ deus in eo: vt. q̇d paras dentē
ꝛ ventrē crede ꝛ māducaſti. de ɔſe. di. ij. vt q̇d. qui
credit in chriſtū comedit ipm̄: qm̄ incorporatur xp̄o ꝑ
fidē. i. mēbrū eius efficietur: vel vnitate corporis ei'
firmius ſolidatur. Alibi eñ qḋ māducatur incorporatur: ꝛ
qui māducat incorporat. hoc aūt qn māducatur incor-
porat: ꝛ q̇ māducat icorporatur. Utrūq; modū edēdi
xp̄s inſinuat vbi dicit. Spūs eſt qui viuificat: caro
nō ꝓdeſt quicq̄: q2 caro xp̄i niſi ſpūalr̄ comedatur ōn
ad ſalutē: ſed ad iudiciū manducatur. Sed quid ſit
de corpoꝛe xp̄i poſtq̄ ſūptū fuit ꝛ comeſtū. Rn̄deri
pōt ꝙ ſi p̄ntia queritur corporalis in celo queratur vbi
xp̄s eſt in dextra dei ſedens. de ɔſe. diſt. ij. tribus.
Ad tp̄s tñ p̄ntiam adhibuit corporalē vt ad ſpūaleꝫ
p̄ntiam inuitaret. Unde cū ſacr̄m tenetur guſtatur ꝛ
comeditur. chriſtus corporaliter adeſt in viſu et in ſa-
poꝛe. ꝛ quādiu corporalis ſenſus afficitur: corporalis
p̄ntia non aufertur. Poſtq̄ v̇o in ꝑcipiendo ſenſus
deficit corporalis deinceps non eſt querenda p̄ntia
corporalis: ſed ſpūalis eſt retinenda: q2 diſpenſatōe
completa xp̄s de oꝛe tranſit ad coꝛ. Melius eſt eñ
vt ꝓcedat in mentē q̄ deſcendat in ventrē cibus eſt
nō carnis: ſed anime venit vt comedatur non vt con-
ſumatur: vt guſtetur non vt incorporetur. oꝛe comeditur:

ſed ſtomacho nō digerit̄. reficit animū ſed nō efflu-
it in ſeceſſum. Illud vero qđ dn̄s ait. Omne qđ i os
intrat in ventrē vadit: ⁊ in ſeceſſum emittit̄: nō đ ſpi
rituali: ſed de carnali cibo dictum eſt. Quod ſi forte
ſeceſſus aut vomitus poſt ſolā eucharistie ꝑceptōez
euenerit ex accidentibus humoribꝰ gn̄atur cū inter
dum humores abſq̄ cuiuſlibꝫ cibi materia vel efflu-
ant in ſeceſſum vel emittant̄ ad vomitum: ita ꝙ ꝙ̄tū
ad nos ſeruat per omnia corruptibilis cibi ſimilitu-
dinem: ſed quantū ad ſe nō admittit imolabilis cor
poris veritatē. ſpēs qn̄q̄ corroditur ⁊ maculat̄: ſꝫ ve
ritas nunꝙ̄ corrumpitur aut inquinatur: ſed qn̄ tale
quid videris noli timere ſibi: ſꝫ eſto ſollicitus tibi ne
tu forte ledaris ſi male credideris. ¶ Sequit̄. Hoc
eſt corpus meum. Cum ad ꝓlationem iſtoꝝ verboꝝ
Hoc eſt corpus meum: panis mutet̄ in corpus: ⁊ ad
ꝓlationem illoꝝ verboꝝ. Hic eſt ſanguis meus vinū
mutet̄ in ſanguinem. de cōſe. di. ij. panis. eſt ⁊ prius
ꝓferantur iſta verba ꝙ̄ illa: videtur ꝙ panis prius
mutetur in corpus ꝙ̄ vinū in ſanguinē. Et ita videt̄
per cōſequēs ꝙ corpꝰ ſine ſanguine eſt: vel ſanguis
ſine corpore. Propterea dicitur a quibuſdā ꝙ cū ꝯ-
tum eſt dictū totū eſt factū: nolentes vel non volen
tes ipſius ꝯuerſionis determinare momentum. Alij
vero dicunt ꝙ licet ad ꝓlationē precedentium ver-
borum panis antea mutet̄ in corpus: ⁊ ad ꝓlationē
ſequentiū vinum poſtea mutetur in ſanguinē: nunꝙ̄
tn̄ corpus eſt ſine ſanguie: vel ſanguis ſine corpore.
de conſe. diſt. ij. cōperimus. ſicut neutrū eſt ſine ani
ma: ſed ſub forma panis ſanguis exiſtit in corpore ꝑ
mutationē panis in corpus: ⁊ econuerſo non ꝙ pa-
nis id eſt corpus in ſanguinem vel vinū mutetur in
corpus: ſed neutrū pōt exiſtere ſine reliquo. de hoc
iam dicetur. Sed queritur quid demonſtrauit xp̄s
quando dixit. Hoc eſt corpus meū per hoc ꝓnomen
hoc non em̄ videtur ꝙ panem: q: panis non erat cor
pus xp̄i: nec etiam corpus: q: nōdum illa verba ꝓtu
lerat ad quoꝝ prolationem panem mutauit in corpꝰ
Super hoc dicunt quidā ꝙ per hoc pronomen nihil
demonſtrat̄: ſed illud materialiter ponit ſed ſm̄ hoc
quomodo per dictionem nihil ſignificantē fit tranſ-
ſubſtātiatio. Preterea dn̄s vtebatur illa voce ſigni-
ficatiue: ⁊ nos vtimur materialiter: ergo nō facimꝰ
qđ ipſe fecit. Alij dicūt ꝙ ea vis data eſt ipſis verbis
ꝙ ad ipſoꝝ ꝓlationē fit trāſubſtātiatio. Itē ideo ſa
cerdos ea nō ꝓfert ſignificatiue: q: nō poſſet ſic ꝓ
ferre. Mentiret̄ em̄ ſi diceret. hoc eſt corpus meū.
Verū a p̄miſſe qōnis laqueo facile ſe abſoluit qui di
cit ꝙ xp̄s tunc ꝓfert qn̄ bn̄dixit. De quo dictum eſt
ſup verbo. Benedixit. Nā ſi opponat̄ de ſacerdote
qui tunc conſecrat cū illa verba ꝓnunciat. Reſpon-
detur ꝙ ſacerdos nil demōſtrat cū illis verbis non
vtatur enūciatiue ſed recitatiue: quēadmodū ⁊ cū
ait. Ego ſum vitis vera: ego ſum lux mūdi: ⁊ inume-
ra talia. ¶ Rurſus querit̄ quid demonſtrauit cū di
xit. Manducate ex hoc oēs: licet in nullo quattuor
euangeliſtarum hoc legat̄ de corpore: ſed tn̄ de ſan-
guine inuenit̄ dictū. Bibite ex hoc oēs. Cum em̄ iā
panē fregiſſet ſi demonſtrauit aliquid fragmentorū
illud nō debebant oēs comedere: ſed ſingulis debe
bat ſingula diſtribuere. de ꝯſe. di. ij. ſinguli. ⁊ c. ſe. ſi
demonſtrauit corpus nō poterāt ex illo: ſed illud co
medere: q: corpus xp̄i nō manducat̄ per partes ſed
integrū. Sane frequēter in ſacra ſcriptura vr̄ agi đ
vno ſed agit̄ de diuerſis vt eſt illud. Benedixit fre-
git ⁊ dedit: benedixit panem: fregit formam ⁊ dedit
corpus. Eodē modo cū dixit. Māducate ex hoc oēs
ꝓnomē oſtēdit integrū corpus: ⁊ prepoſitio innuit
formā diuiſā: vt iſte ſit ſenſus. Comedite corpus in
tegrum ſub forma diuiſa. Nam ſola forma ꝑ partes
diuidit̄ ⁊ totum corpus integrū manducat̄. Simili
modo pōt itelligi qđ ſubiūxit. Hoc eſt corpus meū
ſi id eſt illud qđ p̄beo ſub hac forma. ¶ Querit̄ etiā
ſi additio vel ſubſtractio vel trāſpoſitio vel interpo
ſitio vel mutatio fiat in illa forma verboꝝ quā xp̄s
expreſſit: vtrū effectū ꝯſecrationis impediat: vt ſi di
catur addēdo. Hoc eſt corpus meū qđ aſſumpſi de
virgine: vel ſubtrahēdo. Hoc eſt corpus nō dicendo
meū: aut trāſponēdo vt dicēdo corpꝰ meū hoc eſt vel
interponēdo vt hoc eſt vtiq̄ corpus meū: ſiue mutā
do vt hoc ē corpus ieſu. Sane grauiter peccat qui
quodlibet hoꝝ quomodolibet attētauerit. preſertim
ſi formā intēdat mutare vel hereſim introducere. de
cōſe. diſt. iiij. retulerūt. q: forma verboꝝ quā xp̄s ex
preſſit: per omnia dꝫ illibata ſeruari: ꝙ̄uis ſm̄ pl'im
noīa ⁊ v̄ba trāſpoſita idē ſignificēt. extra đ reſcrip.
neq̄ vtile ꝑ inutile vitiet̄ ⁊ nō v̄bū ex v̄bo: ſꝫ ſenſū ex
ſenſu trāſferendū. extra de ver. ſig. preterea. ¶ Quid
ſi inter ꝓlationē forme panis ⁊ vini interponat̄ ſpa-
ciū ⁊ quidē nihilominꝰ fit trāſubſtātiatio. de hoc tn̄
dubiū nō eſt ſm̄ illos q̄ duas aſſerūt eſſe formas: vt
iā dicet̄. đ hoc nota. de ꝯſe. di. iiij. ſi nō ſacrificatur.
¶ Sed cū ad ꝓlationē iſtoꝝ verboꝝ. Hoc ē corpus
meū: panis mutet̄ in carnē. de ꝯſe. diſ. ij. panis. ⁊ ad
ꝓlationē illoꝝ. Hic ē ſanguis meꝰ vinū mutet̄ in ſan
guinē: vr̄ ꝙ panis ſine vino vl' vinū ſine pane valeat
cōſecrari vt p̄miſſum eſt. ⁊ ita ſi poſt ꝓlationē iſtoꝝ
⁊ ante ꝓlationē illoꝝ impedimētū accidat ſacerdo-
ti: quominus ꝓcedere valeat: videt̄ ꝙ panis ſit mu-
tatus in carnē: vino in ſanguinem nō mutato. Nū
q̇d ergo hoc caſu alius ſacerdos totū repetet a prin
cipio: ⁊ ſic ſuper panē iterabitur cōſecratio: an vero
ab eodē loco tantū incipiet in quo ſacerdos ille di-
miſit: ⁊ ſic diuidit̄ myſterium vnitatis. extra de ele
ctio. quod ſicut. Sup hoc ita legitur in ꝯcilio thole
tano. v. q. i. nihil. Cenſuimus cōuenire vt cū a ſacer
dotibꝰ miſſaꝝ tp̄e ſacra myſteria ꝯſecrant̄: ſi egritu
dinis accidit cuiuſlibꝫ interuentꝰ: quo ceptū neq̄at
ꝯſecrationis explere myſteriū: liberū ſit ep̄o vel p̄ſby-
tero alteri ꝯſecrationē exequi cepti officij: vt prece
dentibus ſupple qui deferūt libēter alij pro comple
mento ſuccedent. de hoc etiā dicetur in. vij. particu
la ſup v̄bo noui ⁊ eterni. ad ſi. Verū cū inter theolo
gos de tp̄e ꝯſecratiōis ſit diuerſa ſententia quibuſ
dā dicētibus ꝙ cū totū eſt dictū totū eſt factū alijs
aſſerentibꝰ ꝙ panis añ mutat̄ in corpus: ⁊ poſtea vi-
nū mutat̄ in ſanguinē vt dictū eſt: ideo pleriq̄ tu-
tius incedētes affirmāt ꝙ aliꝰ ſacerdos repetere de.

bet conſecrationem atq; ꝑficere: quoniam nõ d; ite
ratuꝫ qd̓ neſcit̃ eſſe factum. extra de ſacra. nõ iterã.
c. j. tamen ne vlla fiat iteratio vel diuiſio ſacramẽti:
ne aliquis ſcrupulus vel dubitationis remaneat cõ
ſultius iudic t vt illa talis oblata ſtudioſiſſime ꝓ i
firmis recõdat̃. ⁊ ſuperius aliis ſpeciebus panis ⁊
vini totus canon repetatur: ⁊ p̄miſſa hoſtia ꝯſecra-
ta in fine miſſe a miſtro vel alio ſumat̃. ¶ Sed ſi
vinum inueniri nõ poſſit vel aliquo caſu intercedẽte
defuerit. Querit̃ vtrũ neceſſitate cogẽte vel caſu iter
cedẽte ſola panis materia poſſit in eucbariſtiã ꝯſe-
crari: ſicut ⁊ ſub ſola panis ſpecie d; eucbariſtia re-
ſeruari. Sunt ſane q̇ dicũt ꝙ cum v̇bum ⁊ elemẽtuꝫ
ꝯficiãt ſacr̃m: nec forma v̇borum: nec materia reruꝫ
quas xp̄s expꝛ̄ſſit mutari ſiue dimidiari poteſt q; ſi-
cut vinum ſine pane ſic panis ſine vino minime cõſe-
crat̃. vnde ſiue aqua p vino mittatur in calicem ſiue
ordeum pro frumẽto formetur in panem: ſicut neu-
trum per ſe ſic neutruꝫ cũ alio tranſſubſtantiat̃ i car
nem: aut mutat̃ in ſanguinem. Nam ſi panis ſine vi
no vel vinum ſine pane mutari poſſet in carnem aut
ſanguinem in his regionibus in quibus alterutruꝫ
inueniri nõ põt licite poſſet alterum ſine altero ꝯſe
crari. minus eñi ignorãtia ꝙ̄ neceſſitas vel negligẽ
tia ꝙ̄ difficultas excuſat. Alij v̇o dicũt ꝙ cum xp̄s
p̄us ꝯuertit panem in carnem ⁊ poſtea mutauerit vi
num in ſanguinem ſicut euangelice lectõis textus
oſtẽdit ⁊ ſine vino panem ⁊ ſine pane vinum ꝯſecrari
ꝯtingit. Grauiter tamẽ offendit qui negligẽter vel
ignoranter alterutraꝫ ſpeciem pretermiſerit. Grauiꝰ q̇
ſcienter aut ſponte maxime ſi formam intendit mu-
tare vel hereſim introducere. Quid ergo facienduꝫ
eſt ſacerdoti ſi vinum poſt ꝯſecrationem comperiat
p̄termiſſum. Reſpondeo ſi hoc ſtudioſe cauſa intro
ducendi her ſim factum eſt: non eſt ſacramẽtuꝫ cor
poris. Si vero per obliuionem vel negligentiam ni
hilominus facta eſt conſecratio corporis vt p̄miſſuꝫ
eſt de conſe. diſtin. iiij. retulerunt. Tunc eñi vt dicũt
aliqui vinum apponere debet ⁊ ſuper illud ſolum v̇
ba ad conſecrandum ſanguinem repetere. ſ. ab illo
loco ſimili modo ⁊c. vſq; in finem. omiſſis tamẽ cru
cibus duabus que fiunt ſigillatim ſuper panẽ. Alij
dicunt ꝙ vino appoſito in calice panem conſecratũ
d; immittẽ: ſicq; abſq; aliq̄ repetitione ſumere ſacri
ficium: ſicut fit in die paraſceue. Alijs vr̃ ꝙ non d;
vinum apponi ne ſcandalum generetur. Sed quod
p̄mi dicunt verius eſt nam vtilius ſcandalum naſci
ꝑmittitur ꝙ̄ veritas requirat̃. extra de reg. iur. Qui
ſcandalizauerit. Si enim hec v̇itas pretermittatur
ſcilicet ꝙ vinum nõ apponat̃ non poteſt vere dici h̓
ſacr̃m commixtio corporis ⁊ ſanguis: corpus xp̄i ſine
ſanguine ſumi debet. de conſe. diſtin. ij. cõperimꝰ vl̓
hoſtia ſeruet̃ ⁊ ſup aliis ſpeciebus canon repetatur
vt p̄miſſum eſt. Uerumtamẽ ſi ſacerdos aqua guſta
ta ieiunium ſolnerit illa die non iteret ſacr̃m. Si aũt
añ verba trãſſubſtãtiationis. ſ. ſcꝫ hic eſt calix ⁊c. ad-
uerterit vinũ fore p̄termiſſum vel ẽt vtrunq;. ſ. vinũ
⁊ aquam. tunc illa apponat in calice ⁊ in conſecra-
tione ꝓcedat incipiens ab illo loco. Hanc igit̃ ob

lationem ⁊c. Si vero vinum ſine aqua apponat̃: nõ
ideo minus eſt ſacr̃m: vt dicetur in ſequenti particu
la ſuper v̇bo Noui ⁊ eterni teſtamẽti. Quod ſi aliq̇d
de ſanguine ſtillauerit. de hoc dicet̃ ẽt ſuper verbo.
Qui pro multis. Uerum cum interdum vni pontifi
ci multi ſacerdotes concelebrant prout dicetur i ſex
ta parte ſub quinta feria cene dñi vbi agit̃ de oleo
infirmoruꝫ. ſi forte non ſimul omnes conſecratoria
v̇ba pronuncient q̄ritur an ille ſolus ꝯficiat q̇ p̄mus
illa ꝓnunciat: an ceteri iterant ſacr̃m. Si eñi h̓ cõce
datur poterit contingere ꝙ ille nõ conficit q̇ p̄nci-
palr̃ celebrat ⁊ ille conficiet qui ſecundario celebra
bit. ⁊ ſic pia celebrantis intentio defraudat̃. Sane
dici poteſt q; ſiue p̄us ſiue poſterius proferant ſacer
dotes referri debet eorum intentio ad inſtãs prola-
tõis epiſcopi cui p̄ncipalr̃ concelebrãti concelebrãt
⁊ tunc omnes ſimul conſecrant ⁊ conficiunt. Quãq̄
nonnulli conſentiant ꝙ q̇ p̄mus pronunciat ille cõ-
ſecrat: nec aliorum defraudatur intentio q; factum
eſt ꝙ intenderant. Conſueuerant autem preſbyteri
cardinales romanum circunſtare pontificem ⁊ cum
eo pariter celebrare ⁊ conſũmato ſacrificio de mãu
eiꝰ cõionem accipere: ſignificãtes apoſtolos q̇ cum
dño pariter diſcũbẽtes ſacram de manu eius eucba
riſtiam acceperunt. ⁊ in eo ꝙ concelebrãt oſtẽdunt
apl̓m tunc a domio ritum huius ſacrificij didiciſſe.
¶ Sane dictis v̇bis illis. Hoc eſt corpus meum: ſa
cerdos eleuat corpus xp̄i. Primo vt cuncti aſtãtes
illud videãt ⁊ petãt qd̓ ꝓficit ad ſalutem. Iuxta illõ
Ego ſi exaltatus fuero a terra ⁊c. Scd̓o ad notãdũ
ꝙ non eſt aliud dignum ſacrificium. immo eſt ſuper
oẽs hoſtias. Tertio exaltatio eucbariſtie in manu
ſacerdotis ſignat xp̄m verum panẽ ꝑ ꝓphetas i ſcri
pturis exaltatum: qñ. ſ. eius incarnationem ꝓpheti
zabãt. Uñ Eſa. Ecce virgo ꝯ ipiet: ⁊ hunc cibuꝫ fo-
re ceteris excellẽtioreꝫ. Silr̃ de potu. Quarto ſigni
ficat reſurrectionem. Quinto hoſtia eleuat̃ vt ppl̓s
nõ p̄ueniẽs conſecratõem: ſꝫ ex hoc cognoſcẽs illaꝫ
factã eẽ ⁊ xp̄m ſuper altare veniſſe reuerẽter ad ter
ram ꝓſternat̃. Iuxta illud ad philippẽſes. In noĩe
ieſu omne genu flectat̃ ⁊c. ⁊ illum corde ⁊ ore adorẽt
Iuxta illud apl̓i ad Romanos. Corde credit̃ ad iu
ſticiã: ore autẽ fit confeſſio ad ſalutẽ. Alia ratio po
netur prope finem. xi. particule canonis. Licꝫ igit̃
fides ſufficiat ad ſalutẽ. Iuxta illud. Aug. de cõ ſe.
diſtin. ij. vt quid. crede ⁊ mãducaſti. non tamẽ ſuper
flua eſt eleuatio tum propter cauſas premiſſas. tum
q; ibi tempus ⁊ locus agendi opus ſe offerunt fides
ſine operibus: ſm̄ Iaho. mortua eſt. propter eaſdeꝫ
quoq; cauſas calicis eleuatio. lꝫ ſanguis videri non
poſſit ſuperflua non eſt. Utrum autem calix cooper-
tus debeat eleuari dicetur in ſequenti particula ſu
per v̇bo. Qui pro vobis. ⁊ tã corpus ꝙ̄ calix cũ vtra
q; manu eleuant̃ ꝓpter maiorem reuerẽtiam ⁊ ſecu-
ritatẽ. Et exinde ſtringit pollices ⁊ indices. put di-
cetur ſuper verbo. Unde ⁊ memores. ¶ In eleua-
tiõe aũt vtriuſq; ſquilla pulſatur. nam in vete. teſta.
leuite tp̄e ſacrificij tubas clangebãt argẽteas vt ea-
rũ ſonitu ppl̓s p̄monitꝰ foret ad orãdum dñm ꝓpa-

ratus. Et propter cauſam eādē ſquilla pulſatur dū
coꝛpus chꝛiſti ad infirmum poꝛtatur. Mula eniʒ ca⸗
pellam domini pape baiulans ſquillam fert ob reue
rentiam reliquiarum quas poꝛtat: tunc etiam cerei
accenduntur propter cauſam in ſecunda parte ſub
titu. de accolito ſcriptam.

¶ De ſeptima particula canonis. Rubꝛica.

Simili modo ⁊c̄. Septima pars. lʒ ſub
vtraqꝫ ſpecie ſumat̃ vtrūqꝫ. ſ. coꝛpus ⁊
ſanguis: vtraqꝫ tamen ſpecies cōſecra
tur ⁊ neutra ſuperfluit. de conſe. diſti.
ij. comperimus. vt oſtendat̃ ꝙ xp̃s hu
manam naturā aſſumpſit. ſ. coꝛpus ⁊ animā vt totuʒ
redimeret. Panis enim refertur ad carnē: ⁊ vinum
ad animā: q꞉ vinū ſanguinem operatur in quo ſedes
eſt anime. xxiij. q. ij. Moyſes. Vñ legitur in Leuit.
Anima carnis in ſanguine eſt. Moyſes quoqꝫ teſta
tur ꝙ caro ꝓ coꝛpoꝛe: ſanguis autē offert̃ pꝛo anima
quocirca panis ⁊ vinum in ſacrificio offerunt̃ qd̓ va
let ad tuitionē coꝛpoꝛis ⁊ anime: ne ſi ſub ſpecie pa⸗
nis ſanguis ſumatur cum coꝛpoꝛe ⁊ ſic ſub altera tm̄
ſpecie ſumat̃ ad alterius tantū putetur ꝑuenire ſa⸗
lutem ⁊ q̄uis ſub ſpecie panis ſanguis ſumat̃ cū coꝛ
poꝛe ⁊ ſub ſpecie vini ſumat̃ coꝛpus cum ſanguine.
ſm̄ Inno. iij. nec ſanguis ſub ſpecie panis nec coꝛpꝰ
ſub ſpecie vini bibit̃ aut comeditur: q꞉ ſicut nec ſan
guis comedit̃ nec coꝛpus bibit̃: ita neutrū ſub ſpe⸗
cie panis bibit̃: aut ſub ſpecie vini comeditur. Et ſi
cōceſſibile videat̃ ꝙ coꝛpus bibēdo ⁊ ſanguis come
dendo ſumat̃. Eſt ergo ſm̄ eum modus ſumēdi car
nem ⁊ ſanguinē quo neutrum manducat̃ aut bibit̃.
⁊ ideo recte ſtatuitur in canone. de conſe. di. ij. com
perimus. ꝙ coꝛpus chꝛiſti ſacerdos ſine eius ſangui
ne nō ſumat. vnde in q̇buſdā locis poſt ſumptioneʒ
coꝛpoꝛis ⁊ ſanguinis chꝛiſti aliquid de ipſo ſanguine
reſeruat̃ in calice ⁊ ſuperinfundit̃. vinum purum vt
alij cōmunicantes inde ſumant nō eñ eſſet decens
tantū ſanguinem conficere: nec calix capax inueni⸗
retur. Utrum aūt per contactū ſanguinis vinum ap
poſitum efficiat̃ ſacramentū. dicet̃ ſuper verbo. Hic
eſt calix. Sequit̃. Poſtea q̄ cenatum eſt ⁊c̄. xiiij. lu⸗
na pꝛimi menſis ad veſperam xp̃s ſm̄ legem typicū
paſcha cū apoſtolis celebꝛauit. de quo cuʒ dixiſſet.
Deſiderio deſideraui hoc paſcha mãducare vobiſ⸗
cum anteq̄ patiar. cum hoc diceret ſtatim oſtendit:
vt ſcilicet veteri paſche finē imponens noui paſche
ſubſtituerat ſacramentū. Accipiens enim panē be⸗
nedixit ac fregit deditqꝫ diſcipulis ſuis dicens. Ac⸗
cipite ⁊ comedite hoc eſt coꝛpus meuʒ qd̓ pꝛo vobis
tradet̃. Similiter ⁊ calicem poſtq̄ cenauit dicens.
Bibite ex hoc oēs. Hic eſt ſanguis noui teſtamēti
qui pꝛo vo. ⁊ pꝛo mul. ef. in remiſ. pecc. hoc facite in
meam commemoꝛationem. Hac igitur inſtitutione
foꝛmati celebꝛamꝰ iugiter per myſteriū quod ſemel
offerebatur in pꝛeciuʒ. nam vbi veritas venit figura
ceſſauit. chꝛiſtus eñ poſt cenam coꝛpus ⁊ ſanguinē
ſuū dedit apoſtolis vt hoc ſacrm̄ velut vltimum te⸗
ſtatoꝛis mandatuʒ arctius memoꝛie cōmendaret̃. de

cōſe. diſt. ij. liquido. vnde nouiſſimuʒ condens here⸗
dibus teſtamentū dixit. Vos eſtis qui permanſiſtis
mecū in tentationibꝰ meis: ⁊ ego diſpono vobis re⸗
gnum ſicut pater meus mihi diſpoſuit: vt edatis et
bibatis ſuper menſam meā in regno meo: ⁊ licʒ apo
ſtoli eucbariſtiā non ieiuni acceperunt non ideo ca⸗
lūniandū eſt ꝙ pꝛanſi debeant hoc ſacrm̄ recipere. ſi
cut faciebant illi quos apoſtolus arguit dicēs. Cō⸗
uenientibus vobis in vnū iam non eſt dñicam cenaʒ
manduca. vnuſquiſqꝫ enim ꝓſumit cenā ſuā ad man
ducandū. ⁊ alius quidē eſurit. alius ebꝛius eſt. Itē
ex hoc verbo poſtq̄ cenatū eſt vr̄ ꝙ ſacerdos cōica
re dʒ pꝛiuſq̄ tranſeat ad calicis cōſecrationē. Sed
de hoc dicet̃ ſub ti. de cōicatione ſacerdotis. Seq̇⸗
tur. Accipiens ⁊ hunc pꝛeclarū calicē ⁊c̄. ponitur cō
tinens pꝛo cōtento. Nam ⁊ vnus ⁊ idē ⁊ tunc ⁊ nunc
⁊ hic ⁊ alibi ſacrificat̃ ab oībus totus eſt in celo: to
tus in altari ſimulꝰ ⁊ ſedet ad dexteraʒ patris ⁊ ma⸗
net ſub ſpecie ſacramēti: ſicut tactum eſt in. vj. parti
cula ſuꝑ verbo eleuatis oculis. ¶ Qd̓ autē vinuʒ in
calice ꝯſecrauerit patet ex eo ꝙ ipſe ſubiūgit. Non
bibam ammodo ex hoc genimine vitis ⁊c̄. Et fiunt
iſte conſecrationes cū ſigno crucis: vt dictum eſt in
vj. particula ſuper verbo Benedixit: q꞉ virtute cru⸗
cis ⁊ verboꝝ fit tranſſubſtātiatio naturaꝝ. Hec au⸗
tem ſunt verba. Hic eſt calix mei ſanguinis: id eſt con
tinens ſanguinē meum vel ſanguinis ſignificās paſ
ſionem. ¶ Et nota ꝙ paſſio dicit̃ calix vel a calida
potione vel q꞉ menſurate ſumit̃. Fidelis enim deus
qui non ſinit affligi pluſq̄ poꝛtare poſſumus. De ca
lice dictū eſt in ꝑte pꝛima ſub ti. de picturis. Hic au
tem parū eleuato calice ſacerdos illuʒ deponēs non
deſerit eum ad notandū ꝙ quilibet apoſtoloꝝ ſic ca
licē accepit qd̓ vnicuiqꝫ dñs miniſtrauit. ¶ Sequit̃
noui ⁊ eterni teſtamēti ⁊c̄. Subaudi ꝯfirmatio. no
ui dicit: quia nos innouat per fidem chꝛiſti: eterni
dicit: quia lex noua nō eſt tranſitoꝛia ſicut antiqua.
extra de cele. miſ. cū marthe. Uetus eñ teſtm̄ quod
hircoꝝ ⁊ vituloꝝ fuit ſanguine dedicatū ꝓmittebat
homini tpalia ⁊ tranſitoꝛia: nouuʒ vero qd̓ xp̃i ſan⸗
guine fuit conſecratū pꝛomittit eterna: ⁊ ideo teſta
mentū. ſ. illud fuit vetꝰ ⁊ tranſitoꝛiū. hoc aūt nouuʒ
eſt ⁊ eternum. De nouo habet̃ Luc. xxij. diſpono vo
bis regnū ⁊c̄. vt ſup. vel ide ꝓbat̃ eternū. i. ꝑpetuū.
vñ aſſerit̃ nouū. i. vltimū. Nouiſſimū eñ hoīs teſtm̄
īmobile ꝑſeuerat: q꞉ teſtatoꝛis moꝛte firmat̃. Iuxͣ
illd̓ aplꝰ. Teſtm̄ in moꝛtuis ꝯfirmatū eſt: alioq̇n nō
valet dū viuit q̇ teſtatꝰ eſt. ¶ Poꝛro teſtm̄ nō ſolū dī
ſcriptura ſʒ ⁊ ꝓmiſſio: vt dicet̃ in ꝓhemio. vj. ꝑtis. ⁊
ſm̄ hūc modū dī. Hic eſt ſanguis noui ⁊ eterni teſta
mēti. i. ꝯfirmatio noue ⁊ eterne ꝓmiſſiōis ſicut dñs
ipſe pꝛomittit. Qui mãducat coꝛpus meū ⁊ bibit me
um ſanguinē habet vitā eternā. vñ nec pꝛimū teſtm̄
vt inquit apl̓s ſanguine dedicatū eſt. Lecto eñ vni
uerſo legis mandato: moyſes accipiens ſanguinem
hircoꝝ aut vituloꝝ ipm̄ librū ⁊ omnem ppl̓m aſper⸗
ſit dicens. Hic eſt ſanguis teſtamenti quod manda
uit ad vos deus. Ecce q̄ pꝛopꝛie moyſes verba ꝓce
pit q̇bus xp̃s vſus eſt in cena. ¶ Querit̃ vtrū aqua

cum vino ꝯuertaꝛ in ſanguinem. de quo etiam iā infra diceꝛ. Si enī ꝯuertaꝛ: ergo aq̄ eſt ſacramentum ſanguinis: immo v̄r ꝙ populi. Nam aque multe ppl̄i multi. Et ob hoc aqua miſceꝛ vino vt chriſto popul' aduneꝛ. Nam ⁊ de latere xp̄i ſanguis exiuit ⁊ aq̄ ꝑut tactum eſt ſub ti. de oblatōe. Si vō nō ꝯuertiꝛ q̄riꝛ vbi poſt ꝯſecrationem exiſtat. ⁊ quomodo ſeparaꝛ a vino cui fuerat in vnum cōmixta. Si autē poſt ꝯſecrationem aq̄ pura' ꝑmanſerit ſm̄ hoc nō bibit ſolum ſanguinem ſacerdos in hoc ſacramento: ⁊ ſic poſt vnam ſumptōem iterum eodem die cōicare nō dȝ ac ſi prius aquam bibiſſet. nam idcirco ſacerdos poſtq̄ ꝑfudit eodem die iterum nō ſacrificat: q: vinū purificatōis ſumit. An forte diceꝛ ꝙ ſicut vinū mutaꝛ in ſacr̄m redemptōis: ſic ⁊ aq̄ trāſit in ſacr̄m ablutōis q̄ de latere xp̄i pariter effluxerūt q̇s h' audeat diffinire. ¶ Nam ⁊ illud inq̄riꝛ vtrum xp̄s reſurgēs a mortuis ſanguinem illum reſumpſit quem in cruce effudit. ¶ Si enī capillus de capite nr̄o non ꝑibit q̄tomagis ſanguis ille nō ꝑijt q̇ fuit de v̄itate nature: ⁊ tn̄ ille in pleriſq; eccl'ijs dr̄ ꝯſeruari. Quidam ēt de circūciſiōe p̄putij vel de p̄ciſiōe vmbilici diceꝛ an in xp̄i reſurrectōe redijt ad vnitatē humane nature ⁊ ad locum gl'ificatum. Sed melius ē totum deo cōmittere q̄ alid temere diffinire. Crediꝛ tn̄ p̄putium in laterañ. baſilica ꝯſeruari. lȝ a q̇buſdā dicaꝛ ꝙ illud fuit in hierl'm delatum ab āgelo. Charolo magno q̇ tranſtulit illud ⁊ poſuit aq̇s grani honorifice in eccl'ia btē marie. ſed poſt a Charolo caluo poſitum eſt in eccl'ia. ſ. ſaluatoris apud croſium: ſȝ ſi h' verū ē mirādum eſt. Cum enī caro illa de v̄itate humane nature fuerit crediꝛ ꝙ xp̄o reſurgēte ad locum ſuum glorificatum redijt. Aliq̇ tn̄ dixerunt ꝙ h' verum eſſe poſſet iuxta opinionem eorum q̇ dicunt id ſolum eſſe de v̄itate nature humane ⁊ reſurgere qd̄ ab adā traductum eſt. Illud aūt omnino nephas eſt opinari qd̄ q̇dā dicere p̄ſumpſerunt: videlȝ aquā in flegma ꝯuerti. Nam ⁊ de latere xp̄i nō aquā: ſed aq̄ticum humorem. i. flegma mentiuntur exiſſe. ex̄ de cel. miſ. in quadam. Duo nāq; p̄cipue eccl'ie ſacr̄a de xp̄i latere fluxerūt: videlȝ ſacr̄m redemptionis i ſanguine ⁊ ſacr̄m regeneratōis in aqua. Non enī baptizamur in flegmate. ſȝ in aqua. Iuxta illud euangelij Niſi q̇s renatus fuerit ex aqua ⁊ ſp̄uſctō non introibit in regnum celorum. Quibuſdam tamen nō v̄r abſurdum ꝙ aqua cum vino tranſeat in ſanguinem ea vcȝ rōne ꝙ aqua ꝑ admixtionem trāſit in vinum ⁊ vinum per ꝯſecrationem tranſit in ſanguinē vt in. c. cū marthe. ⁊ no. de ꝯſe. di. ij. c. j. ⁊ c. nō opȝ. Aq̄ nanq; tranſit in vinum cum multo vino modicum īfundit aq̄ alioq̇n tota vini ſb̄a ꝓpt̄ guttā aq̄ mutareꝛ vt qd̄dam fiat ex illis cōfuſum qd̄ nec ſit aq̄ nec vinum: ⁊ tota fontis vel fluminis aq̄ ꝓꝑ modicam vini ſtillā iꝯfuſiōis ſpēm mutareꝛ: nec panis ille poſſet i euchariſtiam ꝯſecrari q̇ factus eſt de frumēto cui forte cōmixtum fuerit vnum granum ordei vel auene. Sic ergo ſi plus apponaꝛ aq̄ q̄ vini irritum ſacr̄m oȝ q̇dē vt tm̄ vini ponaꝛ ibi ꝙ aq̄ cōmixtū ſaporē vini retineat ex̄ de ce. miſ. c. pe. v h' diceꝛ in. vj. ꝑte ſub q̇nta feria cene dn̄i ad finē. Si āt poſt calicis ꝯſecratōem aliud vinū mittaꝛ in calice illud q̇dem nō trāſit i ſanguinē nec ſanguini cōmiſceꝛ: ſȝ accidētib' prioꝝ vini ꝯmixtū corpori qd̄ ſub eis latet vndiq; circūfundiꝛ nō madidās circūfuſum. ex̄ de ce. miſ. cū marthe. Ipa tn̄ accidētia vinū appoſitū videꝛ. Afficere qd̄ ide cōficiꝛ q: ſi aq̄ pura fuit appoſita vini ſaporem aſſumit. Quidā āt voluerūt aſtruere ꝙ ſicut aq̄ pura ꝑ aq̄ bn̄dicte ꝯtactum efficiꝛ bn̄dicta: ſic ⁊ vinum ꝑ ſacr̄i cōtactum efficiꝛ ꝯſecratū ⁊ trāſit in ſanguinē quoꝝ aſſertōi minime rō ſuffragaꝛ. ex̄ de ꝯſ. cc. vel al. qd̄ in dubijs de q̄ ēt diceꝛ ſub q̇nta feria cene dn̄i. Sed nunq̇d irritum ē qd̄ geriꝛ ſi forte aqua p̄mittaꝛ. ⁊ v̄r ꝙ ſic ex hiis q̄ ſub ti. de oblatōe tacta ſunt. Cautū q̄; ē in canone Cypani de ꝯſe. di. ij. ſicut in ſctificādo ꝙ nō p̄t calix dn̄i eſſe aq̄ ſola neq; vinum ſolum niſi vtrunq; miſceaꝛ. Et ſicut calix dn̄i nō eſt aq̄ ſola neq; vinū ſolū. ſic nec corpus dn̄i pōt eſſe farina ſola niſi vtrūq; fuerit adunatum. ⁊ panis vnius cōpage ſolidatum ⁊ h' q̇dam ꝯſtāter affirmāt aſſerentes ꝙ ſicut aq̄ ſine vino ꝯſecrari nō pōt. ſic nec vinū ſine aq̄ trāſſubſtātiari valeat q: de latere xp̄i ſimul vtrūq; manauit. Alij vō ꝯcedunt ꝙ ſi q̇ſq̄ nō intendens hereſim introducere obliuiōe vel ignorātia p̄termiſerit aquā nō fit irritū ſacr̄m. Illam tamē ꝑ obliuionem p̄termittens venialiter peccat ꝑ negligētiā mortaliter ⁊ grauiter ē puniendus ⁊ ſemper poteſt apponi añ tranſſubſtantiationem. ⁊ ꝙ p̄diciꝛ vinum ſolum nō poſſe offerri intelligunt niſi fiat ſimpliciter vel ignorāter vel non poteſt. i. nō dȝ. Nam ⁊ grecorum eccl'ia dr̄ nō apponere aquam in ſacr̄o. ait enī Cypanus de ꝯſe. di. ij. Scriptura. Si q̇s de añceſſoribus vel ignoranter vel ſimpliciter nō obſeruauerit qd̄ nos dn̄s facere exemplo ⁊ magiſterio docuit. poteſt ſimplicitate ei' de indulgentia dn̄i venia concedi. nobis vero nō p̄t ignoſci qui nunc a domino inſtructi ſumus vt calicē dn̄i cum vino mixto. i. vinum cum aqua in calice mixtum ſm̄ qd̄ dominus obtulit offeramus. Ex q̇bus v̄bis aperte colligiꝛ ꝙ vinum aq̄ mixtum xp̄s i cena diſcipulis tradidit. Si vō vinum pretermittatur: de hoc dictum eſt in. vj. particula ſuper verbo hoc ē corpus. Porro lȝ diligenti ſtudio vinum optimum pro ſacrificio ſit querendum: vitium tn̄ vini nō maculat mundiciam ſacr̄i. quocirca ſiue nouum vinum quod muſtum appellaꝛ: ſiue ēt acidum qd̄ appellaꝛ aceſtum offerꝛ: ſacr̄m conficiꝛ ⁊ diuinitus ꝯſecraꝛ vitandum eſt tn̄ ne tale vinum mixtum vel coctum vel roſatum vel ſpiciatum in calice ponaꝛ. Sunt tn̄ qui dicunt acetum nō eſſe vinū cū ꝓpriam mutauerit naturam. nam vinum eſt calidum: illud frigidum: ⁊ ideo ex hoc ꝯfici nō poſſe ſicut nec ex agreſta quod cōcedi poteſt in aceto ex alio q̄ ex vino facto. Nam ſi ex vino factum fuerit ſecus: cum eadē ꝓprie ſit vſia. i. ſubſtātia. ff. de ꝯtrahē. em. in venditionibus. de ꝯſ. di. ij. ego. C. de ſum. tri. inter claras. §. omnes vero. Iulius quoq; papa de ꝯſe. diſtin. ij. cum omne. ⁊ c. precedenti. dixit ꝙ cum lacte cōfici nō poteſt. Botrus aūt vue in neceſſitate comprimi ⁊ inde confici poteſt. ſed de ipſo botro non compreſſo non poteſt.

cõicari. Nõ põt ẽt ꝯfici ſĩ aq̄. cum q̄ pãnus i muſto
extinctus lauaꝰ. Illud ãt notãdum ẽ ꝙ ſi vinum in
calice ꝯgelatum fuerit dꝫ tãdiu exalare ſacerdos
donec glacies ſoluaꝰ ꝙ ſi ſic ſolui nequerit adhibe-
at ignẽ. Si ãt muſca vl' aranea vl' aliq̇d tale cecide-
rit i calicẽ ꝓijci dꝫ vinũ illud in piſcinã ꝛ aliudvinũ et
aq̄ apponi. Si vo poſt trãſſubſtãtiatõem ibi cecide-
rit vl' ſanguinẽ tetigerit ſanguis ſumaꝰ ꝛ illud ꝑus i
aliq̇ calice ſepe ꝛ vino ꝓfundaꝰ. ꝛ q̄to diligẽti' ꝛ cau
tius fieri põt abluaꝰ ꝛ deinum ſup piſcinam cremeꝰ
q: vix poſſet abſq; horrore ꝛ vomitu ſumi. Ablutõem
vo ipam ſacerdos poſt ꝯſecratõem vel miſter ſumat
Sꝫ ꝛ ſi q̇s ſtatim xp̄i corpe ſumpto nauſeam patiꝰ.
vomit' ſilr ſup piſcinam coburaꝰ ꝛ puluis in piſcinã
mittaꝰ. Si tñ aliq̄ beſtie pticula videaꝰ ibi: vl' ſi cor
p' xp̄i Iſirmo datuꝫ reijciꝰ illõ reuerẽter ſuſcipiaꝰ ꝛ
ꝯtritũ cum vino in calice ſumaꝰ ſi integrum neq̄at
recipi. ꝛ ſi horror ſit illud ſumẽ ꝓ reliquijs cuſtodiaꝰ
Nõ ẽ igꝰ dãda eucariſtia egroto vomẽti. ſꝫ credat
ꝛ mãducauit. de ꝯſ. di. ij. vt q̇d. Sꝫ ꝛ ſi q̇s adeo egro
tus ẽ vt maſticare nõ poſſit: tũc tñ ſumat aq̄m a xp̄i
corpe tactã minimam tñ pticulaꝫ ſumẽs totũ ſumit vt
ꝑmiſſum ẽ. Nõ ẽ ẽt dãda ebrioſo iſano. heretico epi
lẽtico ꝛ ſilibus. niſi infirmitate ceſſante. xxvj. q. vi.
ioꝗ. leproſo tñ dari nõ põt ꝛ muto ꝛ egroto compoti
ſue mentis poſt confeſſionem ꝛ abſolutõem a pctis.
Qualis ãt pnia imponẽda ſit ei q̇ ꝓp ebrietatem vel
voracitatem vel iſirmitatem eucariſtiam euomit.
In canone bede hꝫ de ꝯſ. di. ij. ſi q̇s ꝑ totum. Et no.
ꝙ is q̇ cõicauit ſi ꝯmode ꝛ abſq; violẽtia nature ꝑt
dꝫ abſtinẽ a ſputo aliq̇n poſt horam ꝯuenietẽ ſpuẽ
põt. ſaltem in loco vbi ſputuꝫ neq̄at pedibus ꝯculca
ri. Sꝗdem hõ ſpũal' oĩa indicat ꝛ ipe a nemine iudi
caꝰ ꝛ oĩa munda ſunt mũdis ꝙ ſi ſup lignum vl' lapi
dem vel terram eucariſtia vel aliq̇d de ſangule ceci
derit: ſanguis lingua lambendus eſt. ꝛ deide radẽd' ꝛ
extergẽdus eſt ipe locus ꝛ puluis in ſacrario ſiue cũ
reliquijs reponẽdus. Si vo ſup corpale ceciderit ſu
gaꝰ ſicut diligẽtius fieri poterit. ꝛ laueꝰ ter in cali-
ce: ꝛ aq̄ lotõis poſt miſſam ſumaꝰ. deide corpale re-
cõdẽdum eſt ꝛ loco reliq̇arum ſeruãdum ẽ. Si vero
palla altaris intincta fuerit eodem mõ ipa pticula
intincta inciſa eſt ꝑ reliquijs ſeruãda. ſi ãt ſup caſu
lam vel albam deguttet. ſilr fiat ſi ſup quodcunq; ꝓ-
phanum veſtimẽtum cõburẽda ẽ ꝑs illa ꝛ cinis in lo
co ſacro reponẽdus vt dicunt. Pius tñ papa ſtatuit
de ꝯſ. di. ij. ſi ꝑ negligẽtiam. vt ſi aliq̇d de ſanguine
ſtillauerit in terra lingua lambaꝰ. Si vo fuerit tabu
la locus corrodaꝰ ne ꝯculceꝰ ꝛ raſura igne ꝯſumeꝰ
ꝛ cinis intra altare ꝯdaꝰ. Et ſi ſup altare ſtillauerit
ſorbeat miſter ſtillam q̄tum poterit. Si ſup lintheũ
altaris miſter lauet linthheamina q̄ ſtillam tetigerũt
tribus vicibus calice ſubtꝰ poſito ꝛ aq̄ ablutõis ſu
maꝰ in calice ꝛ iuxta altare recõdaꝰ. Ibidem ẽt ſe
quiꝰ q̄lis pnia ſacerdoti cui hec ꝯtingerẽt ſit ꝑuſq;
celebret imponenda. Et nota ꝙ ſi ante trãſſubſtãtia
tionem effuſa fuerit pars muteꝰ palle ſub ſilentio ꝛ
celebrans ſuum officium exequatur. ſi totum effuſũ
ſit tunc ꝑmiſſa confeſſione miſter denuo reincipiat
officium ab illo loco. Hanc igitur oblationeꝫ ꝛc. Si
vero poſt tranſſubſtantiationem pars effuſa eſt tũc
ſimiliter officium exequatur. Si totum ita ꝙ nihil
hauſerit quod valde enorme eſt: tunc ponat hoſtiaꝫ
ſup propiciatorium ꝛ miſter denuo ponat vinuꝫ ꝛ a-
quam ꝛ reincipiat. Hanc igitur oblationem ꝛc. cõfeſ
ſione tamen premiſſa ꝛ hoſtia ſeruata ſumaꝰ poſtmo
dum a miniſtro in fine miſſe vel ſeruetur pro infir-
mis. Rurſus concilium aurelianeñ. de conſe. diſ. ij.
ſtatuit ꝙ qui nõ bene cuſtodierit ſacrificiuꝫ vt mus
vel aliud animal illud comederet. xl. dies penite-
at. Qui autem perdiderit illud in eccleſia vel ꝑs eı'
ceciderit ꝛ inuẽta non fuerit triginta dies peniteat
In eodem etiam. c. ita ſequiꝰ in burcardo li. v. Vñ
ſcriptum eſt. perfundens aliquid ſuper altare de ca
lice q̄ñ offerꝰ ſex dies peniteat. aut ſi abundantius
vij. dies peniteat. Qui autem perfundit calicem duꝫ
miſſe ſolennitas celebraꝰ. xl. dies penitebit. Si vo
miſſa celebrata ꝑſbyter neglexerit accipere ſacrifi-
cium ſimiliter. xl. dies peniteat. ¶ Et qui pollutus
nocturno tpe acceperit ſacrificium. vij. dies penite
at. Qui negligentiam erga ſacrificium fecerit vt a
vermibus conſumptum ad nihilum deuenerit. tres
quadrageſimas cum pane ꝛ aq̄ peniteat. ¶ Si inte
grum inuentum fuerit: ꝛ in eo vermis comburatur ꝛ
cinis ſuper altare recondaꝰ: ꝛ qui neglexerit quater
nis diebus ſuam negligẽtiam ſoluat: ſi cum amiſſio
ne ſaporis ſacrificium dulcoratur. xx. dies ieiunio ex
pleantur. Qui vero conglutinatum miſerit. vij. dies
peniteat ſi ſacrificium fuerit ſordida vetutaſte per-
ditum igne comburendum eſt: ꝛ cinis iuxta altare
ſepeliendus: ſicut legitur in burcardo lib. v. c. om-
ne. Item etiam notandum eſt ꝙ ſi a naſo ſacerdo-
tis celebrãtis ſanguis exierit vel nauſea ſupuenerit
recipieꝰ in aliquo vaſculo ne ſctã ꝯtamineꝰ ꝛ ter
terſo naſo vel ore abluto reincipiat ſub ſilentio vbi
dimiſit. Si vo infirmitas ſupuenerit. inuitaꝰ ſup cre
pitudinẽ ſiue orã altaris vt ſedeat donec ꝯualeſcat
ꝛ ſic incipiat vbi dimiſit ſed ſi nullo mõ põt ꝯſũmare
miſterium alius ſacerdos paratus incipiat vbi ille
dimiſit: ꝑut dictum eſt in ſexta particula ſup verbo.
Hoc eſt corpus meum. ſed ſi incertum eſt vbi ſe dimi
ſit: tunc q2 periculoſum eſſet vba ſacramenti iterare
vel pretermittere: poſita oblata illa ſuper ꝓpiciato-
rium miſtret denuo vt ꝑmiſſum eſt. Seq̇tur myſte-
rium fidei ꝛc. ideo dꝛ myſterium fidei. q: aliud videꝰ
ꝛ aliud intelligiꝰ. hoc credere iubemur: diſcutere nõ
audemus. fides enim non eſt niſi de occultis. iuxta
illud. Fides non hꝫ meritum ꝛc. vt. ſ. Grego. de ꝯſ.
di. ij. quid ſit ad fidem. dicit ꝙ ideo dicꝰ myſteriuꝫ
fidei q: credere debem' ꝙ ibi ſalus noſtra conſiſtit
vel q: ſine fide non fit hoc ſacrm. i. ſine ea illud itel-
ligi plene non poteſt. Dicitur autem myſterium. q̇a
ſecretam ꝛ reconditam hꝫ diſpẽſationem. i. q. i. mul
ti. Myſterium autem grece dꝛ ſecretum latine. ſm
Innocen. iij. de celeb. miſſa. cum marthe. null' euan
geliſtarum dixit hec verba. Ex his autem et alijs
ſcripture verbis quidam dixerunt in ſacramento al
taris veritatem corporis ꝛ ſanguinis xp̄i. non eſſe.

ſed imaginē tm̄ ⁊ ſpēm ⁊ figuraꝫ:pro eo ꝙ ſcriptura
memorat aliquotiens id qđ in altari ſuſcipit̄ eſſe ſa
cramentū myſteriū ⁊ exemplū.ſꝫ hi ꝑfecto laqueū
erroris incurrunt.De quo etiā tactū eſt in ſexta par
ticula ſup verbo fregit.Nunqd eñ ideo ſacramēto
altaris veritas nō eſt q: figura eſt. Abſit oīno ſi tñ
hoc eſſet:ergo nec mors xp̄i veritas eſt:q: figura eſt
reſurrectio xp̄i veritas nō eſt:q: figura ē.nā mortē
⁊ reſurrectionē xp̄i figurā ⁊ imaginē ſimilitudinem
eſſe manifeſte declarat aplš dicēs. Xp̄s mortu⁹ eſt
ꝑ delictis noſtris ⁊ reſurrexit ꝑpter iuſtificationeꝫ
noſtrā. Et petrus apoſtolus. Xp̄s paſſus eſt pro no
bis vobis relinquēs exemplū vt ſequamini veſtigia
eius ergo mors xp̄i exemplū fuit vt peccato moria-
mur:⁊ reſurrectio eius exēplū fuit vt iuſte viuamus
ſi eñ veritas nō fuit:ergo xp̄s vere mortu⁹ non fuit
⁊ vere nō ſurrexit.ſꝫ mors eius ⁊ reſurrectio eius ve
ra nō fuit:ſꝫ abſit hoc.Nā ꝑpheta ð eo p̄dicit.Uere
languores noſtros ip̄e tulit:⁊ dolores nr̄os ip̄e por
tauit. Altaris ergo ſacramētuꝫ eſt veritas ⁊ figura.
Tria ꝗppe ſunt in hoc ſacramēto diſcreta videlꝫ for
ma viſibilis:ṽitas corporis:⁊ virt⁹ ſpūalis.de cōſe.
diſt.ij.corpus.forma panis ⁊ vini:veritas carnis ⁊
ſanguinis:virtus charitatis ⁊ vnitatis. Primū ocu
lo cernitur:ſecundū animo credit̄.tertiū corde per-
cipitur. Primū eſt ſacramētuꝫ ⁊ nō res. ſecundū eſt
ſacramentū ⁊ res.tertium ṽo res ⁊ nō ſacramentū.
Sꝫ primū eſt ſacramētū gemine rei.tertiū ē res ge-
mini ſacramēti.ſcđm aūt eſt ſacr̄m vnius ⁊ res alte-
rius. Nam forma panis vtrāq; xp̄i carneꝫ ſignificat
id eſt verā ⁊ myſticā.ſed verā carnē ⁊ ꝯtinet ⁊ ſigni
ficat.myſticā ṽo ſignificat ſꝫ nō ꝯtinet. Sicut enim
vn⁹ panis ex multis granis ꝯficit̄ ⁊ vinū ex diuerſis
racemis cōfluit.ſic ⁊ corp⁹ xp̄i ex multis mēbris cō-
ponit̄.⁊ vnitas euchariſtie ēx diuerſis ꝑſonis ꝯſiſtit
ſcꝫ in predeſtinatis.vocatis.iuſtificatis ⁊ glīficatis
Nā ꝗs p̄deſtinauit hos ⁊ vocauit.⁊ ꝗs vocauit hos
⁊ iuſtificauit.Uñ ⁊ aplš.Unus panis vnū corp⁹ mul
ti ſumus. In cuius rei typū facta eſt archa dñi ð li-
gnis ſethin ꝗ ſunt īputribilia ⁊ albe ſpine ſiſīa. Pꝫ
ergo ꝙ ſubſtātia corpis ⁊ ſanguis xp̄i ē ſacr̄m ⁊ res
ſꝫ alterius ſacr̄i eſt res ⁊ alterius rei eſt ſacr̄m. Eſt
eñ res primi q: figurat̄ ⁊ continet̄ a primo:videlꝫ a
forma viſibili ⁊c̄. Et eſt ſacr̄m tertij q: ſignificat ⁊ ef
ficit tertiuꝫ.i.vnitatē eccl'iaſticā.Dicit̄ ergo hoc my
ſteriuꝫ fidei qm̄ aliud ibi cernit̄.⁊ aliud ibi credit̄.
Cernit̄ eñ ſpēs panis ⁊ vini.⁊ credit̄ ṽitas carnis
⁊ ſanguis.Qđ autē hic dī myſteriū fidei.alibi dicit̄
ſpūs ⁊ vita.Spūs eñ eſt myſteriuꝫ ſm illđ.Littera
occidit ſpūs autē viuificat.⁊ fides eſt vita ſm illđ.
Iuſtus ex fide viuit.Hinc ergo dñs ait.Uerba que
locutus ſum vobis ſpūs ⁊ vita ſunt.Ueruꝫ cum ꝯſe-
cratio perficiat ſacr̄m ⁊ poſt cōſecrationē non ſit in
altari panis aut vinum querit̄ quis panis eſt corpo
ris aut qđ vinum eſt ſanguinis ſacr̄m.Nam ſi dicat̄
ꝙ panis qui fuit vel vinuꝫ qđ extitit ꝑfecto nec ille
corporis nec illud eſt ſanguinis ſacr̄m q: panis tran
ſiuit in corpus ⁊ vinum in ſanguineꝫ. Si vero dicat̄
ꝙ ſpecies illa que remanſit. Illa quideꝫ nec extitit.

et granis nec cōfluxit ex racemis:qm̄ ex his non ꝑ-
uenit accidens:ſed ſubſtātia. Quam ergo ſimilitu-
dinem aſſignabimus inter ſacramētum rei ⁊ rem ſa
cramēti.Nam ſi ſacr̄a nō haberēt ſimilitudinē rerū
quaꝝ ſunt ſacramēta ꝓprie ſacramēta nō dicerent̄:
ſicut ſacr̄m baptiſmi qđ eſt ablutio carnis exterior
ſimilitudinē habet ſignificati qđ eſt ablutio mentis
interior. Sane ſacramentum iſtud in eo gerit ſimili
tudinē corpis in quo panis ſilitudineꝫ repreſentat
ſpēs ergo panis ſacr̄m eſt corporis nō ſoluꝫ rōne rei
ſignificate:veruñetiā rōne contēte.Querit̄ aūt vtruꝫ
ſpēs panis ⁊ veritas corporis vnuꝫ ſint ſacr̄m an di
uerſa. Et videt̄ diuerſa. Cum eñ diuerſa ſint ſigna
videt̄ ꝙ diuerſa ſint ſacr̄a. Preterea ſcriptū eſt. ꝑfi
ciant in nobis ꝗſumus dñe tua ſacr̄a qđ ꝯtinēt que
verba ſub ti.de orōne nouiſſima exponent̄. Sꝫ vide
tur ꝯtra ꝙ ſint ſolum vnū. Cum eñ eādem rē ſacr̄a
ſignificent.videt̄ ꝙ idē ſint ſacr̄m. Preterea legit̄.
Preſta vt hoc tui corpis ⁊ ſanguinis ſacramētū nō
ſit nobis reatus ad penā. Sup hoc dicunt quidā ꝙ
forma panis ⁊ vini ſunt vnum ſacr̄m nō ꝑpter vnuꝫ
ſignificatum:ſed ꝑpter vnū contentū. Species aūt
panis ⁊ ṽitas corpis ſunt vnuꝫ ſacr̄m nō ꝑpter vnū
ꝯtētum:ſꝫ ꝑpter vnum ſignificatū. Hi debēt ꝯcede
re ſicut diuerſe res ꝑpter idem ⁊ vnum ſignificatuꝫ
idē ſunt ſacr̄m:ſic eadeꝫ res ꝑpter diuerſa ſignifica
ta diuerſa ſunt ſacr̄a:quib⁹ obijcit̄ ꝙ ſi ſpēs panis ⁊
ṽitas corpis ideꝫ ſunt ſacr̄m.cū ſpecies panis ſacra
mentum ſit corporis:ergo veritas corporis idem eſt
ſacr̄m:⁊ ita idem eſt ſacr̄m ſui. Sꝫ hoc nō ꝯcedit:q:
ſpēs panis eſt quoddā ſacr̄m qđ eſt ṽitas corpis:et
eſt quoddā qđ nō eſt illa.qm̄ duo ſunt ſacr̄a diuerſa.
Alij vero dicūt ꝙ ſiue diuerſa ſint ſignificata ſiue di
uerſa ſignificātia ſemꝑ diuerſa ſunt ſacr̄a quos opꝫ
cōcedere ꝙ in altari ſunt ad minus quattuor ſacra-
menta:videlꝫ ſpēs panis ⁊ ſpēs vini:veritas carnis
⁊ veritas ſanguinis. Preterea cum panis ⁊ vini di-
uerſa ſint accidentia:vt ſapor ⁊ odor:pondus ⁊ color
ꝗtitas ⁊ figura: videtur ꝙ ſingula per ſe ſint varia
ſacr̄a:qua eñ ratione potius vnum ꝗ̄ aliud dicen-
dum eſt ſacr̄m ſed cuius rei ſacr̄m eſt odor aut ſapor
Ad hoc poteſt nō incōgrue reſponderi:ꝙ omnia ſi-
mul accepta ſunt vnum eucharistie ſacramentuꝫ: eo
ꝙ nulluꝫ ꝑ ſe ſoluꝫ ſignificet:ſed omnia ſimul panis
ſpeciem repreſentāt qui corpus xp̄i continet ⁊ ſigni-
ficat. Signoꝝ aūt alia ſunt naturalia:alia poſitiua.
Naturalia ſunt que ſm naturā ſignificāt:quoꝝ que-
dam ſunt que per antecedens ſignāt conſequens vt
in rubore veſpertino ſignificatur ſerenitas matuti-
na.alia ſunt que per conſequens ſignificant antece
dens:vt fumo vel cinere ſignificat̄ ignis fuiſſe. Po-
ſitiua ſunt illa que ſm impoſitionē ſignificant:quoꝝ
alia ſunt ſigna rei ſacre vt ſerpens eneus erectus in
heremo. Alia ſunt ſigna rei nō ſacre vt arcus trium-
phalis erectus in biuio. Porro ſignoꝝ rei ſacre alia
ſunt ſacra:vt baptiſmus.alia nō ſacra vt agnus pa-
ſchalis. Sacra ſunt ſigna no.teſt.non ſacra veteris.
Quis enim vtraq; ſint ſigna rei ſacre.i.rem ſacraꝫ ſi-
gnificantia:nō tamen vtraq; ſunt ſacra.i.iuſtifican-

tia: lꝫ nonnulli dixerint ſacramenta legalia iuſtificaſſe. hec enī eſt differentia inter legalia ⁊ euangelica ſacramēta: q2 illa ſignificabāt tm̄. hec tm̄ iuſtificant ⁊ ſignificāt. Uez qn̄qꝫ large qn̄qꝫ ſtricte ſacramentū accipit̄. Large ſm̄ ꝙ oīe ſignū rei ſacre ſiue ſit ſacrū ſiue non ſacrū dr̄ ſacr̄m: vn̄ ſigna legalia ſacramenta dicunt̄. Stricte ſm̄ ꝙ ſacrū ſolū modo ſignū dr̄ ſacramentū. de ꝯſe. diſt. ij. ſacrificiū. ⁊ c. ſignū. ⁊ ſpēs. j. q. j. multi. Sacramentū aūt dr̄ actiue ⁊ paſſiue quaſi ſacrū ſignans vel ſacrum ſignatum. Nam omne ſacramētū qn̄qꝫ ſignū rei qn̄qꝫ res ſigni varie nuncupat̄: ſm̄ ꝙ ſacramentū accipit̄ ꝓ ſigno rei: ſacramētū dr̄ a ſacro ⁊ ſignū quaſi ſacrum ſignū ſed ſm̄ ꝙ ſacramentū accipit̄ pro rei ſigni. ſacramētum dr̄ a ſacro ⁊ ſecreto: quaſi ſacrū ſecretū. Spēs ergo panis dr̄ ſacramentū actiue. i. ſacrū ſignans. vnitas aūt eccl'ie dr̄ ſacramentū paſſiue. i. ſacrum ſignatū. Corpus v̄o dn̄icum vtroqꝫ mō dr̄ ſacr̄m. i. et ſacrum ſignans ⁊ ſacrum ſignatū. Sacramentū v̄o ꝯſiſtit in tribus. ſ. in rebus: in factis: in verbis. Sm̄ proprietatē: ſilitudinē ⁊ interpretationē. Leo nāqꝫ ſm̄ ꝓprietatē ſignificat diabolum. vn̄. Aduerſarius veſter diabolus tanq̄ leo rugiens circuit querens quē deuoret. Seminare ſm̄ ſilitudinē ſignificat predicare. vn̄. Exijt qui ſeminat ſeminare ſemen ſuum ⁊ aliud cecidit in terram bonā: ⁊ aliud ſup petram: ⁊ aliud inter ſpinas. Emanuel ſm̄ interpretationē ſignificat chriſtū vn̄. Et vocabit̄ nomē ei9 emanuel qd̄ interpretat̄ nobiſcū de9. Res vt aqua baptiſmi factū vt ſignaculū crucis verbū vt inuocatio trinitatis. Singula reperiunt̄ in hoc excellentiſſimo ſacramento. res. i. corpus ⁊ ſanguis. factū. i. eſca ⁊ potus. verbū hoc eſt corpus meū. hic eſt ſanguis me9. Sequitur. Qui pro vobis ⁊ pro multis effundetur in remiſſionē pctōꝝ ⁊c̄. Pro ſolis p̄deſtinatis effuſus eſt quantū ad efficaciam: ſed pro cunctis hoīb9 quantū ad ſufficientiam. Effuſio quippe ſanguinis iuſti pro iniuſtis: tam fuit diues ad preciū vt ſi vniuerſitas crederet in redemptorē nullū oīno vinculū diaboli retineret. Uerbū enī effuſionis abundātiā notat. xvj. q. j. reuertimini. Peccatū autē duobus modis remittit̄: videlꝫ quo ad meritū culpe: et hoc per ſanguinis fidē qua iuſtificamur a culpa: ⁊ quo ad debitū pene. ⁊ hoc ꝑ ſanguinis p̄ciū ꝗ redēpti ſumus a pena. Oēs enī quaſi oues errauimus vnuſquiſqꝫ in viam ſuā declinauit: ⁊ dn̄s poſuit in eo iniquitates oīm noſtrū: vn̄ vulneratus eſt ꝓpter iniquitates noſtras: attritus eſt ꝓpter ſcelera nr̄a: diſciplina pacis noſtre ſup eū: ⁊ liuore eius ſanati ſum9. Uere languores noſtros ipſe tulit ⁊c̄. Quia g̃ iniuſte punitus eſt: iniuſti iuſte ſunt liberati. Aſſumpſit enī in ſe penā pro oībus vt daret ſemꝑ grām vniuerſis. Hic aūt ſacerdos eleuat calicē vt illū ꝑplo oſtēdat: nec eſt ſuperflua hec eleuatio vt dictū eſt i fine particule p̄cedentis. Et eſt notādū ꝙ quedā eccl'ie duas hn̄t pallas corporales ⁊ ibi eleuat̄ calix coopertus cum altera earꝫ. In quo oſtendit̄ hoc ſacramentum occultiſſimum fore ⁊ difficillimū ad intelligendum quodqꝫ tpe inſtitutionis huius ſacramēti ſanguis chriſti inuiſibilis erat qui inter venas eius exiſtebat. alie v̄o eccl'ie vnam tm̄ hn̄t pallam: ⁊ ibi eleuatur diſcoopertus abſqꝫ velamine. Primo ad deſignandū ꝙ poſt inſtitutione huius ſacramenti ſanguis chriſti factus fuit viſibilis per ipſius effuſionē in cruce: vn̄ hic dr̄. Hic eſt ſanguis meus ⁊c̄. Ideo enī ꝙ calix non eſt coopertus cū palla ſup̄ qua eſt hoſtia ꝯſecrata deſignat̄ ꝙ ſanguis xp̄i a corpore effuſus eſt ⁊ ſeparatus eſt. Scd̄o q2 hoſtia ſup pallā corporalem: nec bono mō poſſet alibi poni. Tertio q2 ꝓpter venti flatū periculoſum eſt coopertū cum palla leuare. ¶ Et nota ꝙ ſacerdos actus xp̄i repreſentans dum dicit. Accipiens calicē parū eleuat calicem: deinde dicit. bn̄dixit vt ſine periculo calicem bn̄dicat illū in altari deponit. Subſequēter etiam di. accipite: parū tenet eleuatū vſqꝫ dū altū eleuet vt illum ꝑplo oſtendat. Sequit̄. Hoc quotienſcūqꝫ feceritis ⁊c̄. Hec clauſula q2 ꝯſecrationē tā corporis q̄ ſanguinis reſpicit poſt depoſitū calicē dꝫ dici Sane i ꝑceptione corporis xp̄i ⁊ ſanguinis magna eſt nobis adhibenda diſcretio. Cauendū eſt enī ne ſi nimiū differat̄ mortis periculū incurrat̄ dn̄o proteſtante. Niſi manducaueritis carnē filij hoīs ⁊ biberitis eius ſanguinē non habebitis vitā in vobis. Si v̄o quis indigne ſuſcipit ſm̄ apoſtolū iudiciū ſcꝫ dānationis ſibi māducat ⁊ bibit. de ꝯſe. di. ij. qui ſcelerate. ⁊ c. ſeq. Ideoqꝫ ſm̄ eundē aplm̄ ꝓbet ſeipſum hō ⁊ ſic de pane illo edat ⁊ de calice bibat ⁊c̄. Dicet g̃ quiſq̄ cōicandū eſſe quotidie. Alius v̄o dicet econtra. Faciat igit̄ vnuſquiſqꝫ qd̄ pie crediderit faciendum. non enī litigauerunt ad inuicē nec alter alteri ſe prepoſuit zacheus ſcꝫ ⁊ ille centurio cū alter eorū gaudens xp̄m in domo ſua ſuſcepit: ⁊ alter dixerit. Dn̄e non ſum dignus vt intres ſub tectū meū: ⁊ hoc eſt qd̄ Augu. ait. xij. di. illa. de ꝯſe. diſt. ij. quotidie. Alij q̄tidie cōicant corpori ⁊ ſanguini dn̄i: alij certis diebus accipiunt qd̄ liberam hꝫ obſeruantiam. De hoc ſub titu. de oſculo pacis dicet̄. ¶ Et nota ꝙ lꝫ chriſtus ſemel credentes ſua morte redemerit: eccl'ia tm̄ hoc ſacramentū quotidie neceſſario repetit ob tres precipue cauſas. Primo q2 in vinea laborantes eo quotidie reficiunt̄. Scd̄o vt neophiti per illud incorporent̄ chriſto. Tertio vt memoria paſſionis chriſti quotidie mentibus fidelium ad imitandum infigatur: quotidie etiā egemus: ideoqꝫ panis quotidianus vocat̄. Quotidianum ergo ſacrificiū: vt ꝓbat Paſchaſius papa. de ꝯſe. diſt. ij. iterat̄. eſt cōmemoratio non iteratio paſſionis. Et ideo ſequitur. In mei memoriam facietis: ideſt in hoc ſacro vobis quotidie mortis ⁊ paſſionis chriſti memoria renouabit̄. de ꝯſe. diſt. ij. corpus. ⁊ c. iteratur. vn̄. j. ad Corin. x. Quotienſcūqꝫ manducaueritis panem hunc ⁊ cali. bi. mor. do. an. donec veniat. ꝓpter qd̄ ipſe dicebat apoſtolis. Hoc facite in meam commemorationē. Hanc vltimā nobis memoriā dn̄s dereliquit: ꝓut dictū eſt ſuper verbo. Poſtq̄ cenatū eſt. Et nota ꝙ habemus triplex memoriale dn̄ice paſſionis. Primum quantum ad viſum in imaginibus ⁊ picturis. ⁊ propterea crucifixi imago depingitur

in libꝛo ⁊ in eccliiſ. Scđm q̄tum ad auditum. ſ. paſ
ſio xp̄i p̄dicata. Tertiū q̄tum ad guſtū. ſ. ſacr̄m alta
ris: in quo xp̄i paſſio patēter exp̄mit ⁊ pp hoc ꝯmi
ſit. ⁊ memoꝛiam ve. Et ſeq̄tur. Vn̄ ⁊ memoꝛes. Qui
aūt calicē diſcoop̄tum eleuāt illum in hoc loco cū
palla coꝛpoꝛali cooperiant innuētes q̄ ſepulto dn̄o
aduoluto lapide clauſum eſt oſtium monumenti vt
dicit Mar. ⁊c.

¶ De octaua parte canonis. Rubꝛica

Vnde ⁊ memoꝛes ⁊c. Octaua ps q̄
dn̄s ipē ꝓ ceperat l. c. Silt mō. ⁊ hͦ
in ſui memoꝛiā facietꝭ. Idcirco in
hac p̄te tria ſibi cōmemoꝛāda ꝑpo
nit eccl̄ia. ſ. tā btām paſſionē: necnō
⁊ ab inferis reſurrectionem: ſꝫ ⁊ i ce
los glorioſam aſcēſionem quoꝛū p̄mum. i. paſſio ex
citat charitatem: ſcđm. i. reſurrectio coꝛroboꝛat fidē
tertium. i. aſcēſio letificat ſpem. Quid em̄ in nobis
magis charitatem accēdit q̄ q̄ ꝓpꝛio filio ſuo nō pe
percit deus. Quid magis in nobis fidem cōfirmat
q̄ q̄ xp̄s reſurrexit a moꝛtuis. Sicut em̄ in adam
om̄es moꝛiūtur: ita ⁊ in xp̄o oēs viuificabūt. Quid
magis in nobis amplificat ſpem q̄ q̄ xp̄s aſcēdēs i
altum capti. dux. c. de. do. ho. vt vbi ipſe eſt. illic ſit ⁊
miniſter eius. Sacerdos igitur hoc repꝛeſentās di
cēdo iam beate paſſionis manus in modum crucis
extēdit. vt habitu coꝛpoꝛis manuū xp̄i extenſionē
in cruce rep̄ſentet. quod tamē alij faciūt quando di
cūt. Hāc igitur oblationem repꝛeſentantes crucifi
xionem ſtatim ſecuturam. Et q̄ xp̄s ꝓlixius oꝛans
factus ē in agonia ideo agoniam illam habitu ocu
loꝛum ⁊ facie quodammodo rep̄ſentat. Dicēs autē
necnō ab inferis reſurectionem: illas ad ſevt prius
reducēs: eas parum erigit. vnde i cātico Abachuch
Altitudo manus ſuas leuauit: ⁊ hoc in ſignū q̄ xp̄s
inuictus leo ſurrexit a moꝛtuis. Itē dicens. Sed ⁊
in celos gloꝛioſe aſcēſionis: eas erigit equaliter vſq̄
ad humeros in ſignum q̄ xp̄s eleuatis manibus fe
rebatur. in celum ⁊ ſedet ad dexteram dei patris.
Quod igitur dicitur. vnde ⁊ memoꝛes ⁊c. ſic eſt itel
ligendum quaſi di. nos eſſe ſacerdotes pꝛofitemur.
⁊ plebem tuam memoꝛem eſſe teſtamur xp̄i filij tui
⁊c. ſacerdotes quidē memoꝛes ⁊ inſtructi eſſe debēt
q̄ ipſi miſſam celebꝛant ⁊ ſacrificium xp̄i exemplo
offerūt. Plebs etiam ſancta memoꝛ eſſe debet: quia
xp̄s nō ſolum ꝓ ſacerdotibus: verumetiam ꝓ plebe
paſſus eſt que ſcā dicitur: q̄ fide ⁊ baptiſmo chꝛiſti
percepto ſanctificata eſt. Item ex nunc ſtringūt di
giti: ſcꝫ polices ⁊ indices nec diſiūgūtur niſi qñ opꝫ
hoſtiam tangi vel ſigna fieri. quod fit pꝛimo ob re
uerētiam ſacramenti ne videlꝫ aliquid tangāt poſt
tactū coꝛpoꝛis xp̄i. Secūdo videlꝫ in ſignum q̄ in
hoc ſacramento ſecundus accedit p̄mo id eſt filius
patri obedit. Et ideo ſubijcitur. vnde ⁊ memoꝛes tā
beate paſſionis: reſurrectionis ⁊ aſcēſionis ⁊c. Ter
tio digiti qui coꝛpus xp̄i tetigerūt iungūtur ad oſtē
dēdum q̄ fideles illud fide ⁊ deuotione tangētes
debēt eſſe charitati coniūcti: ⁊ ſicut digiti in tangē
do ⁊ ſignādo abinuicē ad hoꝛā diuidunt. ſic ⁊ fide
lium operationes in hac vita cū expedit ſeparent.
qm̄ qñq̄ per contemplationem ad ſp̄ualia eleuant
⁊ qñq̄ ꝓ mūdanis neceſſitatibus tp̄alia admiſtrant
Quarto digitoꝝ ꝯiunctio indicat q̄ coꝛpoꝛis ⁊ ſan
guinis dn̄i nr̄i ſacramēto: ⁊ mens ⁊ coꝛpus ſacerdo
tis inſeparabiliter eſſe debent affixa. Quinto ſtrin
gunt ne puluis ſeu particula hoſtie illis foꝛte adhe
rens cadat. Q̄ ṽo eccl̄ia dixit ſe memoꝛē dn̄ice paſ
ſionis: iō ſtatim acerbioꝛem ꝑtē ipſius paſſiōis cō
memoꝛat recolēs in q̇nq̄ crucibus quinq̄ plagas.
Sicut ei ſubſeq̄ns expoſitio declarabit abhinc vſq̄
dum coꝛꝑale deſuꝑ calicē remouet: dn̄ice paſſionis
oꝛdo memoꝛat. Nam vbi dicit ſacerdos hoſtiā purā
hoſtiā ſcām: hoſtiam immaculatum: panem ſcm̄ vi
te eterne ⁊ calicem ſalutis ꝑpetue. q̇narium crucis ſi
gnaculum imp̄mit ſuꝑ oblatam ⁊ calicem ſignificās
q̇nq̄ xp̄i plagas: videlꝫ duas manuum: totidemq̄
pedū ⁊ vnā lateris. vł q̇nq̄ cruces ſignificāt q̄ xp̄s
q̇nq̄ ſcl̄a redemit. Tres āt cruces cōiter facit ſacer
dos ſuꝑ oblatā ⁊ calicē. qm̄ in tribꝰ ṽbis vtrūq̄ parit
intelligit. Nūq̄ em̄ in crucis ſignaculo panis ſepara
tur a calice: niſi cum ſeparatim noiant in canone: ⁊
qñ hoſtia collocat a miniſtro in latere calicis recta
ps crucis ſolūmodo ſuꝑ panē trāſuerſa ṽo vſq̄ ad ca
licem dꝫ ꝓtēdi: qm̄ erecta ps crucis coꝛpus xp̄i ſuſti
nuit: tranſuerſa ṽo bꝛachia diſtēdit. due ṽo cruces ſe
paratim facte aīam xp̄i ſeꝑatam a coꝛpoꝛe ſignificāt
Sed cū iā plene ⁊ ꝑfecte ſit ꝯſecratio celebꝛata. nā
materia panis ⁊ vini iam tranſit in ſubſtātiam car
nis ⁊ ſanguinis nec vlterius pōt deterioꝛari vel me
lioꝛari: ⁊ ſacerdos vlterius vtit ſuis nō xp̄i ſermoni
bus de ꝯſe. di. ij. panis eſt. q̄rit quare ſuꝑ eucbariſti
am adhuc benedictionis ſignum imp̄mit aut aliqđ
ꝯſecratōis ṽbum pꝛofert. Pꝛeterea q̄dam ſubiūgū
tur in canone inuenta q̄ nōdum ſit trāſſubſtātiatio
cōſummata. Super hoc dicunt q̇dam de ꝯſe. di. ij.
vtrum q̄ ſcriptura nō attēdit hic huiuſmodi angu
ſtias tp̄is: ſed ſacerdos cum nō poſſit ſimul multa ꝓ
ferre ⁊ agere ita loquit ⁊ agit ac ſi tp̄s ſtaret: ⁊ cēnt
adhuc faciēda q̄ in p̄ncipio ſermonis nōdum erant
facta ⁊ ṽba ⁊ ſigna nō ad tempus ſue ꝓlationis. ſed
ad ꝯceptionem loq̄ntis ſunt referēda. Inno. pa. iij.
dicit q̄ in canone aliud ṽba ſignificant. ⁊ aliud ſi
gna ꝓtēdunt nāq̄ ṽba p̄ncipaliter ſpectāt ad eucha
riſtiā ꝯſecrādam ſigna ṽo p̄ncipalr ꝑtinēt ad hyſto
riam recolēdam. nam ṽbis vtimur ad ꝯſecrādū pa
nem ⁊ vinum in coꝛpus ⁊ ſanguinem ieſu xp̄i ſignis
vtimur ad recolēdum ea q̄ per hebdomadam ante
paſchalem geſta ſunt circa xp̄m. Patet ergo q̄ quā
tum ad oꝛdinem eucbariſtie conſecrande. c. illud qui
p̄idie q̄ pateretur ⁊c. in fi. canonis ſubijci debuiſſꝫ:
q̄ in eo conſecratio conſummatur. ſed quoniam im
pediſſet oꝛdinem hiſtoꝛie recolende: q̄ fuit geſtū in
medio poneretur in fine pꝛouidus canonis oꝛdiatoꝛ
vt oꝛdinem ſeruaret hyſtoꝛie: quaſi quadam neceſſi
tate compulſus capitulum illud. Qui p̄idie ⁊c. qua
ſi coꝛ canonis in medio collocauit. vt que ſequuntur
intelligant pꝛecedere ſm̄ illam figuram qua ſepe fit
vt que narratione ſuccedunt intellectu pꝛecedant.

vel potius vt tā lr̄e ꝙ hyſtorie ſuus ordo ſeruet̄. Di-
cat̄ ita ꝙ ꝑtinēt ſigna ad hyſtoriam paſſiōis recolē-
dam: q: ſignificāt quoꝗ ſenſus q̇ tūc re v̄ba patiebāt̄
in xp̄o vel quoꝗ eius plagas vt dictum ē ſed v̄ba nō ꝑ-
tinent ad eucbariſtiam conſecrandam: immo per-
tinēt ad eucbariſtiam ꝯſecrādam ħ modo. Nos ſer-
ui videlꝫ ſacerdotes: ſed ꝛ plebs tua ſancta .ſ. pplˀs
xp̄ianus. Nam quod aplˀs agit voto ſacerdotes per
ag..t miſterio. Offerimus p̄clare maieſtati tue .i. p̄
ceteris clare. Nam ſi iuſti fulgebūt: ſicut ſol i regno
pr̄is eoꝝ quanto clarius maieſtas diuina p̄fulget.
De tuis donis .i. de frugibus ſegetū. ꝛ hoc quātum
ad panem q̇ ē ꝯſecrat' in carne. Ac datis .i. frugibꝰ
arboꝝ. ꝛ hoc ꝙ tum ad vinum qđ eſt ꝯſecratum i ſan
guinem. De his inquā ꝛ illis offerimus: hoſtiam pu
ram: hoſtiam ſctām: hoſtiam immaculatam .i. eucha
riſtiam immunem ab omni culpa originali veniali: ꝛ
criminali. Vñ dicat̄ hoſtia dcī eſt in ſexta ꝑticula ſu
per v̄bo. Qui p̄dic vel purā quātum ad cognitio-
nē quaſi puro corde ſanctam ꝙ tum ad locutionem
immaculatam ꝙ tum ad opationem. q: pctm̄ nō fe-
cit nec inuētus ē dolꝰ in ore eius ſupple hoc eſt panē
ſctm̄ .i. ſctificantē ſup. datoꝛē vite eterne ꝙ tū ad ſto
lam carnis. ꝛ calicem ſalutis ꝑpetue ꝙ tum ad ſtolā
aie ſꝫm illud. Ego ſum panis viuus q̇ de celo deſcen
dit. ſi quis manducauerit ex hoc pane viuet in eter
num. Poſſunt ēt ſcđo modo ħ v̄ba exponi. vt videlꝫ
xp̄s dicat̄ hoſtia pura: q: ꝯceptus ē ſine pctō. dicat̄
panis vite eterne: q: refectio angeloꝝ ꝛ calix ſalutꝭ
ꝑpetue: q: refectio ē hoīm. Vel tertio mō hoſtiā pu
ram: q: xp̄s oblatus ē vt nos liberaret de feditate
originalis pctī. Sctām q: vulnerat' ē vt ſupfluerēt
ſacra q̇bus eccl̄ia ſctificat̄. Immaculatā q: mortu
us ē vt nos liberaret de morte eterna. Panem vite
eterne. q: ē nr̄m viaticū ꝗlivia. Et calicem ſalutis ꝑ
petue. q: eſt refectio angeloꝝ inebriās in pr̄ia. Vel
ſic ꝗrto modo de tuis donis ac datis. Dona ſunt in
re eterna: data in opa tpalium. Offerimus hoſtiam
puram .ſ. corpˀs. hoſtiam ſctām .ſ. ſanguinem hoſtiā
immaculatam quo ad vtrūꝗ. Vel puram .i. ab aliis
ſepatam. ſctām .i. ſctificatam immaculatam .i. a ma-
culis emūdatam. hoſtiam de corde puro ꝯſcīa bona
ꝛ f. de nō ficta. Sequit̄. Supra q̇ ꝛc. Cū āt orauerit
ꝓ hoſtia trāſſubſtātiāda cāꝗ iam tranſſubſtātiatā
pr̄i obtulerit: nūc orat ꝑ ipſiꝰ accep atōe vt eā ad in-
ſtar antiquoꝝ ſacrificioꝝ acceptet ꝓpitio ſu.. nobis
ac ſereno vultu .i. reſpectu placabili digneris reſpice
re nō ꝙ vultus eius mutet̄ aliqñ: ſed tunc deus vul
tum ſuum ſup nos illuminat ꝛ ſerenat cū miam ſuā
ſup nos exhibet ꝛ declarat ſꝫm illud pſ. Illuminet
vultū ſuū ſup nos ꝛ miſereat̄ nr̄i. Itē p ħ ꝙ dicit di-
gneris reſpicere: notat̄ ꝙ ſacerdos noſter vultum
hꝫ v̄ſum ad ꝓpiciatoriū. de quo in ꝓhemio huiꝰ par
tis dctm̄ ē. ꝛ tunc aſpgit intus tabernaculū dū ꝑ dei
miam ꝗrit eius ꝓpiciationē vt hēat deus illa mune
ra accepta ſicut habuit mūera abel iuſti. Vñ ſequit̄
Sicuti accepta habere dignatus es munera abel
ꝛc. Hoc aūt aduerbiū ſicuti ſilitudinem innuit non
exp̄mit quātitatē. Multo q̇ppe acceptius ē ħ ſacri-
ficium deo ꝙ qđ obtulit abel: qđ obtulit abraā: qđ
obtulit melchiſedech. valꝫ amplius res ꝙ vmbra ve
ritas ꝙ figura. ipam ḡ ſilitudinē magis ꝙ quātita-
tem debemꝰ attēdere. offerēdo igit̄ ſiles ſumꝰ abel
ſi recte q̇dē offerētes: recte nihilominus diuidamꝰ
qđ q: cayn nō egit peccauit: ſua nāꝗ recte cui de-
bebat obtulit deo. ſꝫ retinēs ſibi ſeipm ꝛ coꝝ ſuū ſub
trahēs deo male diuiſit abel aūt acceptū deo intus
in corde obtulit holocauſtū: q: nō ſe ſibi retinuit ſed
deo totū ſubdit ꝛ impēdit. Et ideo legit̄ i Geñ. Re
ſpexit deus ad abel ꝛ ad munera eius: ad cayn v° ꝛ
ad munera eius nō reſpexit. xiiij. q. v. ſcriptum. Priꝰ
reſpexit ad abel ꝛ poſtea ad munera eius: q: nō offe
rēs a muneribus ſꝫ munera ab offerēte placuerunt.
Siliter ꝛ abraā egregius fide totū ꝑus ſe offerebat
altiſſimo ꝛ ꝓpterea cū ſua duceret offerēda placidas
ei hoſtias offerebat. qđ vt nos ſciētes imitaremur
paternos ab illo deus exigit affectus. Tolle inquit
filium tuum vnigenitum quem diligis yſaac ꝛ offer
eum in holocauſtum ſuper vnum montium quē mō-
ſtrauero tibi. Statimꝗ promptum ꝛ obediētem inue
nit. Imo nobis oſtendit melchiſedech quoꝗ niſi ſe ꝑ
us acceptum deo ſacrificium obtuliſſet futuroꝝ cāſ
minime p̄uidiſſet: quarum intuitu myſticum panis
ꝛ vini p̄mus obtulit ſacrificiū. erat em̄ ſacerdos dei
altiſſimi. Noīantur igitur iſti tres patres veteris te
ſtamēti. q: illi ex eoꝝ ſacra ſpecialius ceteris ħ ſacrm̄
p̄ſignauerunt. Quid em̄ ꝑ munus abel offerentis de
primogenitis gregis niſi xp̄s primogenitus in mul
tis fratribus exp̄mitur q̇ malicioſe occiſus ē a pplˀo
iudeoꝝ. ſicut ille inuidioſe a fr̄e ſuo. Nam ſꝫm Apo.
Ipſe eſt agnus dei qui occiſus eſt ab origine mundi
Quid per ſacrificium abrahe dilectum ꝛ vnicum fi
lium offerentis niſi xp̄i paſſio deſignat̄. de quo dicit
aplˀs ꝓprio filio ſuo nō pepcit deꝰ: ſꝫ p nobis oībus
tradidit illum. Hic eſt inquit filius meus dilectus
i quo mihi complacui. Oblatio quoꝗ melchiſedech
tam proprie nouum ſacrificium p̄ſignauit. vt inde
p̄dictum ſit. Tu es ſacer. inet̄. ſꝫm or. melch. qui ſꝫm
aplm̄ aſſimilatꝰ filio ꝑ omnia dei manet ſacerdos i-
perpetuū. Abel dr̄ puer non tam a pueritia ꝙ a pu
ritate. ſꝫm illud. Ecce puer meus dilectus quē elegi
poſui ſup eum ſpm̄ meū. Abraam dicitur pr̄iarcha
nō tam iſraelitice plebis ꝙ populi xp̄iani illius per
carnem huius per fidem. ſꝫm illud. Non vltra vocabi
tur nomen tuum abram: ſed appell beris abraam
q: patrem multaꝝ gentium conſtitui te. Melchiſe-
dech interpretatus eſt rex iuſticie. deinde rex ſalē .i.
pacis propter illud quod legit̄. Orietur in diebus eiꝰ
iuſticia ꝛ abundantia pacis donec auferatur luna.
Sanctum ſacrificium immaculatam hoſtiā hoc ad
didit in canone Leo pa. primus.

De nona particula canonis. Rubrica.

Supplices te rogamus ꝛc. Nona pars.
ponti fer vt ier iubebat ꝛ in ꝓhemio hu
ius partis dictum eſt aſpergebat tabu
las ꝛ arā ꝛ exterius ſacrum ſanguine pa
cificoꝝ xp̄s totiēs aſpgit pr̄ē ſāgui eꝗ

tiens cum placat per carnem aſſumptā.aram aſper
git qꝫ diu numerꝝ reſtaurat angelorꝝ. Exteriꝰ ſacruꝫ
aſpergit dū bom nos ſanctificat ⁊ patri qui ī terris
ſunt recōciliat. Sacerdos eoſdē aſpergit q: hoc ſa-
crificiū placat deum ⁊ ve niā impetrat ⁊ ſic etiaꝫ ſup
hos aſpergit, nā qui nos emūdat augmētat numerꝝ
ciuium ſupernorꝝ. Aſpergit etiā intus tabernaculuꝫ
put in pcedēti particula dictū eſt. Dū aūt hic nomi
nat ſublime altare:cōmemorat ſancta ſanctorꝝ. Sa-
ne hymno dicto poſt cenā exiuit ieſus in mōtē oliue
ti trans torrētem cedron ⁊ progreſſus puſillum ceci
dit in faciem ſuā orans ⁊ dixit. Pater ſi fieri poteſt
transfer calicē hūc a me. Sed ⁊ ſcd̄o ⁊ tertio abijt et
orauit eūdem ſermonē dicens:⁊ factus in agonia p
lixius orabat:⁊ factus eſt ſudor eius ſicut gutte ſan
guinis decurrētis in terrā:tunc venit ad diſcipulos
ſuos dicens. Surgite eamus:ecce appropinqbit q̄
me tradet. Traditor aūt dedit eis ſignū dicēs. Quē
oſculatꝰ fuero ipſe eſt tenete euꝫ.⁊ ꝯfeſtim accedēs
oſculatus eſt eum. Quia ergo ieſus procedit orās ⁊
dicēs:pater ſi fieri ⁊c̄.iō ſacerdos ſe inclinans orat
⁊ dicit. Supplices te rogamus ⁊c̄.vel ſacerdotis in
clinatio ſignificat remiſſionē ſpūs xp̄i:put dictū eſt
in pꝫhemio canonis. De inclinationibꝰ dictū eſt ſub
titu.de ꝯfeſſione. Itē dicēs vt quotquot ex hac al
taris ⁊c̄. oſculaꝝ ſemel altare p qḋ reputaꝝ oſculuꝫ
pditoris poſtq̄ dn̄s ab oratione ſurrexit. Quidam
ter oſculanꝝ agētes gratias trinitati q̄ p paſſionem
dn̄i genus recōciliauit humanū. Alij bis ad notan-
duꝫ geminā in xp̄o naturā ſeu ipſiuꝫ in aīa ⁊ corpore
paſſuꝫ. Quia v̄o in agonia plixius orabat tertio di-
cens eundē ſermonē.iō ſacerdos facit tres cruces.
Primā ſup oblatā dicendo ſacroſanctuꝫ filij tui cor
pus.⁊ ſecundā ſup calicē dicendo:⁊ ſanguinē tertiā
ſignādo ſeipm̄ in facie dū dicit. Omni bn̄dictiōe ce
leſti:forte ppter ſudorē corporis crucē īprimēs ſup
corpus ⁊ ppter guttas ſanguinis crucē imprimens
ſup ſanguinē.⁊ q: pcidit in faciem ſuā orans:iō im-
primit ſibi crucē in facie. Ul' potiꝰ crux que fit ſupra
corpus deſignat vincula q̄bus eſt ligatuꝫ corpꝰ.illa
que fit ſup ſanguinē deſignat flagella quibꝰ alliſus
eſt ⁊ ſanguis eductꝰ. De vinculis legiꝝ. Miniſtri iu
deorꝝ cōprehenderūt ⁊ ligauerunt:⁊ vincientes duxe
runt ⁊ tradiderūt pontio pylato. De flagellis legiꝝ.
Apphēdit pylatꝰ ieſum ⁊ flagellauit.cuius liuore
ſanati ſumus. Per tertiā v̄o crucē que fit in facie re
colitur illud qḋ expuebāt in facie eius ⁊ palmas in
facie eius dabāt ⁊ velātes faciē eius dicebāt.pphe
tiza nobis xp̄e q̄s eſt qui te pcuſſit. Tertio crux que
fit ſupra corpus martyriū xp̄i:que fit ſupra ſanguinē
martyriū ſctōrꝝ deſignat. Quarto due pme cruces ſi
gnificāt q xp̄s pro duobꝰ populis paſſus eſt. Tertia
que fit in facie q in corpore ſuo paſſus ē. Alij v̄o nō
faciūt pmiſſas duas cruces. Cōſiderare etiā oprꝫ
q ſacerdos dicēdo ſupplices ⁊c̄.ſtat inclinatus can
cellatis manibus ante pectus ad deſignādū q ora-
tionis humilitas p inclinat onē deſignata:tunc de-
mū ⁊ nō alias exaudiri digna ē ſi ex fide pcedat pe
ctoris id eſt mentis. Fide dico per dilectionem ope

rantem que operatio per manus intelligitur. Quia
v̄o quedaꝫ ſunt opera vite actiue:quedā v̄o vite cō
templatiue:ſed opa vite actiue quodāmodo cācella
tim ad opa cōtēplatiue vite ſicut ſiniſtra ad dextrā
cōparanꝝ eo q opera actiue ſicut ſuppoſita ſeu infe
riora ad opa cōtēplatiue ſuppoſita diſponūt ⁊ opa
cōtemplatiue ſicut ſuppoſita ⁊ altiora illa pficiunt et
ꝯfirmāt.ideo in ipa manuū cācellatione dextra ſup
poniꝝ ſiniſtre. Rurſus orat cancellatis manibꝰ ante
pectus quaſi ipo facto dicat. Obſecro te p crucē ⁊
paſſionē tuā vt iubeas hec pferri ⁊c̄. Cācellatio eñ
manuū paſſionē xp̄i figurat ⁊ dextra p qua reſurre-
ctio:leua p quā paſſio deſignaꝝ ſupponiꝝ:vt p h̄ xp̄i
reſurrectio a mortuis inuniaꝝ. Uerꝝ in nōnullis eccle
ſijs diaconus infra actionē lauat manus ſignificās
primo q pylatus ſe lauit cū ſe mūduꝫ a xp̄i ſanguie
pclamauit. vel ſcd̄o q nr̄a ſordida opa xp̄i paſſione
mūdanꝝ. Tertio q nullus niſi mūdus ad pcipiēda
fidei ſacramēta pcedat. Sequiꝝ. iube h̄ pferri ⁊c̄.
tante ſunt pfunditatis hec v̄ba vt intellectꝰ huma
nus vix ea ſufficiat penetrare.vn̄ beatus Grego.de
cōſe.diſ.ij.quid ſit ſanguis.⁊ in fine dialogi tanti ſa
cramēti dignus interpres de illis tanq̄ de re ineffa
bili pene ineffabiliter loquēs:quis inquit fideliū ha
bere dubiū poſſit in ipſa imolationis hora ad ſacer
dotis vocē celos apiri:in illo ieſu xp̄i myſterio ange
lorꝝ choros adeſſe:ſummis ima ſociari:terrena cele
ſtibus iungi.vnūqꝫ ex inuiſibilibꝰ atqꝫ viſibilibꝰ fieri.
Idem etiā alibi dicit. Uno eodēqꝫ tpe ac momēto
in celum.i.celeſtem naturā rapitur miniſterio ange
lorꝝ cōſociandū corpori xp̄i.ſ.myſtico.⁊ ante oculos
ſacerdotis ī altari videꝝ. Saluo tn̄ occulto celeſtis
oraculi ſacramēto poſſent hec v̄ba licet ſimplicius:
tn̄ ſecurius ſic exponi. Iube.i.fac hec ſcꝫ vota fide-
liū.i.ſupplicationes ⁊ pces pferri.i.preſentari p ma
nus ſancti angeli tui.i.p miniſteriū angelorꝝ q̄ ſunt
adminiſtratorij ſpūs ⁊ vota noſtra corā deo offerūt.
iuxta illud qḋ ait raphael angelus ad Thobiaꝫ.xij.
Quando orabas cū lachrymis ego obtuli orationē
tuā dn̄o. Ex hoc ergo euidenter apparet q angelus
ſacris myſterijs adeſſe credēdus eſt:nō vt cōſecret
q: hoc nō pōt.ſꝫ vt orationes ſacerdotis ⁊ populi deo
repn̄ſentet.ſm̄ illud Apoca. Aſcēdit fumus aromatū
in conſpectu dn̄i de manu angeli que ſunt orationes
ſanctorꝝ. In ſublime altare tuum ſup.hoc eſt in con
ſpectu diuine maieſtatis tue.i.in contēplatione ma
ieſtatis ⁊ curie tue celeſtis nā ipe deus diciꝝ altare
ſublime. Exo.xx. Nō aſcēdas ad altare meū per gra
dus.i.i trinitate nō facies gradus. Porro ſicut bea
tus Aug.determinat nō diciꝝ angelus offerre ora-
tiones deo quaſi tūc pmo deus nouerit quid velimꝰ
q: deus omnia nouit anteq̄ fiant:ſed q: neceſſe ha-
bet rōnalis creatura tpales cauſas ad eternitatem
referre ſiue petendo quid erga ſe fiat ſiue cōſulēdo
quid faciat:aut quid deo iubente implendū eſſe co
gnouerit hoc nobis vel euidēter vel latenter repor
tet. Poſſunt etiam ſecundo modo pmiſſa verba ſic
exponi. Omnipotens deus iube hec.ſcꝫ panem ⁊ vi
nū pferri.i.tranſmutari in ſublime altare tuū id eſt.

in corpus ꝛ ſanguinem filij tui ſuꝑ choros angeloꝝ exaltari: qꝛ corpus dn̄i dictū eſt altare. iuxta illud. Altare de terra facietꝭ mihi ꝑ manus angeli tui.i. ꝑ miniſteriū ſacerdotis. Nō em̄ ſm Augu. depoſcit ob aliud illic deferenda niſi vt intelligat̄ ꝙ illa fiāt idest tranſſubſtantient̄ in eo ſacerdotio.i.in ei⁹ myſterio virtute ſpū ſancti. Sed cū iam tranſſubſtantiate ſint: exponi poſſent tertio mō ſic. Iube hec.i. corpus xp̄i myſticū.ſ. eccl'iaꝫ xp̄i militantē ꝑferri.i. aſſociari in ſublime altare tuū.i. in eccl'iam triumphantē que dr̄ altare ſm illud Leuit. Ignis in altari meo ſemꝑ ardebit.i. feruor charitatis in eccleſia triūphanti. ꝛ hoc ꝑ manus angeli tui.i. ꝑ opationē ꝛ virtutē xp̄i filij tui qui eſt magni ꝯcilij angelus. Eſa.ix. Ipſe em̄ corpus ſuū myſticū deo patri coniungit ꝛ eccl'ie triumphanti. Quarto modo hic angelus magni ꝯcilij: ꝯciliarius ille cui⁹ ꝯcilio pater mundū creauit ꝛ creauit ſublime altare in ꝯſpectu dei eſt chriſtus crucifixus ſedens in dextra patris. Igitur angelus fert hec ſacramenta in ſublime altare in ꝯſpectu dei dum cicatrices oſtendens interpellat apud patrē pro nobis hec ſacramēta ꝯficientibus. Que vō ſint illa que petit in ſublime altare ꝑferri determinat dn̄s dicens. Ut quotquot ꝛc̄. ꝑ hoc em̄ demonſtrat̄ corpus xp̄i myſticū: quod xp̄s quotidie ad ſe trahit ꝑ membra. Unde Hiero. Patrem vocabis me ꝛ poſt me ingredi nō ceſſabis.

¶ De decima parte canonis. Rubrica.

Memento etiam dn̄e ꝛc̄. Decima pars. Hec coniunctio etiā ꝯtinuat ſequētia proxime p̄cedentibus vel dici pōt ꝙ ſuperfluit. Nam in antiquis codicib⁹ precedebat imediate quedam orōo incipiens. Memēto mei queſo dn̄e ꝛc̄. in qua ſacerdos pro ſe orabat vt digne poſſet offerre. Uñ tunc recte ſequebat̄. Memento etiam dn̄e famu. ꝛc̄. Sed qꝛ in multis modernis codicibus oratio illa non inuenitur. ideo ſm illos iſtud etiam ſuꝑfluit: vel qd̄ melius eſt reſpicit aliud. Memēto qd̄ precedit in quo rogauit pro viuis. hic aūt orat pro defunctis. Orat ergo pia mater eccl'ia non ſolū pro viuis: verūetiā pro defunctis ꝛ eos deo patri ſacre oblationis interceſſione cōmendat certiſſime credēs ꝙ ſanguis ille precioſus qui pro multis effuſus eſt in remiſſionem pctōꝝ: non ſolū ad ſalutē viuentiū: verūetiam ad abſolutionē valeat defūctoꝝ. ideoqꝫ Cabiloñ. conciliū. de ꝯſe. di.j. viſum. ſtatuit vt in oībus miſſarū ſolēnijs loco cōpetenti: videlꝫ in hoc loco ſecrete vel in diebus non ſolēnibus. In dn̄ica em̄ die ob reſurrectionē dn̄icam anime: requiem credunt̄ hic eccl'ia ꝑ defunctis dn̄m deprecet̄. iuxta illud Aug. Non ſunt pretermittende ſupplicationes pro ſpiritibus mortuoꝝ quas faciendas pro oībus in chriſtiana catholica ſocietate laudamus. Et quia qn̄qꝫ deſunt defunctis parentes filij cognati et amici q̄ ſupplicationes pro eis effundāt vna ꝛ pia mater.i. tota eccl'ia oēs defunctos ſub gn̄ali cōmemorōe ſuſcipit tacitis illoꝝ nominibus ꝛ eis exhibet communionem. Innocen. quoqꝫ papa ſtatuit eadē di. de nominibus vt ante ꝯſecrationem hoſtie non recitentur cōia defunctoꝝ. poſſent em̄ ꝑplo recitari: ſed deo quē nihil latet neceſſe non eſt: qui cū ſigno fidei nos p̄ceſſerunt ſcꝫ ad dn̄m. xiij.q.ij. ꝙ prepoſterū. in fi. nō ꝙ ibi ſit fides aut ſpes vbi ſpes eſt ꝛ res. nam fides euacuat̄: charitas nunꝙ̄ excidit. ſꝫ ſignū fidei pro caractere fidei chriſtianitatis accipitur. de pe. di.ij. charitas. quo fideles ab infidelibus diſcernunt̄. ſm illud. Audiui numeꝝ ſignatoꝝ cxliiij. milia ſignati ex om̄i tribu filioꝝ iſrael. ꝛ dormiunt in ſomno pacis ſm illud In pace in idipſum dormiā ꝛ requieſcam. Frequēter em̄ ſacra ſcriptura defunctos dormientes appellat pro eo: qꝛ ſicut dormientes euigilant: ita mortui reſurgent ꝑpter qd̄ dicit apoſtolus. Nolo vos ignorare de dormientibus vt non ꝯtriſtemini: ſicut ꝛ ceteri qui ſpem nō habent. Et dn̄s inquit in euangelio. Lazarus amicus noſter dormit. Ipſis dn̄e ꝛ omnibus in chriſto quieſcentibus: in hoc loco ſacerdos quoꝝ maluerit defunctoꝝ dꝫ agere memoriā ſpālem. Finita eſt em̄ memoria morꝭ dn̄i: ꝛ ideo ſequit̄ mors noſtra: xp̄s preceſſit: ꝛ nos eius veſtigia ſequimur. In chriſto quieſcentibus. Sed nonne qui deceſſerūt cum fide ꝛ dormiunt in ſomno pacis de quibus premiſſuꝫ eſt quieſcunt in chriſto: ꝛ ſic videt̄ hoc ſuperfluere. Sꝫ quia ſacerdos poſt verba illa in ſomno pacis fecerat ſpālem memoriā pro aliquibus: ideo ſubijcit ꝑ ipſis dn̄s: ꝛ mox non incōpetenter ſupponit clauſulam generalē: ꝛ oībus in xp̄o quieſcentibus. de quibus premiſerat. Hic aūt vocant̄ quieſcētes in xp̄o qui in charitate mortui ſūt: hn̄tes tn̄ aliqua purgabilia eo ꝙ non plene ſatiſfecerunt pro peccatis confeſſis: ꝑpter qd̄ ad locū purgatorij deſcenderūt vbi exiſtentes ſuffragio indigent eccl'ie militantꝭ tanꝙ̄ nondum hn̄tes in re pacem ꝛ refrigerium glorie: lꝫ habeant incerta ꝛ infallibili ſpe locū refrigerij in q̄ non eſt ardor penaꝝ: lucis in quo nō eſt obſcuritas tenebraꝝ: ꝛ pacis in quo non eſt ꝯflictus pugnarū. Nam abſterget deus omnem lachrymam ab oculis eoꝝ: ꝛ iam non erit amplius neqꝫ luct⁹ neqꝫ clamor ſed nec vllus dolor: qm̄ priora tranſierunt: ſed delectabunt̄ in multitudine pacis cum placebūt coram dn̄o in regione viuentium. Paradiſus dicitur ergo locus refrigerij ꝑpter ardorem ignis purgatorij ꝑ quē anime tranſierunt. Iuxta illud p̄s. Trāſiuim⁹ per ignem ꝛ aquā ꝛc̄. Locus lucis contra tenebras inferni: de quibus Matth. xxiij. Mittite em̄ in tenebras exteriores. Locus pacis ꝑpter mentis trāquillitatem que eſt ibi ꝯtra vermem ꝯſcientie coꝝ qui ſalui non erunt. Unde Eſa. Uermis eoꝝ nō morietur nec ignis eoꝝ extinguetur.

¶ De vndecima parte canonis. Rubrica.

Nobis quoqꝫ ꝛc̄. Undecima pars hꝫ aūt oratio ꝯtendit̄ vſqꝫ ꝑ oīa ſecula ſcl'oꝝ. Et hec v̄ba ꝑferēdo ſacerdos paululū expſſa voce ꝑcuſſo pectore ſilentiū interrūpit repreſentās cōtritionem ꝛ cō

feſſioneꝫ latronis in illo paſſionis dñice articulo in
crepantis alteꝝ ⁊ dicentis. Nos digna factis reci-
pimus: hic aũt nihil mali geſſit: ⁊ dicebat ad ieſum
Luc.xxiij. Dñe meméto mei dum veneris in regnũ
tuũ: ꝓpter qd̓ dixit illi ieſus. Amen dico tibi hodie
mecũ eris in paradiſo. Rurſus ꝑ exaltationẽ vocꝭ
⁊ ꝑcuſſionẽ pectoris exprimit̃ illud qd̓ centurio ⁊ q
cum illo erant viſis his que fiebãt, timuerũt valde
dicentes. Vere filius dei erat iſte et oĩs turba que
ſimul aderãt ad ſpectaculũ illud ꝑcutientes pecto
ra ſua reuertebant̃. Noti ṽo eius et mulieres que
chriſtũ ſecute fuerãt a galilea ſtabãt a longe hec vi
dentes quos ſignificãt miniſtri ſcꝫ diaconus ⁊ ſub
diaconus retro ſtantes qui ad hãc vocẽ erecti in os
ſacerdotis vel epĩ intuent̃. Premiſſa aũt pectoris
vnica tonſio ſignificat ꝙ ſm apoſtolũ ad roma.vij.
Chriſtus ſemel pro peccatis noſtris mortuus eſt: et
fit cũ tribus digitis: ſcꝫ ſine pollice ⁊ indice vt trini
tas in vnitate notet̃. Pectoris quoqꝫ tonſio qñqꝫ
penitentiã deſignat: ꝓut ſub titulo de ꝯfeſſione di-
ctum eſt. ¶ Peccatoribus: ideo dicit q: ſi dixerimꝰ
ꝙ pctm̃ non habemus noſmetipſos ſeducimus ⁊ ve
ritas ĩ nobis nõ eſt. de pe.di.ij. ſi enĩ inquit. Lꝫ enĩ
omni tpe debeamus et corde nos recognoſcere pec
catores.vj.di.teſtm̃. precipue tñ pro remiſſione pec
catoꝝ ſacroſanctũ myſteriũ celebramus. ¶ De mul
titudine miſerationũ tuaꝝ ſperantibus. Iuxta qd̓
pſal. inquit. Scd̓m multitudinẽ miſerationũ tuaꝝ
dele iniquitatẽ meam. Et nota ꝙ vna tm̃ eſt dei mi
ſericordia non aliud quidẽ ꝙ̃ ipſe miſericors: ſꝫ mul
ti ſunt eius effectus qui miſerationes dicuntur. vñ
Reminiſcere miſerationũ tuaꝝ dñe: ⁊ miſericordia
rum tuaꝝ que a ſeculo ſunt. Partem aliquã ⁊ ſocie-
tatem donare digneris: ſed cum ipſe deus ſit oĩa in
oĩbus ſalus ⁊ p̃miũ ⁊ gl̃ia ſinguloꝝ. iuxta illud. Sa
lus ꝑpl̃i ego ſum. qd̓ eſt qd̓ d̓ aliquã ſocietatem ⁊c̃.
tanꝙ̃ non oẽs ſint eundẽ denariũ accepturi. Sane
lꝫ vnũ ⁊ idem ſit premiũ ſinguloꝝ: videlꝫ ipſe deus
in cuius cognitione ſalus eterna ꝯſiſtit. ſm illud qd̓
ipſe dicit in euangelio. Hec eſt vita eterna vt cogno
ſcam te veꝝ deũ: ⁊ hunc quẽ miſiſti ieſum chriſtum:
tñ ſm differentiã meritoꝝ alij plus: alij minus diui
na viſione fruunt̃. Nam ⁊ ſtella differt a ſtella ĩ cla-
ritate: ꝓpter qd̓ ipſe dñs ait. In domo patris mei
manſiones multe ſunt. de pe.diſ.iiij. in domo. ſicut
vnus ſol eſt cuius lumine participãt vniuerſi: alij
plus: alij minus ſm differentiã intuentiũ. ¶ Cum
ioh̓e ſtephano mathia. barnaba. In hac ſcd̓a com-
memoratione ſctõꝝ magna ex parte ſupplent̃ q̇ de
primitiuis ſanctis deeſſe videbant̃ in prima. Sed
quare ioh̓es repetit̃ ⁊ ſtephanus ſociatus ioh̓i pre-
mittit̃ mathie ⁊ barnabe apl̃is. Super hoc dici põt
ꝙ ioh̓es in p̃ma cõmemoratione diſponit̃ ⁊ cũ cete
ris numerat̃ ꝓpter dignitateꝫ apoſtolatus. In hac
aũt cõmemoratione repetit̃: ⁊ cũ ſtephano ſociatur
propter priuilegium celibatus. virgines enĩ ſunt et
ſequunt̃ agnum quocũqꝫ ierit: ꝓpterea ceteris pre-
mittit̃. Virginitas nãqꝫ ioh̓is inde maxime cõmen-
datur: q: chriſtus in cruce matrem virginem diſci-
pulo virgini cõmendauit: ⁊ ex illa hora accepit eam
diſcipulus in ſuam. Stephanis ṽo virginitas ex eo
maxime cõprobat̃: q: ipſe deputatꝰ eſt ſub apl̃is ad
miniſterium viduaꝝ ⁊ in eo ꝙ feminis eſt ꝑpoſitꝰ
teſtimonium meruit ſinceriſſime caſtitatis. Poſſet
aũt non euãgeliſta: ſed baptiſta ioh̓es intelligi niſi
premitteret̃: cũ tuis ſanctis apl̃is ac martyribus.
vñ ꝯuincit̃ ꝙ apl̃i tm̃ ac martyres ſubnotant̃: ꝙ̃uis
⁊ ioh̓es baptiſta merito poſſet inter martyres nu-
merari. Enumerat ergo ſacerdos ſanctos quoꝝ ſo-
cietatẽ petit: q: ⁊ ſacerdos legalis noĩa filioꝝ iſrael
habebat ſcripta vt ſupra dictũ eſt. Et aduerte ꝙ h̓
octo viri ⁊ ſeptẽ mulieres cõputant̃: q: ꝑ hoc ſacrifi
cium ſeptẽ cariſmata gr̃aꝝ ⁊ octo beatitudines ſũ-
gunt̃ in nobis. Sequit̃. Non eſtimator meriti: quia
non ſm exigentiam meritoꝝ retribuit: ſꝫ minus pu-
niendo vel magis remunerando ꝙ̃ quiſqꝫ meruit.
Unde non ſm peccata noſtra fecit nobis neqꝫ ſm
iniquitates noſtras retribuit nobis. ⁊ alibi. Men-
ſuram bonam ⁊ ꝯfertam ⁊ coagitatam ⁊ ſupeffluen
tem reddent in ſinum veſtrum. ¶ Per xp̃m dñm no
ſtrum. Hic non r̃ndet̃ amen. tum q: angeli qui ſem-
per aſſiſtunt r̃ndent ꝓut in fine tertie particule di-
ctum eſt: tum q: hec tacite dicunt̃: nec reſpondẽtes
audire pñt: tum q: verba ſequentia per quẽ oĩa ⁊c̃.
iſtis ꝯiungunt̃ ⁊ ab eis dependẽt: ita ꝙ nihil inter
poni põt. Hoc aũt loco bñdicunt̃ vue: ꝓut dicet̃ in
ſeptima parte ſub quinta feria cene dñi vbi agitur
de diurno officio. In canone apl̓oꝝ in burcardo.li.
v.c. offerri. ita legitur. Offerri non liceat ad altare
ſcꝫ ad bñdicẽdũ preter nouas ſpicas ⁊ vuas ⁊ oleũ
⁊ fabas ⁊ thymiama ad incenſum tpe quo ſctã ob-
latio celebrat̃. Sequit̃. Per quẽ hec oĩa ⁊c̃. ideo di
cit oĩa: q: per filium oĩa creata. vñ Iohan.i. Oĩa ꝑ
ipſum facta ſunt ⁊ ſine ipſo factum eſt nihil. ⁊ vidit
deus cuncta que fecerat ⁊ erãt valde bona. Creas
igitur condendo naturam: ſanctificas cõſecrando
materiam: viuificas tranſſubſtantiando creaturã:
benedicis accumulando gr̃am: ꝙ autem d̓ hec oĩa
eſt ſimplex pronominis demonſtratio ſicut tempus
verbi ꝯcluſum: nam pñs ꝯfuſum preſentis nõ tenet
vſum: ⁊ eſt ſenſus. hec oĩa. ſ. panẽ ⁊ vinũ aquã ſemꝑ
bona creas ſm cauſas canonicas primordiales: et
ſanctificas ſm cauſas ſacramentales viuificas vt
tranſeant in carnem ⁊ ſanguinẽ ⁊ bñdicis vt conſer
uent vnitatẽ ⁊ charitatem. ¶ Rurſus in eo ꝙ dicit
ſanctificas: notat̃ ꝙ quodcũqꝫ ſanctificat̃ ꝑ gr̃am
chriſti ſanctificat̃. De plenitudine eius oẽs accepi-
mus. vñ Io.xvij. Pater ſanctifica eos in veritate. i.
in filio. In eo ꝙ dicit viuificas. notat̃ quicqd̓ viui-
ficatur per filium viuificat̃. Io.xiiij. Ego ſum via ve
ritas ⁊ vita. viij. diſt. qui contempta. In eo ꝙ dicit
Benedicis: inſinuat ꝙ benedictio celeſtis dat̃ no-
bis per fructũ virginis benedictũ vel creas vt ſint.
ſanctificas tibi deputando: viuificas animando:
benedicis vt vtilia ſint: preſtas vt proſint. Fiũt aũt
tres cruces ſuper dictis verbis ſancti. viui. bene. in
quibꝰ eccl̓ia p̃mitiua repreſentat̃ que fidẽ trinitatis
ſuſcepit. De hoc tamen aliter iam dicet̃. Siquidem

ſacerdos dicturus ꝛ pſtas nobis vl' diaconus remo
uet corporale deſup calice:ad notandum ꝙ qñ xp̄s
emiſit ſpm̄ velum tēpli ſciſſum eſt a ſummo vſqꝫ deor
ſum:ꝛ aperta ſunt nobis ea que prius obſcura erāt
in lege ꝛ clauſa:ſicut dicit in euāgelio de quibuſdaꝫ
ꝛ erat abſconditū verbū iſtud ab eis vbi em̄ ſumpto
accepto ɔſummatū eſt.reuelatū eſt.ꝛ calice diſcoop
to accipiēs hoſtiā dicit.Et preſtas nobis.Dubitari
aūt vidimus quare calix ꝛ nō hoſtia cooperitur.Ad
qđ quadruplex pōt ratio aſſignari.Primo.ppter pe
riculū:qꝛ ſanguis facili' poſſet recipe immūdiciaꝫ ꝙ̄
hoſtia.Scđo qꝛ in calice ꝛ ſanguie magis ſignifica
tur paſſio xp̄i ꝙ̄ in hoſtia.vñ illud.Pater ſi fieri po
teſt trāſeat a me calix iſte.ꝛ in canone in forma ſan
guinis ponit actus effuſionis.ibi.Qui pro vobis ef
fundetur ꝛc̄.qꝛ ergo in calice ꝛ in ſanguine magis ſi
gnificat xp̄s mortuus ꝙ̄ in corpore:iō ſicut ꝛ mortuus
pānis ꝛ lapidibus operitur.ita ꝛ calix panno ꝛ ſan
guis calice ꝛ corpali cooperit.Tertio ſanguis in ca
lice coopto repñtat corpus xp̄i in ſepulchro clauſo ꝛ
ſignato hoſtia vo corpus xp̄i extra ſepulchrū.Quar
to ſanguis xp̄i calice coopto repñtat xp̄i corpus in
ſyndone inuolutū.hoſtia vero nō inuolutū.Sequit
per ipm̄ ꝛc̄.Si abſqꝫ alicui' verbi vel tpis interpoſi
tione cōiungas pmiſſa vba per xp̄m dñm nr̄m.Per
quē hec omnia ꝛc̄.ꝛ facis punctū ibi.ꝛ pſtas nobis
plana eſt littera.Dic ergo per ipm̄.i.tanꝙ̄ p mediā
torem cū coequali:qꝛ ipſe eſt coequalis patri.In ip
ſo tanꝙ̄ in cōſubſtantiali:vel in ipſo.i.mēbris eius
in patre quippe notat autoritas ppter principiū.in
filio equalitas ppter medium.in ſpūſancto cōitas
ppter cōſortiū.Sane ſexta feria crucifixus eſt xp̄s
hora tertia linguis iudeorꝫ qđ narrat Marcus:ho
ra ſexta manib' gentiliū.qđ narrat Ioh.circa horaꝫ
autē nonā inclinato capite tradidit ſpiritū.Ad reco
lendā igitur crucifixionē hora tertia factam ex lin
guis iudeorꝫ clamantiū ter.Crucifige crucifige eū.
ꝛ rurſus.Tolle tolle crucifige eum.Sacerdos facit
tres cruces ſup oblatā ꝛ calicem dum dicit.Sancti
ficas.viuificas ꝛ bñdicis.Ad recolendā vero cruci
fixionē que poſt interuallū triū horaꝫ eſt facta ma
nibus gentiliū cum milites crucifixerūt ieſum.Sa
cerdos facit iterū tres cruces cū hoſtia ſup calicem
ſuper pmiſſis tribus verbis.ſ.per ipm̄ ꝛ cū ipſo ꝛ in
ipſo.Poſtmodū aūt ad deſignādū diuiſionē carnis
ꝛ anime dñi morientis facit duas cruces cū ipſa ob
lata in ore calicis dū dicit.Eſt tibi deo patri oīpotē
ti in vnitate ſpiritusſancti.Cum em̄ in xp̄o tres ſint
vnite ſubſtātie.vicꝫ diuinitas.corpus ꝛ aīa.due tm̄
ſcꝫ corpus ꝛ anima fuerūt in morte diuiſe nā diuini
tas a neutra eſt diuiſa ꝛ ſepata ꝛ ppterea nō tribus
crucib':ſed duab' mors dñi deſignat.Ceterū ſacer
dos faciēdo cruces:manus ſup menſaꝫ altaris extē
dit:qꝛ ꝛ xp̄s ſup arā crucis manus expādit.iuxta il
lud pphericū.Expādi manus meas ad ppl'm nō cre
dentē mihi.Scđo etiam pmiſſe tres cruces cū cor
pore ſup nudū calicē facte ſignificāt tres cruciatus
quos xp̄s in nuda cruce ſuſtinuit.vicꝫ paſſionē cor
poris ꝛ cōpaſſionē.paſſionē in corpore.ppaſſio
nē in mēte.cōpaſſionē i corde.De paſſiōe corpis ait
dñs p prophetā.O vos oēs qui trāſitis p viā attēdi
te ꝛ videte ſi eſt dolor ſicut dolor meus.Foderūt em̄
man' meas ꝛ pedes meos ꝛ dinumerauerūt oīa oſ
ſa mea.De paſſiōe mētis dñs inquit apl's.Triſtis
eſt aīa mea vſqꝫ ad mortē.Cepit ei ieſus tedere ꝛ pa
uere cepit ɔtriſtari ꝛ meſt' eſſe.Ex cōpaſſiōe vo cor
dis p crucifixorib' orauit ad prēm dicēs.Pat' igno
ſce illis qꝛ neſciūt qđ faciūt.Si ei cognouiſſent nū
ꝙ̄ dñm glīe crucifixiſſent:ꝛ ideo ſacerdos facit has
cruces cū hoſtia ſup calicē:qꝛ xp̄ ɔſuſtiuit hmōi cru
ciatus in corpe ſup patibulū.Per calicē ei paſſio de
ſignat vt iā dictū eſt.Tertio modo tres cruces cum
hoſtia ſup calicē facte ſignificāt fidē cēturionis di
cētis Mat.xxvi.Uere fili' dei erat iſte.ꝛ ita cogno
uit euꝫ vnū in trinitate ſcꝫ xp̄m deū ꝛ hoīeꝫ.Due ve
ro que fiunt in ora ſeu latere calicis deſignāt duo ſa
cramenta que de latere xp̄i pfluxerūt.vicꝫ aqua re
generatiōis ꝛ ſanguis redemptiōis.iuxta teſtimo
niū Io.dicētis.Unus militū lancea lat' ei' aperuit ꝛ
ɔtinuo exiuit ſanguis ꝛ aqua:ꝛ ideo imediate poſt
has duas cruces lat' calicis in quibuſdā eccl'ijs cuꝫ
hoſtia tāgit.p qđ pcuſſio lateris xp̄i cū lancea mili
tis deſignat.Quarto tres pmiſſe cruces in qbuſdā
eccl'ijs ita fiunt ꝛ bene.Nam pma que fit ſup per ip
ſam.fit ſupra os calicis exteri'.ſignificans ꝙ de' eſt
extra oīa nō excluſus.Scđa q̄ fit ſup cū ipo fit paꝝ
inferius ſub prima:vicꝫ a labio calicis in labiū ſigni
ficās ꝙ deus eſt ſup oīa non elatus.Tertia que fit
ſup in ipo fit īter os calicis circa mediū cōcauitatis
eius ſignificās ꝙ eſt inter oīa nō incluſus.Quarta
que fit ſuper deo patri.fit a medio oris calicis recto
dyametro ɔ faciē ſacerdotis:ſignificans ꝙ oīa que
in miniſterio miſſe occulte agunt in fine nobis ante
oculos ponent.Quīta que fit ſuper:in vnitate ſpiri
tusſancti.fit a latere calicis inter ipm̄ calicē ꝛ ſacer
dotem.vicꝫ deſcendēdo a ſummitate calicis contra
pedē ſignificās ꝙ deus eſt ſubter oīa nō cōpreſſus
ſeu pſtrat'.quidā tm̄ de his duab' vltimis nō faciūt
niſi vnam.Quinto dicte tres cruces ſignificāt tres
cruciat' quos xp̄s ſuſtinuit tribus tpibus:vicꝫ ante
mortē alapas:flagella:ſputa ꝛ hmōi.in morte cruci
fixionem:ꝛ poſt morteꝫ lateris pforationē.prima ſi
gnificat primū:ſecūda ſcđm.tertia tertiū.quarta ve
ro ſignificat ſeparationē anime a corpore xp̄i.quīta
deſcēſum in limbū vel cruciatū in pedibus.Sexto
quinqꝫ ordines ſignorꝫ que fiunt ante ſextum ſcilicꝫ
ante tactuꝫ calicis cum hoſtia qñ vicꝫ de duab' vlti
mis non fit niſi vna:ſignificāt quinqꝫ etates mūdi
que fuerūt ante xp̄i natiuitatem.Sextuꝫ vero vicꝫ
ipſe tactus ſignificat ſextuꝫ tp̄s ſcꝫ a xp̄i natiuitate
vſqꝫ ad finem mūdi.ipſe enim vnicus tactus ſignifi
cat dñm ſemel aſcēdiſſe crucē vt finē haberet.Ipſa
aūt res eſt cruciatus qui per dictas quinqꝫ etates
omnibus hominibus fiebat.¶ Notandum igitur
eſt ꝙ ſacrificium ſeptē vicibus ſignatur in canone.
Prima vice ter vbi dicit.Hec dona.hec munera ꝛc̄.
Secūda vice quinquies vbi dicitur.Quam oblatio
nem tu deus ꝛc̄.Tertia vice.bis.ſemel vbi dicitur.

Qui pridie ⁊c. Tibi grãs agens bñdixit ⁊c. ⁊ iteruȝ vbi dr̃. Simili modo ⁊c. Item grãs agens ⁊c. Quarta vice q̇nquies vbi dicit. Hoſtiam purã ⁊c. Quinta vice bis vbi dr̃. Sacroſctm̃ filij tui corpus ⁊c. Sexta vice ter vbi dr̃. Sctificas viuifi. ⁊c. Septia vice q̇nquies vbi dr̃. Per ip̃m ⁊c. prout in ipſis locis dictuȝ ẽ. Inter quas ſeptem vices ſacrificium ſignificatꝛ duabus vicibus bis: ⁊ duabus vicibus ter: ⁊ duabus vicibus q̇nquies. ſeptima v̊o vice bis ter. Signatꝛ ḡ ſimul omnibus vicibus iunctis q̇nq̇es q̇nq̆ q̄ ſunt ſimul. xxv. q̄ numerus ꝑ ſe dictus ſp̄ in ſeip̃m reducitꝛ ſi ducatꝛ in infinitum quãtũlibȝ em̃ multiplicetur eucharistie ſacr̃m ſp̄ eſt ideȝ ſacrificium Aug. tñ de cõſe. diſtin. ij. ſemel dicit ꝙ ſi tm̃ ſemel ſignum crucis fieret ſuper paneȝ ⁊ vinum ſufficere poſſet: q: ſemel dñs crucifixus ẽ. In h̄ ẽt ſacr̃o q̇nq̆ ſenſus corꝑis ſcȝ viſus auditus: guſtus: odoratus ⁊ tactus exercentꝛ. ſ. circa colorem: ſaporem: odorem: fractionem ⁊ ſumptionem vt q̇nq̆ ſenſus anime ſpũales exuberẽt ſcȝ viſus intelligentie: auditus obedientie: odorat⁹ diſcretionis: guſtus dilectõis. ⁊ tactus operis: de q̄bus reperitꝛ in euangelio. Dñe quinq̆ talenta tradidiſti mihi ecce alia quinq̆ ſuplucratus ſum: ſȝ ⁊ binarius ⁊ ternarius bñ ꝯgruit ſacr̃o. binarius ꝑꝑ carnẽ ⁊ ſanguinem. ternarius ꝑꝑ panem ⁊ vinum ⁊ aquaȝ. Item binarius ꝑꝑ duplicem modum edẽdi. ſ. ſacr̃alem ſub ſpecie panis ⁊ vini ⁊ ſpũalem in fide cordis. Et ternarius ꝑꝑ tria q̄ ſunt in hoc ſacr̃o diſcreta: videlȝ forma viſibilis vini ⁊ panis. vitas corꝑis ⁊ ſanguinis ⁊ virtus ſpũalis vnitatꝭ ⁊ charitatꝭ. de q̄bus dictum eſt in ſexta ꝑticula ſup v̊bo myſterium fidei vt ita ternarius binarium. i. fides trinitatis ꝑ dilectionem dei ⁊ proximi operetꝛ. Fiunt igitꝛ tres cruces q̄ q̄ttuor hñt angulos ſup ſacrificium. q: xp̃s dum in cruce pepẽdit q̄ttuor clymata mundi redemit. ⁊ ſeptem ordinibus ordinantꝛ: ad notãdum ſeptiformeȝ ſpũſſcti grãm q̄ in hoc myſterio neceſſaria eſt: ⁊ fere in quolibet ordine ꝑ numerum imparem ſignacula diſponũtꝛ: q: corpus xp̄i vnum manẽs nõ ſcinditꝛ ois bono: tanq̃ dño ⁊ glĩa tanq̃ deo. Seq̇tur. Per oia ſcl'a ſcl'oꝝ. nõ ſolum crucis imp̃ſſio: verũetiam vocis exp̃ſſio ⁊ pectoris percuſſio q̄ geſta ſunt iuxta crucẽ inſinuat. prout dictum eſt ſup v̊bo. Nobis q̄ꝫ. Q: ergo ieſus clamãs voce magna tradidit ſpm̃: ideo ſacerdos dicendo. Per oia ſecu. ſeculoꝝ. exaltat vocem ⁊ aliquãtulum calicem eleuat. Vel dr̃: alte ad incitationem ꝑpl'i ⁊ ſciẽs finem canonis r̃ndeat Amen. Vel id̃ q: cẽturio clamauit. Vere filius dei erat iſte. q: vero mulieres lamẽtabantꝛ flẽtes dñm. ideo chorus quaſi lamentãdo r̃ndet Amen. rep̃ñtans fideles q̄ dñs cõtrito corde lugebãt: velut quõdam abel inuidi frẽs furores occiſum ꝑentes eius lamẽtabantꝛ. Conſeq̄nter diaconus accedit ⁊ exaltatum parũper ſacrificiũ ſeu calicem cum corꝑe de altari tam ipſe q̃ ſacerdos deponit q: vt legitꝛ Joh. xx. Venerũt ioſeph ab arimathia ⁊ nichodemus ⁊ impetratum corpus ieſu a pylato deponẽtes ſepelierũt. Sacerdos ergo eleuãs nichodemum rep̃ñtat ipſa v̊o eleuatio xp̄i depoſitionem de cruce depoſitio collocationeȝ in ſepulchro demonſtrat. Et aduerte q: ſacerdos dicẽs. Preceptis ſalutaribus moniti: calicem ſimul ⁊ hoſtiam deponit. Ad cui⁹ rei euidẽtiã notãdũ eſt ꝙ xp̄i corp⁹ ⁊ ſanguis bis in ſexta feria eleuata ⁊ depoſita fuerũt ſemel in cruce eleuata de cruce ad terram depoſita ⁊ ſemel de terra eleuata ⁊ in ſepulchro collata. Primũ rep̃ñtatur in p̄ma eleuatõe ⁊ depoſitõe corꝑis ⁊ ſanguis xp̄i q̄ fit ſtatim poſt coꝝ ꝯſecrationẽ. alia rep̃ſentatꝛ in eleuatiõe ⁊ depoſitõe q̄ fit in hoc loco. Cõgrue igitꝛ dum hec v̊ba ꝓferuntꝛ fit corporis ⁊ ſanguinis eleuatio ⁊ depoſitio deſignãtes eleuationẽ corporis xp̄i de terra ⁊ locationem eius in ſepulchro. q: Joſeph q̄ illud de cruce de terra leuauit ⁊ in ſepulchro locauit monitus ⁊ inſtructus erat p̄ceptis ſalutarib⁹ xp̄i ſicut fidelis diſcipulus eius. Vñ de eo legitꝛ in marco. Et ipſe erat expectans regnum dei. Simul autem eleuantꝛ corpus ⁊ ſanguis iã conſecrata: q: ip̃e ioſeph vt aiunt q̇dam ſil' corpus cuȝ ſanguine in ſepulchro locauit. Adhuc in ipſa eleuatõe tenetur hoſtia cum q̄ttuor digitꝭ. Cum em̃ expectemus ⁊ neceſſe habeamus impetrare q̄ttuor p̄ncipalr̃ per merita paſſiõis xp̄i. ſ. ꝑtãtẽ ꝯ̄ diabolum humilitatẽ ꝯ̄ mundum caſtitatem ꝯ̄ corpus ꝓprium ⁊ ſubiectionem ⁊ dilectionẽ quo ad deum ⁊ proximum: ideo ad hoc rep̃ñtandum merito cum q̄ttuor p̄ncipalib⁹ digitis hoſtia tenetꝛ. Quedam tñ eccl'ie in tribus primis petitõibus dñice orationis tenẽt calicẽ eleuatũ ⁊ tunc calicis eleuatio aliud ſignificat. prout ibi dicetꝛ. In q̄buſdam ẽt eccl'ijs dum calix parũper ab altari eleuatꝛ. q̇dam puer ſtans vltimus poſt diaconum hñs capam ex tranſuerſo ad deſignandũ ꝙ caput. i. iudei expectãtes meſſiã. i. xp̄m cum iam venerit trãſuerſum. ẽ in caudam. Q: v̊o nicodemus ſepulto dño aduoluit ſaxum magnum ad hoſtium monumẽti: id̃ diaconus ſuper os depoſiti calicis corporale deponit. diaconus quoq̆ calicẽ cum corporali inuoluẽs rep̃ñtat ioſeph qui corpus dñi ſyndone munda iuoluit. Rurſus q: in pace factus ẽ locus eius: diacon⁹ ſm morẽ quarũdam eccl'iarum mẽſam oſculatꝛ altarꝭ ⁊ q: factus ẽ principatus ſup humerum eius: oſculatꝛ dextrum armum pontificis vt in vtroq̆ ſignificet xp̄m ⁊ q̇euiſſe poſt mortẽ. ⁊ viciſſe poſt morteȝ. Iuxta qd̃ ipſe p̄dixit in pſalmo. In pace in idip̃m dormiaȝ ⁊ req̇eſcã. ⁊ alibi. O mors ero mors tua morſus tu⁹ ero inferne. Xp̃us enim poſt mortẽ triumphauit de morte: nã ꝙ fact⁹ ẽ obediẽs vſq̆ ad mortẽ: mortẽ aũt crucis idcirco deus exaltauit illum ⁊c. hoc ip̃m ẽt ſignificat ꝙ xp̃s ſibi crucem ſup humerum baiulauit. Scd̃o diaconus oſculãdo dextram ſacerdotis ſignificat ꝙ vult eſſe ꝑticeps laboris vt ſit ſocius eterne retributionis. Tertio per hoc innuit ꝙ ioſeph deponẽs corpus illud fuit oſculatus. In q̄buſdam eccleſijs ſacerdos hic ẽt hoſtiam oſculatur: innuẽs ꝙ nicodemus idẽ fecerit ꝙ ioſeph vel poti⁹ ꝑ dñi paſſionem factam eſſe noſtram reconciliationẽ. Poſt oſculum hm̃oi diaconus retrocedit a facie ſacerdotis repreſentans mulieres ſepulto dño a monumento recedentes.

¶ De pater noſter ⁊ eius expoſitõe. Rubrica.

S Ecundum eos,qui dicunt ꝙ tertia pꝫ
miſſe que dicitur poſtulatiões incipit
hic. Oremus p̄ceptis ſalutaribus ⁊c̄.
⁊ ꝙ durat vſqꝫ ad collectas. Hec pars
continet quinqꝫ clauſulas. Prima eſt
ipſa prefatio.ſcꝫ Orem⁹ preceptis:qd̄ addidit bea-
tus Greg. Secūda eſt pater noſter. Tertia. Libera
nos q̄ſum⁹ dn̄e. quarta. Pax dn̄i. Quīta. Fiat cōmi
xtio. Or ergo ieſus voce magna clamabat. In ma.
tu.do.cō.ſpi.me.iō ſacerdos ⁊ nō totus populus ꝑ
ut greci faciunt eleuata facie pnūciat. Oremus pre
ceptis ⁊c̄. nō em̄ dicit̄ ſub ſilentio:ſed palā q: eſt de
euangelio:ad notandum ꝙ rex celorū in noua lege
parum loquebat̄ ⁊ ſine velamine predicauit. Ad hoc
ideo hec dn̄ica oratio:⁊ etiam credo in vnum deum
alta voce dicuntur:vt omnes illam dicant ⁊ addiſ-
cant. Alia etiam ratio poſita eſt ſub titu. de predica
tione. Sed tertia clauſula.ſ. Libera nos ⁊c̄.ſub ſilē
tio dicitur inſignū ꝙ xp̄s interdū a p̄dicatiōe ſiluit
aliter tamen ibi dicet̄: ſed ⁊ ꝑferens. Pater noſter
⁊c̄. iterum ſicut prius extendit ac ſurſum eleuat ma
nus. Primo enim dicēs. Preceptis ſalutaribus ⁊c̄.
actus ioſeph. de quibus in precedēti colūna dictum
eſt:quos precepti ſa.mo. ⁊ diui.inſti.iformatos geſ-
ſit repreſentauit. Quia igitur doctrina audiēdo me
ditando ⁊ in quiete docēda eſt.v.q.iiij.in loco.ideo
verba iſta depoſitis ſup altare manibus protulit di
cens. Pater noſter ⁊c̄. xp̄m populū orare docērē re-
preſentās:ideoqꝫ moyſi orātis exēplo manus exten
dit ⁊ ſurſum eleuat vt feruorē cordis ⁊ rectā ad deū
intentionē oſtēdat.xxxvij.diſt.ſi quis vult. Rurſus
dicēdo. Preceptis ſalutaribus ⁊c̄. calicē ſimul ⁊ ho
ſtiam deponit vt premiſſum eſt. ❡ Sane legalis pō
tifex regreſſus ad populuꝫ lauabat veſtes immūdus
tn̄ erat vſqꝫ ad veſperaꝫ ſicut in ꝓhemio huius par-
tis dictum eſt. Sic ⁊ xp̄s qui intrauit in ſancta ſan-
ctoꝝ redit ad eccleſiam compatiēdo ⁊ auxiliādo:et
lauat veſtes ſuas:id eſt ſanctos mūdificat ⁊ tamen
vſqꝫ ad finē mēbris ei⁹ alique macule adherēt. Sa-
cerdos etiā redit ad populū q: dum rurſus alta vo-
ce multiplicat preces foras exire videtur: ⁊ precib⁹
velut aquis veſtimenta ſua:id eſt populum lauat ⁊
mūdat:⁊ tamen immundus iudicat̄.q: vſqꝫ ad mor
tem erit in omni homine quid lauet̄. Oraturus er-
go ⁊ oſtēſurus ſe cām ſuam agere coraꝫ deo ⁊ ea que
quotidie petere debeamus monet populuꝫ orare di
cens. Pater noſter ⁊c̄. que oratio habet̄ Matthei.
vj.c. Fiducialiter eniꝫ poſſumus vt filij patrē quos
ipſe dominus ad ſic orandum informauit ⁊ ipſe vice
vniuerſalis eccl̄ie quā repñtat orat ne tn̄ ſua auctē ⁊
q̄ſi p̄ſumptiue petere vr̄ q̄ſi loco pñtatiōis. p̄ceptis
ſalutarib⁹ ⁊c̄. Dicit aūt p̄ceptis ⁊ diuina inſtitutōe
q: dn̄s ⁊ hanc orationē inſtituit ⁊ apoſtolos ſic ora-
re precepit: ⁊ extunc maxime ꝓſtrati orare debem⁹
vſqꝫ in finem dominice oratiōis ſaltē in ꝓfeſtis die-
bus:in feſtiuis vero ſtātes. Tres aūt articuli ſequē
tes.ſ. Preceptis ſalutaribus. Pater noſter: ⁊ libera
nos ſignificant tres dies dn̄ice ſepulture:ideoqꝫ et
his dūtaxat vtimur in paraſceue. In q̄buſdā eccle-
ſijs dum ſacerdos dicit. Pater noſter a diacono: et
dum prelatus dat bn̄dictionem ſolēnem poſt pater
noſter:manus eius a diacono ⁊ ſacerdote ſuſtentat̄
in quo repreſentatur ꝙ hur ⁊ aaron ſuſtentabāt ma
nus moyſi orantis:de quo ſub ti. de oratione dictuꝫ
eſt. ❡ Beatus Grego. orationem dn̄icam poſt cano
nem ſuper hoſtiā cenſuit recitari aſſerēs in regiſtro
incōgruum eſſe:vt ſuper eucbariſtiaꝫ diceret̄ oratio
quā ſcholaſticus cōpoſuerat ⁊ illa omitteret̄ quam
dn̄s ipſe dictauerat ⁊ apoſtoli dicere cōſueuerant.
Et cantat̄ apud grecos a toto populo:ſꝫ apud nos
a ſolo ſacerdote. Illud notandū eſt ꝙ hec oratio ce
teras orationes propter quattuor antecellit.ſ.auto
ritate doctoris:breuitate ſermonis:ſufficiētia peti-
tionū ⁊ fecunditate myſterioꝝ. Autoritate doctoris
q: fuit ipſius ſaluatoris apoſtolos orare docētis ore
prolata. ⁊ inde dicit̄ oratio dominica. Breuitate ſer
monis:q: facile dicit̄ ⁊ profertur. Iuxta illud. Cum
oratis nolite multū loqui ⁊c̄. Sufficiētia petitionū:
quoniā vtriuſqꝫ vite neceſſaria continet. Fecundi-
tate myſteriorum:quia immenſa continet ſacramen
ta. Veruꝫ licet ſciat dominus quid velimus. vult ta
men nos orare vocaliter propter multa. Primo pro
excitāda deuotione:q: qd̄ facit flatus carboni:hoc
facit pronunciatio deuotioni:vnde ad ip̄m ore meo
clamaui ⁊ exaltaui ſub lingua mea. Scd̄o pro alioꝝ
inſtructione:vt cortina cortinam trahat:⁊ qui audit
dicat veni. extra de ſacra vnctio.c.j. Unde. Luceat
lux veſtra corā hominib⁹. Tertio ꝓ lingue obſequio
vt qd̄ lingua peccam⁹ lingua ſatiſfaciam⁹. Vn̄ ſicut
exhibuiſtis membra veſtra ſeruire iniquitati ad ini
quitatem:ita exhibete ea ſeruire iuſticie in ſatiſfa-
ctionem. xlvij.diſtin.omnes. Quarto pro rei peten-
de commemoratione:quia facilius obtinetur quod
inſtantius poſtulatur. de peni.diſtinctio.j.importu
na. xliij.diſtin. ſit rector. in fine. Unde. Petite ⁊ acci
pietis:pulſate ⁊ aperiet̄ vobis. Quinto ꝓ impetra-
te rei cuſtodia:quia quod ſepius requiritur diligen
tius cuſtoditur. vn̄. Tene qd̄ habes ne alius accipi
at coronam tuam. ❡ Sane in hac oratione oratur ꝓ
bonis adipiſcendis ⁊ pro malis vitandis. Pro bo-
nis temporalibus ſpiritualibus ⁊ eternis. pro malis
preteritis preſentibus ⁊ futuris. De bonis eternis
dicitur. Adueniat regnuꝫ tuum. De bonis ſpiritua-
libus. Fiat volūtas tua ſicut i celo ⁊ in terra. De tē
poralibus paneꝫ noſtrum quotidianū da nobis ho-
die. Eterna petunt̄ in p̄miū ſpiritualia in meritum:
temporalia in ſuſtentaculū. De malis p̄teritis. Di-
mitte nobis debita noſtra ⁊c̄. De p̄ſentib⁹. Sꝫ libe-
ra nos a malo. De futuriſ. Et ne nos iducas ⁊c̄. Pre
terita ſunt dolenda:preſentia ſunt vincēda: futura
ſunt p̄cauenda. Septeꝫ ſunt orationis dominice pe
titiones preter captationē beniuolentie que ſignifi
cant ſeptem verba xp̄i in cruce. Primuꝫ fuit. Pater
ignoſce illis. Secūdū. Ecce mulier filius tuus. Ter
tiū. Ecce mr̄ tua. Quartū. Hodie mecū eris in para
diſo. Quintū. Eloy eloy. Sextū pater i man⁹ tuas.
Septimum. Conſummatū eſt. Vel ſignificāt ſepteꝫ
verba que tantū beata virgo legit̄ de chriſto dixiſ-

ſe primũ fuit diſcretus. Quomodo fiet iſtud. ſcdm humilitatis. Ecce ancilla dñi. tertiũ ſalutationis. Ecce vt facta eſt vox ſalutationis tue i aurib⁹ meis. quartũ grãꝝ actionis. Magnificat aĩa mea dñm. quintũ cõpaſſionis. Fili vinũ non hñt. ſextũ inſtructionis. Quodcũq; dixerit vobis facite. ſeptimum amoris. Fili quid feciſti nobis ſic. Prima aũt petitio eſt. Sanctificet nomẽ tuũ. Scda. Adueniat regnũ tuũ. Tertia. Fiat voluntas tua. Quarta. Panem nr̃m quotidianum. Quinta. Et dimitte nobis debita nr̃a. Sexta. Et ne nos inducas in tentationem. Septima. Libera nos a malo. Et he ſeptẽ petitiones ſm apl̃m. ſeptẽ poſtulatiões dicunt quaꝝ prime tres ſpectãt ad vitam eternã ſiue ad patriã: ꝛ ideo ſacerdos in quibuſdã locis eleuato calice dicit eas ꝛ prefationẽ preceptis ſalutarib⁹ ꝛc̃. dicens vo. Sicut in celo paꝝ magis eleuat illũ. ꝛ dicẽs et in terra. deponit illũ. Tres vltime ad pñtem vitam ſiue ad viam ptinẽt. ꝛ ideo depoſito calice dicit eas media vo. ſ. panem nr̃m ꝛc̃. ptinet ad vtrũq;. Porro tres pme ſuccedũt ordine tpis: ſed precedũt ordine dignitatis. Tres vltime ſuccedũt ordine dignitatꝭ: ſed precedũt ordine tpis. Duplex igitur ordo eſt in dñica orone notandus. vnus in aſcendendo qui cõuenit cũ virtutib⁹: alter in deſcendendo: qui cõcordat cũ donis. dona nãq; de ſummis ad yma deſcendunt. vñ requieſcet ſup eũ ſpũs ſapie ꝛ intellect⁹ ꝛc̃. Virtutes vo de ymis ad ſumma conſcendũt. vnde Bti pauperes ſpũ: qm̃ ipſoꝝ eſt regnum celoꝝ. Bti mites ꝛc̃. Nempe dñs in orone ipſa ſecutus eſt ordinẽ dignitatis qui eſt artificialis vt de maiorib⁹ ad minora deſcenderet. Sed doctores in illius expoſitione ſequunt ordinẽ tpis qui eſt naturalis: vt de minorib⁹ ad maiora. i. de tẽporalibus ad eterna conſcendãt quẽ modum ſeruabimus exponẽdo ꝛ fit h adaptatio ſeptẽ petitionũ ſeptẽ virtutũ. ſeptem donorum ſpũſſancti. ꝛ ſeptẽ beatitudinũ ꝯ ſeptẽ vitia capitalia. ſeptẽ virtutibus oppoſita. Nam dona petitionibus virtutes donis: ꝛ beatitudines virtutibus obtinent. ¶ Septẽ dona ſunt hec. ſapientia intellectus: ꝯſiliũ: fortitudo: ſcientia pietas ꝛ timor de quibus dicit pph̃a. Requieſcet ſup eũ ſpũs ſapie ꝛ intellectus. ſpũs ꝯſilij ꝛ fortitudinis. ſpũs ſciẽtie ꝛ pietatis: ꝛ replebit eum ſpũs timoris dñi. ¶ Septem vo virtutes ſũt. hec. paupertas. ſpũs mãſuetudo luct⁹ eſuries iuſticie. miſericordia. mũdicia cordis ꝛ par. ¶ Septẽ q; beatitudines ſũt iſte. regnũ celoꝝ poſſeſſio. terre ꝯſolatio. ſaturitas. miſericordie conſecutio. viſio dei. filiatio dei. de quibus coniunctim dñs ait. De pma. Bti pauperes ſpũ: qm̃ ipſoꝝ eſt regnũ celoꝝ. De ſcda. Bti mites qm̃ ipſi poſſidebunt terram. De tertia. Bti qui lugẽt: qm̃ ipſi ꝯſolabuntur. De quarta. Bti qui eſuriunt ꝛ ſitiũt iuſticiam: qm̃ ipſi ſaturabunt. De quinta. Bti miſericordes: qm̃ ipſi miſericordiã ꝯſequent. De ſexta. Bti mũdo corde: qm̃ ipſi deũ videbũt. De ſeptima. Bti pacifici: qm̃ filij dei vocabunt. ¶ Septẽ vo vitia capitalia ſunt: inanis gl̃ia ſiue ſupbia: ira: inuidia: accidia auaricia: gula: luxuria. que ſignificata fuerunt in ſeptem pplis qui terram iſrael pmiſſam tenebant. videlꝫ ethçus: gergezeus: amorreus: cananeus: ferezeus: eueus: ꝛ iebuzeus. Homo igit eſt egrotus deus medicus: vitia ſunt languores: petitiões ſunt planctus: dona ſunt antidota: ꝛ virtutes ſunt ſanitates: btitudies ſũt felicitates ꝛ gaudia. Hec ſeptẽ vitia p ſeptẽ petitiões hmõi orõnis fugant. put inferius oñdet. ¶ Ad orõnis g̃ ipſius expoſitionẽ veniamus. ¶ Et no. ꝙ in quibuſdã eccliis dũ he ſeptẽ petitiones dicunt: diaconus ſtat inclinatus cõionẽ expectans in quo ſignificat apl̃os qui poſt mortem dñi per ſeptem hebdomadas ꝯfirmationẽ ſpũs expectauerunt: ſubdiaconus vo quieſcit: q: mulieres in ſabbato que eſt dies ſeptima ſiluerunt.

¶ Expoſito dñice orationis. Rubrica.

Pater noſter. Ordinem temporis vt premiſſum eſt in hmõi orõnis expoſitiõe ſeruantes a fine eius initium ſumam⁹ verſus pncipiũ ordine retrogrado pcedendo. Siquidẽ homo multis malis circũdatus pmo petit liberari a malo. q: vo ſine tentatione nõ eſt vita hois ſup terrã: ideo liberat⁹ a malo petit vt in tentationẽ nõ inducat. Et q: dũ in hac vita ꝯſiſtit ſemp eſt in quocũq; pctõ. nã ſi dixerimus q: pctm̃ nõ habem⁹ veritas i nobis nõ eſt. ideo petit vt debita. i. pctã ſibi dimittant. Cũ autẽ fuerit liberatus a malo cũ vicerit tentatiões cũ debita fuerint ei dimiſſa: q: qui p ſe ſtare nõ põt neceſſarius eſt ei ſpũs fortitudinis ne pmiũ expectãdo deficiat. ideoq; petit vt panis quotidianus ſibi donet. deinde cũ fuerit liberatus a malis ꝛ roborat⁹ in bonis petit vt fiat voluntas dei ſicut in celo ꝛ in terra: qm̃ pmiſſa in hac vita pfecte fieri nõ poſſent mox petit vt regnum adueniat in quo nomẽ patris ſanctificet in celis: vt nunq̃ de cetero poſſit a ſanctificatiõis gr̃a ſeparari. Poſtq̃ petitionũ ꝯtinuationẽ premiſimus. mox ad eoꝝ expoſitionem veniamus. prenotandũ tñ eſt ꝙ illud qd in orõne pmittit videlꝫ. Pater noſter qui es in celis. captatio beniuolentie eſt: vt iam dicet. Nempe pater grece dr̃ genitor. latine ꝛ hebraice abba. ꝛ dr̃ deus pater a patrando ſiue pficiendo: q: p eũ oĩa facta ſunt. Deus autẽ gñalr ꝛ ſpãliter ꝛ ſingulariter dr̃ pater. Gñalr oĩm p creationẽ. ſpãliter iuſtoꝝ p adoptionẽ. ſingulariter xp̃i p gñationẽ. Per creationẽ vt ibi. Flecto genua mea ad deũ patrẽ oĩpotentẽ a quo oĩs paternitas in celo ꝛ in terra noĩatur. Per adoptionẽ vt ibi. Si vos cũ ſcitis mali noſtis bona data dare filijs veſtris: quãto magis pater nr̃ de celo dabit vobis ſpm̃ bonũ petentibus ſe. Per gñationẽ vt ibi. Nemo nouit filiũ niſi pater ꝛ patrẽ niſi filius ꝛ cui voluerit filius reuelare. per hoc qd dicit pater nr̃ qui es in celis dehortat nos a duobus videlꝫ a ſupbia ne dicat pater mi: quaſi reputantes pprium qd eſt cõe ꝛ ab indignitate. ſ. ne reddamur indigni tanto pr̃e qui cõſiſtit in celis. Deus em̃ ſolius xp̃i eſt pr̃ p naturã cui ſoli cõpetit dicere pater mi: fideliũ autẽ eſt pater per gr̃am quibus cõpetit dicere: pater nr̃ ille dicit. Pater mi ſi poſſibile ẽ trãſfera me calicẽ

hunc. Iſti dicunt. Pater noſter qui es in celis ſan-
ctificetur nomen tuū ⁊ ipſemet dicit. Uado ad pa-
trem meum ⁊ ad patrē veſtrū: meū quidē per naturā
veſtrū per gratiā. ¶ Hortaſ etiā nos ꝑ hec ad duo:
ſcȝ ad ſeruādū grām adoptiōis: cū dicit pater. ⁊ vnio
nem fraternitatis: cū ait noſter. ¶ Rurſum ꝑ hoc ꝙ
dicit pater qđ eſt nomē piūm. notaſ bonitas eius ⁊
eccl'ie deuotio que ipm prēm appellat. ꝑ hoc vō qđ
dicit noſter oñdiſ dilatatio charitatis. ꝑ hoc qđ di-
cit in celis. i. ſanctis quoꝝ ꝯuerſatio a fece mūdi re-
mota eſt dei pietas deſignatur. Quia igiſ captatio
beniuolentie in hac oꝛone premittiſ ſciendum eſt ꝙ
beniuolentia captaſ a trib⁹ ſcȝ a perſona cognito-
ris: petitoris: ⁊ aſſeſſoris: cognitoꝛ eſt deus. petitoꝛ ē
homo aſſeſſoꝛ eſt angelus. A pſona cognitoris cū ait
pater. petitoris cū ait noſter. aſſeſſoris cū ait qui es
in celis. i. in angelis vel ſanctis de quibus habetur.
Celi enarrāt gloꝛiaȝ dei. vñ ſpes nobis attribuiſ vt
ſanctos⁹ nos faciat. Uel in celis. i. in ſecreto maieſta
tis diuine per qđ daſ fiducia obtinendi bonū occul
tū. qđ oculus non vidit nec auris audiuit nec in coꝛ
hois aſcēdit. Dat ergo fiduciā impetrādi bonuꝫ. vñ
nō diciſ. Dñe cui ſeruitur timoꝛe. ſed pater cui ſerui
tur amoꝛe. q. d. quia pater es vis. qꝛ in celis es: po-
tes ergo libera nos a malo. ¶ Et no. ꝙ celū diciſ a
celando: quia celat diuina ſecreta. vel a celſitudine:
qꝛ altius eſt terrenis rebus. ¶ Sȝ libera nos a ma-
lo. Triplex eſt malū a quo ꝑetimus liberari: innatū
additum ⁊ inflictum. Primū ꝯbiſ ſcȝ oꝛiginale. Se
cūdū cōmittiſ. ſ. actuale. Tertiū ſuſtinem⁹. ſcȝ pena
le. Malū aūt vitam⁹ per ſpm̄ timoꝛis. Nā vt inqͥt ſcri
ptura. Timoꝛ dñi expellit pctm̄. Poꝛro triplex eſt ti
moꝛ quo ceſſam⁹ a malo ſuilis: initialis: ⁊ filialꝭ. Ti-
moꝛe ſuili ceſſam⁹ a malo foꝛmidie pene. Timoꝛe fi-
liali ceſſamus a malo amoꝛe iuſticie. Initiali timoꝛe
ceſſamus a malo partim foꝛmidine pene partiȝ amo
re iuſticie. Seruilis timoꝛ eſt incipiētiū initialis ꝑ-
ficientiū. filialis ꝑficientiū. Dicit ergo. Sed libera
nos a malo. q. d. Da nobis ſpm̄ timoꝛis ⁊ paupꝛtatē
ſpūs: vt per ſpm̄ timoꝛis vitemus mala. ꝑ paupꝛtatē
ſpūs abdicemus bona quatem⁹ excluſis vitijs ⁊ cōtē
ptis terrenis habeam⁹ eterna ſcȝ regnū celoꝝ: qđ lu
cifer ⁊ pꝛimi parētes ꝑ inanē glīam ſiue ſupbiā ami
ſerunt. Per hoc ergo ꝙ ſe humiliādo petit liberari a
malo qđ fit per donum timoꝛis: fugatur ſupbia que
opponiſ timoꝛi: ⁊ ſic finis oꝛonis cōcoꝛdat cū pꝛinci
pio vbi ab humilitate cōtra ſupbiaȝ incepit vt pmiſ
ſum eſt. ¶ Et ne nos inducas in tentationē ſcȝ dia-
bolicaꝫ. Nota ꝙ tentat nos deus. tentat hō. tentat
diabolus. deus tentat vt ꝓbet. homo vt ſciat diabo
lus vt fallat. De pꝛimo legiſ. Tentauit deus abraā.
De ſcđo. Tenta nos obſecro diebus decē. De tertio
Cur ſathanas tentauit coꝛ tuū. ¶ Poꝛro duob⁹ mo
dis tentamur. interius per delectationē. ⁊ exteri⁹ ꝑ
ſuggeſtioneꝫ: interioꝛ tentatio parū efficit. exterioꝛ
multum ꝓficit ſi non cōſentiatur ſed reſiſtaſ. Scri-
ptum eſt em̄. Tentatio vos nō appꝛehēdat niſi huma
na. Rurſus. Beatus vir qui ſuffert tentationem: qꝛ
cū ꝓbatus fuerit accipiet coꝛonā vite. Cum igiſ cir-
ca conſenſum tentamur ducimur in tentationē: cum
conſentimus in tentationem inducimur: ſicut piſcis
ante capturā ducitur in rethe: cum aūt inducitur ca
pitur ⁊ teneſ: tūc impletur qđ iacobus apl's ait. Tē
tatur aūt vnuſquiſqȝ ꝯcupiſcētia ſua mala abſtract⁹
⁊ illectus. Deinde cōcupiſcentia cū cōceperit parit
peccatū. pctm̄ vero cum cōſummatū fuerit generat
moꝛtē. Uerum cum idem apl's dicat: qꝛ deus eſt intē
tatoꝛ maloꝝ. Quid eſt qđ petim⁹ ne de⁹ nos inducat
in tentationē. Sed dicēdū eſt ꝙ deus quodāmō tē
tat: ⁊ quodāmō nō tentat: tētat vt ꝓbet. iuxta illđ.
Pꝛoba me de⁹ ⁊ tēta me. nō tentat vt fallat. iuxta il
lud. Deus neminē tētat. Petim⁹ ergo ne nos de⁹ in
tētationē inducat. i. ne pmittat induci: qꝛ ſicut diciſ
Non eſt malū in ciuitate qđ deus nō faciat: id eſt qđ
fieri nō pmittat. Scriptū eſt em̄. Fidelis deus qui
nō patiſ vos tentari ſupꝛa id qđ poteſtis quaſi dica
mus. Da nobis ſpm̄ pietatiſ ⁊ māſuetudinē ſpūs: vt
per ſpm̄ pietatis vincam⁹ tentationes exercēdo nos
ad pietatē: ⁊ per māſuetudinē vicamus irā nō red-
dēdo malū ꝓ malo. Uincamus etiā inuidiā que op-
poniſ pietati vt ita poſſidcam⁹ terrā viuentiū quā ꝑ
ſpm̄ pietatis: ⁊ per manſuetudinē ſpm̄ obtinebim⁹.
Nam pietas ꝓmiſſionem habet vite que nūc eſt ⁊ fu
ture ⁊ beati mites qm̄ ipſi poſſidebunt terrā. vnde
pš. Manſueti poſſidebunt terraȝ: ⁊ delectabunſ in
multitudie pacis. Dimitte nobis debita nr̄a ⁊c. De-
bita dicuntur peccata que nos debitoꝛes pene con
ſtituūt non em̄ hic agitur de debitis pecuniaꝝ: ſed
offenſarum. Tria ſunt debita que petimus nobis di
mitti: ſcȝ pctm̄ in deū: pctm̄ in ꝓximū ⁊ pctm̄ i nos.
vñ Peccauimus cū patribus noſtris iniuſte egi. ini
qui. fe. vnde. Peccauimus cū patrib⁹ in deū. iniuſte
egimus in ꝓximū. iniqͥtatēꝫ fecimus in noſmetipſos
Et qꝛ peccauimus in deū: ideo petim⁹ vt ipſe dimit
tat nobis debita noſtra: qꝛ peccauim⁹ in nos. iđ pe-
timus vt dimittat nobis debita nr̄a qꝛ peccauimus
in ꝓximuꝫ: ideo petimus vt dimittat nobis debita
noſtra ſicut ⁊ nos dimittimus debitoꝛib⁹ nr̄is. Hoc
pacto ergo ⁊ ea ꝯditione nobis dimittunſ ſi nos di
mittamus debitoꝛibus: alioquin ēt dimiſſa reuocā-
tur in debitū ſm̄ illud euangelij. Serue neqͣ omne
debitū dimiſi tibi qm̄ rogaſti me nōne ergo opoꝛtu
it ⁊ te miſereri cōſeruo tuo: ſicut ⁊ ego miſert⁹ ſuꝫ tui
⁊ iratus dñs eius tradidit eum toꝛtoꝛibus quoad-
uſqȝ redderet vniuerſuꝫ debitū: ſic ⁊ pater meus ce
leſtis faciet vobis ſi nō dimiſeritis vnuſquiſqȝ fra-
tri ſuo de coꝛdibus veſtris. Ut ergo dñs euidenter
oſtenderet ꝙ nullus eſt totius oꝛatiōis fructus: ni-
ſi debitoꝛibus dimittamus in fine eiuſdē euangelij
ſubiūxit ad omnia. Si dimiſeritis hoībus peccata
eoꝝ dimittet vobis pater veſter celeſtis peccata ve
ſtra. Si aūt nō dimiſeritis hoībus peccata eoꝝ: nec
pater vē. di. vo. pctā veſtra. His ergo qui debitoꝛib⁹
non dimittūt hec oꝛatio non ꝓdeſſe videtur: ſꝫ ob-
eſſe. Naȝ qui ſic petit ſibi dimitti ſicut debitoꝛibus
ſuis ipſe dimittit. pꝛofecto ſi non dimittit ipſe debi-
toꝛibus videſ petere vt ſibi ſi nō dimittatur. de cōſe.
diſt. ij. panem. ¶ Sed queriſ qui tenetur illi dimit-

tere qui nec ſatiſfacere vult nec veniā poſtulare. Sa
ne diſtinguendum eſt inter perfectum ⁊ imperfectū
Jo qui viam perfectionis arripuit ē̄t non petenti
veniam omnibus modis indulgere teneť. Uñ in ca-
none Jnnocē. de peni. diſtin. v. c. ſi. legitur. Falſa ē
penitentia ſi penitens offenſo non ſatiſfaciat: aut ſi
offendenti offenſus nō indulgeat. Qui vero nōdum
perfectionis votum aſſumpſit teneť quidem ranco-
rem cordis deponere: ſed non tenetur ſatiſfactionē
debitā ꝯdonare. Unde in canone Fabiani. xxiij. q.
iiij. cum in lege ita caniť. Si quis contriſtatus recō
ciliari noluerit fratri ſuo ſatiſfaciēte eo q̇ ꝯtriſtauit
acerrimis macereť medijs vſq̃ dum gratāti animo
ſatiſfactionem recipiat. Quāq̃ omnes vniuerſaliter
teneamur diligere inimicos noſtros: bñfacere his q̇
oderunt nos: ⁊ orare ꝑ ꝑſequentibus ⁊ calūniantī
bus nos. xc. di. ſi quis. Quia vero ſunt culpe in q̄b⁹
eſt culpa relaxare vindictā. xxviij. di. q̇ ſunt ⁊ ſi pctm̄
in nos teneamur dimittere: pctm̄ tñ in deum ⁊ in ꝓ
ximum debem⁹ punire. Quiſq̇s ergo laborans odio
vel inuidia grauatur magis hac oratione q̃ inuetur
niſi iam ꝓpoſitum habet dimittendi. Uerumtamen
nō in ſua quiſq̃ ſ; in totius eccl'ie vr̄ perſona orare
vnde non dicit dimitte mihi debita mea ſicut ⁊ ego
dimitto debitoribus meis. ſ; dicit dimitte no. debi.
no. ſicut ⁊ nos di. de. no. Quidā ē̄t volunt ita illud in
telligi. dimitte nobis ⁊c. i. ſic di. no. de. no. vt ⁊ nos
di. de. no. q. d. Da nobis donum: ſciam: luctum ⁊ vir
tutem. q̄tenus tā nr̄a q̃ aliena pctā cognoſcam⁹ ⁊ de
fleamus vt nobis debita nr̄a dimittas ⁊ ita ꝯſola-
tionem habebim⁹ aduerſus inuidiā q̇ facit hoīe; do
lere ⁊ de alieno bono tabeſcere aduerſus iram q̇ eſt
ꝯria ſcie: q: ira īpedit animum ne poſſit cernere ve;
xi. q. iij. illa. ⁊. c. ſeq. Per ſciam eñ ⁊ luctum in p̄ſen-
ti remiſſionem accipimus: ⁊ in futuro conſolatione;
habebim⁹ iuxta illud qd̓ legitur a delicto meo mun-
da me: qm̄ iniquitatē meā ego cognoſco. ⁊ bti qui lu
gent qm̄ ipſi ꝯſolab̄ꝛ. Panē no. quo. ⁊c. Uñ in euan
gelio. Joh. Dñe ſemꝑ da nobis panē. hunc panis āt
grece interp̄tať latine ois. Uñ oram⁹ vt op̄s pr̄ oēm
victum ſpūalem ⁊ carnalem ⁊ corꝑalē oi tp̄e largiri
digneť. Quinq̃ autē panes ſunt nobis neceſſarij in
via q̄ttuor: ⁊ quintus in p̄ria: corꝑalis ad ſuſtētatio
nem ſpūalis ad informationē: doctrinalis ad erudi
tionē ſacr̄alis ad expiationē: ⁊ eternalis ad fruitio
nē. De p̄mo legiť. Nō in ſolo pane viuit hō. De ſcd̓o
Amice accomoda mihi tres panes. De tertio. Ueni-
te comedite panem meum. De q̄rto. Qui panē dñi
mādūcat īdigne reus erit corpis dñi. De q̇nto. Ego
ſum panis viuus q̇ de celo deſcēdi. Poſtq̃ eni; fue
rint hoī pctā dimiſſa: neceſſari⁹ ē ei ſpūs fortitudis
vt p̄miſſum eſt id̓ dicit. Panē nr̄m quotidianū. i. no-
bis quotidie neceſſarium. alioq̇n qd̓ nr̄m eēt nobis
dare nō poſſet niſi ꝑus deſineret eē noſtrum. ex̄ de
ſi. inſtru. inter. Da nobis hodie. q. d. Da nobis ſpm̄
fortitudis q̇ multiplici pane roborat aīam ne defi-
ciamus in p̄nti eſuriēdo iuſticiā p quā expellētes ac
cidiā. ⁊ tediū de bono plena iuſticia ſaturabimur ī
futuro ſm̄ illud. Bti q̇ eſuriunt ⁊ ſitiunt iuſticiā: qm̄
ipſi ſaturabunť. Mattbe⁹ dicit. Panē nr̄m ſuꝑ ſub
ſtātialē. quod duob⁹ modis pōt itelligi. vl' vt vna ſit
dictio q̄ſi da nobis panē nr̄m ſuꝑſubſtātialē. i. xp̄m
q̇ eſt ſuꝑ ſubſtantialis. i. ſuꝑ oēm ſbam. ſ. creatam q̇
panis ē in altari. vel vt ſint due dictōes q̄ſi da nobiſ
panē nr̄m. i. xp̄m qui ē ꝓprius cibus fidelium ⁊ hoc
ſuꝑ panē. i. p̄ter panē ſbalem. i. neceſſariū ad ſuſten-
tationē. q. d. da nobis vtrunq̃. ſ. mētis ⁊ corpis. Lu
cas dicit. Panē nr̄m quotidianū: qd̓ tā de corꝑe q̃
de ſacr̄ali pane pōt intelligi. vel de viatico. Grecus
h; epyuſion: qd̓ interp̄tať ſuꝑſubſtantialē. de cōſe.
di. ij. in calice in fi. Hebreus ꝓ ſegola: qd̓ interp̄tať
egregium vel peculiarē. Ob hoc forte Lucas vidēs
Mattheum ſegola qd̓ ſonat peculiarē: dicit quoti-
dianum Grecus aūt interp̄s Matthei q̇ a vidit eū di
xiſſe ſegola qd̓ ſonat egregium: dixit epyuſionē. ſ. ſu
ꝑſubſtātialē. Fiat voluntas tua. Hoc rogam⁹ vt quō
angeli vel oēs ſcti inculpabiles deo ſeruiūt: ita ⁊ nos
abſq̃ graui pctō illi ſeruiamus in terra. Uolūtas dei
dupl'r intelligiť. ſ. ⁊ bñplacitū dei eternū ⁊ ſignū bñ
placiti tp̄alis. Bñplacitū dei eternū ſemꝑ impleť.
vñ ⁊ volūtati eius q̇s reſiſtet: ⁊ oīa q̄cūq̃ voluit dñs
fecit. Signa bñplaciti tp̄alis ſunt q̇nq̃ p̄ceptio: pro
hibitio: ꝑmiſſio conſilium: ⁊ operatio. Unde magna
opera domini exq̇ſita in omnes voluntates ei⁹. Hec
nō ſemꝑ impleńť. ſed vt impleantur oratur. Uñ dici
tur. Fiat voluntas tua. i. opere cōpleatur quod p̄ci-
pis: qd̓ ꝯſulis: qd̓ ſuadeo: q: nō ſufficit niſi aſit facul
tas. lxxx. di. non ſatis. Sicut in celo ⁊ in terra. i. ſicut
illi qui ſunt in celo voluntatem eius faciunt. ſic ⁊ nos
in terra facimus: vel ſicut in celo ⁊ in terra. i. ſicut in
āgelis: ita ⁊ in hoībus vel ſicut in perfectis: ita ⁊ in
conuerſis. vel ſicut in xp̄o: ita in eccl'ia: vel ſicut ī mē
te: ita pariter ⁊ in carne vt caro nō cōcupiſcat aduer
ſus ſpiritum ſm̄ illud. Cor meum ⁊ caro mea exul. in
d. vi. q. d. Da nobis ſpm̄ conſilij vt faciamus volun-
tatē tuam: maxime miām que perimit auariciā; q̄te
nus miām ꝯſequamur. ſm̄ illd̓. Beati miſericordes
qm̄ mi. conſe. Sicut eñ auaricia conſiſtit in acq̇rēdo
⁊ retinēdo: ita mīa cōſiſtit in dando ⁊ dimittēdo hu
ius petitionis ⁊ aliarum duarum impletio incboať
in via ⁊ conſummatur in patria vbi nil velle poteri-
mus niſi q̃ deum velle ſciemus tunc diligemus deū
ex toto corde ⁊ ex tota mente: ⁊ tota anima: ⁊ ex cor
de. i. intellectu diligimus filium toto id ē ſine erro-
re et mente. i. memoria diligimus patrē tota. i. ſine
obliuione. et anima. i. voluntate diligimus ſpiritum
ſanctum. tota. i. ſine contrarietate patrem potētem
filium ſapientem: ſpiritumſanctum. benignum. i. tri
nitatis potentiam: ſapiam ⁊ bonitatem. Adueniat
regnum tuum. Hoc rogamus vt ſemꝑ xp̄s regnet in
nobis ⁊ non pctm̄ vt nos paratos inueniat qn̄ aīam
a corpore iubebit exire. Regnum aūt dei diciť ⁊ mi
litans eccl'ia q: regiť: ⁊ triūphās eccl'ia quia regnat
Jtem regnum dei dicitur a gratia fidei ⁊ gloria ſpei
Rurſus regnum dei dicitur ⁊ intellectus ſcripture
⁊ locus patrie. De regno militātis eccleſie ſcriptum
eſt. Exibunt angeli meſſores ⁊ colligent de regno
eius omnia ſcandala. De regno triumphantis ec-

Hec autem oratio. Libera nos queſumus ꝛc. ſub ſilē
tio dr̄ ꝓut dictum eſt ſub ti. de pater noſter ſuper vẽ
bo. Oremus ꝑceptis. qḋ ſilētiū ſignificat ſabbatum
q̇ corpus dñi in ſepulchro q̇euit: tunc em̄ null⁹ fidē
ꝑdicauit. Vñ Luca teſtāte. Mulieres q̄ parauerāt
vnguenta ſabbato q̇dem ſiluerunt ſm̄ mandatū le
gis xp̄s tm̄ nō ſiluit: immo ipſe qui ſm̄ carnem in ſe
pulchro q̇euit ſm̄ aīam deſcendit ad inferos vt for
tior ſuperueniēs ſuparet fortē armatum ad qḋ ſignifi
candum eccl'ia romana dicit ipſam orōnem alta voce
in die paraſceue. ꝛ Mediolan. ſemꝑ. ꝛ tunc inmor
dit infernum ducens ſuos vinctos de lacu in quo nō
erat aqua liberans eos de malis preteritꝭ ꝑſentib⁹
ꝛ futuris: ꝛ dans eis perpetuam pacē in q̇ia ſūt ſꝑ
ꝛ a peccato liberi: ꝛ ab omni perturbatione ſecuri.
Unde de hoc lacu liberari ſe ꝛ totam eccleſiam orat
pſbr̄ dicens. Libera nos ꝛc. Et q: nos indigni ſum⁹
veniam de ꝑteritis ꝛ pñtibus atq̃ futuris promere
ri niſi nobis donet oratione beate virginis ꝛ beato
rum Petri ꝛ Pauli atq̃ andree ꝛ aliorum ſanctorū
ideo hic hos in noſtrum patrocinium inuocam⁹. Ad
impetrādum ergo pacis grām imploratur mater ſa
lomonis. i. viri pacifici. ꝛ michael nūcius pacis. ꝛ ba
ptiſta ꝑco pacis. ꝛ tres apoſtoli teſtes pacis ꝛ nō plu
res q: in ore duorū vel trium teſtium ſtat omne ver
bum. Prius ergo orauimus vt liberaremur a malis
nunc vo ꝓ pace oramus. Rurſus lꝫ omnes apoſtoli
fuerunt ꝓpter autoritatem apoſtolatus ꝯnumerati
In hac tamē orōne q̄ triduum quo dñs in ſepulchro
iacuit deſignat tres repetunt ꝛ ſpāliter iſti tres ꝑꝑ
aliq̄s eorū ꝑrogatiuas: vꝫ ꝓpter ꝑuilegium ꝑrogati
ue dignitatis quo ad petrum ꝑꝑ ꝑuilegium ꝑdica
tionis ꝛ immenſi laboris quo ad paulum: ꝛ ꝑꝑ ꝑuile
gium nimiū ꝯcupite crucifixiōis q̇ ad andreā. Ad
huc in hac orōne ē intentio inuocare nō ſolū aplo̅s
verūetiā oēs ſctōs q̇ ꝑ triplicē ſtatū diſtiguūt: ſicut
ꝛ omnes q̇ ſunt in eccl'ia militāte: aut em̄ fuerunt vl'
ſunt in ſtatu continētie: aut viduali q̇ ꝑ andreā q̇ ſm̄
Cryſoſtomū credit in viduali ſtatu fuiſſe: aut in ſta
tu vginali q̇ ꝑ paulū deſignat ad quem ſtatum etiā
angeli reducunt: q: vginitas eſt ſoror angelorū: ꝛ de
beata maria ēt fit mentio tanq̄ de porta miſericor
die. ¶ Poſtremo nota ꝙ poſt ſecretam tria dicunt
ad myſterium cōſecrationis corꝑis dñi ꝑficiendūvꝫ
Preceptis ſalutaribus ꝛ oratio dñica. ꝛ hec orō. Li
bera nos queſumus. ꝛ hoc ꝓpter tres dies: quibus
dñi corpus iacuit in ſepulchro: ſiue ꝓpter triplicē le
gem. ſ. naturalem, moſaycam. ꝛ euangelicam.

¶ De reſumptione patene. Rubrica.

Quia poſt paſſionis triſticiam ad reſur
rectionis gaudium peruenitur. Iuxta
illud. Ad veſperum demorabit fletus ꝛ
ad matutinum leticia. ideo ſubdiaco
nus interea dū chorus reſpondet. Sꝫ
libera nos a malo: accedens ad diaconum tradit il
li patenam inuolutam diaconus vero illam recipiēs
eam reuelat: ꝛ reuelatam repñtat ꝛ tradit ſacerdo
ti oſculando illius manum aut humerum dextrum.

Sacerdos vo cum ea ſignum ſancte crucis ſibi facit
in faciem ꝛ eandem poſtmodum oſculatur. Hi q̇dē
tū numero ꝙ obſequio ſanctas illas mulieres ſigni
ficant. de q̇bus narrat euangeliſta Mattheus ꝙ ve
ſpere ſabbati que lucellit i pri. ſab. ve. ma. mag. ꝛ al.
ma. vi. ſepul. preſentantes patenam. i. cor patens la
titudine charitatis in obſequium ſepulture. Iuxta
ꝙ legitur ꝙ mulieres emerunt aromata. vt ve. vn. ie
ſum. Et valde ma. vna ſabb. ve. ad mo. or. iam ſo. ꝛ di
ce: ad inuicem: quis re. no. la. ab hoſti. mo. Acceſſus
igit diaconi qui marias ſignificat in tradendo pate
nam ſignificat illud quod marie venerunt videre ſe
pulchrum ꝛ reſurrectionem xp̄i late credentes eam
apoſtolis nunciauerunt quinimmo dño ſuo fidei la
titudinem obtulerunt. ꝛ iō de manu diaconi patenā
id ē latitudinem charitatis accipit ſacerdos. i. xp̄s
acceptat. Uel per ſubdiaconum intelligit. Nichode
mus qui etiam late credidit ꝛ obſequium exhibuit
ſaluatori. Quod vero patena prius inuoluta debic
reuelata ad altare deportat. hic eſt moyſes de fiſcel
la ad regiam perductus domum. Exo. ij. Lex q̇dem
q̄ latuit. ſed cognitis miſterijs ab eccl'ia exaltata ad
xp̄m aſcendere de egypto docens. Quod vero ſacer
dos ſuper patenam ſibi a miniſtris oblatam ſignū
crucis facit: repreſentat illud quod in Mattheo le
gitur. ꝙ principes ſacerdotum ꝛ phariſei ſignauerūt
lapidem cum cuſtodibus ſed nec ratio iſta nec ſignū
ſancte crucis neceſſitatis ſunt. Item ꝙ patenā ob
latam recipit, ſignificat ꝙ xp̄s omnes ad ſe ex chari
tate redeuntes cum deſiderio recipit quod etiā ex
eo patet ꝙ ſtatim marie perſeueranti ꝛ alijs compa
ruit. de hoc etiam dictum eſt ſub titu. de oblatione
ſacerdotis. Poſt traditam diacono patenā ſubdia
conus mapellam que patenam tenuerat inuolutam
plicatam non ſuper pallam altaris ſed alibi deponit
in quo ſignificat illud quod legitur Ioh. xx. quia pe
trus in monumentum intrans vidit ſudarium quod
ſuper caput xp̄i fuerat non cum lintheaminibus po
ſitum ſed ſeparatum in vnum locum inuolutum. Dia
conus autem manum ſeu humerum dextrum ſacer
dotis oſculatur ad notandum ꝙ ipſe vult eſſe ſocius
in paſſione vt ſocius ſit in regno. extra de ſepul. c. j.
ſm̄ ꝙ dicit apoſtolus. Si compatimur ꝛ conregna
bimus. ¶ Rurſus ꝙ oſculetur dextrū illius hume
rum ſignificat ꝙ deum hic videre non poſſumus ni
ſi per ſpeculum ꝛ in enigmate. in futuro vo videbim⁹
eum ſicuti eſt q: vo crucifixus ardendi deſiderio q̄
rebatur. Iuxta quod angelus inq̇t mulierib⁹. Scio
q: ieſum queritis crucifixum. idcirco cum patena ſi
gnatur crux in facie ſacerdotis in qua maxime vires
anime vigent. ꝛ vt h̄ ſigno munitus poſſit dei ſerui
tium ſine impedimento conſummare. Statimq̃ ſa
cerdos oſculat patenam oſtendens ꝙ xp̄s cōfeſtī
impleuit deſiderium mulierū. Mox em̄ occurrit ill'
dicens: auete: que ꝓcidētes tenuerunt pedes eius ꝛ
adorauerunt. Nec eſt dubium quin pedes ei⁹ fuerit
oſculati. De hoc ſub ti. de oſculo pacis dicet. Oſcu
lat ēt patenam quaſi petēs a deo pacē corꝑis ꝛ aīe
Orat ēt ꝓ pace temporali quod fit ſpecialiter i qui

buſdam eccleſijs.oſculū etiã hmõi charitatē ſigni
ficat.put dicet ibidē. ¶ Rurſus ideo ſe ſignat cum
patena ⁊ oſculat poſt illã:ad notandũ q̃ ſi p paſſio
nem filij recõciliamur deo pri erimus ⁊ heredes re
gni celeſtis:vel ſignũ crucis cũ oſculo ſignificat glia
tionem xp̄i in cruce cũ charitate. Quidã ēt cũ pate
na ſe ſignant añ pectus p qd̃ ſignificat ſincera affe
ctio q̃ p ptes corporis ⁊ cordis in ſacra ſcriptura ſi
gnificat. Quidam aũt pus oſculant patenã cum di
cunt. Da ppitius pacē.⁊ poſtea cũ oſculata patena
inultima clauſula.ſ.ab oi pturbatiõe ſecuri ſe ſignãt
q: p crucem ⁊ hoc ſacrificium ⁊ odorem eius omnia
in celis ⁊ in terris pacificata denunciant. Quidã q̃
conſeq̃nter oſculant ſummitatē ⁊ pedem calicis qd̃
oſculum pretendit intimum affectum ad monumen
tum ſeu ſepulturam xp̄i:exēplo magdalene q̃ ex affe
ctu ſtabat ad monumentum foris plorans : vt dicit
in Johãne. Oſculum q̃ pedis calicis ſignificat oſ-
culum pedum xp̄i.de quo iam dictum eſt. Aliq̃ etiã
cum patena ſummitatē latus ⁊ pedē calicis tãgunt
qd̃ ſimiliter ex affectu intimo faciunt quaſi totum
monumentum amplectantes qd̃ p calicē ⁊ patenã
repñtat:hoc enĩ pprium ē feruēter amantium qd̃ nõ
ſatiantur dilectũ ex oi parte corpis ſui tangere:⁊ ēt
res dilecti:quod maxime oſtēdit. Magdalena que
a monumento nõ recedebat. Tactus quoq̃ cũ pate
na in ſũmitate ⁊ latere ⁊ pede calicis ſignificat tres
cruciatus domini ſcilicet in capite.in latere : ⁊ in
pedibus.

¶ De fractione hoſtie. Rubrica

Finita oratione pmiſſa ſcz libera nos
⁊ reſumpta patena diaconus diſco
perit calicem inde remouens cor-
porale.⁊ ſuper calicem ſedulo intuet
Deinde ſacerdos intēdēs hoſtiam
frangere ipam de altari leuat ſuppo
nens illi patenam ⁊ ſup ora eius collocat inde tollēs
eam ſup calicem p mediũ frãgit dicēs. Per eundē
dñm nr̃m. Et i q̃buſdã eccliis par'ē que poſt fractio
in dextera manu remãſit ponit ſup patenã dicēdo.q̃
viuit ⁊c. Partē vo q̃ in ſiniſtra remãſit itez p mediũ
frangit ⁊ pticulã q̃ poſt ſubdiuiſionē in ſiniſtra mãu
remãſit piungit pti pus ſup patenam poſite dicēdo
inunitate ſpi.ſ.⁊c. Alterã vo pticulã in dextrã rema-
nētem tenet ſup os calicis cum duob' digitis.ſ. cũ
pollice ⁊ indice:⁊ erecto calice ſimul ⁊ ipſa pticula
parum cũ ãbabus manib' eleuatis alta voce dicēs
Per oĩa.ſ.ſ.quo dicto calicē ſimul cum hoſtia depo-
nit pferēs.pax dñi ſit ſemp vobiſcum.⁊ hoc dicēdo
pducit ter ſignum crucis ſup calicē cũ dicta hoſtie
pticula deinde mittit pticulã illã in calice dicēs. Fi
at cõmixtio cor.⁊c.⁊ poſtea p ipm dat bñdictio ſolē
nis. De ſingulis igit eſt vidēdum.⁊ pmo q̃re diaco-
nus diſcooperit calicem ⁊ in eum diſcoopertum intue
tur. ¶ Circa qd̃ dicēdum eſt q̃ os calicis in hoc lo-
co hoſtium ſignificat monumenti de quo diaconus
corpale remouet.⁊ in eo ſedulo intuet ſignificãs q̃
angelus dñi lapidem ab hoſtio monumēti reuoluit
⁊ linteamē amouit ⁊ in ſepulchro diligēter aſpexit

¶ Secundo videndũ ē q̃re ſacerdos hoſtiam ſuper
patenam locat ⁊ inde eã tollēs ſup calicem frangat
Circa qd̃ dicendum eſt p calicem xp̄i paſſio vel etiã
eterne btitudinis fruitio deſignat. Unde pſ. Et ca
lix meus inebrians q̃ pclarus eſt.⁊ iterum. Inebria
buntur ab vbertate domus tue ⁊c. Per patene ro
tunditatem bonorum operum pfectio ſignificatur.
ſacerdos ergo volens hoſtiam frangere primo eam
ſup patenam locat vt idem illam tollens ſup calicem
frangat ad ſignificandum q̃ nemo paſſionibus hu
ius mundi meritorie valeat exponi:vel etiam ad eter
ne btitudinis fruitionem admitti pus in bonorum
operum pfectione fuerit ſolidatus. Unde apoſtol'
ad Ephe.vj. Accipite armaturam dei vt poſſitis re-
ſiſtere in die mala:⁊ in omnibus perfecte ſtare. Ad
hoc patena hoſtie ſupponitur ⁊ ſuper calicem fran-
gitur ⁊ ad ſignificandum q̃ xp̄s ex latitudine cha-
ritatis p patene diſpoſitionem ſignificate ſe ſuppo
nit paſſioni. Rurſus ſuper calicem frangitur ne mi
nutie ſpargantur:ſed in eius concauitate caute re-
cipiãtur. Alibi tamen ſup patenã poſtea frangit vt
ipſe panis viuus q̃ de celo deſcendit fractus p nobis
in ara crucis rememoret. alibi q̃ hoſtia comedēda
de altari tollit.nam in veteri teſtamēto ſacerdos pa
nes ppoſitionis de altari ſublatos comedebat:put
dictum eſt ſub ti.de oblatione ſacerdotis. Tertio vi
dendum eſt quare hoſtia frangit:⁊ q̃dem q: in lege
iubebat ſimilago fruſtatim offerri:ſed ⁊ redemptor
noſter benedixit panem ⁊ fregit fractũq̃ diſcipulis
diſtribuit ⁊ ideo ſacerdos ⁊ legem ⁊ xp̄m ſeq̃ns pa
nem ſacroſctm̃ in tres ptes partitur vt in fractiõe
panis dñm agnoſcamus ſicut ⁊ illi duo diſcipuli dñz
cognouerunt:q̃bus ipſe reſurrectionis die euntibus
i emaus apparuit. Dum enĩ ſicut ait Proſper de cõ
ſe.di.ij. frangit hoſtia ⁊ ſanguis in ora fidelium in-
fundit immolatio corporis xp̄i in cruce ⁊ effuſio ſan-
guinis eius de latere deſignat. Quarto quare p me
dium hoſtia frangitur. Circa quod notãdum eſt q̃ i
duas medietates frangit iuxta duplicem pdeſtina
toz ſtatum ſcz eterne glorie ⁊ tẽporalis miſerie.ideo q̃
vna medietas ſubdiuidit in duas partes:quaz vna
eſt de deſtinatis qui purgant in purgatorio alia p il
lis qui adhuc viuunt in hoc mundo caduco put in
fra dicet. Quinto quare pars hoſtie poſt fractionez
in manu dextra remanens potius ponitur ſuper pa
tenam q̃ que in manu ſiniſtra remanſit:⁊ quidē po
ipſa que in dextra manu remanſit deſignat pdeſti
natos qui iam ſunt in glia ⁊ iam tenēt illam altitu-
dinem cui nulla inrectitudo admiſceri poterit:⁊ iõ
merito in parte dextra tenet. Altera vero pars deſi
gnat illos pdeſtinatos qui adhuc ſunt in tpali miſe
ria:vbi multa obliqua ⁊ pauca recta inueniunt. q̃re
merito in ſiniſtra tenetur. Illa igitur que eſt in dex
tra cũ diuidenda non ſit:vt iam dicet ſup patenã po
nitur.q̃ vo eſt in ſiniſtra cum diuidēda ſit non depo
nit:ſed diuidēda retinet. Sexto q̃re pars q̃ in ſini-
ſtra remãſit itez ſubdiuidit. Ad quod dicēdũ ē q̃ il
li qui ſunt in glia vniformē ſtatum tenent:⁊ vna bti
tudine fruũtur:ideo pars in dextra manu retēta ⁊ſue

per patenam collocata que illos vt premiſſum eſt ſi-
gnat non frangit: ſed illi qui ſunt in temporali miſe-
ria: in ſtatu ꝛ miſeria ſunt diuiſi. Nã alius eſt ſtatus
ꝛ miſeria eoꝝ qui adhuc viuunt in corpore: ꝛ alius
eſt eoꝝ qui purgant in purgatorio igne: ideo ps que
in ſiniſtra tenet illos ſignificãs diuidi debꝫ. Septi
mo quare pticula poſt ſubdiuiſionẽ remanẽs in ſini
ſtra ꝯiungit parti ſuper patenã prius poſite. Ad qð
dicẽdũ eſt ꝙ ſm Aug. deus duas habꝫ manus. ſ. de
xtrã qua miſeret: ꝛ ſiniſtrã qua punit illos qui ſunt
in purgatorio. inquantũ ibi purgant reſpondet ſola
punitio: ꝛ iõ particula que in ſiniſtra tenet illos fi-
gurat. Hi vo qui ſunt adhuc in pñti vita i qua eſt ſta
tus merẽdi cõſequi pñt miſericordiã: ꝛ ideo ipſi per
aliã particulã que eſt in dextra ſignant. Quia ergo
de his q̇ ſunt in purgatorio nullũ eſt dubiũ ſicut de
illis qui ſunt in paradiſo quãtũ ad futurã gloriã: iõ
merito particula que erat in ſiniſtra eos deſignans
ꝯiungit parti prius ſup patenã poſite que illos qui
ſunt in paradiſo deſignat. qñ iſti illis indubitanter
ſunt ꝯiungendi. de hoc tñ aliter. i. dicet. Sed parti
cula que in dextra parte remãſit ꝛ deſignat eos qui
ſunt in vita pñti illi parti q̃ eſt ſup patenã nõ cõiun
gitur: ſꝫ in ſanguinẽ mittitur: q: illi adhuc egẽt me-
ritis paſſionis xp̃i que merita pceſſerũt et effuſiõe
ſanguis agni imaculati. Ex premiſſa aũt duaꝝ par
tiũ cõiunctione duo reſultant quaſi in modum lune
cornua cõnectionẽ vtriuſq; teſtamẽ i in xp̃i paſſione
factã deſignãtia. ꝛ illa v̇ſus calicẽ dirigẽda ſunt q̃ſi
ſibi incorporẽt ſanguinẽ ſine quo corpus nõ eſt. In
hac etiã ꝯiunctione repñtat ꝙ poſtq̃ aliq̇ tã pſenti
bus q̃ futuris pſſuris purgati fuerint ipi deo q̇ eſt
noſtra beatitudo pfect. ſſima vniõe iungent. Octa
ua quare pmiſſe due ptes extra calicẽ ſupra patenã
reſeruant ſupra quo aiunt quidã ꝙ tres partes ho-
ſtie tres ſtatus beatoꝝ figurãt. ſ. qui ſunt i celo: qui
in purgatorio: ꝛ qui in mundo verſant vt iam dicet.
Per calicẽ aũt ſm aliquẽ reſpectũ ipſa eterna frui-
tio vt pmiſſuꝫ eſt figurat. Quia ergo tã illi qui v̇ſan
tur in hoc ſeculo q̃ illi qui ſunt in purgatorio nondũ
ad illaꝫ fruitionẽ admiſſi ſunt ideo ipſe due partes
extra calicẽ reſeruant donec ſumant. Sꝫ hec rõ nõ
ꝯcordat p oĩa cũ pmiſſis: ꝛ iõ alia rõ inferius aſſigna
tur. Põt etiaꝫ dici ꝙ due hoſtie ptes ideo ſup pate
nã ponunt: qñ ſi oẽs partes ſup os calicis ambab⁹
manib⁹ tenerent: multa quidẽ picula cõtingere poſ-
ſent. de facili eñ poſſet errare: ꝛ pars nõ mittẽda in
calicẽ mitti. vel ppter manuũ tremorem oẽs partes
poſſent in calicẽ cadere. Sacerdos etiã taliter ipe-
ditus nõ poſſꝫ que incumbũt libere expedire ꝛ ſimi
lia. Alij tñ oẽs partes ſupra os calicis tenẽt ne for-
te ppter illaꝝ deportationẽ ſeu trãſlationẽ aliq̃ ide
particula cadat aut remaneat in patena. d̉ quo etiã
ſub ti. de cõicatiõe ſacerdotis dicet. Nono q̃re par-
ticula que remãſit in dextra. ſacerdos ſup os calicis
tenet. Ad qð dicẽdũ eſt ꝙ particula ipſa vt pmiſſuꝫ
eſt repñtat illos qui adhuc in corpore viuentes indi
gent miſericordia dei ſine pdictis meritis paſſionis
xp̃i ꝛ ſanguinis eius effuſionis pcedẽtib⁹. Tenetur
ergo ip̃a particula ſupra os calicis reſpectu directo
ad ſanguinẽ vt det intelligi intẽtio nec nõ expecta-
tio ꝛ cõſideratio viuẽtiũ quo ad merita ꝛ paſſionem
xp̃i. ꝛ tenet cũ pollice p quẽ vigor v̇tutis ꝛ cũ indice
p quẽ mẽtis diſcretio ſignificat. ad oſtẽdendũ ꝙ cũ
fidei vigore ꝛ mẽtis diſcretione h̄ ꝯſiderãda ꝛ expe
ctanda ſunt. Uel cũ duob⁹ digitis tenet ad deſignã
dũ duplicẽ naturã que fuit in corpore xp̃i diuinita-
tẽ. ſ. ꝛ humanitatẽ. Et ꝯiungit ſanguini: ad oñdẽdũ
ꝙ qui digne ꝛ cũ fide merita paſſionẽ xp̃i cõſiderãt
ꝛ expectãt: ei⁹ paſſiõe ꝛ meritis iuu ant. Decimo q̃re
ſacerdos dicturus. Per oĩa ſecula ſeculoꝝ ſe erigit.
Et eſt dicẽdũ ꝙ cũ ip̃e petere velit ppetuã exiſtẽtiã
dñi vobiſcũ: ꝛ oẽ datũ optimũ ꝛ oẽ donũ pfectuꝫ de
ſurſum ſit. i. q. ij. q̃pio. merito ad deũ ſe tũc corpore ꝛ
mẽte erigit. ſperãs ſe acceptuꝝ qð petit. Undecimo
quare v̇ba ip̃a pferẽs vocẽ ſuã exaltat ꝛ paꝝ calicẽ
eleuat. Sup quo dicẽduꝫ eſt ꝙ ſacerdos xp̃i vicari⁹
hoſtia vt pmiſſum eſt tracta mox pacẽ annũciatur⁹
vocẽ exaltat vt ppl's pacẽ deſiderãs hoc intelligens
dicat Amen. xxviij. diſ. ſedulo. ꝛ calicẽ parũ ab al-
tari eleuãdo oſtendit ꝙ xp̃s qui p paſſionẽ que p ca
licẽꝫ deſignat deſcenderat eleuatus p reſurrectõeꝫ
a mortuis pacẽ poſtmodũ diſcipulis timentib⁹ nun-
ciauit dicẽs eis. Pax vobis. põt etiã dici ꝙ quẽad-
modũ pmiſſum eſt particula que ſup os calicis tene
tur repñtat viuentes: credẽtes: ꝛ expectãtes iuuari
meritis paſſionis ꝛ effuſionis ſanguinis xp̃i. Sꝫ vt
credamus duo. Primũ ſcꝫ xp̃m verũ fuiſſe deũ ꝛ ſan
guinẽ ꝛ corp⁹ nũq̃ fuiſſe a diuinitate ſeparata. Se-
cũdũ xp̃m fuiſſe verũ hoiem ꝛ corpus verũ ꝛ ſangui
nẽ verũ dicta nõ ꝯſequimur. ppter hoc g̃ calicẽ ꝛ di
ctam particulã parũ ſimul eleuat: vt oñdat ꝙ firmi-
ter credim⁹ primum. ꝛ eã ſtatim deponit: vt oñdat ꝙ
etiã eodẽ modo credim⁹ ſcðꝫ. Duodecimo quare di
cta eleuatio ꝛ depoſitio fit cũ vtraq; manu ꝛ nõ cum
altera tñ. Ad qð dicẽdũ ꝙ hoc fit vt per hoc det in-
telligi ꝙ ſicut pmiſſa duo credit intellectu. ita amat
ꝛ appetit affectu ꝛ toto conatu. Fit etiaꝫ hoc modo
vt ſecuri⁹ ꝛ decẽtius fiat. Decimotertio quare mox
dicit altiori voce. Pax dñi ꝛc̃. Et quidem q: nõ ſolũ
per ſigna. verũetiã p v̇ba reſurrectiõis eſt gaudiuꝫ
exprimendũ: ideo ſacerdos p leticiã de reſurrectio-
ne habitã pcedens ſtatim depoſito calice altiori vo
ce dicit Pax dñi ſit ſemp vobiſcuꝫ. repñtans ꝙ vna
ſabbatoꝝ ieſus poſtq̃ ſurrexit a mortuis ſtãs in me
dio diſcipuloꝝ dixit eis. Pax vobis. ꝛ iterum. Pax
vobis. Jo. xx. q. d. do vobis paceꝫ pectoris in via et
pacem eternitatis in patria. Ideꝫ ergo innuit ſacer
dos dicẽs. Pax dñi. i. pax pectoris ſit ſemp vobiſcũ
id eſt in preſenti hic. ꝛ pax eternitatis in futuro. hec
quideꝫ pax eſt illa que tũc iuſtis data eſt qñ aĩa xp̃i
in infernum deſcẽdens inde oẽs fideles eduxit ab-
ſtergens oẽm lachrymam ab oculis eoꝝ vt amplius
nõ ſit eis dolor: ſꝫ pax qua cũ eo viuãt ineternuꝫ. vel
illa que data eſt corpori xp̃i qñ aĩa eius ad corpus re
dijt: vt ſicut nunq̃ aĩa turbata eſt pro corporis mor-
te ita nec ip̃m corpus vlterius de ſua mutatione tur-
bet: ſed vtraq; pace fruatur ꝛ ſemper de eterna bea-

titudine leteẜ. Decimaquarta quare dicendo Pax dñi ⁊c. facit ſignũ crucis ſupra ſanguinẽ cũ dicta hoſtie particula. Ad hoc dicendũ eſt ꝙ tres cruces ſignificãt triduum quo xp̃s fuit in ſepulchro: vel ꝙ tres mulieres querebãt xp̃m crucifixũ ad oſtiũ monumẽti. Vñ illud. Quẽ queritis viuẽtẽ cũ mortuis. Decimaquĩta quare dicto Pax dñi ⁊c. chorus rñdet Et cũ ſpũ tuo. ⁊ quidẽ hoc dicendo optat pacẽ ipſi ſacerdoti: petit etiã pacẽ ſibi dari: ⁊ vt dignus ſit illam recipere predicit ter Agnus dei. Verũtñ pape celebrãti in eccl'ia ſctẽ marie maioris ĩ vrbe ⁊ dicẽti Pax dñi: nil rñdeẜ: put ĩ ſexta pte ſub ti. de paſcha diceẜ. Decimaſexta quare dicta hoſtie pticula imittitur in ſanguinẽ. Nẽpe fit hec cõmixtio pmo ad notandũ ꝙ xp̃i corpus nõ fuit ſine ſanguine: nec ſanguis ſine corpore. Scđo ad deſignãdũ ꝙ vnũ ſacramentũ cõficiẜ ex ſpeciebus panis ⁊ vini. Tertio corpis ⁊ ſanguis poſt trinum crucis ſignũ cõmixtio eſt aie ad corpus reditio. Oĩbus enĩ in celo ⁊ in terra pacificatis virtus trinitatis aĩam crucifixi reducit ad carnẽ: nec derelinqueret aĩam eius in inferno nec daret ſctm̃ eius videre corruptionẽ. iuxta qđ ipſe dicit in p̃s. Ego dormiui ⁊ ſomnũ cepi et exurrexi: q: dñs ſuſcepit me. ſignificat ergo vnitatẽ ⁊ aie ⁊ carnis que in reſurrectiõe xp̃i denuo ſunt vnite. Nã vt premiſſum eſt panis ad carnẽ: ⁊ vinũ referẜ ad ſanguinem: q: ſm ph̃m in ſanguine eſt ſedes aie. xxxij. q. ij. moyſes. De hoc etiã ſub tit. de oblatiõe dictũ eſt. Decimaſeptima qñ imiſſio ſit facienda ⁊ quidẽ aliqui infundũt pticulã ipſam in calicẽ poſtꝙ dicũt Pax dñi ⁊c. qm̃ manifeſtũ eſt pacẽ datã eſſe hoĩbus bone voluntatis p reſurrectionẽ quã vba ipſa ſignificant. Alij vero dicto Pax domini ⁊c. ⁊ dicto etiã pius Agnus dei ⁊c. demũ imittunt ipſam in ſanguinẽ: vt coꝝ orõ efficacior ſit pro eo ꝙ tenẽtes eam in manibus dũ dicũt Agnus dei oculo corporali ⁊ mentali reuerenter intueẜ. Tertij vero eam imittũt cũ dicũt Da nobis pacẽ. Cũqꝫ enĩ ter dicaẜ Agnus dei ⁊ in primis duab' vicib' dicaẜ. Miſerere nobis. in pmo dr̃ Miſerere nobis quãtũ ad aĩam que maxie fundaẜ in ſanguine. I ſcđo quãtũ ad carnẽ pꝫ ꝙ iſta duplex orõ diuiſim dr̃. ⁊ ideo illa pars hoſtie p quã caro ſignificaẜ: ⁊ ſanguis p quã aĩa intelligiẜ nõ debẽt cõiungi: dũ illis duabus vicibus dr̃ Agnus dei. ſꝫ ſolum in fine tertij Agnus dei vbi repetitur pax ſm vtrũqꝫ. ſ. ſm corpus ⁊ ſm aĩam. Ipſe enĩ lauit nos a peccatis nr̃is in ſanguine ſuo. Quarti rectius ⁊ vſitatius agũt qñ dicto Pax dñi ⁊ priuſꝙ dicãt Agnus dei ⁊c. imittũt. certũ eſt aũt ꝙ agnus dei poſt ſalutationẽ repreſentant illud qđ dñs fecit poſtꝙ diſcipulos viſitauit. qñ videlꝫ dedit eis poteſtatẽ dimittendi peccata: et ideo ſacerdos illud repreſentans poſt miſſionem particule hoſtie in ſanguine dicit. Agnus dei qui tollis peccata mundi mi. no. ad deſignandũ ꝙ ſicut ipſe corpus ſanguine cõiungiẜ: ita nos cõiunctos eidem ſanguini ſeu meritis ex eius effuſione pcedentibus ſua pietate a peccatis emũdet. Et imittendo dicit verba illa. Fiat cõmixtio corporis ⁊c. que verba referẽda ſunt ad ſpẽs panis ⁊ vini quibus corpus chriſti ⁊ ſanguis continetur. Dicunt aũt Agnus dei calice iam cooperto ad notandũ ꝙ xp̃s in domo oſtijs clauſis dedit apl'is poteſtatẽ dimittendi pctã. Decimaoctaua quare ſiũt tres ptes. Ad qđ dicendũ eſt ꝙ frangiẜ in tres partes. Primo in memoriã trinitatis. Scđo in memoriam triplicis ſtatus xp̃i. Primus fuit in hoĩb' manens. Scđs fuit mortuus in ſepulchro iacens. Tertius eſt imortalis in celo exiſtens. Tertio vero in memoriam ⁊ ſignũ ꝙ xp̃s paſſus fuit in triplici pte ſui ſcꝫ in pedibus: in manibus: ⁊ in latere. Quarto in ſignum ꝙ tres ſunt partes myſtici corporis. pma eſt in celo ſiue in patria. ſ. eccl'ia triumphans. ſcđa eſt in terra. ſ. eccl'ia militans. tertia eſt in purgatorio. ⁊ hec diciẜ purgans. Quinto in typum trium pſonaꝝ euntium in emaus ſcꝫ xp̃i ⁊ cleophe. ⁊ vt quidã dicunt Luce. Decimanona quid partes ipſe ſignificãt videndũ reſtat. ⁊ quidẽ primo ſm Gelaſium papã pars in calice poſita ſignificat corpus xp̃i qđ de virgine traxit. pars ſicca comeſta ſignificat oẽs fideles. pars reſeruata vſqꝫ in finem miſſe ſm antiquũ eccl'ie romane morem pro miniſtris vel infirmis ſignificat oẽs mortuos. Scđa pars in calice poſita ſignificat eccl'iam militantẽ. pars comeſta triũphãtem. pars reſeruata eos qui ſũt in purgatorio. Tertio Sergius papa de cõſe. diſt. ij. triforme. ita dicit Triforme eſt corpus dñi pars oblata in calice miſſa corpus xp̃i qđ iam reſurrexit monſtrat pars a ſacerdote comeſta ambulantẽ adhuc ſuper terram. pars in altari vſqꝫ ad miſſe finem remanens corpus xp̃i vel ſm alios corpus fidelium latens in ſepulchro. hec pars remanet in altari vſqꝫ ad finẽ miſſe: quia vſqꝫ in finem ſeculi corpora ſctõꝝ in ſepulchris erũt ſed ꝙ pars vſqꝫ ad finẽ miſſe reſerueẜ nõ eſt in vſu. Quarto etiam mõ põt hoc myſterium explicari. eſt enĩ corpus xp̃i vniuerſalis eccl'ia. ſ. cum membris: iuxta illud apoſtoli. Vnus panis ⁊ vnũ corpus multi ſumus. Et inueniuntur in iſto corpore quaſi tres partes ex quibus totum cõſiſtit. vna pars eſt ipſum caput: videlꝫ chriſtus qui caput ẽ. ⁊ pars corporis altera pars ſunt illi quoꝝ corpora requieſcunt in tumulis: ⁊ anime que regnant cum chriſto. et ſunt ſiũ ſimul iuncte. He due partes caput ſcꝫ ⁊ hec corporis pars altera ſicut ſcriptũ eſt. Vbicũqꝫ fuerit corpus illic congregabunẜ ⁊ aquile. ppterea in altari ſuper patenam due partes coniuncte extra calicem: reſeruantur quaſi extra paſſionem que per calicem deſignaẜ. chriſtus enĩ reſurgens a mortuis iam nõ moritur: mors illi vltra non dominabiẜ: ⁊ qui cum ipſo ſunt ſancti non eſurient neqꝫ ſitient amplius. non cadet ſup illos ſol: neqꝫ vllus eſtus: quoniã priora tranſierunt. Tertia pars in calice ponitur ſignificans ſanctos qui adhuc in mundo viuunt paſſioneſqꝫ paſſuri ſunt donec de hac vita migrantes ad caput ſuum tranſeant: vbi nec morientur amplius nec vllatenus patientur. Unde verſus. Tres partes facte de chriſti corpore ſignant'. Prima ſuam carnem ſanctoſqꝫ. Scđa ſepultos. Tertia viuẽtes: hec eſt in ſanguine tincta. Martyrij calicẽ guſtan

in carne fideles. Quinto modo ſm magrm Guil. an
tiſſiodoreñ. pars q̃ in ſanguine mittit ſignificat vi
uos. vna illarum eos q̃ ſunt in purgatorio alia vero
illos q̃ ſunt in paradiſo. Orat enĩ eccleſia pro viuis
vt in bono conſeruent. pro eis qui ſunt in purgato
rio vt citius liberent et purgentur pro eis qui i celo
ſunt vt orent pro nobis. Sexto et modo ſm Aug. ps
in calicem mittitur vel ponit p nõ ſctis viuentibus
q̃ voluuntur in ſanguine et in peccatis. Alie vero due
pro mortuis offeruntur. vna pro ſanctis qui iaȝ ſunt
in requie et illa eſt grãrum actio: q: nihil reſtat in eis
purgãdum altera pro illis aiabus q̃ lȝ ſaluande ſint
tñ adhuc ſunt in penis: et ideo pro illa dicit oblatio.
Sane pticula hoſtie in calice dimiſſa ſtatiȝ calix cũ
palla corporali cooperitur: q: xpi corpus de cruce
depoſitum latuit in ſepulchro ſyndone inuolutum q̃
per ipſam pallam ſignificatur. Uiceſimo loco viden
dum eſt quare nunc ſolennis bñdictio datur. Et q̃
dem hoc loco. ſ. ante pacem ſolennis epiſcopalis bñ
dictio datur: adq notandum q pacẽ nullatenus hre
poſſumus niſi dominus nr̃ ieſus xps preueniat nos
in bñdictionibus dulcedinis: que ſunt bñdictiones
grẽ ipſius: q: ſm ps. Domini ẽ ſalus et ſuper ppl'm
ſuum bñdictio ſua. Dũ ãt eps ſe ad ppl'm bñdicẽdũ
conuertit populus reuerenter genuflectit: q̃ſi ipo fa
cto dicat. Bñdicat nos deus deus nr̃. et metuãt eũ
omnes fines terre. nam ipe ẽ dñs q̃ ad illius inuoca
tionem bñdixit. Uñ ps. Bñdixit filijs tuis in te. Et
licet hic ſolenniter bñdicat nihilominus q̃dam in fi
ne miſſe iterum ſolẽniter bñdicunt: de qua bñdictio
ne ibi dicetur tum q: poſtq̃ dño ſalutauit apoſtolos
iterum dixit eis pax vobis: vt iam dictum eſt: et dice
tur ſub ti. de pacis oſculo. tum q: ſicut nõ poſſumus
bñ inciperet vel pacem acq̃rere niſi diuine bñdictio
nis grã pueniat: ita nec in bono pficere nec in pace
finalr pſeuerare: niſi bñdictõis ſue grã ſubſeq̃tur.
In miſſa vero pro defunctis pontifex ſolẽniter non
bñdicit. Tum q: in ea omnes ſolẽnitates ceſſant. tũ
q: hec ſolennis bñdictio fit nõ ſolum pro venialium
delectione verumetiã pro populi excitatõe: vt in dñi
adiutorio confidat et bñdictum in ſecula confiteat.
ac defuncti velut abſentes excitari nequeant lȝ poſ
ſint noſtris ſuffragijs adiuuari. tum q: gaudium nõ
debȝ luctui admiſceri. Illud autem notandum ẽ q
per morteȝ et in morte dñi fidelis anima bñdictionẽ
pcipit. Unde circa mortis officium rite diaconus ad
eam humiliari inuitat dicẽs. Humiliate vos ad bñ
dictionem. et ſtatim pontifex bñdixit. Quidam aſſe
runt h' offm̃ nõ eſſe de ſepteȝ officijs miſſe: eo q has
bñdictiones romana nõ inuenit eccleſia vñ vtit eis
et ideo nõ hic: ſed in fine miſſe bñdicit. Sed quicũ
q̃ inuenerit. recte in hoc loco ponuntur vbi xps ad
inferos deſcendiſſe repreſentatur: ſcȝ proximo añ
reſurrectionem cum eductis de carcere eternam tri
buit benedictioneȝ. Has bñdictiones prefigurauit
Iacob qui filijs ſuis et Moyſes q̃ filijs iſrael: et xps
qui diſcipulis moriens benedixit.

De agnus dei. Rubrica.

QUia ieſus ſtatim vt ſalutauit aplos
vt iã pmiſſuȝ ẽ dedit eis ptãtẽ remit
tẽdi pctã dicẽs. Quor̃ remiſeritis
pctã remittunt et quor̃ retinueritis
retẽta ſunt. Idcirco chorus clamat ad
deũ et poſtulat. Agn' dei q̃ tollis pec
cata mũdi mi. no. Siq̃dẽ Io. video ieſum ãbulãtẽ
dixit. Ecce agn' dei ecce q̃ tollit pctã mũdi. Quare
aũt eum vocauerit agnum determinat ſubdẽs qui
tollit. i. q̃ venit vt tollat pctã mũdi: q: p pctis tollen
dis paſcha nrm̃ imolatus ẽ xps. Nẽpe i veteri teſtõ
xpũo offerebat agnus p pctis ppli: et in nouo teſtõ
xpo obtulit ſeipm̃ deo pr̃i vt humanum genus libe
raret et lauaret a pctis in ſanguine ſuo. Merito q̃ñ
corpus et ſanguis dñi ſumit Agnus dei cãtat vt oẽs
credamus q: ipſi' agni corpus et ſanguis: tũc ſumit q̃
pctã mundi moriẽdo tulit et vitam eternã nobis re
ſurgendo donauit ieſus xpo dño nr̃: et vt orem' ipm
nunq̃ deſiſtere miſerẽ nobis q̃ in paſſiõe miſtus eſt
nri. Agnus autem grece dr ab agnõ qd eſt pium: q:
ipſe verus agnus ſola pietate ſua ſe obtulit hoſtiã p
nobis et nos redemit. Dicit ẽt agnus ab innocentia
q: agnus nec hoibus nec beſtijs nocet. In pmiſſis
ergo verbis agnus dei q̃ tol. pec. mũ. mi. no. eſt q̃dã
depcatio vt videlȝ innocentis agni mia pctã irruen
tia et ſubitanea auferantur. Tertio mõ dr agnus ab
agnoſcendo. q̃m in magno grege ſolo balatu mrẽm
agnoſcit. ſic et xps in ara crucis donãs nobis prius
pacem agnouit nos curat vt iam dictum eſt. Agnouit
ẽt prẽm obediẽtia. iuxta illud apoſtoli ad Ephe. ij.
Factus eſt obediens vſq̃ ad mortem. Agnouit etiã
mrẽm cura quam de ea habuit. Unde illud Io. xx.
Ecce mater tua. Ob hoc ergo in altaris immolatio
ne ter dicitur agnus dei. quaſi agne qui agnouiſti
patrem miſerere nobis. Agne qui agnouiſti ma
trem miſerere nobis. Pie qui redemiſti mundum et
qui obtuliſti te pro nobis dona nobis pacem. Uel
ideo ter dicitur vt triforme corpus dñi intelligatur
videlȝ ambulãs in terra quieſcẽs in ſepulchro et reſi
dens in celo. Poteſt etiam dici q xps ad tria venit
Primo vt nos liberaret a miſeria culpe. Scdo vt nos
redimeret a malo pene. Tertio vt nob' daret de ple
nitudine gratie ſue: quantum ad prima duo bis di
citur miſerere nobis. Quantum ad tertium dicitur
dona nobis pacem. que petitio pacis ſequitur ſtatĩ
poſtq̃ agnus dei dictum ẽ ter: ad notãdum q ex be
niuolentia trinitatĩ agnus miſſus eſt. Uñ Eſa. Emit
te agnum dñe etc. nam ſicut in apo. legitur. Xps eſt
agn' qui occiſus eſt ab origine mundi. Et attẽde q:
quidaȝ ſacerdotes dicunt Agnus dei manibus ſup
altare depoſitis: oſtendentes in hoc q ad ea que p
ferunt tota mente intendunt. Intentio eñ proprie
per linguam exprimitur non per manus ideoq̃ lo
quente lingua manus quieſcunt q̃q̃ ipam miam et
pacem celeſtem p pplo petunt non autem terrenam
quod in manuum diſpoſitõe ſignificat. Alij vo ſtãt
manibus iunctis parũ ſup altare inclinati oñdẽtes
in inclinatõe humilitatem q̃ in orone neceſſaria eſt
et in manuũ coniunctione vnicã et nõ variam itẽtioneȝ.

¶ Porro ſm antiquam conſuetudinē ſcole cātoꝝ in
eccl'ia romana quā adhuc ipa ſcola obſeruat nulla⸗
tenꝰ variatꝛ ſꝫ tribꝰ vicibus vniformiter dꝛ: xpē mi. no.
pp tria gnā pctōꝝ q̄ pet mꝰ remitti cogitatōis i cor
de locutōis in ore: ⁊ actōis in ope. Uel in honorē tri
nitatꝭ. vel pp tres ordines fidelium in eccl'ia q̄ ſunt
Noe Dauid ⁊ Job: quos ezechiel vidit in viſiōe ſal
uādos. Poſtmodum āt multꝭ ac varijs eccl'e aduer
ſitatibus irruētibus cepit ad dn̄m de tribulatōe cla
mare dona nob pacē ⁊ vt clamor eiꝰ facilꝰ audiatꝛ: ſō
in ipa imolatiōis hora clamat ⁊ h varietas nō diſcre
pat a ↄſuetudie vē. teſta. vbi cū ſcdō repetatꝛ. Parce
dn̄e parce pplō tuo. tertio variatꝛ: ⁊ ne des heredita
tem in opprobriū. Dicamus ḡ miſere nob ꝙtum ad
aiam. Itē miſerere ꝙtum ad carnē ⁊ dona nobis pa
cē ꝙtū ad vtrūqꝫ vt habeamꝰ pacē pectorꝭ ſpūalē ⁊ pa
cem corpis tpalē. Eſt ei pax pctōꝛum. pax iuſtoꝛum.
pax tpis ⁊ pax eternitatis. Un̄ ⁊ ter oratꝛ in miſſa ꝓ
pace de quo dcm̄ ē ſub. iiij. pticula canonis ſup vbo
dieſqꝫ nr̄os. ⁊ qꝛ deꝰ nō dat pacē niſi illis quoꝝ miſe
retꝛ: ideo vltimo dꝛ: dona nobis pacē. Eccl'ia āt late⸗
ran̄. nunꝙ dicit dona nobis pacē: ſicut nec ſcola can
toꝝ ſeq̄ns vt p̄miſſuꝫ ē morē antiquū. Unde nec vꝫ
nec vā ē rō dicētium ꝙ in eccl'ia lateran̄. ideo nō dꝛ
dona nobis pacem: qꝛ oēs alie eccl'ie ab illa q̄ p̄mo
fuiſſe dꝛ ↄſecrata: ſumere debēt pacē non ipa ab ill'
In feria. v. cene dn̄i. Agnus dei ter dꝛ cū miſere no
bis vt ibi dꝛ. ¶ Rurſus in miſſa ꝓ defunctis dꝛ bis
Agnus dei cum dona eis requiem. tertio additꝛ ſem
piternaꝫ: nec dꝛ dona nobis pacem. qꝛ tūc imitamur
exequias ſaluatoris. Ultimo ḡ agnus dei tm̄ adiūgi
tur ſempiternam. ſup quo notādum ē ꝙ ꝓ fidelibus
defunctis triplex requies dꝫ optari. Primo vt aufe⸗
ratꝛ ab eis pena in qua eſt eis labor nō reqes. Scdō
vt eis gl'ia aie ↄferatꝛ qꝛ tunc veraciter reqeſcēt i bo
no deſiderato. ſ. in ipo deo. Tertio vt dotentur gl'ia
corporis: ne illud vlterius miſerijs exponatꝛ. Prima
nō eſt requies ſempiterna: qꝛ pena ſublata adhuc
deſiderant gl'iaꝫ. Scda etiā nō ē totalr requies ſem
piterna qꝛ ſm Aug. an̄ reſurrectionem corporum ſp
ineſt animabus q̄dam naturalis appetitus reſumē
di corpora quo aliqualiter corpora retardantꝛ ne to⸗
taliter ferantꝛ in deū. Sed tertia reqes cū p̄miſſis ē
vere requies ſempiterna: qꝛ aie que deum preſentia
liter vident reſumptis corporibus in ipa vlterius ⁊
eternaliter ⁊ perfectiſſime requieſcent: ideoqꝫ ſoluꝫ
in tertia vice ⁊ nō in duabus precedentibus ↄgruit
dicere requiem ſempiternam. Sergius papa p̄mus
conſtituit Agnus dei inter cōionem ter a clero ⁊ po
pulo decantari.

¶ De pacis oſculo. Rubrica.

Oſtq̄ dominus ſalutauit apoſtolos
vt premiſſum eſt: iterum dixit eis.
Pax vobis: oſtendens ꝙ nō ſolum
debemus pacem habere in ore verū
etiam in pectore: ne ſimus ex illis q̄
loquuntur pacem cum proximo ſuo
mala autem in cordibus eoꝛum: ideoqꝫ cum hec di⸗
xiſſet apoſtolis inſufflauit in illos ⁊ dixit. Accipite
ſpm̄ſctm̄: ad quod deſignandū vtiqꝫ ſacerdos facta
commixtione ⁊ finita oratione accipit in quibuſdaꝫ
eccleſijs pacem ab eucbariſtia ſiue ab ipſo corpe dn̄i
vel ſm alios ab ipſo ſepulchro. i. calice vel altari: ⁊
mox prebet oris oſculuꝫ miniſtro. ſ. diacono. Qui ab
ipſo corpore accipiunt hoc faciunt in ſignum ꝙ pax
ſpūalis a xpo data eſt humano generi. Alij etiā idē
ſignant. Diaconus vero dat pacem alijs ⁊ alij inter
ſe. in ſignum ꝙ omnes debent pacem hr̄e p̄ſertim fi
lij eccleſie. Ipe vero diaconus pacem a ſacerdote ac
cipiens reuerenter inclinat ⁊ pectus oſculatꝛ ipſius
ſm morem quarūdā eccl'iarum: ⁊ planetam extēdit:
vt per pacis oſculum ⁊ ꝑ planete extenſionem cha⸗
ritas extēdēda monſtretꝛ quam per planetam i par
te tertia diximus deſignari. Qꝛ ḡ charitas dei diffū
ditꝛ in cordibus noſtris ꝑ ſpm̄ſctm̄ q̄ datus ē nobis
ideoqꝫ pacis oſculum ꝑ vniuerſos fideles in eccl'ia
diffunditꝛ nam ⁊ aplꝰs admonet. Salutate vos inui
cem in oſculo ſancto. Rurſus ꝙ ſacerdos pacē pplō
tribuit prefiguratum fuit a ioſue q̄ hoſtibus ſupera
tis terram obtinuit quam ſorte diuiſit ⁊ i pace poſſe
dit: ⁊ xp̄s reſurgēs diabolo ſuperato pacem ⁊ dona
dedit hoibus. Pontifex vero p̄mo dat pacē miſtro
qui p̄us erat a ſiniſtris: ſed pacem recepturus acce
dit ad dextram eius ꝑ quam ſignatꝛ pplꝰs gētilis q̄
p̄mus i pace tranſiuit a ſiniſtra infidelitatis. ad dex
tram fidei ⁊ eternitatis: ⁊ ꝑ hunc pax ad populum
deſcēdit. ¶ Ceterum in p̄mitiua eccl'ia omnes q̄ ce⸗
lebrationi miſſarum intererant ſingulis diebus cō
municare ſolebant eoꝙ apoſtoli omnes de calice bi
berunt domino dicente. Bibite ex hoc omnes. de cō
ſe. di. ij. nō iſte. Offerebant enim magnum panē ⁊ oī
bus ſufficiētē quod adhuc greci ſeruare dicuntur.
ſꝫ excreſcēte fidelium multitudine traditur inſtitu⸗
tum vt tantum diebus dn̄icis cōicarēt. e. diſt. quoti
die. de quo dcm̄ ē ſub ſeptima pticula canonis ſup
vbo. Hoc quotieſcūqꝫ. Poſtmodum aūt qꝛ nec indi
gne hoc potuit obſeruari. tertia ſecuta ē inſtitutio:
vt ter ſaltem in anno q̄libet xp̄ianus acciperet eu⸗
chariſtiam. ea. di. ⁊ ſi nō freq̄ntius vꝫ hodie ad minꝰ
in paſcha. ex̄ de peni. ⁊ re. omnis. hoc inuēto reme⸗
dio: vt vicꝫ ꝓ eo ꝙ ſingulis diebus cōicabatꝛ ſingulꝭ
diebus oſculum pacis daretꝛ ꝓ miſterio vnitatꝭ ꝙ ſa⸗
cerdos dās miſtro dicit in quibuſdam locis. Sumi
te vinculum pacis ⁊ dilectionis vt apti ſitis ſacroſan
ctis myſterijs. q. d. Sumite ex hoc omnes ⁊ diuidi
te inter vos: ⁊ ꝓ cōione q̄ ſingulis diebus dn̄icis fie
ri ſolebat: daretur in diebus dn̄icis panis bn̄dictꝰ
ſctē communionis vicarius qui ⁊ eulogia dicitꝛ. Sꝫ
⁊ loco quotidiane cōionis in quadrageſima dꝛ i fine
miſſe oratio ſuper pplm̄ cū p̄dicitur. Humiliate ca⸗
pita veſtra deo. Sanc populus in miſſa ſcꝰ oſculatur
Primo qꝛ cum ſicut premiſſum eſt ꝑ immolationem
hoſtie ſalutaris dimiſſis peccatis reconciliemur al⸗
tiſſimo recte pacis oſculum dari decreuit eccl'ia cuꝫ
ꝓ peccatis imolatꝛ hoſtia ſalutaris. Hoīes igꝛ oſcu⸗
lum. i. pacis ſignū ſibijnuicē dāt vt oſtēdant ſe ↄiun
ctos eſſe in corpe xp̄i per quē facta eſt pax in celo ⁊
in terra. Scdō Inno. primus qui oſculum in eccl'ia

dari decreuit. qđ etiā Leo papa. ij. primo ſtatuerat.
de cōſe. di. ij. pacē. ita dicit. Pacē aſſeritis ante ꝯſe
cta. i. ꝯſecrata myſteria quoſdā populis īperari: vel
ſibi inter ſacerdotes tradere: cū poſt oīa. i. poſt cōſe
cratione͂ que aperire nō debeo. i. nō poſſum par ſit
neceſſario. i. cauſa myſterij indicenda: ꝑ quaꝫ. i. q: ꝑ
eam conſtat populū ad oīa que in myſterijs aguntur:
ac in eccľia celebrant̄ prebuiſſe ꝯſenſuꝫ: ac finita eē
pacis cōcludētis. i. determinātis ſignaculo demon
ſtratur. Tertio iđ ſe populus inuiceꝫ oſculat̄: q: dñi
ſui gratiam ⁊ angeloꝝ cōcordiam ꝑ morte͂ eius ſe ꝑ
meruiſſe gratulat̄. Quarto q: in oſculo caro carni ⁊
ſpūs ſpiritui iungitur: ⁊ nos qui carnis ꝓpagine de
adā cōiūgimur etiā charitatis vinculo cōnectamur
qui ergo ſe odiētes oſculant̄. Jude ꝓditoris oſcu-
lū imitant̄. Quinto ꝓpter p̄ceptuꝫ apoſtoli de quo
p̄miſſum eſt. Rurſus ideo priuſq̄ꝫ cōmunicem⁹ pacē
dam⁹: vt inter nos eſſe ꝯcordiā oſtēdamus: ⁊ cū illa
corpus dñi ſumamus ſine qua munera noſtra nō re
cipiunt̄ a deo. ¶ In miſſa vō ꝓ defunctis pax non
dat̄: q: fideles anime iam nō ſunt nec vlteri⁹ erūt in
turbatione huius mundi: ſed quieſcunt iam in dño:
vnde nō eſt eis neceſſariū pacis oſculum qđ eſt pa-
cis ⁊ cōcordie ſignū: ⁊ iđ in miſſa illa nō dicit̄ oratio
illa. Dñe ieſu xp̄e qui dediſti apoſtolis pacē ⁊c̄. nec
ſacerdos recipit pacē ab altari. De hoc dicet̄ in. vij.
ꝑte ſub ti. de officio mortuoꝝ. Hinc eſt ꝙ etiā inter
monachos pax nō datur: q̄m mūdo mortui reputan
tur. de cōſe. di. ij. pacē. ¶ Uiri quoqꝫ ⁊ mulieres nō
ſibiīuicē oſculū in eccľia porrigūt ne forte aliqđ la-
ſciuie ſurrepat: q: ibi carnales fugiēdi ſunt amplex⁹
⁊ caſti ac ſpūales actus habēdi: ꝓpter qđ etiā in ec
cleſia ſitu ſequeſtrant̄ locali. Odia pax pellit: caſtꝫ
pax nutrit amorē. Sane oſculū in ſacra ſcriptura ſi
gnificat vnionē: charitatē: pacē ⁊ reuerentiam. De
oſculo vnionis dicit ſponſa in canticis. Oſculet̄ me
oſculo oris ſui. De oſculo charitatis. Jſaac inqt ad
filiū. Accede ad me ⁊ da mihi oſculū fili mi. De oſcu
lo pacis dicit apoſtolus. Salutate vos inuicem in
oſculo ſancto. Deus aūt pacis ⁊ dilectionis ⁊c̄. De
oſculo reuerētie dñs inquit ad ſymonē. Oſculū mi-
hi nō dediſti. hec aūt ex quo intraui nō ceſſauit oſcu
lari pedes meos. Et heſter in ſignū reuerentie ſūmi
tatē virge regie dr̄ oſculatā eſſe. ¶ Ad deſignandū
igit̄ tres vniōes in xp̄o. ſ. vnionē diuinitatis ad ani
mam. diuinitatis ad carnē. ⁊ carnis ad animā. Uel
vnionē qua vnita eſt in xp̄o humana natura: ſancta
eccľia. ⁊ fidelis anima. Et ſacerdos ter oſculat̄ alta
re: vt dictum eſt ſub. iiij. particula canonis ſup ver-
bo. Dieſqꝫ noſtros. ad deſignādū triplicē pacem. ſ.
tp̄alem ſpūalem: ⁊ eternā. Ep̄s ſolēniter celebrans
iuxta morē quarūdaꝫ eccleſiaꝝ ter oſculat̄. ſemel mi
niſtrū: ⁊ ſcđo diaconū: ⁊ tertio ſacerdotē. Sed ⁊ in
miſſa ter oratur ꝓ pace vt dictū eſt ſuper vbo dieſqꝫ
noſtros. Rurſum ad notandū duoꝝ teſtamētoꝝ cō
cordiam cōs duabus vicibus codicem oſculatur: q:
rota continet̄ in medio rote. ⁊ duo cherubin ſeſe re-
ſpiciūt verſis vultibus in ꝓpiciatorium. Ad notādū
etiā charitatē ſacerdos oſculatur patenam que deſi-
gnat cordis latitudine charitatis. Unde. Nōne
cor noſtrum ardens erat in nobis dum loqueret̄ no-
bis in via. Jn ſignū vero reuerētie ſubdiacon⁹ ⁊ dia
conus pedes ⁊ manus ſummi ponti. oſculent̄: pedeꝫ
ſubdiaconus oſculat̄ poſt epiſtolā lectā. ⁊ diaconus
ante legendū euangeliū: manū vero ſubdiacon⁹ oſcu
latur offerens ampullam cū aqua caliceqꝫ cū vino: ⁊
diaconus offerens patenā cū hoſtia ⁊ thuribulū cū
incenſo: vterqꝫ etiā de manu ſummi ponti. eucharis-
ſtiam: vt dicet̄ in titu. ſequenti. Jllud quoqꝫ vacare
non credit̄ a myſterio ꝙ ſummus pōtifex ſepteꝫ mo
dis accipit oſculū videlꝫ ad os: ad pectus: ad hume
rum: ad manus: ad brachia: ad genua: ⁊ ad pedes.

¶ Incipit quarta pars miſſe. ⁊ primo de cōmunio-
ne ſacerdotis. Rubrica.

Hic incipit quarta pars miſſe poſt pa-
cis etenim oſculum ſacerdos cōmuni
cat hoc modo. Nam ſicut in Nicen. cō
cilio. xciij. di. ꝑuenit. i. legitur euchari
ſtiam conſectaꝫ per ſe de altari ſiue de
patena ſumit ⁊ comedit. Calicem vero cum ſangui-
ne non ip̄e. ſed diaconus eleuat de altari ⁊ porrigit
ei. Unde in canone Hiero. ea. diſ. diaconi ſunt inter
cetera. ita legitur. Sacerdotibus etiaꝫ preſumptio
nes non licet de menſa calicē dñi tollere: niſi eis tra
ditus fuerit a diaconib⁹. Jdeo aūt ſacerdos corp⁹
xp̄i per ſe ſumit ⁊ nō caliceꝫ cū ſanguine: q: ſumptio
corporis ſignificat corpoꝝ noſtroꝝ reſtaurationem
quā xp̄s nullius miniſterio perfecit ⁊ futurā reſurre
ctionē quaꝫ ſua virtute abſqꝫ omni miniſtro faciet.
Sumptio vō ſanguinis redemptionē animarū ſiue
peccatoꝝ ſignificat que fit īterceſſionib⁹ alioꝝ. Hoc
tū ⁊ ſi iure cautū ſit: nō tū ſeruari videmus. Sane ſa
cerdos ipſe omnes partes hoſtie comedit. Jn qbuſ
dam tū eccleſijs ipſe vnā partē ſumit: ⁊ reliquaꝫ eu-
chariſtie medietatē ſuper patenā in duas partes di
uidit. quas miniſtris. ſ. diacono ⁊ ſubdiacono come
dendas impēdit: inſinuās illud qđ Lucas cōmemo-
rat: q: Ieſus in emaus accepit panem ⁊ fregit ſuper
menſaꝫ. Et etiam vt aiunt quidā comedit corā duo-
bus diſcipulis. ſumenſqꝫ reliquias dedit illis. Jpſe
quoqꝫ poſtmodum partem piſcis aſſi ⁊ fauuꝫ mellis
māducauit ⁊ reliquias diſcipulis dedit: ⁊ ideo poſt-
q̄ diaconus ⁊ ſubdiaconus communicarunt clerici
⁊ religioſi ad communicādum accedunt vt ipſi par-
tem ſancte cōionis accipiunt. Poſtmodum cōmuni
cat populus q: ⁊ xp̄s comedit non ſolū cum paucis
apoſtolis veriſetiam aſcēſurus in celū comedit cum
multitudine diſcipulorum. Unde ⁊ ſumptio corpo-
ris aſcenſionem ſignificat ſaluatoris. Jllud autem
pretermittendū nō eſt ꝙ in ꝑceptiōe corporis ⁊ ſan-
guinis xp̄i nulla poſſit fallacia ſuboriri: ſꝫ in vtraqꝫ
ꝑceptione veritas euidenter appareat ſummus pō
tifex nō ſtatim particulā hoſtie permittit cadere in
calicem: ſed eam poſt trinum crucis ſignaculum ſu-
per patenam reponit: et poſt oſculum pacis ad ſe-
dem aſcendens ibiqꝫ conſiſtens. vniuerſis cernenti-
bus maiorem partē oblate ſuſcipit de patena quaꝫ

ſubdiaconus apportauerat de altari: ipſamq; dentibus ſubdiuidens vnã particulã eius ſumit et aliã in calicem mittit: et de ſanguine cũ calamo haurit. Deinde alterã particulã tradit cũ oſculo diacono: aliãq; ſubdiacono ſine oſculo: quẽ diaconus miniſtrans ei ad altare calicẽ oſculatur: ⁊ tũc ſubdiaconꝰ reſiduũ ſanguinis cũ pticula in miſſa ĩ calice ſumit. Romanus itaq; pontifex: ideo nõ cõicat vbi frangit: q2 ad altare frangit ⁊ ad ſedẽ cõicat: q2 xp̃s in emaus corã duobꝰ diſcipulis fregit: ⁊ in hierl'm corã diſcipulis .xj. manducauit. In emaus eñ fregiſſe legitur: ſed nõ comediſſe legitur. In hierl'm vero fregiſſe nõ legitur ſ3 legitur comediſſe ſcḋm Inno. iij. Aſcendens igitur ſedẽ vbi cõicat. Siquidẽ ſcḋm apl'm xp̃s caput ẽ eccl'ie: caput aũt in corpore ſublimius ⁊ excellẽtius ob ſuã pfectionẽ ceteris membris collocatur: p calicẽ vero ſcḋm quẽdã reſpectũ eterna beatitudo ſeu ipſius fruitio deſignatur: q2 in eccl'ia militãte ſummus pontifex ſicut xp̃i vicarius ⁊ caput oĩm p̃latoꝝ pfectiꝰ xp̃m repreſentat: cõgruũ eſt vt ipſe non in altari: ſ3 in loco ſublimiori cõicet oñdens q xp̃s etiã in ſua humanitate pfectius ⁊ copioſius pticipat illa ineffabilia gaudia vtpote in bonis potioribus collocata. Cũ vero celebrat p defunctis: tũc ſup altare cõicat q2 tũc ſpĩalr mẽbroꝝ xp̃i hinc fideliter deſcendentiũ gl'iam repreſentat mẽbra xp̃i cũ ad illã gl'iam perueniunt inferiorẽ poſt xp̃m gradũ obtinẽt ſicut membra poſt caput. In paraſceue q̃ ad altare cõicat tũ ob reuerẽtiã paſſionis xp̃i: tũ q2 tũc q̃ſi exequias celebrat ieſu xp̃i: tũ etiã tũc ſolus cõicat: q2 in xp̃i paſſione oĩbꝰ diſcipulis fugientibꝰ ipſe ſolus remanſit. alij aũt p̃lati nõ ſic: ſ3 ſemp ad altare cõicant: q2 nõ ita pp̃e xp̃m caput eccl'ie repñtãt. Miniſtri autẽ repreſentãt pontifici oblatã ⁊ calicẽ: q2 diſcipuli obtulerunt xp̃o ptẽ piſcis aſſi ⁊ fauũ mellis. pars piſcis aſſi eſt dñi crucifixi q̃ fuit in ara crucis aſſatꝰ. Fauꝰ mellis eſt ſanguis xp̃i ſup mel ⁊ fauũ dulcis faucibꝰ ale diligẽtis ambo de manu pape cõicant: q2 ⁊ apl'i de manu xp̃i cõicauerũt. Ad notãdũ vero diſtinctiõeʒ inter ſacros ordines ⁊ nõ ſacros: diaconi q̃ ⁊ ſuperioris ordinis ſunt cũ recipiũt eucharistiã oſculũ ſuſcipiũt ab ipſo. Accolitꝰ ⁊ qui ſunt inferioꝝ ordinũ non ſuſcipiũt. Subdiaconꝰ etiã q̃ caractere huiõi quondam inter nõ ſacros: nũc aũt iter ſacros ordines reputatur in pceptiõe corpis nõ ſuſcipit oſculũ a põtifice: ſ3 in pceptiõe ſanguis ſuſcipit oſculũ a diacono: vt ſic qui nõ ſacri ſunt minꝰ ⁊ qui ſacri ſunt amplꝰ honorentur: q̃uis ⁊ in hoc myſtica poſſit rõ aſſignari. Ipſe aũt ſumit illã eucharistie ptem p quã pũt ſub ti. de fractõe hoſtie dictũ eſt: caput eccl'ie. ſ. xp̃s intelligitur cuius typũ ipſe ſpĩalius gerit: qḋ facit hoc mõ. ea nãq; dentibꝰ ſubdiuiſa pticulã in ore remanentẽ ſumit. alterã vero inter digitos reſidentẽ in calicẽ dimittit ad notãdũ q xp̃s reſurgẽs qui ſcḋm Sergiũ papã p partẽ in calice immiſſam ſignificatur infernũ momordit ⁊ ſuos inde ſumptos in paradiſum miſit. iuxta illud Oſee vlti. c. Ero mors tua ⁊c̃. Alia vero pars ex q̃ miniſtri cõicant: ſignificat membra magis ipſi xp̃o conformia. ⁊ iõ ipſi cõicant de illa ad oñdendũ myſteriuʒ vnionis: eucharistia eñ ſacrm̃ eſt maxime vnionis. Partẽ vero in calice intinctã q̃ ſignificat mẽbra pp̃t xp̃m paſſionibꝰ ſubiecta dñs papa nõ recipit. Primo q2 ipſe magis q̃ alij repreſentat in officio miſſe xp̃m cui mors vltra non dñabitur. Scḋo q2 ipſe illoꝝ typũ gerit in eccl'ia qui pp̃ter eximiam ſanctitatem vita actiua ſemoti p ↄtẽplatiuã iam xp̃o ſociantur. Sed miniſtri illã ſumũt: q2 typũ actiue cõiter repñtãt: ⁊ precipue ſubdiaconus eam ſumit pro eo: q2 ipſe vltimus cõicat: ⁊ vltimi eſt reliquias ſumere ⁊ calicem purificare. vñ ⁊ dñs reliquias dedit diſcipulis vt p̃miſſum eſt. Põt etiã myſtice dici q pars intincta ſignificat ptẽ corporis myſtice q̃ iam regnat cũ xp̃o. Cũ ergo dñs papa expſſe repreſentet xp̃m realiter ⁊ ſacramẽtalr incorporatus eſt parti ipſius myſtici corporis: ideo ipſe nõ recipit illã: nec etiã diaconus qui legẽ euãgelicã quã pnũciat repreſentat que eſt lex amoris. pp̃t amorẽ eñ charitatis quilibet incorporatur xp̃o capiti ⁊ oĩbꝰ ptibꝰ corporis eius myſtici. Subdiaconus vero repreſentat veterẽ legẽ quã ſepe pronũciat que fuit lex timoris: ſ3 timor nõ eſt in charitate: imo eũ foras mittit. ⁊ iõ pticulã in ſanguine miſſam ſacramẽtalr ſiue in ſignũ recipit: q2 immiſſio ipſius ptis cũ ſanguine dictã incorporationem figurat quã non faciebat lex illa. l3 eam figuraret. Hoc aũt breuiter notandũ eſt q ſacerdos ante pceptionem corporis ⁊ ſanguis xp̃i d3 dicere orõnes a ſanctis patribꝰ inſtitutas: deinde meditari d3 in incarnatione: in paſſione: in virtute huiꝰ ſacramẽti dicẽs Panẽ celeſtẽ accipiã ⁊c̃. Sed cũ ſtatim poſt verba ipſa ſubiungat. Dñe nõ ſum dignus ⁊c̃. videtur ↄtrarius ſibiipſi. abſit tñ hoc: ſed dicẽs. Panẽ ⁊c̃. ſeipm incitat ad deuotionẽ reducens ad memoriã q̃d eſt qḋ ſumere d3: q2 panẽ qui de celo deſcẽdit: ⁊ qualr ſumere d3: q2 nomen dñi inuocabo: vt ſic in maiori ſumat reuerẽtia ⁊ timore. Dicendo vero ſubſequẽter. Dñe nõ ſum dignus ⁊c̃. et humilitate ſua pfitetur indignitatẽ: ac exercitatio ad deuotionẽ ⁊ pfeſſio humilitatis cõtraria non ſunt. Legitimũ itaq; cõicandi tempus eſt ante vltimã orõnem que dr̃ ad complendum: q2 ibi maxime petitio pro eis qui cõicant. deinde corpus ⁊ ſanguinẽ dñi ſumpturus ſe cum illis ante faciem crucis ſignat. Sicut eñ p̃us cruces faciendo actiue tanq̃ miniſter illa ſanctificauit: ſic ſe eis nunc cruce ſignãdo paſſiue petit ſanctificari. Dicto itaq;. Corpus dñi cuſtodiat ⁊c̃. ſumat eucharistiã. deinde iunctis manibus inclinans ſanguinẽ dicit. Quid retribuã ⁊c̃. Et dicẽs. Calicẽ dñi accipiã ⁊ non p̃us accipit ⁊ eleuat calicem de altari. Poſtea vero dicens. Laudans inuocabo dñm. ſe ſignat cum illo quo verſu expleto ſanguinem ſumit. Sane quia circa maiora cautius eſt agẽdum: ſacerdos ſanguinem ſumens pp̃ter maiorem ſecuritatem ⁊ reuerentiam calicem cum vtraq; manu tenere debet. ſed in ſumptione perfuſionis ſufficit altera tñ duobus digitis alterius adiunctis: quaſi per hoc innuens iã ſanguinẽ ibi nõ eſſe. Sed ⁊ ſanguinẽ ſumendo ter haurit: trinitatem deſignans: perfuſionẽ vero ſumendo bis: vt per hoc charitas que inter duo conſiſtit

ſignificetur ſeu etiam quotiens nouerit expedire. Rurſus qui eadem die dꝫ iterū celebrare nõ ſumat vinum ꝑfuſionis: vt dictũ eſt in ꝓemio huius ꝑtis. Sꝫ cũ in canone dicaꝛ. Simili modo poſtꝙ̃ cenatũ eſt accipiens ⁊ hunc preclarū calicẽ ⁊c. videꝛ ex hoc ꝙ ſacerdos ſtatim hoſtia ꝯſecrata illam dꝫ ſumere priuſꝙ̃ ad calicis ꝯſecrationẽ ꝓcedat: q2 ois chriſti actio noſtra dꝫ eſſe inſtructio. xij. q. j. exemplũ. Sꝫ ad hoc dicẽdũ eſt ꝙ eccl'ia inſtituit illã poſt vtrãq3 ꝯſecrationẽ ſumi: ad oſtendendũ ꝙ ſolũ hoſtiã recipiens non plenũ ſacramentaliter recipit ſacramẽtũ. Et ſi eñ in hoſtia ꝯſecrata chriſti ſanguis ſit. non tñ eſt ibi ſacramẽtaliter eo ꝙ panis corpus nõ ſanguinẽ ⁊ vinũ ſanguinẽ ſignificat ⁊ non corp9. Quia ergo ſub altera tñ ſpecie non eſt cõpletũ ſacramentum quo ad ſacramentũ vel ſignũ: dꝫ hoc ſacramentum cõpleri priuſꝙ̃ preſbyter eo vtatur. Verũtamẽ cum vnum ſine reliquo nec ſit nec vnꝙ̃ fuerit niſi in ſolo triduo ante paſcha in q̃ chriſti corpus mortuũ fuit: in quo triduo ſi quis de apl'is hoſtiã ꝯſecraſſet ſanguis ibi non eſſet ſi vinum: caro ibi non eſſet: q2 vt premiſſum eſt nec panis ſanguinẽ nec vinũ ſignificat carnem. Fm hoc nunc chriſti ſanguine intra venas eius exiſtente vinũ ſine reliquo ꝓpter vnionem ſeu mixtionẽ hm̃oi recipi non põt. qđ tñ non eſt ratione ſacramenti vel ſigni qđ idem eſt. Poſt ſumptũ ſacrificiũ non eſt ſpuendũ. de ꝯſe. di. ij. vt quid. ꝓut dictũ eſt ſub ſeptima ꝑticula canonis ſup v̾bo. noui ⁊ eterni. ſꝫ nec euchariſtia ſicut alius cibus eſt maſticanda: ſed diſcrete: moderate ac leniter anterioribus dentibus tenenda: ⁊ lingua mollificãda ne q̃ eius particula dentibus adhereat quã forte poſtmodũ emitti ſcreando ꝯtingat poſt cõionem illico calix de altari auferꝛ. Circa qđ notandũ eſt ꝙ corpus dñi remanet ſup altare vſq3 dum tria capitula cõpleanꝛ: ſcꝫ ꝓlogus dñice orõnis: ⁊ ipſa orõ. ⁊ libera nos queſumus: q2 ⁊ dñs tribus diebus in ſepulchro quieuit. Poſtea v̾o cõmixto dñi corpore cum vino ſimul: q2 pace annũciata auferꝛ corpus dñicũ de altari: qm̃ in tertia die aīa eius que deſcẽdit ad inferna vt liberaret iuſtos ⁊ membra viuificaret. rediit ad corp9: nec amplius inuentũ eſt corp9 dñicũ in ſepulchro: q2 ergo chriſtus tot9 homo reſurrexit ſimul: ideo ad hoc notandũ illico ſimul cũ oblatõe corpus dñi de altari auferꝛ ⁊ ſumiꝛ: ⁊ inde calix et corporale de altari totaliter eleuanꝛ: ꝓut dictũ eſt ſub ti. de pallis corporalibus. Poſtremo notandũ eſt ꝙ quiſq3 cõmunicandus corpore a carnalibus eſcis ieiunus eſſe debet. Cũ eñ anime ſpirituales ſint ⁊ immortales ſpiritualia primitus alimẽta vite eterne ſumere debent.

De perfuſione. Rubrica.

POſt ſumptum eucharíſtie ſacrificium ſacerdos digitos abluit ⁊ ꝑfundit ne quid forte incaute remaneat ſeu adhereat ex contactu diuini ſacramenti nõ ꝙ quicꝙ̃ imundũ ex ipſo cõtactu ꝯtraxerit: ſed vt potius ſuam cõmemoret indignitatē qui ſe iudicat tantis ſacramentis celebrandis indignum. Iuxta illud quod dñs ait. Cũ oia beneſeceritis dicite ſerui inutiles ſumus: ſicut ⁊ ſacerdos legalis imũdus erat vſq3 ad veſperã poſt imolationem vitule rufe. vnde oia veſtimẽta ſua lauabat. indignum quidẽ exiſteret vt manus que corpus incorruptibile ꝯtrectarunt corpus corruptibile ꝯtingãt vel ad res cões taugẽdas accedant: donec ſtudioſe lauentur. Et ꝓpter hoc etiam quidã miſſa finita exutis ſacris veſtibus iterū manus lauant. Perfuſionis aũt aqua debet in locũ mundũ honeſtũ diffundi vt altitudo ſacramenti reuerenter honoreꝛ. Trina ergo ſacerdotis ablutio que ſit in principio in medio ⁊ in fine deſignat mundationẽ cogitationis: locutionis: ⁊ actionis: vel purgationẽ pcti originalis: venialis: ⁊ criminalis: ſiue qđ agiꝛ ꝑ ignorantiam ⁊ negligentiam ⁊ induſtriam: ad quorū mũdationem offerꝛ ſacrificiũ ſalutare. de ꝯſe. di. ij. cũ omne. in prin. Hec tñ ablutio referri põt ad ablutionem baptiſmi: cui9 formã chriſtus poſt reſurrectionem inſtituit dicens. Eũtes docete omnes gentes baptizantes eos. In noīe patris ⁊ fi. ⁊ ſpi. ſan. qui cre. ⁊ bap. fue. ſal. erit. Sane ſacerdos digitos ꝑfũdit ⁊ ꝑfuſionem ſumit in dextro cornu altaris vel ſaltem reuolutus ad illud. Primo ꝓpter rationem tactam ſub ti. de manuũ ablutione. Scđo q2 ipſum cornu iudaicum ppl'm ex quo humanã naturã xp̃s aſſumpſit ſignificat. Sicut aũt ab illis naturã accepit. ſic ⁊ ab eis illius nature purgationẽ ab omnib9 defectibus quos aſſumpſit habuit: qm̃ ab eis occiſus fuit ad quã mortẽ ſecuta eſt reſurrectio in qua omnes defectus dimiſit et eis oppoſitas virtutes accepit. Ad hoc igitur repreſentãdũ ī dextro cornu altaris vel ſaltẽ reuolutus ad illud ſacerdos ꝑfundit ⁊ ꝑfuſionẽ ſumit. Tertio q2 vt aiunt quidã hec purificatio deſignat ablutionẽ manuũ quã pylatus fecit a perditione ſanguinis iuſti ſuper iudeos per dextrum cornu altaris ſignificatos. Ad hoc quidẽ hauſta purificatiõe inclinãt calicẽ ad oñdendũ ſepulchrum eſſe vacuũ: q2 ſurrexit ⁊ inde ꝓdijt xp̃s.

De poſtcommunionem. Rubrica.

ANtiphona que poſtcõmunio a pluribus nuncupaꝛ: ideo ſic appellata eſt: qm̃ poſt cõicationē ſiue in ſignum ꝙ ex cõicatio expleta eſt conciniꝛ. In primitiua nãq3 eccl'ia oẽs fideles qualibet die corpore ⁊ ſanguine chriſti cõicabant: prout dictum eſt ſub titulo de cõicatione ſacerdotis: ⁊ ſtatim poſt cõionem cantus iſte fiebat vt ppl's oſtenderet grãs ⁊ laudes agere de chriſti corpore ⁊ ſanguine ſuſceptis. Verū ꝓpter circũſtantias nos peccatum ſequenti tpe ſtatutum eſt: vt ter in anno communionem ⁊ ſacerdos quotidie pro omnibus ſacramentaliter ſumat: ꝓut in ti. de pacis oſculo dictum eſt. Quis aũt ſpãliter introduxerit vſum cantandi hãc antiphonã ignoraꝛ. Hec aũt antiphona apl'orū gaudium de chriſti reſurrectione ſignificat. iuxta illud. Gauiſi ſunt diſcipuli viſo dño: ⁊ pre gaudio mirabanꝛ vero reciprocando in quibuſdam eccleſiis cantatur inſinuat ꝙ diſcipuli reſurrectiõis gaudiũ

ſibi mutuo nunciabant. Unde duo diſcipuli cum invenissent congregatos vndecim: ꝛ eos qui cum ipſis erant dicentes. Quia reſurrexit dominus vere ꝛ apparuit ſymoni narrabant que geſta erant in via ꝛ quomodo cognouerunt eum in fractione panis. Canitur etiam ab oībus vt notetur cōitas gaudij ꝛ ꝙ oībus diſcipulis apparuit dñs. Eſt ergo communio gratiarꝫ actio. iuxta illud. Edēt pauperes ꝛ ſaturabunt ꝛ laudabūt dñm. Proprie tñ nouiſſima oratio de qua infra dicetur poſtcommunio dici poteſt.

De oratione nouiſſima ꝛ de Ite miſſa eſt. Rub.

Peracto communionis miniſterio pōtifex ſeu ſacerdos oſculat altare innuēs ſe credere firmiter ꝛ cōſentire his que circa ſacrificium acta ſunt ꝛ conuerſus populum ſalutat: ꝛ deinde redit ad dextrum cornu altaris ſignificans ꝙ in fine mūdi poſt antixp̄i mortem chriſti predicatio ſiue xp̄s reditur' eſt ad iudeos quos iam reprobauit. Tunc eñ cōuertentur ꝛ reliquie iſrael ſalue fient. Et eleuatis manibus vltimā orationē que proprie poſtcōmunio vocatur ꝛ requiritur: in qua rogat ꝛ grās agit de ſacramēti perceptione. d. collectas ꝑ numero ſecretellarū. Orat eñ pro his qui ad hanc cōionē eucharistie acceſſerunt. Hec autem oratio ſignificat orationem capitis noſtri ieſu xp̄i qui pro nobis interpellat quotidie apud patrem. Significat etiam ꝙ apoſtoli poſt aſcenſionē dñi in oratione perſeuerauerunt. Finis vero illius orationis vbi dicit. Per dñm noſtrum ieſum xp̄m filiū ꝛc. ſignificat ꝙ aduocatuꝫ habem' in celo apud prēm. Illud aūt cōſiderandū eſt ꝙ ſacerdos dicturus poſtcommunionē ꝑmittit. Dominus vobiſcum ꝛ Oremus ſtās ante medium altaris deinde tranſiens ad dextrū cornu altaris ibi pronūciat orationē. qua finita rediēs ante altaris mediuꝫ dicit. Per dñm. ꝓut tactū fuit ſub ti. de ſalutatiōe. Circa qḋ notādū eſt ꝙ dextrū cornu altaris ſignificat populum iudaicū. ſiniſtrum vero gentilē. Predicatio xp̄i ꝛ euāgelium eius incepit a iudeis ꝛ trāſiuit ad gētiles ꝛ iterum redire debet ad iudeos: ad qḋ ſignificandū ſacerdos a dextro cornu altaris trāſit ad ſiniſtrū ꝛ econuerſo. Merito ergo poſtcommunio que eſt quaſi finis miſſe dr̄ in dextro cornu altaris. Quia vero altaris mediū repreſentat fidem xp̄i ꝛ ipſum deuꝫ in quē vterqꝫ populus vnitur reducit et finitur: ideo Per dñꝫ nr̄m ꝛc. qḋ eſt quaſi finis poſt communionis. ibi dicit. Ipſe etiā eſt qui vtrūqꝫ populum ad ſe petendum inducit ꝛ illuminat: ꝛ iō dñs vobiſcum ibi dr̄. Per ipſum etiam quicquid boni in oratione petimus impetramus: ꝛ ideo ibidem ꝓnūciatur. Oremus de hoc dictum eſt ſub tit. de mutatione ſacerdotis. Et no. ꝙ in ſabbato quattuor tēporum menſis ſeptembris dr̄ poſtcōio illa. Perficiant in nobis queſumus dñe tua ſacramenta qḋ continent vt que nūc in ſpe gerimus rerū veritate capiamus. Cuius vltimā partē Grego. exponēs. de cōſe. di. ij. ſpecies. ita dicit. Poſtulat quippe ſacerdos vt corpus xp̄i quod ſub ſpecie panis ꝛ vini nūc geritur manifeſta viſione ſicuti reuera eſt qñqꝫ capiatur: Quis nō improbabiliter quidā exponunt hoc loco carnis ꝛ ſanguinis veritatē ipſam eorūdē efficientiam: id eſt peccatorꝫ remiſſionē. De hac etiā oratione dictum eſt ſub. vij. ꝑticula canonis ſuꝑ verbo Myſterium fidei. Hanc oratiōe finita iterū populū ſalutat dicens. Dñs vobiſcū. Circa qḋ notandum eſt ꝙ xp̄s poſt reſurrectionē bis legit diſcipulos ſalutaſſe dicens. Pax vobis: in ſignū duplicis pacis videlicꝫ pectoris ꝛ eternitatis: qui ſm ꝓphetam eſt pax ſuꝑ pacem. de qua dñs inquit aplis. Pacē relinquo vobis pacē meā do vobis hanc duplicē pacem per duplex oſculum ſacerdos inſinuat: cum videlꝫ pri' oſculatur miniſtrum ꝛ poſterius oſculatur altare. Prima ergo ſalutatio que fit ante orationē ſignificat benedictionē illam quā xp̄s aſcenſurus in celum legitur dediſſe diſcipulis ſuis. Namqꝫ ꝛ Lucas commemorat. eduxit eos foras in bethaniā ꝛ eleuatis manib' bñdixit eos: ꝛ cū bñdixiſſet receſſit ab eis ꝛ ferebat in celum. Unde poſt ſalutationē nouiſſimam quam ſacerdos oratione expleta facit ad pplm que ſignificat vitam eternā diaconus alta voce ꝓnunciat. Ite miſſa eſt. repꝛſentans qḋ dictū eſt ad apoſtolos. Hic eſt ieſus qui aſſumptus eſt a vobis in celum. Notandum eſt autē ꝙ miſſa tribus modis finit. primo per ite miſſa eſt. ꝛ hoc in ſolēnitatibus quotiēs cantatur. Te deum laudamus ꝛ Gloria in excelſis deo ꝓut dicet in ꝓhemio. vij. partis. q. d. Redite ad propria: q2 miſſa ſeu oblata eſt deo hoſtia ſalutaris pro genere humano ꝓut tactū eſt in ꝓhemio huius partis. Uel annūciat populo ꝙ miſſa ſeu ꝑces ſunt finite: qm̄ ſtatutū eſt in cōcilio aurelian. de cōſe. di. j. cū ad celebrandū. ꝙ nullus exire debet de eccleſia donec annunciatū ſit per miniſtrū. Uel eſt ſenſus. Ite miſſa eſt. ſꝫ ite poſt xp̄m ꝛ ſequimini ipſum. Nō eſt eñ in hoc mundo ſtandū: ſed ad patriā ꝑ bona opera feſtinandum qḋ leuiter facere poſſumus: q2 miſſa eſt ad deum patrē placandū hoſtia per quaꝫ fracta ſunt tartara ꝛ reſeratus paradiſi introitus. Dicens aūt Ite miſſa eſt. dirigit vultū ad pplm: q2 ad eos quos pñtes licentiamus ſermoneꝫ dirigimus: ꝛ eis ad quos ſermonē dirigimus facieꝫ repñtare ſolem' ſicut fit qñ dicitur. Dñs vobiſcū. vel orate fratres: ꝓut dictum eſt ſub ti. de inclinatiōe ſacerdotis. Sꝫ dicens. Bñdicamus dño. vel requieſcant in pace. vl' oremus nō ſtat verſus ad populum: q2 illum diſtincte non alloquit: ſed dirigit faciem ad orientē ꝛ mētem ad deuꝫ. Dicto autem Ite miſſa eſt clerus ꝛ populus gratulando reſpōdet. Deo grās. imitātes apoſtolos qui adorantes ingreſſi ſunt in hieruſaleꝫ cum gaudio magno ꝛ erant in templo laudantes et bñdicentes deum. Eſt enim prout quidam aſſerunt Deo gratias interiectio gratulatiua vel cōgratulatiua. Et hoc ſumptuꝫ eſt de Exo. nō ſm verba: ſed ſm ſenſum: quoniaꝫ populus iſrael per iuſſum pharaonis licentiante cyro de babylonicā captiuitateꝫ ad hieruſalē reuerſus gratias egit deo. Sꝫ ꝛ apl'i poſt aſcenſionem dñi regreſſi ſunt in hieruſaleꝫ benedicentes dominuꝫ ſic ꝛ nos vltima benedictione acce

pta ad celeſtē patriam ibimus vbi ſemper erimus
in grarum actione. Apoſtoli quoq₃ predicātes dice
bant grātias agite: ſine intermiſſione orate. Poteſt
ēt dici ꝙ ſacerdos incipiēs Gloria in excelſis deo ſi
gnificat āgelū annūciātē paſtorib⁹ ieſſabile gaudiū
de xp̄i natiuitate. Ite miſſa eſt deſignat acceſſum
paſtorum ad locum natiuitatis xp̄i. put dicet in p̄
hemio. vij. partis. Chorus reſpondēs deo grās rep̄
ſentat ꝙ ſicut lucas refert ibi. Paſtores reuerſi ſūt
glorificātes deum in oībus que viderāt ⁊ audierāt.
Secūdo modo miſſa terminat per Bn̄dicamus do
mino. vz in pfeſtis diebus: ⁊ gn̄aliter qn̄ premiſſa cā
tica leticie nō dr̄. p qḋ ppl's ad grārum inuitatur a
ctiōes. quia poſt oīa debemus deo humiliari: ⁊ eſt
ſumptum de aplo vel de pſalmiſta vel de hymno tri
um puerorū vbi dicit. Bn̄dicamus patrē ⁊ filiū. ⁊rn̄
dēt. Deo grās. qḋ ad gaudiū aplorū de quo p̄miſſus
eſt referī. de h̄ dicet ppe finē in phemio. v. ptis. Et
ppl's deo grās agēdo ad ppria rediēs ſignificat di
ſcipulos cū grārūactōe poſt paſſionē dn̄i in hierlm
reuertētes. Circa hoc etiā dicēdū ē ꝙ in p̄mitiua ec
cleſia cū miſtri eccl'ie miſſā ſine pplo celebrabāt: clau
debat miſſa Bn̄dicam⁹ qn̄ vo ppl's erat pn̄s: q: al's
neſciebat ille qn̄ finita eſſet dicebāt Ite miſſa ē. Or
ergo in pfeſtis diebus miniſtri vt plurimū q̄ſi ſoli ſi
ne pplo miſſas dicunt. ideo iuxta morē āt iquum in
illis diebus dicūt Bn̄dicamus i ſolēnitatibus vero
q: tunc populus conuenit dicunt ite miſſa eſt. Pri
ma tamen miſſa in natali dn̄i in q̇buſdam locis clau
ditur p Bn̄dicamus dn̄o eo ꝙ ſaluatoris natiuitas
de qua illa agit paucis ab angelo nunciata eſt. ſ. pa
ſtoribus qui miſtros eccl'ie eſſe figurāt. ⁊ preterea
ſepe quaſi ſoli miſtri in illa p̄ntes ſunt. Alia tamen
ratio ſcribit in. vij. pte ſub ti. de aduentu. ⁊ q: rece
dere nō debēt ſed intereſſe ēt ſcḋe miſſe in aurora.
In diebus quoq₃ ieiuniorum clauditur miſſa per
Bn̄dicamus ad notandum ꝙ ſi dn̄o ſemp bn̄dicen
dum ſit multo fortius hoc tp̄e id facere debemus.
Significat autem Bn̄dicamus idem qḋ bn̄dictio
de q iam ſub ti. de bn̄dictione dicet. Tertio finitur
miſſa per Requieſcant in pace. ſ. miſſa pro defunct̄
⁊ tunc rn̄det Amen: id eſt fiat. Optatur enīz ex eis
requies. ¶ Rurſus finis miſſe finem mundi ſigni
ficat Ite miſſa eſt. vel Benedicamus domino liber
tatem que dabitur iuſtis in patria vbi ſemper deum
benedicent.

¶ Quare ſacerdos humerū pōtific̄ oſculat rubrica

Icto ite miſſa eſt ſacerdos qui aſſi
ſtit ep̄o ad altare in q̇buſdā eccl'ijs
mēſam altaris ad armum dextrum
pontificis oſculat oſ̄dnes hūc illū
eſſe pontificem cui ſm legis figu
ram dexter armus ſeparationis debe
bat de hoſtijs ſalutaribus ⁊ pacificis. Sane p hu
merū exp̄mit p̄ncipat⁹ ſ₃ illud pphēticum. Factus ē
p̄ncipatus ſuper humerū ei⁹. Principatū vo ſalua
toris ve expſſit vox āgelica: pphetica ⁊ legalis. An
gelus enī dixit ad virginē Dabit ei dn̄s ſedē dauid
patris ei⁹ ⁊ regnabit in domo iacob in eternū: ⁊ re
gni eius non erit finis. propheta dicit. Sedes tua
in ſclm ſeculi v̇ga directionis v̇ga regni tui pptere
a vnxit te de⁹ de⁹ tu⁹ oleo leticie p̄ pſortibus tuis.
Moyſes inq̇t in lege Letamini ſimul cum eo celi ⁊
adoret eū oēs angeli dei. Ad quod deſignandum
in eccl'ia romana tres humerū pōti. oſculant i ſignū
reuerentie: videlz p̄miceriꝰ in principio diaconus
in medio ⁊ ſacerdos in fine miſſe.

¶ De bn̄dictione nouiſſima. Rubrica.

Ltari ſeu humero oſculatis ep̄s vel
ſacerdos pplm bn̄dicit. Rite q̇dem
poſt cōionem bn̄dicitur: qm̄ ſicut le
gitur Luce vltimo. Poſtꝙ̄ xp̄s i cru
ce orauit ⁊ coram diſcipulis mandu
cauit: ⁊ reliquias eis dedit eleuat̄
manibus bn̄dixit eos. Unde ſtatuit concilium aure
lian̄. de conſe. diſtin. j. cum ad celebrandas. ⁊. c. pre
cedenti. vt populus an̄ bn̄dictionem ep̄i vel vbi ipſe
abeſt: ſacerdotis. de eccleſia nō diſcedat. Hec autē
vltima bn̄dictio ſuper populum miſſionem ſpūſſan
cti ſignificat: quem dn̄s aſcēdens in celum de celo
miſit in apoſtolos. iuxta qḋ ipſe pmiſerat eis. Acci
piet̄ inq̇t v̇tutem ſuperuenietis in vos ſpūſſancti vt
iam dictam eſt ſub ti. de orone nouiſſima. Unde hec
bn̄dictio per verbum oris ⁊ ſignum crucis exp̄mit
quoniam illa miſſio p ſonum aeris ⁊ linguam ignis
innotuit. iuxta illud. Factus ē repēte de celo ſonus
tanꝙ̄ aduē. ſpūs vehemētis ⁊ apparuerunt illis diſ
partite lingue tāꝙ̄ ⁊c. lz ſpūſſanctus ſpecialiter miſ
ſus fuerit in apoſtolos. q: tamē indiuiſa ſūt opa tri
nitatis miſſionem illam tota fuit trinitas operata.
Ideoq₃ bn̄dictionem iſtam facit xp̄s in nomie tri
nitatis autoritate pſalmiſte dicētis Bn̄dicat nos
deus deus noſter: bn̄dicat nos deus. Secūdo hec
vltima bn̄dictio ſignificat illam vltimam bn̄dictio
nem. Uenite bn̄dicti patris mei ⁊c. Tertio illā quā
xp̄s aſcēſurus in celum diſcipulis dedit vnde ea ſa
cta ſacerdos ſe ad orientem vertit quaſi ſe xp̄o aſcē
denti cōmendans. Ceterum bn̄dictionis formam
legis expſſit autoritas dicente dn̄o p moyſen. In
uocabis nomē meum ſup oēs filios iſrael ⁊ ego do
minus bn̄dicam. Et itē p pphetam. Effundā ſup
vos ſpm̄ grē ⁊ p̄cum. Item aaron poſtꝙ̄ ſacrifica
uerat extendēs manum ſupra populum bn̄dixit illi
Leui. ix. Item moyſes ⁊ aaron expletis hoſtijs ⁊ ho
locauſtis intrauerūt tabernaculum teſtimonij ⁊ poſt
ea exeuntes bn̄dixerunt populo. Leuit. xi. in fine.
Huiuſmodi ergo finales bn̄dictiones a vete. teſta.
ſumunt. qm̄ ⁊ iacob in fine vite ſue filijs bn̄dixit ⁊
moyſes populo ante mortem ſicut ⁊ xp̄s diſcipulis
ante aſcenſionem predictum eſt. Et inde eſt ꝙ cū
ſeparamur conitiuam ⁊ precatiuam querimus bn̄di
ctionem. Sumunt etiam ab eo ꝙ dn̄s p̄cepit dari
benedictiones in mōte garizi ſuper legis obſerua
tores. ſicut e conuerſo maledictiones in abal ſuper
tranſgreſſores a quibus excommunicationes origi
nem habuerunt. ex. xi. di. denique. Regulariter āt ma
ior minori bn̄dicit. Unde abraam a melchiſedech bn̄
dicit. ⁊ non e conuerſo. Nullus ergo ſacerdos maio

re ſuo non innuente bñdictione dare nitat᷑: ⁊ immo ep̄o miſſam audiēte ſacerdos celebrās in cunctis illius licentiã ⁊ bñdictionē expoſcit. Sacerdos tamen miſſam celebrans poteſt bñdicere etiā ep̄o pſente ⁊ ꝑmittente ac bñdicere nolēte aliter nō ꝓut in ꝑmiſſo ꝯcilio aurelian̄. cauet᷑. Nā ſm̄ hiero. xcv. di. eadem pſbyter ppl'm bñdicere pōt qui xp̄m non metuit ꝯſecrare. illud aūt qđ in carthagin̄. cōcil. legit᷑. xxvj. q. v. miniſtrare ꝙ pſbytero bñdictionē ſuper plebē fundere nō licet. de ſolēni bñdictione ſoli ep̄o cōpetēti. que fit ꝑ verba iſta. Sit nomē dñi' benedictū ⁊c̄. eſt intelligēdū. Rurſus bñdictio ep̄alis fit per modū manus impoſitionis. Vñ ⁊ ep̄s eã dicens tenet manū more aaron ſuper ppl'm eleuatā: et exēplo xp̄i qui vt ꝑmiſſum eſt corā diſcipulis mādu cauit: in celum aſcēſurus eleuatis manib' eis benedixit. Q: ergo ſoli ep̄i manus imponūt: q: ſicut legitur in actibus aplo͛ꝝ ſoli apoſtoli manus imponebant ⁊ nullus alius diſcipulus: ideo ſolēnem bñdictionem ſolus ep̄s dat. Sane poſt benedictionē ſolēnem que fit per ep̄m ante Agnus dei iterū bñdici ſolenniter in fine miſſe non oportet. In miſſa tn̄ pro defunctis nō benedicit᷑ ꝓut ſub ti. de fractione hoſtie dictū eſt. Placeat tibi ⁊c̄. q: Luca teſtāte actuū j. Dñs ieſus poſtꝙ̄ locutus eſt diſcipulis bñdicens illis aſſumptus eſt in celum ⁊ ſedet ad dexterã dei ideo ſacerdos non ad chriſtum ſolū quem nubes ſuſcepit ab oculis coꝝ: ſed ad totam trinitatem ſermonem dirigit dicēs. placeat tibi ⁊c̄. Qua oratiōe finita oſculat᷑ altare oſtēdens ꝑ hoc ſe ꝑmiſſis omnib' deuote toto mētis ⁊ corꝑis aſſentire affectu: quo facto recedēs a cōſpectu populi ingreditur veſtiariũ vel cortinā interponit repñtans ꝙ vt ꝑmiſſum eſt xp̄m in celū aſcēdentē nubes ſuſcepit cũ ab oculis intuētium ⁊ ſicut legit᷑ Luc. vlt. Receſſit ab eis ⁊ ferebat᷑ in celum. Si vero ep̄s miſſam ſacerdotis audierit: ipſe ſacerdos oſculato altari: ⁊ depoſitis ſacerdotalibus veſtib' mox accedit ad ep̄m ⁊ genu flectens corā illo oſculatur eius manū. in hoc figurās magnā filij obedientiā qui patri obediuit in incarnatione: in paſſione: in aſcēſione: ⁊ in alijs que idem ſacerdos in officio miſſe repñtauit: ⁊ oſtendens ſe illis fidem veram habere ⁊ conſentire. Pontifex vero illi bñdicit. q. d. Hic eſt filius meus benedict' ⁊c̄. Deinde ſtatim dicunt᷑ hymni illi. Benedicite ⁊ laudate. vel in totum vel in partem q: deo pro omnibus bñficijs gratias agere debemus quem in eternum laudabimus. Vnde in cōcilio agathen̄. de conſe. di. ij cōuenit. ita legit᷑. Poſt concluſionem matutinaꝝ vel veſpertinaꝝ miſſaꝝ. i. que dicunt᷑ mane vel circa nonã: poſt hymnos. i. poſtꝙ̄ ſacerdos dixit. Benedicite ⁊ Laudate. capitula de pſalmis dicātur. ſ. Cōfiteant᷑ tibi dñe oīa opera tua ⁊c̄. Et plebs collecta oratione ⁊ orationis cā ad veſperā ab ep̄o dimittitur cum benedictione. per hoc autē qđ dicit ad veſperam innuit᷑ ꝙ loquitur dñs de miſſis que in quadrageſima dicunt᷑: poſt quas ſtatim veſpere decantant᷑. de cōſe. di. j. ſolet. Et ſic innuit ꝙ ep̄s vel pſbyter non debet tunc bñdicere donec veſpere ſint cantate qđ tamen in vſu nō eſt. Poſtremo lꝫ preter ꝓpoſitū notādū eſt ꝙ bñdictio menſe dupliciter inchoatur. primo q: maior incipiens dicit. Benedicite. ⁊ ceteri reſpondent dñs: q: ſicut debemus domino per gratiaꝝ actiones benedicere ad quod maior dicendo bñdicite hortat᷑. ſic ⁊ indigemus bñdici a domino ſue gratie infuſione quam illi optantes poſtulāt reſpondendo. dñs ſupple nos bñdicat ſue gratie infuſione. Secūdo modo maiore incipiēte. Bñdicite ceteri ſimiliter reſpondent bñdicite: ad oſtendēdū ꝙ ad dei benedictionẽ debemus mutuo nos hortari. Poteſt etiam dici ꝙ in priori modo reuerentia dei conſideratur. Cum enim reſpondet᷑ dñs ſupplēdum eſt bñdicat: q: nos digni nō ſumus benedicere In ſecūdo vero reuerentia ſuperioris. Cum eñi reſpōdet᷑. Bñdicite ſupplendum eſt vos pater: q: minor maiore pñte bñdicere non dꝫ deinde maior ver ſum inchoāte ceteri coadiuuant ad dicendū: ad notādum ꝙ inferiores coadiutores ſunt ꝑpoſitoꝝ in oneribus ſupportādis. In nōnullis eccl'ijs pueri bñdicunt mēſas etiā prelatoꝝ: pro eo ꝙ lectoris officium eſt bñdicere panē. Cōuenientius tn̄ fit per plātos: exemplo xp̄i qui in emaus menſam corā duobus diſcipulis benedixit. poſt omnia in quibuſdam eccl'ijs benedicit᷑ a ſacerdote panis populo diſtribuēdus: exemplo xp̄i qui in deſerto quinqꝫ panes bñdixit: ⁊ ex eis quinqꝫ milia hominum ſatiauit: de quo pane ſubdit. de pacis oſculo dictū eſt. deinde ſacerdos et alij ad ꝓpria reuertunt᷑. Sacerdos quidem ad propria rediens eſt xp̄s qui legatōe pacta in gloriã patris aſcēdit. Et fideles etiā reuertunt᷑ duꝫ de carceris exilio liberati in glorie libertatem eripiunt᷑.

❡ Liber quintus de diuinis officijs tam nocturnis ꝙ̄ diurnis in genere incipit. Rubrica.

In exodo legitur. xxv. c. in fine dominum dixiſſe ad moyſen. Omnia fac ſm̄ exemplar quod tibi in monte monſtratum eſt. quocirca nos cōformari cōuenit illi celeſti hieruſalem que dominū laudare iubetur. ⁊ que ſicut ait apoſtolus ad Gall'. iiij. De ſurſum eſt ⁊ mater noſtra. eſt pſertiꝫ ſimul laudādo deū. Iuxta illud. Super muros tuos hierl'm cōſtitui cuſtodes q̇ tota die ⁊ nocte nō ceſſabunt laudare nomē dñi. Et in apoca. iiij. c. habet᷑ ꝙ animalia requiē nō habebāt dicētia. Sanctus ſanctus ſanctus ⁊c̄. verum tamen militans eccleſia imitari plene inquit triumphantē: q: ſicut legit᷑ in libro ſapiē. c. ix. Corpus qđ corrumpit᷑ aggrauat animā. nequiuimus eñi infirmitate noſtra ꝑpediēte in ſingulis duodecĩ diei horis iugiter diuinis inſiſtere laudibus: qm̄ neceſſe habet homo aliquando neceſſarijs corporis intēdere. Iuxta illud Gen̄. iij. c. In ſudore vult' tui veſceris pane tuo. l. diſt. in capite. ⁊ ideo facimus qđ poſſumus certis diei naturalis horis deum laudando. Vnde Eſdras propheta populum iſraeliticū de babylonica captiuitate reuerſum docuit deū laudare quater in nocte ⁊ quater in die. vt vnūquodqꝫ quat

tuoꝛ elementoꝝ ex quibus homo conſtat per competētes hoꝛas obſequio ſe offerat creatoꝛis. videlꝫ de nocte in veſperis in cōpletoꝛio: in nocturnis: in diluculo. ſ. in laudibꝰ matutinis. De die vo in pͥma in tertia: in ſexta: in nona hoꝛis. Ueſpertinū igiť officium qꝺ eſt cuiuſcūqꝫ officij imtiū: ad noctē pertinere pbať qꝺ ſm Iſido. lib. etymologiaꝝ dꝛ a veſpera ſtella que ſurgit nocte oꝛiente. Uerū dauid inquit. Septies in die laudē tibi dixi. ⁊ rurſus. Media nocte ſurgebā ad ꝯfitendū tibi ⁊c̄. Quē oꝛdinē ꝯcilium agathē. extra de cele. miſſa. c. i. appꝛobat ⁊ ſctā eccl'ia ſeruat: qm̄ nocturnū offm̄ media nocte caniť. Relique vo ſeptē canonice hoꝛe de die dicūtur videlꝫ laudes matutine que olim in auroꝛa dicebanť: lꝫ hodie tū nocturnis ꝯiunganť pͥma: tertia: ſexta: nona: veſpere: ⁊ cōpletoꝛium que ſeptē hoꝛe vocanť canonice quaſi regulares. extra de pe. ⁊ re. ꝙ in te. q: regulariter a ſanctis patribus obſeruate ſunt. Nā canon grece regula dꝛ latine. Miſſe autē oblatio ꝓpter tanti ſacramenti excellentiā qꝺ in ea ꝯficiť ſup alias laudes eſt ⁊ eſt laus per ſe: nec ſub numero cōpꝛehendiť aliaꝝ: ꝓpter qꝺ in hoc opere tractatū p ſe obtinet ſpālem: ꝙuis nō nulli aſſeruerunt illam foꝛe de officio tertie ſiue none: pꝛo eo ꝙ in his duabꝰ hoꝛis ſolet regulariť celebꝛari. Sane nocturnū officiū tp̄s miſerie quo genus humanum a diabolo tenebať obſeſſum repꝛeſentat diurnū vo noſtre redemptionis ⁊ liberationis p xp̄m ſolē iuſticie facte tp̄s ſignificat: qui claritate ſue diuinitatꝭ tenebꝛas noſtras illuminauit ⁊ a ſeruitute diaboli nos eduxit. Quia g̃ tm̄ bonū dono ſeptifoꝛmis gr̄e ſpūſſanctiꝰ adepti ſumus merito ſepties laudeꝫ deo cantamus. Scḋo q: dies naturalis repn̄tat vniuſcuiuſqꝫ etatē: nō quā quilibet homo hꝫ: ſꝫ quā ſi nō peccaſſet haberet: que naturalis dies ſeptem hꝫ varietates. pͥma eſt infantia que p matutinas laudes repꝛeſentať: ſcḋa puericia, que p pͥmā. tertia adoleſcentia que p tertiā: quarta iuuentus que p ſextam quinta ſenectꝰ que p nonā: ſexta ſeniū que p veſpas ſeptima decrepita etas ſiue finis vite nr̄e que p cōpletoꝛium deſignať. In his ideo ſingulis etatibus creatoꝛē nr̄m ſup iudicia iuſticie ſue laudare debemus. De infantia beatus nicolaus nobis oñdiť in exemplū qui quarta ⁊ ſexta ferijs virtute abſtinentie materna vbera nō ſuggebat niſi ſemel in die. de alijs qꝫ etatibꝰ ſatis liquet. Tertio q: ſm ſalomonē ſepties in die cadit iuſtus p negligentiā. de pe. diſ. iiij. ſepties. ideo merito ſeptico: vt p oꝛ̄onis vigilantiam reſurgere valeat: diuinū dꝫ ſubſidiū inuocare Quarto q: numerus ſeptēnarius vniuerſitatis eſt. Ceteꝝ cū. xij. hoꝛe die attribuanť in quibus oībus laudādus eēt dn̄s. quare in quattuoꝛ tm̄ diei hoꝛis in eccl'ia pſalliť. Rn̄deo cū ſingulis hoꝛis vt pͥmiſſū eſt diuinis iugiter inſiſtere laudibꝰ nequeamus: qꝺ in alijs minus fit. in pͥma. in tertia. in ſexta. in nona hoꝛis ſuppleť. In eaꝝ nāqꝫ qualibet dicuntur tres pſalmi: ⁊ ſic in quattuoꝛ hoꝛis numerus pſalmoꝛum rn̄det numero hoꝛaꝝ. Et quilibet pſalmus continet verſuum octonarios octauā reſurrectionis ſignificantes. de quibꝰ ſub ti. de cōpletoꝛio diceť. p octonarios ſiquidē in hoꝛis pſallimus: q: de reſurrectionis gl'ia exultamus. Rurſus in qualibet hoꝛarum ipſaꝝ dꝛ ter ſup pſalmos gl'ia pr̄i ⁊c̄. vt q̄t diei hoꝛe nobis pꝛo coꝛpoꝛis ſuſtentatiōe ad laboꝛandū ꝯceſſerūt: totiēs in ipſis hoꝛis ⁊ gl'ia pr̄i dicať vt p h̄ in dei ſeruitio oī hoꝛa nos eſſe monſtremꝰ. Siquidem tres gl'ificatiōes que ſunt in hoꝛa pͥma: indicāt nos eſſe in dei famulatu in pꝛima ⁊ ſcḋa ⁊ tertia hoꝛis ⁊ tres q̄ ſunt in tertia nos ꝓtegūt in quarta q̇nta hoꝛis ⁊ ſexta. tres qꝫ que ſunt in ſexta nō muniūt ꝯtra inſidias diaboli in ſeptima octaua et nona hoꝛis. Nona vo cū ſuis gl'ificationibꝰ nos ꝓtegit ī decima vndecima ⁊ duodecima hoꝛis: poſſet etiā nō incompetenter dici ꝙ ſub pͥma due hoꝛe cōpꝛehenduntur videlicet ipſa pͥma ⁊ ſcḋa. ſub tertia ſilr̄ tres. ſ. ipſa tertia quarta ⁊ q̇nta: ſub ſexta ſilr̄ tres. ſ. ipſa ſexta ſeptima ⁊ octaua. ſub nona due. ſ. ipſa nona ⁊ decima. veſpe vo repn̄tant vndecimā et cōpletoꝛiū duodecimā. Sꝫ in pͥmiſſis ſex diei hoꝛis. videlꝫ in pͥma: tertia: ſexta: nona: veſperis ⁊ cōpletoꝛio: ideo ſpālr̄ deū laudamꝰ ⁊ nō in ſcḋa. quarta: quinta: ſeptima: octaua ⁊ decima. q: ille in aliquibꝰ pꝛe alijs ſunt pꝛiuilegiate ꝓut in pͥncipio tractatus cuiuſlibet earū oñdeť. ꝓpť qꝺ merito in illis diuinū celebꝛať offm̄. Nempe in nocte xp̄s eſt cōpꝛehenſus. mane illuſus ⁊ hoꝛa pͥma gentibus traditus. tertia flagellatus. voce crucifixus. ſexta cruci affixus. nona moꝛtuus vndecima de cruce depoſitus. in dudecima ſepultꝰ. Itē in nocte ſpoliauit infernum: mane ſurrexit. In pꝛima hoꝛa marie apparuit, tertia de monumento redeūtibꝰ obuiauit. ſexta iacobo. nona petro. veſpa duobꝰ diſcipulis euntibꝰ in emaus ſcripturas aperuit ⁊ ſe manifeſtauit. In cōpletoꝛio apl'is pax vobis dixit: ⁊ cum eis māducauit. Has aūt hoꝛaꝝ laudes qualr̄ abſoluere debeamꝰ oñdit Bern̄. dicens. Frēs mei imolantes hoſtiā laudis iniūgamꝰ vbis ſenſum. ſenſui affectū. affectui exultationē. exultationi maturitatē: maturitati humilitatem: ⁊ humilitati libertatē. Preterea diutine pſalmodie: ideo a pꝛima: tertia: ſexta: ⁊ nona. ⁊ nō ab alijs nomē ſumpſerūt vt p eas dei ſeruitiū agamꝰ: qm̄ paterfamilias cōmemoꝛať in euāgelio exiſſe in illis conducere opꝛarios in vineā ſuā: que ſanctā ſignificat eccl'iam. Sunt etiā qui dicūt moꝛē cantandi tertiā. ſextā. et nonā. fuiſſe a daniele ſumptū qui itellecto ꝙ nabuchodonoſoꝛ ſtatuā erexiſſet quā oībus adoꝛandam pꝛeceperat. intra domū ſuā. ⁊ aptis feneſtris ter in die genua flectebat verſus hieruſm: qꝺ Hiero. exponens di. Hinc hꝫ eccl'iaſtica traditio ꝙ ter in die genua ſunt flectenda. ſ. in tertia. ſexta. ⁊ nona. In eiſdem qꝫ hoꝛis beatā virginē laudare debemus. ſ. in nocturnis ſiue ī matutino: q: tali hoꝛa quedā ſtella apparet in celo q̄ tranſmontana vocať cuius ductu naute ꝑueniūt ad poꝛtum ⁊ ipſa btā virgo eſt ſtella tranſmontana: q: ſi eam digne laudauerimus nos qui ſumus in hoc ſeculo ducet ad poꝛtū ſalutꝭ. Iteꝝ in pͥma. nā tūc apparet quedā ſtella q̄ dyana vocať quā ſequiť ſol ⁊ ipſa btā virgo, eſt vere ſtella dyana

que verũ ſolem ſcʒ xp̃m nobis portauit qui illuminat totum mundũ. Item in tertia. naʒ hora tertia cõſueuimus eſurire: ⁊ ipſa portauit panem veruʒ. ſcʒ xp̃m cum quo eſt omnis ſatietas. Item in ſexta: q: illa hora magis feruet ⁊ calefacit ſol: ⁊ ipſa laudãda ⁊ roganda eſt vt nos frigidos calefaciat in charitate ꝑ ſolẽ xp̃m quẽ genuit. Itẽ in nona: q: illa hora ſol declinat ad occaſum: ⁊ ipſa iuuat nos ⁊ ꝓtegit cũ ad occaſuʒ. i. ad ſenectutẽ declinam᷒. Itẽ in veſpis q: tũc incipit dies finiri ⁊ ipſa laudatores ſuos ĩ hora mortis defendit. Itẽ in cõpletorio. Nam tali hora dies eſt cõpleta: ⁊ ipſa in cõplemẽto vite noſtre ꝓ nobis ĩtercedit ⁊ in eterna tabernacula recipi facit vbi cõpletum eſt gaudium electoꝝ. Officium beate marie inſtituit Urbanus papa cãtari: vt dicit in ti. de tẽpore aduent᷒. Nocturnale aũt officiuʒ nobis ad memoriã reducit tp̃s ab Adã vſq ad Noe. Matutinale tp̃s ab Noe vſq ad Abrahã. Prima tp̃s ab Abrahaʒ vſq ad Moyſen. Tertia a Moyſe vſq ad Dauid. Sexta tp̃s a Dauid vſq ad aduẽtũ xp̃i. Nona tp̃s ſequẽs vſq ad ſcðʒ aduentũ qñ vẽturus eſt reddens viceʒ ꝓ abditis. Per veſperas recolim᷒ ſabbatum. i. requiem animaꝝ poſt exitũ a corꝑib᷒ vſq ad dieʒ iudicij. Per cõpletorium vero recolim᷒ repletũ numerũ ⁊ cõſummatum gaudiuʒ ſanctoꝝ: qð cõplebitur in die magne feſtiuitatis qñ benedicti perciperent regnuʒ dei. In hac igitur parte de officijs eccleſiaſticis in genere tractare intendimus: viʒ de his que in officio cuiuſlibʒ eccl'ie dicũtur. De nocturnis de laudibus. matutinis. de prima. ð tertia. de ſexta de nona. de veſperis de completorio.

¶ De his que in officio cuiuſlibet hore dicunt. Ru.

Est autem officium ſm Iſidorum proprius vel cõgruus actus vniuſcuiuſq perſone ſm mores ciuitatis vel inſtitute ꝓfeſſionis. Alia nãq habẽt inſtituta monachi. alia canonici. alia heremite. ⁊ ſic de reliquis. Et dr̃ officiuʒ ſm hiero. in li. de officijs ab efficiẽdo quaſi efficiuʒ ab officio ciis. vna littera in aliã ꝓpter decorem ſermonis mutata. Unicuiq etem̃ conuenit ſuũ efficere officiũ. Uel ſm Iſidorũ officiũ dicit vt quiſq illa agat que nulli officiant: ſed oĩbus ꝓſint. Ceterũ in eccl'a gñaliter nil canendũ aut legẽdũ eſt. qð a ſancta romana eccl'ia canonizatũ ⁊ approbatũ exp̃ſſe aut per patientiã non ſit. In primitiua tñ eccl'ia diuerſi diuerſa q̃ſq pro ſuo velle cantabãt dũmodo qð cantabãt ad dei laudem ꝑtineret. Quedã tñ officia obſeruabant ab oĩb᷒ ab initio conſtituta vel ab ipſo xp̃o: vt oratio dñica. vel ab apoſtolis. vt ſymbolus. Succedentibus võ tẽporibus: q: eccl'ia dei ꝓpter hereſes ſciſſa eſt. Theodoſius imꝑator hereticoruʒ extirpator: rogauit Damaſum papã vt ꝑ aliquẽ prudentẽ ⁊ catholicũ virum eccleſiaſticũ faceret officiuʒ ordinari. Uñ idẽ papa p̃cepit. Hiero. p̃ſbytero tunc in bethleem cum paula ⁊ euſtochio ⁊ alijs virginibus moranti qui p̃ſ᷒ ſub ſeptem apoſtolicis rome vixerat. quatenus officiuʒ eccleſie ordinaret. Ipſe nãq nouerat linguas quatuor. hebraicã. grecã. caldaicã. ⁊ latinã qð ille obtẽperans fecit. Ordinauit itaq quantũ de pſalmis in dñica: q̃tum in ſcða feria ⁊ q̃tuʒ in tertia feria: ⁊ ſic deinceps legeretur. Euangelia quoq ⁊ ep̃l'as ⁊c̃. q̃ de no. et ve. te. in eccl'ia legunt p̃ter cantũ. magna ex parte ordinauit. cuius oꝑis exemplũ ideʒ Hiero. romã miſit ⁊ a Damaſo papa canonizatũ eſt p̃ceptũ a cunctis eccl'ijs obſeruari ⁊ appropriatũ eſt ipſi Damaſo ꝓpter autoritatem ſuam quã interpoſuit. C. ð ve. iu. enu. l. tanta. Conſequẽter tñ beatus Grego. ⁊ gelaſius orõnes ⁊ cãtus addiderũt ⁊ lectionibus ⁊ euãgelijs reſponſoria coaptauerũt gradualia vero tractus ⁊ alleluya Ambroſius Gelaſius ⁊ Greg. ad miſſaʒ cãtari ĩſtituerũt. Pleriq quoq alij doctores eccl'ie aliqua alia ſuꝑaddidiſſe noſcuntur. Sancti em̃ patres nõ ſimul oĩa ad decorẽ officij pertinẽtia: ſed diuerſis tp̃ibus ordinauerũt. Unde et miſſe inceptio tres habuit varietates. Aliqñ em̃ a lectiõe ĩchoabat: put fit hodie ĩ ſabbato ſctõ. Poſtea celeſtin᷒ papa pñ. ad miſſe introitũ dici ĩſtituit Gre. võ introitus cũ cãtu ordinauit. Legitur in vita bti Eugenij q dñ᷒ adhuc offm̃ Ambroſianũ magis q̃ Gregorianũ ab eccl'ie ſeruaretur. Adrian᷒ papa cõciliuʒ cõuocauit vbi ſtatutũ eſt q Gregorianum deberet vniuerſalr̃ obſeruari: ad qð Carolus imꝑator oẽs clericos minis ⁊ ſupplicijs ꝑ diuerſas ꝓuincias cogebat libros ambroſiani officiõ ꝯburẽs. Beat᷒ vero eugeni᷒ ad ꝯciliũ quoddã ꝓpter hoc cõuocatuʒ veniẽs inuenit ipm̃ ꝯciliũ ꝑ triduũ iã ſolutũ. inducẽs dñm papã q oẽs ꝑlatos qui ꝯcilio interfuerãt ⁊ iã ꝑ tres dies receſſerãt reuocaret. Concilio igit iterũ congregato oĩm patrum fuit vna ſententia q miſſale Ambroſianũ ⁊ Gregorianũ ſuper altare ſancti petri apoſtoli ponerentur: plurimoꝝ ep̃oꝝ ſigillis munita ⁊ fores eccleſie clauderẽtur: ⁊ ipſi tota nocte orationi inſiſterent vt dñs ꝑ aliqð ſignum indicaret qð horũ magis ab eccl'ia ſeruari vellet. ſicq ꝑ oĩa fctm̃ eſt. Mane igitur eccl'iam intrãtes vtrũq miſſale ſuper altare apertũ inuenerũt. vel vt alij aſſerunt miſſale Gregorianũ penitus diſſolutũ ⁊ huc illucq diſperſuʒ inuenerũt. Ambroſianũ vero ſolũmodo apertum ſuꝑ altare in eodem loco vbi poſitũ fuerat inuenerũt quo ſigno edocti ſunt diuinitus Gregorianuʒ officium ꝑ totum mundũ diſꝑgi. Ambroſianum vero tm̃ in ſua eccl'ia obſeruari debere: ⁊ ſic vſq hodie ſeruatur. Siquidẽ tpe Caroli imperatoris officium Ambroſianum precipue dimiſſuʒ eſt. ⁊ Gregorianũ imperiali autoritate plurimũ adiuuãte diuulgatũ. Ambroſius em̃ multa inſtituit iuxta ritum grecorũ vt dicetur infra᷒ vbi de hymnis agetur. Ut autẽ muſce morientes abigant ⁊ mens orantis ſerenetur vt digne cũ deo loquatur: ⁊ vt ſi mẽte nõ orauerit dñs in furore nõ iraſcat: ſed miſereat: ideo laudabili cõſuetudĩe inductũ eſt vt ſacerdos ante canonicã horaꝝ initiat in fine dñicam orõnẽ: ⁊ ante horas beate marie ⁊ in fine aue maria ⁊c̃. voce ſubmiſſa p̃mittat. Uñ in ꝯcilio gerundiñ. de cõſe. di. v. id ſemꝑ ſtatutũ eſt vt etiã poſt ſingulas horas dicatur: ne diabolus de corde ſacerdotis rapiat ſi quid boni ibi

ſeminatum eſt. Unde in pmitiua eccleſia poſt quãli
bet horam alta voce abſq; alia oratione dicebat̃ ꝙ
adhuc eccleſia lateraň. dicitur obſeruare. Quidam
ẽt in fine horaꝝ dicũt. Dñs det nobis ſuaꝫ pacẽ. De
hac dñica oratione ſub prima ⁊ ſub veſperis dicetur
Qꝛ vero dñs ait in euangelio. Sine me nihil pote-
ſtis facere ꝗcꝗ. ideo in ſingulis diurnis horis ſacer
dos incipit. Deus in adiutorium meũ intẽde: ⁊ fin-
gule finiunt̃ p Deo gr̃as. ⁊ ſic initium ⁊ finis refe-
runt̃ ad idẽ. ſ. ad deũ q̇ ẽ alpha ⁊ o. i. pncipiũ ⁊ finis
xxxv. di. ab exordio. Dicẽdo igit̃ De⁹ in adiutorium
meũ intẽde. mater eccleſia inuitat homines. Iuxta
illud. Uenite filij ⁊ audite me. quod ideo introdu-
ctum ẽ quoniã de archa dñi ad portandum leuabat̃
dicebat moyſes. Exurgat deus. i. exurgere fac. ⁊ diſ
ſipent̃ inimici tui: ⁊ fugiant q̇ oderũt te a facie tua
ſic ⁊ ſacerdos noſter dicit. De⁹ in adiutoriũ meũ itẽ
de. hoc ẽ preſta mihi auxiliũ in reſurgẽdo a pctis. ⁊
ꝯtrarios inimicos q̇ tuam circundant eccleſiam
Per archam eñi intelligit̃ eccleſia q̃ vtriuſq; in finẽ
circundabit̃ a pſecutorib⁹: ſiue apertis ſiue occultis
ſicut archa ab inimicis circũdabat̃. Orat ergo ſacer
dos ne inimici preualere valcant: aliquos a cetu fi
delium per aſtuciam forſitam ſeparãdo. Cum eñi pſe-
cutio iuſti ſit a leone. i. a diabolo. impetu. i. manife
ſte ſeuiente. vel a dracone. i. a diabolo. in inſidijs. i.
occulte pſequẽte omnes clamãt. De⁹ in adiutorium
meum intẽde. vij. q. i. §. cum vo ꝑterea cũ ſm aplm
in dei nomine omnia facienda ſint. xxvj. q. vij. non
obſeruetis. in merito eſt ab eo incboandum. ¶ Cir
ca hoc notandum eſt ꝙ contingit trib⁹ modis pecca
re: videlꝫ corde: ore ⁊ ope. ideoq; trib⁹ diuerſis mo-
dis hore incboantur. vꝫ completorium p Conuerte
nos de⁹ ꝯ pctm̃ cordis matutinum p Domine labia
mea aperies. ꝯ peccatum oris. Alie vo omnes dici
hore p De⁹ in adiutorium meum ꝯtra pctm̃ operis.
Et quoniam pctõ cordis ⁊ oris eſt aliquid operis:
ideo in omnibus horis tam diurnis ꝙ̃ nocturnis dr̃
De⁹ in adiutorium meum itẽde. contra pctm̃ operiſ
Monachi vo dicunt pmo in nocturnis. Deus in ad
iutorium meum intẽ. poſtea Domine labia mea ape
ries. qꝛ ſic ſine adiutorio dei nec cor: nec labia ad ip
ſius laudẽ apire valeant Ioh. xv. Sine me nihil po
teſtis facere. ¶ Intereavero ſacerdos cũ dicit De⁹
in adiutorium meũ intẽde ſigno crucis ſe munit ad
effugãdum illi⁹ vtutem. ſcꝫ quãlibꝫ diaboli verſutiã
⁊ ptãtem. valde enim timet ſignum crucis Uñ Cry
ſoſtom⁹. Ubicũq; demones ſignum crucis viderint
fugiunt timẽtes baculum quo plagam acceperunt.
Stephan⁹ quoq; papa de cõſ. diſt. v. nunq̇d. ait. Nũ
quid nõ oĩa chriſmata. i. ſacra q̃ cũ chriſmatiſ vnctõe
ꝑſtant̃ ſacerdotal' miſterij cruc': figura. i. ſigno pfici
untur. Nunq̇d baptiſmatiſ vnda ſine cruce ſctificata
pctã relaxat: ⁊ vt cetera ꝑtereamꝰ ſine crucis ſigna
culo q̇s ſacerdotij grad⁹ aſcẽdit. Baptizãd⁹ quoq;
ſigno crucis ſignat̃ in fronte ⁊ in pectore. De proſũ
do quidẽ crucis myſterio dicet̃ in ſexta parte ſub
ti. ð paraſceue: ⁊ hic ẽt aliq̃ ſuppõnam⁹. Sane crux
dñi multipliciter fuit in vete. teſt. ꝑfigurata. Legit̃
ſiquidem ꝙ moyſes ad mandatum dñi eneum ſerpẽ
tem erexit in palo in deſerto pro ſigno. quẽ aſpiciẽ-
tes qui percuſſi fuerant a ſerpentibus illico ſanabã
tur. quod ipſe xp̃s exponẽs inquit in euangelio. Si
cut moyſes exaltauit ſerpẽtem in deſerto: ita exalta
ri opꝫ filium hoĩs: vt omnis q̇ credit in ipm̃ nõ pere
at ſꝫ habeat vitã eternam. Legit̃ ẽt ꝙ cũ ioſeph ap
plicuiſſet manaſſen ⁊ effrain ad iacob ſtatuẽs maio
rem ad dextram ⁊ minorẽ ad ſiniſtrã vt eis ſm ordi
nem bñdiceret. Iacob manus cõmutãs. i. in modũ
crucis cancellãs dextrã poſuit ſup caput effrain mi
noris ⁊ ſiniſtram ſup caput manaſſe maioris ⁊ dixit
Angelus qui eruit me a cunctis malis bñdicat pue
ros ⁊c. Item moyſes ait. Dic ac nocte erit vita noſtra
pendens ⁊ videbitis ⁊ cognoſcetiſ. Xp̃s enim nocte
fuit in cruce pendens qꝛ tenebre facte ſunt ab hora
ſexta vſq; ad nonam. ꝙ ẽt fuerit pẽdẽs certum eſt.
¶ Rurſus legitur Ezechiel. ix. Ezechiel audiui do
minũ dicẽtẽ ad virũ veſtitũ lineis hñtẽ attramẽtũ
ſcriptoris ad renes. Tranſi p mediã ciuitatẽ ⁊ ſigna
thau in frontib⁹ viroꝝ dolẽtium ⁊ gemẽtium. ⁊ poſt
hec dixit ſeptẽ viris. Tranſite p mediam ciuitatem
⁊ pcutite omnẽ ſup quẽꝫ nõ videbitis: thau: nemini
parcet oculus veſter. Itẽ Hiere. Cõgregabo oĩes
gẽtes ⁊ erit eis in ſignum thau. Itẽ alibi. Et erit
principatus ei⁹ ſuper humerum ei⁹. Xp̃s enim por-
tauit ſuper humeros crucem in qua triumphauit.
Iohannes quoq; vidit angelum aſcẽdẽtẽ ab ortu
ſolis habẽtẽ ſignum dei viui. ⁊ clamabat voce ma-
gna quattuor angelis quib⁹ datum eſt nocere terre
⁊ mari dicẽs. Nolite nocere terre ⁊ mari neq; arbo-
rib⁹ quouſq; ſignem⁹ ſeruos dei in frontib⁹ eoꝝ. Itẽ
lignum miſſum in marath aquas dulcorauit ama-
ras. ⁊ ad lignum miſſum in iordanem ferrum quod
inciderat enatauit. hoc eſt lignum vite in medio pa
radiſi. de quo ſapiẽs proteſtatur. Bñdictum lignuꝫ
p quod ſit iuſticia: qm̃ regnauit in ligno deuſ. Hoc
ergo crucis ſigno ſe armat eccleſia in pectore ⁊ fron
te: ſignificãs crucis myſterium in corde credẽtium
⁊ manifeſte ore confitẽdum. Per hoc enim ſignum
confundit̃ ciuitas diaboli ⁊ triumphat eccl'ia: ter-
ribilis vt caſtroꝝ acies ordinata. iuxta illud. Terri
bilis ẽ loc⁹ iſte ⁊c. Et alibi. Uidi ciuitatẽ magnam
ſctãm hierlm̃ nouam ⁊c. Augu. tamẽ dicit. xi. diſt.
eccl'iaſticarum. ꝙ nulla ſcriptura noui teſtamẽti vl'
veteris docet fideles crucis ſignaculo inſigniri. Eſt
autem ſignum crucis trib⁹ digit' exprimẽdum quia
ſub inuocatõe trinitatis impmit̃. De q̃ ꝓpheta ait.
Qui appẽdit trib⁹ digitiſ molẽ terre. Pollex tamẽ
ſuperueniet quoniam totam fidem noſtram ad de
um vnum ⁊ trinum referimus ⁊ mox poſt ipſam inuo
cationem trinitatis poteſt dici Uſus ille. Fac mecũ
domine ſignum in bonũ vt videãt q̇ me oderunt ⁊ cõ
fundantur: qm̃ tu dñe adiuuiſti ⁊ cõſolatus me. Iaco
bite vo aſſerentes ſicut ⁊ euticiam vnam tm̃ natu-
ram ſcꝫ diuinã eẽ in xp̃o: ⁊ ſicut vna ẽ pſona vno tm̃
digito ſe ſignare dicunt̃: quoꝝ error in canõib⁹ extir
patur. xij. di. c. ſ. ⁊. ij. xxiiij. q. iij. quidam. ver. euticiã
Uerum quidaꝫ ſignant ſe a frõte deorſũ i quo illud

expꝛimiť myſteriū ꝙ inclinauit deus celos ⁊ deſcen
dit in terrā. Deſcendit quidem vt nos de terra leua
ret in celum. Deinde a dextra ad ſiniſtrā. Pꝛimo vt
eterna que per dextram: tempoꝛalibus que per ſini
ſtram ſignificantur pferendo deſignent. Secundo
ad notādū ꝙ xp̄s de iudeis trāſiuit ad gentes. Ter
tio q꞉ xp̄s a dextra. i. a parte veniens: diabolum qui
per ſiniſtram ſignificať in cruce pemit. Unde exiui a
patre ⁊ veni in mundū. Alij vero ſignū crucis a fini-
ſtra producūt in dextrā fulti autoꝛitate illa. Egreſ-
ſio eius a pr̄e: excurſus vſq꜄ ad inferos recurſus ad
ſedez dei. Incipiūt enim ſe ſignare a patre ſuperio
ri que patrem ſignificat: ⁊ deſcēdunt ad inferioꝛem
que mundū deſignat: deinde a ſiniſtra parte que in
fernū producūt ad dextram que celū ſignificat. Nā
xp̄s deſcendit de celo in mundū. de mūdo ad infer-
nū: ab inferno aſcendit in celum vbi ſedet ad dextrā
dei pr̄is. Scḋo hoc faciūt ad inſinuādū: q꞉ de miſe-
ria tranſire debem⁹ in gloꝛiā: ⁊ de vitijs que per ſini
ſtram ad virtutes que per dextram ſignificanť: vt
legiť in euāgelio Matth̄. nam ⁊ xp̄s de moꝛte trāſi
uit ad vitaz. Tertio q꞉ xp̄s a tp̄alibus ad eterna per
fidem crucis nos eleuat. Cōſiderandum aūt eſt ꝙ
qui a ſiniſtra producūt in dextrā ſeipſos ⁊ alios pa-
riter conſignant: ſed tūc ſup illos ſignū crucis a de-
xtra in ſiniſtrā ꝑducūt: q꞉ non conſignant eos quaſi
vertentes doꝛſum: ſed quaſi faciē p̄ſtantes ſed ⁊ cū
ſuper alios pꝛincipaliter ſignum crucis impꝛimunt
etiā ſeipſos a ſiniſtra in dextram ſed alios a dextra
in ſiniſtram cōſignant. Sane regulariter oīb⁹ euāge
licis verbis debem⁹ facere ſignū crucis vt ī fine euā
gelij: ſymboli: dñice oꝛatiōis. Gloꝛia ī excelſis deo.
Sctūs. Agn⁹ dei. Benedictus dn̄s deus iſrael. Ma
gnificat. ⁊ Nūc dimittis. ⁊ in pꝛincipio hoꝛaꝝ. ⁊ in fi
ne miſſe qn̄ ſacerdos dat bn̄dictionem. ⁊ etiam vbi-
cūq꜄ de cruce vel crucifixo mētio fit. que etiā omnia
ſtādo ſicut ⁊ euangeliū audire debem⁹. In omni ēt
actu noſtro ſignū crucis facere debem⁹. Unde Am-
bꝛo. ad oēm actum inceſſum ve manus impingat in
crucē. Et aduerte qm̄ crucis figura quadripartita
eſt. vel ꝓpter quattuoꝛ elemēta que in nobis vitiata
xp̄s ſua paſſione curauit. vł pꝛopter homines quos
ex quattuoꝛ partib⁹ oꝛbis ad ſe traxit. iuxta illḋ. Si
exaltat⁹ fuero a terra omnia trahā ad meip̄m. vel vt
hec quadratura ptinet ad moꝛalitatē: hꝫ enim lōgi-
tudinē: latitudinē ſublimitatē ⁊ pfundū. Pꝛofundū
eſt acumē qḋ terre īfigiť. lōgitudo ē ide ad bꝛachia
latitudo eſt in expāſione. altitudo ſeu ſublimitas eſt
a bꝛachijs vſq꜄ ad caput. Pꝛofundū ſignificat fidez
que eſt poſita in fundamēto. altitudo ſpē que eſt re
poſita ī celo. latitudo charitatē q̄ eſt ad ſiniſtrā ⁊ ad
inimicos extendiť lōgitudo pſeuerātiā que ſine fi-
ne ꝯcludiť. de hoc diceť in ſexta pte ſub ti. de paſce
ne. De ſigno crucis qḋ fit in pꝛincipio. ⁊ in fine euā-
gelij dictū eſt in q̄rta pte ſub titu. de euāgelio. Poſt
de⁹ in adiutoꝛ. meū intēde ⁊c̄. ſtatim in ſingulis hoꝛis
ſubijciť Gloꝛia patri ⁊ filio ⁊c̄. Sicut erat ⁊c̄. quos
duos verſus beat⁹ hiero. ſcripſit inter opuſcula que
pape damaſo miſit ⁊ ipſius rogatu idem Damaſus

illos in fine pſalmoꝝ cantari inſtituit. ip̄m tn̄ verſuz
Gloꝛia in cena ſynodus diciť edidiſſe: q꞉ cū dn̄s di
xit. Adhuc te loquente ecce aſſum ideo quaſi iā nos
intellexim⁹ exauditos eſſe gratiarūactiōes trinita-
tis tribuim⁹ dicentes Gloꝛia patri ⁊c̄. In exequijs
tn̄ moꝛtuoꝝ nec de⁹ in adiutoꝛiū: nec Gloꝛia patri di
cim⁹: q꞉ in illis ſaluatoꝛis exequias imitamur: in qui
bus hec ceſſant pꝛout in ſequenti pte ſub ti. de quin
ta feria cene dn̄i diceť. Similiť poſt vnūquēq꜄ pſal-
mū diciť Gloꝛia patri ⁊c̄. q꞉ verſus iſte totius trini-
tatis ſimplex laus eſt. Pſalmus nāq꜄ bonā opatio-
nem ſignificat: q̄ finita merito deo gloꝛia danda eſt
qui ꝓ omni opere bono laudādus eſt ⁊ nūc ⁊ ſemper
ſicut laudādus erat in pꝛincipio quādo celū ⁊ terrā
creauit. Sicut enim ſibi ſoli laus eſt de creatione ce
li ⁊ terre: ſic ⁊ ei laus eſt de omni opere bono nunc ⁊
ſemper. In pꝛemiſſo quidē verſu Sicut erat in pꝛin
cipio ⁊c̄. multiplicium tempoꝝ varietas demōſtrať
videlicet in ſicut erat in pꝛincipio: pteritū: in ⁊ nunc
p̄ſens: ī ⁊ ſemper futurū ⁊ eternū: ī ⁊. in ſecula ſeculo
ru: longitudo magna. Unde Oꝛigenes. Quotiēs ſe
cula ſeculoꝝ nominanť foꝛtaſſe licet nobis ignotus
tamen a dn̄o ſtatutus aliquis termin⁹ indicať. Le-
giť ꝙ Ildebrādus pꝛioꝛ Cluniaceū. fact⁹ papa Gre
goꝛ⁹ dum in minoꝛib⁹ agens legationis officio fun-
gereť archiep̄m Ebreduū. de ſymonia accuſatuꝫ et
accuſatoꝛes omnes coꝛrumpentē ita vt conuinci nō
poſſet miraculoſe conuicit. pꝛecepit enim illi vt di-
ceret verſum Gloꝛia patri ⁊c̄. Ille vero: licet expedi
te diceret Gloꝛia patri ⁊ filio: tamē ⁊ ſpirituiſancto
pꝛoferre non poterat: quippe quia in ſpiritūſanctuꝫ
peccauerat. Reatum ergo ſuum confeſſus ⁊ depoſi
tus. mox expediuit ⁊ ſpirituiſancto pꝛonūciauit. Et
nota ꝙ gloꝛia patri diciť. xxiiij. vicib⁹ in nocturnis
feſtiuitatū: ꝑut diceť ī ſexta pte ſub ti. ḋ feria q̇nta
cene dn̄i. qḋ fit in honoꝛē. xij. aplo̅ꝝ qui ſunt. xij. ho-
re diei. i. xp̄i a vo ſole illuminate. ⁊ ſunt. xij. hoꝛe no-
ctem. i. eccl̄iam illuminātes qui dn̄m gloꝛie in nocte
hui⁹ ſeculi p̄dicauerūt. Tullius dicit ꝙ gl̄ia eſt fre-
quens de aliquo fama cū laude. Ambꝛo. dicit ꝙ glo
ria eſt clara cum laude noticia. Aug. dicit in. v. de ci
ui. dei de gloꝛia ſeculi ꝙ gloꝛia eſt iudiciū hoium bn̄
de hoībus opinatuꝫ. Et poſt gloꝛia patri ſubijcitur
alleluya. de quo ſub ti. de pꝛima diceť. Hymni quo-
q꜄ tam ex inſtitutōe Gelaſij pape ꝙ ex appꝛobatio
ne conciliōꝝ tholetani ⁊ agathen̄. de conſe. diſt. j. ḋ
hymnis. ⁊ di. v. conuenit in ſingulis diuinis officijs
canuntur. Eſt aūt hymn⁹ grece: latine laus dei cum
cātico. vel vox humana in laudē dei metrice compo
ſita. Cāticū vero eſt exultatio mētis habita de eter
nis in vocē humanā pꝛorumpēs: q꞉ vero pſalmi ſunt
hymni. vn̄ ⁊ pſalterium dicitur liber hymnoꝝ: ideo
in quibuſdā eccleſijs hymnos nō cantant. qḋ tamē
appꝛobādū nō eſt. qm̄ non ſine cauſa ſunt a ſctis pa
trib⁹ inſtituti: ⁊ pꝛeterea nō omnis hymn⁹ pſ̄. eſt vt
quando nil operando deum cū mentis exultatione
laudam⁹ pꝛopter quam laudem expꝛimēdam hym-
nus cantatur. Pſalmi vero opera bona ſignificant:
vt. j. dicetur. Illud aūt notandum eſt ꝙ in diurnis

officijs hymni precedũt pš.in nocturnis vero.ſcʒ in
veſperis cõpletorio:ꝛ laudib⁹ matutinis econuerſo
Dicesleſi pertinet ad ſpirituales:qui habẽt gaudiũ
ↄſcie.nox ad penitẽtes qui habẽt remorſum cõſcie.
Illos exultatio inducit in oꝑationem quib⁹ dr̃.Can
tate ei canticum nouuʒ.bñ pſallite ei in vociferatõe
Iſtos ꝑ oꝑationem oportet venire ad exultationeʒ
Idcirco in diuinis officijs hymni precedũt pš.In
nocturnis vero econuerſo.in veſperis aũt ꝛ i ꝑma
quo loco hymni canẽt ibi dicet.Rurſus ſtãdo hym
nos cantamus in erectione corpoꝝ oñdẽtes ꝙ i lau
dãdo deũ corda ſurſum erecta hr̃e debem⁹.Verũñ
niſi mẽs ↄſonet lingue certũ ẽ vocẽ quãtũlibʒ clamo
roſam dño nõ placere.Differentia ergo ẽ inter pš.
hymnum ꝛ cãticum.Nam in pš.oꝑa in hymno laus
in cantico mẽtis exultatio itelligit.de quo dicetur
ſub ti.de laudibus matutinis.De his tribus dicit
apl's ad Coll'.iij.In pš.ꝛ hymnis ꝛ canticis ſpũali
bus cãtãtes e pſallẽtes in cordib⁹ vr̃is dño.xciij.di.
cãtãtes ꝛ in his trib⁹ varietatib⁹ oẽ genus muſicoꝝ
accipi põt.put iã dicet in no.teſ.Hyla.pictaueñ.epũ
ꝑmus hymnoꝝ carmie floruit ꝛ poſt eũ.Amb.ĩõqꝫ
hymni ambroſiani dñr q: ei⁹ tpe plurimũ i eccl'ia me
diolañ.cãtari ceperũt.Poſtea võ in eccl'ijs occidẽta
lib⁹ ꝗcũqꝫ carmina in dei laudẽ bñdicunt hymni vo
cãtur.Aug.dicit in li.cõfeſſionũ:ꝙ cũ Ambro.a iu
ſtina iperatrice arriana ꝑfidia dãnata ꝑſecutioneʒ
pateret:ꝛ intra eccl'iam cũ plebe catholica inſidijs
vigeret inſtituit hymnos ꝛ pſalmos ſm morẽ orien
taliũ decãtari:ne ppl's merorís tedio ↄtabeſceret
qð ad oẽs fuit poſtmodũ deriuatũ.Et aduerte ꝙ i q̇
buſdã eccl'ijs hymn⁹ natalis dñi ꝛ feſtoꝝ illius ſepti
mane ſub eodẽ cãtu dñr.Ratio ẽ qm̃ ſicut membra
ad caput ſic ſancti ſe hñt ad xp̃m a quo ſicut a capi
te influentie eterne beatitudini participare noſcun
tur.Q: igit hoc incboatũ extitit in eius natiuitate
ꝛ ↄſummatum in reſurrectiõe q: tunc cyrographus
dãnatõis delet⁹ ẽ reſeratũ celum qð tot annis mãſe
rat clauſum idcirco eo ꝑcipue tpe ſolẽnitates ſctõꝝ
ſub cãtu ſolẽnitatis xp̃i rationabiliter recoluntur.
Hoc aũt nõ ↄtingit in cãtu hymnoꝝ paſchalis tp̃is
in quo ſignificat ꝙ ſctõꝝ gloria in ipſis nõdum tota
liter ẽ ꝑfecta ꝓpter appetitum reſurrectõis corpoꝝ
ſuoꝝ ꝛ iõ ipſi xp̃o nondum totaliter ↄformant.Anti
phone quoqꝫ in ſingulis horis ex inſtõne bti Ambro
ſijdicunt ꝓ eo ꝙ btũs Ignatius tertius a btõ Pe
tro antiochenus ep̃s audiſſe legit in tripartita hy
ſtoria ſuꝑ quẽdam montẽ angeloꝝ choros antipho
nas canẽtes.Inde eñ greci primo antiphonas cõ
poſuerunt ꝛ eas cũ pſalmis in choro quaſi in chorea
cãtari ordinauerũt:q̇ mos ad vniuerſas trãſiuit ec
cleſias vt iam vbiqꝫ antiphone decãtarent.Dicunt
autem antiphone reſpectu ad pſalmodiã cui reſpõ
dent ſicut ꝛ reſponſoria reſpectu ad hyſtoriam.vñ ꝛ
antiphona dr̃ quaſi añ pſalmum ſonãs.Incboatur
eñ añ pſalmum q̇ opus ſignificat.ipſa vero ſignifi
cat charitatis copulam ſeu mutuam dilectionẽ ſine
qua opus nõ ꝓdeſt ꝛ per quam opus incipit merito
rium eſſe.Recte igit ſm eius tonum melodia pſal
mi informat.q: dilectio oꝑa nr̃a informat.ꝛ ſm hoc
dr̃ ab anti qð ẽ ↄ:ꝛ phonos qð eſt ſonus.q: pſalm⁹
ſm melodiam eius intonat.ꝛ man⁹ oꝑat ſm ꝙ cha
ritatis igniculo excitatur.Pſalmus aũt antiphone
intermiſcet.q: fides per dilectionem oꝑat.Verum
ante pſalmum imꝑfecte ꝛ poſt ꝑfecte dr̃:q: charitas
in via iperfecta hr̃ ſeu hic initiat:ſed in patria ꝑ bo
na oꝑa q̇ hic ex charitate fiunt ꝑficiet iuxta illud.
Eſa.Viuit dñs cuius ignis in ſion ꝛ caminus in hie
ruſalẽ.In ꝑcipuis tñ feſtiuitatibus ẽt ante pſal
mum perfecte dr̃ ad notandum ꝙ in illis perfectio
res in bonis oꝑibus nos exhibere debem⁹.Incboa
tur qꝫ ab vno vnius chori ꝛ finit a pluribus vtriuſqꝫ
chori.Primo q: charitas ab vno.ſ.xp̃o incipit ꝛ in
membris eius ↄſummatur.Ab ipſo ſicut ip̃e dicit i
euangelio Iohan.Mandatum nouum do vobis ꝛc.
Deus eñ prior dilexit nos:vnde ꝛ nos cõiter dile
ctioni eius correſpondere debemus.Scdõ ad no
tandum ꝙ vox ꝑdicatorum q̇ ſemꝑ ad vnitatem tẽ
dit nos monet vt qð vnuſquiſqꝫ ſingulariter oꝑando
acq̇rit alteri ꝑ dilectionem porrigat:vt ſi vnus addi
ſcit in ſcholis alter ſeminat in campo tp̃e fruct⁹ do
ctor ſeminanti doctrinam porrigat ꝛ ſator doctori
panem.Ceterum antiphona poſt pſalmos cõiter ab
oĩbus cantat:q: de dilectione cõe gaudium ſurgit.
Cantat ẽt a duobus choris alternatim:ad notãduʒ
mutuam dilectionem ſiue charitatem q̇ in paucio
ribus q̃ duobus ↄſiſtere neq̇t.Coniungit ergo an
tiphona duos choros:vt charitas per bonum opus
ↄiungat duos fr̃es.Iſidorus dicit in libro.vj.ety
mo.ꝙ antiphona grece interꝑtat latine vox recipro
ca:q: duo chori ſiue d̉ vno ad vnũ reciprocãdo viciſſiʒ
melodiarum cantus alternant quaſi duo ſeraphin:
duoqꝫ teſtamẽta inuicem ſibi conclamantia.Unde
clerici antiphonas cantantes non v̉tunt vultus ad
altare:ſed ſe ad inuicem verſis vultibus reſpiciunt
quod genus canẽdi greci adinueniſſe traduntur.ẽ
itaqꝫ antiphona q̇dam cãtilena diuinis laudib⁹ ad
recreationẽ inſerta.Nihil eñ amplius charitate re
creat animos que q: modulãdo cãtat:mentis iocũ
ditatem ſignificat.iuxta illud pš.Pſallite ſapiẽter
tunc enim iocunditas ſapida eſt cum de deo eſt.
tunc etiam manus ſub pennis ſunt.Ezechiel'.j.ꝛ in
Prouerbi.Beatus vir qui inuenit ſapiẽtiam ꝛ qui
affluit prudentia quia qui habet iocunditatem men
tis de eternis:de facili affluit prudentia id ẽ bonis
operibus q̇bus ſibi prouidet in futuro.Vel ſm Moy
ſen antiphona eſt quedã voxq̃ ſibi inuicem angeli col
loquunt.Sex aũt antiphone que diebus ferialis an
te pš.nocturnales dicunt de pſalmis ſumunt:ꝛ bo
norum opeꝝ ꝑfectionẽ vel ſex opera miſericordie de
ſignant.qm̃ ſenarius numerus ꝑfectus eſt.Ille v̉o
q̃ dicunt ſuꝑ Bñdictus in laudibus ꝛ ſuper Ma
gnificat in veſperis de euangelijs dieꝝ in quibus
dicunt ſumunt exceptis illis que in quinta feria di
cunt:put dicet in ſexta parte ſub quinta feria ſecũ
de dñice quadrageſime.Rurſus in quibuſdam ec
cleſijs in fine antiphone fit neuma ſeu iubilus quia
beatus populus qui ſcit iubilationem.Eſt au

tem neuma ſeu iubilus ineffabile gaudium ſe men⸗
tis exultatio habita de eternis. Ideoq; in diebus
ieiunio ꝝ ꝛ afflictionū nō debēt fieri: ſicut nec ī luctu
cythariſari. ꝛ fit neuma in vnica ꝛ finali līa ātipho
na ad notādum ꝙ laus dei ieffabilis ꝛ incōprehēſi
bilis ē. ineffabile nanq; gaudium ꝑ neuma ſignifi⸗
catum qd̄ hic ꝑguſtat: nec penitus exꝓmi nec peni⸗
tus taceri valz: qre merito eccl̄ia v̄bis omiſſis iubi⸗
lando cū neuma quaſi in admirationem ꝓſilit. ac ſi
dicat q̄ vox q̄ poterit lingua referere ꝛc. Uerba enim
hic nō ſufficiunt nec intellectus capit: nec amoꝛ etiā
dicere ſinit. Quis em̄ plene enarraret quod oculus
non vidit: nec auris audiuit: nec in coꝛ hominis aſcē
dit. Neumatiſando ergo expꝛeſſius quodāmodo ſi⸗
ne v̄bis dicit q̄ ꝑ v̄ba innuat q̄tum ſit illud celi gau
dium vbi verba ceſſabunt ꝛ homines oīa ſciēt. Ueꝝ
qꝛ pfectoꝝum tm̄ iubilus eſt in magnis feſtiuitati⸗
bus non tam maioꝛes q̄ ēt minoꝛes exultant. inde
eſt ꝙ in q̇buſdam eccl̄ijs in quibus neuma non dr̄:
vox non ſignificatiua in vocem ſignificatiuam cō⸗
uertit: quia loco iubili ꝛ neume tropi ꝛ ſequentie
decātant: ad quas laudes ꝛ minoꝛes ꝛ maioꝛes paſ
ſim admittunt. ꝛ ideo cōiter ab omnibus decātant
In quibus antiphonis dicat neuma ſeu iubilus ꝛ q̄
re hoc potius fit in tempoꝛe paſchali dicet ſub titu.
de laudibus matutinis. Iubilus aūt diuerſa ſigni
ficat: ꝛ in diuerſis locis in eodem reſponſoꝛio ſepe
fit ꝓut dicet in ſexta parte ſub natali. Item de neu
ma q̄ fit ꝑ all'a: in quarta parte ſub all'a dictum eſt
Itē ī q̇bus antiphonis dicat all'a in ſequenti parte
ſub feſto natalis dicet. Et nota ꝙ neuma neume ſi
ne .p. ꝛ in feminino genere eſt iubil⁹. de quo dcm̄ eſt
ſed pneuma'tis grece ſcriptū ꝑ p. ꝛ in neutro genere
eſt ſpūſſanctus. vtrunq; tamē ꝓ feminino ſepe poni
tur in ſcripturis. Sane neume que in miſſe fiunt re⸗
pſentant gaudiuz q̄ potius fieri ſolēt in e vt ī kyꝛie.
vel in a. vt all'a. q̄ in alijs vocabulis: ad notādū gau
dium ſpūale quod nobis reſtitutū eſt in partu v̄gis
cui facta eſt mutatio huius nominis eua in auedicē
te angelo. Aue maria ꝛc. ꝛ ibi mutans nomen eue.
Significatio nāq; huius noīs eue māſerat vſq; ad
angeli ſalutationem. Illam aūt ſignificationē ade
ꝛ eue naſcētes infantes exꝓmunt. Nam femina na⸗
ſcens ꝓfert e: maſculus vo a. Unde verſus. Dicunt
e vel a q̄t quot naſcūt ab eua. Ille ergo neume ſigni
ficant doloꝛem q̄ nobis attulit trāſgreſſio ade ꝛ eue
ꝓut quidam ſcripſerunt. ſed gaudium nobis ī ꝑmiſ
ſa ſalutatione virginis reſtitutum. Rurſus ɔſiderā
dum eſt ꝙ fere vbicūq; in cantu ſcribit hierſm: neu⸗
ma ꝓducitur vt celeſtis hierſm iubilatio figuretur.
Exemplum habet in all'a. Te decet. quod cātat dn̄i
ca decima poſt pēthe. Idē ēt ē quotiēs all'a duob⁹
v̄ſibus inſignibus: vt de ſtola duplici gaudeamus.
Exemplum eſt in all'a. Paſcha nr̄m. quod dr̄ in die
reſurrectōis. ꝛ in all'a. Angelus dn̄i. quod dicit ī ſe⸗
xta feria tunc ſequēti. Utrunq; em̄ all'a duos hꝫ ver
ſus: ꝓut gradualia antiqua oſtendunt. ꝛ ſic de alijs
In quibuſdam ēt feſtiuitatibus quidam verſiculi
nocturnis antiphonas ꝑcedūt. de quo ī ſequēti pa

te ſub dn̄ica de trinitate dicet. Poſt antiphonas in
ſingulis hoꝛis diurnis ꝛ nocturnis ex inſtitutione
damaſi pape pſalmi ad antiphone ſimphoniā canūt
ꝛ ſignificat ps. bonā ꝛ diuinā opationē. vnde dauid
in pſalterio decacoꝛdo pſallā tibi. In tali em̄ inſtru
mento pſallebat iuuēs ꝙ in pſalterio ſpirituali ſpū
viuificato ꝑ fidē debem⁹ pſallere deo decē legꝫ mā
data iplēdo. Ipe autē Damaſus inſtituit vt choꝛi in
duas ꝑtes diuiſi pſalmos canerēt alternatim ꝛ dn̄r
pſalmi alternatim ad notādū alternā ſctōꝝ ad bene
opandū exhoꝛtationē. Pꝛiſcis nāq; tpibus ɔfuſe ꝛ
q̄ſi in choꝛea dicebāt iōq; ſcti pſes oꝛdīauerūt vt al
ternatim dicerent. i. vna ps choꝛi vnū v̄ſum ꝛ altera
alium diceret: quod Btūs Ignatius pꝛim⁹ ſtatuiſſe
fertur in eccleſia antiochena: pꝛo eo ꝙ in viſione au
diuit angelos antiphonati pſalmos pſallētes. de h̄
etiam dictum eſt in pꝛima ꝑte ſub tit. de eccleſia di
cuntur ēt alternatim ad notandum alter alteri⁹ on⁹
ferre debꝫ. pſalmos quoq; ſtando dicimus. ad oſten
dendumq; ſtantes in bonis operib⁹ vincimus. Duꝫ
enim populus iſrael cum emalech pugnabat q̄diu
moyſes manus leuabat populus vincebat. quando
vero manus dimittebat popul⁹ vincebat. xxxvij. di.
ſi quis vult. Eleuatio igitur ad ſtandum ſignificat
mentis noſtre deuotionem vt ſtatu coꝛpoꝛis mētis
affectionem monſtrem⁹. videlicet nos paratos eſſe
ſiue ad domandum carnem ſiue ad exercitium ope
ris. Lectiones vero que ſunt doctrina noſtra in ſilē
tio ꝛ ſedēdo audiuimus: quoniam doctrinā ſedēdo
ꝛ quieſcēdo recipim⁹. Un̄ Eccleſiaſtic⁹. Sapiētiam
ſcribe in tpe ocij. ꝛ qui minoꝛat actu percipiet eam
Et iterum v̄ba ſapie in ſilētio ꝛ quiete diſcunt. ꝛ. ꝓ
pheta ait. Erit cultus iuſticie ſilent um. v. q. iiij. ī lo
co. Sāctos quoq; ſtātes oꝛamus ſignificātes eos ī
perpetua leticia foꝛe. Iuxta illud. Stantes erāt pe
des noſtri ī atrijs tuis hieruſalem. Sane in diuinis
hoꝛis ſex pſalmi dicunt per quos ſex opera miſericoꝛ
die denotātur quibus in vinea dn̄i laboꝛātes inten
dere debent. que ſi pie ꝛ mundo corde exerceamus
a ſeruitute diaboli liberati ad libertatē vite ꝑuenie
mus ꝛ retributionē diurni denarij recipiemus. Ue
rūtamē ſub trib⁹ gloꝛificatiōib⁹ dicuntur ad inſinu
andum fidem ſancte trinitatis: ad quā diuina ſunt
opera referenda. In veſperis vero quinq; dicunt.
ꝓut ibi dicet. ꝛ ſunt pſalmi hoꝛarum inuariabiles:
ꝓut ſub completoꝛio dicet. Illud quoq; ꝑtermitten
dum non eſt ꝙ vnus atq; idē pſalmus in varijs feſti⸗
uitatibus cantatur ꝓ eo: qꝛ ibi v̄ſus pertinentes ad
illas inueniuntur. verbi gratia. In natiuitate do⸗
mini cantamus pſalmum. Eructauit: pꝛopter ver⸗
ſum illum Specioſus foꝛma. Cantamus etiam illuz
in feſto virginuz ꝓpter verſum. Adducent regi vir.
ꝛc. ꝛ ēt in feſto apoſtoloꝛum pꝛopter verſum. Pꝛo pa
trib⁹ tuis ꝛc. Item pſalmus. Quare fremuerunt gē
tes: cātat in natiuitate pꝛopter v̄ſum. Dixit dn̄s ad
me. ꝛ in paſſione domini pꝛopter verſum. Aſtiterunt
reges terre. ꝛ ſic de alijs ꝑterea vnū ꝛ idē vocabulū
ſepe diuerſimode accipitur. verbi gratia. Hoc nomē
templum ſignificat coꝛpus chꝛiſti: vt ibi. Soluite tē

plum hoc. Aliquādo ſignificat templum materiale inde eſt ꝙ pſalmū illū. Magnus dñs ⁊c̄. cantamus in natiuitate ꝓpter verſuꝫ illū. Suſcepim⁹ deus ⁊c̄. intelligimus eñ ibi de templo corporis. Cantamus etiam eundē pſalmum in purificatione ⁊ ibi accipimus de materiali tēplo in quo fuit eadeꝫ die pſenta tus. De pſalmodia uero tā nocturna ꝙ̄ diurna in ſuis locis dicet̄. Et nota ſm hiero. de cōſe. di. v. nō mediocriter ꝙ melior eſt quicꝫ pſalmorꝫ cū cordis puritate ⁊ ſerenitate ſpūali ⁊ hylaritate decātatio: ꝙ̄ toti⁹ pſalterij cum anxietate cordis atqꝫ triſtitia modulatio. Poſtremo notādū eſt ꝙ pſalmi graduales ſunt qndecim qui ſignati ſunt ꝑ quīdecīꝫ gradus quib⁹ aſcendebat̄ ad templū ſalomonis qḋ erat in monte. Hos qndecim gradus vocāt quidā cāticū graduū: eo ꝙ in quolib; ꝑmiſſorꝫ quindecim graduū ſinguli pſalmi decātabant̄: ⁊ verbū graduū caſus genitiui eſt. De dictis gradib⁹ dictū eſt in pˀma parte ſub ti. de altari. Significati ſunt etiaꝫ dicti qndecim pſalmi ꝑ alios qndecim gradus ezechielis: qbus viſuꝫ ē ei aſcendi in ciuitatē dei. de qbus habet̄ ḋ pe. di. ij. dum ſanctā. Et ezechie. x. vbi primo habet̄ de ſeptē gradib⁹: ⁊ poſtea ḋ octo. Nēpe qndenarius numer⁹ ꝯſtat ex numero ſeptenario ⁊ octonario. ſeptenari⁹ refert̄ ad vetus teſtm̄: qꝛ aliqui ſeptimū diem ſeptimum mēſem: ⁊ ſeptimū annum celebrāt. octonarius ad nouū teſtamentū refertur ꝓpter reſurrectionem vnicā que octauo die facta eſt. Quīdecim ergo pſalmos pſallimus oſtēdētes ꝙ vtriuſqꝫ teſtamēti pcepta obſeruare debemus. quinqꝫ pſalmi: qnqꝫ corporis ſenſus per quos peccamus ſignificant: ⁊ ideo in aliquo illorꝫ nō dˀ Gloria pri: qꝛ illa pctā que ꝑ qnqꝫ ſenſus corporis cōmittunt̄ nobis nō deo iputare debemus. ſꝫ dˀ poſt illos Requiē eternā: qm̄ in illis ꝓ defunctis oram⁹. acſi dicat. Oramus dñe ne ꝓ peccatis illis que cōmittunt̄ corpis ſenſib⁹ vita neget̄ eterna: ſꝫ ꝑ dei miſericordiā reqes cōcedat̄ eterna. In ſequētib⁹ decē pſalmis nobis ⁊ noſtris ꝓximis ⁊ ꝯgregationib⁹ ⁊ ꝑlatis dei miſericordiā iplorām⁹ ⁊ Gloria patri ſubiungim⁹ qꝛ ꝙ a cathena pctōrꝫ abſoluimur: ꝙ te deū toto corde ꝑquirimus ꝙ tuū decalogū obſeruam⁹: nō nobis dñe nō nobis: ſꝫ nomini tuo gloriā exhibem⁹. Rurſus numerus decem ex trinario ⁊ ſeptenario ꝯſtat. Trinarius ad pcepta pme tabule que ad deū ſpectāt. ſeptenari⁹ vo ad pcepta ſecūde tabule q ad ꝓximū ſpectāt refert̄ acſi dicat ꝙ decalogus obſeruat̄ ꝑ deuꝫ eſt. Verſiculi etiā in ſingulis dicunt̄ horis. Legitur eñ in libro Numeri ꝙ̄ dum archa dñi que eccleſiā figurabat in tabernaculo reponebat̄ dicebat moyſes. Reuertere dñe ad multitudinē filiorꝫ iſrael. Sane reuerſio dñi ad iſrael nihil aliud eſt ꝙ̄ vt reuerti faceret iſrl' ex toto corde ad ſe deus eñ cui oē tp̄s pñs eſt nō hꝫ ad qs reuertat̄: ſꝫ itelligit̄ reuertet̄. i. fac nos reuerti ad te. Iuxta illū g̃ morē verſiculi dicunt̄: vt ſi forte mentes nr̄e cogitando vana ꝑ nimio pſalmorꝫ ope deuia uerūt: audito vſu ꝯuertant̄ ad orientē. i. ad xp̄m qui eſt nr̄ oriēs ſeu ad mētē ſm vſus ſignificationē qui ab ipa reuerſione nomē traxit. nā dˀ a verto vertis. ⁊ inde eſt ꝙ dum verſus dicitur ad orienteꝫ ſiue ad altare nos vertimus. Recte g̃ verſus qui ſignificat fructū boni opis alta ⁊ acuta voce dr̄ ad excitāduꝫ pigros qui i laudādo deū ⁊ in itelligēdo diuina torpent vt reuertamur ad cor: vt videlicꝫ eo audito ois cogitatio que forte videndo tpalia foras exijt reducat̄ intra nos. Rurſus vſus nocturnalis ſignificat: qꝛ ab officio pſalmorꝫ ſiue a labore: tūc nō vertimur ad officia lectionū ſiue ad quieteꝫ: vt qui pſallēdo ſtabat nūc ad lectionē ſedeat. Vñ vſus dr̄ a vertendo. De hoc dictū eſt in qrta pte ſub ti. de graduali.
¶ Et nota ꝙ in quibuſdā eccleſijs in die dñica poſt primū nocturnuꝫ dicitur iſte verſus. Memor fui nocte nominis tui dñe. poſt ſcḋm dr̄. Media nocte ſurgebam. poſt tertiū. Exaltare dñe: primus ſiquidem verſus: ſcꝫ memor fui ⁊c̄. ad quid eccl'ia de lecto ſuo ſurrexit oſtēdit: quo vo tēpore ſurgendum ſit. notat ſecūdus ſcꝫ media nocte ⁊c̄. ⁊ ad quid ſurgenduꝫ ſit oſtendit qḋ ſequit̄. Ad cōfitendū nomini tuo. Verū quidē nolentes mētiri: qꝛ nō ſurgūt in media nocte loco huius verſus ponūt illuꝫ. Qm̄ tu illuminas lucernā meā dñe. Quod tñ media nocte ſurgenduꝫ ſit oſtēdit dauid dicēs. Media nocte ⁊c̄. Et alibi. Preueni in maturitate ⁊ clamaui. qḋ idem eſt. nā immaturitate vnica eſt dictio. Unde ⁊ quidā libri habent in maturitate: ⁊ ſonat in maturitate qſi tp̄us nō aptum operi. Alia tñ littera habet preueni intempeſta nocte: qꝛ tempeſtū apud antiquos idē erat qḋ oportunū a tpe vel a tempeſtate vocabulo dicto. Unde i antiquis hyſtorijs ſepe ita legitur hoc factum eſt in illa tēpeſtate. i. in illo tpe. Unde intempeſtinum vel intempeſtum aiunt tp̄s inopportunum. i. nocturnis actionibus non opportunū. Tertius autē verſus ſcꝫ Exaltare dñe ⁊c̄. manifeſte pertinet ad nouuꝫ teſtamentū: in quo ſaluator noſter ſm humanitatem fuit exaltatus: quidā tamē dicūt tunc. Ego dixi dñe miſerere mei: qꝛ ad gloriam que data eſt tempore noui teſtamenti nō peruenitur niſi per remiſſionē peccatorꝫ. ¶ Sed querit̄ quare verſiculi in nocturnis ante lectiones dicuntur. In alijs vo horis poſt capitula. Reſpondeo in nocturnalib⁹ lectionibus propter earum vniuerſitatē ⁊ magnitudinē ſedere ſolemus. Ne igitur ꝓpter longā ſeſſionem aut propter laſſitudinem ſiue ocium obliuiſcamur doctrine dñi quā lectiones ſignificāt cogitādo forte inania aut dormiēdo vel confabulando: ideo verſu precedente ad lectiones audiendas incitamur. In alijs vo horis: qꝛ nec tot nec tāte ſunt lectōes nō ē neceſſe ſedere: nec verſiculos ꝓmitti. Vel ideo i alijs horis verſus poſt lectiones dicunt̄ ad notāduꝫ ꝙ ꝓpter interualla horarum doctrina dñi nō negligit̄. ¶ Rurſus verſus ſepe a pueris cantatur ad notandū ſeruitiū noſtruꝫ cū innocētia pſtitum dño fore gratū. De vſiculis q in veſperis ſeu in laudib⁹ dicuntur ſub illis locis dicetur. Et vide quia verſus debet notare aut ſtatuꝫ tpis aut officij. Statum tpis notat vſus prime. ſcꝫ Exurge xp̄e adiuua nos. ibi cū dˀ. Exurge. inuit initiū opis. Similiter in vſu tertie Adiutor meus eſto dñe ne derelinquas me: cū dˀ ne derelinqs me nota-

tur ſtatus pugne. Simil' in verſiculo ſexte. ſ. Dñs re-git me ⁊ nihil mihi deerit in loco paſcue ibi me collocauit: ſignificat' ſtatus ꝑfectus ⁊ ꝑfectiõis. In verſiculo none. ſ. Ab occultis meis müda me dñe ⁊ ab alienis parce ſeruo tuo. ſtatus demõſtrat' frigeſcẽtis dilectionis. Statū q̃ tꝑis innuūt verſiculi qui ĩ paſſione ⁊ reſurrectione cantant'. S; verſus veſpertinalis officij ſtatum officij inſinuant: vt veſpertina oratio ⁊c. ⁊ Dirigat' dñe oꝛo ⁊c. Ex quibus verbis colligit' ꝙ veſpertina oꝛo excitat'. Poſt verſum ſeq̇tur oꝛo dñica: ⁊ poſtea preces. de quibus dicet' ſub nocturnis. Lectiones q̃ in ſingulis horis tã nocturnis q̃ diurnis dicunt'. Et d᷑ lectio q: non cantat' vt pſalmus vel hymnus: ſed legit' tm̃. Illic eñ modulatio hic ſola ꝓnunciatio querit'. Siquidẽ lectões nocturnales ſũt doctrina noſtra: q: p eas docemur opera noſtra retorquere ad deū. obtinent ḡ vicem lectionū quas doctores faciũt ad ignaros p eas q̃ ſanctoꝝ opera imitamur ⁊ eaꝝ cõmemoratione ad dei laudẽ cõpungimur: ⁊ ideo vt ꝓmiſſum eſt ſedendo: ⁊ in ſilentio audiunt'. Lecturus aũt lectionem ad librū accedẽs ſup gradū aſcendit: q: doctor ꝑfectiori vita vulgus tranſcendere d;: ⁊ a pſbytero vl' epo bñdictionẽ tanq̃ legendi licentiam poſtulat dicens. Iube dõne bñdicere: per qḋ principat' eccl'ie quodq; nullus niſi a maiore iuſſu d; i eccl'ia legere deſignat': ⁊ dicat dõne ⁊ nõ dñe: q: ſolus deus vere dñs eſt. Hinc eſt ꝙ preſbyter ſeu epus non a ſe benedictionẽ largit': ſed diſcrete a deo poſtulat illã dari dicens. Bñdic. ꝑpetuam tribuat nobis ⁊c. In fine ṽo dicit. Tu aũt dñe miſerere nři ⁊c. q: tunc ſermonem ad deū dirigit qui vere dñs eſt. Rurſus ideo ĩ principio imꝑfecte ⁊ ſincopato vocabulo ꝓnũciat: q: tũc ad imꝑfectū videl; ad hoĩe; ſermonẽ dirigit Iuxta illud ꝓphe. Imꝑfectū meum viderũt oculi tui. qḋ eti ĩ monachi cõiter obſeruare dicẽtes. dñs abbas. Hac q̃ ꝯſideratiõe famuli dñis ſeruientes alteꝝ genu tm̃. ſ. ſiniſtrū flectere debent per quam partem corporalis ſeruitus ſignificat' que tm̃ hoib' ⁊ non ſpũalibus debetur: ſed in eccl'ia vtrũq; genu flectendū eſt: non alteꝝ tm̃ ne iudeis aſſimilentur. Nam et chriſto ſic genu flecteret'. ad philip. ij. c. eẽ de imuni. eccle. decet. Salomon quidẽ pro populo orans vtrũq; genu in terram figebat et manus ad celum expandebat: put legit'. iij. reg c. viij. Eade; etiam ratione non eſt inclinandum ꝑncipi ſeculari facie recta ſiue ſecrete ſibi loquẽdo ſiue auſcultando: ſ; dñitar at ab aure ſiniſtra capite flexo. In fine ṽo ꝑfecte ⁊ cõplete ꝓnunciat: q: ad ꝑfectū ⁊ ꝑfecto vocabulo dignū videl; ad deum dirigit ſermone;. Porro epo volenti legere. ⁊ dicenti. Iube dñe benedicere: nullus minor benedicere d;. xxi. di. deinde. Unde ⁊ in quibuſdã eccl'ijs nihil ei reſpondetur in in alijs ṽo reſpondet vnus preſbyter. Ora pro nobis pie pater ad dñm. ⁊ tũc epus dicit. Magnificate dñm mecum. Tunc aũt epus h; ꝑfecte ꝓnunciare Iube dñe benedicere: qm̃ ad eū qui ꝑfectus eſt ſermonem dirigere intelligit'. ¶ In nõnullis ṽo eccleſijs epo legere volente ſacerdos dicit. Iube dñe benedicere. ⁊ ipſe epus data benedictione legit. Cum eñ legere lectionẽ non ſit ſacerdotis vel epi officiū ſed lectoris ſi nullus alius epus vel ſacerdos aſſit. põt alius inferioris ordinis tanq̃ lecturus in ꝑſona eccl'ie dicere. Iube dõne bñdicere: ⁊ ipſe ſacerdos vel epus lecturus in ꝑſonam xpi ei reddit bñdictionem vel legat abſq; Iube dõne benedicere. In quibuſdã eccl'ijs ipſe epus dicit Iube dñe. ⁊ minor cui voluntarie in hoc ſe ex humilitate ſubijcit bñdixit. ij. q. vij. non ſum. ij. q. v. mandaſtis. Lectione finita dicit lector. Tu aũt ⁊c. qḋ neq; de lectione eſt neq; ei ꝯtinuat': ſed ille ad deū ſermonẽ dirigẽs ſe excuſat. q. d. dñe peccaui legendo forſan modulate: ꝓnũcians cupidine laudis humane vel captando ventū humani fauoris: ⁊ audientes ſili' forte peccauerũt vanis cogitationibus intendẽtes: vel a lectiõe auditum auertentes: aũt pro ſed. tu dñe miſerere nři. qḋ ṽo r̃ndet' a cunctis. Deo gr̃as. non ad tu aũt: ſ; ad lectionẽ refert'. Eſt eñ vox eccl'ie deo gr̃as exoluentis: ac ſi dicat. Deus pauit nos verbis ſalutis que ſunt cibus aĩe: ⁊ pro hmõi bñficio deo gr̃as ſupplex exoluimus. ¶ Rurſus pluralitas lectionū pluralitatem ſignificat predicatoꝝ qui ſunt tꝑe gratie ſicut ⁊ paucitas in ꝓfeſtis raritatẽ ſignificat tꝑe legis. Sed ⁊ viciſſitudines lectoꝝ ſunt ſucceſſiones legatoꝝ qui dum Iube dñe bñdicere dicunt licentiam ꝓficiſcendi petunt: ⁊ dum eis bñdicit' licentia datur: in quo innuit' ꝙ nullus ꝑdicare debeat niſi miſſus. quomodo eñ predicabũt niſi mittant'. Ipſa eñ lectio eſt, iniuncte legationis executio: tu aute; dñe legati reuerſio vbi in eo ꝙ miſericordia imploratur innuit' ipſum legationis vel predicationis officium non ſine alicuius leuis culpe puluere peragi poſſe. Unde Aug. Verbum predicationis ſecurius audit' q̃ dicat'. predicator eñ per terram ambulat: ⁊ difficile eſt ei qui per terram ambulat pedes nullo puluere ſordidare: ⁊ predicatorem cum ſe bñ predicare ſenſerit: nullius ſpũ eleuationis erigi. ¶ Et attende ꝙ ſicut in eccl'ia duo ſunt ordines ſapiẽtes ⁊ inſipientes: ſic due ſunt lectionum maneries. In illis eñ lectionibus que ad miſſam legunt' ſapiẽtes inſtruunt'. In his ṽo que in nocte dicunt' inſipientes erudiunt': vnde ⁊ exponit'. Et nota ꝙ terminantur lectiones quattuor modis. Primo generaliter per tu autem. Scđo in aduentu ⁊ in natiuitate ⁊ in epyphania lectiones de Eſaia finiunt' per hec dicit dñs conuertimini ad me ⁊c. Qui in natiuitate hoc dicunt mouent' ex illo. c. Eſaie quod tunc legitur. Primo tempore alleuiata eſt: vbi dicit'. Et in omnibus his non eſt auerſus furor meus ⁊ populus me' non eſt conuerſus. ⁊ ideo eccleſia hortat' in perſona chriſti populum peccatorem vt conuertat'. Hoc idẽ etiam fit ꝓpter eandem cauſam in quibuſdã eccl'ijs quãdo legitur de Hieremia exprobrante duriciam peccatoꝝ qui per penitentiam non conuertuntur. Tertio modo lectiones que legunt' in triduo ante paſcha de trenis Hieremie finiunt' per hieruſalem hieruſalẽ con. ⁊c. prout ibi dicet'. Quarto lectiões pro defunctis finiunt' ſimpliciter ſine aliquo premiſ

ſorum in quibuſdā tamē eccleſijs finiunt per Bea-
ti mortui qui in dño moriunt. qđ ſumit ex fine cuiuſ-
dam ſermonis quem Augu. de mortuis compilauit.
¶ Hoc etiam nota ꝙ in tertio nocturno legitur euā-
geliū ⁊ omelia euangelij eiuſdē diei: q: terti⁹ noctur-
nus deſignat tp̄s gratie in quo euangeliū recitatū
eſt ⁊ in quo euāgelica p̄dicatio celebrat. put in ti. de
nocturnis dicet. ¶ Nō eſt ēt omittendū ꝙ antiq̄s
tp̄ibus eliminatis hereſibus: q̄ v̄itatē trinitat. s im-
pugnabāt: ſcti p̄res ad h̄ vt ſancta trinitas magis
nota eſſet ordinauerūt ꝙ nona lectio ſemꝑ de trini-
tate legeret ⁊ nonum rñſorium ſimiliter de eadem
cantaret: ⁊ ꝙ ēt in prima feria miſſa de trinitate di-
ceret. Quo diuti⁹ obſeruato ⁊ trinitate cūctis inno-
teſcēte eccleſia lectionem de trinitate omiſit. Sȝ rñ-
ſoriū de trinitate ⁊ ēt alleluya in miſſa in dominicis
diebus: vel ꝓpter ſolitum vſum: vel ꝓpter dulcē cā-
tilenā in pleriſq; locis retinuit: ⁊ ita nunc improꝑe
vocat rñſorium: q: lectioni p̄cedēti non rñdet. Diur-
ne vero lectiones a quibuſdam eo ꝙ breues ſunt le-
ctiuncule nuncupant a pluribus v̄o capitula eo ꝙ vt
plurimum de capitibus epiſtolarū illorū dierū q̄bus
dñr ſumunt. Hec ſiq̄dem poſt pſalmos ⁊ antiphonas
in ſingulis horis dñr: put ſtatutum eſt in concilio a-
gaten. de cōſe. di. v. ꝯuenit q̄ modus ab Eſdra ſum-
ptus eſt vt p̄miſſum eſt. ⁊ ſignificāt capitula doctri-
nam. Ne eñ ꝓpter pſalmodiam audiētiū animus ſi-
bi faſtidium ingerat ſicut iudeis q̄ māna faſtidie-
bāt ꝑꝑ qđ deus miſit in eos ſerpētes ignitos q̄ eos
interficiebāt. ideo p̄mittit capitulum. i. breuis lectio
ſumpta a nouo vel veteri teſtamēto prouocans ad
deuotionē q̄ faſtidio ꝯtraria ē: ⁊ exhortās ad pſeue-
rantiam in bono. iuxta illud. Hortamur vos ne in va-
cuam grām dei recipiatis. In nocturnis aūt copio-
ſius ꝙ diurno officio lectionibus vacamus: q: tunc
eis aures liberius accomodamus. Et dicunt hmōi
capitula ſiue exhortationes in pleriſq; eccleſijs per
paſtorem ad domeſticos ⁊ ſcientes: q: ſicut ligna li-
gnis adijcimus vt ignis magis ardeat: ita ignitis
domeſticorū cordibus ignita paſtorū v̄ba adijciunt
vt magis igniant. Legūt ēt he lectōes ſine Iube
dōne bñdicere ⁊ abſq; bñdictōe. qm̄ vt plurimum
ep̄s vel ſacerdos qui vicē xp̄i gerūt ⁊ quorū offm̄ tā
ꝙ maiorū ē excitare pigros illa legunt: cuius ꝓpriū
eſt licētiā ⁊ bñdictionē dare ⁊ nō petere. nā maior
minori bñdicit: ⁊ nō ecōtra. Nocturnalē v̄o lectōes
a minorib⁹ legunt. iō a ſuperioribus licētiā ⁊ bñdictio-
nem petunt. In his ēt diurnis lectionibus non d: I
fine. Tu aūt: ſicut fit in nocturnalibus q: ſacerdos
d: eē pfectus: ⁊ q̄ diabolicis ſuggeſtionibus de fa-
cili nō ſuccūbat: q: in breui ſermone ⁊ inter familia-
res vix eſt qui ventus humani fauoris captetur. put
qñq; fit in nocturnalibus lectōibus vt p̄miſſū ē. Rñ-
detur tñ. Deo gratias: ꝓpter cām in nocturnalibus
lectionibus aſſignatam. Ad hoc in capitulis horarū
officia diuidētes per p̄cedētia laborē: p ſeq̄ntia pre-
mium ſignificamus. ideoq; p̄cedētia conſiſtunt in
pſalmis: ſeq̄ntia in hymnis ⁊ canticis. Notandū v̄o
eſt ꝙ pulcherrimus mos in eccleſia inoleuit: vt qua-
ter in die ⁊ quater in nocte per ſingulas diurne ſiue
nocturne pſalmodie horas lectio vna ſiue capitulū
de veteri ſiue nouo teſtō dicatur. Quedam tamē ec-
cleſie non dicunt capitulum in p̄ma nec in cōpleto-
rio. Sed q: ſm̄ hoc lectiones noſtre non erunt octo
ſicut erant ſm̄ Eſdram in veteri teſtamēto put pre-
miſſum eſt: ideo eccleſie ille poſt p̄mam legūt in ca-
pitulo lectionem in p̄ma preter miſſam. Dicit enim
alijs Iube dōne bñdicere ⁊ ſacerdos bñdicens rñ-
det. Regularibus diſciplinis ⁊c. que ſequunt. Et añ
cōpletorium legunt p̄termittendum in complecto-
rio. ſ. Fratres eſtote ſobrij ⁊c. Vel legitur de dialo-
go vel hmōi. de hoc ſub ti. de p̄ma dicet. Querit āt
quare in nocturnalibus ſiue in diurnalibus lectiō-
bus non ꝓnunciat autor earum put fit in his que i
miſſa legunt. Reſpondeo. hi q̄ ſuper lectionibus ⁊
diuinis obſequijs inſiſtunt vt ſunt miniſtri ⁊ dome-
ſtici eccl̄ie earum autorē ex ipſis lectionibus agno-
ſcunt: q: igitur illi nocturnalibus lectionibus aſſūt
officijs non eſt neceſſe nomen autoris exp̄mi lectio-
num. In miſſa vero ideo exprimitur: quia ibi conue-
niunt bubulci: oparij: ⁊ agricole. vt ſi quis eorū for-
te pro eo ꝙ ratio talia audit incognitam hȝ hyſtoriā
audiat eius autorem qui forte nō eſt ei incognitus
vt ex illi⁹ autoritate firmius inſigant verba lectio-
nis in corde. In quibuſdam tamen nocturnalibus
lectionibus quandoq; autor ipſarum exprimitur pu-
ta in ſermonibus ⁊ omelijs Gregorij ⁊ Auguſtini ⁊
aliorum. de quo in prohemio ſ. prime partis dicetur.
Porro in concilio maguntiñ. in burcardo libro. viij
c. laicus. ſtatutū eſt vt laicus in eccleſia nō recitet le-
ctionem nec alleluya dicat niſi pſalmos tm̄ ⁊ rñſoria
ſine alleluya. Reſponſoria quoq; poſt lectiōes ſubij-
ciuntur. cum enim per lectiones doctrinales: per re-
ſponſoria vero bona opera ſignificentur: rite poſt le-
ctiones reſponſoria ſubijciuntur: q: per bona opera
doctrine reſpondere debemus ne cum ſeruo pigro
qui pecuniam domini ſui abſcondit in tenebras ex-
teriores mittantur. Dicitur nanq; rñſorium quia le-
ctioni reſpondere. i. conſonare debȝ vt ſi forte lectio-
nes ſunt de actibus apl̄orum: reſponſoria ſint ſimili-
ter de eodem. vñ nonū rñſorium reſponderi ſolet no-
ne lectioni: que olim erat de trinitate put iā dictum
eſt. Hoc tamen fallit in reſponſorijs de hyſtorijs que
poſt euangelium in nocturnis cantant que euange-
licis lectionibus non reſpondent. de hoc etiam dcm̄
eſt in quarta parte ſub ti. de graduali. Dicitur quo-
q; reſponſorium: q: vni cantanti ceteri concorditer
reſpondent. Iuxta illud apoſtoli. i. ad Cor. i. Vt id
ipſum omnes dicamus ⁊ non ſint in nobis ſciſmata
Cantauit eñ vnus ſcȝ xp̄s: ⁊ Petrus ⁊ ceteri cum ſe-
cuti ſunt. vel q: choro illud cantanti verſus reſpon-
detur ab vno. Iſidorus dicit ꝙ italici reſpōſoria tra-
diderunt que inde reſponſorios cantus vocaut: q̄a
alio deſinente id alter rñdeant. Porro reſponſoria
nocturnalia ſpiritualibus canticis comparantur. di-
cunt eñ cātica q: cantant. ſunt ſpūalia. q: ex iubila-
tione ſpiritualis mentis procedunt. Cantantur ve-
ro vt recitatione lectionum ad ſuperne patrie con-

cētum mentē nr̄am incitēt ſubleuari: quod ēt iſſinu
a t Gloria patri. quod in vnoquoqꝫ rn̄ſorio canitur.
Cetez rn̄ſorium ab vno incipit vt ab alijs concinat
per quod fratris ad fratres exhortatio ad ſeruiēdū
deo intelligit. Per verſum vero reſponſoꝝ qui totus
ab vno canit ſingularis ad deum deprecatio deno-
tatur. Adhuc reſponſorium cantando quaſi per tu-
bam vocem exaltamus excitando fratres ad altio-
raqꝫ adeo vt ad laudem ſctē trinitatis puenīam⁹
dicētes Gloria patri ꝛ filio ꝛc. Qn̄qꝫ aūt reſpōſoriū
tres hꝫ verſus: put in ſexta parte ſub prima dn̄ica d̄
aduentu dicet. Reſponſorium quoqꝫ poſt verſum i-
perfecte recantat: ad notandum ꝙ lī in monte. i. in
ſtatu pfectionis ſaluari nō poſſumus: ſaltē in ſegor:
id eſt alia via ſaluemur in ſtatu vicz imperfectionis
Adhuc ſemiplene ſiue p parte repetitur ad notan-
dum ea q̄ viuentes facimus impfecta. Et fit pmo re
petitio a remotiori: vſq ad finem ꝛ poſtea a minus
remoto ꝛ vltimo Gloria patri ꝛ filio dicit: prout ſub
dicta dn̄ica de aduentu dicet. In feſtis vero iterū
totum pfecte repetitur. ad notandum leticiam ꝛ p-
fectionem ſctōrum. Orationes ſimiliter in ſingulis
horis dicūt p quas pmiſſio impetranda eſt. oratio
nanqꝫ petitio eſt. Nam orare petere eſt: ſicut exora-
re eſt impetrare. Et ſm Gregorium. veraciter orar̄
eſt amaros in compūctōe gemitus ꝛ compoſita v̄ba
ſonare. oratio autem dei miſericordiam ſignificāt
q̄ precedit ꝛ ſubſequit hoīem in bonis operibus et
ideo dr̄ in pncipio miſſe ꝛ fine. Eſt autez vltima ora
tio dn̄i ad operarios benedictio. Quod orōnes i fi
ne dicunt ab actibus ſumit apoſtoloꝝ: qui quando
diſiungebant poſitis genibus ſuis orabant. Seq̄-
dem oraturus ſacerdos populuz ſalutat dicēs. Dn̄s
vobiſcum ꝛ hoc ideo vt illum animet ad orandum p
ipo ꝙ eius orō ſit accepta deo. ꝙqꝫ deus grām ſuā
ſibi donet. orōne autem finita iterū orat dicēs. Do
minus vobiſcum. de quo ſubſti. de prima dicetur. Et
nota ꝙ omne officium preter nocturnum orōne ꝛ bn̄
dictione cōcludit ad notandum ꝙ dum in hoc ſecu
lo ſumus neceſſe habemus pſbyterorum ordinatio
nibus muniri. Et mos eſt qn̄ cum famulis dei fami
liare habemus colloquium cum ab illis ſeparamur
bn̄dictionem ab eis poſcimus. In nocturnis v̄o h̄
nō fit: q: ibi nō fit ſeparatio: ſ; matutinum ꝛ ma-
tutine laudes de eo coniunctim canunt. Porro licz
deus ſit vbiqꝫ: tamē ſacerdos in altari ꝛ in diuinis
officijs dꝫ ex inſtitutōe. Vigilij pape verſus orientē
orare. Unde in eccl̄ijs oſtium ab occidente habenti-
bus miſſam celebrans in ſalutatione ad ppl̄m ſe ver
tit. q: quos ſalutamus facie ad faciez preſentamus:
put in quarta parte ſub ti. de ſalutatōe dictum eſt.
ꝛ deinde oraturus ſe ad orientem cōuertit. In eccle
ſijs v̄o oſtia ab oriente habentibus vt rome: nulla
eſt in ſalutatōe neceſſario pucrſio: q: ſacerdos in il
lis celebrās ſemp ad populum ſtat conuerſus. Tem
plum quoqꝫ ſalomonis ꝛ tabernaculum moyſi legū
tur ab oriente oſtia habuiſſe. Exodi. xxiiij. c. Ver-
ſus orientem ergo oramus. pmo memores ꝙ ille q̄ eſt
ſplendor lucis eterne ſedētes in tenebris illumina-

uit. q̄ñ viſitauit nos oriēs ex alto. De quo legitur.
Ecce vir oriēs nomē eius. Cuius argento in libro ſa
piētie dr̄. Oportet ad ortum lucis adorare nō ꝙ di
uina maieſtas localiter in oriente cōſtat que poten
tialiter ꝛ eſſentialiter eſt vbiqꝫ. Iuxta illud. Celum
ꝛ terram ego impleho. ꝛ ppheta. Si aſcēdero in ce-
lum tu illic es: ſi deſcēdero ad infernum ades. ſed tu
q: deuz timētibus orit ſol iuſticie qui illuminat oēz
hoīem venientē in hūc mūdum. Secūdo ideo v̄ſus ori
entem oramus vt animus nr̄ ſe ad potiora conuer-
tere admoneat. Tertio q: q̄ deum laudare volūt nō
debēt ad illum v̄tere terga. Quarto ſm Io. damaſ.
qui q̄ttuor ſequētes orationes ſcripſit in quarto li.
caſi. v. c. vt patriam noſtram nos requirere oſtēda-
mus. Quinto vt xp̄m crucifixum qui verus ē oriēs: ꝛ
ad quē oramus directe reſpiciamus. Sexto vt venie
tem iudicē nos expectare monſtremus. Ait eīm idē
Damaſ. ibidē deum paradiſum ſcd̄m oriētē planta-
uit. vnde hominē tranſgreſſum exulē fecit: ꝛ añ pa-
radiſum ex occidēte habitare fecit. antiquam igit
patriam derelinquētes ꝛ ad ipſam aſpiciētes deum
ad oriētē adoramus. Septimo quia dominus cruci
fixus ad oriētē reſpiciebat. ideo ꝛ nos oramus ad
eum reſpiciētes: ſ; ꝛ ipſe in celum aſſumptus ad ori
entē ſurſum ferebatur: ꝛ ita ipſum apoſtoli adora-
uerunt: ꝛ ita veniet quēadmodum viderunt eum eū
tem in celum. ipſum igit expectātes ad oriētē ado-
ramus. Daniel quoqꝫ in babylonica captiuitate. tu
dei ſimiliter v̄ſus tēpluz orabant. Auguſtinus tamē
ij. diſt. ij. eccl̄iaſticarum. dicit ꝙ nulla ſcriptura nos
docuit v̄ſus oriētē orare. Adhuc ſtantes oramus ſan
ctos prout iam pmiſſum ē vbi de pſalmis agit. Orā
dum tamen eſt in eccleſia que ad hoc inuenta ē: pro
ut in prima parte ſub titulo de eccleſia dictum eſt.
Unde pſal. lxvij. In eccleſijs bn̄dicite domino deo
de fontibus iſrael. Et alibi. Adorate dominum in
aula ſancta eius. ꝛ illud. Introibo domine in do-
mum tuam adorabo ad templum ſanctum tuū in
timore tuo. Item preceptum eſt coram altari hoc
adorabis. Item propheta. Venite adoremus ꝛ pci-
damus ante deum ploremus coram domino q̄ fecit
nos quia ipſe eſt dominus deus noſter. deus. id eſt
creator. dominus. i. redēptor. noſter. id eſt ſaluator
Sed cum deus ſit vbiqꝫ vt premiſſum eſt. quare po
tius in templo q̄ alibi eſt adorandus. Preterea le-
git Io. iiij. c. ꝙ cum mulier ſamaritana ſolutionem
qōnis que de loco adorationis inter iudeos ꝛ ſama
ritanos ſepe v̄tebat a xp̄o queſiuiſſet. Patres inq̄t
noſtri in monte hoc adorauerunt: ꝛ vos dicitis quia
hieroſolymis eſt locus vbi adorare oportet. Reſpō
dit illi Ieſus. Mulier crede mihi: quia venit hora
quando neqꝫ in monte hoc neqꝫ in hieroſolymis ſup
plendum eſt tantum adorabitis patrem: ſed v̄i ado
ratores adorabunt patrem in ſpiritu ꝛ veritate. q.
d. non pfero locum in adorando vbicunqꝫ adoretur
deus dumtaxat in ſpiritu. id eſt pro ſpiritualibus ꝛ
veritate. id eſt eternis. Unde apoſtolus inquit. Tu
autem cum oraueris intra cubiculum tuum ꝛ clauſo
oſtio ora patrē tuum. Sed lꝫ vbiqꝫ ſit deus adoran

dus ſpecialiter tñ in eccleſia alioqn: fruſtra tāto ſtu
dio tantoqꝫ impēdio tēplū dñi fieret niſi gratius in
eo adorari acceptaret. Uñ ſalomon i tēplo cōſtructo
ꝛ dedicato orauit ad dñz vt quicūqꝫ illud aſcēderet
ꝓ peccatis ſuis vel ꝓ quacūqꝫ tribulatione clamās
ad dñm in his que iuſte poſtularet exaudiret. quaꝫ
orationis formā ſequit eccleſia in oratione quā dicit
in eccleſie dedicatiōe. Aſſiſtūt enī angeli ibi adorā
tibus vt deuotas eorū oratiōes dño offerant: ſm il
lud. In cōſpectu angeloꝝ pſallam tibi: adorabo ad
tēplū ſanctū tuū ad cōfitēdū nomini tuo dñe. Hinc
angelus ad Thobia. Ego obtuli oratione tuā dño.
Requieſcūt ēt ibi ſanctoꝝ reliquie qui nobis deuo
te deū adorātibus ſuis precibꝰ aſſequuntur. qđ nos
meritis noſtris nō valemꝰ. In plateis vero ꝛ in pu
blico more phariſeoꝝ orare a dño ꝓhibemur. Qđ ve
ro aplˀs ad Thimoteū inquit. Uolo vos orare in om
ni loco leuātes puras manus ſine ira ad internā p
tinet oratione. In omni eīn loco orat qui ꝑ charita
tis officia ꝛ opa bona vbiqꝫ manus cordis mundas
ad deū leuat. Ceterū adorandus eſt pater ꝛ filius ꝛ
ſpūſſanctꝰ qm oēs ꝛ ſinguli ſunt vnus ſolus. ꝛ verus
deus. Licet enī alia perſona ſit pater: alia filius alia
ſpūſſanctus: tñ patris ꝛ filij ꝛ ſpūſſancti vna ē diui
nitas: equalis gloria: coeterna maieſtas. Una igitꝛ
equalis totiꝰ indiuidue trinitatis eſt oratio. de qua
ſane pōt itelligi qđ ait dñs. Ueri adoratores adora
būt patrē in ſpiritu ꝛ vitate nāqꝫ qui deū veraciter
adorat ipſe qđē adorat patrē in ſpiritu ꝛ veritate. i.
in filio qui de ſe dicit. Ego ſum via vitas ꝛ vita: ego
ſum inquit in patre ꝛ pater in me eſt: ideo pater ado
randus eſt in filio: ꝛ filius in patre: ꝛ ſpūſſanctus in
vtroqꝫ. Eſt aūt deus adorādus de corde puro ꝯſciē
tia bona ꝛ fide nō ficta. De corde puro nō vt quidā
faciunt qui in ꝓſperitate deū glorificāt: ſꝫ eū in ad
uerſitate blaſphemāt de qbus ꝓpheta. Cōfitebunt
tibi dñ benefeceris eis. ſi vo nō fuerint ſatiati mur
murabunt. De ꝯſciētia bona nō vt quidam faciunt
qui ꝯtra deū grauiſſime. peccant ꝛ poſtea temere il
li ſacrificāt. de qbus ꝓpheta. Peccatori dixit deus
quare tu enarras iuſticias meas ꝛ aſſumis teſtamē
tum meū ꝑ os tuū. iij. q. viij. qđ teſtat. illud vtiqꝫ te
ſtamentū de quo vitas ait. Hic eſt ſanguis meꝰ no
ui teſta. De fide nō ficta nō vt quidā adorāt qui re
cte dicūt. ſed praue viuūt qbus dñs improperat di
cens. Hic ppl's labijs me honorat: cor aūt eoꝝ lōge
eſt a me: dicunt enim ꝛ non faciunt. Adorandus eſt
itaqꝫ deus corde ꝑ deuotione. ore ꝑ ꝯfeſſione: ꝛ ope
re per veneratione. Sunt aūt due ſpecies adoratio
nis. ſ. latria que ſoli deo debet: ꝛ dulia que qbuſdaꝫ
creaturis adhibet: vt dictuꝫ eſt in quarta parte ſub
quarta ꝑticula canonis ſup vbo ſeruitutis. ¶ Rur
ſus canonice hore in ipſis horis dici dicēde ſunt nec
obſtat illud pſalmiſte. Benedicam dñm in omni tē
pore nec illud apoſtoli. Sine itermiſſiōe orate: qm
benedicere dñm in omni tempore: eſt illum ſemꝑ di
gna cōuerſatione laudare. Sine intermiſſione ora
re eſt oīa in die laude ſeu gloria agere: ſicut idē apo
ſtolus ait. Siue mādurcatis: ſiue bibitis: ſiue aliqđ
aliud faciatis in gloria dei facite. xi. q. vlt. nō obſer
uetis. ¶ Ceteꝝ orōnem ſalutatio ꝓcedit. ꝛ ſequitur
ad illā reſponſio. put ſub prima pte dicet. ¶ Finali
ter aūt poſt orationeꝫ dr̄ Bñdicamus dño. qđ ſum
ptū eſt de apoſtolo vel de pſalmo vl' de hymno triuꝫ
pueroꝝ vbi dicit. Bñdicamus patrem ꝛ filium ꝛc̄.
Et dicit qñqꝫ a pueris qui ſunt iperfecte etatis ad
notādū oīa opa noſtra impfecta eſſe. iuxta illđ. Im
ꝑfectū meū viderunt oculi tui ꝛc̄. de conſe. diſt. iiij.
tulerunt. ꝛ ꝙ oīs laus noſtra puerilis ꝛ imperfecta
eſt ad cōparatione dei quem laudamus: quicqđ enī
hic dici pōt minꝰa laude dei eſt: ac ſi dicat eccl'ia lau
damus: ſed laudādo nō ſufficimus: q: ſupeminētia
dei eloquium noſtrū ꝛ intellectū ſuperat: q: accedet
homo ad cor altū ꝛ exaltabit deus. Uñ ab oībus cō
ſequēter dr̄. Deo gratias: quaſi placet ſicut piuꝫ eſt
in dei laude ſupari. Dicit etiā a pueris ad notandū
ꝙ ſolū pueri. i. puri a malitia digne laudant deum ꝛ
gratias agūt. Dicitur etiā qñqꝫ a maioribꝰ ad ſigni
ficandū ꝙ in eterna beatitudine cuꝫ dño pfecti eri
mus laudatores: q: in hac vita nō poſſumꝰ eſſe perfe
cti. ¶ Rurſus poſt ſuffragia dr̄ alia oratio que miſe
ricordiam dei ſignificat: que pcedit ꝛ ſubſequit ho
minem in bonis operibꝰ. Dicit etiam iterum. Bene
dicamus ꝛ Deo grās: q: ſicut dñs poſtq̄ iteruꝫ poſt
reſurrectione ſuaꝫ ſalutauit diſcipulos ſuos benedi
xit eis. ꝛ illi gratias referēdo illuꝫ adorauerunt. ita
ꝛ preſbyter vel alius iterū dicta oratione dicit. Be
nedicamus domino. ꝛ eſt ſubaudiendum cuius mē
bra ſumus ꝛ in quo benedicimus: ꝛ etiam benedicit
Chorus vo gratias agens dicit. Deo grās qđ ſum
ptum eſt de apoſtolo. ꝑ qđ ſignificat ꝙ vſqꝫ in fineꝫ
vite noſtre innocentiam debemus ſeruare: ꝛ deo be
nedicere ei ꝓ beneficijs gratias exſoluēdo vel Be
nedicamus dño cum deo gratias eſt laus finalis et
exultatio ineffabilis que erit in gloria cum gratiaꝝ
actione. vel deo gratias eſt de conſūmato curſu gra
tiaruꝫ actio. De hoc etiam dictū eſt in quarta parte
ſub titu. de oratione nouiſſima. Sed videtur ꝙ po
tius deberet reſpōderi Amen. i. fiat ſeu ita ſit. ſcꝫ ꝙ
deus ſit bñdictus ſed reſpondetur Deo grās. vt no
tetur ꝙ hoc ipm ꝙ deum benedicimus ab ipſo deo
habemus. ¶ Porro q: q̄diu viuimus in lubrico po
ſiti ſumus: ꝛ a demonibus impugnamur quare ſem
per ſanctoꝝ ſuffragijs indigemus idcirco in pleriſqꝫ
eccleſijs in ſinguliꝫ horis poſt Benedicamꝰ ſuffra
gia ſanctorum ſubijciunt. Et nota ꝙ quia totum tē
pus a natiuitate dñi vſqꝫ ad feſtum purificationis
eſt de infantia ſaluatoris. ideo vt quidaꝫ dicunt nō
debent fieri tunc commemoratōes preſertim de cru
ce. Iuxta illud. Non coques hedum in lacte matris
ſue. nec etiam a dñica de paſſione vſqꝫ in ſabbatum
poſt penthecoſten: vt ibi dicetur. ¶ Hoc etiam di
cendū ꝙ q: Petrus ꝛ paulus in vita ꝛ in morte non
ſunt ſeparati: prout cantat eccleſia: ideo nec in com
memorationibus ſeparātur que ſimul fiunt ꝛ cōmu
niter de vtroqꝫ. ¶ Ultimo notandū eſt ꝙ cantandi
vſus a veteri teſtamēto ſumpſit initiuꝫ: ſicut in heſ
dra legit: de quo in parte. ij. ſub ti. de cātore. ꝛ ita in

quarta parte ſub ti. de alleluya, dictum eſt. ⁊ Eccl.
c. xlvij. Dedit illis ꝯtra inimicos potentiã ⁊ ſtare fe
cit ꝯtra altare cantores ⁊ in ſono eoꝝ dulces fecit
modulos. ⁊ ps: Cantate ei canticum nouũ: bñ pſal
lite ei in vociferatione. Celebraꝛ itaqꝫ ei cantus: vt
oñdaꝛ hoĩes debere referre grãs ⁊ laudes deo dũ
manibus ceteriſqꝫ membris ſatagunt agere opera
quibus valeant deo placere. Uſum tñ cantandi qui
dam reprobant: put dictũ eſt in ꝓemio quarte ꝑtis
Ordinẽ cantilene in diurnis ſiue nocturnis horis
crediꝛ beatus Greg. plenaria ordinatione diſtribu
iſſe cũ multi ⁊ ante ⁊ poſt cũ orõnes antiphonas et
rñſoria cõpoſuerint. ¶ Et nota ſm Hugonẽ de ſctõ
victore q tres ſũt ſpẽs ſonoꝝ qui tres modulos fa-
ciunt: ſiſtẽ ſonus pulſu flatu ⁊ voce pulſus ꝑtinet
ad cytharã: flatus ad tubam et organũ: vox vo ad
cantũ. Hec gña muſicoꝝ antiquus ppl's in laudem
dei exercebat: hec aũt ꝯſonãtia ſonoꝝ aſſignari ꝑt
ꝯcordie morũ ſi ad pulſum cythare manuũ opatio.
ad flatũ organi mentis deuotio: ad cantũ vocis ſer
monis exhortatio referaꝛ. Bernardus inqͭt. Quid
prodeſt dulcedo vocis ſine dulcedine cordis: fran-
gis vocẽ frange ⁊ voluntatẽ: ſeruas ꝯſonãtiã vocũ
ſerua ꝯcordiã moꝝ: vt ꝑ exemplũ cõcordes ꝓximo
per voluntatẽ deo: ⁊ ꝑ obedientiã magiſtro. de or-
gano dictũ eſt in quarta ꝑte ſub ti. de feriis. ¶ Rur
ſus hoc triplex genus muſicoꝝ ad triplicem oꝛiam
diuini officij eccl'iaſtici referꝛ ſm Ricardũ epm cremoñ.
in mitrali. Nã ipm officiũ eccl'ie ꝯſiſtit in pſalmis i
cantu ⁊ in lectionibꝰ. Primũ muſicoꝝ genus eſt qḋ
fit pulſu digitoꝝ: vt in pſalterio ⁊ ſilibus: ⁊ ad id ꝑ
tinet pſalmodia. iuxta illud. Laudate eũ i pſalterio
⁊ cythara. Diciꝛ eñ pſalteriũ a pſalin grece qḋ eſt
tangere latine. Scḋm eſt qḋ fit voce. ſ. humana: et
ad iſtud ꝑtinent lectiões. vñ pſal. Bñ pſallite ei in
vociferatione. Et apl's lectionẽ vocẽ vocauit dicẽs
Ignorantes ieſum ⁊ vocẽ ꝓphãꝝ que ꝑ ſabbatum
leguntꝛ. Tertiũ eſt qḋ fit flatu ſicut i tuba: ⁊ ad iſtũ
pertinet cantus. vñ pſal. Laudate eũ in ſono tube.
Sane rõnabiles diuerſoꝝ ſonoꝝ ꝯcentus ⁊ cõcor-
diam varietate cõpactã ⁊ bñ ordinate ciuitatis vni-
tatem ſignificat. Suauis vo cantus fit ex diuerſis
ſꝫ nõ ex aduerſis vocibus. ¶ Rurſus cantus in ec-
cl'ia leticiã celi ſignificat: voces vo graues acute
⁊ ſupacute innuunt tribus modis pꝛedicandũ eſſe
tribus eccl'ie ordinibus ꝓpter triceſimũ ſexageſimũ
⁊ centeſimũ fructũ vel iuxta tria volumina ſalomo-
nis ſignificat ordinẽ incipiẽtiũ ꝓficientiũ ⁊ ꝑfecto
rum. de choro dictũ eſt in pͥma ꝑte ſub ti. de eccl'ia.
Sane ſtatutũ eſt in ꝯcilio tholetañ. ⁊ gerũdeñ. de
ꝯſe. diſt. ij. inſtitutio. ⁊ diſt. i. altaria. ⁊ xij. di. c. fi. q
tam miſſe ordo q pſallendi ⁊ miniſtrandi ꝯſuetudo
ſeruetꝛ in oĩbus eccl'iis qui in eccl'ia metropolitana
ſeruaꝛ. Abbatibus q vel monachis curam aĩaꝝ ha
bentibus nõ licet publica officia aliter celebrare q
in eccl'ia epali: q uis Augu. dicat. xij. di. illa. Quod
neqꝫ ꝯ fidẽ neqꝫ ꝯ bonos mores eſſe ꝯuinciꝛ indif
ferenter habendũ eſſe: ⁊ in eccl'iaſticis ſacramẽtis
ſit de iure conſuetudo ſeruanda. de ꝯſe. diſt. iiij. de
cena. extra de cele. miſſa. c. penul. xj. diſt. catholica.

¶ De nocturnis. Rubrica.

Licet eccleſiaſtica officia a veſperis in-
cipiant. Iuxta illud. De veſpera in ve-
ſperam celebrabitis ſabbata veſtra.
extra de ferijs. c. ij. qꝛ tñ ordo ꝯueniẽs
eſt vt a tenebris ꝓcedamus in lucem ⁊
non econuerſo: ideo a noctis officio incboamꝰ. Tẽ-
pus aũt nocturnũ ſignificat vitam noſtrã in pecca-
tis. Nocturnũ officiũ noſtri exilij ſeruitiũ. laus ma-
tutina penitentie ſuffragiũ ꝑ quẽ tendimus ad lucis
gaudiũ ⁊ libertatis. Uel tp̃s ante nocturnũ ſignifi
cat tp̃s ante legem mortis in quo oẽs ſilebãt a lau-
dibus dei. Tp̃s nocturnũ ſignificat tp̃s legis date
moyſi. Tp̃s laudis matutine ſignificat tp̃s gratie
a reſurrectione vſqꝫ ad finẽ mundi: in quo tpe deũ
laudare tenemur de bonis nature que in illa hora
nobis cõtulit creando. de bonis gratie que in illa
nobis ꝯtulit reſurgendo. ⁊ de bonis glorie que i ea
nobis dabit reſuſcitando. Sane nocturnale officiũ
media nocte caniꝛ ꝓpter quinqꝫ rõnes. Primo: qꝛ
primogenita egypti de nocte interfecta ſunt ⁊ pͥmo
genita iſraelis ſaluata: vt igiꝛ dñs ſeruet nobis pri
mogenita noſtra: ideſt hereditatem regni celeſtis
quã nobis primogenitus dei filius acquiſiuit: ideo
ei canimus officium nocturnale ne ſimus ſicut eſau
qui pro edulio lenticule ruffe ꝑdidit primogenita
ſua. vij. q. j. q periculoſum. Scḋo qꝛ dei filius fuit
media nocte natus. Iuxta illud ſapieñ. c. xix. Dum
medium ſilentiũ tenerent oĩa ⁊ nox ⁊c̃. vſqꝫ a rega-
libus ſedibus venit ieſus fi. tu. vt ergo ipſius nati-
uitati grati ſimus eum de nocte laudamus: ⁊ grãs
de ipſius natiuitate agimus. Tertio qꝛ chriſtus in
nocte hac hora captus ⁊ illuſus eſt a iudeis: ea etiã
hora ſpoliauit infernũ large noctem accipiendo ſcꝫ
ante lucem. mane vo ſurrexit: media etiã nocte ad
iudiciũ venturus aſſeriꝛ. Unde ſtatutum fuit vt in
die vigiliaꝝ paſche ante noctis medium dimittere
non liceat ppl'os expectantes chriſti aduentum: vt
diceꝛ in ſexta parte ſub ſabbato ſancto. Ideo hac
hora deum laudamus grãs agentes de ipſius ca-
ptione ⁊ patrum liberatione: eius etiam aduentum
ſollicite expectantes. Quarto vt noctes delictorũ
noſtroꝝ illuminarentꝛ. Unde paulus ⁊ ſylas in vin-
culis exiſtentes media nocte orantes hymnũ cun-
ctis audientibus dixiſſe memorantꝛ: vbi terremotu
facto repente ianua ſponte patefacta eſt ⁊ eoꝝ vin-
cula illico ſunt ſoluta. Quinto ꝓpter carnis illece-
bras pſallendo ⁊ orando hebdomadas: qꝛ ſicut dͥ
eccleſiaſtici. xxij. vigilia honeſtatis domat carnes.
Sciendum autẽ eſt q in primitiua eccl'ia miniſtri
eccleſie ter de nocte interpolatim ſurgebant ad di-
uinum officium celebrandum: tria in hoc tempore
deſignantes: videlicet tempus ante legem tempus
ſub lege: ⁊ tempus gratie. Surgebant enim primo
circa primum ſomnum qñ vulgus ſolet ire dormitũ.
Scḋo circa mediam noctem. Tertio paululũ ante

diem. ſic oꝛdinantes officium vt nocturne finite ⁊ lectiones cū ſuis reſponſoꝛijs perlecte eſſent priuſꝙ luceſceret: apparente vero auroꝛa pulſatis campanis cantabant. Te deum laudamus. ⁊ matutinas laudes. Ad primā nocturnā pontifex ⁊ miniſtri eccl'ie ſurgebant: que ſine inuitatoꝛio cantabatur pꝛo eo: q: nullus ad hāc inuitabatur. Et vocabatur vigilia: quia habuit initiū a paſtoꝛibus vigilias noctis ſup greges ſuos ſeruantibus. In pꝛecipuis tñ ſolēnitatibꝰ populus tota nocte in dei laudibus pſiſtebat: ſʒ illō ſublatū eſt: ⁊ ieiunium loco illius vigilie oꝛdinatū: pꝛout dicetur in ſexta parte ſub quarta feria tertie hebdomade de aduentu. Ad ſcdām nocturnam ſurgebant miniſtri ſimul ⁊ coniugati tam mulieres ꝙ viri: que cū inuitatoꝛio dicebatur ad ſignificandū angelos inuitantes paſtoꝛes ad videndū regem natū. Ad tertiam ſurgebant oēs cōiter: ſed poſtea algeſcente charitate cum oēs tam miniſtri eccl'ie ꝙ populus ſurgere ad nocturnū officium pigritarēt: ſtatutum eſt, vt oēs media nocte ſurgerent. iuxta illud pꝛophete. Media nocte ſurgebam ⁊c. ⁊ totū noctis officium continue cantaretur: ⁊ plures adhuc illa hora ſurgūt. Quia vero quidam nocturnis delitijs pluſ ꝙ dei ſeruitijs vacantes inſtitutionē hmōi non ſeruabant ꝯſequenter ſtatutum eſt: vt ſaltē tꝑe vltime nocturne oēs ſurgant. Pōt etiam dici ꝙ quattuoꝛ ſunt eccl'ie hoſtes. ſuperioꝛes. i. demones malignātes. inferioꝛes. i. hoīes aduerſantes. iſerioꝛes. i. cōcupiſcētie carnales. ⁊ exterioꝛes. i. illecebꝛes ſeculares. de primis inquit apoſtolus. Non eſt vobis colluctatio aduerſus carnem ⁊ ſanguinem: ſed aduerſus ſpūalia nequitie in celeſtibus. de ſcdis ps. Supꝛa doꝛſum meum fabꝛicauerunt peccatoꝛes: pꝛolongauerunt iniquitatē ſibi. de tertijs apoſtolus. Caro ꝯcupiſcit aduerſus ſpm: ſpūs etiā aduerſus carnem. de quartis. Io. Nolite diligere mundū neqꝫ ea que ſunt in mundo: q: quicquid eſt in mūdo aut eſt ꝯcupiſcētia carnis aut oculoꝝ aut ſuperbia vite Aduerſus hos quattuoꝛ hoſtes rectoꝛes eccl'ie debent quattuoꝛ noctis vigilias ſollicite cuſtodire. nā paſtoꝛes cuſtodiebāt vigilias noctis ſupꝛa gregem ſuum. videlʒ conticinium: gallicanium: intempeſtū: ⁊ antelucaniū: in quibus obſeſſe ciuitatis cuſtodes vigilant alternatim. Primam ergo vigiliam cuſtodire debent ꝯtra fallacias pmoꝝ hoſtium. ſecundā contra verſutiam ſecundoꝝ: tertiam ꝯtra tertias: ⁊ quartam ꝯtra quartas. Et ideo nocturnū officiū in quattuoꝛ eſt partes diſtinctum. ſ. in tres nocturnos ⁊ matutinas laudes qd per quattuoꝛ noctis vigilias cōtra quattuoꝛ dictas hoſtium pſecutiones antiquitus eccl'ia decantabat. Poꝛro in memoꝛiam illius laudabilis ꝯſuetudinis ⁊ deuotiōis antiquorum in tꝑe eſtiuali celebꝛat eccl'ia nocturnū officiū in tꝑe pme nocturne: lʒ qñqꝫ tēpeſtiuis qd quidam vigilias ſub antiquo noīe vocant ⁊ ſpāliter in feſtiuitatibus beatoꝝ Iohānis baptiſte. Petri ⁊ pauli ⁊ aſſumptionis beate marie que ſunt pcipue illius tꝑis ſolennitates: ⁊ hoc facere incipiunt in ipſo feſto bti iohannis hic in crepuſculo pꝛo eo ꝙ ipſe fuit finis veteris teſtamenti ⁊ initiū noui. Romani etiā adhuc in pcipuis feſtiuitatibus totius anni in ſero dicunt tres pſalmos ⁊ tres lectiones quos vigilias vocant: ⁊ in nocturnis idem repetunt ⁊ totū officiū matutinum pficiunt.

¶ Ruſus in memoꝛiā dicte deuotionis antiquoꝝ ter in nocte ſurgentium tres nocturnos dicimus: qui ⁊ inde nomē ⁊ oꝛiginē habuerunt. Et nota ꝙ nocturna ne. ponitur pꝛo hoꝛa: ſʒ nocturni noꝝ. pꝛo officio: vel nocturna ne. eſt collectio pſalmoꝝ qui dicuntur ante lectiones in dñica vl' in pꝛofeſtis diebus. Nocturne in plurali dicuntur tēpoꝛa in quibus pſalmi cantantur. Nocturni noꝛum. dicuntur nouem pſalmi ⁊ nouem lectiones cū ſuis reſponſoꝛijs in ſolēnitatibus. Sane p nocturnas excubias diaboli vitamus inſidias. et ideo nocte ſurgentes currimus campanis auditis ad eccl'iam veluti exercitus ad militiam audito clangoꝛe tubarum. Aulam igitur regiam. i. eccl'iam ingredientes ad altare inclinamus: q: quaſi regem milites adoꝛamus: eterni eñ regis milites ſumus. Inclinātes āt trinā facimus oꝛonēʒ dicētes ter Pater noſter ⁊c. ſermonē ad patrem ⁊ filiū ⁊ ad ſpm ſanctū dirigentes: cū ad patrē loquimur ad mediū altaris intentione coꝛdis ⁊ ſtatu coꝛpoꝛis nos pꝛeſentamus ppt patris potentiā ⁊ noſtrā pſeuerantiā: cū ad filiū loquimur ad ſiniſtram altaris partē nos cōuertimus pꝛopter ipſius exinanitionē ⁊ noſtri lapſus offenſionem cū ad ſpm ſctm: ad altaris dextram tranſimus pꝛopter ipſius benignitatē ⁊ noſtram grē ꝯſecutionem. Quidam tñ adhuc hñt ſpāles oꝛones. deinde quidam pſalmos graduale incipiunt de quibus dictum eſt in pꝛoemio huius partis. Sacerdos itaqꝫ nocturnū incohoans officiū a dño qui eſt alpha ⁊ o. i. pꝛincipium ⁊ finis ⁊ bonoꝝ largitoꝛ oīm incipit et qm ſcriptum eſt Iohā. xv. Sine me nihil poteſtis facere etiā os aperiri petit ante oīa fiducialr ab eo qui dicit. Aperi os tuū ⁊ ego adimplebo illud: vt ei apperiat ad digne ipm laudandū dicēs. Dñe labia mea aperies: ⁊ os meū annūciabit ⁊c. q: nō eſt ſpecioſa laus dei in oꝛe peccatoꝛis: niſi ipſe in laudem dei ſuipſius os aperire dignetur. iuxta pphām. iij. q. viij ſ. qd teſtatur. Quare tu enarras iuſticias meas ⁊ aſſumis teſtm̄ meū p os tuū. Finit etiā hoc officiuʒ in ipſo deo dum dr̄. Deo grās: vt initium ⁊ finis circulariter referantur ad eū qui eſt alpha ⁊ o: qd dicitur Aperies ponitur tps p tpe. i. aperi. Ruſus petit ſua labia aperiri: qm pꝛidē in cōpletoꝛio nos deo cōmendauimꝰ ⁊ os ⁊ pectus ſigno crucis munientes ꝯcluſimus: quare merito nūc eū pcamur vt labia clauſa aperiat ad laudū. Choꝛus vero ad notandū armoniā nō mutata pſona rñdens dicit. Et os meū annūciabit laudē tuā. eſt eñ vera armonia vt ſit credendū coꝛ vnum ⁊ aīa vna. Act. iiij. ⁊ in tali vnitate deꝰ laudatur: q: vero diabolus dei laudem abhoꝛret. ppt qd deum laudare volentem ſatagit impedire: nam contemptus pharao. i. diabolus ſurgit in ſcandala: ideo eccl'ia ne ſuccumbat ſtatim impetrata loquēdi licētia oꝛat dicēs alta voce. Deus in adiutoꝛiū meū intende. Choꝛus autem reſpondet dicēs. Domine

ad adiuuanduȝ me feſtina ꝛc̃. Sane ꝑmiſſis duob⁹ habitis. videlicet gr̃a per quaȝ os aperitur ꝛ diabolo ꝑ auxilium dei repulſo: nihil aliud reſtat niſi laudare. vñ ſtatim eccl'ia laudans ſubiicit gloria pr̃i ꝛc̃. de quo in prohemio dictum eſt. Ueꝛum q: non ſufficit deuȝ laudare niſi etiã ad laudandũ alios inuitemus: vt qui audit dicat. Ueni. Apoca. vlti. extra de ſac. vnc. c. vnico. ꝛ cortina cortinã trahat. Exod. xx. Jdeo ſequitur inuitatorium ꝛ inuitatorius pſal. Uenite exultemus vbi multiplex cauſa redditur: quare deo exultare ꝛ iubilare debem⁹ duȝ ibi dicitur. Quoniam deus magn⁹ ꝛc̃. ꝛ vltimo aſſignat̃ cauſa: ſcȝ ne ingrati ſimus ſicut iudei qui ꝓpter ſuaȝ ingratitudinem ꝛ maliciã terrã ꝓmiſſionis nõ intrauerunt: vnde dr̃ ibi. Si introibũt in requiẽ meam: quaſi dicat nõ. Jnuitatoriũ aũt alta voce dicit̃ quaſi mater eccleſia per illud inuitet hoĩes ad cõfitendum dño. iuxta illud. Uenite filij audite me. qd̃ notat ſcd̃s verſus. Preoccupem⁹ ꝛc̃. Hinc eſt ꝙ in quibuſdã eccl'ijs iacẽtes ad orationem ante matutinuȝ ante ſingula altaria ſtatim cũ audiunt cãtari. Uenite exultemus chorũ intrant. incipiẽs em̃ inuitatoriũ eſt quaſi preco tanꝗ̃ tuba exaltãs vocẽ ſuam. Premittitur quoqꝫ inuitatorio vox humilis: ſed cũ venit ad pſalmum inuitatorium exaltatur q: eccl'ia primo ſecrete quaſi oſtio clauſo laudat deuȝ ꝓpter ſe: ſed poſtea manifeſte ꝑ alios: vt ardor accendat ꝓximos. Hinc ergo eſt ꝙ in ꝑcipuis feſtiuitatib⁹ inuitatoriuȝ quaſi voce valde demiſſa inchoatur. Sed cũ venitur ad verſuȝ Hodie ſi vocẽ eius audieritis nolite ꝛc̃. exaltatur ne quis corde forte obduratus de voce nõ audita cauſetur. Uñ Eſa. quaſi tuba exalta vocem tuam. Rurſus voce demiſſa inchoatur ad notandũ ꝙ in primitiua eccl'ia ppl's clam ad fidem ꝛ ad xp̃m colendũ inuitabatur. ſȝ poſtea vox exaltatur vt oſtendat̃ ꝙ hodie libere inuitat̃ predicatur ꝛ adoratur. Jteȝ inuitatorium ip̃m ad aliquos ꝟſus illius pſalmi. Uenite repetitur integre ꝛ ad alios imperfecte: q: licet oẽs ꝑ ip̃m inuitatoriũ ad laudes ꝛ gl'iam dei inuitentur aliqui tñ ꝑfecte ꝛ aliqui impfecte hãc inuitationẽ recipiunt. Dicitur aũt ſexies integre: q: illi integre inuitationẽ recipiũt qui ꝑfecte laudes deo referũt. ꝑfecte aũt laudes deo referunt qui nil qd̃ non ſit laudis interponũt. Quia ergo ſenarius eſt prim⁹ numerus ꝑfectus: qd̃ patet q: cõſtat ex ſuis partibus aliquotis: ſcȝ vno duob⁹ ꝛ trib⁹: ideo ſexies integre repetitur. Ter vero impfecte repetit̃ ꝓpter illa tria hominũ genera qui ad cenam inuitati inuitationẽ non receperũt ſcȝ auari. ſupbi. ꝛ luxurioſi. vt dicetur i ſexta parte ſub ſecũda dñica poſt pẽthecoſtem vel ꝓpter nr̃am in tribus. ſ. in corde. in ore. ꝛ in ope impfectionem. Ceterũ epyphanie officiũ inuitatorio caret ꝓut ibi in ſexta pte dicet̃ ꝛ etiã mortuoꝝ officiuȝ niſi funere preſente: q: in illo officio xp̃i exequias imitamur. non em̃ in paraſceue dr̃. Adhuc q: non ſufficit deũ ore laudare niſi ꝛ mente laudet̃: ideo poſt inuitatoriũ ſubiicitur hymnus. i. laus dei. Jtẽ q: poſt inuitationẽ ꝯſequẽter multi deũ cũ leticia laudant iuxta illð. Audiuit ꝛ letata eſt ſyon: ideo poſt inuitatorium cantatur cõiter hymnus. Tertio dr̃ hymnus ſignũ: q: ſicut in actibus apl'oꝝ gẽtes gauiſe ſunt q: ad fidẽ vocate ſunt. Porro q: iteꝝ nõ ſufficit laus oris ꝛ cordis niſi ꝛ opus ſequat̃: q: fides ſine operibus nõ ꝓdeſt imo mortua ẽ. ideo poſt hymnũ ſequũtur pſalmi qui bonã operationẽ deſignãt. Dicuntur ẽt antiphone que ſignificãt charitatẽ ſine qua opus nõ ꝓficit: ꝛ verſiculi de quibus in ꝓhemio dictũ eſt. Poſt verſus ante lectiões ꝑ quas doctrinam habemus dr̃ oratio dñica. Primo ad notãduȝ ꝙ qui eget ſapiẽtia ꝛ intellectu doctrine poſtulet illã a deo: qui ſm̃ btm̃ Jacobum dat effluenter oĩbus ꝛ nõ improperat. Scd̃o vt ip̃ius orõnis auxilio ꝓficiat i nobis verſus intẽtio. Tertio vt per illã diaboli tentatões pellant̃. Jlle em̃ ſentiẽs nos velle lectões legere in quibus ſctõꝝ victorie ꝯtra ip̃m habite legunt̃: ſatagit nos acrius ipugnare. vñ nos illa orõne munim⁹. Dicitur aũt ſecrete. ꝑ qd̃ ſecretũ regis ꝯſiliuȝ intelligitur: vt ꝓpoſite ſimilitudinis ꝓſequamur exẽpluȝ ꝛ vt diligẽtius capiatur: vel q: in ea loquimur deo. Ultima tamen pars patẽter ꝯcluditur vt pateat ad quid oratio ipſa dicat̃ ſcȝ ne lecto: ꝑ fantaſiam tentationuȝ efferatur. ꝛ auditor a lectionis intellectu ꝛ ꝓfectu fraudetur. ð hoc ſub ti. de prima dicet̃. Per ꝑces vero que dñicam orõnẽ ante lectiões ſequunt̃ imploꝛat̃ ſctõꝝ interceſſio ad obtinendũ qd̃ in ipſa oratione poſtulatur. Oram⁹ em̃ dñm vt mittat operarios in meſſem ſuam ꝛ aperiat cor noſtruȝ in lege ſua ꝛ in ꝑceptis ſuis ne ſemẽ verbũ dei qd̃ audituri ſum⁹ aut volucres comedãt: aut ſpine ſuffocẽt: aut i petra que non habet humorẽ areſcat. Conſequẽter lectiones que ſunt doctrina ſubiiciunt̃ ꝛ poſt lectiones rñſoria que bona opa ſignificãt. de quib⁹ in prohemio dictũ eſt. Jllud aũt ꝯſiderandũ eſt ꝙ in diebus feſtiuis ꝛ dñicis tres dicim⁹ nocturnos in ꝓfeſtis vnã ſiquidẽ in triuȝ nocturnoꝝ officijs tria tpa repñtam⁹. ſ. tp̃s ante legẽ ſub lege: ꝛ tp̃s grẽ. quorũ qdlibet trib⁹ diſtinctionib⁹ variat̃. Tp̃s ante legem has diſtinctiões habuit. prima fuit ab Adã vſqꝫ ad Noe. ſcd̃a a Noe vſqꝫ ad Abraã. tertia ab Abraam vſqꝫ ad Moyſen. Tẽpus ſub lege has diſtinctiões habuit. prima a Moyſe vſqꝫ ad Dauid. ſecũda a Dauid vſqꝫ ad trãſmigrationẽ babylonis. tertia a trãſmigratiõe babylonis vſqꝫ ad xp̃m. Temp⁹ vero gratie has diſtinctiões habuit. ꝑma diſtinctio fuit apoſtolice ꝛ euangelice predicationis. ſecunda tp̃s impugnationis per hereſes emergẽtes. tertia tempus pacis quando videlicet hereſes eliminate ſunt. Recte aũt tres nocturni patres ſeu fideles vtriuſqꝫ tẽporis ſignificãt: qui vigilãtes per dei laudẽ ad eternam ꝑuenient laudeȝ. Unde apoſtolus ad Corin. i. Omnes ſtabimus ante tribunal iudicis ꝛ nos q̇ viuimus ꝛ qui reſidui ſumus nõ preueniemus eos qui dormierũt. Quia ergo illi bonis inſiſtentes operibus bene vigilauerunt. merito ꝛ nos vt eorum meritis trinitati placere ꝛ nouem ordinibus angelorum ſociari poſſimus i nocturnali officio ſub antiphonarum pſalmorum verſuum lectionum reſponſorioꝝ nouenario deo laudes canimus. antiphone ad dile

ctionem pſalmi ad actionem verſus ad exercitatio-
nem lectiones ad dei cognitionem reſponſoria ad-
gaudium ⁊ cantū ptinent angelorum. Nonenarij ve
ro antiphonarū:pſalmorū:lectionū:⁊ reſponſoriorū p
eodem accipiunt quantum ad nr̄am ſignificatōem
de hoc etiam dicet in ſexta pte ſub feſto natalis : ⁊
ſub feria qnta cene domini:⁊ ſub ti. de ſeptem dieb⁹
poſt paſcha. In quibuſdam tn̄ eccleſijs quando dr̄
Te deum laudamus nonum reſponſorium nō dicit
Premiſſas itaq3 trium temporū noue3 diuerſitates
ſeu diſtinctiones inuenimus in nocturnis ſolēnita
tum ſctōrū ⁊ dn̄icarū. in ſolēnitatib⁹ enī ſctōrū tres no
cturnos celebrātes imitamur excubias celeſtis hie
ruſalem q̄ edificat vt ciuitas ⁊ conſeruat p angelorū
excubias q̄ p trinas diſtinguunt. id eſt ter tria trini
tati concinunt:ſic ⁊ nos qui in illam credimus tres
nocturnos celebram⁹ imitamur ēt in hoc primitiue
eccleſie tres interpollatas excubias que ter ī nocte
ſurgebant ad confitēdum dn̄o vt p̄miſſum eſt. Siq-
dem canimus nouem lectiones:nouē pſalmos:no-
uē antiphonas:⁊ nouē rn̄ſoria:v3 in vtroq3 nocturno
tres que tria ad notādum omnes electos qui fuerīt
ante legē:ſub lege:⁊ ſub gratia aſſociatos eſſe in co
gnitione ſctē trinitatis nouē ordinibus angelorū3
⁊ in celis ipſi trinitati cōgaudere ⁊ vſq3 in finē ſo-
ciabūtur. Sicut autē angeli priores electi fuerunt.
ita ⁊ pſalmi lectiones p̄cedūt. In dn̄icis quoq3 die-
bus in quib⁹ aliud feſtū nō occurrit tres nocturnos
celebramus. Et dicunt in p̄mo nocturno duodeci3
pſalmi ⁊ tres antiphone:quarū quelib3 reſpondet q̄t
tuor pſalmis:⁊ in pleriſq3 locis vnū gloria patri quat
tuor pſalmis reſpondet. Sane dn̄icam diē dn̄s ſua
reſurrectione glorificauit:⁊ in ea angelorū ꝯſortia p
meruimus. Unde dn̄ica vox dn̄icam reſurrectionem
nobis ad memoriam reducet. ⁊ etiā reſurrectionem
oīm fidelium q̄ ab initio mundi fuerunt:⁊ vſq3 ad fi
nem ſeculi futuri ſunt q: in reſurrectione dn̄i omniū
electorū reſurrectio ſignificata eſt. Primum noctur
num recolit tempus ante legē.ſ. tp̄s legis naturalis
Duodecim⁹ pſalmus illius recolit reſurrectionē om
nium ſctōrū illius temporis preſertim duodecim pa-
triarcharū qui tunc maxime viguerūt ⁊ vigilauerūt a
q̄bus ppl's dn̄i duodecim tribus fuit propagat⁹: q̄
fuit dn̄o ppl's peculiaris:ſicut in tempore gratie duo
decim apoſtoli p̄ ceteris prefulſerunt. Quaternari⁹
pſalmorum numerus quattuor principales ſeu car-
dinales virtutes pretendunt. videl3 prudentiam:iu
ſticiam:fortitudinem:⁊ temperantiam: ⁊ quas cre
dimus ſacerdos patriarchas ſuo tempore pre cete-
ris habuiſſe ⁊ alijs exemplo monſtraſſe. Tres anti
phone fidem ſancte trinitatis ſeu dilectionem in ea
oſtendunt. Quarum quelibet reſpondet quattuor
pſalmis. nam quilibet tenens fidem ſancte trinita-
tis q̄ttuor p̄miſſis virtutibus eſt quadratus. Ciui-
tas enī in q̄dro poſita ē ſicut hr̄ Apocal. penult. ca.
Ideo aūt quattuor pſalmi ſub vno gloria dicuntur
nec ſeparant q: q̄ttuor p̄miſſe virtutes inſeparabi-
les ſunt:ſed qui h3 vnam habet omnes ſicut probat
Aug. Item in eo q3 ſub vno gloria patri ſiue glorifi-
cationem trinitatis q̄ttuor pſalmi copulant:oſtēdit
dictos patriarchas in vna fide trinitatis dictas q̄t
tuor virtutes habuiſſe ⁊ ceteris exemplo mōſtraſſe
Uerum quidem omnes pſalmos primi nocturni ſub
vna antiphona cantant. ad notandum delectatio-
ne3 quam habent in cognitione trinitatis. quidam
ēt ad quemlib3 pſalmū dicūt gloria patri. ſed p tres
antiphonas eos diſtinguunt. q: quilibet tenetur ex
ſuo dono reddere laudes trinitati ex hac delectatio
ne quam habet in cognitione trinitatis. Et attēde
q: in prima diſtinctione temporis ante legem vigila
uerunt. Abel. Enos. Enoch:⁊ Lamech. qd̄ in p̄mis
quattuor pſalmis innuitur. Btūs vir cantat Abel q̄
tanq̄ lignum plantatum ſecus decurſus aquarum de
dit in tempore ſuo fructum iuſticie:dum pro iuſticia
conſeruanda ſuccubuit. Quare fremuerunt:cantat
Enos q̄ dn̄o in timore ſeruiuit dū nomē dn̄i inuoca
uit. Dn̄e q̄d multiplicati ſunt cātat Enoch:quē dn̄s
ſuſcepit dū eum in paradiſum tranſtulit. Dn̄e ne in
furore:cantat Lamech quē dn̄s exaudiuit dum ei
talē filium dedit q̄ gen⁹ humanū a furore dei in ar-
cha ſeruauit. q: igit̄ q̄ttuor dūtaxat pſalmi dicunt
idō duo pſalmi de matutinali officio ſubtrahunt vi3
Cū inuocarē ⁊c. Uerba mea. Et ideo illi potius q̄
alij: q: p̄mus ſemp in completorio. ⁊ ſcd̄s in ſcd̄a fe
ria ad laudes dr̄. In ſcd̄a vero diſtinctione p̄mi tē
poris vigilauerūt. Noe. Sem. Heber. ⁊ Thare. Dn̄e
deus me⁹:cātat Noe:quē dn̄s in illa generatiōe iu
ſtum inuenit:⁊ idō aq̄s ꝑſequētibus ſaluū fecit. Dn̄e
dn̄s noſter cantat Sem:quē domin⁹ gloria ⁊ hono
re coronauit d eum ſuper fratres p̄ris bn̄dictione
ſublimauit. Cōfitebor tibi:cātat Heber:qui mira-
bilia dei narrauit cū ciuitatē gygantiū diſſipauit.
In domino ꝯfido cātat Thare. q̄ in vrbe caldeorū3
poſit⁹ in dn̄o ꝯfidit:cui⁹ pars calicis ignis ſulphur
extitit. In tertia diſtinctione p̄mi temporis vigila
uerūt Abraā: Yſaac: Jacob ⁊ Joſeph: qd̄ ſeq̄ntes
pſalmi declarant. Saluum me fac. cantat Abraam.
quē de⁹ ſaluū fecit in cui⁹ tp̄e ſctūs deficit. q: idola-
trie ſeruiuit. Uſq3quo cantat yſaac. quē dn̄s ī ſacri-
ficio reſpexit. Dixit inſipiens. cantat Jacob q̄ ſpes
dn̄i fuit. vnde ibi dicit. Exultauit Jacob ⁊ letabit
iſrl'. Dn̄e q̄s habitabit cātat Joſeph q̄ fuit ſine ma-
cula dū adulteriū recuſauit. Scd̄3 vo nocturnū dn̄i
cale ſiue tres pſalmi qui nunc dicunt cum tribus an
tiphonis ⁊ trib⁹ glorificationibus recolunt reſurre
ctionem eorū qui ſub lege moſayca fuerūt. Et l3 tūc
multi ſancti fuerunt tamen tres ordines fuerunt. ſ.
legiſlator cum ſuis imitatoribus. ⁊ pſalmiſta cum ſu
is. ⁊ prophete. fuerunt nanq3 aliqui aliqua doctrina
legis contenti. fuerunt etiam aliqui qui cum dauid
vel modum ipſius dn̄o pſalmos decantauerunt an
archam eius fuerūt ⁊ p̄phete q̄bus datum fuit corri
gere ppl'm doctrina ⁊ ſapientia ſibi a deo data ⁊ p̄-
dicere eis futura. Propter hos tres ordies tres pſal
mos dicim⁹. ⁊ q: iſti ſeruierūt trinitati cū dilectione
ſpirituali. ideo ad ſingulos dicimus. Gloria p̄ri cum
antiphona. Qui āt oēs pſalmos p̄me nocturne dicūt
ſub vna antiphona. ⁊ omnes ſcd̄e nocturne ſub tri-

bus hoc attendūt: q꞉ ⁊ ſi illis qui fuerūt tempoꝛe legis nature reuelata fuerit aliquantulum veritas: illis tamē qui fuerūt ſub lege moyſi magis: ⁊ inde eis maioꝛ ē exultatio: qđ notat antiphonaꝝ triplicatio. Preterea illis qui fuerunt ſub lege nature pꝛomiſſa fuit hereditas: ſȝ his qui fuerūt ſub lege moyſi collata. Et nota ꝙ in pꝛima diſtinctione tempoꝛe legis vigilauerūt ſacerdotes: vt Aaron cum docuit quos expꝛimit pſal. Conſerua me quoꝝ dñs pars fuit hereditatis ⁊ calicis. In ſcđa iudices: vt Gedeon dū iudicauit quos expꝛimit pſal. Exaudi dñe iuſticiam meā. quoꝝ iudiciū ꝓdijt de vultu oipotētis. In tertia reges: vt Salomon dū populū rexit quos inſinuat pſalmiſta. Diligam te quos dñs conſtituit ſuper gentes. In tertio vero nocturno tres pſalmos dicimus recolentes reſurrectionem omnium illoꝛuȝ qui tēpoꝛe gratie ſiue in nouo teſtamento in tribus mūdi partibus: ſcȝ aſia: africa: ⁊ europa: viguerunt ⁊ vigebūt: ⁊ q꞉ tēpoꝛe gratie maxie facta eſt reuelatio ⁊ impletio veritatis: ideo pſalmi illi cantātur ſepius cum antiphonis habētibus alleluya ad maius gaudium deſignādum: pꝛout plenius in ſexta parte ſub natali dicetur. Hinc etiam eſt ꝙ in quibuſdaȝ eccleſijs ſemper in omni tertio nocturno ſiue dominicali ſiue feſtiuali lectiones ex nouo teſtamēto ſubijciuntur: ſcilicȝ expoſitiones euangelioꝛum: ⁊ dicitur. Te deum laudam⁹. Et attende quoniā in pꝛima diſtinctione tempoꝛis gratie vigilauerūt apoſtoli qui exprimūtur in pſalmo. Celi enarrant: quia in omnē terram exiuit ſonus eoꝛuȝ. In ſecūdo martyres quos declarat pſalmiſta. Exaudiat te: quia dominus pꝛotexit eos in die tribulationis eoꝝ. In tertia confeſſoꝛes quos innuit pſalmiſta. Domine in virtute. qui nō ſunt fraudati volūtate labioꝝ ſuoꝛum. Illud ergo intereſt inter duodecim pſalmos pꝛimi nocturni qui ſine antiphonis dicunt᷑: quia non quilibet eoꝝ habet antiphonā ⁊ tres pſal. alioꝛum nocturnoꝛum qui cum antiphonis dicunt᷑: quia intereſt inter duodecim patriarchas qui peregrini erant ⁊ ſperabant hereditatem quam poſteri eoꝝ poſſederūt. ⁊ eoꝛum poſteros qui terram in ꝑtib⁹ eoꝛum pꝛomiſſam hereditauerūt. Inter illos quoq꞉ tres pſalmos tertij nocturni qui dicunt᷑ cum antiphonis habentibus alleluya: ⁊ illos ſcđi nocturni q̇ dicunt᷑ cū antiphonis ſine all'a: illud intereſt qđ intereſt inter illos q̇ habuerūt teſtīn imitādū ⁊ eos q̇ habēt non imitandū: maioꝛ nāq꞉ eſt gloꝛiatio noui ꝙ̄ vete. teſtamēti: ⁊ đ ꝑceptis ꝙ̄ de ꝓmiſſis. Premiſſi igit᷑ tres nocturni ſunt illi tres anni ficulnee quam dñs inutilem inuenit dicens de illa. Dimitte me vt ſuccidā ⁊ reſpōſuȝ eſt ei. adhuc dimitte eā hoc āno vt circūfodiā eam ⁊ mittam ſtercoꝛa. Cātam⁹ eñ in ꝑma nocturna vt recolētes facta patrū q̇ ſub lege nature fuerūt: nō inutiles inueniamur. Cātam⁹ etiā in ſcđa ⁊ tertia vt recolentes fctā patrū q̇ ſub lege moſayca: ⁊ etiam ante nos fuerūt ſub lege grē nō inutiles iueniamur: ⁊ ſi inutiles ſim⁹ opꝫ ꝙ pater noſter fodiat circa nos dicēs reducēdo nobis ad memoꝛiam moꝛtē illoꝝ quos vidim⁹ pauloāte floꝛere. Fili. vide ꝙ̄ foꝛtis fuit ille ꝙ̄ nobilis ꝙ̄ diues ꝙ̄ potens: ⁊ ecce ad momētū trāſiuit. opꝫ etiam vt ſtercoꝛa ponat: peccata: videlȝ ante oculos noſtros ponendo. ⁊ ſi hoc non habet effectum dicat in pꝛoximo eſt ꝙ dñs ad radicē arboꝛis ſecurim ponet. ⁊ ſi te inutilem inueniet in ignē eternum vbi perpetuo combureris ꝓijciet. Dicto de nocturnis feſtiuitatum ⁊ dominicarum: nūc de nocturnis ferialibus ſiue non ſolēninȝ dierum pauca dicamus. Et quidē in illis dicimus duodecim pſalmos. vt nos deo debere ſeruire duodecim noctis hoꝛis oſtendam⁹ cuilibet hoꝛe vnum pſalmū attribuentes cum non poſſum⁹ iugiter deo ſeruire pꝛout in pꝛohemio dictum eſt. Olim quidē varij pſalmi canebant᷑ nam alij quinquaginta: alij plures: alij paucioꝛes dicebant: ſed angelo reuelante patres conuenerūt vt duodecim dicerentur: qui pſalmi bini ⁊ bini dicunt᷑ ad notādū ꝙ ſine charitate que ad minus inter duos conſiſtit laudes noſtre vel opera noſtra nihil ꝓſunt. In quibuſdam tamen eccleſijs in diebus pꝛofeſtis inter duos pſalmos. Gloꝛia patri ⁊ filio ⁊ ſpiritui ſc̄o. interponit᷑ ad notandum ꝙ chꝛiſtus eſt dei ⁊ hominū mediatoꝛ. In alijs ꝟo eccleſijs duo pſalmi ſub vno Gloꝛia terminant᷑ ad notādū ꝙ laudes noſtre tunc deo accepte ſunt ſi in charitate maneamus: ⁊ ſic inter duos pſalmos nihil interponunt: q꞉ inter deum ⁊ ꝓximum in quoꝛum dilectione charitas pꝛopꝛie conſiſtit medium non habetur. ⁊ ſecundum hoc in duodecim pſalmis ſexties tātuȝ Gloꝛia patri dicit᷑: ſicut ſex ſunt mundi etates. Preterea ſicut hominuȝ a natiuitate vſq꞉ ad finem vite ſex etates naturaliter accidūt: ita in quotidiano nocturno ſexties dicit᷑ Gloꝛia patri vt recolam⁹: q꞉ vſq꞉ ad finem in dilectioneȝ perſeuerare debem⁹ pꝛopter eandem cauſam: tūc ſex antiphone dicūtur: que quid ſignificent in ꝓhemio dictuȝ eſt. vel pꝛopter ſex opera miſericoꝛdie q̄ ſi obſeruauerim⁹ de tenebꝛis hui⁹ noctis vel moꝛtis ad veram lucem ⁊ vitam perueniemus eternā. Tres quoq꞉ lectiones que tunc dicunt᷑ doctrinā electoꝝ trium tempoꝛū ſignificant ⁊ cū ipſis interpolate tria reſpōſoꝛia dicūtur ad notanduȝ ꝙ q̇cquid electi in tribus tꝑibus docuerunt: ⁊ quicquid in tribus etatibus agimus ad dñi trinitatem referimus: ⁊ trinitatē in fide ſpe ⁊ charitate gloꝛificamus. Reſpōſoꝛia eñ a reſpondēdo dicuntur. Ad hoc tres lectiones dicūtur: q꞉ dñs poſuit tres vigilias dicens. Si in pꝛima: ſi in ſecūda: ſi in tertia vigilia venerit: ⁊ ita inuenerit beati ſunt ſerui illi: que tres vigilie tres etates deſignāt: ſcilicet pueritiā iuuentutem: ⁊ ſenectutē: in quib⁹ bene vigilando deū laudare debem⁹. Et nota ꝙ pſalmodia triū nocturnoꝝ tam dominicaliuȝ ꝙ̄ ferialium dieta vocatur. Unde Exo. iij. cap̄. Uiam trium dieruȝ ibim⁹ in ſolitudine. Sane Grego. ſeptimus cōſtituit vt in die reſurrectiōis vſq꞉ in ſabbatū in albis ⁊ in die penthecoſtes vſq꞉ ad ſabbatū eiuſdē tres pſalmi tm̄ ad nocturnos treſq꞉ lectiones dicant᷑. Omnib⁹ vero alijs dieb⁹ per totū annum ſi feſtiuitas eſt: nouem lectiones legant᷑. Alijs vero dieb⁹. ſcilicet in ferijs duodecim pſalmi ⁊ tres lectiones. In dñicis vero diebus

exceptis dominicis paſche et penthecoſtes decem
ꝛ octo pſalmi ꝛ nouē lectiones dicanť. illi autē qui
ſingulis diebus preter hebdomadas paſche ꝛ pen
thecoſtes tres tm̄ pſalmos ꝛ tres lectiões dicūt nō
ex regula ſctōꝝ patrū: ſed ex faſtidio hoc facere cō
probanť. Nocturnis finitis campane pulſanť. ꝛ Te
deum laudamus alta voce cantať ad notandum ꝙ
manifeſte ꝛ mirifice eccl'ia tpe gr̄e laudat deum et
ad ſignandum ꝙ ſi bonis operibus doctrine ſancte
bene reſponderimus ad celeſtē laudem cum ange-
lis peruenie mus. cantus quoqꝫ tunc alta voce factus
gaudium mulieris de dragma pdita inuenta ſigni-
ficat. Qď vō finis eiuſdē cantici ibi. Per ſingulos
dies ꝛc̄. ꝛ alij verſus ſequentes altius canunť: ſigni
ficat cōgratulationem vicinaꝝ quā mulieri ꝓpter
dragmam repertam fecerūt. Compulſatio vō cam-
panarum ꝯuocationē vicinatū repreſentat. In qui
buſdam etiam eccl'ijs luminaria accendunť. nam ꝛ
mulier ipſa lucerna accenſa totam domum euertit.
Hoc etiam ſignificat ꝙ eccl'ia catholica ꝑ chriſtum
trahiť de inferno. Uel ipſe hymnus futuꝝ gaudiuꝫ
ꝛ leticiam repreſentat quā eccl'ia requiſcens a labo
ribus ſuis eſt in die iudicij ꝯſecutura. ¶ Et eſt ſci-
endum ꝙ cum beatus Ambroſius beatū Auguſti.
de manicheis conuerſum baptizaſſet dixit. Te deū
laudamus. Auguſtinus vō reſpondit. Te dominuꝫ
ꝯfitemur. ꝛ illo dicente. Te eternum patrem ille re
ſpondit. Tibi oēs angeli ꝛc̄. ꝛ ſic totum illum hym-
num alternatim cōpoſuerūt. Poſt Te deum lauda
mus: vel qn̄ illud non diciť poſt oēs lectiones ꝛ re-
ſponſoria diciť verſus a ſacerdote: ꝑ quē excitat au
dientes vt in dei laude ꝑmaneant: ꝛ diciť voce ma
gis demiſſa ad notandū ꝙ non ꝓdeſt clamor vocis
niſi aſſit clamor cordis. Uerū beatus Benedictus
aliter officium noctis ordinauit: non tm̄ diſſentiens
a premiſſa eccl'ie ordinatiōe: vel illi in aliquo ꝯtra-
dicens: ſꝫ ordini ſuo quoddā peculiare cōſtituens.
Ipſe nāqꝫ inſtituit ſemel dici. Deus in adiutorium
meum intēde. ꝛ ter Dn̄e labia aperies ꝓpter reuerē
tiam vnitatis ꝛ trinitatis deinde pſalmum. Dn̄e qd
multiplicati. eo ꝙ a ſomno ſurgens dicit in eo. Ego
dormiui ꝛ ſomnū cepi. ꝛc̄. Deinde in ꝑmo nocturno
ſex pſalmos ꝛ quattuor lectiōes cū totidem reſpō-
ſorijs cantari inſtituit. ꝛ totidem in ſcdo. ꝑ hoc vitā
ꝯtemplatiuam innuens et actiuam. Senarius em̄
pſalmoꝝ numerus vitā deſignat actiuā: in qua ſex
opera miſericordie conuenit exerceri ſi quis ad cō-
templatiue vite ꝑfectionē voluerit ꝑuenire: que ꝑ
quattuor euangelia deſignať ꝛ ꝑ quattuor lectiōes
ſimiliter figurať: quaternarius quidem numerus
apud monachos quadratam ſtabilitatē: ꝛ euange-
licam in ſanctis exprimit: ſeu quadruplicē ſenſum
ſcripturaꝝ ꝓpť quadrigas aminadab. idest hyſto-
rialem allegoricum. tropologicum. ꝛ anagogicum.
In tertio vō nocturno tria cantica cantari inſtituit
in laudem trinitatis a qu[illegible] nobis vite ꝑfectionem
dari cū charitate credimus et ſperamus. Cantanť
aūt illa cantica cū alleluya qď eſt canticum celeſtis
leticie: vt ꝑ hoc totam trinitatē eſſe dignam celeſti
laude oſtendatur: ꝛ ad quā plene laudandum non
ſufficit laus humana. Quattuor vō lectōes de euā
gelio que ſequunť ſignificant ꝙ laudatores dei ꝑ
quattuor euāgeliſtaꝝ doctrinā debēt eſſe quattuor
virtutibus inſigniti ꝑ quattuor etiā reſponſoria lau
dantiū alacritas deſignať. Sed ne hoc bonū agen
tes illud ſibi aſcribant. ſed totū dei laudi attribuāt
ꝛ ſe illius ſeruos oſtn̄dant ſubiūgiť. Te deum lauda
mus. poſtea legiť euāgeliū qď ſignificat denarium
ideſt vitam eternā que digne deū laudantib' in fine
reddeť. Ad qď ſequiť Amen ideſt fiat nobis qď ex
euangelio credimus ꝛ ſperamus. hymnus vō qui
ſequiť ſcꝫ Te decet laus ꝛc̄. gaudiū qď ſcti poſt la-
borem hn̄t de remuneratōe denarij ſignificat. Mo
nachi aūt nunꝙ̄ nouē lectōes dicūt niſi in exequijs
mortuoꝝ. vn̄ ꝛ in triduo ante paſcha nouem dicant
quaſi exequias dn̄i repreſentantes. Ad laudes aūt
inſtituit pſalmū illū. Deus miſereať nr̄i. ꝑmo abſqꝫ
antiphona decantari. tum qꝛ tenebras fatiſcentib'
diluculo matutine laudes cantantur. ideo in eo dr̄
Illuminet vultum ſuū ſuꝑ nos: tum qꝛ hoc officiuꝫ
ad dn̄i ꝑtinet reſurrectionē ꝑ quā accipimus miſe-
ricordiam ꝛ bn̄dictionē. Rurſus monachi dn̄icam
orōnē in voce dicunt ꝓpter ſimplices qui eam non
intelligunt aut obliuiſcuntur ꝛ ꝓpter verſutos qui
ſpinā odij gerentes in corde fratrū odiūt: nolentes
dicere. Dimitte nobis debita nr̄a ſicut ꝛ nos dimit
timus debitoribus nr̄is. Hoc igiť dicere cōpellunť
in publico vt purgenť ab illo vitio tam in fine noctē
ideſt in matutinis laudibus ꝙ̄ i fine diei. i. in veſpe
ris vt noctē aut diem ꝑtranſeant ſine recōciliatiōe
fratris. In alijs aūt horis nō dicūt in voce: qꝛ ſepe
ꝯtingit fratri frēm iraſci ꝛ quodam furoris impetu
cōmoueri: qui lꝫ ſtatim animum nō cohibeat expe-
ctandus tm̄ eſt adueniam: ſufficit em̄ ſi ſol nō oriať
ſuꝑ iracūdiam eius. dicunt etiam quattuor ſolum
modo pſalmos ad veſperas: vt in tertia ꝑte ſub ti.
de tpe aduentus dicetur. Non vacat etiam a myſte
rio ꝙ monachi ſe toto corpore ab oriente in occiden
tem gyrant: ſignificantes deū vbiqꝫ adorandū fore
quaſi vbicūqꝫ ꝑſitē: vel qꝛ rōnabili ortu ab ortu nr̄e
natiuitatis vſqꝫ ad occaſum mortis eum ſequi tene
mur: ſicut ꝛ firmamentū naturaliter vertitur ab ori
ente in occidentē. hoc etiam quedā deſignāt eccle
ſie in quibus dicentes Gloria patri. ſe inclinant ad
orientē ꝛ ſubdētes. Sicut erat ꝛc̄. ſe vertūť in occi-
dentē. deuotio nāqꝫ in diuinis officijs eſt ſeruāda.
Quia vō monachoꝝ officiuꝫ ad nos non ꝑtinet ad
pn̄s de illo ſufficiat nobis ad hoc vſqꝫ dixiſſe. Ultio
no. ꝙ monachoꝝ ordo figurā cherubin qui inter an
geloꝝ ordines eximio ꝓdicať habere ꝓbať. Nam
ſicut cherubin. ita ꝛ monachi ſex alis velanť dicen-
te ſcriptura. Sex ale vni ꝛ ſex ale alteri. due quidem
in caputio quo caput tegitur demonſtranť illud vō
tunice qď brachijs extendiť ſiue dextra ꝛ leua alias
duas decimis eſſe alias: ꝛ ante ꝛ retro alias duas:
ꝛ ſic illud quo corpus tegiſſet alaꝝ numeꝝ implere
aſſeriť. Habit' qꝫ coꝝ habitū mutať ſctōꝝ. De he-
lya nāqꝫ legiť. Uir piloſus ꝛ zona pellicea accinctus

rentibus. ⁊ de ipſo et illis ſimilibus dicit apoſtolus Circuierūt in melotis ⁊ in pellibus caprinis. Et de iohāne baptiſta inquit euāgeliſta. zona pellicea circa lumbos. Adhuc cuculla monachorum ſumpta eſt a collobijs apoſtolorum que vt dalmatica formabātur: ⁊ i eis forma crucis preferebat. quia illi ſe vitijs ⁊ cōcupiſcentijs crucifigebant eius nigredo eſt mūdi contemptus. longitudo perſeuerantia in bono.

¶ De laudibus matutinis. Rubrica.

SUnt nōnulli qui Eſdre ordinem ſequētes de quo in principio huius partis dictum eſt matutias laudes a nocturnis diuidūt illas fore per ſe officiuʒ aſſerētes ⁊ mane aurora rutilāte illas dicentes put in tit. proximo dictum eſt. Tali namq; hora xp̄s victor a mortuis reſurrexit. vnde Marc⁹. Surgens ieſus mane prima ſabbati. vel ſaltē eius reſurrectio in matutino notificata eſt. Tali etiā hora ſup mare ambulauit. Merito ergo in hac hora laudandus eſt vt ipſe qui nos p ſuā ſanctā reſurrectionē ſaluauit ſupra mare huius ſeculi nos ire faciat ſicco veſtigio ſicut petrum. Hac etiā hora mundū ⁊ angelos creauit qui ſtatim poſt creationeʒ ſuam cantico laudes creatori ſuo iubilauerūt. Laudes ergo matutinas rubeſcente aurora dicūt ſcʒ in quarta vigilia quā lucifer totā illuſtrabat. Q: ⁊ matutinus dicitur a mane qḋ eſt lumen: q: nobis mane lumen reducit ad coronā glorie obtinēdā. iuxta illud. Nō ſit vobis vanū mane ſurgere ante lucē q: pmiſit dn̄s coronam vigilantib⁹. Quid aūt ſignificet tp̄s matutine laudis dictū eſt in principio pcedentis tractat⁹. Dicunt aūt laudes: q: illud officiū laudē pcipue ſonat diuinā quā ei facim⁹ pro eo q a tenebris erroris nos ad lucē ſeu viā veritatis reduxit. ⁊ ad tētatiões diaboli repellēdas. vn̄ Eſa. xxv. Expergiſcimini ⁊ laudate q habitatis i puluere: q: ros lucis eſt. De hoc matutinali officio dicit pp̄heta. Ad te de luce vigilo deus. Sane matutinū ⁊ veſpertinū officiuʒ. ideo canimus quaſi dn̄o iuge ſacrificiū offeram⁹. Offerebant eīn dn̄o in veteri teſtamēto iuge ſacrificiū. i. mane ⁊ veſpere. ſed veſpertinū digni⁹ erat matutino: q: pinguius vt iudei dicūt put ſub veſpis dicet. Nos aūt p matutinū officiū intelligim⁹ legē. p veſpertinū ſaluatoris paſſionē qui in veſpera mūdi ſcʒ in ſexta etate obtulit ſe deo pr̄i p nobis. Unde eleuatio manuū mearʒ ſacrificiū veſptinū. Rn̄det aūt hoc ſacrificiū illi: q: ibi pſalmi ponunt ſub qnq; diſtinctionibus p Gloria patri ſicut ⁊ hic. Itē ibi ⁊ hic hymnus cuʒ lectione ⁊ verſiculo. Ibi etiā canticū Marie. ⁊ hic canticum zacharie. Quia vero officiū veſptinum digni⁹ eſt pp̄ter rem digniorē quam ſignificat omnia i maioribus ſolēnitatibus ⁊ in veſpertino ſolēnius cātamus q in matutino: reſponſoriū interponētes. Iſidorus dicit in libro ethymologiarʒ q officiū matutinum eſt in lucis initio ſic appellatū a ſtella lucifero que oritur mane inchoāte vt dictū eſt. Hoc officium laudū plenū eſt laudib⁹: put dictū eſt in principio pcedētis titu. ad quas ſacerdos per verſuʒ quem premittit excitat auditores qui eſt q̄ſq;. In matutinis meditabor in te. q̄nq;. Excelſus ſup oēs gētes dn̄s vel alius. ⁊ deinde diuinū implorat auxiliuʒ dicens. Deus in adiutoriū meū intende. poſtmodū chorus ad idem feſtināns auxiliū in ſumma trinitate glorificat deū dicens. Dn̄e ad adiuuandū me feſtina. Gloria patri. deinde antiphona inchoat. Circa qḋ notādum eſt q quedā eccleſie in dn̄icis que ſunt a prima dn̄ica poſt epyphaniaʒ vſq; ad ſeptuageſimam: ⁊ ab octaua pēthecoſtes vſq; ad aduētū dn̄i canūt ad laudes alleluya loco antiphone p omnib⁹ pſalmis tū q: vt pmiſſuʒ eſt hoc officiū laudib⁹ eſt plenū. alleluya eīn laus eſt angelica. tū q: vt dn̄ici dies reſurrectionem dn̄i repreſentāt. Sicut ergo in tp̄e paſchali qḋ eſt reſurrectiõis alleluya multiplicatur. ſic merito ⁊ in eis debet multiplicari. Et eſt attendendum q in dn̄icis q ſunt ab octaua epyphanie vſq; ad ſeptuageſimā concinunt alleluya. iuxta cantuʒ quarūdam antiphonarʒ ad natiuitatē dn̄i pertinētiū. in dn̄icis vero que ſunt ab octaua pēthecoſtes vſq; ad aduētū cantant alleluya. iuxta cantū ferialem antiphonarʒ que dicunt ad benedictus. ⁊ de tp̄o ſumunt. Q: igitur in ſingulis dn̄icis p varietate antiphonarʒ ipſarum etiā cātus in alleluya variant: ideo iuxta breuitatem vel plixitateʒ cuiuſlibet antiphone. iuxta eius cantum canit multiplicat vel minuit in ſingulis dn̄icis numerus alleluya. Adhuc ideo certus numerus in alleluya non pcinitur. qm̄ deuote anime certus numer⁹ vel modus in laudādo deū pfigi nō poteſt. In alijs vero eccl'ijs paſſim in oībus dn̄icis ad primos tres pſalmos loco antiphone quaſi ad intonandum pſalmos bis cōcinunt alleluya ad inſinuādum q in dei laudeʒ ⁊ charitatis feruore procedūt nec cantat illud iuxta alicuius antiphone cantū ad notanduʒ q iuxta apoſtolum charitas non emulat. Ad pſalmum vero Benedicite: cantant antiphonā tres pueri cui nec iubilus nec alleluya ſubijcit propter rationes infraſcriptas. Ad pſalmuʒ vero. Laudate dn̄m. ter dicunt loco antiphone alleluya: nō iuxta alicuius antiphone cātum: ſed duntaxat ad inchoandū pſalmū. Ter autem dicitur. pro eo q: reſpondet tribus pſalmis ſub tp̄o pſalmo. Laudate cōtentis. ſecūdo propter triplicem ordinem iuſtorʒ deum laudantiū: de quo infra dicet. Porro in laudib⁹ matutinis quinq; pſalmi dicuntur vt quinq; ſenſuū reparatio notetur: ⁊ propter quinq; ſtatus eccl'ie. Primus pſalmus eſt. Domin⁹ regnauit. in quo laudat deus qui firmauit orbē terre: ⁊ eccl'ia i fide ⁊ reſurrectione: ideo hic pſalmus pertinet ad regnuʒ xp̄i. Scḋs eſt Iubilate: qui pertinet ad cōfeſſores. vnde ibi dicitur. Introite portas eius in confeſſione. Et recte incipit a iubilo: quoniā cōfeſſio valde placet deo. Tertius eſt. Deus de⁹ meus ⁊c̄. qui ſignificat ſtatū martyrum qui ſitiunt ad dominum. vnde dicit ibi. Sitiuit anima mea: ⁊ quoniam tota noſtra ſitis ⁊ intentio eſſe debet in trinitate ⁊ ad trinitatē: ideo ſequit pſ. Deus miſereatur nr̄i. in quo trinitas notat duʒ dicit. Benedicat nos de⁹ de⁹ noſter ⁊c̄. Dicit ei ter deus propter patrem ⁊ filium ⁊ ſpiritūſanctū. Quar

tus ē canticum triū puerorum. Bn̄dicite omnia opera domini domino ⁊c. qđ ē Daniel. c. iij. ſignificās ſtatū antichriſti vt iam dicef. ⁊ in fine huius pſalmi non dicif Gloria patri. Primo q: propter ꝯfeſſionem fidei ꝓiecti ſunt tres pueri in caminū ignis. in quo facto maxime deo ⁊ trinitati derogatum ē. Secundo q: vltimus vſus illi⁹ pſalmi idem dicit qđ gloria patri: ⁊ in diuinis ſcripturis nihil debet ſupuacuum eē. Tertio q: in ipſo pſalmo diſtincte tota trinitas notificaf ⁊ laudatur de⁹ in creaturis. rurſus dū pſalmus iſte dr̄ nec ſedere nec genua flectere debemus ſicut dr̄ ſub ſabbato quattuor temporum prime hebdomade q̄dragesime. Quintus pſalmus. Laudate dn̄m in quo ſtatus ille notaf quando poſt mortem antixp̄i conuertenf iudei vt iam dicef: ⁊ in fine ei⁹ dr̄ Gloria pr̄i. ad oſtēdēdum ꝙ per bonam operationem ſociabimur angelis q̄ inceſſanter deū laudant. Poteſt etiam dici ꝙ in laudib⁹ octo pſalmi dr̄r: q2 officiū illud myſtice recolit ſtatum eccleſie ab initio apl̄ice ſtabilitatis vſq3 ad ꝑfectionem electorū q̄ in fine mūdi futuri ſūt ſub ſtatu q̄ octo ordies eccl̄ie ſiue electorum in eccleſia ſancta p baptiſmū ſaluari reperiunf ſicut in archa Noe octo anime illos ſignificātes p eam ſaluate ſunt. Per diluuium em̄ baptiſmus p archam vero eccl̄ia ſignificaf. Primus ordo fuit eccl̄ie p̄mitiue in iudaico ppl̄o ꝯuerſantis q̄ per xp̄i predicationem reformata ⁊ edificata ē: ſicut mōſtrat ille prim⁹ pſalm⁹. Dn̄s regnauit decorē indut⁹ eſt. in p̄mo ei⁹ vſu vbi de ſaluatoris regno ⁊ ipi⁹ agif poteſtate. In ſcđo vſu agif, de fundatione eccleſie q̄ tūc cepit fieri ſuper illō fundamētum qđ eſt xp̄s iuxta apl̄m de quo ēt fundamento in ti. eiuſdē partis ſupra habef. Cantaf ergo hic pſalm⁹ in laudib⁹ q̄ cōtinet laudes xp̄i. Scđs ordo fuit p̄mitiue eccleſie intrantis ad gētes p p̄dicationē dn̄i ⁊ aplorū mouentiū oēm terrā. i. oēm gētem ad iubilādum deo qđ monſtrat ſcđs pſalmus. Iubilate deo omnis terra. Terti⁹ ordo fuit credētis gētilitatis. quam tertius pſalmus Deus deus meus: demonſtrat offerre gratias ⁊ beniuolentiam apoſtolorū vocatiōi. Quartus erit reſipiſcentis iudaici ppl̄i p Enoch ⁊ heliam conuerſi quem ille quartus pſalmus De⁹ miſereatur noſtri: monſtrat ad deum reuerſum poſcere miſericordiam eius ⁊ tunc gaudebūt ſe cognoſcere vlādei quam in gentibus eſſe cognoſcēt. Quint⁹ erit eorū qui futuri ſunt tempore antixp̄i: cuius figuram p̄ceſſit Nabuchodonoſor: q̄ l3 tribulauerit ſctōs vtriuſq3 populi: non tamē deſiſtent bn̄dicere deum ad inſtar trium puerorum quos deus liberauit de camino ignis ardentis q̄ per illud quintum canticum. Bn̄dicite: recolunf. eo enim tempore iuſti purgabūtur velut in camino ignis: non tamē vrenf: ſed ibi accipient formam auri. Unde Ioh. in Apo. vidit pedes eius ſimiles auricalco ſicut in camino ardēti. vnde rite ſequif ille pſalmus: ⁊ ꝓpter tribulationem quā deſignat antiphona illius ſine all'a. ⁊ ipſe ſine gloria patri cantaf. Hymnus aūt ipſe tres habet diſtinctiones. In prima inuitātur ſuperiores creature ad laudem creatoris. ſ. q̄ ſunt ſupra celū: q̄ in celo, ⁊ que in aere. In ſcđa inuitanf ad hoc creature terrene ⁊ q̄ mouenf in aq̄s. In tertia inuitanf omnes ſpiritus ⁊ anime: vt cum omni creatura domino bn̄dicamus q: ſicut tres pueri Nabuchodonoſor ⁊ caminū ignis ſic nos diabolum ⁊ inferni incendiū euaſim⁹. Ceterum hoc canticū hn̄ conuenit dici dominico ⁊ cuilibet feſtiuo q: in prima die dn̄s vniuerſa creauit: ⁊ p ſuam reſurrectionem poſtmodum innouauit. ideoq3 in ea die ⁊ in feſtis q̄ reſurrectionem dominicam imitāf dr̄: in quo die creature ad creatoris laudem inuitāf. Hinc ēt eſt ꝙ eedem laudes ſunt in dominicis ⁊ feſtiuitatibus ſctōrum ⁊ in tempore paſchali: q: repn̄tant gaudia reſurrectionis xp̄i ⁊ noſtre. Sextus ſeptimus ⁊ octauus erit eorū q̄ vniuerſaliter ex tribus mūdi partib⁹ ſc3 ex aſia: aphrica: ⁊ europa conuertēdi ⁊ colligendi ſunt qui poſt antichriſti ꝑſecutionem ⁊ eius mortem maiore pace fruenf vſq3 ad diē iudicij ꝙ̄ nunc habeat eccleſia. tunc em̄ erit ſenectus in miſericordia vberi: in qua quiete triplex ordo iuſtorum. ſ. ꝯiugati: ꝯtinētes ⁊ v̄gines: quos Iob: Noe: ⁊ Daniel exp̄munt: ⁊ gn̄aliter vniuerſi ſancti quibus aureola debef: q̄ in tribus mūdi partibus de tribulatione euadēt regnaturi cū ſponſo eccleſie celebrabunt laudes dei q̄ continenf in illis tribus pſalmis ſc3 Laudate dominum de celis. Cantate dn̄o canticum nouum. ⁊ Laudate dominū in ſanctis ei⁹. Querif aūt quare hi tres pſalmi ſub vna antiphona ⁊ ēt ſub vno gloria patri dicunf. Reſpondef ideo q: premiſſi ſext⁹ ſeptimus ⁊ octauus ordines electorū qui ex dictis tribus mūdi partibus colligunf ſine aliq̄ interuallo ſimul erunt. ⁊ pariter glorificabuntur.

Continent etiam tres pſalmi triumphum de mundo carne ⁊ diabolo. ⁊ q̄m vnū ſine alio nō habef. iō merito coniungunf. Queritur ēt quare premiſſi duo pſalmi. ſ. Deus deus meus. ⁊ Deus miſereaf noſtri: combinanf: ⁊ ſub vno gloria patri. ⁊ ſub vna antiphona dicunf. Ad quod quadruplex eſt reſponſio. Primo q: pſalmus Deus deus meus ſignificat ſitim ad deū in pſalmo Deus miſereaf noſtri: trinitas notaf vt. s. Ad ſignificandū igif ſitim ⁊ deſideriū continuū ad deum hoc fit. Scđo ad notandum ꝙ ante ꝑſecutionem antixp̄i ppl's credētis gētilitatis qui recolitur p pſalmum deus deus meus: ⁊ iudaicus ppl's reſipiſcēs qui recolif p pſalmū Deus miſereaf noſtri vnū erūt in fide: ⁊ poſtꝙ hi ꝯiuncti erūt veniet antixp̄i tribulatio vt p̄miſſum ē. Tertio q: p̄mus pſalm⁹ illorum ſignificat dilectionem dei. vnde ibi dicitur Sitiuit in te anima mea ⁊c. Scđs vo dilectionē proximi. vn̄ ibi dicif. Ut cognoſcamus in omnibus gētibus ſalutare tuū. q̄ ita cōnexe ſunt vt vna ſine altera in chriſtiana poſſeſſione non habeaf. Quarto q2 gr̄a quā eccl̄ia in primo pſalmo ſitiret in ſcđo collata eſſe monſtraf: vnde ad gratiarum actionem inuitatur cum dr̄ ibi. Confiteanf tibi ppl'i deus ⁊c. Rurſus ideo in fine ipſius pſalmi Deus deus meus nō dicif gloria patri: q: in eo agitur de miſ'ia humani generis. Unde ibi dr̄. Sitiuit anima mea. Nō em̄ omnes pſalmi de miſerijs. multiſq3 alijs aduerſitatibus tractantes laudant illū p illis qđ tn̄ deberēt. ſ3

ſeqnẽti pſalmo ſcilicet. Deus miſereaṫ noſtri ſubijcitur Gloria patri: q: in eo agiṫ de miſericordia dei ꝑ quam generi humano bona conferunṫ ⁊ mala remouenṫ. Ceteꝝ predicti duo pſalmi: ⁊ pſalmus Laudate dñm: nunq̄ variantur ad deſignandum ſine fide ⁊ deſiderio trinitatis que i p̄miſſis duobus pſalmis vnitis exprimunṫ ⁊ ſine laude dei que per pſalmum Laudate deſignaṫ. nūq̄ xp̄iani eſſe debem⁹. Queritur etiã quare eccleſia in pſalmo illo Jubilate. ad iubilãdũ nos inuitat: ⁊ tamen ip̄a non iubilat. Ad qḋ dici pōt ꝙ officiũ laudũ domini reſurrectionem ſignificat: que iã completa in capite. ſcilicet in xp̄o adhuc eſt in membris implenda ad notandum igiṫ ꝙ iam in ꝑte impleta eſt nõ diciṫ iubilus in fine antiphonarum: preſertim illarum que dicuntur ſuper pſalmos in quibus fit mentio de reſurrectõe. eſt eñ iubilus cãtus ſpe glorie cõceptus. Quia v̄o reſurrectio adhuc in membris implẽda eſt: ideo in quibuſdã antiphonis iubilus diciṫ. Unde ⁊ in tempore paſchalis in verſiculis ⁊ reſpõſorijs ⁊ in alleluya iubilamus ꝓpter noſtrã reſurrectionẽ quã ſperam⁹. quã q: nõ videm⁹ nec adhuc plene exprimere poſſumus: ideo per vocem nõ ſignificatiuã iubilam⁹. In antiphonis ergo nõ fit iubilus ꝓpter reſurrectionē domini: que impleta eſt. nec etiam in antiphonis laudum in quaꝝ pſalmis fit mentio de reſurrectiõe domini vt i tribus primis pſalmis nec in fine antiphone quarti pſalmi: quia nabuchodonoſor videns tres pueros in camino ignis poſitos vidit ⁊ quartũ cũ eis. ſ. xp̄m eos cõſolantẽ. Qui ei ſunt in tribulatõe hic ſolũ orant ne deficiãt: ⁊ poti⁹ eſt tũc locus timendi q̄ ſperandi: ideoq; in fine antiphone huius pſalmi nõ diciṫ iubilus: p̄ſertim q: in tribulatione ſanctorũ gloria dei non apparet. Sed in fine antiphone que diciṫ ſuper pſalmũ. Laudate dñm dicitur iubilus: q: in illo non fit mentio de reſurrectione: ſed de ſpe glorie quã expectam⁹ ex qua eſt iubilus. De hoc iubilo dictũ eſt in prohemio hui⁹ partis. Porro primus pſalmus laudum in dñicis ſcilicet. Dominus regnauit: qui eſt pſalm⁹ leticie commutaṫ in ferijs i pſalmũ. Miſerere mei deus. qui eſt pſalm⁹ penitentialis. Circa quod notãdũ eſt ꝙ dies dominici ⁊ feſtiui recolunt reſurrectionem ſanctoꝝ qui fuerũt ab initio ⁊ erũt vſq; in finẽ ſeculi. Unde in dñicalibus ⁊ in feſtiuis laudib⁹ recolẽtes regnũ dñi poſt reſurrectionẽ eius a morte corꝑis ſiue gloriã reſurrectionis electoꝝ canimus pſalmũ. Dñs regnauit: qui tamẽ diciṫ in dñicis ad primã a ſeptuageſima vſq; ad paſcha: prout ibi diceṫ. dies vero feriales recolunt ꝑegrinationẽ ipſoꝝ ſctõꝝ ⁊ penitentiã: ⁊ iõ in ferialibus laudib⁹ dicimus primũ pſ. ſcz Miſerere mei deus recolentes nr̃am reſurrectionẽ a morte aiaꝝ per penitentiã ſiue electoꝝ ꝑegrinationẽ ⁊ penitentiam ſiue ↄuerſionẽ. Quia eniꝫ iudei ad petri predicationeꝫ compũcti corde ⁊ cõuerſi illũ frequẽtabãt inde inoleuit vſus vt ⁊ nos q̇ de gentili errore cõuerſi ſumus illum in officijs frequentemus: quatenus ad conuerſionẽ ⁊ penitentiã prouocemur per quam reſurgere valeamus: de hoc ẽt pſalmo ſub prima diceṫ. Adhuc loco ſecũdi pſal. ſcz Jubilate qui in dominicis ⁊ feſtiuis diebus diṫ ſex pſ. in ſex ferijs dicũtur: q: ſicut in primitiua eccleſia ſanctoꝝ predicatione hereditatẽ accepit: ⁊ poſt ad gẽtes intrauit: ſic ⁊ gentilitas credidit. ⁊ ſicut iudaicus pplꝰ ſctõꝝ predicatiõe reſipiſcet in fine: ⁊ qui ſub tp̄e antixp̄i futuri ſunt ꝑſecutionẽ ⁊ tribulationẽ euadẽt. ⁊ ppl̄i poſt eius p̄dicationẽ ex tribus mundi ꝑtibus colligenṫ: vt p̄miſſum eſt ita ⁊ in loco pſalmi Jubilate: qui ſanctoꝝ predicationẽ cõtinet: diciṫ in ſecũda feria pſ. Uerba mea: qui eſt vox eccleſie ad hereditatem dñi vocate. In ſeptuageſima vero pſ. Cõfitemini. ꝓut ibi diceṫ. Et i tertia feria pſ. Judica me de⁹: q̇ recolit quãdo primitiua eccleſia intrauit ad gentes. Et in quarta feria pſ. Te decet: qui cãtaṫ in figura gentium que ab ydolis cõuerſe ſunt ad deũ. Et in q̇nta feria pſ. Dñe refugiũ: qui intitulaṫ oratio moyſi hominis dei cõgruẽs reſipiſcẽtie iudeoꝝ. Et i ſexta feria pſ. Domine exaudi orationẽ meaꝫ. quem dauid cãtauit quando filius ſuus eum perſequebaṫ perſecutionem antixp̄i ſignificãs. Et ſabbato pſ. Bonũ eſt cõfiteri in dño: qui ſic intitulaṫ pſal. cantici i die ſabbati. i. in die quietis. figurans ſanctos a tribus mũdi partibus collectos poſt antixp̄i perſecutionẽ forte in quiete mãſuros ⁊ domino confiteri ⁊ pſallere. P̄remiſſi ergo ſex pſalmi ideo ita ordinanṫ vt in eis notari poſſit ordo chriſtiane cõuerſionis. Uerũ loco pſalmi Benedicite: ſex cãtica in ſex ferijs dicũtur: q: ſicut pſalmus ille continet gr̃arumactiones trium pueroꝝ: ita ⁊ in canticis continenṫ gratiarũ actiones electoruꝫ. Talis enim eſt differentia inter canticum ⁊ pſalmum qualis inter bonam oꝑationeꝫ ⁊ gratiarumactiones. Moyſes anteꝫ legiṫ primus inſtituiſſe cantica quãdo pharao ſubmerſus eſt. deinde delbora non ignobilis femina in libro iudicuꝫ. poſtea viri ⁊ femine. Cãticum eſt vox humana: pſalmus vero eſt quod cantatur ad pſalterium. Item pſalmus demonſtrat opera electorum illius ordinis quem ſignificat acta poſt conuerſionem. canticũ vero oſtendit laudem dei pro eiſdeꝫ operibus. De canticis dicitur in ſexta parte ſub ſabbato ſancto. Rurſus ideo per ſingulos dies feriales ſeptimane ſecũdus ⁊ quintus pſalmus mutanṫ: q: ſex pſalmi ⁊ ſex cantica que per ſex dies ſeptimane commutanṫ: concordant in ſignificationib⁹ octo pſalmis qui cantantur in matutino dominicali ſeu octo ordinib⁹ electorũ de quibus premiſſum eſt. Non congrue igitur de die in diẽ ordinatim canũtur quẽadmodũ ⁊ pſalmi dominicales matutini canũtur: ſeu quemadmoduꝫ ordines electoruꝫ quibus concordant numeranṫ: vt per eos electoꝝ ordines in nouo teſtamẽto de tempore in tempus ſic ordinatũ fuiſſe oſtendanṫ. Pſalmus vero. Deus deus meus ⁊ Laudate. nunq̄ commutantur. nec pretermittunṫ: quia nullum fuit tempus nec erit quo anime iuſtoruꝫ non ſitiant ad deuꝫ fontem viuũ ⁊ quo non laudent dominum in excelſis. Ut autem hec clarius pateant notandum eſt ꝙ quilibet dictorum ſex pſalmorum habet in ſe hoc vocabulũ mane vel equipollẽs. Mane aũt in ſex diui

ditur.ſ.in mane tēpoꝛis.in mane pectoꝛis.in mane
noſtre redemptiōis.in mane hominis.in mane eter
nitatis:ꝛ in mane mundialis pꝛoſperitatis. Mane
tpis eſt initium ꝛ fundamētū fidei de q̄ dcm̄ eſt. Et
factū ē veſpe ꝛ mane dies vnus. Mane pectoꝛis eſt
initiū grē cū.ſ.gr̄a incipit lucere in coꝛde: Vñ Emit
te lucē tuā ꝛ mane exaudies vocē meā. Mane nr̄e re
demptōis eſt matutinū tpis in quo dñs noſter ſur-
rexit vel eius reſurrectio innotuit. Unde Exit⁹ ma-
tutini ꝛ veſpe delectabis. Mane hoīs ē pueritia ei⁹
vl' adoleſcentia in q̄ viret ꝛ floꝛet. Vñ' Mane ſicut
herba mane floꝛ. ꝛ tranſe. veſpe decidat induret ꝛ are
ſcat. Sepe aūt eſt qḋ homo mane pueritie tranſeat
id ē moꝛiat. Si vo contingat eū venire ad mane ado
leſcētie in q̄ viret ꝛ floꝛet ſepe ē ꝙ ꝛ tūc trāſit ꝙ ſi foꝛ
te eum ꝯtingat venire ad veſperam ſenectutis tunc
abſq; dubio in moꝛtē decidit induraf vt cadauer ꝛ
areſcit in puluere. Mane eternitatis eſt initiū eter
ne gl'ie. Vñ. Auditam fac mihi mane miam tuā id ē
vocem miſericoꝛdie tue.ſcʒ. Venite bn̄dicti ꝛc. Ma
ne mundialis ꝓſperitatis eſt ipſa ꝓſperitas. Unde
Ad annunciandum mane miam tuam ꝛc. Venit⁹ er
go ſollicitus de anima ſua mane tempoꝛis ſurgat
ad oꝛationem vt poſſit dicere. Mane aſtabo tibi ꝛ
videbo. mane exaudies vocem meam qḋ hr̄ in p̄mo
pſalmo. Verba mea. Verum q: or̄o eius non hʒ effe
ctum ſine mane pectoꝛis. id ē ſine gratie initio. ideo
dicit. Emitte lucem tuam. quod habetur in ſecūdo
pſalmo. Iudica me deus: Sed q: mane pectoꝛis pē
det ex mane noſtre redēptionis. ideo dicit. Exitus
eſt matutini. qḋ ē i tertio pſalmo. Te decet ꝛc. Et q:
habito mane pectoꝛis quod effectus eſt mane redē
ptionis homo incipit ſibi vileſcere. ſequitur mane ſi
cut herba tranſeat ꝛc. quod habef in quarto pſal.ſ.
Dñe refugium. Sed q: q̄to ſibi quiſq; magis vile-
ſcit tanto magis mane eternitatis affectat idcirco
dr̄. Auditam fac mihi mane miſericoꝛdiam tuam qḋ
habef in quinto pſalmo. Domine exaudi oꝛationē
meam. ꝛ q: nemo ad hoc ꝑuenit niſi qui laudat deū
in aduerſitate ꝛ pꝛoſperitate. ideo adiungit. Ad an
nunciandum mane miſericoꝛdiam tuam ꝛc. quod hr̄
in ſexto pſalmo. Bonū eſt ꝛc. ¶ Rurſus ſex pſalmi
qui per ſingulas ferias mutantur. ꝛ cantica que il-
lis dicuntur inter ſe conueniunt ꝛ congrue poſſunt
tempoꝛis gratie ſucceſſibus coaptari. In ſecūda nā
q; feria recolitur ſtatus pꝛimitiue eccleſie que ſctōꝝ
p̄dicatione hereditatem accepit vt dictum eſt vnde
in illo pſalmo. Verba mea. oꝛat eccleſia pꝛo eterna
hereditate quam p xp̄m ꝑcepit. quare in titulo eiuſ
dem pſalmi dr̄ in fine pꝛo ea quaʒ conſequitur here
ditate: in cantico vero gr̄as agit dicēs. Confitheboꝛ
tibi dñe qm̄ iratus es mihi ꝯuerſus eſt furoꝛ tu⁹ ꝛ cō
ſolatus es me. quod eſt. Eſa. xij. c. Reuera ira dei ꝑ
manſit vſq; ad poſſeſſionem ſaluatoꝛis. ſed tunc con
uerſus eſt dñs a furoꝛe ꝛ conſolatus eſt eccl'iaʒ ape
riens ei ianuam celeſtis regni. cum oēs p̄us ad infe
ros mitterenf. Itē in pſalmo ſollicitudinē ſuam oñ
dens eccl'ia dicit. Mane aſtabo tibi ꝛ videbo ꝛc. in
cantico vero ꝯfidēs dicit. Foꝛtitudo mea ꝛ laus mea

dñs: id ē ipē ꝑ quem ſum foꝛtis ꝛ quē laudare teneoꝛ.
Ad totam igif ꝑtinet eccl'iam qḋ dr̄. Verba mea
ꝛc. ſed ſpecialiter ad p̄mitiuam cui ꝑ apoſtolos p̄-
mo facta eſt ꝓmiſſio eterne hereditatis. ꝛ tunc vexil
lum crucis cepit in nationibus eleuari: ad quod ꝑti
net canticum ſicut ꝛ his q̄ p̄cedunt canticum i Eſa.
manifeſte apparet. Dicit enim in lib. paulo ſuperi⁹
In die illa radix ieſſe q̄ ſtat in ſignum ppl'oꝛum. ipſ
gētes dep̄cabunf. ꝛ erit ſepulchꝛum eius gl'ioſū. Et
paulopoſt. Eleuabit ſignum in nationes ꝛ congre-
gabit pꝛofugos iſrael ꝛc. Saluatoꝛ noſter eſt radix
ieſſe ꝛ ipē ſtat in ſignum ppl'oꝝ q: ad eum reſpiciūt
gētes ꝛ ipm̄ dep̄cantur eius ſepulchꝛum fuit gloꝛio
ſum lʒ peccatis noſtris exigentibus ad tp̄s ſit igno
minioſum: ꝛ ipē ꝑ apoſtolos ꝛ alios pꝛimitiuos leua
uit in nationes crucis ſignum in quo eſt victoꝛia vt
ſciant omnes in quo diabolus eſt victus. Sed ante
hoc ꝯgregauit ipē ꝓfugos iſrael quando in die pen
thecoſtes erant viri religioſi in hieruſalem ex omni
parte vel natione que ſub celo eſt ꝛ ex illis crediderūt
vna die tria milia: ꝛ alia die⁹ quinq; milia. Nam cis
dicit paulus in actibus apoſtoꝝ. Pꝛimum o poꝛtet
iudeis loqui v̄bum dei. ¶ In tertia feria illud tem
pus recolimus qñ ab impijs eccleſia perſecutionem
patiebatur a iudeis pꝛimo. ꝛ poſtea a diuerſis impa
toꝛibus romanis p̄ſertim a tpe neronis vſq; ad tem
poꝛa Diocletiani ꝛ maximiani imperatoꝛum. Que
aūt tunc paſſa fuerit eccleſia indicat pſalmus. Iu-
dica me deus ꝛ diſcerne cauſam meam de gente nō
ſctā ꝛ oſtēdit triſticia cum dicit. Quare triſtis incedo
dum affligit me inimicus. Sed q: ab hac ꝑſecutiōe
liberata eſt cantat canticum. Ego dixi qḋ ē Eſaie.
xxxviij. c. qḋ cātauit ezechias poſt liberationem a
ſennacherib ꝛ poſt infirmitatem quā incurrerat ne
eleuaretur coꝛ eius in ſupbiam vel q: eleuatum erat
pꝛopter inopinabilē triumphū de exercitu ſennache
rib. Sicut em̄ ille liberatus reddidit gloꝛiaʒ deo: ſic
ꝛ eccl'ia p̄us tamē quaſi deſperās dicit. Nō aſpiciā
hoiem vltra ꝛ habitatoꝛē quietis. i. ſaluatoꝛē meū ꝑ
quē mihi quies deberet eſſe: immo cum videbat ſu-
os paſſim interfici dicebat. Generatio mea ablata
eſt: ꝛ iterum. Pꝛeciſa ē velut a texēte vita mea cum
adhuc oꝛdirer ſuccedit me. Tn̄ ſperās eccl'ia dicit.
Viuens ſupple nunc in ꝓtectione tua viuens. ſcilicʒ
poſt in futura quiete ipē confitebitur tibi: ſicut et ho
die ego ſupple liberata ab hoſtibus ꝛ ego ita ago ſi
cut pater bonus notam facit filijs veritatem ſuam.
¶ In quarta feria recolitur illud tempus quo ec-
cleſia cepit exaltari ſuper inimicos ſuos. ſ. reddita ſi
bi pace ꝑ impatoꝛē Cōſtātinū vñ cātat. Te decʒ hym
nus deus in ſion. Syon interp̄tatur ſpeculatio ſiue
contemplatio: q: tpe quietis potuit eccl'ia vacare cō
templationi. Ad hoc etiam pertinet titulus. ſcʒ ps̄.
Dauid. Canticum hieremie ꝛ ezechielis de ppl'o trāſ
migrationis vel v̄ba pegrinationis cū inciperet exi
re. ſicut em̄ ppl's ille de babylōia exire cepit recepta
licētia a cyꝛo: ita ꝛ eccl'ia de babylonia ꝑſecutione ꝑ
cōſtantinum romanū impatoꝛem liberata quā patie
baf ſub diuerſis impatoꝛib⁹ hʒ ſpē ꝓficiēdi i melius.

quouſqȝ pueniet in celeſtem ierusalē. Vñ recolens
p̄teritam pſecutionē dicit. Verba iniquorum p̄ua-
luerunt ſup nos: τ profectum ſuum oñdēs dicit. Bñ
dices corone āni benignitatis tue. Corona agni be
nignitatis tue ē tp̄s grē qḋ p circulū dier̄ vſqȝ in fi
nē mūdi decurrit in q̄ cāpi .i. illi q̄ ſunt pleni tumore
ſupbie carētes vbertate grē repellenf: pp hāc libe
rationē cātat ecclīa canticū anne mrīs ſamuelis. qḋ
cātauit liberata de pſecutione ſue emule fenēne. ſcȝ
Exultauit cor meum in dño qḋ ē p̄mi Reg. ij. c. Cū
eñi reſpublica cepit p angelicos viros τ imperatores
xp̄ianos miniſtrari potuit ecclīa dilatare os ſuū ſu
per inimicos ſuos .ſ. iudeos paganos τ hereticos vñ
ſequif dilatatū ē cor meum τc. ¶ Eadē q̄ȝ pace qua
gaudēt gētiles ꝯuerſi gaudēt τ iudei ꝯuerſi. Vñ in
pſona iudaici ppl'i cātam⁹ in quinta feria. Domine
refugium fact⁹ es nobis. Qḋ āt iſte pſalm⁹ ad iude
os ptineat titulus oñdit .ſ. Oratio moyſi hois dei.
Ad idem ēt ptinet canticum moyſi. Cantemus dño
quod ē Exo. xv. c. in prin. Sicut eñi exultauerūt iu-
dei interempto pharaone cum exercitu ſuo ita exul
tant hodie xp̄iani deiectis diuerſis imperatoribus q̄
ecclīam pſeq̄banf in odium nois xp̄iani. ¶ In ſexta
feria fit cōmemoratio paſſiōis dñi. Vñ cantaf ille
pſalmus. Domine exaudi orōnem meam cuius titu-
lus ē pſalmus dauid. quando pſequebaf eum filius
eius abſalon. Sicut autē dauid habuit plures fili-
os: ſȝ vnus illorum .ſ. abſalon pſecutus eſt. cum ita τ
dñs noſter plures habet filios de quibus nūc dicit
Non poſſunt lugere filij ſponſi quouſqȝ cum illis eſt
ſponſus: ſȝ vnus illor̄ .ſ. iudas pſecutus ē eum q̄ df
Abſalon quaſi abaſſalon .i. par pr̄is ,ppter oſculum
qḋ dedit dño qḋ ē ſignum pacis. Ad idē ptinet can
ticum. Domine audiui auditum tuum τc. qḋ ē aba-
cuch. iij. c. in principio. In quo df cornua in manib⁹
eius ibi abſcondita ē fortitudo eius a facie eius .i.
mors. Per cornua regna intelligere conſueuim⁹ τ ē
ſenſus. Cornua in manibus eius. id ē regnum i po-
teſtate eius. Hanc aūt poteſtatē meruit ſibi dari vl'
potius ſibi datam notificari p paſſionē de qua ipſe
dicit. Data ē mihi omnis poteſtas in celo τ in terra
Per cornua eñ ꝯuenientēr ſm hoc intelligunf duo
cornua crucis. Vnde vr̄ ſm hoc q̄ potius eſſet dicē
dum manus eius in cornibus q̄ȝ cornua in manus
eius. Maluit tamē ſic dicere abacuch propheta: vt
oſtenderet q̄ in poteſtate τ in voluntate eius fuit
eum crucifigi: ſicut ipſe dixit, Nemo tollet a me aī
mam meam ſȝ ego habeo ptātē ponendi animā me
am τ iterum ſumendi eam: ibi .ſ. in cruce abſcondi-
ta fuit ad tempus fortitudo eius: quia reputatus ē
tanq̄ȝ percuſſus a deo τ humiliatus τ ante faciē ei⁹
ibit mors quia mors p eius mortem deſtructa ē. Et
nota q̄ hec dies ē quinta a ſecunda feria in qua agi
tur de paſſione ſaluatoris ſicut τ i dñicis nocturnis
quinto loco ponif canticum in quo ponif contem-
ptus nabuchodonoſor τ victoria trium puerorum in
camino ignis vbi aſpectus quarti erat ſimilis filio
dei vel ſicut habet alia tranſlatio filio hominis. q:
in paſſione ſaluatoris facta ē deſtructio diaboli τ vi
ctoria xp̄iani ppl'i de trib⁹ ptib⁹ orbis collecti: p eū
q̄ ē ver⁹ filius dei: τ verus fili⁹ hois. ¶ In ſabbato
vo fit commemoratio victorie populi iudaici: q̄ erat
coniunctus eccl'ie dei in fine ſeculi τ cantabit cū ec
cleſia pſalmum. Bonum eſt confiteri domino ad an
nunciandum mane .ſ. proſperitatis miſericordiā tu
am: τ veritatē tuam p noctem: ſcȝ aduerſitatis. qui
pſalmus intitulaf laus cantici dauid in die ſabba-
ti: vnde conueniēs eſt: vt in die ſabbati cantef pſal
mus ille in quo agif de pſecutione iude. qui perſecu
tus eſt xp̄m in figura Abſalon qui perſecutus ē pa
trē: τ qui intitulaf in die ſabbati. Quod autē pſal
mus iſte ptineat ad iudaicum populum conuincif
ex illo vſu. In decacordo pſalterio cū cantico. Pſal
terium decacordum dicitur lex propter decē māda-
ta legis. Et nota q̄ hoc pſalterium quidam portāt:
ſed in eo non pſallunt vt iudei per fidi qui nobis ſūt
in codicibus teſtes in cordib⁹ hoſtes. Quidā portāt
τ pſallere videnf: non tamen pſallunt vt falſi τ pra-
ui xp̄iani qui cum triſticia τ corde iniquo aliquādo
bona opera opanf. Quidam portant τ in eo pſallūt
vt illi qui cum hylaritate bonum operanf. Hoc aūt
erit in populo iudaico cum vnum erit cum eccleſia.
Qualiter canticum moyſi. Audite celi quod ē Deu
tero. xxxij. c. pertineat ad ſabbatum τ ad populum
iudaicum ex verbis bede haberi poteſt: qui dicit ſu
per Lucā q̄ in diebus ſabbati iudei ad ſynagogas
ꝯfluebant ad meditanda diuine legis mādata poſt
poſitis mūdi negocijs iuxta illḋ. Vacate τ videte qm̄
ſuauis eſt dominus. In memoriam ergo priſtine re
ligionis canticum ipſum Deuter. In ſabbato cātaf
in quo ſtatus illius populi quem habuit offenſo vl'
propitio deo deſcribif. Poſt antiphonam ſequitur
capitulum p quod fit exhortatio ne deficiamus in
via. Et dicitur quandoqȝ bñdictio τ charitas. Apo
ca. vij. ca. τ quandoqȝ. Fuiſtis aliquando tenebre.
Ephes. v. τ quandoqȝ. Nox p̄ceſſit ad Romanos.
xiij. c. vbi hortamur in fide perſeuerare miſericordie
operibus intendere τ opera tenebrarum abijcere τ
arma lucis induere. τ conſolamur per repromiſſio-
nē glorie. Et poſt capitulum ſequif reſponſoriū. In
quibuſdam tamē eccleſijs non dicif reſponſorium.
Videf eñ hoc ſuperfluere propter reſponſoria i no
cturnis dicta: quia hodie nocturne τ laudes matu-
tine vbiqȝ coniunctim canuntur. Hec tamen ratio
ceſſat ſi laudes matutine officium fit per ſe. In om
nibus tamē alijs horis poſt capitulum ſequitur re-
ſponſorium. Poſt capitulum ſeu reſponſorium cho-
rus exhortationi aſſentiēs hymnum reſonat. Poſt
hymnum ſequif vſus. Quia enim per canticum za-
charie quod ſtatim ſubſequif promiſſio notaf. τ nos
tardi ſumus ad credendum promiſſionibus. ideo p̄
mittif vſus alta voce vt excitemur ad credēdū dei p
miſſum. Et dicitur in quibuſdam eccleſijs verſus.
Repleti ſumus mane miſericordia tua. in quo reco
litur chriſtus quo iuſtis recompenſabitur merces
poſt huius ſeculi laborem. Vñ dicit beda. Repleti
ſum⁹ mane p̄teritū ponēs p futuro ,ppbetali certi tu
dine q: i mane eternitatis mia dñi replebimur. Iuxta

illud. Satiabor cū apparuerit gloꝛia tua. In alijs vō eccleſijs dicit̄ in matutinis. Dn̄e meditabor i te. Conſequēter ex hoꝛis verſu excitatus ſubijcit cāticū zacharie.ſ. Benedictus qd̓ eſt Luce.j.c. qd̓ ſemꝑ di cit̄. Juxta qd̓ ait apoſtolus. Seruiendū eſt deo in pſalmis ꝛ hymnis ꝛ cāticis.i. coꝛde: oꝛe ꝛ opere. Si quidē per hymnū exprimitur leticia quā de ꝯſecuta libertate habem⁹. Et q: xp̄s hāc nobis leticiā acq̄ſiuit. idcirco ne de hmōi beneficio īgrati eſſe videamur in laudē dei cantādo pꝛorūpimus antiphonam incohoātes. Et q: nos liberauit ei grates inferimus alta voce cātādo canticū ipſuꝫ ꝛ quare: q: viſitauit nos exiſtētes in miſeria ꝛ fecit redemptioneꝫ plebi ſue. Quare etiā hoc canticū alta voce dicat̄ in ſexta parte ſub quinta feria cene dn̄i dicet̄. Uel ideo poſt pſalmos ꝛ lectiones ꝛ vſum canticū ip̄m dicit̄ vt recoꝛdemur ꝙ finito tēpoꝛe noui teſtamēti qd̓ per pꝛemiſſos matutinales pſalmos ſignificatur remuneratio Abꝛahe ꝓmiſſa nobis dabit̄ ſi doctrina xp̄i imbuti qd̓ ꝑ lectionē ꝛ ad dei ſeruitiū vſitati qd̓ ꝑ verſum ſignificat̄: ſine timoꝛe in ſanctitate ꝛ iuſticia oībus dieb⁹ ſeruiem⁹ deo. Rurſus ideo pſalmus. Benedictus hoc loco dicit̄ q: in eo agit̄ de ꝑcurſoꝛe illius qui ī ſexta etate venit. ꝛ iſte eſt ſextus pſalmus in laudib⁹. Et nota ꝙ q: h̓ canticū ꝛ cāticū marie.ſ. Magnificat aīa mea dn̄m ꝛc̄. euāgelia ſunt: ideo ea ſtātes cātamus. Ceterū hec duo cantica nō cātant̄ in eccl'ia eo oꝛdine quo edita ſunt quē oꝛdinē ponit magiſter in hyſtoꝛijs vbi agit de oꝛtu ꝑcurſoꝛis. Nā canticū zacharie pꝛius cantat̄: ꝛ tn̄ ſcdo editū eſt: q: cū ibi legit̄. Et erexit coꝛnu ſalutis nobis. qd̓ eſt factū in reſurrectiōe. Et q: loquit̄ ad puerum qui fuit auroꝛa ſolis: ideo cātat̄ in laudib⁹. Canticū aūt virginis: q: legit̄ ibi. Reſpexit humilitateꝫ ancille ſue. eccl'ie.ſ. ip̄ius marie qd̓ q̇dē factū eſt in ſexta etate. ꝛ agit̄ de incarnatiōe ibi. Suſcepit iſr̄l puerū ſuuꝫ: ideo canit̄ ad veſperas.ſ. ī ſexto officio diurno. Tertio cāticū ſymeonis qd̓ ſequit̄ canit̄ in ſeptimo officio.ſ. in cōpletoꝛio: q: oꝛat ſe dimitti in pace qd̓ erat in ſeptima q̇eſcētiū. Rurſus in trib⁹ hoꝛis tria dicimus euāgelia.ſ. in auroꝛa. Bn̄dictus q: ibi vera lux nūciatur. In veſpera. Magnificat: q: in fine mūdi: ꝓut ibi dr̄ deus ſupbos diſperdet ꝛ humiles exaltabit. In cōpletoꝛio. Nūc dimittis: q: poſt iudiciū ſancti in pace regnabūt. Finito cantico antiphona que dilectionē ſiue deuotionē quā in laudādo deū habere debemus ſignificat: repetit̄. Duꝫ aūt verſus ante ip̄m canticū dr̄ offert̄ incenſum vt notet̄ deuotio ab igne charitatis egrediēs q̄ in oī laude eſſe dꝫ. Thuribulum eīn eſt coꝛ hoīs. ignis charitas. incēſuꝫ oꝛo fumus in altū tendēs eſt deuotio que ſurſuꝫ tēdere debꝫ. iuxta illud. Dirigatur oꝛatio mea ꝛc̄. de hoc in quarta ꝑte iu ti. de acceſſu pōtificis ad altare dictū eſt. ꝛ dicet̄ ſub veſꝑis. Pꝛimo aūt offertur īcēſuꝫ circa altare. nā ꝛ ſacerdos legalis mane itrabat tēplū: vt ſuꝑ altare incēſum offerret: vt dicet̄ ſub ti. de veſperis. offert̄ itaqꝫ incēſum circa altare vt notet̄ cātica toto coꝛdis affectu eſſe ꝓferenduꝫ. Et ne nobis accidat qd̓ ꝯtingit zacharie: cui dum incenſuꝫ offerret apparuit angelus dicēs ꝙ ei naſceret̄ filius qd̓ q: ille nō credidit obmutuit. Credamus igit̄ d̓ ꝓmiſſionibus dei: ne a laude eius muti efficiamur. Alia etiā rō ſub veſperis dicetur. Poſt cāticū ſequit̄ oꝛatio per quā eſt impetrāda ꝓmiſſio de qua dictū ē in pꝛohemio huius ꝑtis. De laudibus matutinis quas monachi dicūt in pꝛecedēti titulo dictū eſt.

De pꝛima. Rubꝛica.

Poſtq̄ de nocturnali pꝛemiſſum eſt officio conuenit aliqua dicere de diurno. ꝛ pꝛimo de hoꝛa pꝛima in qua deum laudare debemus: tum q: eſt initiū diei ꝛ nobis dedit noctem cum ſalute ꝛ ſine ſathane impedimento tranſire pꝛout in completoꝛio rogamus ip̄m: tum q: tali hoꝛa xp̄s a iudeis pylato traditus eſt ꝛ etiam angelus nūciauit mulieribus ad monumentū oꝛto iam ſole venientibus eum reſurrexiſſe: eadem etiam hoꝛa viſus eſt in littoꝛe maris a diſcipulis piſcantibus dicens illis. Pueri habetis aliquid pulmēti. Tum q: eadem hoꝛa dn̄s cōueniebat in tēplo ꝛ ppl's manicabat.i. ad eū mane feſtinabat. tuꝫ etiā q: ſcriptura dicit. Pꝛimū querite regnū dei. Merito ergo eccl'ia ī hac hoꝛa dn̄m laudat ꝛ eū inuocat dicēs. Deus in adiutoꝛiū meum intende cū gloꝛificatione ſequēti. ꝛ inde petit liberari ꝛ a ꝑſecutione mūdi ꝛ a tētationib⁹ diaboli vt patet in hymno. Iā lucis oꝛto ſydere ꝛc̄. Eſt autem notādū ꝙ in ꝓma hoꝛa hymnus ip̄e inuariabilis eſt qm̄ quolibꝫ die ꝓmiſſa liberatiōe egemus ſimiliter ꝛ in cōpletoꝛio hymnus Te lucis ꝛc̄. in quo petit eccl'ia a fantaſmatibus liberari. qua etiā liberatiōe ſemꝑ egemus ꝓut ſub cōpletoꝛio dicet̄. Quedā etiā eccleſie nunq̄ variāt antiphonam ad pꝛimā. Cum eīn deus ſit inuariabilis qui eſt alpha ꝛ o.i. pꝛincipiū ꝛ finis. idcirco q: ſemꝑ a nobis pꝛimitias ꝛ decimas exigit tanq̄ ſemper ſoluentes pꝛimitias diei nunq̄ variant antiphonā. ſꝫ ſemꝑ dicunt illam de trinitate niſi aliqd̓ feſtum accidat: q: tunc fit de ip̄o feſto. Alie tn̄ eccleſie variāt antiphonaꝫ ꝛ hymnū ꝛ in dn̄icis ꝛ in ferijs ꝛ in feſtis dei ꝛ ſanctoꝝ. Poſt antiphonā ſequūt̄ pſalmi ꝛ ex cōtinentia pꝛecedētis hymni euidenter apparet quare dicatur pꝛimus pſalm⁹. Deus in nomine tuo ꝛc̄. in quo eccleſia oꝛat a periculis ꝛ ab inimicis liberari. deinde ſe armat: pꝛimo cōtra hoſtes cingulo caſtitatis cuꝫ dicit Beati imaculati in via ꝛc̄. Secundo galea ſalutis ſcilicet ſpe cuꝫ dicit. Retribue ſeruo tuo ꝛc̄. de quibus dicet̄ ſub ſexta. Tertio etiaꝫ ſcuto fidei cū dicit. Quicūqꝫ vult ſaluus eē ꝛc̄. in quo fides noſtra continetur vt iaꝫ dicetur qui eſt ſcutum ꝛ munimen noſtruꝫ ꝛ victoꝛia contra carneꝫ mundū ꝛ diabolū ꝛ eius omnes tentationes. vnde petrus Cui reſiſtite foꝛtes in fide ꝛc̄. Quarto ſumit gladiū ſpūs quod eſt verbū dei. dum dicit capitulū ſiue lectionem que pertinet ad doctrinam: q: opꝫ vt pꝛecedant bona opa que per pſalmos ſignificantur ꝛ tandem ſequat̄ doctrina de ſpūalibus ꝛ ſecretioꝛibus. iuxta illud. Cepit ieſus facere ꝛ docere. Sunt ḡ tres pſalmi ſcꝫ De⁹ in noīe tuo ſaluū me fac. Bea-

ti imaculati in via. Retribue ſeruo tuo: vt in tribus
hoꝛis munimentū ꝯtra impugnationes interioꝛes
ꝛ exterioꝛes habeamus. Et dicunt ſub tribus glo-
rificationibus eo ꝙ trinitas in nr̄is opibus glīfica
tur. Scd̄s pſalmus eſt Bti imaculati i via. vſq̄ Re
tribue ſeruo tuo. Tertius eſt Retribue ſeruo tuo
vſq̄ Legē pone mihi dn̄e viam iuſtificationū tuaꝝ
qui ex octonarijs verſuū ꝯſtituunt. Habet enī vnuſ
quiſq̄ ſedecim verſus. quoꝝ duodecim ſignificant
duodecim ꝓphas alij quattuoꝛ deſignāt quattuoꝛ
maioꝛes. ſ. hieremiā eſaiam: danielē: ꝛ ezechielē: ſi-
ue duodecim apl̄os ꝛ quattuoꝛ euangeliſtas. Dicū
tur ergo illi duo pſalmi ex ſexdecim verſibus ꝯſtitu
ti: vt oñdat ꝙ ea que duodecim ꝓphe et quattuoꝛ
maioꝛes ſiue duodeim apl̄i ꝛ quattuoꝛ euangeliſte
dixerūt pꝛo poſſe, obſeruare debemus. De octona-
rijs dicet ſub ti. de cōpletoꝛio. Sunt etiā quodāmo
do q̄nq̄ pſalmi habito reſpectu ad diuiſionē octo-
narioꝝ verſuū cuiuſ. ibet ps̄. ſignificātes ꝙ eccl'ia
petit ne moꝛs ingrediat̄ ꝑ feneſtras q̄nq̄ ſenſuum
nroꝝ ſeu q̄nq̄ ſenſus nr̄i ꝑ diem diuinitus munian
tur. Pꝛimus eſt Deus in nōie tuo ſaluum me fac.
Scd̄s Bti imaculati in via. Tertius In q̄ coꝛrigit
Quartus Retribue ſeruo tuo. Quintus Adheſit.
Et eſt ſciendū ꝙ a pſalmo Beati imaculati in via:
vſq̄ ad pſalmū. Ad dn̄m cū tribularer clamaui. eſt
vnus pſalmus ꝯtinens. xij. capl'a. ꝙ ſm Ambꝛo. eſt
paradiſus pomoꝝ ꝛ apothеca ſpūſſancti: ideo eccle
ſia ruminat illū ꝑ hoꝛas velut ſpēs aromaticas pa-
radiſi vt ſit ſpēs aromatica deo ꝛ mūdo. Sꝫ queriſ
quare pſalmus ille Deus in noīe tuo ſaluū me fac.
dicat̄ ad p̄mā quē dauid cecinit dū iudei cū Saul
tradere volebāt. Rn̄deo ideo q: ꝑ cyphеos qui in-
terpꝛetant̄ floꝛentes intelligit̄ diabolus qui cadu-
cam floꝛiditatē ſuis oñdit. Ipſe enī ſiue ꝑ ſe ſiue ꝑ
mēbꝛa ſua inſidiat̄ nobis ꝛ nos apte ꝑſequit̄ vt nos
eterne tradat moꝛti. Ad vitandū ḡ eius calliditatē
iſte pſalmus in p̄ma hoꝛa ſiue in diluculo cantādus
eſt quē dauid cantabat vt ab inimicis ſaluaretur.
Poſt illū d̄r pſalmus Beati imaculati in via. q̄ ple
nus eſt moꝛibus: q: opoꝛtet vt hi quos deus libera
uit de vinculis ꝛ carcere inimicoꝝ: moꝛib' bonis et
in omni deuotōe aſſiſtāt. In dieb' vo dn̄icis in qui
bus matutinale d̄r ꝛ hyſtoꝛia mutat̄ dicunt̄ ad pꝛi-
mam quinq̄ pſalmi qui ſunt in fine ipſius nocturni
dn̄icalis. ſ. Deus deus meus reſpice ꝛc̄. qui pſalmi
quare in p̄ma dicant̄ ſub cōpletoꝛio dicet̄. In qui-
buſdā tn̄ eccl'ijs dicunt̄ ſolū in dn̄icis a ſeptuageſi-
ma vſq̄ ad paſcha: quo etiā tp̄e d̄r ad p̄mā pſalm'.
Dn̄s regnauit. ꝓpter rōnem ibi ſcriptā. In p̄miſſis
etiā dn̄icis d̄r ad p̄mā pſalmus. Cōfitemini dn̄o ne
aliq̄d de pſalterio p̄termittat̄: q̄nto tn̄ i ſeptuageſi-
ma dicat̄: ꝛ q: ib̄i p̄ſertim i v̄ſu illo. Hec eſt dies quā
fecit dn̄s ꝛc̄. agit̄ de reſurrectiōe ad quā dies dn̄ici
ꝑtinēt: ꝛ ſm hoc in dn̄icis dicunt̄ ad p̄mā nouē pſal
mi: vt cū nouē oꝛdinibus angeloꝝ in reſurrectionis
gaudio trinitatē laudare poſſimus. In p̄mis q̄nq̄
ſcꝫ Deus deus meus reſpice. ꝛ ſequentibus de xp̄i
paſſione cantat̄. ꝑ pſalmū Cōfitemini ꝛ tres quoti-
dianos. innuit̄ ꝙ in quattuoꝛ mundi ꝑtibus doctri-
nam quattuoꝛ euāgeliſtaꝝ laudare debemus i pſal
mo. Deus i noīe tuo ſaluū me fac. petimus erroꝛis
depoſitionē. in Cōfitemini: exhoꝛtamur ad laudis
ꝯfeſſionē in Bti imaculati in via q̄. ad laudis opa-
tionē. in Retribue. ad mādatoꝝ retributionē. Uez
q: fides eſt fundamentū mandatoꝝ ꝛ victoꝛia que
vincit mundū: q: cetera ſine fide fruſtrant̄: ideo ſub
ditur ſymbolū fidei. Quicūq̄ vult. qd̄ athanaſius
alexādrinus ep̄s rogatu Theodoſij impatoꝛis ad
eradicandā inualeſcentē hereticoꝝ ꝑfidiā ꝛ fidē ca
tholicam diuulgandā edidit: ꝛ ſingulis dieb' dn̄icꝭ
eccl'ia ꝯſtituit cantari ad p̄mā: q: ꝑplh ex tūc marie
ad eccliam ꝯuenit: vel q: fides p̄ncipiū ſalutis exi-
ſtit. Quidā tn̄ ex curioſitate illud omittunt in illis
diebus quibus in miſſa Credo in vnū deū dicunt.
quidā aūt dicūt ꝙ dictus athanaſius fugiens a fa
cie Cōſtantini impatoꝛis in treueri illud cōpoſuit:
quodq̄ nō d̄r in eccl'ia ex p̄maria eccl'ie inſtitutiōe
Et aduerte q: in hoc ſymbolo due p̄ncipal'r ſūt par
tes. ſ. de trinitate ꝛ de incarnatiōe. vbi: ſꝫ de libero
arbitrio p̄mittit̄. ¶ Poſtea ſequit̄ capl'm in quo pa
ſtoꝛ oues ꝛ paterfamilias oparios ne in caloꝛe ꝛ la
boꝛe deficiāt ꝯſolat̄ de quo iam dicet̄. ꝛ d̄r q̄nq̄ ca
pitulum. Gr̄as vobis ꝛ pax a deo. Ad gal'. j. ꝛ q̄nq̄
Pacem ꝛ veritatē zacharie. viij. diſt. Poſt capitulū
ſequit̄ reſponſoꝛiū. Chꝛiſte fili dei viui ꝛc̄. vt eccl'ia
oſtendat ſe innuere ꝛ applaudere his que in illo di-
cto ſunt. nihilominus tn̄ oꝛat ꝑ ſe. Un̄ poſtea ſubij-
cit̄ v̄ſus. Exurge chꝛiſte. i. fac nos exurgere. Exur-
gere autē a vitijs nihil aliud eſt q̄ ad dn̄m redire.
Sciendū eſt aūt ꝙ quedam eccl'ie omittunt reſpon
ſoꝛium illud. Chꝛiſte fili dei viui. in aduentu ꝛ in ſe-
ptuageſima: q: lꝫ tam patres qui fuerūt ante legē
q̄ qui fuerūt ſub lege ſperarent ꝑ chꝛiſtū a miſerijs
liberari: tn̄ q: ipſe in illo tp̄e nondū venerat idcirco
cum tempoꝛa illa recolunt̄ miſericoꝛdia chꝛiſti mi-
nime inuocat̄. In feſtiuitatibus tn̄ ſanctoꝝ que in
illis tempoꝛibus occurrunt: illud dicunt: quia in il-
lis tempus gratie repꝛeſentatur. Quedam tamen
eccl'ie non dicunt capitulum: nec etiam reſponſoꝛiū
ſed ſolum verſum. Exurge volentes moꝛē apoſtolo
rum imitari: quos legimus poſt aſcenſionē ante ad
uentum ſpūſſancti in oꝛationibus ex bonis operib'
perſeueraſſe: ſicut Lucas dicit ꝙ ipſi adoꝛantes re-
uerſi ſunt in hieruſalem cum gaudio magno: ꝛ erāt
ſemper benedicentes in templo ꝛ laudantes deum
nec legimus eos tunc feciſſe ſermonem ad populū:
ſed in die penthecoſtes dato eis ſpirituſancto. hoꝛa
tertia ceperunt tanq̄ confirmati ad populū loqui:
in quo inſtruimur ꝙ vſq̄ ad hoꝛam tertiam bonis
operibus ꝛ oꝛationibus vacare debemus: ꝛ tūc tan
dem alios docere qd̄ notat ipſa lectio ſeu capitulū:
nā pſalmus ad opera: lectio vo ꝑtinet ad doctrinā
ꝓpter hoc ergo lectionē in p̄ma ſubtrahunt: ꝛ per
ꝯſequēs reſponſoꝛium qd̄ ei reſpondere d̄r. ¶ Rur
ſus per pꝛimam paſtoꝛis opera intelligunt̄. Unde ꝛ
tunc dicitur. Reſpice dn̄e in ſeruos tuos ꝛ in ope-
ra ꝛc̄. qui paſtoꝛ chꝛiſti exemplo debet p̄us operari

vt in alijs horis alios ad opandũ valeat exhortari.
ideoq̧ non dicunt capl'm qđ eſt exhortatio ſeu ↄſo-
latio poſt pſalmos per quos opera ſignificant: ſed
poſt primam dicitur lectio vt dictum eſt in ꝓhemio
huius ptis. ¶ Subſequēter dñr preces. qm̄ in cōci
lio agathen. de cōſe. di. vj. cōuenit ſtatutū eſt vt pre
ces ſiue capitula de ps̄. in ſingulis horis dicantur.
Dicunt aūt propter tria. Primo ad reſecandas ſuꝑ
fluas cogitationes. Secūdo ad impetrādū miſeri-
cordiam propter oues errantes ⁊ operarios fatiſcētes
Tertio ad poſtulandū auxiliū contra tentationes:
vt poſſimus in dominica oratōe patrē ſecur' inuoca-
re. Et dicunt hoc modo. Primo nāq̧ dominica ora
tio dicit: in qua ſunt ſeptem petitiones ꝓpter ſeptē
dona ſpiritus ſcti habēda: vt iam dicetur. Sed quia
muſce morientes perdunt ſuauitatē vnguenti prece
dit ip̄m kyrieleiſon. Oportet enim tale quid prece-
dere quod inanes cogitationes repellat a mente vt
dicendo ip̄am orationem dñicam mens que inuiſi-
bilia loquit ſola inuiſibilia cogitet in diuinis ſiqdē
officijs ante ipſam orationem dicitur ter vel ſemel.
Kyrieleiſon ⁊ poſtea ſemel vel ter Chriſteleyſon. et
iterum ter vel ſemel kyrieleiſon. Dr̄ ter kyrieleiſon ad
notandum tres ſtatus diuinitatis ⁊ diuine maieſta
tis: quos aliquo modo in eccleſia celebramus. Sed
ſemel dicitur propter vnam ſubſtantiam. Prim' ſta-
tus fuit ante aſſumptam humanitatem quando tri
nitas inuocabatur ſiue copulatione humane natu-
re ⁊ dicebat dñs. q: dñs nomē illi. Secundus fuit
poſt aſſumptam humanitatem. ſ. quādo xp̄s videba
tur in terra: ⁊ nihilominus credebatur a ſuis de' ⁊
fili' dei ꝓpter aſſumptam enim humanitatem q̄ vn
cta eſt oleo ſpirituali vocat xp̄s. Unde in medio ſta
tu dicim' chriſteleyſon. Quando igitur ter dicim'
chriſteleyſon. oſtendimus eum nunq̄ fuiſſe ſepara-
tum a ſubſtantia ſancte trinitatis. lʒ fieret hō. Sed
quando ſemel oſtendimus eū fuiſſe ſolum inter ho-
mines: ⁊ neminem ſibi per omnia ſimilem habuiſſe.
Tertius ſtatus fuit ex eo tempore quo voluit clariſi
cari aſſumptam humanitateꝫ pluſq̄ eſſet q̄diu mor
talis erat: q: ergo in illa clarificatione oſtenſa ē tri
nitas: ideo dicimus ter. kyrieleyſon. ſemel vero dici
tur propter vnam ſubſtantiam. De horꝫ vborum effi
cacia dictum eſt in quarta parte ſub ti. de kyrielei-
ſon. ¶ Et nota q̄ premiſſi ſtatus dicuntur propter
nos nō ꝓpter deū apud quē nō eſt tranſmutatio nec
viciſſitudinis obūbratio. Poſt kyrieleiſon ſequitur
dñica orō in q̄ ſunt ſeptem petitiones propter habē
da. vij. ſpūſſcti dona per que merentes ſeptem vir-
tutes ⁊ ꝑ iſtas a ſeptem vitijs liberati ad octo bea-
titudines perueniemus. ¶ Et dicitur voce dimiſſa ⁊
ſecrete. Primo vt per hec vba humilitatis ⁊ oratōis
deuotio ſignificet. Secūdo vt q̄ſi ad īteriora reuer
ſi ipſas res cum magna diligētia mēte capiamur q̄s
vbis pnunciamus. Tertio q: in ea deo loquit q̄ nō
tm̄ vba. ſed renes ſcrutat ⁊ corda. Quarto ad notā
dum q̄ orō ipſa potius hʒ efficaciā in deuotione cor
dis q̄ in clamore oris. Lʒ eñ moyſes ad dñm nō cla
maret ore tñ dñs qui magis attēdit clamorē cordis

q̄ oris inquit ei. Quid clamas ad me. Exod. xiiij. c.
Finis tñ ipſius orationis alte ꝓnunciatur: vt ab oī
bus confirmetur. ⁊ vt auxilio p̄cum aſtantium rñdē
tium Amen a tentatione liberemur. q: ſicut ait Au
gu. Impoſſibile eſt multitudinem exaudiri. Prin-
cipium quoq̧ eius publice ꝓnunciat vt per hoc po-
puli aſtantes ad orandū inuitent. Sane dñica orō
dr̄ vt vita ſpiritualis anime impetretur. propter qđ
immediate illa dicta ſubijcitur. Uiuet anima mea ⁊
laudabit te ⁊c. deīde ſeq̄tur. Erraui ſicut ouis que
⁊c. in quo ſit confeſſio. Nō enim poteſt in deo viue-
re qui non ↄſitetur. Conſequenter dicitur. Credo
in deum. in quo fides noſtra continetur: ſine q̄ im-
poſſibile eſt deo placere: ⁊ per quem contra omnia
aduerſa armantur q̄ per dominicam orationem mū
dant. Et dicitur voce demiſſa: finis vo alte ad notā
dum q̄ corde creditur ad iuſticiam. ore autem con-
feſſio ſit ad ſalutem. extra de ſac. vnc. de quo in q̄rta
ꝑte dictum eſt vbi de ſymbolo agitur. Poſtea ſacer
dos quaſi ſuſpirans dicit. Et ego ad te domine cla-
maui ⁊c. Iuxta illud dauid. De profundis clamaui
ad te dñe. Q: vo nō eſt ſpecioſa laus in ore petōris
quia peccatori dixit deus: Quare tu enarras iuſtici
as meas ⁊ aſſumis teſtamētum meum ꝑ os tuū. iij.
q. vij. §. quod inſtatus. ideo petit ſibi grãm confitē
di qua repletus poſſit digne laudare dicens. Reple
tur os meum laude. ¶ Subſequuntur etiā poſtea
multe preces: q̄bus eccl'ia obſecrat: orat: poſtulat: ⁊
gratias agit: iuxta doctrinā apl'i ad thim̄. Obſecrat
dum dicit. Domine auerte faciem tuam a me ⁊c. pro
prie autem obſecratio eſt quando cum adiuratione
petitur. vt cum dicit. Per paſſionē tuam libera nos
domine. Orat dum bona ſibi dari petit vt ibi. Cor
mūdum crea in me deus. ⁊ ſpm̄ rectum. Poſtulat dū
a ſe mala ſibi cōtraria remoueri petit. vt ibi. Digna
re dñe die iſto ſine petō nos cuſtodire. Gratias vo
agit pro iam receptis. cum dicit. Bn̄dic anima mea
domino. de hoc etiā ſub ti. de tertia dicet. Pōt etiā
⁊ aliter dici quoniam oratio dominica cum ſequenti
bus precibus: ⁊ cum pſalmo. Miſerere mei deus ſm̄
magnam miſericordiam tuam. ideo dicuntur quoni
am ſunt intra eccleſiam noſtram qui minima. ⁊q̄ ma
xima committunt. Pro minima committentibus ⁊
pro ſeipſo ſacerdos orat quando kyrieleyſon ⁊ orōnē
dñicam dicit: in qua nemo ſe excuſare poteſt niſi ve
raciter dicat. Dimitte nobis debita noſtra: ſicut et
nos dimittimus ⁊c. Pro maiora committentib' ⁊ ꝑ
penitentiam reſurgentibus dicitur pſal. Miſerere
mei de' ſm̄ magnam miām tuam: qui proprie ꝑtinet
ad penitentes: prout dictum eſt ſub titulo de laudi
bus matutinis: ⁊ viuet anima mea ⁊c. quia anima
mortua fuit poſt mortale pctm̄. Errorem etiā ſuum
exponit dicēs. Erraui ſicut ouis que perijt ⁊c. Me-
dicinam q̄rit vbi dicit. Quere ſeruum tuum dñe: q:
mādata tua non ſum oblitus. i. paratus ſum adim-
plere. ¶ Rurſus in his precibus eccleſia orat p pec
catis: ⁊ preſertim pro quattuor orat. ſ. pro immundi
cia remouenda: ⁊ pro mundicia conferēda: pro triſti
cia que eſt ex morſu conſciētie remouenda. ⁊ p leti-

cia conferēda: pro quib⁹ dicit quattuor particulas
illius pſalmi. Miſerere mei deus ſm magnam miſe
ricordiam tuam. Pro immundicia remouenda adicit
Auerte faciem tuam a pctis meis ⁊ oēs iniqtates
meas dele: quaſi dicat noli ea eternaliter punire: ſꝫ
q: poſſet eſſe ꝙ homo nō curaret ea deleri: ex quo in
pn̄ti nō punirenť. ideo addidit. Et omnes iniquita
tes meas dele: ꝑ mundicia ṽo ↄferenda dicit. Cor
mūdum crea in me deus. Sed q: ēt collata mūdicia
hō eam ſibi collatā ignorat ⁊ adhuc ↄſcie morſu tor
queť: ideo addidit. Ne ꝓiicias me a facie tua ⁊ ſpm̄
ſctm̄ tuum ne auferas a me. deinde ꝑ leticia ↄferē-
da dicit. Redde mihi leticiā ſalutaris tui. ⁊ ſpiritu
principali ⁊c. Sed qui adhuc reſtant inimici q̄ nos
ad mala trahere nituntur qui ſunt tres. ſ. caro mun
dus ⁊ diabolus. idcirco contra inimicos ponit tres
verſiculos. ſ. Eripe me dñe ab oī malo. ⁊ alios duos
ſequentes. Inimicis vero repulſis iam laudare pōt
Unde dicit ſic. Pſalmū dicā nomini tuo altiſſime ⁊c.
⁊ quia omni tpe laudandus ē adiūgit. Et reddā vo
ta mea ⁊c. ⁊ ēt in omni loco. ideo adiungit. Exaudi
nos deus ſalutaris noſter. Adhuc q: per paſſionem
redēpti ſum⁹ ⁊ ꝑ eam nr̄a oratio accipit efficaciā: iō
reducimus ad memoriam q̄ in paſſione dn̄i legimuſ
⁊ cantamus vicꝫ. Sanct⁹ deus ſanctus fortis ſctūs
⁊ immortalis. Inde hortamur animam nr̄am ad bn̄
dicēduꝫ ſibi ꝓpter bn̄ficia nobis collata ibi. Bn̄dic
anima mea dn̄o ⁊c. Conſequenter ṽo vt pura ſit ora-
tio cōem facit ↄfeſſionem ꝑ quam a venialibus mū
damur ſine quib⁹ cōis vita facile non duciť ⁊ quia
hominis ↄfeſſio nil valet niſi interius ↄuertať: ideo
ſubiungit. Conuerte nos deus ſalutaris noſter ⁊ auer
te iram tuam a nobis. Preterea q: in ṗncipio diei ē
orat a peccato ꝑ diē liberari dicēs. Dignare domie
die iſto ſine pctō nos cuſtodire. ſine quo vix pōt eſſe
ad monumētum humanitatis fragilitas. Et q: neceſ
ſe ē vt mia dei ſequatur ſicut preuenit idcirco addit
Fiat mia tua dñe ſuꝑ nos ⁊c. demum orat ꝓ diuerſis
gradibus eccle ⁊ tādē cōcludit ꝑ pſalmum. Miſe-
rere mei deus ſm magnā miam tuam. poſt queꝫ nr̄
opilio ſolus orat ꝓ omnibus in collecta. Dum autē
ſacerdos orat ſeu ṗces hmōi dicit in dieb⁹ ꝓfeſtis ſe
ad terram proſternit vt maiorē in ſe ⁊ aliis excitet de
uotionē. ſꝫ finito pſalmo. Miſerere mei deus ſurgit
ceteris ꝓſtratis manentib⁹ ⁊ ſtās orōnem dicit: qm̄
vicem gerit illius ſacerdotis qui in celo eſt: ⁊ q: pro
nobis quotidie interpellat. Primo ergo iacendo cū
ceteris orat. ſicut ⁊ dn̄s cuius vicarius eſt priuſꝙ re
ſurgeret cū peccatoribus conuerſatus. ⁊ in cruce ꝓ-
ſtratus eſt. poſtea ſtando orationem dicit: vt illi⁹ re
ſurrectionē recolat cuius vicē gerit. In quibuſdam
tn̄ eccliis omnes illo ſurgēte ſurgunt. in quo ſignifi
cant ſe ſpē recepiſſe a peccatis reſurgendi. ¶ Et no
ta ꝙ ſola eccleſie vnitas adorādo in faciē cadit. In ꝓ
feſtis ergo diebus qn̄ꝙ ꝓſtrati oram⁹ in quo octo ſi
gnificanť. Primum infirmitas corporalis q: de pul
uere ſumpti ſum⁹. Scdm̄ infirmitas animi: q: ꝑ nos
erigimur. Tertiū ē erubeſcētia. q: nō audemus ocu
los in celum leuare. Quartū prudētia: q: videm⁹ vbi
cadimus. i. in terrenis affligimur. Quintum vt cor-
dis contritionem ſignificemus. Sextum q: xp̄ꝫ ado
rantes eum ad terram deſcēdiſſe: ⁊ carnem ⁊ terra
credimus induiſſe. ⁊ hoc ēt quidam ſigurant: qui vo
lētes ſibi ſignum crucis imṗmere ṗus inclinati ter
ram manu tāgūt. Septimum q: reducimus ad me
moriam licꝫ in paradiſo angelici creati fuerim⁹. cor
pora tamē noſtra propter lapſum noſtrum inter ani
malia bruta iacere: ⁊ animam corporali mole graua
ri. Octauum vt ipſo actu confiteamur nos eſſe pctō
res ⁊ terrenis deſideriis inherere vētrē terre ⁊ ani-
mam pauimento infigimus: ⁊ hoc eſt introductum
ab Abraam qui cadens in terram dominum adora-
uit quē ꝓphete imitati fuerunt. Unde ⁊ origenes in
omelia illius euangelii. Erant ioſeph ⁊ maria mirā
tes ſuꝑ his ⁊c. ita dicit. Sancti ꝓphete qn̄ anguſti⁹
aliquid contemplabanť cadebant in facies ſuas vt
peccata per ruinam corporis plenius purgarentur.
Quandoꝙ etiam in ṗuatis oratōibus genua flecti
mus. vt ſalomon ⁊ Apoſtolus dicens. Flecto genua
mea ad pa. do. no. extra de immuni. eccle. decet. vt
per hoc omne genu chriſto flecti innuam⁹ ſed tunc
non ꝓſtrati: ſed facie erecti ſtamus: quaſi ipō actu
dicentes. trahe me poſt te. ¶ Quid dicere debem⁹
dum genua flectim⁹. in ſexta parte ſub titu. de paſ
cha dicetur. ⁊ qn̄ꝙ ſtamus quaſi letantes ꝙ in do-
mum domini ibimus. In primo quidem modo exṗ-
mim⁹ conditionem noſtram. in ſcdo deſiderium. i ter
tio ſpem. ¶ In diebus ṽo dn̄icis ⁊ in paſchalibus
genuflectio nō fit: nec diciť per horas kyrieleiſon.
nec oratio dn̄ica ſed ſtantes oramus ꝓpter leticiaꝫ
reſurrectionis quam tunc recolimus: d̄ quo in ſeqn
ti parte ſub feſto paſche diceť. nec in diebus pēthe
co. quib⁹ recolim⁹ libertatem per aduentum ſpirituſ
ſancti nobis dataꝫ: nec i aliis feſtiuis diebus ꝓpter
leticiam ipaꝝ feſtiuitatum in quib⁹ recolimus ſan-
ctam ſocietatē angeloꝝ ⁊ ſctōꝝ que iam eſt in le-
ticia ſempiterna niſi ꝓ pn̄tia corporis ⁊ ſanguis xp̄i
In his tamē diebus ſtantes capite inclinato orare
debemus: ſicut ⁊ deuote mulieres ad monumentuꝫ
fecerť. ⁊ tunc ēt hmōi flebiles preces vite ṗſentis di
mittimus ad notandum ꝙ in futura reſurrectione
vbi erit vera libertas ⁊ vera ſocietas nulla precatio
exercebiť ꝓ miſeriis. de hoc diceť in. vi. parte ſub ti.
de ſabbato poſt pēthecoſtē. In quibuſdā tn̄ eccliis
in oībus officiis dr̄ dn̄ica oratio. lꝫ ſtando nam illa
eſt ſal ⁊ cōdimētū ſacrificii. ⁊ ſicut in veteri teſtamē
to nullum ſacrificium ſine ſale fiebat. ita ⁊ nullū offi
cium nr̄m ſine illa fieri debere videť. De hoc etiam
dcm̄ eſt in ꝓhemio hui⁹ partis. ¶ Sane ṗces hmōi
myſtice humilitatem ſignificāt. ꝓut ſub completorio
diceť. verſi ad orientem illas dicimus. De quo dcm̄
eſt in ꝓhemio huius partis. ¶ Ultimo ſubiicitur ora
tio quam ſalutatio. ſ. Dn̄s vobiſcum precedit ⁊ etiaꝫ
ſequiť q: ſicut dn̄s poſtꝙ reſurrexerit ſalutauit apo
ſtolos dicēs. Pax vobis ⁊ poſtea locutus eſt eis et
poſt locutionem iterum dixit. Pax vobis. ita ⁊ ṗſby
ter eius vicarius poſtꝙ̄ ſurrexit ab accubitu ſalutat
fratres dicēs. Dn̄s vobiſcum. ⁊ pro eis orat, ⁊ poſt

orationem iterū dicit. Dñs vobiſcū: quaſi dicat. Si gratiā dei impetraſtis in illa pſeuerate: ⁊ iterū pplˢ dicit. Et cum ſpiritu tuo. Ac ſi dicat. Oraſti pro nobis ⁊ nos pro te oramus. de hoc dictū eſt in quarta parte ſub ti. de ſalutatiõe ad populū. Nouiſſime dicitur Benedicamꝰ. De quo dictū eſt in ꝓhemio huius partis. Poſtꝗ̄ vo eccl'ia dixerit orõnes ad dñz: implorat orationes ſanctorū dicens. Precioſa in cõſpectu ⁊c. qđ nõ eſt de p̄ma inde eſt qđ quidā dicūt illud poſt matutinas laudes. Etiā quidā interponūt inter primā ⁊ p̄cioſa primaꝫ de beata virgine. ⁊ quidaꝫ miſſaꝫ animarū: ⁊ quidā religioſi hoc in capitulo dicūt. Aliqui tñ dicūt eſſe de prima ſm ea que dicta ſunt in ꝓhemio vbi agit̃ de lectione cõtinuātes illđ cum prima. deinde ſacerdos ad honorem trinitatis orat generaliter ꝓ ſe ⁊ pro oĩbus dicens ter. Deus in adiutoriū ⁊c. vel dicitur ter vt petat auxiliuꝫ contra inſidias diaboli carnis ⁊ mundi: vel in honorem trinitatis. Et ideo ſubijcit̃ Gloria pr̄i ⁊c. Nec poſt gloria patri ſequitur alleluya. pro eo ꝙ locus in quo hec dici conſueuerunt puta capitulum: ſacer nõ eſt. Sicut eñi ſacer locus ſignificat illam hieruſaleꝫ in qua vox illa angelica ſcꝫ Alleluya auditur. ita locus ille nõ ſacer peregrinationē noſtram repreſentat in qua peccauimus. deinde quia dū in hac vita ſumus peccamus: ideo ſubiūgimus Kyrieleyſon. ⁊ Pater noſter. ⁊ poſtea. Reſpice dñe in ſeruos tuos ⁊c. vbi dicitur. Et dirige filios eorū. Filij noſtri ſunt cogitationes que de mēte noſtra naſcūtur quas ad opera dñi implenda rogat dirigi opera exteriora que interius a cogitationibus procedunt. Sed q: omnia ad vnū tendūt: ideo poſtea dicit opus ſingulariter cuꝫ dicit. Et opus manuū noſtrarū dirige. Et iterū opilio ſiue paſtor ꝓ omnibus ouibus orat generaliter dicēs. Dirigere dignare domine ⁊c. Oratione vero ſeruitiū cõcluditur: vt diuina gratia que actiões noſtras precedit etiam ipſas ſubſequatur.

¶ De tertia. Rubrica.

HOra tertia deo laudes exoluimus. quoniam in illa ſm Marcuꝫ Jeſus linguis iudeorum morti adiudicatꝰ eſt: ⁊ a pylato ad columnaꝫ ligatus ⁊ flagellatus. Merito ergo hora illa oramus: vt ſicut ſpirituſſanctus ab Adam per diaboli ſuggeſtionem ſeparatus eſt: ita per xp̄i crucifixionem dignetur eadem hora ſpirituſſanctus in cordibus noſtris infundi. Jn hac ēt hora repromiſſiõis ſpirituſſanctus datus eſt apoſtolis: ⁊ viſibiliter dei magnalia loquebantur. Unde in actibus apoſtolorum. Non ſunt iſti hebrei cū ſit hora tertia diei propter qđ dicitur hymnus. Nunc ſancte nobis ſpiritus ⁊c. Dicitur etiam pſalmus. Legē pone: q: tunc lex noua data eſt apoſtolis. Quia vero homo per legem dei a morbo peccati ſanatur. iuxta illud Sapientie. Nec herba nec malagma ſanabat eos ſꝫ tuus ſermo domine ⁊c. ideo in quibuſdā eccleſijs capituluꝫ illud dicit̃. Sana me domine ⁊c. Hiere. xvij. c. Et reſponſoriū Sana animā meaꝫ ⁊c. ⁊ quandoqꝫ illud dicitur. Charitas dei diffuſa eſt. Roma. v. c. ⁊ quādoqꝫ illud. Obſecro vos fratres ꝑ miſericordiā dei. Roma. xij. c. ¶ Rurſus q: nõ poteſt ſanari niſi ꝯſeruetur: ideo ſequitur verſus. Adiutor meus eſto ⁊c. quaſi di. ꝗuis liber ⁊ ſanus in via tua ſim conſtitutus: tamen non ſufficio ſine tuo adiutorio peruenire ad illam meridieꝫ. de qua dicitur. Jndica mihi vbi paſcas vbi cubas in meridie. vnde dicitur. Adiutor meus eſto dñe. ⁊ ſubiungit̃. Nec derelinquas me: id eſt inceptum meū ne intermittas: q: ſine te nihil eſt cognatus meus neqꝫ dſpicias me. i. ne contemnas ꝙ ego mortalis te eternū audeo querere: q: tu es deꝰ meus qui me creaſti ⁊ recreaſti: ſalutaris meus. i. qui ſanas plagaꝫ peccati mei. Deinde omnes ad orationem proſternuntur: ⁊ proſequitur ſacerdos modū orationis queꝫ apoſtolus docet dicens. Primo omniū fiant obſecrationes. orõnes. poſtulationes. ⁊ gratiarūactiões pro omnibus: ⁊ ꝓ his qui in ſublimitate ſunt. Obſecratio ſit cuꝫ adiuratione ꝓ malo remouendo. Oratio pro bono impetrando: vel ꝓ malo ſuperando. Poſtulatio pro bono adipiſcendo ſiue cumulando. Gratiarūactio pro bono iam collato cõſeruando. Obſecratio eſt ibi. Ego dixi domine ⁊c. vbi petit vulnera ſanari ⁊ medicinā dari. Oratio ibi. Fiat miſericordia tua dñe. vel ibi Oſtende nobis domine. Poſtulatio ibi. Conuertere domine vſqꝫquo. vbi poſtulamus vt per dñi auxilium omnia nobis aduerſa remoueantur. Gratiarū actio ibi. Sacerdotes tui induantur ⁊c: ⁊ hoc ꝓ nobis omnibus. Jtem orat pro regibus: ⁊ pro his qui ſunt in ſublimitate dicens. Saluum fac regeꝫ. ⁊ oremus pro põtifice noſtro: ⁊ pro omnibus viuis dicēs. Saluum fac populum tuum ⁊c. ⁊ pro defunctis dicens. Oremus pro fidelibus defunctis. Sequitur etiaꝫ Miſerere mei deus. pro his qui ſunt in grauioribus peccatis: ſicut p̄ceſſit dñica oratio: pro his qui ſunt in quotidianis. Poſt hoc ſurgit opilio ſiue ſacerdos ⁊ omnibus proſtratis manentibus orat pro vniuerſis. de quo dictum eſt ſub prima.

¶ De ſexta. Rubrica.

HOra ſexta pro nobis crucifixꝰ ⁊ clauis cõfixus eſt chriſtus quare tenebre ſuper omnem terram facte ſunt vt ſol in morte domini ſui lugens ſe quaſi nigris tegeret veſtibus: ne illum crucifigentibus lumē preberet. Hac etiam hora in die aſcenſionis cuꝫ diſcipulis diſcubuit. Merito ergo eccleſia illa hora deo laudes exhibet gratias ei agens: quia pro ipſa chriſtus pati voluit. propter quod ipſum diligit vehementer. Unde in canticis. Nunciate dilecto: quia amore langueo. ⁊ ob hoc tunc dicitur pſal. Defecit in ſalutari tuo anima mea ⁊c. Dicitur etiam reſponſoriuꝫ. Benedicaꝫ dominū in omni tempore. ſemper laus eius in ore meo ſup. quia dignatus eſt pati pro me id eſt pro ſalute anime mee. Hac etiam hora Adam de paradiſo eiectus eſt. Recte ergo illa hora deum deprecari debemus: vt vnde ille propter ſuperbiam

eiectus eſt: illuc per humilitatē ⁊ bonam opationez redeamus. Hanc officium ſexte ſtatui tp̄is rn̄det: ſicut ⁊ officia aliaꝝ hoꝛaꝝ. In pꝛima nāqꝫ hoꝛa eſt inchoatio. In tertia pfectus. In ſexta cōſummatio: ſm̄ ꝙ ſol in pͥma incipit lucere: in tertia magꝭ calet: in ſexta eſt in ſummo feruoꝛe: qd̄ indicant v̄ba hymnoꝝ que in ipſis hoꝛis: ⁊ etiā in nona p̄mittuntur. Inchoationi rn̄dent verba que dicunt̃ ad pꝛimā in pſalmo. Deus in noīe tuo saluū me fac: ⁊ in virtute tua libera me. i. ſepara me a zipbcis. In pꝛincipio nāqꝫ nr̄e ꝯuerſationis īcipimus a malo ſeparari. vn̄ ibi merito petimus qui tandē loco ⁊ p̄mio ſeparati ſumus. Ad idē ꝑtinet qd̄ dicit ſcd̄s pſalmus. Utinā dirigant̃ vie mee. ⁊ qd̄ dicit tertius pſalmus. Retribue ſeruo tuo: qd̄ exponit̃. i. frequēter tribue. ⁊ vbi dicit viuifica me ⁊c̄. ſupplēdū eſt qui p̄moꝛtuus erat ꝑ petm̄: vn̄ petit ꝑ grām iuſtificari. Ad pfectū ꝑtinet qd̄ dꝛ in pͥncipio tertie. Legē pone mihi dn̄e viā iuſtificationū tuaꝝ: ⁊ exquirā eam ſemꝑ. Sibi em̄ poſito in via petit dari legē coꝛrectiōis. Ad ꝯſūmationē ꝑtinet qd̄ dꝛ ī pͥncipio ſexte. Defecit ī ſalutari tuo aīa mea. i. aīa mea poſita ī ſalutari tuo defecit terrenitate: vel defecit ī ſalutari tuo. i. aīa mea tendens in ſalutare tuū defecit a terrenitate: quanto em̄ quis magis tēdit in dilectionē dei: tanto magꝭ deficit a terrenis: ⁊ quaſi pꝛe nimio deſiderio languet. iuxta illud. Fulcite me floꝛibꝰ: ſtipate me malis: qꝛ amoꝛe langueo. Per floꝛes quidē initia bonoꝝ opeꝝ. ꝑ mala pfectio accipit̃: que etiam alios accendēs quodāmodo ꝯſolat̃: nō tm̄ hic plenā recipit ꝯſolationē: ſꝫ potius aff. igit̃ ex dilectiōe. vnde ſequit̃. Defecerūt oculi mei in eloquiū tuū: ⁊ in verbū tuū ſupſperaui. Et ī ſcd̄a ꝑte. Quomodo dilexi legē tuā dn̄e. Et in tertia. Oculi mei defecerunt in ſalutari tuo aīa mea: qm̄ exaudiſti ⁊c̄. Ad hāc perfectionē ꝑtinet reſponſoꝛiū Bn̄dicā dn̄m ⁊ v̄ſiculus Dn̄s regit. Nam ſicut hꝫ alia tranſlatio. Dn̄s paſcit me nihil mihi deerit: in loco paſcue ibi me collocauit. i. dn̄s eſt paſtoꝛ meus in quo ſum tutus ⁊ ſufficiens. vn̄ ſequit̃. Et nihil mihi deerit ſpūalem enim ſubſtantiā, credit a deo ſibi ꝯferendā: qꝛ iam ſcit eē collocatū in loco paſcue vbi fideles in fide plenius coꝛroboꝛant̃. vn̄ dicit. Ibi me collocauit. Quē em̄ dn̄s paſcit in aduentu ſpūſſancti eundē regit. i. ī bonis opibus facit eū delectari: ⁊ ꝑ rectum iter ducit ad tutiſſimā ciuitatem hierlm tali nihil deeſt: teſte apl̄o qui dicit. Oīa in eo poſſum qui me confoꝛtat. Dicitur aūt qn̄qꝫ capl̄m illud. Alter alterius onera poꝛtate. Gal. vi. Qn̄qꝫ illud. Nolite ꝯfoꝛmari huic ſeculo. Roma. xii. c.

¶ De nona. Rubꝛica.

Hoꝛa nona chꝛiſtus clamans emiſit ſpiritum. Moꝛi em̄ voluit pꝛo homine illa hoꝛa in qua homo de paradiſo expulſus eſt: in eadē hoꝛa ꝑ mulierem ⁊ lignū redemit quos ꝑ mulierē ⁊ lignū deceperat hoſtis. Ars vt artem falleret ⁊ medelam ferret inde hoſtis vnde leſerat. In eadem qꝫ hoꝛa miles latus chꝛiſti aperuit ex quo duo nr̄e ſaluationis ſacramenta ſcꝫ aquā baptiſmi ⁊ ſanguinē nr̄e redemptionis nobis eduxit ⁊ velum tēpli ſciſſum eſt: ⁊ monumēta aperta ſunt. Eadē hoꝛa inferna penetrans inextricabiles tartari tenebꝛas ꝯfringens ſeraſqꝫ eius cōminuens captiuitatē ſctōꝝ ſecū trāſuexit ad celos: igneaqꝫ rumphea ſubmota antiquum incolam in paradiſo reſtituit. eadē etiā hoꝛa cetus apl̄oꝝ ad oꝛandū ꝯuenire ꝯſueuit ⁊ petrus ⁊ iohēs aſcendebant in templū cauſa oꝛationis. Petrus qꝫ eadem hoꝛa aſcendit in cenaculū oꝛaturus qn̄ raptꝰ eſt in extaſim: ⁊ lintheolum plenū reptilibus de celo ante ſe dimitti vidit audiens Petre macta ⁊ manduca. Merito igit̃ ꝑpter has pꝛerogatiuas hāc hoꝛa deū laudat eccl̄ia dicens pſalmū. Mirabilia ⁊c̄. ⁊ reſponſoꝛiū. Redime me dn̄e: oꝛans pꝛo ſua redēptione: ne oblita eſſe videat̃ ꝙ tali hoꝛa redēpta eſt. Illud aūt ꝯſiderandū eſt ꝙ in hoꝛa nona iam ſol declinat a centro. ſtatus ergo tp̄is innuit ſtatū virtutum. innuit em̄ feruoꝛē virtutū in quo animꝰ pͥus erat ꝑpter tentationes eſſe tepefactū. Nam vt ait btūs Greg. Uitia nos tentant. virtutes nos humiliant. Cū em̄ vir pfectꝰ tentat̃ ab altitudine intimi gaudij deſcendit ad ꝯſiderādum ſuā fragilitatem: ⁊ ad videndū ꝙ facilis ſit ad caſum: vt pꝫ in apl̄o qui dicebat. Ne magnitudo reuelationum extollat me ⁊c̄. Gaudebat em̄ Paulus de reuelatione. dolebat de tentatiōe. vn̄ ipſe dicit. Pꝛopter qd̄ dn̄m ter rogaui ⁊c̄. Niſi em̄ ſibi moleſta eſſet tentatio nō rogaret vt tolleret̃. Nō eſt tn̄ ſublata: qꝛ ꝑ infirmitatem virtus cui gaudiū debet̃ pficit̃. Has tribulationes ⁊ anguſtias notant aliqui verſus pſalmoꝝ none: vt in pͥma ꝑte. Tribulatio ⁊ anguſtia ⁊c̄. Et ī ſcd̄a. Multi qui pſequunt̃. Et in tertia. Erraui ⁊c̄. Ab eiſdē petimus liberari in reſponſoꝛio. Redime me. i. fac vt effectū redēptionis tue que facta eſt in ſanguine tuo ſentiam in tribulationibus meis. hoc idem eſt in verſu. Ab occultis meis munda me. i. repelle a me malā cogitationē ⁊ cōpeſce ſuaſoꝛem ſm̄ Augu. Et nota ꝙ reſponſoꝛia dn̄icalia in tribꝰ hoꝛis. ſ. tertia: ſexta: ⁊ nona ꝯuenienterꝰ reſpondēt reſponſoꝛijs ferialibus. Nam ī reſponſoꝛio feriali ad tertiam ſcꝫ. Sana aīam meā ⁊c̄. petit̃ ſanitas vulnerum que p̄terita pctā fecerūt: ⁊ ī reſponſoꝛio dn̄icali. Inclina coꝛ meū ⁊c̄. ⁊ in verſu. Auerte oculos ⁊c̄. petit̃ cautela de futuris qd̄ fit in impletiōe diuinorum mandatoꝝ. Itē in feriali reſpōſoꝛio ſexto. Benedicā dn̄m ⁊c̄. fit iugis diuine laudis pmiſſio. In dn̄icali reſponſoꝛio. In eternū dn̄e ⁊c̄. fit pmiſſiōis impletio. ibi em̄ pmittit ſe laudaturū ⁊ hic laudat. In reſponſoꝛio v̄o feriali none. Redime me domine ⁊c̄. petitur redemptionis effectus quo fit vt vis mentis: idest amoꝛ ſit directus ad deum. ⁊ in reſpōſoꝛio dominicali. Clamaui ⁊c̄. pꝛomittitur effectus pedis: idest amoꝛis ſcilicet clamoꝛ ad deum ex amore: eſt enim clamoꝛ coꝛdis. In pluribus tamē eccleſijs ſunt eadem tam in ferialibus ꝙ in dominicalibus. Et eſt notandum ꝙ verſus qui dicuntur in tertia: in ſexta: ⁊ in nona: neuma habent ad deſignandum ꝙ in nulla hoꝛa expꝛimere valemus gau⸗

dium ⁊ brauium ſempiternum. Capitulum quandoque dicitur. Omnia probate. Theſſal'.v.c. ⁊ quandoque. Sicut in vno corpore multa membra habemus. Ro.xij.c.

¶ De veſperis. Rubrica.

In hora veſpertina ſignificat eccl'ia primum aduentū dñi que fuit. Vergente mūdi veſpere.i.vltima etate. de quo pſallens reddit gratias deo iuxta illud apoſtoli. Nos ſumus in quos fines ſeculoꝝ deuenerūt. de pe.di.iij.ſi enī.in fi. Preterea chriſtus in veſpere de cruce depoſitus fuit eadē quoque hora in cena ſacramētum corporis ⁊ ſanguinis inſtituit pedes diſcipulorum lauit. diſcipulis euntibus in emaus in habitu peregrini in fractione panis ſe manifeſtauit. Merito ergo eccl'ia catholica chriſto in hac hora grās agit. Eſt tñ duplex mundi veſpera put in ſexta pte ſub epyphania dicet̄. Sane vt ait Sicardus ep̄s cremoneñ. in mitrali: officiū diei ſequētis incipit in veſperis: q2 veſpertina ſinaxio.i.hora p̄mū eſt offm̄ ſm Eſdre ↄſuetudinē i quaternario numero put dictum eſt in pemio huius ptis. Vñ veſpertinū offm̄ a veſpere ſtella noiat̄ que in p̄ncipio noctis oritur. Preterea lȝ ab initio mundi dies p̄cederet noctem in nocte tñ dñice reſurrectionis nox cepit p̄cedere diem: vt dicet̄ in ſexta parte ſub ſabbato ſctō. in p̄ncipio. Dicit aūt eccl'ia in hac hora quinque pſalmos. Primo ppter quinque chriſti vulnera qui pro nobis obtulit ſacrificiū in veſpera mundi. Scdo ad correctionē: vt, videlȝ defleamus ⁊ petamus veniam peccatorum que in die p quinque ſenſus corporis cōmittuntur ⁊ ad nos intrant. iuxta illud Hiere. Mors intrauit p feneſtras noſtras. Quis enī eſt qui viſu non capiat̄. Tertio p ipſos quinque pſalmos munit ſe eccl'ia ↄtra nocturnales tribulatiōes. Hec enī hora inſinuat fletum coꝝ quibus occidit ſol iuſticie: ⁊ ita ſunt in veſpera de quo dictum eſt. Ad veſperam demorabit̄ fletus qui durabit vſque ad matutinū.i. quouſque ſol fidelibus oriat̄ qui occiderat peccatoribus ſm qđ legit̄: ⁊ ad matutinū leticia: ⁊ ppter eaſdem etiā cās pectus quinque digitis tundim⁹. Rurſus ſeculares dicunt quinque pſalmos. religioſi vero quattuor ppter rationem tangendam in ſexta pte ſub ti. de aduentu. Et nota quod veſptinū matutinūque officium ceteris horis in numero pſalmoꝝ preferuntur eo quod in ſenaria opeꝝ diſtinctione. veſpere ⁊ mane ſolūmodo memorant̄: ⁊ in veteri lege matutini ⁊ veſpertini officij antiquitas cōmendat̄. Quinque ergo pſalmi in veſpertinis hebdomade officijs dicunt̄ ⁊ cantant̄ pſalmi ſm materiā diei: vt ecce in ſeptima die ſcȝ in ſabbato ppter reſurrectionē que ſequitur agimus de victoria ⁊ laude dei que ſequit̄ victoriā. Unde in p̄mo pſalmo.ſ. Bñdictus dñs. ad litteram agit̄ de victoria dauid contra goliam quātum ꝟo ad ſpūalem ſenſum de victoria noſtra qua diabolū ſuperamus: q2 ergo poſt victoriam nil reſtat niſi laudare dñm per quē victoriam habemus: ideo ſequūtur quattuor pſalmi qui ſunt de laude. In p̄mo enī laudē pmittit eccl'ia. Exaltabo te. In ſcdo ſeipſaȝ incitat. Lauda aīa mea dñm. In tertio alios inuitat. Laudate dñm. In quarto congratulat̄ celeſti hieruſalem dicens. Lauda hieruſalem dñm ⁊c. ⁊ ſic de alijs ferijs ⁊ pſalmis. In quibuſdam eccl'ijs ſtatim poſt pſalmos ſequit̄ hymnus ⁊ poſt hymnū lectio ſiue capl'm. In quibuſdam econuerſo: ⁊ in quibuſdam hymnum non cantant. Qui poſt pſalmos immediate hymnum cantant congruum ordinē ſeruare vident̄: qm̄ p̄mo eſt in corde dilectio que per antiphonā deſignat̄ deinde ſequit̄ bona operatio quā pſalmus deſignat poſtea mentis exultatio que per hymnum notat̄. Sed q2 exultatio ſepe negligētiā parit: idcirco ſequit̄ lectio ſeu capl'm: que hoiem ad cor reuocat. Qui ꝟo lectionē hymno preponunt volunt hymnū loco reſponſorij obtineri. Unde cum in feſtiuitatibus reſponſorium poſt lectionē cantāt hymnum pretermittunt. ¶ Ad maiorem tñ exaltationem notandum eſt quod in quibuſdā eccl'ijs vtrūque cantatur ⁊ tūc reſponſorium precedit hymnum. ad notandum quod tunc maxime reſpondere debemus exhortationi p precedens capl'm facte. poſt qđ ſtatim ſequit̄ reſponſoriū. Tamen gñale eſt quod quādocūque cantatur reſpōſorium precedere debet lectio cui reſpondere debet. Qui ꝟo hymnum non cantāt illud attendere vident̄ quod canticum beate Marie ſequit̄ qđ excludit reſponſoriū cuius loco tenet hymnus Nam ſi canticum zacharie in laudibus matutinis excludit reſponſorium: multo magis canticum btē Marie virginis excludere debere videt̄ in veſperis ⁊ nota quod ad veſperas dicit̄ capl'm. Bñdictus de⁹ ⁊ pater.ij.ad Cor.i. ⁊ illud. Dñs autē dirigat.ij.ad Theſſal'.iij. ¶ Poſt hymnū ſequit̄ ꝟſiculus videlȝ in ſabbato. Veſpertina oro ⁊c. In alijs diebus. Dirigatur dñe. ⁊ vterque verſus veſpertinum tp̄s deſignat in quo cantat̄: qđ ſonant verba illa que in pſalmo ſequunt̄ ſcȝ Eleuatio manuum meaꝝ ſacrificiū veſpertinū. Optat enī vt oro dirigat̄ ad dñm qđ de veteri teſtamento tractum eſt vbi habet̄ quod hora veſpertina ſacerdos intrabat ſctm̄ tabernaculum vel templū vt offerret thimiama ſup altare incenſi ſicut mane intrabat vt offerret incenſum. Hoc thimiama ſignificat ſuauitatē odoris. Hinc habet ↄſuetudo vt dum dicit̄ verſiculus ſacerdos thurificet altare ad implendū iuge ſacrificium. ſic enī fiebat in lege in qua duo agni offerebant̄: vnus mane ⁊ alter ſero ⁊ hic pinguior: ad notandū quod charitas creſcit. ideo ergo thurificat̄: vt ſimus ſemp bonus odor deo pficiendo in ſcientia ⁊ doctrina. ⁊ etiam q2 ppter promiſſiones dei debemus tales eſſe: vt ſimus ei boni odoris: vel ideo in veſperis ⁊ matutinis poſt pſalmos ⁊ lectionē: dum verſus dr̄ incenſat̄ ad notādū quod nemo pōt bonū odorē deo reddere: vel bonū exēplum operandi alijs dare: qđ p incenſum ſignificat̄ niſi p̄us in dei ſeruitio operet̄ qđ p pſalmos ⁊ alios deceat: qđ p lectionē notat̄. Unde mos inoleuit qđ in precipuis feſtiuitatibus antiphona ad Magnificat ⁊ bñdictus ter dr̄ ſiue totiēs canēdo prelatur donec oīs ppl's qui intereſt incenſi repleat̄ odore et vltimo dicit̄ cum neuma: voce quidem non ſignifi-

catiua,put dictũ eſt in p̄hemio huius ptis. Sacer
dos autem qui maior eſt in eccleſia officio vt qui vicē
tenet Aaron debet incenſuʒ offerre vt ſit thimiama
ſempiternuʒ coram dño ⁊ ſuaue fragrās odor. iuxta
illud. Dirigatur dñe ad te oratio mea ſicut incenſuʒ
in cōſpectu tuo. de hoc dictum eſt ſub laudibus ma
tutinis. Dicit̃ ergo in veſperis verſiculus exhorta-
tionis ſcʒ vt excitet pigros ad intelligenduʒ ꝓmiſſa
dei que ꝯtinent̃ in cātico illo beate marie. Magni-
ficat anima mea ⁊c̃. qđ eſt Luc. j. c. Prima promiſſio
facta fuit Noe. vnde Gene. Ponam arcū meū in nu
bibus celi: ⁊ hec impleta eſt. Scđa Abrae et Dauid
Abrae dictū eſt. In ſemine tuo benedicent̃ oēs gē-
tes. Dauid dictū eſt. De fructu ventris tui ponaʒ ſu
per ſedē tuaʒ. ⁊ hec impleta eſt in beata virgine. qđ
notat̃ in cātico ſuo ibi Recordat᷑ miſericordie ſue. ⁊
per hoc ergo certi ſum⁹ ꝙ dabit nobis vltimā ſcʒ pa-
radiſum: ideo auteʒ canticū ipm̄ quotidie dicitur vt
frequentior dominice incarnationis memoria alas
fideliū in opere dei ⁊ in doctrina ſe exercentiū ad de-
uotionem operis incepti accendat. Cū enim in cāti
co ipſo notent̃ cogitationes: ſicut in pſalmo. Opera
ſi diligenter beate Marie act⁹ ⁊ dicta ſepe recolim⁹
obſeruātia caſtitatis ⁊ virt⁹ operationis ſemper ad
ipſi⁹ operatiōis imitationē perſeuerabūt in nobis.
Nec etiam nos mouebit fauor human⁹ indebit⁹. nō
temporaliū immoderatus appetitus: non tp̄alis af
fectio: nō de impetrāda cōmiſſorū venia deſperatio
Nempe nō nos mouebit indebitus fauor humanus
q: cuʒ beata virgo cōmendaret̃ a beata Eliſabeth
dicēte. Vñ hoc mihi vt veniat m̄r dñi mei ad me ⁊c̃.
nō ipa mota fuit humanis fauore: ſʒ ſeruans humili-
tatem clamauit. Magnificat anima mea dñm ⁊ tā-
dem adiecit. Quia reſpexit humilitateʒ ancille ſue.
Et nota ꝙ dixit reſpexit humilitateʒ. ⁊ non dixit re
ſpexit virginitatē. innuens mentis virginitatem p̄-
ualere corporis integritati. Iteruʒ ideo dicit humi-
litatem: q: deus ſuperbis reſiſtit coſq3 a beatoꝝ ſor
te ſecernēs per varia penarum loca pro peccatorum
impietate diſpergit. Nō nos mouebit immoderat⁹
tēporaliuʒ appetitus: q: ſicut ipe dicit iudex noſter
diuites dimiſit inanes: ⁊ depoſuit potētes de ſede.
Non temporalis afflictio nos mouebit: q: de⁹ exal-
tat humiles. In hoc eñi cantico exēplo humilitatis
eius reformamur: ⁊ filij dei incarnatio per quaʒ de-
po. poten. de ſede ⁊ exalta. humi. ad memoriaʒ redu
citur vt fidei noſtre deuotio excitetur. Nō deſpera-
tio de cōmiſſorum impetrāda venia: q: miſericordia
eius a ꝓgenie in progenies timentib⁹ euʒ. Beda di
cit ꝙ inde inoleuit cōſuetudo vt in officio veſperti-
no cātet̃ canticū beate Marie virginis ⁊ poti⁹ in ve
ſpertino ꝙ̄ in alijs officijs. Primo q: in ipſa veſpera
mundi ſuo ſingulari aſſenſu mundo ſuccurrit perdi-
to. Scđo q: per hoc ſit incarnatiōis in veſpera mū-
di ſacre iugis recordatio. Tertio q: ipſa ē ſtella ma-
ris que in huius mūdi veſpere nobis lucere cepit. ſi-
cut veſpera ſtella de qua dicit̃ veſpertinū officiū in
initio noctis lucere incipit. Quarto vt mēs noſtra ꝑ
diem varijs fatigata cogitationib⁹ imminē: e quie-
tis: ſcʒ noctis tp̄e recolēdo dicta dei genitricis quic
quid ſuperfluum vel nociuū diurna euagatio cōtra
xerit totū hoc precib⁹ ⁊ lachrymis ea intercedēte mū
detur. Quinto q: virgo portauit dñm in veſpera mū-
di. ¶ Rurſus canitur ī ſexta laude: q: dñs in ſexta
etate venit: ſicut ⁊ cāticū ſymeonis in ſeptima, ꝓpter
ſeptimā etatem quieſcentiū. prout tactū eſt ſub lau-
dibus matutinis. Ceterū hoc canticū eſt exultatio
laborātiū quoꝝ ſpūs exultat in dño: q: fecit eis ma-
gna qui potēs eſt: cui⁹ miſericordia eſt ī ſecula. Ob
hanc exultationem repreſentandā lampades accen
duntur in veſperis: vel pro hoc cantico principaliter
accendunt̃ eo ꝙ de euāgelio eſt. vel vt nos ď nume-
ro adoleſcentulaꝝ ⁊ quinq3 prudentiū ciutram⁹ cum
lampadibus bonoꝝ operū in odorem vnguentorum
beate virginis intrātes cū ea in gaudiuʒ dñi noſtri:
⁊ q: opera noſtra non ſunt in lampadibus radiātia
niſi fuerit charitate informata: ideo canticū claudi-
tur ab antiphona per quam charitas deſignatur.
¶ Recantata antiphona in ꝓfeſtis dieb⁹ proſternit
ſe eccleſia in oratione prolixius orans ꝙ̄ in alijs offi
cijs: q: ſpecialiter orat pro his quibus occidit ſol in
ſticie: licet ⁊ pro alijs oret ⁊ faciat ea que dicta ſunt
ſuperius ſub titu. de tertia vbi de precibus agitur.
¶ In ſolennibus vero diebus ſtatim dicit̃ collecta
⁊ quaſi ſtātes oram⁹. De quo ⁊ ī quib⁹ officiū veſper
tinū cū hora prima conueniat ibi etiam dictum eſt.
¶ Mortuoꝝ officiū incipit a veſperis: nō tamen ha
bet ſcđas veſperas. ad notandū ꝙ hoc officiū fineʒ
habebit quando anime ſaluandoꝝ ab omni pena li
bertate eterna beatitudie fruent̃. Sʒ ſancti de quo
rū glorificatiōe in aīa iā certa eſt eccleſia. primas et
ſecūdas veſperas habēt ſi in feſto eorū nouē lectio
nes dicant̃. Primas enim habēt pro glorificatione
anime iam percepta. Secūdas pro glorificatōe cor
poris quam habebūt que nūꝙ̄ fineʒ habebit. Si ve
ro habent tm̄ tres lectiones primas veſperas ha-
bēt tantūmodo: non q: ⁊ ipi duplicem ſtolam habi-
turi nō ſint: cū hoc omnib⁹ electis conueniat. ſed ec-
cleſia ad oſtendendū differentiam premiorū illis et
iſtis debitoꝝ magis ſolennizat pro illis de quorum
maioribus meritis ſibi per miracula vel per alia do-
cumēta conſtat: ꝙ̄ uis ad plenum certa eſſe non poſ-
ſit. Nam ⁊ ſtella differt in claritate a ſtella. vñ Au-
guſtin⁹ ait in ſermone de beato Stephano. Cū pre-
cioſa ſit mors ſanctoꝝ ſi quid diſtare inter martyres
poteſt p̄cipuus eſſe videt̃ qui prim⁹ eſt aliqñ tamē ī
veſperis precedentib⁹ dicit̃ ſolūmodo antiphona et
collecta de feſto ſequēti: prout dicetur ſub vigilia na
talis. ¶ Poſtremo notandū eſt ꝙ religioſi ante cō-
pletoriū premittūt collationem que a ſanctis patri-
bus originem traxit qui dictis veſperis cōuenire. ⁊
de ſcripturis ſacris conferre ſolebāt. ad inſtar ope-
rarioꝝ ad recreationē ad inuicē cōfabulantiū. ideo
q3 tunc vitas vel collationes patrū ⁊ his ſimilia que
potius ſunt ad recreationem ⁊ delectationeʒ legūt
⁊ eruditiores ſi dubiū occurrerit interrogant.

¶ De completorio. Rubrica.

In hora completorij xp̄s orauit ad
patrem. Eadem quoqȝ hora ſangui
neas guttas ſudauit: ⁊ ēt corp⁹ eius
in ſepulchro poſituȝ fuit ⁊ cuſtodes
deputauit. Merito igitur in hac ho
ra eccleſia deo laudes ⁊ gratias agit
Quam etiam in memoriam eterni gaudij celebrat.
Nam completo electorum numero in illa hora com
plebit gaudium ſanctoꝝ in die generalis retribu
tionis: ⁊ inde eſt ꝙ completoriū ſignificat gaudiū.
Dicit aūt completoriū: q2 in eo complet communis
vſus locutionis cibi ⁊ potus ⁊ alioꝝ q̄ neceſſario ꝓ
corporis ſuſtentatione ſumunt. ⁊ ſm hoc etiā ſignifi
cat finem vite preſentis. Sane hoc officium icipit
preter morem aliorum officioꝝ. Conuerte nos de⁹
⁊c. quia enim quaſi tota die pſalmodie inſiſtimus et
pene impoſſibile eſt quin aliquem puluerem ſuper
hic contraxerimus. ⁊ q2 ſepe erramus. iuxta illud.
Erraui ſicut ouis que perijt. inde eſt ꝙ nos humili
antes dicimus. Conuerte nos deus ⁊c. Preterea q̄li
bet quantūlibet perfectus ⁊ bonus eſtimare ſe dȝ
imperfectum ſiue inſipientem. Iuxta illud. Iuſtus
accuſator ſui eſt. ideo dicit ſacerdos. Conuerte nos
⁊c. ⁊ in his verbis indicans ſe peruerſum. Bonarū
quippe mentium eſt ibi culpam agnoſcere vbi cul
pa non eſt. v. diſtin. ad eius. de peni. diſtin. ij. ſi eni
in princi. Nam ⁊ ſi dixerimus ꝙ pctm̄ non habem⁹
ipſi nos ſeducim⁹. Hinc eſt ꝙ etiam conſequenter in
uocamus diuinū adiutoriū dicentes. De⁹ in adiuto
rium meū intēde: vt conuerte nos: referat ad ꝓteri
ta mala tollēda. ⁊ Deus in adiutoriū ad bona opa
futura facienda: q2 ſine dei adiutorio quicꝙ̄ boni fa
cere non valemus. Q2 vero totum ad laudem trini
tatis faciendum eſt: ideo ſequitur gloria patri. Rur
ſus incipientes per conuerte nos deus ſalutaris no
ſter. oramus vt nos a malis conuertat: ⁊ iram ſuam
a nobis auertat: ⁊ quia merita noſtra non ſufficiūt
eius adiutorium poſtulamus dicentes. De⁹ in adiu
torium ⁊c. Dicunt aūt quattuor pſalmi ad obtinen
dam remiſſionem peccatoꝝ que committimus. dū
ſumus in hoc corpore ex quattuor elementis ⁊ ex q̄t
tuor humoribus vel complexionibus compoſito. ex
tra de celebra. miſſa. in quadam ſeu q2 corp⁹ ipm̄ ex
his compoſitum contra pericula ⁊ fantaſmata no
ctis munim⁹ ⁊ deo commendam⁹: ideoqȝ tūc dr̄. In
manus tuas domine ⁊c. ⁊ Cuſtodi nos ⁊c. ⁊ incipit ec
cleſia a voce perfectionis dicēs. Cum inuocarē exau
diuit me ⁊c. hoc eni perfectoꝝ eſt. Sed q2 perfecti
ſe debent reputare imperfectos. extra. de pur. c. ac
cepimus. de peni. diſtin. ij. ſi enim prope ꝓn. iuxta il
lud Iob. Etiaȝ ſi ſimplex fuero hoc ignorat anima
mea ideo ſequit in eodem pſalmo. Miſerere mei ſup
ple. dn̄e. ⁊ exaudi orationem meam. qḋ eſt dicere im
perfectoꝝ. Poſtea alijs admonitis ad bonū facit in
eodem pſalmo mentionem de pace eterna: ibi. In
pace in idipſum: id eſt q̄ ē inuariabilis. quam paceȝ
ſemper in memoria habere debemus. ⁊ maxime dū
corpus quieſcere debȝ in lecto. mens debet quieſce
re in deo debet etiam quieſcere in ſpe. Unde ſequit
ſecundus pſalmus. In te dn̄e ſperaui ⁊c. Sed quia
ſpes non eſt ſine timore. aliter enim preſumptio eēt
ideo ſequit tertius pſalmus de tentatione ſcȝ. Qui
habitat in adiutorio altiſſimi ⁊c. in quo de⁹ promit
tit liberare eccleſiam. Diabolus eni eſt quaſi fur de
nocte incedens. ⁊ ideo nocte imminente dicit eccle
ſia illum pſalmū ꝯtra nocturnales tentationes. di
cit ergo ille pſalm⁹ vt a q̄ttuor tentationibus libere
mur ſcȝ a timore nocturno. a ſagitta volante in die.
a negocio perambulāte in tenebris ab incurſu ⁊ de
monio meridiano id eſt ab incurrente demonio. Pri
ma eſt leuis ⁊ occulta. ſecunda eſt leuis ⁊ manife
ſta. tertia grauis ⁊ occulta. q̄rta grauis ⁊ manifeſta
In q̄nto vo pſalmo. ſ. Ecce nūc ⁊c. bn̄dicit eccleſia
deum ꝓ liberatione tentationum nocturnaliū: ibi.
In noctibus extollite manus veſtras in ſcā ⁊ bn̄
dicite dn̄o. Dicit eni Aug. ſuper hunc pſalmū. Nox
res triſtis ē. dies leta ē. ergo per noctē intelligit ad
uerſitas per diem ꝓſperitas. In aduerſitate bn̄di
cendus ē dn̄s ſicut ⁊ in ꝓſperitate. exemplo Iob q̄
amiſſis filijs ⁊ rebus omnib⁹ dicebat. Dominus de
dit ⁊c. Sit nomen domini bn̄dictum. Unā hic dicit
Benedicite dominū. Sed q̄rit quare dicunt tantū
modo ſex verſus illius pſalmi. In te domine ſperaui
Reſpondet ideo quia dominus dicendo ſextū ver
ſum videlicet In man⁹ tuas domine ⁊c. ſexta etate
mūdi. ſextoqȝ die carne obijt vt iam dicet. Recte er
go verſus tantum eiuſdē pſalmi in completorio can
tam⁹ vt in hac ſexta etate in qua ꝑ eum redempti ſu
mus ſicut habet finis vltimi verſus ibi redimiſti me
domine deus veritatis. conformemur dormitōi ei⁹
vt ſcilicet membra quieſcant ⁊ cor vigilet. Sicut ca
ro ei⁹ in ſepulchro q̄euit ⁊ diuinitas vigilauit. No
tanduȝ ē tamen ꝙ in q̄buſdam eccleſijs ſtatim poſt
pſalmos dr̄ hymnus. ea forte ratione q2 per bonam
operationem peruenitur ad exultationem abſqȝ om
nis purgationis medio ab his q̄ purgati tranſeūt
ab hac vita. Alia etiam ratio iam dicet. Et ſic prius
dicūt hymnū q̄ caplm̄ ad oſtendendū myſtice q̄ illi
in q̄bus completa ſunt ſignificata precedentiū lau
dum ſeu perfecti qui ꝑ completoriū ſignificant ꝑue
niūt exhortationem q̄ per caplm̄ ſignificatur. Nec
tamen capitulū pretermittūt: q2 hic ſemper vtilis ē
exhortatio ad perſeuerandum in bono: quia nec no
cet admiſſo ſubdere calcar equo. In alijs autem ec
cleſijs inter pſalmum ⁊ hymnum interponūt ātipho
nam, vel alleluia per antiphonam ſeq̄ntes ordinem
beati Ignatij d̄ quo in prohemio dictū eſt. In alijs
vero eccleſijs ſtatim poſt pſalmum ⁊ antiphonam
vel alleluya ſequit lectio ſiue caplm̄ cum reſponſo
rio. In manus tuas domine ⁊c. vel alio. q2 vt dicūt
in omni officio debet dici lectio. Poſtea adijciunt
hymnū Te lucis ⁊c. in quo optant protegi in noctur
nis tribulationib⁹. Alij vero non dicūt lectionē: vt
in prohemio hui⁹ partis dictū ē. ſȝ ſtatim poſt pſal
mū dicūt verſiculū. tum q2 tempus illud dormitio
nis non aptū eſt ad doctrinam. tum q2 poſt comple
toriū non ſolūt cibi ⁊ potus verūetiam doctrina que
per lectionem ſignificatur referēda non eſt. Hic eſt

ꝙ ſtatuit beat' Benedictus vt poſt completorium
nemo loquatur: dicitur autē capitulū Tu aūt in no
bis es domine. Hiere. xiiij. c. Religioſi i hoc officio
ante omnia lectionē premittūt dicētes. Fratres ſo
brij ⁊c. ne ordinem Eſdre excedere videātur: repre-
ſentātes in hoc etiam Mariam magdalenā. de qua
dominus dixit. Preuenit vngere corpus meum in ſe
pulchro. id eſt hoc fecit quod factura erat mortuo ſi
licuiſſet: ita ⁊ hec lectio quaſi vngit reddendo alas
attentas ad vigilandum ante commendationē dor
mitiōis. Poſt hymnum ſubijcitur verſiculus. Cuſto
di nos domine vł alius qui notat toti' officij effectū
poſtulatur enī domini cuſtodia cōtra noctis pericu
la. ⁊ dicitur acuta voce ⁊ cū neuma. ex quo excitati et
memores facti ineffabilis gaudij qđ erit merces la-
boris nr̄i canim' cāticū ſymeonis Nūc dimittis ⁊c.
qđ eſt Luce ſecūdo. c. Primo vt illius exēplo pacē
inuenientes mereamur videre lumen quod eſt xp̄s
Secūdo ideo iſtud canticū canim': q: ſicut ſanctus
ſymeon cupiens ex hac vita in alterā tranſire illud
cecinit: ſic ⁊ nos dum dormire debeam' quaſi mori-
turi: q: ſomnus eſt quaſi mortis ymago illū canim'
per quem nos domino commendamus. Tertio pro-
pter cauſā ſub veſperis dictam. Quarto quia can-
ticum illud eſt de vtroq; aduentu. Unde merito il-
lud dicimus vt promiſſionib' alliciamur ⁊ vitijs q̄e-
ſcamus. Conſiderandū eſt autem ꝙ cū ſeptem ſint
partes illarum horarum. ſcilicet verſus cum Gloria
patri. Hymnus: pſalmus: lectio: cātus: preces: ⁊ ora
tio: in tribus tamen horis: ſcilicet in matutinis: lau-
dibus: ⁊ veſperis: ⁊ in cōpletorio additur ⁊ octaua vi
delꝫ canticū euāgelicū: quoniā he tres hore ꝑtinent
ad octauam: id eſt domini reſurrectionem: qui ma-
ne ſurrexit. In veſpere ſe diſcipulis manifeſtauit.
In completorio diſcipulis ait. Pax vobis. Ea pro-
pter i his trib' horis hymn' q̄ eſt exēplū leticie pſal-
mū ſequitur vt cōtinetur in euangelio gratie euangeliū
gratie huius officij eſt canticum ſymeonis. ſcilicet.
Nūc dimittis ſeruū ⁊c. in quo pacem rogamus eter
nā vt ſicut ſymeon tranſire cupiēs poſtq̄ vidit chri
ſtū dimitti rogauit: ſic ⁊ nos poſt lumen fidei perue
niamus ad ſplendorē ſpeci vbi erit pax eterna. Cōſe
quēter oratio dominica ⁊ preces dicuntur q̄bus etiā
cōtra noctis fantaſmata nos munim'. Subijcitur
etiam ſymbolum in quo noſtre fidei profeſſio conti
netur: vt ſi forte nos mori contigerit in confeſſione fi-
dei moriamur. Fit etiā in quibuſdā eccleſijs ſicut ⁊
in prima confeſſio generalis. Alterna enim cōfeſſio
ne inuicem nos mundam'. Iuxta illud. Confitemi
ni alterutrum peccata veſtra ne demus requiē tem
porib' noſtris donec inueniam' locū domino. Preci-
bus ⁊ oratione completur hoc officiū. Iuxta illud
apoſtoli. Orātes pro inuicem vt ſaluemur. Rurſus
preces myſtice humilitatem ſignificant que in fine
debet eſſe. q: ſicut in principio ipſa neceſſaria eſt ad
quod ſignificandum voce humillima hoc ſeruitium
in. hoatur: ita in conſummatione eadem humilitas
monſtranda eſt contra ſuperbiam in qua ceciderūt
omnes qui operantur iniquitatē. Poſt preces opilio
noſter ſiue ſacerdos commendans domino gregem
ſuū dicit collectam. Unde nō eſt cōgruū vt poſt hoc
officiū aliq̄d aliud fiat niſi qđ pertineat ad q̄etē. ⁊
attend: quoniam ad primam ⁊ ad completoriū apo
ſtolorum ſymbolum non dimittimus: q: cuncta ope
ra noſtra in eius nomen incipimus ⁊ concludim' in
quem credimus. Similiter ad vtrūq; officiū confeſ
ſionem ⁊ Miſerere mei deus adijcim': vt quicquid
in nocte peccauim' aut in die deliquim' per ꝯfeſſio-
nem ⁊ pn̄iam diluamus adimplētes illud. Confite-
mini alterutrū peccata veſtra. Reſpicientes etiam
illud qđ olim ſacerdos farine aſſarium offerebat in
die vicis ſue medietatē in mane ⁊ medietatem poſt
meridiem. Sacrificiū autē noſtrū eſt ſpiritus humi
liatus. Ultimo notandū eſt ꝙ omnia officia diurna
quātum ad pſ̄. inuariabilia ſunt: nocturna vero va
riabilia preter iſtud. per noctem enim intelligitur mū
dus iſte qui variabilis ē. per diē vero ille etern' qui
eſt inuariabilis. de quo ſcriptū eſt. Ordinatiōe tua
perſeuerat dies. ⁊ eſt verior littera perſeuerat in ſin
gulari ꝙ ꝑſeuerāt in plurali: lꝫ aliter quaſi cōmuni
ter proferatur. Hoc etiā officiū in quibuſdā eccleſiis
q̄tū ad hymnū inuariabile eſt: prout ſub titulo de p̄-
ma dictum eſt: ⁊ etiā q̄tum ad pſalmos: lectionem
preces: ⁊ collectā ita ꝙ pro nullius ſancti ſolennita
te ſicut nec officiū prime variatur pro eo: q: in illa de
pace ⁊ ſpecialiter de illa ad quam ſuſpiramus agitur:
qui vt p̄miſſum eſt inuariabilis eſt hoc dūtaxat ex-
cepto: quoniā in dn̄icis diebus dicūt ad primā illos
quinq; pſalmos. ſ. Deus de' meus reſpice in me ⁊c.
⁊ ſequētes pſalmos. Confitemini prout dictum eſt.
Sed quare illi quinq; pſalmi in prima: ⁊ verſus In
manus tuas domine ⁊c. in completorio potius ꝙ in
alijs horis ponūtur Reſponſio. Chriſtus cui in his
horis canimus qui eſt principiū ⁊ finis in cruce pen
dens legitur icepiſſe pſalmū illū Deus deus meus
⁊ omnes pſalmos ſequentes ſeriatim vſq; ad dictū
verſum dixiſſe ⁊ ibi finiuiſſe ⁊ ſpiritū emiſiſſe. Meri
to igitur ⁊ nos in paſſionibus huius ſeculi conſtitu
ti ad ipſius imitationē in hora prima que eſt in prin
cipio horarū diei ⁊ non alibi dictos quinq; pſalmos
⁊ in completorio: qđ ſm aliquam conſiderationē eſt
finis ſiue vltima horarū diei debemus dicere verſū
ipm. Quod vero hoc officiū ad vltimam diei horam
pertineat hac conſideratione apparet. Nam in pri-
ma dicis quattuor octonarios verſuū i pſalmis. du-
os pro prima ⁊ duos p ſecunda horis. ⁊ in tertia ſex
duos pro tertia duos pro quarta ⁊ duos pro quinta
⁊ in ſexta ſex. duos pro ſexta: duos pro ſeptima: ⁊ du
os pro octaua: ⁊ in nona ſex duos pro nona: duos p
decima: ⁊ duos pro vndecima. Reſtat vltima hora:
ſcilicet duodecima ad quam pertinet completoriū
qđ notat hymnus Te lucis āte terminū. Premiſſos
aūt octonarios cōbinam' ſi duo charitatis p̄cepta
obſeruam'. facimus vndecim cōbinatiōes: vt p qua-
uis hora diei in qua delinquimus vnum dn̄o legis ⁊
charitatis binariū offeramus: vt pro prima. Beati
p ſecūda Retribue. pro tertia. Legem pone. p quar
ta. Memor eſto. pro quinta. Bonitatem. pro ſexta.

Defecit.pro ſeptima Dilexi.pro octaua iniquos. ꝓ nona Mirabilia.pro decima Clamaui.pro vndecima Principes. Fiunt ergo vndecim cōbinationes ad emendandū vndenariū noſtre tranſgreſſionis. Et inquolibet octonario aliqd de lege dñi memoratur:q꞉ ꝑ eam vinea colitᷣ ⁊ denarius eternitatis acquiritᷣ. Sunt ergo viginti duo octonarij qui per horas diei dicuntᷣ ꝓpter rōnem ſub ti.de pma dictā Et dicuntᷣ bini ⁊ bini.⁊ ſic duplicati fiunt vndecim Undenarius em̄ numerus ſignificat trāſgreſſionē ſicut denarius ꝑfectionē. Dicuntᷣ em̄ per vndecim: vt per ea que in illis dicuntᷣ tranſgreſſionē mandatorum ſuorum nobis relaxet.

¶ Incipit ſexta pars de officijs dñicaꝝ ſpāliter et quarūdam feriaꝝ ⁊ feſtiuitatum dñi ⁊ ieiuniorum quattuor temporum.

In proxima precedenti parte de diuinis officijs in genere diximus nūc aūt de ſpālitatibus ⁊ diuerſitatibus eorūdem per anni circulū oſtēdam꞉ videl꞉ de officijs dñicaꝝ ⁊ quarūdam feriaꝝ ⁊ feſtiuitatum dñi.⁊ de ieiunijs quattuor temporꝝ. ⁊ de ꝯuenientia ipſoꝝ officioꝝ tam nocturnaliū ꝙ etiam miſſe:non vnius dūtaxat eccl'ie:ſed diuerſaꝝ officia ꝓſequētes. Ad quoꝝ euidētiā eſt diſtinctio temporꝝ premittenda. Siquidem annus ſolaris qttuor temporꝝ ſucceſſione dilabitᷣ.ſ.hyemis in quo ſemina iaciuntᷣ.veris in quo ſeminata ꝓdeunt ⁊ i ſpicas acuuntᷣ:⁊ eſtatis in qua meſſes albeſcūt ⁊ falce ſuccinduntᷣ:⁊ autūni in quo per ventilationē grana a paleis ſeparata in horreis reponuntur. Sic ⁊ magnus vite pñtis annus durans ab initio ſeculi vſq꞉ ad finē mundi quattuor tēpoꝝ varietate menſuratur. Primū tp̄s fuit deuiationis in gñe humano. videlicet ab Adam vſq꞉ ad Moyſen in quo declinauerunt hoīes a cultu dei qui vera lux eſt. facti idolatre ⁊ nil illuminationis doctrine hñtes: et ſimul inutiles facti ſunt ⁊ non fuit qui faceret bonū vſq꞉ ad vnum. Tunc em̄ homo reliquit creatorē ſuum ⁊ de lapide dixit. Tu es deus meus. Hoc tp̄s q꞉ fuit ignorantie ⁊ cecitatis bene ꝯcordat hyemi in quo obſcuritas regnat. Scd̄m tempus fuit reuocatōis ſiue renouationis videl꞉ a Moyſe vſq꞉ ad natiuitatem chriſti quo edocti ſunt homines ꝑ legem ⁊ ꝓphetas de aduentu chriſti:de curatione peccati et dilectiōe vnius dei. Tunc dñs dixit ad iſrael. Audi iſrael. Dñm deum tuum adorabis:⁊ illi ſoli ſeruies ⁊ doctus eſt homo:quid ſibiipſi:quid deo:quid proximo facere tenetur. Poſtmodum ob eandē cauſaꝫ ſuſcitauit ꝓphetas:vt ſcꝫ predicatio hominem magis ab erroribus reuocaret. Hoc tēpus concordat cum vere qd̓ habet aliquid luminis ſed multum obſcuritatis. Tertiū tempus fuit regreſſionis ſiue reconciliationis ⁊ viſitatiōis:videl꞉ a natiuitate xp̄i vſq꞉ ad aſcenſionem eiuſdem per quē facta eſt grã hominibus ⁊ predicatio euangelij:de quo dicitur. Ecce nunc tempus acceptabile ecce nunc dies ſalutis. Hoc eſt tempus gratie:q꞉ oriens nos viſitauit ex alto:in quo tempore dñs qui eſt ſol iuſticie mundum ſui preſentia viſitauit:⁊ propria doctrina ſufficienter illuſtrauit. Hoc tempus concordat cū eſtate in qua claritas regnat. Quartum eſt peregrinationis:videlicet ab aſcenſione dñi vſq꞉ ad diem iudicij vbi erit conſummatio ſeculi:qd̓ tempus eſt habēs multum luminis:quia dei miſericordia reuelata ſūt diuina myſteria: habet tamen aliquid obſcuritatis noſtra negligentia aſciente: et ſic concordat cum autūno qui habet aliquid obſcuritatis:ſꝫ amplius claritatis. In primo tempore viroꝝ fidei:flos ſpei: fructus charitatis:frigore infidelitatꝭ exaruit. In ſcd̄o vinea dñi aliquatenus viruit ⁊ floruit. In tertio virens ⁊ florens fructus vberrimos attulit. In quarto cadentib꞉ folijs verboꝝ decolorari cepit꞉. Rurſus tempus deuiationis dictum eſt tp̄s culpe ⁊ pene. Nam ꝓpter ipſam deuiationem homo ſubiectus eſt culpe et ꝓpter culpam pene. Unde dicit dñs. Putas cum venerit filius hominis inueniet fidem ſuper terram. Tempus reuocationis dicitᷣ tp̄s doctrine ⁊ ꝓphetie ꝓpter decalogum per qd̓ docuit deus genus humanum꞉. Tempus reconciliationis dicitur tempus libertatis ⁊ gratie atq꞉ leticie. Tēpus peregrinationis dicitᷣ tempus luct꞉ ⁊ pene ſiue laboris ⁊ penitentie:qd̓ nos facimus declinatiōis ⁊ negligentie. Primū fuit deſperationis. Secūdū reſpirationis. Tertium liberationis. Quartū exercitationis. Hec quattuor tempora repreſentat eccleſia ſingulis annis:ſiue ſtatus eccl'ie ꝑ hec quattuor tempora variatur. Tempus hyemis ⁊ deuiationis in quo mors regnauit repreſentat eccl'ia a ſeptuageſima vſq꞉ ad paſcha recolens caſum ⁊ penam pmoꝝ parentum ꝓpter eoꝝ culpam:⁊ ideo cantica leticie excepto Gloria patri ſubticentᷣ:ꝓut ſub titulo de ſeptuageſima dicetur. Siletur em̄ Gloria in excelſis deo:qd̓ in teſtimonium pacis auditum eſt qñ veritas de terra orta eſt ⁊ iuſticia de celo ꝓſpexit. Tēpus veris ⁊ renouationis repreſentat eccl'ia in aduentu dñi per quem omnia renouata ſunt vſq꞉ ad natale dñi. Unde ad notandum ꝙ patres illius tēporis habuerunt aliquid luminis:ſed multū obſcuritatis reſpectu ſequentium:minora cantica leticie cantat Gloria patri:⁊ alleluya: ſed maiora ſupprimit ſcilicet Gloria in excel'ſis. Te deum laudamus ⁊ ſequentias:ꝓut ibi dicetur. Quia em̄ hoc tēpore peccatum regnauit non ꝓpter ignorantiā vt mors prius:ſed ꝓpter carnis infirmitatem. ideo canitur alleluya:quia patres huius temporis ſub lege fuerunt:ſed Gloria in excelſis ſiletur:qd̓ ſignum eſt pacis ⁊ iuſticie quam lex dare nequiuit. Tēpus eſtatis ⁊ reconciliationis ſiue regreſſionis repreſentat eccleſia ab octau꞉ paſche vſq꞉ ad octauam pentbe. quia per paſchalem agnum reconciliamur deo. oīa cantica leticie ⁊ fere poſt omnes dictiones alleluya multiplicamus ad ſignificādum habitum gaudiū de noſtra reſurrectione. Significat em̄ tēpus illud ſtatum fidelitatis eterne:tunc etiam Gloria in excelſis canitur quia in reſurrectione iuſticia.i. charitas perficietur ⁊ plena pax dabitur. duplex em̄ alleluya canitur in albis.⁊ in dominicis illius temporis

⁊ ſtantes tunc oꝛamus. In priuatis vero ferijs Glo
ria in excelſis. ⁊ duplex alleluya non canitur: licet
ſepe alleluya preterꝙ in .lxx. dicatur: prout ſub titu.
de ſeptem diebus poſt paſcha ⁊ in ſeq. titu. dicetur
tꝑus autūni ⁊ peregrinationis repreſentat eccleſia
ab octauis penthecoſ. vſqꝫ ad aduentum domini: qꝛ
nobis deo reconciliatis non reſtat niſi vt nos pere-
grinos reputemus cum pſalmiſta dicente. Aduena
ego ſum ⁊ peregrinus ⁊c. cantans oīa leticie cātica:
ad deſignandum gaudium de his que ſunt diuina
myſteria reuelata: quandoqꝫ tamen aliqua cantica
ſubticet: nec multiplicat alleluya ſicut fecit in tēpo
re precedenti: ad ſignificandum declinationē a bo-
no quam nobis negligentia noſtra parit ⁊ cantat al
leluya in ſpe reſurrectionis: ⁊ Gloꝛia in excelſis pꝛo
iuſticia reddita. Itez quotidie dicit alleluya: ſꝫ nō
Gloꝛia in excelſis: vt dicetur ſub tempoꝛe aduētus
Cātat etiam alleluya poſt graduale in ſignum labo
ris per quē ad patriam vite tranſeundū eſt. Ex pꝛe
miſſis colligitur euidēter ꝙ recte in pꝛincipio hye-
mis homo quaſi deſperans dicit. Circundederunt
me gemit9 moꝛtis. In pꝛincipio veris quaſi reſpirans
dicit. Ad te leuaui animam. In pꝛincipio eſtatis ar
chitectus eccleſie Petrus renatis per baptiſmuꝫ ⁊
illuminatis per gratiā dicit. Quaſi modo geniti in-
fantes ⁊c. In pꝛincipio autūni exultans de dei miſe
ricoꝛdia dicit. Domine in tua miſericoꝛdia ſperaui. ſꝫ
attendens miſeriam in quam ex ſua negligentia la-
pſus eſt ſtatim ſubiūgit verſiculum. Uſqꝫquo domi
ne obliuiſceris me in finē ⁊ graduale. Ego dixi dn̄e
miſerere mei ſana aīaꝫ meā: qꝛ peccaui tibi. Rurſus
hec quattuoꝛ tꝑa conſiderantur ſm̄ quattuoꝛ pꝛinci
pales diei partes que ſunt nox pertinēs ad tempus
deuiatiōis. Nox enī obſcura ē: ⁊ ydolatre ceci erāt.
Auroꝛa pertinens ad tempus reuocationis. Meri-
dies pertinens ad tꝑs recōciliatiōis ſiue regreſſio-
nis. Et veſpera pertinet ad tempus peregrinatōis.
Deſignantur etiam per quattuoꝛ pꝛincipales chꝛiſti
actiōes que ſunt natiuitas. paſſio. reſurrectio. ⁊ ad
uentus. ad iudicium. Ad natiuitateꝫ pertinet circū-
ciſio. apparitio. baptiſmus. ⁊ purificatio. Ad paſſio
nem ieiunium ⁊ tentatio. Ad reſurrectionē aſcenſio
in celū. ⁊ ſanctiſpiritus emiſſio. Ad aduentū ad iu-
diciū transfiguratio ⁊ miraculoꝝ operatio. Itē paſ
ſio comparatꝛ hyemi. natiuitas veri. reſurrectio eſta
ti. aduentus ad iudicium autumno. quando vetu-
ſtus dierum ſedebit tenēs ventilabꝛuꝫ in domo ſua
⁊ mundabit aream ſuam ⁊c. Item natiuitas xp̄i cō
coꝛdat tempoꝛi reuocationis ſeu renouationis pro-
pter ꝓphetas qui eum multis modis pꝛedixerunt.
Paſſio xp̄i tempoꝛi deuiationis pꝛopter penam cul-
pe pꝛimoꝛum parentum. Reſurrectio tēpoꝛi regreſ-
ſionis pꝛopter leticiā. Aduentus ad iudicium tēpo-
ri peregrinationis: qꝛ huiuſmodi tꝑus durabit vſqꝫ
in diē iudicij. vnde pꝛopheta. Aduena ego ſuꝫ apud
te: ⁊ peregrinus ſicut omnes patres mei. Tēpus er-
go reuocatiōis ſiue renouationis que facta eſt ꝑ le
gē ⁊ ꝓphetas: durat vſqꝫ ad natale dn̄i tn̄ vt ꝓmiſ-
ſuꝫ eſt. Alij tamen dicūt ꝙ vſqꝫ ad ſeptuageſimaꝫ: ⁊
ibi incipit tempus deuiatōis. Sed ſm̄ pꝛimū dictū
querit de tꝑe qđ eſt a natali dn̄i vſqꝫ ad .lxx. ſub quo
dictoꝛum tempoꝛum cōtineatur. Super quo dicūt
quidā ꝙ tēpus qđ eſt a natali vſqꝫ ad octauas epy-
phanie pertinet ad tempus regreſſionis qđ eſt tꝑs
gaudij. ſicut ⁊ illud. vnde ⁊ in quibuſdam eccleſijs:
tunc albis vtuntur veſtimentis: ſicut ⁊ tꝑe paſchali
neqꝫ tunc ieiunatur nec genua flectuntur. Reliqua
vero pars ſcꝫ ab octauis epyphanie vſqꝫ ad ſeptua-
geſimam ſub tꝑe peregrinationis cōtinetur ⁊ licet
Eſaias legatur die natalis dn̄i. nō ideo dies illa eſt
ſm̄ ipſoꝝ de tꝑe reuocationis. Alia enīꝫ cōſideratio-
ne hoc fit ⁊ ante euāgelium in nocturnis ⁊ ante epi
ſtolam in miſſa. Supponitur enī tunc baſis colūne:
vt per vtrūqꝫ teſtamētum natiuitas chꝛiſti pꝛobetꝛ.
¶ Item queritur quare a tꝑe veris ſiue renouatio-
nis ſeu reuocationis incipiunt eccleſie officia. vide-
tur enim ꝙ deberent incipere a tꝑe hyemis ſiue de-
uiationis: qꝛ pꝛius eſt deuiatio ꝙ̄ a deuiatione reuo
catio. Preterea in tꝑe deuiationis legitur pꝛimus
liber theologie ſcilꝫ Geneſis. Super hoc dicūt qui
daꝫ ꝙ in hoc facit eccl'ia ne incipiat ab erroꝛe: ſꝫ cer
te non dicitur tēpus illud deuiationis eo ꝙ eccleſia
illo tꝑe deuiet: ſed qꝛ erroꝛē pꝛioꝛum parentū recolit
vt nos ad pn̄iaꝫ trahat: ⁊ ideo hec ratio non placet.
Eſt ergo ratio: qꝛ per aduentuꝫ dn̄i omnia noua fa
cta ſunt. vn̄ Apoc. Ecce noua facio omnia: ⁊ iō in ho-
noꝛem aduentus dn̄i a tꝑe reuocationis incipit ec-
cleſia officium ſuum. Preterea ſi incipere ab hye-
me vtens verbis deſperationis poſſet homo illa au
diens deſperare. Merito ergo incipit a vere: ⁊ cum
poſtea audierit verba deſperatiōis nō deſperet: qꝛ
pꝛeceſſit certa ꝓmiſſio vere liberatiōis que fit in ad
uentu. Incipit ergo a tꝑe renouationis ſeu reuoca
tionis in quo tenet rem. Qui autē libri ⁊ quib9 tem-
poꝛibus legantur breuiter eſt videndū. Et quidē in
pleriſqꝫ locis ab aduētu dn̄i vſqꝫ ad natale ei9 legitꝛ
Eſa. qui quāto de xp̄o vꝛbanius ceteris ꝓphetauit.
tāto natiuitati eius legitꝛ vicinius: preterꝙ in ieiu-
nijs quattuoꝛ tēpoꝛū que pꝛopꝛias habēt lectiones
In ipſa etiā natiuitate nō ſolū de illo legitur ⁊ cāta-
tur: ſed etiaꝫ de cauſis ipſius feſtiuitatis put in om
nibus fieri ſolet feſtiuitatibus: qđ fit ad oſtenden-
dum magnū gaudiū nobis celit9 datum. ¶ In pꝛīa
vero dominica poſt natale legitur in quibuſdam ec-
cleſijs de epiſtolis Pauli ad ipſam pertinentib9 na-
tiuitatē. In octaua natalis de ſermonibus ⁊ đ ome
lia euangelij eiuſdem diei. In epiphania de Eſaia
ſm̄ Gelaſium papam. xxv. diſtinctione ſancta in pa-
lea. In octaua epyphanie đ omelia eiuſdē diei. Ab
octaua epyphanie vſqꝫ ad .lxx. cantatur de pſalmis
⁊ legūtur epiſtole Pauli in quibus legitur de labo
re ⁊ luctu ⁊ pugna eius. In ſeptuageſima vero vſqꝫ
ad dominicam ante ramos palmarum legitur pen-
thateucum. Septuageſima enim tempus noſtre ca
ptiuitatis et pene ⁊ culpe deſignat. de qua myſtice
ad hieruſalem redire debem9: ſicut per hebꝛeos olī
de babylonica captiuitate exeūtes figuratū eſt. Ut
ergo memoꝛes ſint captiuitatis ſue qui ſurſum ten-

dunt:legiť primo de Adam qui in principio mundi
actus ē:⁊ de eiectione eius de paradiſo:deinde de
diluuio:⁊ quō Abraam exiuit de terra ſua:⁊ ō mun
di huius laboribus exēplū patiētie:⁊ ſicut olī hebrei
captiuitate ducti in babyloniā in triſticia fuerūt ſe
reuſq; ad finē.lxx.an.⁊ ꝯceſſa ſibi licētia repatriādi
gauiſi ſunt lʒ nō plenarie:ita ⁊ nos fere vſq; ad finē
lxx.dierꝫ.ſ.in ſeptuageſima tacem⁹ voces ⁊ cantica
leticie vt p̄miſſum ē.⁊ ſub ti.de tēpore aduēt⁹ diceť.
Quindecim tamē dieb⁹ añ paſcha legiť Hiere.quia
ille aptius q̄ alij de paſſione tractauit:⁊ in propria
paſſione domini paſſionē prefignauit. Ab octauis
vo paſche.xv.diebus.vel ſm alios vſq; ad quartaʒ
dominicam poſt paſcha.Apocal.legitur ⁊ cantatur
propter miſteria paſſionis ⁊ reſurrectionis que Jo
hanni reuelata ſunt ⁊ apoſtoli p̄dicauerūt. Jn apo
cal.enim fit mētio de ciuitate noua hieruſalem:deinde
vſq; ad aſcēſionē eplē canonice ⁊ actus apoſtolorū
cantaf de pſalmis:q: ⁊ dauid prophetauit de paſ
ſione:reſurrectione ⁊ aſcēſione ⁊ apoſtoli p̄dicaue-
runt que a domino didicerunt vſq; ad aſcēſionē ei⁹
corporali p̄ſētia pfruētes.inter aſcēſionē vo ⁊ pēthe.
cantatur de ipſo feſto:q: diſcipuli ſurſum ſubleuati
promiſſa patris munera expectabāt. Ab octauis pē
theco.vſq; ad kalēdas auguſti leguntur libri Regū
⁊ Paralipomenon ⁊ cantatur deus oīʒ:q: ſicut Sa
muel:Saul:Dauid.⁊ alij pro lege domini pugnaue
runt:⁊ ſic nos poſtq̄ accepimus donum ſpiritusſcti
in baptiſmo. vtute debemus pugnare contra demo
nes formati:nati:nutriti ⁊ armati. A kalendis au-
guſti vſq; ad kalēdas ſeptēbris legiť ⁊ cantatur de
ſapiētia.q: in pugna maxime neceſſaria ē ſapiētia.
vel q: auguſtus ſextus ē mēſis:⁊ in ſexta etate qua
deus venit debemus propter eius p̄ſētiam ſapiēter
viuere:quia inter nos audita ē ſapiētia ipſa que ex
ore altiſſimi prodijt. Rurſus menſis ille calidus eſt
⁊ medius ī anno. Per quod media hominis etas de
ſignatur ⁊ in media eſtate vbi q̄ſq; ab eſtu vitiorum
plus accēditur.plus ſuccurrere dʒ ſapia. Jn ſeptē-
bri legiť ⁊ cantaf de Job:Tobia:eſdra:iudith:He-
ſter:q: hi aduerſa patiēter ſuſtinuerūt:⁊ eccleſia in
fine mūdi aduerſa omnia pro domino tolerabit. A
kalēdis octobris vſq; ad nouēb:ē leguntť libri Ma
chabeorum ⁊ cantatur de eis:q: iſte octauus mēſis
leticiam reſurrectionis myſticat:q: ſicut iudei finitꝭ
p̄lijs ⁊ reſtaurato tēplo in hymnis ⁊ confeſſionibus
bñdicebant dñʒ:ſic in gloria reſurrectionis:⁊ magne
feſtiuitatis deuictis p̄lijs diaboli ſancti:⁊ iuſti in do
mino feſtinabunt ⁊ gaudebunt.iuxta illud Beati q̄
habitāt in domo tua dñe. A kalēdis nouēbris vſq;
ad aduētū dñi legiť Ezechiel ⁊ Daniel ⁊ duodecim
pphete minores cum hiſtorijs. Vidi dñm ⁊c. Ezechi
el enim vidit quattuor animalia in figura quattuor
euangeliſtarum q̄ natiuitatē:paſſionē: reſurrectio-
nē ⁊ aſcēſionē docuerūt. Jſti ergo ideo añ aduētuʒ
legunť:q: clarius xp̄i aduētum p̄dixerunt. Deniq;
aurelius papa.in burcardo.lib.iij.c.hi qui ſtatuit vt
qui inuenti fuerint libros famoſos ⁊ ignotos in ec-
cleſia legere vel cantare excommunicētur. Ex p̄miſ
ſis ergo liquet q̄ in eccleſia libri noui ⁊ veterꝭ teſta-
mēti leguntur:quod etiam in ſuis locis diceť:⁊ de or
dine ēt alioꝝ librorum dicetur ſub dñica.xj. poſt pē
theco. ¶ Et eſt notandū q̄ teſtamētum dupliciter
accipiť. Nam pmiſſio ipa.ſ.id qō teſtaf ſeu legitur
dicitur teſtamētum. Unde nouum teſtamētum dici
tur gr̄a fidelibus pmiſſa.ſ.fides.⁊ charitas. Cetere
virtutes ſiue vita eterna in futuro.⁊ virtus in p̄ſen-
ti vita.⁊ apoſtolus iō noui teſtamēti mediator ē vt
repromiſſionē accipiāt qui vocati ſunt hereditatis
eterne.extra de celeb.miſ.cum marthe.§. ceterum.
Scriptura ēt qua illa pmittunť diciť teſtamētum.
nouū teſtm̄ dť ſcriptura noui teſtamēti ⁊ vetus te-
ſtamētū dicitur ſcriptura veteris teſti.ō ꝯſ.di.iiij.ſi
cut in ſacra.in p̄n. Et h̄ q̄ſi humana ſiilitudine dicūť
ſicut eni qui teſtm̄ ꝯdit heredē iſtituit: cyrographū
facit teſtes aduocat.agēda p heredē indicit ſic ⁊ de
us pater volēs filios iſrl' in terra pmiſſiōis heredes
inſtituere:cyrographum facit.ſ.legē dedit teſtes ac
ciuit.ſcʒ Moyſen ⁊ Aaron.⁊ agenda p illos edixit
⁊ hoc ē vetus teſtamētum. Sʒ quia id tranſitoria ⁊
tēporalia repromittebat.extra de cele.miſ.§.ceterū
ideo xp̄s volēs xp̄ianos.ſ.fideles eterne hereditatꝭ
hēdes facere conſequēter nouū teſtm̄ condidit. ſcʒ
euangeliuʒ.aduocauit teſtes.ſ.apoſtolos:eiſq; agē
da indixit:qō teſtamētum tandē morte ppria conſe
crauit. Preterea teſtamētum ē teſtatio mētis q̄ q̄ſ-
q; qō mēte concipit ore teſtaf:⁊ p ſcriptura in corro-
borari iubet.xiiij.q.ij.§.illud. Unde de hac ēt ſimi-
litudine hec ⁊ illa ſcriptura dicitꝭ teſtm̄. Ceterum
ideo illa ſcriptura dť vetus teſtamentuʒ. Primo q̄a
vetera.i.terrena.ſ.ad veterē hominē ptinētia pmit
tebat dicēs. Si hec ⁊ illa feceritis bona terre come
detis.⁊ iterum terram fluētē lacte ⁊ melle dabo vo
bis ⁊ ſimilia.vñ illud vetus ⁊ trāſitorium fuit. Secū
do dicitur vetus teſtm̄ quod p veterē hominē. ſcilʒ
p Moyſen veterem vetuſtate peccati miniſtratum
fuit. Tertio q: nouo ſupueniente ceſſauit ⁊ deſijt tā
q̄ aliquid vetuſtum. Unde apoſtolus. Vetera tran-
ſierunt:ecce noua facta ſunt omnia. Quarto dicitur
vetus reſpectu noui:q: eo fuit antiquus tpe. Quinto
q: a vetuſtate peccati non liberat. ¶ Hac vero ſcri-
ptura nouum teſtamētū. Primo q: noua id ē celeſtia
ſcʒ ad celeſtis hominis ꝯſeruationē ptinētia pmit
tit,dicēs. Qui agrum aut domum ⁊c.cētuplum acci
piet ⁊ vitā eternā poſſidebit. Scdo diciť nouum:q:
per nouum hominē:id ē ab omni peccato immuneʒ
ſcʒ p xp̄m miniſtrādum ē. Tertio dť nouum id ē vlti
mum.q: nouiſſimum hominis teſt.imobile pſeuerat
qō teſtatoris obitu ꝯfirmaf.vt extra de cel.miſ. cū
marthe.§.ceterum.⁊.xiiij.q.ij.vltima. Hinc eni diciť
etern̄.i.ppetuum q̄ſi durabile ac imutabile.ō quo
dictuʒ ē in quarta parte ſub ſeptima particula ſecre
ti.ſup vbo. Noui ⁊ eterni. Chriſtus eni iā non mori
tur.⁊ mors illi vltra nō dñabiť.de ꝯſe.diſt.ij.ſemel.
Quarto dicitur nouum reſpectu veteris:q: illo ma-
gis eſt nouum tpe vel q: vetus lex ē quaſi radix ipm
vo no.teſta.eſt quaſi fructus. Quito q: innouat nō
enim illud dicūt niſi hoies renati ex vetuſtate.p gra

tiam pertinentes iam ad no. teſtamentum quod eſt
regnū celoꝝ. ¶ Circa libros eccleſiaſtici officij ſciē-
dum eſt ꝙ ipm officiū conſiſtit in cantu ⁊ in lectione
De cantu tres ſunt libri: de lectione ſex. Sunt etiā
quidā alij libri eccleſiaſtici: prout in ſcḋa pte in fine
tractatꝰ de ſacerdote dictū eſt. ¶ Sane tres libri ḋ
cantu ſunt antiphonariꝰ graduarius: ⁊ trophonari-
us. Antiphonariꝰ a digniori videlꝫ ab antiphonis
nomē ſumpſit quas beatus ignatius patriarcha au
diuit per angelos decantari: cuꝫ tamē ibi ſint reſpō
ſoria atq͵ verſus. In pleriſq͵ tñ locis liber iſte reſpō
ſonarium a reſponſorijs que ibidem continentur ap
pellatur. Graduariꝰ dictus eſt a gradualibus que in
eo continentur: qui a pluribꝰ officiarius nuncupatur
ab officijs ſeu introitibus q̇ ibi continenf. Gradua
le dictum eſt a gradibꝰ prout dictū eſt in quarta pte
ſub ti. de graduali. De intitulatiōe graduarij: anti-
phonarij ⁊ lectionarij in ſeq. ti. dicef. Trophonariꝰ
eſt liber continens tropos. id eſt cantꝰ qui cuꝫ introi
tu miſſe dicuntur preſertim a monachis. Vocantur
etiam tropi ſequētie ſiue proſe ⁊ Kyrieleyſon ⁊ neu-
me. Et dicitur a tropos quod eſt ꝯuerſio: de quo in
eadeꝫ parte ſub ti. de introitu dictū eſt. Quidā etiā
hūc librū proſariū a proſis appellant. Vitalianꝰ can
tum romanū inſtituit ⁊ organo concordauit. Ceteꝝ
libri lectionū ſunt iſti. Primus ē a bibliotheca. Se
cūdus homeliarius. Tertiꝰ paſſionariꝰ. Quartus le
gendariꝰ. Quītus lectionariꝰ. Sextus ſermologus
Bibliotheca a greco nomen accepit ⁊ eſt nomen eq̇
uocū. ſcilicet locus in quo libri reponunf: ⁊ volumē
ex omnibꝰ libris veteris ⁊ noui teſta. a Hierony. com
poſitū. Homeliarius eſt liber cōtinēs ſanctorum ho
melias: ⁊ legif in officio ⁊ in natali: ⁊ l feſtis ſancto-
rum ꝓpria euangelia habētiū: ⁊ in paſcha ⁊ pēthe.
cū ferialibꝰ eoꝝdē. Homelia aūt idē eſt ꝙ hoa laus
ſiue vbū ad ppl'm. Et nota ꝙ plures fecerūt home-
lias. videlꝫ Auguſtinus. Hieronymus. Beda Ori-
genes. Gregorius ⁊ alij. Beda tamē alias non com
poſuit niſi quas Augu. cōpoſuerat: ſed ſuis verbis
eaſdem superueſtiuit. Nam Auguſtinꝰ verba diſpu
tatiōis habuit. Beda vero ſtilū ſermonis ⁊ lectōis.
Quare Beda vocaf venerabilis in ſeptima pte ſub
eius feſto dicef. Item non oēs homelie autentice
ſunt vt quedā Origenis qui ad hereſim dicif decli-
naſſe. Alique tamē homelie ipſius a beato Hierony
mo teſte papa Gelaſio legunf fuiſſe correcte ſeu ap
probate. xv. diſti. ſancta in palea Et quando ille in
eccleſia legunf nomen actoris propter hereſis infa-
miā ſubticef: ſicut ⁊ nomē ſalomonis qui deceptus
fuit a mulieribꝰ tacef in lectionibꝰ propter infamiaꝫ
ydolatrie: ſꝫ dicif lectio libri ſapiētie: ſic ēt q: moy-
ſes heſitauit ad aquas ꝯtradictiōis: q: dum exacer
bauit nō dicif lectio libri geneſis moyſi legiſlatoris
ſicut dr̄ lectio libri apocalypſis beati iohānis apo-
ſtoli. De hoc agitur in ꝓhemio q̇nte ptis ⁊ ſub ſab-
bato paſchali. Volunt tamen quidaꝫ ꝙ in principio
homeliarum ipſius dicatur homelia Origenis corre
cta ſeu approbata a hiero. ⁊ in ſequētibus dici debꝫ
homelia eiuſdem. Paſſionarius eſt liber continens
paſſiones ſanctoꝝ ⁊ legif in feſtis martyrū. Plures
aūt ſunt paſſionarij: quoꝝ quidā canonizati: quidā
vero teſte papa Gelaſio. xv. diſt. ſctā in palea. ſunt
apocriphi: vt de beato Gregorio ⁊ Ciritio ⁊ Julita
⁊ alij quidā quos heretici cōpilaſſe dicunf: q̄re in ec
cleſia legi interdicunf Ancheros papa ſtatuit mar-
tyrū geſta ſcribi ⁊ in eccl'ijs haberi ⁊ hꝰ ꝓpter maxi-
mū pbroꝝ numerū martyrio coronatoꝝ. Legenda-
rius aūt vocaf liber ille vbi agif de vita ⁊ habitu cō
feſſoꝝ. vt Hylarij. Martini ⁊ aliorum confeſſorum.
⁊ legitur in feſtis eoꝝ dum tamē autenticatus ſit.
Lectionariꝰ eſt in quo lectōes epiſtolaꝝ pauli ⁊ alie
legunf: qui quandoq͵ epiſtolariꝰ dicif ⁊ etiam legē
darius dici pōt. Sermologus eſt liber cōtinens ſer
mones quos papa ⁊ alij plures ſancti cōpoſuerūt ⁊
legif in feſtis cōfeſſoꝝ a natali vſq͵ ad octauas epy
phanie: in purificatione beate marie ⁊ in feſto oīum
ſct. ꝝ: ⁊ in pluribꝰ alijs. Conſiderādū eſt quoq͵ triū
ſcripturas precipue in eccleſia frequētari: ſcꝫ dauid
ꝓphete qui fuit homicida proditor ⁊ adulter. Mat
thei apoſtoli qui fuit publicanꝰ ⁊ in hoc ipo infamis
Pauli q̇ fuit crudelis xp̄i ⁊ eccl'ie perſecutor: ⁊ etiā
auguſtini qui fuit manicheꝰ. ⁊ tpe Theodoſi impe-
ratoris cōuerſus eſt: qḋ fit in exemplū: videlicet vt
alij pctōres nō deſperēt: ſꝫ ſperēt ſi tñ penituerit poſ
ſe veniā ꝯſequi quātūlibet graui noxa ꝑpleti ſint et
orationes ⁊ elemoſynas eoꝝ poſt pniam poſſe deo
complacere. Et eſt ſciēdum ꝙ beatus hieronymus
tēpore Damaſi pape correxit pſalteriū. lxx. interpre
tum quod tunc cātabaf vbiq͵. ⁊ adhuc iuxta ordina
tionem Gregorij pape qui poſtremo officiū eccleſia
ſticū ordiauit ſm illud antiphonas: reſpōſoria: alle-
luya: tractus: ⁊ alia quedaꝫ in eccleſia decantamus
Subſequenter vero pſalterio ipſo iterato corrupto:
idē Hieronymꝰ illud de nouo ītegre ex greco trāſtu
lit in latinū ꝓut ipe in ipſius pſalterij ꝓhemio attes-
ſtatur quod nouum dictus damaſus rogatu ipſius
Hieronymi inſtituit decantari ⁊ vulgariter gallicuꝫ
appellatur ⁊ quaſi vbiq͵ legitur. ⁊ fere communiter
cū ſuo prohemio in textu biblie habef. Premiſſum
vero pſalteriuꝫ ſcḋm. lxx. romanis remanſit: ⁊ hodie
illo vtunf. Deniq͵ idē Hierony. attendens ꝙ iudei
nobis improperabant ꝙ pſalterium falſificauerimꝰ
quoniam a ſuo vero diſcordabat. tertio pſalteriū de
verbo ad verbum ex hebreo trāſtulit in latinum. qḋ
in pluribus diſcrepat a gallico ac romano. pauci tñ
illud habent q̄uis ab omnibus ⁊ in textu biblie de
beret haberi. Et nota ꝙ quidā portāt pſalteriū: ſed
in eo nō pſallūt ꝓut dictū eſt in ti. de laudibꝰ matu-
tinis. Que ſint dñice ⁊ dies ꝓuilegiati ⁊ ꝓncipales.
⁊ qualr dies dñica maior eſt alijs diebꝰ q̇bus noībꝰ
dies ſeptimane appellentur: ⁊ qui ſint dies profeſti
qui feſtiuales ſiue ſolēnes: in prohemio ſeptime par
tis dicetur. Gregorius papa. xcij. diſtin. c. ſina. inſti
tuit ne in eccleſia romana diaconi cantare debeāt:
ſed ſolum euangelice lectionis officia inter miſſarū
ſolēnia exoluant. pſalmos vero ac reliquas lectiōes
ſubdiaconi: vel ſi neceſſe fuerit minores ordines ex-
hibeant ſiue dicant.

¶ De tempoꝛe aduentus. Rubꝛica

QUoniam ſicut pꝛemiſſum ē eccleſia-
ſtica officia ab aduentu dñi qḋ eſt
tp̄s renouationis incipiunt: merito
ab hoc tp̄e ducim᷒ initium aſſumen
dum. Pꝛenotandū igiẜ ē ꝙ beat᷒
petr᷒ p̄mo iſtituit tres ſeptimanas
integras añ natale venerari in cōmemoꝛationē ad
uentus xp̄i: ꝛ quartam q̄ tamē nunꝗ̄ pficiẜ: q: vigi-
lia natalis non eſt de aduentu. vt. ĩ. diceẜ. Agiẜ er-
go aduentus dñi p q̄ttuoꝛ ſeptimanas: ad ſignificā
dum ꝙ eſt quadruplex aduēt᷒ filij dei: ſed vltima
nūꝗ̄ finiẜ q: ſctōꝝ glīa q̄ dabiẜ in vltimo aduētu .ſ.
ad iudiciū nūꝗ̄ terminabiẜ. Pꝛimus aduentus ē in
carnem .ſ. in vtero virginis aſſumptam. de quo dictū
eſt. Oſanna filio dauid: bñdictus q̄ venit in nomie
dñi. Scḋs in mētē q̄ deſcēſus fit quotidie in coꝛdi
bus fidelium p ſpm̄ ſctm̄. de quo Johā. xiiij. Ad euꝫ
veniem᷒ ꝛ apud eū māſionē faciem᷒. ꝛ dicit ſapiens
Dñe emitte ſapiam tuā vt mecū ſit. De his habetur
Abacuch. ij. Si moꝛā fecerit expecta eū: q: veniens
veniet ꝛ non tardabit. Terti᷒ aduēt᷒ eſt in moꝛte cu
iuſlibꝫ. de quo dicit btūs Jaco. Patiētes eſtote vſ-
ꝙ ad aduētū dñi ꝛ Math. xxiiij. Si ſciret p̄rfamili.
qua hoꝛa veniret fur ꝛc. iō ꝛ vos eſtote parati ꝛc. et
iteꝝ. Si in p̄ma vigilia venerit .i. in iuuentute. ꝛ i ſe-
cūda ꝛc. ꝛ ita inuenerit. ſcilꝫ in penitentia. btī ſunt
ſerui illi. Quartus erit in maieſtate qui erit iudic iu
dicij. De illo legitur Eſa. iij. c. Dominus ad iudiciū
veniet cum ſenioꝛibus populi ſui. Et nota ꝙ p̄mus
aduēt᷒ liberauit aīas a diaboli ſeruitute. Secun-
dus liberat eas a peccato. Tertius a pena. Quart᷒
coꝛpoꝛa liberat. Verū eccl'ia non celebꝛat niſi duos
aduentus. ſcꝫ in carnem ꝛ ad iudicium. Nam p̄mū ꝛ
ſcḋm reputat pꝛo eodē ideo eñ venit in carnē vt ve-
niat in mētem: iōq3 dictū eſt. Ueniens veniet ꝛ non
tardabit. veniens .ſ. in carnē veniet .ſ. in menteꝫ. Et
iteꝝ. q: vterq3 miſericoꝛdie eſt. Similiter terti᷒ ꝛ q̄r
tus habentur p eodē: q: vterq3 eſt iuſticie rōne vni᷒
effectus. Celebꝛat ergo eccleſia aduentuꝫ hmōi ſub
binario vt filijs ſuis generet timoꝛē ꝛ amoꝛē dei. vñ
in ps̄. Eleuamini poꝛte eternales ꝛc. Timoꝛ dñi ſan
ctus qui permanet in eternū. ꝛ amoꝛ .ſ. ipſius q̄ ſimi
liter in eternū durabit. Unde. i. ad Coꝝ. xiij. c. Cha
ritas nūꝗ̄ excidit. de pe. diſt. ij. charitas. timoꝛem
aūt debem᷒ ei vt dño: amoꝛē vt patri. vñ Malach. ij.
Si ego ſum pater: vbi eſt amoꝛ. ꝛ ſi dñs: vbi ē timoꝛ.
Celebꝛaẜ ergo aduentus per quattuoꝛ ſeptimanas
In prima ſpecialiter de pꝛimo aduentu cātat eccl'ia
In ſcḋa ꝛ tertia de ſcḋo. ꝛ hoc ideo q: antiqui p̄res
pꝛimum aduentum tm̄ expectauerūt. Scḋm vo anti
qui ꝛ moderni. In quarta vero ſeptimana recolit ec
cleſia tēpus in quo dñs deſcēdit in vterū virginis.
Vñ tūc. Roꝛate celi deſup ꝛ nubes pluāt iuſtū. ape
riaẜ terra ꝛ germinet ſaluatoꝛem. Item tempus a p̄
mo aduētu vſq3 ad ſcḋm recolit eccl'ia inter penthe.
ꝛ aduentū dñi in quo cantat alleluya in ſpe reſurre-
ctionis. ꝛ glīa in excelſis deo p iuſticia reddita. ꝛ dic
quotidie alleluya: q: ſpes eius nō infirmatur. Sed
gloꝛia in excelſis deo ꝛ in terra pax hominib᷒ bone
voluntatis: nō dicit quotidie: ſed tm̄ in feſtis: quia
ſemp in fide: nō ſemp in operib᷒ laudat. Quotidie
eñ offendit: ꝫ ſemp in fide iuſticiam teneat. De h̄
dcm̄ eſt in pꝛohemio huius partis. ꝛ dicetur ſub ti.
de ſeptem diebus poſt paſcha. Ceterum p tres ad-
uent᷒ hebdomadas patres triū tempoꝝ accipimus
Pꝛimi fuerunt ante legē qui pcul a deo remoti cla-
mabāt. Ad te leuaui. Secūdi ſub lege q̄ doctrina le
gis inſtructi: ꝛ iō ad lumē ppius accedētes i introi
tu populus ſyon appellatur. Tertij fuerūt pphete p̄
ſertim illi quos inuenit xp̄i natiuitas: vt ſymeon qui
bus quia redemptoꝛ eſſe pꝛope dicitur in introitu.
Gaudete. Aſſerunt etiam quidam ꝙ in officio p̄me
hebdomade agitur de vocatione iudeoꝝ. In officio
ſcḋe de vocatione gentium. vnde ibi dicitur. Ad ſal-
uandas omnes gētes: In officio tertie de vocatiōe
vtriuſq3 populi. vnde ibi dicitur: Nota ſit omnibus
hoibus. Rurſus cantatur in pꝛima in pſona Johā-
nis. In ſcḋa pꝛophetaꝝ. In tertia aploꝝ. In q̄rta
in pſona doctoꝝ. Tp̄e aduentus taceẜ. Gloꝛia in ex
celſis: qḋ ptinet ad natiuitatē vt in nocte natiuita
tis deuotius ꝛ auidius decanteẜ: ad notandū hunc
hymnū pꝛimo fuiſſe nocte illa ab angelis decātatuꝫ
ꝙq3 maioꝛ gloꝛia xp̄i eſt in eccl'a tp̄e noui teſtamēti
q̄ fuerit in veteri. Taceẜ ēt Ite miſſa eſt: qḋ ptinet
ad reſurrectionem. Merito aūt taceẜ vtrūq3 i aduē
tu q: tūc vtrūq3 expectaẜ: pari ēt rōe taceẜ. pax vob
qḋ ſimiliter ptinet ad reſurrectionē. Taceẜ ēt. Te
deū laudam᷒: q: nōdū p̄ns ē quē expectamus ꝛ ad
p̄ntes tm̄ hoc cātico vti ſolem᷒. ¶ Et nota ꝙ h̄ tria
nō ſemp ſe cōcomitanẜ. vt diceẜ in pꝛhemio. vij. ptis
Sed quare alleluya nō taceẜ hoc tp̄e cū ſit canticū
leticie. nā in aduentu ē ieiuniū: nec tunc nuptie cele
bꝛanẜ. Pꝛeterea aut ē ieiuniū meroꝛiſ aut exultatio
nis. Si meroꝛis oīa cātica exultationis debēt tace
ri. Si exultationis oīa debēt dici: ergo ꝛ Gloꝛia i ex
celſis deo. Solutio. hoc ieiuniū ē partim exultatio
nis ꝛ partim meroꝛis. Exultationis ē rōne p̄mi ad-
uētus. ſcꝫ in carnē de quo mētio fit in hoc tp̄e. Me-
roꝛis eſt ppter ſcḋm aduētum ſcꝫ ad iudiciū. de quo
fit ēt ibi mētio: ꝛ iō in eo q̄dam cātica leticie dicunẜ
ppter aduētum mīe ꝛ exultatiōis. ꝛ quedam ſubti-
cenẜ: ꝛ ieiunaẜ propter aduētum ſeuere iuſticie ꝛ
meroꝛis Alleluya ergo nō ſubticeẜ: qm̄ tp̄e aduen-
tus aliquid ē leticie propter ſpē quā habuerūt ḋ xp̄i
incarnatiōe. ꝛ ppter nr̄am certitudinē quā habem᷒
p pꝛimum aduētum de futura gloꝛificatōe. ſed in ſe
ptuageſima non ſic: q: totū tp̄s illud meroꝛis eſt ꝛ iō
tunc non dicunẜ cantica angeloꝝ ſꝫ hominum: vt ibi
dicetur. ¶ In feſtis vo nomē lectionū q̄ occurrunt
in aduētu dꝫ celebꝛari miſſa ḋ feſto ſolēnis in tertia
cum gloꝛia in excelſis. ꝛ Ite miſſa eſt. ꝛ deponuntur
cappe nigre ſeu violacee. ꝛ aſſumuntur ſolēnes a mi
niſtris ꝛ ſacerdote pꝛout feſtū req̄rit. In hoꝛa vo no
na ḋ ieiunio miſſa dicitur: ꝛ tunc dalmatice ꝛ ſubti-
lia ſiue tunicelle dimittunẜ ꝛ competētes tēpoꝛi ie-
iunio reſumunẜ. ſicut in. iiij. pte ſub ti. de dalmatica.

dictum ē. In hoc quoqꝫ tpe officium beate marie vir
ginis nō q: in eccl'ia p totū officium huius tpis ad
laudē eius ptinet. Et nota ꝙ vrbanus papa.ij. qui
fuit creatus. M.lxxxviij. ⁊ ſedit annis.xij.mēſibus
iiij.in ꝯcilio apud claromō. celebrato ſtatuit vt offi̅
beate marie virginis quotidie diceret̄: ⁊ i die ſabba
ti ſolēniter fieret in quo officio matutino dicunt̄ ille
lectiones. O beata maria quis digne ſumpte ex illo
ſermone Aug. Loquimur dilectiſſi. ⁊c. Hoc etiā tpe
non dꝫ fieri ſpecialiter cōmemoꝛatio alicuꝰ ſancti p
cedētium xp̄i aduētū nō q: oēs illi in infernū deſcē
derunt: ⁊ ideo eccl'ia occidētalis p eis non ſolēnizat
nec ēt ſequētium q: cum hoc tpe eccl'ia de aduentu
filij dei ſolēnizet: nō ē alioꝝ ſolēnitas admiſcēda
imo minoꝛ cedit maioꝛi: q: adueniēte pꝛīcipe ceſſat
magiſtratus idcirco cum ipſe ſit pꝛemium ⁊ coꝛona
ſctōꝝ oīm: ⁊ ſit oīa in oībus ⁊ ſufficiētia ſingulorū:
ſupfluū foꝛet recurrere ad alioꝝ ſuffragia alioꝝ mē-
dicata. C. de pala. ſacra. largi. l. ſcrinieis. in pn. li. xij.
Gnālis tn̄ comemoꝛatio oīm ſctōꝝ hn̄ fit qm̄ lꝫ ſan-
cti ex aduētu filij dei ſpeciale gaudium ⁊ pmiū aſſe
cuti fuerit: maſꝰ tn̄ ⁊ gnāle gaudiū eoꝝ extitit: q: crea
turā rōnalē ex vnione ad diuinā naturā viderūt ineſ-
fabiliter ſublimatā q: ergo bonū cōe ppōderat pti
culari: ⁊ p conſequens gnāle gaudium coꝝ gaudio
ſpāli: q: illud qd̄ pmiſſum ē fuit oībus ſanctis vtriuſ
qꝫ teſtamēti ad gaudium. Idcirco conueniēs eſt vt
tpe ipſius aduentus coꝝ gaudiū cōiter ⁊ gnālr reco
lat̄: ⁊ in gnāli oīm ſctōꝝ cōmemoꝛatione ſingulis die
bus dr̄ antiphona illa. Ecce veniet dn̄s ⁊ oēs ſancti
eius cum eo: ⁊ erit lux magna in die illa all'a. q̄ pti-
net ad quartū aduentū in quo apparebit gl'ia ſctōꝝ
Dicit̄ ēt cū ip̄a antiphona oꝛo illa. Conſciētias no-
ſtras q̄ſumus dn̄e viſitando purifica ⁊c. in q̄ ſilr ꝯcoꝛ
dādo cū antiphona fit gnāliter cōmemoꝛatio de oī
bus ſctis: dū dr̄ ibi. vt veniēs cum oībus ſctis. ⁊ tūc
ptinet ad quartum aduētū. ſ. in maieſtate. In mul
tis tn̄ locis ſubtrahunt̄ vba illa cū oībus ſctis: ⁊ tūc
ptinet ad ſcdm aduētum. ſ. in mēte. Nō fit ēt cōme-
moꝛatio de cruce ſicut fit in alijs tpibus ne pꝛius vi
deat̄ dominus paſſus ꝙ natus. ⁊ iterū ne fiat ꝯtra
illud pceptum. Exo. xxiij. ⁊ xxxiiij. Nō coques hedū
in lacte matris ſue. i. xp̄m nō crucifiges dum adhuc
tener ⁊ lactens ē. Contra hoc pceptum fecerūt tūc
iudei qui xp̄m eadē die. i. eadem ſexta feria in qua
vt quidam dicunt. ꝯceptus eſt crucifixerunt. ¶ No
tandum aūt eſt ꝙ tpe aduētus oēs antiphone dn̄i
cales in matutinis laudibus terminantur per all'a
ad ſignificandum gaudium de certitudine aduētꝰ
ſaluatoꝛis habitum: vt in matutino officio ſit quaſi
pꝛedictio. ⁊ in matutinis laudibus notetur exulta-
tio. Item in pꝛima ſcda ⁊ tertia hebdomada repe
tunt̄ reſponſoꝛia dn̄icalia ſed in quarta ſunt ſpecia-
lia que p hebdomadam cantāt̄ ⁊ ſunt quindecim: q:
ille expectat̄ vēturus qui inſtituerat vetus teſtamē
tum ⁊ erat inſtituturus nouum. Quindenarius eīm
numerus ꝯſiſtit ex ſeptenario: ⁊ octonario: at ſepte
narius ad vetus: octonariꝰ vo ad nouū refert̄ teſta
mētū. In ſingulis qꝫ ſeptimanis cantꝰ renouat̄ pp

gaudium pficientium q̄ pficiunt de virtute in vir
tutem vt videant deū deoꝝ in ſyon. ¶ Illud ēt no-
tandum ē ꝙ pꝛima dn̄ica aduētus nunq̄ eſſe poteſt
ante quinto kalēdas decēbꝛis: nec etiā poſt tertio
nonas decēbris: ſꝫ q̄cunqꝫ illarum ſeptē dieꝝ que in
ter dictas kalēdas ⁊ nonas includunt̄ repſentaue-
rit dn̄icam ibi eſt pꝛima dn̄ica aduētus. ſꝫ ⁊ in dn̄ica
pꝛoximioꝛi feſto bti Andree vel kalēdas decēbꝛis: ſi-
ue ante ſiue retro eſt ſemp initium aduētus. ⁊ ſi ipm
feſtum cadit in dn̄ica ibi ēt eſt initium aduētus: ad
uētus ꝯtinere debꝫ. xxj. dies. i. tres ſeptimanas inte
gras ad minus pter vigiliam natalis domini. Ue-
runtn̄ cum aduētus incipiat a die dominica ſi foꝛte
ꝯtingat ſimiliter natale in die dominica venire opꝫ
tempus aduētus per quattuoꝛ hebdomadas ꝓtela
ri. alioquin vigilia natalis ⁊ ſabbatum quattuoꝛ tē-
poꝛum concurrerent in eadē die: quod eſſe nō pōt.
lxxj. diſt. de leui. quia vtrunqꝫ illoꝝ pꝛopꝛium ha-
bet officium ⁊ ad diuerſa tempoꝛa pertinent. Nam
ſabbatum eſt de aduētu. ſed vigilia ad tempus gau
dij pertinet cum non ſit de aduētu ſed de natali: ⁊ ſic
aduentus non haberet. xxj. diem excepta vigilia
natalis ſicut dictū eſt. Quod vigilia pertinet ad tē
pus gaudij patet ex ipſa oꝛdinatione Gregoꝛij qui
vltimas aduētus antiphonas poſuit de euangelio
ſcꝫ. Completi ſunt dies ⁊ ecce completa ſunt omnia
Qn̄ ergo natale ē in donminica quattuoꝛ tempoꝛa
celebꝛant̄ in penultima hebdomada. Si autem na
tale venerit in ſecunda feria: vl' deinceps vſqꝫ in do
minicam tūc poſt. xxj. diem habebit in quo fiat vigi
lia: ⁊ quando feſtum venerit in ſecunda feria fiat of
ficium de vigilia in die dominica que pꝛopꝛiū nō
habet officium. ⁊ tunc pꝛopter dominicam cantabit̄
alleluya: ſed ieiunabitur in ſabbato pꝛecedenti tā
pꝛo vigilia natalis q̄ pꝛo ieiunio quattuoꝛ tempoꝝ
De hoc etiam dicetur ſub titu. de capite ieiunioꝝ
¶ Non eſt etiam ignoꝛandum ꝙ lꝫ in pꝛincipio ſiue
in pꝛima dominica aduentus cantat̄ introitus. Ad
te leuaui animam meam deus. ſi quis tn̄ diligenter
attendat in dominica precedēti illam: pparatio ad
uētus dn̄i quo ad quedam inchoat̄. quod oſtendit
epiſtola q̄ tunc ſm quoſdam legit̄. Ecce dies veniūt
dicit dn̄s. Et ſuſcitabo dauid germē iuſtum ⁊c. ⁊ ſi
nis euāgelij eiuſdē diei ſcꝫ abijt ieſus trans mare
tyberiadis: quod eſt Ioh. vi. c. Hoc idem inſinuat
vbi dicitur. Hic eſt vere pꝛopheta qui venturus eſt
in mundum vt redimeret populum ⁊c. Satis eīm cō
ueniens eſt ꝙ in pcedēti dominica inchoetur: quia
nō reſpiraret deſperās niſi certa pmiſſio vere libera
tionis pcederet. quia audita reſpirās clamat. Ad te
leuaui animam meam deus meus, ⁊c. In quinta igi
tur hebdomada ante natiuitatem dn̄i inchoat̄ ppa
ratio aduētus quo ad qdam. Unde ⁊ in āntiquis gra
dualibus ⁊ lectionarijs titulus eſt talis. Quīta dn̄i
ca ante natiuitatē dn̄i nā ab illa dn̄ica vſqꝫ ad nati-
uitatē dn̄i ſunt quinqꝫ officia dominicalia ⁊ quinqꝫ
epiſtole: ⁊ quinqꝫ euangelia. In quarta vero dn̄ica
ante natiuitatem dn̄i inchoatur pparatio aduētus
quo ad officiū matutinale ⁊ quo ad multiplicē offi

cioꝝ varietatē.ꝛ innouationē:q: ergo ſunt quattu
oꝛ officia dñicalia ab illa dñica vſq3 ad natiuitatē:ꝛ
ideo in antiphonarijs nouis ītitulaꝶ quarta dñica.
Quadruplex aūt ratio huius duplicis intitulatōis
libꝛoꝝ ꝛ inchoationis aduētus reddi cōſueuit. Pꝛi-
ma q: ꝑ lectionariū recolimus aduētū dñi ī mundū
ſignificatū eſſe ꝑ quinq3 mūdi etates. Per antipho
nariū ꝟo recolim⁹ aduētū dñi nunciatū eſſe ꝑ quat-
tuoꝛ oꝛdīes libꝛoꝝ.ſ.ꝑ legē ꝑ ꝓphetas:ꝑ pſalmos:ꝛ
per initiū euāgelij narrātis dñi cōceptionē. Initiū
euāgelij vocamus quicq̄d eſt in libꝛo luce qui hyſto
riā ante natiuitatē dñi plenius ceteris ꝓſecutus eſt
ſicut de angelo a zacharia miſſo annūciāte natiuita
tez ꝑcurſoꝛis:ꝛ ſicut ꝺ ꝓphetia illa. Bñdictus dñs
de⁹ iſrael:q: viſitauit ꝛ fecit redēptionē plebis ſue.
Et de gabꝛiele archāgelo ad ꝟginē miſſo:ꝛ ſimilib⁹.
¶ Scda eſt q: actoꝛ lectiōarij nos hoꝛtaꝶ vt purge-
mus hoſpitiū noſtri coꝛpis:qđ per quinq3 ſenſus foꝛ
didatū eſt ad ſuſcipiendū deuz:q: in foꝛdibus habi
tare deſpicit rex ventur⁹. Actoꝛ ꝟo antiphonarij nos
docet purgare corpus noſtrum ꝯſtans ex quattuoꝛ
elemētis faciētes dignā māſionē deo regi venturo.
Iuxta illud. Ego ꝛ pater ad eū veniemus.ꝛ māſio-
nē apud euz faciem⁹. ¶ Tertia eſt q: in quarta dñi-
ca aduētus que ad ſpūales:ꝛ nō in quīta dñica que
ad ſeculares ꝑtinet:vt diceꝶ in ti.ſequēti innouanꝶ
cantus. Spiritualiū eñi eſt canticū nouum cantare:
ꝛ nō ſeculariū qui cū adhuc quaſi veteres ſint:ꝛ ma
la coꝝ adhuc recentia potius lugere q̄ gaudere de
bēt. Renouatus quidē cātus gaudiū electoꝝ ſigni
ficat:qui ꝓficiunt de virtute in virtutē:in qua vide
bitur deus deoꝝ in ſyon. ¶ Quarta eſt:q: in eccl'ia
duo ſunt oꝛdines hominū expectantiū dñi aduētuz
ꝛ ſtudentiū ad digne ſuſcipiēdū deū venturū. Unus
oꝛdo in ſeculari ꝯuerſatione ſtudet alter in ſpiritua
li. Seculares in rebus trāſitoꝛijs ſtudēt.que quiq3
coꝛpoꝛis ſenſibus adminiſtranꝶ ꝑ quinq3 hebdoma
das intelligunꝶ. Iuxta illud euāgelij Ioh. Erāt vi
ri quaſi quinq3 milia. Siq̄dem quīq3 milia viri deum
ſecuti deſignāt eos qui in ſeculari adhuc habitu po
ſiti exterioꝛibus que poſſident bene vti nouerāt:ipi
nāq3 ſaturantur quinq3 panibus:q: legalia īſtituta
eis ꝓponēda ſunt:qui ꝑ quinarium numeruz ꝓpter
q̄nq3 libꝛos moyſi ītelligunꝶ. Per quattuoꝛ ꝟo ſepti
manas ſpūales ītelligunꝶ:qui reb⁹ trāſitoꝛijs abie-
ctis nudi:nudū ſequunꝶ xp̄m:qui per quattuoꝛ euā
gelia ad potioꝛē ꝑfectionē excitātur. Qđ etiam ad
iſtos quaternarius numerus ꝑtineat appꝫ in alio
euāgelio in quo q̄ttuoꝛ milia hominū:qui ſunt euan
gelica ꝑfectione ſublimes leguntꝶ refecti ſeptē pani
bus.i.ſeptifoꝛmi gr̄a eruditi ꝛ repleti. ¶ Hāc diſtin
ctionē figurauit dñs moyſi qñ in īgreſſu tabernacu
li iuſſit poni ſeptē colūnas:ꝛ ante oꝛaculū vna ante
ſctā ſctōꝝ quattuoꝛ ꝓut legiꝶ. Exo.xxvj.ꝛ.xxxvj.c.
Siquidē q̄nq3 colūne exteri⁹ poſite ſunt ſeculares q̄
in exterioꝛib⁹ maxime ꝟſanꝶ. Quattuoꝛ colūne ante
ſctā ſctōꝝ ſunt ſpūales qui quaſi īterius poſiti dño
deuotius obſequuntur. Una colūna ante tabernacu
lum vnitatē fidei.quā tam iſti q̄ illi colūt deſignāt.
ꝛ ꝓpter hāc cauſaz clerici ſeculares in veſꝑtinis offi
cijs q̄nq3 pſalmos cātant. Monachi ꝟo ꝛ religioſi q̄
altioꝛē elegerūt viam nō niſi quattuoꝛ:in quo ſe ꝑfe
ctioꝛes oſtēdunt. Qđ aūt quadratum eſt a quacūq3
parte vertatur manet idem ꝛ firmū. Similiter ꝛ ꝑ-
fectus quocūq3 loco ꝛ tp̄e idem imobilis manet.

¶ De pꝛima dñica aduentus dñi. Rubꝛica.

PRima dñica de aduentu que eſt quar-
ta a natali dñi ꝛ in qua ſm quoſdaz in-
choatur officiū aduentus pertinet ad
ſpūales. Et ideo in ea innouanꝶ cant⁹
ꝑcedens vero que quinta eſt ad ſecula
res:ſicut in ꝑcedēti ti.dictū eſt. Ad ſpūales ꝑtinent
duo ꝟſiculi:quoꝝ vnus frequētaꝶ in veſpertino offi
cio ſciꝫ Roꝛate celi deſuper. Alter in matutino:ſciꝫ
Uox clamantis in deſerto. In pꝛimo oſtendiꝶ quid
facere debeant. In ſcđo exequunꝶ. Ipſi ſunt celi ro
rantes:ꝛ nubes pluentes.ros eſt ſubtilioꝛ.ꝛ pluuia
groſſioꝛ. Tunc ſunt roꝛātes qñ de incarnatiōe ſalua
toꝛis ſubtilia dicūt:vt illud. Uerbum caro factū eſt.
ꝛ ſimilia. Tunc ſunt pluentes qñ groſſioꝛa.i. intelle-
ctu faciliora dicunt.ſicut eſt ꝙ maria deſpōſata eſt
ioſeph:ꝛ ꝙ puer natus eſt in bethleem ꝛ reclinatus
in pꝛeſepio ꝛ hmōi. Iſti faciunt ꝙ aperiaꝶ terra:et
germinet ſaluatoꝛem. Ad litteraz terra eſt virgo ma
ria que aperta q̄tum ad fidem coꝛdis ſine dāno vir
ginitatis:ꝛ concepit ꝛ peperit ſaluatoꝛem. Sꝫ mo-
raliter terra eſt coꝛ humanū.qđ viri ſpirituales ſua
pꝛedicatione aperiūt vt germinet ſaluatoꝛem.i.xp̄s
in eo refoꝛmeꝶ. Iuxta illud apoſtoli. Filioli mei q̄s
iterum parturio donec xp̄s refoꝛmeꝶ in vobis. Iſti
ſunt vox clamantis in deſerto.i.in mūdo parate viā
dñi rectas facite ſemitas eius. Uie ſunt opera:ſemi
te ſunt cogitationes quas debem⁹ parare in aduē-
tu ſaluatoꝛis. Hāc pꝛeparationem notat oꝛatio que
poſt cōmunionē hac die in miſſa ſequitur. Suſcipia
mus dñe miſericoꝛdiam tuaz in medio ꝛc̄.ꝛ ex eo ꝙ
in fine illius oꝛatiōis diciꝶ. Congruis honoꝛib⁹ pꝛe-
cedamus. Uiam ergo parare eſt penitentiaz agere.
pꝛedicare ſemitas rectas facere eſt poſt mādata cō
ſilia obſeruare. Sane huius dñice totū matutinale
officiuꝫ ꝑtinet ad pꝛimū aduentū:vt pꝛemiſſum eſt.
Legiꝶ eñi in Eſa.q̄ ꝺ aduētu loquiꝶ apert⁹ q̄ aliq̄s
alius pꝛopheta. Unde in ſecundo capl'o ipſius habe
tur. Ecce mons ꝛc̄. in pꝛimo vero habetur de nequi-
tia iudeoꝝ. Pꝛimum reſpōſoꝛiū eſt. Aſpiciens a lon
ge quod eſt de pꝛimo aduentu.ꝛ non ſumitur de ali
quo libꝛo theologie.nec compilatuꝫ eſt a Gregoꝛio
oꝛdinatoꝛe matutini officij:ſed a quodā eius mona-
cho:quod inde apparet:q: illud infra hebdomadaz
non reperitur:ſed omnia alia reſpōſoꝛia ſic.que ab
ip̄o Grego.edita ſunt.ꝛ ſi obijciatur ꝙ illo dempto
nō remanent niſi octo reſpōſoꝛia iſti dominice. Re-
ſpondetur ꝙ nouē ſunt cōputato illo. Ecce dies ve-
niunt qđ ſm oꝛdinem Gre.nonū eſt.ꝛ cātatur in ve
ſperis ſabbati pꝛecedētis. Cantatur aūt hoc reſpon
ſoꝛium in perſona Iohānis bapti.vel ſpōſe dicētis
Aſpiciens a longe a terra.videlicet ad celum video.

dei potentiam venientem. ⁊ licet ꝓpꝛie patri potentia aſſignet͛: hic tñ ꝑ potentiã accipe filiũ dei cui data eſt poteſtas in celo ⁊ in terra: qui eſt potens dñs in ꝑlio: cui ꝓpħa. Accingere gladio tuo ſuꝑ fe. tu. po. Hic venit dñ ſe viſibilẽ monſtrauit: ⁊ nebulã totam terram tegentẽ. Hec nebula eſt dei miſericoꝛdia: que pꝛeſtat refrigerium ꝯ eſtum vitioꝝ. Hanc Moyſes intrauit cũ ad ſuſcipiendũ legẽ aſcendit. Hãc petrus intellexit cũ in nube lucida vidẽs dñm moyſen ⁊ helyam dixit. Faciamus hic tria tabernacula. Hec pplm in deſertũ deduxit ⁊ ab igne ꝓtexit Hec eſt virtus altiſſimi que virginem obumbꝛauit que totam terram tegit: q꞉ miſericoꝛdia dñi plena eſt terra. Hec etiam nebula eſt humanitas filij dei que totum mundũ ſaluat: medicina eñ oĩm in feſtinatione nebule. Nebula etiam põt dici infidelitas ſeu ignoꝛantia. Ignoꝛabat eñ homo deũ ſeipſum natale ſolũ ⁊ ꝯcupiſcentiã eſſe pctm̃. Hec nebula totam terrã tegebat q꞉ oẽs declinauerũt. ſ. in. f. ſ. Ite obuiã ei: dicite. Nũcia. n. ſ. t. e. qui regna. es in pplo iſrl. Similia dixit Johãnes diſcipulis. Parate viã dño ⁊ ꝑ diſcipulos ad chꝛiſtũ. Tu es qui venturus es an aliũ expectamus. Obuiã ſponſo. ſ. ꝑ viã charitatis: ⁊ dicite nuncia nobis q̃ſi dicat. Reuela nobis ꝑ tuã pñtiam ſi tu es meſſias in lege ꝓmiſſus: ⁊ ſi regnaturus es in pplo iſrl. Poꝛro inſolito mõ pꝛimũ reſponſoꝛiũ h꞉ in quibuſdã eccłijs tres verſus ſicut ⁊ reſponſoꝛiũ ꝑmũ natalis dñi. Pꝛimo ad ſignificandũ ꝙ iſte aduentus dñi ſaluat hoĩes triũ tempoꝛũ. ſ. illos qui fuerũt ante legẽ ⁊ ſub lege ⁊ ſub tẽpoꝛe grẽ. ⁊ ꝓpter h̃ etiã fit triplex repetitio. ꝑma a remotioꝛi quo ad finẽ: ⁊ poſtea a minus remoto: et poſtea a ꝓpinquioꝛi. ad oſtendendũ ꝙ patres ꝑmi tpis remotioꝛes fuerũt ab aduentu chꝛiſti q̃ pr̃es ſecundi ⁊ tertij ⁊ patres ſcđi tpis magis remoti q̃ patres tertij. deinde reincipit reſponſoꝛiũ ad denotandũ deſideriũ ⁊ ad ſignificandũ ꝙ debemus attribuere finẽ ⁊ ꝑncipiũ boni opis ei q̃ eſt alpha ⁊ o. xxxv. diſt. ab exoꝛdio. Ultimo dictis verſibus ſubiungit͛ Glĩa patri. q꞉ omne deſideriũ ⁊ ſeruitiũ ad deũ trinũ eſt referendum. Et ibi non fit reiteratio partis: ſed totius reſponſoꝛij: q꞉ poſt vitã pñtẽ oĩa opera ꝯſumen͛: ⁊ tũc erit dñs oĩa in oĩbus ⁊ ꝯſummatio ⁊ ſufficientia oĩm. Scđo ideo pꝛemiſſum reſponſoꝛiũ tres h꞉ verſus ⁊ vnũ glĩa ad ſignificãdum quattuoꝛ aduentus. de quibus in caplo pꝛecedenti pꝛemiſſum eſt ⁊ ad deſignandũ quattuoꝛ tempoꝛa: ſc꞉ tpˢ ante legem tpˢ legis: ꝓphetie ⁊ gratie. Alloquens eñ eccłia oẽs hoĩes qui fuerũt ante legem: quoꝝ pauci ſunt ſecuti vnũ deum dicit in ꝑmo vſu. Quiq꞉ terrigene ⁊c̃. ideſt O vos oẽs mali: boni: diuites ⁊ pauperes: ite obuiam ei ⁊ dicite. Indica nobis ſi tu es ipſe qui regnaturus es in pplo iſrl. In ſcđo verſu in ꝑſona hominum qui fuerunt ſub lege in qua aliquid fuit impfectionis: q꞉ data fuit infirmis. alloquit͛ ipſum legiſlatoꝛem. Qui regis iſrael intende quaſi diceret qui populũ iſrael in lege tua regis. ⁊ ſicut paſtoꝛ ouem deducis indica nobis ſi tu es ipſe qui regnaturus es in populo iſrl. In tertio iam ex dictis ꝓphaꝝ certificari de aduentu ſaluatoꝛis ex deſiderio clamant. Excita potentiã tuã ⁊ veni qui regnaturus es in pplo iſrl. in alijs ꝟo eccleſijs eſt tertius verſus. Tollite poꝛtas. In quarto gratias agens ſaluatoꝛi de aduentu ſuo qui dignatus eſt venire: imo toti trinitati dicit Glĩa pr̃i. Tertio ideo reſponſoꝛiũ tres habet verſus: qm̃ lex ⁊ pſalmodia ⁊ ꝓphetia hunc ſaluatoꝛis aduentum pꝛenunciauerũt. Quarto tres verſus patres trium tempoꝝ ſignificant. Patres quidem ante legẽ hũc aduentũ pꝛeuiderũt. Patres ſub lege deſiderauerunt. Patres gratie pꝛedicauerunt. Dicit ẽ Johẽs baptiſta vel eccłia. Uos patres ante legem quiq꞉ terrigene fi. h. ſ. v. d. Et paulus. Ite obuiã ei. Terrigenas vocat malos qui terrena ſequuntur. filios hominũ dicit bonos diuites. ſubdit quos terrigenas appellauerat ꝓpt͛ pauperes quos filios hoĩm. Uos ergo quiq꞉ ideſt quilibet terrigene malitia diuites ⁊ filij hoĩm ſpiritu pauperes: qui eſtis ſimul in vnum in vno ouili agni ⁊ hedi. Ite obuiã ei: vt vos mali per ingreſſum incipiatis. vos boni ꝑ ꝓgreſſum pꝛoficiatis. Uos etiam patres ſub lege dicite. Qui regis iſrael intẽde: qui deducis velut ouem ioſeph nunciãs nobis ⁊c̃. qui regis iſrael. i. iudaicũ populum per doctrinã dñi videntem. Qui deducis ideſt de virtute ducis velut ouem. i. innocentem. ioſeph ideſt populum gentilem augmentatũ per frumẽtũ moꝛtificatum. intende ſuper nos: ideſt lumẽ pietatis infunde ⁊ nũcia nobis ⁊c̃. vos q̃ꝫ patres ſub grã dicite. Tollite poꝛtas ꝑncipes veſtras ⁊ eleuamini poꝛte eternales ⁊ introibit rex glĩe. Qui regnaturus es ⁊c̃. O ꝑncipes ⁊ poteſtates aeris huius. Et o genimina viperaꝝ tollite: ideſt auferte poꝛtaꝫ moꝛtis ideſt vitia per que diabolus intrat ad coꝛda. Et o poꝛte eternales ideſt virtutes ad eternitatẽ ducentes eleuamini contra vitia ⁊ per vos introibit ⁊ habitabit in vobis rex glĩe qui regnaturus eſt in populo iſrl. ⁊ nota ꝙ ad tertium verſum non reſpondetur. nuncia nobis: quia patres noui teſtamenti certificati ſunt de aduentu chꝛiſti. patres gratie certi ſunt de introitu regis glĩe. Uerum quia nunq̃ ſufficit nec ſufficiet fides incarnationis ſine fide trinitatis. ideo ſuccinit͛. Gloꝛia patri ⁊ filio ⁊ ſpirituiſctõ. ⁊ quia qui venit in humanitate venturus eſt etiam in maieſtate: ideo reſponſoꝛium denuo repetit͛. In repetitiõe ꝟo nebulam accipias ad litteram: iuxta illud. Ueniet in nubibus celi. ⁊ ſicut nubes ſuſcepit eum. ⁊ alibi. Nubes ⁊ caligo in circuitu eius. ¶ Secudum reſponſoꝛium eſt. Aſpiciebam in viſu noct̃ ſumptum per Gꝛegoꝛium de Daniele. c. vij. Chꝛiſtũ venturum pꝛophetante qui his verbis myſterium incarnationis verbi qđ in ꝑncipio erat apud deum aperuit dicens. Aſpiciebam in viſu aut viſione noctis. Triplex quidem eſt viſio. ſ. noctis ante grãm: diei ſub gratia: ⁊ lucis in gloꝛia. In nocturna viderunt patriarche ⁊ pꝛophete qui ſub nube fuerunt ⁊ hoc Daniel aſpiciebat in viſu noctis. In diurna viderunt apłi quibus xp̃i humanitas apparuit. In lucida videbũt filij dei facie ad faciẽ. Hanc diſtin

tionem veritas in euangelio innuit dicẽs. Abraam exultauit vt videret diẽ meũ vidit ⁊ gauiſus ẽ. Iterũ multi reges ⁊ ꝓphete voluerunt videre q̄ vos vidiſtis ⁊ nõ viderũt. ¶ Sequit̃. Et ecce in nubib' celi filius hoĩs veniebat. Nubes celi caro ꝟbi. De q̄ Eſa. Aſcẽdit dñs ſup nubem leuẽ. ⁊ datũ ẽ ei regnum et honor. ſ. nomẽ qđ eſt ab eterno datũ: ſed in tpe manifeſtatũ: ⁊ oĩs ppl's trib' ⁊ lingue ſeruient ei. Nã vt Eſaias ait. Curuabunt̃ ei oĩa genua ⁊ iurabit oĩs lingua in dño. Tertiũ rñſorium. Miſſus ẽ angelus Gabriel q̃bus ꝟbis Lucas texuit ordinem ãnũciatõis. Quartũ ẽ. Aue maria grã plena. q̃b' idem Lucas modũ ꝯceptõis annexuit dicẽs. Spũſſctũs ſupueniet in te ⁊ virtus altiſſimi obumbrabit ti. Supueniet in te inq̄ ꝓtegẽdo te: ⁊ ab omni ſorde purgando ⁊ exinde ꝟtus altiſſimi. ſ. ꝟbũ dei obũbrabit tibi: ex te carnẽ ſumendo qđ eñ ex te naſcet̃ ſanctũ vocabit̃ filius dei. Xp̄s eñ q̄ nõ eſt conceptus ex virili ſemine merito naſcit̃ ⁊ dei filius appellat̃. Seq̃tur verſus. Quo modo in me fiet iſtud interrogatiue. ⁊ quo modo ſunt due dictiones. vel admiratiue ⁊ eſt vna dictio. Quintum reſponſorium eſt. Saluatorem: in quo incarnatio per apoſtolum confirmatur. Sextum eſt. Ecce virgo concipiet. Septimum. Ecce dies veniũt. in quibus hoc idem per ꝓphetas roboratur. Octauum. Obſecro dñe. in quo idem propter legem comprobat̃. Nonum ẽ. Audite ꝟbum inq̄ idem ꝑ ꝓphetas cõprobat̃. Laudes matutine vtrũꝙ ſonãt aduẽtum. Nõ eñ agit̃ aliq̄ñ de vno aduentu q̄n ⁊ de alio miſceat̃: ſed pauca de ſcđo habẽt̃. ⁊ hoc ꝓp repñtationẽ gaudij ne ſpes luxuriet in ꝓſum ptionẽ. Siq̄dẽ p̄ma antiphona q̄ de fine iohelis ſumit̃ eſt apte de p̄mo aduẽtu. Vñ ibi dr̃ in illa die ſcʒ q̄ñ meſſias veniet mõtes. i. apl'i ſeu magni p̄dicatores ſtillabũt dulcedinẽ. ſ. ꝟbi dei ⁊ colles ſicut minores p̄dicatores fluẽt lac. ſ. ſimplicis doctrine minoribus ⁊ maiorib'. Scđa. ſ. iocũdare ꝑtim ẽ d' Eſaya ꝑtim de zacharia. Tunc eñ iocũdata ẽ ſcḋm zachariã ſyon id ẽ eccleſia de iudeis ⁊ exultauit hierl'm. i. eccleſia de gẽtibus. Tertia. ſ. Ecce dñs veniet: ẽ de ſecũdo aduẽtu. ſ. in maieſtate. Quarta eſt. O ꝯſitiẽtes. Tunc eñ omnes. i. de omni genere ſitiẽtes. ſcilicet. ſalutis ⁊ ſcie doctrinam venerũt ſcḋm Eſayam ad aq̄s baptiſmatis ⁊ doctrine. Quinta ẽ. Ecce veniet ꝓpheta magnus ⁊ ipſe renouabit hieruſalem. ſcʒ dando legem ⁊ noua condẽdo p̄cepta. Hoc tpe dr̃ ꝑ horas capl'm illud. Egrediet̃ virga. Eſa. xj. c. Et illđ In diebus illis. Hiere. xxiij. c. ⁊ illud. Erit in nouiſſimis. Eſa. ij. c. ⁊ illud. Ecce virgo. Eſa. vij. c. ⁊ illud Venite aſcẽdamus. Eſa. ij. c. Ad miſſam vero introitus eſt Ad te leuaui ⁊c. q: per aduentum domini in carnem ſpes maxime eleuatur. Sic enim deus dilexit mundum vt filium ſuum vnigenitum daret ⁊ iterum. Proprio filio non pepercit ⁊c. Et nota ꝙ ſi quidam excitent̃ alij tamẽ ſomno torpent ideo cãtor incipiens ad te leuaui animam meam exaltãdo vocem ab inferiori ad ſuperius ꝓcedit quod ꝓpriũ ẽ excitãtis: qđ ẽt notat̃ in epl'a vbi dr̃. Hora eſt nos iam de ſomno ſurgere. Sequitur verſiculus. Vias tuas domine demõſtra mihi: q̃ñ xp̄s veniẽs nobis vias ſuas indicauit. Unde Eſa. Erit mons domus dñi ⁊c. Venite aſcẽdamus ad mõtem dñi ⁊ ad domũ dei iacob ⁊ docebit nos vias ſuas. Que aũt ſint vie ille oñdit epiſtola que eſt ad Rom. xiij. c. Sciẽtes quia hora eſt iam nos de ſomno ſurgere. In eo eñ qđ ibi dicit̃ Nox p̄ceſſit dies aũt appropinquabit. aſſignat̃ effectus. quia factus eſt dies quando natus eſt ſol. ⁊ iõ ſequit̃ ſic. vt in die honeſte ambulemus ſcʒ in omnibus operibus bonis ⁊ induamus nos in ſimilitudine xp̄i vt ſic filij dei ſimus q: ꝓpter hoc filius dei factus eſt homo vt hõ fieret filius dei. Orationes primum aduentum reſpiciunt: ⁊ pñt etiam adaptari cõgrue ad ſecundum. Poſtea ſequitur reſponſorium ĩ quo oſtẽdit̃ ſpes que facta eſt in ortu ſolis. Vniuerſi qui te expectant ⁊c. Sequit̃ alleluya. Oſtende ⁊c. quia tunc oſtendit dominus faciem ſuam. quam' qui videt ſaluatur. Unde cum dixiſſet dñs ceco. Quid vis vt faciam tibi reſpondit. Raboni vt videã quã faciem non poterant hoĩes antea videre. q: erant ĩ regione vmbre mortis: ſed lux orta ẽ eis ꝙ poſſunt videre. Qđ autem dicitur. Oſtende nobis domine faciem tuam eſt ſenſus. Da nobis domine cognitionem tuam. Facies eñ dei in ſcripturis ſcris nõ caro ſed diuina cognitio intelligit̃: q: per faciem cõſpectam quis cognoſcit̃. Sequit̃ in quibuſdam eccleſijs euangelium Matthei. xxj. c. Cum appropinq̃ſſet ⁊c. quod ad paſſionem ꝑtinet quo ad litteram. Ad diem vero hanc quo ad allegoriam ⁊ ſpiritualẽ intelligentiam. Venit eñ tũc dñs hierl'm per bethphage que interpretatur domus bucce. i. ad eccl'iam q̄ parua erat: in qua xp̄s apparuit per ꝯfeſſionem ⁊ ꝑ montem oliueti per quam deſignatur eminentia miſericordie per quam venit filius dei in mundum ⁊ miſit diſcipulos ſuos dicens. Ite in caſtellum. i. in mundum: ⁊ inuenietis aſinam ⁊ pullum. i. iudaicum ppl'm q̄ dure ceruicis eſt: ⁊ gentilem ſine iugo legis. Itẽ ꝑ hmõi aĩalia oſtendit vias ſuas humilia eñ ſunt. vñ in Mattheo diſcite a me q: mitis ſum ⁊ humilis corde. Legitur etiam ideo quia ibi habet̃ Bñdictus qui venit in nomine domini: quod pertinet ad primum aduentum. ⁊ ꝓp alia ꝟba legitur in alijs eccl'ijs illud. Cum appropinquaret ieſus: qđ dicit̃ in dñica palmarum. In alijs võ eccl'ijs legit̃ euãgelium. Principium euangelij ieſu xp̄i ⁊c. quod eſt marci. j. c. ꝓpter illa ꝟba. Ecce ego mittam angelũ meum ante faciem tuam. Et no. ꝙ in textu euãgelij non continetur principium: ſed initium. Sed eccleſia ponit principium pro eo ꝙ legens euangeliũ ſtatim premiſit initi. Initium ſancti euangelij. ne idem repeti videatur. In nonnullis eccleſijs etiam legit̃. Erunt ſigna. Sequit̃ offertorium de ſpe. Ad te leuaui animam meam. ⁊ poſt communio de eodem. ⁊ ꝓp idẽ legũt euangelium illud. Erũt ſigna. qđ eſt Luce xxj. c. quod ꝑtinet ad ſecundum aduentum vbi dr̃. Prope eſt regnum dei Cui adaptat̃ epiſtola vbi dicit̃. ꝓpior eſt noſtra ſalus. ⁊ q: ꝓpe eſt regnum tuũ dñe. ideo ad te leuaui dicit in introitu cãtor. i. ver' hõ vl' iohãnes baptiſta: vt q̄dã dicũt dicit. Ad te le

uam aīam meam de⁹ me⁹ ꝛ ideo vias meas dn̄e de- mōſtra mihi ꝛ in hoc rn̄ſorio. Oſtēde nobis dn̄e miāꝫ tuā. ꝛ hoc in all'a. ꝛ quaſi de mia certificat⁹ cōcludit in poſtcōione. Dn̄s dabit benignitatē .i. affectum bonum ꝛ terra noſtra .ſcꝫ caro dabit fructum id eſt bona opera.

¶ De ſecūda dn̄ica aduentus dn̄i. Rubrica

In hac ſcđa dn̄ica aduēt⁹ vt p̄miſſū eſt agit̄ de ſcđo aduētu. verū q: gaudere meli⁹ ē ꝙ̄ flere ꝛ dilectio melior eſt ꝙ̄ timor: iō in eo q̄dā dn̄r ꝑtinē tia ad ſcđꝫ aduētū: ꝛ q̄dā ad vtrūqꝫ Ecce eīn in matutinis p̄mū rn̄ſoriū eſt. Hierl'm cito veniet ſalus tua tunc oēs plorabūt modo eſt tp̄s gaudij: aliud eſt de p̄mo ꝛ ſcđo aduentu. Preterea ibi ſunt duo verſus ſꝫ q̄ſdā eccl'as ad idē exp̄mēdū ſicut ꝛ in all'a vt iā dicet̄. Prim⁹ ē hie ruſalē ſi me audieris ꝛc. ꝛ vtit̄ dn̄s v̄bis moyſi vt intelligat̄ ꝙ ipſe ē q̇ moyſi loq̄bat̄. Aliq̄ñ etiam vtit̄ v̄bis ſalomonis vt ſciam⁹ ꝙ ipſe eſt ſapia de qua locutus eſt Salomon. Iſtud rn̄ſoriū ſumptum eſt de michea ꝛ ē illud qđ ſequit̄ ſcꝫ bethleē. Quedam tn̄ eccl'e illud dicūt in dn̄ica ſeq̄nti ꝛ eſt de p̄mo aduētu ꝛ loquit̄ de ḡnatiōe tp̄ali xp̄i ꝛ eterna ď tp̄ali cū d. cit bethleē ciuitas ſūmi: q: in bethleem natus eſt De eterna cū dicit. ꝛ egreſſus ei⁹ ſicut a principio dierū. de alijs rn̄ſorijs patet. ¶ In laudib⁹ prima āti- phona eſt de ſcđo aduentu. Ecce in nubib⁹ celi ꝛc. in miſſa v̄o introit⁹ patet ad vtrunqꝫ hoc modo. Popl's ſion. Ecce dn̄s veniet ad ſaluādas gētes. Eſa. xxx. In vtroqꝫ eīn aduētu ſaluat. Sequit̄. ꝛ auditā faciet dn̄s vocē laudis ſue. ipe eīn ē turtur cui⁹ vox audita ē i terra nr̄a: q: attulit nouū tp̄s. Vox ei⁹ i ſcđo aduētu erit. Venite bn̄dicti p̄ris mei ꝛc. v̄ſus āt ꝑtinet ad ſcđm aduētū. Qui regis iſrael intende qui deducis. id eſt de hoc mūdo ducis ioſeph id ē augmē tum in bono: ſicut ouem id eſt ſimplicem. ꝛ q: in matutinis p̄mū rn̄ſoriū ē. Hierl'm. ꝛ in miſſa introit⁹ eſt Popl's ſyō. iō in hac dn̄ica fit ſtatio in eccl'ia que dr̄ hierl'm. ſequit̄ oīo. Excita dn̄e corda nr̄a ad p̄parā- das vnigeniti tui vias ꝛc. q̄ eſt de p̄mo aduētu tātū epl'a v̄o ē de ſcđo. Quecūqꝫ ſcripta ſūt ꝛc. ad Rom. xv. c. vt ꝑ patiētiā ꝛ ꝯſolatōem ſcripturaꝝ ſp̄ē habeamus ꝛ ſic inuitamur ad ſp̄ē vt que patimur leuia ſiāt rn̄ſorium ꝑtinet ad vtrunqꝫ. Ad p̄mū: dum dicit. Ex ſyon ſpecies decoris eius. Ad ſcđꝫ cū dr̄. De⁹ noſter manifeſte veniet. verſus v̄o ad p̄mum tn̄. d. Cōgregate. ſ. ouos angeli. illi ſctōs ei⁹. i. p̄dicatores bonoſ q̄ ordinant teſtamentum ei⁹. ſ. nouū ſup ſacrificia. i. vet⁹ teſtm̄. Prius eīn eſt qđ aīale eſt ſicut dicit apl's Deinde qđ ſp̄ūale vel qđ dicit. Congregate hoc in p̄mitiua eccl'ia maxime neceſſariū fuit. ſ. ouos boni p̄dicatores: vt Paulus ꝛ alij. Deide ſequit̄ Alleluya quod inſolito modo habet duos verſus ſm̄ q̄ſdam eccleſias: ꝛ hoc fit: q: ibi de duplici aduentu agitur Primus eſt de primo cum dicitur. Letatus ſum ꝛc. Ante primum eīn aduentū xp̄i deſperabant homi- nes de ſalute. Tunc vero letati ſunt qn̄ audierūt ꝙ filius dei homo factus erat. Scđs v̄ſus eſt de ſcđo Stantes erant pedes noſtri .i. affectum nr̄i in atrijs ꝛc: Iam enim in ſpe ꝛ deſiderio ibi ſumus. Euangelium eſt Lu. xxi. c. ſcꝫ. Erunt ſigna in ſole ꝛ luna ꝛc: ꝛ eſt de ſcđo aduentu tn̄: ibi eīn oſtendunt̄ ſigna q̄ fiēt añ diem iudicij: qn̄ totus mūdus turbatōe ſua iudicium dn̄i oſtendet. Ibi etiam ſequit̄. His autē fieri incipientibus reſpicite ꝛ leuate capita veſtra: Ecce appropinquabit redemptio veſtra. Ecce ſpes Quedam vero eccleſie legunt euangeliū. Cum audiſſet Iohannes in vinculis quod ſimiliter ad ſcđm pertinet aduentum. ex eo ꝙ iohannes q̄rit. Tu es q̄ venturus es: an alium expectamus. Cui dn̄s. Ecce ego veni ad redimendum: ꝛ rurſus veniam ad ſaluādum qđ ex ſignis coniecturare poteſtis. Quia ceci vidēt ꝛc. Offertoriū eſt de p̄mo aduentu. Poſtcōio hieruſalem ꝛc. q̄ eſt baruch. iiij. ꝛ. v. c. eſt de vtroqꝫ. In tertia vero ꝛ quarta feria ꝛ ſabbato legunt̄ euāgelia de teſtimonio xp̄i. ſ. de ioh̄e. ꝛ de teſtimonio iohānis de xp̄o ꝛ eius aduentu. De quo ēt loquit̄ epl'a Patientes eſtote. que tunc dicitur.

¶ De dn̄ica tertia aduentus dn̄i. Rubrica.

Sequit̄ tertia dn̄ica in qua ſimiliter agit̄ de ſcđo aduentu. Unde in nocturnis primū rn̄ſoriū eſt. Ecce apparebit dn̄s ſup nubē candidam ꝑ gl'iam imortalitatis vt mali timeāt in ſcđo aduētu. Nā in p̄mo aduētu apparuit dn̄s ſuper nubem leuem. i. immunē a pctō ꝛ ſumit̄ hoc rn̄ſorium de apocalipſi vbi dr̄. Vidi ꝛ ecce nubes candida. Verſus eſt de vtroqꝫ aduētu. In laudibus prima antiphona eſt de ſecundo aduentu Veniet dn̄s ꝛ non tardabit ꝛ illuminabit abſcondita tenebrarum. ſecunda que primam multiplicat. Omnia enim manifeſta erunt: q: libri conſcientiarū aperti erunt coram eo. ¶ In miſſa vero introitus eſt de ſecundo aduentu. Gaudete in domino ſemꝑ ꝛ iterum dico gaudete. ad Philippē. iiij. c. Apl's eīn non loquitur de primo aduētu cum dicit. Dn̄s ꝓpe eſt. ſed de ſecūdo aduētu. vnde inuitat ad gaudium ſpirituale: per quod firmiter expectamus gaudia ſecundi aduentus. Unde dicit Gaudete in dn̄o ſemꝑ ſcꝫ expectando ſecūdum aduentum. ꝛ repetit̄ gaudete: q: gaudium ſp̄ūale facit nos dulciter ſuſtinere oīa aſpera mundi vt nihil euellat nos a ſpe eternoꝝ ꝛ ideo q: ita neceſſarium eſt gaudium ſp̄ūale iſta repetit: vel propter gaudium de vtroqꝫ aduentu quod hn̄t ſcti. Huius gaudij cuſtos eſt modeſtia: ꝛ iō ſeq̇tur. Modeſtia veſtra ꝛc. hoc gaudiū qđ eſt pax omnibus ſanctis optat eccleſia filijs ſuis in verſu cum dicit. ꝛ pax dei que exuperat omnem ſenſum. ſcꝫ hominis: q: nullus homo habet totum vſum pacis huius Collecta. ſcꝫ Aurē tuam queſumus domine eſt de aduentu in mentem. audita enim collatione de aduentu dn̄i ſacerdos orat vt tenebras quas patimur in eo ꝙ f[ilio] ſo indicamur ſuauiſſitatōe illuſtret. Epiſtola. Sic nos exiſtimet homo ꝛc. q̄ eſt. j. ad Corin. iiij. c. eſt de ſecundo. alie eccl'e dicunt epiſtolā. Gaudete in domino ſemper que eſt ad philippen. iiij. c. re

ſponſo primo. Qui ſedes ſup cherubin manifeſtare corã effraim.i.fructificantẽ in bonis operib⁹ beniamin.i.filiũ dextre ⁊ manaſſe qui oblitus eſt terrenorũ. hoc fiet i iudicio. Verſus etiã. Qui regis iſrl' eſt de primo qui dicit ad ſcdm. alleluya. excita dñe etiã eſt de primo. euãgeliũ. Cum audiſſet iohannes ⁊c. qd eſt Matthei.xi.c. ſimilr eſt de primo. Quidã eñi de diſcipulis iohãnis nõ credebant xp̃m eſſe meſſiã pmiſſum in lege. vñ miſit eos ad xp̃m vt interrogarent eum. Tu es qui venturus es an aliuȝ expectamus: vt per viſa miracula xp̃m iaȝ veniſſe cognoſcerent quaſi diceret. Ipſe multo melius ſcire deberet ꝙ ego ⁊ dixit eis ieſus. Ceci vident ⁊c. quaſi diceret vos eſtis magiſtri: non ergo ſcitis hoc qd dicit in Eſa.xxxv. Tũc ſaliet ſicut ceruus claudus: ⁊ aperientur lingue mutoꝝ. ⁊ loquitur de tempore meſſie quaſi dicat facta probant. Offertoriuȝ etiam eſt de primo aduentu. Poſtcõmunio de ſcdo. Dicite puſillanimes confortamini. Oportet eñi ꝙ puſillanimes cõfortentur ad hoc vt ſuſtineant tribulationes ⁊ ſic expectent cum fiducia ſcdm aduentũ.

¶ De quarta feria ⁊ ieiunijs q̃ttuor tẽporũ. Rubri.

In hac ſeptimana fiũt ieiunia quattuor temporũ. Vñ hic primo de illis. Secundo de alijs ieiunijs. Tertio de huius diei officio pſequamur. In primitiua quidẽ eccleſia ſtatutuȝ fuit ꝙ ieiunia quattuor tẽporum fierẽt ter in anno. Sed calixtus papa.lxxvj.diſt. ieiunium cõſtituit quater in anno fieri: nã ⁊ iudei quater in anno ieiunabant.ſ. ante paſcha: ante penthecoſten: ante cenophegiã in ſeptẽbri: ⁊ ante encenia: de quib⁹ dicet in phemio vij.partis. Si eñi tñ ter in ãno in tres partes diuiſo ieiunaretur forte aliqui remanerent dies de quibus primitias nõ redderemus: in iſtis eñi ieiunijs primitias tpis exoluimus: vt iã dicet. De quibus zacharias ait. Ieiuniũ q̃rti q̇nti ſexti ⁊ decimi domui iuda ⁊ hierlm dies feſtos vertetur in gaudiũ. Quater ergo ieiunamus in anno. Primo vt quattuor elementa in nobis viciata.ſ. corpus nr̃m ex eis cõſtans in quattuor ãni tẽporibus caſtiget: hõ eñi cõſtat ex quattuor elemẽtis q̃tũ ad corp⁹: ⁊ ex trib⁹ potentijs q̃tũ ad animã.ſ. rõnali: cõcupiſcibili: ⁊ iraſcibili: vt ergo illa moderẽtur in nobis: quater ieiunamus in anno p tres dies: vt quaternarius numerus ad corpus: ⁊ trinarius ad aĩam referat. Siquidẽ ãnus diuidit in quattuor tpa que ſunt ver. eſtas. autũnus ⁊ hyems que ppter ſua delectamẽta a dei amore nos auertere ſolẽt. Ver calidũ eſt ⁊ humidũ: tũc ergo ieiunamus vt elementuȝ amoris caſtiget in nobis ne cõſentiat falſe pulchritudini veris: ieiunamus itaq; contra luxuriã ex humore ⁊ calore naſcentem. Eſtas calida eſt ⁊ ſicca: tunc ergo ieiunamus vt elementuȝ caloris in nobis caſtigetur ne cõſentiat incẽdio carnali: vel tũc ieiunam⁹ cõtra ſuperbiã: q: tũc fructus terraꝝ qui florent ⁊ maturant: ſupbiendi materiaȝ preſtãt. Autũnus eſt frigidus ⁊ ſiccus tũc ergo ieiunamus ne aliquo lãguore animi areſcamus ⁊ cõſuamus ⁊ ſine pinguedine olei i tabernaculo eterno inueniamur vel tũc ieiunamus cõtra auariciã: q: tunc meſſes collegimus ⁊ habem⁹. Hyems frigida ⁊ humida eſt. vñ tũc ieiunam⁹ ne membra nr̃a fluxu atq; luxu ſoluant in cõmeſſationibus ⁊ potationib⁹ ac p hoc amor dei negligat: vel tũc ieiunamus cõtra pigritiã: q: torpemus frigore. Ieiunam⁹ ergo i dictis quattuor tpib⁹ anni vt p ieiunia pſeruemur a vitijs ⁊ que deliquimus in illis purgent. Rurſus qm̃ qdlibet tps tres hȝ menſes. ideo quater ieiunamus in anno tres dies. vnũ dieȝ ieiunãtes pro menſe: vt ſic ſatiſfaciam⁹ in die qd deliquimus in mẽſe. Scdo ẽt ideo ieiunamus. nam primũ ieiuniũ fit in martio ſcȝ in prima ſeptimana q̃drageſime vt in nobis virtutũ germina oriant: vt in nobis marceſcãt vitia que nequeũt oĩno extingui. Scdm fit in eſtate in ſeptimana pẽthecoſtes: q: tũc venit ſpũſſanctus: ⁊ nos debemus eẽ feruẽtes in ſpũſancto. Tertiũ fit in ſeptẽbri ante feſtũ michaelis qñ fructus colligunt: ⁊ nos debemus deo reddere fructũ bonoꝝ operũ. Quartum fit in decẽbri qñ herbe moriunt: q: ⁊ nos mũdo mortificare debem⁹. Tertio iõ q: ver refert ad pueritiã eſtas ad adoleſcentiã. autũnus ad maturitatẽ ſiue virilitateȝ. hyems ad ſenectutem. Ieiunamus ergo in vere vt ſimus pueri p inocẽtiã. in eſtate: vt efficiamur iuuenes p cõſtantiã. in autũno vt maturi p modeſtiã. in hyeme vt ſenes p prudentiã ⁊ honeſtã vitam. Quarto ideo in quattuor ãni tpib⁹ ieiunamus vt deus nobis cõſeruet oĩa que ad humanũ vſum in illis tẽporibus de terra naſcunt. Quinto ad ſignificandũ quattuor que fuerũt in illis quattuor tẽporibus.ſ. cõceptio dñi in vere. natiuitas in hyeme. cõceptio Iohãnis baptiſte in autũno. ⁊ ei⁹ natiuitas in eſtate. Sexto ſm hiero. ob diuerſas plagas que i illis tpib⁹ acciderũt: in quib⁹ aũt dieb⁹ ⁊ quare hec ieiunia fiãt. in. viij. parte ſub ti. de ãno ſolari dicetur. Hec ergo ieiunia vocãtur quattuor tẽpoꝝ: q: in premiſſis quattuor tẽporibus fiũt. Vocant etiã ieiunia triplicia: p eo q: fiunt tribus dieb⁹ quibus hodie ieiunant in ſeptimana. antiqui eñi ieiunabãt eiſdẽ ferijs. ⁊ poſtea ſupaddita ſunt ieiunia iſta. Vocant ẽt ieiunia primitiaꝝ: q: cũ in lege preceptũ ſit vt primitie ⁊ decime deo dent placuit ſanctis patrib⁹ vt dicit Aug. in libro d' doctrina xp̃iana ſoluere decimas ⁊ primitias tpis. vñ p primitijs inſtituerunt ieiunia quattuor temporum. ⁊ inde dicta ſunt ieiunia primitia: pro decimis vero inſtituerũt ieiunia quadrageſime. ¶ Sciendũ autem eſt ꝙ ieiunia vernalia primo inſtituta fuerunt in prima ſeptimana martij. eſtiualia in ſecunda iunij. autũnalia in tertia ſeptẽbris hyemalia in quarta decẽbris: ſed ppter multa que inde ſurgebãt incõmoda ſtatuit Leo papa. lxxvj. diſtin. huius vt hyemale fiat in tertia ſeptimana aduẽtus. Vernale in prima ſeptimana quadrageſime. Eſtiuale in prima ſeptimana poſt penth. Autunnale vero fiat ſm veterem inſtitutionẽ. ¶ Quare ieiunia inſtituta ſunt in dictis menſibus: ⁊ quare in eis fiunt ordinationes. vide in. vij. parte ſub ſabbato poſt dñicam. xvij. ⁊ in phemio. ij. partis. Caue tñ in

computatione ſeptimanarum menſis ſeptembris: q2 ſi ipſe menſis inceperit in prima vel in ſcda vel in tertia vel in quarta feria: illi dies cōputanť ꝑ pma ſeptimana illius menſis. ⁊ in tertia ab illa ieiunium fiet. Si vero menſis ipſe inceperit in qnta vel i ſexta vel in ſeptima feria: tunc in ſequēti dñica incipies cōputare pmā ſeptimanā ⁊ i tertia poſt illā ieiuniū fiet: ⁊ ſic dies ꝑcedētes nihil operanť quātū ad cōputationē ſeptimanaꝝ. Verūtamē ſm pmariā eccleſie inſtitutionē ieiunia veris dicunť pma: q2 fiebāt in pmo menſe. ſ. in ianuario qui apud romanos primus menſis fuit. Ieiunia eſtatis dicunť quarta: q2 fiebant in quarto menſe. ſ. iunio. Ieiunia autūni ſeptima: q2 fiunt in menſe ſeptimo. ſ. in ſeptēbri. Ieiunia hyemis decima: q2 fiunt in decimo menſe. ſ. in decembri. vñ zacharie. viij. c. Ieiuniū pmi ⁊ ieiuniū quarti ⁊ ieiuniū ſeptimi ⁊ decimi. ſ. menſis erit domui iude i gaudiū. lxxvj. di. ieiuniū quarti. Sz cuz hec ieiunia recolant quattuor anni tpa: vt dictum eſt qu re aguntť in pmo menſe ⁊ i quarto ⁊ in ſeptimo ⁊ in decimo cū pncipia tempoꝝ non ſint in his menſibus. Rñdeo hoc ieiunium tractū eſt de veteri lege. vñ agiť in illis menſibus noſtris ſm numeꝝ menſiū illius tpis: iudei eñi ſm lunationes ieiunabant. ſ. in pma in quarta in ſeptima in decima. et hͦ eſt qd legiť ieiuniū primi: ieiuniū quarti: ieiuniū ſeptimi: ⁊ ieiuniū decimi: q2 ſicut in pma lunatiōe eſt principiū anni illoꝝ: ſic ⁊ martius eſt pncipiū anni noſtri. Qd aūt ieiunia nr̄a ortū habuerūt a veteri lege apparet ex hoc ꝙ a ieiunio veteris vſq3 ad eſtiuale ſunt. xiiij. hebdomade: q2 tot gñatiōes fuerūt ab abraam vſq3 ad dauid. Itez ab eſtiuali vſq3 ad autūnale ſunt ſilr. xiiij. ſeptimane: q2 tot gñatiōes fuerunt a dauid vſq3 ad ieconiam. Itē ab autūnali vſq3 ad hyemale alie. xiiij. q2 tot reges fuerīt a ieconia vſq3 ad chriſtū: computatis regibus illis quos mattheus in ſuo euangelio pretermiſit.

¶ De alijs ieiunijs. Rubrica.

Quia de ieiunijs quattuor tēpoꝝ mentio facta eſt. Conſequēs eſt vt de alijs ieiunijs hic aliqua perſtringamus. eſt aūt ieiuniū cōis oīm membroꝝ ſatiſfactio vt ſcz membra ſatiſfaciāt ſm peccāi qd cōmiſerūt vel geſſerunt: vt ſi gula peccauit ieiunet ⁊ ſufficit: q2 eñi ſola fuit culpa: ſola ſit in pena: ſimiliter ſi oculus. Unde hiere. Oculus meus depredatus eſt aīam meā: ⁊ ꝑ feneſtras oculoꝝ meorum mors intrauit in aīam. ⁊ Augu. Oculo nihil eſt nequius: ⁊ ſic de alijs membris. Uel ieiuniū eſt parſimonia victus ⁊ abſtinentia ciboꝝ. Augu. dicit Maximum ⁊ ꝑfectū ieiuniū eſt abſtinere ab iniquitatibus ⁊ a carnis voluptatibus ⁊ delectationib⁹ hui⁹ ſeculi. vñ pius papa. de ↄſe. di. v. nihil. ait. Nihil ꝓdeſt orare ⁊ ieiunare niſi mens ab iniquitate: ⁊ ab obtrectationibus lingua cohibeať. ⁊ dr̄ ieiunium a ieiunio qd eſt quoddā inteſtinū in hoīe qd ſemꝑ eſt vacuū ⁊ ſubtile. ſic ⁊ nos ieiunantes debem⁹ eē vacui a ſuꝑfluis ⁊ a vitijs tā in corpore ꝙ in mēte. Autoritas ieiunij eſt ex tribus: ex ꝑſona: ex loco: et ex tpe: ex ꝑſona q2 precepit deus Ade ⁊ eue vt abſtinerent a fructu ligni ſcientie boni ⁊ mali. ex loco q2 in paradiſo inſtitutū fuit ⁊ initiū habuit. xxxvj. diſt. ex tpe: q2 ab antiquo ꝓceptū eſt celebrari. creato nāq3 hoīe in pmo mundi exordio dictum fuit ei. De ligno ſcientie boni ⁊ mali ne comedas: ⁊ q2 fuit celebratū ante legem a Moyſe ⁊ ſub lege ab helya ⁊ in tpe grē a chriſto. Moyſes eñi nō comedit neq3 bibit quadraginta diebus. Helyas ꝗ ambulauit q̄draginta diebus ⁊ quadraginta noctibus in fortitudine ſubcinericij panis. ⁊ chriſtus quadraginta diebus ⁊. xl. noctibus ieiunauit. Fuit etiā celebratum in ſex etatibus. Nā in ea etate q̄ fuit ab Adam vſq3 ad noe fuit abſtinētia carniū ⁊ vini. xxx. di. ab exordio. a Noe vero in poſteꝝ fuit ↄceſſum vinum ⁊ carnes: ⁊ ſic de ceteris etatibus. Cōmendať autez ieiunium exemplis: qm̄ eua ꝙ diu ieiunauit ⁊ abſtinuit in paradiſo ⁊ virgo ꝑmanſit. Adā q2 ieiunium violauit a delitijs paradiſi i ſummā miſeriā corruit Helyas q2 ieiunauit in celū curru igneo raptus eſt Moyſes poſt ieiuniū cū deo locutus eſt. Hierlm ꝑ ieiuniū liberať a Senacherib tpe regis Ezechie ⁊ Eſaie. Iona ꝗ ꝑdicante ꝑſtať veniā niniuitis: in ſacco ⁊ cinere ⁊ ieiunio penitentiā agentibus. Ieiunamus etiā exemplo apl̄oꝝ vt diceť ſub quarta feria penthe. Porro ieiuniū aliud corporis eſt ⁊ carnis: aliud mētis: aliud auaritie: aliud faſtidientis: aliud diſpenſatiōis: aliud deuotiōis: aliud votiue: aliud ꝓmiſſionis: aliud ſuppletiōis: aliud cōpaſſionis: aliud inſpiratiōis: aliud circūſpectionis: aliud rōnabile: aliud irrationabile: aliud q̄litatis: aliud quātitatis: aliud numeri: aliud ſumme exactionis: aliud alternitatis: aliud zerophagie: aliud meroris aliud exultatiōis: aliud vanitatis ſiue hypocriſis: aliud virtutis ſiue charitatis: aliud indictiōis: aliud neceſſitatis: aliud inſtitutiōis: aliud volūtatis: aliud prauitatis: Sane ieiuniū corporis et carnis eſt qñ quis abſtinet a cibis ne nimis pingueſcat: velut ab infirmitate liberetť: vel q2 comedere nō pōt ⁊ hͦ nullius eſt meriti. Ieiuniū mentis eſt qñ qs abſtinet a vitijs: vel etiā a cibis ne caro pingueſcat laſciuijs. Ieiuniū auaritie vt burſe parcať. Ieiuniū faſtidientis eſt qd fit vt appareat. Ieiuniū diſpenſatiōis eſt qd celebrať in vigilijs ſolēniū dieꝝ ⁊ magnaruz feſtiuitatū: vt natalis dñi: que ideo dicunť vigilie: qm̄ antiquitus in ꝓcipuis feſtiuitatib⁹ duo nocturnalia agebanť officia. ⁊ ppl̄s qui ad feſta venerat tota nocte in dei laudib⁹ in eccl̄ia vigilabat. quod adhuc rome ⁊ in pleriſq3 locis in magnis feſtiuitatibus preſertim ſctōꝝ patronoꝝ eccl̄iaꝝ obſeruať. Sed q2 luſores ⁊ cantores ↄueniebāt ⁊ turpib⁹ cantilenis ⁊ ſaltationibus ⁊ cōmeſſationibus potationibus ⁊ fornicationibus intendere ceperūt. ꝓpter hec ⁊ multa alia inconuenientia que fiebant hmōi vigilie ſūt īterdicte ⁊ inſtitutū vt loco eaꝝ fiāt ieiunia q̄ ieiunia adhuc retinēt nomen officij. nā cōiter vigilie ⁊ nō ieiunia nuncupanť. Si qs tñ ieiunaret ⁊ honeſte in eccl̄ia vigilaret: vtiq3 bñfaceret: prout fit in natiuitate iohānis baptiſte ꝓpter eius reue-

rentiam. Hec igitur inſtitutio dicitur diſpenſatio: q: ieiuniū ponit loco vigiliar. de hoc dictū eſt in .v. parte ſub ti. de nocturnis. Ieiuniū deuotionis eſt ad qd̄ quis neceſſario non tenet qd̄ inferius voluntarium appellat. Ieiuniū votiue ꝓmiſſionis eſt vt ſi quis vouet ꝙ certa die ieiunabit vel a carnib⁹ abſtinebit. Et nota ꝙ vota ex diſcretionis ꝯſenſu comite rōne emiſſa deo reddenda ſunt. iuxta illud. Vouete ⁊ reddite deo vota veſtra. Votoꝝ aūt aliud eſt neceſſitatis: aliud ſpontanee voluntatis. Neceſſitatis eſt qd̄ eſt fidei annexum: vt qd̄ fit in baptiſmo: puta fidei catholice ꝓfeſſio ⁊ ſathane abrenunciatio: ⁊ votū obſeruatiōis decem p̄ceptoꝝ legis ⁊ ꝯtinentie quā q̇s in ſuſceptione ſacri ordinis vouet ⁊ talia vota quiſq; inuiolabiliter obſeruare tenet. Spontaneoꝝ v̄o votoꝝ aliud eſt diſcretū aliud eſt indiſcretū. Indiſcreta ſunt vota pueroꝝ: ⁊ puellaꝝ dum ſunt in parentū ꝑtāte. Vn̄ illis volentib⁹ irritari pſſt. Si igit puella infra nubiles annos vouerit caſtitatē ꝑpetuā licite nubere poterit: parentib⁹ vel curatorib⁹ illā ad hoc cogētib⁹. Indiſcretū eſt etiā votū mulieris in ꝑtāte viri exiſtētis. vn̄ ſi illo inſcio vouerit peregrinari vir votū hmōi poterit reuocare: q: ipſa non hʒ ꝑtātē ſui corporis: ſed vir. Indiſcretio aūt attendit qn̄q; circa ꝑuectos et liberos vt ſi forte q̇s vouerit ad qd̄ ꝑficiendū ſufficere neq̇t vel in quo natura ita debilitaret ꝙ poſſet fieri ſuiipſius homicida: vel qd̄ ſine licentia alterius cōplere nequit vel qd̄ nō ex deliberatiōe: ſed ex iracūdie calore emittit ⁊ talia potius ſunt ſpernēda ꝙ̄ executione digna. Ieiuniū ſuppletionis eſt vt ſi q̇s vltra penitentiā ſibi a ſacerdote iniunctā aliq̇d ſupplear de ſuo. Ieiuniū cōpaſſionis eſt vt ſi ſacerdos alicui dicat ꝑ hoc pctō fac cantare duas miſſas ⁊ ieiuna ⁊ ego pro te cantabo ⁊ tres dies ieiunabo: ꝓpt̄ h̄ tn̄ non dʒ aliq̇d recipe: q: ſacerdos dʒ cōpati ꝓ ſuo ⁊ orare pro eo. etiā ieiunare pōt dici compaſſio vt ſi quis petit a ſacerdote penitētiā pr̄i ſuo iniunctā vt pro pr̄e peragat ꝑtē illius. Quattuor eīn modis fit hmōi cōpaſſio. qn̄q; ꝑ ſacrificia: qn̄q; ꝑ ieiunia: qn̄q; ꝑ orones: qn̄q; ꝑ elemoſynaꝝ elargitionē. Ieiunium inſpirationis eſt vt in btō Nicolao qui adhuc infans ⁊ manens in cunabulis tribus diebus ī hebdomada a mamillis mr̄is ſue abſtinebat. vel vt alij dicunt quarta feria ⁊ ſexta ſemel tn̄ ſuggebat mamillas. Ieiunium circūſpectionis eſt qn̄ pro aliqua imminente tēpeſtate pro periculo hoſtiū vel ꝑ caſu cuiuſlibet anguſtie ieiunam⁹. Ieiuniū rōnabile eſt qn̄ cibū ⁊ potū moderate ſumim⁹ nec naturā debilitamus. vn̄ apl̄s. Rōnabile ſit obſeqiū veſtrū non in cōmeſſationibus ⁊ ebrietatibus. Irrationabile eſt ſi q̇s velit ieiunare ꝑ duos ꝑ vl̄ tres dies vl̄ ꝑ totā hebdomadā: qd̄ nō approbat: de⁹ vult eīn hoīem ſic ieiunare vt cogat vitijs mori: nō vt cogat natura diſſolui. vn̄ ꝓhibet ieiuniū qd̄ q̇dā faciūt a cena dn̄i vſq; ad paſcha. Ieiuniū equalitatis eſt ſi quis voueat ſe vlterius non comeſturū carnes. Ieiuniū quātitatis eſt ſi q̇s comedat ad pondus vel ad menſurā non plus vna die ꝙ̄ altera: vel ſi q̇s voueat ſe non comeſturum niſi tanti pōderis panē. Ieiuniū numeri eſt qn̄ q̇s vouet ꝙ decetero nō comedet niſi vna vice in die: cogitās ꝙ comedere pluries in die beluaꝝ eſt: ⁊ comedere bis hoīm: ſemel angelorum. Ieiunium ſūme exactionis eſt in his qui non comedunt: niſi olera radices ⁊ herbas vt iohēs baptiſta in deſerto ⁊ maria egyptiaca ī heremo: que cū duobus panibus tn̄ iordanē tranſiens auſterā vitā in heremo .xl. ānis egit. Ieiuniū alternitatis eſt vt cū quis die vno comedit ⁊ alio die ieiunat. Ieiunium xerophagie eſt ſicca comeſtio. a xaros qd̄ eſt ſiccum ⁊ phagin qd̄ eſt comedere. vn̄ Priſcian⁹ in xerophago biſantij. Sicca v̄o comeſtio eſt vt in fructib⁹ pomis: piris: caſtaneis: ⁊ ꝯſilibus. Quidā tn̄ ſiccā comeſtionē appellāt legumina ſiue cruda ſiue cocta etiā ſi lixata comedant cū cocleari. Ieiuniū meroris ꝯſiſtit in vno. ſ. in abſtinentia ciboꝝ: ⁊ fit ꝓpter duo. ſ. ꝓpter corporalē abſtinentiā ⁊ ſpūalem ſpōſi. hoc repreſentat eccl̄ia in tribus quattuor tpibus. Ieiuniū exultatiōis ꝯſiſtit in duob⁹. ſ. in abſtinentia ciboꝝ ⁊ mūdanaꝝ reꝝ: ⁊ fit ꝓpt̄ interne dulcedinis p̄guſtationē. iuxta illud. Guſtate ⁊ videte. hoc repreſentat eccl̄ia in vigilia ⁊ hebdomada poſt penthecoſtē. vtrūq; v̄o repreſentat in tp̄e aduentus. put ibi dictū eſt. Eſt ḡ duplex ieiuniū. ſ. tribulationis ⁊ gaudij ſiue meroris ⁊ exultatiōis ſicut habet ī gloſa ſuꝑ illo loco. Mat. ix. c. Nunq̇d pſſt filij ſponſi lugere ꝙ̄ diu fuerit ſponſus cū eis. Ieiuniū vanitatꝭ ſiue ſimulatiōis vel fictiōis eſt in hypocritis. Ieiunium virtutis ſiue charitatis eſt in ſanctis ⁊ ꝑfectꝭ. Ieiuniū indictiōis eſt vt in die btī marci. Ieiuniū neceſſitatis eſt in imꝑfectis. Ieiuniū inſtitutionis eſt ieiuniū quadrage. ⁊ alia a ſanctꝭ patrib⁹ inſtituta: que quare inſtituta fuerint iam dictū eſt. ⁊ dicetur ſub ti. de capite ieiunioꝝ. Et nota ꝙ ieiunia indictiōis neceſſitatis ⁊ inſtitutiōis ad idē referunt. Ieiunia neceſſaria. ſ. ꝑ eccl̄iam inſtituta ⁊ indicta: ſunt ieiunia quattuor tēpoꝝ ⁊ vigiliaꝝ aplōꝝ. natiuitatꝭ dn̄i. btī iohīs baptiſte. oīm ſctōꝝ. aſſumptionis btē marie. btī laurētij. quadrageſime ⁊ ſexte ferie p̄ter illa q̄ ſunt inter paſcha ⁊ penthe. ⁊ p̄terꝙ̄ ſi natiuitatē dn̄i in ea venire ꝯtingat: niſi tūc aliq̇ voto vel religioni ſint aſtricti. Dicūt tn̄ quidā ꝙ ieiunium ſexte ferie nō eſt neceſſitatis niſi quo ad carnes. alioq̇n non liceret ciſterſienſib⁹ illud mutare ſʒ ſm Leonē papā lʒ nō ſit neceſſitatis ſabbato a carnibus abſtinere: rōnabilis tn̄ conſuetudo et canon Inno. aliter interpretat eo ꝙ illo triduo poſt paſſionē dn̄i tota fides in ſola beata virgine maria remanſit. Gn̄alia q̇ꝫ ⁊ ſpūalia ieiunia ꝑ ep̄os in ſynodo ⁊ ꝯcilijs inſtituta ſoluūnō debēt. Siquidem ad neceſſaria ieiunia tenent doli capaces dū ⁊ ipſi delinquere poſſint. diſpenſari tn̄ pōt circa h̄ cū impuberibus ⁊ etiā cū ꝯſtitutis in maiori etate ⁊ cū ſenibus ⁊ infirmis ac debilibus. Mulieres v̄o lʒ ꝓpter viroꝝ ꝓhibitionē ieiunia votiua volūtaria dimittere debeāt ꝑut ſupra dictū eſt. indicta tn̄ ꝑ eccl̄iam non licet. ⁊ ſi in illis ſacerdos forte ꝓpter ſcandalū cū eis valeat diſpenſare. Aliter eīn indicta ieiunia

redimi pecunia vel alio modo nequeũt niſi caſualis
neceſſitas ſubſit: tunc eñ bene pñt redimi vel cõmu
tari: ſicut ⁊ ieiuniũ feſti qđ eſt die lune fit ĩ ſabbato.
Vñ ⁊ in quibuſdã locis in quibus ſunt eccl'ie ſancti
Quintini nõ ieiunatᷣ in vigilia oĩum ſanctoꝝ: ſꝫ die
tertia ꝑcedẽti. De hoc dictũ eſt in ꝓhemio ſcđe par-
tis. Poſſet etiã ſtatui vt quidã dicũt vt in dictis ie-
iunijs bis parũ tamẽ comederetᷣ ſicut faciunt ciſter
ſieñ. operãtes qui ad tollendum ſcandalũ ⁊ charita
tem ſeruandã aliquid ꝑguſtant nec ꝓpter hᷣ ieiun. ñ
ꝑ eccleſiã indictũ ſoluere dicunᷣ. Voluntaria vero ſcꝫ
ad que aliqui voto vel ꝓpoſito ſe aſtringunt vel etiã
que ſacerdotes pter indicta ꝓpter peccata impo-
nunt: lꝫ cõmutare ⁊ redimere: etiã ſi nulla cauſa ſub
ſit, dũmodo vtilior ſit cõpenſatio. Ceterũ comedere
ante horã comedẽdi ⁊ ante miſſam in ieiunijs ſtatu
tis ⁊ neceſſarijs mortale peccatũ eſſe ſacri canones
affirmãt. in voluntarijs vero veniale. Circa vigilias
apoſtoloꝝ notandũ eſt ꝙ ieiunium paritatis quan-
do videlꝫ paria ſunt ſanctoꝝ merita pariter ieiuna-
mus: ſicut patet in vigilijs beatorũ Jacobi ⁊ Bar-
tholomei ⁊ alioꝝ apl'oꝝ qui non habẽt ieiunia inſti-
tutionis in quibꝰ ieiunamus ꝓ eo ꝙ fuerunt apoſto-
li: qñ alij apoſtoli vigilias habẽt. Cum eñ ſint me-
ritis pares: decet vt oẽs habeãt ieiunia. vnde cõci.
bracharẽ. dicit ꝙ oĩum apoſtoloꝝ vigilie ſunt ieiu
nãde pter vigilias apoſtoloꝝ Philippi ⁊ Jacobi
⁊ Johãnis euãgeliſte. Eccleſia tamen gallicana nõ
tenet niſi de ſex apoſtolis ⁊ đ quattuor: eoꝝ ieiunijs
Petrus ⁊ Paulus hñt pariter vnũ: q: eadẽ die paſ-
ſi ſunt. Symon ⁊ Judas habẽt aliud Matthe' ha-
bet tertium. Andreas quartum. Jn vigilia iſtoꝝ ie-
iunandũ eſt. vt ſicut illi paſſi ſunt pro chriſti nomi-
ne: ſic ⁊ nos cum eis compatiamur ſi cum eis regna
re velimꝰ. De alijs vero apoſtolis inſtitutũ nõ eſt ꝓ
pter aliqua impedimenta. Ecce eñ feſtũ Philippi
⁊ Jacobi eſt inter paſcha ⁊ pẽthecoſten quod tem-
pus gaudij eſt ⁊ leticie: ideoq; tũc nõ ẽ ieiuniũ. Si
opponatur de ieiunijs letaniaruꝫ. Reſpondetur ꝙ
neceſſitas interuenit ꝓut ibi dicetur. vel id non eſt
ieiuniũ neceſſitatis: ſed voluntatis ⁊ de eo ꝙ quidã
ꝓpter receptionem ſpiritusſancti ieiunant ab aſcen
ſione vſq; penthecoſten pro eo ꝙ apoſtoli dicuntur
hoc tempore ieiunaſſe. Reſpõdetur ꝙ nulla ſcriptu
ra autentica dicit apoſtolos: tũc ieiunaſſe. Vñ tunc
ieiunãdum nõ eſt: q: tempus illud eſt de tẽpore paſ
chali. Jn vigilia tamen penthecoſtẽ bene ieiunãdũ
eſt. vt per ieiunium mũdati ⁊ purificati ſpũſctũ di
gne ſuſcipere mereamur. Jte; iacobus zebedei fra
ter iohãnis euangeliſte occiſus eſt ab herode in die
bus azimoꝝ quare ieiunium nõ habet. nec etiã tunc
de illo feſtum celebratur: ꝓut in ſeptima parte ſub
ipſius feſto dicetur. De beato Bartholomeo cuiꝰ fe
ſtum celebratur nono kalẽdas ſeptembris dicitᷣ ꝙ
fuit excoriatus: ⁊ ſequẽti die obijt: ⁊ ſic ſi haberet vi
giliã oporteret ꝙ eſſet tertia die ante quod eſſet cõ-
tra normam alioꝝ feſtiuoꝝ ieiunioꝝ. Quidaꝫ aũt ce
lebrant feſtũ excoriationis. alij obitus ⁊ meliꝰ. Sꝫ ſi
cut in ꝯcilio bracharẽ. cauetur in hoc ꝯſuetudo eu

iuſſibet eccleſie eſt obſeruãda. Barnabas autẽ nõ
habet ieiuniũ: q: non eſt de numero. xij. apoſtoloꝝ
nec dicitur apoſtolus: niſi q: cum eſſet ſocius Pauli
miſſus etiã fuit ad predicanduꝫ. vnde ſegregate mi
hi barnabã ⁊ paulũ. De beato quoq; Thoma nõ eſt
ieiunium ſtatutum: q: eius feſtuꝫ eſt in aduentu do
mini vbi cõtinuum eſt ieiunium. Mathias etiam ie
iuniũ inſtitutiõis non hꝫ: q: frequenter feſtuꝫ illius
ſolet contingere in quadrageſima ⁊ ſemꝑ eſt ſeptua
geſima: ⁊ tunc eſt tpš ieiunij: vel quia nõ fuit in pri-
mitiuis apoſtolis: ſed poſt paſſionẽ dñi ſorte eſt ele-
ctus ⁊ ꝑ electionem alioꝝ loco iude conſtitutus. vñ
propheta. Et epatũ eius accipiat alter. Decretalis
tamẽ dicit ꝙ hic habꝫ vigiliã ⁊ ieiunium: nec eſt vis
ſiue iſtud feſtuꝫ fiat in prima die biſſertili ſiue in ſe
cunda ꝓut in. viij. parte ſub anno ſolari dicetur. Jo
hãnes euãgeliſta feſtum habet tertia die poſt nata
le dñi: ⁊ tunc non eſt ieiunium: tum ꝓpter feſta tunc
occurrentia. tum q: ipſe die illa non obijt: imo in die
feſti beati Johannis baptiſte. Si tñ fieri poſſet bo
nũ eſſet in omnibꝰ apoſtoloꝝ vigilijs ieiunare. Bea
tus Laurentius ſolus inter martyres: ⁊ ſolus beatꝰ
Martinus inter confeſſores ieiuniũ hñt. Porro di-
cunt quidã ꝙ non ſoluit ieiuniumꝰ licet peccet qui in
ieiunijs indictis ꝑterq̃ in quadrageſima comedit
caſeum ⁊ oua. Alij cõtradicũt. Ex cauſa tamẽ in ali
quibus locis hoc poſſet ꝯcedi. iiij. di. deinde. De ie-
iunio itaq; quadrageſime Grego. ita dicit. Par aũt
eſt vt qui his diebus a carne animaliuꝫ abſtinemus
ab oĩbus quoq; que ſementinam trahunt originem
carnis ieiunemus a lacte. videlꝫ caſeo ⁊ ouis. Qui-
dam autem heretici dicũt ꝙ xpiani nunq̃ deberẽt
carnes. caſeum. ⁊ oua comedere: q: vt dicunt hoc nõ
legitur in nouo teſtamẽto: immo apoſtoli indicaue-
runt abſtinere ab immolatis ſimulachroꝝ ⁊ ſangui-
ne ſuffocato. Et apoſtolus. Si eſca ſcandaliʒauerit
f. m. nõ. m. c. in eter. ⁊ alibi. Bonũ eſt nõ mãducare
carnẽ nec bibere vinũ ⁊c. Non legitᷣ etiã vt dicũt ꝙ
xp̃s ex aliqua natura coruꝫ que mouentur diſcipu-
lis ad manducandũ daret: nec etiam ante ſe mãdu-
care ſineret ꝑter piſces nec ex fructu alicuius crea-
ture que moueat ſe: excepto fructu apuꝫ. electuarijs
vero nõ aliter vti licet: niſi ſicut alio cibo delicato.
ſecꝰ eſt de medicina curatiua: ꝑſeruatiuã tñ vbi nul
lum eſt ſignum inſtantis infirmitatis recipere non
licet. Quidã tamen dicunt ꝙ ꝓ nulla medicina: nec
etiaꝫ ꝓ electuarijs ieiunium ſoluitur: nec etiam pro
potu ante cibũ vel poſt. Sic enim videtur inductũ
ex cõſuetudine eccleſie ieiunantis ⁊ hoc tolerantis
Seneſchalchi autem vel quilibet alij ſeruitores: vel
portantes encenia non ſoluũt ieiuniuꝫ ſi preguſtant
cibos ante dominos forte đ toxico dubitãtes. Qui
bus etiam caſibus monachi abbatibus ſeruientes:
⁊ alij ſeruitores poſſunt carnes preguſtare. Jdeoq;
etiam de medicis preguſtantibus medicinas. Tpe
ieiunioꝝ precioſe veſtes deponũtur ⁊ humiles aſſu-
muntur: ⁊ carnes taꝫ ſolide q̃ liquide dimittuntur.
Sed cũ piſces ſint caro: quare hoc tẽpore comedũ-
tur. Reſpõſio. Deus non maledixit aquis: quoniaꝫ

per aquam baptiſmi futura erat remiſſio pctõꝝ.
Hoc enĩ elemẽtum digniſſimum ẽ quod ſordes ablu
it. ⁊ ſup quod ſpiritus domini ante mũdi cõſtõnem
ferebat̃. Terre vero maledixit in operibus hois. in
de eſt ꝙ omne genus carnis quod in terra verſatur
tã quadrupedia ꝙ̃ aues in ieiunijs nõ lꝫ comedere
Et lꝫ quedam aues circa mare verſent̃: ⁊ in aquis
quedam in eis vel ex eiſdẽ naſcantur magis tamen
ad naturam terre a qua nutrimẽtum pcipiunt q̃ ad
hoc ptinere dicunt̃. Adhuc cum quidam piſces ſint
habẽtes ex vna pte formam quadrupedis animalis
⁊ ex altera piſcis: vt biuerius in ieiunijs poſſunt co
medi ex pte q̃ piſcis videtur: ex alia vo minime. Ad
huc piſcium vſus ſm Gre. ita xp̃iano relinquit̃: vt hĩ
ei infirmitatis ſolatium, non luxurie pariat incendi
um. Deniqꝫ qui a carne abſtinet nequaꝙ̃ ſumptuo⸗
ſiora marinarum beluarum conuiuia preparet. Vi⸗
num quoqꝫ in ieiunio ſic bibere permittit̃: vt ebrie⸗
tatem omnino fugiamus. Unde in penitẽtiali roma
no ſtatutũ eſt vt penitẽs paruis piſciculis ⁊ medio⸗
cri ceruiſia temperate vtat̃. extra de homi. c. ij. Po
ſtremo notãdum ẽ ꝙ ſicut ait Gre. in omelia illius
euangelij. Homo quidam diues fecit cenam magnã
refectio corporis in diebus ieiuniorum poſt ꝙ̃ nulla
alia parat̃. non prandium ſed cena vocatur.

¶ De officio quarte ferie. Rubrica.

Unc ad huius diei officium redeam⁹.
Siquidem in hac quarta feria exami
nantur ordinandi an ſint idonei ad ſu
ſcipiendos ordines vel non quoniã in
quarta etate leuite a Dauid ⁊ a Salo⸗
mone ad templi miniſteria diſtributi ſunt: ⁊ inde eſt
ꝙ due lectiones legunt̃ ad miſſam. quarum prima
que legitur ſub tono nocturnali. ſ. declinante ſigni⸗
ficat vetus teſtm̃. ⁊ ſcd̃a que legitur ſub cõmuni to⸗
no. ſ. aſcẽdẽte: ſignificat nouum teſtm̃. ad ſignificã
dum ordinãdos in vtroqꝫ teſtamẽto debere eſſe iſtru
ctos. Monẽdi enĩ ſunt qui ad ſacrum ordinẽ cõſcẽ⸗
dunt vt habeant noticiam legis ⁊ prophetarum qui
bus poſſint alios erudire. Prima lectio eſt. Erit no
uiſſimus Eſa. ij. c. Secunda eſt. Locutus ẽ domin⁹
Eſa. vij. c. Sed ⁊ lex ⁊ pphete in quarta mũdi etate
viguerunt. Doctrinam ieiunioꝝ habemus a veteri
teſtamẽto vt pmiſſum eſt. Semel genua flectuntur
tam in lege ꝙ̃ in pphetis: deus vnus coli precipitur
Quotiẽs autẽ in quarta feria due lectiones legunt̃
totiens in proximo ſabbato poſſunt generaliter or⸗
dines celebrari quod feries contingit. videlꝫ ter in
quadrageſima ⁊ ter extra quadrageſimam. de quo
dictum eſt in phemio ſecũde partis. In ſextis vero
ferijs ieiuniorum q̃ttuor tẽporum vna dumtaxat le⸗
ctio ad miſſam legitur. q: lex ⁊ prophete que fuerũt
in quarta etate in vno euangelio in ſexta etate reca
pitulantur. Sane huius quarte ferie euangelium ẽ
Miſſus eſt ⁊c. quod eſt Luce. i. in quo paranymphi re
citat̃ annunciatio virginis conſenſus ⁊ dñi incarna
tio: q̃ ppheticis tubis fuerat ante declarata. Unde

precinit propheta introitum. Rorate celi deſup ⁊
nubes pluãt iuſtuꝫ. Eſa. xlv. c. Rorate celi dicit̃ plu
ere q: deſcẽdit verbum in aulam credule virginis
ſicut pluuia in vellus. Celos dixit ⁊ nubes angelos
⁊ prophetas qui enarrant gloriã dei. In prophetica
lectione Erit in nouiſſimis diebus. quod eſt Eſaie.
ij. c. agitur de monte dñi: qui de paruo lapide creuit
in montem qui regnabit in domo Jacob in eternuꝫ
Unde recte ſubditur in graduali. Tollite portas pn
cipes ⁊ eleuamini porte eternales ⁊ introibit rex
glorie: ⁊ quis aſcendit in montem domini aut quis
ſtabit in loco ſancto eius. In epiſtolari lectione Lo
cutus eſt dñs ad achã ⁊c. que eſt Eſa. vij. c. maniſe⸗
ſte agitur de beata virgine maria cui rite ſuccinitur
graduale. Prope eſt dominus. ⁊ ne q̃ ſubrepat dubi
tatio ſubditur in offertorio. Confortamini. Alie tñ
eccleſie dicunt Aue maria gratia plena dominus te
cum bñdicta in mulieribus ⁊ bñdictus fructus ven
tris tui. quod ſumitur ex dicto euangelio. Commu
nio eſt. Ecce virgo concipiet ⁊ pariet filium ⁊ voca
bitur nomen ei⁹ emanuel Eſa. vij. c. In matutinali vo
officio in quibuſdam eccleſijs pſalmodia finita dia
conus ⁊ ſubdiaconus accoliti in albis cum candela
bris ⁊ thuribulo proceſſionaliter iuſſu prelati ad pul
pitum pergunt vbi diaconus pronunciat euangeliũ
Miſſus eſt angelus gabriel a deo. ⁊ eius omeliã. de
inde incenſat altare: poſtea ipſe ⁊ ſubdiaconus ſedẽt
donec vnus accolitus incenſauerit chorum. quod q̃
dem fit ob reuerentiam dominice annunciationis
q̃ in ipſo euangelio hoc continet̃. Nempe platus il
los mittit ad notandum ꝙ deus pater pphetas p̃
miſit ad pnunciandum domini incarnationem futu
ram ⁊ gabrielẽ archãgelũ miſit ad annunciãduꝫ eã
virgini marie. Diaconus euangelium pnunciãs eſt
angelus annũcians virgini ꝙ cõciperet. Altaris thu
rificatio ẽ ſpũſſancti ipſi vgini obũbratio. Miniſtro
rũ quies ſiue ſeſſio eſt ipſi⁹ vginis timor ⁊ cogitatio
q̃lis eſſet ãgeli ſalutatio. Chori vo thurificatio ẽ pa
trum illius tpis de filij dei incarnatione diu deſide
rata exultãtium gr̃arumactio. ⁊ congratulatio.

¶ De ſexta feria. Rubrica.

N ſexta feria vna tñ lectio ad miſſã
legit̃: q: actor noui ⁊ vet. teſt. de qui
bus pmiſſum eſt vnus ſolus deus ẽ
⁊ q: ex vtroqꝫ teſtõ vnũ euangelium
factum eſt. Et eſt epiſtolaris lectio
Egredietur vga de radice ieſſe. q̃ ẽ
Eſa. xi. c. ⁊ maniſeſte de aduentu ⁊ de beata virgine
maria intelligit̃. q̃ cum eẽt immaculata virgo prope
fuit. Ideoqꝫ in introitu eccleſia pcinit. Prope eſto
mihi dñe ⁊ in verſu. Beati imaculati in via q̃ ambu⸗
lant in lege domini. Et ad idem ptinet euangelium.
Exurgens maria. qď ẽ luce. i. c. Graduale. Oſtende
nobis dñe miam tuam. ⁊ offerenda. Deus tu vel ſm
alios. Audi iſrael. Primum reſpiciunt aduentum
quem q: celi enarrauerunt. id ẽ apoſtoli predicaue
runt in ſecundo aduentu cum dño iudicaturi: ideo

co eſt hodierna ſtatio ad ſanctos apl̄os de quib⁹ ha
betur in cantico virginis de quo fit mentio in p̄miſ
ſo euāgelio vbi dicitur. Depoſuit potētes de ſede ꝛ
exaltauit humiles. i. ſup̄bos: ſcribas ꝛ phariſeos: et
exaltauit humiles. i. apoſtolos. ꝛ in cōmuniōe. Ecce
dn̄s veniet zacharie vlti. capitulo.

¶ De ſabbato. Rubꝛica.

In die ſabbati dicuntur quattuoꝛ le
ctiones de veteri teſtamento ante
lectionem illam. Angelus domini.
que ſumunt̄ de lege ꝛ ꝓphetis. ꝛ in
quibuſdam eccleſijs pꝛima eſt cla-
mabunt. que eſt Eſa. xix. c. ſecunda
eſt. Letabitur. que eſt eiuſdē. xxxv. c. tertia eſt. Su
per montem. que eſt eiuſdem. xl. c. quarta eſt. Chri-
ſto meo: que eſt eiuſdem. xlv. c. ideo autē ſunt quat
tuoꝛ. q: quattuoꝛ ſunt oꝛdines benedicentiū deum:
vʒ pꝛelati: clerici: religioſi: ꝛ laici. ſiue populus quos
pſalmiſta enumerat dicens. Domus iſrael benedici
te dn̄m per hoc populus. Domus Aaron benedicite
dominū per hoc pꝛelati. Domus leui bn̄dicite domi-
nū: per hoc miniſtri. Qui timetis dominū benedici
te dominū: per hoc religioſi intelligūtur. Pꝛima er-
go lectio ꝑtinet ad ppl'm. Sc̄da ad p̄latos. Tertia
ad miniſtros. Quarta ad omnes religioſos. In his
eñ lectionibus infoꝛmantur oꝛdināndi: vt ad exem-
pla ſanctoꝝ patrum dictoꝝ quattuoꝛ oꝛdinum cum
eis benedicāt dominū: ſiue vt bn̄dictio illoꝛum veni
at ſuper eos. Uel ideo quattuoꝛ legunt̄: q: ieiunans
debet habere quattuoꝛ cardinales virtutes: ſcʒ tem
perantiā: q: ipſum ieiuniū tēperantia eſt: pꝛudentiā
Unde apoſtolus. Rationabile ſit obſequiū veſtrū
foꝛtitudinem. Unde pꝛouerbio. vltimo. De muliere
foꝛti. id eſt de eccleſia. Accinxit foꝛtitudine lumbos
ſuos: q: opoꝛtet nos multū laboꝛare ad hoc vt caro
noſtra mūda ſit quod cū magna ſit pugna: q: valde
coꝛrupta eſt. ꝛ ſpinas ꝛ tribulos germinat: ꝛ ideo cū
magna attritione venit ad candoꝛem ſicut ꝛ byſſus
Et iuſtitiam. Unde Eſa. Et erit iuſticia cingulum
lumboꝛum eius: ꝛ fides cinctoꝛium renum eius. De
chꝛiſto loquit̄ in membꝛis. Ūn̄ eñ ſit iuſticia in ter-
ra recedunt latrones: ſimiliter quādo iuſticia ſit in
nobis recedūt pꝛaui motus ꝛ nō ſuperāt: lʒ in nobis
habitēt. Si v̄o nō fiat iuſticia nō recedūt. Ūn̄ Eſa.
Quia nō facim⁹ iuſticiā non receſſerūt habitatoꝛes
terre: vbi eſt iuſticia ibi pax. Fides autē eſt cincto
riū renū eius q: vt dicit Gregoꝛ. Deſpectus terreno-
rū reſtringit fructus carnaliū voluptatū. vnde ſi ie-
iunas a cibis coꝛpoꝛis optʒ vt ieiunes a cibis demo
nis ꝛ comedas cibos mētis: qui aūt ſic ieiunāt non
nocebit eis ignis tribulationis nec ignis mūdanus
ſicut nec trib⁹ pueris nocuit ignis foꝛnacis babylo
nis: ꝛ ideo ſequit̄ lectio Danieles. iij. c. Angelus do
mini. Pꝛecedit aūt ipſa lectio oꝛdinationem clerico
rum ad notādū q̄ nemo rite poteſt ad cōſecrationē
accedere niſi pꝛius trāſeat p̄ foꝛnacē atq; in foꝛnace
deū bn̄dicat. Iuxta illō ſapientie. Uaſa figuli ꝓbat
foꝛnax ꝛ hoīes iuſtos tētatio tribulatiōis: q: qui ad

ſa crū accedūt miniſteriū ꝓbādi ſunt in camino mul
taꝝ tribulationū ꝛ tētationū. Iuxta illō apl'i. Et hi
ꝓbent̄ pꝛimo: ꝛ ſic miſtrēt. Pꝛopter oꝛdinādos enī
legit̄ ad ſignificādū q̄ ſic viuere dn̄t vt non noceat
eis aliq̄s ignis regis babylōis. i. diaboli: ſicut ignis
trib⁹ pueris nō nocuit. Et ſequunt̄ bn̄dictiones. ſcʒ
hymn⁹. Bn̄dict⁹ es dn̄e ꝛc̄. q: poſt ꝓbationē coꝛonā
tur: ꝛ a dn̄o benedicētur: ꝛ in fine ſubijcitur verſus.
Gloꝛia pa. ꝛ fi. ꝛc̄. in laudem ꝛ honoꝛē trinitatis qd̄
non fit poſt pſal. Bn̄dicite: tū q: ibi in vltimo verſu
fit mētio de patre ꝛ filio ꝛ ſpūſctō: tū q: ibi in facto
triū pueroꝝ tota trinitas fuit hōneſtata. hi v̄o ver
ſus p̄cedentes ad ſolius patris ꝑtinent laudes: ꝛ in
oꝛdinādis trinitas honoꝛat̄. Choꝛo autē licʒ ſedere
dū lectio ip̄a dicitur: ſed nō in cātu. Aliud eñ ſigni
ficat ip̄a lectio in legēdo: aliud in cātādo. vnde nūc
ſtare debet ep̄s ꝛ clerus: qm̄ non debemus quieſce-
re qui ſcimus pueros illos ꝓ deo laboꝛaſſe. Dicūtur
aūt in ſabbatis ieiunioꝝ. vij. lectiones euāgelio cō-
numerato: eo q̄ ſeptem ſunt oꝛdines. ꝛ quidā dicūt
xij. pꝛo eo q̄ antiquitus rome. ꝛ adhuc in conſtanti-
nopoli fieri dicit̄: legebatur grece ꝛ latine. ꝛ legebā
tur. xij. lectiones p̄. xij. lectoꝛes quoꝛū ſex erant gre
ci ꝛ ſex latini. erāt tn̄ ſolūmodo ſex in ſentētijs: qm̄
ille ſex ſine euāgelio que legebant̄ latine legebātur
ꝛ grece: ſicut ſi diximus Amen. ꝛ poſtea dixerim⁹
vere: non ideo due res erunt. Ideo autē legebant̄
dupliciter quia rome erant greci quibus latina lin-
gua incognita erat. Erant etiā latini permixti qui-
bus greca incognita erat. vel hoc fiebat ad notādū
vtriuſq; populi vnionē. Ceterū ad oꝛationē que di-
citur poſt lectionē. Angelus dn̄i: ſcʒ deus qui trib⁹
pueris ꝛc̄. nō flectit eccleſia genua: lʒ in oꝛationib⁹
aliaꝝ lectionū ante flecteret pꝛeterq̄ in octauis pē-
thecoſtes: ad oſtendēdum q̄ eccleſia confoꝛmis eſt
tribus pueris. Fecit enim nabuchodonoſoꝛ ſtatuā
ꝛ cogebat omnes adoꝛare eam: ſed tres pueri cū da
niele noluerūt genua flectere ante ſtatuā tales de-
bent eē oꝛdinādi qui ante ſtatuā. id eſt ante mundi
gloꝛiā genua non flectāt. Quare clerici oꝛdinent̄: et
quare in ſabbato dictū eſt in ꝓhemio. ij. ꝑtis. Qui-
dā conferūt ſacros oꝛdines inter lectionē Angel⁹ et
ep'lam Pauli: vt poſt oꝛdinationē pꝛoponat oꝛdina-
tis ep'lam ꝛ euāgeliū ad inſtar boni paſtoꝛis q̄ mit-
tens filiū monet eū q̄d ꝛ qualr̄ acturus ſit. Oꝛdina
ti enim per capellas mittendi p̄ epiſtolaʒ monentur
vt alios coꝛripiētes bn̄dictionē quā acceperunt cu-
ſtodiāt. p̄ euāgeliū vero dicit̄ eis. Eūtes docete om
nes gentes. Nōnulli etiā ſubdiaconatu añ ep̄iſtolā
rōne p̄miſſa p̄ſtito continue poſt eā diaconatū ꝛ ſa-
cerdotiū pꝛebēt. quib⁹ p̄ſtitis in vocē letabūdā erū-
pūt dicētes. Bn̄dictus es dn̄e eo q̄ hi pꝛeſertim oꝛ-
dines inuitantur ad laudes ꝛ p̄ſtant̄ citra euange-
liū: q: moyſes ꝛ aaron leuitas i tabernaculi miniſte-
rium oꝛdinauerūt. ꝛ xp̄s. lxxij. oꝛdinatos ad pꝛedi-
cādū miſit. Debet autē legi ep'la. ſcʒ Rogamus ꝛc̄.
que eſt. ij. ad Theſſa. ij. c. ab aliquo ð oꝛdinatis die
ipſa: quia ep̄s debet pꝛius oꝛdinatos ammonere: et
poſtea ad maioꝛē ammonitionē epiſtolā illis trades-

re. Preterea ordinatus doctrinā ſibi in ordinatiōe
traditam per hoc ſe reducere in opus oſtendit pro-
pter eandem etiam rōnem vnus de nouiter ordina
tis legit tunc euāgeliū. anno. xv. qđ eſt Luce. iij. c.
Poſt epiſtolā etiam cantat̃ tractus qui ſignificat
grauitatem quā ſacratus ſeu ordinatus ſeruare dʒ
ne in ſuperbiam elatus in laqueos incidat diaboli.
Cōmunio eſt. Exulta ſatis: que eſt zacharie. ix. c.

¶ De dñica quarta aduentus dñi. Rubrica.

In quarta dñica aduentus primum re
ſponſoriū in nocturnis eſt. Canite tu-
ba: qđ ſumptū eſt de Jobele. Antiqui
tus enī iudei canebāt tubis ad inui-
tandū hoīes ad nuptias ⁊ ad ſolēni-
tates: ⁊ ad mouendū caſtra. Vñ nunc precepit dñs
prelatis vt cantent tubis inuitantes gentes ad nu
ptias noui regis: quarũ dies inſtat ſcʒ dies natalis
dñi in qua chriſtus deſponſauit ſibi humanā natu-
ram: ſm qđ dicit̃ in pſalmo. Et ipſe tanq̄ ſponſus
procedens de thalamo ſuo. Canite igit̃: q: ꝓpe ſūt
nuptie: ⁊ ꝓpter premiſſam cām cantores hac ſepti-
mana altius ſolito vocem ſuā exaltant in reſponſo-
rijs ⁊ in introitibus vt ꝗus ſopore negligentie op-
preſſi lectionibus excitari nolumus ſaltē vociferati-
onibus ⁊ tumultu cantuū excitemur. Siquidem
in ſeptē annis ante annū iubileū ꝓcepit dñs canere
tubis pro ipſius anni inſtantis leticia. In hac autē
hyſtoria huius dñice partim ex ꝓphetis: partim ex
euangelio cōpilata cōia vtriuſq; decantat̃ aduent⁹
⁊ preſertim vocatio gentiū declarat̃ p xpi aduentū
vbi in ꝑſona aplõꝝ vel doctoꝝ dicit̃. Canite tuba ⁊
vocate gentes. Sane gentilitas videns calciatam
fore diuinitatē in vtero virginali: clamat ad eam in
introitu dicēs ſm quaſdā eccl̃ias. Memēto noſtri
dñe in bñplacito. p. t. hoc eſt in filio in quo bñ com-
placuiſti ex milibus ꝑplī: qui fuit tuus ab initio
mūdi. Et ideo cōgratulat̃ alteri in epl̃a dicens ſm
quaſdā eccl̃ias. Gaudete q̄ eſt ad philip. iiij. Sed
iuxta ꝯſideratiōnē vteri virginalis cantat ī gradua
li dñm ꝓpe eſſe: ⁊ celerē eius aduentū. In alleluya
ꝟo. Veni dñe. In offerēda Cōfortamini ⁊ in cōione
Ecce virgo deſiderat ⁊ ꝯſolat̃: ⁊ cām ꝯcludit ꝯſola
tionis. Porro ad oſtendendū deſideriū antiquorũ
patrū in fine aduentus cantant̃ ſeptē antiphone:
vnaqueq; ſm ordinē ſuū ſua die vſq; ad natale que
incipiūt ab o. Prima eſt. O ſapientia ⁊c̃. Sūt autē
ſeptē: q: dirigūt̃ ad xp̄m ī quo requieuit ſpūs ſapie
⁊ intellectus: ſpūs ꝯſilij ⁊ fortitudinis ⁊c̃. ꝑ q̄ ſeptē
dona ſue incarnatiōis nobis grãs miniſtrauit: put
in ipſis ſeptē antiphonis apparet. Sūt etiā ſeptem
que cātant̃ in deſignatiōe antiquorũ patrū: q̄ ſepte-
nario ſeruientes aduentū dñi expectabāt. Vñ in oī-
bus dr̃. Veni vel ſeptē ſunt ꝓpter ſeptem dona ſpūſ
ſancti: que xp̄s veniens largitus eſt mūdo. ⁊ per q̄
expectātes illuminati ſunt ⁊ ſunt oēs ſcđi toni. Pri
mo q: quelibet loquit̃ de vtroq; aduentu. Scđo q:
ſignāt nobis geminā dilectionē. ſ. dei ⁊ ꝓximi. Ter
tio ꝓpter geminā xp̄i ad quem dirigunt̃ naturā. vñ
Gemine gygas ſubſtātie. Quarto q: ipſe antipho-
ne notant deſiderium tam antiquorũ patrum expe-
ctantium primū ſaluatoris aduentū q̄ modernorũ
expectantiū ſcđm. Oēs ergo ſunt ſcđi toni in ſignū
q̄ ſcđm expectamus aduentū. Et aduerte: q: ille q̄
hñt in ꝑncipio verba ꝑtinentia ad diuinitatē perti-
nent ad eos qui expectāt primū vt o ſapientia ⁊ O
adonay. Adonay aūt interpretat̃ dñs: q: dñabitur
cuncte creature: vel q: oīs creatura dñationi eius
ſeruit. Ille ꝟo que hñt verba ꝑtinentia ad humili-
tatē ꝑtinent ad expectantes ſcđm: vt O radix ieſſe
⁊ O clauis dauid. Sunt etiā quedā que vtriq; conue
niunt. vt O rex gentium. Nam dei filius dr̃ rex ſm
diuinitatē. iuxta illđ. Deus iudiciū tuū regi da ⁊c̃.
⁊ etiā ſm humanitatē. iuxta illud. Dñe ī virtute tua
letabit̃ rex ⁊c̃. Sepius tñ ſm humanitatem rex dr̃:
q: ſm eam eſt vnctus oleo leticie pre participibus
ſuis. Rurſus eccl̃ia in his ſeptem antiphonis oſten
dit multiplicitatem morbi ſui: et ad quālibet petit
remedium ſui morbi. Nā ante filij dei aduentum in
carne eramus ignorātes ſiue ceci penis eternis ad-
dicti. ſerui diaboli mala peccati ꝯſuetudine vincti:
tenebris obuoluti exules a patria ⁊ expulſi. ideoq;
indigebam⁹ doctore: redēptore: liberatore: educto-
re: illuminatore: ſaluatore: q: igit̃ ignorātes eram⁹:
ideoq; ab ipſo doceri indigebamus. Unde in ꝑma
antiphona clamamus. O ſapientia que ex ore ⁊c̃.
Eccle. xxiiij. ⁊ Sap̄. viij. ⁊ Eſa. xl. c. Quia ꝟo paruʒ
prodeſſet ſi doceremur ⁊ non redimeremur. ideo in
ſcđa ab ipſo redimi poſtulam⁹. O adonay ⁊c̃. Exo.
vj. ⁊. xiij. ⁊. xix. ⁊. xx. c. Sed q: nil ꝓdeſſet ſi eſſemus
docti ⁊ redēpti. ⁊ adhuc poſt redēptiōeʒ teneremur
captiui: iđ ī tertia petim⁹ liberari. O radix ieſſe ⁊c̃.
Eſaie. xl. ⁊. lij. ⁊. lx. c. Sed quid ꝓdeſſet captiuis ſi
eſſent redēpti ⁊ liberati. ſi tñ nondū eſſent ab omni
vinculo abſoluti vt ſcʒ ſub pctõ eſſent ꝯuincti libere
quo vellent ire non poſſent. ⁊ ideo in quarta ab oī-
bus peccati vinculis educi petimus. O clauis da-
uid ⁊c̃. Apoc. iij. ⁊ Eſa. xlij. ⁊ Luce. j. c. Preterea q:
hi qui diu fuerūt in carcere oculos hñt obtenebrā-
tes nec clare videre pñt: ideo poſt abſolutionem a
carcere reſtat nos illuminari: vt videamus quo ire
debeamus: ⁊ ideo ī q̄nta hoc petimus. O oriēs ⁊c̃.
Zacha. vj. Sap̄. vij. ⁊ Malach. vlti. ⁊ Luc. j. c. Sʒ
ſi eſſemus docti ⁊ ab inimicis penitus liberati ⁊ il-
luminati: quid valeret niſi deberemus ad regnū ꝑ-
duci. ⁊ ibidē ſaluari. ⁊ ideo in duabus ſequētib⁹ pe-
timus ſaluari. O rex gentiū ⁊c̃. ⁊ Aggei. ij. ⁊. j. petri
ij. ⁊ Ephe. ij. ⁊ Gene. ij. c. In qua petimus ſalutem
gentium. ⁊ O emanuel ⁊c̃. Eſa. vij. Matth. j. ⁊ Eſa.
xxxiij. ⁊ Geñ. xlix. c. In qua petimus ſalutē iudeorũ
In quibuſdā ꝟo eccl̃ijs addunt̃ alie due. Prima in
honorē btē virginis Marie que cōcepit. Scđa pro
angelo qui ad virginem introiuit. vel in honorem
ſancti Thome cuius feſtum tunc accidit. Due quī-
dē addunt̃ vt ꝑficiat̃ nouenarius numerus ad deſi
gnandum: q: per ſeptem dona ſpūſſancti perueni-
mus ad nouem ordines angeloꝝ: quorũ quilibet de
ſiderabat chriſti natiuitatem vt impleret̃ numerus
ipſorũ qui de celo ceciderunt. Quedā etiā eccleſie

cantãt duodecim que exprimũt duodecim ꝓphetas qui xp̃i aduentũ prediverũt. que etiã duodeciꝫ apoſtoloꝝ teſtimonia laborauerũt. ex quo duodeciꝫ tribus ⁊ duodecim milia ſignati ſaluãtur. ſed nõ ſunt niſi ſeptẽ babẽtes veniam. Omnes autẽ incipiunt per o. quod potius admiratiue ponitur ꝙ vocatiue Cantant in veſperis: q: dñs venit in veſpera mũdi. Hic eſt Helyas qui ſero carne ⁊ in mane pane veſcit dñs ſcilicet noſter qui in vltima etate mundi carneꝫ aſſumpſit: ⁊ diluculo reſurgens in panem angeloꝝ tranſiuit. Et nota ꝙ hec hebdomada proxima natiuitati preparatio merito nuncupatur: ⁊ ea hyſtoria. Clama in fortitudine. cãtatur que nõ vt quidã ſimplices autumãt ad quattuor tempora: ſed ad domini pertinet ꝓximam natiuitatem. Unde cuꝫ ſex matutinalibus laudibus decantet: qm̃ quelibet illius feria proprias habet ad laudes antiphonas: q: per ſex etates antiqui ſe ante aduentũ preparauerunt ⁊ nos per ſex opera miſericordie ad ſecũdum etiã preparamur. Uerũtamen feriales antiphonas que in illa feria in qua occurrit feſtuꝫ ſancti Thome ſcripte ſunt: octaua die ante ea quidã cantare cõſueuerũt. Decet enĩ ante natiuitateꝫ dñi cantus omnes antiphonas ⁊ fere oĩa reſpõſoria renouari: quia ſicut ꝑ plures ⁊ frequentiores nũcios magis ac magis mouetur animus ſubditi ad ſollicitudinem honorifice ſuſcipiẽdi prelatũ. ſic ⁊ renouatione cant⁹ magis ⁊ magis mouemur ad curam noſtre preparatiõis in ſuſceptione dñi. ⁊ vt per quotidianaꝫ renouationẽ cant⁹ excitemur frequẽti⁹ ad turpes ⁊ terrenas cogitationes purgãdas: vt ſit dignũ habitaculũ ⁊ ornatũ vẽturo regi regnũ priis cogitatiõib⁹ preparem⁹. Poteſt tñ ⁊ totus aduẽtus preparatio nũcupari. Unde in principio legitur. Abijciamus opera tenebraꝝ ⁊ induamur arma lucis ⁊c̃. que omnia ſunt ꝑparatiõis inſignia. Intitulatur autẽ in antiquis libris dominica iſta. Dominica vacat. Primo q: oſtendit ꝙ omnis ſanct⁹ vacat: ex quo Johan. quo inter natos mulieꝝ non ſurrexit maior: non eſt dign⁹ ſoluere corrigiam calciamẽti: ſicuti dicitur in euangelio huius dominice: id eſt incarnationis myſteria denudare. ⁊ propter hoc dominus papa non facit ſtationẽ apud aliquem ſanctũ. Scd̃o dicit vacans: q: non habet proprium officiũ: ſed mutuat alienũ: ſcilꝫ Rorate celi ⁊c̃. ⁊ hoc propter ordines precedentis diei in quib⁹ fuit aplicus occupatus. Sepe enim in decembri conſueuerũt ordines ab aplicis celebrari. Tertio q: numerus dierũ aduentus excedit ſcilicet. xxi. quare inter dominicas aduentus nõ debuit cõputari: ſed vacãs potius appellari. Quarto q: apoſtolic⁹ olĩ hac die dominica elemoſynis vacabat ⁊ tam ipſe ꝙ ſui circa hoc intenti nullam ſtationem faciebãt: ꝓpter qd̓ dicta eſt vacans: ſcilꝫ a ſtatione ⁊ indulgẽtia. Quedã eccl̓ie dicunt in hac dominica euangeliuꝫ. Miſerũt iudei. qd̓ eſt Joh. j. c. ⁊ epiſtolam. Gaudete. que eſt ad Philipi. iij. capi. Alij vero dicunt epiſtolam. Sic nos exiſtimes. que eſt ad Corin. iiij. cap.

¶ De vigilia natiuitatis domini. Rubrica.

In vigilia natiuitatis dñi eſt inuitatoriũ. Hodie ſcietis. q: v. d. ⁊. ſ. n. et m. v. g. e. qd̓ eſt trãſſumptũ de Exo. xvj. c. ex eo ꝙ ibi dicit. Ueſpere ſcietis q: eduxit vos dñs de terra egypti ⁊ mane. v. g. e. Et põt dici ꝙ h̓ hec uis clauſula ex vna parte ad natiuitatẽ ex alia pertinet ad reſurrectionem. ſic hodie. ſcꝫ in vita preſenti ſciatis q: veniet dominus. i. panis viuus qui de celo deſcendit. ⁊ mane videbitis gloriã eius: ſcꝫ reſurrectionis gloriã nõ ſolũ humanã: ſed etiã gloriaꝫ diuinitatis ei⁹. Sane ĩ hac vigilia eccl̃ia monet ⁊ iuitat filios ſuos vt parati ſint ad ſuſcipiendũ dñm. Uñ in nocturnali officio primũ reſpõſoriũ eſt. Sanctificamini ſcꝫ filij iſrael. i. viri ſpũales qui videtis deũ ꝑ fidem: ⁊ parati eſtote vt interſitis ad nuptias: q: non erit in cena q̇ eijciet a nuptijs. Moraliter nõ obſeruabit cõcilia qui p̃cepta renuit adimplere. Sequit in verſu. ⁊ mane vi. glo. ei⁹. i. aduẽtũ glĩe eius. vl̓ mane ad lĩam. ⁊ hec vltima pᵒ de Exodo ſumpta eſt: ſꝫ prima non eſt ſumpta de aliquo libro. Dicit etiã capitulũ. Gaudet in dño. Philip. iiij. c. Diurni vero officij intẽtio eſt oſtẽdere ꝙ xp̃s natus ſit ⁊ hoc dicit in epl̃a. Paulus ſeru⁹ eſt ⁊c̃. que eſt ad Rom̃. j. c. ⁊ ĩ euãgelio. Cum eſſet deſpõſata. qd̓ eſt Mat. j. c. Hac etiã die deſpõſatio legit marie vt ſciatur ꝙ alij fuit deſponſata ſcꝫ Joſeph. ⁊ ab alio fuit fecundata ſcꝫ a ſpũſancto. Quedã tñ eccl̓e ad hoc vt icredulis maior certitudo ſit. p̃mittũt ꝓphetiã. Propter ſyon ⁊c̃. que eſt Eſa. xlij. c. in qua oſtẽditur ipm̃ fore naſciturũ. Natus aũt eſt vt ppl̓m ſaluũ faceret. ⁊ terre iniq̇tatem deleret. hodie in ſpe ꝑ ſacramẽta gratie. mane in re per reuelationeꝫ glorie. hec patẽt in introitu graduali. Hodie ſcietis. Exo. xvj. c. ⁊ in alleluya craſtina. Quidaꝫ tñ dicũt alleluya aue maria ⁊ hoc qñ vigilia eſt in dñica. Tũc enĩ dicit alleluya ꝓpter reſurrectionẽ domini. Idẽ etiaꝫ patet in poſtcõmunione. Reuelabit que eſt Eſa. xl. c. Sꝫ q: in eius incarnatiõe erat futura iudeoꝝ diſperſio: iõ ĩ graduali ſubdit verſus. Qui regis ĩ quo ꝑ eis orat. Quãt⁹ ſit oñdit pſal. qui ad introitũ cantat. ſcꝫ Dñi eſt terra ⁊ plenitudo ei⁹. de quo ẽt dicit offerẽda. Tollite portas p̃ncipes v̄ras ⁊c̃. In veſperis aũt vigilie natalis dñi dicũt quidã pſalmos. Laudate pueri dñm Laudate dñm oẽs gẽtes. Lauda aĩa mea dñm: laudabo dñm deum. Laudate dñm qm̃ bonus eſt pſalmus. ⁊ Lauda hieruſalem dñm: lauda deũ tuũ ſyon in quibus iuitamur ad laudes. Alij vero dicũt. Laudate pueri dominũ: laudate nomen dñi. Qui confidunt. In conuertendo dñs captiuitatẽ ſyon. Memẽto dñe ⁊ Benedictus dñs deus. ⁊ merito q: primus deuotos inuitat ad laudandũ iugiter ⁊ predicandũ. Scd̃s monet in deo confidere. in trib⁹ ſequẽtibus redditur cauſa quare in laudibus ſit inſtãdũ ⁊ in dño ꝯfidẽdũ ſcꝫ q: noſtrã captiuitatẽ ꝯuertit ⁊ multũ magnificauit: q: ꝓmiſſa ꝯpleuit: dũ fructũ vẽtris dauid ſuper ſedeꝫ eius inſtituit: q: inclinauit celos ⁊ deſcendit: qui demũ de alto manũ ſuã emittet vt nos eripiat ab aquis multis ⁊ a filijs alienis. Ue

ſpere aũt iſte ꝓuilegiate ſunt: q꞉ cũ cetera officia veſ
pertina ꝓpter ſupueniens feſtũ mutenť iſte nõ mu-
tanť. In vigilijs etenim aliorum feſtorum capitulũ:
hymnꝰ: antiphona: ⁊ collecta. In aliq̇bus etenį ec
cleſijs totis veſpis dici officijs expletis ſolũmodo
antiphona ⁊ collecta de ſequenti feſto dicunť eo ꝙ
dominꝰ in veſpis. i. in vltima etate mũdi venit ad ſal
uandũ ſaltem reliquias generis humani.

¶ De officio natalis dñi. Rubrica.

Quecunq; in officio natalis domini
dicuntur: de exultatiõe natiuitatis
ſunt: q꞉ ſicut cãtatur in reſponſorio
Deſcendit de celis chriſtus id eſt de
ſinu patris: vt appareret viſibilis.
vnde egreſſus eius a patre. ſ. ab oc-
culto ⁊ intimo patris. Sequitur introiuit. ſ. per au-
rem virginis. i. per fidẽ que eſt ex auditu ſicut legiť
in epiſtola ad Romanos. Unde cũ dixit ei angelus
Spũſſanctus ſupueniet in te ⁊ ṽtus altiſſimi obũ-
brabit tibi: ſpũi acq̇euit. iuxta illud in cãticis. Peſ-
ſulũ oſtij mei apui dilecto meo. oſtiũ deſideriũ eſt:
peſſulũ diſcretio: quaſi ꝑ diſcretionẽ apui deſideriũ
meũ dilecto meo ⁊ hoc audito dixit. Ecce ãcilla dñi
fiat mihi ꝫ verbũ tuũ. Nõ ſicut eua q̄ fregit peſſulũ
q̄ñ voluit eſſe ſicut deꝰ. Introiuit dico in vterũ virginis
quo accepit carnẽ noſtrã ⁊ exiuit ꝑ portã clauſam in
regionẽ noſtrã. De hac porta dixit Ezechiel. Porta
hec clauſa erit in eternũ. ⁊ exiuit de mũdo per portã
auream. i. charitatẽ. q꞉ per crucẽ Maiorem eñ cha
ritatẽ nemo habet ꝙ vt. a. ſu. po. q. p. o. ſuis. Et ẽ ad
uertendũ ꝙ dñs in fine anni naſci voluit: vt oſtende
ret ſe in vltima mũdi etate venire. In ſexta feria con
ceptꝰ in dominica natꝰ: in ſexta feria crucifixꝰ fuit: ⁊
in dominica reſurrexit vt q̇ hominẽ i ſexta feria plaſ
matum perdiderat: in ſexta feria liberaret: ⁊ q̇ dixe
rat in dominica. Fiat lux in dominica veniens oriẽs
ex alto nos illuminaret. de hoc diceť ſub tit. de pa-
raſceue. ⁊ in nocte natꝰ eſt: vt ſe ſub carne latentẽ ve-
nire ſignaret: vel vt ſe ad illuminandũ noctẽ noſtraꝫ
venire mõſtraret: quoniã habitantibus in regione
vmbre mortis lux orta eſt eis. Unde ab eius natali
dies ꝓlonganť: q꞉ credentes in eũ ad eternitatis lu
cem vocanť. Rationabiliter itaq; nocturna officia
celebranť. Cũ aũt cetera feſta ſaluatoris ſcilicet paſ
ſio: reſurrectio: aſcenſio: penthecoſtes: ⁊ alia ſint va
riabilia: q꞉ nõ celebranť ſemꝑ in eiſdẽ kalẽdis ſiue
in eadem die menſis. Quare hoc feſtum eſt inuaria
bile cum ſemꝑ eſt in eiſdem kalendis: ſiue eadeꝫ die
menſis. Reſpondeo ſm Aug. Hoc feſtum pertinet
ad memoriaꝫ tm̃. Unde ſufficit ꝑ illõ memorari quo
ta die menſis xp̃s natus fuit: ⁊ ideo ſemꝑ eadeꝫ die
menſis celebrať: lꝫ ipſa feria varieť propter mutatio
nem littere dominicalis. alia vero feſta pertinent ad
memoriaꝫ ⁊ ad ſacrm̃. verbi gratia. Chriſtus paſſus
eſt in ſexta feria: vt hominẽ q̇ in ſexta feria ceciderat
redimeret: ⁊ ſic de alijs. ideo oportet ꝙ ſub diuerſis
kalendis fiãt in eadem tamẽ feria. ſcilꝫ in dominica
Preterea ſemꝑ paſcha noſtrum accipitur dñica pri-
ma poſt paſcha hebreorum quod ẽ ſemꝑ. xiiij. luna.
q꞉ ergo luna. xiiij. non ſemper eſt eodem tempore vel
eadem die menſis: immo variať ſm annos ſolares.
ideo ⁊ paſcha noſtrum non ſemper eſt eodẽ tempo-
re: nec in eadem die mẽſis: lꝫ ſemꝑ ſub eadem feria
ſcꝫ in dñica celebrať. ¶ Rurſus ideo paſcha: pen-
thecoſtẽ. ⁊ alia feſta variabilia ſunt: nec certe dici
mẽſis ſunt ãnotata: ne videamur imitari iudeos: q̇
ſꝑ illa celebrant in certis kalẽdis. Alcuinus vero di
xit ꝙ ideo hoc feſtũ per ſingulos dies variať. q꞉ na
tus eſt nobis q̇ ꝑ ſingulos mũdi dies lauat illos q̇ ꝑ
pctm̃ Ade ſunt maculati. ¶ Circa officiuꝫ nocturna
le ſciendum eſt ꝙ inuitatorium: ſcilicet xp̃s natus ẽ
nobis ⁊c. in perſona angelorum cantať. a quibus pa
ſtores vel potius oĩs populus ad adorãdũ natum do
minum inuitať. Nouem vero pſalmi diſtinguunť per
tria nocturna: vt noteť ꝙ oẽs ſancti patres qui fue
runt in tribus temporibus: ſcꝫ ante legem: ſub lege
⁊ tempore gratie in nouo teſtamẽto ſociati ſunt per
aduentum chriſti. ix. ordinibus angelorum: vt ſicut
angeli ſancte trinitati congaudent: ſic ⁊ illi congau
deant. In primo pſalmo igiť de eterna chriſti geni-
tura ⁊ ineffabili. In ſecundo de eius incarnatione.
In tertio de laudibus ſponſi ⁊ ſponſe. eiq; in tribꝰ
p̄mis lectionibꝰ ꝑ Eſa. oracula teſtificamur: qui non
tam ꝓphetice ꝙ̄ euangelice incarnationem chriſti de
ſcripſit. Prima eſt primo tempore. Eſa. ix. c. Secun
da eſt. Conſolamini. conſolamini pple meus dicit de
us veſter. Eſa. xl. c. Tertia ẽ. Cõſurge ꝯſurge. Eſa.
xlij. c. In ipſis etiam fit ꝓmiſſio in alijs oſtendiť ꝓ
miſſionis impletio. Primus nocturnꝰ recolit tempꝰ
ante legem ſeu eos qui fuerũt ante legem: vt Abraã
Iſaac ⁊ Iacob. Secundus nocturnꝰ recolit tempꝰ
legis ſeu eos qui ſub lege fuerũt. vt dauid ⁊ ꝓphe-
tas ⁊ alios plures. ⁊ ideo in antiphonis que cantan
tur in illis duobus nocturnis: q꞉ ad vetus teſtamẽ-
tum ꝑtinẽt non diciť alleluya. quoniam patres illo
rum tẽporum differebantur ab eterno gaudio: ſcilꝫ
a patria. In qua iuxta apocalipſim cantatur allelu
ya. Tertius võ recolit nouum teſtamẽtum: quod ha
buit initium a baptiſmo. quod tertio tempore: ſcilꝫ
gratie nobis collatum eſt: ſeu eos qui fuerũt i nouo
teſtamẽto: vt ſunt apoſtoli: martyres confeſſores ⁊
alij ſancti. Ideoq; in illis antiphonis que eos reco
lunt. ⁊ que ex nouo teſtamẽto ſumunť canitur alle-
luya. quoniam iſtos plus honorauit ſuus aduẽtꝰ ꝙ̄
precedentes patres: ita vt ſi digni de hoc mũdo mi-
grant: ilico in celum trãſferãtur ⁊ ſocietati ſctõruꝫ
funganť quod antiqui patres longo tempore expe-
ctauerunt murmurãtes infra clauſtra inferni. Ante
nocturnos ſolẽt in quibuſdã locis ſuꝑ altare tres pã
ni poni ad deſignationẽ p̄miſſorum trium tp̃oꝝ. ⁊ in
ſingulis nocturnis ſinguli amoueri. Primus niger
pro tempore ante legem. Scõs albus ꝓ tẽpore reue
lationis. Tertꝰ rubeꝰ pro tpe grẽ propter dilectionẽ
ſponſe cãdide ⁊ rubicũde. In quibuſdã ꝙ̄ eccleſijs
ſuſpẽdũť boni pãni: in q̇buſdã viles ⁊ in q̇buſdã nul
li. ꝓut in p̄ma pte dcm̃ eſt ſub ti. de picturis. Sane
ad primum reſponſorium primi nocturni dicuntur in

quibuſdã eccleſijs tres verſus ꝓpter cãm redditam
ſub prima dñica aduentus: ⁊ poſt qđlibet triũ rñſo-
rioꝝ ꝓoꝝ dicit̃ Gloria patri ⁊ filio. ⁊ hoc ideo qm̃ in
tribus rñſorijs tria ſignificant̃. ſ. reſtauratio ange-
loꝝ: repatio hoim ⁊ modus q̃ iſta fctã ſunt. Reſtau
ratio angeloꝝ notat̃ in ꝓmo vbi dicit̃. Gaudet exer
citus angelorum. Repatio hominum in ſecũdo vbi
dicitur. Pax vera deſcẽdit. Modus ṽo quo hec fa-
cta ſunt: ⁊ potius quo deſcẽdit ille qui fecit. inſinua
tur in tertio quod eſt in quibuſdaꝫ locis. Deſcendit
de celis. In quo oſtenditur vt premiſſum eſt deũ de
ſcẽdiſſe a patre in virginẽ ⁊ ita ⁊ nos: vel ꝑ hoc ꝙ in
ipo reſponſorio tangitur ꝙ intrauit in regionem no
ſtram recolitur liberatio habitantiũ in regione vm
bre mortis. Quia ergo hec facta ſunt per trinitateꝫ
idcirco poſt quodlibet illorum trium reſponſorioꝝ
Gloria patri cantat̃ quod ad laudem pertinet trini
tatis. ¶ Rurſus ſicut manna habebat ſaporẽ ſimi-
le cum melle: ita xp̃s duo habuit in ſe: videlꝫ huma-
nitatem ⁊ deitatem. Humanitas per ſimilam. Dei-
tas ꝑ mel intelligitur. Unde etiam in hoc ſecũdo re
ſponſorio: dicit̃. Hodie per totum mũdum melliflui
facti ſunt celi: quaſi diceret totꝰ mũdus mellificatꝰ
⁊ dulcoratꝰ eſt. In tertio vero reſponſorio fit triplex
iubilus. ſcilicet in fabrice: in tãꝗ: in gloria patri. in
quo quideꝫ in tribus ſaluatorem commendamus:
oſtendens ꝙ qui ineffabiliter fabricam mũdi crea-
uit: ⁊ ineffabiliter de virginis thalamo proceſſit: ⁊ in
effabiliter equalis patri ⁊ ſpirituiſancto permanſit
ſicut fuit ab eterno: ſic nũc eſt: ⁊ erit in eternum. et
hec tria triplici iubilo ſignificamus: primũ pmo: ſe
cũdum ſecũdo. ⁊ tertiũ tertio: ⁊ vt expreſſius tertiũ
ſignificet̃ in quibuſdã eccleſijs cantatur Gloria pa
tri ⁊c̃. ⁊ Sicut erat in principio ⁊c̃. vſq; ad amen.
¶ Et nota ꝙ fit iubilus ſup a ⁊ ſuper o. Super a in
fabrice ⁊ in tanꝗ̃ Sup o fit in gloria patri. ad notã
dum ꝙ cui fit eſt alpha ⁊ o id eſt principium ⁊ finis.
Iubilus aũt qñq; notat expectationẽ noſtrã: vt di-
cet̃ ſub ti. de ſeptem dieb' poſt paſcha. qñq; noſtraꝫ
infirmitatẽ: vt in verſu. Tanꝗ̃ ſponſus. qñq; rei q̃ q̃
agit̃ magnitudinẽ: vt ibi. Fabrice mũdi. qñq; gau-
dij imenſitatẽ vt in fine reſponſorij. Uerbuꝫ caro. ibi
enĩ ibi ſignat immẽſitatẽ gaudij: qđ viri ſancti hñt d̃
eo. ꝙ verbũ caro factũ: plenũ gr̃a ⁊ veritate. De iu-
bilo dictũ eſt in ꝓhemio q̇nte ptis. ¶ Reſtat adhuc
de ſex reſpõſorijs dicere. Et quidẽ in primis duobꝰ
ſecũdi nocturni agimus de partu in tertio de partu
riẽte. In duobus ṽo primis tertij nocturni agimꝰ de
parturiẽte: ⁊ in tertio de ꝑtu in quo conſuetudinem
mulierum imitamur. Conſueuerunt enĩ mulieres vi
ſitare parturiẽtes ⁊ partum ⁊ eis munuſcula ſua da
re: ⁊ nos parturientem ⁊ partum quodammodo vi
ſitamꝰ cũ ꝑ modulo noſtro eos magnificamꝰ. iſte ṽo
laudes ſunt munuſcula q̃ offerimꝰ. Dicit̃ etiã ad ho
ras capl̃m. Paulꝰ ſeruꝰ. Ro. j. ⁊ illud Multiphariẽ
hebreoꝝ. j. c. ⁊ illud. Apparuit gr̃a ad titum. ij. ⁊ illud
Apparuit benignitas ibidẽ. iij. c. In nocturnali ṽo of
ficio tria legunt̃ euãgelia: vt oñdat eccl̃ia qđ intẽdit.
Uult enĩ oñdere vtrãq; naturã eſſe in xp̃o vt ſic plu-
res ſint teſtes natiuitatis xp̃i. ⁊ ꝓpter hoc etiã legũ
tur lectiones in quibus Auguſti. ⁊ alij ſancti indu-
cunt ad hoc autoritates infinitas: ſcꝫ ab eis qui fue-
rũt ante legem: ſub lege: ⁊ poſt legẽ: qm̃ integrũ eſt
iudiciũ qđ plurimoꝝ ſentẽtijs confirmat̃. cꝭ de of.
de lega. prudentiã. Legit̃ ⁊ quartũ euangeliũ Mat
thei. ſcilꝫ Liber generationis poſt nonũ verſum in
quo exprimit̃ eius generatio: vt oſtẽdat̃ eum fuiſſe
de gñe patrum coꝝ quibus eſt facta promiſſio. ſ. da-
uid ⁊ abraã David in pſal. De fructu ventris ⁊c̃. pri-
mo Paralypomenon. Cum dormieris cũ patribus
tuis ſuſcitabo ſemẽ tuum poſt te. Abrae vero Gen.
xvj. dictum eſt. In ſemine tuo bñdicentur oẽs gen
tes: ⁊ ideo dicit in principio filij dauid: filij abraaꝫ.
q: illis ſpecialiter facta eſt ꝓmiſſio: ⁊ ſic oſtenditur
ꝙ ipſe erat meſſias qui ꝓmiſſus eſt in lege ⁊ prophe
tis. ¶ Et nota ꝙ Mattheus deſcribit hic genealo
giam deſcẽdendo vſq; ad ioſeph. Lucas vero aſcen-
dẽdo: ꝓut ſub epyphania dicetur. ¶ Sed quare po
tius ioſeph ꝗ̃ Marie generatio computat̃ cũ etiaꝫ
chriſtus non fuerit filius ioſeph. Reſpõdeo q: am-
bo de eadẽ tribu fuerũt. Et tribꝰ: id eſt genealogia
ꝑ mares non ꝑ feminas diſtingui ſolet ⁊ computari
in veteri teſtamẽto. Numerãdo ergo vſq; ad ioſeph
Perinde eſt acſi vſq; ad beatam virginem proceſſiſ
ſent. ¶ Preterea chriſtus maluit filiꝰ fabri vocari ꝗ̃
matrem propter ſuſpitionẽ adulterij lapidari. Et re
uera filius eſt illius fabri qui fabricatꝰ eſt auroram
⁊ ſolem. Et ſcias ꝙ natiuitas beate Marie ex tribu
iuda ⁊ regia ſtirpe David originẽ duxit: prout ſcri-
ptura ſepe teſtatur dicẽs. Chriſtuꝫ de ſemine dauid
deſcendiſſe: qui de ipſa ſola natus eſt. Siquidẽ da-
uid inter ceteros duos filios habuit: ſcilicet Nathã
⁊ Salomonem. Ex cathena ſiue generatione Na-
than deſcendit virgo Maria. quoniã ex cathena ip
ſius Nathan Leui genuit Melchi: ⁊ Pantheram.
Panthera vero genuit Barpantheram. Barpãthe
ra Joachim. Joachim virginem Mariam: vt dice-
tur in ſeptima ꝑte ſub feſto Philippi ⁊ Jacobi apo
ſtoloꝝ. Ex cathena vero Salomonis deſcendit Jo
ſeph vir ipſius Marie: quoniam ex cathena ipſius
Salomonis Mathan ex vxore ſua genuit Jacob:
Defuncto autem Mathan Melchi ex tribu nathã
filius Leui ⁊ frater Pantheris nupſit vxori ipſius
Nathan: ſcilicet matri Jacob: ex qua genuit Hely:
⁊ ſic facti ſunt fratres vterini Jacob ⁊ Hely. Mortu
us eſt aũt Hely. ex tribu Nathan ſine liberis cuius
vxoreꝫ accepit Jacob frater eius ex tribu Salomo
nis: ⁊ ſuſcitauit ſemen fratri eius ⁊ genuit Joſeph.
Joſeph igitur natura eſt filius Jacob ex deſcenſio
ne Salomonis: ſm legẽ vero Hely. qui ex Nathan.
Nam qui naſcebat̃ ſm naturam quidem filius erat
generantis: ſed ſcđm legem defuncti. ¶ Deinde cã-
tatur Te deum laudamus: te dominum confitemur
in omnium antecedentium actiones gratiarũ: ⁊ ad
deſignandum exultare nos cum angelis ⁊ cõgratu
lari de dragma perdita inuenta. In quibuſdam ta-
mẽ eccleſijs finita prima miſſa cantatur dictuꝫ euã
gelium Matthei. Liber generatiõis. ⁊ hoc ideo q:

duo teſtes ad minus nobis neceſſarij erãt. Primus
teſtis erat Luc. qui in euangelio miſſe. Exijt edictũ
a ceſa. au. rc. narrauit iuxta ṽbum euangelij: deũ na
tũ in ciuitate dauid. Adducit̃ ergo alius teſtis di-
cẽs eũ natũ de dauid. Ac ſi dicat non tm̃ ẽ natus de
ciuitate dauid: ſed ẽt de dauid. Unde Mattheꝰ pꝰ
nolat dauid q̃ abraam dicẽs filij dauid filij abraã
q̃uis ⁊ alia poſſit eẽ cauſa quare prius dauid noia
tur. ſ. q: dauid fuit prior abraã dignitate: nam ille
patriarcha: iſte patriarcha ⁊ rex. Audito igitur in
euangẽlio miſſe vno teſte ab eccleſia: q: vix eſt q̃ vni
teſti ſoli credatur. idcirco adiecto alio. ſ. Mattheo
qui etiam gñationem dñicam deſcribit: tunc plene
ꝯfidẽs eccleſia exultãs clamat. Te deum laudamꝰ
vt in ore duoꝝ trium vel plurium ſtet omne ṽbuz ex
tra de teſti. in omni. ij. q. iiij. §. j. Adhuc q: vix eſt q̃
vni teſti credat̃: hinc eſt q̃ vnus terminat miſſam di
cẽs in q̃buſdã eccleſijs: bñdicamus dño. Et ecclia
q̃ſi voce demiſſa rñdet deo gratias. ¶ Rurſus fini-
ta miſſa dicit̃ euangeliũ Liber gñationis ⁊ poſtea.
Te deuz laudamus: q: gñatio diuinitatis preceſſit
gñatõez hũanitatꝭ. ⁊ q: illaꝝ noticia fuit nobis lau
dis materia: iõ laudes ſequũt̃. Miſſa ḡ laudes p̃ce
dit q: pꝰ fuit eterna gẽitura d̃ q̃ miſſa illa loquit̃ q̃
aliqua creatura fuerit q̃ deũ laudare potuerit. In
laudibꝰ matutinis q̃ſi chorã ducimꝰ vñ in p̃ma anti
phona dicimꝰ. Quem vidiſtis paſtores rc. ipſi rñde
rũt natũ vidimꝰ. ¶ Circa miſſe ṽo offm̃ notandũ q̃
Theleſphorꝰ papa ſtatuit i die iſta deber̃ cãtari tres
miſſas ad oñdẽdũ q̃ xp̃i natiuitas ſaluabit patres
trium temporum. ſ. patres ante legez ſub lege ⁊ poſt
legem. Prima canit̃ de media nocte ad oñdendum
q̃ illi qui fuerũt ante legem nõ fuerũt illuminati ali
qua lege: ⁊ p̱ illam, ẽt oſtendit̃ q̃ panis q̇ quotidie
ſacrificatur ⁊ manducatur in altari videlicz xp̃s na
tus eſt in bethleem in media nocte: ⁊ in hac ſic dicit
Lu. vñ Sapiẽ. xviij. Dum medium ſilentium tene-
rent oia: ⁊ nox in. ſ. c. me. iter. ha. rc. qd̕ ad litterã ex-
ponitur de natiuitate domini hoc etiam inſinuat euã
gelium huius miſſe ⁊ collecta illa. Deus qui hãc ſa-
cratiſſimam carnem tuam rc. ⁊ ꝓphetia illa. Populꝰ
gentium ambulabat in tenebris rc. epiſtola ⁊ fere
omnia que in illa miſſa dicuntur. Idẽ etiam Theleſ
phorus papa de conſ. diſt. j. nocte ſtatuit in hac miſ
ſa hymnuz angelicum. ſ. Gloria in excelſis. ſolẽniter
decãtari ad recolẽdũ q̃ ãgeli nocte iſta illũ decãta
uerũt in qua ab angelis paſtoribus ẽ nunciatꝰ. Uñ
in euangelio legitur. Et ſubito facta eſt cum ãgelo
multitudo militie celeſtis laudantium ⁊ dicentium
Gl̃ia in excelſis deo: ⁊ in terra pax hoibus bone vo-
luntatis rc. ¶ Notandum ẽ autem q̃ hec miſſa ⁊ lau
des matutine terminant̃ in pleriſq̃ locis vna oratio
ne ad oñdẽdum q̃ totũ illud offm̃ idẽ indicat. ſ. nati
uitatem eternam ⁊ tpalẽ. vñ ipſa miſſa incipit. Dñs
dixit ad me: filius meꝰ es tu ego hodie genui te: qd̕
tantum de gñatione eterna: ſeu de gñatione chriſti
intelligit̃: qd̕ ṽo ſequit̃ ego hodie genui te. de vtra-
q̃ eſt. ⁊ exponitur hodie id eſt eternaliter. Nam ſm̃
Aug. pñtiam ſignificat ⁊ qd̕ eternum eſt ſemper pre

ſens eſt. Verſus de temporali. ſ. Quare fremuerunt
gentes ⁊ ppl'i meditati ſunt inania: quaſi diceret p
iubilo cũ xp̃s deꝰ. ⁊ homo ſit. Reſpõſorium de eter-
na in quo dicit. Deus pater ego pater ſum. Tecũ p̃n
cipium. Unde ⁊ ibidẽ ſequitur. In die virtutis tue
ſcz in die reſurrectionis. in ſplendoribus ſanctoꝝ. i.
in luce oim̃ ſctõꝝ. ⁊ dicit in ſplẽdoribꝰ ſanctoꝝ plura
liter ꝓpter diuerſos effectus ex vtero. i. ex intima bo
nitate mea. Ante luciferũ genui te. i. añ oẽm creatu
rã. quaſi diceret ab eterno. Epiſtola vero. Paulꝰ ſer
uus: quam quidam in vigilia dicunt ⁊ euangeliũ de
temporali. Unde in epiſtola dicitur ex ſemine dauid
ſm̃ carnem. In euangelio dicitur. Exijt edictum a
ceſare auguſto. qd̕ ẽ Luc. ij. c. In alijs vero eccleſijs
dicitur epiſtola. Apparuit gratia dei. que eſt ad Ti
tuz. ij. c. Ante epiſtolam legitur immediate ꝓphetia
Primo vt baſis ſit ſub columna innitẽte baſi. Nõ eñ
que dicuntur in euangelio crederent̃ impleta niſi fo
rent in veteri teſtamẽto p̃dicta. Scdo ideo in vigi-
lia ⁊ in hac miſſa due lectiones ſine interuallo dicun
tur: vna de prophetia. alia de apoſtolo q: xp̃s. p duo
bus populis in pariete coniugendis naſcit̃. Tertio
quia per baſim ꝓphetarum fundata eſt colũna apo
ſtolorum. Quarto quia actiui ⁊ contemplatiui p̱ hãc
natiuitatez in vna fide ſaluantur. Quinto quia per
vtrunq̃ teſtamẽtum chriſti natiuitas concorditer p̃
dicat̃. vbi ſunt duo cherubin qui propiciatorium te-
gunt. ſeſeq̃ in propiciatorium verſis vultibus reſpici
unt vt dictum eſt in prohemio quarte partis. Qui-
dam tamen nullam dicunt prophetiam: ſignificãtes
q̃ vetera tranſierunt ⁊ noua facta ſunt omnia. quaſi
dicat de ipſo facto ceſſet figura: q: veritas venit.
¶ Secũda miſſa cãtat̃ in dilucũlo in exordio diei
q̃ñ xp̃s in cunabulis adoratus eſt a paſtoribus: ⁊ h̃
p̃mo ad oñdendum q̃ ſancti patres ⁊ ꝓphete q̇ fue-
runt ſub lege ſcripta aliquãtulam cognitionẽ dei ha
buerunt ſed non tantam q̃ tam nunc habemus: ⁊ iõ
incipit a ꝓmiſſione que facta eſt antiquis in veteri
lege. Lux fulgebit hodie in domo dñi rc. Secundo
iõ q: ſicut dominꝰ a gabriele fuit nunciatus p̃uſq̃
naſceret̃ ſic ante initium diei ſue natiuitatis miſſa
canit̃. Tertio ꝓpter ortum noue lucis. q: ille qui na
tus ẽ in ortu ſuo tã in vtero q̃ ex vtero fuit lux vera.
Dr̃ ergo in ortu huius tpalis lucis: q̃ſi ipſo facto di-
cat̃. Orta eſt lux. Huic cõſonat introitus ſcilicz Lux
fulgebit ⁊ graduale in quo dicit̃. Deus dñs ⁊ illuxit
nobis: ⁊ quod ſequitur in introitu ⁊ vocabit̃ ammi-
rabilis. ſumitur Eſa. ix. c. a quibuſdam tamẽ dicitur
de nocte eo q̃ paſtores in nocte illa viſitauerũt p̃ſe-
pe dñi. quod notat euangelium eiuſdẽ miſſe. Paſto
res rc. Luc. ij. Predicit̃ etiam tunc in quibuſdã ec-
cleſijs ꝓphetia. Spũs dñi ſup me que eſt Eſa. lxj. c.
deinde dicit̃ epl'a. Apparuit benignitas. que eſt ad
Titũ. iij. c. Cõmunio eſt. Exulta filia. zacharie. ix. c.
Tertia vero miſſa que die clara hora tertia q̃ñ illu-
xit nobis dies redẽptionis noſtre feſtiuꝰ celebrat̃.
ad tp̃s refert̃ gratie in quo deſcẽdit lux magna de
celo q̃ illuminat oẽm hoiem venientẽ in hũc mũdum:
Velũ eñ tẽpli ſciſſuz ẽ in duas partes. Unde Sap.

Aperta ſunt prata, ⁊ apparuerũt herbe vireẽtes. Epi
ſtola Multipharie que eſt ad Heb. j. c. ⁊ euãgeliũ le
guntur de eterna generatione. Unde dicitur in epi
ſtola. Filius meus es tu: ego hodie genui te. ⁊ de tẽ
poralibus habetur ibi multiphariе multiſq; mõis.
In euangelio vero de eterna. vnde incipit. In p̃nci
pio. q. d. In principio creaturarum erat v̄bum: qd̾ ẽ
Iohã. j. c. Dicit̃ tunc in q̃buſdam eccl'iis prophetia
Propter hec ſciet. que ẽ Eſa. lij. c. Communio eſt.
Uiderunt Eſa. lij. c. ⁊ pſal. Prima ergo miſſa ẽ d̾ eter
na genitur̃a. Secunda eſt d̾ p̃miſſione antiq̃s facta
vnde cantatur. Lux fulgebit in domo dñi non dicit̃
fulſit vel fulget. Tertia eſt de veritate nobis exhibi
ta. vnde cantat̃. Puer natus eſt nobis ⁊ filius dat⁹
eſt nobis Eſa. j. c. vbi vtit̃ futuro ad notandum pro
miſſionis impletionem. Et quia eterna generatio ẽ
nobis occulta. iuxta illud Eſa. generationẽ eius q̃s
enarrabit. ideo miſſa de eterna genitura nocte pro-
funda cantatur. q: vero antiqui patres quibus fa-
cta eſt promiſſio certi erant de incarnatione domini
ſed non tãtum quãtum patres noui teſtamẽti q̃bus
exhibita eſt veritas. ideo miſſa de p̃miſſione antiq̃s
facta cantat̃ illuceſcẽte aurora in qua eſt modicum
lucis. ſ; ſm ip̃z introitũ videtur q̇ deberet lux eſſe
fulgẽs. ſed non eſt ita. q: lux in aurora rubet: i tertia
fulget: in ſexta feruet: ⁊ in veſpera tepet. q: vero tẽ-
poribus noui teſtamenti manifeſta eſt veritas inde
eſt q̇ miſſa que eſt de exhibitione veritatis clara lu
ce cantat̃. Prima ergo miſſa pertinet ad generatio
nem eternam: ſcilicet de patre ſine matre. Secunda
ad temporalem: ſcilicet de matre ſine patre. Tertia
compacta eſt: quia de vtraq; agit ⁊ ideo pertinet ad
eternam ſimul ⁊ temporalem. ¶ Notãdum tamẽ eſt
q̇ de miſſa que ẽ de eterna genitura legit̃ euãgeliũ
de humanitate. ſcilicet. Exijt edictum a ceſare au-
guſto. In alia v̾o q̃ eſt de veritate nobis exhibita le
git̃ euangelium de diuinitate. ſc;. In principio erat
v̄bum: ad denotandum q̇ ex quo humanitas diuini
tati fuit vnita: nec h̃ũanitas ſine deitate: nec deitas
ſine humanitate fuit nec erit. Hanc rõnẽ aſſerit ma
giſter in pſalterio. aiunt q̃dam q̇ cum in collectis in
lectionibus in euagelio ⁊ in offertorio p̃me miſſe eui
denter natiuitas de virgine memoretur: intentio to
tius officij ad temporalem poteſt natiuitatem refer
ri: ⁊ exponunt in introitu. hodie id ẽ hac die ante lu
ciferum ſtellam videl; matutinam genui te. id ẽ ge-
nerationem tuam ſum operatus. ⁊ quod in euange
lio dicitur Maria peperit filium ſuũ p̃mogenitum
exponitur primogenitum. id eſt ante q̇ nullus. extra
de verbo. ſignifica. nam ⁊ ego. Officium vero ſcd̾e
miſſe aiunt concordare dictis paſtorũ dicẽtiũ vt le
gitur in euangelio. Transeamus vſq; bethleem. ⁊ vi.
hoc. v. q. factũ eſt. Qui gratulãtes dicũt in introitu
Lux fulgebit. Orta enĩ eſt ſtella ex iacob. vel dicit̃.
Lux fulgebit in perſõa legis: que temporalem nati-
uitatẽ antiq̃s patribus repromiſit. Et ſubditur. Do
minus regnauit decorẽ indutus eſt. illũ ſc; decorem
quo coronauit eu; mater ſua. hoc eſt humanitas. Et
addunt in graduali. Benedictus qui venit in nõie
domini. ⁊ alleluya. Dñs regnauit. ⁊ quis ⁊ quantus
ſit in offerẽda ſupponunt dicẽtes. Dominus enĩ fir
mauit orbem terre. Et q: p̃mus paries ẽ ex hebreis.
ideo primitiue: ſcilicet paſtores in communione lo-
quuntur ad eos. Exulta filia ſyon. id eſt eccleſia.
Officiũ tertie miſſe perſonat mirabilia verbi dei qd̾
erat in principio: ⁊ icipit eſſe caro: ſicut legit̃ in euã-
gelio. Hoc verbũ eſt puer q̃ ſm prophetã nat⁹ eſt no
bis: vt canim⁹ in introitu: ⁊ hoc eſt canticũ nouũ: de
quo propheta iuverſu. Cãtate domino cãticũ nouũ
Hoc quoq; verbũ eſt illud ſalutare de quo protinus
canit̃ in graduali. Uiderunt oẽs: hec eſt lux magna
que deſcẽndit in virginis vterum: que illuminat om
nem hominem venientem in hũc mũdum. de qua di
cit̃ in euãgelio. In p̃cipio erat verbũ ⁊c. Hic demũ
eſt ille diues rex ⁊ potens cui dicit̃ in offerẽda. Tui
ſunt celi ⁊ tua eſt terra. In fine prime ⁊ ſecũde miſſe
dicũt quidã Benedicamus domino. prout dictũ eſt
ſub tit. de aduentu. Ab hac aũt die vſq; ad octaua;
epyphanie reſpõſoria ⁊ eorum verſus dicũtur cũ alle
luya ad repreſentandum ſummã leticiam que adue
nit tempore gratie.

¶ De dominica infra octauam
natalis domini. Rubrica.

IN dominica q̃ intercidit infra octa
uam natalis domini cantatur de na
tiuitate domini. Unde itroitus miſ
ſe eſt dum mediũ ſilentiu; tenerent
omnia ⁊c. Sapiẽ. xvj. c. eſt enim tri
plex ſilentium. ſ. ignorantie: deſpe-
rationis. ⁊ glorie. Silentium ignorãtie fuit ante le-
gem. q: ignorabant peccata ſua. ⁊ ideo nõ clamabãt
ad dñm. ad Ro. x. Mors regnauit ab adam vſq; ad
moyſen Poſtq̇ aũt lex data eſt ad cognitionem pec
cati multo t̃pe ſeruauerũt legẽ ad vltimũ vero deſpa
uerũt qñ. ſ. omnes declinauerũt ſimul inutiles facti
ſunt. tũc fuit ſilentiũ deſp̃ationis. Poſtq̇ aũt venit
xp̃s ruptu; eſt ſilentiũ. Unde clamãt omnes laudes
dei. Silentium glorie veniet qñ impletũ erit totum
deſiderium noſtrum. In ſilentio deſperationis ve-
niet dominus vt ei attribuat̃ ſalus humani generis
q̃ eſt verus medic⁹. Et hoc eſt quod dicit. Dũ mediũ
ſilentium. Sequitur ⁊ nox. i. dyabolus in ſuo curſu
mediu;. i. cõmune iter haberet. Omnes enim com-
muniter ad inferos deſcẽdebãt. Omnipotẽs ſermo
tu⁹. id eſt filius tu⁹ domine pater. q̇ dicit̃ ſermo pa-
tris. q: per eu; natus eſt a regalib⁹ ſedibus venit q̃
rere ⁊ facere reges. Uel ad litterã. Dũ om̃ia tenerẽt
mediu;. i. cõmune ſilentiũ de nocte. ſcilic; qñ omnia
ſilẽt: ⁊ nox in ſuo curſu mediũ iter pageret. Ad litte
ra;. Op̃s ſermo tu⁹ a regalib⁹ ſedibus vel. q: media
nocte natus eſt dominus. ⁊ concordat epiſtola que
eſt ad Gala. iiij. c. vbi dicit̃. At vbi venit plenitudo
temporis ⁊c. reſponſoriu; eſt. Speciosus forma ⁊c.
q: immunis ab omni peccato ⁊ omnibus virtutibus
plenus ſicut enĩ habet̃ ad Coll'. ij. In ipſo habitat
om̃is plenitudo diuinitatis corporaliter. i. admodũ

trine dimēſionis.i.cōi modo ſicut in omnibus eſt.ſ. eſſentialiter:pñtialiter ⁊ potētialiter. Itē ſm gratiam eſt in ſanctis:⁊ ſm vniionē eſt in xp̄o:⁊ iō Diffuſa eſt gratia in labijs tuis. Gratia q: nunq̄ ſic locutus eſt homo. Diffuſa eſt inquā q: i ore eius fuit lex clementie:vt cū dixit. Mulier nemo te condēnauit nec ego te cōdēno. vade ⁊ amplius noli peccare. Et tū dicit. Diligite inimicos ⁊c̄. Euāgelium. Erat Joſeph. Luce.ij.c.ſimiliter ad natiuitatē pertinet quātum ad principiū: lȝ ad aliud ptineat. Erant pater eius ſcilȝ putatiuus:⁊ mater mirātes ſup his que dicebātur de eo ſcȝ a paſtoribus. Sequit̄ in euāgelio ꝓphetia ſymeonis. Ecce poſitus eſt hic i ruinā.ſ. infideliū:⁊ in reſurrectionē multoꝝ ſcȝ fideliū:⁊ in ſignū id eſt in ſignationē cui cōtradicet̄.q.d.ſi in viridi hoc faciunt:in arido quid fiet:vel in ſignuȝ id eſt oſtēſionē:q: per humilitatē ⁊ paupertatē itur in paradiſuȝ. vel in ſignū id eſt in ſignaculū. Unde Joh. j. quē ſignauit pater ⁊ miſit in mundū vt eo ſignaremur. Et Aggeus. Ecce poſui te i ſignaculū:q: elegi te. Et in canticis. Pone me vt ſignaculuȝ ſuper cor tuum ⁊c̄. Poſitus eſt ergo chriſtus in ſignuȝ tripliciter:ſcȝ in ſignificationem:in oſtenſionem ⁊ in ſignaculum. Rurſus hoc officiuȝ Dum mediuȝ ⁊c̄. vox eſt primitiue eccleſie in qua recolit domini natiuitatē cuius fructū predicat in epiſtola:q: de ſeruitute trāſimus ad filioꝝ adoptionem per ipſuȝ cōmēdat ſm ſapientiā in euangelio vbi dicitur. Puer creſcebat ⁊ cōfortabatur plenus ſapientia. ſm potentiā in alleluya. Dominus regnauit. Et in offerēda. Dominus enim firmauit. ſm pulchritudineȝ in gradual'. Speciosus forma. In poſtcōmunione vero. Tollite puerum Matth.ij.c. tēpus fuge vocatur quo deſcēdit dñs in egyptum: ⁊ myſtice reſpicit ad gentilitatis adoptionem:quia dñs de iudea tranſiuit ad gētes vt eas adoptaret heredes.

¶ De feſto circūciſionis. Rubrica.

Hic de feſto circūciſionis dicendum eſt. Sciendum aūt ꝙ circūciſio primo iniūcta eſt abraā ⁊ ſemen eius.i. hebreis ex eo naſciturus:vt ſic ꝓbaret an obediret vl' nō ſicut ⁊ adā ad ꝓbationē obediētie mandatū accepit ne de ligno vetito māducaret. ¶ Fuit aūt precepta circūciſio ꝓpter quinq̄ cās. Primo vt ꝑ obediētiam mandati abraam placeret deo cui per preuaricationem adam diſplicuerat. Secundo data fuit in ſignum magne fidei abrae. Credidit enim ſe habiturum filiū in quo benedicerentur oēs gentes ꝑ fidem id eſt per quā ſpiritualis circūciſio impleret̄:vt ſic iuſtificaretur ⁊ ipſe. Tertio vt in hoc ſigno diſcerneretur ab omnināatiōe populus ille. Quarto vt circūciſio facta in virili membro ꝑ quod generat̄ creatura mortalis ⁊ in quo libido ſolet dominari:caſtitatem corporis ⁊ mentis ſeruandam ⁊ impudicitiā cuſtodiendam indicaret. Quinto q: nō poſſet melius ſignificari per chriſtum tolli originale peccatum. cū preputio quippe omnis homo naſcitur quēadmodū ⁊ cuȝ originali peccato. In carne ꝑputij ideo eſt iuſſa fieri:q: in remedium inſtituta eſt.i.cōtra originale peccatum quod a parentibus contraximus corrupti concupiſcentia que in parte illa magis dominat̄ ⁊ q: in mēbro illo culpam inobedientie homo prius cognouit decuit ꝙ in illo ſignū obediētie acciperet. Fiebat circūciſio die octauo ex legis p̄cepto. Leui. xij.c. ⁊ fiebat cum lapideo cultello ad ſignificādū ꝙ poſt ſeptenariū huius vite in octaua die.i.etate que erit reſurgētiū omnis ab electis ꝑ petrā.i.xp̄m abſcindetur corruptio carnis ⁊ ſpūs qn̄ liberabimur a ſeruitute corruptionis qn̄ circūcidet̄ a peccatis aīa cuiuſq̄ credētis in eum. Due itaq̄ res ſunt illius ſacramenti ſcȝ circūciſio a peccatis in preſenti:⁊ circūciſio ab oī corruptione in futuro. Chriſtus autē nō indigebat circūcidi vt ibideȝ dicet̄. Cōferebat circūciſio ſuo tempore remiſſionē peccatoꝝ ſicut ⁊ nūc baptiſmus. vñ Grego. de conſe.di.iiij. qd̄ apud. extra de baptiſ. maiores. Qd̄ apud nos valet aqua baptiſmi hoc egit apud veteres vel ꝓ paruulis ſola fides vel ꝓ maioribꝰ virtus ſacrificij:vel pro his qui de abrae ſtirpe ꝓdierūt myſteriū circūciſionis. Sȝ quare xp̄s qui fuit agnus īmaculatꝰ nō habēs maculam neq̄ rugā qui peccatū non fecit nec inuētus eſt dolus in ore eiꝰ voluit circūcidi. Reſpōdeo ſicut voluit in templo p̄ſentari ſicut ⁊ baptizari ſicut ⁊ d agno paſchali cū diſcipulis epulari:ſic voluit in corpore circūcidi ꝓpter nos. Secundo ne iudei dicerēt eum non eſſe meſſiam in lege ꝓmiſſuȝ q: nō eſſet circuncisus:nec viueret ſm legem qui de ſeipſo dixit. Non veni ſoluere legem ſed adimplere. Tertio ratione noſtri:ſcilicet propter figuram. Etenim circūciſio illa carnalis figurat preſentem ſpiritualem que eſt gratia ⁊ futuram que erit in gloria:nec dedit exēplum carnaliter circūcidēdi:ſed ſpiritualiter ꝑ vite innouationeȝ. Nā ſm Bernar. dupliciter debemus circūcidi ſcilicet exterius in carne ⁊ interius in mēte. Quarto ratione ſui. vt ſcilicet ſe veram carnem aſſumpſiſſe oſtenderet. Quinto ne demones circūciſionis myſterium agnoſcerent. cū eñ illa contra originale peccatum fieret credidit diabolus ⁊ hūc qui circūcidebat̄ ſimiliter peccatorē eſſe ꝓpter quā etiā cām voluit vt mater eius virgo ꝑpetua deſpōſaret̄. Sexto propter perfectā humilitateȝ tanq̄ eſſet peccator: voluit hoc fieri licet nō indigeret ſicut ⁊ ex humilitate voluit baptizari ſubdēdo ſe minori. Ubi ſit caro preputij xp̄i dictū eſt in quarta parte ſub ſeptima particula canonis ſuper verbo Noui et eterni. Fuit aūt mutata circūciſio in baptiſmum quattuor de cauſis. Primo quia ſacramentū baptiſmatis eſt perfectius. Secūdo quia magis cōe. Mulieres eñ circūcidi nō poterāt. Tertio quia magis gratia plenum. Per circūciſionem nāq̄ tm̄ peccatum remittebatur:ſed gratia ad bene operandū per eam nō preſtabatur:nec virtutes dabantur vel augebātur. In baptiſmo non ſolū peccatum remittitur:ſed gratia cooperandi confertur ⁊ virtutes augētur ideoq̄ recte ait apl's ꝙ Abraam cepit circūciſionem tantum in ſignū. Quarto ꝓpter honeſtatē. Honeſtius ei eſt

aqua lauari ꝙ̄ corpore mutilari. Sed videtur ꝙ de
circūciſione non debeat fieri feſtū: cum dicit apl's.
Circūciſio nihil ꝓdeſt. extra de baptiſ. maiores. Et
iterū ſi circūcidimini: chriſtus nihil vobis proderit.
Preterea cum eccl'ia nō faciat feſtum de paſſione
dñi videtur ꝙ in circūciſione in qua incipit paſſio
dñi qñ p̄mū ſanguinē ſuū fudit nō ſit faciendū fe-
ſtum: ſed potius lamentū ſicut ⁊ in paſſione. Ad h̄
dicit̄ ꝙ feſtū nō ſit de circūciſione: ſ; de octaua na-
talis dñi. Sʒ nec aliq̇d impedit nos dicere ꝙ fiat
feſtū de circūciſione: q: ſignificat circūciſionē que
fiet in octaua reſurrectionis a culpa ⁊ a pena. ⁊ eſt
cauſa meritoria illius ⁊ ꝑpter illud gaudiuʒ eccl'ia
ſolēnizat. ad hoc vͦ qd̓ obijcit̄ de paſſione r̄ndet̄ ꝙ
alia de cauſa eccl'ia dimittit facere feſtū in die qua
dñs paſſus eſt: ꝙ̄ ꝑpt̄ paſſionē. ſ. q: tūc dñs poſuit
peccata noſtra in ſtatera. Vñ Job. Utinā appende
rentur pctā mea quibus iram merui: ⁊ calamitas ꝑ
quā patiamur in ſtatera. Oportuit enī filiū dei pa-
ti pro peccatis noſtris: vt nos redimeret ab oī pec-
cato. ⁊ ideo luget eccl'ia magnitudinē peccatorum
ſuoꝝ: cōſiderans ꝙ ſol erubeſcens ꝑpter peccata
hominum obtenebratus. de quo dicet̄ ſub paraſce
ue. Celebrat̄ ideo hodie octaua natiuitatis: que eſt
octaua ſuppletionis: ꝓut dicet̄ in ꝓhemio ſeptime
partis. eſt etiam hec octaua alterius negocij ſigni-
ficatiua. Duplex eſt enī negociū qd̓ in ea figurat̄.
vnum circūciſio dñi qd̓ in euāgelio exprimit̄: alteꝝ
aduentus hominis ad deum. Eſt enī duplex aduē-
tus ſcʒ chriſti ad hoīes: de quo in natiuitate actum
eſt: ⁊ hominum ad chriſtum. de quo in hac octaua
agitur qd̓ notant antiphone laudum: vt illa. O ad
mirabile cōmertium. Nam cōmertium eſt vbi aliq̇d
accipit̄ ⁊ aliquid dat̄. Dñs nāq; accipit noſtrā hu-
manitatem vt nobis daret ſuam diuinitatē: qd̓ no-
tatur in verbis ibi ſequentibus ſcʒ animatum cor-
pus ſumens de virgine. per hoc enī notat̄ qd̓ dñs
accepit. per hoc enī qd̓ dicit: largitus eſt nobis ſuā
deitatem: denotat̄ qd̓ dederit. Scd'a vͦ et quarta
antiphone terminant̄. Te deum laudamus deus
noſter. q. d. ad te venimus laudando te. Tertia ter
minatur. Dei genitrix intercede pro nobis. q. d. in-
tercede vt filius tuus ſuſcipiat nos. In quinta di-
citur illud quod dixit baptiſta. ecce agn' dei. q. d.
ad eum venire debem'. Unde andreas ⁊ alius diſci
pulus iohannis. hoc audito ſecuti ſūt dñm. In an-
tiphona vͦ que eſt ſupra Benedictus dicit̄. Inno
uantur nature: noſtra enī natura recedendo a deo
eſt inueterata: ⁊ redeundo eſt innouata. ¶ Notan
dum q; eſt ꝙ quinq; ſunt que hanc diem reddūt ſo-
lēnem. Primum eſt q: hac die duo feſta ꝯcurrūt ſcʒ
parientis ⁊ partus. Unde ⁊ due miſſe celebrantur.
Prima de pariente. ſ. de beata virgine in qua dicit̄
introitus. Vultum tuum. ⁊ cōmunio. Simile eſt re
gnum celoꝝ homini negociatori. Matthei. xiij. c.
Scd'a eſt de partu: ſcʒ de filio in qua dicitur introi
tus. Puer natus eſt nobis. Uel in alijs eccl'ijs. Dū
medium ſilentium. Unde ⁊ in quibuſdam gradua-
libus officium vtrūq; intitulatum inuenitur: ⁊ ideo
quia hoc feſtum eſt de beata virgine fit hodie ſta-
tio apud eccl'iam ſancte marie trans tyberim: ꝙ̄uis
quidā ſcripſerūt ꝙ fit apud ſancta ſctoꝝ ad latera-
num pro eo ꝙ caro circūciſionis dñi ibi dr̄ ꝯſeruari
prout dictū eſt in quarta parte ſub ſeptima ꝑticula
canonis. Ep'la eſt. Apparuit benignitas que eſt ad
Titum. iij. Euangeliū eſt. Poſtꝙ̄ ꝯſummati ſunt.
Luc. ij. Alleluya. Multiphariē. Hebreoꝝ. j. Scd'm
qd̓ facit hanc diem ſolēneʒ eſt octaua de qua dictū
eſt. Tertiū impoſitio noui ⁊ ſalutiferi noīs: de qua
dicet̄ ſub ti. de ſabbato ſancto vbi agit̄. de baptiſ-
mo qd̓ nomē triplex eſt. ſ. filius dei chriſtus ⁊ ieſus
ſicut ex euāgelio colligit̄. de hoc dictū eſt in prohe-
mio ſcd'e ptis. Quartū eſt effuſio ſanguinis ieſu xp̄i
hodie enī p̄mo ſanguinē ſuū pro nobis fundere ce-
pit: qui eum poſtmodū ſepe fundere voluit. Quin-
tum eſt ſignaculū circūciſionis qd̓ chriſtus hodie ꝓ
nobis dignatus eſt ſuſcipere ꝑpter cauſas p̄miſſas
In quibuſdam eccl'ijs ſubdiaconi fortes ⁊ iuuenes
faciunt hodie feſtū ad ſignificandū ꝙ in octaua re
ſurgentium que ſignificat̄ per octauam diem qua
circūciſio fiebat nulla erit debilis etas. nō ſenect'.
non ſenium. non impotens pueritia: ſed oēs ꝯcurre
mus in virum ꝑfectū: cum hoc mortale induet im-
mortalitatem ⁊ hoc corruptibile incorruptionē: vt
premiſſum eſt. de hoc dicet̄ in ſeptima parte ſub fe-
ſtis ſctoꝝ Stephani ⁊ Johannis. ¶ Poſtremo no
tandū eſt ꝙ olim pagani ⁊ gentiles in his kalēdis
multas ſuperſtitiones obſeruabant quaꝝ aliquas
Augu. in quodam cōmemorat ſermone. xxvj. q. vlt.
non obſeruet. Credentes enī inquit Janum quēdā
deum eſſe cum tunc venerabantur ei duas facies
figurantes vnam ante aliam poſt: eo quod eſt prin-
cipium anni ſequētis ⁊ finis precedentis. Aſſume-
bant enī formas monſtruoſas alij ex pellibus pecu
dum: alij ex capitibus beſtiaꝝ: alij veſtientes tuni-
cas muliebres. Alij auguria obſeruabāt dantes vel
recipientes diabolicas ſtrenas: alij menſas laute p̄
paratas tota nocte manere ſinebant putanteſq; to-
tum anni ſpacium conuiuia in tali cibi abundantia
perdurare que veritas ꝓhibet chriſtianos facere.

¶ De feſto epyphanie. Rubrica.

SEquitur feſtum epyphanie qd̓ eſt voca
bulum grecum ſonat latine manifeſta-
tio ſiue apparitio ⁊ eſt idem cum feſto
natiuitatis: nihil enī naſci ꝓfuit niſi ap
paruiſſet. Uerum pro triplici apparitio
ne hodie ſolēnizat eccl'ia. Unde ⁊ in codicibus an-
tiquis hec dies epyphaniarum pluraliter intitulat̄
⁊ ideo tripliciter. ſ. epyphania: theophania ⁊ beth-
phania. Epyphania dicitur quantum ad illam ap-
paritionem dñi que facta eſt magis ꝑ ſtellā. Magi
autem ipſi fuerunt Gaſpar Melchior et Balthaſ-
ſar. ⁊ fuerunt reges. iuxta illud pſalmiſte. Tibi offe
rent reges munera. ⁊ iteꝝ. Reges thar. ⁊ inſu. mu.
offe. reges ara. ⁊ ſab. do. adducēt: quorum corpora
de Mediolano in Coloniā tranſlata fuerunt. ⁊ di-

cantur magi a magnitudīe ſciētie. Per aſtronomiā
enim cognouerūt. q: ſtella illa non erat ex conſtitu-
tio a principio. ſed illa de qua Balaā magiſter ſuus
prophetauerat. Nu. xxiiij. Orief ſtella ex iacob ⁊ cō
ſurget virga de iſrael. ⁊ de iacob erit q̇ dominetur ⁊
ideo moti ſunt vt ductu illius ſtelle venirēt in beth
leē ꝫ vt regē natuꝫ quē eis ꝓphetauerat Balaā ado
rarēt. ⁊ dr̄ epiphania ab epy qḋ eſt ſupra ⁊ phanos
qḋ eſt apparitio. q: de ſurſuꝫ illa fuit apparitio. ſcilicꝫ
de celo. vel ab epi qḋ eſt ſup. q: ſcriptum eſt. Uſqꝫ
dum veniēs ſtaret ſupra vbi erat puer. Erat quidē
proximior terre ꝙ̄ alie ſtelle. ⁊ hec facta ſunt tredeci
ma die a natiuitate dn̄i q̄ die ſtella magos ad preſe
pium duxit. ⁊ dicūt q̇dam ꝙ ſtella illa fuit ſpūſſan-
ctus qui poſtea deſcēdit ſup dn̄m baptizatum i ſpe
cie colūbe ⁊ ipſis magis in ſpecie ſtelle. Alij ꝙ fuit
angelus q̇ apparuerat paſtoribus iudeis. ſ. illis tan
ꝙ̄ rōne vtētibꝰ in forma rōnali. Iſtis vo gētibꝰ tan
ꝙ̄ irrationabilibus in ſpecie irrationabili. alij ⁊ veri
us ꝙ fuit de nouo creata. q̄ pacto offō ſuo redijt in
primordialē materiam. alij dicūt ꝙ cecidit i puteuꝫ
vbi adhuc dicitur apparere. ſolis tamē virginibus.
¶ Solet aūt queri quō tam cito videlicꝫ infra. xiij.
dies de tam remotiſſimis regionibus hieroſolymaꝫ
venerunt. q̄ dr̄ eē in medio mundi. iuxta illud pſal.
Rex noſter operatus ē ſalutē in medio terre. Dicit
Iſido. ꝙ ante natiuitatē ſtella illa illis apparuit vt
poſſent ibi eē in tēpore oportuno. Hieronymus di-
cit ꝙ in die natalis domini primo ab eis viſa eſt. ſꝫ
venerūt in dromedarijs. iuxta illud ꝓpheticū. Inū
datio camelorꝫ operiet te dromedarij madiā ⁊ effa.
q̇ velociſſime currūt. vnde ⁊ dicuntur a dromos qḋ
eſt curſus. ⁊ aros quod ē virtus: ⁊ ſunt minores ca-
melis: ſed velocius currūt ꝙ̄ illi. ſ. tm̄ in vno die ꝙ̄ tū
equus in tribus. ¶ Querit̄ ēt quare magi venien-
tes munera obtulerunt. Reſpondeo ꝙ ſm̄ Bedā an
tiquitus nullus ad regē vel dn̄m vacuus itroibat:
quod Perſe ⁊ Chaldei obſeruāt. Scd̄o ſm̄ Bedam
obtulerunt aurū beate virgini ꝓpter inopie ſubleua-
tionē. Thus contra ſtabuli fetorē. Mirrhā ꝑ mē
brorꝫ pueri conſolidationē ⁊ verminum expulſionē.
Tertio q: aurꝫ ad tributū: thꝰ ad ſacrificiū: myrrha
vo ad ſepulturam ꝑtinet. Per hec ergo tria īſinuan
tur in xp̄o regia poteſtas diuina maieſtas: ⁊ huma
na mortalitas. Quarto q: aurū ſignificat dilectio-
nem: thus orationē. myrrha carnis certificationē: q̄
tria offert̄ deo debemus. Scd̄a apparitio fuit eadē
die in baptiſmo: multis tamē annis reuolutis. ſ. xiij
die triceſimi vel triceſimiprimi anni vt̄ Lucas. Et
ip̄e ieſus erat incipiēs q̄ſi annorꝫ. xxx. ⁊ iō hec appa
ritio dicit̄ theophania. a theos qḋ eſt deus: ⁊ pha-
nos qḋ eſt apparitio: q: ibi trinitas apparuit pr̄ in vo
ce ⁊ filiꝰ in carne: ⁊ ſpūs in columba. Quidā āt here
tici dixerūt ſolū in die epyphanie baptizari debere
ꝓ eo ꝙ xp̄s tūc fuit baptizatus nec dari ſpūſſanctū
baptizato in alia die: ⁊ greci eadē die baptizant: ob
quam hereſim extirpandam ſancti patres decreue-
runt neminē niſi in articulo neceſſitatis eadē die ba
ptizari debere. Tertia apparitio fuit poſtea ſilr̄ eodē

die anno reuoluto cum eſſet. xxx. annorꝫ. ⁊. xxx. dierꝫ
ſcꝫ qn̄ manifeſtauit ſe eē deum ꝑ mutationē aque in
vinū qḋ fuit p̄mum miraculū aptum quod dn̄s fecit
chana galilee: vel ſimpliciter p̄mum qḋ fecit. Et hec
apparitio dr̄ bethphania a beth qḋ eſt domꝰ: ⁊ pha
nos qḋ ēt apparitio: q: iſta apparitio facta fuit i do
mo in nuptijs. De his tribus apparitiōibus fit ſolē
nitas in hac die. Sed q: eccleſia non pōt ꝑfecte de
oībus vnam ⁊ eandem diē ſolēnizare: ideo de ſtella
plena exequitur: ⁊ de alijs aliquid admiſcet vt note
tur ꝙ tres fuerunt in illa die apparitiones que legū
tur in euangelio tanꝙ̄ ſub die eadeꝫ facte. De p̄mo
vero miraculo hodie totuꝫ cantat̄ officium: q: in ea
ſpecialiter natiuitas domini gentilibus ē notifica-
ta. De ſecundo duo reſponſoria cantant̄. ſ. primum.
Hodie in iordane. ⁊ In colūbe ſpecie. quod a pluri-
bus eccleſijs ponit̄ nonū: ⁊ ideo primū ⁊ nonum: q:
baptiſma eſt primum ſacr̄m noſtre redemptionis ꝑ
qḋ reformamur: ⁊ ſimiles angelis efficimur. quorꝫ
ſunt noue ordines. Bruno aūt ſignen̄. ep̄s corrector
officij antiphonarij dixit ꝙ in reſponſorio. In colū-
be ſpecie ⁊ in antiphona. Uox de celo. que dicit̄ in
octaua ad laudes non dꝫ eſſe v̄bum iſtud. Ipm̄ au-
dite: q: in baptiſmo non fuit hoc dictum a patre ſꝫ
in transfiguratōe. ⁊ qui agūt feſtū transfiguratiōis
cantāt rn̄ſoriū in quo illud continet̄. q. d. ego ſuꝫ te
ſtis ꝙ hic ē ille qui promiſſus eſt in lege. Deu. xviij.
vbi dixit moyſes. Prophetā de gēte tua ⁊ de fratri
bus tuis ſuſcitabo tibi deus: ipm̄ audietis ⁊c. Qui
aūt v̄ba eius q̄ loq̇tur in nomie meo audire noluerit
ego vltor exiſtam. De tertio v̄o miraculo cū alijs cā
tatur vna antiphona ſcꝫ. Tribus miraculis. Beda
etiam dicit in cōmento ſup Lucā. Quartā apparitio
nem factam fuiſſe eadem die anno reuoluto cū eſſet
xxxi. annorꝫ. ſ. in fractione quinqꝫ panū: ⁊ ſaturatio
ne q̇nqꝫ miliū hoīm: ⁊ illa dicit̄ phagiphania: a pha
gin qḋ eſt bucca ſiue comedere. Sed de hac hodie
nil agitur. Preterea dubitatur vtruꝫ hoc contigerit
iſta die: tum q: in originali Bede nō ſic legitur. tuꝫ
q: Ioh. vj. vbi de hoc miraculo agitur dr̄. Erat aūt
primum paſcha ⁊c. ideo aūt inſtitutum fuit hac die
feſtū de tribus miraculis quia hec dies fuit antiq̇tꝰ
celebris in honore auguſti ceſaris propter triplicem
eius triumphum quo ſuo tp̄e romano impio tres re
giones ſubiugauit. ſ. Parthiam. Egyptum. ⁊ Ma-
diā. Illā ergo celebritatem eccl̄ia in melius commu
tauit: v. delꝫ ad celebrādū xp̄o ꝑ eius triplici mira-
culo. In quibuſdā eccleſijs nō dicit̄ hac die ad no-
cturnos Dn̄e labia mea aperies nec Deus in adiuto
rium. nec Gloria patri. nec Hymnus. ad notanduꝫ
ꝓ̄ptitudinē gētium q̄ ſtatim ſtella apparēte vene
runt. Ex arrupto ḡ ad nocturnos venit̄. quaſi ip̄o fa
cto dicat eccl̄ia: quibꝰ nō ē narratum de eo videbūt
⁊ qui nō audierūt cōtēplati ſunt Eſa. liij. c. Uel pōt
dici ꝙ in hoc feſto fit p̄cipue mētio de gētiliū cōuer
ſiōe: quos illi tres magi initialiter p̄ceſſerūt. Q: er
go cōuerſio ipſorꝫ gētiliū adhuc erat imperfecta: q:
pauciſſimis. ſ. in ipſis tribꝰ magis: idcirco i ſignū hu
ius eccl̄ia omittit cātica q̄ iā ꝓuerſorꝫ ſeu ꝑfectorꝫ eē

videt̃.ſicut Gloria patri. Hymnum ꝛ huiuſmodi.
Hac etiam de cā nō ꝑmittit̃. dn̄e labia mea aperies
nec Deus in adiutoriū. q: ſm apl'z. Corde credit̃ ad
iuſticiā. ſ. pri'ore āt ↄfeſſio fit ad ſalutem. ſ. poſtea.
Inuitatoriū ēt nō dr̃ pp q̄ttuor rōnes. Primo ad oſ
tēdum q̄ eccl'ia in ꝑmitijs ſuis venit de gētibus ad
dn̄m non iuitata vel vocata p ꝑconē aliquē: ſed ſola
ſtella duce iuxta illud Nemo nos ↄduxit vt ſic incu
tiat̃ erubeſcentia eis qui tarde credunt cū multos
habeant ꝑdicatores. Magi eñ nō vocati venerunt
adorare xp̄m. Scd̄o vt nos q̄ quotidie inuitamur ꝛ
excitamur ad adorādū ꝛ deꝑcandū deū videamur
deteſtari inuitationē fraudulētam herodis dicētis
magis. Ite ꝛ interrogate diligēter de puero ꝛc. Ter
tia ē cā q: ip̄a res nos iuitat ſcꝫ ſtella p quā ſignifi
cat̃ fides q̄ ducit nos ad deū ꝛ illuminat nos i no
ctu hui' ſcl'i. Quarta q: pſ̄. Uenite. q̄ idē dicit in no
cturnis. ꝛ ſic idē repeti videret̃. Ex ergo hac die nō
dicat̃ inuitatoriū. tñ pſ̄. inuitatori'. ſ. Uenite exulte
mus in tertio nocturno ad ſeptimā antiphonā dr̃ ad
oſ̄dēdū q̄ in tertio tp̄e. ſ. grē ſufficiēter inuitata ē
eccl'ia de gētibus ꝛ nullus ſe excuſare pōt. q: in oēꝫ
terrā exiuit ſon' eoꝝ. xix. di. ita ꝛ q: tertio tp̄e. ſ. gra
tie data ē vniformis grā in pleuitudine. Dicit̃ q̄ꝫ ad
ſeptimā antiphonā ad notādum q̄ p baptiſmuꝫ dat̃
ſp̄us ſeptiformis. Per hebdomadā dicit̃ inuitatori
um in pſona magoꝝ alijs q̄ viderāt nunciantiū. Le
gunt̃ āt tres lectōes de Eſa. qui expreſſius loquit̃ d̄
xp̄i natiuitate de qua ſiue de nati. apparitione hoc
feſtum ē. Sed q̄rit̃ quare in quibuſdam eccl'ijs i pu
cipio tertij nocturni huius feſti cāit̃ pſ̄. Deus no
ſter refugiū. cum antiphona. Fluminis ꝛc. cum ipſe
ꝑcedat in ordine pſalterij vltimū pſalmū prime no
cturne ꝛ oēs ſcd̄e. Rn̄deo tertium nocturnum reco
lit nouum teſtm̄ quod eſt temporis gratie: quapro
pter hoc tertium nocturnuꝫ habꝫ in capite antipho
nam. Fluminis q̄ cum dicto pſal. nouum tāgit teſtm̄
ꝛ ideo dictus pſalmus tunc ꝛ nō prius dicit̃. Preter
ea antiphona ip̄a habꝫ alleluya quod non ponitur
in antiphonis prime vel ſcd̄e nocturne: vt dictum eſt
ſub natali. Rurſus ideo ponitur in ſeptimo loco. q:
ꝑtinet ad ſeptiformē gratie ſp̄ſ̄ p vim baptiſmi col
latum. Seq̄ntes ēt antiphone cum ſuis pſalmis no
uum indicāt teſtm̄ ꝛ hi tres pſalmi monſtrant cōmo
tionē gētium ↄ ꝑdicationē apl'orum ſubuerſionem
idoloꝝ: ꝛ ↄuerſionē fidelium. Romana tñ eccl'ia di
ctam antiphonam Fluminis. cum ſuo pſ̄. ponit in ꝑ
mo nocturno ꝛ pſal. Uenite. in tertio ſm rectum ordi
natum ꝛ naturalē ordinē pſalmorum: ꝛ ↄgrue q: gē
tes tp̄e grē venerūt ad fidē. Et attēde q̄ antiphone
in ꝑma parrochia ſiue nocturna ↄtinēt ſacerdotes ꝛ
in ſcd̄a reges. in tertia vſq̄ꝫ ad angelos ꝑuenit̃. Poſt
tertiū nocturnū ſtatim cātat̃ euageliū Luce. Factū
eſt autē. in q̄ de baptiſmo ſaluatoris plene agit̃ ꝛ ei'
genealogiā deſcribit: q: vt ꝑmiſſum eſt hoc feſtum
de natiuitate ē. Notandum autē eſt q̄ Mattheus
in euangelio Liber generationis. enumerat gene
rationē illam incipiēs ab abraam deſcēdēdo vſq̄ꝫ ad
Ioſeph virum marie de qua natus eſt ie'us ꝛc. oſten
dens p hoc q̄ a ſummo fuit celo egreſſio eius. ꝛ qua
liter dn̄s ad nos deſcēdit. Siı̄r Eſa. xi. c. Dona ſp̄ūſ
ſancti enumerans vltimo ponēs timorē, dicit. ꝛ reple
uit eum ſp̄ūs timoris domini. Sꝫ Lucas in euange
lio. Cum factum eſſet. illam enumerat aſcēdēdo q:
poſt baptiſmum eam enumerat nec ſiſtit eaꝫ in abra
am. ſꝫ in eadē vſq̄ꝫ ad eū ꝑcedit p gradus ſic: q̄ fuit
hely. oſ̄dēs p hoc q̄ a baptiſmo iter ē ad deū: ſꝫ hoc
q̄ſi per quoſdam gradus v̄tutum qui ſignificantur p
patres gradatim ordinatos ꝛ tangit filios ſm legē
non ſm naturaꝫ ſic qui fuit Nathan. qui fuit Dauid
ſupple filius. ſ. adoptiuus. Una ergo gn̄atio deſcri
bitur deſcēdendo: altera aſcēdēdo quoniam vna car
nalis: altera ſpiritualis. In vna ponitur genuit. vbi
carnalis gn̄alis ꝛ temporalis ſucceſſio exprimitur.
In altera ponitur qui fuit vt notetur ſpiritualis ge
nerationis adoptatio. ꝛ deſcribit̃ aſcēdēdo vt notet̃
ſpiritualis aſcēſus. Prima terminata eſt in virginis
partu. Secunda a nobis inchoata eſt per baptiſmū
Tria ergo euangelia huius ſolēnitatis vnum ē de
baptiſmo. ſcꝫ. Factum eſt. ſcd̄m de magis. ſ. Cum na
tus eēt ieſus. quod dicit̃ in miſſa. ꝛ ibi dicitur. Sic
enim ſcriptum eſt per prophetam. ſ. Micheam. c. v.
Tertium eſt de nuptijs quod dicit̃ in dn̄ica ſequēti
poſt feſtum Hylarij. Sane premiſſa duo euangelia
de generatione xp̄i de nocte vnum in natiuitate: al
terum in epyphania. q: vtraq̄ꝫ xp̄i generatio fuit in
nocte. id eſt obſcura ꝛ priorum ſenſibus non intelle
cta. De hoc enim ſub natali dictum eſt. Poſt euan
gelium eccleſia exultando dicit. Te deū laudamus
Parum ergo agitur de baptiſmo dn̄i in nocturnali
officio ſed ſuppletur in octaua in q̄ agitur de appari
tione fcā in baptiſmo: preſertim in antiphonis lau
dū que oſtendūt effectū baptiſmi in nobis ſcilicet vt
baptizemur vt a peccatis per noſtrum lauacrum ab
luamur. Omnes enī vnius ꝛ ſeptimi toni ſunt. vni'
ad notandum eccleſie vnitatem: in qua ſolum ba
ptiſma prodeſſe pōt. Septimi ad notādū q̄ i baptiſ
mo datur ſeptiformis grā ſpiritusſancti. Uel q: per
baptiſmū ꝑuenit̃ ad ſeptimā etatē quieſcentiū. Si
enim aliq̄s ſtatim poſt baptiſmū digne acceptū de
cedat: mox recipit primā ſtolā que datur in ſeptima
etate. i. ſcd̄a veſpera. Antiphona vero ad Magnifi
cat eſt octaui toni: q: in veſpera mundi nobis dabit̃
ſtola ſecunda. id eſt gloria corporis quam in octaua
etate nos recepturos ſperamus. Duplex eſt eñ mū
di veſpa. Prima eſt ſexta etas ſm q̄ dn̄s dr̃ in veſpe
re mūdi nat'. Iuxta illud Uergēte mūdi veſpe. Se
cūda eſt finis mūdi in qua vel poſt quā dabit̃ nobis
grā carnis: de q̄ dicitur. Ad veſperā demorabit̃ fle
tus. Nam vſq̄ꝫ tunc erit fletus miſerie noſtre: ſed tūc
erit finis. Dicitur etiaꝫ ad has horas capitulū illud
Surge illuminare. ꝛ illud. Super te autem. ꝛ illud
Inundatio. que ſunt Eſa. lx. c. Miſſa ſiue diurnum
officium ſimiliter ꝑtinet ad primū principale ꝛ preci
puū miraculum. ſ. ad primitias gentiū: ꝛ ad munera
magoꝝ ꝛ ad xp̄i natiuitatē: Unde introitus qui ſu
mit̃ de eſa. lꝫ nō ſit ibi ↄtinue ē. Ecce aduenit ꝛc. Ec
cleſia eñ de gentibus electa ꝑ ſue vocationis initio

gaudens gratioſum laudis preconium offert deo p
ſua ſalute dicens. Ecce ⁊c̃. quaſi dicat. Ecce in ꝓpa
tulo eſt ꝙ dñs natura dominatoꝛ effectu aduenit. i.
ad nos venit: ⁊ carnem aſſumpſit: vel vt alludamus
preſenti diei ad nos venit. i. qui in carne latebat per
multa ſigna deus eſſe apparuit: vt p ſtellam: per ma
goꝝ munera: p vocem paternã ⁊ per ſpiritũſanctuꝫ
in colũba ⁊ propter hoc vtitur aduerbio demonſtrã
di ecce: oſtendẽs apparitionẽ filij dei quaſi ad ocu
lum per premiſſa. epiſtola Surge illuminare hieru
ſalem. ⁊ graduale Omnes de ſaba ⁊c̃. ſunt de codeꝫ
⁊ ſumuntur de Eſa. lx. c. ⁊ euangelium de codeꝫ ſcꝫ
Cum natus eſſet ⁊c̃. qḋ eſt Matthei. ij. c. ex quo ſu
munt alleluya ⁊ cõmunionem. Sicut autem in ma
tutino officio fit ſuppletio in octaua vt iam tactũ eſt
ita ⁊ de miſſe officio ſimpliciter fit ſuppletio. Nã in
troitus miſſe hodierne notat gaudium gentium de
aduentu ſaluatoꝛis exultantium. ⁊ in collecta hoꝛta
tur gentes ad contemplandum eius ſpeciem quam
per fidem cognouerunt. Reliquum totum eſt de mi
raculo huius diei ſcilicet de gentibus per ſtellaꝫ du
ctis. Non eſt etiam pretermittendum ꝙ in italia in
miſſa ſolẽnitatis huius diei futurum. paſcha popu
lis annũciatur. Sacerdos nãq̃ vel alius poſt offer
toꝛiuꝫ dicit alta voce. Annũcio charitati veſtre gau
dium magnuꝫ quod erit omni populo: quia ſeptua
geſima erit tali die ⁊ paſcha tali. In ꝯcilio ꝟo Bra
charen̄. de conſecra. di. iij. placuit pꝛimo ita legitur.
Placuit vt poſtq̃ omnia in concilio ſacerdotuꝫ fue
rint oꝛdinata ſuperuenturũ ipſius anni paſcha quo
kalendarum die. i. quo die ante vel poſt kalendas
vel quota luna debeat ſuſcipi a metropolitano epi
ſcopo intimet̃. quod ceteri epiſcopi vel reliquus cle
rus breuiculo ſubnotãtes vnuſquiſq̃ in ſua eccleſia
adueniente natalis domini die poſt euangelicaꝫ le
ctionem populo annuncient. hoc tamẽ nõ vbiq̃ ſer
uatur. Rurſus in concilio carthaginen̄. ca. diſt. pla
cuit id eſt ſtatutum eſt vt dies paſche foꝛmataruꝫ. i.
litterarum ſubſcriptione omnibus intimetur. Dies
vero concilij. xj. kalẽdas nouembꝛis ſeruetur. Qui
dam tamen vltramontani epiſcopi in ſynodo quam
celebrant die mercurij pꝛoximioꝛi feſto beati Luce
premiſſa annũciant Quidaꝫ aſſerunt in vigilia epy
phanie ieiunandum foꝛe eo ꝙ ſibi pꝛopꝛium officiuꝫ
appꝛopꝛiat̃: ⁊ alleluya in officio niſi in dominica in
terueniat ſubiicetur ⁊ dicitur euangelium. Defun
cto Herode. quod eſt Matthei. ij. c.

¶ De octaua epiphanie. Rubꝛica.

De octaua epyphanie in omni cãtu ⁊ in
lectione Eſa. que legitur pꝛo epiſtola.
ſcꝫ Domine deus meus agitur de bap
tiſmo. Unde ibi dicitur. Exultent ſoli
tudines ioꝛdanis: ideo quia in ioꝛda
ne vim regeneratiuam dominus cõtulit aquis inſti
tuendo baptiſmum: ⁊ quia gentes que a deo pꝛius
erant quaſi in ſolitudine deſerti ad eũ redeunt. Oc
taua ergo epyphanie ſuppletionis eſt: vt in titulo ꝓ
cedenti dictum eſt: q: ſicut in feſto recolimus quo
modo chꝛiſtus baptizatus eſt: ita in octaua rem ꝓ
pter quam baptizat' eſt. quod antiphone illius diei
oſtendunt. In octaua igitur de ſecundo epyphanie
miraculo ſcilicet de baptiſmo iubilat̃ vt in antipho
na. Ueterem hominem ⁊ ceteris que ſequuntur: que
quia tranſlate ſunt de greco in latinum grauius cõ
tinẽt in dictamine idioma. Et ſunt de ſeptimo tono:
quia pertinent ad baptiſmum vbi ſeptifoꝛmis gra
tia ſpiritusſancti operatur: ⁊ ſunt nouem: qñ per ia
nuam baptiſmi peruenimus ad conſoꝛtium nouem
oꝛdinum angeloꝝ. Sunt tamen octo de hoc expreſ
ſius agentes ꝓpter veram octauam ad quaꝫ baptiſ
ma ducit. Et merito baptiſmi officium ad octauam
differtur: q: vicem tenet circũciſionis que in octaua
celebꝛatur. Et cantatur hac die inuitatoꝛiuꝫ: q: pꝛe
dicantibus apoſtolis ad baptiſmum ſunt homines
inuitati. Quedaꝫ vero eccleſie dicũt hac die ad miſ
ſam euangelium. Uenit ieſus a galilea qḋ eſt Mat
thei. iij. c. Alij dicunt. Uidit Iohannes ieſum veniẽ
tem ad ſe. quod eſt Iohan. j. c. que ambo pertinent
ad litteram ad baptiſmum xp̄i ⁊ epiſtolam.

¶ De pꝛima dñica poſt epy. Rubꝛica.

De pꝛima dñica poſt epyphaniaꝫ ſcꝫ
infra octauas dicturi pꝛemittimus
ꝙ ab epyphania vſq̃ ad ſeptuageſi
mam poſſunt eſſe ſex dñice ad plus
⁊ vna ad minus. In quibus oĩbus
intẽdit eccleſia ĩ nocturnis officijs
oſtendere apparitionem domini vt ſtella oꝛiat̃ in no
bis que ducat nos in bethleem ſuperioꝛeꝫ: ⁊ fere oĩa
que hoc tempoꝛe dicunt̃ ad gaudiuꝫ ꝑtinent. Uerũ
tñ non niſi tres ex ipſis dñicis ꝓpꝛiuꝫ habẽt officiuꝫ:
⁊ ideo qñ quattuoꝛ ſunt aut plures ſequens officiuꝫ
dicitur in quibuſdã eccl'ijs in pꝛima dñica poſt octa
uas. qñ vero ſunt tres dñice tm̃: dicitur in dñica in
fra octauas. In hac ergo dñica. i. ifra octauas mo
net nos eccl'ia in introitu: vt offeramus dño aurum
q: rex regum eſt. ⁊ thus q: deus deoꝝ: ⁊ hoc ideꝫ fa
cit in duabus ſequentibus. Et eſt introitus. In ex
celſo thꝛono vidi ſedere virum queꝫ adoꝛat multitu
do angeloꝝ. qḋ ſumptũ eſt de illo loco Eſa. Uidi do
minum ſedentẽ ſuper ſoliũ excelſuꝫ ⁊c̃. ꝙ enĩ hic di
cit thꝛonũ dicit ibi ſolium: quod idem eſt: ⁊ qḋ dicit̃
hic multitudo angeloꝝ ideꝫ etiã eſt qḋ dr̃ in Eſa. ꝙ
angeli canebant. Sanctus ſanctus ſanctus. Sane
thꝛonus excelſus eſt eccleſia in qua ſedet deus qui
monet nos vt adoꝛemus xp̄m ſicut verũ regem. Epi
ſtola vero monet nos vt offeramus myꝛrham dicẽs
Obſecro vos per miſericoꝛdiã dei vt exhibeatis coꝛ
poꝛa veſtra hoſtiã viuentẽ ſanctam deo placentẽ ⁊c̃.
ad Roma. xij. c. ⁊ p hoc oſtendit̃ myꝛrha que intelli
git̃ in carnis moꝛtificatione. Euangelium eſt de ap
paritiõe domini. Cũ factus eſt ieſus annoꝝ. xij. ⁊c̃.
Luc. ij. ca. ibi ſequitur. Mater eius inuenit eum in
templo diſputantem cum ſapientibus et docentem.
Poteſt etiam dici ꝙ ad hoc vt efficiamur thꝛonus i
quo dominus ſedeat ſunt tria nobis neceſſaria mũ
ditia carnis: humilitas mẽtis. ⁊ exultatio: i domino
Ad mundiciam carnis inuitamur in ep'la vbi dicit

tur. Obſecro vos ⁊c̃. vt ſupra ad humilitatẽ mentis
in euangelio chriſti exemplo de quo ibi legit̃ ꝙ pa-
rentibus ſubditus erat. Ad exultationem in dño in
graduali in quo bñdicimus dño qui fecit mirabilia
ſolus. ⁊ in alleluya ⁊ in offertorio in quo dño iubi-
lari iubemur. Intereſt tñ inter alleluya ⁊ offertoriũ
q: in alleluya tm̃ ſemel dr̃. Iubilate deo oĩs terra.
in offertorio aũt geminat̃ ſub diuerſa melodia ad
notandũ ꝙ in gaudio dñi creſcere debemus: q: ſu-
mus myſticũ cõpus. vñ ī euãgelio dr̃. Puer aũt creſce
bat ⁊c̃. In cõione que eſt Luc. ij. Notat̃ xp̃i huma
nitas ſm̃ quã vocat eũ filiũ ⁊ quaſi increpans dicit
Fili qd feciſti nobis ſic. ⁊ deitas ſm̃ quã ipſe dicit.
Neſciebatis q: in his q̄ ſunt p̄ris mei opʒ me eſſe.

¶ De dñica ſcd̃a poſt epyphaniam. Rubrica.

IN hac ſcd̃a dñica que eſt prima poſt
octauas in ſequẽtibus dñicis cantat̃
in quibuſdam eccl'ijs ad veſperas in
ſabbatis reſponſoriũ. Peccata mea
dñe ſicut ſagitte infixa ſunt in me: ſʒ
anteꝗ̃ vulnera generẽt ī me. i. pctã alia ſana me ⁊c̃.
⁊ ꝓpter eandẽ cãm dicit̃ in p̄mo reſponſorio matu-
tinali. Dñe ne in ira. Oſtendit eñ eccl'ia ſuis filijs
penas ignis purgatorij ⁊ inferni: quid comedẽdus
eſt agnus paſchalis cũ lactucis aggreſtibus: et vt
molamur inter duas molas. ſ. ſpem ⁊ timorẽ. Quia
ꝟo intendit eccl'ia nobis manifeſtare fideʒ filij dei
vt dictũ eſt: qd̃ fit melius ꝑ ep'las pauli ⁊ pſal. ideo
legunt̃ ipſe ep'le ⁊ pſalmi cantant̃. Oĩa eñ fere re-
ſponſoria ab octaua epyphanie vſq; ad ſep. ſunt de
dauid non de bellis: ſed de pſalmis. In quibus in-
ſtruimur de bonis operibus: q: fides ſine opibus
mortua eſt. extra de ſac. vnc. c. j. ⁊ q: maxime in pſal
mis dei miſericordiã imploramus: ⁊ ꝓpter hoc qui
dam legũt de pſalmis hoc tp̃e vt ſic reſponſoria le-
ctionibus correſpondeant: ſed pſalmi legi nõ debẽt
niſi ꝓut quidã faciũt triduo ante paſcha. Et nota
ꝙ pene oĩa reſponſoria dñicaꝝ huius tp̃is vſq; ad
ſep. ſumunt̃ de nocturno dñicali ⁊ de q̇nq; pſalmis
qui ſequunt̃: ſcʒ Deus deus meus reſpice. ⁊ alijs re
ſponſorijs ſcd̃e ferie ſimiliter de eius nocturno ſu-
mitur: ⁊ ita fere de oĩbus alijs. Epiſtole ꝟo pauli le
gunt̃ primo q: ipſe pre ceteris de fide locutus eſt ꝑ
quã quaſi ꝑ ſtellam chriſtus cognoſcit̃. In illis eñ
ad penitentiam reuocamur. Scd̃o q: ſicut ꝓphete
naſcituꝝ dñm prediχerũt ⁊ maxime Eſa. vñ Eſaiã
ante natiuitatẽ dñi legimus. ita ⁊ apoſtoli deũ na-
tum predicauerūt: ⁊ maxime paulus qui plus alijs
laborauit: vnde eius ep'las poſt natiuitatẽ legim̃
chriſtum natũ oſtendentes. Breuiter aũt notãduʒ
eſt ꝙ pro natiuitate ſaluatoris varijs modis a die
natiuitatis vſq; ad octauam epyphanie oſtẽſa exul
tauimus veꝝ q: exultationem que eſſe debuit. ſpiri
tualis pene oẽs ↄuertimus in carnalem comeſſatio
nibus ebrietatibus ⁊ locis inutilib' vacantes. inde
eſt ꝙ in hac dñica que eſt prima poſt octauam epy-
phanie in officio nocturno hyſtoriã Domine ne in
ira ⁊c̃. cantamus in qua dñi miſericordiam implora
mus ⁊ per penitentie lamentum peccata deflemus

⁊ q: quolibet die peccamus ideo quelibet dies ſua
debet habere ſpecialia officia. ſ. reſponſoria. Dies
ergo dñicus habet ſua ſ. ʒ nouem. ⁊ ſcd̃a feria habe
re debet ſua ſcʒ tria: ⁊ ſic de alijs. Sicut eñ in heb
domada ante natiuitatẽ ad notandũ ſaluatoris de
ſiderium ſingulis diebus ſingula reſponſoria ⁊ ſin-
gulas antiphonas in laudibus cantauimus ita ad
notandum planctũ noſtrũ ⁊ deſiderium penitendi:
ſingulis diebus poſt octauas epyphanie ꝓpria re-
ſponſoria deputamus: ⁊ tam in nocturnis pſalmis
ꝙ in laudibus matutinis quolibet die dicimus an-
tiphonas ſpãles que feriales dicunt̃: q: ille tñ in
ferialibus diebus vel noctibus cantant̃ niſi feſtum
impediat excepto tp̃e qd̃ eſt a paſcha vſq; ad octa-
uas penthe. Circa miſſe officium ſciendũ eſt ꝙ in-
troitus huius dñice eſt. Oĩs terra ⁊c̃. ⁊ dicit̃ ad idẽ
qd̃ ⁊ aliud officiũ ſcʒ ad oſtendendũ apparitionem.
Sed illud totũ plenũ eſt hac voce. Iubilate ꝓpter
innouationẽ noſtrã: q: nouus rex noua lex. Apoc.
Ecce noua facio oĩa. Rurſus ideo in hac dñica ca-
nitur. Oĩs terra ⁊c̃. qm̃ Auguſtus ceſar ad gloriam
imperij romani iuſſit vt de ſingulis ciuitatibus or-
bis aliquis romam veniret afferens inde tñ terre
quantũ pugnis claudere poſſet: vt ꝑ hoc appareret
oẽs romano imperio fore ſubiectos: ex qua terra fa
ctus eſt in vrbe quidã monticulus ſuꝑ quẽ fabrica
ta fuit quedã eccl'ia a romanis ad fidẽ cõuerſis: q̄
fuit in hac dñica dedicata: q: ergo monticulus ille
de oĩ terra factus eſt. ideo in feſto dedicationis il-
lius eccl'ie ſuꝑ illũ ↄſtructe cantat̃. Oĩs terra ⁊c̃. et
ſicut ceſar Auguſtus ab oĩbus mũdi partibus ado
rabat̃ a quibus terra illa apportata fuit: ita deus
ab omni terra. i. ab oĩbus hoĩbus ſiue ab oĩ genere
hominũ adorat̃. Beatus q̃ꝫ Grego. tali die pacẽ fe
cit in orbe. ⁊ ꝓpter hoc ī collecta huius diei poſuit
⁊ pacem tuam noſtris ↄcede tp̃ibus. Hanc igit̃ pa-
cem ⁊ chriſti veram adorationẽ opat̃ vera dilectio
proximi ad quã inuitamur in ep'la. Habẽtes dona-
tiones ⁊c̃. ad Roma. xij. c. In qua mouemur vt do
nationes a chriſto habitas ad alioꝝ edificationem
exerceam'. vnde ibi dicit̃. Neceſſitatibus ſanctoꝝ
cõicantes. Ad idem etiam in euangelio inuitamur
exemplo dñi: qui ſicut ibi legit̃ in nuptijs mutans
aquã in vinum magna miracula faciens neceſſita-
tibus coꝝ ſubuenit quoꝝ intererat ↄuiuãtib' mini
ſtrare: ſʒ ep'la nõ videt̃ ↄuenire miniſterio euãgelij
qd̃ eſt. Nuptie facte ſũt in chana galilee. Ioh. ij. c.
Sed bñ ↄuenit: q: ad ↄfirmationẽ noſtrã facta ſũt
miracula ⁊ dona data nobis: ⁊ tanꝗ̃ in nuptijs ſpi-
ritualibus apponit apoſtolus viginti fercula p̄nci-
palia dicens: ſiue ꝓphetiã ſm̃ rõnem fidei ⁊c̃. Cha
na eñ zelus interpretatur galilea tranſmigratio ꝙ
igitur nuptie facte ſunt in chana galilee ſignificat
ꝙ in corde illius qui zelum. i. ardentẽ amorẽ habet
tranſmigrãdi de vitijs ad virtutes: de mũdo ad pa
trem: de terra ad celũ fiũt nuptie: ⁊ xp̃s dñs ibi eſt
cũ matre ſua: hoc eſt eñ de p̄mis letitijs in illo cor-
de vbi fiunt nuptie ꝙ xp̃s natus eſt de virgine: ibi
mutat̃ aqua in vinũ. i. inſipiditas opeꝝ in letitiam

ſpiritualem. Ad has ſiquidem nuptias celebrãdas Inno. papa tertius inſtituit hac die ſtationẽ apud venerabile hoſpitale ſpũſſancti fieri vbi tanq̃ ĩ cbana galilee eſt zelus tranſmigrandi de vitijs ad virtutes. Ibi ſiquidẽ poſite ſunt ſex idrie. i. inſtituta ſunt ⁊ pfectiſſime exercenť ſex opa miſericordie q̃ ſunt paſcere eſurientẽ: potare ſitientẽ: colligere hoſpitẽ: veſtire nudũ: viſitare infirmũ: adire incarceratum. ⁊ mortuũ ſepelire. ⁊ eſt ibi mater ieſu: qm̃ ĩ honorẽ beatiſſime marie virginis illius loci eſt eccl'ia dedicata. Inuitať etiã ⁊ filius eius ieſus cũ diſcipulis ad has nuptias: qm̃ effigies ieſu chriſti que ſudariũ ſiue veronica vulgariter appellať hac die ex inſtitutione eiuſdẽ Inno. a dño papa ⁊ cardinalibus ppl'is fidelibus ad has nuptias pietatis ⁊ miſericordie celebrandas illic ↄuenientibus ibi ſolenniter demõſtrať. in offertorio aũt quaſi pre gaudio chorizamus qd̃ ſpũalis facit ebrietas geminantes verba tam in offertorio q̃ ĩ eius verſibus. Geminamus em̃ illud. Jubilate deo omnis terra. ſilr̃ illud. Reddam tibi vota mea. ⁊ illud. Locutũ eſt os meũ in tribulatiõe mea. Duo em̃ ſunt gña hoim ỽba geminantiũ vel multiplicantiũ ſcʒ chorizantes ⁊ infirmãtes ſiue afflicti. Chorizantes vt hic infirmãtes vt in verſibus offertorij. Uir erat in terra: quod cantať in dñica vigeſimaprima poſt penthecoſtem. Sed in hoc eſt differentia: q: hic tam in offertorio q̃ in verſibus duplicamus verba. ibi ỽo tm̃ in verſibus q̃ſi ridiculoſe geminanť: ⁊ eſt rõ: q: inſtitutor officij loquiť ibi ĩ offertorio tãq̃ hyſtoriographus rem ſimplr̃ narrans: ⁊ tanq̃ non egrotans. de iob ĩ tertia pſona loquens: cuius patientia nobis ĩ exẽplum cõmendať. In verſibus ỽo eiuſdem offertorij loquiť tanq̃ ĩfirmus pre dolore multiplicãs verba dicens. Utinam appẽderentur peccata mea ⁊c̃. Egrotanti em̃ loqui conanti verba intercipiuntur: ⁊ ſepe incepta vix efferunť: reducens nobis ad memoriam Job egrotantẽ ⁊ dolentẽ: cuius ỽba ſepe repetit more egrotantis cui anhelitus non eſt ſan' neq₃ fortis: ⁊ ideo impfecta ỽba ſepe repetere ſolet. Geminanť etiã ỽba in offertorio qd̃ diciť in dñica quinquageſime ⁊ in illo qd̃ diciť feria quinta poſt ſcdam dñicam q̃drageſime. Ideo aũt hoc precipue fit in offertorio: q: in eo precipue oſtendiť offerentiſ affect'. In poſtcõmunione dicit dñs Jo. ij. c. myſtice oſtendit q̃ dñs aquam in vinum mutat in nobis ſcʒ aquã timoris in vinum diuini amoris: aquã lr̃e ĩ vinum ſpũalis intelligentie: aquam mortalitatis in vinum immortalitatis.

❡ De dñica tertia poſt epyphaniam. Rubrica.

TErtia dñica poſt epyphaniam nos monet cum angelis adorare vnum regem dicens in introitu. Adorate dñm oẽs angeli eius ⁊c̃. Monet etiam nos adorare cum ipſis: q: dixit Johanni angelus in apoc. Conſeruus tuus ſum ⁊ fratrũ tuorum. Sequiť ibi. Audiuit ⁊ letata eſt ſyon: ideſt eccleſia. Et nota q̃ iſte introitus habet in ſe feſtũ ypopantis q̃ eſt ſecundus ab octaua ſemp vel ipſum contingit niſi. lxx. impediat. Inde eſt q̃ verba huius introitus cum verbis inuitatorij illius feſtiuitatis conueniunt. In introitu nãq₃ diciť. Audiuit ⁊ letata eſt ſyon. In inuitatorio ỽo diciť. Gaude ⁊ letare ſyon: occurrens deo tuo: quibus etiã conueniũt verba reſponſorij illius feſti ſcʒ. Adorna thalamum tuum ſyon. Euangelium. Cum deſcendiſſet ieſus. Matth. viij. eſt de ſanatione leproſi vbi diciť. Dñe ſi vis potes me mundare. ecce fides vnde dicit ei. Uolo mundare. ſed epl'a que eſt. Nolite eſſe prudẽtes ⁊c̃. ad Ro. xij. c. Non videť concordare euãgelio: ſed bene concordat ⁊ cõpetit myſtico ſenſui vel intellectui. Nam ſanatio leproſi ſignificat q̃ deus vult ſanare nos a lepra volatili que eſt heretica prauitas que euolat per totum mundũ ⁊ ab omni alia lepra. i. ab omni peccato. per ſtellam: ideſt p fidem natiuitatis ⁊ apparitionis. Huic intellectui concordat epl'a: ⁊ primã lepram remouet cum dicit. Nolite eſſe prudentes apud voſmetipſos. Hoc ſolum eſt cã hereſis q̃ homo vult ꝓprio ſenſui inniti ⁊ intelligẽtia ſcripturarum. extra de ↄſti. c. ij. xxxvij. di. relatũ. Aliam lepram remouet cum dicit. Nulli malum pro malo reddentes; ſed ſi eſurierit inimicus tuus ciba illum ⁊c̃. Põt etiã dici q̃ in officio huius dominice inuitanť angeli ad dñi orationẽ pro ſua reintegratione: que eſt in conuerſione iudeoꝝ et gentilium. Unde in graduali cauſa reddiť. Ad ↄuerſionẽ gentiliũ ptinet qd̃ diciť. Timebũt gẽtes nomẽ tuũ ⁊c̃. ad ↄuerſionẽ iudeoꝝ qd̃ diciť. Quia edificauit dominus ſyon. Pro hac reintegratione diciť alleluya Adorate dñm oẽs angeli eius. Ad idem etiam pertinet euangelium in quo agitur de curatione leproſi ſub figura iudaici populi: ⁊ de curatiõe centurionis ſub figura gẽtilis populi a dño ſpũaliter curati ⁊ cum vtriuſq₃ populi curationẽ operať dilectio pximi: ideo in epl'a inuitamur ad eam vbi diciť. Ne reddamus malum pro malo: ſed bona coram deo et hominibus exhibeamus. In offertorio eccleſia de vtroq₃ populo collecta deum laudat dicens. Dextera dñi fecit virtutem ⁊c̃. Et q: chriſtus vſq₃ in diem iudicij quantũ eſt ad corpus myſticũ ſemp augeť: ideo cantatur communio in pluribus eccl'ijs. Puer ieſus creſcebat ⁊c̃. lʒ in alijs dicať. Mirabanť omnes ⁊c̃. Luce. iij. c. Chriſtus em̃ paruulus fuit cum a paucis iudeis cognoſcebať ⁊ creuit: q: nõ tm̃ a iudeis: ſed etiam a gentibus cognitus eſt. Illud aũt Mirabanť oẽs ⁊c̃. ſatis bene ↄuenit: q: iudei ⁊ gẽtiles videntes mirabilia eius ⁊ audientes dona admirantes ↄuertebanť. Sane officia precedentium trium dominicaꝝ quidam referunt ad tres annos quibus dicunt dominum poſt baptiſmũ predicaſſe ⁊ diuinitatem ſuam miraculis declaraſſe. Dicũt em̃ eum in tribus annis predicaſſe: ⁊ partẽ quarti anni quantum eſt a natiuitate vſq₃ ad paſſionẽ. Primũ officiũ referunt ad hoc q̃ angeli leguť miniſtraſſe dño poſt baptiſmum ⁊ poſt ieiunium: ⁊ poſt diaboli tentationem. vnde in officio illo diciť. Quẽ adorat angeloꝝ multitudo: quia ergo angeli in principio iſtorum trium annoꝝ ſtatim poſt baptiſmum: poſt

tentationem angeli acceſſerunt ei miniſtrãtes: ideo
poſt epyphaniam in dominica que occurrit intra oc
tauas cantatur in introitu. In excelſo. et legitur
euangelium. Cum factus eſſet ieſus annorum. xij.
⁊ bene congruit vt illud poſt duodecimam diem na
tiuitatis proxima dominica legatur: quod poſt ãno
xij. conſtat eſſe peractum. ⁊ ſi neceſſe fuerit etiã in
ſequenti dñica repetatur. Secundũ officium dicũt
eſſe de miraculis: q: in ſecundo anno miraculis ma-
nifeſtius coruſcauit: ⁊ ideo in ſecũda dñica legiƒ epi
ſtola: in qua gratiarum dona ſcribunƒ: ⁊ euangeliũ
de initio ſignoꝝ dñi recitatur. Quod etiã ea cõgru-
it ratione: quia hoc miraculũ ſcd̃o baptiſmatis an-
no legitur eſſe peractum: quo q: littere in ſpm̃. terre
in celum. corruptibilis in incorruptibile mutatio fi
guratur: ideo ꝙ omnis terra deũ adoret in introitu
iubilatur. Tertiũ officiũ dicũt eſſe de cõuerſione gẽ
tium ⁊ iudeoꝝ: ꝓut iam dictũ eſt. Quia enĩ in tertio
anno ſua nos paſſione redemit per quã vtrũq; ppl'm
ab eterna infirmitate curauit: ideo legiƒ euãgeliũ
de infirmo ⁊ leproſo curatis ꝓpter qd̕ fit in cantib'
verborũ geminatio: vt in introitu. Letata eſt ſyon.
⁊. e. f. i. Et in graduali. Timebũt gẽtes ⁊ reges. ⁊ in
alleluya. Exultet terra ⁊ letenƒ inſule. ⁊ i offertorio
Dextera dñi. Et q: ꝓ vtriuſq; ppl'i curatõeꝫ adauct'
eſt numerus angeloꝝ: ideo in introitu inuitanƒ ad
laudes cum diciƒ. Adorate ⁊c̃. Quia vo nõ ſanatur
putridus humor: niſi deponaƒ ſuperbie tumor: iõ dr̃
in epiſtola vt ad exemplũ xp̄i patiẽtis ⁊ nõ percutiẽ
tis nõ ſimus malũ ꝓ malo reddẽtes. Hec quidẽ tria
officia nobis inſinuãt xp̄i bñficia, nobis preſtita ad
letificandũ corda noſtra. Vñ cantam' in offertorijs
Iubilate. Iubilandum enĩ eſt ꝙ nos eduxit d̕ clau
ſtris inferni: ⁊ liberauit de inferno inferiori. Quar-
tum autẽ euangeliũ in quo agitur de dormitiõe dñi
in nauicula ⁊ de excitatiõe ad illam partem anni re
ferunt in quo dñs obijt ⁊ reſurrexit. Dormitio nãq;
dñi in nauicula eſt eius dormitio in cruce: ⁊ eius ex-
citatio eſt eius reſurrectio quã ſuoꝝ vota citius fie
ri exegerũt. Quintũ euãgeliũ ad hoc referƒ ꝙ poſt
dñi reſurrectionẽ ſenſum ſuis aperuit vt ſcripturas
intelligerẽt. vnde in eo grates refert patri qui reue
lauit eas paruulis ⁊ abſcondit a ſapientibus huius
ſeculi. Omnes aũt ep̃le hui' tp̄is ad dilectioneꝫ xp̄i
ꝑtinẽt que facit vt ſimus inuicẽ xp̄i mẽbra vnde di-
citur in prima ep̃la ſcꝫ que legiƒ in prima dñica poſt
octauã ꝙ donatiões nobis a deo datas ad edifica
tionem alioꝝ exerceam'. In hac ſcd̃a diciƒ ne malũ
pro malo reddam'. In tertia dr̃ vt inuicẽ diligam'.
In quarta dicitur vt viſcera miſericordie habeam'.
Quod vero dicitur in quĩta hoc facit vt prelatis hu
militer ſubijciamur exemplo xp̄i qui parentib' ſubie
ctus fuit. Itẽ quod dr̃ in primo euãgelio: ſcꝫ qd̕ legi
tur in prima dñica poſt octauã. hic aquã nobis con-
uertit in vinũ: quod in ſcd̃o leprã peccati tollit: qd̕ in
tertio dñm dormienteꝫ excitat in nobis: qd̕ in quar-
to nobis ſecreta reuelat. Poteſt etiã ⁊ aliter dici ꝙ
ſicut a die natali vſq; ad epyphaniã apparuit ex of
ficijs humanitas ſaluatoris: ſic ⁊ in his trib' dñicaſ-
libus officijs diuinitas manifeſtareƒ eiuſdẽ. Nã in
prime dñice euãgelio dicitur. Neſciebatis q: in his
que patris mei ſunt oportet me eſſe. In quo dñs ma
nifeſte declarat ſe eſſe deum illũ ſcꝫ cui milia miliũ
ſeruiunt angeloꝝ. ꝓpter quod in introitu dicitur ꝙ
euꝫ adorat multitudo angeloꝝ. In graduali collau
dãt' ⁊ ad idẽ in alleluya ⁊ offertorio terram inuitant
dicẽtes. Iubilate deo omnis terra: ſꝫ quia laus ſal-
uatoris nõ bene ſonat in labijs peccatoꝝ: ideo apo
ſtolus in epiſtola prehortaƒ: ⁊ obſecrat vite ſancti-
moniã. Communio vero conſonat euangelio. In ſe
cunde vero dñice euãgelio dr̃ ꝙ dñs ad nuptias in-
uitatus aquam conuertit in vinum: qd̕ fuit magnuꝫ
ſue diuinitatis indicium. Solus enim deus poteſt
naturam mutare ⁊ noſtrum corruptibile in gloriã re
parare: ꝓpter qd̕ omnis terra eum adoret. pſallat et
iubilet. ꝯfiteatur. ⁊ laudet. ⁊ angelos ad laudandũ
inuitat: vt apparet in introitu. graduali. alleluya. et
offertorio. Communio vero ꝯſonat euãgelio. In ter
tie dñice euãgelio dicens dñs. volo mundare. beni
gnitatem ⁊ poteſtatẽ ſue diuinitatis oſtendit. vñ le
proſus mundatus quaſi choraula tã angelos ꝙ ho-
mines ad dñm adorandũ inuitat dicens in introitu
Adorate dñm. ⁊ in graduali. Timebũt gẽtes. In al
leluya vero ⁊ in offertorio dicens. Dextera dñi. cãm
reddit. Communio ꝯſonat euãgelio. Ecce ꝙ euidẽ
ter in his tribus dñicalibus officijs diuinitas appa
ret que vt premiſſuꝫ eſt tres ſunt: q: tribus ãnis do-
minus p̄dicauit. Sunt quoq; nõnulli qui totum hu
ius tp̄is ſpaciũ. ſ. a natali vſq; ad purificationẽ aſcri
bunt infantie ſaluatoris: ideo nõ debẽt in eo vt aiũt
fieri cõmemorationes ſanctoꝝ maxime de cruce: ne
obijciatur. Non coquas hedum in lacte matris: ⁊ ꝓ
pter hoc etiam in vigilijs nocturnis de nouo legitur
teſtamento propter preſentem vitaꝫ eiuſdem homi-
nis xp̄i: quã dies iſti ſignificant. Magnus quoq; p̄-
co: vel preceptor ſancte natiuitatis Paulus in legẽ-
tium manus accedit: qui cum veteri lege nouam cõ
ferens gratiam legem ſanctorũ deprimebat: ⁊ legeꝫ
fidei cum palma iuſticie ſubleuabat: ⁊ eſt hoc tẽpus
quedam quadrageſima xp̄i cõſtãs ex duobus per-
fectis numeris ſcꝫ ex ſenario duplicato. ⁊. xxviij. Du
plicitas ſenarij duplicem ſignificat perfectioneꝫ ſcꝫ
humanitatem corporis: ⁊ diuinitatẽ anime. vnitas
maioris numeri perfecti diuinitatis vnitatem: ideo
ſicut in. xij. diebus ſcilicet qui ſunt inter natale ⁊ ap
paritionem iubilatur de apparitione humanitatis.
ſic in. xxviij. qui ſunt ab apparitione vſq; ad purifi-
cationẽ de apparitiõe diuinitatis. Hanc quadrage
ſimam cum gaudio celebram': q: xp̄i incarnatio fu-
it gaudium angeloꝝ ⁊ hoĩm. Poſt quaꝫ quadrageſi
mã ſequitur ypopanti. i. preſentatio dñi in templum
per quam excitamur ad preſentãdũ nos deo patri.
Quadraginta ergo dies preſentem ſtatũ demõſtrãt
eccl'ie vbi ꝑ quattuor mũdi ꝑtes ſatagimus vt deca
logũ impleamus id eſt iuſte ⁊ pie viuamus in hoc ſe
culo expectãtes beatã ſpem ⁊ aduẽtũ glorie magni
dei. In qua preſentatiõe apparebit nobis dñs glo-
rioſus: ⁊ ideo in his dieb' cantaƒ verſus. Quoniam

edificauit dominus ſyon: ꝛ videbitur in gloꝛia ſua Iude eſt etiaꝫ ꝙ ſicut p̄miſſum eſt. circa ypopāti merito cantaꝛ introitus. Adoꝛate. q: tunc erit nobis facie ad faciem manifeſtum choꝛos angeloꝛum dominum adoꝛare.

¶ De dñica quarta poſt epyphaniam   Rubꝛica

Quarta dominica poſt epyphaniam non habet pꝛopꝛium officium quia non ſemper ſunt quattuoꝛ: ſeptimane vſq ad ſeptuageſimam. Habet tamen euangelium pꝛopꝛium quod eſt Aſcēdente ieſu in nauiculā ꝛc. Matth. viij. c. ꝛ habetur ibi quomodo dominus migrauit ꝛ ſedauit tempeſtatem maris. ꝛ dixit diſcipulis ſuis. Cur timetis modice fidei. q. d. Modica fides ē cā timoꝛis ꝛ tēpeſtatis coꝛdis. Qui eni habet charitatem nihil timet ꝛ hanc hꝫ qui verā fidem habet. ꝛ ideo de charitate eſt epiſtola. Nemini quicquam debeatis. niſi vt inuicem diligatis ꝛc. que eſt ad Romañ. xiij. c. Euangelium ſignificat ꝙ ſi xp̄s doꝛmit in nobis tempeſtas oꝛiꝛ qui enim habꝫ fidē habet deuꝫ. Unde Aug. Fides in te ꝛ xp̄s in te. Doꝛmit igiꝛ xp̄s in nobis quādo in nos toꝛpet fides: ꝛ tunc oꝛitur tempeſtas tētationum in coꝛdibus. Redit aūt tranquillitas ſi excitatur fides que excitaꝛ p charitatem ꝛ ideo i epiſtola diei huius dicitur nō occides. diliges pꝛoximum tuum ſicut teipſum. Fides enim ꝛ charitas ſerenitatem faciunt in mente hoīs. His tribus ſentētijs hoꝝ triū euāgelioꝝ reſoꝛmaꝛ homo oīb' modis. pꝛimo eīn mūdaꝛ ſicut lepꝛo ſus. ſecūdo ſedaꝛ tēpeſtas tēptationū. tertio fiunt nuptie in coꝛde ipſi'. Sed pꝛimo poniꝛ euāgeliū de nuptijs: q: dignioꝛ eſt ille ſtatus. ꝛ hi ſunt tres ſtat' in hoībus ſm augmentum manifeſtationis chꝛiſti.

¶ Dñica quinta poſt epyphaniā.   Rubꝛica.

Euangelium quinte dominice poſt epyphaniaꝫ ſumitur de Mattheo. Confiteoꝛ tibi pater celi ꝛ terre ꝛc. in quo oſtenditur q̇bus deus ſe manifeſtat. ſ. paruulis ꝛ māſuetis. Unde dicit. Et reuelaſti ea paruulis. Et poſt Uenite ad me oēs qui laboꝛatis ꝛc. bene cōuenit epiſtola ad Coſ. iij. ca. Induite manſuetudinem ꝛ pietatē. i. induite vos noua veſte vt cuꝫ nouo rege noui ſitis. Noua enim fecit dominus omnia. Alie v̇o eccleſie legunt euangeliū Simile eſt regnū celoꝛum quod eſt Matth. xiij. c.

¶ De dominica ſexta.   Rubꝛica.

Sexta dominica quia raro cōtingit nō habet aliquid pꝛopꝛium niſi oꝛationes tantummodo. Sed ei a duabus pꝛecedentibus mutuatur.

¶ De dominica ſeptuageſime.   Rubꝛica.

Poſt tempus reuocationis ſequitur tempus deuiationis. ſcilicꝫ tempus penitentie quod eſt ſeptuageſima. Uiſa nāq via que ducit in bethleē ſuperioꝛē per ſtellā id eſt per fidem pemittet homo ꝙ deuiet ab illa. Pꝛenotandū aūt eſt ꝙ ſeptuageſima inſtituta fuit pꝛopter tria. Pꝛimo pꝛopter redemptionē ſabbati. vel ſm alios quinte ferie in qua ſancti patres ſtatuerūt ieiunari: pꝛout iam dicetur. Secundo ꝓpter repꝛeſentationē. quoniā repꝛeſentat ſeptuagita ānos babylonice captiuitatis: pꝛout iam dicetur. Tertio ꝓpter ſignificationē quoniam per hoc tempus ſignificatur deuiatio: exilium ꝛ tribulatio totius humani generis ab adam vſq ad finē mundi quod quidem exilium ſub reuolutione ſepteꝫ dierum peragitur ꝛ ſub ſeptē milibus annoꝛum includiꝛ. per ſeptuaginta enim dies ſeptuaginta cētenas annoꝛum intelligimus. Siquidē ab initio mundi vſq ad aſcenſionē domini ſex milia annoꝛū computamus. Extunc v̇o quicquid tp̄is ſequiꝛ vſq ad finē mūdi ſub ſeptimo millenario cōpꝛehēdimus: cuius terminū ſolus de' nouit. q: hoc deus pater in ſua poſuit poteſtate. Nec mireris de eo quod dictuꝫ eſt de ſex milibus annoꝝ diuerſimode etenim anni cōputantur. Naꝫ ꝛ alij dixerunt ꝙ ab oꝛigine mūdi fuerūt ſolum quinq milia ꝛ ducēti anni: vno minus vſq ad xp̄i natiuitatē. vel ſm alios vſq ad paſſionē. ſm alios vero vſq ad baptiſmū eius. Alij dixerunt ꝙ ab adam vſq ad natiuitatē chꝛiſti ſm carnē completa fuerūt quinq milia ducenti vigintiocto anni. In hyſtoꝛijs legitur ꝙ ſm ſeptuageſimam ab adam vſq ad decimū quintū annum imperij Iulij ceſaris computantur anni q̇nquies mille ducēti viginti quinq. Sed ſm hebꝛaicā veritatem. iiij. milia. Computatio tñ ſex miliū annoruꝫ a Methodio potius myſtice ꝙ chꝛonice eſt vera inuēta Xp̄s igitur in ſexta mundi etate nos ab hoc exilio in ſpe eterne retributionis reddita innocētie ſtola per baptiſmū eripuit. Sed conſummato tēpore noſtri exilij vtraq ſtola perfecte decoꝛauit vt iam dicetur. Sciēduꝫ autem eſt ꝙ quinq ſunt ſeptuageſime. Pꝛima eſt ſeptuageſima ānoꝝ. ſ. iudaice captiuitatis in qua fuerunt iudei captiui in babylone ſeptuaginta ānis. de qua Hieremias dicit. Trademini i manu hoſtili: ꝛ ſuietis Nabuchodonoſoꝛ ſeptuaginta ānis: ꝛ ſic eſt ꝯſtruēdū. Trademini i manu hoſtili. ſ. Nabuchodonoſoꝛ ꝛ ſeruietis. lxx. ānis. Nō eñ nabuchodonoſoꝛ vixit tot annis. Scđa eſt ſeptuaginta dierum: que incepit in hac dominica qua cantaꝛ Circūdederūt. ꝛ terminatur in ſabbato in albis ſm alios in paſcha vt iā diceꝛ. Tertia eſt ſeptuageſima pegrinationis noſtre. ſ. totū tēpus huius vite. qđ ſeptē dieꝝ reuolutiōe agiꝛ. Quarta eſt ſeptuageſima hebdomadaꝝ que ſilr incipit a Circūdederunt me. ſed terminaꝛ i ſabbato quo cātaꝛ Sitiētes. Quita eſt ſeptuageſima etatū. ſ. ſeptē etates quaꝝ ſex ſunt moꝛiētiū ꝛ ſeptima quieſcentiū. Harū aūt ſeptuageſimarum due ſunt figuratiue. ſ. ſeptuageſima etatū ꝛ ſeptuageſima nr̄e pegrinationis, tres ſunt figura

te ſcilicet ſeptuageſima annorum dieꝝ.⁊ hebdoma
darum.De vltimis duabus primo dicēdū eſt. Nā ſe
ptuageſima hebdomadarū figurat ſeptuageſimam
etatū:vt hebdomada ꝓ etate ponat̃. Inde ē ꝙ in ſe
ptima etate anime fideliū requieſcunt:ſ3 quedā3 ad
tēpus ſint in purgatorio:⁊ idcirco in principio ſepti
me hebdomade cantatur. Letare hieruſale3 vbi po
nuntur tria verba leticie:ſcil3 letare: gaudentes: et
exultetis:quia ſancti in ſeptima etate gaudēt de vi
ſione trinitatis. Et ſm ꝙ viſu3 eſt doctoribus iuxta
ſeptuageſimā hebdomadarū facte ſunt ille denomi
nationes.ſ. ſexageſima:ſeptuageſima:quinquageſi
ma:⁊ quadrageſima. Unde ſeptuageſima dicta eſt:
q: ſeptima eſt ab illa in qua cātatur. Letare hieruſa
lem. Sexageſima q: ſexta ē ab illa. Quiquageſima
q: quinta eſt ab iſta. Quadrageſima q: eſt quarta.
Et ſi forte querat̃ quare nō dr̃ triceſima que eſt ter
tia ab illa. Reſpondet̃ ꝙ ſm varios varie incoatur
abſtinentia. Nam regulares incipiunt ieiunare a ſe
ptuageſima:greci a ſexageſima:clerici a q̇nquageſi
ma.tota militia xp̄iana a quadrageſima.additis q̃t
tuor diebus hebdomade precedētis. Sed videt̃ po
tius debere dici ſeptena ꝙ ſeptuageſima:q: ſicut di
ctum eſt non ſunt niſi ſeptē hebdomade a Circūde
derunt me:vſq3 ad Sitiētes. Sed idcirco hoc fit vt
hec ſeptuageſima aliquo modo reſpōdeat ſeptuage
ſime iudaice captiuitatis. Sicut enim multi ex illis
autoritate Cyri qui cognominat̃ eſt xp̄s in patriam
redierunt:⁊ in fine omnes ita ⁊ ante finē ſeptuageſi
me etatum que per ſeptuageſimā hebdomadarū fi
gurat̃ multi ad patriā per xp̄m redierūt ⁊ tandē om
nes redibūt. Aiunt etia3 quidā ꝙ ſeptuageſima ſic
dicit̃:q: habet exordium ſeptuaginta dieꝝ quos cō
tinet:ſexageſima:q: habet initium ſexaginta. dierū
quos ꝯtinet.⁊ ſic de quinquageſima ⁊ q̃drageſima.
Nūc dicamus d̓ trib' primis. Nempe ſeptuageſima
dierum repreſentat ſeptuageſimam annorum ⁊ figu
rat ſeptuageſimā ſiue tempus noſtre peregrinatio
nis:de quo iam dicetur. Uiſu3 eſt autem magno im
peratori Karolo ꝙ ſeptuageſima:ſexageſima: quin
quageſima:⁊ q̃drageſima nō ꝓpter numerū ſic deno
minent̃.non enim a ſeptuageſima ſunt ſeptuaginta
dies:ſ3 tātum ſexaginta quattuor:nec a ſexageſima
vſq3 ad paſcha ſunt ſexaginta dies:ſ3 tātū quinqua
gintatres:ſ3 ſic dicta ſunt propter conſequentiā nu
merādi hoc modo. Q: enim in lege p̄ceptum erat vt
primitie ⁊ decime darent̃ deo: placuit ſctis patrib'
ſoluere decimas dierū conſtituētes pro huiuſmodi
decimis quadrageſimā. Nā ab officio Inuocauit vſq3
ad paſcha:dēptis dn̄icis diebus ſunt.xxxvj.dies q̇
ſunt decima tricentorum ſexaginta dierum ex quib'
annus conſtat.ſupſunt tn̄ quinq3 dies in āno qui vi
dent̃ remanere idecimati.d̓ quo dicetur ſub quarta
feria quinq̃geſime. Et eſt vocatū tempus illud qua
drageſima:q: habet ſex ſeptimanas prout dicet̃ ſub
prima dn̄ica quadrageſime. Theleſphorus vero pa
pa.iiij.diſtin. ſtatuimus.⁊ duobus.c.ſeq.⁊ Grego
rius de conſe.diſtin.v.quadrageſima.volētes ꝙ cle
rici aliquid adijcerēt ad penſu3 ſancte religionis.⁊

vt pluſq̄ laici ieiunarent.adiecerunt ſeptimā ſepti
manā ⁊ vocatū eſt tēpus illud quiquageſima ꝓpter
duas cās.ſcil3 q: q̇nquaginta dies ſunt ab Eſto mi
hi vſq3 ad diē ſctām paſche.⁊ etiā ꝓpter conſequen
tiā numerādi.nā poſt.xl.ſequitur.l. Preterea ſicut ꝑ
ſex hebdom.ſex miſericordie opera intelligunt̃:ſic ⁊
ꝑ ſeptem hebdo.ſeptē modi ſignificant̃:quibus cri
mina remittunt̃.ſc3 per baptiſmum ꝑ martyriu3 per
elemoſynas:ꝑ indulgētiā:per predicatione3:ꝑ cha
ritatē:ꝑ penitentiā. Poſtea vero q: prius ſtatutum
erat per Gregoriu3 ſcdm ſiue iuniorem ꝙ chriſtiani
deberēt quinta feria ieiunare Melchiades pap.de
conſe.diſtinc.iij.ieiunium.inſtituit ꝙ nemo ieiuna
ret in quinta feria ſicut nec in prima.vt ſicut prima
feria ſolēnis erat ꝓpter dn̄i reſurrectionem.ita ⁊ q̇n
ta feria eſſet propter eius cenā ⁊ aſcenſionē. vnde ⁊
adhuc die ip̄a lautius procuramur.⁊ idcirco placuit
ſctis pr̄ibus addere octauā hebdomadā i redēptio
nem quintaꝝ feriaꝝ.⁊ vocatum eſt tēpus illud ſexa
geſima propter conſequentiā numerādi. Nam ſicut
quinquageſimus numerus quadrageſimū ita ſexa
geſimus quinquageſimū comitatur. Si eni3 omnes
quintas ferias ⁊ p̄mas.i.dies dominicos ſubtraxe
ris ab hoc tp̄e tn̄ quadraginta dies ieiunabiles re
ſtāt:in q̇bus nō tn̄ decimas ſolues.ſ3 ⁊ ieiunij domi
nici numerū implebis. Inno.quoq3 pap.de cōſe.di
ſtin.iij.inſtituit ne ſabbato ieiunaretur eo ꝙ dn̄s in
ſabbato in ſepulchro quieuit in ſignū noſtre future
quietis i qua omnis afflictio a nobis excludit̃. Idē
etiā ſtatuerūt melchiades ⁊ ſiluester pap.ne ꝓpter
abſtinētiā ſexte ferie natura nimis debilitaret̃. Et
idcirco addita eſt nona hebdomada.⁊ vocatum eſt
tp̄s illud ſeptuageſima ſimiliter ꝓpter cōſequentiā
numerādi. Nā ſi ſubtraxeris ab hoc tēpore oēs pri
mas ferias ⁊ quintas ⁊ ſab.⁊ diē paſche.non reſtāt
tibi niſi trigintaſex dies.qui vt dictū ē ſunt decima
dierū. Incipit aūt ſeptuageſima a merore ⁊ termi
natur in leticia:ſicut ⁊ penitētia quā ſignificat. ⁊ ſi
cut pſalmi penitētiales. Itē ptē h3 in triſticia.⁊ par
tē in leticia ſemiplena.quoniā qui cū penitētia tran
ſeunt ꝑcipiūt vitā eternā vel aiarum beatitudinē vl'
ſaltē certā in purgatorio expectationē. Itē icipit a
dominica ⁊ terminatur in ſabbato eo ꝙ a manſione
paradiſi noſtri captiuitas ichoauit.⁊ vſq3 ad futurā
requiē perdurabit.vel q: qui per pctm̄ a dn̄o noſtro
receſſimus per penitētiā ad requiem reuertemur.⁊
terminatur ſabbato in albis ⁊ ſic extendit̃ per decē
hebdomadas:q: per decalogū ad leticiā peruenit̃.
Rurſus incipit a februario. Iuxta zacharia3.j.c.q̇
dicit ꝙ in vndecimo menſe ſabath in ſcdo āno darij
factū eſt ad eum verbu3 domini. Sabath quidē no
ſtra lingua vertit̃ in virga3.ſonat enim auſteritate3
⁊ correctionē:q: in hoc tēpore ſeptuageſime de pec
catis noſtris ꝑ que ſumus a diabolo captiuati nos
corripere ⁊ emēdare debem'. Ueꝝ ſexageſima in q̃r
ta feria in albis:q̇nquageſima i die paſche.q̃drage
ſima in cena domini terminant̃. Nā duo dies qui ſe
quunt̃ ⁊ q̃ttuor qui ſumpti ſunt de quinquageſima
ſupplent loci ſex dierū dominicarum: vt ſic reſpon

deamus pro modulo noſtri ieiunij: ieiunio dñi qui ieiunauit.xl.diebus. A ſeptuageſima quippe vſ ad ſabbatū in albis ſunt ſeptuaginta dies: ⁊ a ſexageſima vſ ad quartam feriam in albis ſunt ſexaginta dies: ⁊ ſic de alijs. Decebat em̄ vt ſicut fuerūt tres iſraelitici populi de captiuitate reuerſiones: prima ſub zorobabel. ſcđa ⁊ tertia ſub eſdra: vt iam dicet̃: ſic ⁊ nos noſtra pctā deflentes ⁊ de peccatis miſericordiā implorantes tres faceremus terminationes ſcꝫ in ſabbato. in quarta feria ⁊ in paſcha vt reuerteremur ad gl̃iam triumphantes ⁊ quarta in cena dñi ꝓpter quattuor euangelia ꝑ que in his informamur. Sunt aūt ſex dies inter ꝑncipiū ſeptuageſime ⁊ ꝑncipiū ſexageſime: ⁊ ſex inter ꝑncipium ſexageſime ⁊ principiū quinquageſime: et ſex inter principiū quinquageſime ⁊ quadrageſime. Inter finem v̄o ſeptuageſime ⁊ ſexageſime duo. ⁊ inter finem ſexageſime ⁊ quinquageſime duo: ⁊ inter fineꝫ quinquageſime ⁊ quadrageſime duo ſil̄r: ⁊ ita habemus a ꝑncipio vnū ſenariū: ⁊ a fine duos ſenarios. A fine v̄o habemus duo ⁊ duplex binarium. quid hoc figuret. Alcuinus oſtendit dicens: ꝙ vna fuit mors chriſti. ſ. mors corporis quā ꝑ vnū ſenarium ſignificamus: ⁊ mors nr̃a duplex eſt. ſ. aīe ⁊ corporis quā ſignificamus per duos ſenarios. Chriſtus aūt per vnam ſuā mortē duplam noſtrā deſtruxit. Iteꝫ vna fuit reſurrectio chriſti ſcꝫ reſurrectio corporis: quā ſignificat vnus binarius: ⁊ nr̃a reſurrectio dupla eſt ſcꝫ reſurrectio anime a peccato et corporis a corruptiōe quā ſignificat duplex binarius. Et xp̄s ſua ſimpla reſurrectione duplam noſtram muniuit. Septuageſima ģ tp̄s iudiciale captiuitatis repreſentat. Siquideꝫ nabuchodonoſor populū iudaicū propter eius pctā ad hier̄lm in babylonem duxit. ⁊ ſeptuaginta annis operibus duris affectus eſt vbi in organis ⁊ cytharis ⁊ alijs inſtrumētis ſicut ꝯſueuerat in hier̄lm non cecinit dicens. Quomodo cantabimus canticum dñi in terra aliena: imo veſtibꝰ miſerie fuit vſus. Finit̄ v̄o ſexaginta annis Cyrus qui ⁊ chriſtus dictus eſt regem babylonicū ſubiugauit. populo redeundi licentiā ꝯceſſit. Vñ pars ſub ieſu magno ſacerdote cū zorobabel ad patriam rediens templū hieroſolymis cū gaudio reedificauit. pars aūt in captiuitate remanſit vſ ad cōpletionē. lxx. annoꝝ quibus expletis ſub dario ⁊ Aſſuero ⁊ quidam ſub eſdra: ⁊ quidam ſub neemia videlꝫ reuerſi ſunt: ⁊ tūc duplex gaudiū habuerūt. Sane myſtice nabuchodonoſor eſt diabolus: babylonia mundus vel infernus: hier̄lm paradiſus. Populus genus humanū nabuchodonoſor a hier̄lm populū captiuauit: ⁊ diabolus genus humanum a paradiſo in hunc mundū vel in infernū deiecit vbi ſeptuaginta annis illum affecit: vel qꝛ p̄ńs vita ſeptē dieꝝ curriculo voluit̃: vel qꝛ ſeptem milibus annoꝝ icludit̃ur ꝓut iam in ꝑncipio dictū eſt. Populus cantica leticie ſuſpēdit ⁊ genus humanū a canticis exultationū in deū ſiluit. ppl̄s veſtimentis miſerie vſus fuit ⁊ genus humanum veſtimento maledictionis opertū fuit. iuxta illud. Fiat ſicut veſtimentū quo operit̃. Populus poſt ſexaginta annos ſub ieſu rediit ⁊ genus humanum in ſexta etate ꝑ ieſum verū ſacerdotē remeauit. quidam ſub eſdra: quidam ſub neemia redierunt. Eſdra īterpretat̃ adiutor. Neemias ꝯſolator: qꝛ oēs vere fideles finita huiꝰ tp̄is captiuitate ꝑ xp̄m adiutorē ⁊ ꝑ ſp̄m ſcm̄ ꝯſolatorē ad patriam ſunt redituri: ⁊ tunc duplicatū gaudiū habebūt in glorificatiōe corporis ⁊ aīe. ¶ Rurſus hec oīa rep̄ſentat eccl̄ia a ſeptuageſima vſ ad ſabbatū in albis. Quia em̄ ppl̄s iſrael ſiue genus humanum deiectum fuit in miſeriam. idcirco incipit. Circūdederunt me gemitus mortis. Iteꝫ qꝛ ille ſiluit a canticis leticie: ideo eccl̄ia cantica leticie ſcꝫ alleluya: ⁊ Gloria in excelſis deo: ⁊ Te deum ſubticet. Adhuc ꝙ ppl̄s ꝑdidit veſtem virtutum. ideo eccl̄ia veſtibus cultioribus ⁊ ſolēnibus: vtpote dalmaticis ⁊ tunicellis: ⁊ hmōi que ſunt veſtes leticie non vtit̃: ſed potius lugubribus. In cibis ꝗ videlꝫ ieiunando triſticiam repreſentamus. vñ Zacharie viij. Cū ieiunaretis ꝑ hos ſeptuaginta annos nunquid ieiuniū ieiunaſtis mihi: ideo ꝓximā hebdomadam greci ieiunio ſanctificabūt. Itē qꝛ ille āno ſexageſimo ꝑ cyrum qui chriſtus dictus eſt redituꝫ in patriam: ⁊ liberationem a ſeruitute recepit. ſic ⁊ nos in ſexta etate ſeculi ſumus ꝑ chriſtū a ſeruitute diaboli redēpti: nobiſ reddita eſt innocentie ſtola ꝑ baptiſmi remiſſionē: ideo in ſabbato ſancto vnū alleluya cantamus: iam ſpe quietis eterne ⁊ recuperationis patrie gratulantes. Et ſicut pars populi cū zorobabel repatriauit. pars v̄o ī captiuitatē remanſit. ſic ⁊ pars fideliū defunctoꝝ cū xp̄o reſurrexit pars in expectationis ꝯſolatiōe remanſit. Sꝫ qꝛ ⁊ graues fuerunt labores coꝝ qui in hier̄lm ſunt reuerſi in longitudine vie: ⁊ in apparatu reditus: iō ⁊ nos in p̄ńti eccl̄ia laboramus ⁊ ingemiſcimus: et tunc ſtatim poſt alleluya cantamus tractū. Laudate dñm. qui laboreꝫ ſignificat. dicit̃ tñ de laude dñi congratulando ꝓpter reſurrectionē. Illi ꝗ cū leticia redeuntes in itinere vexabant̃ ⁊ nos ꝑ totā hebdomadā paſchalem gradualem cum alleluya cantamus: per graduale laborem: per alleluya gaudium deſignantes. Deinde illi oēs cōpleto anno ſeptuageſimo ad patriam ſunt reuerſi: ⁊ plenā ſuſceperūt leticiam ⁊ nos ſabbato in albis quo vt ꝑmiſſum eſt ſeptuageſima terminat̃ duplex alleluya cantamus ſignificantes ꝙ finito exilij noſtri tp̄e captiuitas abſoluetur ⁊ ſtola geminabit̃. Hoc igit̃ tp̄e leticie cantica ſubticent̃: vnde premiſſuꝫ eſt. de quibus dr̄ Hiere. vij. Faciam quieſcere vocem gaudij ⁊ leticie vocem ſponſi ⁊ ſponſe. Quidē ſponſus a nobis abijt Cum igitur ſtatum eccl̄ie nondum redempte recolimus ⁊ noſtrū incolatum plangimꝰ. merito alleluya deponimus: qđ ſpālit̄er illam gl̄iam ſignificat de q̄ dicit in pſalmo. Exurge gloria mea exurge pſalterium cū cythara: exurgā diluculo. Nempe gl̄ia p̄ris eſt filius: qui cytharam noſtre humilitatis factam aſſumpſit quā in paſſione fractam per reſurrectōeꝫ in pſalteriū reformauit. Nō dicunt̃ etiā alia cantica leticie. tum qꝛ hoc tp̄e repreſentat̃ eccl̄ie ſtatus:

nōdū ꝑ xp̄m redēpte. Et hec cātica ſunt ad xp̄m ſpiritualē ꝑtinētia. tn̄ q: i ipſo tp̄e nos peccatores rep̄ſentam⁹ ⁊ in ore peccatoris non bn̄ reſonāt preconia ſaluatoris. Verūtamē canticū triū puerorum: ⁊ Gloria patri ⁊ filio ⁊c̄. non ſubiicitur: quia nunꝙ̄ fuit aliqđ tempus in quo nō fuerint aliqui trinitatis cultores Leo pa. de conſecra. diſtinct. j. biduo. Dicit ꝙ ideo hymnos illos ſcʒ Alleluya ⁊ Gloria in excelſis quos angeli cantauerunt in ſeptuageſima intermittimus q: peccato veteris hominis a conuentu angelice iubilationis expulſi in huius miſere vite babylone ſuper flumina eius ſedemus ⁊ flemus dū recordaremur illius ſyon in qua deū decet hymn⁹. A ſeptuageſima ergo quādo protheplauſtus lapſus eſt recitare Alleluya ⁊ Gloria in excelſis. in eccleſia nouē hebdomadis ſcʒ vſq; in paſcha intermittimus vbi xp̄s reſurgens a mortuis triſtitiā noſtram vertit in gaudium. ⁊ alleluya nobis reddit. De hoc etiam dictuʒ eſt in ꝓhemio huius partis. Que cantica leticie dicantur in feſtis que occurrūt in ſeptuageſima dicet̄ in ꝓhemio ſeptime partis. Incipit ergo ſeptuage. a merore. ⁊ in gaudium terminatur vt premiſſum eſt.

¶ Et nota ꝙ in ſabbato p̄cedenti ſepe ⁊ fere ꝑ omnia cantuū officia alleluya iteratur ꝓ eo qđ illud diligimus ⁊ in theſauro cordis recōdimus. ſicut amicum iter longinquū profecturuʒ ſepe amplectimur: ⁊ eius os facieʒ ⁊ cetera oſculamur. ¶ Rurſus ideo in ſabbato ad veſperas geminatur ſeu multiplicatur qm̄ in lapſu Ade qui erat in magna quiete gaudiuʒ perdidimus ſed animabus in requieʒ recuperamus ⁊ corporibus in reſurrectione deniq; geminabimus Quidam autem in ip̄o ſabbato dimittunt alleluya ad ſextam. quidam ad veſperas. quidaʒ vero ad nocturnā huius dn̄ice: ⁊ quidaʒ ad primā dn̄ice huius diei: q̄ veritas ꝓuenit ex diuerſitate inceptiōis diei de qua in ꝓhemio ſeptie ꝑtis dicet̄. Rectius tn̄ dimittit̄ in veſperis: q: tūc dies incipit quo ad diurna officia: q: nox preceſſit. dies aūt appropinquabit. et hoc etiam ſtatuit Alexander papa. ij. vt eius geminatio ad finem precedentis temporis penitētie quē laus ſequitur euangelica referatur ⁊ eius diſpoſitio luctui ſequentis temporis aſſignetur. vn̄ ⁊ quedam eccl'ie deponunt alleluya cum gaudio magno. Alie vero cum gemitu ⁊ ſuſpirio: illi rep̄ſentant futurā reparationē. iſti de paradiſo eiectionem. Ceterum q: hoc tēpus meroris eſt non dicunt̄ cantica angelorum: ſʒ hoim. vn̄ pro depoſito alleluya dicit eccl'ia in principijs horarum. Laus tibi domine rex eterne glorie: non ꝙ equipolleat. Alleluya enim eſt vox angelica: iſta humana. illa hebraica. ⁊ ideo dignior: iſta latina ⁊ ideo minus dignior. In antiphonis ⁊ reſpōſorijs dicūt quidam in eternū. In miſſa vero pro alleluya dicimus tractū. nec fit cōmutatio in hebraicam linguam: que ſicut Hieronymus ait ſuper Eſaiam greco ſermone opulētior eſt: nec in greca que latina ditior eſt: ſed in latina alleluya commutatur que omnibus pauperior eſt ad ſignificandum paupertateʒ preſentis vite. Et nota ꝙ a ſeptuageſima vſq; in paſcha per dominicas noctes duo pſalmi mutātur ad laudes ſcʒ Miſerere mei: qui eſt pſalmus penitētialis in locuʒ pſalmi. Dominus regnauit. qui eſt pſalmus leticie ⁊ ad ꝑfectionem informat pſal. Confitemini in locum pſal. Iubilate. ⁊ hoc ideo: q: per penitentiam venitur ad laudis cōfeſſionē: ⁊ per timoreʒ ad ſpem. quiſq; enim in peregrinatiōe quam ſeptuageſima ſignificat poſitus timori ⁊ ſpei ē ſubditus. Pſalmus enim Miſerere timorē quē oportet fragiles peccatores in p̄ſenti peregrinatiōe de vindicta dei habere deſignat informās eos vt pctā ſua plangant: q: vero poſt dolorem cordis ⁊ confeſſionē reatus fiducia accedēdi ad dn̄m habēda eſt. ideo deū laudātes dicim⁹ ad alterutrū pſalmuʒ. Confitemini Rurſus pſalmus. Confitemini. dicit̄ hoc tēpore ad laudes ad notāduʒ pueros debere inſtrui vt in ramis palmaruʒ ſciant laudes domini decātare. Qm̄ hic pſal. proprie ad illum diē pertinet maxime propter illum v̄ſum. O domine ſaluū me fac o dn̄e ⁊c̄. vel ideo vt ꝑ mortē ⁊ cōfeſſionē conſequamur peccatorum remiſſionē. dictus vero pſal. Dn̄s regnauit ⁊ ēt pſal. Deus deus meus reſpice ⁊c̄. ⁊ ſequētes hoc tēpore dicunt̄ ad primaʒ ne aliquid de pſalterio pretermittatur quin totum ſaltē in ſeptimana dicatur quod totuʒ in eccleſia primitiua in die legi ſolebat. Ceterum q: vt p̄miſſum eſt ꝑ ſeptuageſimā totuʒ vite noſtre ſpacium accipimus: merito officia dn̄icarū que ſunt a ſeptuageſima vſq; in paſcha variantur: ꝑ quod notant̄ ordines vite noſtre ſeu cuiuſlibet anime fidelis poſtꝙ̄ peccauit. Per primum enim ſciliʒ. Circūdederūt me. habemus aliquē peccata cōfitētem. Per ſecundū ſcʒ. Exurge habemus eundē penitentem. Per tertium ſcʒ. Eſto mihi. ip̄m orantē eſſe dominuʒ adiutorē ſibi. Per quartū ſcilicet. Inuocauit me. cognoſcimus dominū illū audiētē ſibi adiutorē eſſe. iuxta illud. Te orāte dicā. ecce aſſum. Per quintū ſcʒ. Reminiſcere habemus illū credentē vel ſperantē. Per ſextum ſcʒ. Oculi mei intelligim⁹ cum bone operationis ꝓmiſſionem facienteʒ. Per ſeptimum ſciliʒ. Letare hieru'm. vbi de hoc dicet̄. Accipimus cuʒ de hac paſſione exultantem: ⁊ ꝙ etiam requies ſit multis data i hac vita. Per octauū ſcʒ. Iudica me de⁹. videm⁹ eū a deo cōfirmatuʒ in virtutib⁹ ⁊ bonis operibus: qđ iam cōfidēter vult ⁊ poſtulat iudicari in cōſummatiōe eterna. Per nonū ſcʒ. Dn̄e ne lōge. intelligim⁹ ꝙ iam ſit collocat⁹ in ordine angelorum. Orat enī ibi habere ꝑſeuerantiā: ⁊ ꝙ iſtud totū valeat adipiſci ſubiūgit cauſam: ſcʒ per reſurrectionem qđ habet̄ ꝑ decimū officiū. ſcilicet. Reſurrexi. De hoc etiam ſub dn̄ica quadrageſime dicetur.

¶ De officio ſeptuageſime. Rubrica.

HInc de officio preſentis dominice aliqua dicemus. Sane vt premiſſum eſt filij iſrael ſeruierunt ſeptuaginta ānis regi babylonis ⁊ poſtea liberati redierūt i hieruſalē. Similiter opʒ nos ſeruire ipſi tota vita iſta vel per culpam et penam: vel ad minus per penam propter quod volens eccleſia agit penitentiaʒ

tanꝙ poſita in captiuitate babylonie:id eſt huius
mundi vt quãꝗ liberet̃ ⁊ perueniat ad hieruſalem ce
leſtem:⁊ propter hoc facit ſeptuageſimam.⁊ ideo i
cipit legere quinꝗ libros moyſi:q: iſta vtilitas peni
tẽtie per gradus diſtinguitur in illis .Primus eniꝫ
liber.ſcilicet Gene.inſtruit nos in initialibus peni-
tentie in fide ſcꝫ ⁊ timore.que ſunt eſſentia pnie: q:
ꝑ ea conſpicitur penitentia. In fide aũt nos inſtru
it:ſicut ⁊ in ſimbolo.Qđ enim ibi dr̃ viſibilium ⁊ in-
uiſibilium dicit hic. In principio creauit deus celũ
⁊ terrã.ſcꝫ celum empyreũ ⁊ ea que in eo ſunt.q̃ ſũt
inuiſibilia ⁊ terram.i.omnia iſta viſibilia:⁊ ſicut ibi
exprimitur perſona patris ⁊ filij ſic ⁊ hic. In princi-
pio.id eſt in filio creauit deus.ſcꝫ pater celum ⁊ ter
ram ⁊ poſtea exprimitur perſona ſpiritusſancti cum
dr̃.⁊ ſpũs domini ferebat̃ ſuper aquas.i. ſpũſſanct⁹
q̇ creauit ⁊ regit omnia. Inſtruit etiam nos in fide
incarnationis ⁊ paſſionis vt credamus xp̃m inꝗ̃tũ
hominẽ paſſum fuiſſe:⁊ non inꝗ̃tum deum. Iſaac
q̇ nõ fuit imolatus ſed aries. Iterum inſtruit nos vt
credamus xp̃m datum eſſe ex gratia non ex meritis
ſicut Iſaac. Inſtruit etiam nos in fide reſurrectio-
nis ⁊ aſcẽſionis ⁊ ſpũſſancti miſſionis per Ioſeph
q̇ poſt venditionem ſublimatus eſt in egypto diſtri-
buẽs triticum per totam egyptuꝫ ſicut chriſtus poſt
venditionem ſublimatus mundo diſtribuit triticuꝫ
verbi dei ſuper predicatores ſuos per totum mũdũ
Cuius cauſa fuit reſurrectio aſcẽſio ⁊ ſpũſſcti miſſio
Incutit etiam timorem per Adam ne nos ꝑ vitium
gule ſiue ꝑ inobedientiam eijciamur de paradiſo ſpi
rituali ſicut ille de paradiſo terreſtri.⁊ per cayn nos
inſtruit vt caueamus ab homicidio. Et ꝑ ciuitates
penitus deſtructas vt caueamus a vitio ſodomoꝝ.
⁊ ab omni vitio ꝑ diluuiuꝫ.⁊ iteꝝ a vitio gule ꝑ eſau.
qui propter eſum lenticule ruffe reprobatus eſt. Pre
terea quia in ſeptuageſima recolimus miſeriam no
ſtram quam propter peccata parẽtum noſtroꝝ incur
rimus:ideo librum Geneſeos legimus.vbi agit̃ de
expulſione ꝑmorum parentum de paradiſo:⁊ đ alijs
de quo etiam cantamus reſponſoria. In ſudore vul-
tus tui.⁊ illud. Ecce adam ⁊c. Ad maiorẽ tamẽ miſe
riam deſignandam ꝓus legimus ⁊ cantamus de di
gnitate hoĩs.ſcꝫ ꝙ factus eſt ad ymaginem ⁊ ſilitu
dinem dei.ꝙ in paradiſo etiam collocat⁹ ẽ.ꝙ ſocia
ei facta ẽ.⁊ ꝙ nec mori nec aliquam penam pati poſ
ſet niſi ex culpa ſua proueniret. Offm̃ ãt miſſe ẽ. Cir
cũdederũt me ⁊c.vbi confitet̃ eccl'ia ſe eſſe in pena
⁊ laboribus inflictis propter pctm̃ q̃ ſunt fames ſi-
tis.calor frigus:laſſitudo:egritudo ⁊ mors ipſa per
prauã conſciam:⁊ amaritudo:fetor ⁊ tenebre quales
ſunt dolores inferni. Sed ne iſte luctus generet in
nobis accidiã ſiue triſticiam q̃ mortem operat̃ ponit
in verſu conſolationem. Diligam te domine virt⁹ mea
⁊c.vt ſic poſſit dicere. Fuerunt mihi lachryme mee
panes ⁊c.⁊ aduerte q: hec v̊ba Circũdederũt ⁊c.ſũt
ex la v̊ox ecclesie ꝑmitiue plorãtes in Abel ꝓthomar
tyre precẽtore: cuius ſanguis de terra clamauit ad
dñm:q̇ apuit os ſuuꝫ ⁊ ſuſcepit eũ de manu cayn fra
tris ſui:vnde ſtatio eſt ad ſanctum Laurẽtiuꝫ cui⁹

mors ꝓcioſa nouo ⁊ inaudito gñe paſſionis clama-
uit in celum ⁊ audita eſt in vniuerſum mũduꝫ. Unde
⁊ eccl'ia romana pre ceteris eſt antẽticata martyrib⁹
Ne aũt eccleſia deſperet proponitur ei in euangelio
triplex ſalubre remedium:⁊ in epl'a triplex ꝓmiũ. Re
mediuꝫ ẽ vt ſi vult ab illis plene liberari in vinea ani
me ſue laboret a bſcindendo vitia ⁊ pctã:poſtea i ſta
dio vite pñĩs currat per penitentie opa:deinde viri
liter in agone pugnet contra omnia diaboli tẽtamẽ
ta:quod ſi fecerit triplex remedium habebit q: labo
ranti dabit̃ denarius currẽti brauium:pugnanti co
rona. Uerũ q: non libẽter homo ſuſcipit onus penitẽ
tie:niſi videat ꝓmium ideo oſtendit ꝓmium in epiſto
la.j. Ad Corinth.ix. Neſcitis q: hi q̇ in ſtadio currũt
oẽs q̇dem currũt:ſꝫ vnus accipit brauium. Eſt enim
brauiũ ꝓmiũ currẽtiũ ꝑ qđ ſignificat̃ beatitudo eter
na:que eſt ꝓmium currẽtium in regnum eternuꝫ:qđ
oñdit̃ vt libẽtius agant homines pniam:⁊ vt magis
fleant pctã ſua. Unde pš. Super flumina babylo-
nis illic ⁊c.ſicut in curſu exteriori remouent̃ q̃ impe
diunt curſum:ſicut dicit apoſtolus ſe facere cum di
cit. Caſtigo corpus meum ⁊ in ſeruitutẽ redigo ⁊c.
quaſi dicat. Leuigo me.i.leuẽ facio ad hoc vt poſſiꝫ
currere ſic facit eccleſia macerat enim carnem ſuã vt
remotis omnibus nociuis ad brauiũ vite eterne me
lius currere poſſit. Et bñ reſpondet ei reſponſorium
Adiutor in oportunitatibus in tribulatiõe. Tribu-
latio enim oportuna ⁊ vtilis eſt homini. quoniaꝫ fa
cit nos recordari eternoꝝ gaudiorũ. Nec ſequit̃ alle
luya:q: ſubticet eccl'ia cãtica leticie vt ꝓmiſſum eſt.
Poſt reſponſorium ſeq̃tur tractus a trahẽdo dictus
⁊ eſt ſuauis auribus ſcilꝫ De profundis clamaui ⁊c.
ad notandum ꝙ in gemitibus ⁊ ſuſpirijs trahit ec-
cleſia vitaꝫ ſuam de profundis peccati vel pene. Sꝫ
ad conſolationem interponũtur verba miſericordie
cũ dicit. Q: apud te ꝓpiciatio eſt. Sed q: nullo mõ
vult eccleſia ꝙ filij ſui cadãt in accidiã:ideo poſt tra
ctum ſequitur euangeliũ de denario diurno.i.đ bea
titudine eterna quã oſtẽdit filijs ſuis vt hylariter fa
ciant pniam. Simile eſt regnum celoꝝ homini prĩ-
familias qui exijt primo mane ⁊c. Matth.xx.c. Hõ
eſt vinea dei ⁊ eccleſia quam quilibet colere dꝫ pro
poſſe ſuo.in alijs per predicationem ⁊ in ſe ꝑ bonam
operationem:⁊ ſi bñ coluerit habebit vitam eternaꝫ
q̃ dr̃ denarius. In denario eſt ymago ⁊ ſupſcriptio
⁊ nos habem⁹ ymaginem dei ⁊ aptam ſuperſcriptio
nem:q: erimus ⁊ dicemur dij ⁊ filij dei. vñ pš. Ego
dixi dij eſtis ⁊ filij excelſi oẽs. Sequit̃ offertorium.
Bonum eſt confiteri dño ⁊c. In quo mouemur lau-
dare deũ in tribulatiõe: qđ poſſumus facere viſo de
nario diurno ad quẽ vidẽdũ petit eccleſia illuminari
d.in poſt cõione. Illumina faciẽ tuam ⁊c. Poteſt ẽt
⁊ aliter dici ſm Inn.iij.in ſermone huius dici. Legi
tur enim ꝙ occupatio magna creata eſt omnib⁹ ho
hus.⁊ iugum graue ſup filios Ade a die exitus d v̊ẽ
tre matris eorum vſꝗ in diẽ ſepulture in matrẽ oĩm
Siq̇dem mater omnium hominum terra eſt ⁊ eadẽ
omniũ eſt ſepultura:ꝓpter qđ ille dicebat. Nudus
egreſſus ſum de vtero matris mee ⁊ nudus reuertar

illuc. In p̄miſſis autē verbis circa ſtatum huma-
ne conditionis tria cōſideranda ſunt: videlʒ ingreſ-
ſus: progreſſus: ⁊ egreſſus. De pgreſſu p̄mittit Oc-
cupatio magna creata eſt omnibus hominibus ⁊ iu-
gum ⁊c̄. De ingreſſu ſubiungitur. A die exitus de vē-
tre matris eoꝝ. De egreſſu ꝯcluditur. Uſq; in diē ſe-
pulture in matrē omnium. Sane in quolibet ſtatu
graue iugum ſuper filios Ade imponitur. graue qui-
dē in ingreſſu. grauius in progreſſu: grauiſſimuʒ in
egreſſu. Unde merito ꝓpheta flebat dicēs. Quare
de vulua matris egreſſus ſum: vt videam laboreʒ ⁊
dolorē: ⁊ conſumerentur in confuſione dies mei. for-
matus eſt enim homo de terra. conceptus in culpa
natus ad penam. Vere itaq; occupatio magna crea-
ta eſt omnis homo: ⁊ iugum graue ſuper filios ade
⁊ beati q̄ occupant̄ in bonis miſeri q̄ in malis. beati
quoq; qui iugū xp̄i portāt: miſeri qui iugū diaboli.
Hanc humane conditionis miſeriā conſiderans ec-
cleſia gemit dicēs in introitu. Circūdederūt me do-
lores ⁊c̄. I quibus v̄bis ꝓpheta recolit lapſuʒ huma-
num. Ne vero preterea nimio dolore deſperet: ideo
ſtatim cōmemorat miſericordiā creatoris i gradua-
li. Adiutor ⁊c̄. Occupationē aūt honeſtā ⁊ vtilē dn̄s
indicit in euāgelio. Operarios cōducens vt redderet
illis mercedē. inhoneſtā vero ⁊ inutilē docet apoſto-
lus i epiſtola euitare. Neſcitis inq̄t ꝙ hi qui in ſta.
cur. o. q. cur. ſʒ vn᷒ accipit brauiū. ſic currite vt cōpre-
hen. ⁊c̄. ⁊ ſequit̄ ego aūt ſic curro nō q̄ſi in incer. In
tractu v̄o. De ꝓfundis ⁊c̄. ꝓpheta inter iugū ⁊ iugū
diſtinguit dicens enim. Si iniquitates ⁊c̄. innuit iu-
gum diaboli: de quo per prophetam dicit̄. Compu-
truit iugum a facie dei vnde mox ſubdit. Quia apō
te propitiatio ⁊c̄. ecce iugum xp̄i ſuaue. de quo veri-
tas inquit. Iugum enim meū ſuaue eſt. ⁊ onus me-
um leue. In ſumma aūt officiū miſſe continet affli-
ctionem in introitu: ieiuniū in oratione: bellū in epi-
ſtola: auxiliū in graduali. in euangelio in vineaʒ in-
ducimur: vbi compatimur ⁊ conregnabimus.

¶ De ſexageſima. Rubrica.

Poſt ſeptuageſimaʒ ſequit̄ ſexageſi-
ma. Sicut autē eccleſia celebrat ſe-
ptuageſimā in miniſterio: q2 quēad-
modū filij iſrael p fletū exierūt ⁊ li-
berati ſunt p ſeptuaginta annos de
ſeruitute babylonica: ſic ⁊ ip̄a eccle-
ſia de ſeruitute diaboli cui optʒ modo ſeruire: libe-
rata eſt: ſalē per pn̄iam factā in ſeptenario hui᷒ vite
ſic etiā in miniſterio celebrat ſexageſimā: lʒ enim in-
ſtituta fuerit in redēptione quintaꝝ feriaꝝ put di-
ctū eſt ſub ſeptuageſima. fuit tamen etiā inſtituta p-
pter ſignificationem quoniā ſignificat tp̄s vidui-
tatis eccleſie ⁊ illius merorē propter abſentiam ſpōſi.
qui peccatorib᷒ abeſt p grām ⁊ viatorib᷒ per huma-
nitatis pn̄tiam. Licet em̄ xp̄s nobis ſit preſens ſm
diuinitatem. iuxta illud. Et ero vobiſcum vſq; in cō-
ſummationem ſeculi. tn̄ ſm ꝙ eſt homo in celo eſt ſe-
dēs ad dexterā patris. Nempe fruct᷒ ſeptuageſim᷒
viduis debet̄. In ꝯſolationē aūt illi᷒ abſentie ſpōſi
qui ad celum raptus eſt: dant̄ eccleſie due alie. ſ. ſex
operū miſericordie excitatio ⁊ decalogi ipletio. Un̄
ſexageſima ſonat ſexies decē vt p ſex opa miſericor-
die: p decē decalogus intelligat̄. Sexageſima eniʒ
ex ſenario ⁊ denario cōſtat vt ſicut dn̄s poſt opa ſex
dieꝝ bn̄dixit diei ſeptime: ſic poſt pfectionē operuʒ
decalogi pueniem᷒ ad beatitudinē eternā. ⁊ dicetur
nobis. Venite bn̄dicti patris ⁊c̄. ⁊ ideo in ſexageſi-
ma legit̄ euangeliū. Cū turba plurima. Luc. viij. c.
de ſemine v̄bi dei vt hoies ſeminēt opa miſericordie
ad bn̄daʒ illā bn̄dictionē. Et q2 ſemen in plurib᷒ ſuf-
focat̄: ideo clamat alta voce in itroitu. Exurge q̄re
obdormis dn̄e. In tertia v̄o dn̄ica. ſ. quīquageſime
oñdit p quē velit liberari. ſ. p deū: vn̄ in introitu di-
cit. Eſto mihi in deū protectoreʒ. ⁊ q2 dn̄s prope eſt
oībus inuocātib᷒ eū ſequit̄ liberatio i ſequēti dn̄ica
vn̄ dicit in introitu. Inuocauit me ⁊ ego exaudiam
eū. Impoſſibile eſt em̄ q̄n ille liberet̄ qui aperit per
ꝯfeſſionē pctā ſua q̄ ſunt dolores ducētes ad īfernū
⁊ dolet dolore ſatiſfactorio ⁊ petit a dn̄o liberari. Q2
vero pctā hoiem a deo ſepant: ideo dubitādo dicit.
Exurge. Item dicit ter exurge in hodierno itroitu
ꝓpter triplices filios. Primo em̄ clamat ꝓ filijs qui
tentant̄ p aduerſa: ſʒ nō succūbūt vt paulus. ꝓpter
quos dicit primo. Exurge quare obdormis. i. obdor-
mire videris nō exaudiēdo vel liberando. ⁊ hoc fa-
cit dn̄s vt ꝓbent̄ ⁊ examinent̄ in igne tribulationis
Puriores em̄ exierūt tres pueri de fornace babylo-
nis ꝙ̄ intrauerūt. Un̄ non dormit ſicut dr̄ Hiere. ij.
Vigilantem virgā ego video. ⁊ dicit dn̄s ſtatiʒ. Be-
ne vides: q2 vigilabo ego ſuper gregē meuʒ ⁊ ſup fi-
lios meos. pſ. Ecce non dormitabit neq; dormiet q̄
cuſtodit iſrael. ⁊ ꝙ̄ tū ad iſtos dicit poſtea. Obliui-
ſceris tribulatiōis: q2 ſingula ſingulis debēt reddi.
Scđi filij ſunt q̄ in pugna cadūt ⁊ ꝓpter iſtos dicit
eccleſia. exurge ne repellas in finē quare faciē tuaʒ
auertis. q. d. Oſtēde faciem tuam ⁊ reuertent̄ ad te
Tertij filij ſunt qui p blanda tentant̄ nec ſuccūbūt:
ſed q2 aduerſa non tolerant periculū eſt ne proſpera
eos frangāt: ⁊ propter hoc dicūt exurge dn̄e adiuua
nos ⁊ libera nos ꝓpter nomen ſanctuʒ tuū. ꝓpter h̄
ſequit̄ ⁊ libera. De hoc etiā in dn̄ica ſequēti dicetur
epl̄a vero. Libenter ſuffertis. j. ad Corin. xj. c. horta-
tur nos vt queramus dn̄m ⁊ deſpiciamus ⁊ ſuſtinea-
mus leſores ⁊ tanq̄ hoc cognoſcētes dicimus reſpō-
ſorium. Sciant gentes qm̄ ⁊c̄. Tractus oñdit terrā
cōmotam. i. conſciam peccatoꝝ. In euangelio ergo
ſemen iacimus qm̄ in. lxx in vineam inducti ſumus
eſt autē euāgeliū. Exijt qui ſeminat ſeminare ſemē
ſuum ⁊c̄. ⁊ hoc fecit beatus paulus qui ſeminauit ſe-
men ſuum. id eſt verbū dei ⁊ ꝓpter hoc fit hodie ſta-
tio apud ſanctum Paulum. ⁊ inde eſt ꝙ in fine col-
lecte huius diei dicitur Doctoris gentiuʒ ⁊c̄. Sepe
enim ſm ſtationes officia ordinantur vt hodie quia
enim ſtatio eſt ad ſanctū Paulum: ideo de eo fit mē-
tio in collecta. ⁊ eodē modo in quinta feria ante Le-
tare hieruſalem: ⁊ in ſabbato ibi ſequēti. vt ibi dice-
tur. Protenditur autem ſexageſima vſq; ad quartā
feriam poſt paſcha in qua cantatur. Venite benedi

cti patris mei.q: illi q̄ in operib⁹ miſericordie ſe exer
ceut audient.illud.Uenite bñdicti patris mei ꝛc.vt
ipſe teſtaẜ:ꝛ tūc ſponſe ianua aperieẜ:ꝛ ſponſi ãple-
xu frueẜ.vnde in epiſtola ãmoneẜ vt ad iſtar Pauli
tribulationē de abſentia ſponſi patienter expectet.
in euangelio vt ſeminationi bonoꝝ operū ſemp inſi-
ſtat:ꝛ que quaſi deſperans clamauerat. Circūdede
rūt me gemit⁹ mortis:ꝛ dolores inferni ꝛc.nūc ad ſe
rediens petit in officio in tribulationib⁹ adiuuari.ꝛ
ab ipſis eripi dicens.Exurge dñe adiuua nos ꝛc.

¶ De quinquageſima. Rubrica

SEquitur de quinquageſima. In pri
mis autem notandum eſt ꝙ multi-
plex eſt quinquageſima.ſcilicet die
rum:annoꝝ:pſalmoꝝ: perſonarum:
ꝛ denariorum.Quinquageſima die
rum triplex eſt. vna a dominica iſta
vſqꝫ ad diem paſche. Alia a paſcha vſqꝫ ad pētheco
ſten.de qua dicitur in cōcilio aurelian̄. de conſe.di
ſtin.iij.ſacerdotibus. ꝙ ante paſche ſolēnitatē non
quinquageſima ſupplendum eſt q: illa ſeruatur poſt
paſcha ſed quadrageſima teneaẜ.Tertia ab octaua
paſche id eſt a ſabbato in albis vſqꝫ ad ſaabatū poſt
penthecoſten. Prima eſt penitentie afflictionis ꝛ ab
ſtinentie:tunc enim homines abſtinēt a carnibus ꝛ
continent a luxurijs. ſecunda eſt leticie ꝛ exultatio-
nis.tertia figure ſiue glorie ꝛ glorificatiōis. figurat
enim octauam etatem vbi vtraqꝫ ſtola.ſ.anime ꝛ cor
poris induemur.ꝛ inde eſt ꝙ duo alleluya in illa q̇n
quageſima cantamus. Quinquageſima quoqꝫ pſal
moꝝ triplex eſt.ꝛ tres ſtatus chriſtiane religionis ſi
gnificat. Primus eſt penitentie. ſecundus iuſticie.
terti⁹ laudis vite eterne.ideoqꝫ prima terminatur in
ps̄.Miſerere mei deus.ſcd̄a in ps̄.Miſericordiã
ꝛ iudiciū.Tertia. Omnis ſpiritus laudet dominū.
quod eſt in fine pſalmi. Laudate dominuꝫ de celis.
He tres q̇nquageſime ſignificant dies diluuij.Tot
enim diebus fuit aqua ſuper faciem terre ſcilicet cē
tū quinquaginta. Ideo ergo tres quinquageſimas
pſalmoꝝ cātamus : vt deus a tali diluuio ꝛ ab omni
ꝑiculo nos defendat. In quinquageſima vͦ annoꝝ
erat ãnus iubileus q̇ q̇nquageſim⁹ erat tāta em̄ erat
ſeptenarij celebritas ꝙ ſeptima dies celebrabatur:
ſcilꝫ ſabbatū ꝛ ſeptima ſeptimana:vt ꝑ penthēco. ſe
ptimus menſis vt ſeptember.ꝛ ſeptenarius ãnus:vt
iubileus in quo omnes ſerui liberabātur ſi vͦ aliq̇s
eſſet qui nollet liberari : ſed remanere in ſeruitute
domini ſui ducebaẜ ad poſtes tabernaculi vel tēpli
ꝛ ꝑforabaẜ eius auris cum ſubula qͦd erat ſignum
ſeruitij nec deinceps manumittebaẜ etiam ſi vellet.
Iteꝫ omnia que tellus ex granis eo anno procreabat
omnibus erant cōmunia nō enim colebaẜ illo anno
Omnia etiã debita illo anno remittebantur ꝛ poſ-
ſeſſiones alienate reſtituebantur prout ſub penthe.
dicetur vnde iubile⁹ remittēs vel initiãs interptaẜ ꝑ
quē recte pnīa figuraẜ per quã vera libertas tribui
tur ꝛ a dyaboli ſeruitute liberamur. per eam etiam
peccatorum debita remittuntur ꝛ hereditas eterna
atqꝫ celeſtes mãſiones reſtituunẜ.Quinquageſima
ergo penitētie tēpus remiſſionis ſignificat. Inde
eſt ꝙ hoc tēpore ps̄. Miſerere mei deus qui eſt q̇n-
quageſimus:ꝛ eſt pſal.penitentie ꝛ remiſſionis fre-
quētatur ꝛ legitur:ꝛ cantatur de diluuio. Nam ſicut
per diluuium mundus purgatus ē a malis hoīb9
ita per pniam purgatur microcoſmus id eſt minor
mundus.ſcilicet homo a vitijs ꝛ criminib⁹. Rurſus
quinquaginta dies in penitentia ducimus: vt in
quinquaginta ſequētibus diebus ſcꝫ a paſcha vſqꝫ
ad pēth.quos in leticia ſumus acturi non excedam⁹
quin in die penthecoſtes ſpūſſancti gratiam ſuſcipe
re mereamur.Finitur enim q̇nquageſima i die paſ-
che quia penitētia ad nouitatem vite reſurgere fa-
cit.De quinquageſima perſonarum ſermo habetur i
Gene.Abraã queſiuit a domino ſi ſepuaginta boni
eſſent in populo nunquid parceretur eis.immo di-
xit domnus poſtea.de ſexagita ad quinquagita:ꝛ
ſic vſqꝫ ad decē.De quinq̄geſima denarioꝝ habetur
ſermo in euangelio vbi agiẜ de duob⁹ debitorib⁹ quo
rum vnus tenebat centum denarios ꝛ alius quinq̄-
ginta:ſꝫ de ea nihil ad plens.diciẜ autem quinq̄geſi
ma quaſi quinquies decem ſignificans temp⁹ remiſ
ſionis vt dictum eſt.Quinquagenarius enim nume
rus conſiſtit ex quinario ꝛ denario in ſe multiplica-
tis. Nam qui opera quinqꝫ ſenſuum corporis per de
cem legis mandata moderatus fuerit.ſecure dicere
poterit ꝙ in vltimo die quinquageſime.ſcꝫ i paſcha
cantatur.ſ.Reſurrexi ꝛ adhuc tecum ſum ꝛc.Et no-
ta ꝙ Theleſphorus ꝛ Greg.pape.iiij.di.ſtatuimus
ij.c.ꝛ.c.ſequē.ſtatuerunt vt clerici incipiant a q̇nq̄-
geſima ieiunare. Inſtituta eſt quinquageſima pri-
mo propter ſuppletionem:vt videlꝫ ſupplerentur di
es dominici qui de ieiunio quadrageſime ſubtrahū
tur.ꝛ ſic quadraginta diebus ieiunaretur prout ſub
ſeptuageſima dictum ē.Secundo propter ſignifica
tionē:quia ſignificat tempus remiſſionis vt ꝑmiſſū
eſt.Tertio ꝓpter repreſentationē. quia non ſolum
tempus remiſſionis ſignificat.verumetiam ſtatum
beatitudinis repreſentat. Nam in quinquageſimo
anno ſerui efficiebantur liberi vt ꝑmiſſum eſt ꝛ q̇nq̄
geſimo die a die agni immolati lex data eſt ꝛ in quin
quageſimo die a paſcha datus eſt ſpūſſanctus. ꝛ iō
hic numerus ſtatum beatitudinis repſentat vbi erit
adeptio libertatis ꝛ cognitio veritatis ꝛ ꝑfectio cha
ritatis. Matutinale diei huius officium eſt de dilu
uio vt eccleſia incutiat timorem filijs ſuis ne peccēt
per luxuriã:ſicut in miſſa poſt communioneꝫ:ne pec
cent per gulam. Et quia hec duo vitia maxime domi
nantur in illo tpe:iō agit de diluuio ꝑ quod pnīa de
ſignatur.vt ꝑmiſſum ē. Sed ne timor nimis deſpe-
rare faciat dicit reſponſorium. Ponã arcum meuꝫ
in nubibus celi in ſignuꝫ federis qͦd exponiẜ allego-
rice de xp̄o vel de quolibet ſancto ſm ſuum modum
Arcus em̄ ille q̄̄tomagis ad celū eleuatur:tantoma
gis ad terrã deꝑmiẜ ita ſanctus hō quãtomagis ele
uatus eſt ad celeſtia tāto plus ſe humiliat. Iuxta il
lud.Quanto maior es humilia te in oībus. Itē arc⁹

iſte eſt ſignū federis: ſimiliter τ xpo. Unde in pſal. Re
ſpice in faciē xpi tui. τ ſancti etiā ſunt federis ſignū
q2 poſſent irā dei tenere ſicut fecit moyſes. lxv. diſt.
diſciplina. Itē arcus ipſe potentū ē: ita τ ſancti: q2
ſi dominus ita ſuos affligi pmittit quid erit de ma-
lis. vnde legitur in eccl'ia. Uidit arcum .i. ſcti: τ bñ
dixit qui fecit illum. Notandum autem ē φ primo cā
tantur qdam hiſtoria de diluuio. Scdo qdam de obe
dientia abrae. Poſtremo de ceco illuminato ad de-
notandum φ q per pniam pctā ſua diluerit τ māda
tis dñicis: vt abraam obedierit: a domino plene il-
luminari merebitur. ¶ Porro in officio miſſe eccl'ia
rogat deum: τ inuocat p filijs ſuis afflictis dicēs in
introitu. Eſto mihi in deū protectorē poſtea vero p
lapſis τ dicit. Et in domū refugij τc. τ cām ſubdit. ſ.
per fidem cum dicit. Qm firmamētū meum τ refu
giū meū τc. Tertio p tentatis in pſperitate exiſten
tibus cū dicit. Et pter nomē tuū dux mihi eris et
enutries me. de hoc ēt in pcedēti dñica dcm̄ eſt. Se
quitur verſus de ſpe. q. d. q2 merita ſpei dabis mihi
hoc. In te dñe ſperaui. Oratio p afflictis eſt. i. Pre
ces noſtras qs dñe τc. Epiſtola eſt d charitate. j. ad
Cor. xiij. c. Si linguis hoim loquar. q. d. oēs virtu-
tes eo mō quo haberi pñt ſine charitate nihil valēt
ad vitā eternā τ ponit ibi quindecim gradus: ex qb⁹
peruenit ad regnū celeſte. Primus gradus eſt. Chari
tas patiēs ē. Scds. Benigna ē. Terti⁹. Nō emulat
τc. Deide ſequit cōmēdatio charitat. Charitas nū
φ excidit. Qm aūt nō pōt habere charitatē niſi fiāt
mirabilia. Maius enim eſt de impio facere piū φ
creare celum τ terram: ideo ſequit rñſorium. Tu es
deus qui facis mirabilia. verſus eſt. Liberaſti i bra
chio tuo. i. in xpo p fidē xpi: τ ſequit tractus. Iubi
late. cui⁹ vba vident eſſe contra illud qd per tractū
ſignificatur. ſ. dolores per quos eccl'ia trahit vitam
miſerā: ſz dic φ iubilatio ſeu exultatio nō ē cōtrari i
tractui qm̄ homo beatus in ipſis miſerijs exultat τ
ēt qm̄ homo liberatus eſt in miſerijs gaudet. Unde
in actibus apoſtolorū. Ibāt apl'i gaudētes τc. τ illd
Salomonis. Cor qd nouit amaritudinē aie ſue in
gaudio eius non miſcebitur extraneus. i. diabolus
hoc eſt ſup omne gaudium. Euangelium eſt de fide
paſſionis τ reſurrectionis. Ecce aſcēdim⁹ hieroſoly
mam τc. Luce. xviij. c. τ quia p fidē ceci illuminant
ideo ſtatim ſequitur ceci illuminatio qui valde ſapi
enter petijt dicēs. Domine vt videam. q2 viſio erit to
ta merces. Offertorium ſiłr eſt de fide. Bndictus
es dñe τc. Et aduerte φ in euangelio cecus petitio
nem geminat dicēs bis. Fili dauid miſerere mei: i
offertorio ſiłr ēt gratias de illuminatiōe vtriuſqz po
puli duplicat dicens bis. Bñdictus es dñe. τ in alijs
etiam verbis magis ac magis dupliciter illuminari
poſtulat dicēs τ bis. Doce me iuſtificationes tuas
vel bis dicēs. Iuſtificationes tuas pptervias teſti
moniorū τ veritatis τ mandatorū poſt cōmunio. Mā
ducauerunt τ ſaturati ſunt nimis eſt de timore vt ad
memoriam reducamus. qd dicit de iudeis adhuc e-
ſce eorū erāt in ore ipſorū τ ira dei deſcēdit ſup eos q2
cū comederāt vſqz ad nauſeam ſtatim deum ad ira-
cūdiam concitauerūt. vt videlz incutiat nobis timor
ne per gulam offendamus deum ſicut iudei. Hoc āt
facit eccleſia: q2 tunc ſolent homines magis intē de-
re gule propter carniſpriuium qd imminet. de qbus
dicit Grego. diſt. iiij. deniqz φ relinquendi ſunt ſuo
ingenio cum venia: τ ideo bene competit huic dici.
poteſt ēt τ aliter dici φ tria ſunt neceſſaria que pro
ponunt nobis in epiſtola τ i euāgelio. ad hoc vt opa
pnie que per quinquageſimam figurant ſint pfecta
ſcz charitas que proponitur in epiſtola. Memoria
dominice paſſionis. τ fides que intelligitur p ceci il
luminationē: τ hec pponunt in euangelio: vera fi-
des ſine qua deo nemo placere poteſt. opera facit ac
ceptabilia memoria paſſionis reddit facilia: chari-
tas facit eſſe continua: τ ſicut eccleſia primo deſpe-
rās clamauerat. Circūdederūt me τc. τ poſt ad ſe re
diēs adiuuari petebat. ita hic iam cōcepta fiducia
τ ſpe venie propter pniam: quaſi dominum tenendo
orat τ dicit. Eſto mihi τc. vbi petit quattuor. ſ. prote
ctionem illis q ſunt in aduerſis. firmamētum illis q
ſunt in grā refugium, illis qui ſunt in culpa: τ duca-
tum illis q ſunt in proſperis. Epiſtola vo nos ponit
in expeditione armis muniri docēs. Tractus trium
phatori militie nos docet ſeruire. ei qdem q nos fe
cit: nō ei cui nos vendidimus. τ nota euangeliorum
cōſequētiam rōnabiliter ordinatam: nā in ſeptuage
ſima vineā⁹ colimus: in ſexageſima agrum ſeminam⁹
ſiue ſemen ſpargimus: in quinquageſima fructuū lu
cis in ceco illuminato colligimus.

¶ De quarta feria in capite ieiuniorū. Rubrica.

POſt quinquageſimam ſequit qdra-
geſima q eſt numerus ſpecialis pnie
in qua ieiunat eccleſia τ penitet de
pctis ſuis. Per pniam enim que in
quadrageſima perficitur. peruenit
ad quinquageſimam .i. ad annum
iubileum: hoc eſt ad remiſſionem peccatorum vt p-
miſſum eſt. Incipit autem quadrageſima a dñica ſe
quenti in qua cantatur Inuocauit me. ſed in feria
quarta ieiunium incohatur vt iam dicetur. Beatus
petrus primo inſtituit ieiunium quadrageſime ante
paſcha. nec vacat a myſterio φ quadraginta ſex die
bus a capite ieiunij vſqz ad paſcha in abſtinentia ſu
mus nam poſt babyloniam captiuitatem. xlvi. an-
nis edificatum fuit templū domini. vnde τ nos poſt
captiuitatē babylonis. i. cōfuſionis vitiorū. xlvi. die
bus p abſtinētiam τ bona opa noſmetipſos tēplum
deo edificamus. Quare aūt quadraginta diebus ie
iunet: τ qre dicit quadrageſima ſub dñica ſeqnti di
cetur. ¶ Sane ieiuniū qdrageſime commēdat ab i-
ſtitutōe τ a tribus tēporibus τ pſonis q in illis ieiu-
nauerūt. Rurſus ieiunia id ſūt iſtituta: qm̄ in vete-
ri lege pceptū erat decimas deo: τ primitias de om̄i
bus bonis reddi: vnde τ nos ipſum facere debem⁹
τ etiam de nobiſipſis. ſcz de corpore τ de mente τ de
tempore. De his τ alijs ieiunijs dictum eſt ſub
quarta feria tertie hebdomade aduentus, Siqui

dem de nobis decimas ꝛ ꝑmitias deo offerimus qñ
bonū operamur. In quadrageſima ſoluitur decima
dierū: qm̄ ſm̄ Grego. de cōſe. diſt. v. quadrageſima.
a prima dñica quadrageſime vſq; in paſcha ſex heb⸗
domade cōputant̄: quaꝝ dies ſunt quadragītaduo
ex quib⁹ dūꝫ ſex dies dñici ſubtrahuntur de ieiunio
remanent tm̄ trigintaſex dies abſtinentie: qui ſunt
quaſi decima anni. Ut ergo numerus quadraginta
dierū quib⁹ xp̄s ieiunauit impleat̄. recipiunt̄ ex in⸗
ſtitutione Grego. pape. de ꝯſe. di. v. quadrageſima.
quattuor dies ꝑcedētis hebdomade: videlꝫ quarta
quinta ſexta ferie ꝛ ſabbatū. ꝛ ſm̄ hoc dicit̄ quadra
geſima quaſi quattuor cum decima: qm̄ trigintaſex
diebus qui ſunt decima addunt̄ quattuor: vt premiſ
ſum eſt: quoꝝ primus eſt ſanctificatiōis ꝛ mūdatio⸗
nis: q: tūc tam animā ꝙ corpus mūdamus cineres
capitibus aſpergētes. Reliqui tres ſunt de ꝑmitijs
dieꝝ que ſoluunt̄ in quattuor tēporibus anni. Sed
cū trigintaſex dies predicti ſunt decima trecentoꝝ
ſexaginta dieꝝ. ꝛ annus cōſtat ex tricentis ſexagin
taquinq; dieb⁹ ꝛ ſex horis: patet cum ieiunamus tri
gintaſex dies rōne decime remanēt quinq; dies in⸗
decimati: ꝛ ſex hore: ſꝫ de illis ieiunamus quattuor
dies ꝑcedētis hebdomade: vt ſacer numer⁹ cōplea
tur vt premiſſuꝫ eſt. Sed ſm̄ hoc adhuc remanēt tri
ginta hore indecimate: videlꝫ vnus dies: qui conti⸗
net vigintiquattuor horas ꝛ ſex hore: ſed pōt dici ꝙ
pro decima illius temporis in ſabbato ſcō tardius
cenamus: vl' forte propter hoc die illa tardius ſcꝫ ō
nocte miſſa celebrat̄: vt dictuꝫ eſt in ꝓhemio quarte
partis. nos vō ꝓuinciales ieiuniū quadrageſime in
ꝑcedēti ſcōa feria incohoamus: ꝛ ſic duos dies plus
ceteris nationib⁹ ieiunam⁹ ꝛ h̄ nō ſolū ꝓpter quan⸗
dā honeſtatē: vt videlꝫ ſic biduo purificati i quarta
feria ſacrū ieiunium inchoemus: verūetiā pro eo ꝙ
q̄dragesima in magno die iouis cene terminat̄. put
ſub titulo de ſeptuageſima dictuꝫ eſt. Ultimos ergo
duos dies nō rōne quadrageſime: ſed ꝓpter cauſaꝫ
ibi dictā ꝛ ꝓpter eoꝝ ſanitatem ieiunamus. Clerici
etiā in quīquageſima ieiuniū incohoare tenent̄: put
ibi dictuꝫ eſt. Quidā aūt dixerunt ꝙ ꝑmiſſi quattu⸗
or dies addunt̄ alia de cauſa: videlꝫ tres pro tribus
diebus quattuor tēporū qui in quadrageſima ꝯtin⸗
gunt quartus pro vigilia paſche quā ieiunare debe⸗
mus. ſꝫ ꝑmiſſa ratio verior eſt. Sꝫ cū in quadrageſi⸗
ma imitemur ieiuniū xp̄i. vt ꝑmiſſum eſt. ipſe ſtatim
poſt baptiſmū. ſ. epyphaniā ſuū ieiuniū icohoauerit.
Queri t̄ quare hoc tp̄e ieiunium inchoamus ꝛ illud
cū paſcha cōtinuamus. ꝛ nō eodē tēpore quo ip̄e ie
iunauit cū ip̄ius actio noſtra debeat eſſe inſtructio
xij. q. ij. exēplū. Ad qd̄ quadruplex eſt ratio Prima
q: in quadrageſima rep̄ſentamus populū iſrael qui
fuit quadraginta ānis in deſerto. ꝛ ſtatim poſt cele
brauit paſcha. Secūda q: hoīes tēpore verno natu⸗
raliter ad libidinē cōmouent̄. ad quā reſtringēdam
iſtitutū eſt hoc tp̄e ieiunari. Tertia q: xp̄i paſſioni
reſurrectio ꝯtinuat̄ igit̄ rationabile fuit vt afflictio
noſtra ꝯtinua eſſet paſſioni ſaluatoris. Cum eñ ip̄e
pro nobis paſſus ſit ꝛ nos ei cōpati debemus: vt ita

tandem cōregnemus: ꝛ poſt paſſionem ſtatim reſur
rectio ſubſequat̄. iuxta illō apoſtoli. Si cōpatimur
ꝛ cōregnabimus. nā ꝛ egrotus magis affligit̄ cū ap⸗
proximat ſanitati. Quarta q: ſicut filij iſrael priuſq;
agnū comederēt ſe affligebant ꝛ lactucas agreſtes
id eſt amaras comedebāt. ita ꝛ nos ꝑ penitētie ama
ritudinē debemus prius affligi vt ſtatim poſt digne
poſſimus comedere agnuꝫ vite: ſcꝫ corpus xp̄i: ꝛ ſic
myſtica capiamus paſchalia ſacramēta. ¶ Porro i
miſſis quadrageſimalib⁹ frequētat̄. Humiliate ca⸗
pita veſtra deo: eo ꝙ illo tp̄e diabolus magis impu
gnat nos. Uñ deuꝫ humiliter orare. ꝛ nos ſibi humi⸗
liare debem⁹: ꝛ vt nos ſub omnipotentis dei manu
humiliemus dicit̄ etiā Flectamus genua. de quo di
ctū eſt ſub quarta parte ſub ti. de ſalutatiōe. Et eſt
ſciendum ꝙ Flectamus genua: ꝛ Humiliate capita
ſeſe comitātur: ꝛ neutrum dicitur in dñica die. Nam
vt ait Greg. qui in dñica die genua flectit deū reſur
rexiſſe negat. Propter multas quidē cauſas orādo
nos ad terram ꝓſternimus: put dictū eſt in quinta
parte ſub prima. Dicit̄ etiā oratio ſuꝑ populuꝫ poſt
Humiliate capita ꝛc̄. ꝓpter tēporis ſanctitatē ꝛ ad
notandū ꝙ in hac vita pro nobis eſt orādū: vt in fu
turo audire mereamur a dño. Uenite bñdicti pr̄is
mei ꝛc̄. que quidē oratio eſt vicaria ſancte cōmunio
nis. Olim eñ omnes cōmunicabant: ꝛ cōmunicatu
ros diaconus ad flectenduꝫ genua inuitabat: nunc
vero q: multi ſuſcipiūt corpus dñi idigne pro cōmu
nione vtimur orōne. diacono ſicut prius ſuo fungēte
officio ꝛ dicēte Humi. ca. ve. quia quicūq; humilia⸗
uerit ſe exaltabit̄. ꝛ q̄ſquis hic bonis actib⁹ benedi⸗
cetur eterne benedictioni poſtmoduꝫ aſcribetur. in
hac ergo oratiōe ſacerdos milites xp̄i pugne cōmē⸗
dat ad dimicandum contra hoſtem antiquum ꝛ inſi
dias inimicorū. ꝛ ideo premunit eos per miniſtrum
armis humilitatis dicens. Humiliate capita veſtra
deo. ꝛ ſic tādem capitibus humiliatis quaſi confir⸗
mans eos infundit ſuꝑ eos ꝓtectionē ſue bñdictio⸗
nis. ꝛ hoc magis in ſeptuageſima. qm̄ aduerſari⁹ no
ſter tūc ſollicitus circuit querēs quē deuoret. Scdō
in prima collecta genua flectimus in poſtulatiōe iu
ſtitie que eſt neceſſaria in p̄nti vita. in vltima vō re⸗
uerēter inclinamus in gratiarū actione pro diurno
denario vite future. Tertio i ꝑma collecta flectim⁹
genua ꝓ pugna preſentis vite afflictionē laboris ex
continentie oſtendentes. In vltima vō que eſt pro
gratiarumactione caput humiliamus ꝑ qd̄ mentis
humilitas deſignat̄. q: in eterna vita oīs labor exclu
detur ſꝫ humilitas ſemꝑ ſtabit de hoc dicet̄ ſub ſab
bato prime hebdomade quadrageſime. Itē in fine
miſſe dicit̄ Benedicamus dño. de quo dictuꝫ eſt in
quarta ꝑte ſub ti. de oratione nouiſſima. Hoc etiā tē
pore cortine in eccleſia ſuſpenduntur de quo dictuꝫ
eſt in prima parte ſub titulo ō picturis. Porro eccle
ſia bis diebus in magno certamine cōſtituta in qua
drageſima frequētat pſal. Qui habitat. q: pſal. ille
informat in certamine poſitos ſpeꝫ ſuā in dño pone⸗
re ꝛ omne adiutoriū ab eo depoſcere. de quo ſub do⸗
minica ſequēti dicetur. Hoc tp̄e diaconus caſulam

ſup humeꝝ portat. de quo dictū eſt in pte ſcda ſub
titu. de diacono. Ab hac ꝗ quarta feria vſq ad do-
minicam palmaꝝ dicit omi die pfatio de ieiunio.
Etiam dñicis diebus apud quoſdā. In illa vero do-
minica ⁊ ſequētibus diebus dicit pfatio de paſ-
ſione. Sꝫ videt eſſe incōgruū ꝙ in dñicis diebus
cantet pfatio de ieiunio: cū in illis nō ieiunet. et
ideo quidā dicūt in illis quotidianā pfationē: ſꝫ
lꝫ non ieiunet numero: ieiunat tñ qualitate. i. in ci-
bo quadrageſimali ſicut ī alijs diebus. In quibuſ-
dam tñ eccliis incipiūt dicere pfationē de paſſione
in dñica de paſſione: ⁊ in quibuſdā etiā dicūt pfa-
tionem de ieiunio vſq ad quartā feriā ante paſcha
Uerum lꝫ vt pmiſſum eſt quadrageſimali ieiunio
qḋ incipit in dñica quadrageſime ſupadditi ſunt q̄t-
tuor dies. ſolennitates tñ officij quadrageſimalis
tpis incipiūt in eadē dñica ſicut pus ⁊ nō ante: nec
in hoc imutatio facta fuit quāq potius ex incuria
ꝙ ex certa ſcientia hoc ꝯtigiſſe credat. nā idē debe-
ret eſſe caput ieiunij ⁊ officij. et ſm hoc videt ꝙ in
dictis quattuor diebus deberent immediate poſt
miſſam dici veſpere. Circa qḋ notandū eſt ꝙ qua-
drageſimale tps luctus ⁊ penitentie tps. peniten-
tes aūt dum ꝯuertunt ad xpm: a tenebris ad luceꝫ
tranſeūt: veſpertinū vo tps ꝓpter defectū ⁊ obſcu-
ritatem imꝑfectionē deſignat. Quia ꝗ penitentes
non imꝑfectioni ⁊ defectui: ſed potius ꝑfectioni ⁊
luci veritatis inſiſtūt: idcirco ꝯuenienter quantuꝫ
ad veſperas dictū tps lucis ex inſtitutōe gabiloñ.
conci. de ꝯſe. di. j. ſolent. preuenit vt ſic ſtatim poſt
miſſam dicant que al's circa noctis tps ꝯſueuerant
dici. Hoc tñ quattuor pdictis diebus pcedentibus
non ſeruat qui diebus quadrageſimalibus ſupad-
diti ex alia cauſa fuerūt vel pōt dici ꝙ q2 quadra-
geſimali tpe ꝓpter diſpoſitionē ad paſchalem ſolē-
nitatē ⁊ correctionē delictoꝝ preteritoꝝ ſanctiori-
bus operibus inſiſtendū eſt: ideo ꝓuiſum eſt vt eo
tpe quo ſeruamus illa ieiunia plures orationū ſup-
plicationes ieiunij agamus ⁊ ꝓpter hoc non ſolum
alias horas: verūetiam veſperas ante cibū dicimus
Predictis tñ quattuor diebus hoc nō ſeruat ad re-
preſentandū primariā diſpoſitionē penitentiū qui ī
ſuis primordijs non pñt tot ſanctitatis obſeruātijs
inſudare. Hoc tpe dicit ad horas capitulū Cōuer-
timini. Iohelis. ij. c. Et illud Inter veſtibulum qḋ
eſt ibidem ⁊ illud Clama ne ceſſes. Eſa. lviij. c. ⁊ il-
lud Derelinquat impius. Eſa. lv. c. et illud Frange
eſurienti. Eſa. lviij. Sane hec quarta feria quattuor
priuilegijs inſignitur. Primū q2 tali die incipimus
ieiunare: qḋ fit quadruplici rōne. Primo pro eo ꝙ
chriſtus legit quarta feria ſuū ieiunium inchoaſſe
qḋ inde videt: q2 natus eſt die dñica: ⁊ ſi quis dili-
genter cōputet annos ex tunc vſq ad triginta ſm
rōnes cōputi inueniet eum ī tertia feria baptiſatū
fuiſſe ⁊ ſequēti die intrās in deſertū inchoauit ieiu-
nium. Scdo ideo in quarta feria ieiuniū inchoam9
q2 in quarta etate Salomon templū edificauit: et
nos quaſi fundamentū illius tēpli qḋ ea nobis con-
ſtruitur facimus ieiunando vt in paſcha templum
dñi eſſe poſſimus. Unde aplſ. templum dñi ſanctuꝫ
eſt qḋ eſtis vos. Tertio ideo ī quarta feria ieiuniū
incipit. Cum eñ eccl'ia in diebus dñicis quadrage-
ſime non ieiunet ꝓpter gaudiū qḋ hꝫ de reſurrectio-
ne dñi que in illa die facta eſt: ⁊ in reſurrectōe dñs
legit bis comediſſe: ſemel cū diſcipulis euntib9 in
emaus: ⁊ iterꝝ qñ intrauit clauſis ianuis ad diſcipu-
los: ⁊ attulerūt ei ꝑtem piſcis aſſi ⁊ fauū mellis: idō
incipit ieiunare ab hac quarta feria antecedēte do-
minicam illam que ꝓpter hoc vocat caput ieiunij.
De hoc etiā iam pmiſſum eſt. Quarto q2 ſicut iam
dicet i hoc tpe ad bellum pcedamus: ideo quattuor
diebus huius hebdomade ieiunamus vt quattuor
armati virtutibus ſcꝫ iuſticia: fortitudine: prudētia
⁊ temperantia. quattuor mala que ꝑ pmū parentē
incurrimus deploremus: ſcꝫ ꝙ de paradiſo eiecti ſu-
mus: ꝙ in hac valle miſerie cibo ad modū iumento-
rum indigemus: ꝙ in infernū deſcendere timemus
ꝙ in patria cū dño nō gaudem9. Quinto vt deflea-
mus quattuor mala que fecimus. ſ. pctm cogitatio-
nis: opis ꝯſuetudinis: ⁊ locutiōis. Scdm puilegiū
eſt: q2 illa die audiunt ꝯfeſſiones publice peniten-
tium: ⁊ eis penitentie imponunt. Tertiū q2 tūc cine-
res capitibus aſpergunt vt iam dicet. Quartuꝫ q2
in die iſta fit pceſſio qualē ꝑ totū annū fieri nō con-
tingit. Penitentes nāq tūc ab eccl'ia cū pceſſione
⁊ cruce eijciunt: ⁊ in die cene ī eadē recipiunt ſicut
ſub illa die dicet. Proceſſionē quidē facimus: quia
tunc ad bellū ꝯ hoſtes incedim9: qui quaſi in expe-
ditione a ſeptuageſima vſq tūc fuimus. Procedē-
tes ꝗ ꝯ hoſtes armis nr̄is armamur: que ſūt humi-
liatio: oro: afflictio: ⁊ elemoſynaꝝ largitio. Humilia-
tio ſicut iam dicet eſt in cinere. Oratio q2 tunc dici-
mus Parce dñe ⁊c. Afflictio de qua in euangelio.
Cū ieiunatis ⁊c. Elemoſinaꝝ largitio que maxime
hoc tpe frequētanda eſt: vñ. Abſconde elemoſynaꝫ
in ſinu pauperis. talib9 itaq armis armati ad bel-
la pcedimus. Uñ collecta huius diei eſt. Concede
nobis oīpotens de9 preſidia militie chriſtiane ſctis
inchoare ieiunijs ⁊c. Ceterꝝ in hac die officiuꝫ vſq
ad nonā offerimus non tñ q2 dñs hora nona expi-
rauit: ſꝫ etiā ꝓpt caſtrimargiam noſtrā. Adeo nāq
vētri deditj ſum9 ꝙ audita miſſa ſtatim ad cibū cur-
reremus ⁊ de horis parū vel nihil curaremus. Unde
in concilio gabiloñ. de ꝯſe. diſt. j. ſolent. dicit ꝙ ad
miſſam concurrendum eſt et auditis miſſarum ſo-
lēnijs ⁊ veſpertinis officijs ac largitis elemoſynis
ad cibum accedendum eſt. Hac etiam die benedi-
tur cinis ⁊ in ſignum humilitatis capitibus aſper-
gitur ſub his verbis. Cinis es ⁊ in cinerem reuerte-
ris: qḋ dictum fuit Ade. Gen. iij. c. ⁊ Iob. peniten-
tiam in fauilla ⁊ cinere egit: prout legitur Iob vlt.
c. ⁊ ait dominus. In domo pulueris puluere vos
aſpergite. Michee. j. c. Item legitur Iudic. iij. c. ꝙ
filij iſrael humiliauerunt animas ſuas in ieiunijs ⁊
cinis ſuper capita eorum. ⁊ abraam inquit. Loquar
ad dominum meū cū ſim puluis ⁊ cinis. Gen. xviij.
c. ⁊ Mardocheus indutus eſt ſacco ſpargens cine-
rem capiti ſuo. Heſter. iiij. ca. Et filie ſyon conſper-

ſerũt cinere capita ſua Thzẽñ.iij.c.ꝛ hoc ē ꝙ ſicut in libꝛo pontificali habeť. Penitẽtes ꝛ moꝛituri in ſignum penitentie ꝛ humilitatis ꝛ ꝙ terra ꝛ puluis ſunt.ſe in cinere vel ſolo pꝛoſternũt ꝛ cilicium induunt qḋ inveteri teſtõ factum eſt. Legitur enim Eſa. lviij.c.ꝙ penitẽtes ſacco ꝛ cinere ſternũtur. Item Hieremi.xxv.c. Aſpergimini cinere.q: cõpleti ſunt dies veſtri. Itẽ Ione.iij.c. Rex niniue indutus eſt ſacco ꝛ ſedit in cinere. Itẽ thzẽñ.iij.c. Uirgines hieruſalẽ accincte ſunt cilicijs. Itẽ in pſ̃.xxxv. Induebar cilicio. Fit ẽt hͦ ad ſignificandum ꝙ ſicut in eiectiõe ade de ꝑadiſo maledicta fuit terra in ope ſuo. ſic ꝑ humilitatẽ pnĩe terra noſtra.ſcilꝫ liberum arbitrium noſtrum bñdicitur ꝑ pniam vt non ſpinas ꝛ tribulos.ſꝫ dignos fructus penitẽtie germinet.inuitantur aũt oẽs ad penitẽtiam gñaliter cum dicitur in ãtiphona.immutemur habitu ꝛc. ieiunemus ꝛ ploremus ante deuꝫ ꝛc.ꝛ oſtenditur cã quare hoies debeant ieiunare.ſcꝫ q: dominus expectat eos ad penitẽtiam. Uñ introitus eſt Miſereris omnium dñe pꝛopter pniam.ꝛ eſt Sapiẽ.xj.c. Omnes etiam oza tiones quecunq; dicuntur faciunt ad idẽ. In epl'a quoq; Conuertimini ꝛc.que eſt Iohelis.ij.c.ad hoc inuitantur gñaliter ꝑui ꝛ magni vtriuſq; ſexus. Uñ dicit. Sctificate ieiunium vocate cetum congregate populum ꝛc. Sequitur reſponſoꝛium. Miſerere mei deus ꝛc.quod reſpondet epiſtole oſtẽdẽs triplicẽ effectum penitẽtie. Pꝛimum q: ꝑ eum habem⁹ remiſſionem peccatoꝛum ꝛ collationem gratie ꝛ conculcationẽ inimicoꝛum. Unde ſequitur. Dedit i opꝓbꝛium conculcantes me. Sequitur tractus. Domine non ſm pctã noſtra ꝛc.qui ſignificat laboꝛẽ q̇ in pnĩa habeť.ꝛ diciť iſte tractus vſq; ad dominicã de paſſione in ſcḋa q̃rta ꝛ ſexta ferijs vt in diebus artioꝛi ieiunio deputatis incepte pnĩe memoꝛes ozationes ieiunio combinemus. In euangelio autem. Cum ieiunaueritiſ ꝛc. Matth.vj.c.legitur de modo ieiunandi: vbi dicitur. Tu autẽ cum ieiunas vnge caput tuum ꝛ faciẽ tuam laua.q: omnis penitẽs dꝫ vngi oleo ſpirituali quod eſt iocunditas mẽtis tãq̃ athleta ꝛ pugil domini:ſicut habetur in eccleſiaſtico Oleum de capite tuo nõ deficiat ꝛ faciem tuam laua.i.interioꝛẽ hylaritatẽ exterius demonſtra ne videaris hoībus ieiunãs.i.ſic ieiuna vt nõ intẽdas fauoꝛẽ humanũ.ſꝫ ſolius dei.ꝛ pr̃ tuus qui videt i abſcõdito reddet tibi Offerẽda eſt. Exultabo. vbi eſt gratiarumactio de ĩpetrata remiſſione. Communio eſt. Qui meditabiť.in qua alioꝛum exhoꝛtatio de legis meditatione:ꝛ conſonat euangelio.q: meditari in lege eſt theſaurizare in celo.

¶ De quinta feria. Rubꝛica

Sequitur de q̇nta feria. Si q̇dẽ inuitati ſunt oẽs in p̃cedẽti die ſicut ibi dctm̃ eſt ad pniam. Sed q: pnĩa cõſiſtit in tribus .ſ.in oꝛ̃one ieiunio:ꝛ elemoſina.ideo in tribus ſeq̃ntib⁹ diebus agiť de his tribus ꝛ pꝛimo de oꝛ̃one in hac q̇nta feria ꝛ ideo incipit' itroit⁹. Dũ clamarẽ ad dñm. Fit ãt oꝛ̃o ab aliquo q̃nq; ꝓ ſe q̃nq; ꝓ alio. Ut ğ oñdať quãtũ valet ab aliquo ꝓ ſe facta oꝛ̃o igitur ſequitur epl'a. Egrotauit. Eſa.xxxviij. c. In qua pꝛoponit eccleſia regẽ Ezechiam in exẽplo qui oꝛatione ꝓ ſe facta impetrauit a dño quindecim annos vite ſue ſuꝑ addi. Ut ẽt eccl'ia oſtendat quantum valet oꝛatio pꝛo alio facta legitur euangelium Cum intraret ieſus Matth.viij.c.de cẽturione qui rogauit dominum pꝛo puero ſuo vt ſanaretur:quod impetrauit.

¶ De ſexta feria Rubꝛica.

In ſexta feria agiť de ieiunio ꝛ oñditur q̃le ieiuniũ plꝫ deo.ſ.ſpũale non carnale. Uñ epl'a agit ḋ hoc. Clama ne ceſſes Eſa.lviij.c.ꝛ poſt. Quare ieiunam⁹ ꝛ non aſperiſti ꝛc. Et dñs rñdet. Nũq̇d tale ẽ ieiuniũ qḋ elegi ꝓtoꝛq̃re q̃ſi circulum caput ꝛc. quaſi diceret. Nõ plꝫ mihi tale ieiunium ꝙ aliq̇s ſe cruciet tm̃. ſed ꝙ diſſoluat faſciculos impietatis.i.ab oī peccato abſtineat.qḋ fit ꝑ charitatẽ. Uñ ſequiť euangelium. Audiſtis q: Matth.v.c.agens de charitate vbi dꝛ̇.lꝫ hoc in eccleſia non legatur: dictum eſt antiquis. Nõ occides. Ego autem dico non iraſceris.

¶ De ſabbato. Rubꝛica

In ſabbato agit eccl'ia de elemoſina ꝛ de ſabbato:q: ꝑ p̃miſſa tria.ſ.oꝛ̃ones:ieiunium ꝛ elemoſynas. veniť ad ſabbatiſmum mẽtis:vbi pena iã facta q̃ ſpectat ad penitentiam.iḋ ẽ pax.que eſt q̇es ꝛ ſabbatiſm⁹ mẽtis ſe oſculanť.i.cõueniunt.ꝛ ꝓpter hoc ſequiť apte in epl'a Eſa.lviij.c. Si abſtuleris de medio tui cathenam.ſ.peccatoꝛum ꝛc.que ibidẽ ſequunť.tunc vocaberis ſabbatum delicatum ꝛc. que ibidẽ ſequuntur ꝛ hoc ideo dicitur in euangelio. Cum ſero eſſet ꝛc. Marci. vj.c.vbi dicitur de diſcipulis ſuis laboꝛantibus in mari per quos penitẽtes deſignanť ꝙ dñs aſcẽdit in nauiculam cum eis ꝛ ſtatim facta eſt tranquillitas:q: deo p̃ſente in coꝛde hoīs pacificatur aīa ꝛ tranq̃llũ fit ibi. Hoc ſabbatum lꝫ habeat epl'am ꝛ euangeliuꝫ ſicut nonnulla alia per anni circulum nõ tamẽ eſt cantibus officiatum quia ſm quoſdã nondum erat ſolenni ieiunio deputatum. Hodie vero ieiunamus vt ad quietis eterne ſabbatum perueniamus.

¶ De pꝛima dominica quadrageſime. Rubꝛica.

In hac dñica in qua cantať. Inuocauit me ꝛc.incipit quadrageſima q̃ ſignificat tp̃s pnĩe ſpũalis:ꝛ vocať dnica q̇ntana.q: q̇nta eſt a paſcha. Quid autem ſignificẽt q̇nq; q̃drageſime dictum eſt in pꝛima pte ſub ti.de picturis dicta ẽ autem quadrageſima lꝫ in ea ſint quadraginta duo dies vſq; ad paſcha pꝛimo q:

eccleſia non curauit de duobus que minutias nõ at
tendit: ſed ſummã numeri ponit q̄uis ſit parũ plus
vel minus. ſcdo q: quadrageſima non ꝑtendiꝛ niſi
vſq ad diẽ cene dñi que eſt dies abſolutionis. Naꝫ
per quadrageſimã bene obſeruatã ⁊ perverã penitẽ
tiam ꝑuenit homo ſpiritualiter ad cenã agni. Unde
Apoca. Beatus qui vocatus eſt ad cenam nuptiaꝝ
agni. ⁊ ſm hoc ſoluꝫ ſunt quadraginta dies. Tertio
quia filij iſrael laborãtes in deſerto quadragita an
nis cibati manna per quadraginta manſiones vene
rũt in terram ꝓmiſſionis: quo etiã exemplo quadra
ginta diebus a delitijs corporis abſtinentes verbis
vite reficimur: orationi vacamus: vt tandem ꝑ ieſuꝫ
xp̄m in terra viuentiuꝫ introeamus: ſicut illi ꝑ ieſuꝫ
naue. id eſt ioſue in terrã ꝓmiſſionis introducti ſunt
Ideo aũt ſm Hier. ſunt in ea quadragita duo dies
quia domin⁹ venit ad nos per quadraginta duas ge
neratiões computatis Iechonia patre. ⁊ a Iechonia
filio ⁊ ipo dño. Sane totuꝫ tp̄s vite noſtre quadra
geſima eſt. Ieiunamus aũt quadraginta dieb⁹ inci
pientes a ꝓcedenti quarta feria. Primo ſm Augu.
qm̄ Mathe⁹ quadragita generatiões poſuit. Ad hͦ
eñ dñs ſuo quadragenario numero ad nos deſcen-
dit vt nos ad eũ noſtro quadragenario numero aſcẽ
damus. de conſe. diſt. v. ieiunium. Scdo ſm eundẽ:
q: ad hoc vt habeamus quinquagenarium quadra
genario adijciendus eſt denarius. Ad hoc eñ vt ꝑ-
ueniamus ad requiem beataꝫ oportet nos toto tp̄e
preſentis vite laborare. vnde ⁊ domin⁹ cũ diſcipulis
quadraginta diebus manſit ⁊ poſt decimam diem
ſpiritũſctm̄ miſit. Ieiunamus ergo quaraginta dieb⁹
Nam ⁊ moyſes ad accipiendũ legẽ ieiunauit qua-
draginta diebus. ſimiliter ⁊ helyas. Dñs quoq no
ſter quadraginta dieb⁹ ieiunauit abſq cibo. ⁊ hoc
pro inſtitutione ⁊ exẽplo. Unde nõnulli vnã tantuꝫ
quadrageſimã obſeruãt: illi vero ꝓ merito ieiunaue
runt. Cõmunius tñ eſt tres quadrageſimas ſeruare
eo ꝙ moyſes vt tradũt hebrei ter aſcendens ad dñꝫ
ieiunauit vel potius quia tres in tribus leguntꝛ ieiu
naſſe quadragenis: ſcꝫ moyſes helyas ⁊ dñs. Qua-
re aũt quadragintaſex diebus ſum⁹ in abſtinentia.
dictum eſt ſub precedenti quarta feria. Conſiderã-
dum eſt aũt ꝙ tẽpus quadrageſime penitẽtie aſcri
bitur. Penitẽtie aũt fructus ſunt ieiuniũ: vigilia: ⁊
alie carnis afflictiões elemoſyna corporalis ⁊ ſpiri
tualis: ⁊ alia miſericordie opera: oratio ⁊ depcatio:
⁊ alie ſpecies contẽplationis: fletus lachryme: ⁊ alia
inſignia contritionis. ¶ Ideoq de his ⁊ ſimilibus
ad penitentiã ꝑtinẽtibus in nocturnis ⁊ diurnis of
ficijs hac die ⁊ ſequẽtibus legit ⁊ cantat eccleſia co
pioſe. Et ꝓpter hoc etiaꝫ tẽpore dicitur regulariter
octies in canonicis horis. pſ. ille penitẽtialis. Mi
ſerere mei de⁹. Et eſt notãdũ ꝙ propter ieiunij prin
cipiũ ordo interrũpitꝛ hyſtoriarũ. Cuꝫ eñ in ſeptua-
geſima ⁊ ſexageſima cãtatũ fuerit de adam. ⁊ in q̇n
quageſima de noe ⁊ abrahã: in hac prima iterponitꝛ
de fructib⁹ penitẽtie. in ſecunda vero de iacob in ter
tia de ioſeph. in quarta de moyſe. Antiq̇tus tres in
ſtituit eccleſia ſexageſimas. de quo tactũ eſt i prima

parte ſub titulo de eccleſiaſticis ſacramẽtis. Sane
quia vt dictũ eſt ſub quarta feria cineruꝫ hoc tẽpus
eſt chriſtiane militie: ⁊ in quo dyabolus fortius con
tra nos inſurgit. ideo ne homo deſperet quaſi cõfor
tatiuũ quoddã canit eccleſia in introitu Inuocauit
me ⁊c. quo audito ſpe fit homo fortis. Uñ dicit apo
ſtolus. Spe fortes in tribulatiõe gaudẽtes. ⁊ Eſa.
xxx. c. In ſilentio ⁊ in ſpe erit fortitudo veſtra. Siq̇
dem in his duobus cõſiſtit tota fortitudo hoĩs ſpiri
tualis. ſcilicꝫ in ſilẽtio. id eſt a tumultibus ſeculi: ni
hil de his que ſunt ſeculi appetendo: ⁊ in ſpe eterna
deſiderãdo. Per epiſtolã que incipit Hortamur vos
ij. Cor. i. vj. armat eccleſia milites ſuos quattuor car
dinalibus virtutibus. Primo fortitudine cuꝫ dicit.
Ecce nunc tẽpus acceptabile: ecce nũc dies ſalutis
⁊c. que ibi de fortitudine dicũtur. ⁊ q: ſequitꝛ. In om-
bus exhibeamus nos ſicut dei miniſtros in multa
patientia. Secunda tẽperantia cum dicit. In caſti
tate ⁊ ieiunijs multis. Tertio prudentia cũ dicit. in
ſcientia. id eſt in prudentia. Sunt aũt idẽ ſubiecto
ſcientia ⁊ longanimitas: q: ſcientia longanimitate
ſcimus conuerſari in medio praue ⁊ ꝑuerſe natiõis:
⁊ bonitate: ⁊ ſuauitate que eſt in ſpiritu ſancto: hoc
totuꝫ pro eodẽ ſumitur. Sequitur in charitate non
ficta. q: omnia ſine fictione fieri debent. Quarto iu
ſticia cum dicit. Per arma iuſtitie a dextris ⁊ a ſini
ſtris. Poſt epiſtolam ſequitur reſponſoriũ. Angelis
ſuis deus mãdauit de te ⁊c. vt ſic ſecure homo poſ-
ſit pugnare. Seq̇tur tractus. Qui habitat in adiu
torio. in quo agit de tentatione. Tractus vero ideo
dicitur quia ibi oſtenditꝛ ꝙ hec vita miſera trahitur
multis doloribus ⁊ laboribus: ⁊ q: poſſet ꝯqueri ali
quis de inequalitate iſtius pugne: q: tẽtator poten-
tiſſimus eſt vt habetur in iob. Non eſt poteſtas ſub
celo que ei valeat cõparari. ⁊ ſapientiſſimus: q: mul
ta vidit ⁊ crudeliſſimus: quia vt dicit Hie. Crudelis
eſt ⁊ nõ miſerebitur: homo aut infirmiſſimus ⁊ igno
rans. ⁊ ideo in ipſo tractu ponitꝛ ſolutio huius: quia
ad hoc permittit deus inimicum tentare vt homo ti
meat ⁊ ad deum confugiat: q: ſcit ⁊ poteſt ⁊ vult li-
berare. ⁊ ſic in ſe non ſperet: ſed in deo qui ꝓmittit
ꝙ liberabit ſi confugiat ad eum. vult ergo deus vt
homo habeat timorẽ de inimico forti ⁊ ſpeꝫ de ꝓmiſ
ſionibus futuroꝝ ⁊ de dilectiõe dei vehemẽtiſſima
ergo ſequitꝛ ꝙ vult eũ protegere quẽadmodũ galli-
na ꝓtegit pullos ſuos ex amore vehemẽti: ⁊ eſt ſpes
de cuſtodia angelorum. Homo aũt ſi molatur inter
duas molaſ timorẽ. ſ. ⁊ ſpẽ efficietꝛ panis placẽs deo
⁊ ſic vincet omnẽ tentationẽ ſiue ſit leuis ⁊ occulta q̄
dicitꝛ timor nocturnus: ſiue leuis ⁊ manifeſta q̄ dicitꝛ
ſagitta volãs in die: ſiue ſit grauis ⁊ occulta q̄ dicitꝛ
negocium ꝑambulans in tenebris. ſiue ſit grauis ⁊
apta que dicitur demonium meridianum. Hec quat
tuor genera tentationum vincet quilibet ſic arma-
tus vt dictuꝫ eſt. Sed in euãgelio non ſunt niſi tres
tentationes vbi dicitꝛ. Duct⁹ eſt ieſus in deſertũ ⁊c.
Matthei. iiij. c. ⁊ cõprehendũtur quandoq omnes
tentationes ſub quaternario: vt dictũ eſt. quãdoq
ſub trinario: vt in eodẽ pſalmo infernis dicetꝛ. A la-

queo venantiū.i.ab opere malo: ⁊ a verbo aſpero.i. a petō oris. Tentatus aūt fuit dn̄s a diabolo triplici tētatione.ſ.tentatione gule cuꝫ dixit ei. Dic vt lapides iſti panes fiant. cupiditatis ſcilicet cuꝫ dicit. Hec omnia tibi dabo: ſi procidēs adoraueris me. et inanis glorie. quādo diabolus voluit eum deijcere de pinaculo: ſicut fecerat alios p̄dicatores multos: et vicit eum dn̄s per autoritates ſacre ſcripture q̄d ſignificatum eſt in hoc ꝙ dauid lapidibus ſumptis de torrente deiecit goliam, docēs nos debere armari gladio verbi dei preter illa arma quibus nos armat apoſtolus in epiſtola hodierna vt ſic ſufficiēter ad pugnā armati ſimus. Poteſt etiam dici ꝙ a principio ſeptuageſime eccleſia tot tribulationib⁹ preſſa deſperans clamauerat. Circumdederunt me gemit⁹ mortis quaſi a nulla parte euadere poſſit. In principio vero ſexageſime vbi etiam de hoc dictuꝫ eſt ⁊ dicetur in quarta dn̄ica: quaſi poſita inter deſperationem ⁊ ſpeꝫ clamauit. Exurge quare obdormis dn̄e. In principio quinquageſime iam deſperans clamauit. Eſto mihi dn̄e in deum protectorē: imo deprecatiuam mutās in affirmatiuam dixit. Dux mihi eris et enutries me. Nunc vero in principio quadrageſime oſtendens ſe exauditam dixit. Inuocauit me ⁊ ego exaudiaꝫ eum. ⁊ epiſtola dicit. In tempore placito exaudiui te. In graduali datur nobis angelorū cuſtodia. In tractu diuina protectio. quia circūdamur ſcuto veritatis. In euāgelio ad exemplum ſaluatoris ab hoſte triumphus cui dicimus. Uade retro ſathanas. In offertorio etiam diuina protectio notatur cum dicitur. Scapulis ſuis obumbrabit tibi ⁊c̄. In poſtcōmunione demonuꝫ ſubiectio: vbi dicitur Super aſpidē ⁊ baſiliſcum. Ab hac die vſqꝫ ad paraſceuē cooperiunt cruces: ⁊ velum ante altare ſuſpenditur: de quo in prima parte dictum eſt ſub ti. de picturis. Hec dominica priuilegiata eſt: quia eſt de ianua ⁊ lymes quadrageſime. que repreſentat tēpus quo filij iſrael morati ſunt in deſerto. Tria quidem fuerūt in populo iſrael: quoꝝ duo cōmemoram⁹: ſcꝫ peregrinatio que fuit in egypto quādo iacob ⁊ filij ſui profecti ſunt egyptum captiuatio que fuit in babylonica: ⁊ diſpſio que fuit facta a Tyto ⁊ veſpaſiano per totum mundū quā non cōmemorauimus: q: ab illa nunq̄ reuocabuntur de qua dictum eſt. Tradeꝫ eos in manu de qua nō poterūt ſurgere. In hac dominica ad horas dicitur capitulum. Fratres hortamur ne inuacuum ⁊c̄. Corint. vj. capitulo. ⁊ illud. Ecce nunc tempus. ij. Corin. cap. vi. ⁊ illud. In omnibus exhibeamus ibidē. ⁊ fit hodie ſtatio apd̄ baſilicā laterañ. que cōſtructa eſt in honorē ſaluatoris ⁊ pluſq̄ ꝓphete Iohānis: eo ꝙ officiuꝫ hodiernum ſaluatoris noſtri ꝓphetice reſonat felicitatem.

De ſecunda feria. Rubrica.

Poſtq̄ dominus ⁊ apoſtolus armauerunt militem ſuum nō reſtat niſi vt pugnet: quia hoſtes ſemper parati ſunt: quia vero per opera miſericordie ſpecialiter ⁊ maxime fit pugna iſta ideo d̄ ipſis eſt feria iſta que agit de elemoſyna. Rurſus quia onus pugne nō libenter ſuſcipitur: niſi intuitu premij: ideo in hac ſecūda feria eſt introitus. Sicut oculi ſeruoruꝫ ⁊c̄. Et dominus in epiſtola. Ecce ego requirā oues meas ⁊c̄. que ſumpta eſt de Ezechiele xxxiiij. oſtendit premium cum dicit. Et paſcam eas. Qui enim paſcit dominum in paupere: ⁊ dominus paſcit euꝫ: ſicut ibi legitur In montibus iſrael: id eſt in manſionibus eternis. Idem habetur per euāgelium: Cum venerit filius ⁊c̄. Matth. xxv. c. vbi dicitur. Uenite benedicti ⁊c̄. Eſuriui ⁊ dediſtis mihi mā ducare. Debemus autem habere oculum ad ipſum: non autem ſiniſtruꝫ: vt reſpiciamus penas eternas ⁊ propter hoc bonum faciamus. Hoc enim eſſet timor ſeruilis: ſed etiam dextrum vt cōſideremus premia: iſtum oculum vult nobis auferre diabolus ⁊ nititur quantuꝫ poteſt. Unde. j. Reg. xj. c. Rex ammonitaruꝫ noluit inire fedus cū iabitis niſi erueret eis dextros oculos. viij. q. j. deniqꝫ. Similiter vult facere nobis diabolus vt nō ſimus apti ad pugnanduꝫ ſicut miles qui non habet oculum dextrum.

De tertia feria. Rubrica.

Tertia feria agit de oratione ⁊ ſumitur introitus de pſalmo qui eſt oratio. Domine refugiuꝫ factus es nobis. Pugnamus enim orando. Unde ieſus naue in heremo pugnabat et Moyſes orabat; merito qui pugnabat non deficiebat: quia ille orando vincebat. xxxviij. diſtinc. ſi quis vult. Epiſtola vero. Querite dominum ⁊c̄. Eſaie. lv. capitulo docet nos orare: et inuitat nos ad orationem. Querite dominum ſcilicet derelinquendo vitia ⁊ peccata: quia mitis eſt ad ignoſcendum. Non enim cogitationes mee cogitationes veſtre. Que vero ſint cogitationes eius oſtēdit⁹ Hieremias dicens. Ecce ego cogito cogitationes pacis, ⁊ non afflictionis. Si enim ex vero corde rogatur ⁊ queritur ſtatim pacificatur q̄ꝫtumcunqꝫ deliquerit in eum homo ⁊ hoc dum inueniri poteſt. ſcilicet in preſenti. Ecce oſtenditur effectus orationis: quia per eam homo deo pacificatur. Idem etiā habetur per euangelium. Cum intraſſet. Matthei. xxj. capitulo in quo dicitur. Poſtq̄ eiecit ementes ⁊ vendentes de templo dixit. Domus mea id eſt homo in quo habitat: domus orationis vocabitur. In epiſtola monemur ad pētendū vt habitet in nobis. In euangelio vt det nobis eterna gaudia. Cetera que in graduali: in offerenda ⁊ poſtcōmunione: cantantur ſunt querentium dominum orationes ⁊ conſolationes ⁊ gratiarumactiones.

De quarta feria. Rubrica.

Quarta feria eſt de ieiunio: ſed quia illa dies eſt ſeptima ⁊ a capite ieiunij. Septimus autem numerus ⁊ ſeptuageſimus idem ſignificāt. Ideꝫ enim ſignificat numerus multiplicatus: ⁊ numerus multiplicans. Septuageſimus vero ſignificat liberationem a capti-

nitate: ideo in introitu qui eſt Reminiſcere ⁊c̃. petit liberationē ſcȝ que habetur per ieiuniũ. ⁊ in ep̃la ⁊ in lectione monemur ad ieiuniũ exemplo moyſi ⁊ helye. Lectio que legitur ꝓpter ordines ſumpta eſt. Exo. xxiiij. c. Aſcende ad me in montē ⁊c̃. Ep̃la vero de tertio Regũ. Uenit helyas ⁊c̃. Quare aũt ieiunium debeat eſſe ſcȝ ſpũale monſtratur nobis ꝑ ieiunium moyſi. vtilitas vero ꝑ helyam. In azimo enim cibo peruenitur vſqȝ ad montē dei oreb: ideſt ad altitudinem menſe illius q̃ comedemus ſupra menſam patris chriſti in regno ſuo. Per ieiuniũ quidem ira dei temperatur ⁊ mitigatur: qđ oſtenditur ꝑ euangelium Matth. xij. c. Acceſſerũt ad ieſum ⁊c̃. in quo habetur de niniuitis qui iram dei temperauerũt ꝑ ieiunium ſuũ. ¶ Et nota ꝙ in hac feria ſolēnitas ieiunij duplicatur: q: ieiunatur tam rōne quadrageſime ꝙ̃ rōne ieiunij quattuor tēporum: q: vero penitentiũ aſperius ieiunantium corpora deſiccantur in his non habitat ſicut dicitur in euangelio. Spũs immundus qui ambulat ꝑ loca arida querēs requiem ⁊ non inuenit. Corpora em̃ ieiunio deſiccata faſtidit. Ideo ad ieiunia libentius appetenda moyſi et helye premittuntur exempla: quorum vterqȝ in ſingulis lectionibus quadraginta diebus ⁊ quadraginta noctib⁹ ieiunaſſe perhibetur. Itaqȝ ꝓpter ieiunij geminationē. ſ. quadrageſime ⁊ quattuor tēporum duo verſus in graduali ponuntur. Ea que in introitu graduali: tractu communione ⁊ offerenda cantantur ſunt ꝯſolatiões ⁊ orationes vt ieiunantes a tribulationibus eripiantur et ne his qui ieiunijs affliguntur inimici dñentur. Hec q̃rta feria in hoc ꝓuilegiata eſt: q: illi qui in ſabbato ſequenti ordinandi ſunt interrogantur de ſcripturis ſacris ⁊ examinantur. de quo ⁊ quare due lectiões leguntur ad miſſam ſub quarta feria tertie hebdomade aduentus dictum eſt.

¶ De quinta feria. Rubrica

Quinta feria eſt de ꝯfeſſione per quam etiam pugnatur ⁊ eſt introitus. Confeſſio ⁊ pulchritudo. Eſt aũt triplex confeſſio. ſ. fidei peccati ⁊ hũilitatis. Qui habet hanc ꝯfeſſionē pulchritudo eſt in ꝯſpectu eius. In ꝯſpiciendo em̃ deũ humiliam⁹ nos: ⁊ deo ſimiles ſumus imitando ipm̃. Ep̃la vero. ſ. Orauit eſdras ⁊c̃. ſumitur de eſdra. ix. c. in qua eſt orõ eſdre: ⁊ ꝯfeſſio qui orauit: ſicut etiam Daniel orauit Peccauimus ⁊ iniuſte egimus ⁊c̃. ⁊ ꝑ iſtam ꝯfeſſionem meruerũt remiſſionē pctõrum: ⁊ ita oſtenditur effectus ꝯfeſſionis. In alijs eccl'ijs legitur ep̃la. Factus eſt ſermo dñi. Ezech. xviij. c. que etiã loquitur de effectu ꝯfeſſionis. Euangeliuȝ. Egreſſus eſt ieſus ⁊c̃. Matth. xv. eſt de muliere chananea: que ꝑ ꝯfeſſionem fidei cum dixit. Dñe adiuua me: ⁊ ꝑ ꝯfeſſioneȝ humilitatis cum dixit. Nam ⁊ catelli ⁊c̃. meruit filie ſue ſanitatem: ⁊ dictuȝ eſt ei. Mulier magna eſt fides tua. Quidam aũt legunt euangeliũ in quo iudei gloriantes ꝙ eſſent filij abrae conuincuntur non eſſe filij abrae: q: non faciunt opa eius: ſed eſſe ex patre diabolo eius opera faciendo: vel vt quibuſdam moris eſt legitur euangelium: qđ alij legunt feria quinta ſequētis hebdomade de diuite qui apud inferos cruciatur. patremqȝ vocans et deprecans abraam non vt filius exauditur. His conſonat illud propheticum qđ in epiſtola premittitur ꝙ ſi vir iuſtus genuerit filium ſanguinem effundenteȝ ⁊ vniuerſa deteſtanda facientem: ipſe quidem in iuſticia ſua viuet. filius eius aũt qui operatus eſt iniquitatem morte morietur. Cetera que ſunt in introitu graduali ⁊ offerenda: ſunt laudes ⁊ orationes iuſti. Cõio. Panis quem ego dedero. Io. vj. c. declarat vñ iuſtus viuat. ſ. de carne chriſti. ¶ Et attende ꝙ q̇nte ferie ꝓpria olim non habebant officia: ſed a dñicis eſtiualibus officiabantur: ⁊ earum euãgelia non ſunt de ieiunijs inſtituta ſed de diuite ⁊ Lazaro ⁊ vidue filio ſuſcitato. Olim etem̃ non ieiunabant: ſed vt in dñicis ſolēnizabãt: ſed poſtmodum a Gregorio iuniore quadrageſime fuerunt adiuncte ieiunio: put dictũ eſt ſub ſeptuageſima ⁊ inofficioſitate. Et inde eſt ꝙ varietas epiſtolarum ⁊ euãgeliorum in quintis ferijs reperitur. de hoc dicetur ſub quinta feria ſequētis hebdomade.

¶ De ſexta feria. Rubrica.

In ſexta feria que eſt nona dies ieiunij qui numerus eſt angelicus petit eccleſia liberari ab oībus tribulationibus ⁊ eſt introitus. De neceſſitatib⁹ ⁊c̃. fit hoc per angelos ⁊ maxime ꝑ angelum magni concilij: ⁊ ideo legitur euangelium Io. v. c. Erat dies feſtus ⁊c̃. In quo dicitur ꝙ angelus dñi deſcendit in piſcinam ⁊ mouebatur aqua: ⁊ ſanabatur vnus: ideo vnus: q: tm̃ vnitas eccleſie ſanatur. Sed ne in contradictione peccemus ſicut iudei qui dicebant iſtud ꝓuerbium ironice. Patres noſtri mãducauerunt vuam acerbam in deſerto ⁊ dentes filiorum obſtupeſcunt: ideſt nos punimur ꝓpter hoc qđ non eſt iuſtũ. ideo legitur epiſtola de Ezechiele. xviij. c. Anima que peccauerit ipſa morietur. Filius nõ portabit iniquitatem patris: niſi imitetur patrē in malitia. Uindicat em̃ dñs iniquitatē patrum in filios in his qui oderunt eos. extra de regu. iur. niſi. j. q. iiij. per totum.

¶ De ſabbato. Rubrica.

Poſtea vero non reſtat niſi ſabbatiſmus Et eſt ep̃la de ſabbato mentis. Frēs hortamur vos. Per ſabbatũ vero mentis venitur ad ſabbatum eternitatis. ⁊ ideo dicitur euangelium de transfiguratõe dñi in qua apparuerunt tm̃ moyſes ⁊ helyas quorum exemplo animatur eccl'ia ad ieiuniũ. In miſſa hui⁹ diei lectio pma ē Orauit moyſes. Deutero. xxv. c. Scda eſt dixit moyſes filijs iſrael. ibidem em̃. xj. c. Tertia eſt Orationē faciebãt. ij. Mach. j. c. Quarta Miſerere noſtri. Eccl'. xxxvj. c. Quinta eſt Angelus dñi. de qua dictũ eſt ſub quarta feria tertie dominice de aduentu. Quia ergo pro ordinãdis orat eccl'ia cãtat introitũ. Intret i ꝯſpectu ⁊c̃. ⁊ graduale Propitius eſt ⁊c̃. ⁊ Protector nr̃ aſpice ⁊c̃. ⁊ Conuer

tere domine ⁊c̃. ⁊ Dirigat̃ domine oratio mea ⁊c̃. ⁊ Ad dñm cũ tribularer clamaui ⁊ exaudiuit me ⁊c̃. Ad quinq; lectiões flectit genua: vt quinq; ſenſus ordinandoꝝ a domino dirigant̃. Quia vo diaconi ⁊ ſacerdotes tanq̃ perfectiores eternis intendere tenent̃. inde eſt ꝙ ante ſextam lectionem ſiue ante epiſtolam non dicitur Flectamus genua: ſicut nec ante euangelium. Hoc etiam fit ꝑpter reuerentiaꝫ apoſtolice lectionis: ⁊ ꝑpter etiam eandem cauſaꝫ ad orationem ſuper populum genua nõ flectimus: ſed ſolum caput inclinamus. Rurſus quia multum valet deprecatio eccleſie aſſidua. quis enim eſt qui non audiatur in tribulationibus. idcirco quinto loco legitur lectio de tribus pueris de camino ignis liberatis: ⁊ ſequuntur gratiarum actiones in cantico. Benedictus es domine ⁊c̃. Quia vo officium p̃dicatiõis etiam ad ſubdiaconum pertinet. idcirco ſequitur epiſtola pauli. j. ad Theſſal̃. vlti. Rogam⁹ vos corripite inq̃etos: cõſolamini puſillanimes ⁊c̃. Officium enim predicatoris eſt alios corripere: ⁊ reliqua facere que in epiſtola ipſa docent̃: et ita epl'a ipſa pertinet ad ordinatos ſalteꝫ in ſacris. Deinde ſequitur tractus. Laudate dominũ omnes gentes laudate eũ omnes populi. in quo omnes inuitamur ad dei laudem qui miniſtros ſuos ſua miſericordia confirmat. Tractus ergo ⁊ canticum Benedictus es. ſunt ordinatorum. Et quia ſacerdotes in virum perfectum commutari debent. quorum miniſterio panis ⁊ vinum tranſſubſtantiantur in corpus ⁊ ſanguinem domini. inde eſt ꝙ legitur euangelium de tranſfiguratione. Aſſumpſit ieſus Petrũ ⁊c̃. Mat. xvij. c. Debent enim tranſfigurari: ita ꝙ in eis non appareat niſi reſurrectio dei. Sed quia in preſenti vita ſine tribulatione aut vix aut nunq̃ eſſe poſſumus ⁊ propterea ſemper ad dominum clamandum eſt. inde eſt ꝙ ſequit̃ offertorium. Dñe deus ſalutiſ mee ⁊c̃. ⁊ poſtcommunionem. Dñe deus in te ſperaui ⁊c̃. Priuilegiatum eſt hoc ſabbatum: quia in eo ordines celebrantur.

De ſecunda dñica quadrageſime. Rubrica.

HEc ſecunda dominica intitulatur dominica vacat. pro eo ꝙ proprio caret officio: ideo autem caret proprio q: cuꝫ in precedenti hebdomada occurrant quattuor tempora: in quorũ ſine ordines celebrantur. habebat antiqua eccleſie inſtitutio vt poſt finem diei ſabbati inciperet officiũ ordinum: ⁊ in die dominica terminaretur: ⁊ ita officium quod in fine diei ſabbati incipiebatur vſq; in diem dominicam protendebatur: ⁊ ſic tũc ipſa dominica proprio carebat officio. lxxv. di. qd̃ a patrib⁹. extra de tempo. ordi. litteras. verum quia difficile erat a ſexta feria vſq; in diem dominicam nil comedere. factum eſt vt in ſabbato ordines celebrentur: et in die dominica que vacat officio: officium quarte ferie precedentis repetatur. Poteſt etiã dici ꝙ eccleſia ſuſpendit organa ſua in hac dñica que eſt q̃nta a ſeptuageſima ad ſimilitudinem populi qui exiſtẽs in captiuitate nec altare nec templum habuit. imo organa ſua ſuſpendit: quare proprium non hꝫ offm̃. Sicut autem dominica iſta vacat ab officio ꝑprio: ita ⁊ omnes quinte ferie quadrageſime quondam proprio carebant officio: prout ſub quinta feria dicetur. Et attende ꝙ hec dominica vacat ſolũ cantu diurno: nec vacat omnino officio nec euangelio: ⁊ ideo ſolum in graduali debet intitulari dominica vacat: ⁊ non in antiphonario nec in euangeliario ⁊ in quibuſdam eccleſijs dicitur euangelium. Egreſſus. qd̃ dictum eſt in proxima quinta feria. in alijs aſſumpſit ieſus Petrum. Uerum in precedenti dominica dictum eſt ꝙ in ipſa dominica armauit dñs militem ſuum quattuor cardinalibus virtutibus: ⁊ gladio verbi dei. Sed quia vt premiſſum eſt i ſcd̃a feria pugna nõ libenter ſuſcipitur niſi premiũ oſtẽdatur: ideo agitur in hac ſcd̃a dominica de benedictione que eſt quintuplex ſcꝫ benedictio liberationis: gratie augmenti: gratie contemplatiõis ⁊ glie. Quia vo benedictio illa impetratur per orationeꝫ: ideo dominica iſta conſiſtit in oratione. Unde dicit in introitu Reminiſcere miſerationum tuarum domine ⁊c̃. petens cantu lugubri liberationeꝫ a vitijs ⁊ peccatis ⁊ ſpiritibus imũdis. Hec eſt prima oratio ⁊ prima dei benedictio ſcꝫ liberationis. In epiſtola vo que eſt Rogam⁹ vos ⁊c̃. j. ad Theſſal̃. iiij. petit ſibi dari ſecundam benedictionem: ſcꝫ gratie ſiue gratiam ad bene ambulandum ⁊ bene agẽduꝫ dicens. Hec eſt enim voluntas dei vt digne ambulemus: vt ſciat vnuſquiſq; vas ſuũ poſſidere in ſanctificationũ: ſcꝫ vt ſit celeſte corpus ⁊ celeſtia appetat. ⁊ in honore ſcꝫ vt ſit deo dignum templũ: quia ſedes dei ⁊ templum ſpirituſſancti ſunt noſtra corpora: vt ait apoſtolus. Omnis qui caſte ⁊ pie viuit templum dei eſt ⁊ ſpirituſſancti ſedes. Et in hac ſola dominica idem eſt graduale ⁊ tractus: eo ꝙ ipſa tota conſiſtit in oratione liberationis. Oratio exprimit laborem ⁊ planctum que duo ſignificantur in graduali ⁊ tractu. Eſt autem graduale. Tribulationes ⁊c̃. Tractus eſt De neceſſitatib⁹ ⁊c̃. Alij autẽ dicunt tractũ Dixit dñs mulieri. qui eſt Mat. xv. c. Tertia benedictio eſt benedictio augmenti gratie. Quarta contemplationis. Quinta benedictio glie. Quia vo benedictiones huiuſmodi non habentur vel cõſeruantur ſine magna lucta: ideo in nocturno officio de lucta iacob cum angelo ⁊ in vtero agitur vt exẽplo iacob ſupplantemus fratres noſtros malos. ſ. ſi quid nobis inferunt iniurie diſſimulantes ⁊ ſit pugna iſta in vtero rebecce. i. eccleſie. Rebecca enĩ gratia interpretatur. In p̃mo reſponſorio in nocturnis agitur de augmento gratie. Dixit enim Iſaac ad filiũ. Tolle arma tua pharetram ⁊ arcũ ⁊c̃. arma predicatoris ſunt ſacre ſcripture que dicunt̃ pharetra: q: de eis ſumunt̃ ſagitte ad percutiendum diabolum. Iacob igitur. i. verus predicator venat̃ ⁊ interficit hoies bona venatione ⁊ interfectione. ſ. per arcum ſacre ſcripture: ⁊ in ſe occidit beſtias. i. vitia ⁊ peccata. ſ. porcum luxurie ⁊c̃. ⁊ tunc cenat cũ

ſione pctī ⁊ reprobationē habet bñdictio ⁊ tꝑalia ⁊
ſpūalia. Bonū eſt ꝯfiteri in dño. Itē habet in euā-
gelio. Luc. xv. Homo quidam habuit duos filios. ⁊
petijt vnus dicēs. Da mihi ptē hereditatis que me
contingit ⁊ diuiſit illis ſubſtantiam ſuam: ⁊ poſt ille
conſumpſit omnia. poſtea fuit tanta fames in terra
ad quaꝫ venit: vt cōpelleret fame eſſe porcariꝰ. i. ſu-
bulcus ⁊ dixit reuerſus ad ſe. Quāti mercēnarij ⁊c̄.
Quando enī homo omnia bona ſua amiſit ꝑ pecca-
tum. non hꝫ quid comedat: ⁊ permittit ita deus ipꝫ
cadere: vt arguat euꝫ malicia ſua: vt legitur Hiere.
ij. circa medium ⁊ moriatur fame ⁊ dicat. quot ſunt
ſcꝫ in eccleſia qui habēt iocunditateꝫ mentis: ⁊ ego
fame pereo reuertar ī domū patris mei. vñ in Exo.
ir. habet ꝙ egyptij cōpellebat filios iſrael exire de
egypto: tunc recipit ⁊ dat ei prima ſtola. id eſt grā:
⁊ ita in euāgelio habetur de cōuerſione. ¶ Rurſus
taꝫ in euāgelio vbi habet de duobus filijs ꝙ in epi
ſtola vbi agit de Jacob ⁊ Joſeph duorum populo-
rum iudaici videlꝫ ⁊ gentilis ſignificatio continet.
Judaicus gratiā ſpiritu ˑlē amittit: gētilis vero cō
uerſus ad penitētiaꝫ de lege domini in introitu glo
riatur ⁊ cantat. In graduali vero domino cōfitet ⁊
laudat. in offerēda oculos ſuos petit illuminari ne
dormiat. vt inimicus nō ꝑualeat ei. ¶ Et attendeꝙ
rationabiliter in ſecūda quadrageſime hebdoma-
da legit euangeliū de filio prodigo reuertēte ad pa
trem: q: gētilis populus per doctrinā legis ⁊ euāge
lij ad creatoris cultū reuertitur. ⁊ quiuis penitēs ꝑ
fidem ⁊ operationē vel per duo precepta charitatis
dño reconciliatur. cōio eſt Oportet Luc. xv.

¶ De dñica tertia quadrageſime. Rubrica.

T Ertia dominica eſt confeſſionis et
quarta refectiōis: ſicut enim ſupra
dictuꝫ eſt: dominus in prima domi-
nica quadrageſime armauit militē
ſuum. in ſecunda oſtēdit premium
ammodo ergo nō reſtat niſi vt oſtē
datur via: q: ꝑ confeſſionem ⁊ refectionem illuc ve-
nitur: eſt ergo dominica iſta confeſſionis. Eſt auteꝫ
duplex cōfeſſio: ſcilicet peccati ⁊ laudis quas habe
re debet homo. Per humilitateꝫ enim confeſſionis
expectat homo a deo oīa que expectat. ſ. liberatōeꝫ
⁊ donuꝫ gratie: ⁊ oīa alia bona. vñ introitus. Oculi
mei ſemꝑ ad dominū ⁊c̄. ⁊ eſt ſeptimi toni: q: per ſe-
ptiformē gratiā ſpūſſancti euellet homo de laqueo
diaboli. ꝑ confeſſionem enī ſcrutantur mala: ⁊ ideo
fit ſtatio ad ſanctū Laurentiū qui per confeſſionem
liberatꝰ eſt. Hec humilitas liberauit Joſeph de ma
nibus fratrū ſuoꝝ ⁊ de carcere: ⁊ ideo cātatur in of-
ficio nocturnali. Adhuc dñica iſta ſexta eſt a domi-
nica. lxx. ⁊ ſexta feria dominus crucifixus eſt ⁊ ideo
fit mentio de paſſione domini que ꝑ ioſeph ſignifi-
catur: ⁊ ita etiam ipſi diei competunt que dicūtur.
Nam xp̄s per humilitateꝫ liberatus eſt ab inſidijs
fratrum ſuorum. id eſt iudeorū: ⁊ exaltatus in toto
egypto id eſt in mundo. ⁊ ita que litteralr̄ acta ſunt
circa ioſeph ſpiritualiter ſunt facta erga xp̄m. ⁊ no-
cturnū officiū ordinē comitat hyſtorie. Cū enī ꝑce-
dēti dñica cantatū fuerit de iacobꝰ in hac ſuccinitur
de ioſeph qui venditꝰ a fratribus illos in fame dita
uit. ⁊ xp̄s a iudeis crucifixus ſua morte humanū ge
nus redemit ⁊ redimēdo a demonio liberauit. vnde
in euāgelio legit hodierno. ceteꝝ qualis debeat eē
cōfeſſio oſtēdit apoſtolus in epiſtola. Fratres imi-
tatores mei eſtote ⁊c̄. ad Eph. v. c. Primo enī eē dꝫ
in humilitate: ſcꝫ vt humilieꝫ nos deo: ⁊ ita in no-
uitate vite ambulemꝰ. Scd̄o in ꝑſeuerantia. ſcilꝫ vt
homo non redeat ad vomitū ⁊ vt infamia pctī remo
ueatur: vñ dicit fornicatio aūt ⁊ immundicia nō no
minetur in vobis ⁊c̄. hoc fit per ꝑſeuerātiaꝫ in bona
vita. Ad hoc idē hortamur in euāgelio in fine ī quo
oſtendit ꝙ gratia expellit pctm̄. Erat inquit ieſus
eijciēs demoniuꝫ ⁊c̄. Luc. xj. c. ⁊ Mattbei. xiiij. Je-
ſus id eſt gratia. Iſte ideꝫ demoniacus cecus dicit
a Mattheo ⁊ Beda cecus īquit. Beda videt mutꝰ
loquitur: poſſeſſus a demonio liberatur: ⁊ cuꝫ eiecif
ſet demoniū locutus eſt mutus: q: quando data eſt
homini gratia cōfitetur ⁊ loquit in ꝯfeſſione. Poſt
modū oſtendit dñs ſtabilitatē regni ſuper indiuidu
amꝰ charitatē: ⁊ inſtabilitateꝫ regni diaboli. Omne
inquit regnū in ſeipſuꝫ diuiſum deſolabitur: ⁊ ſic re-
gnū diaboli ⁊ ſuoꝝ qui diuiſi ſunt a deo deſtruetur.
Sꝫ regnum dei manet ineternum: ⁊ ita inuitat oēs
homines ad regnū ſuū qd̄ manet propter hoc dꝫ ho
mo ꝑſeuerāter agere opa confeſſionis: q: ꝑ ea habe
bitur regnū celorum: ⁊ ideo reſponſorium eſt. Exur
ge dñe nō preualeat homo. i. diabolus qui nobis in
tendit auferre regnū celoꝝ. hoc igit intendit eccl̄ia
vt ſimus ꝑfecti in confeſſione ⁊ ſiliter ꝑfecte moria-
mur peccatis vt ꝑ bonam vitam etiam infam a pec-
cati deleatur. ſicut dicit dominus ꝑ Hier. Perdam
babylonis nomē. Hoc dicit q: gratia expellit pecca
tum ⁊ infamiam. Sequitur. ⁊ reliquias ⁊ germē ba
bylonis ciuitatis. id eſt memoriā delectabilē vt ſcꝫ
hō doleat qñ ad memoriā reducet. ¶ Rurſus q: ſi-
cut in euāgelio dicit. Surdus audiuit ⁊ mutus ver
ba dei narrauit. iō dicit in introitu. Oculi mei ſemꝑ
ad dñm. ⁊ ne iteꝝ deficiat miſericordiā iplorat ſub-
dēs. Reſpice in me: ⁊ in graduali. Exurge dñe. De-
inde vox quondā muti ſcd̄a facūdia cuiꝰ os apuit ſa
piētia ꝑces ſuas igeminat. ⁊ decēti ſilitudine in tra
ctu ꝑorat dicēs. Ad te dñe In offerēda iā loquēs ꝑ
dicat iuſticias dñi rectas eo ꝙ a ſe humiliato dmo-
niū exierat ſꝫ ad iudaicū pplm̄ ſupbientē ſpūs mun
dus redierat. in cōione d̄ muto factus orator gratu
latur ꝙ ſicut paſſer iuenit ſibi domū ⁊ turtur nidū.

¶ De ſecunda feria. Rubrica

I N dñica precedēti dictuꝫ eſt ꝙ dñs
ſaluat ꝑ cōfeſſionē. in hac vo ſecun-
da feria oſtendit ꝙ dñs ſaluat etiā
per baptiſmū. Sed q: baptiſmꝰ dat
ꝑ trinitatē: ideo de trinitate eſt in-
troitus. In deo laudabo verbum ⁊
ponit ibi ter hoc nomē deus ⁊ eſt de tertio tono. qd̄
totū contingit ꝓpter hoc ꝙ loquit de tri, epl'a vero

Naaman princeps ⁊c. que eſt. iiij. Regum. v. c. eſt de Naaman quem miſit rex Syrie dominus ſuus ad Helyſeum: vt ſanaret eum: ⁊ precepit ei vt in iordane ſe lauaret ſepties ⁊ fieret eius caro ſicut caro pueri ⁊ ita factū eſt. Jordanis interpretat̄ deſcenſus humilitatis in qua eccleſia mūdari petit. ⁊ hoc facit ad preceptum domini querens per humilitatem ſalutē in aqua que eſt inferior creatura. Poſtmodum ſequitur reſponſorium. Deus laudē meam ne tacueris. in quo eccleſia humiliat ſe p confeſſionē ⁊ eſt tertij toni rōne predicta. In euangelio vero dixerunt phariſei ad ieſum. Luce. v. oſtendit dñs q̄ non ſunt miſſi pphē niſi ad humiles: ſicut Helyſeus ad Naaman: ⁊ Helyas ad viduam: ⁊ oſtendit ſuperbiam iudeoꝝ. Poſtea dixit. Jeſus aūt tranſiens p medium illoꝝ ibat. ad ſignificandum q̄ humilis q̄cquid ſibi fiat viam ſuam non derelinquat.

De tertia feria. Rubrica.

Tertia feria eſt de oratione ⁊ miſericordia per que etiā ſaluat dñs. Unde introitus eſt. Dum clamarem ad dñm. Epiſtola vero mulier quedam ⁊c. eſt. iiij Regū. iiij. c. de vidua cuius filios creditor: in ſeruitutem redigere contendebat: ⁊ eius vaſa oleo repleuit Helyſeus: dicens ei q̄ de parte olei redderet debitum quod debebat: ⁊ de reliquo ipſa ⁊ filij ſui viuerent. Uidua eſt eccleſia cuius ſponſus chriſtus non eſt preſens corporaliter ſiue viſibiliter que venit ad chriſtum: creditores ſūt demones: vñ diabolus exactor dicitur q̄ pecuniam: id eſt immundiciam a nobis exigit cum vſuris. vnde Eſa. xiiij. c. Quomodo ceſſauit exactor: quieuit tributum. Sed chriſtus p opa miſericordie liberauit nos ab hmōi creditore: ⁊ petitur huiuſmodi liberatio in reſponſorio. Ab occultis meis munda me dñe. Euangeliū vero quod eſt Matthei. xviij. c. eſt de miſericordia. ſ. Si peccauerit in te frater tuus corripe eum: ſi ignorat doce. ſi penitet dimitte: nō dico ſepties: ſ3 etiā ſeptuagies ſepties: id eſt q̄tiēs peccauerit dimitte. ¶ Rurſus vidua pro filijs ad Helyſeum orans dicit in introitu. Ego clamaui. ⁊ in graduali. Ab occultis. Demum precibus exaudita gratias agit in offerēda. Dextera domini. Et docet in cōmunione. Domine quis ⁊c. quales ſe debeāt exhibere qui volunt oleum miſericordie: ſcilicet qui volunt requieſcere in monte ingrediantur ſine macula ⁊ operentur iuſticiam.

De quarta feria. Rubrica.

In quarta feria agitur de impletione mandatoꝝ per quā dñs etiam ſaluat: ſed quia per gratiam eſt impletio mādatoꝝ: ⁊ ideo eſt introitus. Ego aūt in domino ſperabo: ⁊ eſt pmi toni ad oſtendendum q̄ ſpem debemus ponere in ſolo deo epiſtola vero Honora patrem ⁊c. eſt de Exo. xx. c. in qua ſunt inſtituta vel diſtincta precepta dñi. Honora patrem ⁊ matrem ⁊c. In reſponſorio vero petitur gratia in quo oſtendit homo infirmitatem ſuam dicens. Miſerere mei deus q̄m infirmus ſum. quaſi diceret non poſſum per me adimplere mādata. In euangelio. Acceſſerunt ad ieſum ⁊c. Matth. xv. c. redarguit dominus iactantiam iudeoꝝ: qui magis innitebantur traditionibus hominum q̄ dei: ⁊ reprehendebant diſcipulos domini de traditionibus legis vel ſenioꝝ quibus dñs dixit. Hypocrite ⁊c. nō lotis manibus manducare non coinquinat hoīem: ⁊ oſtendit per que ſaluamur ⁊ iuſtificamur. In hac quarta feria fit primo ſcrutinium: prout in proxima quarta feria dicetur.

De quinta feria. Rubrica.

In quinta feria oſtendit eccleſia nō eē ſalutem niſi a domino ⁊ maxime p virtutes. Unde introitus eſt. Salus populi ego ſum ⁊c. ⁊ eſt. quarti toni ppt quattuor cardinales virtutes. epiſtola vero. Factum eſt verbum ⁊c. eſt de Hier. vij. c. vbi dicitur bonas facite vias veſtras ⁊ ſtudia veſtra ⁊ hoc ppter bona opera virtutum: ⁊ reprehenduntur iudei qui credebant ſe non poſſe damnari: quia habebant domini templum ⁊ omnes alios damnatos eſſe dicebant. Unde ſequitur reſponſorium. Oculi omnium. oſtendens q̄ in ſolo deo ſperandum eſt. euangelium vero Surgens ieſus. Luce. iiij. c. eſt de ſanatione ſocrus petri. per quod oſtendit̄ q̄ in ſolo deo ſperandum eſt: quia ab ipſo ⁊ per ipſum ſalus mentis ⁊ corporis eſt. In alijs vero eccleſijs legitur euangelium ſequentis dominice. Abijt ieſus: ⁊ alit̄ incipit. Operamini. in quo improperat dñs turbe q̄ magis curabant de ſalute corporis q̄ mētis: q̄m voluerunt eum facere regē poſt miraculum factū de ſaturatiōe quinq3 milium hominum de duobus piſcibus et quinq3 panibus ⁊ hortatur eis dicens. Operamini non cibum qui perit: ſed qui permanet in vitam eternam. Cui congrue premittit̄ premiſſa lectio Hieremie vbi dominus promittit ſe habitaturum cum eis: ⁊ ſic quaſi regem futurum eoꝝ qui talem cibum fuerint operati: vt calūniam non faciant innocentem ⁊c. Sanguinem non effundāt ⁊c. Rurſus itroitus: ſcʒ Salus populi. vox eſt domini populum conſolantis. Graduale. offertorium ⁊ cōmunio voces ſunt populi de regis gratia confidentis. In hac autem quinta feria in qua agitur de ſalute fit ſtatio ad ſanctos Coſmam ⁊ Damianū qui medici fuerunt: ⁊ homines corporaliter ⁊ ſpiritualiter ſanabant. ideo de ipſis fit mentio in collecta.

De ſexta feria. Rubrica.

Sexta feria que eſt dies crucis oſtēdit̄ q̄ per crucem eſt ſalus. Unde introitus eſt. Fac mecū ſignū in bonū. i. crucē. Maiorē charitatē nemo h3. i. maius ſignum charitatis q̄ vt aīam ſuā ponat quis pro amicis. Epiſtola vero Conuenerūt ⁊c.

nōdū ꝑ xp̄m redēpte. Et hec cātica ſunt ad xp̄m ſpi
ritualr̄ ꝑtinētia. tū q: i ipſo tp̄e nos peccatores rep̄
ſentam⁹ ⁊ in ore peccatoris: non bñ reſonāt preconia
ſaluatoris. Ueruntamē canticū triū puerorum: ⁊ Gloria
patri ⁊ filio ⁊c. non ſubiicietur: quia nunꝙ̄ fuit aliqd̄
tempus in quo nō fuerint aliqui trinitatis cultores
Leo pa. de conſecra. diſtinct. j. biduo. Dicit ꝙ ideo
hymnos illos ſcȝ Alleluya ⁊ Gloria in excelſis quos
angeli cantauerunt in ſeptuageſima intermittimus
q: peccato veteris hominis a conuentu angelice iu
bilationis expulſi in huius miſere vite babylone ſu
per flumina eius ſedemus ⁊ flemus duȝ recordare⸗
mur illius ſyon in qua deū decet hymn⁹. A ſeptuage
ſima ergo quādo prothoplauſtus lapſus eſt recitare
Alleluya ⁊ Gloria in excelſis. in eccleſia nouē heb⸗
domadis ſcȝ uſqȝ in paſcha intermittimus vbi xp̄s
reſurgens a mortuis triſtitiā noſtram vertit in gau⸗
dium. ⁊ alleluya nobis reddit. De hoc etiam dictuȝ
eſt in ꝓhemio huius partis. Que cantica leticie di⸗
cantur in feſtis que occurrūt in ſeptuageſima dicet̄
in ꝓhemio ſeptime partis. Incipit ergo ſeptuage. a
merore. ⁊ in gaudium terminatur vt premiſſum eſt.
¶ Et nota ꝙ in ſabbato p̄cedenti ſepe ⁊ fere ꝑ om⸗
nia cantuū officia alleluya iteratur ꝓ eo qd̄ illud di⸗
ligimus ⁊ in theſauro cordis recōdimus. ſicut ami⸗
cum iter longinquū profecturuȝ ſepe amplectimur:
⁊ eius os facieȝ ⁊ cetera oſculamur. ¶ Rurſus ideo
in ſabbato ad veſperas geminatur ſeu multiplicatur
qm̄ in lapſu Ade qui erat in magna quiete gaudiuȝ
perdidimus ſed animabus in requieȝ recuperamus
⁊ corporibus in reſurrectione deniqȝ geminabimus
Quidam autem in ip̄o ſabbato dimittunt alleluya
ad ſextam. quidam ad veſperas. quidaȝ vero ad no
cturnā huius dñice: ⁊ quidaȝ ad primā dñice huius
diei: q̄ veritas ꝓuenit ex diuerſitate inceptiōis diei
de qua in ꝓhemio ſeptie ꝑtis dicet̄. Rectius tñ di⸗
mittit̄ in veſperis: q: tūc dies incipit quo ad diurna
officia: q: nox preceſſit. dies aūt appropinquabit. et
hoc etiam ſtatuit Alexander papa. q. vt eius gemi⸗
natio ad finem precedentis temporis penitētie quē
laus ſequitur euangelica referatur ⁊ eius diſpoſitio
luctui ſequentis temporis aſſignetur. vñ ⁊ quedam
eccl'ie deponunt alleluya cum gaudio magno. Alie
vero cum gemitu ⁊ ſuſpirio: illi rep̄ſentant futurā re
parationē. iſti de paradiſo eiectionem. Ceterum q:
hoc tēpus meroris eſt non dicunt̄ cantica angelorum:
ſȝ hoim. vñ pro depoſito alleluya dicit eccl'ia in prin
cipijs horarum. Laus tibi domine rex eterne glorie:
non ꝙ equipolleat. Alleluya enim eſt vox angelica:
iſta humana. illa hebraica. ⁊ ideo dignior: iſta latina
⁊ ideo minus dignior. In antiphonis ⁊ reſpōſorijs
dicitur quidam in eternū. In miſſa vero pro alleluya
dicimus tractū. nec fit cōmutatio in hebraicam lin⸗
guam: que ſicut Hieronymus ait ſuper Eſaiam gre
co ſermone opulētior eſt: nec in greca que latina di⸗
tior eſt: ſed in latina alleluya commutatur que om⸗
nibus pauperior eſt ad ſignificandum paupertateȝ
preſentis vite. Et nota ꝙ a ſeptuageſima vſqȝ in pa⸗
ſcha per dominicas noctes duo pſalmi mutantur ad

laudes ſcȝ Miſerere mei: qui eſt pſalmus penitētia
lis in locuȝ pſalmi. Dominus regnauit. qui eſt pſal⸗
mus leticie ⁊ ad ꝑfectionem informat pſal. Confite
mini in locum pſal. Iubilate. ⁊ hoc ideo: q: per peni
tentiam venitur ad laudis cōfeſſionē: ⁊ per timoreȝ
ad ſpem. quiſqȝ enim in peregrinatiōe quam ſeptua
geſima ſignificat poſitus timori ⁊ ſpei ē ſubditus.
Pſalmus enim Miſerere timorē quē oportet fragi⸗
les peccatores in p̄ſenti peregrinatiōe de vindicta
dei habere deſignat informās eos vt pctā ſua plan⸗
gant: q: vero poſt dolorem cordis ⁊ confeſſione rea⸗
tus fiducia accedēdi ad dñm habēda eſt. ideo deū
laudātes dicim⁹ ad alterutrū pſalmuȝ. Confitemini
Rurſus pſalmus. Confitemini. dicit̄ hoc tēpore ad
laudes ad notāduȝ pueros debere inſtrui vt in ra⸗
mis palmaruȝ ſciant laudes domini decātare. Quō
hic pſal. proprie ad illum diē pertinet maxime pro⸗
pter illum vſum. O domine ſaluū me fac o dñe ⁊c.
vel ideo vt ꝑ mortē ⁊ cōfeſſionē conſequamur pecca
torum remiſſionē. dictus vero pſal. Dñs regnauit ⁊
ēt pſal. Deus deus meus reſpice ⁊c. ⁊ ſequētes hoc
tēpore dicunt̄ ad primaȝ ne aliquid de pſalterio pre
termittatur quin totum ſaltē in ſeptimana dicatur
quod totuȝ in eccleſia primitiua in die legi ſolebat.
Ceterum q: vt p̄miſſum eſt ꝑ ſeptuageſimā totuȝ vi
te noſtre ſpacium accipimus: merito officia dñicarū
que ſunt a ſeptuageſima vſqȝ in paſcha variantur:
ꝑ quod notant̄ ordines vite noſtre ſeu cuiuſlib⁊ ani
me fidelis poſtꝙ̄ peccauit. Per primum enim ſciłȝ.
Circūdederūt me. habemus aliquē peccata cōfitē⸗
tem. Per ſecundū ſcȝ. Exurge habemus eundē pe⸗
nitentem. Per tertium ſcȝ. Eſto mihi. ip̄m orantē eſſe
dominuȝ adiutorē ſibi. Per quartū ſcilicet. Inuoca
uit me. cognoſcimus dominū illū audiētē ſibi adiu⸗
torē eſſe. iuxta illud. Te orāte dicā. ecce aſſum. Per
quintū ſcȝ. Reminiſcere habemus illū credentē vel
ſperantē. Per ſextum ſcȝ. Oculi mei intelligim⁹ eum
bone operationis ꝓmiſſionem facienteȝ. Per ſepti⸗
mum ſciłȝ. Letare hierl'm. vbi de hoc dicet̄. Accipi⸗
mus euȝ de hac paſſione exultantem: ⁊ ꝙ etiam re⸗
quies ſit multis data i hac vita. Per octauū ſcȝ. Iu
dica me de⁹. videm⁹ eū a deo cōfirmatuȝ in virtutib⁹
⁊ bonis operibus: qd̄ iam cōfidēter vult ⁊ poſtulat
iudicari in cōſummat̄e eterna. Per nonū ſcȝ. Dñe
ne lōge. intelligim⁹ ꝙ iam ſit collocat⁹ in ordine an⸗
gelorum. Orat enī ibi habere ꝑſeuerantiā ſȝ ꝙ iſtud
totū valeat adipiſci ſubiūgit cauſam: ſcȝ per reſurre
ctionem qd̄ habet̄ ꝑ decimū officiū. ſcilicet. Reſurre
xi. De hoc etiam ſub dñica quadrageſime dicetur.

¶ De officio ſeptuageſime. Rubrica.

HInc de officio preſentis dominice
aliqua dicemus. Sane vt premiſ⸗
ſum eſt filij iſrael ſeruierunt ſeptua
ginta ānis regi babylonis ⁊ poſtea
liberati redierūt i hieruſalē. Simi⸗
liter opꝫ nos ſeruire ipſi tota vita
iſta vel per culpam et penam: vel ad minus per pe⸗
nam propter quod volens eccleſia agit penitentiaȝ

tanq̃ poſita in captiuitate babylonie:id eſt huius
mundi vt quãq̃ liberet᷑ ⁊ perueniat ad hieruſalem ce
leſtem:⁊ propter hoc facit ſeptuageſimam.⁊ ideo i
cipit legere quinq̃ libros moyſi:q: iſta vtilitas peni
tentie per gradus diſtinguitur in illis. Primus eniʒ
liber.ſcilicet Gene. inſtruit nos in initialibus peni⸗
tentie in fide ſcʒ ⁊ timore.que ſunt eſſentia pnie: q:
ꝑ ea conſpicitur penitentia. In fide aũt nos inſtru
it:ſicut ⁊ in ſimbolo. Qđ enim ibi dr̃ viſibilium ⁊ in⸗
uiſibilium dicit hic. In principio creauit deus celũ
⁊ terrã.ſcʒ celum empyreũ ⁊ ea que in eo ſunt.q̇ ſũt
inuiſibilia ⁊ terram.i.omnia iſta viſibilia:⁊ ſicut ibi
exprimitur perſona patris ⁊ filij ſic ⁊ hic. In princi⸗
pio.id eſt in filio creauit deus.ſcʒ pater celum ⁊ ter
ram ⁊ poſtea exprimitur perſona ſpiritusſancti cum
dr̃.⁊ ſpũs domini ferebat᷑ ſuper aquas.i. ſpũſſanct᷒
q̇ creauit ⁊ regit omnia. Inſtruit etiam nos in fide
incarnationis ⁊ paſſionis vt credamus xp̃m inq̃tũ
homineʒ paſſum fuiſſe:⁊ non inq̃tum deum. Iſaac
q̇ nõ fuit imolatus ſed aries. Iterum inſtruit nos vt
credamus xp̃m datum eſſe ex gratia non ex meritis
ſicut Iſaac. Inſtruit etiam nos in fide reſurrectio⸗
nis ⁊ aſcẽſionis ⁊ ſpũſſancti miſſionis per Ioſeph
q̇ poſt venditionem ſublimatus eſt in egypto diſtri⸗
buẽs triticum per totam egyptuꝫ ſicut chriſtus poſt
venditionem ſublimatus mundo diſtribuit triticuꝫ
verbi dei ſuper predicatores ſuos per totum mũdũ
Cuius cauſa fuit reſurrectio aſcẽſio ⁊ ſpũſſcti miſſio
Incutit etiam timorem per Adam ne nos ꝑ vitium
gule ſiue ꝑ inobedientiam eijciamur de paradiſo ſpi
rituali ſicut ille de paradiſo terreſtri.⁊ per cayn nos
inſtruit vt caueamus ab homicidio. Et ꝑ ciuitates
penitus deſtructas vt caueamus a vitio ſodomoꝝ.
⁊ ab omni vitio ꝑ diluuiuꝫ.⁊ iteꝝ a vitio gule ꝑ eſau.
qui propter eſum lenticule ruffe reprobatus eſt. Pre
terea quia in ſeptuageſima recolimus miſeriam no
ſtram quam propter peccata parẽtum noſtroꝝ incur
rimus:ideo librum Geneſeos legimus.vbi agit᷑ de
expulſione ṗmorum parentum de paradiſo:⁊ đ alijs
de quo etiam cantamus reſponſoria. In ſudore vul⸗
tus tui.⁊ illud. Ecce adam ⁊c. Ad maiorẽ tamẽ miſe
riam deſignandam ṗus legimus ⁊ cantamus de di
gnitate hoĩs.ſcʒ q̃ factus eſt ad ymaginem ⁊ ſimilitu
dinem dei.q̃ in paradiſo etiam collocat᷒ ẽ.q̃ ſocia
ei facta ẽ.⁊ q̃ nec mori nec aliquam penam pati poſ
ſet niſi ex culpa ſua proueniret. Offm̃ ãt miſſe ẽ. Cir
cũdederũt me ⁊c.vbi confitet᷑ eccl'ia ſe eſſe in pena
⁊ laboribus inflictis propter pctm̃ q̇ ſunt fames ſi⸗
tis.calor frigus:laſſitudo:egritudo ⁊ mors ipſa per
prauã conſciam:⁊ amaritudo:fetor ⁊ tenebre quales
ſunt dolores inferni. Sed ne iſte luctus generet in
nobis accidiã ſiue triſticiam q̇ mortem operat᷑ ponit
in verſu conſolationem. Diligam te domine virt᷒ mea
⁊c.vt ſic poſſit dicere. Fuerunt mihi lachryme mee
panes ⁊c.⁊ aduerte q: hec verba Circũdederũt ⁊c.ſũt
ex lã voce eccleſie ṗmitiue plorãtes in Abel ꝓthomar
tyre precẽtore: cuius ſanguis de terra clamauit ad
dñm:q̇ apuit os ſuuꝫ ⁊ ſuſcepit eũ de manu cayn fra
tris eius:vnde ſtatio eſt ad ſanctum Laurẽtiuꝫ cui᷒
mors ꝑcioſa nouo ⁊ inaudito gñe paſſionis clama⸗
uit in celum ⁊ audita eſt in vniuerſum mũduꝫ. Unde
⁊ eccl'ia romana pre ceteris eſt autẽticata martyrib᷒
Ne aũt eccleſia deſperet proponitur ei in euangelio
triplex salubre remedium:⁊ in epl'a triplex p̃miũ. Re
mediuꝫ ẽ vt ſi vult ab illis plene liberari in vinea ani
me ſue laboret abſcindendo vitia ⁊ pctã:poſtea in ſta
dio vite p̃ñtis currat per penitentie opa:deinde viri
liter in agone pugnet contra omnia diaboli tẽtamẽ
ta:quod ſi fecerit triplex remedium habebit q: labo
ranti dabit᷑ denarius currẽti brauium:pugnanti co
rona. Uerũ q: non libẽter homo ſuſcipit onus penitẽ
tie:niſi videat p̃nium ideo oſtendit p̃mium in epiſto
la.j. Ad Corinth.ix. Neſcitis q: hi q̇ in ſtadio currũt
oẽs q̇dem currũt:ſʒ vnus accipit brauium. Eſt enim
brauiũ p̃miũ currẽtiũ ꝑ qđ ſignificat᷑ beatitudo eter
na:q̇ ne eſt p̃mium currẽtium in regnum eternuꝫ:qđ
oñdit᷑ vt libẽtius agant homines pniam:⁊ vt magis
fleant pctã ſua. Unde pſ. Super flumina babylo⸗
nis illic ⁊c.ſicut in curſu exteriori remouent᷑ q̇ impe
diunt curſum:ſicut dicit apoſtolus ſe facere cum di
cit. Caſtigo corpus meum ⁊ in ſeruitutẽ redigo ⁊c.
quaſi dicat. Leuigo me.i.leuẽ facio ad hoc vt poſſiꝫ
currere ſic facit eccleſia macerat enim carnem ſuã vt
remotis omnibus nociuis ad brauiũ vite eterne me
lius currere poſſit. Et bñ reſpondet ei reſponſorium
Adiutor in oportunitatibus in tribulatiõe. Tribu⸗
latio enim oportuna ⁊ vtilis eſt homini. quoniaꝫ fa
cit nos recordari eternoꝝ gaudioꝝ. Nec ſequit᷑ alle
luya:q: ſubticet eccl'ia cãtica leticie vt p̃miſſum eſt.
Poſt reſponſorium ſeq̇tur tractus a trahẽdo dictus
⁊ eſt ſuauis auribus ſcilʒ De profundis clamaui ⁊c.
ad notandum q̃ in gemitibus ⁊ ſuſpirijs trahit ec⸗
cleſia vitaꝫ ſuam de profundis peccati vel pene. Sʒ
ad conſolationem interponũtur verba miſericordie
cũ dicit. Q: apud te ꝓpiciatio eſt. Sed q: nullo mõ
vult eccleſia q̃ filij ſui cadãt in accidiã:ideo poſt tra
ctum ſequitur euangeliũ de denario diurno.i.đ bea
titudine eterna quã oſtẽdit filijs ſuis vt hylariter fa
ciant pniam. Simile eſt regnum celoꝝ homini p̃ri⸗
familias qui exijt primo mane ⁊c. Matth.xx.c. Hđ
eſt vinea dei ⁊ eccleſia quam quilibet colere dʒ pro
poſſe ſuo.in alijs per predicationem ⁊ in ſe ꝑ bonam
operationem:⁊ ſi bñ coluerit habebit vitam eternaꝫ
q̇ dr̃ denarius. In denario eſt ymago ⁊ ſupſcriptio
⁊ nos habem᷒ ymaginem dei ⁊ aptam ſuperſcriptio
nem:q: erimus ⁊ dicemur dij ⁊ filij dei. vñ pſ. Ego
dixi dij eſtis ⁊ filij excelſi oẽs. Sequit᷑ offertorium.
Bonum eſt confiteri dño ⁊c. In quo mouemur lau⸗
dare deũ in tribulatiõe: qđ poſſumus facere viſo de
nario diurno ad quẽ videndũ petit eccleſia illuminari
d.in poſt cõione. Illumina faciẽ tuam ⁊c. Poteſt ẽt
⁊ aliter dici ſm Inn.iij.in ſermone huius diei. Legi
tur enim q̃ occupatio magna creata eſt omnib᷒ ho
bus.⁊ iugum graue ſup filios Ade a die exitus d vẽ
tre matris eorum vſq̇ in diẽ ſepulture in matrẽ oĩm
Siq̇dem mater omnium hominum terra eſt ⁊ eadẽ
omniũ eſt ſepultura:ꝓpter qđ ille dicebat. Nudus
egreſſus ſum de vtero matris mee ⁊ nudus reuertar

illuc. In p̄miſſis autē verbis circa ſtatum huma-
ne conditionis tria cōſideranda ſunt: videlʒ ingreſ-
ſus: progreſſus: ⁊ egreſſus. De ꝓgreſſu p̄mittit̄ Oc-
cupatio magna creata eſt omnibus hominibus ⁊ iu
gum ⁊c̄. De ingreſſu ſubiungitur. A die exitus de vē
tre matris eoꝝ. De egreſſu ꝯcluditur. Uſqꝫ in diē ſe
pulture in matrē omnium. Sane in quolibet ſtatu
graue iugum ſuper filios Ade imponitur. graue qui
dē in ingreſſu. grauius in progreſſu: grauiſſimuꝫ in
egreſſu. Unde merito ꝓpheta flebat dicēs. Quare
de vulua matris egreſſus ſum: vt videam laboreꝫ ⁊
dolorē: ⁊ conſumerentur in confuſione dies mei. for
matus eſt enim homo de terra. conceptus in culpa
natus ad penam. Uere itaqꝫ occupatio magna crea
ta eſt omnis homo: ⁊ iugum graue ſuper filios ade
⁊ beati q̇ occupant̄ in bonis miſeri q̇ in malis. beati
quoqꝫ qui iugū xp̄i portāt: miſeri qui iugū diaboli.
Hanc humane conditionis miſeriā conſiderans ec
cleſia gemit dicēs in introitu. Circūdederūt me do
lores ⁊c̄. i quibus v̈bis ꝓpheta recolit lapſuꝫ huma
num. Ne vero preterea nimio dolore deſperet: ideo
ſtatim cōmemorat miſericordiā creatoris i gradua-
li. Adiutor ⁊c̄. Occupationē aūt honeſtā ⁊ vtilē dn̄s
indicit in euāgelio. Operarios cōducens vt redderet
illis mercedē. inhoneſtā vero ⁊ inutilē docet apoſto
lus i epiſtola euitare. Neſcitis inq̇t ꝙ hi qui in ſta.
cur. o. q. cur. ſʒ vn᷒ accipit brauiū. ſic currite vt cōpre
hen. ⁊c̄. ⁊ ſequit̄ ego aūt ſic curro nō q̄ſi in incer. In
tractu v̈o. De ꝓfundis ⁊c̄. ꝓpheta inter iugū ⁊ iugū
diſtinguit dicens enim. Si iniquitates ⁊c̄. innuit iu
gum diaboli: de quo per prophetam dicit̄. Compu-
truit iugum a facie dei vnde mox ſubdit. Quia apō
te propitiatio ⁊c̄. ecce iugum xp̄i ſuaue. de quo veri
tas inquit. Iugum enim meū ſuaue eſt. ⁊ onus me-
um leue. In ſumma aūt officiū miſſe continet affli-
ctionem in introitu: ieiuniū in oratione: bellū in epi
ſtola: auxiliū in graduali. in euangelio in vineaꝫ in-
ducimur: vbi compatimur ⁊ conregnabimus.

¶ De ſexageſima. Rubrica.

Oſt ſeptuageſimaꝫ ſequit̄ ſexageſi-
ma. Sicut autē eccleſia celebrat ſe-
ptuageſimā in miniſterio: q꞉ quēad-
modū filij iſrael ꝑ fletū exierūt ⁊ li-
berati ſunt ꝑ ſeptuaginta annos de
ſeruitute babylonica: ſic ⁊ ip̄a eccle
ſia de ſeruitute diaboli cui optꝫ modo ſeruire: libe-
rata eſt: ſalē per pn̄iam factā in ſeptenario hui᷒ vite
ſic etiā in miniſterio celebrat ſexageſimā: lʒ enim in
ſtituta fuerit in redēptione quintaꝝ feriaꝝ put di-
ctū eſt ſub ſeptuageſima. fuit tamen etiā inſtituta ꝓ
pter ſignificationem quoniā ſignificat tp̄s viduita
tis eccleſie ⁊ illius merorē propter abſentiam ſpōſi.
qui peccatorib᷒ abeſt ꝑ grām ⁊ viatorib᷒ per huma-
nitatis pn̄tiam. Licet em̄ xp̄s nobis ſit preſens ſm
diuinitatem. iuxta illud. Et ero vobiſcum vſqꝫ in cō
ſummationem ſeculi. tn̄ ſm ꝙ eſt homo in celo eſt ſe
dēs ad dexterā patris. Nempe fruct᷒ ſeptuageſim᷒
viduis debet̄. In ꝯſolationē aūt ill᷒ abſentie ſpōſi
qui ad celum raptus eſt: dant̄ eccleſie due alie. ſ. ſex
operū miſericordie excitatio ⁊ decalogi iɏpletio. Un̄
ſexageſima ſonat ſexies decē vt ꝑ ſex opa miſerico-
die: ꝑ decē decalogus intelligat̄. Sexageſima eniꝫ
ex ſenario ⁊ denario cōſtat vt ſicut dn̄s poſt opa ſex
dieꝝ bn̄dixit diei ſeptime: ſic poſt ꝑfectionē operuꝫ
d̄calogi ꝑueniem᷒ ad beatitudinē eternā. ⁊ dicetur
nobis. Uenite bn̄dicti patris ⁊c̄. ⁊ ideo in ſexageſi-
ma legit̄ euangeliū. Cū turba plurima. Luc. viij. c.
de ſemine v̈bi dei vt hoies ſeminēt opa miſericordie
ad bn̄daꝫ illā bn̄dictionē. Et q꞉ ſemen in plurib᷒ ſuf
focat̄: ideo clamat alta voce in itroitu. Exurge q̄re
obdormis dn̄e. In tertia v̈o dn̄ica. ſ. quīquageſime
oñdit ꝑ quē velit liberari. ſ. ꝑ deū: vn̄ in introitu di-
cit. Eſto mihi in deū protectoreꝫ. ⁊ q꞉ dn̄s prope eſt
oībus inuocātib᷒ eū ſequit̄ liberatio i ſequēti dn̄ica
vn̄ dicit in introitu. Inuocauit me ⁊ ego exaudiam
eū. Impoſſibile eſt em̄ q̇n ille liberet̄ qui aperit per
ꝯfeſſionē pctā ſua q̄ ſunt dolores ducētes ad iſernū
⁊ dolet dolore ſatiſfactorio ⁊ petit a dn̄o liberari. Q꞉
vero pctā hoiem a deo ſeꝑant: ideo dubitādo dicit.
Exurge. Item dicit ter exurge in hodierno itroitu
ꝓpter triplices filios. Primo em̄ clamat ꝓ filijs qui
tentant̄ ꝑ aduerſa: ſʒ nō ſuccūbūt vt paulus. ꝓpter
quos dicit primo. Exurge quare obdormis. i. obdor-
mire videris nō exaudiēdo vel liberando. ⁊ hoc fa-
cit dn̄s vt ꝓbent̄ ⁊ examinent̄ in igne tribulationis
Puriores em̄ exierūt tres pueri de fornace babylo
nis ꝙ̄ intrauerūt. Un̄ non dormit ſicut hr̄ Hiere. ij.
Uigilantem virgā ego video. ⁊ dicit dn̄s ſtatiꝫ. Be
ne vides: q꞉ vigilabo ego ſuper gregē meuꝫ ⁊ ſup fi
lios meos. ps̄. Ecce non dormitabit neqꝫ dormiet q̇
cuſtodit iſrael. ⁊ ꝙ̄tū ad iſtos dicit poſtea. Obliui-
ſceris tribulatiōis: q꞉ ſingula ſingulis debēt reddi.
Scd̄i filij ſunt q̇ in pugna cadūt ⁊ ꝓpter iſtos dicit
eccleſia. exurge ne repellas in finē quare faciē tuaꝫ
auertis. q. d. Oſtēde faciem tuam ⁊ reuertent̄ ad te
Tertij filij ſunt qui ꝑ blanda tentant̄ nec ſuccūbūt:
ſed q꞉ aduerſa non tolerant periculū eſt ne proſpera
eos frangāt: ⁊ propter hoc dicūt exurge dn̄e adiuua
nos ⁊ libera nos ꝓpter nomen ſanctuꝫ tuū. ꝓpter h̄
ſequit̄ ⁊ libera. De hoc etiā in dn̄ica ſequēti dicetur
ep̄la vero. Libenter ſuffertis. i. ad Corin. xj. c. horta
tur nos vt queramus dn̄m ⁊ deſpiciamus ⁊ ſuſtinea
mus leſores ⁊ tanꝙ̄ hoc cognoſcētes dicimus reſpō
ſorium. Sciant gentes qm̄ ⁊c̄. Tractus oñdit terrā
cōmotam. i. conſciam peccatoꝝ. In euangelio ergo
ſemen iacimus qm̄ in. lxx in vineam inducti ſumus
eſt autē euāgeliū. Exijt qui ſeminat ſeminare ſemē
ſuum ⁊c̄. ⁊ hoc fecit beatus paulus qui ſeminauit ſe
men ſuum. id eſt verbū dei ⁊ ꝓpter hoc fit hodie ſta
tio apud ſanctum Paulum. ⁊ inde eſt ꝙ in fine col-
lecte huius diei dicitur Doctoris gentiuꝫ ⁊c̄. Sepe
enim ſm ſtationes officia ordinantur vt hodie quia
enim ſtatio eſt ad ſanctū Paulum: ideo de eo fit mē
tio in collecta. ⁊ eodē modo in quinta feria ante Le
tare hieruſalem: ⁊ in ſabbato ibi ſequēti. vt ibi dice
tur. Protenditur autem ſexageſima vſqꝫ ad quartā
feriam poſt paſcha in qua cantatur. Uenite benedi

cti patris mei.q: illi q̄ in operib⁹ miſericordie ſe exer
ceut audient.illud.Venite bn̄dicti patris mei ꝛc.vt
ipſe teſtaſ:ꝛ tūc ſponſe ianua aperieſ:ꝛ ſponſi ãple
xu frueſ.vnde in epiſtola ãmoneſ vt ad iſtar Pauli
tribulationē de abſentia ſponſi patienter expectet.
in euangelio vt ſeminationi bonoꝝ operū ſemꝑ inſi
ſtat:ꝛ que quaſi deſperans clamauerat. Circūdede
rūt me gemit⁹ mortis:ꝛ dolores inferni ꝛc.nūc ad ſe
rediens petit in officio in tribulationib⁹ adiuuari.ꝛ
ab ipſis eripi dicens.Exurge dn̄e adiuua nos ꝛc.

¶ De quinquageſima. Rubrica

SEquitur de quinquageſima. In pri
mis autem notandum eſt ꝙ multi
plex eſt quinquageſima.ſcilicet die
rum:annoꝝ:pſalmoꝝ: perſonarum:
ꝛ denariorum.Quinquageſima die
rum triplex eſt. vna a dominica iſta
vſqꝫ ad diem paſche. Alia a paſcha vſqꝫ ad pētheco
ſten.de qua dicitur in cōcilio aurelian̄. de conſe.di
ſtin.iij.ſacerdotibus. ꝙ ante paſche ſolēnitatē non
quinquageſima ſupplendum eſt q: illa ſeruatur poſt
paſcha ſed quadrageſima teneaſ.Tertia ab octaua
paſche id eſt a ſabbato in albis vſqꝫ ad ſabbatū poſt
penthecoſten.Prima eſt penitentie afflictionis ꝛ ab
ſtinentie:tunc enim homines abſtinēt a carnibus ꝛ
continent a luxurijs. ſecunda eſt leticie ꝛ exultatio
nis.tertia figure ſiue glorie ꝛ glorificatiōis. figurat
enim octauam etatem vbi vtraqꝫ ſtola.ſ.anime ꝛ cor
poris induemur.ꝛ inde eſt ꝙ duo alleluya in illa q̄n
quageſima cantamus. Quinquageſima quoqꝫ pſal
moꝝ triplex eſt.ꝛ tres ſtatus chriſtiane religionis ſi
gnificat.Primus eſt penitentie. ſecundus iuſticie.
terti⁹ laudis vite eterne.ideoqꝫ prima terminatur in
ps̄.Miſerere mei deus.ſecūda in ps̄.Miſericordiā
ꝛ iudiciū.Tertia.Omnis ſpiritus laudet dominū.
quod eſt in fine pſalmi. Laudate dominuꝫ de celis.
Hec tres q̄nquageſime ſignificant dies diluuij.Tot
enim diebus fuit aqua ſuper faciem terre ſcilicet cē
tū quinquaginta. Ideo ergo tres quinquageſimas
pſalmoꝝ cãtamus : vt deus a tali diluuio ꝛ ab omni
ꝑiculo nos defendat.In quinquageſima vͦo annoꝝ
erat ãnus iubileus q̄ q̄nquageſim⁹ erat tãta em̄ erat
ſeptenarij celebritas ꝙ ſeptima dies celebrabatur:
ſcilꝫ ſabbatū ꝛ ſeptima ſeptimana:vt ꝑ penthecō. ſe
ptimus menſis vt ſeptember.ꝛ ſeptenarius ãnus:vt
iubileus in quo omnes ſerui liberabãtur ſi vͦo aliqͦs
eſſet qui nollet liberari : ſed remanere in ſeruitute
domini ſui ducebaſ ad poſtes tabernaculi vel tēpli
ꝛ ꝑforabaſ eius auris cum ſubula qͦd erat ſignum
ſeruitij nec deinceps manumittebaſ etiam ſi vellet.
Itē omnia que tellus ex granis eo anno ꝑcreabat
omnibus erant cōmunia nō enim colebaſ illo anno
Omnia etiã debita illo anno remittebantur ꝛ poſ
ſeſſiones alienate reſtituebantur prout ſub penthe.
dicetur vnde iubile⁹ remittēs vel initiãs ĩterꝑtaſ ꝑ
quē recte pn̄ia figuraſ per quã vera libertas tribui
tur ꝛ a dyaboli ſeruitute liberamur. per eam etiam
peccatorum debita remittuntur ꝛ hereditas eterna
atqꝫ celeſtes mãſiones reſtituunſ.Quinquageſima
ergo penitētie tēpus remiſſionis ſignificat. Inde
eſt ꝙ hoc tēpore ps̄. Miſerere mei deus qui eſt q̄n
quageſimus:ꝛ eſt pſal.penitentie ꝛ remiſſionis fre
quētatur ꝛ legitur ꝛ cantatur de diluuio. Nam ſicut
per diluuium mundus purgatus ē a malis hominibus
ita per pn̄iam purgatur microcoſmus id eſt minor
mundus.ſcilicet homo a vitijs ꝛ criminib⁹. Rurſus
quinquaginta dies in penitentia ducimus: vt in
quinquaginta ſequētibus diebus ſcꝫ a paſcha vſqꝫ
ad pēth.quos in leticia ſumus acturi non excedam⁹
quin in die penthecoſtes ſpūſſancti gratiam ſuſcipe
re mereamur.Finitur enim q̄nquageſima ĩ die paſ
che quia penitētia ad nouitatem vite reſurgere fa
cit.De quinquageſima perſonarum ſermo habetur ĩ
Gene. Abraã queſiuit a domino ſi ſepuaginta boni
eſſent in populo nunquid parceretur eis.immo di
xit dominus poſtea. de ſexagita ad quinquagīta:ꝛ
ſic vſqꝫ ad decē.De quinq̄geſima denarioꝝ habetur
ſermo in euangelio vbi agiſ de duob⁹ debitorib⁹ quo
rum vnus tenebat centum denarios ꝛ alius quinq̄
ginta:ſꝫ de ea nihil ad plens.diciſ autem quinq̄geſi
ma quaſi quinquies decem ſignificans temp⁹ remiſ
ſionis vt dictum eſt.Quinquagenarius enim nume
rus conſiſtit ex quinario ꝛ denario in ſe multiplica
tis. Nam qui opera quinqꝫ ſenſuum corporis per de
cem legis mandata moderatus fuerit.ſecure dicere
poterit ꝙ in vltimo die quinquageſime.ſcꝫ ĩ paſcha
cantatur.ſ.Reſurrexi ꝛ adhuc tecum ſum ꝛc.Et no
ta ꝙ Theleſphorus ꝛ Greg.pape.iiij.di.ſtatuimus
ij.c.ꝛ.c.ſequē.ſtatuerunt vt clerici incipiant a q̄nq̄
geſima ieiunare. Inſtituta eſt quinquageſima pri
mo propter ſuppletionem:vt videlꝫ ſupplerentur di
es dominici qui de ieiunio quadrageſime ſubtrahū
tur.ꝛ ſic quadraginta diebus ieiunaretur prout ſub
ſeptuageſima dictum ē.Secundo propter ſignifica
tionē:quia ſignificat tempus remiſſionis vt ꝑmiſſū
eſt.Tertio ꝓpter repreſentationē. quia non ſolum
tempus remiſſionis ſignificat.verumetiam ſtatum
beatitudinis repreſentat. Nam in quinquageſimo
anno ſerui efficiebantur liberi vt ꝑmiſſum eſt ꝛ q̄nq̄
geſimo die a die agni immolati lex data eſt ꝛ in quin
quageſimo die a paſcha datus eſt ſpūſſanctus. ꝛ iō
hic numerus ſtatum beatitudinis reꝑſentat vbi erit
adeptio libertatis ꝛ cognitio veritatis ꝛ ꝑfectio cha
ritatis.Matutinale dici huius officium eſt de dilu
uio vt eccleſia incutiat timorem filijs ſuis ne peccēt
per luxuriã:ſicut in miſſa poſt communionē:ne pec
cent per gulam. Et quia hec duo vitia maxime domi
nantur in illo tꝑe:iō agit de diluuio ꝑ quod pn̄ia de
ſignatur.vt ꝑmiſſum ē. Sed ne timor nimis deſpe
rare faciat dicit reſponſorium. Ponã arcum meū
in nubibus celi in ſignū federis qͦd exponiſ allego
rice de xp̄o vel de quolibet ſancto ſm̄ ſuum modum
Arcus em̄ ille q̄ꝫ tomagis ad celū eleuatur:tantoma
gis ad terrã deꝑmiſ ita ſanctus hō quãtomagis ele
uatus eſt ad celeſtia tãto plus ſe humiliat. Iuxta il
lud.Quanto maior es humilia te in oībus. Itē arc⁹

iſte eſt ſignū federis: ſimiliter ⁊ xp̄s. Uñ in pſal. Re
ſpice in faciē xp̄i tui. ⁊ ſancti etiã ſunt federiſ ſignū
q: poſſent irā dei tenere ſicut fecit moyſes. lxv. diſt.
diſciplina. Itē arcus ipſe portentū ē: ita ⁊ ſancti: q:
ſi dominus ita ſuos affligi pmittit quid erit de ma-
lis. vnde legitur in eccl'ia. Uidit arcum. i. ſctm: ⁊ bñ
dixit qui fecit illum. Notandum autem ēq primo cã
tantur q̄dam rñſoria de diluuio. Scd̄o q̄dam de obe
dientia abrae. Poſtremo de ceco illuminato ad de-
notandum q ꝗ per pniam pctā ſua diluerit ⁊ māda
tis dñicis: vt abraam obedierit: a domino plene il-
luminari merebitur. ¶ Porro in officio miſſe eccl'ia
rogat deum: ⁊ inuocat ꝓ filijs ſuis afflictis dicēs in
introitu. Eſto mihi in deū protectorē poſtea vero ꝓ
lapſis ⁊ dicit. Et in domū refugij ⁊c. ⁊ cãm ſubdit. ſ.
per fidem cum dicit. Qm̄ firmamētū meum ⁊ refu
giū meū ⁊c. Tertio ꝓ tentatis in ꝓſperitate exiſten
tibus cū dicit. Et ꝓpter nomē tuū dux mihi eris et
enutries me. de hoc ēt in ꝑcedēti dñica dcm̄ eſt. Se
quitur verſus de ſpe. q. d. q: merita ſpei dabis mihi
hoc. In te dñe ſperaui. Oratio ꝓ afflictis eſt. i. Pre
ces noſtras q̄s dñe ⁊c. Epiſtola eſt d' charitate. j. ad
Cor. xiij. c. Si linguis hoim loquar. q. d. oēs virtu-
tes eo mō quo haberi pñt ſine charitate nihil valēt
ad vitā eternā ⁊ ponit ibi quindecim gradus: ex q̄b9
ꝑuenit ad regnū celeſte. Primus gradus eſt. Chari
tas patiēs ē. Scd̄s. Benigna ē. Terti9. Nō emulat
⁊c. Deide ſequit cōmēdatio charitatiſ. Charitas nū
q̄ excidit. Qm̄ aūt nō pōt habere charitatē niſi ſiāt
mirabilia. Maius enim eſt de impio facere piuz q̄
creare celum ⁊ terram: ideo ſequit rñſorium. Tu es
deus qui facis mirabilia. verſus eſt. Liberaſti i bra
chio tuo. i. in xp̄o ꝑ fidē xp̄i: ⁊ ſequit tractus. Iubi
late. cui9 v̄ba vident eſſe contra illud qd̄ per tractū
ſignificatur. ſ. dolores per quos eccl'ia trahit vitam
miſerā: ſꝫ dic q iubilatio ſeu exultatio nō ē cōtrari i
tractui qm̄ homo beatus in ipſis miſerijs exultat ⁊
ēt qm̄ homo liberatus eſt in miſerijs gaudet. Unde
in actibus apoſtoloꝝ. Ibāt apl'i gaudētes ⁊c. ⁊ illō
Salomonis. Cor qd̄ nouit amaritudinē aīe ſue in
gaudio eius non miſcebitur extraneus. i. diabolus
hoc eſt ſup omne gaudium. Euangelium eſt de fide
paſſionis ⁊ reſurrectionis. Ecce aſcēdim9 hieroſoly
mam ⁊c. Luce. xviij. c. ⁊ quia ꝑ fidē ceci illuminant
ideo ſtatim ſequitur ceci illuminatio qui valde ſapi
enter petijt dicēs. Domine vt videam. q: viſio erit to
ta merces. Offertorium ſilr eſt de fide. Bñdictuꝫ
es dñe ⁊c. Et aduerte q in euangelio cecus petitio
nem geminat dicēs bis. Fili dauid miſerere mei: ⁊ i
offertorio ſilr ēt gratias de illuminatiōe vtriuſq̄ po
puli duplicat dicens bis. Bñdictus es dñe. ⁊ in alijſ
etiam verbis magis ac magis dupliciter illuminari
poſtulat dicēs ⁊ bis. Doce me iuſtificationes tuas
vel bis dicēs. Iuſtificationes tuas ꝓpter vſaꝫ teſti
monioꝝ ⁊ veritatis ⁊ mandatoꝝ poſt cōmunio. Mā
ducauerunt ⁊ ſaturati ſunt nimis eſt de timore: vt ad
memoriam reducamus. qd̄ dicit de iudeis adhuc eſ-
ce eoꝝ erāt in ore ipſoꝝ ⁊ ira dei deſcēdit ſup eos q:
cū comederāt vſq̄ ad nauſeam ſtatim deum ad ira
cūdiam concitauerūt. vt videlꝫ incuria nobis timo-
ne per gulam offendamus deum ſicut iudei. Hoc āt
facit eccleſia: q: tunc ſolent homines magis intēde-
re gule propter carniſpriuium qd̄ imminet. de q̄bus
dicit Grego. diſt. iiij. deniq̄ q relinquendi ſunt ſuo
ingenio cum venia: ⁊ ideo bene competit huic diei.
poteſt ēt ⁊ aliter dici q tria ſunt neceſſaria que pro
ponunt nobis in epiſtola ⁊ i euāgelio. ad hoc vt opa
pnie que per quinquageſimam figurant ſint ꝑfecta
ſcꝫ charitas que proponitur in epiſtola. Memoria
dominice paſſionis. ⁊ fides que intelligitur ꝑ ceci il
luminationē: ⁊ hec ꝓponunt in euangelio: vera fi-
des ſine qua deo nemo placere poteſt. opera facit ac
ceptabilia memoria paſſionis reddit facilia: chari-
tas facit eſſe continua: ⁊ ſicut eccleſia primo deſpe-
rās clamauerat. Circūdederūt me ⁊c. ⁊ poſt ad ſe re
diēs adiuuari petebat. ita hic iam cōcepta fiducia
⁊ ſpe venie propter pniam: quaſi dominum tenendo
orat ⁊ dicit. Eſto mihi ⁊c. vbi petit quattuor. ſ. prote
ctionem illis q̄ ſunt in aduerſis. firmamētum illis q̄
ſunt in grā refugium. illis qui ſunt in culpa: ⁊ duca-
tum illis q̄ ſunt in proſperis. Epiſtola v̄o nos ponit
in expeditione armis muniri docēs. Tractus triūm
phatori militie nos docet ſeruire. ei q̄dem q̄ nos fe
cit: nō ei cui nos vendidimus. ⁊ nota euangeliorum
cōſequētiam rōnabiliter ordinatam: nā in ſeptuage
ſima vineā colimus: in ſexageſima agrum ſeminam9
ſiue ſemen ſpargimus: in quinquageſima fructuū lu
cis in ceco illuminato colligimus.

¶ De quarta feria in capite ieiunioꝝ. Rubrica.

POſt quinquageſimam ſequit q̄drageſima q̄ eſt numerus ſpecialis pnie
in qua ieiunat eccleſia ⁊ penitet de
pctis ſuis. Per pniam enim que in
quadrageſima perficitur. peruenit
ad quinquageſimam. i. ad annum
iubileum: hoc eſt ad remiſſionem peccatorum vt ꝑ-
miſſum eſt. Incipit autem quadrageſima a dñica ſe
quenti in qua cantatur Inuocauit me. ſed in feria
quarta ieiunium inchoatur vt iam dicetur. Beatus
petrus primo inſtituit ieiunium quadrageſime ante
paſcha. nec vacat a myſterio q quadraginta ſex die
bus a capite ieiunij vſq̄ ad paſcha in abſtinentia ſu
mus nam poſt babyloniam captiuitatem. xlvi. an-
nis edificatum fuit templū domini. vnde ⁊ nos poſt
captiuitatē babylonis. i. cōfuſionis vitioꝝ. xlvi. die
bus ꝑ abſtinētiam ⁊ bona opa noſmetipſos tēplum
deo edificamus. Quare aūt quadraginta diebus ie
iunet: ⁊ q̄re dicit quadrageſima ſub dñica ſeq̄nti di
cetur. ¶ Sane ieiuniū q̄drageſime commēdat ab in
ſtitutōe ⁊ a tribus tēporibus ⁊ pſonis q̄ in illis ieiu-
nauerūt. Rurſus ieiunia iō ſūt īſtituta: qm̄ in vete-
ri lege ꝑceptū erat decimas deo: ⁊ primitias de omi
bus bonis reddi: vnde ⁊ nos ipſum facere debem9
⁊ etiam de nobiſipſis. ſcꝫ de corpore ⁊ de mente ⁊ de
tempore. De his ⁊ alijs ieiunijs dictum eſt ſub
quarta feria tertie hebdomade aduentus. Siqui

dem de nobis decimas ꝛ ꝓmitias deo offerimus qñ
bonũ operamur. In quadrageſima ſoluitur decima
dierũ: qm̃ ſm Grego. de cõſe. diſt. v. quadrageſima.
a prima dñica quadrageſime vſqꝫ in paſcha ſex heb-
domade cõputanẗ: quaꝝ dies ſunt quadragitaduo
ex quib⁹ duꝫ ſex dies dñici ſubtrahuntur de ieiunio
remanent tm̃ trigintaſex dies abſtinentie: qui ſunt
quaſi decima anni. Ut ergo numerus quadraginta
dierũ quib⁹ xp̃s ieiunauit impleaẗ. recipiunẗ ex in-
ſtitutione Grego. pape. de ꝯſe. di. v. quadrageſima.
quattuor dies p̃cedẽtis hebdomade: videlꝫ quarta
quinta ſexta ferie ꝛ ſabbatũ. ꝛ ſm hoc diciẗ quadra
geſima quaſi quattuor cum decima: qm̃ trigintaſex
diebus qui ſunt decima addunẗ quattuor: vt premiſ
ſum eſt: quoꝝ primus eſt ſanctificatiõis ꝛ mũdatio-
nis: q: tũc tam animã ꝙ̃ corpus mũdamus cineres
capitibus aſpergẽtes. Reliqui tres ſunt de ꝓmitijs
dieꝝ que ſoluunẗ in quattuor tẽporibus anni. Sed
cũ trigintaſex dies predicti ſunt decima trecentorũ
ſexaginta dieꝝ. ꝛ annus cõſtat ex tricentis ſexagin
taquinqꝫ dieb⁹ ꝛ ſex horis: patet cum ieiunamus tri
gintaſex dies rõne decime remanẽt quinqꝫ dies in-
decimati: ꝛ ſex hore: ſꝫ de illis ieiunamus quattuor
dies p̃cedẽtis hebdomade: vt ſacer numer⁹ cõplea
tur vt premiſſuꝫ eſt. Sed ſm hoc adhuc remanẽt tri
ginta hore indecimate: videlꝫ vnus dies: qui conti-
net viginti quattuor horas ꝛ ſex hore: ſed põt dici ꝙ
pro decima illius temporis in ſabbato ſctõ tardius
cenamus: vl' forte propter hoc die illa tardius ſcꝫ ð
nocte miſſa celebraẗ: vt dictuꝫ eſt in ꝓhemio quarte
partis. nos v̊o ꝓuinciales ieiuniũ quadrageſime in
p̃cedẽti ſcðа feria inchoamus: ꝛ ſic duos dies plus
ceteris nationib⁹ ieiunam⁹ ꝛ h̊ nõ ſolũ ꝓpter quan-
dã honeſtatẽ: vt videlꝫ ſic biduo purificati i quarta
feria ſacrũ ieiunium inchoemus: verũetiã pro eo ꝙ
q̃dragesima in magno die iouis cene terminaẗ. put
ſub titulo de ſeptuageſima dictuꝫ eſt. Ultimos ergo
duos dies nõ rõne quadrageſime: ſed ꝓpter cauſaꝫ
ibi dictã ꝛ ꝓpter eoꝝ ſanitatem ieiunamus. Clerici
etiã in quīquageſima ieiuniũ inchoare teneneẗ: put
ibi dictuꝫ eſt. Quidã aũt dixerunt ꝙ p̃miſſi quattu-
or dies addunẗ alia de cauſa: videlꝫ tres pro tribus
diebus quattuor tẽporũ qui in quadrageſima ꝯtin-
gunt quartus pro vigilia paſche quã ieiunare debe-
mus. ſꝫ p̃miſſa ratio verior eſt. Sꝫ cũ in quadrageſi-
ma imitemur ieiuniũ xp̃i. vt p̃miſſum eſt. ipſe ſtatim
poſt baptiſmũ. ſ. epyphaniã ſuũ ieiuniũ icohauerit.
Queriẗ quare hoc tp̃e ieiunium inchoamus ꝛ illud
cũ paſcha cõtinuamus. ꝛ nõ eodẽ tẽpore quo ip̃e ie
iunauit cũ ip̃ius actio noſtra debeat eſſe inſtructio
xij. q. ij. exẽplũ. Ad qð quadruplex eſt ratio Prima
q: in quadrageſima rep̃ſentamus populũ iſrael qui
fuit quadraginta ãnis in deſerto. ꝛ ſtatim poſt cele
brauit paſcha. Secũda q: homines tẽpore verno natu-
raliter ad libidinẽ cõmouenẗ. ad quã reſtringẽdam
iſtitutũ eſt hoc tp̃e ieiunari. Tertia q: xp̃i paſſioni
reſurrectio ꝯtinuaẗ igiẗ rationabile fuit vt afflictio
noſtra ꝯtinua eſſet paſſioni ſaluatoris. Cum eñ ip̃e
pro nobis paſſus ſit ꝛ nos ei cõpati debemus: vt ita

tandem cõregnemus: ꝛ poſt paſſionem ſtatim reſur
rectio ſubſequaẗ. iuxta illð apoſtoli. Si cõpatimur
ꝛ cõregnabimus. nã ꝛ egrotus magis affligiẗ cũ ap-
proximat ſanitati. Quarta q: ſicut filij iſrael priuſꝙ̃
agnũ comederẽt ſe affligebant ꝛ lactucas agreſtes
id eſt amaras comedebãt. ita ꝛ nos p penitẽtie ama
ritudinẽ debemus prius affligi vt ſtatim poſt digne
poſſimus comedere agnuꝫ vite: ſcꝫ corpus xp̃i: ꝛ ſic
myſtica capiamus paſchalia ſacramẽta. ¶ Porro i
miſſis quadrageſimalib⁹ frequẽtaẗ. Humiliate ca-
pita veſtra deo: eo ꝙ illo tp̃e diabolus magis impu
gnat nos. Uñ deuꝫ humiliter orare. ꝛ nos ſibi humi-
liare debem⁹: ꝛ vt nos ſub omnipotentis dei manu
humiliemus diciẗ etiã Flectamus genua. de quo di
ctũ eſt ſub quarta parte ſub ti. de ſalutatiõe. Et eſt
ſciendum ꝙ Flectamus genua: ꝛ Humiliate capita
ſeſe comitãtur: ꝛ neutrum dicitur in dñica die. Nam
vt ait Greg. qui in dñica die genua flectit deũ reſur
rexiſſe negat. Propter multas quidẽ cauſas orãdo
nos ad terram ꝓſternimus: put dictũ eſt in quinta
parte ſub prima. Diciẗ etiã oratio ſup populuꝫ poſt
Humiliate capita ꝛc̃. ꝓpter tẽporis ſanctitatẽ ꝛ ad
notandũ ꝙ in hac vita pro nobis eſt orãdũ: vt in fu
turo audire mereamur a dño. Uenite bñdicti p̃ris
mei ꝛc̃. que quidẽ oratio eſt vicaria ſancte cõmunio
nis. Olim eñ omnes cõmunicabant; ꝛ cõmunicatu
ros diaconus ad flectenduꝫ genua inuitabat: nunc
vero q: multi ſuſcipiũt corpus dñi idigne pro cõmu
nione vtimur orõne. diacono ſicut prius ſuo fungẽte
officio ꝛ dicẽte Humi. ca. ve. quia quicũqꝫ humilia-
uerit ſe exaltabiẗ. ꝛ q̊ſquis hic bonis actib⁹ benedi-
cetur eterne benedictioni poſtmoduꝫ aſcribetur. in
hac ergo oratiõe ſacerdos milites xp̃i pugne cõmẽ-
dat ad dimicandum contra hoſtem antiquum ꝛ inſi
dias inimicorũ. ꝛ ideo premunit eos per miniſtrum
armis humilitatis dicens. Humiliate capita veſtra
deo. ꝛ ſic tãdem capitibus humiliatis quaſi confir-
mans eos infundit ſup eos ꝓtectionẽ ſue bñdictio-
nis. ꝛ hoc magis in ſeptuageſima. qm̃ aduerſari⁹ no
ſter tũc ſollicitus circuit querẽs quẽ deuoret. Scðo
in prima collecta genua flectimus in poſtulatiõe iu
ſtitie que eſt neceſſaria in p̃nti vita. in vltima v̊o re-
uerẽter inclinamus in gratiarũ actione pro diurno
denario vite future. Tertio i p̃ma collecta flectim⁹
genua ꝓ pugna preſentis vite afflictionẽ laboris et
continentie oſtendentes. In vltima v̊o que eſt pro
gratiarum actione caput humiliamus p qð mentis
humilitas deſignaẗ. q: in eterna vita ois labor exclu
detur ſꝫ humilitas ſemp ſtabit de hoc diceẗ ſub ſab
bato prime hebdomade quadrageſime. Itẽ in fine
miſſe diciẗ Benedicamus dño. de quo dictuꝫ eſt in
quarta p̃te ſub ti. de oratione nouiſſima. Hoc etiã tẽ
pore cortine in eccleſia ſuſpenduntur de quo dictuꝫ
eſt in prima parte ſub titulo ð picturis. Porro eccle
ſia his diebus in magno certamine cõſtituta in quã
drageſima frequẽtat pſal. Qui habitat. q: pſal. ille
informat in certamine poſitos ſpeꝫ ſuã in dño pone-
re ꝛ omne adiutoriũ ab eo depoſcere. de quo ſub do-
minica ſequẽti dicetur. Hoc tp̃e diaconus caſulam

ſup humeꝝ portat. de quo dictū eſt in ꝑte ſc͞da ſub
titu. de diacono. Ab hac ꝙ̄ quarta feria vſ ad do
minicam palmaꝝ dicit̄ omi die prefatio de ieiunio.
Etiam dn̄icis diebus apud quoſdā. In illa ꝟo do-
minica ꝛ ſequētibus diebus dicit̄ prefatio de paſ-
ſione. Sꝫ videt̄ eſſe incōgruū ꝙ in dn̄icis diebus
cantet̄ prefatio de ieiunio: cū in illis nō ieiunet̄. et
ideo quidā dicūt in illis quotidianā prefationē: ſꝫ
lꝫ non ieiunet̄ numero: ieiunat̄ tn̄ qualitate. i. in ci
bo quadrageſimali ſicut i alijs diebus. In quibuſ
dam tn̄ eccl͞ijs incipiūt dicere p̄fationē de paſſione
in dn̄ica de paſſione: ꝛ in quibuſdā etiā dicūt prefa
tionem de ieiunio vſ ad quartā feriā ante paſcha
Uerum lꝫ vt premiſſum eſt quadrageſimali ieiunio
qd̓ incipit in dn̄ica quadrageſime ſupadditi ſunt q̄t
tuor dies. ſolemnitates tn̄ officij quadrageſimalis
tp̄is incipiūt in eadē dn̄ica ſicut ꝑus ꝛ nō ante: nec
in hoc imutatio facta fuit quāꝙ̄ potius ex incuria
ꝙ̄ ex certa ſcientia hoc ꝯtigiſſe credat̄. nā idē debe
ret eſſe caput ieiunij ꝛ officij. et ſm̄ hoc videt̄ ꝙ in
dictis quattuor diebus deberent immediate poſt
miſſam dici veſpere. Circa qd̓ notandū eſt ꝙ qua-
drageſimale tp̄s luctus ꝛ penitentie tp̄s. peniten-
tes aūt dum ꝯuertunt̄ ad xp̄m: a tenebris ad luceꝫ
tranſeūt: veſpertinū ꝟo tp̄s ꝓpter defectū ꝛ obſcu-
ritatem imꝑfectionē deſignat. Quia ḡ penitentes
non imꝑfectioni ꝛ defectui: ſed potius ꝑfectioni ꝛ
luci veritatis inſiſtūt: idcirco ꝯuenienter quantuꝫ
ad veſperas dictū tp̄s lucis ex inſtitutōe gabiloñ.
conci. de ꝯſe. di. j. ſolent. preuenit̄ vt ſic ſtatim poſt
miſſam dicant̄ que al̓s circa noctis tp̄s ꝯſueuerant
dici. Hoc tn̄ quattuor p̄dictis diebus p̄cedentibus
non ſeruat̄ qui diebus quadrageſimalibus ſupad-
diti ex alia cauſa fuerūt vel pōt dici ꝙ q: quadra-
geſimali tp̄e ꝓpter diſpoſitionē ad paſchalem ſolē-
nitatē ꝛ correctionē delictoꝝ preteritoꝝ ſanctiori-
bus operibus inſiſtendū eſt: ideo ꝓuiſum eſt vt eo
tp̄e quo ſeruamus illa ieiunia plures orationū ſup-
plicationes ieiunij agamus ꝛ ꝓpter hoc non ſolum
alias horas: verūetiam veſperas ante cibū dicimus
Predictis tn̄ quattuor diebus hoc nō ſeruat̄ ad re
preſentandū primariā diſpoſitionē penitentiū qui i
ſuis primordijs non ꝑſīt tot ſanctitatis obſeruātijs
inſudare. Hoc tp̄e dicit̄ ad horas capitulū Cōuer-
timini. Iohelis. ij. c. Et illud Inter veſtibulum qd̓
eſt ibidem ꝛ illud Clama ne ceſſes. Eſa. lviij. c. ꝛ il-
lud Derelinquat impius. Eſa. lv. c. et illud Frange
eſurienti. Eſa. lviij. Sane hec quarta feria quattuor
priuilegijs inſignitur. Primū q: tali die incipimus
ieiunare: qd̓ fit quadruplici rōne. Primo pro eo ꝙ
chriſtus legit̄ quarta feria ſuū ieiunium inchoaſſe
qd̓ inde videt̄: q: natus eſt die dn̄ica: ꝛ ſi quis dili-
genter cōputet annos ex tunc vſ ad triginta ſm̄
rōnes cōputi inueniet eum i tertia feria baptizatū
fuiſſe ꝛ ſequēti die intrās in deſertū inchoauit ieiu
nium. Sc͞do ideo in quarta feria ieiuniū inchoam⁹
q: in quarta etate Salomon templū edificauit: et
nos quaſi fundamentū illius tēpli qd̓ ea nobis con
ſtruitur facimus ieiunando vt in paſcha templum
dn̄i eſſe poſſimus. Unde ap̄ls. templum dn̄i ſanctuꝫ
eſt qd̓ eſtis vos. Tertio ideo i quarta feria ieiuniū
incipit. Cum eñ eccl͞ia in diebus dn̄icis quadrage-
ſime non ieiunet ꝓpter gaudiū qd̓ hꝫ de reſurrectio
ne dn̄i que in illa die facta eſt: ꝛ in reſurrectōe dn̄s
legit̄ bis comediſſe: ſemel cū diſcipulis euntib⁹ in
emaus: ꝛ iteꝝ qn̄ intrauit clauſis ianuis ad diſcipu
los: ꝛ attulerūt ei ꝑtem piſcis aſſi ꝛ fauū mellis: iō
incipit ieiunare ab hac quarta feria antecedēte do
minicam illam que ꝓpter hoc vocat̄ caput ieiunij.
De hoc etiā iam p̄miſſum eſt. Quarto q: ſicut iam
dicet̄ hoc tp̄e ad bellum ꝓcedamus: ideo quattuor
diebus huius hebdomade ieiunamus vt quattuor
armati virtutibus ſcꝫ iuſticia: fortitudine: prudētia
ꝛ temperantia. quattuor mala que ꝑ p̄mū parentē
incurrimus deploremus: ſcꝫ ꝙ de paradiſo eiecti ſu
mus: ꝙ in hac valle miſerie cibo ad modū iumento
rum indigemus: ꝙ in infernū deſcendere timemus
ꝙ in patria cū dn̄o nō gaudem⁹. Quinto vt deflea-
mus quattuor mala que fecimus. ſ. pctm̄ cogitatio-
nis: oꝑis ꝯſuetudinis: ꝛ locutiōis. Sc͞dm p̄uilegiū
eſt: q: illa die audiunt̄ ꝯfeſſiones publice peniten-
tium: ꝛ eis penitentie imponunt̄. Tertiū q: tūc cine
res capitibus aſpergunt̄ vt iam dicet̄. Quartuꝫ q:
in die iſta fit ꝓceſſio qualē ꝑ totū annū fieri nō con
tingit. Penitentes nāq tūc ab eccl͞ia cū ꝓceſſione
ꝛ cruce eijciunt̄: ꝛ in die cene i eadē recipiunt̄ ſicut
ſub illa die dicet̄. Proceſſionē quidē facimus: quia
tunc ad bellū ꝯ̄ hoſtes incedim⁹: qui quaſi in expe-
ditione a ſeptuageſima vſ tūc fuimus. Procedē-
tes ḡ ꝯ̄ hoſtes armis n̄ris armamur: que ſūt humi-
liatio: oīo: afflictio: ꝛ elemoſynaꝝ largitio. Humilia
tio ſicut iam dicet̄ eſt in cinere. Oratio q: tunc dici
mus Parce dn̄e ꝛc̄. Afflictio de qua in euangelio.
Cū ieiunatis ꝛc̄. Elemoſinaꝝ largitio que maxime
hoc tp̄e frequētanda eſt: vn̄. Abſconde elemoſynaꝫ
in ſinu pauperis. talib⁹ itaq armis armati ad bel-
la ꝓcedimus. Un̄ collecta huius diei eſt. Concede
nobis oīpotens de⁹ preſidia militie chriſtiane ſctis
inchoare ieiunijs ꝛc̄. Ceteꝝ in hac die officiuꝫ vſ
ad nonā offerimus non tn̄ q: dn̄s hora nona expi-
rauit: ſꝫ etiā ꝓpt̄ caſtrimargiam noſtrā. Adeo nāq
vētri dediti ſum⁹ ꝙ audita miſſa ſtatim ad cibū cur
rerem⁹ ꝛ de horis parū vel nihil curaremus. Unde
in concilio gabiloñ. de ꝯſe. diſt. j. ſolent. dicit̄ ꝙ ad
miſſam concurrendum eſt et auditis miſſarum ſo-
lēnijs ꝛ veſpertinis officijs ac largitis elemoſynis
ad cibum accedendum eſt. Hac etiam die benedi-
tur cinis ꝛ in ſignum humilitatis capitibus aſper-
gitur ſub his verbis. Cinis es ꝛ in cinerem reuerte-
ris: qd̓ dictum fuit Ade. Gen̄. iij. c. ꝛ Iob. peniten-
tiam in fauilla ꝛ cinere egit: prout legitur Iob vlt.
c. ꝛ ait dominus. In domo pulueris puluere vos
aſpergite. Michee. j. c. Item legitur Iudic. iij. c. ꝙ
filij iſrael humiliauerunt animas ſuas in ieiunijs ꝛ
cinis ſuper capita eorum. ꝛ abraam inquit. Loquar
ad dominum meū cū ſim puluis ꝛ cinis. Gen̄. xviij.
c. ꝛ Mardocheus indutus eſt ſacco ſpargens cine
rem capiti ſuo. Heſter. iiij. ca. Et filie ſyon conſper-

ſerũt cinere capita ſua Thꝛeñ.iiij.c.⁊ hoc ē ꝙ ſicut in libꝛo pontificali habet. Penitētes ⁊ moꝛituri in ſignum penitentie ⁊ humilitatis ⁊ ꝙ terra ⁊ puluis ſunt.ſe in cinere vel ſolo pꝛoſternũt ⁊ cilicium idu/unt qḋ inveteri teſtō tactum eſt. Legitur enim Eſa. lviij.c.ꝙ penitētes ſacco ⁊ cinere ſternũtur. Item Hieremi.xxv.c. Aſpergimini cinere.q: cōpleti ſunt dies veſtri. Itē Jone.iij.c. Rex niniue indutus eſt ſacco ⁊ ſedit in cinere. Itē thꝛeñ.iij.c. Uirgines hie/ruſalē accincte ſunt ciliciis. Itē in pš.xxxv. Induebar cilicio. Fit ēt hͦ ad ſignificandum ꝙ ſicut in eie/ctōe ade de padiſo maledicta fuit terra in ope ſuo. ſic p humilitatē pnie terra noſtra.ſcilʒ liberum ar/bitrium noſtrum bñdicitur p pniam vt non ſpinas ⁊ tribulos.ſʒ dignos fructus penitētie germinet. inui/tantur aũt oēs ad penitētiam gñaliter cum dicitur in ātiphona. immutemur habitu ⁊c. ieiunemus ⁊ plo/remus ante deuʒ ⁊c. ⁊ oſtenditur cā quare hoīes de/beant ieiunare.ſcʒ q: dominus expectat eos ad pe/nitētiam. Uñ introitus eſt Miſereris omnium dñe pꝛopter pniam. ⁊ eſt Sapiē.xj.c. Omnes etiam oꝛa/tiones queconq; dicuntur faciunt ad idē. In epl'a quoq; Conuertimini ⁊c. que eſt Johelis.ij.c. ad hoc inuitantur gñaliter pui ⁊ magni vtriuſq; ſexus. Uñ dicit. Sctificate ieiunium vocate cetum congrega/te populum ⁊c. Sequitur reſponſoꝛium. Miſerere mei deus ⁊c. quod reſpondet epiſtole oſtēdēs tri/plicē effectum penitētie. Pꝛimum q: p eum habem' remiſſionem peccatoꝛum ⁊ collationem gratie ⁊ con/culcationē inimicoꝛum. Unde ſequitur. Dedit i op/pꝛobꝛium conculcantes me. Sequitur tractus. Do/mine non ſm pctā noſtra ⁊c. qui ſignificat laboꝛeʒ q̄ in pnia habet. ⁊ dicit iſte tractus vſq; ad dominicā de paſſione in ſcđa q̄rta ⁊ ſexta feriis vt in diebus artioꝛi ieiunio deputatis incepte pnie memoꝛes oꝛa/tiones ieiunio combinemus. In euangelio autem. Cum ieiunaueritiſ ⁊c. Matth.vj.c. legitur de modo ieiunandi: vbi dicitur. Tu autē cum ieiunas vnge caput tuum ⁊ faciē tuam laua. q: omnis penitēs dʒ vngi oleo ſpirituali quod eſt iocunditas mētis tāq̄ athleta ⁊ pugil domini: ſicut habetur in eccleſiaſtico Oleum de capite tuo nō deficiat ⁊ faciem tuam la/ua.i. interioꝛē hylaritatē exterius demonſtra ne vi/dearis hoīb' ieiunās.i. ſic ieiuna vt nō intēdas fa/uoꝛē humanũ.ſʒ ſolius dei. ⁊ pr̄ tuus qui videt i abſ/cōdito reddet tibi Offerēda eſt. Exultabo. vbi eſt gratiarum actio de ipetrata remiſſione. Communio eſt. Qui meditabit. in qua alioꝛum exhoꝛtatio de le/gis meditatione: ⁊ conſonat euangelio. q: meditari in lege eſt theſaurizare in celo.

¶ De quinta feria. Rubꝛica

Sequitur de q̄nta feria. Si q̄dē īui/tati ſunt oēs in p̄cedētidie ſicut ibi dctm̄ eſt ad pniam. Sed q: pnia cō/ſiſtit in tribus .ſ. in oꝛone ieiunio: ⁊ elemoſina. ideo in tribus ſeq̄ntib' diebus agit de his tribus ⁊ pꝛimo de oꝛone in hac q̄nta feria ⁊ ideo incipit' itroit'. Dũ clamarē ad dñm. Fit āt oꝛo ab aliquo q̄ñq; p ſe q̄ñq; p alio. Ut g̃ oñdat quātũ valet ab aliquo p ſe facta oꝛo igitur ſequitur epl'a. Egrotauit. Eſa.xxxviij. c. In qua pꝛoponit eccleſia regē Ezechiam in exēplo qui oꝛatione p ſe facta impetrauit a dño quindecim annos vite ſue ſup addi. Ut ēt eccl'ia oſtendat quan/tum valet oꝛatio pꝛo alio facta legitur euangelium Cum intraret ieſus Matth.viij.c. de cēturione qui rogauit dominum pꝛo puero ſuo vt ſanaretur: quod impetrauit.

¶ De ſexta feria Rubꝛica.

In ſexta feria agit de ieiunio ⁊ oñdi/tur q̄le ieiuniũ plʒ deo.ſ.ſpūale non carnale. Uñ epl'a agit đ hoc. Clama ne ceſſes Eſa.lviij.c.⁊ poſt. Quare ieiunam' ⁊ non aſpexiſti ⁊c. Et dñs rñdet. Nũq̄d tale ē ieiuniũ qḋ elegi ꝓ toꝛq̄re q̄ſi circulum caput ⁊c. quaſi diceret. Nō plʒ mihi tale ieiunium ꝙ aliq̄s ſe cruciet tm̄. ſed ꝙ diſ/ſoluat faſciculos impietatis.i. ab oī peccato abſtine/at. qḋ fit p charitatē. Uñ ſequit euangelium. Audi/ſtis q: Matth.v.c. agens de charitate vbi đ:.lʒ hoc in eccleſia non legatur: dictum eſt antiquis. Nō oc/cides. Ego autem dico non iraſceris.

¶ De ſabbato. Rubꝛica

In ſabbato agit eccl'ia de elemoſina ⁊ de ſabbato: q: p p̄miſſa tria.ſ. oꝛo/nes: ieiunium ⁊ elemoſynas. venit ad ſabbatiſmum mētis: vbi pena iā facta q̄ ſpectat ad penitentiam. id ē pax que eſt q̄es ⁊ ſabbatiſm' mētis ſe oſculant.i. cōueniunt. ⁊ ꝓpter hoc ſequit apte in epl'a Eſa.lviij.c. Si abſtuleris de medio tui cathe/nam.ſ. peccatoꝛum ⁊c. que ibidē ſequunt. tunc voca/beris ſabbatum delicatum ⁊c. que ibidē ſequuntur ⁊ hoc ideo dicitur in euangelio. Cum ſero eſſet ⁊c. Marci. vj.c. vbi dicitur de diſcipulis ſuis laboꝛan/tibus in mari per quos penitētes deſignant ꝙ dñs aſcēdit in nauiculam cum eis ⁊ ſtatim facta eſt tran/quillitas: q: deo p̄ſente in coꝛde hoīs pacificatur aīa ⁊ tranq̄llũ fit ibi. Hoc ſabbatum lʒ habeat epl'am ⁊ euangeliuʒ ſicut nonnulla alia per anni circulum nō tamē eſt cantibus officiatum quia ſm quoſdā non/dum erat ſolenni ieiunio deputatum. Hodie vero ieiunamus vt ad quietis eterne ſabbatum perue/niamus.

¶ De pꝛima dominica quadra/geſime. Rubꝛica.

In hac dñica in qua cantat. Inuo/cauit me ⁊c. incipit quadrageſima q̄ ſignificat tp̄s pnie ſpūalis: ⁊ vocat dñica q̄ntana. q: q̄nta eſt a paſcha. Quid autem ſignificēt q̄nq; q̄dra/geſime dictum eſt in pꝛima pte ſub ti. de picturis dicta ē. autem quadrageſima lʒ in ea ſint quadraginta duo dies vſq; ad paſcha pꝛimo q:

eccleſia non curauit de duobus que minutias nõ at tendit: ſed ſummã numeri ponit ꝙuis ſit parũ plus vel minus. ſcdo qꝛ quadrageſima non ꝓtendiť niſi vſqꝫ ad diẽ cene dñi que eſt dies abſolutionis. Nã per quadrageſimã bene obſeruatã ⁊ perverã penitẽ tiam ꝑuenit homo ſpiritualiter ad cenã agni. Unde Apoca. Beatus qui vocatus eſt ad cenam nuptiaꝝ agni. ⁊ ſm hoc ſolũ ſunt quadraginta dies. Tertio quia filij iſrael laborãtes in deſerto quadragita an nis cibati manna per quadraginta manſiones vene rũt in terram ꝓmiſſionis: quo etiã exemplo quadra ginta diebus a delitijs corporis abſtinentes verbis vite reficimur: orationi vacamus: vt tandem ꝑ ieſum xp̃m in terra viuentiũ introeamus: ſicut illi ꝑ ieſum naue. id eſt ioſue in terrã ꝓmiſſionis introducti ſunt Ideo aũt ſm Hier. ſunt in ea quadragitaduo dies quia domin⁹ venit ad nos per quadragintaduas ge neratiões computatis Iechonia patre. ⁊ a Iechonia filio ⁊ ip̃o dño. Sane totũ tp̃s vite noſtre quadra geſima eſt. Ieiunamus aũt quadraginta dieb⁹ inci pientes a p̃cedenti quarta feria. Primo ſm Augu. qm̃ Mathe⁹ quadragita generatiões poſuit. Ad hoc eñi dñs ſuo quadragenario numero ad nos deſcen dit vt nos ad eũ noſtro quadragenario numero aſcẽ damus. de conſc. diſt. v. ieiunium. Scdo ſm eundẽ: qꝛ ad hoc vt habeamus quinquagenarium quadra genario adijciendus eſt denarius. Ad hoc eñi vt ꝑ ueniamus ad requiem beatã oportet nos toto tp̃e preſentis vite laborare. vnde ⁊ domin⁹ cũ diſcipulis quadraginta diebus manſit ⁊ poſt decimam diem ſpm̃ſctm̃ miſit. Ieiunamus ergo quaraginta dieb⁹ Nam ⁊ moyſes ad accipiendũ legẽ ieiunauit qua draginta diebus. ſimiliter ⁊ helyas. Dñs quoqꝫ no ſter quadraginta dieb⁹ ieiunauit abſqꝫ cibo. ⁊ hoc pro inſtitutione ⁊ exẽplo. Unde nõnulli vnã tantũ quadrageſimã obſeruãt: illi vero ꝓ merito ieiunaue runt. Cõmunius tñ eſt tres quadrageſimas ſeruare eo ꝙ moyſes vt tradũt hebrei ter aſcendens ad dñm ieiunauit vel potius quia tres in tribus legunť ieiu naſſe quadragenis: ſcꝫ moyſes helyas ⁊ dñs. Qua re aũt quadragintaſex diebus ſum⁹ in abſtinentia. dictum eſt ſub precedenti quarta feria. Conſiderã dum eſt aũt ꝙ tẽpus quadrageſime penitẽtie aſcri bitur. Penitẽtie aũt fructus ſunt ieiuniũ: vigilia: ⁊ alie carnis afflictiões elemoſyna corporalis ⁊ ſpiri tualis: ⁊ alia miſericordie opera: oratio ⁊ dep̃catio: ⁊ alie ſpecies contẽplationis: fletus lachryme: ⁊ alia inſignia contritionis. ¶ Ideoqꝫ de his ⁊ ſimilibus ad penitentiã ꝑtinẽtibus in nocturnis ⁊ diurnis of ficijs hac die ⁊ ſequẽtibus legit ⁊ cantat eccleſia co pioſe. Et ꝓpter hoc etiã tẽpore dicitur regulariter octies in canonicis horis. pš. ille penitẽtialis. Mi ſerere mei de⁹. Et eſt notãdũ ꝙ propter ieiunij prin cipiũ ordo interrũpiť hyſtoriarũ. Cũ eñi in ſeptua geſima ⁊ ſexageſima cãtatũ fuerit de adam. ⁊ in q̇n quageſima de noe ⁊ abrahã: in hac prima iterponiť de fructib⁹ penitẽtie. in ſecunda vero de iacob in ter tia de ioſeph. in quarta de moyſe. Antiq̇tus tres in ſtituit eccleſia ſexageſimas. de quo tactũ eſt ị prima

parte ſub titulo de eccleſiaſticis ſacramẽtis. Sane quia vt dictũ eſt ſub quarta feria cinerũ hoc tẽpus eſt chriſtiane militie: ⁊ in quo dyabolus fortius con tra nos inſurgit. ideo ne homo deſperet quaſi cõfor tatiuũ quoddã canit eccleſia in introitu Inuocauit me ⁊c. quo audito ſpe fit homo fortis. Uñ dicit apo ſtolus. Spe fortes in tribulatiõe gaudẽtes. ⁊ Eſa. xxx. c. In ſilentio ⁊ in ſpe erit fortitudo veſtra. Siq̇ dem in his duobus cõſiſtit tota fortitudo hoĩs ſpiri tualis. ſcilicꝫ in ſilẽtio. id eſt a tumultibus ſeculi: ni hil de his que ſunt ſeculi appetendo: ⁊ in ſpe eterna deſiderãdo. Per epiſtolã que incipit Hortamur vos ij. Cor. vj. armat eccleſia milites ſuos quattuor car dinalibus virtutibus. Primo fortitudine cũ dicit. Ecce nunc tẽpus acceptabile: ecce nũc dies ſalutis ⁊c. que ibi de fortitudine dicũtur. ⁊ qꝛ ſequiť. In oĩ bus exhibeamus nos ſicut dei miniſtros in multa patientia. Secunda tẽperantia cum dicit. In caſti tate ⁊ ieiunijs multis. Tertio prudentia cũ dicit. in ſcientia. id eſt in prudentia. Sunt aũt idẽ ſubiecto ſcientia ⁊ longanimitas: qꝛ ſcientia longanimitate ſcimus conuerſari in medio praue ⁊ ꝑuerſe natiõis: ⁊ bonitate: ⁊ ſuauitate que eſt in ſpirituſancto: hoc totũ pro eodẽ ſumitur. Sequitur in charitate non ficta. qꝛ omnia ſine fictione fieri debent. Quarto iu ſticia cum dicit. Per arma iuſtitie a dextris ⁊ a ſini ſtris. Poſt epiſtolam ſequitur reſponſoriũ. Angelis ſuis deus mãdauit de te ⁊c. vt ſic ſecure homo poſ ſit pugnare. Seq̇tur tractus. Qui habitat in adiu torio. in quo agit de tentatione. Tractus vero ideo dicitur quia ibi oſtendiť ꝙ hec vita miſera trahitur multis doloribus ⁊ laboribus: ⁊ qꝛ poſſet ꝯqueri ali quis de inequalitate iſtius pugne: qꝛ tẽtator poten tiſſimus eſt vt habetur in iob. Non eſt poteſtas ſub celo que ei valeat cõparari. ⁊ ſapientiſſimus: qꝛ mul ta vidit ⁊ crudeliſſimus: quia vt dicit Hie. Crudelis eſt ⁊ nõ miſerebitur: homo aut infirmiſſimus ⁊ igno rans. ⁊ ideo in ipſo tractu poniť ſolutio huius: quia ad hoc permittit deus inimicum tentare vt homo ti meat ⁊ ad deum confugiat: qꝛ ſcit ⁊ poteſt ⁊ vult li berare. ⁊ ſic in ſe non ſperet: ſed in deo qui ꝓmittit ꝙ liberabit ſi confugiat ad eum. vult ergo deus vt homo habeat timorẽ de inimico forti ⁊ ſpem de ꝓmiſ ſionibus futuroꝝ ⁊ de dilectiõe dei vehemẽtiſſima ergo ſequiť ꝙ vult eũ protegere quẽadmodũ galli na ꝓtegit pullos ſuos ex amore vehemẽti: ⁊ eſt ſpes de cuſtodia angelorum. Homo aũt ſi molatur inter duas molaſ timorẽ. ſ. ⁊ ſpẽ efficieť panis placẽs deo ⁊ ſic vincet omnẽ tentationẽ ſiue ſit leuis ⁊ occulta q̃ diciť timor nocturnus: ſiue leuis ⁊ manifeſta q̃ diciť ſagitta volãs in die: ſiue ſit grauis ⁊ occulta q̃ diciť negocium ꝑambulans in tenebris. ſiue ſit grauis ⁊ apta que dicitur demonium meridianum. Hec quat tuor genera tentationum vincet quilibet ſic arma tus vt dictũ eſt. Sed in euãgelio non ſunt niſi tres tentationes vbi diciť. Duct⁹ eſt ieſus in deſertũ ⁊c. Matthei. iiij. c. ⁊ cõprehendũtur quandoqꝫ omnes tentationes ſub quaternario: vt dictũ eſt. quãdoqꝫ ſub trinario: vt in eodẽ pſalmo inferius diceť. Alas

queſ venantiũ.i.ab opere malo:⁊ a verbo aſpero.i.
a pctõ oris. Tentatus aũt fuit dñs a diabolo tripli⸗
ci tẽtatione.ſ.tentatione gule cuꝫ dixit ei. Dic vt la
pides iſti panes fiant. cupiditatis ſcilicet cuꝫ dicit.
Hec omnia tibi dabo:ſi procidẽs adoraueris me.et
inanis glorie.quãdo diabolus voluit eum deijcere
de pinaculo:ſicut fecerat alios pdicatores multos:
et vicit eum dñs per autoritates ſacre ſcripture qḋ
ſignificatum eſt in hoc ꝙ dauid lapidibus ſumptis
de torrente deiecit goliam,docẽs nos debere arma⸗
ri gladio verbi dei preter illa arma quibus nos ar⸗
mat apoſtolus in epiſtola hodierna vt ſic ſufficiẽter
ad pugnã armati ſimus. Poteſt etiam dici ꝙ a prin
cipio ſeptuageſime eccleſia tot tribulationibꝰ preſſa
deſperans clamauerat. Circundederunt me gemitꝰ
mortis quaſi a nulla parte euadere poſſit. In princi
pio vero ſexageſime vbi etiam de hoc dictuꝫ eſt ⁊ di
cetur in quarta dñica:quaſi poſita inter deſperatio
nem ⁊ ſpeꝫ clamauit. Exurge quare obdormis dñe.
In principio quinquageſime iam deſperans clama⸗
uit. Eſto mihi dñe in deum ptectorẽ:imo deprecati⸗
uam mutãs in affirmatiuam dixit. Dux mihi eris et
enutries me. Nunc vero in principio quadrageſime
oſtendens ſe exauditam dixit. Inuocauit me ⁊ ego
exaudiaꝫ eum.⁊ epiſtola dicit. In tempore placito
exaudiui te. In graduali datur nobis angelorũ cu⸗
ſtodia. In tractu diuina ptectio.quia circũdamur
ſcuto veritatis. In euãgelio ad exemplum ſaluato⸗
ris ab hoſte triumphus cui dicimus. Uade retro ſa
thanas. In offertorio etiam diuina protectio nota⸗
tur cum dicitur. Scapulis ſuis obumbrabit tibi ⁊c̃.
In poſtcõmunione demonuꝫ ſubiectio:vbi dicitur
Super aſpidẽ ⁊ baſiliſcum. Ab hac die vſqꝫ ad para
ſceuẽ cooperiunt cruces:⁊ velum ante altare ſuſpen
ditur:de quo in prima parte dictum eſt ſub ti.de pi⸗
cturis. Hec dominica priuilegiata eſt:quia eſt de ia
nua ⁊ lymes quadrageſime.que repreſentat tẽpus
quo filij iſrael morati ſunt in deſerto. Tria quidem
fuerũt in populo iſrael:quorꝫ duo cõmemoramꝰ:ſcꝫ
peregrinatio que fuit in egypto quãdo iacob ⁊ filij
ſui profecti ſunt egyptum captiuatio que fuit in ba
bylonica:⁊ diſpſio que fuit facta a Tyto,⁊ veſpaſia⸗
no per totum mundũ quã non cõmemorauimus:q:
ab illa nunꝙ̃ reuocabuntur de qua dictum eſt. Tra⸗
deꝫ eos in manu de qua nõ poterũt ſurgere. In hac
dominica ad horas dicitur capitulum. Fratres hor
tamur ne inuacuum ⁊c̃. Corint.vj.capitulo.⁊ illud.
Ecce nunc tempus.ij. Corin.cap.vi.⁊ illud. In om⸗
nibus exhibeamus ibidẽ.⁊ fit hodie ſtatio apḋ ba⸗
ſilicã lateranẽ.que cõſtructa eſt in honorẽ ſaluatoris
⁊ pluſqꝫ pphete Iohãnis:eo ꝙ officiuꝫ hodiernum
ſaluatoris noſtri pphetice reſonat felicitatem.

¶ De ſecunda feria. Rubrica.

Poſtꝙ̃ dominus ⁊ apoſtolus armaue⸗
runt militem ſuum nõ reſtat niſi vt pu
gnet:quia hoſtes ſemper parati ſunt:
quia vero per opera miſericordie ſpe⸗
cialiter ⁊ maxime fit pugna iſta ideo ḋ
ipſis eſt feria iſta que agit de elemoſyna. Rurſus
quia onus pugne nõ libenter ſuſcipitur:niſi intuitu
premij:ideo in hac ſecũda feria eſt introitus. Sicut
oculi ſeruoruꝫ ⁊c̃. Et dominus in epiſtola. Ecce ego
requirã oues meas ⁊c̃.que ſumpta eſt de Ezechiele
xxxiiij.oſtendit premium cum dicit. Et paſcam eas.
Qui enim paſcit dominum in paupere:⁊ dominus
paſcit euꝫ:ſicut ibi legitur in montibus iſrael:id eſt
in manſionibus eternis. Idem habetur per euãge⸗
lium: Cum venerit filius ⁊c̃. Matth.xxv.c.vbi dici
tur. Uenite benedicti ⁊c̃. Eſuriui ⁊ ḋdiſtis mihi mã
ducare. Debemus autem habere oculum ad ipſum:
non autem ſiniſtruꝫ:vt reſpiciamus penas eternas
⁊ propter hoc bonum faciamus. Hoc enim eſſet ti⸗
mor ſeruilis:ſed etiam dextrum vt cõſideremus pre
mia:iſtum oculum vult nobis auferre diabolus ⁊ni
titur quantuꝫ poteſt. Unde.j. Reg.xj.c. Rex ammo
nitaruꝫ noluit inire fedus cũ iabitis niſi erueret eis
dextros oculos.viij.q.j.deniqꝫ. Similiter vult face⸗
re nobis diabolus vt nõ ſimus apti ad pugnanduꝫ
ſicut miles qui non habet oculum dextrum.

¶ De tertia feria. Rubrica.

Tertia feria agit de oratione ⁊ ſumi
tur introitus de pſalmo qui eſt ora⸗
tio. Domine refugiuꝫ factus es no
bis. Pugnamus enim orando. Un⸗
de ieſus naue in heremo pugnabat
et Moyſes orabat;merito qui pu⸗
gnabat non deficiebat:quia ille orando vincebat.
xxxviij.diſtinc.ſi quis vult. Epiſtola vero. Querite
dominum ⁊c̃. Eſaie.lv.capitulo docet nos orare:et
inuitat nos ad orationem. Querite dominum ſcili⸗
cet derelinquendo vitia ⁊ peccata:quia mitis eſt ad
ignoſcendum. Non enim cogitationes mee cogita⸗
tiones veſtre. Que vero ſint cogitationes eius oſtẽ
ditꝰ Hieremias dicens. Ecce ego cogito cogitatio⸗
nes pacis,⁊ non afflictionis. Si enim ex vero corde
rogatur ⁊ queritur ſtatim pacificatur ꝙ̃tumcunqꝫ
deliquerit in eum homo ⁊ hoc dum inueniri poteſt.
ſcilicet in preſenti. Ecce oſtenditur effectus oratio⸗
nis:quia per eam homo deo pacificatur. Idem etiã
habetur per euangelium. Cum intraſſet. Matthei.
xxj.capitulo in quo dicitur. Poſtꝙ̃ eiecit ementes
⁊ vendentes de templo dixit. Domus mea id eſt ho
mo in quo habitat:domus orationis vocabitur. In
epiſtola monemur ad petendũ vt habitet in nobis.
In euangelio vt det nobis eterna gaudia. Cetera
que in graduali:in offerenda ⁊ poſtcõmunione: can
tantur ſunt querentium dominum orationes ⁊ con⸗
ſolationes ⁊ gratiarumactiones.

¶ De quarta feria. Rubrica.

Quarta feria eſt de ieiunio:ſed quia
illa dies eſt ſeptima ⁊ a capite ieiu⸗
nij. Septimus autem numerus ⁊ ſe⸗
ptuageſimus idem ſignificãt. Ideꝫ
enim ſignificat numerus multipli⸗
catus:⁊ numerus multiplicans. Se
ptuageſimus vero ſignificat liberationem a capti⸗

nitate:ideo in introitu qui eſt Reminiſcere ⁊c̄. petit liberationeʒ ſcʒ que habeť per ieiuniū. ⁊ in ep̄la ⁊ in lectione monemur ad ieiuniū exemplo moyſi ⁊ helye. Lectio que legiť ꝓpter ordines ſumpta eſt. Exo. xxiiij. c. Aſcende ad me in montē ⁊c̄. Ep̄la vo de tertio Regū. Uenit helyas ⁊c̄. Quare aūt ieiunium debeat eſſe ſcʒ ſp̄uale monſtrať nobis ꝑ ieiunium moyſi. vtilitas vo ꝑ helyam. In azimo enim cibo ꝑueniť vſqʒ ad montē dei oreb: ideſt ad altitudinem menſe illius qn̄ comedemus ſupra menſam patris chriſti in regno ſuo. Per ieiuniū quidem ira dei temperať ⁊ mitigať: qđ oſtendiť ꝑ euangelium Matth. xij. c. Acceſſerūt ad ieſum ⁊c̄. in quo habeť de niniuitis qui iram dei temperauerūt ꝑ ieiunium ſuū. ❡ Et nota ꝙ in hac feria ſolēnitas ieiunij duplicať: q: ieiunať tam rōne quadrageſime ꝙ̄ rōne ieiunij quattuor tēpoꝝ: q: vero penitentiū aſperius ieiunantium corpora deſiccanť in his non habitat ſicut diciť in euangelio. Sp̄us immundus qui ambulat ꝑ loca arida querēs requiem ⁊ non inuenit. Corpora eīn ieiunio deſiccata faſtidit. Ideo ad ieiunia libentius appetenda moyſi et helye premittuntur exempla: quoꝝ vterqʒ in ſingulis lectionibus quadraginta diebus ⁊ quadraginta noctibꝰ ieiunaſſe perhibeť. Itaqʒ ꝓpter ieiunij geminationē. ſ. quadrageſime ⁊ quattuor tēpoꝝ duo verſus in graduali ponunť. Ea que in introitu graduali: tractu communione ⁊ offerenda cantanť ſunt ꝯſolatiōes ⁊ orationes vt ieiunantes a tribulationibus eripianť et ne his qui ieiunijs affliguntť inimici dn̄enť. Hec q̄r ta feria in hoc ꝑuilegiata eſt: q: illi qui in ſabbato ſequenti ordinandi ſunt interroganť de ſcripturis ſacris ⁊ examinanť. de quo ⁊ quare due lectiōes leguntť ad miſſam ſub quarta feria tertie hebdomade aduentus dictum eſt.

❡ De quinta feria. Rubrica

Quinta feria eſt de ꝯfeſſione per quam etiam pugnať ⁊ eſt introitus. Confeſſio ⁊ pulchritudo. Eſt aūt triplex confeſſio. ſ. fidei peccati ⁊ hūilitatis. Qui habet hanc ꝯfeſſionē pulchritudo eſt in ꝯſpectu eius. In ꝯſpiciendo eīn deū humiliamꝰ nos: ⁊ deo ſimiles ſumus imitando ip̄m. Ep̄la vo. ſ. Orauit eſdras ⁊c̄. ſumiť de eſdra. ix. c. i qua eſt oṙo eſdre: ⁊ ꝯfeſſio qui orauit: ſicut etiam Daniel orauit Peccauimus ⁊ iniuſte egimus ⁊c̄. ⁊ ꝑ iſtam ꝯfeſſionem meruerūt remiſſionē pctōꝝ: ⁊ ita oſtendiť effectus ꝯfeſſionis. In alijs eccl'ijs legiť ep̄la. Factus eſt ſermo dn̄i. Ezech. xviij. c. que etiā loquiť de effectu ꝯfeſſionis. Euangeliuʒ. Egreſſus eſt ieſus ⁊c̄. Matth. xv. eſt de muliere chananea: que ꝑ ꝯfeſſionem fidei cum dixit. Dn̄e adiuua me: ⁊ ꝑ ꝯfeſſioneʒ humilitatis cum dixit. Nam ⁊ catelli ⁊c̄. meruit filie ſue ſanitatem: ⁊ dictuʒ eſt ei. Mulier magna eſt fides tua. Quidam aūt legunt euangeliū in quo iudei glorîantes ꝙ eſſent filij abrae conuincunť non eſſe filij abrae: q: non faciunt opa eius: ſed eſſe ex patre diabolo eius opera faciendo: vel vt quibuſdam moris eſt legitur euangelium: qđ alij legunt feria quinta ſequētis hebdomade de diuite qui apđ inferos cruciatur. patremqʒ vocans et deprecans abraam non vt filius exaudiť. His conſonat illud propheticum qđ in epiſtola premittiť ꝙ ſi vir iuſtus genuerit filium ſanguinem effundenteʒ ⁊ vniuerſa deteſtanda facientem: ipſe quidem in iuſticia ſua viuet. filius eius aūt qui operatus eſt iniquitatem morte moriať. Cetera que ſunt in introitu graduali ⁊ offerenda: ſunt laudes ⁊ orationes iuſti. Cōio. Panis quem ego dedero. Io. vj. c. declarat vn̄ iuſtus viuat. ſ. de carne chriſti. ❡ Et attende ꝙ q̇nte ferie ꝓpria olim non habebant officia: ſed a dn̄icis eſtiualibus officiabanť: ⁊ eaꝝ euāgelia nō ſūt de ieiunijs inſtituta ſed de diuite ⁊ Lazaro ⁊ vidue filio ſuſcitato. Olim eteīn non ieiunabant: ſed vt in dn̄icis ſolēnizabāt: ſed poſtmodum a Gregorio iuniore quadrageſime fuerunt adiuncte ieiunio: put dictū eſt ſub ſeptuageſima ⁊ inofficioſitate. Et inde eſt ꝙ varietas epiſtolaꝝ ⁊ euāgelioꝝ in quintis ferijs reperitur. de hoc dicetur ſub quinta feria ſequētis hebdomade.

❡ De ſexta feria. Rubrica.

In ſexta feria que eſt nona dies ieiunij qui numerus eſt angelicus petit eccleſia liberari ab oībus tribulationibus ⁊ eſt introitus. De neceſſitatibꝰ ⁊c̄. fit hoc per angelos ⁊ maxime ꝑ angelum magni conſilij: ⁊ ideo legitur euangelium Io. v. c. Erat dies feſtus ⁊c̄. In quo diciť ꝙ angelus dn̄i deſcendit in piſcinam ⁊ mouebať aqua: ⁊ ſanabať vnus: ideo vnus: q: tm̄ vnitas eccleſie ſanať. Sed ne in contradictione peccemus ſicut iudei qui dicebant iſtud ꝓuerbium ironice. Patres noſtri mādu cauerunt vuam acerbam in deſerto ⁊ dentes filioꝝ obſtupeſcunt: ideſt nos punimur ꝓpter hoc qđ non eſt iuſtū. ideo legitur epiſtola de Ezechiele. xviij. c. Anima que peccauerit ipſa morietur. Filius nō portabit iniquitatem patris: niſi imitetur patrē in malitia. Uindicat eīn dn̄s iniquitatē patrum in filios in his qui oderunt eos. extra de regu. iur. niſi. j. q. iiij. per totum.

❡ De ſabbato. Rubrica.

Poſtea vo non reſtat niſi ſabbatiſmus Et eſt ep̄la de ſabbato mentis. Frēs hortamur vos. Per ſabbatū vo mentiſ venitur ad ſabbatum eternitatis. ⁊ io dicitur euangelium de transfiguratōe dn̄i in qua apparuerunt tm̄ moyſes ⁊ helyas quoꝝ exemplo animatur eccl'ia ad ieiuniū. In miſſa huiꝰ diei lectio ṗma ē Orauit moyſes. Deutero. xxv. c. Scđa eſt dixit moyſes filijs iſrael. ibidem eīn. xj. c. Tertia eſt Orationē faciebāt. ij. Mach. j. c. Quarta Miſerere noſtri. Eccl. xxxvj. c. Quinta eſt Angelus dn̄i. de qua dictū eſt ſub quarta feria tertie dominice de aduentu. Quia ergo pro ordinādis orat eccl'ia cātat itroitū. Intret i ꝯſpectu ⁊c̄. ⁊ graduale Propitius eſt ⁊c̄. ⁊ Protector nr̄ aſpice ⁊c̄. ⁊ Cōuer

tere domine ꝛc̃. ⁊ Dirigaꝫ domine oratio mea ꝛc̃. ⁊ Ad dñm cũ tribularer clamaui ⁊ exaudiuit me ꝛc̃. Ad quinqꝫ lectiões flectit genua: vt quinqꝫ ſenſus ordinandoꝝ a domino dirigantur. Quia vero diaconi ⁊ ſacerdotes tanq̃ perfectiores eternis intendere tenentur. inde eſt ꝙ ante ſextam lectionem ſiue ante epiſtolam non dicitur Flectamus genua: ſicut nec ante euangelium. Hoc etiam fit ꝓpter reuerentiã apoſtolice lectionis: ⁊ ꝓpter etiam eandem cauſaꝫ ad orationem ſuper populum genua nõ flectimus: ſed ſolum caput inclinamus. Rurſus quia multum valet deprecatio eccleſie aſſidua. quis enim eſt qui non audiatur in tribulationibus. idcirco quinto loco legitur lectio de tribus pueris de camino ignis liberatis: ⁊ ſequuntur gratiarum actiones in cantico. Benedictus es domine ꝛc̃. Quia vero officium p̄dicationis etiam ad ſubdiaconum pertinet. idcirco ſequitur epiſtola pauli. j. ad Theſſal. vlti. Rogam' vos corripite inq̃etos: cõſolamini puſillanimes ꝛc̃. Officium enim predicatoris eſt alios corripere: ⁊ reliqua facere que in epiſtola ipſa docentur: et ita ep̃la ipſa pertinet ad ordinatos ſalteꝫ in ſacris. Deinde ſequitur tractus. Laudate dominũ omnes gentes laudate eũ omnes populi. in quo offices inuitamur ad dei laudem qui miniſtros ſuos ſua miſericordia confirmat. Tractus ergo ⁊ canticum Benedictus es. ſunt ordinatorum. Et quia ſacerdotes in virum perfectum commutari debent. quorum miniſterio panis ⁊ vinum tranſſubſtantiantur in corpus ⁊ ſanguinem domini. inde eſt ꝙ legitur euangelium de transfiguratione. Aſſumpſit ieſus Petrũ ꝛc̃. Mat. xvij. c. Debent enim transfigurari: ita ꝙ in eis non appareat niſi reſurrectio dei. Sed quia in p̄ſenti vita ſine tribulatione aut vix aut nunq̃ eſſe poſſumus ⁊ propterea ſemper ad dominum clamandum eſt. inde eſt ꝙ ſequitur offertorium. Dñe deus ſalutiſ mee ꝛc̃. ⁊ poſtcommunionem. Dñe deus in te ſperaui ꝛc̃. Priuilegiatum eſt hoc ſabbatum: quia in eo ordines celebrantur.

De ſecunda dñica quadrageſime. Rubrica.

Hec ſecunda dominica intitulatur dominica vacat. pro eo ꝙ proprio caret officio: ideo autem caret proprio q: cuꝫ in precedenti hebdomada occurrant quattuor tempora: in quorũ fine ordines celebrantur. habebat antiqua eccleſie inſtitutio vt poſt finem diei ſabbati inciperet officiũ ordinum: ⁊ in die dominica terminaretur: ⁊ ita officium quod in fine diei ſabbati incipiebatur vſqꝫ in diem dominicam protendebatur: ⁊ ſic tũc ipſa dominica proprio carebat officio. lxxv. di. qd̃ a patrib'. extra de tempo. ordi. litteras. verum quia difficile erat a ſexta feria vſqꝫ in diem dominicam nil comedere. factum eſt vt in ſabbato ordines celebrentur: et in die dominica que vacat officio: officium quarte ferie precedentis repetatur. Poteſt etiã dici ꝙ eccleſia ſuſpendit organa ſua in hac dñica que eſt q̃nta a ſeptuageſima ad ſimilitudinem populi qui exiſtẽs in captiuitate nec altare nec templum habuit. imo organa ſua ſuſpendit: quare proprium non hꝫ offm̃. Sicut autem dominica iſta vacat ab officio ꝓprio: ita ⁊ omnes quinte ferie quadrageſime quondam proprio carebant officio: prout ſub quinta feria dicetur. Et attende ꝙ hec dominica vacat ſolũ cantu diurno: nec vacat omnino officio nec euangelio: ⁊ ideo ſolum in graduali debet intitulari dominica vacat: ⁊ non in antiphonario nec in euangeliario ⁊ in quibuſdam eccleſijs dicitur euangelium. Egreſſus. qd̃ dictum eſt in proxima quinta feria. in alijs aſſumpſit ieſus Petrum. Verum in precedenti dominica dictum eſt ꝙ in ipſa dominica armauit dñs militem ſuum quattuor cardinalibus virtutibus: ⁊ gladio verbi dei. Sed quia vt premiſſum eſt i ſcd̃a feria pugna nõ libenter ſuſcipitur niſi premiũ oſtẽdatur: ideo agitur in hac ſcd̃a dominica de benedictione que eſt quintuplex ſcꝫ benedictio liberationis: gratie augmenti: gratie contemplationis ⁊ glie. Quia vero benedictio illa impetratur per orationeꝫ: ideo dominica iſta conſiſtit in oratione. Unde dicit in introitu Reminiſcere miſerationum tuarum domine ꝛc̃. petens cantu lugubri liberationeꝫ a vitijs ⁊ peccatis ⁊ ſpiritibus imũdis. Hec eſt prima oratio ⁊ prima dei benedictio ſcꝫ liberationis. In epiſtola vero que eſt Rogam' vos ꝛc̃. j. ad Theſſal. iiij. petit ſibi dari ſecundam benedictionem: ſcꝫ gratie ſiue gratiam ad bene ambulandum ⁊ bene agẽduꝫ dicens. Hec eſt enim voluntas dei vt digne ambulemus: vt ſciat vnuſquiſqꝫ vas ſuũ poſſidere in ſanctificationẽ: ſcꝫ vt ſit celeſte corpus ⁊ celeſtia appetat. ⁊ in honore ſcꝫ vt ſit deo dignum templũ: quia ſedes dei ⁊ templum ſpirituſſancti ſunt noſtra corpora: vt ait apoſtolus. Omnis qui caſte ⁊ pie viuit templum dei eſt ⁊ ſpirituſſancti ſedes. Et in hac ſola dominica idem eſt graduale ⁊ tractus: eo ꝙ ipſa tota conſiſtit in oratione liberationis. Oratio exprimit laborem ⁊ planctum que duo ſignificantur in graduali ⁊ tractu. Eſt autem graduale. Tribulationes ꝛc̃. Tractus eſt De neceſſitatib' ꝛc̃. Alij aũt dicunt tractũ Dixit dñs mulieri. qui eſt Mat. xv. c. Tertia benedictio eſt benedictio augmenti gratie Quarta contemplationis. Quinta benedictio glie. Quia vero benedictiones huiuſmodi non habentur vel cõſeruantur ſine magna lucta: ideo in nocturno officio de lucta iacob cum angelo ⁊ in vtero agitur vt exẽplo iacob ſupplantemus fratres noſtros malos. ſ. ſi quid nobis inferunt iniurie diſſimulantes ⁊ ſit pugna iſta in vtero rebecce. i. eccleſie. Rebecca enĩ gratia interpretatur. In p̄mo reſponſorio in nocturnis agitur de augmento gratie. Dixit enim iſaac ad filiũ. Tolle arma tua pharetram ⁊ arcũ ꝛc̃. arma predicatoris ſunt ſacre ſcripture que dicuntur pharetra: q: de eis ſumuntur ſagitte ad perimendum diabolum. Jacob igitur. i. verus predicator venatur ⁊ interficit hoies bona venatione ⁊ interfectione. ſ. per arcum ſacre ſcripture: ⁊ in ſe occidit beſtias. i. vitia ⁊ peccata. ſ. potum luxurie ꝛc̃. ⁊ tunc cenat cũ

eo yſaac.i.riſus ſcilꝫ dñs qui delectatur in talibus. Sunt eñi ei delitie cenare cũ talibus. Vñ ſcðm riſorium eſt. Ecce odor filij mei ſicut odor agri pleni.i. paradiſi hoc etiã eſt id qḋ ſupra dicit apls. Vt ſciat vnuſquiſqꝫ vas ſuum poſſidere in ſanctificatione et honore. Sequit̃ v̄ſus. Qui maledixerit ei ſit ille maledictus. Omnes eñi q̇ populo xp̄iano iniuriã male dicunt maledicti ſunt vt iudei gẽtiles ⁊ alij. In tertio r̃ſorio dicit̃. Det tibi deus de rore celi ⁊ de pinguedine terre abundantiã. Eſto dñs fratrum tuoꝝ ſeruiãt tibi tribus ⁊ populi. hec benedictio datur eccleſie: vt omnibus populis dominet̃. Iſta vero tria reſpõſoria ſunt ſeptimi toni ad ſignificandũ ꝙ ipſa eccleſia impetrat nobis gratiam ſeptiformem ſpiritusſancti. In ſecundo nocturno in quibuſdam eccleſijs eſt reſponſoriũ. Si dñs ⁊c̃. In cuius verſu dicitur Iacob erexit in titulũ lapidẽ oleũ fundẽs deſuper qḋ nos facimus cũ imitatiõe xp̄i bona agimus vngimus eñi eum per fideꝫ cũ ip̄m hoiem plenũ gr̃e eſſe credimus. ⁊ duo reſpõſoria ſunt de primo ⁊ vnũ de ſexto tono: q: de xp̄o agũt qui eſt principium ⁊ finis. ⁊ in ſexta etate vnctus fuit oleo leticie ꝑ participibus ſuis. In ſeptimo vero r̃ſorio orat Iacob. Erue me de manu fratris mei: q: valde eum timeo. Valde eñi debet timere ſanctus ne corrũpatur a malis. In octauo reſpõſorio agit̃ de benedictiõe cõtẽplationis. Unde ibi loquitur de lucta Iacob cũ angelo: q: ꝑ orationẽ debem⁹ luctari cũ dño donec habeamus ſtatũ contẽplatiõis: ⁊ dixit ei angelus. Dimitte me auroꝛa eſt.i. ſatis habes fidẽ vel charitatẽ vel gratiaꝫ. Nec debemus dimittere donec de luctatione cõtra vitia faciat nos cõtemplatiuos: quia regnũ celoꝝ vim patitur ⁊ violẽti rapiunt illud. Tunc aũt videt̃ ſine nubilo peccati. Unde in nono reſponſorio dicit Iacob. Vidi dñm facie ad faciẽ.i. ſine nubilo peccati: nõ ſine velamine creaturarum. Hac ratione eccleſia pariſienſis dicitur legere hac die euãgelium de transfiguratõe que eſt benedictio glorie: ⁊ ita patet ꝙ habita benedictione liberationis gratie: ⁊ augmenti gratie: ⁊ cõtemplatõis: ⁊ cõſideratoꝛ̃mio glorie libẽter ⁊ fortiter pugnant milites xp̄i.

¶ De ſecunda feria. Rubrica.

Secũda feria eſt de oratione. Unde in epiſtola que incipit. Orauit daniel ⁊c̃. Dañ.ix. oſtẽditur q̃tuꝫ valet oratio cũ ieiunio. daniel.i. vir deſiderioꝛũ orauit pro populo ſuo ⁊ abſtinuit a regalibus cibis: ⁊ vſus eſt leguminib⁹ ⁊ ideo exaudita ẽ oõ eius ſicut ei dictum eſt ab angelo. Sed q: nil valet oratio niſi que fit in cognitiõe dei ideo ſequit̃ euangeliũ Iohan.viij. Ego vado ⁊ queretis me ⁊ non inuenietis dicit dñs iudeis ⁊ iterũ. Ego ſum deſurſum ⁊c̃. Ego nõ ſum de hoc mundo ⁊ nõ cognouerũt eum ⁊ iõ adhuc manent in peccatis ſuis. Ibi itaqꝫ diuidit dñs ſpirituales a carnalibus. id eſt aquas que ſunt ſub firmamẽto ab his que ſunt ſuper firmamentũ: ⁊ ita huic ſecũde ferie cõpetit opus ſecũde diei: ⁊ ideo introitus eſt de ſecũdo tono. Carnales eñi nõ poſſunt orare deum: q: non cognoſcũt eum. Nam qui in carne ſunt deo placere nõ poſſunt. lxxxij. diſtinc. Nempe ea que in introitu graduali offerẽda ⁊ cõmuniõe cantant̃ ſunt oõnes. conſolationes. ⁊ laudes cõuerſe gentilitatis cui dominus exhibuit intellectum.

¶ De tertia feria. Rubrica.

Tertia feria eſt de opere diei tertie quod eſt. Congregent̃ aque omnes in locum vnũ ⁊ terra fructificet. hoc fit quando homo non curat de voluptatibus carnis ⁊ ieiunat per charitatem. Ieiuniũ laudabile eſt: vt homo non ſit multum curioſus de cibo corporali: vt dicitur in euangelio. Nolite ſolliciti eſſe ſollicitudine: ſcilꝫ ſuffocante: ſed ſollicitudine prouidentie poſſumus ⁊ debemus: ideo introitus. Tibi dixit cor meũ exquiſiui te. ⁊ eſt tertij toni ꝓpter opus tertie diei. In epiſtola vero. Factus eſt ſermo domini ⁊c̃. iij. regum. xvij. ca. Hortatur eccleſia vt non ſimus multũ ſolliciti ⁊ hoc ꝓpter Heliam qui paſtus eſt a vidua ſareptana: ⁊ a coruis ⁊ ipſe etiã pauit viduam dicẽs. Non deficiat farina hydrie id eſt gratia de corde: ⁊ oleum de lecbito: id eſt gratia ſeu vnctio ſpiritualis deſuꝑ. Hoc idẽ hortatur per euangelium. Super cathedram Moyſi ⁊c̃. Matthei. xxiij. ca. vbi ſequitur Unus eſt magiſter veſter ⁊ vn⁹ eſt pater veſter qui ĩ celis eſt qui hꝫ curam de omnibus. Rurſus ſareptana mulier in introitu affectũ ad xp̄m oſtẽdit dicẽs. Tibi dixit cor meum. In graduali ſeipſam conſolatur ⁊ hortat̃ dicens. Iacta cor tuum. In offerenda miſericordiam petit. In communione quaſi ſecura ſe mirabilia narraturam promittit dicens. Miſerere mei deus ⁊ narrabo mirabilia tua.

¶ De quarta feria. Rubrica.

Quarta feria eſt de penitentia que feria eſt dies penitentie. In illa enim traditus eſt ſaluator. Et oſtenditur ĩ epiſtola. Orauit heſter ⁊c̃. Heſter xiij. ca. quantum ea oratio faciat efficacem. Per orationeꝫ Heſter que cum regina exiſteret induta fuit cilicio impetrauit ſuſpenſioneꝫ Aman in patibulo qḋ parauerat Mardocheo. Quia vero penitentia concipitur timore iudicij: iõ de pſalmo penitẽtiali qui intitulat̃ ꝑ octaua reſurrectiõis.ſ. Dñe ne in furore ſumit̃ introit⁹. Ne derelinquas me dñe ⁊c̃. quia vero non valet penitẽtia: niſi imitetur xp̄m: ideo ſequitur euangeliũ. Aſcẽdens ieſus ⁊c̃. Matthei. xx. c. de cruce xp̄i. vbi habetur. Ecce aſcendimus hieroſolymam. ⁊ ſequitur ibidẽ de filijs zebedei qui petierũt vt vnus ſederet a dextris: ⁊ alius a ſiniſtris ⁊ dixit eis dñs. Poteſtis bibere calicem quem ego bibiturus ſum ⁊c̃. qui nõ bibit de calice glorie ⁊ poſtponit ſe chriſtus apoſtolis in exemplum qui de hoc iraſcebantur.

¶ De quinta feria. Rubrica

Quinta feria eſt de piſcibus ⁊ auib⁹ id eſt de non confidentibus in domino: ⁊ confidentibus in homine: de quibus habetur in epiſtola. Maledictus homo qui confidit in homine. Hiere. xvij. c. ⁊ ponit carnem brachium ſuum ⁊c. et poſt benedictus vir qui confidit in domino. Et hec oſtenduntur per euangelium. Homo quidam ⁊c. Luce. xvj. quod eſt de diuite ⁊ Lazaro. Diues enim non confidebat in domino ⁊ ideo in inferno poſitus eſt. Pauper vero confidebat ⁊ ideo in ſinu abrae requieſcit. In offertorio. Precatus eſt Moyſes ⁊c. Oſtēditurq; oratio iuſti efficax ē Moyſes enim erat ouis: quia manſuetiſſimus hominum fuit: ⁊ eſt forma ieiunij: ⁊ placationem impetrauit ſuper iram qua dñs irat⁹ erat iudeis propter vitulum conflatilem. Ruſus quidam hodie legunt euangelium in quo docet dominus non in hominis: ſed ſolius dei teſtimonio confidendum: de ſeipſo enim loquens ait ſm carnis fragilitatem. Si ego teſtimonium perhibeo d̄ memetipſo teſtimonium meum nō eſt verum ⁊ infra ab homine teſtimonium non accipio. ⁊ infra. Habeo teſtimonium maius Iohanne. His conſonat premiſſa lectio de hieremia. Maledictus homo qui confidit in homine ⁊c. ⁊ infra. Benedictus vir qui confidit in domino. Confidens igitur orat in introitu: ⁊ in graduali: ⁊ etiam in offerēda in perſona Moyſi in qua fit verborum repetitio: qa ſepe ad dominum pro populo interceſſit: de hoc etiam dictū eſt ſub ſecunda dominica poſt epiphaniam. Communio. Qui manducat. Iohan. vj. c. oñdit quid vtilitatis proueniat confidēti: ſcꝫ q; in xp̄o maneat: ⁊ chriſtus in eo. ⁊ hec communio bene congrueret ſabbato ante dominicam palmarum. ¶ Notandum autem eſt q; ſicut precedens dominica vacat ab officio prout ibi dictum eſt: ita ⁊ omnes quinte ferie in quadrageſima quondam proprio carebāt officio: excepta forte quinta feria cene domini. Illa tamen mutuat introitum a tertia feria illā precedēti. Nam ſicut quelibet quinta feria autoritate Melchiadis pape. de conſecra. diſtinct. iij. ieiunium. ſoluta erat a ieiunio: ita ⁊ ab officio. Unde beat⁹ Gregorius nullum in quinta feria inſtituit officium: nihilominus tamen hore: ⁊ matutine ac veſpertinum officium cantabantur. Unde neceſſarium erat vt ſuper Benedictus ⁊ Magnificat antiphone de euangelijs aliorum dierum ſumpte dicerentur. ſed Gregorius. ij. inſtituit ieiunium ⁊ officium quinte ferie ea que tamen prius inſtituta erant de matutinis ⁊ veſpertinis officijs non mutauit: ⁊ inde eſt q; antiphone que cantantur ſuper Benedictus ⁊ Magnificat in quintis ferijs non conſonant euangelijs illius diei. De hoc in quinta feria precedentis hebdomade dictum eſt.

¶ De ſexta feria. Rubrica.

Sexta feria agit de ope ſexte diei in qua factus eſt homo ⁊ hortatur nos eccleſia ad manſuetudinem ⁊ patiētiam vt omnem irā de cordibus noſtris remoueamus: ⁊ hoc exēplo Ioſeph ⁊ chriſti. Et eſt epiſtola. Dixit Ioſeph. Geneſis. xxxvj. c. de Ioſeph qui multa paſſus eſt a fratribus ſuis: ⁊ tamē ſublimatus eſt velit nolint. In euangelio Matthei. xxj. monemur ad p̄dicta exēplo chriſti. Homo erat paterfamilias qui plantauit vineam: id eſt iudaicum populum per doctrinam legis ad vltimum miſit filium ſuum ad cultores vinee ad quos prius miſerat ſeruos quos etiam interfecerunt per hec autem ſcilicet manſuetudinem ⁊ patientiam ſatiabimur in futuro. vnde introitus eſt. Ego autem cum iuſticia apparebo in cōſpectu tuo: ſatiabor dum manifeſtabitur gloria tua. Ad tolerādas etiam perſecutiones propter iuſticiā hortatur in graduali. Ad dominum cum tribularer. ⁊ in offertorio. Domine in auxilium ⁊ communione. Tu domine ſeruabis.

¶ De ſabbato. Rubrica.

Sabbatum de conuerſione vel cōfeſſione p q̄ ceſſat homo ab opere ſeruili. ⁊ ſic ſabbatizat ⁊ recipit bñdictionem a domino q̄ bñdixit diei ſeptimo. Ad hoc aūt inſtruimur per legē domini ⁊ gratiam ſpiritusſancti vñ introitus eſt de lege. Lex domini ⁊c. ⁊ eſt primi toni q: conuerſio ad deum eſt principium bone vite. vnde ſequitur. Conuertens animas. Sequit̄ iuſticie domini recte letificantes corda: quia dant ſabbatum ſpūale: ⁊ hec principaliter habentur per gratiam qd̄ oſtenditur per epiſtolam. Dixit Rebecca ⁊c. Gene. xxvij. c. in qua habetur q; rebecca monuit Iacob vt offerret patri ſuo Iſaac duos hedos. Per rebeccam gratia intelligitur que nos monet ⁊ inſpirat nobis offerre deo abhominationem de peccato ⁊ confeſſionem que per hedos deſignatur. Hedus enim animal fetidum eſt ⁊ habet carnes ſapidas. Cum enim homini fetet peccatum ſuum confitetur illud: quod valde placet deo ⁊ angelus eius: q: gaudium eſt angelis dei ſuper vno peccatore penitentiam agente. Sequit̄ aūt in epiſtola. De rore celi. i. de gratia celeſti: ⁊ de pinguedie terre. i. abundantia tēporaliū ſit bñdictio tua: ⁊ preponit de rore celi: q: bona ſpūalia p̄ponunt tēporalibus: ⁊ poſtea ſequit̄ de pinguedine terre. q: primum q̄rite regnum dei ⁊ hec oīa adijciētur vobis. Boni enī omnia habēt. Unde apoſtolus. Tanq̄ nihil habētes ⁊ oīa poſſidentes extra de priuile. nimis. Mali ſimiliter petūt bñdictionē q̄ p Eſau deſignant̄: ſed q: ipſi preponūt tēporalia ſpiritualibus: dicitur eis. De pinguedine terre ⁊ de rore celi erit benedictio tua. Et ſi enim habeant aliq̄ ſpiritualia: tamen eis preponunt temporalia. Seq̄tur reſponſorium. Bonum eſt confiteri domino ⁊c. q̄ſi dicat eccleſia. Ex quo per conuerſionem ⁊ confeſ

ſione pctī ⁊ reprobationē habeƭ bñdictio ⁊ tpalia ⁊ ſpūalia. Bonū eſt ↄfiteri in dño. Itē habeƭ in euāgelio. Luc. xv. Homo quidam habuit duos filios. ⁊ petijt vnus dicēs. Da mihi ptē hereditatis que me contingit ⁊ diuiſit illis ſubſtantiam ſuam: ⁊ poſt ille conſumpſit omnia. poſtea fuit tanta fames in terra ad quā venit: vt cōpelleret fame eſſe porcari⁹. i. ſubulcus ⁊ dixit reuerſus ad ſe. Quāti mercēnarij ⁊c̄. Quando eñi homo omnia bona ſua amiſit ꝑ peccatum. non hȝ quid comedat: ⁊ permittit ita deus ipȝ cadere: vt arguat euȝ malicia ſua: vt legitur Hiere. ij. circa medium ⁊ moriatur fame ⁊ dicat. quot ſunt ſcȝ in eccleſia qui habēt iocunditateȝ mentis: ⁊ ego fame pereo reuertar ī domū patris mei. vñ in Exo. ix. habeƭ ꝙ egyptij cōpellebāt filios iſrael exire de egypto: tunc recipiƭ ⁊ daƭ ei prima ſtola. id eſt gr̄a: ⁊ ita in euāgelio habetur de cōuerſione. ¶ Rurſus taȝ in euāgelio vbi habeƭ de duobus filijs ꝙ̄ in epiſtola vbi agiƭ de Jacob ⁊ Joſeph duorum populorum iudaici videlȝ ⁊ gentilis ſignificatio contineƭ. Judaicus gratiā ſpiritu ˑlē amittit: gētilis vero cōuerſus ad penitētiaȝ de lege domini in introitu gloriatur ⁊ cantat. In graduali vero domino cōfiteƭ ⁊ laudat. in offerēda oculos ſuos petit illuminari ne dormiat. vt inimicus nō ꝑualeat ei. ¶ Et attendeꝙ rationabiliter in ſecūda quadrageſime hebdomada legiƭ euangeliū de filio prodigo reuertēte ad patrem: q2 gētilis populus per doctrinā legis ⁊ euāgelij ad creatoris cultū reuertitur. ⁊ quiuis penitēs ꝑ fidem ⁊ operationē vel per duo precepta charitatis dño reconciliatur. cōio eſt Oportet Luc. xv.

¶ De dñica tertia quadrageſime. Rubrica.

Tertia dominica eſt confeſſionis et quarta refectiōis: ſicut enim ſupra dictuȝ eſt: dominus in prima dominica quadrageſime armauit militē ſuum. in ſecunda oſtēdit premium ammodo ergo nō reſtat niſi vt oſtēdatur via: q2 ꝑ confeſſionem ⁊ refectionem illuc venitur: eſt ergo dominica iſta confeſſionis. Eſt auteȝ duplex cōfeſſio: ſcilicet peccati ⁊ laudis quas habere debet homo. Per humilitateȝ enim confeſſionis expectat homo a deo oīa que expectat. ſ. liberatōeȝ ⁊ donū gratie: ⁊ oīa alia bona. vñ introitus. Oculi mei ſemꝑ ad dominū ⁊c̄. ⁊ eſt ſeptimi toni: q2 per ſeptiformē gratiā ſpūſſancti euelleƭ homo de laqueo diaboli. ꝑ confeſſionem eñi ſcrutantur mala: ⁊ ideo fit ſtatio ad ſanctū Laurentiū qui per confeſſionem liberat⁹ eſt. Hec humilitas liberauit Joſeph de manibus fratrū ſuoꝝ ⁊ de carcere: ⁊ ideo cātatur in officio nocturnali. Adhuc dñica iſta ſexta eſt a dominica. lxx. ⁊ ſexta feria dominus crucifixus eſt ⁊ ideo fit mentio de paſſione domini que ꝑ ioſeph ſignificatur: ⁊ ita etiam ipſi diei competunt que dicūtur. Nam xp̄s per humilitateȝ liberatus eſt ab inſidijs fratrum ſuorum. id eſt iudeorū: ⁊ exaltatus in toto egypto id eſt in mundo. ⁊ ita que litteralr̄ acta ſunt circa ioſeph ſpiritualiter ſunt facta erga xp̄m. ⁊ nocturnū officiū ordinē comitaƭ hyſtorie. Cū eñi ꝑcedēti dñica cantatū fuerit de iacob⁹ in hac ſuccinitur de ioſeph qui vendit⁹ a fratribus illos in fame ditauit. ⁊ xp̄s a iudeis crucifixus ſua morte humanū genus redemit ⁊ redimēdo a demonio liberauit. put in euāgelio legiƭ hodierno. ceteꝝ qualis debeat eē cōfeſſio oſtēdit apoſtolus in epiſtola. Fratres imitatores mei eſtote ⁊c̄. ad Eph. v. c. Pmo eñi eē dȝ in humilitate: ſcȝ vt humiliem⁹ nos deo: ⁊ ita in nouitate vite ambulem⁹. Scdo in ꝑſeuerantia. ſcilȝ vt homo non redeat ad vomitū ⁊ vt infamia pctī remoueatur: vñ dicit fornicatio aūt ⁊ immundicia nō dominetur in vobis ⁊c̄. hoc fit per pſeuerātiaȝ in bona vita. Ad hoc idē hortamur in euāgelio in fine ī quo oſtendiƭ ꝙ gratia expellit pctm̄. Erat inquit ieſus eijciēs demoniuȝ ⁊c̄. Luc. xj. c. ⁊ Matthei. xiiij. Jeſus id eſt gratia. Iſte ideȝ demoniacus cecus diciƭ a Mattheo ⁊ Beda cecus īquit. Beda videt mut⁹ loquitur: poſſeſſus a demonio liberatur: ⁊ cuȝ eiecif ſet demoniū locutus eſt mutus: q2 quando data eſt homini gratia cōfitetur ⁊ loquiƭ in ↄfeſſione. Poſt modū oſtendit dñs ſtabilitatē regni ſuper indiuiduam charitatē: ⁊ inſtabilitateȝ regni diaboli. Omne inquit regnū in ſeipſuȝ diuiſum deſolabitur: ⁊ ſic regnū diaboli ⁊ ſuoꝝ qui diuiſi ſunt a deo deſtruetur. Sȝ regnum dei manet ineternum: ⁊ ita inuitat oēs homines ad regnū ſuū qđ manet propter hoc dȝ homo ꝑſeuerāter agere oꝑa confeſſionis: q2 ꝑ ea habebitur regnū celorum: ⁊ ideo reſponſorium eſt. Exurge dñe nō preualeat homo. i. diabolus qui nobis intendit auferre regnū celoꝝ. hoc igiƭ intendit eccl̄ia vt ſimus ꝑfecti in confeſſione ⁊ ſiliter ꝑfecte moriamur peccatis vt ꝑ bonam vitam etiam infam a peccati deleatur. ſicut dicit dominus ꝑ Hier. Perdam babylonis nomē. Hoc dicit q2 gratia expellit peccatum ⁊ infamiam. Sequitur. ⁊ reliquias ⁊ germē babylonis ciuitatis. id eſt memoriā delectabilē vt ſcȝ hō doleat qñ ad memoriā reducet. ¶ Rurſus q2 ſicut in euāgelio diciƭ. Surdus audiuit ⁊ mutus verba dei narrauit. iō diciƭ in introitu. Oculi mei ſemꝑ ad dñm. ⁊ ne iteꝝ deficiat miſericordiā iplorat ſubdēs. Reſpice in me: ⁊ in graduali. Exurge dñe. Deinde vox quondā muti ſcda facūdia cui⁹ os apuit ſapiētia ꝑces ſuas īgeminat. ⁊ decēti ſiliтudine in tractu porat dicēs. Ad te dñe In offerēda iā loquēs ꝑdicat iuſticias dñi rectas eo ꝙ a ſe humiliatos dñomniū exierat ſȝ ad iudaicū ppl'm ſupbientē ſpūs mundus redierat. in cōione d̄ muto factus orator: gratulatur ꝙ ſicut paſſer iuenit ſibi domū ⁊ turtur nidū.

¶ De ſecunda feria. Rubrica

In dñica precedēti dictuȝ eſt ꝙ dñs ſaluat ꝑ cōfeſſionē. in hac vo ſecunda feria oſtendiƭ ꝙ dñs ſaluat etiā per baptiſmū. Sed q2 baptiſm⁹ daƭ ꝑ trinitatē: ideo de trinitate eſt introitus. In deo laudabo verbum ⁊ poniƭ ibi ter hoc nomē deus ⁊ eſt de tertio tono. qđ totū contingit ꝑpter hoc ꝙ loquiƭ de tri. epl'a vero

Naaman princeps ⁊c. que eſt.iiij. Regum.v.c.eſt de Naaman quem miſit rex Syrie dominus ſuus ad Helyſeum: vt ſanaret eum: ⁊ precepit ei vt in iordane ſe lauaret ſepties ⁊ fieret eius caro ſicut caro pueri ⁊ ita factū eſt. Jordanis interpretatur deſcenſus humilitatis in qua eccleſia mūdari petit. ⁊ hoc facit ad preceptum domini querens per humilitatem ſalutē in aqua que eſt inferior creatura. Poſtmodum ſequitur reſponſorium. Deus laudē meam ne tacueris. in quo eccleſia humiliat ſe ꝑ pfeſſionē ⁊ eſt tertij toni rōne predicta. Jn euangelio vero dixerunt phariſei ad ieſum. Luce.v. oſtendit dñs ꝙ non ſunt miſſi ꝓphe niſi ad humiles: ſicut Helyſeus ad Naaman: ⁊ Helyas ad viduam: ⁊ oſtendit ſuperbiam iudeorū. Poſtea dixit. Jeſus aūt tranſiens ꝑ medium illorū ibat. ad ſignificandum ꝙ humilis quecquid ſibi fiat viam ſuam non derelinquat.

¶ De tertia feria. Rubrica.

Tertia feria eſt de oratione ⁊ miſericordia per que etiā ſaluat dñs. Unde introitus eſt. Dum clamarem ad dñm. Epiſtola vero mulier quedam ⁊c. eſt. iiij Regū. iiij.c. de vidua cuius filios creditor in ſeruitutem redigere contendebat: ⁊ eius vaſa oleo repleuit Helyſeus: dicens ei ꝙ de parte olei redderet debitum quod debebat: ⁊ de reliquo ipſa ⁊ filij ſui viuerent. Uidua eſt eccleſia cuius ſponſus chriſtus non eſt preſens corporaliter ſiue viſibiliter que venit ad chriſtum: creditores ſūt demones: vñ diabolus exactor dicitur ꝙ pecuniam: ideſt immundiciam a nobis exigit cum vſuris. vnde Eſa. xiiij.c. Quomodo ceſſauit exactor: quieuit tributum. Sed chriſtus ꝑ opa miſericordie liberauit nos ab hmōi creditore: ⁊ petitur huiuſmodi liberatio in reſponſorio. Ab occultis meis munda me dñe. Euangeliū vero quod eſt Matthei. xviij.c. eſt de miſericordia. ſ. Si peccauerit in te frater tuus corripe eum: ſi ignorat doce. ſi penitet dimitte: nō dico ſepties: ſꝫ etiaꝫ ſeptuagies ſepties: ideſt q̄tiēs peccauerit dimitte. ¶ Rurſus vidua pro filijs ad Helyſeum orans dicit in introitu. Ego clamaui. ⁊ in graduali. Ab occultis. Demum precibus exaudita gratias agit in offerēda. Dextera domini. Et docet in cōmunione. Domine quis ⁊c. quales ſe debeāt exhibere qui volunt oleum miſericordie: ſcilicet qui volunt requieſcere in monte ingrediantur ſine macula ⁊ operentur iuſticiam.

¶ De quarta feria. Rubrica.

In quarta feria agitur de impletione mandatorū per quā dñs etiam ſaluat: ſed quia per gratiam eſt impletio mādatorū: ⁊ ideo eſt introitus. Ego aūt in domino ſperabo: ⁊ eſt pmi toni ad oſtendendum ꝙ ſpem debemus ponere in ſolo deo epiſtola vero Honora patrem ⁊c. eſt de Exo. xx.c. in qua ſunt inſtituta vel diſtincta precepta dñi. Honora patrem ⁊ matrem ⁊c. Jn reſponſorio vero petitur gratia in quo oſtendit homo infirmitatem ſuam dicens. Miſerere mei deus q̄ṁ infirmus ſum. quaſi diceret non poſſum per me adimplere mādata. Jn euangelio. Acceſſerunt ad ieſum ⁊c. Matth. xv.c. redarguit dominus iactantiam iudeorū: qui magis innitebantur traditionibus hominum q̄ dei: ⁊ repꝛehendebant diſcipulos domini de traditionibus legis vel ſeniorū quibus dñs dixit. Hypocrite ⁊c. nō lotis manibus manducare non coinquinat hoīem: ⁊ oſtendit per que ſaluamur ⁊ iuſtificamur. Jn hac quarta feria fit primo ſcrutinium: prout in proxima quarta feria dicetur.

¶ De quinta feria. Rubrica.

In quinta feria oſtendit eccleſia nō eē ſalutem niſi a domino ⁊ maxime ꝑ virtutes. Unde introitus eſt. Salus populi ego ſum ⁊c. ⁊ eſt. quarti toni ꝓpt quattuor cardinales virtutes. epiſtola vero. Factum eſt verbum ⁊c. eſt de Hier. vij.c. vbi dicitur bonas facite vias veſtras ⁊ ſtudia veſtra ⁊ hoc ꝓpter bona opera virtutum: ⁊ reprehenduntur iudei qui credebant ſe non poſſe damnari: quia habebant domini templum ⁊ omnes alios damnatos eſſe dicebant. Unde ſequitur reſponſorium. Oculi omnium. oſtendens ꝙ in ſolo deo ſperandum eſt. euangelium vero Surgens ieſus. Luce. iiij.c. eſt de ſanatione ſocrus petri. per quod oſtendit ꝙ in ſolo deo ſperandum eſt: quia ab ipſo ⁊ per ipſum ſalus mentis ⁊ corporis eſt. Jn alijs vero eccleſijs legitur euangelium ſequentis dominice. Abijt ieſus: ⁊ alit incipit. Operamini. in quo improperat dñs turbe ꝙ magis curabant de ſalute corporis q̄ mētis: q̄ṁ voluerunt eum facere regeꝫ poſt miraculum factū de ſaturatiōe quinqꝫ milium hominum de duobus piſcibus et quinqꝫ panibus ⁊ hortatur eis dicens. Operamini non cibum qui perit: ſed qui permanet in vitam eternam. Cui congrue premittit premiſſa lectio Hieremie vbi dominus promittit ſe habitaturum cum eis: ⁊ ſic quaſi regem futurum eorū qui talem cibum fuerint operati: vt calūniam non faciant innocentem ⁊c. Sanguinem non effundāt ⁊c. Rurſus itroitus: ſcꝫ Salus populi. vox eſt domini populum conſolantis. Graduale. offertorium ⁊ cōmunio voces ſunt populi de regis gratia confidentis. Jn hac autem quinta feria in qua agitur de ſalute fit ſtatio ad ſanctos Coſmam ⁊ Damianū qui medici fuerunt: ⁊ homines corporaliter ⁊ ſpiritualiter ſanabant. ideo de ipſis fit mentio in collecta.

¶ De ſexta feria. Rubrica.

Sexta feria que eſt dies crucis oſtēdit ꝙ per crucem eſt ſalus. Unde introitus eſt. Fac mecū ſignū in bonū. i. crucem. Maiorē charitatē nemo hꝫ. i. maius ſignum charitatis q̄ vt aīam ſuā ponat quis pro amicis. Epiſtola vero Conuenerūt ⁊c.

que eſt Numeri.x.ca.eſt de Moyſe qui bis percuſſit petram ⁊ fluxerunt aque vt biberēt hoīes ⁊ iumēta. Per binam percuſſionē duo ligna crucis intelligē.petra xp̄s eſt.⁊ fluxerūt aque doctrinarū ⁊ gratiarū vt poſſit bibere totū genus humanū. Reſpōſoriū eſt. In deo ſperauit cor meū ⁊ adiut⁹ ſum:q: in ſola cruce ꝑfecta eſt humani generis ſaluatio. In euāgelio vero Uenit ieſus in ciuitatē ⁊c. Jo.iiij.c. oſtendit dn̄s ꝙ non ſolū pro nobis crucem ſuſtinuit ſed ⁊ multos alios labores. Unde ſequitur ibi ieſus ergo fatigatus ab itinere ⁊c.⁊ dicuntur ibi octo in quibus inſtruxit dn̄s ſamaritanā que patent in euāgelio:⁊ ideo reſponſorium eſt octaui toni. Communio eſt. Qui biberit. Johan.iiij.c.

De ſabbato. Rubrica.

In ſabbato vero oſtēdit ꝙ domin⁹ ſaluat per iuſticiam ⁊ miſericordiā Unde epiſtola. Erat vir. Danie.xiij ca.loquit de ſuſanna que ſaluata ē per iuſticiam. Euangeliū eſt de muliere deprehenſa in adulterio quā dn̄s liberauit per miſericordiā. Ecce quomodo euāgelium ⁊ epiſtola concordant. Quia ergo adultera in euangelio ſaluata eſt per miſericordiam:ideo videns eccl'ia infirmitatē filiorū ſuorū petit ſe liberari per miſericordiam in introitu dicēs. Uerba mea auribus percipe dn̄e intellige clamorē meū.⁊ eſt quinti toni ꝓpter quinq; que ponunt in collecta que eſt talis. Preſta queſumus oīpotēs deus vt qui ſe affligendo carnē ab alimentis abſtinēt:ſectando iuſticiam a culpa ieiunēt:id eſt a delectatiōe quinq; ſenſuum ſicut Daniel Suſanna ⁊ Joachin. Miſericordiam dei non cōſequent qui ſic nō ieiunāt. Sequit verſus introitus ſemiplenus:ſcʒ Rex meus ⁊ deus meus. Et ideo notādum eſt ꝙ in introitibus aliqñ duplex verſus ponitur.aliquādo dimidius.frequentius vnus.duplex vt in introitu defunctorū Requiē verſus Te decet ⁊c.⁊ ali⁹. Exaudi orationē meā ⁊c. quia oramus ꝓ defunctis propter ſtolam corporis ⁊ anime quas rogamus eis dari. Dicitur etiam ſecundus verſus.q: ſuccedit in locum illius verſus. Gloria patri qui in officio defunctorū tacetur:pro eo ꝙ mortui trinitatem vlterius laudare nequeūt. Ad cuius laudē pertinet iſte verſus. Sepius vero vn⁹ dicitur:quia ad vnum tātum:ſcʒ ad deū vertere nos debemus. Dimidius autē hic ponitur:quia qui miſericordiam dei impetrat:ſuā debet imperfectionē in operib⁹ confiteri.pſalmus tantū opus ſignificat. Poſt epiſtolam ſequitur reſpōſoriū. Si ambulē ⁊c. quod ſic ei reſpōdet.quem dominus liberat nullus ei nocere poteſt.igitur ſi ambulem in medio vmbre mortis nō timebo mala ⁊c. vmbra mortis eſt mors temporalis.q.d.⁊ ſi tranſeam per mortem temporalem nō eſt timendū ex quo deus adiuuat ⁊ ſequitur verſus. Uirga tua ⁊ baculus tuus ipa me conſolata ſunt:quia tribulationes domini conſolantur hominem bonum. Eſt autem primi toni: quia in ſolo deo ponēda eſt ſpes. In euangelio vero. Perrexit ieſus Johan.viij.oſtendit ſe dominus autorē miſericordie cum dixit mulieri adultere. Uade ⁊ amplius noli peccare. Item miſericordia fuit quando dixit. Qui ſine peccato eſt veſtrum.prius mittat in eam lapidē iiij.q.viij.qui ſine. In offertorio petit ſimiliter ꝑ miſericordiā liberari cum dicit. Greſſus meos dirige ⁊ pertinet ad octauā reſurrectiōis.poſtcōmunio vero ad beatitudinē que eſt Nemo te. Joh.viij.c. Illud autem notandū eſt ꝙ in hui⁹ ſabbati completorio antiphona Media vita cantatur:eo ꝙ nunc mediana quadrageſime icipiat hebdomada:qui vo in precedenti ſexta feria cantant.numerum dierū ieiuniis afflictorū attendūt. Hanc itaq; ſub breuiloquio duximus exponēdā. Media vita xp̄s eſt.ipe enī mediator eſt dei ⁊ hominū.x.di.quoniam. Ipſe eſt via veritas ⁊ vita.viij.di.qui contenta. Ipſe quidē ſanctus ipe deus.ipe fortis.ipſe miſericors ⁊ ſaluator. Ad chriſtum ergo ſermo dirigitur. O media vita:id eſt o xp̄e. Uel media vita ſancta trinitas eſt que in ſe vita:⁊ nobis vita media:id eſt ſufficiens ⁊ cōmunis ad quā ſermo dirigit. O media vita:id eſt o ſancta trinitas:ideoq; ſubdiſtiguitur ſancte deus ſctē fortis ſancte miſericors ſaluator: id eſt pater ⁊ filius et ſpirituſſanctus:a quo ⁊ per quē ⁊ in quo ſaluamur ⁊ ideo ſaluator:etiā trinitas appellatur. Ad quēcā q; tamen ſermonē dirigimus: adiutoriū querimus: quia in morte ſumus in miſeriis preſentis vite petimuſq; ne tradat nos amaritudini mortis eterne. vl' ſupple o dn̄e exiſtentes in vita media ſumus in morte. Prima vita fuit iuſticie ⁊ innocētie in qua creat⁹ eſt homo. Secūda eſt vita peccati ⁊ miſerie in qua lapſus eſt hō. Tertia erit vita immortalitatis ⁊ glorie ad quā reparabitur homo. Nos igitur dum ſumus in media vita ſumus i morte:quia vita peccati mors eſt vite iuſticie:⁊ iō querimus adiutorē. Alie eccleſie dicunt medio vite:q: enim nunc eſt mediū quadrageſime que vitā preſentem que ſine peccatis non ducitur repreſentat: merito dicitur antiphona ipſa. In morte:id eſt in peccatis que ducūt ad mortē. Et quia in epiſtola fit mētio de Suſanna:ideo propter equiuocationem vocabuli fit hodie ſtatio apud ſanctam Suſannam.

De quarta dn̄ica quadrage. Rubrica.

Sequitur dominica quarta in qua agitur de ſuperna hieruſalem ⁊ q: in terram illā venitur eo duce quo filij iſrael venerūt in terrā ꝓmiſſionis.put ſub ſeptuageſima dictū eſt ideo nūc legit. Exo.vbi dicit dominus. Uidēs vidi afflictionē ppli mei q̄ eſt in egypto ⁊ deſcēdi vt liberarē eos de manu pharaonis:ſicut aūt dn̄s liberauit populū per plagas miſſas contra pharaonē:ſimiliter ⁊ ꝑ plagas liberat de manu diaboli qui non vult dimittere nos niſi in manu forti vt ibi habetur. Prima plaga eſt conuerſio aquarū in ſanguinem:per quem peccatū infidelitatis ſigni

ficaṫ. Per alias plagas ſignificaṫ ꝙ homo per multas tribulationes ⁊ penas quas habet dū moraṫ in peccato cogitur redire ad dñm: ſicut de filio ꝓdigo legitur. Legiṫ ergo Exo. q: ꝑ fidē eſt exitus a ſeruitute diaboli: ⁊ ꝑ baptiſmum qui ſignificatur ꝑ mare rubꝛum ⁊ ꝑ impletionē mandatoꝛū. Quando vo homo talis eſt facit ſeipſum tabernaculum dño. qui vo non facit ei hoc tabernaculum: nec ipſe faciet in futuro. Poſt Exodū ſeq̄tur Liber leuitici q̄ ē terti⁹ in pētbateuco qui ꝑtinet ad leuitas q̄ debebant domino offerre ſacrificia. vnde liber ē oblationum. ex quo em̄ homo implet mandata ⁊ facit tabernaculū domino: nō reſtat niſi oblationes deo offerre. Debꝫ tamē ſal apponere in omni ſacrificio ſuo: q: cū diſcretione dꝫ omnia facere. Quia ergo tales debent eſſe mundi ab omni peccato: ⁊ offerre domino hoſtiā mūdam ſanctam ⁊ immaculatam. ideo ſeq̄tur in leuitico de mundatione lepꝛe ⁊ dr̄ ibi multotiēs. Sancti eſtote: quoniam ego ſanctus ſum. Et q: hoc fit in ſolēnitate coꝛdis. ⁊ debent omnia fieri cum gaudio: ideo poſtea in eodē libꝛo agiṫ d̄ ſolēnitatibus. Rurſum q: nullus ita ꝑfectus eſt quin peccet aliquādo ſaltē venialiter. ideo ibi habetur de dubitatiōe moyſi ad aquas contradictionis q̄ nec pꝛopter hoc dimiſit opus ſpirituale facere vt ad vocem ſuam fluerent aque cum dixit. Aſcēdat puteus. id ē doctrina ſacra Ceterum ſicut mulier oſtendit ex vna parte pomum filio ſuo. ⁊ ex alia virgam vt veniat ad ſe ſimiliter ⁊ dominus. iuxta illud Oſee. xj. c. In funiculis adam trabam eos in vinculis charitatis. Vñ in officio nocturnali oſtendit inimicum qui non vult dimittere ppl'm niſi in manu forti ⁊ in manu diuina: ſcilꝫ ꝑ pꝛedicatoꝛes: ⁊ ideo pꝛimum reſponſoꝛium eſt Locutus eſt dominus ad moyſen ⁊c. Siquidem moyſes ex aquis aſſumptus eſt xp̄s ꝑ quem liberamur ab huiuſmodi inimico: vel quilibet pꝛedicatoꝛ qui ex aquis ſcripture dꝫ aſſumi. ⁊ eſt quarti toni: q: quattuoꝛ modis nos affligit diabolus. ſcilꝫ interficiēdo mares: id eſt bona opera: vel virtuoſos quos ſubmergit in flumine: delitiarum huius mundi ⁊ cogit ſeruire in luto luxurie: ⁊ latere auaritie ⁊ palea inanis glorie. Poꝛro quidem q: ppl's in illa ſeptuagenaria captiuitate fleuit ſup flumina babylonis. ⁊ in fine Cyꝛo ꝑmittēte letabūdus exiuit ⁊ gratulans hierl'm introiuit. ideo cum in ꝑ̄ma dñica ppl's captiuatus fleuerit dicēs. Circūdederūt. ⁊ in ſecunda oꝛauerit dicens. Exurge. in tertia quoq̄ oꝛauerit dicēs Eſto mihi. In quarta ꝯſolationē acceperit dicēte dño Inuocauit me ⁊ ego exaudiam eū. in q̄nta ēt rurſus orationi inſtiterit dicens Reminiſcere miſerationum tuarum. In ſexta vo Dario licētiam tribuēte conſolationē d̄ reuerſione ꝑcepit: ideoq̄ dixit oculi mei. In hac ſeptimana tanq̄ in fine ſeptuageſime igrediēs hierl'ꝫ gratulabundus exultat dicēs Letare hierl'm. d̄ hoc ēt dictum ē ſub ꝑ̄ma dñica. Septenarium q̄ ꝑ̄ntis vite q̄ ſeptem dierum circulo ſiue curriculo voluitur vel potius ſeptem etatibus q̄bus mūdus ipſe diſtiguitur ſicut per dies ſeptuaginta: ſic ꝑ ſeptem dñicas facta repñtat eccleſia. Pꝛima em̄ etas ab Adāꝫ

vſq̄ ad Noe. Scđa vero a Noe vſq̄ ab Abꝛaam vel ſm̄ quoſdam Ad Moyſen. Tertia a Moyſe vſq̄ ad Dauid. Quarta a Dauid vſq̄ ad tranſmigrationem babylonis. Quinta a trāſmigratiōe babylonis vſq̄ ad aduētum dñi. Sexta ab aduētu dñi vſq̄ ad finē ſcl'i. Septima ſil'r vſq̄ ad eundem finem ſimul exiꝫ ꝯcurrūt: ſed illa invigilantibus ⁊ laborantibus: iſta in doꝛmiētibus ⁊ quieſcētibus vbi req̄eſcūt electoꝝ anime inter vba lactantis matris ſue ſuperne hierl'ꝫ In pꝛima dominica velut in infantia mundi homo a felici delectatione deiectus clamat. Circūdederūt me. in ſecūda velut in peritia mundi concipiēs homo ſpem ſue reconciliationis voce noe quaſi pꝛecētoꝛis imploꝛat acceptilationē reconciliatōis dicēs. Exurge quare obdoꝛmis domine. In tertia velut in mūdi adoleſcētia concipiēs homo ſuam liberationem de egyptiaca ſeruitute ſue ꝓtectionis ⁊ liberationis acceleratioēm voce moyſi oꝛat dicēs. Eſto mihi in deum pꝛotectoꝛem. Quarta deſignat iuuētutem eccleſie in qua regum dyademate coꝛonatur ⁊ ſapiētia pꝛophetaꝝ oꝛnaṫ. vnde illud offm̄ voce Dauid quaſi ꝑ̄centoꝛis in cantibus celebraṫ. Quinta ſenectutem eccleſie in qua caloꝛ naturalis incipit deficere. Naꝫ populo in babylone captiuato eccleſia captiua nec altare habuit nec templum: immo oꝛgana ſua ſuſpēdit: ideoq̄ in quinta dñica vacat officio. Sexta ſenium eccleſie. ſ. fines ſeculoꝝ cum filius dei venit in mūdū ⁊ de diaboli poteſtate liberauit genus humanū: ne igiṫ ſit immemoꝛ accepti bñficij ⁊ ingratum gratulatur ⁊ ait. Oculi mei ſemper ad dñꝫ. Hec aūt ſeptima ⁊ vltima ſignificat ſabbatum mūdi in quo ſanctoꝛūꝫ anime requieſcūt. illic hieruſalem q̄ ſurſum eſt que libera eſt. que mater noſtra eſt letatur: vnde dicitur dominica leticie. Eſt enim ſeptima ſeptuageſima ⁊ ꝑ ſeptenarium ſignificaṫ ſeptima etas eoꝛum q̄ ſunt in requie. Repꝛeſentat enim dominica libertatē cōceſſam filijs hierl'm redeūdi a babylone anno ſexageſimo quam habuerūt plenariam in anno ſeptuageſimo. vnde totum huius diei offm̄ de leticia ē ad repñtandum illoꝝ leticiam: ⁊ ēt noſtram: qm̄ finitis ſex etatibus erimus in ſeptima a mundi exilio liberati cū celeſtē ꝑadiſum q̄ eſt patria noſtra intrabim⁹ Cātaṫ ḡ hodie introitus. Letare hierl'ꝫ. ad oñdēdū ꝙ ſicut illi q̄ cum ingēti leticia a babylone venerūt in hierl'm: ita ⁊ nos ab hoc mūdo letantes in celeſtē hierl'm veniemus. babylon em̄ interp̄taṫ ꝯfuſio. vñ ſignificat mundū vl' infernū. q: in hoc mūdo ē cōfuſio. vitioꝝ: ⁊ in inferno toꝛmētoꝝ. Diciṫ ēt hec dñica refectōis q: in ea dñs refecit ⁊ ſatiauit quinq̄ milia hoīm vel q: in ea oñditur celeſtis hierl'm: ex qua omnis refectio eſt. Quia ergo eccleſia letatur ꝓ hac refectione: ideo cantat Letare hierl'm. i. eccleſia: tibi enim eterna requies pꝛomittiṫ. In nocturnali enim officio cantaṫ reſponſoꝛium. Audi iſrael ꝑ̄cepta dñi ⁊ ea in coꝛde tuo quaſi in libꝛo ſcribe ⁊ dabo tibi terram fluētem lac ⁊ mel. Poſtea ſequitur introitus. Ab vberibus conſolationis eius. Hec verba ſunt duo teſtamēta de quibus ſumuntur pꝛomiſſiones dulces in quibus eſt conſolatio noſtra: ⁊ ſunt in ea tria ver

ba leticie.ſ.letare:gaudere:⁊ exultare. Nō q̄re poſi
ta eſt ſub titulo de ſeptuageſima in principio ⁊ ſumi
tur iſte introitus de Eſa.vi.c.ſed de antiqua trāſla-
tione.q: in Eſa.ſic nō iacē verba hec verſus vero de
pſalmo qui loquiť de hierl'm ſupna.ſ. Letatus ſum
⁊c.⁊ eſt quinti toni ꝓpter quinq̄ milia hoīum quos
refecit.vel ideo q: illi qui cohibēt ⁊ refrenāt ⁊ bene
ordināt quinq̄ ſenſus corꝑis illi habebūt hmōi re-
fectionē ⁊ conſolationē:de qua in introitu habeť: ⁊
que petiť in collecta. Cōcede queſumus oṗs deus:
vt qui ex merito noſtre actionis affligimur: tue gra
tie cōſolatiōe reſpirem᷒. Scripſerūt tñ quidaʒ ꝙ q:
albertus papa qui tñ in cronica nō inueniť celebra-
uit tali die rome in tali eccleſia que vocať hieruſalē
ideo cantať Letare hieruſalē. Et nota ꝙ in quibuſ-
dam eccleſijs hac die ⁊ in feſto annunciationis dñi
due collecte dicunť:vt quaſi duplex feſtuʒ exoluere
videanť qd̓ non fit in alijs ꝑcipuis feſtiuitatib᷒ etiā
natiuitatis dñi ⁊ ſilibus:q: ille ꝑ octauas ꝓducunť
nec vnius diei dūtaxat obſeruātia ſicut iſta coangu
ſtanť. Sequiť ep̄la. Scriptū eſt q̄m abrahā duos fi-
lios habuit ⁊c.ad Gall'.iiij.c.Ubi ſequiť.que ſurſuʒ
eſt hierl'm libera eſt que eſt mater nr̄a. Hoc autē di-
cit vt nō timore ſeruili ſeruiam᷒ dño.ſʒ amore. Rñſo-
rium eſt de eodē. Letatus ſum in his que dicta ſunt
mihi ⁊c.⁊ eſt ſeptimi toni ꝓpter ſeptimā etatē ī qua
erimus ī quiete. Sʒ q: adhuc ſumus in labore ideo
ſequiť tractus:ſʒ ſuauiſſim᷒. Qui cōfidūt in dño ſi-
cut mons ſyon ⁊c.in quo oſtendiť ꝙ qui in dño ſolo
ſperāt habebūt illā reſurrectionē. Sequiť euange-
liū. Abijt ieſus trās mare galilee ⁊c. Jo.vj.c. Quin
q̄ aūt panes quib᷒ dñs refecit nos ꝑut ibi legiť ſūt
quinq̄ libri moyſi.duo ꝟo piſces ſunt pſalm᷒ ⁊ ꝓphe
tia:vel libri ioſue ⁊ iudicuʒ q: de illis ſeptē libris ſu
munť orōnes in hac dñica.⁊ ita reficit oēs.offerto-
riuʒ eſt. Laudate.⁊ eſt ſcd̓i toni ad oñdendū ꝙ deū
laudare debem᷒ ꝑ corꝑali refectione ⁊ ſpūali. Poſt-
cōio vero eſt. Hierl'm que edificať vt ciuitas ⁊c.⁊ lo
quitur de illa hierl'm que libera eſt:⁊ eſt quarti toni
ꝓpter q̄ttuor que dicunť.primū eſt q: oīa ſunt cōia.
ibi eñ deus eſt oīa ī in oībus ſcd̓m eſt ꝙ eternaliter
participanť ea que ibi ſunt vñ dicit.cuius participa
tio in idipſm.tertiū eſt ꝙ nullus de filijs diaboli po
teſt ibi aſcendere. Uñ dicit. Jlluc eñ aſcēderūt tri-
bus tribus dñi. Quartū q: ibi eſt cōtinua laus dei.
vñ ſequiť ad cōfitendum nomini tuo dñe ⁊ inde eſt
iſtud. Beati qui habitāt in domo tua dñe:in ſecula
ſeculoꝝ laudabūt te. Jn hac dñica romanus ponti-
fex celebraturus ad eccleſiaʒ pergens ⁊ rediens ab
eadem:auream in manu ſub aſpectu populi fert ro-
ſam. Circa qd̓ duplex inſurgit ratio:vna ſm lr̄am:al
tera ſm ſpiritum. Hanc ſm litteraʒ ne fidelis popu
lus ꝓpter quadrageſimalis obſeruātie aſperitatem
ſub continuo labore deficiat:q: qd̓ caret alterna re-
quie durabile nō eſt: id̓ in hac mediana dñica qua-
drageſime quoddā recreationis ſolatiū interponiť.
vt anxietas tēperata leuius ſufferať.iuxta illd̓. Jn-
terpone tuis interdū gaudia curis. Hodiernū nāq̄
officiuʒ tota leticia plenū eſt:⁊ in omni verboꝝ clau
ſula iocūditas exuberat gaudiū reſonat: hylaritas
inculcatur. Tria itaq̄ repreſentat dies iſta:ſcʒ chari
tatē poſt odiū.vnde diciť. Letare hieruſalem ⁊ con
uentum facite oēs qui diligitis eam. gaudium poſt
triſtitiā. Unde. Gaudete in leticia:q: in triſtitia fui
ſtis.⁊ ſatietatem poſt fameʒ.vnde. Ut ſatiemini ab
vberibus conſolationis veſtre. Que tria pariter de
ſignanť in tribus ꝓprietatib᷒ huius floris: charitas
in colore:iocūditas in odore:⁊ ſatietas ī ſapore. Ro-
ſa quippe pre ceteris florib᷒ colore dlectat:odore re-
creat ⁊ ſapore cōfortat delectat in viſu: recreat in ol
phatu:⁊ cōfortat in guſtu. Nempe roſa in manu ro-
mani pontificis gaudiuʒ iſraelitici populi deſignat
q̄n per gratiam xp̄i data eſt illi de babylonica capti
uitate licentia redeūdi. Deinde illā donat nobiliori
⁊ potētiori qui tūc in curia reperiť in quo nobilitas
⁊ excellētia illius peculiaris populi dñi deſignatur.
Demū ille cū multo equitatu ⁊ leticia ingēti ciuita-
tem cū roſa circuit figurās gaudiuʒ illius populi in
ciuitatē hierl'm reuerſi atq̄ cōionē toti᷒ fidelis po-
puli ⁊ eccleſie leticiā de premiſſis. Spūaliter autem
flos iſte florem illum ſignificat qui de ſe dicit in cā-
ticis. Ego flos campi ⁊ lilium conualliū.⁊ de quo ꝓ
pheta. Egrediet virga de radice ieſſe: ⁊ flos de ra.
c.a. Qui vere eſt flos florum.id eſt ſanctus ſanctoꝝ
q: pre ceteris floribus.l.ſanctis colore delectat in vi
ſu. Nam ſpecioſus forma pre filijs hominū in quem
deſiderāt angeli ꝓſpicere. Qui odore recreat in ol-
phatu:q: ſicut legiť in cāticis.j.c. Meliora ſunt vbe
ra tua vino fragrantia vnguentis optimis. Qui ſa-
pore confortat in guſtu:q: panis quem ipſe dat ca-
ro ſua eſt ꝓ mundi vita oē delectamentuʒ habens ⁊
oīs saporis ſuauitateʒ. Hic eſt eñ qui de quinq̄ pa-
nibus ⁊ duobus piſcib᷒ quinq̄ milia hoīm ſaturauit.
Triplex autē eſt in hoc flore materia:aurum videlʒ
muſcus ⁊ balſamū:q: triplex eſt ī xp̄o ſubſtātia:dei-
tas:corpus ⁊ anima. Sʒ balſamo mediāte muſcus
auro coniungiť:q: mediāte anima corpus cōiungiť
deitati. Diuina eniʒ natura tante ſubtilitatis eſt vt
corpori de lymo terre formato nō congrueret vniri:
niſi rōnabili ſpiritu mediāte. ¶ Rurſus flos ipſe au
reus eſt:q: rex regū ⁊ dñs dñantiū:cuius rubor ap-
paruit in inſignijs paſſionis:⁊ odor in gloria reſurre
ctionis. Huius floris baiulus eſt vicarius ſaluato-
ris. Roman᷒ vero pōtifex ſucceſſor vtiq̄ petri:⁊ vi-
carius ieſu xp̄i qui hunc florē fidelibus populis de
monſtrat nō omni tp̄e:ſed in hac dñica tñ que ſepti
ma eſt ab illa que ſeptuageſima nūcupať:q: xp̄s nō
in qualibet hora:ſed in ſeptima tñ etate videť ab il
lis qui beata requie cōſolabunť. ¶ Rurſus in vrbe
oſtendiť non alibi q̄ apud baſilicam que ſancte cru
cis in hieruſalem appellať:que ſuperne hieruſalem
typū obtinet:⁊ ſpem repreſentat de qua diciť in epi
ſtola hodierna. Jlla que ſurſum eſt hieruſaleʒ libe-
ra eſt: que eſt mater nr̄a.in qua xp̄m angeli ſancti ⁊
beate anime contēplanť ad quā merito diciť. Leta
re hieruſalē ⁊ conuentū facite oēs qui diligitis eaʒ.
q.d.vos catholici non heretici. Differt autē hodier
na ſtatio ab illa que fit ibideʒ in ſcd̓a dñica aduen-

tus q: illa future beatitudinis eſt annūciatio hec q̄ſi
p:eſentis contēplatio. Unde ⁊ feſtiuius agitur: quia
ſpei noſtre feſtiuitas ē. Hac ēt die xp̄ianus co:onaṫ
im pato: vt ſemp co:one ſuperne hierlm mediteṫ. Da
uid ter in regem vnctus eſt: vt dicetur ſub dn̄ica poſt
aſcenſionem. Hec ergo dn̄ica p:iuilegiata eſt: q: rep̄
ſentat licentiam redeundi de ſeruitute ad libertatē
p opulo iſraelitico ꝯceſſam ⁊ leticiā ex hoc habitā.

¶ De ſecunda feria. Rub:ica.

SEcunda feria eſt de iudicio. Un̄ in
epl'a. Uenerūt due ⁊c. tertij. Regū.
iij. c. agiṫ de iudicio ſalomonis dua
bus mulieribus de puero ꝯtendenti
bus. extra ď ꝑſump. c. j. Mulier vna
q̄ dixit ꝙ diuidaṫ puer ē ſynagoga q̄
diuidi conata eſt puez ieſuz. alia mulier q̄ dicit deṫ
ei infans viuus eſt eccleſia. Unde i r̄n̄ſo:io petit hec
mulier puerum. Eſto mihi in deū ꝓtecto:ē. i. petit ſi
bi dari xp̄m Euāgeliū p:ope erat Jo. ij. c. Ubi r̄ ē de
eiectione vendētium ⁊ de iudicio ibi hṫ ꝙ non crede
bat ſe ieſus eis: q: niti ſunt eū interficere. poſtea ſeq̄
tur de paſſione ſua. Soluite. i. ſoluetis tēplum hoc ⁊
in triduo excitabo illud. ſciebat ei q̇d facturi erant
Q:̾o ex paſſione dn̄i eſt, omne gaudiū ideo in offer
to:io cātat eccleſia. Jubilate. In introitu aūt petit
iudicari: ſed p:ius petit miam. Deus in nomine tuo
ſaluum me fac. ſ. per miam ⁊ in virtute tua iudica me
⁊ eſt quarti toni: q: ibi habetur. Ab inſurgentibus
in me libera me. i. ab inimicis qui quattuo: modis ſi
cut dictum eſt ſub dominica inſurgunt contra nos ⁊
ideo ſicut dominica fuit de miſerico:dia: ita ſecunda
feria de ſte. iuſticia.

¶ De tertia feria. Rub:ica.

TErtia feria eſt de o:one. i. de effica-
cia o:onis que. ſ. ſit ſalua iuſticia qď
oſtenditur in epl'a Locutus eſt ⁊c. q̄
eſt Exoď. xxxij. c. vbi ſequiṫ dimitte
me vt deleā eū: ⁊ moyſes o:auit p:o
pp'lo: ⁊ dn̄s dimiſit pctm̄: ſalua tn̄ iu
ſticia: q: reſeruauit ſibi vindictam. Unde ⁊ ſi ꝑpter il
lud pctm̄ qď cōmiſerunt in xp̄m ꝓcipue puniaṅṫ: tn̄
⁊ ꝑpter illud quod commiſerunt tunc. ſ. ado:ando vi
tulum. Unde dicit dn̄s in euangelio. Implete mēſu
ram patrum veſtro:: q: vo tam efficax eſt oratio: iď
in introitu dicit eccl'ia. Exaudi o:onē meam ⁊c. ver
ſus. Contriſtatus ſum in exercitatione mea. Contri
ſtat' eni fuit ꝑ dilatione patrie ⁊ incolatu miſerie.
Q:̾o exercitatio xp̄iani eſt in cohertione a petulā
tia ⁊ laſciuia q̇nq3 ſenſuum: idcirco q̇nto tono reſo-
nat hūc introitū eccl'ia: ⁊ ſequiṫ epl'a. Locutus ē ⁊c.
in qua ſicut dictum eſt impetrauit moyſes dimiſſionē
pcti ſalua iuſticia ⁊ vt filij eoꝝ mererenṫ intrare ter
ram ꝑmiſſionis. iď in r̄n̄ſo:io o:at eccl'ia vt mereatur
ipſam impetrare filijs ſuis vt intrēt terrā ꝑmiſſionis l3
ado:auerūt vitulū ꝯflatilē. i. venerati ſunt laſciuias
⁊ pōpam mūdi dicēs. Exurge dn̄e fer opem nobis ⁊.

v̾ſus. Deus auribus noſtris audiuimus: qm̄ tu libe
raſti eos ⁊ condonaſti eis ſilr̄ ⁊ fac nos ſpiritualiter
Poſtmodum ſequitur euangelium. Jam die feſto.
Jo. vij. c. de obſtinatione iudeoꝝ q̄ dicebant. Quō
hic litteras ſcit cum nō didicerit. ⁊ dixit dn̄s. Moy
ſes dedit vobis legem ⁊ vos vultis me interficere.
q. d. contra legem veſtram vultis facere ⁊ facitis. ⁊
dixerunt. Demonium habes ecce quō obſtinati fue
runt: ⁊ hoc ē qď in epl'a hṫ. Receſſerūt cito a via quā
oſtendiſti eis. Eccleſia v̾o oſtēdēs ſe non cōſentire
peccatis: dicit in offerto:io. Expectans expectaui
dn̄m: oñdens ſe expectare xp̄m vſq3 ad finem. ⁊ q: hn̄
expectat q̇ a laſciuia quinq3 ſenſuum abſtinet: ideo
quinti toni eſt. Per hanc autem ſpem reducitur no-
uus populus in terram p:omiſſionis. vnde ſequitur
poſtcōmunio. Letabitur in ſalutari tuo. ⁊ eſt p:imi
toni. q: omnis leticia a deo eſt.

¶ De quarta feria. Rub:ica

SEquitur quarta feria q̄ eſt cathecil-
zando:um. q: ea die ducunṫ ad eccle
ſiam cathecumini ⁊ cathecizanṫ. i. in
ſtruuntur ⁊ hoc eſt tertiū ſcrutinium
vt iam dicetur. Ut autem ſeruiamus
conſuetudini eccleſie italie q̄ ſcruti-
nij ſolēnitatem obſeruant ⁊ iuribus de illo loquenti
bus ⁊ q: etiam q̄dam de his q̄ de illo fiunt vſq3 in ba
ptizando ſeruantur: ideo aliqua de illo dicamus vi-
delicet quid ſit ſcrutinium ⁊ vnde dicatur: ⁊ vnde o:i
ginem traxit quando ⁊ quotiens ⁊ quare in tempo-
ribus ſtatutis fiat: quid in eo fiat vſq3 ad exo:ciſmū
⁊ quid ab exo:ciſmo vſq3 ad eccleſie ingreſſum ⁊ q̇d
ab ipſo ingreſſu vſq3 ad finem. ⁊ quare hec oia fiant
ſubſequenter vero de officio miſſe huius diei dice-
mus. Scrutinium nihil aliud eſt ꝙ̄ fidei ⁊ religiōis
xp̄iane inquiſitio. Eſt eni quaſi quoddam iter ſeu ꝓ
paratio ad bapti'mum. ⁊ diciṫ a ſcrutando. i. inqui
rendo: q: fidei religionis inquiſitio ſit in eo. vn̄ o:i-
ginem traxerit iam dicetur. Incipit autem fieri ſcru
tinium in quarta feria tertie hebdomade quadra-
geſime ſed in hac quarta ſit ſolēne. Fiebant eni3 in
p:imitiua eccleſia ſeptem ſcrutinia. duo ſc3 in quar-
ta feria ⁊ ſabbato tertie hebdomade: ⁊ duo in hac q̄r
ta feria ⁊ ſabbato huius quarte hebdomade. ⁊ duo
in quarta feria ⁊ ſabbato quinte hebdomade. et
vnum in quarta feria vltime hebdomade. in qui-
bus adulti qui venturi erant ad baptiſmum docebā
tur o:ationem dominicam ⁊ ſymbolum. vt in ſequē-
ti tunc ſabbato in quo baptizandi erant vtrunq3 añ
baptiſmum ſcirent. ⁊ adhuc hodie in quibuſdam ec
cleſijs ſeptem fiunt ſcrutinia ꝑpter ſeptifo:mē gra
tiam ſpiritusſancti. Sed tertium videlicet hac die ſo
lēniſſimum ⁊ in omnibus eccleſijs o:dinem romanū
ſequentibus: in quolibet ſcrutinio diciṫ miſſa ſcruti
nij: videl3 Dum ſanctificatus fuero de qua diceṫ. Di
cuntur etiam ꝓp:ie collecte ꝑ cathecuminis. vt Om
nipotēs ſempiterne deus eccleſiam tuam. Itē reme
dij. ⁊c. Sed queritur quare tertium ſcrutiniu3 ſit ſo-

lenne:ꝛ nõ primũ nec ſcðm. Reſpondet ad notãduz
ꝙ nec prima etas. i. infantia: nec ſcða. i. pueritia ita
apta eſt ſeruitio dei ſicut illa in qua maxime diſcre-
tio boni ꝛ mali haberi incipit ꝛ in qua contra carnẽ
pugnat. Unde ẽ ẽt ꝙ non prima tribus. i. tribus iu
de: nec ſecunda. i. tribus ſymeon. ſed tertia. i. leuiti-
ca ſacrificijs dñi eſt deputata. ſed nec in primo libro
pẽthateuci: nec in ſecũdo agitur de ſacrificijs: ſed i
tertio ꝑut dictum eſt in precedẽti dñica. Fit autem
ſcrutiniũ i hac ſeptima hebdomada a ſeptuageſima
q: dum iudei fuerũt in babylonica captiuitate. mi
ꝑti fuerunt inter eos quidam de gentibus. Uñ poſt
eoꝝ reditũ ignorabat de pluribus vtrum eſſent iu-
dei vel non. q̇dam ẽt dicebãt ſe fore de leuitica tribu
qui non erant: ꝛ ſe ſacerdotes q̇ non erant. Ideoqꝫ
Eſdras ꝛ alij ſapiẽtes genealogias diligẽter ſcruta
ti ſunt ꝛ iudeos a gentilibus: ꝛ leuitas a non leuitis
ſegregauerũt: ita ꝛ nos in hac ſeptima hebdomada
que finẽ illius ſeptuageſime babylonice captiuitatꝭ
ſignificat ſcrutiniũ facim⁹ vt credẽtes ab incredulis
ſegregemus quos in ſacroſancta ſolẽnitate redem-
ptionis noſtre ex qua ꝛ ſpirituſſancto renouemus.
Non eñi in primitiua eccleſia alio tempore baptiſma
celebrabat: niſi forte mortis periculo iminẽte. Oẽs
igitur eccleſie prolis quam per anni circulum verbi
pabulo generabant hac die nomina ſua dabant in
quibus perſcrutandum erat ne qua radix amaritu-
dinis ineſſet: vt in hereticis: ne prius illis ſancta da
rentur ꝙ̄ xp̄iana fides radices in eoꝝ mẽtibus fixiſ
ſet. i. q. vij. quotiẽs. de conſe. diſtin. ij. ego. Unde no
minibus datis quilibet eoꝝ ꝑ dies ſequẽtes vſqꝫ ad
paſcha fidei regulã audiebat ꝛ ſic lactatus ꝛ grãde
ſcẽs in plenilunio. i. in baptiſmo plena fide ſymbolũ
reddens xp̄o in baptiſmo commoriebatur ꝛ reſurge
bat. Porro in hac quarta feria fit ſcrutinium ꝑpter
multa. Primo q: ipſa ꝑ̄figurata eſt a quarta ſcli eta
te q̄ fuit a dauid vſqꝫ ad tranſmigrationem babylo-
nis. in qua non ſolum iudee gentis incboatum ẽ im
perium: verũetiam xp̄i ꝛ chriſtianorum regnum ex ꝑ
miſſione ſumpſit exordium iurante domino Dauid
De fructu ventris tui ponam ſuper ſedem tuam. iõ-
qꝫ merito in hac feria cathecumini ad xp̄i nomẽ ac-
cedunt ꝛ xp̄iana religio in ea initiũ capit. Secun
do: quia ſicut quarta feria ſtelle create ſunt ꝛ in celo
ſoli ꝛ lune coniuncte. ita ꝛ fideles hodie concipiunt
qui xp̄o ſoli ꝛ eccleſie lune coniungũtur: ꝛ in celo. i.
in patris regno iam ſplendẽt in ſpe ꝛ in futuro ſplẽ-
debunt in re. Tertio quia ſicut in quarta etate edi-
ficatum eſt templum domini per ſalomonem: ſic ꝛ in
hac quarta feria preparamus baptizando vt ſint tẽ
plum dño. Quarto q: in quarta feria cepit noſtra re
dẽptio in quo proditus eſt dominus a iuda: vt pro
redimẽda eccleſia moreret. ideo ꝛ in quarta feria iſti
preparant: vt effectum percipiant redemptionis.
Quinto q: agnus vigintiquattuor diebus obſerua
batur ꝛ preparabatur: ꝛ luna quindecima imolabat
decet vt eccleſie noua ſoboles q̄ ad cõmoriẽdũ xp̄o
in baptiſmo ꝑparat: diebus quindecim anteriori ie
iunio ſpiritualiter ſaginata, etati lune q̄ illaꝫ ſignifi

cat exequet. Sexto q: quarta hominis etas: ſcilicet
iuuentus per quartam feriam ſignificata apta eſt ꝓ
lijs ꝛ gubernaculo imperij. ꝛ ideo cathecumini ꝑpa
rant in quarta feria ad ꝓlium contra diabolum ꝛ ad
regnum ꝛ imperium regni dei. Hoc ãt ordine ſcruti-
nia celebrant: qm̃ a principio vſqꝫ ad exorciſmũ hec
fiunt. Primo quidem fit noĩm baptizandoꝝ ꝑ acco
litum deſcriptio: ꝛ eoꝝ per nomina in eccleſia voca-
tio. Secũdo maſculorum ad dextram feminarũ ad
ſiniſtram ad ianuam eccleſie vbi fidem petunt redu
ctio. Tertio ꝑ exorciſtã gemina interrogatio vna de
renunciatione diaboli. alia de fide xp̄i. Quarto de
monis exufflatio. Quinto crucis in fronte exp̄ſſio.
Sexto dicit oratio. Septimo fit in ore ſalis ĩpoſitio
Quod igitur nomina per accolitum ſcribunt: ex quo
ipſe etiam notarius dictus eſt ſignificat ꝙ nomina
fidelium in libro vite ſcripta ſunt. Quod nominati
vocantur ſignificat vocationem fidelium ad vitam
eternam. Ceterum ianua xp̄s eſt. Ducuntur igit crẽ
dituri ad ianuam. i. ad xp̄m qui de ſeipſo dicit Ego
ſum oſtium per me ſi quis introierit ſaluabitur. Qð
vero maſculi ponunt a dextra ꝛ femine a ſiniſtra: de
ſignat ꝙ viriliter agentes a dextris ꝛ effeminati a
ſiniſtris in iudicio ſtatuuntur. Quod abrenunciant
diabolo per hoc ſe a iugo eius cui ex originali ſunt
obnoxij ſubtrahũt. per hoc enim ꝙ fidem xp̄i ꝯfitẽ
tur: iugo xp̄i ſe ſubijciunt. Demonis exufflatio ẽ po
teſtatꝭ eius debilitatio. Crux que imprimit fronti ẽ
vexillum noſtrum quo diabolum vincimus non fit
aliud ſignum niſi crux: vt in hoc ſolo ſigno diabolus
ſciens ſe eſſe victum contremiſcat ꝛ fugiat. Fit aũt
in ſede pudoris id eſt in fronte ne erubeſcat fidelis
confiteri dominum ſuum eſſe crucifixum. Oratio cõ
tra diabolum eſt munitio. Sal in ore poſitum ẽ ſa-
pientie condimẽtum. Hec plenius dicta ſunt in par
te prima ſub titulo de vnctionibus. ꝛ dicetur ſub ſab
bato ſancto. Nunc dicẽda ſunt que ab exorciſmo vſ
qꝫ ad ingreſſum eccleſie fiunt. Primo diabolus exor
cizatur ꝛ ter repetunt verba illa. Audi maledicte dia
bole ꝛc. Secundo maſculi ſeorſum ponunt. Tertio
ad monitionem diaconi capita inclinant cathecumi
ni: ꝛ ſuper eos oratio dñica ꝛ ſymbolum dicit. Quar
to a ſacerdote aures ꝛ nares illorum ſaliua tangunt
Quito ab accolito illuminant. ¶ Sexto a diacono
euangelium ſuper eos dicitur. Septimo per oſtiariũ
in eccleſiã introducunt. Primo ergo exorcizat dia-
bolus. id eſt adiurat vt a fidelibus recedat. Ter re
petunt verba illa Audi maledicte diabole ꝛc. q: in
confeſſione trinitatis diabolo reſiſtit. Surſum ma
ſculis ꝛ deorſum feminis fit exorciſmus: q: maiorib⁹
maiora: minoribus minora ſunt proponẽda. ¶ Qð
ad admonitionem diaconi capita inclinant: ſignifi
cat ꝙ cum deo communicaturi acclamante diaco-
no capita inclinabũt ꝛ hec ratio pro communione
habetur. Quod ſymbolum ꝛ dñicam orationẽ ſacer
dos ſup capita eoꝝ dicit. notat ꝙ templum domini
ꝯtra diabolum munit. Aures ꝛ nares ſaliua tãgit vt
doctrinã de ore predicatoris ꝑcedẽte fideles libẽn-
ter audiant ꝛ ipſa eis bene redoleat quoadusqꝫ ſpm̃

habent in naribus.i.q̈ diu viuunt. Ipſorum illumi
natio eſt tenebrarum ignorātie ⁊ peccati per lumen
intelligētie effugatio. euangeliū qđ ſuper eos dicit
eſt doctrina ſaluatoris qua inſtruuntur. Deinde per
oſtiariū introducunt q: poſt impletionē euāgelij: p
oſtiariū.i. per ſpiritūſanctū in celeſtē patriā intro-
ducuntur. Poſt hec dicēda ſunt ea que ab ingreſſu
eccleſie vſq ad miſſam fiunt. Primo maſculi ad au-
ſtrū ſtatuunt. Femine ad aquilonem. inde quattuor
lectiones ſuper eos leguntur: ⁊ quattuor initia euā-
geliorum deinde duo. vnus maſculus ⁊ vna femina in
ſanctuariū ab accolitis portant. Poſt ſymbolū gre
ce ſup maſculos latine ſuper feminas dicit. His per
actis eccleſiā ingrediunt: ⁊ ſic miſſa cātatur. Quod
aūt maſculi ad auſtrū ⁊ femine ad aquilonē ſtatu-
untur: ſignificat q̈ fortiores hoſtibus tentationum
obijciendi ſunt ⁊ debiliores humiliter ſunt erudien
di. Qđ quattuor lectiōes ſup eos legunt ſignificat
doctrinam quattuor euangeliorum qua inſtruunt. Un
de ſtatim quattuor initia euāgeliorum leguntur ſuper
eos: quaſi cōgreget eos a quattuor partibus orbis.
Quod vnus maſculus ⁊ vna femina portātur in ſa-
crariū: ſignificat q̈ de vtroq ſexu fideles aſcendēt
in celum. Sed non aſcendunt niſi vnus id eſt in vni
tate eccleſie conſtitutus: ſicut ⁊ in ꝓbatica piſcina
nō ſanabatur niſi vnus. Quod ſymbolū legitur ſup
maſculos grece ⁊ ſuper feminas latine: per duas lin
guas quibus ſymbolū legitur, omnē linguā intelli-
gimus. Nā in grecis viguit ſapiētia. in latinis ſcilz
romanis potētia: ⁊ ita per has duas tāq̈ excellētio
res omnem linguam intelligimus quaſi cū apl'o ad
Philip.ij.c. dicamus. oīs lingua cōfiteatur: q: dn̄s
noſter ieſus xp̄s in gloria eſt dei patris. Expoſitio-
nē orationis dn̄ice: ⁊ ſymboli in quarta parte in ſuis
locis expoſuimus. ⁊ attende q̈ ante hanc quartā fe
riā dn̄ica vel i ſcđa feria huius ferie ſcrutiniū popu
lis annūciādū his verbis. Scrutinij diez dilectiſſi-
mi fratres quo electi noſtri diuinitus inſtruant im-
minere cognoſcite ideoq ſollicita deuotione ſequē
ti quarta feria circa horā nonā cōuenire dignemini
vt celeſte myſteriū quo diabolus cū ſua pompa de-
ſtruit: ⁊ ianua celeſtis regni aperiet: inculpabili mi
niſterio peragere valeamus. In hac ſcđo feria quarta
finitis miſſarum ſolēnijs presbyter annūciat. vt ſab-
bato primo ad ſcrutiniū reuertant: ⁊ ſic iterū itaq
iterū annūciat: donec ſeptem ſcrutinia celebrantur.
Sane expleto ſcrutinio dicit miſſa vt p̄miſſum eſt
in qua legit lectio ⁊ epiſtola: q: baptizādus in duo-
bus eſt cathecizandus.i. inſtruēdus.ſ. nouo ⁊ vete-
ri teſtamēto. maxime in illis que ꝑtinēt ad baptiſmū.
Rurſus q: inſtruēdus eſt i fide ⁊ in moribus: ideo
due lectiones legunt de quibus in eis cū ſuis reſpō
ſorijs diſputat. Legitur eniz de Philippo q̈ eunu-
cho euangelizauit ieſum. ⁊ ſm Auguſtinū euāgeliza
re ieſuz eſt nō tātū docere credēda: ſed etiā que ſunt
poſt baptiſmum ſeruanda: in prima ergo lectiōe ſcz
Sanctificabo ⁊c. que ſumpta eſt de Ezechie.xxxvi.
c. de fide agitur. vbi dicit. Tollā quippe vos de gē
tibus: ⁊ cōgregabo vos de vniuerſis terris ⁊ effun-
dam ſuper vos aquam mūdam: ⁊ mundabimini ab
omnibus inquinamentis veſtris ⁊ dabo vobis cor
nouū. Fideles enim de varijs terris cōgregati ſunt
in eccl'ia ⁊ aqua ſalutaris baptiſmi ſup eos effuſa ē:
qua ab vniuerſis peccatis ⁊ erroribus ſunt mūdati
⁊ datū eſt eis cor nouū vt credant in chriſtū. De hac
lectione ſumit introitus Dū ſanctificatus fuero ⁊c.
vel baptizatus dicitur cor nouuz. In verſu aūt Be
nedicaz dominum ⁊c. ſunt gratiarūactiones de hac
ſanctificatione: ⁊ eſt tertij toni: q: ſanctificatio ꝑti-
net ad trinitatē. Uerum q: per talē ſanctificationez
fiunt homines filij dei: ideo ſubſequitur in gradua-
li. Uenite filij audite me: timorē dn̄i docebo vos: qđ
eſt ſeptimi toni. ꝓpter ſeptē dona ſpūſſancti que dā
tur in baptiſmo: vel q: ad hoc q̈ quis vere credat in
xp̄m neceſſe eſt vt timeat deū: ideo ſequit ipſuz gra
duale vbi ſequitur de timore. Initium ſapientie ti-
mor dn̄i eſt. Qui ergo radicez imponit crudelitatis
eum a timore inchoare oportet. iuxta illud. A timore
tuo domine cōcepimus ⁊ peperimus ſpiritūſanctuz.
In ſecūda lectione: ſcz i epiſtola. Lauamini ⁊c. que
ſumitur de Eſa.i.c agitur abundāter de moribus:
vbi dicit. Quieſcite agere peruerſe diſcite bn̄facē ⁊c.
⁊ poſtea cōcluditur: ⁊ venite ⁊ arguite me dicit dn̄s
q.d. Si hoc feceritis ⁊ vos non remunerauero. iure
me tanq̈ iniuſtū redarguere poteſtis. Itē dicit ibi
Lauamini ſcz per baptiſmuz: ⁊ eſtote.i. manete mū
di ſcz per penitentiaz: ⁊ q̈ poſſint oſtēdit dicēs. Au
ferte malū cogitationum veſtrarum. ⁊ ſi fuerint pecca
ta veſtra vt coccinū: quaſi nix dealbabunt ⁊c. Uerū
quia illi qui fidez veram ⁊ bonos mores ſeruant ad
hereditatem domini pertinere probātur. idcirco ſe-
quitur graduale. Beata gēs cuius eſt dominus de
us eius populus quem elegit dominus in heredita
tem ſibi. Hi efficiunt celi qui verbo.i. filio dei firmā
tur. vnde ſequitur verſus. Uerbo domini celi firma-
ti ſunt ⁊c. Item q: in talibus locū habet beatitudo
ideo graduale illud eſt primi toni: quia beatitudo a
ſolo deo eſt. Ab his quoq non diſcrepat euangeliū
precedens. ſcilz. Preteriens ieſus ⁊c. Io.ix.c. quod
eſt de illuminatiōe ceci: quia ceci illuminātur in ba
ptiſmo. Unde dicit ibi. Lutū fecit dominus ex ſpu
to ⁊ precepit ceco vt lauaret ſe in natatorio ſyloe.i.
chriſti qui miſſus fuit a patre.i. in baptiſmo vl' in do
ctrina xp̄i de quo dicitur Geñ. vlti.c. Non auferet
ſceptruz de iuda ⁊ dux de femore eius donec veniat
qui mittē dus eſt. hebreus habet. Donec veniat ſy-
lo.i. miſſus. Poſtmodum in gratiarumactiōe ſequi
tur offertorium ſecūdi toni. propter illuminationez
⁊ confirmationem. Dicto autem offertorio archidia
conus aſcendit pulpitū clamans alta voce. Si quis
eſt cathecuminus exeat foras: prout dictuz eſt in ꝓ-
hemio quarte partis. et tunc omnes cathecumini
exeunt foras: ⁊ ſic fit ſepties priuſq̈ baptizentur: vi
delicet in quolibet ſcrutinio: quia qui nō regenera-
ti ſunt nec inter dei filios computari: nec chriſti my-
ſterijs conuenit intereſſe. Quidam tamen cathecu-
minos ante euāgelium de eccleſia ejiciunt quod nō
laudamus: cum eis ſit euangelium predicandum ſi-

cut τ apoſtoli primitijs gentium euangelium predi
cauerunt:ſed ſacrificio intereſſe non debent: tū q:
ſacerdos orat pro circūſtantibus: quoꝝ fides deo
cognita eſt τ nota deuotio:at iſti nondum fideles
vocantur:tum q: qđ ꝯficitur fidelibus porrigitur.
In poſtcōmunione vo agit gratias cecus de illu-
minatione ſua:dicens. Lutum fecit dn̄s ex ſputo.
Iohan.ix. τ eſt primi toni:q: ad locum vnde exeūt
flumina reuertunt vt iteꝝ fluant. ſic aūt recogno-
ſcendo bona debemus agere deo gratias. Hec aūt
quarta feria in hoc priuilegiata eſt:q: in ea legunt
due lectiones pro eo ꝙ in ſequēti ſabbato ordines
celebrantur. Item q: hac die ordinandi examinan
tur. Item quia hac die fit ſcrutinium baptizandoꝝ
ı̄n ſabbato paſchali:vt premiſſum eſt.

¶ De quinta feria. Rubrica.

Quinta feria oſtendit ꝙ non eſt ſancti
ficatio niſi a deo. Unde introitus eſt.
Letetur cor querentium dn̄m. τ poſt.
Querite faciem eius ſemp. et eſt ſcđi
toni:q: queritur vt habeat. et poſtea
vt amplius habeatur. quanto enī magis habetur:
tanto magis querit. Epiſtola vo. Uenit mulier τc.
Regū.iiij.c. eſt de reſuſcitatōe filij mulieris ſuna-
mitis quē reſuſcitauit Helyſeus. τ incuruauit ſe ſu-
per puerum: τ pueri qualitati ſe conformauit. Puer
vo ſeptem excitationes emiſit. et eſt reſuſcitatus.
Nempe ſunamitis interpretatur captiua. filius eī9
genus humanum:qđ dicit puer ꝓpter paruitatem
ſenſus: baculus de quo ibi dicit lex eſt que percutit
dicēs. Oculum pro oculo τc. que neminem ad per-
fectionem ducit. Helyſeus vo: ideſt chriſtus incli-
nauit ſe ſuper hunc puerum. i. exinaniens ſe factus
eſt ei ſimilis τ reſuſcitatus eſt. Sꝫ oportet vt ſeptē
excitatiōes emittat. Prima eſt fidei q: ſine fide nō
eſt introitus. Primo enim veritati debet9 quis cre-
dere τ omnia poſſibilia ſunt credenti. Dn̄e inquit
leproſus: ſi vis potes me mundare. τ dixit volo mū
dare. Scđa excitatio eſt timor. Tertia eſt dolor de
peccatis:q: miſericordia nō fit ſine iuſticia. Quar-
ta ꝓpoſitum ꝯfitendi. Quinta eſt ꝓpoſitum ſatiſfa
ciendi. Sexta ꝓpoſitum de cetero non peccandi ꝙ
ſcꝫ non offendat deum creatorem ſuum et oīa iſta
debent fieri in ſpe vite τ glorie. vnde ſpes eſt ſepti-
ma excitatio. Reſponſoriū eſt Reſpice in teſtm̄ tuū
τ poſt Exurge ideſt fac nos exurgere. τ ē q̄nti toni
ꝓpter quinqꝫ ſenſuū reparationē ſiue innouationē.
euangelium vo Ibat ieſus τc. Luce.vij.c. eſt de re-
ſuſcitatione filij vidue cui dixit dn̄s. Adoleſcens ti
bi dico ſurge. In quibuſdam tamen eccleſijs dicit
illud euangelium. Sicut pater ſuſcitat mortuos et
viuificat τc. Sequit offertorium. Dn̄e ad adiuuan
dum τc. ſeptimi toni ꝓpter ſeptem excitationes in
gratiarum actiones. Poſtcommunio vo eſt de eter
na beatitudine. ſ. Domine memorabor iuſticie tue:
cui competit dare eternam beatitudinem que erit
octaua reſurrectionis.

¶ De ſexta feria. Rubrica.

Sexta feria prorſus ideꝫ dicit qđ q̄nta
τ eſt introitus Meditabor τc. verſus
Celi enarrant: ideſt ſancti. τ eſt primi
toni: quia in ſolo deo ponit ſpem. In
epiſtola Egrotauit τc. iij. Regū. xvij.
c. ponitur reſuſcitatio filij vidue ab Helya. Reſpō-
ſorium eſt. Bonum eſt ſperare in dn̄o ſup. q: reſuſci
tat. τ eſt quinti toni cuius ratio in precedenti feria
etiam dicta eſt. Sequitur euangelium. Erat quidā
Iohan. xj. c. de reſurrectione lazari: qui hac die re-
ſuſcitatus eſt. Et offertorium in gratiarum exhibi
tionem. Populum humilem ſaluum facies dn̄e τc.
primi toni eadem ratiōe: quia ſcꝫ in ſolo deo ſperan
dum eſt. In poſtcommunione vo habet ꝙ ad pre-
ces carū: ſcꝫ Marie τ Marthe ſuſcitatus fuit La-
zarus. Uidens dn̄s flētes ſorores lazari τc. Io. xj.
c. per quod ſignificatur ꝙ ad preces ſanctoꝝ ſuſci-
tat deus mortuos ſpiritualiter dans eis primā gra
tiam. τ ideo eſt primi toni ꝓpter primā reſurrectio-
nem ſcꝫ anime. Et attende ꝙ ſemꝑ hac die que eſt
quintadecima a paſſione domini legitur predictuꝫ
euangelium: quia conſtat hac die Lazarum ſuſcita
tum eſſe de quo euangelio ſumitur reſponſorium.
Occurrerunt iudei τc. quod hodie in quibuſdam
eccleſijs cantatur cui hodie congrue in euangelio
premittitur dicta lectio de filio sareptane mortuo
quem ſuſcitauit Helyas ponens eum ſuper lectum
τ expandens ſe tribus vicibus ſuper eum. Nempe
hec mulier eſt eccleſia que fide ſuſcipit chriſtum in
hoſpitio cordis. Filius eī9 eſt quilibet fidelis qui
moritur cum morte dignum peccatum committit.
Lectus helye catholicam deſignat eccleſiaꝫ in qua
ſole anime reuiuiſcunt: dum per fidem trinitatis a
morte reſurgunt. Cetera laudes confeſſiones τ cō-
ſolationes ſunt cuiuſlibet hominis a peccatis re-
ſuſcitati.

¶ De ſabbato. Rubrica.

Sabbatum vo de largitate ſaluatoris
eſt. Unde introitus eſt. Sitientes ve-
nite ad aquas doctrine. ſ. τ baptiſmi.
Sequitur τ bibite cum leticia. et hec
ad ſabbatum mētis pertinent. τ oſten
ditur largitas dei qui paratus eſt large dare cuili-
bet: τ benignitas eī9. vn̄ dicit. Uenite bibite aquas
ſcilicet que mundificant τ ſanctificant gratis. Se-
quitur verſus. Attendite popule meus ſ quo oſten
ditur ꝙ etiam hoc de aquis doctrine intelligitur:
ſecundi toni propter mundationem anime τ corpo-
ris. τ ſumitur de Eſa. Epiſtola eſt. In tempore pla
cito exaudiui te. Eſa. xlix. capi. et poſt. Nunquid
poteſt mulier obliuiſci infantem ſuum: ecce oſten-
ditur largitas, vel charitas dei erga nos. Poſtea
ſequitur reſponſorium. Tibi derelictus eſt pau-
per in gratiarum actiones. quarti toni propter
quattuor virtutes per quas ſanctificat. In euan
gelio vero quod eſt Iohannis. viij. capi. de eadem

largitate agitur. Ego ſum lux mundi. Non dicit hu ius hominis vel illius: ſicut flos campi. Qui ſequit̄ me non ambulat in tenebris. Oſtendit ergo ꝙ para tus eſt illuminare omnem hominem qui ſequit̄ ipm̄ Ceterum qui videt currit: qui currit peruenit: exce ptis ſuꝑbis. Unde ſequit̄. Tu de teipſo teſtimoniū ꝑhibes: teſtimoniū tuum non ē verū. Rn̄dit eis. ſcilꝫ iudeis ieſus. Nonne ſcriptum ē in lege veſtra ꝙ duo rum hominū teſtimoniū verū ē. Uidebant enim mira cula: ⁊ ita pater erat teſtis eius. Et reliquit eos do minus q̄ſi ſuꝑbos diſputatores non curantes illu minari. Soli em̄ humiles illuminant̄. Unde ſequit̄ offertoriū. Factus ē dn̄s. ꝑmi toni. q: ſolus de⁹ pōt illuminare. Q: igit̄ in hoc ſabbato on̄dit eccleſia lar gitatem dn̄i dantis gratiam in baptiſmo ⁊ in doctri na: quibus ex largitate dei abūdanter datur gratia ideo fiunt ordines in illo die ⁊ ēt q: imminet temp⁹ paſſionis domini in qua artius ſe tenet eccleſia ad ſi gnificandum ꝙ ordinati artius ſe tenere debent vt qui prius ebrij erant ammodo ſobrij ſint ⁊ iterum ſe debent immolare deo hoſtiam ſanctam deo placen tem. Hoc etiam ſabbato fit ſcrutinium baptizando rum: q: cathecumini ad requiem eternam q̄ ꝑ ſabba tum intelligit̄ veniunt ꝑ baptiſmum. Unde in q̇buſ daꝫ eccleſijs hodie due lectiones legunt̄ in miſſa ex eadem cauſa qua ⁊ in quarta feria precedenti.

De dominica quinta in paſſione domini. Rubrica.

SEquitur dn̄ica de paſſione dn̄i. ſcꝫ de cruce incipit aūt huius celebri tas paſſionis a fine ſabbati. i. a ve ſpera lucem huius dominice ꝑcedē te: q: lazaro in ꝑcedēti ſexta feria ſu ſcitato q̇dam de bethania abierūt ad phariſeos narrantes ei miraculum. ⁊ cum in illa ſexta feria fuerit neomenia. i. prima dies menſis ad ſanctificationem: multi iudei pontifices phariſei cō uenerant ibi qui audientes ſignuꝫ mortui ait. Iohā nes hoc eſt in ſabbato: collegerūt concilium aduer ſus ieſum: ⁊ ex illa die cogitauerūt vt interficerēt eū ac deinceps ieſus non palam ambulabat apud eos. q: nondum venerat hora eius ideoq; in veſpa ſabba ti q̄ſi poſt horam eiuſdem concilij publicū luctū inci pit eccleſia ſuo compatiens dn̄o vt capiti membra. ⁊ extunc lugendo recitat vexillū regis myſteriuꝫ cru cis: acetū: fel: ⁊ arūdinem. clauos ⁊ lanceam ꝑforati corporis dic̄ paſſionis: rationes patientis. illuſiōes inimicoꝝ ⁊ inſidias eorum: hec ⁊ his ſimilia in veſpe ris ⁊ nocturnis plangit officijs q̄ de autenticis vete ris ⁊ noui teſtamētoruꝫ ſunt ꝯgeſta ſcripturis. Pre terea poſt ꝑcedētium ſeptem dominicaꝝ ordinatiſſi mam diſpoſitionem q̇bus vt ꝑmiſſum eſt in ſeptem mūdi etates figurant̄: q̄ omnes ſunt domini paſſio ne redempte: merito ipſius dn̄ice paſſionis celebra tio incohatur: ⁊ q̄ſi longa funeris pōpa ꝑmiſſa de mum ſequitur ipſa ſalutis noſtre victima ingerens oculis ea q̄ pro nobis ꝑtulit vulnera ⁊ mortis īſignia

Rurſus ideo eccl̄ia cantat. Uexilla regis ꝓdeūt ⁊c. vt ſi forte aliqui ſunt lapſi veniant ad vexillū q̇d omnes amaritudines facit eſſe dulces: q̇d ſignifica tum eſt per lignum proiectuꝫ in aquas marath. Sē per em̄ ⁊ maxime iſto tp̄e debemus habere in memo ria dn̄icam paſſionem. Unde in canticis. Faſciculus myrrhe dilectus meus mihi inter vbera mea cōmora bit̄: q: memoria paſſionis dominice ſecum non patit̄ amaritudinem peccati: Ideo aūt ſpecialiter duab⁹ ſeptimanis ante paſcha paſſio dn̄i recolitur. Primo q: ipſe a duobus ⁊ ꝓ duob⁹ populis paſſus ē. Scd̄o q: duo teſtamēta per duas hebdomadas exprimunt⁹ vetus q̇d ꝑdixit dn̄m paſſurum: ⁊ nouum q̇d oſtēdit ip̄m paſſum. Tertio q: in duobus huius ſeculi tem poribus. ſ. ante legem ⁊ ſub lege eadē paſſio vatici nata eſt. Quarto vt vel due ſeptimane reducant no bis ad memoriam murmurationem eoꝝ q̇ ante legē ⁊ ſub lege in inferno fuerunt vſq; ad tp̄s gr̄e quod in tertia hebdomada. ſ. paſchali ſignificat̄. Ab hac nanq; die qua Gl̄ia pr̄i dimittit̄ due ſunt hebdoma de vſq; ad paſcha. Tūc ꝟo tertia ē in qua reſtaurat̄ omnis dimiſſa glorificatio. In tertio em̄ tp̄e quod fuit ſub gr̄a oīa bn̄ficia q̄ patres noſtri expectauerūt in eccl̄ia reddunt̄. Ideo aūt Gloria patri dimittit̄: q: ille verſus ad laudem ꝑtinet trinitatis: que fuit ī paſ ſione domini quam ab hac die repn̄tat dehoneſtata Conſtat em̄ ꝙ xp̄s qui eſt tertia in trinitate ꝑſona fuit dehoneſtatus. Sed in reſurrectione Gloria pr̄i reſumit̄: q: ꝑ reſurrectionē fuit gloria immortalitatꝫ glorificatus ſed certe hec ꝓteſtatio fuit ſpecialiter ī crucifixione. Unde poteſt dici ꝙ Gloria patri p̄nūc tacet̄ propter humilitatem ꝑ quā ad xp̄i paſſionem ꝑueniēdum eſt: ⁊ q: dn̄s ſe abſcondit. Et ē aduertē dum ꝙ tacet̄ in introitibus ⁊ rn̄ſorijs. q: illa ſunt de paſſione: ⁊ in Uenite exultemus dn̄o. In pſalmis ꝟo ⁊ hymnis nō: q: pſalmus ſignificat operationē. Ipꝫ em̄ non ꝑſeq̄bant̄ niſi linguis tractando de nece ipſi⁹ nec ipſe bonū deſijt opari. Nō ḡ tacet̄ in totum quia remiſſio: dꝫ eſſe luctus eo ꝙ non ſtatim poſt habitū concilium de nece eius traditus eſt agnus in mani bus delanionum: ſed in triduo ante paſcha omnino tacet̄: qm̄ tunc maxime ſancta trinitas dehoneſtata eſt. licet em̄ ante dies illos de nece domini ageret̄: tunc tn̄ vapulat: ſputitur: ala[illegible]r. ⁊ crucifigit̄. Un̄ Eſaias. Et vidimus eum non habentem ſpeciē ne q; decorem: vel q: tunc ſepulturam dn̄i celebramus q̄ maxime fuit eius humiliatio. Ab hac etiam domi nica in quibuſdam eccleſijs tacetur ad ꝑmam. Chri ſte fili dei viui: tum q: extunc eccleſia eius mortem ⁊ paſſionem repn̄tat: tum q: ſm̄ iudeoꝝ reputationē non poterat alijs miſereri: q̄ ſeip̄m ſaluum facere nō poterat. De hoc dcm̄ eſt in quinta parte ſub ti. de ꝑ ma. Non fiunt etiam ſpeciales cōmomorationes de ſanctis neq; de pace ab hac dominica vſq; ad ſabba tum poſt penthecoſtē ꝙ nis poſt laudes dicat̄. Pre cioſa in conſpectu domini ⁊c. ad ꝑmam oratio. Dn̄e deus omnipotēs ⁊c. in quibus cōmemoratio gn̄alis fit de ſanctis. Circa quod ſciendum eſt ꝙ cōmemo ratio ſctōꝝ duplici ex cauſa fieri conſueuit videlꝫ.

ad recolēdum coꝝ ſanctitatis meritum ⁊ īpetrandū
patrocinium nobis ſalutare: q̄ duo excellētiſſime in
xp̄o noſt͛o capite paſſionis ⁊ reſurrectionis ſue tp̄e no
bis attēdēda monſtrant͛ q: paſſionis ſue tp̄e p̄buit
eximium humilitatis ⁊ ſanctitatis exēplum. Poſt
reſurrectionē vero ſuam apud patrē ſicut teſtat͛ Jo
hannes noſter aduocatus factus eſt ſingularis. Ut
igitur intētio illo p̄cipuo tp̄e feratur in ſue ſctitatis
exēplum: ⁊ in illo ſpes noſtra eleuat͛ ſolum ad vnicū
eius ⁊ ſingulare refugium ⁊ patrocinium idcirco cō
uenientes: his tp̄ibus alioꝝ ſctōꝛum ſpecialia ſuffra-
gia omittūtur. Hinc etiam eſt q̄ q̄dam eccleſie omit
tunt poſt p̄mam dicere. Preccioſa in conſpectu dn̄i
⁊c. incipiētes ibi: Deus in adiutoꝛium meum ⁊c. Et
in illa ēt oꝛatione. Dn̄e ſancte pater omp̄s ⁊c. q̄ dici
tur ad p̄mam p̄termittuntur verba illa p̄ interceſ-
ſioneꝫ beatiſſime virginis Marie ⁊ oīm ſctōꝝ. Qui
u͛o dicunt Precioſa ⁊c. aſſerunt q̄ illud non ē hoꝛa
nec pars canonice hoꝛe: put dictum eſt in quinta p̄
te ſub ti de p̄ima. Eiſdē ēt tp̄ibus omittitur cōme-
moꝛatio de pace q: ſicut ait apl̄s ad Coll̄. j. Xp̄s pa
cificauit p̄ ſanguinem crucis eius: ſiue q̄ in terris: ſi
ue que in celis ſunt: ⁊ poſt reſurrectionem ſuam pa-
cem diſcipulis ſuis nunciauit: ⁊ cum ipſe q̄ pax nr̄a ē
continue vſq; ad aſcenſionem ſuam conuerſari: ⁊ tūc
eis pacē ſuam dare dicēs. Pacem meā do vobis: ⁊ ī
pēthecoſtē conſolatoꝛē mittere dignatus eſt. Incaſ
ſum ergo fieret cōmemoꝛatio de pace. Introitus āt
incipit ab oꝛōne dn̄i in paſſione. Judica me deus ⁊
diſcerne cām meam ⁊c. in hoc em̄ inſtruxit nos ī oꝛā
do. Sequitur. Emitte lucē tuam ⁊c. q: q̄ videt p̄mia
foꝛtis efficit͛ in pugna. Et veritatē tuam ⁊c. Qui em̄
videt vera bona de facili ducit͛ in eterna tabernacu
la ⁊ eſt quarti toni pp̄ foꝛmam crucis: vel pp̄ter q̄ttu
oꝛ q̄ petuntur. ſ. iudicium: diſcretio: liberatio: ⁊ foꝛti
tudo. Epiſtola vͦo. ſ. Xp̄s exiſtēs pontifex futuroꝛuꝫ
bonoꝝ p̄amplius ⁊ p̄fectius ⁊c. q̄ eſt Hebꝛe. ix. c. oſ̄
dit efficaciaꝫ paſſionis xp̄i p̄ paſſionē em̄ eius ī eter
na tabernacula ducimur: cuius memoꝛes eſſe debe
mus. Sed q: non omnes intrabunt niſi q̄ faciūt eiꝰ
voluntatē: ideo ſequitur rn̄ſoꝛium. Eripe me de ini-
micis meis doce me ⁊c. aliter em̄ non intrat͛ ī ſctā
ſctōꝛum. ⁊ eſt tertij toni pp̄ liberationem a triplic ini
mico p̄ virtutē trinitatis. Poſtea ſequit͛ tractus in
quo conq̄ritur dn̄s de inimicis ſuis dicēs. Sepe ex
pugnauerūt me a iuuētute mea in Abel ⁊ in alijs. ⁊
veriſſime dr̄ tractus: q: huiuſmodi cogūt nos duce-
re vitam miſeram. ſ. allophili ⁊ philiſtei. ⁊ eſt octaui
toni. ad ſignificādum q̄ hmōi tribulationes veniūt
ſup̄ nos vt ſimus memoꝛes alterius vite q̄ erāt͛ ī octa
ua etate: q: ad dn̄m cum tribularer clamaui ⁊c. Et
Job. Operuit confuſio faciem eius. Poſtea ſequit͛
euāgelium. Quis ex vobis ⁊c. Joh. viij. c. in quo h͛t
contumelia iudeoꝝ dicentiuꝫ dn̄o. Demoniū habes
⁊ dn̄s abſcondit ſe vt expectaret tp̄s immolationis
agni ⁊ decima luna oſtendit ſe ſicut dicebat d͛ agno
fieri vt habet͛ in Exo. xxvij. c. Eccleſia vͦo oſ̄dit ſe eē
ꝯtrariam eis in offertoꝛio q̄ſi diceret. Ipſi dicūt De
monium habeo, ſed ego confiteboꝛ tibi dn̄e ⁊ ē pri-
mi toni: q: ſoli deo confitendum ē poſt cōſo autem ē
Hoc eſt coꝛpus ⁊c. Luce. xxij. c. ⁊ Matthei. xxvi. e t
Marci. xiiij. ⁊. j. Coꝝ. xj. c. Et incipit eam ſacerdos
ad oſ̄dēdum q̄ magnus ſacerdos ſacrificium vetus
mutauit in nouum ſacrificium. ⁊ eſt octaui toni: q: il
lud ſacrificium eſt verum q̄d perficiet͛ in paradiſo
q̄n reſurgemus. Et illud apoſtoli vere implebitur.
Omnia veſtra ſunt.

¶ De ſecunda feria. Rubꝛica.

SEcunda feria eſt de crucifixione no
ſtra. ⁊ maxime de ieiunio: q: debe-
mus crucifigere membra cum vitijs
⁊ concupiſcētijs. ſicut p̄cedēs do
minica eſt de cruce. Sed q: nō pōt
homo ieiunare niſi liberetur ab ini
micis viſibilibus ⁊ inuiſibilibus diabolo. ſcꝫ ⁊ mun
do ⁊ malis hominibus. ideo eccleſia petit in introi-
tu liberari ab inimicis. ⁊ eſt tertij toni p̄opter libera
tionem a triplici inimico. Epiſtola vero eſt. Factuꝫ
eſt verbum. Jo. iij. c. in qua inuitamur ad ieiunium
per exemplum niniuitarum qui ſolius ione ⁊ vnica
p̄edicatione ieiunium indixerunt: etiam iumētis vt
liberarent͛ a tp̄ali ſubuerſione q̄to magis nos debe
mus p̄niam ſuſcipere ad vocē veri ione. ſ. xp̄i ut aploꝝ
vt ſubuerſione ſp̄ali liberemur. In rn̄ſoꝛio petit ſi-
militer liberari ab inimicis. ⁊ eſt verſus. Deus ī noīe
tuo ſaluum me fac. tertij toni p̄opter virtutem trini
tatis ⁊ liberationem a triplici inimico. Poſtmodum
ſequitur euangelium Miſerunt principes Joh. vij.
c. in quo dicit dn̄s ſcribis ⁊ phariſeis. Quid vultis
me interficere. ⁊ loquitur de reſurrectione ſua ⁊ aſcē
ſione ⁊ ſp̄ū ſcti miſſione p̄pter hoc vt illi q̄ ſunt in cru
ce qui ſuſtinēt multa a malis ſicut ipſe dn̄s ſemp̄ ha
beant reſpectum ad fructum charitatis. vn̄ aſcēdaꝰ
in palmam vt app̄hendam fructum eius. In offerto
rio dn̄e conuerte ⁊ eripe animam meam ⁊c. petit libe
rari ab inimicis in anima ⁊ eſt ſexti toni: q: libera-
tio anime perfecta liberatio eſt ſenarius enīꝫ nume
rus p̄fectus eſt. In poſtcōmunione. Dn̄s virtutum
ipſe eſt rex gloꝛie. attribuit deo liberationem ſuā ⁊c.
⁊ eſt tertij toni. q: ille eſt deus trinitas q̄ liberat. Di
citur autē ad hoꝛas capitulum illud. Attende dn̄e.
Hiere. xviij. c. ⁊ illud. Dn̄e omnes qui te derelinquūt
ibidem. xvij. c. ⁊ illud. Confundantur qui me: quod
eſt ibidem. ⁊ illud. Tu autem dn̄e. xx. c. ⁊ illud. Do-
minus deus aperuit. Eſa. l. c.

¶ De tertia feria. Rubꝛica.

TErtia vero feria ad patientiam ini
tat. vnde introitus eſt. Expectabo
dn̄m ⁊c. verſus. Dominus illumina-
tio mea. Deus enim dat patiētiam ⁊
qui illuminatus eſt patientiam ha
bꝫ ⁊ eſt ſeptimi toni. q: patiētia cō
cipit͛ reſpectu q̄etis eterne. Poſtea ſequit͛ epl̄a. Cō
gregati ſunt Daniel. iij. c. in qua oſtenditur effectus

patientie quia ibi habetur quomodo babylonij mi
ſerūt danielem in lacum leonum: nec tetigerunt eū
⁊ miſſus eſt ei cibus a domino per Abacuch ⁊ ſigni-
ficat ꝙ per patientiam liberat nos dominus a ſpiri
tualibus babylonis. ⁊ quandoꝙ etiam liberat cor-
poraliter ⁊ dat vitam eternam. Iuxta illud Apoca.
Qui vicerit dabo ei manna abſconditum. In reſpō
ſorio. Diſcerne cauſam meam de gēte nō ſancta ⁊c̄.
petit liberari ne ſuccumbat. Deinde ſequitur. Emit
te lucem tuaꝫ ⁊ veritatem tuam ipſa me deduxerūt
Ecce ſemper petit lucem quā qui videt patiētiā ha-
bet: ⁊ ſic liberatur. ⁊ eſt quinti toni: q: petit libera-
ri a tentatione quinꝙ ſenſuum vel ab inimicis qui
nocuerūt per quinꝙ ſenſus. Intrat enim mors per
feneſtras corporis. In euangelio vero. Ambulabat
ieſus in galileam ⁊c̄. Oſtenditur diſcretio bonorum
⁊ malorum. tempus vero bonorū erit in futuro. Un
de debet dicere patiens ſicut dixit dominus. Tem-
pus meū nondum eſt ⁊ debet ſperare in dn̄o. Unde
ſequitur offertorium. Sperent in te qui te nouerūt
Et quia ſemper ſuſtinent malos: ideo in poſtcōmu-
nione Redime me dn̄e ⁊c̄. petit liberari: que eſt ſe-
ptimi toni: propter requiem que ſperatur.

¶ De quarta feria. Rubrica.

Quarta feria oſtēdit ꝙ a ſolo deo eſt
liberatio: q: fidelis eſt deus qui nō
permittit nos tentari ſupra illud qđ
poſſumus ſuſtinere. Unde introitus
eſt. Liberator meus. ⁊ verſus. Dili-
gaꝫ te domine fortitudo mea ⁊c̄. Ec
ce ponit deum fortitudinem ſuam. ⁊ eſt tertij toni ꝓ
pter donum trinitatis: ⁊ propter triplicem inimicū.
In epiſtola vero. Locutus eſt. Leuit. xix. c. enume
rantur precepta vbi oſtenditur iudeos non obſerua
re illa in hoc ꝙ perſequebantur innocentem: ⁊ om-
nes etiam qui perſequuntur bonos non ſunt timen
di quia ſunt inimici domini. Unde ibi habet̄. Non
iniuſte iudicabis: ⁊ ideo in reſpōſorio. Exaltabo te
⁊c̄. petit liberari quod eſt ſeptimi toni propter ſepti
formem gratiam in euangelio vero. Facta ſunt Io
han. x. ca. oſtenditur quid fecerit dominus in ence
nijs. quia iudei tulerunt lapides vt iacerent in eum
⁊ dixit dominus. Multa bona opera feci vobis ꝓ-
pter quod vultis me lapidare. Encenium feſtū erat
dedicationis templi. hoc eſt de reparatiōe ipſius a
machabeis. Sequit̄ ⁊ hyems erat. hoc erit in die iu
dicij quando reparabitur verum templum quantuꝫ
ad bonos. ⁊ hyems malorum erit. Boni vero cogno
ſcent dominum ſicut in euāgelio dicitur. Uos auteꝫ
cognouiſtis me quia pater in me eſt ⁊ ego in patre:
⁊ tunc plene liberabitur eccleſia ſicut petit in offer-
torio. Erue me đ inimicis meis ⁊c̄. quod eſt ſeptimi
toni: quia tunc erit vera quies. vel propter gratiam
ſeptiformem. quia vero beatus erit qui erit in illa
quiete quod nō erit ſine innocentia: ideo poſtcōmu
nio Lauabo inter innocētes manus meas ⁊c̄. Et in
troibo ad altare dei ad deum qui letificat iuuentu-
tem meam id eſt ad altare quiete mētis ad altare ſu
pernum. quod eſt octaui toni: q: hoc erit in octaua
etate: ſicut dictum eſt. quarta ergo feria eſt de ence
nijs. i. de dedicatione que plene fiet in futuro quan
do eccleſia perfecte dedicabitur deo.

¶ De quinta feria. Rubrica.

In quinta feria immolat eccleſia ho
ſtias ſpirituales per quas poſſit cō
ſequi illud gaudium: ſed quia non
impetratur miſericordia niſi confi-
tendo iuſtitiam: ideo dicit in introi
tu confitendo iuſtitiā de erga nos.
Omnia que feciſti nobis domine in vero iudicio fe
ciſti. Danie. iij. c. Si miſiſti tribulationes hn̄ factuꝫ
eſt: q: peccauimus tibi. ⁊ poſtea petit miſericordiā.
Da inquit gloriā nomini tuo ⁊ fac nobiſcū ſm̄ multi
tudinē miſericordie tue. verſus eſt. Magnꝰ dn̄s et
laudabilis nimis. ⁊ eſt tertij toni: q: qui confitet̄ dꝫ
confiteri tripliciter peccatum ſuum. In alijs tamē
eccleſijs eſt verſus Beati immaculati. Ideꝫ habet̄
in epiſtola que ſumpta eſt đ Danie. iij. c. Orauit da-
niel Domine deus ne deſpicias ⁊c̄. q: peccauimus ⁊
nō eſt nobis ſacrificiū ⁊c̄. Ita enim dicebāt filij iſra
el quando erant in babylone. ſic ⁊ nos poſſumus di
cere quando ſumus in peccato. Non eſt ſacrificiū ſꝫ
in ſpiritu humilitatis ⁊ i animo cōtrito ſuſcipiamur
dn̄e a te. In reſponſorio. Tollite hoſtias ⁊c̄. monet
nos offerre hoſtias ſpūales. Uſus ē. Reuelabit deꝰ
cōdenſa. Aliter eniꝫ non poſſet offerre ſpiritualiter
niſi deus remoueat tenebras a corde. ⁊ eſt quinti to
ni quia taleꝫ oportet in quinꝙ ſenſibus mactari. vn
de ſequitur euāgeliū Luce. vij. c. Rogabat ieſuꝫ in
quo habet̄ quomodo beata maria Magdalena im
petrauit veniam lachrymis: quia quot habuit in ſe
oblectamēta tot mactādo ſe hoſtias ſpirituales ob
tulit deo in corpore ſuo. In offertorio. Super flumi
na ⁊c̄. oſtenditur quomodo flendum ſit ⁊ quomodo
oportet lugere. Duo enim ſunt que hoc faciunt ſcꝫ
memoria peccati preteriti ⁊ recordatio celeſtis hie-
ruſalem. Quoniam quādo homo miſerias ſuas mū
dicie comparat angelorum flet ſuper flumina baby-
lonis. ⁊ eſt primi toni: quia hoc debet eſſe in memo-
ria ſcilicet finis propter queꝫ ſumus. In poſtcōione
orat vt dominus memor ſit ꝓmiſſionuꝫ. Memento
verbi tui ſeruo tuo. in quo ſpē mihi đdiſti. ⁊ eſt octa
ui toni: q: in octaua etate fiet illa dedicatio. In qui
buſdam tamen eccleſijs legitur euangelium vbi di-
citur. Cum quidam vellent apprehendere ieſum. ta
men nemo miſiſſet manum in eum. dixerunt pontifi
ces ad miniſtros. Quare nō adduxiſtis eū. Reſpō-
derūt miniſtri Nunꝙ̄ ſic locutus eſt homo. ſicut hic
loquitur. Hac etiam die conuenienter legitur illud
euāgelium. vbi dicitur ꝙ reuerſi ſunt vnuſquiſꝙ in
domum ſuam. In offertorio vero dicitur. In ſalici-
bus in medio eius ſuſpēdimus organa noſtra: quia
poſt hanc diem nullum euangelium legitur in quo
dominus iudeis publice predicaſſe narretur. Ecce
ergo illud diuinitatis organum in illis ſalicibus: idē

eſt fluctuoſis hominibus babylonis ſuſpenſum eſt

¶ De ſexta feria. Rubrica.

Sexta feria eſt de paſſione ⁊ orat chriſtus dans nobis in introitu formam orandi. Miſerere mei ⁊c̃. et eſt quinti toni: quia nõ poteſt fieri liberatio ſine quinq̃ ſenſuum cohibitione. In ep̃la. Domine omnes ⁊c̃. Hieremie. xvij. c. petit ſuam liberationem ⁊ inimicoꝝ ↄfuſionem. In reſponſorio vero ſimiliter conqueritur de inimicis: ⁊ maxime de hypocritis qui pacifice loquebanť ⁊c̃. ſcȝ cũ dicebãt. Magiſter ſcimus q: verax es: ⁊ tñ dolus erat ĩ corde: vnde. Uide dñe ⁊c̃. In euangelio. Collegerunt pontifices ⁊ pariſei ⁊c̃. Iohannis. xj. c. ſimiliter dolus exprimiť ⁊ dicitur ibi. Uenient romani ⁊ tollent locum noſtrum ⁊ gentem: quia iam ablatum erat ſceptrum de iuda: ⁊ dux de femore eius: ⁊ Pylatuȝ p̃ſidem romane poteſtatis habebãt: quia vero vbi eſt dolus ⁊ crudelitas: ibi maxime indiget hõ ſapientia vt ſapienter reſpondeat: ideo in offertorio petit intellectũ vt poſſit reſpondere ſine peccato. Benedictus es dñe: doce me iuſtificationes tuas ⁊c̃. Et reſpondebo ſicut dicit dauid. iij. Regũ. Dimitte eum vt maledicat mihi: ſicut p̃cepit dominus: tales enĩ ſunt virga domini: vnde Augu. Unde ſuperbiunt impij: quia eos facit pater meus virgam ſuam. Et in ꝓuerbijs. Fili mi; ſtude ſapientiam vt poſſis reſpondere ſermoni ⁊ eſt ſeptimi toni ꝓpter ſpiritusſancti gratiam ſeptiformem. Poſtcõmunio quoq̃. Ne tradideris me ⁊c̃. eadem ratione eſt ſeptimi toni in qua petit liberari.

¶ De ſabbato. Rubrica.

Sequitur ſabbatum quod diciť ſabbatum vacans ſicut ⁊ ſecunda dominica quadrageſime. In hoc enĩ ſabbato intendere ↄſueuit dñs papa pauperibꝰ chriſti dando elemoſynam ⁊ mandatũ celebrando: tũ q̃nia in cena dñi ꝓpter officij magnitudinem hoc facere poterit: tum q: ſicut dicit Iohannes. Ante ſex dies paſche venit ieſus in bethaniam et factum eſt conuiuium in domo Marie et Marthe vbi fuit Lazarus quem dñs ſuſcitauit: et tunc Maria vnguento nardo piſtico vnxit pedes ieſu. Apoſtolicus ergo in memoriam eius qđ illa deuotiſſime egit: facit membris chriſti qđ ipſa capiti fecit: vt pedes ieſu vngendo: ideſt domini veſtigia ſectãdo: ⁊ capillis tergendo ideſt ſuperflua pauperibus erogando impleatur domus odore vnguẽti: ideſt mundus impleať bona fama. Quia ergo hac die circa p̃miſſa charitatis opera exercenda occupatus eſt: ideo vacat hoc ſabbatum a proprio officio ⁊ mutuo accipit a quinta feria antecedẽti. Uel in quibuſdam eccleſiis a ſabbato antecedenti. Sitientes venite ad aquas. ¶ Legiť epiſtola de Hieremia. xviij. c. Dixerunt impij ⁊c̃. in qua ſunt male cogitationes que p̃ceſſerunt paſſionem venite cogitemus contra iuſtum cogitationes: ⁊ poſtea percutiamus cum lingua. Tales autem nõ habent ſabbatum: quia nõ eſt pax impijs dicit dominus. In euangelio vero Subleuatis ⁊c̃. Iohan. xvij. c. Rogat pro ſe ⁊ pro diſcipulis: ⁊ pro omnibus fidelibus vt habeant ſabbatum: quod erit per vnitatem et charitatem in futuro quando vnum erimus: ſicut pater ⁊ filius ſunt vnũ: ideſt in maiori approximatione que poſſit eſſe; illi vnitati qua pater et filius vnum ſunt. In alijs vero eccleſijs legitur euangeliũ. Cogitauerunt autem Iohan. xij. c. In quibuſdaȝ tamen eccleſijs legitur euangelium de proditione iude. Amen amen dico vobis: niſi manducaueritis cui recte premittitur lectio Hieremie vbi dicitur. Uenite cogitemus contra iuſtum cogitatões. Hoc ſabbatum priuilegiatum eſt: quia vt p̃miſſum eſt dominus papa tunc elemoſynas dat ⁊ mandatum facit: ⁊ quia hac die vt quidã dicunt chriſtus diſcubuit in domo ſymonis leproſi ⁊ Martha miniſtrabat ei ⁊ Maria lachrymis ſuis pedes eius lauit: ⁊ proprijs capillis terſit.

¶ De dñica ſexta in ramis palmaꝝ. Rubrica.

In dominica in ramis palmarum: et in paſſione domini legiť Hieremias duplici ratione. Primo quia ipſe manifeſtius de paſſione domini prophetizauit q̃ alius. Secundo q: per eius paſſionem p̃figurata eſt paſſio domini: quia deplorãdo captiuitatem iudeorum per babylonios factã p̃figurauit ⁊ romanam quã incurrerunt propter chriſti paſſionem. In nocturnali autem officio dicitur inuitatorium. Ipſi vero non cognouerunt vias meas. qđ dicitur inuitatorium per contrarium: q: inuitat nos ad cognoſcendum vias domini per cõtrarium actum iudeoꝝ qui non cognoſcentes vias domini non introierũt in requiem ipſius. In p̃mo vero reſponſorio oſtenditur ſecuritas patientium tribulationes ⁊ cauſa quare non eſt timenda tribulatio: q: deus eſt adiutor in die qua inuocaui te ⁊c̃. Verſus eſt In die tribulationis mee inuocaui ⁊c̃. quia ſi deus adiuuat non eſt timendum. vnde Iob Pone me iuxta te: ⁊ cuiuſuis manus pugnet contra me. et eſt primi toni: quia a ſolo deo ſperanduȝ eſt liberatio et auxilium Sequitur reſponſorium. Ingrediente domino. ſecundi toni: quia laudabant pueri dominum ſcilicet vtramq̃ naturam in chriſto. Deitatem cum dicebant Oſanna. ideſt ſalua obſecro. Humilitatem cum dicebant. Fili dauid: vel deum corde ⁊ ore pueri laudabant ſicut iudei corde et ore conuiciabantur. ¶ Circa diurnum vero officium dicendum eſt q̃ poſt ſabbatum in quo oſtenditur deuotio Marie Sequitur dominica in quo oſtenditur deuotio puerorum. Ungimus enim dominum cum Maria: et cum pueris veneramur. Et ideo facit eccleſia hac die proceſſionem corporaliter ⁊ ſpiritualiter. Exierunt enim pueri extra caſtra obuiam dño venienti de betha

nia in hieruſalem. Et nos ſimiliter debemus extra
caſtra: ideſt extra delitias carnis exire obuiā ei ſi-
cut dicit apl's. Exeamus extra caſtra improperium
eius portantes: et ſicut illi: ſic et nos in proceſſione
noſtra cantamus O ſanna. Vñ in egreſſu de eccl'ia
cantatur antiphona. Pueri hebreorum. ⁊ nos debemus
eſſe pueri. i. innocentes. ⁊ debem' eſſe pueri hebreo
rum. i. trāſilientiū oīa terrena ſiue peccā. ¶ Poſtmo
dum facit eccl'ia ſtationē in aliquo loco cōpetēti vt
ibi cū deuotione ⁊ leticia ſuſcipiatur verbū dei: ſicut
chriſtus qui eſt verbū patris ſuſcept' eſt cū leticia ⁊
pueritia in hierl'm. In ſcripturis eñ ſiue ſermonib'
eſt xp̄s. Vñ ipſe i euāgelio. Scrutamini ſcripturas.
ille eñ loquuntur de me: ⁊ ipſe eſt dulcedo ſcripture
Legitur aūt euangeliū de Mattheo. xxi. c. Cum ap
propinquaſſet ieſus hierl'm ec̄. Miſit duos de diſci
pulis ſuis dicens. Ite in caſtellum qd' contra vos eſt
Unde alibi legitur. Miſit diſcipulos ſuos ſeptua-
gintaduos binos ⁊ binos. i. habentes geminā cha
ritatem dei ⁊ proximi. Miſit inquā querere aſinā ⁊
pullum. i. iudaicum populum ⁊ gentilem vt eos du
ceret in celeſtem hierl'm. ⁊ legitur ideo hac die: q: ibi
de fructu paſſionis habetur. Poſtea cantatur. Occur-
runt turbe cum floribus ⁊ palmis: ⁊ nos ſilr debe-
mus ei occurrere cū florib' virtutū ⁊ palmis victo-
riarum. Palma eñ ſignificat victoriā: vñ. Iuſtus
vt palma florebit in domo dñi. ⁊ ſm Grego. Ex qua
litate palmarum deſignatur proficiens vita iuſtorum: et eſt
octaui toni propter victoriā chriſti in capite ⁊ in mem
bris per quā peruenitur ad octauā reſurrectionis. De-
inde redeunte proceſſione cantatur canticū puerorum: ſcz
Gloria laus ⁊ honor ſit tibi rex ⁊c̄ per aliquos eccle-
ſiam ingredientes preſertim per pueros: q: ingredi-
ente dño i ſanctā ciuitatē hebreorum pueri ⁊c̄. Inno
centes eñ laudent eū. ¶ Et nota ꝙ Theodulphus
aurelianenſis ep̄s apud Ludouicū imperatorem
Caroli magni filiū falſo a quibuſdā ſuis emulis
accuſatus ab eodem eſt andegauis carcerali cuſto
die mancipatus. Cūq3 in hac dñica. iuxta domū in
qua cuſtodiebatur proceſſio tranſiret ille feneſtra apta
factoq3 ſilētio hos pulcherrimos verſus a ſe editos
ſcz Glia laus ⁊ honor tibi ſit rex chriſte redēptor:
cui puerile decus prompſit oſanna pium. Iſrael es
tu rex dauidis ⁊c. pñte imperatore cātauit: cui tm̄
placuerunt: ꝙ mox illū a vinculis abſoluit ⁊ ep̄atū
ſibi reſtituit: atq3 eos hac die in fine proceſſionis can
tari inſtituit. In egreſſu eccl'ie poſt canticū puerorum
cantatur reſponſoriū. Ingrediente dño in ſanctā ci-
uitatem: qd' eſt pmi toni propter pmam etatē: q: ſoli
deo cantandum eſt. ¶ Rurſus cantus puerorum: qui
ſit ianuis clauſis ſignificat illud qd' cantus ⁊ occur
ſus illorum puerorum ſignificabat. Prefigurabat enim
occurſum ⁊ leticiam angelorum recipientiū chriſtū in
celū poſt reſurrectionē quā ſibi ⁊ ſequētibus ſe per
ſuā ſanctiſſimā paſſionē meruit aperiri cui' quidem
clauſio angelos nō extra miſerat: ſed aditū hōibus
non prebebat. ⁊ ideo pueri qui ſua puritate ange-
los ſignificant intra ianuas clauſas: quaſi dño ve-
nienti occurrentes ad aperiendū celū vt eorum repa-
retur ruina verſis vultibus cū leticia ⁊ clamore pro
ferunt hymnū laudis: qui eis qui ſunt extra cū gau
dio reſpondentibus ipſos intrantes cū xp̄o in ſuū
conſortiū receperūt. Hinc eſt ꝙ in ingreſſu eccl'ie can
tatur reſponſoriū. Ingrediente dño in ſanctā ciui-
tatē ⁊c. Declarans hec que dicta ſunt figurari per ea
que fiunt. cū eñ ibi fiat mentio de reſurrectiōe. nā
ibi fit mentio de palmis q̄ victoriā chriſti de morte
⁊ diabolo ſignificant: accipit eccl'ia factū illorum pue
rorū in ſignū precedens eius qd' iam dictū eſt ⁊ factū
iſtorum in recordationē illius. ¶ Sane ante crucem ⁊
in cruce rami virides infiguntur: ad notandū ꝙ oēm
virtutū virorē crucifixū habemus. Chriſtus enim
ramus viridis fuit hōis in ſe: ⁊ nos ab ipſo oēm vi-
rorē virtutū. Vñ ipſe dicit. ſi in viridi hoc faciūt in
arido qd fiet. In ſummo ḡ dum proceſſionē facimus
chriſtū venientē ad nos ſuſcipimus. Cū pueris ob-
uiamus: ſi innocentiā ſeruamus. Oliuas gerimus
ſi pacis ⁊ miſericordie opibus indulgem'. Palmas
portamus ſi de vitijs ⁊ diabolo victoriā obtinem'.
Virentes flores ⁊ frondes geſtamus ſi virtutibus
coronamur. Veſtimēta ſternimus carnē mortifican
tes. Ramos carpimus ſctōrum veſtigia imitantes.
Qd' proceſſio ciuitatē vel caſtrū egreditur: ouanter ad
crucem ⁊ ad loca promotiora ſiue eminentia vadens
recolit pueros hebreos fuiſſe verſus montē oliueti
innuens etiā ꝙ abſit nobis gl'iari niſi in cruce dñi
nři ieſu xp̄i. Qui aūt pontifici extra vrbē iuxta cru
cem cū ſuis conſtituto occurrūt ⁊ cū ipſo ciuitatē in-
grediuntur accuratius agunt. Imitamur 'eñ ppl'm
iſrael ⁊ pueros eorum qui extra ciuitatē dño occurre-
runt: ⁊ cū eo illā ingreſſi ſunt. Hec ḡ magna proceſſio
repreſentat illam q̄ tali die facta eſt a turbis ⁊ pue
ris iudeorum cū veniret ieſus hierl'm ſup aſinā ſedēs.
Significat etiā ꝙ dñs ad nos veniet ⁊ ad eterna ta
bernacula nos ducet. Vel forte recolit proceſſionē fi
liorum iſrael qui hac die iordanē ſiccis pedibus trāſie
runt ⁊ cū triūpho terrā promiſſionis intrauerūt. Nec
eſt hec proceſſio inter alias dñicales cōputāda. Hec
eñ ipſa eſt preconiū paſſionis. ille vero ſunt ſignifica-
tiue ⁊ rememoratiue dñice reſurrectionis vel aſcen
ſionis. Vñ rectius faciūt qui anteq̄ tertia dicatur
illas pmittūt. Hanc vero proceſſionē poſt tertiā huius
diei cū palmis celebrāt. De hoc ſub aſcenſiōe dicetur
¶ Et quidē huic proceſſioni lectio zacharie ⁊ euāge-
lium Iohis recte pmittuntur: qm̄ ibi dñica proceſſio pro
phetatur hic hyſtoria declaratur. In tractu infantes
ad preconia inuitantur. Paſſio vero i miſſa legitur. Bene-
dicuntur autē ⁊ diſtribuuntur rami per ſacerdotē: lz xp̄s
eos nec bñdixiſſe nec diſtribuiſſe legatur: tum q: xp̄s
non honorauit eos: ſed fuit honoratus ab eis ⁊ ex
eis: tum q: ppl's ille iudeorum fecit hoc corporaliter ⁊
temporaliter: ſed nos agimus hoc ſacramentaliter
⁊ ſpūaliter ad effectum qui in eorum benedictione ex
primitur. Illi nāq3 ferentes ramos triumphū chriſti
nondum cōpletum: ſed tpe paſſionis cōplendū pre
figurabāt. Unde non oportuit ramos diſtribui vel
benedici a chriſto: q: nondū figura fuerat impleta.
Eccl'ia vero per talia repreſentat triumphū chriſti iam

completum ſm illud Colloceñ. ij. Expolians principatus ⁊ poteſtates tranſduxit cõfidenter palã triũphans illos in ſemetipſo: q: ergo nõ ſolum ipſe triũphato: eſt: ſed etiã per ipſius grãm ⁊ ſanctificationẽ triumphabũt oẽs electi conuenienter ⁊ benedictio ramoꝝ ⁊ diſtributio per ſacerdotez qui xp̄m repſentat, debz expleri. Quare autẽ non fit feſtũ de dicta aſina ſicut fit de cruce dicet in ſeptima parte ſub feſto crucis. ¶ Poſt pceſſionez ſequitur ſtatim miſſa de paſſione dñi: q: debemus gaudere de fructu paſſionis ⁊ compati q: pro nobis paſſus eſt. Ibi enĩ eſt vñ letemur. ſ. de amore quẽ oſtẽdit nobis in cruce. ⁊ vnde triſtemur: ſcz de peccatis noſtris que tot ſunt ꝙ ppterea opoꝛtuit filium dei pati. Uenit aũt decima luna ſiue die primi mẽſis: id eſt ante ſex dies paſche ad ciuitatẽ in qua pateretur: vt eſſet in domibꝰ iudeorum ſicut preceptum erat in Exo. xxvij. ca. ⁊ in Deu. Decima luna accipietis agnuz. Immolabitur aũt agnus quarta decima luna. i. decimaquarta die primi menſis ad veſperam. ⁊ dñs eadem hora agnuz cum diſcipulis manducãs vbi legalis paſche decreta cõpleuit eſt egreſſus cum eis ſtatim ad locũ orationis ⁊ circũſpectis omnibus cum iam veſpere eſſent exiuit in bethaniã cũ duodecim diſcipulis. Nẽpe myſtice decima luna venit: q: ppl's iſraeliticꝰ decima luna egreſſus eſt de egypto. Similiter per iſtuz verum agnũ eſt data libera poteſtas populo iſraelitico: id eſt videnti deum per fidem exeũdi de peccato: quod nõ fuit datum per Moyſen ⁊ virgam eius id eſt per diſciplinã ⁊ ſacerdotium legale. In principio ergo miſſe reducens eccleſia ad memoriã dominicam paſſionem incipit ab oratione dicens. Domine ne lõge facias ⁊c̃. ⁊ eſt octaui toni ſignificãs ꝙ p paſſionẽ venitur ad reſurrectionem. ¶ Sequit epiſtola. Hoc enim ſentite. ad Philip. ij. c. in qua oſtenditur paſſio ⁊ paſſionis fructus. Dicit ergo. Hoc enĩ ſentite in vobis quod ⁊ in xp̄o ieſu: id eſt imitamini ip̄m vt ſicut habuit charitatez qua voluit pati: ita ⁊ vos habeatis charitatez qua patiamini omnia tormenta tempoꝛalia: vt habeatis humilitatem que in xp̄o maxime fuit: manſuetudinẽ ⁊ patiẽtiam ⁊ intellectum realem vt ſentiatis. Cito enim ſentit dulcedo ſpiritusſancti in corde quãdo eſt ibi: ⁊ hi quidem ſunt fructus paſſionis: ſcz dulcedo in corde ⁊ gloria quedam tamen eccleſie legũt lectionez. Uenerũt enĩ in hieruſalem. Exo. xv. c. ¶ Viſo aũt hoc fructu fit homo patiens. q: generat patientiã cõſideratio fructus: ⁊ ideo ſequitur reſponſorium quod reſpondet epiſtole in quo oſtendit quomodo per paſſiones venitur ad gloriam ⁊ dicunt ibi tria quare eſt tertij toni. Primũ eſt. Tenuiſti manu tua meã dexterã dñe ⁊ confirmaſti me in bono. Secundũ eſt. In volũtate tua deduxiſti me. Talis facit quicquid deus vult Tertiũ eſt. Cum gloria ſuſcepiſti me. Primũ eſt cauſa crucis. Secundũ ipſa crux. Tertiũ fructus ipſius Verſus eſt quã bonus iſrael deus: qñ ſcz deducit ſuos ad paſſionẽ. Uñ de beato ſtephano legitur. Lapides torrẽtis illi dulces fuerunt. ¶ Poſtea ſequitur tractus. Deus deus meus reſpice in me: ⁊ quare me dereliquiſti ⁊c̃. ⁊ eſt ſecũdi toni: quia ibi oſtenditur paſſio ⁊ fructus ipſius. Unde ⁊ titulus illius pſalmi eſt pro ſumptione matutina euangeliũ de paſſione eſt. ſ. Scitis quia poſt biduũ paſcha fiet ⁊ filius hominis tradet vt crucifigat. Matthei. xxv. c. ⁊ etiaz offertoriũ. ſ. Improperiũ expectauit coꝛ meũ deus ⁊ miſeriã: qꝺ ſumptũ eſt de pſ̃. lxxviij. qui totus ex pſona ſaluatoris orantis in paſſionis agone cõſcribit quaſi diceret eccleſia. ex quo xp̄s tot paſſus eſt pro nobis peccatoribus libenter patiar vnde dicit expectaui ſupple quaſi rem dulcem. Poſtcommunio de paſſione eſt: ſcz Pater ſi fieri poteſt ⁊c̃. Matt. xxv. ca. ⁊ Mar. viij. ca. ⁊ Lu. xxj. ca. ⁊ eſt octaui toni propter rationem premiſſam. In quibuſdam eccl'ijs dicitur in hac dominica ⁊ in diebꝰ ſequentibꝰ prefatio de paſſione. put dictũ eſt ſub quarta feria cinerum. ¶ Dicit autem hec dñica in ramis palmarum eo ꝙ tunc rami palmarum ſi haberi poſſunt in proceſſiõe poꝛtant. Dicit etiaz alibi dñica oliuarũ: q: rami oliue poꝛtant qꝺ fit ad repreſentandũ filios iſrael qui cũ ramis palmaꝝ ⁊ oliuaꝝ venienti domino obuiaz exierũt. Sequens quoqꝫ ſeptimana maioꝛ vocatur: eo ꝙ maius ⁊ prolixius habet officiũ. Dicit etiã penoſa q: tunc precipue debemus vitia noſtra punire. Uel q: dñs in ea laborauit ⁊ penas ſuſtinuit recreãdo: ſicut ⁊ in prima mũdi hebdomada creando. Dicit quoqꝫ indulgentie quia penitentes in ea abſoluuntur. Dicit etiã ſancta qm̃ in ea impij iuſtificant ¶ Hec aũt dominica in tribus priuilegiata eſt. Primo quia illa die filij iſrael intrauerũt terram promiſſionis ⁊ iordanem ſicco veſtigio tranſierũt. ſic enim contingit ꝙ eo anno tot dies fuerũt vſqꝫ ad paſcha quot ſunt ab hac dominica. Secundo q: hac die veniens dominus de bethania cuz honore maximo in hieruſalem ſuſceptus eſt. Tertio quia eadẽ die dñs a templo ementes ⁊ vendentes eiecit.

¶ De ſecunda feria. Rubrica.

Secunda feria oſtẽdit cauſam paſſionis. ſ. in xp̄o humilitatẽ ⁊ patiẽtiam: ⁊ in iudeis crudelitatẽ ⁊ inuidiam: in iuda cupiditatez ⁊ auariciam. ⁊ eſt introitus quarti toni. propter famã crucis. Epiſtola vero ſumit de Eſa. l. c. In qua oſtendit principalis cã paſſionis dñi. Dñs deus aperuit mihi aurẽ ſcz ad intelligẽdũ: ⁊ ppter hoc dedi genas meas velantibꝰ ⁊c̃. In qbuſdã eccl'ijs i hac ⁊ i tertijs ferijs dicunt due lectiões in miſſa: p eo ꝙ xp̄i paſſio a lege ⁊ pphetis pnũciata fuit. ¶ In reſponſorio petit liberationez ſuam. Exurge dñe ⁊ inte de ⁊c̃. verſus. Effunde framea. ⁊ eſt tertij toni: q: virtute trinitatis liberamur ab inimicis. Framea mea eſt ſpata fremia vel quaſi ferrea. In euãgelio vero ſcz ante ſex dies ⁊c̃. Ioh. xij. c. Oſtendit triplex cauſa paſſionis ⁊ dicit. Ante ſex dies paſche. nõ ideo ꝙ ſex dies futuri eſſent ante paſcha: ſꝫ q: ibi cauſa paſſionis oſtẽdit. In iuda oſtendit cupiditas eo ꝙ dixit. Ut quid pditio hec.

erat enim habens loculos. ⁊ ideo ſic dicebat vt nummos furaretur: vt habet in Johan. Jn iudeis cã ẽ inuidia q: moti ſunt in eum ꝑpter laudem puerorũ dicentes. Si dimittimus eum ſic: oẽs credẽt in euz ⁊ ideo querebant interficere eum. Jn ipſo vero chriſto eſt fructificatio totius generis humani. vñ i euãgelio dicit. Niſi granum frumenti ⁊c. in quibuſdam tñ eccleſijs in ſecũda feria legit paſſio ſm Marcuz. ſ. Erat paſcha ⁊ azima poſt biduũ ⁊c. ⁊ in tertia feria dicitũ euãgelium ſm Johannem. ſ. Ante ſex dies paſche: ſed primi magis videnẽ hyſtoriam ſequi. q: poſt biduum. i. poſt tertiam ⁊ quartam ferias. in quinta feria paſcha. i. agnꝰ paſchalis imolatus fuit. ¶ Preterea ſcda dies creationis mundane minus ẽ ceterĩ ornata diebus. Nã cũ dixiſſet dñs. Fiat firmamẽtũ in medio aquarũ non ẽ additum. Et vidit deus ꝙ eſſet bonum. in quo numerus binarius infamat: q: primus ab vnitate degenerat ⁊ diuiſionẽ ſignificat Unde in eo facta eſt aquarum diuiſio. Non eſt ergo mirum ſi hec dies ſcda q̃ illam reſpicit minus ceterĩ in officio dñice mortis purpuret inſignijs. Sed nõ eſt multum attẽdendum vtrum in ſecunda vel i tertia feria legat paſſio. Q: eñi quattuor euangeliſte paſſionem domini deſcripſerunt: idcirco ſm quẽlibz eoꝝ paſſio legitur ex inſtitutione Alexandri pape eo ordine quo ſcripſerunt: nam die dñica legitur paſſio ſm matthewm qui primus ſcripſit. Secunda vel tertia feria ſm Marcuz qui ſecundus ſcripſit. Quarta ſm Lucam q̇ tertius ſcripſit. Sexta feria ſm Johannem qui vltimo. Mediolanẽſes non legunt paſſionem niſi ſm Johãnem: ⁊ in ſexta feria. Sane paſſionem lecturus bñdictionem non petit q: in illa deſcribitur eſſe ſublatus qui autor eſt benedictionis. Unde non eſt a quo petatur. Legit quoqꝫ ſine luminaribus: q: ille morte extinctus nunciatur: q̇ ſꝫ Johannem lux eſt mundi: ⁊ vt repñtetur: q: eius diſcipuli tunc quaſi extincti ſunt quibus ipſe vineẽs dixerat. Uos eſtis lux mundi. Non fertur ẽt incenſuz ad notandum ꝙ tunc feruor deuotionis vel orationis q̇ ꝑ incenſum deſignatur ſignificari in apoſtolis tepuit vel potius. quaſi extinctus fuit. Legit ẽt ſine ſalutatione ſiue ſine Dominus vobiſcum. in deteſtationem ſalutationis iude. ⁊ ſine reſñſione. Non enim reſñdetur Gloria tibi domine: q: in ipſa exꝑmit ꝙ xp̃s fuit a ſuis ſeparatus per mortem corporaliter ⁊ ſpiritualiter qui metu mortis eo derelicto fugerant ⁊ nulla gloria ſibi erat. ¶ Nõ legitur ẽt tota ſub tono euãgelij: ſed cantus ꝟborum xp̃i dulcius moderant ad notandum ꝙ tã dulcius ꝟba xp̃i in ipſius ore reſonabant ꝙ in ore cuiuſlibet euangeliſte referẽtis eiuſus verba in tono euangelij proferuntur. Uerba ꝟo impijſſimorum iudeorum clamoſe: ⁊ cum aſperitate vocis ad deſignandum ꝙ ipſi xp̃o aſpere loquebant Jn fine tamen in quibuſdam eccleſijs bñdictio petitur incenſum portatur ⁊ ſub euangelij tono legit q: finita eſt iam narratio paſſionis ⁊ extunc omnia ꝟba ſunt euangeliſte narrantis q̃ poſt xp̃i mortẽ vſqꝫ ad reſurrectionẽ contigerũt. Jn alijs tamẽ eccleſijs finis paſſionis qui ad ſepulturam petinet in tono legit dolorose: vt planctus mulierum de paſſiõe xp̃i lamẽtantium deſignet. de quo planctu dicit dominus in euangelio. Filie hieruſalem nolite flere ſuper me ⁊c. ad maiorem deuotionem ⁊ amaritudinẽ propter xp̃i paſſionem in animis audientium excitãdum. Et legitur ſuper nudum pulpituz: prout ſub feria ſexta dicetur in offertorio. Eripe me: petit liberari ſicut ⁊ in reſponſorio: ⁊ eſt quarti toni propter formam crucis. Jn poſtcõmunione. Erubeſcant. petit perſecutores ſuos confundi ⁊ eſt primi toni. vt ſic in regione quieſcentium gaudeat.

¶ De tertia feria. Rubrica.

Tertia feria eſt ſimiliter de paſſione q: manifeſte querebant eum interficere: vt habetur in euangelio. Erat paſcha ⁊ azima poſt biduum ⁊c. q̇a eccleſia conſiderat ſalutem ſuam in cruce tripliciter ſcilicz in amore quẽ dominus noſter nobis oſtendit in cruce: ⁊ in imitatione crucis ⁊ in ſalute nobis data per crucem ideo dicit in introitu. Nos autem gloriari oportet in cruce domini noſtri ieſu xp̃i ⁊c. ad Gal. vlt. Epiſtola vero eſt. Dicit hieremias. que eſt Hiere. xj. c. Et habẽtur in eo verba iudeorũ de crucifixione xp̃i. immittamus lignum in panem eius. i. ipſuz qui ſe dicit panem in ligno crucis. Audierant enim ꝙ ipſe dixerat Ego ſum panis viuus qui de celo deſcendi. ⁊ hꝯ erat dictum per lignum crucis deſtruamus ipſum vl' doctrinam eius. Sequitur reſponſorium. Ego autẽ ⁊c. tertij toni propter triplex meritum qd̕ ibi notatur. Primum cum dicit Jnduebar cilitio. i. non oſtẽdebam eis deitatem: ſed aſperitatem humanitatis. et hec fuit humilitas ⁊ ſapiẽtia. Aliud notatur ibi. Humiliabam in ieiunio aiam meam. ſ. non reddẽdo malum pro malo: ſed ẽt pro eis orabam. ⁊ hoc eſt tertiũ Unde dicit. Et oratio mea in ſinu meo conuertetur ſupple ex quo eis non prodeſt q: nõ ſunt digni. Euãgelium vero Erat paſcha Mar. xiiij. eſt de paſſione vbi dicit ꝙ dñs crucifixus fuit hora tertia: ⁊ hoc dicit vt oſtendat eorum impetuoſitatem. q: ab hora tertia linguis eum crucifixerunt dicẽtes. Crucifige crucifige non ceſſantes. Jn offertorio petit ſe cuſtodiri a diabolo ⁊ a membris eius. Unde dicit. Cuſtodi me de manu peccatoris. i. diaboli ⁊ ab hoibus iniquis erue me. ⁊ eſt ſecundi toni. Jn poſtcõmunione Aduerſum me. oſtendit maliciam pſequentium ⁊ meritum patientiuz. Sequitur ibi. Et in me pſallebãt qui bibebant vinum ⁊c. i. filij diaboli qui inebriabãtur de calice babylonis.

¶ De quarta feria. Rubrica

Quarta feria eſt illa in qua dñs vẽditus fuit a iuda. q: nõ ſolũ voluit pati ꝑ nobis ſꝫ ẽt vẽdi vt liberaret nos a venditõe q: ꝑmus parẽs vẽdidit nos diabolo ꝑ eſuz pomi vetiti. Uñ

Eſa. Gratis venundati eſtis ⁊ ſine argento redime
mini. ¶ Similiter multi vendūt ſe diabolo p̱ momen-
taneā delectationē: ſicut Adā vēdidit ſe ꝑ eſu pomi
vetiti. Quarta ergo feria vēdit᷒ eſt ſol iuſtitie ad no
ſtrā ſalutē: ⁊ quarta feria format᷒ eſt ſol viſibilis ad
mūdi lucē. Orauit aūt dñs ſicut habeť in euāgelio
huius diei flexo genu. ⁊ idcirco in ītroitu q̇ eſt ꝓbi
lip. ij. c. inuitat eccleſia vt in nomine dñi omne genu
flectaꝭ celeſtiū: q: eoꝝ ruinā reparauit terreſtrium:
q: eos liberauit. infernoꝝ: q: eos eduxit de lacu in
quo nō erat aqua. vt dicit zacharias. ⁊ eſt tertij toni
ꝓpter triſtia que inuitant ad flectendū genua. Sequi
tur. Et oīs lingua cōfiteaꝭ q: dñs noſter ieſus xp̄s
in gloria eſt dei patris. ⁊ ſumiꝭ de apoſtolo. Uerūta
men ordinator officij intercepit verba illa. Et omnis
lingua confiteaꝭ: eo ꝙ iudaica ſilet. Deinde ſequiꝭ
lectio. Dicite filie ſyon: ecce ſaluator tu᷒ venit Eſa.
lxij. vbi habeť de mercede diciꝭ etiā ibi. Ecce mer-
ces eius cum eo ⁊c̄. ⁊ dixerūt angeli quoſdā enim la
tuit incarnatio. Quis eſt iſte qui venit de edom. id
de terra tinctis veſtibus: id eſt mēbris corporis que
ſunt veſtimēta dignitatis ſanguinis purpura tincta
de boſra. Boſra eſt ciuitas in Moab: ⁊ interpretaꝭ
firma ſiue munita. hoc eſt de inferno. id eſt de terre
na habitatione. Tranſlatiue enī Boſra eſt hieruſa-
lem quam dñs quondam ſuo firmauit auxilio: ſ; fa-
cti moabite: id eſt ex patre diabolo veſtes regis tin
xerunt purpura ſanguis. Rn̄dit ego qui loquor iu-
ſticiā ⁊ ſum ꝓpugnator ad ſaluādū: ⁊ dixerūt. Qua-
re ergo rubrū eſt indumentū tuū quaſi dicat. Qua-
re cruētatus es preſſura crucis: ſic tu iuſtitiā loque
ris. At ille rn̄dit. Torcular calcaui ſolus: ſc; pro om-
nibus vt omnes liberarenꝭ: ⁊ de gentibus nō eſt vir
mecum. Poſt lectionē vero cantaꝭ reſponſoriū. Ne
auertas faciem tuā ⁊c̄. in quo orat ipſe vt per paſſio-
nem veniat ad gloriā. Quia vero in agonia ꝓlixius
orauit vt habeť in euangelio: ideo ſumiꝭ offertoriu;
⁊ poſtcōmunio de pſalmo qui intitulaꝭ Oratio pau
pauperis cu; anxiareꝭ excepto verſu reſpōſorij qui
eſt Saluū me fac deus quoniā intrauerūt aque vſq;
ad animā meā. Epiſtola eſt ſiſr de Eſa. liij. cap. Do-
mine quis credidit ⁊c̄. in qua etiā deſcribiꝭ in eodē
ſcemate in quo ab euāgeliſta repſentatur in paſſio-
ne vbi diciꝭ. Non eſt ei ſpecies neq; decor. et infra.
Sicut ouis ad occiſionē ducetur. Poſt epiſtolā ſe-
quitur tractus ⁊ inſolito modo: ſc; immediate. ⁊ hoc
ideo q: eccleſia artius luget ꝙ ſoleat ⁊ ſe plangit vt
dictū eſt in quarta parte ſub titulo de tractu. Tra-
ctus enī ſignificat planctū: ⁊ ideo in tota ſexta feria
nō dicunꝭ niſi tractus. Reſponſoriū vero eſt penitē
tium. ⁊ q: dñs non eſt iſta die crucifixus: ſed tm̄ ven
ditus: ⁊ ideo nō ſolū diciꝭ tractus: verſictiā ⁊ reſpō
ſoriū. Paſſio que ſequiꝭ Appropinquabat ⁊c̄. Luce.
xxij. c. cōuenit cū precedentibus: in qua exprimiꝭ cō
ſilium iudeoꝝ iude proditio dñi paſſio. Poſtcōmu-
nio eſt. Potū meū cū fletu miſcebā. potū ſcil; paſſio
nis quādo videl; ſudor eius erat ſicut gutte ſangui
nis decurrentis in terrā. Poteſt etiam dici ꝙ duo
ſunt nobis neceſſaria. ſc; oratio ⁊ patientia. ſm̄ qḋ
dicit dñs. Orate pro perſequētibus ⁊ calūniantib᷒
vos. Ad hec quidē duo īuitamur in introitu ad ora
tionem cū diciꝭ. In nomine ieſu omne genu flectaꝭ
ad patientia; exēplo ſaluatoris. De quo ſubiungiꝭ.
Xp̄s factus eſt ꝓ nobis obediēs ⁊c̄. nō eſt enī obe-
diens in tribulatiōe niſi qui libēter tolerat. Due le-
ctiōes iō leguntꝭ: q: hac die dñs traditus eſt ꝓ duo
bus ⁊ a duob᷒ pp̄lis: ⁊ in quibuſdā eccl'ijs ad vtrāq;
genua flectunt: q: ab vtroq; pp̄lo adoraꝭ. Preterea
hac die ſicut dicit Aug. cōſiliū inierūt iudei quomo
do ieſum dolo tenerēt ⁊ occiderēt. ⁊ iudas venit ad
eos: ⁊ pacti ſunt ſibi pecuniā ſe daturos ſicut ergo
eccleſia replicat in ſexta feria actus iudeoꝝ: ita ⁊ in
quarta conſiliū eoꝝ. Quidā aūt legūt primo lectio-
nem illā. Dicite filie ſyon. Et poſtea illa;. Domine
quis credidit. Alij vero ecōuerſo. Primi qḋē attēdūt
ſolum illud qḋ diximus. ſc; ꝙ venditio iude que fa-
cta fuit quarta feria paſſionē dñi ꝓceſſit: de qua vē
ditione fieri videꝭ ſermo in illa lectione. Dicite fi-
lie ſyon. in illo verbo. Ecce merces eius cu; eo. Alij
aūt attendūt ꝙ primus homo duas mortes icurrit
ſcil; carnis ⁊ aīe. ⁊ xp̄s nos ab vtraq; liberauit: ⁊ q:
mors aīe mortē corporis ꝓceſſit: ideo prius legūt le
ctionem illam in qua agiꝭ de morte anime ⁊ de libe
ratione ab ipſa. De morte agiꝭ in illa dñe quis cre-
didit ibi ⁊c̄. Omnes quaſi oues errauim᷒ ⁊ vnuſqſ-
q; in viam ſuā declinauit. De liberatiōe vero ſtati;
ſequiꝭ ibi. Dñs poſuit in eo iniquitatē eoꝝ omniu;
noſtroꝝ. ⁊ iterū. Si poſuit ꝓ peccato anima; ſuā vi-
debit ſemen longeuū. Ad animā etia; pertinet gra-
duale vnicū habens verſum ſc;. Ne auertas faciem
tuā a puero tuo. i. ab eo qui paruus ⁊ humilis appa
ret in experiētia tribulatiōis. Sequiꝭ verſus. Sal
uum me fac ⁊c̄. vſq; nō eſt ſubſtātia. Aque enī ſcilic;
ſeductiōis iudeoꝝ vſq; ad animā ſaluatoris tollen
dam peruenerūt. ⁊ illi qui erant limus ꝓfundi infir
mitati eius ꝓualuerūt. Sicut aūt ſaluator animam
ſuā poſuit ꝓ animaꝝ noſtraꝝ redēptione. ita ⁊ corp᷒
ſubiecit ꝓ corporū redēptione. Unī in ſcd̄a lectiōe d̄
ipſius corpe agiꝭ ſanguine ꝓprio rubricato vbi dꝭ.
Quis eſt iſte qui venit de edom ⁊c̄. ⁊ ibi. Quare ru-
brum eſt veſtimentū tuum ⁊c̄. Ipſe rn̄dit Torcular
⁊c̄. ⁊ q: de ſola miſeratiōe paſſus eſt dñs pro nobis
ideo ꝓpheta in perſonā eccleſie lectionem illā cōclu
dit dicens. Miſerationū dñi recordabor: laudē an-
nūciaui ſup oībus que reddidit nobis dñs deus no
ſter. q: vero p̱ quinq; ſenſus corporis peccauim᷒ ideo
ſequiꝭ tractus. Dñe exaudi oratione meam ⁊c̄. hñs
quinq; verſus ꝓpter quinq; vulnera xp̄i: ſeu q: quin
quies exiuit ſanguis ab eo. Primo in circūciſiōe ſe-
cūdo in oratione. tertio in flagellatiōe. quarto i cru
cifixione. quinto in lanceatione. ⁊ in ipſo tractu ge
nus humanū petit auxiliū ⁊ confiteꝭ defectū quem
ex peccato primi parentis incurrit cū dicit: q: defe
cerūt dies mei ſicut fumus. dies enī eſt vita hoīs cu
ius nox eſt mors. ſ; hec vita eſt abbreuiata: ⁊ d̄fecit
propter ſupbiā primi parētis que per fumū intelligi
tur ⁊ ſequitur. Oſſa mea ſicut i frixorio ꝯfrixa ſunt.
Oſſa ſunt viri interiores vel fortes qui ſunt eccle

ſia qui carnes.ideſt carnales ſuſtentant. Frixorius
enĩ triplex eſt ſcꝫ petõꝝ recordatio: primorum cõpaſ-
ſio: futuri iudicij meditatio. In his frigiſ bonus
homo. Claudiſ aũt tractus ſicut ⁊ lectio in miſeri-
cordia dñi.vñ vltimus verſus eſt. Tu exurgẽs dñe
miſereberiſ ⁊c. Hec igiſ quarta feria ꝑuilegiata eſt
qm̃ legunt in ea due lectiones ꝓpter ordinãdos in
ſabbato ſequẽti. Itẽ q: in illa die chriſtus vẽditus
fuit triginta denarijs ſicut ⁊ ioſeph triginta argen
teis: q: ſeruus non eſt ſup dñm: nec diſcipulus ſup
magiſtrum.xxvj.diſt. quis dubitet. ⁊ ab hac quar-
ta feria ſumptum eſt ꝙ ſemꝑ in quarta feria ieiuna
re ⁊ abſtinere a carnibus ⁊ carnalibꝰ deſiderijs de-
bemus ⁊ in memoriam vẽditionis chriſti hec feria
ſcdm̃ locum obtinet poſt ſextam feriam per totum
annum in ieiunijs penitentialibus.

¶ De quinta feria. Rubrica.

IN hoc tractatu quinte ferie cene dñi hͦ
ordine ꝓcedamus. nam ꝑmo gñaliter
dicemus aliqua de officio ſequentium
trium dierũ poſtea ſpãliter de officio
huius diei. Et ꝑmo de introductione
publice penitentiũ in eccl'iam ⁊ de ſacramentis qui
bus hec quinta feria ſpãliter inſigniſ. Scdo de tri-
plicis olei ꝯſecratione. Tertio de huius diei miſſe
officio vbi etiã agiſ de pedũ lotione ⁊ officio veſp-
tino. Quarto de altariũ denudatione: ⁊ tã de ipſoꝝ
ꝙ de pauimenti eccl'ie lotione: ⁊ de corporis dñi re-
ſeruatione: ⁊ de quibuſdam alijs.

PRenotandum eſt aũt ꝙ eccleſia luget
tribus diebus: q: tot diebus fuit dñs
in ſepulchro. Sicut enĩ Ionas fuit in
ventre ceti tribus diebus ⁊ tribus no-
ctibus ita ⁊ filius hoĩs fuit i medio ter
re ⁊c. qd̓ ſynodochice dictum eſſe aſſerit Auguſti.
Nam pars illa ſexte ferie qua fuit in ſepulchro acci
pitur pro nocte ⁊ die ſexte ferie: ⁊ nox diei dñice ſi-
militer pro nocte ⁊ die ipſius diei accipiſ. Dies ꝟo
ſabbati integra eſt ſcꝫ nox cũ die ſuo: ideſt ſpacium
videlꝫ.xxiiij.horaꝝ. eſt ergo ſenſus. Fuit ergo dñs
in ſepulchro tribus diebus ⁊ tribus noctibus: ideſt
tribus temporibus quoꝝ quodlibet ꝯſtat ex die ⁊
nocte. Sic enĩ loqui ꝯſueuimus: q: ſi aliquis etiam
minima parte alicuius diei fuerit in aliquo loco di
cimus eum ea die ibi fuiſſe. Fuit enĩ ſm̃ ſpm quaſ-
draginta horis in ſepulchro: videlꝫ quattuor horis
ſexte ferie: ⁊ vigintiquattuor ſabbati: ⁊.xij. noctis
diei dñice: q: quadrificum orbem morte tranſgreſ-
ſionis decem mandatoꝝ mortuũ viuificauit. Sed
ſm̃ ꝑmiſſa videſ ꝙ triduana dñi ſepultura debeat
celebrari ſexta feria ſabbato ⁊ die dñica. Sed re-
ſpondeſ ꝙ q: dñs in nocte diei dñice reſurrexit no-
ctem illam ad honorem reſurrectionis ſolẽniter ce-
lebramus. Unde neceſſe eſt ꝙ in quinta feria preue
niamus: ⁊ ita triduo.ſ. quinta ⁊ ſexta ferijs ⁊ ſabba
to humiliationẽ dñi in merore celebremus: q: et in
quinta feria iam interuenerat nepharium commer
cium iudaice ꝓditionis. Quidam tñ cuilibet ꝑmiſ-
ſorum trium dieꝝ.xxiiij. attribuunt horas volentes
chriſti defuncti exequias ſeptuagintaduabus ho-
ris celebrare ⁊ triſticiam ſeptuagintaduoꝝ diſcipu
loꝝ merito ꝑ hoc exꝑmere. ¶ Sane eccl'ia his die-
bus tenebras colit: et matutinas in tenebris finit.
Primo quia in luctu ⁊ merore eſt ꝓpter dñi paſſio-
nem: ⁊ ꝓpter eius triduanam mortẽ exequias cele-
brat triduanas. Scdo officium tenebraꝝ ſignificat
non tam tenebras materiales que fuerũt ſup faciẽ
terre dum pendebat ſol iuſticie in cruce. Fuit enĩ
eclipſis miraculoſa non naturalis ꝑ tres horas: vi-
delicet a ſexta hora vſqꝫ ad nonam incluſiue: ꝙ etiã
ſpũales que in illo triduo in cordibus fideliũ exti-
terunt. Tertia ꝑ hoc ꝙ tenebras colit tenebrarum
primatus inſinuaſ: qui his diebus inceperunt ꝑce-
dere dies: ꝓut ſub ſabbato ſancto diceſ. ¶ In his
ꝟo tribus diebus ſilẽt campane: q: tunc ſiluerunt
apoſtoli ⁊ ꝑdicatores ⁊ alij qui per campanas itel-
ligunſ. Sonus aũt campanaꝝ ſignificat ſonũ ꝑdi-
cationis de quo diciſ. In oẽm terram exiuit ſonus
eoꝝ. Non enĩ iam circuibant euangelizando vicos
⁊ vrbes: ſed hymno dicto exierũt cũ ieſu in montem
oliueti: qui cũ dñs dixiſſet. Ecce appropinquat qui
me tradet. pre triſticia dormitauerũt ⁊ a laudibꝰ cõ-
ticuerunt. Unde ⁊ a completorio ſiue a veſpera qua
dñs traditus fuit campanaꝝ ſilentiũ incboaſ. Ave-
ſpera aũt qua dñs traditus eſt: qñ videlꝫ diſcipuli
fugerunt campanis ſilentiũ indiciſ. Alij videlꝫ ad
primam huius quinte ferie: ⁊ non vlterius pulſant
campanas. Fit tñ ſignũ cũ tabula. Primo ad ſigni-
ficandũ xp̄i humilitatẽ qui ſe abſcondit: ⁊ vſqꝫ ad
mortem ⁊ ſepulturã ſe humiliauit. ligni quidẽ vſus
humilior eris ſono hoc oſtendit ⁊ inde eccl'ia orien-
talis vſum adhuc tenet lignoꝝ et vt ppl's humilior
reddaſ. Scdo ꝑ ſignum tabule terrorem accipimꝰ.
Tabula ergo ꝑcutiſ: q: magnus timor apl'is a iu-
deis incutiebaſ. Tertio ꝑ lignum in ligno malleuꝫ
ſcꝫ in tabula ſuſpenſum intelligimus xp̄m qui eſt li
gnum plantatũ ſecus decurſus aquaꝝ qui in cruc
ligno pependit: ⁊ pendẽs orabat ⁊ ꝑdicabat dicẽs
Pater dimitte illis q: neſciũt quid faciũt. Cum li-
gno tñ pulſant: q: tũc ſolus xp̄s ꝑdicator habebaſ
⁊ ſolus torcular calcauit. Quarto ꝑ tabulam ipſaꝫ
lignum fructiferꝝ ſcꝫ xp̄s ꝑ malleum quo tabula ꝑ-
cutitur lignũ preuaricationis ſignificaſ. Quinto id̓
campane ⁊ non ſignũ tabule vel alterius hmõi ſilẽt
q: lꝫ maiora ſigna noſtra: videlꝫ apl'i a laude dei in
chriſti paſſione ſiluerunt. minora tñ ſigna vt mulie-
res non ſiluerunt imo ſecute ſunt ſpm vſqꝫ ad crucẽ
¶ Principia qͦꝫ horaꝝ.ſ. Deus in adiuto. ⁊ finẽ ſcꝫ
per dñm ⁊ Benedicamus ⁊ hmõi dimittunſ: quia
receſſit ⁊ a nobis ablatus eſt ſacerdos ⁊ paſtor bo-
nus qui eſt alpha ⁊ o.i. principium ⁊ finis: qui etiã
eſt ſummus ſacerdos ⁊ caput noſtrũ. ⁊ traditus im
pijs: nec eſt a quo petamus ꝙ intẽdat in adiutoriũ
noſtrum ꝑcuſſo nãqꝫ paſtore noſtro diſcipuli eius
diſperſi ſunt ſic ergo iſtud officiũ qd̓ caret ꝑncipio
⁊ fine: quaſi mortuum ⁊ viduatũ videſ: q: ⁊ patres
noſtri viduati poſt mortẽ chriſti fuerunt. non diciſ
etiam Gloria patri: q: in chriſti paſſione abſcõdita.

fuit foꝛtitudo gloꝛie ipſius xp̄i:⁊ in eius moꝛte trini
tas viſa eſt extincta:in cuius laude dicit̄ ille verſus
D: hoc etiam ſub dn̄ica de paſſione dictuꝫ eſt. Hoc
etiam notatur in quibuſdam eccleſijs in quib⁹ his
diebus duo tantum cerei ante altare ardent tertio
extincto:ꝓut ſub ti. de paſcha dicet̄. ¶ In his quo
qꝫ tribus diebus ſalutatio non fit:q: dn̄s vobiſcuꝫ
non dicitur vt vitetur peſtifera ſalutatio per quā iu
das tradidit xp̄m dicens. Aue rabi. Pax etiā nō da
tur ꝓ eo ꝙ iudas oſculo tradidit xp̄m:⁊ q: in duob⁹
ſequentibus diebus in altari nō cōſecratur nec di-
citur. Pax dn̄i ſit ſemꝑ vobiſcū. nec dona nobis pa
cem. In quibuſdā tn̄ eccleſijs datur hodie pax. pꝛo
eo ꝙ die hac ſacramentū ſacramentoꝝ ſcꝫ eucharí-
ſtie inſtitutū eſt. His quoqꝫ diebus fit officium hu
milius ſolito pꝛopter dn̄i humiliationē:⁊ triduanaꝫ
eius ſepulturam quam celebꝛamus. Uerūtamen no
cturnale officiū per qđ ſignificant̄ pꝛophetie ꝓphe-
tarum alta voce ⁊ manifeſtius cantatur: q: ꝓphete
⁊ alij ſancti patres veteris teſtamenti alta ⁊ aperta
voce que de xp̄o erant ventura pꝛedixerūt:⁊ qđ ſpi-
ritusſanctus ſibi dictabat remota foꝛmidine nūcia-
runt. Diurnū vero officiū per quod apoſtoloꝝ pꝛedi
catio figurat̄ voce demiſſa ⁊ quaſi ſub ſilentio can-
tatur:q: tunc apoſtoli oīno tacuerūt aut ſaltē occul
te p̄dicauerūt. Incipit aūt tenebꝛaꝝ offm̄ zelus do-
mus tue comedit me. i. amoꝛ vehemens eccleſie fuit
cauſa quare paſſus ſum. Non dicitur inuitatoꝛiū ne
inuitemur:ſed potius per ſilentium deteſtemur pe-
ſtiferum iudeoꝝ conſilium ⁊ cōuentum factum vt ie
ſum caperent in ſermone:⁊ cū moꝛti traderent. Pꝛe
terea tūc apl'i diſperſi erant qui alios ad dn̄m inui-
tare ⁊ ꝓuocare ꝯſueuerūt. Hymnus etiā laudis nō
dicitur:q: tunc fact⁹ eſt oppꝛobꝛiū hoīum ⁊ abiectio
plebis. ¶ Finis dn̄ice oꝛonis q̄ dicit̄ ante lectiones
dicit̄ in ſilentio ꝓ eo ꝙ de euāgelio ſumit̄. Nā tunc
euāgelica enunciatio fugientib⁹ apoſtolis ceſſauit:
⁊ eſt adnotādū ꝙ xp̄s cuius eſt ipa oꝛatio auulſus
a ceteris ⁊ quaſi in ſilētio oꝛauit:ſed cuꝫ ſit ſonit⁹ ꝑ
tactum ligni cuꝫ manu:q: ⁊ xp̄s in ligno crucis pen-
dens voce magna clamauit. Nō dicit̄ etiā in lectio-
nibus Jube dōne benedicere:nec tu aūt dn̄e: q: re-
ceſſit paſtoꝛ ⁊ ſacerdos qui gregi benedicere ⁊ miſe
reri debet. Sed q: illum ꝓpter peccata amiſim⁹ ad
hoc vt eum recuperare valeamus ammonemur per
verſum illū. Hieruſalē hieruſalē cōuertere ad domi
num deuꝫ tuū. qui in fine lectionū dicit̄:vt ad pniaꝫ
conuertamur. nā poſt luctuꝫ poſſum⁹ gaudere. Per
hoc aūt qđ dicitur bis hierl'm agitur duritia iudeo-
rū ⁊ pctōꝝ ſicut alibi in euāgelio. Hierl'm hieruſalē
que occidis ꝓphetas ⁊c̄. ¶ Rurſus per Jube dōne
intelligunt̄ ad pꝛedicationē euntes. per Tu autem
inde redeuntes. Ideo ergo neutrū dicit̄ qm̄ apoſto
li quos repꝛeſentāt qui lectiōes legunt his diebus
fugerāt. Unde nec ad pꝛedicationē miſſi ſunt. nec q̄
miſſi erant ſublato dn̄o redierunt. Omnes antipho
ne ſunt de paſſione ⁊ compaſſione. In his etiaꝫ tri-
bus noctibus nouem pſalmi:nouem lectiones ⁊ no
uem reſponſoꝛia diuiſim ꝑ ſingula nocturna cantā-
tur ad oſtendēdum ꝙ xp̄s in infernum deſcendens
tria hominum genera:ſcilicet virgines. coniugatos
⁊ continentes. inde rapuit ⁊ ad angeloꝛuꝫ ſocietatē
tranſuexit:que tria genera in euangelio diſtinguū-
tur per eos qui in mola per eos qui ī agro ⁊ per eos
q̄ in lecto ſunt. ¶ Tria ergo hoīm genera:ſcꝫ q̄ fue-
runt in lege naturali:⁊ in tempoꝛe legis ⁊ ꝓphetaꝝ
per tria nocturna recolimus:⁊ ſicut illi per moꝛtem
domini in tribus ſociati ſunt nouem oꝛdinibus an-
geloꝝ:ſcꝫ in actionibus. cognitionibus. ⁊ gaudijs.
ita per tres noctes dn̄ice ſepulture nouem pſalmi.
nouem lectionibus:⁊ nouem reſponſoꝛijs ſubdunt̄.
pſalmi enim ad actiones. lectiones ad operū dei co
gnitionem. reſponſoꝛia vero ad gaudiuꝫ ⁊ ad cantū
pertinent angeloꝝ. Ceterū tres lectiones vel in qui
buſdaꝫ eccl'ijs ſex ſunt de trenis. Hiere. deflētis ca
ptiuitatē populi ſui. non ſolū babylonicam:ſed etiā
romanam quaꝫ incurrunt ꝓpter paſſionem domini
⁊ ideo dicunt̄ lamentabiliter in perſonā ſanctoꝝ de
iudeis q̄ deflēt caſuꝫ gētis ſue. Sicut eī̄ ille deplo
rauit moꝛteꝫ Joſue regis occiſi:in futuram deſtru-
ctionem gētis. ita ⁊ nos deploꝛamus moꝛtem ⁊ paſ-
ſionem xp̄i regis ⁊ noſtri. In fine autem lamētatio
num dicit idem Hiere. Spiritus oꝛis noſtri xp̄s do
minus captus eſt ī peccatis noſtris. Alie vero tres
ſunt de expoſitione pſalmi tractantis de paſſione:⁊
ideo voce depꝛeſſa leguntur:tres vltime de epiſtola
Pauli. i. ad Coꝛin. xj. Conueniētib⁹ vobis invnū ⁊c̄.
vbi oſtēdit apoſtolus quomodo debꝫ cena domini
ſumi. Ex quibus ſex lectionib⁹ apparet ꝙ pꝛophete
pꝛeuiderunt xp̄m occidēdum ⁊ apoſtoli docent occi
ſum. Dicuntur autem treni. i. lamētationes a trena
ro monte vbi lamēta animarū que ibi puniunt̄ ſepe
audiri dicunt̄. inde etiā dicit̄ trenū quod eſt carmē
lamentationis ⁊ funeris. Dicunt̄ etiā treni:q: ſemꝑ
tres v̄ſus poſt vnāquāqꝫ litteraꝫ hebꝛaici alphabe-
ti ſequuntur:qđ alphabetū totuꝫ per oꝛdinē in illis
lamētatōibus ponitur. Pꝛimo:q: mos fuit hebꝛeis
illud ponere in coꝛuꝫ cantib⁹ ſiue luctus ſiue leticie
alicuius rei multuꝫ notabilis pꝛout ptꝫ in vltimo ca
pitulo pꝛouerbioꝝ. Mulierē foꝛtē ⁊c̄. ⁊ ī quibuſdaꝫ
alijs locis:pꝛout habetur in pꝛohemio libꝛi Reguꝫ.
Secundo quia ſicut dicit Hieronymus in eodē ꝓ-
hemio ⁊ in pꝛologo biblie verſus quibus dicte litte
re anteponuntur in lamētationibus Hiere. incipi-
unt in hebꝛeo ab eiſdē litteris. Tertio vt ꝑ hoc no-
tetur cecitas ⁊ duritia iudeoꝝ qui res tanq̄ alpha-
betum notiſſimas:videlꝫ paſſionē filij dei intellige
re ⁊ credere nolunt:dicēte pꝛopheta. Miluus in ce
loꝛ turtur ⁊ ciconia cognouerunt tēpus aduētus ſui
Iſrael autē me nō cognouit:⁊ populus meus non
intellexit. Quarto q: interpꝛetationes litterarū ip-
ſarū maxima ex parte continēt ſententiā verſuū q̄ui
bus anteponunt̄. Circa qđ notandū eſt ꝙ aleph in
terpꝛetatur doctrina. Beth domus. Gimel plenitu
do. Deleth tabulaꝝ ſeu ſcripturaꝝ. Et hec ſiquideꝫ
eſt p̄ma cōnexio lr̄aꝝ ipſaꝝ:vbi dr̄ ꝙ doctrina eccl'ie
que eſt domus dei eſt in plenitudine ſcripturarum.
He. viuit. Uau. ille vel ipſe. zai: huc vel duc te. Beth

vita hec eſt ſcḋa connexio vbi dicit ꝙ iſta ⁊ hec do‑ctrina quam p̄dixim⁹ ē vita qua viuimus. Thet bonum Ioth.principium. Hec eſt tertia connexio vbi dr̄ ꝙ bonum eſt principium per ſcripturas quaſi ꝑ ſpeculum ſaltem in enigmate agnoſcere dominum Caph manus. Lamech cor vl' diſciplina. Hec ē quarta connexio vbi dr̄ ꝙ in vtero cordis diſciplina exigitur: quia nil facere poſſumus niſi q̄ facienda erunt agnouerimus Mem ex ipſis. Num ſempiternū. Samech adiutorium. Hec eſt quinta connexio vbi dr̄ ꝙ ex ipſis ſcripturis eſt nobis ſempiternum auxilium Ayn oculus. Phe errauit. Sadech iuſtitia vel cōſolatio. Hec eſt ſexta connexio vbi dr̄ ꝙ ſepe dicta ſcriptura eſt oculus errantibus ⁊ conſolatio. Caph aſpi cere capus. Sin ſupervulnus. Thau ſignum vl' cō‑ſummatio. Hec eſt ſeptima connexio vbi ēt in numero fit myſticus intellectus vbi dicitur. Aſpice in ſcriptura contineri caput noſtrum a quo habemus me‑delam ſupervulnera. ⁊ ſequitur conſummationem .i. vitam eternam. Sic ergo ſaluatoris exequie cele‑brantur vt in modico apice ab aliorum defunctorum exequijs diſtare videantur. Conſeq̄nter candele et lumē extinguuntur. nam he tenebre tribus noctib⁹ celebrate ſignificant tenebras q̄ tribus horis fuerūt chriſto in cruce pēdēte. vel ideo tribus noctibus lu‑men extinguit: q: verum lumē triduo iacuit in ſepulchro. Circa quod aduertēdum eſt ꝙ q̇dam accēdūt ſeptuagintaduas candelas. quidam vigintiquattuor. quidam quindecim. quidam duodecim. quidam nouem. quidam ſeptem. ⁊ ſm̄ quoſdam non ē nume‑rus certus. omnes tamen non ſine myſterio agunt. Septuagintadue candele que extinguuntur deſi‑gnant ſeptuagintaduos diſcipulos quorum p̄dicatio in morte chriſti pene extincta ē. ſignificant ēt ꝙ dominus ſeptuagintaduabus horis iacuit ī ſepulchro per ſynodochen intellectus. vel tot accēduntur propter .lxxij. nationes ſeu genera linguarum. Vigintiquattuor candele accēduntur. Primo quia ſol iſte qui mūdū .xxiiij. horꝫ dieiꝫ noctꝫ illuminat ſignificat chriſtum verum ſolem qui extinguitur. q: xp̄s occu‑buit veſpere paſſionis. ⁊ tenebre facte ſunt ſuper vniuerſam terram. Secundo dies cuius maius lumen xp̄s eſt. nox vero cuius minus eſt lumen eccleſia eſt luminaria ſunt apoſtoli ⁊ alij viri apoſtolici: qui ſunt quaſi vigintiquattuor hore que diei xp̄o ⁊ nocti ec‑cleſie famulant. Vigintiquattuor luminaria ergo extinguuntur: q: apoſtoli vnoquoq; die per vigintiq̄ttuor horas latuerūt. Tertio vigintiquattuor cande‑le deſignant verſum. Gloria patri ⁊c. qui in noctur‑nis feſtiuitatum vigintiquattuor vicibus ſolet dici. Primo poſt deus in adiutorium. ſecundo poſt inui‑tatorium. tertio poſt hymnum nonies in pſalmis trium nocturnorum. ter in reſponſorijs. ⁊ Te deum laudamus quaſi Gloria patri eſt. Iterum ad laudes ſemel poſt Deus in adiutorium. quinquies in pſalmis ſequentibus ſemel in hymno ⁊ ſemel poſt Bn̄dict⁹. Verſus enim ipſe ho. officio tacetur vt p̄miſſum ē q: ille in cuius laudem dicitur in ſepulchro iacet. idō ꝙ vigintiquattuor candele ad hoc deſignandum ex‑tinguuntur vel ſignificant .xij. apoſtolos in quorum honore toties dr̄ Gloria patri: in nocturnis prout dictum ē in prohemio quinte partis. Quindeci cā‑dele ſignificant .xij. apoſtolos ⁊ tres marias q̄ ſeque‑bant dominum q̄ extinguunt. quoniam tūc omnes laudes dei tacuerūt. apoſtolis tamē fugiētibus ipe marie q: minus timebāt circa xp̄m quoad poterant verſabant. Unde legit. Pelli mee conſumptis car‑nibus adheſit os meū ⁊ de. ſunt tan. la. cir. den. me‑os labia .i. mulieres q̄ ſunt q̄ſi pellicula circa dētes Vel quattuordecim ex illis cādelis ſignificāt q̄ttuor‑decim articulos fidei quoꝝ extictio ſignificat ex‑tinctionē fidei factam in fuga aploꝝ extinctio vero vltime cādele ſignificat mortē xp̄i. Duodecim cāde‑le accēſe repn̄tāt duodeci aplo̅s q̄ extiguunt ad no‑tādū ꝙ apli tūc ſiluerūt ⁊ fugerūt ⁊ pene extīcta ē fides in eis. Nouē cādele ſignificāt genus humanū qd̄ ꝑ pctm̄ ſe a nouē ordinib⁹ angeloꝝ ⁊ a vita luce exclulit. Septē cādelle ſignificāt grām ſpūs ſe ptiformis: q̄ in cordibus diſcipuloꝝ pene fuit extīcta. Ubi vo nō obſeruat cert⁹ cādelaꝝ numerus: ſꝫ q̄libꝫ laic⁹ ꝓ velle cādelā apponit: hmōi. cādele ſignificāt ꝓphetas ⁊ alios ſctōs p̄res q̄ xp̄m vētuꝝ lumē nr̄m p̄nūciātes ⁊ vba ſalutis p̄dicātes diuerſis penis vexati mortui ſunt ⁊ extincti. Porro oēs cādele nō ſimul ſꝫ vna poſt aliam extinguūt. q: diſcipuli non ſimul a xp̄o ſꝫ ſucceſſiue vn⁹ poſt aliū diſceſſerūt. Alia etiā rō iā ſeq̄tur. Quidaꝫ extinguūt eas poſt ſingula cā‑tica vſq; ad plenam extinctionē. figurātes ꝙ ſingul' cāticis ſiue pſalmis meſticia deciditmus: q: verus ſol occubuit gaudiūq; nr̄m in luctum eſt ꝯuerſū. Iuxta illud. Cecidit corona capitis noſtri: conuerſus eſt in luctū chorus nr̄. Alij in tribus vicibus eas extinguūt recolētes triduanā dn̄i ſepulturam. In q̇buſdam q; eccleſijs candele quadam manu cerea extinguunt q̄ ſignificat manum iude de qua dn̄s dixit. Qui in‑tingit manum mecum ⁊c. q̄ fuit quaſi cerea id eſt ad malum flexibilis: per quam xp̄s rex nr̄ ⁊ vera lucerna traditus fuit ⁊ quantum in illo fuit extinct⁹. Cādela aūt q̄ in medio ē non extinguit: ſed in feneſtra vel archa accēſa ſeruatur occulte: vt poſtea reueletur ⁊ eccleſiam illuminet. Nempe candela ipſa ſub eis lumen occultatum ſignificat. Primo fidem que in ſola virgine remanſit: ꝑ quam poſtea omnes fideles docti ⁊ illuminati ſunt. Scḋo ſignificat xp̄m q̇ lꝫ videret ſm̄ carnem extinctus: tn̄ ſm̄ diuinitatē q̄ illis erat occulta viuebat: ⁊ poſtea reſurgēs cum luce clariſſima ſe ſuis diſcipulis manifeſtauit. Tertio occultati luminis quod videbat extinctum reuelatio no‑tat fidei illuminationē in apoſtolis ⁊ alijs in q̇bus pene tunc extincta erat. Quarto notat fidem poſt infidelitatem. Quinto notat ꝙ ignis ſpiritusſancti q̇ infidelibus videt extinctus iterum relucceſcet in eis‑dem. Sexto luminis renouatio ſignificat noui teſta‑menti renouationem. Septimo luminaria ſucceſſi‑ue vnū poſt alteꝝ extiguūt ⁊ vnū q̄ſi pene extinguit q: abſcōdit ⁊ poſtea reuelat ad notandum ꝙ puer ſi vincē cultores ⁊ gn̄atio p̄aua nūcios patris: videlicꝫ ꝓphetas ꝑ varia tp̄a cōpleto ſuo miſterio pro‑

ꝓphetice occiderūt:⁊ tandeꝫ patris heredē quē in ſe
pulchro poſitū lumine occultato figuram⁹cuius lu⸗
minis reuelatio eſt reſurrectionis eius manifeſta⸗
tio ⁊ commemoratio. Sane candela que vltimo ex⸗
tinguit̄ eſt maior ceteris ſꝫm quoſdā ⁊ ſignificat xp̄ꝫ
qui fuit dn̄s ꝓphetarū: ſꝫm alios vel eſt maior cete⸗
ris ⁊ illr ſignificat xp̄m qui reputat⁹eſt vnus ex ꝓ⸗
phetis. ⁊ vltimus extinguit̄: q: nullus poſt eū apud
illos ꝓpheta ſurrexit: ſed extinctus eis ꝑfidie tene
bras dereliquit. Et ad canticum euāgelicū candela
ipſa extinguit̄: q: xp̄s euangelizans occidit̄. Et at⸗
tende ꝙ in hoc officio paſtoris officia vt capl̄m ſub
ticent̄: q: paſtores diſperſi fuerant. verſus tn̄ qd̄ eſt
minoꝝ officiū nō omittit̄: q: diſcipuli minus cogni⸗
ti videbant̄. Vn̄ ⁊ hoc officiū triduanū potius a mi
noribus celebrat̄: in typo minoꝝ diſcipuloꝝ ⁊ mulie
rum que dn̄m ſequebant̄. Vociferato ad Bn̄dict⁹⁊
tumultus popularis qui tūc fit cōcrepatio eſt iude
ꝓditoris ⁊ tumult⁹cohortis quā cū gladijs ⁊fuſtib⁹
iudas ꝯ xp̄ꝫ adduxit. vl̄ ceci diſcipuli ſalutatio dicē
tis. Aue rabi. Tertio cāticū ip̄m tūc alta voce dicit̄
ad notādū q: multi interfecto antixp̄o gaudebūt.
Elāgor canētiū kyrieleyſon: eſt tumult⁹dn̄m ꝑſequē
tiū ⁊ eū ironice adorantiū. vl̄ ſignificat lamēta ſan⸗
ctaꝝ mulieꝝ que ſequebant̄ dn̄ꝫ que legunt̄ poſtea
lamētari ſedētes cōtra ſepulchrū. Tropi vero id eſt
verſus illi qui in illis trib⁹noctibus cuꝫ kyrieleyſon
⁊ Dn̄e miſerere. q̄ſi lamētabiliter cātant̄: ſignificāt
lamētationes ⁊ dolores mulierū de cognatione ſua
que a galilea fuerant ſecute ieſuꝫ: inter quas erant
Maria magdalena ⁊ Maria iacobi: ⁊ Maria ſalo⸗
me plorantes iuxta ſepulchrū. In q̇buſdam etiaꝫ ec
cleſijs tropis cantatis ꝓcidentes ad terrā dicūt in
tenebris ſub ſilētio. Miſerere mei deus. ⁊ collectā.
Reſpice q̄s dn̄e in quo timor aploꝝ i̅ occultis nota⸗
tur. Poſtea fit cū manu vel alio q̇daꝫ modo ſonitus
ante lumis reuelatōeꝫ: q̇ ſonit⁹repn̄tat terroris coꝝ
i̅cuſſionē: vel ex tumultu cohortis vel ex terremotu.
In q̇buſdā tn̄ eccleſijs ignis nou⁹d̄ lapide ꝓducit̄:
q: ꝑ xp̄ꝫ mediatorē noſtrū nobis ſpūſſctūs infundit̄
Ad hac q̄ꝫ dieuſqꝫ ad octauā pēthecoſtes in q̇buſdā
eccl̄ijs officiū btē marie omittit̄ vt memorie atqꝫ re
uerētie paſſiōis ⁊ reſurrectiōis de q̇b⁹ in eccl̄ia hoc
tp̄e agit̄ ardētius i̅ſiſtat̄. Cū eñ honor ⁊ obſequiuꝫ
ſpāliter hoc tp̄e xp̄o eius nato i̅ noſtra humanitate
paſſo ⁊ glorificato impēſum redūdet in ip̄am mr̄em
nulla q̇dem ſibi fit iniuria ip̄m officium omittendo.
Omittit etiā officiū mortuoꝝ: q: cū recordatio bn̄fi
cioꝝ xp̄i precipue que ipſe paſſionis ⁊ reſurrectiōis
ſue tp̄e contulit: oēm noſtrū effectū ⁊ intellectū req̇
rat. Proinde eccleſia illud ſolū officiū quod ad ip̄m
xp̄ꝫ ſpectat in quo de ei⁹paſſione reſurrectione agit̄
eo tp̄e agit vt ſic non ad plura diſperſa ad vnū dūta
xat vehemētius occupet̄: nec ꝑ hoc defuncti q̇ ſunt
in purgatorio diſpendiū patiunt̄: q: cū ſint nobis ꝑ
charitateꝫ vniti beneficia noſtra ſꝫm qd̄ meruerunt
ꝑticipant̄ ab eis: nec expreſſius memoria ꝓ illis fie
ri poſſet q̄ agendo memoriā de morte ⁊ reſurrectio⸗
ne xp̄i per quam a penis liberari expectant. Extra
eccleſiam tamen eſt vtile ipſa officia dicere.

¶De diurno huius diei officio. Rubrica.

Equit̄ de diurno huius diei officio
videre ⁊ quideꝫ hec quinta feria in
ſignitur ſacramētis. tuꝫ ab eccleſia
tū a dn̄o i̅ſtitutis in qua die primo
penitētes in eccl̄ia i̅troducunt̄ qui
in capite ieiunij de ea eiecti fuerāt.
Unde in canone Inno. ita legit̄. De penitētibus ve
ro qui ſiue ex grauioꝝib⁹omiſſis: ſiue ex leuioꝝib⁹ pe
nitentiā gerūt ſi nulla interueniat egritudo quinta
feria ante paſcha eis remittendū romane eccl̄ie cō
ſuetudo demōſtrat. Primo ergo de penitētiū intro⸗
ductiōe in eccl̄iam dicturi aliqua de ipſoꝝ eiectiōe
ꝓmittam⁹. Siquidē miſericors ⁊ miſerator dn̄s cui⁹
miſericordie nō eſt numer⁹ſicut in pſalmo habet̄ mi
ſericorditer ſemꝑ agēs ⁊ petōꝝ ſaluteꝫ ſitiēs ꝑ hui⁹
mūdi pelag⁹ꝑiculoſe nauigātib⁹⁊ q̄nqꝫ fluctuātib⁹
i̅ter alia multa remedia ſpāliter duas naues ſiue ta
bulas parauit. Prima ē baptiſm⁹. Scd̄a pn̄ia: ſicut
apl̄s ait ad Ephe. ⁊ quidē ꝙ penitētes d̄ eccleſia eij
ciunt̄ repn̄tat exiliū ⁊ eiectionē ade ⁊ eue de ꝑadiſo
ꝓpter eſ⁹ꝫ pomi. Peccatores ergo d̄ eccleſia eijcim⁹
⁊ eiectis pn̄iam ſeptēnē aut aliā ꝓ criminū qualita⸗
te i̅ponim⁹⁊ eiecti ꝑ ſeptē hebdomadas extra morā
tur: q: gen⁹humanū in adam lapſuꝫ iudicio dei in h̄
exilio ſeptem milibus damnat̄ ānoꝝ. Maria quoqꝫ
lapſa ſeptem diebus extitit extra caſtra. Forma eie
ctionis habet̄ in cōcilio agathen̄. eiectionē v̄o cayn
a facie dn̄i repreſentat eccleſia excommunicando vi
ros ſanguinū precipue cū candelis extinctis q: ⁊ il⸗
le ⁊ iſti ſpm̄ vitijs extinxerūt. que candele in ꝓlatōe
anathematis debent proijci⁹⁊ pedibus conculcari:
nec vlterius debent ad aliquem vſuꝫ ſicut nec ſal in
fatuatū aſſumi eiecti fuerūt candelas in manib⁹ ad
ſignificandū ꝙ pro opere quo primi parētes porre⸗
xerunt manus ad pomum vetitū appoſita eſt ignea
rumphea in paradiſo. Claudunt̄ coram eis fores ec
cleſie in ſignū aditus paradiſi quondā obcluſi. Qd̄
de loco ad locū vadūt ſiue in exiliū mittunt̄ ſignifi⸗
cat ꝙ cayn poſt mortem fratris ꝓfugus ⁊ vagus fu
it ſuper terrā. Quod cilitijs ⁊ laneis vtūtur de Iob
tractum eſt: qui pn̄iam in cilicio ⁊ cinere agēs ſacco
ſe operuit ⁊ de niniuitis qui ſimiliter fecerūt. Cili⸗
tium quoqꝫ portant in ſignum pellitiarum tunicarū
ade ⁊ eue. Iohannis etiam habitū recolentes. Car
cer penitētie a ioſeph initiū habuit. Qd̄ comā ⁊ bar
bā nutriūt tractū eſt de ioſeph cui in carcere poſito
iſta excreuerūt. Qd̄ iacēt aut ſedēt in terra ſumptū
eſt de iob q̇ in ſterquilinio ſedit. In terra etiā come
dunt quaſi ip̄o facto dicant. Maledicta eſt terra in
opere tuo. Nō dicitur eis aue: q: nondū erat muta⸗
tum nomen eue. ꝙ pedes nudāt nuditatem repſen
tat ade ieiunātes ꝙ indigēt ornatu glorie ꝙ bacu⸗
lis vtunt̄ tractū eſt de iacob q̇ peregrinās in baculo
iordanem tranſiuit. In his etiam omnibus inuitan
tur ad humilitatē ⁊ purgatoriā ꝯfeſſionē: ⁊ taꝫ pec⸗
catoꝝ q̄ eterne pene meditatōeꝫ. ⁊ ꝙ ſint memores

ſue peregrinationis. Nanq̧ eijciunt̄ de eccl'ia ⁊ poſt
eos cantat̄. In ſudore vultus tui veſceris pane tuo.
hoc ideo fit vt videntes eccl'iam p̄ eis eſſe confuſā ma
gis ac magis ↄfundant̄. In veſtimentis q̄ppe ſordi-
dis ⁊ excremento criniū ⁊ barbe multiplicatio miſe-
rie pctōꝝ inſinuant̄ q̄ſi dicāt ipſo facto. Iniquitates
mee multiplicate ſūt ſup̄ capillos capitis mei. Qḋ i
terra iacēt eis eternā dānationē ad memoriā redu-
cit q̄ſi dicāt Dn̄e pdes oēs q̄ in terrā deſcēderūt. i. q̄
dediti ſunt terrenis niſi reſipiſcāt. Qḋ de loco ad lo
cū cū baculo vadūt: eis ad memoriam p̄egrinationē
ſuā reducit qui p̄ pctīſ receſſerūt a deo. In baculo
eni̇̄ itelligit̄ correctio: ↄſolatio: ⁊ ſuſtētatio: q̄ſi dicāt
Uirga tua ⁊ bacul' tu' ipſa me ↄſolata ſunt. Eſt aūt
bacul' cubitalis: q: i q̄ mēſura menſi fuerint remetiet̄
eis. Sꝫ q̄rit̄ q̄re hac die penitētes in eccl'iam intro-
ducunt̄. Rn̄deo. in q̄nta feria deus creauit piſces ⁊
volucres: piſces in aquis reliq̄t: volucres in aera le
uauit. Iuxta illud magne de' potētie q̄ ex aq̄s ⁊c. p̄
tim remittis gurgiti. ſ. piſces p̄tim leuas in aera. ſcꝫ
volucres. Per piſces intelligunt̄ cupidi: auari: ⁊ lu-
xurioſi. q̄ in fluxu cupiditatū huius mūdi delectāt̄
Uolucres ſunt ſpirituales qui in ſpūalē cōuerſatōēꝫ
quaſi in aera leuant̄. Penitētes igit̄ in quinta feria
in eccleſia introducunt̄: ⁊ quaſi ſegregatis a malis
⁊ ab hu ius mūdi delitijs in celis animo cōuerſant̄.
Preterea in fine q̄nte etatis quā hec quinta feria ſi
gnificat iohānes baptiſta pniam p̄dicauit. ⁊ dn̄s no
ſter venit in mundum pctā abſoluēs ꝑut in p̄ma hu
ius diei ōne dr̄. Rurſus in hac die inſtitutum eſt
ſacr̄m ſacramētorum. ſ. corporis ⁊ ſanguinis dn̄i: cū
dn̄s vetus finiuit teſtm̄: ⁊ nouum incboans panē ⁊ vi
num in corpus ⁊ ſanguinem ſuum tranſſubſtātiauit
quod eſt ſacr̄m mie. Q: ergo xp̄s ſolus de mia crimi
na tollit: p̄miſſum eſt ideo penitētes hac die recōci
liant̄. q: hac die miſericordie conſecrauit ſacr̄m. ⁊ in
de eſt ꝙ miſſa huius diei ſolēniter cantat̄ vt ibi dice
tur. Merito igit̄ hac die q̄ tota in remiſſionē pctōꝝ
conſecrata eſt penitētes reconciliant̄ ad p̄cipienda
corporis ⁊ ſanguinis dn̄i ſacramēta. Decuit itaq̧ h̄
ſacr̄m ſacramentorum in fine inſtitui q̄nte ferie ad
uenientē ſexta feria. eo ꝙ in fine quinte etatis ⁊ in
p̄mordio ſexte: lex finē ⁊ euangelium ſumpſit exordi
um. Preterea hac die abſoluunt̄: q: in ea die xp̄s fu
it captus ⁊ ligatus: q: ligatio abſolutionem noſtrā
operata ē. Hac ēt die xp̄s lauit pedes diſcipulorū
ſuoꝝ vt pedes ⁊ affectus noſtros lauet. i. ſoluat a pec
catis. Forma vero reconciliationis eſt hec. Erit pō
tifex ad ianuas patētes eccleſie vbi iacēt penitētes
proſtrati in terra: ⁊ eos vice xp̄i vocat ad timorē dn̄i
dicens ter Uenite venite venite filij audite me: timo
rem dn̄i docebo vos. Hanc eſſe xp̄i vocē probat ti.
pſalmi. xxxiij. de quo ſumitur qui talis eſt. pſalmus
Dauid cum mutauit vultum ſuum corā abimelech.
Abimelech interp̄tatur patris mei regnum p̄ quem
iudeos accipimus: coram quibus verus dauid mu-
tauit vultū ſuū. i. ſacrificādi ritū. ⁊ ferebat̄ in mani
bus quando panē ⁊ vinum dedit diſcipulis dicens.
Hoc eſt corpus meum. ⁊ hic eſt ſanguis meus. quod
quidem hodie factum eſt. Dicens ergo pontifex vi
carius ieſu xp̄i. Uenite penitētes. inuitat ad corporis
ſanguiniſq̧ conuiuiū. Proinde p̄ eis orat genua fle-
ctit eos admonet: eoſq̧ recōciliās in eccl'iam intro-
ducit. Illud ēt notabile eſt ꝙ vndiq̧ ianue eccleſie
patēt ad notandum veniētes ab auſtro vel ab aq̄lo
ne. i. iuſtos ⁊ peccatores q̄ñ accedūt ad miam nō eē
p̄hibēdos: ⁊ a paſcha in antea patebunt eo ꝙ i oſ-
tana noſtre reſurrectiōis nullum erit improperium
pctōꝝ electis. Illud quoq̧ notabis ꝙ penitētes in
eccleſia recepti crines ⁊ barbā quā nutrierant depo
nunt ⁊ ſe veſtes mundas ⁊ cultiores depoſitis pnia
libus induunt a ioſeph capiētes exēplū q̄ de car-
cere ductus tonſus ⁊ lotus ē ⁊ veſtibus decoratus p̄
hoc quoq̧ innuitur ꝙ deponētes multitudinē pctō
rum induunt veſtimenta virtutum.

❡ De eadem quinta feria. Rubrica

HAc etiam quinta feria ſecundo loco
tripertitum oleū ↄſecrat̄. q̄ñ hodie
agnus dei ad victimam. ſ. veſperam
imolabat̄. de cuius ſanguine vterq̧
poſtis ⁊ ſupliminare domorū in qui
bus erat edēdus liniebat̄. vt hoc ſi
gno viſo exterminator egypti domos ſacri ↄuiuij p̄-
teriret intactas in quo p̄figuratum eſt ꝙ ſi frontib'
noſtris vnctione criſmatis quaſi ſanguine xp̄i q̄ vn-
ctus interpretatur ſignum crucis imprimit̄: diabol'
in domibus animarum noſtraꝝ nullam nocēdi habꝫ
poteſtatem. Recte ergo qua die illud figuratiuum
agebat̄: ſignificatū ſolēniter celebrat̄. Sed diceres
Conſequēs igit̄ eſſet vt hac die pueri confirment̄. i.
in frontibus criſmate ſacro ſignent̄. Rn̄deo ſancta
eccleſia illum in quo paſſus eſt dn̄s luctui dedicauit
⁊ ſolēnitatis ⁊ ↄuiuij gaudium in diem tertium quo
reſurrexit dn̄s reſeruauit: vt tunc demum pro recu-
perata ſalute animarum q̄ eſt patrata in ſexta feria
⁊ pro futura corporum reſurrectione q̄ donata ē no
bis in eccleſia paſchalis agni conuiuium celebrem'
dicentes. Paſcha noſtrum immolatus eſt xp̄s itaq̧
epulemur. Sumentes ergo illud. vnde poſtes nr̄aꝝ
frontium ſignare debem' rectius ab ipſa ſignifica-
tione vſq̧ ad conuiuiū paſchale ceſſamus: vt tunc
ſubmerſo pharaone tranſeuntes per mare rubrū ſi
gnantes domos ↄtra exterminationē paſchale con
uiuium celebremus. Sed diceres cur itaq̧ i ſabba
tum criſmatis conſecratio non differtur. Reſpōdeo
q: ab hac quinta feria vſq̧ ad veſperaꝫ ſabbati a miſ
ſarum ſolēnijs vacamus ipm̄ autem criſma non niſi
intra miſſarum ſolennia fas eſt cōſecrari: ſꝫ añ miſ-
ſam baptiſmum conuenit celebrari: prout ſub ſabba
to ſancto dicetur. Uel ideo in quinta feria conſecra
tio celebratur q: xp̄s in quinta vnctus fuit etate. nā
in quinta venit qui in ſexta ſanguinem conſecrauit.
de cuius vnctione dicit daniel. Ungat̄ ſanctus ſctō
rum. Et Eſa. Spiritus dn̄i ſup̄ me eo ꝙ vnxit me a.
c. m. in. ⁊ Dauid. Unxit te de' de' tu' oleo le. p̄ c. cō.
tu. cui' vnctio extūc cepit cū vbū caro fctū ē. cū ple-
nitudo diuinitatiſ i eo corporalit̄ habitauit. Tunc āt

completa eſt cum in baptiſmo ſup ip̄m ſpūſſanctus in ſpecie colūbe deſcēdit. ideoq3 vnctio hodie cōficiṫ advngēdum vſq3 ad baptiſmum differṫ: vt ſignificemus ſpūſctm̄ ſup dn̄m in baptiſmo viſibiliter deſcēdiſſe: ꝛ nos ī baptiſmo ſpūſctm̄ accipere. Ex his ita ꝙ patet in veſpera ſabbati ſtatim poſt baptiſmū eē confirmandum: vt poſtea celebꝛeṫ paſchale conuiuium ꝛ qḋ q̄buſdam placꝫ ſaltem in paucis eſſe tunc cōfirmationis myſterium incboandum. Q: igiṫ de triplici oleo mētio facta ē notandum ē ꝙ triplex ſacꝛꝫ ex eadē ſubſtātia ſit olei: ad oſtēdēdum ꝙ licꝫ vnus ſit ſpūſſanctus: multifoꝛmis eſt tamē ſcḋm dona ſua. Unde aplˢ. j. ad Coꝛ. xij. Alij p ſpm̄ datur ſermo ſapiētie. alij ſermo ſciētie. alij fides. alij gratia ſanitatum ꝛc. Hoc triplici oleo coaptamur quod inde apparabit ſi olei triplicem ꝓprietatem attēdimꝰ. Olea enī vt dicit Iſidoꝛus eſt arboꝛ pacis inſignis pinguedo cuius valet ad reficiēdos artus laſſos ꝛ īfirmos ꝛ eſt pabulum luminis. qḋ ē arboꝛ pacis refertur ad oleū criſmatum qḋ pabulū ē luminis refeṙṫ ad oleū cathecuminoꝝ. ꝙ artꝰ laſſos īfirmos reficit ad oleū infirmoꝝ. Hec igiṫ tria p̄cedētibus verbis apoſtolo coaptanṫ. Siquidem in multitudine pacis eſſe videtur qui dulcedinē interne ſuauitatis guſtauit ſicut pſalmiſta. Guſtate ꝛ videte qm̄ ſuauis ē dn̄s. Saporem huius dulcedinis ſenſerat ille q̄ dicebat. Gratia dei ſum id qḋ ſum. j. ad Coꝛ. xv. c. Hec gratia eſt donū ſapiētie q̄ intelligiṫ p pacis oleum. Uerum q̄a hunc ſapoꝛem libēter in alium diriuat vir fidelis idcirco alij datur ſermo ſciētie. Scientia enim eſt doctrina qua fidelis alioꝝ vbo vel ad minꝰ exēplo īſtruitur q̄ p balſamum intelligiṫ: ꝛ q: aplˢ in hoc laboꝛauit: idcirco cum dixiſſet. Gratia dei ſum id qḋ ſum ſtatim ſubiunxit: ꝛ gratia dei in me vacua non fuit. Hec duo ſimul coniuncta. ſ. oleum ꝛ balſamū. ſ. dulcoꝛ ſapiētie: ꝛ odoꝛ doctrine ꝑfectum faciunt ſeruiētem: q̄ duo. ſ. ſapiētia ꝛ doctrina ad oleū criſmatum ꝑtinēt. Ad oleū vͦ cathecuminoꝝ ꝑtinet fides q̄ mētem illuminat: ſicut oleum lumen p̄ſtat. Fides enī valet ad duo. ſ. ad purgamētum ꝛ tutamen purgat p̄terita vitia. ꝛ tutelam p̄ſtat cōtra futura ſicut vba conſecrationis huius olei manifeſte oſ̄dūt q̄ inferius exponenṫ. Ad oleum infirmoꝝ ꝑtinet gratia ſanitatum. i. ſanitas coꝛpoꝛis ꝛ mentis. Ualet enī contra vtriuſq3 egritudinē ſicut ex vbis bn̄dictionis ipſius liquet. ¶ Quare aūt infirmi ꝛ cathecumini inungunṫ. ꝛ de vnctionibus q̄ fiunt ex hoc triplici oleo dictum ē in pꝛima parte ſub ti. de vnctionibus. ¶ Sequiṫ videre ḋ ipſoꝝ oleoꝝ conſecratiōibus. Et pꝛimo de oleo infirmoꝝ. ſcḋo de oleo criſmato. tertio de oleo ſancto. Pꝛimo ergo de oleo īfirmoꝝ dicēdum ē nā illud pꝛius ē conſecratum ꝙ̄ criſmatum ꝛ ſanctū. Et ē ratio q: illius ſacꝫm p̄us fuit tempoꝛe ꝙ̄ criſmati vel ſancti. Nam dn̄s diſcipulos ſuos docuit infirmos vngeṙ ſicut in euangelio diciṫ Oleo vngebat infirmos ꝛ curabāṫ ꝛ iacobꝰ aplˢ ait. Infirmaṫ quis ꝛc. Oleum vͦ criſmatum ꝛ ſctm̄. ſcꝫ cathecuminoꝝ ab eccleſia inſtituta ſunt licꝫ in veteri teſtamēto aliqua ḋ vtroq3 habeaṫ ſimilitudo. Ibi namq3 duplex oleum inueniṫ: vnū videlicet criſma quo vngebanṫ reges. Pꝛecepit enī dominus Moyſi vt conficeret criſma quo vngeret tabernaculum in dedicatione templi ꝛ archam teſtamēti. ꝛ aaron reges ꝛ ſacerdotes ꝛ filios eius dicens: ſumēt aromata pꝛima ꝛ oleum. Inde eſt ꝙ vnctione criſmatis eccleſias ꝛ calices conſecramus reges etiam ꝛ pontifices inūgimus. Moyſes tamē oleo materiali non legitur inunctus: ſed ſolum ſpirituali ſicut ꝛ xp̄s. Oleū etiam ſanctum a lege ſumpſit exoꝛdium quo reges tm̄ ꝛ ſacerdotes vngebanṫ. Alij dicūt ꝙ oleū infirmoꝝ aplī inſtituerūt. q̄ cum illo egrotos vngebant. Oleum vͦ criſmatum ꝛ cathecuminoꝝ apoſtolici viri conſtituerunt. ꝛ ideo conſecratio olei infirmoꝝ p̄oꝛ eſt tempoꝛe ꝙ̄ chriſmati ꝛ ēt ꝙ̄ olei ſancti q: pꝛioꝛ ꝛ maioꝛ ꝛ venerabilioꝛ eſt doctrina apoſtoloꝝ ꝙ̄ pape. Huius autem olei conſecratio non habꝫ tale pꝛincipium quale alia habent. q: non dicitur ī eo Dominus vobiſcuꝫ: nec oꝛemus: nec Surſum coꝛda nec aliquid huiuſmodi: nec ēt talē habꝫ finē qualē in alijs conſecrationibus dicimus vt infra diceṫ. ſ. p dn̄m noſtrum ieſum xp̄m ꝛc. vl̕ p eum qui vēturus eſt iudicare viuos ꝛ moꝛtuos. ſꝫ ſic clauditur. In nomine dn̄i noſtri ieſu xp̄i. Et ē ratio q: bn̄dictio ipſius olei ſancti non ē officium p ſe. ſꝫ ē embolimus p̄cedētis officij quod apparet quia cum ponatur an̄ illud vbum canoniſ. Per quē hec omnia domine ſemper bona creas ſtatim benedictione ipſa finita ſubiungitur. Per quē hec omnia ꝛc. Et ſic eſt emboliſmus. id ē adiectio p̄cedētis officij ſcꝫ illius oꝛatiōis Nobis quoq3 peccatoꝛibus vbi pꝛo penitētibus oꝛatur. Eſt enim duplex emboliſmus. pꝛout dictum eſt in quarta parte ſub ti. de ſilētio poſt oꝛationem dn̄icam. ¶ Sed quare conſecratio huius olei canoni adijcitur. Rn̄deo Pꝛimo ſibi rationabiliter oleū moriētium conficiṫ vbi moꝛs dn̄i conſummaṫ: vt ſicut moꝛs dn̄i deſtruxit moꝛtis autoꝛem: ſic gratia q̄ per vnctionē moꝛiētī conferṫ: deſtruat peccata que ſūt cauſa moꝛtis. Secundo duo ſunt de quibus in hoc officio agiṫ. ſ. immolatio xp̄i ꝛ immolatio eccleſie: immolatio xp̄i fuit in cruce: immolatio eccleſie ſit cum petrū moꝛṫ. De immolatione xp̄i fit mētio in introitu. Nos aūt gloꝛiari: ꝛ ſpecialiter in canone. de imolatione eccleſie fit mentio in epiſtola vbi dicitur. Si noſmetipſos iudicaremus non vtiq3 iudicaremur. Sunt ēt ꝛ alia duo. ſ. infirmitas ꝛ medicina: īfirmitas ex peccatis ſepe ꝓuenit: medicina de gratia dei De infirmitatibus ait Paulus in epl̄a. Qui indigne manducat ꝛ bibit coꝛpus ꝛ ſanguinem dn̄i iudicium ſibi manducat ꝛ bibit non dijudicās coꝛpus dn̄i. Idcirco inter vos multi infirmi ꝛ imbecilles ꝛ doꝛmiūt multi. De medicina dicit. Iacobus Infirmaṫ q̄s in vobis inducat p̄ſbyteros eccleſie ꝛ oꝛēt ſup eū vngētes eum oleo in nomine domini: ꝛ oꝛatio fidei ſaluabit infirmū: ꝛ alleuiabit eū dominus ꝛ ſi in peccatis ſit dimittunṫ ei. Si igitur pꝛopterea infirmantur: q: manducant coꝛpus domini indigne: ꝛ gratia ſpiritus ſancti quam ſignificat hec vnctio eos ſaluat merito ꝯſecrationi coꝛpoꝛis dn̄i adijciṫ ꝯſecratio huiꝰ olei

Per paſſionē enim domini cuius commemoratio fit in conſecratione corporis proſtratus eſt diabolus ꝛ gratia ſpirituſſancti cuius ſignum eſt vnctio diaboli arma id eſt peccata quotidiana tollūt. Tertio iō conſecratio olei infirmorum conſecrationi corporis chriſti adiungitur: q: nouiſſima oratio ꝯſecrationis corporis chriſti ex voto penitentiū fit congrue. igit ſub ea conſecratur oleū pro penitētibus vbi eoꝝ ſacrificia domino offerunt. Conſequēter attēdamus aliqua verba cōſecrationis huius olei infirmoꝝ. dicitur enim ibi ſic. Emitte ſpiritū tuū paraclitū in hāc pinguedinē olei. Nempe nō ſine cauſa ponitur paraclitū: qđ patebit ſi triplicis olei efficaciā attēdamꝰ. Oleum ſanctū precepit: ſiue in exorciſmo olei ſancti videlicet cathecuminoꝝ precipitur diabolo vt recedat a cathecumino qui adhuc reputatur mortuus quouſqꝫ nō eſt baptizatus: oleum chriſmale iam viuētes ſanctificat oleū infirmoꝝ ſauciatis medelam p̄ſtat. Quia vero egritudinē ſequitur dolor: vade in eadem conſecratione olei infirmoꝝ dicitur ad euacuandum omnes dolores ꝛ omnē egritudinem: ſequiturqꝫ dolorē cōſolatio ideo recte ponitur ibi. Paraclytū qđ interpretatur cōſolator. In mortuo aūt qui dolorem nō ſentit nō ſequitur conſolatio: ſed nec ſanus nec ſanctificatus q: i eo nō eſt infirmitas: et qua dolor indiget ꝯſolatione. ¶ Circa oblationē eiuſdē olei infirmoꝝ notādū eſt ꝙ in ordinario ita ſcribitur. Offeratur pōtifici oleum qđ offerūt populi anteꝙ dicatur. Per quem hec oīa ſemper dn̄e bona creas. Nempe hoc in Exo. xxvij. c. p̄figuratum eſt vbi dicitur Moyſi ꝙ accipiat in populo oleū oliuaꝝ puriſſimū. Oleum ſiquidē cum offertur a populo tm̄ liquor eſt: ſed p benedictionē fit ſacramentū. Myſtice aūt hec oblatio ſiue adminiſtratio ſignificat ꝙ populus debꝫ clero tp̄alia miniſtrare: ſpūalia miniſtranti ei. Vn̄ apoſtolus. Si ſeminauimꝰ vobis ſpūalia nō eſt magnum ſi veſtra carnalia metamus. Cōſecrat aūt oleū ep̄s cū oībus ſacerdotibꝰ ei aſtantibꝰ: q: hoc ſacramentum fuit a xp̄i diſcipulis inſtitutū vel tractū eſt ab antiq̄ conſuetudine qua conſueuerat eccleſia primitiua ſimul cū pōtifice verbis ꝛ manibꝰ corpus xp̄i cōficere forte ad teſtimoniū: ꝓut hodie i miſſa de ordinibus cū ordinatore faciūt ordinati. Nā ꝛ ſummus pōtifex quotiēs diuina celebrat: ſacerdotes ei aſtantes verbis ꝛ manibꝰ cū eo ꝯſecrāt. Et q: vt iā dictū eſt huiꝰ olei ꝯſecratio eſt emboliſmus canonis idcirco eā totā ſicut ꝛ canonē ſacerdotes cū eo dicūt. Inde perficit officiū ep̄s vſqꝫ ad illū locū. Pax dn̄i ſit ſemꝑ vobiſcū: ꝛ clerus reſpōdet. Et cū ſpiritu tuo: ꝛ tunc tacet ꝛ ſolus ep̄s cōmunicat. ¶ Scđo videndū reſtat đ oleo chriſmali. Fabianus em̄ papa ſtatuit hac die ſingulis annis debere cōfici chriſma: q: nouū eſt ſacramentū: ꝛ ideo ſemꝑ eſt innouandū: ꝛ vetus cōcremandū. Iſta em̄ ab apoſtolis eorūqꝫ ſucceſſoribus accepit eccleſia a cūctiſqꝫ tenēda mādauit. ¶ Circa qđ ſciendū eſt ꝙ chriſma ꝯficitur ex balſamo ꝛ oleo ꝓpter myſticā rōnem: q̄m per oleū nitor ꝯſcientie deſignatur. Iuxta illud euāgelij. Prudentes virgines acceperūt oleū ꝛc̄. Per balſamū v̄o exprimitur odor fame per qđ in libro ſapientie dicitur. Sicut balſamus aromatizās dedi odorem. Oleo ergo qđ lucet additur balſamꝰ qui redolet: q: fide operāte ꝑ dilectionē lucere ꝛ bona fama redolere ad honorē dei: ꝛ ad vtilitatē ꝓximi debemꝰ. Odor em̄ balſami in oleo bonā operationē longe lateqꝫ diffuſam gratia ſpūſſancti cooperāte demōſtrat. Scđo additur oleo balſamū: ad ſignificādum ꝙ in vultu xp̄i reſplenduit celeſtis nitor ꝛ gr̄a excellētius ꝙ̄ in alijs. Nā vt Hieremias ait. Uirgo de virgine natus qui nō ex volūtate carnis: neqꝫ ex volūtate viri: ſed ex volūtate dei natus eſt: niſi habuiſſꝫ in vultu oculiſqꝫ quoddā deſideriū nūꝙ̄ eum ſtatim cū ingenti deſiderio ſecuti fuiſſent apoſtoli nec qui venerāt ad eū cōprehendendū corruiſſent. Iſte nitor operāte dei gratia vultus electorū exhilarat vt dn̄m cū magna dilectione intuentur Unde in p̄fatione que cantatur in cōſecratione chriſmatis dr̄. Dauid ꝓpheticō ſpiritu gr̄e tue ſacramēta preconoſcēs: vultus noſtros in oleo exhilarandos eſſe cātauit. Et paulopoſt Huius olei vnctio vultus nr̄os iocūdos efficit ac ſerenos. Uultus noſtri ſunt operū noſtroꝝ manifeſtatio. Tertio quoqꝫ balſamꝰ oleo additur: vt hōs qui ex eo vncti fuerit operāte gr̄a ſpūſſancti ꝯuerſioni doctrinā iūgere nitantur. Et hec duo: ſcꝫ vita ꝛ doctrina ſunt cōnexa in ſeptem donis ſpūſſancti ꝓpter qđ chriſmalis vnctio fit. Nā ſapientia ad vitā: intellectꝰ ad doctrinā: ꝯſiliūꝫ etiā ad doctrinā: fortitudo ad vitā: ſciētia ad doctrinā: pietas ad vitā ꝛ timor ad vitā refertur. Doctrina aūt ꝑ balſamū intelligitur vt p̄miſſum eſt. Chriſma grece dicitur vnctio latine: que etiā domino nomē accōmodauit. Nā xp̄s a chriſmate dicitur id eſt vnctus ꝓut dictū eſt in ꝓhemio ſecūde partis. ¶ Cōſecratur aūt chriſma in eo loco vbi ꝯſueuimus dare pacē: ſicut ꝛ oleū ſanctū. ſ. ꝛ hoc ideo vt pax ꝛ ꝯcordia per vnctionem chriſmatis regnet in nobis. Chriſmate em̄ vngimur vt donis ſpirituſſancti repleti deo ꝛ hoībus pacificemur: q: in maliuolam animā nō introibit ſapiētia. Habet quidē chriſma officiū ꝑ ſe qđ inchoatur a Surſum corda ꝛ finit. Per xp̄m dn̄m noſtrum: qui viuit ꝛ regnat. ꝑtinet enim ad eos qui ſurrexerūt ꝛ viuūt cum xp̄o. ¶ Sane poſtꝙ̄ ſolus pōtifex cōmunicauit vt premiſſum eſt: ipſe vadit ſedere ſuper ſedē ſuam: ꝛ tūc duodecim preſbyteri parati duodecim apoſtolos ſignificantes: ꝛ alij clerici diſcipulos ſignantes deſcendunt in ſacrarium ad apportandum ſolenniter tam oleum chriſmale ꝙ̄ ſanctum ſiue cathecuminorum hoc modo. Precedunt namqꝫ duo luminaria ꝛ ſequuntur due cruces: ꝛ in earum medio vnus accolitus ferens ampullam cū oleo futuro chriſmali: ſubſequuntur duo thuribula ꝛ in eorum medio alter accolitus ferens aliam ampullā cum oleo futuro ſancto: ſubſequēter diaconus librum euangelij ferens. deinde dicti preſbyteri ꝛ alij clerici bini ſequuntur: quouſqꝫ ꝑueniūt ad gradus ante altare. Nēpe duo luminaria ſunt lex ꝛ ꝓphete q̄ nobis ſaluatorem prenūciauerunt. due cruces ſunt duo martyria ſine ſanguine. ſ. mortificatio corporis proprij que eſt crux a ſiniſtris: ꝛ compaſſio proximi que eſt crux a dextris

Inter has fertur oleum futurum chriſmale quo inunguntur pugnatores qui debent eſſe parati ad martyrium: et ſemper duplici martyrio debent ſe affligere. Crucē a ſiniſtris habebat ille q̄ dicebat .j. ad Cor. ix. Caſtigo corpus meum et in ſeruitutem redigo. Crucem a dextris habebat idem qui dicebat .ij. Cor. xi. Quis infirmatur et ego nō infirmor: q̄s ſcandalizatur et ego non vror. Duo thuribula ſunt duplex genus orationis. ſ. oratio pro remouēdis malis: et oratio pro adipiſcēdis bonis hec duo notat pſalmiſta cū dicit. Exaudi deus orationē meā. ſ. que eſt pro adipiſcendis bonis. et ne deſpexeris depcationē meā ſcʒ que eſt pro remouendis malis. Inter duo thuribula fertur oleū futurꝝ cathecuminorꝝ: q2 ꝑ cathecuminis eſt orādū et eos orare oportet vt ad robur qd̄ ꝑ oleum chriſmale ſignificatur valeant ꝑuenire. Inde euangeliū ſequitur: q2 in eo totius boni nr̄i eſt ꝯſummatio. preſbyteri et alij bini ſequuntur: quaſi dicant ſponſe Cant. j. Trahe me poſt te et curremus i odorem vnguētorꝝ tuorꝝ. Pōt etiā dici ꝙ ampulla cum oleo futuro cathecuminorꝝ humanitatē xp̄i ſignificat plenam ſpūſancto. Duo luminaria: due cruces: duo thuribula: ſunt lex et ꝓphe: que p̄dixerunt xp̄m et dn̄m eſſe venturꝝ. Sequēs vero euangeliū affirmat ꝙ lex et ꝓphe p̄dixerūt. Preſbyteri et clerici bini et bini ſunt teſtes chriſmalis myſterij. Hi ſunt apl̄i bini ad p̄dicatiōis officiū deſtinati cooꝑatores et teſtes xp̄i. Cantus iſtorꝝ. ſ. O redēptor: p̄dicationē et orationē ſignificat apl̄orꝝ. Ampulla q3 in ſingulos ordines ad altare defertur: ꝑ quos innuitur ꝙ dn̄s in corpore ſuo ante paſſionē officia ſeptē ordinū adimpleuit. Premiſimus deductionē olei chriſmalis et ſcti ſiue cathecuminorꝝ de ſacrario vſq3 ad ſanctuarium. nūc dicamꝰ de eadē vſq3 ad ep̄m. Poſtq̄ eīn predicta ꝓceſſio venit ad ſanctuariū: tūc ante altare ad orientē ordinate ſe diſponūt: oſtiarij: lectores: exorciſte: et accoliti: ita vt tertiū locum obtineat ſubdiaconus qui illa die legit epl̄am et poſt oēs eſt accolitus cum ampulla: ita ꝙ oēs ſunt ſub vmbraculo ſuo quo ampulla delata eſt a ſacrario que defertur de vno ad alterꝝ ꝑ quandā ꝯnexionē ſyndonis albe qua ex parte velata eſt ampulla quouſq3 perueniat ad ep̄m: ita vt a medio ſurſuʒ videri poſſit. Nempe in ꝯnexione ſyndonis ꝯnexio intelligitur charitatis. Ampulla xp̄s eſt vel ampulla cū chriſmate corpus dn̄i ex virgine maria aſſumptū cū diuinitate. ſ. xp̄m vnū eſſe ſignificat: p̄miſſum ordinē quedā eccleſie ſeruāt. Eſt et alius ordo quē et alie ſeruāt. nā fertur ampulla cooperta ſyndone alba in ſiniſtro brachio portantē ampullam p̄cedit lumen: et antecedūt duo ſacerdotes. vnus cū thuribulo: alius cū cruce: et in medio corꝝ diaconus cū libro euangelij et ſup capita corꝝ fertur vmbraculū ſeu palliū: et duo antecedūt cantando. In quo facto repreſentatur ꝓceſſio quam fecerunt filij iſrael tendentes ad terram ꝓmiſſiōis q̄ſi ſyndon eſt archa ampulla vrna: lumen p̄cedēs ampullam colūna ignis que p̄cedebat ꝑp̄lm. Sacerdos cū thuribulo Aaron cū thuribulo. Nume. xvij. c. Sacerdos cū cruce, Ioſue cum ſceptro: diaconus cū libro euangelij. Moyſes cum libro legis. vmbraculum eſt tabernaculū vel nubes luciditiſſima q̄ filios iſrael obumbrauit: cantores qui p̄cedūt leticiā eorum ſignificāt: qui ad terram ꝓmiſſionis trāſierūt: vel duo cantores ſunt p̄dicatores duo p̄cepta charitatis annunciantes. Hec aūt oīa i figura ꝯtingebant illis. In hoc etiā facto repreſentatur ꝓceſſio xp̄i et eccl̄ie tendentes de hͦ mūdo ad patriā. Nēpe ampulla eſt xp̄s. ſyndon alba eſt ſancta cōuerſatio eius. In ſiniſtro brachio tenetur: q2 hec oīa in hac vita que per ſiniſtrā ſignificatur acta ſunt: vel q2 ꝯuerſatus eſt in vita p̄nti: lumen p̄cedens eſt iohannes qui fuit lucerna ardens. Diaconus in medio duorꝝ ſacerdotū eſt xp̄s in medio moyſi et helye. duo p̄cedentes cum lumine ſunt diſcipuli quos binos miſit ante faciem ſuā. Ampulla fertur cooperta vſq3 ad altare: et tūc diſcooperitur: q2 quaſi xp̄s coopertus fuit vſq3 ad paſſionē. nā pene ab oībus eius cōuerſatio ſancta dicebatur. Sed in paſſione fuit nudus hoīm reputatione: q2 qui paucis diebus ante dixerant. Benedictus qui venit in noīe dn̄i. clamauerūt crucifige crucifige eum. Quidam tn̄ priuſq̄ ad altare ꝑueniant ampullam mediam cooperiūt et mediam nudam ad altare ꝑducūt: q2 xp̄s ante paſſionē modo latuit vt cū fugit in egyptū: et cū inter cognatos querebatur: et cū parentibus ſubijciebatur: modo ſe palam exhibuit vt cū predicauit vltra hoīem dicens. Ego et pater vnum ſumus: et cū miracula fecit i quibus virtutem ſue diuinitatis oſtēdit. Ampulla ſtatim poſtq̄ bn̄dicta fuit ex parte cooperta et ex p̄te diſcooperta vt allata fuerat ſalutatur ab ep̄o et p̄ſbyteris: q2 xp̄s poſtq̄ tranſiuit ad altare crucis. i. ad immolationem: et ſe obtulit deo patri ſicut ampulla ad ꝯſecrationē ep̄i: aliqua parte corpus ſuū nudū mōſtrauit: vt Thome et alijs diſcipulis quos voluit eſſe teſtes ſue reſurrectionis. alij vero inuiſibilis fuit. Uel ideo pro parte nuda et pro parte diſcooperta ſalutatur: quia chriſtus in humanitate manifeſtus et in diuinitate occultus ab oībus veneratur. Salutantur aūt ampulle quinquies ab ep̄o: vt de q̄nq3 vulneribus gratiarū actio chriſto reddatur. Poſtq̄ aūt ampulla ſalutata eſt a miniſtris altaris cooperitur vt a nemine nuda videatur. et cooperta iterꝝ ſalutatur: quia xp̄s poſtq̄ ſalutauit et manifeſtauit ſe diſcipulis ſuis quos voluit ſuos ſueq3 reſurrectionis eſſe teſtes aſcendit in celū et inuiſibilis factus eſt hoīb9 Sed q̄uis eius preſentiā corporalē nō videamus: tn̄ venerando cū quotidie ſalutamus: q2 et diſcipuli cum aſcendentē in celū adorauerūt. Tandē ampulla in ſacrariū defertur vt xp̄s in celū quē veneramur per fidē donec ꝑueniamus ad ipſum: ideo ſyndon munda eſt eius caro vel cōuerſatio imaculata. Sane ep̄s ter alat in ampullam. Primo q2 ſicut alitus ab interioribus et ſecretis cedit ad publicum. et vocatur ſpiritus ſic epiſcopus per ſpiritū ſuū demonſtrat ſpiritūſctm̄ a patre et filio ꝓcedentem in corpore dn̄i habitare. Ampulla eīn cum chriſmate corpus ſignificat cū diuinitate. Ampulla vero cum oleo humanitateʒ plenam ſpūſancto deſignat. Secūdo

etiam alat:q: legit in euãgelio dñs iſufflauit i diſcipulis dicẽs. Accipite ſpiritũſctm̃ ꝛc. Hic igit alitus illam inſufflationem ſignificat. Ideo autẽ ter alat q: tres perſone ſunt ꝛ nunꝗ̃ ſpũſſctũs eſt ſine patre ꝛ filio a quibus ꝓcedit:ꝛ a ſeipſo venit. Datur autẽ ſpiritusſanctus officio ſacerdotum ſed non datur ab alijs. ſic enim adeſtvirtꝰſpiritusſancti ꝑ inſufflatõẽ a ſacerdote factam in honoꝛe ꝛ ſignificatione ipſius ſpiritusſancti ſicut perverba que dicuntur in nomie ſuo. His peractis cantatur agnus deiꝛcõio. Tertio loco circa oleum ſanctũ ſeu cathecuminoꝝ de cuiꝰ deductione pꝛemiſſum eſt:ſciendum hec olei bñdictio pꝛopꝛium hꝫ offm̃. Nam poſt eius exoꝛciſmũ quem eps lenta voce dicit:quaſi pꝛefationẽ inchoat dicens. Dñs vobiſcum. Surſum coꝛda.ꝛ finit Per eundem dominum noſtrum ieſum xp̃m qui tecumviuit ꝛc.ꝛ in eo loco conſecrat vbi dicitur Pax dñiꝛc. Hoc enim eſt opus gr̃e dei vt pacem ꝛ concoꝛdiam inter nos habeamus:ꝛ per vnctionem pax habeat. Olea nẽpevt dictum eſt:eſt arboꝛ pacis inſignis qd̃ ꝑfiguratum eſt in veteri teſtõ ſicut verba huius cõſecrationis hñt ꝗ̄ ſunt hec. Et cum mundi crimina diluuio expiarent effuſo:ſilitudinem futuri muneris demonſtrans ꝑ ramum virentis oliue pacẽ terre redditam nunciauit. Valet ẽt huius olei vnctio ad duo.ſ.ad purgationem ꝛ tutelã. Ad purgationẽ vt ſi ꝗ̄ cathecumino poſtꝗ̃ venit in ſcrutiniũ adheſere macule recedãt. ad tutelãvt diabolus expulſus redire non audeat. ꝟba oꝛonis hoc demõſtrant dicẽdo. Si ꝗ̄ illis aduerſantium ſpirituum adheſerunt macule recedãt ad tactũ huiꝰ ſanctificati olei. Hec de purgatione. De tutela ſequit. Nullis ſpũalibus neqtijs locus nulla refugis virtutibus facultas nulla iſidiantibꝰ malis latẽdi licẽtia relinꝗ̃tur. Q:vero diabolus ſe dãnãdũ maxime i futuro iudicio nouit ꝛ inde tremit:idcirco exoꝛciſmus terminat Per eũdem dñm nr̃m ieſum xp̃m ꝗventurus eſt iudicarevinos ꝛ moꝛtuos ꝛ ſclm̃ ꝑ ignẽ Exoꝛciſmꝰ eñ eſt adiuratio. Nã in ea adiuratur diabolus vt recedat. Itẽ q: hoc oleo ꝑfuſi ꝛ baptizati ſpem regni habent:idcirco oꝛatio terminat. Per eundem dñm noſtrum.

¶ De officio miſſe ipſius quinte ferie. Rubꝛica.

TErtio feriatim miſſe huius diei officiũ pſequamur. Hanc in ꝑſona penitẽtium cantat eccleſia in ꝓncipio miſſe. Nos aũt glorꝛiari opꝫ. Tales eñ debẽt ꝛ poſſunt gloꝛiari in cruce:ꝗ̇ pniam ꝑfecte egerunt. ꝛ qm̃ in hac die inſtitutũ ẽ ſacrꝫ ſacroꝝ vt pmiſſũ eſt: ideo ad ſolẽnitatẽ noui ſacrificij ꝛ ꝓpter gaudium reconciliatõis pniam cãtat eccl̃ia in miſſa cantica leticie ꝑter alleluya:ꝛ miſſa ſolẽnis dr̃ in ꝯcẽtu ꝛ oꝛnatu miniſtroꝝ. ſicut in feſto natalis xp̃i. Nã hoc feſtũ om̃ia alia excellit excepto feſto trinitatis. Et vr̃ quodam mõ eccl̃ia ſibi ꝯ̃ria cũ in alijs huius diei hoꝛis cãtica leticie reticeat ꝛ eas ſub bꝛeuitate ꝛ q̃ſi flebiliter dicat. Sꝫ nõ eſt contrarietas:q: alia ẽ cauſa leticie alia eſt triſticie. Propter memoꝛiam enim paſſiõis eſt triſticia:ꝑꝑ inſtitutionem ꝟo ſacramẽti ſacramẽtorum eſt gaudium. ꝛ ideo ex inſtitututione Bonifacij pape cantat eccleſia Gloꝛia in excelſis deo:q: gaudẽt angeli de conuerſiõe penitẽtium. ꝛ hoc in eccleſijs in ꝗ̇bus criſma conficitur ꝛ nõ in alijs ꝓut quidam dicunt. Ubi eñ eps ꝑſens non eſt nec Gloꝛia i excelſis dicit:nec alie ſolẽnitates ſeruant: vt dicũt ꝗ̃uis ꝛ tunc nec flectamus genua: nec oꝛatio ſuper ppl̃m dicat. Epiſtolavero conuenientibus ꝛc. ꝗ̄ eſt.j. Coꝝ.xj.c.eſt de modo ſumẽdi cenã dñi. Rñſoꝛium eſt de crucis fine xp̃i ꝑ crucem exultatione. Xp̃s factus eſt obediẽs vſqꝫ ad moꝛtem. ꝛ eſt ſexti toni:ꝓpter obediẽtie ꝑfectionẽ. qm̃ ſenarius numerus ꝑfectus eſt. Euangelium eſt. Ante diem. Jo.xiij.c.vbi ſequit. Cum dilexiſſet ſuos ieſus i finẽ dilexit eos.ꝛ eſt de dilectione ꝛ humilitate:q: illud ſacr̃m eſt dilectionis ꝛ humilitatis. Agit ẽt ibi de lotione pedum q: dñs pꝛecinxit ſe lintheo.i. humanitate puriſſima immittẽs aquam in peluim.i.gratiaꝫ in coꝛde ꝛ lauit pedes.i.affectus. Uenit aũt ad ſymonẽ petrum ꝗ̇ recuſauit ex humilitate tñ:tertia tñ vice obediuit: et opoꝛtuit eum obedire vt haberet partẽ cum eo vnde vocatur ſymon petrus pꝛopter obediẽtiã. Tres ergo ſunt cauſe quare dñs voluit lauare pedes diſcipuloꝛum. Primo ꝓpter ſignum dilectionis. Scd̃o in exẽplũ humilitatꝭ. Tertio rõne myſterij:q: lotio pedum deſignat lotionem affectuũ. Puluis eñ adheſerat pedibus apoſtoloꝝ.i.elatio inanis gl̃ie quãdo dixerant. Domine in nomine tuo eijcimus demõia ꝛ quando conuertebant plures. vel triſticia quando non conuertebantur holes ad voluntatẽ ſuam. Et id̃o opoꝛtuit lauare huiuſmodi affectiones in illo die vt ſic eſſent mundi toti. Nam pꝛĩa die ieiunij dixit dñs Tu aũt cum ieiunas faciẽ tuã laua.i. animamvel rationem tuam laua.i.a peccato moꝛtali munda. Cuꝫ igitur a pꝛincipio lauamus nos a peccato moꝛtali.a puluere id eſt a venialibus debemus abſtergi. hoc autem fit vt digne poſſimus acipere coꝛpus xp̃i: qd̃ fit ꝑ acta perfecta penitentie. ꝛ ideo fiunt penitentium abſolutiones in hac die vt ꝑmiſſum eſt. Pedũ ꝗ̇ꝫ lotio ſignificat lotõeꝫ Marie qñ lauit lachꝛymis pedes dñi ideo cantat antiphona illa mulier ꝗ̄ erat in ciuitate peccatrix. ¶ Rurſus lotio pedum ſignũ eſt remiſſionis peccatoꝝ. In baptiſmo nanqꝫ vnuſquiſqꝫ totus abluitur:ſed cũ in rebus humanis poſtea vnit:vtiqꝫ terra calcat. Ipſi ei humãi affectus ſine quibus in hacvita moꝛtali non viuitur quaſi penes ſunt. Qui ergo non indiget niſi vt pedes lauet oñdit oĩa pctã ſibi eſſe dimiſſa ſine quibus hec vita non ducit. Pedes ergo ꝗ̇ ſunt vltima pars coꝛpoꝛis lauant ad notãdum iudei aqua baptiſmatis in vltimo tp̃e mundabunt. vñ ꝛ reliquie iſrl̃ ſaluabuntur Quare autem fiat hec lotio iſta die ſupꝛa dictum ẽ ¶ Et eſt notãdũ ex oĩbus mãdatis dei iſtud ſolũ dr̃ anthonomatice mandatum qm̃ maioꝛi exhibitõe officij hoc obſeruari ꝑcipit cũ diſcipulis ſuis pedes lauit dicẽs. Si ego laui vobis pedes dominꝰ ꝛ ma

giſter: ⁊ vos inuicem debetis alter alterius pedes lauare. Et ēt cum interdicto ait petro. Si non lauero tibi pedes ⁊c. Mandatum etiam illud de quo dictum eſt in proximo ſabbato quod fit a p̄latis: repñtat illud quod xp̄s fecit. Et attende ꝙ ad antiphonas que dicunt̄ dum fit mandatum non dicitur niſi vnus v̄ſus de vno pſalmo: q: alij eiuſdem pſalmi nõ ita conueniunt cum antiphonis vel ꝗ̃ his q̄ i ip̄o mandato fiunt. In offertorio oñduntur p̄miſſa duo ſimul videlʒ ꝙ debemus a mortalibus ⁊ venialibus abſtergi dicēdo. Dextra dñi fecit virtutē abluēdo a mortalibus: dextra dñi exaltauit me abluendo a venialibus. ¶ Poſt cõmunio. Et dñs ieſus poſtꝗ̄ cenauit. Jo. xiij. c. Oſtēditur humilitas. ⁊ eſt ſecundi toni: propter ſecūdam lotionē a venialibus. ¶ Breuiter autem notandum eſt ꝙ huius miſſe officium noſtre redēptionis continet ſummam ⁊ myſterium. Nam in euāgelio legit̄ de pedum lotõe in ep̄la d̄ corpore xp̄i ⁊ ſanguine: in introitu de cruce in graduali de morte in offerēda de reſurrectione. Nam hec omnia ſcd̄m miſticum ſenſum ex euangelio quod eſt caput officij pēdēt. Xp̄s q̄dem cum diſcipulis cenans inſurrexit a cena: veſtimēta depoſuit lintheo ſe p̄cinxit aquam in peluim miſit ⁊ intercenandum pedes eorum lauit: ⁊ ipſos lauare docuit ⁊ poſt lotionē iterum recubuit. Nempe chriſtum a cena ſurgere ē ab accubitu patris venire veſtimēta deponere ſe exinanire: lintheum precingere: formam ſerui accipere: aquam in peluim mittere. ſanguinem ſuum effunder̄ pedes lauare peccata remittere: lintheo extergere paſſionis fide mundare veſtimēta reſumere ē a mortuis reſurgere: ⁊ veſtem glorioſe carnis inducere: recumbere eſt aſcendere: ⁊ in dextra dei ſedere. Ad h̄ pertinent officia. Diſcipulos docere eſt ſpiritum ſanctum mittere. Uerumtamē q: nondum perfecte credebant ideo non dicitur Credo. Ecce breuiter ſummam redemptionis humane q̄ fuit omnibus ſufficiens ſed non deficiēs. Unde agitur in oratione. Deus a quo. ⁊ iudas de duobus generibus penitētiū: vno proficientium vt latronis confitētis qui audire meruit Hodie mecum eris in paradiſo. ⁊ alio non proficientium: vt latronis contemnentis ⁊ iude proditoris qui laqueo ſe ſuſpendit. Innocentius papa ſtatuit hac die corpus chriſti ſub ſpecie panis reſeruari: vt infirmi ⁊ religioſi quibus eſt neceſſitas cõmunicandi habeant ipſum ⁊ propter officium adimplēdum. Nam in duobus diebus ſequētibus non conficitur corpus xp̄i. Sanguis v̄o non ſeruatur ſub ſpecie vini p̄pter multa. Primo q: vinum qd̄ liq̄dum ē. de facili poſſet ex negligentia ſpargi. Secundo q: p calicem q̄ hac die ſumitur finis veteris legis itelligitur vñ ſm Lucam p̱ calicē diſcipulis ⁊ nõ alijs eadē die datum dominus diſcipulos deſignauit. Tertio q: corpus quod ſeruatur non ē ſine ſanguine. Quarto q: per hoc ꝙ ſanguis non ſeruatur: oſtenditur ꝙ vetus ſacrificium dʒ ceſſare. Panis nanꝗ̃ nouum. Uinū v̄o vetus deſignat teſtm̄. Ad oſtendēdū dñs cum bibiſſet inquit. Conſummatum eſt. Ergo calix ſumitur ⁊ panis ſeruatur eo ꝙ lex finē ⁊ euangeliū habet initium. Quinto q: xp̄s dixit in cena domini Amen dico vobis non bibam ammodo de hoc genimine vitis: donec bibam illud in regno patris mei. Non autem dicit de corpore ſeu de eſu: immo inuenitur ꝙ poſtea comedit partem piſcis aſſi ⁊ fauū mellis ſed non inuenitur ꝙ poſtea biberit. ¶ Sed nunq̄d vinū qd̄ in die paraſceues cum dñico corpore ſeruato ſumitur in altari conſecratur ⁊ ſanguis xp̄i efficitur p̱ immiſſionē ipſius corporis in calicem ⁊ p̱ eius tactum. ¶ Super hoc dicūt q̄dam ꝙ p̱ dñicam orõnem que tunc dicitur fit conſecratio ſiue commutatio vini in ſanguinem. Nam Grego. aſſignās cauſaʒ quare dñica orõ in die illa a ſacerdote dicat̄ dicit ꝙ in primitiua eccl'ia apoſtoli ſola dominica oratione vtebantur in conſecratione. Nos tamen hoc nõ dicimus q: ſi hoc iam eſſet nõ eēt neceſſe corp' dñi ad diem illum ſeruari. Preterea ex his que in canone dñicam orationem p̄cedunt ſatis patet ꝙ ad prolationem ipſius orationis tranſſubſtantiatio non fit: ⁊ nullo tempore miſſa fuit celebrata ſine verbis illis. Hoc eſt corpus meum ⁊c. q̄ ſola in principio naſcentis eccleſie proferebant̄ ad conficiēdum ab apoſtolis qui poſtmodum orationem dominicam ſuperaddiderunt p̱ut dictum ē in p̱hemio huius partis. Dicimus ergo illud ex hoc nõ conſecrari: ſed ſanctificari differt autem inter hec. Nam conſecratio ē cõſecratione tranſſubſtātiare: ſanctificare ē ex contactu ſeu admixtione ſacre rei reuerēdum ⁊ ſanctum effici vt patet in aqua bñdicta cui alia admiſcetur. Itē ſanctificatum dicit̄ quod a tactu rei ſanctificate efficit magis reuerendum. Si eñi diceret̄ ꝙ ſolo contactu vinum ⁊ aqua ↄſecraret̄ magnum incõueniēs ſequeretur. Nam ſi contigeret calicē nõ poſſe lauari ⁊ in milia mille panum a tactu vnius hoſtie ſine verbis poſſe conſecrari ⁊ ꝙ ſi gutta aq̄ bñdicte in ſtagnū vel puteum funderet̄ aqua illa bñdicta perpetuo remaneret ⁊ alia plura. Preterea ſi vinū tactu dñici corporis conſecraret̄ eſſet contra decretum. de conſe. diſ. iij. ſabbato. quod prohibet die hac fieri conſecrationem. De quo dictum eſt in q̄rta parte ſub ſeptima p̱ticula ſecrete ſuper v̄ba. Hic eſt calix. ¶ Illud quoꝗ̃ p̄tereūdum non eſt: q: romanus pontifex hodie remota tabula lateraū. altaris. de q̄ dictum eſt in p̄ma parte ſub titulo de altaris dedicatione. ⁊ in ſcd̄a parte ſub titulo de diacono: infra ipſum altare cõficit eucharistiam ⁊ ſanguinē: ⁊ cum thuribulo incenſat illud: ⁊ in hoc facto repñtans q: ſummus pontifex legalis ſemel in anno ingrediebat̄ in ſancta ſanctorum cum ſanguine ſecum portans thuribulum viuis carbonibus plenum: p̱ut dictum eſt in q̄rta parte: ⁊ ſub tertia parte canonis. ſic ⁊ ſm Apoſtoluʒ ad Hebreos. ix. capitulo. Xp̄s p̱ p̱prium ſanguinem introiuit ſemel in ſancta eterna redēptõe inuēta. Peracto miſſe officio ſtatim intercenandum. i. dñi ſacerdos cõicat cantat̄ veſptinum offm̄ ad oñdēdum ꝙ hoc ſacrm̄. ſ. eucharistie inſtitutum fuit in veſpa: q̄a ergo redēptio noſtra in veſpera mundi. i. in ſexta etate ſeculi facta eſt: ideo veſpertina ſinaxis. i. p̱ pſalmodia ſine ſolēnitas pſalmorum numero miſſe cõtinua

tur ⁊ ſub vnica oratione, vtrumqꝫ officium terminatur. ſ. per Ite miſſa eſt ſi epiſcop⁹ adeſt: vel per Benedicamus propter veſpertinam concluſionem. Et quia eccleſie datus eſt calix: ideo eſt prima antiphona. Calicem ſalutaris accipiam quē dedit dominus apoſtolis dicēs. Hic eſt calix noui teſtamēti in ſanguine meo. Secūda antiphona eſt. Cū his qui oderunt pacem eram pacificus. Patiētiam enim quam habet ille qui paratus eſt bibere calicē domini pacem cū omnibus operatur. In alijs tribus rogat ſe liberari: quia habita pace peccatoris non mouetur homo propter tribulationes: ⁊ hoc etiā habet a deo vnde petit liberari. Antiphona ad magnificat. Cenantibus ⁊c. eſt de cena domini.

¶ De nudatione altarium. Rubrica.

Quarto loco notandum eſt ꝙ ſtatim veſpertino finito officio denudanſ altaria vſqꝫ in ſabbatum que poſtmodum in tertia die cooperiuntur. Siquidē hec denudatio ſignificat primo receſſum diſcipulorū dñi ſeu apoſtoloꝝ. Unde. Qui iuxta me erāt de longe ſtecerunt. ⁊ in euangelio. Relicto eo oēs fugerūt. Altare nāqꝫ xp̄m ſeu corpus eius ſignificat. vn̄ De terra altare facietis mihi. Altare de terra facere eſt incarnationē eius credere vł ſperare. Altaris vero veſtimēta apoſtolos ſeu ſanctos dei deſignant: quoꝝ p̄dicatione xp̄s quaſi quibuſdā veſtimētis adornaſ ⁊ p ꝑ illos magnificatū eſt nomē eius. Altare igitur veſtimētis denudatur: q: fugientibus apoſtolis xp̄s ſolus remanſit. Tertia die cooperitur: q: poſt eius reſurrectionem diſcipuli ad eum redierunt. Secūdo denudatio altaris deſignat ꝙ xp̄s fuit nudatus in cruce. Cum itaqꝫ nudatū altare conſpicimus: illud propheticū ad memoriam reuocamus. Ecce vidimus eū: ⁊ nō eſt ſpecies neqꝫ decor: ⁊ ꝯſiderauimus eum deſpectū ⁊ nouiſſimū virorum. quod accidit in paſſione. Naꝫ antea ſpecioſus pre filijs hominū extitit. Fuit quidem denudatus ad colūnam ⁊ ad crucem: cum diuiſerūt ſibi milites veſtimenta ſua. Tertio altaris denudatio ſignificat chriſtū diuinitatis gloria nudatū. Unde pſ. Deus deus me⁹ quare dereliquiſti me. Quarto deſignat ꝙ velum templi ſciſſum eſt: ⁊ liber qui ſignatus erat apertus eſt. Unde. ſ. puerbijs. Aperta ſunt prata. ⁊ apparuerunt herbe virētes id eſt exempla actionum chriſti que ſunt ab eternitate ⁊ ducūt ad eternitatē: ⁊ bene dicit. Aperta ſunt prata. ⁊ apparuerūt herbe virentes. quia ea que magis occulta erant in lege ſicut paſſio. reſurrectio. ⁊ aſcenſio. patefacta ſunt. In pleriſqꝫ locis lauanſ altaria vino ⁊ aqua. ⁊ ramis fricantur preſertim cum ramis de ſauina. Lauātur ergo aqua ⁊ vino ad notandum ꝙ corpus chriſti quod eſt verum altare ſanguine ⁊ aqua in cruce aſperſum eſt. naꝫ de ipſius latere exiuit ſanguis ⁊ aqua. per que genus humanum lotum eſt. Uel vino ⁊ aqua lauātur ad oſtendēdum ꝙ nō Iohannis: ſed ſuo baptiſmo fuit baptizatus ſcꝫ ex aqua ⁊ ſpū ſancto. ⁊ lauantur cū pſalmo penitētiali: vel cum cantu ad paſſionē pertinentes. Plus autē ibi eſt de vino q̄ de aqua ponendū: q̄m aque multe populi multi. ſicut in Apoca. habeſ per quod ſignificatur ꝙ ſanguis xp̄i ſufficit ad redimēdum plures in infinitum q̄ ſint redempti vel vnq̄ redimendi. ¶ Rami vero aſperſi quibus altare fricatur ſignificāt ſpineam coronā qua xp̄s coronat⁹ eſt: vel flagella amara ⁊ dolores ⁊ ictus quos in morte ſuſtinuit. Uel lauatio altaris: id eſt corporis xp̄i: cuꝫ aqua ſignificat lachrymas marie. vinū vnguētū. rami eius capillos. Et ſcias ꝙ quidā hac feria quinta hora iā adueſperaſcente denudant altaria ⁊ lauant. Alij vero ſolū denudāt: ſed in paraſceue lauant quod magis cōgruit rationi. In quibuſdam etiā locis pauimentū eccleſie etiam mundaſ: per qđ pauperes chriſti ſignificātur prout in prima parte ſub titu. de eccleſia dictū eſt. Pauimētū ergo eccleſie mundat qui pauperibus vel fratribus ꝑpter deum pedes lauat: ⁊ illis cetera miſericordie opera exhibet. Inde eſt ꝙ parietes domus q̄uis vocabulū eccleſie hñt: ꝓ eo ꝙ continent ipſaꝫ: nō tñ ipſi ſed homines ſunt eccleſia: ⁊ pauimētū eſt quaſi hominū pedes. Pauimentum quoqꝫ mundaſ ad notandū ꝙ a vitijs mūdari debemus. Statutū eſt in canonib⁹ de cōſecra. diſt. iiij. non licet. ⁊. c. ſequē. ne hac quinta feria ieiuniū ſoluatur: q: enim dñs ſurgēs de cena lauit diſcipuloꝝ pedes. ⁊ iteꝝ rediit ad cenam ideo quidaꝫ ad inſtar ipſius volebant poſt prandiū pedes alijs abluere: ⁊ iterum poſt ablutionē cenare quod fieri non debet. Hec dies in pleriſqꝫ locis capitulauiū vocatur: q: tunc capita infantium quiungendi ſunt lauanſ ne obſeruatiōe quadrageſime ſordida ad vnctionē accedāt. ¶ Rurſus hac die ſymbolū cōpetētibus traditur ꝑpter cōfinē dñice paſchalis ſolēnitatē vt qui iam ad dei gratiam percipiēdā feſtinant fidem quā cōfitentur agnoſcāt. Hec ergo quinta feria in quattuor principaliter priuilegiata eſt. Primo q: tunc penitentes recipiunſ. Secūdo in ea namqꝫ nouū teſtamētum incepit ⁊ vetus terminatū fuit. Tertio q: in ea fit olei cōſecratio. Quarto q: in ea ſacramentū ſacramentoꝝ inſtitutum eſt.

¶ De die paraſceue. Rubrica.

Sequitur de paraſceue que quare ſic dicatur in prohemio ſeptime partis dicetur. ¶ Sane hac die eccleſia arctiſſimum ieiunium ⁊ ſilentium agit: nullum tamen officiū ſolenniter celebrat. ſed hora nona ꝯuenit ad adorandum crucem non ad miſſe officiū quo hec dies caret. ſed quaſi ad funeris obſequium dicēdum. Et hoc ideo quia hora nona mortuo domino centurio factus eſt preco fidei noſtre. et perfidis recedentibus licuit Ioſeph ⁊ Nicodemo diſponere de funere. ⁊ mulieribus accedere propius. Dicitur aūt officium tacita ⁊ humili voce ⁊ abſqꝫ principio. prout in precedenti ti. dictum eſt. Sup altare vnica dūtaxat

tobaliia diſponiť ꝑ quā ſyndon qua corpus xp̄i in-
uolutū fuit ſignificať. ¶ In quibuſdā eccl̄ijs in ho
ra ſexta ignis extinguiť ⁊in nona accendiť: q̄ꝛ tūc
ſol in ſexta lumen abſcondit: et in nona reddidit.
¶ Incipit hoc officiū a lectionibus: q̄ꝛ in p̄mitiua
eccl̄ia oīs miſſa a lectionibus inchoabať. Sꝫ hoc
hac die ſpāliter fit pro eo: q̄ꝛ paſſio dn̄i hodie cele-
brata eſt: i cuius memoriā oīs miſſa cantať: ⁊ legū-
tur lectiones ſine titulis: q̄ꝛ tūc amiſimus xp̄m ca
put qui nos illuminat: ſicut tituli illumināt libros.
Leguntur aūt due lectiōes: q̄ꝛ pro duobus pplis xp̄s
paſſus eſt gētili videlꝫ ⁊ hebreo: vel ꝓ ſalute carnis
⁊ aīe. Una ſumpta eſt ex lege: alia ex ꝓphetꝫ: quia
xp̄i paſſio a ꝓphetis fuit p̄nūciata: ⁊ a lege ⁊ patri
archis p̄figurata. Abraam eīm carnē xp̄i figuratiue
imolauit qn̄ arietē imolauit. Silr̄ ⁊ Abel qn̄ agnū
ſacrificauit. Unde dn̄s. Aſſimilatus ſum inquit pro
phetis. Rurſus ideo due lectiones dicunť: q̄ꝛ ſicut
in quarta feria mortē noſtrā duplicem manifeſtaui
mus pro qua xp̄s pati venerat: ita ad memoriā i pa
raſceue reducimus ſuā paſſionē ⁊ noſtrā imitatio-
nem: quedā aūt eccl̄e p̄mo legūt lectionē Oſee. vi.
c. ſcꝫ In tribulatiōe. ⁊ ſcd̄o legunt. Exo. xij. c. ſ. Di-
xit dn̄s ad moyſen. ⁊ illi naturalē ordinē ſeruāt: q̄ꝛ
paſſio dn̄i p̄mo p̄nunciata eſt a lege. ſcd̄o a ꝓphetꝫ.
In p̄ma quidē eſt p̄conium reſurrectiōis vbi dicitur
Poſt duos dies viuificabis nos. ⁊ i die tertia ſuſci
tabis nos. In ſcd̄a modus exp̄miť paſſiōis vbi dꝛ.
Immolabitq; eū vniuerſa multitudo ad veſperam
Quedam ꝟo econuerſo faciunt ⁊ mouenť ex eo: q̄ꝛ
paſſionē lectioni ex lege quaſi ꝯtinuare volunt: q̄ꝛ
in paſſione quedā verba ponunť que ex illa lectiōe
ſumpta ſunt. ſ. Os nō cōminuetis ex eo. Cōtinuāt
ergo paſſionē lectioni: q̄ꝛ eius eſt expoſitio: et agiť
de duobus ſpāliter in officio hodierno. ſ. de paſſiōe
chriſti ⁊ de paſſione eccl̄e: que eſt illius imitatio ſi
cut dicit petrus. Chriſtus paſſus eſt pro nobis ⁊c̄.
Hec ſiquidē duo in lectione. Exo. cōmemoranť vbi
diciť. Erit aūt agnus ſine macula maſculus annicu
lus. iuxta hunc ritū tolletis ⁊ hedū. Agnus eſt cor-
pus xp̄i imaculatum. Hedus eſt eccl̄ia que nos ſu-
mus: qui peccatores ſumus. Paſſio xp̄i celebrata
eſt in eius imolatione: nr̄a celebrať in vitioꝝ morti
ficatione. In lectiōe Oſee manifeſte agiť de paſſio
ne xp̄i ⁊ eius affectu vbi dꝛ. Uenite reuertamur ad
dn̄m: q̄ꝛ ipſe cepit ⁊ ſaluabit nos: ꝑcutiet ⁊ curabit
nos. Uiuificabit nos poſt duos dies ⁊ in die tertia
ſuſcitabit nos. ⁊ viuemus in ꝯſpectu eius. Oſee. vi.
c. qđ Hieronymus ſic exponit. Percutiet dn̄s ⁊ ſa-
nabit nos: q̄ꝛ quē diligit corripit et caſtigat. v. q. v.
nō oſculať. Uiuificabit nos poſt. d. d. ⁊ i. d. t. ſ. n. q̄ꝛ
tertia die reſurgēs a mortuis om̄e genus humanū
ſuſcitauit: ⁊ cū nos viuificauerit ⁊ ſuſcitauerit: i cō
ſpectu eius viuemus. Ubi ḡ loquiť ꝓpħa de tribus
diebus quibus dn̄s fuit in ſepulchro cū dꝛ. Uiuifi-
cabit nos poſt. d. d. ⁊ i. t. d. ſ. n. idest poſt duos dies
ſepulture veniet nobis quaſi imber tēporaneus ⁊ſe
rotinus terre: ⁊ dabit gr̄aꝫ incipientē ⁊ ſubſequētē.
¶ Sequiť tractus. Dn̄e audiui auditionē. Abac.
vij. c. ⁊ ꝙ dicit verſus. In medio duoꝝ aīalium co-
gnoſceris. ad lr̄am intelligiť ſcꝫ in preſepe bouis et
aſini. vn̄ Eſa. Cognouit bos poſſeſſorē ſuū ⁊ aſinus
preſepe dn̄i ſui. vel in medio duoꝝ latronū vel i me
dio duoꝝ pplōꝝ. Scd̄a lectio eſt de Exo. vt ibi dꝛ.
Os nō ꝯfringetis ex eo. hoc cōpletū eſt qn̄ fregerūt
duoꝝ latronū crura. venientes aūt ad ieſum inue-
nerūt eū mortuū ⁊ nō fregerūt eius crura. Allego-
rice ꝟo in eo nō ſunt fracta crura. i. virtutes ⁊ maxi
me patientia. vn̄ Eſa. Dedi faciem meā ſicut petraꝫ
duriſſimā: ⁊ ſcio q̄ꝛ nō ꝯfundar. Per crura eīm intel
liguntur itinera. de quibus in cantico Abachuc. In-
curuati ſunt colles mūdi: idest hoīes excelſi ꝑ intelli
gentiā ab itineribus eternitatis eius: idest exem-
plo actionū ipſius que ducūt ad eternitatem tanꝙ̄
colūne imobiles: idest argentee ꝓpter eloquētiam
que fundate ſunt ſuꝑ baſes argenteas vel aureas
idest rōnes imobiles eterne ſapie. ¶ Sequunť tra
ctus de paſſione dn̄i: q̄ꝛ tūc luget eccl̄ia valde ⁊ ſūt
duo tractus ad intentioneꝫ maioris luctus ſcꝫ pro
peccatis que cōmittimus: ⁊ ꝓ penis quas patimur
⁊ pro incolatu qui ꝓlongať. Nec cantať graduale
cū tractu: ſed ſolum tractus ꝓut dictū eſt in quarta
feria: ⁊ in quarta p̄te ſub ti. de tractu. Duo ḡ tract⁹
dicunť. Primus ſcꝫ Dn̄e audiui. ⁊ eſt in quibuſdaꝫ
eccl̄ijs quattuor verſuū. alter pluriū. Tractus quat
tuor verſuū ſignificat ꝙ ꝑ xp̄i paſſionē redimiť hō
qui ex quattuor elementis ꝯſtat. Uñ xp̄s nec i celo
nec in terra crucifixus eſt: ſed in medio idest i aere
Fecit eīm pacē iter celeſtia ⁊ terreſtria. qn̄ erat ini-
micitia inter hoīem ⁊ hoīeꝫ ſꝫ maior inter angelum
⁊ hoīem. ⁊ maxima inter deū ⁊ hoīem. Ipſe eīm xp̄s
oīa pacificauit in cruce: qn̄ fecit vtraq; vnum cū ſit
lapis angularis. Adhuc ꝑ quattuor verſus tractus
ſignificanť quattuor partes crucis. Scd̄s ꝟo tra-
ctus ſcꝫ Eripe me. prolixior eſt ⁊ repreſentat magnū
bellum Dauid cum Golia. ⁊ xp̄s noſter dauid ho-
die magnū goliā. i. diabolū debellauit. ¶ Rurſus
ideo tractus eſt longus: q̄ꝛ hoc nobis ꝓmiſſum eſt
in lectione Oſee vbi diciť. Poſt duos dies ſuſcita-
bit nos debemus retinere in ſpe. Item in ſcd̄o tra-
ctu poniť Obumbraſti caput meum in die belli: q̄ꝛ
non tm̄ in alio tp̄e: ſed etiam in die paſſionis diuini
tatis a paſſione ꝑmanſit immunis: imo in paſſione
chriſtus homo ita ꝓtectus eſt gratia diuinitatis vt
hoſtes ſuperaret qui ſuperari videbať. Quedā aūt
eccl̄e cantant ſcd̄m tractum. Qui habitat in adiu-
torio altiſſimi. q̄ꝛ chriſtus a diabolo p̄imū latenter
tentat⁹ eſt. velut a dracone latitāte in petra. poſtea
in paſſiōe tanꝙ̄ a leone forti acriter vexatus eſt: qđ
notať ꝑ illum verſum. Suꝑ aſpidem ⁊ baſiliſcum.
¶ Sequitur euangelium ſiue paſſio. Egreſſus eſt
Iohā. xviij. c. qđ diciť hac die: q̄ꝛ ipſe interfuit cru
cifixioni. ⁊ iuxta crucem ſtetit ſecurus alijs fugien
tibus: q̄ꝛ notus erat pontifici. Quia igitur hac die
paſſio domini oculis noſtris preſentať merito eius
teſtimonium perhibuit. ⁊ ſcimus q̄ꝛ teſtimoniū eius
verū eſt. Preterea ipſe poſteri⁹ ſcripſit euāgeliū q̄re
merito poſterius legiť. ⁊ q̄ꝛ ibi manifeſtius ſunt ſa-

cramenta. vnde ibi dicitur. Os non cōminuetis ex
eo. Item illud. Unus militū lancea latus eius ape
ruit ⁊ ꝯtinuo exiuit ſanguis ⁊ aqua. Legif aūt hac
die paſſio ſuꝑ nudū pulpitū. Primo ad memorādū
ꝙ ſuꝑ nudū crucis patibulū nudus fuit poſit⁹ ipſe
chriſtus. Scdo ad notandū ꝙ iohēs ſm quē paſſio
legif relicta ſyndone nudus ꝓfugit a iudeis. Ter
tio ad repreſentandū ꝙ ſicut xp̄s in cruce pendēte
ipſius ſecreta non tam cordis ꝙ̄ corporis nuda oī
bus aſtātibus apparuerūt, ita ⁊ velo tēpli ꝑ mediū
ſciſſo oīa templi intima nuda remanſerūt. Legitur
etiā nudis pedibus vt cum afflicto pro nobis nos
affligi debere monſtremus. In quibuſdā vō eccle
ſijs ſyndon ſeu terſoria vel veſtes altari nudato ſu
perponunf vſꝫ dum paſſio legaf. cū vō ꝑuenif ad
locū illum. Diuiſerunt ſibi veſtimenta mea ⁊c̄. tunc
ſubdiaconi ſyndonē illam vel terſoria tollunt repre
ſentantes hyſtoriam: q: quattuor milites chriſtuꝫ
crucifigentes veſtē chriſti ſubtulerūt. ⁊ ſubdiaconi
quaſi furtiue pannos ſubtrahūt ad notādū ꝙ iohā
nes qui cū dn̄o vſꝫ ad crucē ꝑſeuerauit. poſtea mo
re furis ſe occultauit ⁊ nudus effugit. In quibuſ
dam tn̄ locis vna veſte ſublata altera ſuꝑ altare re
manet ad ſignificandū ꝙ veſtis dn̄i incōſutilis nō
fuit ſciſſa vel partita: ſed ſorte ſuꝑ eam miſſa conti
git integra vni militi ad ſignificandū ꝙ eccl'ie vni
tas nunꝙ̄ potuit a ſciſmaticis vel hereticis ſcindi:
q: non eſt ſapientia ꝯ dn̄m. xvj. q. vij. ſicut. Qd̄ vō
dicif in paſſione. Exiuit in eum qui dicif caluarie
locus. nota qd̄ ſicut legif in hyſtorijs: caluaries eſt
proprie os capitis humani nudū. Inde dictus eſt
locus ille mons caluarie ſiue caluariū: vbi rei decol
labanf: ⁊ vbi multa capita ⁊ oſſa erāt diſpſa. Quia
vō xp̄s in cruce pendens ꝓlixe orauit decantās de
cem pſalmos. ſ. Deus deus meus reſpice ī me. vſꝫ
ad In te dn̄e ſperaui: cū ꝑueniſſet ad locū illū. In
manus tuas dn̄e. illo dicto emiſit ſpm̄. ideo et nos
poſtꝙ̄ recitata eſt paſſio eius oratiōes dicimus ad
notandū ꝙ q̄n ab inimicis ꝑſequimur: ſemꝑ ad ora
tionem eſt recurrendū. iſte tn̄ eſt inſolitus mos orā
di. Nam in alijs diebus ante euangeliū orōnes di
cuntur ⁊ in earꝝ ꝑncipijs dicif Dn̄s vobiſcū que eſt
proprie vox ⁊ ſacerdotis officiū qd̄ nō fit in iſtis q:
ſacerdos ⁊ dn̄s noſter occidif. Orauit aūt xp̄s pro
tribus. Primo pro ſe dicēs. Pater clarifica filium
tuū. Scdo ꝓ ſuis dicēs. Pater quos dediſti mihi ꝓ
eis rogo. Tertio pro illis qui in eum credituri erāt
dicens. Pater nō tm̄ pro illis rogo ſed pro illis qui
credituri ſunt in me. Et ex hoc videf ꝙ nō debem⁹
rogare pro eis quos ſcimus nō eſſe ſaluādos: nec ꝓ
illis qui in inferno remanſerūt: nec pro iuda q̇ deſpe
rauit: ſed oramus pro nobis in omni gradu eccl'ie ⁊
pro neophitis: ⁊ pro gentilibus: pro iudeis: ꝓ here
ticis ⁊ ſciſmaticis: vt xp̄s grām ſuā eis infundat et
ad fidē ꝯuertat. Chriſtus eni orauit ꝓ inimicis et
amicis. ideo eccl'ia ſtatim ſilr̄ orat pro oīb⁹. Sane
eccl'ia pro his orans flectit genua in orationibus vt
per habitū corporis deuotionē ⁊ mentis humilitatē
oſtendat. inſinuans etiā ꝙ in noīe ieſu omne genu
flectendum eſt: q̄m oēs natiōes ſibi genua curuāt:
niſi q̄n pro iudeis oratur: q: cū ipſi illuſerunt dn̄o
flexis genibus dicētes. Prophetiza nobis chriſte
quis eſt qui te ꝑcuſſit: ideo in deteſtationeꝫ huius
illuſionis eccleſia pro eis orans genua non flectit vt
vitet opera ſimulata. Preterea q: eorꝝ cecitas nulla
poterat orōne depelli donec plenitudo gentiū ſub
intrauerit. ideo non eſt pro ipſis vehementer oran
dum nec genua flectenda. Eſt tn̄ vtcūꝗ orandum:
q: futurꝫ eſt vt qui eſt exaltatus in cruce oīa trahat
ad ſe. Sed ⁊ in orōnibus pro iudeis ⁊ paganis nō
reſpondef Amen vt quidam dixerūt. ⁊ hoc ideo q:
cum illi ſint extra collegium ſiue corpus eccl'ie. fide
lium ppl's non oſtēdit affectū ſuum ad eos. Iuxta
illd̄ apl'i ad Cor. j. Quid mihi de his qui foris ſūt
iudicare. extra de ſac. vnc. c. j. per amen aūt affect⁹
exꝑmif. Preterea lꝫ pro illis oretur vt eorꝝ duricia
conuertaf: q: tn̄ hoc impleri non poterit vſꝫ circa
finem ſeculi: apoſtolo teſtante qui dicit. Donec ple
nitudo gentiū introierit: ⁊ oīs iſrael ſaluus fiat. idō
ad orationes pro illis nō reſpondef Amen. Uerum
tn̄ recte intuenti nihil intereſt quo ad hoc īter illas
⁊ alias orōnes: īmo ita reſpondef ad illas Amen ſi
cut ⁊ ad alias orōnes pro alijs ſtatibus qd̄ ſic oſtē
ditur. Pro quolibet ſtatu bis profertur orem⁹: ſꝫ qd̄
ſub primo oremus ante flectamus genua dicif non
eſt oratio: ſed adhortatio vt oremus ſiue prefatio
ſeu monitio exprimēs quid ſiue ꝓ quo ſit in ſequēti
orōne orandū. vnde ſub tono prefationis nō orōnis
dicif. ideoꝗ pro nullo ſtatu poſt prefationē reſpon
detur Amen: ſicut nunꝙ̄ fit poſt aliquā p̄fationem
lꝫ etiam ibi ponaf. Per chriſtū dn̄m nr̄m. ſicut pꝫ in
quotidiana miſſe prefatione. Qd̄ aūt ſcdo oremus
dicitur oratio eſt. ⁊ reſponderi debet Amen pro iu
deis ⁊ paganis ſicut pro alijs. Conſequenter ſacer
dos poſt orōnes crucem velatā baiulat ad dextrū
cornu altaris ibiꝗ crucem ſuꝑ humeros tenens in
perſona chriſti iudeis improperat beneficia dn̄i. d.
Popule meus quid feci tibi. In quibuſdam tamē
eccl'ijs duo preſbyteri baiulant illam ad notandū
ꝙ ī xp̄i ꝑſona due fuerūt nature diuinitatis: videlꝫ
⁊ humanitatis. Qd̄ dicif. Popule meus q̇d feci ti
bi: aut in quo ꝯtriſtaui te. reſpōde mihi: q: eduxi te
de terra egypti ⁊c̄. ad diuinitatē referf: qd̄ vō ſequi
tur. Paraſti ſaluatori tuo crucem: ad humanitatē:
⁊ ſic de alijs ſequētibus verbis. Cantat aūt ſacer
dos quaſi hebraice ī ꝑſona ſaluatoris: accoliti can
tant grece. Agyos otheos quaſi in ꝑſona grecorꝝ.
chorus reſpondet. Sanctus ſanctus in ꝑſona lati
norum. Sicꝗ tribus linguis laudaf deus. ſ. hebrai
ca: que ꝓpter legē oīm linguarꝝ eſt mater. greca que
doctrix eſt. ⁊ latina que imperatrix eſt ꝓpt̄ romani
dn̄ium imperij ⁊ papatus: q: cū hebraica nūc ſilet
a laude dei: ponif ꝓ illa. Popule meus. qd̄ q: canta
tur in ꝑſona dn̄i loquētis hebreis: ideo intelligitur
dictū hebraice. Et nota ꝙ ꝯ tres illuſiones chriſti
tres ꝑmittunf adorationes: vt infra dicef. Tres vō
antiphone. ſ. Popule me⁹ q: eduxi te: ⁊ q̇d vltra ⁊c̄.
parꝝ aut nihil ſenſibus differentes verbis ⁊ modula

tione cõſimiles triplicẽ tituli ſcripturã ſignificãt:q̃
ſcript⁹ fuit trib⁹ linguis.ſ.hebraice: grece:ꝛ latine.
Jeſus nazaren⁹ rex iudeoꝝ.vtrũ principiũ tituli ſcri
ptũ fuit trib⁹ linguis ignoraẽ:ſꝫ de hac clauſula rex
iudeoꝝ conſtat. qḋ q: negauerũt iudei dicẽtes. No
li ſcribere rex iudeoꝝ:ſꝫ q: ipſe dixit rex ſum iudeoꝝ
ideo illud in iſtis antiphonis aſtruiẽ ab effectu: ſcꝫ
q: tanq̃ rex eoꝝ eduxit eos de egypto ꝛ duxit eos
per deſertũ ꝛ introduxit in terrã bonã. Itẽ qḋ in ti-
tulo ſcriptũ fuit ieſus. in ſingulis antiphonis cõclu
ditur ſaluator.ꝙ ibi nazarenus.ad ſingula rñdetur
agyos ſctũs.ꝛ q: titulus tribus linguis ſcript⁹ fuit.
ideo duabus linguis rñdetur ſcꝫ greca ꝛ latina que
xp̃m adorãt. Hebraica ṽo cõtradicit.ꝛ adhuc blaſ-
phemat p̃dictas. Et nota ꝙ antiphona Popule me
us.eſt Michee.vj.c.principiũ antiphone. Q: eduxi
te. Nume.xiiij.c.ꝛ mediũ ſcilꝫ mãna ꝛc̃.eſt Eſa.xvj.
ꝛ Joſue.vj.c.vbi etiam eſt finis ipſius ſcꝫ introdu-
xit. Notandũ ꝙ iudei tres accuſationes cõtra xp̃m
ppoſuerũt ſcꝫ ꝙ tributũ negaſſet:ꝙ ſe regeꝫ feciſſet
ꝛ ꝙ ſe dei filiũ dixiſſet.cõtra tres in eius perſonam
excuſationes dicũtur:ſcꝫ Popule meus.vbi xp̃s ex
probrat tria beneficia ſua ſcꝫ liberationẽ de egypto
regimen in deſertũ.ꝛ introductionẽ in terram opti-
mã.q.d.Tu accuſas me de negatiõe tributi.potius
deberes gratias agere:q: te liberaui a tributo ſiue
a ſeruitute egypti. Tu accuſas me:ꝙ me regeꝫ dixi:
potius deberes gratias agere:q: te erexi in deſerto
ꝛ regalr paui. Itẽ accuſas me:q: filiuꝫ dei me dixi:
potius deberes gratias agere:q: terraꝫ lacte ꝛ mel
le manantem contuli tibi. Deinde crux denudaẽ in
ſignũ ꝙ peruerſi iudei ſaluatorẽ denudauerũt:ꝛ fit
denudatio inter tres vices ad notãdũ ꝙ illi ter xp̃o
in paſſione illuſerũt. Primo qñ in atrio principis ve
lata facie ei⁹ colaphis eũ cedebant. Ad qḋ deſignã
dum in principio reuelationis ipſius crucis nõ oſtẽ
ditur facies crucifixi. Scḋo ante pretoriũ qñ eo tra
dito ad crucifigendum milites plectentes coronam
ſpineam illudebant ei flexis genibus adorãdo eum
dicẽtes. Aue rex iudeoꝝ.ad qḋ repreſentandũ in ſe-
cunda reuelatiõe diſcooperitur caput ꝛ facies cru-
cifixi.ꝛ ſcias ꝙ corona fuit de iuncis marinis ſicut
eã vidimus in theſauris regis francoꝝ.quoꝝ acies
nõ minus ſpinis dure ſunt ꝛ acute. Tertio quando
ei in cruce pẽdenti tranſeuntes dicebant. vach qui
deſtruis templũ dei:ꝛ q: qñ hec illuſio fiebat xp̃s
totus nudatus in cruce pẽdebat.ideo i tertia reue
latione totus nudus oſtẽditur crucifixus:ꝛ etiã ad
ſignificandũ ꝙ oĩa que in lege ꝛ prophetis obſcura
fuerãt in paſſione aperta ꝛ manifeſta ſunt. Reuela-
tur ergo crux poſt orationes ad notãdũ ꝙ oratio a
xp̃i paſſione quã in cruce ſuſtinuit habet effectum ꝛ
exemplar. Ipſe eñi in cruce pendens ꝓ amicis ꝛ ini-
micis orauit. Sane a dextera parte crux īcipit reue
lari:q: xp̃s crucifixus vera fide adoratus extitit ab
aplĩs ꝛ diſcipulis iudeis q̇ tunc in dextera erãt. Et
qñ hec fides per illos deuote publicata ꝛ in medio
gẽtium perducta eſt:ideo ad hoc ſignificandum añ
medium altaris per ſacerdoteꝫ deducitur. Rurſus
q: xp̃s nunc ſuper eccleſiã quieſcit ꝛ vſq̧ in fineꝫ ſe
culi q̇eſcet.iõ ad hoc ſignificandũ ſubſequẽter crux
ſuper altare ponitur:per qḋ hec ecclĩa gentiuꝫ deſi-
gnaẽ. Denique q: in fine ſeculi fides in cordibus gẽ-
tiuꝫ refrigeſcet.ꝛ teſte Eſa.a reliquijs iſrael q̃ ſalue
fient ſuſcipietur:ꝛ communis iudeis ꝛ gẽtilibus ha
bebitur.merito ad hoc ſignificandum in fine miſſe
crux ḋ altari deponitur ꝛ in cõi loco collocaẽ. Crux
quoq̧ reuelata ꝛ etiam vexilla eccliẽ in quibuſdam
locis diriguntur in altum ad chriſti victoriã deſignã
dum. Ad hoc crucem baiulantes antiphonam canẽ
tes crucem illo deferunt:vt grece ꝛ latine reſpõdea
tur ꝛ deuote adoretur:quia dominus crucifix⁹ tranſ-
iuit a perfidia iudeorum ad confeſſionem ꝛ deuo-
tionem gentium.ꝛ ſignificat apoſtolos canentes.ſ.
totis viribus crucis opprobrium confitentes ꝛ pre
dicantes. Item crucem baiulando nunc eunt.nunc
ꝛ feſſi ſubſiſtunt:quia ꝛ illi perſecutionem ponderẽ
feſſi aliquantulum quieuerunt. Subſequenter ipſa
crux denudata ſalutatur ꝛ adoratur:quia euꝫ cui iu
dei perfidi illuſerunt chriſtiani reuerenter ſalutan-
do ꝛ deuote oſculando venerantur. Et dum adora
tur canitur in quibuſdam eccleſijs reſponſoriũ. Ec-
ce quomodo moritur. Eſa.lvij.cap.ꝛ antiphona. Si
cut moyſes. Johan.iij.cap. Et eſt ſciendum ꝙ contra
premiſſas tres illuſiones ter illum adoramus dicen
tes. Agyos quaſi ter honorantes ter illuſum ꝓpter
nos:ꝛ quia illudendo genua flectebant:ideo ꝛ nos
illum adorando genua flectimus. Ad terram etiam
ante illam proſternimus:vt quod illi ſuperbe illudẽ
do fecerunt:nos humiliter ꝛ vere faciamus:ꝛ men-
tis humilitatem per habitum corporis oſtendamus
ꝛ quia ſicut chriſtus humiliatus eſt pati pro nobis
vſq̧ ad mortem:morteꝫ autem crucis.ſic ꝛ nos eius
mortis imitatores humiliari oportet. De modo pro-
ſtratiõis ait Auguſtinus. Quiſquis ſic humiliatur
vt genua figat.adhuc habet vt amplius humilieẽ.
quiſquis vero ſic humiliatur vt hereat in terra ven-
ter eius vltra quod humilietur non habet. Nudis
etiam pedibus adoraẽ vt omnes proprias affectio-
nes ſibi nudas ac notas eſſe monſtremus:et vt cuꝫ
afflicto pro nobis nos affligi oſtẽdamus:ſalutatur
autem crux: quia per eam ſalus hominibus refor-
matur.poſtea adoratur id eſt oſculatur. Solus eñi
deus adorandus eſt. cetera vt crux cauſa illius ve-
neranda ſunt. ¶ Ceterum expoſitio illorum verbo-
rum agyos ꝛc̃.ibidem ſequitur. Nam agyos grece
diciẽ ſanctus latine:ab a quod eſt ſine et ge qḋ eſt
terra quaſi celeſtis ſine terra. In canone tñ Iſidori
xxiiij.q.iij.quidã.ver.ſed tangis.habetur ꝙ agyos
grece diciẽ vas latine. Otheos vero grece dẽ deus
latie. yſchyros grece fortis latine. Athanatos gre
ce immortalis latine ab a quod eſt ſine:ꝛ thanatos
qḋ eſt mortale. Eleyſon:id eſt miſerere. ymas.i.no-
bis. ¶ De ꝓfundo crucis myſterio dictũ eſt in ꝓhe-
mio quinte partis.ꝛ hic aliqua perſtringamus. Fue
runt aũt in dominica cruce ligna quattuor:ſcilicꝫ ſti
pes ſiue lignum erectum.lignum tranſuerſum.trun-
cus ſuppoſitus:ꝛ titulus ſuprſcriptus.fuerũt ꝛ claui

quattuor quibus ⁊ manus ⁊ pedes ꝯfixi ſunt. fuit ⁊
lācea q̄ latus apertum eſt: ⁊ corona ſpinea capiti cir
cūpoſita: q̄ omnia poſſunt in ſpirituali cruce ſignifi-
cari. Quattuor enim crucis ligna ſunt quattuor mē
tis v̄tutes. ſ. fides: ſpes: patiētia ⁊ pſeuerātia d̄ q̄b⁹
ait apoſtolus. Ut compꝑhēdatis cum omnibus ſctis
q̄ ſit longitudo ⁊ latitudo ſublimitas ⁊ profundum
Longitudo crucis eſt perſeuerantia. de qua domi-
nus inquit. Qui perſeuerauerit vſq; in finem hic
ſaluus erit. Latitudo crucis ē patiētia: de qua veri
tas. In patiētia veſtra poſſidebitis animas veſtras
Profunditas eius eſt fides: de qua apoſtolus fides
eſt ſubſtantia ſperandarum rerum argumētum nō
apparētium. Sublimitas v̄o ē ſpes de qua pſal. In
verbo tuo ſuperſperaui. Habuit ergo crux xp̄i vnū
lignum erectum in longitudinem: alterum tranſuer
ſum in latitudinem quaſi in modum potētie ſeu mar
telli. Que duo ſignificata ſunt per illa duo ligna q̄
paupercula mulier in ſarepta collegit. Stipes v̄o
erectus habuit truncum ſuppoſitum: ⁊ titulum ſup-
ſcriptum quia perſeuerantia de fide procedit ad ſpē
quaſi ſtipes erectus de trunco ſuppoſito ad titulum
ſupſcriptum. quod beat⁹ Job intelligēs ait Credo
ꝙ redēptor meus viuit ⁊ in nouiſſimo ⁊c. repoſita eſt
hec ſpes mea in ſinu meo. Niſi enim crux habeat fū
damētum fidei ⁊ titulum ſpei. profecto ſupliciū ē
ſolummodo ⁊ non meritum. Quod aūt patiētia ſpe
ctet ad crucem ex eo apparet ꝙ patienter in aduer
ſis tribulationibus ſuſtinet cruciatum. Unde Jacob⁹
Tribulatio patiētiam opatur. De perſeuerantia ꝗ̄
legitur. Eſto fidelis vſq; ad mortem: ⁊ dabo tibi co-
ronam vite. Etiam ſm̄ apoſtolum non coronaꝛ niſi q̄
legitime certauerit. perſeuerātia igiꝛ q̄ coronaꝛ cer
tamē habet vt merito ſpectet ad crucem. In his er
go duobus lignis duos pedes ⁊ duas manus quat
tuor clauis dꝫ affigere chriſtianus. Quattuor claui
ſunt quattuor principales virtutes. ſ. iuſtitia: fortitu
do: temperantia: ⁊ prudētia. pedes ſunt mentis affe
ctus de quibus ſponſus in canticis. Laui pedes me
os quomodo inquinabo illos. Et dn̄s inquit apoſtolis
Qui lotus ē non indiget niſi vt pedes lauet ⁊ ē mū
dus totus. ⁊ iterum. Excutite puluerem de pedib⁹
veſtris. Duo ergo pedes ſunt duo mentis affectus.
ſcilꝫ timor ⁊ amor pes timoris clauo fortitudinis dꝫ
configi ne timidus ꝓpter aduerſa ſuccumbat. Unde
pſal. Confige timore tuo. c. m. a. i. e. t. timui. Dū eni
in petro metus clauo fortitudinis affixus nō extitit
ad vocem ancille xp̄m negauit. cum v̄o confixus ex-
titit ante reges ⁊ p̄ſides nomen dn̄i p̄dicauit. Pes
amoris ſiue appetitus clauo iuſticie dꝫ configi. i. ne
cupidus ad illicita deſideria euageꝛ. ſi enim appe-
titus fuerit confixus tūc ſpūs cōcupiſcit aduerſus
carnē. ſi v̄o non fuerit confixus. tūc caro aduerſus
ſpm̄ concupiſcit: ſic itaq; chriſtianus pedes ſuos cru
ci dꝫ affigere: ne vel timidus ſuccumbat vel cupid⁹
euageꝛ. Alij tamen dicunt ꝙ xp̄s tribus dumtaxat
fuit clauis affixus ſignificantibus tres cruciat⁹ q̄s
in cruce ſuſtinuit, videlꝫ paſſionem in corpore: paſſio
nem in mēte: ⁊ paſſionem in corde. Ambo eni pedes
vno clauo affixi ſunt: ita ꝙ dexter fuit ſuper ſiniſtrū
ad ſignificandū ꝙ ſpūales affectiones ꝑ pedē dex
trum ſignificate ſupereſſe ⁊ dn̄ari debēt terrenis ꝑ ſi
niſtrum ſignificatis. Lancea v̄o qua latus eſt vulne
ratum charitas ē: de qua ſponſa in canticis. Vulne-
rata ſum in charitate. Lateri quidem cor contiguū
eſt cuius bn̄ficia diligimus. quod ideo vulneradū
eſt vt affectus exeat nō ſolum ad amicos: verūetiā
ad inimicos. Unde dn̄s ait. Diligite inimicos v̄ros
⁊ bn̄facite his qui vos oderūt ⁊ orate pro pſequenti
bus ⁊ calumniantibus vos. Corona v̄o ſpinea eſt pe
nitētia circūponēda capiti. i. menti. de qua pſalm̄.
Conuerſus ſum in erū. me. dū. confi. ſpi. Hec corona
de tribus ſpinis complectiꝛ. ſ. contritione. confeſſio
ne: ⁊ ſatiſfactione. Prima pungit cor per dolorem ꝑ
pter vanam cogitationem. Scd̄a pūgit os per dolo
rem propter vanam locutionē. Tertia manū per la
borem propter iniquam operationem. Manus enī
opa ſunt vnde pſal. Bn̄dictus dominus deus meus
q̄ do. ma. me. ad p̄lium ⁊c. ⁊ Salomon in ꝓuerbijs.
Dedit ei linum ⁊ lanam ⁊ opata ē cōſilio manuū ſua
rum. Sūt igiꝛ due manus duo operū gn̄a videlꝫ op⁹
volūtaris ⁊ neceſſitatis. Manus opis voluntarij cō
figi dꝫ clauo prudētie: ne curua faciat opa tenebra
rū. dū eni in Saulo clauo prudētie confixa nō fuit
Saulus eccleſiam dei perſeq̄batur. Cum vero in pau
lo confixa fuit ipſe pro eccleſia paſſus eſt. Man⁹ v̄o
operis neceſſarij clauo tēperantie configi dꝫ ne la-
pſa nimis ad ſuperflua extendatur. Neceſſaria opa
ſunt naturalia: vt dormire comedere ⁊ ſimilia. Et no
ta verſus de cruce. Pes cedrus eſt: trūcus cipreſſus
oliua ſupremum. Palmaq; tranſuerſum xp̄i ſunt in
cruce lignū. ¶ Oſculata ⁊ adorata cruce duo p̄ſbyte
ri deferunt ad altare corp⁹ domini quod pridie fue
rat conſecratum ⁊ reconditum. Sacerdos v̄o induta
caſula illud ſuper corporale diſponit iuxta latus ca-
licis in quo ſit vinum ⁊ aqua mixtum non ſanctifica
tum: q̄ſi ipſo facto dicaꝛ. Hoc eſt illud corpus d̄ quo
ſanguis ⁊ aqua fluxerūt. Utrum aūt ex contactu ho
ſtie vinum conſecreꝛ dictum eſt in titulo p̄cedenti.
Quo facto incipit mox. Oremus p̄ceptis ſalutarib⁹
ꝑficiēs dominicam orationem. ⁊ illam. Libera nos
q̄ſumus. in quo repſitatur antiqua apoſtolorum cele
brandi miſſam ꝯſuetudo. Prius eni lectione premiſ
ſa dicebantur ſolummodo v̄ba illa. Hoc eſt corp⁹ ⁊c.
Hic eſt ſanguis meus ⁊c. Sed ipſi poſtmodum do-
minicam orationem addiderunt: ⁊ ita illo modo hac
die celebratur: de quo dictum eſt in p̄ncipio quarte
partis. Ex quibus colligitur ꝙ ſola dominica oratio
non ſufficit ad eucharistiam conſecrandam. Siq̄dē
ſacerdos alio tempore dicens. Per omnia ſecula ſe-
culorum. eleuat calicem cum corpore dn̄i. ⁊ poſtea di
cens. Preceptis ⁊c. calicem depoſitū iterū cooperit
in quo illud nobis ſignificaꝛ ꝙ de cruce depoſitum
corpus dn̄i ſepelitur. Duo autē p̄ſbyteri qui hodie
corpus ad altare deferūt: rep̄ſentant Joſeph ⁊ Ni-
chodemum qui corpus dn̄i tulerunt ad ſepulchrum
Tres premiſſi canonis articuli. ſcilꝫ Preceptis. Pa
ter noſter. ⁊ Libera nos queſumus. ſuper depoſitū

calicem proferunť:q: trib⁹ diebus ſepultus dñs oc‑
cultatur.ꝛ oratio ipſa. Libera nos alta voce ſicut et
dñica oratio ꝓferť:put dictū eſt i quarta pte ſub ti.
de ſilētio poſt orationē dñicam:nec eſt ꝑtereūdum
ꝙ hac die qñ ꝑticula hoſtie in calicē mittiť:nō dicū
tur ꝟba illa. Fiat cōmixtio:q: ibi d̾ ſanguine mētio
fit:ſʒ in calice ſanguis nō eſt nec hodie conſecrať.ꝛ
fracta hoſtia nō diciť Pax dñi ꝛc̄.eo ꝙ oſcula circū
ſtantiū nō ſequunť. Oratio ꝗ̇ illa. Dñe ieſu xp̄e filii
dei ꝛc̄.ꝛ illa. Corpus tuū dñe omittunť:q: ibi men‑
tio de ſanguie fit. Omittunť etiā illi ꝟſus. Quid re
tribuā dño ꝛc̄. Illa ꝗ̇. Placeat tibi.etiā omittiť:q:
ſibi ꝑtineť. Preſta vt hoc ſacrificiū qḋ oculis tue ꝛc̄.
Hac etiā die ſacrificiū nō offerť ſacramētaliter:ſed
ſumiť altera die oblatū. Agn⁹ dei nō diciť:q: nō vi‑
deť eſſe inuocādus qui cerniť in agone d̾ficere:ꝛ cū
ſilentio ſacerdos cōicat:vnde poſtcōio non cantať:
q: nobis ſumētib⁹ ſanguis ille quem ſumim⁹ de ore
noſtro pro nobis ad dñm clamat. Nos eñi ſum⁹ ter‑
ra illa q̄ aperuit os ſuū ꝛ bibit ſanguinē abel id eſt
xp̄i queʒ effudit cayn.i.ppl's iudaicus vñ fact⁹ eſt va
gus ꝛ ꝓfugus ſuper terraʒ.iuxta illud. Diſperde il‑
los in virtute tua ꝛ factus eſt maledict⁹ illa maledi‑
ctione ſanguis eius ſup nos ꝛ ſuper filios noſtros.
Et rurſus poſtcōmunio que iubilū ꝛ leticitiaʒ ſigni‑
ficat non dicitur: q: eccleſia illa die plorat. ¶ Sed
queriť quare xp̄s voluit pati ſexta feria. Rñdeo vt
dies qua crucifixus eſt coaptareť ſexte ferie prime
creationis:ꝛ ſexte etati huius mūdi. Siquideʒ in ſe
xta feria primus homo ſcʒ Adam creatus eſt ad ima
ginem dei:ꝛ ex latere eius dormiētis ſumpta coſta
femina fabricata:ꝛ in ſexta etate filius dei vt homi
nem ad imaginem dei creatum redimeret ꝛ in carne
apparuit qui in ſexta feria dormiēs in cruce ſangui
nem ꝛ aquam de latere ſuo vnde ſanctam eccleſiam
conſecraret emiſit. Ideo ergo in ſexta feria pati vo
luit.q: cuʒ tali die Adam peccauerit: illa etiam die
hominem redimere voluit.de hoc dictū eſt ſub ti.de
natali. Et nota ꝙ xp̄s completis trigintaduob⁹ an
nis ꝛ menſibus tribus.vel ſm Cryſo.trigintatrib⁹ ꝛ
dimidio crucifixus eſt eadem die qua cōceptus eſt
de virgine.ſcilicet in ſexta feria que fuit.viij.kalen.
aprilis de quo diceť in ſeptima parte ſub feſto annū
ciationis. Queritur etiam cum de morte ſanctorum
cum gaudio feſta in eccleſia celebranť q: precioſa in
conſpectu dñi mors ſanctoꝝ eius:quare eccleſia ho‑
die de morte dñi cum gaudio ſimiliter nō ſolēnizat.
Videť enim ꝙ multomagis deberet letari ꝛ feſtum
de illa celebrare cuʒ mors ipſi⁹ ſit ꝑcioſiſſima ꝛ mors
mortis.ꝛ eſt noſtra redēptio:ꝛ q: apoſtolus gloriā‑
dum ait in cruce dñi noſtri ieſu xp̄i. Reſpōdeo q: ip
ſe pro peccatis noſtris mortuus eſt ſicut dicit dñs ꝑ
Eſay.propter ſcelus populi mei percuſſi euʒ: ꝛ ideo
deberet homo erubeſcere non gaudere cū ſol inſenſi
bilis erubeſcēs radios ſuos retrouerterit:q: obſcu
ratus eſt ꝛ petre ſciſſe ſunt. Merito ergo omnis ho
mo in hac die triſtitiam ꝑtendit ne eſſe durior lapi‑
dibus videať. Preterea ipſe dñs triſtis fuit. Unde.
Triſtis eſt anima mea vſqꝫ ad mortē:ꝛ etiam beata
virgo. Unde. Et tuam ipſius animā pertrāſibit gla‑
dius.ꝛ apli.de cōſe.diſt.iij.ſabbato. Merito igiť in
hac die eccl'ia in artiſſimo eſt ieiunio ꝛ ſilentio ꝛ tri‑
ſtitia compaſſionis.de hoc dictū eſt ſub feſto circū‑
ciſionis. Rurſus hunc diem celebram⁹ cū merore tri
ſtitia:ꝛ abſtinentia paſſiones vero ſanctoꝝ cū gau‑
dio:q: ſancti poſt martyriū ſtatim celos aſcenderūt
xp̄s vero ad infernū deſcendit. Sed quoniaʒ tarta
ra confregit ꝛ inde ſanctorū animas eduxit ꝛ tertia
die reſurrexit:ideo tunc ſcilʒ die reſurrectionis ma‑
xime letamur. Hinc eſt ꝙ paſſiōes patrū ve.teſt.q:
ad inferos deſcenderūt nō celebram⁹ preterꝗ̄ inno‑
centiū:et eo ꝙ in ipis ſingulis xp̄s occiſus eſt. Ma
chabeoꝝ prout in ſeptima parte ſub eorū feſto diceť
de hoc etiaʒ dictū eſt in prima parte ſub ti.de pictu
ris. Et eſt notādū ꝙ xp̄s in paſſione ſua redemit nō
tātū illos q̇ tūc erant in lymbo inferni:q̇ locus dice‑
bať ſinus abrae vbi lazarus erat:ſed etiam oēs fu‑
turos qui ſācta morte vitā erāt finituri. Unde Oſee
viti. Ero mors tua o mors:morſus tuus ero inferne.
ſʒ nec oēs qui in īferno erāt inde extraxit. Itē q̄riť
quare eccl'ia non conſecrat hac die corpus dñi cum
dñs dixit. Hoc facite in meam cōmemorationē. Et
in gabilon̄.cōci.de conſe.diſti.j.viſum diciť. Nulla
dies excipiť qua nō ꝓ viuētibus d̾precť. Preterea
cū xp̄s imolatus hac die ꝛ ſabbato quieuit in ſepul‑
chro ꝛ diſcipuli totaʒ noctem ſequentē vſqꝫ dilucu‑
lo in triſtitia trāſegerint: rōnabiliter videretur vt i
hac die corpus dñi conficeretur:ꝛ inde vſqꝫ ad ꝑmā
ſabbati iugi ſilētio cōſopiti a ſacri altaris myſterio
vacareť. Rñdeo. Ad hoc multiplex ratio reddi pōt
Prima eſt. Dominus noſter pridie ꝙ̄ pateretur acci
piens paneʒ ꝛ calicē bñdixit. Deditqꝫ diſcipulis di
cens. Hoc eſt corpus meū. Hic eſt calix meus:ꝛ tūc
immolatus eſt in manibus ſuis.de qua imolatione
ſubiūxit. Hoc facite in meā cōmemorationem. Illo
igiť die.ſcʒ feria quinta non eſt omittenda cum ſit
firmiter iniūcta.ſexta ꝟo feria eſt dies ſcḋa qua ve‑
lut i monumēto q̇eſcit.ſabbatū tertia q̄ velut a mor
te reſurgit.reſurrexit eñi ante diem. Triduum ergo
dominice mortis qḋ perfici nequit eo reſpectu ꝙ ip
ſe a iudeis eſt trucidat⁹:eo tranſponitur ꝙ ipſe ſuis
manibus imolať. Cuius quoqꝫ rei illud magnuʒ eſt
indiciū ꝙ in nocte cene luminarib⁹ extictis vigilias
celebram⁹. Sicqꝫ vt in q̇nta feria q̄ſi ſexta in duplū
manna colligať:quoniā in hac die quaſi in ſabbato
nō inuenitur. Scḋa rō eſt q: eccl'ia corpus illud qḋ
flagellis ꝛ ſpinis ꝛ cōtumelijs iſta die re vera affectū
eſt non⁹ dʒ cum miſſaꝝ ſolemnitatibus celebrare: qm̄
veniēte veritate dʒ ceſſare figura. Tertia q: ablata
eſt hoſtia de manibus chriſti ꝛ noſtris. Nō ergo ſa‑
crificent amici dum trucidāt inimici ſʒ tamen quia
ſemper indigemus communione ꝛ ſemper eſt tēpus
communicādi ſacerdos ipſum corpus recipit in ho‑
ſtia a die antecedenti reſuata ꝛ cuſtodita. Quarta
rō eſt quoniaʒ hac die velum tēpli ſciſſum ꝛ cornua
altaris trāſuerſata ſunt: ꝛ ita nō habemus vbi cor‑
pus chriſti cōficiať. Quinta eſt:quia.ſ.receſſit ꝛ ſub
latus eſt verus ſacerdos id eſt chriſtus ſpōſus eccle

ſie. deſcendit enī ad inferos. Sextam rōnē ponit
Inno. papa. de ꝯſe. diſt. v. ſabbato. dicēs ꝙ ideo in
die paraſceue ⁊ in ſabbato ſctō ſacramentū nō cele-
braẜ: qꝛ ꝯſtat apl'os iſtis duobus diebus in merore
⁊ in triſticijs fuiſſe: ⁊ ſe ꝓpter metū iudeoꝝ occulta-
uiſſe. Miſſa enī que in ipſo ſabbato celebraẜ: non
ad ipſum ſabbatū: ſed ad diē ꝑtinet ſubſequentem
vt infra dicetur. Septima qꝛ moyſes ait. Vos tace-
bitis ⁊ alius ſcꝫ chriſtus pugnabit pro vobis. torcu-
lar enī calcauit ſolus. Cum igiẜ hac die nō ſit corp'
dñi ꝯficiendū ad hanc diem reſeruandum eſt. Hec
ſexta feria: ⁊ ab iſta oēs alie ſexte ferie ꝑuilegiate
ſunt ꝓpter chriſti paſſionē: ſicut ⁊ a ſequenti dñica
oēs alie dñice ꝓpter eius reſurrectionē. Sūt autē
hmōi ſexte ferie ſex ꝑuilegia: ſcꝫ chriſti imolatio: in-
ferni ſpoliatio: mortis ꝯculcatio: humani generis
redemptio: paradiſi apertio: ⁊ ſcripturaꝝ manifeſta-
tio. In paraſceue vno ſolo cibo veſcimur: qꝛ xp̄s ea
die vnū ſcꝫ latronē ſibi incorporauit dicens. hodie
mecum eris in paradiſo. vnde ipſe dixit. Singula-
riter ſum ego donec tranſeam.

De ſabbato ſancto paſche. Rubrica.

Sequitur videre de ſabbato ſancto pa-
ſche. Sane ſicut deus operibus crea-
tionis mundi ſcꝫ in ſex diebus cōpletꝫ
in ſeptima requieuit ab omni ope qđ
patrarat: ſic ⁊ in ſexta etate creatiōis
operibus ꝯſummatis. iuxta qđ dñs in cruce pēdēs
dixit. Conſummatū eſt. in ſeptima etate requieuit.
Cum enī aīa eius paſſibilitatē corporis exiuit quo-
dammodo requieuit: ⁊ preterea in ſepulchro dormi-
uit: ideoq; dies iſta ſabbatum appellaẜ qđ requies
interpretaẜ vt dictum eſt in ꝓhemio ſcđe partis qđ
anthonomatice ſabbatū ſctm̄ diciẜ eo ꝙ vt pmiſſū
eſt: ſignificat requiem xp̄i ab opere recreationis in
fine ſexte etatis vel ꝓpter requiem xp̄i i cuius mor-
te ſanctificati ſumus. Diciẜ etiā ſctm̄ ꝓpter baptiſ-
mum qđ fit in die iſta in qua noua eccl'ie proles ſan-
ctificaẜ. Hec aūt dies ſicut pcedens nullū hꝫ offm̄
diuinū: in quo ꝯſtat apoſtolos fugiſſe et in merore
fuiſſe. de ꝯſe. diſt. iij. ſabbato. Nam officium quod
cantaẜ eſt noctis dici dñice. de ꝯſe. di. j. in ieiunijs
lxxv. diſt. ꝙ a patribus ſcꝫ de reſurrectione non de
ſabbato: ſicut ⁊ ꝯtingit in ſabbatis quattuor tem-
porum: qđ apparet: q: diciẜ in cerei benedictione.
Hec eſt nox. ⁊ in collecta miſſe. Deus qui hāc ſacra-
tiſſimā noctē: vnde antiquitus totum officium de
nocte dicebaẜ. ⁊ adhuc in pleriſq; locis fit. Primo
ad notandū ꝙ cathecumini quoꝝ eſt ipſum officiū
ſepulti cū xp̄o ꝑ baptiſmū reſurgunt cū ipſo. Scđo
propter viſitationē mulieꝝ ad ſepulchrum dñi ma-
ne venientium. Tertio qꝛ dñs de nocte reſurrexit
ſm̄ Hiero. ⁊ Grego. ⁊ Ambro. ⁊ ideo q: nox illa tan-
to lumine illuſtrata eſt de dñi reſurrectione: merito
tunc vigilare ⁊ deo laudes canere debemus. Tra-
ditio ꝙ iudeoꝝ eſt xp̄m media nocte venturum. in
cuius figura angelus tranſiuit media nocte ꝑcuti-
endo primogenita egyptioꝝ. ⁊ dñs tranſiuit prote-
gendo populum ſuum. ⁊ Hiero. Reor inquit tradi-
tionem apoſtolicam permanſiſſe: vt in die vigiliaꝝ
paſche ante noctis medium dimittere nō liceat po-
pulos expectantes chriſti aduentū vt reſurgēti ſal-
uatori occurrant: ⁊ poſtꝙ tempus illud trāſierit ſe-
curitate preſumpta feſtum cunctos agere diē. Sed
q: qđ pro deuotiōe fuerat inſtitutū in minus hone-
ſtas actiones quibus nox facultatē prebet conuer-
ſum eſt. inſtitutū fuit vt officiū ipſius noctis de die
celebrareẜ. De hoc tactū eſt in ꝓhemio quarte ptis
⁊ in quinta parte ſub ti. de nocturnis. Aug. tñ dicit
dñm in diluculo ſurrexiſſe: ⁊ ipſum ꝑ quadraginta
horas mortuū ſiue in ſepulchro extitiſſe: cui eccl'ia
ꝯſentire videẜ: que pro reſurrectiōe matutinū eadē
celebrat hora. Silet ergo eccl'ia vſq; in horā decimā
⁊ tūc cōgregaẜ ad offm̄ celebrandū qñ reſurrectio
appropinquat: videlꝫ circa veſperā noctis q̄ luceſcit
in pma ſabbati ⁊ quā ꝑ totā noctē vſq; ad diei cla-
ritatē ꝯtinuat vt illud impleatur. Nox illuminatio
mea in delitijs meis. ⁊ nox ſicut dies illuminabitur
Trib' aūt de cauſis diciẜ hec dies illuminata. Pri-
mo q: refulget in delitijs nr̄is ꝓpẜ redēptionem ſeu
reſurrectionē aīaꝝ: que lꝫ fit in die paraſceue morte
dñi recuperata: eius tñ gaudiū ⁊ leticia eſt ad hanc
noctē tranſlata ꝓpter rōnē poſitā ſub quinta feria
cene dñi vbi agiẜ de olei ꝯſecratiōe. Scđo ꝓpẜ re-
ſurrectionē corpoꝝ que dño reſurgēte pma ſabbati
ſperaẜ figura. ideoq; vigilamus ⁊ reſurgenti vigilā-
do cōcinimus. Tertio ꝓpter baptiſmi ſacramentuꝫ
qđ hodie celebraẜ: qm̄ ab illis cauſis ſumpſit exor-
dium ⁊ illarum nobis tribuit fructum. Celebratur
enī hac die cathecuminoꝝ officiū vt ipſi chriſto ꝯſe-
pulti ad baptiſmū in morte cum eo reſurgant. Hec
ergo nox paſcha diciẜ qđ tranſitus interpretatur q̄
tranſiuit dñs de mundo ad patrē. de morte ad vitā
tranſimus ⁊ nos. Paſcha enī noſtrum imolatus eſt
chriſtus: de hoſte ad patrē. de tenebris ad lucē: de
reatu ad grām: de pena ad glīam. de pugna ad vi-
ctoriam. Hec nox ſiue paſcha in qua reſurrexit dñs
fuit. xvij. luna menſis primi. i. aprilis: qui eſt pmus
apud hebreos qui cōputant menſes ſm̄ lune curſū
Ideo quidē in menſe pmo reſurrexit: q: ipſe eſt. pn-
cipium. Item ideo in luna. xvij. vt ꝑ obſeruationeꝫ
decalogi ꝑduceret nos ad eternā requiem ſabbati
ſui. Surrexit igiẜ tunc cum luna alta petit ad deſi-
gnandum ꝙ eccl'ia petere debet alta virtutum et
ſcandere ad templa celoꝝ. Itē in tertia hebdoma-
da lune ſurrexit. per qđ tertium tempus ſcꝫ gratie
adueniſſe ſignificauit. ⁊ inde eſt ꝙ cum ſemper in
lunatione aprilis ⁊ in plenilunio hanc ſolēnitatem
ex iuſſu dñi celebrem'. qñq; in noſtro aprili ⁊ qñq;
in martio eam ſolēnizamus: ſed cum poſt. xij. luna-
tiones ꝯſtituimus. innuitur ꝙ ꝑ decem legis ⁊ duo
charitatis pcepta ad reſurrectionis gloriam perue-
niemus. Si vo eam poſt. xiij. lunationes obſerua-
mus innuitur ꝙ per decalogum ⁊ trinitatē ꝑuenie-
mus ad gloriam eternitatis. Adhuc ideo hec nox i
plenilunio celebratur: qm̄ luna iubar luminis a ſo-
le mutuatur. Luna eſt eccleſia: ſol chriſtus qui dum
occidit occiditur: ſed eius occaſu eccleſia grē ple-

nitudine illuſtrat. Itē hec nox in qua xp̄s ſurrexit equinoctio trāſacto qñ.ſ. dies īcipiūt creſcere ⁊ eſſe maiores noctibus celebraẜ. Primo q: poſt ignorantiam ꝓlongatur deo ſcientia ⁊ vbi abundauit iniq̄tas ſuperabundauit ⁊ gratia. Scḋo q: virtutes in nobis creſcere ⁊ vitia ſuperare debēt. Tertio q: per eius reſurrectionem tenebre mortis cepere minui ⁊ dies vite incepit augeri. Quarto q: per ip̄m qui eſt lumē de lumine peruenit ad diē lucis eterne. Item hec nox celebratur in vere quādo poſt hyemis aſperitatem flores vernant ⁊ volucres iubilant: q: pulſo perfidie gelu mundus floruit pulchritudine virtutum. Et in oēm terram exiuit ſonus eoꝝ. hec nox eſt vtriuſq; diei cōis ſcʒ ſabbati precedētis ⁊ dñice ſequētis. Nam vſq; nūc dies precedebāt noctem: nūc ecōuerſo fit. Conditor enim tp̄is fecit vt a principio dies naturaliter p̄cederet noctē ſm̄ ꝙ dicit ſcriptura. Fiat lux: ⁊ facta eſt lux. ⁊ ea ꝓcedēte per ſuperius hemiſperium ab oriēte in occidentem factū eſt veſpe ⁊ redeūte ea per inferius hemiſperiū ab occidente in orientē factū eſt mane. Preceſſit ergo dies noctem in ſignū ꝙ homo ſiue adam tranſitur⁹ erat de luce ꝟtutū in tenebras vitioꝝ ſiue ꝙ homo a die paradiſi deſcenderet ad noctem inferni: ſed in reſurrectōis nocte artificialiter fecit dñs: vt nox reciprocando precederet diem in ſignū reparationis ſecundi Ade: qui nos per ſuam reſurrectionē de peccatoꝝ tenebris reparauit ad lucem. vñ apoſtolus. Nox preceſſit. dies aūt appropinquabit. Seriatim igiẜ huius diei officium proſequētes dicemus. Primo per quem quomodo ⁊ quare agni de cera hac die fiant. Secundo de benedictione cerei. Tertio de lectionibus ⁊ tractib⁹. Quarto de benedictione baptiſmi ſiue fontiū vbi etiaʒ agitur de cereis cathecuminorum. Quinto de baptiſmo vbi agiẜ de veſtibus q̄s neophiti octaua die deponūt ⁊ de patrinis. Sexto de confirmatione. Septimo de miſſa.

¶ Per quem qūo ⁊ quare agni de cera fiāt. Rubri.

In primis itaq; hac die accoliti eccleſie romane faciunt agnos de cera noua bñdicta: vel ḋ cera cerei paſchalis āni p̄cedētis admixto chriſmate qui in ſabbato ī albis in eccleſia per dñm papam populo diſtribuuntur. Agni iſti ſignificant agnū illū imaculatū qui tollit pctā mūdi. Cera ſignificat eius humanitatē ſicut beat⁹ Gre. dicit mel in cera diuinitas ī humanitate. Apis q̇dē q̇ operaẜ cerā cū melle nulla reſoluiẜ libidine. ⁊ btā virgo cū q̇ eſt deus ⁊ hō cōcepit ſine virili ſemine. In cera admiſcetur oleū ſeu chriſma: q: dñs noſter plenus eſt miſericordia que ꝑ oleū deſignatur. in octaua diſtribuunẜ: q: in octaua reſurrectionis dñs ſuis premia diſtribuit. Rurſus agnus in agno cereo prefiguratus ⁊ in paſcha immolat⁹ ad memoriā reduciẜ cui beatus Greg. oleū infundi inſtituit qñ paſchalis agni myſteria reſerauit. Hi etiā cerei agni figurant agnos nouellos. de quib⁹ eccleſia cantat in ſabbato in albis: ⁊ ideo qñq; in illo ſabbato fiunt qḋ etiam vſus apoſtolicus docet. qñ in dñica tunc ſequēti dño pa. mēſa intrāte ⁊ agnos cereos capellanis ⁊ familiarib⁹ ſuis diſtribuere volente. vnus accolitus ſolēniter portās ⁊ preſentās ſibi agnos ipſos dicit ter alta voce. Dñe dñe dñe iſti ſūt agni nouelli qui ānūc lauerūt alleluya. mȯ venerūt ad fontes ⁊c̄. Hi agni a fulgure ⁊ tēpeſtate fideles ⁊ credentes defendūt ꝓpter virtutē conſecrationis ⁊ bñdictionis. Sane ſm̄ quarūdam eccleſiaꝝ cōſuetudinē cereus diſtribuitur in octaua paſche populo ad ſuffumigandas domos ad ſignificanduʒ ꝙ in vltima reſurrectione xp̄s fidelibus in primo tribuetur ad quod expreſſius ſignificandum romana eccleſia agnos fecit ſupradictos.

¶ De benedictione cerei: Rubrica.

Secundo loco paſchalis cereus benediciẜ. Circa qḋ ſcienduʒ eſt ꝙ in p̄ncipio officij tot⁹ in eccl'a dʒ ignis extingui ⁊ nou⁹ de lapide ꝑcuſſo cū calibe vl' ex criſtallo ſoli obiecta dʒ elici ⁊ de ſarmēto foueri. Ignis vetus veterē ſignificat legē. cuius figure in morte xp̄i cōplete fuere: ⁊ iō velut extincte ceſſare debuerūt. ſʒ de lapide. i. de xp̄o qui eſt lapis angularis q̇ verbere crucis ꝑcuſſus ſp̄mſctm̄ nobis effudit. vel ḋ criſtallo inter ſolē ⁊ lunā mediante. i. de xp̄o q̇ fuit mediator: inter deū ⁊ hoīem qui ſicut ip̄e teſtaẜ ignē in terrā mittere venit: nou⁹ ignis eliciẜ dum ꝑ eius paſſionem vel reſurrectioneʒ ſp̄ūſctūs nobis effundiẜ cui p̄bet alimētū ſacꝫm. i. xp̄s qui eſt vitis vera. Criſtallus ꝙ̄ ꝑlucida eſt xp̄i humanitas reſurrectione ſplēdidiſſima. Ad hoc nouus ignis ideo bñdiciẜ: vt ſicut ille q̇ eſt lumē indeficiēs illuminās oēm hoīem venientē in hūc mūdū igne illuminauit moyſen: ita illumiet ſenſus ⁊ corda noſtra vt ex his tenebris ad lumen ⁊ vitā eternā mereamur ꝑuenire. Nec eſt vana religio ſolēni ꝓceſſione ad hui⁹ ignis bñdictionē exire in quo meminiſſe debemus exeundū nobis eē ad illū quē iudei extra caſtra eiecerūt. Exeamus inquit ap̄ls ad eum extra caſtra improperiū eius portātes: ⁊ bñdicim⁹ illū cū cruce ⁊ aqua: vt nos in paſſione eius per quē ſp̄mſctm̄ accipimus lotos eſſe ſignificemus. Rurſus extinctis eccleſie luminarib⁹ ⁊ igne de petra cū calibe excuſſo ignis aqua aſpergiẜ bñdicta: q: extictis apoſtolis qui lumē mūdi a xp̄o dicti ſunt. de xp̄o petra excuſſus ē ignis charitatis cum calibe lancee vulnerantis dum ſanguis ⁊ aqua de eius corpe ſacro emanauerunt a quibus habent efficaciam ſacramēta: quibus mediantibus in amore dñi inflāmamur aqua gratie ꝑfuſi. Et attende ꝙ ſicut in his ſingulis diebus ſcʒ cena dñi paraſceue ⁊ ſabbato ſancto ignis extinguiẜ ſicut volunt q̇daʒ vt etiā ex eis nouus ignis in memoriā paſſionis: vt prediximus accendatur. Subſequenter benediciẜ cereus ex inſtitutione zozimi ⁊ Theodori primi pape. ſed beatus Ambro. benedictioneʒ dictauit. ꝙ̄ꝙ̄ Auguſti. ⁊ Petrus diaconus caſſineñ. monachus alias benedictiōes dictauerūt que in vſu non ſunt. Benedicitur autem ideo: quoniam ex ſimplici ſui

natura abſq; bñdictione non pōt tranſire ad ſignifi
cationē myſterij colūne ignis de qua iā; dicet. Bñ
dicit ēt ꝑpter glo:iam reſurrectionis eius quē ꝛ pa
ter bñdixit. ꝛ q; ꝑ ip̄; ip̄e xp̄s viſibiliter ad memoriā
reducit. Bñdicit q̄dē ēt pnte ep̄o vl' ſacerdote. a dia
cono q̄ ē mio:is o:dis: q: xp̄s reſurgēs a mo:tuis p̄ⁱ
mum marie magdalene ſe maniſeſtās voluit ꝑ debi
lio:em ſexū gl'iam ſue reſurrectionis apl'is nunciari
vt ſicut noſtre mo:tis initium ꝑ mulierē in mundu;
intrauerat: ita ꝛ repationis initiū ꝑ mulierē mundo
nunciaret. Adhuc diacon⁹ bñdicēs cereū ſignificat
euāgelij p̄dicato:ē q̄ xp̄m pro nob̄ paſſiōis violētia
co:po:aliter extīctum d; laudū bñdictiōib⁹ p̄dicādo
reſurrectionis luminoſa gr̄a reddere illuſtratū q̄ dal
matica induit. qm̄ d; eē celeſti ꝯuerſatione ado:na
tus. quā dalmatica ipſa deſignat po:ro cere⁹ ſup co
lūnā illuminat⁹ ſignificat p̄mo colūnā ignis q̄ p̄cede
bat in nocte pplm̄ iſrael. extinctus vero ſignificat co
lūnā nubis q̄ p̄cedebat in die p:ima q̄dē de nocte il
lumināſ: ꝛ ſcd̄a in die refrigerās, in q̄ ſpūſſanctus ſi
gnificabat. Tenuit q̄dē i nobis colūna nubis figu
ram hūanitatis ꝛ colūna ignis figuram diuinitatis
Recte aūt cere⁹ colūnā ſignificat. Nam ille p̄ceſſit
pplm̄ ad mare rub:ū in quo baptizati ſūt. iſte vō p̄ce
dit neophitos ad baptiſmum. Itē ille p̄ceſſit pplm̄
vſq; ad terram pmiſſionis. iſte vō p̄cedit ſeptē dieb⁹
neophitos ad fontes: ꝛ dñs nos p̄cedit vt paret no
bis viā vſq; ad patriā q̄ poſt finē hui⁹ vite q̄ ſeptena
rio reuoluit nobis pmittit. Et nota q̄ nec in p:ima
nec in ſcd̄a manſione colūna p̄ceſſit pplm̄: ſed tertia
p̄ma manſio fuit in ramatha: ſcd̄a in ſegor: tertia in
ethā. Ramatha īterp̄taf cōmotio tinee. ſegor taber
naculū. ethā ſirmū vel pfectū vel ſigna eius. he tres
manſiones his tribus diebus dñi coaptātur. ſ. die
bus paſſiōis ſepulture ꝛ reſurrectōis. Nā in die paſ
ſionis fuit dñs q̄ſi in ramatha. i. in cōmotione tinee
videl; in cōmotione iudeoꝝ q̄ ad modū tinee veſtē
incōſutilē dñi. i. eccleſie vnitatē immo ꝛ ip̄m demo
liri nixi ſunt. Sed d̄ hac manſione q̄ſi exiuit cū obijt
ꝛ venit in ſegor: id eſt in tabernacula cū in ſepulchro
latuit ꝛ tanq̄ fo:tis miles fo:tē diabolum ligādo va
ſa ei⁹ diripuit. tabernacula em̄ militantium ſūt. S;
de hac manſiōe exiuit cū ſurrexit ꝛ intrauit in ethā
qd̄ interp̄taf firmū ſeu pfectū ſeu ſigna eius: q: ipſe
reſurgēs a mo:tuis iam nō mo:it: mo:s illi vltra nō
dominabit: tunc ſignaculum ſuis fuit cū ipſe eis glo
rioſus apparuit: ꝛ eos tanq̄ colūna ignis illumina
uit. Scd̄o cere⁹ ſup colūnam ſignificat xp̄m qui nos
in huius mūdi nocte illuminat ꝛ in die auitioꝝ incē
tiuo refrigerat vt p:emiſſum eſt. Recte q̄dem cere⁹
xp̄m ſignificat ꝑpter tria q̄ in eo ſunt. lichinū nāq;
a:am: cera co:p⁹: ꝛ lumē diuinitatem ſignificat. Ter
tio cereus renouat⁹ ꝛ illuminat⁹ poſt bñdictionē ſi
gnificat nouā xp̄i doctrinā q̄ ē in nouo teſtamēto q̄
ait. Mādatū nouū do vobis. vl' gr̄a; nouā q̄ nox do
minica ſingulariter illuſtrata eſt: videl; xp̄i reſurre
ctionē q̄ reſurgens a mo:tuis appuit in carne glo:io
ſus ꝛ ſplēdo:e diuinitatis illuminatus. Huius eni;
cerei ceram apes mater ſine concubitu eduxit: xp̄i
carnem vero maria ꝯcepit ꝛ peperit. ꝛ in carne deū
q̄ſi mel in cera pferēs inuiolata pmanſit. Incipit āt
cerei bñdictio. Exultet iam angelica turba. de hoc
em̄ eſt exultatio q̄ extrahit ſuos de inferno ꝛ d̄ ei⁹
victoria. Aſcēdit em̄ ſup occaſum dñs nomē illi. ꝛ p̄
mo ſalutat pplm̄ dicēs. Dñs vobiſcū: vt illū reddat
beniuolū ꝛ attētū. Ceteꝝ lumē cerei ſeu ei⁹ ſignifi
catio duplex ē: ſignificat em̄ ſpm̄ſctm̄ q̄ xp̄s plenus
fuit. ꝛ gl'iam reſurrectiōis eius. Scd̄m p̄mū myſte
riū in q̄buſdā eccl'ijs cere⁹ a p̄ncipio bñdictōis accē
dit: q: xp̄s ab initio ſue ꝯceptōis ſpūſancto fuit re
pletus. Et v̄ba bñdictionis in hoc conſonare videnf
Nam ſtatim circa p:incipium dr̄. Gaudeat ſe tellus
tantis irradiata fulgo:ibus. ꝛ poſtea ſubditur. Le
tef mater eccl'ia tanti luminis ado:nata fulgo:ib⁹. ꝛ
poſtea diaconus rogat circūſtātes cū eo miam dñi
inuocare ad tā mirā huius luminis claritatē: qd̄ lic;
de ſignificato intelligaf. ſ. de xp̄o. conueniēs tñ vr̄
vt ꝛ ip̄; ſignificās ei aliquo modo: p:out fieri pōt rñ
deat ꝛ eius ſimilitudinē gerat. Quātū ad alteꝝ vō
myſterium videl; q̄ lumē glo:iam reſurrectionis ſi
gnificat. In q̄buſdā eccleſijs illuminatio cerei vſq;
poſt appoſitionē incenſi differf. infigit em̄ ipſi cereo
diaconus quinq; grana thuris in modum crucis cū
dicit. Suſcipe ſancte pater huius incenſi ſacrificiū
veſpertinum ſiq̄dem paſſio ſaluato:is reuera fuit ſa
crificium veſpertinum legis. Iuxta illud. Eleuatio
manuū meaꝝ ſacrificium veſptinū: q: fuit in veſpera
mūdi. i. in ſexta etate factū: ꝛ in veſpa diei: q̄ grana
thuris deſignāt: aromata q̄ mulieres emerūt vt vnge
rēt crucifixū. Emerūt em̄ ad l'ram aromata veſpere
ſabbati: q: ſabbato ſiluerūt ꝑpter feſtū ſabbati: ꝛ oſtē
dit eccl'ia ſe illam deuotionem hr̄e in aromatib⁹ vir
tutum: vel quinq; grana ſignificant quinq; plagas i
cruce receptas. Poſt hoc aliquātulum inferius ſit
cerei illuminatio: q: poſt paſſionem ſecuta eſt reſur
rectōis gl'ia: ꝛ lucet cathecuminis an̄ baptiſmū ꝛ poſt
vſq; ad octauas: ad notādū q̄ xp̄s lucet eccl'ie vſq; i
die iudicij. In cereo ēt affigit tabula ſeu charta ſcri
pta q̄ ſignificat tabulā in q̄ pylatus ſcripſit. Ieſus
nazaren⁹ rex iudeoꝝ. quā vidim⁹ pariſius in capella
illuſtris regis frācoꝝ vna cū ſpinea co:ona ꝛ ferro ꝛ
haſta lācee. ꝛ cum purpura qua xp̄m induerūt: ꝛ cū
ſyndone qua co:pus fuit inuolutum: ꝛ ſpongea et li
gno crucis ꝛ vno ex clauis ꝛ alijs reliquijs multis
Et cum cereus xp̄m ſignificet merito in dicta tabu
la inſcribit annus dñi: tunc currens cum eius incar
natione: q: in cereo notaf q̄ xp̄s eſt annus antiqu⁹
ꝛ magnus plenus dierum: de quo in. viij. parte ſub
tit. de anno ſolari dicef. Ideo aūt xp̄s annus dicif:
q: ſicut in anno dieꝝ habef multitudo fructuū ita ꝛ
in xp̄o fuit ꝛ eſt multitudo oīm bonoꝝ fructuum h;
em̄ chriſtus ſuos menſes. vt ſunt. xij. apl'i: ꝛ ſuos di
es vt ſunt oēs fideles: ꝛ ſuas ho:as vt ſunt neophiti
Scribitur ēt in illa tabula annus ab o:igine mundi
currēs ad notandum q̄ ip̄e eſt alpha ꝛ o. Scribitur
etiam ibi indictio vel erat ꝛ epacta. de q̄bus ſub ti.
de anno ſolari dicef. ad notādum q̄ hominū actōes
ꝛ tempo:um ſucceſſiones per diei diſpoſitionem lo:

dinant. In quibuſdā eccleſijs addit alter cere⁹ mi-
no: primus maio: ↄſecrat in pſonā xp̄i dicētis. Ego
ſum lux mūdi. alter in pſonā apoſtoloꝝ quibus ipſe
dñs inquit. Uos eſtis lux mūdi. vterq̄ʒ cereus prece
dit cathecuminos ad baptiſmū ꝛ apl'i nos ad terrā
pmiſſionis. Item xp̄s per ſe illuminat eccleſiā: illu-
minat etiā illā per apl'os: quoꝝ p̄cepta diligēter in-
tueri ꝛ obſeruare debemus: qd̄ oſtendit ex illumina
tione alioꝝ cereoꝝ qui ab alijs duob⁹ illuminantur.
In pleriſq̄ʒ vero eccleſijs duo alij parui cerei accen
dunt a maiori: ꝛ ſtatuunt vnus ab vna pte cerei be-
nedicti alius ab alia: qui ſignificant ſanctos noui ꝛ
vete. teſt. qui p xp̄m illuminati ſunt: ꝛ p doctrinam
apl'oꝝ ꝛ pphe. qui cū xp̄o cōcordāt. Illi aūt ꝛc̄. eccle
ſie luminaria ex igne maioris cerei accendunt ad fi
gurandū q᷑ ignis ſpū ſancti a chriſto pcedit: ꝛ q᷑ nō
ſolum pphete ꝛ apoſtoli qui p duos cereos ſignifi-
cantur: verūetiā omnes eccl'ie fideles a xp̄o illumi-
nati ſunt qui ideo ſunt duo: tū q: apoſtoli bini ad p̄-
dicandū miſſi ſunt: tum q: diſcipuli ꝛ alij illuminati
a xp̄o gemina charitate feruent: ꝛ tam ỽbo q̄ exem
plo lucēt. Poſſunt etiā ipſi duo cerei cathecuminos
ſignificare qui a lumine maioris cerei accēdunt qm̄
a lumine xp̄i opꝫ cathecuminos illuminari. Lumen
quidē xp̄i eſt eius gloria ꝛ doctrina que p ſequētes
lectiones intelliguntur ſeu inſinuantur.

TErtio loco circa lectiōes ꝛ circa tra
ctus ſciendum q᷑ lectiones que xp̄i
gloriā ꝛ doctrinā ſignificāt. idcirco
carent titulo: q: cathecumini nōdū
ſunt ciues hierl'm ꝛ ſcripturas igno
rant. ꝛ nomina ciuiū hierl'm ignorāt
Unū ſi eis nominarent nomina doctoꝝ veteris vl' no
ui teſtamēti forte potius cōtēnerent q̄ venerarent.
Carent etiā titulo: q: xp̄s caput noſtrū nondū red-
ditum eſt nobis. Legunt quoq̄ʒ ſine tono. qm̄ in eis
inſipientes ꝛ cathecumini ſimplices inſtruunt. Le-
ctiones autē in quibuſdā eccleſijs legunt quattuo:
in quibuſdā ſex: in quibuſdā. xij. ꝛ in quibuſdā. xiiij.
Qui quattuo: legūt: ideo faciunt q: docto: cathecu
minorum debet eſſe cōuiuato: eoꝝ dꝫ eis parare cō
uiuiū in menſa ſacre ſcripture: que per mēſaꝫ que in
tabernaculo dñi fuit ſignificatur. que. iiij. pedes ha
buit: q: ſacra ſcriptura quattuo: modis exponit: vi
delꝫ hyſto:ice: allego:ice: tropologice: ꝛ anagogice:
qd̄ plenius dictū eſt in pbemio huius libri prima le-
ctio in principio creauit deus celū ꝛ terrā: que ē Ge
neſis. j. c. hyſtoriā monſtrat. Ad litteraꝫ enim facta
ſunt que ibi dicunt de creatione celi ꝛ terre ꝛ aliarū
rerū: de homine qui fact⁹ eſt ad ymaginē ꝛ ſimilitu-
dinem dei ꝛc̄. ꝛ ſic de alijs. Scđa lectio. ſcꝫ Factum
eſt in vigilia ꝛc̄. que eſt Exo. xiiij. c. pertinet ad alle-
goriā. Tertia ſcilꝫ apprehendent ſeptē mulieres ꝛc̄.
que eſt Eſa. iiij. c. ad tropologiā. Quarta ſcilꝫ. Hec
eſt hereditas ſeruoꝝ. que eſt ibidem. lv. c. ad anago
gem prout infra patebit. Uerū ſi diligēter attende-
re volumus prima lectio. ꝛ ſcđa tam ad primū q̄ ad
ſcđm pedē pertinēt. tertia potius ad ſecundū q̄ ad
tertiū. Prima pertinet ad ſecundū pedem ſicut ad
primū. nā que in ea hyſto:ice dicunt: allego:ice expo
nunt. Uerbi grā. Factus eſt homo chriſtus ad ima
ginem ꝛ ſilitudinē dei. maſculū. i. xp̄m ꝛ feminā. i. ec
cleſiā creauit eos. Uel etiā partiꝫ ad ſcđm: partiꝫ ad
tertiū refert: q: opa ſex dieꝝ coaptant operibus lu-
cis ſpiritualis: q: interi⁹ refo:mamur ꝛ illuminamur.
Nempe opus primi diei fuit lux qua ſignificat illu-
minatio fidei. Opus ſcđi diei fuit firmamētū quod
diuidit aquas ſuperio:es ab aquis iferio:ibus: hoc
eſt fundamētū ſacre ſcripture qd̄ diuidit aquas ſu-
perio:es. id eſt angelos ab aquis inferio:ib⁹. i. homi
nibus qui eo nō indigēt. Opus tertie diei fuit ſegre
gatio aquaꝝ ab arida. i. ſegregatio eoꝝ qui dediti
ſunt fluxui carnaliū voluptatū: ꝛ qui quēadmodum
aque ſe ꝛ alios q̄riunt ab his q̄ admodū aride ſitiūt
fontē aque viue: vt poſſint fructificare dicētes. Si
tiuit anima mea ad deū fontē viuū ꝛc̄. Quarte diei
opus eſt luminaria in firmamēto. hec luminaria ſūt
docto:es q̄ inherentes firmamento ſacre ſcripture
inferio:ib⁹ lumine ſcie lucent. Quinte diei opus eſt
creatio piſciū ꝛ auiū ex aquis: p que intelligunt re-
nati ex aq̄s baptiſmatis quoꝝ quidā bñficio baptiſ-
matis vtunt ad modū piſciū vt puuli: q̄daꝫ ỽo alij s
gemine charitatis ad iſtar auiū volāt ad ſupio:a. vt
boni adulti. Unde in prima lectiōe dicit. Spiritus
dñi ferebat ſup aquas. ſ. baptiſmi. In aquis rema-
nēt piſces. i. curioſi. aues ỽo id eſt baptizati ad cele
ſtia volāt. Sexte diei opus eſt creatio animaliū de
terra. Siquideꝫ terra caro noſtra eſt ex qua creant
aīalia cū ex ea pcedant opera bina: ꝛ interio: hō no
ſter refo:mat: vt in eo ymago ꝛ ſimilitudo dei luce-
at. ſm̄ q᷑ dictū eſt ibi. Fact⁹ eſt homo ad ymaginē ꝛ
ſimilitudinē noſtrā. ¶ Rurſus per primā lectioneꝫ
inſtruunt baptizādi ne credāt manicheis: qui dicūt
oīa hec viſibilia a rege tenebrarum fore creata: poſt
iſtā primā lectioneꝫ nullū ſequit canticuꝫ. ſunt enim
quattuo: cātica ſicut quattuo: lectiones. poſt duas
primas ſequit vnum canticum. ꝛ poſt vltimam duo
cātica ſequunt. Poſt primā ergo nō ſequit canticū:
q: in eo agit de primo homine qui creatus deū non
laudauit: ſꝫ peccauit: ꝛ in eo oēs peccauerunt: idcq̄ʒ
potius deberet ſequi luctus q̄ canticuꝫ qd̄ eſt exul-
tatio mētis habita de eternis. Q: vero primus ho-
mo per oblectamēta pctī a gloria cecidit: ꝛ ad eam
redire poſſumus ſi rōne contra pctīm ſteterim⁹ idcir
co o:at ſacerdos poſt lectionē dicens. Deus qui ho
minē mirabilr̄ collocaſti: ꝛ mirabiliter creaſti: ꝛ mi-
rabilr̄ refo:maſti: da nobis ꝯ oblectamēta pctī rōne
pſiſtere: vt ad eterna gaudia puenir mereamur. Et
in eo etiā q᷑ ipſe dicit: qui homineꝫ mirabiliter crea-
ſti ꝛ mirabilr̄ refo:maſti: inuit q᷑ in p̄cedēti lectiōe
hyſto:ice agit de hominis creatiōe: ꝛ allego:ice de
eius redēptione. i. de illo p queꝫ eſt facta redēptio.
In ſcđa quoq̄ʒ lectione eſt hyſto:ica narratio: ſꝫ ipa
pertinet ad ſecundū pedem mēſe: q: quod ibi hyſto
rice dicitur allego:ice intelligitur. Nam ſicut in ma-
ri rubro ſubmerſis egyptijs liberati ſunt hebrei: ita
ꝛ in baptiſmo ſubmerſis vitijs ꝛ peccatis liberatur
populus dei. Unde poſt illam lectionē ſequit canti-

euꝫ leticie ⁊ exultatõis:veꝫ Cãtem⁹ dñ̃o. Exo.xv.c.
in quo exultat ppl's xp̃ianus q̃ a ſpũalibus egyptijſ
ꝑ baptiſmum ẽ liberatus ſicut iudei a corporalibus
⁊ ideo ſacerdos orat vt dñ̃s ſalutẽ gẽtium operetur in
aquis baptiſmatis myſterio quo ipſe priorẽ ppl'ꝫ ab
egyptijs liberauit. Per egyptios q̃dẽ pctõres:ꝑ ma
re rubrũ baptiſmus intelligit̃:ex q̃bus egyptijs ne
qꝫ puus neqꝫ magn⁹ remãſit:nec ẽt in baptiſmo ma
gnum vel puum pctm̃ remanet.qđ in pñia facile nõ
cõtingit. Recte igit̃ ſubijcit̃ cãticũ illud. Cãtemus
dñ̃o:qꝛ lꝫ q̃diu hõ in pctõ eſt deum laudare nõ põt
qꝛ nõ eſt ſpecioſa laus in ore pctõris.tñ cum liberat⁹
eſt põt cãtare dñ̃o primũ cãticum.ſ.de liberatõe ſua
Tertia lectio,q̃ eſt Eſa.ꝑtinet ad ſcđm pedẽ menſe
ſcꝫ ad allegoriam.lꝫ ad tertium.ſ. ad tropologiã vt
cuiqꝫ valeat coaptari. In ea eñ̃ cõtinent̃ ſacr̃a xp̃i⁊
ecc̃ie. Sacr̃m xp̃i ibi notat̃ vbi dr̃. Apphẽdẽt ſeptẽ
mulieres vir̃ vnum. Mulieres ſeptẽ ſunt ſeptẽ do⸗
na ſpũſſcti in baptiſmo collata q̃ apphẽderũt vnum
vir̃.i.xp̃m vt in eo plene q̃eſceret qđ in alio hoĩe fa⸗
cere nõ poterãt vitijs ⁊ pctis ĩpediẽtib⁹. Seq̃tur ibi
Panẽ nr̃m comedemus.qđ ad ip̃m ſpm̃ſctm̃ cuius h̃
dona ſunt refert̃. Nam ſpm̃ſctm̃ panẽ ſuum comede
re.⁊ veſtimẽtis ſuis cooperiri.nihil aliud eſt q̃ ip̃m
equalitatis patris ⁊ filij poſſidẽtem nullo indigere
Poſtea ſubiungitur. Tantummodo inuocetur no⸗
men tuũ ſuꝑ nos.i. filii in quibus erit habitatio tua
a noĩe tuo xp̃iani dicant̃. Aufer opprobriũ nr̃m qđ
ſcꝫ a malis hoĩbus paſſi ſumus a q̃bus ſepe ꝑuitia ⁊
pctã expulſi ſum⁹. Hec ẽ ergo allegoria. Moraliter
aũt ꝑ ſeptem mulieres intelligunt̃ hoĩes ſeptiformi
gr̃a repleti.i.ſapiẽtes.intelligẽtes:cõſulẽtes fortes
ſciẽtes:pij:timorẽ dñ̃i hñtes:q̃ apphẽdẽt vnum vir̃
id ẽ xp̃m ei ꝑ fidẽ ⁊ charitatẽ adherẽdo hi dicãt qđ
in lectione ipſa ſequit̃.ſcꝫ Panẽ noſtrũ comedem⁹
id ẽ corpus tuuꝫ qđ ẽ noſter panis.qꝛ nobis ad refe
ctionẽ datu͂ veſtimẽtis.ſ.bonoꝝ operũ contra fri⸗
gus peccati cooperiemur. Inuocetur,tantummodo
nomẽ tuum ſuper nos vt videlicet a te xp̃iani dica⸗
mur aufer opprobrium nr̃m.ſ.ne ſerui diaboli nomi⸗
nemur. In eo vero quod ſequit̃. Si abluerit domin⁹
ſordes filiaꝝ ſyon ⁊ lauerit ſanguinẽ hierl'm đ domo
eius in ſpiritu iudicij ⁊ ſpiritu ardoris.notat̃ ſacr̃m
eccleſie.ꝑ ſordes notat leuiora peccata. per ſangui⸗
nem grauiora leuiora enim pctã ſanat dominus in
ſpiritu iudicij:id ẽ leuioris correctiõis: grauiora in
ſpiritu ardoris.i.grauioris ſatiſfactionis. Notat igi
tur in hoc effectum baptiſmi:qꝛ dñ̃s tam grauiora
peccata q̃ leuiora tollit per baptiſmum. Poſt hanc
lectionem ſequitur canticum qđ eſt primũ canticuꝫ
ſynagoge:ſcꝫ Facta ẽ vinea dilecto meo Eſa.v.c.vi
nea eñ̃ ad litteram ſynagoga ẽ:ſepes circa eam ſũt
obſeruantie legales:turris in ea eſt templum:torcu
lar altare holocauſti:⁊ in eis ſacr̃a eccleſie nihilomi
nus intelligunt̃. Vinea enim eſt eccleſia q̃ facta eſt
in cornu illo.ſ.de quo ſcriptum eſt. Erexit cornu ſalu
tis nobis.hoc cornu eſt chriſtus:⁊ vinea facta eſt in
loco vberi:xp̃s eſt loc⁹ vber.de quo dictum ẽ. Mõs
dei mons pinguis. Circa hanc vineam ſepes ẽ diui⸗
na ꝓtectio.foſſa timor dñ̃i.turris eſt xp̃s de quo di
ctum eſt. Eſto nobis dñ̃e turris fortitudinis.torcu⸗
lar crux xp̃i.de quo dictum eſt.torcular calcaui ſol⁹
Et qꝛ in lectõe in cantico exprimunt̃ ſacr̃a eccleſie ⁊
ſynagoge:idcirco ſacerdos orat dicẽs. Deus q̃ nos
ad celebrãdũ paſchale ſacramẽtum vtriuſqꝫ teſtamẽ
ti paginis inſtruis.vtriuſqꝫ te.dicit vtrunqꝫ teſtm̃.⁊
ſubdit. Da nobis intelligere miam tuaꝫ:vt ꝑceptio
ne p̃ſentium munerum firma ſit expectatio ſuturoꝝ
Mia dñ̃i quaꝫ nos intelligere optat eſt remiſſio pec
catoꝝ in baptiſmo.p̃ſentia igit̃ munera ſunt ſpũalia
dona q̃ in p̃ſenti percipimus. Quarta lectio eſt. Hec
eſt hereditas ſeruoꝝ dñ̃i.iuſticia eoꝝ apud me dicit
dñ̃s:⁊ ꝑtinet ad quartum pedem.ſcꝫ ad anagogen.
Nẽpe ſicut ex p̃dictis paꝫ in prima lectione inſtrui
tur homo de ſua formatione.in ſecunda ⁊ tertia de
reformatione que fit in baptiſmo ꝑ Jeſum xp̃m. vñ
iam non reſtat niſi q̃ inſtruat̃ cathecuminus de vita
beata ⁊ de bonis moribus per quos ad eam venit̃
q̃ in hac quarta lectõe docẽtur. Siquidem vita eter
na eſt hereditas q̃ ſeruis domini debetur ⁊ iuſticia
eorum eſt apud eum. Nam meritis eoꝝ iuſte debet̃:
vt apud eum eternaliter quieſcãt.ea vero que ſequũ
tur ad bonos mores ꝑtinent:vt illud. Audite audiẽ
tes me ⁊ comedetis bonum ⁊ delectabit̃ in craſſitu
dine anima veſtra.per bona intelligit ipſum xp̃m vl'
verbum eius quo omnia reficiuntur. Unde notans
delitias anime non carnis dixit. Delectabitur ĩ craſ
ſitudine anima veſtra. Hanc lectionem ſequunt̃ duo
cantica in quibuſdam eccleſijs. In ea enim agitur
de hereditate eterna que erit in duobus:id eſt ĩ glo
ria anime ⁊ corporis:ſed conueniẽtior eſt ratio:quia
in ea agitur de duobus.ſcꝫ de bonis moribus ⁊ vita
beata:vt dictum eſt. Primuꝫ canticum.ſ. Attẽde ce
lum.qđ eſt Deute.xxxij.ad bonos mores pertinet.
vñ ṽba cantici huiuſmodi verbis lectionis in pleriſ
qꝫ rñ̃dẽt. In lectione igitur dicitur Feriam vobiſcũ
pactum ſempiternum miſericordias dauid fideles ⁊
in cantico dicitur. Deus fidelis.⁊ abſqꝫ vlla iniq̃ta
te.⁊ ibi dicitur. Quomodo deſcẽdit imber ⁊ nix de
celo ⁊ illuc vltra non reuertitur:ſed inebriat terram
⁊ germinare eam facit:hic dicitur. Quaſi imber ſuꝑ
herbam:⁊ nix ſuꝑ fenũ ⁊c. Et qꝛ bona opera q̃ faci⸗
mus ſunt ad dei gloriã referẽda:idcirco circa finem
lectionis dicitur. Date magnificẽtiam deo noſtro.
Attendens ṽo ſacerdos cathecuminorum animos
eſſe deuotos.⁊ ad baptizãdum eſſe paratos:orat q̃
dominus quos aqua baptiſmatis abluit cõtinua ꝓ
tectione tueat̃. Poſtea ſequitur canticum in ꝑſonã
cathecuminorum reſpondẽtium ſe affectare baptiſ
mum:vt ꝑ hoc ad viſionem dei ꝑueniant. Unde can
tatur. Sicut ceruus deſiderat ad fontes aquarum
ita deſiderat anima mea ad te deus. Super quo di
cit Aug.q̃ hoc in perſona cathecuminorum dicit̃ de
ſiderantiũ ad fontẽ baptiſmi peruenire: ſicut ceru⁹
deſiderat ad fontes aquaꝝ venire.poſt exponit deſi
derium ſuũ cathecumin⁹ dicẽs. Sitiuit anima mea
ad deũ fontẽ viuũ quãdo veniã ⁊ apparebo ante fa
ciem domini.quaſi dicat:ſi nõ in ingreſſu ſi nõ in ꝓ⸗

greſſu ſatiabo: in ꝓuentu. Hoc deſiderium ꝯfirmat
ſacerdos orans ⁊ dicēs. Ut deſiderijs celeſtibus ac
cenſi fontem vite ſitiamus. Qui aūt ſex lectiones le
gunt hoc faciunt: q: per xp̄i paſſionē ⁊ reſurrectionē
mundus ſex diebus perfectus ⁊ redēptus: ⁊ reparat⁹
eſt. vel ꝓpter ſenariū numerū qui perfectus eſt. vel
q: cathecumini ad ſex opa mīe inuocantur. Nunc tā
gamus conſuetudinē eccliaꝝ duodeci lectiōes legē
tium: quod faciunt in honorem duodecim aplōꝝ
a q̇bus poſt xp̄m oīs doctrina xp̄ianitatis ꝓceſſit
a qua cathecumini illuminanꝰ: ⁊ hi qnoq; legunt ſex
grece ⁊ ſex latine: q: xp̄s a iudeis ad gētes tranſlat⁹
eſt. Greca eni ⁊ latina lingua ſunt ṗncipaliores iter
alias ⁊ per eas a parte totum genus oīm gētium re
paratum ꝑ xp̄m intelligimus. Uerum ⁊ ſi premiſſi le
gant duodecim lectiones nō tn̄ cantant niſi quattu
or cantica predicta. Poſt quartā nāq; lectionē can
tant ṗmum cāticum poſt octauā ſcd̄m. poſt vndeci
mam tertiū. poſt duodecimā q̄rtum. Prima lectio eſt.
In ṗncipio creauit de⁹ celū ⁊ terrā. in q̄ hō ad ima
ginē dei factus docetur. Sed hec imago pene amiſ
ſa ꝑ peccatum reſtauratur ꝑ baptiſmum. Unde ſeq̇
tur ſcd̄a lectio. Noe vero cum eſſet ⁊c. que eſt Gen̄.
v. in fine. vj. vij. ⁊ viij. ca. in qua oſtēditur q̄ omnes
perierunt in diluuio: exceptis illis qui ī archa ſalua
ti ſunt. diluuium eſt baptiſmus. archa eſt eccl̄ia oēs
enim qui extra eccleſiam baptizantur pereunt ⁊ illi
ſoli qui ſunt in eccleſia merito ſaluantur ⁊ quia poſt
baptiſmum dꝫ eſſe paratus ad tentationem. idcirco
ſequitur tertia lectio. Tentauit deus abraam. que
eſt Gen̄. xxij. c. in qua Iſaac legitur a patre oblat⁹
⁊ aries pro eo immolatus ⁊ ita filius dei pro nobis
oblatus eſt: ſed non eius diuinitas: immo ei⁹ corpus
pro nobis eſt immolatum. Et quia in paſſione domi
ni maiorem efficaciam baptiſmus recipit. idcirco ſe
quitur quarta lectio. ſ. Factum eſt in vigilia matuti
na in qua oſtenditur q̄ in mari rubro ſubmerſi ſunt
egyptij ⁊ liberati hebrei. Sacerdos eni eſt Moyſes
baptiſmus mare. cere⁹ columna ignis cathecumini
egyptij baptizati hebrei. Tres ṗme lectiones ſum
pte ſunt de Gen̄. quarta de Exo. quam ſequiꝰ canti
cum ſimiliter de Exo. ſumptum quod eſt cāticum vi
ctorie. Quinta lectio eſt. Hec eſt hereditas ſumpta
de Eſa. in qua agitur de baptiſmo ibi. Sitientes ve
nite ad aquas vbi innitamur ad baptiſmum. Sexta
lectio eſt. Audi iſrael. ſumpta de baruch. c. iij. ſed cō
uenientius diciꝰ ſumi de hieremia q: q̇cq̇d ſcripſit
baruch de ore hieremie ſumpſit. In ea agitur de xp̄i
reſurrectione qui in baptiſmi immerſione ſignificaꝰ
ibi. Poſt hec in terra viſus eſt ⁊ cum hoibus cōuerſa
tus eſt. Septima eſt. Facta eſt ſuper me manus dn̄i
ſumpta d̄ ezechiele. xxxvij. c. in q̄ agiꝰ de gn̄ali reſur
rectione cui⁹ cā precesſit reſurrectio xp̄i ibi. Oſſa ari
da reuiuiſcunt. Octaua eſt. Apprehendēt ſeptē mu
lieres virum vnum ſumpta eſt de Eſa. in q̄ xp̄i ⁊ eccle
ſie ſacramētum exṗmitur: ⁊ ēt baptiſmus ibi. Cū ab
luerit dn̄s ſordes ⁊c. Poſt quā ſequiꝰ canticū Eſa.
in perſona eccleſie: videlicet. Uinea facta ē. Nona ē
Dixit dn̄s ad moyſen. Exo. xij. c. in qua ſub figura
agni immolati xp̄i paſſio pro nobis immolati expri
mitur. Decima eſt. Factum ē v̄bum dn̄i: q̄ eſt Ione.
iij. c. Sub figura enim ione in mari proiecti ⁊ a cete
abſorpti ⁊ tertia die euomiti ſignificaꝰ paſſio: ſepul
tura ⁊ reſurrectio chriſti. Undecima. Scripſit Moy
ſes. ⁊ eſt Deuterono. xxxj. ca. in fine. quam ſequitur
ſuum canticum. Attende celum in quo premittunꝰ
premia renatis quibus in lectione lex domini ꝓpo
nitur. Duodecima eſt. Nabuchodonoſor. Dan̄. iij. c.
in qua figurate oſtenditur q̄ ſicut angelus in cami
no ignis flammam extinxit: ita ſpiritusſanctus per
baptiſmum flammā peccati extinguit. Unde cathe
cumini baptiſmum deſiderantes cantant canticum
Sicut ceruus deſiderat ad fontes aquarum quod
ſumptum eſt de pſalmiſta. Ad orationem autem q̄
poſt hanc lectionē ſequiꝰ: non dr̄ flectamus genua
in deteſtationem eius q̄ Nabuchodonoſor rex ī cō
temptum dei coegit populum genua flectere ante
ſtatuam auream quam erexerat. Romani vero dicū
tur legere vigintiquattuor lectiones: duodecim gre
ce: ⁊ duodecim latine: propter cauſam ſcriptam ſub
ſabbato quarte hebdomade aduentus. ṗmo legūt
duodeciꝫ grece: iuxta tranſlationem ſeptuaginta in
terpretum que eſt autētica apud grecos poſtea duo
decim latine iuxta noſtram: ⁊ vt ſignificent cathecu
minos fundari ſupra fundamentum apoſtolorum ⁊
prophetarum. poſtea deſcendunt ad baptiſmum cū
cantico. Debēt eni eſſe fontes in eccleſia ⁊ non alibi
quia mater ē ex qua noua progenies generaꝰ. Qui
cunq; ergo numerus fuit in lectionibus quattuor tā
tum ſunt cantica. Eſt autem canticum ſanctorum in
terceſſio facta pro cathecuminis: vt eccleſie iungāꝰ
ſicut ⁊ cantus poſt baptiſmum eſt gratiarumactio d̄
coniunctis ⁊ interceſſio vt perſeuerent. Ideo autē
cantica cantantur: q: cathecumini quorum eſt hui⁹
dici officium: futuri ſunt in proximo de cetu centum
quadraginta quattuor milium cantantium canticū
nouum cantatur etiam propter futuram renouatio
nem in veram innocētiam quaſi iam factum ſit qd̄ ci
to futurum ſit. Ex perſona enim eorum cantores cā
tica canunt que ceteri cantare nequeunt. quaſi ima
culati iterum poſt baptiſmum. Uocantur autem can
tica q̄ cantanꝰ. vel q: libri vnde excerpta ſunt canti
ca ſiue carmina vocantur. De primo ſcriptū eſt. Nūc
cecinit Moyſes ⁊ filij iſrael carmen a dn̄o. De ſecun
do ſic. Cantabo ſic dilecto meo canticum patruelis
mei. De tertio ſic. Scripſit moyſes canticum. De q̄r
to ⁊ de omnibus ita dicit Auguſtinus in prefatiōe
cantici. Sicut ceruus. ideo quattuor cantica dicunꝰ
quia ſcripture de quibus cathecumini inſtruuntur
quattuor habent intellectus. Primum canticum ha
bet intellectum hyſtoricum. Secūdum allegoricum
Tertium moralē. Quartum anagogicū quorum vnum
quodq; ſubditur lectioni in eodem dogmate conſi
ſtenti: ac ideo vltimis quattuor lectionibus q̄ de bo
nis moribus ⁊ celeſti patria diſputant coniungūtur
duo cātica q̄ de eadē materia loquunꝰ: vt premiſſuꝫ
eſt. Illud q̄ꝫ notabile eſt q̄ quotcunq; fuerit lectōes
ſemꝑ orationes ſequētes ad lectiones ⁊ tract⁹ reſpi

ciunt p̄cedētes.⁊ eſt p̄poſterus ordo. alis enī pri
mo ſacerdos orat. ſcḋo legit lector:⁊ exinde ſuccinit
cantor. hic vero primo legitur vt neophitis doctrina
fidei p̄ponatur. ſecūdo cantatur in perſona illorū
vt recognoſcatur quanta ſit deuotio ⁊ hilaritas ba
ptizandorum: qua cognita ſacerdos orat ꝯfidenter
vt eoꝝ deuotio nō deficiat: ſed incremēta ſuſcipiat.
⁊ ſicut in lectionibus tituli ſupprimuntur: ſic eadem
ratione orationibus. Dominus vobiſcū ſubtrahit.
Et nota ꝙ in hoc officio lectiōes ſunt quaſi ſpecies
magiſtrorum. cantica quaſi beniuolentia auditorū.
Oratio ſacerdotis ⁊ reſponſio populi ſcilicet Amē.
ſunt quaſi confirmatiōes beniuolentie p̄cedētis.
Item hodie in lectionibus ⁊ letanijs ſenes p̄cedūt
⁊ iuuenes ſubſequuntur: vt. ī. dicetur.

¶ De benedictione baptiſmi ſeu fontium vbi etiā agitur de cereis cathecuminorum. Rubrica.

Quarto loco de benedictione fontiū:
ſeu baptiſmi dicturi p̄mittim⁹. Jō
enim ſit hac die baptiſmus: quia in
eo cōſepulti ſumus chriſto:⁊ propter
hoc baptizandus ter immergitur: p
ut infra dicitur. Secūdo ideo quia
baptiſmus partim a paſſione:⁊ partim a reſurrectio
ne vim ſuā accipit: a paſſione ablutionē a peccatis
a reſurrectione gratie innouationem. Tertio quia
ſicut dominus tūc liberauit antiquos patres a car-
cere infernali. Unde Eſa. Habitantibus in regione
vmbre mortis lux orta eſt eis ita ⁊ hac die liberant
a peccato originali. ¶ In fontium benedictione et
in cathecuminorum immerſione quidam vtūtur ſim
plicibus ⁊ lineis indumentis: propter rationē ſcri-
ptam in prima parte ſub titu. de altaris dedicatiōe.
De letania que in benedictione baptiſmi dicitur in
fra dicet. ¶ In benedictione baptiſmi ſunt ſex: qm̄
ſacerdos orat: aquam manu tangit: vocē mutat: ce
reus immergit: ⁊ alij cerei illuminant: inſufflat ſa-
cerdos ⁊ chriſma miſcet. Primo ergo orat deum pa-
trem vt per ieſum xp̄m implorет ſpiritumſanctum vt
in fontes deſcēdat: ideoq̄ in modū orationis legit:
ſed ante omnia ab aſtantibus ſibi captat beniuolen
tiam: ſalutando eos dicens. Dominus vobiſcū.⁊ il
li reſpondent. Et cum ſpiritu tuo. quaſi dicāt: domi
nus ſit tecū in tanto ſacramento perficiendo: quia
ſine eo nihil potes: poſt ſacerdos alloquitur domi-
num quaſi lōge poſitū rogans vt velit adeſſe p̄ſens
dicēs. Omnipotēs ſempiterne deus adeſto magne
pietatis tue myſterijs: adeſto ſacramentis ⁊c. Sed
quia videtur ſacerdoti ꝙ inſufficiēs ſit ⁊ indignus
ad inuocandum tam magnum dominum: ideo iterū
circūſtantes monet ⁊ vocem mutans dicit. Surſū
corda.⁊ ipſi reſpōdent. Habemus ad dominū. Ite
rum quia dominus dicit. Adhuc te loquēte ecce aſ-
ſum: intelligēs iam dominum eſſe p̄ſentem monet
alios ſecū gratias ei agere dicēs. Gratias agamus
domino deo noſtro.⁊ ipſi reſpondent. Dignum ⁊ iu-
ſtum eſt. poſtea ſacerdos domino tanꝙ̄ p̄ſenti fa-
miliariter loquens dicit. Uere dignum ⁊ iuſtum eſt
equum ⁊ ſalutare ⁊c.⁊ poſtea addit. qui inuiſibili po
tentia tua ſacramentoꝝ tuoꝝ mirabiliter operaris
effectū ⁊c. Poſtea ponit duo in quibus ſignificatū
eſt baptiſmus. Primū in exordio mundi naſcentis.
Secundū in purgatione mundi innocentis. Primū
eſt cum dicit. Deus cuius ſpiritus ferebatur ſuper
aquas: vt iam tunc inter ipſa primordia mundi vir-
tutem ſanctificationis aquaꝝ natura conciperet: id
eſt ex conceptura magnificaretur. Secundum cum
ſubiungit. Deus qui nocētis mūdi crimina p̄ aquas:
abluens regenerationis ſpeciem in ipſa diluuij effu
ſione ſignaſti: vt vnius eiuſdēq̄ elementi myſterio
⁊ finis eſſet vitijs ⁊ origo virtutibus: reſpice in fa-
ciem eccleſie tue ⁊c.⁊ terminat hanc orationem vt
tue maieſtatis imperio ſumat vnigeniti tui gratiā
de ſpirituſſancto. deinde ter tangit aquam manu.
Primo diuidens aquam in modū crucis: per quam
vt p̄miſſum eſt baptiſmus maximam efficaciam re
ſpicit: vt aqua ſpūſancto fecundetur:⁊ ſpiritus imū
dus expellatur. De fecūdatione ſpirit⁹ dicit. Qui
hanc aquam regenerādis hominibus p̄paratā ar
chana ſui luminis admixtione fecūdet ⁊c. De expul
ſione demonis dicit. Procul ergo iubente te domi-
ne omnis ſpūs imundus abſcedat ⁊c. vſq̄ ibi. Non
inficiendo corrūpat. Scḋo aquam manu tangit: vt
eā per inuocationē ſancte trinitatis muniat ne ho
ſtis ab illa expulſus redeundi habeat poteſtatem.
Unde tangēdo dicit. Sit hec innocēs ⁊ ſancta crea
tura libera ab omni impugnationis curſu ⁊c. quod
ex adiectiuis ibi poſitis conuincitur: quia fons viu⁹
ad patrem: aqua regenerans ad filium vnda purifi
cans ad ſpiritumſanctum refert. Tertio aquam tan
git: cum eam in quattuor proijcit partes vt iam dice
tur. Trinus igitur aque tactus: trinā ſancte trinita-
tis operationē figurat. Hac oratione finita benedi
cit aquam dicens. Unde benedico te creaturā aque:
per deum viuū ⁊c. vbi tantū vtitur verbo prime per
ſone dicēs. Benedico te. qui primo vtebatur verbo
ſecūde dirigens ſermonē ad deū vel tertie loquēs
de ipo vel de re benedicēda. vtitur ergo nunc verbo
prime perſone: vt oñdat ſe hoc facere miniſterio qḋ
dñs facit autoritate:⁊ ſicut i baptiſmo dñi affuit tri
nitas: ita ⁊ in noſtro baptiſmo tria adeſſe oſtendit.
patrem adeſſe oſtendit cum dicit. Benedico te crea
turam per deum ⁊c.⁊ filiū cū dicit. Bñdico te p̄ ie
ſum xp̄m ⁊ ſpūſctm̄ circa finem cū dicit. Deſcendat
in hāc plenitudinē fontis virtus ſpirituſſcti. ¶ Sꝫ
nota ꝙ in benedictione que eſt per patrē ponūtur
quinq̄ miracula in aqua facta ante aduētum xp̄i.⁊
in benedictione que fit p̄ filiū alia quinq̄ miracula
in aqua facta poſt aduentū que licet nō oīno eodē
ordine facta ſunt quo ponūtur tamē ꝙ̄tum ad mini
ſteriū rationabiliter ordinant:⁊ poſteriora cōgrue
prioribus coaptant. Priora hoc ordine ponunt. pri-
mo qui te ſeparauit verbo ab arida. ſecūdo cui⁹ ſpi-
ritus ſcꝫ ferebatur ſup̄ te. tertio q̇ te ḋ paradiſo ma-
nare p̄cepit: quarto qui te in deſerto amarā ſuauita
te indita fecit eſſe potabilē. quinto ⁊ ſitiēti populo
de petra produxit. Poſteriora ſic ponuntur. Primo

qui te in chana galilee mutauit de aqua in vinum. Scḋo qui pedibus ſup te ambulauit. Tertio qui i te a Iohāne baptizatus eſt. Quarto qui te vna cū ſanguine de latere ſuo produxit. Quinto qui in te omnes gentes a diſcipulis baptizari p̄cepit. In oī bus eñi his baptiſmus exp̄mit̄: ⁊ poſteriora prioribus per antitheſim reſpondent. Ibi nāq̧ in primo miraculo aqua ſcꝫ baptiſmi v̄bo ſeparata ab arida accedente verbo terrenitatem pctōꝝ a nobis ſeparat: ⁊ hoc in primo. Similiter in baptiſmo aqua mutatur in vinum: q: triſticia peccatoꝝ expulſa mens noſtra quadā ſpirituali leticia inebriat̄ que p vinuꝫ intelligitur. Unde vinum letificat cor hoīs. Aquā in vinum mutari eſt timorem de peccatis conuerti in exultationem mentis. Item ibi dicit̄ in ſcḋo miraculo cuius ſpūs ferebatur ſup aquas: ⁊ hic 'filr in ſecundo dicit̄ qui pedibus ſup te ambulauit. ⁊ hec duo bene conueniunt: q: in baptiſmo ſicut in alijs indiuiſibilis eſt operatio patris ⁊ filij ⁊ ſpiritusſcti ⁊ vtrobiq̧ dicit̄ ſup: q: gratia que confertur de ſuperius eſt: ⁊ vt noteť ꝙ dñs potentiam ſuam nō alligauit. Item ibi dicitur in tertio qui te de paradiſo ⁊c̄. hic. qui in te a Iohanne baptizatus eſt: q: gratia de paradiſo manans aquis in baptiſmo eſt infuſa. Unde de baptiſmi gratia eccleſia profluens in quattuor partes orbis dilatata eſt qḋ quodammodo factū eſt qñ dñs baptizatus eſt a Iohanne: quia tunc omnes aque vim regeneratiuam ſuſcepe runt. Ruſus ibi dicitur in quarto qui te amaram ſuauitate indita fecit potabilem. hic dicitur qui te vna cum ſanguine de latere ſuo ꝓduxit: q: in gentilitate que prius erat a dño deſerta: aqua baptiſmi reficiendi mentes ⁊ ſanandi hꝫ effectum. Dulcorata aūt fuit aqua: q: p paſtorē crucis maxime baptiſmus plenam recepit efficaciam. vnde in cruce de latere dñi aqua ꝓfluxit. Itē etiā ibi in quinto dicit̄. Et ſitienti populo de petra ꝓduxit. hic v̄o dicitur. qui in te omnes gentes p diſcipulos baptizare precepit: quia baptiſmus a petra chriſto origine ꝫ hñs populum eum deſiderantē reficit. Nō eñi prodeſt baptiſmus niſi ſitienti eum. i. deſideranti vel in ſe vel in alio. Unde diſcipulis p̄ceptū eſt vt baptizarent oēs gentes in noīe patris ⁊ filij ⁊ ſpūſſancti: ſicut in vltimo Matth. dicit̄. ¶ Hic eſt notandū ꝙ vbi dicit̄. qui te de paradiſo manare ⁊ in quattuor fluminibus exire ⁊ totā rigare p̄cepit: ibi ſacerdos aquam manu in quattuor partes effundit: vt oſtendatur ꝙ gratia baptiſmi in quattuor partes orbis ſit dilatata. Ceteꝝ ſacerdos ipſe ſedens vocem mutat. In primis eñi orat deum vt digneť mundare mentē eius ad ſuſcipiendū ſpūſſanctū ⁊ dep̄cať eiꝰ aduentum: ⁊ ideo voce humili. ſ. in modū oratiōis legit: que vocis humiliatio eſt ad ſpūſſancti aduentum: ⁊ ad eius dignam receptionē mentis preparatio. Poſtea v̄o indicans ſe illum habere legitime i modum prefationis agens gr̄as: q: tam magnus hoſpes dignatus eſt ad tam humile hoſpitium deſcendere: ⁊ recolens miracula iam per aquam facta deinde poſt benedictionē que fit per filiuꝫ que ter

minatur in noīe patris ⁊ filij ⁊ ſpūſſancti mutat voces iterato. Cum eñi vſq̧ tunc in modū p̄fationis cantauerit. poſtea legit in modū lectionis voce ſcꝫ humiliori: que vocis humiliatio eſt ſignū humilitatis. humilitas eñi nr̄a p baptiſmi regenerationem ad alta poloꝝ reducit̄. Dicit ergo ſacerdos hec nobis ſeruantibus ⁊c̄. quaſi diceret nō audereꝫ tantā ⁊ tam altā rem: ſcꝫ ſpūſſctū vt in creaturā aque deſcēdat inuocare: niſi q: tu p̄cepiſti nobis baptiſma exercere: ⁊ addit ſacerdos. Tu deus oīpotens clemens adeſto tu benignus aſpira ⁊c̄. vbi illud orat vt ſicut ibi p̄dictis miraculoſe in aqua opatus ē ita modo faciat. videlꝫ p̄ter naturalē emūdationē quā p̄ſt aque adhibere corporibus ſint etiā purificandis mentibus efficaces. Poſt hoc alta voce clamat ſacerdos. Deſcendat in hanc plenitudinē fontiſ virtus ſpūs tui. ideo alta voce vt altū mentis deſiderium deſigneť: ⁊ tūc deponit̄ cereus i aquā: q̄ cerei immerſio eſt ſpūſſancti aduentus ſeu miſſio qui in aqua baptiſmi in ſpecie colūbe deſcendit. Scḋo iō cereus in aquā deponit̄: qm̄ corpus x̄pi p cerā ſignificatū in baptiſmo aquas ſanctificauit ⁊ vim regeneratiuā illis ꝯtulit. Tertio baptiſmus cerei remiſſionē pctōꝝ ſignificat quā p x̄pi mortē ꝯſecuti ſumꝰ Habent q̧ neophiti cereos ſuos extinctos: qui ⁊ ſi plures ſint pro vno reputant̄. Et in quibuſdā eccleſijs ſtatim cum cathecumini baptizati ſunt illuminant̄. In quibuſdā v̄o differt̄ eoꝝ illuminatio vſq̧ ad agnus dei: qḋ cantaẗ in letania: ⁊ in quibuſdam etiam vſq̧ ad miſſam: qñ videlꝫ alij cerei illuminantur. Sane cerei qui ſtatim poſt baptiſmū accendūtur ſignificant ꝙ p turbationē pctōꝝ comitat̄ illuminatio grāꝝ. Qui differunt vſq̧ ad agnus dei: ſignificant ꝙ p agnum qui tollit peccata ⁊ tenebras mundi renati ⁊ fideles illuminantur. Qui v̄o differunt vſq̧ ad miſſam: ideo faciunt quia miſſa illa ad noctem ptinet reſurrectiōis dominice: vt ſicut nox illa irradiata fuit ſplendore dominice reſurrectionis: ita ⁊ a lumine noſtro irradiet̄: vt neophitos noſtros chriſto ꝯſurrexiſſe ſignificemus. Et ꝓpť eandem cauſam alij cerei eccleſie ad miſſam illuminantur: ⁊ ſm hoc cerei cathecuminoꝝ ſunt ſine lumine vſq̧ dum alij cerei eccleſie illuminant̄: ad notandū ꝙ poſtꝙ ſpiritusſanctus purgauerit corda eorum ⁊ eos introduxerit in ſocietateꝫ ⁊ vnitatē eccleſie tūc illuminabit corda eoꝝ. De cereis etiam neophitoꝝ dicetur in titulo de ſeptē diebus poſt paſcha. Poſt immerſionem cerei in quibuſdā eccleſijs ſacerdos inſufflat in aquam dicens. Que totam huius aque ſubſtantiam regenerandi fecundet effectu. primo vt ſicut in exorciſmo cathecumini ſpiritus immundus inſufflatur vt ab homine recedat: vt infra dicetur ita ⁊ in exorciſmo aque vt ab ea expellatur: ⁊ ad impleatur qḋ dñs inquit. Nunc p̄nceps mūdi huiꝰ eijcietur foras. Scḋo vt intelligat ſathanas quantus habeat̄ ꝙ tam leuiter videlꝫ per ſuauem exufflationem poteſt expelli. Tertio vt ſacerdos oſtendat quali ignominia diabolus dignus ſit ab aquis expelli. Inſufflat aūt ſacerdos ter: q: ſpūſſctūs tris

in baptiſmo opatur: a vitijs purgat v̓tutibus o:nat ⁊ tandē p̄mio eterno co:onat eos in quibus fit hec inſufflatio: vt dicetur vbi de immūdi ſpūs expulſione aget̃. Poſt exſufflationē munitur aqua iterato crucis ſignaculo ꝑ inuocationem ſctē trinitatis ne habeat ptātem diabolus ad ea: amplius redeūdi. Poſtremo fit admixtio chriſmatis in aqua: ſicut dictuʒ eſt. vnde dicitur in burcardo li. iij. Bn̄dicimus fontes baptiſmatis oleo vnctionis ⁊ Aug. eiſdem v̓bis vtēs ſubijcit ꝙ hoc magis tacite ſiue ſine ſcriptura hac myſtica ratione introductū eſt q̄ ꝑ aliquam ſcripturam. Per huiuſmodi ergo admixtioneʒ vnio xp̄i ⁊ eccleſie ſignificat̃. Naʒ chriſma eſt xp̄s. aqua pp̄ls ⁊ dicitur. Sanctificat̃ fons iſte. ex q̄bus v̓bis ad q̄d fiat admixtio ſatis datur intelligi. ❡ Et nota quatuo: eſſe genera ſacre aque benedicte p:out in quarta parte dictum eſt: vbi agitur de aque benedicte aſperſione.

❡ De baptiſmo vbi ēt agit̃ de veſtibus q̄s neophiti quarto die deponūt: ⁊ de patrinis. Rub:ica.

Quinto hoc loco eſt de baptiſmo dicēdum. De ſcrutinijs vero que p̄cedūt baptiſmum ſolēnem ⁊ de multis ad baptiſmum ꝑtinētibus dictum eſt ſub quarta feria tertie hebdomade q̄dragefime. ❡ P:imo notādum ē ꝙ baptiſmus grece interp̄tatur vnctio latine vel lotio. baptiſmus quidem ꝑ aquam ↄfertur vt res inuiſibilis ꝑ illud viſibile elemētum ↄferat̃ ſuꝑ quo ſpiritusſanctus in p:incipio fereba t̃. Sicut em̄ aq̄ corpus viſibiliter purgat exterius ita baptiſmus latenter animam. Unde Aug. j. q. j. detrahe. Aqua corp⁹ tāgit ⁊ mētem abluit. ❡ Et eſt notandum ꝙ pagani ſiue gētiles circa fontes templa ſua facere ſolebāt vel ſaltem ibi ſemper aquā habebant ꝑ cuius aſperſionem purificari credebant. ⁊ inde delub:a vocabātur quaſi purificantia ⁊ ita quodammodo figuraliter ad baptiſmum tēdebant. Nos v̓o ab eoꝝ conſuetudine baptiſma nō ſumpſimus immo a tribus q̄ in veteri teſtō fuerūt. ſ. cathacliſmo. i. diluuio: ⁊ a mari rub:o ⁊ a io:dane q̄ baptiſmi figura fuerūt. Baptiſma dn̄s inſtituit cum de latere ſuo ſanguinem ⁊ aquam ꝓduxit: quē poſtea quaſi lege edictali ſanxit dicēs. Niſi q̄s renatus fuerit ex aqua ⁊ ſpūſctō non intrabit in regnum celoꝝ. ⁊ ip̄e dn̄s baptizatus eſt in ſua paſſione. Unde inquit Baptiſmo habeo baptizari quo coarto: vſq̧ dum ꝑficiat̃. Fieri debʒ baptiſmus in aqua: q: illa copioſius inuenit̃: ⁊ hanc ſpiritus in p:incipio legit̃ fouiſſe: ⁊ q: ſo:des abluit ſitim comp:imit: ymaginem reddit: ſicut cantat̃ de narciſſo ignem extinguit: ſicut in baptiſmo a pctōꝝ ſo:de lauamur: a fonte vite potamur: ymaginem ꝑditam reſtauramus. vnde ignis penarum extiguit. Dʒ aūt aq̄ eſſe viua ⁊ pura: poſſet tamen fieri etiam in re ſoluta ſiue a niue: ſiue a glacie: ſiue a le c:iſtis terre: ſiue ēt ex inſtitutiōe Uicto:is pape. i. in mari: ſiue in flumine: ſiue in lacu: ſiue in fontibus. Nō āt licet baptizari in aq̄ condita: vt in ceruiſia vel medone: nec ēt in aliquo liquo:e: vt in vino vel oleo ſed ſi alijs liquo: aque admiſceat̃ bn̄ fit baptiſmus duʒ tamē aqua p̄ualeat. Quotidie ei mari nouus liquo: vel ſputum velvrina additur. ⁊ tamen ibi baptizat̃ Alīq tn̄ cōtradicūt. hoc notatur. de conſe. di. iiij. c. j. ⁊ j. q. j. detrahe. Po:ro ſm̄ canonicam traditionem de conſe. diſt. iiij. duo. ⁊ c. ſeq. Solenne baptiſma in duobus dūtaxat ſabbatis celeb:at̃. videlʒ in iſto ⁊ penthecoſtes. Quare in iſto p̄miſſum eſt: in ſcd̄o q̄a ſpūſſanctus in die pētecoſtes donat̃ nobis per q̄ ē facta eſt remiſſio pctō:um vt dicet̃ ibi. Alio vero tp̄e non licet baptizare niſi neceſſitatis cauſa que ē quadruplex. de conſe. di. iiij. hi qui. ⁊ c. ſeq. P:ima ē cā munitionis vt ſi rex obſidet aliquam ciuitatem vel oppidum: tunc enīʒ pueri illius loci baptizari debēt ne imbaptizati decedant. Secunda eſt gentilium ꝑſecutio. Tertia naufragium. Quarta egritudo. Poteſt tamen egritudo hic large accipi ꝓ infirmitate nature. que facile diſſolui poteſt: ita ꝙ neſcimus diem neq̧ ho:am: ⁊ ob hanc cauſam ſingulis diebus ⁊ ho:is fit baptiſmus non ſolēnis. v. diſtin. baptizari. Solēnitas tamen baptiſmi ſaltem in paucis ad p:emiſſos duos dies propter ſimilitudinem ⁊ memo:iā reſeruatur. Greci vero baptiſmum celeb:are ſolent in epyphania: p:o eo ꝙ tunc fuit dominus baptizatus: p:out ſub ipſo feſto dictum eſt. Celeb:ari etiam dʒ baptiſmus ſolēnis ho:a nona: vt dicetur ſub ſabbato penthecoſtes. ❡ Sciendum autem eſt ꝙ baptizandus cum p:imo ad eccleſiam venit p:iuſq̄ immergatur interrogatur vtrum abrenunciet diabolo: e. quod potius perviſum q̄ per aliquā ſcripturam introductum eſt ſm̄ Aug. ⁊ eccleſia reſpondet Abrenuncio. Et iterum vtrum credat in patrem ⁊ filiū ⁊ ſpiritumſanctum: ⁊ ipſa reſpondet. Credo. In his autem duobus de vita ⁊ fide inſtruitur. de vita cum docetur abrenunciare diabolo ⁊ omnibus pompis ſiue operibus eius. De fide cum docetur credere in trinitatem: ⁊ propter hoc due fiunt ei conſequenter vnctiones. ſ. in ſcapulis ⁊ in pectore. Ideo auteʒ fit huiuſmodi interrogatio ⁊ reſponſio: io: vt vacua domus a p:iſco habitato:e deſerta fide o:netur: et dei habitatio p̄paretur. Auguſtinus dicit ꝙ etiam hec fiant iuxta ſaluato:is imperium qui ad patrem in celum aſcenſurus diſcipulis ſuis. i. apoſtolis dixit. Euntes docete omnes gentes baptizantes eos in nomine patris ⁊ filij ⁊ ſpiritusſancti. Interrogatur etiam ſi credit in ſanctam eccleſiam: remiſſionē peccato:um: ⁊ carnis reſurrectionem. Non tamen ſʒ ipſum Aug. eodemmodo interrogamus: vt quomodo in deum credimus ſic ⁊ in ſanctam eccleſiam catholicaʒ credamus: ſʒ propterea ſancta ⁊ catholica ē: q: recte creditur in deum. Non ergo diximus vt in eccleſiam quaſi in deum crederetis: ſed vt in eccleſia ſancta ⁊ catho. conuerſantes in deum credentes credatis etiam reſurrectionem carnis que futura eſt. Innuit ergo Aug. ex p:emiſſis verbis que p̄poſitio in repetitur dum dicitur in ſanctam eccleſiā ⁊ ſenſus mutatur. de quo dictum eſt ſub quarta parte ſub ti. de ſymbolo. Planio: tamen intellectus eſt:

vt prepoſitio ipſa ꝑtermittatur nec repetatur vt ſit
ſenſus. Credo eccleſiam ſanctam catholicam.i.fidē
catholicam tenētem eſſe ſanctam.i.iuſtam ⁊ bonaꝫ
vel eccl'iam ſctām.i.ſctificatam ⁊ firmatam ⁊ ſp pſe-
ueraturā: ita ꝙ nunꝙ̄ deficiet. Uel credo ſanctam ⁊
catholicam eccl'iam eſſe vnam ⁊ in vnitate ꝯſiſtere.
Patrinus aūt pro baptizando interrogatur vt iam
dicetur. Poſt interrogationē ⁊ rñſionem ſacerdos
ter in faciē baptizandi exufflat: ad notandum ꝙ ſe-
ua ptās.i.malignus ſpūs ab eo exufflatur.i.exufflā
do expellit: ſeu in primo expellēda ſignificat: vt per
pium ſacerdotis myſterium ſpūiſctō cedat fugiens
ſpūs malignus. Hinc aūt ait Aug.ꝙ paruuli exufflā
tur ⁊ exorcizant.i. increpant ſeu adiurant vt expel
latur ab eis dyaboli ptās inimica q̄ decipit hoīem
vt poſſideat hoīes. Hec aūt exufflatio ſiue exorciza
tio ⁊ ſi non proſit aliquid ad vitam q: adhuc in eis
mors manet: prodeſt tñ vt inimicus minus ei nocere
poſſit. Adeſt enī ſpūſſanctus non ſolum verbis que
dicuntur in nomine ſuo. verumetiam ſignificationi
bus que fiunt in honore ſuo. ¶ Et eſt notandum ꝙ
exorciſmus grece latine dicitur adiuratio. vt eſt il-
lud. Exi ab eo immunde ſpiritus. Catheciſmus aūt
⁊ exorciſmus neophitorꝫ ſunt. ꝑcedunt enī baptiſmū
⁊ magis debēt dici ſacramētalia ꝙ̄ ſacramēta: id eſt
ad ſacramētum baptiſmi pertinentia vel ꝑludia no
ui baptiſmi ſine eis tamē poteſt eſſe baptiſmus. Ca
theciſmus vero grece latine dicitur inſtructio inde
cathecizare.i.inſtruere in cymbolo ⁊ fidei rudimen
tis. Inde ēt dr̄ cathecuminus grece quod eſt latine
audiēs vel inſtructus q: adhuc doctrinam fidei au-
dit. nondum tamen baptizatus eſt: lꝫ ſit in fide in-
ſtructus. Qui ⁊ cōpetēs vocat. ea. diſt. ſymbolum.
xxxiij. diſt. audire palea eſt. q: poſt fidei inſtructio
nem ⁊ poſt acceptaꝫ penitētiam competit gratie xp̄i
recipiendum. Neophitus vero grece latine nouell'
⁊ rudis vel nuper renatus interpretatur. ¶ Hoc ꝙ̄
ſciendum eſt ꝙ ſicut ſunt ſeptem dona ſpirituſſancti
ita etiam ſunt ſeptem dona baptiſmi. xxx. q. i. ¶ Pri
mum eſt ſalis collatio. Datur enī ſm̄ Rabanū ⁊ Be
dam de conſe. diſt. iiij. ex hinc. ⁊ c. ſeq. ſal bñdictum
in os baptizandi: vt per ſal tipicum.i.figuratiuum
ſapiētie ſale conditus iniquitatis fetore careat id ē
carere ſignificetur: ne a vermibus peccatorum vltra
putreſcat: ſed magis illeſus ſeruetur ad maiorē gra
tiam ꝑcipiēdam. Sal quoqꝫ prima fidei documen-
ta ſine quorꝫ condimēto inſulſus ē omnis homo. De
quo ⁊ de ſale dictum eſt in ꝑma pte ſub ti. de ꝯſecra
tione altaris ⁊ eccleſie. ¶ Scḋm eſt aurium ⁊ nariū
cum ſputo linitio: quod fit primo exemplo xp̄i qui lu
tum cum ſputo faciēs mutum ⁊ ſurdum ſanauit et
oculos ceci nati liniuit: ⁊ expuēs linguam eius teti-
git: ⁊ digitos in eius auribus imponēs dixit. effeta
qḋ eſt adapire. xxiiij. q. iij. §. his ita. Scḋo ſꝫ Raba
num. c. diſt. ante baptiſmum. ⁊ c. poſtea tangūt. ⁊ c.
j. ⁊ c. propter hoc ſacramētum ideo agitur vt p ſal-
uam typicam id eſt figuratiuam ſapientie dñi: ⁊ per
ſacerdotis tactum ſapiētia ⁊ virtus diuina ſalutem
eiuſdem cathecumini operetur. vt aperiantur ei na-
res ad capiēdum odorem nōticie dei: vt aperiantur
ei aures ad audienduꝫ mandata dei: vt aperiantur
ei ſenſus in intimo corde ad rñdendum ſacerdoti de
articulis fidei interroganti. Digiti ergo q̇ in aures
mittuntur ſunt verba ſiue dona ſpūſſancti. Tertio p
hoc ꝙ aures ſaliua tangunt ſignificatur ⁊ petitur ꝙ
doctrina q̄ de ore altiſſimi fluxit p aures eius intret
eiqꝫ ſuaue redoleat ſaliua nempe chriſti.i. dulcedo
verborum ex ore eius defluentium ⁊ ipſa xp̄i diuini
tas nos ſanat. Quarto ēt nares tanguntur vt diui-
nam ſuſcipiant virtutem per quam bonum a malo di
ſcernant: odorem ⁊ ſanam doctrinam ſeparare vale
ant a fetore heretice prauitatis. Unde in eccleſiaſti-
co dr̄. Naſus tuus ſicut turris libani que reſpicit cō
tra damaſcum. Quinto ad notandum ꝙ ꝙ̄diu ſpu-
tum naribus trahet in fidei precepta manere dꝫ: vt
aures verbis euangelicis pateant ⁊ varias ⁊ inuti-
les fabulas a ſe repellant. Sexto ſm̄ Ambroſiū ea.
diſt. propter gloriam ſiue dignitateꝫ muneris ⁊ ope
ris non tangitur os cum ſaliua: ſed nares vt bonum
odorem accipiant pietatis eterne. Tertium ⁊ quar-
tum eſt in pectore ⁊ inter ſcapulas cum oleo facta ſi
gnatio de quibus dictum eſt in prima parte ſub tit.
de conſecrationibus. Quintuꝫ eſt baptiſmi ablutio
ea. diſt. venit. Circa quod notandum ꝙ trina fit im
merſio ſeu lotio in baptiſmo in nomine trinitatis.ſ.
In nomine patris ⁊ filij ⁊ ſpirituſſancti. ea. diſ. poſt
ꝙ̄. ⁊ c. de trina. ⁊ c. ſeq. quia in fide trinitatis fit ba
ptiſmus in qua trina immerſione triduana domini
ſepultura ſignificatur. fuit eniꝫ tribus diebus ⁊ tri-
bus noctibus in corde terre. Trina quoqꝫ fit immer
ſio: q: in baptiſmo a triplici peccato.ſ. cogitationis:
locutionis ⁊ opationis mundamur: ⁊ a triplici tranſ
greſſiōe legis.ſ. legis nature. legis moſayce: ⁊ legis
euangelice. Non igitur dꝫ quis tantum ſemel im-
mergi pro eo ꝙ xp̄s ſemel mortuus eſt. ea. diſtin. pſ-
byter dꝫ tamen ſemel baptizari tantum: quia tantū
ſemel xp̄s mortuus eſt ⁊ ſepultus ⁊ reſurrexit: q̄ tria
in baptiſmo ſignificantur. Et licꝫ trina ſit immerſio
tamen vnum eſt baptiſma. ea. diſtin. eodem. Itē q̇a
tantum vna eſt fides: idcirco vnum debet eſſe ſa-
cramētum eius. iuxta illud. Una fides vnum baptiſ
ma. Immerſio etiam fit in modum crucis quia qui
baptizatur mundo crucifigitur ⁊ cruce xp̄i affligit
Trina quoqꝫ ab aq̄ eductio triduani tp̄is exprimit
reſurrectionem. Si aūt quis ita eger ſit vt non poſ-
ſit ter ſine leſione immergi ſufficit illum aq̄ aſpergi
vt pbat multipliciter in canone Cypriani. ea. diſti.
ne q̇cꝙ̄. lꝫ q̇dam illud intelligāt de aque bñdicte aſ
pſione. Sed ⁊ ſi magna corporis pars preter caput
infundit vel ſaltem caput baptizatus quis reputat
⁊ nō aliter. lꝫ q̇dam etiam ſi ſuper pedem aq̄ cecide
rit reputēt baptizatū. Pueris baptizatis nomē īpo
nitur in baptiſmo qḋ ind: ē q: baptiſm' ē vicari' cir-
cūciſionis. in q̄ nomina pueris imponūt hebrei eo ꝙ
tempore circūciſionis abrae nomē fuerit immutatū
cū enī prius dicebat abram. poſtea vocat' fuit abraā
Sed ſi baptizato obliuione nomē non imponitur
vel forte errore maſculo nomen femine vel ecōuerſo

ponitur tenet quidē baptiſm' nec iterabitur.xxix.q.
j.§.j.ff.de contrahen.emp.in venditionibus.C.d te
ſta.ſi in noie.⁊ nomen in confirmatione frontis de-
nuo imponit̃.extra de ſacra.nõ ite.c.j.Sextũ eſt in
vertice.i.in ſummitate capitis ſup cerebrũ cũ chriſ-
mate facta punctio.de quo in pma parte ſub titulo
de conſe.dictum eſt.Septimũ eſt in fronte chriſma-
tio.de qua.ſ.dicet̃.Datur aũt in quibuſdã locis ba-
ptizatis candida veſtis in ſignũ ſacerdotij:⁊ quedã
rotunda mitra in ſignũ corone regni vite:q: ipſe eſt
mēbrũ chriſti qui eſt rex ⁊ ſacerdos.Omnes eñi ve-
re chriſtiani reges ⁊ ſacerdotes dicunt̃.Unde Pe-
trus apl's ait.Uos eſtis genus electũ:regale ſacer-
dotium:reges q: ſeipſos ⁊ alios regunt.ſacerdotes
q: ſeipſos dño offerunt.Iuxta illud apoſtoli.Obſe-
cro vos per miſericordiam dei vt exhibeatis corpo-
ra veſtra ⁊c̃.Secundo chriſmale ſeu veſtis candida
que ſup caput baptizati ponit̃ ſignificat ſm Raba-
nũ ca.diſti.poſt baptiſmũ.⁊.c.ſeq.interioris ⁊ exte-
rioris hominis caſtitatē ⁊ innocētiã ⁊ puritatē chri-
ſtianam quã poſt ablatas veteres maculas ſtudio
ſe ſeruare debet.Iuxta illud.Omni tēpore veſtimē-
ta tua ſint cãdida.Tertio renati albis induunt̃ ve-
ſtibus ad deſignandũ myſteriũ eccleſie reſurgētis.
Deſignat̃ eñi per hoc corporũ ⁊ animarũ futura re-
ſurrectio glorioſa.⁊ etiã reſurrectio a peccatis atq
angelicus nitor.Recte igit̃ baptizati albis vtũtur
veſtibus vt quorũ pme natiuitatis faciē vetuſti erro-
ris pannus fuſcauit.habitus ſecũde regenerationis
pferat glorie indumentũ.Unde veſtis ipſa duplex
eſt quaſi ĩ modũ cappe manicate:q: ſancti duplicia
ſcilꝫ beatitudinē ⁊ gloriam poſſidebunt.Ipſe autē
veſtes ſunt ſtole albe de quib' dicitur.Et date ſunt
illis ſingule ſtole albe.Stole eñi baptiſmum:palme
vo triumphũ inſinuãt.Quarto hec alba veſtis cor-
pus.ipſe vero albatus animã ſignificat.In prouin-
cia Narboneñ.hec alba veſtis linea in ſummitate cũ
filo rubeo ſuperſuitur:aut alia varietate inſignitur
quandam quodammodo pretendens coronã.Nem-
pe alba veſtis innocentie ſtolã que nobis in baptiſ-
mo reddit̃ ſignificat:rubea fimbria que ſuperſuit̃
xp̃i paſſionem per quam baptiſmi ſacramentum im-
pletur deſignat.Coronam pretēdit in ſignũ corone
regni vt pmiſſum eſt.¶ Rurſus ideo chriſmale can-
didum filo rubeo inſignitũ baptizatis datur vt ſint
ſolliciti ſeruare candorem virtutũ quem in baptiſ-
mo per paſſionem domini rubricatũ receperunt iu-
xta illud.Quare rubrum eſt veſtimētum tuum.Un-
de in Apoca.Beatus eſt qui cuſtodit veſtimēta ſua
ne nudus ambulet.Sane albati ſeu neophiti huiuſ-
modi albam veſtē per ſeptem dies portãt:q: hoc tē-
pore ꝙ ſeptē diebus agitur innocētiã per bona opa
exercere oportet.Iuxta illud qd̃ ait Salomõ.Om-
ni tpe veſtimenta tua candida ſint.⁊ oleum de capi-
te tuo nõ deficiat.In octaua vero die illam depo-
nunt:q: in octaua etate quã dies octaua ſignificat:
ab omni opere vite preſentis ceſſabimus.Tũc enim
adueniēte veritate omnis figura ceſſabit que p ve-
ſtem candidam innuitur.nam tunc erimus vtroq

homine.i.anima ⁊ corpe glorioſi.Rurſus hec veſtis
cãdida corpus ſignificat qd̃ omni tempore vite no-
ſtre qd̃ per ſeptenarium agitur mũdum ſeruare con-
uenit.In fine vo vite noſtre illũ deponimus aliud
glorioſũ reſumpturi:qd̃ erit in octaua etate.Meri-
to ergo illã ſeptē diebus ſeruamus:⁊ in octaua de-
ponimus.Unde Salomon Da partem ſeptenam ⁊
octauam.Seruatur quoq hec alba veſtis de ſabba-
to in ſabbatũ quãdo in ſancto ſabbato vel penthe-
coſten baptizati ſunt.ad notãdum ꝙ ſi mundiciam
corporis ſeruauerimus de ſabbato pectoris trãſitu-
ri ſumus depoſitis corporibus ad ſabbatũ eternita-
tis.Et exuitur in alio ſabbato ad notãdum ꝙ aia il-
lius de corpore exiēs ſabbatũ id eſt requiē inueniet
ſi eius veſtis fuerit alba.Pari quoq rõne cõfirma-
ti ſiue in fronte chriſmati vſq ad ſeptimã diē lauari
nõ debēt.Cum eñi eccleſia tanto tempore celebret
aduētũ ſpiritusſancti ſuper apoſtolos:merito vnuſ-
quiſq ſpiritũſanctum accipiens:tanto tempore cele-
brare dꝫ illius aduentũ in ſe ſingulos dies pro ſingu-
lis donis celebrando.Nec autē veſtis vni impoſita
alteri põt imponi niſi neceſſe fuerit:put iam de pan-
no quo caput cõfirmati alligatur dicet̃.Quis meliꝰ
us ſit nouam habere.In quibuſdã etiam locis ba-
ptizatis dantur calciamenta que ſunt dñice mortis
inſignia:vt exēplo eius qui pro nobis paſſus ⁊ mor-
tuus eſt carnē ſuã vitijs ⁊ ꝯcupiſcentijs mortificet
baptizatus.Datur quoq cãdela illuminata in ma-
nu baptizati:vt cũ dñs ad nuptias venerit ſit ſemp
paratus ei ĩ aula celeſti occurrere cũ luminarijs vir-
tutũ ⁊ bonorũ operũ.De cereis etiã neophitorũ.ſ.
dictũ eſt.Sane legitur in canone Grego.ca.diſtin.
neq abſit ꝙ iudeis baptizandis quadraginta dierũ
abſtinētia indicenda eſt:etſi poſtꝙ baptizati ſunt
apoſtatauerint cogēdi ſunt fidē ſeruare.⁊ filij quos
circũciderũt ab eorũ conſortio ſeparentur:ſerui eorũ
circũciſi ab eis pro iniuria corporis ſui libertati tra-
dantur.ca.diſt.pleriſq.⁊ extra de baptiſmo maio-
res.Et in concilio agatheñ.ca.diſt.iudei.Statutũ
eſt ꝙ iudei baptizãdi qui de facili ad vomitũ rede-
unt.nouem menſes ſint prius inter cathecuminos.
Eger quoq ſicut ait.Cyprian' ca.di.nec quicquã.
baptizari põt.mortuus vero nõ nec euchariſtia ſibi
dari ſicut legitur in burcardo lib.iiij.c.cauēdum eſt
⁊ in lib.v.c.idē placuit.ſed ſicut in codē lib.iiij.c.
ſubito legitur.Subito obmuteſcens ſic:ſi tñ volun-
tatis pterite teſtimoniũ verbis habet.aut pſentis
annuit in ſuo nutu.xxv.q.vij.is qui.Pregnãs vero
mulier ſi baptizaretur non intelligit̃ ſm Iſidorum
ca.di.qui in maternis.⁊.c.baptizata.partus bapti-
zatus in ventre:quia qui adhuc natus ſm adam nõ
eſt ſm chriſtum regenerari non poteſt:nec dici rege-
neratio in eo poteſt in quo generatio non preceſſit.
Baptizãdus ergo eſt qui ex baptizato naſcit̃.Te-
nendum quoq eſt ꝙ diſcipuli ⁊ apoſtoli baptizati
fuerint.ca.di.qñ.⁊.c.ſequē.⁊ no.in.c.aliud qui etiã
alios baptizabant:prout dicitur ſub penthecoſtes
quod de iohanne ſpecialiter Hieronymus de pe.di.
ij.ſi eñi in principio atteſtatur.⁊ Augu.de paulo.de

conſc.diſtin.iiij.ſi eos. Item ſtatutum eſt in cōcilio
carthaginēn.ea.diſt.mulier.ꝙ mulier q̄uis docta
baptizare non pſumat niſi neceſſitate vrgēte. Rur⸗
ſus in ꝯcilio lugdunēn.ea.diſt.ſi qs de alio ſtatutū
eſt vt qui pterꝙ i mortis neceſſitate cū veteri chriſ⸗
mate baptizauerit deponat. In cōcilio ilerdēn. de
ꝯſe.diſt.iiij.oīs preſbyter.ſtatutū eſt vt oīs preſby
ter qui fontē lapideū habere non pōt vas ꝯueniēs
ad hoc ſolum officiū habeat qđ extra eccliam non
deportet. Debet ḡ fons eſſe lapideus.nā ꝛ de ſilice
aqua in baptiſmi preſagiū emanauit. Sed ꝛ xp̄s q̄
eſt fons viuus:eſt lapis angularis ꝛ petra. Hoc qꝫ
notandū eſt ꝙ per circūciſionē delebat olim pctm
originale ꝛ nunc per baptiſmū.ea.diſ.ex quo.extra
eo.maiores.ꝑut ſub titu.de circūciſione dictū eſt.
Ideo aūt originale pctm oībus nocet:q2 qn̄ adam
peccauit nondū aliquis ex eo fuerunt materialiter
preſeminatus.ea.diſtin. querit.ꝛ.xxxiiij.q.iij.§.j.
Ipſum aūt originale pctm in ipſa aīe infuſione con
trahit:q2 tūc tres ꝑncipales vires anime debilitan
tur.hoc no.ea.diſt.non ex quo.in pn. Sed cū origi
nale pctm ꝯtrahit ſolū ex carnis corruptiōe quare
imputat anime. Reſpondeo q2 aīa ꝯdelectat carni
vel melius vt ibidē quedā digna retributio notet.
Anima enī primi hois prius peccando carnē ipſam
corrupit.vnde non corruptio carnis animas corrū⸗
pit hoc no.ea.diſt.ſi nō ſanctificatus. Circa baptiſ
mi formā notandū eſt ꝙ ſicut ait Alexander papa
tertius.extra de baptiſ.c.j.ſi quis puer ter in aquā
immerſerit in nōie patris ꝛ filij ꝛ ſpirituſſancti amē
ꝛ non dixe it. Ego baptizo te in nōie patris ꝛ filij ꝛ
ſpirituſſancti.non eſt puer baptizatus. Sed ꝛ ſi im
merſerit ter puerū nihil dicens baptizatus nō eſt.
Uerum tpe apoſtolorum baptizando nil aliud diceba
tur niſi baptizo te in nomine trinitatis.de cōſe.di.
iiij.in ſynodo.ꝛ ita explicite dicebant:vel etiam im⸗
plicite vtpote. In nōie dn̄i noſtri ieſu chriſti ꝛ ba⸗
ptizabant in ſtagnis et fluminibus. Sed beatus
Clemens ſcđs a beato Petro ex ipſius doctrina vn
ctionem olei chriſmatis addidit. Poſtea Leo papa
Damaſus ꝛ Ambroſius exorciſmos ꝛ bn̄dictiones
ꝛ ceteras ſolēnitates adiecerūt. Baptiſmi aūt for⸗
ma non vitiat ſi quid in ea ſupflue ponit. hoc not.
ea.diſt.ſi non ſanctificat:vt ſi dicat. Baptizo te in
nōie patris ꝛ filij ꝛ ſpūſſancti.ꝛ diaboli:vel arma vi
rūqꝫ cano.vel ſi quid pretermittit forme vt ſi dicatur.
Arma virūqꝫ cano ꝛ ego baptizo te ꝛc̄. Si vō aliqđ
interponat vtpote dicat.ego baptizo te:ꝛ deus eſt in
nōie patris ꝛ filij ꝛc̄.dicūt quidam non eſſe bapti⸗
zatum:alij vō ꝯtradicūt. Si aūt verborum ordo for⸗
me mutet:vt ſi dicit. Baptizo te in nōie filij ꝛ pris
ꝛ ſpūſſancti.dicunt non eſſe baptizatum:quia ordo
verborum de forma eſt. Si vō mora naturalis ꝛ com
pendioſa interponat:puta reſpirando : tuſſiendo :
vel ſcreando non obeſt. Ceterum forma ipſa ꝓnuncia
ri pōt litteraliter:vulgariter grece latine ꝛ armenis
ce.hoc legitur ꝛ no.ea.diſt.mulieri.ꝛ.c.ſeq. Idem
enī ſunt effectus lꝫ voces non ſint eedem ſm Ariſt.
Unde grecus huc veniens baptizat in lingua gre⸗
ca ꝛ econuerſo : quia apoſtoli loquebantur varijs
linguis. Hinc eſt ꝙ ſi quis dicit. Baptizo te in nōie
genitoris ꝛ nati ſiue geniti ꝛ ſancti flaminis bapti
zatus eſt.bene enī fit baptiſmus ſub nominibus ſy
nonimis. Sed ſi dicat. mergo te in nomine pa.ꝛc̄.
non eſt baptiſmus:quia illud verbū mergo non eſt
ſynonimum cum illo verbo baptizo. Non fit etiam
baptiſmus ſi dicat baptizo te in nōie trium pſona⸗
rum:vel in nōie trinitatis:vel in nōie chriſti : vel ſi
baptizauerit in tribus principijs aut in tribꝰ filijs
aut in tribus paraclitis:vel ſi omittat aliqua de tri
bus perſonis:puta ſpirituſſancti vel fil.vel pa. vel
etiam ſi diceret in nōie paternitatis ꝛ filiatōis ꝛc̄.
non eſſet baptiſmus. Item ſi omitteret hoc prono⸗
men ego:dicendo.baptizo ꝛc̄.tenet quidem q2 pro⸗
nomen illud ſubintelligit vnde non deeſt. Sꝫ etiaꝫ
ſm Zachariam papam.ea.diſt.retulerunt.ſi ſacer⸗
dos ſimplicitate ductus non intendens errorem in
troducere dixerit. Baptizo te in nōie patria ꝛ filia
ꝛ ſpirituſſancta.baptiſmus non vitiat. Si vō dubi
tatur de aliquo vtrū ſit baptizatus vel non.ſtatuit
Alexander papa tertius.extra de baptiſmo.c.j.ꝙ
baptizet ſub hac forma. Si es baptizatus non te
baptizo:ſed ſi nōdū baptizatus es:ego baptizo te
in nōie patris ꝛ filij ꝛ ſpūſſancti amen. Adhuc ſi in⸗
fans nō pōt naſci:ſꝫ ſolū caput:illđ baptizet ꝑuſqꝫ
moriat.ff.de relig.ꝛ ſum.func.l.cū in diuerſis. Sꝫ
ſi mater in partu moriat incidat:ꝛ infans viuus de
ventre extrahat ꝛ baptizet. ¶ Circa patrinos qui
in baptiſmo ꝛ ꝯfirmatione neceſſarij ſunt. dicendū
eſt ꝙ vbi infans fari vel credere neſcitꝰ patrinus in
terrogat ꝛ reſpondet pro eo ꝛ in eius fide ꝛ pfeſſio⸗
ne baptizandus ſaluat. Qđ etiam Iſido.ea.diſt.
paruuli ꝛ.c.ſeq.in egroto muto et ſurdo baptizan⸗
dis ꝯtingit. Nam etiā legimus cyrophenīſſam mu
lierē veniſſe ad ieſum ꝛ rogaſſe pro filia ſpm̄ imun⸗
dum hn̄te:ꝛ illam ad p̄ces matris ſaluatam fuiſſe.
Aug.qꝫ ea.di.nihil.ꝛ.c.ſeq.aſſerit ꝙ reſponſio ipſiꝰ
patrini ad celebritatē.i.ſolēnitatē ptinet ſacramē⸗
ti.q.d.nō ad neceſſitatē. Paruulū enī nō fides illa
que in credētiū voluntate ꝯſiſtit:ſꝫ fidei ſacm̄ fide⸗
lem facit.vn̄ fidelis vocat nō rē ipſam abnuendo:
ideſt ꝯfitendo ſed ipſius rei ſacm̄ recipiendo.ſicut
ergo paruuli alieno errore dānati fuerāt:ſic et alie
na ꝓfeſſione ſaluari poſſe neceſſe eſt.ea.diſt. illud.
ꝛ.c.ſeq.quare ꝛ cū illi ad intelligibilē etatē ꝑuene⸗
rint debēt patrini inſinuare illis ꝓfeſſionem quā ꝓ
eis fecerunt. Porro ſacerdos baptizans ꝛ eps̄ con
firmans ſibi illos obligant ꝙ de eis curam ſpālem
gerant:q2 enī ipſe non omnibus pōt curam ſpālem
impendere.idcirco patrino cōmittit qui ſe pro illo
fideiuſſorem conſtituit ꝙ renatum docebit oratio⸗
nem dn̄icam ꝛ ſymbolū fidei quā quilibet chriſtia⸗
nus adultus ſcire tenet vel in lingua latina vel ma
terna:ꝛ ſi patrinus filiolū docere neglexerit grauiſ
ſime peccat. Itē iuxta autoritatem Leonis pape.
ea.di.ꝛ plures vnus tm̄ dꝫ eſſe in baptiſmo ꝛ vnus
in ꝯfirmatiōe patrinus ſiue vir ſiue mulier:ꝛ h̄ ꝓpē
pericula que ꝯſueuerūt ꝯtingere in ꝯiunctionibus

matrimonialibus. In quibuſdam tñ eccl'ijs contra
ria ꝯſuetudine hoc derogatũ eſſe videt̃ ⁊ hoc ideo
qm̃ ſi veniat i dubiũ de aliquo vtrũ ſit baptizatus
vel non qñ ſunt plures patrini vel teſtes baptiſmi:
tanto fortius dubiũ excludet̃: ⁊ tanto plures ad in
ſtruendũ filiolũ ſe ꝯſtituũt debitores. Itẽ ſm̃ cano
nem.ca.di.in cathecismo ⁊ in ꝯfirmatione vnus ⁊
idẽ patrinus ſufficere põt vbi neceſſitas cogit al's
ſingulos ſinguli ſuſcipiant. Ueꝝ baptizatis ſeu con
firmatis patrinoꝝ pſidia qui nõ ꝯſentiũt nõ obeſt
Cũ igit̃ patrinus filiolũ inſtruere teneat̃ et in fide
ipſius baptizandus ſaluet̃. Nullus dꝫ patrinus ef-
fici niſi ſciat dñicã orõnez ⁊ ſymbolũ.ca.di.nõ licet
⁊.c.ſeq.in quibus ipſe tenet̃ filiolũ ſuum inſtruere:
cũ ſit fideiuſſor fidei illi᷒: ⁊ cũ dꝫ cuſtodire ꝑ poſſe
ne a fide ⁊ iuſticia deuiet: caſtitatẽ cuſtodiat: iuſti-
ciam diligat: ⁊ teneat charitatẽ: vtpote reſponſur᷒
in die iudicij de oĩ exceſſu illius. Sunt ãt quattuor
genera pſonaꝝ quas eccl'ia nõ ſuſcipit in patrinos
Primũ gen᷒ eſt monachus: abbas: abbatiſſa: mo-
niales: ⁊ hmõi. Scdm̃ genus ſunt infideles. Tertiũ
illi qui nondũ ſunt ꝯfirmati.ca.di.in baptiſmo qui
alios non pñt tenere in baptiſmo vel in ꝯfirmatõe.
nõ enĩ vere debẽt vocari fideles: vñ nec veri teſtes
eſſe pñt.ij.q.vij.nõ põt.⁊.c.ſeq. Quartũ genus eſt
vir ⁊ vxor: ſimul.xxx.q.iiij.qd̃ videt̃: niſi prius ambo
votũ emiſerint caſtitatis: ſi ambo eundeꝫ puerũ de
fonte leuarẽt: ſpũales patres eiuſdẽ fierẽt: vñ vlte
rius carnaliter cõmiſceri nõ debẽt: nec etiã vt aiũt
quidã aliqs de ſacro fonte leuare dꝫ aliquos d' ſua
ꝯſanguinitate p̃ſertim filiũ ꝓpriũ vel filiã vel vxo-
ris vel econuerſo.extra d' cogna.ſpi.c.ij.⁊.iiij.q: cha
ritatis dilectio ꝑ baptiſmũ ꝓpagari dꝫ. Baptiſmi
ſolẽnitate cõpleta itur ad fontes cũ triplici letania
⁊ inde q: ante baptiſmum ⁊ poſt letanie circa ba-
ptiſteriũ peragunt̃.pro eo ꝙ in Apoc. legitur. Iris
erat in circuitu ſedis. Iris vt ait Beda que fit ſole
irradiante nubes: ⁊ que poſt diluuiũ fuit ꝓpiciatio
nis indicium ſignificat interceſſiones ſctõꝝ: ſedes
eccl'iam ſignificat nubes ſunt viri ſancti.iuxta illud
Eſa. Qui ſunt hi qui vt nubes volant qui ante ad-
uentũ xp̃i ⁊ poſt deuotiſſime ꝓ eccl'ia orauerunt et
orant.fit aũt hic letania circa fontes vſqꝫ ad ſancte
Iohes baptiſta ora pro nobis: eo ꝙ ipſe primus in-
uenit vel docuit baptiſma. Deinde illi cũ trina le-
tania redit̃ vſqꝫ ad Oẽs ſancti orate pro nobis ad
oſtendendũ ꝙ ipſi orant pro filio baptizato q̃ mor-
tuus fuerat ⁊ reuixit perierat ⁊ inuentus eſt: vt in
vera fide trinitatis participet ſacramẽto baptiſmi
vel vt deum quẽ ꝯfeſſus eſt diligat toto corde tota
mente ⁊ totis virib᷒. ¶ Sane agunt̃ in quibuſdaꝫ
eccl'ijs ſeptene letanie ante baptiſmũ: q: oramus
ſctõs intercedere pro nobis vt ſpũſſctũs cuius gr̃a
ſeptiformis eſt veniat ſuꝑ aquã baptiſmi. In alijs
agunt̃ qui ne dum cathecumini baptizant̃ vt deus
cuſtodire dignet̃ quinqꝫ ſenſus corpoꝝ eoꝝ ne per
eos illecebris ſecularibus incitati purificationem
in baptiſmo acceptam amittant. Trine etiam qñqꝫ
poſt baptiſmũ agunt̃ vt credulitatem trinitatis in
qua baptizati ſunt ⁊ quã ꝓfeſſi ſunt toto corde.to-
ta mente: totiſqꝫ viribus diligant. Quidã etiã can-
tant letaniã in eundo ad fontes ꝓpter ſpem: ⁊ inde
redeundo ꝓpter rẽ ad notandũ ꝙ ſancti orant pro
baptizandis vt ſacramentũ vera fide ꝑcipiant: ⁊ ꝓ
baptizatis vt in ſacro vere fidei ꝑcepto ꝯfirment̃.
In fine letanie fiunt iuxta apoſtolũ petitiones: vt
Propitius eſto parce nobis dñe. ⁊ obſecratiões: vt
Per natiuitatẽ tuã libera nos dñe. ⁊ poſtulatiões:
vt Peccatores te rogamus audi nos. Quid ſignifi
cet cantus poſt baptiſmũ dictũ eſt ſupra vbi de can
ticis agit̃. Ceteꝝ in quibuſdã eccl'ijs in lectionib᷒
⁊ letanijs ſenes p̃cedunt ⁊ iuuenes ſubſequunt̃. vl'
q: ſenex ſeruus ſcꝫ eleazar adduxit rebeccã vt iſaac
iuuenis apprehenderet eam: vel q: in baptiſmo iu-
ueneſcit eccl'ia ⁊ renouat̃ vt aquila iuuentus noſtra
Rurſus in quibuſdã eccl'ijs dum.xij.lectiones le-
gunt̃ letanie dicunt̃: ⁊ e: ꝙ duodenarius numerus
per tres quaternarios clericoꝝ implet̃ quibus orat̃
vt in baptizandis doctrina capiat apl'oꝝ fidẽ trini
tatis ⁊ quattuor virtutibus predicatoꝝ.

¶ De confirmatione. Rubrica.

Exto loco de confirmatione dicamus
Siquidẽ poſt baptiſmũ ſequit̃ ſpũale
ſignaculum.ſ.ꝯfirmatio quo ꝑfectior
fiat qñ ad inuocationẽ ep̃i ſpũſſctũs
infundit̃.ea.diſt.accepiſti. Baptiza-
tus aũt ꝯfirmari non põt niſi demũ poſt ſeptẽ dies
poſt baptiſmũ ꝓpter ſeptẽ dona ſpũſſancti que reci
pit in baptiſmo. Nã pro ſingulis donis decet dies
ſingulos celebrare. Alij dicũt ꝙ ſtatim poſt baptiſ-
mum eſt ꝯfirmatio inchoanda ꝓpter rõneꝫ ſcriptã
ſub q̃nta feria cene dñi. vbi agit̃ de olei ꝯſecratiõe.
Nam ⁊ Clemens papa primo ſtatuit vt baptizatus
q̃ citius fieri poſſit ꝯfirmet̃: q: nõ eſt ꝑfectus chri
ſtianus qui hoc nõ neceſſitate: ſꝫ incuria aut volun
tate omittit. Hec frontis chriſmatio ꝯfirmatio dici
tur: q: ꝑ eã ſpũſſctũs datur ad augmentũ ⁊ robur.
extra de ſac.vnc.c.j. Unde cũ ceteras vnctiões ſim
plex ſacerdos valeat exhibere hanc nõ niſi ſummus
ſacerdos.i.ep̃s dꝫ ꝯferre.extra de confir.quãto.q:
de ſolis apoſtolis legit̃ quoꝝ vicarij ſunt ep̃i ꝙ per
manus impoſitionẽ ſpm̃ſctm̃ dabãt quemadmodum
actuum apl'oꝝ lectio manifeſtat. Cum audiſſent in
quit apoſtoli qui erant hieroſolymis: q: recepiſſet
ſamaria verbũ dei miſerũt ad eos petrũ ⁊ iohẽm: q̃
cum veniſſent orauerũt pro ipſis vt acciperent ſpm̃
ſctm̃. nondũ enĩ in quẽqꝫ illoꝝ venerat: ſed baptiza
ti tm̃ erãt in noĩe dñi ieſu: tũc imponebãt manus ſu
per illos ⁊ accipiebãt ſpm̃ſctm̃. cuius aduentus ꝑ
myſteriũ vnctionis deſignat̃: q: colũba in quã ſpũs
ſanctus ſuꝑ xp̃m in baptiſmũ deſcendit ad veſpeꝝ
in cathacliſmo reuertens ramũ retulit oliue virentẽ
extra de ſacra vnct.c.vno. cuius vtiqꝫ ſacrm̃ Dauid
propheta prenoſcens exhilarandã faciem in oleo p̃-
dicauit. Arnaldiſte tñ pfidi heretici dicentes ma-
nuum impoſitionẽ ſine ꝯſolamẽ: tũ fieri poſſe a quo
libet hoĩe bono. obijciunt ad hoc qd̃ p̃miſſum eſt de
eo quod legitur in actibus apoſtoloꝝ: ꝙ Ananias

tuſ. Bñdictus liberans per alapaꝫ monachum qui
a maligno ſpiritu vexabatᷣ: vt legitᷣ in dialogo Gre
go.li.ij.c.xxxij. duo ergo facit epũs. primum q: cum
vngit in fronte. ſcḋm: q: ipſuꝫ ꝑcutit in facie. Unctio
ſignificat vnguẽtum gratie quantum ad actus au-
daces aggrediẽdi ea q̄ pertinẽt ad fidem. percuſſio
vero fit ne vlterius confundatᷣ: aut timeat confiteri
nomẽ xp̄i. q.d. epũs confirmator: ita ſis fortior vt qui
cũꝙ ſic te percuſſerit vel quocũꝙ alio modo tibi cõ
fuſionem p̄ eo quia xp̄i fidem confiteris: tu in his
omnibus non erubeſcas. Percuſſi enim in facie eru
beſcere ſolent. Similiter etiam fit alicubi propter
eandem cauſam militibus nouis. Fieri poteſt cõfir
matio in campo: melius tñ fit in eccleſia aut in atrio
eccleſie. In burcardo lib. iiij. c. epũs. In concilio au-
relian. de conſe. di. v. vt ieiunij ſtatutum eſt vt ſacrm̃
confirmationis a ieiunis ⁊ iuuenibus perfecte eta
tis puta. xij. vel. xv. annorum ſeu adultis monitis p̄
us pctã confiteri conferatᷣ hodie tñ ꝙcitius põt hoc
fiat vt p̄miſſum eſt. Criſmato autem aliquo pãno
albo frons ſua circuncingitᷣ: ne recens vnctio deflu
at aut deleatᷣ ⁊ ſeptima die deponitᷣ ſicut. s. vbi igitᷣ
de baptiſmo dcm̃ eſt. Et in concilio beluacẽ. de cõ
ſe. di. iiij. ſi q̇s noluerit. dᷣ ꝙ pãnus chriſmalis q̇ ca
put pueri in fronte p̄ epm̃ vel in vertice p̄ p̄ſbyterum
chriſmati circũcingitᷣ: põt iterũ ſup aliuꝫ baptiʒatũ
imponi. Itẽ non confirmatus non põt alium tenere
in baptiſmo vel in confirmatione. nec vir ⁊ vxor vel
conſanguinei vel ẽt plures teneant confirmandũ
prout in baptiſmo dictum eſt.

De miſſa. Rubrica.

Septimo loco de miſſa huius diei di
cẽdum ẽ. In qua q̇dẽ plura ſũt no
tabilia. Primo ꝙ ante miſſam alta
ria cooperiuntᷣ qḋ fit q: iam eccl'ia
incipit reſurrectõis p̄ludia celebra
re. Magna eñi pars huius officij ad
illam pertinet ſ. reſurrectõe xp̄s q̇ p̄ altare ſignifica
tur ſtola corporis indutus eſt. Item miſtri altaris
p̄cioſis ⁊ ſplẽdidis ſunt veſtibus decorati ad ſignifi
candum ꝙ neophiti ſunt indumentis virtutum orna
ti. Item miſſa ideo nõ cãtatᷣ ſolito more: q: in ea nõ
dᷣ introitus q̇ eſt caput miſſe: eo ꝙ ille q̇ eſt caput ⁊
p̄ncipium nr̃m ſubtractus eſt ⁊ in ſepulchro ſilet: et
nocte reſurrectionis lꝫ reſurrexiſſet: tñ a ſuis neſcie
batur. vnde cuꝫ maria magdalena inuenit monumẽ
tum vacuum credidit eum eſſe ſublatum. Hac eñ die
⁊ in vigilia penthecoſtes ſeruamus antiquum eccl'ie
morẽ q̇ fuit añ papam celeſtinum ſcḋm quẽ introitus
in miſſa nõ dicebatᷣ: ſꝫ a kyrieleyſon icipiebatᷣ. Inci
pit ergo a kyrieleyſon offm̃ qḋ eſt q̄dam vox leticie:
de h̄ ꝙ neophiti ſunt renati rogat eccl'ia vt dñs eos
in nouitate cõſeruare dignetᷣ. Oia eñi q̄ dñr vſꝙ ad
euangelium ad eos referuntᷣ. Seq̇tur Gl'ia in excel
ſis: qḋ ideo cantatᷣ p̄mo q: pax data eſt renatis q̄ ab
angelis nunciata eſt in nocte natiuitatis: cuꝫ g̃ ipſi
ſint renouati gratia dei p̄nt cantare. cũ angelis. Se
cũdo iḋ q̄ñ angeli q̇ p̄mo illud nato dño cãtauerũt:
pro renatis in baptiſmo gloriantᷣ. Tertio q: reſurre
ctio xp̄i prima eſt: iḋ dᷣ iſte angelicus cantus cuꝫ
ipſis angelis chorus exultat p̄ſonanti melodia. ⁊ cã
pane ſiue ſigna ẽt ꝯcrepant q̄ hactenus fuere muta
Collecta ẽt de renatis manifeſta eſt q̄ eſt. Deus qui
hanc ſacratiſſimam noctẽ gloria dñice reſurrectõis
illuſtras: confer in noua familie tue ꝓgenie ſpm̃ ado
ptõis quẽ dediſti ⁊c. cui p̄mittitᷣ Dñs vobiſcum. ⁊
nõ: pax vt iam dicetᷣ. Siſt epiſtola refertᷣ ad eos vieꝫ
Si conſurrexiſtis cum xp̄o q̄ ſurſum ſunt q̄rite vbi
xp̄s in dextera eſt dei ſedẽs ad Coll. iij. c. q. d. reſur
rexiſtis i baptiſmo a pctis: ſicut xp̄s reſurrexit ab oĩ
bus infirmitatibus ſuis: ſꝫ ad q̇d debẽt laborare re
ſurgentes: niſi q̄ ſurſum ſunt obtineant. Ideo dicitᷣ.
Que ſurſum ſunt ſapite nõ q̄ ſup terraꝫ. i. celeſtia nõ
terrena vobis ſapiant. ⁊ additᷣ. Mortui eñi eſtis ⁊ vi
ta veſtra abſcõdita eſt cum xp̄o in gloria mortui eñi
eſtis pctõ: ⁊ mortui eſtis vobis. vt iam non vobis ſꝫ
dño viuatis ſicut dicit apl's. Uiuo ego immo nõ ego
ſed vita viuit in me xp̄s. Uita aũt veſtra abſcondita
eſt in deo ideo q: nondum apparet quid futuri eſtis
ſed cum apparuerit xp̄s vita noſtra apparebitis cũ
ipſo in gloria. Ecce ad q̇d debeant tẽdere neophiti
ſcilꝫ vt ſint ⁊ appareant cũ xp̄o in gl'ia ad quam repñ
tandum miſtri altaris ſolẽnes veſtes induũt vt re-
natorum ſtolam innocentie demonſtrent. in ep'la vo
baptiʒati inſtruuntur. Poſt epiſtolam vo ſequitᷣ al-
leluya qḋ eſt vox angelica ſiue canticum angelorum
ſicut oſtendit Iohannes in Apo. dicẽs. Audiui q̄
ſi vocem tubaꝝ multaꝝ in celo dicẽtiũ alleluya: quia
angeli gloriantᷣ ꝓpter baptiʒatos a dyaboli ſeruitu
te ereptos ⁊ ad fidẽ conuerſos dᷣ alleluya ſine gra
duali ad ſignificandum ꝙ caput noſtrum q̇eſcit vbi
eñi eſt q̇es ibi nõ eſt motus. vbi aũt non eſt mot' ibi
non eſt aſcenſus de gradu in gradum: qḋ ſignificat
graduale. Ideo aũt graduale non dᷣ. q: baptiʒati
nondum per opera in virtutibus gradum fecerunt.
Dicitᷣ aũt tractus qui ſignificat patientiam per quã
expectare debet gloriam ſempiternam: quam ſcḋns
ſabbatum in albis rep̄ſentat. In quo ſabbato nõ cã
tatur graduale q: ibi non eſt neceſſariuꝫ bonũ opus
vel tractus. q: nec patiẽtia: ſed duplex all'a ꝓ dupli
ci gloria. ſcꝫ anime ⁊ corporis. de hoc ſub titu. de ſe-
ptem diebus poſt paſcha dicetᷣ. ⁊ p̄ter morem ante
tractum ponitur alleluya qḋ eſt q̄dam vox leticie ad
notandum leticiam neophitorum quaꝫ hñt de ſpũa
li nouitate. Sed q: graues ſunt labores vie ſequitᷣ
tractus qui, dicitᷣ a trahẽdo. Ad idem tñ inuitantur
neophiti in v̄ſu all'a. ⁊ in tractu videlicet ad dei lau-
dem. Nam alleluya ſonat. Laudate dñm. ⁊ in v̄ſu al
leluya dicitᷣ. Confitemini dño. i. laudate dominum
additᷣ cã q̄ñ bon' eſt in ſe ⁊ in nobis cum q̇bus miſe
ricorditer ⁊ benigne egit dimittendo peccata in ba
ptiſmo: ⁊ cantatᷣ tono reſurrectionis ſcꝫ octano. Sꝫ
q: effectus benignitatis poſſet eſſe ad tempus ideo
ſubditur: quoniam in ſeculum miſericordia eius. Ad
idem etiam inuitantur in tractu. ſ. Laudate dñm oẽs
gentes ⁊c. quoniam confirmata eſt ⁊c. reuera firma
tur miſericordia que in eternum durat, ſicut in verſu

alleluya dictũ eſt. Hec aũt duo.ſ. miſericordia et veritas in pſalmis iungunt: vt nec miſericordia iniuſta. nec vita nimis auſtera credatur. xlv. diſt. diſciplina. xxiij. q. iiij. nõ ẽ iniuſta. Quare duplices laudes dicunt et quare tract⁹ et q̃re ſub humiliori lingua dicit ſub ti. de ſeptẽ dieb⁹ poſt paſcha dicet. Scd̃o et alleluya ideo prius q̃ tract⁹ dr̃: q: hebrea lingua mater ẽ nobiliſſima oim̃ linguarum propter autoritatem diuine ſcripture. latina vero inferior: quaſi filia. Preterea alleluya ſignificat iudeos prius cõuerſos tract⁹ gentiles poſtea credẽtes. Tertio dicit primo alleluya in memoriam prioris ſtatus ade. Sequitur tractus in memoriã ſequẽtis. Precedit etiam alleluya propter gaudiũ reuertentiũ de captiuitate babylonica. In alijs vero dieb⁹ graduale precedit alleluya propter profectũ pficiẽtiũ. Deinde ſequit euãgeliũ. Veſpere aũt ſabbati que luceſcit in prima ſabbati. Matt. xxviij. c. i quo de ſollicitudie mulierum circa dñi ſepulchrũ: et de myſterio angelorum et de reſurrectiõe ſaluatoris agit: viſq̃ nũc enim fuit ſacrificiũ neophitorum. ſz dehinc reſurrectio ad memoriã reuocat. Et nota q̄ veſpere ſabbati hic accipitur pro nocte. et eſt ſenſus veſpere ſabbati. id eſt i nocte ſabbati. Sed q: credi poſſet q̄ veniſſent mulieres in pcipio noctis vel in medio: idcirco adiũctũ eſt que luceſcit in prima ſabbati. id eſt q̄ ptinet ad lucẽ pmi ſabbati. Luceſſerat enim iam qñ venerat maria magdalena et altera maria videre ſepulchrũ etc. Ante euãgeliũ aũt nõ portatur lumẽ nec etiã in quibuſdam eccleſijs candelabra cũ luminarijs ſtant ad miſſam ſuper altare. Primo q: ille qui eſt lumẽ nondũ nobis reddit⁹ eſt. quoniã ei⁹ reſurrectio nonduz erat manifeſta: immo credebat adhuc in ſepulchro latere. Secũdo q: mulieres xp̃z non deũ: ſed ſolũmodo eſſe mortalem credentes: occulte ſine lumine ibant ad ſepulchrũ vt vngerẽt corpus ieſu. Tertio ad notandũ cecitatem cordis ignorãtium ipm̃ reſurgere poſſe. Incenſum tamen fert in ſignũ q̄ mlieres tulerũt aromata vt vngerẽt ipm̃ Rurſus accẽſa luminaria non ferunt: ſed incẽſum. ſic ad notãdum q̄ tunc orationis affectio que p incenſum exprimitur animis infirmorum non deerat: ſz veritatis lux que p accenſa luminaria deſignat: eis certitudinaliter nõ clarebat ppter domini ſepulturam. Poſt euangelium non dicitur. Credo: vt p hoc infirmorũ animorum dubitatio denotet. Quedam tamen eccleſie dicunt hac die Credo. et per totam ſequentẽ hebdomadã quo renati aſſuerãt ſe in deuz tendere et ea que de chriſto dicta ſunt in euangelio firmiſſime credere. Offertorium quoq̃ non dicit in quo ſignificat primo ſilentiũ mulierũ que tertie qñ cũ ſilentio receſſerũt a monumẽto ad qd̃ iuerant vt xp̃o vnguẽtum offerrent. Scd̃o q̄ ipſe venientes iuxta legis mãdatũ vngere corp⁹ ieſu latẽter venerũt ad ſepulchrũ et contra illud in ſilentio ſteterũt timẽtes reſpõdere angelo vel cuſtodibus ſepulchri: ergo eam mox cantores ſilent. Tertio q: nondũ ſurrexit qui det nobis quod offerre poſſumus. Cãtatur aũt Sanctus. ſanctus. ſanctus: quod eſt angelorum canticũ: q: angeli tanq̄ nihil timẽtes in ſepultura domini et eius reſurrectionem quam non tacuerunt ſuum habuerũt myſteriũ. In canone etiã. ſ. infra actionẽ fit mentio de renatis. Agnus dei nõ cantat. tum q: nondũ ſurrexit q̄ ipſi ſcirent qui in die reſurrectionis dixit diſcipulis. Pax vobis. tũ q: diſcipuli tunc deſperauerãt neq̃ credebãt eũ eſſe deũ qui redimeret iſrael. Vñ cleophas dixit. Nos ſperabam⁹ q̄ ipſe eſſet redẽpturus iſrael. q. d. iam nõ ſperam⁹: immo deſperam⁹. Sed et mulieres q̄ venerũt ad monumẽtum credẽtes corpus ſublatũ eſſe: nõ credebãt q̄ ipſe pctã mũdi tollere poſſet. Unde et maria magdalena que fuit magis ſollicita audiuit a dño. Noli me tangere. Nondũ eñi aſcẽdi ad patrẽ meum. ſubaudi in corde tuo. id eſt nondũ credis me eſſe equalem patri: ergo nõ credis me tollere poſſe pctã mundi. In q̄buſdã tñ eccl'ijs dr̃ ter Agn⁹ dei. ſine Dona nobis pacẽ. nõ datur etiam pax in deteſtationẽ oſculi pditoris. tũ q: xp̃s q̄ eſt vera pax noſtra nondũ pacẽ nũciauit: q: nonduz ſurrexit qui in die reſurrectionis ap'lis ait. Pax vobis. vñ forte h̄ modus ſalutationis. ſ. Pax vobis ab epõ in pncipio hui⁹ miſſe nõ dr̃: ſz differt vt nouã ſalutationẽ i die reſurrectiõis ſue ppl's affectuoſi⁹ amplectat. In aliquib⁹ tñ eccleſijs pax datur eo q̄ Gloria in excelſis cantat. Poſtcõio etiã non cantat. primo ad notãdum q̄ nõ erãt tũc qui in fide xp̃i cõicarent. Scd̃o q: baptizati nõdũ cõicauerũt: ſed in die paſche cõicare debẽt. Tertio q: nõdũ ſurrexit q̄ nobis dat q̄ cõicem⁹. Quarto q: veſpe que ſequunt vicem obtinẽt poſtcõionis. Quinto q: oẽs tacuerũt in xp̃i cõprehenſione et crucifixione: ideo cantores tacent. Cantoribus igit tacẽtibus ſacerdos ſuũ implet officiũ: q: apoſtolis de reſurrectione dubitantib⁹ et mulieribus timẽtibus et nil dicẽtib⁹: xp̃s ipſe p ſuã glorioſaz appitionẽ quibus voluit fecit ſe manifeſtũ. Cõſequẽter intercenãdũ. i. dũ ſacerdos cõicat adijciunt breuiſſime veſpe ſcz Laudate dñm oẽs gẽtes. q̄ qñ nõ ſunt veſpe: q: ſabbatũ eterne quietis qd̃ p hoc ſabbatuz figurat. nullã hz veſpam. fit etiã offm̃ breue ppter ipſos neophitos quib⁹ oĩa debẽt breuiter cãtari: maxie primo die ne eis gñetur faſtidiũ et plixitate. vnde ſub vna collecta miſſa et veſpe claudunt ne forte ſi finita miſſa dicerent veſpere neophiti nõ auditis veſpis recederent credẽtes hic licentiã abeũdi. vñ iõ totũ officiũ ſub vna oratione cõpletur: qm̃ ſacramentum baptiſmi in xp̃i paſſione conſummat. vl' ideo dies hec in miſſa nõ in veſpera terminat: vt xp̃s qui nos morte redemit ſine fine laudet qui eſt in ſecula bñdict⁹ In quibuſdã aũt eccl'ijs cantat pš. Laudate dñm ſine gloria: q: filius qui eſt tertia pſona in trinitate: nõdũ ſcit eſſe nobis reddit⁹. Rurſus inuitãtur neophiti ad laudem dñi per pſalmũ illũ Laudate. et ipſi ſe laudare reſpondeant dicentes quaſi vnus hõ per ſe vel per alios. Magnificat anima mea dominũ. Hoc ſabbatum priuilegiatum eſt quia in eo fiunt ordines. cathecumini poſt baptizantur: cereus benedicitur: et plures lectiones leguntur.

De die ſancto paſche. Rubrica.

SEquitur videre de feſto paſchali de quo
primo aliqua generalia premittemus.
Conſequenter vero de nocturno huius diei
officio poſtmodum de diurno aliqua
ſupponemus. Siquidem tempus paſchale
ſignificat tempus illud quod erit poſt diem iudicij: quando videlicet
ad patriam vite quam per adam amiſimus deo propici-
ante regredimur qua conſideratione pōt dici hoc tempus
regreſſionis: quod tamen incipit in octaua. In hac autem
die reſurrexit dominus qui eſt mundi prima et rediens ad ca
put eſt octaua vt dicetur in prohemio ſeptime partis de
qua dicitur in paralipomenon in ti. pſalmorum. Quam
octauam ſicut ſeptem mundi etates precedunt: quarum ſex
ſunt viuentium et ſeptima dormientium. ſic et ſeptem dies
noſtre reconciliationis hanc diem precedunt. ſic quoque ſeptem
dominice a Circumdederunt vſque ad Letare hieruſalem preceſ-
ſerunt quas interpoſita dominice paſſionis memoria.
hec dominica octaue etatis repreſentatiua ſequitur: in qua
etiam repreſentatur quod ſicut octaua eſt eadem cum prima. ſic
reſtituetur homo in idipſum: et ad id quod fuerat conditus:
imo ſupra prime originis reparabitur dignitatem et conſe-
quetur corporis et anime feliciſſimam immortalitatem.
Qualiter dominus tribus diebus et tribus noctibus fuit
in ſepulchro et qua hora reſurrexerit: et qua hora hoc
tempore debet dici officium matutinum: et quare hac die paſcha
celebratur dictum eſt ſub quarta feria cene domini: et ſub
ſabbato ſancto. Sane paſcha grecum nomen eſt quod he-
braice dicitur phaſe: quod latine tranſitus interpretatur
ſecundum Bedam. Non ergo dicitur paſcha a paſſione ex eo quia paſ
ſim grece dicitur pati latine: ſed dicitur a tranſitu. et hoc primo
ſecundum hyſtoriam: ex eo quod exterminator angelus videns
ſanguinem in foribus iſraelitarum pertranſijt nec eos per-
cuſſit. tunc etiam populus ex egypto tranſiuit. i. exiuit ter
tiaque die mare rubrum pertranſiuit. Secundo ſecundum allegoriam:
quia eccleſia in hoc tempore tranſit per baptiſmum ab infidelitate
ad fidem. Tertio ſecundum tropologiam: quoniam hoc tempore tranſimus
per contritionem et confeſſionem de vitijs ad virtutes vt infra
dicetur. Quarto ſecundum anagogem: quia nunc chriſtus tranſijt a
mortalitate ad immortalitatem: et faciet etiam nos tranſi-
re: vnde in euangelio. Cum vidiſſet ieſus inquit: quia venit
hora vt tranſiret de hoc mundo ad patrem etc. Nolamus
autem hanc diem greco et non hebraico vocabulo: licet lin-
gua hebrea dignior ſit tanquam mater. primo ne in hoc
videamur iudaizare. ſecundo ne in hoc imitemur quoſ
dam hereticos dicentes euangelium ſine cerimonia-
libus non ſufficere ad ſalutem. Item vtimur greco et non
latino vocabulo propter autoritatem: quoniam greca lingua
antiquitus rome et in italia tante fuit autoritatis: vt
non ſolum dies ſolennes grecis nominibus nuncuparentur
vt paſcha: penthecoſte. hypopanti. et epyphania. verum-
etiam dignitates: vt apoſtolicus: patriarcha: archiepiſcopus:
epiſcopus et huiuſmodi. Iſido. tamen dicit quod paſche vocabulum non
grecum: ſed hebraicum eſt. et Ambro. iij. dicit niſi quidam ſermone
quod paſcha hebraice dicitur a phaſe quod eſt tranſitus:
grece vero a phaſim quod eſt paſſio. Augu. dicit quod hoc
nomen paſcha per diuinam diſpoſitionem compactum eſt ex
hoc nomine greco paſche: quod paſſio interpretatur: et ex hoc
nomine hebreo phaſe quod tranſitus interpretatur: nam
hec duo conueniunt in hoc nomine paſcha: tam ſecundum ſi-
gnificationem quam ſecundum vocem ſecundum ſignificationem: quoniam
in paſſione chriſti fuit eius tranſitus. vnde merito hoc
nomen habet intellectum vtriuſque nominis: et eſt latinum vt
ſic ex duabus linguis fiat tertia. ſ. latina. et eſt hoc
nomen paſcha prime declinationis et neutris generis
quod ſolum in tribus grecis nominibus inuenitur. ſ. paſcha:
manna et mammona. Vel eſt tertie declinationis: vt di-
catur paſcha paſchatis: ſicut dicitur fantaſma fantaſ
matis. Vocatur autem paſcha ipſa dies reſurrectionis:
et etiam tempus a dominica in ramiſpalmarum vſque ad octauas
paſche: quia in dominica ipſa inducebatur agnus qui in quinta
feria immolari debebat. Verumtamen ſecundum vulgi conſue-
tudinem dominica in ramiſpalmarum dicitur paſcha floridum
feria ſexta paſche. Hodierna vero die paſcha. olim tamen
proprie dicebatur paſcha dies illa in qua agnus immo
labatur. Solemnitas paſche autem anthonomatice dicitur
ſolennitas ſolennitatum: eo quod ceteras ſolennitates huius
ſolennitatis nobilitas antecedit: et omnes dies dominici ſunt
octaue huius feſti: vt dicetur in prohemio ſeptime par
tis: et in ea omnia leticie inſignia proponuntur. templum quoque
mundatur et ornatur in parietibus: quia in eis cortine et pal
lia extenduntur: et in choro dorſalia et tapeta extendun
tur et banchalia diſponuntur. Velamen etiam quod erat
ante crucem vel in altum dirigitur vel remouetur vel retro
altare ponitur ad notandum quod prius occulta modo ſunt
manifeſta. altare quoque ſuis ornamentis decoratur: vt in
quibuſdam eccleſijs vexillis que ſignificant victoriam
ieſu chriſti crucibus et alijs. De quo et de velaminibus
trium colorum que hac die tribus lectionibus de alta
ri remouentur et de triplici ornatu materialis templi
dictum eſt in prima parte ſub ti. de picturis. Mini
ſtri quoque ad decorem huius ſolennitatis ſe balneis pre-
lauant: et barbas et coronas tondunt: capillos depo
nunt veſtes ſiue cappas nigras deponunt et albas
induunt que licet ad decorem fiant ad ſpiritualem quoque
honorem referuntur. Non enim lauamur ad voluptatem ſed
ad ſignificationem vt ſcilicet per exteriorem lautionem corpo-
ris interiorem anime debere fieri oſtendamus. barbas
et coronas tondere eſt ſuperfluitates et vitia depo-
nere: capillos ſuper aures tondere eſt quinque ſenſus
corporis ad ſeruiendum deo expeditos habere: ni-
gras veſtes ſiue cappas exuere eſt aſperitatem peni
tentie deponere: albas ſiue ſuperpellicia induere: eſt
ſtolam immortalitatis firmiter expectare: vel per veſtem
albam ſignificamus innocentie ſtolam renatorum: vel
per hoc repreſentamus hodiernam apparitionem ange-
lorum qui in veſtibus albis apparuerunt. In hac
ſancta die nil quod a ſacerdote non ſit benedictum comedere
debemus: quia inimicus noſter nunc nos magis ſata-
git ſupplantare. Unde in quibuſdam locis quecunque co-
medi debent ad eccleſiam portantur et in atrio vel veſti
bulo eccleſie cum cruce et aqua benedicta et in veſtibus ſa
cris a ſacerdote benedicuntur. Hinc eſt quod hodie agnus
a ſacerdote benedicitur ad repreſentandum quod deus per
Moyſen et populum agnum comedi iuſſit in figuram
ieſu chriſti: cuius ſanguine omnia primogenita ſibi de
mundo redemit et angelo in nocte illa omnia primoge-
nita in egypto percutiente populum ſuum ſeruauit agni
ſanguine prenotatum. Agnus autem ſecundum romanum

ordinē nō ad altare:ſed ad menſam bñdicitur. In
quibuſdā etiā locis bñdicit̃ lac ⁊ mel in memoriā eiꝰ
qḋ dñs inquit patribꝰ noſtris Abraam. Iſaac. ⁊ Ia
cob. introducā vos in terrā fluētē lac ⁊ mel. Nullus
dꝫ etiam vnq̃ aliquid comedere niſi prius ſaltem ſi-
gno crucis facto. Vñ legitur in dialogo Grego. pa-
pe lib. j. c. iiij. ꝙ cū quedā monialis iret ꝑ hortū la-
ctucā ſine bñdictione comedit. ⁊ ſtatī demonē qui ſu
per eam erat ſuſcepit qui eam multū vexauit. Nos
quoq; vidimus in ciuitate bonoñ. puellā a duobus
ſpiritibꝰ immūdis ⁊ malignis triēnio vexatā. Cūq;
a quodā perito volēte illos cū exorciſmis ⁊ adiura-
tionibus ab humano corpe pellere: interrogarētur
qualiter corpus mulieris intraſſent riſerunt ꝙ ſe-
debant in quodā malogranato qḋ ipſa puella come
derat. qui tandē virtute adiurationū nobis pñtibꝰ
ab humano corpe receſſerūt. In quibuſdā quoq; lo
cis hac die in aleis in natali prelati cū ſuis clericis
ludūt vel in clauſtris vel in domibꝰ epalibus: ita vt
etiā deſcendāt ad ludū pile: vel etiā ad choreas qḋ
vocat̃ libertas decēbrica: q: antiquitus cōſuetudo
fuit apud gētiles ꝙ hoc menſe ſerui paſtores ⁊ ancil
le quadā libertate fruerent̃: ⁊ cū dñis ſuis dñaren
tur: ⁊ cū eis facerēt feſta ⁊ conuiuia poſt collectas
meſſes: laudabilius tñ eſt a talibus abſtinere. In
pleriſq; etiam regionibus mulieres ſcḋa die poſt pa
ſcha verberant maritos ſuos. die vero tertia mariti
vxores ſuas. Sicut ⁊ antiq̄tus licebat ſeruis dños
ſaltē in crimine adulterij accuſare. impugnē. xj. q.
ij. qōnem. Hoc aūt fit ad notandū ꝙ debēt ſe inui-
cem corrigere ne alter ab altero hoc tpe exigat de-
bitū thori. Statutū eñ eſt ḋ ꝯſe. di. ij. ois hō. xxxiij
q. c. j. ꝙ cū hac die cōicare debeāt. tribꝰ precedētibꝰ
⁊ tribꝰ vel quinq; vel ſeptē ſequētibꝰ diebus ab am-
plexibus vacēt: qḋ ſumptū eſt a dauid: qui cum pue
ris ſuis accepturus panes ꝓpoſitiōis ait ad Abime
lech ſacerdotē. Cōtinuimꝰ ab heri ⁊ nudiuſtertius.
de conſe. diſt. ij. tribus. xx. q. j. hanc conſuetudinem.
His tribus diebus primis ſolēniter eſt feriandum
in ſequētibus vero licet viris ruralia opera que ma
gis neceſſaria ſunt exercere: ſed feminis nō licet ne
re. nunq̃ autē choreas ducere: q: ſm Grego. Meli
us eſt fodere ⁊ arare q̃ choreas ducere. Inde eſt ꝙ hi
ſinguli dies ꝓpria habent reſponſoria. Ceteri vo in
quibuſdā eccleſijs mutuata. in alijs tamē habent ēt
vſq; in quintam feriam propria. Fiunt quoq; apud
quoſdam hoc tpe aquarū dimerſiones: ne q: homines
vigilauerūt in quadrageſima in his ſanctis diebus
dormire velint. ¶ Hoc quoq; notādū eſt ꝙ paſcha
noſtrū ſemꝑ debet fieri in die dñico: ſicut ſtatuit Pi
us papa. de conſe. di. iij. noſce. ⁊. c. ſeq. ⁊ etiā Victor
papa qui ꝓpter hoc conſiliū paleſtinū conuocauit.
licet eñ prius eodē die celebraret̃: q: tñ quidā in-
de dubitabāt. angelus dñi ad corroborādos illoꝝ
animos apparuit in habitu paſtorali Herme docto-
ri precipiēs vt paſcha ſemꝑ die dñico ab omnibus ce
lebraretur. Dñs tamen vere ſurrexit in die. vj. kalē.
aprilis. nam paſſus eſt. viij. kalen. Aprilis. videlicet
in die tali in quali cōceptus eſt ſiue in quali annun-
ciatio virgini facta eſt: ꝑut dictū eſt ſub ti. de para
ſceue. Celebrari etiā dꝫ paſcha in lunatione aprilis:
qm̄ in Exo. ꝑcepit dñs ꝙ menſis ille primus habe-
ret̃ ⁊ agnus die. xiiij. immolaret̃. vñ Victor papa de
cōſe. di. iij. celebritatē. dicit ꝙ paſcha debet celebra
ri poſt. xiiij. diem lunatiōis aplis qui eſt primꝰ mēſis
ſm hebreos vſq; in xxj. diē eiuſdē menſis. i. lunatio
nis. Loquitur enim ibi de menſe lunari non de ſola-
ri: quoniā in illa lunatōe eſt ſemꝑ paſcha vſq; in. xxj.
diem ⁊ vſq; ponitur ibi incluſiue qm̄ includitur ipſa
xxj. dies. vult ergo dicere Victor papa ꝙ paſcha nō
debet eſſe infra. xiiij. diē lunationis aprilis nec poſt
xxj. diem illius. Si enim. xiiij. dies lunationis eſt in
die dñica ibi eſt paſcha iudeorum: ⁊ dñica ſequenti
eſt paſcha noſtrum ſcilicet in. xxj. die. ⁊ hec lunatio
quandoq; incipit a martio. de quo plene in fine oc-
taue partis dicetur. Eccleſia tamen antiquitus ce-
lebrabat paſcha cum iudeis. xiiij. luna primi menſis
quocunq; die occurreret: quem ritum ſancti patres
in nicena ſynodo ꝓhibuerunt conſtituentes non ſo-
lum lunam paſchalē ⁊ menſem inquirere: ſed etiam
diem dñice reſurrectionis obſeruare: ⁊ ideo extēde
runt paſcha a. xiiij. luna vſq; ad. xxj. vt dictū eſt: vt
ſic ⁊ dies dñicus nō omitteretur ⁊ in die reſurrectio
nis dñi paſcha celebraretur: ⁊ hoc pluribus de cau
ſis. Primo ne eccleſia videatur iudaizare ⁊ figuris
iudaicis adherere: ⁊ in tēporibus ⁊ annis conſide-
re. Secundo q: dñica datum fuit māna a domino ꝑ
quod ſignificatur eucbariſtia. i. panis angeloꝝ ha-
bens in ſe omne delectamentum ſuauitatem omnis
ſaporis. vnde Exo. xvi. Die ſexta parent quod inſe
rant et ſit duplum q̃ inferre ſolebant per ſingulos
dies: ⁊ hec eſt dies veneris: ⁊ ita die dñica datū eſt
manna. Tertio q: preceptum eſt comedere agnū cū
lactucis agreſtibus: ⁊ in azimis ſinceritatis ⁊ verita
tis. i. cum puro affectu ⁊ puro intellectu hoc eſt in ve
ritate. Chriſtus vero mortem deſtruxit moriendo: ⁊
vitā noſtrā reſurgendo reparauit. ⁊ ita patet ꝙ in
die reſurrectionis debemus comedere agnū q: tūc
incipit veritas vite nr̃e. Quarto nō celebramus pa
ſcha noſtrū cum iudeis qui illud celebrant. xiiij. lu
na: quia q̃uis tunc immolatus fuerit agnus: tamē
incipit eius imolatio in ſequenti die: q: tunc eſt tē-
pus luctus: nec eſt tempus ſolēnizādi: ⁊ ideo eccle
ſia dimittit hoc vſq; ad tempus ſolennitatis: q: de-
bet fieri cum ſolēnitate: ſicut dictum eſt. Quinto q:
cum xp̄o vult eccleſia celebrare paſcha ſuū. Triplex
enim paſcha fecerūt iudei. Primum in ramatha qḋ
interpretatur cōmotio tinee. Per hoc ſignificatur
primum paſcha: id eſt ſpiritualis trāſitus de vitijs
ad virtutes. Per tineam enim peccatū intelligitur:
quia ſicut tinea cōſumit pannum imperceptibiliter
ſic peccatum animam: quādo autem peccatum com
mouetur in nobis ſiue ammouetur per penitētiam
fit iſte trāſitus. Scḋm paſcha factū fuit in ſyna qḋ
interpretatur mēſa per qḋ ſignificatur ſcḋm paſcha
ſpirituale. id eſt tranſitus de virtute ad virtutem. ꝑ
qḋ reſtituitur homini ſua menſura attingendi cele-
ſtia. Iſte tranſitus fit qñ trāſiuimus de virtute ad

virtutem. Tunc eñi accedit ad mẽſuram ſuã homo. qñ factus ẽ vt ſit ſoci⁹ angeloꝝ. Primuꝫ paſcha xp̄s non potuit celebrare. qꝛ pctm̄ non fecit nec inuẽtus eſt dolus in ore eius. neqꝫ ſcd̄m qꝛ dat⁹ fuit ei ſpiritus ſanctus non ad menſuram a tẽpore ſue natiuitatis. Tertium paſcha factum fuit in galgale quod interp̄tatur reuelatio. Iſtud paſcha fit a nobis quãdo trãſimus de mundo ad patrem ſiue de mundo ad celuꝫ ⁊ reuelabunt nobis omnia q̄ modo credimus. Hoc paſcha celebrauit xp̄s per reſurrectionem ſuam qđ nos celebramus ſemp̄ poſt .xiiij. lunam p̄mi mẽſis: poſt equinoctium vernale quando dies incipiũt maiores eẽ noctibus: prout dictum ẽ ſub ſabbato ſancto

¶ Sexta cã ẽ: qꝛ de p̄mo paſcha vel ſcd̄o non ẽ gaudium multum: ſꝫ de tertio vnde .ij. Reg. xvij. Nõ glorietur accinctus eq̄ ſicut diſſinctus. Septima qꝛ ex iuſſione angeli monemur paſcha in dominica celebrare vt p̄miſſum ẽ. Quare hec ⁊ cetera feſta ſaluatoris p̄ter natale mutabilia ſunt dictum ẽ ſub natali quãdo dꝫ paſcha annunciari: dictum ẽ ſub epyphania: Porro conſiderande ſunt q̄dam huius paſchalis tẽporis varietates. Sunt enim in eo tres ſeptimane q̄ ſi p̄prijs vocabulis nuncupate. Prima ẽ paſchalis. Scd̄a in albis. Tertia expectationis. Prima dicitur ſanctificata propter iuſtificationẽ anime: inde ẽ ꝙ homines p̲ baptiſmum ſanctificati p̲ totam ſeptimanam illam veſtẽ quaꝫ in baptiſmo ſuſceperunt deportant q̄ ſignificat primam innocẽtie ſtolam. Scd̄a dicitur in albis. Primo qꝛ baptizati in ſabbato ſancto deponunt in ſabbato in albis albas ſtolas ſeu veſtes quas in baptiſmo ſuſceperũt. Per albas quidẽ innuitur q̄les in p̄nti vita eẽ debeant ſcilicꝫ mũdi: ⁊ q̄lia demũ ſint corpora recepturi qꝛ ſancti beatitudinẽ et gloriam poſſidebunt: prout dictuꝫ ẽ ſub ſabbato ſancto. Scd̄o quia tẽpore illi q̄ baptizati ſunt in ſabbato ſancto ab epiſcopis confirmati alias albas ſtolas portare vſqꝫ ad alium ſab. ſolẽt communiter tamẽ p̄ or ſeptimana vocatur in albis propter angelos qui in reſurrectione domini in albis apparuerunt vt p̄miſſum ẽ. ⁊ quia olim baptizati illis diebus candidis veſtibus vtebantur vſqꝫ ad ſabbatum in albis. Et propter p̄miſſas ẽt cauſas dr̄ ſabbatum in albis vel qꝛ mos fuit antiquitus vt in ipſo ſabbato veſtes ex toto deponerẽt ⁊ albas induerẽt qđ non fit i ſabbato ſancto. Tertia ſeptimana ſcilꝫ q̄ ẽ poſt aſcẽſionem dicitur expectationis. qñ repñtat illud tp̄s quo apoſtoli expectauerunt aduẽtum ſpiritusſancti quibus dñs dixit. Manete in hac ciuitate ⁊ expectate vſqꝫ dum induamini virtute ex alto. Prima aũt ſeptimana nõ p̄tẽditur niſi vſqꝫ ad ſabbatum in albis excluſiue: ⁊ ſic paſcha ſex dies ſoluꝫ hꝫ p̲ octauis ſeptimana vo in albis incipit ſabbato in albis ⁊ terminatur in alio ſabbato. ⁊ ſic durat per octo dies. Octaua vo aſcẽſionis cum deberet terminari in quinta feria añ pẽthecoſtẽ protẽditur vſqꝫ ad pẽthecoſtẽ: qꝛ lꝫ duo dies q̄ ſupſunt octaue aſcẽſionis poſſint officiari ad miſſam a dominica añcedẽti: tñ ad nocturnos non hẽrẽt inuitatorium vl' lectiones vl' rñſoria: niſi ab aſcẽſione dñi accipent. Vñ illi decẽ dies p̲ vna reputãtur nec mirũ cum ⁊ totum tp̄s paſchale p̲ vna reputetur octaua: ⁊ ſic a natiuitate vſqꝫ ad octauam epyphanie: de hoc dicetur ſub dominica poſt aſcẽſionem. Tp̄s aũt paſchale vſqꝫ ad pẽthecoſtẽ vocatur q̄nq̄geſima: qꝛ ꝯtinet q̄nq̄ginta dies: p̲ qđ tp̄s iubilei ſignificatur vt dicetur ſub pẽthe. Duas ei q̄drageſimas celebramus cui numero additur decim⁹ numer⁹ ⁊ fit q̄nq̄genari⁹ p̄mã añ paſcha: in q̄ labores miſerie hui⁹ tp̄is ſignificãtur. vñ tũc ieiunamus ⁊ cãtica leticie ſubticem⁹ ſecundam poſt paſcha q̄ ſignificat ſtatum eterne felicitatis: ⁊ in ea tp̄s glorie noſtre poſt hanc vitã rep̄ſentamus: tũc eñi ab omni labore q̄ſcemus: ⁊ in dei laude erimus q̄re tunc cantica leticie multiplicam⁹: ⁊ ianua penitẽtibus apitur: qꝛ nulli⁹ pcti improperium erit: totum enim erit abſorptum a gloria: p̲ut in collecta huius diei habetur: vt dictum ẽ in prohemio huius p̲tis. Nec ieiunam⁹ nec genua flectim⁹: immo ſtantes oramus. tum qꝛ non erit p̲ quo flectatur: ſꝫ domus dei gloria replebitur. tum ẽt vt libertatem quam nobis dñs reſurgẽdo acq̄ſiuit p̲fiteamur. tum quia mulieres ad monumẽtum veniẽtes nõ flexerũt genua: ſed erecte inſpexerunt in ſepulchro. ſicut dicit Ambro. in fine. Luc. tum qꝛ ſm̄ eum in his q̄nq̄ginta diebus quibus dominus nobiſcum fuit gaudẽduꝫ eſt ⁊ iugis feſtiuitas eſt in eis tanq̄ ſit dies dominica. lxxv. diſt. ſcire. tum ẽt qꝛ hoc tp̄s paſchale ſignificat octauam reſurrectionis in qua nec ieiunabitur nec genua flectẽtur. ſꝫ p̲fectum gaudium omnibus erit. In feſtiuitatibus ẽt beate marie ⁊ diebus dñicis ⁊ feſtiuis ⁊ in diebus pẽtheco. niſi in p̄ñtia corporis ⁊ ſanguinis xp̄i genua flectẽda non ſunt d' hoc in quinta parte ſub ti. de prim[a] dictum eſt. ⁊ in ſabbato penthe. dicetur. Genua enim in eccl̄ia flectere cordis contritionẽ ſignificat. Et ẽ notandum ꝙ in genuflectionibus vtendum ẽ orõne dñica vel orõne quã ſcripſit Aug. ſeu approbauit. ſ. Deus propitius eſto mihi pctõri vel peccatrici. vel illam quã q̄dam ſctũs heremita cõpoſuit ⁊ docuit thaydem meretricem docẽs illã quotidie genuflectere ⁊ i terrã diſcũbere oculos ſurſum non attollere ⁊ dicere. Qui me pſalmaſti miſerere mei deus. Ceterũ feſtiuitas paſchalis hebdomadaria ẽ p̲ut i ti. ſeq̄n. dicetur. In paſchali ſeptimana ſalutare nos adi[n]u[i]cẽ hoc modo debemus. ſ. Reſurrexit dñs. ⁊ ſalutat⁹ dꝫ rñdere. Deo grãs. vel Apparuit ſimoni. ⁊ poſtea debemus dare oſculum adinuicẽ in ſignum pacis ⁊ caritatis. vſus tñ hoc nõ hꝫ Romanus tñ põtifex hac die miſſam celebraturus cardinales: p̄latos notarios ⁊ familiares ſuos h' mõ ſalutat ⁊ oſculatur: ⁊ ẽt oẽs p̄miſſi ſe inuicem hoc modo ſalutãt ⁊ oſculantur. Salutãs eñi dicit. Surrexit dñs v[ere]. re. ſalutatus ⁊ oſculatus rñdet. Et apparuit ſimoni.

Sequitur videre de diurno officio huius diei. Incipit autem eccleſia inuitatoriũ alleluya. Surrexit dñs vere. ⁊ eſt quinti toni p̲pter quinqꝫ apparitiones dñi in illa die q̄ dicte ſunt in q̄rta parte ſub ti. de ſalutatione ad pplm. vel propter quinqꝫ ſenſuum reparatio

nem que fit ꝑ reſurrectionē. In quibuſdā tñ eccľijs
dicit̃ inuitatoriū cū triplici allā ꝛ ſeptimi toni ꝓpter
quietē q̄ dat̃ in reſurrectiōe. Apoc. xiiij. Amnō iam
dicit ſpūs vt requieſcant a laborib⁹ ſuis: ꝛ indigemus
inuitatorio: q: vie ſyon lugēt. eo ꝙ nō ſunt q̇ veniant
ad ſolēnitatē. Hymn⁹ aūt nō dr̄ in q̇buſdam eccľijs:
q: in reſurrectione nō cātabim⁹ hymnos hmōi: ſ; in
plateis hierl'; cātabim⁹ allā vt habet̃. c. pe. Et hodie
ſ; loco hymni cātat̃ allā propter ſpē quā habem⁹ de
glorioſa reſurrectiōe. Alie ṽo eccľie cantāt hymnū:
q: ſemꝑ laudādus eſt deus: ꝛ cantāt illū ad tertiam
ſub duplici cātu: v; vnū ṽſu; ſub vno cātu ꝛ aliū ver
ſum eiuſdē hymni ſub alio. ꝛ vnū altiori voce q̄ aliū
ad ſignificādū duplicē ſtolā glorie quā xp̄s aſſūpſit
ſc; corpis ꝛ aīe. Q: ṽo virtute trinitatis in qua eſt ꝑ
fectio: facta eſt reſurrectio. iō dicunt̃ tres lectiōes
tm̄ q: ſoror noſtra ꝑuula eſt ꝛ vbera nō h;. tu; q: ba-
ptizati nō indigēt labore q̄ſi modo geniti infantes
de quo in ſequēti tractatu dicet̃. Hac ēt die ꝛ hoc tē
pore cantantur tres pſalmi cu; tribus antiphonis.
Obſeruat̃ aūt ideo iſte ternari⁹ numer⁹. Primo q:
parcitur hominib⁹ propter ꝑcedens ieiuniū attritis
Scdō ne neophiti multitudine onerent̃ vt p̄miſſum
eſt. Tertio propter triduanā domini ſepulturā que
ꝑceſſit dñicam reſurrectionem. Quarto ad notādū
ꝙ tria que dñs ſm̄ Lucā ꝓmiſit in hoc ſeculo ꝑfice-
re. ſ. dmones eijcere: ſanitatē ꝑficere ꝛ tertia die cō
ſummari in reſurrectiōe: conſummata ſunt. Primū
opatus eſt dñs cū fecit vt relicta creatura rediremꝰ
ad creatorē. Scdm̄ cū ꝑ fidē nos ſibi tāq̄ mēbra ca
piti vniuit vt de ei⁹ ſpū viueremꝰ. Tertiū cū in hoc
ꝯfirmauit nos ne laberemur vel ꝯſummatio eſt nr̄a
reſurrectio. Hec ēt in noſtra ꝯuerſiōe apparēt. Eij-
ciūtur em̄ a nobis demones ꝑ exorciſmos. ſanamur
ꝑ cathecīſmū. ꝛ cōſummamur ꝑ baptiſmū ꝛ confir-
mationē. Primū notat̃ in primo pſalmo ꝛ in ſua an-
tiphona vbi dr̄. Et cōſiliu; meu; nō eſt cum impijs.
In quo pſalmo oſtēdit̃ q̇d vitare debeat q̇s ad hoc
vt ſit btūs. ſc; nō ire in conſilio impiorū. ꝛ q̇d facere
debeat. ſc; hr̄e volūtatē dñi in corde. ꝛ i ea die ꝛ no
cte meditari. Primus ergo pſalm⁹ cū antiphona mō
ſtrat ipios. ſ. demones eijci a ꝯſilio filij dei. In hac
demonū eiectione fit qd̄ dñs in euāgelio Iohānis
dicit. Nūc iudiciū eſt mūdi: nūc p̄nceps hui⁹ mūdi
eijciet̃ foras. Hoc iudiciū eſt diſcretio qua fideles
ꝑ fidē ſeparant̃ ab ipſis demonib⁹. qd̄ iudiciū factū
eſt i multis mūib⁹ credētiū. S; i hoc iudicio impij. i.
in impietate ꝑſeuerātes non reſurgūt: ſ; hi qui per
fidem xp̄i vniunt̃. ꝛ hoc eſt ſm̄ qd̄ notat̃ in ſcdō pſal
mo ꝛ ſua antiphona vbi dicit̃. Poſtulaui patrē meū
allā dedit mihi gētes allā: in hereditatem ſibi allā.
Hoc factū eſt cum fideles ꝑ fide; ei tāq̄ capiti vni-
ti ſunt vt ipm̄ ad modū hereditatis fructificent. vn̄
in pſalmo irridendo dicit. Quare fremuerunt gētes
ꝛc̄. dicentes diſrumpamus vincula eorū ꝛ ꝓijciamꝰ
a nobis iugum ipſorum. ſtulti dicunt. Qui habitat
in celis irridebit eos. ꝛ xp̄s dicit. ego autem conſti-
tutus ſum rex ab eo. qui dicit. Poſtula a me ꝛ dabo
tibi gentes hereditatem tuam ꝛc̄. Et aduerte quia
in antiphona dicit̃. dedi in pſal. dabo. ꝛ in antipho-
na oſtenditur impletum eſſe quod in pſalmo eſt pro
miſſum. Tertiū notat̃ in tertio pſal. ꝛ i ſua antipho-
na quo tangit̃ conſummatio quā dñs ꝓmiſit ſe ꝑfe-
cturu; in tertia die. vbi dicit̃ ego dormiui ꝛ ſomnu;
cepi ꝛc̄. Hoc em̄ l; de paſſione ꝛ morte ꝛ reſurrectio
ne ſaluatoris intelligat̃: moralr̄ tm̄ cōuenīēter intel
ligit̃ de eo qui diu in peccato dormiuit: ꝛ tande; per
dei adiutoriū ſurrexit. Quinto etiā pōt dici ꝙ quia
per opa iſtorū triū dierū fiunt cathecumini membra
xp̄i. ſ. ꝑ exorcizationē: ꝑ abrenūciationē diaboli per
fidem qua vnitas in eis ꝑficitur. ꝛ per impoſitione;
manus epōrum ſiue reſurrectionē dñi que eſt iuſtifi
catio noſtra ideo ꝓpter hanc iuſtificatione; canimꝰ
tres antiphonas in nocte reſurrectionis. Pria diſiū
git nos ab impijs. Scdā coniungit nos capiti xp̄o.
Tertia facit nos reſurgere propter iuſtificatione;.
Sexto etiā pōt dici ꝙ ꝑ tres ps̄. tria tp̄a ſignificāt
tres antiphone cantant̃: in quibus patriarche: pro-
phete: ꝛ apľi ſignificantur: tres lectiones legunt̃: q:
lex pſalmi ꝛ prophetie reſurrectionē dñi profitētur.
Tria reſpōſoria ſubſequunt̃: q: tres ordines. ſ. Noe
Iob: ꝛ Daniel xp̄i reſurrectione ſaluant̃: Singulis
reſponſorijs Gloria patri ſubiungit̃ in quibuſdam
eccleſijs: quia trinitas ab omnibus ordinibus col-
laudatur. In quibuſdā vero non niſi vnū Gloria tri
bus reſponſorijs ſm̄ generale; conſuetudinē conti-
nuatur ad notandum ꝙ in trinitate vnum deu; glo
rificamus. Septimo ternariū in omnibus frequen-
tamus ꝓpter ſacramētum baptiſmi in trium perſo-
narū nomine celebrati: Octauo paucitate vtimur le
ctionum ꝓpter paucitatem que tunc aderat predi-
catorū. Nam apoſtoli erant in numero pauci. metu
iudeorū muti. de morte dñi meſti. de audita reſurre
ctione quaſi deliri. qua paucitate volūt quidam vti
vſq; in pēthecō. quādo facti ſunt ꝑdicatores nume
ro plures ꝛ ſpūſancto feruētiores: vt ia; dicet̃. Alij
ṽo ſolēnitate; potius attendentes integrū ꝛ ſolen-
nē ſeruāt numerū: q: ꝛ ſi apoſtoli muti fuerint: tamē
alloquiu; angelorū ꝛ frequēs viſitatio dñi nō defue
runt: quare in ſequēti hebdomada cantatur tātum
vna antiphona cū tribus pſal. vt in ſeq. tit. dicetur.
Sane tertio reſponſorio cū gloria patri decantato.
cum cereis ꝛ ſolēni proceſſione de choro ad alique;
locum tendimus vbi ſepulchrū imaginariū coapta-
tur ꝛ ibi introducunt̃ ꝑſone ſub forma ꝛ habitu mu
lierum ꝛ duorum diſcipulorum. ſ. Iohan. ꝛ Pet. qui
ad ſepulchrum chriſtum querentes venerunt ꝛ que-
dam alie perſone in perſonis ꝛ forma angeloru; qui
chriſtum a mortuis reſurrexiſſe dixerunt. in perſo-
nis quorum recte cantari poteſt illa ſecunda reſpon
ſorij primi particula. Nolite timere ꝛc̄. vſq; ad fine;
reſpōſorij: tunc redeūt ad chorū quaſi fratribus re-
ferentes que viderūt ꝛ audierūt ꝛ vnus redit citius
alio ſicut Iohan. cucurrit citius pe. In ꝑſonis quo
rū conuenīēter cantatur illud reſponſorium. Congra-
tulamini ſine verſu. Si qui aūt habēt verſus d̄ hac
repñtatiōe cōpoſitos: l; nō autenticos nō improba
mus. Tūc chorus audita reſurrectōe ꝓrumpit in vo

cem altiſſone cantus. Te deum laudam⁹. q̇dam vo hanc p̄ſtationē faciunt anteq̄̄ matutinū inchoent ſed hic eſt ꝓprior locus eo ꝙ Te deū laudam⁹ exprimit horam q̄ dn̄s reſurrexerit. q̇dam ēt eam faciunt ad miſſam cum dr̄ ſeq̄ntia illa. Uictime paſchali. cū dr̄ v̇ſus. Dic nobis. ⁊ ſequētes. Adhuc in die reſurrectionē noſtrā rep̄ſētamus qua xp̄o conſurreximus ⁊ ideo de die dicimus. Hec dies ⁊c. Et ī nocte ſepulturam qua ei conſepulti ſumus: ⁊ ideo illud nō dicimus de nocte: vnde dicit apoſtolus. Conſepulti ſumus cum illo ꝑ baptiſmuꝫ in morte. Trina em̄. imerſio in aq̄ baptiſmi triduanam dn̄i ſepulturam rep̄n̄tat. Ille q̇dem conſepultus eſt xp̄o q̇ peccare q̇ſcit ille conſurrexit cuꝫ xp̄o q̇ celeſtibus intēdit: ⁊ aduerte q: in duabus p̄cedētibus noctibus triduanā dn̄i ſepulturam rep̄ſentamus ſm̄ ꝙ dn̄s latuit in ſepulchro. vnde tunc all'a nō dicimus. in hac vero nocte ſepulturā dn̄i rep̄ſenta mus in eo ꝙ xp̄o conſepulti ſumus: ſed propterea all'a cantamus ꝙ xp̄o conſepeliri gaudium eſt nobis. Ad p̄maꝫ vero non dr̄ hymn⁹ ꝓpter rationem in ſexta parte ſub ti. de nocturnis aſſignatam: nec Quicunq̄ vult. Quidam tamen dicūt pſal. Confitemini. ſicut in ſequēti ti. dicet̄. Nō fiūt ēt petitiones: obſecrationes: ⁊ poſtulationes: q: dicit dn̄s. In die illa nō rogabitis me quicq̄̄: ⁊ q: cuꝫ glorificati reſurreximus non indigemus iſtis. Non ergo dicunt̄ p̄ces q: vbi non erit miſeria nō erit petenda mi'a. vbi non erit tentatio non erit dicēdū. Libera nos a malo. non dr̄ ēt capitulum quod eſt refectio ne poſt longam pſalmodiam hō tedio afficiatur confortat enim feſſos ſicut electuarium membra. tum q: ibi nullum erit tedium: tum q: in hoc officio breuis eſt pſalmodia. ⁊ q̄m caplm̄ in horis nō dr̄: idō nec r̄n̄ſorium debꝫ dici q̇ꝺ r̄n̄det caplo ſiue lectioni. In miſſa tamen dicitur: q: reſpondet epiſtole: ⁊ laudibus q: reſpondet lectionibus: ⁊ dicitur tunc capitulum. Xp̄s reſurgens. ad Roma. vj. c. De veſperis in ſequenti ti. dicetur.

❡ De diurno officio huius diei. Rubrica.

Nunc de diurno officio videam⁹. Et q̇dem hac die fit ſtatio apud ſctām Mariam maiorē. q: cū btūs Greg. hac die ibi celebraret: ⁊ pax domini ꝓnunciaret angelus dn̄i alta voce r̄n̄dit. Et cū ſpū tuo. ⁊ ꝑꝑ hoc cū papa ibi hac die celebrās dixit Pax dn̄i in teſtimonium huius miraculi nil ſibi r̄n̄detur. Ceterū ante miſſam fit proceſſio quod ex euangelij autoritate extrahitur eo ꝙ angeli dixerunt mulieribus Ite dicite diſcipulis q: p̄cedet vos in galileam. Et dn̄s ad eas. Nunciate fratribus meis vt eant in galileā ibi me videbitis. hec ergo ſignificat proceſſionē aploꝝ vt viderent dn̄m in galileam euntem. Rurſus galilea tranſmigratio interp̄tatur. In galileam ire fuit de iudeis ad gentes tranſire: de qua traſmigratiōe poſtea dixit. Euntes docete omnes gentes baptizātes eos in noīe patris ⁊ filij ⁊ ſpūſſancti. In ſignificationē ergo huius tranſmigrationis hodie ſolēneꝫ agimus ꝓceſſionē ſiue in ſignum ꝙ nos oportet de vitijs tranſmigrare ad virtutes ſiue proficiſci de virtute ad virtutem ad hoc vt videre dn̄m mereamur. q̇ꝺ fit ſp̄aliter in baptiſmo: ⁊ ideo in ſignificatōeꝫ baptiſmi nos ⁊ loca nr̄a aqua bn̄dicta aſꝑgimus cantantes. Uidi aquam alijs v̇o ꝑibus cantatur Aſperges. Ueruntamen nec hodie nec in p̄ſche. aq̄ bn̄dicit̄ q̄ latius ꝓſecuti fuimus in q̄rta ꝑte ſub ti. de aq̄ bn̄dicte aſperſione ab hac ꝓceſſione oēs ꝓceſſiōes dn̄icales ꝑ annum originē traxerunt: vt videam⁹ dn̄m in galileam. i. in tranſmigratione de vitijs ad virtutes Dies em̄ dn̄ica eſt dies reſurrectionis natiuitatis: ⁊ ſpūſſancti miſſionis. ⁊ in omnibus de nouo dum laxat eſt teſtamēto cantandum. De ꝓceſſione dictum eſt in quarta parte ſub ti. de acce. pon. ad alta. Sed ad quid fuit dictum apoſtolis vt irent in galileā ad videndum dn̄m ꝓut legitur in Matth. cum eadē die euꝫ viderint in hieruſalem. Reſpondeo hoc dicit̄ maxime ꝓpter allegoriam: lꝫ ad litteram factum ſit allegorice em̄ tranſmigratio illa ſignificat tranſmigrationem de iudeis ad gētes in q̄ maxime videt̄ xp̄us quia in hoc maxime apparet xp̄i deitas ꝙ totus mūdus ad p̄dicationem famulorum xp̄i credidit. Dixerunt em̄ apl̄i iudeis: q: v̇bū dei repuliſtis ⁊ vos indignos feciſtis vite eterne ecce conuertimur ad gentes. In hac proceſſione procedūt luminaria vt illud euangelicum impleatur in nobis. Sint lumbi veſtri p̄cincti ⁊ lucerne ardētes in manibus veſtris. Crux em̄ p̄cedit vt carnem noſtram crucifigamus cum vitijs ⁊ concupiſcētijs: ⁊ poſt cruces ⁊ vexilla q̄ ſunt victorie ieſu xp̄i inſignia ſequuntur ſacerdotes dealbati: exultantes in laudes reſurrectionis qui precedunt cum tacita populi ſequentis expectatione ꝓlixtinctas ⁊ moroſas expectationes: vt corporaliter illud ꝓpheticum quod tunc cantatur impleri videat̄. Cum iocunditate exibitis. ⁊ cum gaudio deducemini. Nam ⁊ mōtes ⁊ colles exiliēt expectātes vos cū gaudio Itē in ea maior ſacerdos p̄cedit: q: dixit domin⁹. Precedā vos in galileā. Itē in ea nihil reſonet q̇ꝺ ſit veteris hyſtorie: ſed ea ſolum cantātur q̄ gl'iam ꝑſonent euangelij: inter q̄ illud p̄ſertim in q̇buſdam eccl'ijs admittitur. Uirtute magna reddebant apl̄i teſtimoniū reſurrectionis ieſu xp̄i: quia ſicut diximus in galilea tranſmigratio ē apoſtolorum p̄dicatio. cū aūt vētū ē ad medium tēpli vtriuſq̄ ſexus populo circunſtante totis viribus chorus in vocem exultationis erumpit dicēs antip. Sedit angelus: qui exp̄imit quid apoſtoli docuerūt aut docere debuerunt. ſ. xp̄m vincere ⁊ eſt totis viribus concinēdū: ⁊ in auditū circūſtantiū efferēdum: q: quem queritis viuit. ⁊ vita hoīm cum eo ſurrexit. Uel hodierna ꝓceſſio illud nobis recolit ꝙ rex gl'ie cum exercitu redēptor de infernalibus clauſtris ad celeſtia regna migrauit. Poſt ꝓceſſionē ſeq̄tur miſſa ⁊ icipit p̄centor loco magni p̄centoris. ſ. chriſti. Reſurrexi et adhuc tecum ſum poſt quem cantat chorus ad ſignificandum ꝙ ad xp̄i ſimilitudinem alij ſancti q̇ erant in patria deum laudabunt. Quod vero ſequitur: et:

ta eius ſicut nix. ꝛ per hoc notatur ſicut dicit Gre.
ꝙ dñs ĩ iudicio terribilis apparebit reprobis: ꝛ blã
dus iuſtis vna facie. hoc eñi erit ex diuerſitate ꝯſciẽ
tiaꝝ. Q: ergo blãdus apparebit iuſtis iõ nc nimis
de reſurrectiõe exultemus ſequit̃ in offertorio. Ter
ra tremuit ꝛ quieuit. In poſtcõione q̃ ſicut et alleluya
ſumit̃ de epl'a: hortat̃ eccl'ia filios ſuos vt cũ fide ve
niãt ad cõione dicẽs. Paſcha noſtrũ ꝛc̃. Aiunt q̃dã
ꝙ illud qḋ dr̃ in introitu. Reſurrexi. vox eſt ſpõſi ad
ſponſam eã de morte ſua in preſenti tp̃e cõſolantis:
cui ſpõſa reſpõdet. Poſuiſti ꝛc̃. vel eſt vox gñis hu-
mani qḋ in Adã recidit: ꝛ ꝑ xp̃ꝫ reſurrexit. Cetera ſꝫ
ꝯcẽt' angeloꝝ ꝛ hoim̃ de xp̃i reſurrectõe gaudẽtiũ.

¶ De. vij. diebus poſt paſcha. Rubrica.

HEc prima ſeptimana paſchalis tp̃is: lꝫ
cõiter vocet̃ ſeptimana in albis: tñ ſe-
quens magis ꝓprie vocat̃ in albis ꝓ-
pter cãs in prece. tit. poſitas. ꝛ eſt cõis
huic tẽpori ꝛ p̃cedenti. eſt aũt tota de
ſeptuageſima que terminat̃ in ſabbato ĩ albis. In-
de eſt ꝙ tractus in ſabbato paſchali ꝛ graduale per
totam ipſaꝫ hebdomadã dicit̃ qḋ laboreꝫ ſignificat
alleluya vͦ ꝛ cetera cantica leticie cãtant̃. vt dictũ
eſt ſub dñica ſeptuageſime ꝛ hoc ꝓpter tempus re-
greſſionis. qḋ incipit ſcḋm quoſdã in paſcha prout ſibi
dictũ eſt. Iſti ergo ſeptẽ dies cõputant̃ cuꝫ ſeptua-
geſima: q: hec ſeptimana eſt ſeptima a quadrageſi-
ma. per quẽ idẽ ſignificat̃ qḋ per ſeptuageſimã ĩ cu-
ius ſeptima decade filij iſrael acceperũt licentiã re-
deũdi: ꝛ iam quaſi liberi erãt ideoq; diebus iſtis cã
tica leticie inclamant̃. ¶ Porro oẽs iſti dies ſepteꝫ
ſunt quaſi vna dies dñica. vnde ſemꝑ cantat̃ in eis.
Hec dies ꝛc̃. ꝛ in p̃fatione dicit̃. Te quideꝫ dñe om
ni tp̃e: ſꝫ in hoc po. di. glo. p̃di. ꝛc̃. ꝛ in eis ſemꝑ agit̃
de reſurrectione ad oſtendendũ ꝙ per ſepteꝫ dona
ſpiritusſancti venitur ad verã reſurrectionẽ. vel po-
tius q: in tota vita iſta que ꝑ ſeptẽ dies currit debe
mus anhelare ad gloriã reſurrectionis q̃tum poſſu
mus ſic ꝛ paſcha in veteri teſta. per ſeptẽ dies cele-
brabatur ꝛ cenophegia. i. fixio tabernaculoꝝ. Que
cunq; eñi hac die facimus: ideo facere debemus vt
in celo tabernacula noſtra figamus qḋ erit per glo
riam imortalitatis vt ille qui crucifixus eſt: oſtẽdat
nobis ſuam deitatem cum dicit in officio nocturno.
Ego ſuꝫ: qui ſum ꝛ cũ dicit ſe eſſe illũ qui dicit moyſi
Qui eſt miſit me ad vos. Exo. iij. Siquideꝫ paſcha
eſt hebdomadaria feſtiuitas: q: qualibꝫ die hebdo
made mutantur officia. In vete. eñi teſtamẽto tres
habuerũt hebdomadarias feſtiuitates. ſ. paſcha et
penthe. quas etiã nos habemus licet ad aliud q̃ il-
li habuerunt ꝛ cenophegiam quam non habemus:
niſi quodãmodo: vt dicetur in prohemio. vij. partis.
Quidã vero ſcripſerunt ꝙ feſtũ penthecoſtẽ nõ fu-
it in vete. teſta. feſtum hebdomadale: ꝛ ꝙ in nouo
teſta. hꝫ ſeptẽ officia ꝓpter ſepteꝫ ſpũſſancti dona:
nõ q: ſit feſtũ hebdomadale: q: tres vltimi dies nõ
habent omnino propria officia. Ad hoc notandũ eſt
ꝙ cum in vrbe romana eſſet magna aeris peſtilẽtia.
beatus Grego. in tp̃e paſchali ordinauit vt imago

beate virginis que in eccleſia ſancte marie in ara ce
li ſeruat̃ quã beatus Lucas pinxiſſe dicit̃. ꝛ eidẽ vir
gini filiis perhibetur ꝓceſſionaliter portaret̃: ꝛ dum
ante ꝓceſſionẽ reuerenter portaret̃. ecce tota aeris
infectio ꝛ turbulẽtia cedebat imagini fugiens: ac ſi
eã ferre nõ poſſet ſic ꝙ poſt imaginẽ mira ſerenitas
remanebat. Tũc aũt iuxta imaginẽ audite dicũtur
tres voces angeloꝝ canẽtiũ. Regina celi letare all'a:
q: quem meruiſti portare all'a: reſurrexit ſicut dixit
all'a. ſtatimq; btũs Greg. adiũxit. Ora ꝓ nobis deũ
all'a. que antipho. iõ hoc tp̃e frequẽtat̃: ꝛ tũc Greg.
vidit ſupra caſtrũ creſcẽtij angelũ dñi q̃ gladiũ cruẽ
tatũ tergẽs in vaginaꝫ reponebat. Intellexit ergo
Greg. ꝙ peſtis illa ceſſaſſet: qḋ ꝛ fctm̃ eſt. vñ caſtruꝫ
illḋ exinde caſtrũ ſcti angeli vocatũ eſt. p̃miſſa ima-
go in eccl'ia beate marie maioris in vrbe ſuꝑ limẽ ba
ptiſterij ſeruat̃ quã romani reginã vocãt. Per hos
aũt ſeptẽ dies tres tm̃ dicunt̃ pſal. ſicut in dñica re-
ſurrectõis. in hoc tñ intereſt ſcḋm aliq̃s eccl'as: q: tũc
dicunt̃ cũ trib' antiphonis. in his vͦ dieb' cuꝫ vna
ſola. Siquidẽ tñ ideo tres pſalmi ꝑ hos ſepteꝫ dies
baptiſmales dicunt̃: q: qui pure baptiʒant̃. vij. ſpũs
ſancti dona ſuſcipiũt qui ꝑ hos. vij. dies ſignificãt̃.
Suſcipiũt etiam tres v̾tutes ſcꝫ fidem ſpeꝫ ꝛ chari
tateꝫ: que ꝑ tres pſalmos intelligũtur que nobiſcuꝫ
vſq; in finẽ manere debẽt. Canim' ergo tres pſ̄. vt
recolam' nos hec tria habere. antiphona vͦ vna eſt
q: vn' eſt a quo hec oia ſunt. ¶ Rurſus vͦ q: vt pre
miſſuꝫ ẽ hec tota hebdomada eſt q̃ſi vna dies dñi-
ca inde eſt ꝙ per oẽs hos. vij. dies canimus pſ̄. ḋ no
cturno dñici diei vel eis adiacẽtes. Quedã tñ eccl'e
p̃termittũt pſ̄. maiores ꝛ laborioſos. ſcꝫ Cõfitebor
ꝛ Diligã te: q: neophitis oia breuia debẽt ꝓponi: et
ſoror nr̃a paruula eſt ꝛ vbera nõ hꝫ. ꝛ apl's. Lac dedi
vobis potũ nõ eſcã. xxxv. q. v. qḋ ſcripſi. extra de pe.
ꝛ re. his qui. ſꝫ numerũ ſupplemus ꝑ illos duos. Cũ
inuocarẽ. Verba mea ꝛ ita. xviij. pſ̄. ꝑfecimus vſq; in
vj. feriã. In ſabbato aũt ſumim' tres de adiacenti-
bus q̃s in die dñica ad p̃mã cãtare ſolemus. ſ. Dñs
regit me. Dñi eſt terra. ꝛ Iudica me. ſꝫ ꝛ illos duos
Deus deus meus re. ꝛ Ad te do. leua. ꝓpter cãm p̃-
dictaꝫ p̃termittimus. In ſequẽti vͦ tp̃e multiplicã
di ſunt pſalmi ſicut ꝛ boni mores qui ꝑ pſ̄. intelligũ
tur per q̃s ad gl'iaꝫ ꝑuenit̃ quã ꝑ totũ tp̃s iſtḋ figu-
ramus. In q̃buſdã tñ eccl'ijs nõ dicũt niſi tres pſ̄.
vſq; ad pẽte. ꝛ hoc ex inſtitutiõe Alcuini ꝓut dicet̃
ſub dñica de trinitate. Sed hoc nõ bene fit hodie.
Primũ q: cã quare illud inſtitutũ fuit hodie ceſſat.
Scḋo q: cõtra canonẽ grego. faciũt ꝓut dictũ eſt in
v. parte ſub ti. de nocturnis. Tertio quia inter cano-
nicos regulares ꝛ alios clericos q̃ vſurpato nõie ſe-
culares dicunt̃ nulla dꝫ eſſe quo ad hoc dr̃ia. nam ꝛ
ipſi magna ex parte antiq̃tus regulares fuerũt. xij.
q. i. q: ꝛ. c. ſcim'. ꝛ. c. ſc. ꝛ. c. certe. extra ḋ vi. ꝛ ho. cle
ri. qm̃. ꝛ certũ eſt ꝙ canonici regulares ĩ octaua re-
ſurrectionis dicũt in nocturnis. ix. lectiones cuꝫ. ix.
reſpõſorijs: ꝛ etiã eccl'ia romana. Qui eñi dicunt ꝙ
omnia facilia debẽt eſſe eo tp̃e ꝓpter neophitos il-
lam facilitatẽ nimis extendũt. Nã due ſunt hebdo-

made neophitoꝝ.ſ.in paſcha ⁊ pentheco. ⁊ propterea ꝯcluditur eis in aſcenſione vbi ſunt.ix.reſponſoria.et ix.pſalmi cū ſuis antiphonis. Nulla eīm ē ſufficiēs ratio quare in ſequēti die poſt aſcenſionē dicamus tm̄ tres pſal. cū vna antiphona. de hoc dictū eſt i ti. pcede. Nempe ſm romanū ordinem in oibus dñicis ix.lectōes dicunt. de ꝯſe.di.j. in die. ꝫ magūtinēſe ꝯciliū a paſcha vſqꝫ ad penthe. tres tm̄ inſtituerit eſſe legendas: vt ſeruitiū matitinū in die cantet: qꝛ in futuro trinitas cōprehēdet ⁊ a ſctis in luce dño ſeruiet. Ad pmā aūt dicūt quidā p totā hebdomadam totū pſal. Cōfitemini ⁊c̄. in quo p̄cipue de xp̄i reſurrectiōe agit. Alij vo ſolū verſum Hec dies ⁊c̄. quē in pma ⁊ in alijs horis pro caplo dicūt: qꝛ vitaꝫ illam figuram⁹ in qua doctrina nulli neceſſaria erit ſed oēs docti gratulabimur ⁊ exultabimus. pſalm⁹ vo Quicūqꝫ vult ⁊c̄. toto iſto tpe nō dr̄: qm̄ ad fidē ptinet. hoc eīm tpis ſignificat octauā etatē vbi non erit fides q̄ euacuabit: ſꝫ res q̄ cōprehēdet nō erit figura ſꝫ veritas. In quibuſdā tm̄ eccl'ijs alr̄ obſeruatur: qꝛ vbi fides nō eſt: ſupedificari nō pōt. xxiij. q.i. vbi ſana. i.q.i. cū paulus. Mīn⁹ tm̄ ſymbolū ſcꝫ Credo in deū. ob eandē cām ſubticet ad pmā. Nā cū venerit qd̄ pfectū eſt euacabit qd̄ ex pte eſt vñ i ꝯdent. i. od enſitatibus ppl'i vſqꝫ ad cornu altar'. ſ. ad cōionē nō dr̄ caplm neqꝫ p̄ces: vt dictū eſt in ti. precedenti. Veſptinū offm̄ eſt huius feſtiuitat' claritate illuſtratū. nō eīm p Deus in adiutoriū. qm̄ in illa vita nō ſicut hic adiutorio indigemus: ſꝫ p Kyrieleyſon incboat: qꝛ veſptina hora ſabbati paſchalis baptiſma⁹ fuit p Kyrieleyſon incboatū. ⁊ in trinitatis noie celebratū: ⁊ ppterea eadē hora ⁊ in eiſdē verbis p totā hebdomadā hāc i feſtiue regnatiōis iocūditatē ſctā trinitas adorat. vel p Kyrieleyſon incipit vt quaſi nō extra p ſe offm̄ miſſe officio cōtinuet. Nā vt in ti. p̄cedenti diximus: dies h̄ veſpam nō hꝫ: qꝛ decliniū eternitatis nō agnouit. Tres ho. ſub vno all'a. ſ. gaudio cantant in quibuſdā eccl'ijs: qꝛ p fidē trinitatis ad vnū eternitatis gaudiū puenitur. vel hi tres pſalmi reſurrectioni q̄ tertia die facta ē ꝯueniūt ieſu xp̄o. Pro caplo ſequit Hec dies ſicut in alijs horis: qꝛ ibi nō erit neceſſaria doctria ſed exultatio. Vel vt notet ſollicitudo baptizatoꝝ adhuc peregrinātiū ⁊ laborātiū: qꝛ nondū hn̄t gaudiū niſi ſpei quo puenit ad all'a rei. Proinde p hymno ſequit all'a: qd̄ eſt pprius illoꝝ ciuium hymnus. Sane deſcēdim⁹ pceſſionalr̄ ad fontes cū cereo p totam hebdomadā cantantes canticū exultatiōis ⁊ ppl's ſequit. ſ. viri p ſe ⁊ mulieres p ſe. qd̄ fit i memoriā eius ꝙ hebrei pharaone ⁊ ſuis in mari rubro ſubmerſis fecerūt qui in gr̄aꝝ actiones de ſubmerſione hoſtiū p totā hebdomadā redibant ad mare viri per ſe ⁊ mulieres p ſe cantantes illud canticum moyſi Cantemus dño. Siquidē hoſtes nr̄i ſunt demones. mare rubrū eſt baptiſmus in quo ſubmerguntur oēs hoſtes. ſ. vitia ⁊ pctā ⁊ demones. et inde etiam eſt ꝙ neophiti baptizati in ſabbato ſctō p̄cedente ſuo lumine. ſ. xp̄o: redeūt ad fontē baptiſmi: his ſeptē diebus gr̄as agentes: qꝛ inimici coꝝ ſubmerſi ſunt ſcꝫ vitia ⁊ peccata: ⁊ tūc circa fontes cantant pſalmi Laudate pueri. ſ. nouiter baptizati. et In exitu iſrael de egyp. qꝛ p baptiſmū de tenebris pcti eximus. Duo g̊ pſalmi circa fontes cantant: qꝛ p geminā dilectionē ad fontē vite ptingit: q̄ baptizatis ⁊ baptiſmo ꝯueniūt. Baptizatis vt Lau. pue. dñꝫ ⁊c̄. eſt āmonitio laudis ad neophitos: qui facti ſunt pueri. ſ. a vitijs puri: pro quibus mater eccl'ia iubilat ad fontes in laudē ei⁹ gr̄e p quā meruit eē qd̄ in cantico amoris audiuit. Fons hortoꝝ puteus aquaꝝ viuentiū. Poſtea tranſit ad aliqd̄ oratoriuꝫ cū pſalmo In exitu iſrael: qui ꝯuenit baptiſmo cuꝫ dr̄ Quid eſt tibi mare qd̄ fugiſti. ⁊ fit ſtatio ad cruciſixū ⁊ reddunt ei grates: qꝛ ipſe eſt qui baptizat. vñ in euāgelio ſup quē videritis ſpm̄ deſcēdētē ⁊c̄. hic eſt qui baptizat. Et ſalutat: qꝛ p crucē ⁊ in cruce nacti ſumus aiaꝝ nr̄aꝝ redēptionē. Rurſus p hos dies ſeptē baptiſmales neophiti quotidie ad eccleſiam ducunt. ſicut eīm filij iſrael lꝫ tranſiſſent mare rubrum in quo baptizati ſūt: nō tm̄ puenerūt ad terram pmiſſionis niſi ſub ducibus: dño illos paſcēte ex manna: ⁊ colūna ignis eos p̄cedēte: ſic ⁊ ipſi his ſeptē diebus ſub ducibus. ſ. preſbyteris patrinis et matrinis ducunt ad eccl'iam ⁊ paſcunt corpore dñi ⁊ cerei p̄cedūt eos: ⁊ ſic tandē in ſabbato q̄ſi puenerunt ad terrā pmiſſionis. Cereos aūt quos in ſabbato ſctō dū baptizarent habuerūt p hanc hebdomadam in quibuſdā locis ad miſſas ⁊ veſperas accendūt: ⁊ in ſabbato in albis ⁊ i ſequēti dñica illos accenſos offerūt ſacerdoti. Siquidē luminaria accenſa bona opa ſunt quibus toto tpe pn̄tis vite q̄ p ſeptenariū ducit lucere debēt. Offerunt ſacerdoti qꝛ poſt hanc vitā ad ſummū ſacerdotē. ſ. ad xp̄m cū luminaribus bonoꝝ opeꝝ veniūt iuxta illud. Venientes aūt venient cū. e. p. m. ſ. Pōt etiā dici ꝙ pceſſiones veſptinales huius hebdomade reuerſionem ſignificāt de captiuitate babylonie. Hec ē eīm hebdomada reuertentiū qui in fine ſue captiuitatis reuertunt ad deū. ⁊ veſpere trina ſtatione cōplentur ſicut ⁊ baptiſmus in trinitatis noie celebrat. Qui vo fontes nō hn̄t nō exeant: ſed q̄nqꝫ pſalmos quotidie dicāt. ⁊ poſt collectā dici de cruce collectā adiungāt. Eedē veſpere quotidie repetunt: qꝛ p vna ⁊ eadē die tota hec hebdomada reputat. In qbuſdam etiā eccl'ijs in his ſepteꝫ diebus q̄ñ deſcendit ad fontes anteferṫ quidā ſerpēs imaginarius ſup virgā: ⁊ candela nouo lumine accenſa ſup caput ſerpentis retorta affigit: ex qua cereus paſchalis et omnes alie eccl'ie candele accendunt. Circa quod ſciendum eſt ſicut legit Numeri. xxi. cap. Moyſes in deſerto erexit ſuper palum ſerpentem eneum vt qui percuſſi erant a ſerpentibus per illius ſanarentur aſpectum: in quo chriſti paſſio prefigurata fuit Unde et dominus ait in euangelio Johan. Sicut moyſes exaltauit ſerpentē in deſerto: ita ⁊ exaltari oportet filiū hois. Ideo ergo ſerpēs imaginarius fertur ⁊ aſpicit vt chriſti paſſio memoret: ⁊ per hoc a vulneribus peccatoꝝ ſanemur. Nam ſerpens in palo eſt xp̄s in patibulo. Itē ideo in b̄ndictōe ba-

ptiſmi ⁊ cum ad fontes deſcēdit: q: baptiſmus a xp̄i
paſſione virtutem accepit in quo etiam a peccatis ſa
namur ⁊ mundamur. Fit hoc in veſperis qm̄ ipſe xp̄s
fuit ſacrificium veſptinum. Un̄ pſalmiſta. Eleuatio
ma.m.ſa.ve. ignis nouus ex ſilice excuſſus xp̄s paſ-
ſus eſt: qui eſt lumen de lumine. ex quo cetere cande
le in eccleſia illuminant q: ipſe illuminat omnē homi
venientem in hunc mundum. Candela in capite ſer
pentis retorta eſt ſpinea corona in capite xp̄i poſita
In cōpletorio vo in qbuſdam locis ptermittit pſ̄.
Qui habitat ſicut in pma pſ̄. Quicunq̄. In his ăt
vj. diebus d: ad miſſam rn̄ſoriū ⁊ alleluya vt. ſ. dicet
⁊ dr̄ pmo reſponſoriū ⁊ poſt ſequit alleluya. ⁊ hoc tri
plici de cā. Primo qa enim in laboribus vite pn̄tis
exultandum eſt iuxta illud. Hilarem datorē diligit
de⁹. xxiij. q. vj. §. ex his. ideo nunc poſt graduale ⁊ ꝟ
ſum ꝯuenienter ſeqtur all'a. qd̄ eſt vox leticie. Scd̄o
rn̄ſorium actiuam. All'a vo ꝯtēplatiuam vitā ſignifi
cat. Rn̄ſorium eni ſignificat actionē quā ſancti exer
cebūt in reſurrectione corpoꝝ q̄ erit in omni leticia:
ꝓut v̄ba rn̄ſoriorum huius temporis declarant. que
oia ſiue v̄ſus eoꝝ excepto eo q̄ cantat in tertia feria
ꝓut ibi dicet: ſunt de pſalmo. cvij. Confitemini dn̄o
q̄ pſ̄. ſonat confeſſionem laudis. ⁊ eſt de eterna leti
tia: q: igit oīs illa laus confeſſiōis ſiue actio ad gau
dium ⁊ dei glorificationem tendit. merito ab all'a cō
cludēdum eſt. ⁊ qm̄ eadē actio nihil aliud ē q̄ laus
dei. ideo ad hoc oſtēdēdū poſt hos ſex dies ꝯtinue
canitur ſine reſponſorijs alleluya. Tertio ideo i his
ſex diebus hoc fit. q: ſenarius numerus ad opa ſicut
ſeptenarius ad requiem refertur. qui enim vult per
uenire ad requiem oportet eum primo toto tempore
pſentis vite bene operari. Circa quod ſciendum eſt
q̄ eccleſia his diebus ſanctorum actuum in corpore
cum fine leticie recolit: ſic incipiens actuum vt ꝑtin
gat ad quietē. pmus dies mādat. ſeptimus requiē
geſtat. octauus glorificat. nempe reſponſorium illaꝫ
actionem ſignificat quā ſancti in reſurrectiōe corpo
rū exercebūt: anime quippe ſanctorum ante reſurre
ctionem corpoꝝ in q̇ete ſunt: ſed dum illa recipient
in actōe erūt ⁊ tūc ſic erit actio vt nō deſinat q̇es. in
quiete q̇dem erunt. q: non laborabūt nec cogitatōi
bus fluctuabunt nec erit ēt in quiete illa ſegnities
deſidioſa. ſed ſic ab huius vite operibus in fine q̇e-
ſcent vt in alterius vite actione gaudeant. Hec aūt
actio ideo nobis ꝑ numerum ſenarium in memoriā
reducitur quia ſicut ſeptenarius numerus requiem
ita ſenarius opera reſponſoriorū ſignificat. Per rn̄
ſoria enim intelligimus ſctōꝝ actiones q̄ erūt cum
omni leticia vt iam dictum eſt. Et nota q̄ pdicti ver
ſus qui canunt his ſex diebus cum rn̄ſorijs dicūtur
eo ordine quo poſiti ſunt in pſal. Cōfitemini. vn̄ ſum
pti ſunt exceptis duobus qui in q̇buſdam eccleſijs
ꝑpoſtere ponunt. nam in q̇nta feria dicunt verſum
Bn̄dictus q̄venit in noīe ⁊c. q̄ ibi ponit vltimo. ⁊ in
feria ſexta. ꝟ. Lapidē quē reprobauerūt edificātes
⁊c. hoc ideo quia in illo plenius agitur de paſſione
ſaluatoris q̄ in alijs v̄ſibus ibi poſitis: ⁊ iō merito
illa die cantat in qua paſſus fuit. Nec eſt omittēdū

q̄ in quibuſdam eccl'ijs in his ſeptē diebus duo in
albis ſup pellicijs incipiūt rn̄ſorium. Hec dies. et in
alijs q̇dā tropos retro altare qd̄ repn̄tat ſepulchrū
ꝓ eo q̄ corpus ieſu in eo ſacramētaliter collocatur ⁊
conſecrat gerētes typū duoꝝ angeloꝝ q̄ ſtantes in
ſepulchro xp̄m reſurrexiſſe retulerūt. Uerba eni illa
Hec dies ⁊c. ad reſurrectionis diem pertinere noſcū
tur. Rurſus cantando poſt altare repreſentat apl'os
⁊ mulieres timētes ⁊ xp̄m reſurrexiſſe dicere publi-
ce formidantes. Fit aūt hoc ad laudes ad tertiam ⁊
ad veſpas. Pro eo q̄ i his tribus ſpāliter horis xp̄i
paſſio eſt expleta. Nam mane captus ⁊ illuſus: i ter
tia flagellatus ⁊ lignis crucifixus: in veſperis d̄ cru
ce depoſitus ⁊ ſepultus eſt. Secundo in ſignum q̄
reſurrectio tribus vicibus nunciata eſt. Primo ſm̄
Marcū. ⁊ Matth. ꝑ vnū angelū q̄ ſm̄ Aug. ſtabat
in monumēto nō directe ſed quaſi ad oſtium. Scd̄o
ꝑ duos angelos qui ſm̄ Joh. ſtabant intus. Tertio
per ipm̄ xp̄m iuxta monumētū. Fit ēt hoc in q̇buſdā
eccl'ijs ad miſſam: eo q̄ illa in altari celebratur ſup
qd̄ xp̄i corpus cōſecratur. Ideo ăt a paſcha vſq̄ ad
octauam pēthe. canitur all'a fere in omnibus anti-
phonis ⁊ rn̄ſorijs nocturnalibus. ⁊ i offerēdis ⁊ poſt
cōionib⁹: vt celebratio tp̄is poſt reſurrectionē redu
cat nobis ad memoriā vitā cōtēplatiuam: ſicut tp̄s
qd̄ eſt ante paſcha reducit ad actiuam. Tempus eni
ante paſcha qd̄ in ieiunijs ⁊ orationib⁹ agimus ſigni
ficat erūnas huius vite ⁊ tribulationem captiuitatꝫ
in qua dum ſumus cātica leticie ſubticemus. Tēp⁹
vero poſt paſcha ſignificat beatitudinē ⁊ perpetuā
exultationē in qua poſt reſurrectionē erimus ⁊ ideo
relaxatis ieiunijs canēdo alleluya quod i interpretat
Laudate dn̄m frequentamus de quo dictum eſt in
ꝓhemio huius partis. Illud tamen notandum ē q̄
in quibuſdam eccleſijs in hac hebdomada alleluya
cantatur in miſſa ſine finali melodia: ⁊ verſus ⁊ anti
phone ſine neuma: ſed in ſeq̄ntibus cantat cum illa
⁊ hoc ideo: quia in hac cantamus pro domino nr̄o q̄
in anima ⁊ corpore per reſurrectionem iam factus ē
glorioſus: ac illa finalis melodia expectationem no
ſtram ſignificat; vel etiam ſanctorum ſecunde ſtole
expectationē. Taceamus ergo: quia habemus qd̄
optamus. Paruuli nanq̄ plorant cum panem nō ha
bent: ſed cum habent quod deſiderant tacent: ita ⁊
nos q̄ſi ploramus alio tempore: q: non habemus qd̄
deſideramus: ⁊ ſancti quaſi in deſiderio ſunt expe-
ctationis. In quibuſdam eccleſijs in magnis ſolēni
tatibus tacetur illa melodia: in ſignum q̄ ſancti ꝓ
quibus celebramus certi ſunt q̄ ſecundam ſtolā quā
expectant amittere non poſſunt. Jubilus quidem di
uerſa notat vt dictum eſt ſub natali. Porro in iſtis
octo dieb⁹ cantatur pro memoria neophitorum ⁊ ſin
gulis diebus ſingula denotata ſunt officia quod fit
in toto tempore vſq̄ ad penthe. ⁊ in primo die. ſcꝫ in
ſabbato ſancto ⁊ in octaua duplices laudes ponun
tur. In primo enim dicitur all'a. Confitemini. Et tra
ctus. Laudate dominum omnes gentes. In octa-
ua vero dicit duplex alleluya: quod ideo fit: quia p̄
ma vita noſtra que fuit ante peccatum beata fuit

ſed non ſempiterna:ſʒ vita q̄ erit in ſeptima quietis
erit btā ꝛ ſempiterna. Q: ḡ pma vita fuit btā:id cir
co cantaꝭ pmo all'a qḋ ē vox angelica in lingua he-
braica:q: dignior eſt. ſed q: nō fuit ſempiterna:ideo
hūilior i lgua latina cantaꝭ tractus. Laudate quis
vero vita q̄ erit in ſeptima etate erit btā ꝛ ſempiter-
na ideo i ſabbato in albis qui eſt dies ſeptimus du
plex all'a cantaꝭ pp duplicē ſtolam. vt ibi diceꝭ. Nā
vita illa q̄ in ſeptima q̄etis dabiꝭ nō tolleꝭ i octaua
etate q̄ p octauū offm intelligiꝭ:ſʒ potius ꝯſumma
biꝭ. ¶ Circa cantica leticie notandum ēꝙ quattuor
ſunt ſtatus eccl'ie. Pmꝰ ē culpe. Scḋs culpe ꝛ pene
Tertius pene ꝛ grē. Quartꝰ grē ꝛ glie. Primum re
p̄ſentat eccl'ia in ſeptuageſima. ideo ſubticet. Te de
um laudamꝰ ꝛ all'a:q: nō eſt ſpecioſa laus in ore pec
catoris ꝛ Gl'ia in excelſis deo. q: poſitus ē inter deū
ꝛ homies paries inimicitiaꝝ. Scḋm repñtat in aduen
tu. ideoq̄ ꝛ ſupradicta cātica ſubticenꝭ p̄ter all'a:q:
lex data deū intelligere docuit ꝛ laudare. Tertium
repñtat in eſtiuo tpe:ideoq̄ pp gratiam acceptā in
feſtiuis iſta cantanꝭ:ſed ꝓpter penam iſta in feriali
bus ſubticenꝭ p̄ter all'a qḋ ēt quotidie frequētatur
q: ſpes de reſurrectione futura nō infirmaꝭ. Quar-
tum repñtat inter octauas paſche ꝛ pēthe. iōq̄ ſu-
pradicta cantica leticie freqntanꝭ ꝛ multiplicanꝭ.
q: tñ nondū habemus gloriam quā expectamus iō
Te deū laudamꝰ:ꝛ Gl'ia in excelſis:in ferialibꝰ:ſub
ticemꝰ ꝛ in dñicis i qbꝰ q̄ſi duplicē reſurrectionē re
preſentamus ꝛ ēt in feſtis ſanctoꝝ in miſſa duo all'a
cātamꝰ ſʒ in ferialibꝰ vnū vt iā diceꝭ. Nec te moueat
ꝙ nō rectū:ſed prepoſterum ordinē eccl'ia repñtat:
eo ꝙ erant nouiſſimi pmi:ꝛ pmi nouiſſimi:ſic ꝗ varie
tas dieꝝ ꝛ ſtatuū hūanoꝝ varietatē inducit officioꝝ
Querēdum tñ eſt quare diuina officia ita diſtiguūꝭ
vt alia celebrenꝭ cum ſolo rñſorio:alia cum ſolo all'a:
ꝛ hec qñq̄ cum ſimplici all'a qñq̄ cum duplici. all'a
ſimul cum rñſorio ꝛ all'a ꝛ alia cum reſponſorio ꝛ tra
ctu. ꝛ alia cum all'a ꝛ tractu. Dici poteſt ꝙ dies ieiu
nioꝝ quibus rñſorium ſine all'a caniꝭ:recolūt actus
eoꝝ q̄ pſo'is grauia confitenꝭ:vt ab illis conſilium
accipiant penitēdi. Ipſi ergo ꝓdies aguꝭ cum ſolo
rñſorio:per quod vita actiua intelligiꝭ que in labo-
re ducitur ſine all'a quod eſt canticum leticie. q: ec-
cleſia dolet ꝓ talibus tanq̄ ꝓ membris vulneratis ꝛ
nondum ſanatis:et eo eē ꝙ all'a dimittitur robur
eccl'ie monſtraꝭ quē hʒ de ſuis vulneribus nondum
ſanatis. Propterea ideo tūc nō diciꝭ all'a q: nō eſt
pulchra laus in ore peccatoris. In diebus vero ꝓfe
ſtis que ſunt ab octaua paſche vſq̄ ad octauam pē-
the. ſimplex all'a ſine rñſorio canitur. Primo q: dies
illi vitam ꝯtemplatiuā ſignificant q̄ erit poſt reſurre
ctionem in q̄ rñſorium non erit:q: pñſe actus ibi ſu-
perfluus erit ſed tñ all'a caneꝭ de p̄cepta immortalita
te. Scḋo q: tūc ꝓ illis canimus q̄ iam ſunt in patria
ad iam non ptinet actio laborioſa quam rñſoriū no
tat ſed ſunt in dei cōtēplatione ꝛ exultatione que in
telligiꝭ per all'a. Tertio q: ante reſurrectionē corpo
rum noſtrorum anima ſine corpore deum laudabit.
Quarto q: ſancti ante diē gnalis reſurrectiōis ſim
plicem tñ recipiūt ſtolā. ſ. aīe. Rurſuʒ in priuatis fe
rijs Gloria in excelſis. ꝛ duplex all'a nō dr. q: nō duꝫ
habemus pfectam iuſticiam nec gloriam quā expe
ctamꝰ. Sʒ q: eccl'ia iam hʒ pmā reſurrectionē ideo
alio tpe ſp all'a canitur p̄terq̄ in ſeptuageſima:vt di
ctū eſt in ꝓhemio huiꝰ ptis. ꝛ ſub ti. de tpe aduentꝰ
In octauis vo paſche ꝛ in ſabbato ꝛ in albis duplex
all'a dr:q: tūc tps reſurrectionis repñtamꝰ ꝛ in rechē
q̄ erit in reſurrectione duplicē ſtolam. ſ. anime ꝛ cor
poris pcipiemꝰ:q: erimꝰ vtroq̄ homie. i. i aīa ꝛ corpe
glorioſi erimꝰ eē incorruptōis gloria veſtiti. In do
minicis q̄ q̄ ſunt ab octaua paſche vſq̄ ad octauam
penthe. duplex all'a dr tum q: in reſurrectione quaꝫ
ipſe dies ſignificāt corpus ſimul cum anima lauda-
bit deum:tuꝫ q: duo ſunt. vñ letari dʒ aīa in die ſem
piterna. vnū de p̄cepta leticia:aliud de pcipiēda in
reſurrectione:tū q: reſurrectio dñi q̄ facta ē i die do
minica ē cā nr̄e reſurrectōis future:ꝛ iō in oībus dñi
cis q̄ſi octauā dñice reſurrectionis repñtamꝰ. in fe-
rialibꝰ vnū:q: ñi ante reſurrectionē aīa vna dūtaxat
fruitur btitudine. Rurſus ideo vſq̄ ad octauā pen
the. q: in octaua etate i q̄ erit corpoꝝ reſurrectio eri
mus vtroq̄ homie glorioſi. in oībus q̄ feſtiuitatibꝰ
illo tpe occurrētibus duplex all'a dr:ꝛ hoc pmo pp
requiē ꝛ fruitionē. ſcḋo q: illi iā de duobꝰ gaudēt. ſcꝫ
de eterna q̄ete ꝛ diuina viſione. tertio q: dū iā bēant
gl'iam aīe ſecure ſunt de gloriā corporis. q̄rto q: tūc
vnum all'a caniꝭ. q: q̄eſcūt aliud q: deuꝫ vidēt. Sex
to dies paſchales. vcꝫ inter ſabbatū ſanctū ꝛ ſabba
tum in albis ꝛ dñici dies atq̄ feſtiui quos celebra-
mus ab octauis pēthe. vſq̄ ad ſeptuageſimā in qbꝰ
rñſorium ꝛ all'a caniꝭ recolūt actus eoꝝ q̄ elemoſy-
nas largiēdo. infirmos viſitādo. ꝛ ſolū q̄ bona ſunt
operādo:pſeuerātiam habēdo in ſanctitate quā in
baptiſmo receperūt:ſine dubio ad ꝯtemplationem
dei puenīūt. Inde eſt ꝙ rñſorium qḋ vitā actiuam ſi
gnificat ſeq̄tur all'a qḋ ſignificat cōtēplatiuā:ſʒ tūc
vnum tñ ſine ſimplex all'a dr pp cās ſupradictas. ꝑ-
us aūt dr rñſorium ꝛ poſtea ſequiꝭ all'a ꝓut ſupra di
ctum eſt. Dñici aūt dies ꝛ feſtiui a ſeptuageſima vſ-
q̄ in paſcha. quoꝝ rñſoriū non all'a:ſed tractus ſub-
diꝭ. recolunt eos q̄ ſunt in bonis operibus ſed vidē
tes laborem vite timēt caſum:nam tentationibus tō
duntur ſine quibus hec vita non ducitur. Inter rñ-
ſorium enim ꝛ all'a tractus eſt medius:q̄ neq̄ in tan
ta leticia ē ſicut alleluya neq̄ in tāto opere vt rñſori
um. In ſabbato vero ſancto gaudentes ꝓ neophi
tis noſtris:q: ab omni pctō liberati ſunt canimus al
leluya ſed q: eos trahēdo varijs videmus laboribus
tractum adijcimus per quem labores intelliguntur
de quo dictum eſt ſub ti. de ſeptuageſima. ꝛ in prohe
mio huius partis. Quō officia iſtoꝝ ſeptem dierū
ꝛ officia dñicarum q̄ ſunt inter paſcha ꝛ penthe. ada
ptentur ſeptem donis ſpiritusſancti:ſub vigilia aſcen
ſionis:ſub ſabbato in albis diceꝭ. Circa euangelia
que hoc tempore leguntur ſciendum eſt ꝙ oīa perti
nent ad reſurrectionem. ꝛ iuxta ordinem ſcriptorum
ponuntur Matth. enim primo ſcripſit:ſecūdo Mar
cus tertio Lucas. vltimo Joh. Unde primo poniꝭ

euangeliū Matt. in vigilia paſche. In ipſo vo die paſche euāgeliū Marci. In ſcđa ⁊ tertia feria euāgeliū Luce. In quarta ⁊ q̇nta feria ⁊ ī ſabbato euāgeliū Jo. In ſexta feria īterponiꝰ euāgeliū Matt. Sane in euāgelijs vigilie ⁊ diei tm̄ agiꝰ de ānūciatiōe reſurrectiōis factā ꝑ angelū: ī alijs de viſiōe. Cōueniebat eñ vt prius annūciareꝰ dñi reſurrectio: et poſtea ad maiorē fidē faciēdā corꝑaliter ipſe ab hominib' videreꝰ. Tria vo Johānis euāgelia ordo ꝑpoſtere poſita ſunt. Primū nāqꝫ fuit qđ legiꝰ in ſabbato: poſtea qđ legiꝰ in quinta feria: ⁊ aliquāto tpe poſt qđ in q̄rta feria legiꝰ. Nā maria magdalena cū veniſſet ad monumētū ⁊ nō īueniſſet corp' dñi: ſublatū credidit ⁊ cucurrit ⁊ nūciauit Petro ⁊ iohanni q̇ cucurrerūt ad monumētū: ⁊ Johānes ꝓcucurrit: ſꝫ nō ſtatī introiuit: ſꝫ Petrus tandē veniēs īrauit: ⁊ poſtea Johānes intrauit: ⁊ cū nō inueniſſent redierūt ad ꝓpria: hoc legiꝰ in ſabbato. Illis redeūtibus maria remāſit ad monumētū ⁊ inclinans ſe in monumētū vidit vnū angelū ſedētē ad caput: aliū ad pedes qui dixerūt. maria quid ploras. que dixit. Quia tulerūt dñm meū ⁊ neſcio vbi poſuerūt eū. ⁊ tūc ꝯuerſa retrorſū vidit ieſum q̇ dixit ei. mulier q̇d ploras quē q̄ris. ⁊ illa reſpiciēs ⁊ hortulanū eū credens dixit. Dñe ſi ſuſtuliſti eū dicito mihi: ⁊ ego eū tollā. hoc legiꝰ in q̇nta feria. Aliquāto tpe poſt Petrus iuit piſcatū cum ſex alijs ad mare tyberiadis: vbi dñs apparuit eis in littore: ⁊ hoc legiꝰ in quarta feria. Sꝫ quare hec oīa. Solutio in quarta feria cātaꝰ hoc qđ cātabiꝰ ſanctis in die iudicij. Venite benedicti pr̄is mei ⁊c̄. ⁊ in illo euāgelio qđ eadē die legiꝰ diciꝰ ꝙ dñs apparuit diſcipulis in littore maris ⁊ hoc bñ cōuenit. Nā per littus maris: vt dicit beatus Greg. ſup illū locū finis intelligiꝰ mūdi: in quo dñs apparebit ſuis glorioſus ⁊ tūc Petr' trahet ad litt' rhete plenū magnis piſcib' centū q̇nq̄gintatribus: nec tñ ſcindeꝰ rhete. Per petrū intelligiꝰ ordo ſanctorꝫ prelatorꝫ qui d̄ fluctu huius ſeculi ad littus ſtabilitatis eterne ducēt eos: qui ꝑ ipſos ꝯuerſi fuerint. ſed hoc attribuiꝰ ſoli petro ꝓpter eccleſie vnitatem. Sed quare legitur in ſabbato in albis euangeliū qđ tūc legiꝰ. Reſpōdeo ꝙ officiū illius ſabbati cū officio ꝓcedētis ſabbati ferī in multis ꝯuenit. Nā in ꝓcedenti ſabbato duplex laus cantaꝰ ſicut in hoc: ⁊ etiā lectioni cōuenit: q: in lectione ꝓcedentis ſabbati d̄r. Que ſurſū ſunt ſapite nō que ſup terrā ⁊ in lectione ſequētis d̄r. Deponētes omnē dolū ⁊c̄. ⁊ ita tāq̄ lapides viui edificamini: qđ nihil aliud ē q̄ que ſurſū ſunt ſapere. Cōueniebat igiꝰ vt euangeliū correſpōderet euāgelio qđ fit in eorꝫ ꝑncipijs nā vt in euāgelio ꝓcedētis ſabbati d̄r. Veſpere autē ſabbati que luceſcit in prima ſabbati. ī. diluculo venit maria magdalena. Et in euāgelio ſequenti dicitur. Vna ſabbati maria magdalena venit ad monumentum cū adhuc tenebre eſſent quod idē eſt. In hoc tamen videtur differētia. quia dicitur ibi ꝙ venit maria magdalena ⁊ altera maria. hic nō fit mentio niſi de maria magdalena. Sed vt ait Augu. in libro de ꝯcor. euāgeliſtaꝝ. ideo Johā. ſolā mariā magdalenā nominat: q: fuit ceteris ferueutior. nec tñ ideo ceteras excludit. Euāgeliū vo Matth. legiꝰ ī ſexta feria: q: dñs ꝑ paſſionē meruit ſibi dari poteſtatē in celo ⁊ in terra: vel poti' datā notificari: ⁊ q: dñs in ſexta feria paſſus eſt. idcirco legiꝰ euāgeliū Matt. in. vi. feria in qua dñs ait diſcipulis. Data ē mihi oīs ptās in celo ⁊ in terra. vñ apl's. Xp̄s fact' eſt pro nobis obediēs vſqꝫ ad mortē: mortē aūt crucis ꝓpter qđ ⁊ deus ⁊c̄. Vbi ergo ponereꝰ euāgeliū ī quo agiꝰ a iohāne de ꝑma viſione dñi q̄ facta fuit marie magda. niſi in q̇nta feria. In ꝑma eñ die nō poterat poni ꝓdictis de cauſis. nec in ſcđa. nec ī tertia. nec in q̄rta. nec in ſexta. nec ī ſabbato. Vñ reſtat ꝙ in q̇nta feria neceſſario poni debuerit. Aūt q̇dā ꝙ lꝫ in ſcđa feria legaꝰ euangeliū de apparitiōe dñi facta diſcipulis eūtib' in emaus. nō tñ illa facta fuit in ea die: ſꝫ in ꝓcedēti. Decē etenī apparitiōes poſt xp̄i reſurrectionē in euāgelijs īueniunꝰ ad fidē noſtrā ꝯfirmandā. q̇nqꝫ in ꝑma die: ⁊ q̇nqꝫ poſtea. ſꝫ in apl'o d̄r ꝙ in die reſurrectiōis apparuit Jaco. ⁊ q̇ngentis fratrib' ſimul. Et ſicut q̇dā dicūt in ipſa etiā die primo apparuit matri vt dictū eſt in q̄rta parte ſub titu. de acceſſu pōtificis ad altare. ⁊ etiā Jaco. qui votū vouerat nō comedere: ſꝫ ⁊ ioſeph qui ꝓ eo tenebaꝰ in carcere. Verū q: de viſione angelorꝫ ⁊ de maria Magdalena euangeliſte diſcordare videnꝰ: iō aliqua ſup hoc ꝓter ꝓpoſitū dicam'. Nā Matth. dicit ꝙ mulieres viderūt angelum ſedentē ſup lapidem qui tñ erat extra monumētū. Marcus dicit ꝙ introeūtes ipſe in monumētum viderunt ſedentē a dextris. Johānes dicit ꝙ maria magd. vidit duos angelos. vnū ad caput ⁊ aliū ad pedes ſedētes. Lucas dicit ꝙ duo angeli ſtātes dixerūt marie magdalene ⁊ alijs. Cur queritis viuētē ⁊c̄. Johā. dicit ſolā vnā veniſſe. ſ. mariā magdalenā. Matt. duas. ſ. eam ⁊ aliā. Marcus tres. ſ. eam ⁊ mariā matrē Jacobi minoris. ⁊ mariā filiā ſalome que fuit mater filiorū zebedei ſcilꝫ Jacobi maioris ⁊ Johānis euangeliſte ſm̄ Chriſo. tātū ſalome filia fuit. Lucas plures dicit. dicit eñ. Erat aūt maria magda. ⁊ iohāna ⁊ maria iacobi maioris. ſubaudi mater ⁊ cetere que cū ipſis erāt ⁊ alie q̄s nō numerāt euāgeliſte. Eccleſia tñ tres marias repſentat. Rurſus Matth. dicit ꝙ mulieres certificate ꝑ angelū inter quas erat precipue maria magdalena: denunciauerunt apoſtolis dñm reſurrexiſſe. Et Joh. dicit ꝙ maria magda. nūciauit Pe. ⁊ Johā. eum ſublatū fuiſſe. Vera quidē ſunt oīa que dicūt euāgeliſte in his ⁊ nō ſunt aduerſa. ſꝫ qđ vnus minus dicit alius ſupplet. Verū enim eſt ſicut narrat Matth. ꝙ primo viderūt angelū ſedentem ſuper lapidē quē reuoluerat ab oſtio monumēti: qui ⁊ dixit eis eū reſurrexiſſe ⁊ adiecit. Venite ⁊ videte locū vbi poſuerūt eum: ⁊ tunc ipſe ſurgens preceſſit eas in monumētum ⁊ ſedit in dextris ſicut narrat marcus. poſt maria magdalena vidit vnum ad caput ⁊ aliū ad pedes ſedentes ſicut dicit Joh. Qui dixerūt ei. Mulier q̇d ploras. ⁊ nūciauerūt eū reſurrexiſſe: ⁊ tūc ſurrexerūt ipſi vt apparerēt ei ſtātes ſicut dicit Lucas: vt in hoc ꝙ ſurrexerant dñm

ſurrexiſſe oſtenderēt ⁊ cū ſtarent dixerūt ei ⁊ alijs.
Cur queritis viuentē cū mortuis.i.cū qui ſurrexit.
Cur queritis in ſepulchro qḋ eſt locus mortuorum
Ambro. dicit duas fuiſſe marias magḋ. vna q̄ ſm
Matth. ſciuit dn̄m reſurrexiſſe. alia que ſm Jo. neſ
ſciuit. ſed corpꝰ ſublatū credidit. Aug. vo de ꝯcor.
euangeliſtaꝝ ſic ſoluit. dicit em̄ ꝙ cū maria magḋ.
cū alijs veniret dicēdo. Quis reuoluet nobis lapi-
dem ab oſtio monumēti. cū adhuc aliquātulū lōge
eſſet vidit lapidē reuolutū ⁊ ſtatim currit ad petrū
⁊ iohēm ⁊ ſignificauit eis corpus dn̄i fuiſſe ſublatū
qui venientes inuenerūt monumentū vacuū ⁊ cre-
dentes ꝙ fuiſſet ſublatū redierūt. Maria aūt iterū
adiunxit ſe alijs: ⁊ ꝓpius accedens cū eis vidit an-
gelū ſedentē ſup lapidē ⁊ dixit eis. Cur queritis in
ſepulchro qḋ eſt locus mortuoꝝ. Matth. ⁊c̄. ſicut ſu-
perius dicta ſunt zacharias qui cōpoſuit vnū euā-
geliū ex q̄ttuor aliṫ ſoluit. dicit em̄ ꝙ maria magḋ.
⁊ alie venerūt ad monumentū ⁊ viderūt angelū ſe-
dentē ſup lapidē: ſicut dicit Matth. ⁊ poſt in monu
mento ſicut dicit Marcus. ⁊ inde duos ſtātes vnū
ad caput: aliū ad pedes ſicut Luc. dicit. ſ. illū prīc
cū alio vel eo diſparente alios duos qui dixerunt.
Cur queritis viuentē cū mortuis. ⁊ ſignificauerunt
cū reſurrexiſſe. Alij crediderūt v̄bis coꝝ maria re-
manſit incredula. Vn̄ alie nunciauerunt diſcipulis
dn̄m reſurrexiſſe. illa nūciauit Pe. ⁊ Jo. cū ſublatū
fuiſſe: que poſt aduentū ⁊ receſſuꝫ coꝝ ſola remāſit
ad monumentū. ⁊ inclināſ ſe in monumentū vidit
duos angelos ſedētes. vnū ad caput: ⁊ aliū ad pe-
des. ſicut dicit Jo. qui dixerūt ei. Mulier q̄d plo-
ras ⁊ illa rn̄dit. q2 tulerūt dn̄m meū ⁊ neſcio vbi po
ſuerunt eū. ⁊ ꝯuerſa vidit dn̄m qui dixit ei. Mulier
quid ploras: quē queris. ⁊ illa putās eū hortulanū
eſſe dixit. Dn̄e ſi tu ſuſtuliſti eum dicito mihi ⁊ ego
eū tollā. Et tūc dn̄s eam ex noīe nominauit: ⁊ ipſa tūc
eū cognouit. ⁊ poſt plures locutiōes angeloꝝ tunc
ꝑmo credidit ⁊ voluit ꝓcidere ad pedes dn̄i: ⁊ dn̄s
dixit ei. Noli me tangere: nōdū em̄ aſcēdi ad patrē
meū. ſubintelligiṫ in corde tuo. q. d. Quē dn̄m tāꝙ
mortuū: nō credis p̄ri eſſe equalem. ⁊ adiecit dn̄s.
Uade ⁊ dic fratribus meis. Aſcendo ad patrē meū
⁊ patrē veſtrū ⁊c̄. i. in proximo eſt vt aſcendā. Et ipſa
cepit ire iā certificata. ⁊ inuentis alijs mulieribus
iuit pariter cū eis hoc nūciare aplis: ⁊ in illa via ap
paruit eis dn̄s dicēs. Auete q̄ acceſſerūt ⁊ tenuerūt
pedes eius. Predictū aūt modū loquēdi in quo ge
neraliter dr̄ tū eſt ꝙ mulieres merāt nūciare dn̄m
reſurrexiſſe: cū tn̄ maria q̄ erat vna de illis tūc icre-
dula fuit ſepe in ſcripturis inuenimus: ſicut ⁊ dn̄s
dicit diſcipulis: ⁊ me ſcitis ⁊ viā meā ſcitis. cum tn̄
quidā eſſent inter eos qui h̄ neſcirēt. vn̄ dn̄s. Tāto
tpe vobiſcū ſum ⁊ nō cognouiſtis me ⁊c̄. ſꝫ illud pri
mo dictū eſt ſcientibus iſtud ignorantibꝰ. Ita etiā
diciṫ ꝙ dn̄s in aſcenſione apparuit diſcipulis ⁊ ex-
probrauit incredulitatē ⁊ duritiā cordis eoꝝ: quia
his qui viderāt eū reſurrexiſſe nō crediderūt. cū tn̄
alij inṫ eos fuerint qui iā crediderāt ſicut petrus ⁊
alij plures. ſed illud primo dictū eſt de incredulis.
hec opinio vr̄ ꝓbabilior: ꝙ ſcḋa ⁊ qḋ dixit Ambroſ.
non eſt credendū qḋ dixerit aſſerendo: ſꝫ alioꝝ opi.
referendo: lꝫ eā argumentis ꝓbare videaṫ quibus
iuxta p̄dictas opi leuiter rn̄deṫ ⁊ fere totū qḋ ipſe
inducit p interp̄tationē ſoluiṫ: vbi gr̄a. qḋ ipſe dicit
ꝙ vna maria fuit ſm Matth. que ſciuit dn̄m reſur-
rexiſſe hoc eſt falſum: q2 alijs credentibus v̄bis an
geli ipſa remanſit incredula. Augu. vo nō ſic fuiſſe
dicit vt narrat. ſed narrat ita potuiſſe fuiſſe. vnde ⁊
probabiliori ſententie non preiudicat.

¶ De ſcḋa feria poſt paſcha. Rubrica.

Quia per gl̄iam reſurrectiōis impleuit
dn̄s que p̄miſit in veteri teſtamēto: vt
videlꝫ introduceret nos in terrā fluen
tē lac ⁊ mel: ideo dicit eccl̄ia in introi
tu huiꝰ ſcḋe ferie. Introduxit nos do-
minus in terram fluentē lac ⁊ mel. Exo. xiij. q2 xp̄s
iam introductus eſt: ⁊ eccl̄ia triūphās in re: eccl̄ia
vo militans in ſpe. Epl̄a ſumiṫ de actibꝰ aplоꝝ. x. c.
Stans petrus i medio ⁊c̄. ⁊ intendit ꝓbare paſſio-
nem xp̄i ⁊ reſurrectionē. vn̄ dicit. Huic oēs ꝓphete
teſtimoniū ꝑhibent. Euangeliū. Duo ex diſcipulis
Luc. xxiiij. c. ꝯcor. epl̄e de apparitione dn̄i diſcipu-
lis euntibus in emaus. ibi em̄ habeṫ ꝙ cognouerūt
eum in fractione panis. Quid eſt fractio panis niſi
expoſitio ſcripture. ibi em̄ cognoſciṫ dn̄s. Rn̄ſoriū
vo ꝯcor. cū introitu Dicat nunc iſrael. Alleluya. nōn-
ne cor nr̄m erat ardens ⁊c̄. eſt de ſcripturaꝝ expoſi
tione. In alijs eccl̄ijs diciṫ alleluya. Angelus dn̄i.
Matth. vlt. c. Offertoriū. Angelus dn̄i ⁊c̄. eſt de te
ſtimonio aploꝝ. Poſtcōio. Surrexit dn̄s ⁊c̄. Luc.
vlt. c. eſt de apparitiōe que facta eſt Petro. Mul-
tiplicat igiṫ apparitiōes vt dictū eſt ad ꝯfirmādū
fidē. Sane ex hodierno euangelio ſumiṫ all'a. Nōn-
ne ⁊ offerenda. Angelus dn̄i ex eo ꝙ ibi dr̄ mulieres
viſiones angeloꝝ vidiſſe qui dicūt eū viuere. ſꝫ et
cōio. Surrexit dn̄s. ex eo ꝙ ibi dr̄. ſurrexit dn̄s vere
⁊ apparuit ſimoni. Ad pietatē g̱ ꝑtinet h̄ offm̄ in q̄
ꝯtineṫ rememoratio ſcripturaꝝ ⁊ ꝑ pietatē acceditur
ad manſuetudinē. manſuetis aūt terra ꝓmittiṫ illa
de qua dr̄. Bti mites: qm̄ ipſi poſſidebūt terrā flu-
entem lac ⁊ mel. vn̄ in introitu dr̄. Introduxit nos
dn̄s in terrā fluētē lac ⁊ mel. Et ſunt hec v̄ba moyſi
ꝑplm poſt eſum agni de egypto exeuntis. Introdu
xit in quā ſpe: ſꝫ in illa poſtea introducet re quā ca-
leph dedit axe filie ſue irrigatā irriguo ſupiori ⁊ in
ferio: i. Irriguū inferius timor eſt ſuperius amor.
caleph h̄ etem̄ qui quaſi cor interp̄taṫ dat aīe deuo-
tionē cū timore pariter ⁊ amore. In hac ſcḋa feria
fit in vrbe ſtatio apud ſctm̄ petrū ꝓpṫ hoc ꝙ in euā
gelio habeṫ. ⁊ apparuit ſimoni: ⁊ q2 ibidē dr̄ nonne
cor nr̄m ardēs erat in nobis: q2 ipſe pre ceteris ma-
gis arſit dn̄m diligēdo. Hac die piſces viuos inſpi-
cimus recolētes cū gaudio ꝙ dn̄s ad ꝓbationē re-
ſurrectōis p̄rē piſcis aſſi comedit: ⁊ in tertia feria
ad fontes imus vt ibi diceṫ et mulieres v̄berabant
viros: ⁊ iam in his tribus diebus eſt feriandum.
prout ſub paſcha dictum eſt.

¶ De tertia feria poſt paſcha. Rubrica.

IN tertia feria oſtenditur ꝑ qđ habeat hereditas celeſtis patrie. oſtenſo vo in ſcđa feria ꝙ in terram fluentem lac et mel. iam introducit nos deus in ſpe et poſtea introducet in re: modo oñdit ꝑ qđ habeatur: q: ꝑ diuinã ſcientiã ſiue cognitionem dñi nr̃i: vñ hec tota feria eſt de cognitione ſiue ſapientia dei et inde introitus eſt. Aqua ſapientie ⁊c. Eccle.xv. ⁊ eſt ſeptimi toni: q: in ſeptem donis ſpũs ſancti eſt iſta ſapientia. In epl'a Surgens paulus. Act.xiij. oñdit paſſio chriſti ⁊ reſurrectio ꝑ quã hec ſapientia hr̃. Qui eñ verã fidẽ hʒ de his hʒ ſaporẽ dei. H aũt cognitio eſt dies quã fecit dñs. De graduali ergo patet. ⁊ nota ꝙ cũ oẽs graduales vſus huius hebdomade ſumant de ps.cxvij. ſcʒ Confitemini. qui ẽ nonus poſt Dixit dñs. hodiernus ſumitur de ps.cvj. ſ. Cõfitemini: qui eſt dicimus in matutinali. Cantate. eo ꝙ iſte ps. exhortat fideles ad laudes dei qui ꝑ ſapientiã ſuã redemit ⁊ liberauit eos de q̃druplici tentatione: q: liberauit eos de neceſſitatib' coꝝ. i. ab infidelitate: ⁊ q: liberauit eos de neceſſitatibus coꝝ. i. a praua ꝯſuetudine: ⁊ liberauit eos a tedio bone actionis: ⁊ eduxit eos a vſutijs heretice impugnatiõis. All'a eſt. Surrexit dñs ⁊ apparuit mulieribus. vel ſm alias eccl'ias. Oportuit qđ ſumit de euangelio: in quibus etiã dr̃. Surrexit dñs vere. Luce vlti. In euangelio ꝓ. Stetit ieſus ⁊c. Luce.xxiiij. oñdit dñs ⁊ ꝓbat reſurrectionem ſuã diſcipulis ſuis ꝑ quattuor. ꝓmo ꝑ ꝯſuetum modũ loquẽdi cum dixit. Pax vobis. loquebat eñ eis ſepe de pace ⁊ amator pacis erat. vñ ipſe dñs inquit. In me pacem habebitis. in mundo aũt preſſuram. Pacem relinquo vobis. pacem meã do vobis. Scđo ꝑ hoc ꝙ oñdit ſe palpabilem. Tertio q: cum eis comedit. Quarto q: eis ſenſum aperuit ſcripturarum: ⁊ q: hanc ſapientiã dñs dedit ꝑ ſe ⁊ ꝑ apl'os ideo dicit in offertorio. Intonuit de celo dñs ideſt de apoſtolis: vt oẽs crederent in illum. Hec eñ. inquit Io. ſcripta ſunt vt credatis: ⁊ credentes vitaʒ eternã habeatis. In poſtcõione que eſt ad Colloſ. iij. c. inuitamur ad hanc ſapientiã. Si ꝯſurrexiſtis cum xp̄o que ſurſum ſunt ſapite. ecce de ſapientia. Et q: de ſapientia habet in hac ſcđa feria: ideo fit ſtatio ad ſcm̃ paulũ qui fuit ſapientior oĩbus apoſtolis: ſeu cui dñs ſingulariter aperuit intelligẽciaʒ ſcripturarum. de quibus legitur in euangelio et in introitu. Unde ipſe dicit. Non a me nec ab homine accepi euangeliũ meũ: ſed per reuelationẽ dñi mei ieſu chriſti: vel q: per eum maxime adimpletum eſt quod in euangelio legit ſcʒ oportuit ꝓdicare penitentiam in oẽs gentes: ideoq; ⁊ eius ꝓdicatio legitur in hodierna lectione actuũ apl'oꝝ. Hac die viri verberant mulieres prout ſub paſcha dictũ ẽ. Hac etiam die ad fontes imus ꝓ eo ꝙ hodie in introitu viri beati aqua ſapientie potati referunt: ⁊ in offertorio fontes aquarum apparuiſſe memorantur.

¶ De quarta feria poſt paſcha. Rubrica.

OStenſo in tertia feria de celeſti patria ⁊ per qđ habeat: oſtenſo etiam in ſcđa feria ꝙ in terram fluentẽ lac ⁊ mel introducimur. ideo nũc in hac quarta feria inuitamur ad illam. Unde introit' eſt. Uenite benedicti patris mei ⁊c. Matth.xxv. q: vo dicit dñs penitentiã agite appropinquabit eniʒ regnũ celoꝝ: ⁊ q: ibi nõ intrant niſi purificati ꝑ penitentiã. ideo beatus petrus in epl'a. Aperiẽs. Act.iij. inuitat iudeos ad pniam. ideo aũt ad pniam inuitat homo vt de filio diaboli fiat filius dei. ⁊ hec mutatio dextre excelſi ꝓpter qđ in reſponſorio hr̃. Dextera dñi fecit virtutẽ. Sequit all'a de reſurrectione. Surrexit dñs ⁊c. ⁊ in alijs eccl'ijs eſt. Xp̄s reſurgens ⁊c. Semꝑ eñ in his diebus aliqua de reſurrectione dicuntur. In alijs eñ dr̃. Cum ſederit. Matth.xxvj.c. Quia vo hec mutatio fit etiam qñ hoies ſunt filij dei ꝓpter ꝓdicationẽ. ideo in euangelio. Manifeſtauit ſe ieſus. Joh.xxj.c. dicit dñs. Mittite in dexteram nauigij rethe. hoc facit q̇ eñ predicat ꝓpter deũ. ⁊ tũc trahuntur magni piſces. poſtea dedit eis piſcem aſſum. Piſcis aſſus eſt xp̄s paſſus. hec erit refectio in patria cũ comedem' panem angeloꝝ. de quo in offertorio. Portas celi ⁊c. Poſtcõio eſt. Chriſtus reſurgens Ro.vj. Et quia btũs Laurentius fuit vnus de magnis piſcibus: et fuit aſſatus ꝓ xp̄o: ideo fit ſtatio ad btm̃ laurẽtiũ.

¶ De quinta feria poſt paſcha. Rubrica.

QUinta feria eſt de cõuerſione gentium propter paſſionẽ ⁊ reſurrectionẽ. vñ introitus eſt. Uictricem manũ tuam laudauerunt pariter chriſtiani: q: ſapientia aperuit os mutoꝝ. vnde Eſa.xxv. Tunc claudus ſaliet ſicut ceruus ⁊ aperient lingue mutoꝝ: qđ factũ eſt qñ xp̄s demones eijciebat ⁊ faciebat hoies mutos loqui. Uñ in euangelio. Erat ieſus eijciens demoniũ ⁊ illud erat mutũ. In epl'a vo Angelus dñi. Act.viij. ſignificatur ꝯuerſio iſta gentium. Uñ dr̃ ibi de eunucho qui conuerſus eſt a philippo qui interpretat os lampadis ſiue os illuminans: q: qñq; ꝑ ſcripturaꝝ inſpectionẽ vel ꝓdicationem ꝯuertit homo: vt gentiles qui ſignificant per eunuchum. qñq; vo ꝑ inſpirationẽ ꝯuertit ad dñm vt habet in euang. ꝙ apparuit marie Magdalene. Quia vo ꝑ ꝯuerſionẽ gentiũ factus eſt xp̄s lapis angularis: ideo in verſu reſponſorij habet Lapides quẽ repro. edifi. ⁊c. Et q: vera ꝯuerſio fit ꝑ pniam: ideo ſequit all'a. Matth.xxvj. In die reſurrectõis mee, dicit dñs. Precedam vos in galileam: ideſt in tranſmigratione de vitijs ad virtutes. Euangeliũ. Maria ſtabat. Joh.xx. eſt de apparitione domini Marie magd. in ſpecie hortulani ſiue peregrini: q: peregrinus eſt de' homini ꝙ diu eſt in pctõ. In offertorio. In die ſolẽnitatis. Exo.iiij.⁊.xiij. ſilr ꝓmittitur ꝯuertentibus vera beatitudo. In poſtcõione vo Ppl's ⁊c. i. Reg.ij. ad laudandum inuitamur. ⁊ fit ſtatio ad ſctõs apl'os: q: in philippo qui interpretatur os lampadis intelligunt oẽs apl'i per quoruʒ predicationẽ ꝯuerſio gentiũ facta eſt. Iteʒ q: frẽs

domini de quibus in euangelio legitur ſunt apoſtoli per quos os muti apertum eſt ⁊ deſerte lingue infantium: ideo ſtatio fit ibi.

¶ De ſexta feria poſt paſcha. Rubꝛica.

SExta feria eſt de inſtitutione baptiſmi vñ introitus eſt. Introduxit eos dñs. ſcilꝫ de egypto .i. de tenebꝛis peccati. ⁊ inimicos eoꝝ operuit mare .i. baptiſmꝰ ⁊ ſubijcit̃ ibi ter all'a ꝓpter liberationē ab hoſtibus ⁊ donū gratie. Poſtmodū ſequit̃ epl'a. Xp̄s ſemel .j. Petri .uj. in qua beatus Petrus agit de baptiſmo ⁊ de archa Noe ſicut in diluuio per archam ſalue facte ſunt anime licet pauce .ſ. octo. ſic ⁊ in baptiſmo: q: ſicut in aquis diluuij que mūdauerunt totū mundū. mundus a peccatis purgatus eſt ⁊ per archā anime ſalue facte ſunt: ⁊ in aquis baptiſmi in quo omnia peccata mūdata ſunt per eccleſiam ſaluati ſumus. Sequit̃ graduale. Hec dies quā fecit dñs. ver. Benedictus qui venit in nomine dñi. Eſt eñ hō qui cōſecrat baptiſma: ſꝫ deus eſt qui inuiſibiliter baptizat. vñ ſequit̃. Deus dñs ⁊ illuxit nobis .ſ. ꝑ illuminationē legis dñi. All'a eſt Angelus dñi. cū duplici verſu ſicut in die paſche in quibuſdā eccl'ijs: q: in hac die agitur de inſtitutione baptiſmi vnus verſus eſt ꝓpter xp̄i reſurrectionē in coꝛpoꝛe. alius ꝓpter ſtolā anime quā in baptiſmo ſuſcipiunt baptizati. Euangeliū vero eſt de inſtitutiōe baptiſmi ſm̄ Matth. vlti. c. vndecim diſcipuli abierunt in montē quē cōſtituit illis ieſus. ⁊ ſequit̃ ibi. Euntes docete oēs gentes baptizantes eos in noīe pr̄is ⁊c. Et q: in memoꝛia debemus habere iſtū diem ꝓpter inſtitutionē baptiſmi: ideo ſequit̃ in offertoꝛio. Erit nobis memoꝛialis dies iſta ⁊c. Exo. xij. ⁊ xiij. c. memoꝛialis qui idem eſt dies in qua de vitijs ad virtutes tranſimus. hec eñ dicit moyſes de die paſche. Poſtcōmunio. Data eſt mihi oīs poteſtas. Matth. vlti. Quia vero beata virgo creditur interfuiſſe in inſtitutione baptiſmi: quia vt Hieronymus ait. hoc apud Nazareth in domo eius actū eſt: ideo hac die fit ſtatio in eccleſia eius.

¶ De ſabbato in albis. Rubꝛica.

SEquitur de ſabbato in albis in quo eſt introitus. Eduxit dñs populum ſuum in exultatione. hoc maxime in extremo ſabbato fieri intelligimus qñ erit veruꝫ ſabbatuꝫ: ſed ne iudei credāt hoc dictū eſſe de ſe. ſequitur in epl'a .i. Petri .ij. Fratres deponētes oēm maliciā ⁊ dolū ⁊c. Sequit̃ duplex all'a ſine graduali. Primo q: nunc terminatur ſeptuageſima poſt quā ſequitur octaua reſurrectiōis qñ habebitur duplex ſtola aīe ſcꝫ ⁊ coꝛpoꝛis: ⁊ ceſſabit laboꝛ operis de quo dictum eſt in ꝓhemio huius partis. ⁊ ſub tit. de ſeptē diebꝰ poſt paſcha. ⁊ in quarta parte ſub tit. de all'a. Scd̓o q: in die iudicij pleniꝰ erit gaudiū ꝓ dñica ⁊ noſtra reſurrectione. Tertio geminatur all'a: q: tunc erit leticia ſempiterna: q: eñ erit leticia vnū all'a canitur: q: ſempiterna ſcd̓m concinitur all'a. Quarto quia in octaua reſurrectionis oīs ſollicitudo deponetur: qd̓ ſignificat̃ in hac octaua de qua veſtis candida ſiue chꝛiſmale deponit̃ iō in albis nō cantat̃ graduale: ſed duplex all'a: q: tunc erimus in albis. Item ꝙ tū ad reſurrectionē dñi nō dꝫ graduale cātari: neqꝫ ꝙ tū ad baptizatos: ⁊ ideo cantat̃ vnū all'a pꝛo baptizatis ſcꝫ Laudate pueri dñm. ⁊ aliud de reſurrectione dñi. ſcꝫ Hec dies. Preterea. Ideo poſt all'a. Hec dies. ſequitur all'a Laudate pueri: q: de leticia aīarum tranſient ad gloꝛiā incoꝛruptibilē coꝛpoꝝ. Euāgelium vo̓ Una ſabbati. Ioh. xx. c. eſt de duobus diſcipulis qui currebāt ad monumentum Pe. ſcilicet ⁊ Ioh. qui ſignificant duos populos. cucurrit tñ citius iohannes .i. iudaicus ppl'us: q: habebat pꝛophetas ſcilꝫ Hiere. Eſayam ⁊ alios qui de paſſione dñi loquūtur: ſed petrus citius intrauit .i. gētilis populus. non tñ intrauerūt iudei in multitudine. qui eñ credit intrat: ſicut dicit Augu. Et attende q: epl'a ⁊ euangelium huius ſabbati concoꝛdant cum epiſtola ⁊ euangelio ſabbati ſancti pꝛout dictū eſt ſub tit. de .vij. diebus poſt paſcha. In offertoꝛio vero d̓ illuminatione poſt baptiſmum aguntur grates. Bñdictus qui venit ⁊c. Poſtcōio eſt. Omnes q̄ in xp̄o baptizati eſtis xp̄m induiſtis. Galla. iij. Die iſta fit ſtatio ad eccl'iam beati iohannis in laterano: q: eñ ibi in pꝛecedēti ſabbato baptizati ſunt pueri: ⁊ in octaua die in lege circūcidebant̃: iō recte hac die ibi conueniunt vt hoc ſpiritualiter agatur in baptizatis ⁊ hoc eſt quod dicitur in epiſtola. Deponētes omneꝫ maliciam ⁊ oēm dolum ⁊c. quaſi modo geniti infantes: nec per feneſtras quinqꝫ ſenſuum intret moꝛs. Dicitur autem ad hoꝛas capitulum. Xp̄s reſurgens Ro. vj. ⁊ illud. Expurgate vetus ⁊c. ad Coꝛinth. v. ⁊ illud. Xp̄s paſſus eſt .i. Petri .ij. Quia vo̓ in tota ſeptuageſima que vſqꝫ ad ad hanc diē pꝛotendit̃ penitentiā egimus: ideo eccl'ia hodie celebꝛat i albis vt magis ac magis albi ſimus: ſicut dominus ait in euāgelio Matth. iij. Agite penitētiā appꝛopinquabit enim regnū celoꝝ. Quare hoc ſabbatuꝫ dicit̃ in albis: dictū eſt ſub paſcha. Hac die dñs papa diſtribuit agnus dei. Alicubi etiā diſtribuitur cereus paſchalis: de quo dictum eſt ſub ſabbato ſancto.

¶ Alia expoſitio dictoꝝ ſeptem dierum. Rubꝛica.

POteſt etiam aliter dici ꝙ ideo in pꝛemiſſis ſeptem diebus baptiſmalia celebꝛantur officia: vl' quia baptizati ſapientia ſeptifoꝛmi docentur: vel quia ipſoꝛum tempoꝛis vniuerſitas dierum ſeptenario voluitur: quibus quia fides ſpes ⁊ charitas ꝑcipue ſunt neceſſaria: ideo tribus pſalmis vtimur in nocturnis. Singuloꝛum autem dierum officia ſic poſſumus ſepteꝫ ſpiritibus et beatitudinibꝰ coaptare. Officium quidem dominice reſurrectionis pertinet ad timoꝛē quo timemus terribilem ſententiā iudicis. Cum eñ dicet pater rex ⁊ iudex omnium. Reſurrexi ⁊ adhuc in ſigillatione inimicoꝛuꝫ dicentiū: qñ moꝛietur ⁊ peribit nomen eius: tūc magnus erit timoꝛ ⁊ tremoꝛ: vnde ⁊ in offertoꝛio. Ter-

ra tremuit ⁊c. ſpūs timoris vt fundamētum ponitur
ſ; q̄re a timore icipiētes i ſapia terminam⁹. cū Eſa.
ceperit a ſapia ⁊ deſcēderit ad timorē. vñ ideo Eſa. ſal
uatorē deſcripſit q̄ carnē aſſumēdo deſcēdit. nos vo
de terrenis ad celeſtia tēdere conamur. ⁊ ideo gra-
dus aſcēdēdo ꝯnumerare debem⁹ vt a timore ad ſa
piētiā ꝑuenire poſſimus. In ſcd̄a feria legiꝭ euāge-
lium de duob⁹ diſcipul' cūtib⁹ in emaus q̄b⁹ dn̄s ap-
paruit ⁊ ſcripturas moyſi ⁊ oīm ꝓpbetaꝝ apuit. Et
attēde ꝙ l; bodie legaꝭ euāgeliū de appitōe dn̄i nō
tn̄ bodie ſ; beri appitio fuit. Ad pietatē q̄ ꝑtinet h̄
offm̄ i quo ꝯtineꝭ rememoratio ſcripturaꝝ ⁊ accedit
ad māſuetudinē. put ibi dcm̄ eſt. In tertia feria legi
tur euāgelium. Stetit ieſus vbi multipbarie ſuaꝫ re
ſurrectionē ꝓbat. ſ. ꝑ viſu ⁊ tactū ꝑ guſtū ēt ꝑ audi-
tū cū ſcripturas ēt exponit qd̄ ꝑtinet ad ſciam. vñ i
itroitu. Aq̄ ſapie ⁊c. bti viri potati, referūꝭ. i offerto
rio intonuit Fontes aq̄ꝝ apuiſſe memoraꝭ. in poſt-
cōione. Si ꝯſurreriſtis q̄ ſurſum ſunt q̄rite ⁊ ſaperꝭ
iubenꝭ. ⁊ in euāgelio ſenſus ad intelligēdum ſcriptu
ras diſcipulis apitur. Scripturaꝝ q̄ppe itelligētia
⁊ ſcia lamēti ⁊ luctus ē cā effectiua. Qui em̄ legit in
ſcripturis ꝓpbetas ⁊ coꝝ dn̄m occiſos quō dolore
mortuꝭ: ⁊ q̄to quis pctā ſua intelligit tāto in luctuꝫ
⁊ pnīe lamētum ꝓrumpit. L; igiꝭ bis diebus ſit gau
dijs vacādum tn̄ ineptā leticiā remoueamus: ne car
nes agni ſine lactucis aggreſtib⁹ comedamus: quia
bti q̄ lugēt. In q̄rta feria legiꝭ euangelium de diſci
pulis piſcantib⁹ quos dn̄s inuitauit ad prandium ⁊
dedit eis panē ⁊ piſcem aſſum. id ē xp̄m cognoſcere
deum ⁊ boīem paſſum. q̄ eſt illa q̄dē ſaturitas d̄ qua
dꝭ. Bti q̄ eſuriūt ⁊ ſitiūt iuſticiā q̄m ipſi ſaturabūtur
quod ergo dꝭ ibi. Venite prādete: hoc eſt quod cāta
tur in introitu. Venite bn̄dicti patris mei pci. reg⁹.
Hoc em̄ regnum ē prandiuꝫ eternum vbi erūt piſces
magni ſed vn⁹ ſup prunas nō paſſiōis: ſ; amoris. Nō
rabiliter aūt feria q̄rta nobis a xp̄o regnū ꝓmittiꝭ
q: in quarta etate regnauerūt Da. ⁊ Sa. in quorum
manibus xp̄i regnum ſpālius ⁊ pleni⁹ ſignificaꝭ: ⁊ q:
Pe. ſupradictū retbe trarit in terrā. Ipſi em̄ cōmiſ-
ſa ē eccl'a: ipſi ſpāliter dictum eſt. Paſce oues me-
as. iō p epl'a ſumiꝭ ei⁹ p̄dicatio de acti. apoſt. Ad ſa-
turitatē q̄ꝫ ꝑtinet offerēda. Portas celi aperuit: pro
pbetas q̄ p̄dixerūt: angelos q̄ annuncia uerūt: mari
am q̄ genuit: aplos q̄ p̄dicauerūt: doctores q̄ expoſue
runt: ꝑ bos oēs pluit dn̄s māna in ore egētiū aīaruꝫ
id ē v̄bū vl' corporis ſacr̄m: vt nō deficerēt i via tēdē
tes ad patriā, vbi comedēt panē angeloꝝ ꝫ v̄ſus gra
dual'. Dextra dn̄i fecit virtutē congruit illi v̄bo euā
gelij. Mittite i dextraꝫ nauigij retbe. ⁊c ſenſus. Dex
tera dn̄i fecit virtutē: q: potētia v̄bi mihi vniti fecit
me vīcere mortē: ideoq̄ꝫ dextra domini exaltauit me
id eſt laudabilem me fecit: ⁊ repetit. Dextra domini
fecit virtutem: vt oſtēdat reſurrectionis q̄litatē ſcꝫ
eternam. Unde ſequitur. Nō moriar: ſed viuā iuxta
quē ſenſum canimus cum aplo in all'a ⁊ cōione xp̄s.
reſurgēs ⁊ ꝑtinet hoc ad fortitudinē. Et q: beatus
Laurē. fuit piſcis aſſus fortis in eſurie ⁊ eſuriēs in
fortitudine, ideo fit ibi ſtatio: Offm̄ q̄nte ferie perti

net ad concilium ⁊ ad miam. Magnum enim fuit cō
cilium peccatricis pedes lauātis cum lacbrimis. vt
miam conſequereꝭ put in euangelio dꝭ. Offm̄ ſexte
ferie ꝑtinet ad mundiciaꝫ cordis ⁊ corporis. In ba
ptiſmo nanq̄ꝫ de quo ibi agiꝭ lauanꝭ corpus ⁊ aīa.
Et q: mundis cordib⁹ viſio dei ꝓmittiꝭ: vt ibi dictū
eſt. Bti mundo corde: q: ipſi deum videbunt: ⁊ ꝑ mū
diciam ad intellectum ꝑueniꝭ. ⁊ ideo recte in euāge
lio dꝭ ꝙ transmigrantes deum videbūt. In ſabba-
to legiꝭ euangelium in quo dꝭ ꝙ licꝫ Ioh. p̄currerit
tn̄ Pe. ſequēs citius in monumētum intrauit: ⁊ poſt
ea Io. Hi put dictum eſt ibi ſunt duo populi. Pe. ſi
gnificat gētes q̄ poſterius venerunt ad noticiā paſ
ſionis: ſed tn̄ primitus crediderūt. Ioh. ſynagogā
q̄ in lege ⁊ ꝓpbetis prius audiuit dn̄i paſſionē ſ; nō
dum credere in mortuum voluit credet aūt cum iſrl'
ſaluus fiet. De his duobus populis ſcꝫ credētibus ⁊
nō credētibus loquiꝭ Pe. in epl'a Deponētes ⁊c. De
credētib⁹ dꝭ in itroitu. Eduxit dn̄s po. ſ. in ex. Edu
xit em̄ dn̄s iſrael de egypto cum auro ⁊ argēto: ſed
illis in deſerto murmurantibus ⁊ ideo ꝑeuntib⁹ edu
xit eos q̄ nō murmurauerūt in deſerto in terram pro
miſſionis: ⁊ ꝑꝑ eoſdem dimittimus graduale: ⁊ du-
plicaꝭ all'a: q: tunc neopbiti laborabant: nunc deum
voce ⁊ ope laudant. Ad eoſdem ꝑtinet pō. Laudate
pueri dn̄m. totus em̄ ille pſal. ad lectionē dirigiꝭ gē
tium quod ex eius illo fine ꝓbaꝭ. Qui habitare fa-
cit ſterilem in domo. Eiſdem pueris conuenit quod
caniꝭ in offertorio. Bn̄dictus qui ve. in no. do. Hūc
em̄ v̄ſiculum cantauerunt pueri occurrētes dn̄o ad
paſſionē venīēti. Qd̄ ſequiꝭ. Bn̄dirimus vobis de
do. dn̄i. adiecit mater eccl'a dicēs pueris ſuis Bn̄di
ximus vobis. i. ſignamus vos baptiſmo nos q̄ ſum⁹
familia dn̄i: q: dn̄s deus illuxit nobis. Sc̄d̄us v̄ſus
Hec dies ad gaudiū ſpectat credētium: ille ali⁹. La
pidem quē reprobauerūt. ad ſigillationē ꝑtinet in-
deorum. Ad eoſdeꝫ credētes ꝑtinet poſtcommunio
Omnes qui in xp̄o ⁊c. pertinet igiꝭ officiuꝫ iſtud ad
pacificos qui filij dei vocabuntur. Dedit enim dn̄s
his qui credunt in nomine eius filios dei fieri q̄bus
datur ſapientia perfrui.

De prima dn̄ica poſt paſcha. Rubrica i

In octaua paſche incipit tp̄s regreſ
ſionis ſeu recōciliatōis. put dictū ē
in ꝓhemio huius partis. Sane i
hac die dn̄ica in q̄buſdā eccl'ijs fiūt
octaue paſche ⁊ dicunꝭ reſponſoria
de die dn̄ica ⁊ introitus. Reſurrexi
⁊ gradua. qd̄ derelictuꝫ erat reſumūt h̄ntes reſpectū
ad gn̄alē reſurrectionem. ad cuius gloriam per gra
dus aſcēdiꝭ. Chriſti enīꝫ reſurrectio in octaua etate
facta eſt. Sed cum paſchalis ſolēnitas ſignificet il
lam octauā q̄ ſequitur ſeptenarium huius vite. Que
ritur quare habꝫ octauas cum etiam eius ſolēnitas
protēdaꝭ: nō tn̄ ꝑ octo dies: ſed ēt vſq̄ꝫ ad diem pē-
theco. Reſpondeo q: reſurrectio futura ſignificata
eſt ꝑ circunciſioneꝫ: q̄ octaua die mandata eſt cuius
vere circunciſionis octo ſunt beatitudines quarum

octaua redit ad pꝛimā ⁊ ideo ad repꝛeſentandū has
beatitudines ſolēnibus .viij. dieꝝ officijs cēlebꝛamꝰ
octauas dominice reſurrectionis que eſt cā ⁊ ſignū
noſtre future reſurrectionis. has beatitudines co-
ptat Aug. in libꝛo de doc. xp̄iana .vij. ſpiritibꝰ omit-
tens vltimā: q: redit ad pꝛimā. gradatim enim a ti-
moꝛe peruenit̄ ad ſapientiā. Unde Initiū ſapiētie
timoꝛ dn̄i. de hoc dicet̄ in ꝓhemio .vij. partis. Q: er-
go nouiter baptizati ſūt puri: ⁊ q: multos nouellos
in quadrageſima genuit eccleſia: ⁊ q: in illo tp̄e fue-
runt apoſtoli puri: ꝓpter qḋ dn̄s fuit cum eis qua-
draginta diebus poſt paſcha inſtruēs eos in fide vt
poſſent omnino fieri ſp̄uales ⁊ vt vrerent̄ igne ſpiri-
tusſancti ꝓpter iſtas tres cās ſiue nouitates inſtru-
it nos eccl'ia in fide in hoc tp̄e. Et ideo in pꝛima q̇n-
dena legunt̄ Apo. ⁊ Act. apoſto. in quibus libꝛis ha-
bet̄ de ſeptē ſignaculis. videlꝫ incarnatione: natiui-
tate ⁊c̄. que xp̄s ſolus aperuit: que ſunt maxima p̄n-
cipia fidei noſtre. Poſtmodū in alia q̇ndena canta-
tur in reſpōſoꝛijs de pſalmis ⁊ in lectionibꝰ legūtur
epiſtole canonice vſq3 ad aſcenſionē dn̄i: vt ſupra fi-
dem edificent̄ bona opera. pſalmi enī ⁊ epiſtole bo-
na opera deſignāt. ¶ Et attēde ꝙ ante reſurrectio-
nem lex ⁊ ꝓphete legebant̄: poſt reſurrectionē vero
Apo. ⁊ ep̄le canonice que ſunt apoſtoloꝝ ſcripta le-
gunt̄ ⁊ cantibus iubilant̄. lex eīm ⁊ ꝓphete xp̄i paſ-
ſionē ⁊ reſurrectionē p̄dixerūt: ſed apoſtoli iam fa-
ctā annūciauerunt ⁊ teſtificati ſunt ideoq3 reſponſo-
rium illud cantat̄. Uirtute magna reddebāt apoſto-
li teſtimoniū reſurrectionis. rōnabiliter quoq3 legi-
tur. Apo. ⁊ cant̄. eo ꝙ in eo viſio xp̄i ⁊ angeloꝝ col-
locutio memoꝛat̄. In illa enim vita quā paſchale ſi-
gnificat tp̄s anime viſione trinitatis ⁊ angeloꝝ con-
ſoꝛtio congratulabunt̄. Legit̄ aūt Apoc. cum hiſto-
ria. Dignus es dn̄e: al's incipit. Ego ſum vitis vera.
Qḋ aūt in quodā reſponſoꝛio dicit̄. Decātabat po-
pulus iſrael alleluya: ⁊ vniuerſa multitudo Jacob
canebat legitime. ⁊ Dauid cū cantoꝛibus cytharam
ꝑcutiebat in domo dn̄i: illud reſpicit ꝙ regno Saul
deſtructo. id eſt moꝛtis impio archa. i. humanitas
ſaluatoꝛis in qua ſunt māna. i. verbū ⁊ tabule teſta-
mēti. i. theſauri ſapiētie ⁊ ſcientie dei abſconditi in
hierl'm ducit̄: ⁊ in tabernaculo collocat̄ vt eterna pa-
cis viſione fruat̄ ⁊ ad patris equalitatem gloꝛioſus
exhibet̄. Cū aūt ſupꝛius de tpibus infantie ſaluato-
ris paululū dixerimus eſſe legēdū: nūc vero ſcripta
ceteroꝝ apoſtoloꝝ ptꝫ ꝙ toto tp̄e ſiue ante paſſionē
ſiue poſtea quo dn̄i p̄ntia memoꝛat̄ cōgrue ꝑcones
no. teſt. loquunt̄ vt quaſi ab vberibus ſponſi filij cō-
ſolationis lacte potent̄. Hec nāq3 ſcripture ſunt vbe-
ra de quibus dicit̄. Melioꝛa ſunt vbera tua vino de
q̇bus nos ſic reficiat deus cuius miſericoꝛdia plena
eſt terra: vt oēs de ipſius plenitudine accipiamꝰ. Et
no. ꝙ ſm romanū oꝛdinē legunt̄ .ix. lectiones in do-
minicis a paſcha vſq3 ad pēthe. put dictū eſt ſub ti.
de ſeptē diebus poſt paſcha. ꝓpter nouitatē aūt tri-
plicē que dicta eſt icipit introitus. Quaſimodo ge-
niti ⁊ c. i. pe. ij. c. In ep̄l'a ſo in fide inſtruimur que
incipit. Omne qḋ natū eſt ex deo vincit mundū ⁊c̄.

j. Jo. v. c. Oſtēdit fidē per teſtimoniū in celo ⁊ i ter-
ra ⁊ in cōſciētia. In terra cū dicit. Tres ſunt qui te-
ſtimoniū ꝑhibēt in terra: ſp̄us aqua ⁊ ſanguis: q: cū
clamoꝛe magno dn̄s emiſit ſp̄m: ⁊ ꝙ ex eo iam moꝛ-
tuo exiuit ſanguis ⁊ aqua indiciū fuit humanitatis
⁊ hi tres vnū ſunt. i. vnum ſignificāt. Tres ꝑhibent
teſtimoniū in celo pater in voce: verbū in carne: ſpi-
ritus in columba. ⁊ hi tres vnum ſunt de teſtimonio
cōſciētie ſequit̄ in ep̄l'a. Qui credit in filiū dei: iam
in ſe teſtimoniū dei hꝫ. i. hoc dictat ei cōſciētia. ſeq̇-
tur duplex all'a. In dn̄icis eīm ⁊ feſti. diebus ab hac
die vſq3 ad pēthe. cant̄ duplex all'a: de quo dictum
eſt ſub ti. de .vij. diebꝰ poſt paſcha ⁊ ſub ſabbato in
albis ⁊ ſub ſeptua. pꝛimum all'a eſt. Poſt dies octo
Joh. xx. c. euāgeliū. Cū eſſet ſero. Jo. xx. Eſt ḋ dua-
bus appꝛitionibus: pꝛima oībus ap̄l'is in ipſa die pa-
ſche excepto Thoma: alia octaua die p̄nte Thoma
qui vidit ⁊ credidit tetigit ⁊ dixit. Dn̄s meus ⁊ deꝰ
meus aliud vidit aliud credidit vidit humanitatē:
⁊ credidit deitatē ⁊ congruit factū interpꝛetationi
nominis thomas eīm interpꝛetat̄ abyſſus. naꝫ ꝓfun-
de intellexit: qui ex eis que exterius vidit deitatis
intima penetrauit poſtmodū inuitauit nos in euan-
gelio beatus Jo. ad credendum ab vtili ⁊ honeſto:
vtile eſt eīm nobis credere. vn̄ dicit. Multa ſigna fe-
cit ieſus que nō ſunt ſcripta in li. hoc. Poſtcōio eſt
Mitte manum ⁊c̄. Joh. xx. c.

¶ De ſcd'a dn̄ica poſt paſcha. Rubꝛica.

S Equitur de ſcd'a dn̄ica poſt paſcha:
q: eīm per xp̄i reſurrectionem illuxit
deus nobis nō tm̄ puulis: ſꝫ etiā ꝑ-
fectis: ideo hec dn̄ica de paſtoꝛibus
eſt qui debēt plene imitari xp̄m. vn̄
introitus eſt. Miſericoꝛdia dn̄i ple-
na eſt terra. ea eīm nō tm̄ paruuli: ſed ⁊ magni reple-
ti ſunt: ⁊ iō ſicut antecedēs dn̄ica fuit de paruulis:
ſic iſta ē de ꝑfectis. vn̄ ſequit̄. Uerbo dn̄i celi. i. ap̄li
firmati ſunt. ⁊ q: Pe. loquit̄ ad paſtoꝛes in epiſtola
Xp̄s paſſus eſt ꝓ nobis ⁊c̄. i. pe. ij. ideo nūc fiunt ſy-
nodi ⁊ fit ſtatio apud ſanctū petrum. In fine eīm di-
citur. Cōuerſi eīm eſtis ad paſtoꝛem. ⁊ ep̄m aīarum
veſtraꝝ. Duo all'a dicunt̄. Pꝛimū. ſ. Cognouerūt di-
ſcipuli ⁊c̄. eſt de reſurrectiōe. in alijs tn̄ eccl'ijs dicit̄
Surrexit dn̄s. Matt. vl. aliud. ſ. Ego ſuꝫ paſtoꝛ bo-
nus. Jo. x. eſt de p̄latis. euangeliū ſo. Ego ſum pa-
ſtoꝛ bonꝰ. Jo. x. eſt ḋ bonis p̄lat̄ ⁊ mercēnarijs. Of-
fertoꝛiū eſt. Deus deus meus ad te de luce vigilo q̇
p̄lati debēt ſemꝑ vigilare. vn̄ in cāticis cāticoꝝ dici-
tur inuenerūt me vigiles q̇ cuſtodiūt ciuitatē. Poſt-
cōio ſilr̄ eſt de p̄latis. Ego ſum paſtoꝛ bonus.

¶ De dominica tertia poſt paſcha. Rubꝛica.

In pꝛecedentibus duabus domini-
cis oſtenſum eſt ꝙ parui vel magni
per xp̄i reſurrectiōeꝫ pleni ſunt mīa
dn̄i. put cum dicit̄ in introitu pꝛece-
dentis dn̄ice. Miſericoꝛdia dn̄i ple-
na eſt terra. magni. cum dr̄ ibideꝫ.
Uerbo dn̄i celi firmati ſunt. in hac vero tertia ⁊ in ſe

quentibus duabus dñicis ante aſcenſionē hortaẜ nos eccl'ia ad iubilũ ⁊ exultationē ꝓpter xp̄i reſurrectionē ⁊ aſcenſionē. vñ introitus huius dñice incipit. Jubilate deo oĩs terra ⁊c̃. ⁊ ibi ſequiẜ all'a: q: iubilus eſt exultatio mentis habita de eternis. ſoli aũt deo iubilandũ eſt. ſequiẜ ꝑs. Dicite nomini eiꝰ ideſt hilari opatiõe ipm laudate. ⁊ ſequitur ſiľr ibi vnũ all'a: q: ab vna radice ortũ hñt oĩa alia. i. a charitate. ſequiẜ Date gl'iam laudi eius. ⁊ ibidē in fine ſequiẜ triplex all'a: q: a potentia pr̄is ⁊ ſapientia filij: ⁊ a benignitate ſpũſſancti ꝓceſſit ꝙ nos liberauit ꝑ paſſionē ⁊ reſurrectionē ſuã. ⁊ ideo laudãdus eſt deus. lȝ ãt ſit exultatio tñ incutiẜ timor. ne ſpes ſine timore luxuriet in ꝓſumptiõe. vñ ſequiẜ verſus Dicite deo ꝙ̃ terribilia ſunt opa tua dñe. dȝ eñi timere nouus ppl's: q: iudei excecati ſunt qui erant ppl's peculiaris dñi: qui lȝ appoſuiſſent cuſtodes: tñ dixerũt. venerũt diſcipuli eius ⁊ furati ſunt eũ. ⁊ hoc eſt qđ dicit ꝑs. Mentienẜ tibi. i. ad honorē tuũ q: ex hoc magis ꝯfuſi ſunt inimici tui. i. iudei ⁊ ſeq̇tur ibi. In multitudine virtutꝫ tue. q. d. lȝ vidiſſent multa miracula. videlȝ ſolē obſcuratũ ⁊ petras ſciſſas in hoc eſt etiã multitudo virtutis dei ꝙ mendacia inimicoꝝ vertit in ſuũ honorē. In ep'la ꝟo monet Pe. baptizatos vt ambulēt in nouitate vite abſtinentes a carnalibus deſiderijs dicens. Obſecro vos frēs tanꝙ̃ aduenas, et peregrinos abſtinere vos a carnalibus deſiderijs. j. Pe. ij. ⁊ ꝯcordat cuȝ introitu: q: guſtato ſpũ deſipit oĩs caro. quedã eccleſie dicũt all'a. Chriſtus reſurgens. Ro. vj. c. Euãgelium eſt de reſurrectione. Modicũ ⁊ iam nõ videbitis me. modicũ. i. a morte vſq; ad reſurrectionem iterum modicũ ⁊ videbitis me poſt reſurrectionē: ⁊ modicum: q: vado ad patrem. Joban. xvj. c.

¶ De dñica. iiij. poſt paſcha. Rubrica.

In quarta etiã dñica inuitamur ad iubilum: ⁊ ſpãliter inuitanẜ ad hoc gentes. vñ introitus ſumptus eſt de ꝑs. inuitante ad canticũ qui incipit. Cantate dño canticũ no. q: mi. fe. Berñ. inquit. Tria fecit mirabilia in incarnatiõe ſua. primum ꝙ mater eēt virgo. ſcđm ꝙ deus fieret homo. tertiũ ꝙ p̄dicta põt credere carnalis hõ. ſequitur ibi. ante ꝯſpectũ gētiũ reuelauit iuſticiã ſuã. i. filiũ ſuũ. ſequiẜ verſus. Saluauit ſibi dextera eius ⁊c̃. Et q: ꝑ fidē vniti ſunt duo ppl'i. ſ. gentilis ⁊ iudaicꝰ ideo in orõne habeẜ. Deus qui fideliũ mentes vniꝰ efficis voluntatis ⁊c̃. Rurſus q: iſta dñica quarta appropinquat aſcenſioni: ideo dr̄ euangeliũ. Vado ad eũ qui me miſit ⁊ nemo ex vobis ⁊c̃. Jobã. xvj. ⁊ poſt expedit vobis vt ego vadã ⁊c̃. Oſtendiẜ enim cauſa iubili. ſ. aſcẽſio. hinc ꝯſonat p̄ncipiũ ep'le bti Jac. i. c. Omne datũ optimũ ⁊ omne donũ ꝑfectuȝ deſurſum eſt deſcendēs a prē luminũ. Sequitur in euangelio. Cũ venerit paraclytus arguet mundũ de pctõ. i. de infidelitate. fides eñi pctm̃ excludit. vñ arguere de hoc pctõ eſt arguere de omni pctõ ⁊ de iudicio ⁊ de iuſticia. dicit ergo de pctõ. ſ. qđ hñt De iuſticia quã non hñt. i. ſanctoꝝ: q: vado ad prēȝ ideſt in cordibus ſanctoꝝ hoĩm ꝑducendo eos ad patrē ꝑ cognitionē dei bonam ⁊ extollendo eos ad patris ꝯformitatē: ⁊ tñ volũt hoies ſanctis aſſimilari. de iudicio qđ nõ timēt: q: p̄nceps mũdi huius iã iudicatus eſt: ⁊ adhuc ſequunẜ dãnatũ: ⁊ ſufficeret de duobus arguere. ſ. de fide quã nõ hñt ⁊ hr̄e poſſent ſi vellent. ⁊ de iuſticia ſiue de bona vita in qua non imitanẜ ſctõs: ⁊ ideo adiecit ꝟbũ timoris. ſ. de iudicio qđ debēt tales ſubire. Sequiẜ ibi. Et quecũq; audiet loqueẜ. ⁊ huic ꝯcordat finis ep'le. Suſcipite cũ manſuetudine inſitũ ꝟbũ ⁊c̃. Si eñi ſpũſſanctus audit que loquiẜ multo fortius dȝ hõ audire ⁊ expectare donec deus in ipſo loquaẜ: q: q̇ de ſeipſo loquitur mendacium loquitur.

¶ De dñica rogationum. Rubrica.

Quinto loco ſequiẜ de dñica rogationũ in qua iſtructos ꝑ quattuor dñicas q̃ſi ornatos quattuor cardinalibus virtutibus monet annunciare alijs vt q̇ audit dicat veni ⁊ cortina cortinã trahat. extra de ſac. vnc. c. vnico. dicēs i introitu q̇ eſt Eſa. lxiiij. c. ſm aliã tranſlationē vocē iocũditatis. i. noteſta. in quo ꝓmiſſa reddunẜ nõ terroris: ſicut vetꝰ lex fuit. annũciate ⁊c̃. Hec aũt dñica dr̄ rogationũ propter ꝓpinquã aſcenſionē dñi quã q: nos ſeq̇ nõ poſſumus: ideo in orõne docemur petere duo q̃ petenda ſunt. ſ. vt cognoſcamus ⁊ faciamus. Dicit eñi orõ. Largire q̃s dñe ſupplicibꝰ tuis ſemꝑ ſpm̃ cogitandi q̃ recta ſunt ꝓpitius ⁊ agendi ⁊c̃. Vñ in ep'la redarguit btũs Jac. eos qui volũt cognoſcere ⁊ nõ facere dicēs. Eſtote factores verbi ⁊ nõ auditores tñ ⁊c̃. Jac. j. quedã eccl'ie dicũt all'a. Nõne cor noſtrum ardēs ⁊c̃. Luc. vlt. ⁊ vſq; mõ ⁊c̃. Jo. xvj. In euangelio ꝟo Amen, amen dico vobis ⁊c̃. Job. xvi. oñdit q̇d debeamꝰ petere. ſ. eterna dicēs. Vſq; mõ non petiſtꝫ quicꝙ̃. qui eñi petit tp̄alia nil petit: qm̃ in eis que nõ quieſcũt quies eſſe nõ põt. vñ ſequiẜ. Petite ⁊ accipietis: q: dextera dñi ſemꝑ apta eſt.

¶ De rogationibus. Rubrica.

In tribus diebus ante feſtum aſcenſionis dñi fiunt rogatiões que dicunẜ letanie: letanie aũt grece apud nos ſupplicatio ſeu rogatio eſt in qua eccleſia ſancta deũ rogat: vt qui deſtruxit cõſilium achitofel: deſtruat ꝯſilium coꝝ qui volũt viuere ſuꝑ pacē eius: tũc etiã ſupplicamus deo vt nos a morte ſubitanea ⁊ ab omni infirmitate defendat rogamus ꝟo ſanctos vt pro nobis apud deũ intercedant. Et denolatur greco vocabulo letania: ꝓpẜ autoritatē lingue grece: put dictũ eſt ſub paſcha. Eſt aũt duplex letania. ſ. maior ⁊ minor. Maior eſt in feſto beati Marci que inuenta fuit a btõ Greg. propẜ peſtē inguinariã ſeu inflaturã inguinũ. cuius inſtitutionis cãs Pau. montiſcaſſini monachus lõgobardoꝝ hyſtoriographus ita deſcribit dicens: ꝙ tp̄e pelagij pape tãta fuit inundatio aquaꝝ ꝑ italiam ꝙ aque aſcenderũt vſq; ad ſuꝑiores feneſtras tēpli Neronis qđ erat rome. nec aque intrabãt templum tunc ꝑ tyberim effluxit multitudo ſerpentũ:

inter quos fuit maximus draco. ex quo flatibꝰ aer
eſt corruptus: ⁊ inde emerſit peſtis inguinaria qua
homines paſſim ⁊ ſubito moriebantur: ⁊ cū pene totꝰ ro-
manus ppl's deleret. Pelagius papa oībus ieiuniū
⁊ pceſſionē indixit. Sed in ipſa pceſſione ipſe cū ſe
ptuaginta alijs expirauit cui ſubſtitutus eſt Greg.
primus qui ⁊ magnus dictus eſt: ⁊ hanc letaniā vbi
qꝫ terrarum ſeruari precepit. letania ideoqꝫ hec dr̄ gre
goriana vel romana. Vocatur etiā cruces nigre: qm̄ in
ſignū meroris ex tanta hoīm ſtrage ⁊ in ſignum pnīe
homines nigris veſtibus induebantur: ⁊ cruces ⁊ altaria
nigris velabantur. Tertio etiā modo dr̄ pceſſio ſepti
formis eo q beatus Greg. ſepteno ordine iri in ea in
maioribus eccl'ijs ordinauit. In pmo ordine ſunt cle
rici. in ſcd'o religioſi. in tertio ſancte moniales. in qr
to pueri. in quinto laici pfecte etatis. in ſexto vidue
⁊ cōtinentes. in ſeptimo piugati. In alijs vero eccle
ſijs qd' nō poſſumus in numero pſonarum ſupplemꝰ in
numero letaniarum. Nam ſepties letaniā dicere debe
mus priuſqꝫ inſignia deponamus. Contigiſſe autē
dr̄ romanis pmiſſa inguinaria peſtis p eo q cum in
qdrageſima cōtinenter vixiſſent ⁊ in paſcha corpus
dn̄i recepiſſent poſtmodū ludis cōmeſſationibꝰ ⁊ lu
xurie frena laxabāt. Fuit qdē tā ſeua hec peſtis: vt
vbiqꝫ homines ſubito pimeret. ita q ſicut dr̄ cum aliqs
ſternutabat: ſepe ſpm̄ emittebat: vn̄ cū aliqs ſternu
tabat audiēs ſtatim accurrēs dicebat. Deus te adiu
uet. ⁊ abinde vt dicūt. hec adhuc pſuetudo ſeruatur vt
audiēs aliquē ſternutātē ſtatim dicat. Deꝰ te adiu
uet. Rurſus vt fert cū tunc aliqs oſcitabat. frequē
ter ſubito ſpm̄ emittebat. vn̄ cū aliquis ſe velle oſci
tare ſentiebat. cōtinuo ſignum crucis ſibi imprimere
feſtinabat: que conſuetudo ſilr vſqꝫ hodie obſerua-
tur. Minor vero letania que etiā rogationes ⁊ pro
ceſſiones vocatur. fit tribus diebus ante aſcenſionem
que ſicut legitur in burcardo lib. xiij. c. exigētibꝰ inuē
ta eſt apud viennam a beato Mamerto epo vieñ. qui
ppter peſtem luporum ⁊ aliarum ferarū in gallijs acri
ter homines perimentium: ⁊ ppter periculoſos ter-
remotus illic crebro cōtingentes indixit populis ie
iunium triduanum ⁊ letanias inſtituit ceſſante vero
illa pſecutione ieiuniū illud in conſuetudinē annue
obſeruationis deuenit: ⁊ ſicut quidam referunt fuit
per eccl'iam confirmatū vt vniuerſaliter obſeruetur
dicitur aūt hec letania minor: qr a minori ſcz a ſimpli
ci epo ⁊ in minori loco ſcz in vienna inuenta eſt. Il
la vero dr̄ maior: qr in maiori loco ſcz rome: ⁊ a maio
ri ſcz a magno greg. ⁊ p magno ⁊ grauiſſimo morbo
inuēta eſt. minor tn̄ antiquior eſt tpe: nam inſtituta
fuit tpe zenonis imperatoris. maior vero tpe Mauri
cij imperatoris. Fiunt etiam letanie propter plures
alias cās. vnde liberius papa ſtatuit vt pro guerra:
pro fame: p peſtilentia: ⁊ huiuſmodi aduerſitatibꝰ
imminētibus ſemp letania fiat: vt ſic iſta p ſupplica
tiones: orationes ⁊ ieiunia effugiamus: qr ergo hoc
tpe maxime bella emergere ſolent. ⁊ fructus terre q
adhuc in teneritate vel flore ſunt pluribus modis
facile corrūpi ſolent. ideo hoc tpe fiunt letanie vt ro
gemus deum q talia a nobis auertat: ⁊ ab aeris in

tēperie: ⁊ a bellis: ⁊ ab hoſtibꝰ xpiane religiōis nos
eripiat ⁊ defendat ſup hoc patrocinia ſctōrum ſpāliter ⁊
gn̄aliter implorātes: ⁊ iō rogatiōes vocantur. dicunt
etiā pceſſiones: qr tūc eccl'ia pceſſionē facit gn̄alem.
¶ Et eſt notandū q rogamꝰ ſctōs ppter noſtrā ino
piā: ppter eorum gloriā: ⁊ ppter dei reuerētiā. qn̄ autē
letaniā p imminētibꝰ piculis in pniali ⁊ flebili habi
tu facimus illā vltimā pceſſionē mulierum plangentiū
poſt dn̄m qn̄ ducebatur ad crucē repreſentamus plan
gentes iuxta mandatū dn̄i ſup nos ⁊ ſup filios no-
ſtros. Fiunt etiā hoc tpe letanie: qr xp̄o aſcendente
qui dixit. Petite ⁊ accipietis. confidentius eccleſia
petit. Ieiunat enī tunc ⁊ orat vt parū habeat d' car
ne ppter carnis macerationē ⁊ acquirat ſibi alas p
orationem: que eſt ala qua aīa volat in celum: vt ſic
xp̄m aſcendētem libere ſequi valeat: qui aſcēdit pā
dens iter ante nos ⁊ volauit ſuper pennas ventorum:
⁊ hec eſt cauſa quare vltimā letaniam ſiue vltimum
ieiuniū aſcēſioni ptinuatur: vt vz ppter orationes et
ieiunia depoſita mole carnis xp̄m aſcendentē ſequi
poſſimus. In letanijs ergo fit pceſſio ⁊ cantatur in
quibuſdam eccl'ijs in principio proceſſionis. Exurge
dn̄e ⁊c̄. Frequentandū etiā eſſet ⁊ a pueris dicēdum
illud canticū euangeliū. Sancte deus: ſancte fortis
ſancte ⁊ immortalis miſerere nobis. Nam Iob. da-
maſcenus refert in lib. iij. cū apud cōſtantinopolim
ppter quādam tribulationē fierent letanie. quidam
puer medio populi raptus eſt in celum: ⁊ hoc canti
cum ibidem edoctus: demum ad ppl'm rediēs illud
in cōſpectu oīs populi decantauit ⁊ mox oīs tribu-
latio ceſſauit qd' cāticū calcedoñ. ſynodus approba
uit. Huius ergo cantici laus ⁊ autoritas colligitur.
pmo ex eo q angelꝰ illud docuit. ſcd'o ex eo q ad eiꝰ
plationē illa tribulatio ceſſauit. Tertio ex eo q tan
tum conciliū approbauit. quarto ex eo q demones
illud valde timēt. Ceterum in pceſſione ipſa precedūt
crux ⁊ capſa reliquiarum ſctōrum: vt vexillo crucis ⁊ ora
tionibus ſanctorum demones repellantur: vt dictum eſt
in quarta parte ſub ti. de acceſſ. pon. ad al. Portant
etiam vexilla ad repreſentādum victoriam reſurre
ctionis ⁊ aſcenſionis xp̄i qui cum magna pda celos
aſcendit. vnde vexillū p aera incedens eſt xp̄s in ce
lum aſcēdens. Et ſicut vexillū in pceſſione ipſa mul
titudo fideliū ſequitur. ſic ⁊ xp̄m aſcēdētē magna ſan
ctorum collectio comitatur. Portant ēt vexilla ad imita
tionē eiꝰ qd' dr̄ in Eſa. xj. c. Et leuabit dn̄s ſignū i na
tiones ⁊ congregabit pfugos iſrael ⁊ diſpſos iuda
colliget a quattuor plagis terre. Qd' vero cruces ⁊ ve
xilla portantur a cōſtantino ſumpſit eccl'ia qui cum in
ſomnis crucis ſignum vidiſſet eiqꝫ dictū fuiſſet. Vin
ces in hoc ſigno. iuſſit crucem in vexillis bellicis in
ſigniri. Qd' in letanijs crux maior a crucis baiulo d'
altari ſumitur. recolit q d' xp̄i humeris tulit eā ſymon
cananeus. ¶ In quibuſdam locis fit letania p cam-
pos vt etiā a ſegetibꝰ demones expellantur: vel potiꝰ
vt a dn̄o pſeruentur. Cantus aūt in pceſſione quid ſi
gnificet dictum eſt in precedenti ti. de acceſſ. pon. ad
al. Conſueuit quoqꝫ quidam draco cum cauda longa
erecta ⁊ inflata duobus primis dieb' ante crucem ⁊:

vexillum p̄cedere. vltima vo die q̄ſi retro aſpiciens cauda ⁊ vacua atq̨ depilīa retro ſequit̄: Nēpe draco iſte ſignificat diabolū q̄ per tria tēpora. ſ. ante legē ⁊ ſub lege ⁊ tp̄e grē: q̄ per hos tres dies ſignificant̄ hoīes fefellit ⁊ nunc fallere cupit. In duobus p̄mis tempoꝛibus regnauit ⁊ quaſi dn̄s oꝛbis fuit cauda longa. i. potēter ⁊ inflata. i. ſupbe incedēs: vnde xp̄s illum immūdum pꝛincipem vocat. ⁊ Io. ait in Apo. Draco de celo cadēs traxit ſecum tertiam ptē ſtellarum. i. hoīm. ⁊ do. in euangelio. Uidi ſathanā tanq̄ fulgur cadētē de celo: in cuiꝰ rei figuram duobꝰ diebus mō p̄dicto p̄cedit. In tp̄e vo gratie p xp̄m victꝰ eſt: ⁊ data eſt apoſtolis eijciēdi ſpūs immundos poteſtas: pꝛopter qd̄ tertia die draco q̄ſi poteſtate pp fidei dilatationē amiſſa: poſt crucem ſequit̄ cauda vacua ⁊ demiſſa ⁊ non lōga: q2 non audet ita potenter regnare vt p̄us. ſed p ſuggeſtiones ⁊ latēter hoīes ſeducit quos videt pigros in bonis operibꝰ ⁊ remiſſos nec viam vite ſectantes: q̄ſi fur retro aſpiciēs ſi quis oberret ⁊ a rectitudine fidei cadat quē ad ſe q̄ſi caudam trahat ⁊ ſibi incoꝛpoꝛet. ſicut ⁊ in deſerto filios iſrael infirmos ⁊ debiles ⁊ q̇ aberrantes remanebāt vltimi. hoſtes poſt tergum veniētes necabāt. In letanijs debemus ſm̄ aurelianēſe concilium ieiunare vel ſaltem cibis q̄dragefimalibus ⁊ cappis nigris in ſignum pn̄ie vti: nec dʒ q̇s vti veſte ſolēni pꝛopter qd̄ vocantur pꝛoceſſiones nigre non tamē debēt cruces nigre vocari de conſec. diſt. iij. rogationes. In letanijs q̄ debēt omnes a ſeruilibus operibus vacare. ſ. viri ⁊ mulieres ſerui ⁊ ancille. de conſe. di. iij. rogationes ⁊ donec terminent̄ proceſſioni adeſſe vt ſicut omnes peccauerunt: ſic ⁊ omnes pꝛo venia ſupplicēt omnes ad deum coꝛda cum manibus eleuēt. i. ſtudium oꝛationis erigant. Poſt pꝛoceſſionem cantatur miſſa in aliqua eccleſia: ⁊ eſt introitꝰ. Exaudiuit ⁊c. rememorat enim eccleſia p̄terita dei bn̄ficia ad maioꝛem ſpem: ⁊ dei largitas inuocat̄. vt per hoc cōuictiat futura. ex eo enim q̄ multotiēs exaudiuit ppenditur q̄ adhuc exaudiet. Exaudiuit inq̄ de templo ſancto ſuo. ſ. p gratiam: ⁊ q: non poteſt huiuſmodi eſſe exauditio ſine dilectione ſequitur vſus. Diligam te ⁊c. Iterum non exaudiunt̄ niſi p confeſſionē: iō dicit Ia. in epiſtola. Confitemini alterutrum peccata veſtra. que eſt Iaco. vlt. c. Et vt maioꝛ ſpes habeatur adhibet exemplū de helya qui petijt vt non plueret ⁊ nō pluit annis tribus ⁊ mēſibꝰ ſex. ēt poſt ea petijt q̄ plueret ⁊ pluit. Si enī helyas ſolus exauditꝰ ē: multo foꝛtius tota eccl'ia exaudiet̄. manus enī dn̄i nō eſt abbꝛeuiata. ¶ Sequit̄ vnum all'a. Confitemini. Sed cum in diebus antecedētibus duplex all'a cantet̄ quare in his diebus vnicum tantum dr̄. Item cum in alijs ieiunijs non dicat̄ all'a: q̄re ī hoc dr̄. Ad pꝛimum dicimus q̄ ſicut ſepe dictum eſt duplex all'a cātat̄ in antecedētibus diebus pꝛopter duplicem ſtolam q̄ habebitur in reſurrectione communi anime videlʒ ⁊ coꝛpoꝛis. Offīn aūt paſchale quod hoc ſignificat finitum eſt. ⁊ ideo remota cā remouetur ⁊ effectꝰ. j. q. vij. qd̄ p medio. extra de appel. cum ceſſante. ⁊ de iureiurā. ⁊ ſi xp̄s. Ad ſecūdum dicimꝰ q̄ ideo in alijs ieiunijs non cantat̄ all'a: quod ē cāticum letitie: q2 fiunt p peccatis pp̄ter qd̄ dicunt̄ ieiunia meroꝛis. Hoc eſt ieiunium ⁊ ieiunium pētbec. ſunt exultationis q: non fiunt p pctis. ſed vt ptās diaboli remoueat̄ ⁊ peſtis. ⁊ iō in eis all'a cantatur. Preterea in hoc ieiunio dr̄ all'a pp̄ter gaudiū aſcenſionis quod imminet. In euangelio vero. Siq̇s veſtrum ⁊c. Luce. xj. c. oſtēditur q̄ debemus petere pſeueranter p amicum q̇ dicit amico. Amice commoda mihi tres panes ⁊c. ſi pſeuerauerit pulſans pp̄ter impꝛobitatem eius ſurget ⁊ dabit ei. p hoc habetur q̄ ēt exiſtēs in peccato moꝛtali ſi perſeueranter petierit exaudietur pp̄ter impꝛobitatem. Allegoꝛice: amicus noſter xp̄s eſt a quo intellectus theoꝛicus petit tres panes. ſ. fidem: ſpem ⁊ charitatē: quia amicꝰ ſuū eſt intellectus pꝛacticus. ſ. ratio inferioꝛ: venit de via: id eſt de conſideratione tempoꝛalium. ¶ Sequitur. Et non habeo quid ponam ante illum: q: nō inuenit in talibus ſpiritualem refectionem: ⁊ ſic petit ſuperioꝛ intellectus pꝛo inferioꝛi: vel pꝛo tota anima Nō enī pōt hr̄e anima: vel ratio inferioꝛ aliquam refectionem ſpiritualem: niſi ab intellectu ſuperioꝛi cuius eſt cōtemplari celeſtia. ¶ Sequit̄ poſtea ibidē. Nunquid ſi petierit panem ⁊ charitatem. lapidē dabit ei. i. indurationem quod eſt contrarium charitati: id eſt nunquid ei dabit contrarium. q. d. non. Similiter ſi petierit piſcem: id eſt fidem qui nutrit̄ in aquis baptiſmi: nunquid pꝛo piſce dabit ei ſerpentem id eſt infidelitatem a qua eſt omnis vis peccandi quaſi dicat non. Aut ſi petierit ouum id eſt ſpem: quia in ouo eſt ſpes pulli: nunquid poꝛriget ei ſcoꝛpionem: id eſt diſperationem: que retro ⁊ occulte pūgit ſicut ſcoꝛpio. deſperantium enim eſt retro abire. q. d. non. Uel per panem intelliguntur omnia q̇ hominis victui ſunt neceſſaria vt cibus ⁊ potus p ouū omnia genera fetuum alalium ⁊ fructuum p piſcem omnia gn̄a natatilium. Poſtcōio. Petite ⁊ accipietis. ſumpta ē de euangelio. ¶ Ad hoꝛas dr̄ capitulū Confitemini ⁊ illud Helyas homo erat ⁊ illud. Si q̇s errauerit. q̄ ſūt Ia. v. c. ¶ In feſto aūt bti Marci dicunt q̇dam ep̄lam. Qui timet deum q̄ eſt eccl. xiij. c. alij dicūt. Similitudo vultus. q̄ eſt Eze. j. ca. Euangelium. Ego ſum vitis quod eſt Iohan. xv. c. alij vo dicūt. Deſignauit. ¶ Scd̄a quoq̨ die rogationum eſt idem officium quod in pꝛima: niſi q: in q̇buſdam eccleſijs euangelium de Matth. legit̄ in q̄ eſt eadem ſententia ⁊c.

¶ De vigilia aſcenſionis. Rubꝛica

Quia vero ieiuniū de quo pꝛemiſſum eſt nō ſufficit ſine opibus mie: ideo in vigilia aſcēſiōis q̄ eſt tertia dies rogationum eccleſia monet ad opa miſericoꝛdie dicēs in introitu qui ē in quibuſdam eccleſiis. Miſericoꝛdia domini ⁊c. Dicit enī Gregoꝛius. Si vis oꝛōnem tuam ad celum volare: fac ei duas alias. ſ. ieiunium ⁊ elemoſynam. Cum bonis enim deſiderijs volantꝰ

ad celuʒ. Vñ de dño dr. Eleuatis manib⁹ ferebat in
celũ. In alijs tñ eccl'ijs dicit. Oẽs gentes. Ep'la ve
ro que eſt in quibuſdã eccl'ijs. Multitudinis nõ vr
concordare imo videt prepoſteratio: q2 poſt aſcen
ſionem dñi factum eſt vt multitudinis credentium
eſſet cor vnum ⁊ vna anima: ſed hoc fit duabus de
cauſis. Prima vt epiſtola conſonet euãgelio. Sub
leuatis oculis ⁊c̃. Joh. xvij. c. in quo dicit dñs. Pa
ter clarifica. i. manifeſta filiuʒ tuũ. Et poſtea rogat
dicens. Rogo vt vnũ ſint ſicut ego ⁊ tu vnũ ſumus
extra de ſum. tri. c. ij. Hec autem vnitas oſtendit in
ep'la. Alia cauſa eſt q2 qñ ex vero corde dant elemo
ſyne oĩa reputant cõia ſicut dicit ap'ls de manna ꝙ
qui plus collegit nõ plus abundauit: ⁊ qui min⁹ non
habuit minus. qui eñ diues eſt ꝓpter hoc non debʒ
amplius comedere ſed alijs diſtribuere. ⁊ hoc dicit
in ep'la. Et erant illis omnia cõia. Ideo aũt ꝑdictũ
euangeliũ dicitur hodie: q2 qui paſſurus orauit ho
minibus inotuit cũ aſcendit: vel q2 in fine cõcludit.
Ego ad te venio in quo rogat pro his quos dedit ei
pater vt ſint in patre vnũ: cum oĩa ſint in fide ⁊ cha
ritate vnum id eſt concordia vniti viciſſim. vñ prece
dit epiſtola. Multitudinis credentiũ. Hilarius ve
ro ſic exponit ꝑdicta verba. Rogo vt ſicut ego ⁊ tu
vnũ ſumus. ſcʒ nõ tñ volũtate: ſed etiã natura: ſic ⁊
ipſi vnũ ſint. ſcʒ vnitate ſpũs ⁊ gratia ſpũſſancti. In
alijs tamen eccleſijs dicit ep'la. Vnicuiqʒ veſtrũ. ad
Ephe. iiij. c. Offertoriũ eſt. Viri galilei act. j. c. Poſt
cõmunio eſt. Non vos ioh. xiiij. c. In alijs vo eccle
ſijs dicit. petite. Matth. vij. ca. Q2 ergo in hoc offi
cio de elemoſyna ⁊ operibus miſericordie agitur. iõ
in quibuſdã locis vt premiſſas ſibi alas acquirãt ele
moſynaꝝ largitioni intendũt: quaʒ tamen vſqʒ in fe
ſtum aſcenſionis differũt quaſi tunc poſt xp̃m in ce
lũ aduolent ⁊ vt tũc liberius vacare poſſint. Quidã
tñ non incõgrue ſupradicta officia paſchalis hebdo
made ꝑ ſeptẽ dona ſpũſſancti ad eos referũt q̃ ſunt
in baptiſmo renati: vt renatus afflatus ſpiritu ſapiẽ
tie dicat. Reſurrexi. ꝑ quid reſurrexerit euangeliũ
declarat. ſ. per reſurrectionẽ dñi: quid inde acquiſie
rit ſpũs inſtruit intellectus dicens introduxit nos
in terram: ſcʒ eccleſiam: ⁊ adhuc addit ſpũs conſilij
aqua ſapiẽtie potauit eos. Quid inde quoqʒ acqui
rere debeat ſpũs indicat fortitudinis dicens. Veni
te bñdicti patris mei. ꝙ ex his collatis bñficijs deũ
laudare debeat ſpũs ſcientie docet dicens. Victricẽ
⁊c̃. Quid reſurrectio renatis attulerit indicat ſpũs
pietatis dicens. Eduxit eos dñs in ſpe. ⁊ adhuc ſpi
ritus timoris adiungit dicens. Eduxit dñs populũ
ſuum. pro his oĩbus beneficijs in baptiſmo collatis
hoĩb⁹ angeli gratulant. hoĩes deo ꝯfitent et ad xp̄i
ꝑconia ſe inuicẽ exhortant. grãs agunt: iubilãt be
neficia ⁊ bñficioꝝ cãs rememorant: ⁊ ad maiora cõ
fidenter aſpirant: ⁊ circa hoc cetere partes officioꝝ
ſubſcripte hebdomade verſant ⁊ inde eſt ꝙ hic mu
tat ordo donoꝝ. Et attẽde ꝙ per officia huius heb
domade ad q̃ttuor introit⁹ quater: ⁊ ad tres ter po
nitur all'a q2 ſancta trinitas a quattuor mũdi parti
bus collaudatur. de xp̄i reſurrectione ⁊ de hominũ
redẽptione. In prima dñica ſcʒ. Quaſi modo geni
ti baptizati monentur a matre tanq̃ infantes inno
center viuere ⁊ lac ſancte ſcripture ꝯcupiſcere vt pa
ſchale ſacr̃m per xp̄i reſurrectionẽ acquiſitũ morib⁹
⁊ vita teneant: mundum vincant: vt cum xp̄o trium
phent ⁊ leticiam in corpore ⁊ in aĩa ſimul obtineant
ꝓpter quam leticiam alleluya duplicatur: q2 morteʒ
euaſerunt ⁊ ſpem vite habere meruerunt: vel ꝓpter
actionẽ ⁊ cõtemplationem vel ꝓpter gaudiũ predi
catoꝝ ⁊ cõuerſorum. ¶ In ſcd̃a vero dñica. ſ. Miſe
ricordia dñi. baptizati iam inſtructi xp̄i miam intro
nant: ⁊ trinitatem predicãt: nam in miſericordia ſpi
ritum in verbo filiũ. in deo patreʒ annũciant. prepo
nunt vero ſpm̃ per quem ſunt ſanctificati: deinde fi
lium per quem redempti. deinde patrem cui recõci
liantur: ⁊ q2 trinitatem cõcinunt: ideo ter iubilant
all'a. ¶ In t̃tia dñica. ſ. Jubilate baptizati ad lau
dem dei totũ mundũ inuitant ⁊ trinitateʒ ꝑſonant
cũ ibi in deo patrẽ in nomine filiuʒ. ⁊ in laude ſpm̃
ſctm̃ accipiũt. Et q2 ꝑ duo ꝑcepta charitatis firmã
tur in fide trinitatis: iõ primo bis deinde ter ꝯcinũt
alleluya. ¶ In quarta dominica ſcilʒ. Cantate rur
ſus baptizati ad dei laudem gentes cõuerſas inui
tant ⁊ trinitatẽ cõmemorãt: dum ibi in dño patrem
ꝑ mirabilia filiuʒ: per iuſtitiã intelligũt. ſ. ſ. ⁊ q2 fidẽ
trinitatis gentes a quattuor mundi ꝑtibus accepe
runt ideo trinitatem ſub quarto alleluya cõcludũt.
¶ In quinta dominica ſcilicʒ Vocem iocunditatis
rurſus baptizati liberatorẽ ſuum gentibus ſuis an
nũciauerunt qui trinitatẽ ꝑ ter poſituʒ concinũt al
leluya. Et ſicut ibi continet inſtãtia ꝑdicantium ſic
in officio. Exaudiuit de tẽplo ſctõ ſuo. ſollicitudo ſe
ab errore ꝯuertentiũ: ⁊ ideo in officio vigilie oẽs gẽ
tes applauſus in celum intelligitur aſcenſorum.

¶ De feſto aſcenſionis dñi. Rubrica.

In feſto aſcenſionis domini qd̃ cele
brat die quadrageſima poſt paſcha
q2 xp̃us die quadrageſima poſt re
ſurrectionem celos aſcendit fit ꝓ
ceſſio ſolẽnis. Precepit enim domi
nus diſcipulis ſuis vt precederẽt in
montem oliueti vt viderẽt ipm̃ aſcendere: ⁊ fecerũt
ei proceſſionẽ. ⁊ ipſe eleuatis manib⁹ ferebatur in ce
lum. de hoc dictũ eſt in q̃rta ꝑte ſub ti. de accel. põ.
ad alta. hec ꝓceſſio ſignificat aſcẽſum de virtute in
virtutem ⁊ cantatur reſponſorium de aſcenſione vt
inuitemur ad aſcendenduʒ poſt dominũ. De betha
nia autẽ que interp̃tatur obedientia de qua eduxit
apoſtolos aſcendit dñs per quod ſignificatur ꝙ ſi
ne obedientia nullus poteſt aſcendere in celuʒ. Vn
de quidã cantãt in ꝓceſſione reſponſoria ꝑtinentia
ad ipſam eductionem. vt Eduxit dominus. ꝙ vero
aſcẽdit de monte oliueti ſignificat ꝙ per opera mi
ſericordie oportet nos aſcendere. Cũ igitur hac die
proceſſioneʒ rationabiliter agamus: nihilominus ⁊
hoc rationabilius eſt ꝙ nõ celebretur anteq̃ tertia
dicatur: ſʒ ea cãtata licet in die paſche ⁊ ceteris do
minicis aliter fiat ⁊ in paſchali ꝓceſſiõe ⁊ in dñica
libus aq̃ bñdicit in memoriã ⁊ venerationẽ bapti

matis:ſcꝫ ꝓcedūt tertiā:i. q̄ ſpūſſan. ſuꝑ diſcipulos
aſcēdit: vt ſicut ꝑus baptizamur: ⁊ poſtea ſpm̄ſctm̄
accipimus: ſic aqua bñdicta prius nos ⁊ loca noſtra
aſpergimus ⁊ poſtmodum aduēt⁹ ſpūſſcti memoria
le.i. tertiā decātam⁹. Cur aūt in dñicis dieb⁹ baptiſ
matis memoria renouet̄ ſupius enodat̄. in hac vero
die tertia cantata ꝓceſſio celebrat̄ illi ⁊ oēs alie q̄ ſi
ne aq̄ bñdictione celebrant̄. tū vt miſſe ꝯiungant̄ of
ficia. tū q: nullus eā ſeq̄tur niſi ſctificat⁹ ſpūſctō. De
hoc ēt ſub dñica in ramiſpalmaꝝ dictum eſt. Facta
ꝓceſſione cantat̄ antiphona. O rex glie. ꝓpter illud
Nō vos relinquā orphanos. Sequit̄ introitus. Viri
galilei q̄d admiramini aſpicientes in celū. Immotis
eñ oculis aſpiciebāt ⁊ diuti⁹ aſpexiſſent niſi angeli
eis intimaſſent ꝙ recederēt dicētes. hic ieſus q̄ aſſū
ptus eſt a vobis in celum ſic veniet quēadmodū vidi
ſtis eum aſcēdētez in celum. i. ſic veniet ad iudicium
in nube. Nubes ſignificat gratiā q: ſine nube ⁊ ſine
grā nullus pōt aſcēdere: ēt xp̄s ſm ꝙ homo. ⁊ hoc ſi
gnificat nubes in qua aſcēdit q: ꝟbo de aſcēſione do
mini eſt ineffabile gaudium: ideo ſequit̄ ꝟſus. Om
nes gētes plaudite manibus. Sequit̄ epl'a. Primū
q̄dem ſermonem ⁊c. Act. j. c. in qua habetur de aſcē
ſione poſtea ſequitur duplex all'a: q: dñs aſcendit in
duplici ſtola ⁊ ita eadem ratione cantantur duplex
all'a in aſcēſione q̄ durāt vſqꝫ ad penthe. q: ⁊ in tpe
paſchali ꝑmum all'a eſt. Aſcendit deus in iubilatōe
id ē in gaudio ineffabili antiquoꝝ patrum qui cum
eo aſcēdebant: ⁊ apoſtolorum ⁊ angeloꝝ dicentium
Quis eſt iſte rex glorie. Eſa. Quis ē iſte q̄ venit de
edom. Sequit̄. Et dñs in voce tube. i. in voce horri
bili q: de voce loquit̄ angelorum: vel dñs ꝑ angelos
cum dicebat apoſtolis. Sic veniet ⁊c. vel q: inuita
bat ad nuptias eternas ſicut ⁊ tuba ſolebat antiqui
tus inuitare ad nuptias tp̄ales. ſcd̄m all'a ē. Aſcen
dēs xp̄s in altum. alij tñ dicunt. Nō vos. Io. xiiij. c.
Sequit̄ euangeliuꝫ Marci rugiētis vlt. c. Recūbē
tibus vndecim diſcipulis ⁊c. vbi ſequit̄. Et exprobra
uit. ecce rugitus: in fine habet̄ de aſcenſione. Dñs q̄
dem ieſus poſtq̄ locut⁹ ē eis aſſumpt⁹ ē in celū. Pōt
ēt dici ꝙ eorum q̄ hac die cantant̄. q̄dā ſunt aſcēſio
nis ꝑacte narratio vt illud quod narrat Io. poſt paſ
ſionem ⁊c. ⁊ illud. Aſcēdit deus ⁊c. q̄dam ſunt cōſo
latio ſponſi ad ſponſam: vt illud. Non turbet̄ cor ve
ſtrum neqꝫ formidet. ⁊ illud. Tempus eſt vt reuertar
⁊ illud. Si non abiero paraclytus non veniet. q̄dam
ſunt ꝯgratulatio ſponſe ad ſponſum: vt illud reſpon
ſorium. Exaltare dñe ⁊ illud. Ponis nubem. In nar
ratione ſpes concipitur: in conſolatione erigit̄ i gra
tificatione certificatur vel declaratur. ſilr in diurno
officio narratur aſcēſio in epiſtola ⁊ in euangelio vbi
dr̄ ꝙ dñs aſſumptus eſt in celum ⁊ ſedet ad dexte
ram dei in equalitate patris. ⁊ in all'a. Dominus in
ſyna. conſolatur ſponſus. In alio all'a. Nō vos relin
quam. congratulatur ſponſa. In offerēda narratur
perfecta eē aſcēſio. ⁊ in cōione dicens. Pſallite deo
qui aſcēdit ſuper celos celoꝝ ad orientem hoc eſt vſ
qꝫ ad ꝟbum ſibi perſonaliter vnitum quod non dici
tur ortum vel oriturum ſed oriens. q: ſp ſuit⁹ a pr̄e ꝓ

cedit: vel ſuꝑ celos celoꝝ ad oriētē hoc ē ſuꝑ firma
mētuꝫ celi ad oriētalē plagā. Qd̄ aūt cātat̄ in introi
tu ⁊ offertorio. Viri galilei. ſumit̄ de epl'a: in q̄ clau
ſula ꝑcutit̄ ab angelis coꝝ ſupbia q̄ tranſſirerūt ⁊ eo
rum mundana ſapia q̄ nō cognouerunt ⁊ coꝝ pigri
tia q̄ talenta ſibi cōmiſſa cum lucro debito nō repor
tauerunt: ⁊ ſollicitat̄ coꝝ deſiderium q̄ aduentū dñi
diutius expectauerunt. Hoc eñ totum offm̄ ꝯſiſtit
in ſollicitudine ⁊ gaudio. Hoc eñ feſtū hꝫ. x. dies ꝓ
octauis vt dictum eſt ſub ti. de paſcha. Hac die fiūt
in q̄buſdam partibus elemoſyne gn̄ales vt dictum
eſt in precedenti ti. ⁊ in ti. de rogationibus. Dicitur
autem in hac die ad horas cap. Primum quidem.
⁊ illud. Cumqꝫ intuerentur: ⁊ illud. Viri galilei que
ſunt Act. j. cap.

¶ De dñica poſt aſcenſionem. Rubrica.

NUnc conſequenter dicendum eſt de dñi
ca poſt aſcēſionē. Sic q̄dē ablato a ſe ſpō
ſo magis deuota ē eccleſia vñ orat i hac
dñica in introitu. Exaudi dñe vocē me
am q̄ clamaui ad te. ⁊ ſequit̄ ibi. Vultū
tuum dñe req̄ram. q. d. deſiderio ⁊ cogitatōe ſequar
te: q: ſum filia aq̄le. Sequitur epl'a. Eſtote ⁊c. j. Pe.
iiij. in q̄ hr̄ ꝙ vnuſquiſqꝫ ſicut accepit gratiam illam
in alterutrum adminiſtret de ꝯmiſſione talenti: ⁊ ꝙ
mutua charitate ſectemur nos ⁊ ſimus hoſpitales in
uicem ſine murmuratione ⁊c. Sic enim adaptat no
bis pēnas virtutum quibus volare poſſumus ad ce
lum poſt xp̄m. q: bonis operibus. ſ. charitate ⁊ mīa
quaſi de monte oliueti aſcendimus. Sequit̄ duplex
all'a vnum eſt in q̄buſdam eccl'ijs. Dñs in ſyna in ſan
cto. Sed q̄d eſt qd̄ dicit dñs in ſyna. cum non aſcen
pit de monte ſyna: ſꝫ de monte oliueti de bethania:
ſicut hr̄. Luc. vlt. Ad qd̄ dicēdū ē ꝙ de ſyna in ſctō
aſcendit quantum ad interpretationem. Syna eñ
interp̄tatur mandatum. aſcēdit eñ de ſancto māda
to: qd̄ eſt. Ite ⁊ p̄dicate euangelium omni creature
vel mandatum factum eſt. Negociamini dum venio
Ipſe eſt eñ homo ꝑegre ꝓficiſcēs q̄ vocauit ſeruos
ſuos ⁊c. Vel de ſancto mandato aſcēdit: q: ꝑ imple
tionem mandatoꝝ dei aſcēdit xp̄s inquantum ho
mo ⁊ alij poſt ip̄m. Euāgelium ꝟo ē de ꝓmiſſione ſpi
ritusſcti. Cum venerit paraclyt⁹ q̄ a patre procedit
ſpūs veritatis ⁊c. Io. x. c. alia patēt. Sicardus ep̄us
cremonē. dixit in mitrali ꝙ apoſtoli poſt primam vn
ctionem quam in xp̄i morte ſuſceperant: inſufflante
illo ⁊ dicēte. Accipite ſpūmſctūm ſcd̄am expectabāt
quam ꝓmiſerat dñs dicēs. Si abiero mittam para
clytum ad vos. Expectantes ergo decantant in itroi
tu. Exaudi. qui ꝟſus de pſalmo. xvij. ſ. Dñs illumina
tio aſſumitur. cuius titulus eſt in fine pſal. dauid ꝓ
uſq̄ liniretur. Agitur eñ ibi de vnctione dauid. que
fuit triplex. Primo eñ vnctus eſt in ſignum regis
futuri. Secundo in regeꝫ ſuper tribuꝫ iuda. Tertio
ſuper totum iſrael. Nos quoqꝫ idem cantamus q̄a
vnctionem tertiam expectamus. Prima eſt vnctio ē
in baptiſmo. Secunda in confirmation e aut i pnie
cōfeſſiōe. Tertia erit in reſurrectōe. Vel p̄ma erit in

apl'is. ſc'da in iudeis. tertia in gētib⁹. Et qm̄ apl'i vt
diximus erant expectantes in tēplo ⁊ orātes: laudā
tes ⁊ bn̄dicētes deum: idcirco in nr̄a expectatiōe in
epl'a. Eſtote prudētes: inuitamur ad orōnes: ⁊ in offe
renda Lauda aīa mea dn̄m: puocamur ad laudes.
Quis aūt fuerit effectus illius apl'ice vnctōis. Euā
gelium declarat Cū venerit. ibi dr̄. Uos teſtimoniū
phibebitis: q: ab initio mecū eſtis. In qbuſdā eccle
ſijs eſt offertorium. Aſcēdit deus ⁊ poſtcōio Pater
cū eſſem. Et attēde φ ob pmiſſam cāz ſcʒ qm̄ apl'i ex
pectabāt indui virtute ex alto. hec hebdomada dr̄
expectationis in qua ſolēt q̇dam ieiunare ⁊ orōni va
care. vſq ad pētbe. eo φ apl'i ieiunaſſe legunt̄ p hoc
tp̄s. Sed magr̄ Guilbertus pbat ieiunanduʒ nō eē
q: eſt de paſchali tp̄e: ⁊ de q̇nquageſima pētbe. Hie
ro. Ambro. Aug. lxxvj. di. ſcire. ⁊. c. opʒ. aiunt inter
paſcha ⁊ pētbe. non eſſe neceſſe ieiunia indicēda. vo
luntate eni omni tp̄e a cibis percipiēdis poſſum⁹ ab
ſtinere: ſed neceſſitate nō opʒ. Un̄ Ambr. p hos q̇nq̄
ginta dies ieiuniuʒ neſcit eccl'a: ſicut ipſa dn̄ica qua
dn̄s ſurrexit. Sunt eni omnes hi dies velut paſchat
dn̄ica celebrandi: in q̇bus ſicut ait Beda maioribus
epulis ⁊ hymnis. celeſtibus eſt vacandum ob reuerē
tiam dn̄ice reſurrectionis ⁊ ob memoriam dn̄ici cōui
ctus cum diſcipulis. ob ſpem glorie immortalitatis
verumtn̄ ab hac autoritate penitētes excluduntur.
Sed ⁊ Gregorius letanias excipit: ⁊ ēt concilium
aurelian̄. de conſe. di. iij. rogationes. illud tn̄ volūta
rium eſt. Illud ēt notabile eſt φ octauam aſcenſio
nis q̄ deberet in quinta feria terminari: vlteri⁹ opʒ
prorogari. Licet eni officium dn̄ice in quinta feria
repetatur: tamen in nocturnis officijs ſexte ferie et
ſabbati: inuitatorium ⁊ reſponſoria de aſcēſione cā
tantur. verumtamē nocturnales pſalmos dicim⁹ cū
tribus lectionibus ⁊ Te deum laudamus omittim⁹
Prorogatur ergo octaua cum apoſtoli eſſent laudā
tes deum ⁊ de hoc dictum ē ſub paſcha. Nec vacat a
myſterio: qm̄ apoſtoli expectantes p obſeruationeʒ
decem p̄ceptorum paraclytum: myſteriuʒ denarij ac
cipere meruerunt: ⁊ nos ēt expectantes ob eandem
obſeruationem. denarium vite percipiemus eterne.
In his decem diebus legendi ſunt actus apoſtoloꝝ
quos qui ſequitur ſpiritumſanctum accipiet ⁊ dena
rium promerebitur.

De vigilia penthecoſtes. Rubrica

Sequitur de vigilia penthe. in qua ſi
cut in vigilia paſche celebratur ba
ptiſma: q: iſte due feſtiuitates ſunt
maiores ⁊ magis neceſſarie īter oēs
In vigilia eni paſche celebratur ba
ptiſmus q: in paſſiōe xp̄i oēs bapti
zamur q: redimimur ⁊ iuſtificamur. nihil enim naſci
nobis profuit niſi redimi profuiſſet. Item redimi ni
hil profuiſſet niſi paraclytus mitterēt. ⁊ iō in vigilia
pētbe. celebratur baptiſmus: q: tunc per ſpūmſctūm
mundamur ⁊ ſanctificamur: qm̄ dn̄s in celum aſcen
dens diſcipulis promiſit; dicēs Ioh. q̇dem baptiza
uit aqua: vos autem baptizamini ſpūſancto. nō poſt
multos hos dies. i. poſt dies quod ⁊ factum eſt pro
pter hoc ergo eccleſia in decima die poſt aſcenſionē
celebrat baptiſmum ad notandum φ noſtri neophi
ti baptizantur in ſpūſancto quēadmodum ⁊ illi ba
ptizantur ēt hodie ſolēniter. tum ob hoc vt poſt paſ
cha nati vel neceſſitatibus impediti baptizantur tū
q: petrus hodie tria milia hoim̄ baptizauit. tū quia
dei filius in dei digito fortem deuicit. ideoq idem
opus p idem myſterium repn̄tatur digito venīēti ⁊
filio reſurgēti. tum q: baptiſmi regeneratio propria
eſt ſpūſancti opatio. tum q: ſicut hodie deſcēdit in
apl'os quem deſcēſum dn̄s baptiſmum appellauerat
dicens. Uos aūt baptizamini ſpūſancto ſic in baptiſ
mate deſcēdit lʒ inuiſibiliter in baptizatos. Sʒ cum
ſpūſanctus die dn̄ica ⁊ hora tertia miſſus fuerit in
diſcipulos q̄re baptiſmus fit in ſabbato ⁊ hora nonā
videtur eni φ deberet potius hora tertia celebrari
Rn̄deo φuis baptiſma fiat i ſabbato tn̄ ad illud ba
ptiſma ptinet quod apl'i acceperunt in die pētbeco.
⁊ φ uis illud eadem die vel hora non celebrēt pp̄ter
aliquas fluctuantes mundi occaſiones tum propter
ſacramentum quod in ſe continet imitando xp̄i mor
tem ⁊ eius reſurrectionem ne membra caput p̄cedāt
debemus illud baptiſma eidem diei ⁊ dationem ſpi
ritusſancti eidem hore deputare. In baptiſmo eni
non tantum repn̄tatur ſepultura ſaluatoris: ſed etiā
mors xp̄i per quam baptiſmus plenaʒ recipit effica
ciam ⁊ ipſe hora nona emiſit ſpiritum. Cēturio φ ſi
cut ex actibus apoſtoloꝝ habetur eadem hora audi
uit ab angelo. Audite ſunt orationes tue. ⁊ eadē ho
ra a beato petro baptizatus eſt: ⁊ hora nona angel⁹
dn̄i venit ad eum nuncians ei vt mitteret ad petruʒ
qui eum baptizaret. xxvj. diſ. deinde. ij. q. vij. nō oīs
Unde ergo mos inoleuit vt hora nona fiat baptiſm⁹
ſolēnis. Alie enim ſunt huius hore p̄rogatiue: put
dictum eſt in quinta parte ſub titulo de nona. iō aūt
ſpūſanctus datus eſt diſcipulis hora tertia q: fideʒ
ſetē trinitatis p̄dicaturi erant. Hoc ſabbatum inti
tulatur ſabbatum. xij. lectionum quia in primitiua
eccleſia. xij. lectiones legebantur vt dictum eſt ſub
quarta feria tertie dominice aduentus. Officiū au
tem huius diei fere idem eſt in pluribus eccleſijs cū
officio ſabbati paſchalis: ⁊ lectiones leguntur ante
baptiſmum ad inſtructionem baptizandoꝝ ⁊ legun
tur ſine titulis. put dictum eſt. Uerumtn̄ q̇dā lectio
nes ibi legunt̄ q̄ non hic. ⁊ q̇dam ibi q̄ hic p̄poſte
re tamen. Ibi eſt enim prima lectio. In pricipio hic
vero eſt prima Temtauit. Item ibi prius legit̄. Ap
prehēdēt ſeptem mulieres ⁊c. ⁊ poſtea Scripſit moy
ſes ⁊c. hic vero econuerſo. Circa quod notandum ē
φ duo fuerunt patres. vnus ſm carnem. ſcʒ Adam:
qui propter inobedientiam deo diſplicuit: ⁊ in quo
omnes peccauerunt ⁊ mortui ſunt. Alter ſm ſpm̄. ſcʒ
abraam qui propter obedientiaʒ placuit deo ⁊ eius
imitatores liberati ſunt ⁊ viuunt. De primo agit̄ in
vigilia paſche. vnde tunc primo legitur. In princi
pio ⁊ cetera vbi deſcribitur dignitas hominis pro
quo omnia facta ſunt; vt cauſa eius miſerabilior ap

pareat ⁊ inde eſt ꝙ non ſequitur ibi canticum: quia
non bene nobis cantauit: imo per eum naſcimur ad
lucē. Adijcit t̄n lectio Factū eſt in vigilia ⁊c. in qua
ꝑ figurā maris rubri agitur de baptiſmo in quo egy
ptij ſpūalib' ſubmerſis veri filij iſrael liberati ſunt:
vñ ſequit̄ ibi cāticū victorie ſeu leticie: ſcȝ Cātemus
dño. Sed q: imitatores ade ad hoc vt liberent̄ p̄mū
inſtruēdi ſunt in fide: ⁊ poſtea in morib': idcirco pri
mo legitur ibi lectio illa. Apprehendēt. in qua de fi
de agit̄: ⁊ in qua xp̄s a ſeptiformi gr̄a ſpūſſancti ap
prehēſus oſtendit̄: ⁊ poſtea illa. Scripſit moyſes in
qua agit̄ de moribus. In hac aūt vigilia agitur de
patre ſpūali ſcȝ Abraam vnde legitur tunc prima le
ctio. ſ. Tēptauit deus abraam. ⁊ poſt eā dicitur canti
cuȝ leticie: q: nobis bene cantauit ⁊ per eius fidem
ad gaudiū ꝑperam'. vñ dictū eſt ei. In ſemine tuo
benedicētur oēs gentes. Aiunt t̄n quidā nullū tra
ctū ſequi debere: q: poſt ꝓmiſſionē ſibi factā nulluȝ
cecinit canticū abraam: q: nullū ſociū cū quo canta
ret habebat ſolus dei cultor erat ⁊ peregrin' in ter
ra aliena. Hec aūt lectio bene ꝯgruit huic diei: q: in
effuſiōe ſpūſſcti data eſt gētibus benedictio d' qua
dixit dñs ad abraam. In ſemine tuo benedicent̄ ⁊c.
huic etiā recte congruit oratio. Deus qui abrae ⁊c̄.
Scd̄a lectio eſt. Scripſit moyſes: q̄ datā legē decla
rat: que hodie data eſt nouā ſignificat: que in cordi
bus fideliū diffuſa eſt. vnde cāticuȝ ſequitur in quo
eterna leticia repromittit̄. Sȝ q: veri abrahe filij ho
nos habuerūt mores añq̄ ſeptē mulieres apprehen
derēt virū vnuȝ. i. anteq̄ xp̄s ſeptiformis gr̄a ſpūſ
ſancti repletus naſceret̄ ⁊ poſtea in nouo teſtamēto
per baptiſmū xp̄o ꝯiuncti ſunt: ideo poſt ea legit̄ le
ctio. Apprehēdēt ſeptē mulieres virum vnū quē ſe
ptē dona ſpūſſancti ꝓnūciat: que bonis morib' quē
libet eoꝝ informāt. vñ ſequit̄ canticū. q: bonos mo
res gaudiū comitat̄. Quarta lectō. ſ. Audi iſrael vir
tutes que dona comitant̄ inſinuat vt ſapientiā: pru
dentiā lumen ⁊ pacē. Vñ canticuȝ ſequit̄: q: pro his
⁊ in his eternaliter gratulabimur. prima quidē reſo
nat hyſtoriam. ſecunda allegoriā. tertia tropologiā.
quarta v̄o anagogem. Prima ergo lectio eſt. Tēta
uit deus abraam. Sȝ quid ꝑtinet modo dicere de
imolatiōe yſaac. magis em̄ ꝑtinet ad vigiliā paſche.
Reſpōdeo. dicitur ꝑpter ꝓmiſſiōes que ſunt ibi: vi
delicet Multiplicabo ſemē tuū ſicut ſtellas celi. ba
ptizati enim ſunt ſtelle. ⁊ iteꝝ. In ſemine tuo bñdi
centur oēs gētes. hoc enim cōuenit baptizatis qui
ſunt veruȝ ſemen. i. veri filij abrae. In lectione vero
Apprehēdent ſeptē mulieres ⁊c̄. per ſeptē mulieres
ſignificant̄ ſeptē dona ſpūſſancti que dantur in ba
ptiſmo alia patēt. Poſtea fit ꝓceſſio ad fōtes: ſicut
⁊ in vigilia paſche: ⁊ cantatur miſſa ſine introitu: q:
eccleſia nō habet adhuc ſpiritumſanctū: ſalteȝ in tā
ta plenitudine in quanta expectat eum in craſtino
qui eſt principiū ⁊ finis omnis boni. In vigilijs er
go paſche ⁊ penthe. incipit miſſa a Kyrieleyſon ſine
introitu: vt dictū ibi eſt. ⁊ dr̄ Gloria in excelſis deo
⁊ hoc more apſoꝝ: qui etiam priuſq̄ ſpm̄ſcm̄ accipe
rent erāt iugiter in tēplo laudantes ⁊ benedicētes.

Rurſus q: angeli gaudēt de renatis: ideo ſubiungit
tur Gloria in excelſis. Poſtea ſequit̄ epiſtola de ac
tibus apſoꝝ. Cum apollo ⁊c̄. in qua habetur ꝙ pau
lus baptizabat baptizatos a Ioh. j. q. j. dedit. q2m̄ i
ſpiritūſanctū nō credebāt. dixerunt em̄. Sed neq3
ſi ſpūſſanctus eſt audiuimus. Poſtmoduȝ ſequitur
vnum all'a ſcȝ Cōfitemini. in gratiarū actione ꝓ ba
ptizatis: q: ab omni peccato liberati ſunt. Dicit̄ er
go hodie all'a: nec d̄r flectamus genua: q: hoc eſt ie
iunium exultationis ⁊ leticie ꝑpter reſurrectionē ⁊
aſcenſionem. Sequit̄ tractus. Sed quare hoc cum
ſpirituſſanctus oīa faciat leuia. Ad hoc dicendū eſt
ꝙ hoc fit ꝑpter baptizatos qui multos tractus mi
ſeriaꝝ paſſuri ſunt ſi vixerint. Poſtmodū ſequit̄ euā
gelium Io. xiiij. c. de ꝓmiſſione ſpūſſancti. Si dilig
tis me mandata mea ſeruate ⁊c̄. Credo in vnū deū.
nō eſt etiā omittendū: q: cum ſymbolū hoc deriua
tum ſit a ſymbolo apſoꝝ. fidem quā habebant inſi
nuat Offerēda. Emitte. Manifeſte ad operationē
ſpūſſancti ꝑtinet: q: per eum renouatur facies terre
ex delicto Ade maledicte. ꝑ eum dñs bñdicitur. per
eum celū ſicut pellis extendit̄. i. ſcriptura vt quaſi ni
hil lateat explanet̄: ſimiliter ⁊ cōio. Vltimo ⁊c. Io.
vij. c. ad eandem pertinet ſpirituſſancti operationē:
qui facit flumina velut aque viue de vētre credētis
exire id eſt affluētiā ſalutaris doctrine: ⁊ eſt vt qui
buſdā placet hec miſſa ꝑ benedicamus dño conclu
denda. In veſperis hi pſalmi ſc̄m quarūdā eccl'iarū
cōſuetudinē cōcinunt̄ ſcȝ Laudate pueri. Laudate
dñm oēs gentes. Lauda anima mea dñm. Lauda
te do. q2m̄ bonus eſt pſal. Lauda hierl'm do. eo ꝙ in
his pſalmis laudes diei magis reſonare videt̄. Vbi
em̄ ſpūs ſpirat organum ad laudes inuitat.

De die ſancto penthe. Rubrica.

PEntbecoſtes ſicut ⁊ paſcha apud hebre
os celebre feſtū erat qd̄ poſt quinq3 de
cades paſche celebratur. vnde ⁊ voca
bulum ſumpſit. Nam penthe. dicitur a
pentha. qd̄ eſt quinq3 ⁊ coſtes quod eſt
decem. Vocatur em̄ penthe. quinquageſimus dies
a paſcha: prout iam dictum. ¶ Inter hoc feſtum ⁊
aduentum dñi cantatur alleluya ⁊ Gloria in excel
ſis deo. prout dictū eſt in ꝓhemio huius partis ſub
ti. de. vij. diebus poſt paſcha. Idcirco autē all'a fre
quenter cantat̄ per totam hebdomadam penthe. q:
per dies penthe. eccleſia ꝑ baptiſmuȝ deo populus
cōgregat: ⁊ ideo ſaluti eoꝝ congaudēs quouſq3 al
bis vtuntur veſtibus hymnum laudis decantant.
Tunc em̄ ſtantes oramus in ſignū liberatiōis eoꝝ
dem qui per dona ſpirituſſancti de morte ad vitā re
ſuſcitari meruerūt. Hac em̄ die miſſus eſt in apſos i
linguis igneis. ¶ Sane octaua penthe. a quibuſdā
celebratur: q: ſicut in ſeptenario hebdomadaꝝ qui
precedit intelligitur perfectio bonoꝝ operum ſepti
formis ſpūs: ita in octaua intelligitur conſummatio
premioꝝ quoꝝ vtrūq3 appropriatur ſpūſſancto: licȝ
tota trinitas vtrūq3 operetur quoniam indiuiſibi
lia ſunt opera trinitatis. de conſe. diſt. iiij. c. ſi. Sed
quia ſpūſſanct' eſt amor patris ⁊ filij: ⁊ ex ſolo amo

re ꝗ dat ⁊ dabit nobis dñs: idcirco ſpirituiſancto
aſcribit̃. Alij ṽo nõ celebrãt octauã pentbe. Nã cũ
ſolũ ſeptẽ ſint ſpũſſancti dona ſolũ ſeptẽ dieb⁹ fieri
dꝫ feſtũ pentbe. Et ideo clemens papa dicit in ſua
epl'a decre. extra de feſti. capellanis. ꝙ boc feſtũ ca-
ret octauis. Sꝫ pari rõne nec paſcba deberet octa-
uam babere: niſi ſolũ vnum diem ꝑpter vnitatem.
¶ Rurſus boc feſtũ ſeptẽ diebus agit̃ ꝑpter ꝑſen-
tis vite ſeptenariũ: vel ꝑpter aiaꝝ ſabbatiſmũ: vel
q: ꝑ ſeptem ſpũſſancti dona corporibus ⁊ aiab⁹ ple-
na gaudia ꝯferunt̃. Unde ſeptẽ vltimi pſalmi a lau
dibus intitulant̃: q: ꝑ ſeptiformis gr̃e opationem
gaudia ꝯferunt̃ eterna. De boc dicet̃ ſub dñica pri
ma poſt pentbe. Utrum pentbe. ſit bebdomadaria
feſtiuitas dictum eſt ſub titulo de. vij. diebus poſt
paſcba. In nocte pentbe. legunt̃ tres lectiões ⁊ di-
cuntur tres pſalmi cum tribus antipbonis: ſicut fit
in nocte paſcbe: ad notandũ vnum eſſe opus totius
ſancte trinitatis in potentia miraculoꝝ. Quidã tñ
legũt nouẽ lectiões ſicut fit in alijs officiis: ſꝫ tñ ca-
nonicũ eſt tres dũtaxat legere ꝑpter ſacramentum
baptiſmi in trium pſonaꝝ noĩe celebrati: vel ob tri-
duanã dñi ſepulturã cui ſum⁹ in baptiſmo ꝯſepulti.
Rurſus ideo tres pſalmi cũ tribus antipbonis di-
cunt̃: q: ſpũſſanctus tria circa apoſtolos opat⁹ eſt.
Nam veteres innouauit: innouatos confirmauit: ⁊
ꝯfirmatos ad alios ꝯuertendos miſit. Ad primum
ꝑtinet qd̕ dꝛ in ꝑma antipbona. Factus eſt repẽte
de celo ſonus. Ad ſcd̕m qd̕ dꝛ in ſcd̕a. Cõfirma boc
deus. Ad tertiũ qd̕ dꝛ in tertia. Emitte ſpm̃ tuum.
Eoꝝ eñ myſterio docti ſunt alij: ⁊ ſpũſancto interi⁹
renati: ⁊ q: in ipſis aplis duo opat̃ ſpũſſanctus. ſ. re-
miſſionẽ pctõꝝ ⁊ opationẽ miraculoꝝ ⁊c̃. idcirco il-
le antipbone terminant̃ ꝑ duplex all'a. Uerũ ſi dili-
genter attendere volumus ⁊ ꝯferre pſalmos ⁊ anti
pbonas que dicunt̃ in paſcba cũ bis que dicunt̃ in
pentbe. alia rõ inuenit̃. Nã ibi infra bebdomadaꝫ
fit variatio pſalmoꝝ antipbonaꝝ: ⁊ tonoꝝ: bic aũt
nec ipſa die nec in alijs fit variatio. ⁊ oẽs ille anti-
pbone ſunt vnius toni. ſ. octaui. ⁊ eiuſdẽ differẽtie.
Ratio autẽ eſt: q: quaſi duplex baptiſma legimus
apl'oꝝ primũ quo ꝑceperũt remiſſionẽ pctõꝝ. nam
eos baptizatos eẽ xp̃i baptiſmo ambigendũ nõ eſt
vt dictũ eſt ſub ti. de vigilia paſcbe. Scd̕m recepe-
runt ad robur virtutũ: ⁊ ad opationẽ miraculoꝝ: ⁊
ad repulſionẽ illecebraꝝ oĩm ſeculariũ. Primo ba-
ptizat⁹ fuerat Pe. cũ ad vocẽ ancille xp̃m negauit.
Scd̕o baptizatus fuit in die pentbe. cũ corã regib⁹
⁊ principibus nõ timuit ꝑdicare ṽbũ dei. In ꝑmo
ergo multa inſtabilitas ⁊ varietas fuit circa diſci-
pulos. In ſcd̕o vniformitas ⁊ ſtabilitas. In bunc
etiã modũ in eccl'ia dei duo ſunt gña bonoꝝ. ſ. acti-
uorum ⁊ ꝯtẽplatiuoꝝ. Actiua vita cõſiſtit in bonis
opibus. i. in adminiſtratione exterioꝝ in qua cõſti-
tuti ab amore tẽporaliũ nõ oĩno ſeparant̃: lꝫ amorẽ
dei amori tẽporaliũ ꝑferant. Cõtemplatiua ꝯſiſtit
in dilectiõe ⁊ ꝯtẽplatiõe. Be due vite ꝑ Mariam ⁊
Martbam ſignificate ſunt. extra de renũ. niſi. ma-
rie pars dicta eſt optima. iuxta illud. Maria opti-
mam ꝑtẽ elegit ⁊c̃. non tñ reprebenditur pars mar-
tbe: q: ipſa actiua vita bona eſt que bic incboatur ⁊
terminat̃. Contẽplatiua ṽo optima eſt que incboa
tur bic ⁊ in futuro ꝯſummat̃. in illa tñ eſt multa va-
rietas: ⁊ in iſta vniformitas ꝓut in bac vita eẽ põt.
antipbone ergo cũ pſal. que cantant̃ in paſcba ꝑti-
nent ad vitã actiuã. ⁊ idcirco in eis eſt varietas: an
tipbone ṽo ⁊ pſalmi que cantant̃ in pentbe. ꝑtinẽt
ad vitã ꝯtẽplatiuã. ⁊ ideo in eis eſt vniformitas. in
prima eñ antipbona que in paſcba cantat̃ ⁊ dicit̃.
Conſiliũ meũ nõ eſt cũ impijs. bic dꝛ Factus eſt re
pente de celo ſonus ⁊c̃. ſpũs ſeu ventus veniens ſo
let puluerẽ a facie terre deijcere. magna eñ eſt dr̃ia
inter donũ ſpũſſancti q̃ ſeparant̃ fideles ab impijs.
⁊ donũ quo oĩs puluis terrenaꝝ cogitationũ a pec-
catore bumano tollit̃. illud ad actiuã vitã ꝑtinet: bꝫ ad
ꝯtẽplatiuã. in ſcd̕a ibi dꝛ. Poſtulaui patrẽ meũ ⁊c̃.
bic ṽo dꝛ Confirma boc deus ⁊c̃. ad oẽs quidẽ fi-
deles ꝑtinet eſſe de bereditate dñi: ſed ad paucos
ꝑtinet eſſe a terrenis cogitationibus ſeparatos: ⁊ i
boc ꝯfirmatos ne ad terrena redeant: ſed ꝑ ꝯuerſa-
tionẽ eſſe in bierl'm celeſti ⁊ ibi all'a cantare nõ ceſ-
ſent qd̕ bic perit̃. In tertia ibi dꝛ. Ego dormiui et
ſomnũ cepi ⁊c̃. bꝫ dꝛ Emitte ſpm̃ tuũ ⁊ creabunt̃ ⁊c̃.
Oẽs fideles ⁊ boni a vitijs reſurgũt vel reſurrexe-
runt: ſicut xp̃s a mortuis reſurrexit qd̕ ibi dꝛ. bic ṽo
in paucis renouat̃ facies terre. i. rõ aĩe ꝙ fit ab oĩ
puluere terrenoꝝ deſiderioꝝ imunis. ibi ergo boc eſt i
vita actiua que ibi oñdit̃ eſt incboatio. bic aũt boc
eſt in ꝯtẽplatiua que bic oñdit̃ eſt ꝑfectio ⁊ ꝯſum-
matio. ibi varietas bic vniformitas et ꝑpterea ibi
variant̃ antipbone ⁊ pſal. bic nõ: ꝑpter banc ꝯſum
mationẽ ⁊ vniformitatem notandã antipbone ſunt
octaui toni ⁊ eiuſdẽ differentie: q: octo ſunt beati-
tudines quaꝝ octaua redit ad caput. nã in ꝑma dꝛ
Beati pauperes ſpũ ⁊c̃. ⁊ in octaua. Bti qui ꝑſecu
tionẽ patiunt̃ ꝑpter iuſticiã. q. i. eſt. re. ce. Propter
banc eandẽ ꝯſummationẽ notandũ eſt ꝙ i quibuſ-
dam eccl'ijs celebrat̃ octaua pentbe. ꝑ bos ꝗ ſeptẽ
dies tres quotidie leguntur lectiones: vt. vij. frẽs
tres ꝑcurrent ſorores. i. ſeptem dona. ſ. ſ. ꝑ illos ſigni
ficata tres virtutes. ſ. fidem: ſpem: ⁊ cbaritatẽ: ꝓut
Grego. ꝓſequit̃ in moralibus. boꝝ eñ dieꝝ officia
ſeptem donis. ſ. ſ. adaptantur. beſternum igitur et
bodiernum ꝑtinet ad ſapientiam et intellectum vt
ex operibus patet. Per totam etiã ſeptimanam ſũt
ſolẽnitates ſeruande Dicitur eñ Glia in excelſis.
All'a. Credo. Ite miſſa eſt. ⁊ Te deum lau. ꝓout in
ſeq. titu. dicet̃. dꝛ etiã ad boras capl'm. Dum cõple-
rentur. Act. ij. ⁊ illud Spũs dñi. Sap. j. c. et illud.
Cbaritas dei. ad Ro. v. c. Sequit̃ videre de officio
miſſe ⁊ quidem in die pentbe. celebrat̃ feſtũ de ad-
uentu ſpũſſancti. Uiſibiliter eñ deſcẽdit tũc i diſci-
pulos ⁊ fuit boc miraculũ ⁊ augmentũ qd̕ potuerũt
calũniari iudei. Reſurrectionẽ eñ ⁊ aſcenſionẽ ca-
lũniabant̃: ſed boc non potuerũt facere de aduẽtu
ſpũſſancti: q: et oĩni natiõe q̃ ſub celo eſt ꝯuenerãt
ad diem feſtũ: ⁊ tunc deſcendit ſpũſſctũs viſibilr in
diſcipulos ſicut xp̃s ꝓmiſerat: et loquebant̃ omnis

bus linguis coꝛam omnibus: ⁊ ideo incipit introit⁹
Sap.j.c. Spūs dñi repleuit oꝛbē terraꝝ.i.eccliaꝫ q̄
d̄ oꝛbis terraꝝ: ſicut eñ ex̄ oꝛbē terraꝝ nihil viuit
ad lr̄am. ſic ex̄ ecclīam nihil viuit ſpūaliter. ⁊ ſequit̄.
Et h̄ qđ ↄtinet oīa.i. ſpūſſctūs cui⁹ bōitati oīa ſubſi
ſtūt h̄ꝫ ſciam vocis.i. linguaꝝ. ⁊ ita potuit dare ⁊ de
dit aplīs. vñ ↄfuſi ſunt inimici xp̄i. ⁊ iō ſeq̄tur v̄ſus.
Exurgat deus ⁊ diſſipent̄ inimici ei⁹. ꝑ ſpm̄ eñ ſctm̄
oēs demones cōpellunt̄ ⁊ eijciunt̄. Ruſus iᵖleuit
oꝛbē terraꝝ dū aplos inebꝛiauit. quoꝝ ſon⁹ in omnē
terrā exiuit. de q̄ ſono d̄r in epl̄a. Fact⁹ ē repēte d̄ ce
lo ſonus ⁊ qm̄ oꝛbis terre ꝑ q̄ttuoꝛ climata ſeparat̄.
ideo q̄ter i itroitu all'a ↄcinit̄. Duplex v̄o all'a quod
poſt epl'am canit̄ ſignificat duplicandam leticiā: vl'
ſcꝫ bis aplīs fuiſſe datū ſcꝫ de terra ⁊ de celo: vl' eos
ſpū ⁊ mēte pſallētes: vel duoꝛum ppl'oꝝ conuerſionē
⁊ hoc qđ continet⁹ oīa ſciam h̄ꝫ vocis.i. nouit q̄ mēte
q̄ſqꜫ loq̄bat̄. vel h̄ꝫ ſciam oīm ꝑ q̄ ⁊ de quibus poteſt
vox humana variari. vel ſciam vocis.i. vocem ſciētie
h̄ꝫ.i. facit nos hr̄e: vt que ipſo inſpirante apoſtoli ꝓ
ferrent cum intelligētia ꝓnunciarēt. Et nota ꝙ ſpi
rituſſanctus paraclytus d̄r quod verbum grece lati
ne ſonat aduocatus. quod nomē ⁊ filio ⁊ ſpūiſancto
aſcribit̄. Unde dominus in euang. Rogabo patrē
meum ⁊ alium paraclytum dabit vobis. Et Johā.
in euan. Aduocatum habemus apud patrē ieſū xp̄ꝫ
iuſtum. Dicit̄ ēt paraclytus conſolatoꝛ: nam para-
clyſis dicit̄ latine conſolatio. Poſtmodum ſequitur
epl'a de actibus apl'oꝝ.ij.c. Dum complerēt̄ dies pē
thecoſtes. dies.ſ. q̇nq̄geſima a reſurrectione. Sicut
eñ q̇nq̄geſima die a paſcha fiebat pēthe. iudeoꝛum
ita ⁊ nr̄m fit. ⁊ ſicut populus iſral' q̇nq̄geſima die ab
immolatione agni paſchalis ſiue a paſcha quod ce-
lebꝛauerunt in ramata venerūt ad montem dei oꝛeb
vel coꝛeb vel ſynai qđ idē ē ⁊ tunc legem acceperūt
ita ⁊ die q̇nq̄geſima a reſurrectione dñi datus ē ſpi-
rituſſanctus diſcipulis in ſuperioꝛi cenaculo illi⁹ ad
uētum expectantibus. Pꝛecipit̄ eñ Leuitici. xxiij.
vt in die pēthe. offerāt̄ noui panes ſcꝫ ꝓpoſitiōis de
nouis frugibus: ꝑ qđ ſignificat̄ ꝙ debem⁹ deo gr̄as
agere ex eo ꝙ eadem die dedit nouam legē ꝑ.ſ.ſ. in
qua die data eſt lex vetus. ſcꝫ q̇nq̄geſima die a paſ-
cha. de quo dicet̄ in ꝓhemio ſeptime ꝑtis. de dono
cui⁹ debem⁹ laudare deū: qđ eſt offerre panē nouum
q: ēt lex vetus ſpūaliter intellecta noua eſt. ⁊ attēde
qm̄ agnus immolatus eſt. xiiij. die apꝛil'. lex v̄o data
eſt. xiiij. die mēſis tertij. d̄r tamē eſſe data tertia die
Jam eñ vt inq̇t ſcriptura aduenerat tertia dies et
mane inclaruerat ⁊ ceperunt audiri tonitrua. die nā
qꜫ tertia deſcēdit dñs ſup montē ad dandam legē
⁊ moyſes aſcēdit ad deum: ⁊ deſcēdēs narrauit oīa
plebi. maneqꜫ ruſus aſcēdes duas tabulas ſcriptas
accepit ⁊ caue vt in ſcđo mēſe. xxx. dumtaxat cōpu-
tes dies ſm̄ lunam ḡ. xvj. in mēſe p̄mo. xxx. in ſcđo. ⁊
q̄ttuoꝛ in tertio faciūt quinquaginta. Ruſus in q̇n
quageſimo anno erat iubile⁹ annus q̇ iterp̄tatur re-
miſſionis annus. q: ſeptenis annoꝝ hebdomadib⁹.
id eſt. xl. ⁊. ix. annis texit̄ in quo clāgebāt tube: oīa
debita remittebant̄. ſui manumittebant̄ ⁊ libertas

conceſſa ↄfirmabat̄. atqꜫ poſſeſſiones alienate olī⁹
reſtituebāt̄ vt dictū ē ſub dñica q̇nq̄geſime. Siľr in
dieb⁹ pēthe. huc numeꝝ poſt dñi reſurrectionē obſer
uamus ſuſcipiētes aduenietē in nos ſpūſſcti gr̄am ꝑ
quē efficimur filij dei ⁊ v̇tutū poſſeſſio nob̄ reſtituit̄
⁊ remiſſa culpa ⁊ totius debiti cyrographo euacua
to ab oī ſeruitutis nexu liberi efficimur. lxxxv. diſt.
hūc nūeꝝ. Pꝛeterea iſte numer⁹ q̇nq̄geſimus reſul-
tat ex ſeptenario nūero ducto in ſeip̄o ſupaddita vni
tate. Septē eñ ſunt hebdomade a paſcha vſqꜫ ad
pēthe. ⁊ ita ↄpetent̄ q̇nq̄geſimo die a paſcha eſt pē
the. in quo dat̄ ſpūſſanctus cui⁹ dona ſunt ſeptē que
dant̄ ab vno. Judei eñ ſeptenariū numeꝝ nō ſine fi
gura in oīb9 obſeruāt put dcm̄ ē ſub quinq̄geſima
Aſcēſio aūt facta fuit q̄dрageſima die q̄ ē numerus
pnīe: ⁊ hoc ↄpetēs fuit q: ꝑ pnīam hō fit filius deo. ⁊
hoc eſt aſcēdere. Sed v̄r ꝙ ſicut iudei ab immola-
tiōe agni typici q̇nq̄gita dies ↄputādo ibi faciebāt
ſuū pēthe. ita ⁊ nos q̇nq̄gita dies ab imolatōe agni
deberem⁹ ↄputare: ⁊ ſic debeam⁹ nr̄m pēthe. facere
in die venerꝭ anqꜫ mō facim⁹ qđ docet ↄputatio. Ad
hoc dicim⁹ ꝙ nō faciebāt cōputationē ab imolatōe
agni ſꝫ a ſeq̄nti dñica. Uñ legit̄ Leuit. xxiij. Nūera-
bitis ab vltima die ſabbati.i. a dñica q̄ ē altera dies
poſt ſabbatū. Numerabitꝭ dico ſeptē hebdomadas
vſqꜫ ad alterā diē ↄpletiōis ſeptime hebdomade. h̄
dicit ſpūſſctūs ꝑ moyſen innuēs ꝑ h̄ pēthe. xp̄ianoꝝ
ꝙ ſꝑ eſt in die dñica. Dicit ḡ Luc. de hac die. Dū cō
plerent̄ dies pēthe. erāt oēs diſcipuli pariter in eo-
dē loco.i. in cōſona ⁊ ↄcoꝛdi vnitate. ⁊ fact⁹ ē repēte
de celo ſon⁹. q: exiſtētib⁹ in pnīa qui ē ann⁹ iubile⁹ ⁊
ↄpleto pēthe. exiſtētib⁹ in vnitate dat̄ ſpūſſctūs. ſed
repēte: q: neſcit tarda hr̄e reꝝ molimina ſpūſſcti gr̄a
Jn igne aūt deſcēdit: q: ſicut ignis illuminat ⁊ iſlā-
mat: ita ſpūſſctūs illuminat ad cognitionē dei ⁊ iſlā
mat ad amoꝛē dei. Appuit ḡ in liguis igneis vt faciē
di cēnt in oī gn̄e linguaꝝ. Et q: ip̄e ē ligua q̄ d̄ occul
to luc bonitatꝭ v̇bū ꝓtulit in vteꝝ v̇gis ⁊ ꝓfert v̇buꝫ
in coꝛde hoīs Mattb. x. Uos nō eſtis q̇ loq̇mini. ſed
ſpūs pr̄is vr̄i q̇ loq̄tur in vobis. Jpſe ei quos replet
eloq̄ntes facit. Sequit̄. Quaſi aduenientis ſpūs ve-
hemētꝭ: hoc aūt dicit: q: nullus potuit reſiſtere ſpūi-
ſancto: nec apl'is. Unde dñs in euangelio. Matth.
Ego dabo vobis os ⁊ ſapiam cui nō poterūt reſiſter̄
⁊ ↄ̄dicere oēs aduerſarij vr̄i. Et de btō Stephano
ſcriptū ē in actibus ꝙ nō poterāt reſiſtere ſapie et
ſpūi q̇ loq̄bant̄. Qz v̇o in epl'a d̄r. Et factus ē repen
te de celo ſon⁹ tanqꜫ aduenientis ſpūs vehemētis ⁊c.
iō ad hoc repn̄tandū in nōnullis eccl'is clāgunt̄ tu-
be dū ſeq̄ntia d̄r. Uenit eñ ſpūſſctūs in ſpū vehemē
ti: q: ſicut vēt⁹ vehemēs ꝓijcit puluerē a facie terre
ſic ſpūſſctūs eijcit a coꝛde hoīs oēm terrenitatem.
Tubis q̇ď v̇tebant̄ antiq̇ vt legit̄ in numerꝭ ad mul
titudinē cōgregādā: ad dimicādū ⁊ ad ↄgratulādū
in diebus feſtiuis: cū diuerſitate tn̄ ſonoꝝ quarum
vſus fuit tāte v̇tutis in iubilo vt ad crepitū ſiue ſonū
eaꝝ coꝛruerent muri hierico. Hec ſiq̇dē ſunt duo te
ſtamēta vl' p̄dicatoꝛes q̇b⁹ ad ꝓcinctū fidei ppl's euo-
cat̄ ad pnīam ⁊ lachꝛimabilē ↄpūctionē excitat̄ ad

laudes dño exhibēdas inuitaᷓ ⁊ ad montē ſyon ⁊ ad
ciuitatē ſcām hierlm ⁊ multoꝝ miliū angeloꝝ fre
quētiā ⁊ ad futuꝝ dei iudicium ꝓuocaᷓ. ⁊ vide q: in
aduerſis ⁊ pſperis tubis clangiᷓ: qḋ omne tps cōue
nit vbo dei. Vñ bñdicam dñm in oī tpe ſp laus ei⁹ in
ore meo. De organis dictū eſt in q̄rta parte ſub ti. de
ſanctis. Tunc ēt ex alto ignis pijciᷓ: q: ſpūſſctūs de
ſcendit in diſcipulos ī igneis linguis. ēt flores varij
ad notādum gaudium ⁊ diuerſitatē linguaꝝ ⁊ virtu
tum. Colūbe ēt p eccleſiam dimittuntur: in quo ipſa
ſpūſſcti miſſio deſignaᷓ. Poſt eplam dr̄ graduale in
q̄buſdam eccleſijs: q: feſtum paſchale terminatū eſt
Tamē in q̄buſdam alijs dr̄ duplex alla: q: ſpūſſctūs
datus eſt gemine ſtole. Euangelium. Si q̄s diligit
me Joh. xiiij. c. manifeſte eſt de ſpū ſctō. Poſt cōio
eſt Factus eſt. Act. ij. c. Quare hoc feſtum celebra-
tur a iudeis ⁊ quare a xp̄ianis dicetur in prohemio
ſeptime partis.

¶ De ſecunda feria. Rubrica.

Sequitur ſcḋa feria in q̄ oñdiᷓ ꝙ nō
tm̄modo eſt data lex iudeis ſ ēt gē
tibus. Vñ introit⁹ ē. Cibauit eos ex
adipe frumēti. i. de intelligētia ſpūa
li ⁊ de petra melle. i. melliflua doctri
na xp̄i q̄ eſt petra: ſaturauit eos ⁊ h̄
habeᷓ in epla Aperiens petrus Act. x. in qua dr̄ ꝙ
adhuc loquēte petro deſcendit ſpūſſanctus. Vel fru
mentum eſt xp̄s cuius adeps eſt ſpūſſanct⁹ quo fide
les ſatiantur cum ſpūſancto repleñᷓ. q̄ ēt ſatiantur
melle ⁊ de petra. i. doctrina de xp̄o ꝓcedēte: in q̄ ſūt
omnes theſauri ſapie ⁊ ſcie dei. Hic autem ꝓpter p-
miſſiones que ibi continenᷓ concinitur quater alla ſi
cut in feria tertia ⁊ ſabbato exponeᷓ. De hoc dictuꝫ
eſt i. iij. dñica poſt paſcha. Alla eſt Spūs dñi. Sap.
j. Aliud alla. Loq̄bantur Act. ij. Euangelium vero
Joh. iij. non videtur conuenire ſpirituiſancto: ſed cō
cordat eple. ibi enim oſtēditur ꝙ non tātum iudeis
ſed etiam gentibus data eſt lex dicēs. Sic deus di
lexit mundum ſup. nō tantum iudeos vt filium ſuū
vnigenitum daret. ⁊ poſtea ſequitur. Vt omnis q̄ cre
dit in illum non pereat. Et nota terribile vbum ꝙ q̄
non credit in eum iam iudicatus eſt. Preterea p h̄
ꝙ de dilectione mētio fit ſpūſſanctus qui amor ē ſa
tis exprimitur. Poſtcōmunio eſt. Spūſſanctus Jo.
xiiij. Et eſt ſciendum ꝙ per totam hanc ſeptimanaꝫ
in miſſa ſunt ſolēnitates ſeruande: vt Gloria in ex-
celſis. Credo Ite miſſa eſt ⁊ Te deum: ⁊ alla. vt ba-
ptizatorum ſaluti congaudeamus ⁊ vt future leticie
plenitudinem figuremus. Poſtremo notandum eſt
ꝙ dñs non p̄dicauit gentibus per ſe: ſed per aplos
Unde. Ite baptizate omnes gē. in nomine patris ⁊
fi. ⁊ ſpūſſancti. ſicut yſaac iunior filio ſuo nihil p̄cepit
de offerendo ſibi cibum vt bñdictionem acciperet ſꝫ
per operationem Rebecce primatum benedictiōis
accepit. ⁊ q: hec facta dei occulto iudicio ideo offici
um huius ferie ſecunde pertinet ad conſilium: quod
eſt donum ſpirituſſancti.

¶ De tertia feria. Rubrica.

Sequitur tertia feria ⁊ q: ſpūſſā
ctus nō daᷓ niſi p miſtros ideo
in tertia feria dr̄ introit⁹ ī pſona
p̄latoꝝ. Accipite glīam iocūdi-
tatis vr̄e: in quo q: p geminā di
lectionē ad fidē ptingim⁹ trini
tatis: iō q̄nq̄es cōcinim⁹ alla. ⁊ ē
ſenſus. Accipite iocūditatē glie
id ē ſpūmſctm̄ q̄ vos glorificabit ⁊ clarificabit: vt q̄ſ
q̄ʒ de ſe dicere poſſit qḋ dr̄ in cōione. Spiritus qui a
patre ꝓcedit ille me clarificabit. Sequiᷓ epla. Cum
audiſſent apoſtoli. Act. viij. vbi ſequiᷓ. Tunc impo-
nebant manus ſup illos ⁊ accipiebāt ſpiritūſctūꝫ q:
in impoſitione manus accipiebant ſpūmſctūm. Euā
gelium Jo. x. concordabat eple vbi dr̄. Qui nō intrat
p oſtium ⁊c. nō eñ intrat in eccleſiam q̄ non intrat p
eos qui ſunt oſtium. ſ. p xp̄m ⁊ aplos nam heretici
nō dant ſpūmſctūm niſi inq̄ tum ↄueniūt cū eccleſia
⁊ qm̄ apli ⁊ eoꝝ ſucceſſores hereſiarchas in ſpū for-
titudinis ſunt agreſſi ⁊ aggrediuntur ideo officium
hodiernuꝫ ptinet ad fortitudinē q̄ eſt ſpūſſancti do
num. Rurſus ſpūſſanctus oſtiarius eſt q̄ p oſtiuꝫ in
troducit ad patrem. quod ēt in offertorio canitur.
Portas celi. i. apoſtoloꝝ ſcripturas aperiet. Poſtcō
munio eſt Spiritus qui a patre. Johā. ix.

¶ De quarta feria. Rubrica.

Sequitur quarta feria in qua fiunt
ieiunia quattuor tēpoꝝ. Apli nāq̄ʒ
nobis exēplum ieiunandi hoc tpe
reliq̄runt qui poſt ſuſceptuꝫ ſpūm
ſanctum ſicut mētes auerterāt a ce
teris mundi illecebris: ſic ⁊ ab epu
larum appetitu lꝫ enim q̄diu cum illis fuit xp̄s non
ieiunarent: poſt ablationem tamē eius ſpontaneis
ſe ſubdidere ieiunijs. Sponſo eñ ablato eis ieiunā
dum erat ſicut dñs p̄dixerat. Quando ſponſus au-
fereᷓ ab eis tunc ieiunabunt. Unde repleti ſpūſan-
cto ſponte ieiunare ceperunt quo circa in precedē-
ti ſecunda feria quidam eſtiualem incboant quadra
geſimam. Alij vero ſanius hodiernum ieiunium au-
tumant eſſe huius temporis quadrageſime initium
cui quidam terminum ſtatuunt in feſtiuitate ſancti
Johā. baptiſte ſiue ſex habebat hebdomadas ſiue
non. Tertij feſtiuitatē ſancti Johannis includunt:
⁊ vſq̄ʒ ieiunantes ſine termino p̄fixo procedūt do
nec ſenarium compleant numerum. Hanc quadra-
geſimam ꝓbat Hiero. non eſſe neceſſitatis: ſed volū
tatis dicens. Nos vnam facimus quadrageſimam:
illi tres q̄ſi tres paſſi fuerint ſaluatores nō ꝙ per to
tum annum ieiunare non liceat excepto pēthe. ſꝫ q:
aliud eſt neceſſitate: aliud voluntate munus offerre
Sed hoc dicit Hiero. contra Montanum hereticū
qui apud ſuos tribus quadrageſimis ſtatuit ieiunā
dum. ⁊ dicitur hoc ieiunium eſtatis qḋ eſt ieiunium
exultationis in quo genua nō flectimus: immo cāti
ca leticie dicim⁹. vt dictū eſt ſub quarta feria tertie
hebdomade aduent⁹. Hoc aūt ieiunium ſtatutū eſt

ab eccleſia in tali tpe:q: qui in ſe ſentit gratiam ſan cti ſpūs leuiter τ cum gaudio ieiunat:τ etiā q: ſuper ieiunantes deſcendit ſpūſſanctus viſibiliter:τ ideo incipit introitus. Deus cum egredieris in conſpe ctu populi tui τc. Egreditur autē dñs qñ aliquo ſi gno viſibili venit ad auxilium hominū.egreſſus ve ro eſt cum dedit nobis filiū ſuum qui venit pandēs iter ante nos:vt dicitur Michee.ij. Tunc egreſſus eſt etiā per ſpirituſſancti miſſionem qñ viſibiliter de ſcēdit ſuper apoſtolos:τ quia per hoc diſſipati ſunt inimici:ideo ſequiť verſiculus. Exurgat deus τ diſ ſipentur inimici eius τc. Sequitur in quibuſdā ec cleſijs lectio de princi.ſapientie ſcʒ.Diligite iuſtitiā qui iudicatis terrā.vbi oſtenditur qualiter poterit haberi ſpūſſanctus:ibi. Spūſſanctus diſciplinę ef fugiet fictum.j.q.iij.ſaluator:τ in fine dicitur. Spi ritus dñi repleuit orbem terrarum τc.poſtmodū ſe quitur epiſtola. Stans petrus τc.Act.ij.in qua oſtē ditur ꝙ ſuper ieiunātes deſcendit ſpirituſſanctus.τ ibi ſequitur. Non enī iſti ſunt ebrij ſicut vos dicitis cum ſit hora diei tertia.ſed hoc eſt qđ dicit dñs per ꝓphetam Johel. Effundam de ſpiritu meo ſup om nem carnem:τ ꝓphetabunt filij veſtri τ filie vre τc. In alijs vō eccleſijs dicitur prima lectio. Stās pe trus τ poſtmodū epiſtola. Per man⁹ autē. Act.v.c. Due itaqȝ lectiones legūtur:quia duo populi ad fi dem ꝯuertuntur.vel quia ordinādi in vtriuſqȝ teſta menti pagine imbuuntur. Sequitur alleluya:q: eſt ieiunium exultatiōis vt dictū eſt. Et dicunt quidā Pater cū eſſem. Jo.xvij.Sequitur euangeliū Jo. vj.c. Nemo venit ad me niſi pater qui miſit me tra xerit eum.ſ.per ſpiritūſanctū.τ poſt ſequiť. Patres veſtri māducauerunt māna τ mortui ſunt.qui man ducat ex hoc pane viuet ineternū.quia egreſſum eſt coram xp̄ianis māna ſpūale ſicut ante coram iudeis temporale manducantes corporale mortui ſunt: qui vō manducauerit ſpūale non moritur morte.ſ.etern dulitatis ſeu gehēnali.Uñ patet ꝙ elegātius egreſ ſus eſt dñs coram nouo populo ꝙ coram veteri. Cō munio eſt. Pacē τc.τ eſt Joh.xiiij.c.τ attēde ꝙ offi ciū huius quarte ferie pdicat ſcientiā:que eſt do num ſpirituſſancti.qui vſqȝ adeo ſcrōs illuminat ꝙ de quinqȝ libris moyſi paucis ꝓphetarū ſcriptu ris librorū copia creuit.qđ myſtice innuit nobis euā geliū de quinqȝ panibus τ duobus piſcibus:quod hodie in quibuſdam eccleſijs legitur.

¶De quinta feria. Rubrica.

Equitur quinta feria que ſecundū ali quas eccleſias nō habet introitum ꝓ prium:ſed quia dominus deſcēdit die dominica per miſſionem ſpirituſſancti τ quinta feria aſcendit in celum:ideo diei dominice τ quinte ferie cōmunio eſt introitus. A dominica ergo mutuat:nec habet ꝓpriū vt a ſab bato in ſabbatum ſeptem ſunt dūtaxat officia ſeptē donis ſpūſſancti deputata. Quidam tamen τ huic officio mutato non incongrue donum aſcribunt hu iuſmodi aſcriptiones nō a ſabbato: ſed a dominica facere incipientes. In dñica etenim ponunt ſpiritū ſapientie. In ſecūda feria intellectus. In tertia cō ſilij. In quarta fortitudinis:τ in hac quinta ſpiritū ſcientie qui dat ſcrutari profunda ſicut cantať in al leluya. Spiritus oīa τc. In quibuſdā vero eccleſijs cantať introitus qui in ſequēti diciť feria ſcilʒ. Re pleatur os meum laude tua. Alique vō eccłie habēt ꝓpriū officiū.ſ. Deus patrū noſtrorū da nobis ſpiritū gre τc.in quo eccłia orat filios ſuos dari ſpiritū ad remiſſionē pctōꝝ τ ad faciēda miracula:τ q: per ſpi ritūſanctum fiunt miracula:ideo habetur in epiſto la. Phili.τc.que eſt Act.viij.ꝙ Philippus multos claudos ſanauit τ ſpūs immūdos eiecit:τ factuʒ eſt gaudium magnum in illa ciuitate: ſcilʒ ſamarie: q: per ſpiritūſanctū oīa iſta fiunt:ideo ſequitur euāge lium Luce.ix. Conuocatis ieſus duodecim diſcipulis ſuis dedit eis poteſtatē ſuper oīa demonia.τ poſt. Non feretis virgā neqȝ perā τc.que fieri nō poſſunt niſi ſpirituſſancti abundantia habeatur.

¶De ſexta feria. Rubrica.

Exta feria eſt itroitus. Repleatur os meum laude:vt poſſim cantare alleluya:q: qui gaudet ore τ corde: pōt ieiu nare ieiunio exultationis:τ q: eſt dies veneris in qua paſſus eſt dominus: et dies ſpirituſſancti:ideo dicit⁹ Petr⁹ in epiſtola. Ape riens. Actu.ij.que in quibuſdam eccleſijs legitur: ꝙ chriſtus ſuſcitatus eſt a ſpiritūſancto. Unde ibi habetur. Suſcitauit ieſum ſolutis doloribus infer ni ſicut ſcriptum eſt. Non dabis ſanctum tuuʒ vide re corruptionē:in quo ſignificata eſt illa ſpūſſancti operatio:qua ſynagoga nunc mortua pietate reſur get:poſtqȝ plenitudo gentium eadem introierit pie tate. Predicat ergo hoc officiuʒ pietatē. Poſſet ēt pertinere ad ſpm̄ timoris pro eo ꝙ dicit in euange lio. Et repleti ſunt timore:τ extaſi τc. In quibuſdā eccleſijs legiť lectio. Exultate filie ſyon qui eſt Jo hel.ij.c.τ quia per ſpiūſanctū fiunt miracula:ſequi tur euangelium Factum eſt. Luce.v.de paralytico ſanato:τ quia propter hoc debet laudari dñs:ſequi tur offertorium. Lauda anima mea dñm. Cōmunio Spiritus vbi vult ſpirat. Jo.iij.

¶De ſabbato. Rubrica.

N ſabbato eſt introitus. Charitas dei diffuſa eſt in cordibus noſtris. ad Roma.v.c.τ competit ſpiritui ſancto qui eſt charitas.τ etiaʒ diei ſabbati:quia in ſabbato futureqȝ tis maxime diffundeť: vt qui ignis cuius eſt in ſyon:caminus ſit in hieruſalem: τ ſequi tur verſus. Domine deus ſalutis mee in die cla. τ no cte coram te. Ille enim in quo diffuſa eſt ſpirituſſan cti gratia laudat deum in proſperis et in aduerſis. Sequitur epiſtola Juſtificati τc.in qua habeť de huiōi diffuſione. Quia enim charitas dei diffuſa eſt non permittit eam paulus intra fines terre promiſ ſionis tantum coartari:imo oſtendit ꝙ non tantum iudeis:verumetiam gentibus datus eſt ſpirituſſan ctus etiam dicens ipſi iudeis. ¶Nobis oporte

bat primum predicari:ſed q: repuliſtis verbuꝫ dei
ꝛ vos indignos feciſtis vite eterne:ecce ꝯuertimur
ad gentes.extra de renun.niſi.§.ppꝉ. In alijs vo
eccl'ijs dꝛ epl'a. Cõuenit vniuerſa ciuitas ꝛc̃. Act.
xiij.Quia ergo gẽtibus datus eſt ſpirituſſanctus:
ideoq; ſequiꝉ all'a. Laudate dñm oẽs gentes. In
hoc eñi ieiunio non taceꝉ cantica leticie ꝑpꝉ reue
rentiam feſti. Nec ſm nicen. ꝯcilium.xvj.diſt.de ieiu
nio.de ꝯſe.di.iij.qm̃ genua nõ flectimus ſꝫ ſtantes
oramus ꝑpꝉ neophitos gaudentes q͏̃ a peccatꝫ ſur
rexerũt. In alijs eccl'ijs dꝛ. Repleti ſunt oẽs. Act.
ij.ꝛ ſpũs dñi ornauit celos. Iob.xxvj. Poſtea ſeq;
tur euãgeliũ Surgẽs ieſus. Luc.iiij.de ſocru petri
ſanata:que ſignificat ſynagogã q̃ ſanata ẽ a petro
ab infidelitate:ꝛ ꝑfectius ꝑ fidẽ ipſius ſanabiꝉ in
futuro:ꝛ ſic ꝯuenit cũ epl'a. Fiunt aũt hac die ordi
nes:q: ſuꝑ ordinãdos deſcendit ſpũſſanctus:ꝛ etiã
ſuꝑ ieiunantes:ꝛ ideo dicunꝉ quattuor lectiões aũ
lectionẽ danielis ꝑut dictũ eſt ſub quarta feria ter
tie hebdomade aduentus. Prima eſt de ꝑncipio li
bri ſapientie:in qua oñdiꝉ quibus daꝉ ſpũſſanct⁹
ꝛ quibus nõ.ſ.illis qui ſentiunt de dño in bonitate
ꝛ in ſimplicitate cordis querũt illũ. In alijs vo ec
cleſijs ꝑma eſt de Iohele.iij. Effundã de ſpũ meo
ſuꝑ oẽꝫ carnẽ:q: ſicut ſpũſſanctus ſuꝑ aplos deſcẽ
dit viſibiliter:ita ſuꝑ ordinãdos deſcẽdit inuiſibi
liter. Scd'a eſt Locutus eſt.que eſt Leuiꝉ.xx. Ter
tia eſt Dixit moyſes que eſt Deuꝉ.xxvj. Quarta eſt
Dixit dñs ad moyſen:que eſt Leuiꝉ.xxvj. Offerto
rium eſt, Intonuit dñs. Poſtcõio vo Non vos re
linquã ꝛc̃.de effuſione ſpũſſancti loquiꝉ. Põt etiã
dici q͏̃ hoc offiñ figurat duoꝝ ꝯcordiã ꝑploꝝ.iudei
videlꝫ ꝛ gentilis. Hi ſunt duo ceci de quibus dꝛ in
euãgelio q͏̃ ſunt illuminati a xp̃o.de qua ꝯcordia lo
quiꝉ paulus in epl'a ad iudeos ꝛ gentiles dicens.
Iuſtificati ex fide pacẽ habeam⁹ ad deũ ꝑ.d.n.ie.
xp̃m. Sed q: pax ꝛ ꝯcordia vera nõ fit niſi ꝑ chari
tatẽ:ideo ꝑciniꝉ in introitu. Charitas dei diffuſa ẽ
in quo ter poniꝉ all'a.qm̃ ad fidẽ trinitatis ꝑueniꝉ
ꝑ obſequia charitatis. Lectiões etiã ad ieiuniũ ꝑti
nentes atteſtanꝉ opationẽ ꝛ grãm ſpũſſancti vt pri
ma. Effundã de ſpũ meo.ꝛ ſcd'a Locutus eſt.vbi dꝛ
Numerabitis ſeptẽ hebdomadas vſq; ad alteram
diem expletiõis. Hebdomade ſeptẽ ꝑſtem innuũt
feſtiuitatem que olim dicebaꝉ feſtiuitas hebdoma
darũ:ꝛ q: poſtq͏̃ gentes intrauerint reliquie ſalua
bunꝉ:ideo nũc flentib⁹ ꝛ ſpõſum expectantib⁹ dicit
dñs in poſtcõione. Non vos relinquã orphanos:q:
igiꝉ hec ꝯcordia fiet iminente die iudicij qui etiam
electis erit cũ timoris:ideo hoc offiñ pertinet ad ti
morẽ:vel q: timor introducit charitatẽ lꝫ charitas
foras mittat timorẽ. de pe.diſt.ij.ſicut ceca. Et at
tende q: ſm Aug.in ordine officioꝝ iſtoꝝ deſcẽden
do cõputamus. In ordine vo paſchaliũ aſcẽdẽdo.
q: ꝑ hec deſcẽſus ſpũſſancti ad nos ꝑ illa noſter ad
ſpũm ſignificaꝉ aſcenſus. Et caue q: ꝑter ꝑmiſſa of
ficia ad ieiuniũ ꝑtinẽtia q̃ in quarta ꝛ in ſexta feria
ꝛ in hoc ſabbato expoſuim⁹.alie quidẽ lectiones ꝛ
euãgelia in eiſdẽ diebus inueniunꝉ que forte ſolẽni

tati magis appropinquare videnꝉ.ſed tñ hec ꝛ illa
grãꝫ ſpũſſancti ꝑſonãt ꝛ opationẽ. vñ quidã hodie
non incõgrue duas miſſas celebrãt.vnã in tertia de
feſto cũ Gl'ia in excelſis.ꝛ Credo.aliã in nona de ie
iunio ſine Gl'ia in excel.in qua ſunt clerici ordinan
di qui merito in hac hebdomada ordinanꝉ vt ſcti
ſpũs dona ꝑcipere mereanꝉ.ꝛ memẽto q͏̃ i hac die
terminaꝉ q̇nquageſima:ꝛ ideo hodie frequẽtaꝉ et
cantaꝉ ꝑ graduali all'a:nec flectunꝉ genua. ꝑtinet
eñi ad octauã. Generale quidẽ eſt q͏̃ quotiens de
tpe in die grẽ materia laudis aſſumiꝉ aut dies ad
octauã referꝉ:genua nõ flectimus:ſed in orõnibus
ſtantes collatã nobis grãm ꝛ ꝯferendã gl'iam ꝑfite
mur:vt cũ olim eſſem⁹ ſerui curui.nunc fracto iugo
incedamus erecti vt in dñicis diebus ꝛ ſctoꝝ nata
litijs ꝛ paſchalib⁹ ieiunare tñ capita poſſum⁹:vt mu
lieres deuotas ad monumẽtũ veniẽtes imitemur.

¶ De die dñica ſancte trinitatis. Rubrica.

In pleriſq; locis in octaua pẽthe. fit fe
ſtum ſctẽ trinitatꝫ. Poſtq͏̃ eñi celebra
ta eſt feſtiuitas patris in natiuitate:
q: natiuitas dꝛ feſtiuitas pris:ꝛ poſtq͏̃
celebratũ eſt feſtũ filij in paſcha ꝛ feſtũ
ſpũſſancti in miſſione ipſius merito in octa. pẽthe.
fit feſtũ coꝝ ſcꝫ trinitatis vt oñdaꝉ q͏̃ tres perſone
ſunt vnus deus.ꝛ hec eſt ꝑma cã quare celebraꝉ fe
ſtũ triũ ꝑſonaꝝ diuinaꝝ ſimul. Scd'a cã eſt:q: ad in
uocationẽ ſctẽ trinitatis daꝉ in baptiſmo ſpũſſctũs
vt premiſſum eſt. Tertia cauſa eſt vt oſtendat ec
cleſia filijs ſuis illum a quo ſunt oĩa bona cuius hꝫ
imaginẽ ꝛ cuius dꝫ habere ſilitudinẽ:videlꝫ dei et
ſctẽ trinitatis quã ſemꝑ laudare debemus: ꝛ q: to
ta intentio eſt laudare ip̃m:ideo in quibuſdã eccle
ſijs in ſingulis antiphonis laudũ ꝑponiꝉ vſiculus
qui laborẽ ſignificat ad oñdendũ q͏̃ toto labore to
toq; niſu debemus nos vertere ad laudandũ deũ
ꝛ ſanctã trinitatẽ.ꝛ eodẽ mõ fit in quibuſdã eccl'ijs
in feſto btẽ Marie in antiphonis laudũ:ꝑ eo quia
ipſa ſe totã vertit in laudẽ dei.vñ tũc in euãgelio dꝛ
Maria aũt ꝯſeruabat oĩa vba hᷓ ꝯferẽs i corde ſuo
ꝛ q: ipſa ꝑuilegiata fuit in virginitate:ipſa eſt enim
virgo virginum.in antiphonis q͏̃ de btõ Lau.ꝛ de
btõ Pe.ꝛ de btõ Paulo.ꝛ btõ Stephano ꝑponun
tur quidã verſus antiphonis ad maiorẽ laborẽ no
tandũ quẽ in ſuis martyrijs ſuſtinuerũt. Btũs eñi
Lau.grauꝰ ceteris paſſus eſt.vñ btũs Sixtus di
xit ei. Maiora tibi debenꝉ pro xp̃i fide certamina.
btũs vo Pau.plus ceteris laborauit ꝑdicando. et
btũs Stephanus ꝑ xp̃i fide ꝑmus martyr extitit:
ſꝫ in hᷓ eſt diria:q: in nocturnalib⁹ antiphonis tñ de
btõ Lau.ꝑmittunꝉ:q: paſſio ſua de nocte ꝯſumma
ta eſt.vñ dixit. Mea nox obſcuꝝ nõ hꝫ:ꝛ iteꝝ. Nõ
eſt inuenta in me iniquitas.ꝛ ita apparet q͏̃ totus
fuit ſacrificiuꝫ laudis vnde ſemper dicebat. Grãs
tibi ago dñe. Mane vo corpus eius conditum fuit
ꝛ ideo tñ nocturnalibus ꝛ nõ laudum antiphonis
verſiculi preponunꝉ. Rurſus quia verſus laborem
ꝛ boni opis fructum ſignificant:ꝑut tactum eſt in

prohemio quinte partis. merito in dictoꝝ ſanctoꝝ natalicijs ſpālr pꝛemittunf antiphonis: ad notādū ꝙ ipſi excellentius laboꝛes ⁊ bonoꝝ opeꝝ fructus ſuis natalicijs ⁊ martyrijs pmiſerūt. Jtē in quibuſdā eccl'ijs antipho. de martyrio btī Petri ꝑpoſtere pꝛeponunf verſibus: ideo q: ipſe petijt vt in cruce caput ſuū ad terrā verteref. Hi aūt verſus tropi vocanf quaſi laudes ad antiphonas ꝯuertibiles. tropos eñi grece ꝯuerſio dꝛ latine: q: ꝗ ſemꝑ ſanctam trinitatē laudare debemꝰ: ideo ad miſſam dꝛ introitus. Bñdicta ſit ſctā trinitas: quē Alchuinus ſumpſit de thobia. xij. poſtmodū ſequif ep'la de Apoc. Uidi oſtium aptū in celo ⁊ in circuitu ſedis. i. eccleſie que eſt ſedes dñi. mare vitreū. i. baptiſmū i quo ſubmergunf oēs egyptij. i. oia pctā. Et nota q: dicit mare vitreū ꝓpt coꝛpoꝛis fragilitatē ⁊ ꝑſpicuitatē quā recepit in baptiſmo ⁊ eſt in circuitu: q: ad eccl'iam venire nō poſſumus niſi ꝑ baptiſmū. Sequitur. Siſe criſtallo: q: qui pus erant aque fluxibiles ſunt ꝑ grām in baptiſmo acceptā firmi ſicut criſtallus q fit ex aq̈ ꝯgelata ⁊ diuturno gelu in naturā lapidis ꝯſolidata. Et hec eſt vna cā q̄re in hac die legif hec ep'la: q: in ea dꝛ de baptiſmo in quo ꝑ inuocationē trinitatis danf ſepte dona ſpūſſancti. ſcða rō eſt q: in ea inuitamur ad laudes trinitatis cum ibi ſequaf ꝙ aialia plena oculis ante ⁊ retro. i. prelati dabāt gl'iaꝫ ⁊ honoꝛē ⁊ bñdictione ſedenti ſuꝑ thꝛonū viuenti in ſecula ſcl'oꝝ. Sedēs aūt ſuꝑ thꝛonū eſt deꝰ trinitatis. vñ ſequif. Et pcidebāt. xxiiij. ſenioꝛes in facies ſuas mittentes coꝛonas ante eū. hoc ſignificat ꝙ oia bona nr̄a debemus attribuere ei: itaq3 omē illud ex quo meremur coꝛonā ſequif ⁊ nō habebāt requiem dicentia. Sctūs ſctūs: ⁊ ideo i introitu ⁊ in alijs officijs totiēs repetif. Bñdicta ſit ſctā trinitas: ⁊ ꝓpt hoc reſponſoꝛiū. ſiue etiam graduale qð ꝛñdet ep'le eſt. Bñdictus es dñe qui intueris abyſſos. Danie. iij. c. verſus eſt. Bñdicite deū celi. Thobie. xij. c. ⁊ all'a. Bñdictus es dñe ⁊c̄. Offerto. Bñdictus es dñe: ⁊ poſtcōio. Bñdicimꝰ deū celi ⁊c̄. Thobie. xij. c. Euāgeliū eſt. Erat hō ex phariſeis nicodemꝰ. in quo habef de baptiſmo qui in inuocatiōe ſctē trinitatis ſanctificat baptizatos. Jn alijs vo eccl'ijs dꝛ ep'la. Gaudete pfecti. que eſt Coꝛ. vlt. c. Et in alijs dꝛ. Uidi oſtiū. que eſt Apoc. iiij. ⁊ euāgeliū. Cū venerit paraclytus. Joh. xiiij. c. Sciēdū eſt ꝙ hyſtoꝛias de ſctā trinitate ⁊ de inuētiōe ſcti ſtephani cōpoſuit ſctūs ſtephanꝰ laudiceſi.

¶ Rurſum cū atthila rex q̇ chꝛiſtianos ꝑſecutꝰ eſt fere oia volumina chꝛiſtiane religiōis deſtruxiſſet. Alchuinus magr̄ karoli ⁊ ludouici filij eiꝰ: rogatu bonifacij archiep̄i maguntini miſſa de eccl'iaſticis officijs ꝯſcripſit. vñ ⁊ maguntiñ. ꝯcilio appꝛobāte: vt hꝛ de ꝯſe. di. v. inſtituit ꝙ a feſto paſche vſq3 ad dñicam iſtā tres tm̄ dicerenf lectiōes: ⁊ hac die de trinitate cantari vſq3 ad dñicam ſequētē ⁊ tūc incipere. Dñe in tua miſericoꝛdia ⁊c̄. ⁊ cōpoſuit offm̄ ð trinitate. videlꝫ reſponſoꝛiū. antiphonas. miſſam. ⁊ ſequentiam. que oia obtulit. Alexan. pape. Jlle vo ꝛſidit nō eſſe celebꝛandū feſtū de trinitate: ſicut nec de vnitate. Nam ſingulis diebus fit feſtum trinitatis ⁊ vnitatis: q: ſemꝑ dꝛ Gl'ia patri ⁊ filio ⁊ ſpūi ſancto: et pmiſſas hyſtoꝛias ⁊ offm̄ non admitit. ex de fe. c. ij. Uerꝝ ſuꝑueniente hereſi arriana: fere fuit fides trinitatis extincta: ſꝫ Hylarius Euſebius et Ambꝛoſius reſtiterunt. Conſenſit igif eadeꝫ de cā Greg. magnus vt de trinitate ſpālia cantaremus: ⁊ eccl'ias in ipſius honoꝛē edificaremus. Exinde ꝗ eſt ꝙ de hyſtoꝛia trinitatis inuenif varia ꝯſuetudo. Alij nāq3 non vtunf ea ſequentes repꝛobationem Alexan. pape. Sꝫ in qualibet dñica ab octaua penthecoſ. vſq3 ad aduentū cantant in nocturnis nonū reſponſoꝛiū de trinitate: niſi feſtū aliqð impediat: vt eam ꝯfiteanf ꝑ quā ſaluanf: ⁊ in miſſa all'a eam hilariter pfitentes: vt dictū eſt ſub quarta pte ſub titu. de all'a. Alij vo vtunf ea cantantes eam in hac pꝛima dñica ſequētes pmā inſtitutionē Alchuini. Alij ponūt eam in fine tpis declinatiōis ſcꝫ in vltima dñica: videlꝫ ante dñicam de aduentu ſequētes vltimā pbationē Greg. Romani ꝗ nunꝗ̄ de trinitate celebꝛant feſtū: nec etiā has octauas faciunt: ſed in pma dñica poſt penthe. incipiunt hyſtoꝛiam Pꝛeparate. ſeu Deus oim. Alij vo celebꝛant hodie de octaua. ſ. de ſpūſctō: ⁊ ponūt eandē ep'lam ⁊ idē qð pꝛediximus euangeliū ꝓpter baptiſmatis ſacramentū. ceteris obſeruatis ſicut in die penthe. Celebꝛant aūt octauā ad inſinuādū pfectionē vel ꝯſummationē opeꝝ ſanctiſpūs. Per ſeptem eñi dies operatio grē ſeptifoꝛmis. in octaua vo ꝯſummatio declaraf. Et qm̄ in octaua redit ad caput: ideo oia ſicut in die feſto a veſpera in veſperam. in ipſis veſperis ⁊ tribus nocturnalibus pſalmis obſeruant. De his octauis Augu. dicit. Celebꝛationē octauarum feriaꝝ noui hoīs celebꝛamus. Baptiſmus. neophitoꝛum lꝫ in ſabbato peragaf. ad illū tamen baptiſmum ꝑtinet quem apl'i ſuſceperunt in die penthe. cuius octaua dies eſt dñica ſequēs. Qui vo ponūt hyſtoꝛiā. Pꝛeparate. ſeu Deus oim. melius faciūt. q: romanam ſequunf eccl'iam noſtre peregrinationis recolentes ⁊ ꝑcurrentes hyſtoꝛiam. Nam ꝑ ſeptuageſimam ſignificamus expulſionē generis humani de patria paradiſi: ꝑ quadrageſimā ſeruitutem ppl'i ſub pharaone: ꝑ paſcha imolationē agni: per quadraginta dies paſchales. xl. annos in deſerto: per rogationes terre ꝓmiſſionis ingreſſionem: per ſeptē dies penthe. in quibus. vij. dona diuiduntur terre date diuiſionem: ꝑ tp̄s qð ab hodie ſequitur ſignificamus ppl'i afflictionem ⁊ gubernationē factam per iudices ⁊ reges: ideoq3 ſequunf quatuoꝛ libꝛi regum pꝛout in ſequenti ti. dicetur.

¶ De pꝛima dñica poſt penthe. Rubꝛica.

Hic dicendum reſtat de pꝛima dominica poſt penthe. que eſt vna de pncipalibus dñicis: ⁊ incipit hic quartum tēpus peregrinationis: q: ſumus in via veniendi ad patriam. Sed q: hoſtes habemus pꝛiuſꝗ̄ illuc ꝑueniamus ſcꝫ carnem: mundum ⁊ diabolum. ideo legitur de libꝛis regum: in

quibus agitur de bellis ⁊ de victorijs vt inuitemur
ad pugnandũ fortiter cõtra hoſtes ⁊ victoriã habea
mus: ſicut iudei de philiſteis: ⁊ tãdem gloriemur in
celis: q: nõ eſt nobis tm̃ lucta aduerſus carnem: ſed
etiã aduerſus aereas ptãtes. Un̄ primo dicimus in
veſperis. Bñdictus dñs deus meus ⁊c̃. hyſtoria eſt
Deus oĩȝ. ſeu ẜm ro. ꝓ̄reparate. ſed q: bellũ ſine diſ
cretione nõ bene geritur: ideo ſequẽti tp̃e ſubiũgũ
tur libri ſalomonis. Itẽ q: inſurgũt vitia cõtra que
neceſſaria eſt patiẽtia: iõ ſubſequẽter ſubiungit̃ hy
ſtoria de Job. Recte ergo inuitamur ad pugnaȝ: q:
poſtꝙ̄ digni ſumus in numero iuſtoꝝ haberi per li
bꝛũ numeri iam plectũ ⁊ in ſtatu ꝑfectiõis ꝑ nouam
legẽ ſcȝ deute. in quo habet̃. Diliges dñm deũ tuuȝ
ex toto corde tuo ⁊ ex tota aĩa tua. ⁊ ſumus ſub ieſu
ꝑ librũ ioſue ⁊ ſub iudicibus. i. prelatis ꝑ librũ iudi
cum: ⁊ ſumus ſine acceptiõe ꝑſonaꝝ per lib. ruth: q̄
fuit moabitis. reſtat tñ pugnare: q: tunc magis ten
tat diabolus: ⁊ ſic ordinant̃ libri regũ in quibus tra
ctat̃ de bellis ipſoꝝ ad alios libros. Adaptant̃ etiã
taliter prime q̄ttuor dñice q̄ttuor libris reguȝ: ꝓut
dicet̃ ſub. iiij. ⁊ ſub. vij. ⁊ ſub. xv. dñicis. Legunt̃ au
tem in tali tp̃e ⁊ poſt miſſionẽ ſpũſſcti: ⁊ poſt feſtuȝ
trinitatis: q: qñ accipim⁹ grãm ſpũſſcti extunc ſum⁹
filies deo: ⁊ filij ſum⁹ ſummi regis: ⁊ ꝑ ꝯñs ſumus re
ges. vñ in Apoc. Fecit nos reges ⁊ ſacerdotes deo
⁊ pr̃i ſuo ⁊c̃. Pe. in canonica. Uos eſtis gen⁹ electũ:
regale ſacerdotiũ ⁊c̃. eccẽ ſac. vnc. ẜ cũ ſimus reges
⁊ habeam⁹ aduerſarios: non reſtat niſi vt regnũ no
ſtrũ defendamus: q: ex hoc nobis inuidet diabolus
q: ad illud regnũ ſumus aſſumpti. vñ fuit deiectus:
⁊ ideo nobis grauis iminet pugna. Nẽpe oſtẽditur
nobis dauid in exẽplũ qui vicit ꝑ humilitateȝ ⁊ per
iocũditatẽ mentis ⁊ vnctus fuit ter. Pmo a ſamue
le in bethleem in ſignũ regni. Scdo ſuꝑ domum iu
da in regem: ſuper tribu iuda a viris iuda in ebron.
Tertio iteꝝ in ebron ⁊ in ꝯfirmatiõe regni ſuꝑ totũ
iſrael. Similiter nos ſi bene pugnabim⁹ ter inunge
mur. pmo in bapt. in ſignũ regni. ſcdo ĩ ꝯfirmatiõe.
tertio in paradiſo qñ regnuȝ nr̃m ꝯfirmabit̃. Saul
nobis ꝓponit̃ exẽplum qui per inobedientiã amiſit
regnũ. vnde non ſimus inobediẽtes ſicut ipſe fuit.
ne ꝑdamus regnuȝ eternũ. Dauid aũt fuit humilis
in oĩbus opibus ſuis: qḋ patet: q: cum luderet coraȝ
archa dñi indutus ephot lineo: dpoſitis regalibus
veſtibus deſpexit eũ michol filia ſaul dicẽs ei ꝙ nu
datus fuerat ſicut vnus ḋ ſcurris. ⁊ ille rñdit. Ludã
⁊ vilior fiã ante dñȝ q̇ elegit me ⁊c̃. Itẽ qñ venit ad
eũ nathan. ꝓpheta ⁊ redarguit eũ ḋ pctõ ſuo publi
ce penituit. Itẽ iocũditatẽ mẽtis habuit: ⁊ oĩa bõa
a ſe facta ad deũ retulit. vñ de eo cãtat eccl̃ia. Pre
ualuit dauid in philiſteũ ĩ funda ⁊ lapide in nomie
dñi: ecce exultatio ĩ deo. nõ eñi ĩ ſe ꝯfidebat. Fũda
dauid eſt p̄dicatio ꝑ quã fundã p̄dicatiõis eijcitur
diabolus de cordib⁹ hoim eũ ꝑ durã rep̄henſionẽ in
cutitur timor ⁊ ꝯcipit̃ pnĩa lapis ṽo dura rep̄hẽſio
eſt: q: ergo hmõi victoria habet̃ per humilitateȝ: iõ
ad miſſam incipit introitus. Dñe in tua mĩa ſperaui
ecce humilitas dauid. exultauit cor meũ ecce mẽtis
iocunditas. ꝑ hec duo vincitur pugna: ⁊ q: ille ſolus
vincit qui nihil ſibi ſed oĩa bona ſua deo attribuit ⁊
ſperat in eo: iõ hñ ſequit̃ oẜo. Deus in te ſperãtium
⁊c̃. poſtea ſeq̄t̃ ep̄la ḋ charitate. De⁹ charitas eſt ⁊c.
Joh. iiij. c. q: per charitatẽ reges ſumus ⁊ per eam
facimus bona opera meritoria regni: ꝑ que regnum
noſtrũ defendimus ⁊ cõſeruamus. vnde ſequitur in
hoc. Appuit charitas dei ⁊c̃. poſt Deus charitas ẽ
⁊c̃. ibi etiam oſtenditur ꝙ diligere debemus deuȝ ⁊
proximũ. in euãgelio autem Homo quidam erat di
ues. Luc. xvj. c. Oſtenditur ꝙ nõ debemus dilige
re diuitias per diuitem qui induebatur purpura et
biſſo: ⁊ per penam eius vt enim dicitur Eccle. v. ca.
qui amat diuitias fructũ nõ capiet ex eis. qui amat
ſcȝ amore libidinoſo. naturali ṽo vel charitatiuo po
teſt: quia diuites cuȝ iuſticia ⁊ bonis operibus nõ
obijcim⁹. xxx. di. hoc ſcripſimus. habet̃ enim in euã
gelio de mendico lazaro in cuius perſon ȝ ĩcipit gra
duale. Ego dixi dñe miſerere mei. Et ſequitur Uſus
de opibus mĩe. Beat⁹ qui ĩtelligit ſuꝑ egenũ ⁊ pau
perem. i. intelligit ⁊ p̄cogitat illud qḋ eſt in egeno ⁊
paupe. ſ. egeſtas ⁊ pauꝑtas: vt ei ſubueniat. dicit ei
Brego. ꝙ debem⁹ eos vocare patronos amicos no
ſtros: q: etiaȝ fratres nr̃i ſunt: ⁊ ſic facere nobis ami
cos de mãmona iniq̄tatis ⁊ de male acq̄ſitis: vt cuȝ
defecerimus ꝑ mortẽ recipiãt nos in eterna taber
nacula hoc nõ fecit diues ille in epulo: ⁊ quia in ali
quo noluit pauperi ſubuenire: iõ cũ eo diſtictiſſime
fecit dñs vt nõ poſſet hr̃e guttã aque ad refrigeriũ
lingue: ⁊ iõ ſequit̃ all'a. Deus iuſtus iu. for. ⁊c̃. poſt
ea ſequit̃ offer. in ꝑſona mẽdici. ſ. Intẽde voci oẜo
nis mee. ⁊ q: non obliuiſcit̃ deus orationes paupe
rũ ſequit̃ poſtcõio. Narrabo oĩa mirabilia tua pſal.
di. ⁊c̃. in quibuſdã tamen eccl'ijs legitur hodie euan
geliũ. Eſtote miſericordes. qḋ eſt Lu. vj. c. ⁊ eſt ſciẽ
dum ꝙ Urbanus papa quartus ſtatuit fieri feſtum
de corpore xp̄i quinta feria poſt hanc dñicam conce
dens magnam indulgẽtiam tam clericis officianti
bus q̄ populis cõuenientibus ad diuina: prout in
officio ſuper hoc ordinato habetur.

¶ De ſcd̕a dñica poſt penthe. Rubrica.

Dictuȝ eſt ꝙ prima cauſa qua defen
dimus regnũ noſtrum eſt charitas
que dilatatur per conſiderationem
eternarum nuptiaruȝ. de quibus in
Apoca. Beatus qui vocatus eſt ad
cenam nuptiarum agni. vnde ĩ hac
ſcd̕a dñica habetur de hmõi cena in euãgelio Luc.
ix. c. Homo quidã fecit cenã magnã: ⁊ vocauit mul
tos: ⁊ miſit ſeruos ſuos hora cene dicere ĩuitatis vt
venirent ⁊c. hora cene eſt ex quo porta paradiſi ap
ta eſt per xp̄m. ſequitur ⁊ ceperũt ſe oẽs ſimul excu
ſare. nam primus dixit. villam emi ⁊ neceſſe habeo
videre illã. Scd̕s dixit. iuga boũ emi quinq;: ⁊ eo ꝓ
bare illa. Tertius vero dixit vxorem duxi: ⁊ iõ non
poſſum venire. Dominus vero dixit ad ſeruũ. Uade
⁊ compelle intrare vt domus mea impleatur. Mul
tos eñ compellit intrare per tribulationes, illi vero

qui vocati fuerant nõ venerũt: q: auari qui ꝑmum ſe
excuſant ſuꝑbi vel guloſi q̇ per ſcdm: ⁊ luxurioſi q̇
per tertium intelliguntur: hac cena ſe reddunt indi-
gnos. vnde verſus. Uilla boues: vxo: cenam clauſeꝛ
vocatis. Mundus cura caro celum clauſere renatis
Et q: in hoc iſti ſe reddunt indignos: ideo dominus
alios vocat: q: vero per conſiderationem huius ce-
ne dilataꝛ charitas: ⁊ q: dominus protegit habẽtes
charitatem. ideo incipit introitus. Fact⁹ ē dñs ꝓte-
cto: meus: ⁊ eduxit me in latitudinem charitat. Se
quitur verſus de charitate. Diligam te domine forti
tudo mea ⁊c. In oratione vero petit charitatẽ. Sã-
cti nominis tui ⁊c. In epiſtola nolite mirari. j. Jo.
iij. habetur de vita eterna per cuius intuitum amo:
concipitur. ⁊ ſequitur in fine de charitate. Filioli nõ
diligamus verbo neq; lingua: ſed opere ⁊ veritate.
Hec eſt lingua doloſa: qua dicunt amatores mundi.
Rogo te habe me excuſatum. Dicunt etiam homis ⁊
ſanctis viris. Rogate pro nobis: ⁊ tamen venire nõ
curant: ⁊ attẽde ꝙ duo primi excuſant ſe. Per ꝑmũ
enim ſuperbi intelliguntꝛ. Per ſecundum omnes qui
delectanꝛ in quinq; ſenſibus corporis. Per tertium
vero luxurioſi qui ſe nõ excuſant: q: non habent co:
ſicut habetur in oſee. iiij. c. Fornicatio vinum ⁊ ebrie-
tas auferunt coꝛ. Magis enim abſorbet hoiem for
nicatio ꝙ ſuꝑbia vel auaritia. Q: ergo vt dcm̃ ē lin-
gua taliũ excuſantiũ ſe dr̃ lingua doloſa: iõ eccleſia
a lingua doloſa petit liberari in rñſorio. Ad dñm cũ
tribularer clamaui ⁊ exaudiuit me. In vſu. Dñe libe
ra me ⁊c. ⁊ q: ꝑfectus ē qui nõ peccat in lingua: iõ in
ſcdo tono cantaꝛ. Poſtmodũ ſequiꝛ all'a ſtr de cha-
ritate. Diligam te dñe fortitudo mea ⁊c. Q: vero cõ
ſideratione vite eterne cõcipitur charitas viſa cena
petit conuerti in offertorio. Conuertere dñe eripe. ⁊
q: ibi cantabimus vocaliter. vt ait Caſſiodo:⁹ ſuper
pſalmiſtã. Omnis ſpũs laudet dñm: nõ erit ibi tãtũ
cena: ſ; matina ſolẽnitas. Uñ Treñ. j. Uie ſyõ lugẽt
eo ꝙ non ſint qui veniant ad ſolẽnitatẽ. Jõ in poſt-
cõmunione ꝑmittit ſe cantaturũ ibi domino dicẽs.
Cantabo dño q: bona tribuit mihi ⁊ pſallam ⁊c.

De dominica tertia. Rubrica.

Tertia cauſa quare inflãmamur ad
defendẽdũ regnũ nr̃m eſt cõſidera-
tio beniuolẽtie dei q̃ nos cuſtodit ⁊
diligẽter q̃rit. ideo in euãgelio hu⁹
dñice. Erant approꝑinquãtes Luce.
xv. c. hr̃. Quis ex vobis hõ hñs cẽtũ
oues. i. angelos ⁊ hoies. ⁊ ſi ꝑdiderit vnã. ſ. hominẽ.
nõne relinq̇t nonagitanouẽ in deſerto. i. in celo ⁊ va
dit q̃rere ꝑditam ⁊c. aut q̃ mulier hñs dragmas de
cẽ. ſ. angelos ⁊ hoies. ⁊ ꝑdit vnam. ſ. hoiem in q̇ ima-
ginẽ ſuã depinxerat nõne accẽdit lucernam. i. natu-
ram humanam in q̃ lumẽ deitatis poſuit vnieẽdo ſe ei
⁊ q̃rit diligẽter donec inueniat. ⁊ cum inuenerit cõ
uocat amicas ⁊ vicinas dicẽs eis. Congratulamini
mihi q: inueni drachmam quã ꝑdiderã. Jta dico vo
bis gaudiũ ē in celis ange. dei. ſu. v. pec. pe. agẽ. ec-
ce quanta eſt beniuolẽtia dei erga nos. Iſta enĩ be
niuolẽtia accẽdit i nobis charitatẽ. Q: vo ad nupti
as eternas nõ itrãt ſuꝑbi neq; luxurioſi neq; auari
vt ꝑmiſſum eſt: iõ introit⁹ hu⁹ dñice. Reſpice in me
⁊c. ⁊ dicit Uide humilitatẽ meam ꝯtra ſuꝑbiam ⁊ la
borem meum ꝯtra luxuriam. q: inops ⁊ pauꝑ ſũ ego
cõtra auariciam. ⁊ ꝓꝑ ꝑdicta monet nos. Pe. ad hu
militatem dicẽs in ep'la. j. Pe. vlti. c. Humiliamini
ſub potẽti manu dei vt vos exaltet ⁊c. Et poſt ſequiꝛ
ibi. Sobrij eſtote ⁊ vigilate in orõnibus. qm̃ ad. v.
di. tan. le. cir. q̃. que; deuo. Et q: tm̃ curã h; domin⁹
de nobis. ideo in graduali inuitat nos eccl'ia dicẽs.
Jacta cogitatũ tuum in dño ⁊ ipſe te nutriet verſus
Dum clamarẽ ad dñm ex. vocem meam ⁊c. All'a eſt
Dñe refugium Offertorium ē. Sperẽt in te omnes
q̇ te nouerũt ⁊c. q: de ſperantibus in ſe h; curam. Q:
vo dñs nõ inueniꝛ niſi quis peniteat. cum vo q̇s pe
nitet ad dñm clamat: ideo ſequitur poſtcõio. Clama
bo. Rurſus hoc officium eſt de penitẽte: ſicut appa
ret ex ipſa communione ⁊ ex euangelio. vbi per da-
uid intelligitur quilibet penitẽs. vbi dicitur. Gau-
dium eſt in celo ſuꝑ vno peccatore penitẽtiam agẽte
⁊c. ⁊ ex introitu ⁊ alijs. ⁊ ideo cantaꝛ circa feſtum
beati Johan. bap. qui legitur populum ad peniten
tiam prouocaſſe.

De dñica quarta poſt penthe. Rubrica.

Quarta cauſa qua defendim⁹ regnũ
noſtrum ſunt opera mie. vnde i euã
gelio Luc. vi. c. quod legitur in hac
quarta dñica in quibuſdam eccl'ijs
dr̃. Eſtote miſericordes ſicut ⁊ pater
veſter miſericors eſt. Et poſt ſequiꝛ
Menſuram bonam ⁊ confertam ⁊ coagitatam ⁊ ſuꝑ
fluentem dabunt in ſinum veſtrum. Q: vero non põt
homo opera mie facere niſi prius illumineꝛ a deo: iõ
incipit introitus. Dñs illuminatio mea. Et q: ꝑ ope
ra miſericordie eſt eccleſia terribilis vt caſtrorum aci
es ordinata: ſicut dicitur in canticis canticoꝝ. ſequi
tur verſus. Si exurgant aduerſum me caſtra non ti
mebit co: meum. ⁊ ſi exurgat aduerſum me prelium
⁊c. Poſtea petit in collecta miſericordiam ⁊ gratiaꝫ
dandi elemoſynas: cum dicit. Protecto: in te ſperã-
tium deus ⁊c. In ep'la vero exiſtimo q̃ eſt ad Rom̃.
viij. c. oſtendiꝛ ꝑmium: vbi dicit aplš. Nõ ſunt cõdi
gne paſſiones huius temporis a futuram gloriam q̃
reuelabitur in vobis. ⁊ poſt ſequitur. Et omnis crea
tura ingemiſcit expectãs reuelationem filiorum dei
⁊ vt hanc gl'iam eccl'ia. poſſit adipiſci: petit in reſpõ
ſorio veniam de peccatis. Propitius eſto petis no-
ſtris dñe ⁊c. Sequitur all'a. In te domine ſperaui.
q: in te ſꝑantibus ꝓpitius ē. Unde pſalmi. Quoniã
in me ſperauit liberabo eum. Adaptanꝛ. etiam iſte
quattuo: ꝑcedẽtes dominice quattuo: libris regum
ſic. In primo enim libro habeꝛ quomodo dauid inũ
ctus fui. Unde in prima dominica incipit introitus
Domine in miſericordia tua ſperaui. Et in reſponſo
rio habetur. Et vnxit me vnctione miſericordie ſue ⁊

oleo exultationis. vnde ſequitur in itroitu. Exultauit co: meū in ſalutari tuo. ⁊ ita oſtendit ſe vnctum oleo leticie per miſerico:diā dei. In ſecūdo lib:o habetur quomodo liberatus fuit ab inimicis ⁊ vnctus his vt haberet latitudinē regni. Unde in ſecūda dominica incipit introitus. Factus eſt dn̄s p:otecto: me⁹ ⁊ eduxit me in latitudinē vt late regnarem. In tertio habet quō mo:tuus fuit. Unde in tertia dn̄ica vtitur eccleſia voce decedētiū dicens. Reſpice in me ⁊ miſerere mei. ⁊ in verſu. In te dn̄e ſperaui. In quarto lib:o habet de ꝓphetis qui illuminati ſunt a deo vt viderent vētura: ⁊ ideo in quarta dn̄ica dicitur in intro.tu. Dominus illuminatio mea.

De quinta dn̄ica poſt penthe. Rub:ica.

Quinta cauſa qua defendimus et obtinemus regnū noſtruꝫ eſt pax cum inimicis eccleſie: ⁊ patientia i aduerſis: ad quā iuitat nos beatus petrus in ep̄la huius quinte dn̄ice. Omnes vnanimes. j. Pe. iij. c. dicēs. Et nō reddētes malū ꝓ malo ⁊c̄. Unde in euāgelio habet de rhete beati petri. Sꝫ multi ſunt qui rumpūt rhete beati petri conco:diā ⁊ vnitatē fraternam. ⁊ ideo in perſona tolerantiū incipit introitus. Exaudi dn̄e vocem meā qua clamaui ad te ⁊c̄. verſus eſt. Dn̄s illuminatio mea ⁊c̄. Illuminatus eni a deo ſaluatur ab hoſtib⁹ q: ſperat in eo. P:o p̄dicta aūt pace cū inimicis eccl'ie impetranda o:at eccleſia in collecta dicens. Da nobis q̄s dn̄e vt ⁊ mūdi curſus. In aliquibus tamen eccleſijs dicit. Deus qui diligētibus te ⁊c̄. Sequit euangeliū. Luc. v. c. Dū plurime turbe irruerēt in ieſum ⁊c̄. vbi ſequit. P:ecepto: ꝑ totam noctem labo:ātes nihil cepim⁹. Tales qui labo:ant in nocte ⁊ nihil capiūt ſunt qui ꝓ terrenis p̄dicāt. Sequit. In verbo tuo aūt laxabo rhete: hoc facit qui habet ſciētiā ⁊ vitā. talis eni cōcludit multitudinē piſcium copioſam. Uñ in p:icipio tot capti ſunt boni ⁊ mali ꝙ rhete rumpit per quod ſignificatur ꝙ eccleſie vnitas in hac vita rumpit a quibuſdā ſꝫ poſt reſurrectioneꝫ capti ſunt multi: ⁊ tamen non eſt ſciſſum rhete ꝑ qd̄ ſignificantur boni qui nō ſcindunt vnitatē eccleſie. Et ideo in offerto:io dicit eccleſia ſe laudare deum qui q̄tū ad bonos filios dedit eis intellectum vt non rumpant rhete. id eſt vnitatem eccleſie. Benedicaꝫ dn̄m qui mihi tribuit intellectū. In poſtcōione vero dicit eccleſia ſe operare vnitatē: ⁊ hanc petere a dn̄o inquit vnam peti a dn̄o: ſꝫ eni plura petat quotidie tn̄ dicit vnum petere: q: ad vnum fineꝫ: id eſt ad habendū a deo omnia petenda petit: ⁊ hoc eſt qd̄ ibi ſequit. Hanc requirā vt inhabitem in domo dn̄i omnib⁹ diebus vite mee. hoc ideo dicit q: tunc legit Paralypomenon. i. verba dierū qui hꝫ eandē materiā cū lib:o regū ⁊ ſignificat ꝙ qui in dieb⁹ ſuis bene rexerit ſe habebit dies eternitatis. Et attēde ꝙ hoc officiū cantat circa feſtū beati Jacobi qui ſicut dicit in euāgelio: relictis rhetibus ſecutus eſt dn̄m ⁊ factus eſt piſcato: hoīm id eſt ſupplantato:re ⁊ nomine vitio:um.

De ſexta dn̄ica poſt penthe. Rub:ica.

Quia vero non valent omnia p̄dicta niſi fiat etiam plena iuſtitia fidei ⁊ in nouitate vite: iō in hac ſexta dominica legitur ſecūdus liber paralipomenon: vbi habetur ꝙ confo:tauit dominus ſalomonem: ꝑ quod ſignificat ꝙ dn̄s ſp̄ūaliter ſuos confo:tat dādo eis fo:titudinē: ideo dr̄ in officio huius dn̄ice. Domin⁹ fo:titudo plebis ſue ⁊ ꝓtecto: ⁊c̄. v̄ſus eſt. Ad te leuaui alam meā: q: ab ip̄o eſt omnis fo:titudo: ⁊ tūc bene regimus regnū noſtrū qd̄ maxime fit ſi tēdat homo ad ꝓmiſſiōes dei. vnde dr̄ in o:atione. Deus qui diligentib⁹ te bona inuiſibilia p:eparaſti ⁊c̄. In epiſtola autem. Quicūq3 baptiꝫati ſumus ⁊c̄. ad ro. vj. c. Ho:tat nos paulus vt in nouitate vite ambulemus: aliter enim nihil valēt alia: ⁊ vt hoc poſſim⁹ o:at eccleſia in reſponſo:io. Conuertere domine aliquātulum ⁊c̄. Ille vero qui ambulat in nouitate vite ⁊ p̄parat ſe ad laudādū deū in p:eſenti ⁊ i futuro vnde ſequit alleluya. Te decet hymnus de⁹ in ſyon Ad hanc o:ationem vel perfectionem ho:tamur in euangelio Matth. v. c. Niſi abūdauerit iuſticia veſtra ⁊c̄. Et ſequit ibi. Si offers munus tuū ante altare ⁊c̄. Et q: non poteſt homo hoc facere ſine auxilio dei ideo o:at in offerto:io. Perfice greſſus meos in ſemitis tuis ⁊c̄. Et q: talis poteſt offerre: ideo ſequitur in poſtcōione. Tollite hoſtias ⁊c̄.

De. vij. dn̄ica poſt penthe. Rub:ica.

Sequitur ſeptima dominica i qua leguntur lib:i ſalomonis vt parabole ⁊c̄. Cantica lib:i ſapiētie quē philo compoſuit ⁊ eccleſiaſticus quem ieſus filius ſyrach edidit: ⁊ tamen ſalomoni attribuit. Hi lib:i qui ſunt de operibus ſapientie ſalomonis leguntur a kalendis auguſti vſq3 ad kalendas ſeptemb:is q: menſis iſte calidus eſt ⁊ eſtū ſignificat vitio:ꝫ i qua nos opꝫ ſapiēter regere ſicut in medio nationis p:aue ⁊ peruerſe: vel q: mēſis iſte. ſ. auguſt⁹ ſextus eſt: vñ ſextilis ante auguſtū ceſarē vocabat. ⁊ verus noſter ſalomon in ſexta etate venit q̇ fecit vtraq3 vnū: q̇ fuit dei v̄tus ⁊ dei ſapiētia: q̇ docuit nos ſapienter viuere ⁊ docere. Hic eſt xp̄s rex regū qui ſepteꝫ panib⁹ ⁊ paucis piſcib⁹ vt legit in euāgelio hodierno ſatiauit eos q̇ de longe venerāt ⁊ cū triduo ſuſtinuerāt. Rurſus in hac dominica incipit eccl'ia parabolas. ſalo. Poſt feſtum eni trinitatis legit liber regū: q: ſi homo qn̄ trinitatis ſimilitudinē habꝫ fit rex ⁊ ſacerdos. vñ p:eponunt ei exēpla de regibus ⁊ ſacerdotibus ſicut ſub p:ima dn̄ica dictuꝫ eſt. Poſtea vero ſequūtur lib:i doctrinales. p:eponuntur enim exempla doctrinis: q: plus mouent facta q̄ dicta. Actuū p:imo. Cepit ieſus facere ⁊ docere. ⁊ ſic o:dinantur lib:i ad ſeinuicē vt p̄cedāt lib:i exemplares regū et Paralypomenon: ⁊ ſequūtur lib:i doctrinales ſalo-

monis:que doctrina eſt refectio ſpũalis.de quo h̃r in euangelio huius.vij.dñice. de hoc dicetur ſub dñica.xi.⁊.xij.Et q: huic doctrine bonis opib⁹ reſpondere debemus incipit introitus Oẽs gentes plaudite manibus. Et beatus Pau.inuitat nos in epl'a ad Ro.v.c.vt reſpondeamus illi doctrine ſeruiendo deo dicens.Humanum dico ꝓpter infirmitatem carnis veſtre:vnde in quibuſdam eccl'ijs ſequitur reſponſoriũ Beata gens cuius eſt dñs de⁹ eoꝝ.i.que deum habet pro dño ei ſoli ſeruiendo:⁊ ſeq̃r verſus Uerbo dñi.i.doctrina dñi:celi firmati ſunt.i.maiores ſicut apl'i ⁊ alij ſancti. Sequit̃ in quibuſdam eccl'ijs all'a.Attendite ppl'e meus legẽ meam.Lex eſt illa refectio.Illa aũt refectio oſtenditur i euãgelio Marci.viij.Cũ turba plurima ⁊c̃. ⁊ eſt notandũ ꝙ ibi dicit ꝙ quidam de longe venerũt.ſ.illi qui de peccatis enormibus redierũt ⁊ penituerunt.qui eñi in pctõ mortali eſt:nõ h̃z qd̃ mãducet.Erant aũt quattuor milia.ſ.hñtes quattuor cardinales virtutes ⁊ comederunt ⁊ ſaturati ſunt: q: lex dñi ſatiat:⁊ remanſerunt ſeptem ſporte.ſ.predicatores hñtes ſeptem dona ſpũſſancti ⁊ reficientes alios.in alijs ṽo eccl'ijs legitur euangeliũ.Attendite a falſis prophetis:q: vero hñs doctrinã videt in quanto periculo ſit conſtitutus: videt eñi ſe eſſe in fornace babylonis.in offertorio. Sicut holocauſtum ⁊c̃.Danielis.iij.c.petit ſe liberari ⁊ vtitur voce trium puerorum. In poſtcõione ṽo. Inclina aurem tuam ⁊c̃.petit liberationem accelerari.

¶ De octaua dñica poſt penthe. Rubrica.

Sequitur octaua dñica in q̃ docet nos eccl'ia vitare oẽm venereitatẽ.Hic eñi debet eſſe effectus doctrine in nobis: q: in doctrina docet nos fieri ſpũales ⁊ remoueri a corporalibus deſiderijs ad ſimilitudinẽ btẽ marie virginis cuius feſtũ inſtat.vnde introitus incipit Suſcepimus deus miſericordiam tuam.i.filium tuum ieſum xp̃m nobis et miſericordia datum in medio templi tui.i. in cõi eccl'ia tua ſm nomen tuũ deus.Deus eñi vbiq̃ nominatur:ſic ⁊ laus tua in fines terre.i. vbiq̃. Tẽplũ etiã eſt beata virgo in qua vere ſuſcepimus dei miſericordiã.vnde circa eius feſtũ rõ nobiliſſiter pñs cantamus offm̃ cum ſit templũ dñi ⁊ ſacrarium ſpiritusſcti. Sequitur epl'a ad Ro.viij.Debitores carni non ſumus vt ſm carnẽ viuam⁹ ⁊c̃.in qua docemur conculcare oẽm carnalitatẽ:⁊ ad oſtendendum ꝙ hoc poſſumus. Sequitur. Non eñi accepiſtis ſpm̃ ſeruitutis iteꝝ in timore ſ; accepiſtis ſpm̃ adoptionis filioꝝ:quo guſtato deſipit oĩs caro. Sed q: nõ pñt hec fieri niſi dño ꝓtegẽte:ideo orat in graduali Eſto mihi in deum ꝓtectorẽ. Rurſus q: nõ põt habere hec oĩa niſi qui gaudet in dño:ideo ſequitur all'a Exultate deo adiutori noſtro. Gaudiũ eñi ſpũale excludit oẽm carnalitatẽ.Quia ṽo quidam ſunt vita caſti ⁊ humiles:ſed ficte ab his docet caueri in euangelio Matth.vij.c.Attendite a falſis ꝓphetis qui ꝓtendũt caſtitatẽ ⁊ ſunt luxurioſi. Uel ꝓpt̃ humanã laudẽ ſunt caſti ſicut fatue virgines:quibus dicitur. Amen dico vobis neſcio vos. Sed dñs hꝫ humiles ſaluat. Unde ſequitur offertorium. Populum humilem ſaluum facies dñe ⁊ oculos ſuperborum humiliabis. Quia ṽo per delitias ſpũales oĩa conculcamus:ideo dicitur in poſtcõione. Guſtate ⁊ videte qm̃ ſuauis eſt dñs.

¶ De dñica nona poſt penthe. Rubrica.

Poſtmodum ſequitur nona dñica in qua legitur liber ſapientie. Sapientia aũt eſt cogitare de celeſtibus ⁊ leuare cor ad illa. Unde monet nos ad hoc maxime ꝓpter feſtũ aſſumptionis btẽ virginis qd̃ inſtat qñ.ſ.aſſumpta eſt in celũ. Et q: hõ ſe ſuper ſe leuare non põt:niſi eum dñs trahat: ideo dicitur in introitu. Ecce de⁹ adiuuat me ⁊ dñs ſuſceptor eſt aĩe mee.i.ſurſum captor ſicut eñi itur ad celeſtia non paſſibus corporis:ſed aſſimilatiõe mentis ad deum:in quo vitantur oĩa mala de quib⁹ ſeqr̃ tur in epiſtola.j.ad Corin.x.c. Nõ ſimus cõcupiſcẽtes maloꝝ ⁊c̃. Poſtea ſequitur ibi Fidelis deus qui non patietur vos tentari ſuper id qd̃ poteſtis:ſ; faciet cum tentatione ꝓuentum vt poſſitis ſuſtinere: prius tm̃ timorem incutit dicendo. Qui ſtare ſe putat videat ne cadat:in graduali ṽo q̃ ſurſum rapitur reddit gratias deo dicens. Dñe dñs noſter ꝙ admirabile eſt nomen tuum in vniuerſa terra. Qm̃ eleuata eſt magnificentia tua ſuper celos.ſ.non tm̃ in chriſto ⁊ beata virgine.i.ſuper celos materiales et ſpũales.verũetiam in ſanctis ſuper celos materiales.in euangelio Luc.xvj. Monet vt ſi non poſſumus per nos volare ad celum faciamus nobis amicos de mãmona iniquitatis.i.de diuitijs inequalr̃ poſſeſſis dicẽs. Homo quidam habebat villicũ ⁊c̃. Homo iſte ſciuit ſic ꝑ prouidentiã carnis diſponere ꝙ amotus a villicatione fuit receptus in domibus dñi ⁊ hoc ꝑ iniquitatẽ fraudis. Sicut ergo ille laudatur qui per iniquitatem fraudis ſciuit ſibi in futurum ꝓuidere:multo magis laudabit dñs eos qui dant elemoſynas:qd̃ eſt prudentia ſpũs. de qua dicit apl's. Eſt vita ⁊ pax qua homo ſibi ꝓuidet in futuro. Poſtea ſequitur:q: filij huius ſeculi prudentiores ſunt filijs lucis in generatione ſua.i.in his que pertinent ad generationem ſuã: ideſt circa tpalia: ⁊ ego dico vobis facite vobis amicos de mammona iniquitatis:vt cum defeceritis ſc; moriendo recipiant vos in eterna tabernacula que ſunt ſua. vñ Beati pauperes ſpiritu:qm̃ ipſoꝝ eſt regnũ celoꝝ: ⁊ quia non tm̃ per elemoſynas:ſed etiã per orõnes volamus ad celeſtia.ideo eſt alleluya. Domine de⁹ ſalutis mee in die clamaui ⁊ nocte coram te. Quia ṽo hec tabernacula per opera iuſticie habentur. Sequitur offertorium. Iuſticie domini recte letificantes corda ⁊c̃. Quo autem ordine hec fiant oſtenditur in poſtcommunione.primum queritur regnum dei Matth.vj.c.

¶ De decima dñica poſt penthe. Rubrica.

ep̄la ad Gal.v. Spiritu ambulate ⁊ deſideria carnis non perficietis. Caro em̄ concupiſcit aduerſus ſpiritū ⁊ ſp̄us aduerſus carnē ⁊ ſequit̄. Manifeſta autē ſunt op̄a carnis. ⁊ nominat ſea. Item alibi dicit. Si cōtenditis: nōne carnales eſtis. hoc dicit q: cōtendimus de carnalibus ⁊ poſt. Fructus autem ſp̄ūſancti ſunt longanimitas: pax patiētia ⁊c̄. Decul cere igitur oloferniem in nobis eſt facere iſta duo. Per hoc quoq₃ vitia interficimus in nobis q̄ guſtamus ſp̄mſc̄tm̄ quo guſtato deſipit omnis caro. Sed q: non pōt ſanari in nobis carnalitas niſi a dn̄o: q: eſt ſicut lep̄ra: ideo in quibuſdā eccleſijs ſequit̄ euāgeliū. Dum iret ieſus. Luc.xvij. de lep̄roſis qui venerūt ad dn̄m: ⁊ dixit eis. Ite ⁊ oſtendite vos ſacerdotibus: ipſis tn̄ p̄rius ſanatis per qd̄ ſignificat̄ q̄ p̄rius peccato: a dn̄o ſanatur ⁊ poſtea iniungit̄ ei penitentia a ſacerdote ⁊ abſoluit̄. qd̄ ſignificatū eſt per hoc q̄ diſcipuli dn̄i inſtita lazari ſoluerūt: ⁊ tn̄ p̄rius ipſe erat reſuſcitat᷒ a dn̄o. Rediit aūt vnus ad eum flexis genib᷒ gratias agens: per qd̄ ſignificat̄ q̄ vnitas eccleſie reddit gratias deo. vnde vnus ſanabat̄ in piſcina Ioh.iiij. ⁊ ideo in rn̄ſorio gratiar̄ actōes dicit eccleſia. Bonū eſt cōfiteri dn̄o. ⁊ etiam in all'a qd̄ eſt in quibuſdā eccl'ijs. Confitemini dn̄o ⁊ inuocate nomen eius: ⁊ q: hoc non ſufficit niſi ⁊ dn̄s nos cuſtodiat: ideo ſequit̄ in offertorio. Immittit angelus dn̄i in circuitu timentiū eū: q: cuſtodit nos dn̄s per angelos. ſequit̄. Guſtate ⁊ videte quid autē guſtare debemus oſtenditur in poſtcōio. ſ. panem qui ſaginat animam non corpus vnde eſt offertorium in quibuſdam eccleſijs. Panis quem ego dedero caro mea eſt p̄ro mundi vita.

¶ De.xv. dn̄ica poſt penthe. Rubrica.

Dominica quintadecima h₃ eandē intentionē cum p̄cedēti: ⁊ id̄ in quibuſdā eccleſijs in his duab᷒ dn̄icis legit̄ liber iudith ⁊ itroitus eſt. Inclina aurē tuā dn̄e. verſus eſt. Letifica aīam ſerui tui: qm̄ ad te dn̄e leuaui aīam meā₃. q. d. non ad carnalia deſideria. In ep̄l'a que eſt ad gal'.vj. monet nos vt non ſimus vitulus ſaginatus ſed ſimus ſpirituales. Unde dicit ibi paulus. Si ſpiritu viuimus: ſpiritu ⁊ ambulemus: q: qui ſeminat in ſpiritu de ſpiritu metet vitā₃ eternam: qui eſt in carne: de carne metet corruptionē. ſequitur rn̄ſoriū. Bonū eſt confidere in dn̄o q̄ cōfidere in hoīe qui dat victoriam in manu femine qn̄ facit hoīem vincere in carne ⁊ q: hoc facit qui p̄reparat cor ſuū ad ſeruiendū deo. ſequit̄ all'a. paratū cor meum deus ⁊c̄. in euangelio. Nemo pōt duob᷒ dn̄is ſeruire. qd̄ eſt Matthei.vj. docemur ne ſeruiam᷒ vētri. ⁊ poſt. Nolite ſolliciti eſſe dicentes quid mādu cabimus aut quid bibemus ⁊c. ſed p̄rimū₃ querite regnum dei ⁊c. Nolite ſolliciti eſſe. ſ. ſollicitudie ſuffocationis: ſollicitudine aūt p̄uidentie ſolliciti eſſe debemus. in offertorio vero monemur vt ſeruiam᷒ dn̄o non ventri. Expectans expectaui dn̄m vt reſpiceret me. Quis aūt ſit iſte cibus quo anima deb₃ reſici oſtendit̄ in poſtcōione que eſt in quibuſdā₃ eccleſijs. Qui mādu cat meā carnē. ſ. per fidem. na₃ vt dicit Aug. Crede ⁊ māducaſti ⁊c. Querit̄ aūt quare eccl'ia poſt libros ſalomonis legat librū Iob ⁊ poſtea librū Thobie ⁊ Iudith cū₃ alio modo ordinent̄ in biblia. ſicut em̄ dictū eſt ſub ſeptima dn̄ica. p̄recedunt libri exēplares ⁊ poſtea doctrinales: q: magis mouēt facta q̄ dicta: ⁊ ad vltimū ponunt̄ libri Machabeorū₃ qui ſunt libri exēplares. Ad qd̄ dicit̄ q̄ p̄ doctrinā peruenit̄ ad perfectionē patientie que magis fuit iob. Un̄ poſtea ſequit̄ Thobias q: magnū₃ etiā patientie ſignū fuit in Thobia qui amiſit multa ⁊ filiū ad tp̄s ⁊ oculos. qui maxime ab hoīe diligunt̄ ex eo q̄ oculi ſunt principium cognitionis ad quā natus eſt homo: ⁊ q: etiā plus valet exemplū femine ⁊ magis erubeſcētiā incutit: ideo liber iudith in quo habet̄ de victoria in manu femine poſt p̄redictos ab eccl'ia ordinat̄. vltimo vero liber machabeorum legit̄: q: ibi habet̄ exemplū de cō firmatione iuſticie. Machabei em̄ paſſi ſunt martyriū p̄ lege defendenda ⁊ cuſtodiēda ab antiocho fidei inimico.

¶ De dn̄ica.xvj. poſt penthe. Rubrica.

Decimaſexta dn̄ica legit ⁊ cantat eccleſia de machabeis vt dicet̄ in ſequē. ti. qui multa paſſi ſunt ab Antiocho ⁊ ſeptē populis. ⁊ ibi habet̄ q̄ templū qd̄ pollutū fuerat ab illis p̄p'lis ab iſtis machabeis purificatum fuit. ⁊ per hoc ſignificat̄ aīa que templū dei eſt polluta a ſeptē capitalibus vitijs non pōt mundari niſi purificetur a peccato qd̄ eſt eam reſuſcitari de morte peccati. vn̄ habetur in euangelio de reſurrectione filij vidue: ⁊ ideo incipit introitus. Miſerere mei dn̄e ſcʒ vt reſuſcites me. verſus eſt. Inclina domine aurē₃ ⁊c. In ep̄l'a vero app̄ſtolus inuitat nos ad patientiā dicens. Obſecro vos ne deficiatis in tribulationibus ⁊c. que eſt ad Ephe.iij. ſic em̄ vincuntur inimici a machabeis. i. a ſanctis. ſequit̄ graduale. Timebūt gentes: q: ſicut poſtq̄ illi vicerunt inimicos ſuos ⁊ mūdauerunt templū ⁊ reedificauerunt: timuerūt gentes in circuitu: ſic ⁊ poſtq̄ homo vicerit diabolum ⁊ mundauerit ſe per confeſſionē₃ ⁊ reedificauerit templū dei in ſe timent demones. Unde ſequitur verſus. Qm̄ edificauit dn̄s ſyon: ſʒ q: non pōt fieri niſi a dn̄o q̄ homo liberet̄ a vitijs: ideo ſequit̄ alleluya. Redēptionē miſit ⁊c. Euangelium eſt in quibuſdā eccleſijs. Ibat ieſus in ciuitatē ⁊c. Luc.vij. ⁊ poſt acceſſit ieſus ⁊ tetigit loculū: ⁊ dixit. Adoleſcens tibi dico ſurge ⁊ ſurrexit. ⁊ dedit illum matri ſue. Nempe tangit dn̄s loculum vbi erat mortuus: quando infirmitate vel aliquo flagello tāgit corpus hominū in quo iacet mortuus ſp̄us hoīs id eſt aīa. ⁊ ſic excitat̄ a ſomno mortis. Unde Eccl'.xxi. Infirmitas grauis ſobriā reddit aīam ſequitur offer. q. d. in voce machabeor̄. Dn̄e in auxiliū meū₃ reſpice. ſequitur poſtcōio. Dn̄e memorabor iuſticie tue ſolius. iuſticie inquam: q: omnis qui venit ad te non eijcietur foras. poteſt ⁊ aliter dici q̄ ioſia defuncto: hieruſalem deſtruitur populus captiuatur

ꝛ pꝛemitur. ideo in hoc mēſe octobꝛi machabeoꝝ hyſtoꝛia legit ꝛ cantat. Adaperiat ꝛc. q2 a ſuis aduerſarijs ad modū ꝑmebant: quoꝝ pmā partē ſymō pōtifex edidit aliā filius eiꝰ. Jo. poſterioꝛē q̇daꝫ iudeꝰ agreſtis ſed eruditꝰ: hi captiui militantē deſignāt eccliam in q̄ ſunt duces ꝛ ſatellites: doctoꝛes ꝛ diſcipuli pfecti ꝛ impfecti. Doctoꝛes vidua ſignificat euāgelica q̄ vidua ē: q2 militās cū ſpōſo triumphanti nō eſt cuꝰ filius moꝛit cum diſcipuli ꝑ quouis crimine ab eccl'e coꝛpoꝛe ſeparant reſuſcitant cum illis gr̄a infundit. Hec igit oꝛat i euāgelio ꝑ filij reſurrectōe id eſt gr̄e infuſione. ꝛ hoꝛtat in ep'la ne deficiat i tribulatōibus ꝛ huius rei gr̄a flectit genua ſua hec eadem oꝛat in introitu. Miſerere ꝛ in offertoꝛio Dn̄e. graduale. Reſpice id qd̄ dr̄ in euangelio. Accepit āt omnes timoꝛ. Poſtcōio. Dn̄e memoꝛabo2 gratiarum eſt actio. Uel hic mēſis octobꝛis: vt q̇dam aiūt deſignat octauam: ſicut ergo iudei finitis ꝑlijs ꝛ tēplo reſtaurato in hymnis ꝛ confeſſionibus domino benedicebant: ſic in octaua magne feſtiuitatis ſancti feſtiuius exultabunt.

¶ De dn̄ica. xvij. poſt penthe. Rubꝛica.

In dn̄ica decimaſeptima agit de nuptijs eternis: q2 cōſideratōe nuptiarū illaꝝ libēter patimur tribulatōes ſicut ꝛ machabei fecerūt. Sūt autē q̄ttuoꝛ dn̄ice in q̄bus agit eccl'a de machabeis. cōſideratio em̄ illa tribulatōes leues facit: ꝛ ꝑpter illas nuptias pena q̄libet leuiter ſuſtinet. De his nuptijs dr̄ in euangelio ꝙ in hac die in q̄buſdam eccleſijs legitur. Cum inuitatus fueris ad nuptias recumbe in nouiſſimo loco ꝛc. Om̄es inuitati ſumus ad nuptias eternas ꝛ ſi in nouiſſimo loco nos ponimus hoc eſt ſimus humiles: exaltabimur in paradiſo ꝛ econtra. vn̄ ſtatiꝫ ſubiungit. ego autem dico vobis: q2 omnis q̇ ſe exaltat humiliabit ꝛc. Unde incipit introitꝰ. Juſtus es dn̄e. ſ. in hoc iudicio ꝛ rectum iudicium tuum. Huic em̄ iudicio ꝯcoꝛdat eccl'a ſeu ꝯſentit quo deus exaltat humiles: ꝛ ſupbos deprimit dicēs. Juſtus es dn̄e ꝛc. In ep'la. Obſecro vos. q̄ eſt ad ephe. iiij. c. inuitat nos ad humilitateꝫ vt dicat nobis. Amice aſcēde ſupius vbi dr̄ Ut digne. i. i humilitate ambuletis vocatōe q̄ vocati eſtis. ſ. ad nuptias. hoc em̄ ē nouiſſimū locuꝫ tenere. Ad hoc idē monet in graduali. Btā gēs cuꝰ eſt dn̄s deꝰ coꝝ ꝛc. ſupbi faciūt ſe dn̄os. humiliū vero deꝰ eſt dn̄s. vn̄ viſus eſt. Uerbo dn̄i celi. i. humiles firmati. i. ſctificati ſunt. Debemus ergo eē humiles q2 nihil habemus niſi a deo: ꝛ ideo ſequit in q̄buſdam eccleſijs all'a. Qui timent deum ſperant in euꝫ. q. d. nō in ſe. Poſtea ſequit euangelium de nuptijs ſicut dictum ē. In alijs vō eccleſijs legitur. Cum intraret ieſus in domū Luc. xiiij. c. Notādum autem ꝙ ān ꝙ in ipſo euangelio dicat d̄ nuptijs hr̄ quō ſanauit hydropicum ꝑ quem intelligitur omnis amatoꝛ mūdi. pꝛiꝰ em̄ opꝫ ꝙ ſitis mundi ſatiet: q2 qui biberit ex aq̄ hac ſitiet iteꝝ. Joh. iiij. ꝙdiu ei homo erit hydropicus in illis nuptijs nō poterit ſatiari. In offertorio filii inuitamur ad humilitatē. Un̄ ibi hr̄ oro danie. Oraui ad deum meum ꝛc. Dan̄. ix. c. Et pp hanc humilitatē meruit audire archangelum q̇ certificauit eum de incarnatōe xp̄i Satis aūt ꝯgrue fit ibi mētio de angelo: qm̄ hoc offm̄ circa dedicationē bti michaelis cantat. In poſtcōione habet de humilibus ꝛ ſupbis. Uouete ꝛ reddite dn̄o deo veſtro omnes qui in circuitu eius affertis munera. i. humiles q̇ attribuitis omnia bona deo terribili ꝛ ei qui aufert ſpiritum pꝛincipum. id eſt ſuperbiam eoꝛum. ecce quia ſuperbos humiliat.

¶ De quarta feria quattuoꝛ tempoꝛum ſeptembꝛis. Rubꝛica

In quarta feria legit euāgeliū. Reſpondens vnꝰ de turba. Matt. ix. c. d̄ ſurdo ꝛ muto quē apl'i curare nō poterant eo ꝙ illud genꝰ demonij nō eijcitur niſi in oꝛōne ꝛ ieiunio qd̄ bene huic diei cōuenit. hodie nāq3 ieiunium ē quattuoꝛ tpm ideo nāq3 due lectiones legunt vt oꝛdinandi in duobus ꝑceptis charitatis vel duabus legibꝰ inſtruant. Pꝛima d̄ calcatoꝛe vue. ſ. ecce dies. Amos in fine. tpi conuenit. Scd̄a vez. Congregatus. Neemie. viij. c. ꝯgruit oꝛdinādis q̄bus dr̄ in introitu. Exultate deo: q̇ ꝑmeditate promittunt in offerto. Meditaboꝛ. cōio eſt. Comedite pinguia. et ſumitur de lectione ſecunda.

¶ De ſexta feria quattuoꝛ tempoꝝ ſeptembꝛis. Rubꝛica

Ferie ſexte officium penitētiam exꝑmit oꝛdinandoꝛuꝫ. Unde in euangelio. Factum eſt. pctā paralitico dimittunt: ꝛ in lectione. Conuertere. Oſee. vlt. c. ad cōuerſionem inſtruunt ꝛ in introitu. Letetur. ad q̄rendū dn̄m inuitant. Graduale ꝛ poſtcōio ſunt oꝛones electoꝝ. Offerenda conſolatio eoꝝ ūdeꝫ In alijs tamen eccleſijs dicit euang. Rogabat ieſum. Lu. vij. c.

¶ De ſabbato quattuoꝛ tempoꝛum ſeptembꝛis. Rubꝛica

Sabbati quoq3 officium ad doctrinā ipſoꝝ oꝛdinādoꝝ fit ne ſint ſteriles vt fici arboꝛ infructuoſa. de qua loquitur euāgelium. Arboꝛem fici ꝛc. Luce. xiij. c. ne vita illoꝛum ſit terrenis implicita ſicut mulier incuruata. In ep'la vero. Tabernaculum factum eſt ꝛc. que eſt ad hebꝛeos. ix. c. vbi de pꝛimo ꝛ ſecundo agit tabernaculo: monent vt ſic ſeruiant in tabernaculis eccleſie militantis vt dn̄o pn̄tent in tabernaculo triūphātis. In lectionibus vō quare hoc ſeptembꝛis ieiunium indicit cā inſtitutionis ꝛ eius vtilitas intimat: q̄rum pma eſt. Decima die. Leuit. xxiij. c. ſecunda ē. Quintadecima die. que eſt ibidem. tertia ē. Dn̄e dominus noſter Michee. vii. c. quarta eſt. Factum eſt verbuꝫ Zacha. viij. c. quinta eſt. Angelus dn̄i. Dan̄. iij. c. cetera ſunt oꝛdinādoꝛum exhoꝛtatōes ꝛ oꝛōnes

ꝛ conſolationes.Lcō.ſ.Meſe de ſeptimo.de Leui tici lectōe ſumit.Merito aūt in hoc mēſe fit clerico rū ordinatio qm̄ ꝛ in hoc mēſe fiebat tabernaculorū celebratio.Ordinati vō ſunt eccleſie miniſtri in dei tabernaculo ꝑ ſeptiformē grām in ſeptē gradib⁹ cō ſtituti.Vn̄ ꝛ btūs petr⁹ legit ordinationē feciſſe i ſe ptēbri ſex epōꝝ.x.pbrōꝝ ꝛ.vij.diaconoꝝ.Et celebra tur ordinatio in tertia hebdomada q: i tpe tertio.ſ. grē fuit ab aplis inſtituta.Olim tñ alia rō fuit a ſa ſ̄ctib⁹ aſſignata nam olim inſtituta fuere ieiunia i pma hebdomada martij.in ſcda iunij.in tertia ſeptē bris.in.iiij.decēbris:vt comitarent initia thesseredecadis ieſu xp̄i cū eni q̄s ordinat quodāmodo vt xp̄o attineat gñat.Prima ḡ pſona theſſeredecadis eſt abraā a quo ſumit ordinatio prime hebdomade mar tij.prima pſona ſcōe theſſeredecadis ē dauid a quo ſumit ordinatio ſcōe ſeptimane iunij initium tertie ē iecconie a quo ſumitur ordinatio tertie ſeptimane ſe ptēbris.demū eſt xp̄s in quarto loco a quo ſumit or dinatio quarte ſeptimane decēbris.Sumunt autē potius ab his perſonis ꝙ ab alijs ordinationes vel q: fuerunt in genealogia maiores:vel ꝑpter noīm in terpretationes.Dr̄ eni.abraam pater multaꝝ gētiū Dauid fortis iecconia ꝑparatio dñi.ſic ꝛ illi qui ordi nant debēt eſſe fortes preparati ad euangelium xp̄i vel ſicut a pſona in perſonam ſunt.xiiij. gñationes: ſic ab ordinatione in ordinationē ſeptimane.xiiij.in ueniunt vt ordinandi periti ſint in decalogi ꝛ i euā gelij diſciplina.Nunc aūt ieiunia ex cauſis ꝑmiſſis aliter ordinant.vt dictum ē ſub.iiij.feria tertie heb domade aduētus.Et memēto ꝙ apoſtolici vſqꝫ ad ſimplicium papam in decēbri ſemꝑ ordines celebra bant vt ordinandos coaptarēt gñatōi ieſu xp̄i.Sim plicius vero addidit ordines in februario tribuen dos:vt ordinandos vicinius incorporaret corpori ie ſu xp̄i:vide de hoc in prohemio ſecunde partis.Sꝫ ſi vt premiſſum eſt ieiunia ꝯſtituta ſunt in predictis ſeptimanis pro his qui ad ordinationē accedunt nū quid commutari poſſunt quādo nullus tunc ordina tur certe non niſi neceſſitate vrgente.de qua in pro hemio ſecunde partis dictum eſt.Cum enim ſit vna eccleſia omnino dꝫ in actionibus eius eſſe concor dia:que non eſſet niſi tam generali ieiunio alij pran derent alij ieiunarent.Preterea licꝫ alicubi nō fiat ordinatio fit tamen alicubi pro quibus ieiunare et orare debemus vt digni ad ordinationem perueni ant.omnes enim fratres ſumus ꝛ vnanimes in do mo domini ſumus.

¶De.xviij.dñica poſt pentheco. Rubrica.

Dictum eſt in ꝑcedēti dñica ꝙ dꝫ hō ſe ponere in nouiſſimo loco vt ponat in pmo ſicut ſunt ꝑlati.vñ i hac.xviij dñica agit de prelatis q̄ ſunt in pmo loco.vñ euangelium eſt in q̄buſdam eccleſijs.Super cathedrā moyſi ꝛc. introitus vero qui ſumitur ecele.xxxvj.c.incipit.Da pacem domine ſuſtinētibus te.vt ꝓphete tui ſid ē prelati fideles inueniantur:ſupplēdum ē non infide les ſicut ſcribe ꝛ phariſei.verſus eſt.Letatus ſum in his q̄ dicta ſunt mihi im domum domini ibim⁹.i.ibi mus ad nuptias.ꝛ de h̄ letat⁹ſum.q: inuitati ſum⁹ ad nuptias in q̄b⁹erit eterna pax.In alijs vō eccleſijs vſus eſt.Bonū eſt.Preterea ſcripſerūt q̄daꝫ ꝙ ideo dr̄ introitus iſte q: tali die zacharias papa fecit pa cem cuꝫ longobardis.In epiſtola apoſtol⁹ agit gra tias de epheſijs:q: habēt fidē veram de iſtis nuptijs dicēs.Gratias ago ſemꝑ deo meo ꝑ vobis ꝛc.j.ad Coꝝ.c.j.In rñſorio vō.Letatus ſum ꝛc.oſtēdit gau dium de ꝑdictis nuptijs:ꝛ ideo ꝑꝑ ꝑdictas nuptias in all'a.Laudate dñm oēs gentes.hortat ad laudes euangelium in quibuſdam eccleſijs.Acceſſerūt ad ieſum.quod eſt Matt.xxij.c.de ſcribis ꝛ phariſeis q̄ infideles fuerunt.Unde tētauerunt dñm dicentes. Qd̄ eſt mandatum magnum ꝛc.Dixit dñs.Diliges dñm deum tuum ꝛc.ꝛ poſtea rep̄hendit eos de īfide litate q: non credebant ipſum eē deum dicēs.Quid vobis videtur de xp̄o.cuius filius ſit.Dicūt ei dauid Et dixit eis.Quomodo ergo dauid in ſpū vocat euꝫ dñm dicens.Dixit dñs.d.m.ſ.a.d.meis ꝛc.Prelati vero nō debent eſſe tales.i.infideles:ſed ſicut moy ſes de quo habetur in offertorio.Sanctificauit moy ſes altare dño ꝛc.debent prelati ſe totos offerre incē ſum.ꝛ poſtea multas hoſtias.Unde ſequitur poſtcō munio.Tollite hoſtias.loquitur enim de prelatis.

¶De.xix.dñica poſt pentheco. Rubrica.

Ec decimanona dñica rñdet ꝑcedē ti.in qua dcm̄ eſt.da pacēꝫ dñe ſuſti nentibus te:vt prophete tui.i.ꝑlati tui fideles inueniant.Rñdet inqꝫ ſi faciant qd̄ hr̄ in euangelio qd̄ legit in hac dñica in q̄buſdam eccl'ijs ſcꝫ aſcēdens ieſus ꝛc.quod eſt Matthei.ix.c.in quo hr̄ ꝙ adduxerunt ad dñm paraliticum ieſus aūt vidēs fidem illoꝝ q̄ offerebant ꝛc.Paralitici ſunt q̄ in deli tijs carnis ita diſſoluti ſunt ꝙ nō poſſunt opa bona facere ꝛ merito fidei ꝑlatorum ſanant.ꝛ ideo bonū eſt habere bonos prelatos.Quidam autem de ſcri bis.dixit intra ſe.Hic blaſphemat q̄ pctā dimittit. Ieſus autem vidēs cogitatōes eorum dixit.Ut ſcia tis qm̄ filius hoīs hꝫ ptātem in terra dimittēdi pctā dixit ꝑalytico.Tolle grabatum tuum ꝛ ambula ꝛ q: ſolus deus eſt q̄ ſanat paraliſim:ideo incipit introi tus.Salus ppli ego ſum ꝛc.vſus eſt.Attēdite pple meus legem meam.ſubaudi ꝑ quā ſanant ꝑalytici. In epl'a monet apl's ꝑalyticos vt erigant corporali ter a paralyſi ad bona opa dicēs.Renouamini i ſpū mentis veſtre ꝛ induite nouum hoīem ꝛc.Ephe.iiij. Sequit ēt graduale in voce paralytici.Dirigat orō mea ſicut incenſum ꝛc.vſus eſt.Eleuatio manuum meaꝝ ꝛc.iam iſte leuat ad bona opa.Alleluya vō dr̄ in voce paralytici ſanati.ſ.Dextera dñi fecit virtutē ſubaudi q: ſanauit me.Sed q: non ſufficit ſanare ni ſi dñs cuſtodiat.ſequitur offertorium.Si ambula uero in medio tribulationis.vbicunqꝫ eñi ambulāt ſanati a domino cuſtodit eos quantum in ſe eſt.

¶ De dñica.xx.poſt penthe. Rubrica.

IN dñica.xx.incipit eccleſia legere.xij. ꝓphetas ꝛ danielē ꝛ cantat de Eſa.et Daniele ꝛ Hiere.non tñ legit de Eſa. ꝛ Hiere.quia in alijs tēporibus plenꝰ legunt. De eſaia enim legitur in aduē tu. De hiere.in paſſione. Queritur aūt quare legit eccleſia prophetas poſt librum machabeoꝝ cum in biblia preponunt. Ad qd̄ dicimus ꝙ biblia ꝓponit oēs libros exēplares eo ꝙ magis mouent exēpla ꝙ̄ doctrina:preter librū machabeoꝝ quē vltimo ponit propter ꝑfectā iuſticiā ꝛ ꝓpter tpˢ quia vltimo tpe fuerūt.eccl'ia etiā legit vltimo librū Ezechi.q: in eo agitur de templo celeſti in quo eſt ꝯfirmatio ꝛ finis omniū. Duodecim vero prophetas legit ꝓpter fundamentū fidei qd̄ ſemꝑ neceſſarium eſt quātūcūq3 homo ſit ꝑfectus.ꝛ vide qd̄ dictū eſt ſub dñica.xv. Incipit aūt eccleſia legere Ezechie.in prin.nouembris. In matutinali huius dñice officio primum reſponſorium eſt in quibuſdā eccl'ijs de Eſa.ſ.vidi dominum ſedentē ſuꝑ ſolium excelſum. Vidit enī Eſa. quō ante thronum dei ſunt angeli ꝛ ſancti in eccl'ia triumphāte ꝛ militāte.in quibus ꝑ gratiā ſedet ille qui eſt primus ꝛ nouiſſimꝰ. Quia ergo Ezechiel vidit templū celeſte in quo fiunt nuptie eterne: idō in euāgelio miſſe qd̄ in quibuſdã eccl'ijs in hac dñica dicitur.ꝛ eſt Matth.xxij.c.habet de illis nuptijs. Simile eſt regnū celoꝝ homini regi qui fecit nuptias ꝛ miſit ſeruos.ſ.hora cene dicere inuitatis. Oīa parata ſunt venite ad nuptias. Illi vero cōtempſerunt venire ad nuptias. Hi ſunt iudei qui cōtēpſerunt venire. Et miſit tunc ſeruos ſuos dicens. Ite ad exitus viarū ꝛ cōuocate oēs ꝛ implete ſunt nuptie diſcumbentiū.videns rex quēdā nō habentem veſtē nuptialē dixit ei. Amice quō huc intraſti non hñs veſtē nuptialē.ꝛ tradidit eū miniſtris ſuis vt ꝓijcerent eū in tenebras exteriores. Huic aūt iudicio quo dñs eos q̄ cōtempſerūt venire ad nuptias amouit a nuptijs ꝛ oēs alios vocauit:congaudet eccl'ia in introitu dicēs. Oīa que feciſti nobis dñe in vˢo iudicio feciſti. In epl'a vˢo monet nos apl'us vt caute ambulemus ad has nuptias:q: ſine veſte nuptiali ꝓijcimur in tenebras exteriores dicēs. Videte aūt quō caute ambuletis ꝛc̄.q̄ eſt ad Ephe.v.ꝛ diſſuadet a ꝯrio dicēs. Nolite inebriari vino in quo eſt luxuria:ne ſitis i nuptijs diaboli:ſ3 īpleamini ſpūſctō Sʒ q: cibū illaꝝ nuptiaꝝ nō pōt dare niſi ſolus deꝰ: idō ſequit in reſſorio. Oculi omniū in te ſperāt dñe et tu das eſcā illoꝝ.i.cibū nuptiaꝝ eternaꝝ tpe oportuno:ꝛ q: de nuptijs illis nō pōt comedere q̄ eſt in pctō mortali:ſequit in q̄buſdā eccl'ijs all'a. De ꝓfundis.i.ō pctō clamaui ad te dñe:vt me eruas a pctō. ꝛ ita pcto nuptijs intereſſe. In offertorio vˢo oſtēditur q̄d ſit intereſſe nuptijs.ſ.habere memoriā ō eternis dicēs. Suꝑ flumina babylonis.ſ.delicias ſeculi illic ſedimꝰ ꝛ fleuimꝰ dū recordaremur tui ſyon.i. tui o eccl'ia triūphans. In poſtcōione vero petit vt det ei intereſſe nuptijs illis dicens. Memento vbi tui ſeruo tuo in quo mihi ſpē dediſti ꝛc̄.q.d.memor eſto q: ꝓmiſiſti.qui enī ꝓmittit ꝛ nō dat.videt eſſe oblitus. Et nota ꝙ tres nuptie legunt in euāgelio. De primis dr̄ ꝙ ſile eſt regnū celoꝝ hoi regi qui fecit nuptias filio ſuo.hic filiꝰ eſt xp̄s qui humanā naturā ſibi copulauit vbi fuit thalamꝰ virginis vterꝰ. vñ tāꝙ̄ ſpōſus ꝓcedēs de thalamo ſuo.ad has nuptias hoīes ſub lege ꝑ ꝓphetas inuitauit. De ſecūdis dr̄. Vos ſiles hoibus expectātibus dñm ſuū qñ reuertatur a nuptijs.hic dn̄s xp̄s eſt verus hō qui aſcendēs angelicā naturā ſibi copulauit ad has nuptias gētes per apl'os conuocauit.de tertijs vˢo dr̄. Virgines que ꝑparate erāt intrauerūt cū eo ad nuptias hic ſpōſus eſt xp̄s qui eccleſiā poſt iudicium ſibi copulabit ꝛ in thalamo glorificabit. Ad has ꝑ ꝑlatos eccl'e quotidie inuitamur.de primis ſolēnizat eccl'ia in xp̄i natiuitate.de ſecūdis in aſcenſione de tertijs in reſurrectione.qñ in noſtra reſurrectione xp̄s ſpōſam aſſumet ꝛ de babylonia mūdi introducet in cellariū paradiſi:de quibꝰ nuptijs hic pōt intelligi.cum enī intraſſet homo nō habēs veſtē nuptialē eiectus eſt in tenebras exteriores.ceteri nuptialiter induti:ſunt cū dño epulati. Hi ſunt lapides viui e quibꝰ edificant muri hieruſalem. Pōt etiā aliter dici ꝙ poſt reuerſionē a captiuitate hierl'3 reedificabit ꝛ templū reſtaurabit ꝑ zachariā ꝛ aggeum eſdram ꝛ malachiā.per quos aduentus dñi prenunciat.ideo q3 in hoc menſe nouēbris vſq3 ad aduentū dñi cantat hyſtoria de ꝓphetis. Vidi dñm ꝛ legunt libri Ezechielis. Danie.ꝛ.xij.ꝓphetaꝝ. Captiuitas illa corporalis noſtrā ſpūalem ſignificat. A captiuitate reuerſio:ē peccatoꝝ remiſſio. Rex itaq3 ꝓphetarum volēs ſupernā hierl'm reſtaurare:filio nuptias celebrauit:ꝛ ſicut legit in euangelio.multos ad celeſte ꝑadiſū inuitauit hi qui intrauerūt ſunt lapides viui de quibus premiſſum eſt. Ne igit ad captiuitatem ſimilē reuertamur ꝛ a nuptijs excludamur: monet nos paulus in epiſtola ꝑcedēti. Videte quō caute ambuletis:nō quaſi inſipientes:ſed vt ſapientes. Introitus. Oīa que feciſti.vox eſt danielis captiuitatē preteritā recolentis ꝛ eam ſuis meritis dei iudicio aſcribentis. Similiter in offertorio. Super flumina babylonis.captiuitatē illā ploramus: ſed in graduali. Oculi omniū grās agimꝰ. In poſtcōione Memento verbi:poſtulamus vt nuptias ꝓmiſſas in ſpe:percipiamus in re.

¶ De dñica.xxj.poſt penthe. Rubrica.

IN precedenti dominica inſtructi ſumus ꝛ āmoniti vt caute eamus ad nuptias que celebrantur in templo quod ſcripſit Ezechiel ſed q: de his nuptijs maxime inuidet nobis diabolus pro eo ꝙ de illis eiectus fuit ideo in hac.xxj.dominica agit eccleſia de bello contra diabolum:ꝛ de armatura noſtra contra eū. Si enī pugnauerimus intererimꝰ eternis nuptijs: ſi tñ habuerimus veſtē nuptialē que eſt charitas aliter non.vñ q: cinis ꝛ ciliciū ſunt arma pnīe:in introitu vtitur eccleſia voce Mardochei in cilicio ꝛ cinere exiſtentis dicens deo. In volūtate tua domine vni

re ꝗ dat ⁊ dabit nobis dñs: idcirco ſpiritniſancto aſcribit. Alij ꝟo nõ celebrãt octauã penthe. Nã cũ ſolũ ſeptẽ ſint ſpũſſancti dona ſolũ ſeptẽ dieb⁹ fieri dꝫ feſtũ penthe. Et ideo clemens papa dicit in ſua epl'a decre. extra de feſti. capellanis. ꝙ hoc feſtũ careret octauis. Sꝫ pari rõne nec paſcha deberet octauam habere: niſi ſolũ vnum diem ꝓpter vnitatem.

¶ Rurſus hoc feſtũ ſeptẽ diebus agit ꝓpter p̃ſentis vite ſeptenariũ: vel ꝓpter aiaꝝ ſabbatiſmũ: vel q: ꝑ ſeptem ſpũſſancti dona corporibus ⁊ aiab⁹ plena gaudia ꝯferunt. Unde ſeptẽ vltimi pſalmi a laudibus intitulant: q: ꝑ ſeptiformis grẽ operationem gaudia ꝯferunt eterna. De hoc dicet ſub dñica prima poſt penthe. Utrum penthe. ſit hebdomadaria feſtiuitas dictum eſt ſub titulo de. vij. diebus poſt paſcha. In nocte penthe. legunt tres lectiões ⁊ dicuntur tres pſalmi cum tribus antiphonis: ſicut fit in nocte paſche: ad notandũ vnum eſſe opus totius ſancte trinitatis in potentia miraculoꝝ. Quidã tñ legũt nouẽ lectiões ſicut fit in alijs officijs: ſꝫ tñ canonicũ eſt tres duntaxat legere ꝓpter ſacramentum baptiſmi in trium ꝑſonaꝝ noĩe celebrati: vel ob triduanã dñi ſepulturã cui ſum⁹ in baptiſmo ꝯſepulti. Rurſus ideo tres pſalmi cũ tribus antiphonis dicunt: q: ſpũſſanctus tria circa apoſtolos opat⁹ eſt. Nam veteres innouauit: innouatos confirmauit: ⁊ ꝯfirmatos ad alios ꝯuertendos miſit. Ad primum ꝑtinet qḋ dꝛ in p̃ma antiphona. Factus eſt repẽte de celo ſonus. Ad ſcḋm qḋ dꝛ in ſcḋa. Cõfirma hoc deus. Ad tertiũ qḋ dꝛ in tertia. Emitte ſpm̃ tuum. Eoꝝ enĩ myſterio docti ſunt alij: ⁊ ſpũſancto interi⁹ renati: ⁊ q: in ipſis aplis duo opat ſpũſſanctus. ſ. remiſſionẽ pctõꝝ ⁊ opationẽ miraculoꝝ ⁊c. idcirco ille antiphone terminant ꝑ duplex all'a. Uerũ ſi diligenter attendere volumus ⁊ ꝯferre pſalmos ⁊ antiphonas que dicunt in paſcha cũ his que dicunt in penthe. alia rõ inuenit. Nã ibi infra hebdomadaꝫ fit variatio pſalmoꝝ antiphonaꝝ: ⁊ tonoꝝ: hic aũt nec ipſa die nec in alijs fit variatio. ⁊ oẽs ille antiphone ſunt vnius toni. ſ. octaui. ⁊ eiuſdẽ differẽtie. Ratio autẽ eſt: q: quaſi duplex baptiſma legimus aploꝝ: primũ quo ꝑceperũt remiſſionẽ pctõꝝ. nam eos baptizatos eẽ xp̃i baptiſmo ambigendũ nõ eſt vt dictũ eſt ſub ti. de vigilia paſche. Scḋm receperunt ad robur virtutũ: ⁊ ad opationẽ miraculoꝝ: ⁊ ad repulſionẽ illecebraꝝ oĩm ſeculariũ. Primo baptizat⁹ fuerat Pe. cũ ad vocẽ ancille xp̃m negauit. Scḋo baptizatus fuit in die penthe. cũ corã regib⁹ ⁊ principibus nõ timuit p̃dicare ꝟbũ dei. In p̃mo ergo multa inſtabilitas ⁊ varietas fuit circa diſcipulos. In ſcḋo vniformitas ⁊ ſtabilitas. In hunc etiã modũ in eccl'ia dei duo ſunt gña bonoꝝ. ſ. actiuorum ⁊ ꝯtẽplatiuoꝝ. Actiua vita cõſiſtit in bonis opibus. i. in adminiſtratione exterioꝝ in qua cõſtituti ab amore tẽporaliũ nõ oĩno ſeparant: ſꝫ amorẽ dei amori tẽporaliũ p̃ferant. Cõtemplatiua ꝯſiſtit in dilectiõe ⁊ ꝯtẽplatiõe. He due vite ꝑ Mariam ⁊ Martham ſignificate ſunt. extra de renũ. niſi. marie pars dicta eſt optima. iuxta illud. Maria optimam ꝑtẽ elegit ⁊c. non tñ reprehenditur pars marthe: q: ipſa actiua vita bona eſt que hic incboatur ⁊ terminat. Contẽplatiua ꝟo optima eſt que incboatur hic ⁊ in futuro ꝯſummat. in illa tñ eſt multa varietas: ⁊ in iſta vniformitas put in hac vita eẽ põt. antiphone ergo cũ pſal. que cantant in paſcha ꝑtinent ad vitã actiuã. ⁊ idcirco in eis eſt varietas: antiphone ꝟo ⁊ pſalmi que cantant in penthe. ꝑtinẽt ad vitã ꝯtẽplatiuã. ⁊ ideo in eis eſt vniformitas. in prima enĩ antiphona que in paſcha cantat ⁊ dicit. Conſiliũ meũ nõ eſt cũ impijs. hic dꝛ Factus eſt repente de celo ſonus ⁊c. ſpũs ſeu ventus veniens ſolet puluerẽ a facie terre deijcere. magna enĩ eſt dr̃ia inter donũ ſpũſſancti q̃ ſeparant fideles ab impijs. ⁊ donũ quo oĩs puluis terrenaꝝ cogitationũ a pectore humano tollit. illud ad actiuã vitã ꝑtinet: hꝫ ad ꝯtẽplatiuã. in ſcḋa vbi dꝛ. Poſtulaui patrẽ meũ ⁊c. hic ꝟo dꝛ Confirma hoc deus ⁊c. ad oẽs quidẽ fideles ꝑtinet eſſe de hereditate dñi: ſed ad paucos ꝑtinet eſſe a terrenis cogitationibus ſeparatos: ⁊ in hoc ꝯfirmatos ne ad terrena redeant: ſed ꝑ ꝯuerſationẽ eſſe in hieruſalem celeſti ⁊ ibi all'a cantare nõ ceſſent qḋ hic perit. In tertia ibi dꝛ. Ego dormiui et ſomnũ cepi ⁊c. hꝫ dꝛ Emitte ſpm̃ tuũ ⁊ creabunt ⁊c. Oẽs fideles ⁊ boni a vitijs reſurgũt vel reſurrexerunt: ſicut xp̃s a mortuis reſurrexit qḋ ibi dꝛ. hic ꝟo in paucis renouat facies terre. i. rõ aie ꝙ ſit ab omni puluere terrenoꝝ deſiderioꝝ imunis. ibi ergo hoc eſt in vita actiua que ibi oñdit eſt incboatio. hic aũt hoc eſt in ꝯtẽplatiua que hic oñdit eſt ꝑfectio ⁊ ꝯſummatio. ibi varietas hic vniformitas et ꝓpterea ibi variant antiphone ⁊ pſal. hic nõ: ꝓpter hanc ꝯſummationẽ ⁊ vniformitatem notandã antiphone ſunt octaui toni ⁊ eiuſdẽ differentie: q: octo ſunt beatitudines quaꝝ octaua redit ad caput. nã in p̃ma dꝛ Beati pauperes ſpũ ⁊c. ⁊ in octaua. Bti qui ꝑſecutionẽ patiunt ꝓpter iuſticiã. q. i. eſt. re. ce. Propter hanc eandẽ ꝯſummationẽ notandũ eſt ꝙ in quibuſdam eccl'ijs celebrat octaua penthe. ꝑ hos ꝗ ſeptẽ dies tres quotidie leguntur lectiones: vt. vij. fr̃es tres ꝓcurent ſorores. i. ſeptem dona. ſ. ſ. ꝑ illos ſignificata tres virtutes. ſ. fidem: ſpem: ⁊ charitatẽ: put Grego. ꝓſequit in moralibus. hoꝝ enĩ dieꝝ officia ſeptem donis. ſ. ſ. adaptantur. heſternum igitur et hodiernum ꝑtinet ad ſapientiam et intellectum vt ex operibus patet. Per totam etiã ſeptimanam ſũt ſolẽnitates ſeruande Dicitur enĩ Glia in excelſis. All'a. Credo. Ite miſſa eſt. ⁊ Te deum lau. prout in ſeq. titu. dicet. dꝛ etiã ad horas caplm. Dum cõplerentur. Act. ij. ⁊ illud Spũs dñi. Sap. i. c. et illud. Charitas dei. ad Ro. v. c. Sequit videre de officio miſſe ⁊ quidem in die penthe. celebrat feſtũ de aduentu ſpũſſancti. Uiſibiliter enĩ deſcẽdit tũc in diſcipulos ⁊ fuit hoc miraculũ ⁊ augmentũ qḋ potuerũt calũniari iudei. Reſurrectionẽ enĩ ⁊ aſcenſionẽ calũniabant: ſed hoc non potuerũt facere de aduẽtu ſpũſſancti: q: et omĩ natiõe q̃ ſub celo eſt ꝯuenerũt ad diem feſtũ: ⁊ tunc deſcendit ſpũſſctũs viſibilr in diſcipulos ſicut xp̃s ꝓmiſerat: et loquebant omnis

bus linguis coram omnibus: ⁊ ideo incipit introit⁹
Sap. j. c. Spūs dñi repleuit orbē terrarum. i. eccłiaꝫ q̄
dr̄ orbis terrarum: ſicut eñi ex orbē terrarum nihil viuit
ad l'ram. ſic ex eccłiam nihil viuit ſpūaliter. ⁊ ſequit̄.
Et h̄ qd̄ ꝯtinet oīa. i. ſpūſſctūs cui⁹ bōitati oīa ſubſi
ſtūt h̄ꝫ ſciam vocis. i. linguarum. ⁊ ita potuit dare ⁊ de
dit apl'is. vñ ꝯfuſi ſunt inimici xp̄i. ⁊ iō ſeq̄tur v'ſus.
Exurgat deus ⁊ diſſipent̄ inimici ei⁹. p ſpm̄ eñi ſctm̄
oēs demones cōpellunt̄ ⁊ eijciunt̄. Rurſus ipleuit
orbē terrarum qñ apl'os inebriauit. quorum ſon⁹ in omnē
terrā exiuit. de q ſono dr̄ in epl'a. Fact⁹ ē repēte de ce
lo ſonus ⁊ qm̄ orbis terre p q̄ttuor climata ſeparat̄.
ideo q̄ter l introitu all'a ꝯcinit̄. Duplex vo all'a quod
poſt epl'am canit̄ ſignificat duplicandam leticiā: vl'
ſcꝫ bis apl'is. fuiſſe datū ſcꝫ de terra ⁊ de celo: vl' cos
ſpū ⁊ mēte pſallētes: vel duorum pploꝝ conuerſionē
⁊ hoc qd̄ continet oia ſciam h̄ꝫ vocis. i. nouit q̄ mēte
q̄ſqꝫ loq̄bat̄. vel h̄ꝫ ſciam oim̄ p q̄ ⁊ de quibus poteſt
vox humana variari. vel ſciam vocis. i. vocem ſciētie
h̄ꝫ. i. facit nos h̄r̄e: vt que ipſo inſpirante apoſtoli p
ferrent cum intelligētia ꝓnunciarēt. Et nota ꝙ ſpi
rituſſanctus paraclytus dr̄ quod verbum grece lati
ne ſonat aduocatus. quod nomē ⁊ filio ⁊ ſpūiſancto
aſcribit̄. Unde dominus in euang. Rogabo patrē
meum ⁊ alium paraclytum dabit vobis. Et Johā.
in euan. Aduocatum habemus apud patrē iesū xp̄ꝫ
iuſtum. Dicit̄ ēt paraclytus conſolator: nam para-
clyſis dicit̄ latine conſolatio. Poſtmodum ſequitur
epl'a de actibus apl'oꝝ. ij. c. Dum complerēt̄ dies pē
thecoſtes. dies. ſ. q̄nq̄geſima a reſurrectione. Sicut
eñi q̄nq̄geſima die a paſcha fiebat pētbe. iudeorum
ita ⁊ nrm̄ fit. ⁊ ſicut populus iſ'ral' q̄nq̄geſima die ab
immolatione agni paſchalis ſiue a paſcha quod ce-
lebrauerunt in ramata venerūt ad montem dei oreb
vel coreb vel ſynai qd̄ idē ē ⁊ tunc legem acceperūt
ita ⁊ die q̄nq̄geſima a reſurrectione dñi datus ē ſpi-
rituſſanctus diſcipulis in ſuperiori cenaculo illi⁹ ad
uētum expectantibus. Pcipit̄ eñi Leuitici. xxiij.
vt in die pētbe. offerāt̄ noui panes ſcꝫ ꝓpoſitiōis de
nouis frugibus: p qd̄ ſignificat̄ ꝙ debem⁹ deo gr̄as
agere ex eo ꝙ eadem die dedit nouam legē p. ſ. ſ. in
qua die data eſt lex vetus. ſcꝫ q̄nq̄geſima die a paſ-
cha. de quo dicet̄ in ꝓhemio ſeptime ptis. de dono
cui⁹ debem⁹ laudare deū: qd̄ eſt offerre panē nouum
q: ēt lex vetus ſpūaliter intellecta noua eſt. ⁊ attēde
qm̄ agnus immolatus eſt. xiiij. die apr̄l'. lex vo data
eſt. xiiij. die mēſis tertij. dr̄ tamē eſſe data tertia die
Jam eñi vt inq̄t ſcriptura aduenerat tertia dies et
mane inclaruerat ⁊ ceperunt audiri tonitrua. die nā
qꝫ tertia deſcēdit dñs ſup montē ad dandam legē
⁊ moyſes aſcēdit ad deum: ⁊ deſcēdēs narrauit oia
plebi. maneqꝫ rurſus aſcēdes duas tabulas ſcriptas
accepit ⁊ caue vt in ſcd̄o mēſe. xxx. dumtaxat cōpu-
tes dies ſm̄ lunam q̄. xvj. in mēſe p̄mo. xxx. in ſcd̄o. ⁊
q̄ttuor in tertio faciūt quinquaginta. Rurſus in q̄n
quageſimo anno erat iubile⁹ annus q̄ iterp̄tatur re-
miſſionis annus. q: ſeptenis annoꝝ hebdomadib⁹.
id eſt. xl. ⁊. ix. annis texit̄ in quo clāgebāt tube: oia
debita remittebant̄. ſui manumittebant̄ ⁊ libertas

conceſſa ꝯfirmabat̄. atqꝫ poſſeſſiones alienate oib⁹
reſtituebāt̄ vt dictū ē ſub dñica q̄nq̄geſime. Sil'r in
dieb⁹ pētbe. hūc numerum poſt dñi reſurrectionē obſer
uamus ſuſcipiētes aduenientē in nos ſpūſſcti gr̄am p
quē efficimur filij dei ⁊ v̄tutū poſſeſſio nob̄ reſtituit̄
⁊ remiſſa culpa ⁊ totius debiti cyrographo euacua
to ab oi ſeruitutis nexu liberi efficimur. lxxxv. diſt.
hūc nūerum. Preterea iſte numer⁹ q̄nq̄geſimus reſul-
tat ex ſeptenario nūero ducto in ſeip̄o ſupaddita vni
tate. Septē eñi ſunt hebdomade a paſcha vſqꝫ ad
pētbe. ⁊ ita ꝯpetent̄ q̄nq̄geſimo die a paſcha eſt pē
the. in quo dat̄ ſpūſſanctus cui⁹ dona ſunt ſeptē que
dant̄ ab vno. Judei eñi ſeptenariū numerum nō ſine fi
gura in oibus obſeruāt put dcm̄ ē ſub quinq̄geſima
Aſcēſio aūt facta fuit q̄drageſima die q ē numerus
pnie: ⁊ hoc ꝯpetēs fuit q: p pniam hō fit filius deo. ⁊
hoc eſt aſcēdere. Sed vr̄ ꝙ ſicut iudei ab immola-
tiōe agni typici q̄nq̄gita dies ꝯputādo ibi faciebāt
ſuū pētbe. ita ⁊ nos q̄nq̄gita dies ab imolatōe agni
deberem⁹ ꝯputare: ⁊ ſic debeam⁹ nrm̄ pētbe. facere
in die veneris añq̄ mō facim⁹ qd̄ docet ꝯputatio. Ad
hoc dicim⁹ ꝙ nō faciebāt cōputationē ab imolatōe
agni ſꝫ a ſeq̄nti dñica. Uñ legit̄ Leuit. xxiij. Nūera-
bitis ab vltima die ſabbati. i. a dñica q̄ ē altera dies
poſt ſabbatū. Numerabitis dico ſeptē hebdomadas
vſqꝫ ad alterā diē ꝯpletiōis ſeptime hebdomade. h̄
dicit ſpūſſctūs p moyſen innuēs p h̄ pētbe. xp̄ianorum
ꝙ ſp eſt in die dñica. Dicit ḡ Luc. de hac die. Dū cō
plerent̄ dies pētbe. erāt oēs diſcipuli pariter in eo-
dē loco. i. in cōſona ⁊ ꝯcordi vnitate. ⁊ fact⁹ ē repēte
de celo ſon⁹ q: exiſtētib⁹ in pnia qui ē ann⁹ iubile⁹ ⁊
ꝯpleto pētbe. exiſtētib⁹ in vnitate dat̄ ſpūſſctūs. ſed
repēte: q: neſcit tarda h̄r̄e rerum molimina ſpūſſcti gr̄a
In igne aūt deſcēdit: q: ſicut ignis illuminat ⁊ iflā-
mat: ita ſpūſſctūs illuminat ad cognitionē dei ⁊ iflā
mat ad amorē dei. Appuit ḡ in liguis igneis vt facū
di eēnt in oi gn̄e linguarum. Et q: ipe ē ligua q̄ d occul
to ſue bonitatis v̄bū ꝓtulit in vterum v̄gis ⁊ ꝓfert v̄buꝫ
in corde hoīs Matth. x. Uos nō eſtis q̄ loq̄mini. ſed
ſpūs pr̄is vr̄i q̄ loq̄tur in vobis. Ipſe ei quos replet
eloq̄ntes facit. Sequit̄. Quaſi aduenientis ſpūs ve-
hemētis: hoc aūt dicit: q: nullus potuit reſiſtere ſpūi-
ſancto: nec apl'is. Unde dñs in euangelio. Matth.
Ego dabo vobis os ⁊ ſapiam cui nō poterūt reſiſter̄
⁊ ꝯdicere oēs aduerſarij vr̄i. Et de btō Stephano
ſcriptū ē in actibus ꝙ nō poterāt reſiſtere ſapie et
ſpūi q̄ loq̄bant̄. Qr̄ vo in epl'a dr̄. Et factus ē repen
te de celo ſon⁹ tanq̄ aduenientis ſpūs vehemētis ⁊c.
iō ad hoc repn̄tandū in nōnullis eccl'ijs clāgunt̄ tu-
be dū ſeq̄ntia dr̄. Uenit eñi ſpūſſctūs in ſpū vehemē
ti: q: ſicut vēt⁹ vehemēs ꝓijcit puluerē a facie terre
ſic ſpūſſctūs eijcit a corde hoīs oēm terreneitatem.
Tubis q̄dē vtebant̄ antiq vt legit̄ in numeris ad mul
titudinē cōgregādā: ad dimicādū ⁊ ad ꝯgratulādū
in diebus feſtiuis: cū diuerſitate tn̄ ſonorum quarum
vſus fuit tāte v̄tutis in iubileo vt ad crepitū ſiue ſonū
earum corruerent muri hierico. Hec ſiq̄dē ſunt duo te
ſtamēta vl' p̄dicatores q̄b⁹ ad ꝓcinctū fidei ppl's euo
cat̄ ad pniam ⁊ lachrimabilē ꝯpūctionē excitat̄ ad

laudes dño exbibēdas inuitaſ ⁊ ad montē ſyon ⁊ ad
ciuitatē ſctām bierlm ⁊ multoꝝ miliū angeloꝝ fre
quētiā ⁊ ad futuꝝ dei iudicium ꝓuocaſ. ⁊ vide q: in
aduerſis ⁊ pſperis tubis clangiſ: qḋ omne tp̄s cōue
nit vbo dei. Uñ bñdicam dñm in oī tpe ſp laus ei⁹ in
oꝛe meo. De oꝛganis dictū eſt in q̄rta parte ſub ti. de
ſanctis. Tunc ēt ex alto ignis ꝓijciſ: q: ſpūſſctūs de
ſcendit in diſcipulos i igneis linguis. ēt floꝛes varij
ad notādum gaudium ⁊ diuerſitatē linguaꝝ ⁊ virtu
tum. Colūbe ēt ꝑ eccleſiam dimittuntur: in quo ipſa
ſpūſſcti miſſio deſignaſ. Poſt epl'am dr̄ graduale in
qbuſdam eccleſijs: q: feſtum paſchale terminatū eſt
Tamē in q̇buſdam alijs dr̄ duplex all'a: q: ſpūſſctūs
datus eſt gemine ſtole. Euangelium. Si q̇s diligit
me Joh. xiiij. c. manifeſte eſt de ſpū ſctō. Poſt cōio
eſt Factus eſt. Act. ij. c. Quare hoc feſtum celebra-
tur a iudeis ⁊ quare a xp̄ianis dicetur in pꝛohemio
ſeptime partis.

De ſecunda feria. Rubꝛica.

SEquitur ſcḋa feria in q̄ oñdiſ ꝙ nō
tñmodo eſt data lex iudeis ſ ēt gē
tibus. Uñ introit⁹ ē. Cibauit eos ex
adipe frumēti. i. de intelligētia ſpūa
li ⁊ de petra melle. i. melliflua doctri
na xp̄i q̄ eſt petra: ſaturauit eos ⁊ h̄
babeſ in epl'a Aperiens petrus Act. x. in qua hr̄ ꝙ
adhuc loquēte petro deſcendit ſpūſſanctus. Uel fru
mentum eſt xp̄s cuius adeps eſt ſpūſſanct⁹ quo fide
les ſatiantur cum ſpūſancto repleneſ. q̇ ēt ſatiantur
melle ⁊ de petra. i. doctrina de xp̄o ꝓcedēte: in q̄ ſūt
omnes theſauri ſapie ⁊ ſcie dei. Hic autem ꝓpter p-
miſſiones que ibi continenſ concinitur quater all'a ſi
cut in feria tertia ⁊ ſabbato exponeſ. De hoc dictuꝫ
eſt i. iij. dñica poſt paſcha. All'a eſt Spūs dñi. Sap.
j. Aliud all'a. Loq̄bantur Act. ij. Euangelium vero
Joh. iij. non videtur conuenire ſpirituiſancto: ſed cō
coꝛdat epl'e. ibi enim oſtēditur ꝙ non tātum iudeis
ſed etiam gentibus data eſt lex dicēs. Sic deus di
lexit mundum ſup. nō tantum iudeos vt filium ſuū
vnigenitum daret. ⁊ poſtea ſequitur. Ut omnis q̇ cre
dit in illum non pereat. Et nota terribile vbum ꝙ q̇
non credit in eum iam iudicatus eſt. Preterea ꝑ h̄
ꝙ de dilectione mētio ſit ſpūſſanctus qui amoꝛ ē ſa
tis expꝛimitur. Poſtcōmunio eſt. Spūſſanctus Jo.
xiiij. Et eſt ſciendum ꝙ per totam hanc ſeptimanaꝫ
in miſſa ſunt ſolēnitates ſeruande: vt Gloꝛia in ex-
celſis. Credo Ite miſſa eſt ⁊ Te deum: ⁊ all'a. vt ba-
ptizatoꝛum ſaluti congaudeamus ⁊ vt future leticie
plenitudinem figuremus. Poſtremo notandum eſt
ꝙ dñs non p̄dicauit gentibus per ſe: ſed per apl'os
Unde. Ite baptizate omnes gē. in nomine patris ⁊
fi. ⁊ ſpūſſancti. ſicut yſaac iunioꝛ filio ſuo nihil p̄cepit
de offerendo ſibi cibum vt bñdictionem acciperet ſꝫ
per operationem Rebecce pꝛimatum benedictiōis
accepit. ⁊ q: hec facta dei occulto iudicio ideo offici
um huius ferie ſecunde pertinet ad conſilium: quod
eſt donum ſpiritusſancti.

De tertia feria. Rubꝛica.

SEquitur tertia feria ⁊ q: ſpūſſā
ctus nō daſ niſi ꝑ miſtros ideo
in tertia feria dr̄ introit⁹ i ꝑſona
p̄latoꝝ. Accipite gl'iam iocūdi-
tatis vr̄e: in quo q: ꝑ geminā di
lectionē ad ſidē ꝑtingim⁹ trini
tatis: iō q̇nq̇es cōcinim⁹ all'a. ⁊ ē
ſenſus. Accipite iocūditatē gl'ie
id ē ſpūmſctm̄ q̇ vos gloꝛificabit ⁊ clarificabit: vt q̇ſ
q̄ de ſe dicere poſſit qḋ dr̄ in cōione. Spiritus qui a
patre ꝓcedit ille me clarificabit. Sequiſ epl'a. Cum
audiſſent apoſtoli. Act. viij. vbi ſequiſ. Tunc impo-
nebant manus ſuꝑ illos ⁊ accipiebāt ſpiritūſctūꝫ q:
in impoſitione manus accipiebant ſpūmſctūm. Euā
gelium Jo. x. concoꝛdabat epl'e vbi dr̄. Qui nō itrat
ꝑ oſtium ⁊c. nō eñ intrat in eccleſiam q̇ non intrat ꝑ
eos qui ſunt oſtium. ſ. ꝑ xp̄m ⁊ apl'os nam heretici
nō dant ſpūmſctūm niſi inq̄tum ꝯueniūt cū eccleſia
⁊ qm̄ apl'i ⁊ eoꝝ ſucceſſoꝛes hereſiarchas in ſpū foꝛ-
titudinis ſunt agreſſi ⁊ aggrediuntur ideo officium
hodiernuꝫ ꝑtinet ad foꝛtitudinē q̇ eſt ſpūſſancti do
num. Rurſus ſpūſſanctus oſtiarius eſt q̇ ꝑ oſtiuꝫ in
troducit ad patrem. quod ēt in offertoꝛio canitur.
Poꝛtas celi. i. apoſtoloꝝ ſcripturas aperiet. Poſtcō
munio eſt Spiritus qui a patre. Johā. ix.

De quarta feria. Rubꝛica.

SEquitur quarta feria in qua fiunt
ieiunia quattuoꝛ tēpoꝝ. Ap'i nāq̄
nobis exēplum ieiunandi hoc tpe
reliq̄runt qui poſt ſuſceptuꝫ ſpūm
ſanctum ſicut mētes auerterāt a ce
teris mundi illecebꝛis: ſic ⁊ ab epu
larum appetitu lꝫ enim q̄diu cum illis fuit xp̄s non
ieiunarent: poſt ablationem tamē eius ſpontaneis
ſe ſubdidere ieiunijs. Sponſo eñ ablato eis ieiunā
dum erat ſicut dñs p̄dixerat. Quando ſponſus au-
ferreſ ab eis tunc ieiunabunt. Unde repleti ſpūſan-
cto ſponte ieiunare ceperunt quo circa in pꝛeceden-
ti ſecunda feria quidam eſtiualem incohoant quadra
geſimam. Alij vero ſanius hodiernum ieiunium au-
tumant eſſe huius tempoꝛis quadrageſime initium
cui quidam terminum ſtatuunt in feſtiuitate ſancti
Johā. baptiſte ſiue ſex habebat hebdomadas ſiue
non. Tertij feſtiuitatē ſancti Johannis includunt:
⁊ uſq̄ ieiunantes ſiue termino p̄fixo procedūt do
nec ſenarium compleant numerum. Hanc quadra-
geſimam ꝓbat Hiero. non eſſe neceſſitatis: ſed volū
tatis dicens. Nos vnam facimus quadrageſima in:
illi tres q̄ſi tres paſſi fuerint ſaluatoꝛes nō ꝙ per to
tum annum ieiunare non liceat excepto pēthe. ſꝫ q:
aliud eſt neceſſitate: aliud voluntate munus offerre
Sed hoc dicit Hiero. contra Montanum hereticū
qui apud ſuos tribus quadrageſimis ſtatuit ieiunā
dum. ⁊ dicitur hoc ieiunium eſtatis qḋ eſt ieiunium
exultationis in quo genua nō flectimus: immo cāti
ca leticie dicim⁹. vt dictū eſt ſub quarta feria tertie
hebdomade aduent⁹. Hoc aūt ieiunium ſtatutū eſt

ab eccleſia in tali tp̃e:q: qui in ſe ſentit gratiam ſancti ſpũs leuiter ⁊ cum gaudio ieiunat:⁊ etiã q: ſuper ieiunantes deſcendit ſpũſſanctus viſibiliter:⁊ ideo incipit introitus. Deus cum egredieris in conſpectu populi tui ⁊c̃. Egreditur autẽ dñs qñ aliquo ſigno viſibili venit ad auxilium hominũ. egreſſus vero eſt cum dedit nobis filiũ ſuum qui venit pandẽs iter ante nos: vt dicitur Michee.ij. Tunc egreſſus eſt etiã per ſpirituſſancti miſſionem qñ viſibiliter deſcẽdit ſuper apoſtolos:⁊ quia per hoc diſſipati ſunt inimici:ideo ſequit̃ verſiculus. Exurgat deus ⁊ diſſipentur inimici eius ⁊c̃. Sequitur in quibuſdaꝫ eccleſijs lectio de p̄inci. ſapientie ſcꝫ. Diligite iuſticiã qui iudicatis terrã. vbi oſtenditur qualiter poterit haberi ſpũſſanctus:ibi. Spũſſanctus diſciplinę effugiet fictum.j.q.iij.ſaluator.⁊ in fine dicitur. Spiritus dñi repleuit orbem terrarum ⁊c̃. poſtmoduꝫ ſequitur epiſtola. Stans petrus ⁊c̃. Act.ij. in qua oſtẽditur ꝙ ſuper ieiunãtes deſcendit ſpirituſſanctus.⁊ ibi ſequitur. Non enĩ iſti ſunt ebrij ſicut vos dicitis cum ſit hora diei tertia. ſed hoc eſt qd̓ dicit dñs per ꝓphetam Johel. Effundam de ſpiritu meo ſuꝑ omnem carnem:⁊ ꝓphetabunt filij veſtri ⁊ filie vr̃e ⁊c̃. In alijs v̓o eccleſijs dicitur prima lectio. Stãs petrus ⁊ poſtmodũ epiſtola. Per man⁹ autẽ. Act.v.c. Due itaq lectiones legũtur:quia duo populi ad fidem ↄuertuntur. vel quia ordinãdi in vtriuſq teſtamenti pagine imbuuntur. Sequitur alleluya:q: eſt ieiunium exultatiõis vt dictũ eſt. Et dicunt quidaꝫ Pater cũ eſſem. Jo.xvij. Sequitur euangeliũ Jo. vj.c. Nemo venit ad me niſi pater qui miſit me traxerit eum.ſ. per ſpiritũſanctũ.⁊ poſt ſequit̃. Patres veſtri mãducauerunt mãna ⁊ mortui ſunt. qui manducat ex hoc pane viuet ineternũ. quia egreſſum eſt coraꝫ xp̃ianis mãna ſpũale ſicut ante coram iudeis temporale manducantes corporale mortui ſunt: qui v̓o manducauerit ſpũale non moritur morte.ſ. incredulitatis ſeu gehẽnali. Vñ patet ꝙ elegãtius egreſſus eſt dñs coram nouo populo q̃ coram veteri. Cõmunio eſt. Pacẽ ⁊c̃. ⁊ eſt Joh.xiiij.c. ⁊ attẽde ꝙ officiũ huius quarte ferie predicat ſcientiaꝫ:que eſt donum ſpirituſſancti. qui vſq adeo ſctõs illuminat ꝙ de quinq libris moyſi paucisq prophetaꝝ ſcripturis librorum copia creuit. qd̓ myſtice innuit nobis euãgeliuꝫ de quinq panibus ⁊ duobus piſcibus:quod hodie in quibuſdam eccleſijs legitur.

De quinta feria. Rubrica.

SEquitur quinta feria que ſecundũ aliquas eccleſias nõ habet introitum ꝓprium:ſed quia dominus deſcẽdit die dominica per miſſionem ſpirituſſancti ⁊ quinta feria aſcendit in celum:ideo diei dominice ⁊ quinte ferie cõmunis eſt introitus. A dominica ergo mutuat:nec habet ꝓpriũ vt a ſabbato in ſabbatum ſeptem ſunt dũtaxat officia ſeptẽ donis ſpũſſancti deputata. Quidam tamen ⁊ huic officio mutato nomine incongrue donum aſcribunt huiuſmodi aſcriptiones nõ a ſabbato: ſed a dominica facere incipientes. In dñica etenim ponunt ſpiritũ ſapientie. In ſecũda feria intellectus. In tertia cõſilij. In quarta fortitudinis:⁊ in hac quinta ſpiritũ ſcientie qui dat ſcrutari profunda ſicut cantat̃ in alleluya. Spiritus oĩa ⁊c̃. In quibuſdã vero eccleſijs cantat̃ introitus qui in ſequẽti dicit̃ feria ſcilꝫ. Repleatur os meum laude tua. Alique v̓o eccl̃ie habẽt ꝓpriũ officiũ.ſ. Deus patrũ noſtroꝝ da nobis ſpiritũ grẽ ⁊c̃. in quo eccl̃ia orat filijs ſuis dari ſpũſctũ ad remiſſionẽ pctõꝝ ⁊ ad faciẽda miracula:⁊ q: per ſpiritũſanctum fiunt miracula:ideo habetur in epiſtola. Phili. ⁊c̃. que eſt Act.viij. ꝙ Philippus multos claudos ſanauit ⁊ ſpũs immũdos eiecit:⁊ factuꝫ eſt gaudium magnum in illa ciuitate: ſcilꝫ ſamarie: q: per ſpiritũſanctũ oĩa iſta fiunt:ideo ſequitur euãgelium Luce.ix. Cõuocatis ieſus duodecĩ diſcipulis ſuis dedit eis poteſtateꝫ ſuper oĩa demonia.⁊ poſt. Non feretis virgã neq perã ⁊c̃. que fieri nõ poſſunt niſi ſpirituſſancti abundantia habeatur.

De ſexta feria. Rubrica.

SExta feria eſt itroitus. Repleatur os meum laude: vt poſſim cantare alleluya:q: qui gaudet ore ⁊ corde: põt ieiunare ieiunio exultationis:⁊ q: eſt dies veneris in qua paſſus eſt dominus: et dies ſpirituſſancti:ideo dicit̃ Petr⁹ in epiſtola. Aperiens. Actu.ij. que in quibuſdam eccleſijs legitur: ꝙ chriſtus ſuſcitatus eſt a ſpirituſancto. Unde ibi habetur. Suſcitauit ieſum ſolutis doloribus inferni ſicut ſcriptum eſt. Non dabis ſanctum tuuꝫ videre corruptioneꝫ:in quo ſignificata eſt illa ſpũſſancti operatio:qua ſynagoga nunc mortua pietate reſurget: poſtq̃ plenitudo gentium eadem introierit pietate. Predicat ergo hoc officiuꝫ pietatẽ. Poſſet ẽt pertinere ad ſpm̃ timoris pro eo ꝙ dicit in euangelio. Et repleti ſunt timore:⁊ extaſi ⁊c̃. In quibuſdã eccleſijs legit̃ lectio. Exultate filie ſyon qui eſt Johel.ij.c. ⁊ quia per ſpm̃ſanctũ fiunt miracula: ſequitur euangelium Factum eſt. Luce.v. de paralytico ſanato:⁊ quia propter hoc debet laudari dñs: ſequitur offertorium. Lauda anima mea dñm. Cõmunio Spiritus vbi vult ſpirat. Jo.iij.

De ſabbato. Rubrica.

IN ſabbato eſt introitus. Charitas dei diffuſa eſt in cordibus noſtris. ad Roma.v.c. ⁊ competit ſpirituiſancto qui eſt charitas. ⁊ etiaꝫ diei ſabbati:quia in ſabbato future requietis maxime diffundet̃: vt qui ignis eius eſt in ſyon: caminus ſit in hieruſalem: ⁊ ſequitur verſus. Domine deus ſalutis mee in die cla. ⁊ nocte coram te. Ille enim in quo diffuſa eſt ſpirituſſancti gratia laudat deum in proſperis et in aduerſis. Sequitur epiſtola Juſtificati ⁊c̃. in qua habet̃ de hmõi diffuſione. Quia enim charitas dei diffuſa eſt non permittit eam paulus intra fines terre promiſſionis tantum coartari:imo oſtendit ꝙ non tantum iudeis:verumetiam gentibus datus eſt ſpirituſſanctus etiam dicens ipſi iudeis. Uobis oporte-

bat primum predicari:ſed q: repuliſtis verbū dei
ꝛ vos indignos feciſtis vite eterne:ecce ↄuertimur
ad gentes.extra de renun.niſi.§.ppt. In alijs vo
eccl'ijs dr̄ ep'la. Cōuenit vniuerſa ciuitas ꝛc̄. Act.
xiij.Quia ergo gētibus datus eſt ſpirituſſanctus:
ideoq̄ ſequit̄ all'a. Laudate dn̄m oēs gentes . In
hoc eñ ieiunio non tacent̄ cantica leticie ppt̄ reue
rentiam feſti. Nec ſm nicen̄. ↄcilin̄.xvj.diſt.de ieiu
nio.de ↄſe.di.iij.qm̄ genua nō flectimus ſ; ſtantes
oramus ppt̄ neophitos gaudentes φ a peccat; ſur
rexerūt. In alijs eccl'ijs dr̄. Repleti ſunt oēs. Act.
ij.ꝛ ſpūs dn̄i ornauit celos. Iob.xxvj. Poſtea ſeq̄-
tur euāgeliū Surgēs ieſus. Luc.iiij.de ſocru petri
ſanata:que ſignificat ſynagogā q̄ ſanata ē a petro
ab infidelitate:ꝛ pfectius p fidē ipſius ſanabit̄ in
futuro:ꝛ ſic ↄuenit cū ep'la. Fiunt aūt hac die ordi
nes:q: ſup ordinādos deſcendit ſpūſſanctus:ꝛ etiā
ſup ieiunantes:ꝛ ideo dicunt̄ quattuor lectiōes aū
lectionē danielis put dictū eſt ſub quarta feria ter
tie hebdomade aduentus. Prima eſt de pncipio li
bri ſapientie:in qua oñdit̄ quibus dat̄ ſpūſſanct'
ꝛ quibus nō.ſ.illis qui ſentiunt de dn̄o in bonitate
ꝛ in ſimplicitate cordis querūt illū. In alijs vo ec-
cleſijs pma eſt de Iohele.ij. Effundā de ſpū meo
ſup oēz carnē:q: ſicut ſpūſſanctus ſup apl'os deſcē
dit viſibiliter:ita ſup ordinādos deſcēdit inuiſibi-
liter. Scd'a eſt Locutus eſt.que eſt Leuit̄.xx. Ter-
tia eſt Dixit moyſes que eſt Deut̄.xxvj. Quarta eſt
Dixit dn̄s ad moyſen:que eſt Leuit̄.xxvj. Offerto-
rium eſt, Intonuit dn̄s. Poſtcōio vo Non vos re-
linquā ꝛc̄.de effuſione ſpūſſancti loquit̄. Pōt etiā
dici φ hoc offiū figurat duoꝝ ↄcordiā ppl'oꝝ.iudei
videl; ꝛ gentilis. Hi ſunt duo ceci de quibus dr̄ in
euāgelio φ ſunt illuminati a xp̄o.de qua ↄcordia lo
quit̄ paulus in ep'la ad iudeos ꝛ gentiles dicens.
Iuſtificati ex fide pacē habeam' ad deū p.d.n.ie.
xp̄m. Sed q: pax ꝛ ↄcordia vera nō fit niſi p chari-
tatē:ideo pcinit̄ in introitu. Charitas dei diffuſa ē
in quo ter ponit̄ all'a.qm̄ ad fidē trinitatis puenit̄
p obſequia charitatis. Lectiōes etiā ad ieiuniū pti
nentes atteſtant̄ opationē ꝛ grām ſpūſſancti vt pri
ma. Effundā de ſpū meo.ꝛ ſcd'a Locutus eſt.vbi dr̄
Numerabitis ſeptē hebdomadas vſq̄ ad alteram
diem expletiōis. Hebdomade ſeptē pñtem innuūt
feſtiuitatem que olim dicebat̄ feſtiuitas hebdoma
darū:ꝛ q: poſtq̄ gentes intrauerint reliquie ſalua-
bunt̄:ideo nūc flentib' ꝛ ſpōſum expectantib' dicit
dn̄s in poſtcōione. Non vos relinquā orphanos:q:
igit̄ hec ↄcordia fiet iminente die iudicij qui etiam
electis erit cū timore:ideo hoc offm̄ pertinet ad ti
morē:vel q: timor introducit charitatē l; charitas
foras mittat timorē.de pe.diſt.ij.ſicut cera. Et at-
tende q: ſm Aug.in ordine officioꝝ iſtoꝝ deſcēden-
do cōputamus. In ordine vo paſchaliū aſcēdēdo.
q: p hec deſcēſus ſpūſſancti ad nos p illa noſter ad
ipm̄ ſignificat̄ aſcenſus. Et caue q: pter pmiſſa of-
ficia ad ieiuniū ptinētia q̄ in quarta ꝛ in ſexta feria
ꝛ in hoc ſabbato expoſuim'.alie quidē lectiones ꝛ
euāgelia in eiſdē diebus inueniunt̄ que forte ſolēt

tati magis appropinquare vident̄.ſed tñ hec ꝛ illa
grāz ſpūſſancti pſonāt ꝛ opationē. vñ quidā hodie
non incōgrue duas miſſas celebrāt.vnā in tertia de
feſto cū Glia in excelſis.ꝛ Credo.aliā in nona de ie
iunio ſine Glia in excel.in qua ſunt clerici ordinan-
di qui merito in hac hebdomada ordinant̄ vt ſcti
ſpūs dona pcipere mereant̄.ꝛ memēto φ i hac die
terminat̄ q̄nquageſima:ꝛ ideo hodie frequētat̄ et
cantat̄ p graduali all'a:nec flectunt̄ genua . ptinet
eñ ad octauā. Generale quidē eſt φ quotiens de
tpe in die grē materia laudis aſſumit̄ aut dies ad
octauā refert̄:genua nō flectimus:ſed in oronibus
ſtantes collatā nobis grām ꝛ ↄferendā gl'iam pfite
mur:vt cū olim eſſem' ſerui curui.nunc fracto iugo
incedamus erecti vt in dn̄icis diebus ꝛ ſctōꝝ nata
litijs ꝛ paſchalib' iclinare tñ capita poſſum':vt mu
lieres deuotas ad monumētū veniētes imitemur.

¶ De die dn̄ica ſancte trinitatis. Rubrica.

In plerisq̄ locis in octaua pēthe.fit fe-
ſtum ſctē trinitat;. Poſtq̄ eñ celebra-
ta eſt feſtiuitas patris in natiuitate:
q: natiuitas dr̄ feſtiuitas pr̄is:ꝛ poſtq̄
celebratū eſt feſtū filij in paſcha ꝛ feſtū
ſpūſſancti in miſſione ipſius merito in octa. pēthe.
fit feſtū coꝝ ſcz trinitatis vt oñdat̄ φ tres perſone
ſunt vnus deus.ꝛ hec eſt pma cā quare celebrat̄ fe-
ſtū triū pſonaꝝ diuinaꝝ ſimul. Scd'a cā eſt:q: ad in
uocationē ſctē trinitatis dat̄ in baptiſmo ſpūſſctūs
vt premiſſum eſt. Tertia cauſa eſt vt oſtendat ec-
cleſia filijs ſuis illum a quo ſunt oīa bona cuius h;
imaginē ꝛ cuius d; habere ſilitudinē:videl; dei et
ſctē trinitatis quā ſemp laudare debemus: ꝛ q: to-
ta intentio eſt laudare ipm̄:ideo in quibuſdā eccle
ſijs in ſingulis antiphonis laudū pponit̄ vſiculus
qui laborē ſignificat ad oñdendū φ toto labore to-
toq̄ nixu debemus nos vertere ad laudandū deū
ꝛ ſanctā trinitatē.ꝛ eodē mō fit in quibuſdā eccl'ijs
in feſto btē Marie in antiphonis laudū:p eo quia
ipſa ſe totā vertit in laudē dei.vñ tūc in euāgelio dr̄
Maria aūt ↄſeruabat oīa vba hec ↄferēs i corde ſuo
ꝛ q: ipſa puilegiata fuit in virginitate:ipſa eſt enim
virgo virginum.in antiphonis q̄ de btō Lau.ꝛ de
btō Pe.ꝛ de btō Paulo.ꝛ btō Stephano pponun
tur quidā verſus antiphonis ad maiorē laborē no-
tandū quē in ſuis martyrijs ſuſtinuerūt. Btūs eñ
Lau.grauī' ceteris paſſus eſt.vñ btūs Sixtus di
xit ei. Maiora tibi debent̄ pro xp̄i fide certamina.
btūs vo Pau.plus ceteris laborauit pdicando. et
btūs Stephanus p xp̄i fide pmus martyr extitit:
ſ; in h' eſt dīa:q: in nocturnalib' antiphonis tñ de
btō Lau.pmittunt̄:q: paſſio ſua de nocte ↄſumma
ta eſt.vñ dixit. Mea nox obſcuꝝ nō h;:ꝛ iteꝝ. Nō
eſt inuenta in me iniquitas.ꝛ ita apparet φ totus
fuit ſacrificiu; laudis vnde ſemper dicebat. Grās
tibi ago dn̄e. Mane vo corpus eius conditum fuit
ꝛ ideo tñ nocturnalibus ꝛ nō laudum antiphonis
verſiculi preponunt̄. Rurſus quia verſus laborem
ꝛ boni opis fructum ſignificant:put tactum eſt in

pꝛohemio quinte partis. merito in dictoꝝ ſanctoꝝ
natalicijs ſpālr pꝛemittunť antiphonis: ad notādū
ꝙ ipſi excellentius laboꝛes ⁊ bonoꝝ opeꝝ fructus
ſuis natalicijs ⁊ martyrijs ꝑmiſerūt. Itē in quibuſ
dā eccl'ijs antipho. de martyrio btī Petri ꝑpoſtere
pꝛeponunť verſibus: ideo q: ipſe petijt vt in cruce
caput ſuū ad terrā verteretť. Hi aūt verſus tropivo
canť quaſi laudes ad antiphonas ꝯuertibiles. tro
pos eīm grece ꝯuerſio dꝛ latine: q: ğ ſemꝑ ſanctam
trinitatē laudare debꝛ:mꝰ: ideo ad miſſam dꝛ Introi-
tus. Bñdicta ſit ſctā trinitas: quē Alchuinus ſum
pſit de thobia. xij. poſtmodū ſequiť epl'a de Apoc.
Uidi oſtium aptū in celo ⁊ in circuitu ſedis. i. eccle
ſie que eſt ſedes dñi. mare vitreū. i. baptiſmū i quo
ſubmergunť oēs egyptij. i. oīa pctā. Et nota q: di-
cit mare vitreū ꝓpť coꝛpoꝛis fragilitatē ⁊ ꝑſpicui-
tatē quā recepit in baptiſmo ⁊ eſt in circuitu: q: ad
eccl'iam venire nō poſſumus niſi ꝑ baptiſmū. Seq
tur. Siāe criſtallo: q: qui ꝑus erant aque fluxibiles
ſunt ꝑ gr̄am in baptiſmo acceptā firmi ſicut criſtal
lus q̄ fit ex aq̄ ꝯgelata ⁊ diuturno gelu in naturā la
pidis ꝯſolidata. Et hec eſt vna cā q̄re in hac die le
giť hec epl'a: q: in ea dꝛ de baptiſmo in quo ꝑ inuo-
cationē trinitatis danť ſeptē dona ſpūſſancti. ſcd̄a
rō eſt q: in ea inuitamur ad laudes trinitatis cum
ibi ſequať ꝙ aīalia plena oculis ante ⁊ retro. i. pꝛe
lati dabāt gl'iaꝫ ⁊ honoꝛē ⁊ bñdictione ſedenti ſuꝑ
thꝛonū viuentiꝰ in ſecula ſcl'oꝝ. Sedēs aūt ſuꝑ thꝛo
nū eſt deꝰ trinitatis. vñ ſequiť. Et ꝓcidebāt. xxiiij.
ſenioꝛes in facies ſuas mittentes coꝛonas ante eū.
hoc ſignificat ꝙ oīa bona nr̄a debemus attribuere
ei: itaq̄ꝫ oīe illud ex quo meremur coꝛonā ſequiť ⁊
nō habebāt requiem dicentia. Scūs ſcūs: ⁊ ideo i
introitu ⁊ in alijs officijs totiēs repetiť. Bñdicta
ſit ſctā trinitas: ⁊ ꝓpť hoc reſponſoꝛiū. ſiue etiam
graduale qd̄ rñdetꝛ eplē eſt. Bñdictus es dñe qui
intueris abyſſos. Danie. iij. c. verſus eſt. Bñdicite
deū celi. Thobie. xij. c. ⁊ all'a. Bñdictus es dñe ⁊c̄.
Offerto. Bñdictus es dñe: ⁊ poſtcōio. Bñdicimꝰ
deū celi ⁊c̄. Thobie. xij. c. Euāgeliū eſt. Erat hō ex
phariſeis nicodemꝰ. in quo habeť de baptiſmo qui
in inuocatiōe ſctē trinitatis ſanctificat baptizatos
In alijs vͦo eccl'ijs dꝛ epl'a. Gaudete ꝑfecti. que eſt
Coꝛ. vlt. c. Et in alijs dꝛ. Uidi oſtiū. que eſt Apoc.
iiij. ⁊ euāgeliū. Cū venerit paraclytus. Joh. xiiij. c.
Sciēdū eſt ꝙ hyſtoꝛias de ſctā trinitate ⁊ de inuē-
tiōe ſcti ſtephani cōpoſuit ſcrūs ſtephanꝰ laudicē.
¶ Rurſum cū attbila rex q̇ chꝛiſtianos ꝑſecutꝰ eſt
fere oīa volumina chꝛiſtiane religiōis deſtruxiſſet.
Alchuinus magr̄ karoli ⁊ ludouici filij eiꝰ: rogatu
bonifacij archiepi̅ maguntini mlťa de eccl'iaſticis
officijs ꝯſcripſit. vñ ⁊ maguntiñ. ꝯcilio approbāte:
vt hꝛ de ꝯſe. di. v. inſtituitꝙ a feſto paſche vſq̄ꝫ ad
dñicam iſtā tres tm̄ dicerenť lectiōes: ⁊ hac die de
trinitate cantari vſq̄ꝫ ad dñicam ſequētē ⁊ tūc inci-
pere. Dñe in tua miſericoꝛdia ⁊c̄. ⁊ cōpoſuit offm̄ d̄
trinitate. videlꝫ reſponſoꝛiū. antiphonas. miſſam. ⁊
ſequentiam. que oīa obtulit. Alexan. pape. Ille vͦo
ↄ̄ſidit nō eſſe celebꝛandū feſtū de trinitate: ſicut nec
de vnitate. Nam ſingulis diebus fit feſtum trinita
tis ⁊ vnitatis: q: ſemꝑ dꝛ Gl'ia patri ⁊ filio ⁊ ſpūi-
ſancto: et ꝑmiſſas hyſtoꝛias ⁊ offm̄ non admittit. ex̄
de fe. c. ij. Ueꝝ ſuꝑueniente hereſi arriana: fere fuit
fides trinitatis extincta: ſꝫ Hylarius Euſebius et
Ambꝛoſius reſtiterunt. Conſenſit igiť eadeꝫ de cā
Greg. magnus vt de trinitate ſpālia cantaremus:
⁊ eccl'ias in ipſius honoꝛē edificaremus. Exinde ğ
eſt ꝙ de hyſtoꝛia trinitatis inueniť varia ꝯſuetudo
Alij nāq̄ꝫ non vtunť ea ſequentes repꝛobationem
Alexan. pape. Sꝫ in qualibet dñica ab octaua pen
theco. vſq̄ꝫ ad aduentū cantant in nocturnis nonū
reſponſoꝛiū de trinitate: niſi feſtū aliqd̄ impediat:
vt eam ꝯfiteanť ꝑ quā ſaluanť: ⁊ in miſſa all'a eam
hilariter ꝯfitentes: vt dictū eſt ſub quarta ꝑte ſub
titu. de all'a. Alij vͦo vtunť ea cantantes eam in hac
pꝛima dñica ſequētes ꝑmā inſtitutionē Alchuini.
Alij ponūt eam in fine tpis declinatiōis ſcꝫ in vlti-
ma dñica: videlꝫ ante dñicam de aduentu ſequētes
vltimā ꝓbationē Greg. Romani ğ nunq̄ de trini
tate celebꝛant feſtū: nec etiā has octauas faciunt:
ſed in ꝑma dñica poſt penthe. incipiunt hyſtoꝛiam
Pꝛeparate. ſeu Deus oīm. Alij vͦo celebꝛant hodie
de octaua. ſ. de ſpūſctō: ⁊ ponūt eandē epl'am ⁊ idē
qd̄ pꝛediximus euangeliū ꝓpter baptiſmatis ſacra
mentū. ceteris obſeruatis ſicut in die penthe. Cele
bꝛant aūt octauā ad inſinuādū ꝑfectionē vel ꝯſum
mationē opeꝝ ſanctiſpūs. Per ſeptem eīm dies ope
ratio gr̄e ſeptifoꝛmis. in octaua vͦo ꝯſummatio de-
clarať. Et qm̄ in octaua redit ad caput: ideo oīa ſi
cut in die feſto a veſpera in veſperam. in ipſis veſpe
ris ⁊ tribus nocturnalibus pſalmis obſeruant. De
his octauis Augu. dicit Celebꝛationē octauarum
feriaꝝ noui hoīs celebꝛamus. Baptiſmus. neophi
toꝛum lꝫ in ſabbato peragať. ad illū tamen baptiſ-
mum ꝑtinet quem apl'i ſuſceperunt in die penthe.
cuius octaua dies eſt dñica ſequēs. Qui vͦo ponūt
hyſtoꝛiā. Pꝛeparate. ſeu Deus oīm. melius faciūt.
q: romanam ſequunť eccl'iam noſtre peregrinatio-
nis recolentes ⁊ ꝑcurrentes hyſtoꝛiam. Nam ꝑ ſe-
ptuageſimam ſignificamus expulſionē generis hu
mani de patria paradiſi: ꝑ quadrageſimā ſeruitu-
tem ppl'i ſub pharaone: ꝑ paſcha imolationē agni:
per quadraginta dies paſchales. xl. annos in deſer
to: per rogationes terre ꝓmiſſionis ingreſſionem:
per ſeptē dies penthe. in quibus. vij. dona diuidun
tur terre date diuiſionem: ꝑ tp̄s qd̄ ab hodie ſequi-
tur ſignificamus ppl'i afflictionem ⁊ gubernationē
factam per iudices ⁊ reges: ideoq̄ꝫ ſequunť quat-
tuoꝛ libꝛi regum pꝛout in ſequenti ti. dicetur.

¶ De pꝛima dñica poſt penthe. Rubꝛica.

HIc dicendum reſtat de pꝛima domini
ca poſt penthe. que eſt vna de ꝑncipa-
libus dñicis: ⁊ incipit hic quartum tē-
pus peregrinationis: q: ſumus in via
veniendi ad patriam. Sed q: hoſtes
habemus pꝛiuſq̄ illuc ꝑueniamus ſcꝫ carnem: mun
dum ⁊ diabolum. ideo legitur de libꝛis regum: in

quibus agitur de bellis ꝛ de victoꝛijs vt inuitemur
ad pugnandū foꝛtiter cōtra hoſtes ꝛ victoꝛiā habea
mus: ſicut iudei de philiſteis: ꝛ tādem gloꝛiemur in
celis: q: nō eſt nobis tm̄ lucta aduerſus carnem: ſed
etiā aduerſus aereas ptātes. Uñ pꝛimo dicimus in
veſperis. Bñdictus dñs deus meus ꝛc̃. hyſtoꝛia eſt
Deus oīz. ſeu ſm ro. ꝓ̃ꝛeparate. ſed q: bellū ſine diſ
cretione nō bene geritur: ideo ſequēti tpe ſubiūgū-
tur libꝛi ſalomonis. Itē q: inſurgūt vitia cōtra que
neceſſaria eſt patiētia: iō ſubſequēter ſubiungiť hy
ſtoꝛia de Job. Recte ergo inuitamur ad pugnaꝫ: q:
poſtꝙ̃ digni ſumus in numero iuſtoꝝ haberi per li-
bꝝ̄ numeri iam plectū ꝛ in ſtatu pfectiōis p nouam
legē ſcꝫ deute. in quo habeť. Diliges dñm deū tuuꝫ
ex toto coꝛde tuo ꝛ ex tota aīa tua. ꝛ ſumus ſub ieſu
p libꝝ̄ ioſue ꝛ ſub iudicibus. i. pꝛelatis p libꝝ̄ iudi-
cum: ꝛ ſumus ſine acceptiōe pſonaꝝ per lib. ruth: q̄
fuit moabitis. reſtat tm̄ pugnare: q: tunc magis ten
tat diabolus: ꝛ ſic oꝛdinanť libꝛi regū in quibus tra
ctať de bellis ipſoꝝ ad alios libꝛos. Adaptanť etiā
ꝛaliter pꝛime q̄ttuoꝛ dñice q̄ttuoꝛ libꝛis reguꝫ: put
diceť ſub. iiij. ꝛ ſub. vij. ꝛ ſub. xv. dñicis. Legunť au
tem in tali tpe ꝛ poſt miſſionē ſpūſſcti: ꝛ poſt feſtuꝫ
trinitatis: q: qñ accipim⁹ grām ſpūſſcti ex tunc ſum⁹
filíes deo: ꝛ filij ſum⁹ ſummi regis: ꝛ p ꝯñs ſumus re
ges. vñ in Apoc. Fecit nos reges ꝛ ſacerdotes deo
ꝛ pr̄i ſuo ꝛc̃. Pe. in canonica. Uos eſtis gen⁹ electū:
regale ſacerdotiū ꝛc̃. ex ꝺ ſac. vnc. g̃ cū ſimus reges
ꝛ habeam⁹ aduerſarios: non reſtat niſi vt regnū no-
ſtrū defendamus: q: ex hoc nobis iuidet diabolus
q: ad illud regnū ſumus aſſumpti. vñ fuit deiectus:
ꝛ ideo nobis grauis iminet pugna. Nēpe oſtēditur
nobis dauid in exēplū qui vicit p humilitateꝫ ꝛ per
iocūditatē mentis ꝛ vnctus fuit ter. Pꝛio a ſamue-
le in bethleem in ſignū regni. Scđo ſup domum iu-
da in regem: ſuper tribu iuda a viris iuda in ebꝛon.
Tertio iteꝝ in ebꝛon ꝛ in ꝯfirmatiōe regni ſup totū
iſrael. Similiter nos ſi bene pugnabim⁹ ter inunge
mur. pͥmo in bapt. in ſignū regni. ſcđo ī ꝯfirmatiōe.
tertio in paradiſo qñ regnuꝫ nr̄m ꝯfirmabiť. Saul
nobis ꝓponiť exēplum qui per inobedientiā amiſit
regnū. vnde non ſimus inobediētes ſicut ipſe fuit.
ne pdamus regnuꝫ eternū. Dauid aūt fuit humilis
in oībus opibus ſuis: qđ patet: q: cum luderet coꝛaꝫ
archa dñi indutus ephot lineo: ꝺpoſitis regalibus
veſtibus deſpexit eū michol filia ſaul dicēs ei ꝙ nu
datus fuerat ſicut vnus ꝺ ſcurris. ꝛ ille rñdit. Ludā
ꝛ vilioꝛ fiā ante dñꝫ q̇ elegit me ꝛc̃. Itē qñ venit ad
eū nathan. ꝓpheta ꝛ redarguit eū ꝺ pctō ſuo publi-
ce penituit. Itē iocūditatē mētis habuit: ꝛ oīa bōa
a ſe facta ad deū retulit. vñ de eo cātat eccl'ia. Pꝛe-
ualuit dauid in philiſteū ī funda ꝛ lapide in nomie
dñi: ecce exultatio ī deo. nō eñ ī ſe ꝯfidebat. Fūda
dauid eſt p̄dicatio p quā fundā p̄dicatiōis eijcitur
diabolus de coꝛdib⁹ hoim cū p durā rep̄henſionē in
cutitur timoꝛ ꝛ ꝯcipiť pnīa lapis ꝟo dura rep̄hēſio
eſt: q: ergo hmōi victoꝛia habeť per humilitateꝫ: iō
ad miſſam incipit introitus. Dñe in tua mīa ſperaui
ecce humilitas dauid. exultauit coꝛ meū ecce mētis
iocunditas. p hec duo vincitur pugna: ꝛ q: ille ſolus
vincit qui nihil ſibi ſed oīa bona ſua deo attribuit ꝛ
ſperat in eo: iō hñ ſequiť oꝛ̃o. Deus in te ſperātium
ꝛc̃. poſtea ſeq̄ť ep'la ꝺ charitate. De⁹ charitas eſt ꝛc.
Job. iiij. c. q: per charitatē reges ſumus ꝛ per eam
facimus bona opera meritoꝛia regni: p que regnum
noſtrū defendimus ꝛ cōſeruamus. vnde ſequitur in
hoc. Apparuit charitas dei ꝛc̃. poſt Deus charitas ē
ꝛc̃. ibi etiam oſtenditur ꝙ diligere debemus deuꝫ ꝛ
pꝛoximū. in euāgelio autem Homo quidam erat di
ues. Luc. xvj. c. Oſtenditur ꝙ nō debemus dilige-
re diuitias per diuitem qui induebatur purpura et
biſſo: ꝛ per penam eius vt enim dicitur Eccle. v. ca.
qui amat diuitias fructū nō capiet ex eis. qui amat
ſcꝫ amoꝛe libidinoſo. naturali ꝟo vel charitatiuo po
teſt: quia diuites cuꝫ iuſticia ꝛ bonis operibus nō
obijcim⁹. xix. di. hoc ſcripſimus. habeť enim in euā-
gelio de mendico lazaro in cuius perſonā īcipit gra
duale. Ego dixi dñe miſerere mei. Et ſequitur ꝟſus
de opibus mie. Beat⁹ qui itelligit ſup egenū ꝛ pau-
perem. i. intelligit ꝛ ꝓcogitat illud qđ eſt in egeno ꝛ
paupe. ſ. egeſtas ꝛ pauptas: vt ei ſubueniat. dicit ei
Hꝛego. ꝙ debem⁹ eos vocare patronos amicos no-
ſtros: q: etiaꝫ fratres nr̄i ſunt: ꝛ ſic facere nobis ami
cos de māmona iniq̄tatis ꝛ de male acq̄ſitis: vt cuꝫ
defecerimus p moꝛtē recipiāt nos in eterna taber-
nacula hoc nō fecit diues ille in epulo: ꝛ quia in ali-
quo noluit pauperi ſubuenire: iō cū eo diſtrictiſſime
fecit dñs vt nō poſſet hr̄e guttā aque ad refrigeriū
lingue: ꝛ iō ſequiť all'a. Deus iuſtus iu. foꝛ. ꝛc̃. poſt
ea ſequiť offer. in pſona mēdici. ſ. Intēde voci oꝛ̃o-
nis mee. ꝛ q: non obliuiſciť deus oꝛationes paupe-
rū ſequiť poſtcōio. Narrabo oīa mirabilia tua pſal.
di. ꝛc̃. in quibuſdā tamen eccl'ijs legitur hodie euan
geliū. Eſtote miſericoꝛdes. qđ eſt Lu. vj. c. ꝛ eſt ſciē
dum ꝙ Urbanus papa quartus ſtatuit fieri feſtum
de coꝛpoꝛe xp̄i quinta feria poſt hanc dñicam conce
dens magnam indulgētiam tam clericis officianti-
bus ꝙ̃ populis cōuenientibus ad diuina: pꝛout in
officio ſuper hoc oꝛdinato habetur.

¶ De ſcđa dñica poſt penthe. Rubꝛica.

Dictuꝫ eſt ꝙ pꝛima cauſa qua defen
dimus regnū noſtrum eſt charitas
que dilatatur per conſiderationem
eternarum nuptiaruꝫ. de quibus in
Apoca. Beatus qui vocatus eſt ad
cenam nuptiarum agni. vnde ī hac
ſcđa dñica habetur de hmōi cena in euāgelio Luc.
xiv. c. Homo quidā fecit cenā magnā: ꝛ vocauit mul-
tos: ꝛ miſit ſeruos ſuos hoꝛa cene dicere iuitatis vt
venirent ꝛc. hoꝛa cene eſt ex quo poꝛta paradiſi ap-
ta eſt per xp̄m. ſequitur ꝛ ceperūt ſe oēs ſimul excu-
ſare. nam pꝛimus dixit. villam emi ꝛ neceſſe habeo
videre illā. Scđs dixit. iuga boū emi quinq;: ꝛ eo ꝓ
bare illa. Tertius vero dixit vxoꝛem duxi: ꝛ iō non
poſſum venire. Dominus vero dixit ad ſeruū. Uade
ꝛ compelle intrare vt domus mea impleatur. Mul-
tos eñ compellit intrare per tribulationes. illi vero

qui vocati fuerant nõ venerũt: q: auari qui p̄mum ſe
excuſant ſupple vel guloſi q̇ per ſcdm: ⁊ luxurioſi q̇
per tertium intelliguntur: hac cena ſe reddunt indi-
gnos. vnde verſus. Uilla boues: vxor: celum clauſerẽ
vocatis. Mundus cura caro celum clauſere renatis
Et q: in hoc iſti ſe reddunt indignos: ideo dominus
alios vocat: q: vero per conſiderationem huius ce-
ne dilatat̃ charitas: ⁊ q: dominus protegit habẽtes
charitatem. ideo incipit introitus. Fact' ẽ dñs pte-
ctor meus: ⁊ eduxit me in latitudinem charitat. Se
quitur verſus de charitate. Diligam te domine forti
tudo mea ⁊c. In oratione vero petit charitatẽ. Sã-
cti nominis tui ⁊c. In epiſtola nolite mirari. j. Jo.
iij. habetur de vita eterna per cuius intuitum amor
concipitur. ⁊ ſequitur in fine de charitate. Filioli nõ
diligamus verbo neq̧ lingua: ſed opere ⁊ veritate.
Hec eſt lingua doloſa: qua dicunt amatores mundi.
Rogo te habe me excuſatum. Dicunt etiam bonis ⁊
ſanctis viris. Rogate pro nobis: ⁊ tamen venire nõ
curant: ⁊ attẽde q̄ duo primi excuſant ſe. Per p̄mũ
enim ſuperbi intelligunt̃. Per ſecundum omnes qui
delectant̃ in quinq̧ ſenſibus corporis. Per tertium
vero luxurioſi qui ſe nõ excuſant: q: non habent cor:
ſicut habetur in oſee. iiij. c. Fornicatio vinum ⁊ ebrie
tas auferunt cor. Magis enim abſorbet hoiem for
nicatio q̄ ſupbia vel auaritia. Q: ergo vt dcm̃ ẽ lin-
gua taliũ excuſantiũ ſe d̃r lingua doloſa: idõ eccleſia
a lingua doloſa petit liberari in rñſorio. Ad dñm cũ
tribularer clamaui ⁊ exaudiuit me. In vſu. Dñe libe
ra me ⁊c. ⁊ q: pfectus ẽ qui nõ peccat in lingua: idõ in
ſcdo tono cantat̃. Poſtmodũ ſequit̃ all'a ſtr de cha-
ritate. Diligam te dñe fortitudo mea ⁊c. Q: vero cõ
ſideratione vite eterne cõcipitur charitas viſa cena
petit conuerti in offertorio. Conuertere dñe eripe. ⁊
q: ibi cantabimus vocaliter. vt ait Caſſiodo' ſuper
pſalmiſtã. Omnis ſpũs laudet dñm: nõ erit ibi tãtũ
cena: ſ; maxima ſolẽnitas. Uñ Treñ. j. Uie ſyõ lugẽt
eo q̄ non ſint qui veniant ad ſolẽnitatẽ. Jdõ in poſt-
cõmunione pmittit ſe cantaturũ ibi domino dicẽs.
Cantabo dño q: bona tribuit mihi ⁊ pſallam ⁊c.

¶ De dominica tertia. Rubrica.

TErtia cauſa quare inflãmamur ad
defendẽdũ regnũ nr̃m eſt cõſidera-
tio beniuolẽtie dei q̄ nos cuſtodit ⁊
diligẽter q̄rit. ideo in euãgelio hui'
dñice. Erant appropiquãtes Luce.
xv. c. hr̃. Quis ex vobis hõ hñs cẽtũ
oues. i. angelos ⁊ hoies. ⁊ ſi pdiderit vnã. ſ. hominẽ.
nõne relinq̇t nonagintanouẽ in deſerto. i. in celo ⁊ va
dit q̄rere pditam ⁊c. aut q̄ mulier hñs dragmas de
cẽ. ſ. angelos ⁊ hoies. ⁊ pdit vnam. ſ. hoiem in q̄ ima-
ginẽ ſuã depinxerat nõne accẽdit lucernam. i. natu-
ram humanam in q̄ lumẽ deitatis poſuit veniẽdo ſe ei
⁊ q̄rit diligẽter donec inueniat. ⁊ cum inuenerit cõ
uocat amicas ⁊ vicinas dicẽs eis. Congratulamini
mihi q: inueni drachmam quã pdiderã. Jta dico vo
bis gaudiũ ẽ in celis ange. dei. ſu. v. pec. pe. agẽ. ec-
ce quanta eſt beniuolẽtia dei erga nos. Jſta enĩ be
niuolẽtia accẽdit i nobis charitatẽ. Q: vo ad nupti
as eternas nõ itrãt ſupbi neq̧ luxurioſi neq̧ auari
vt p̄miſſum eſt: idõ introit' hui' dñice Reſpice in me
⁊c. ⁊ dicit Uide humilitatẽ meam ꝯtra ſupbiam ⁊ la
borem meum ꝯtra luxuriam. q: inops ⁊ paup ſũ ego
cõtra auariciam. ⁊ pp p̄dicta monet nos. Pe. ad hu
militatem dicẽs in epl'a. j. Pe. vlti. c. Humiliamini
ſub potẽti manu dei vt vos exaltet ⁊c. Et poſt ſequit̃
ibi. Sobrij eſtote ⁊ vigilate in orõnibus. qm̃ ad. v.
di. tan. le. cir. q̄. quez deuo. Et q: tm̃ curã h; domin'
de nobis. ideo in graduali inuitat nos eccl'ia dicẽs.
Jacta cogitatũ tuum in dño ⁊ ipſe te nutriet verſus
Dum clamarẽ ad dñm ex. vocem meam ⁊c. All'a eſt
Dñe refugium Offertorium ẽ. Sperẽt in te omnes
q̇ te nouerũt ⁊c. q: de ſperantibus in ſe h; curaz. Q:
vo dñs nõ inuenit̃ niſi quis peniteat. cum vo q̇s pe
nitet ad dñm clamat: ideo ſequitur poſtcõio. Clama
bo. Rurſus hoc officium eſt de penitẽte: ſicut appa
ret ex ipſa communione ⁊ ex euangelio. vbi per da-
uid intelligitur quilibet penitẽs. vbi dicitur. Gau-
dium eſt in celo ſup vno peccatore penitẽtiam agẽte
⁊c. ⁊ ex introitu ⁊ alijs. ⁊ ideo cantat̃ circa feſtum
beati Johan. bap. qui legitur populum ad peniten
tiam prouocaſſe.

¶ De dñica quarta poſt penthe. Rubrica.

QUarta cauſa qua defendim' regnuz
noſtrum ſunt opera mie. vnde i euã
gelio Luc. vi. c. quod legitur in hac
quarta dñica in quibuſdam eccl'ijs
d̃r. Eſtote miſericordes ſicut ⁊ pater
veſter miſericors eſt. Et poſt ſequit̃
Menſuram bonam ⁊ confertam ⁊ coagitatam ⁊ ſup
fluentem dabunt in ſinum veſtrum. Q: vero non põt
homo opera mie facere niſi prius illuminet̃ a deo: idõ
incipit introitus. Dñs illuminatio mea. Et q: p ope
ra miſericordie eſt eccleſia terribilis vt caſtrorũ aci
es ordinata: ſicut dicitur in canticis canticoꝝ. ſequi
tur verſus. Si exurgant aduerſum me caſtra non ti
mebit cor meum. ⁊ ſi exurgat aduerſum me prelium
⁊c. Poſtea petit in collecta miſericordiam ⁊ gratiaz
dandi elemoſynas: cum dicit. Protector in te ſperã-
tium deus ⁊c. In epl'a vero extiſtimo q̄ eſt ad Rom.
viij. c. oſtendit̃ p̄mium: vbi dicit apl's. Nõ ſunt cõdi
gne paſſiones huius temporis a futuram gloriam q̄
reuelabitur in vobis. ⁊ poſt ſequitur. Et omnis crea
tura ingemiſcit expectãs reuelationem filiorum dei
⁊ vt hanc gl'iam eccl'ia. poſſit adipiſci: petit in reſpõ
ſorio veniam de peccatis. Propitius eſto petis no-
ſtris dñe ⁊c. Sequitur all'a. In te domine ſperaui.
q: in te ſpantibus ppitius ẽ. Unde pſalmi. Quoniã
in me ſperauit liberabo eum. Adaptant̃. etiam iſte
quattuor p̄cedẽtes dominice quattuor libris regu-
ſic. In primo enim libro habet̃ quomodo dauid inũ
ctus fuit. Unde in prima dominica incipit introitu
Domine in miſericordia tua ſperaui. Et in reſponſo
rio habetur. Et vnxit me vnctione miſericordie ſuez

oleo exultationis. vnde ſequitur in itroitu. Exultauit co: meũ in ſalutari tuo. ⁊ ita oſtendit ſe vnctum oleo leticie per miſericozdiã dei. In ſecũdo libzo habetur quomodo liberatus fuit ab inimicis ⁊ vnctus bis vt haberet latitudinẽ regni. Unde in ſecũda dominica incipit introitus. Factus eſt dñs pzotectoz me⁹ ⁊ eduxit me in latitudinẽ vt late regnarem. In tertio habeť quõ moztuus fuit. Unde in tertia dñica vtitur eccleſia voce decedẽtiũ dicens. Reſpice in me ⁊ miſerere mei. ⁊ in verſu. In te dñe ſperaui. In quarto libzo habeť de pphetis qui illuminati ſunt a deo vt viderent vẽtura: ⁊ ideo in quarta dñica dicitur in intro. tu. Dominus illuminatio mea.

¶ De quinta dñica poſt penthe. Rubzica.

Quinta cauſa qua defendimus et obtinemus regnũ noſtruʒ eſt pax cum inimicis eccleſie: ⁊ patientia i aduerſis: ad quã inuitat nos beatus petrus in ep̃la huius quinte dñice. Omnes vnanimes. j. Pe. iij. c. dicẽs. Et nõ reddẽtes malũ p malo ⁊c̃. Unde in euãgelio habeť de rhete beati petri. Sʒ multi ſunt qui rumpũt rhete beati petri concozdiã ⁊ vnitatẽ fraternam. ⁊ ideo in perſona tolerantiũ incipit introitus. Exaudi dñe vocem meã qua clamaui ad te ⁊c̃. verſus eſt. Dñs illuminatio mea ⁊c̃. Illuminatus eñi a deo ſaluatur ab hoſtib⁹ q: ſperat in eo. Pzo p̃dicta aũt pace cũ inimicis eccl'ie impetranda ozat eccleſia in collecta dicens. Da nobis q̃s dñe vt ⁊ mũdi curſus. In aliquibus tamen eccleſijs diciť. Deus qui diligẽtibus te ⁊c̃. Sequiť euangeliũ. Luc. v. c. Dũ plurime turbe irruerẽt in ieſum ⁊c̃. vbi ſequiť. Pzeceptoz p totam noctem labozãtes nihil cepim⁹. Tales qui laboꝛant in nocte ⁊ nihil capiũt ſunt qui p terrenis p̃dicãt. Sequiť. In verbo tuo aũt laxabo rhete: hoc facit qui habet ſciẽtiã ⁊ vitã. talis eñi cõcludit multitudinẽ piſcium copioſam. Uñ in pzĩcipio tot capti ſunt boni ⁊ mali ꝙ rhete rumpiť per quod ſignificatur ꝙ eccleſie vnitas in hac vita rumpiť a quibuſdã ſʒ poſt reſurrectioneʒ capti ſunt multi: ⁊ tamen non eſt ſciſſum rhete p q̃d ſignificantur boni qui nõ ſcindunt vnitatẽ eccleſie. Et ideo in offertozio dicit eccleſia ſe laudare deum qui ꝙtũ ad bonos filios dedit eis intellectum vt non rumpant rhete. id eſt vnitatem eccleſie. Benedicaʒ dñm qui mihi tribuit intellectũ. In poſtcõione vero dicit eccleſia ſe operare vnitatẽ: ⁊ hanc petere a dño inquit vnam petij a dño: lʒ eñi plura petat quotidie tñ diciť vnum petere: q: ad vnum fineʒ: id eſt ad habendũ a deo omnia petenda petit: ⁊ hoc eſt q̃d ibi ſequiť. Hanc requirã vt inhabitem in domo dñi omnib⁹ diebus vite mee. hoc ideo dicit q: tunc legiť Paralypomenon. i. verba dierũ qui hʒ eandẽ materiã cũ libzo regũ ⁊ ſignificat ꝙ qui in dieb⁹ ſuis bene rexerit ſe habebit dies eternitatis. Et attẽde ꝙ hoc officiũ cantať circa feſtũ beati Iacobi qui ſicut diciť in euãgelio: relictis rhetibus ſecutus eſt dñm ⁊ factus eſt piſcatoz hoĩm id eſt ſupplantatoz re ⁊ nomine vitiozum.

¶ De ſexta dñica poſt penthe. Rubzica.

Quia vero non valent omnia p̃dicta niſi fiat etiam plena iuſtitia fidei ⁊ in nouitate vite: iõ in hac ſexta dominica legitur ſecũdus liber paralipomenon: vbi habetur ꝙ confoztauit dominus ſalomonem: p quod ſignificať ꝙ dñs ſpũaliter ſuos confoztat dãdo eis foztitudinẽ: ideo dr̃ in officio huius dñice. Domin⁹ foztitudo plebis ſue ⁊ ptectoz ⁊c̃. v̄ſus eſt. Ad te leuaui alam meã: q: ab ip̃o eſt omnis foztitudo: ⁊ tũc bene regimus regnũ noſtrũ q̃d maxime fit ſi tẽdat homo ad pmiſſiões dei. vnde dr̃ in ozatione. Deus qui diligentib⁹ te bona inuiſibilia pzeparaſti ⁊c̃. In epiſtola autem. Quicũq₃ baptiʒati ſumus ⁊c̃. ad ro. vj. c. Hoztať nos paulus vt in nouitate vite ambulemus: aliter enim nihil valẽt alia: ⁊ vt hoc poſſim⁹ ozat eccleſia in reſponſozio. Conuertere domine aliquãtulum ⁊c̃. Ille vero qui ambulat in nouitate vite ⁊ p̃parat ſe ad laudãdũ deũ in pzeſenti ⁊ ĩ futuro vnde ſequiť alleluya. Te decet hymnus de⁹ in ſyon Ad hanc ozationem vel perfectionem hoztamur in euangelio Matth. v. c. Niſi abũdauerit iuſticia veſtra ⁊c̃. Et ſequiť ibi. Si offers munus tuũ ante altare ⁊c̃. Et q: non poteſt homo hoc facere ſine auxilio dei ideo ozat in offertozio. Perfice greſſus meos in ſemitis tuis ⁊c̃. Et q: talis poteſt offerre: ideo ſequitur in poſtcõione. Tollite hoſtias ⁊c̃.

¶ De. vij. dñica poſt penthe. Rubzica.

Sequitur ſeptima dominica ĩ qua leguntur libzi ſalomonis vt parabole ⁊c̃. Cantica libzi ſapiẽtie quẽ philo compoſuit ⁊ eccleſiaſticus quem ieſus filius ſyrach edidit: ⁊ tamen ſalomoni attribuiť. Hi libzi qui ſunt de operibus ſapientie ſalomonis leguntur a kalendis auguſti vſq₃ ad kalendas ſeptembzis q: menſis iſte calidus eſt ⁊ eſtũ ſignificat vitiozũ ĩ qua nos opʒ ſapiẽter regere ſicut in medio nationis pzaue ⁊ peruerſe: vel q: mẽſis iſte. ſ. auguſt⁹ ſextus eſt: vñ ſextilis ante auguſtũ ceſarẽ vocabať. ⁊ verus noſter ſalomon in ſexta etate venit q̇ fecit vtraq₃ vnũ: q̇ fuit dei v̄tus ⁊ dei ſapiẽtia: q̇ docuit nos ſapienter viuere ⁊ docere. Hic eſt xp̃s rex regũ qui ſepteʒ panib⁹ ⁊ paucis piſcib⁹ vt legiť in euãgelio hodierno ſatiauit eos q̇ de longe venerãt ⁊ cũ triduo ſuſtinuerãt. Rurſus in hac dominica incipit eccl'ia parabolas. ſalo. Poſt feſtum eñi trinitatis legiť liber regũ: q: ñ homo qñ trinitatis ſimilitudinẽ habʒ fit rex ⁊ ſacerdos. vñ pzeponunť ei exẽpla de regibus ⁊ ſacerdotibus ſicut ſub pzima dñica dictuʒ eſt. Poſtea vero ſequũtur libzi doctrinales. pzeponuntur enim exempla doctrinis: q: plus mouent facta ꝙ dicta. Actuũ pzimo. Cepit ieſus facere ⁊ docere. ⁊ ſic ozdinantur libzi ad ſeinuicẽ vt p̃cedãt libzi exemplares regũ et Paralypomenon: ⁊ ſequũtur libzi doctrinales ſalo-

monis:que doctrina eſt refectio ſpūalis.de quo dꝛ̄ in euangelio huius.vij.dñice. de hoc dicetur ſub dñica.xi.ꝛ.xij. Et q꞉ huic doctrine bonis opibꝰ reſpondere debemus incipit introitus Oēs gentes plaudite manibus. Et beatus Pau.inuitat nos in epl'a ad Ro.v.c.vt reſpondeamus illi doctrine ſeruiendo deo dicens. Humanum dico ꝓpter infirmitatem carnis veſtre:vnde in quibuſdam eccl'ijs ſequitur reſponſoriū Beata gens cuius eſt dñs deꝰ eoꝝ.i.que deum habet pro dño ei ſoli ſeruiendo:ꝛ ſequit̄ verſus Verbo dñi.i.doctrina dñi:celi firmati ſunt.i.maiores ſicut apl'i ꝛ alij ſancti. Sequit̄ in quibuſdam eccl'ijs all'a. Attendite pp̄le meus legē meam. Lex eſt illa refectio. Illa aūt refectio oſtenditur ī euāgelio Marci.viij. Cū turba plurima ꝛc. ꝛ eſt notandū ꝙ ibi dicit̄ ꝙ quidam de longe venerūt.ſ.illi qui de peccatis enormibus redierūt ꝛ penituerunt. qui eñ in pctō mortali eſt:nō hꝫ qd̄ mā‑ducet. Erant aūt quattuor milia.ſ.hñtes quattuor cardinales virtutes ꝛ comederunt ꝛ ſaturati ſunt: q꞉ lex dñi ſatiat:ꝛ remanſerunt ſeptem ſporte.ſ.predicatores hñtes ſeptem dona ſpūſſancti ꝛ reficientes alios. in alijs vō eccl'ijs legit̄ euangeliū. Attendite a falſis prophetis:q꞉ vero hñs doctrinā videt in quanto periculo ſit conſtitutus: videt eñ ſe eſſe in fornace babylonis.in offertorio. Sicut holocauſtum ꝛc. Danielis.iij.c.petit ſe liberari ꝛ vtit̄ voce trium puerorum. In poſtcōione vō. Inclina aurē tuam ꝛc.petit liberationem accelerari.

¶ De octaua dñica poſt penthe. Rubrica.

SEquitur octaua dñica in q̄ docet nos eccl'ia vitare oēm venereitatē. Hic eñ debet eſſe effectus doctrine in nobis: q꞉ in doctrina docet nos fieri ſpūales ꝛ remoueri a corporalibus deſiderijs ad ſimilitudinē btē marie virginis cuius feſtū inſtat. vnde introitus incipit Suſcepimus deus miſericordiam tuam.i.filium tuum ieſum xp̄m nobis ex miſericordia datum in medio templi tui.i. in eccl'ia tua ſm̄ nomen tuū deus. Deus eñ vbiq꞉ nominat̄:ſic ꝛ laus tua in fines terre.i. vbiq꞉. Tēplū etiā eſt beata virgo in qua vere ſuſcepimus dei miſericordiā. vnde circa eius feſtū rō nobiliſſiter pñs cantamus offiñ cum ſit templū dñi ꝛ ſacrarium ſpiritusſcti. Sequit̄ epl'a ad Ro.viij. Debitores carni non ſumus vt ſm̄ carnē viuamꝰ ꝛc. in qua docemur conculcare oēm carnalitatē:ꝛ ad oſtendendum ꝙ hoc poſſumus. Sequitur. Non eñ accepiſtis ſpm̄ ſeruitutis iterū in timore ſꝫ accepiſtis ſpm̄ adoptionis filiorum:quo guſtato deſipit oīs caro. Sed q꞉ nō pñt hec fieri niſi dño ꝓtegāte:ideo orat in graduali Eſto mihi in deum ꝓtectorē. Rurſus q꞉ nō pōt habere hec oīa niſi qui gaudet in dño:ideo ſequit̄ all'a Exultate deo adiutori noſtro. Gaudiū eñ ſpūale excludit oēm carnalitatē. Quia vō quidam ſunt vita caſti ꝛ humiles:ſed ficte ab his docet caueri in euangelio Matth.vij.c. Attendite a falſis ꝓphetis qui ꝓtendūt caſtitatē ꝛ ſunt luxurioſi. Uel ꝓpt̄ humanā laudē ſunt caſti ſicut fatue virgines:quibus dicitur. Amen dico vobis neſcio vos. Sed dñs humiles ſaluat. Unde ſequitur offertorium. Populum humilem ſaluum facies dñe ꝛ oculos ſuperborum humiliabis. Quia vō per delitias ſpūales oīa conculcamus:ideo dicitur in poſtcōione. Guſtate ꝛ videte qm̄ ſuauis eſt dñs.

¶ De dñica nona poſt penthe. Rubrica.

POſtmodum ſequit̄ nona dñica in qua legitur liber ſapientie. Sapientia aūt eſt cogitare de celeſtibus ꝛ leuare cor ad illa. Unde monet nos ad hoc maxime ꝓpter feſtū aſſumptionis b:ē virginis qd̄ inſtat qñ.ſ.aſſumpta eſt in celū. Et q꞉ hō ſe ſuper ſe leuare non pōt:niſi eum dñs trahat: ideo dicit̄ in introitu. Ecce deꝰ adiuuat me ꝛ dñs ſuſceptor eſt aīe mee.i. ſurſum captor ſicut eñ itur ad celeſtia non paſſibus corporis:ſed aſſimilatiōe mentis ad deum:in quo vitantur oīa mala de quibꝰ ſequitur in epiſtola.j.ad Corin.x.c. Nō ſimus cōcupiſcētes maloꝝ ꝛc. Poſtea ſequit̄ ibi Fidelis deus qui non patietur vos tentari ſuper id qd̄ poteſtis:ſꝫ faciet cum tentatione ꝓuentum vt poſſitis ſuſtinere: prius tñ timorem incutit dicendo. Qui ſtare ſe putat videat ne cadat:in graduali vō q̄ ſurſum rapit̄ reddit gratias deo dicens. Dñe dñs noſter ꝙ admirabile eſt nomen tuum in vniuerſa terra. Qm̄ eleuata eſt magnificentia tua ſuper celos.ſ.non tñ in chriſto ꝛ beata virgine.i.ſuper celos materiales et ſpūales. verūetiam in ſanctis ſuper celos materiales. in euangelio Luc.xvj. Monet vt ſi non poſſumus per nos volare ad celum faciamus nobis amicos de mamona iniquitatis.i.de diuitijs inequalit̄ poſſeſſis dicēs. Homo quidam habebat villicū ꝛc. Homo iſte ſciuit ſic ꝑ prouidentiā carnis diſponere ꝙ amotus a villicatione fuit receptus in domibus dñi ꝛ hoc ꝑ iniquitatē fraudis. Sicut ergo ille laudatur qui per iniquitatem fraudis ſciuit ſibi in futurum ꝓuidere: multo magis laudabit dñs eos qui dant elemoſynas:qd̄ eſt prudentia ſpūs. de qua dicit apl's. Eſt vita ꝛ pax qua homo ſibi ꝓuidet in futuro. Poſtea ſequit̄:q꞉ filij huius ſeculi prudentiores ſunt filijs lucis in generatione ſua.i.in his que pertinent ad generationem ſuā: idem circa tꝑalia: Ego dico vobis facite vobis amicos de mammona iniquitatis:vt cum defeceritis ſcꝫ moriendo recipiant vos in eterna tabernacula que ſunt ſua. vñ Beati pauperes ſpiritu:qm̄ ipſoꝝ eſt regnū celorum: ꝛ quia non tñ per elemoſynas:ſed etiā per orōnes volamus ad celeſtia. ideo eſt alleluya. Domine deꝰ ſalutis mee in die clamaui ꝛ nocte coram te. Quia vō hec tabernacula per opera iuſticie habent̄. Sequitur offertorium. Iuſticie domini recte letificantes corda ꝛc. Quo autem ordine hec fiant oſtenditur in poſtcommunione. primum queritur regnum dei Matth.vj.c.

¶ De decima dñica poſt penthe. Rubrica.

In dñica decima legitur eccleſiaſticus qui incipit. Oīs ſapiētia a dño deo eſt vbi oſtendit ꝙ nō ſolū ſapiētia: ſed ēt oīa bona ſunt a deo: ꝛ ideo ab eo ſolūmodo ſunt petēda: ꝛ ad eum debemus clamare: ꝛ ideo incipit itroitus. Dū clamarē ad dominum exaudiuit vocē meā. Et q: debemus ipm ſolum orare ſequitur verſus. Exaudi deus orationem meā. Et oratio in quibuſdam eccleſijs. Pateant aures miſericordie tue dñe pcibus ſupplicantium. In qua collecta ptꝫ quis rogans dign' ſit exaudiri. Vñ ſequit. Et vt petentibus deſiderata concedas: fac eos que tibi ſunt grata ꝛ placita poſtulare: ꝛ oſtēditur in epiſtola. Scitis qm ꝛc̄. j. ad Cori. xij. c. ꝙ omnia bona ſunt a deo: ꝛ ideo ei ſunt exhibēde gratiarūactiōes. Vñ enumeratis oībus donis dicit. Hec aūt oīa operat vnus atq idem ſpiritus diuidēs ſingulis ꝓut vult. Sed q: bonum cito amittit qd non a largiente cuſtoditur ſicut dicit Grego. ideo ſequitur reſponſoriū. Cuſtodi me dñe vt pupillam oculi. Item q: ad illum cōfugere debemus a quo oīa bona habemus ſequitur all'a. Dñe refugiū fact' es nobis. In alijs eccl'ijs dicit all'a. Te decet. Euangeliū vero qd eſt in quibuſdā eccleſijs. Cum appropiquaret dñs hieroſolymā. Luc. xix. ca. eſt de ſymoniacis qui iniuriant ſpūiſancto. ſ. in hoc ꝙ vendunt ea que ipſe dat gratis: vel ad voluntatem ſuam tribuunt. ac ſi ab illis eſſent illa bona ꝛ nō a ſpūſancto. Et nota ꝙ hoc euangeliū in quo hierl'm deſtructio predicatur in auguſto legit: q: prius a nabuchodonoſor: poſtmodū a romanis in hoc menſe deſtructa fuiſſe inuenit. In alijs eccl'ijs legit. Dixit ieſus ad quoſdam. ſequitur ꝛ offertoriū. Ad te dñe leuaui animaꝫ meam. quaſi diceret nō ad ſymoniacos non ad prelatos prauos vel ad quoſdā fatuos ꝛ ſimulatos religioſos qui faciunt ſe a ſimplicibus adorari: ſꝫ ad te a quo omnia bona ſunt. Et q: tūc acceptat deus omnia opera noſtra quando ſperamus in ipſo deo: ideo ſequitur poſtcōmunio. Acceptabis ꝛc̄.

¶ De. xj. dñica poſt penthe. Rubrica.

Undecima dñica in qua incipit eccleſia legere Iob. qui lit'r eſt liber exēplaris: ſꝫ eſt exēplū ꝑfectionis. i. perfecte ſapientie que nō habet niſi ꝑ predictā refectionē doctrine ſpūalis. Nam refectio facit ſpūaliter fortes: ꝛ ideo poſt libros Salomonis legit liber Iob. In ordine aūt biblie oēs exemplares. ſ. rutb. Iob. Tbobias. Iudith. ꝛ Heſter precedūt libros doctrinales Salomonis ꝓpter rōnem predictā: de quo ēt dicetur ſub dñica. xv. Et q: vnanimitas facit fortes ꝛ patientes ſicut fuit Iob. ꝛ cōcordes ſicut fuerūt filij Iob qui faciebant ꝯuiuia per domos vnuſq̈ſq in die ſuo: ideo incipit introitus. Deus in loco ſancto ſuo. i. in humilibus. Eſa. Super quē requieſcit ſpiritus meus niſi ſuper humilem ꝛ quietum ꝛ trementem ſermones meos: ꝛ ſi deus eſt cum eis: nullus pōt eis preualere. Deus eñi habitare facit vni' moris in domo. i. concordes ꝛ vnanimes quales fuerunt filij iob qui dabant ſibi inuicē comedere. vnde verſus eſt. Exurgat deus ꝛ diſſipentur inimici eius q: fortitudo noſtra nihil valet niſi dñs nobiſcuꝫ cooperetur: imo ꝓncipalr opet. In epl'a notū vobis facio euāgeliū: que eſt. j. Corin. xv. oſtēdit beat' paulus humilitatē. vnde ſequit ibi. Qui nō ſuꝫ dignus vocari apl's. ꝛ ꝓpter hanc humilitatē raptus fuit vſq ad tertiū celum. In reſpōſorio quoq ſequit vox humiliū. In deo ſperauit cor meum ꝛ adiutus ſum. ꝛ in ver. Ad te dñe leuaui animaꝫ meam. ꝛ q' ex tali ſpe ſequitur exultatio: ideo in quibuſdaꝫ eccl'ijs eſt alleluya. Venite exultemus dño. Euangelium vero eſt de humilitate ꝛ eius effectu. Duo homies aſcendebant ꝛc̄. Luce. xviij. c. vnde ſequitur. Phariſeus dicebat. Dñe nō ſum ſicut ceteri hoim ꝛc̄. ecce ſuperbia. Sequit publicanus dicebat. Deus ꝓpici' eſto mihi peccatori ecce humilitas: ꝛ iō abijt iuſtificat' in domū ſuam ab illo: q: vero humilitatē ſequit exaltatio. qui ei ſe humiliat exaltabit: iō ſequit offerto. Exaltabo te dñe qm̄ ſuſcepiſti me. i. ſurſum cepiſti. q. d. Exaltabo te dñe qm̄ exaltaſti me. Poſtcōmunio. Honora dñm de tua ſubſtantia ꝛc̄. Prouerb. iij. ca. hoc ad litteram facit humilis. dat enim libenter pauperibus. ꝛ hoc eſt honorare dñm: q: ipe precepit vt detur pauperibus: vl' honora dñm ꝛc̄. i. oīa bona tua deo attribue. ꝛ hoc eſt propriū humilium. Hec poſtcōio congrue hoc tpe canitur quādo frugibus horrea ꝛ vino celaria plene redūdant quibus deuote dominus honoratur.

¶ De. xij. dñica poſt penthe. Rubrica.

Duodecima dñica eſt de oratione et quaſi exprimit Iob orans ꝛ ſedēs in ſterquilinio cōquerēdo de falſis amicis. Legit eñi Iob in duab' dominicis. Iob quidē in ſterquilinio moraliter eſt anima in mortali peccato ꝛ fetido: in quo dum reſidet non reſtat niſi orare deum vt ipſam ab eo eripiat. Unde incipit introitus. Deus in adiuto. meū inten. Domine ad adiuuādū me feſtina. Confun. ꝛ re. qui que. alam meaꝫ. In offertorio aūt oſtenditur efficacia orationis: ꝛ totū officium eſt oratio moyſi ſumpta de Exo. quādo rogauit pro filijs iſrael qui fecerūt ſibi vitulum cōflatilem: ꝛ incipit. Precatus eſt moyſes in cōſpectu domini dei ſui ꝛc̄. qui moyſes ſeipꝫ expoſuit pro ſalute populi dicēs. Aut dimitte eis hanc noxam aut dele me ꝛc̄. xlv. di. diſciplina. ꝛ reducit ad memoriam merita patrum. memēto inquit abraā yſaac ꝛ iacob ꝛc̄. ꝛ placatus factus eſt dñs de malignitate quā dixit facere pp'lo ſuo. ꝛ ex hoc ꝓbatur ꝙ ſctōꝝ merita nobis proſunt. Et nota ꝙ in hoc offertorio fit verborū geminatio. de quo dictū eſt ſub ſcd'a dñica poſt epyphaniā. in epiſtola. Fiduciam talem habemus per xp̄m ad deum. ij. ad Corin. iij. c. oſtendit apoſtolus ꝙ oratio ſua ꝛ aliorum bonorum ꝓlatoꝝ noui teſta. maiorem habet efficaciam ꝙ̄ habuit in veteri teſta.

quia ẽt moyſes orauit cum fiducia confiſus de meritis patrum:ſ3 ne videaẜ hoc ex arrogãtia facere ſubdit. Nõ ꝙ ſufficiẽtes ſim᷒ cogitare aliq̇d a nobis q̃ſi ex nobis:ſ3 ſufficiẽtia noſtra ex deo eſt cui᷒ miniſtri ſum᷒. In euãgelio võ oſ̃diẜ ꝙ multũ valet oratio ꝑlatoꝝ qḋ legiẜ in q̇buſdã eccleſijs. Dum trãſiret ihs ꝑ medios fines decapoleos:adducũt ei ſurdũ ꝛ mutũ ꝛ ſanauit eos dñs. Multi ſunt ſurdi q̇ nolũt audire v̄bum dei:ꝛ multi muti q̇ nolũt loq̇ ꝛ pñt ſilr hos debent ꝑlati ꝑ p̄dicationẽ adducere ad dñm ꝛ in cõfeſſione ꝛ oroñe ſaluabit eos. vñ in ꝑſona ſurdi ꝛ muti cantaẜ in graduali. Bñdicam dñm in omni tpe verſus ẽ. In dño laudabiẜ aïa mea. in all'a võ monet ad hanc laudem. Venite exultem᷒ dño ꝛc. de offertorio ſupra dictũ eſt. poſt cõïo võ eſt. De fructu opeꝝ tuoꝝ ſatiabiẜ terra. i. p̄dicatores quos dñs replet ꝑus bonis ꝛ ipſi repleti alios replẽt. In alijs võ eccleſijs dicitur euangelium. Exiẽs ieſus de finibus tyri. quod eſt Marci.vij. Poteſt aũt dici ſm Sicardũ epm cremoñ. in mitrali. ꝙ ſalomone mortuo regnu3 diuidiẜ ꝛ ideo mẽſis ſeptembris hyſtoria bipẜtiẜ. Prima pars in vna hyſtoria conſolidaẜ. alia variaẜ:q: regnum iuda in dauid familia ſtabiliẜ:ſed regnum iſrael a pluribus occupaẜ. Unde ꝛ hyſtoria de his iuſtis q̇ gẽtibus intermixti fuerãt compilaẜ. vt de Iob Thobia Iudith ꝛ Heſter. cum in prima. ſeptembris hebdomada legaẜ Iob quem ipſe ſcripſit cum rñſorio ſi bona. in ſecunda liber thobie quem ipſe compoſuit. in tertia iudith. quem achior edidit. in quarta heſter quem mardocheus vel potius eſdra compoſuit. ſed ꝛ liber eſdre poſt hec oꝑa recitaẜ. Et cum his cantãtur rñſoria. Peto ꝛ adonai dñe ꝛc. His temporibus ꝓphetizauit helyas q̇ geſſit typum xp̄i. Sic mortuo conſtantino eccl'ia ſeparaẜ vna pars eſt catholica. alia ꝑ multa ſciſmata ſeꝑata a q̇b᷒ eccl'ia catholica multa aduerſa ꝑ dño tolerauit ſicut illi quorum oꝑa hoc tpe leguntẜ inter catholicos q̇dam ſunt perfecti quidam imꝑfecti. ꝑfecti ſunt p̄dicatores idonei miniſtri ꝛ cooperatores dei. qḋ dr̃ in epl'a. Fiduciam. Hi adducunt imꝑfectos ꝛ alienos ſurdos ꝛ mutos ad gr̃iam ieſu xp̄i ſicut legiẜ in euangelio. Vox itaq3 ꝑfectorũ eſt in introitu. Deus in adiutorium meum intende. qui adiutorium dei implorant vt hereticis valeãt reſiſtere:ꝛ eos ad dei gr̃am adducere. Aut eſt vox imꝑfectoꝝ ꝓficẽtium:vt ꝓficiant dei implorant auxilium. in graduali. Bñdicam. ꝛ in all'a. Dñe refugium vox ſiq̇dem eſt ꝑfectorum gratias agẽtium de illis ſe a ꝑſecutione aliquotiẽs temperãtibus ꝛ iſtis ꝓficiẽtibus. ꝛ q: moyſes fuit vnus eorum qui obtulerũt pro peccatis ſubditorum ideo in offertorio cantatur Precatus eſt moyſes. Hi perfecti ſunt illa terra que ſatiata fructu operum domini donis videlicet ſpiritus ſancti producit fenum iumentis. i. doctrinã hoibus. Vñ communio eſt. De fructu ꝛc. Et attende ꝙ recte de iob ꝛ moyſe ſimul cantatur:quoniam contẽporanei reperiuntur per quorum exemplum ad patientiam ꝛ manſuetudinem inuitamur.

¶ De.xiij. dñica poſt penthe. Rubrica

In tertiadecima dñica legitur liber thobie:ꝑ quẽ figuraẜ gen᷒ humanũ cecũ fcm̃ ꝑ pctm̃ ꝑmi parẽtis. qḋ nõ potuit ſanari niſi amaritudie paſſionis q̄ ꝑ fel ſignificata ẽ. Xp̄s võ ꝑ piſcẽ:q: piſcis aſſus ẽ xp̄s paſſus. Cecum q̇dem erat genus humanũ:q: hitãtib᷒ in regiõe vmbre mortis lux orta ẽ eis. Petit ergo vt veniat dñs ſicut ꝓmiſit. Dñica eñi iſta ẽ de ꝓmiſſionibus. Unde dicit in introitu. Reſpice dñe in teſtm̃ tuum ꝛ in ꝓmiſſiõe tua:vt ſicut ꝓmiſiſti veniat filius tu᷒. ꝛ hoc ẽ qḋ ſequiẜ. Et aïas pauperꝝ tuoꝝ ne obliuiſcaris i finem. ꝛ hoc eſt qḋ dicit thobias filio ſuo. Memento fili:qm̃ pauperẽ vitam gerimus:habebis multa bona ſi timueris deũ. Vñ ſequiẜ oro. Oṗs ſempiterne deus de cuius munere venit ꝛc. ꝛ rogat vt poſſit currere eccl'ia ad veras ꝓmiſſiones. Epl'a Abrae facte ſunt ꝓmiſſiões ꝛ ſemini eius ꝛc. ad Gal. iij. c. vbi agitur de ꝓmiſſionibus. ꝛ ſequiẜ ibi. Quid igiẜ lex dicit apl's ſi nõ põt ſanare gen᷒ humanum cecu3 ſicut thobiam ꝛ ſequiẜ rñſio. Lex q̇dem ꝑꝑ trãſgreſſores poſita eſt ſub. dicit pedagogus. Sequiẜ rñſorium. Reſpice dñe in teſtm̃ tuum. vbi oñdiẜ vehemẽs effect᷒ oroñis. In all'a. Qm̃ de᷒ magn᷒ de᷒ ꝛc. oñdiẜ quis ẽ q̇ pt illuminare. In euãgelio oñdiẜ ꝙ lex nõ põt ſanare. ꝛ incipit in q̇buſdam eccleſijs. Bti oculi qui vident q̄ vos videtis multi prophete ꝛ multi reges ꝛc. Lu. x. c. vbi habetur ꝙ ſacerdos ꝛ leuita pertranſierunt hoiem qui incidit in latrones:ſacerdos inquã ꝛ leuita veteris teſtamenti ſed ſolus ſamaritan᷒. ſc3 xp̄s qui eſt ſacerdos noſter ipſum ſanauit. Et quia lex non ſanat q̃ſi neminem ad perfectionem ducit: ſ3 deus in quo ſperandũ ẽ. iḋ ſequiẜ offertorium. In te dñe ſperaui. Quõ aũt ſanauit illum cecum patet q: per panem angelorum qui factus eſt panis hominum. i. per filium dei incarnatum. ꝛ ideo ſequitur in poſtcommunione. Panem angelorum manducauit homo. Alie eccleſie dicunt panem de celo ꝛc. Sapien. xvj. cap.

¶ De. xiiij. dñica. poſt penthe. Rubrica

In dñica decimaq̄rta legiẜ liber iudith. ꝛ cantaẜ quõ victoria data ẽ in manu femine ꝛ monet nos eccleſia ad ſanctimoniam ſiue ad ꝯtinẽtia3 exemplo iudith. ſicut eñi interfecit. Olofernẽ q̇ interꝑtaẜ eneruãs vitulum ſaginatũ:ſic monet eccl'ia vt interficiam᷒. Olofernẽ. i. diabolũ q̇ eneruat ꝛ interficit laſciuos mundi. qḋ fit ꝑ ſctimoniam abſcindẽdo ei caput. na3 caput diaboli ẽ luxuria:q: q̃ſi primo de ea incipit hoies tentare:ꝛ iḋ dñs dicit in Luc. Sint lũ. veſt. p̄cin. h̃ ẽ p̄cingatis vos contra primum vitium. Exo. xij. In comeſtione agni renes veſtros accingetis. alio tamen modo ſuꝑbia eſt initium omnis peccati. Quia vero fragiles ſumus ꝛ effeminati. vnde interficere nõ poſſemus Olofernẽ niſi adiutorio dei. ideo dicit in introitu. Protector noſter aſpice deus ꝛ reſpice in faciẽ xp̄i tui. Sequitur in quibuſdam eccleſijs

epl'a ad Gal.v. Spiritu ambulate ꝛ deſideria car-
nis non perficietis. Caro enī concupiſcit aduerſus
ſpiritū ꝛ ſpūs aduerſus carnē ꝛ ſequit̄. Manifeſta
autē ſunt opa carnis. ꝛ nominat ſca. Item alibi di
cit. Si cōtenditis: nōne carnales eſtis. hoc dicit q:
cōtendimus de carnalibus ꝛ poſt. Fructus autem
ſpūſſancti ſunt longanimitas: pax patiētia ꝛc. Deui
cere igitur oloſernem in nobis eſt facere iſta duo.
Per hoc quoq; vitia interficimus in nobis ꝙ guſta
mus ſpiſſctm̄ quo guſtato deſipit omnis caro. Sed
q: non pōt ſanari in nobis carnalitas niſi a dño: q:
eſt ſicut lepra: ideo in quibuſdā eccleſijs ſequit̄ euā
geliū. Dum iret ieſus. Luc. xvij. de leproſis qui vene
rūt ad dñm: ꝛ dixit eis. Ite ꝛ oſtendite vos ſacerdo
tibus: ipſis tñ prius ſanatis per qđ ſignificat̄ ꝙ pri
us peccato: a dño ſanatur ꝛ poſtea iniungit̄ ei peni
tentia a ſacerdote ꝛ abſoluit̄. qđ ſignificatū eſt per
hoc ꝙ diſcipuli dñi inſtita lazari ſoluerūt: ꝛ tñ prius
ipſe erat reſuſcitat' a dño. Rediit aūt vnus ad eum
flexis genib' gratias agens: per qđ ſignificat̄ ꝙ vni
tas eccleſie reddit gratias deo. vnde vnus ſanabat̄
in piſcina Ioh. iiij. ꝛ ideo in rñſorio gratiaꝝ actōes
dicit eccleſia. Bonū eſt cōfiteri dño. ꝛ etiam in all'a
qđ eſt in quibuſdā eccl'ijs. Confitemini dño ꝛ inuo-
cate nomen eius: ꝛ q: hoc non ſufficit niſi ꝛ dñs nos
cuſtodiat: ideo ſequit̄ in offertorio. Immittit ange
lus dñi in circuitu timentiū eū: q: cuſtodit nos dñs
per angelos. ſequit̄. Guſtate ꝛ videte quid autē gu
ſtare debemus oſtenditur in poſtcōio. ſ. panem qui
ſaginat animam non corpus vnde eſt offertorium in
quibuſdam eccleſijs. Panis quem ego dedero caro
mea eſt pro mundi vita.

¶ De. xv. dñica poſt pentec. Rubrica.

Dominica quintadecima hꝫ eandē
intentionē cum pcedēti: ꝛ iō in qui
buſdā eccleſijs in his duab' dñicis
legit̄ liber iudith ꝛ itroitus eſt. In
clina aurē tuā dñe. verſus eſt. Leti-
fica aiam ſerui tui: qm̄ ad te dñe le-
uaui aiam meā. q. d. non ad carnalia deſideria. In
epl'a que eſt ad gal'. vj. monet nos vt non ſimus vitu
lus ſaginatus ſed ſimus ſpirituales. Unde dicit ibi
paulus. Si ſpiritu viuimus: ſpiritu ꝛ ambulemus:
q: qui ſeminat in ſpiritu de ſpiritu metet vitā eter-
nam: qui eſt in carne: de carne metet corruptionē. ſe
quitur rñſoriū. Bonū eſt confidere in dño ꝙ cōfide
re in hoīe qui dat victoriam in manu femine qñ fa-
cit hoīem vincere in carne ꝛ q: hoc facit qui prepa-
rat cor ſuū ad ſeruiendū deo. ſequit̄ all'a. paratū cor
meum deus ꝛc. in euangelio. Nemo pōt duob' dñis
ſeruire. qđ eſt Matthei. vj. docemur ne ſeruiam' vē
tri. ꝛ poſt. Nolite ſolliciti eſſe dicentes quid mādu-
cabimus aut quid bibemus ꝛc. ſed primū querite
regnum dei ꝛc. Nolite ſolliciti eſſe. ſ. ſollicitudīe ſuf-
focationis: ſollicitudine aūt pūidentie ſolliciti eſſe
debemus. in offertorio vero monemur vt ſeruiam'
dño non ventri. Expectans expectaui dñm vt reſi-
ceret me. Quis aūt ſit iſte cibus quo anima debꝫ re
fici oſtendit̄ in poſtcōione que eſt in quibuſdā ec-
cleſijs. Qui māducat meā carnē. ſ. per fidem. nā vt
dicit Aug. Crede ꝛ māducaſti ꝛc. Querit̄ aūt quare
eccl'ia poſt libros ſalomonis legat librū Iob ꝛ poſt-
ea librū Thobie ꝛ Iudith cū alio modo ordinent̄
in biblia. ſicut enī dictū eſt ſub ſeptima dñica. prece
dunt libri exēplares ꝛ poſtea doctrinales: q: magis
mouēt facta ꝙ dicta: ꝛ ad vltimū ponunt̄ libri Ma
chabeorū qui ſunt libri exēplares. Ad qđ dicit̄ ꝙ p
doctrinā peruenit̄ ad perfectionē patientie que ma
gis fuit iob. Uñ poſtea ſequit̄ Thobias q: magnū
etiā patientie ſignū fuit in Thobia qui amiſit mul-
ta ꝛ filiū ad tps ꝛ oculos. qui maxime ab hoīe dili-
gunt̄ ex eo ꝙ oculi ſunt principium cognitionis ad
quā natus eſt homo: ꝛ q: etiā plus valet exēplū fe
mine ꝛ magis erubeſcētiā incutit: ideo liber iudith
in quo habet̄ de victoria in manu femine poſt predi
ctos ab eccl'ia ordinat̄. vltimo vero liber machabeo
rum legit̄: q: ibi habet̄ exemplū de cōfirmatione iu
ſticie. Machabei enī paſſi ſunt martyriū p lege de-
fendenda ꝛ cuſtodiēda ab antiocho fidei inimico.

¶ De dñica. xvj. poſt pentec. Rubrica.

Decimaſexta dñica legit ꝛ cantat ec
cleſia de machabeis vt dicet̄ in ſe-
quē. ti. qui multa paſſi ſunt ab An-
tiocho ꝛ ſeptē populis. ꝛ ibi habet̄
ꝙ templū qđ pollutū fuerat ab illis
ppl'is ab iſtis machabeis purifica-
tum fuit. ꝛ per hoc ſignificat̄ aīa que templū dei eſt
polluta a ſeptē capitalibus vitijs non pōt mundari
niſi purificetur a peccato qđ eſt eam reſuſcitari de
morte peccati. vñ habetur in euangelio de reſurre-
ctione filij vidue: ꝛ ideo incipit introitus. Miſerere
mei dñe ſcꝫ vt reſuſcites me. verſus eſt. Inclina do-
mine aurē ꝛc. In epl'a vero appſtolus inuitat nos
ad patientiā dicens. Obſecro vos ne deficiatis in
tribulationibus ꝛc. que eſt ad Ephe. iij. ſic enī vin-
cuntur inimici a machabeis. i. a ſanctis. ſequit̄ gra-
duale. Timebūt gentes: q: ſicut poſtꝙ illi vicerunt
inimicos ſuos ꝛ mūdauerunt templū ꝛ reedificaue
runt: timuerūt gentes in circuitu: ſic ꝛ poſtꝙ homo
vicerit diabolum ꝛ mundauerit ſe per confeſſionē
ꝛ reedificauerit templū dei in ſe timent demones.
Unde ſequitur verſus. Qm̄ edificauit dñs ſyon: ſꝫ
q: non pōt fieri niſi a dño ꝙ homo liberet̄ a vitijs:
ideo ſequit̄ alleluya. Redēptionē miſit ꝛc. Euange
lium eſt in quibuſdā eccleſijs. Ibat ieſus in ciuitatē
ꝛc. Luc. vij. ꝛ poſt acceſſit ieſus ꝛ tetigit loculū: ꝛ di
xit. Adoleſcens tibi dico ſurge ꝛ ſurrexit. ꝛ dedit il-
lum matri ſue. Nempe tangit dñs loculum vbi erat
mortuus: quando infirmitate vel aliquo flagello tā
git corpus hominū in quo iacet mortuus ſpūs hoīs
id eſt aīa. ꝛ ſic excitat̄ a ſomno mortis. Unde Eccl'.
xxi. Infirmitas grauis ſobriā reddit aīam ſequitur
offer. q. d. in voce machabeoꝝ. Dñe in auxiliū meū
reſpice. ſequitur poſtcōio. Dñe memorabor iuſticie
tue ſolius. iuſticie inquam: q: omnis qui venit ad te
non eijcietur foras. poteſt ꝛ aliter dici ꝙ ioſia de-
functo: hieruſalem deſtruitur populus captiuatur

τ pꝛemitur. ideo in hoc mẽſe octobꝛi machabeoꝝ hyſtoꝛia legit̄ τ cantat̄. Adaperiat τc. q2 a ſuis aduerſarijs ad modū p̄mebant̄: quoꝝ p̄mā partē ſymō pōtifex edidit aliā filius ei᷒. Jo. poſteriꝰ ē q̄daȝ iude᷒ agreſtis ſed erudit᷒: hi captiui militantē deſignāt eccl'iam in q̄ ſunt duces τ ſatellites: doctoꝛes τ diſcipuli pfecti τ impfecti. Doctoꝛ ꝰ vidua ſignificat euāgelica q̄ vidua ē: q2 militās cū ſpōſo triumphanti nō eſt cui᷒ filius moꝛit̄ cum diſcipuli p quouis crimine ab eccl'ie coꝛpoꝛe ſeparant̄ reſuſcitant̄ cum illis gr̄a infundit̄. Hec igit̄ oꝛat i euāgelio p filij reſurrectōe id eſt gr̄e infuſione. τ hoꝛtat̄ in ep̄la ne deficiat i tribulatōibus τ huius rei gr̄a flectit genua ſua hec eadem oꝛat in introitu. Miſerere τ in offertoꝛio Dn̄e. graduale. Reſpice id qd̄ dr̄ in euangelio. Accepit āt omnes timoꝛ. Poſtcōio. Dn̄e memoꝛabo: gratiarum eſt actio. Uel hic mẽſis octobꝛis: vt q̄dam aiūt deſignat octauam: ſicut ergo iudei finitis p̄lijs τ tēplo reſtaurato in hymnis τ confeſſionibus domino bn̄dicebant: ſic in octaua magne feſtiuitatis ſancti feſtiuius exultabunt.

¶ De dn̄ica. xvij. poſt penthe. Rubꝛica.

In dn̄ica decimaſeptima agit̄ de nuptijs eternis: q2 cōſideratōe nuptiarū illaꝝ libẽter patimur tribulatōes ſicut τ machabei fecerūt. Sūt autē q̄ttuoꝛ dn̄ice in q̄bus agit eccl'ia de machabeis. cōſideratio enī illa tribulatōes leues facit: τ ppter illas nuptias pena q̄libet leuiter ſuſtinet̄. De his nuptijs dr̄ in euangelio ꝙ in hac die in q̄buſdam eccleſijs legitur. Cum inuitatus fueris ad nuptias recumbe in nouiſſimo loco τc. Om̄es inuitati ſumus ad nuptias eternas τ ſi in nouiſſimo loco nos ponimus hic vt ſimus humiles: exaltabimur in paradiſo τ econtra. vn̄ ſtatiȝ ſubiungit̄. ego autem dico vobis: q2 omnis q̄ ſe exaltat humiliabit̄ τc. Unde incipit introit᷒. Juſtus es dn̄e. ſ. in hoc iudicio τ rectum iudicium tuum. Huic enī iudicio ꝯcoꝛdat eccl'ia ſeu ꝯſentit quo deus exaltat humiles: τ ſupbos deprimit dicēs. Juſtus es dn̄e τc. in ep̄la. Obſecro vos. q̄ eſt ad ephe. iiij. c. inuitat nos ad humilitateȝ vt dicat̄ nobis. Amice aſcẽde ſupius vbi dr̄ Ut digne. i. i humilitate ambuletis vocatōe q̄ vocati eſtis. ſ. ad nuptias. hoc enī ē nouiſſimū locuȝ tenere. Ad hoc idē monet in graduali. Btā gēs cui᷒ eſt dn̄s de᷒ eoꝝ τc. ſupbi faciūt ſe dn̄os. humiliū vero de᷒ eſt dn̄s. vn̄ viſus eſt. Uerbo dn̄i celi. i. humiles firmati. i. ſctificati ſunt. Debemus ergo eē humiles q2 nihil habemus niſi a deo: τ ideo ſequit̄ in q̄buſdam eccleſijs all'a. Qui timent deum ſperant in euȝ. q. d. nō in ſe. Poſtea ſequit̄ euangelium de nuptijs ſicut dictum ē. Jn alijs vō eccleſijs legitur. Cum itraret ieſus in domū Luc. xiiij. c. Notādum autem ꝙ añq̄ in ipſo euangelio dicat̄ d̄ nuptijs hr̄ quō ſanauit hydropicum p quem intelligitur omnis amatoꝛ mūdi. p̄i᷒ enī opȝ ꝙ ſitis mundi ſatiet̄: q2 qui biberit ex aq̄ hac ſitiet iteꝝ. Job. iiij. q̄diu ei homo erit hydropicus in illis nuptijs nō poterit ſatiari. Jn offertoꝛio ſiſt̄ inuitamur ad humilitatē. Un̄ ibi hr̄ oꝛo danie. Oꝛaui ad deum meum τc. Dañ. ix. c. Et pp hanc humilitatē meruit audire archangelum q̄ certificauit eum de incarnatōe xp̄i Satis aūt ꝯgrue fit ibi mẽtio de angelo: qm̄ hoc offm̄ circa dedicatiōnē bti michaelis cantat̄. Jn poſtcōione habet̄ de humilibus τ ſupbis. Uouete τ reddite dn̄o deo veſtro omnes qui in circuitu eius affertis munera. i. humiles q̄ attribuitis omnia bona deo terribili τ ei qui aufert ſpiritum pꝛincipum. id eſt ſuperbiam eoꝛum. ecce quia ſuperbos humiliat.

¶ De quarta feria quattuoꝛ tempoꝛum ſeptembꝛis. Rubꝛica

In quarta feria legit̄ euāgeliū. Rñdens vn᷒ de turba. Matt. ix. c. d̄ ſurdo τ muto quē ap̄li curare nō poterant eo ꝙ illud gen᷒ demonij nō eijcitur niſi in oꝛōne τ ieiunio qd̄ bene huic diei cōuenit. hodie nāq3 ieiunium ē quattuoꝛ tp̄m ideo nāq3 due lectiones legunt̄ vt oꝛdinandi in duobus p̄ceptis charitatis vel duabus legib᷒ inſtruant̄. Pꝛima d̄ calcatoꝛe vue. ſ. ecce dies. Amos in fine. tp̄i conuenit. Scd̄a veȝ. Congregatus. Neemie. viij. c. ꝯgruit oꝛdinādis q̄bus dr̄ in introitu. Exultate deo: q̄ p̄meditate pꝛomittunt in offerto. Meditaboꝛ. cōio eſt. Comedite pinguia. et ſumitur de lectione ſecunda.

¶ De ſexta feria quattuoꝛ tempoꝝ ſeptembꝛis. Rubꝛica

Ferie ſexte officium penitẽtiam expꝛimit oꝛdinandoꝛuȝ. Unde in euangelio. Factum eſt. pctā paralitico dimittunt̄: τ in lectione. Conuertere. Oſee. vlt. c. ad cōuerſionem inſtruunt̄ τ in introitu. Letetur. ad q̄rendū dn̄m inuitant̄. Graduale τ poſtcōio ſunt oꝛ̄ones electoꝝ. Offerenda conſolatio coꝛdiū eȝ Jn alijs tamen eccleſijs dicit̄ euang. Rogabat ieſum. Lu. vij. c.

¶ De ſabbato quattuoꝛ tempoꝛum ſeptembꝛis. Rubꝛica

Sabbati quoq3 officium ad doctrinā ipſoꝝ oꝛdinādoꝝ fit ne ſint ſteriles vt fici arboꝛ infructuoſa. de qua loquitur euāgelium. Arboꝛem fici τc. Luce. xiij. c. ne vita illoꝛum ſit terrenis iplicita ſicut mulier incuruata. Jn ep̄la vero. Tabernaculum factum eſt τc. que eſt ad hebꝛeos. ix. c. vbi de pꝛimo τ ſecundo agit̄ tabernaculo: monent̄ vt ſic ſeruiant in tabernaculis eccleſie militantis vt dn̄o p̄ſent̄ in tabernaculo triūphātis. Jn lectionibus vō quare hoc ſeptembꝛis ieiunium indicit̄ cā inſtitutionis τ eius vtilitas intimat̄: q̄rum p̄ma eſt. Decima die. Leuit. xxiij. c. ſecunda ē. Quintadecima die. que eſt ibidem. tertia ē. Dn̄e dominus noſter Michee. vlt. c. quarta eſt. Factum eſt verbuȝ Zacha. viij. c. quinta eſt. Angelus dn̄i. Dañ. iij. c. cetera ſunt oꝛdinādoꝛum exhoꝛtatōes τ oꝛ̄ones

⁊ conſolationes. Cõ ſo. ſ. Mẽſe de ſeptimo. de Leui
tici lectõe ſumit. Merito aũt in hoc mẽſe fit clerico
rũ ordinatio qm̃ ⁊ in hoc mẽſe fiebat tabernaculorũ
celebratio. Ordinati ꝟo ſunt eccleſie miniſtri in dei
tabernaculo ꝑ ſeptiformẽ grãm in ſeptẽ gradib⁹ cõ
ſtituti. Uñ ⁊ btũs petr⁹ legit ordinationẽ feciſſe ĩ ſe
ptẽbri ſex epõꝝ. x. pbr̃oꝝ ⁊. vij. diaconoꝝ. Et celebra
tur ordinatio in tertia hebdomada q: ĩ tpe tertio. ſ.
grẽ fuit ab aplĩs inſtituta. Olim tñ alia rõ fuit a ſa
pĩẽtib⁹ aſſignata nam olim inſtituta fuere ieiunia ĩ
ꝑma hebdomada martij. in ſcda iunij. in tertia ſeptẽ
bris. in. iiij. decẽbris vt comitarent initia theſſerede
cadis ieſu xp̃i cũ eiꝰ qs ordinat quodãmodo vt xp̃o
attineat gñat. Prima ḡ ꝑſona theſſeredecadis eſt
abraã a quo ſumit ordinatio prime hebdomade mar
tij. prima ꝑſona ſcdẽ theſſeredecadis ẽ dauid a quo
ſumit ordinatio ſcdẽ ſeptimane iunij initium tertie ẽ
ieconia a quo ſumitur ordinatio tertie ſeptimane ſe
ptẽbris. demũ eſt xp̃s in quarto loco a quo ſumit or
dinatio quarte ſeptimane decẽbris. Sumunt autẽ
potius ab his perſonis ꝙ ab alijs ordinationes vel
q: fuerunt in genealogia maiores: vel ꝓpter noim in
terpretationes. Dr̃ eni. abraam pater multaꝝ gẽtiũ
Dauid fortis iecomia ꝑparatio dñi. ſic ⁊ illi qui ordi
nant debẽt eſſe fortes preparati ad euangelium xp̃i
vel ſicut a ꝑſona in perſonam ſunt. xiiij. gñationes:
ſic ab ordinatione in ordinationẽ ſeptimane. xiiij. in
ueniunt vt ordinandi periti ſint in decalogi ⁊ ĩ euã
gelij diſciplina. Nunc aũt ieiunia ex cauſis ꝑmiſſis
aliter ordinant. vt dictum ẽ ſub. iiij. feria tertie heb
domade aduẽtus. Et memẽto ꝙ apoſtolici vſq3 ad
ſimplicium papam in decẽbri ſemꝑ ordines celebra
bant vt ordinandos coaptarẽt gñatõi ieſu xp̃i. Sim
plicius vero addidit ordines in februario tribuen
dos: vt ordinandos vicinius incorporaret corpori ie
ſu xp̃i: vide de hoc in prohemio ſecunde partis. Sꝫ
ſi vt premiſſum eſt ieiunia ꝯſtituta ſunt in predictis
ſeptimanis pro his qui ad ordinationẽ accedunt nũ
quid commutari poſſunt quãdo nullus tunc ordina
tur certe non niſi neceſſitate vrgente. de qua in pro
hemio ſecunde partis dictum eſt. Cum enim ſit vna
eccleſia omnino dꝫ in actionibus eius eſſe concor
dia: que non eſſet niſi tam generali ieiunio alij pran
derent alij ieiunarent. Preterea licꝫ alicubi nõ fiat
ordinatio fit tamen alicubi pro quibus ieiunare et
orare debemus vt digni ad ordinationem perueni
ant. omnes enim fratres. ſumus ⁊ vnanimes in do
mo domini ſumus.

De. xviij. dñica poſt penthe. Rubrica.

Dictum eſt in ꝑcedẽti dñica ꝙ dꝫ hõ
ĩe ponere in nouiſſimo loco vt ponat
in ꝑmo ſicut ſunt ꝑlati. vñ ĩ hac. xviij
dñica agit de prelatis q̇ ſunt in ꝑmo
loco. vñ euangelium eſt in q̇buſdam
eccleſijs. Super cathedrã moyſi ⁊c.
introitus vero qui ſumitur eccle. xxxij. c. incipit. Da
pacem domine ſuſtinẽtibus ⁊c. vt prophete tui id ẽ
prelati fideles inueniantur: ſupplẽdum ẽ non infide
les ſicut ſcribe ⁊ phariſei. verſus eſt. Letatus ſum in
his q̇ dicta ſunt mihi im domum domini ibim⁹. i. ibi
mus ad nuptias. ⁊ de h̃ letat⁹ ſum. q: inuitati ſum⁹ ad
nuptias in q̇b⁹ erit eterna pax. In alijs ꝟo eccleſijs
ꝟſus eſt Bonũ eſt. Preterea ſcripſerũt q̇daꝫ ꝙ ideo
dr̃ introitus iſte q: tali die zacharias papa fecit pa
cem cuꝫ longobardis. In epiſtola apoſtol⁹ agit gra
tias de ephesijs: q: habẽt fidẽ veram de iſtis nuptijs
dicẽs. Gratias ago ſemꝑ deo meo ꝓ vobis ⁊c. j. ad
Coꝝ. c. j. In reſponſorio ꝟo. Letatus ſum ⁊c. oſtẽdit gau
dium de ꝑdictis nuptijs: ⁊ ideo ꝓꝑ ꝑdictas nuptias
in all'a. Laudate dñm oẽs gentes. hortat ad laudeꝫ
euangelium in quibuſdam eccleſijs. Acceſſerũt ad
ieſum. quod eſt Matt. xxij. c. de ſcribis ⁊ phariſeis q̇
infideles fuerunt. Unde tẽtauerunt dñm dicentes.
Qd̓ eſt mandatum magnum ⁊c. Dixit dñs. Diliges
dñm deum tuum ⁊c. ⁊ poſtea reꝑhendit eos de ĩfide
litate q: non credebant ipſum eẽ deum dicẽs. Quid
vobis videtur de xp̃o. cuius filius ſit. Dicũt ei dauid
Et dixit eis. Quomodo ergo dauid in ſpũ vocat euꝫ
dñm dicens. Dixit dñs. d. m. ſ. a. d. meis ⁊c. Prelati
vero nõ debent eſſe tales. i. infideles: ſed ſicut moy
ſes de quo habetur in offertorio. Sanctificauit moy
ſes altare dño ⁊c. debent prelati ſe totos offerre incẽ
ſum. ⁊ poſtea multas hoſtias. Unde ſequitur poſtcõ
munio. Tollite hoſtias. loquitur enim de prelatis.

De. xix. dñica poſt penthe. Rubrica.

Hec decimanona dñica rñdet ꝑcedẽ
ti. in qua dcm̃ eſt. da paceꝫ dñe ſuſti
nentibus ⁊c: vt prophete tui. i. ꝑlati
tui fideles inueniant. Rñdet inq̃ ſi
faciant qd̓ hr̃ in euangelio qd̓ legit
in hac dñica in q̇buſdam eccl'ijs ſex
aſcẽdens ieſus ⁊c. quod eſt Matthei. ix. c. in quo hr̃
ꝙ adduxerunt ad dñm paraliticum ieſus aũt vidẽs
fidem illoꝝ q̇ offerebant ⁊c. Paralitici ſunt q̇ in deli
tijs carnis ita diſſoluti ſunt ꝙ nõ poſſunt opa bona
facere ⁊ merito fidei ꝑlatorum ſanant. ⁊ ideo bonũ
eſt habere bonos prelatos. Quidam autem de ſcri
bis. dixit intra ſe. Hic blaſphemat q̇ pctã dimittit.
Ieſus autem vidẽs cogitatões eorum dixit. Ut ſcia
tis qm̃ filius hoĩs hꝫ ptãtem in terra dimittẽdi pctã
dixit ꝑalytico. Tolle grabatum tuum ⁊ ambula ⁊ q:
ſolus deus eſt q̇ ſanat paraliſim: ideo incipit introi
tus. Salus ppl'ĩ ego ſum ⁊c. ꝟſus eſt. Attẽdite pple
meus legem meam. ſubaudi ꝑ quã ſanant ꝑalytici.
In ep'la monet apl's ꝑalyticos vt erigant corporali
ter a paralyſi ad bona opa dicẽs. Renouamini ĩ ſpũ
mentis veſtre ⁊ induite nouum hoĩem ⁊c. Ephe. iiij.
Sequit ẽt graduale in voce paralytici. Dirigat orõ
mea ſicut incenſum ⁊c. ꝟſus eſt. Eleuatio manuum
meaꝝ ⁊c. iam iſte leuat ad bona opa. Alleluya ꝟo dꝫ
in voce paralytici ſanati. ſ. Dextera dñi fecit virtutẽ
ſubaudi q: ſanauit me. Sed q: non ſufficit ſanare ni
ſi dñs cuſtodiat. ſequitur offertorium. Si ambula
uero in medio tribulationis. vbicunq3 eñi ambulãt
ſanati a domino cuſtodit eos quantum in ſe eſt.

¶ De dñica.xx.poſt penthe. Rubrica.

In dñica.xx.incipit eccleſia legere.xij.
ꝓphetas ⁊ danielē ⁊ cantat de Eſa.et
Daniele ⁊ Hiere.non tñ legit de Eſa.
⁊ Hiere.quia in alijs tēporibus plenꝰ
legunt.De eſaia enim legitur in aduē
tu.De hiere.in paſſione. Queritur aūt quare legit
eccleſia prophetas poſt librum machabeoꝝ cum in
biblia preponunt. Ad qđ dicimus ꝙ biblia ꝓponit
oēs libros exēplares eo ꝙ magis mouent exēpla ꝙ̄
doctrina:preter librū machabeoꝝ quē vltimo ponit
propter ꝑfectā iuſticiā ⁊ ꝓpter tp̄s quia vltimo tp̄e
fuerūt.eccl'ia etiā legit vltimo librū Ezechi.q: in eo
agitur de templo celeſti in quo eſt ↄfirmatio ⁊ finis
omniū.Duodecim vero prophetas legit ꝓpter fun-
damentū fidei qđ ſemꝑ neceſſarium eſt quātūcūꝗ
homo ſit ꝑfectus.⁊ vide qđ dictuꝫ eſt ſub dñica.xv.
Incipit aūt eccleſia legere Ezechie.in prin.nouem-
bris. In matutinali huius dñice officio primum re
ſponſorium eſt in quibuſdā eccl'ijs de Eſa.ſ.vidi do
minum ſedentē ſuꝑ ſolium excelſum.Vidit eñi Eſa.
quđ ante thronum dei ſunt angeli ⁊ ſancti in eccl'ia
triumphāte ⁊ militāte.in quibus ꝑ gratiā ſedet ille
qui eſt primus ⁊ nouiſſimꝰ.Quia ergo Ezechiel vi-
dit templū celeſte in quo fiunt nuptie eterne: iđ in
euāgelio miſſe qđ in quibuſdaꝫ eccl'ijs in hac dñica
dicitur.⁊ eſt Matth.xxij.c.habet de illis nuptijs.
Simile eſt regnū celoꝝ homini regi qui fecit nupti
as ⁊ miſit ſeruos.ſ.hora cene dicere inuitatis.Oia
parata ſunt venite ad nuptias.Illi vero cōtempſe-
runt venire ad nuptias. Hi ſunt iudei qui cōtēpſe-
runt venire. Et miſit tunc ſeruos ſuos dicens. Ite
ad exitus viaruꝫ ⁊ cōuocate oēs ⁊ implete ſunt nu
ptie diſcumbentiū.vidēs rex quēdā nō habentem
veſtē nuptialē dixit ei.Amice quđ huc intraſti non
hñs veſtē nuptialē.⁊ tradidit eū miniſtris ſuis vt ꝓ
ijcerent eū in tenebras exteriores. Huic aūt iudicio
quo dñs eos q̇ cōtempſerūt venire ad nuptias amo
uit a nuptijs ⁊ oēs alios vocauit:congaudet eccl'ia
in introitu dicēs.Oia que feciſti nobis dñe in ꝟo iu-
dicio feciſti. In epl'a ꝟo monet nos apl'us vt caute
ambulemus ad has nuptias:q: ſine veſte nuptiali
ꝓijcimur in tenebras exteriores dicēs. Videte aūt
quō caute ambuletis ⁊c̄.q̄ eſt ad Ephe.v.⁊ diſſua-
det a ↄ̄trio dicēs. Nolite inebriari vino in quo eſt lu-
xuria:ne ſitis ī nuptijs diaboli:ſꝫ īpleamini ſpū ſctō
Sꝫ q: cibū illaꝝ nuptiaꝝ nō pōt dare niſi ſolus deꝰ:
iđ ſequit in rñſorio. Oculi omniū in te ſperāt dñe et
tu das eſcā illoꝝ.ſ.cibū nuptiaꝝ eternaꝝ tp̄e oppor-
tuno:⁊ q: de nuptijs illis nō pōt comedere q̇ eſt in
pctō mortali:ſequit in q̇buſdā eccl'ijs all'a. De ꝓfun
dis.ſ.đ pctō clamaui ad te dñe:vt me eruas a pctō.
⁊ ita peto nuptijs intereſſe. In offertorio ꝟo oſtēdi
tur q̇d ſit intereſſe nuptijs.ſ.habere memoriā đ eter
nis dicēs. Suꝑ flumina babylonis.ſ.delicias ſecu
li illic ſedimꝰ ⁊ fleuimꝰ dū recordaremur tui ſyon.ſ.
tui o eccl'ia triūphans. In poſtcōione vero petit vt
det ei intereſſe nuptijs illis dicens. Memento ꝟbi
tui ſeruo tuo in quo mihi ſpē dediſti ⁊c̄.q.d.memor
eſto q: ꝓmiſiſti.qui eñi ꝓmittit ⁊ nō dat.videt eſſe
oblitus. Et nota ꝙ tres nuptie legunt in euāgelio.
De primis dr̄ ꝙ ſile eſt regnū celoꝝ hoī regi qui fe-
cit nuptias filio ſuo.hic filiꝰ eſt xp̄s qui humanā na
turā ſibi copulauit vbi fuit thalamꝰ virginis vterꝰ.
vñ tāꝙ̄ ſpōſus ꝓcedēs de thalamo ſuo.ad has nu-
ptias hoīes ſub lege ꝑ ꝓphetas inuitauit. De ſecū-
dis dr̄.Vos ſil'es hoibus expectātibus dñm ſuū qū
reuertatur a nuptijs.hic d'is xp̄s eſt verus hō qui
aſcendēs angelicā naturā ſibi copulauit ad has nu
ptias gētes per apl'os conuocauit.de tertijs ꝟo dr̄.
Virgines que ꝓ̄parate erāt intrauerūt cuꝫ eo ad nu
ptias hic ſpōſus eſt xp̄s qui eccleſiā poſt iudicium
ſibi copulabit ⁊ in thalamo glorificabit. Ad has ꝑ
ꝓ̄latos eccl'ie quotidie inuitamur.de primis ſolēni-
zat eccl'ia in xp̄i natiuitate.de ſecūdis in aſcenſione
de tertijs in reſurrectione.qñ in noſtra reſurrectio-
ne xp̄s ſpōſam aſſumet ⁊ de babylonia mūdi intro-
ducet in cellarium paradiſi:de quibꝰ nuptijs hic pōt
intelligi.cum eñi intraſſet homo nō habēs veſtē nu
ptialē eiectus eſt in tenebras exteriores.ceteri nu-
ptialiter induti:ſunt cū dño epulati. Hi ſunt lapides
viui e quibꝰ edificant muri hieruſalem. Pōt etiā ali-
ter dici ꝙ poſt reuerſionē a captiuitate hierl'ꝫ reedi
ficabit ⁊ templū reſtaurabit ꝑ zachariaꝫ ⁊ aggeum
eſdram ⁊ malachiā.per quos aduentus dñi prenun
ciat.ideo ꝗ in hoc menſe nouēbris vſꝗ ad aduentū
dñi cantat hyſtoria de ꝓphetis. Vidi dñm ⁊ legunt
libri Ezechielis.Danie.⁊.xij.ꝓphetaꝝ. Captiuitas
illa corporalis noſtrā ſpūalem ſignificat. A captiui-
tate reuerſio:ē peccatoꝝ remiſſio. Rex itaꝗ ꝓphe-
tarum volēs supernā hierl'm reſtaurare:filio nupti
as celebrauit:⁊ ſicut legit in euangelio.multos ad
celeſte ꝑadiſū inuitauit hi qui intrauerūt ſunt lapi
des viui de quibus premiſſum eſt. Ne igit ad capti
uitatem ſimilē reuertamur ⁊ a nuptijs excludamur:
monet nos paulus in epiſtola ꝓ̄cedēti. Videte quō
caute ambuletis:nō quaſi inſipientes:ſed vt ſapien
tes. Introitus. Oia que feciſti.vox eſt danielis ca-
ptiuitateꝫ preteritaꝫ recolentis ⁊ eam ſuis meritis
dei iudicio aſcribentis. Similiter in offertorio. Su
per flumina babylonis.captiuitateꝫ illā ploramus:
ſed in graduali. Oculi omniū grās agimꝰ. In poſt-
cōione Memento verbi:poſtulamus vt nuptias ꝓ
miſſas in ſpe:percipiamus in re.

¶ De dñica.xxj.poſt penthe. Rubrica.

In precedenti dominica inſtructi ſu
mus ⁊ āmoniti vt caute eamus ad
nuptias que celebrantur in templo
quod ſcripſit Ezechiel ſed q: de his
nuptijs maxime inuidet nobis dia-
bolus pro eo ꝙ de illis electus fuit
ideo in hac.xxj.dominica agit eccleſia de bello con
tra diabolum:⁊ de armatura noſtra contra euꝫ. Si
eñi pugnauerimus intererimꝰ eternis nuptijs: ſi tñ
habuerimus veſteꝫ nuptialē que eſt charitas aliter
non.vñ q: cinis ⁊ ciliciuꝫ ſunt arma pnīe:in introitu
vtitur eccleſia voce Mardochei in cilicio ⁊ cinere
exiſtentis dicens deo. In volūtate tua domine vni

uerſa ſunt poſita: ⁊ non eſt qui reſiſtat volūtati tue Heſter. iiij. Sequit̃. Quī dñs vniuerſoꝝ tu es. ⁊ idõ beati qui tibi ſeruiunt: q: tu liberas eos de manu diaboli ⁊ adiuuas eos in bello ꝯtra diabolū ſicut in hac oꝛone liberaſti mardocheū de manu naamā ⁊ ſuſpenſus eſt in patibulo qđ ꝑparauerat mardocheo. In epl'a monet aplus armari ꝯtra diabolum armatura dei dicẽs. Cõfoꝛtamini in dño ⁊ in potẽtia virtutis eius ⁊c̃. q̄ eſt ad Ephe. vj. c. ⁊ poſt. Quī nō eſt nobis colluctatio aduerſus carnẽ ⁊ ſanguinẽ ſed aduerſus ſpũalia nequitie in celeſtib᷒ in oībus ſumentes ſcutū fidei ⁊c̃. Sꝫ q: etiā bñ armati non pñt ꝑ ſe reſiſtere niſi deus adiuuet: ſequit̃ rñſoꝛiuꝫ Dñe refugiū factus es nobis ⁊c̃. q: ſi laſſamur vel ſatiamur in hoc bello nō eſt refugiū niſi ad ipm. vñ ſequit̃ in quibuſdā eccl'ijs all'a Lauda aīa mea do. q: ꝟo ſauciati in hoc bello nō ſanant̃ a dño ⁊ multi ab eo ſanant̃: ideo in quibuſdā eccl'ijs ſequit̃ euangeliū de ſanatione filij reguli. Erat quidā regulus cuius filius infirmabat̃ ⁊c̃. qđ eſt Jo. iiij. Per iſtuꝫ regulū intelligunt̃ reges ſ. pꝛelati qui reges ſunt: ⁊ debẽt eſſe humiles. ⁊ ita ſunt reguli. vñ exaudiunt̃ lꝫ habeāt paruā fidẽ pro ſanatiõe filioꝝ. Credebat eñ iſte regulus ꝙ dñs poterat ſanare filiū ſuū: ſed non credebat ꝙ eẽt deus: q: credebat ꝙ nō poſſet ſanare niſi pñs. Humilitas ḡ valde neceſſaria eſt p̄lat᷒. Quia ꝟo ꝑ patientiā maxime vincit̃ diabolus pꝛeponit̃ in offertoꝛio Job in exemplū. vñ in ſapientia. Melioꝛ eſt patiẽs viro foꝛti. ⁊ qui dn̄at̃ aīo ſuo expugnatoꝛe vꝛbiū. ⁊ incipit. Uir erat in terra hus noīe Job ⁊c̃. In verſib᷒ aũt hui᷒ offerto. fit ſepe repetitio. de quo dictū eſt ſub dñica ſcđa poſt octauā epyphanie: ſꝫ q: nihil valet patientia niſi homo ſperet in dño: ſequit̃ poſtcõmunio. In ſalutare tuum aīa mea ſperauit ⁊c̃. q: ſpes patientiam operat̃.

¶ De dñica. xxij. poſt penthe. Rubꝛica.

Dictum eſt ꝙ nullus pōt intereſſe eternis nuptijs niſi habeat veſtẽ nuptialem que eſt charitas: ideo in hac. xxij. dñica monemur et inuitamur ad habendā charitatẽ vt nō tm̄ bñ faciam᷒ pꝛoximo ſed dimittamus iniurias nobis ab eo factas. Unde in quibuſdā eccl'ijs euangelium eſt de ſeruo qui debebat decẽ milia talenta: cuꝫ quo dñs poſuit rõneꝫ. ⁊ ille dixit. Patientiā habe ĩ me ⁊ oīa reddā tibi. ⁊ miſertus dñs eius dimiſit eū ⁊ debitū dimiſit ei. ⁊ icipit Simile eſt regnū celoꝝ homini regi qui voluit rõneꝫ ponere cū ſeruis ſuis. qđ ẽ Matt. xviij. Siquidẽ ĩ die iudicij ponet dñs rõnẽ nobiſcū ⁊ nullus poterit cõputare cū eo: q: de tpe qño reddet hāc rõnem qđ tā bonū eſt ꝙ in quolibet momẽto eius pōt hō fieri filius dei. ⁊ idõ incipit introitus Si iniquitates ob. d. d. q. ſ. quaſi diceret nullus. et hoc eſt. Patientiā habe in me ⁊c̃. ſequit̃ verſus. De pꝛofundis clamaui ad te dñe ⁊c̃. In epl'a Confidimus ⁊c̃. ad Phil'. i. c. Inuitat nos apl's ad ꝑfectaꝫ charitatẽ vt dimittam᷒ fratri vt de᷒ dimittat nobis q: ſicut habet̃ in fine euangelij. Sic ⁊ pater meus celeſtis faciet vobis ſi non remiſeritis vnuſquiſq; fratri ſuo de coꝛdibus veſtris. Dicit igitur apl's in epl'a. Fratres ꝯfidimus. i. ꝯfidentiā talẽ habem᷒: vt poſtea ſequit̃. Obſecro aũt vos vt charitas vr̃a magis ac magis abundet vt ſitis ſinceres ⁊ ſitis ſine offenſa: ⁊ tunc eſt vnitas in eccl'ia qñ nō offendimus ꝑpter iniurias: ſꝫ dimittimus. vñ ſequit̃ reſpõſoꝛium. Ecce q̄ bonū ⁊ q̄ iocundū habitare frẽs in vnū. ſꝫ qm̄ illos qui iraſcunt̃ ſeruat dñs ꝑ charitatẽ dum penitent. ideo ſequit̃ all'a. Qui ſanat cõtritos coꝛde ⁊ al. cõ. coꝝ. In ꝑmiſſo ꝟo euangelio monemur ad ꝑfectam charitatẽ vt caute ambulemus ad nuptias cū veſte nuptiali: ⁊ q: ꝑfecta charitas non tm̄ impendit bñficia ⁊ dimittit iniurias: ſed etiam oꝛat pꝛo inimicis: ideo ſequitur ĩ offertoꝛio. oꝛatio heſter ad aſſuerum regẽ qđ interpꝛetat̃ beatitudo ideſt ad chꝛiſtū. ⁊ icipit. Recoꝛdare dñe ⁊c̃. Heſter xiiij. in quo offerto. rogat pꝛo reconciliatione peccatoꝝ: ⁊ q: de hac reconciliatione gaudent angeli: ſequitur in quibuſdam eccl'ijs poſtcõmunio. Dico vobis ⁊c̃. Luc. xv.

¶ De. xxiij. dñica poſt penthe. Rubꝛica.

In trib᷒ dñicis vltimis ſcꝫ. xxiij. ⁊. xxiiij ⁊. xxv. eſt idem officium. ⁊ in eis oñdit eccl'ia ſe habere veſtem nuptialẽ. i. charitatem: q: oꝛa pꝛo iudeis vt ꝯuertant̃ qđ fiet in fine mundi qñ venient ad fidem noſtram: qđ figuratum eſt in ioſeph qui noluit ſe longo tpe manifeſtare fratribus ſuis. poſtea ꝟo ad vltimū ſe manifeſtauit eis. et petierūt veniā ab eo: ⁊ dixit eis. Nolite timere ego paſcam vos. ⁊ inebꝛiatus eſt cū eis: que inebꝛiatio ſignificat leticiā oīm in illa ꝯuerſione iudeoꝝ. hoc autem erit in fine peregrinationis noſtre. ⁊ ideo de hmōi ꝯuerſione agitur in fine tpis ꝑegrinationis. In quattuoꝛ eñi ptes diuiſum eſt tps anni ꝓut dictū eſt in ꝓhemio huius ꝑtis: ⁊ per has tres dñicas agit̃ de hac conuerſione: q: ad fidẽ trinitatis ꝯuertent̃. In hac ḡ xxiij. dñica introitus eſt de ꝯuerſione iudeoꝝ ⁊ pꝛomiſſione dñi. ipſe naq; dicit ꝑ Hiere. xix. Ego cogito cogitatiões pacis. ⁊ nō afflictiõis: q: ad h̃ tẽdūt mala que vobis infero vt recõcilie m vos mihi. Et nota ꝙ tpe Henrici tertij imperatoꝛis Bruno tulienſis eps qui de multis ſanctis cantus cõpoſuit: factus papa ꝑ Henricū tertiū imperatoꝛẽ ⁊ vocat᷒ Leo. x. dū romā pꝛo papatu veniret audiuit voces angeloꝝ canentiū ⁊ dicentiū. Dicit dñs ego cogito cogitationes pacis ⁊c̃. Ipſe ꝟo cogitans ꝙ nō haberet canonicū ingreſſum renunciauit. ⁊ iteꝝ a romanis papa eligit̃: ⁊ vitam cū multis miraculis finiuit. in graduali ꝟo agit dauid grãs de ſua liberatione a captiuitate ſpũali ⁊ coꝛpoꝛali dicẽs. Liberaſti nos ex affligentibus nos ⁊c̃. In ꝟſu ꝟo ꝓmittit laudẽ honoꝛum opeꝝ. d. In deo laudabimur tota die ⁊c̃. ⁊ q: ſolus dñs eſt qui ſanat: ideo in quibuſdā eccl'ijs ſequit̃ all'a. Qui ſanat ꝯtritos coꝛde. In offertoꝛio ꝟo petit veniā ſicut frẽs ioſeph dicens. De ꝓfūdis clamaui ad te dñe ⁊c̃. ⁊ q: ioſeph. i. xp̄s reſpondit. Nolite timere ego paſcā vos. ideo q: ita liberalis eſt dñs ⁊ cito dimittit: ſequitur poſt cõ io.

Amen dico vobis quicquid orãtes petitiſ:credite q̃a
accipietiſ ꝛ fiet vobis Matth.xviij.c. Q2 vo nõ itra-
bunt ad nuptias niſi habeãt ſimilitudinẽ dei:ideo i
euangelio. Abeũtes ꝛc. Matth.xxij.qd legit in qui
buſdam eccleſijs dicit. Reddite ergo q̃ ſunt ceſariſ
ceſari.ꝛ q̃ ſunt dei deo.ſ.ymaginem ſuam ſilitudine
ſua inſignitam:q2 omnia ad ſibi ſimilia cõuertũtur.
In epl'a q̃. Fratres imitatores ꝛc.ad Philip.iij.mo
net nos apl's:vt reddamus deo imaginem ſuam. Et
poſt ſequitur cõuerſatio noſtra in celis eſt.q.d.in h
debetis me imitari non illos quorum vẽter deus eſt
qui ſunt inimici crucis xp̃i. Imitemur autem deum
ꝛ apl'z in humilitate:mãſuetudine:charitate ꝛſancti
monia. ꝛ poſt Saluatorem expectamus dñm ieſuz
xp̃m qui reformabit corpus humilitatis noſtre cõfi
guratum corpori claritatis ſue. Si enim. Habueri-
mus ſimilitudinem dei in animabus noſtris:in futu
ro nõ habebimus illam ſimilitudinem in animabꝰ tã
tum:ſed ẽt in corporibus:quia vt dicit apoſtolꝰ. Si-
miles erimus chriſto.

De.xxiiij.dñica poſt penthe. Rubrica.

In viceſimaquarta dñica ſimilit agi
tur de vocatione ꝛ conuerſiõe iudeo
rum. Unde incipit in quibuſdaz ec-
cleſijs euangelium. Matth.ix. Lo
quẽte ieſu ad turbas. Ecce princeps
archiſynagogus venit ad eum ꝛ di-
xit ei. Filia defuncta eſt ſed veni ꝛ impone manũ tu
am ſuper eam ꝛ viuet. Dum autem iret poſt eum ec
ce mulier emoroiſa dicebat .ſi tetigero fimbriam ve
ſtimẽti eius ſalua ero ꝛ ſanata eſt a domino. Poſtea
ſuſcitauit dñs filiam archiſynagogi. Allegorice ar-
chiſynagogus iſte ſignificat moyſen vel aliquẽ de p
phetis vel etiam apoſtolis qui rogauit dominum p
ſynagoga ꝛ dominus vadit vt ſanet eam:q2 nõ ceſſat
corrigere vt ſanet ipſos iudeos p varias tribulatio-
nes ꝛ ſeruitutes:ſed eorum ſanitas fiet in fine mũdi
Mulier vero patiẽs fluxum ſanguinis ẽ gẽtilitas q̃
dixit. Si tetigero fimbriam veſtimẽti eius.i.ſi mīma
pcepta ſeruauero ſalua ero. Per fluxuz ſanguis pec
catum intelligitur. Poſtea vero ſaluabitur ſynago-
ga.quod ſignificatur per filiam yairi poſtmoduz ſu
ſcitatam. Item per yairi qui interpretatur illumināſ
ſiue illuminatus:intelliguntur prelati.prelatus enim
illuminatus a domino alios illuminat.ꝛ talis debet
orare pro ſubditis ſuis ſicut iſte p filia ſua:ſicut etiã
orat apoſtolus in epiſtola huius dominice q̃ eſt ad
Colloſ.j. Nõ ceſſamus inquit fratres orantes p vo-
bis in quibuſdam tamẽ eccleſijs dicitur hac die euã
gelium. Cũ videritis abominationem. Matth.xxiiij
Et attende q̃ hec dominica proprium cantuale non
hz officium:q2 enim vexabit eccleſia pſecutionibus
antixp̃i:ideo ſua continet organa.vel ideo quia pce
dens officium huic euangelio rectiſſime coaptatur:
vel quia hec dominica ſuperabũdat:idcirco proprio
vacat officio.

De.xxv.dñica poſt penthe. Rubrica.

In viceſimaquinta dñica agit de il-
luminatiõe iudeorum vñ dr in q̃buſ
dam eccleſijs in epl'a q̃ eſt de Hiere.
xxiij. Ecce dies veniũt dicit dñs ꝛ ſu
ſcitabo dauid germẽ iuſtũ ꝛc.ꝛ poſt
ſequit. In diebꝰ illis ſaluabit iuda.
ꝛ poſt nõ dicemꝰ amplīꝰ. Uiuit dñs q̃ eduxit filios iſ
rael de terra aq̃lonis ꝛ de cunctiſ terris in q̃bꝰ piece
ram eos in quibꝰ vbis pcedẽs cãtuale offm̃ ↄcordat
Nam in introitu dicit dñs. Ego cogito ꝛc. dr Et edu
cam captiuitatẽ veſtrã de cũctiſ locis. Soluti ergo il
li q̃ nũc tenent in captiuitate in graduali. Liberaſti
nos gr̃arum reſerũt actionẽ. In offerẽda. De pfun-
dis.adhuc porrigũt orõnẽ q̃ ſue petitõis. In poſt-
cõione. Amẽ dico.recipiũt ſctificatõez. Euãgelium
vo eſt d refectõe quam fecit ioſeph frībꝰ ſuis qñ re-
cepit eos ad ↄuiuiũ. Uidẽs ieſus q2 multitudo maxi
ma venit ad eũ ꝛc.q̃nq3 panes ſunt ſpũalis intelligẽ
tia q̃nq3 librorũ moyſi q̃s mõ hñt nec eis pñt ſatiari.
q2 eos frangẽdo p ſpũalẽ intelligẽtiaz nõ mãducãt
ſed tũc eos dñs ſaturabit. Duo vo piſces ſũt pſalmꝰ
ꝛ euãgeliũ. Tũc eñi reficiet eos dñs intelligẽtia legiſ
ꝛ pſalmorũ ꝛ euangelij. In q̃buſdã tñ eccleſijs dr euã
geliũ. Cũ ſubleuaſſet ieſus oculos. Jo.vj. Rurſus i
hac vltima dñica ceteras ↄcludẽte recte ponit offm̃
qd ad vtrũq3 dñi ptinere poſſit aduẽtum:vt dcm̃ hie
remie pphetiez. Ecce dies veniũt ꝛ ſuſcitabo ꝛc. Ec
ce pmus aduẽtꝰ. In diebꝰ illis ſaluabitur iuda ecce
ſcd's. Sed in euangelio recte legit de quinq3 panibꝰ
q2 poſt quinq3 milia annorum datꝰ ẽ nobis in primo
aduentu panis angelorũ. Abhinc ẽt quinq3 domini-
ce computant vſq3 ad illum diem in quo panis ortus
in pſepio pdicabit. Quidam tñ hanc eplam ꝛ h euã
gelium ponũt cum officio trinitatis infra hebdoma
dam vo fit ſicut in ceteris feriatis ꝛ cõgrue circa fe
ſtum bti andree hoc euangeliũ legitur. qm̃ in eo de
ipſo mentio continet. Quedam eccleſie faciũt i hac
dñica feſtum de trinitate.alie vero in octa. penthe.
vbi de hoc dictum eſt.

Illud poſtremo notãdum eſt q̃ no-
cturnales lectiões a pma dñica poſt
pẽthe.vſq3 ad aduẽtum dñi q̃dã nõ
iſubtiliter referũt ad illam tp̃is ſeriẽ
q̃ fuit a dauid vſq3 ad auentum dñi
Sed ꝛ ad illaz cõgrue referri pñt q̃ a
pmitius cepit eccl'a ſicut eñi Sauli ſucceſſit dauid.
vñ pmo legit de pmis libris regum ſic. Demonũ cul
tui cultꝰ vnīꝰ dei ꝛ ſicut regnum dauid p Roboam ꝛ
Jeroboam in ſciſſuras diuidit vt legit in libris ſeq̃n
tibus:ſic eccl'iam ſcindit hereticorum inſania. Dein
de ſequunt libri ſalomonis:q2 poſt pugnas heretico
rum claruerũt in eccl'ia ſctõrũ doctorum igenia. Poſt
modum ſequit liber Job vbi agit de pſecutionibus
ꝛ conſolationibus eius.q2 quãtũuis in pace floreat
eccleſia tẽtationes tñ nõ deſunt ſpũalium aduerſa-
riorum.quorũ quãto ẽ occultior pugna.tãto difficili
or eſt:ſz glorioſior erit acq̃ſita victoria. Rurſus illõ q̃3
adijciẽdũ eſt q̃ ſingulos mẽſes pteritiſ poſſumꝰ ada-

ptare tpibus. Nam p ianuarium in quo nouꝰ annus
incboaſ tpꝰs a diluuio intelligiſ: vbi mūdꝰ renouaſ.
Per februariū in q̄ all'a deponiſ: illud tpꝰs innuiſ in
quo vniuerſitas linguarꝫ cōfundiſ. Per martiū in q̄
q̄dragesima ſeptꝰ celebraſ illud tpꝰs accipiſ in q̄ dei
ppl's in egypto affligiſ. Per aplē vbi paſcha celebra
tur vel obſeruaſ illud tpꝰs oñdiſ in quo ppl's a pharaone
liberaſ. Per mayū in quo de pētbe. ſolēnizaſ
illud tpꝰs recoliſ in quo ppl's in terra pmiſſiōis gra
tulabaſ. Iuniꝰ ꝛ iuliꝰ in quibꝰ hyſtoria regum legiſ
regnū ſaulis ꝛ dauid commemorāt. Auguſtꝰ in quo
liber ſapientie recitatur regnum ſapiētis ſalomonis
inſinuat. Reliqui quattuor mēſes regna principia
notat babylonicum quod eſt in oriēte. perſarum qđ
eſt in meridie. grecorum qđ ē in aquilone. romanorꝫ
qđ eſt in occidēte. Igiſ hyſtoria iob q̄ legiſ in ſeptē
bri p duas hebdomadas regnum exprimit oriētis. Vñ
ibi dr̄. Erat vir ille magnus inter omnes orientales ꝛ
legitur per duas hebdomadas q: regnum illud du
rauit p duas annuales hebdomadas. i. per bis ſepti
gentos annos. Tot eñ anni inueniunſ a tpe. Nini a
quo regnum babylonie incepit vſq3 ad Cyrum regē
perſarum in quo defecit. In reliqua parte ſeptembris
regnum pſarū innuiſ quocirca due hyſtorie leguntſ
eo ꝙ nunc de perſis nūc de medis reges aſſumeban
tur. Hyſtoria machabeorꝫ q̄ legitur in octobri greco
rum ſignificat regnum ſub quibus machabei fuerūt
afflicti. Per nouembrem ꝛ decembrem in quibus p
phete leguntur regnum romanorum in quo xpi reli
gio viget accipitur. pphetie maxime de xpo loquun
tur cuius natiuitas eſt in fine anni: ſicut regnum ro
manorum in fine mundi.

¶ Explicit liber ſextus.

¶ Incipit ſeptimus de ſanctorum fe
ſtiuitatibus. Rubrica

POſtq̄ de diuinis officijs in gñe at
q3 dñicis ꝛ de feſtiuitatibus ad
dñm ptinētibus in ſpecie premiſi
mus vtile ērt de officijs feſtiuita
tum ſanctorꝫ aliq̄ in hac ſeptima
parte ſubijciamus. Sane eccl'ia
ſanctorum feſta multis de cauſis
celebrat. Primo vt eius vicem rependamus: quia ipſi
iam celebrant feſtum de nobis quoniam gaudium ē
in celo angelis dei ꝛ animabꝰ ſanctis ſuper vno pec
catore pniam agēte. } . diſ. q: tua. Scđo quia eos ho
norando rem noſtram agimus. nam eorum feſtiuitaſ
noſtra ē. vñ Apoſtolꝰ. Omnia noſtra ſunt: nos āt xpi
charitas. eñ oīa communia facit. Tertio vt habea
mus eos interceſſores p nobis. Vñ legitur in tertio
Reg. i. c. ꝙ berſabee q̄ interptatur puteus ſacieta
tis id ē eccl'ia triumphās impetrauit filio ſuo regnū
Quarto vt eos imitemur. p eorum eñ exēpla ad eo
rum imitationē prouocamur. Quinto propter augmē
tum noſtre ſecuritatis ꝛ ſpei ſubleuationē. Si enim
homines mortales nobis ſimiles potuerunt ita per

ſua merita ſublimari: ꝛ nos ſimiliter poterimus quo
niam manus dñi non eſt abbreuiata. Sexto propē
honorem diuine maieſtatis quoniam illos honoran
do in eis honoramus: ꝛ mirabilē pdicamꝰ eum qui
ipſos ſanctificauit. Septima vt viſa eorꝫ pulchritu
dine ꝛ mūdicia confundatur homo de peccatis ſuis
ꝛ terrena contēnat: ſicut ꝛ ipſi fecerūt. Octaua ꝛ pn
cipalis cā ē: q: ſanctorꝫ dies ꝛ anniuerſaria in eorꝫ
honore nobis ad memoriam reducitur propter no
ſtram vtilitatem qm̄ in eis honoramus deum. Ipſi
namq3 cum ſint perfecte beati orationibus noſtris
non indigent quia omnia eis ad votum ſuccedunt.
immo iniuriam facit martyri q̄ p martyre orat. ex̄ de
cele. miſſa. cum marthe. §. Iob. etiam dam. in li. iiij.
c. vij. ponit alias rationes q̄re ſancti ꝛ pariter eorꝫ
corpora ſiue reliquie debeant honorari: quarꝫ q̄dam
ſumūtur q̄tum ad eorum dignitatem ꝛ q̄dam q̄tū
ad corporum ipſorum pcioſitatē. dignitas quadru
plex ē: quoniā ſunt amici dei ꝛ filij dei: heredes dei
ꝛ duces noſtri. De pmo Iohā. xiiij. Iam non dicam
vos ſeruos ꝛc. de ſcđo Ioh. j. Dedit eis ptātem fili
os dei fieri. de tertio ad Ro. viij. Si aūt filij ꝛ here
des. de quarto ita dicit. Siquis multum laborat du
cem inuenire qui eum alicui regi mortali adducat.
ꝛ pro eo ad ipſum verbum faciat: q̄to magis duces
generis humani qui pro nobis ad deum interpella
tiones faciunt honorandi ſunt templa illis erigēdo
ꝛ eorum memoriam venerando. Q̄tum vero ad corpo
rum eorum pcioſitatem manifeſtandam ponit etiā
idem quattuor rationes. Nam ipſa ſanctorum corpo
ra fuerunt promptuaria dei: tēplum xpi alabaſtrū
ſpiritualis vnigeniti: fontes diuini. ꝛ Aug. addit q̄n
tum. ſ. organum ſpūſſancti. Circa primum dicit. Hi
enim ſunt promptuaria dei: cenacula ſpiritusſancti.
De ſecundo dicit. Quoniam p itellectum in corpori
bus eorum habitauit deus. vnde Apoſtolus. Neſci
tis quoniam corpora veſtra ꝛc. Deus autem ſpirituſ
eſt. Honoranda ergo ſunt animata dei templa. Ho
mo quidē delectatur in edificatione murorum deus
vero in conuerſione ſanctorꝫ vnde pſal. Domine dile
xi decorē domus tue. decorē. ſcilꝫ quē pſtat diuerſi
tas non marmorum ſꝫ gratiarꝫ. Circa tertium dicit.
Si eñ ex rupe aq̄ manauit i heremo ꝛ ex maxilla aſi
ni ſanſoni ſitiēti: nequaq̄ incredibile ē ex martyrum
reliquijs vnguētum hñ olēs emanare ſitiētibus dei
ꝛ ſanctorꝫ virtutē. Circa quartum dicit. Iſti eñ viuē
tes in veritate cum libera pñti 1 deo aſſiſtūt: ꝛ fontes
nobis ſalutares dominator xpūs ſanctorum ſuorum
pbuit reliquias multiformia bñficia irrigātes. Cir
ca quintum dicit Aug. in lib. de ciui. dei. Nō ſunt cō
tēnēda ſed plurimum veneranda ſanctorum corpora
quibus dum adhuc viuerēt ſpūſſanctus quaſi q̄buſ
dam organis ad omne bonum vſus eſt. vnde aplus.
An experimētum queritis eius qui in me loquiſ xpūſ
Itē Ambro. in exameron. Hoc eſt pcioſiſſimum ꝙ
homo diuine vocis fit organum ꝛ corporalibꝰ labijs
celeſte exprimit oraculum. Eſt aūt q̄druplex differen
tia ſctōꝝ noui teſti quos per anni circulum colimus
ſunt eñ apoſtoli. martyres: pfeſſores: ꝛ virgines: ꝛ hi

ſm Rabanum per quattuor mūdi partes ſignificā tur per orientē apl'i:per meridiem martyres.p aquilonē ꝯfeſſores:p occidētē virgines. Licet aūt feſtiuitates ſanctoꝝ celebrāde ſint:ꝛ in eoꝝ memoriā altaria cōſtruēda:nulli tñ eoꝝ vel etiā angelis: ſꝫ ſoli deo ſacrificare debemus. Nemo eñi antiſtitū in locis ſanctoꝝ corpoꝝ aſſiſtēs altari aliqñ dixit. Offerimus tibi Petre ꝛ paule:aut Cypriane:ſꝫ qḋ offertur deo qui ſanctos coronauit offertur apḋ eoꝝ memorias quos coronauit:vt ex ipſoꝝ locoꝝ amore maior affectus aſſurgat ad augendū charitatē in illis quos imitari poſſum⁹:ꝛ in illiꝫ quo adiuuari poſſimus:nec ēt ipſi ſancti vel angeli exhiberi ſibi volūt qḋ vni deo per latriā exhiberi norunt. vñ paulus et barnabas cū quidaꝫ miraculis p eos factis cōmoti ipſis tanq̄ dijs imolari voluiſſent:conſciſſis veſtib⁹ cōfitentes ſe homines mortales ꝛ nō deos eſſe hoc fieri vetuerūt. ꝛ ſicut in Apoca. legiꝭ angelus Johannem ipm in viſione adorare volentē ꝓhibuit dicēs. Uide ne feceris. frater eñi tuus ꝛ cōſeruus fratruꝫ tuoꝝ ſuꝫ:deū adora. Jam eñi xp̄s erat ſup angelos exaltat⁹. Antea vō leguntꝭ angeli adorari:vt dictuꝫ eſt in quarta pte ſub quarta parte canonis ſup verbo Hulitatis. Et mardocheus naaman noluit adorare:qm̄ ille diuinā ſibi voluit adoratiōeꝫ impēdi. Honorādi ſunt ergo ſancti ꝓpter imitationē nō adorādi ꝓpter religionē. honorādi ſunt charitate nō ſeruitute. vt dictū eſt ſup dicto vbo Seruitutis. Trib⁹ ergo de cauſis ſanctos rogamus. put dictū eſt in p̄cedēti pte ſub ti. de rogationib⁹. ❡ Et nota q̄ ſtando ſanctos rogare debemus vt dictū eſt in ꝓhemio v. partis. vbi de reſpōſorio agitur. Porro dictū alij ſunt ꝓfeſti alij feſtiui ſiue ſolēnes. ꝓfeſti ſunt q̄ nulla ſpeciali celebritate īſigniti ſunt quaſi ꝓcul a feſto. ❡ Et nota q̄ hebrei aliter denomināt dies ſeptimane ꝛ aliter gentiles ꝛ eoꝝ preſbyteri:ꝛ aliter xp̄iani hebrei denominat oēs alios dies a ſabbato q̄ apud eos p̄cipuus habeꝭ. vñ diē ſequētē poſt ſabbatū vocant primā ſabbati. aliā ſcḋam ſabbati: ꝛ ſic de reliquis:ſeptimā vō diem vocant ſimpliciter ſabbatū: ꝛ quādoq; ſabbatū ſabbatoꝝ. ſextā feriā vocant paraſceue a para qḋ eſt pre ꝛ ſceph ē qḋ ē ſtructio: quaſi preſtructio ſeu p̄paratio:q: tūc iudei preparāt cibaria ad opus ſabbati iuxta qḋ eis p̄ceptuꝫ fuerat de māna ſcꝫ ſexta die colligatis ex eo dupluꝫ. qm̄ in ſabbato nō licebat eis cibos p̄parare ſicut nec manna colligere. Nos vero hoc nomē qḋ eſt cōmune cuilibet ſexte ferie appropriamus illi ſexte ferie que eſt prima ante paſcha: p eo q̄ tūc p̄paratus eſt cibus ſiue māna:quo ꝛ militās eccleſia modo ꝛ triūphās in futura requie ꝑfrueꝭ. ❡ Et nota q̄ paraſceue eſt nomē grecū:ſed iudei ꝓpter varias captiuitates inter grecos diſperſi quedā vocabula a grecis ſumpſerunt vt paraſceue ꝛ ſynagoga ꝛ alia quedaꝫ. Gentiles aūt tam vulgus q̄ philoſophi: denominat dies a planetis. vñ ſm eos prima dies dr̄ dies ſolis. ſcḋa dies lune ꝛc̄. que noīa ſacra ſcriptura non recipit:licet hodie vulgari vſu teneanꝭ. de hoc dicetur ī parte octaua vbi ageꝭ ḋ ſeptimana. Nēpe vulgus:iō ſic eos denominabat:q: ſolem. lunam. martem. ꝛ alios planetas a qb⁹ dies denoiabāt deos eſſe credebāt. Philoſophi vō:ideo q: hec ſūt noīa planetaꝝ ꝛ quorū motib⁹ ꝛ naturis oīa ſui vegetationē ſm illos trahūt. Xp̄iani vō duos dies tāq̄ ꝓprijs deſignāt nominib⁹. Nā ſabbatū ſimplr̄ ſabbatuꝫ vocant: ꝓpter autoritateꝫ hebraici ſermonis:ꝛ ſequentē dieꝫ dñicam vocāt ꝓpter ſui primatū. de quo iam diceꝭ. Uel q: ſic in Apo. vocaꝭ vbi dr̄. Johānes dñica die poſt miſſaꝝ ſolēnia deſcēdit in defoſſuꝫ ſepulture ſue locū. Poſſet etiā dies dñica prima feria appellari. diē vō poſt dñicam ſequentē appellabāt ſcḋam feriam. aliā tertiā feriam:ꝛ ſic de alijs diebus vſq; in ſabbatum. Interp̄taꝭ eñi feria quaſi dies ſolēnis a feriando dicta. vnde prima dies ſeptimane ſolēnis ē. Uocātur ergo ferie a feriendo:q: toto tēpore a vitijs feriare. i. vacare debemus:non q̄ ſit a neceſſarijs vite operibus feriādū:vel dicitur a fando id eſt loquēdo: qm̄ ſicut legiꝭ in Gene. Dñs dixit ꝛ facta ſunt. Siquidē beatus Silueſter nolens imitari iudeos qui dicunt prima ſabbati ſecunda ſabbati:nec gentiles qui dicunt dies ſolis dies lune ꝛc̄. adinuenit hoc nomen feria. In fine tamē ſeptimane ſeruauit ſabbatum ꝓpter premiſſam rōnem:vel ꝓpter figuram:q: ſabbatuꝫ interpretatur requies:q: tūc dñs requieuit ab omni opere qḋ patrarat. Unde ꝛ nos p totā hebdomadā. i. p totū tp̄s vite nr̄e qḋ ꝑcurritur per ſpaciū ſeptem dieꝝ debemus laborare ꝛ niti ſummo conamie vt ad requiē ꝛ beatitudinē perueniamus. ❡ Dies ergo tripliciter denominatur primo ſm ſe. vt dies lune. dies martis ꝛc̄. ſcḋo iuxta vſum eccl'ie vt prima feria. ſecunda feria ꝛc̄. tertio ſm menſes ꝛ hoc tripliciter. primo modo kal'. pridie kal'. iij. kal'. ſcḋo modo idus:pridie idus tertio idus. tertio modo nonas. p̄die nonas. tertio nonas. Dñica vō dies primatū obtinet. ꝛ maior eſt īter alios dies. q: xp̄s annūciatus fuit ꝛ reſurrexit:ꝛ in apoſtolos ſpiritūſ ſctm̄ miſit:ꝛ deus mūdū. i. celum ꝛ terrā in illa fecit ꝛ in eodē quoq; die vt diciꭍ mundus diſſolueꝭ. Dicitur aūt dñica ꝓpter gaudiuꝫ dñice reſurrectionis qḋ in eo celebramus. Licet aūt quedaꝫ dñice oībus alijs ſunt ſuperiores. videlicet paſche ꝛ penthe. hoc ꝓpter reſurrectionē ꝛ ſpūſſancti miſſionē. tñ ꝛ q̇nq; alie principales dicūtur ꝛ ſolēnes in quibus officia mutātur. ſcꝫ dñica prima de aduentu. dñica in octauis paſche. dñica in octauis penthe. dñica qua cātatur Letare hieruſalem. ꝛ dñica in ramis palmaruꝫ. Addunt etiam quidā ſextam. ſ. qua cātatur. Inuocauit me. quedā etiā alie dñice dicūtur priuilegiate quibus videlꝫ hyſtorie ſunt appropriate. ❡ Et nota q̄ ſunt quidā dies priuilegiati in tēpore quadrageſime. videlꝫ quattuor quarte ferie. ſ. quarta feria in capite ieiunioꝝ. quarta feria ſequentis hebdomade. ꝛ quarta feria poſt Letare hieruſaleꝫ. ꝛ quarta feria ante cenaꝫ domini. Item quattuor ſabbata videlicet ſabbatum prioris hebdomade quādo ordines celebranꭍ. ꝛ ſabbatū quarte. ꝛ ſabbatū quinte. ꝛ ſabbatū in vigilia paſche. Iteꝫ tres dies dominice ſcꝫ Inuocauit me. ꝛ Letare hieruſaleꝫ. ꝛ dñica

quibus agitur de bellis ⁊ de victorijs vt inuitemur ad pugnandū fortiter cōtra hostes ⁊ victoriā habeamus: sicut iudei de philisteis: ⁊ tādem gloriemur in celis: q: nō est nobis tm̄ lucta aduersus carnem: sed etiā aduersus aereas ptātes. Vñ primo dicimus in vesperis. Bñdictus dn̄s deus meus ⁊c̄. hystoria est Deus om̄. seu ẜm ro. Preparate. sed q: bellū sine discretione nō bene geritur: ideo sequēti tpe subiūguntur libri salomonis. Itē q: insurgūt vitia cōtra que necessaria est patiētia: iō subsequēter subiungit hystoria de Job. Recte ergo inuitamur ad pugnam: q: postq̄ digni sumus in numero iustoꝝ haberi per librū numeri iam plectū ⁊ in statu pfectiōis p nouam legē scz deute. in quo habet. Diliges dn̄m deū tuū ex toto corde tuo ⁊ ex tota aīa tua. ⁊ sumus sub iesu p librū iosue ⁊ sub iudicibus. i. prelatis p librū iudicum: ⁊ sumus sine acceptiōe psonaꝝ per lib. ruth: q̄ fuit moabitis. restat tm̄ pugnare: q: tunc magis temptat diabolus: ⁊ sic ordinant libri regū in quibus tractat de bellis ipsoꝝ ad alios libros. Adaptant etiā taliter prime q̄ttuor dn̄ice q̄ttuor libris regnū: put dicet sub. iiij. ⁊ sub. vij. ⁊ sub. xv. dn̄icis. Legunt autem in tali tpe ⁊ post missionē spūsscti: ⁊ post festū trinitatis: q: qn̄ accipim' grām spūsscti extunc sum' filij deo: ⁊ filij sum' summi regis: ⁊ p ɔn̄s sumus reges. vn̄ in Apoc. Fecit nos reges ⁊ sacerdotes deo ⁊ prī suo ⁊c̄. Pe. in canonica. Vos estis gen' electū: regale sacerdotiū ⁊c̄. ex ō sac. vnc. g̃ cū simus reges ⁊ habeam' aduersarios: non restat nisi vt regnū nostrū defendamus: q: ex hoc nobis inuidet diabolus q: ad illud regnū sumus assumpti. vn̄ fuit deiectus: ⁊ ideo nobis grauis iminet pugna. Nēpe ostēditur nobis dauid in exēplū qui vicit p humilitatē ⁊ per iocūditatē mentis ⁊ vnctus fuit ter. Pmo a samuele in bethleem in signū regni. Scdo sup domum iuda in regem: super tribu iuda a viris iuda in ebron. Tertio iteꝝ in ebron ⁊ in ɔfirmatiōe regni sup totū israel. Similiter nos si bene pugnabim' ter inungemur. pmo in bapt. in signū regni. scdo i ɔfirmatiōe. tertio in paradiso qn̄ regnū nr̄m ɔfirmabit. Saul nobis pponit exēplum qui per inobedientiā amisit regnū. vnde non simus inobediētes sicut ipse fuit. ne pdamus regnū eternū. Dauid aūt fuit humilis in oībus opibus suis: qd̄ patet: q: cum luderet corā archa dn̄i indutus ephot lineo: dpositis regalibus vestibus despexit eū michol filia saul dicēs ei q̄ nudatus fuerat sicut vnus d̄ scurris. ⁊ ille rn̄dit. Ludā ⁊ vilior fiā ante dn̄ꝫ q̇ elegit me ⁊c̄. Itē qn̄ venit ad eū nathan. pphēta ⁊ redarguit eū d̄ pctō suo publice penituit. Itē iocūditatē mētis habuit: ⁊ oīa bōa a se facta ad deū retulit. vn̄ de eo cātat eccl'ia. Preualuit dauid in philisteū i funda ⁊ lapide in nomie dn̄i: ecce exultatio i deo. nō enī i se ɔfidebat. Fūda dauid est p̄dicatio p quā fundā p̄dicatiōis ejicitur diabolus de cordib' hoīm cū p durā rephensionē incutitur timor ⁊ ɔcipit pnīa lapis v̄o dura rephēsio est: q: ergo hmōi victoria habet per humilitatē: iō ad missam incipit introitus. Dn̄e in tua mīa speraui ecce humilitas dauid. exultauit cor meū ecce mētis iocunditas. p hec duo vincitur pugna: ⁊ q: ille solus vincit qui nihil sibi sed oīa bona sua deo attribuit ⁊ sperat in eo: iō hn̄ sequit orō. Deus in te sperātium ⁊c̄. postea seqt epl'a d̄ charitate. De' charitas est ⁊c. Job. iiij. c. q: per charitatē reges sumus ⁊ per eam facimus bona opera meritoria regni: p que regnum nostrū defendimus ⁊ cōseruamus. vnde sequitur in hoc. Apparuit charitas dei ⁊c̄. post Deus charitas ē ⁊c̄. ibi etiam ostenditur q̄ diligere debemus deū ⁊ proximū. in euāgelio autem Homo quidam erat diues. Luc. xvj. c. Ostenditur q̄ nō debemus diligere diuitias per diuitem qui induebatur purpura et bisso: ⁊ per penam eius vt enim dicitur Eccle. v. ca. qui amat diuitias fructū nō capiet ex eis. qui amat scz amore libidinoso. naturali v̄o vel charitatiuo potest: quia diuites cuꝫ iusticia ⁊ bonis operibus nō obijcim'. xxx. di. hoc scripsimus. habet enim in euāgelio de mendico lazaro in cuius personā icipit graduale. Ego dixi dn̄e miserere mei. Et sequitur v̄sus de opibus mie. Beat' qui itelligit sup egenū ⁊ pauperem. i. intelligit ⁊ p̄cogitat illud qd̄ est in egeno ⁊ paupe. s. egestas ⁊ pauptas: vt ei subueniat. dicit ei Grego. q̄ debem' eos vocare patronos amicos nostros: q: etiaꝫ fratres nr̄i sunt: ⁊ sic facere nobis amicos de māmona iniq̄tatis ⁊ de male acq̄sitis: vt cuꝫ defecerimus p mortē recipiāt nos in eterna tabernacula hoc nō fecit diues ille in epulo: ⁊ quia in aliquo noluit pauperi subuenire: iō cū eo districtissime fecit dn̄s vt nō posset hr̄e guttā aque ad refrigeriū lingue: ⁊ iō sequit all'a. Deus iustus iu. for. ⁊c̄. postea sequit offer. in psona mēdici. s. Intēde voci orōnis mee. ⁊ q: non obliuiscit deus orationes pauperū sequit postcōio. Narrabo oīa mirabilia tua psal. di. ⁊c̄. in quibusdā tamen eccl'ijs legitur hodie euangeliū. Estote misericordes. qd̄ est Lu. vj. c. ⁊ est sciēdum q̄ Urbanus papa quartus statuit fieri festum de corpore xp̄i quinta feria post hanc dn̄icam concedens magnam indulgētiam tam clericis officiantibus q̄ populis cōuenientibus ad diuina: prout in officio super hoc ordinato habetur.

¶ De scd̄a dn̄ica post penthe. Rubrica.

Dictuꝫ est q̄ prima causa qua defendimus regnū nostrum est charitas que dilatatur per considerationem eternarum nuptiaruꝫ. de quibus in Apoca. Beatus qui vocatus est ad cenam nuptiarum agni. vnde i hac scd̄a dn̄ica habetur de hmōi cena in euāgelio Luc. ix. c. Homo quidā fecit cenā magnā: ⁊ vocauit multos: ⁊ misit seruos suos hora cene dicere inuitatis vt venirent ⁊c. hora cene est ex quo porta paradisi apta est per xp̄m. sequitur ⁊ ceperūt se oēs simul excusare. nam primus dixit. villam emi ⁊ necesse habeo videre illā. Scd̄s dixit. iuga boū emi quinq3: ⁊ eo pbare illa. Tertius vero dixit vxorem duxi: ⁊ iō non possum venire. Dominus vero dixit ad seruū. Uade ⁊ compelle intrare vt domus mea impleatur. Multos enī compellit intrare per tribulationes, illi vero

qui vocati fuerant nõ venerũt: q: auari qui ꝑmum ſe excuſant ſupple vel guloſi q̇ per ſcdm: ⁊ luxurioſi q̇ per tertium intelliguntur: hac cena ſe reddunt indi-gnos. vnde verſus. Uilla boues: vxor: cenam clauſer vocatis. Mundus cura caro celum clauſere renatis Et q: in hoc iſti ſe reddunt indignos: ideo dominus alios vocat: q: vero per conſiderationem huius ce-ne dilatat charitas: ⁊ q: dominus protegit habẽtes charitatem. ideo incipit introitus. Fact᷒ ẽ dñs pte-ctor meus: ⁊ eduxit me in latitudinem charitatis. Se quitur verſus de charitate. Diligam te domine forti tudo mea ⁊c. In oratione vero petit charitatẽ. Sã-cti nominis tui ⁊c. In epiſtola nolite mirari. j. Jo. iij. habetur de vita eterna per cuius intuitum amor concipitur. ⁊ ſequitur in fine de charitate. Filioli nõ diligamus verbo neq; lingua: ſed opere ⁊ veritate. Hec eſt lingua doloſa: qua dicunt amatores mundi. Rogo te habe me excuſatum. Dicunt etiam bonis ⁊ ſanctis viris. Rogate pro nobis: ⁊ tamen venire nõ curant: ⁊ attẽde q̇ duo primi excuſant ſe. Per ꝑmũ enim ſuperbi intelligunt̃. Per ſecundum omnes qui delectant̃ in quinq; ſenſibus corporis. Per tertium vero luxurioſi qui ſe nõ excuſant: q: non habent cor ſicut habetur in oſee. iiij. c. Fornicatio vinum ⁊ ebrie tas auferunt cor. Magis enim abſorbet hoiem for nicatio q̇ ſuꝑbia vel auaritia. Q: ergo vt dcm̃ ẽ lin-gua taliũ excuſantiũ ſe dr̃ lingua doloſa: idõ eccleſia a lingua doloſa petit liberari in reſ̃ſorio. Ad dñm cũ tribularer clamaui ⁊ exaudiuit me. In vſu. Dñe libe ra me ⁊c. ⁊ q: ꝑfectus ẽ qui nõ peccat in lingua: idõ in ſcdo tono cantat̃. Poſtmodũ ſequit̃ all'a ſilr de cha-ritate. Diligam te dñe fortitudo mea ⁊c. Q: vero cõ ſideratione vite eterne cõcipitur charitas viſa cena petit conuerti in offertorio. Conuertere dñe eripe. ⁊ q: ibi cantabimus vocaliter. vt ait Caſſiodor᷒ ſuper pſalmiſtã. Omnis ſp̃us laudet dñm: nõ erit ibi tãtũ cena: ſ; maxima ſolẽnitas. Vñ Treñ. j. Uie ſyõ lugẽt eo q̇ non ſint qui veniant ad ſolẽnitatẽ. Idõ in poſt-cõmunione ꝑmittit ſe cantaturũ ibi domino dicẽs. Cantabo dño q: bona tribuit mihi ⁊ pſallam ⁊c.

¶ De dominica tertia. Rubrica.

Tertia cauſa quare inflãmamur ad defendẽdũ regnũ nr̃m eſt cõſidera-tio beniuolẽtie dei q̃ nos cuſtodit ⁊ diligẽter q̇rit. ideo in euãgelio hui᷒ dñice. Erant appropinquãtes Luce. xv. c. hr̃. Quis ex vobis hõ hñs cẽtũ oues. i. angelos ⁊ hoies. ⁊ ſi pdiderit vnã. ſ. hominẽ. nõne relinq̇t nonagitanouẽ in deſerto. i. in celo ⁊ va dit q̇rere pditam ⁊c. aut q̇ mulier hñs dragmas de cẽ. ſ. angelos ⁊ hoies. ⁊ pdit vnam. ſ. hoiem in q̇ ima-ginẽ ſuã depinxerat nõne accẽdit lucernam. i. natu-ram humanam in q̃ lumẽ deitatis poſuit vniẽdo ſe ei ⁊ q̇rit diligẽter donec inueniat. ⁊ cum inuenerit cõ uocat amicas ⁊ vicinas dicẽs eis. Congratulamini mihi q: inueni drachmam quã pdiderã. Ita dico vo bis gaudiũ ẽ in celis ange. dei. ſu. v. pec. pe. agẽ. ec-ce quanta eſt beniuolẽtia dei erga nos. Iſta eñi be niuolẽtia accẽdit i nobis charitatẽ. Q: vo ad nupti as eternas nõ itrãt ſuꝑbi neq; luxurioſi neq; auari vt ꝑmiſſum eſt: idõ introit᷒ hui᷒ dñice Reſpice in me ⁊c. ⁊ dicit Uide humilitatẽ meam ꝯtra ſuꝑbiam ⁊ la borem meum ꝯtra luxuriam. q: inops ⁊ pauꝑ ſũ ego cõtra auariciam. ⁊ pp̱ ꝑdicta monet nos. Pe. ad hu militatem dicẽs in ep'la. j. Pe. vlti. c. Humiliamini ſub potẽti manu dei vt vos exaltet ⁊c. Et poſt ſequit̃ ibi. Sobrij eſtote ⁊ vigilate in orõnibus. qm̃ ad. v. di. tan. le. cir. q̇. quẽ; deuo. Et q: tm̃ curã h; domin᷒ de nobis. ideo in graduali inuitat nos eccl'ia dicẽs. Iacta cogitatũ tuum in dño ⁊ ipſe te nutriet verſus Dum clamarẽ ad dñm ex. vocem meam ⁊c. All'a eſt Dñe refugium Offertorium ẽ. Sperẽt in te omnes q̇ te nouerũt ⁊c. q: de ſperantibus in ſe h; cura;. Q: vo dño nõ inuenit̃ niſi quis peniteat. cum vo q̇s pe nitet ad dñm clamat: ideo ſequitur poſtcõio. Clama bo. Rurſus hoc officium eſt de penitẽte: ſicut appa ret ex ipſa communione ⁊ ex euangelio. vbi per da uid intelligitur quilibet penitẽs. vbi dicitur. Gau dium eſt in celo ſuꝑ vno peccatore penitẽtiam agẽte ⁊c. ⁊ ex introitu ⁊ alijs. ⁊ ideo cantat̃ circa feſtum beati Iohan. bap. qui legitur populum ad peniten tiam prouocaſſe.

¶ De dñica quarta poſt penthe. Rubrica.

Quarta cauſa qua defendim᷒ regnu; noſtrum ſunt opera mie. vnde i euã gelio Luc. vj. c. quod legitur in hac quarta dñica in quibuſdam eccl'ijs dr̃. Eſtote miſericordes ſicut ⁊ pater veſter miſericors eſt. Et poſt ſequit̃ Menſuram bonam ⁊ confertam ⁊ coagitatam ⁊ ſuꝑ fluentem dabunt in ſinum veſtrum. Q: vero non põt homo opera mie facere niſi prius illuminet̃ a deo: idõ incipit introitus. Dñs illuminatio mea. Et q: ꝑ ope ra miſericordie eſt eccleſia terribilis vt caſtrorũ aci es ordinata: ſicut dicitur in canticis canticor̃. ſequi tur verſus. Si exurgant aduerſum me caſtra non ti mebit cor meum. ⁊ ſi exurgat aduerſum me prelium ⁊c. Poſtea petit in collecta miſericordiam ⁊ gratia; dandi elemoſynas: cum dicit. Protector in te ſperã-tium deus ⁊c. In ep'la vero exiſtimo q̃ eſt ad Roñ. viij. c. oſtendit̃ ꝑmium: vbi dicit aplš. Nõ ſunt cõdi gne paſſiones huius temporis a futuram gloriam q̃ reuelabitur in vobis. ⁊ poſt ſequitur. Et omnis crea tura ingemiſcit expectãs reuelationem filiorum dei ⁊ vt hanc glĩam eccl'ia. poſſit adipiſci: petit in reſpõ ſorio veniam de peccatis. Propitius eſto petis no-ſtris dñe ⁊c. Sequitur all'a. In te domine ſperaui. q: in te ſꝑantibus ꝓpitius ẽ. Unde pſalmi. Quoniã in me ſperauit liberabo eum. Adaptant̃. etiam iſte quattuor ꝑcedẽtes dominice quattuor libris regu; ſic. In primo enim libro habet̃ qnomodo dauid inũ ctus fuit. Unde in prima dominica incipit introitus Domine in miſericordia tua ſperaui. Et in reſponſo rio habetur. Et vnxit me vnctione miſericordie ſue;

oleo exultationis. vnde ſequitur in introitu. Exultauit cor meū in ſalutari tuo. ⁊ ita oſtendit ſe vnctum oleo leticie per miſericordiā dei. In ſecūdo libro habetur quomodo liberatus fuit ab inimicis ⁊ vnctus bis vt haberet latitudinē regni. Unde in ſecūda dominica incipit introitus. Factus eſt dn̄s protector meꝰ ⁊ eduxit me in latitudinē vt late regnarem. In tertio habeť quō mortuus fuit. Unde in tertia dn̄ica vtitur eccleſia voce decedētiū dicens. Reſpice in me ⁊ miſerere mei. ⁊ in verſu. In te dn̄e ſperaui. In quarto libro habeť de ꝓpheris qui illuminati ſunt a deo vt viderent vētura: ⁊ ideo in quarta dn̄ica dicitur in intro. tu. Dominus illuminatio mea.

De quinta dn̄ica poſt penthe. Rubrica.

Quinta cauſa qua defendimus et obtinemus regnū noſtrū eſt pax cum inimicis eccleſie: ⁊ patientia i aduerſis: ad quā inuitat nos beatus petrus in ep̄la huius quinte dn̄ice. Omnes vnanimes. i. Pe. iij. c. dicēs. Et nō reddētes malū ꝓ malo ⁊c̄. Unde in euāgelio habeť de rhete beati petri. Sꝫ multi ſunt qui rumpūt rhete beati petri concordiā ⁊ vnitatē fraternam. ⁊ ideo in perſona tolerantiū incipit introitus. Exaudi dn̄e vocem meā qua clamaui ad te ⁊c̄. verſus eſt. Dn̄s illuminatio mea ⁊c̄. Illuminatus em̄ a deo ſaluatur ab hoſtibꝰ q: ſperat in eo. Pro p̄dicta aūt pace cū inimicis eccl'ie impetranda orat eccleſia in collecta dicens. Da nobis q̄s dn̄e vt ⁊ mūdi curſus. In aliquibus tamen eccleſijs diciť. Deus qui diligētibus te ⁊c̄. Sequiť euangeliū. Luc. v. c. Dū plurime turbe irruerēt in ieſum ⁊c̄. vbi ſequiť. Preceptor ꝑ totam noctem laborātes nihil cepimꝰ. Tales qui laborant in nocte ⁊ nihil capiūt ſunt qui ꝓ terrenis p̄dicāt. Sequiť. In verbo tuo aūt laxabo rhete: hoc facit qui habet ſciētiā ⁊ vitā. talis em̄ cōcludit multitudinē piſcium copioſam. Un̄ in principio tot capti ſunt boni ⁊ mali ꝙ rhete rumpiť per quod ſignificatur ꝙ eccleſie vnitas in hac vita rumpiť a quibuſdā ſꝫ poſt reſurrectionē capti ſunt multi: ⁊ tamen non eſt ſciſſum rhete ꝑ qō ſignificantur boni qui nō ſcindunt vnitatē eccleſie. Et ideo in offertorio dicit eccleſia ſe laudare deum qui ꝙtū ad bonos filios dedit eis intellectum vt non rumpant rhete. id eſt vnitatem eccleſie. Benedicā dn̄m qui mihi tribuit intellectū. In poſtcōione vero dicit eccleſia ſe operare vnitatē: ⁊ hanc petere a dn̄o inquit vnam petij a dn̄o: lꝫ em̄ plura petat quotidie tn̄ diciť vnum petere: q: ad vnum finē: id eſt ad habendū a deo omnia petenda petit: ⁊ hoc eſt qō ibi ſequiť. Hanc requirā vt inhabitem in domo dn̄i omnibꝰ diebus vite mee. hoc ideo dicit q: tunc legiť Paralypomenon. i. verba dierū qui hꝫ eandē materiā cū libro regū ⁊ ſignificat ꝙ qui in diebꝰ ſuis bene rexerit ſe habebit dies eternitatis. Et attēde ꝙ hoc officiū cantať circa feſtū beati Iacobi qui ſicut diciť in euāgelio: relictis rhetibus ſecutus eſt dn̄m ⁊ factus eſt piſcator hoim id'eſt ſupplantator re ⁊ nomine vitiorum.

De ſexta dn̄ica poſt penthe. Rubrica.

Quia vero non valent omnia p̄dicta niſi fiat etiam plena iuſtitia fidei ⁊ in nouitate vite: iō in hac ſexta dominica legitur ſecūdus liber paralipomenon: vbi habetur ꝙ confortauit dominus ſalomonem: ꝑ quod ſignificať ꝙ dn̄s ſpūaliter ſuos confortat dādo eis fortitudinē: ideo dr̄ in officio huius dn̄ice. Dominꝰ fortitudo plebis ſue ⁊ ꝓtector ⁊c̄. v̄ſus eſt. Ad te leuaui aīam meā: q: ab ip̄o eſt omnis fortitudo: ⁊ tūc bene regimus regnū noſtrū qō maxime fit ſi tēdat homo ad ꝓmiſſiōes dei. vnde dr̄ in oratione. Deus qui diligentibꝰ te bona inuiſibilia preparaſti ⁊c̄. In epiſtola autem. Quicūq; baptizati ſumus ⁊c̄. ad ro. vj. c. Horīať nos paulus vt in nouitate vite ambulemus: aliter enim nihil valēt alia: ⁊ vt hoc poſſimꝰ orat eccleſia in reſponſorio. Conuertere domine aliquātulum ⁊c̄. Ille vero qui ambulat in nouitate vite ⁊ p̄parat ſe ad laudādū deū in preſenti ⁊ i futuro vnde ſequiť alleluya. Te decet hymnus deꝰ in ſyon Ad hanc orationem vel perfectionem hortamur in euangelio Matth. v. c. Niſi abūdauerit iuſticia veſtra ⁊c̄. Et ſequiť ibi. Si offers munus tuū ante altare ⁊c̄. Et q: non poteſt homo hoc facere ſine auxilio dei ideo orat in offertorio. Perfice greſſus meos in ſemitis tuis ⁊c̄. Et q: talis poteſt offerre: ideo ſequitur in poſtcōione. Tollite hoſtias ⁊c̄.

De. vij. dn̄ica poſt penthe. Rubrica.

Sequitur ſeptima dominica i qua leguntur libri ſalomonis vt parabole ⁊c̄. Cantica libri ſapiētie quē philo compoſuit ⁊ eccleſiaſticus quem ieſus filius ſyrach edidit: ⁊ tamen ſalomoni attribuiť. Hi libri qui ſunt de operibus ſapientie ſalomonis leguntur a kalendis auguſti vſq; ad kalendas ſeptembris q: menſis iſte calidus eſt ⁊ eſtū ſignificat vitiorū i qua nos opꝫ ſapiēter regere ſicut in medio nationis praue ⁊ peruerſe: vel q: mēſis iſte. ſ. auguſtꝰ ſextus eſt: vn̄ ſextilis ante auguſtū ceſarē vocabať. ⁊ verus noſter ſalomon in ſexta etate venit q̇ fecit vtraq; vnū: q̇ fuit dei v̄tus ⁊ dei ſapiētia: q̇ docuit nos ſapienter viuere ⁊ docere. Hic'eſt xp̄s rex regū qui ſeptē panibꝰ ⁊ paucis piſcibꝰ vt legiť in euāgelio hodierno ſatiauit eos q̇ de longe venerāt ⁊ cū triduo ſuſtinuerāt. Rurſus in hac dominica incipit eccl'ia parabolas. ſalo. Poſt feſtum em̄ trinitatis legiť liber regū: q: ſi homo qn̄ trinitatis ſimilitudinē habꝫ fit rex ⁊ ſacerdos. vn̄ preponunť ei exēpla de regibus ⁊ ſacerdotibus ſicut ſub prima dn̄ica dictū eſt. Poſtea vero ſequūtur libri doctrinales. preponuntur enim exempla doctrinis: q: plus mouent facta ꝙ̄ dicta. Actuū primo. Cepit ieſus facere ⁊ docere. ⁊ ſic ordinantur libri ad ſeinuicē vt p̄cedāt libri exemplares regū et Paralypomenon: ⁊ ſequūtur libri doctrinales ſalo-

monis:que doctrina eſt refectio ſpũalis.de quo hꝫ in euangelio huius.viij.dñice. de hoc dicetur ſub dñica.xi.τ.xij.Et q: huic doctrine bonis opib⁹ reſpondere debemus incipit introitus Oẽs gentes plaudite manibus. Et beatus Pau.inuitat nos in epl'a ad Ro.v.c.vt reſpondeamus illi doctrine ſeruiendo deo dicens.Humanum dico ꝓpter infirmitatem carnis veſtre:vnde in quibuſdam eccl'ijs ſequitur reſponſoriũ Beata gens cuius eſt dñs de⁹ eoꝝ.i.que deum habet pro dño ei ſoli ſeruiendo:τ ſequit̃ verſus Uerbo dñi.i.doctrina dñi:celi firmati ſunt.i.maiores ſicut apl'i τ alij ſancti. Sequit̃ in quibuſdam eccl'ijs all'a.Attendite pp'le meus legẽ meam.Lex eſt illa refectio.Jlla aũt refectio oſtenditur ĩ euãgelio Marci.viij.Cũ turba plurima τc̃. τ eſt notandũ ꝙ ibi dicit̃ ꝙ quidam de longe venerũt.ſ.illi qui de peccatis enormibus redierũt τ penituerunt.qui enĩ in pctõ mortali eſt:nõ hꝫ qd̕ mãducet.Erant aũt quattuor milia.ſ.hñtes quattuor cardinales virtutes τ comederunt τ ſaturati ſunt: q: lex dñi ſatiat:τ remanſerunt ſeptem ſporte.ſ.predicatores hñtes ſeptem dona ſpũſſancti τ reficientes alios.in alijs ṽo eccl'ijs legit̃ euangeliũ.Attendite a falſis prophetis:q: vero hñs doctrinã videt in quanto periculo ſit conſtitutus: videt enĩ ſe eſſe in fornace babylonis.in offertorio. Sicut holocauſtum τc̃.Danielis.iij.c.petit ſe liberari τ vtit̃ voce trium puerorum. Jn poſtcõione ṽo. Jnclina aurez tuam τc̃.petit liberationem accelerari.

¶ De octaua dñica poſt penthe. Rubrica.

SEquitur octaua dñica in q̃ docet nos eccl'ia vitare oẽm venereitatẽ.Hic enĩ debet eſſe effectus doctrine in nobis: q: in doctrina docet nos fieri ſpũales τ remoueri a corporalibus deſiderijs ad ſimilitudinẽ btẽ marie virginis cuius feſtũ inſtat.vnde introitus incipit Suſcepimus deus miſericordiam tuam.i.filium tuum ieſum xp̃m nobis ex miſericordia datum in medio templi tui.i. in cõi eccl'ia tua ſm nomen tuũ deus.Deus enĩ vbiqꝫ nominat̃:ſic τ laus tua in fines terre.i. vbiqꝫ. Tẽpluꝫ etiã eſt beata virgo in qua vere ſuſcepimus dei miſericordiã.vnde circa eius feſtũ rõ nobiliter p̃ns cantamus offm̃ cum ſit templũ dñi τ ſacrarium ſpiritusſcti. Sequit̃ epl'a ad Ro.viij.Debitores carni non ſumus vt ſm carnẽ viuam⁹ τc̃.in qua docemur conculcare oẽm carnalitatẽ:τ ad oſtendendum ꝙ hoc poſſumus.Sequitur. Non enĩ accepiſtis ſpm̃ ſeruitutis iterꝫ in timore ſꝫ accepiſtis ſpm̃ adoptionis filioꝝ:quo guſtato deſipit oĩs caro. Sed q: nõ p̃nt hec fieri niſi dño ꝓtegẽte:ideo orat in graduali Eſto mihi in deum ꝓtectorẽ. Rurſus q: nõ põt habere hec oĩa niſi qui gaudet in dño:ideo ſequit̃ all'a Exultate deo adiutori noſtro. Gaudiũ enĩ ſpũale excludit oẽm carnalitatẽ.Quia ṽo quidam ſunt vita caſti τ humiles:ſed ficte ab his docet caueri in euangelio Matth.vij.c.Attendite a falſis ꝓphetis qui ꝓtendũt caſtitatẽ τ ſunt luxurioſi. Uel ꝓpt̃ humanã laudẽ ſunt caſti ſicut fatue virgines:quibus dicitur. Amen dico vobis neſcio vos. Sed dñs hũiles ſaluat. Unde ſequitur offertorium. Populum humilem ſaluum facies dñe τ oculos ſuperborum humiliabis.Quia ṽo per delitias ſpũales oĩa conculcamus:ideo dicitur in poſtcõione. Guſtate τ videte qm̃ ſuauis eſt dñs.

¶ De dñica nona poſt penthe. Rubrica.

POſtmodum ſequit̃ nona dñica in qua legitur liber ſapientie. Sapientia aũt eſt cogitare de celeſtibus τ leuare cor ad illa.Unde monet nos ad hoc maxime ꝓpter feſtũ aſſumptionis btẽ virginis qd̕ inſtat qñ.ſ.aſſumpta eſt in celũ. Et q: hõ ſe ſuper ſe leuare non põt:niſi cum dñs trahat: ideo dicit̃ in introitu. Ecce de⁹ adiuuat me τ dñs ſuſceptor eſt aĩe mee.i.ſurſum captor: ſicut enĩ itur ad celeſtia non paſſibus corporis:ſed aſſimilatiõe mentis ad deum:in quo vitantur oĩa mala de quib⁹ ſeqtur in epiſtola.j.ad Corin.x.c. Nõ ſimus cõcupiſcẽtes maloꝝ τc̃. Poſtea ſequit̃ ibi Fidelis deus qui non patietur vos tentari ſuper id qd̕ poteſtis:ſꝫ faciet cum tentatione ꝓuentum vt poſſitis ſuſtinere: prius tñ timorem incutit dicendo. Qui ſtare ſe putat videat ne cadat:in graduali ṽo q̃ ſurſum rapit̃ reddit gratias deo dicens. Dñe dñs noſter ꝙ admirabile eſt nomen tuum in vniuerſa terra.Qm̃ eleuata eſt magnificentia tua ſuper celos.ſ.non tm̃ in chriſto τ beata virgine.i.ſuper celos materiales et ſpũales.verũetiam in ſanctis ſuper celos materiales.in euangelio Luc.xvj. Monet vt ſi non poſſumus per nos volare ad celum faciamus nobis amicos de mãmona iniquitatis.i.de diuitijs inequalr̃ poſſeſſis dicẽs.Homo quidam habebat villicũ τc̃. Homo iſte ſciuit ſic ꝑ prouidentiã carnis diſponere ꝙ amotus a villicatione fuit receptus in domibus dñi τ hoc ꝑ iniquitatẽ fraudis. Sicut ergo ille laudatur qui per iniquitatem fraudis ſciuit ſibi in futurum ꝓuidere:multo magis laudabit dñs eos qui dant elemoſynas:qd̕ eſt prudentia ſpũs. de qua dicit apl's. Eſt vita τ pax qua homo ſibi ꝓuidet in futuro. Poſtea ſequit̃:q: filij huius ſeculi prudentiores ſunt filijs lucis in generatione ſua.i.in his que pertinent ad generationem ſuã : ideſt circa tꝑalia: τ ego dico vobis facite vobis amicos de mammona iniquitatis:vt cum defeceritis ſcꝫ moriendo recipiant vos in eterna tabernacula que ſunt ſua. vñ Beati pauperes ſpiritu:qm̃ ipſoꝝ eſt regnũ celoꝝ: τ quia non tm̃ per elemoſynas:ſed etiã per orõnes volamus ad celeſtia.ideo eſt alleluya. Domine de⁹ ſalutis mee in die clamaui τ nocte coram te. Quia ṽo hec tabernacula per opera iuſticie habent̃. Sequitur offertorium. Juſticie domini recte letificantes corda τc̃.Quo autem ordine hec fiant oſtenditur in poſtcommunione.primum queritur regnum dei Matth.vj.c.

¶ De decima dñica poſt penthe. Rubrica.

In dñica decima legitur eccleſiaſticus qui incipit. Omis ſapiētia a dño deo eſt vbi oſtendit ꝙ nō ſolū ſapiētia: ſed ēt oīa bona ſunt a deo: ⁊ ideo ab eo ſolūmodo ſunt petēda: ⁊ ad eum debemus clamare: ⁊ ideo incipit itroitus. Dū clamarē ad dominum exaudiuit vocē meā. Et q: debemus ipm ſolum orare ſequitur verſus. Exaudi deus orationem meā. Et oratio in quibuſdam eccleſijs. Pateant aures miſericordie tue dñe pcibus ſupplicantium. In qua collecta pꝫ quis rogans dign᷒ ſit exaudiri. Unde ſequit. Et vt petentibus deſiderata concedas: fac eos que tibi ſunt grata ⁊ placita poſtulare ⁊ oſtēditur in epiſtola. Scitis qm̄ ⁊c̄. j. ad Cor. xij. c. ꝙ omnia bona ſunt a deo: ⁊ ideo ei ſunt exhibēde gratiarū actiōes. Unde enumeratis oībus donis dicit. Hec aūt oīa operat vnus atq; idem ſpiritus diuidēs ſingulis ꝓut vult. Sed q: bonum cito amittit qd̄ non a largiente cuſtoditur ſicut dicit Grego. ideo ſequitur reſponſoriū. Cuſtodi me dñe vt pupillam oculi. Item q: ad illum cōfugere debemus a quo oīa bona habemus ſequitur all'a. Dñe refugiū fact᷒ es nobis. In alijs eccl'ijs dicit all'a. Te decet. Euangeliū vero qd̄ eſt in quibuſdā eccleſijs. Cum appropinquaret dñs hieroſolymā. Luc. xix. ca. eſt de ſymoniacis qui iniuriant ſpūiſancto. ſ. in hoc ꝙ vendunt ea que ipſe dat gratis: vel ad voluntatem ſuam tribuunt. ac ſi ab illis eſſent illa bona ⁊ nō a ſpūſancto. Et nota ꝙ hoc euangeliū in quo hierl'm deſtructio predicatur in auguſto legit: q: prius a nabuchodonoſor: poſt modū a romanis in hoc menſe deſtructa fuiſſe inuenit. In alijs eccl'ijs legit. Dixit ieſus ad quoſdam. ſequitur ⁊ offertoriū. Ad te dñe leuaui animaꝫ meam. quaſi diceret nō ad ſymoniacos non ad prelatos prauos vel ad quoſdā fatuos ⁊ ſimulatos religioſos qui faciunt ſe a ſimplicibus adorari: ſꝫ ad te a quo omnia bona ſunt. Et q: tūc acceptat deus omnia opera noſtra quando ſperamus in ipſo deo: ideo ſequitur poſtcōmunio. Acceptabis ⁊c̄.

¶ De. xj. dñica poſt pentho. Rubrica.

Undecima dñica in qua incipit eccleſia legere Job. qui ſiłr eſt liber exēplaris: ſꝫ eſt exēplū ꝑfectionis. i. perfecte ſapientie que nō habet niſi ꝑ predictā refectionē doctrine ſpūalis. Nam refectio facit ſpūaliter fortes: ⁊ ideo poſt libros Salomonis legit liber Job. In ordine aūt biblie oēs exemplares. ſ. ruth. Job. Thobias. Judith. ⁊ Heſter precedūt libros doctrinales Salomonis ꝓpter rōnem predictā: de quo ēt dicetur ſub dñica. xv. Et q: vnanimitas facit fortes ⁊ patientes ſicut fuit Job. ⁊ cōcordes ſicut fuerūt filij Job qui faciebant ↄuiuia per domos vnuſqſq; in die ſuo: ideo incipit introitus. Deus in loco ſancto ſuo. i. in humilibus. Eſa. Super quē requieſcit ſpiritus meus niſi ſuper humilem ⁊ quietum ⁊ trementem ſermones meos: ⁊ ſi deus eſt cum eis: nullus pōt eis preualere. Deus eūi habitare facit vni᷒moris in domo. i. concordes ⁊ vnanimes quales fuerunt filij iob qui dabant ſibi inuicē comedere. vnde verſus eſt. Exurgat deus ⁊ diſſipentur inimici eius q: fortitudo noſtra nihil valet niſi dñs nobiſcuꝫ cooperetur: imo ꝑncipalr operet. In epl'a notū vobis facio euāgeliū: que eſt. j. Corin. xv. oſtēdit beat᷒ paulus humilitatē. vnde ſequit ibi. Qui nō ſuꝫ dignus vocari apl's. ⁊ ꝓpter hanc humilitatē raptus fuit vſq; ad tertiū celum. In reſpōſorio quoq; ſequit vox humiliū. In deo ſperauit cor meum ⁊ adiutus ſum. ⁊ in ver. Ad te dñe leuaui animaꝫ meam. ⁊ q᷒ ex tali ſpe ſequitur exultatio: ideo in quibuſdaꝫ eccl'ijs eſt alleluya. Uenite exultemus dño. Euangelium vero eſt de humilitate ⁊ eius effectu. Duo hoīes aſcendebant ⁊c̄. Luce. xviij. c. vnde ſequitur. Phariſeus dicebat. Dñe nō ſum ſicut ceteri hoīm ⁊c̄. ecce ſuperbia. Sequit publicanus dicebat. Deus ꝓpici᷒ eſto mihi peccatori ecce humilitas: ⁊ iō abijt iuſtificat᷒ in domū ſuam ab illo: q: vero humilitatē ſequit exaltatio. qui ei ſe humiliat exaltabit: iō ſequit offerto. Exaltabo te dñe qm̄ ſuſcepiſti me. i. ſurſum cepiſti. q. d. Exaltabo te dñe qm̄ exaltaſti me. Poſtcōmunio. Honora dñm de tua ſubſtantia ⁊c̄. Prouerb. iij. ca. hoc ad litteram facit humilis. dat enim libenter pauperibus. ⁊ hoc eſt honorare dñm: q: ipe precepit vt detur pauperibus: vł honora dñm ⁊c̄. i. oīa bona tua deo attribue. ⁊ hoc eſt proprium humilium. Hec poſtcōio congrue hoc tpe cantitur quādo frugibus horrea ⁊ vino celaria plene redūdant quibus deuote dominus honoratur.

¶ De. xij. dñica poſt pentho. Rubrica.

Duodecima dñica eſt de oratione et quaſi exprimit Job orans ⁊ ſedēs in ſterquilinio cōquerēdo de falſis amicis. Legit enī Job in duab᷒ dominicis. Job quidē in ſterquilinio moraliter eſt anima in mortali peccato ⁊ fetido: in quo dum reſidet non reſtat niſi orare deum vt ipſam ab eo eripiat. Unde incipit introitus. Deus in adiuto. meū inten. Domine ad adiuuādū me feſtina. Confun. ⁊ re. qui que. aīam meaꝫ. In offertorio aūt oſtenditur efficacia orationis: ⁊ totū officium eſt oratio moyſi ſumpta de Exo. quādo rogauit pro filijs iſrael qui fecerūt ſibi vitulum cōflatilem: ⁊ incipit. Precatus eſt moyſes in cōſpectu domini dei ſui ⁊c̄. qui moyſes ſeipꝫ expoſuit pro ſalute populi dicēs. Aut dimitte eis hanc noxam aut dele me ⁊c̄. xlv. di. diſciplina. ⁊ reducit ad memoriam merita patrum. memēto inquit abraā yſaac ⁊ iacob ⁊c̄. ⁊ placatus factus eſt dñs de malignitate quā dixit facere pplo ſuo. ⁊ ex hoc ꝓbatur ꝙ ſctōꝝ merita nobis proſunt. Et nota ꝙ in hoc offertorio fit verborū geminatio. de quo dictū eſt ſub ſcd̄a dñica poſt epyphaniā. in epiſtola. Fiduciam talem habemus per xp̄m ad deum. ij. ad Corin. iij. c. oſtendit apoſtolus ꝙ oratio ſua ⁊ aliorum bonorum p̄latoꝝ noui teſta. maiorem habet efficaciam ꝙ̄ habuit in veteri teſta.

quia ēt moyſes oꝛauit cum fiducia confiſus de meritis patrum:ſ; ne videaꝶ hoc ex arrogātia facere ſubdit. Nō ꝙ ſufficiētes ſim⁹ cogitare aliq̇d a nobis q̄ſi ex nobis:ſ; ſufficiētia noſtra ex deo eſt cui⁹ miniſtri ſum⁹. In euāgelio vo oñdiꝶ ꝙ multū valet oꝛatio p̄latoꝝ qḋ legiꝶ in q̇buſdā eccleſijs. Dum trāſiret ihs ꝑ medios fines decapoleos:adducūt ei ſurdū ꝛ mutū ꝛ ſanauit eos dñs. Multi ſunt ſurdi q̇ nolūt audire ꝟbum dei:ꝛ multi muti q̇ nolūt loq̇ ꝛ p̄ſit ſilr hos debent p̄lati ꝑ p̄dicationē adducere ad dñm ꝛ in cōfeſſione ꝛ oṙone ſaluabit eos. vñ in ꝑſona ſurdi ꝛ muti cantaꝶ in graduali. Bñdicam dñm in omni tp̄e verſus ē. In dño laudabiꝶ aīa mea. in all'a vo monet ad hanc laudem. Venite exultem⁹ dño ꝛc. de offertoꝛio ſupꝛa dictū eſt. poſtcōio vo eſt. De fructu opeꝝ tuoꝝ ſatiabiꝶ terra. i. p̄dicatoꝛes quos dñs replet p̄us boni oꝛ ipſi repleti alios replēt. In alijs vo eccleſijs dicitur euangelium. Exiēs ieſus de finibus tyꝛi. quod eſt Marci. vij. Poteſt aūt dici ſm Sicardū ep̄m cremoñ. in mitrali. ꝙ ſalomone moꝛtuo regnū diuidiꝶ ꝛ ideo mēſis ſeptembꝛis hyſtoꝛia biptiꝶ. Pꝛima pars in vna hyſtoꝛia conſolidaꝶ. alia variaꝶ:q: regnum iuda in dauid familia ſtabiliꝶ:ſed regnum iſrael a pluribus occupaꝶ. Unde ꝛ hyſtoꝛia de his iuſtis q̇ gētibus intermixti fuerāt compilaꝶ. vt de Job Thobia Judith ꝛ Heſter. cum in pꝛima. ſeptembꝛis hebdomada legaꝶ Job quem ipſe ſcripſit cum r̄ſoꝛio ſi bona. in ſecunda liber thobie quem ipſe compoſuit. in tertia iudith. quem achioꝛ edidit. in quarta heſter quem mardocheus vel potius eſdra compoſuit. ſed ꝛ liber eſdre poſt hec opa recitaꝶ. Et cum his cantatur r̄ſoꝛia. Pero ꝛ adonai dñe ꝛc. His tempoꝛibus ꝓphetizauit helyas q̇ geſſit typum xp̄i. Sic moꝛtuo conſtantino eccl'ia ſeparaꝶ vna pars eſt catholica. alia ꝑ multa ſciſmata ſeꝑata a q̇b⁹ eccl'ia catholica multa aduerſa ꝓ dño tolerauit ſicut illi quoꝛum opa hoc tp̄e leguntꝶ inter catholicos q̇dam ſunt perfecti quidam impfecti. ꝑfecti ſunt p̄dicatoꝛes idonei miſtri ꝛ cooperatoꝛes dei. qḋ dꝶ in ep̄l'a. Fiduciam. Hi adducunt impfectos ꝛ alienos ſurdos ꝛ mutos ad gl'iam ieſu xp̄i ſicut legiꝶ in euangelio. Vox itaq; ꝑfectoꝝ eſt in introitu. Deus in adiutoꝛium meum intende. qui adiutoꝛium dei imploꝛant vt hereticis valeāt reſiſtere:ꝛ eos ad dei gr̄am adducere. Aut eſt vox impfectoꝝ ꝓficiētium:q̇ vt ꝓficiant dei imploꝛant auxilium. in graduali. Bñdicam. ꝛ in all'a. Dñe refugium vox ſiq̇dem eſt ꝑfectoꝛum gratias agētium de illis ſe a ꝑſecutione aliquotiēs temperātibus ꝛ iſtis ꝓficiētibus. ꝛ q: moyſes fuit vnus eoꝛum qui obtulerūt pꝛo peccatis ſubditoꝛum ideo in offertoꝛio cantatur Pꝛecatus eſt moyſes. Hi perfecti ſunt illa terra que ſatiata fructu operum domini donis videlicet ſpiritus ſancti pꝛoducit fenum iumentis. i. doctrinā hominibus. Vñ communio eſt. De fructu ꝛc. Et attendeq; recte de iob ꝛ moyſe ſimul cantatur:quoniam contēpoꝛanei reperiuntur per quoꝛum exemplum ad patientiam ꝛ manſuetudinem imitamur.

¶ De. xiij. dñica poſt penthe. Rubꝛica

In tertiadecima dñica legitur liber thobie:ꝑ quē figuraꝶ gen⁹ humanū cecū factū ꝑ pctm̄ p̄mi parētis. qḋ nō potuit ſanari niſi amaritudie paſſionis q̇ ꝑ fel ſignificata ē. Xp̄s vo ꝑ piſcē:q: piſcis aſſus ē xp̄s paſſus. Cecum q̇dem erat genus humanū:q: hitātib⁹ in regiōe vmbꝛe moꝛtis lux oꝛta ē eis. Petit ergo vt veniat dñs ſicut ꝓmiſit. Dñica em̄ iſta ē de ꝓmiſſionibus. Unde dicit in introitu. Reſpice dñe in teſtm̄ tuum ꝛ in ꝓmiſſiōe tua:vt ſicut ꝓmiſiſti veniat filius tu⁹. ꝛ hoc ē qḋ ſequiꝶ. Et aīas paupeꝝ tuoꝝ ne obliuiſcaris i finem. ꝛ hoc eſt qḋ dixit thobias filio ſuo. Memento fili:q̄m pauperē vitam gerimus:habebis multa bona ſi timueris deū. Vñ ſequiꝶ oṙo. Op̄s ſempiterne deus de cuius munere venit ꝛc. ꝛ rogat vt poſſit currere eccl'ia ad veras ꝓmiſſiones. Ep̄l'a Abꝛae facte ſunt ꝓmiſſiōes ꝛ ſemini eius ꝛc. ad Gal. iij. c. vbi agitur de ꝓmiſſionibus. ꝛ ſequiꝶ ibi. Quid igiꝶ lex dicit ap̄l's ſi nō pōt ſanare gen⁹ humanum cecu; ſicut thobiam ꝛ ſequiꝶ r̄ſio. Lex q̇dem ꝓp tranſgreſſoꝛes poſita eſt ſub. dicit pedagogus. Sequiꝶ r̄ſoꝛium. Reſpice dñe in teſtm̄ tuum. vbi oñdiꝶ vehemēs effect⁹ oṙonis. In all'a. Q̄m de⁹ magn⁹ de⁹ ꝛc. oñdiꝶ quis ē q̇ p̄t illuminare. In euāgelio oñdiꝶ ꝙ lex nō pōt ſanare. ꝛ incipit in q̇buſdam eccleſijs. Bti oculi qui vident q̄ vos videtis multi pꝛophete ꝛ multi reges ꝛc. Lu. x. c. vbi habetur ꝙ ſacerdos ꝛ leuita pertranſierunt hoīem qui incidit in latrones:ſacerdos inquā ꝛ leuita veteris teſtamenti ſed ſolus ſamaritan⁹. ſc; xp̄s qui eſt ſacerdos noſter ipſum ſanauit. Et quia lex non ſanat q̄ſi neminem ad perfectionem ducit:ſ; deus in quo ſperandū ē. iō ſequiꝶ offertoꝛium. In te dñe ſperaui. Quō aūt ſanauit illum cecum patet q: per panem angeloꝛum qui factus eſt panis hominum. i. per filium dei incarnatum. ꝛ ideo ſequitur in poſtcommunione. Panem angeloꝛum manducauit homo. Alie eccleſie dicunt panem de celo ꝛc. Sapien. xvj. cap̄.

¶ De. xiiij. dñica. poſt penthe. Rubꝛica

In dñica decimaq̄rta legiꝶ liber iudith. ꝛ cantaꝶ quō victoꝛia data ē in manu femine ꝛ monet nos eccleſia ad ſanctimoniam ſiue ad ꝯtinētia; exemplo iudith. ſicut em̄ interfecit. Olofernē q̇ interp̄taꝶ eneruās vitulum ſaginatū:ſic monet eccl'ia vt interficiam⁹. Olofernē. i. diabolū q̇ eneruat ꝛ interficit laſciuos mundi. qḋ fit ꝑ ſctimoniam abſcindēdo ei caput. na; caput diaboli ē luxuria:q: q̄ſi pꝛimo de ea incipit hoīes tentare:ꝛ iō dñs dicit in Luc. Sint lū. veſt. p̄cin. h̄ ē p̄cingatis. vos contra pꝛimum vitium. Exo. xij. In comeſtione agni renes veſtros accingetis. alio tamen modo ſupbia eſt initium omnis peccati. Quia vero fragiles ſumus ꝛ effeminati. vnde interficere nō poſſemus Olofernē niſi adiutoꝛio dei. ideo dicit in introitu. Pꝛotectoꝛ noſter aſpice deus ꝛ reſpice in faciē xp̄i tui. Sequitur in quibuſdam eccleſijs

epl'a ad Gal.v. Spiritu ambulate ⁊ deſideria carnis non perficietis. Caro eñi concupiſcit aduerſus ſpiritū ⁊ ſpūs aduerſus carnē ⁊ ſequit. Manifeſta autē ſunt opa carnis. ⁊ nominat ſca. Item alibi dicit. S cōtenditis: nōne carnales eſtis. hoc dicit q: cōtendimus de carnalibus ⁊ poſt. Fructus autem ſpūſſancti ſunt longanimitas: pax patiētia ⁊c. Deuīcere igitur oloſernem in nobis eſt facere iſta duo. Per hoc quoq; vitia interficimus in nobis q gustamus ſpūſſctm̄ quo guſtato deſipit omnis caro. Sed q: non pōt ſanari in nobis carnalitas niſi a dño: q: eſt ſicut lepra: ideo in quibuſdā eccleſijs ſequit euāgeliū. Dum iret ieſus. Luc.xvij. de leproſis qui venerūt ad dñm: ⁊ dixit eis. Ite ⁊ oſtendite vos ſacerdotibus: ipſis tñ prius ſanatis per qd̄ ſignificat q prius peccator a dño ſanatur ⁊ poſtea iniungit ei penitentia a ſacerdote ⁊ abſoluit. qd̄ ſignificatū eſt per hoc q diſcipuli dñi inſtita lazari ſoluerūt: ⁊ tñ prius ipſe erat reſuſcitat' a dño. Rediit aūt vnus ad eum flexis genib' gratias agens: per qd̄ ſignificat q vnitas eccleſie reddit gratias deo. vnde vnus ſanabat in piſcina Ioh.iiij. ⁊ ideo in rñſorio gratiaꝝ actōes dicit eccleſia. Bonū eſt cōfiteri dño. ⁊ etiam in all'a qd̄ eſt in quibuſdā eccl'ijs. Confitemini dño ⁊ inuocate nomen eius: ⁊ q: hoc non ſufficit niſi ⁊ dñs nos cuſtodiat: ideo ſequit in offertorio. Immittit angelus dñi in circuitu timentiū eū: q: cuſtodit nos dñs per angelos. ſequit. Guſtate ⁊ videte quid autē guſtare debemus oſtenditur in poſtcōio. ſ. panem qui ſaginat animam non corpus vnde eſt offertorium in quibuſdam eccleſijs. Panis quem ego dedero caro mea eſt pro mundi vita.

Ⱶ De.xv. dñica poſt penthe. Rubrica.

Dominica quintadecima hȝ candē intentionē cum pcedēti: ⁊ id in quibuſdā eccleſijs in his duab' dñicis legit liber iudith ⁊ itroitus eſt. Inclina aurē tuā dñe. verſus eſt. Letifica aiam ſerui tui: qm̄ ad te dñe leuaui aiam meaȝ. q. d. non ad carnalia deſideria. In epl'a que eſt ad gal.vj. monet nos vt non ſimus vitulus ſaginatus ſed ſimus ſpirituales. Unde dicit ibi paulus. Si ſpiritu viuimus: ſpiritu ⁊ ambulemus: q: qui ſeminat in ſpiritu de ſpiritu metet vitaȝ eternam: qui eſt in carne: de carne metet corruptionē. ſequitur rñſoriū. Bonū eſt confidere in dño q̄ cōfidere in hoīe qui dat victoriam in manu femine qñ facit hoīem vincere in carne ⁊ q: hoc facit qui preparat cor ſuū ad ſeruiendū deo. ſequit all'a. paratū cor meum deus ⁊c. in euangelio. Nemo pōt duob' dñis ſeruire. qd̄ eſt Matthei.vj. docemur ne ſeruiam' vētri. ⁊ poſt. Nolite ſolliciti eſſe dicentes quid mādu‐cabimus aut quid bibemus ⁊c. ſed primuȝ querite regnum dei ⁊c. Nolite ſolliciti eſſe. ſ. ſollicitudie ſuffocationis: ſollicitudine aūt puidentie ſolliciti eſſe debemus. in offertorio vero monemur vt ſeruiam' dño non ventri. Expectans expectaui dñm vt reſpiceret me. Quis aūt ſit iſte cibus quo anima debȝ reſici oſtendit in poſtcōione que eſt in quibuſdaȝ eccleſijs. Qui māducat meā carnē. ſ. per fidem. naȝ vt dicit Aug. Crede ⁊ māducaſti ⁊c. Querit aūt quare eccl'a poſt libros ſalomonis legat libꝛū Iob ⁊ poſtea libꝛū Thobie ⁊ Iudith cuȝ alio modo ordinent in biblia. ſicut eñi dictū eſt ſub ſeptima dñica. precedunt libri exēplares ⁊ poſtea doctrinales: q: magis mouēt facta q̄ dicta: ⁊ ad vltimū ponunt libri Machabeoꝝ qui ſunt libri exēplares. Ad qd̄ dicit q p doctrinā peruenit ad perfectionē patientie que magis fuit iob. Uñ poſtea ſequit Thobias q: magnuȝ etiā patientie ſignū fuit in Thobia qui amiſit multa ⁊ filiū ad tp̄s ⁊ oculos. qui maxime ab hoīe diliguntur ex eo q oculi ſunt principium cognitionis ad quā natus eſt homo: ⁊ q: etiā plus valet exemplū femine ⁊ magis erubeſcētiā incutit: ideo liber iudith in quo habet de victoria in manu femine poſt predictos ab eccl'a ordinat. vltimo vero liber machabeorum legit: q: ibi habet exemplū de cōfirmatione iuſticie. Machabei eñi paſſi ſunt martyriū p lege defendenda ⁊ cuſtodiēda ab antiocho fidei inimico.

Ⱶ De dñica.xvj. poſt penthe. Rubrica.

Decimaſexta dñica legit ⁊ cantat eccleſia de machabeis vt dicet in ſequē. ti. qui multa paſſi ſunt ab Antiocho ⁊ ſeptē populis. ⁊ ib i habet q templū qd̄ pollutū fuerat ab illis pplis ab iſtis machabeis purificatum fuit. ⁊ per hoc ſignificat aīa que templū dei eſt polluta a ſeptē capitalibus vitijs non pōt mundari niſi purificetur a peccato qd̄ eſt eam reſuſcitari de morte peccati. vñ habetur in euangelio de reſurrectione filij vidue: ⁊ ideo incipit introitus. Miſerere mei dñe ſeȝ vt reſuſcites me. verſus eſt. Inclina domine aureȝ ⁊c. In epl'a vero appſtolus inuitat nos ad patientiā dicens. Obſecro vos ne deficiatis in tribulationibus ⁊c. que eſt ad Ephe.iij. ſic eñi vincuntur inimici a machabeis. i. a ſanctis. ſequit graduale. Timebūt gentes: q: ſicut poſtq̄ illi vicerunt inimicos ſuos ⁊ mūdauerunt templū ⁊ reedificauerunt: timuerūt gentes in circuitu: ſic ⁊ poſtq̄ homo vicerit diabolum ⁊ mundauerit ſe per confeſſioneȝ ⁊ reedificauerit templū dei in ſe timent demones. Unde ſequitur verſus. Qm̄ edificauit dñs ſyon: ſȝ q: non pōt fieri niſi a dño q homo liberet a vitijs: ideo ſequit alleluya. Redēptionē miſit ⁊c. Euangeliū eſt in quibuſdā eccleſijs. Ibat ieſus in ciuitatē ⁊c. Luc.vij. ⁊ poſt acceſſit ieſus ⁊ tetigit loculū: ⁊ dixit. Adoleſcens tibi dico ſurge ⁊ ſurrexit. ⁊ dedit illum matri ſue. Nempe tangit dñs loculum vbi erat mortuus: quando infirmitate vel aliquo flagello tāgit corpus hominū in quo iacet mortuus ſpūs hoīs id eſt aīa. ⁊ ſic excitat a ſomno mortis. Unde Eccl. xxi. Infirmitas grauis ſobriā reddit aīam ſequitur offer. q. d. in voce machabeoꝝ. Dñe in auxiliū meuȝ reſpice. ſequitur poſtcōio. Dñe memorabor: iuſticie tue ſolius. iuſticie inquaȝ: q: omnis qui venit ad te non eijcietur foras. poteſt ⁊ aliter dici q ioſia defuncto: hieruſalem deſtruitur populus captiuatur

ꝛ pꝛemitur. ideo in hoc mēſe octobꝛi machabeoꝝ hy
ſtoꝛia legiꝰ ꝛ cantaꝰ. Adaperiat ꝛc.q2 a ſuis aduer⸗
ſarijs ad modū ꝓmebanꝰ:quoꝝ pmā partē ſymō pō
tifex edidit aliā filius eiꝰ. Jo.poſterioꝛ ē qdā iudeꝰ
agreſtis ſed eruditꝰ:hi captiui militantē deſignāt
eccl'iam in q̄ ſunt duces ꝛ ſatellites:doctoꝛes ꝛ diſci
puli pfecti ꝛ impfecti. Doctoꝛes vidua ſignificat euā
gelica q̄ vidua ē:q2 militās cū ſpōſo triumphanti nō
eſt cuꝰ filius moꝛiꝰ cum diſcipuli p quouis crimine
ab eccl'ie coꝛpoꝛe ſeparanꝰ reſuſcitanꝰ cum illis gr̄a
infundiꝰ. Hec igiꝰ oꝛat i euāgelio p filij reſurrectōe
id eſt grē infuſione. ꝛ hoꝛtaꝰ in ep'la ne deficiat i tri
bulatōibus ꝛ huius rei grā flectit genua ſua hec ea
dem oꝛat in introitu. Miſerere ꝛ in offertoꝛio Dn̄e.
graduale. Reſpice id qd̄ dr̄ in euangelio. Accepit āt
omnes timoꝛ. Poſtcōio. Dn̄e memoꝛaboꝛ gratiarum
eſt actio. Uel hic mēſis octobꝛis:vt qdam aiūt deſi⸗
gnat octauam:ſicut ergo iudei finitis ꝓlijs ꝛ tēplo
reſtaurato in hymnis ꝛ confeſſ.onibus domino bn̄⸗
dicebant:ſic in octaua magne feſtiuitatis ſancti fe
ſtiuius exultabunt.

¶ De dn̄ica.xvij.poſt penthe. Rubꝛica.

In dn̄ica decimaſeptima agiꝰ de nu
ptijs eternis:q2 cōſideratōe nuptia
rū illaꝝ libēter patimur tribulatōeſ
ſicut ꝛ machabei fecerūt. Sūt autē
q̄ttuoꝛ dn̄ice in q̄bus agit eccl'ia de
machabeis. cōſideratio eīn illa tri⸗
bulatōes leues facit:ꝛ ꝓpter illas nuptias pena q̄li
bet leuiter ſuſtineꝰ. De his nuptijs dr̄ in euangelio
ꝙ in hac die in q̄buſdam eccleſijs legitur. Cum inui⸗
tatus fueris ad nuptias recumbe in nouiſſimo loco
ꝛc. Omnes inuitati ſumus ad nuptias eternas ꝛ ſi in
nouiſſimo loco nos ponimus hic vt ſimus humiles:
exaltabimur in paradiſo ꝛ econtra. vn̄ ſtatiꝫ ſubiun
giꝰ. ego autem dico vobis:q2 omnis q̄ ſe exaltat hu⸗
miliabiꝰ ꝛc. Unde incipit introitꝰ. Juſtus es dn̄e.ſ.
in hoc iudicio ꝛ rectum iudicium tuum. Huic dēū iu
dicio ꝯcoꝛdat eccl'a ſeu ꝯſentit quo deus exaltat hu
miles:ꝛ ſupbos depꝛimit dicēs. Juſtus es dn̄e ꝛc.
in ep'la. Obſecro vos.q̄ eſt ad ephe.iiij.c. inuitat noſ
ad humilitateꝫ vt dicaꝰ nobis. Amice aſcēde ſupius
vbi dr̄ Ut digne.i. i humilitate ambuletis vocatōe q̄
vocati eſtis.ſ.ad nuptias. hoc eīn ē nouiſſimū locuꝫ
tenere. Ad hoc idē monet in graduali. Btā gēs cuꝰ
eſt dn̄s deꝰ coꝝ ꝛc. ſupbi faciūt ſe dn̄os. humiles vero
deꝰ eſt dn̄s. vn̄ v'ſus eſt. Uerbo dn̄i celi.i. humiles fir
mati.i. ſctificati ſunt. Debemus ergo eē humiles q2
nihil habemus niſi a deo:ꝛ ideo ſequiꝰ in q̄buſdam
eccleſijs all'a. Qui timent deum ſperant in euꝫ. q.d.
nō in ſe. Poſtea ſequiꝰ euangelium de nuptijs ſicut
dictum ē. Jn alijs v'o eccleſijs legitur. Cum intraret
ieſus in domū Luc.xiiij.c. Notādum autem ꝙ an̄ꝙ
in ipſo euangelio dicaꝰ d' nuptijs hr̄ quō ſanauit hy
dropicum p quem intelligitur omnis amatoꝛ mūdi.
pꝛ'eīn opꝫ ꝙ ſitis mundi ſatieꝰ:q2 qui biberit ex aq̄
hac ſitiet iteꝝ. Joh.iiij.ꝙ diu ei homo erit hydropi⸗
cus in illis nuptijs nō poterit ſatiari. Jn offertorio
ſilr inuitamur ad humilitatē. Un̄ ibi hr̄ oro danie
Oꝛaui ad deum meum ꝛc. Dan̄.ix.c. Et pp hanc hu
militatē meruit audire archangelum q̄ certificauit
eum de incarnatōe xp̄i Satis aūt ꝯgrue fit ibi mē⸗
tio de angelo:qm̄ hoc offīn circa dedicationē btī mi
chaelis cantaꝰ. Jn poſtcōione habeꝰ de humilibus
ꝛ ſupbis. Uouete ꝛ reddite dn̄o deo veſtro omnes
qui in circuitu eius affertis munera.i. humiles q̄ at
tribuitis omnia bona deo terribili ꝛ ei qui aufert ſpi
ritum pꝛincipum. id eſt ſuperbiam coꝛum. ecce quia
ſuperbos humiliat.

¶ De quarta feria quattuoꝛ tempo⸗
rum ſeptembꝛis. Rubꝛica

In quarta feria legiꝰ euāgeliū. Rn̄
dens vnꝰ de turba. Matt.ix.c.d' ſur
do ꝛ muto quē apl'i curare nō pote
rant eo ꝙ illud genꝰ demonij nō eij
citur niſi in oꝛōne ꝛ ieiunio qd̄ bene
huic diei cōuenit. hodie nāq3 ieiuni
um ē quattuoꝛ tpm ideo nāq3 due lectiones leguꝰ
vt oꝛdinandi in duobus ꝓceptis charitatis vel dua
bus legibꝰ inſtruanꝰ. Pꝛima d' calcatoꝛe vue.ſ. ecce
dies. Amos in fine. tpi conuenit. Scd'a vero. Congre
gatus. Neemie.viij.c. ꝯgruit oꝛdinādis q̄bus dr̄ in
introitu. Exultate deo:q̄ ꝓmeditate pꝛomittunt in
offerto. Meditaboꝛ. cōio eſt. Comedite pinguia. et
ſumitur de lectione ſecunda.

¶ De ſexta feria quattuoꝛ tempoꝝ
ſeptembꝛis. Rubꝛica

Ferie ſexte officium penitētiam expꝛimit
oꝛdinandoꝛuꝫ. Unde in euangelio. Fa
ctum eſt. petā paralitico dimittunꝰ:ꝛ in
lectione. Conuertere. Oſee.vlt.c.ad cō
uerſionem inſtruunꝰ ꝛ in introitu. Lete
tur. ad q̄rendū dn̄m inuitanꝰ. Graduale ꝛ poſtcōio
ſunt oꝛōnes electoꝝ. Offerenda conſolatio eoꝝ ūdeꝫ
Jn alijs tamen eccleſijs diciꝰ euang. Rogabat ie⸗
ſum. Lu.vij.c.

¶ De ſabbato quattuoꝛ tempoꝛum ſe
ptembꝛis. Rubꝛica

Sabbati quoq3 officium ad doctrinā
ipſoꝝ oꝛdinādoꝝ fit ne ſint ſteriles
vt fici arboꝛ infructuoſa. de qua lo⸗
quitur euāgelium. Arboꝛem fici ꝛc.
Luce.xiij.c. ne vita illoꝛum ſit terre⸗
nis iplicita ſicut mulier incuruata.
Jn ep'la vero. Tabernaculum factum eſt ꝛc. que eſt
ad hebꝛeos.ix.c. vbi de pꝛimo ꝛ ſecundo agiꝰ taber⸗
naculo:moneꝰ vt ſic ſeruiant in tabernaculis eccle
ſie militantis vt dn̄o pn̄teꝰ in tabernaculo triūphā
tis. Jn lectionibus v'o quare hoc ſeptembꝛis ieiuni
um indiciꝰ cā inſtitutionis ꝛ eius vtilitas intimaꝰ:
q̄rum pꝛima eſt. Decima die. Leuit.xxiij.c. ſecunda ē.
Quintadecima die. que eſt ibidem. tertia ē. Dn̄e do
minus noſter Michee.vlt.c. quarta eſt. Factum eſt
verbuꝫ Zacha.viij.c. quinta eſt. Angelus dn̄i. Dan̄.
iij.c. cetera ſunt oꝛdinādoꝛum exhoꝛtatōes ꝛ oꝛōnes

⁊ conſolationes. Lc̄tio. ſ. Menſe de ſeptimo. de Leui
tici lectōe ſumit̃. Merito aūt in hoc mēſe fit clerico
rū ordinatio q̄ꝛ ⁊ in hoc mēſe fiebat tabernaculorū
celebratio. Ordinati vͦ ſunt eccleſie miniſtri in dei
tabernaculo ꝑ ſeptiformē grām in ſeptē gradib⁹ cō
ſtituti. Vn̄ ⁊ btūs petr⁹ legit̃ ordinationē feciſſe i ſe
ptēbri ſex epoꝝ. x. pbroꝝ ⁊. vij. diaconoꝝ. Et celebra
tur ordinatio in tertia hebdomada q꞉ i tp̄e tertio. ſ.
grē fuit ab apl'is inſtituta. Olim tn̄ alia rō fuit a ſa
piētib⁹ aſſignata nam olim inſtituta fuere ieiunia i
ꝑma hebdomada martij. in ſcd̄a iunij. in tertia ſeptē
bris. in. iiij. decēbris vt comitarent̃ initia thesſeredecadis ieſu xp̄i cū eīn q̄s ordinat̃ quodāmodo vt xp̄o
attineat gn̄at̃. Prima ḡ ꝑſona theſſeredecadis eſt
abraā a quo ſumit̃ ordinatio prime hebdomade mar
tij. prima ꝑſona ſcd̄e theſſeredecadis ē dauid a quo
ſumit̃ ordinatio ſcd̄e ſeptimane iunij initium tertie ē
ieconia a quo ſumitur ordinatio tertie ſeptimane ſe
ptēbris. demū eſt xp̄s in quarto loco a quo ſumit̃ or
dinatio quarte ſeptimane decēbris. Sumunt̃ autē
potius ab his perſonis q̄ ab alijs ordinationes vel
q꞉ fuerunt in genealogia maiorᵘs꞉ vel ꝓpter noīm in
terpretationes. Dr̄ eīn. abraam pater multaꝝ gētiū
Dauid fortis ieconia ꝑparatio dn̄i. ſic ⁊ illi qui ordi
nant̃ debēt eſſe fortes preparati ad euangelium xp̄i
vel ſicut a ꝑſona in perſonam ſunt. xiiij. gn̄ationes꞉
ſic ab ordinatione in ordinationē ſeptimane. xiiij. in
ueniunt̃ vt ordinandi periti ſint in decalogi ⁊ i euā
gelij diſciplina. Nunc aūt ieiunia ex cauſis ꝑmiſſis
aliter ordinant̃. vt dictum ē ſub. iiij. feria tertie heb
domade aduētus. Et memēto q̄ apoſtolici vſq꜄ ad
ſimplicium papam in decēbri ſemꝑ ordines celebra
bant vt ordinandos coaptarēt gn̄atōi ieſu xp̄i. Sim
plicius vero addidit ordines in februario tribuen
dos꞉ vt ordinandos vicinius incorporaret corpori ie
ſu xp̄i꞉ vide de hoc in prohemio ſecunde partis. Sꝫ
ſi vt premiſſum eſt ieiunia ꝯſtituta ſunt in predictis
ſeptimanis pro his qui ad ordinationē accedunt nū
quid commutari poſſunt quādo nullus tunc ordina
tur certe non niſi neceſſitate vrgente. de qua in pro
hemio ſecunde partis dictum eſt. Cum enim ſit vna
eccleſia omnino dꝫ in actionibus eius eſſe concor
dia꞉ que non eſſet niſi tam generali ieiunio alij pran
derent alij ieiunarent. Preterea licꝫ alicubi nō fiat
ordinatio fit tamen alicubi pro quibus ieiunare et
orare debemus vt digni ad ordinationem perueni
ant. omnes enim fratres ſumus ⁊ vnanimes in do
mo domini ſumus.

¶ De. xviij. dn̄ica poſt pentha.   Rubrica.

Dictum eſt in ꝑcedēti dn̄ica q̄ dꝫ hō
ſe ponere in nouiſſimo loco vt ponat̃
in ꝑmo ſicut ſunt ꝑlati. vn̄ i hac. xviij
dn̄ica agit̃ de prelatis q̄ ſunt in ꝑmo
loco. vn̄ euangelium eſt in q̄buſdam
eccleſijs. Super cathedrā moyſi ⁊c.
introitus vero qui ſumitur eccle. xxxvj. c. incipit. Da
pacem domine ſuſtinētibus ⁊c. vt prophete tui id ē
prelati fideles inueniantur꞉ ſupplēdum ē non infide
les ſicut ſcribe ⁊ phariſei. verſus eſt. Letatus ſum in
his q̄ dicta ſunt mihi im domum domini ibim⁹. i. ibi
mus ad nuptias. ⁊ de h̄ letat⁹ ſum. q꞉ inuitati ſum⁹ ad
nuptias in q̄b⁹ erit eterna pax. In alijs vͦ eccleſijs
v̄ſus eſt Bonū eſt. Preterea ſcripſerūt q̄daꝫ q̄ ideo
dr̄ introitus iſte q꞉ tali die zacharias papa fecit pa
cem cuꝫ longobardis. In epiſtola apoſtol⁹ agit gra
tias de epheſijs꞉ q꞉ habēt fidē veram de iſtis nuptijs
dicēs. Gratias ago ſemꝑ deo meo ꝓ vobis ⁊c. j. ad
Coꝝ. c. j. In rn̄ſorio vͦ. Letatus ſum ⁊c. oſtēdit gau
dium de ꝑdictis nuptijs꞉ ⁊ ideo ꝓꝑ ꝑdictas nuptias
in all'a. Laudate dn̄m oēs gentes. hortat̃ ad laudeꝫ
euangelium in quibuſdam eccleſijs. Acceſſerūt ad
ieſum. quod eſt Matt. xxij. c. de ſcribis ⁊ phariſeis q̄
infideles fuerunt. Unde tētauerunt dn̄m dicentes.
Qd̄ eſt mandatum magnum ⁊c. Dixit dn̄s. Diliges
dn̄m deum tuum ⁊c. ⁊ poſtea reꝑhendit eos de ifide
litate q꞉ non credebant ipſum eē deum dicēs. Quid
vobis videtur de xp̄o. cuius filius ſit. Dicūt ei dauid
Et dixit eis. Quomodo ergo dauid in ſp̄ū vocat euꝫ
dn̄m dicens. Dixit dn̄s. d. m. ſ. a. d. meis ⁊c. Prelati
vero nō debent eſſe tales. i. infideles꞉ ſed ſicut moy
ſes de quo habetur in offertorio. Sanctificauit moy
ſes altare dn̄o ⁊c. debent prelati ſe totos offerre incē
ſum. ⁊ poſtea multas hoſtias. Unde ſequitur poſtcō
munio. Tollite hoſtias. loquitur enim de prelatis.

¶ De. xix. dn̄ica poſt pentha.   Rubrica.

Hec decimanona dn̄ica rn̄det ꝑcedē
ti. in qua dcm̄ eſt. da paceꝫ dn̄e ſuſti
nentibus te꞉ vt prophete tui. i. ꝑlati
tui fideles inueniant̃. Rn̄det inq̄ ſi
faciant qd̄ hr̄ in euangelio qd̄ legit̃
in hac dn̄ica in q̄buſdam eccl'ijs ſcꝫ
aſcēdens ieſus ⁊c. quod eſt Matthei. ix. c. in quo hr̄
q̄ adduxerunt ad dn̄m paraliticum ieſus aūt vidēs
fidem illoꝝ q̄ offerebant ⁊c. Paralitici ſunt q̄ in deli
tijs carnis ita diſſoluti ſunt q̄ nō poſſunt opa bona
facere ⁊ merito fidei ꝑlatorum ſanant̃. ⁊ ideo bonū
eſt habere bonos prelatos. Quidam autem de ſcri
bis. dixit intra ſe. Hic blaſphemat q̄ pctā dimittit.
Jeſus autem vidēs cogitatōes eorum dixit. Ut ſcia
tis q̄m filius hoīs hꝫ ptātem in terra dimittēdi pctā
dixit ꝑalytico. Tolle grabatum tuum ⁊ ambula ⁊ q꞉
ſolus deus eſt q̄ ſanat paraliſim꞉ ideo incipit introi
tus. Salus ppl'i ego ſum ⁊c. v̄ſus eſt. Attēdite ppl'e
meus legem meam. ſubaudi ꝑ quā ſanant̃ ꝑalytici.
In ep'la monet apl's ꝑalyticos vt erigant̃ corporali
ter a paralyſi ad bona opa dicēs. Renouamini i ſpū
mentis veſtre ⁊ induite nouum hoīem ⁊c. Ephe. iiij.
Sequit̃ ēt graduale in voce paralytici. Dirigat̃ orō
mea ſicut incenſum ⁊c. v̄ſus eſt. Eleuatio manuum
meaꝝ ⁊c. iam iſte leuat̃ ad bona opa. Alleluya vͦ dr̄
in voce paralytici ſanati. ſ. Dextera dn̄i fecit virtutē
ſubaudi q꞉ ſanauit me. Sed q꞉ non ſufficit ſanare ni
ſi dn̄s cuſtodiat. ſequitur offertorium. Si ambula
uero in medio tribulationis. vbicunq꜄ eīn ambulāt
ſanati a domino cuſtodit eos quantum in ſe eſt.

¶ De dñica.xx.poſt penthe. Rubrica.

In dñica.xx.incipit eccleſia legere.xij.
ꝓphetas ꝛ danielē ꝛ cantat de Eſa.et
Daniele ꝛ Hiere.non tñ legit de Eſa.
ꝛ Hiere.quia in alijs tēporibus plenꝰ
legunẜ.De eſaia enim legitur in aduē
tu.De hiere.in paſſione. Queritur aūt quare legit
eccleſia prophetas poſt librum machabeoꝝ cum in
biblia preponunẜ. Ad qḋ dicimus ꝙ biblia ꝓponit
oēs libros exēplares eo ꝙ magis mouent exēpla ꝙ̄
doctrina:preter librū machabeoꝝ quē vltimo ponit
propter ꝑfectā iuſticiā ꝛ ꝓpter tpˢ quia vltimo tpe
fuerūt.eccl'ia etiā legit vltimo librū Ezechi.q: in eo
agitur de templo celeſti in quo eſt ꝯfirmatio ꝛ finis
omniū.Duodecim vero prophetas legit ꝓpter fun-
damentū fidei qḋ ſemꝑ neceſſarium eſt quātūcūq̄
homo ſit ꝑfectus.ꝛ vide qḋ dictuꝫ eſt ſub dñica.xv.
Incipit aūt eccleſia legere Ezechie.in prin.nouem-
bris. In matutinali huius dñice officio primum re
ſponſorium eſt in quibuſdā eccl'ijs de Eſa.ſ.vidi do
minum ſedentē ſuꝑ ſolium excelſum.Uidit enī Eſa.
quō ante thronum dei ſunt angeli ꝛ ſancti in eccl'ia
triumphāte ꝛ militāte.in quibus ꝑ gratiā ſedet ille
qui eſt primus ꝛ nouiſſimꝰ.Quia ergo Ezechiel vi-
dit templū celeſte in quo fiunt nuptie eterne: iō in
euāgelio miſſe qḋ in quibuſdaꝫ eccl'ijs in hac dñica
dicitur.ꝛ eſt Matth.xxij.c.habeẜ de illis nuptijs.
Simile eſt regnū celoꝝ homini regi qui fecit nupti
as ꝛ miſit ſeruos.ſ.hora cene dicere inuitatis.Oīa
parata ſunt venite ad nuptias. Illi vero cōtempſe-
runt venire ad nuptias. Hi ſunt iudei qui cōtēpſe-
runt venire. Et miſit tunc ſeruos ſuos dicens. Ite
ad exitus viaruꝫ ꝛ cōuocate oēs ꝛ implete ſunt nu
ptie diſcumbentiū.v idēs rex quēdā nō habentem
veſtē nuptialē dixit ei.Amice quō huc intraſti non
hñs veſtē nuptialē.ꝛ tradidit eū miniſtris ſuis vt ꝓ
ijcerent eū in tenebras exteriores.Huic aūt iudicio
quo dñs eos q̄ cōtempſerūt venire ad nuptias amo
uit a nuptijs ꝛ oēs alios vocauit:congaudet eccl'ia
in itroitu dicēs.Oīa que feciſti nobis dñe in ṽo iu-
dicio feciſti. In epl'a ṽo monet nos apl'us vt caute
ambulemus ad has nuptias:q: ſine veſte nuptiali
ꝓijcimur in tenebras exteriores dicēs. Uidete aūt
quō caute ambuletis ꝛc̄.q̄ eſt ad Ephe.v.ꝛ diſſua-
det a ꝯ:io dicēs. Nolite inebriari vino in quo eſt lu-
xuria:ne ſitis i nuptijs diaboli:ſꝫ īpleamini ſpūſctō
Sꝫ q: cibū illaꝝ nuptiaꝝ nō pōt dare niſi ſolus deꝰ:
iō ſequiẜ in r̄nſorio.Oculi omniū in te ſperāt dñe et
tu das eſcā illoꝝ.i.cibū nuptiaꝝ eternaꝝ tpe oppor-
tuno:ꝛ q: de nuptijs illis nō pōt comedere q̄ eſt in
pctō mortali:ſequiẜ in q̄buſdā eccl'ijs all'a.De ꝓfun
dis.i.ō pctō clamaui ad te dñe:vt me eruas a pctō.
ꝛ ita peto nuptijs intereſſe. In offertorio ṽo oſtēdi
tur q̄d ſit intereſſe nuptijs.ſ.habere memoriā ō eter
nis dicēs. Suꝑ flumina babylonis.ſ.delicias ſecu
li illic ſedimꝰ ꝛ fleuimꝰ dū recordaremur tui ſyon.i.
tui o eccl'ia triūphans. In poſtcōione vero petit vt
deẜ ei intereſſe nuptijs illis dicens. Memento ṽbi
tui ſeruo tuo in quo mihi ſpē dediſti ꝛc̄.q.d.memor
eſto q: ꝓmiſiſti.qui enī ꝓmittit ꝛ nō dat.videẜ eſſe
oblitus.Et nota ꝙ tres nuptie leguẜ in euāgelio.
De primis dī ꝙ ſile eſt regnū celoꝝ hoī regi qui fe-
cit nuptias filio ſuo.hic filiꝰ eſt xp̄s qui humanā na
turā ſibi copulauit vbi fuit thalamꝰ virginis vterꝰ.
vñ tāq̄ ſpōſus ꝓcedēs de thalamo ſuo.ad has nu-
ptias holes ſub lege ꝑ ꝓphetas inuitauit. De ſecū-
dis dī.Uos ſiles hoībus expectātibus dñm ſuū qñ
reuertatur a nuptijs.hic dñs xp̄s eſt verus hō qui
aſcendēs angelicā naturā ſibi copulauit ad has nu
ptias gētes per apl'os conuocauit.de tertijs ṽo dī.
Uirgines que ꝑparate erāt intrauerūt cuꝫ eo ad nu
ptias hic ſpōſus eſt xp̄s qui eccleſiā poſt iudicium
ſibi copulabit ꝛ in thalamo glorificabit. Ad has ꝑ
ꝑlatos eccl'ie quotidie inuitamur.de primis ſolēni-
zat eccl'ia in xp̄i natiuitate.de ſecūdis in aſcenſione
de tertijs in reſurrectione.qñ in noſtra reſurrectio-
ne xp̄s ſpōſam aſſumet ꝛ de babylonia mūdi intro-
ducet in cellariuꝫ paradiſi:de quibꝰ nuptijs hic pōt
intelligi.cum enī intraſſet homo nō habēs veſtē nu
ptialē eiectus eſt in tenebras exteriores.ceteri nu-
ptialiter īduti:ſunt cū dño epulati.Hi ſunt lapides
viui e quibꝰ edificanẜ muri hieruſalem. Pōt etiā ali
ter dici ꝙ poſt reuerſionē a captiuitate hierl'm reedi
ficabiẜ ꝛ templū reſtaurabiẜ ꝑ zachariaꝫ ꝛ aggeum
eſdram ꝛ malachiā.per quos aduentus dñi prenun
ciaẜ.ideoq̄ in hoc menſe nouēbris vſq̄ ad aduentū
dñi cantaẜ hyſtoria de ꝓphetis.Uidi dñm ꝛ leguẜ
libri Ezechielis. Danie.ꝛ.xij.ꝓphetaꝝ. Captiuitas
illa corporalis noſtrā ſpūalem ſignificat. A captiui-
tate reuerſio:ē peccatoꝝ remiſſio. Rex itaq̄ ꝓphe-
tarum volēs ſupernā hierl'm reſtaurare:filio nupti
as celebrauit:ꝛ ſicut legiẜ in euangelio.multos ad
celeſte prādiū inuitauit hi qui intrauerūt ſunt lapi
des viui de quibus premiſſum eſt. Ne igiẜ ad capti
uitatem ſimilē reuertamur ꝛ a nuptijs excludamur:
monet nos paulus in epiſtola ꝑcedēti.Uidete quō
caute ambuletis:nō quaſi inſipientes:ſed vt ſapien
tes. Introitus.Oīa que feciſti.vox eſt danielis ca-
ptiuitateꝫ preteritaꝫ recolentis ꝛ eam ſuis meritis
dei iudicio aſcribentis. Similiter in offertorio. Su
per flumina babylonis.captiuitateꝫ illā ploramus:
ſed in graduali.Oculi omniū grās agimꝰ. In poſt-
cōione Memento verbi:poſtulamus vt nuptias ꝓ
miſſas in ſpe:percipiamus in re.

¶ De dñica.xxj.poſt penthe. Rubrica.

In precedenti dominica inſtructi ſu
mus ꝛ āmoniti vt caute eamus ad
nuptias que celebrantur in templo
quod ſcripſit Ezechiel ſed q: de his
nuptijs maxime inuidet nobis dia-
bolus pro eo ꝙ de illis eiectus fuit
ideo in hac.xxj.dominica agit eccleſia de bello con
tra diabolum:ꝛ de armatura noſtra contra euꝫ. Si
enī pugnauerimus intererimꝰ eternis nuptijs: ſi tñ
habuerimus veſteꝫ nuptialē que eſt charitas aliter
non.vñ q: cinis ꝛ ciliciuꝫ ſunt arma pn̄e:in introitu
vtitur eccleſia voce Mardochei in cilicio ꝛ cinere
exiſtentis dicens deo. In volūtate tua domine vni

uerſa ſunt poſita: ⁊ non eſt qui reſiſtat volūtati tue Heſter. iij. Sequit̄. Q̄m dñs vniuerſoꝝ tu es. ⁊ iō beati qui tibi ſeruiunt: q: tu liberas eos de manu diaboli ⁊ adiuuas eos in bello ꝯtra diabolū ſicut in hac oꝛōne liberaſti mardocheū de manu naamā ⁊ ſuſpenſus eſt in patibulo qḋ ꝑparauerat mardocheo. In ep̄la monet ap̄lus armari ꝯtra diabolum armatura dei dicēs. Cōfoꝛtamini in dño ⁊ in potētia virtutis eius ⁊c̄. q̄ eſt ad Ephe. vj. c. ⁊ poſt. Q̄m nō eſt nobis colluctatio aduerſus carnē ⁊ ſanguinē ſed aduerſus ſp̄ualia nequitie in celeſtib⁹ in oībus ſumentes ſcutū fidei ⁊c̄. Sꝫ q: etiā bñ armati non pñt p ſe reſiſtere niſi deus adiuuet: ſequit̄ reſpōſoriuꝫ Dñe refugiū factus es nobis ⁊c̄. q: ſi laſſamur vel ſatiamur in hoc bello nō eſt refugiū niſi ad ip̄m. vñ ſequit̄ in quibuſdā eccl'ijs all'a Lauda aīa mea do. q: ṽo ſauciati in hoc bello nō ſanant̄ a dño ⁊ multi ab eo ſanant̄: ideo in quibuſdā eccl'ijs ſequit̄ euangeliū de ſanatione filij reguli. Erat quidā regulus cuius filius infirmabat̄ ⁊c̄. qḋ eſt Jo. iiij. Per iſtuꝫ regulū intelligunt̄ reges ſ. pꝛelati qui reges ſunt: ⁊ debēt eſſe humiles. ⁊ ita ſunt reguli. vñ exaudiunt̄ lꝫ habeāt paruā fidē pꝛo ſanatiōe filioꝝ. Credebat eñi iſte regulus ꝙ dñs poterat ſanare filiū ſuū: ſed non credebat ꝙ eēt deus: q: credebat ꝙ nō poſſet ſanare niſi pñs. Humilitas ḡ valde neceſſaria eſt p̄latꝭ. Quia ṽo p patientiā maxime vincit̄ diabolus pꝛeponit̄ in offertoꝛio Job in exemplū. vñ in ſapientia. Melioꝛ eſt patiēs viro foꝛti. ⁊ qui dn̄at̄ aīo ſuo expugnatoꝛe vꝛbiū. ⁊ incipit. Uir erat in terra hus noīe Job ⁊c̄. In verſib⁹ aūt hu'offerto. fit ſepe repetitio. de quo dictū eſt ſub dñica ſcd̄a poſt octauā epyphanie: ſꝫ q: nihil valet patientia niſi homo ſperet in dño: ſequit̄ poſtcōmunio. In ſalutare tuum aīa mea ſperauit ⁊c̄. q: ſpes patientiam operat̄.

¶ De dñica. xxij. poſt pentho. Rubꝛica.

Dictum eſt ꝙ nullus pōt intereſſe eternis nuptijs niſi habeat veſtē nuptialem que eſt charitas: ideo in hac. xxij. dñica monemur et inuitamur ad habendā charitatē vt nō tm̄ bñ faciam⁹ pꝛoximo ſed dimittamus iniurias nobis ab eo factas. Unde in quibuſdā eccl'ijs euangelium eſt de ſeruo qui debebat decē milia talenta: cuꝫ quo dñs poſuit rōneꝫ. ⁊ ille dixit. Patientiā habe ī me ⁊ oīa reddā tibi. ⁊ miſertus dñs eius dimiſit eū ⁊ debitū dimiſit ei. ⁊ īcipit Silē eſt regnū celoꝝ homini regi qui voluit rōneꝫ ponere cū ſeruis ſuis. qḋ ē Matt. xviij. Siquidē ī die iudicij ponet dñs rōnē nobiſcū ⁊ nullus poterit cōputare cū eo: q: de tp̄e q̄uo reddet hāc rōnem qḋ tā bonū eſt ꝙ in quolibet momēto eius pōt hō fieri filius dei. ⁊ iō incipit introitus Si iniquitates ob. d. d. q. ſ. quaſi diceret nullus. et hoc eſt. Patientiā habe in me ⁊c̄. ſequit̄ verſus. De pꝛofundis clamaui ad te dñe ⁊c̄. In ep̄la Confidimus ⁊c̄. ad Phil'. j. c. Inuitat nos ap̄ls ad pfectaꝫ charitatē vt dimittam⁹ fratri vt de⁹ dimittat nobis q: ſicut habet̄ in fine euangelij. Sic ⁊ pater meus celeſtis faciet vobis ſi non remiſeritis vnuſquiſqꝫ fratri ſuo de coꝛdibus veſtris. Dicit igitur ap̄ls in ep̄la. Fratres ꝯfidimus. i. ꝯfidentiā talē habem⁹: vt poſtea ſequit̄. Obſecro aūt vos vt charitas v'ra magis ac magis abundet vt ſitis ſinceres ⁊ ſitis ſine offenſa: ⁊ tunc eſt vnitas in eccl'ia q̄ñ nō offendimus ꝑpter iniurias: ſꝫ dimittimus. vñ ſequit̄ reſpōſoꝛium. Ecce q̄ bonū ⁊ q̄ iocundū habitare frēs in vnū. ſꝫ q̄m illos qui iraſcunt̄ ſeruat dñs p charitatē dum penitent. ideo ſequit̄ all'a. Qui ſanat cōtritos coꝛde ⁊ al. cō. coꝛ. In ꝑmiſſo ṽo euangelio monemur ad pfectam charitatē vt caute ambulemus ad nuptias cū veſte nuptiali: ⁊ q: pfecta charitas non tm̄ impendit bñficia ⁊ dimittit iniurias: ſed etiam oꝛat pꝛo inimicis: ideo ſequitur ī offertoꝛio. oꝛatio heſter ad aſſuerum regē qḋ interpꝛetat̄ beatitudo ideſt ad chꝛiſtū. ⁊ īcipit. Recoꝛdare dñe ⁊c̄. Heſter xiiij. in quo offerto. rogat pꝛo reconciliatione peccatoꝝ: ⁊ q: de hac reconciliatione gaudent angeli: ſequitur in quibuſdam eccl'ijs poſtcōmunio. Dico vobis ⁊c̄. Luc. xv.

¶ De. xxiij. dñica poſt pentho. Rubꝛica.

In trib⁹ dñicis vltimis ſcꝫ. xxiij. ⁊. xxiiij ⁊. xxv. eſt idem officium. ⁊ in eis oñdit eccl'ia ſe habere veſtem nuptialē. i. charitatem: q: oꝛa pꝛo iudeis vt ꝯuertant̄ qḋ fiet in fine mundi q̄ñ venient ad fidem noſtram: qḋ figuratum eſt in ioſeph qui noluit ſe longo tp̄e manifeſtare fratribus ſuis. poſtea ṽo ad vltimū ſe manifeſtauit eis. et petierūt veniā ab coꝛ dixit eis. Nolite timere ego paſcam vos. ⁊ inebꝛiatus eſt cū eis: que inebꝛiatio ſignificat leticiā oīm in illa ꝯuerſione iudeoꝝ. hoc autem erit in fine peregrinationis noſtre. ⁊ ideo de hmōi ꝯuerſione agitur in fine tp̄is pegrinationis. In quattuoꝛ eñi ptes diuiſum eſt tp̄s anni ꝑut dictū eſt in pꝛhemio huius ptis: ⁊ per has tres dñicas agit̄ de hac conuerſione: q: ad fidē trinitatis ꝯuertent̄. In hac ḡ xxiij. dñica introitus eſt de ꝯuerſione iudeoꝝ ⁊ pꝛomiſſione dñi. ipſe nāqꝫ dicit p Hiere. xix. Ego cogito cogitatiōes pacis. ⁊ nō afflictiōis: q: ad h' tēdūt mala que vobis infero vt recōciliem vos mihi. Et nota ꝙ tp̄e Henrici tertij imperatoꝛis Bruno tulienſis ep̄s qui de multis ſanctis cantus cōpoſuit: factus papa p Henricū tertiū imperatoꝛē ⁊ vocat⁹ Leo. x. dū romā pꝛo papatu veniret audiuit voces angeloꝝ canentiū ⁊ dicentiū. Dicit dñs ego cogito cogitationes pacis ⁊c̄. Ipſe ṽo cogitans ꝙ nō haberet canonicū ingreſſum renunciauit. ⁊ iterꝝ a romanis papa eligit̄: ⁊ vitam cū multis miraculis finiuit. in graduali ṽo agit dauid grās de ſua liberatione a captiuitate ſp̄uali ⁊ coꝛpoꝛali dicēs. Liberaſti nos ex affligentibus nos ⁊c̄. In ṽſu ṽo ꝑmittit laudē bonoꝛum opeꝝ. d. In deo laudabimur tota die ⁊c̄. ⁊ q: ſolus dñs eſt qui ſanat: ideo in quibuſdā eccl'ijs ſequit̄ all'a. Qui ſanat ꝯtritos coꝛde. In offertoꝛio ṽo petit veniā ſicut frēs ioſeph dicens. De pꝛfūdis clamaui ad te dñe ⁊c̄. ⁊ q: ioſeph. i. xp̄s reſpondit. Nolite timere ego paſcā vos. ideo q: ita liberalis eſt dñs ⁊ cito dimittit: ſequitur poſt cō io.

Amen dico vobis quicquid orãtes petitiſ:credite q̇a
accipietiſ ꝛ fiet vobis Matth.xviij.c.Q: vo nõ itra⸗
bunt ad nuptias niſi habeãt ſimilitudinẽ dei:ideo i
euangelio. Abeũtes ꝛc.Matth.xxij.qđ legit in qui
buſdam eccleſijs dicit. Reddite ergo q̄ ſunt ceſariſ
ceſari.ꝛ q̄ ſunt dei deo.ſ.ymaginem ſuam ſilitudine
ſua inſignitam:q: omnia ad ſibi ſimilia cõuertũtur.
In epła ꝙ.Fratres imitatores ꝛc.ad Philip.iij.mo
net nos apłs:vt reddamus deo imaginem ſuam.Et
poſt ſequitur cõuerſatio noſtra in celis eſt.q.d.in h
debetis me imitari non illos quorum vẽter deus eſt
qui ſunt inimici crucis xpi.Imitemur autem deum
ꝛ apłz in humilitate:mãſuetudine:charitate ꝛſancti
monia . ꝛ poſt Saluatorem expectamus dñm ieſuz
xpm qui reformabitꝫ corpus humilitatis noſtre cõfi
guratum corpori claritatis ſue.Si enim. Habueri⸗
mus ſimilitudinem dei in animabus noſtris:in futu
ro nõ habebimus illam ſimilitudinem in animabꝰ tã
tum:ſed ẽt in corporibus:quia vt dicit apoſtolꝰ.Si⸗
miles erimus chriſto.

De.xxiiij.dñica poſt penthe. Rubrica.

IN viceſimaquarta dñica ſimilit agi
tur de vocatione ꝛ conuerſiõe iudeo
rum. Unde incipit in quibuſdaz ec⸗
cleſijs euangelium.Matth.ix. Lo
quẽte ieſu ad turbas. Ecce pinceps
archiſynagogus venit ad eum ꝛ di⸗
xit ei.Filia defuncta eſt ſed veni ꝛ impone manũ tu
am ſuper eam ꝛ viuet.Dum autem iret poſt eum ec
ce mulier emoroiſſa dicebat .ſi tetigero fimbriam ve
ſtimẽti eius ſalua ero ꝛ ſanata eſt a domino.Poſtea
ſuſcitauit dñs filiam archiſynagogi. Allegorice ar⸗
chiſynagogus iſte ſignificat moyſen vel aliquẽ de p
phetis vel etiam apoſtolis qui rogauit dominum p
ſynagoga ꝛ dominus vadit vt ſanet eam:q: nõ ceſſat
corrigere vt ſanet ipſos iudeos p varias tribulatio⸗
nes ꝛ ſeruitutes:ſed eorum ſanitas fiet in fine mũdi
Mulier vero patiẽs fluxum ſanguinis ẽ gẽtilitas q̄
dixit.Si tetigero fimbriam veſtimẽti eius.i.ſi minima
pcepta ſeruauero ſalua ero.Per fluxuz ſanguis pec
catum intelligitur.Poſtea vero ſaluabitur ſynago⸗
ga.quod ſignificatur per filiam yairi poſtmoduz ſu
ſcitatam.Item per yairi qui interpretatur illuminãſ
ſiue illuminatus:intelligunt prelati.prelatus enim
illuminatus a domino alios illuminat.ꝛ talis debet
orare pro ſubditis ſuis ſicut iſte p filia ſua:ſicut etiã
orat apoſtolus in epiſtola huius dominice q̄ eſt ad
Collo.i. Nõ ceſſamus inquit fratres orantes p vo⸗
bis in quibuſdam tamẽ eccleſijs dicitur hec die euã
gelium.Cũ videritis abominationem.Matth.xxiiij
Et attende ꝙ hec dominica proprium cantuale non
hꝫ officium:q: enim vexabit eccleſia pſecutionibus
antixpi:ideo ſua continet organa.vel ideo quia pce
dens officium huic euangelio rectiſſime coaptatur:
vel quia hec dominica ſuperabũdat:idcirco proprio
vacat officio.

De.xxv.dñica poſt penthe. Rubrica.

IN viceſimaquinta dñica agit de il⸗
luminatiõe iudeorum vñ dr in q̇buſ
dam eccłijs in epła q̄ eſt de Hiere.
xxiij.Ecce dies veniũt dicit dñs ꝛ ſu
ſcitabo dauid germẽ iuſtũ ꝛc.ꝛ poſt
ſequit. In diebꝰ illis ſaluabit iuda.
ꝛ poſt nõ dicemꝰ amplꝰ.Uiuit dñs q̇ eduxit filios iſ
rael de terra aq̇lonis ꝛ de cunctiſ terris in q̇bꝰ piece
ram eos in quibꝰ vbis pcedẽs cãtuale offm̃ cordat
Nam in itroitu dicit dñs.Ego cogito ꝛc.dr Et edu
cam captiuitatẽ veſtrã de cũctiſ locis.Soluti ergo il
li q̇ nũc tenent in captiuitate in graduali.Liberaſti
nos grãrum referũt actionẽ.In offerẽda.De pfun⸗
dis.adhuc porrigũt orõnẽ q̄ ſue petitõis. In poſt⸗
cõione.Amẽ dico.recipiũt ſetiſicatõeꝫ.Euãgelium
vo eſt d refectõe quam fecit ioſeph fribꝰ ſuis qñ re⸗
cepit eos ad ꝯuiuiũ.Uidẽs ieſus q: multitudo maxi
ma venit ad eũ ꝛc.q̇nqꝫ panes ſunt ſpũ lis intelligẽ
tia q̇nqꝫ librorum moyſi q̄s mõ hñt nec eis pñt ſatiari.
q: eos frangẽdo p ſpũalẽ intelligẽtiaꝫ nõ mãducãt
ſed tũc eos dñs ſaturabit.Duo vo piſces ſũt pſalmꝰ
ꝛ euãgeliũ.Tũc eni reficiet eos dñs intelligẽtia legiſ
ꝛ pſalmorum ꝛ euangelij. In q̇buſdã tñ eccłijs dr eua
geliũ.Cũ ſubleuaſſet ieſus oculos.Jo.vj.Rurſus i
hac vltima dñica ceteras ꝯcludẽte recte ponit offm̃
qđ ad vtrũqꝫ dñi ptinere poſſit aduẽtum:vt deni hie
remie pphetiaꝫ.Ecce dies veniũt ꝛ ſuſcitabo ꝛc.Ec
ce pmus aduẽtꝰ.In diebꝰ illis ſaluabitur iuda ecce
ſcđs.Sed in euangelio recte legit de quinqꝫ panibꝰ
q: poſt quinqꝫ milia annorum datꝰ ẽ nobis in primo
aduentu panis angelorum.Abhinc ẽt quinqꝫ domini⸗
ce computant vſqꝫ ad illum diem in quo panis ortuſ
in pſepio pdicabit.Quidam tñ hanc epłam ꝛ h euã
gelium ponũt cum officio trinitatis infra hebdoma
dam vo fit ſicut in ceteris feriatis ꝛ cõgrue circa fe
ſtum bti andree hoc euangeliũ legitur. qm̃ in eo de
ipſo mentio continet.Quedam eccleſie faciũt i hac
dñica feſtum de trinitate.alie vero in octa. penthe.
vbi de hoc dictum eſt.

ALiud poſtremo notãdum eſt ꝙ no⸗
cturnales lectiões a pma dñica poſt
pẽthe.vſqꝫ ad aduẽtum dñi q̇dã nõ
iſubtiliter referũt ad illam tpis ſeriẽ
q̄ fuit a dauid vſqꝫ ad auentum dñi
Sed ꝛ ad illaꝫ cõgrue referri pñt q̄ a
pmitiua cepit eccła ſicut eni Sauli ſucceſſit dauid.
vñ pmo legit de pmis libris regum ſic.Demonũ cul
tui cultꝰ vniꝰ dei ꝛ ſicut regnum dauid p Roboam ꝛ
Jeroboam in ſciſſuras diuidit vt legit in libris ſeq̄n
tibus:ſic eccłiam ſcindit hereticorum inſania. Dein
de ſequunt libri ſalomonis:q: poſt pugnas heretico
rum claruerũt in eccła ſctõrum doctorum igenia.Poſt
modum ſequit liber Job vbi agit de pſecutionibus
ꝛ conſolationibus eius.q: quãtũuis in pace floreat
eccleſia tẽtationes tñ nõ deſunt ſpũalium aduerſa⸗
riorum.quorum quãto ẽ occultior pugna.tãto difficili
or eſt:ſꝫ glioſior erit acq̇ſita victoria.Rurſus illđ ꝙ
adijciẽdũ eſt ꝙ ſingulos mẽſes pteritiſ poſſumꝰ ada⸗

ſm Rabanum per quattuor mūdi partes ſignificā
tur per orientē apl̄i:per meridiem martyres.p aq̄ᵗ
lonē ↄfeſſores:p occidētē virgines. Licet aūt feſti
uitates ſanctoꝝ celebrāde ſint:ꝛ in eoꝝ memoriā al
taria cōſtruēda:nulli tn̄ eoꝝ vel etiā angelis: ſ; ſoli
deo ſacrificare debemus. Nemo em̄ antiſtitū in lo
cis ſanctoꝝ corpoꝝ aſſiſtēs altari aliqn̄ dixit. Offe
rimus tibi Petre ꝛ paule:aut Cypriane:ſ; qd̄ offer
tur deo qui ſanctos coronauit offertur apd̄ eoꝝ me
morias quos coronauit:vt ex ipſoꝝ locoꝝ amore ma
ior affectus aſſurgat ad augendū charitatē; in illis
quos imitari poſſum⁹:ꝛ in illu; quo adiuuari poſſu
mus:nec ēt ipſi ſancti vel angeli exhiberi ſibi volūt
qd̄ vni deo per latriā exhiberi norunt. vn̄ paulus et
barnabas cū quidā; miraculis p eos factis cōmoti
ipſis tanq̄ dijs imolari voluiſſent:conſciſſis veſtib⁹
cōfitentes ſe hoīes mortales ꝛ nō deos eſſe hoc fie
ri vetuerūt. ꝛ ſicut in Apoca. legit᷑ angelus Johan
nem ipm̄ in viſione adorare volentē ꝓhibuit dicēs.
Uide ne feceris. frater em̄ tuus ꝛ cōſeruus fratru;
tuoꝝ ſu;: deū adora. Jam em̄ xp̄s erat ſup angelos
exaltat⁹. Antea vo legunt᷑ angeli adorari: vt dictu;
eſt in quarta pte ſub quarta parte canonis ſup ver
bo Dulcitatis. Et mardocheus naaman noluit adora
re:qm̄ ille diuinā ſibi voluit adorarī ōēs; impēdi. Ho
norādi ſunt ergo ſancti ꝓpter imitationē nō adorā
di ꝓpter religionē. honorādi ſunt charitate nō Dui
tute. vt dictū eſt ſup dicto vbo Seruitutis. Trib⁹
ergo de cauſis ſanctos rogamus, put dictū eſt in p
cedēti pte ſub ti. de rogationib⁹. ¶ Et nota q̄ ſtan
do ſanctos rogare debemus vt dictū eſt in ꝓhemio
v. partis. vbi de reſpōſorio agitur. Porro dictū alij
ſunt ꝓfeſti alij feſtiui ſiue ſolēnes. ꝓfeſti ſunt q̄ nul
la ſpeciali celebritate iſigniti ſunt quaſi ꝓcul a feſto
¶ Et nota q̄ hebrei aliter denomināt dies ſeptima
ne ꝛ aliter gentiles ꝛ eoꝝ preſbyteri:ꝛ aliter xp̄iani
hebrei denomināt oēs alios dies a ſabbato q̄ apud
oēs ꝓcipuus habet᷑. vn̄ diē ſequētē poſt ſabbatū vo
cant primā ſabbati. aliā ſcd̄am ſabbati: ꝛ ſic de reli
quis: ſeptimā vo diem vocant ſimpliciter ſabbatū:
ꝛ quādoq; ſabbatū ſabbatoꝝ ſextā feriā vocant pa
raſceue a para qd̄ eſt pre ꝛ ſceph̄ē qd̄ ē ſtructio: qua
ſi preſtructio ſeu ꝑparatio: q: tūc iudei preparāt ci
baria ad opus ſabbati iuxta qd̄ eis ꝓceptu; fuerat
de māna ſc; ſexta die colligatis ex eo duplu;. qm̄ in
ſabbato nō licebat eis cibos ꝑparare ſicut nec man
na colligere. Nos vero hoc nomē qd̄ eſt cōmune cui
libet ſexte ferie appropriamus illi ſexte ferie que eſt
ꝓxima ante paſcha: ꝓ eo q̄ tūc ꝑparatus eſt cibus
ſiue māna: quo ꝛ militās eccleſia modo ꝛ triūphās
in futura requie ꝑfruet᷑. ¶ Et nota q̄ paraſceue eſt
nomē grecū: ſed iudei ꝓpter varias captiuitates in
ter grecos diſperſi quedā vocabula a grecis ſumpſe
runt vt paraſceue ꝛ ſynagoga ꝛ alia queda;. Genti
les aūt tam vulgus q̄ philoſophi: denominār dies
a planetis. vn̄ ſm eos prima dies dr̄ dies ſolis. ſcd̄a
dies lune ꝛc̄. que noīa ſacra ſcriptura non recipit: li
cet hodie vulgari vſu teneant᷑. de hoc dicetur, i par
te octaua vbi aget᷑ d̄ ſeptimana. Nā pe vulgus: iō ſic
eos denominabat: q: ſolem. lunam. martem. ꝛ alios
planetas a qb⁹ dies denoiabāt deos eſſe credebāt.
Philoſophi vo: ideo q: hec ſūt noia planetaꝝ ꝛ quo
rū morib⁹ ꝛ naturis oia ſui vegetationē ſm illos tra
hūt. Xp̄iani vo duos dies tāq̄ ꝓprijs deſignāt no
minib⁹. Nā ſabbatū ſimplr̄ ſabbatu; vocant: ꝓpter
autoritatē; hebraici ſermonis: ꝛ ſequentē die; dn̄i
cam vocāt ꝓpter ſui primatū. de quo iam dicet᷑. Uel
q: ſic in Apo. vocat᷑ vbi dr̄. Johānes dn̄ica die poſt
miſſaꝝ ſolēnia deſcēdit in defoſſu; ſepulture ſue lo
cū. Poſſet etiā dies dn̄ica prima feria appellari. diē
vo poſt dn̄icam ſequentē appellabāt ſcd̄am feriam.
aliā tertiā feriam: ꝛ ſic de alijs diebus vſq; in ſabba
tum. Interp̄tat᷑ em̄ feria quaſi dies ſolēnis a feriā
do dicta. vnde prima dies ſeptimane ſolēnis ē. Uo
cātur ergo ferie a feriendo: q: toto tēpore a vitijs fe
riare. i. vacare debemus: non q̄ ſit a neceſſarijs vite
opibus feriādū: vel dicitur a fando id eſt loquēdo:
qm̄ ſicut legit᷑ in Gene. Dn̄s dixit ꝛ facta ſunt. Si
quidē beatus Silueſter nolens imitari iudeos qui
dicunt prima ſabbati ſecunda ſabbati: nec gentiles
qui dicunt dies ſolis dies lune ꝛc̄. adinuenit hoc no
men feria. In fine tamē ſeptimane ſeruauit ſabba
tum ꝓpter premiſſam rōnem: vel ꝓpter figuram: q:
ſabbatu; interpretatur requies: q: tūc dn̄s requie
uit ab omni opere qd̄ patrarat. Unde ꝛ nos p totā
hebdomadā. i. p totū tp̄s vite nr̄e qd̄ ꝑcurritur per
ſpaciū ſeptem dieꝝ debemus laborare ꝛ niti ſummo
conamie vt ad requiē ꝛ beatitudinē perueniamus.
¶ Dies ergo tripliciter denominatur primo ſm ſe.
vt dies lune. dies martis ꝛc̄. ſcd̄o iuxta vſum eccl̄ie
vt prima feria. ſecunda feria ꝛc̄. tertio ſm menſes ꝛ
hoc tripliciter. primo modo kal̄. pridie kal̄. iij. kal̄.
ſcd̄o modo idus: pridie idus tertio idus. tertio mo
do nonas. p̄die nonas. tertio nonas. Dn̄ica vo dies
primatū obtinet. ꝛ maior eſt iter alios dies. q: xp̄s
annūciatus fuit ꝛ reſurrexit: ꝛ in apoſtolos ſpiritū
ſcm̄ miſit: ꝛ deus mūdū. i. celum ꝛ terrā in illa fecit
ꝛ in eodē quoq; die vt dicit᷑ mundus diſſoluet᷑. Di
citur aūt dn̄ica ꝓpter gaudiu; dn̄ice reſurrectionis
qd̄ in eo celebramus. Licet aūt queda; dn̄ice oībus
alijs ſunt ſuperiores. videlicet paſche ꝛ penthe. hoc
ꝓpter reſurrectionē ꝛ ſpūſſancti miſſionē. tn̄ ꝛ q̇nq;
alie pncipales dicūtur ꝛ ſolēnes in quibus officia
mutātur. ſc; dn̄ica prima de aduentu. dn̄ica in octa
uis paſche. dn̄ica in octauis penthe. dn̄ica qua cāta
tur Letare hieruſalem. ꝛ dn̄ica in ramis palmaru;.
Addunt etiam quidā ſextam. ſ. qua cātatur. Inuo
cauit me. quedā etiā alie dn̄ice dicūtur priuilegiate:
quibus videl; hyſtorie ſunt appropriate. ¶ Et no
ta q̄ ſunt quidā dies priuilegiati in tēpore quadra
geſime. videl; quattuor quarte ferie. ſ. quarta feria
in capite ieiuniorū. quarta feria ſequentis hebdo
made. ꝛ quarta feria poſt Letare hieruſale;. ꝛ quar
ta feria ante cena; domini. Item quattuor ſabbata
videlicet ſabbatum prioris hebdomade quādo or
dines celebrant᷑. ꝛ ſabbatū quarte. ꝛ ſabbatū quin
te. ꝛ ſabbatū in vigilia paſche. Ite; tres dies domi
nice ſc; Inuocauit me. ꝛ Letare hieruſale;. ꝛ dn̄ica

in ramis palmarũ. Item vna quinta feria ſcʒ cene
dñi. Itẽ vna ſexta feria.ſ.paraſceue. Itẽ tota vna
ſeptimana.ſ.vltima que maioꝛ dicit̃ ꝑut ſub dñica
de ramis palmaꝝ dictũ eſt. de quibus ꝑuilegijs in
ſuis locis dictũ eſt. Et nota ꝙ paſcha ⁊ penthe.ſũt
hebdomadarie feſtiuitates vt dictũ eſt in ſexta pte
ſub titu. de ſeptẽ diebus poſt paſcha ⁊ ſub penthe.
incipit aũt dies naturalis ſm egyptios ab occaſu
ſolis ſiue in ꝑncipio noctis:⁊ durat vſqʒ ad veſperã
ſequẽtis diei iuxta illud. Et factũ eſt veſpere ⁊ ma
ne dies vnus ſm perſas ⁊ grecos ⁊ ſm cõem vulgi
vſum incipit mane ab oꝛtu ſolis.ſm romanos a me-
dia nocte.ſm athenienſes ⁊ ſm arabes ⁊ aſtrono-
micos a ſexta diei hoꝛa. quos oẽs varie imitamur.
qm̃ ad celebrationẽ diuinoꝝ officioꝝ incipit dies i
veſperis.iuxta illud. A veſpera in veſperã celebra-
bitis ſabbata veſtra.extra de ferijs.c.j.q̃ ad treu-
ge obſeruationẽ in oꝛtu ſolis.ex̃ de treug. ⁊ pa.c.j.
ff.de iudi.l.moꝛe.quo ad ꝯtus incipit dies ⁊ finit
in media nocte.quo ad eſum carniũ poſt cenã vſqʒ
ad diluculũ.de ꝯſe.diſt.iij.de eſu.quo ad offm̃ inci
pit mane ⁊ terminat̃ ſero in fine diei ante noctis te
nebꝛas.de offi.deleg.ꝯſuluit.⁊ in aut.de iudi.§.ſe
debũt. Cõputatio aũt egyptioꝝ vera videt̃:cũ ꝯti
neat oꝛtũ ⁊ occaſuʒ ſignoꝝ. Põt tñ dici ꝙ ſm eccle
ſiam incipit media nocte:q꞉ tũc verus ſol.ſ.xp̃s oꝛ-
tus eſt.iuxta illud. Dum mediũ ſilẽtiũ ⁊c. vel vert᷒
in veſperis vt ꝑmiſſum eſt:q꞉ nox ꝑceſſit:dies autẽ
appꝛopinquauit. Licet aũt naturalr̃ dies ꝑcedant
noctes:tñ in nocte paſchali fit econuerſo vt dictum
eſt in ſexta parte ſub titu.de ſabbato ſancto. Solẽ-
nes ṽo ſeu feſtiui dies in quibus quolibet ope ſer-
uili in honoꝛẽ dei ⁊ ſctõꝝ abſtinendũ eſt et diuinis
laudibus inſiſtendũ. Et notandũ eſt ꝙ ſolẽnitas ẽ
cõiter inſtituta:celebꝛitas pꝛo aliqua pꝛerogatiua.
⁊ dicit̃ a ſolon qḋ eſt cõmune vel a ſoluto idcſt fir-
mo atqʒ ſolido.q꞉ ob religionẽ mutari nõ debet:vl᷑
dicit̃ ſolẽnitas ex eo ꝙ fieri ſolet in anno. Celebꝛi-
tas ṽo vocat̃ q꞉ ibi non terrena: ſed ſolum celeſtia
agunt̃. Solẽnitas aũt alia eſt feſtiuitatũ: alia ſta-
tionum:alia letaniaꝝ alia ieiunioꝝ. de quaꝝ ſingu-
lis videamus. Solẽnitas feſtiuitatũ que eſt moꝛs
ſanctoꝝ pluribus nominibus deſignat̃. Uocat̃ eñi
feſtiuitas:feſtum:celebꝛitas:natiuitas natalis vel
natale:ſiue natalicium.tranſitus ſeu exitus obit᷒:
paſſio:aſſumptio:depoſitio:⁊ obdoꝛmitio. Feſtiui
tas dicta eſt a feſtis diebus quaſi feſtiditas: eo ꝙ
in eis ſola diuina res agitur quibus ꝯtrarij ſunt fe
ſti in quib᷒ ius fatur. Dicit̃ quoqʒ feſtiuitas quaſi
ſancti natiuitas. Natiuitas ꝓpꝛie dicit̃ feſtum illi᷒
natiuitatis que eſt in carne ⁊ in mũdo.⁊ ſm hoc d꞉
tm̃ chꝛiſti natiuitas ⁊ beate marie:⁊ beati Iohan-
nis baptiſte:quoꝝ tm̃ natiuitates in eccleſia cele-
bꝛantur. Quare ſancti dicant̃ in moꝛte naſci iam ſe
quit̃:⁊ dicet̃ vbi de octaua agetur. De celebꝛitate
iam dictum eſt. Natalis ṽo vel natale vel natalitiũ
dicit̃ migratio ſanctoꝝ ab hoc ſeculo:q꞉ tũc naſcũ-
tur deo ⁊ ſeculo ad gl'iam ea natiuitate que tendit
ad vitam eternam. Indifferenter tamen iſta acci-

piuntur. Tranſitus dicitur feſtum de moꝛte ſancto-
rum:qm̃ aie illoꝝ a coꝛpoꝛibus exeuntes ꝑ ignota
ſibi ⁊ diuerſa loca tranſeũt.xiij.q.ij.tp̃s.vt ꝑ celum
aereum ⁊ ethereũ ⁊ criſtallinũ vt tandẽ ꝑueniãt ad
empyreũ. ¶ Et no ꝙ maius eſt feſtũ trãſit᷒ alicui᷒
ſancti q̃ꝫ aliqḋ aliud.de illo dicet̃ ſub feſto aſſũptio
nis. Obitus d꞉:q꞉ tunc angeli veniũt obuiam aie:
vt legit̃ de beato Martino. Paſſio dicit̃:q꞉ tũc ma
xime coꝛpus patit̃:⁊ etiam aia qñ ꝑ violẽtiã abinui
cem ſeparant̃:⁊ obitus vniuſcuiuſqʒ ꝑt paſſio nomi-
ni:q꞉ ſine amaritudine ⁊ ſine violentia quadã nulla
aia de coꝛpoꝛe tollet̃. Aſſumptio ꝓpꝛie dicit̃ trãſit᷒
beate Marie. Depoſitio ꝓpꝛie dicit̃ depoſitio bea-
ti Iohannis euang.qui vt pꝛemiſſum eſt locum ſe-
pulture viuus intrauit.⁊ ita ſeipſum depoſuit. Ob
doꝛmitio ṽo dicit̃ moꝛs ſanctoꝝ quaſi quies. nam
ſicut quis poſt ſomnũ integer ⁊ validioꝛ fit. ſic ſcti
ſine difficultate reſurgũt in coꝛpoꝛibus gl'ificatis:
quaſi a ſomno euigilantes. Uñ dñs de lazaro moꝛ-
tuo dixit. Lazarus amicus noſter doꝛmit.xiij.q.ij.
tp̃s.vñ apl's. Nolumus vos ignoꝛare de doꝛmienti
bus ⁊c. ¶ Sequit̃ de ſtationibus videre. Statio
aũt ſm Iſidoꝝ eſt obſeruatio ſtatutoꝝ dieꝝ vel tẽ-
poꝛũ. Dieꝝ vt quarte ⁊ ſexte ferie ieiuniũ ex veteri
lege ꝑceptũ.de qua ſtatiõe i euãgelio. Ieiuno bis
in ſabbato.i.in quarta ⁊ ſexta ſabbati. Tẽpoꝝ ſcʒ
que legalibus ⁊ ꝓpheticis in inſtitutiõibus deter-
minatis tp̃ibus ſtatuta ſunt:vt ieiuniũ menſis q̃rti
quinti ſeptimi:⁊ decimi.vel ſicut in euãgelio dicit̃.
Dies ille in quibus oblatus eſt ſponſus. Statio q̃ꝫ
vocat̃ ꝓceſſio ad aliquã eccl'iam ad exoluendũ ibi
gr̃as deo facta ⁊ d꞉ ſtatio:q꞉ tũc ſtãtes oꝛare.⁊ deo
gr̃as ꝑſoluere:nõ flexis genibus debem᷒ nec ieiu-
namus tũc:nec in eis ſupplicatiõis voces fiũt: que
oia cũ veſtibus humilitatis in letanijs fiũt. Uiden
tur aũt ſtationes a veteri lege initiuʒ habuiſſe:qm̃
tunc ppl's iudeoꝝ:⁊ etiã multi gentiles ꝯueniebãt
in magnis ſolẽnitatib᷒.ſ.in paſcha ⁊ pẽthecoſte:vt
ibi oꝛarent ⁊ in tẽplo ⁊ deo gr̃as ꝑſoluerent ⁊ offer
rent:qḋ adhuc obſeruat eccl'ia ꝑſertim i italia:vbi
in hebdomadibus paſche ⁊ penthe.ppl's de opidis
⁊ villis adiacẽtibus ciuitatibus ꝯuenit ad eccl'iaʒ
epiſcopalem. Alie ſtationes a romanis habuerunt
initiũ qui eas maxime frequẽtant:qui cũ interceſ-
ſionibus ſctõꝝ quoꝝ ſuffragia imploꝛabãt pericu-
la euaſiſſent:cũ ꝓceſſione veniebãt ad eccl'iam illi᷒
ſcti cuius patrocinio fuerãt liberati:laudes deo cũ
gratiarũ actionibus ꝑſoluentes. Iſidoꝛus dicit in
vj.ethymo.ꝙ ſtatio ex militari exẽplo nomẽ acce-
pit:pꝛo eo ꝙ nulla leticia caſtris obueniente ſtatio-
nem ꝯtriſtatio militũ reſcindit. Sunt aũt due ſpe-
cies ſtationũ.alie nãqʒ ſunt generales:alie particu
lares. Generales ſunt que in pꝛedictis duab᷒ ſepti
manis ad matricem eccleſiam fiunt. Particulares
ſunt que in diuerſis eccl'ijs fiũt pꝛo pꝛedicta cauſa.
Fiunt etiam quandoqʒ obſeruationis cauſa nulla
alia cauſa intercedente:vt cũ in feſto alicuius ſcti
ad eius eccleſiam vadit pꝛoceſſio a maioꝛi ec cleſia.
Fiunt etiã cuʒ in diuerſis feſtis diebus ad diuerſa

altaria cū ꝓceſſione ob ſctōꝝ venerationē venimus
Inſtitutio ḡ ſtationū ex ꝑdictis liquet. hoc tñ ad
dito qm̄ ſicut romani pro vitādis ſuis periculis ſta
tuerūt ſuas ſtationes in vrbe ⁊ ſic alij in ſuis ciuita
tibus ob cās ſiles ſtatiōes inſtituerūt. In diebus
aūt ſtationū voces ſeu cantica leticie cantant. vi-
delicet reſponſoria vel antiphone vel aliqd hmōi.
Qñq3 etiā tūc miſſa celebrat i eccl'ia ad quā vadūt
⁊ qñq3 nō: ſ3 poſt ſtationē orone finita redeunt. Et
nota ꝙ ppl's ꝑmo ꝯuenit in aliqua eccl'ia vicina illi
in qua d3 eſſe ſtatio: vt dictū eſt in quarta pte ſub
titu. de orone. Nempe beatus Greg. qui ſtationes
in vrbe ordinauit. xx. home. euangelij diuerſo tpe i
illis dicēdas declarauit. alas vo ſtomacho laceſcēte
alijs ꝓnunciandas cōmiſit. De ſolēnitate letaniaꝝ
in ſexta pte ſub ti. de rogationibus dictū eſt. Nota
tñ ꝙ ſtatiōes fiūt ꝓpter ꝑterita pericula. Letanie
vo que rogatiōes vel ſupplicationes interpretant
fiunt pro periculis euitandis: vt premiſſum eſt. De
ſolēnitate ieiunioꝝ ⁊ de vigilijs ſctōꝝ dictum eſt i
ſexta pte ſub quarta feria quarte dñice de aduētu.
Hoc etiā nota ꝙ natale dñi feſtū eſt patris: q2 ꝑ eū
filius innotuit mundo. In hoc eñ apparuit chari-
tas dei ꝙ nobis dedit filium ſuū ſicut dicit beatus
Iohannes. Feſtū tñ patris feſtum eſt ⁊ filij ⁊ ſpūs
ſancti. In hoc eñ ꝙ dicit verbū: intelligit pr vbi.
⁊ etiam alia rōne: q2 ſcs filius patrem manifeſtauit
mundo. Paſcha vo eſt feſtū filij: q2 tunc chriſtus a
mortuis reſurrexit ⁊ verus deus apparuit. Et nota
ꝙ ſolēnitas paſche anthonomatice dicit ſolēnitas
ſolēnitatū ſicut dicit ſancta ſctōꝝ ⁊ cantica cantico
rum eo ꝙ alia ſancta ⁊ alia cantica excedūt. Inde
eſt ꝙ oēs dies dominicos recipꝛocamus. i. omnes
dies dñice ſunt octaue huius feſti. Dicit etiam fe-
ſtiuitas feſtiuitatum: tum q2 ꝑma eſt oīm feſtiuita
tum: tum q2 oēs hac dñica cōicare debent. In qui
buſdam tñ locis quodlibet magnū feſtū paſcha vo
catur: qſi tranſitus: q2 de vitijs ad virtutes tranſire
debemus. Penthe. eſt feſtū ſpūſſancti: ⁊ quelibet
iſtaꝝ ſolēnitatū eſt ſolēnitas totius trinitatis: qm̄
indiuiſa ſunt opera trinitatis. de ꝯſe. diſt. iij. c. ſi. l3
vt premiſſum eſt quelibet iſtaꝝ magis vni ꝙ̄ alteri
appropriet. Non eſt etiam ignorandū ꝙ ppl's iſra-
eliticus tres principaliter celebrabat ſolēnitates.
Primum erat dies paſche ſiue dies azimoꝝ: qđ eſt
paſcha: q2 tunc deus eos liberauit a poteſtate pha
raonis: de ſeruitute egypti ⁊ a ꝑcuſſione angeli. li-
nitis poſtibus de ſanguine agni immolati. Nō eñ
fuit domus alicuius egyptij vbi mortui nō iacerēt
niſi domus iudeoꝝ vbi nullus mortuus eſt. Scđm
erat penthe. q2 tunc ſuſceperūt legem vt dictū eſt
in ſexta parte ſub ipſo feſto. Tertiū cenophegia in
ſeptembri: qđ ex greco interpretat dedicatio ſiue
fixio tabernaculoꝝ. Populus eñ iſraeliticus qua-
draginta annis in tabernaculis habitauit: i cuius
rei memoriam adhuc iudei hoc feſtū celebrāt quaſi
in tabernaculis degentes. Cenos eñ grece taber-
naculū dicit. Hec feſta que ſeptē diebus ꝓtelaban
tur: precipua dicebant: ⁊ ſabbatū qđ interueniebat
dicebatur ſabbatum ſabbatoꝝ. i. ſabbatum ſctōꝝ
Uel ⁊ ſuperaddiderūt ⁊ alia feſta obeuent' varios
vt encenia quod celebrabant hebrei in hyeme. ſ. in
octobri: ⁊ vocant encenia nouā dedicationem tēpli.
Cenon eñ grece dicit nouum latine. Unde qñcūq3
aliquid nouū fuerit dedicatū encenia vocat. Nam
⁊ quis noua tunica induit enceniare dicit. Nos āt
duo illoꝝ ſeruamus. ſ. paſcha et penthecoſten. ſed
alia rōne ꝙ̄ illi. Ipſi eñ celebrabant paſcha: q2 tūc
ab egyptiaca ſeruitute liberati ſunt. nos vo q2 tūc
per chriſtū redēpti ſumus. Illi celebrabāt penthe.
q2 tunc ſuſceperant legem. nos vo q2 tunc ſpm̄ſctm̄
accepimus. Item illi ſuſceperunt legem in tabulis
lapideis ad duritiam cordis notandam extrinſec'
ſcriptam: qm̄ vſq3 ad ſpūalem littere intellectū nō
ꝑtingebant. Sed ſpūſſanctus datus eſt. lxxij. diſci-
pulis in corde digito dei ſpūalem intelligentiā eis
dictante. Cenophegiā etiā quodāmodo celebram'
in aſcenſione dñi: q2 ꝑ tabernaculū intelligim' cor-
pus dñi in quo ſub humanitate diuinitas latuit.
iuxta illud. In ſole poſuit tabernaculū ſuum. Hoc
itaq3 tabernaculū chriſtus in mortali carne non fi-
gebat: qm̄ exultauit vt gygas ad currendam viam
diſcurrens de loco in locū: vt ſuſceptū myſteriū ad-
impleret: ſed tūc fixit ⁊ ſtabiliuit tabernaculū. i. cor
pus ſuū cū aſſumptus eſt in celū ſedens ibi ad dex-
teram dei patris ⁊ requieſcēs in patrimonialibus
patris bonis donec ponet inimicos ſuos ſcabellū
pedum ſuoꝝ. Hec itaq3 tria feſta recte in euāgelio
ſpūaliter celebramus. Nam iuxta ꝑs. Chriſtus ca-
ptiuam duxit captiuitatē: qñ in paſcha reſurgens
vinctos ſuos eduxit de lacu in quo non erat aqua.
Aſcendit in altum: cū in aſcenſiōe exaltatus eſt ſup
celos celoꝝ ad orientē. Dedit dona hominibus cū
in penthe. effudit de ſpūſſancto ſup oēm carnem.
Quarta vo feria poſt dñicā de paſſione eſt de en-
cenijs: put ibi dictū eſt in ſexta pte. Erāt q3 ⁊ alie
quattuor ſolēnitates: non tñ ita ſolēnes ſicut prece
dentes. videl3 ſabbatū: feſtū clangoris: feſtū ꝓpi-
ciatiōis ⁊ neomenia. Siquidē apud hebreos neo-
menia dicta eſt: q2 ſm lunarem curſum menſes ſup
putabant. Mene grece luna vocat: inde neomenia
ideſt noua luna. Apud nos vo neomenie ſunt kalē-
de. Erant apud hebreos ipſi dies kalendaꝝ ex le-
gali inſtitutione ſolēnes. ¶ Sane ꝯſtantinus im-
perator partes tranſmarinas petens inuenit Euſe
bium ceſarieñ. epm virum ſanctiſſimū cui dixit. Pe
te a me vñ eccl'ia tua ditet. Ille vo rñdit. Eccleſia
mea ſatis abundat in diuitijs: ſ3 rogo te vt mittas
per partes mundi ⁊ noīa ſctōꝝ ⁊ tēpora paſſionum
⁊ ſub quibus ⁊ qualiter ⁊ in quibus locis paſſi ſunt
reſcribas qđ factum eſt: ⁊ refert Euſebius ꝙ quoli
bet anni die pluſꝙ̄ quinq3 miliū ſanctoꝝ feſta con-
currunt excepta die kalendaꝝ ianuarij quo inten-
debant gentiles epulis ⁊ ſolēnitatibus nō ad mar-
tyrizandum ſanctos. ⁊ Hieronymus dicit idem in
epl'a que ſuo kalendario preponit. vñ Grego. dicit
Totus mundus plenus eſt ſanctis. et ill' Haymo
dicit de angelis ꝙ ſi quis creaturas ſpirituales vi-

dere poſſet: videret eas ebulire in aere ſicut mini/
mos athomos in ſolis ſplendore. Et nota ꝙ nullus
aſcribēdus ſeu ānumerādus eſt cathalogo ſiue nu/
mero ſanctoꝝ niſi ꝑ romanum pontificē: ⁊ niſi facta
prius clara fide de illius vita ⁊ miraculis. extra de
reli. ⁊ vene. ſan. c. j. extra de teſta. venerabili. Dr̄ au
tē cathalogus vniuerſalis ſermo: a catha qḋ eſt vni
uerſale: ⁊ logos qḋ ē ſermo. Et letania, ſiue kalēda/
riū in qb⁹ enumerant̄ ſcti ꝑ romanā eccl'iam appro/
bati dr̄ vniuerſalis ſermo. Cetez ſm decretuꝫ ꝯcilij
africani. de cōſe. di. j. plꝫ. nulla memoria martyꝝ ꝓ/
babiliter ſiue ſolēniter accipiat̄: niſi aut vbi corp⁹
martyris aut certe reliq̄e ſunt: aut vbi fuit origo ha
bitationis vel poſſeſſionis illias. nā altaria q̄ ꝑ ſom
nia ⁊ inanes q̄ſi reuelationes quorūlibet hoim vbi/
cūqꝫ ſtatuunt̄ oino reprobant̄. Itē ſtatutū eſt in cō
cilio aurelian̄. de ꝯſe. di. iij. eps̄ ꝙ eps̄ ſi in infirmita
te nō fuerit impedit⁹ eccl'ie cui fuerit ꝓximus puta
ep̄ali. die dn̄ica, deeſſe non dꝫ. q̄ aūt feſtiuitates ce/
lebrāde ſint ptꝫ ex ꝯcilio lugdunē. de ꝯſe. di. iij. c. j.
ex̄ de fe. c. fi. in quo ſic ſtatutū eſt. Dies dn̄ici feriā/
di ſunt a veſpera in veſperā. Itē feſtuꝫ natalis dn̄i:
ſancti Stephani ſcti Iohānis euāgeliſte: Innocē/
tiuꝫ: ſcti Silueſtri: Circūciſionis: Theophanie ſiue
epyphanie: Paſca cū tota ꝑcedēti ⁊ ſequentibus
hebdomadis. Rogatiōes cū tribus diebus. aſcēſio
dn̄i: Penthecoſ. cū duobus diebus ſequētibus: ſan/
cti Iohā. bap. duodecim aploꝝ: ſancti Laurētij: fe
ſtiuitates beate Marie: oēs dies dominici: dedica
tio ſancti Michaelis: dedicatio cuiuſlibet oratorij
feſtū oīꝫ ſanctoꝝ: ſancti Martini. Ille feſtiuitates
ſcilꝫ ſan. toꝝ canonizatorum quas ſinguli epiſcopi
in ſuis eccleſijs cum clero ⁊ populo decreuerūt cele
brandas. Reliquis vero feſtiuitatibus que per an
num ſunt nō ſunt populi cogēdi ad celebrandū ſiue
feriandū nec ꝓhibendi. Quot pſalmos: quot reſpō
ſoria: quot lectiones: ⁊ quare in feſtis dicant̄. dictū
eſt in quinta pte ſub ti. de nocturnis. Quedā autē
feſta dicuntur in totum duplicia: quedā ſimpliciter
duplicia: quedam ſemiduplicia. Dicūtur quedā du/
plicia in quibuſdā eccleſijs pro eo ꝙ reſpōſoria taꝫ
maiora q̄ breuia ⁊ verſus a duobus cantantur: ⁊ q:
oīa incipienda a duobus incipiunt̄: ⁊ quia antipho
ne in matutinis ⁊ veſperis duplicant̄ dicuntur eniꝫ
⁊ complete ⁊ ante pſalmū ⁊ poſt: ſicut eſt feſtum na
talis dn̄i: ſancti Stephani ꝓthomartyris: ſcti Iohā
nis euang. Circūciſio dn̄i. Epyphanie. Purificatio
nis. Annūciationis. Reſurrectionis. Aſcenſionis.
Penthecoſ. ſcti Iohā. bap. apoſtoloꝝ Petri ⁊ Pau
li. ſancti Laurentij. aſſumptionis beate Marie vir
ginis. Natiuitatis eiuſdē: ⁊ dedicatio baſilice. Pre
miſſa q̄dē ſunt maiora duplicia feſta. Minora aūt
duplicia feſta ſunt: ſecunda ⁊ tertia feria infra octa
uas reſurrectionis. Item ſecunda ⁊ tertia feria in/
fra octauas penthe. Commemoratio ſancti Pauli
apoſtoli. Octaue apoſtoloꝝ Petri ⁊ Pauli: ⁊ aſſum
ptiōis: ⁊ quodlibet feſtum qḋ vnaqueqꝫ eccleſia du
plex ordinauerit celebrari. Semiduplicia aūt feſta
ſunt in quibus ꝑmiſſa oino non obſeruantur: ſꝫ tm̄

tertiū. ſextū. ⁊ vltimum. Rn̄ſoria cantant̄ a duobus
nec incipit̄ a duob⁹ nec duplant̄ antiphone: ſicꝫ ver.
⁊ breuia rn̄ſoria a duobus dicāt̄: ⁊ ſunt hec ſemidu/
plicia feſta ſctōꝝ Andree. Nicolai. Lucie. Thome
apli. Innocētiū. Octaue epyphanie. Agnetis. Cō/
uerſio ſcti Pauli. Agathe. Mathie. Cathedra ſan/
cti Petri. Gregorij. Auguſtini. Hieronymi. Ambro
ſij. Philippi ⁊ Iacobi. Marci euāgeliſte. Inuētio/
nis ſancte crucis. reuelatiōis ſcti Michaelis. octa
ua Aſcēſionis. Iohānis ante portā latinā. Barna/
be apli. octaua ſcti Iohā. bap. Marie magdalene.
Iacobi apli. ad vincula Petri. octaua ſcti Lauren
tij. Bartholomei. decollatio ſcti Iohā. bap. octaua
natiuitatis beate Marie. exaltatiōis ſancte crucis
Matthei. Luce. Symōis ⁊ iude. Martini. Cecilie
Katherine. ⁊ alia ſm cōſuetudinē cuiuſcūqꝫ eccl'ie.
Sane igit̄ hec varietas circa feſta ſeruat̄: qm̄ ſicut
ꝑ aplm̄ ſtella differt in claritate a ſtella: ſic etiā erit
reſurrectio mortuoꝝ. Cū ḡ ſm btm̄ Dionyſiū eccl'ia
ſtica hierarchia repreſentet aliqual'r in ſuis actioni
bus ſeu ordinationib⁹ celeſtē hierarchiā in qua ſan/
cti ſm diuerſitatē meritoꝝ ſuoꝝ diſponunt̄: ideo ad
hoc repreſentādū varietas diuerſoꝝ officioꝝ in nr̄a
eccl'ia reperit̄. ¶ Que igit̄ feſta in toto duplicia ⁊ q̄
ſemiduplicia dici debeāt. liquido patet ſm myſticū
itellectū. Nā ſm ſctōs viſio dei erit ꝑmiū oim btōꝝ
que quidem viſio erit maior vel minor in oībus ſm
ꝙ hic poſiti magis vel minus in charitate que ē ra
dix oim meritoꝝ profecerint. Uerūtamen ſunt que/
daꝫ ſpecialia merita que ſm aliqua ſpecialia ꝑmia
habentibus alia merita in futura gloria conferent̄.
Unde ſpeciale premiū ſuper eſſentiale reddet̄ mar/
tyribus doctoribus ⁊ virginibus: quod premiū au/
reola dr̄. ita ꝙ q̄tum ad hoc aliqui ſancti duplex ha
bebunt premium. ſ. eſſentiale qḋ dicitur dei viſio: ⁊
accidētale aureolā: ⁊ ſm hoc feſta ſctōꝝ poſſunt di/
ci maiora vel minora. ſ. in quib⁹ premiorꝫ rōnes ma
gis vel min⁹ reperiri pn̄t. Cū igitur beata virgo in/
ter oēs ſanctos ſublimiori ꝑmio potit̄ q̄ tum ad pre
mium eſſentiale: ⁊ rōnes etiā accidētaliū ꝑmioꝝ ſi
bi cōpetūt: iō eius feſtuꝫ totū duplex dꝫ eſſe: ſic eſt
etiā in feſtiuitatibus ad honorē xp̄i ſtatu: iſ. Quia
vero poſt eos angeli ſcōm obtinent locum: ⁊ poſt il/
los apli ⁊ martyres: ⁊ poſt ipos alij: iō ſm eoꝝ plu
ra vl' pauciora eſſentialia ⁊ accidētalia ꝑmia: ipoꝝ
feſtuꝫ. vel totum duplex vel ſemiduplex vel ſimplex
dꝫ ab eccleſia militante que veſtigia triumphantis
imitat̄ cōformiter celebrari. Quandoqꝫ v̄o alia con
ſideratiōe dicunt̄ feſta duplicia qn̄. ſ. eadē die duo
feſta cōcurrunt: ⁊ tunc minus cedit maiori. Nā die
illa de feſto excellētiori officium celebratur: ⁊ de mi
nori fit ſolummodo cōmemoratio ⁊ illi⁹ officiuꝫ ad
diem ſequentē reſeruatur: ſicut fit de beatis petro ⁊
paulo. Si ergo eadē die plura feſta cōcurrāt: ⁊ oēs
ſunt martyres: illius qui iter eos maioris erit nois
officiū celebretur. Si v̄o alter cōfeſſor ⁊ alius mar
tyr vel martyres: ſi cōfeſſor maioris ſit nois q̄ mar/
tyr vel ꝑuilegiatus: vt btūs Martinus: ⁊ cuius ge/
neraliter officiū inſtituit eccleſia: dicēdū eſt officiū

de cōfeſſore:⁊ cōmemoratio facienda eſt de martyre
ſinautem celebrādū eſt de martyre. Itē ſi feſtū An
dree eueniret in p̄ma dñica de aduētu fiet in ſcd̄a fe-
ria:idē dicimus de quolibꝫ feſto apoſtolo⁊ ⁊ marty
rum ſi occurrit in p̄miſſis dñicis priuilegiatis. Itē
ſi feſtū hñs vigiliā cōtingit in feria ſcd̄a:celebrat̄ of-
ficium de vigilia:⁊ ieiunat̄ in ſabbato āñcedēti.ex̄
de obſerua.ieiu.c.j. Si aūt in q̄cunqꝫ alia dñica a p̄
uilegiatis.i.q̄bus hyſtorie appropriate inueniūtur
euenerit feſtū apli vel alicuiꝰ p̄cipui martyris vel al
terius ſcti q̄ ꝓpriū hēat offm̄ attēdēdum eſt vtruꝫ ſe
quēs hebdomada ſiue ſinguli dies ipſius propꝛium
habeant offm̄:qd̄ ſi habet fiet offm̄ de dominica ⁊ fe
ſtum ſancti fiet in ſcd̄a feria Si vero non habꝫ fiat
offm̄ de feſto in dñica:⁊ offm̄ dñice fiet in ſecūda fe-
ria:⁊ ſic dñica quandoqꝫ cedit feſto quandoqꝫ econ
uerſo. ¶ Circa vigilias ſanctorum quare ſic vocant̄
⁊ vñ ortum habuerunt dictum eſt in ſexta p̄te ſub q̄r
ta feria tertie hebdomade aduētus. Porro circa fe
ſta q̄ in ſeptuageſima ſeu in tp̄e paſſionis ſiue ante
illud occurrūt ſicut ⁊ feſtū ſctē agathe cathedra ſan
cti petri.ſancti mathie:annunciatiōis dñi feſtū ſan-
cti Gregorij feſtum ēt patroni cuiuſlibet eccleſie ſi
acciderit:vel anniuerſarium illiusvel paſcha alicuiꝰ
annotiuum gñaliter dicimus q̄ cantica laudis.ſcilꝫ
Te deum laudamus. Gloria in excelſis deo.⁊ Ite
miſſa eſt:in illis debēt cantari:⁊ omnia que cantarē
tur in illis ſi in alijs tēporibus contingerēt p̄ter all'a
quoniam feſta hmōi ad tp̄s paſche p̄tinere noſcunt̄
Sed q̄re non dr̄ tunc all'a ſicut alia cantica letitie.
Rñdeo q: illud eſt magis cāticum leticie q̄ alia q̄
ſunt magis obſecrationes ſeu gr̄arumactionesq̄ cā
tica leticie. Licet ⁊ in illis ſit aliq̄ leticia p̄ſertim in
cantu. Si vo opponat̄ q̄ Glia in excelſis:quod ē ꝓ
prium natalis domini:⁊ Ite miſſa eſt:qd̄ ē canticum
ſeu laus reſurrectionis:⁊ Te deum laudamus qd̄ ſi
gnificat leticiam pro drachma inuenta:non debeāt
in feſto annunciatōis dñi cantari.p eo q̄ p̄miſſa i ad
uētu domini:nondum ſua tempora habeāt:q: domi
nus nōdum ea in rebus humanis fuerat proſecutus
Rñdēt qui ſolēniſare contēdunt q̄ hoc feſtum ē oīꝫ
feſtorum xp̄i q̄ſi fons ⁊ origo ſeu initium:qm̄ ⁊ ſi na
tale dñi vel paſſio vel inuentio drachme nondū erāt
in re vel in tempore:hēbant̄ tamē in ſpe quoniā i ſpe
eorum prodigia p̄cedebant. Annotiuum paſcha vo
catur quando aliquis diem quo baptizatus ē cele-
brat annuatim quod forte ſumitur a gētilibus q̄ di-
em in quo ad miſeriam naſcebant̄ natalitium obſer
uabant in qua celebratione officium paſche debꝫ cā
tari p̄ter alleluya:ſi in tempore quadrageſime con-
tingat. ¶ Et nota q̄ hec tria:ſcilicet Te deum lau-
damus. Gloria in excelſis deo.⁊ Ite miſſa ē ſeſe cō
comittantur.⁊ ē oratio. Nam Gloria in excelſis ſigni
ficat illud ineffabile gaudium quod angelus paſto-
ribus nunciauit dicens. Annuncio vobis gaudium
magnum q: natus eſt nobis hodie ſaluator. Ite miſ
ſa eſt:quod eſt dictum. Ite ad propria miſſa eſt con
ſummata:deſignat acceſſum paſtorum ad locum na
tiuitatis chriſti dicentium ad inuicem poſt angelicā
annunciationeꝫ. Tranſeamus vſqꝫ ad bethleem ⁊ vi
deamus hoc verbum quod factum eſt. Q: ergo poſt
annunciationem angeli ſecutus ē paſto⁊ acceſſus
ideo merito quando ſacerdos dicit Glia in excelſis
deo in quo p̄dictum angelum repſitat debet etiā di
ci. Ite miſſa eſt. Similiter quando hec duo dicunt̄
vel omittunt̄ Te deum laudamus ad nocturnos di
citur vel omittuntur:quoniam ibi gaudiuꝫ ⁊ laudes
celi ⁊ terre:creatoris ⁊ creature:capitis ⁊ mēbrorum
ſignificant̄. ſicut in Gloria in excelſis deo.celū ⁊ ter
ra.creator ⁊ creatura.caput ⁊ membra cum laude ⁊
gaudio nominant̄. immo fere omnia que ibi impli-
cite continentur hic explicite ponunt̄ merito igitur
quando illud dicitur hoc non debet omitti. Verūta
men non ſemper premiſſa ſe concomitantur. Naꝫ in
feſto cathedre beati petri etiam ſi occurrat in q̄dra
geſima quedam eccleſie dicunt Te deum laudamꝰ.
ceteris laudibus tacitis:q: hoc cantico vti ſolemus
ad intronizandos epiſcopos in ſedes ſuas. ⁊ beatus
Petrus eadem die fuit in cathedra antiochena itro
nizatus. Item in cena dñi dicitur Gloria in excelſis
deo.⁊ Ite miſſa eſt.ſi epiſcopus adſit ⁊ chriſmatis
celebret officium. Et in ſabbato ſancto dicitur Glo
ria in excelſis deo.ſed non Ite miſſa eſt.in ipſis ta
men diebus non dicitur. Te deum laudamus. Iteꝫ
in die natiuitatis dicitur Gloria in excelſis in p̄ma
miſſa:ſed Ite miſſa eſt non dicitur ne populus licen
ciatum ſe credēs nō audito matutino diſcedat.⁊ ꝓ
pter hoc etiam quidam tunc reſeruant finalem col-
lectam prime miſſe donec matutine expleantur con-
cludentes poſtea miſſam ſub Benedicamus domino
ſed alia ratio ponitur in quarta parte ſub titulo de
oratione nouiſſima. Secundam etiam miſſaꝫ codē
modo finiunt. In quibuſdam tamen eccleſijs dicit̄
tunc. Ecce completa ſunt omnia.nec datur populo
licētia recedēdi:vt ſciat ſe debere tertiaꝫ miſſam au
dire in qua demum dicitur Ite miſſa eſt. In alijs
autem in quibus fit officium ambroſianum in tēpo-
re quadrageſime nullius ſancti feſtiuitas celebrat̄
ſed tantum commemoratio fit ⁊ idip̄m antiq̄ decre-
ta in alijs ecclijs ſeruari iubebant ⁊ antiquitus com
muniter ſic fiebat. In alijs quoqꝫ eccleſijs prius ſa-
crificatur q̄ euangelium legatur vl' cantetur. xxxiij
q.iiij. non oportet.c.ſequē. De officio feſtorum que
tempore aduentus occurrūt dcm̄ eſt in ſexta parte i
titulo de tempore aduentus. De feſtis vero reſurre-
ctionis vſqꝫ ad octauam penthecos. hec regula gñali
ter in quibuſdam eccleſijs ſeruatur q̄ in omnibus
ſancto⁊ feſtis canit̄ hyſtoria. Beatus vir. hoc i apo
ſtolis:martyribus:confeſſoribus:⁊ virginibus: hoc
in vno ⁊ in pluribus frequētatur. Vir enim iſte btūs
xp̄o eſt ſm̄ regulam ticonij caput ⁊ membra. Hic eſt
eñi martyr de quo dicitur in antiphona. Filie hieru
ſalem. quē ſm̄ caput coronauit dominꝰ ſtola immor
talitatis in hoc tempore ſolennitatis ⁊ leticie. ⁊ ſm̄
membra poſtea coronabit in illo tp̄e. quod p iſtud ſi
gnificatur qd̄ erit eternitatis ⁊ glorie. hic eſt enim q̄
loquit̄ in officio quod hoc tēpore frequētatur ſcilicꝫ
Protexiſti me deus. Hic eſt vitis vera:⁊ ſancti ſunt

palmites.ſicut dicit̃ in euangelio. Ego ſum vitis ve
ra. Johan.xv.ca.qđ ſimiliter hoc tempore frequen
tatur:ſm̃ p̄miſſa patet ꝙ etiam in feſtis duorum
vel pluriũ ſanctoꝝ deb3 dici in p̄dicta antiphona.
Filie hieruſalem venite ⁊ videte martyrẽ.ſ.chriſtũ
⁊ nõ martyres ⁊ alia in plurali ſicut faciunt quidã.
Frequentamus aũt hoc tempore in feſtiuitatibus
ſanctorum idẽtitatem officiorum eo ꝙ in ſuo ſignifi
cato idem erit denarius omniũ.⁊ q: tũc glorificati
erim᷒ vnũ cu3 xp̃o hoc tp̃e glorificato. ¶ Sed querit̃
quare in tempore paſchali nõ celebramus feſta ſan
ctorum qui cum xp̃o ſurrexerũt vel cũ eo celos aſce
derunt.debemus enim de illorum glorificatiõe gau
dere ⁊ ſolennizare ſicut ⁊ de alijs ſanctis cum certi
ſumus eos celos aſcendiſſe. Reſpondeo ꝙ ideo nõ
ſolennizamus:quoniam ad inferos deſcenderunt.
Solennizamus enĩ ſanctorum natalitia:qñ videlic3
celo nati ſunt vt p̄miſſum eſt:nõ quãdo inferno. de
quo dictu3 eſt in ſexta pte ſub paraſceue. ¶ Poteſt
etiam dici ꝙ de glorificatione illoꝝ in anima in pa
ſcha vel ſaltem in aſcẽſione feſtare deberemus: ſed
non poſſumus propter autoritatem officiorum illo
rum dierum. Obumbraretur enĩ ſolennitas illorum
autoritate maioris ſolennitatis: quonia3 veniente
principe ceſſant magiſtratus:⁊ ideo ſtatutu3 fuit vt
per alia tẽpora anni diebus quibus ei dedicate fue
rint eccleſie feſta illorum celebrent̃. Uel ſm̃ Beda3
in dedicatione eccleſie in qua nouem lectiões dicũ
tur fit feſtum de illis:ſicut ⁊ feſtum ſancti Johãnis
baptiſte fit ad finẽ auguſti:qui tamen circa paſcha
mortuus fuit.⁊ feſtu3 beati Jacobi compoſtelle in
iulio qui tamẽ fuit tempore paſchali occiſus. Bea
tus quoq3 petrus apl's fuit incarceratus hoc tem
pore. Facta eſt enim predictoru3 feſtorum mutatio:
q: tanta erat feſtiuitas principis omniu3 ꝙ nõ pote
rant tunc celebrari ſolennitates ſatellitum. iuxta il
lud. Cede maiori. Uerũtamen feſta ſanctorum vete
ris teſtamenti:vt Abraam Jſaac. Dauid. Daniel. ⁊
aliorum per greciam ⁊ apud venetias coli dicuntur
⁊ ibi habere eccleſias. De machabeis dicitur: ꝓut
ſub iſto feſto dicetur. Circa octauas notãdũ eſt ꝙ
octaua3 diem leuiticus liber inſinuat dicens. Dies
octauus erit celeberrim᷒ atq3 ſanctiſſimus. ¶ Sa
ne octaue ſanctoꝝ ideõ celebrant̃ q: ſicut primus di
es ſignificat natiuitatem eorum.ſ.qualiter naſcunt̃
celo ⁊ in ſocietatem angeloꝝ ⁊ ſanctoꝝ patrũ qñ aĩe
eoꝝ a corporibus ſeparant̃:ita in octauis recolẽtes
reſurrectionem corporum cõgratulamur reſurrectio
ni eoꝝ. ¶ Et attende ꝙ quorũdam ſanctorum cele
brantur octaue ne hoc myſteriũ lateat:nõ autẽ om
nium ne vileſcat. Si enĩ nõ valemus omnia feſta ce
lebrare ſanctoꝝ. quãtominus octauas eoꝝ. Si igit̃
alioꝝ ſanctoru3 octaue ſolennes ſunt quantomagis
ſancti ſanctoꝝ.ſ.domini natiuitatis octaua ſolẽnis
erit. Uidet̃ aũt ꝙ natiuitas dñi nõ habeat octauã:
quia illa tendebat ad mortẽ. Obitus enim ſancto
rum ideo habẽt octauas:q: tunc ipſi naſcunt̃ ea na
tiuitate que eſt ad vitam eternam. Poſt illam enim
natiuitatem que eſt in morte ſperanda eſt gloria re

ſurrectionis que dat̃ in octaua:nõ poſt natiuitate3
que eſt ad mortẽ. Scđo3 hoc etiã videt̃ ꝙ natiuitas
btẽ Marie:natiuitatis bti Johãnis bap.nõ habẽt
octauã:nec etia3 reſurrectio dñi in qua dñs recepit
ſtolã corporis:que generaliter omnibus fidelibus
dabitur in octaua.iam enim ipſa reſurrectio dñi fa
cta erat in re. Q: igit̃ diuerſe eccleſie in diuerſis fe
ſtiuitatib᷒ octauas celebrãt:ideo ne illas reprehen
dere videamur dicimus ꝙ duplex eſt octaua.ſ.reue
rentie ſiue veneratiõis ſeu deuotionis ⁊ inſtitutio
nis. Octaua reuerẽtie eſt feſtiuitatũ paſche:pẽthe
coſten:natiuitatis btẽ virginis marie:⁊ bti Johã.
bap.celebrant̃ enĩ octaue illoꝝ pro ſola deuotõe nõ
ꝓ alio myſterio. Octaua etiã deuotionis eſt in ſan
ctis patronis eccleſiarum ⁊ de ſancto Nicolao ⁊ de
beata Maria mag.⁊ ſimilibus qui octauas nõ habẽt
ſed quedã eccleſie ob deuotionem eas faciũt. Octa
ua vero inſtitutiõis quadripartita eſt:q: eſt octaua
ſignificatiõis:ſuppletionis:alterius negocij ſignifi
cationis:⁊ future glorificationis. Octaua ſignifica
tionis eſt vt octaue ſanctoru3 vigilias habentium ⁊
feſtum dedicatiõis eccleſie qđ fit in ſignũ ꝙ dedica
bitur eccl'ia:id eſt extrema ⁊ pleniſſima dedicatiõe
dedicabitur tunc:id eſt copulabitur chriſto. dicari
enim eſt copulari:⁊ octaue martyrum:quia ipſi per
ea que paſſi ſunt ⁊ ex eo ꝙ hanc vitã pro nihilo ha
buerũt oſtenderunt ꝙ erat vita immortalis. Unde
octaue innocentiũ poſſunt dici octaue ſignificatio
nis:q: per eas reſurrectio noſtra ſignificatur: prout
ſub feſto illo dicetur.⁊ etiã octaua beatoru3 petri ⁊
pauli ⁊ quorũdã ſanctorum que ſignificant ſtolam
ſcđam.ſcilicet glorificationem quã in octaua etate
habituri ſunt. Sed quare ob ſimilem etiã cãm non
obſeruatur ſeu celebratur octaua paſſionis domini
ſicut enĩ xp̃s qui eſt ſol iuſticie natus eſt non ꝓpter
ſe:ſed vt lux noſtris mẽtibus qui eram᷒ in tenebris
appereret:ſicut etiã baptizatus eſt nõ ꝓpter ſe:ſed vt
noſtra pctã lauaret:ſic mortu᷒ eſt nõ ꝓpter ſe:ſed vt
nos moreremur pctõ per quod nos liberaret a mor
te. Rñdeo iõ q: ſupueniẽs feſtũ leticie obumbrat ⁊
abolet cõmemorationẽ triſticie. Preterea l3 redda
tur rõ quare p̄miſſe octaue fiant: nõ tñ vſq3quaq3
in ſimilibus exigitur ꝙ octaue fiant. Nam xp̃s fuit
circũciſus carnaliter vt circũcidamur ſpũaliter.ieiu
nauit vt ieiunemus.pedes lauit vt lauem᷒. Nec tñ
octauas iſtoꝝ aut ſimiliũ celebram᷒: ſ3 ⁊ octaue ſan
ctorum ob cãm diſſimile3 celebrant̃ vt p̄miſſum eſt.
Rurſus diſſimilem h3 cãm octaue paſchalis ſolẽni
tas cui non fit octaue myſterium vel miniſterium.
Octaua tñ addit̃ ꝓpter octo btĩtudines que in illa
ſolẽni octaua percipiuntur:ꝓut dictũ eſt ibi:⁊ etia3
octaua penthe.que ⁊ ideo celebratur vt operu3 ſan
cti ſpiritus ꝯſummatio declaretur: eſt etiã omniu3
octauaꝝ ratio generalis:q: ſc3 octaua reddit ad ca
put:qđ eſt de beatitudinibus. Jn libro de doctrina
xp̃iana aſſerit Aug. idẽq3 dies prim᷒ eſt ⁊ octauus
ſcil3 dominicus:⁊ ideo reſurrectio domini dicit̃ fa
cta in octaua.ſ.in die dñica.idcirco igit̃ obſeruatur
celebritas octauarũ vt reuertamur ad primũ inno

centie ſtatum:in cuius innocentie recordatione in octaua die circũciſio agebaẜ:vt mens circũciſa fieret ab omni carnali cogitatione. Octaua ſuppletionis eſt octaua natiuitatis dñi:q: in ea ſupplemus quod minus factum eſt in feſto natiuitatis. Quia enĩ in natiuitate multum actum eſt de partu ⁊ paꝝ de parturiente:ideo in octaua plenius agiẜ de parturiente:qđ apparet in reſponſorijs et antiphonis laudũ ⁊ in diurno officio ipſius octaue: et ob ſilem etiam cãm celebraẜ octaua epyphanie. Octaua alterius rei ſignificatiõis eſt ſicut octaua natiuitatis prout ibi dictũ eſt:⁊ octaua agnetis. In illa enĩ repreſentaẜ ꝙ beata Agnes octaua die viſa eſt glorioſa a quibuſdam fidelibus,put ſub illo feſto dicetur Octaua future glorificationis eſt vt octaua obitꝰ cuiuſlibet ſcti. Itẽ nota ꝙ tñ beatus Stephanus ⁊ Laurentius hñt,inter martyres octauas inſtitutionis.ſolus ỽo beatus Martinus inter ꝯfeſſores De octauis paſche ⁊ aſcenſiõis ⁊ natalis dñi dictũ eſt in ſexta parte ſub titulo de paſcha. Licet autem regulariter in octauis feſtiuitatũ fiat in miſſa officiũ ſicut in ipſis feſtiuitatibus pro eo ꝙ ĩ octaua eadẽ dies cũ ipſo feſto cenſetur. Hoc tñ fallit in octauis aplõꝝ Petri ⁊ Pauli.in quibus diciẜ officium de martyribus.lꝫ enĩ vna ⁊ eadem die ambo paſſi fuerint.non tñ eadem die de vtroqꝫ in eccl'ia ſolẽniẓaẜ prout ſub eoꝝ feſto diceẜ. Ideoqꝫ vtriuſqꝫ feſtum nequit in octaua fieri cum vnam diem dũtaxat ambo habeant pro octaua. Oportuit ergo ꝙ in eorũ octaua aliqđ cõe officium inueniretẜ:⁊ ideo q: eoꝝ martyrium maximi fuit meriti officium dicitur de martyribus.ꝙ nis de vtriuſqꝫ precipuis actibꝰ mentio in ipſo officio habeaẜ. Fallit etiam hoc in octauis beati Laurentij in quo tria precipue valde cõmendabilia fuerunt:videlꝫ pietas in elemoſynis: firma ſtabilitas in fidei ꝯfeſſione:⁊ martyriũ ſpãle De primo agiẜ in vigilia. De ſcđo ĩ feſto: ⁊ ideo de tertio agi oportuit in octaua. Verum lꝫ eccl'iaſtica officia ab aduentu dñi qđ eſt tp̃s renouationis inchoari in ꝓhemio ſexte partis diximus. in hac tñ parte ſimplicius incedentes kalendarium ꝓſequemur a mẽſe ianuarij inchoando de aliquibus anni feſtiuitatibus ſeriatim aliqua ſpecialia apponẽtes videlꝫ de ſctis Fabiano ⁊ ſebaſtiano. de ſctã agnete. de ꝯuerſione ſcti Pauli. de ſctõ Iuliano. de ſctã Agatha. de purificatione beate Marie. de cathedra ſcti Petri. de annunciatione beate Marie. de ſanctis Phillippo ⁊ Iacobo. de inuentione ſancte crucis. de reuelatione ſancti Michaelis. de ſanctiſ Geruaſio ⁊ Prothaſio. de ſctõ Iohanne baptiſta. de ſctis Petro ⁊ Paulo. de feſto ſeptem fratrũ. de ſancto Iacobo apoſtolo. de ſeptem dormientibus. de ad vincula ſancti Petri. de Machabeis. de inuentione ſancti Stephani. de transfiguratiõe dñi de ſancto Laurentio. de aſſumptiõe beate Marie de ſancto Bartholomeo. de decollatiõe ſcti Iohãnis. de ſanctis Felice ⁊ Adaucto. de natiuitate btẽ Marie. de exaltatione ſancte crucis. de ſctõ Mattheo apoſtolo. de ſanctiſ Mauricio ⁊ ſocijs ſuis. de beato Luca. de Symone ⁊ Iuda. de feſto omnium ſanctoꝝ. de officio mortuoꝝ. de ſanctiſ quattuor coronatis. de ſancto Martino. de ſancto Andrea. de ſancto Nicolao. de venerabili Beda p̃sbytero. de ſancto Thoma apoſtolo. de feſtis ſctõꝝ Stephani ⁊ Iohannis euãgeliſtᷓe. de Innocentibus. de apoſtolis. de euangeliſtis. de Martyribus. de Confeſſoribus. de Virginibus. de officio feſti dedicationis eccleſie.

¶ De ſanctis fabiano ⁊ ſebaſtiano. Rubrica.

In feſto beatoꝝ fabiani et ſebaſtiani duplex collecta in quibuſdam eccl'ijs dicitur:⁊ inſolito more vtraqꝫ ſub vno per dñm noſtrum terminaẜ:tum quia ab ipſo vnico dei filio ieſu chriſto mediante ambo ad palmam martyrij ꝑuenerunt: tum etiam q: lꝫ diuerſis paſſi fuerint temporibus. eccleſia tamen ꝓpter ingentia vtriuſqꝫ merita vtriqꝫ pariter ⁊ principaliter ſolẽnizat:⁊ vtrãqꝫ collectã vno eodemqꝫ fine concludit.

¶ De ſancta Agnete. Rubrica.

Feſtum beate agnetis caret octauis ſcꝫ inſtitutionis. habet tamen octauã alterius negocij ſignificationis vt iã dictum eſt in ꝓhemio. Qđ ergo diciẜ in kalendario agnetis ſcđo: non diciẜ propter hoc ꝙ illud ſit feſtum octauaꝝ eiuſdeꝫ nec in eccl'ia ꝓnunciaẜ nec in kalẽdario ſcribiẜ octaua: ſed alia ſolẽnitas de eadem repetita ꝓpter miraculum quoddam qđ in octaua die poſt eius obitũ cõtigit ad tumulum illius parentibus ſuis plorantibus. Intelligitur ergo agnetis ſcđo ſcꝫ feſto. vnde melius diceretur ſcđo agnetis. De hoc etiam dictũ eſt ſub quarta parte ſub ſymbolo. Quia ỽo p̃fecti filius eam adamauit:ideo recte in eius feſto cantatur introitus. Me expectauerunt peccatores.

¶ De conuerſione ſancti Pauli. Rubrica.

Conuerſio ſancti Pauli apoſtoli facta eſt eodem anno quo chriſtus paſſus ẽ ⁊ Stephanus lapidatus anno quidẽ non naturali:ſed emergenti. nam xp̃s paſſus eſt. viij. kal'. aprilis. Stephanꝰ eodem anno tertio die auguſti lapidatus eſt. Paulus ỽo. viij. kal'. februarij conuerſus eſt. Eius autẽ conuerſio potius ꝙ alioꝝ ſanctoꝝ celebraẜ triplici ratione. Primo propter exemplum ne quiſq̃ quantũcũqꝫ peccator deſperet de venia quãdo tñ in culpa conſpicit poſtmodũ talem fuiſſe in gratia. Secundo propter gaudium. Sicut enim eccleſia magnam habuit triſticiam in eius ꝑſecutione: ita maximam habuit leticiam de eius conuerſione. Tertio propter miraculum quod dominus in eo oſtendit dum de ſeuiſſimo perſecutore fecit fideliſſimũ predicatorem. In hoc feſto dicitur epiſtola Saulus adhuc:que eſt Actuũ. ix. Et euangelium. Dixit Symon petrus ad ieſum:qđ eſt Matth. xix. Diciẜ etiam ad horas capitulum. Erat quidam diſcipulus. Actuum. ix.

¶ De ſancto iuliano. Rubrica.

IUlianus iſte cuius feſtum fit quinto kal. februarij fuit ep̄s cenomañ. qui ſymon fuiſſe dicit̄ quē dñs a lepra mundauit: ⁊ qui deum ad conuiuium inuitauit. Hic etiā dicit̄ eſſe Julianus qui ab itinerātibus ꝓ inueniēdo bono hoſpitio inocat̄ eo ꝙ in domo ei⁹ fuit dñs hoſpitatus. Alij dicūt ꝙ eſt ille qui patrē ⁊ matrem occidit. de quo ſequit̄. Fuit quoqȝ ⁊ alius iulianus de alemania: qui deſiderio martyrij ſe vltro perſequentibus offerebat vnde Criſpinus conſularis eū iuſſit occidi qḋ ipſe iulianus audiēs ſtatī foras ꝓſilijt ⁊ querēti ſpōte intrepidus ſe opponēs ꝓtinus ictum ferientis excepit. Fuit inſup̄ alius iulianus frater beati Juliani qui tēpla ydolorū ꝑmiſſu Theodoſij imꝑatoris vna cū fratre deſtruebat. ad cuius verbū homo viuus ſuper plauſtrum mortuū ſe fingens mortuus eſt. Fuit etiā quartus iulianus qui vtrūqȝ parentē neſcius occidit: ſed poſt multā penitentiā ſub ſpecie mendici leproſi recepit in domo ſua angelum a quo audire meruit ꝙ dñs ſuā penitentiam acceptaſſet. Fuit etiā quintus iulianus nō ſanctus: ſed apoſtata ſceleratiſſimus. primo eñ fuit monachus. deinde imperator romanus vt dicetur ſub feſto inuentionis ſancte crucis.

¶ De beata agatha. Rubrica.

BEata agatha poſt multa tormenta in carcere mortua eſt. ad cui⁹ caput in tumulo poſita eſt viſibilit̄ tabula per angeli miniſterium in qua ſcriptū erat. Mentem ſanctam ſpontaneam honorem deo ⁊ patrie liberationē. Ideoqȝ conſuetudo inoleuit cum tabula eius imaginem continente fieri proceſſionem.

¶ De purificatiōe beate marie. Rubrica.

INter cunctos ſanctos glorioſa dei genitrix virgo ſemꝑ Maria primatū obtinet: vtpote que eſt ſanctis dignior ⁊ excellentior vniuerſis. extra de peni. ⁊ re. noua. In cuius honore eccleſia in quattuor anni tꝑibus quattuor ſolēnes celebrat feſtiuitates: videlȝ annūciationē. aſſumptionē. natiuitatē. ⁊ purificationē. Omni eñ tꝑe ipſam in memoria habere debemus. que omni tꝑe ad filiū ſuū ꝓ nobis peccatoribus intercedit. quaꝝ due ſunt ſibi ⁊ dño noſtro cōes. ſ. purificatio ⁊ annūciatio. He aūt quattuor feſtiuitates fiunt ſm̄ quattuor bñdictiones que in ipſius virginis ſalutatione cōtinentur. Prima eſt. Aue maria gratia plena. que p̄me feſtiuitati cōpetit ſcȝ annūciationi quādo videlȝ eam angelus ſalutauit: ⁊ de ſpirituſancto cōcepit facta gratia plena. Scḋa eſt. Dñs tecum. que cōpetit aſſumptioni: qñ videlȝ aſſumpta eſt in celum: qꝛ tunc fuit cum dño ſuo. i. filio vt eſt dñs. Ante enim nō viderat eum dñm ita manifeſte in ſe. Tertia bñdictio eſt. Benedicta tu in mulieribus: que competit natiuitati: qꝛ tunc eſt nata mulier in vtero ſanctificata. nulla enim mulier fuit in vtero ſanctificata: ⁊ iō dictum eſt caſtrum propter ſingularitatē: qꝛ demones nunꝙ caſtrū illud fregerunt. Quarta benedictio eſt. Benedictus fructus ventris tui: que cōgruit quarte feſtiuitati. ſ. purificationi: quia tunc obtulit illum benedictū fructum in templo. Quidā etiā faciunt quintum feſtum. ſ. de ꝯceptione beate Marie: dicentes ꝙ ſicut celebratur de morte ſanctorum nō ꝓpter mortē: ſed qꝛ tunc recepti ſunt in nuptijs eternis. ſimiliter poteſt celebrari feſtum de conceptione non quia ſit concepta: qꝛ in peccato eſt cōcepta: ſed qꝛ mater dñi eſt cōcepta. aſſerentes hoc fuiſſe reuelatum cuidam abbati in naufragio conſtituto: quod tamen non eſt autenticū. vnde non eſt approbandū cum concepta fuerit in peccato. ſ. per cōcubitum maris et femine. de cōſe. diſt. iiij. firmiſſime. Verūtamen licet fuerit concepta in peccato: dimiſſum eſt ei illud originale peccatū cum ſanctificata fuerit in vtero ſicut ⁊ hieremias ⁊ ſanctus iohannes baptiſta. quare merito natiuitas eius et beati Johānis baptiſte celebrant̄. natiuitas dico ex vtero: qñ videlicet in lucē ſeu in mundū ꝓdierunt. Sȝ natiuitas eoꝝ in vtero. ſ. qñ infuſe ſunt anime in corporibus eoꝝ non celebratur vt premiſſum eſt. Sextum etiā feſtum eſt feſtiuitas pariētis: ſcȝ feſtum natalis: ſed qꝛ tunc eſt etiā ſimul feſtum filij quod plenum exigit officium: ideo non ſolennizatur de illa niſi vſqȝ in octauas: tunc vero ſic vt iam dictū eſt in prohemio. Septimū quoqȝ feſtum eſt beate Marie ad martyres. de quo ſub feſto omniū ſanctoꝝ dicetur. Quia vero feſtū purificatiōis ſm̄ huius. vij. partis diuiſionem in ordine temporis alia feſta virginis precedit: idcirco hic de illo dicamus. Eſt aūt hodie duplex feſtum. primo quo ad partū quod dicitur feſtum ypopanti: id eſt obuiatio: qꝛ in illa ſolēnitate anna prophetiſſa ⁊ ſymeon obuiauerūt beate Marie venienti filium ſuum chriſtum in templū offerre. ypopātos enim grece dicitur obuiatio latine ab ypo quod eſt ire ⁊ anti quod eſt contra. Aduētus dñi in templum ſignificat aduentum eius in eccleſiam ⁊ in mētem cuiuſlibet fidelis anime: que eſt templum ſpirituale. Hunc aduentum predixit dñs per malachiā prophetam. iij. Ecce ego mitto angelum meum ante faciem tuā qui preparabit viam ante faciem meā: ⁊ ſtatim veniet ad templum ſanctum ſuum ⁊c̄. Vel dicit̄ ypopanti. i. preſentatio eo ꝙ xp̄s in templum eſt preſentatus. Secundū quo ad parientem: ⁊ dicitur feſtum purificationis: quia beata virgo licet purificatione non indigeret nec legi purificatiōis obnoxia teneretur: qꝛ nullo modo immūda fuit nec peperit cōcepto ſemine: tñ voluit facere preceptū legis. Dicitur enim Leuiti. xij. c. Mulier ſi ſuſcepto ſemie peperit maſculū immūda erit. vij. diebus. immunda quidē erat a cōſortio hoīm: ⁊ ab ingreſſu tēpli. expletis ꝟo. vij. diebus mūda efficiebatur quo ad cōſortiū hoīm: adhuc tñ vſqȝ ad diem xxxiij. quo ad tēpli ingreſſū imūda erat donec pur

garetur iuxta ritum menſtrui fluxus: ſꝫ cōpletis.xl.
dieb' in die.xl.tēplū intrabat ⁊ puerū cū muneribus
offerebat ſi autē feminam pepiſſet tps duplicabaꝰ: ⁊
quo ad ꝯſortiū: ⁊ quo ad ingreſſum: ſicut ⁊ duplicaꝰ
quo ad corpis formationē. Nā in.xl.dieb' corp' maſ
ſculi organizaꝰ ⁊ pficiꝰ. ⁊ in.xl.infundiꝰ aīa vt ſcpi'
Corpus vō femine octoginta dieb' pficiꝰ ⁊ in octo
geſimo aīa inſpiraꝰ vt ſcpi'. ſic ergo ſi maſculū pepe
rerat.xl.ſi feminā octogīta dieb' a die natiuitatꝭ pt'
a tēpli arcebaꝰ igreſſu hodie tñ ſtati ingredi nō pbi
beꝰ ne ſibi pena in culpā vtaꝰ. v.di.§.hec ſi.⁊.c. ſeq.
eꝰ de pur.poſt par.c.vno. Uerūtñ mulier dū ſentit ſi
bi iminere dolores partus nō intret eccliam: vl' ſaltē
caueat ne polluat illā. Sacerdos aūt mulierē vicinā
ptui ſepe moneat vt ꝯfiteaꝰ: ita ꝙ cū dolor ptus vr
gebit eam ſit parata accipere eucbariſtiā: nā i bone
ſtum ē ꝙ tpe ptus pbyter diu cū ea moreꝰ. Eſt autē
triplex rō q̄re pcepit dñs die.xl.puerum in templuꝫ
offerri. Primo ad notādum ꝙ ſicut die.xl. in mate
riale templum duciꝰ: ſic in.xl.a conceptione vt ſcpi'
anima infundiꝰ in corpus tanq̄ in ſuum tēplū prout
in hyſtoria ſcholaſtica diciꝰ q̄uis phiſici dicāt ꝙ in
xlvj. corpus pficiꝰ. Secundo vt anima que in die.xl.
corpori infuſa ab ipſo corpore maculaꝰ in die.xl.tem
plum ingrediēs p hoſtias expieꝰ. Tertio ad inſinu
andum ꝙ illi merenꝰ celeſte templum ingredi q̄ de
cem pcepta decalogi cū fide q̄ttuor euangeliorū ob
ſeruauerunt. Tranſactis ergo purificatōis dieb' pa
riens igrediebaꝰ templum offerēs filium vel filiam
⁊ munera pro ſe. ſ. pro pctō pullū columbe ſiue turtu
rem pro filio vō vel filia offerebat agnum anniculuꝫ
in olocauſtum q̄ agnum hr̄e neq̄bat: offerebat duas
turtures aut duos pullos colūbaꝝ alterū in olocau
ſtum ꝓ partu. alterum vero p ſe. ſ. pro pctō ſuo. Un
de in euangelio diciꝰ vt offerrent par turturum ⁊c.
ſm legis conſuetudinem. ſ. ſicut lex exigere videbaꝰ
Mulieres igiꝰ in hoc beatam virginem imitanꝰ cū
in quibuſdam locis poſt partuꝫ tranſactis.xl. dieb'
eccleſiam ingrediunꝰ ſignificantes ꝙ ſi virginē ipaꝫ
fuerint imitate poſt vitam pñtem ingredianꝰ cuꝫ ea
eternam. Celebraꝰ ergo hoc feſtum die.xl.a natiui
tate dñi: q: btā virgo die.xl.a natiuitate xp̄i ad tem
plum veniens ipſum ſm legem pñtauit. ¶ Rurſus h̄
feſtum ſequiꝰ poſt feſtiuitates natalis domini circū
ciſionis ⁊ epyphanie rōne myſterij. ſicut ⁊ rōne my
ſterij voluit dñs in templum pñtari. Et hoc dupli
citer. Primum myſterium eſt: naſciꝰ enim primo de' p
fideꝫ in hoīe: ⁊ ſequiꝰ circunciſio: q: qñ fides in hoīe
eſt purificaꝰ homo. vnde in actibus. Fide purificās
corda eorum. qui vero habēt bonam fidem reliquūt
omnia mala opera: ⁊ tunc apparet deus: ſed tunc fa
cienda eſt penitētia vt in nobis maneat ſicut in tem
plo ſuo: ⁊ tunc fit ibi oblatio: ⁊ offerꝰ ei par turturū
id eſt mundicia mētis ⁊ corporis: qd̄ non pōt fieri ni
ſi in iugi luctu ſicut turtur gemit pro cantu ⁊ duos
pullos columbarum. i. geminam ſimplicitatem. Se
cundū myſteriū q: tēplum venit in hac die vt noteꝰ
aduentus eius in mētem cuiuſlibet fidelis aīe: ſiue
in eccleſiam in quaꝫ ſemꝑ paratus eſt intrare. Unū in

introitu dꝰ. Suſcepimus deus miſericordiam tuam
in medio templi tui. q: xp̄s eſt lignum vite in medio
paradiſi paratus equaliter oībus ſubuenire ⁊ bona
ſua largiri ſm nomen tuum deus: ita ⁊ laus tua de'
⁊c. q. d. ſicut creaſti omnes ⁊ recreaſti: ita ⁊ laudād'
es per totum mūdum. Hoc etiam expoſitum ē in ſex
ta pte ſub octaua dñica poſt pēthe. Ut aūt veniat in
mētem nr̄am hortaꝰ eccl'ia filios ſuos vt occurrant.
Uñ dicit in principio matutinalis officij. ſ. in inuita
torio. Ecce aduenit ad tēpluꝫ ſctm̄ ſuum dñator: dñs
gaude ⁊ letare ſyon occurrēs deo tuo. ſ. p fidem ⁊ p
bona opera: ⁊ ꝓpter hoc feſtum illud dicitur ypopā
ti. i. obuiatio: q: ſi volumus ꝙ ille veniat in mentem
noſtram accipiamus in mentem noſtram eius ſilitu
dinem: vnde dicit in rñſorio primo. Adorna thalamū
tuum ſyon. ſ. virtutibus purifica te ⁊ ſuſcipe. ſ. virtu
tes. ⁊ ſic veniēt in te. Epiſtola vero eſt. Ecce ego mit
to angelum q̄ eſt Malachie vltī.c. Et euangelium.
Poſtq̄ ipleti ſunt dies. Luce.ij.c. ⁊ poſtcōio. Rñſuꝫ
accepit ſymeon: Luc.ij.c. Et nota ꝙ tpe Juſtiniani
imperatoris fuit magna mortalitas apud cōſtātino
polim. ⁊ ideo tunc ꝯſtituta eſt ſolēnitas purificatio
nis. Marie in reuerētiam eius ob cās pmiſſas. So
let aūt q̄ri cum adhuc pullulēt infinite hereſes quō
ſit verum quod in nono rñſorio dicitur. ſ. ꝙ beata vir
go omnes hereſes interemit. Ad hoc dicimus ꝙ hoc
fecit q̄tum in ſe fuit. q: ipſa oñdit eum viſibilem q̄
inuiſibilis erat primo eñ non poterat inueniri: q: q̄
dam ipſum q̄rebant in delitijs carnis: quidam in di
uitijs: q̄dam in libris philoſophoꝝ. ⁊ non erat ibi vñ
in canticis. Queſiui ⁊ nō inueni eum. Modo vō nō
poteſt aliq̄s errare in via niſi velit. Unde manifeſte
habeꝰ in Eſa. Hec erit recta via: ⁊ ēt ſtultus non er
ret p eum. ⁊ q̄ erit illa via. Ecce dabo in ſyon ſalutē
⁊ in hieruſalem gloriam meam. Diciꝰ hodie capitu
lum. Ecce ego mitto. Malac.iij. ⁊ illud. Eradicaui.
Eccl'.xxiiij.c. ⁊ illud. Quaſi cedrus quod eſt ibidem
Fit aūt hac die pceſſio gñalis que ſignificat pceſſio
nem illam. ſ. quam btā virgo ⁊ Joſeph ad templum
fecerunt. Qui in pceſſiōe añ cancellos cantant. Rñ
ſum accepit ⁊c. ſignificant ꝓphetas natiuitateꝫ dñi
⁊ miam pnunciantes: melodia rñdentium ē gaudi
um hanc dei miam ſuſcipientium. Tenētes igiꝰ can
delas in manibus dicamus. Suſcepimus deus mi
ſericordiam tuam ⁊c. quod vero cantaꝰ in proceſſiōe
⁊ in euangelio. Accepit eum ſymeon in vlnas ſuas.
oſtendit ꝙ debemus eum non tñ corde. ſed etiam in
brachijs portare vnde in canticis. Pono me vt ſigna
culum ſuꝑ brachium tuum ⁊ vt ſigillum ſuꝑ cor tuum
ad Corin. Empti eñ eſtis pcio magno: glorificate ⁊
portate deum in corpore veſtro. Deb: m' quidem por
tare nō tñ deitatē vl' humanitatē: ſꝫ vtrunq̄ ſicut fe
cit ſymeon: qd̄ ſignificaꝰ p candelā quā ferim' in ꝓ
ceſſione. Per cerā eñ p apes ope virginali cū melle
ꝓductā: nulla eñ libidine reſoluunꝰ: humanitas ſi
ne caro xp̄i ex virgine ſumpta. p lumē deitas. q: de'
noſter ignis conſumēs ē. Deut.iiij. p lichinum in ce
ra aīa cādidiſſima vel deitas in carne latēs. vel ſm
alios mortalitas intelligiꝰ. ¶ Rurſus candela i ma

nu accenſa eſt fides cū bona opatione. nam ſicut cā
dela ſine lumine mortua dicit. ⁊ lumen per ſe abſq3
cādela nō lucet: ſ3 mortuū eē videtur ſic ⁊ opatio ſi-
ne fide: ⁊ fides ſine opatione mortua eſſe dicit. Li-
chinus ſub cera occultat recta intētio eſt. vñ Gre-
go. Sic fiat opꝰ in publico vt tñ intētio maneat i oc
culto. Cādele aūt bñdicunt vt eas digne ferāt om
nes. Sunt enim multi hñtes intus tenebras: ſ3 ex-
tra lucere videant. Digne ferentes ſunt qui ſicut ex
tra lucent ꝑ lumen qd ipſe ferūt in manibus: ita lu-
cent interius per veram fidem: ⁊ in hoc feſtiuitas ⁊
gaudiū magnū. Portant itaq3 in ꝓceſſiōe cerei ar-
dentes ꝓpter ſex cauſas. Prima vt vnuſquiſq3 ſe il-
luminet: ⁊ opa ſua lumine patefacta alijs intimet.
Scdo vt ritū gētiliū in meliꝰ cōmutet religio xpia-
na. romani nāq3 de quinto in quintū annū in kalen-
dis februarij: ad honorē februe mr̄is martis qui vt
putabāt erat deꝰ belli luſtrabāt vrbē tota nocte cū
cereis ac facibꝰ accēſis vt filius eius eis victoriā de
hoſtibꝰ cōcederet cuius matrē tam ſolēniter hono-
rabāt ꝙ feſtū amburbale dicebat. Ipſi etiā in menſe
februarij ſacrificabāt februo. i. plutoni cum ceteris
dijs infernalibꝰ pro animabꝰ antecessorū ſuoꝝ vt ꝓ-
piciarent ipſoꝝ eis ſolēnes hoſtias offerentes ⁊ to-
ta nocte eoꝝ laudibꝰ cū cereis ⁊ facibꝰ accēſis vigi-
lantes. Mulieres ꝗ romanoꝝ his diebꝰ feſtū lumi-
nū exercebant. Gentiles nāq3 ꝓ eo ꝙ dicitur pluto
deus infernalis cōcupiſcens proſerpinā ſpecioſiſſi-
mā eā in pncipio huius menſis rapuit deāq3 fecit:
quā ceres eius mr̄ ⁊ parētes facibꝰ accenſis per ſil-
uas de nocte in ethna monte ſicilie multo tpe que-
ſierūt: put poetaꝝ fabule fingunt. idcirco ⁊ ipſe in
pncipio mēſis februarij in memoriā huius rei ō no-
cte vrbē luſtrabāt ambiēdo ipam cū facibus arden
tibus. Idolatre eñ ſicut legit in libro ſapiē. obſcu-
ra faciebāt. Hos igit luſtrādi mores Sergius pap.
mutās in meliꝰ ſtatuit feſtū purificatiōis in honorē
matris dñi in eodem menſe: ⁊ tunc ꝓceſſiones fieri
vt plebs vniuerſa portās cereos ardētes in manibꝰ
per eccl'ias ꝓcederet in memoriā celeſtis regni qñ
oēs electi lucētibus bonoꝝ actuū lāpadibꝰ obuiam
ſpōſo venientes mox cū eo ad nuptias ſupne ciuita
tis intrabūt. Tertio vt ꝑ hoc ꝑudētes virgines imi-
temur: quaꝝ beata virgo eſt caput: vt accēſa in no-
bis lāpade caſtitatis ⁊ bonoꝝ operū cū eis in tem-
plum glorie ad verum ſponſum ingredi mereamur.
Quarto q2 lumen qd eſt ad reuelationē gētiū ſicut
dixit ſymeō hac die ꝓ nobis eſt preſentatū. Hec er-
go ꝓceſſio ſignificat illam ſymeonis. Quinto ad no
tandū diuinitatē ⁊ humanitatē xpi. vt ꝑmiſſum eſt.
Sexto ad oſtēdendū virginis puritatē ne quis au
diens eius purificationē credere poſſet eam purifi
catiōe indiguiſſe. Portamus ergo cādelas accēſas
quaſi ipſo facto dicat eccl'ia. Virgo bta purificatiōe
nō indiget: ſed tota rutilās tota ſplendēs: ⁊ ꝓpter
eās ꝑdictas cādelaria nūcupat. Hoc feſtū caret oc-
tauis: qm̄ l3 xp̄s legaliter fuerit pñtatus in templo.
Nullus tñ doctor nos coartat ꝙ infantes die q̄dra
geſima natiuitatis eoꝝ pñtemꝰ in tēplo. Vñ ſicut

pñtatio puerorꝝ ad tēplū ſm veterē ritū defecit: q3
hodie fit i baptiſmo ita ⁊ octaua ypopātj. In octa-
uis eñ ſicut ꝑ primū diē recolimus: qd factū eſt. ita
ꝑ octauā rē pro qua factū eſt. De feſtis annūciatiō-
nis: aſſumptionis ⁊ natiuitatis in ſuis locis dicet.

De cathedra ſancti Petri. Rubrica.

De cathedra ſancti petri eccleſia ſo-
lēnizat: qñ videlic3 apud antiochiā
cathedrali honore ſublimatus eſſe
perhibet: quā ſublimationē dicunt
quidā factā eſſe a theophilo princi-
pe antiocen̄. cuius filiū defunctum
poſt ānos. xiiij. petrus ſuſcitauit ⁊ ipm ⁊ ppl'm ciui
tatis cōuertit: ꝓpter qd ibi eccl'iam cōſtruxerūt: in
cuius medio excelſam cathedrā collocauerunt ⁊ pe
trū vt ab oībus audiri ⁊ videri poſſ3 exaltauerūt in
qua ſedit ſeptē annis. De hoc igit honore ſolēnizat
eccl'ia: q2 tūc ꝑlati eccl'ie ceperūt loco ꝑſtare ⁊ hono
re ſublimari. Tunc eñ cōpletum eſt illud pſalmiſte.
Exaltēt eū in eccleſia plebis ⁊c̄. Et nota ꝙ exalta-
tus eſt tripl'r: ⁊ iō triplex feſtū celebrat. Primo exal
tatus eſt in eccl'ia militantiū ciuē ꝑſidendo ⁊ eā in
fide ⁊ moribꝰ laudabiliter regēdo ad qd ꝑtinet ho-
dierna feſtiuitas vt ꝑmiſſum eſt. Scdo in eccl'ia ma
lignantiū ipam. ſ. diſſipando ⁊ ad fidē cōuertendo.
ad qd ꝑtinet ſcdm feſtū qd d2 ad vincula: tūc eñ ec
cleſiā malignantiū diſſipauit ⁊ plures ad fidē ꝯuer
tit. Tertio in eccl'ia triūphantiū in eam. ſ. introeun-
do feliciter. ad qd ꝑtinet tertiū feſtū. ſ. paſſionis eiꝰ
Rurſus fit ei feſtū triplex ꝓpter alias quinq3 ratio
nes. Primo ꝓpter priuilegiū. fuit eñ pre alijs priui-
legiatus ⁊ iō magis honoratꝰ in autoritate. Nā fuit
princeps apl'oꝝ claues regni celoꝝ accepit. Fuit ēt
feruentior in xp̄i amore ⁊ efficacior in virtute. Nam
ad eius vmbrā ſanabant infirmi. Scdo ꝓpter offi-
cium. Ipſe eñ officiū ꝑlationis ſup vniuerſa3 eccle
ſiam habuit. Que in tres ptes mūdi. ſ. aſiam africā
europā diffuſa eſt. ⁊ ideo eccl'ia ter in anno ꝓ eo ſo-
lennizat. Tertio ꝓpter bñficiū: q2 ipſe qui ptātē3 li-
gādi atq3 ſoluēdi habuit: liberat nos a tribꝰ generi-
bus pctōꝝ. ſ. cogitatiōis locutiōis ⁊ opationis. Vel
q2 in deum in primum ⁊ in nos peccamus. Vel hoc
beneficium poteſt eſſe triplex bonu3 qd virtute cla
uiū pctōr in eccleſia cōſequit. Primū eſt abſolutio-
nis a reatu oſtēſio. Secūdu3 eſt pene purgatorij in
tpalē cōmutatio. Tertiū pene tpalis ſm ptē relaxa
tio. Quarto ꝓpter ōbiciū: q2. ſ. tripliciter pauit ⁊ pa
ſcit nos. ſ. verbo: exēplo ⁊ tēporali ſubſidio. Quinto
propter exēplum: q2 ſcil3 nullus deſperet: etiā ſi ter-
tio xp̄m negauerit ſicut ille. ſi tamē velit cū eo deu3
corde ore ⁊ ope cōfiteri. Nec eſt pretermittendū ꝙ
hoc feſtū de incathedratione ſancti petri olim feſtū
beati petri epularum dicebatur. Fuit enim mos gē
tilium ſm magiſtrū Johānē beleth annis ſingulis
in menſe februarij hac die vinum et epulas offerre
deo ſuper ſepulchra parentū. moti forte ꝓpter illud
Thobie. iiij. Pane3 tuum ⁊ vinum tuum ſuper ſepul
turā iuſti cōſtitue. q̄s de nocte demones conſume-
bāt. Ipſi tñ ab animabꝰ circa ſepulchra oberrātibꝰ

quas vmbras vocabãt: vaſtari putabãt qđ ſcti pſes
extirpare volẽtes: feſtum de incathedratione ſancti
petri taʒ de illa que rome ꝙ ẽt de illa que antiochie
fuit facta ſtatuerunt fieri illo die quo talia a gẽtibꝰ
fiebant. Uñ ab illis epulis feſtum conſueuit appella
ri feſtum bti petri epularʒ. Hac tamen die nõ dr̃ in q̃
buſdã eccleſijs niſi vna collecta. ꝛ de illa incathedra
tiõe que fuit antiochie facta. dr̃ aũt ep̃la petrꝰ ap̄ls
ſeruus que eſt. j. Pe. j. Et euangeliuʒ venit Ihs in p
tes. Mat. xvj. Tractus eſt. Tu es petrus. Mat. xvj
Ad horas dr̃ cap̄lm. Petrus ap̄ls. j. Pe. j. In feſto
bti matthei apoſtoli dr̃ epiſtola Exurgẽs petrus in
medio Act. j. ꝛ euangelium Confitebor tibi pater.

De annunciatiõe glorioſe virginis marie. Rubrica

Feſtuʒ annunciationis btẽ marie ẽ qñ
angelus ei bonos rumores nũciauit ꝛ
ipſa ſaluatorem concepit. Tunc aũt im
plete ſunt prophetie vnde eccleſia legit
ꝛ cantat de prophetis. quare introitus
eſt. Rorate celi deſuper. ꝛ nubes. i. p̃dicatores pluãt
id eſt annunciẽt. iuſtuʒ. i. xp̄m. q: antonomatice dr̃
iuſtus xp̄s aperiat̃ terra. i. beata virgo. Aperiat̃ in
quam p ꝯſenſuʒ. ꝛ germinet. i. ꝯcipiat ſaluatorem. i.
xp̄m. De hoc dictum eſt ſub prima dñica de aduentu
Epiſtola eſt. Egredief virga. Eſa. xj. c. Alie tamen
eccl'ie dicunt. Locutus eſt dominus ad achaʒ. que
eſt huiuſmodi. vij. c. Euangelium eſt Miſſus eſt ga
briel Luce. j. c. ꝛ quod ibi dicitur. Et hic mẽſis ẽ ſex
tus ꝛc. ſic exponitur. hic menſis ſcilicet martius in q̃
beata virgo concepit eſt ſextus illi. i. a conceptione
illius ſcilicʒ eliʒabeth que vocatur ſterilis: quia illa
concepit iohannem baptiſtam octauo kal'. octobris
Dicitur etiam per horas capitulum. In diebus illis
notum faciet deus. Miere. xxx. Competit auteʒ hoc
feſtum tempori veris. Nam tempore veris deus fa
ctus eſt homo: ꝛ omnia facta ſunt noua. Hoc autem
feſtum eſt de dño ꝛ de beata maria. quare eadem p̃
fatio dicitur in natali ꝛ in annunciatione dñi. De an
nunciatione dñi conſueuit apponi ꝙ Gloria in ex
celſis. ꝛ Ite miſſa eſt. ꝛ Te deum laudamus in e acã
tari non debeant de quo dictum eſt in p̄hemio huiꝰ
partis. Si hoc feſtum fuerit in ꝺñica paſſionis vel
oliuarum ad ſecundã feriam tranſmutabit̃. Hoc eñ
generale eſt in priuilegiatis dominicis. Si aũt i tri
duo ante paſcha occurrerit in ſabbato ante palmas
ſm quoſdam anticipabitur. Quidam vero illud trãſ
feruntvſq; ad octauas. Similiter ſi fuerit in die paſ
che non congrue poterit infra hebdomadã celebra
ri: in quo hyſtoria de aduẽtu compilata cãtat̃. vnde
melius eſt ꝙ ad ſecundam feriã poſt octauas trãſfe
ratur. In hac die vt dicitur p diuerſa temporum cur
ricula deus multa operatus eſt que quidem ſic egre
gijs verſibus perſtrinxit.

Salue feſta dies que vulnera noſtra coherces
Angelus eſt miſſus: ẽ paſſus ꝛ in cruce xp̄s
Eſt adam factus ꝛ eodem tempore lapſus
Ob meritum decime cadit abel fratris ab enſe
Offert melchiſedech. yſaac ſupponitur aris
Eſt decollatus xp̄i baptiſta beatus
Eſt petrus erectus: iacobus ſub herode peremptus
Corpora ſanctorum cum xp̄o multa reſurgũt
Latro per xp̄m tam dulce ſuſcipit amen.

De ſanctis apoſtolis philippo ꝛ iacobo. Rubrica

Paſchale tempus ſicut ſepe dictũ
eſt octauam ſignificat etatẽ vbi
bonum qđ erit ſingulorꝫ i diſpari
charitate erit corꝫ oim. q: vnuſq̃ſq;
ꝙ de bonis alterius gaudebit vt
de ſuis: ꝛ bonum oim erit ſingu
lorum. Ut ergo tp̄s paſchale con
cordaret ſolẽnitatibus q̃ infra illud eueniunt ꝑſertĩ
cum ap̄li in eccleſia p̄mitiua non haberent p̄ticula
res ſolẽnitates: ſtatutũ fuit vt in kal'. maij celebraret̃
ſolẽnitas ad honorẽ oim ap̄lorum. vt dies varij non
viderent̃ diuidere: quos vna dignitas ꝛ ap̄latus in
celeſti gl'ia fecit eſſe ſublimes. qđ feſtum greci cele
brare dñr in feſto ap̄lorꝫ petri ꝛ pauli. Hac ẽt die fe
ſtum eſt ap̄lorꝫ philippi ꝛ iacobi: q: forte die iſta paſſi
ſunt. Sane iacobus iſte dictus eſt minor ad driam
iacobi compoſtelle ſiue zebedei: q̃ dictus eſt maior
nõ etate ſed vocatione ſicut contigit in ep̄is q̃ loco
ap̄lorꝫ ſunt: qm̃ q̃ p̄mo conſecratus ẽ. alios quãtũli
bet maiores antecedit. xvij. di. §. ſi. Primo eñ a dño
vocatꝰ ẽ. ꝛ p̄mo ei adheſit ꝛ ſibi magis fuit familia
ris. In ſecretis eñ illum vocabat. ſ. qñ transfigura
tus ẽ: ꝛ qñ ſuſcitauit mortuum in domo. dictꝰ ẽt eſt
iſte iacobus alphei: q: fuit filꝰ alphei dictus ẽ ẽt fr̃
dñi ſm carnem. de ꝯſe. di. j. iacobi: q: dr̃ fuiſſe cõſilis
ei facie. vel q: erat filius alphei fr̃ ioſeph viri btẽ ma
rie ꝛ marie ſororis eius. q̃ eñ ex vtraq; p̄te ſanguis
cõiungebant̃ apud iudeos fr̃es vocabant̃. Jeſus
eñ putabat̃ filius ioſeph. vel dr̃ frater dñi. i. ꝯſobri
nus q: filius ſororis btẽ marie quem morem tuſci ſer
uant ſed ꝛ ioſeph dr̃ cognatus dñi: vel q: pr̃ putati
uus. vel q: cognatus dñi ex p̄te matris. ſ. btẽ marie
Ad clariorem aũt p̄miſſorꝫ euidẽtiam notandũ ẽ ꝙ
ioachim pr̃ beate marie accepit vxorem noie annam
q̃ habuit ſororem noie iſmeriam hec aũt iſmeria ge
nuit eliʒabeth ꝛ Eliud. Eliʒabeth genuit iohãnẽ ba
ptiſtam. de eliud natus eſt emineud. de emineud na
tus eſt ſanctus ſeruaſius. cuius corpus i oppido tra
iecti ſuper flumen moaſem ep̄atu leodiẽſi requieſcit
Anna autem tres viros dicitur habuiſſe ioachi: cleo
pham fratrem ioſeph ꝛ ſalome. De primo habuit fili
am. ſ. mariam matrem dñi quaʒ dedit ioſeph nuptui
q̃ genuit xp̄m. Dñatio ipſius ioſeph ꝛ marie poſita
eſt in ſexta parte ſub feſto natalis dñi. Primo autẽ
viro defuncto: de ſecundo ſilr̃ genuit aliam filiã no
mine mariam: quam alpheo poſtmodum in cõiugẽ
dedit. Hec autem maria genuit ex alpheo quattuor
filios. ſ. iacobum minorem: ioſeph iuſtum q̃ ꝛ barſa
bas dictus eſt ſymonem ꝛ iudam. Ex tertio vo ſcđo
mortuo genuit aliã ſilr̃ filiã noie Mariã ꝛ zebedeo in

coniugem tradidit:ex quo duos filios habuit.ſcili-
cet. Jacobum minorem:⁊ Johānem euangeliſtam
Porro Jacobꝰ iſte merito ſue pfeſſionis cognomina
tus eſt iuſtus. Ex vtero enī dr̄ ſanctus fuiſſe. Ipſe ei
a petro ⁊ iacobo ⁊ iohanne apl'is ordinatus ē pmus
hieroſolymitaꝝ ep̄s.lxvj.di.porro. Ipſe ēt vna cum
baſilio epo ceſarieñ.addidit nobis in ſcriptis miſſe
celebrationem de conſe.di.j.iacobus:ipſe q̄ꝫ tradit
primam celebraſſe miſſam poſt paſcha dn̄i in hierl'm
⁊ petrus primus in antiochia. Iſte vinum vel ſice-
ram non bibit:nullam carnē comedit:nunq̄ tonſus
nunq̄ vnctus:nunq̄ balneo vſus eſt.⁊ intantum ge-
nubus terre defixis orabat vt eius genua cameloꝝ
excedere duriciam crederent. Ipſe precipitatus eſt
a iudeis de pinnaculo templi cum nomen xp̄i p̄dica
ret.⁊ cum perticis fullonum interfectus. Fullo enī eſt
qui lineos pānos candificat. Quidā aūt dixerūt pp
peccatum interfectionis eius iudeos deſtructos fu
iſſe p Tytum ⁊ Veſpaſianū.⁊ ita non attribuunt de
ſtructionem illam morti xp̄i. In hoc feſto dicūt q̄dā
eccleſie introitum Exclamauerūt. Neemie.ix.c. epi
ſtolam Stabunt iuſti.que eſt Sap̄.v. euangelium.
Non turbet cor veſtrum.qd̄ eſt Jo.xiiij.⁊ poſtcōio-
nē. Tanto tpe. Jo.xiiij.dr̄ aūt ad horas capl'm. Sta
bunt iuſti. Sap̄.v.⁊ illud. Nos inſenſati. quod ē ibi
dem.⁊ illud non eſurient. Apo.vij.c.

¶ De inuentione ſancte crucis. Rubrica.

In ſancta cruce dn̄i ſcd'a ſpes habet
Sicut enī btā virgo portauit dn̄m
ita ⁊ ſancta crux ſuo modo. Et ſicut
dn̄s dat aquis baptiſmalibus ſctifi
care ⁊ alijs ſacramētis ita p tactū
dn̄ice carnis ſanctificatū fuit lignū
vt nos ſuo modo ſanctificare poſſit.⁊ q: ita crux ſal
uat p talem effectum quem hꝫ:ideo de ea cantatur.
O crux ſplendidior aſtris ⁊c.q̄ ſola fuiſti digna.ſ.di
gnitate tibi data portare talentum mundi ⁊c. Et q:
finis crucis eſt gloria ideo in fine plurium antipho-
narum de cruce dicitur alleluya. Dicitur autem p ho
ras cap̄. Mihi aūt abſit gloriari Gal'.vlt. Fit autem
duplex feſtum de cruce.videlicet exaltationis:de q̄
ſuo loco dicet ⁊ inuentionis:q: inuenta fuit crux tē
pore Euſebij pape a beata helena matre Conſtanti
ni mediante iuda qui tunc iudeus erat. Unde in ca-
none ipſius Euſebij.de conſe.di.iij.crucis.ita legit
Crux dn̄i noſtri ieſu xp̄i que nuper nobis guberna-
cula ſancte romane eccleſie tenentibus q̄nto no-
nas maij inuenta eſt.i p̄dicto kalen.die inuētionis
feſtum vobis ſolenniter celebrare mādamus eſt aūt
maius hoc feſtum q̄ feſtū exaltatōis:put ibi dicet.
Legitur aūt de p̄dicto iuda q̄ ꝯuerſus ad fidē factꝰ
eſt poſtmodum ep̄s hieroſolymitanꝰ:⁊ mutato noīe
vocatus eſt quiriacus. De quo dr̄ diabolus ſic pphe
taſſe. Judas xp̄m morti tradidit.ſed iſte iudas illū
mortuum exaltauit:⁊ artes magicas detexit:ſꝫ iu-
lianꝰ familiaris⁊ amicus meus cito ī ter erit q̄ me de
iſto vindicabit.quod factum eſt.xj.q.iij.iulianus.j.
⁊.ij. Nam iulianus monachus ab ordine apoſtatā s
acquiſiuit per nephas ꝯſulatum romanum:⁊ deinde
factus imperator ⁊ xp̄ianoꝝ pſecutor illum diuerſis
penis afflixit ⁊ interfici iuſſit. Legit q̄ꝫ q̄ quidā mi
les noīe quiriacus hunc iulianum poſtea interfecit.
De iſto iuliano legitur q̄ adhuc apud conſtantino-
polim de tumba ſua fetor intolerabilis pgreditur.
Si q̄ratur quare fit feſtum de cruce in qua xp̄s fuit
dehoneſtatus ⁊ flagellatus nō de aſina in q̄ fuit val
de honoratꝰ:nec ēt de alijs q̄ ipſe tetigit. Rn̄deri p̄t.
q̄ laus ⁊ honor ſup aſinam impēſus tranſitorius et
mundanus fuit:nec inde ſalus noſtra pdijt:de quo
curandum nō ē. Preterea p alia q̄ ipſe tetigit non le-
gunt miracula ⁊ ſanitates fieri:nec p illa redēpti ſu
mus:dehoneſtatio vo ī cruce facta noſtra redēptio
fuit. Dicit hodie introitus. Nos aūt. Gal'.vi.⁊ legit
epl'a. Confido de vobis in dn̄o. Gal'.v.p eo q̄ ibi dr̄
Mihi autem abſit gloriari niſi in cruce dn̄i nr̄i ieſu
xp̄i. Alie eccleſie dicunt. Hoc ſentite.ad Phil'.ij.euā
gelium eſt. Simile eſt regnū celorum theſauro ab-
ſcondito in agro ⁊c.q: crux dn̄i ad litteram inuenta
eſt in agro vl' moraliter in agro eccleſie inuenit crux
dn̄i que dicitur theſaurus.q: emptuꝫ eſt p eā nobis
regnum celorum:q̄ videt hunc theſauruꝫ in eccleſia
vadit ⁊ vēdit omnia que habet.i.omnes tranſitori-
as delectationes:⁊ emit agrum iſtum vt fit de eccl'a
Alij dicunt Erat homo ex phariſeis Jo.iij. Et ē no
tandū q̄ feſtū crucis fit ſemp cum feſto martyrū. q:
crux ſignificat martyrium ⁊ ideo in feſtiuitatibus
ſancte crucis legunt in quibuſdā eccleſijs ſeplectio
nes de martyribus:⁊ officia cōmiſcent. De ſigno cru
cis dictum eſt in prohemio quinte partis.

¶ De reuelatione ſcti michaelis. Rubrica

Eccleſia facit feſtū de angelis dupli
ci ratione. Prima eſt q: nobis mini
ſtrant. Oēs enī ſunt adminiſtratorij
ſpūs.ſ.in miniſterium miſſi pp eos q̄
hereditatē capiūt ſalutis ſicut hr̄ in
epl'a ad Heb.j. Scd'a rō eſt.quia pu
gnant p nobis ꝯtra angelos malos:nec permittunt
nos tentari ſupra id quod poſſumus. De hac pugna
dr̄ in Apo. Factū eſt p̄lium in celo. Hoc bellum erit
maxime tpe antixp̄i.⁊ in morte martyrum fuit:⁊ ēt
ſemp eſt.⁊ eiectus draco.i.diabolus de celo.i.de ce
leſtibꝰ hoībus ⁊ deiectꝰ in corda maloꝝ hoīm. Huiꝰ
autem belli princeps eſt beatiſſimus michael.⁊ ideo
fit ei feſtuꝫ.lꝫ ſit de vltima hierarchia:de inferiori.ſ.
ordine. Sunt enī nouem ordines angeloꝝ put dictū
eſt in quarta parte ſub titulo de p̄fatiōe.q̄ q̄uis oēs
mittant:q̄nͦ vt p̄miſſum eſt ſunt adminiſtratorij ſpūs.
⁊ in Eſa.v.habetur q̄ miſſus eſt ad eum vnus de ſe
raphin:raro tamē mittunt. Unde Daniel: Milia mi
lium miniſtrabant ei ⁊c.eorum vero qui mittunt p̄n
ceps eſt michael qui fuit princeps eccleſie iudeorum
vt habetur in Daniele. modo eſt princeps eccleſie
xp̄ianorum in iudeis enī fuit aliquando eccleſia q̄
nunc eſt de xp̄ianis. Hoc aūt feſtum quod eſt cōme

moratio victorie ſancti michaelis. inde originē ſumpſit: q: cū barbari depopularentur apuliā xp̄iani triduano ieiunio indicto ſancti michaelis auxiliū implorauerūt ꝑ cuius viſibile patrociniū fuge terga barbari dederūt ⁊ xp̄iani victoriā habuerūt. Uocatur etiā feſtū reuelatiōis: q: in monte gargano reuelatus eſt: vt ſequitur. Sane michael gabriel ⁊ raphael noīa ꝑſonalia ſunt angeloꝝ. alia vero ſunt ordinum vt dictū eſt in quarta parte ſub ti. de p̄ſatōe. Sed cū hoc feſtū ſit cōe oīm angeloꝝ q̄re ſpāliter denoīatur feſtum ſcti michaelis ⁊ nō gabrielis vel raphaelis. Reſpōdeo michael eſt qui miſſus i egyptū fecit illas famoſas plagas. qui diuiſit mare rubrū qui eduxit populum ꝑ deſertū. ⁊ duxit in terrā ꝓmiſſionis. Ipſe eſt ꝑpoſitus paradiſi ⁊ cuſtos ⁊ eſt ſuſceptor animaꝝ ⁊ ꝑnceps eccl'ie: ⁊ ideo eū magis venerari debemus. Secūda ratio eſt: q: ipſemet fundauit eccleſiā ⁊ cōſecrauit altare. vñ dicitur. Stetit angelus iuxta arā tēpli ⁊c̄. hoc fuit in mōte gargano. poſtea vero reuelauit hoc hoīb9 per ep̄m illius regiōis. Tertia ratio eſt vt hoīes venerātes angelos ꝑueniant ad cōſortiū angeloꝝ ⁊ ea de cauſa in diebus dñicis ⁊ feſtiuis ſolēnitatibus: nouē pſalmi: nouē lectiones ⁊ nouē reſpōſoria cantantur: vt per cantū iſtoꝝ ad cōſortium ꝑueniamus nouē ordinum angeloꝝ: quoꝝ ꝓprium eſt deo cātare. Cōgaudēdo aūt angelis dicit eccl'a in introitu. Bñdicite dñm omnes angeli eius. ⁊ q: angeli laudant ⁊ nos filij deum laudare debemus. Unde ſequitur verſus. Benedic anima mea dñm. Epiſtola vero Apoc. i. c. ſumitur. Significauit deus que opꝫ fieri cito ⁊c̄. Sequitur ibi Johānes ſeptē eccl'ijs ꝑ ſeptē eccl'ias vel per ſeptē ſpiritus quantū ad intelligentiā que ad hanc diē ꝑtinet: vniuerſitas angeloꝝ itelligitur: per ſeptē enī dies currit vita p̄ſens. Sequitur reſponſoriū. Benedicite. ⁊ verſus. Benedic. Ratiōe qua ſupra. All'a eſt. In cōſpectu angeloꝝ pſallā tibi. Hoc aūt ideo dicit eccl'ia: q: parati ſunt angeli deferre deo oratiōes noſtras. Semꝑ enī nobis aſtāt ⁊ aſpiciūt nos ⁊ auſcultāt. Uñ in canticis. Qui habitas in hortis amici. i. angeli auſcultāt te. Bern. Iſtos. ſ. bonos ꝯpaſſio: illos. ſ. malos paſſio ſeu inuidie cogit vt in nos aſpiciāt. ſequitur euangeliū Acceſſerūt ⁊c̄. Matth. xviij. in quo p̄cipitur vitari ſcādalū paruuloꝝ: q: ibi ſit mentio de angelis. Amen dico vobis: q: angeli eoꝝ in celis ſemꝑ vidēt faciē patris mei qui in celis eſt. Qd vero parati ſunt deferre oratiōes noſtras in offertorio oſtēditur. Stetit angelus iuxta arā tēpli. Apoc. viij. Et data ſunt ei incēſa multa. i. orationes accēſe igne charitatis. ⁊ aſcēdit fumus aromatū. i. oratio in cōſpectu dei de manu angeli. In poſtcōione vero placuit eccleſie ſicut prius benedicere. vñ dicit in quibuſdā eccl'ijs. Benedicite angeli dñm ⁊c̄. Sane ꝙ michael legitur cū dracone pugnaſſe intelligitur allegorice michael id eſt xp̄s hyſtorice vero quia michaelis ⁊ alioꝝ angeloꝝ eius miniſterio diabolus deſcribitur in eccleſia ꝓpter laicos eſſe depulſus. In hoc feſto dicitur capitulū. Significauit ⁊ illud. Beatus qui legit. ⁊ illud Johannes ſeptem. que ſunt Apoca. j.

De ſctis geruaſio ⁊ prothaſio. Rubrica.

In feſto ſanctoꝝ geruaſij ⁊ ꝓthaſij cātatur ex inſtitutiōe Grego. introitus. Loquetur dñs pacē in pp'lo ſuo: ex eo ꝙ tali die pax inter romanū imperatorē ⁊ Agiſulphū regē longobardoꝝ extitit reformata quē regē celidonia eius vxor xp̄ianiſſima cui Greg. librū dyalogo. ſcripſit ad fidē conuertit. Officia nāqꝫ ſctōꝝ partim conueniunt ipſis ſanctis partim his euentibus qui in ipſoꝝ euenere diebus.

De ſancto iohāne baptiſta. Rubrica.

Quia inter natos mulieꝝ nō ſurrexit maior iohāne bap. merito eccl'ia celebrat feſtū de illo: ⁊ facit ei duplex feſtum ſcilicet natiuitatis ⁊ decollationis. Natiuitas ꝓpter quattuor. Primo ꝓpter hyſtoriā quā dicit dñs de eo per angelū ſicut in euangelio habetur. Et multi in natiuitate eius gaudebūt. qd etiā ꝓpter ſarracenos dictū eſt qui hoc feſtū celebrare dicuntur. Scdo ꝓpter allegoriā ⁊ myſteriū: q: ꝑ Johānē figuratus eſt hortus gratie quā nobis attulit xp̄s. Ipſum enī iohānes p̄ceſſit in annūciatione: in natiuitate: ⁊ predicatione: in paſſione ⁊ in ad inferos deſcēſiōe. Tertio q: ſicut beata virgo ſctificata fuit in vtero matris ita ⁊ ipſe. Quarto q: ipſe primus ānūciauit gaudia eterna: ⁊ iō dicitur lucifer ⁊ turtur. vñ in cāticis. Uox turturis audita eſt in terra noſtra. ⁊ Johā. xxxviij. Nūquid ꝓduces luciferū in tp̄e ſuo: ⁊ eius natiuitas fuit ꝑ gabrielē nūciata. Ideo autē Jo. dictus eſt lucifer: q: ꝯtulit nouū tp̄s. ⁊ inde eſt ꝙ in quibuſdā eccleſijs hꝫ miſſā in mane: q: natiuitas fuit q̄ſi aurora: natiuitas vero xp̄i fuit quaſi ortus ſolis. Uel dr̄ miſſa in ortu diei: q: legitur in euāgelio Luc. ꝙ ipſe fuit ſctificatus ⁊ ſpūſancto repletus in vtero mr̄is: q̄re merito laudādus eſt eius creator in exordio diei qui illū dignatus eſt honorare in vtero mr̄is. Haberēt aliā ꝓpriā miſſā ſicut ⁊ alij ſcti que dr̄ circa tertiā: vel prima miſſa eſt de vigilia euangeliſte vel alia dr̄ q: ipſe fuit martyr ⁊ precurſor. vñ illa miſſa eſt vnius martyris. ⁊ eſt introitus. Juſtus vt palma florebit in domo dñi. De ipſo nāqꝫ ꝓphetauerūt. Eſa. ⁊ hieremias. Hic. ipſo vite actu: q: fuit ei ſimilis Eſa. vt in epiſtola habetur hodierna. Audite inſule ⁊ attēdite populi de longe. Eſa. xlix. ibi etiā ſequitur vnde ſumitur introitus. De ventre ⁊c̄. Sequitur etiam ibi. Poſuit os meū vt gladium acutū. gladius acutus eſt lingua p̄dicatoris quā abſcindit ſuperflua. Sequitur. Poſuit me quaſi ſagittam electā. Sagitta electa eſt predicator qui facit qd docet. Sagitta acuta fuit Joh. cum dicit. Genimina viperarū quis docebit vos fugere ab ira ventura. reſponſorium eſt. Priuſq̄ te formarē ⁊c̄. Hie. j. c. ⁊ eſt de natiuitate eius alleluya ē. Tu puer. Luc. j. c. ⁊ illō. Inter natos ⁊c̄. Matth. xj. ca. Euāgelium eſt. Eliſabeth impletum Luc. j. c. Dicitur aūt hac die capitulū. Audite inſule. Eſa. xlix. ⁊ illud. Priuſq̄ te formarē. Hiere. j. ca. et illud. Reges videbūt. Eſa. xlix. c. Porro in vigilia beati Joh. bap. ieiunamus quaſi cōpatiētes ei quia

in deſerto ieiunauit ⁊ aſperam vitam duxit: ⁊ vigilia ipſa plenum hꝫ officium: q: poſt Johānis decollationē chriſtus crucifixus fuit: ⁊ agnū comedit. Fuit eciā Jo. quaſi lapis angularis. i. vetus ⁊ nouū teſta. ꝯiungēs. Unde tūc magis ſolēnizamus ꝑpt myſteriū ꝙ ꝑpter ꝑſonā ipſam: ⁊ qm̄ ipſe fuit mediꝰ inter vtrūqꝫ teſtm̄: qm̄ fuit finis veteris et inſtium noui teſta. nā ⁊ lex ⁊ ꝓphete vſqꝫ ad Jo. videlꝫ iclu ſiue: hinc eſt ꝙ huius diei officiū partim de veteri ⁊ partim de nouo eſt teſtō. Jn hac aūt die Joh. euāgeliſta obijt ſed eius feſtū trāſlatū eſt: ꝑut ſub eiꝰ feſto dicet̃. Feſtū aūt decollatiōis nō ita ſolēnizat eccłia ſicut iſtud ꝑut ibi dicet̃. Fuit ḡ vt ꝑmiſſum eſt in vtero ſanctificatus ſicut ⁊ hieremias. Uñ et de hiere. legit̃ in hac die ꝙ ꝓbat̃ ꝑ illud qḋ dicit̃ i euangelio. Et repleta eſt ſpūſctō eliſabeth ⁊ exultauit in gaudio infans in vtero meo. ſꝫ quo genere ſanctificationis non legimus. Dicunt tñ quidaꝫ ꝙ ab omi pctō mundatus eſt. ſꝫ in gloſa ſuꝑ illo loco Tu vis a me baptizari: ego a te debeo baptizari. i. ab originali pctō mundari: dicit̃ ꝙ in ꝑſona generalis hoīs loquebat̃. fuit tñ in pctō origiali ꝯceptꝰ: filr ⁊ btā ṽgo de quo ⁊ quare eiꝰ natiuitas celebret̃ ſub purificatōe dictū eſt. Paulus hyſtoriographꝰ romane eccłie diaconꝰ caſſinenſis monachus quadam die cū vellet paſchalē cereum ꝯſecrare rauce facte ſunt fauces eius cū prius vocales eſſent vt ḡ vox ſibi reſtitueret̃ cōpoſuit in honor beati Joh. hymnū Ut queāt laxis reſonare. in cuius ꝑncipio petit vocis reſtitutionē quā obtinuit ſicut ⁊ merito ſancti Johā. reſtaurata eſt zacharie. ¶ Jn h̃ feſto non cantat̃ frequenter allā ſicut fit in feſtiuitatibꝰ Petri ⁊ Pauli ⁊ alioꝝ in quoꝝ vltimis nocturnis ꝑſonat̃. Ratio ē: q: ipſe figurat legē: ⁊ q: natale huiꝰ fuit ante reſurrectionē ⁊ ante gaudiū. Quidam tñ faciūt officiū ſine allā in initio noctis ꝑpter figurā legis: ⁊ poſtea iterāt officiū cū allā in medio noctiſ terminantes illud in ꝑncipio lucis in memoriā antique obſeruationis. De qua ⁊ quare in hoc feſto nocturni cantantur in initio: dictum eſt in quinta parte ſub ti. de nocturnis. ¶ Nota ꝙ antiquitus ſolebat vna quadrageſima celebrari ante h̃ feſtum ⁊ alia ante natale dñi ſed poſtea ꝑpt̃ fragilitatem hoim redactū fuit ad tres ſeptimanas ante natale ⁊ tres ante hoc feſtū. vñ ꝓhibitum eſt in decretis. xxxiij. q. iiij. non oportet. ⁊. c. ſeq. ne in illis tribus ſeptimanis nuptie fiant: ſed ⁊ hoc abolitꝫ eſt ꝑut dictū eſt in ꝑma pte ſub ti. de ſacramentis. ¶ Fiūt aūt tria ſpālia in hoc feſto. Jn vigilia nāqꝫ in quibuſdā partibus ex antiqua obſeruatiōe colligunt hoīes ⁊ pueri oſſa ⁊ quedam alia imunda ⁊ inſimul cremāt vt exinde fumus in aerem ꝑducat̃. Ferunt etiā brādas ſiue faces ⁊ cū illis circuūt arua. Tertium eſt q: rotā voluunt. Qui imunda cremāt ⁊ fumum in altū ꝑduci faciūt hñt hoc a gentibus. Antiquitus eñ dracones hoc tpe ad libidinē ꝑpt̃ calorem excitati volando ꝑ aerem frequēter in puteos ⁊ fontes ſpermatizabant: ex quo inficiebant̃ aque ⁊ tūc erat ānus letalis ex aeris ⁊ aquaꝝ corruptōe q: quicūqꝫ inde bibebant moriebant̃: aut grauem morbū patiebant̃: qḋ attendentes philoſophi ignē iuſſerūt frequenter ⁊ paſſim circa puteos ⁊ fontes fieri ⁊ imunda: ⁊ quecūqꝫ imundū redderēt fumuꝫ ibi cremari. Nāqꝫ ꝑ talē fumū ſciebāt poſſe fugari dracones: ⁊ q: talia hoc tpe maxime fiebāt: ideo h̃ adhuc ab aliquibꝰ obſeruat̃. ſunt eñ dracones alalia. vñ in pſal. Laudate dñm de terra dracones. nō dracones id eſt meatus terre: ꝑut quidā dixerunt. que quidē alalia in aere volant. in aquis natāt. per terram ambulāt. nil imundū ſuſtinēt ⁊ fugiūt ꝑpt̃ fumū olfeꝛū ſicut elephantes ꝑpt̃ grunitū ſuū. Eſt etiam alia rō quare oſſa alalium cōburunt̃: videlꝫ in memoriā ꝙ oſſa Joh. bap. a gētibus in ciuitate ſebaſta cōbuſta fuerūt: vel pōt hoc referri ad nouū teſtm̄. Abijciūt eñ pueri vetera ⁊ cōburūt ad ſignificandum ꝙ adueniente noua lege vetus teſtm̄ dꝫ ceſſare. Dictū ē eñ vetuſtiſſima veteꝝ nō comedetiſ ⁊ nouis ſuꝑuenientibꝰ vetera ꝓijcietis. Ferunt̃ qꝫ brande ſeu faces ardentes ⁊ fiunt ignes: qui ſignificant ſctm̄ Johem qui fuit lumen ⁊ lucerna ardēs ⁊ fiunt ignes: ꝑcedēs ⁊ precurſor vere lucis que illuminat oēm hoiem venienteꝫ in hunc mundū. vñ dꝛ Joh. vj. Eſt lucerna ardēs lucēs ante dñm qui viā dño preparauit in heremo. Rota in quibuſdā locis voluit̃ ad ſignificandū ꝙ ſicut ſol ad altiora ſui circuli ꝑuenit nec altius pōt ꝑgredi: ſed tūc ſol deſcēdit in circulo: ſic ⁊ fama iohis qui putabat̃ chriſtus deſcendit ſm ꝙ ipſe teſtimoniū ꝑhibet dicēs. Me oportet minui. illum aūt creſcere. qḋ dicūt quidam dictum eſſe eo ꝙ tunc dies incipiunt minui: ⁊ in natiuitate chriſti creſcere. Sed q: ante feſtum ſancti Joh. decreſcunt: ⁊ ante natale dñi creſcunt: intelligendū eſt de natiuitate in matre qñ. ſ. cōceptus eſt vterqꝫ: qm̄ Joh. ꝯceptus fuit decreſcentibꝰ diebus vt in ſeptembri: ⁊ chriſtus i creſcētibus vt in aprili vel dic de morte vtriuſqꝫ. nam corpus chriſti exaltatum eſt in cruce: corpus Johānis capite minoratū.

¶ De ſanctis Petro ⁊ Paulo. Rubrica.

DE petro ⁊ paulo queſtio eſt vtrum eadem die paſſi ſint. nam henricus ſolitarius velle videt̃ ꝙ eadem die anno reuoluto Paulus paſſus ſit. Sꝫ Pelagius ⁊ Nicolaus pape ⁊ Ambroſius ⁊ alij ſancti patres volunt ꝙ eadem die ⁊ eadē etiā hora ſub nerone imperatore: videlicet āno. xiiij. imperij eiꝰ. Alioquin falſe eſſent hyſtorie de illis ſcripte. Sed tñ in diuerſis locis. lꝫ in vrbe et diuerſas penas paſſi ſunt: quia Petrus in vrbe crucifixus eſt. Paulus vo quia ſicut legitur in actibus apoſtolorum ciuis romanus erat ꝙuis natione tarſenſis eſſet extra muros vrbis decollatus: que pena honeſtior videbatur ⁊ de ipſo lac pro ſanguine legitur ꝓfluxiſſe. Uerum procedente tempore cum Conſtantinus imperator in honorem vtriuſqꝫ eccłias ꝯſtruxiſſet ⁊ romanus pontifex vellet eorum corpora ſeparare: ⁊ dubitaretur que cuius oſſa forent: diuinitus reſpōſum eſt. Maiora oſſa ſunt ꝑdicatoris: minora

nora piſcatoris: ⁊ ſic ab inuicem ſepata ſunt in pro-
prijs eccl'ijs collocata. Poſtmodū vō Silueſter pa.
volēs eccl'ias ipſas ꝯſecrare: tā pua ꝙ magna oſſa
ex eq̄ lāce cū ſūma reuerētia pōderauit ⁊ vnā medie
tatē in vna eccl'ia ⁊ aliā in alia eccl'ia collocauit. Uñ
q̄dā faciūt feſtū de hac diuiſione oſſium in nonis vl'
octauo die iulij: q: die tali facta fuit: alij illud faciūt
xv. vel. xvj. die eiuſdē mēſis. Alij vō dicūt ꝙ feſtū di
uiſionis petri ⁊ pauli qđ celebraē die illa fit ꝑꝑ illaȝ
diuiſionē q̄ facta ē i hierl'm. poſt. xij. annos qñ ſepa-
ti ſunt ad ꝑdicādū gētib⁹ in q̄ feſto cātāt illā magnā
ſeq̄ntiā. Celi enarrāt gl'iaȝ. ⁊ euāgeliū aſcēſiōis Re
cūbētib⁹ ⁊c. icipiētes ibi in fine. Dñs q̄dē ieſus poſt
ꝙ ⁊c. Licȝ aūt eoꝝ f. ſta eodē die celebranda ꝯcur-
rant. Btūs tñ Grego. inſtituit vt tm̄ offm̄ bti petri
ipſo die celebrareē: tū q: tali die eccl'ia bti petri fuit
dedicata: tū q: ipſe prior fuit conuerſione: tū q: ma-
ior fuit dignitate qm̄ romane eccl'ie tenuerat ꝑmatū
⁊ dē in miſſa itroit⁹. Nūc ſcio. Act. xij. Collecta cōis
vtriꝗ Deus q̇ hodiernā diē. quare nō fit cōmemora
tio de ſancto paulo: Epl'a Miſit herodes: que eſt ibi
dem Alleluya. Tu es petrus Matth. xvj. euāgeliuȝ
Uenit ieſus in partes: qđ ibidem diciē. Quē dicūt
homines eſſe filium hominis: ſed ſm̄ hieremiam in
hebreo dicitur filium ade: ꝑ horas vero dē cap̄. Mi
ſit herodes rex manus. Actu. xx. c. ⁊ illud. Angelus
dñi. ⁊ illud Et petrus ad ſe reuerſus. que ſunt ibidē
Sequēti vero die fit feſtum de beato paulo ⁊ dicitur
in miſſa introitus. Scio cui. ij. ad Thymo. ij. c. ⁊ Col
lecta. Deus qui multitudinem. Graduale qui opera
tus eſt petro ad Gal'. j. c. verſus ē. Gr'a dei. j. ad Co
rinth. xv. c. epl'a. Notum vobis facio. Ad Gal'. j. all'a
Tu es vas. Act. xj. c. euangeliuȝ. Dixit ſymon petr⁹
Matth. ix. c. In alijs eccleſijs diciē. Hoc eſt ꝑceptū
Joh. xv. c. Comunio. Amen dico vobis Matth. xix
c. Item in nocturnali officio beati Pauli quidam
verſiculi ꝑmittunē antiphonis laudum vt dictum ē
in ſexta pte ſub trinitate: ⁊ diciē capl'm Bonū certa
men. ij. ad Thym̄. iiij. c. In octauis vero apl'oꝝ dē il-
lud. Confitebor tibi dñe rex Eccle. vlti. verū in vigi
lia diciē introitus. Dicit dñs Johā. vlti. ⁊ epl'a. Pe
trus ⁊ Johānes. Act. iij. euangeliū. Dixit ieſus ſy-
moni petro. Johā. vlt. c. ¶ Habet aūt hoc feſtū tria
ſcȝ ieiunium ſolēnitatem ⁊ octauam. Ieiunium q: ſi
volumus conregnare oportet nos ⁊ compati. In die
feſti de eoruȝ glorificatōe gaudemus. In octaua de
eorum futura beatitudine in corpore ⁊ anima iā cer
ti letamur ⁊ eterne glorificationis meritum expecta
mus. de hac octaua dictum eſt in ꝓhemio huius ptiſ
¶ Et nota ꝙ leo papa ſecundus orans ꝓ neapolita
nis ciuibus in mari cum ſarracenis pugnantibus fe
cit illam collectam. Deus cuius dextera beatum pe
trum ⁊c. Perfectis vō ꝑ euȝ muris ciuitatis leo ma
ne imponens ſeras portis orās fecit illam collectaȝ
Deus qui btō petro collatis clauibus ⁊c. ¶ In feſto
Magda. diciē epl'a. Mulierem fortē q̇s inueniet q̄
eſt in parabolis vlt. c. euangelium. Rogabat ieſum
Luc. vij. ca.

¶ De ſeptem fratribus. Rubrica

Irca feſtum ſeptem fratrum notā-
dum eſt tres fuiſſe matres quaꝝ q̄
libet habuit ſeptēȝ filios ⁊ poſt paſ
ſiones eorum paſſe ſunt videlicȝ ma
ter machabeoꝝ cui⁹ nomē ignoraē
⁊ Felicitas mater iſtoꝝ ſeptē f rūm
⁊ Simphoriana ſapiens mulier que ſancta fuit

¶ De ſancto iacobo. Rubrica.

Acobus maior filius zebedei frater
iohānis euāgeliſte miſſus eſt ad pre
dicādum hiſpanis. Sed cum nō poſ
ſet niſi vnuȝ ꝑncipem ibi conuertere
redijt hieroſolymaȝ. ſed tandē ab he
rode decollatus ⁊ in hiſpaniam repor
tatus quos viuus conuertere nequiuit mortuus di-
uino miraculo conuertit. fit aūt ei⁹ feſtum. viij. kal'.
auguſti pro eo ꝙ tali die fuit apud cōpoſtellaȝ trāſ
latus non ꝙ tunc obierit: q: occiſus eſt ab herode i
diebus azimorum vȝ. viij. kal'. aprilis. in annuncia-
tione dñi. ſ. circa paſcha vt legitur in epiſtola huius
diei. Miſit herodes ⁊c. ⁊ ita tunc propter dies iꝑos
feſtum non habuit. In kalen. vō ianuarij fuit ſepul
tus: q: ab auguſto vſꝗ tunc ſepulchri eius fabrica fu
it ꝑtelata. vel ideo fit. viij. kalen. auguſti hoc feſtū
quoniam hac die dedicata eſt ſibi eccleſia in compo
ſtella. q̄re dictus ſit maior dictum eſt ſub feſto apl'o-
rum Philippi ⁊ Jacobi. Hoc autem feſtum non hȝ
vigiliam vel ieiunium ꝓut dictum eſt in ſexta parte
ſup quarta feria tertie hebdomade aduēt⁹. Hac die
dicunt quedam eccleſie epl'am. Jam nō eſtis Ephē.
ij. Alie Benedictus deus ⁊ pater. Ephe. j. ⁊ euange
lium Acceſſit ad ieſum Matth. xx.

¶ De ſeptem dormientibus: Rubrica.

Unc de feſto ſeptem dormiētium di
cēdum eſt. Sex eorum potētes fue
runt in epheſo tp̄e quo decius ceſar
ꝑſecutus eſt eccl'iam dei: q̄ ꝙ cito au
dierunt ꝑſecutionem fugerunt i mō
tem ⁊ latuerunt in ſpelunca q̄dam: ⁊
ſecum magnam pecuniaȝ portauerunt: ſed parum ci
bi: quorum nomina ſunt: Maximianus: Marcus:
Martinianus: Dionyſius: Johannes: Serapion: ⁊
Conſtantinus. Hi cum eſſent in ſpelunca ꝑma die co
mederunt q̇cquid habuerunt comeſtioni aptum ⁊ di
xerūt ſeruiēti ſuo. Cras emes cibos: q: paruȝ hodie
comedimus ⁊ poſtea dormierūt. Tādem decius q̄ſi
uit eos. nam audiuit eos eſſe xp̄ianos: ſed dictum ē
ei eos aufugiſſe in alias regiones vel monte latuiſſe
qđ audiēs fecit oſtia ſpelūce lapidib⁹ obſtrui. Poſt
multuȝ vō tp̄is: vȝ circiter trecentos annos q̇dam
voluit ſtabulum ꝯtra ſpeluncam facere: ⁊ fecit ma-
gnum ignem in quo ſoluti ſunt lapides qui erant in
oſtio ſpelunce: ⁊ ſtati i in ſpelūca refulſit ſplēdor ignis
euigilati ſunt ſeptem dormientes: ⁊ ſex qui potentes
erant dixerunt ſeptimo qui erat ſeruus eoꝝ dies eſt

vade nobis emere cibos putabant em ſe p vnam no
ctem tantum dormiuiſſe. Juit ergo ille ad ciuitatez
ꝛ venit ad macellum miratus vltra modū q: cruces
videbat ꝑ vicos ꝛ in triuijs ꝛ in quadriuijs. Cūq; car
nes emēs obtuliſſet monetam quā hēbat nō cogno
uerunt eam carnifices ꝛ dixerunt vñ habes iſtos nū
mos. q̇ ait. Ex meo ꝓprio labore. Et illi. vnde es tu.
Qui ait. De patria iſta. Tunc illi. qui ſunt parētes
tui. ille ait. Iſti ꝛ iſti. ꝛ nō cognouerūt carnifices ali
quos eoꝝ quos ipſe noiabat. a lōgo eñ tpe eoꝝ noia
cum illis erant ſepulta. Iterū illi dixerunt. Sub quo
impatore fuit illa moneta. Ait ille. Sub decio. Tūc
illi admirati ſunt. tum ꝓp monetam. tū ꝓp ea q̄ refe
rebat eſtimantes eum inſanum eē. q̇ ligauerūt cuꝫ ꝛ
duxerūt eum ad pōtificem ciuitatis cui diligēter inq̇
renti q̇s ille eēt ꝛ vñ ꝛ vbi hāc monetā inueniſſet: ꝛ d
alijs q̄ ipſe retulerat carnificib⁹: oia prout ꝯtigerāt
reuelauit. Tunc ep̄s veniēs cum vniuerſo pplo ciui
tatis ad ſpelūcam inuenit eos ſex q̇ ibi remanſerant
iterū dormiētes ꝛ euigilatos ſecum in ciuitatē addu
xit ꝛ ſingula ſciſcitat⁹ ab eis inuētum ē eos in ſpelū
ca fuiſſe p annos fere trecētos. Preterea inuēte ſūt
plumbee tabule in ipſa ſpelunca q̄s illi ꝑpoſuerūt ibi
q̇ mādato decij obturauerūt os ſpelūce. Impatores
erant tunc Honorius ꝛ Archadius: q̇ cum ꝓus dubi
tarēt de reſurrectōe hoc viſo firmius crediderūt. Fue
runt aūt cuꝫ ep̄o ꝑdicti ſeptem iuuenes p aliquos di
es ꝛ poſtea mortui ſunt libera morte. vnde dicti ſunt
martyres q: tandiu in ſpelunca manſerunt.

De feſto ſancti Petri ad vincula. Rubrica

Feſtum beati petri ad vīcula taliter
ſm Bedā inſtitutum fuit Theodo
ſia vxor theodoſij ſcd̄i impatoris hie
roſolymam ꝓficiſcēs vidit in alexā
dria feſtuꝫ celebrari in kal. auguſti
ad honorē ceſaris auguſti de triū
pho habito de cleopatra regina egypti ꝛ d̄ marco an
tonio viro eius. Unde vehemēter doluit q̄ dānato ꝛ
gētili tantus honor exhiberet. Veniēs aūt hieroſo
lymam cathenas q̇b⁹ Petrus ſub herode fuit alliga
tus acq̇ſiuit ꝛ romam rediēs eas ap̄lico ꝓſētauit q̄ ali
as cathenas q̇bus ſub nerone fuerat alligatus ap
portari ꝑcepit q̄ ſe tangētes vſq; ad eo ſunt miracu
loſe ꝯiuncte ac ſi ſp fuiſſent eedē. Theodoſi⁹ igit̄ ad
honorē bti petri eccl'iam edificauit ꝛ ibi cathenas i
poſuit q̄ dedicata ē in kal. auguſti vt ſolēnitas piſca
toris obfuſcaret ſolēnitatē impatoris ꝛ cathena pe
tri extingueret toxquē auguſti. Scd̄a cā inſtōnis hu
ius feſti ē ꝓp memoriam liberationis bti petri p an
gelum facte a carcere ſiue a vinculis q̇bus p herodē
aggripā tenebat: prout in ep̄la legitur hodierna. ꝛ
ſcd̄m hoc videt̄ q̄ deberet vocari hoc feſtum a vincu
lis. Tertia cā eſt: q: cum quirinus tribunus filiā ha
beret gutturoſaꝫ illa ad mandatū ſcti allexādri pape
q̄ ſextus fuit a beato petro q̇ſiuit hogas ſiue vincula
q̇bus beatus petrus fuit vinculatus rome ſub Nero
ne: q̇bus oſculatis liberata eſt: ꝛ quirinus cuꝫ ſua fa
milia baptizatus eſt. tunc dictus alexander papa h̄
feſtum in kalē. Auguſti celebrandum inſtituit ꝛ i ho
norem bti petri eccleſiam in vrbe fabricauit: vbi vin
cula ipſa repoſuit: ꝛ ad vincula nominauit. ꝛ kalen.
auguſti dedicauit. in qua feſtiuitate pplꝰ illic ipa vī
cula hodie oſculat̄. Quarta cauſa pōt eſſe q: dn̄s pe
trum a vinculis miraculoſe abſoluit ꝛ eidem ligan
di atq; ſoluendi ptātem dedit. Nos aūt vinculis pec
catoꝝ ligari tenemur ꝛ abſolui indigemus. Jō igit̄
in ſolēnitate ipa q̄ dicitur ad vincula ipm honoram⁹
vt ſicut ipſe a vinculis abſolui ꝓmeruit ꝛ abſoluēdi
ptātem accepit a dn̄o: ſic ꝛ ipſe nos a peccatorum ne
xibus abſolui obtineat. Hac die dicitur epiſtola Mi
ſit herodes. Actu. xij. Euangelium. Venit ieſus in
partes. Matth. xvj.

De machabeis. Rubrica.

Machabei iſti ſunt illi de quibus fuit
iudas machabeus de q̇bus habet̄.
ij. Machab. Et cum eccl'ia occiden
talis nullius alteri⁹ ſcti veteris teſti
feſtū celebret ꝓut dcm̄ ē in ꝓhemio
huius partis iſtoꝝ tamen ꝛ innocen
tium feſtum recolit. Iſtorum q̇dem propter quattu
or. Primo q: paſſi ſunt propter legis obſeruationem
q: videlꝫ carnes porcinas contra legeꝫ comedere no
luerunt. Secundo propter martij prerogatiuam: ꝓ
ut legitur in hyſtoria ſcolaſtica: quia enim inaudita
ſupplicia ſuper ſanctos veteris teſtamēti pertulerūt
ideo in hoc priuilegiati ſunt vt eorum paſſio celebre
tur. Tertio q: ipſi fuerunt ſeptem fratres ꝛ numerus
ſeptenari⁹ ē numer⁹ vniuerſitatis. Uñ in eis ſignifi
cantur omnes martyres veteris teſtamēti celebrita
te digni: ꝛ omnibus illis in iſtis reuerētia exhibet̄.
Quarto q: ipſi oſtenduntur in exemplum martyrib⁹
noui teſtamenti vt ſicut illi pro legis moſayce obſer
uatione paſſi ſunt: ita ꝛ nos maxime ſi neceſſe fue
rit parati ſumus pro euangelica. ꝛ ſm hoc magis ce
lebratur hoc feſtum propter ſignificatum q̄ pro
pter ſignificans. Quidam vero dixerunt q̄ illi
machabei ſunt illi ſeptem fratres qui fuerunt fi
lij Felicitatis.

De inuentione ſancti ſtephani. Rubrica.

Sancti ſtephani prothomartyris in
uentio facta fuit die illa qua cele
bratur eius paſſio ꝛ paſſus eſt die
illa qua eius inuentio celebratur.
ſcilicꝫ in auguſto. ſed feſta per eccle
ſiam quattuor de cauſis tranſlata
ſunt. Primo quia cum beatus ſtephanus fuerit pro
thomartyr ꝛ martyrium ſanctorum ſit eorum natale
in celis: merito ſtatim poſt natale domini natale ꝓ
thomartyris ſtephani celebratur. Secundo ꝓpter
dignitatem dignius nanq; eſt feſtum quod ē de mor
te q̄ aliud: ꝛ ideo competenter tanq̄ dignius ſtatiꝫ
poſt natiuitatem collocatum eſt. Tertio q: officium
paſſionis eius concordat officio natalis dn̄i. Unde

illud Heri natus eſt xp̄s in terris. hodie ſtephanus naſcet̄ in celis. Quarto q: in eius inuentione maxima multitudo hominū venit: qui videntes miracula plurima que fecit deus in illius inuentione maiori cultu diem illum celebrauerūt annuatim q̄ etiam diem mortis illius. Statuerūt ergo ſancti patres vt feſtum paſſionis eius transferatur ad hanc diez inuentionis: ⁊ ad feſtum inuentionis feſtum paſſiōis q: feſtum paſſionis maiori cultu dignum eſt vt populus hunc diem qui natale dñi ſequitur ferventiori cultu celebret q̄ diem eiuſdez feſti in auguſto. Alia etiam ratio reddetur ſub ipſo feſto.

¶ De tranſfiguratione dñi. Rubrica.

Sequitur de feſto tranſfiguratiōis dñi: quod eſt in die beati ſixti non q: tali die tranſfiguratio facta ſit: ſed q: tūc ab apoſtolis qui ſecū fuerunt in mōte fuit manifeſtata ⁊ publicata ⁊ p̄dicata. Preceperat eniz dñs ne alicui dicerēt donec a mortuis reſurrexiſſz: illi aūt vſq3 ad hanc diem ſup hoc tacuerūt. Trāſfiguratione eñ conſtat factam fuiſſe circa principiū veris: eo ſcʒ die quo dr̄ euāgelium de tranſfiguratione ſcilʒ ſcd̄a hebdomada quadrageſime. Et nota q̄ in quibuſdaz locis hac die cōficitur ſanguis chriſti de nouo vino ſi inueniri poſſit: aut ſaltem aliquātulū de matura vua in calice eliquatur. Benedicunt̄ etiaz racemi ex quibus populus cōmunicat. ⁊ eſt ratio hec. In die eñ cene dixit ieſus diſcipulis. Amē dico vobis. Ammodo non bibā de hoc genimine vitis donec bibam illud nouum in regno patris mei. Quia ergo hoc quod dixit nouū: ⁊ etiam trāſfiguratio ptinet ad illaz glorioſam innouationez quā xp̄s habuit poſt reſurrectionez: ⁊ quā fides poſt reſurrectionem ſunt habituri: ideo in hoc feſto ſanguis xp̄i ex nouo vino cōficitur: ⁊ propter hoc etiam hac die noue vue benedicantur. Eucianus papa ſtatuit vt prime fruges ⁊ fabe ſup altare benedicantur.

¶ De ſancto Laurentio. Rubrica.

Beatus laurentius q: poſt beatum ſtephanuz inter alios martyres primatū obtinet: vigiliam hʒ non q: maiorez penam ſuſtinuerit q̄ alij. nā multi tantā penā ſuſtinuerūt ſicut beatus vincen. ⁊ beatus Grego. ⁊ alij quidam: ſed ꝑpter officium predicationis ⁊ propter martyrij locum: quia rome: ⁊ propter bonam adminiſtrationem theſaurorūʒ eccleſie. Unde incipit introitus in vigilia ipſius. Diſꝑſit dedit pauperibus. In die vero habet proprium officiuʒ videlicet. Confeſſio ⁊ pulchritudo ⁊c. ⁊ hoc ideo dicitur: quia propter confeſſionem fidei fuit aſſatus ⁊ exaltatus: ⁊ apparuit eius ſanctitas cum non timuerit ſic tormentari pro xp̄o: quia vero ipſe in tormentis poſitus iubilabat ac domino laudes cantabat: ideo ſequitur verſus. Cantate do. cāticū no. In collecta vo illa. Da nobis q̄s dñe ⁊c. orat eccleſia ſe ſic liberari p dñm ab igne vitiorum ⁊ ipſa vitia in ſe extingui ſicut beatus Lauren. fuit liberat⁹ ab igne tormentorum. vnde ipſe dicebat tyrāno. Diſce miſer quanta eſt virtus dñi. naʒ carbones iſti nō dolorem: ſed refrigerium mihi preſtant. In epiſtola vero. Qui parce. ij. Corinth. ix. ca. agit̄ de largitate elemoſynaꝝ faciēda pauperibus: qd̄ preceptū ſtrenue impleuit beatus Laurē. qui theſauros eccleſie dedit pauperibus: vt eum in hoc imitemur dicitur. Iuſticia eius manet in ſeculum ſeculi. Reſponſoriū de paſſione eius eſt eo q̄ igne ꝓbatus fuit: ſicut aurum in fornace ꝓbatur: ⁊ hoc eſt qd̄ dicit. Probaſti cor meū ⁊ vi. no. q: ad līam de nocte fuit aſſatus: et a dño viſibiliter viſitatus: ⁊ ideo dicebat. Mea nox obſcurum nō hʒ: ſed oīa in luce clareſcūt. verſus eſt. Igne me exa. ⁊ nō eſt inuē. in me iniqui. i. inequalitas: q: ſemper ⁊ pfecte in fide conſtans fuit: vel nō fuit inuēta in eo iniquitas: ſcʒ peccati. Alleluya eſt de nobili miniſterio eius. Et q: erat precipu⁹ miniſter: ideo in virtute domini p̄cipue operabatur. Leuita inquit Laurētius bonuʒ opus operat⁹ eſt: qui per ſignuʒ crucis cecos illuminauit. Leuita idez eſt q̄ aſſumptus vel offerens: quia ad litteram aſſumptus fuit ad miniſterium diuinum. Unde legit̄ ipm dixiſſe beato Sixto. Quo ꝓgrederis ſine filio pat̄? nūquid degenerem me probaſti? experire certe: vtꝝ idoneum miniſtrū elegeris cui cōmiſiſti dñi ſanguinis conſecrationem. Item fuit leuita. i. ſeipſuʒ offerens. vñ ipſe in tormentis poſitus dicebat. Ego me obtuli hoſtiam deo in odorē ſuauitatis: ⁊ ideo d̄ eo in nocturnali officio cātat eccl̄ia. Meruit eē hoſtia beatus Lau. qui dū aſſaretur dñm nō negauit: ⁊ iō inuētus eſt ſacrificiū laudis: ⁊ quia deus laudādus eſt de tāta patientia cōceſſa martyri: ideo predicta ſub all'a cantatur. In euangelio vero. Niſi granum frumenti cadens in terram bonā. quod eſt Ioh. xij. Agit dñs de miniſtris ſuis: ⁊ de premio ipſorum dicens. Primo de opere ipoꝝ. Qui mihi miniſtrat me ſequatur. ⁊ poſt de primo adiūgit dicēs. Et vbi ſuʒ ego illic ⁊ miniſter meus erit. ſi quis mihi miniſtrauerit honorificabit eum pater meus ⁊c. Cū igit̄ inter miniſtros p̄cipuus fuerat beatus Laurē. Ideo iſtud euangelium in eius feſtiuitate cantatur. Sed quia priuilegiatum miniſterium eſt predicatio ⁊ cōfeſſio nominis domini corā regibus ⁊ principibus: ideo ſequitur offertoriū. Confeſſio ⁊ pulchritudo in cōſpectu ⁊c. In poſtcōmunione quoq3 agit̄ de miniſtris ⁊ merito ipſoruʒ. Qui mihi miniſtrat me ſequatur ⁊c. Ad horas dicit̄ capitulū. Qui parce. ij. Corin. ix. c. Et nota q̄ iſte ſanctus propter tres prerogatiuas ſupra in p̄ncipio poſitas in tribus priuilegiatus eſt. Primo, quoniaʒ ipſe ſolus inter martyres habet ieiuniū inſtitutionis. Secūdo in octauis quoniā iſte tātum ⁊ beatus ſtepha. octauas habēt inter martyres: ſicut beatus Martinus inter cōfeſſores. De hac octaua dictuʒ eſt in fine prohemij huius ptis. Tertio in regreſſibus antiphonaꝝ. in hoc enim feſto quidā verſiculi premittunt̄ antiphonis: vt dictū eſt in ſexta pte ſub dominica de trinitate. Beatus Laurētius fuit archidiaconus rome poſt quem nullus dicitur ibi archidiaconus fuiſſe.

¶ De aſſumptione virginis glorioſe. Rubrica.

Hieronymus dicit quomodo btã Maria aſſumpta fuerit: ſiue ĩ corpore ſiue extra corpus neſcio deus ſcit. Auguſtinus vero dicit ꝙ ĩ corpore veritas tñ eſt ꝙ primo aſſumpta eſt in aĩa: vtrum vero corpus in terra remanſit incertũ habet: ⁊ melius eſt pie dubitare ꝙ̃ aliquid circa hoc temere diffinire. pie tñ credendũ eſt eam totaliter fuiſſe aſſumptam Uerum quedã religioſiſſima mulier eliſabeth noĩe de partibus ſaxonie aſſeruit ſibi reuelatũ fuiſſe ꝙ poſt. xl. dies poſt aſſumptionem aĩe aſſumptũ fuit corpus ⁊ inde cõpoſuit quẽdam tractatum: qui tñ non eſt autenticus. Refert ephirius ꝙ btã virgo qñ chriſtũ ↄcepit erat annoꝝ. xiiij. ⁊ in quintodecimo anno chriſtũ peperit. ⁊ cũ eo mãſit annis. xxxiij ⁊ poſt mortẽ chriſti ſupuixit annis. xxiiij. ⁊ ſm hoc tpe obitus ſui erat annoꝝ. lxxij. Probabilius vt videtur dicũt alij q2. xij. annis filio ſupuixit. ⁊ ſic ſexagenaria eſt aſſumpta: cũ apli totidem annis predicauerũt in iudea ⁊ circa ptes illas. ¶ In feſto hoc quedã dicunt que in eccliaꝝ dedicationibus dicũtur: q2 ad eam ptinẽt. Cantat etiam de libro canticorum. ſ. Oſculet me oſculo ⁊c̃. Reſponſoria enim antiphone ⁊ lectiões inde ſumunt qui liber eſt de amoribus: q2 in carne manens maiorem habuit dilectionẽ ꝙ̃ aliqua creatura in carne viuẽs excepto chriſto. ⁊ ideo ꝑpter excellentẽ charitatem quã habuit in terris meruit aſcendere ſup angelos: in carne eñi ꝑter carnẽ viuere non terrena: ſ3 celeſtis vita eſt. Et cõpetit hoc feſtũ eſtiuo tẽpori: q2 ꝑ calorẽ ignis charitas aſcendit. Rurſus legit ⁊ cantat de cantico amoris: eo ꝙ btã virgo figurã tenet ecclie: ſicut eñi ipſa mater eſt virgo ⁊ ſponſa: ſic ⁊ eccleſia mater ſanctoꝝ nomen tenet virginitatis ⁊ ſponſe. virginitatis inꝙ̃ mentis ⁊ fidei que preualet virginitati carnis ſponſe: q2 ipſa eſt ſponſa chriſti. vnde apls. Deſpondi vos vni viro virginẽ caſtã exhibere chriſto. Eſt aũt vt dicũt quidã cantici legenda medietas vſq3 ad octauas. alia vero medietas vſq3 ad natiuitatẽ eiuſdẽ virginis reſeruet. Huic g̃ congrue accedit ꝙ circa feſtuꝫ iſtud libri Salomonis legant ⁊ premittunt antiphonis quidã verſiculi: vt dictũ eſt in ſexta pte ſub dñica de trinitate. In calcedoñ. ↄcilio qd̃ beatus leo celebrauit ſtatutũ fuit ꝙ virgo maria mater dei appellaret. Alij tñ dicũt ꝙ in epheſino iuſſu Celeſtini pape primi celebrato. ¶ Item nota ꝙ ille ſermo Hierony. Cogitis me o paulaꝫ euſtochium qui a quibuſdã in ecclia in hoc feſto legit: ſed non debet legi niſi in refectorio vel capitulo: q2 ad hoc factus fuit. Dicit aũt ad horas caplm. In oĩbus requiem eccle. xxiiij. c. in vigilia aſſumptionis dicit epl'a. Ab initio. eccle. xxiiij. ca. Alie eccleſie dicunt. Ego quaſi vitis. que eſt ibidẽ euangeliũ eſt. Exurgens maria. Luc. i. c. Alie eccleſie dicunt. Loquẽte ieſu. xi. c. Offertoriũ. Ora mea munda. Ioh. xv. ca. Ceterum in miſſa dici legitur epiſtola. In omnibus requiem ⁊c̃. In oĩbus enim queſiuit vitam eternã: ⁊ ideo habuit illam. Sequitur Et qui creauit me: requieuit in tabernaculo. ſ. in vtero meo. Et q2 dñs in vtero beate Marie virginis requieuit: ideo ipſe dedit illi tabernaculum idest ſuum celum. ⁊ ſicut ipſa dño fecit thronũ grãdẽ. vñ ipſa dicit. Magnificat anima mea dominũ. ⁊. iij. Reg. x. Thronũ fecit rex Salomon de ebore grandẽ: ita ei fecit dñs thronũ grãdẽ ĩ celo qñ exaltauit eã ſup angelos. Euãgeliũ legit de martha ⁊ de maria. ſ. Intrauit ieſus Luc. x. qd̃ ꝑma facie ptinere nõ videt: tñ bene ptinens eſt ſm allegoriam Intrauit eñi ieſus in quoddam caſtellum. i. in beatam virgineꝫ que dicit caſtellum que eſt terribilis demonibus: ⁊ bene ſe muniuit ↄtra diabolum ⁊ vitia. Diminutiue aũt dicit caſtellum ꝑpter humilitatem. Et dicit quoddam ꝑpter ſingularitateꝫ: q2 nec primã ſimilem viſa eſt nec habere ſequentem: ⁊ Martha. i. actiua vita recepit eum. Diligentiſſime enim nutriuit puerum ſuum ⁊ tulit in egyptum: et prius ſe ꝓbauit in actiua vita eundo ad eliſabeth ⁊ ſeruiendo ei: ⁊ ſicut ipſa fuit Martha in actiua vita: ita fuit Maria magdalena in ↄtemplatiua. Uñ in alio euangelio habet. Maria ↄſeruabat omnia verba hec ↄferens in corde ſuo. He aũt due ſorores ſignificant vitam actiuam ⁊ vitam ↄtemplatiuam que plene fuerunt in beata virgine Maria ꝑ quas ipſa ſublimiter: honorabiliter atq3 delectabiliter in ſe ipſa recepit chriſtum. Illud aũt notandum eſt ꝙ quattuor ſunt euangelia de beata Maria virgine vnum eſt. Miſſus eſt: qd̃ non d3 dici niſi in aduẽtu dñi ⁊ in annunciatione eius. Alia tria pñt cantari quotiens ipſa peculiaris miſſa cantat tanꝙ̃ cõia q̃ ſunt iſta. Extollens vocem quedã mulier ⁊c̃. aliud Abijt Maria in montana ⁊c̃. aliud. Stabat iuxta crucem ⁊c̃. Itẽ nota ꝙ hoc feſtũ h3 ieiuniũ ⁊ octauas qd̃ non h3 aliud feſtũ de illa. Hoc eñi feſtũ maius eſt oĩbus alijs que fiunt de illa. Silr ⁊ de quolibet ſancto maius feſtũ eſt trãſitus illius ꝙ̃ aliud de illo: q2 de miſeria trãſit ad vitã: excepto de iohe bap. Quare aũt herbe colligant ⁊ benedicant in h̃ feſto ipſa legenda indicat: q2 beata Maria comparat roſe ⁊ lilio. Uñ ſicut ſpina roſam: genuit iudea mariam. Officiũ beate Marie virginis nõ d3 quotidie: ſed in ſabbato ſolẽniter dici: put dictũ eſt in ſexta parte ſub tit. de tpe aduentus. In quibuſdã tñ eccl'ijs non dicit a quinta feria cene dñi vſq3 ad octauas penthecoſtes: dicentes ꝙ tunc in eccleſia omnia breuia debent eſſe. Legitur tñ cum quidam ſacerdos aliã forte miſſam neſciens: omni die miſſam de beata virgine celebraret: epũs euꝫ ab officio ſuſpendit: ſed virgo beata ipſi epõ ex hoc grauiſſime comminata eſt: ⁊ ideo ipſe ſuſpenſionem huiuſmodi relaxauit.

¶ De ſancto bartholomeo aplõ. Rubrica.

Beatus bartholomeus primo predicauit vt dixit beatus Theo. abbas in Ligdonia: poſtea in india: deinde in albania ciuitate armenie vbi ꝑmo excoriatus ⁊ poſtea decollatus eſt: deinde tranſlatus eſt beneuentũ: ꝙuis hodie rome eſſe dicatur. Quidam aũt celebrant feſtũ excoriationis

τ quidam decollationis: ſicut dictũ eſt in ſerta pte ſub quarta feria tertie hebdomade aduent⁹. ¶ Et nota ꝙ inquirentibus beatum Bartholomeũ demon ipſum ita deſcripſit dicens. Capilli eius nigri τ criſpi: caro candida: oculi grandes: nares quoq; les τ directe. barba ꝓlixa: habens paucos canos: ſtatura equalis: collobio albo eleuato: τ purpura veſtitur: induitur albo pallio qḋ per ſingulos angulos habet gemmas purpureas.

¶ De decollatione ſancti Johãis bap. Rubrica.

Feſtum decollationis beati Johãnis celebrat eccl'ia: qꝛ ꝓ veritate mortu⁹ eſt: ſed non ſic ſolẽniter ſicut feſtũ natiuitatis eius eo ꝙ deſcendit ad inferos: ſicut dicit Greg. ſup illud. Tu es qui venturus es an alium expectamus. Fuit autẽ decollatus in tpe paſchali per Herodem regẽ anno xxxij. a natiuitate dñi. ſ. anno pcedente paſſionẽ dñi. τ ipſe in anno. xxx. cepit predicare. τ ita hoc feſtum eſt de decollatione ¶ Et nota ꝙ tres fuerũt herodes: quos eoꝝ infamis crudelitas fecit famoſos. Primus dict⁹ eſt herodes aſcalonita ſub q̇ natus eſt dñs a quo innocentes occiſi ſunt. Scḋs antipas qui iohẽm decollauit. Tertius agrippa q̇ iacobum occidit τ petrum incarcerauit. vnde verſus Aſcalonita necat pueros. Antipa iohẽm. Agrippa iacobum claudens in carcere petrum. Sane decollato iohanne diſcipuli eius corpus ſepelierũt in ſebaſta vrbe paleſtine: τ caput in hieruſalẽ humatum eſt. iuxta herodis habitaculum: τ vbi corpus ſepultum iacebat multa deus miracula operabat̃. Unde multitudo chriſtianoꝝ illuc confluebat. Qḋ videns iulianus apoſtata iuſſu eius gẽtiles ad dedecus ſancti iohannis confregerunt mauſeolum: τ oſſa eius per agros ſparſerunt. Sed cum chriſtiani illuc venirent τ miracula non ceſſarent. iterum gentiles oſſa collegerunt τ combuſſerunt: ſed digitus ille quo dñm ad iordanem veniente monſtrauit dicens. Ecce agnus dei τc̃. nõ potuit cõburi. Multi tñ chriſtiani monachi a hieroſolymis qui intercrãt cum gentilibus oſſa colligentibus quot occultare poterant reſeruauerunt. Tuleruntq; oſſa ad philippum hieroſolymitanũ epm̃ qui miſit ea ꝑ iulianum diaconũ. Anaſtaſio alexandrie epo: que poſt theophilus vrbis eiuſdem eps in templo ſerapis repoſuit: τ baſilicam in honorem eius cõſecrauit. Unde hoc feſtum de decollatione et combuſtione oſſium eſt ſm magiſtrum Guilbertum qḋ celebrat eccleſia quaſi pro iam mortuo ſm martyrium: quia in ſuis oſſibus quodãmodo paſſus eſt. Alij dicunt ꝙ btã tecla digitum beati iohannis qui comburi non potuit: de vltra marinis partibus afferẽs in morianã ibi ad honorem beati iohannis fundauit eccl'iam: τ hac die dedicata eſt ei eccleſia. Ideoq; ſtatutum fuit a dño papa: vt hec dies ad honorẽ beati iohannis per totũ mundũ ſemꝑ celebris haberet̃: τ ſm h̓ videtur ꝙ debet dici feſtum dedicationis. ¶ Rurſus beatus iohannes caput ſuum qḋ in hieruſalẽ fuerat humanum reuelauit duobus monachis orientalibus qui hierl'm adorare venerant: qui iuxta herodis habitaculum illud. vij. kal'. martij inuenerunt: ſed poſt ab alijs perlatum eſt in edilſem ciuitatem τ in quodam ſpecu ignobiliter reconditum donec denuo marcello presbytero fuit reuelatum τ per eiuſdẽ vrbis epm̃ quarto kal'. ſeptembris reuelatum: ex quo tempore cepit in eadem vrbe decollatio celebrari: ea die vt arbitror: quo caput eſt reuelatum: τ ita feſtum põt dici reuelationis. Hoc g̊ feſtum põt eſſe de decollatione: vel de collectõe oſſiũ vel de dedicatione eccleſie ad honorẽ illius: vel de reuelatione. Hac die dicunt quidam epiſtolã. Expectatio. Prouerb. x. c. Et euangeliũ. Miſit herodes. Marci. vj. c. τ all'a. Et lucerna. Joha. xv. c.

¶ De ſanctis felice τ audacto. Rubrica.

Sciendum eſt ꝙ cum beatus Felix traheret̃ ad mortem pro noie chriſti quidam repente ſe in medio ꝓtulit dicẽs Ego ſum chriſtianus. Dixerunt carnifices ergo venies τ tu. Cũ aũt nomen illius ignoraret̃ vocatus eſt Audactus: quaſi btõ felici audacter aſſociatus ſicut eſt beat⁹ iohãnes alexandrinus epũs ob ximiam in pauperes chriſti pietatem iohãnes elemoſynarius dictus eſt. Cui⁹ feſtum nono kal'. februarij celebratur.

¶ De natiuitate beate Marie. Rubrica.

Feſtum natiuitatꝭ beate Marie virginis qñ videlꝫ in mundo nata eſt: ideo celebratur qꝛ fuit in vtero ſanctificata. iuxta illḋ pſal. Sanctificauit tabernaculũ ſuũ altiſſimus. In hoc feſto legitur genealogia ſaluatoris: immo ipſius beate Marie virginis: qꝛ de eadẽ fuerant genealogia. vnde legit̃ euang. Matth. i. c. Liber generationis ieſu chriſti: de qua dictum eſt in ſerta pte ſub natali. τ ſub feſto apoſtoloꝝ Philippi τ Jacobi. Epiſtola Ego qñ. Eccle. xxiiij. c. Alie eccleſie dicũt Dñs poſſedit me. Prouer. viij. c. Cantatur etiam hyſtoria de laudibus ipſius virginis Marie. In quibuſdã tñ eccl'ijs legunt̃ cantica canticoꝝ que magis ꝑtinent ad feſtũ aſſumptiõis virginis Marie: put ibi dictũ eſt. Dicit̃ etiã ad horas capl'm. Ego quaſi vitis. Eccle. xxiiij. c. Sane h̓ feſtum olim non celebrabat̃ ſed quidã vir religioſus pluribus annis audiuit angelos in hac nocte ſolẽnizantes in celis cui cãm querenti reuelatũ eſt angelos gaudere: qm̃ beata virgo nata fuit in illa nocte: qḋ aplicus autenticauit τ feſtũ celebrari ꝓcepit: vt in ſolennizando celeſti curie conformemur. ¶ Non aũt hꝫ feſtũ hoc ieiuniũ inſtitutionis. põt tñ habere deuotionis. Olim etiã non habuit octauam. ſed Innocen. papa quartus eam inſtituit. Uacante eñi romana eccl'ia ꝑ obitum Greg. pape noni cardinalib⁹ concordare nequeuntibus: romani poſt plures dies eis incluſis multiplices moleſtias inferebant propter quod dicti cardinales regine celi vouerunt ꝙ ſi eius meritis concordarent: et abire

nit enī ad fidem poſt dñi reſurrectionē vt legiť ī gl. ſup Exod. lꝫ q̇dam dicāt ꝙ fuerat de .lxxij. diſcipulis dñi. ꝛ ſcripſit euangelium in achaia. Uixit aūt octoginta q̄ttuor annis. ipſe euangeliū ꝛ actus aploꝝ cōpoſuit. Fuit diſcipul' btī pauli a quo didicit q̇d docuit. ſicut ꝛ btūs marc' a btō petro. In ꝓlogo tamē euangelij ſui inueniť ꝙ ipſe didicit multa a q̇buſdā q̇ in pncipio cum dño fuerūt. Sed btūs paulus nō fuit a pncipio cum dño. ergo nō didicit ab eo q̇d docuit: Solutio. q̇dam didicit ab eo ꝛ q̄dam ab alijs: ſed maxime a btō paulo. Crediť tñ ꝙ ipſe ad beatā virginem tanq̄ ad archam teſtamenti recurrēs ab ea d' multis certificatus fuit: p̄cipue de his q̄ ſibi ſoli conſtabant ſicut de angelica annunciatōe ꝛ xp̄i natiuitate ꝛ huiuſmodi de q̇bus ſolus lucas agit

¶ De feſtis apoſtolorum. Simonis ꝛ Jude. Rubrica

IAcobus minor frater dñi ꝛ ſymon ꝛ iudas ꝛ Joſeph q̇ ꝛ barſabas ꝛ etiā iuſtus cognominat' ē ne pp iniuſticiam ab apoſtolatu fuiſſe reprobat' credať fratres fuerunt filij Marie cleophe: q̄ alpheo nupta fuit. ſymō autē iſte dictus eſt zelotes. dictus eſt ꝛ ſymon chananeus a chanavico galilee q̇d idem eſt. Chana enim zelus interpretať. habuit enim magnum zelum aīaꝝ. Judas enim multipliciter cognominatus eſt. Dict' eſt enī iudas iacobi: ſup. frater vt p̄miſſum eſt. Dict' eſt etiam thadeus a tharcha q̇d eſt regia veſtis: toc' vel thadeus interpretatur apprehendēs principem Ipſe enim fuit veſtis regia per ornamēta virtutum per quas apprehendit principem xp̄m. Dictus eſt ēt lebeus: quod ſonat cor vel corculus. i. cordis cultor. Inter p̄miſſuꝫ Joſeph ꝛ mathiam ſortes iactate ſūt ꝛ de ſymone dr̄ ꝙ crucifixus mortu' ē. Alij tñ dicūt ꝙ nō ē iſte: ſꝫ ſymō q̄ fuit fili' cleophe crucifix' ē iſte ſymō p̄dicauit in egypto poſtea reuenit in hierlm ꝛ ibi fuit ep̄s poſt beatū iacobū minorē: qui dictus eſt frater domini: ibi ꝛ crucifixus eſt. Uixit aūt cētū xx. annis: ꝛ ſuſcitauit anteq̄ morereť. xxx. mortuos. vñ in eius legenda inueniť ꝙ terdenos mortuos merſos fluctibus humane vite reddidit vſib'. Filium ſci hoſpitis ſui merſuꝫ fluctib' ſuſcitauit. Mortu' ē aūt in borboro non in poſtophorio. Poſtophoriū vt q̇dā volunt eſt porticus templi in quo iacebant cuſtodes tēpli. Judas aūt p̄dicauit apud pſas ꝛ medos mortuus eſt apud armenos.

¶ De feſto oīm ſanctorum. Rubrica

CUm ſingula ydola romanoꝝ rome templum habere nō poſſent: romani vnum tēplū in honorē ſybeles: matris deorū ꝛ oīm deoꝝ ipſoꝝ fecerūt: q̇d dictū ē pātheō. a pā. q̇d ē totū: ꝛ theos de'. Succeſſu vo tēpoꝝ bonifa. pa. petijt a phoca ceſare ipatore cōſtantinopoli. q̄ p̄erat romanis tēplū illud ſibi dari. Quo obtēto abiectis inde ydolis dedicauit illud. iiij. idus maij ad honorē btē marie vginis oīuꝫ martyrū. ꝛ dictum eſt feſtum illud btē marie ad martyres. Nondū enī fiebant feſta de ꝯfeſſorib' ſꝫ ſolum de martyribus. vñ tunc inſtitutū fuit feſtum btī iohānis an portam latinam occaſiōe martyrij q̇d quātū ī ſe fuit ſuſtinuit. Statuit ꝙ idē papa vt ſingulis annis illa die celebrareť feſtum de martyrib' ſicut ī kalēdis eiuſdē mēſis celebrabať feſtū aplorum ꝛ in honore beate marie ꝛ oīum martyrum cantauit ibi Terribilis eſt locus iſte in quo ē ſalus ꝛc. qm̄ in dedicatione eccleſie ſolet dici. Uerꝫ Gre. q̄rtus h' feſtū martyꝝ trāſtulit ad kalēdās nouēbris vt tūc collectis terre frugibus conuenienter ad hoc feſtum poſſent copioſius victualia inueniri. inſtituēs tunc fieri feſtum nō ſolum aploꝝ ꝛ martyꝝ: ſed ēt trinitatis ꝛ angeloꝝ ꝛ ꝯfeſſorū: ꝛ gn̄aliter oīm ſanctorum ꝛ ſctāruꝫ ꝛ etiāꝫ electorum vt patet in hymno. ꝛ illius offm̄ ordinauit. Inſtitutum aūt fuit hoc feſtum quattuor de cauſis. Primo ꝓpter p̄miſſam templi dedicationem. Scdo pp omiſſorum feſtoꝝ ſuppletionē. Non enī propter ipſoꝝ multitudineꝫ de oīb' feſtare ſpālr valem'. Tertio pp negligentiaꝝ in feſtis q̄ celebramus cōmiſſaꝝ expiationē. Et hec rō tāgiť in ſermone q̄ hac die in eccl'ia recitať vbi ita diciť. Decretū eſt vt die iſta oīm ſctōꝝ memoria habeať: vt quicq̄d humana fragilitas p ignorantiam aut negligētiaꝫ vel per occupationē rei ſecularis in ſolēnitatibus ſanctoꝝ pegiſſet: in hac ſancta obſeruatione pſoluatur. Quarto pp faciliorem orationum noſtrarum interpretationē. Facilius enī q̇d petimus obtinebim' ſi ſimul omnes intercedant p nobis: q2 impoſſibile multitudinem nō exaudiri. Unde in oratiōe hodierna dr̄: multiplicatis interceſſoribus largiaris. Quare aūt feſta ſanctorum celebrenť dictū eſt in ꝓhemio huius partis. Hoc feſtum habet ieiunium inſtōnis: nec dꝫ quis comedere illa die vſq̄ ad veſperas nec ieiunium dꝫ mutari vt quidam faciunt propter ſanctum quintinum. Quare vero hoc feſtum omniū ſanctorum eſt generale: ideo variať illius officium put habetur varietas omnium ſctōꝝ. Prima enī āntiphona ꝛ prima lectio ꝛ p̄mum reſponſorium de trinitate cantanť. q2 feſtū eſt trinitatis: ſcdo loco cantať de beata maria. tertio de angelis. quarto de ꝓphetis. quinto de aplīs. ſexto de martyribus. ſeptimo de cōfeſſoribus. octauo de virginibus. nono de oībus ſimul. Autoritas aūt illius officij obſeruať in lectiōibus. nam in q̇buſdam eccleſijs in hoc feſto maior in eccl'ia etiam ep̄s ſi p̄ſens fuerit lectionem legit d' trinitate. ſ. p̄mam vel decanus vel ſaltem ſacerdos ꝛ ſic fit deſcenſus p perſonas in legendo vſq̄ ad pueros Octauam nāq̄ lectionem de v̄ginibus legit vnus ex pueris nā ſemp lectionem maioris eſt legere. Octauum ēt r̄nſorium dicūt de v̄ginibus. ſ. Audiui voceꝫ q̇d cantať a quinq̄ pueris coram altare beate marie virginis ſi fuerint ibi candelas in manibus tenētes ad repreſentationem q̄nq̄ prudentium virginū lampades ornatas accenſas hn̄tium. Dicitur etiāꝫ capl'm. Uidi turbā. Apoc. vij Ad miſſam vo dicitur epiſtola. Ecce ego Jo. q̄ eſt Apoc. v. All'a. Oēs glorioſum. vij. c. Euangelium vidēs ieſus turbas. Matt.

v. in vigilia vero dicit̃ ep̃la. Ecce ego Iob. Apo. v. euangeliũ. Deſcendens ieſus. Luc. vi.

¶ De officio mortuorum. Rubrica.

Hoc loco de officio mortuoꝝ dicendum eſt: ꝛ q̃nq̃ vocatur agenda ab ago agis: q: inter ceteras ſui ſignificationes agere idem eſt ꝙ celebrare. Inde ergo officiũ ordinatũ ad celebrem defunctorũ memoriã agẽda vocatur. q̃nq̃ etiã vocatur exequie ab exequor exequeris: q: inter alias ſui ſignificationes exequi idẽ eſt ꝙ extra alia ſequi. officiũ ergo ſeu obſequiũ in ſepulturis mortuorũ exequie vocat̃: q: celebrat̃ dum mortui extra viuos ſepeliendi ferunt̃: vel quia extra horas canonicas ſpeciales ꝛ ſingulares habẽt obſeruantias. Sane hoc officium cõtinuatur feſto omniũ ſanctoꝝ: ꝛ ſunt tres dies cõtinui tribus myſterijs deputati. Nam vigilia omniũ ſanctoꝝ dies eſt afflictionis: ſolẽnitas dies exultatiõis. hodie vero dies oratiõis. In primo nos ieiunãdo affligim᷒ p̃ntis vite miſeriã recolentes. In ſcd̃o beatitudini ſanctoꝝ cõgaudemus gr̃arumactiones dño referentes. In tertio ꝓ his qui in purgatorio detinent̃ oramus eis modo penã minorẽ: modo plenã abſolutionẽ oronib᷒ impetrãtes. Siquidẽ cõmemoratio oim̃ fideliũ defunctoꝝ iſtituta eſt fieri ab eccl̃ia tali die vt gñalib᷒ bñficijs adiuuent̃: q: ſpecialia hr̃e nõ valẽt. de cõſe. diſt. j. viſum. ſicut de feſto oim̃ ſanctoꝝ p̃miſſum eſt. Sicut em̃ petr᷒ damian᷒ ait. Sanctus odilo cõpeꝛiẽs ꝙ apud vulcanũ cecilie crebre voces ꝛ vlulat᷒ demonũ audiebant̃ plangentiũ pro eo ꝙ aie defunctoꝝ ꝑ elemoſynas ꝛ oratiões de eorum manibus eripiebantur: ordinauit in ſuis monaſterijs vt poſt feſtũ oim̃ ſctõꝝ fieret cõmemoratio defunctoꝝ: qd̃ fuit poſtmodũ a tota eccl̃ia approbatũ. Primo ergo videam᷒ a quibus inſtitutũ fuit officiũ mortuoꝝ. Secũdo vbi habuit initium. Tertio de modo celebrãdi illud. Quarto de modo ſepeliendi. Fuit ergo primo inſtitutũ ab apoſtolis: ſed ab origine vt teſtat̃ Iſido. in libro de eccleſiaſticis officijs: fuit adauctũ: ꝛ ex maxima parte ordinatũ. Unde ipſm̃ cõmendat beatus Aug. in encheridion dicens eum fuiſſe ſcõm in eccleſiaſticis officijs poſt apoſtolos. Hoc officiũ initiũ habuit in veteri lege. Nam ſicut ait Ambro. xiij. q. ij. quia mortuo iacob ioſeph ꝛ alij fratres ſui cũ multis egyptijs ſepelierunt cum in ebron. ſed prius fleuerũt. xl. diebus in egypto: ꝛ poſtea fleuerũt eũ. vij. diebus in zab. Gene. l. c. Item legitur in deute. xxxiiij. c. ꝙ mortuo moyſe fleuit ppl̃s iſrael. xxx. diebus ꝛ ſimiliter fecerunt de aaron ꝛ de maria. Itẽ dicit Salomon. Luctus filij ſapiẽtis mortui. vij. dieb᷒. luct᷒ ſtulti filij ſempiternus: id q: in eternũ moriet̃. ¶ Nota ꝙ q̃dã faciũt memoriã ꝓ defunctis die tertia ſeu per tres dies repreſentãtes triduanã domini ſepulturam ſeu reſpectũ hñtes ad reſurrectionẽ xp̃i qui tertia die reſurrexit: reſurrectionẽ cum chriſto mortuis peroptantes ſeu ad trinitatẽ. vel vt q: viuẽtes tripliciter peccauerũt. videlʒ cogitatione verbo: ꝛ opere: remittã-tur eiſdem. Alij vero faciũt miſſam celebrari ſeptem diebus ſeu ꝑ ſeptẽ dies: ꝛ vtrũq̃ ꝓ oſtẽditur in libro Numeri. xix. c. vbi dicit̃ ꝙ q̃ tetigerit cadauer mortui hominis immũdus erit ſeptẽ diebus. vñ aſpergatur aqua tribus diebus ꝛ ſeptẽ ꝛ ſic mũdabit̃. de conſe. di. i. aqua. Sane immũdus ꝓpter cadauer mortui hois ſignificat pollutã aiam ꝓpter mortua opa. Celebrat̃ ergo ꝑ ſeptem dies. Primo vt defunctus ad ſabbatũ eterne quietis cit᷒ valeat ꝑuenire. Secũdo vt ei remittant̃ oia pctã que cõmiſit in vita q̃ per ſeptem dies ducitur. Tertio ꝓpter ſeptenariũ aie ꝛ corporis. Aia em̃ tres hʒ vires. ſ. rõnabilitatẽ ꝯcupiſcibilitatẽ ꝛ iraſcibilitatẽ. Corp᷒ vo ꝯſtat ex q̃ttuor elemẽtis: vt ergo pctã quo hõ ꝑ hoc ſeptenariũ ſiue in hac vita que per ſeptẽ dies ducit̃ cõmiſit deleant̃ ſeptenariũ mortuis celebrat̃. Quarto ſicut filij iacob defuncti fleuerũt ꝑ. vij. dies vt premiſſũ eſt: ita ꝛ eccleſia pro ſuis defunctis celebrat officiũ ſeptẽ diebus. quidã aũt faciũt nouẽdinale. i. officium nouem dierum vt per hoc officium mortuoꝝ anime a penis liberate nouẽ angeloꝝ ordinibus aſſocient̃. hoc aũt a quibuſdã nõ approbatur ne gentiles imitari videamur a quib᷒ hoc ſumptũ eſſe videtur qui nouẽ dieb᷒ lugebãt mortuos ſuos: ꝛ in nono die cineres eorum piramidib᷒ vel in buſtis recõdebant. Alij vo celebrari faciunt ꝓ defunctis. xxx. dies vl̓ triceſimo die. Primo q: filij iſrael tot dieb᷒ fleuerunt moyſen ꝛ aaron vt p̃miſſum eſt. Scd̃o id q: ter decẽ faciũt triginta. per ter enim trinitatẽ. ꝑ decẽ decalogũ intelligim᷒. Ter denariũ ergo mortuis facimus vt qd̃ in obſeruatione decalogi ſeu p̃ceptorũ xp̃i ꝛ contra trinitatẽ peccauerunt eis dei mia condonet̃. Tertio quia numerus lune triginta diebus ꝑficitur: ideo triceſima die vl̓ trigĩta dieb᷒ fit mortuis officiũ: vt opa eoꝝ corã deo plena eſſe intelligãtur. Quidam quoq̃ quater decies celebrant ſiue quadragenariũ faciunt vt qd̃ illi in doctrina quattuor euangelioꝝ ꝛ in decẽ p̃ceptis legis peccauerũt ſibi cõdonetur. Rurſus qui diẽ quadrageſimũ ſeruant repñtant dñicam ſepulturã: optantes mortuos gloriam hr̃e cum xp̃o qui quadraginta horis iacuit in ſepulchro computata hora ĩ qua emiſit ſpm̃: ꝛ vltima hora noctis dñice in qua reſurrexit ſm̃ Augu. repñtant ẽt ꝙ vt p̃miſſum eſt mortuo iacob filij eius luxerũt. xl. dieb᷒. Alij q̃nquagenariũ faciunt: qm̃ ſicut Beda ꝛ Grego. dicũt in glo. ſuꝑ locũ illũ vbi habet̃ ꝙ abrahã queſiuit a dño volente ſubuertere ſodomã ſi quinquaginta fuerint ibi nunquid deſtrues eos: ꝛ rñdit dñs non. Quinquagenarius numerus ꝑfectus eſt ꝛ ſignificat annum iubileum. id eſt octauã etatẽ ĩ qua erit remiſſio ꝛ plena libertas. Ut ergo anime defunctorum plenariam libertatẽ ꝛ peccatoꝝ ſuoꝝ remiſſionẽ adipiſcant̃ quinquaginta diebus ꝓ illis celebrãt officiũ. Preterea dicit̃ in Marco. Unũ granũ afferebat. xxx. ꝛ vnũ quinquaginta ꝛ vnũ cẽtũ. Alij ſexagenariũ ꝓ eo q: ſexageſima ſignificat merorẽ eccl̃ie propter abſentiã ſpõſi: ꝛ ei in ꝯſolationẽ due ale dant̃: vt dictũ eſt in ſexta parte ſub dñica quadrageſime. ſic ꝛ hi repñtant me

roꝛem ꝓpter abſentiam defuncti ſui: in quoꝝ conſo
lationē ⁊ aie defuncti expiatione ſacrificiū dño of-
fertur: ⁊ pauperibus elemoſyne largiunť nonnulli
etiā celebrāt centeſimum diem vt moꝛtui tranſeāt a
lena in dexterā. a militia in triumphū. a terra ī celū
a miſeria in gl̄iam. a moꝛte in vitā. optant eñ illis
eternā beatitudinē que p centenariū vltra quē non
eſt numerus deſignať. Quidā v̄o anniuerſariū ob-
ſeruant triplici de cā. Pꝛimo vt defunctis de annis
calamitatis ꝑueniāt ad annos eternitatis ſiue ad
vitā eternā q̄ ſine fine eſt: ⁊ quaſi annus in ſe reuol-
uiť: vel q: ibi eſt idētitas ⁊ nulla reperiť varietas.
Sc'do q: ſicut ſctōꝝ anniuerſariū ad ipſoꝝ honoꝛē
⁊ noſtrā vtilitatē celebꝛamus: put dictū eſt in ꝓhe
mio huius ptis. ſic ⁊ anniuerſarium defunctoꝝ ad
ipſoꝝ vtilitatē: ⁊ noſtr ī deuotionē. Tertio dico an
niuerſarij pꝛo defunctis: ideo repetiť. qm̄ ſm̄ Aug.
qualiter ſit eis in alia vita neſcimus: ⁊ melius ē vt
eis ſupſit bñficiū nr̄m q̄ deſit. xiij. q. ij. non eſtima-
mus. Anniuerſariū aūt ſi ꝯtigerit in die dñica vel ī
aliqua celebꝛari ſolēnitate nō dꝫ mutari ad ſequen
tem diem: put ſit in feſtis ſctōꝝ: ſed fiat in die p̄ce-
denti vt citius occurrať penis defunctoꝝ quas in
purgatoꝛio ſuſtinēt. defuncti eñ nr̄o indigent auxi
lio ⁊ beneficio: ſꝫ nō ſancti. Die quidē feſtiuo anni
uerſariū celebꝛari nō dꝫ: nec miſſa pꝛo defunctꝭ dici
niſi coꝛpus pn̄s fuerit: tūc ſic: q: oī tp̄e pōt miſſa p
defunctꝭ celebꝛari cadauere pn̄te: niſi in paraſceue
tunc eñ non dꝫ coꝛpus intumulari: nec miſſa p eo
cantare: q: tūc coꝛpus chꝛiſti imolari non dꝫ: ſꝫ vſq̄
in craſtinum reſeruetť: ⁊ tūc. ſ. in ſabbato pōt miſſa
pꝛo illo cantari ⁊ coꝛpus ſepelliri. Silr̄ ſi quis ī die
paſche moꝛiať coꝛpus eius vſq̄ in craſtinū reſerue-
tur ſup terrā: ⁊ tunc cū celebꝛatione miſſe ſepeliať.
Non eñ dꝫ coꝛpus ſepeliri abſq̄ miſſa: q̄uis ꝯtrarium
fiat in pleriſq̄ locis. ¶ Licet aūt ſm̄ Cabilon. cō-
cilium. de ꝯſe. diſt. j. viſum. quotidie ſit p defunctꝭ
oꝛandū ⁊ ſacrificandū. in pꝛemiſſis tñ diebus hoc
ſpāliter agiť ab amicis. Siquidē aliqui omni tp̄e
feſtiuis diebus dūtaxat exceptis generaliter oꝛāt
pꝛo defunctis in officio veſpertinali et matutinali.
alij miſſam pꝛo eis quotidie celebꝛant. alij in mēſis
initio nouem pſalmos ⁊ nouem lectiones ⁊ nouem
reſponſoꝛia cantant: ⁊ quidem ſancta ⁊ ſalubꝛis eſt
cogitatio pꝛo defunctis exoꝛare vt a peccatis ſol-
uantur. ¶ In quibuſdā locis non diciť in eccleſia
officium moꝛtuoꝝ a quinta feria cene dñi vſq̄ ad
octauas penthe. dicētes q̄ oīa officia illi' tp̄is de
bent eſſe bꝛeuia: nec in dñicis diebus. ¶ Legitur
aūt q̄ quidam abbas ꝓhibuit monachos ſuos ce-
bꝛare dñicis diebus pꝛo defunctis: ſed moꝛtui ꝓpť
hoc duriſſimis verberibus eum afflixerunt: ⁊ ideo
pꝛohibitionē hmōi reuocauit. ¶ Et nota q̄ ſuffra-
gia que fiūt in eccleſijs pꝛo defunctis valde bonis
actiones ſunt gratiaꝝ. Ille eñ aīe que ſunt ꝑfecte
bone: ſtatim cum egrediunť a coꝛpoꝛibus euolant
ad celos: nec ſubſidijs noſtris egent. extra de cele.
miſſa. cum marthe. ad fi. xiij. q. ij. tēpus. Pꝛo valde
malis ſiunt qualeſcūq̄ ꝯſolationes viuoꝝ. Eis eñ
ſubſidia noſtra nō ꝓſunt: qm̄ aīe illoꝝ ſtatim deſcē
dunt ad infernū. Pꝛo mediocriter bonis qui. ſ. ſunt
in purgatoꝛio ſunt expiatiōes. pꝛo mediocriter ma
lis qui. ſ. ſunt in inferno ſunt pꝛopitiatiōes ſiue pe-
narum mitigationes. Nam ſm̄ Augu. quibus ꝓſūt
aut ꝓſunt vt ſit plena remiſſio: aut certe vt tolera-
bilis: ſit dānatio. xiij. q. ij. tp̄s. in fine. quidā tñ p
eodē ſumūt mediocriter bonos ⁊ mediocriter ma-
los quos vocant nō valde bonos: qui videlꝫ ītrāt
purgatoꝛiū: qui viuentes iniunctā pn̄iam nō ꝑfece
runt: quibus ꝓſunt elemoſyne: oꝛōnes: ieiunia: ⁊ ſa
crificia que pꝛo eis fiunt. nā vt dicūt eis qui ſunt in
inferno nihil ꝓſūt. ¶ Illud etiā nota q̄ ſm̄ Hiero.
de ꝯſe. di. v. mediocriter. cū pꝛo cunctis aīab' pſal-
mus vel miſſa diciť non minus q̄ ſi pꝛo quolibet di
cereť accipiť. Circa hoc tñ dici pōt q̄ ſi ſuffragia fi
unt in ſpāli magis ꝓſunt illis pꝛo quibus ſpāliter fi
unt q̄ alijs. Si fiunt in genere ſeu in cōi magis ꝓ-
ſunt illis qui plus meruerunt in hac vita vt ſibi pꝛo
deſſent: vt dicto. c. non eſtimemus. ⁊. c. tp̄s. ſi incq̄-
li vel maioꝛi neceſſitate exiſtūt. Licet eñ ſm̄ Aug.
xiij. q. ij. non eſtimemus. non ꝓſint oībus pꝛo qui-
bus fiunt: q: tñ neſcimus quibus ꝓſint vel non pꝛo
omnibus facienda ſunt ne aliquis pꝛetermittatur.
melius nāq̄ ſupererunt eis quibus nec obſunt nec
pꝛoſunt q̄ deſint eis quibus ꝓſunt: ⁊ ideo dies an-
niuerſarij ſit vt ꝓmiſſum eſt. ¶ Sed nunq̄d ſuffra-
gia eius qui ꝓpter moꝛtale pctm̄ in charitate non
eſt ꝓſint ei qui in charitate deceſſit. R̄ndeo opera
ſacramentalia: vt miſſa officium moꝛtuoꝝ collecte:
⁊ ſimilia p talem facta bene valent: ſꝫ ⁊ defuncto ꝓ
ſunt. extra de cle. excō. mi. c. ſi. tum q: illa a deo nō
ab operante efficaciā hñt: tum q: ille nō ꝓpꝛio noīe
ſed quaſi ſindicus oīm videlicet totius eccl'ie noīe
hoc agit ſm̄ ea que dicta ſunt in pꝛohemio quarte
partis. Si v̄o tanq̄ priuata ꝑſona alia ſuffragia fa
cit: aut hoc agit alio, noīe aut ſuo ꝓpꝛio. ſi alieno vt
q: defuncti ſeu alterius ī charitate exiſtentis iuſſu
de illius bonis elemoſynā tanq̄ miniſter pꝛo eo fa-
cit: tunc quidē illi ꝓdeſt: qm̄ is intelligiť facere cui'
mandato facit. extra de ſen. excom. mulieres. ei qui
mandat ſolui ipſe ſoluere videť. ff. de ſolu. qui man
dato. hinc eſt q̄ peregrinationis votū ab vno emiſ-
ſum alter huius iuſſu exequi pōt. extra de voto. lr.'
Idem quoq̄ eſt ſi duo quoꝝ alter in charitate eſt
alter non p defuncto pſalterium legūt. Et ſi elemo
ſyna datur iuſto vt oꝛet pꝛo defuncto. His etenim
caſibus ꝓdeſt defuncto ratione charitatis hoīs iu
ſti adiuncti. ff. qō cum fal. tu. act. §. extra. de elect.
illa ꝯtra. extra de offi. deleg. cū nuper. Si aūt ſuo
priuato noīe ⁊ de ꝓpꝛio quis pꝛo illo elemoſynam
dat vel oꝛat vel ieiunat vel aliter ſe affligit quaſi cō
muniter dicunt theologi q̄ talia in nullo ꝓſunt ei.
Nam legiť Iohan. ix. Scimus q: peccatoꝛes deus
non exaudit: ſed illud ceci ⁊ non euāgeliſte fuit ver
bum ⁊ Eſa. j. c. Cum multiplicaueritis oꝛōnes non
exaudiā. manus eñ veſtre ſanguine. i. peccatis ple
ne ſunt. imo ſm̄ Aug. iij. q. vij. in grauibus. dum is
qui diſplicet ad intercedendū mittiť irati iudicis

animus ad deteriora ꝓuocat̃. deus em̃ iniquoꝝ do
na nõ reſpicit: ⁊ iuſtoꝝ ſoluꝫ orõnes exaudit. Item
dñs ꝑ Amos ꝓphetã vota pinguiũ terre. i. pctõꝝ
nõ recipiã. xxiiij. q. j. odi. Uerũ cuꝫ pauci ſine crie vi
uãt. de peni. di. ij. ſi em̃. in prin. l. di. q: tua. talis ſnĩa
que miam ⁊ tot ſuffragia defunctis adimit: ⁊ viuoꝝ
charitateꝫ ad illos refrigeſcere facit nimis dura. ⁊
iõ nõ ſequẽda videt̃. l. di. põderet. extra d̃ renũ. niſi
§. j. Si em̃ oĩm quos cõſcientia culpe arguit ſuffra
gia ꝯdẽnamus illi pauꝛoꝝ ſuffragijs iuuabunt̃. Di
cendũ ergo videt̃ ꝙ ꝙꝙ ſuffragia eius qui ⁊ ſi non
in charitate: in fide tñ eſt illi qui in charitate deceſ-
ſit nõ ꝓſunt ex merito vite agẽtis: q: tñ illa fiũt ſm
doctrinã eccl̃ie ⁊ ꝑ eum qui in fide eſt ⁊ ꝓ eo qui ta
lia recipere meruit bñficia vbi deficit charitas agẽ
tis ſupplet meritũ fidei ⁊ charitas eccleſie talia di-
ctantis ac defuncti capacis ſuſcipientis: necnõ ⁊ li
beralitas dei miſerẽtis qui ſm Ambro. d̃ pe. diſt. j.
quantũlibet. beneficia nõ reuocat: imo cumulos li
beralitatis amplificat ⁊ ſua liberalitate op⁹ ab alio
factũ proinde reputat ac ſi ꝑ illum ꝓ quo ſit factum
eſſet. Nam ſm iura aliquo alienum debitũ exoluen
te ipſe debitor liberatur. ff. de pig. act. ſolutũ. §. ſolu
tam. ⁊ ſi ſeruo legata ſit libertas ſi titio decẽ pſtite-
rit quomodocũq; illa decem preſtant̃ liber eſt. ff. de
ſta. bo. arethuſa. Sed ⁊ per eũ qui capax nõ eſt. al-
teri legatũ hereditas acquiri põt. ff. ad trebel. l. co
gi. §. hi qui. ff. ſi quis aliquẽ teſtari prohib. l. j. §. ſed
ſi legatũ. ⁊ is qui ob crimen ꝓ alijs poſtulare prohi
betur ꝓ ſe ⁊ pro his quoꝝ curam gerit admittit̃. iij.
q. vij. §. tria. ⁊ ſm Augu. j. q. j. ſi fuerit. ꝙꝙ in lapi-
deo canali nil generet̃: tamen aqua inde tranſiens
terrã fecundat. ⁊ Hiero. de peni. diſt. j. poteſt fieri.
⁊ diſti. iij. ꝑium. Si qñ videritis inter multa opera
peccatoꝝ quemq; aliqua facere que iuxta ſunt: non
eſt tñ iniuſtus deus vt propter multa mala paucorũ
bonorũ obliuiſcat̃. Sane defuncti ſciunt ſuffragia
que pro eis fiunt tribus modis ſm Augu. xiij. q. ij.
fatendum. Primo per diuinam reuelationem quan
do ſcilicet deus eis reuelat. Secũdo per bonoꝝ an
gelorum manifeſtationẽ. angeli enim qui hic ſemꝑ
nobiſcum ſunt ⁊ omnes actus noſtros conſiderant
quaſi in inſtãti poſſunt ad eos deſcẽdere ⁊ eis pro-
tinus nũciare. Tertio per animaruꝫ hinc exeuntiuꝫ
intimationẽ. Quarto per experientiã: cum videlꝫ ſe
a penis ſentiũt releuari. Sciendũ aũt ꝙ defuncti
valde mali neſciunt q̇d a viuis agitur. niſi quaten⁹
eis ſcire permittit̃. Silr̃ nec mediocriter boni ad-
huc in igne purgatorij cõſtituti qui nõdũ dei viſio-
ne fruũtur: niſi quatenus per aliquẽ de p̃miſſis mo
dis permittit̃ eis ſcire. Sed valde boni qui iam ea
fruunt̃ bene ſciunt q̇d hic agit̃. Iuxta illud Greg.
Quid eſt qd̃ neſciunt qui videntẽ oĩa vidẽt. Alij tñ
dicũt eos ſcire oĩa que eis neceſſaria ſunt ⁊ nõ alia.
vñ Eſa. ex perſona populi afflicti ait. Abraaꝫ pater
noſter neſciuit de hoc. xiij. q. ij. de mortuis. ⁊ vtrum
mortuis cura ſit de viuis. Aug. late pſequit̃ libro d̃
cura pro mortuis habenda. Adhuc ſicut Augu. ait.
xiij. q. ij. fatẽdum. Multi aliquos ex mortuis vel in

ſomnis vel alio quocũq; mõ viuis apparere credũt
⁊ vbi eoꝝ inhumata iacerẽt corpora atq; eis vt ſepul
chra fierẽt ⁊ alia hmõi innumera ſepe amonuiſſe: ⁊
illa vera repertũ eſſe in dyalogo. Greg. ⁊ ĩ alijs ple
riſq; ſcriptis autẽticis reperit̃. Uerũtñ vt idẽ Aug.
in p̃miſſo libro ait: ꝙuis mortui talia ĩ ſomnis indi-
care vel petere videant̃: non ideo putãdum eſt eos
iſta ſentire. nã ⁊ viuẽtes plerũq; apparẽt in ſomnis
dormientibus duꝫ ipſi ſe neſciũt apparere: ⁊ ab eis
qui hoc ſomniauerunt audiſſe dicentibus ꝙ eos in
ſomnis agẽtes aliquid vel loquentes viderunt. vñ
vt dicit credendũ eſt ꝙ he ſunt angelice operatões
ꝓpter diſpẽſationem prouidentie dei ad qualecũq;
ſolatiũ viuoꝝ. Conciliũ ẽt anquiritanẽ. xxvj. q. v.
epi. in prin. ait ꝙ pleriq; demonum illuſionib⁹ ⁊ fan
taſmatibus ſepe ſeducunt̃. Officiũ mortuoꝝ imita
tur olno triduanã xp̃i ſepulturaꝫ: ſicut em̃ in illo tri
duo: ita ⁊ in hoc officio oĩa laudis cãtica ſubticem⁹
⁊ ſolẽnitates quaſlibet ſubtrahimus. nam in miſſa
benedictiões ab epõ nõ petimus: nec in agẽda di-
cimus. Dñe labia mea. nec Deus in adiutoriũ meũ
intende: nec Bñdicamus: nec Inuitatoriũ niſi cor-
pus preſens ſit: ⁊ etiam in vigilijs: nec Gloria patri
ad reſponſoria vel in fine pſalmoꝝ nec ad lectiones
benedictionẽ petimus vel damus: nec dicimus Tu
auteꝫ: vel deo gratias: nec in miſſa all'a: nec Gloria
in excelſis: nec ite miſſa eſt. Nam in veteri lege ꝓhi
bitum fuit oleum leticie ⁊ thus ſuauitatis ꝓ pecca-
to offerri. mors eteniꝫ eſt vindicta peccati. vnde vbi
peccatuꝫ ibi tenebre: nec debet eſſe leticia nec cãti
corum leticie decantatio vbi eſt luctus ⁊ contriſta-
tio mentis: ac exequie ꝓ mortuis celebrant̃ cum lu
ctu. ¶ Rurſus laudes ſupprimimus: q: quo mortui
tranſeunt ignorantes neſcimus. vnde laudare dñm
debemus de iuſticia vel miſericordia. gaudiuꝫ repri
mimus: quia triſtes in hunc mundum intramus et
triſtiores eximus: nõ ergo ſequentia debꝫ dici que
eſt cãticum exultationis. ¶ Adhuc licet in miſſa ꝓ
viuis debeãt omnes thurificari ad ſignificandum
ꝙ illorum orationes ad celeſtia dirigũtur: in miſſa
tamen ꝓ defunctis nõ debet thus per chorum por-
tari nec offerri. i. altare thurificari: ſed circa corpus
tantũ: q: hoc in lege prohibitum fuit vt iam premiſ
ſuꝫ eſt. Nullus ergo in hoc officio thurificat̃: ad no
tandum ꝙ mortui nil ammodo valent orationibus
ſuis ꝓmereri. vnde pſalmus. Nõ mortui laudabũt
te domine. Ipſa autem defunctoruꝫ corpora thuri-
ficantur ⁊ aqua benedicta aſperguntur non vt eoꝝ
peccata tollantur: que tũc per talia tolli nequeunt:
ſed vt omnis immũdoꝝ ſpirituũ preſentia arceatur
⁊ fiũt etiã in ſignũ ſocietatis: vt cõmunionis ſacra-
mentorum quã nobiſcum dum vixerunt habuerũt.
vñ ⁊ Dyoniſius tradit ꝙ antiquitus viui mortuos
oſculabant̃ in ſignũ vnitatis quã cũ ipſis habuerũt
proſunt etiam hec ⁊ ſimilia inquantuꝫ per talia ipſi
deo reuerẽtia exhibetur. ¶ Quare aũt duplex ver
ſus ponit̃ in introitu pro defunctis: ſcilꝫ Te decet.
⁊ Exaudi orationẽ meã ⁊c. dictum eſt in ſexta parte
ſub ſabbato tertie hebdomade q̃drageſime. Itẽ in

miſſa pꝛo defunctis non debet intermiſceri oꝛatio p
viuis:pꝛout dictum eſt in q̄rta pte ſub titulo de oꝛa-
tione: Pax etiam triplici ratione non datur. Pꝛimo
q: h officium vt iam dictum eſt triduanam xp̄i ſepul
turam veſtigio ſequitur vbi pax nō datur propter iu
de oſculuꝫ deteſtandū. Scdo q: non cōmunicamus
moꝛtuis:q: non nobis rn̄det.nos enim ſumus in ſex
ta etate illi in ſeptima. Unde eſt ꝙ coꝛpus nunꝙ dꝫ
eſſe in eccleſia q̄diu miſſa de die celebraẜ:immo pꝛiꝰ
ſi eſſet ibi debet aſpoꝛtari extra eccleſiam inveſtibu
lo eccleſie quantacunqꝫ autoꝛitate viuens fulgeret
ꝛ poſtea ad miſſaꝫ de moꝛtuis repoꝛtari. Tertio qm̄
ſicut ex multis granis ſimul collectis vnus panis co
ficitur:ꝛ ex multis racemis vinum eliquaẜ:ac ex mul
tis fidelibus:quoꝝ quidam boni quidam mali:ſunt
vna eccleſia conſtruitur ꝛ coadunaẜ. Q: ergo d̄ moꝛ
tuo homine neſcimus adhuc vtrum ſit ipſe de cōfoꝛ
mitate eccleſie ꝛ pacem hēat cum ſuo creatoꝛe ꝛ recō
filiationeꝫ:ideo pacem ad miſſam nō damus nec ali
quas laudes pꝛo moꝛtuis referimus:q: non ē vnde
agēdum ſit:non eñ adhuc apparet eoꝛum requies.
Quarta ratio poſita eſt in quarta parte vbi agiẜ de
oſculo pacis. Illud quoqꝫ notādum eſt ꝙ offm̄ moꝛ
tuoꝛuꝫ incipit a veſperis.poſtea ſequunẜ vigilie qua
rum tria ſunt gña. In q̄buſdā eñ eccleſijs leguntẜ no
uem lectiones de Job.ꝛ incipiunt. Parce mihi dn̄e
ꝛc.in alijs leguntẜ de libꝛo ſapiētie.ꝛ incipiunt. Me
lius eſt ire ad ꝛc. In alijs vero de quodam ſermone
Aug.ſed vndecunqꝫ ſumantur abſolute ſine Jube
dōne bn̄dicere.ꝛ ſine Tu aūt dn̄e.vel alibi incipiun
tur ꝛ finiunẜ.pꝛout in exequijs quas in dicto triduo
pꝛo xp̄o celebꝛamus ſeruatur. Uerūtñ in q̄buſdam
eccleſijs loco Tu autem domine.terminaẜ Bti moꝛ
tui qui in domino moꝛiunẜ.q̄ v̄ba ſunt Apocal.xiiij
Frequentatur autem in hoc officio pſalmus Te de
cet hymnus deus: qm̄ ibi agitur de reditu filioꝛum
iſrl̄ a captiuitate in terrā pmiſſiōis.ſic ꝛ defūcti d̄ ca
ptiuitatis miſeria ad vitam pficiſcunẜ eternam. Di-
citur etiam pſalmus. Domine ne in furoꝛe tuo argu
as me.q̄ cum ſit ſexus in oꝛdine pſalterij:tñ pꝛo octa
ua intitulaẜ quaſi i ſex etatibus p hūc pſalmum de
um rogantes vt ſeptime etatis poſſimus oꝛnamēta
euadere ꝛ ad octauam gloꝛie peruenire. Offm̄ moꝛ-
tuoꝛum non habet ſecundas veſperas:vt dictum eſt
in ſexta pte ſub ti. de veſperis. In cōcilio Toletañ.
xxvj.q.v.quicunqꝫ ſtatutum eſt ꝙ ſacerdos miſſam
defunctoꝛum celebꝛans vt eius inimicus moꝛtem in
currat deponaẜ:ꝛ tā ipſe ꝙ cum ad hoc incitās exi-
lio ppetuo puniaẜ. Nūc vidēdū ē qualiter coꝛpus ſe
peliēdum ſit:ꝛ q̄dem qñ homo videẜ agere in extre
mis dꝫ poni ad terram ſup cineres vel ad minus ſu-
pꝛa paleas p quod innuiẜ ꝙ cinis eſt ꝛ in cinerē re-
uerteẜ:ꝛ fit hoc exēplo beati Martini q̄ vt in ſe alijſ
daret exemplum in cinere iacens vitā finiuit:ꝛ ſi mo
riens lr̄atus ſit legi dꝫ paſſio dn̄i:vel ſaltem p9 illiꝰ
añ eū:vt ſic ad maioꝛem pūctionē moueaẜ ꝛ dꝫ eſſe
crux erecta ad pedes vt moꝛiēs eā cernēs magis cō
teraẜ ꝛ ꝯuertaẜ. Dꝫ ēt ſupinus iacere vt ſemper ecta
facie aſpiciat celum exemplo bti martini:ꝛ priuſꝙ

expiret eius anima dn̄o cōmēdeẜ. Poſtꝙ v̄o expira
uerit cāpane dn̄t pulſari:pꝛut dictum ē in pͥma parte
vbi agiẜ de cāpanis: deinde coꝛpꝰ niſi viuēs nouiter
inunctus fuerit dꝫ lauari ad ſignificandū ꝙ ſi aīa p
ꝯfeſſionē ꝛ ꝯtritionē a culpa munda ſit. vtrunqꝫ.ſ.
aīa ꝛ coꝛpus eternā gloꝛificationē ꝛ claritatē in die
iudicij ꝯſeq̄ẜ:ꝙq: illi ſm̄ Job vere in dn̄o moꝛiunẜ.
ꝛ bti ſunt q̄ nullā ſeciū poꝛtāt maculā.ſꝫ in hoc mūdo
p pn̄iam derelinquūt. Sꝫ cum de hac lotione neqꝫ i
veteri teſtō.ſ. Leuiẜ.x.c.neqꝫ in nouo.ſ. Actẜ.v.nil a-
gatur:ſi omitteretẜ nō multum vt a iūt q̄dā curādum
eēt.ꝛ Aug.dicit i li.de cura p moꝛtuis agēda. Coꝛpi
humano qd̄ poſt moꝛtē ipēdiẜ nō ē ſalutis pſidium:
ſꝫ humanitatis offm̄. Uerūtñ cuꝫ maria magdalena
vnxerit dn̄m añ paſſionē Matth.xxvj.fecit ei moꝛi
turo qd̄ nō potuiſſet facere moꝛtuo Marc.xiiij. Pꝛe-
uenit inq̄t vngere coꝛpus meū in ſepulturā ex h pba
ri pōt coꝛpa defunctoꝝ lauāda eē.nā ſicut Hiero.ait
in oꝛiginali ſup illud Mat.vj.vnge caput tuū in illẜ
ptibꝰ vnguētis p balneis vtebanẜ. Canō toletañ.cō
cilij.xiiij.q.ij.q̄ diuina.ſtatuit ꝙ q̄ diuina vocatione
ab hac vita recedunt cū pſalmis tm̄modo ꝛ pſallenti-
bus vocibꝰ ad ſepulchꝛū deferanẜ.dꝫ autem defun-
ctus poꝛtari a ꝯſimilibꝰ ſue pfeſſiōis:vt ſi fuerit dia
conus a diaconibus:ſi ſacerdos a ſacerdotibꝰ ſi ſiut
ibi:aliter non ē vis.q: neceſſitas legi non ſubiacet.d̄
cōſe.di.j.ſicut extra de obſer.ieiu.c.ij.clericus a cle
ricis catholicis a catholicis. Si vere fuerit de aliq̄
fraternitate depoꝛteẜ ab illis q̄ ſunt eiuſdem frater
nitatis mulieribus vero non licꝫ coꝛpoꝛa ferre:ne co
gantur coꝛpoꝛa ſua laſciuia incitantia denudare qd̄
facile contingere poſſet. Dum aūt de domo ad eccle
ſiam ſeu ſepulturam poꝛtanẜ ſm̄ quoꝛundā locoꝛum
moꝛem ter in via pauſaẜ. Pꝛimo ad ſignificandum ꝙ
ipſe in hac vita extitē vt poſſet digne dn̄o pſentari
ꝛ cum alijs ſanctis perpetua quiete pfrui:in tribus
ſpecialr̄ ſeipſum exercitauit:videlicet in dei dilectio
ne.in charitate pximi:ꝛ in cuſtodia ſui:ſiue ꝙ in fi-
de ſancte trinitatis vixit atqꝫ vitam finiuit. Secun
do ad repn̄tādū ꝙ dn̄s triduo i vētre terre pauſauit
Tertio tres pauſe fiūt in via:vt per tres dietas pſal
modie que tunc dicitur trina fiat ei abſolutio a de-
lictis tribus modis.ſ.cogitatione:verbo ꝛ opere cō
miſſis. Exo.iij. Uiam trium dieꝝ ibimus in ſolitudi
ne. Deinde poniẜ in ſpelunca in qua in quibuſdā lo-
cis poniẜ aqua benedicta ꝛ pꝛune cum thure. Aqua
bn̄dicta ne demones qui multum eam timēt ad coꝛ-
pus accedāt. Solēt nāqꝫ deſeuire coꝛpoꝛa moꝛtuoꝝ
vt quod nequerūt in vita ſaltem poſt moꝛtem agant
Thus v̄o ibi ponitur pꝛopter fetoꝛem coꝛpoꝛis remo
uendum ſeu vt defunctus creatoꝛi ſuo acceptabilē
bonoꝝ opeꝝ odoꝛē intelligaẜ obtuliſſe ſeu ad oſidē
dum ꝙ defunctis pꝛoſit auxilium oꝛonis:carbones
in teſtimonium ꝙ terra illa ad cōmunes vſus āplius
redigi nō pōt.plus eñ durat carbo ſub terra ꝙ aliud
Hedera quoqꝫ vel laurus ꝛ huiuſmodi que ſemp ſer
uant viroꝛem in ſarcophago coꝛpori ſuſternunẜ:ad ſi
gnificandum ꝙ qui moꝛiuntur in chꝛiſto viuere non
deſinēt. Nam lꝫ mundo moꝛianẜ ſm̄ coꝛpus:tamē ſꝫ

aiam viuunt ⁊ reuiuiſcūt deo. Alia tñ conſideratio ne habebāt in funerib⁹ antiqui cypreſſos: q2 videlʒ ſicut cypreſſus ceſa nō iterū ſurculeſcit: ſed tota moritur ita homo mortuus nō reuiuiſcit. Fiunt etiā hec nō q2 cadaueribꝰ inſit ſenſus: ſed in figurā videlʒ vl ad reſurrectionē ſperandā vel ad dei miam ſeu beniuolentiā ꝓuocandā: cui talia pietatis officia placent. Debet aūt quis ſic ſepeliri vt capite ad occidētem poſito pedes dirigat ad orientem. in quo quaſi ipſa poſitiōe orat ⁊ innuit ꝙ ꝓmptus eſt vt de occaſu feſtinet ad ortū: de mūdo ad ſeculū. ⁊ in q̄cūq3 loco extra cimiteriū xp̄ianus ſepeliat ſemꝑ crux capiti illius apponi dʒ ad notandū illū xp̄ianū fuiſſe: q2 hoc ſignū diabolus valde veret ⁊ timet acceder ad lo. ſi crucis ſignaculo inſignitū. Debēt quoq3 fideles xp̄iani ſepeliri induti ſudarijs prout ꝓuinciales obſeruāt: qꝺ ſumūt ex euāgelio in quo legit de ſudario ⁊ ſyndone xp̄i. Quidā vero cilitio inſuunt vt hac veſte inſignia pnīe repñtent. nam cinis ⁊ cilitium arma ſunt penitētiū. Nec debēt indui veſtibus cōib⁹ put in italia fit. ⁊ vt q̇dā dicūt debent habere caligas circa tibias ⁊ ſotulares in pedib⁹ vt ꝑ hoc ipſos eſſe ꝑatos ad iudiciū repñtet. Clerici vo ſi ſunt ordinati illis indumētis induti ſint q̄ req̄rūt ordines quos habēt. Si vero non hñt ordines ſacros more laicoꝝ ſepeliant. Verūtamē licet in alijs ordinib⁹ ꝓpter paupertatē hoc ſepius omittat: in ſacerdote tñ ⁊ ep̄o nullo mō ꝑtermittēdū eſt. veſtes eīm ſacerdotales vtutes ſignificāt cuʒ quib⁹ pre ceteris ſunt dño pñtandi. Eutician⁹ pap. ſtatuit vt nullus martyres ſepeliat ſine dalmatica aut collobio purpurato. Circa hoc aūt cōſiderandū eſt vtrū xp̄s veſtitus fuerit poſt reſurrectionē: ⁊ vtrū celū veſtitus aſcenderit: ⁊ vtrū duob⁹ diſcipulis eūtib⁹ in emaus ⁊ ceteris mulierib⁹ ⁊ diſcipulis veſtit⁹ appꝑuerit. Siq̇dē angeli legunt veſtiti appꝑuiſſe. Iuxta illud Jo. Vidit angelos ſedētes in albis: ⁊ alibi. Ecce duo viri aſtiterūt iuxta illos i veſtib⁹ albis: q̇ ⁊ dixerūt. Hic ieſus qui aſſumpt⁹ eſt a vobis i celū ſic veniet quēadmodū vidiſtis eū euntē in celum. Nempe xp̄s veſtit⁹ aſcēdit in celū. Iuxta illꝺ. Quis eſt iſte q̇ venit ꝺ edom tinctis veſtib⁹ de boſra. Itē angeli dixerūt. Quare rubrum eſt indumētū tuū. Querit etiā vtrū homines erūt nudi poſt dīem iudicij an veſtiti. ⁊ videt ꝙ veſtiti. Nā ſemꝑ angeli apꝑere ſolent veſtiti. ⁊ xp̄s ēt poſt reſurrectionē cum veſte apparuit ⁊ in trāſfiguratione veſtitus fuit. vñ. Et apparebāt veſtimenta eius alba ſicut nix. Econtra videt ꝙ nudi erunt: q2 habet autoritas ꝙ in eadē forma erimus in qua fuit adam priuſq̄ peccaret ⁊ etiā in meliori: ſed tūc fuit nudus: ergo ſimiliter nudi erim⁹. Solutio nil diffinimus de veſte: ſꝫ hoc ſolū dicimus ꝙ ibi nō erit diſſormitas nec vlla aduerſitas vel infirmitas ⁊ erimus veſtiti ⁊ ornati veſtimētis virtutū. Quis aūt ⁊ in quo loco ſepeliri deb3: ⁊ vtrū locus ſepulture aliq̇d cōferat dictū eſt in p̄ma ꝑte vbi de cimiterio agitur. Illꝺ aūt nota ꝙ q2 ſcriptū eſt. Leui. xxi. Pontifex ad omnē mortuū etiā patrē vel matrem nō ingredit neq3 egredit ꝺ ſanctis. hinc eſt ꝙ romanus pontifex ad nullius defuncti domū accedit. Itē q2 ibidem dicitur. Sacerdotes non radent caput non barbā nec in crinib⁹ ſuis facient inciſſurā: ideo qui charoruʒ morte triſtant barbā nutriunt: nec crines ꝑſcindūt ⁊ etiā nigris veſtib⁹ ornant vt per nigredinem ⁊ dolorem conſepulti mortuo videant. Hic etiā queri pōt vtrū voces mortuorū loquant: ⁊ videt ꝙ ſic iuxta illꝺ prophete. Exultationes dei in gutture eorum. Hormiſda papa. l. diſt. ſi quis diaconus. dicit ꝙ illi quibus cuʒ falſa miſericordia indulſerim⁹ ante tribunal xp̄i contra nos facient q̄ōnem. ⁊ Auguſti. xiij. q. ij. fatēdū. dicit ꝙ defuncti qui neſciūt que hic fiunt dum hic agunt poſtea audiunt ab his qui moriendo hinc recedūt. Sed apoſtolus cōtradicere videt dicens ꝙ tunc lingue ceſſabūt. ⁊ Pſalmiſta. Non mortui laudabūt te. Et nota ſm Augu. ꝙ tempus quod iter hominis mortē ⁊ vltimā reſurrectionem interpoſitū eſt animas abditis. id eſt nobis occultis receptaculis cōtinet. Poſtremo nota ſm magiſtrū Ioh. beleth ꝙ antiq̇ ſolebāt dicere ꝙ qñ anime in humanis ſunt corporib⁹ vocant aīe. in inferis manes. qñ vero celos aſcēdūt ſpūs. qñ autē recens erat ſepultura ſiue qñ ſpūs circa ſepulturas errabat vmbrā vocabāt. vñ ps. Nā ſi ambulauero in medio vmbre mortis nō timebo mala. qm̄ tu mecū es. ⁊ ideo tunc panē ⁊ vinū ponebāt ſupra ſepulchra mortuoꝝ vt dictū eſt ſub ti. de cathedra petri In miſſa pro mortuis dꝛ q̄ñq3 ep̄la. Vir fortiſſim⁹ iudas. ij. Macb. xij. q̄ñq3 Nolum⁹ vos ignorare ꝺ dormientib⁹ ſicut ⁊ ceteri qui ſpem nō hñt. Theſſal. iiij. Audiui vocē de celo. Apoca. xiiij. q̄ñq3. Ecce myſterium vobis dico. j. Corin. xvj. Dicit etiā q̄ñq3 euāgelium. Amen dico vobis q2 venit. Iohan. v. q̄ñq3. Dixit martha ad ieſuʒ. Ioh. xj. q̄ñq3. Sicut ⁊ pater ſuſcitat mortuos ⁊ viuificat ⁊c̄. Iohā. v. q̄ñq3. Omne qꝺ dat mihi pater. Ioh. vi. q̄ñq3. Ego ſum panis viuus qui de celo deſcendi. qꝺ eſt ibidem.

¶ De quattuor coronatis martyribus. Rubrica.

DE quattuor coronatis. Hoc notabile reperit: ꝙ q̇nq3 fuerunt qui venerant ad conſtruendum templum ⁊ dyocletiano cognito ꝙ eēnt xp̄iani martyrio ſunt coronati: quoꝝ nomina q2 nota fuerūt: idcirco i collecta ponunt. Poſt duos vo annos alij quattuor martyrium ſuſceperūt: quoꝝ corpa ſepulta ſunt iuxta corpora predictoꝝ quinq3. quoꝝ noīa q2 fuerūt ignota ideo ſtatuit Melchiades papa vt dies coꝝ ſub nominibus ꝑdictoꝝ q̇nq3 celebris haberet: ⁊ ſic vocatum eſt feſtū quattuor coronatoꝝ. poſtea vo fuerūt cuidā religioſo coꝝ noīa reuelata. ſ. ſeuer: ſeuerini: carpophori: ⁊ victorini: nomen tñ feſti ꝓpterea mutatum non eſt: nec etiam dies in kalendario.

¶ De beato Martino ep̄o ⁊ confeſ. Rubrica.

DE beato Martino. Sciendum ꝙ dicitur par apoſtolis non propter ſuſcitationem mortuorum quorūdam: vt quidam putāt: cum idē multi alij fecerint martyres ⁊ cōfeſſores. Vel ꝓpter mul-

titudinem miraculorum: ſed ſpecialiter propter vnū miraculum. Cum enim eſſet Thuronē. archiepiſcopus venit ad eum quidam pauper⁊ inops tunicā ab eo petens: ⁊ ipſe cōceſſit. Juſſit ergo ꝓcuratori ſuo vt emeret. Jlle vero iuit ad forum ⁊ tardius rediit. tunicam vilem portās q̄ ferè penula quaſi pene nulla poterat dici: quam vir ſanctus ſibi monſtrari fecit. Erat autem breuis forte vſq̄ ad genua. manice vſq̄ ad cubitum extrahēs ergo ſuā pauperi dedit: ⁊ ipſe pauperis tunicam induit. Nec multo poſt preparauit ſe ad celebrandum miſſam: ⁊ ſtās an̄ altare ſicut mos eſt in prefatione leuauit manus ad dn̄m manicis laxis retro labētibus: ⁊ nec groſſa eius brachia nec multum carnoſa eēnt: ⁊ cum p̄fata penula nō niſi vſq̄ ad cubitum ꝑtēderet remanſerunt eadem brachia nuda. Tunc venerunt miraculoſe aurei torq̄s: ipſaq̄ decēter operuerūt. ⁊ globus igneus apparuit ſup caput eius. ꝑ quod demonſtratum ē ſpm̄ ſanctū ſuper eū deſcendiſſe ad robur ſicut ſuper apoſtolos in penthe. Unde ꝑ hoc non immerito dictus ē par apoſtolis. ē etiam eis par in officio. Conſiderandū aūt eſt ꝙ ipſe ſolus inter confeſſores inſtitutiōis h̄z octauas ſicut beatus Laurentius inter martyres: Jlle enim dixit. Jgne me examinaſti: ⁊ nō eſt inuenta in me iniquitas. ⁊ Martinus in agone mortis dixit demoni aſtanti. Nil inuenies in me cruenta beſtia: ecce quomodo concordāt ille ꝑpollēs martyr. q̄re pre omnibus aliis octauas ⁊ vigiliam h̄z iſte confeſſor excellēs: quare p̄ omnibus aliis octauam h̄z. Cappam eius reges frācoꝝ cōſueuerūt portare in p̄liis vt dictū eſt in ſcd̄a ꝑte vbi agit̄ de ſacerdote. Fortunatus poeta vir vita egregius ⁊ īgenio p̄clarus de Jtalia Thuronis veniēs: geſta beati martini cōſcripſit tempore Johannis pape tertij.

De beato Andrea apoſtolo. Rubrica.

SAnctus andreas niger fuit colore: barba prolixa: ſtatu. e mediocris hoc ideo dixit ſciat̄ qualis in eccleſia dz depingi: qd̄ de vnoquoq̄ apoſtolorum ⁊ alioꝝ multoꝝ ſanctorum ſc. ſciendum eēt. Predicauit aūt in achaya ⁊ athenis ⁊ circa ꝑtes illas Excellētis fuit valde meriti: nec ſine cauſa beatus Gregorius fuit ſibi adeo deuotus ꝙ ſibi fecit ꝓprium offm̄ ⁊ monaſteriū cōdidit. ubi monachus extitit. Vigiliam ex inſtitutiōe non habet: q2 eſt in tempore ieiuniorum: quare non fuit neceſſe inſtitui ei vigiliam. ⁊ idem eſt de beato Thoma apoſtolo. Hanc oſſa ei9 ac beati Luce euāgeliſte tempore Conſtantini ſcd̄i imperatoris trāſlata ſunt apud Conſtantinopolim. Hac die dicitur epiſtola. Corde creditur ad iuſtitiam. Ad Rom̄. x. cap̄. Et euangelium. Ambulans ieſus iuxta mare. Matth. iiij. c. Poſtcōmunio. Venite ad me. que eſt ibidem. In vigilia vero eſt introitus. Dominus ſecus mare. Matthei. iiij. c. ⁊ euangelium. Stabat ioh. ⁊ ex diſcipulis Joh. j. c. Poſtcōmunio. Dixit andreas. Johan. j. c.

De beato nicholao. Rubrica.

LEgitur ꝙ cum in quadam eccl̄ia q̄ dr̄. Crux ſubiecta monaſterio beate marie de charitate nōdum hyſtoria bt̄i Nicolai cantaret̄: fratres eiuſdē loci priorem ſuum vt eam ſibi cantare liceret inſtanter rogauerūt. Jlle vo hoc p̄ciſe negauit: dicēs incongruum fore priſtinum morem nouitatibus immutare. Jllis vero inſtātib9 indignatus r̄ndit. Recedite a me: q2 noua cātica immo ioculatoria q̄dam in mea eccl̄ia non cantabunt̄ Adueniente aūt eiuſdem ſancti feſtiuitate fratres cum q̄dam animi triſtitia matutinales vigilias peregerunt. Cūq̄ oēs ſe in lectis recepiſſent: ecce beat9 Nicolaus priori viſibiliter terribilis apparuit quem a lecto extrahēs ꝑ capillos dormitorij pauimēto allicit ⁊ incipiēs antiphonā. O paſtor eterne ꝑ ſingulas vocum differentias virgis quas in manu tenebat grauiſſimos ict9 ſup dorſum illius ingeminās ꝑ ordinē moroſe cantando antiphonā ipſam ad finē vſq̄ ꝑduxit. Omnibus ergo illis clamoribus excitatis ſemiuiuus ad lectū deportat̄ q̄ tandem ad ſe rediēs dixit. Jte ⁊ hyſtoriam nouam ſcti Nicolai decātate. Tp̄e hērici quarti īperatoris oſſa ſancti Nicolai apud vrbem beneuentum tranſlata ſunt.

De venerabili Beda p̄ſbr̄o. Rubrica.

BEda venerabilis p̄ſbyter ⁊ monach9 egregius expoſitor: claruit in anglia circa annū dn̄i. vj. c. lxxxvj. q̄ licet in ſctōrum cathalogo cōputet̄. non tn̄ ab eccl̄ia ſanctus ſed venerabilis appellat̄ duplici rōne. Primo cū p̄ nimia ſenectute eius oculi caligarēt faciebat ſe duci ꝑ villas ⁊ caſtra vbi q̄ v̄bum dn̄i predicando: cūq̄ quadam vice per quandam vallem magnis lapidib9 plenam tranſiret quidam ex ductoribus deriſorie dixit ei ꝙ ibi erat magnus populus congregatus expectans eius predicationem auide ⁊ ſilenter: ⁊ tunc incepit ille predicare feruēter. ⁊ cum in fine cōcluſiſſet ꝑ oīa ſecula ſeculoꝝ. mox omnes lapides alta voce clamaſſe dicunt̄. Amen venerabilis p̄r: ⁊ ideo venerabilis p̄r appellat̄. Alij vero aſſerunt ꝙ angeli r̄nderūt: bn̄ dixiſti venerabilis pater. Scd̄a cauſa eſt: q2 poſt ei9 mortem clericus q̄dam ſibi deuotus quēdam v̄ſum edere cupiebat. quem in illius tumulo ſculpi facere intēdebat icipiēs ſic. Hac ſunt in foſſa volens v̄ſum terminare Bede ſcti oſſa: ſed q2 talē finē v̄ſus congruitas non patiebatur: ⁊ ſedula mente reuolueret nec congruum finem videret: dum quadā nocte multum ſuper hoc cogitaſſet: mane ad tumulum ꝓperās manibus angelicis: taliter v̄ſum ſcriptum reperit finitum. Hac ſunt in foſſa bene venerabilis oſſa. Eius autem corpus apud ianuam deuotione congrua dicitur coli.

De ſancto thoma apl̄o. Rubrica.

Hiſtoria ſeu legenda de ſctō thoma apoſtolo: ⁊ ſi quid ex ea in reſponſoriis vel antiphonis ſumptum reperitur inter apocripha deputatur: in ipſo autem feſto legitur ad miſſam euāgelium Thomas vnus ex duodecim. Johan. xx.

¶ De ſanctis ſtephano Johanne euang. ⁊ Inno. Rubrica

Poſt dñi natiuitatem ſequēti die fit feſtum de obitu beati ſtephani prothomartyris: ⁊ tñ ipſe fuit paſſus in auguſto. Quare aūt hoc feſtū fiat ſub feſto inuentōis ei' dictū ē. Queritur quare hec tria feſta vez ſctōrū Stephani ⁊ Johannis ⁊ Innocentium immediate poſt feſtum natiuitatis domini ordinanť. Rñdetur primo vt xpō capiti ⁊ ſponſo oēs ſui comites adiungantur. Natus enim xp̄s ſponſus eccleſie in hūc mūdū tres comites ſibi adiunxit de quibus dicitur in canticis. Dilectus meus cādidus ⁊ rubicundus electus ex milibus. candidus q̄tum ad Johannē euāgeliſtam precioſum virginem ⁊ confeſſorem. rubicundus q̄tum ad Stephanum prothomartyrem. elect' ex milibus q̄tum ad magnam turbam innocentiū. Secundo vt ſic eccleſia omnium martyrum genera: quorū quidem martyrij chriſti natiuitas cauſa fuit inſimul adunaret. ¶ Triplex eſt enim martyrium. Primum voluntate ⁊ opere. tale fuit martyriū beati Stephani ⁊ hoc eſt digniſſimum in genere hoc autem dicimus quia aliqua circunſtantia facere poſſz ꝙ aliquis confeſſor aliquo martyre dignior eſſet: et ideo feſtum eius p̄cedit alia ⁊ continuatur feſto dominice natiuitatis: vnde in ipſo feſto legiť. Mortez quam ſaluator dignatus eſt pro omnibus pati: hanc ille primus pre omnibus reddidit ſaluatori: ⁊ iterum Chriſtus heri natus eſt in terris vt hodie naſceꝛeť Stephanus in celis. ¶ In feſto beati Stephani introitus eſt. Etenim ſederunt principes ⁊ aduerſum me loquebantur. in quo oſtenduntur inſidie p̄ncipū iudeorum beato Stephano inſidiantium. Epiſtola eſt. Actu. vj. c. Stephanus plenus gratia ⁊ fortitudine: que ſicut dicit Augu. in ſermone huius diei cum plurimum habeat admirationis in ipſa ſpecie non minus continet in miniſterio dignitatis: in qua narratur tam paſſio ipſius q̄ paſſionis cauſa: ⁊ meritum ſeu remuneratio. ⁊ hec etiam inſinuāť ⁊ repl̄tantur in reſponſorio quod eſt. Sederunt principes ⁊ aduerſuz me loquebanť: ⁊ in all'a quod eſt. Uideo celos aptos ⁊ ieſum ſtantem a dextris. Act. vij. c. ⁊ in offertorio. ⁊ in poſtcōione. Uideo celos apertos Actu. vij. c. in nocturnali etiam officio idem repetiť vt oſtendatur ꝙ ſepe ⁊ ſepius conſiliati ſunt principes ſacerdotum in mortem eius. euangelium ē. Ecce ego mitto ad vos. Matth. xxiij. c. ⁊ ſequitur. Hieruſalem hierl'm que occidis ꝓphetas ⁊ lapidas eos ⁊ cetera. Stephanus enim fuit lapidatus dicitur etiā ibi. A ſanguine abel iuſti. ſicut enim ille fuit prothomartyr in veteri teſta. ſic iſte in nouo. Hyſtoriam ſancti Stephani cōpoſuit Alchuin' Karoli magiſter ⁊ capellanus: nocturnales antiphonas de pſalmis q̄bus attitulantur accepit: cetera de actibus apoſtolorum: antiphonis etiam laudum quidam verſus p̄mittūtur: prout dictum eſt in ſexta parte ſub dominica de trinitate. Frequentatur autem in verſiculis alleluya. vel propter ſolennitatem dominice natiuitatis: vel ꝓpter gaudium de conſortio ſtephani angelice contionis. Dicitur etiā illud capitulum. Stephanus plenus gratia ⁊ fortitudine ⁊ illud. Surrexerūt quidam que ſunt Act. vj. c. ⁊ illud. Cum eſſet Stephanus plenus. Actuum. vij. c. Scđm martyrium ē voluntate ⁊ non opere: quale fuit martyrium Johānis euangeliſte qui martyr fuit: ſicut patet in illa antiphona. In feruentis olei dolium miſſus Johannes apoſtolus diuina ſe protegēte gratia illeſus exiuit vt ſicut non ſenſerat carnis eſtum q: v̊go fuit mēte ⁊ corpore: ſic nec eſtum feruētis olei ſenſit. In natali autez eius cantatur in quibuſdam eccleſijs vna miſſa in exordio lucis ad notandum ꝙ ipſe accepto lumine huius mundi ſacrificium virginitatis ſemꝑ obtulit deo. quia enim non poterat habere vigiliam propter feſtum beati ſtephani ſtatutum fuit vt duaſ miſſas haberet. In miſſa de beato Johanne epiſtola. Qui timet deum faciet bona. Eccle. xv. c. euangelium eſt. Dixit ieſus Petro. Jo. vlt. c. ⁊ cantatur alleluya. Ualde honorandus eſt ⁊c. ⁊ quod ibi diciť. Qui ſupra pectus domini in cena recubuit ſumitur Johan. vlt. c. Introitus eſt. In medio eccleſie aperuit. Eccle. xv. c. ⁊ reſponſorium. Exijt ſermo inter fratres ⁊c. Johan. vlti. c. Item all'a. Hic eſt diſcipulus Jo. vlt. c. Communio. Exijt ſermo. que ē ibidem. Dicitur etiam ad horas capitulum. Cibauit eos ex adipe frumenti ⁊c. Eccleſiaſtici. xv. c. ⁊ illud Bñdictus deus ⁊ pater domini no. Ephe. j. c. ⁊ illud. Qui timet dominum. Eccle. xv. c. ¶ Et nota ꝙ beatus Johannes euangeliſta in feſto beati Johannis baptiſte obijt: ſed quia non poterat tunc eius feſtuz fieri trāſlatum eſt ad tertium diem natalis domini vt omnes comites ſuos haberet ſponſus vt premiſſum eſt. ⁊ feſtum bti Johannis baptiſte in ſuo die remanſit nec mirum: q: dies illa ab angelo gaudio natiuitatis p̄curſoris autētica fuit nec eſt dogmatizandum quod euāgeliſta baptiſte tanq̄ maior ceſſerit pro eo qđ legitur. Inter natos mulierum nō ſurrexit maior Johanne baptiſta. nam ꝙ non debet eſſe de iſtorū maioritate diſputandum diuinitus eſt oſtenſum. Cum enim duo magiſtri quorum vnus baptiſtam: alter p̄ferebat euangeliſtam ſolennem ad hoc indixiſſent diſputationem et quilibet ſollicite inueſtigaſſet auctoritates ⁊ rationes efficaces quibus ſuum Johannem preferre poſſet: tandez die diſputationis adueniente q̄libet ſanctorū emulatori ſuo apparuit dicens. Bene concordes ſum' in celis de nobis nō diſputtis in terris. Tūc illi ſibi adinuicē ⁊ oi ꝑpl'o viſionem publicauerūt: ⁊ dñm bñdixerūt: vel ideo fuit ad tertiū diem poſt dñi natiuitatem trāſlatū: q: forte illa die

dedicata eſt ei baſilica: vel ꝙ forte ea die rediit de
pathmos inſula vel inſulatus eſt: fuit enim patriar
cha epheſinus. Aiunt quidam ꝙ beatus Johā. cū
poſt celebratam miſſam deſcendiſſet in tumulum
euanuit ab oculis circūſtantium: ⁊ cuȝ terra ibi ſca
turiat de profundo adduntur euȝ viuere ⁊ terrā eius
anhelitu ſcaturire. alij in celum tranſlatum. Igitur
partim ex euangelio partim ex eius tribulatiōe ho
dierna copulatur hyſtoria: in cuius vltimo reſponſo
rio. ſcȝ In medio eccleſie. quod ſumitur de libro ſa
pien. in quo agitur de ſpiritu intellectus neuma iu-
bilatur: quia per ſpiritum intellectus fuit de ineffa
bili verbo ſcilicet de deo vero locutus. Tertiū mar-
tyrium eſt opere ⁊ non voluntate: quale fuit marty
rium innocentium qđ ſicut tertium locuȝ obtinet in
dignitate: ita ⁊ inter feſta martyruȝ. Sed quare fe
ſtum innocentium celebratur ante feſtum ſtelle id-
eſt epyphanie cum mortui fuerint poſt apparitionē
ſtelle: quando ſcilicet herodes vidit ꝙ illuſus eſſet
a magis. Reſpondetur ꝙ herodes auditis rumori-
bus de chriſto nato turbatus eſt valde timēs amit
tere regnuȝ. vnde cogitauit facere interfici omnes
pueros: ⁊ ſic chriſtus non euaderet: ſed fuit impedi
tus tunc: quoniam Auguſtus ceſar mandauit ei ꝙ
ad eum veniret cum aſtolo ⁊ alexandro filijs ipſius
herodis reſponſuris coram eo. ⁊ quia nō fuit auſus
non ire iuit: poſtmodum vero reuerſus reuoluto an
no poſt natale domini fecit omnes pueros interfi-
ci a bimatu id eſt a biennio et infra. bimatos enim
grece dicit latine biennium. Queritur quare in fe-
ſtiuitate innocentiū in miſſa Gloria in excelſis deo
⁊ alleluya et alia cantica leticie non cantantur. Di
cunt magiſtri: ideo q: mortui ſunt ante domini paſ-
ſionem: ⁊ ſic ad inferos deſcenderunt. Sed pari ra
tione ⁊ in feſto beati Johannis baptiſte ſubticeri
deberent. Dicendum eſt igitur ꝙ hoc ideo contin-
git quia auctor officij voluit nos coniungi in hac fe-
ſtiuitate animabus deuotarum mulieruȝ de morte
innocentum plangentium ⁊ dolentium. Unde cau-
ſa triſtitie earum illa dimittimus: ⁊ ideo legit pro-
phetia Hieremie. xxxi. capitulo de innocentibus.
Uox in rama audita eſt. que ad litteram de benia-
min eis exponitur: qui interfecti ſunt propter vxoreȝ
leui quam oppreſſerant. ⁊ rachel fuit mater benia-
min. Uel per rachel que interpretat ouis vel vidēs:
intelligitur eccleſia que plorat filios ſuos ſcilicȝ tri
plices. Primi ſunt martyres conſiderans eos eſſe ſi
bi ſubtractos ⁊ nos vult conſolari in preſenti: ſȝ om
nem conſolationem transfert in futurum: quia non
ſunt ſcilicet preſentes. Secundos filios luget eccle
ſia: quia fere ad partum veniunt in quibus patitur
abortum. Tertij vero ſunt qui iam renati in baptiſ-
mo erant: ſed per peccata retrocedunt. hos et illos
luget eccleſia: quia non ſunt id eſt damnati ſunt: et
ideo quia luget eccleſia cantica leticie ſubticentur.
Poteſt eſſe ⁊ alia ratio. nam cantica leticie proprie
poſt victoriam cātari debent. vnde ezechieli dictuȝ
eſt. Diſpone domui tue quia morieris: quia poſt vi-
ctoriam habitam non cecinit cantica leticie. ſed in-
nocentes non habuerūt victoriam. non enim eſt vi-
ctoria vbi pugna non eſt. Media ratio melior eſt.
Quidam tamen pro alleluya cātant in miſſa. Laus
tibi chriſte. Alij Cantemus eia. Et dicitur epiſtola
Uidi ſupra montem ſyon agnum ſtantem. Apocali-
pſis decimoquarto ⁊ euāgelium. Angelus domini
apparuit in ſomnis. Matth. ij. Si aūt feſtum illud
in dominica cōtingit nullum canticum leticie ſubti
cet propter gaudiū reſurrectiōis. In octauis quoqȝ
eorū cantica leticie cantātur: pro ſignificatione gau
dij qđ accepturi ſunt in octaua id eſt in reſurrectio-
ne: q: licet ad inferos deſcēderint: reſurgent tamen
nobiſcum in gloria. Octaue enim feſtiuitatum cele
brant in memoriam generalis reſurrectionis quam
ſignificāt. Rurſus quia hac die triſtitiam repreſen-
tamus in multis eccleſijs diaconi non vtuntur dal-
maticis nec ſubdiaconi ſubtilibus id eſt tunicellis:
ad notandum ꝙ innocentes ſtatim in morte primaȝ
ſtolam nō receperunt ſed ad infernū deſcenderunt.
de hoc in tertia parte dictum eſt ſub ti. de colorib᷑.
In hoc feſto dicit capitulum illud. Uidi ſupra mon
tem. Apocalipſis decimoquarto. ⁊ illđ. Hi ſunt qui
cum mulieribus nō ſunt coinquinati. ⁊ illud. Hi em
pti ſunt. ibideȝ. Et aduerte ꝙ antiphone nocturna
les de pſalmis ſumuntur: cetera de epiſtola ⁊ euan-
gelio. Quod autem dicuntur centum quadraginta
quattuor milia: finitum ponitur pro infinito: quia
deus omnes ſub certo numero cōprehendit. Quod
etiam dicit. Uidi ſub altare dei animas interfecto-
rum ſic eſt accipiēdum quia iohānes vidit animas
interfectorū ſub altare id eſt humiliatos capiti ſuo.
Uel in abſconſo: q: nemo percipit hic quomodo ibi
fit. Sed quare ſolēnizat eccleſia pro morte innocē-
tium qui non habuerūt voluntatem patiēdi. Uide-
tur enim ꝙ eadem ratione ſi aliquis tyrānus inter-
ficeret tot pueros deberet eccleſia ſimiliter ſolemni-
zare pro illis: qđ verum non eſt. Reſponderi poteſt
ꝙ hoc feſtum propter tria celebrandum eſt: licet vo
luntatem non habuerunt patiēdi. Primo ꝙ xp̄s in
eis querebatur ⁊ occidebatur. Secundo quia xp̄s
in eis celabatur diabolo ⁊ herodi. Tertio quia no-
men domini non loquendo: ſed moriendo confeſſi
ſunt: q: pro chriſto et vice chriſti ſunt occiſi. Erant in-
nocentes autem quia circunciſi. nam circūciſio erat
tunc remedium contra originale peccatum: licet nō
ita ſufficiens ſicut nunc baptiſmus eſt. Illud auteȝ
ſciendum eſt ꝙ in quibuſdam eccleſijs in die nata-
lis domini diaconi veſperis finitis in honorem bea
ti ſtephani qui eximius diaconus fuit in tripudio
conuenientes cantant antiphonam de ſancto Ste-
phano: et ſacerdos dicit collectam. Nocturnos au
tem ⁊ officium in craſtinum celebrant ⁊ benedictio
nes ſuper lectiones dant: quod tamen facere nō de
bent: ⁊ eodem modo faciūt ſacerdotes in feſto bea
ti Stephani in veſperis in honorem ſancti Johan-
nis: q: ipſe ſacerdos fuit: ⁊ pueri in feſto ſancti Jo-
hannis ad honorem innocentium. Subdiaconi ve-
ro faciunt feſtuȝ in quibuſdā eccleſijs in feſto circū-
ciſionis: vt ibi dictū eſt. in alijs in epyphania: ⁊ etiā

in alijs in octaua epyphanie: qđ vocant feſtum ſtultorū. Quia etſi ordo ille antiquitus incert⁹ erat. nā in canonibus antiquis. extra de eta. et q꞉ a multis quandoqꝫ vocatur ſacer: quandoqꝫ non: ideo ſubdiaconi certum ad feſtandum non habent diem et eorum feſtum officio celebratur confuſo.

¶ De apoſtolis. Rubrica.

Apoſtolus grece interpretatur miſſus latine inde apoſtoli dicti ſunt: quia a chriſto miſſi fuerunt euangelizare per vniuerſum orbem. Sane eccleſia in cōmuni de apoſtolis ſolēnizat ⁊ cantat in matutinis. Ecce mitto vos ⁊c̄. quia omnes electi ſunt ſimul a domino poſt ſermonem ad eos factuꝫ in monte ſicut habetur in Matth. ⁊ Marco: qui videlicet electi ſunt. xij. De quibuſdam tamen facit eccleſia officium proprium: ſicut de beato Petro ꝓpter priuilegium dignitatꝭ. De beato Paulo q̄uis non ſit de. xij. propter priuilegium predicatiōis. De beato Iohanne propter priuilegiū amoris ſiue virginitatis. ⁊ de beato Andrea propter priuilegium crucis: quā ita ardenter predicauit cōcupiuit ⁊ habuit. Per horas capitulum illud Iam nō eſtis hoſpites ⁊ aduene. Ephe. ij. ⁊ illud Non vos me elegiſtis. quod eſt ibidem. ⁊ illud. Beatus vir qui ſuffert tentationem Iacobi. j. ⁊ illud. Magnificauit eum in timore inimicorum. Eccleſiaſtici quadrageſimoquinto. ⁊ illud Statuit illi dominus teſtamētum ſempiternum. ibidem. ⁊ illud In fide ⁊ lenitate illius ſanctum fecit illum. ibidem. ⁊ illud Ibant apoſtoli gaudentes. Actuum. v. ⁊ illud Nam quos preſciuit hos ⁊ predeſtinauit conformes. Roma. viij. ⁊ illud Corpora ſanctorum in pace ſepulta ſūt. Eccleſiaſtici. xliiij. ⁊ illud Non eſurient neqꝫ ſitient amplius Apoca. vij. c. ⁊ illud Nos inſenſati vitam illorum. Sapien. v. ⁊ illud Ipſo ſummo angulari lapide chriſto ieſu. Ephe. ij. Habent autē vigilias ⁊ octauas: quia ſi compatimur ⁊ conregnabimus. de hoc dictum eſt in quarta parte ſub quarta feria tertie hebdomade aduentus. Inſtantia tamen eſt de beato Iohāne euangeliſta quo ad ieiunium qđ contigit: tum quia vt dicunt quidam non fuit martyr niſi in animo: tum propter feſtum ſancti ſtephani quod eſt in vigilia feſti eius. In vigilijs apoſtolorum dicitur epiſtola Benedictio domini ſuper caput eius. Prouerbiorum. xv. ⁊ Eccleſiaſtici. xlv. Item illa Per manus autem apoſtolorum fiebant ſigna ⁊ prodigia Actuum. v. ⁊ euāgelium Ego ſum vitis vera. Iohannis. xv. In feſtis vō apoſtoloruꝫ dicitur epiſtola Iam non eſtis hoſpites ⁊ aduene Ephe. v. Item illa Hi ſunt viri miſericordie. Eccleſiaſtici. xliiij. Item illa Scimus quia diligentibus deum. Roma. viij. Item illa Benedictus deus et pater domini noſtri ieſu chriſti. Ephe. j. Item illa Spectaculum facti ſumus. Ad Corinth. iiij. Item illa Vnicuiqꝫ veſtrum data eſt. ad Ephe. iiij. Iteꝫ alleluya. Ego vos elegi. Iohan. xv. Item illud Venite ad me omnes qui laboratis ⁊ onerati eſtis Matth. xj. Euangelium vero Hoc eſt preceptum meum: vt diligatis inuicem ⁊c̄. Iohannis. xv. Et illud Hoc mādo vobis: quod eſt ibidem. item illud Ecce ego mitto vos. Matthei. x. Item illud Facta eſt contentio inter diſcipulos ieſu. Luce. xxij. Item illud Deſignauit dominus ⁊ alios. Luce. v. Item illud Ego ſum vitis vera et vos palmites. Iohannis. xv. Item illud Dixit Symon petrus. Matthei. xix. Poſtcommunio. Amen dico vobis ꝙ vos qui reliquiſtis ⁊c̄. Matthei. xix. Item illa Vos qui ſecuti eſtis me. que eſt ibidem. Et nota ꝙ tres apoſtoli leguntur tm̄ viui fuiſſe rome: ſcilicet Petrus Paulus ⁊ Iohannes. ⁊ tres euangeliſte: ſcilicet Iohannes Marcus ⁊ Lucas. ¶ Notandū eſt etiam apoſtolos ſiue chriſti diſcipulos: nō ideo tm̄ fuiſſe paſſos: quia predicabant de chriſto: ſed quia ipſum deificatum aiebant ſine romanorū auctoritate quod ipſi prohibuerant. Eccleſia olim ſtatuit fieri communiter feſtum de omnibus apoſtolis in kalen. maij vt dictum eſt in ſexta parte ſub feſto apoſtolorum Philippi ⁊ Iacobi.

¶ De euangeliſtis. Rubrica.

Poſt apoſtolos eccleſia veneratur etiā euangeliſtas qui non tm̄ predicauerunt: ſed etiam euangelia ſcripſerunt Legitur enim in Geneſ. iiij. capi. ꝙ fluuius egrediebatur de loco voluptatis ad irrigandum paradiſum qui diuiditur in quattuor capita: ſcilicet phyſon: gyon: tygrim: et eufratem. Sane allegorice fluuius ille euangelica predicatio eſt que a chriſto procedit a quo generaliter omnis voluptas emanat. Venite inquit ad me omnes qui laboratis ⁊ onerati eſtis ⁊ ego reficiam vos ⁊ inuenietis requiem animabus veſtris. Iugum enim meum ſuaue eſt ⁊ onus meum leue. Guſtate ⁊ videte quoniam ſuauis eſt dominus. beatus vir qui ſperat in eo. Recte autem hec predicatio fluuio comparatur: tum quia reficit abluit ⁊ fecundat: tum quia fluuius dicitur aqua fluens: ⁊ vt Salomon ait. Aqua profunda verba ex ore viri et torrens inundans eſt fons ſapientie qui tam longe lateqꝫ defluxit vt mundum repleuerit vniuerſum. iuxta illud. Euntes in vniuerſum mundū ⁊c̄. quapropter in omnem terram exiuit ſonus eorum ⁊ in fines orbis terre verba eorum. Hoc irrigat paradiſum: ideſt fecundat eccleſiam. iuxta illud quod dicit apoſtolus. Ego plantaui apollo rigauit: deus autem incrementum dedit. Hic eſt enim fons hortorum: puteus aquarum viuentium que fluunt impetu de libano. Fluuius aūt iſte in quat-

tuo: capita diuidit:q: predicatio ieſu xp̄i in quat-
tuo: euangelia deriuat:nam licet ſcripſerint multi
euangelia quia Luca teſtante. Multi conati ſunt o:
dinare narrationem rerum q̄ in nobis completa ſūt
tamen non niſi quattuo: recepta ſunt ab eccleſia .vi
delicz Matthei:Marci:Luce:ꝛ Johānis: qḋ vtiqꜫ
factum eſt quadruplici ratione. P:imo ad oñdeu-
dum duo:um teſtamentoꝝ conco:diam:ſicut eniz in
veteri teſtamēto vnus fuit legiſlato:: ſcilz Moyſes
ꝛquattuo: maio:es p:ophete.ſ. Eſayas:Hieremias
Ezechias ꝛ daniel.ꝛ duodecim mino:es p:ophete ꝛ
multi ſapientes.ſ. Job:Dauid:Salomon ꝛ ieſus ſy
rach:ita ꝛ in nouo teſtamēto vnus fuit legiſlato: ſcꝫ
xp̄s.ꝛ quattuo: euāgeliſte. duodecim apoſtoli ꝛ mul
ti alij docto:es.vt Hiero. Auguſti. Amb:.ꝛ Grego.
vt p hoc oſtēdat:q: rota continetur in medio rote.
ꝛ duo cherubin ſeſe reſpiciūt v̄ſis vultibus in ꝓpicia
to:iū. Scḋo ꝓ miſterio q̄drige aminadab:de q̄ ſpō-
ſa in canticis dicit. Anima mea turbata eſt p:opter
quadrigas aminadab. Aminadab eniz interp̄tatur
ſpontaneus domini hic eſt xp̄s q̄ factus eſt hō obla
tus eſt q: ipſe voluit.huius quadriga eſt euangelica
doctrina p quā eius fama p mundum vehit vniuer-
ſum cuius quattuo: rote ſunt dicti quattuo: euāge-
liſte pp hanc quadrigam ſponſa.i. eccl'ia ſalubri do
lo:e turbat ad p̄niam. Tertio ad deſignandū libera
tionē gn̄is humani a mo:te quadrifica.i.a trāſgreſ
ſione quadruplici. p:ima tranſgreſſio fuit mandati
in padiſo.ſcḋa legis naturalis:tertia legis ſcripte.
q̄rta euāgelij vel potius peccatum fragilitatis p ipo
tētiam:ſimplicitatis p igno:antiam. ſecuritatis per
negligētiam.malignitatis per inuidiam. His eñ q̄t
tuo: modis peccandi anima mo:itur ꝛ ſepatur a deo
Quarto p:o miniſterio fo:me quadrige ſicut enim in
ceteras fo:mas quadrat' ſic inter ceteras doctrinas
euangelium ſolidi' ꝛ ſtabilis pſeuerat.nā illud vndi
qꜫ ſtat:ꝛ ideo legit Apo.xxi.c.ꝙ ciuitas in quadro
poſita eſt ꝛ iſtud p:opter ſtabilitatem appellat eter-
num.p cuius gratiam homo quadrat in mo:ibus:ꝛ
in virtutibus ſolidatur. Ceterum iſto:um potius q̄
alio:um euangelia recepta ſunt.tū q: ipſi diligētius
ꝛ aptius hyſto:iam euangelicam deſcripſerunt:tum
q: lꝫ aliq̄n varia ſeu diuerſa nunq̄ tñ cōtraria ſeu ad
uerſa ſcripſerūt:tū q: iſti q̄ttuo: aialium figuris i vi
ſione Job.ꝛ Ezechi.p̄figurati ſūt. Ezechi.i.c. Mat
theus p hoīem eo ꝙ eius intentio p:ecipue circa ſcri
bendaꝫ xp̄i humanitatē v̄ſatur. Vñ eius liber ab hu
mana xp̄i natiuitate ſumit exo:dium. Liber inquit
gn̄ationis ieſu xp̄i ꝛc. Marcus p leonem in deſerto
rugientem eo ꝙ ei' intētio p̄cipue circa deſcribēdaꝫ
ei' reſurrectionē conſiſtit. Unde eius euangeliū an-
tonomatice in die reſurrectōis legit. Dicitur aūt ꝙ
leo rugitu maximo tertia die ſuos excitat catulos
ita ꝛ deus pater immēſa potētia ſua filium ſuū ter-
tia die ſuſcitauit.vñ ꝛ Marcus ab exclamatōe īci-
pit.ſ.a p̄dicatōe. Jo.in deſerto clamātis ꝛ dicētis.
Vox clamātis in deſto. Et ſcias ꝙ marc' fuit longo
naſo:ſubducto ſupcilio:pulcher ocul':calu' barba p
lixa hitudis optime etatis medie canos aſꝑſus. Lu
cas p vitulū:eo ꝙ p̄cipue circa deſcribēdā xp̄i paſſio
nē ei' intētio verſatur.in q̄ xp̄s ſe obtulit hoſtiā deo
patri.idē ipſe ſacerdos.ꝛ hoſtia. Vitul' eñ erat ho-
ſtia ſacerdotalis.vñ a ſacerdotio icipit dicēs. Fuit
in diebus herodis regis iudee ſacerdos quidā ꝛc.
Johanes p aq̄lā q: ceteris cū dño gradiētib' ipe in
celū ad deſcribēdā xp̄i diuinitatē volauit dicēs. In
p̄ncipio erat.de h̄ dictū eſt in p̄ma parte ſub ti.d p̄i-
curis. He ſiq̄dē q̄ttuo: p̄ncipales intentiones deſi-
gnate ſunt p figuras illoꝝ quattuo: aialium:ꝛquoꝝ
quodlibet ſm viſionem. Ezechielis quattuo: hꝫ faci
es q̄m oēs de ſingulis agūt:lꝫ q̄dā p̄ncipalius de q̄-
buſdam p̄tertiꝫ cū oēs agāt de xp̄o q̄ttuo: ille figure
cōueniūt.fuit nāqꜫ hō naſcēdo:vitulus mo:iēdo leo
reſurgēdo:aq̄la aſcēdēdo. Que vt melius intelligas
imagina aliqḋ aial habēs caput q̄dratū:ꝛ in quali-
bet ſupficie imagina vnā faciē:vcꝫ a parte anterio:i
faciē hoīs:a dextris faciē leonis : a ſiniſtris faciem
vituli a parte poſterio:i:faciē aq̄le a ſupio:i. Q: v̄o
facies aq̄le ſup alias eminebat ꝓpter colli longi ꝓ-
ductionē:ideo dr̄ ꝙ erat deſup. Quodlibꝫ ēt hoꝝ
hēbat q̄ttuo: alas.de pe.di.ij.pēnata. Finge eñ qḋ
libet aial q̄ſi quadratuꝫ:in q̄drato ſunt quattuo: an
guli:ꝛ in quolibet angulo erat vna ala. Po:ro hi q̄t-
tuo: ſignificati ſunt per p:edicta quattuo: flumina
per phiſon. Johannes.per gyon Mattheus.per ti
grim Marcus.per eufratem Lucas. Sic eñ clare p
bat Innocentius tertius de euangeliſtis in ſmone
Sunt etiaꝫ ſignificati per quattuo: annulos arche
qui aurei ꝛ rotundi erant. In auro claritas in rotū
ditate que initio caret ꝛ fine deſignatur eternitas
ipſi eñ eternā xp̄i claritatē ꝛ claram eternitatem de
ſcribūt p duos annulos a ſiniſtris duo euangeliſte.
ſcꝫ Matthe' ꝛ Johannes qui ab ipſo xp̄o fuerunt
edocti ſignificat. Quidam tamē per duos annulos
a ſiniſtris Mattheum ꝛ Johannē qui adhuc paſſi-
bili ꝛ mo:tali adhe'erant accipiūt p duos a dextris
Marcum ꝛ Lucam:q̄ poſt aſcēſionem ei iā facto im-
mo:tali ꝛ impaſſibili adheſerūt accipiunt.p ſiniſtrā
eñ mo:talitas.p dexteram immo:talitas deſignat
ſm illud. Leua eius ſub capite meo:ꝛ dextera illius
amplexabit me. Et p:opter hanc cauſam in picturis
eccleſiaruꝫ Paulus ad dexteram:ꝛ Petrus ad ſini
ſtram ſtatuuntur ſaluato:is.ꝛ in bula papali caput
Pauli a dextris crucis ꝛ caput petri a ſiniſtris. ¶ Sa
ne in q̄buſdā eccl'iis antiphona ad magnificat in eo
rum officio eſt. Ecce ego Johānes vidi oſtiū apertuꝫ
in celo ꝛc. Apo.iiij. Per ho:as aūt dr̄ capitulū. In
medio eccleſie aperuit os eius. Eccle.xv.c.ꝛ illḋ. Ci
bauit illū dñs pane vite ꝛ intellectus ibidē. ꝛ illud.
Jocunditatē ꝛ exultationē theſaurizauit.quod eſt
ibidē. Oia miſo:ia ſumpta ſunt de Eze. P:imum eſt
de viſione dei.ſ.vidi coniunctos ꝛc. ¶ In laudibus
vero habetur de miniſterio p̄dicationis eo:um. Di-
lecti deo ꝛ hoībus ꝛc. Eccle.xlv.c. ¶ Introit' miſſe
p:op:ie eſt. Os iuſti meditabitur ſapientiam. Tamē
Joh.euangeliſta habet introitū ꝓpriū ꝓpter p:iuile
gium amo:is ꝛ dignitatis :vcꝫ. In medio eccl'ie ape
ruit os eius ꝛc . q: ipſe non tñ fuit euangeliſta: ſed.

etiā ꝓpheta qđ pꝫ in ꝑncipio libri Apo. vbi dr̄ Beatus q̇ legit ⁊ q̇ audit vba ꝓphetie huius ⁊ ſeruat ea q̄ in ea ſcripta ſunt. ¶ Notandū tn̄ ē ꝙ iſte introit⁹ ꝑꝑ ꝓuilegium ꝑdicatiōis ſcđario cōpetit Aug. Grego. ⁊ alijs expoſitoꝛib⁹. ¶ Ep̄la in quibuſdā eccl'ijs eſt de figura quattuoꝛ aīalium. Ecce ego ioh. vidi oſtiū apertum. Apo. iiij. c. Alie eccl'ie dicūt illā. Eze. j. c. Similitudo vultus ⁊c. Rn̄ſoꝛium eſt. Beatꝰ vir q̄ timet dn̄m ⁊c. v. eſt. Potēs in terra erit ſemen eius ⁊c. qđ intelligit̃ de ſemine vbi dei ⁊ honoꝝ opibus. Sequitur. Gn̄atio rectoꝝ bn̄dicet̃: q: euangeliſte generant filios dei q̄ bn̄dicunt̃. All'a in quibuſdā eccl'ijs eſt. Primus ad ſyon dicet ecce aſſum ⁊ hieru'm euāgeliſtam dabo. Eſa. xli. c. In alijs vo eccleſijs dr̄ all'a. Beatꝰ vir. euangeliū eſt Deſignauit dn̄s ⁊ alios ſeptuaginta duos diſcipulos. Lu. x. c. ⁊ſequit̃. Et dicebat illis Meſſis quidem multa operarij vero pauci. xx. di. in nono. Offertoꝛium eſt. Poſuiſti domine ſuper caput ⁊c. Poſtcommunio eſt. Magna eſt gloꝛia eius in ſalutari ⁊cetera.

¶ De martyꝛibus. Rubꝛica

Martyꝛ grece dicit̃ teſtis latine martyꝛes eīm teſtes ſunt ꝙ xp̄s paſſus eſt ꝓ oībus ⁊ ipſi ꝓ xp̄o. ¶ Sanc ſolus beatꝰ Laurē. inter martyꝛes vigiliā hꝫ ⁊ octauā: ꝓut ſub eius feſto dictum ē. Oēs eīm martyꝛes ſingulares hn̄t cōīa officia exceptis ſtephano: laurētio: iohanne baptiſta: ⁊ alijs q̇buſdam. Et eſt introit⁹ ad miſſam Glia ⁊ honoꝛe coꝛonaſti eū dn̄e. vel Sapia ſctōꝝ. Eccl'. xliiij. c. vel Judicabūt ſcti. Sapien. iij. c. vel ſacerdotes dei. Daniel'. iij. vel Letabit̃ iuſtus. Vbi tn̄ in paſchali tp̄e hn̄t aliud offm̄ eo ꝙ in illo tp̄e opꝫ ꝙ frequēter repetat̃ all'a ꝑꝑ gaudiū reſurrectionis. ⁊ tunc eſt introitus. Pꝛotexiſti me a conuentu malignantium ⁊c. ⁊ q: coꝛona debet̃ eis tanꝙ victoribus: ideo ſepe fit mentio de coꝛona. vñ ſtephanus interꝑ̄tatur coꝛonatus. Epiſtola vero ꝗn̄ꝗ dicit̃ ꝓ vno martyꝛe. Juſt⁹ coꝛ. Eccl'. xxxix. c. qn̄ꝗ illa. Beatus homo q̄ inuenit ſapientiam. Pꝛouer. iij. c. qn̄ꝗ. Juſtoꝝ aīe. Sapiē. iij. c. quandoꝗ illa. Juſt⁹ ſi moꝛte pꝛeoccu. que eſt ibidem. iiij. c. quandoꝗ illa. Beatus vir qui in ſapientia. Ecc'. xiiij. c. ⁊. xv. qn̄ꝗ illa Benedictus deus ⁊ pater ad Coꝛin. j. c. quandoꝗ illa. Memoꝛ eſto. ij. ad Tymo. ij. c. quandoꝗ illa. Nemo militans q̄ eſt ibidem. quādoꝗ illa. Beatus vir q̇ inuentus eſt. Eccle. xxxi. c. quandoꝗ illa. Benedictio domini ſup caput. Pꝛouer. xxvi. c. quandoꝗ illa Stabunt iu. Sapien. v. c. Euangelium vero dr̄ qn̄ꝗ. Si quis vult poſt me venire. Matth. xvi. c. qn̄ꝗ illud. Si quis venit ad me. Luce. xiiij. qn̄ꝗ illud. Niſi granum. Jo. xij. c. quandoꝗ illud. Nolite arbitrari. Matth. x. qn̄ꝗ illud. Nihil opertū quod ē ibidē qn̄ꝗ illud. Si q̇s venit ad me ⁊ non odit. Luc. xiiij. c. Pꝛo pluribus vero martyꝛibus dr̄ qn̄ꝗ epiſtola. Lingua ſapientum. Pꝛouer. xv. c. qn̄ꝗ illa. Benedictus deus ⁊ pater dn̄i nr̄i ieſu xp̄i. j. Pe. j. c. quandoꝗ. Juſtoꝝ aīe. Sap. iij. qn̄ꝗ. Rememoꝛamini pꝛiſtinos dies ad Hebꝛe. x. qn̄ꝗ. Sancti ꝑ fidem ad Hebꝛe. xj. c. qn̄ꝗ. Expectatio iuſtoꝝ leticia. pꝛouerbio. xi. c. qn̄ꝗ. Hi ſunt viri. Eccleſiaſtici. xlv. c. quandoꝗ Abſterget deus. Apo. vij. qn̄ꝗ. Reddet deus. ſap. x. quandoꝗ. Juſti aūt in perpetuum viuent ſapiē. v. c. quandoꝗ. Quis ſepabit nos a charitate xp̄i ad Rom. viij. ¶ Alleluya eſt. Hi ſunt due oliue. Apoc. xi. c. Euangelium vero quandoꝗ dicitur. Cum audieritis ꝑlia Lu. xxi. quādoꝗ. Deſcēdēs ieſus d' mōte. Luc. vi. c. quandoꝗ. Vidēs ieſus turbas Matt. v. c. quandoꝗ egrediente Jeſu de tēplo. Matt. xiij c. quandoꝗ. Attendite a fermento phariſeoꝝ. Luc. xij. c. quandoꝗ illud. Sedente ieſu ſuper montē oliueti. Matth. xxiiij. c. quandoꝗ illud. Ve vobis qui edificatis. Luce. xij. c. quandoꝗ illud. Qui vos audit. Lu. xi. c. quandoꝗ illud. Confitebo: tibi pater Matth. xxvij. ¶ Dicit̃ poſtcōio. Amen dico vobis quod vni Matth. v. c. quandoꝗ. Et ſi coꝛam hominibus. Sapien. iij. ca. quandoꝗ. Quicunꝗ fecerit. Matth. xij. quandoꝗ. Dico autem vobis. Matth. x c. quandoꝗ. Signa aūt. Marci. vlti. c. ⁊ qn̄ꝗ Multitudo. Lu. vi. c. ¶ In nocturnali vero officio ꝑmū reſponſoꝛium eſt. Iſte ſanctus ꝓ lege dei ſui certauit vſꝗ ad moꝛtē ⁊c. ⁊ ē q̇nti toni q: petulātia quiꝗ ſenſuum fuit mactata in eis. In tp̄e vero paſchali ꝑmum reſponſoꝛium eſt. Beatus vir qui metuit dn̄m ⁊ eſt octaui toni pꝛopter octauam q̄ ſignificat gloꝛiā reſurrectionis: q: vero ſancti martyꝛes in tolerādis toꝛmētis ſe habuerunt conſtanter. ⁊ conſtantia a ſolo deo eſt: ideo eſt rn̄ſoꝛium. O. veneranda martyꝛuꝫ ⁊c. cantatur pꝛo eis ⁊ eſt quinti toni quia martyꝛes q̇nꝗ ſenſus deo immolauerunt. De martyꝛib⁹ etiaꝫ cantat̃ illud rn̄ſoꝛium. Fulgebunt iuſti ⁊ tāꝙ ſcintille in arundineto diſcurrent iu. na. ⁊ re. in eternū ⁊c. Sapien. iij. c. ⁊ eſt ſenſus. Juſti fulgebūt in futuro diuerſis beatitudinibus. pꝛi⁹ tamen i hoc ſeculo diſcurrent: id eſt per diuerſas mūdi partes curſitando diuina verba alijs annunciabūt: ⁊ hoc faciunt moꝛe ſcintillaꝝ diſcurrentium per arundinetum ſicut eīm ſcintille vel fauille ignis arundinetum. i. materiā fragilem arundinum atterunt ⁊ annihilant ſic ⁊ ſancti ſua ꝑdicatione ignita. i. diuino igne accenſa: vitia q̄ reſpectu foꝛtium virtutuꝫ fragilia ſunt deſtruēt. Judicabunt. i. dominabuntur nationes. i. illos q̄ in peccatis ſuis permanſerunt: ⁊ regnabunt in eternum. i. in eternitate cum deo recipient immoꝛtalitatem et impaſſibilitatem ceteraſꝗ virtutes. ¶ Rurſus in his vbis exꝑ̄mit̃ ſtola carnis quā ſancti recipiēt q̄ conſiſtit in quattuoꝛ. ſcilꝫ in charitate: ſubtilitate: agilitate: ⁊ impaſſibilitate. Nā fulgebūt clari ⁊ tāꝙ ſcintille ſubtiles in arundineto diſcurrent agiles: et regnabunt dn̄s coꝝ in ꝑpetuum ⁊ ipſi cum dn̄o impaſſibiles. Nā abſterget deus oēm lachꝛimā ab oculis ſanctoꝝ ⁊c. immo exultabūt in gloꝛia ⁊ de cubilibus ſuis: quod ad ſtolā ſpūs refert̃ quam etiam recipiūt ſancti. ¶ Et nota ꝙ arundinetum ē loc⁹ in quo ſunt multe arundines ſiue cāne ſicut in paludibus: flante aūt auſtro ex aſſidua ꝯfricatione arundinuꝫ ignis accēdit̃: ſcintille vndiꝗ aduolāt ⁊ accenditur arundinetū qđ allegoꝛice cōtigit in ſctis. De marty

ribus etiam cātatur. Circuierūt in melotis hebreorū. xi. quaſi dicat in pera. Melota eſt veſtis facta d pilliis vel de pelle cuiuſdā animalis: qd melota vocatur ſiue taxus. Eſt enī habitus neceſſarius ad exercitia operis. ¶ Per horas etiā dicitur capitulum illud. Beatus vir qui ſuffert. Iacobi. i. cap. ⁊ illud. Beatus vir qui inuētus eſt ſine macula. Eccle. xxxi. ca. ⁊ illud. Beatus vir qui in ſapientia morabitur. Eccle. xiiii. ⁊ illud. Iuſtorū anime. Sapien. v. ca. ⁊ illud. Iuſti autē ibidem. ⁊ illud. Sancti per fidē. ad Hebre. xi. ca. ⁊ illud. Potuit enim trāſgredi ⁊ nō eſt trāſgreſſus. Eccle. xxxi. ca. ⁊ illd. Corona aurea ſup caput eius. Eccle. xlv. ⁊ illud. Stolam iocunditatis induit. ibidem. ibi tn̄ dicit ſtola glorie. ⁊ illud. Sancti ludibria ⁊ vbera. ad Hebre. xi. ⁊ illd. Tāꝗ aurū in fornace. Sapien. iii. cap. ⁊ illud. Hi ſunt qui venerunt de tribulatione. Sapien. vii. cap. ⁊ illud. Non eſuriēt neqꝫ ſitient: ibidem. ⁊ illud. Iuſti tulerunt ſpolia impiorū. Sapien. x. ca. ⁊ illud. In bonis iuſtorum exaltabit ciuitas. Prouer. xi. ca. ¶ Illud etiam ſciēdum eſt ꝙ eccleſia celebrat feſtum quorūdam martyrum veteris teſtamēti: prout dictum eſt in feſto machabeorum.

¶ De confeſſoribus. Rubrica.

Confeſſoribus dicunt laudatores: licet aūt tam martyres ꝙ virgines ꝙ etiā oēs ſancti veri ſunt xpi confeſſores. Martyres tn̄ q: iraſcibili vincūt: trāſcendūt ⁊ ſuplucrant ſpāle vocabulū martyꝝ. ⁊ virgines q: vincunt incōcupiſcibili nomen virginū. ⁊ doctores q: alios ſuperāt in rationabili doctorū. hinc eſt ꝙ martyres ⁊ virgines ⁊ doctores aureola decorabuntur. Sane confeſſores diſtinguūt in epiſcopos ⁊ preſbyteros. De epiſcopis dicitur introitus. Statuit. Eccle. xlv. c. ⁊ epiſtola. Ecce ſacerdos magnꝰ. Eccle. xliiii. ipi enim ſunt magni ſacerdotes. ⁊ illd. de epiſcopis dicitur. Inueni dauid ſeruū meū oleo ſancto meo vnxi eum: q: non tātum vncti fuerunt in baptiſmo ⁊ in cōfirmatione ⁊ ordinatione in preſbyteros: ſed etiā in ꝯſecratione in epiſcopos: vt habeant miſericordias ſupereffluētē: ⁊ officia illa que incipiunt ſacerdotes proprie competunt epiſcopis. cetera ſunt cōia: ⁊ plura ſunt reſponſoria octaui toni: q: afflixerunt ⁊ crucifixerunt carnem ſuam cum vitiis ⁊ concupiſcentiis propter octauas reſurrectionis. ¶ Verſus de cōfeſſoribus dicit quandoqꝫ epiſtola. Dilectus deo. Eccle. xlv. ca. quādoqꝫ. Teſtificor corā deo. ii. ad Thimo. iiii. quādoqꝫ. Plures facti ſunt ſacerdotes. ad Hebre. vii. ca. quandoqꝫ. Dedit dominus confeſſionem. Eccle. xlvii. c. quādoqꝫ. Iuſtus cor ſuū. que eſt Eccle. xxxi. c. quādoqꝫ. Sapiētiam laudabit animā. Eccle. xxxiiii. ca. qn̄qꝫ. Iuſtum deduxit dominus. Sapientie. x. ca. quādoqꝫ. Doctrinis variis. ad Hebre. xiii. c. quandoqꝫ. Ego enim iam delibor. ii. ad Thimo. iiii. ca. ¶ Alleluya. Iuſtus germinabit. Eſa. xxxv. cap. Euangeliū vero dicit quandoqꝫ. Sint lumbi veſtri precincti. Luc. xii. quādoqꝫ. Vigilate. Matthei. xxiiii. quandoqꝫ. Homo quidā peregre. Matthei. ii. c. quandoqꝫ. Uidete ⁊ vigilate. Marci. xiii. c. qn̄qꝫ. Homo quidā nobilis. Luce. xix. c. quādoqꝫ. Nemo accēdit lucernā. Luce. xi. ca. quādoqꝫ. Vos eſtis ſal terre. Matth. v. ca. quādoqꝫ. Nolite timere puſillus grex. Luce. xii. ca. ¶ Poſtcōio eſt. Quinqꝫ talēta Matthei. xxv. ⁊ quādoqꝫ. Fidelis ſeruus. Matthei. xxiiii. c. ⁊ Luce xii. c. ¶ Per horas vero dicit capitulū illud. Ecce ſacerdos. Eccle. xxiiii. ca. ⁊ illud. Benedict onē omnium gentium: qd eſt ibidem. ⁊ illud. Cognouit eā. ibidē ⁊ illud. Iuſtū deduxit. Sapien. x. ca. ⁊ illud. Iuſtus cor ſuum. Eccleſia. xlv. c. ⁊ illud. Magnificauit eum in cōſpectu regum. Eccle. xlv. c. ſed ꝙ hic dicitur Magnificauit. dicitur ibi Glorificauit. ⁊ illud Labia ſacerdotis cuſtodiunt. Malachie. v. c. ⁊ illud. Non eſt inuētus ſimilis illi. Eccle. xxiiii. ca. et illud. Fungi ſacerdotio ⁊ habere laudē. Eccle. xlv. ca. ⁊ illud. Talis decebat vt eſſet nobis pōtifex. ibidem. ⁊ illud. Collaudabunt multi ſapientiā eius. et vſqꝫ in ſeculū nō recedet memoria eius. Eccl. xxxi. ca. ⁊ illud. Honeſtauit illum in laboribus. Sapien. x. ca. ⁊ illud. Cuſtodiuit illum ab inimicis. quod eſt ibidem. ¶ Illud autem notādum eſt ꝙ ſi plura feſta in eadem die cōcurrant illius qui inter eos maioris erit nominis officium celebratur de hoc dictū eſt in prohemio huius partis.

¶ De virginibus. Rubrica.

Officium matutinale virginum matina et parte ſumitur de pſalmo epithalamico: ſcilicet. Eructauit cor meum. in quo agitur de laudibus ſpōſi ⁊ ſpōſe. virgines enī ſunt ſponſe chriſti: que ſequuntur agnum quocunqꝫ ierit in corpore ⁊ in anima propter integritatem corporis ⁊ anime. Notandum autem eſt ꝙ illud reſponſoriū quod eſt de ſponſo. ſcilicet. Audiui vocē de celo ⁊c. quod in quibuſdam eccleſiis dicitur eſt primi toni: quia vnicus eſt ſponſus animarum chriſti. ⁊ ſumitur de Mattheo. xxv. cap. illud vero quod eſt de contemptu mundi. ſcilicet. Regnum mundi ⁊ omnem ornatum ſeculi contempſi ⁊c. eſt quinti toni: quia ibi oſtenditur cōculcatio quinqꝫ ſenſuum. ¶ De virginibus enim cātatur illud. Fulcite me floribus. Canticorum. ii. et quod expoſitum eſt in quinta parte ſub titulo de ſexta. In quibuſdam eccleſiis dicunt verſiculum de virginibus illum. Elegit eam deus ⁊ preelegit eā. ſed alii rectius conſiderantes ꝙ ſola beata virgo maria preelecta eſt in honorem eius tantum dicunt illum: pro aliis vero virginibus dicunt. Elegit eam deus ⁊ dilexit eam. ¶ Per horas etiam dicitur capitulum. Qui gloriatur. prime Corinth. ii. capitulo ⁊ prime Corinth. x. cap. ⁊ illud. Emulor enim. i. Corinth. xi. ⁊ illud. Sapientia vincit. Sapien. viii. ⁊ illud. Memorati ſunt domine miſericordie tue. Eccl. li. cap. ⁊ illud. Liberaſti me a perditione ibidē. ⁊ illud. Accinxit fortitudine lūbos ſuos. Prouer. xxxi. ca. In officio miſſe ſi ſit virgo ⁊ martyr proprium offi-

cium eſt. Loquebar de teſtimonijs tuis in ↄſpectu regum ⁊c̄. Alia cōmunia ſunt: excepto ꝙ de beata Agatha dicitur introitus. Gaudeamus omnes in dño. pro eo ꝙ ipſa excellēter letiſſima venit ad paſſionem: ſicut de ea ſcriptū eſt. Agatha letiſſime et glorianter ibat ad carcerem: ideo eius leticie nr̄as leticiam ſociamus ⁊ cum ea in dño congaudemus. ¶ De beata etiā agnete officiū miſſe eſt. Me expectauerunt. ratio quare pōt ex eius legenda haberi Et nota ꝙ de virginibus dicit̄ qñqꝫ epiſtola. Confitebor tibi dñe. Eccleſi. lj. c. qñqꝫ. Qui gloriat̄. ij. ad Corin. x. c. qñqꝫ. Domine deus meus exaltaſti Eccle. ij. c. qñqꝫ. Sapientia laudabit aīam: ſcilicet Sapien. xxiiij. qñqꝫ. Sapientia vincit maliciam. Sapien. viij. qñqꝫ. De virginibus. j. ad Corint. vij. qñqꝫ. Dñs poſſedit me. Prouerb. viij. c. All'a ⁊ poſt cōmunio. Quinqꝫ prudentes Matth. xxv. c. Euangelium quandoqꝫ dicitur Simile eſt regnum celorum theſauro abſcondito in agro Matth. xiij. c. quandoqꝫ Simile eſt regnum celorum decem virginibus. Matth. xxv. c.

¶ De feſto ⁊ officio dedicationis eccl'e. Rubrica.

Quoniam in parte prima dictū eſt qualiter eccleſia dedicanda ſit. Reſtat vt hic aliqua de officio qd̄ in feſto dedicationis eccleſiaꝝ dicitur ſubijciamus. Feſtum ergo illud ſolēniter ab eccl'ia celebratur: de quo in Johanne habetur Facta ſūt encenia: ideſt feſta dedicationis in hieroſolymis: ⁊ ieſus ambulabat in templo in porticu Salomonis ad ↄfirmationem illius feſtiuitatis. de conſe. diſt. j. ſolēnitates. Et dicit̄ porticus ſalomonis: q: ſalomon ſolebat ibi orare: ⁊ ibi orauit in die dedicationis. Hoc etiam feſtum in veteri teſtamento fiebat. vnde legitur in primo libro Macha. iiij. c. Elegit iudas machabeus ſacerdotes ſine macula ⁊ mūdauerunt ſancta. Eccleſia eñi militās pōt mūdari: ſed non triumphans. ⁊ Augu. dicit in omelia ſuper predicto verbo. Facta ſunt encenia. Illum diem ꝗ templum dedicatum eſt iudei ſolēniter celebrant. Celebrauerunt aūt iudei encenia octo diebus q̄re videtur ꝙ nos ſimiliter feſtum dedicationis debemus octo diebus ſolēnizare vt in predicto. c. ſolennitates. §. j. Sed mirum eſt quare octo diebus celebrauerunt encenia: cum paſcha ⁊ cenophegiā nō celebrauerint niſi per ſeptē dies tm̄. vt de ↄſe. di. j. §. i. Ad hoc reſponſio: quia hec feſtiuitas ſpecialit̄ ſignificat eternam dedicationē in qua eccleſia illa ſcꝫ anima ſancta ita in deo dedicabit̄. i. copulabit̄: vt non poſſit ad alios vſus transferri qd̄ erit in octaua reſurrectionis: ⁊ ideo in nouo teſtamēto hꝫ hoc feſtum octauas. ¶ Hec eccleſia conſtruitur in baptiſmate ⁊ in doctrina ⁊ in penitentia. Hic eñi additur ſecuris et omnis generis ferramentum ideſt omnia genera flagelloꝝ et diſciplinarum ſcꝫ. in hac eccleſia militante que per tabernaculum moyſi ſignificatur. Tabernacula eñi militantium ſunt. Templum vō illud ſalomonis ſignificat eccleſiam triumphantem in qua hec non audiuntur. ¶ In matutinali officio dicuntur illi pſalmi in quibus fit mētio de portis que ſpāliter ſunt timor ⁊ amor. ſicut habetur in pſalmo illo. Dñi eſt terra. ibi. Attollite portas principes veſtras ⁊c̄. Item illi in quib⁹ fit mentio de altari ſicut in pſalmo illo. Judica me deus ⁊ diſcerne ⁊c̄. Item illi in quibus fit mentio de ciuitate vt ſūt illi. Deus noſter refugiū ⁊c̄. ⁊ Magnus dñs noſter. Itē illi in quibus fit mentio de atrijs ⁊ de portis vt ſunt illi. Quā dilecta tabernacula. ⁊ Fundamenta eius in montibus ſanctis. Sed queritur quare tunc dicit̄ pſalmus ille. Dñe deus ſalutis mee. ad qd̄ quidā dixerūt ꝙ ideo q: ibi fit mentio de ſepulchris: ſed hec rō non valet: q: ibi non fit mentio de talibus ſepulchris in quibus habitant ſiue ſepeliunt̄ corpora fideliū. iuxta eccl'iam: ſed de ſepulchris maloꝝ. vñ dicimus ꝙ dicit̄ ille pſalmus eo ꝙ eſt pſalmus penitentialis ⁊ ſpāliter ibi de oratione habet̄ que in eccl'ia facienda eſt. Vñ ibi dicitur Intret oro mea in conſpectu tuo. Dicit aūt dñs de eccl'ia. Domus mea domus orōnis vocabit̄. Octauus vō pſalmus eſt. Qui habitat in adiutorio altiſſimi: ideſt in eccl'ia: q: ibi dicit̄. Altiſſimum poſuiſti refugiū tuū: q: ſup oēs montes in vertice montium fundata eſt eccleſia. Ultima vō antiphona. ſcꝫ ad Magnificat in veſperis eſt pax eterna: q: ad hꝫ celebrat̄ dedicatio: vt dedicemur ⁊ habeamus illam pacem eternā. Per horas aūt d̄r capl'm illud. Vidi ciuitatē. Apoca. xxi. c. ⁊ illud Ecce tabernaculū: qd̄ eſt ibidē. ⁊ illd̄. Unuſquiſqꝫ ꝓpriā mercedē. j. Cor. iij. ⁊ illud Fundamētū aliud nemo pōt ponere. ad Cor. iij. Sane huic feſto cōpetit ꝙ iacob vidit ſcalam ⁊ angelos aſcendentes ⁊ deſcendentes. i. totā eccl'iam vidit vna viſione. ⁊ erexit lapidē. i. chriſtū qui eſt lapis in ſummo. ⁊ eſt lapis angularis ⁊ fundamentū qui oīa ſuſtinet. erexit inquā in titulum preconialē memorialē ⁊ triumphalē fundans oleū deſup. Siquidē Jacob ideſt prelatus fundit oleū ſup lapidē. i. chriſtū ad oſtendendū eius chriſmata ⁊ idem ꝓphetauit iacob dicens. Terribilis eſt loc⁹ iſte: nō eſt hic aliud niſi dom⁹ dei ⁊ porta celi. vere dñs eſt in loco iſto ⁊ ego neſciebam. Terribilis eſt eñi eccleſia demonibus ꝓpter dei ſimilitudinē quā habet: ⁊ ꝓpter hoc ad miſſam eſt introitus. Terribilis eſt locus iſte. Geñ. xxviij. Sequit̄ ⁊ vocabit̄ aula dei. hoc appoſuit beatus Greg. de ſuo pro eo ꝙ ibi paratus eſt deus exaudire ſicut dixit dominus ſalomoni. iij. Regum. viij. Exaudiui orationem tuam ⁊c̄. Quare aūt terribilis ſit oſtendit̄ in verſiculo Dñs regnauit decorem induit: ſcꝫ in membris ſuis. ⁊ ideo terribilis eſt eccleſia demonib⁹. In cōſecratiōe vō altaris eſt introitus. Dicit dñs ſermones mei Eſa. xix. ⁊. xvi. Epl'a ſumit̄ de Apoca. xxi. vidi ciuitatem ſanctam hierl'm ⁊c̄. reſponſorium eſt Locus iſte ſcilicet eccleſia materialis ſanctus eſt: q: ſanctificata eſt ad hoc vt ibi dñs exaudiat ꝓces ⁊ ideo preſtat orantibus ſanctitatem. Salomon eñi orauit vt dñs orantes ibi exaudiret: ⁊ domin⁹ dixit

ei. Exaudita eſt oratio tua. hoc enī ſignificatū eſt.
iij. Reg.viij.c.vbi Salomon dedicato templo ait.
Quicūqʒ orauerit in loco iſto exaudies in loco ta-
bernaculi tui in celo:⁊ cū exaudieris ꝓpicius eris.
Alleluya eſt in quibuſdam eccl'ijs. O q̄ metuēdus
eſt. Geñ.xxviij.euangelium vo eſt. Egreſſus ieſus
Luce.xix.eo ꝙ ibi h̄r. Hodie ſalus domui huic fa-
cta eſt. In quibuſdā tñ eccl'ijs legiť euangeliū de
Mattheo in quo habeť. Et non potuerūt ſubuer-
tere domū illam. Fundata enī erat ſup̄ firmā pe-
tram. ſequiť offertorium de verbi Dauid in parali-
pomenon.j.vlti.c.vel ſm alios ſūt v̄ba ſalomonis.
Dn̄e deus in ſimplicitate cordis mei letus obtuli
vniuerſa hec. Obtulerat enim ſacrificia ineſtimabi-
lia que ſignificant bonas opationes ſiue cogitatio-
nes ⁊ bone deſideria que ineſtimabilia ſunt ⁊ nu-
mero txxxcio. Sequiť poſtcōio. Domus mea ⁊c̄.
Eſa.lvi.⁊ Matth̄.vij. Nota ꝙ ſi feſtum dedicatio-
nis eccl'ie occurrerit in paſſione dn̄i fit in ſequenti
hebdomada. ſi vo in feſto aſcenſionis:de aſcenſiōe
fiet officium:⁊ officium dedicationis differť. Salo-
mon enī dedicauit templum duodecima die mēſis:
⁊ decima die menſis occurrebat cenophegia. cele-
brauit aūt dedicationem templi per ſeptem dies ⁊
ꝓrogauit cenophegiam vſqʒ poſt dedicationem.

Finit liber ſeptimus. Incipit octauus de com-
poto ⁊ kalendario ⁊ ꝑtinentibus ad illa. Pulcher-
rimus enī eſt liber iſte ⁊ clericis ⁊ laicis neceſſari⁹
valde.

Quoniam ſicut ait beatus Auguſti.
xxxviij. diſt. que ipſis. Sacerdotes
compotū ſcire teneńť: alioquin vix
in eis nomē ſacerdotis ꝯſtabit ſub
quo verbo noticiam curſus tēporis
lune ac kalendarijītelligimus: qm̄
compotus eſt ſcientia certificandi tp̄s ſm ſolis ⁊ lu-
ne ꝓgreſſum. Idcirco ad ſimplicium ſacerdotū in-
ſtructionē in hac octaua ⁊ finali parte de hoc aliq̄
claro cōpendio ꝑſtringemus:put ad vſum eccleſie
dinoſciť ꝑtinere. Diciť aūt cōpotus a cōputo com-
putas:q: in ipſo cōputando ꝓcedimus:non quia in
ipſo computare doceamur:⁊ eſt duplex compotus
ſcʒ aſtronomicus ſeu philoſophicus:⁊ vulgaris ſeu
eccleſiaſticus:ſed de aſtronomico nil ad p̄ns. Vul-
garis cōpotus eſt ſciētia diſtinguēdi tp̄s certa ra-
tione ſiue ſcientia tpis diſcretiua ſm eccl'ie vſum.
Tempus vo ꝓut hic ſumiť eſt ſm Tullium quedaʒ
quātitas anni:menſurni diurni ſeu alterius ſpacij.
Uel tempus eſt mora motus rerum variabiliū:cui⁹
partes decem eſſe dicunť:ſcʒ annus:menſis: ſepti-
mana:dies:quadrans:hora:punctum:momentum
vncia:⁊ athomus. Annus ꝯtinet.xij. menſes ⁊ q̇n-
quagintaduas ſeptimanas ⁊ diē vnam:⁊ trecētos
ſexagintaquinqʒ dies ⁊ ſex horas. Menſis cōtinet
quattuor ſeptimanas vel pauloplus. Septimana
ſeptē dies. Dies quattuor quadrantes. Quadrās
ſex horas. Hora quattuor puncta. Punctū decem
momenta. Momentum.xij.vncias. Uncia quadra-
gintaſeptem athomos. Athomus indiuiſibilis eſt:
nā athomos grece indiuiſio diciť.vnde athomos
grece indiuiſio latine. Anni ģ ſolaris fere duodeci-
ma pars mēſis eſt. Septima vo eſt fere quarta ps
mēſis. Dies naturalis ſeptima ps ſeptimane. Qua-
drans quarta pars diei naturalis. Hora ſexta pars
quadrantis. Punctū quarta pars hore. Momen-
tum decima pars puncti. Uncia duodecima pars
momenti. Athomus quadragesimaſeptima pars
vncie. Et eſt alia temporis diuiſio ſcʒ per euum:per
etatem:per ſeculum:per luſtrum:per olimpiadem ⁊
per indictionem.de quibus infra diceť. Ceterum
tria ſunt tempora annoꝝ:ſiue triplex eſt annus ſcʒ
ſolaris:lunaris:⁊ magnus.de quibus preuidimus
in hac octaua parte tractare que duas principali-
ter habet partes.in quaꝝ prima agitur de anno ſo-
lari ⁊ de magno.in ſcd̄o vo de lunari.

Prima pars de anno ſolari incipit. Rubrica.

In hac prima huius opis parte de āno
ſolari tractatur:que in quattuor ſub-
diuidiť particulas. In quarum pma
agitur quid ſit annus. De initio anni.
de multiplici āno.de duodecim ſignis
de biſſexto.de quattuor anni tp̄ibus.de ieiunijs il-
lorum.de ſolſticijs.de equinoctijs.de magno anno
de era.de olimpiade.de luſtro.de etate.de ſeculo.
de euo. In ſcd̄a parte agitur de mēſe.de kalendis.
de nonis.de idibus. Unde ⁊ qualiter dies denoīen-
tur.de diebus egyptiacis ac canicularibus. In ter-
tia agitur de ſeptimana:⁊ que ſit littera kalendaꝝ
cuiuſlibet menſis. In qua die ſeptimane quilibet
menſis incipiat. Et de litteris dominicalib⁹.de re-
gularibus ſolaribus.de concurrentibus:⁊ de indi-
ctione. In quarta agitur de die.de momento.⁊ de
hora. Occaſione hore annectitur de quantitate lu-
centium horarum noctis.

Quid ſit annus ſolaris. Rubrica.

Annus eſt ſolis anfractus cū peractis
trecentis ſexaginta quinqʒ diebus ad
eadem loca ſyderum redit. Diciť ergo
annus:q: menſibus in ſe recurrentib⁹
voluitur ab an qd̄ eſt circum:et eo ior:
quaſi circulariter rediens. Unde ⁊ annus diciť q̄ſi
anulus ideſt circulus:eo ꝙ in ſe redit. vnde Uirgi.
Atqʒ in ſe ſua ꝑ veſtigia voluiť annus et ob h̄ ante
inuentas litteras:ſic apud egyptios annus indica-
batur:pingebant enī draconē caudā ſuam morden-
tem:quia in ſe recurrit:⁊ ſic adhuc a quibuſdam fi-
gurať. Alij annum ab innouatiōe dicūt:ſemꝑ enim
renouať. Annus ſm diuerſos diuerſa hʒ initia:qm̄
arabes ⁊ egyptij illum incohoant poſt ſolſtitiū eſti-
uale.ſ.a ſep embri:pro eo ꝙ legiť arbores in pnci-
pio mundi fructū habuiſſe.⁊ q: hoc in ſeptembri cō-
tingit:putant tūc mundū factū fuiſſe:ideoqʒ ibi in-
cipiunt annū. Numa vo pompilius ⁊ romani annū
a ianuario īceperūt:pro eo ꝙ tūc vel pauloante ſ I

nobis incipit appropinquare. Iudei a martio inceperunt: quia in eo conditus eſt mundus: et ideo dicit ꝙ decimuſoctauꝰ dies eius eſt primus dies ſeculi quos omnes quo ad aliqua cōpotiſte unitanꝫ. ipſi nāq₃ a ſeptembri incipiunt regulares lunares ⁊ concurrentes ⁊ epactas: ⁊ omnes annos lunares. A ianuario vero incipiunt aureum numerum: ⁊ quaſdam litteras dñicales: a martio regulares ſolares cōcurrētes: ⁊ quaſdā litteras dñicales prout in ſecūda parte apparebit. Sane quidā moderni ob reuerentiaꝫ ſaluatoris cōputāt ānos a natiuitate eius. Alij vero ab eius incarnatione. i. a conceptione beate marie: qñ illa dixit. Ecce ancilla dñi ⁊c. ſtatim cū fuit xp̄o homo ⁊ plenus ſpirituſancto. Annoꝝ alius eſt naturalis. alius viſualis. alius legitimus. alius emergēs alius ſolaris. alius magnꝰ. alius olimpias. alius luſtralis. alius indictionalis. alius iubileus. alius heſnignitatis. alius eternitatis ⁊ glorie. Annus naturalis eſt cuꝫ luna ſoli opponitꝛ. vnde ſol eclypſim patitur. Uiſualis ſiue temporalis eſt qui ſm̄ vſum hoim ſumit initium: videlicet a ianuario vſq₃ ad ſequentē ianuarium. Legitimus ſiue ceremonialis eſt qui cōputatꝛ ſm̄ lunationes ab aprili vſq₃ in aprilē. aprilis enim eſt primus menſis apud hebreos. Emergens eſt in quo aliquod magnum iudeis vel alijs contingit. a quo facto in illius memoriā annū incipiunt cōputare. ſ. a quouis die. Annus ſolaris eſt ſpaciuꝫ in quo circuit ſol. xij. ſigna zodiaci. quem circulū facit vt premiſſum eſt in trecētis. lxv. diebꝰ ⁊ fere ſex horis. fere dixi ꝓpter quedam momēta que adijciunꝛ ſicut. ſ. dicetur. Hec aūt ſex hore de quarto in quartum annū faciunt vnū diem naturalē biſextilem. et annus iſte cōis eſt oībus gentilibus: ⁊ incipit quaſlibet die ⁊ qualibet die finitur: tranſactis predictis diebus ⁊ iſte pōt etiā dici naturalis. Signa vō predicta ſunt iſta. Aries thaurus gemini. cācer. leo. virgo. libra. ſcorpio. ſagittarius. capricornus. aquariꝰ. ⁊ piſces. vñ vſus. Hec ſunt ſigna poli que ſemꝑ ſunt via ſoli. Eſt aries thaurꝰ gemini cācer leo virgo. Libraq₃ ſcorpio: chiron capricornus vrnula piſces. Et nota ꝙ celi habitatio ſtat circuloꝝ diſtincta zonis. zone autē ipſe ſunt quinq₃ que ideo zone vel circuli appellantur: q: in circūductione ſphere exiſtunt. zodiacus aūt circulus eſt qui ex lineaꝝ quinq₃ anguſlis ⁊ ex linea ꝯſtat. Rurſus zodia grece dicitur animal ſiue ſignū latine. inde zodiacus dicitur animal ſeu ſignifer: circulus ex eo ꝙ in medio firmamenti ſunt. xij. ſigna ꝑ trāſuerſum poſita equaliter per circulum diſtincta que formis ⁊ nōibus animalium deſignanꝛ: q: ſol intrans in illa proprietas animalium quodāmodo ſortitur: vel q: ſtelle in ſignis diſpoſite ſunt animaliuꝫ figuris. Signū autem dicitur duodecima ps zodiaci. ſol quidē intrat in aliqđ de predictis ſignis quolibet mēſe in. xv. kalen. ſm̄ ecclīam vnde in martio intrat in arietē. xv. kalen. aprilis. in aprili intrat in thauruꝫ. xv. kalen. maij. ⁊ ſic per ordinem menſium ⁊ ſignoꝝ. ¶ Primū igitur ſignum eſt aries in quo ſol dicitꝛ eſſe factus: in quo ſigno eſt ſol circa principia veris ſic dictum: quia ſicut aries eſt animal retro debile habēs aliquid ante roboris ſic poſtrema ſolis illo tp̄e debilia ſunt frigore eiꝰ fortitudinem minuentem: anteriora vero que eſtatem reſpiciunt aliquid fortitudinis. i. caloris habent: vł ſicut aries in hyeme cubat in latere ſiniſtro: in vere autēꝫ incipit cubare in dextro: ſic ſol ante illud tempus moratur in ſiniſtro latere firmamenti: ſciliꝫ in meridie: tunc vero intrat latus dextruꝫ: ſciłꝫ verſus aquilonem. Antiqui hoc ſignum propter amorem iouem vocauerūt in cuius capite qui ſimulachra faciunt arietis cornua fingūt. ¶ Scd̄m ſignuꝫ eſt thaurus ſic dictum: q: ſicut thaurus fortior eſt ariete. ſic fortioris eſt efficacie ſol in illo tp̄e quo ad nos ꝙ̄ in precedēti verūtamen ante eſt efficacior ꝙ̄ poſt: ſicut thaurus āte fortior eſt ꝙ̄ retro. Antiqui ideo thaurū inter ſydera in honorem iouis collocauerūt: q: ille fabuloſe fingitur in bouem cōuerſus qñ europaꝫ trāſuexit. ¶ Tertiū gemini ſic dictuꝫ: q: illo tp̄e vis ſolis geminatꝛ: incipit enim eſſe calidus ⁊ ſiccus eſſe etiue: vel q: tunc precipue res geminanꝛ. i. multiplicantur. aues enim ⁊ animalia fetus ꝓducūt: vel ꝓpter geminos ſiue duos gradus quibꝰ ſub illo ſigno magis ꝙ̄ ſub alio ſol eleuatur a terra. Antiqui autē hoc ſignuꝫ gemini vocauerūt ꝓpter caſtorem ⁊ pollucem quos poſt mortem inter notiſſima ſydera conſtituerunt. ¶ Quartū cācer ſic dictum: q: cancer eſt animal retrogradū: ⁊ ſol tunc retrograditꝛ diſcedēs a nobis cū prius appropiquauerit nobis. ¶ Quintum leo ſic dictū: q: leo eſt animal crudele ⁊ ſemper febricitās: ſic ⁊ tempus illud crudele ⁊ generās febres. Rurſus: q: hercules leonem fortiſſimū in grecia occidit: ideo ꝓpter ſuam virtutē hūc inter duodecim ſigna ſtatuerūt. ¶ Sextuꝫ virgo: q: ſicut virgo nil generat ſic tp̄s illud ſterile nil noui generat. generata tamē matureſcere facit. eſt eñ tempus canicularium dierum. ¶ Septimum libra ſic dictuꝫ ab equalitate menſis ipſius: q: ſole ibi exiſtente dies ⁊ nox eque pōderata eſt: qm̄ tunc eſt equinoctium autūnale. ¶ Octauuꝫ eſt ſcorpius: ſicut enim ſcorpius venenoſus eſt ⁊ pungit. ſic ⁊ tēpus illud morboſum eſt propter inequalitatē aeris. eſt enim mane frigus pūgēs ⁊ in meridie calor vrens. ¶ Nonū ſagittariꝰ ſic dictuꝫ: q: venatio que per ſagittarios fit plerūq₃ tūc exercetꝛ: vel propter fulgura que tūc ſepe caddūt que italici ſagittas vocāt. ¶ Decimuꝫ capricornus: ſicut eñ capricornus in abruptis mōtibus ſiue in excelſis ꝑcipitijs paſcitꝛ: ſic ſol tūc eſt in altiſſimo gradu verſus meridieꝫ: vel ſicut capricornus mōtes ſolet aſcendere: ſic ſol tunc ad nos aſcēdere incipit. Rurſus antiqui capricorni figurā inter ſydera fixerūt ꝓpter caprā iouis nutriceꝫ cuius poſteriorē partē corporis in piſcis effigiem formauerūt vt pluuias deſignarēt quas plerūq₃ idē mēſis in extremis ſolet habere. ¶ Undecimū eſt aquariꝰ ſic dictū: q: tp̄s illud aquis ⁊ ventis abūdat. ¶ Duodecimū eſt piſces: q: ſicut piſcis eſt aīal aquaticū: ſic ⁊ tp̄s illđ ꝓpter multas pluuias aq̄ticū eſt: vel q: tūc aquis reſolutis eſt tp̄s piſcationis. Ueꝝ licet ſicut preter premiſſis ſigna equalia ſint ſm̄ aſtronomicos: eccleſia tñ illa nō po/

nit equalia.nã qñq3 plures dies ſunt in vno ſigno q̃
in alio cum vn᷒ mẽſis pl'es dies habeat q̃ aliᷤ. Vñ
pl'es erũt gradus vnius q̃ alteri᷒ ſigni grad᷒ aũt dr
ſpacium quo ſol motu ſuo tranſit in zodiaco die natu
rali. Ex iã3 dictis facile ſciri põt in quoto gradu ali
cui᷒ ſigni ſit ſol quocũq3 die. Porro dies biſextilis d
q̃ dictũ eſt dr biſextilis ſm phos q̃ſi ex biſſe momen
toꝝ collecta qḋ ſic poterit cõphẽdi. Sol em̃ i quo
libet ſigno morar.xxx.diebus.ꝛ.xxx.triẽtibus hora
rum.ꝛ.xxx.biſſe momẽtorum.ꝛ triẽs eſt tertia ps ali
cuius rei cõſtantis ex tribus ptib᷒.biſſe vo ſunt due
partes:ſ3 multiplicatis duodecies.xxx.dieb᷒ habe
mus.ccclx.dies.xxx.triẽtes horaꝝ conſtituũt.x.ho
ras.q̃ multiplicatis duodecies:faciunt.v.dies.xxx.
biſſe momẽtoꝝ continẽt.xx.momẽta ꝛ ita duo pun-
cta.ſed multiplicatis duodecies duobus pũctis ha
bemus ſex horas ex biſſe momentoꝝ collectas que d
quarto in quartum annum conſtituunt vnum diẽ q̃
dr biſextilis. ¶Rurſum ſm Iſidorum p ſingulos
annos creſcit pars quarta aſſis:ac vbi quarto ãno
aſſis completa fuerit biſextum vnum facit:ꝛ iḋ per
q̃ttuor annos vn᷒ biſextilis adiect᷒ ẽ .dict᷒ aũt ẽ ſm
eum biſextus:q: bis ſexies ductus aſſem facit quod
eſt vnus dies. In quo loco kalendarij poni debeat
illa dies his vſibus continet. Biſextum ſexte marti
tenuere kalẽde. Poſteriori die celebrant feſta ma-
thie. hoc eſt dicere q̄ illa littera vbi dicitur in kalen
dario.vj.kal.martij dz pȯi dies biſextil᷒:ꝛ tũc ſtam᷒
ſiue ſedemus duobus diebus ſuper illa littera:ꝛ fe
ſtum ſcti mathie qḋ deberet illa die celebrari :cele-
bratur tñ in ſequẽti ita tñ q̄ inter ipm feſtum ꝛ vi-
giliam nullum ſit medium.extra de vb.ſig. queſiuit
nõ intereſt tñ vtrũ ipm feſtum in pma vel in ſcḋa die
pdictarum duarum celebret:ſ3 regionis in hoc con-
ſuetudo ſeruetur. Iſidorus dicit q̄ a ſexto nonas
martij vſq3 in diem kal.ianuarij lune curſu biſextus
apponit atq3 inde detrahitur. Si aute volumus ſci
re quãdo ſit annus biſextilis debemus diuidere an
nos dñi p quattuor quoties poſſumus ꝛ ſi nullus ſu
pauerit tunc erimus in anno biſextili ſi autem aliq̇
remanſerit tunc non erit biſextus. vnde verſus. An-
ni diuiſi dñi p quattuor eque. Monſtrant biſextum
qua ratione ſcias. Hoc aũt verum ſcḋm illos qui di-
uidunt annos dñi incipiẽdo a natiuitate vl' a ianua
rio:nõ ſm illos qui incipiunt ab incarnatione. Alia
etiam doctrina ad inueniendum biſextum ponetur
infra vbi de concurrentibus agetur. ¶Tempora ſi
ue partes anni ſolaris ſunt quattuor.ſ.ver:eſtas.au
tumnus.hiems vt dictũ eſt in.vj.parte ſub quarta
feria tertie hebdomade aduentus. Dicta autẽ ſũt
tempora a cõmunionis temperamẽto eo q̄ inuicem
ſe humore ſiccitate:calore:ꝛ frigore contẽperẽt hec
curricula dicunt.q: non ſtant ſ3 currunt. Ver dictũ
eſt q: viret. Eſtas dicit ab eſtu.i.calore:inde eſtas q̃
ſi vſta ꝛ arida. Autumnus a tempeſtate vocat:q̃ñ ꝛ
folia cadũt ꝛ omnia matureſcunt. Hyems dr ratiõe
hemiſperij:q: tunc ſol circulo voluit breuiori.vnde ꝛ
hoc tps bruma dr quaſi brachim.i.breuis.vel a eſu
q: tunc maior eſt veſcẽdi appetitus.edacitas em̃ gre

ce bruma appellat. Principia aũt partium anni ſm
eccliam his vſibus ↄtinent. Feſtũ clemẽtis hyems
caput ẽ oriẽtis. Cedit hiems retro cathedrato ſimo
ne petro. Ver fugat vrban᷒:eſtatẽ ſimphorian᷒. Id
tibi qḋ reſtat autumni tpa pſtat. Hoc ẽ dicere feſtũ
clemẽtis:qḋ ẽ.viij.kal.decẽbris eſt pncipium hye-
mis ꝛ durat vſq3 ad feſtũ cathedre ſcti Petri.tũc in
cipit ver:ꝛ iſtud feſtũ eſt.viij.kal.martij.ꝛ ver durat
vſq3 ad feſtum ſcti vrbani.qḋ eſt.viij.kal.iunij tũc in
cipit eſtas ꝛ durat vſq3 ad feſtum ſimphoriani:qḋ ẽ
viij.kal.ſeptembris:tunc incipit autũnus:ꝛ durat vſ
q3 ad feſtum clemẽtis in quo incipit hiems. In his
q̃ttuor ptibus anni triduana ieiunia celebramus:ꝛ
ideo ieiunia quattuor tpm appellant. Ieiuniũ veris
eſt in pma ſeptimana quadrageſime.ſ.in quarta fe-
ria poſt cineres. Ieiuniũ eſtatis ẽ in prima die mer
curij poſt pẽthe. Ieiuniũ autũni ẽ in tertia die mer-
curij ſeptẽbris.ſ.in q̃rta feria poſt feſtum ſcẽ crucis
Ieiuniũ hyemis ẽ in.iiij.feria poſt feſtũ btẽ lucie.p
ut ibi dcm̃ eſt.vñ vſus eſt. Vult crux lucia cineres ca
riſmata dia. Vt det vota pia quarta ſequens feria
¶Fiũt ad h̃ ieiunia in.iiij.feria q: in.iiij.feria xps
a iuda traditus ẽ.ꝛ in ſexta feria:q: i ea crucifix᷒ eſt
ꝛ in ſabbato:q: tunc aplõꝝ triſticiã d nece ſaluatoris
repñtamus:nam ſi compatimur ꝛ conregnabimus.
de conſe.i.diſ.iij.ieiunia.ꝛ.c.ſabbato. Aduẽtus aũt
dñi quando celebret.dictum eſt in.vj.parte ſub tit.
de aduentu. Adhuc in anno ſolari contingũt duo ſol
ſtitia ꝛ duo equinoctia. Solſticia in eſtate ꝛ in hye-
me. Equinoctia in vere ꝛ in autũno. Eſt aũt ſolſtici-
um maxima inequalitas die ꝛ noctis ſiue ingreſſus ſo-
lis in capricornum vel cancrum.ꝛ dicit ſolſticium q̃ſi
ſolis ſtatio:eo q̄ tunc ſole ſtante creſcant dies vl' no
ctes. Equinoctium ẽ maxima diei ꝛ noctis equali-
tas q: tunc eq̃li ſpacio horarũ ↄſiſtũt ſiue ingreſſus
ſolis in arietem vel libram. vbi aũt ſit locus ſolſticio
rum eq̇noctiorum his vſibus cõtinet. Solſticiũ de
cimo xpm precit atq3 iohãnem. Equa crucis feſtũ dat
tpa martis ꝛ idus. Hoc eſt dicere q̄ ſolſticiũ hyema
le eſt añ natiuitatem xpi.decem diebus vicz.xviij.
kalen.ianuarij quo tempore ſol incipit altiores circu
los petere.ꝛ ſolſticium eſtiuale eſt ante natiuitatem
iohan. baptiſte totidem diebus.vcz.xviij.kal. iulij
quo tempore icipit ſol ad inferiores circulos remea-
re. Vnde eſtiualis ſolſticij dies maximus.ſicut ꝛ hye
malis dies minim᷒ inuenit. Sed ſm egyptios hye-
male eſt.xij.kal.ianuarij ſm grecos.ix.kalen.eſtiua
le vero ſm egyptios.xij.kal.iulij.ſm grecos.ix.kal.
¶Item in feſto crucis vel ſm alios.xij.kalen. octo
bris.eſt equinoctium autũnale:ꝛ vbi dr in kal.idus
martij vel ſm alios.xij.kalen.aprilis eſt equinoctiũ
vernale. Olim em̃ annus in duas partes tm̃ diuide
bat.ſ.eſtiuale ꝛ hyemale ſolſticium:ꝛ in duo hemiſ-
peria. Magnus ãt annus cõplet reuerſis planetis
oĩbus ad loca ſue creatiõis qḋ ſit annis nõ paucioꝛi
bus.cccccxxx. Mũdan᷒ vo ann᷒ erit oĩbus ſtellis ad
prima loca reuerſis qḋ ſit demũ poſt.xv.milia anno
rum. Magiſter dicit.in hyſtoria geneſ.vbi agit de
ebrietate noe:q̄ magnus annus implet per circula

ſexcentoꝝ annoꝝ. Era qua vtunť hyſpani ſinguloꝝ
annoꝝ eſt cõſtituta a Ceſare auguſto qñ ad primuꝫ
cenſum orbẽ deſcripſit. dicta eſt aũt era ab ere ex eo
ꝙ oĩs orbis es reddere pfeſſus eſt rei publice roma
noꝝ. Pꝛiꝰ aũt fuerũt indictões poſtea ere. ¶ Olim
pias cõſtituta eſt apd̃ grecos in elide ciuitate: cuius
a gẽtibus agonẽ ⁊ quinquẽnale certamen: quattu-
oꝛ medꝗs annis vacãtibus ⁊ ob hoc tp̃s eleidꝗ cer-
taminis olimpiadẽ vocauerũt quadriẽnio in olĩpia
de ſupputato. ¶ Luſtrũ eſt pẽthefim. i. quinquẽniũ
qd̃ quinto ãno dr̃ condi ꝓpter olimpiades romanis
nondũ eñi erant cõſules neqꝫ ere. quinquẽnale ꝗdẽ
tp̃s ideo ſic vocatũ eſt: qꝛ cenſu p quinquẽniũ in re
publica peracto vrbs romana luſtrabať. ¶ Apud ro
manos eſt ãnus indictionalis qui ter quinos conti
net annos vt infra diceť ⁊ p̃miſſum eſt. Apud hebre
os eſt annus iubileus. i. remiſſionis qui ſepteuis cõ
pletis annoꝝ hebdomadibus celebrať. De quo di-
ctum eſt in ſexta parte ſub ti. quinquageſime. Apud
xp̃ianos eſt annus benignitatis ⁊ grẽ i quo xp̃s ve
nit ⁊ nos ſola benignitate redemit. Apud ſanctos
cõprehenſores eſt annus eternitatis ⁊ glorie in quo
exultabũt ſancti i gloria ſine fine. Rurſus ſecula ge
nerationibꝰ conſtãt. ſic dicta qꝛ ſequunť. abeũtibus
eñi alijs alij ſuccedunt. Hoc tp̃s quidẽ quinquageſi
mũ annũ dicunt quẽ hebrei iubileũ vocãt vt iam di-
ctum eſt. Et ob hanc cãm hebreus ꝓpter vxorẽ ⁊ li-
beros amãs dñm ſuũ aure pertuſa ſeruitio ſubiuga
tur ſeruire iubeť in ſeculũ. i. vſqꝫ ad annũ quinqua-
geſimũ. Etas aũt plerũqꝫ dr̃ p vno anno ⁊ p ſeptẽ
⁊ p cẽtũ ⁊ p quouis tpe. Vñ ⁊ etas eſt qd̃ de multis
ſeculis iſtruiť: ⁊ iõ dicta eſt etas quaſi ſilitudo eui.
Naꝫ euũ eſt etas ꝑpetua: cuius neqꝫ initium neqꝫ fi
nis noſciť. Deriuatũ eſt aũt euum ab eouas qd̃ apd̃
grecos aliqñ p ſeculo: ⁊ aliqñ poniť p eterno. Pro-
prie vero etas duobꝰ modis dr̃. vcꝫ hoĩs ſicut infan-
tia: iuuẽtus ſenectus aut mundi: cuius prima etas
eſt ab Adam vſqꝫ ad Noe. ſcd̃a a Noe vſqꝫ ad abraã
tertia ab Abraã vſqꝫ ad Dauid. ⁊ quarta a dauid vſ
qꝫ ad tranſmigrationẽ Jude in babyloniam. quin-
ta de iuda vſqꝫ ad aduẽtũ ſaluatoris in carne. ſexta
que nunc agitur vſqꝫ quo mundus iſte finiať. Quot
autem ſunt anni ab origine mundi dictum eſt in ſe-
xta parte ſub titu. de ſeptuageſima.

¶ Incipit ſcd̃a pars. ⁊ primo de menſe. Rubrica.

DIcto de anno ſequiť videre de men
ſe eſt aũt menſis ſpaciuꝫ tp̃is quo a
phebo phebe recedens eideꝫ cõple
to ſuo circulo ſociať. Et diciť mẽſis
a mẽſurando: eo ꝙ annus p menſes
menſurať. vel a mene qd̃ eſt defectꝰ
eo ꝙ luna ſingulis mẽſibus viſu deficit ab humano
vel ſm Iſido. a mene grece qd̃ eſt luna latine. Apud
grecos eñi menſes legitimi non ex ſolis circulo: ſed
ex lune curſu cõnumerant: qd̃ eſt de nona ad nonã.
Diuidiť aũt annus per. xij. menſes qꝛ ſol peragrãdo
zodiacũ. xij. circuit regiones ſignoꝝ. ⁊ in his. xij. mẽ
ſibus cõmorať. Romulus tamẽ voluit tm̃ decẽ eſſe
menſes in anno incipiens a martio quẽ Marti deo
belli quem patrem ſuuꝫ eſſe putabat dedicauit. Vn
de Ouidius in primo faſtoꝝ. Tẽpora digereret cuꝫ
cõditor vrbis in annũ. Inſtituit menſes quinqꝫ bis
eſſe ſuos. Sꝫ numa põpilius vidẽs ꝙ ãnus nõ bene
x. mẽſibus cõplebať: ſupaddidit duos pncipio. ſ. ia
nuariũ ⁊ februariuꝫ. Januariꝰ diciť a ianua. lxxxvj.
diſ. ieiuniũ: qꝛ ſicut per ianuã intramus domũ: ita p
ianuariũ intramus annũ. eſt eñi limes anni. vel dr̃ a
iano deo qui ab antiquis diceбať principiuꝫ ⁊ finis
oim rerũ. Ei eñi fuit a gẽtibus mẽſis iſte ꝯſecratus
vñ ⁊ idẽ ianus bifrõs pingiť vt anni introitus ⁊ exi
tus demonſtreť de quo dictũ eſt in ſexta pte ſub ti.
de circũciſione. Februarius dr̃ a febribus que tunc
de facili cõtingũt. vel a februis. i. purgationibus.
Sunt aũt februe oblationes facte p mortuis. Ro-
mani aũt illo mẽſe memoriã animaꝝ habebãt ⁊ eas
purgabãt celebrãdo exequias mortuoꝝ. vñ ſm Iſi-
do. diciť a febru. i. plutone cui eo mẽſe ſacrificabať.
Martius diciť a marte patre romuli: vel qꝛ eo tpe
cuncta aiantia aguntur ad marẽ ⁊ ad cõcũbẽdi volu-
ptateꝫ appellať etiam qñqꝫ menſis nouoꝝ: qꝛ eſt an
ni initium. ⁊ qñqꝫ nouũ ver: qꝛ in coviridãtibus fru-
ctibus nobis tranſactoꝝ ꝓbatur occaſus. Aprilis
diciť quaſi aperilis: qꝛ tũc terra aperiť ad germinã-
dum etiã flores aperiunť ⁊ arbores incipiunt pullu
lare. vel aprilis p venere diciť: quaſi afrodis. afro-
dis grece diciť latine venus. Maius a maioribꝰ na-
tu diciť qui erãt principes reipublice. vel a maia ma
tre mercurij. Junius a iunioribus diciť erant enim
olim maiores. ſ. ſeniores qui appellabanť patres. et
hi in ciuitate ſemp remanebãt vrbis regimini cõſu-
lentes. erant ⁊ minores qui ibãt ad pugnanduꝫ pro
republica: ⁊ ideo maius a maioribus. iunius a iunio
ribus nomen acceperunt ⁊ in illoꝝ honorẽ inſtituti
ſunt. vel diciť a iunone. Julius diciť a iulio ceſare:
qꝛ tũc natus fuit. vel quia tũc de hoſtibus triũpha
uit. vicit eñi cleopatrã reginã egypti cũ antonio vi-
ro ſuo bello nauali. iulius tñ prius quintilis diceba-
tur eo ꝙ eſt quintus a martio: qui ſm romulũ princi
pium erat anni. Auguſtus eſt dictus ab octauiano
auguſto qui tunc natus fuit: vel qꝛ tũc hoſtes ſupe-
rauit. prius tñ diceбať ſextilis eo ꝙ ſextꝰ eſt a mar-
tio. Septẽber nomen hꝫ a numero ⁊ imbre. qꝛ ſepti-
mus eſt a martio ⁊ imbres habet. ſic ⁊ october: no-
uẽber: atqꝫ decẽber ex numero ⁊ imbribus vocabu-
la acceperũt quem numerũ decurrentẽ decẽber fuit
p eo ꝙ denarius numerus p̃cedẽtes numeros clau
ſit. Quot aũt dies quilibet menſis habeat his vbis
continetur. Junius aprilis ſeptember nouemqꝫ tri
cenos. Plus vnum reliqui: ſed habet febrius octovi
cenos. Cui ſi biſſextus fuerit ſupaddiť vnus. Hoc
eſt dicere ꝙ iunius aprilis ſeptẽber ⁊ nouember ha
bent. xxx. dies: reliqui aũt menſes habent. xxxj. ſed
februarius tñ habet. xxviij. ⁊ quando eſt biſſextus
xxix. Sciendum aũt eſt ꝙ cuilibet menſi primo dati
fuerũt. xxx. dies q̃ multiplicati duodecies ꝯſtituũt
trecẽtos. lx. dies. de ꝗbus ſex reſiduis datꝰ eſt vnus
ianuario eo ꝙ eſt principiũ anni ⁊ etiaꝫ rõne ipſius

numeri:q: impar numerus mundus eſt:et numero
deus impare gaudet.xxxij.q.j.nuptie. ſcđs datus
eſt martio ꝓpter eandem imparitatē.tertius maio
quartus iulio.quintus octobꝛi. Ceſar aūt auguſt᷒
volens ſuum menſem eſſe equalem menſi iulij abſtu
lit februario vnā diem:q: erat menſis triſticie atq͡ꝫ
luctus:ꝛ attribuit eam auguſto.ꝛ ita remanſerunt
februario tm̄.xxix.ꝛ auguſto.xxxj.Demū aſtrologi
romani abſtulerūt aliam diem februario ꝛ addide-
runt decembꝛi:ad hoc vt finis ṗncipio reſponderet
ꝛ ſic februario remanſerunt tm̄.xxviij.ꝛ decembꝛi.
xxxj.Verūtamē ad quandā cōpenſationē vna dies
videlꝫ biſextilis eſt de quarto in quartū annum fe-
bꝛuario reſtituta. Qua ṽo die vel qua feria quili-
bet menſis intrat iam ſub ti.de ſeptimana dicetur.
Sane in quolibet menſe ſunt tres dies celebꝛes q̇
ſoli ꝓprijs noībus noīanť:ꝛ ab eis ceteri denoīanť
ſcꝫ kalende.none.idus.quos romani ꝓpter dies fe
ſtos vel ꝓpter officia magiſtratuū inſtituerūt. His
em̄ diebus in vꝛbibus cōueniebāt.de ꝯſe.diſt.j.ſi
quis. Kalende ſunt ṗmi dies menſis.dicunť quaſi
colende:q: tūc ſemꝑ erat feſtū iunonis. vñ Ouidi.
Vendicat auſonias ſaturnia iuno kalendas. Vel
q: tunc a romano pplo ṗncipia mēſium celebꝛaban
tur ſicut fit ab hebꝛeis.xxvi.q.viti.non licet.ꝛ.c.ſe
quenti.vñ Ouidius. Salue feſta dies meliorq͡ꝫ re-
uertere ſemꝑ. A pplo rerꝫ digna potēte coli. Vel di
cunť a kalo qđ eſt voco.pꝛimo die menſis: pꝛeco de
more pplm̄ ad nundinas vocabat.clamans totiēs
kalo quot dies erant vſq͡ꝫ ad nonas.ꝛ ideo pluralr
kalende a pluribus vocationibus vocabanť: vel a
kalo qđ eſt bonum omē ꝑ totū menſem habendum
xxvj.q.viti.nō obſeruetis.tunc em̄ ſibi mutuo en-
cenia tranſmittebant. None ṽo ſunt quattuoꝛ vel
ſex dies in quolibet menſe qui ſequunť poſt klas.
ꝛ dicunť a nūdinis quaſi nūdine:q: tūc romani nū-
dinas colebāt. Ideo aūt in aliquo menſe erāt none
ſiue incboatio nundinarꝫ in die quinta:et in aliquo
in die ſeptima:ne ꝑdones certū tp̄s ad inſidiandū
mercatoꝛibus haberent. Vel dicunť none a nonis:
q: ille dies nonus erat ante idus.vel a non:q: tunc
nullum fiebat feſtum.vñ Ouidi. Nonarꝫ tutela de᷒
erat. Idus ṽo ſunt octo dies qui ſequunť poſt no-
nas. Eſt aūt idus ſemꝑ in.xiij.vel.xv.die ſm̄ ꝙ no-
ne ꝓcedūt. Si em̄ menſis hꝫ quattuoꝛ nonas idus
eſt in.xv.die. Si aūt ſex nonas idus eſt in.xiij. Qđ
aūt ꝯciliū anthiochen̄.xviij.diſt.ꝓpť.dicit ꝙ idus
eſt in die decima.hoc alia ꝯſideratiōe dicit.ꝛ dici-
tur idus quaſi diuiſio:q: tūc fiebat diuiſio nūdina-
rum:vel q: in idibus fit diuiſio menſis Dicif autē
idus ab iduo as.i.ſeparo ras.vñ vidua dicif quaſi
idua.i.diuiſa. Plerīq͡ꝫ latinorꝫ putant idus dici ab
edendo.eo ꝙ hi dies apud veteres epularꝫ eſſent.
Dies aūt qui ſequunť ſtatim poſt kalen.ita deno-
minanť. Si em̄ eſt menſis qui hꝫ quattuoꝛ nonas
debem᷒ dicere in kalendario ſtatim poſt kal̄s.iiij.
nonas.in tertia.iij.nonas.in quarto pꝛidie nonas.
in quinto ṽo nonas dicimus vt patet in ianuario ꝛ
ſilibus. Si ṽo eſt mēſis qui hꝫ ſex nonas debemus
dicere: ſtatim poſt kal̄s ſexto nonas.i.tertio die q̄n-
to nonas.in quarto.iiij.nonas.in quinto.iij.nonas
in ſexto pꝛidie nonas.in ſeptimo nonas.vt patet in
martio ꝛ ſilibus. Dies aūt qui ſequunť poſt nonas
ita denoīantur in quolibet menſe octauo idus.vij.
idus.vj.idus.v.idus:iiij.idus.iij.idus.ṗdie idus.
ꝛ idibus.ſicut hec apparent in kal̄.manifeſte. Dies
ṽo qui ſequunť poſt idus denoīanť a kal̄.menſis
ſequētis hoc mō. Januarius hꝫ.xxxj.dies.de iſtis
accipe vnū ꝓ kal̄.ꝛ.viij.ꝓ idibus.ꝛ.iiij.ꝓ nonis. et
ſic remanēt tm̄.xviij.adde ḡ iſtis.xviij.diebus.kal̄.
ſiue diem kalendarꝫ ſequētis menſis:ꝛ ſic erūt.xix.
Vñ in menſe ianuario debemus dicere ſtatim poſt
idus.xix.kal̄.februarij.in ſequēti die.xviij.kalen.
ꝛ ſic ꝑ oꝛdinē vſq͡ꝫ ad finē menſis ſemꝑ minuendo.
Et nota tm̄ ꝙ dicif pꝛidie idus ꝛ pꝛidie nonas ꝛ ṗ-
die kalendas ꝛ nō ſcđo:q: ſecūdus dicif a ſequoꝛ.
ſed illa dies non ſequif:ſed pꝛecedit. Et exponitur
hec pꝛepoſitio pꝛe.i.ante vel pꝛius. vnde pꝛidie q̄ſi
pꝛioꝛi die.ſiue pꝛe.i.ante diē.ꝛ cū dicif.iiij. nonas i
telligitur.iiij.die ante nonas:ꝛ ſic de alijs. Quot
aūt dies denoīenť a nonis.quot ab idibus ꝛ quot
ab kalendis oīm menſiū his verſibus ꝯtinenť. Sꝫ
nonas maius.october.iulius.ꝛ mars. Quattuoꝛ at
reliqui tenet idus quilibet octo. Janus ꝛ auguſt᷒
denas nonaſq͡ꝫ decēber. Julius october mars ma-
ius epta decemq͡ꝫ. Junius apꝛilis ſeptember ꝛ ipſe
nouember. Ter ſenas retinēt febꝛuſq͡ꝫ bis octo ka-
lendas.hoc eſt dicere ꝙ maius october.iulius. et
martius habent dies ſex pꝛo nonis:ſꝫ reliqui men-
ſes hn̄t tm̄ quattuoꝛ:ꝛ quilibet mēſis hꝫ octo dies
pꝛo idibus. Itē ꝙ ianuarius auguſtus et decēber
hn̄t.xix.dies pꝛo kalendis. Julius ṽo marti᷒ octo-
ber ꝛ maius hn̄t decem ſeptē. Junius autē apꝛilis
ſeptember ꝛ nouember hn̄t.xviij. Februarius ha-
bet.xvi.ꝛ ſi fuerit biſextus ſuperaddif ei vnus. Il
lud aūt notandū ꝙ in quolibet mēſe ſunt duo dies
egyptiaci:idest ab egyptijs depꝛehēſi. In egypto
em̄ erant quidā aſtrologi qui quaſdā cōſtellatiōes
nociuas humanis actibus in illis dieb᷒ inuenerūt
ideoq͡ꝫ illas notas eſſe hominibus voluerūt: tamē
illarꝫ ꝯſtellationum puncta ſcire ꝓpter erroꝛē noſtri
cōpoti non valemus:vel forte inuenerūt illos dies
bene ꝯſtellatos:ꝛ ideo eos in kalendario notaue-
runt:vt in illis diebus potius q̄ in alijs actibus in
ſiſtatur.quorꝫ erroꝛem ne eccl̄ia ſequi videaf a ta-
libus cauetur. Vel dicunť egyptiaci ſm̄ quoſdam
q: dñs in illis diebus percuſſit egyptios nouē pla-
gis. Quotus autē ſit dies egyptiacus a pꝛincipio
vel a fine menſis his verſibus ꝯtineť. Auguriōꝛ de-
cies audito lumine clangoꝛ. Liquit olens abies co
luit colus excute gallum. In his verſibus ſunt.xij.
dictiones.xij.menſibus ſeruientes.pꝛima pꝛimo.ſe
cunda ſecundo.et ſic per oꝛdinem ſumpto initio a
ianuario:ita ꝙ quota die erit ṗma littera pꝛime ſyl
labe alicuius iſtarꝫ dictionum in alphabeto totus
erit dies egyptiacus in illo menſe cui ſeruit illa di-
ctio cōputando a menſis pꝛincipio verſus finē. Itē
quota erit pꝛima littera ſcđe ſyllabe in alphabeto

totus erit dies egyptiacus in illo menſe cui ſeruit il
la dictio computādo a fine verſus pꝛincipiū. verbi⸗
gratia. Augurioꝛ eſt pꝛima dictio ⁊ ſeruit pꝛimo mē
ſi: ſcʒ ianuario. aut eſt pꝛima ſyllaba. ⁊ a eſt pꝛima lit
tera ipſius ſyllabe: ⁊ eſt pꝛima in alphabeto ergo dies
pꝛima ianuarij eſt egyptiaca. Itē gu eſt ſcd̄a ſylla⸗
ba. ⁊ g eſt pꝛima littera ipſius ſyllabe. ⁊ g eſt ſeptima
in alphabeto ergo ſeptimus dies ianuarij numerā⸗
do a fine verſus pꝛincipiū eſt egyptiacus: ⁊ ſic in alijs.
hoc obſeruato ꝙ h in hoc loco pꝛo littera nō ponat̄.
Quilibet aūt pꝛemiſſoꝝ dierū pꝛopter vnicam hoꝛā
ſui denominat̄ egyptiacus. de hoc dictū eſt in fine
operis. De diebus vero felicibus vel infelicibꝰ quos
quidam aſtrologi notauerunt in preſenti opuſculo
non agitur: qꝛ eccleſia pꝛohibet fidem talibus adhi
beri. xxvj. q. vlti. non obſeruetis. ⁊ c. qui eſtimaret
⁊ ſequen. In quibuſdam quoqꝫ menſibus ſunt qui⸗
dam dies qui caniculares dicuntur a cane vel cani
cula ſtella ſita in fronte leonis ⁊ ante genua thauri
que eſtiuis menſibus eſt in medio centro celi: ⁊ dū
ſol ad eam aſcenderit coniuncta cū ſole vel ei pꝛoxi⸗
ma duplicat̄ caloꝛ ipſius ex quo diſſoluunt̄ coꝛpoꝛa
⁊ vapoꝛantur. vnde vocatur canis: qꝛ coꝛpoꝛa moꝛ⸗
bis afficit ⁊ ſunt ſeptuaginta duo dies in quibꝰ pꝛo⸗
pter tempoꝛis crudelitatē ⁊ caloꝛis ſolis intempe⸗
riem malū eſt minui ſanguinem ⁊ potionari. Quan⸗
do autem illi dies incipiant ⁊ finiant̄ his verſibus
continetur. Incipiunt iulij pꝛidie idus caniculares
Et pꝛidie nonas ſeptembꝛis fine reſultant. ſcḋm ali⸗
quos vero incipiunt. xiiij. kalen. Auguſti.

¶ De ſeptimana. Rubꝛica.

SEquitur de ſeptimana. Nempe conti⸗
net ſeptimana ſeptem dies naturales
quoꝛum repetitione ⁊ menſes ⁊ anni ⁊
ſecula peraguntur ⁊ hec apud grecos
hebdomada: ſed apud hebꝛeos ſabba
tum appellatur: ⁊ dicitur ſeptimana a ſeptem ⁊ ma⸗
ne quaſi ſeptem ⁊ mane pars pꝛo toto: ſcilicet mane
pꝛo tota die: vel a ſeptē ⁊ manet: qꝛ manet per ſeptē
dies. vel dicitur ſeptimana quaſi ſeptem luces. naʒ
mane lux eſt ſcḋm Iſidoꝛum. Idem etiam ſpaciū vo
catur hebdomada ab epta grece quod eſt ſeptem: ⁊
deos quod eſt dies: vel modus quod eſt menſura: ⁊
ſcḋm hoc hebdomada eſt cōius nomen ꝙ̄ ſeptimana.
vnde Daniel. Poſt ſeptuaginta hebdomadas ⁊c̄.
⁊ ſumuntur ibi hebdomade annoꝛum. i. ſeptuagies
ſeptem anni. Septimane aūt nequeunt habere cer
ta nomina: qꝛ neqꝫ habēt certa initia. Singulis nā
qꝫ annis variantur pꝛopter vnum vel pꝛopter duos
dies qui quāqꝫ ſunt ſuper integras ſeptimanas. Oēs
autem dies ſeptimanaꝝ inſcribuntur ſeptē pꝛimis
litteris alphabeti. Item dies ſcḋm gentiles denomi
nant̄ a planetis. Pꝛimus a ſole qui pꝛinceps eſt om
niū ſyderum ſic ⁊ idem dies caput eſt ceteroꝝ dieꝝ.
Secūdus a luna que eſt ſplēdoꝛe ⁊ magnitudie ſoli
pꝛoxima eſt: ⁊ ex eo mutuat lumen. Tertius a ſtella
martis que veſpervocatur. Quartus a ſtella mercu
rij quā quidā candidū circulū dicūt. Quintꝰ a ſtella
iouis quam pethontem aiunt. Sextus a ſtella ve⸗
neris quam luciferū aſſerunt: qꝛ inter cuncta ſydera
plus lucis affert. Septimꝰ a ſtella ſaturni que ſexto
celo locata triginta annis fertur explere curſuʒ ſuū
de hoc dictū eſt in pꝛhemio. vij. partis. ¶ Sed que⸗
rit̄ quare dies nō ita oꝛdinantur in ſeptimana ſicut
planete in celo: qm̄ in celo oꝛdinant̄ ſcḋm hūc verſum.
Sol vene. mer. luna ſaturnus iupiter ⁊ mars vel ſic.
Saturnus ioue mars ſol cū vene. mer. luna. Solu⸗
tio. dicimus ꝙ dies in ſeptimana non oꝛdinant̄ ſcḋm
oꝛdineʒ planetaꝝ: ſed ſcḋm regimē eoꝝ i ſingulis die⸗
bus. vnde quia viderūt philoſophi ꝙ ſol regnabat
pꝛima hoꝛa diei dominice: ideo illam diē denomina
uerunt a ſole. Itē quia viderunt qꝛ luna regnabat
pꝛima hoꝛa ſecūde ferie: ideo diem illum denomina⸗
uerūt a luna: ⁊ ſic de ceteris ſicut patet ex diſtinctio
ne hoꝛaꝝ diei facta inter planetas per oꝛdinē ſucceſ
ſiue. Rurſus a dictis planetis philoſophi noīa ſum⸗
pſerūt eo ꝙ a ſingulis aliquid in homine eſſe volue
runt vt a ſaturno candidicatē. a ioue temperantiā.
a marte feruoꝛem. a ſole ſpiritum. a venere volupta⸗
tem. a mercurio eloquētiā. a luna coꝛ. Et qꝛ oꝛdo pla
netarum vltra numerū ſeptenariū nō ꝓcedit: ſed ad
pꝛimū reuertit̄: ideo tantuʒ ſeptem dies in ſeptima⸗
na ſunt a ſapientibus cōſtituti. ¶ Nūc videndū eſt
qua die ſeptimane quilibet mēſis intret. de hoc du⸗
plex ratio habetur. Pꝛima per hos verſus. Alta do
mat dominus gratis beat equa gerētes. Contēnit
fictos augebit dona fideli. In iſtis verſibꝰ ſunt duo
decim dictiōes duodecim menſibus ſeruiētes. pꝛima
pꝛimo. ſecūda ſecūdo. ⁊ ſic per oꝛdinē ſumpto initio
a ianuario: ita ꝙ quecūqꝫ fuerit initialis littera ali⸗
cuius iſtaꝝ dictionum: eadem erit littera kalenda⸗
rum mēſis cui ſeruit illa dictio. verbigratia. alta eſt
pꝛima dictio ⁊ ſeruit pꝛimo mēſi: id eſt ianuario. ⁊ a
eſt pꝛima littera illius dictiōis alta: ergo a eſt pꝛima
littera ianuarij. Itē domat eſt ſecunda dictio que
ſeruit ſecūdo mēſi ſcʒ febꝛuario. ⁊ d eſt pꝛima littera
iſtius dictiōis: ergo d eſt pꝛima littera febꝛuarij. ⁊ ſic
de alijs. Item dicit ſequēs verſus per ſyllabas. quod
pꝛecedētes ꝑ dictiones. Adam degebat ergo cifos
adrifex. Habita autem littera kalendarū facile poſ
ſumus ſcire qua feria quilibet mēſis intret. Per lit
teram enim dominicalē illius anni pꝛocede cōputā
do dies per lr̄as ſubſequentes vſqꝫ ad litteram que
eſt in kalen. mēſis cuius diei introitū ſcire optas: ⁊
in qua feria occurret in tali feria intrabit ille menſis.
Scd̄a ratio per quaʒ ſcire potes qua feria quilibet
mēſis intret eſt per regulares ⁊ concurrētes. Nota
ergo ꝙ in anno ſolari ſunt quinquaginta due ſeptima
ne ⁊ vnus dies vel duo ſi ſit biſextus: ꝓpter quā dieʒ
variātur ſingulis annis pꝛincipia menſiū. Si enim
hoc anno incipiat ianuariꝰ a die dn̄ico: toto illo an⸗
no a que eſt pꝛima littera ianuarij erit dn̄icalis. Cū
ergo ventū fuerit ad finē anni: illud a finale kalen⸗
darij: quod inſcribit̄ illi diei q̄ eſt vltra integras ſepti⸗
manas repꝛeſentabit diem dn̄icā: ergo ſequēs a quod
iteꝝ eſt initiale ianuarij repn̄tabit ſcd̄am feriā: ⁊ ſic
toto illo āno erit illa variatio. eodē mō ſingulis an⸗

nis variant initia menſium ꝑ diuerſas ferias. Et ſi
ſit biſext⁹ duplex erit variatio.prima i kal.ianuarij.
ſcđa in feſto ſancti Mathie.Ut ergo compotiſte ſci
re poſſent q̄ feria quolibet anno quilibet mēſis inci
peret.inuenerunt duos numeros:vnum inuariabi-
lem qui vocatur regularis:ſolaris ferialis:alium va
riabilem qui vocatur concurrens.de quib⁹ breuiter
eſt dicendum. Uidēdum eſt aūt primo quid ſit regu
laris:vnde dicatur ⁊ vnde habeat ortum ⁊ quot re-
gulares quiſ mēſis habeat. Regularis ſol⁹ eſt nu
merus inuariabilis dat⁹ menſi:qui adiunct⁹ concur
renti declarat qua feria ſeptimane quilibet menſis
intret cui⁹ fuerit regularis. Dicitur autem regular
a regula qui inuariabilis eſt ſicut regula.iij. diſtin.
canon. Solaris dicitur ad differentiam lunaris de
quo.ī.dicetur. Habēt ortum regulares a martio.nā
in menſe martij ſunt.v.regulares ſeu.v.pro regulari
Marti⁹ enī non habuit initium in primo anno mun-
di ſeu ſeculi:immo dicitur mundus fact⁹ fuiſſe i illo
menſe in die quo dicitur.xv.kalen aprilis.vel vt alij
dicunt.viij.kalend. Si enī computes ordine retro-
grado dies ſeptimane vſ ad kalend.martij inuení
es ꝙ quinta feria mund⁹ incepit.ſi tamen ante mar
tium fuit ⁊ hec eſt cauſa quare marti⁹ quinarium nu
merum habuit pro regulari. Regulares vero aliorū
menſium ſic formantur. Jungas regulares menſis
cum dieb⁹ eiuſdē ⁊ ab illa ſumma ſubtrahe.vij.quo
tiens poteris:⁊ regularem ſequentis menſis quod
remanſit indicabit.verbigratia. Marti⁹ hab3 qn
regulares ⁊ dies ei⁹ ſunt.xxxj.redige in ſummam et
ſunt.xxxvj.ſubtrahe.vij.quotiens poter ⁊ remanet
vna dies que datur menſi ſequēti pro regulari. Itē
aprilis habet.xxx.dies ⁊ vnum regularem q̄ ꝯſtitu-
unt.xxxj.ſubtrahe.vij.quotiēs poter ⁊ remanebūt
tres qui dantur maio pro regularib⁹.⁊ ita de alijs vſ
 ad martium. Poſſum⁹ etiam ſcire menſium regu
lares per hos verſus. Eſt aſtris clara fulgentib⁹ ara
deorum. Grata bonis extat gratiſſima cui fideli
In iſtis verſibus ſunt.xij.dictiones.xij.menſib⁹ ſer
uientes.prima primo:ſcđa ſcđo.⁊ ſic per ordinem ſū
pto initio a martio.ita ꝙ quota fuerit prima litte-
ra alicui⁹ iſtarum dictionum in alphabeto tot regu
lares h3 ille menſis cui ſeruit illa dictio.verbigratia
Eſt:eſt prima dictio ⁊ ſeruit primo menſi.ſ.martio⁊
e.eſt prima littera iſti⁹ dictionis eſt.⁊ eſt quinta in
alphabeto:ergo marti⁹ hab3 quin regulares. Itē
aſtris eſt ſecunda dictio ⁊ ſeruit ſecundo mēſi.ſ.apri
li:⁊ a eſt tertia littera iſti⁹ dictionis que eſt etiam p̄
ma in alphabeto :ergo aprilis habet vnum regula-
rem:⁊ ſic de alijs. Nunc dicamus de concurrentib⁹
Dicuntur autem concurrentes q2 ſibijnuicem con-
currūt ſicut videbitur in formatione vel ideo q2 con-
currūt cum regularib⁹ ad demōſtrandū initialē feri
am menſium ſingulis annis. Eſt autem concurrens
ſupercreſcē tia vni⁹ diei vel plurium ſuper quinq̄gin
ta duas ſeptimanas anni ſolaris.ideo dixi vel pluri
um q2 in anno biſextili ſup excreſcūt duo dies.i alijs
vero vni⁹ tantum.⁊ ab illa ſuperexcreſcentia habēt ori
ginem concurrentes. Alij vero concurrentes qui ſe
quuntur poſt primum formantur vno addito ſingu-
lis terminis ſiue annis:ſic tamen ꝙ ſeptenarium nu
merum non excedunt:quia non ſunt niſi ſeptem fe-
rie:⁊ quādocū eſt ſeptim⁹ concurrens.illo āno mē-
ſes habent eadem principia que in primo anno mū-
di ſeu ſeculi habuerunt quelibet enī feria diſtat per
ſeptenarium a ſemetipſa. Concurrentes etiam i hac
linea demonſtrantur.i.ij.iij.iiij.vi.vij.i.ij.iiij.v.vj.
vij.ij.iij.iiij.v.vij.i.ij.iii.v.vi.vij.i.iij.iiij.v.vj.
¶ Nam primus ann⁹ cicli ſolaris habet vnum con-
currentem:ſecund⁹ duos.tertius tres.quart⁹ quat-
tuor.quint⁹ ſex propter biſextum.ſext⁹ ſeptem.ſepti
mus vnum.quia vltra ſeptenarium non proceditur
ſed reuertitur ad vnum.⁊ ita debem⁹ procedere vſ
ad.xxviij.annos.tunc reuertimur ad primū annum
cicli ⁊ procedim⁹ ſicut pri⁹. Unū tranſcurſus.xxviij.an
norum vocatur cicl⁹ ſolaris vel concurrentium:⁊ di-
citur cicl⁹ quaſi circul⁹ per ſimilitudinem. Si autē
volum⁹ ſcire quot⁹ ſit ann⁹ cicli ſolaris debem⁹ diui
dere annos domini per.xxviij.quotiēs poſſum⁹ ⁊ ad
dere illis.ix.anteqū diuidam⁹:quia quando chriſt⁹
nat⁹ fuit tantum proceſſerat ille cicl⁹.⁊ quot⁹ ann⁹
remanſerit ſupra diuiſionem annorum tot⁹ erit cicl⁹
⁊ ſi nullus remanſerit.tunc ſum⁹ in vltimo anno ci-
cli ſolaris. Unde verſus. Annis adde nouem domini
partire per octo Uiginti. ciclus ſic tibi notus erit.
Poſſum⁹ etiam ſcire concurrentes cuiuſlibet anni ꝑ
litteram dominicalem illi⁹ anni ſicut declarant ver-
ſiculi ſubſequentes. A ſex.b. quin.c. quattuor. e.
duo.d.tres. Prim⁹ concurrens.f.littera:ſeptim⁹ eſt
g.et ſic de ſimilib⁹. Hoc eſt dicere ꝙ quando a. eſt
littera dominicalis in illo anno ſunt ſex pro concur
rente.quando b.quin.quando.c.quattuor.quan-
do.e.duo quando.d.tres.quando.f.vn⁹ quando.g.
ſeptem. Inuento autem concurrente debem⁹ iun-
gere cum regularib⁹ menſis cui⁹ feriam kalendarū
id eſt introitum ſcire volum⁹.⁊ quota fuerit illa ſum
ma ſi non tranſcendat ſeptem:tota ſiue tali feria ſe-
ptimane ille menſis intrabit. Si vero tranſcendat
ſeptem quotum fuerit reſiduum tota feria ſeptima-
ne ille menſis intrabit. Sicut autem concurrentes
ita ⁊ dominicales littere variantur. ¶ Nam in pri-
mo anno cicli ſolaris eſt.f.littera dominicalis. in ſe
cundo.e.in tertio.d.in quarto.c.in quinto. a. tunc
enim propter biſextum pertranſit.b.quod in his ver
ſibus declaratur. Fert ea dux cor amet gens fautor
cum coluit bis. Ars genus eſt de corde bono gignit
ferus enſis. Dicta beant aqua gēs frons dat cūct
bonus autor. In his verſibus ſunt vigintiocto di-
ctiones vigintiocto annis cicli ſolaris ſeruiētes.pri
ma primo.ſecunda ſecundo.⁊ ſic per ordinem ſum-
pto initio a primo anno cicli.ita ꝙ q̄cū fuerit ini-
tialis lr̄a alicui iſtarū dictionū eadē erit lr̄a dn̄ical⁹ i
illo anno cui ſeruit illa dictio v̄bigr̄a. Fert eſt prima
dictio ⁊ ſeruit p̄mo anno cicli ſolaris.⁊.f.eſt p̄ma lit
tera:ergo.f.eſt littera dominicalis in primo anno ci
cli ſolaris.⁊ ſic de aliis. Et nota ꝙ ille annus eſt bi-
ſextilis cui deſeruit aliqua dictio deſinens in.t.⁊ ita
primus annus cicli ſemp eſt biſextilis:cū ei deſeruit

at dictio deſinēs in.t.ſ.fert ꝓpter hoc prima lrã dictionis deſinēs in.t.non erit littera dñicalis in illo anno cui ſeruit illa dictio niſi a loco biſexti vltra: q: littera dñicalis cū biſexto ſimul mutat̄. A kalendis vero ianuarij precedētis ipſm biſextū vſq₃ ad locum biſexti erit littera dñicalis illa que immediate ſeq̄tur in kalēdario poſt illā que deberet eſſe littera dominicalis: vñ in primo ãno cicli.f.eſt littera dñicalis a loco biſexti vſq₃ ad kalen.ianuarij ſequētis. A kalen.ianuarij precedētis vſq₃ ad locū biſexti g.eſt littera dñicalis.⁊ ita in alijs. Annus aūt cui ſeruit illa dictio ſciri poteſt per rõnē ſuperius dictam de ciclo ſolari.nã ratio littere dñicalis tūc currentis ratiõe ſimili incipit ⁊ finitur. Nunc aliqua de indictiõe dicamus. Eſt aūt indictio ſpaciū tēporis quo roman⁹ princeps tributum gentibus indicebat. Si aūt volumus ſcire quota ſit indictio d̄bemus addere tres annos annis dñi: ⁊ poſtmodū diuidere annos dñi ꝑ quindecim quotiens poſſumus: ⁊ quotus ãnus remanſerit facta diuiſione: tota erit indictio: ⁊ ſi nullus ſuperauerit in vltimo anno indictionis ſumus ⁊ tunc ad primã indictionē reuertimur q: indictio nõ tranſcendit quindecim. vñ verſus. Si tribus adiunctis dñi diuiſeris annos. Per ter quinq₃ datur indictio certificata. De indictiõe plenius diximus in ſpeculo iudiciali in tractatu de inſtrumentorum editione.§.j.verſic.poſt ãnos.⁊.j.vbi de ciclis agetur. De era.s̄.dictum eſt.

¶ De die. Rubrica.

Licet iam ſupius in pleriſq₃ locis de die tactū eſt ⁊ nihilominꝰ hic ſpãlit̄ dicendū eſt. Sciēdū eſt igit̄ ꝙ duplex eſt dies: ſc₃ naturalis ⁊ artificialis ſiue vſualis. Naturalis ē ſpacium quo ſol ducit̄ circa totã terra₃ ab oriente vſq₃ in occidentē.ſc₃ ſpaciū diei ⁊ noctis qd̄ ſemꝑ cõtinet.xxiiij.horas. Dicit̄ dies iſta a dijs quoꝝ nõia romani quibuſdã ſyderibus ſacrauerunt vñ quelibet dies ab aliquo deo antiquitus vocata ē vt a ioue ⁊ alijs: prout ſub ſeptimana dictū eſt. vel a dia qd̄ eſt duo: q: cõtinet duo tꝑa noctem.ſ.⁊ diem vſualem. Quãdo aūt incipiat dictu₃ eſt in ꝓhemio ſeptime partis. Artificialis eſt ſpaciū quo ſol morat̄ ſuꝑ noſtrum hemiſpheriū ab ortu ſolis vſq₃ ad occaſum. Et hoc ſm ſolis aſcenſum ⁊ deſcēſum creſcit pariter ⁊ decreſcit. Dicit̄ autē dies a dian qd̄ eſt claritas. Et dicit̄ vſualis ſiue artificialis: quia ſolu₃ hoc tēpus aptū eſt vſibus ⁊ artificijs exercendis. Reliqua pars diei dicitur nox a noceo: q: nocet viſui et vſui: ⁊ ideo vocata eſt dies a meliori parte ſiue commemoratione noctis. Iuxta illud. Et factum eſt veſpere ⁊ mane dies vn⁹. Rurſus partes diei ſunt tres ſm Iſido.ſ.mane: meridies ⁊ ſuprema. Mane ē lux matura ⁊ plena nec iam crepuſculus. Meridies dicitur quaſi medidies id eſt medius dies: vel quia tunc purior dies eſt. Suprema eſt poſtrema ps diei Sexto dicitur a clauſis feris. Noctis vero partes ſunt ſeptē.ſ.veſpere: crepuſculū: cõticiniū: intempeſtum: galliciniū: matutinum: ⁊ diluculum. Veſperu₃ dicit̄ a veſpere occidētali ſtella que tenebras ſequētes procedit: ⁊ dicunt̄ tenebre quaſi tenētes vmbrã. Crepuſculum dicit̄ dubia lux.ſ.inter lucem ⁊ tenebras. Conticinium eſt quãdo iam omnes ſilent. Intempeſtum eſt mediū noctis tempus quãdo nil agi põt ⁊ omnia ſilent quaſi in oportunū. Galliciniū dicitur ꝓpter gallos lucis prenūcios. Matutinum eſt inter abſceſſum tenebraꝝ ⁊ aurore aduentum. Diluculum dicitur quaſi incipiens parua diei lux ⁊ aurora que ſolem precedat. Eſt enī aurora diei clareſcētis exordium. ¶ Et nota ꝙ dies alij ſunt ſyderales in quibus ſydera mouentur ⁊ homines a nauigationibus excludūtur. alij preliales de quibus in libris Regum. Quibus reges ſolent ad bella procedere. alij interſcalares: quos ſcimus.xij.menſibus ſupereſſe. alij caniculares. alij ſolſticiales. alij equinoctiales. de quibus iam premiſſu₃ eſt. alij faſti in quibus iura fantur. alij nefaſti eis contrarij. alij feſti.i.feſtiui: vt dies azimorum. alij ꝓfeſti quaſi procul a feſtis vt feriales. alij mali ſunt. qm̄ in eis plus ſolito homines affligunt̄. Unde aplſs. Redimentes tēpus quãdo dies mali ſunt ⁊ ecõtrario ſunt boni. alij egypciaci: de quibus premiſſum eſt. eſt etiam dies ſalutis in quo dñs venit ad ſaluandum. Eſt etiam dies iudicij: in quo dñs veniet ad iudicandū: qui erit bonis dies leticie: malis autem calamitatis ⁊ miſerie. Momentum vero eſt minimum atq₃ anguſtum tēpus. a motu ſyderum dictū eſt enim extremitas hore in breuib⁹ interuallis cum aliquid ſibi cedit atq₃ ſuccedit ſm Iſido. Hora grecum nomen eſt: ⁊ tamē latinum ſonat eſt enim finis temporis quot autem horas continet dies naturalis dictum eſt in principio huius partis.

¶ Rubrice ſecunde partis tractantis de anno lunari.

Sequitur ſecunda pars de anno lunari. in qua agit̄ primo quid ſit annus lunaris: ⁊ quot dies contineat. Secūdo de regularibus lunarib⁹. Tertio de epacta. Quarto d̄ embooliſmo. Quito de aureo numero. Sexto de termino paſchali ⁊ aliarum mobilium feſtiuitatum. Septimo de ciclis.

¶ Quid ſit annus lunaris: ⁊ quot dies contineat. Rubrica.

Annus lunaris dicitur trib⁹ modis. Primo modo annus lunaris eſt ſpaciu₃ quo luna circuit totu₃ zodiacū: qd̄ facit in.xxvij. diebus ⁊ duodeci₃ horis. Secūdo modo dicitur ãnus lunaris ſpaciū quo luna circuit ſole₃ ab vna aſcenſione vſq₃ ad aliam: ⁊ hoc facit in.xxix.die

bus.ꝛ.xij.horis. Nã cũ luna ſeparatur a ſole ad peragrandum zodiacum.ꝛ poſtea reuertit ad eũdẽ punctum in q̃ dimiſerat ſolẽ nõ inuenit illum ibi:q: ſol iã tũ pceſſit ſuo motu:q: luna laborat recurrere ad eũ ſiue attingere ipm duob⁹ diebus ꝛ trib⁹ horis. Tertio dr̃ annus lunaris ſpaciũ duodecim lunationũ in anno cõi:ꝛ tredeci in emboliſmali. de q̃bus infra dicet cũ g̃ lunatio q̃libet cõſtet ex.xxix.diebus.ꝛ.xij. horis q: nõ curat eccl'ia de minutis.ꝛ ex.xij.horis p̃cedẽtis lunationis.ꝛ ex.xij.ſeq̃ntis cõſtituit vna dies naturalis q̃ ſemp lunationi p̃cedẽti attribuit ita q lunatio p̃cedentis menſis ſemp habeat.xxx.dies ꝛ ſeq̃ntis.xxix.niſi ſit aliud ppter biſextum vel emboliſmum vel ſaltum lune. vñ v̄. Luna par ꝫ mẽſis nũq̃ triceſima fiet. Impar triceno nunq̃ niſi fine carebit. Tpe biſexti febri triceſima luna eſt. Naꝫ iulij luna tunc ẽ.xxix. Par mẽſis dr̃:q: numerãdo a ianuario p ordinem cadit in numerum parem vt februari⁹ aplis:iuni⁹:auguſt⁹:october:decẽber:quoꝝ lunatio ſemp eſt.xxix.dieꝝ.excepto februario cui⁹ lunatio ẽ xxx.qñ eſt biſextus. Impar vo eſt qñ cadit in numerum iparem:vt ianuarius:martius:maius:iulius:ſeptember:ꝛ nouember:quoꝝ lunatio ſemp eſt.xxx. dieꝝ:excepto iulio q̃ in vltimo anno cicli lunaris pp ſaltum lune hꝫ tm̃.xxx. Ex his aũt.xij.lunationibus conſtituuntur trecenti quinquagintaquattuor dies in anno lunari.ꝛ ſic annus lunaris in.xj.diebus exceditur a ſolari:ex quo exceſſu diuerſa varietas etatis lune cõſurgit:ita q vbicunq̃ fuerit luna prima in p̄mo anno fit i ſcđo.xj.ppter quã varietatem duoꝝ numeroꝝ genera ſunt inuenta:regulares vꝫ ꝛ epacte de quibus breuiter videamus.

De regularibus lunaribus Rubrica

Nunc videamus de regularibus. Et q̃dem regularis lunaris eſt numer⁹ inuariabilis datus mẽſi ad inueniẽdum lunam in Kal'.mẽſium ſingulorum. Habẽt autẽ oẽtum regulares ab illis q̃nq̃ diebus q̃ ſuperſunt in anno ſolari ſupra trecẽtos ſexaginta dies. vñ quilꝫ regulares dati ſunt ſeptẽbri a quo annus lunaris ſumit initium. Regulares vo alioꝝ menſium ſic formãtur. Iunge regulares mẽſis cum diebus eius:ꝛ ab illa ſumma ſubtrahe lunationem eius:ꝛ reſiduũ qđ remanſerit erit regularis illius mẽſis v̄bigratia. September hꝫ quinq̃ regulares:ꝛ dies eius ſunt.xxx. qui coniuncti regularibus conſtituunt.xxxv.ꝛ lunatio ſeptembris ẽ triceſima qua ſubtracta remanent v.q̃ ſunt regulares ſeq̃ntis mẽſis:ſcꝫ octobris.ꝛ ſic de alijs vſq̃ ad ſeptembrem. Nam egyptij ſuum annum incipiunt a ſeptẽbri:ꝛ ideo nos annum lunareꝫ incipimus a ſeptembri. De regularibus tradit iſte v̄ſus. Dic.e.g.bis.i.k bis.poſt manet ordo.q.d. Dic e.bis q̃ eſt quinta in alphabeto.i.primis duobus mẽſibus anni lunaris dantur q̃nq̃ p regularibus. Itẽ dic bis.g.q̃ eſt.vij.in alphabeto.i.tertius ꝛ quartus menſis habẽt ſeptem p regularibus. Item dic bis .i.que eſt nona in alphabeto.i.quintus ꝛ ſeptimus menſis habent.ix.pro regularibus. Itẽ dic bis.k.q̃ eſt.x.in alphabeto.i.ſextus ꝛ octauus mẽſis habẽt x.pro regularibus. Et nota q hic tranſitus de quinto ad ſeptimum ꝛ de ſexto ad octauum:vt patet in formando ipſos regulares quia ianuarius ꝛ martius.ix.ꝛ februarius ꝛ aplis.x.habent:ſed poſt manet ordo.id eſt maius.xj. iunius.xij.iulius.xiij.auguſtus.xiiij.habent.

De epacta Rubrica

Sequitur de epacta.eſt autẽ epacta numerus variabilis dat⁹ anno ad inueniẽdum lunam i kal'. cuiuſlibet mẽſis ꝛ dr̃ epacta ab epi qđ eſt ſupra ꝛ aucta q eſt ſuperexcreſcẽtia anni lunaris a ſolari Ideoq̃ annus prim⁹ cicli lunarꝭ nullam hꝫ epactam:q: nullus annus preceſſit a quo.xj.accepiſſet. Scđs vero hꝫ.xj. p epacta q: epacta oritur ab illis.xj.dieb⁹ quib⁹ annus lunaris exceditur a ſolari. Tertius vero annus hꝫ.xxij.quia ſemper adduntur.xj.ſi non tranſcẽdat xxx.ſi vero tranſcendat triginta abiectis triginta reſiduum erit epacta illius anni.ꝛ ideo in quarto ãno quia ſumma aſcendit.xxiij.adiectis.xxxiij.ſũt epacte illius anni. Epacte vero grece: dicuntur latine abiectiones annue lunares que per numerum.xj.vſq̃ ad tricenarium in ſe reuoluuntur: quas egyptij ideo adijciunt vt lunaris curſio ratione ſolis coequetur. Luna enim iuxta curſum ſuum.xxix.ſemis dies lucere dignoſcitur: ꝛ fiunt in annum lunarem dies tredecim.liiij.remanent ad curſum anni ſolaris dieſ xj.quos egyptij adijciunt. Abſq̃ his non inuenies lunam quota ſit in quolibet anno menſe ꝛ die. epacte omnium annorum cicli lunaris per hanc tabulaꝫ denotantur:ita q hoc verbum nulla reſpondet primo anno:ꝛ ſinguli ſequentes numeri reſpondent ſingulis annis cicli vſq̃ ad.ix.vt nulla.xj.xxij.iij.xiiij. xv.vj.xvij.ix.xj.xij.xiij.v.xvj.xxvij.viij.xix.xxx. Sꝫ hoc idem etiam oſtenditur per hos verſus. Annis adde monos domini partire per vnde Viginti lune ciclis ꝛ inde patet. Hoc vult dicere q ſi volumus ſcire quotus ſit annus epactalis ſiue cicli.debemus diuidere annos domini per.xix.quotiens poſſumus ꝛ addere vnum quia quando chriſtus natus fuit tantum proceſſerat ille ciclus:ꝛ quota fuerit ſumma q̃ remanſerit tot⁹ erit ann⁹ cicli epactalis verbigratia Hoc anno computamus annos domini mille ducentos octuaginta ſex quorum mille ducenti ſeptuaginta tres ſunt recte per decem ꝛ nouem diuiſi.ſupſunt xiij.de p̄dicto numero.addito ergo vno fiunt.xiiij. vnde hoc anno eſt decimuſquartus annus cicli lunaris.in anno ſequenti erit.xv.ꝛ ſic vſq̃ ad decem nouem.poſtea reditur ad primum.ꝛ hoc verum eſt ſm illos qui incipiunt computare annos domini a natiuitate xp̄i:vel a kalendis ianuarij.nõ aũt ſm eos q̃

vel in kalēdis ianuarij.nō aūt ſm eos qui illos im-
mutant in kalendis ſeptēb:is τ faciunt ibi diuiſio-
nem.nam tūc addēdi ſunt duo anni.Pōt ēt τ aliter
inueniri epacta.vt ſi ſummam q̄ remanet de p̄miſſa
diuiſione annorum dn̄i p tres iuncturas pollicis nu
meremus.Si eīn numer' finit in prima iunctura de
bem' demere vnum de ipſo numero.ſi in ſecunda de
bem' addere nouem:ſi in tertia debem' addere de-
cem τ nouem τ ſumma inde pueniens eſt epacta.et
hoc ſi triginta non tranſeat.Si vo tranſiret.adiectis
triginta reſiduuȝ eſt epacta.vn̄ vſus.Deme vnū poſt
adde nouē poſt dena nouemq;.Inuēta igit epacta
debem' eam iungere cum regularib' menſis cui' lu-
nam volum' inuenire:τ quota fuerit ſumma inde p
ueniens tota erit luna in kalendis illi' menſis dum
modo triginta non tranſeat.ſi vero triginta trāſiret
abiectis triginta reſiduum erit etas lune.τ ſi ſumma
illa fuerit triginta in kalēdis mēſis:tūc luna erit tri
ginta:ſi aūt epacta nulla fuerit.puta in p:mo anno
cicli lunaris:tunc ad inueniendum lunam ſufficit re
gularis.Sed qm̄ epactaꝝ ratio quandoq; fallit p:o
pter emboliſmum ſiue ſaltum lune ideo de ipſo bre-
uiter videamus.

De emboliſmo. Rubrica

Circa emboliſmum ſiue lune ſaltum
notandum ē q emboliſm' grece in
terp̄tat latine ſupaugmētum ſeu ſu
percreſcētia anni ſolaris ſup luna
rē.Qꝛ ergo ann' ſolaris excedit luna
rem in.xj.dieb':ex illo exceſſu cōſti
tuunt ſeptem lunationes in.xix.annis cicli lunaris
multiplicatis illis.xj.dieb'.Et dicuntur emboliſma-
les quarum quelibet ē.xxx.dieꝝ.τ attribuunt ſeptē
annis emboliſmalib'.ita q in quolibet ciclo lunari
ſunt ſeptē anni emboliſmales.τ.xij.communes.Ap
pellat aūt ān' ēboliſmalis:qꝛ.xiiij.luna p̄cedentis paſ
che vſq; ad quartamdecimam ſequētis habet.xiij.lu
nationes ſiue.xiij.menſes lunares.id eſt trecentos
octuagintaquattuo: dies.τ iſte eſt ann' ſcdō moyſi
diuinit' reuelat'.Communis vero habet tantuȝ.xij
lunationes id eſt trecentos.liiij.dies quorum diſpo
ſitiones continet iſte verſus.Cur fles has lachry-
mas odioſum quere ty:annum.In iſto verſu ſunt ſe
ptem dictiōes.vij.annis emboliſmalib' ſeruientes.
Prima p:imo:ſecūda ſecundo:τ ſic per o:dinem:ita
q quota eſt p:ima littera alicui' iſtarum dictionum
in alphabeto tot' ann' cicli epactalis erit ann' em-
boliſmalis.verbigratia.Cur eſt p:ima dictio τ ſeruit
p̄mo anno emboliſmali.τ c eſt p:ima littera illius di
ctionis que eſt tertia in alphabeto.ergo terti' ann'
cicli lunaris ē emboliſmalis:τ ita de alijs.hoc obſer
uato q hec dictio has debet ſcribi cum.h.Et dicit
ann' communis:quia ſepe duo ita coniunctim ince
dunt vt inuicem ſe in paſchali ſolennitate ſequantur
emboliſmalis enim ſemper ſol' eſt.O:do autem iſto
rum anno:um communium τ emboliſmalium patet
in linea ſub ſequēti.Communis cōmunis.emboliſ
malis:cōis cōis emboliſmalis:cōis emboliſmalis:
communis cōmunis emboliſmalis:communis cōis
emboliſmalis:cōis emboliſmalis.cōis cōis emboliſ
malis.Habito aūt anno emboliſmali poſſum' ſcire
in quo menſe lunatio emboliſmalis contingat p hūc
vſum.Mobilis τ xp̄m mō liber habeto cocuum.In
iſto vſu ſunt ſeptem dictiones ſeptem menſib' ſeruiē
tes in quibus contingunt lunationes emboliſmales
in p:efatis ſeptem annis:p:ima p:imo:ſcda ſecundo
τ ſic per o:dinem:itaq; quota erit p:ima littera alicu
ius iſtarum dictionum in alphabeto toto mēſe illi'
anni cui ſeruit illa dictio contingit lunatio emboliſ
malis.Item quota erit p:ima littera ſcde ſyllabe in
alphabeto tota die mēſis incipit lunatio emboliſma
lis.verbigratia.Mobilis eſt p:ima dictio τ ſeruit p̄
me lunationi que contingit in tertio anno cicli luna-
ris.τ.m.eſt p:ima littera hui' dictionis:τ eſt.xij.in
alphabeto.ergo in.xij.menſe contingit lunatio em-
boliſmalis.Item.b.eſt p:ima littera ſecūde ſyllabe:
τ eſt ſecunda in alphabeto:ergo in ſecunda die illi'
menſis incipit illa lunatio.τ ſic de alijs.Si aūt velis
pleni' hui' rei veritatem inquirere:recurre ad epa-
ctam τ regulares illi' anni de quovis ſcire τ ita inue
nies eſſe.Nunc videamus vbi fallit epacta iuncta
regularib' p:opter emboliſmum ſeu ſaltuȝ lune.Cir
ca quod nota q; licet in ciclo lunari ſint ſeptem anni
emboliſmales vt ſuperius dictum eſt:non tamē fal-
lit epacta niſi in trib'.ſ.in.viij.xj.τ.xix.vnde verſus
Octauo vndecimo poſtremo fallit epacta.In q̄ aūt
loco vel mēſe vel quot locis fallit epacta iuncta regu
laribus vis verſib' denotatur.Iulius vndenis ter
maius octo vicenis biſext' niſi ſit mars peccat in vn
de tricenis.In totidem maius:auguſtus vo duob'
hoc ē dicere q in octauo anno cicli lunaris fallit epa
cta cum regularibus in maio τ iulio.quia in kalen.
maij cum luna deberet eſſe.xxviij.ſm epactam nō re
peritur niſi.xxvij.p:opter emboliſmum.Item fallit
in kal'.iulij eodem anno quia tunc luna deberet eſſe
xxx.ſcdm epactam tamen non reperitur niſi.xxix.p
pter emboliſmum vbi credendum eſt emboliſmo et
non epacte.item in.xj.anno fallit epacta.qꝛ in kalē.
martij ſcdm epactam deberet eſſe luna.xxix.ſed p:o
pter emboliſmum reperitur tantum.xxviij.Verum-
tamen ſi in illo anno fuerit biſextus:tunc co:rigitur
ille erro:qm̄ pter biſextum addit vna dies item i
xix.āno fallit epacta in duobus locis.nam ſcdm epa
ctam luna deberet eſſe.xxix.in kalen.maij:ſed pter
emboliſmum non reperit niſi.xxviij.τ in codeȝ fallit
in kalen.auguſti.qꝛ ſcdm epactam luna deberet ibi
eſſe.ij.ſed pter ſaltum lune ibi tertia inuenitur:q̄a
lunatio iulij q̄ deberet eſſe.xxx.in illo anno eſt tātuȝ
xxix.τ hoc contingit pter erro:ē nři compoti.τ tūc
annus in duob' dieb' excedit a ſolari.De ſaltu lune
tradit iſte verſus.Luna facit ſaltum quintilis luce
ſup:ema.Retrocedit eīn luna vna die ſicut diximus
p:opter erro:em noſtri compoti.vt in ſequenti anno
in kalen.ſeptembris luna redeat ſicut debet niſi
enim ſaltus lune colligeretur contingeret erro:vt in
xiiij.ciclis diceretur luna p:ima quando eſſet pleni
lunium.Colligitur autem ſic iſte dies.quelibet enī

lunatio ad hoc vt lunationes ſint equales haberet xxix. dies ⁊ dimidium minus quattuor momentis ⁊ vna vncia ⁊ vno athomo. ſunt autem in ciclo ducenti trigintaquinq lunationes. erunt ergo quater tot momenta: que ſunt in vniuerſo noningenta quadraginta que diuiſa per .xl. conſtituūt .xxiij. horas ⁊ dimidiam. Poſtea ex .ccxxxv. vncijs conſtituunt xix. momenta ⁊ remanent ſeptem vncie. et ex .ccxxxv. athomis conſtituuntur .v. vncie que vncie cum ſeptem prioribus faciunt vnum momētum. quod iunctum ad .xix. momenta prehabita facit dimidiā horam que iuncta cum alijs .xxiij. ⁊ dimidiā facit vnam diem que ſubtrahitur vltimo anno a lunatione iulij: ⁊ dicitur ſaltus lune. Poteſt etiam facilius hoc modo colligi. Annus lunaris cōſtat ex .cccliiij. diebus minus vna hora ⁊ quarta parte vnius hore ⁊ ſeptuageſima ſexta parte quarte vnius hore: ergo in xix. annis habentur .xix. hore. ⁊ .xix. quarte horarū. ⁊ .xix. octuagintaſex partes quarte vnius hore que faciunt in .xix. annis quartam partem vnius hore: ⁊ ita erunt .xx. quarte horarum que faciunt .v. horas que iuncte .xxiij. horis prehabitis faciūt vnum diē. Eſt igitur ſaltus lune quidam dies collectus in .xix. annis ex eo ſuperfluo qd dat lunationibus: ⁊ dicit ſaltus lune non ꝙ luna magis ſaliat illa die ꝗ alia: ſed quia nos lunam computantes diem illam ſuperquam in alijs annis lunatio iulij dicitur .xxx. ſalim⁹ ſiue pretermittimus non computantes lunam in vltimo anno cicli decēnouenalis niſi .xix. ideo autem ſubtrahitur dies illa a lunatione iulij in vltimo anno cicli decemnouenalis: quia iulius eſt vltimus in anno epactali inter menſes habētes .xxx. dies in lunatione. vnde vltimo anno lunatio iulij non computatur triceſima: ſed viceſimanona: ⁊ ideo aureus numerus illius ſcilicet decemnouenalis ꝗuis creſcat ſequitur ſine interuallo minorem ⁊ per conſequens in alijs menſibus ſequentibus vſq ad ianuarium: ſicut infra dicetur. Saltus ergo lune facit duas lunationes pariter eſſe vigintinouē dierum. ad prefatos ergo errores facilius corrigendos inuentus eſt aureus numerus: de quo breuiter eſt dicendum.

De aureo numero. Rubrica.

Aureusnumerus eſt ille qui ponitur in kalendario qui in quolibet menſe indicat lunam primam ad priuatos errores facilius corrigendos inuentus. Et dicitur aureus numer⁹ per ſimilitudinem: quia ſicut aurum ſuperat omnia metalla: ita iſte numerus omnes alias rationes lunares excellit quem iulius ceſar cum tanta diligentia dicitur inueniſſe: qui incipiens a quocūq anno cicli lunaris vbicūq inuenit lunam primam in primo anno cicli poſuit .i. in kalendario in latere extrinſeco iuxta litteras feriales ſcilicet in quolibet menſe: ⁊ in ſecundo anno vbicūq inuenit primam poſuit .ij. in quolibet menſe: ⁊ in tertio .iij. ⁊ ſic de alijs: ⁊ ideo in kalen. ianuarij ternarius ē numerus quia ibi luna inuenitur tertio anno prima. nec ibi debet poni alius numerus ꝗ ternarius: q: in nullo anno kalendis ianuarij luna eſt prima niſi in tertio anno cicli decēnouenalis. In quibuſdā tamen kalendarijs numeri ipſi deſignantur per litteras alphabeti. nam pro vno interponitur ibi a pro duobus b pro tribus .c. ⁊ ſic de alijs numeris ⁊ litteris ⁊ ſeriatim vſq ad litteram t que eſt .xix. in ordine alphabeti. Formatur autem aureus numer⁹ ab illo ternario qui ponitur in kalen. ianuarij. nam illis tribus adduntur .viij. et conſtituuntur .xj. numerus debet poni in tertia littera ianuarij. Itē illis .xj. adduntur .viij. que cōſtituunt .xix. qui numerus debet poni cum interuallo in .v. littera ianuarij. Item illis xix. addant .viij. ⁊ ſic ſunt .xxvij. ſed q: aureus numerus nō tranſit .xix. ideo abiectis .xix. reſiduum ſcilicet .viij. debet poni immediate poſt .xix. ⁊ ſic per totum kalendarium. Patet ergo ꝙ quando maior numerus ſequitur minorem tūc debet inter vtrūq numerum dimitti vna littera: ⁊ quādo minor ſequitur maiorem: tunc nulla debet littera intermitti. vnde verſus. De trib⁹ octo cauēs ſuperet ꝗ dena nouēq. Maior ſit ternus minor aureus eſto ſcđs. Uerumtamen formatio illa fallit in omni menſe: cuius lunatio eſt .xxix. dierum ſcilicet in februario: aprili: iunio auguſto: octobri: ⁊ decembri in quibus poſt minorem numerum maior immediate locatus ſequitur circa principium menſis qđ patet hoc verſu. Menſe breuis lune februs eſt ars dat cito ganger. In iſto verſu ſunt ſex dictiōes ſex menſib⁹ deſeruiētes: quorum lunatio eſt .xxix. incipiēdo in medio verſu vbi dicit februs: ita ꝙ quecūq fuerit initialis littera alicui⁹ iſtarum dictionum ſuper eadē littera in kalendario maior numerus ſequitur minorem ſine ſpacio id eſt nulla littera dimiſſa in illo menſe cui ſeruit illa dictio. verbigratia. Februs eſt prima dictio ⁊ ſeruit primo menſi cuius lunatio eſt .xxix. ſcilicet febru. ⁊ f eſt prima littera: ergo ſuper primum f menſis februarij maior numerus ſequit minorem immediate. ſimiliter ſuper primū e aprilis: ⁊ ſic de alijs. ſed ſuper primum g decembris maior .f. xiiij. ſequitur immediate minorem .f. ij. ⁊ ſuper eadem littera: q: ibi eſt duplex aureus numerus quod deſignat geminatio hui⁹ littere g in hac dictione ganger. Item fallit in iulio ⁊ reliquis menſibus vſq ad ianuariū in quibus circa finem numerus .xix. ſequitur imediate ad .xj. numerum. vnde verſus. Iulius ⁊ reliqui qui reſtant dena nouemq. Iungūt vndeno ſic ē ratus aureus ordo. Item ſciendum eſt ꝙ quando .xix. imediate ſequit .xj. tunc octauus qui ſequitur debet tertio loco poni. vnde verſus. Quando continuas vndenis dena nouemq. Maiori trinus tunc octonarius eſto.

De termino paſchali. Rubrica.

De termino paſchali triplex datur ratio. prima per claues moſaycas. ſecunda per etatem lune. tertia per tabulas manuales: dequarum qualibet videndum eſt. Sed primo de clauibus: et ideo videndū eſt quid

ſit clauis et vnde dicatur: et Unde habet ortum: ⁊ ad quid inuenta fuerit. Clauis eſt numerus variabilis datus anno ad inueniendū pͥncipia quinq; mobilium feſtiuitatum: ſcꝫ ſeptuageſime: quadrageſime paſchalis: rogationū: ⁊ penthecoſtes: ideo ſunt quinq; claues: ⁊ quodlibet pdictoꝝ feſtoꝝ hꝫ triginta quinq; dies in quibus ſempꝫ celebrantur. A ſede aūt cuiuſlibet clauis numerant̄ dies vndecim: ⁊ vſq; ad initium ipſoꝝ triginta quinq; dierū: prout hec infra patebunt. Et dicit̄ clauis ꝑ ſilitudinem: q: ſicut per claues oſtia reſerant̄: ita per taleꝫ numerum principia dictarum feſtiuitatum nobis denotant̄. Habent eī ortum iſte claues: terminoꝝ a .xix. anni cicli lunaris ⁊ .vij. diebus ſeptimane. vñ prima clauis eſt .xxvj. Claues autē alioꝝ annoꝝ ſic formant̄. addamus enim ſemper claui precedentis anni .xix. ⁊ ſumma inde pueniens erit clauis ſequētis anni ſi non ſuperat .xl. ſi vo ſumma ſuperat .xl. abiectis .xxx. reſiduum erit clauis ſequentis anni: verbi gratia. Clauis primi anni eſt .xxvj. cui ſi iungantur .xix. erunt .xlv. vnde abiectis .xxx. remanēt .xv. qui numerus eſt clauis ſequentis anni: ⁊ ita formantur vſq; ad .xix. annos per ordinem: q: nō proceditur vltra .xix. numerum ſed reuertit̄ ad prioreꝫ vnde ciclus clauium aurei numeri ⁊ epactarum nō differunt quantitate: differunt tamen principio: q: ciclus epactarum incipit a ſeptembri. ciclus auteꝫ aurei numeri ⁊ clauium a ianuario. Unde ſi velim⁹ ſcire quotus ſit annus cicli aurei numeri ⁊ clauium poſſumus ſcire per diuiſionem annoꝝ dñi factā ſuperius in titulo de epacta. Inuento quotus ſit annus clauiū poſſum⁹ ſcire que ſit clauis illius anni ꝑ aliam hanc rationem. Numerus enim ille qui remanet de diuiſione annoꝝ dñi numerari debet ꝑ ſummitates quinq; digitoꝝ incohādo a pollice: ⁊ ſi numerus terminatur in pollice debemus addere .xxv. ⁊ ſumma inde proueniens erit clauis illius anni. ſi vo numerus finitur in indice debemus addere .xiij ſi in medio .xxxj. ſi in anulari .xix. ſi in auriculari .vij ⁊ ſi ſumma inde proueniens excellerit .xl. abiectis .xxx. quod remanſerit erit clauis: que additio his verſibus continetur. Uiginti quinq; tredecim plus eſſe tricenos. Unde vicena epa digitis pro clauib⁹ apta. Sedes quidem clauium numq̄ inuenitur in kalendario niſi ſuper hanc litteram g. prima ergo ianuarij g. eſt clauis ſeptuageſime vltima g. eiuſdē menſis eſt clauis quadrageſime. ⁊ ſecūda g. martij eſt clauis paſchalis. tertia g. aprilis eſt clauis rogationum. vltima g. aprilis eſt clauis penthecoſtes. vnde verſus. Ultima g. prima ian: martiſq; ſecūda Aprilis terna tibi ſignat et vltima clauem. Habita ergo claue anni incipe cōputare a ſede clauis ⁊ cōple illam in diebus kalendarij per ordinē pcedendo: ⁊ vbi terminabit̄ ibi erit terminus ſolēnitatis: ita ꝙ in primo die dñico ibi ſequēti erit initium ſolēnitatis cuius eſt clauis: ſed rogationes incipiūt i ſequēti die lune ⁊ ſi fuerit biſextus cuilibet claui ē vna dies addenda. Poſſumus etiā ſcire paſchales terminos ꝑ etatē lune: cuius rōneꝫ ſequimur iuxta conſuetudinem iudeoꝝ. de quo talis datur regula Accipe lunam quecūq; eſt in feſto epyphanie ⁊ pſice illam pcedendo ꝑ dies kalendarij ordinate vſq; ad .xl. dies. ⁊ ſi fuerit biſextus vſq; ad .xlj. in prima die dñica ſequenti erit initium ſeptuageſime. vnde verſus. A feſto ſtelle numerando pfice lunā. Quadraginta dies poſt ſeptuageſima fiet. Biſext⁹ qñ fuerit ſupaddit̄ vnus. Si cadit in lucem dñi: tunc ſume ſequētē. Si cadit in feriā. ſeptenā ſitq; biſextus. Linque diem dñi primū ſumaſq; ſcdm. Habita ergo ſeptuageſima terminos aliaꝝ mobilium feſtiuitatum facile ſcire potes. Nā a ſeptuageſima vſq; ad quadrageſimam ſunt tres integre ſeptimane. a quadrageſima vſq; ad paſcha ſūt ſex integre ſeptimane. a paſcha vo vſq; ad diem lune rogationū ſūt quinq; ſeptimane ⁊ vnus dies. a paſcha vo vſq; ad penthecoſten computant̄ quinquies decem dies. Terminum quoq; paſchalem his verſibus ſcire potes. Poſt nonas martis vt ſit luna noua require. Tertia lux dñi prima paſcha tenet. ¶ Rurſus vbicūq; poſt duodecim kalendas aprilis luna decima quarta reperitur in dñica prima paſcha celebrat̄. Item qualiſcūq; luna fuit in kalendis ianuarij talem fac eam in feſto ſancti Benedicti ſiue duodecimo kalendas aprilis et illam computes vſq; ad .xxiiij. ⁊ ibi erit paſcha hebreoꝝ. ¶ Rurſus ab octauo idus martij vſq; ad nonas aprilis ſūt dies .xxix. quocūq; ꝗ illoꝝ luna fuerit pͥma: computet̄ vſq; ad quattuordecim: ⁊ ibi erit paſcha hebreoꝝ. Eſt etiā ⁊ alia ratio inueniendi paſcha per etatem lune: qñ quando luna currit per vnum: erit paſcha dominica prima poſt nonas aprilis: quādo currit per duo erit dominica prima poſt .viij. kalendas aprilis: qñ currit per tres erit dominica prima poſt idus aprilis: quando currit per quattuor erit dominica pͥma poſt nona aprilis: quādo per quinq; erit dominica prima poſt vndecimo kalēdas aprilis: quando per ſex erit dominica prima poſt quarto idus aprilis: quādo per ſeptem erit dominica prima poſt tertio kalendas aprilis: quando per octo erit dñica pͥma poſt quattuordecimū kalendas maij: qñ per nouē erit dominica pͥma poſt ſeptio idus aprilis quādo per decem erit dominica prima poſt .vi. kalendas aprilis: quando per vndecim erit dominica prima poſt .xvij. kalendas maij: quando ꝑ duodecim erit dominica prima poſt pridie nonas aprilis: quando per tredecim erit dominica prima poſt .ix kalēdas aprilis: quando per quattuordecim erit dñica pͥma poſt .ij. idus aprilis: quando per quindecim erit dominica prima poſt kalendas aprilis: quando ꝑ ſexdecim erit dominica prima poſt .xij. kalendas aprilis quando per decemſeptē erit dñica pͥma poſt .v. idus aprilis. Quando per octodecim erit dñica prima poſt quartum idus aprilis: qñ per .xix. erit dominica poſt .xv. kalendas maij. Tabulas inſuper manuales nōnulli ad inueniēdos paſchales terminos pfecere: ſicē Dionyſius. Iſidorus ⁊ q̇dā alij q̄s ad pñs durim⁹ dimittēdas ne difficultas ſit nimiū onoroſa. Ad pñs igit̄ ſufficiant carmina nr̄a infra

ſcripta. Eſſe grauē nobis bello karnen kaucamus.
Bellū ſepe gerēs ēt puto deijcit hoſtē. Mor aīc iu-
crū inuenies cū religioſis. In his vſib⁹ ſunt.xix.di-
ctiones.xix.annis cicli lunaris ſeruiētes.pma pmo
ſcda ſcdo.ꝛ ſic ꝑ ordinē:ſumpto initio a pmo anno ci
cli ꝛ quota fuerit pma littera dictionis in ordine al
phabeti q̄ nō deſinat in.m.tota die aplis ꝯputādo a
mēſis pncipio vſus finē erit termin⁹ paſche hebreo-
rū.i.luna.xiiij.ꝛ in prima dñica ſubſequēti erit paſ-
cha nrm.ſicut in ſexta parte ſub tractatu de paſcha
plene dictū eſt. Ibi ēt pȝ quare ſub.v.kal. april ſcri
bit̄ in kalēdario reſurrectio dñi. Si vo dictio deſi-
nit in.m.quota eius erit prima lr̄a i alphabeto tota
die martij computādo a mēſis fine vſus pncipium
erit terminus paſchalis iudeoꝝ ꝛ in pmo die dñico
q̄ poſtea occurrerit deſcēdēdo vſus finem erit paſ-
cha nrm hoc cautius obſeruādo:q: karnen ꝛ kauca
mus in pfatis vſibus debent ſcribi ꝑ k ꝛ hoſtē debȝ
ſcribi ꝑ h q̄ in hoc loco ꝓ lr̄a reputat̄. Pōt ꝛ alit̄ paſ
cha facile inueniri.pone eñi in kalēdario tuo in mar
gine aureum numeꝝ ſeq̄ntē.vicȝ iuxta.xij.kal.april
pone.xvj.iux̄.xj.kal.pone.v.iux̄.xij.kal.xiij.iux̄.viij
kal.ij.iuxta.vj.kal.x.iuxta.iiij.kalen.xviij.iuxta.iij
kalendā.vij. Item iuxta kalē.april.xv.iuxta.iiij.no-
nas aprilis.iiij.iuxta.ij.nonas.xij.iuxta nonas.j.
iuxta.vj.idus.xix.iuxta.v.idus.xvij.iuxta.iiij.idus
vj.iuxta.ij.idus.xiiij.iuxta idus.iij.iuxta.xvij.ka-
len.maij.xj.iuxta.xv.kalē.xix.iuxta.xiij.kalē.viij.
Volens ergo terminum paſche inuenire adde vnum
annis dñi tunc currētibus:poſtea diuide ipſos quo
tiens poteris per.xix.ꝛ ſi diuiſio ꝑficiatur.in.xix:ita
ꝙ nil ſuperſit:recurre ad kalēdarium tuum ꝛ in illa
die iuxta quam inuenies ſcriptuȝ.xix.erit paſcha he
breorum quod ſemper celebrant in.xiiij.luna ꝛ in ſe-
quenti dominica erit paſcha noſtruȝ. Si vero aliq̄d
ſuperſit ſuper vltima.xix.puta quinq; vel decem vel
xv.dies.tunc paſcha hebreorum erit in die illa iux-
ta quam ſcriptum inuenies.v.vel.x.vel.xv.ꝛ ſic de
alijs premiſſis numeris ꝛ diebus:ꝛ in ſequenti dñi-
ca erit paſcha noſtrum:quod non poteſt eſſe ante.xj
kalen.aprilis.nec poſt.vij.kalen.maij. verbigratia.
Hoc anno computantur anni domini milleducēti oc
tuagintaſex:quorum mille ducenti ſeptuagintatres
ſunt recte diuiſi ꝑ.xix.ſuperſunt ergo.xiij. de pmiſ-
ſo numero q̄bus addit̄ vnus ꝛ fiunt.xiiij.vbi ergo
inueneris in tuo kalēdario hunc numerum ibi erit
hoc anno paſcha iudeorum.in ſequenti vo anno erit
vbi inuenies ſcriptum.xv.ꝛ ſic vſq; ad.xix.poſtea ve
ro reditur ad.j.ꝛ ſic perpetuo fiet. Per eundem q̄
modum poteris terminū ſeptuageſime inuenire. Po
ne eñi in kalēdario tuo in margine iuxta.xvj.kalē.
februarij hunc numerum.viij. Item in eadem linea
pone.xvj.iuxta.xv.kalendā.februarij pone.v. iuxta.
xiij.kalen.xiij.iuxta.xij.kalen.ij.iuxta.x.kal.x.iux
ta.viij.kalen.viij.iuxta.vij.kal.vij.iuxta.v.kalen.
xv.iuxta.iiij.kalen.iiij.iuxta.ij.kalē.xij. Iteȝ iuxta
kalen.februarij.xix. Item iuxta.iij.nonas februarij
vj.iuxta.vj.idus.xiiij.iuxta.v.idus.iij.iux̄.iij.idus.
xj.iux̄ idus.xix.Diuiſio ergo annis dñi ꝑ.xix.vt pre
miſſum ē.vide qui numer⁹ ſupeſt.ſup.xix.ꝛ vbi illuȝ
in ipſo kalēdario inueneris: ibi erit termin⁹ ſeptua
geſime q̄ ſemꝑ eſt in luna vndecima.ꝛ in ſequenti do
minica ſeptuageſimam celebramus que nō pōt eſſe
añ.xv.kalēdas februarij:nec poſt.ix.kalēdas mar-
tij.ſicut nec quadrageſima pōt eſſe ante.vj.idus fe
bruarij:nec poſt.ij.idus martij. Eodem etiam modo
terminus pēthecoſtes inueniri poteſt.pone enim in
tuo kalendario in margine iuxta.vij.idus maij.xvj.
iuxta.vj.idus.v.iuxta.iiij.idus.xiij.iuxta.iij.id⁹.ij.
iuxta idus.x. Itē iuxta.xvij.kalē.iunij.xviij.iux̄.xv
kal.vij.iuxta.xiij.kal.xv.iuxta.xij.kalen.iiij.iuxta.
x.kal.xij.iuxta.ix.kalen.j.iuxta.vij.kalendā.xix.iux-
ta v.kal.xij.iuxta.iiij.kal.vj.iuxta.ij.kal.xiiij. Itē
iuxta kalē.iunij.iij.iuxta.iij.nonas.xj.iuxta nonas
xix.iuxta.viij.idus.viij. Diuiſis ergo annis dñi per
xix.numeꝝ illum q̄ ſupererit ſuper decem ꝛ noueȝ q̄
re in premiſſis locis kalēdarij.ꝛ vbi illum inueneris
ibi erit penthecoſte hebreoꝝ quod ſꝑ eſt in luna.iiij
ꝛ in ſequenti dñica erit penthecoſte noſtrum qđ nō
poteſt eſſe ante.vj.idus maij.nec poſt idus iunij.ſi-
cut nec rogationes eſſe poſſunt ante ſexto kal.maij
nec poſt.iij.kalē.iunij. Poteſt ēt paſcha aliter inue
niri per hanc tabulam quinq; quindecim tredecim
duo viginti duo decem triginta decem ꝛ octo ſepteȝ
vigintiſeptem quindecim quattuor.xxiiij.xij.vnum
vigintivnum nouem viginti nouem decem ꝛ ſeptem.
Iſti numeri repreſentant quoſdā dies aprilis ꝛ mar
tij in quibus contigit paſcha hebreorum computan
do dies illos a principio ipſorum menſium ita ꝙ ipſi
numeri a viginti infra reſpondeant aprili a viginti
ſupra martio.hoc vult dicere hec tabula ꝙ in primo
anno cicli lunaris eſt paſcha hebreorum in.v.die in
trantis aprilis.in ſecundo anno eiuſdem cicli eſt q̄n
tadecima die intrantis martij ꝛ ſic de alijs donec nu
meri ipſius tabule compleantur poſtea reditur ad
primum annum cicli. Qualiter autem inueniantur
anni cicli dictum eſt ſupra vbi agit̄ de epacta. Qua
re feſta ſaluatoris excepto feſto natalis ſiue natiui-
tatis ſint mobilia dictum eſt in ſexta parte ſub fe-
ſto natalis. Ultimo ſm Iſido.ſciendum eſt ꝙ inter
latinos ꝛ grecos eſt varietas ſub termino feſtiuita-
tis paſchalis quod ꝓuenit:q: latini a tertio nonas
martij vſq; in tertium nonas aplis pmi mēſis lunaȝ
requirunt:ꝛ ſi quindecima luna die dñica peruene-
rit:in aliam dñicam paſcha protrahunt vt pmiſſum
eſt. Greci vo obſeruant primam lunam ab.viij.idus
martij vſq; in diem nonam aprilis.

De ciclis. Rubrica.

Quia in plerisq; huius partis locis
de ciclo mētio facta eſt:ideo de ciclo
aliq̄ dicamus. Notādū ē ergo ꝙ ci-
clus eſt ſpacium aliquoꝝ annorum
in ſe rediens ſm aliquos numeros ꝛ
dicitur quaſi circulus ꝑ duplicem
ſyncopam. Eſt eñi cicl⁹ vocat⁹ eo ꝙ in orbē digeſt⁹

ſit ꝛ q̄ſi in circulum depoſitum ordinem complectat annorum ſine varietate ꝛ ſine arte. Sūt autē ſex cicli Primus ſolaris incipiēs in .vj. kalen. martij in feſto mathie conſtans ex .xxviij. annis continēs concurrētes ꝛ regulares ſolares ꝛ bificales ꝛ annos biſextiles ꝛ communes. Secundus ciclus eſt decennouenalis conſtans ex .xix. annis ꝛ incipit a ianuario continēs in ſe aureum numerum ꝛ claues terminoꝝ Tertius eſt ciclus lunaris incipiēs ſimiliter a ianuario habēs .xix. annos. incipit autem quarto anno cicli decemnouenalis. hunc inuenerunt romani vt ſcirent qua hora luna a ſole accēderet: ſed quia ꝓceſſu temporis hec inuentio falſificata ē: nihil operamur ſm hunc ciclum. Quartus eſt epactalis incipiēs .v. kal'. ſeptēbris habēs ſimiliter annos .xix. continens in ſe regulares lunares ꝛ epactas ꝛ annos cōmunes ꝛ emboliſmales. Quintus eſt ciclus magnus cōſtās ex quingentis .xxxij. annis vel ſm alios quingentis triginta annis. ſm quem formatur tabula dioniſij. Sext' eſt cicl' indictionalis conſtans ex .xv. annis ꝛ continens indictiones. Romani enim quia difficile erat de remotis mundi partibus venire ſingulis annis romā ad ſoluēda tributa ꝑ eos prouincijs indicta: ſtatuerunt ꝙ ſaltē ſingulis quinquēnijs ſoluerentur: ita ꝙ ꝑmo quinquēnio apportarēt pro tributo ferrum pro fabricandis armis. In ſcđo quinquēnio argētum pro ſtipēdijs militibus erogādis. In tertio aurum ꝓ ſimulacris fabricandis: ꝛ ſic ſemper poſt aurū ꝗđ in anno quīdecimo ferebat incipiebat quinquēnium quo ferrū iterū ſoluebat ꝛ ſic erat q̄ſi quidā circulus tꝑis: q2 ergo romani ſic fieri indixerūt ideo illi anni indictio nuncupati ſunt de quo dictū eſt. s. Premiſſum aūt ſpaciū quinq3 annoꝝ vocatū eſt luſtrum: q2 venientibus nuncijs prouinciarum cū tributo: cum cereis ꝛ cum alijs preciosis ſumptibus vrbem luſtrabant.

¶ Concluſio huius operis.

Nemo in hoc opere diuina officia ſufficienter exiſtimet expoſita ne forte opus extollēdo humanū diuinū ipſo uideretur tacere. In diuinis nāq3 officijs miſſe tot ꝛ tanta ſunt inuoluta myſteria vt nemo niſi ꝑ vnctionem edoctus ea ſufficiat explicare. quis enim nouit ordinem celi et ponit rationes eius in terra. Scrutator quippe maieſtatis opprimetur a gloria. Ego vero non preualēs lippientibus oculis ſolem in rota cōſpicere: tanti miſterij maieſtatem per ſpeculum in enigmate mihi viſus ſum intueri nec penetrans ad interiora cenaculi: ſed ꝑ foribus aſſidēs in veſtibulo egi diligenter vt potui. non ſufficienter vt volui. lxix. di. ſi officia in prin. cum in humanis inuentionibus nil ſit ex omni parte perfectum. vij. q. j. nihil. Nempe ꝓpter innumeras atq3 ineuitabiles negociorum apoſtolice ſedis iniunctas neceſſitudines quotidie more fluctuum emergētes que ſtudentis ꝛ ad ſuperiora tendentis obtundunt animum quaſi ꝑplexus atq3 varijs ꝛ ineuitabilibus irretitus nexib' vacat ad plenum nequiui vt vellē: quinimmo vix valui meditata dictare nedū concipere meditanda. nam cuiuſq3 animus ad plura diuiſus ſit profecto ad ſingula minor. Quocirca non ſolum benignum ſedulo imploro lectorem verū etiam liberum deſidero correctorem. Enimuero negare nequeo quin plura incerta ſint in hoc opuſculo que poſſunt iuſto iudicio nulla temeritate culpari. ix. di. negare. Verū ſi qđ forte laude dignū reperietur in eo diuine gratie penitus aſcribatur. nam omne datum optimum ꝛ omne donum ꝑfectum deſurſum deſcēdēs a patre luminum. j. q. ij. ꝙ pio. Si qđ vo indignum inſufficiētie deputet humane. nam corpus qđ corrumpit aggrauat aīam ꝛ deprimit terrena inhabitatio ſenſum multa cogitātē: aut ſiquidem proprie: aut coꝝ fortaſſis quoꝝ dicta pleruq3 potius recitādo ꝙ approbādo hic introducta noſcuntur. Hoc enim tam ex diuerſis alioꝝ libellis ꝛ cōmentarijs more mellificātis apis ꝙ ex his q̄ mihi diuina gratia propinauit fructuoſe collegi. ꝛ hanc doctrinā interno fluentem nectare velut fauum mellis in diuinis officijs ſpeculari volentibus diuino ſuffultus ꝑſidio propinaui hanc ſolum apud homines ex ingenti perpeſſo labore mercedem expectans. vt apud miſericordiſſimum iudicem pro peccatis meis deuotas orationes effundant.

¶ Finis

Iohannes aloiſius tuſcanus auditor camere apoſtolice reuerēdiſſimo. D. domino Petro cardiali tiraſonēſi. ¶ Inter oēs libros quos hoiem q̄ ſacris initiat' ſit habere opꝫ hic mihi reuerēdiſſime pater videtur eſſe precipuus immo ceteris vtilis eſſe iſte neceſſarius. Quippe ex alijs qđ agere debeamus edocemur Ex hoc vero ꝛ quid illud ſit ꝛ qua ratione agere debeamus. Cum ergo fundamentum ſacri cultus ſit mens ꝛ intentio noſtra: profecto qui ignorat quid agat fruſtra cultui ſacro ſe ingerit. caret enim fundamento ſcilicet mente ꝛ intentione quarum partes nequaq̄ verſantur circa illa que neſcias. Quot hodium ſingulis diebus dominicam illam electam orationē Pater noſter ꝛc. ore annunciāt qui non animaduertent: quia prope ꝛ ſue vocis iudicio ſe condemnant. Quot hominum veſtes ꝛ indumenta ſacerdotum induant qui cur ea tam multiplicia tam varia inuenta ſunt: penitus ignorant. Quot ſacerdotum annis innumeris miſſam celebrauere. Quot epiſcoporū annis innumeris conſecrauere. Quot archiepōrū etate diuturna pallio vſi fuere. Quot deniq3 antiſtitum omnia q̄ paſtoralis officij ſunt ꝑ longiſſima tempora miniſtrauere: a quibus ſi roges qua rōne id fecerint illico muſabūt: nec habebūt quid reſpondeant. Verū

enimuero vt iuriſconſultus illi dicere ſolebat turpe
eſt viro id in quo quotidie verſatur ignorare. Quaſ
re multum τ multam tum in ceteris: tum in hoc vno
maxime Guliermus durandi publice ſaluti τ com
muni vtilitati proſpexit τ conſuluit qui vniuerſi ſa
cri myſterij figuras typos τ rationes accuratiſſime
in hunc librum congeſſit: ex quo niſi pigeat laborū
facile dicere poſſumus quid τ qua rōne operemur.
Adde iocun.ditatez cū in omnibus incognitis: tum
in his maxime que indies pre manibus ſunt: dū ad
eorum cognitionem vel ſtudio vel caſu perueniſſe
concipimus: tunc enim rem ipſam in digitis tenere
arbitramur τ quod alias difficile vt in memoria re
neretur iudicaremus: nunc faciliimū reputamus: τ
ad meliora ac maiora ſublata difficultatis formidi
ne alicimur τ inuitamur. Quid quod tantummodo
τ nō prius quod legimus: quod gerimus quod ope
ramur amamus. Quomodo eīn fieri poteſt: vt ame
mus quod neſcimus nō intelligimus: non cognoſci
mus: qd nō oculo vel viſus vel itellectus intuemur.
Magnas ergo gratias guliermo debemus quod
in hoc opere conſcribendo ipſe qui prius vel ſparſa
vel addita erāt repoſuerit τ patefecerit: vt nos one
re leuaret: ipſe ſudarit vt nobis curam τ laborē pre
ciperet: ipſe vigilauerit vt nos quieſceremus. Ego
qūtū ad me attinet dudū anteq̄ militie clericali me
adduxiſſem: dum in aduocationis ſeu poſtulatiōis
officio me exercerē: conabar vt omnes ſcirent q̄tuz
Guiliermo ob ſpeculum iuris elucubratum teneres
mur. Nunc quando aliud ſtudium me vocauit τ pro
ſpicio que ſint in hac militia future ptes mee τ qui
ſit officij τ muneris mei. fateor me niſi hic liber fo
ret dubitaturum me omnino indocilis inſcius τ ſe
cus euaderem. Gallicanum fuit Guilielmi ingeniū
ſed in italia tamen enutritum: qui non idcirco mi
nus gratie apud nos q̄ extra italiam natus fuerit:
ſed plus q̄ conſcie etatis factus in italia vincere op
pidum ſui nominis in Italia relinquere: τ in Italia
mori: ac mortuus in loco Italie floꝛentiſſimo vrbe
Roma iacere elegit τ voluit: debet eſſe conſecutus.
Opere precium eſt vt quod vnum defunctis exhibe
ri poteſt: in manus plurium tranſeant monumenta
ingenij ſui laudentur: legantur: amentur.

¶ Finit rationale diuinoꝝ officiorum: quod antea
multe locis deprauatum: obnixa elucubratione ma
giſtri Boneti de locatellis bergomenſis correctum
eſt: et Impreſſum Lugduni per Jacobum Sacon
Anno ſalutifere incarnationis milleſimo quingen
teſimo duodecimo: τ decimoquinto kalen. Aprilis.